PŘÍRUČKA ČESKOSLOVENSKÉ REPUBLIKY

HANDBUCH DER TSCHECHOSLOVAKISCHEN REPUBLIK

MANUEL DE LA RÉPUBLIQUE TCHÉCOSLOVAQUE

HANDBOOK OF THE CZECHOSLOVAK REPUBLIC

MANUEL DE LA RÉPUBLIQUE
TCHÉCOSLOVAQUE

PŘÍRUČKA ČESKOSLOVENSKÉ REPUBLIKY

HANDBUCH DER TSCHECHOSLOWAKISCHEN REPUBLIK

HANDBOOK OF THE
CZECHOSLOVAK REPUBLIC

SEZNAM SPOLUPRACOVNÍKŮ A AUTORŮ

VERZEICHNIS DER MITARBEITER UND AUTOREN
LISTE DES COLLABORATEURS ET DES AUTEURS
COLLABORATORS AND AUTHORS' LIST

ČS. ÚSTŘEDÍ CIZINECKÉHO RUCHU V PRAZE (do 3. IV. 1937)
ÚSTŘEDNÍ SVAZ ČSL. LÁZNÍ A MINER. ZŘÍDEL V ČSR. V PRAZE
KLUB ČESKOSLOVENSKÝCH TURISTŮ V PRAZE
RYBÁŘSKÁ UNIE ČSR. V PRAZE
ŘEDITELSTVÍ STÁTNÍCH DRAH V PRAZE

Pan Dr. JAN TŘEBICKÝ, president obchodní a živnostenské komory a president čs. exportního ústavu,
pan Dr. JAN GRMELA, tiskový referent hlavního města Prahy,
pan prof. ALOIS ŽIPEK, člen Ústřed. zast. a městské rady hl. m. Prahy,
pan zemský rada JOS. PAVLÍK, Ústřední svaz čsl. lázní a minerálních zřídel republ. Československé v Praze,
pan redaktor JOSEF LAUFER v Praze,
pan redaktor JAROSLAV DOSTÁL, odborný učitel v Praze,
pan VRATISLAV TEKLÝ, architekt v Praze,
pan ALOIS KONÍČEK, knihtiskař a redaktor v Praze,
pan Ing. IVAN BOHÁČEK v Praze,
pan Dr. ED. BRYNDA, komisař min. financí a jednatel KČST. v Praze,
pan Dr. JAR. ŠAFAŘÍK, Holice v Čechách,
pan prof. EDUARD SCHICKL, ředitel státní odb. školy pro průmysl porculánový v Karl. Varech,
pan Dr. FR. ŠKRDLE v Čáslavi,
pan JOS. DUSIL, starosta města Mnich. Hradiště,
pan RUDA BURIAN, Lázně Bechyně,
pan JAROSLAV KUDRA, měst. tajemník v Horažďovicích,
pan JUC. KAREL PRCHLÍK v Hlinsku,
pan EM. ŠKORPIL ve Vysokém Mýtě,
pan FERDINAND POCHOBRADSKÝ v Chrudimi,
pan ALOIS ZÁRUBA v Chotěboři,
pan J. ŠIMÁČEK v Turnově,
pan JUC. MILOŠ HAVRDA ve Strakonicích,
pan B. KORBEL v Pardubicích,
pan JAN JOSEFI v Litomyšli,
pan Dr. K. OBERDORFFER v Mostě,
pan A. KOLARZ, ředitel v Teplicích-Šanově,
pan HEŘMAN KRUSCHWITZ v Aši,
pan JUDr. JOSEF OTRUBA, ředitel městského úřadu, Příbram,
pan JAROSLAV BAIZA, městský tajemník v Čelákovicích,
pan Dr. MIROSLAV BURIAN, Č. Budějovice

a všechny městské a obecní úřady v tomto díle uvedených měst a obcí
und alle Stadt- und Gemeindeämter der in diesem Werke genannten Stadte u. Gemeinden
ainsi que tous les bureaux municipaux et communaux des villes et communes énumérées dans cette oeuvre
and all town and parish offices of the towns and parishes enumerated in this work

PŘÍRUČKA ČESKOSLOVENSKÉ REPUBLIKY

HANDBUCH DER TSCHECHOSLOWAKISCHEN REPUBLIK

MANUEL DE LA RÉPUBLIQUE TCHÉCOSLOVAQUE

HANDBOOK OF THE CZECHOSLOVAK REPUBLIC

ČECHY

LA BOHÊME - BOHEMIA

BÖHMEN

DÍLO VĚNOVANÉ PROPAGACI CIZINECKÉHO RUCHU, JAKOŽ I TURISTICE, SPORTU A DOMÁCÍMU PRŮMYSLU VYŠLO ZA SPOLUPRÁCE KORPORACÍ A ČINITELŮ VEDLE UVEDENÝCH. TISKEM A NÁKLADEM ALOISE KONÍČKA, PRAHA XII., ANGLICKÁ 13.

DIESES DER PROPAGANDA DES FREMDENVERKEHRS, SOWIE DER TURISTIK, DEM SFORT UND DER HEIMISCHEN INDUSTRIE GEWIDMETE WERK ERSCHIEN UNTER MITARBEIT DER NEBENSTEHEND ANGEFÜHRTEN KORPORATIONEN UND FUNKTIONÄRE IM DRUCK UND VERLAG DES ALOIS KONÍČEK, PRAG XII., ANGLICKÁ 13.

CETTE OUEVRE, DEDIEE A LA PROPAGANDE DU MOUVEMENT DES ETRANGERS, AU TOURISME, AU SFORT ET A L'INDUSTRIE DU PAYS, VIENT DE PARAITRE AVEC LA COLLABORATION DES CORPORATIONS ET FONCTIONNAIRES MENTIONNES SUR LA PAGE SUIVANTE. IMPRIMERIE ET EDITION ALOIS KONÍČEK, PRAGUE XII., ANGLICKÁ 13.

THIS WORK, DEDICATED TO THE PUBLICITY OF TOURIST-TRAFFIC, TOURING, SFORT AND HOME-INDUSTRY, HAS BEEN EDITED BY THE COLLABORATION OF THE CORPORATIONS AND FUNCTIONARIES MENTIONED ON THE NEXT PAGE. PRINTED AND ISSUED BY ALOIS KONÍČEK, PRAGUE XII., ANGLICKÁ 13.

PRAHA:
Pohled na hrad a chrám sv. Víta.
Ansicht der Burg mit dem Veitsdom.
Vue sur le château et la cathédrale St. Guy.
View on the castle and St. Vitus cathédral.

NAVŠTIVTE ČESKOSLOVENSKO!

ALOIS KONÍČEK, redaktor.

Kdykoli se mi dostala do rukou některá z mnohých těch vkusných publikací, jimiž propaguje cizina návštěvu svých zemí, vždycky mne zabolelo u srdce, že naše krásná země není za hranicemi dosti známá.

Nezávidím cizině její krásy. Vždyť málokde je sdruženo tak mnoho přírodních pokladů, půvabů a krás, jako v našem Československu! Záviděl jsem však cizině vždy tu snahu a tu dovednost, s jakou umí doma i za hranicemi své krásy vylíčit a získávat tím sympatie i návštěvy.

Československo bylo v tom směru dosud skromné, jako Popelka. Nedovedlo rozhlásit své přírodní krásy do světa. Cizina o nás ví daleko méně, než my o ní. Však ti, kteří k nám zavítali aspoň jednou, stali se nadšenými propagátory cest do ČSR. Ale jenom tahle propagace nestačí a musíme dělat mnohem více!

Už jsem procestoval hezký kousek světa. Poznal jsem na vlastní oči, že každá země má svůj původní ráz a své půvaby, ale poznal jsem také, že mezi ty nejkrásnější evropské země patří především Československo. A proto zaslouží, aby se o jeho kráse mluvilo i psalo co nejvíce.

Rozjeďte se kam chcete, nikde nenajdete takovou zemi, v níž se zdravý půvab venkova snoubí ve věncích z hor a lesů s tajemnými zázraky přírodních sil; kde vedle zázračného prvku radia, dobývaného u Jáchymova, vyvěrají z lůna zemského mohutná zřídla léčivých vod horkých i studených. Nenajdete zemi, v níž živé bahno piešťanské vrací zdraví nemocným z celého světa, jako u nás!

Najdete snad druhou zemi, v níž mají tak tajemné a nádherné krápníkové jeskyně, jako jsou v podzemí Macochy a Demänové, nebo úžasná ledová jeskyně Dobšinská? Najdete v Evropě druhý takový gejsír, který máme v Herľanech na Slovensku?

A kdo poznal naše krásná horstva, Krkonoše, Šumavu, Karpaty a Tatry, nikdy nezapomene jejich půvabů!

Kdyby jinde měli takové poklady přírodních krás a zázračných zdrojů léčivých, dávno by rozhlásili jejich pověst celým světem. Není ta naše skromnost nemístná?

Hlavní město Československa, Praha, je podle Humboldta jedním z nejkrásnějších měst světa. Dovede uchvátit každého krásnou polohou, nádherou architektonickou i nesmírnými poklady historických památek. Karlovy Vary, Mariánské Lázně, Píšťany, Trenčanské Teplice a mnohé jiné naše lázně mají světovou pověst, které si vydobyly skoro výhradně účinky svých blahodárných zdrojů přírody.

Jest tedy naší povinností, nejen abychom sami poznali svou vlast, ale abychom také cizině pověděli něco o těch krásách československého ráje, a k tomu účelu posíláme do světa tuto knihu.

Našlo se mnoho laskavých i ochotných spolupracovníků, jejichž spoluprací vzniklo toto dílo, které je dnes největším svého druhu, a mohou být na svoji práci hrdi.

Příručka Československé republiky je výsledek svépomoci a obětavosti, jakož i účinné podpory našich významných organisací.

Bylo to hned od prvopočátku Ústředí cizineckého ruchu s p. dr. Grmelou v čele, které dalo tomuto dílu základ a bez jejichž účinné pomoci by se stěží tak velká věc zdařila. Byl to Klub československých turistů, který se velmi zasloužil o dobrou věc, pomáhal vydatně i Svaz lázní a byli to nesčetní známí i méně známí pracovníci po celé republice, kteří dovedli s láskou popsati nejvýznačnější památky a přednosti svých krajů.

Toto dílo se stalo soutěží přírodních krás našich jednotlivých míst po celé republice. Ono není kolbištěm otázek národnostních, neboť oceňuje krásu celého území naší republiky bez rozdílů

národnostních. Jedinou a ovšem společnou snahou je vylíčit věrně krásu Československa a to nejen v řeči české, ale i německy, anglicky a francouzsky.

Až budete Vy, kteří Československo znáte, „Příručku" prohlížet, uvidíte v myšlenkách před sebou všechny ty naše kraje: žírné lány pečlivých hospodářů, krásná města i malebné vesničky, rodiště našich velikánů a historicky slavná místa. Uzříte naše krásné hrady i zámky nad spletí stříbrné sítě řek a nad svěží zelení hlubokých hvozdů projdete v myšlenkách naše mohutné hory i údolí, paláce i pastoušky.

Nenajdete-li v „Příručce" všechna města, není to vinou vydavatelstva. Všechna města byla včas o účast požádána a mnohá z nich se zúčastnila s nadšením, ale jest litovati, že se některá města včas nepřihlásila. Avšak i když „Příručka" nemůže činiti nárok na úplnost, je přes to největší informační publikací své doby a též největší propagací, uvážíme-li, že se velká část nákladu zdarma rozešle do celého světa, aby ve čtyřech jazycích hlásala krásu naší vlasti.

A ty, kteří přísným okem kritika budou tuto publikaci pitvati, žádáme, aby především měli na paměti nejen ideu tohoto díla, ale i potíže, s jakými muselo zápasit.

„Příručka" měla sice velmi mnoho přátel, kteří s nadšením napsali o svých krajích tolik krásného, že to ještě nikdy nebylo shrnuto v tak obsáhlém díle, však „Příručka" jako každá dobrá věc, měla i své nepřátele. Nebýti jich, vzrostla by tato jedinečná monografie prvního dílu — Čechy — jistě aspoň o pětinu ve prospěch těch měst, která se nemohla včas rozhodnouti k účasti a budou snad s podivem nyní postrádána.

Používám této příležitosti k vyslovení upřímných díků všem, kteří měli o „Příručku" poctivý zájem a jakkoli o jejím uskutečnění pracovali. Bylo jich mnoho a každý z nich na svém místě, každý z nich má zásluhu na celém díle.

Cizina má o Československu představy namnoze skreslené. I veliké zahraniční časopisy přinášejí někdy zprávy, které svědčí o veliké neinformovanosti. Na takových místech bude „Příručka" velmi účinnou propagací našeho státu. Bude agitovat pro zájezdy k nám. Zahraniční hosté poznají postupně náš kraj i náš lid, krásy prvého a pohostinou, srdečnou povahu druhého. Toto poznání bude nejlepší informací ciziny.

Na cestu po vlasti i po zahraničí ukládám „Příručce Československé republiky" tento úkol:

Aby přesvědčila cizince, že Československo je zemí tak krásnou a tolika přírodními zázraky obdařenou, že zaslouží návštěvu co nejhojnější!

Aby dokázala, že Československo je zemí kulturní, zemí historickou, opírající se o krásnou minulost!

Aby prokázala, že československý lid je na vysoké úrovni i vzdělání i práce, že výrobky označené „Made in Czechoslovakia" jsou zárukou dokonalé jakosti a poctivé práce.

Aby i v Československu samém přispěla k poznání vlastní země a přesvědčila každého, že dříve než se odhodlá k cestám do ciziny, má jako každý vzdělaný občan důkladně znáti

p ř e d e v š í m Č e s k o s l o v e n s k o !

My všichni, kteří jsme na tomto velikém díle spolupracovali, máme v duši radost, že t o t o bude sloužiti po řadu let naší drahé vlasti doma i za hranicemi a to tak dlouho, dokud se nenajdou noví spolupracovníci, kteří by vydali něco lepšího se stejným pocitem poctivé práce, jako to činili spolupracovníci díla tohoto.

NĚKOLIK POSUDKŮ O POTŘEBĚ TOHOTO DÍLA:

Nutnost vydání díla, které by propagovalo cizinecký ruch, turistiku a domácí průmysl byla pociťována v nejširších kruzích. Z několika set nás došlých projevů dovolujeme si otisknouti několik ukázek s tím, že do originálů možno nahlédnouti v administraci tohoto díla.

M i n i s t e r s t v o ž e l e z n i c, čj. 578-III/3-1936 z e d n e 17. XI. 1936:

... je ochotno podpořiti Vaši publikaci „Příručka Českoslov. republiky" svojí spoluprací tím, že jemu dodané výtisky rozešle se svými zásilkami propagačního materiálu zájemcům, s kterými je ve spojení.

P r e s i d i u m m i n i s t e r s t v a p o š t a t e l e g r a f ů, čj. 79041-1-1936 ze dne 15. XI. 1936:

... Ministerstvo pošt a telegrafů uznávajíc naléhavou potřebu podobné propagační publikace, vítá tento doporučení hodný počin.

E x p o r t n í ú s t a v č e s k o s l o v e n s k ý, Dr-Ko/P. z e d n e 24. XI. 1936:

. . Váš podnět s radostí jsme uvítali a v rámci svých možností rádi k jeho realisaci přispějeme . . Až publikace vyjde, budeme moci na ni upozorniti naše exponenty v cizině. Litujeme jenom, že nám naše omezené prostředky rozpočtové nedovolují také finančně na věc přispěti.

S v a z p r o p o v z n e s e n í n á v š t ě v y c i z i n c ů, čj. 3095/36 ze d n e 27. X. 1936:

... Ochotně přislibujeme Vám svoji morální pomoc a v mezích našich možností veškeré Vaše snahy rádi podpoříme.

P r i m á t o r h l a v. m ě s t a P r a h y, p ř í p i s e m z e d n e 5. XI. 1936:

... Děkuje Vám zdvořile za projevenou pozornost, sděluji s Vámi, že upřímně rád vítám vydání tohoto díla, které poznovu upozorní na nás i krásu naší republiky a bude propagovati návštěvu našeho státu, který svým přírodním bohatstvím i krásou si plně a zcela zasluhuje pozornost i ciziny.

M ě s t s k ý ú ř a d v Č á s l a v i, čj. 830/37 ze d n e 10. II. 1937:

Město Čáslav vítá tuto důležitou akci a zúčastní se Vašeho velkého díla. Zároveň doporučuje akci tu co nejvřeleji k laskavé pozornosti všem dalším zájemcům.

M ě s t s k ý ú ř a d n a M ě l n í c e, čj. 2021/37 z e d n e 25. II. 1937:

Vítáme upřímně Váš významný počin a přejeme mu plného úspěchu a zdaru, aby dílo stalo se vyhledávanou pomůckou čsl. cizineckého ruchu a sloužilo tak skutečně propagaci našeho státu.

Městská rada v Heřmanově Městci, ze dne 26. května 1937:

Město Heřmanův Městec vítá tuto důležitou akci a zúčastní se Vašeho velikého díla.

Městský úřad v Náchodě, čj.19656/36-V./15 ze dne 30. XII. 1936:

Město Náchod vítá tuto pro naši republiku tak důležitou akci, která jest velikého významu, zúčastní se vydání tohoto díla, objednává současně pojednání s obrázky a doporučuje co nejvřeleji účast všem zájemcům.

Obecní úřad města Chrudimě, čj. 193 ze dne 9. ledna 1937:

Město Chrudim vřele vítá tuto důležitou akci...

Nordwestböhmischer Gebirgsvereins-Verband, den 19. VIII. 1936:

Ich begrüsse das Erscheinen eines Handbuches der tschechoslowakischen Republik und empfehle die Förderung dieser Veröffentlichung, welche die Belange der Erzgebirgsvereine wahrnimmt.

Stadtrat Asch, 4. VIII. 1936:

...Es ist nun wohl besonders auch im Interesse unserer bekannten und bedeutenden Industrie, wenn dieselbe dieses im Erscheinen begriffene Werk entsprechend berücksichtigt und durch eigene Einschaltungen eine entsprechende würdige Vertretung ihrer verschiedenartigen Industriezweige herbeigeführt.

Burgermeisteramt Bischofteinitz, Zahl 3344 K ai 36 vom 11. XII. 1936:

...Die Stadtgemeinde Bischofteinitz freut sich, Gelegenheit zu finden, um auch unsere Heimatstadt in diesem Werke vertreten zu finden und so an der wichtigen Weltpropaganda teilzunehmen. Sie begrüsst es insbesondere, dass das Werk auch in deutscher Sprache erscheint, wodurch das Švehla-Wort von „Gleichen unter Gleichen" in erfreulichster Weise in die Tat umgesetzt erscheint. Im diesem Sinne begrüssen wir das Erscheinen dieses Werkes und erklären unsere Bereitwilligkeit zur Mitarbeit.

Stadtrat in Eger, am 23. Juli 1936:

...Alle Interessenten des Fremdenverkehrs und alle Wirtschaftskreise werden daher um wohlwollende Unterstützung dieses Werkes ersucht, da es sich hier um ein Handbuch von besonderer Bedeutung handelt.

Stadtamt Grulich, Zahl 977/16 vom 13. Jänner 1937:

...Wir beteiligen uns gerne an dieser wichtigen Veröffentlichung und hoffen dadurch den mannigfaltigen Interessen unserer Bevolkerung und unseres Gewerbes bestens zu dienen.

Československý folklor. — Tschechoslowakischer Folklor. — Folklore tchécoslovaque. — Czechoslovakian folklore.

PRAHA:
Horní Václavské nám. s budovou musea a pomníkem sv. Václava.
Der obere Teil des Wenzelsplatzes mit dem Museum und dem St. Wenzels — — Denkmal.
La place supérieure „Václavské" avec le musée et le monument St. Venceslas.
Upper „Václavské" Square with the museum and St. Wenceslaus monument.

MOŽNOSTI ČESKOSLOVENSKÉHO VÝVOZU.

Dr. JAN TŘEBICKÝ,
předseda Obchodní a živnostenské komory v Praze a Exportního ústavu Československého.

Nejintensivnější obchodní styk československý byl tradičně s našimi sousedy, s Německem a Rakouskem. Byly vždy našimi nejlepšími odběrateli a též dodavateli. Ještě v r. 1936 byli nejlepšími kupci našeho zboží, ale jejich význam pro náš vývoz se hluboce změnil, poklesl velikou měrou, ač československý obchod s většinou světa byl na vzestupu. V r. 1926 vyvezli jsme do Německa a Rakouska 36.2% svého vývozu, v r. 1936 jen 23.4%. Zhoršení vzájemného obchodu je dokladem o poklesu kupní síly na těchto dvou velkých odbytištích. Byl doprovázen překážkami platebními, které dnes tvoří placení na clearing a kompensační obchody.

Přibližně totéž lze říci o všech clearingových zemích, t. j. o celém Podunají a Balkánu. Vývoz z Československa do Německa, Rakouska, Maďarska, Rumunska, Jugoslavie, Bulharska, Řecka a Turecka činil v r. 1926 55.7% z celkového vývozu státního, v r. 1936 jen 38.6%. Uvnitř této skupiny se příznivě vyvíjí vývoz jen do obou zemí malodohodových, který zaujímá v r. 1936 v poměru k celkovému vývozu totéž místo, jaké měl r. 1926 nebo před krisí 1929.

Platební styk se zeměmi podunajskými, balkánskými, s Německem a Italií je upraven clearingovými dohodami. Československo má aktivní clearingové špičky na celém Balkáně, jakož i v Německu a v Italii. Cesta k uvolnění vzájemného zahraničního styku s balkánskými zeměmi je v přeměně bezúročných clearingových špiček v řádné investiční úvěry průmyslové, po případě i zemědělské. Tuto cestu Československo již zčásti nastoupilo. V balkánských státech, jakož i v celém ostatním světě, se projevuje ostrý odpor k soustavě kompensací, jaké založilo Německo podle Schachtova „Der neue Plan". Balkánské státy se jím dostaly do určité závislosti na Německu, neboť zaplacení za své zemědělské přebytky, do Německa prodané, dostávají jen se zdržením v té míře, v jaké odbírají německé zboží. Nevýhodou pro ně je, že musí odbírat německé zboží, na něž vývozní prémie Německo neposkytuje, čili kupují zboží poměrně drahé, dražší než lze koupiti na světovém trhu. Svět v této době míří opět k uvolnění zahraničního obchodu a proti soustavě bilaterálních kompensačních smluv a proti exportním prémiím. Lze proto považovat přeměnu clearingových špiček v úvěry za krok ve správném směru, jenž otvírá bránu řádnému vývoznímu obchodu.

Neblahý vliv německých snah přebudovat zahraniční obchod na naturální směnu pomocí bilaterálních kompensací se projevil v obchodní bilanci Německa za rok 1936. Nejvíce utrpěl při této nové orientaci dovoz, který stoupl v hodnotě jen o 1.4%, vývoz však stoupl o 11.7% přes usilovné podporování prémiemi. Československý dovoz v téže době stoupl o 17.4%, což je znamením rostoucí průmyslové aktivity, neboť rostl hlavně dovoz surovin. Vývoz vzrostl o 8%. Kompensační soustava vylučuje z obchodu sice devisy, ale stlačuje celkový obchod takovou měrou, že nastává nedostatek mezinárodních platidel, končící nedostatkem surovin a namáhavým přeorganisováním výroby na používání drahých náhražek místo levnějších surovin ze světového trhu. Československo nepřijímá tuto orientaci obchodně-politickou. Dalo to najevo též přikloněním k měnové dohodě západních států: Spojených států, Anglie, Francie, Švýcarska a Holandska. Po jejich vzoru devalvovalo též svou měnovou jednotku, aby odstranilo hlavní překážku zahraničního obchodu, t. j. rozpětí mezi cenami vnitřními a světovými. K prémiování svého průmyslového vývozu se Československo nepřiklonilo.

Vývoz do zemí, s nimiž není clearing, je volný platebně. Jsou mezi nimi státy, které československý vývoz kontingentují. Sem patří vesměs státy bývalého zlatého bloku. Po pádu zlatého bloku v září 1936 nastalo určité uvolnění ve všech zemích a další je úkolem nových obchodních smluv. Vysoký stupeň devalvace ve Francii 29%, ve Švýcarsku 30%, v Italii 41%, sice ztížil naši soutěživost na jejich trzích, po případě i na trzích, na nichž společně prodáváme. Tato soutěž se projevuje patrněji u hedvábného a textilního

zboží, strojů a papíru. Není to však soutěž nebezpečná. Naopak po devalvaci lze očekávat zotavení domácího trhu v oněch státech a vzestup dovozu. Nadhodnocená měna zlata skýtá sice přirozenou prémii na dovoz, ale tomu se tyto země bránily tuhou kontingentací dovozu. Důvod k tomu padá po devalvaci, takže devalvace, jež je krokem k zotavení, bude spíše vzpruhou pro náš obchod s těmito zeměmi. Do jisté míry je značný devalvační náskok Francie, Švýcarska a Italie mírněn rychlejším vzestupem cen a výrobních nákladů, než je tomu u nás.

Na nejlepší cestě je československý obchod se státy, které devalvovaly nejdříve. Je to Anglie a ostatní země, které v září 1931 opustily zlatou měnu a zlevnily svou měnovou jednotku. Tvoří tak zvaný sterlingový blok, s nímž se náš obchod rozvíjí měrou velmi potěšitelnou. Ač depreciace v těchto zemích se pohybuje mezi 40 až 50%, vzrůstá náš vývoz do nich vysoko nad průměr celostátního vývozu. V r. 1936 je tato tendence nejvíce patrná. V tomto roce vzrostl celkový vývoz čsl. proti r. 1935 o 8%, avšak do sterlingových zemí a do U. S. A. o 17.1%, do zemí bývalého zlatého bloku o 12.2% a do zemí s clearingy a s vázaným devisovým hospodářstvím dokonce klesl o 0.4%. Země sterlingové jsou země bohatnoucí, z nichž některé krisi již plně překonaly, na příklad Švédsko, v jiných začíná období vysoké konjunktury, na příklad Anglie. Proces zotavovací v těchto zemích je charakterisován vysokým dovozem, jenž roste rychleji než vývoz. Velmi značný vzestup lze pozorovat na dovozu Spojených států, jenž v r. 1936 vzrostl o 18.7% proti roku předchozímu. Letos se projevuje tento rozvoj též na československém vývozu do Spojených států. Spojené státy v roce 1936 postavily se v našem vývozu na druhé místo před Rakousko. V r. 1926 vývoz do U. S. A. činil 4.73% z celkového vývozu, v roce 1936 již 9.1%. Anglický podíl činil roku 1926 8.63%, v roce 1935 6.9% a v roce 1936 9.0%. Švédský podíl v roce 1926 1.1%, r. 1935 2.4%, v roce 1936 3%.

Z těchto dat plyne celkové přeorientování našeho vývozu od zemí sousedních a blízkých, k zemím západním a severským. Tento přesun lze pozorovat též na vývozu jednotlivých odvětví. Tak na příklad vývoz všech textilií, příze, látek i konfekce v r. 1926 do clearingových zemí středoevropských a balkánských (Německo, Rakousko, Maďarsko, Rumunsko, Jugoslavie, Bulharsko, Turecko, Řecko) tvořil 66.9% úhrnného vývozu textilií a konfekce. V r. 1936 činil jen 40.6%. Podobně u skla, v r. 1926 činil vývoz do jmenovaných zemí 20.2%, v r. 1936 jen 14.6%. U vývozu obuvi je to zvláště překvapující: v r. 1926 činil vývoz 49.5%, v r. 1936 jen 1.8% (jedno procento osm desetiny). Tyto příklady svědčí o dvou zjevech: do jisté míry o poklesu kupní síly těchto clearingových zemí; na druhé jsou svědectvím o industrialisaci agrárních zemí dunajských a balkánských. Lze shledávat v této tendenci pro tuto dobu nevýhodu pro náš vývoz, avšak je třeba poznamenat, že náš největší obchod je právě se zeměmi průmyslovými, nikoliv zemědělskými. Zprůmyslnění Podunají je přirozený proces, jímž evropské země západní procházely po celé XIX. století. K němu přispívala nejvíce Anglie a jak patrno z dalšího vývoje, nepoškodilo to anglický vývozní obchod. Právě naopak, neboť industrialisací se kupní síla evropských zemí znásobila, takže anglický obchod nacházel pro svou specialisovanou výrobu stále lepší odběratele. Lze tudíž říci, že přesto, že pokles československého obchodu byl způsoben velkou měrou poklesem československého obchodu se zeměmi středoevropskými, nemůžeme vidět v industrialisaci Podunají jen nevýhody. Rostoucí životní míra je náhradou, neboť znamená současně zvýšení potřeb a tím i dovozu. Cesta k intensivnějšímu obchodu s Podunajím vede přes industrialisaci. Industrialisace je duchem doby, vývoj k ní spěje a nelze ji proto zadržet. Podunajské státy zakládají zpravidla ta průmyslová odvětví, jež představují hromadnou výrobu. A právě hromadná výroba není založena na tradici, lze ji snadno bez hospodářských ztrát umístit i v zemích zemědělských. Pro Československo vyplývá úkol, který již v XIX. stol. musila řešit Anglie, když sama pomáhala industrialisovat Evropu a zámoří, to jest přeskupit svou výrobu od výroby hromadné k výrobě zboží jakostního a k poskytování služeb. Československý průmysl je už dnes založen na specialisaci a jakostní výrobě. Moderní vývoj tuto tendenci bude posilovat a urychlovat. Proměny v hospodářském složení zemí sousedních a blízkých budou podporovat zvýšenou měrou rozvoj našeho investičního průmyslu. Investice při budování standardního průmyslu v blízkých zemích zemědělských otvírají zaměstnanosti československého průmyslu nové široké možnosti.

Československý folklor. — Tschechoslowakischer Folklor. — Folklore tchécoslovaque. — Czechoslovakian folklore.

PRAHA:
Mostecká věž na Křižovnickém náměstí.
Der Brückenturm am „Kreuzherrenplatz".
La tour de pont sur la place de „Křižovnický".
Gate Tower on „Křižovnický" Square.

ČECHY

Dr. EDUARD BRYNDA,
komisař min. financí a jednatel KČST.

Z hlavního města státu Prahy, která jest největším silničním uzlem, vybíhají hlavní silnice do všech turisticky zajímavých krajů.

1. V okolí Prahy navštivte Mělník (31 km) s rozsáhlými vinicemi a blízký hrad Kokořín a Dubské pískovcové stěny. Na JZ od Prahy leží Beroun (30 km) s krásným okolím; zpět do Prahy přes Lodenici—Sv. Jan pod Skalou—Srbsko—Karlštejn—Dobřichovice—Radotín. Tato silnice se nazývá českým Semmeringen. Na jih jedeme starou závodní tratí přes Zbraslav (11 km, zámek) a Dobříš (40 km. zámek) do Příbramě (60 km. staré poutní místo). Na JV. silnicí benešovskou přes Vyšehrad na Benešov (42 km). Cestou shlédneme zám. Konopiště, výletní sídlo cís. Karla a Viléma. Na V. od Prahy leží české nejnavštěvovanější lázně Poděbrady (45 km, zámek).

2. Turisticky nejpůvabnější jsou SV. Čechy. Silnicí mělnickou projíždíme Dubské pískovcové stěny, pak míjíme po pravé straně Dokské rybníky a po l. str. sopečné horstvo České Středohoří, s přečetnými ruinami a zámky. Silnice končí v průmyslové kotlině rumburské. Silnicí Mladoboleslavskou vjíždíme do t. zv. Českého Ráje; před Turnovem přijíždíme novou autostradou pod hřebeny Krkonoš. Jiná silnice, bohatá překrásnými výhledy jde z Mladé Boleslavě kol podivuhodných Prachovských skal (průjezdní silnice-hotel) přes Jičín a Novou Paku do Jilemnice v Podkrkonoší. Odtud možno po nové Masarykově horské silnici vyjeti až na vlastní hřeben Krkonoš (poplatek 3 Kč). Z nedalekého Vrchlabí možno vyjeti až na horský hřeben přes Spindlerův Mlýn, středisko zimní turistiky.

3. SZ. Čechy mají dvě důležité oblasti: České Středohoří, vrcholící horou Milešovkou nedaleko Lovosic a České Rudohoří, tahnoucí se po hranicích od Děčína po Karlovy Vary. Navštěvované jsou pískovcové skály v okolí Hřenska (Čes.-Saské Švýcarsko), Děčínský Sněžník (silnice až k rozhledně), Tisské stěny (chata), Bouřňák s rozhlednou (silnice až k chatě), Hora sv. Kateřiny nad Chomutovem (horská silnice) atd.

4. Z. Čechy mají především světové lázně Karlovy Vary, Mariánské Lázně a Františkovy Lázně s překrásným okolím. Největším uzlem silničním je Plzeň (pivovar, Škodovy závody).

5. JZ. Čechy zaujímá lesnaté pohoří Šumava. S Prahou jsou spojeny bezvadnými silnicemi: Plzeň—Klatovy—Železná Ruda a Praha—Strakonice—Vimperk—Kunžvart. V okolí Železné Rudy jest několik horských jezer, v okolí Kunžvartu prameny největší české řeky Vltavy, prales na hoře Boubín a rozsáhlé rašeliny.

6. J. Čechy, jejichž hlavním silničním uzlem jsou České Budějovice, mají několik krásných zámků nad Vltavou (Zvíkov, Orlík, Hluboká, Krumlov), a typickou rybničnatou krajinu u Třeboně. Tábor a Třeboň jsou starobylá města, která si svůj ráz zachovala dodnes.

7. JV. Čechy jsou prostoupeny prahorní kopcovinou, t. zv. Českomoravská Vysočina. Cestou z Prahy projedete starým hutnickým městem Kutná Hora (chrám sv. Kateřiny), Německým Brodem a Jihlavou. Silnice dále pokračuje na Brno. Z Německého Brodu na východ odbočuje jiná dálková silnice, která v okolí Města Žďáru projíždí půvabnou rybničnatou krajinou, bohatě zalesněnou.

8. Vých. Čechy jsou zčásti pokryty rozsáhlou rovinou Polabskou, nejúrodnějším krajem Čech. Silničním uzlem je zde Hradec Králové, odkudž k severu jedeme historickým bojištěm z roku 1866 (Prusko proti Rakousku) ko! staré pevnosti Josefov do Broumova. V okolí pískovcová skalní města a bludiště (Adršpach, Teplice). U malebného Náchoda je Jiráskova chata a romantické údolí Peklo. Z Král. Hradce na východ jedeme pod Orlické hory, které možno projet od Kramá-

řovy chaty nad Červenou vodou přes Bartošovice-Kunštát-Deštnou (Masarykova chata)— a Hrádek do Náchoda. Dálkové spoje s vých. částí státu vedou z Hradce Králové přes Žamberk (zámek) a Červenou Vodu (horská silnice) nebo přes Vysoké Mýto a Litomyšl (zám. a starobylé město) na Svitavy.

ČECHY V ZIMĚ.

Dr. EDUARD BRYNDA,
komisař min. financí a jednatel KCST.

Vysočiny a hory Československa dovolují svou růzností lyžařům, začátečníkům i pokročilým, volné pěstování jejich zamilovaného sportu. Vlivem průměrných, ani příliš mírných nebo drsných zim, trvá lyžařská sezona od počátku prosince do konce jara. Tím se vysvětluje jednak rychlý a mohutný rozvoj zimních sportů v Československu, jednak velký počet horských chat a útulen pro lyžaře-sportovce a luxusně vybavených hotelů pro hosty náročnější.

Tak došlo k utvoření několika přirozených oblastí zimních sportů v horských krajinách, kde sníh se drží mnohem lépe a déle než v rovinách. V Čechách je to zejména oblast Krušných hor, Šumavy, Krkonoš, Orlických hor a částečně i Českomoravská vysočina.

Krušné hory tvoří pohraniční masiv na severozápadě Čech s nejvyšším vrcholem Klínovcem (1244 m). Vždy sjízdná silnice spojuje po hřebenu různá střediska zimních sportů, mezi nimiž nutno uvésti v první řadě města Kraslice a Nejdek, s dostatečným počtem hotelů a krásným okolím. Nejvíce navštěvovaným zůstává však Klínovec nad světoznámým lázeňským místem Jáchymovem. Nedaleko odtud, spojeno s Jáchymovem autobusovou linkou, leží horské městečko Boží Dar (1027 m). Mírné svahy této oblasti jsou opravdovým lyžařským rájem.

Uveďme ještě Dubí se závodním lyžařským můstkem a Sokolskou chatou a Bouřňák s krásnou chatou Klubu čs. turistů. Dále křižovatku Červený Kříž s pěkným hotelem a cvičnou loukou, Cinvald, Nakléřov a konečně poslední středisko zimních sportů v Krušných horách, Podmokly. Spojení s Prahou je výborné. Skoro všechny hotely a chaty jsou vybaveny telefonem a poštovní sběrnou.

Šumava. Tento pohraniční řetěz mezi Čechami a Bavorskem možno rozděliti na tři části. Severní část připomíná nám Alpy množstvím sněhu a hlavně romantikou svých vrcholků, hlubokými údolími, modrými jezery a hustými lesy. Nejvyššími body na české straně je Ostrý (1203 m) a na bavorské straně Javor (1458 m). Střední část průměrné výše 1200 m s Plechým (1378 m) je na sníh, který zde zůstává ležet do konce května a někdy i ještě déle, neibohatší. Konečně poslední výběžky Šumavy vrcholí Špičákem (1216 m) a Liščí Loukou (1236 m). Celý hřeben šumavský je pro lyžařství jako stvořený. Hluboké lesy chrání sníh před sluncem a větrnými bouřemi. Ovzduší je neobyčejně čisté a rozhled do širokého kraje nádherný (překrásná panorama téměř celých Alp poskytuje výhled zejména s Pancíře, Luzného a Javoru).

Ubytování v blízkosti železničních tratí je dobré a laciné (Česká Kubice, Babylon, Špičák s moderně zařízenými hotely). Pro turisty je zřízena celá řada chat a nocleháren (Železná Ruda, horské chaty a útulny na březích jezer). Pobyt mezi pohostinným lidem je zvláště příjemný. Spojení s Prahou drahou nebo autobusem je dobré.

Krkonoše tvoří na severovýchodě hranice česko-německé a vrcholí Sněžkou (1603 m). Jejich oblá návrší poskytují zimním sportovcům takové terény, jako málokterá země střední Evropy. S vrcholků skýtají nádherné rozhledy jak do Čech, tak do Německa. Sníh objevuje se v Krkonoších již v listopadu a udrží se až do dubna, někdy až do května. To již bývá na horách skvělé počasí a teplota na slunci až 40° umožňuje nabýti rychleji než všude jinde zdravou, bronzovou barvu pleti, dnes tak oblíbenou.

Celé toto území, již bohatě obdařené přírodou, bylo upraveno výbornými, pečlivě značkovanými cestami. Hotely a chaty jsou poměrně blízké, takže lyžař může se svému sportu věnovati docela klidně a s plnou jistotou, že vždycky a v každém případě najde útulek.

Vybudovány byly četné můstky pro skoky, hlavně v Novém Světě, na Černé hoře, ve Vysokém nad Jizerou, Rokytnici, Jablonci nad Jizerou, Tilemnici, Janských Lázních, Peci a Špindlerově mlýně, kde se nalézá též hockeyové hřiště. Všechna tato místa jsou vybavena dobrými hotely a pensiony. Největší střediska s prvotřídními hotely jsou Špindlerův mlýn a Janské Lázně. Dále možno se též ubytovati v soukromí. Moderní komfort nalezneme i v horských chatách, kterým se říká v Krkonoších boudy, dle bývalých dřevěných salaší, v nichž přebývali pastýři. Dnes jsou to vlastně výborné hotely. Uveďme jen Špindlerovu, Dvořačku, Mísečnou, Liščí, Kolínskou, Černou, Sokolskou, Adolfovu, Petrovu, Luční, Martinovku, Labskou, Pražskou, Havlovu a Oseckou, všechny s ústředním topením, teplou a studenou vodou, elektrickým osvětlením a telefonem. Pro skromnější návštěvníky existují útulky zařízené jednoduše ji. Autobusové a železniční spojení s Prahou je výborné, takže Krkonoše se stalv přímo výletním místem pražským. Z Janských Lázní vede lanová dráha na vrchol Černé hory (1300 m).

Orlické hory tvoří pokračování Krkonoš na jihovýchod. Nejvyšším vrcholkem je Deštná (1114 m). Hřebeny jejich jsou pokryty lesy s nádhernými cvičnými loukami a můstky. Lyžař zde najde příležitost k příjemným i dlouhým turám. Cesty jsou pečlivě vyznačeny a o pohodlné ubytování postaráno je v chatách, jako na příklad v Masarykově chatě na Šerlichu (1018 m), v Kramářově chatě na Suchém vrchu (1001 m) a v okolních městech Náchodě, Opočnu, Rokytnici, Jablonném nad Orlicí, Rychnově nad Kněžnou, Olešnici, Novém Městě nad Metují, Deštném a j.

Českomoravská vysočina, náhorní planina malé výšky s povlovnými svahy a zalesněnými vrcholky. Pro lyžařství se hodí jižní svah Žďárských hor u Nového Města na Moravě, kde se drží sníh pravidelně v lednu, únoru a březnu.

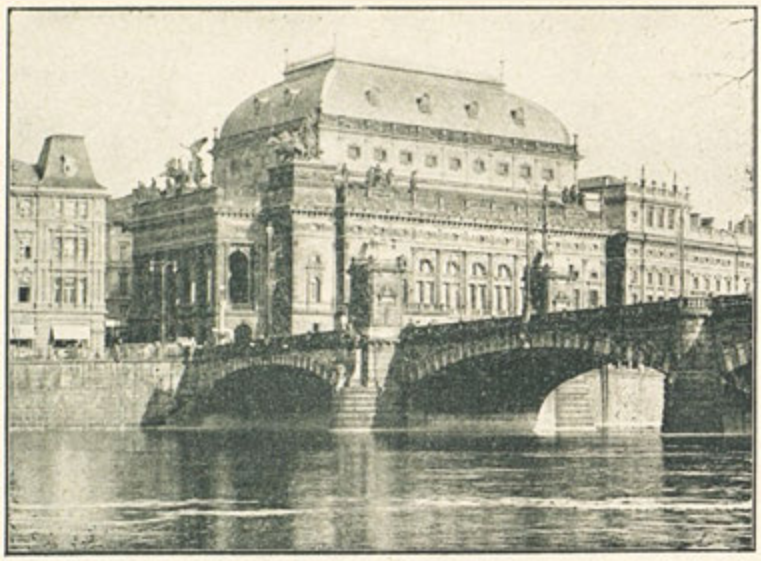

PRAHA:
Národní divadlo.
Das National-Theater.
Le théâtre national.
The national theatre.

LÁZNĚ V ČECHÁCH.

JOSEF PAVLÍK,
ú. zemský rada a tajemník ústř. svazu čsl. lázní a miner. zřídel.

Československo je opravdu bohatou zemí na lázně, z nichž některé mají pověst světovou.

Kdo by na příklad neznal Karlovy Vary, Mariánské Lázně, Lázně Teplice, Jáchymov atd. Do těchto lázní nejezdí hosté pouze z republiky a ze sousedních států, ale z celé Evropy, z Afriky, Ameriky, Asie, ano i z Australie.

Jsou tedy naše čsl. lázně tak důležité, že jsou hojně vyhledávány, aby svým hostům nejen vrátily zdraví, ale aby je osvěžily a omladily.

Návštěva lázní jest vždy důležitou pro lidské zdraví, neboť, kdo se neléčí, zvolna chřadne, aniž by to pozoroval, a jeho život bez včasného léčení končí daleko dříve, než toho, kdo včas hledá pomoci.

Není tedy návštěva lázní utrácení peněz, nýbrž naopak úsporou, protože si prodloužíme to nejcennější — život, a můžeme daleko více vykonati pro sebe, pro svou rodinu i pro svůj národ.

Lázně jsou tedy požehnáním nejen pro ty nemocné, kteří je vyhledávají, ale i pro ty zdravé, kteří tak vlastně činí preventivní opatření proti nemoci, načerpávajíce tu nových sil a vracejíce se domů osvěženi a schopné další práce ve svém povolání.

Návštěva našich lázní přináší proto skutečné štěstí také tím, že většina lázní je položena v překrásném přírodním okolí, ať již zbudovaném štědrou rukou Stvořitele, nebo dokonalými zahradními odborníky, kteří toto dílo dovedně napodobují. A procházeti se překrásným lázeňským okolím a věnovati se jen sobě a léčení svého těla, jakož i odpočívání po celoroční námaze, což to není pravým štěstím?

Československé lázně jsou také vzorně vedeny, mají svou tradici, někde staletou, a že přinášejí skutečný užitek, toho nejlepším důkazem jest hojná jejich návštěva.

Společenský život ve všech lázní spojuje návštěvníky v přátelský kruh, který někdy přináší do budoucna příjemné trvalé styky osobní, přátelské i obchodní.

Předkládáme Vám seznam všech českých lázní, sdružených v Ústředním svazu čsl. lázní a minerálních zřídel republiky čsl. v Praze s podrobnými informacemi o všem, čeho je potřebí věděti každému při výběru lázní dle vlastní potřeby v předpokladu, že Vám dobře posloužíme.

SEZNAM LÁZNÍ.

LÁZNĚ BECHYNĚ.
407 metrů n. m.

Spojení: Elektrická dráha Tábor—Bechyně, autobusové spojení Praha—Bechyně.
Sezona a lázeňská taxa: 1. květen až 30. září. Lázeňská taxa od 10 do 20 Kč.
Léčebné prostředky: a) přírodní: pramen železitý, slatina, b) doplňující: vodoléčebný a fysiatrický ústav.
Indikace: Rheumatismus, dna, chudokrevnost, bledničky, choroby nervové, klimatická a dietetická léčba, zotavení.
Lékaři: 3 lázeňští lékaři.
Ubytování a stravování: 4 lázeňské léčebné domy ve vlastní režii správy lázní, soukromé vily a byty. Kuchyně domácí, diaetetická, orthodoxní.
Sport: Tennis, kopaná, plování a veslování v řece.
Informace: Správa lázní v Bechyni u Tábora.

NAVŠTIVTE ČESKOSLOVENSKÉ LÁZNĚ LETADLEM!

LÁZNĚ BĚLOHRAD.

297 metrů n. m.

Spojení: Praha—Trutnov přes Chlumec. Kočáry a auta u všech denních vlaků.

Sezona a lázeňská taxa: 1. květen až 30. září. Lázeňská taxa od 10 do 60 Kč. Do 15. června a od 16. srpna 20% sleva na láz. taxe.

Léčebné prostředky: Lázně slatinné, železitá kyselka.

Indikace: Rheumatismus, dna, ischias, neuralgie, ochrnutí, exsudáty, nemoci ženské, bledničká.

Lékaři: 4 lázeňští lékaři.

Ubytování a stravování: 2 vily, 6 hotelů, 200 lůžek v soukromých vilách. Stravování a dietní strava v hotelích a restauracích.

Sport: Tennis, football, házená, lehká atletika, dětské hry, koupání, výlety do Krkonoš, Českého ráje, Janských lázní, Vrchlabí, Liberce.

Koncerty a zábavy: Třikrát týdně koncert vojenské hudby, divadelní představení, biograf, dancing v lázeňském parku.

Informace: Správa Arenských slatinných lázní v Lázních Bělohradě, byty: městský úřad Lázně Bělohrad.

LÁZNĚ BĚLOVES.

347 metrů n. m.

Spojení: Železniční stanice Náchod na trati Mittelsteine—Choceň. Několik autobusových linek obíhá se v Náchodě.

Sezona a lázeňská taxa: 1. květen až 30. září. Lázeňská taxa se nevybírá.

Léčebné prostředky: a) přírodní: uhličitá kyselka „Ida", železitá kyselka „Jakub", b) doplňující: lázně rašelinné, přírodní uhličité, všechny pomocné a fysikální léčba.

Indikace: Srdeční nemoci, vysoký tlak krevní, neurosy, choroby ženské a výměny látek, rheumatismus, dna, ischias a jiné záněty nervů, rekonvalescence.

Lékaři: 1 lázeňský lékař, MUDr. Vladimír Honl, odborný lékař.

Ubytování a stravování: Jednak v budovách správy, jednak v samostatné vile, v hotelích a soukromých [illegible] ech. Stravování v lázeňské restauraci buď sa paušál nebo dle výběru.

Sport: Veslaření, plování, turistika, tennis.

Koncerty a zábavy: Promenádní, taneční a umělecké koncerty, divadla, výlety.

Informace: Správa lázní v Bělovsi u Náchoda, telefon 423. v Praze: Pražský sklad přír. uhl. kyselky „Idy" z Lázní Běloves u Náchoda, Praha II., Lazarská 8, telefon 283-74.

LÁZNĚ BÍLINA-KYSELKA.

197 metrů n. m.

Spojení: Železniční stanice trati Praha—Duchcov a Duchcov—Plzeň.

Sezona: 1. květen až 30. září. Lázeňská taxa se nevybírá.

Léčebné prostředky: Léčebné prameny: Bílinská kyselka (alkalický pramen), Zaječická hořká voda (hořkosolný pramen). Ostatní léčebné prostředky: koupele kyselkové, uhličité, kyslíkové, veškerá vodoléčba a fysikální léčba (faradická, galvanická, čtyřkomorová, světelná lázeň, masáž), inhalatorium, pneumatická komora, terénní léčba, plovárna, sluneční a vzduchové lázně.

Indikace: Nemoci ústrojí dýchacích, zažívacích, ledvin, močovodu, žlučníku, kaménky, choroby výměny látek, cukrovka, dna, ischias, rheumatismus, otylost, srdeční vady, nervové chorohy.

Lékaři: 5 lázeňských lékařů.

Ubytování a stravování: V lázeňských domech, hotelích a soukromých vilách v městech. Ceny pokojů od 10 Kč výše. Stravování v lázeňských domech. Dietetická kuchyně.

Služby boží: Řím.-katolické, evangelické, českobratrské, židovské.

Sport: 5 tennisových dvorců, plování, turistika.

Koncerty a zábavy: Koncerty v lázeňském saloně a hudebním pavilonu, kuželník, čítárna.

Informace: Ředitelství zřídel v Bílině.

LÁZNĚ BOHDANEČ.

216 metrů n. m.

Spojení: Železniční stanice Pardubice, odtud autobusy do Lázní Bohdaneč.

Sezona a lázeňská taxa: 1. květen až 30. září. Lázeňská taxa rozdělena na 4 třídy od 15 do 40 Kč.

Léčebné prostředky: a) přírodní: slatinné lázně, minerální pramen alkalicko-železitý, b) doplňující: lázně uhličité, elektrické, horkovzdušné, světelné, solné, jehličnaté, pěnové, vodoléčba, roentgen, diathermie, irrigace, tonisace, masáže, Zanderovy aparáty, sluneční lázně.

Indikace: Rheumatické a dnavé choroby, zvláště ischias, choroby ženské, nervové, rekonvalescence.

Lékaři: 3 lázeňští lékaři.

Ubytování a stravování: a) ve vlastních 5 domech se 350 lužky, b) v soukromých vilách a domech se 200 pokoji.

Sport a zábavy: Tennis, football, rybolov, honitba, závody cyklistické, jezdecké, koupaliště, turistika. Dvakrát denně promenádní koncerty, akademie, biograf, taneční večírky, čítárna, knihovna.

Informace: Ředitelství slatinných lázní v Bohdanči u Pardubic.

LÁZNĚ DUBÍ.

395 metrů n. m.

Spojení: Elektrickou drahou z Teplic—Šanova.

Sezona a lázeňská taxa: Otevřeno po celý rok. Hlavní sezona od 1. května do 30. září. Lázeňská taxa se neplatí.

Léčebné prostředky: Sanatorium „Terezíny lázně" s vodoléčbou, elektro- a mechanotherapií, lázněmi uhličitými, horkovzdušnými slunečními a vzduchovými, inhalatorium.

Indikace: Katary dýchadel, chudokrevnost, nervové choroby, poruchy výměny látek.

Lékaři: 4 lázeňští lékaři.

Ubytování a stravování: 3 hotely, 26 vil a soukromé domy s celkovým počtem 135 lůžek.

Sport a zábavy: Tennis, turistika, plování, divadlo, biograf, koncerty.

Informace: Obecní úřad v Dubí. Ředitelství sanatoria „Terezíny lázně".

LÁZNĚ FOŘT.

423 metrů n. m.

Spojení: Železniční stanice Hostinné. Autobusy Hostinné—Fořt—Scharzenthal.

Léčebné prostředky: Přírodní sirný pramen, vodoléčba lázně parní, jehličnaté, sirné, sluneční a vzduchové, masáže, léčba terénní.

Indikace: Choroby nervové, ischias, poruchy výměny látek, bledničká, chudokrevnost.

FRANTIŠKOVY LÁZNĚ.

Spojení: Stanice čsl. státních drah a říšsko-německých drah s přímým rychlíkovým spojením do všech evropských dopravních středisk a s pohodlným autobusovým spojením i do vzdálenějších míst na všechny strany.

Sezona a lázeňská taxa: Od 1. května do poloviny října. Lázeňská a hudební taxa jest odstupňována podle příjmu ve 4 třídách: od 110.— do 260.— Kč za prvou osobu a od 80.— do 210.— Kč za druhou osobu a za děti až do 14 let 20.— Kč.

Léčebné prostředky: Ložisko 30 milionů m³ železitominerální slatiny, 27 uhličitých minerálních pramenů s přirozeným příměskem železa, vřídelních a Glauberových solí, lithia a radia, 4 moderní lázeňské domy pro lázně slatinné, minerální a sladkovodní, přírodní suchá uhličitá plynová lázeň s přírodním radiovým emanatoriem, mediko-mechanický ústav (léčebná gymnastika), balneologicko-hygienický ústav s připojenou Wassermannovou stanicí, inhalatorium, místnost pro kloktání, ústav pro léčení studenou vodou, elektrické lázně o dvou nebo čtyřech kabinách, lázně parní, vzduchové, subakvální střevní, uhličité, přístroje na roentgenování, horské slunce, diathermie, elektrokardiograf.

Indikace: Choroby ženské, srdeční a cév, krve, vleklé rheumatické, výměny látek, orgánů močových, ústrojí dýchacích, orgánů zažívacích, nervové, dětské, následky po chirurgických onemocněních.

Lékaři: 40 lékařů.

Ubytování a stravování: 150 soukromých hotelů a lázeňských domů všem požadavkům vyhovujících, v nichž se podávají též stravy dietní podle lékařského předpisu.

Sport a zábavy: Lawn-tennis, honitba a střelnice, jízda na koni, rybaření, veslování, plování, plachtění (plachetní letadlo), koupaliště v přírodě, herny pro bridge a rommy, dětská hřiště, museum.

Návštěva lázní: Ročně 20.000 stálých hostů, 40.000 přechodných hostí.

Informace: Lázeňská správa ve Františkových Lázních

LÁZNĚ HOUŠTKA.

167 metrů n. m.

Spojení: Stanice dráhy Stará Boleslav a Brandýs nad Labem. Autobusové spojení Praha—Stará Boleslav—Sudovo Hlavno, Praha—Stará Boleslav—Staré Benátky.

Léčebné prostředky: Železitý pramen „Václavka", lázně slatinné.

Indikace: Rheumatismus, dna, choroby nervové, ženské, poruchy výměny látek, chudokrevnost, bledničká.

LÁZNĚ JABLONECKÉ PASEKY.

550 metrů n. m.

Spojení: Místní železniční stanice na trati Liberec—Jablonec—Tanvald. Autobusové spojení do Jablonce, Liberce, Tanvaldu, Maksova, Železného Brodu.

Léčebné prostředky: Fysikální léčba, slatinné lázně, léčba pitná a terénní.

Indikace: Neurosy, vyčerpanost, rekonvalescence, chudokrevnost.

LÁZNĚ JÁCHYMOV.

10 km od Karlových Varů, v Rudohoří. 650 metrů n. m.

Spojení: Na hlavní železniční trať Praha—Karl. Vary — Cheb jest Jáchymov připojen místní lokální drahou. Přestupní stanicí do Jáchymova jest Ostrov. V sezoně jest přímé spojení s Karl. Vary udržováno železničními motorovými vlaky a poštovními autobusy. Do Ostrova přímé vozy z hlavních měst střední Evropy.

Sezona a lázeňská taxa: Provoz celoroční. Hlavní sezona 1. květen až 30. září. Lázeňská taxa v hlavní sezoně 20—100 Kč.

Léčebné prostředky: Radiové prameny 28° C jsou z nejsilnějších světa, používané k léčbě pitné, k lázním, inhalacím. Z Jáchomovské rudy isolovala Mme Curie radium. Radiová léčba prozařovací.

Indikace: Rheumatismus, ischias, chorohy výměny látek, nemoci nervové. V státním prozařovacím ústavě léčí se zhoubné nádory, leukaemie atd.

Lékaři: Mezi lékaři několik odborníků v radiové léčbě.

Ubytování a stravování: Státní Léčebný ústav, ohrovský Radium-Palace hotel s 350 pokoji, dále řada hotelů, pensionů a vil.

Sport a zábavy: Výlety do okolních hor (Klínovec 1244 m), sporty letní a zimní.

Informace: Lázeňská správa v Jáchymově a Informační kancelář při ministerstvu veřejného zdravotnictví v Praze II., Vyšehradská 18.

JANSKÉ LÁZNĚ.

616 metrů n. m.

Spojení: Konečná stanice trati Trutnov—Svoboda—Janské Lázně. Od každého vlaku přímé spojení s lázněmi autobusy nebo auty.

Sezona a lázeňská taxa: 15. květen až 15. září, zimní sezona od prosince až do Velikonoc. Lázeňská taxa dle délky pobytu.

Léčebné prostředky: a) koupele: termální koupele, koupele v plovacím bazénu, uhličité lázně, hydroelektrické celkové koupele, b) léčba pitná: termální vřídla, oselový pramen (Mariánský pramen), Janská studánka, Helenin pramen, c) pomocné léčebné prostředky: masáže, inhalace, dietní léčba, terénní léčba.

Indikace: Rheumatismus, chorohy výměny látek, neurosa, ochrnutí, tabes, srdeční chorohy, poruchy oběhu krevního, ženské chorohy, chudokrevnost, rekonvalescence.

Lékaři: 4 lázeňští lékaři.

Ubytování a stravování: 13 hotelů se 479 pokoji, 6 pensionů s 94 pokoji, 33 vil se 482 pokoji, 1 sanatorium s 8 pokoji.

Sport a zábavy: Tennis, plování, dětská hřiště, sporty zimní (sáňkovací dráha s elektrickým výtahem pro sáně, přirozená dráha pro bobsleigh a lyžařský můstek), velké mezinárodní sportovní soutěže. Lázeňská kapela, komorní koncerty, taneční večírky, bridge, bar a kavárny.

Informace: Lázeňská komise v Janských Lázních.

LÁZNĚ JELEČ.

390 metrů n. m.

Spojení: Železniční stanice Levín—Jeleč trati Velké Březno—Děčín. Hotelové auto na objednávku ve stanici rychlíků Děčín, Ústí n. L., Litoměřice.

Sezona a lázeňská taxa: Ústav je otevřen po celý rok. Hlavní sezona od 15. května do 15. října. Lázeňská taxa činí 30—35 Kč, podle doby pobytu. Obecní dávka 5 Kč.

Léčebné prostředky: Železitý pramen, rašelina, moderně zařízený vodoléčebný ústav. Lázně, sprchy, obklady, zábaly; umělé uhličité, kyslíkové, jehličnaté a pěnové lázně, léčba pitná, elektrická, otužovací, dietní, léčba ležením.

Indikace: Onemocnění dýchacích orgánů, asthma, chudokrevnost, bledničku, zotavení, přepracovanost.

Lékaři: 1 lázeňský lékař.

Ubytování a stravování: Vodoléčebný ústav má 4 lázeňské domy se 40 pokoji (70 lůžek), pension „Daheim", 3 lázeňské domy, 20 pokojů, 30 lůžek. Dietetická kuchyně podle zvláštního předpisu, orthodoxní na zvláštní přání.

Sport a zábavy: Kroket, tennis, výlety na blízké hradní zříceniny. Velká knihovna, koncerty v parku, hudební večery, Taneční a divadelní představení. Výlety autem a autobusy.

Informace: Dopravní kancelář E. H. Haas, Jeleč, správa lázní Jeleč, rodinný pension „Daheim", Jeleč.

LÁZNĚ KARLOVY VARY.

374 metrů n. m.

Spojení: Rychlíková stanice trati Praha—Karlovy Vary—Cheb. Přímé železniční spojení se všemi hlavními městy Evropy i se všemi velkými městy střední Evropy. Mimo to projíždějí přímé vozy po celé řadě tratí pobočných. Letecká mezinárodní stanice.

Sezona a lázeňská taxa: Celoroční provoz. Lázeňská taxa od 50—500 Kč.

Léčebné prostředky: a) prameny Karlovarské: 12 pramenů alkalicko-salinických teploty od 12—72° C. Nejznámější je světoznámé vřídlo: vyhazuje do výše 15 m 2000 litrů 72° C horké alkalicko-salinické vody. Za jeden den vyplije se v sezoně 23.500 pohárů, ročně se těží z něho nad 100.000 kg vřídelní soli, ročně se rozesílá čtyři miliony lahví vřídla. — Lázně všeho druhu z pramenů léčivých, minerální slatiny i plynu uhličitého v 6 budovách. b) Lázně: Lázně I. (koupele vřídelní, slatinné, uhličité, horkovzdušné, elektrické, fangové obaly, roentgen). Lázně II. (lázně pramenité a uhličité). Lázně III. (mimo lázně vřídelní, uhličité a slatinné jsou tu parní lázně pro pány a dámy). Lázně IV. (pro koupele uhličité a vřídelní). Lázně V. (lázně vřídelní, uhličité, slatinné, slatinné obklady, vodoléčba). Lázně VI. (suché lázně plynové, vodoléčba a lázně sluneční).

Indikace: Choroby žaludku, střevní, nemoci jater, žlučníku a žlučovodu, dna i cukrovka, choroby výměny látek, alkoholismu. S prospěchem se tam léčí mimo to také nemoci tropické.

Lékaři: K disposici je přes 200 lékařů klinicky vyškolených a odborníků všech oborů, jichž seznam je v každém domě.

Ubytování a stravování: Byty lze obdržeti v 217 hotelích i v soukromých domech a ve všech cenách. 5.600 pokojů v cenách od 10 do 500 Kč jest k disposici. Garáže pro 1000 automobilů. Ve všech hotelích i hostincích se pečuje o vhodné dietetické stravování. Přibližné denní ceny od 20 Kč výše.

Sport, umění a zábavy: Golf, tennis, plování, tattersall, aviatika, velké mezinárodní závody jezdecké, v zimě túry lyžařské. Lázeňský filharmonický orchestr (61 mužů), varieté. Koncerty světových umělců.

Cestovní kanceláře: 6 kanceláří cestovních: Cook Wagon L. Čedok atd.

Dopravní prostředky: Pro dopravu jsou autobusy, taxametry a povozy jedno- i dvouspřežní. Dbá se přísně, aby byly dodržovány jízdní sazby.

Návštěva lázní: Karlovy Vary mají ročně až 70.000 návštěvníků; za hlavní sezony čítáno na 16.000 hostů současně přítomných. Počet přechodných návštěvníků a turistů, přicházejících ročně do Karlových Varů, dosahuje čísla 200.000.

KONSTANTINOVY LÁZNĚ

538 metrů n. m

Spojení: Stanice místní dráhy Nový Dvůr—Bezdružice na trati Plzeň-Cheb.

Sezona a lázeňská taxa: 1. květen až 30. září. Lázeňská taxa rozdělena na 3 třídy.

Léčebné prostředky: Přírodní uhličité a sirné prameny, lázně slatinné, elektroléčba, horské slunce, diathermie, ruční a elektrické vibrační masáže.

Indikace: Srdeční a ženské chorohy, dna, rheumatismus, chorohy nervové, chudokrevnost, zkornatění tepen, žaludeční chorohy.

Lékaři: 2 lázeňští lékaři.

Ubytování a stravování: Byty v lázeňském domě s celkovým počtem 160 pokojů.

Sport a zábavy: Koncerty, rybolov, honitba, turistika.

Informace: Správa lázní v Konstantinových Lázních.

KRONDORF KYSELKA U KARLOVÝCH VARŮ.

328 metrů n. m.

Leží na hlavní trati Praha—Karlovy Vary, uprostřed nádherných lesů.

Místo původu léčivé a stolní vody Krondorfské kyselky.

Pitné léčby: Hlavně při nemocech orgánů zažívacích, žaludku, střev a jater, při onemocnění ledvin a močového měchýře; neocenitelný prostředek k zabránění chřipky, tyfu a jiných epidemií.

LÁZNĚ KYSIBL-KYSELKA.

360 metrů n. m.

Spojení: Konečná stanice místní dráhy Voikovice—Kysibl-Kyselka. Přípojení na hlavní vlaky na trati Praha—Cheb—Praha. Autobusové spojení s Karl. Vary.

Sezona a lázeňská taxa: 15. květen až 15. září. Lázeňská taxa se neplatí.

Léčebné prostředky: Léčba pitím minerální vody „Mattoniho Kysibelky", lázeňský ústav s koupelemi všeho druhu, přírodní kyselino-uhličité a slatinné koupele, elektrické masáže, inhalace, říční lázně.

Indikace: Chorohy hrtanu a průdušek, žaludku a střev, ledvin a onemocnění měchýře.

Lékaři: 1 lázeňský lékař.

Ubytování a stravování: V zámeckém hotelu, Vilemínin dvůr, Jindřichův dvůr, Švýcarský dvůr, rodinný pension. Lázeňská restaurace. Dietetická a orthodoxní kuchyně.

Sport a zábavy: Tennis, rybolov, turistika, koncerty, tanec.

Informace: Lázeňská správa v Kysiblu-Kyselce u Karlových Varů.

LÁZNĚ KYNŽVART.

590 metrů n. m.

Spojení: Rychlíková stanice na trati Praha—Plzeň—Cheb. Autobusové spojení s Mariánskými Lázněmi.

Sezona a lázeňská taxa: 1. květen až 30. září. Lázeňská taxa při pobytu nejméně 8denním od 40 do 80 Kč.

Léčebné prostředky: 6 léčivých pramenů, z nichž 4 slouží ke koupelím, 2 („Viktorův" a „Richardův") k pití, lázně slatinné, uhličité, elektrické, jehličnaté, vodoléčba.

Indikace: Poruchy oběhu krevního, blednička, chudokrevnost, nervové choroby, hysterie, ženské choroby, srdeční choroby.

Lékaři: 2 lázeňští lékaři.

Ubytování a stravování: Lázeňský dům a několik větších hotelů a restaurací a četné vily.

Sport a zábavy: Tennis, plování, turistika, koncerty.

Informace: Městský úřad v Lázních Kynžvartě nebo Lázeňská komise v Lázních Kynžvartě.

LAZNĚ LETINY.

468 metrů n. m.

Spojení: Spojení z nádraží Blovic a Klatov obstarává autobusová linka.

Léčebné prostředky: Alkalické zřídlo sv. Vintíře, slatina.

Indikace: Nemoci nervové, dna rheumatismus, choroby ženské a krevní rekonvalescence.

LAZNĚ LIBVERDA.

385 metrů n. m.

Spojení: Stanice dráhy Hejnice—Lázně Libverda.

Lečebné prostředky: 3 železnaté kyselky, originální Hellerova lázeň, hydrotherapie, léčba pitím.

Indikace: Ischias, choroby ženské všeho druhu, chudokrevnost, blednička, rekonvalescence.

MARIANSKÉ LAZNĚ.

628 metrů n. m.

Spojení: Rychlíková stanice trati Praha—Cheb—Norimberk—Paříž, Varšava—Praha—Mariánské Lázně—Cheb, Berlín—Cheb—Vídeň. Přímé vozy ode všech hlavních i nejdůležitějších měst pevniny. Mezinárodní letecká linka a stanice. Ročně až 40.000 lázeňských hostí.

Sezona: 15. duben — 15. říjen.

Léčebné prostředky: 1. léčebné prameny (40 různých léčivých pramenů). Studené projímavé prameny, kyselky železité, kyselky k uhličitým láznám a slatina. — 2. Tři lázeňské budovy pro koupele uhličité, slatinné a vodoléčbu. — 3. Léčba terénní v hojných a rozmanitých procházkách v zalesněných horách a všechny pomůcky k fysikální léčbě.

Indikace: Především otylost a zácpa, choroby ledvin, dále žaludeční a střevní, choroby srdce a oběhu krevního, choroby močového ústrojí atd.

Lékaři: 68 lékařů.

Ubytování a stravování: Lázeňských domů jest 183 se 4.039 pokoji a 7.460 lužky. Hotelů jest 54 se 2.686 pokoji a 4.238 lůžky v ceně od K 20.— do 90.—.

Sport a zábavy: Golf, tennis (mezinárodní a meziměstské klubovní turnaje, klusácká závodní dráha, střelnice, koupaliště s pláží, jízda koňmo, šerm, honba, rybolov, v zimních měsících lyžaření atd. Lázeňská kapela (48 mužů), mimo to koncerty symfonické, divadlo, varieté.

Cestovní kanceláře: 4 cestovní kanceláře.

Informace: Úřední správa lázeňská v Mariánských Láznich nebo městský úřad v Mariánských Láznich.

LAZNĚ SV. MARKÉTY (MARKETINY LAZNĚ)

619 metrů n. m.

Spojení: Železniční stanice Prachatice dráhy Čičenice—Haidmühle, odbočky hlavní trati Plzeň—České Velenice.

Léčebné prostředky: Fysikální, zejména vodoléčba, lázně sluneční, vzduchové. Léčba dietetická.

Indikace: Vyčerpanost, chronické choroby nervů, výměny látek.

LAZNĚ MLAZOVICE.

306 metrů n. m.

Spojení: Zastávka Lhota Šárová—Mlázovice na trati Chlumec—Trutnov.

Léčebné prostředky: Lázně rašelinné.

Indikace: Rheumatismus, dna, ischias, choroby ženské, chudokrevnost, rekonvalescence.

LAZNĚ MŠENÉ.

210 metrů n. m.

Spojení: Stanice Mšené Lázně dráhy Vraňany—Libochovice—Louny. Autobusové spojení Mšené—Praha, Mšené—Roudnice n. L., Mšené—Slaný—Kladno, Mšené—Libochovice, Mšené—Velvary.

Léčebné prostředky: Lázně rašelinné, uhličité, elektrické, vodoléčba, diathermie, léčení horským sluncem, masáže, léčebný tělocvik.

Indikace: Rheumatismus, dna, ischias, choroby ženské, chudokrevnost, rekonvalescence.

LAZNĚ OSTROV.

238 metrů n. m.

Spojení: Stanice Mstětice—Ostrov na trati Praha—Lysá n. L.—Hradec Král. Spojení do lázní autobusy.

Léčebné prostředky: Siro-železitý pramen.

Indikace: Rheumatismus, dna, ischias, nemoci nervové, kožní, choroby ženské, chudokrevnost.

LAZNĚ PODĚBRADY.

187 metrů n. m.

Spojení: Rychlíková stanice hlavní trati Praha—Hradec Králové.

Sezona a lázeňská taxa: Otevřeno po celý rok. Hlavní sezona 1. květen až 30. září. Lázeňská taxa dle 4 tříd od 39 do 120 Kč. Mimo sezonu se platí 12 Kč za osobu a pobyt.

Léčebné prostředky: 17 pramenů uhličitých, nejmoderněji vybudovaný lázeňský ústav vyšetřovací, inhalatorium, vodoléčebný ústav, lázně pro fysikální léčbu a vodoléčbu, léčba pitná a dietetická.

Indikace: Srdeční vady, kornatění tepen, rozedma plic, dna, počáteční choroby ústrojí močového, klimakterium, katary střevní, poruchy žaludeční, katary ústrojí dýchacích, katary kuřáků a alkoholiků, chronické choroby kožní, choroby ženské, neurosy, neurasthenie, vyčerpanost, rekonvalescence.

Lékaři: 20 lázeňských lékařů. Ve vyšetřovacím ústavě 5 lékařů.

Ubytování a stravování: Lázeňský hotel se 75 pokoji, kromě toho appartement. Budova zimních lázní s 34 pokoji. Dietetická kuchyně. Lázeňský dům v parku se 45 pokoji. Nový lázeňský dům. Mimo to jsou k disposici pokoje v hotelích, pensionátech a soukromých domech. Stravování v Lázeňském hotelu, v budově zimních lázní, v zámku a v soukromých hotelích a restauracích. Též dietetická kuchyně.

Sport a zábavy: 4 tennisové dvorce, hřiště pro házenou a kopanou, cvičiště pro tělocvik, cvalová dráha, jízda na koni, závodní střelnice, rybolov, honitba, říční lázně s pískovou pláží, půjčovna loděk, dětské hřiště, procházky, výlety. Dvakrát denně koncert vojenské hudby, večerní koncerty, divadlo, biograf, loutkové divadlo pro děti, taneční večery, knihovna, čítárna, umělecké výstavy.

Návštěva lázní: Ročně 10.000 stálých a 22.000 přechodných hostů.

Informace: Ústřední ředitelství uhličitých lázní a zřídel, akc. spol. v Poděbradech.

LAZNĚ SADSKA.

213 metrů n. m.

Léčebné prostředky: Alkalické zřídlo 11° C, lázně uhličité, rašelinné, parní, pískové.

Indikace: Choroby žaludku a střev, choroby srdce, chudokrevnost.

LAZNĚ TEPLICE-ŠANOV.

228 metrů n. m.

Spojení: Železniční stanice v místě, trati Ústí n. Labem—Chomutov.

Sezona a lázeňská taxa: Otevřeno celoročně. Hlavní sezona od 15. května do 30. září. Lázeňská taxa od 30 do 150 Kč.

Léčebné prostředky: Radioaktivní aktratothermy 100 M. J. s teplotou až 46° C, rašelina, emanační komory, fysikální a medikomechanická léčba všeho druhu.

Indikace: Dna, obrny všeho druhu, následky těžkého poranění a zlomenin kostí.

Lékaři: 5 lázeňských lékařů.

Ubytování a stravování: Vedle četných soukromých bytů jsou k disposici: Lázeňský hotel „Kamenné lázně" — 60 pokojů. Městský lázeňský ústav se 100 pokoji, Nové lázně, Městské lázně. Dále panství Clary-Aldringen má v domech „Herrenhaus, Kurgartengebäude, Fürstenbad" 180 pokojů s veškerým lázeňským zařízením. „Deutsches Haus" má 40 pokojů. Stravovati se možno v lázeňských domech i soukromých restauracích.

Sport a zábavy: Tennis, střelnice, kopaná, krytá plovárna, koncerty lázeňského orchestru, divadlo (opera, veselohra, činohra), biograf, bary a j. Výlety do okolí.

Informace: Městské lázeňské ředitelství v Teplicích-Šanově.

LAZNĚ TOUŠEŇ.

172 metrů n. m.

Spojení: Železniční stanice Toušeň místní dráhy Brandýs n. L.—Čelákovice.

Léčebné prostředky: Pramen železité kyselky a rašelina; léčba pitná a rašelina; koupelemi, koupele uhličité a rašelinné, fysikální léčba.

Indikace: Rheumatismus svalstva a kloubů, dna, exsudáty, různé neuralgie (hlavně ischias), onemocnění ženské, blednička.

LÁZNĚ VELICHOVKY.
290 metrů n. m.

Spojení: Železniční stanice Josefov—Jaroměř.

Sezona a lázeňská taxa: Sezona 1. května až 30. září. Lázeňská taxa od 20 do 45 Kč.

Léčebné prostředky: Velká ložiska rašeliny, koupele rašelinné, zařízení pro léčbu fysikální, inhalatorium, sluneční a vzduchové lázně.

Indikace: Rheumatismus, dna, ischias, vleklé záněty ženských ústrojí se zbylými exsudáty a výtoky, rekonvalescence.

Lékaři: 3 lázeňští lékaři.

Ubytování a stravování: Lázeňská budova a lázeňské parkové víly s celkovým počtem přes 200 pokojů v cenách mírných. Garáže pro auta. Stravování v lázeňské restauraci za mírné ceny. Též dietní strava.

Sport a zábava: Tennis, hřiště pro volley-bal, projížďky na loďkách v lesním jezírku, turistika, výlety. Denní koncerty, taneční večery, knihovna.

Informace: Ředitelství lázní Velichovky u Jaroměře.

LÁZNĚ ŽELEZNICE.
316 metrů n. m.

Spojení: Železniční stanice Jičín na trati Praha—Nymburk—Jičín, Mladá Boleslav—Jičín nebo přes Chlumec—Ostroměř.

Léčebné prostředky: Ložiska rašeliny, umělé uhličité, jehličnaté lázně, slatinné lázně, vodoléčebný ústav.

Indikace: Rheumatismus kloubový i svalový, záněty i obrny nervů a svalů, ischias, exsudáty, onemocnění kožní, rekonvalescence.

PUTOVÁNÍ ČESKOU ZEMÍ.

JAROSLAV DOSTÁL, odb. učitel a redaktor.

(Zkratky: KČST. = Klub československých turistů se sídlem v Praze II., Mikulandská ul., celostátní turistická korporace se 120.000 členy. — ČSR. = Československá republika. — Rom. = románský, bar. = barokový, got. = gotický. Ostatní zkratky vyplývají z textu.)

Českou zemi obklopuje okrajní pohoří jako přirozená hradba, sklánějící se k Vltavě a k Labi. Malebná údolí řek rozdělila horský masiv na několik skupin pohraničních a vnitřních. Každá z nich má svou osobitou krásu a svou romantiku. Projdeme letmo jednotlivé kraje, abychom poznali, co každý z nich chová zajímavého.

Svou pouť začneme na Králickém Sněžníku.

KRÁLICKÝ SNĚŽNÍK.

Králický Sněžník je horský uzel na rozhraní Čech, země Moravskoslezské a Kladska, které ještě před půldruhým stoletím bylo součástí české koruny (dodnes ve věcech církevních patří k arcidiecési pražské) a je svými okrajními horami a řekou Nisou miniaturním obrazem Čech. Ve skupině Králického Sněžníku se sbíhají hory Orlické, Bystřické, Rychlebské, Jeseníky a Českomoravská vysočina. Holá kopule 1422 m s rozhlednou (je již na pruské straně těsně na hranicích, na té straně je i pruská bouda Švýcárna ¼ hod. pod vrcholem; pozor, abychom nepřestoupili hranic!), s chatou a pramenem řeky Moravy poskytuje rozhled na všechny strany. Pro ten je vrchol hory hojně vyhledáván, i pro širošíré lesy, pokrývající jeho táhlé rozsochy. Východištěm na Králický Sněžník je zast. Červený Potok (4½ hod.), Králíky (zemská polepšovna, staré náměstí, uličky a domy, socha přadleny na kašně, nad městem známý poutní klášter, s jeho schodů jedinečná panoráma hor), výstup trvá 5 hodin, a Staré Město pod Sněžníkem, chata KČST., pěkný výstup 3½ hod.

ČESKOMORAVSKÁ VYSOČINA.

Jihozápadně postupuje Českomoravská vysočina, po Karpatech nejrozsáhlejší československé pohoří, zabírající valnou část Čech i země Moravskoslezské od Vltavy a Labe k Dyji a Moravě. Rulové horstvo se skupinami žuly rozdělují řeky Loučná, Chrudimka, Doubravka, Sázava s Želivkou a Lužnice s Nežárkou hlubokými údolími na četné skupiny a pásma. Je to zvlněný kraj zádumčivé, tiché krásy s vrchy vysokými jen málo nad 800 m. Nejvýše se zvedají Žďárské a Jihlavské hory, k nim se pojí Železné hory a jihočeský masiv rulový, žulový a břidličný (Posázaví a Střední Povltaví) a rybničná pánev Budějovická a Třeboňská.

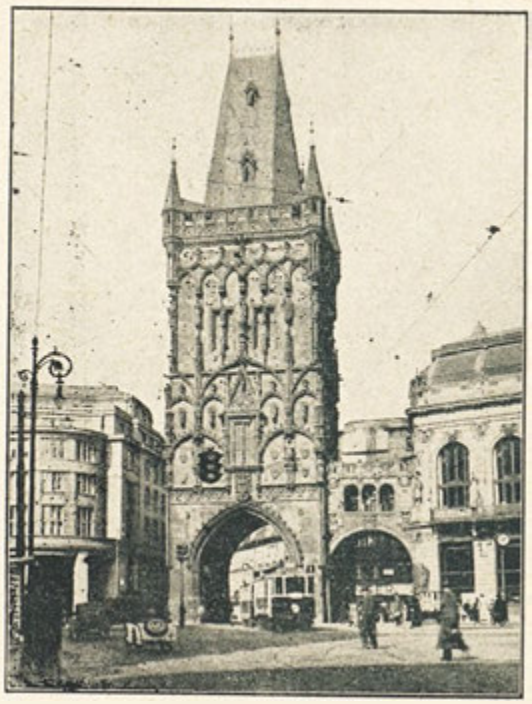

PRAHA: Prašná brána. — Der Pulverturm. — La Tour de poudre. — Powder-tower.

ŽĎÁRSKÉ HORY.

Pásmo Žďárských hor se zvedá na zemských hranicích a spadá, místy dosti příkře, do Čech i do Moravy. Mnohé vrcholy jsou korunovány skupinami skal (nejvyšší Devět skal 837 m, Tisůvka, s jejího malebného skaliska „Čertova kamene" vděčný rozhled, Dráteničky, záhadné Per-

nicky s prohlubinami, jež snad byly pohanskými obětními oltáři nebo místy strážních ohňů), nebo jsou to táhlé hřbety (Žákova hora 809 m s rozhlednou, Třebovské stěny, Hřebečský hřeben). Postupně se nižícími chlumy a kopci přecházejí Žďárské hory do Polabské nížiny.

Místa v oblasti Žďárských hor: Česká Třebová, uzel drah, rázovité dřevěné domky, prastará rotunda sv. Kateřiny, park Javorka s prameny. Přibíhá tam z Orlických hor Jiráskova horská cesta, běžící dál přes Litomyšl, Růžový palouček a napříč Českomoravskou vysočinou. Nad Českou Třebovou Švabinského chata KČST. s rozhlednou. — Vysoké Mýto, náměstí, jemuž „rovno není", brány, kostel s velkolepým Brandlovým obrazem, krásné sady, nablízku restaurovaný slavatovský hrad Košumberk. — Litomyšl, zámek, mimo pražský Belveder nejkrásnější renaissanční stavba v Čechách, rodiště největšího slovanského hudebního genia Bedřicha Smetany, jeho socha od Štursy na náměstí, vroubeném starými domy s podsíněmi, mezi nimi dům „U rytířů", desky rodáků, buditelů, spisovatelů a umělců, i těch, kdo tam působili, nablízku památný Růžový palouček. — Rychmburk, starý hrad. — Polička, nádherná statue, nablízku romantická zřícenina hradu Svojanova, autobus do Svratky, oblíbeného sídla četných malířů, jež zlákala smutná krása kraje, východiště do srdce Žďárských hor.

ŽELEZNÉ HORY.

Železné hory, dlouhé přes 60 km, odbočují od Žďárských hor na severozápad a táhnou se mezi Chrudimkou a Doubravkou. Spadají do Polabské nížiny. Jsou pokryty širými lesy, z vrcholů nejvýše ční Spálava 622 m. Ačkoliv jsou nízké, vystupujíce z nížiny, působí dojmem mohutného horského hřbetu. Největší města v jejich oblasti jsou Chrudim a Kutná Hora. — Chrudim, renaissanční a bar. domy, sochy, pomníky vynálezce lodního šroubu Jos. Ressla a právníka XVI. věku Viktorina Kornela ze Všehrd, pamětní desky, kostely. V okolí pod hradem Ohebem a u Seče vodní přehrady, ve vsi Kočí vzácný dřevěný kostel, Maleč, zámeček vůdců národa Fr. Palackého a Fr. L. Riegra. — Chrast, biskupský zámek. — Skuteč, žulové lomy. — Hlinsko, zpracování kožišin a koberců, přehrada na Chrudimce. — Chotěboř, divoce romantický žleb Doubravky s mlýnem (rodiště spisovatele Ignáta Herrmanna), rybník Velké Dářsko, znamenité koupaliště v rozloze 206 ha. — Čáslav, chrám z X. st., v bar. radnici uloženy kosti Jana Žižky z Trocnova, nepřemoženého vůdce husitů proti celé Evropě, bašty, pomník Žižkův, kněze Matouše Ulického, popraveného 1627, maršála Foche v kasárnách. V okolí empirový zámek Kačina, Žehušická obora. — Sedlec, velký pětilodní chrám, ve zrušeném klášteře tabáková továrna, známá kostnice. — Kutná Hora, město kdysi stříbrných dolů, po nichž v okolí haldy a zasuté šachty i štoly, velechrám sv. Barbory a jiné kostely, v got. chrámě sv. Jakuba Brandlovy a Škrétovy obrazy, Vlašský dvůr, sídlo královské a mincovna, kde se razily české groše, kamenná kašna, staré domy měšťanské, v Kamenném domě bohaté museum, v něm památky na K. Havlíčka Borovského. — Žleby, překrásný zámek, pozoruhodné sbírky. — Ronov, údolní přehrada u Parížova. — Třemošnice, nad obcí malebné zříceniny hradu Lichnice ve středu Železných hor. — Heřmanův Městec, bar. kostel, zámek. — Vápenný Podol, pěkné lázně, v okolí vápenné lomy.

POSÁZAVSKÁ A STŘEDOČESKÁ ŽULOVÁ VYSOČINA.

Je to nevysoká krabatina, jež nedosahuje svými hřebeny a vrcholy (Křemešník, Blaník) 800 metrů. Sklání se k západu podle toku Sázavy a jejích přítoků Blanice, Želivky a Bystré, které vyhlodaly v žule, rule a břidlici hluboké žleby. Posázavská trať překračuje rokle po vysokých mostech a prodírá se četnými tunely. Údolím Sázavy jde Posázavská stezka podle řeky Sázavy od jejího ústí až ku pramenům.

Místopis: Benešov, got. kostel sv. Mikuláše z XIII. st., na troskách minoritského kláštera pamětní deska internovaných Italů, nedaleko krásný zámek Konopiště, kde Ferdinand z Este s Vilémem II. za přítomnosti velitele německého válečného loďstva smlouvali 1914 válku. — Miličín, ve starém kostele náhrobky a Brandlovy obrazy, fara bývala husitskou tvrzí, rodiště Mikuláše z Miličína, po Husovi kazatele v kapli Betlémské, nablízku Mezivrata s proslulým rozhledem. — Sudoměřice-Nemyšl, nablízku hrazený kostel, zvaný „Kostelec", s románskou věží, rozhled. Autobus do Mladé Vožice v oblasti Ratibořských hor, příchod na zříc. hradu Šelenburka, z její věže rozhled, na vrch Blaník, opředený pověstmi o rytířích a sv. Václavu, kteří pomohou zemi, až jí bude nejhůř, pod Blaníkem důl na zlato v Roudném. — Tábor, kolébka husitského hnutí, založený 1420 husity, brány, hradby, klikaté uličky, hrad Kotnov, radnice s museem Žižkovým a Husovým, kamenné stoly, u nichž utrakvisté přijímali, pomník Husův a Žižkův. V okolí poutní Klokoty, Kozí hrádek, útočiště Husovo, kde se skrývaje psal Postilu, rozhledna Svobody na Hýlačce, zříc. hradů Dobronice, Příběnic, Choustníka, s jeho věže nejkrásnější rozhled v jižních Čechách, zříceniny Nového města Ústí, jež bylo ve XIV. věku velikým městem. Elektr. dráha do Bechyně, známá keramická škola a lázně, v kostele Brandlovy obrazy, v klášteře cenné památky. — Vrané n. Vl., přehrada. — Davle, na vltavském ostrově zříceniny Ostrovského kláštera, založeného 999. — Pikovice, na vrchu Medníku reservace krásné rostliny kandíku. — Jílové, bývalé doly na zlato, v mincovně, nyní dům č. 16, se razily zlaté mince. — Prosečnice, sanatorium pro tuberkulosní. — Týnec n. S., tvrz z XIII. a hradní kaple z X. st. — Poříčí n. S., dva velmi staré rom. kostely. — Zlenice, nad Sázavou Hláska, zříceniny staré tvrze. — Hvězdonice, zřícenina Komorního hrádku, skrovné zbytky hradu Dubé. — Chocerady, přístup do Ostředku, zámek, rodiště velkého básníka Sv. Čecha. — Stříbrná Skalice, bývalé stříbrné doly, rom. kostel. — Sázava, světoznámé sklárny, zříc. kláštera, založeného 1032 sv. Prokopem. — Ledečko, 3 km na zříc. hradu Talmberka.

Rataje n. S.., zříc. hradu Pirkenštejna. — Český Šternberk, mocný hrad s historickými obrazy, v nedalekých Otrybách překrásný raně got. kostel. — Kácov, rodiště vlasteneckého českobudějovického biskupa Jirsíka, zámek, tvrziště. — Zruč, zámek místo tvrze. Vlastějovice, zámek. Na vrchu Fialníku zříc. hornického kostelíku s rozhledem. — Chřenovice, zříc. hradu z XIII. stol. — Ledeč, hrad z XII. st.., ve vrchu Šeptouchově jeskyně, na Sázavě malebné údolí Stvořidla, 3 km odtud zříc. hradu Lacenboku, maj. jeho Jan Lacenbok z Chlumu provázel 1414 Husa do Kostnice. — Světlá, zámek patří Strakově akademii v Praze, zpracování žuly. — Něm. Brod, děk. chrám, Havlíčkův dům s museem, odkud odvlečen do exilia

v Brixenu, jeho pomník v rozsáhlých sadech, ústav choromyslných, východiště do městečka Lipnice, kostel s rom. zbytky, mocný hrad s dalekým rozhledem, a na hrad Ronovec. — Frýdnava, nad ní stará hochtanovská smrč na vrchu Hochtanu, překrásný rozhled. — Polná, hrad upraven na museum se vzácnými sbírkami, židovské město, pověstné Hilsnerovým procesem, do něhož zasáhl prof. T. G. Masaryk; krásné okolí, hluboké lesy. — Pohled, zámek z kláštera, založeného 1265. — Čes. Šicndorf, na stříbrné doly upomíná hornický kostelík. — Přibyslav, z opevnění zbyla kostelní věž, hrad zničili Sirotci po smrti Žižkově. Na nedalekém Žižkově poli mohyla označuje místo úmrtí Žižkova. Mrtvola jeho několik dní ležela na nedalekém hradě Ronově. Nablízku Borová, rodiště K. Havlíčka Borovského, politického vůdce národa.

Nad Humpolcem, známým soukenictvím, zříc. hradu Orlika a nablízku památný klášter Želivský z r. 1144 s bohatou knihovnou, v kostele umělecké obrazy a sochy. — Z Horní Cerekve se chodí na Čeřínek s chatou v Jihlavských horách. — Pelhřimov, ze středověkého opevnění se zachovaly brány a bašty, na děkan. kostele vnější sgrafita, na jiných chrámových stavbách v našich zemích nevídaná, v zámku museum, nad městem na Křemešníku zajímavá stavba poutního kostela, pod ním občasný pramen, v okolí Červená Řečice se zámkem-hradem z XII. st., vzácné obrazy. — V Pacově karmelitský klášter a kostel, nedaleko hrad Kámen. — Chýnov, na hřbitově díla rodáka, slavného sochaře F. Bílka, v okolí hrad Choustník a Chýnovská jeskyně.

STŘEDNÍ POVLTAVÍ.

Pod Týnem n. Vlt. opouští Vltava rulovou oblast a vchází do Středočeského žulového masivu. Proudí jím až k Svatojánským proudům, jejichž romantika ztrácí se velkou přehradou. Není to kraj jednotvárný, ale plný malebnosti a puvabných koutu se samotami, mlyny a zapadlými vesničkami. Plavba po vorech nebo po lodi z Červené nebo pout po navigaci na levém břehu umožňuje shlédnout tento odloučený kraj. U Červené přepíná řeku vysoký most. Nad ústím Otavy se tyčí znamenitý středověký hrad Zvíkov; podle Otavy jde Sedláčkova stezka do Písku. Východně leží kraj milevský, jehož středem je město Milevsko, got. chrám a rom. basilika při klášteře. Dál nad Vltavou se zvedá krásný zámek Orlík, v jeho museu mnoho památek na Napoleona, neboť předek majetníka Schwarzenberga je vítěz v bitvě národů u Lipska 1813. Za Kamýkem jsou zříceniny hradu Ostroměře a při ústí potoka Mastníku obec Ústí nad Vltavou, odkud se chodívá k Psaným skalám s nápisy snad Českých bratří a do Sedlčan, v jejich okolí jsou zajímavá místa Radič, zámek byl útočištěm kněze a filosofa B. Bolzana, zachovalý hrad Vysoký Chlumec, Křepenice s rodnou tvrzí zakladatele rybníka Rožmberka Jakuba Krčína z Jelčan. Dál je oblast vranské přehrady a nedaleko Prahy Zbraslav, zámek a kostel s ostatky posledních členů královského rodu Přemyslovců a s obrazem Madony na dřevě ze XIV. věku.

PÁNEV ČESKOBUDĚJOVICKÁ A TŘEBOŇSKÁ

Mezi Českomoravskou vysočinou, horami Novohradskými a Šumavou se šíří plochý kraj, odvodňovaný Vltavou a její pobočkou Malší a Lužnicí s Nežárkou, posetý nesčetnými rybníky, mezi nimi největší Rožmberský o ploše 720 ha a pohraniční Staňkovský. Ty rybníky byly zřízeny v XVI. st. z rozsáhlých močálů. Nízkým předělem rozděluje se rovina na pánev Českobudějovickou a Třeboňskou. Jindřichohradecko tvoří přechod z Českomoravské vysočiny do jihočeského rybničného kraje.

Lázně Sv. Kateřiny leží v romantickém okolí. — Počátky mají pěkné bar. stavby, kostel a statui, jsou rodištěm básníka Ot. Březiny. — Kamenice nad Lipou, v zámecké zahradě prastará lípa dala městu jméno. — Jindřichův Hradec, zámek-hrad, památná stavba, na níž patrny všechny stavební slohy, got. děk. chrám, jeho věž označuje 15. poledník, umělecká bar. statue. V okolí rozsáhlé lesy, v nich zámek Jemčina, u Kunžaku mocná zříceninа hradu Landštejna a význačný vrch Vysoký kámen. U Nové Bystřice ves Klášter s býv. klášterem, v jeho kostele jedinečná řezba „Strom života". — Kardašova Řečice s pomníkem rodáka, básníka Bol. Jablonského, v okolí malebný zámek Červená Lhota, obklopený vodou, ukázka vodního opevnění. — Veselí-Mezimostí, ve Veselí n. Luž. mezi starými stavbami vyniká radnice a kostel sv. Kříže. — Soběslav, hrad, v děk. kostele překrásná klenba, v okolí „Blata", na nichž se dobývá borků. — České Budějovice, metropole jižních Čech, sídlo biskupa, mezi četnými kostely a kláštery vyniká katedrála s „Černou věží", tam čtvrť starých uliček, kostel sv. Václava, nejstarší stavbou je klášter a kostel obětování P. Marie z r. 1265, z opevnění zbyla Rabštejnská věž a branka.

Pánev Třeboňskou protíná trať Mezimostí-Veselí n. Luž. — České Velenice.

Lomnice n. Luž. má v okolí řadu rybníků. Je značena cesta ze zast. Vlkova po hrázích rybníků, trvající 3 hod. — U stan. Lužnice se rozlévá rybník Rožmberk, v rozloze 720 ha, největší rybník v Československu, zajímavá je stavba Rožmberské bašty. — Třeboň, v zámku převzácný a bohatý archiv, děk. kostel s býv. klášterem (křížová chodba, Madona na dřevě), bar. statue, staré domy, v okolí rybníky Svět a Opatovický, u něho hrobka Schwarzenbergů. — Chlum u Třeboně, půvabný zámek v parku, poutní kostel, nablízku obrovský Staňkovský rybník. — Velenice, pohraniční, nově se tvořící město.

NOVOHRADSKÉ HORY.

Mezi ohybem Vltavy u Vyššího Brodu a horním tokem Lužnice vypíná se na hranicích pásmo Novohradských hor. Z jejich žulového a rulového hřebene vynikají vrcholy, korunované skupinami skal, s nichž se otvírají daleké výhledy k nám i do Rakous a na alpská pásma. Nejvyšší hora Viehberg 1112 m je již na půdě rakouské i vyhlídkový vrch Mandelstein, na naší půdě se zvedá Vysoká a Myslivna. Pokrývají je hluboké lesy, místy pralesy. K pohraničnímu pásmu se pojí nad Kaplicí Slepičí hory, jejich hora Kohout 909 m je znamenitým vyhlídkovým bodem. Středem kraje jsou Nové Hrady, malebné městečko, klášter servitů, starý kostel, původní hrad a nový zámek s krásným parkem. Nablízku je středověký hrad Cuknštejn, městys Stropnice a poutní Dobrá Voda, znamenitými turistickými cíli, ale téměř neznámými jsou pralesové reservace s vesničkami dřevařů a lesními údolími, postupujícími na pohraniční hory. Známější na Novohradsku je Trocnov, kde se zachovaly základy tří dvorců a kde balvan označuje rodné místo slavného husitského válečníka Jana Žižky

z Trocnova. Museum památek, vykopaných v Trocnově, je v nedalekých Borovanech s Žižkovým pomníkem a august. klášterem. Na západě lemuje Novohradské hory trať Č. Budějovice-Horní Dvořiště, při níž leží tato místa: Kamenný Újezd se starým kostelem, nedaleko Doudleby, staré hradiště, střed doudlebského kraje, v kostele obraz Madony, družící se k znamenitým Madonám vyšebrodské a zlatokorunské. Ve Střížově v kostnici u kostela je kamenná křtitelnice, z ní byl prý křtěn Žižka. — Římov, v kostele, hojně navštěvovaném poutním místě, cenné obrazy. — Certlov, v okolí náspy a mosty po první železnici na evropské pevnině z Lince do Čes. Budějovic.

ŠUMAVA.

Hraničí mezi Šumavou a Českomoravskou vysočinou (počítáme-li Novohradské hory za samostatnou skupinu) je horní tok Vltavy mezi Vyšším Brodem a Budějovicemi. Jádro Šumavy tvoří horské pásmo od Vítkova Hrádku do Všerubského průsmyku, přirozená hradba Čech a Bavor. Nejvyšší částí jsou rulové Pláně či Kvildy mezi prameny Vltavy a Otavy. K tomuto jádru se pojí na jihovýchodě dva žulové hřbety, a to Plešný s Třístoličnou a Plechým a pohoří sv. Tomáše se zříceninou Vítkova hrádku a pak Želnavské hory s nejvyšší Liščí loukou. Na Boubíně se zachoval prales. V tom žulovém a rulovém kraji vyryla hluboká a malebná údolí Vltava, Otava se svými prameny Vydrou a Křemelnou, Blanice od Husince k zříceninám hradu Husy a jejich přítoky. Granulitové Blanské pohoří s Kletí přechází do Českobudějovické roviny. Na severozápadě k jádru Šumavy se pojí Královský hvozd, stoupající k pohraničním horám Jezerní stěně, Jezerní hoře a k Javoru již na půdě bavorské. Pro nádheru jezer, hloubku lesů, výšku hor, romantiku údolí patří tato část k nejnavštěvovanějším místům Šumavy. Královský hvozd klesá stupňovitě do Všerubského průsmyku, nad nímž se již zvedá Čerchov, první hora Českého lesa.

Obyvatelstvo je většinou německé, u Kubice a kolem Stachů jsou Češi. Byl to odedávna lid svobodný, kolem Stachů Králováci, na Domažlicku Chodové, kteří si zachovali kroj, i Wallingři kolem Volar. Strážní obce jsou soustředěné, podílnické jsou rozptýlené kolem rychty s věžičkou. České chalupy mají sráznou střechu a bílé spáry mezi trámy stěn, německé mají rozložitější střechu a tmavé spáry, jak vidíme ve Volarech, kam kolonisté přinesli i alpský typ staveb. Na ten původ upomíná i tanec alpského rázu v některých německých vesnicích. Dodnes se udržel zvyk stavěti a klásti umrlčí prkna při křižích, na křižovatkách cest, přes potoky. Šumava našla své opěvovatele v Karlu Klostermannovi a německém básníku Adalbertu Stiftrovi.

Šumavou vedou dvě červeně značené magistrály. Horami jde turistická cesta z Vyššího Brodu na Vítkův Hrádek, s jehož hradní věže se otevře (vedle rozhledu s Liščí hory) nejkrásnější výhled v celé Šumavě, na Plechý se Stiftrovým pomníkem nad jezerem Pleknem, přes Třístoličnou s pěkným rozhledem, podle pramene Vltavy s chatou KČST., na Březník, idylické dějiště Klostermannovy knihy „Ze světa lesních samot" s Lužným v pozadí, na pověstné slatiny Rokyta, k Prášilskému jezeru a do Prášil, královácké obce s chatou KČST. Podle hranic prochází Královským hvozdem do Všerubského průsmyku k Svaté Anně, rotundě v italském slohu s rozhledem, stojí tam chata KČST. Nedaleko na Brůdku je kostelík sv. Václava na památku Břetislavova vítězství 1040 nad německým císařem. Druhá magistrála jde ze Zlaté Koruny, kde Přemysl II. založil cisteriácký klášter, jehož gotický kostel podle velikosti třetí v Čechách má krásné sochařské a malířské práce, zejména Madonu ze XIV. věku, přes Volary, Vimperk, Sušici, Klatovy na Domažlice.

Na Šumavě jsou tyto klubovní chaty: Panský dům ve Vyšším Brodě, ve Volarech, v Lenoře, u pramene Vltavy, Klostermannova v Modravě, Mattušova na Pancíři a na Svatoboru u Sušice. Do Šumavy vede z vnitrozemí šest značených cest a prochází ji celá síť značek. Husté automobilové spojení usnadňuje návštěvu i odlehlých míst.

Při Šumavských železničních tratích leží tato místa:

Rožmberk, hrad a nový zámek, vzácné sbírky. — Vyšší Brod, klášter s jedinečnou obrazárnou a knihovnou. — Čertova stěna, divoká romantika Čertových proudů. — Křemže, 2.5 h. jsou vzdáleny zříc. kláštera Kuklvejtu. — Holubov, 1 hod. na zříc. Dívčí a 2 hod. na vyhlídkovou horu Kleť. — Zlatá Koruna, vzácná stavba kostela a zruš. kláštera. — Český Krumlov, přemalebné město starých památek, zámek-hrad. — Hořice, hojně navštěvované pašijové hry. — Horní Planá, doly na tuhu. — Želnava, východiště k turám celou Šumavou. — Podle trati Čičenice-Haidmühle vedla Zlatá stezka pasovská. — Vodňany, žila tam básnická trojice Zeyer, Mokrý, Herites, ½ hod. jižně Chelčice, rodiště Petra Chelčického, duchovního tvůrce Jednoty čes. bratří. Husinec, rodiště M. J. Husi, náboženského reformátora a duchovního vůdce českého národa na počátku XV. věku, upáleného v Kostnici roku 1415 dne 6. VII., tento den je státním svátkem ČSR. Husovou cestičkou nad Blanicí 1 hod. do Prachatic, got. kostel z XII. st., radnice, „Prachatická škola" literátů, brána. — Volary, ve dvou čtvrtích starobylý ráz, v okolí 300 seníků, zvonění na zbloudilé. — Lenora, chata KČST. — Lipka, východiště ku prameni Vltavy a do pralesa na Boubíně. — Vimperk, starobylé město a hrad. — Volyně, stará radnice, tvrz a hřbitovní kostel, východiště na hrad Helfenburk.

Hluboká, nádherný zámek. — Dívčice, odbočka trati do Netolic, kde stával hrad kmene Netoliců. Ranně renais. lovecký zámek Kratochvíle. U Zbudova pomník sedláka Kubaty, popraveného ve sporu s vrchností o blata. — Ražice, u Sudoměře husitský pomník. — Z Čičenic odbočka do Týna n. Vlt., arcib. palác, starý hřbitov. — Strakonice, prosluly výrobou fezů, hrad s věží Rumpálem, v kostele Brandlovy a Škrétovy obrazy, bar. statue, pomník rodáka, básníka F. L. Čelakovského. S Holého vrchu skvělá panoráma Šumavy. V okolí Řepice, na jejím hradě bývala za Hodějovských slavná knihovna, snad největší tehdy v Evropě. — Písek, nejstarší kamenný most v Čechách, zbytky královského hradu, got. kostel s freskami. Chata „U moře lesů", procházky podle Otavy, Sedláčkova stezka na Zvíkov. — Nad stanicí Katovicemi předhistorické valy. — Horažďovice pod Prachní, jejíž hrad dal kraji jméno, od kostelíka na hradišti rozhled po Podšumaví, v městě brána, fortny, kostel z XIII. st. — Rábí, mocné zříceniny hradu, při jehož dobývání ztratil vůdce husitů Žižka i druhé oko, a jsa slepý, vedl i dál svá vojska proti celé Evropě, jež vysílala na „kacířské" Čechy křižácká vojska. — Sušice, východiště do Šumavy, nádherná stavba radnice, staré kostely, v chrámě Matky Boží kališnické kameny, sgrafita na lékárně, starý židovský kostel. Vrch

KRAJSKÁ KNIHOVNA
KARLOVY VARY

Svatobor s chatou KČST. a rozhlednou. — Velhartice, starý románsko-gotický chrám, na mocném hradě snad byla skryta 1422 česká koruna. — Klatovy. — Janovice nad Úhlavou, nad městem zříc. hradu Klenové. — Nýrsko, v sousední Bystřici zámek, pod kaplí sv. Trojice porazila krále Jiřího vojska 1467 křižáky, když papež vyhlásil na něho křížovou výpravu. — Hojsova Stráž, výstup k Černému jezeru, na Ostrý, na Můstek a Pancíř. — Špičák a Železná Ruda, východiska do Šumavy.

ČESKÝ LES, SMRČINY, CÍSAŘSKÝ LES, DOUPOVSKÉ A TEPLICKÉ VRCHY.

Český les.

Nad Všerubským průsmykem se zvedá Čerchov jako první a nejvyšší hora Českého lesa s Pasovského chatou KČST. a Kurzovou rozhlednou, s níž se otvírá daleká vyhlídka do Čech i do Bavor. Rulový hřeben Českého lesa je 100 km dlouhý a vyznačuje se ostrými vrcholy. Na severu končí Dylení. S české strany je málo navštěvován. Vyhledávána je jen jeho jižní část, Čerchov, Česká Kubice a Babylon s českými pensionáty, Domažlice s Chodským hradem, branou a got. kostelem, Chodsko, Újezd s rodným statkem a Hrádek s pomníkem chodského mučedníka Jana Sladkého Koziny, který hájil svobodu selského lidu na Chodsku, zaručenou mnoha privilegii, za to popraven. Je tam chata KČST. — Trhanov a Klenčí, působiště hudebního skladatele Jindřicha Jindřicha, spisovatelů Jana Vrby a zemřelého J. Š. Baara, jehož památník, dílo Šalounovo, stojí na Výhledech. Nejdůležitějším městem Českého lesa je Tachov, kde kníže Soběslav 1131 založil hrad. Tam husité pod Prokopem Holým dostihli křižáky, zmateně prchající, když z dáli zaslechli válečnou píseň husitů, a zmocnili se nesmírné kořisti. Město si zachovalo starobylý ráz s křivolakými, těsnými uličkami. Od Tachova k Chebu je kraj dostupný jen dlouhými pochody 15 až 20 km, proto je méně navštěvován. Cílem je městečko a hrad Přimda, ovládající rozhledem širé okolí a opředený romantikou únosu dcery císaře Jindřicha I. Heleny.

Smrčiny.

Na pravém břehu Ohře pod Dylení končí Český les a z pánve chebské se zvedají náhle jako žulová podkova Smrčiny, horský uzel mezi Českým a Franským lesem, Franským Jurou a Krušnými horami. Protéká je Ohře, pramenící pod Smrčinským Sněžníkem. Hledané Františkovy Lázně, Aš, ušetřená tlaku protireformace, si udržela starý ráz, a Cheb jsou význačnými místy Smrčin. Chebané si uchovali svéráz staveb, kroje i jazyka. Cheb s císařským hradem, arciděkanským kostelem, s kláštery, památným městským domem a domem Astorií objevuje se často v dějinách. Roku 1155 byla v něm svatba německého císaře Bedřicha Barbarossy s Adélou z Vohburku, husité s Rokycanou v čele vyjednávali tam 1430 se zástupci basilejského sněmu. Jiří z Poděbrad zasnoubil tam dceru Zdeňku saskému králi Albrechtovi. Chebané byli věrnými stoupenci odboje proti Ferdinandovi I. R. 1634 zavražděn v Městském domě Valdštejn a jeho generálové pobiti na císařském hradě. V blízkém okolí jsou vyhaslé sopky Komorní a Zelená hůrka s patrnými jícny a ze stanice Lindehau za hodinu dostupný Starý Kynšperk, nejstarší a nejmalebnější hrad Chebska.

Od Smrčin východně se zvedá Císařský les, Doupovské a Tepelské vrchy.

Císařský les.

Císařský les náhle vystupuje z údolí Ohře (Lysina 978 m nejvyšší) a pozvolna se sklání do Plzeňské kotliny. Tvoří jej čedič a tufy. Na jižním okraji jsou proslulé Mariánské Lázně a Lázně Kynžvart s hradní zříceninou a poutním místem „U kříže", pohanským obětištěm. Na břehu Ohře se usadila města Kynšperk a Falknov s hnědouhelnými doly a Loket na ostrohu s hradem, patřící mezi naše nejmalebnější města.

Vrchy Doupovské.

Vrchy Doupovské (Hradiště 832 m), souvislé pohoří tufové a čedičové, s „pernicemi trpaslíků" vzniklými zvětráním zkamenělých stromů, mají na svých zlomech minerální prameny, nejslavnější teplice světa Karlovy Vary a jiné lázně. Malé město Doupov dalo horám jméno.

Vrchy Tepelské.

Třetí skupina jsou vrchy Tepelské. Na řece Teplé leží městečko Teplá s premonstrátským, velmi bohatým klášterem, založeným 1193, v jeho knihovně je přes 70.000 knih, a Bečov s pěkným starým hradem a zámkem. V romantickém údolí Střely, jež vroubí na severu Tepelské vrchy, leží Žlutice, poutní místo Skoky, na vrchu Vladaři Žižkovo bojiště a Rabštejn se zámkem na místě starého hradu, v okolí výborná břidlice.

PLZEŇSKÁ PÁNEV. BRDY, PAHORKATINA KLADENSKO-SLÁNSKÁ, DŽBÁN.

S Českým lesem souvisí Středočeská břidličná hornatina, dělící se na pánev Plzeňskou a Brdy. Šumava, Český les, Brdy a vrchy Tepelské se sklánějí do kotliny, kde se stékají řeky Mže, Radbuza, Úhlava a Úslava. Na jejich soutoku leží město Plzeň. Bohatá ložiska uhlí dala základ čilému průmyslu.

Na jihovýchodě lemují pánev Brdy, pásmo dlouhé přes 100 km s křemencovými kupami a hřbety, vrchy Praha a Tok 857 m čnějí nejvýše. Spadají k Vltavě a Berounce. Řeka Litava odděluje od nich Hřebeny, jež týmž směrem postupují ku Praze, kde končí Žižkovem a Židovskými pecmi. Jsou pokryty souvislými, rozsáhlými lesy. Po hřebeně jde tur. cesta, přecházející na Šumavu. Vojenská dělostřelecká střelnice uzavřela část krásných partií. Od Berounky, na jejichž vápencových březích se usadily četné vápenky, k severu postupuje pahorkatina Kladensko-slánská, vroubená nížinou Labskou, nížinou při dolní Vltavě a dolní Ohři. Je protékána Bakovským potokem a Kačákem, jehož údolí patří k nejmalebnějším místům tohoto kraje. Nejdále na sever je vysunut památný Říp, geologicky počítaný k Českému Středohoří. Na severozápadě se zvedá nevysoký Džbán, jeho nejvyšší vrch Džbán dosahuje jen 534 m. Na jeho svazích v úrodném červeném písku se daří výborný chmel, cukrovka a ovoce.

Středem Plzeňské pánve je Plzeň, „druhé srdce vlasti" a po Praze největší a nejprůmyslovější české město, se světoznámým pivovarnictvím a železářstvím. Radnice, musea, mezi četnými chrámy vyniká sv. Bartoloměje, mezi památnými domy Gerlachův a Valdštejnův, mezi hroby na hřbitovech národního buditele J. K. Tyla a spis. K. Klostermanna, četné pomníky a pamětní desky, zbytky starých hradeb, v XII. st. již byla hrazeným městem, stará branka, sol-

nice, zajímavá právovárečná vrata, která majetníku nesou zisk z Měšťanského pivovaru, sady Pecháčkovy, Pytlíkovy a Čs. legií, lázně na Lochotíně.

Nýřany, doly na kamenné uhlí, bohaté naleziště otisků, zejména ještěrů. — V Chotěšově býv. klášter premonstrátek, založený začátkem XIII. st. Proboštství (kapitolní síň s obrazy ze života sv. Vojslavy) proměněno na zámek a konvent na klášterní školu. — Dobřany, kaolinové závody. — Přeštice, kostel při zrušeném klášteře, hrobka národního mecenáše J. Hlávky. V okolí románský kostel sv. Ambrože, Lounenské skály, zříc. hradu Skály v Černém lese a hradu Roupova, zámky v Příchovicích a v Lužanech. — Švihov, jedinečný vodní hrad z XIII. st. Vrch Tuhošť je snad místem, kde stál Wogastisburg, místo boje mezi Franky a Čechy v VII. st. — Klatovy, radnice s mučírnou a museem, Černá věž s orlojem, děkanský chrám s Bílou věží, jesuitský kostel s katakombami, pěkné sady, pěstování karafiátů. V okolí hrady Klenová, Velhartice, zámky Týnec, Chudenice, Loreta, Běhařov.

Šťáhlavy, výstup na zříc. hradu Lopaty a k zámečku Kozlu. — Blovice, u kostela hrobka rodiny Pálffyů. — Nepomuk, na místě, kde stojí kostel, prý se narodil sv. Jan. Nep. Nad městem zámek Zelená hora, naleziště staroč. rukopisu. V okolí zámek Zinkovy, lázně Letiny, jeskyně na Skalce. U Stříbra Kladruby, kde býval slavný klášter a benediktinské opatství, dnes zámek. Chrám s románskými zdmi a got. věží chová náhrobek Vladislava I., zakladatele kláštera 1115. Na severním svahu Brd jsou města: železářské město Rokycany, rodný domek slavného táborského kněze Jana Rokycany, v okolí poutní Vršíček, předhistorické valy na Ždaru, zříceniny Lopata a Radyně. — Mýto, v hřbitovním kostele obraz na dřevě z XIV. st. — Zbiroh, krásný zámek na místě hradu. — Hořovice, dva zámky, Bílkova statue, v romantickém okolí hrady Žebrák, Točník, jehož pěkná sgrafita byla právě zachráněna konservační prací KČST., Křivoklát, Valdek, zámeček U 3 jelenů. — Králův Dvůr, cementárny, železárny. — Beroun, dvě brány, vzácný obraz v got. kostele sv. Jakuba. V okolí Hudlice, rodiště národního buditele J. Jungmanna, Tetín, vdovské sídlo české kněžny sv. Lidmily, babičky čes. knížete sv. Václava, zavražděného roku 929, rozhledna na Dědu, Liteň, zámek, kde prožil slavný básník Svatopluk Čech mládí, působiště spis. V. B. Třebízského. — Karlštejn, zachovalý památný hrad, založený Karlem IV., nejznamenitější hradní stavba v Čechách, patří mezi nejpozoruhodnější místa v zemi. — Řada výletních míst s vilami Pražanů: Řevnice, Dobřichovice, Černošice, Radotín.

Na již. svahu Brd leží: Blatná známá růžovými plantážemi, v kostele krásná diamantová klenba, zámek se řadí mezi nejkrásnější zámecké stavby v republice. Ve Lnářích august. klášter s kostelem sv. Trojice. — Březnice, mariánský obraz v kapli zámecké je z nejstarších českých obrazů, bar. kostel je dílem italských stavitelů, v ghetu stará synagoga. — Rožmitál pod Třemšínem, malebný arcibiskupský zámek, na faře ve St. Rožmitálu prastará křtitelnice, východiště k Padrťským rybníkům a na vrch Třemšín. — Příbram, sídlo vysoké báňské školy, zámek, děkanský chrám, měšť. domy pěkných štítů, nad městem poutní Svatá Hora a na Březových Horách přístupné stříbrné doly, nejhlubší Anenský přes 1350 m. — Dobříš, výstavný zámek s mnoha sochami a rozsáhlým parkem. — Mníšek, nad ním kostel a klášter Skalka, velmi ceněná freska sv. Maří Magdaleny a cenné obrazy slavných českých malířů XVI. věku Petra Brandla a Karla Škréty. — Při trati z Plzně do Žatce v Plasech býv. cisterciácký klášter, založený 1144, Dietzenhofer jej přestavěl, v kostele díla Škrétova, Brandlova a Braunova. — Žihle je východištěm do pěkných partií na řece Střele. — Žatec, střed chmelařství, stará radnice a kostel z XIII. st., při branách malebná zákoutí.

Při odbočce z Mladotic do Rakovníka Kralovice, v okolí zříceniny vzácné kostelní stavby Mariánské Týnice a Potvorov s rom. kostelem z XIII. st. — Kožlany, rodiště presidenta republiky dra. Ed. Beneše, východiště na hrad Krašov. — Ze stan. Petrovic-Závidova se chodí na hrad Krakovec, útočiště M. J. Husa. Středem Kladensko-slánské pahorkatiny je Kladno, hornické a průmyslové město s velkými železárnami. V okolí Libušín, staré hradiště a kostelík Lány, sídlo presidenta Osvoboditele T. G. Masaryka, rom. kostelík Budeč na starém hradišti. Severní oblast pahorkatiny ovládá Slaný, brána, starý děkan. kostel, radnice s věží. V okolí Velvary se skvělou statuí, branou a hradbami. Peruc, kde Boženina studánka a Oldřichův dub upomínají na romantiku setkání knížete Oldřicha s Boženou, zříceniny kláštera Panenského Týnce. Při Ohři leží Louny, rodiště největšího čes. básníka Jaroslava Vrchlického a slavného stavitele XV. věku Beneše z Pístova, jehož dílem je tamní chrám sv. Mikuláše s jedinečnou klenbou.

KRUŠNÉ HORY.

Krušné hory se zvedají náhle z údolí řeky Ohře do přímé výše 800 m. Tvoří stejnoměrný hřeben, sklánějící se povlovně do Saska. Počínají Chlumem svaté Maří u Chebu, postupují hřebenem dlouhým 267 km do průsmyku Nakléřovského, kde se snižují k pískovcovým Děčínským stěnám. Hřeben zvlňují zalesněné kupy, mezi nimi se prostírají rozsáhlá rašeliniště s klečí. Klínovec 1244 m je jejich nejvyšší horou. Jmenují se po kruscích měděných, stříbrných a cínových. Horníci zakládali osady vysoko, tak Boží Dar, Měděnec, Cinvald. Doly až na dobývání uranu u Jáchymova, v němž jsou světoznámé lázně, většinou zašly. Kvete výroba paličkovaných krajek, hudebních nástrojů, porculánu. Hudebníci od Přísečnice se rozcházeli do celého světa.

V západní části Krušných hor jsou turistickými cíli Jáchymov s Klínovcem, s jehož rozhledny je daleký výhled do Čech i do Saska, úpravné horské město Vejprty se známou výrobou prýmků, krajek a knoflíků, v okolí výborný lyžařský terén, Albertamy, středisště výroby rukavic, Kraslice, zašlé stříbrné doly, světoznámá výroba hudebních nástrojů, horský hřbitov u Jindřichovic nedaleko Rotavy, kde je pochováno na tisíce zajatců, zejména Italů ze zajateckého tábora. Navštěvována jsou rašeliniště kolem Hraničních jezer, porostlá klečí a alpskou květenou, kraj rázu šumavských Rokyt, v němž je nebezpečno odvážiti se mimo cesty, které jsou upravené a protínají celé to třasovisko houpavé půdy.

Turistickým jádrem východní části je kraj mezi Železným Dolem, Moldavou a Komáří vížkou. Na náhorní rovině kolem Nového Města, Moldavy a Jiřetína se rozkládají širé lesy jako přírodní park. Po celých Krušných horách jde hřebenová cesta, značená modrým hřebenem, jdoucí po hřbetech a vrcholcích hor. Na Bouřňáku nad Novým Městem je postavena chata KČST., nese jméno zasloužilého turistického a menšinového pracovníka Em. Hrubého, čestného

předsedy KČST. Železniční stanicí k chatě, od níž je pěkný rozhled, je Hrob, staré hornické město s kostelem sv. Barbory, zříceniny kostela, který byl zbořen 1618, což bylo jednou z příčin třicetileté války, a Nové Město rázu chudé horské vesnice s pěknými lesy a znamenitým lyžařským terénem. Nad Chabařovicemi u Chlumce je historické bojiště, roku 1126 porazil Soběslav I. německého císaře Lothara, tři pomníky upomínají na dvoudenní boj Francouzů s rakousko-rusko-pruskou armádou 1813, v němž Francouzi ztratili přes 10.000 mužů a 80 děl.

Při řece Bílině se táhne hnědouhelná pánev Mostecko-duchcovsko-teplická s městy Chomutovem, Mostem, Duchcovem, Teplicemi-Šanovem, jejichž hledané lázně zatlačil průmysl a doly. V Ervěnicích je velká elektrárna, dodávající proud Praze vedením dlouhým 86 km. Okolí Horního Litvínova je ukázkou rušného života průmyslového a důlního kraje, zahaleného kouřem a proniklého plyny hořících hald. Staré město Osek má znamenitou stavitelskou památku, kostel a cisterciácký klášter s jeho ambity a kapitulní síní.

DĚČÍNSKÉ STĚNY.

Od Nakléřovského potoka přes Labe k hornímu toku potoka Chřibského, vlévajícího se do Kamenice, rozkládají se na českosaských hranicích Děčínské stěny, čnějící nejvýše Děčínským Sněžníkem 721 m, složené z měkkých pískovců, v nichž voda vymodelovala úchvatné skalní scenerie. Levý břeh labský je mnohem vyšší, tam se soustřeďuje turistika na nejvyšší hoře Děčínském Sněžníku 721 m s krásným rozhledem a v Tiském skalním městě. Na pravém břehu Hřensko, nejníže položená osada v Čechách při ústí Kamenice do Labe, je východištěm do Českého Švýcarska. Nejznámějšími místy jsou Edmundova soutěska, roklé na řece Kamenici, do níž se jde hlubokým údolím, tunely a galeriemi k umělé nádržce a vodopádu. Za ní je Divoká soutěska se Zelenou jeskyní. Pravčická brána je podivuhodný pískovcový most 20 m vysoký. Nad Obcí Rosendorfem (v kostele je 10 Brandlových obrazů) zvedá se čedičový Rosenberk s výhledávaným rozhledem. Jetřichovice jsou vychodiskem do skalního města Jetřichovských skal. Na Labi leží novým mostem spojená města Podmokly bez stavitelských památek a Děčín s imposantním zámkem, při němž je rodný domek zakladatele sokolstva dra Mir. Tyrše.

ČESKÉ STŘEDOHOŘÍ.

České středohoří je pásmo malebných kuželů a kup čedičových a znělcových i tabulí. Počítá se k nim i Řip, který však turisticky se připojuje k pahorkatině Kladensko-slánské. Středem pohoří je skupina Milešovská s Milešovkou 835 m, nejvyšší horou. Horské pásmo počíná mezi Louny a Bílinou a táhne se v délce 67 km k České Kamenici. Zvětralé horniny svědčí ovoci a vínu. Horstvo rozděluje mohutný tok Labe, do jehož přístavů v Ústí nad Labem a v Podmoklech směřuje hustá železniční síť, odvážející z kamenouhelné pánve uhlí i výrobky velkého průmyslu.

Metropolí kraje jsou Litoměřice, město básníka K. H. Máchy, jeho hrob na hřbitově, ve městě pomník a úmrtní dům. Mezi osmi kostely vyniká dóm sv. Štěpána s cennými obrazy, biskupská residence s obrazárnou a knihovnou, mezi starými domy památný „Pod bání". Východiště na Milešovku, Radobýl, Sedlo, Kamýk. — Střekov, na Labi Masarykovo zdymadlo, na vysoké skále zříceniny hradu Střekova, založeného v XIII. věku. Nad Velkým Březnem hora Kočičí hlava. — Patrový most vede do Ústí n. L., průmyslového a obchodního města, stará radnice a got. chrám, dominikánský klášter s bar. kostelem, labský přístav. V okolí bojiště Na Běhání, pomník označuje místo slavného vítězství husitů pod Prokopem Holým nad křižáky 1426. Stadice, pomník Přemysla Oráče na místě, kam v VIII. věku podle pověsti přišlo poselstvo Libušino, aby se vládyka Přemysl Oráč stal chotěm kněžny Libuše a českým panovníkem. Nad Zálezly Dubický kostelík, od něho úchvatná panoráma Labe a Středohoří. — Terezín, kolem pevnosti krásně upravené cesty, část kasemat zůstala vězením, kde umučen G. Princip, původce atentátu na Ferdinanda z Este. V okolí staré kostely v Brozanech, Dubanech a Slavětíně. — V Doksanech převzácná stavba býv. kláštera premonstrátek z r. 1144, přeměněná v zámek, mnoho obrazů a uměleckých památek. — Třebenice, známé ovocnářství, mají výbornou pitnou vodu, východiště do Středohoří, na zříceniny Košťálova, Hrádku, Ostrého, na Hazmburk, pod nímž sesutím půdy zničena obec Klapý. — V Postoloprtech stával dávný hrad, později klášter, zanikl. Zaječice s prameny hořké vody. — Nad Bílinou s prameny kyselky hora Bořeň v podobě ležícího lva. — Libochovice, rodiště učence J. E. Purkyně, jeho pomník. — V Pátku starý mlýn, zdobený sgrafity. — Třebenice, v okolí se pěstuje znamenité ovoce. Se Sutomského vrchu utěšený výhled. — U Dlažkovic a Podsedic se těží granáty. — Zámeček v Třebívlicích je místem pozdní lásky básníka Goetha, bylo mu již přes 70 let, k mladičké šlechtičně Lewetzové. — Z Libčevsi je výstup na vrch Stříbrník s chatou KČST. — V Milešově pod zříceninami hradu Ostrého zámek s památkami po Zdeňku Kaplíři ze Sulejovic, výstup na Milešovku, častěji se však vystupuje z Bořislavě. — V Kostomlatech v zámku ženská polepšovna. — Nad Hradištěm je předhistorické hradiště Čertova zeď. — Ploskovice, státní zámek s Navrátilovými obrazy, nad nimi Zlatý vrch s rozhledem, nablízku zříceniny hradu Helfenburku-Hrádku.

LUŽICKÉ HORY.

Lužické hory mají své jádro ve vlastní Lužici za hranicemi. Tvoří rozložitou vrchovinu, složenou z vápenců a pískovců. Nad široký hřbet vynikají sopečné čedičové a znělcové kužele s úchvatnými rozhledy a malebnými zříceninami hradů. Pokrývají je širé lesy, v nichž pramení Ploučnice. V Rumburském výběžku se k nim pojí Rumburská žulová vrchovina, na jihu Ještědské hory. K jejich hoře Ještědu (vede na ni lanová dráha) se zvyšují od pohraniční hory Luže a končí Javorníkem. Na Pláních pod Ještědem je ve výši 830 m chata KČST, a s ní sousedící chata Čes. spolku pro zimní sporty. Výborný lyžařský terén. Středem Lužických hor je Jedlová nad lesní staničkou a zříceniny Tolštejna. Návštěva těchto hradů se spojovala s návštěvou Žitavy, Ojvína i Ochranova, střediska Českých bratří i Lužických Srbů, dnes velmi ztížená. V okolí České Lípy (starý zámek a kamenný most, lovecký zámeček Červený dům, mezi kostely je nejstarší hřbitovní, na ghetto upomíná starý židovský hřbitov) jsou cílem návštěvy rokle Peklo, skála Sloup s hradem a s jeskyněmi, Zákupy, s jehož zámkem je spojeno jméno syna Napoleonova, vévody Zákupského, Bor, kde na lesním hřbitově odpočívá 7 vojínů, zastřele-

ných pro rumburskou vzpouru, Kamenický Šenov s čedičovými sloupy v okolí, v jehož sousední obci Dolním Prysku vyrábějí skleněné náramky, jež se vyvážejí do Indie. V okolí Mimoně mnoho rybníků, zříc. hradu Ralska, pod ním letní sídlo Stráž. Nad obcí Kummerem skaliska se zkamenělinami. Pozoruhodná je Čertova zeď, mnoho km dlouhý zkamenělý proud lávy nad obcí Kotlem. Průmysl textilní, soukenictví, sklářství i průmysl kovodělný je příčinou, že tato oblast je nejhustěji zalidněným krajem Čech. Liberec je jeho středem. Splývá továrnami, čtvrtmi dělnickými i vilovými s okolními obcemi, s nimiž čítá přes 100.000 obyvatel. Má vynikající budovy, zámek, obchodní komoru, radnici, kašnu, museum. Moderně rostoucí Jablonec je středem sklářského průmyslu. Rumburk s poutním klášterem, Šluknov se zámkem a Varnsdorf jsou místa textilnictví.

JIZERSKÉ HORY. ČESKÝ RÁJ.

Rovnoběžně s Lužickými horami se táhnou hory Jizerské. Svažují se k Smědé a Jizeře, jež jim dala jméno. Jejich nejvyšší část Vysoký hřeben zvedá se na německé půdě. Na české straně se táhne Střední hřeben s horami Jizerou a Holubníkem a na jihu se připojují dva hřbety, hřeben Černé hory s Černou Studničnou a s Muchovem, kde u Muchovských skal je chata KČST, a hřeben příchovský s Buchštejnem nad Příchovicemi, kde je také klubovní chata. Jizerské hory jsou divočejší než sousední Krkonoše, ale jsou snadno dostupné a skrývají netušené krásy: černá jezírka se staletou kleči, divoká skaliska a rokle s bystřinami, tvořícími peřeje a vodopády Černého potoka, Štolpichu a Černé Desné, vodní přehrady, lázeňská města, daleké rozhledy.

Od Jizerských hor k jihu klesá pahorkatina, přecházející v Polabskou nížinu, s rybničnatým krajem doksanským, s romantickými útvary pískovcových skal na Mšensku, Dubsku a Liběchovsku a proslulým Českým rájem. Tam sopečné a znělcové vrcholy, korunované zříceninami hradů a turistickými chatami a rozhlednami, vynikly nad pískovce a opuky, v nichž voda vyhloubila těsná údolí a romantická pískovcová města. Mezi těmi vrcholy vábí Trosky se zříceninou hradu, chata KČST. s rozhlednou na Táboře, Riegrova chata KČST. na Kozákově, Kumburk a Bradlec.

Ve Frýdlantském výběžku je starobylé město Frýdlant, v románském kostele mnoho uměleckých památek, nad městem mohutný hrad se sbírkami z doby valdštejnské a z třicetileté války. Lázně Libverda a proslulé poutní místo Hejnice s malebným okolím. Smržovka, Tanvald a Šumburk jsou města přádelen. Polubný je východištěm do Jizerských hor i do Krkonoš.

Na okraji Českého ráje se rozsadila mnohá pěkná města. Jičín, děkující jako Frýdlant za svůj význam v historii Valdštejnovi, má zámek a Libosad s nádhernou lipovou alejí. Turnov, známý brusírnami skla a drahokamů, má v okolí zámek Hrubou Skálu, útulné lázničky Sedmihorky, Kozákov. Nad Sobotkou se starými dřevěnými domky se zvedá okrouhlý lovecký zámeček Humprecht. Nad Malou Skalou je Pantheon, bludiště Kalich, zříceniny hradu Frýdštejna. Středem rybniční oblasti, v níž je největší Máchovo jezero, kde velký básník K. H. Mácha umístil svou nesmrtelnou báseň „Máj", jsou vyhledávané Doksy a památný hrad Bezděz. Nablízku Mšena je půvabné Kokořínské údolí s hrady Kokořínem a Houskou. — Nejvýznačnějším městem této oblasti je Mladá Boleslav. Nejmocnější její stavbou je hrad, založený v X. st. Boleslavem II. Pozoruhodné budovy jsou: Templářský dům v pozdní gotice, stará radnice se sgrafity, v ní museum odboje, nová radnice s obrazárnou, vzácná architektonická českobratrská stavba sbor, nyní museum, divadlo se Štursovými sousošími, Masarykovy sady, starý hřbitov, na něm náhrobky až ze XVI. st., hrob matky Bedřicha Smetany a rodičů spis. A. V. Šmilovského, na židovském hřbitově náhrobek Baševiho z třicetileté války, staré stavby kostelů, sady Legií, četné továrny. V okolí Chlum s předhistorickými valy, ve Stránově Valdštejnův zámek, v Krnsku „Dům dětství" v zámku Šporkově, ve vsi Vinci je vzácná románská kaple z XII. st.

Při trati z Mladé Boleslavě do Turnova Kosmonosy, známé výrobou kartounů, nad městem v býv. klášteře ústav choromyslných s kostelem. — Nad Bakovem mocné zříceniny hradu Zvířetic, právě zajištěné restaurační prací KČST. — Mnichovo Hradiště, zámek ze staré tvrze přestavěl Václav Budovec z Budova, vůdce odboje proti Habsburkům r. 1618, popraven na Staroměstském rynku 21.VI. 1621, v kapli hrobka Albrechta z Valdštejna, rodný dům dra K. Mattuše, vynikajícího národohospodáře. V okolí Budovcova stezka, Drábské světničky s prehistorickými památkami na Mužském, zříc. hradu Valečova, zachovalý hrad Kost, Klášter nad Jizerou, portál na pivovaře zbyl z got. kostela při býv. cisterciáckém klášteře. — Svijany, pěkný zámek.

KRKONOŠE. PODKRKONOŠE. POLICKÉ STĚNY.

Z Novosvětského průsmyku k Nakléřovu postupují Krkonoše, mocný horský val, dlouhý 40 km. Mají podobu podkovy k severu náhle sražené, vysílající do Čech četné rozsochy. Hlavní turistická cesta po pohraničním žulovém hřebenu, na němž se zvedají hory Vysoké kolo, Velký Šišák se skupinou Mužských a Dívčích kamenů a nejvyšší hora Čech Sněžka 1603 m. Labská bouda s pramenem Labe odděluje hřeben Krkonoše, na nějž vede nová velkolepá silnice až na hřeben. S Krkonošem souvisí Žalý nad Jilemnicí. Kozí hřbety odděluje Bílé Labe a Úpa, jejíž pravý břeh lemuje rozsocha Černé hory nad Jánskými Lázněmi; stoupá na ni lanovka k Sokolské boudě, od které je nedaleko Kolínská bouda KČST. Krkonoše jsou osazeny četnými hotely, zvanými boudy, je tam řada letních sídel, Nový Svět, Harachov, Špindlerův Mlýn, pak česká města Vysoké nad Jizerou, rodiště vynikajícího politika dra Karla Kramáře, za světové války odsouzeného k smrti pro velezradu, Jablonec nad Jizerou, východiště do Krkonoš, Jilemnice s rázovitými dřevěnými domky, Benecko pod Žalým.

Od krkonošského masivu k jihu mezi řekami Úpou, Labem a Jizerou sklání se do Polabí pahorkatina, Podkrkonoší, kraj hojně zalidněný, s vyvinutým průmyslem. Jsou v něm mnohá města, zajímavá historií i stavbami. Na Labi leží Vrchlabí s krkonošským museem, Hostinné, výroba papíru, kostel i radnice s dvěma obry ze XIV. století, Králové Dvůr, v kostele nalezen „Královédvorský rukopis". Nablízku labská přehrada u Těšnova, vrch Zvičina s Raisovou chatou KČST., s její rozhledny obzíráme třetinu Čech, Betlem a Kuks se skulpturami Brandlovými. Nová Paka má starý farní chrám a poutní kostel s pozoruhodnými klenbami a uměleckými obrazy. Hořice v Podkrkonoší vynikají výrobou cukrových trubiček a uměleckými sochami význačných sochařů.

Broumovský výběžek až na skály v Teplicích a Adršpachu je málo znám. Vyplňují jej Polické stěny mezi Broumovem a Policí (Dientzenhoferova radnice a klášterní kostel s jedinečným portálem) se skalisky Supím košem, Korunou a s bizarními pískovcovými útvary na Ostaši a na celém skalním hřbetě, pestrostí a romantikou předčící nadaleké skály Teplické a Adršpašské, kde často dláto pomáhalo vylhati obdivované tvary. Za hranicemi přiléhá k Polickým stěnám Český koutek v Kladsku pod Borem a Hejšovinou, kde žije několik tisíc duší odumírající české větve, podvázané hraničními kameny. Kraj čekal, že po světové válce nám bude vrácen tento koutek. Na temeni Boru stála „Sypací skála", o níž šla pověst, že se zřítí, až se Německo rozpadne. A stalo se tak v čas dojednávání míru v květnu 1921. Skála se rozpadla, ale Český koutek zůstal za hranicemi.

Řeka Metuje odděluje od Polických stěn neméně krásné Jestřebí hory s hlubokými lesy a dalekými výhledy. Tam je Turov, pověstný vrch Jiráskova kraje s chatou, hrad a zámeček Skály, jež Jirásek zvěčňuje ve stejnojmenném románě, zkamenělý les araukaritů u Radvanic, Rtyně s památnou rychtou a dřevěnou zvonicí, uhelné doly u Malých Svatoňovic, měděné doly u Verneřic, Boušín s kostelem a farou, dějištěm Jiráskovy kroniky „U nás", nedaleko Ratibořice s Babiččiným údolím, kraj Boženy Němcové a Aloise Jiráska s jeho rodným Hronovem, kraj náš, ryze český a plný kouzla a romantiky.

V Hronově krásné divadlo; v České Skalici chodila do školy Němcová a prožívala své mládí v Ratibořickém údolí. Je to dějiště její knihy „Babičky", přeložené do všech jazyků a stále přetiskované.

ORLICKÉ HORY.

Nad Náchodem, ležícím pod starým zámkem, zvedá se Dobrošov s Jiráskovou chatou KČST. a u malebného Nového Města nad Metují s náměstím, vroubeným domy barokových fasád a uzavřeným pěkným zámkem, tají se kouzla plné Peklo, východisko do Orlických hor.

Orlické hory mají dva hřebeny, Český a Kladský. Divoká Orlice je rozděluje a razí si cestu divokou Zemskou branou do Čech, kde je chata KČST. u Zemské brány na Čiháku. Dosud nedoceněné je putování hřebenem Orlických hor po Jiráskově horské cestě podle překrásné Masarykovy chaty KČST. na Šerlichu i pout jejich svahy podle potoků a říček, jež vyhloubily přemalebná údolí. Jiráskova horská cesta vyvede podle Kašparovy chaty KČST. na Suchý vrch s velkou Kramářovou chatou KČST. a rozhlednou, s níž se otvírá úchvatná panoráma. Jiráskova cesta pokračuje přes Kozlovský kopec a pověstmi opředený Růžový palouček na Českomoravskou vysočinu.

V Orlických horách i v jejich podhoří vykvetla mnohá zajímavá města. Při starobylé Dobrušce je zámek Skalka, dějiště Jiráskova „Temna". U Žamberka v Kunvaldě, r. 1467 zapadlé vísce, vznikla toho roku Jednota českých bratří, náboženské společnosti, žijící podle zásad ryzího křesťanství, jejíž členové po bitvě na Bílé hoře 1620 museli do exilia a s nimi jejich poslední biskup, učitel národů J. A. Komenský. Potštejn a Litice na Divoké Orlici jsou hledaná letní sídla se zříceninami hradů. V Opočně je zámek s nádhernými logiemi a také zámek v Rychnově n. Kn. je výstavný a má bohatou obrazárnu. — Vamberk je kolébkou krajkářství, kvetoucího v Orlickém podhoří. — Z Chocně se chodí malebným údolím Pelinami do Brandýsa n. Orl. s pomníkem Komenského pod hradem v Klopotském údolí. Choceň a Ústí n. Orl. s textilními továrnami jsou důležité křižovatky drah. V Kyšperku je zámek se saněmi, na nichž prchal Napoleon z Ruska, a hrob F. Vl. Heka, hrdiny Jiráskova románu „F. L. Věk". Z Jablonného n. Orl. s dřevěnými domky je dobrý výstup na Suchý vrch. Lanškroun má radnici, na jejíchž veřejích české nápisy svědčí, že město bylo sídlem Českých bratří.

POLABSKÁ NÍŽINA.

Polabská nížina, zvaná také Středočeská rovina, zabírá plochý kraj při Labi, počínajíc od dvojměstí Josefova-Jaroměře, při dolní Vltavě a Ohři. Vystupují z ní osamělé vrcholy, nejvýznačnější Kunětická hora 305 m a Řip 459 m. Na severu ji lemují pískovcové a slínové vrstvy s romantickými skalními útvary, na jihu svahy Českomoravské vysočiny a pahorkatina Kladensko-slánská. Je to nejúrodnější kraj, „Zlatý prut" země České, s vyspělým polním hospodářstvím, zelinářstvím a ovocnářstvím, jež dalo základ zemědělskému průmyslu. Lesů je málo. Na píscích rostou dubiny a borky, na místech při Labi dosud nezregulovaných se tají poetická zákoutí.

Při vtoku Labe do roviny leží dvojměstí Jaroměř nad ústím Úpy a Josefov nad vtokem Metuje do Labe. Josefov, zrušená pevnost s přístupnou částí kasemat, na vojenském hřbitově leží mnoho tisíc ruských, srbských a italských zajatců. V Jaroměři chrám sv. Mikuláše s hrobem litevského šlechtice Sanguszeka, který unesl dceru knížete Ostrovského a tu zavražděn, pod chrámem krypta s 63 mumiemi. Braunova statue a jeho dílo „Plačící žena" na hřbitově. V okolí lázně Velichovky, díla Braunova v Kuksu a Betlemu, Heřmanice, rodiště Valdštejnovo a hrobka jeho rodičů. — Smiřice, v zámku kdysi pánů Smiřických rolnická škola, západně na výšině Chlum a Sadová, bojiště 1866. — Hradec Králové, význačné město severových. Čech, po zrušení pevnosti rozšířen na naše nejvýstavnější město. Starobylý kostel sv. Ducha s Bílou věží a jiné kostely, památné domy, moderní budovy četných škol, museum, sady, čilý průmysl. Nablízku bojiště 1866 se 460 pomníky, kopec sv. Jana s dřevěným kostelem, původně Husovým. — Pardubice, největší město východních Čech, vynikající průmysl, nádherný pernštejnský zámek s museem, Zelená brána, na Pernštejnském náměstí a jinde památné domy, v děk. kostele mausoleum Viléma z Pernštejna. Ze zámku vede lipová alej k malebným Polabinám a na Kunětickou horu s hradem, v něm museum. — Přelouč s četnými továrnami. — Na Cidlině Nový Bydžov s prastarým židovským hřbitovem, v okolí výstavné zámky: Skřivany, byly útulkem J. A. Komenského, Sloupno, Hrádek u Nechanic, Smidary, ve St. Bydžově v kostele staré památky a vzácný zvon. Chlumec nad Cidlinou, zámek, zříceniny hradu. V reservaci Luzích památný vaz Morana. Kladruby s hřebčincem. — Týnec nad Labem, v rom. kostele cenný portál a náhrobek barona Melassa, rakouského generála v napoleonských válkách — Kolín, čilý průmysl, je z nejstarších českých měst, staré ghetto, synagoga a židovský hřbitov, dóm s věží, z ní rozhled, hradby z XIII. stol. z doby Přemysla Otakara II. V Zálabí starý hřbitov. U Křečhoře bojiště 1757 označeno pomníky, v Záboří rom. kostel, malebné Polabiny. — Velký Osek, křižovatka drah. — Lázně Poděbrady, hrad

je rodištěm krále Jiřího z Poděbrad, jeho manželka má hrob v got. kostele, havířský kostelík, památník popravených havířů, radiotel. stanice. V Libici stopy po dvojhradí, sídle Slavníkovců, pobitých úkladně 996, tam se narodil Slavníkovec sv. Vojtěch, druhý český biskup. — Nymburk, got. chrám z XIII. st., socha sv. Vojtěcha, park na ostrově, procházky podle Labe. Nablízku Loučeň, sídlo hudebního genia Bedřicha Smetany, jeho museum, lázně Sadská. — Lysá, zrušený klášter, kostel a zámek s četnými sochami a vzácnými památkami. Nedaleko Milovice, vojenský tábor, střelnice, hřbitov s hroby 8000 ruských a italských zajatců. Káraný s vodovodem města Prahy. — U Českého Brodu Lipany, bojiště 1434 s mohylou, kde poraženi Táboři a Sirotci od panské jednoty; tím ukončeny husitské války, jichž se zúčastnila téměř celá Evropa. V Tismicích rom. basilika. Nad Kouřimí hradiště Stará Kouřim, po němž se kraj nazýval Kouřimský, v Molitorově ovocné plantáže. — Dvojměstí Brandýs n. L. (zámek s arkádami, kostel „Na Hrádku" z X. st.) a Stará Boleslav, kapitula s chrámem sv. Václava, kde zavražděn kníže Václav 28. září 929, ten den je zasvěceným svátkem v ČSR; z původní stavby zůstala hrobka a apsidy, prastarý rom. kostelík sv. Klimenta a poutní kostel. Blízko jsou lázně Houštka a Toušeň. — Všetaty s proslulým zelinářstvím. — Lobkovice, hrob Otce národa, dějepisce Palackého. — Mělník, stával hrad Pšov, rodiště sv. Lidmily, babičky sv. Václava, zámek s vinařským museem, staré chrámy. U Mělníka a Dolních Beřkovic výborné vinice. V okolí hořínský zámek s divokým parkem, Kokořínské údolí, skály Mšenské a Dubské, zámek Houska, Liběchov se zámkem, nedokončeným Slavínem, v jeskyni Klácelce a po lese v pískovci díla sochaře Levého. V Nelahozevsi u Kralup zámek, rodiště hudebního skladatele dra Antonína Dvořáka, ve Veltrusích proslulý zámecký park. — Pod Řipem, na němž chata KČST. a kaple sv. Jiří v rom. slohu na paměť vítězství knížete Soběslava II. roku 1126 nad císařem Lotharem, místem mohutných politických táborů lidu, staré město Roudnice, zámek, v XVI. st. sídlo slavného humanisty Bohuslava Hasištejnského z Lobkovic, jenž dal základ zámecké knihovně, čítající nyní přes 100.000 knih, vzácná obrazárna a archiv, probošství se zbytky augustiniánského kláštera, chrám P. Marie s obrazem ze XIV. st. a náhrobkem od Myslbeka. — Do Ctiněvsi klade pověst hrob praotce Čecha. Zlonice s Dientzenhoferovým kostelem a farou, úplně shodnou stavbou s jeho nedávno zbořeným pražským pavilonem u Jiráskova mostu na Smíchově.

PRAHA.

A ještě Praha, staroslavné město, srdce Čech a hlava republiky, kamenná pohádka ve vltavském údolí, vroubeném věncem vrchů, ta je konečným cílem nebo východištěm turistovy pouti.

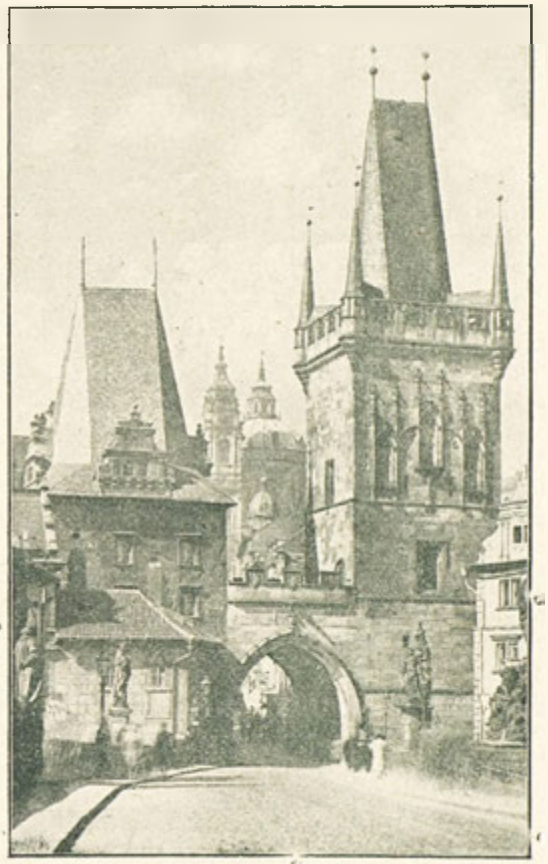

PRAHA: Malostranské mostecké věže. — Die Kleinseitner Brückentürme. — Les tours de pont à Malá Strana. — The Malá strana Gate-Towers.

Končíme letmou cestu po České zemi. — — — Díla, popisující zemi podrobněji, jsou Ottovy „Čechy", jimž se po bok druží Sedláčkovy „Hrady a zámky", Kafkův „Ilustrovaný průvodce po kr. Českém" v 18 dílech, Lázňovského „Československo", obsahující zemi Českou ve 4 svazcích, drobnější knížka Horčičkovy „Tur. toulky republikou", svazky „Knižnice Klubu čs. turistů" a monografická díla, jednající o jednotlivých krajích a městech.

CESTUJTE LETECKÝMI TRATĚMI Č. L. S.

ČSL. LETECKÁ SPOLEČNOST PRAHA, VODIČKOVA UL. 38. - TELEFON: 380-51.

JÍZDENKY PRO DOMÁCÍ, EVROPSKÉ A MEZIKONTINENTÁLNÍ TRATI.

CESTOVNÍ KARNETY A POUKÁZKY S 15% SLEVOU.

PRAHA:
Staroměstská radnice.
Altstädter Rathaus.
L'hôtel de ville de Staré město.
Staré město Town Hall.

TURISTICKÁ INFORMAČNÍ SLUŽBA.

Dr. ED. BRYNDA, jednatel KČST.

Klub československých turistů (Club des Touristes tchécoslovaques), zkráceně „KČST", Praha II., Mikulandská 7, tel. 436-35 a 419-17. Pražské odbory: 1. Praha II., Školská 14, tel. 318-34; 2. Praha XII., Římská 35, tel. 317_24; 3. Akademický odbor Praha III., Akademický dům. Poskytuje ústní i písemné informace o turistice, lyžařství, horolezectví, vodní turistice, autoturistice, tábornictví atd., sestavuje cestovní programy, informuje o turistických výhodách dopravních i jiných, opatřuje odborné vůdce a j. Zvláštní informační kanceláře ve Vys. Tatrách (Štrbské Pleso, Starý Smokovec, Tatranská Lomnica a Poprad-nádraží; adresa: Informační kancelář Klubu čsl. turistů v...) a dále ve všech odborech KČST, jež jsou zřízeny v každém důležitějším městě nebo místě státu (adresa: Odbor Klubu čsl. turistů v....).

Knihkupectví klubu čsl. turistů Praha II., Mikulandská 7, obstará veškerou cestovní literaturu, průvodce a mapy (zvl. turistické i vojenské speciálky v měř. 1 : 25.000 se zakreslenými značenými cestami).

Hlavní stan záchranné služby v Tatrách (Sbor horolezeckých vůdců) ve Starém Smokovci, Vila Jánošík, tel. 11.

Loděnice Klubu čsl. turistů, Praha-Bráník, telefon RF.

Svaz lyžařů republiky československé (Fédération skieurs de la République Tchécoslovaque), Praha.

Klub československých alpistů (Club alpin Tchécoslovaque), Praha.

Hauptverband der deutschen Gebirgsvereine, Ústí n. Lab.

DOPRAVNÍ VÝHODY.

Čsl. státní dráhy poskytují v hlavní sezoně (1. V. až 31. X.) cizím návštěvníkům 66⅔% slevy na jízdném z normálního tarifu pro zpáteční jízdu přímou nebo okružní při nejméně šestidenním pobytu. K získání slevy je třeba zakoupiti si hned po příjezdu do stanice určení u železniční pokladny zvláštní průkaz na slevu jízdného za Kč 5.—, který se vydá na předložení pasu a jízdenky.

Pro turistické cesty platí zvláštní tarif (celoročně), poskytující slevu 33—50% na jízdném členům turistických svazů a to při jízdách jednotlivců i ve skupinách. Informace o získání těchto slev (zejména pro společné výpravy) u organisací uvedených shora.

Zvláštní slevy lyžařské, t. zv. relační, jsou zavedeny v zimní době pro jednotlivce od 15./XI. do 30./IV. do určitých míst zimních sportů na průkaz členské legitimace turist. organisací, opatřených zvl. relační známkou.

Zvl. slevy lázeňské (a to 50% pro zpáteční jízdu), poskytují se v době letní osobám, jež se zdrží v určitém lázeňském místě aspoň 10 dní. Pro Vysoké Tatry platí ještě zvláštní sleva ve výši 50% pro jednotlivce při pobytu nejméně pětidenním. Před nastoupením jízdy do lázní je nutno opatřiti si v cestovní kanceláři (zahraniční návštěvníci v pohraniční žel. stanici) tiskopis, na němž správa lázní potvrdí dobu pobytu.

V době veletrhů (Praha, Bratislava, Liberec), výstav neb různých významných slavností, poskytují se rovněž na průkaz zvl. legitimace zahraničním návštěvníkům slevy na jízdném.

*) Podle stavu v roce 1936.

T. zv. okružní jízdenky jsou velmi výhodné pro delší turistické cesty, neboť umožňují několikero přerušení jízdy při cestě tam i zpět a jsou značně zlevněny. Vydávají se na nejkratší vzdálenost 300 km, při čemž celá jízda musí býti rozdělena nejméně ve tři části, vždy aspoň s počtem 30 km. Jízdenky mají platnost 60denní a vystavují je cestovní kanceláře i všechny žel. stanice.

Jinak poskytují státní dráhy zahraničním skupinám při počtu nejméně 12 osob 33% slevu, při účasti aspoň 50 osob 40% slevu.

UBYTOVÁNÍ NA CESTÁCH.

Noclehárny Klubu čsl. turistů (pro mládež i dospělé osoby) jsou zřízeny v době hlavních prázdnin (červenec, srpen, září) ve všech turisticky významných místech a mnohé jsou otevřeny celoročně. Cena noclehu jest zpravidla 4.— Kč, (studenti a mládež 2.— Kč), v podnicích horských o něco vyšší. Soupis noclehárен a bližší údaje obsahuje „Seznam noclehárен Klubu čsl. turistů" (Catalogue des Auberges appartenant au Club des Touristes Tchécoslovaque), vydávaný každoročně a obsahující vysvětlivky též v jazyce francouzském (cena 3.— Kč).

Horské i jiné objekty, chaty a útulny KČST, (více než 140 v celém státě), poskytují členské noclehy se slevou zpravidla 50% z ceny pokoje, t. j. od 5.— do 10.— Kč i slevy ve společných noclehárnách. Seznam těchto podniků „Manuel du Club des Touristes Tchécoslovaques" na požádání zdarma.

Soukromé hotely a restaurace označené tabulkou „Stanice KČST", „Stanice Svazu lyžařů RČS" „Stanice autoklubu RČS", poskytují rovněž slevy na noclehném, příp. i stravě na průkaz členské legitimace.

Slevy zde uvedené poskytují se i cizím návštěvníkům na průkaz zvl. osvědčení vydaného Klubem čs. turistů „Lettres de recommandation", pokud jsou členy turistických svazů neb jiných podobných organisací, které jsou sdruženy v těchto mezinárodních organisacích:

L'Association des Sociétés Slaves de Tourisme (elle groupe, la Pologne, la Yougoslavie, la Bulgarie et la Tchécoslovaquie et le Club des Touristes Tchécoslovaques de Vienne),

L'Alliance Internationale de Tourisme, Bruxelles,

Le Conseil Central du Tourisme International, Paris,

L'Union Internationale des Associations d'Alpinisme, Genève,

L'Association Internationale pour les Auberges de la Jeunesse, Amsterdam.

TURISTICKÁ LITERATURA.

Mapy turistické i vojenské speciálky 1 : 25.000 se zakreslenými značenými cestami, průvodce, cizojazyčné prospekty, obdržíte v knihkupectví KČST, Praha II., Mikulandská 7, v prodejně Cizineckého svazu, Praha I., Obecní dům, u Prašné brány, ve všech cestovních kancelářích a j.

Informace o motorové turistice v Československu viz dále v části „Autoturistika".

KLUB ČESKOSLOVENSKÝCH TURISTŮ.

Rozvoj turistiky v Československu je nerozlučně spjat s Klubem čs. turistů, založeným roku 1888.

Z malých začátků vyrostl dnes Klub čs. turistů na celostátní organisaci turistickou se skoro 125 tisíci členy v 390 odborech. Vlastní 140 hotelů, chat a útulen, 28 hradů, 16 rozhleden, 8 koupališť a přes 500 ha půdy. Zbudoval vlastním nákladem přes 300 km cest, stezek a horských chodníků a udržuje síť značených tratí v délce 40.000 km. Spravuje na 620 noclehárен mládeže skoro s 10.000 lůžky. Největší a nejkrásnější jeskyně Slovenska, Domica, je jeho majetkem. Spravuje dále jeskyni Jasov a ledovou jeskyni Bielskou.

Klub čs. turistů pěstuje a podporuje turistiku pěší, lyžařství a zimní sporty, horolezectví a alpinismus, tábornictví, automobilismus, cyklistiku a jiné. Účastní se výstav doma i za hranicemi, pořádá přednášky a filmová představení. Společně s vojenským zeměpisným ústavem vydává sbírku map se značkovanými cestami, pohlednice, jízdní řády a turistická díla jako průvodce a jiné. Pečuje o ochranu přírodních památek a udržuje hrady a jiné památky historické. Jedním z nových oborů je vlastivědná amatérská fotografie.

Základními jeho složkami jsou odbory. Tyto tvoří dle teritoriálního rozdělení 34 župy. Nejvyšším orgánem je pak ústřední výbor Klubu čs. turistů v Praze II., Mikulandská 7, který usměrňuje v hlavních rysech činnost odborů a žup. V budově ústředního výboru nalézá se též knihkupectví s bohatě zásobeným skladem průvodců, map atd.

V Praze samotné existují tři odbory. Odbor KČST., Praha II., Školská 14, s vlastní turistickou prodejnou, odbor KČST. Vinohrady (Praha XII.), Římská 35 a Akademický odbor KČST., Praha III., Akademický dům.

Je přirozeno, že tak mohutná organisace jako je Klub čs. turistů, umožňuje provozování všech oborů turistiky letní i zimní. Tak lyžařství pěstuje skoro 20% všeho členstva. Lyžařská činnost vyvrcholuje každého roku pořádáním přeboru v závodě hlídkovém, ve sjezdu a skoku. Hotely a chaty Klubu, nalézající se v místech pro zimní sporty přímo předurčených, která se vyrovnají zimním střediskům alpským, rozvoj zimních sportů jenom podporují. Podobně i valná část horolezců československých je organisována v Klubu čs. turistů, který pečuje o jejich výcvik, pořádá výstupy a pravidelná cvičení a šestkráte do roka Tatranské horolezecké týdny, spojené s horolezeckou školou. I na záchrannou a vůdcovskou službu je pamatováno organisováním sboru stálých vůdců z povolání a vybudováním celé řady stanic záchranné služby v Tatrách.

Vodáci Klubu čs. turistů tvoří většinu členstva Svazu kanoistů RČS. Nejsilnější skupinou jsou vodáci odboru Praha. Činnost vodáků vyvrcholuje pořádáním vodáckého přeboru Klubu čs. turistů, který se koná každoročně na krásných řekách Československa. Pro mládež zřizuje Klub instrukční a prázdninové tábory a udržuje celou síť noclehárен, umístěných většinou ve školách nebo chatách Klubu. Za účelem informace o ubytování v těchto noclehárnách vydává Klub

každoročně seznam nocleháren. Pro rozvoj turistiky mládeže udílí pak Klub celou řadu stipendií žactvu a posluchačům škol středních, vysokých a odborných.

Pro informaci svého členstva vydává Klub dva měsíčníky: Časopis turistů a Krásy Slovenska, doplněné celou řadou periodických publikací vydávaných župami neb odbory. Knižnice KČST. obsahuje celou řadu odborně vypravených průvodců, šťastně doplněných již výše zmíněnou sbírkou map se značkovanými cestami.

Se zahraničními organisacemi turistickými udržuje Klub čilé a přátelské styky. Je členem všech mezinárodních organisací, tyto spolky sdružujících. Jsou to jmenovitě:

Asociace Slovanských turistických družstev, v níž je zastoupeno Polsko, Rumunsko, Jugoslavie a Československo;

Alliance Internationale de Tourisme v Bruselu;

Conseil Central du Tourisme International v Paříži;

Union Internationale des Associations d'Alpinisme v Ženevě a Coopération Internationale des Auberges de la Jeunesse v Amsterodamu.

Členům spolků a klubů, sdružených v Alliance Internationale de Tourisme, vydává KČST. na požádání doporučující listy, poskytující majiteli v podnicích KČST. tytéž výhody, jako požívá vlastní členstvo.

ČESKOSLOVENSKÁ TURISTIKA.

Stručný popis.

Geografická poloha Československé republiky, která jako téměř 1000 km dlouhý prst směřuje od východu k západu, je se stanoviska turistiky karakteristickou její předností proti jiným zemím. Na ploše jinak dosti omezené (největší šířka 300, nejmenší 50 km) nalezne cestovatel všechny prvky přírodních krás, velkou rozmanitost krajovou i nesčetné zajímavosti historické, folkloristické a j. Tato rozmanitost a neustálé střídání jsou vůbec výrazným rysem čs. turistiky. Československo náleží geograficky dvěma rozdílným oblastem. Část západní — oblast česká, je vyplněna horstvy značného stáří, která jako široký poměrně snadno přístupný řetěz, obklopují Čechy a Moravu. Východní část státu, zabírající Slovensko a Podkarpatskou Rus, je prostoupena poměrně mladým horstvem karpatským, značně již vyšším a odpovídajícím spíše charakteru Alp. Vysoké Tatry, dostupující v Gerlachu výšky 2663 m. tvoří tu vznešenou dominantu jedinečných přírodních krás. Přechodnou oblastí mezi oběma částmi je země Moravskoslezská, jejíž sever a západ náleží k vysočině české, kdežto východ je počátkem Karpat.

PRAHA: Vyhlídka z Hradčan na Prahu. — Aussicht vom Hradschin auf Prag. — Vue de Hradčany sur Prague. — View on Prague from Hradčany.

K bližšímu popisu země České, které je věnován první díl této příručky, bylo by uvésti, že jižní část vyplňuje t. zv. Český masiv (obsahující na západě Český les a Šumavu, horstvo hlubokých hvozdů a jezer, s nejvyšším Javorem o výšce 1450 m na půdě bavorské) a na východě značně již nižší Českomoravskou vysočinu. Část severní prostupují Krušné hory s nejvyšším Klínovcem (1244 m) a světoznámými radioaktivními lázněmi Jáchymovem při svém úpatí a dále od soutěsky Labské se táhnoucí skupina Sudet s horami Lužickými s Ještědem, Jizerskými, Krokonošemi, horami Orlickými a skupinou Kralického Sněžníku. Nejvyšší je tu Sněžka (1603 m) v Krkonoších, z nichž hojné terény lyžařské, dokonalá vybavení ubytovací i výhodné spojení s Prahou vytvořily vyhledávané středisko zimních sportů v Čechách. Kdo však dává přednost dosud nedotčenému velebnému klidu táhlých hřebenů, nalezne panenská zákoutí s překrásnými výhledy a dobrými sjezdy právě tak v horách Orlických nebo Jizerských.

Je dosti nesnadným úkolem zhodnotiti ve stručném přehledu všecky možnosti, jež Československo může poskytnouti turistovi a vůbec zahraničnímu návštěvníku. Milovník vysokohorské turistiky bude uspokojen zvláště Slovenskem a Podkarpatskou Rusí, kde mohutné hřebeny Nízkých Tater, Fatry, Poloniny Boržavy, Černé horv a j. zvedají vysoko k oblakům nesmírné moře panenských lesů, které jsou tak příznačnou ozdobou těchto nádherných krajů. Moravské Slovácko (Kyjov, Uherské Hradiště a j.) a kraje slovenské okouzlí ctitele starého lidového umění bohatstvím pestrých krojů i krásnou melodií lidové písně, jako upoutá jej zajímavý život rusínského lidu na Podkarpatské Rusi (Jasiňa). Dovedeme-li oželeti trochu západního komfortu a zatoulámě se až do této nejvýchodnější části republiky, budeme za to odměněni opravdu dokonalou krásou přírody, tak málo dosud dotčené škodlivými vlivy civilisace.

Přímo pohádkové krásy jsou velké podzemní světy Moravského krasu u Brna a četných jeskyň slovenských (zejména Demänová, ledová

jeskyně Dobšinská a úchvatná Domica s bohatou kulturou praehistorického člověka), jež svou rozlohou a bohatstvím krápníkové výzdoby řadí se k nejkrásnějším zjevům toho druhu v Evropě. Nesmíme zapomenouti ani známých skalních labyrintů Českosaského Švýcarska, skal Polických stěn, skalních skupin na Slovensku u Súlova, jež jedny více než druhé vyzdobila příroda ve spleti bizarních chodeb přímo fantastickými útvary. Mnohé z nich poskytují vhodný terén pro cvičení horolezecká, jako na př. Prachovské skály u Jičína, romantické to bludiště pískovcových věžovitých útvarů (navštěvované zejména i horolezci ze soudního Saska); doménou tohoto krásného sportu jsou ovšem Vysoké Tatry, jež podobně jako Alpy jsou cílem stále vzrůstajícího počtu nejvěrnějších přátel hor — horolezců. Uchvacující scenerie labského údolí s českým Středohořím, veliké to zahrady severních Čech, romantické povodí Vltavy a slovenského Váhu s jedinečnou ozdobou starých hradů doplňují tento pestrý obraz.

Abychom dokreslili kaleidoskop krás této země, připomeňme si ještě přečetné památky staré architektury, jež zachovala se tu v překrásných zámcích a středověkých hradech, stejně jako v starobylých městech. Největší je hrad Spišský na Slovensku, pravým pak skvostem dřívějšího umění stavitelského jest Karlštejn, Kokořín a m. j.

Díky těmto přirozeným vlastnostem je Československo zemí silně vyvinuté tradice turistické. Nejen pěší cestování, ale i činnosti rekreačně-sportovní (lyžařství, camping, tábornictví atd.) jsou oblíbenou činností obyvatelstva. Zpřístupnění přírodních krás i zařízením turistiky a cestovního ruchu věnuje se odedávna péče, prováděná dobrovolnými sdruženími za účasti a pomoci státu. O vnitrozemskou turistiku a orientaci stará se v prvé řadě Klub československých turistů se svými 380 odbory v celém státě, dále Svaz lyžařů republiky Československé, jako ústřední organisace lyžařství, o silniční orientaci Autoklub republiky Československé. Liga čs. motoristů a řada jiných. Všechny oblasti horské i ostatní kraje jsou protkány sítí turistických cest a stezek, jednotně značkovaných Klubem čs. turistů (systém dvoubarevných značek), pro lyžařství upraveny jsou namnoze zvláštní lyžařské sjezdy, lyžařské můstky i samostatné značkování němé (pomocí tyček s ukazateli). V době letních prázdnin jsou otevřeny po celé zemi studentské a turistické noclehárny, o ubytování v horách je postaráno řadou levných horských hotelů, turistických chat a útulen. Dobře organisované spojení železniční i dobrý stav silnic umožňují dosažení hlavních turistických středisek z Prahy vlakem či autem zpravidla v několika hodinách, kdežto východní oblasti státu (Slovensko, Podkarpatská Rus) jsou výhodněji přístupny železnicí. (Ježto je tarif pásmový klesající progresivně se vzdáleností, je tu výhoda v nízké ceně za počet kilometrů projetých ve vzdálenějších pásmech.) Pro rychlé dosažení Slovenska a Podkarpatské Rusi přichází pro turistu v úvahu i trati čs. státních aerolinií, které při poměrně nízké ceně umožňují překonat na př. vzdálenost Praha—Užhorod za pouhé 2¼ hodiny.

Snažili jsme se podati úvodem přehled o vynikajících podmínkách Československa pro cizozemskou turistiku a jsme přesvědčeni, že ti zahraniční hosté, kteří zvolí naši zemi za cíl své prázdninové cesty, naleznou zde v každém ohledu mnoho zajímavostí, vlídné přijetí i příjemné osvěžení, a že stanou se přáteli země, jež právem jest zvána „srdce Evropy".

VODNÍ TURISTIKA.

VRATISLAV TEKLÝ, architekt.

České řeky dlouho skrývaly své krásy před zraky turistů. Jsou většinou obtížně přístupné, a proto tak dlouho čekaly na svoje objevení. A byli to teprve kanoisté na svých lodích, kteří v posledních desítiletích plně vnikají do krás našich řek, kanoistika přinesla život na české řeky. Dnes jsou to již tisíce mladých sportovců, kteří na svých kajacích a kanoích sjíždějí všechny české řeky. Průkopníky vodní turistiky v Čechách byli Angličané, Thomson a Smith, kteří již v r. 1882 jedou na kanoii po Vltavě z Českého Krumlova do Prahy a jsou uchváceni její krásou. Ale teprve v době po světové válce současně s velikým rozmachem turistiky, sportu a skautingu nastává i u nás neobyčejný rozkvět kanoistiky, která je právě ideálním sloučením turistiky se sportem a tábořením. Vzniká řada kanoistických klubů a naše kanoistika získává jedno z nejpřednějších míst v kanoistice světové.

Čechy mají ovšem k provozování kanoistiky všechny podmínky, zejména i dostatek řek, lákajících provozovati vodní turistiku. Vltava bývá právě cizími kanoisty prohlašována za nejkrásnější řeku evropskou a všichni, kdo ji poznali, stávají se jejími nadšenými propagátory, takže návštěva cizinců na Vltavě stále stoupá. České řeky pramení většinou v pohraničních horách a proudí ke středu země, odkud jejich vody jsou odváděny Labem k severu. Tím je také určen ráz většiny našich toků, jež v horních částech jsou namnoze prudkými říčkami, které však brzy sílí, stávají se splavnými pro naše lodi a razí si cestu krásnými údolími do středu země. Pouze dolní toky některých labských přítoků protékají rovinou. Splavných řek, naprosto vhodných pro vodní turistiku, je v Čechách celá řada, některé ovšem pro značný spád jsou sjízdné jen za vyššího vodního stavu. Proto budou uvedeny jen některé nejdůležitější, největší a nejkrásnější řeky, které jsou vodními turisty zvláště vyhledávány.

V l t a v a. Jak málo řek je na světě, jež by se jí mohly rovnati! Je opěvována básníky i hudebníky — jistě znáte Smetanovu symfonickou báseň Vltava — je zbožňována vodáky. Na Vltavě vyrostla celá česká kanoistika a dosáhla své světové úrovně. Sem utíkáme ve svém volném čase, abychom na její vodě zažili nejkrásnější chvíle svého života. Vltava je cílem výprav kanoistů na jeden den i na celé týdny. Plavbu po Vltavě můžeme začíti téměř u pramene na Šumavě — v L e n o ř e spouštíme svoji loď na vodu malého potůčku, Teplé Vltavy, a ten potůček nás čilým proudem ponese nádhernými lukami a lesy pod modrými vrcholy šumavských hor. Se všech stran přitéká voda, náš potůček rychle sílí, přijímá svoji sesterskou říčku Studenou Vltavu, žene mlýny a nosí dříví. Pod Frimburkem se hory přibližují a údolí úží. Je to znamení, že blížíme se Č e r t o v ý m p r o u d ů m. Čertovy proudy, romantická a divoká prorva Vltavy, nejsou pro nás sjízdné. Vltava má zde ohromný spád, řítí se přes moře balvanů a její voda je odvedena na turbiny elek-

trárny. Svoje lodě dopravíme pohodlně elektrickou drahou do Vyššího Brodu, odkud můžeme již bez přerušení pokračovati v další cestě.

Jsme tu na půdě ovládané ve středověku nejmocnějším českým šlechtickým rodem, Rožmberky. Všude připomínají nám zachované památky neobyčejnou kulturní úroveň středověkých Čech. Umělecké památky přijíždějí sem obdivovati znalci z celého světa. A tyto skvosty jsou zasazeny do nádherného údolí Vltavy, která mnohými zákruty v tisících peřejích spadá přes Rožmberk, Zátoň, Český Krumlov a Zlatou Korunu k Č. Budějovicům. Skalnaté a lesnaté údolí hlídají tu tvrdé hrady a zámky, v údolích stojí slavné kláštery.

Ale Vltava ani pod Budějovicemi neztrácí na své zajímavosti. Pod zámkem Hlubokou protéká nádhernou oborou a zase vstupuje do údolí, aby je neopustila již až do Prahy. Po cestě musí ovšem překonávati řadu překážek, prodírati se těsným údolím, čímž vzniká množství proudů a peřejí, jež jsou největším požitkem pro vodáka. V údolí střídají se lesy a skály s čistými vesničkami, se starými mlýny i hrady a zámky a všude panuje klid rušený jen šplouchánim vody, šuměním lesa a zpěvem ptactva. A na březích všude krásná tábořiště.

V Praze tvoří Vltava největší ozdobu města, vytváří obrazy, jež Prahu postavily na prvé místo mezi vnitrozemskými městy.

Ale i ostatní české řeky jsou krásné a závodí s Vltavou. Mezi ně patří v prvé řadě přítoky Vltavy. Malše je nádherná říčka protékající úzkým, skalnatým údolím, od Kaplice splavná, bohužel jen za vyššího vodního stavu. Klidná Lužnice, vždy dobře sjízdná, patří k nejoblíbenějším delším turám. V horním toku, kde teče známou rybničnatou krajinou třeboňskou, má krásné písčité řečiště a vine se v četných zákrutech pod korunami stromů, jež až do vody se sklánějí, a protéká největším českým rybníkem Rožmberským. U Tábora vstupuje do údolí, kterým plyne přes Bechyni do Vltavy. Její přítok Nežárka od Jindřichova Hradce jest vděčnou vodní turou. Otava pramení na Šumavě a je pro nás sjízdná ze Sušice. Je to poměrně klidná řeka, za normální vody dobře sjízdná. Údolí její zprvu široké se pod Pískem úží, břehy porostlé jsou krásným lesem a četnými peřejemi spěje Otava k hradu Zvíkovu, aby odvedla své vody Vltavě. Sázava je krásná velká řeka, jež však v létě pro nízký stav vody je v některých částech nesplavná. Tura po Sázavě, kterou můžeme začíti již v Přibyslavi, je za dobré vody velmi vděčná, i když není v některých místech zvlášť lehká. Za lepší vody jezdí se po krásné Želivce. Velmi příjemnou řekou pro vodní turistiku je i Berounka, za normální vody dobře sjízdná, jež teče pěkným údolím, avšak má poměrně malý spád. Za vyšší vody se sjíždí i její horní tok Mže a přítoky Radbuza, Úhlava, Úslava, Klabava a Střela.

Labe jest sice zeměpisně hlavní řekou Čech, pro vodní turistiku nemá však takového významu, ač je dobře splavné. Jeho horní tok je velmi pěkný, stejně i dolní úsek od Litoměřic ke státním hranicím, ve střední části však protéká rovinou a je jako plavebně důležitá řeka kanalisováno. Větší význam pro vodní turistiku mají některé přítoky Labe, jako skvělá říčka Úpa nebo Metuje, obě Orlice, Loučná, Chrudimka, Cidlina nebo Doubravka. Jsou to vesměs velmi pěkné řeky, poměrně ještě málo známé, avšak k projetí jejich horních toků jest potřebí vyššího stavu vody.

Jizera, od Železného Brodu splavná, plyne krásným údolím a má poměrně stálou vodu. Ohře je velmi důležitou řekou i pro vodní turistiku. Sjízdná je již nad Chebem, od Lokte proudí prudce nádherným údolím. V této trati je Ohře dobře splavná za normální a vyšší vody, a ve svém dolním toku pod Žatcem je splavná vždy. Ploučnici jest možno jeti pouze ve střední části, dolní tok pod Šachovem bývá nesjízdný.

PRAHA: Týnský kostel. — Die Teinkirche. — L'église de „Týn". — „Týn" church.

Kromě řek vyjmenovaných sjíždí se za příznivých vodních poměrů ještě řada dalších řek a průplavů. Plavba na českých řekách neskýtá žádných zvláštních obtíží a není za normální vody nebezpečná. Jezy hlavních řek mají propusti, jichž projíždění náleží k největším požitkům zdatných kanoistů. Voda v řekách není studená jako u řek alpských, a proto i koupání je příjemné. Místní obyvatelstvo chová se ke kanoistům přátelsky a vychází i cizincům vždy rádo vstříc.

Nejvyhledávanější jihočeské řeky proudí krajem poměrně chudým a řídce obydleným, jehož obyvatelstvo žije z výnosu svých skrovných políček; z práce v lesích, v lomech a na řece, neboť průmyslu zde téměř není. Hornatá krajina nedovolila zde vzniku velkých měst, a proto tento kraj zachoval si až dodnes svůj přírodní a historický ráz. Na březích je řada přirozených tábořišť, na mnoha navštěvovaných úsecích jsou zřízena také svazová tábořiště pro organisované kanoisty, i cizím hostím přístupná.

V Praze je řada kanoistických klubů s několika tisíci loďmi, kde i cizí kanoisté a kajakáři najdou vždy vlídné přijetí.

Klub československých turistů má své kanoistické odbory a jest nejsilnějším kanoistickým klubem v Československu. Chystá také vydání brožur o československých řekách v hlavních světových jazycích, aby stále stoupajícím návštěvám zahraničních kanoistů usnadnil poznávání našich krásných řek. Klub čs. turistů v Praze také rád odpoví na dotazy, týkající se vodní turistiky v Československu. V letošním roce byla pro potřebu vodních turistů vydána „Kilometráž českých řek", nahrazující úplně mapy, jež jest tak zpracována a doplněna, že ji mohou používati i cizinci neznalí českého jazyka. (Vysvětlení značek jsou uvedena též v jazyce francouzském, anglickém a německém.)

PRAHA:
Pohled na Hrad a první nádvoří.
Blick auf die Burg und den ersten Vorhof.
Vue sur le château et la première avant-cour.
View on the castle and the first forecourt.

VŠEOBECNÉ PODMÍNKY PRO MOTOROVOU TURISTIKU V ČESKOSLOVENSKU.

Dr. EDUARD BRYNDA, jednatel KČST.

Každý mototrista, přijíždějící do Československa, musí se na hranicích prokázati vedle cestovního pasu ještě celními a policejními dokumenty pro motocykl nebo automobil. Celní dokumenty jsou triptyk nebo karnet, policejní certifikát a mezinárodní vůdčí list.

Triptik (fr.: triptiques, angl.: triptique, něm.: Triptyk) jest platný na jeden rok ode dne vystavení. Karnet (fr. le carnet de passage en douane; angl.: customs carnet; něm.: Grenzpassierscheinheft) platí do všech států evropských.

Certifikát čili mezinárodní osvědčení pro motorová vozidla (fr.: le certificat international; angl.: international certificate for motor vehicles; něm.: der internationale Zulassungsschein) opravňuje cizozemské vozidlo k jízdě po československých silnicích. Mezinárodní povolení k řízení (fr.: le permis international de conduire; angl.: international driving permit; něm.: der internatonale Führerschein) musí míti každý cizozemský řidič motorového vozidla, tedy i řidič náhradní.

Občané států, jejichž národní policejní dokumenty (fr.: les permis nationaux de circulation et de conduire; angl.: national permit of passage and national driving permit; něm.: nationale Polizei-Dokumente, jsou vystavovány v řeči německé, francouzské, polské, rumunské a maďarské mohou cestovati v ČSR bez mezinárodních policejních dokumentů.

Každé cizí motorové vozidlo musí býti vzadu opatřeno oválnou tabulkou se značkou svého státu.

Pro jeden vjezd nebo průjezd územím ČSR možno na hranicích koupiti celní propustku (fr.: certificat de passage; angl.: customs certificat, něm.: Passierscheine), platnou 10 dnů, za 30 Kč, na místo mezinárodních celních dokumentů (triptiku nebo karnetu).

Poplatky za jízdu v ČSR: do 90 dnů pobytu neplatí občané těchto států: Německa, Rakouska, Švýcarska, Francie, Jugoslavie, Dánska, Holandska, Norska, Švédska a Vel. Britanie. Do 30 dnů jsou osvobozeni občané Maďarska. Při delší návštěvě platí se za motocykl 2 Kč denně, za automobil 10 Kč, autobusy 20 Kč.

Nájemná auta z Německa jsou osvobozena po dobu 90 dnů. Autobusy z Rakouska jsou osvobozeny také po dobu 90 dnů. Autobusy z jiných států mohou získati osvobození od tax na žádost, adresovanou Ministerstvu financí v Praze. Autobusy kromě tax platí daň z dopravy osob a to 0.05 Kč za osobu a kilometr, rakouské a německé pouze 0.03 Kč. Nákladní automobily a traktory platí 150 Kč týdně. O slevu této taxy možno žádati u Ministerstva financí v Praze.

Mýta se platí jen v některých větších městech (Praha, Plzeň, Liberec, Nitra, Bratislava, Brno) a jsou celkem nepatrná.

Také na několika málo mostech se platí malý poplatek.

Pojištění proti povinnému ručení (fr.: l'assurance responsabilité civile; angl.: third party insurance; něm.: Haftpflichtversicherung) jest nutné.

Clo pro motorová vozidla, která se nemohou prokázati celními dokumenty a zůstanou v ČSR déle 10 dnů, obnáší: pro auta 2300—2700 Kč za 100 kg, pro motocykly 2500—2700 Kč za 100 kg, za motorová kola do 120 kg 25 Kč, za bicykly bez motoru 17 Kč.

Celní poplatek může býti složen tuzemskou bankou, po opuštění státu se vrací.

Celní úřady jsou otevřeny denně od 4—24 hodin i v neděli a svátky.

Pravidla jízdy: jezdí se vlevo, vyhýbá se vpravo. Rychlost mimo osady není omezená, v osa-

dách 35 km/hod. Jest třeba dbáti výstražných tabulí a před křižovatkami a nepřehlednými zatáčkami dávati zvukové, v noci světelné signály. Křižovatky hlavních silnic s rychlíkovými tratěmi jsou opatřeny závorami, méně frekventované přejezdy jsou ještě místy nechráněny a opatřeny jen výstražnými tabulemi a šikmými kříži.

Kouření jest řidiči zakázáno.

Motorové kluby: Liga motoristů — Čs. touring klub (Praha II., Lützowova 4) a Autoklub republ. Československé (Praha II., Lützowova 29). Tyto dvě největší organisace (z nichž první stará se hlavně o turistiku a druhá o sport) mají ve všech větších městech sekretariáty, kde jest možno získati potřebné informace. Mnohá města mají též své lokální kluby.

Mapy: 1. Čs. Touring, vydala LM-ČTC, cena 75 Kč; obsahuje mapy celého státu, průjezdy většími městy, popis turisticky zajímavých měst i míst a veškeré informace pro motorovou turistiku. Kniha je psána česky, německy, francouzsky a anglicky.

2. Neubertova Generální automapa ČSR na 15 listech, cena 150 Kč; mapy velmi podrobné, stačící i pro pěší turistiku, v měřítku 1 : 200.000. Kilometráž je uvedena mezi všemi osadami i pro delší vzdálenosti.

3. Oficielní automapa Autoklubu ČSR.

4. Automobilová mapa ČSR, nákl. Faster—Louny.

5. Freytag a Berndt: Autokarte d. Tschechoslov. Republik.

Mapy o stavu silnic (fr.: la carte d'État des routes; angl.: map of condition of roads; něm.: Strassenzustandkarte) vydává Liga Motoristů — Čs. Touring klub a Autoklub ČSR.

Hotely jsou v každém větším městě, luxusní v lázních a velkých městech. Ve vých. části státu vesměs a v záp. části ve velkých hotelích jest zavedeno 10% zpropitné. V místech turisticky důležitých jsou dobré turistické chaty, často dostupné i motorovými vozidly.

Garáže u každého většího hotelu a v městech; denní poplatek 5—10 Kč.

Benzinové pumpy jsou v celém státě ve velmi husté síti, cena směsi 3 Kč (směs obsahuje 20% lihu a 80% benzinu).

Správkárny automobilové v každé větší obci; v městech specielní autoservice.

Čas, vhodný k motorové turistice od května do října.

Silnice hlavní jsou vesměs v dobrém a velmi dobrém stavu; také důležité silnice vicinální jsou dobře sjízdné. Pro soukromé cesty ve vých. části státu jest třeba svolení k průjezdu; informace u nejbližších benzinových pump nebo na četnické stanici.

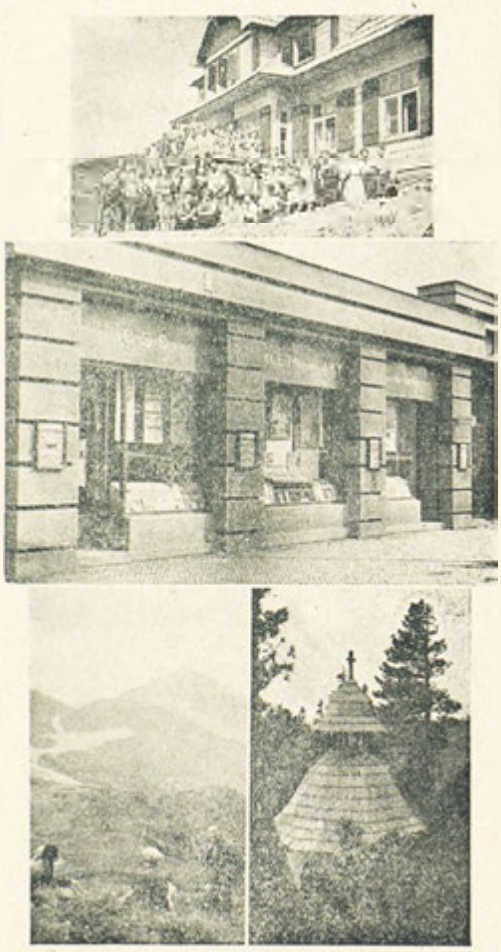

VÝLETNÍ VLAKY.

(Z ředitelství státních drah.)

Značné oblibě těší se v poslední době kolektivní cestování. Není nic přirozenějšího, než že československé státní dráhy vycházejí i po této stránce cestujícímu obecenstvu vstříc. Výletní vlaky ČSD. jsou již tak populární, že dnes, po desetiletém jejich trvání, si nelze dosti dobře představiti další rozvoj turistiky bez výletních vlaků.

Účastník výpravy nepotřebuje jiného, než rozhodnouti se podle celoročního programu, předem vydávaného, kam chce jeti. Je, pravda, výběr těžký, jeden program hezčí než druhý. Krkonoše, Šumava, Jeseníky, Beskydy, Tatry Vysoké i Nízké nebo Podkarpatská Rus — všude je hezky a všude byste chtěli býti. Ať tam či onde, nikde není starost o ubytování, vždy je připraven program výletní, který je volen tak, aby během pobytu byly shlédnuty všechny nejzajímavější partie. Je pamatováno na turisty pohodlné i velmi

---

1. Chata pod „Pop Ivanem". — 2. Referát výletních vlaků-bazar vedle Wils. nádraží. — 3. Pietroš z Pop Ivanu. — 4. Symbolický hřbitov zahynulých horolezců ve Vys. Tatrách (Pod Ostervou.)

1. Hütte unter dem „Pop Ivan". — 2. Referat der Ausflugszüge-Bazar neben dem Wilsonbahnhof. — 3. Der Pietroš vom „Pop Ivan". — 4. Symbolischer Friedhof der verunglückten Bergsteiger in der Hohen Tatra (Unter der Osterva).

1. Chalet au-dessous du „Pop Ivan". — 2. Bureau des trains d'excursions-bazar près de la gare Wilson. — 3. Pietroš, vu du „Pop Ivan". — 4. Cimetière symbolique des ascensionistes péris par suite d'un accident dans les Hautes Tatras (Au-dessous de Osterva).

1. Hut beyond „Pop Ivan". — 2. Office for excursion-trains—bazar near Wilson-station. — 3. Pietroš, seen from „Pop Ivan". — 4. Symbolical cemetery of the mountain- climbers who perished in High Tatras (Beyond Osterva).

zdatné. V programu naleznou uspokojení i ti, jejichž nepokojné povahy jim nedovolí setrvati déle na jednom místě. Toulky Slovenskem, napříč Šumavou, severními Čechami nebo Moravou — každý den jinde, nové partie, nové dojmy, ale vždy dobrá nálada.

Instituce výletních vlaků je v každém sídle ředitelství stát. drah: v Praze, Plzni, Hradci Král., v Brně, Olomouci, Bratislavě a v Košicích. Ze všech těchto východisk jsou vypisovány výpravy jednodenní téměř každou neděli do bližších turistických a výletních míst, turistické zájezdy týdenní nebo léčebné a na zotavenou do všech československých lázní, podle volby na 14 dní, na 3 týdny atd. Není snad koutu, počínaje československým Švýcarskem a Jasiní konče, na který by v programu nebylo pamatováno.

Formalit není při výpravě žádných, organisace je nejjednodušší. Pouhé vyplnění přihlášky — a o vše další se již postarají úředníci výletních vlaků, kteří výpravy doprovázejí.

O SPORTU V ČESKOSLOVENSKU.

JOSEF LAUFER, redaktor.

Československá republika, jejíž chloubou jsou nejen krásy přírodní, bohatství nerostné a živočišné, nýbrž i stará kultura, umění a věda, vyspělý průmysl i obchod, zaujímá také v oboru tělesné výchovy a sportu jedno z nejpřednějších míst evropské pevniny. Nejstarším druhem sportu, který byl již v polovině 19. století zde pěstován, jest sport dostihový. Jméno „Velká pardubická steeplechase" má již od roku 1874, kdy byl tento závod založen, znamenitý zvuk po celé sportovní Evropě. A již mnoho let před ním konaly se na Pardubicku pověstné pardubické hony. Tělocvik, spjatý u nás nerozlučně se jmény Tyrše a Fügnera, datuje se od let šedesátých minulého století. Cyklistika, lehká i těžká atletika, football, bruslařství, hockey na ledě, šerm, plavectví, lyžařství, jízda na sáňkách, tennis a jiné sporty těšily se již dávno před válkou značnému rozšíření. Po převratu doznala všechna tato odvětví netušeného rozmachu a k nim přibyly další disciplíny, jako motorismus, letectví, střelectví, kanoistika, boxing, tabletennis, házená, košíková, podbíjená a četné další druhy sportu, k nimž počítáme také myslivost, sport kynologický a rybolov. Většina těchto sportovních odvětví měla ovšem své začátky rovněž před válkou.

Tělocvičné hnutí bylo před válkou organisováno Sokolem, který dnes reprezentuje Československá Obec Sokolská, sdružující v 52 župách na celém území státu 3209 jednot a poboček s přibližně 800.000 příslušníků. Koncem roku 1935 měla ČOS. ve svých řadách 444.022 mužů a 315.894 žen včetně dorostenců a žáků, dorostenkyň i žákyň. Význam Sokola jest ovšem celonárodní a celostátní, sokolské slety jsou velkolepou manifestací organisačních schopností a národního nadšení. Příští X. slet všesokolský koná se r. 1938 v Praze. — Svaz Dělnických Tělocvičných Jednot (DTJ.), vzniklý rovněž dávno před válkou, sdružuje tělocvikáře sociálně-demokratické. Koncem roku 1935 měl Svaz DTJ. 142.135 příslušníků v celé oblasti státu; z nich na půdě země české 95.366. Také Dělnické Olympiady, pořádané na Strahově, jsou velikými podniky. — Československý Orel representuje národní a tělovýchovné snahy československých katolíků. V roce 1935 měl Československý Orel na území celé republiky přibližně 150.000 příslušníků, z nich asi 35.000 v Čechách. Rovněž Orlové pořádají své velké slety. — Tělocvikáři-komunisté jsou sdruženi ve Svazu FDTJ.

Jezdecký a dostihový sport jest v našem státě organisován Československým Jezdeckým Svazem (Praha-II., Václavské nám. 28) a Československým Jockey Clubem (Praha XVI., Štefánikova 3). Tomuto podléhá dostihový provoz na závodních drahách v Praze (Velká Chuchle), v Pardubicích, v Lázních Poděbradech a společně s ICK. v Karlových Varech. — Čsl. Jezdecký Svaz sdružuje 45 jezdeckých klubů a spolupracuje s Ústředím Selské jízdy a Sokolem, jenž má četné jízdní odbory. Turnaje v Praze na kolbišti Trojského ostrova a v kryté jízdárně Čsl. Jezdeckého Klubu v Praze VII., v Pardubicích, Kolíně, Klatovech, Hradci Králové, na Kladně, v Berouně, v Chocni a jiných městech českého venkova, v Brně, Olomouci, Bratislavě, Košicích, Piešťanech a j., honební a lovecké jízdy, hony za smečkou a jiné podniky svědčí o živé činnosti našich jezdců.

Lehká atletika — tělocvik prostý — byla pěstována v Čechách již před pulstoletím: Athletic Club Praha, A. C. Sparta, S. K. Slavia v Praze byly jejími propagátory v hlavním městě, Plzeň, Kolín, Pardubice prvými následníky na českém venkově. V Čechách má nejlepší atletickou dráhu Masarykův státní stadion na Strahově, poměrně dobré dráhy mají Slavia a Sparta na Letné, Hagibor ve Strašnicích, z venkovských měst Český Brod, Hradec Králové, Kladno, Kolín, Liberec, Lovosice, Ml. Boleslav, Nymburk, Pardubice, Ústí n. L. atd. Na Moravě brněnská Mor. Slavia, pak Olomouc, Bratislava, Košice a j. Nejvyšším ústředím jest Československá Amatérská Atletická Unie (Praha-I., Karlova 20), založená již roku 1897.

Football (kopaná) jest nejrozšířenější a nejoblíbenější sport v Čechách. Pokud lze historicky zjistiti, byl sehrán prvý řádný zápas footballový v Čechách roku 1886 nikoliv v Praze, nýbrž v Roudnici. Utkala se v něm družstva Českého Atletic Clubu a Sokola. Brzy na to hrána kopaná v Praze členy International Rowing (veslařského) Clubu a mužstvy středních škol pražských. V roce 1896 sešla se schůze zástupců několika klubů — Slavie, Sparty, AC. Praha, Kickers, Sculling Cerclu a j., jež později vedla k založení Českého Svazu Footballového. Roku 1899 hostila Slavie prvé Angličany v Praze, mužstvo Oxfordské university. Football spěl mílovými kroky vpřed a byl brzy hrán i v četných mimopražských městech. Před válkou a hlavně po převratu pronikla pak kopaná až do nejmenších vísek a do nejzazších koutů. Dnes jsou v Čechách na příklad Plzeň, Kladno, Náchod, Pardubice, Kolín, Liberec, Ústí n. L., Teplice, Žatec, Č. Budějovice, Tábor, Hradec Králové, Ml. Boleslav a mnoha jiná města významnými středisky footballu. Na Moravě-Slezsku Brno, Mor. Ostrava, Prostějov, Přerov, Zlín, na Slovensku Bratislava, Košice, Žilina, na Podkarp. Rusi Užhorod. Již před válkou hrála mužstva Slavie, Sparty, pražského DFC. hru nejlepší úrovně, po převratu měl a dosud má náš football přední místo na pevnině.

Druhé místo v olympijském turnaji 1920 v Antverpách, účast na mistrovství světa 1934 v Italii a vítězství nad Anglií téhož roku byly jeho největšími úspěchy, stejně jako dvě vítězství Sparty (1927 a 1935) ve středoevropském poháru. Československá Footballová Associace (Praha-I., Kozí 7), nejvyšší ústředí v ČSR., měla koncem roku 1935 asi 110.000 registrovaných hráčů, z nich 600 placených, ostatních amatérů. V 7 župách země české bylo organisováno asi 45.000 hráčů.

O lawntennisu jsou prvé zprávy již z konce minulého století. Roku 1900 byl už závodně pěstován I. ČLTK., který vznikl spojením Českého Lawntennis Cerclu na Střeleckém ostrově s Českým Lawntennisovým Klubem na ostrově Židovském. Dnes máme v Čechách stovky klubů, tisíce dvorců a desetitisíce hráčů, z nichž ovšem všichni nejsou organisováni v ústředí, kterým jest Československá Lawn Tennisová Associace (Praha-II., Příčná 2), založená roku 1906. Mezinárodní a domácí turnaje I. ČLTK. a LTC. Praha, kterézto kluby mají tennisové stadiony (na Štvanici a na Letné), juniorská mistrovství v Pardubicích, turnaje v Karlových Varech, Mar. Lázních, v Plzni, v Táboře, Ml. Boleslavi, na Kladně, v Brně, Luhačovicích, v Bratislavě, Piešťanech, Košicích a j., těší se znamenité pověsti a združují vynikající konkurenci domácí i cizí. Kryté dvorce má v Čechách zatím jen Praha (CCC. na Klamovce) a Brno.

Cyklistika, kontrolovaná jedním z nejstarších sportovních svazů, Čsl. Ústřední Jednotou Velocipedistů (Praha-II., YMCA), založenou roku 1883, nedosáhla takového rozmachu, jakého zasluhuje. Praha měla kdysi, ale již nemá cyklistickou závodní dráhu. Jediným útočištěm našich cyklistů jest dráha na pardubickém stadionu a pak — silnice. V tomto oboru nutno u nás ještě hodně vykonat.

Veslařský sport má v Čechách starou tradici: Sculling Cercle, ČVK., VK. Blesk, VK. Slavia, německá Regatta, z mimopražských ČAC. Roudnice, KV. Mělnických, VK. Ohře Louny, další kluby v Táboře, Jindř. Hradci, Třeboni, Litoměřicích, v Ústí n. L., Děčíně, v Brně, Břeclavi, Bratislavě a j. udržují za značných obětí veslařský sport na výši. Mezinárodní regaty v Praze, v Roudnici, na Mělníce, v Litoměřicích, v Třeboni, v Brně, Břeclavi atd. mají dobrý zvuk. Roku 1935 hostila Roudnice i slavnou osmu Cambridge University. Ústředí: Svaz veslařů RČS., Pra-Praha-II., Černá ul., Marathon.

Těžká atletika měla své počátky v Čechách před více než čtyřiceti lety. Čsl. Svaz Těžké Atletiky (Praha-XI., Poděbradova 90), byl založen roku 1903. Sport těžkoatletický (zápas řecko-římský a ve volném stylu, vzpírání břemen), byl pěstován v Čechách nejen v Praze, nýbrž také v Plzni, na Kladně, v Roudnici, Liberci, Brně, Mor. Ostravě, Bratislavě atd. Z pražských klubů sluší uvésti: Bohemians, ČAK. Vinohrady, KA. Nusle, AFK. Stráž Bezpečnosti, KA. Žižkov a j.

Plavectví zahájilo svou závodní činnost v Čechách dávno před válkou, kdy prvním jeho propagátorem byl A. C. Praha. Po převratu vzniklo několik ryze plaveckých klubů, jako ČPK., APK. a Hagibor v Praze, ČPK. v Plzni, v Brně, Bratislavě, Košicích, německé kluby v Děčíně (Hellas), v Liberci, Ústí n. L., velké sportovní kluby založily plavecké odbory. Úroveň našeho plavectví má dobrý průměr, nedosahujíc ovšem evropské třídy. Ústředí: Čsl. amatérský plavecký svaz, (Praha-II., Vyšehradská 243).

Sport šermířský má v Čechách již několik desítiletí poctivé práce za sebou. Vojenští učitelé šermu zaváděli tento rytířský sport u nás, později vznikly kroužky a kluby jako CŠK., Rieger, Slavia, Důstojnický klub Praha. Dnes mají dobré šermíře na venkově také v Jablonci, v Horním Litvínově, v Olomouci, Bratislavě, Košicích, Piešťanech a v četných odborech Sokola. Ústředí: Čsl. šermířský svaz, Praha-II., Jungmannova 1.

Hockey na ledě byl hrán v Praze již s počátku dvacátého století, původně jako t. zv. bandy s krátkou holí a malým míčkem, od roku 1909 jako hockey kanadský. I při nedostatku přírodního ledu dosáhla česká mužstva brzy znamenitých úspěchů a dobyla již roku 1911 v Berlíně po prvé mistrovství Evropy. Tento titul stal se celkem sedmkráte kořistí čsl. hockeyistů, posledně roku 1933, kdy na umělém kluzišti Zimního stadionu v Praze se konalo mistrovství světa. Dnes hrají kanadský hockey téměř všude, kde příroda v zimě skytá kousek ledové plochy, na Slovensku hlavně ve Vysokých Tatrách. Ústředí: Československá liga kanadského hockeye, Praha-II., Palackého ul. 5.

Sport bruslařský má v Čechách starou tradici, jména bratří Potůčků, Myslbeka, Bruslařského Závodního Klubu měla dávno před válkou dobrý zvuk. Avšak teprve zřízením prvého umělého kluziště, Zimního stadionu v Praze, dostalo se našemu bruslařskému sportu pevného podkladu, takže není již odkázán na milost či nemilost přírody. S. K. Stadion, Vys. Sport, B. Z. K. jsou hlavními oporami bruslařství v Praze, Hradec Králové, Plzeň a některá jiná města na českém venkově. Na Slovensku má Starý Smokovec svou krasobruslařskou tradici. Ústředí: Bruslařský Svaz RČS.

Lyžařství jest nejrozšířenějším zimním sportem, neboť v Čechách lze zpravidla od prosince do března lyžovati na Krkonoších, na Šumavě, v Rudohoří, v Orlických horách, občas i v Brdech, ba v samém okolí Prahy. Beskydy, Jeseníky na Moravě-Slezsku, Vysoké a Nízké Tatry, Fatra na Slovensku a jiná pohoří, jsou rájem lyžařů. Poměrně málo rozšířený sport lyžařský před válkou, dosáhl po převratu netušené obliby. Ústředí: Svaz Lyžařů RČS., Praha II., Žitná ul. 14. V Čechách jest několik prvotřídních můstků pro skok na lyžích, většinou v Krkonoších.

Rohovnický sport, boxing, řídí Čsl. Unie boxerů amatérů (Praha-XI, 1583). Sdružuje řadu velmi snažívých klubů pražských (Star, Boxing Club Smíchov, BC. Praha, Český Lev a j.), na českém venkově jsou dobré kluby na příklad na Kladně, ve Slaném, v Úpici, v Berouně atd. Na Moravě v Brně, ve Zlíně, v Olomouci, dále v Bratislavě, Košicích a jinde. Profesionální ring má své ústředí, ČSUBP., které pořádá občas větší podniky v sále Lucerny.

Table-tennis jest sport, který v Čechách vyrostl teprve po převratu. R. 1925 byla založena Čsl. table-tennisová associace, jež tento sport řídí. Z našich hráčů dosáhli někteří znamenité výkonnosti a dobyli i titulů mistrů světa. Table-tennis hraje se nyní téměř všude.

Kanoistika byla pěstována v Čechách již v posledních letech před válkou, kdy byl také založen Svaz Kanoistů RČS. (1913). Na Vltavě, na Labi a jiných československých řekách jsou dány velmi příznivé podmínky pro jízdu na kanoích i kajacích. Naši kanoisté znamenali brzy nejlepší mezinárodní třídu, dosáhli znamenitých úspěchů, které vyvrcholily na berlínské Olympiádě, kde čsl. borci získali dvě zlaté a jednu stříbrnou medaili.

Letectví (Aeroklub RČS., Praha I., Celetná), automobilismus (Autoklub RČS., Praha II., Lützowova 29), jsou obory, o nichž návštěvníci, přicházející k nám, obdrží informace v příslušných ústředích. Z ostatních sportů registrujeme jen stručně: házenou, jiu-jitsu, lukostřelbu, yachting, košíkovou a podbíjenou. Střelectví kontrolují Čsl. obec střelecká (Praha II., Lützowova 33) a Čsl. národní svaz střelecký (Praha XII., Slezská 7).

Loveckému sportu, o který se naši hosté hodně zajímají, jsou v Čechách dány velmi dobré podmínky. Naše myslivost hospodaří a spravuje nejkrásnější z evropských honbišť na nízkou i vysokou zvěř. Generální ředitelství Státních lesů a statků spolu s Čsl. mysliveckou jednotou mají zásluhu na tom, že stav vysoké zvěře i srnčí se v našich lesích rok od roku zlepšuje. Zájem ciziny o lov u nás stoupá neustále a týká se také zajíců, koroptví, bažantů atd. Hosté bývají vždy na výsost spokojeni. Přátele kynologického sportu upozorňujeme, že potřebné informace jim dá Čsl. Kynologický Svaz, Praha II., Na Florenci 27.

Sportovní rybářství v Československu vůbec a v Čechách zvláště skytá rovněž svým přátelům skvělé požitky. Z 37 rodů ryb s 67 druhy, které se vyskytují ve vodách ČSR., žije v Čechách 48 druhů. Země Česká má asi 9600 km rybných vod, nečítajíc v to četné potoky, malé přítoky a spojovací stoky. Horských jezer mají Čechy asi 60 ha. Prameny Vltavy a její šumavské přítoky hostí velké pstruhy, nížeji má Vltava lipany, štiky, okouny, mníky a jiné ryby, ještě doleji pak candáty, štiky a sumce. Otava a šumavské přítoky její jsou pstruhovité, Otava sama chová dále lipany, parmy, candáty a mnoho ryb kaprovitých. Labe jest v území svého pramenisté i s četnými přítoky krásnou pstruhovitou vodou, doleji jest ovšem znečištěno. Z ostatních řek v Čechách jmenujeme: Berounku (Mže, Radbuza, Úslava), Blanici, Malši, Lužnici, Nežárku, Sázavu, obě Orlice, Metuji, Jizeru, Cidlinu, Ohři, Bělou, Ploučnici a j. Informace: Rybářská Unie ČSR., Praha II., Opatovická 13 (tel. 463-35) a její členové Zemský svaz rybářský v Praze a Reichsverband der deutschen Fischereivereine und Genossenschaften in der Tschechoslovakischen Republik v Litoměřicích. Pro jižní polovinu Čech: odbor. rada Jar. Tejčka, České Budějovice, Štítného 13. Poměrně ještě bohatší jsou řeky moravsko-slezské, jež vykazují 51 a řeky Slovenska a Podkarpatské Rusi, v nichž žije 60 druhů ryb, ze 67, v Československu se vyskytujících. Dunajec, Poprad, kteréžto řeky hostí vedle pstruhů i lososy, četné řeky slovenské a podkarpatoruské, v nichž se vyskytují také hlavatky, jinde zase siveny americké a mnoho jiných vzácných druhů ryb, činí z naší republiky perlu střední Evropy, která však dosud jest velmi málo známa v kruzích sportovně rybářských. Cizinci, kteří tento ráj poznali, vracejí se vždy rádi do Československa, které je srdečně vítá a které jim poskytuje tolik sportovních možností.

Sněžka z Černé kupy. — Schneekoppe von der Schwarzkoppe gesehen. — Sněžka vue de Černá kupa. — Sněžka seen from Černá kupa.

ELEKTRICKÉ PODNIKY HLAVNÍHO MĚSTA PRAHY.

Elektrické podniky hl. města Prahy v Praze VII., Bubenská 1 jsou veřejně účtujícím podnikem obce hlav. města Prahy. Správní radě předsedá pan Ing. Eustach Mölzer, jako náměstkové fungují pp. Frant. Hlaváček a JUDr. Pavel Kavánek.

Obchodní korespondence v řečech: česky, německy, francouzsky, anglicky, italsky.

Elektrické podniky hlav. města Prahy byly založeny r. 1897 a zanešeny od obch. rejstříku u obchodního soudu v Praze dne 23. června 1899 pod číslem Firm. 2114/Jedn. XII—126.

Základní kapitál (bilanční hodnota po odpisech) byl r. 1936: 368 099 mil. Kč.

Městský podnik dopravní (ředitel elektr. drah pan Ing. Alois Píbl) provozuje 123 km tratí elektr. drah, 114 km autobusových tratí, 1 trať trolejbusovou a lanovou dráhu na Petřín.

Městský podnik elektrárenský (ředitel elektráren pan Ing. Václav Běšinský), vyrábí, rozvádí a prodává elektřinu a páru, provozuje veřejné osvětlení. Světelná poradna, instalační závod Léčebné lázně E. P.

Počet všech zaměstnanců i s úředníky: 8106, kromě úředníků 7.433.

Elektrické podniky hl. města Prahy vlastní 48 provozních budov dopravního podniku, 3 elektrárny, 1350 transformačních stanic, 11 měníren a vedení v délce 1.535 km. Elektrárny mají 11 generátorů třífázových. **Dopravní podnik** vykazuje stav 1331 vozů elektr. drah, 112 autobusů, 5 autokarů, 3 trolejbusy, 2 vozy lanové dráhy, 64 ostatních vozidel kolejových a 39 bezkolejových.

Výrobní výkonnost v r. 1936:

U dopravního podniku 33,658.000 vlak. km, 4,980.000 voz. km. autobusů; přepraveno na elektr. dráze 233 675 mil. cestujících, na autobusech 23·9 mil. cestujících.

Elektrárny vyrobily v r. 1936 celkem 261,418.925 kWh.

ELEKTRIZITÄTSUNTERNEHMUNGEN DER HAUPTSTADT PRAHA.

Die Elektrizitätsunternehmungen der Hauptstadt, Praha VII., Bubenská 1. — der öffentlichen Rechnungslegung unterliegend — sind Eigentum der Gemeinde der Hauptstadt Praha. Vorsitzender des Verwaltungsrates ist H. Ingenieur Eustach Mölzer; seine Stellvertreter sind H. František Hlaváček u. H. JUDr. Pavel Kavánek.

Geschäftskorrespondenz in den Sprachen: čechisch, deutsch, franzosisch, englisch, italienisch.

Die Elektrizitätsunternehmungen der Hauptstadt Praha wurden im Jahre 1897 gegründet und am 23. Juni 1899 unter Zahl Firm. 2114/Jedn. XII—126 in das Handelsregister beim Handelsgericht in Praha eingetragen. Das Grund-Kapital (Bilanzwert nach Abschreibungen) betrug 1936: 368,099 Millionen Kč.

Das städtische Transportunternehmen, (Direktor der elektrischen Bahnen H. Ingenieur Alois Píbl), betreibt 123 km elektrische Strassenbahn, 114 km Autobusstrekken, eine Drahtbusstrecke und die Standseilbahn auf den Petřín.

Das städtische Elektrizitätswerk, (Direktor der elektrischen Werke H. Ingenieur Václav Běšinský), erzeugt, verteilt und verkauft Elektrizität und Dampf, besorgt die öffentliche Beleuchtung, hat eine Lichtberatungsstelle, ein Installationsgeschäft und Heilbäder. Zahl aller Beschäftigten einschliesslich Beamte 8106, ohne Beamte 7433.

Die Elektrizitätsunternehmungen der Hauptstadt Praha besitzen 46 Betriebs-Gebäude für das Transportunternehmen, 3 Elektrizitätswerke, 1350 Umspannstationen, 11 Umformerstationen. Leitungen in einer Gesamtlänge von 3.400 km. In den Elektrizitätswerken sind im Ganzen 11 Dreiphasen-Generatoren installiert.

Das Verkehrsunternehmen hat 1531 Wagen für den elektrischen Bahnbetrieb, 112 Autobusse, 5 Autocars, 3 Troleybusse, 2 Drahtseilbahn-Wagen, 64 andere Schienenfahrzeuge und 39 Kraftfahrzeuge.

Die Leistungsfähigkeit des Transportunternehmens betrug im Jahre 1936:

33,658 Mill. Zugskilometer,

4,960 Mill. Autobuskilometer;

befördert wurden auf den elektrischen Bahnen 233,675 Mill. Passagiere, mit Autobussen 23,9 Mill. Passagiere.

Die Elektrizitätswerke erzeugten im Jahre 1936 im Ganzen 261,418.925 kWh.

LES ENTREPRISES ELECTRIQUES DE LA VILLE DE PRAHA.

Les Entreprises Electriques de la ville de Praha, Praha VII., Bubenská 1, — à comptabilité publique, sont propriété de la commune de la capitale de Praha.

M. l'ingénieur Eustache Mölzer est président du conseil d'administration, ses adjoints sont M. M. František Hlaváček et Pavel Kavánek, docteur en droit.

Correspondance commerciale en tchèque, allemand, français, anglais, italien.

Les Entreprises Electriques de la capitale de Praha furent fondées en 1697 et furent enregistrées le 23 juin 1899 sous le chiffre de firm. 2114/Jedn. XII—126 auprès du Tribunal de Commerce à Praha. Fonds (valeur du bilan après des amortissements) 368.098.000 Kč en 1936.

L'Entreprise Municipale de Transport (Directeur général M. l'ingénieur Alois Píbl), exploite 123 kms de lignes de tramways électriques, 114 kms d'autobus, une ligne de trollevbus ainsi que le funiculaire au Petřín.

Les Usines Municipales d'Électricité (Directeur M. l'ingénieur Václav Běšinský), produisent, distribuent, et vendent l'énergie électrique et la vapeur, pourvoient l'éclairage public; disposent d'un bureau de consultation d'éclairage, d'un magasin d'installation, et exploitent des bains thérapeutiques. Nombre d'employés: 8106, y compris 7433 ouvriers.

Les Entreprises Electriques de la ville de Praha disposent de 48 bâtiments pour les entreprises de transport, de 3 usines électriques, de 1350 stations transformatrices et 11 stations de commutation ainsi que des conduites électriques d'une longeur totale de 3.400 kms. Les usines électriques ont 11 alternateurs triphasés.

L'Entreprise de Transport dispose des véhicules suivants: 1531 voitures de tramway, 112 autobus, 5 autocars, 3 trolleybus, 2 funiculaires, 64 d'autres véhicules à rails ainsi que 39 vehicules routiers.

Capacité en 1936:

Entreprise de transport 33.658.000 kms trains, 4.960.000 kms autobus.

Personnes transportées: 233.675.000 en trams électriques, 23,900.000 en autobus.

Les usines électriques ont produit en 1936 un total de 261,418.925 kWh.

ELECTRIC ENTERPRISES OF THE CITY OF PRAHA.

The Electric Enterprises of the City of Praha, Praha VII., Bubenská 1, — public accounting — are property of the Community of the City of Praha, the Chairman of board of direction is Mr. Eustach Mölzer, C. E. vice-chairmans are Mr. František Hlaváček and J. U. Dr. Pavel Kavánek.

Commercial correspondence in Czech, German, French, English and Italian.

The Electric Enterprises of the City of Praha were established in 1897 and registered in the commercial register under the number firm. 2114/Jedn. XII—126 the 23rd of June 1899. The nominal capital (Balance-value after amortization) amounts to 368.098 millions of Kč in 1936.

The Municipal Transport-Enterprise (General Manager Mr. Alois Píbl M. E.), operates 123 km electric tramlines, 114 km bus-lines, a trolleybus-line and the funicular railway on the Petřín.

The Municipal Power Station (General Manager of the electricity works, Mr. Václav Běšinský E. E.), is producing, distributing and selling light, power and steam, provide public lighting, lighting consulting service, operate an installation service and public medical baths establishment.

The number of the employees is 8106 thereof 7433 hands.

The Electric Enterprises of the City of Praha are disposing of 48 buildings for the transport-enterprise, 3 powerstation, 1350 substations, 11 rectifying and a distributing system of a total length of 3400 km. The generating stations are equipped with 11 three-phase-generators.

The Transport-Enterprise has a stock of 1531 tramcars, 112 buses, 5 motor-cars, 3 trolley-buses, 2 funicular railway-cars, 64 other rail operated vehicles and 39 route operated cars.

Capacity of producing in 1936:

Of the Transport-Enterprise: 33.658 millions of train-km, 4,960 millions of bus-km; the electric trams have carried 233,675 mill. of passengers, the buses 23,9 mill. of passengers.

The Power Plant produced a total of 261,418.925 kWh in 1936.

ELEKTRICKÉ DRÁHY HLAV. MĚSTA PRAHY.

Okružní jízdy autocarem „Praha“: odjezdy 9.30, 14.30 z náměstí Republiky. — Rundfahrten mit den Autokars „Praha“: Abfahrt 9.30, 14.30 vom Nám. Republiky. — Tours circulaires en autocars „Praha“: Départs 9.30, 14.30 from Nám. Republiky. — Sight-seeing tours by motorcars „Praha“: Start 9.30, 14.30 from Nám. Republiky.

Cena — Preis — Prix — Price: 35.— Kč.

Děti — Kinder — Enfants — Children: 15.— Kč.

Elektrické dráhy: 23 provozních tratí spojuje dokonale všechny městské čtvrti navzájem i se středem města. Jednotná sazba Kč 1.20, po 23 hod. Kč 2.—, děti Kč —.50, zavazadlo Kč 1.50. Levný a rychlý dopravní prostředek dokonalé bezpečnosti a velikého výkonu.

Autobusy: 19 provozních tratí spojuje vzdálenější předměstí s konci tratí elektr. dráhy; několik z nich doplňuje síť elektr. drah i ve vnitřním městě. Sazba podle vzdálenosti od Kč —.50 až do Kč 3.50. Autobusy přibližují krásné pražské okolí obyvatelům města a staly se proto nepostradatelným, rychlým a levným prostředkem pro kratší výlety.

Trolejbusy: Doprava na první trati, která spojuje vilové čtvrti Hanspaulku a Ořechovku s elektrickou drahou, byla zahájena v r. 1936.

Lanová dráha na Petřín: Usnadňuje přístup na vrchol Petřína s nejkrásnější vyhlídkou na Prahu, s rozhlednou, hvězdárnou a růžovým sadem. Jízdné nahoru Kč 1.50, dolů Kč —.50. V provozu po celý rok, v létě do 22 hod.

Elektrische Bahnen der Hauptstadt Praha.

Elektrische Bahnen: 23 Betriebsstrecken verbinden alle Stadtviertel miteinnander und mit dem Stadtzentrum. Einheitstarif Kč 1.20, nach 23 Uhr Kč 2.—. Kinderkarte Kč —.50, Gepäck Kč 1.50. Ein billiges und rasches Transportmittel von vollkommener Betriebssicherheit und grosser Leistungsfähigkeit.

Autobuse: 19 Betriebsstrecken verbinden die entfernter gelegenen Vorstädte mit den Endstationen der elektrischen Strassenbahnstrecken; einige von ihnen vervollständigen das Netz der elektrischen Bahnen auch im Innern der Stadt. Tarif je nach Entfernung von Kč —.50 bis zu Kč 3.50. Die Autobusse bringen den Stadtbewohnern die herrliche Prager Umgebung näher und wurden dadurch zu einem unentbehrlichen, raschem und billigem Transportmittel für kürzere Ausflüge.

Drahtbusse: Der Verkehr auf der ersten Strekke, welche die Villenviertel Hanspaulka und Ořechovka mit der elektrischen Bahn verbindet, wurde im Jahre 1936 eröffnet.

Standseilbahn Petřín: Erleichtert den Zugang zum Gipfel des Petřín mit der herrlichsten Aussicht auf Prag, mit Aussichtsturm, Sternwarte und Rosengarten. Bergfahrt Kč 1.50, Talfahrt Kč —.50. Betrieb ganzjährig, im Sommer bis 22 Uhr.

Les Trams Électriques de la Ville de Praha.

Trams électriques: 23 lignes desservent complètement tous les quartiers et le centre de la ville. Tarif: Kč 1.20, après 23 heures Kč 2.—, billets pour enfants: Kč —.50, bagages: Kč 1.50. C'est un moyen de transport bon marché, solide et rapide et d'une sécurité parfaite.

Autobus: 19 lignes partant des terminus des trams électriques pour les faubourgs plus éloignés, quelques lignes complètent également le service des trams électriques au centre de la ville. Prix du billet: Kč —.50 — 3.50. Grâce aux autobus les habitants et les visiteurs de la capitale peuvent facilement atteindre les magnifiques environs de Prague. Voilà pourquoi les autobus sont un moyen de transport pratique entreprendre des excursions.

Troleybus: Le service sur la première ligne qui dessert Hanspaulka et Ořechovka, quartiers de villas à partir des terminus des trams électriques, fut inauguré en 1936.

Le Funiculaire du Petřín: Ce moyen de transport facilite l'ascension du sommet du Petřín qui offre une vue splendide sur Praha. Il y a un belvédère, observatoire et une roseraire. Montée: Kč 1.50, descente: Kč 0.50; en service toute l'année, en été jusqu'à 22 heures.

The Electric Trams of the City of Praha.

Electric trams: 23 lines connecting all quarters of the town, with one another and with the centre. The fare is Kč 1.20, after 23 o'clock Kč 2.—; children pay Kč —.50, luggage Kč 1.50 — Trams are a cheape and fast public convegence of perfect safety and great capacity.

Buses: 19 lines connecting the distant suburbs with the terminus of the electric lines, some of them complete the net of the electric trams in the centre of the town. Fares according to the distance from Kč —.50 to Kč 3.50. The inhabitants of Prague may enjoy the wonderful surroundings of their metropolis by taking the buses. Nowadays they are an very popular mean for cheap excursions.

Trolleybuses: The first line, connecting the suburbs Hanspaulka and Ořechovka consisting chiefly of villas with the electric trams, was started in 1936.

The funicular railway Petřín: Facilitates the ascent to the summit of Petřín. The most wonderful view on Praha, a look-out tower, an observatory and a rosary. Up Kč 1.50, down Kč 0.50. Operated all the year, in summer till 10 p. m.

ELEKTRÁRNY HLAVNÍHO MĚSTA PRAHY.

Léčebné lázně EP. — Heilbäder der EP.
Bains thérapeutiques des EP.
Medical Baths of EP.

Elektrárny hlav. města Prahy vyrábějí a rozvádějí elektřinu a páru, provozují veřejné osvětlení i slavnostní osvětlování města, mají vlastní instalační závod, prodejnu a nájem spotřebičů (prodej i na splátky), **stálou výstavu moderního užití elektřiny**, světelnou a koupelovou poradnu.

DIE ELEKTRISCHEN KRAFTWERKE DER HAUPTSTADT PRAHA

erzeugen und verteilen Elektrizität und Dampf, besorgen die öffentliche Beleuchtung und die Festbeleuchtung der Stadt, haben ihr eigenes Installationsgeschäft, eine Verkaufsstelle und eine **ständige Ausstellung moderner Elektrizitäts-Anwendungen**, sowie Beratungsstellen für elektrisches Licht- und Badezimmer. Vermietung von Stromverbrauch-Apparaten (Verkauf auch auf Raten).

LES CENTRALES ELECTRIQUES DE LA VILLE DE PRAHA

produisent et distribuent l'énergie électrique et la vapeur, pourvoient l'éclairage public et l'illumination de la ville, ont un magasin propre d'installation; vente et location des appareils électriques (vente à termes); **exposition permanente de l'emploi moderne de l'électricité**, bureau de consultation pour éclairage et installations des salles de bain.

THE ELECTRICAL POWER STATIONS OF THE CITY OF PRAHA

producing and distributing electric power and steam, providing street lighting and illumination of the town, installation-shop. Selling and letting electrical appliances (on easy-payment system too), **parmenent exhibition of an up-to-date use of electricity**, consulting-office for lighting and bath-room installation.

Ústřední budova EP. — Zentralgebäude der EP. — Palais Central des EP.
Central Building of the EP.

PRAHA:
Pohled na Vltavu.
Blick auf die Moldau.
Vue sur la Vltava.
View on Vltava.

BESUCHET DIE TSCHECHOSLOWAKEII

ALOIS KONÍČEK, Redakteur.

Wann immer mir einer jener vielen geschmackvollen Prospekte in die Hand fiel, mit welchen das Ausland den Besuch seines Landes propagiert, immer war ich schmerzlich bewegt, dass unser schönes Land jenseits der Grenzen nicht genügend bekannt ist.

Ich beneide das Ausland nicht um seine Schönheiten: denn selten sind in einem Lande so viele natürliche Schätze, Reize und Schönheiten vereinigt wie in unserer Tschechoslowakei. Dagegen beneidete ich das Ausland immer um das Bestreben und die Geschicklichkeit, mit welcher es zuhause und jenseits der Grenzen seine Schönheiten zu schildern verstand und dadurch Sympathien und Besucher gewann.

Die Tschechoslowakei war in dieser Beziehung bisher bescheiden wie ein Aschenbrödel. Sie verstand nicht, der Welt ihre natürlichen Schönheiten zu künden. Das Ausland weiss von uns weit weniger, als wir von ihm. Wohl sind jene, welche wenigstens einmal bei uns einkehrten, begeisterte Propagatoren der Reisen in die ČSR. geworden. Aber diese Propaganda ist unzureichend, wir müssen viel mehr tun.

Ich habe bereits ein schönes Stück Welt bereist. Mit eigenen Augen erkannte ich, dass jedes Land seinen ursprünglichen Charakter und seine Reize habe, aber zugleich erkannte ich, dass unter die schönsten europäischen Länder vor allem die Tschechoslowakei gehört. Und deshalb verdient sie, dass von ihrer Schönheit so viel als möglich gesprochen und noch mehr geschrieben werde.

Wohin immer man auf seinen Reisen gelangen möge, nirgendwo findet man ein solches Land, in welchem sich der gesunde Reiz des Landes vermählt mit den Kränzen der Gebirge und Wälder und den geheimnisvollen Wundern der Naturkräfte; wo neben dem wunderbaren Element Radium, das in Jáchymov gewonnen wird, aus dem Erdinnern mächtige Sprudel heilkräftiger heisser und kalter Wasser entspringen. Man findet kein Land, in welchem lebendiger Pieštianer Schlamm den Kranken aus der ganzen Welt die Gesundheit wiederbringt.

Findet man wohl ein zweites Land, wo es solch geheimnisvolle und prächtige Tropfsteingrotten gibt, wie im Gebiete der Macocha und Demänová oder die wunderbare Eisgrotte Dobšin? Findet man in Europa einen zweiten derartigen Geysir, wie wir ihn in Herľan in der Slowakei haben?

Und wer unsere schönen Gebirge, das Riesengebirge, den Böhmerwald, die Karpathen und die Tatra kennen lernte, wird niemals ihre Reize vergessen.

Hätten sie anderwärts derartige Schätze natürlicher Schönheit und wundertätiger Heilquellen, sie hätten längst ihren Ruf durch schönen Druck verkündet. Ist diese unsere Bescheidenheit nicht fehl am Platze?

Die Hauptstadt der Tschechoslowakei, Prag, ist nach Humboldt eine der schönsten Städte der Welt. Sie vermag jeden durch ihre herrliche Lage, die Pracht der Architektonik und die ungeheuren Schätze historischer Denkwürdigkeiten zu begeistern. Karlsbad, Marienbad, Piešťany, Trenčianske Teplice und viele andere unserer Bäder geniessen Weltruf, welchen sie sich fast ausschliesslich durch die Erfolge ihrer segenbringenden Quellen erwarben.

Es ist also unsere Pflicht, nicht nur selbst das eigene Vaterland kennen zu lernen, sondern auch dem Auslande von den Schönheiten des tschechoslowakischen Paradieses etwas zu sagen. Zu diesem Zwecke senden wir dieses Buch in die Welt.

Es fanden sich viele freundliche und bereitwillige Mitarbeiter, durch deren Zusammenwirken dieses Werk entstand, welches heute das grösste seiner Art ist. Sie können auf ihre Arbeit stolz sein.

Das Handbuch der tschechoslowakischen Republik ist das Ergebnis der Bereit- und Opfer-

willigkeit, wie auch der tätigen Hilfe unserer bedeutendsten Organisationen.

Die Zentrale für den Fremdenverkehr mit Herrn Doktor Grmela an der Spitze war es, welche gleich von den Uranfängen die Grundlage für dieses Werk geschaffen hat und ohne deren werktätige Hilfe wohl schwerlich eine so grosse Sache gelungen wäre. Es war ferner der Klub der tschechoslowakischen Touristen, welcher sich um dieses Werk sehr verdient gemacht hat. Ausgiebige Hilfe leistete der Verband der Kurorte; es war eine grosse Anzahl bekannter und weniger bekannter Mitarbeiter aus der ganzen Republik, welche es verstanden, die hervorragendsten Denkwürdigkeiten und Vorzüge ihrer Gegenden liebevoll zu schildern.

Dieses Werk wurde zur Wettbewerb-Stätte der natürlichen Schönheiten unserer einzelnen Ortschaften in der ganzen Republik. Es ist nicht der Turnierplatz nationaler Fragen, denn es bewertet die Schönheit des ganzen Gebietes unserer Republik, ohne nationale Unterschiede zu machen. Das einzige und allen gemeinsame Bestreben ist: Treue Schilderung der Schönheit der Tschechoslowakei nicht nur in tschechischer, sondern auch in deutscher, französischer und englischer Sprache.

Beim Durchblättern des Handbuches werden jenen Lesern, welche die Tschechoslowakei kennen, alle Gegenden vor ihr geistiges Auge treten: Die fruchtbaren Äcker der fleissigen Landwirte, die schönen Städte und malerischen Dörfer, die Geburtsorte unserer grossen Männer, die historisch berühmten Orte. Sie werden unsere herrlichen Burgen und Schlösser über dem Gewirr des silbernen Netzes der Flüsse erblicken und in Gedanken durchwandern sie über dem frischen Grün tiefer Forste unsere mächtigen Berge und Täler, Paläste und Hirtenhütten.

Es ist nicht die Schuld der Herausgeber, wenn einige Städte im Handbuch vermisst werden sollten. Alle Städte wurden rechtzeitig um ihre Beteiligung ersucht und viele von ihnen waren mit Begeisterung dazu bereit. Es ist bedauerlich, dass sich einige Städte nicht rechtzeitig anmeldeten. Allein, wenn das Handbuch auch nicht den Anspruch auf Vollständigkeit erheben kann, ist es trotzdem die grösste informative Publikation seiner Zeit und auch das grosste Propagandawerk, wenn man berücksichtigt, dass ein grosser Teil der Auflage kostenfrei in die ganze Welt versendet werden soll, damit er in vier Sprachen die Schönheiten unseres Vaterlandes überall verkünden möge.

Jene, die mit strengen Kritiker-Blicken diese Publikation untersuchen werden, bitten wir vor allem, sich nicht nur die Idee dieses Werkes, sondern auch die mit der Durchführung verbundenen Schwierigkeiten vor Augen zu halten.

Das Handbuch hatte wohl sehr viele Freunde, welche von ihren heimatlichen Gegenden begeisterte Schilderungen der Schönheiten in so reichem Masse verfassten, wie dies bisher noch niemals in einem so umfangreichen Werke zusammengefasst gewesen war, — aber das Handbuch hatte, wie jede gute Sache, auch seine Feinde. Wären sie nicht vorhanden gewesen, wäre diese einzigartige Monographie des tschechoslowakischen Staates sicherlich wenigstens um ein Fünftel reichhaltiger und zwar gerade im Interesse jener Städte, welche sich nicht rechtzeitig zur Beteiligung entschliessen konnten und deren Fernbleiben jetzt vielleicht mit Verwunderung bemerkt werden wird.

Allen, die aufrichtiges Interesse am Handbuch und seiner Verwirklichung kundgaben, sei bei dieser Gelegenheit herzlicher Dank ausgesprochen. Es waren gar viele, jeder an seinem Platze und jeder von ihnen hat Verdienst am Gelingen des ganzen Werkes.

Das Ausland hat von der Tschechoslowakei zumeist falsche Vorstellungen. Selbst grosse ausländische Zeitungen bringen zuweilen Berichte, welche eine grosse Uninformiertheit verraten. An solchen Stellen wird dieses Handbuch eine wirksame Propaganda unseres Staates werden. Es wird für Reisen zu uns agitieren. Die ausländischen Gäste werden nach und nach unser Land und unser Volk kennen lernen, die Schönheit der Landschaft und die gastfreundliche, herzliche Art der Bevölkerung. Diese Erkenntnis wird die beste Information des Auslandes werden.

Für Reisen im Lande und jenseits der Grenzen weise ich dem Handbuch folgende Aufgaben zu: Den Ausländer zu überzeugen, dass die Tschechoslowakei ein so herrliches und mit so zahlreichen Naturwundern gesegnetes Land ist, dass es

Československý folklor. — Tschechoslowakischer Folklor. — Folklore tchécoslovaque. — Czechoslovakian folklore.

so häufig als nur möglich besucht werden sollte;

Den Beweis zu erbringen, dass die Tschechoslowakei ein Land der Kultur, ein Land der Geschichte ist, welches sich auf eine herrliche Vergangenheit stützt;

Nachzuweisen, dass das tschechoslowakische Volk auf einem hohen Niveau der Bildung und der Arbeit steht, dass die mit der Bezeichnung: „Made in Czecho-Slovakia" versehenen Erzeugnisse die Garantie vollkommener Qualität und ehrlicher Arbeit sind;

In der Tschechoslowakei selbst zur Erkenntnis des eigenen Landes beizutragen und jeden zu überzeugen, dass er — vor Antritt einer Reise ins Ausland — gleich jedem gebildeten Bürger vor allem die Pflicht habe,

selbst die Tschechoslowakei gründlich zu kennen.

Wir alle, die an diesem grossen Werke gemeinsam gearbeitet haben, hegen die freudige Hoffnung, dass es für eine Reihe von Jahren unserem teuern Vaterland hier und auch jenseits der Grenzen dienlich sein wird und dies so lange, bevor sich nicht neue Herausgeber gefunden haben sollten, die etwas besseres mit dem gleichen Gefühle ehrlicher Arbeit — wie dieses die Verfasser des vorliegenden Werkes empfunden hatten — an dessen Stelle setzen würden.

EINIGE URTEILE ÜBER DIE NOTWENDIGKEIT DER HERAUSGABE DIESES WERKES:

Die Notwendigkeit der Herausgabe eines Werkes, welches die Propagation des Fremdenkverkehres, der Touristik und der heimischen Industrie zum Ziele hat, wurde in weitesten Kreisen empfunden. Aus hunderten uns zugegangener Erklärungen drucken wir einige ab und bemerken, dass die Originale in der Admin. des Werkes eingesehen werden können.

Nordwestböhmischer Gebirgsvereins-Verband, den 19. VIII. 1936:

Ich begrüsse das Erscheinen eines Handbuches der tschechoslowakischen Republik und empfehle die Forderung dieser Veröffentlichung, welche die Belange der Erzgebirgsvereine wahrnimmt.

Stadtrat Asch, 4. VIII. 1936:

...Es ist nun wohl besonders auch im Interesse unserer bekannten und bedeutenden Industrie, wenn dieselbe dieses im Erscheinen begriffene Werk entsprechend berücksichtigt und durch eigene Einschaltungen eine entsprechende würdige Vertretung ihrer verschiedenartigen Industriezweige herbeigeführt.

Bürgermeisteramt Bischofteinitz, Zahl 3344 K ai 36 vom 11. XII. 1936:

...Die Stadtgemeinde Bischofteinitz freut sich, Gelegenheit zu finden, um auch unsere Heimatstadt in diesem Werke vertreten zu finden und so an der wichtigen Weltpropaganda teilzunehmen. Sie begrüsst es insbesondere, dass das Werk auch in deutscher Sprache erscheint, wodurch das Švehla-Wort von „Gleichen unter Gleichen" in erfreulichster Weise in die Tat umgesetzt erscheint. Im diesem Sinne begrüssen wir das Erscheinen dieses Werkes und erklären unsere Bereitwilligkeit zur Mitarbeit.

Stadtrat in Eger, am 23. Juli 1936:

...Alle Interessenten des Fremdenverkehrs und alle Wirtschaftskreise werden daher um wohlwollende Unterstützung dieses Werkes ersucht, da es sich hier um ein Handbuch von besonderer Bedeutung handelt.

Stadtamt Grulich, Zahl 977/16 vom 13. Jänner 1937:

...Wir beteiligen uns gerne an dieser wichtigen Veröffentlichung und hoffen dadurch den mannigfaltigen Interessen unserer Bevölkerung und unseres Gewerbes bestens zu dienen.

Ministerstvo železnic, čj. 578-III/3-1936 ze dne 17. XI. 1936:

...je ochotno podpořiti Vaši publikaci „Příručka Československ. republiky" svojí spoluprací tím, že jemu dodané výtisky rozešle se svými zásilkami propagačního materiálu zájemcům, s kterými je ve spojení.

Presidium ministerstva pošt a telegrafů, čj. 79041-1-1936 ze dne 15. XI. 1936:

...Ministerstvo pošt a telegrafů uznávajíc naléhavou potřebu podobné propagační publikace, vítá tento doporučení hodný počin.

Exportní ústav československý, Dr-Ko/P. ze dne 24. XI. 1936:

..Váš podnět s radostí jsme uvítali a v rámci svých možností rádi k jeho realisaci přispějeme . . Až publikace vyjde, budeme moci na ni upozorniti naše exponenty v cizině. Litujeme jenom, že nám naše omezené prostředky rozpočtové nedovolují také finančně na věc přispěti.

Svaz pro povznesení návštěvy cizinců, čj. 3095/36 ze dne 27. X. 1936:

...Ochotně přislibujeme Vám svoji morální pomoc a v mezích našich možností veškeré Vaše snahy rádi podpoříme.

Primátor hlav. města Prahy, přípisem ze dne 5. XI. 1936:

... Děkuje Vám zdvořile za projevenou pozornost, sděluji s Vámi, že upřímně rád vítám vydání tohoto díla, které poznovu upozorní na nás i krásu naší republiky a bude propagovati návštěvu našeho státu, který svým přírodním bohatstvím i krásou si plně a zcela zasluhuje pozornost i ciziny.

Městský úřad v Čáslavi, čj. 830/37 ze dne 10. II. 1937:

Město Čáslav vítá tuto důležitou akci a zúčastní se Vašeho velkého díla. Zároveň doporučuje akci tu co nejvřeleji k laskavé pozornosti všem dalším zájemcům.

Městský úřad na Mělníce, čj. 2021/37 ze dne 25. II. 1937:

Vítáme upřímně Váš významný počin a přejeme mu plného úspěchu a zdaru, aby dílo stalo se vyhledávanou pomůckou čsl. cizineckého ruchu a sloužilo tak skutečně propagaci našeho státu.

Městská rada v Heřmanově Městci, ze dne 26. května 1937:

Město Heřmanův Městec vítá tuto důležitou akci a zúčastní se Vašeho velikého díla.

Městský úřad v Náchodě, čj.19656/36-V./15 ze dne 30. XII. 1936:

Město Náchod vítá tuto pro naši republiku tak důležitou akci, která jest velikého významu, zúčastní se vydání tohoto díla, objednává současně pojednání s obrázky a doporučuje co nejvřeleji účast všem zájemcům.

Obecní úřad města Chrudimě, čj. 193 ze dne 9. ledna 1937:

Město Chrudim vřele vítá tuto důležitou akci...

DIE MÖGLICHKEITEN DER ČECHOSLOVAKISCHEN AUSFUHR.

Dr. JAN TŘEBICKÝ,
Präsident der Handels- und Gewerbekammer in Praha und des Čechoslovakischen Exportinstitutes.

Der intensivste Handelsverkehr der Čechoslovakischen Republik war traditionell mit unseren Nachbarstaaten, Deutschland und Österreich. Beide Länder waren immer unsere besten Abnehmer und auch Lieferanten. Noch im Jahre 1936 waren sie unsere besten Kunden; ihre Bedeutung für unseren Aussenhandel hat sich jedoch geändert und sank sehr stark, obwohl sich der čechoslovakische Handel mit dem übrigen grossten Teil der Welt im Aufschwung befand. Im Jahre 1925 entfiel auf Deutschland und Österreich 36.2% unseres Exportes, im Jahre 1936 nur 23.4%. Die Verschlechterung des gegenseitigen Handels beweist, dass die Kaufkraft dieser zwei grossen Absatzgebiete stark zurückgegangen ist. Dazu traten noch die Zahlungsschwierigkeiten, heute die Clearing-Zahlung und der Kompensationshandel.

Ungefähr dasselbe kann man von allen Clearing-Ländern, d. h. von allen Donau- und Balkanländern sagen. Die čechoslovakische Ausfuhr nach Deutschland, Österreich, Ungarn, Rumänien, Jugoslavien, Bulgarien, Griechenland und der Türkei betrug im Jahre 1926 — 55.7% des staatlichen Gesamt-Exportes, 1936 nur 38.6%. Inmitten dieser Gruppe entwickelt sich günstig nur die Ausfuhr in die beiden verbündeten

PRAHA: Arcibiskupský palác (v levo), v pozadí část hradu. — **Erzbischöfliches Palais (links), im Hintergrund ein Teil der Burg.** — **Le palais archiépiscopal, au fond une partie du château.** — **The archiepiscopal palace, in the background part of the castle.**

Länder der Kleinen Entente, welche im Jahre 1936 im Vergleich zu der Gesamtausfuhr dieselbe Stelle einnimmt, die sie im Jahre 1926

oder vor der Wirtschaftskrise 1929 eingenommen hat. Den Zahlungsverkehr der Čechoslovakei mit den Donau- und Balkanländern, sowie mit Deutschland und Italien, regelt das Clearing-Übereinkommen. Die Čechoslovakei hat aktive Clearing-Spitzen am ganzen Balkan, in Deutschland und Italien. Der Weg zur Freigabe des gegenseitigen Auslandsverkehrs mit den Balkanländern liegt in der Umwandlung der zinsfreien Clearing-Spitzen in regelrechte industrielle, eventuell auch in landwirtschaftliche Investitions-Kredite. Diesen Weg hat die Čechoslovakei schon teilweise betreten. In den Balkanstaaten, sowie in der ganzen Welt, macht sich gegen das System der Kompensationen eingeführt durch Deutschland nach Schachts „Der neue Plan", ein scharfer Widerstand bemerkbar. Die Balkanstaaten gerieten dadurch in eine gewisse Abhängigkeit von Deutschland, denn die Bezahlung für ihre nach Deutschland verkauften landwirtschaftlichen Überschüsse, bekommen sie mit einer Verzögerung in dem Aussmasse, in welchem die deutsche Ware von ihnen abgenommen wird. Es hat für sie den Nachteil, dass sie gezwungen sind deutsche Ware, auf welche Deutschland keine Prämien aussetzt, abzunehmen, d. h., sie kaufen Ware die verhältnismässig teuer ist, teuerer, als man dieselbe am Weltmarkt beziehen kann. Die Welt drängt in gegenwärtiger Zeit wieder auf Freigabe des Aussenhandels und gegen das System der bilateralen Kompensationsverträge, sowie gegen die Export-Prämien. Die Umwandlung der Clearing-Spitzen in Kredit kann man also als richtigen Schritt zur Eröffnung des regelrechten Aussenhandels betrachten.

Der unselige Einfluss des deutschen Bestrebens, den Aussenhandel mit Hilfe der Bilateral-Kompensationen in einen Tauschhandel zu verwandeln, zeigte sich in der Geschäfts-Bilanz Deutschlands für das Jahr 1936. Am meisten litt unter der neuen Orientierung die Einfuhr, welche im Werte nur um 1.4% gestiegen ist. Die Ausfuhr aber, trotz Aussetzung von Prämien, stieg um 11.7%. Der čechoslovakische Import stieg in derselben Zeit um 17.4%, was ein Zeichen der wachsenden Industrie-Aktivität ist, denn es wuchs besonders die Rohstoffeinfuhr. Die Ausfuhr stieg um 8%. Das Kompensations-System schliesst zwar die Devisen aus dem Handel aus, unterbindet aber den Gesamthandel solchermassen, dass sich Mangel an internationalen Zahlungsmitteln zeigt, der dann mit Mangel an Rohstoffen und mühsamer Umorganisation der Produktion zur Benützung teuerer Surrogate statt billigerer Rohstoffe vom Weltmarkte, endet. Die Čechoslovakei nimmt diese handelspolitische Orientation nicht an. Sie zeigt es auch durch Anschluss an das Währungsübereinkommen der westlichen Staaten und zwar: Die Vereinigten Staaten, England, Frankreich, Schweiz und die Niederlande. Nach ihrem Vorbild devalvierte sie auch ihre Währungseinheit, um das Haupthindernis des Aussenhandels, d. h. die Differenz zwischen den In- und Auslandspreisen zu beseitigen. Das Prämiieren ihres industriellen Exportes hat die Čechoslovakei nicht eingeführt.

Die Ausfuhr in Länder, mit denen kein Clearing-Übereinkommen besteht, ist im Zahlungsverkehr frei. Es sind darunter auch Staaten, welche den čechoslovakischen Export kontingentieren. Hiezu gehören allgemein die Staaten, welche dem gew. Gold-Block angeschlossen sind. Nach dem Fall des Gold-Blocks kam es im September 1936 in allen Ländern zu einer gewissen Entspannung und das Weitere ist die Aufgabe der neuen Handelsverträge. Die hohe perzentuelle Devalvierung, in Frankreich 29%, in der Schweiz 30%, Italien 41%, erschwerte zwar unsere Konkurrenzfähigkeit auf diesen Märkten, beziehungsweise auch in den mit diesen Ländern gemeinsamen Absatzmärkten. Diese Konkurrenz kommt stärker zum Ausdruck bei Seiden- und Textilwaren, Maschinen und Papier. Es ist aber keine gefährliche Konkurrenz. Nach der Devalvation kann man im Gegenteil eine Erholung des Inlandmarktes in diesen Staaten und eine Steigerung der Einfuhr erwarten. Die Aufwertung der Goldwährung bietet zwar eine natürliche Import-Prämie, aber dagegen wehrten sich diese Länder durch scharfes Kontingentieren des Importes. Die Begründung hiezu fällt nach der Devalvation, so dass diese nicht nur einen Schritt zur Erholung, sondern eher ein Ansporn für unseren Handel mit diesen Ländern bedeutet. Im gew. Sinne ist der bedeutende Devalvations-Vorsprung Frankreichs, der Schweiz und Italiens ausgeglichen durch rascheres Steigen der Preise und der Erzeugungsunkosten, als bei uns.

Der čechoslovakische Handel bewegt sich mit jenen Staaten auf bestem Wege, welche zu allererst devalviert haben. Es ist dies England und andere Länder, die im September 1931 die Goldwährung verliessen und ihre Währungseinheit verbilligten. Diese bilden den sogenannten Sterling-Block, mit dem sich unser Handel sehr günstig entwickelt. Trotzdem sich die Entwertung in diesen Ländern zwischen 40—50% bewegt, steigt unser Export hierher weit über den Durchschnitt der gesamtstaatlichen Ausfuhr. Im Jahre 1936 zeigt sich diese Tendenz am stärksten. Im Jahre 1936 stieg die čechoslovakische Gesamtausfuhr im Vergleiche zum Vorjahre um 8%, die Ausfuhr in die Sterlingländer und U. S. A. um 17.1%, in die Länder des gew. Gold-Blocks um 12.2%. In die Clearing-Länder und in Länder mit gebundener Devisenbewirtschaftung ist die Ausfuhr sogar um 0.4% gesunken. Die Sterling-Staaten sind Länder, die dem Reichtum entgegenschreiten und einige von ihnen, wie z. B. Schweden, haben die Krise schon gänzlich überstanden, in anderen, z. B. in England, beginnt eine Hochkonjunktur-Periode. Der Erholungsprozess in diesen Ländern wird durch hohe Einfuhr charakterisiert, welche schneller als die Ausfuhr steigt. Einen sehr bedeutenden Aufstieg kann man beim Import der Vereinigten Staaten, welcher 1936 um 18.7% gegen das Vorjahr gestiegen ist, beobachten. Heuer zeigt sich diese Entwicklung auch beim čechoslovakischen Export in die Vereinigten Staaten. Im Jahre 1936 nahmen in unserer Ausfuhr die Vereinigten Staaten den zweiten Platz vor Österreich ein. Im Jahre 1926 betrug der Export nach U. S. A. 4.73% unserer Gesamtausfuhr, 1936 schon 9.1%. Der englische Anteil betrug 1926 — 8.63%, 1935 — 6.9% und im Jahre 1936 — 9.0%. Der schwedische Anteil 1926 — 1.1%, 1935 — 2.4% und im Jahre 1936 — 3%.

Aus diesen Angaben geht die ganze Umorientierung unseres Exportes von den Nachbar- und naheliegenden Ländern zu den West- und nordischen Ländern hervor. Diese Umstellung zeigt sich auch bei der Ausfuhr einzelner Handelszweige. So betrug z. B. die Ausfuhr aller Textilien, Garne, Stoffe und Konfektion 1926 in die Clearing-Länder in Mitteleuropa und nach dem Balkan (Deutschland, Österreich, Ungarn, Rumänien, Jugoslavien, Bulgarien, Türkei und Griechenland) 66.9% der Gesamtausfuhr von Textilien und Konfektion. Im Jahre 1936 betrug dieselbe nur 40.6%. Ähnlich betrug die Ausfuhr von Glas in genannte Länder 1926 — 20.2%, 1936 — 14.6%. Perzentuell ist die Schuhausfuhr besonders überraschend: 1926 betrug der Export 49.5%, 1936 nur 1.8% (ein und acht Zehntel Prozent). Diese Beispiele bezeugen zweierlei: erstens den Rückgang der Kaufkraft

dieser Clearing-Länder, zweitens beweisen sie die Industrialisierung der landwirtschaftlichen Donau- und Balkanländer. Diese Tendenz ist momentan für unseren Export sehr ungünstig, doch es muss bemerkt werden, dass sich unser grösster Handelsverkehr zwischen Industrie- und nicht zwischen landwirtschaftlichen Staaten abspielt. Die Industrialisierung des Donauraumes ist ein natürlicher Prozess, welchen die Länder Westeuropas durch das ganze XIX. Jahrhundert mitmachten. Zu diesen trug am meisten England bei und wie aus der weiteren Entwicklung ersichtlich ist, wurde dadurch der englische Export-Handel nicht benachteiligt. Im Gegenteil, denn durch die Industrialisierung vervielfältigte sich die Kaufkraft der europäischen Länder, so dass der englische Handel für seine spezialisierte Erzeugung immer bessere Abnehmer fand. Man kann also sagen, dass trotzdem der Rückgang des čechoslovakischen Handels in grossen Masse durch den Rückgang des čechoslovakischen Handels — mit den mitteleuropäischen Ländern verursacht wurde, die Industrialisierung des Donauraumes nicht nur Nachteile mit sich bringt. Der wachsende Lebens-Standard bildet den Ausgleich und gleichzeitig den Aufstieg der Bedürfnisse und dadurch auch der Einfuhr. Der Weg zum intensiveren Handel mit dem Donauraum führt über die Industrialisierung, denn die Entwicklung verlangt nach der Industrialisierung, welche heute der Geist der Zeit ist und nicht aufgehalten werden kann. In der Regel gründen die Donaustaaten solche Industrie-Zweige, welche zu einer Massenerzeugung führen. Und gerade die Massenerzeugung stützt sich nicht auf Tradition, denn man kann sie leicht ohne wirtschaftliche Verluste auch in landwirtschaftlichen Ländern unterbringen. Der Čechoslovakei fällt die Aufgabe zu, welche England schon im XIX. Jahrhundert lösen musste, als es Europa und den Überseeländern zur Industrialisierung verholfen hat, d. h., muss ihre Erzeugung von der Massenproduktion auf Erzeugung von Qualitäts-Waren umstellen. Die čechoslovakische Industrie ist heute schon auf Spezialisierung und Qualitätserzeugung eingestellt. Die moderne Entwicklung wird diese Tendenz nur stärken und beschleunigen. Die Veränderungen in der wirtschaftlichen Zusammensetzung der benachbarten und naheliegenden Länder werden in erhöhtem Maßstab die Entwicklung unserer Investitions-Industrie unterstützen. Die Investitionen beim Aufbau der Standard-Industrie in den naheliegenden landwirtschaftlichen Ländern öffnen der Beschäftigung der čechoslovakischen Industrie neue, breite Moglichkeiten.

BÖHMEN.

Dr. EDUARD BRYNDA,
Kommissär im Finanz-Ministerium und Schriftführer des KČST.

Aus Prag, der Hauptstadt Bohmens, dem grössten Strassenknotenpunkt, führen Hauptstrassen in alle touristisch interessanten Gegenden.

1. In der Umgebung von Prag besuchen Sie Mělník (31 km) mit ausgedehnten Weinbergen, die nahe Burg Kokořín und die Dauba-Sandsteinfelsen. Südwestlich von Prag liegt Beroun (30 km) mit schöner Umgebung; zurück nach Prag über Lodenice—Sv. Jan pod Skalou—Srbsko—Karlstein—Dobřichovice—Radotín. Die Strasse wird bohmischer „Semmering" genannt. Auf der alten Autorennbahn über Zbraslav (11 km, Schloss) und Dobříš (40 km. Schloss), nach Příbram (60 km, alter Wallfahrtsort). Gegen Südosten auf der Benešover Hauptstrasse über Vyšehrad nach Benešov (42 km). Unterwegs besichtigen wir das Schloss Konopiště, den gelegentlichen Sommeraufenthaltstsort des Erzherzogs Ferdinand d'Este und Kaiser Wilhelms II. Östlich von Prag liegt das besuchteste bohmische Bad Poděbrady (45 km, Schloss).

2. Der Nordosten Böhmens ist touristisch sehr anziehend. Auf der Mělníker Hauptstrasse fahren wir längs der Dauba-Sandsteinwände, sodann passieren wir zur rechten Seite die Hirschberger Teiche und zur Linken die Vulkangruppe des Böhmischen Mittelgebirges mit überaus zahlreichen Burgruinen und Schlossern. Die Strasse endet im industriellen Rumburger Talkessel. Auf der Jungbunzlauer Strasse erreichen wir das sogenannte „Böhmische Paradies"; vor der Stadt Turnau fahren wir auf der neuen Autostrasse unterhalb der Kämme des Riesengebirges. Eine andere Strasse, reich an wunderschonen Aussichten, führt von Jungbunzlau längs der staunenswerten Prachovské-Felsen (Durchfahrtstrasse - Hotel) über Jičín und Nová Paka nach Starkenbach im Riesengebirge. Von da aus kann man auf der neuen Masaryk-Gebirgstrasse den eigentlichen Kamm des Riesengebirges (Gebühr 3 Kč) erreichen. Vom unweit gelegenen Hohenelbe führt eine Strasse über Spindlermühle, dem Zentrum der Wintertouristik, bis auf den Gebirgskamm.

3. Nordwestböhmen hat zwei wichtige Gebiete: Das böhmische Mittelgebirge mit dem höchsten Berg, dem Milleschauer unweit Lobositz und das Erzgebirge, welches sich an der Grenze von Tetschen bis nach Karlsbad erstreckt. Viel besucht werden die Sandsteinfelsen in der Umgebung von Herrnskretschen (Böhmisch-sächsische Schweiz), der Schneeberg (Strasse bis zum Aussichtsturm), die Tissaer Wände (Baude), der Donnersberg mit einem Aussichtsturm (Strasse bis zur Baude), St. Katharinaberg oberhalb Komotau (Gebirgsstrasse) usw.

4. In Westböhmen sind in erster Reihe die Weltbäder Karlsbad, Marienbad und Franzensbad mit wunderschöner Umgebung. Der grösste Strassenknotenpunkt ist die Stadt Pilsen (Pilsner Urquell, Škoda-Werke).

5. Südwestböhmen füllt der bewaldete Gebirgszug des Böhmerwaldes aus. Die Verbindung mit Prag auf tadellosen Strassen über: Pilsen—Klattau—Eisenstein und Prag—Strakonice—Winterberg—Kuschwarda. In der Umgebung von Eisenstein liegen einige Gebirgsseen, bei Kuschwarda entspringt der grösste Fluss Bohmens, die Moldau. Auf dem Berg Buchwald ist noch heute ein Urwald erhalten und ausserdem findet man hier ein ausgedehntes Moorlager vor.

6. Südböhmen, dessen Hauptstrassenknotenpunkt die Stadt Bohmisch Budweis bildet, hat einige schöne Burgen oberhalb der Moldau (Zvíkov, Orlík, Hluboká, Krumlov) und eine typische teichreiche Gegend um

Wittingau, Tábor und Wittingau sind Städte, welche sich ihren altertümlichen Charakter bis auf die heutigen Tage bewahrt haben.

7. Südostböhmen durchdringt ein urgebirgiges Hügelland, der sogenannte Böhmisch-mährische Höhenzug. In der Richtung von Prag fahren wir durch die alte Bergbaustadt Kuttenberg (Dom der hl. Katharina), Deutsch Brod und Iglau. Die Strasse führt weiter nach Brünn. Östlich von Deutsch Brod zweigt eine Hauptstrasse ab, welche bei der Stadt Město Žďár eine reizende, reich bewaldete und teichreiche Gegend durchquert.

8. Ostböhmen füllt teilweise die Elbeebene aus, die fruchtbarste Gegend Böhmens. Den Strassenknotenpunkt bildet die Stadt Königgrätz, nördlich liegt das historische Schlachtfeld aus dem Jahre 1866 (Preussen gegen Österreich), weiter passieren wir die alte Festung Josefstadt u. Braunau. In der Umgebung die sandsteinigen Felsenstädte (Adersbach, Wekelsdorf) und Felsenlabyrinthe. Bei der malerischen Stadt Náchod befindet sich die Jirásek-Baude und das romantische Tal „Peklo". Östlich von Königgrätz fahren wir unterhalb dem Adlergebirge, welches von der Kramář-Baude, oberhalb der „Červená Voda" über Bartošovice—Kronstadt—Deštná (Masaryk-Baude) und weiter über Hrádek bis Náchod fahrbar ist. Die Fernverbindungen mit dem östlichen Teil des Staates führen von Königgrätz über Senftenberg (Schloss) und „Červená voda" (Gebirgsstrasse) oder über Vysoké Mýto und Litomyšl (altertümliche Stadt mit Schloss) nach Zwittau.

BÖHMEN IM WINTER.

Dr. EDUARD BRYNDA,
Kommissär im Finanz-Ministerium und Schriftführer des KČST.

Die Mannigfaltigkeit der Höhenzüge und Berge der Čechoslovakei erlaubt den Skiläufern — Anfängern sowie Fortgeschrittenen — unbeschränkte Pflege ihres beliebten Sportes. Der Einfluss gemässigter, weder milder, noch strenger Witterung, ermöglicht die Ski-Saison vom Anfang Dezember bis zum Ende des Frühjahrs. Damit erklärt sich einerseits der rasche und mächtige Aufschwung der Wintersporte in der Čechoslovakei, andererseits die grosse Anzahl Gebirgsbauden und Herbergen für Skisportler und luxuriös eingerichtete Hotels für anspruchsvollere Gäste.

So entstanden einige natürliche Wintersportgebiete in Gebirgsgegenden, wo der Schnee länger und besser anhält als in Ebenen. In Böhmen ist es insbesondere das Erzgebirge, der Böhmerwald, das Riesengebirge, das Adlergebirge und teilweise auch der Böhmisch-mährische Höhenzug.

Das Erzgebirge bildet in Nordwestböhmen ein Grenzmassiv mit seinem höchsten Berg, dem Keilberg (1244 m). Eine immer fahrbare Strasse verbindet längs des Kammes verschiedene Mittelpunkte des Wintersportes, unter welchen in erster Reihe die Städte Graslitz und Neudek mit einer genügenden Anzahl Hotels und einer wunderschönen Umgebung, hervorzuheben wären. Am meisten besucht wird aber der Keilberg oberhalb des weltbekannten Kurortes Joachimsthal. Unweit von hier, mit Joachimsthal durch eine Autobuslinie verbunden, liegt das Bergstädtchen Gottesgab (1027 m). Mässige Abhänge dieses Gebietes sind tatsächlich ein Dorado für Skisportler.

Weiters wäre noch anzuführen: Eichwald mit der Sprungschanze und der Sokol-Baude, Donnersberg, mit der schönen Baude des Klubs der čs. Touristen, der Kreuzweg „Rotes Kreuz" mit einem guten Hotel und einer Übungswiese, Zinnwald, Nollendorf und schliesslich das letzte Zentrum des Wintersportes im Erzgebirge, Bodenbach. Die Verbindung mit Prag ist vorzüglich. Fast alle Hotels und Bauden sind mit Telephon und Postsammelstellen ausgestattet.

Der Böhmerwald. Diese Grenzgebirgskette zwischen Böhmen und Bayern kann man in drei Gruppen einteilen. Die nördliche Gruppe mit ihren Schneemassen und besonders mit der Romantik ihrer Gipfel, den tiefen Tälern, blauen Seen und dichten Wäldern erinnert an die Alpen. Die höchsten Punkte auf der Böhmischen Seite ist der Osser (1203 m), auf der bayerischen der Berg Arber (1458 m). Die mittlere Gruppe, durchschnittlich 1200 m hoch, mit dem Rachel (1454 m), ist für Schneeverhältnisse die günstigste, da hier der Schnee bis Ende Mai und manchmal noch länger liegen bleibt. Schliesslich kommen die letzten Ausläufer des Böhmerwaldes mit dem Spitzberg (1216 m) und der Fuchswiese (1236 m). Der ganze Kamm des Böhmerwaldes ist für den Skisport wie geschaffen: die tiefen Wälder schützen den Schnee vor Sonne und Stürmen. Die Atmosphäre ist ungewohnlich rein und die Aussicht in den weiten Umkreis herrlich. (Ein überwältigendes Panorama auf beinahe die ganzen Alpen bietet sich besonders vom Panzer, Lusen und Arber).

Die Unterkunft in der Nähe der Eisenbahnstrecken in modern eingerichteten Hotels ist gut und billig (Česká Kubice, Babylon und Spitzberg). Die Touristen finden eine ganze Reihe Bauden und Herbergen (Eisenstein, Berghütten und Herbergen an den Ufern der Seen). Der Aufenthalt unter der gastfreundlichen Bevölkerung ist besonders angenehm. Die Verbindung mit Prag per Eisenbahn oder per Autobus ist sehr gut.

Das Riesengebirge bildet im Nordosten die böhmisch-deutsche Grenze und gipfelt in der Schneekoppe (1603 m). Die länglichrunden Anhöhen bieten den Wintersportlern solche Terrain-Möglichkeiten, wie selten ein Land Mitteleuropas und von den Gipfeln herrliche Aussichten nach Böhmen und auch nach Deutschland. Der Schnee zeigt sich hier schon im November und bleibt bis April, manchmal bis Mai liegen. Um diese Zeit herrscht auf den Bergen herrliches Wetter und bei bis zu 40° Sonnenwärme kann man hier leichter als wo anders die jetzt so beliebte, gesunde, bronzene Hautfarbe erzielen.

Das ganze, von Natur reich beschenkte Gelände, wurde mit vorzüglich gepflegten und sorgfältig markierten Wegen versehen. Die Hotels und Bauden sind verhältnismässig nahe, so dass sich der Skifahrer seinem Sport mit Sicherheit und Ruhe hingeben kann, denn er weiss, dass er immer und in jedem Falle Unterkunft findet.

Es wurden zahlreiche Sprungschanzen, insbesonders in Neuwelt, Schwarzenberg, Vysoké a. I., Rochlitz, Jablonec an der Iser, Starkenbach, Johannisbad, Petzer und Spindlermühle erbaut, woselbst sich auch ein Eishockeyplatz befindet. Alle diese Plätze sind mit guten Hotels und Pensionen versehen. Die beliebtesten Mittelpunkte mit erstklassigen Hotels sind Spindlermühle und Johannisbad. In Privathäusern und Villen ist eben

falls eine vorzügliche Unterkunft ermöglicht. Modernen Komfort findet man sogar in den Berghütten, die man im Riesengebirge „Bauden" nennt, nach früheren hölzernen Sennbauden, in denen Senner wohnten. Heute sind es eigentlich ausgezeichnete Hotels. Wir nennen nur die Spindlerbaude, Dvořačka-Baude, Schüsselbauden, Fuchsbergbaude, Koliner-Baude, Schwarzschlagbaude, Sokolbaude, Adolfbaude, Peterbaude, Wiesenbaude, Martinsbaude, Elbebaude, Prager-Baude, Havel-Baude und Ossegerbaude, alle mit Zentralheizung, Kalt- und Warmwasserleitung, elektrischer Beleuchtung und Telephon. Für bescheidenere Besucher existieren einfachere Wohnmöglichkeiten. Die Eisenbahn- und Autobusverbindung mit Prag ist vorzüglich, so dass das Riesengebirge direkt ein Prager Ausflugsort wurde. Von Johannisbad führt eine Drahtseilbahn auf den Gipfel des Schwarzen Berges (1300 m).

Das Adlergebirge bildet südöstlich die Fortsetzung des Riesengebirges. Der höchste Gipfel ist Deštná (1114 m). Die Kämme sind bewaldet und sind auch zahlreiche Sprungschanzen und Übungswiesen vorhanden. Der Skiläufer hat hier Gelegenheit zu leichten und auch anstrengenden Touren. Die Wege sind gepflegt und genau markiert; für Unterkunft ist in Bauden vorzüglich gesorgt, z. B. in der Masaryk-Baude am Scherlich (1018 m), Kramář-Baude am Suchý Vrch (Dürrer Berg), (1000 m) und in den umliegenden Städten Náchod, Opočno, Rokitnitz, Jablonné nad Orlicí, Rychnov nad Kněžnou, Olešnice, Nové Město nad Metují, Deschney und andere mehr.

Der Böhmisch-mährische Höhenzug, eine Hochebene von mittlerer Höhe mit sanften Abhängen und bewaldeten Gipfeln. Für den Skisport eignet sich der Südabhang der Ždárské-Berge bei Nové Město in Mähren. Hochsaison Jänner, Feber und März.

DIE KURORTE IN BÖHMEN.

Landesrat JOSEF PAVLÍK, Zentralverband der čechosl. Bäder u. Mineralquellen.

Die Čechoslovakei ist wirklich ein Land, reich an Badeorten, von denen einige Weltruf geniessen.

Wem sind zum Beispiel Karlsbad, Marienbad, Franzensbad, Teplitz-Schönau, Joachimsthal usw. nicht bekannt! Diese Bäder werden nicht nur von Gästen aus der Republik und den Nachbarstaaten besucht, sondern es kommen auch Gäste aus ganz Europa, Afrika, Amerika, Asien, ja sogar auch aus Australien.

Unsere čechoslovakischen Bäder sind deswegen so wichtig, weil sie ihren vielen Gästen nicht nur die Gesundheit wiedergeben, sondern weil sie erfrischend und verjüngend wirken.

Der Besuch der Bäder ist für die menschliche Gesundheit immer wichtig, denn wer sich nicht kuriert, der siecht dahin, ohne dass er sich dessen bewusst wird und das menschliche Dasein endet ohne rechtzeitige Heilung viel früher, als wenn man rechtzeitig Hilfe sucht.

Der Besuch der Bäder ist deshalb keine Geldverschwendung, sondern im Gegenteil eine Ersparnis, weil man sich dadurch das wertvollste — sein Leben, verlängert und weil man viel mehr für sich, seine Familie und seine Nation leisten kann.

Die Bäder sind also ein Segen nicht nur für Kranke, welche sie aufsuchen, aber auch für Gesunde, welche eine Präventiv-Massnahme gegen Krankheiten ergreifen, hier neue Kräfte schöpfen, erfrischt nach Hause zurückkehren und in ihrem Beruf doppelter Arbeit fähig sind.

Der Aufenthalt in unseren Bädern bringt auch deswegen eine wahre Freude, weil die Mehrheit der Bäder in wunderschönen Gegenden liegt, mögen diese von der freigebigen Natur erschafft oder von vollkommenen Gartenspezialisten, welche die Natur geschickt nachahmten, errichtet worden sein. Sich in der herrlichen Bäderumgebung ergehen, sich nur seiner eigenen Person widmen, dabei den Körper kurieren und nach ganzjähriger Anstrengung ausruhen zu können — ist denn dies nicht ein wahres Glück?

Die čechoslovakischen Bäder haben eine musterhafte Leitung und eine, oft hundertjährige Tradition und dass sie wirklich Erholung bringen, beweisen am besten ihre zahlreichen Besucher.

Das gesellschaftliche Leben vereint in allen Bädern die Besucher zu einem freundschaftlichen Kreis, welcher oft zu dauerndem, angenehmen persönlichen, freundschaftlichen und auch geschäftlichen Verkehr in der Zukunft führt.

Wir legen Ihnen ein Verzeichnis aller böhmischer Bäder, welche im „Zentralverband der čsl. Bäder und Mineralquellen der Čsl. Republik in Prag" vereint sind, vor, mit detaillierten Informationen über alles, was jeder bei der Auswahl der Bäder nach eigenem Bedarf wissen muss und hoffen, dass wir Sie hiemit gut beraten haben.

VERZEICHNIS DER BADEORTE.

BAD BECHYNĚ.

407 m über dem Meeresspiegel.

Verbindungen: Elektrische Bahn Tábor—Bechyně, Autobusverbindung Prag—Bechyně.

Saison, Bädertaxe: Vom 1. Mai bis zum 30. September. Bädertaxe Kč 10.— bis 20.—.

Heilmittel: a) Natürliche: Eisenquelle, Moor.
b) Zusätzliche: Wasserheil- und physiatrische Anstalt.

Indikationen: Rheumatismus, Gicht, Blutarmut, Bleichsucht, Nervenkrankheiten; Thermal- und Diätkuren, Erholungskuren.

Ärzte: 3 Badeärzte.

Wohnung und Verpflegung: 4 Kurhäuser in eigener Regie der Bäderverwaltung, private Villen und Wohnungen. Hausmannskost, diätetische und orthodoxe Küche.

Sport: Tennis, Fussball; Schwimmen und Rudern im Fluss.

Auskünfte: Bäderverwaltung in Bechyně bei Tábor.

BAD BĚLOHRAD.

297 m über dem Meeresspiegel.

Verbindung: Prag—Trautenau über Chlumec. Wagen und Autos zu allen Tageszügen.

Saison, Bädertaxe: Vom 1. Mai bis zum 30. September. Bädertaxe Kč 10.— bis 60.—. Bis zum 15. Juni und vom 16. August an 20% Ermässiugng der Bädertaxe.

Heilmittel: Moorbäder, eisenhaltiger Sauerbrunn.

Indikationen: Rheumatismus, Gicht, Ischias, Neuralgie, Lähmungen, Exsudate, Frauenkrankheiten, Bleichsucht.

Ärzte: 3 Badeärzte.

Wohnung und Verpflegung: 2 Villen, 6 Hotels, 200 Betten in Privatvillen. Verpflegung und Diätkuche in den Hotels und Restaurants.

Sport: Tennis, Fussball, Handball, Leichtathletik, Kinderspielplätze, Bad, Ausflüge ins Riesengebirge, Bohmische Paradies, nach Johannisbad, Hohenelbe, Reichenberg.

Konzerte und Unterhaltung: Dreimal täglich Militärkoncert; Theatervorstellungen, Kino, Tanz im Kurpark.

Auskünpfte: Durch die Verwaltung der Annenmoorbäder in Bad Bělohrad. Wohnungen: Durch das Stadtamt in Bad Bělohrad.

BAD BĚLOVES.

347 m über dem Meeresspiegel.

Verbindung: Eisenbahnstation Náchod an der Strecke Mittelstein—Chocen. Einige Autobuslinien kreuzen sich in Náchod.

Saison. Badertaxe: Vom 1. Mai bis zum 30. September. Badertaxe wird nicht erhoben.

Heilmittel: a) Naturliche: Kohlensäuerling „Ida", Eisensauerling „Jakob".

b) Zusatzliche: Moorbäder, natürliche Kohlensäurebäder, alle Beheife und physikalische Behandlung.

Indikationen: Herzkrankheiten, erhohter Blutdruck, Neurosen, Frauen- und Stoffwechselkrankheiten, Rheumatismus, Gicht, Ischias und andere Nervenentzundungen, Rekonvaleszenz.

Ärzte: 1 Badearzt, MUDr. Vladimír Honl, praktischer Arzt.

Wohnung und Verpflegung: Teils in den Verwaltungsgebäuden, teils in Privatvillen, in Hotels und in Privatwohnungen. Verpflegung im Kurrestaurant, entweder Menu oder à la carte.

Sport: Rudern, Schwimmen, Touristik, Tennis.

Konzerte und Unterhaltungen: Promenaden-, Tanz- und Künstlerkonzerte, Theater, Ausflüge.

Auskunfte: Bäderverwaltung von Běloves bei Náchod. Tel. 423; in Prag: Prager Niederlage des naturlichen Kohlensauerlings „Ida" von Bad Beloves bei Náchod, Prag II, Lazarská 8, Tel. 283-74.

BAD BILIN-SAUERBRUNN.

197 m über dem Meeresspiegel.

Verbindung: Eisenbahnstation der Strecke Prag—Dux und Dux—Pilsen.

Saison: Vom 1. Mai bis zum 30. September. Bädertaxe wird nicht erhoben.

Heilmittel: Heilquellen: Biliner Sauerbrunn (Alkalische Quelle). Saidschitzer Bitterwasser (Keine Bittersalzquelle). Weitere Heilmittel: Sauerbrunnbader, Kohlensaurebäder, Sauerstoffbader, sämtliche hydro-therapeutische und physikalische Kurmittel (faradische, galvanische, 4 Zellen und Lichtbader, Massage), Inhalatorium, pneumatische Kammer, Terrainkuren, Badeanstalt, Sonnen- und Luftbäder.

Indikationen: Krankheiten der Atmungs- und Verdauungsorgane, der Nieren-, Harnwege-, Galle; Steinbildungen, Stoffwechselkrankheiten, Diabetes, Gicht, Ischias, Rheumatismus, Fettleibigkeit, Herz- und Nervenkrankheiten.

Ärzte: 5 Badeärzte.

Wohnung und Verpflegung: In den Kurhäusern, Hotels und Privatvillen im Orte. Zimmerpreis von Kč 10.— aufwarts. Verpflegung in den Kurhausern. Diätetische Küche.

Gottesdienst: Röm.-kath., evangelisch, Bohmische Brudergemeinde, israelitisch.

Sport: 5 Tennisplätze, Schwimmen, Touristik.

Konzert und Unterhaltung: Konzerte im Kursalon und im Musikpavillon. Billard. Lesesaal.

Auskünfte: Quellendirektion in Bilin.

BAD BOHDANEČ.

216 m über dem Meeresspiegel.

Verbindung: Eisenbahnstation Pardubice, von dort mittels Autobus nach Bad Bohdaneč.

Saison. Badertaxe: Vom 1. Mai bis zum 30. September. Die Bädertaxe wird auf 4 Klassen verteilt, von Kč 15.— bis 40.—.

Heilmittel: a) Natürliche: Moorbäder, alkalische, eisenhaltige Mineralquelle.

b) Zusätzliche: Kohlensäure- und elektrische Bädet, Heissluft-, Licht- und Solbäder, Fichtennadel- und Schaumbäder, Hydrotherapie, Roentgen, Diathermie, Irrigationen, Tonisierung, Massage, Zanderapparate, Sonnenbäder.

Indikationen: Rheumatische und gichtische Erkrankungen, besonders Ischias, Frauen- und Nervenkrankheiten, Rekonvaleszenz.

Ärzte: 3 Badeärzte.

Wohnung und Verpflegung: a) In 5 eigenen Häusern mit 350 Betten, b) in Privatvillen und Häusern mit 200 Zimmern.

Sport und Unterhaltung: Tennis, Fussball, Angeln, Jagd, Fahrrad- und Reitbahn, Badeplatz, Touristik, Zweimal täglich Promenadenkonzerte, Akademie, Kino, Tanzabende, Lesesaal, Bucherei.

Auskunfte: Durch die Direktion der Moorbäder in Bohdaneč bei Pardubitz.

EICHWALD.

395 m über dem Meeresspiegel.

Verbindung: Mit der elektrischen Bahn von Teplitz-Schonau.

Saison. Badertaxe: Ganzjährig geöffnet. Hauptsaison vom 1. Mai bis zum 30. September. Es wird keine Badertaxe erhoben.

Heimittel: Sanatorium Theresienbad mit Hydrotherapie, Elektro- und Mechanotherapie, Kohlensäure-, Heissluft-, Sonnen- und Luftbadern, Inhalatorium.

Indikationen: Katarrhe der Atmungsorgane, Blutarmut, Nervenkrankheiten, Stoffwechselerkrankungen.

Ärzte: 4 Badeärzte.

Wohnung und Verpflegung: 3 Hotels, 26 Villen und Privathäuser mit der Gesamtzahl von 135 Betten.

Sport und Vergnugungen: Tennis, Touristik, Schwimmen, Theater, Kino, Konzerte.

Auskunfte: Im Eichwalder Gemeindeamt und durch die Direktion des Sanatorium Theresienbad.

BAD FORST.

423 m Seehohe.

Verbindung: Eisenbahnstation Arnau. Autobusse Arnau—Forst—Scharzenthal.

Heilmittel: Naturliche Schwefelquelle, Wasserkur, Dampf-, Fichtennadel-, Schwefel-, Sonnen- und Luftbader, Massage, Terrainkur.

Indikation: Nervenkrankheiten, Ischias, Stoffwechselstörungen, Bleichsucht, Blutarmut.

FRANZENSBAD.

Verbindungen: Station der čechosl. Staatsbahnen und der deutschen Reichbahn mit direkter Schnellzugsverbindung in alle europäischen Verkehrszentren. Bequeme Autobusverbindungen, selbst mit entfernteren Orten nach allen Richtungen.

Saison. Bädertaxe: Vom 1. Mai bis zum 15. Oktober. Bäder- und Musiktaxe ist nach dem Einkommen in 4 Klassen abgestutt: Kč 110.— bis 200.— fur die erste Person, Kč 80.—. bis 210.— fur die zweite und fur Kinder bis zu 14 Jahren Kč 20.—.

Heilmittel: Lager von 30 Millionen m³ unübertrefflicher, eisenhaltiger mineralischer Moorerde, 27 kohlensaurehaltige Mineralquellen mit natürlichem Eisengehalt, Sprudel- und Glaubersalz, Lithium und Kadium, 4 moderne Badeanstalten für Moor-, Mineral- und Süsswasserbader, naturliche trockene Kohlengasbäder mit naturlichem Radium-Emanatorium, Medico-mechanisches Institut (Heilgymnastik), Balneologisch-hygienisches Institut mit anschliessender Wassermann-Station, Inhalatorium, Gurgelraum, Kaltwasserheilanstalt, elektrische 2- oder 4-Zellenbader, Dampf- und Luftbader, subaquale Darmbader, Kohlensaurebader, Vorrichtungen für Kontgenaufnahmen, Hohensonne, Diathermie, Electrocardiograph.

Indikationen: Frauenkrankheiten, Herz- und Gefässerkrankungen, Krankheiten des Blutes, Chronischer Rheumatismus, Stoffwechselkrankheiten, Erkrankungen der Harnwege, der Atmungs- und Verdauungsorgane, Nerven- und Kinderkrankheiten. Folgeerscheinungen nach chirurgischen Eingriffen.

Ärzte: 40 Ärzte.

Wohnung und Verpflegung: 150 private Hotels und Kurhauser, welche allen Ansprüchen genügen. Diätetische Kost laut ärztlicher Vorschrift.

Sport und Vergnügungen: Tennis, Jagd, Schiesstätte, Reitsport, Angeln, Rudern, Schwimmen, Segelsport, Segelflug, Schwimmbad, Spielsäle für Bridge und Rummy. Kinderspielplatze. Museum.

Kurfrequenz: Jahrlich 20.000 Kurgäste, 40.000 Passanten.

Auskünfte: Bäderverwaltung in Franzensbad.

BAD HOUŠTKA.

167 m Seehöhe.

Verbindung: Eisenbahnstation Stará Boleslav und Brandýs nad Labem. Autobusverbindung Prag—Stará Boleslav—Sudovo Hlavno, Prag—Stará Boleslav—Staré Benátky.

Heilmittel: Eisenhaltige Quelle „Václavka", Moorbäder.

Indikation: Rheumatismus, Gicht, Nerven- und Frauenkrankheiten, Stoffwechselstorungen, Bleichsucht, Blutarmut.

BAD SCHLAG.

550 m Seehohe.

Verbindung: Eigene Eisenbahnstation auf der Strecke Reichenberg—Gablonz—Tannwald. Autobusverbindung nach Gablonz, Reichenberg, Tannwald, Unter-Maxdorf, Železný Brod.

Heilmittel: Physikal-Kur, Moorbäder, Trink- und Terrainkur.

Indikation: Neurose, Erschöpfung, Rekonvaleszenz, Blutarmut.

JOACHIMSTAL.

10 km von Karlsbad, im Erzgebirge.

650 m über dem Meeresspiegel.

Verbindung: An die Hauptlinie Prag—Karlsbad—Eger ist Joachimstal durch eine Lokalbahn angeschlossen. Die Umsteigestation ist Schlackenwerth. Während der Saison erhält man eine direkte Verbindung mit Karlsbad mittels Motorzügen und Postautobussen. Nach Schlackenwerth direkte Verbindung aus den Hauptstädten Mitteleuropas.

Saison. Kurtaxe. Ganzjähriger Betrieb. Hauptsaison vom 1. Mai bis zum 30. September. Während der Hochsaison Kurtaxe Kč 20.— bis 100.—.

Heilmittel: Die Radiumquellen (28° C) gehören zu den stärksten der Welt, sie werden für Trinkkuren, Bäder und Inhalationen verwendet. Mme. Curie isolierte das Radium aus Joachimstaler Erz. Radiumbestrahlungskuren.

Indikationen. Rheumatismus, Ischias, Stoffwechselerkrankungen, Nervenkrankheiten. Im staatlichen Radiuminstitut werden bösartige Geschwülste, Leukämie etc. behandelt.

Ärzte: Unter der Ärzten sind einige Radiumfachärzte.

Wohnung und Verpflegung: Staatliches Heilinstitut, das riesige Radium-Palacehotel mit 350 Zimmern, ferner eine Reihe von Hotels, Pensionen und Villen.

Sport und Vergnügungen: Ausflüge in die benachbarten Berge (Keilberg 1244 m). Sommer- und Wintersport.

Auskünfte: Bäderverwaltung in Joachimstal und Informationsbureau des Ministeriums für öffentliche Gesundheitspflege, Prag II, Vyšehradská 18.

JOHANNISBAD.

616 m über dem Meeresspiegel.

Verbindung: Endstation der Strecke Trautenau—Svoboda——Johannisbad. Von jedem Zug direkte Verbindung mit Bäderautos oder Autobussen.

Saison: Kurtaxe: 15. Mai bis 15. September, Wintersaison von Dezember bis Ostern. Kurtaxe nach der Länge des Aufenthaltes.

Heilmittel: a) Bäder: Thermalbäder, Bäder im Schwimmbassin, Kohlensäure-, hydroelektrische Vollbäder,

b) Trinkkuren: Thermalsprudel, Stahlquelle (Marienquelle), Johannesbrunnen, Helenenquelle,

c) Therapeutische Hilfsmittel: Massage, Inhalation, Diät- und Terrainkuren.

Indikationen: Rheumatismus, Stoffwechselkrankheiten, Neurose, Lähmungen, Tabes, Herzkrankheiten, Blutkreislaufstörungen, Frauenkrankheiten, Blutarmut, Rekonvaleszenz.

Ärzte: 4 Badeärzte.

Wohnung und Verpflegung: 13 Hotels mit 479 Zimmern, 6 Pensionen mit 94 Zimmern, 33 Villen mit 482 Zimmern, 1 Sanatorium mit 8 Zimmern.

Sport und Vergnügungen: Tennis, Schwimmen, Kinderspielplätze, Wintersport (Rodlbahn mit elektrischem Aufzug für die Schlitten, natürliche Bobsleighbahn und Sprungschanze), grosse, internationale Sportwettkämpfe. Kurkapelle, Kammermusik, Tanzabende, Bridge, Bars und Kaffeehäuser.

Auskünfte: Bäderkommission in Johannisbad.

BAD JELEČ (GELTSCHBERG.)

370 m über dem Meeresspiegel.

Verbindung: Eisenbahnstation Levín—Jeleč an der Strecke Velké Brezno—Ustek. Hotelauto auf Bestellung an der Schnellzugsstation Tetschen, Aussig a/E., Leitmeritz.

Saison. Kurtaxe: Die Anstalt ist ganzjährig geöffnet. Hauptsaison vom 15. Mai bis zum 15. Oktober. Kurtaxe beträgt Kč 20.— bis 35.—, je nach der Zeit des Aufenthaltes. Gemeindeabgabe Kč 5.—.

Heilmittel: Eisenquelle, Moor, modern eingerichtetes hydrotherapeutisches Institut. Bäder, Duschen, Umschläge, Packungen; künstliche Kohlensäure-, Sauerstoff-, Fichtennadel- und Schaumbäder, Trinkkuren, elektrische, Abhärtungs-, Diät- und Liegekuren.

Indikationen: Erkrankungen der Atmungsorgane, Asthma, Blutarmut, Bleichsucht, Erholung, Überarbeitung.

Ärzte: 1 Badearzt.

Wohnung und Verpflegung: Das hydrotherapeutische Institut hat 4 Kurhäuser mit 40 Zimmern (70 Betten), Pension „Daheim", 2 Kurhäuser mit 20 Zimmer, 30 Betten. Diätküche nach besonderer Vorschrift, orthodoxe Küche auf Wunsch.

Sport und Vergnügungen: Croquet, Tennis, Ausflüge zu den nahen Bergruinen. Grosse Bücherei; Konzerte im Park, Musikabende. Tanz. Theatervorstellungen. Auto- und Autobusausflüge.

Auskünfte: Verkehrsbureau E. H. Haas, Jeleč, Bäderverwaltung Jeleč, Familienpension „Daheim", Jeleč.

KARLSBAD.

374 m über dem Meeresspiegel.

Verbindung: Schnellzugstation der Strecke Prag—Karlsbad—Eger. Direkte Bahnverbindung mit allen Hauptstädten Europas und mit allen Grosstädten Mitteleuropas. Ausserdem verkehren direkte Wagen auf einer ganzen Reihe von Nebenstrecken. Internationaler Flughafen.

Saison. Kurtaxe. Ganzjähriger Betrieb. Kurtaxe: 50 bis 500 Kč.

Heilmittel: a) Karlsbader Quellen: 12 alkalisch-salinische Quellen mit einer Temperatur von 12—72° C. Die berühmteste ist der weltbekannte Sprudel: Er sprudelt in eine Höhe von 15 m 2000 Liter heisses alkalisch-salinisches Wasser (72° C) empor. An einem Tage werden in der Saison 23.000 Becher ausgetrunken, jährlich lost man aus ihm über 100.000 kg Sprudelsalz und versendet 4 Millionen Flaschen mit Sprudel. — Bäder jeder Art aus den Heilquellen, Mineralmoor- und Kohlensäuregasbäder in 6 Badeanstalten.

b) Bäder: Bad I. (Sprudel-, Moor-, Kohlensäure-, Heissluft- und elektrische Bäder, Fangopackungen, Roentgen.) Bad II. (Quellen- und Kohlensäurebäder.) Bad III. (Ausser Sprudelbädern, Kohlensäure- und Moorbädern gibt es dort Dampfbäder für Herren und Damen.) Bad IV. (Kohlensäure- und Sprudelbäder.) Bad V. Sprudel-, Kohlensäure-, Moorbäder, Moorumschläge, Hydrotherapie., Bad VI. (Trockengasbader, Hydrotherapie und Sonnenbader.)

Indikationen: Magen-, Darm-, Leber- und Gallenkrankheiten, Gicht und Diabetes, Stoffwechselkrankheiten, Alkoholismus; ausserdem werden auch Tropenkrankheiten mit Erfolg geheilt.

Ärzte: Es stehen über 200 klinische und praktische Ärzte aller Fächer zur Verfügung, ein Verzeichnis derselben ist in jedem Hause.

Wohnung und Verpflegung: Man kann Wohnungen in 217 Hotels und in Privathäusern zu allen Preisen erhalten. 5.600 Zimmer im Preise von Kč 10.— bis 500.— sind zur Verfügung. Garagen für 1000 Automobile. In allen Hotels und Restaurants sorgt man für die passende Diätküche. Ungefähre Tagespreise ab Kč 20.—.

Sport, Kunst und Vergnügungen: Golf, Tennis, Aviatik, Schwimmen, Tattersall, grosse internationale Pferderennen, im Winter Skitouren. Philharmonisches Kurorchester (61 Mitglieder), Varieté. Konzerte berühmter Künstler.

Reisebureaux: 6 Reisebureaux: Cook, Wagon Lits, Čedok u. s. w.

Verkehrsmittel: Für den Verkehr gibt es Autobusse, Taxis, Ein- und Zweispänner. Man wird künftig darauf achten, dass man Tarife erhält.

Kurfrequenz: Karlsbad hat jährlich bis zu 70.000 Besucher; während der Hochsaison werden ungefähr 16.000 gleichzeitig anwesender Gaste gezählt. Die Anzahl der vorübergehenden Besucher und Touristen, welche jährlich nach Karlsbad kommen, erreicht die Zahl 200.000.

KONSTANTINSBAD.

538 m über dem Meeresspiegel.

Verbindung: Station der Lokalbahn Neuhof—Bezdružice an der Strecke Pilsen—Eger.

Saison. Badertaxe: Vom 1. Mai bis zum 30. September. Die Badertaxe wird in 3 Klassen eingeteilt.

Heilmittel: Natürliche Kohlensäure- und Schwefelquellen, Moorbäder, Elektrotherapie, Höhensonne, Diathermie, Hand- und Elektrovibrationsmassage.

Indikationen: Herz- und Frauenkrankheiten, Gicht, Rheumatismus, Nervenkrankheiten, Blutarmut, Arterienverkalkung, Magenerkrankungen.

Ärzte: 2 Badeärzte.

Wohnung und Verpflegung: Wohnungen im Kurhaus mit der Gesamtanzahl von 160 Zimmern.

Sport und Vergnügungen: Konzerte, Angeln, Jagd, Touristik.

Auskünfte: Bäderverwaltung in Konstantinsbad.

KRONDORF-SAUERBRUNN BEI KARLSBAD.

328 m Seehöhe.

Liegt auf der Hauptstrecke Prag—Karlsbad inmitten prachtvoller Walder. Ursprungsort des Heil- und Tafelwassers Krondorfer Sauerbrunn.

Trinkkuren: Hauptsachlich bei Verdauungs-, Magen-, Darm-, Leber- und Harnblasenerkrankungen und bei Nierenleiden; unschätzbares Mittel zur Vorbeugung der Grippe-, des Typhus und anderer Epidemieerkrankungen.

GIESSHÜBEL-SAUERBRUNN.

360 m über dem Meeresspiegel.

Verbindung: Endstation der Lokalbahn Wickwitz—Giesshübl-Sauerbrunn. Anschluss an die Hauptstrecke Prag—Eger—Prag. Autobusverbindung mit Karlsbad

Saison. Kurtaxe. 15. Mai bis 5. September. Kurtaxe wird nicht erhoben.

Heilmittel: „Mattoni Giesshübler" Mineralwasserkuren. Badeanstalt mit Bädern jeder Art, natürliche Kohlensäure- und Moorbäder, elektrische Massage, Inhalationen, Flussbäder.

Indikationen: Kehlkopfkrankheiten und Bronchitis, Magen-, Darm-, Nierenkrankheiten, Blasenerkrankungen.

Wohnung und Verpflegung: Im Schlosshotel, Wilhelminenhof, Heinrichshof, Familienpension, Kurrestaurant. Diät- und orthodoxe Küche.

Sport und Vergnügungen: Tennis, Angeln, Ausfluge, Konzerte, Tanz.

Auskünfte: Bäderverwaltung in Giesshübl-Sauerbrunn und Karlsbad.

BAD KÖNIGSWART.

590 m über dem Meeresspiegel.

Verbindung: Schnellzugsstation an der Strecke Prag—Pilsen—Eger. Autobusverbindung mit Marienbad.

Saison. Badertaxe: Vom 1. Mai bis zum 30. September Badertaxe bei einem Aufenthalt von wenigstens 8 Tagen Kč 40.— bis 80.—.

Heilmittel: 6 Heilquellen, von welchen 4 zum Baden dienen und 2 („Viktor-" und „Richardquelle") zum Trinken. Moor-, Kohlensäure-, elektrische, Fichtennadelbäder, Hydrotherapie.

Indikationen: Blutkreislaufstörungen, Bleichsucht, Blutarmut, Nervenerkrankungen, Hysterie, Frauen- und Herzkrankheiten.

Ärzte: 2 Badeärzte.

Wohnung und Verpflegung: Im Kurhaus, in einigen grösseren Hotels und Restaurants und in zahlreichen Villen.

Sport und Vergnügungen: Tennis, Schwimmen, Touristik, Konzerte.

Auskünfte: Stadtamt Bad Königswart oder bei der dortigen Bäderkommission.

BAD LETINY.

468 m Seehohe.

Verbindung: Die Verbindung vom Bahnhof Blovice und Klatovy besorgt ein Autobus.

Heilmittel: Alkalische Quelle des hl. Vintíř, Moor.

Indikation: Nervenkrankheiten, Gicht, Rheumatismus, Frauen- und Blutkrankheiten, Rekonvaleszens.

BAD LIEBWERDA.

385 m Seehohe.

Verbindung: Eisenbahnstation Haindorf—Bad Liebwerda.

Heilmittel: Drei eisenhältige Sauerbrunnen, Original Heller-Bad, Hydrotherapie, Trinkkur.

Indikation: Ischias, Frauenkrankheiten aller Art, Blutarmut, Bleichsucht, Rekonvaleszens.

MARIENBAD.

628 m über dem Meeresspiegel.

Verbindung: Schnellzugsstation der Strecke Prag—Eger—Nürnberg—Paris, Warschau—Prag—Marienbad—Eger, Berlin—Eger—Wien. Direkte Wagen von allen wichtigsten Hauptstadten des Kontinents. Internationale Flugstrecke und Flugplatz. Jährlich bis 40.000 Kurgaste.

Saison. Kurtaxe: 15. April bis 15. Oktober.

Heilmittel: a) Heilquellen (40 verschiedene Heilquellen). Kalte abführende Quellen. Eisensauerlinge, Sauerbrunnen zu Kohlensäurebädern und Moor.

b) Drei Badeanstalten für Kohlensäure- und Moorbäder. Hydrotherapie.

c) Terrainkuren in reichlichen und mannigfaltigen Spaziergängen in den bewaldeten Bergen und alle Hilfsmittel der physikalischen Therapie.

Indikationen: Vor allem Fettleibigkeit und Verstopfung, Nierenkrankheiten, Herz- und Blutkreislauferkrankungen, Magen- und Darmkrankheiten, Erkrankungen der Harnwege u. s. w.

Arzte: 68 Ärzte.

Wohnung und Verpflegung: 183 Kurhäuser mit 4.039 Zimmern und 7.460 Betten, 54 Hotels mit 2.686 Zimmern und 4.238 Betten zum Preise von Kč 20.— bis 90.—.

Sport und Vergnügungen: Golf, Tennis (internationale und interurbane Klubturniere), Pferderennen, Schiesstätte, Schwimmbad mit Strand, Reiten, Fechten, Jagd, Angeln, in den Wintermonaten Skisport u. s. w. Kurkapelle (48 Mann), ausserdem Symphoniekonzerte, Theater, Variété.

Reisebureaux: 4 Reisebureaux.

Auskünfte: Amtliche Bäderverwaltung in Marienbad oder Stadtamt in Marienbad.

BAD „LÁZNĚ SV. MARKETY" (BAD DER HL. MARGARETHE.)

619 m Seehohe.

Verbindung: Eisenbahnstation Prachatice der Strecke Číčenice—Haidmühle, Abzweigung der Hauptstrecke Pilsen—České Velenice.

Heilmittel: Physikalische, hauptsächlich Wasserkur, Sonnen- und Luftbäder, Diätetische Kur.

Indikation: Erschopfung, Chronische Nervenleiden, Stoffwechsel.

BAD MLÁZOVICE.

306 m Seehöhe.

Verbindung: Haltestelle Lhota Šárová—Mlázovice auf der Strecke Chlumec—Trutnov.

Heilmittel: Moorbäder.

Indikation: Rheumatismus, Gicht, Ischias, Frauenkrankheiten, Blutarmut, Rekonvaleszens.

BAD MŠENÉ.

210 m Seehohe.

Verbindung: Eisenbahnstation Mšené Lázně der Strekke Vrañany—Libochovice—Louny. Autobusverbindung Mšené—Praha, Mšené—Roudnice a. E., Mšené—Slaný—Kladno, Mšené—Libochovice, Mšené—Velvary.

Heilmittel: Moor-, Kohlensäure- und elektrische Bäder, Wasserkur, Diathermie. Behandlung durch Hohensonne Massage, Zandern.

Indikation: Rheumatismus, Gicht, Ischias, Frauenkrankheiten, Blutarmut, Rekonvaleszens.

BAD OSTROV.

238 m Seehohe.

Verbindung: Eisenbahnstation Mstětice— Ostrov auf der Strecke Prag—Lysá n. L.—Hradec Král. Verbindung mit dem Bad per Autobus.

Heilmittel: Schwefel-eisenhältige Quelle.

Indikation: Rheumatismus, Gicht, Ischias, Nerven-, Haut- und Frauenkrankheiten, Blutarmut.

BAD PODĚBRADY.

187 m über dem Meeresspiegel.

Verbindung: Schnellzugsstation der Hauptstrecke Prag—Koniggrätz.

Saison. Kurtaxe: Ganzjährig geöffnet. Hochsaison vom 1. Mai bis zum 30. September, Kurtaxe nach 4 Klassen von Kč 39.— bis 120.—. Ausserhalb der Saison zahlt man Kč 12.— pro Person.

Heilmittel: 17 Kohlensäurequellen, modernst eingerichtetes Untersuchungsinstitut, Bad für physikalische- und Hydrotherapie, Trink- und Diätkuren.

Indikationen: Herzfehler, Arterienverkalkung, Lungenemphyseme, Gicht, primäre Erkrankungen der Harnwege, Klimakterium, Darmkatarrhe, Magenstorungen, Katarrhe der Atmungsorgane, Raucher- und Alkoholikerkatarrhe, chronische Haut- und Frauenkrankheiten, Neurosen, Neurasthenie, Erschöpfung, Rekonvaleszenz.

Ärzte: 20 Badeärzte. Im Untersuchungsinstitut 5 Ärzte.

Wohnung und Verpflegung: Bäderhotel mit 75 Zimmern, ausserdem Appartements. Winterbad mit 34 Zimmern. Diätküche. Kurhaus im Park mit 45 Zimmern. Neubad. Ausserdem stehen Zimmer in Hotels, Pensionen und Privathäusern zur Verfügung. Verpflegung im Bäderhotel. Winterbad, Schloss und in privaten Hotels und Restaurants. Ebenfalls diätetische Küche.

Sport und Vergnügungen: 4 Tennisplätze, Spielplatz für Ball und Fussball, Turnplatz für Leibesübungen, Reitbahn, Wettschiessen, Angeln, Jagd, Flussbad und Sandstrand, Kahnverleih, Kinderspielplatz, Spaziergänge, Ausflüge, Zweimal täglich Militärmusik, Abendkonzerte, Theater, Kino, Puppentheater für Kinder, Tanzabende, Bücherei, Lesesäle, Kunstausstellungen.

Kurfrequenz: Jährlich 10.000 Kurgäste und 22.000 Passanten.

Auskünfte: Zentraldirektion der Kohlensäurebäder- und Quellenaktiengesellschaft in Podiebrad.

BAD SADSKÁ.

213 m Seehohe.

Verbindung: Auf der Strecke Prag—Poříčany—Nymburk.

Heilmittel: Alkalische Quelle 11° C. Kohlensäure-, Moor-, Dampf- und Sandbäder.

Indikation: Magen-, Darm- und Herzerkrankungen. Blutarmut.

TEPLITZ SCHÖNAU.

228 m über dem Meeresspiegel.

Verbindung: Eisenbahnstation im Ort, Strecke Aussig a/E.—Komotau.

Saison. Kurtaxe. Ganzjährig geöffnet. Hochsaison vom 15. Mai bis zum 30. September. Kurtaxe 30 bis 150 Kc.

Heilmittel: Radioaktive Aktratothermen, 100 M. E., mit einer Temperatur bis zu 40° C. Moor, Emanationskammern, physikalische und medico-mechanische Therapie jeder Art.

Indikationen: Gicht, Lähmungen jeder Art, Folgen schwerer Verwundungen und Knochenbrüche.

Ärzte: 5 Badeärzte.

Wohnung und Verpflegung: Neben zahlreichen Privatwohnungen stehen zur Verfügung: Kurhotel „Steinbad" — 60 Zimmer, Städtisches Bauerinstitut mit 100 Zimmern, Neubad, Stadtbad. Ferner hat die Herrschaft Clary Aldringen in den Hausern „Herrenhaus", „Kurgartengebaude" und „Furstenbad" 180 Zimmer mit allen Kureinrichtungen. „Deutsches Haus" hat 40 Zimmer. Verpflegung in den Kurhausern und in privaten Restaurants.

Sport und Vergnügungen: Tennis, Schiesstätte, Fussball, Hallenschwimmbad, Kurkonzerte, Theater (Oper, Lust- und Schauspiel), Kino, Bars etc. Ausflüge in die Umgebung.

Auskunfte: Direktion des Stadtbades in Teplitz-Schönau.

BAD TOUŠEŇ.

172 m Seehohe.

Verbindung: Eisenbahnstation Toušeň der Strecke Brandýs n. L.—Čelakovice.

Heilmittel: Eisenhältiger Sauerbrunn und Moor; Trinkkur; Kohlensauere und Moorbader, physikalische Kur.

Indikation: Gelenks- und Muskelrheumatismus, Gicht, Exsudate, verschiedene Neuralgien (hauptsachlich Ischias), Frauenkrankheiten, Bleichsucht.

BAD VELICHOVKY.

290 m über dem Meeresspiegel.

Verbindung: Eisenbahnstation Josefov—Jaroměř.

Saison. Badertaxe: Saison vom 1. Mai bis zum 30. September. Bädertaxe Kč 20.— bis 45.—.

Heilmittel: Grosse Moorlager, Moorbäder, Einrichtung für physikalische Therapie, Inhalatorium, Sonnen- und Luftbäder.

Indikationen: Rheumatismus, Gicht, Ischias, chronische Entzündungen der weiblichen Organe mit restlichen Exsudaten und Ausfluss, Rekonvaleszens.

Ärzte: 3 Badesärzte.

Wohnung und Verpflegung: In den Bädergebäuden und Bäder-Parkvillen mit der Gesamtanzahl von über 200 Zimmern zu mässigen Preisen. Garage. Kost im Bäderrestaurant zu mässigem Preis. Auch Diätküche.

Sport und Vergnügungen: Tennis, Spielplatz für Volleyball, Bootfahrten im Waldsee Touristik, Ausflüge. Täglich Konzerte, Tanzabende, Bücherei.

Auskünfte: Direktion der Bades Velichovky bei Jaroměř.

BAD ŽELEZNICE.

316 m Seehohe.

Verbindung: Eisenbahnstation Jičín der Strecke Prag—Nymburk—Jičín, Mladá Boleslav—Jičín oder über Chlumec—Ostroměř.

Heilmittel: Moorlager, künstliche kohlensauere Bäder, Fichtennadel- und Moorbäder, Wasserheilanstalt.

Indikation: Muskel- und Gelenksrheumatismus, Nervenentzündungen und Muskellähmungen, Ischias, Exsudate, Hauterkrankungen, Rekonvaleszens.

PRAHA:
Wilsonovo nádražĭ.
Wilson-Bahnhof.
La gare Wilson.
Wilson station.

DAS WANDERN DURCH DAS BÖHMISCHE LAND.

Redakteur JAROSLAV DOSTÁL, Fachlehrer.

(Abkürzungen: KČST. — Klub der čechoslovakischen Touristen mit dem Sitz in Prag II., Mikulandská 7, ganzstaatliche touristische Korporation mit 120.000 Mitgliedern. — ČSR. — Čechoslovakische Republik. — rom. — romanisch, bar. — barock, got. — gotisch. Andere Abkürzungen ergeben sich aus dem Text.)

Das Böhmische Land ist von einem schanzenähnlichen Randgebirge umgeben, welches zur Moldau und Elbe abfällt. Malerische Täler der Flüsse teilen das Bergmassiv in einige Grenz- und innere Gruppen. Jede von ihnen hat eine eigene individuelle Schönheit und eigene Romantik. Wir werden flüchtig einzelne Gebiete durchwandern, um zu erkennen, was jedes von ihnen Interessantes birgt.

Wir beginnen unsere Wanderung am Spiglitzer (Glatzer) Schneeberg.

DER SPIGLITZER (GLATZER) SCHNEEBERG.

Der Spiglitzer Schneeberg bildet den Gebirgsknoten an der Grenzscheide Böhmens, des Mährisch-schlesischen Landes und der Glatz, welche noch vor anderthalb Jahrhunderten zur Böhmischen Krone gehörte (noch heute gehört Glatz zur Prager Erzdiözese) und welche mit ihren Grenzbergen und dem Flusse Neisse ein Miniaturbild von Böhmen darstellt. In der Gruppe des Spiglitzer Schneeberges berühren sich das Adlergebirge, das Habelschwerdter Gebirge und Reichensteiner Gebirge, das Gesenke und die Böhmischmährische Höhe. Die Kahlkoppe des Schneebergs (1422 m mit dem Aussichtsturm) befindet sich schon auf der preussischen Seite eng an der Grenze. Auf dieser Seite liegt auch die preussische Baude Schweizerei, eine Viertelstunde vom Gipfel entfernt (Achtung, dass wir die Grenze nicht überschreiten!), mit einer Baude und mit den Quellen des Flusses March. Sie bietet einen herrlichen Rundblick. Wegen dieser Aussicht und wegen der dichten Wälder an den weit auseinander liegenden Gabelungen dieser Quelle wird der Gipfel häufig aufgesucht. Den Gipfel erreichen wir am besten von der Stadt Mährisch Altstadt unter dem Spiglitzer Schneeberg, eine gewesene Bergbaustadt mit einer Baude des KČST.

DIE BÖHMISCH-MÄHRISCHE HÖHE.

Südwestlich breitet sich die Böhmisch-mährische Höhe aus, das ausgedehnteste čechoslovakische Gebirge, welches einen grossen Teil Böhmens und des Mährisch-schlesischen Landes von der Moldau und Elbe biz zur Thaya und March einnimmt. Das Gneisgebirge mit Granitgruppen teilen die Flüsse Loučná, Chrudimka, Doubravka, Sázava mit der Želivka und Lužnice mit der Nežárka durch tiefe Täler in zahlreiche Gebirgsgruppen und Züge. Es ist eine wellenförmige Landschaft schwermütiger, stiller Schönheit mit Hügeln nicht über 800 m. Die hochsten sind die Berge Žďárské und Jihlavské (Iglauer Berge), mit welchen die Berge Železné und das südböhmische Gneis-, Granit- und Schieferbergmassiv (Sázavatal und das innere Moldauland), sowie das teichreiche Budweiser und Třeboňer Becken verbunden sind.

DIE BERGE ŽĎÁRSKÉ.

(Neun Felsen.)

Der Gebirgszug der Berge Žďárské erhebt sich an der Landesgrenze und fällt, stellenweise ziemlich steil, nach Böhmen und Mähren ab. Manche Gipfel sind mit Felsengruppen gekrönt (die höchsten „Devět skal" 837 m, „Tisůvka". von deren malerischem „Čertův kámen" sich eine dankbare Aussicht bietet, „Drátničky". die rätsel-

haften „Perničky" mit Tümpeln, welche vielleicht heidnische Opferaltäre oder Wachtfeuerplätze waren), oder es sind gedehnte Gebirgskämme („Žákova hora" 809 m mit dem Aussichtsturm, Steinberg). Mit allmählich niedriger werdenden Bergen und Hügeln geht das Gebirge Žďárské in die Elbeebene über. Es sind hier die Städte: Česká Třebová, ein Eisenbahnknotenpunkt, die Stadt Litomyšl, der Geburtsort des grössten slawischen Musikgenius Bedřich Smetana, der im hiesigen Schloss geboren wurde. Dieses Schloss ist nach dem Prager Belvedere das schönste Renaissance-Gebäude in Böhmen. Unweit von Litomyšl liegt der historisch bekannte „Růžový palouček" (Rosen-Au). Die Dekanalkirche in Vysoké Mýto birgt ein prachtvolles Bild des berühmten bohmischen Malers des XVII. Jahrhunderts Petr Brandl. Von Polička verkehrt ein Autobus nach Svratka, ein beliebter Sommeraufenthaltsort einer ganzen Reihe hervorragender čechischer Maler, welche die träumerische Schönheit der gebirgigen Gegend hierher lockte.

DIE BERGE ŽELEZNÉ.

Die Berge Železné, über 60 km lang, zweigen von den Bergen Žďárské gegen Nordwesten ab und breiten sich zwischen den Flüssen Chrudimka und Doubravka aus. Sie sinken gegen die Elbeebene ab und sind mit weiten, dichten Wäldern bewachsen. Die Städte in diesem Gebiete sind: Chrudim, der Geburtsort des Erfinders der Schiffschraube Josef Ressl. Unweit, in der Gemeinde Kočí, steht eine sehenswürdige Holzkirche. Die Stadt Čáslav, in deren Rathaus die irdischen Ueberreste des unbesiegten Hussitenführers Jan Žižka z Trocnova aufbewahrt sind. In der Nähe das wunderschöne Schloss Kačina. Die Stadt Kutná Hora ist durch die Kathedrale der hl. Barbara berühmt, die Nachbargemeinde Sedlec durch den fünfschiffigen Dom und durch das bemerkenswerte Beinhaus.

SÁZAVA-LAND UND DAS MITTEL-BÖHMISCHE GRANITHUGELLAND.

Es ist ein wellenformiges Hugelland geringer Hohe, dessen Gebirgskämme und Gipfel (Křemešník, Blaník) kaum 800 m Hohe erreichen. Es sinkt, längs des Flusslaufes der Sázava und ihrer Nebenflusse Blanice, Želivka und Bystrá dem Westen zu. Diese Flüsse haben im Granit-, Gneis- und Schiefergestein tiefe Klüfte ausgehohlt. Das Gebiet unterhalb des Hohenzuges, das sogenannte „Posázaví", wird von der Eisenbahn auf hohen Brücken über tiefen Schluchten durchquert und muss auch zahlreiche Tunnels passieren. Durch das Tal der Sázava führt der sogenannte „Posázavská stezka" (Sázava Fussweg) längs des Flusslaufes von seiner Mündung bis zu den Quellen.

Bedeutungsvolle Plätze: Bei Vraný an der Moldau befindet sich eine grosse Talsperre, ein Meisterwerk der Technik. Bei Benešov, wo auf den Ruinen des Minoriten-Klosters eine Gedenktafel der im Weltkriege internierten Italiener angebracht ist, steht das Schloss Konopiště, wo im Jahre 1914 Kaiser Wilhelm II. und der österreichische Thronfolger Erzherzog Ferdinand d'Este den Krieg beschlossen haben. Die Stadt Tábor, die Wiege des Hussitentums, von den Hussiten im Jahre 1420 gegründet, hat viele architektonische Andenken an jene Zeit. Die unweit gelegene Burg Kozí war der Zufluchtsort des Religions-Reformators Meister Jan Hus und hat für die Čechen dieselbe Bedeutung, wie die Wartburg für die Deutschen. Am oberen Flusslauf der Sázava liegt Německý Brod (Deutsch Brod), das Zentrum der Kartoffelgegend und Přibyslav, in dessen Nähe, auf der Stelle wo der Hussitenführer Jan Žižka z Trocnova im Jahre 1424 gestorben ist, ein monumentaler Grabhügel aufgestellt wurde und Borová, der Geburtsort des politischen Führers Karel Havlíček Borovský.

DAS MITTLERE POVLTAVÍ.

(Moldauland.)

Unter dem Týn nad Vltavou verlässt der Fluss Moldau das Gneisgebiet und tritt in das Mittelbohmische Granitmassiv ein. Er durchfliesst es bis zu den „Svatojánské proudy" (St. Johann-Stromschnellen), deren Romantik bei der grossen Talsperre endet. Die Floss- und Schifffahrt, angefangen von Červená, ermoglicht eine bequeme Besichtigung dieser abgesonderten, schonen Gegend. Oberhalb der Mündung des Flusses Otava in die Moldau erhebt sich die alte Burg Zvikov und weiter das Schloss Orlík, welches viele Andenken an Napoleon birgt, denn der Vorfahr des jetzigen Eigentümers Schwarzenberg war der Sieger in der Volkerschlacht bei Leipzig (1813). Unweit von Prag liegt an der Moldau Zbraslav mit einem Schloss und einer Kirche, in welcher sich ein Madonnenbild auf Holz gemalt aus dem XIV. Jahrhundert befindet und wo die Schädel der letzten Přemysliden, einem koniglichen Geschlecht, welches in Böhmen seit undenklichen Zeiten bis zum Jahre 1306 herrschten, untergebracht sind.

DAS BUDĚJOVICER (BUDWEISER) UND TŘEBONĚR (WITTINGAUER) BECKEN.

Zwischen der Böhmisch-mährischen Hohe, den Bergen „Novohradské" (Gratzner-Gebirge) und dem Bohmerwald, breitet sich ein flaches Gebiet aus, entwässert durch die Moldau und ihre Nebenflüsse Malše, Lužnice und Nežárka, mit unzähligen Teichen, unter welchen der grösste der „Rožmberk" (720 ha) und der Grenzteich „Staňkovský" sind. Diese Teiche entstanden im XVI. Jahrhundert aus ausgedehnten Sümpfen. Eine niedrige Wasserscheide teilt die Ebene in das Budějovicer und Třeboněr Becken. Der Mittelpunkt dieses Gebietes sind České Budějovice (Bohmisch Budweis) mit einem Gewirr sich schlängelnder Gässchen, mit vielen Klostern und Kirchen, von denen die Kathedrale mit dem „Schwarzen Turm" aus ihrer Umgebung hervorragt. In der Umgebung von Třeboň sind grosse Teiche. In Jindřichův Hradec (Neuhaus) bezeichnet der gotische Turm der Dekanalkirche den 15. Meridian; die mächtige Schlossburg weist alle bedeutungsvollen Bauperioden auf.

DIE BERGE NOVOHRADSKÉ.

(Gratzner-Gebirge.)

Zwischen der Krümmung der Moldau bei Vyšší Brod (Hohenfurth) und dem oberen Flusslauf der Lužnice, breitet sich an der Grenze das Gratzner-Gebirge aus. Aus ihrem Granit- und Gneiskamm ragen durch Felsengruppen gekronte Gipfel hervor, von welchen sich weite Rundblicke zu uns. nach Oesterreich und auf die Alpenzüge eroffnen. Der hochste Berg Viehberg, 1111 m hoch und der Berg Mandelstein liegen schon auf österreichischer Seite. Auf unserer Seite erheben sich die Berge „Vysoká" (Hochwald) 1050 m und „Myslivna" (Jägerhütte) 1044 m. Beide sind dicht, stellenweise auch mit Urwäldern, bewachsen. Mit dem Grenzgebirgszug vereinigen sich oberhalb der Stadt Kaplice (Kaplitz) die Berge „Slepičí".

deren höchster Berg „Kohout" (953 m) ein ausgezeichneter Aussichtspunkt ist. Den Mittelpunkt dieser Landschaft bildet das malerische Städtchen Nové Hrady (Gratzen) mit einem Serviten-Kloster, einer alten Kirche der ursprünglichen Burg und dem neuen Schloss mit einem schönen Park. Unweit steht die mittelalterliche Burg Zuckenstein, das Städtchen Stropnice (Strobnitz) und der Wallfahrtsort Dobrá Voda (Brünnl), ein ausgezeichnetes Touristenziel. In der Nähe befinden sich beinahe noch unbekannte Urwald-Reservationen, kleine Dörfer der Holzbauern und schöne Waldtäler, welche zum Grenzgebirge führen. Bekannt in der Gratzengegend ist Trocnov, wo Fundamente dreier Höfe erhalten blieben und wo ein Felsblock den Geburtsort des berühmten Hussitenführers Jan Žižka z Trocnova bezeichnet. Die Ausgrabungen von Trocnov sind in einem Museum im unweit gelegenen Borovany untergebracht. Daselbst steht ein Žižka-Denkmal und ein Augustiner-Kloster. Östlich umsäumt die Gratzner-Berge die Strecke České Budějovice (B. Budweis), Horní Dvořiště (Oberhaid).

DER BÖHMERWALD - ŠUMAVA.

Die Grenze zwischen dem Böhmerwald und der Böhmisch-mähr. Höhe (falls wir das Gratzner-Gebirge für eine selbständige Gruppe rechnen), bildet der obere Flusslauf der Moldau zwischen Vyšší Brod (Hohenfurth) und Č. Budějovice (Budweis). Den Kern des Bohmerwaldes bildet der Gebirgszug von „Vítkův Hrádek" (Wittinghausen) zum Všeruber (Neumarker) Engpass, welcher eine natürliche Mauer zwischen Böhmen und Bayern bildet. Der hochste Teil dieses Gebirges ist das Gneisplateau „Gefilde" (Kvildy) zwischen den Quellen der Moldau und Otava. Im Südosten stossen an das Plateau zwei Granit-Kämme, und zwar das Gebirge des Plockensteins mit dem Dreisesselberg, dem Berg Hochfichtel, der Gebirgskamm des St. Thomasgebirges mit der Ruine Wittinghausen und das Želnavské (Salnauer-) Gebirge mit dem hochsten Kuppen, der Fuchswiese. Auf dem Boubín (Kubani) blieb der letzte wirkliche Urwald Mitteleuropas erhalten. In diesem Granit- und Gneismassiv wuschen die Moldau, die Otava mit ihren Quellen „Vydra" und „Křemelná" (Kieslingsbach), der Fluss Blanice vom Husinec bis zu den Burgruinen „Husy", tiefe, malerische Täler aus. Das Granulitgebirge Planskaer Wald mit dem hochsten Gipfel Schöninger—Kleť, fällt allmählich in die Budějovicer Ebene ab. Im Nordwesten schliesst sich an diese Gebirgsmasse das Künische Gebirge (Královský hvozd) mit der Seewand, dem Osser und dem schon auf bayerischen Boden liegenden Arber an. Wegen der Herrlichkeit der Seen, der Tiefe der Wälder, der Hohe der Berge und der Romantik der Täler gehört dieses Gebirgsgelände zu den besuchtesten Plätzen des Bohmerwaldes. Das Künische Gebirge sinkt stufenförmig zum Všeruber Engpass (Neumarker), über welchen sich schon der Čerchov, der erste Berg des Bohmischen Waldes, emporhebt.

Die Bewohnerschaft ist grosstenteils deutsch, bei Kubice und um Stachy sind Čechen. Seit jeher war es ein freies Volk, um Stachy waren es die „Královàci", in der Umgebung von Domažlic (Taus) die „Chodové", welche ihre Tracht bewahrten und um Volary (Wallern), waren es die Wallinger. Die ehemaligen Wachtdörfer waren konzentriert, die Distributions-Dörfer waren um die Gerichtsvogtei mit dem Türmchen zerstreut. Čechische Bauernhäuser haben steile Dächer und zwischen den Balken der Wände weisse Zwischenräume, die deutschen Bauernhäuser breite Dächer mit dunklen Zwischenräumen, wie wir es in Volary (Wallern) sehen, wohin Kolonisten eine Bauart nach Schweizer Typus gebracht haben. An diese Herkunft erinnert in einigen deutschen Dörfern auch der Schweizer Charakter des Volkstanzes. Bis auf die heutigen Tage ist hier der Brauch, dass bei Kreuzen, an Strassenkreuzungen und über Bäche Totenbretter gebaut, beziehungsweise gelegt werden. Der Böhmerwald fand seine Bewunderer in dem čechischen Schriftsteller Karl Klostermann und im deutschen Dichter Adalbert Stifter.

Durch den Böhmerwald führen zwei rotmarkierte Hochstrassen. Die erste führt von Vyšší Brod (Hohenfurth) auf den „Vítkův Hrádek" (Wittinghausen), von dessen Burgturm sich (ausser der Aussicht vom Fuchsberg) der herrlichste Rundblick im ganzen Böhmerwald bietet. Weisters führt dieser Weg auf den „Plechý" (Plöckenstein) 1378 m mit dem Stifter-Denkmal oberhalb des Plockensteiner See uber den „Třístoličník" (Dreisesselberg) mit schoner Aussicht, weiters längs der Moldauquellen mit der Baude des KČST., auf den Pürstling—Březník, den idyllischen Schauplatz des Werkes „Aus der Welt der Waldeinsamkeit" von Klostermann, mit dem Lusen im Hintergrund. Dann zum sagenhaften Moorgrund „Rokyta" (Binsenweide), zum „Prášiler" See (Stubenbacher See) und in die Královácer Gemeinde Prášily—Studenbach mit der Baude des KČST. Längs der Grenze führt dieser Weg durch das Künische Gebirge (Královský hvozd) in den Všeruber Engpass (Neumarker) zur Hl. Anna (eine Rotunde im italienischen Stil mit schoner Aussicht) mit einer Baude des KČST. Unweit, auf dem „Brudek" (Furthel), steht das Kirchlein des hl. Wenzel als Andenken an den Sieg Břetislavs (1040). Die zweite Hochstrasse führt von der Zlatá Koruna (Goldenkron), wo Přemysl Otakar II. ein Zisterzienser-Kloster gründete (die gotische Kirche beim Kloster, die drittgrösste in Böhmen, hat schöne Bildhauer- und Malerwerke, besonders das Bild der hl. Jungfrau aus dem XIV. Jahrhundert) über Volary (Wallern), Vimperk (Winterberg), Sučice (Schüttenhofen), Klatovy (Klattau) nad Domažlice.

Im Böhmerwald sind folgende Bauden des KČST.: das „Herrenhaus" in Vyšší Brod (Hohenfurth), die Baude in Volary (Wallern), Lenora (Eleonorenhein), eine Baude bei den Moldauquellen, die Klostermann-Baude auf der „Modrava", die „Mattuš"-Baude am Panzer und die Baude beim Schwarzen See. In den Böhmerwald führen aus dem inneren Land sechs markierte Wege, ansonsten durchzieht den Böhmerwald ein ganzes Netz von Markierungen. Zahlreiche Autobusverbindungen ermöglichen auch den Besuch entfernterer Orte. An der Moldau liegt Vyšší Brod (Hohenfurth), dessen Kloster kostbare künstlerische Andenken birgt. Unweit, unter der Teufelsmauer, befinden sich die berühmten Teufels-Stromschnellen. Die Stadt Český Krumlov (Böhmisch Krumau) bewahrte den Charakter einer mittelalterlichen Stadt. Hluboká (Frauenberg) ist bekannt durch das herrliche Schwarzenbergsche Schloss. In Hořice (Horitz im Böhmerwald) werden die weltbekannten Passionsspiele abgehalten. Bei Prachatice liegt Husinec, der Geburtsort des Meisters Jan Hus, welcher am 6. VII. 1415 in Konstanz den Feuertod erlitt. Dieser Tag ist ein Staatsfeiertag in der ČSR. Die Stadt Strakonice ist durch ihre Fezfabrikation berühmt. Písek hat die älteste Steinbrücke in Bohmen. Sušice (Schüttenhofen) hat ein herrliches, altes Rathaus. Die Stadt Klatovy (Klattau) ist durch ihre Nelkenzucht bekannt.

DER BÖHMISCHE WALD, DAS FICHTELGEBIRGE, DER KAISERWALD, DAS TEPLER, UND DUPPAUER GEBIRGE.

Oberhalb des Všeruber (Neumarker) Engpasses erhebt sich, als erster und höchster Berg des Böhmischen Waldes, der Čerchov mit der Pasovský-Baude des KČST. und dem „Kurz"-Aussichtsturm, von welchem sich ein weiter Ausblick nach Böhmen und Bayern eröffnet. Der Grieskamm des Böhmischen Waldes ist 100 km lang und ist charakteristisch durch scharfe Gipfel. Im Norden endet er mit dem „Dyleň" (Dillenberg). Dieser wird von der bohmischen Seite wenig besucht. Aufgesucht wird nur sein südlicher Teil, Čerchov 1039 m, Česká Kubice und Babylon mit čechischen Pensionaten, Domažlice mit der ehemaligen Choden-Burg und einer got. Kirche, die romantische Landschaft „Chodsko" (Chodenland), Újezd mit dem Gut, wo der Choder Märtyrer Jan Sladký Kozina, welcher im Chodenland die Freiheit des Bauernvolkes verteidigte, geboren wurde und Hrádek mit dessen Denkmal, Trhanov und Klenec, die Wirkungsstätte des Komponisten Jindřich Jindřich, des Schriftstellers Jan Vrba und des verstorbenen J. Š. Baar, dessen Denkmal, ein Werk von Šaloun, auf der Koppe „Na Výhledech" aufgestellt ist. Die wichtigste Stadt des Böhmischen Waldes ist Tachov (Tachau), wo Fürst Soběslav I. im Jahre 1131 eine Burg erbauen liess. Daselbst haben die Hussiten unter Prokop Holý die Kreuzfahrer geschlagen, wobei sie grosse Beute machten. Die Stadt bewahrte ihren altertümlichen Charakter mit einem Gewirr enger Gässchen. Von hier aus ist des Touristen Ziel die Stadt und Burg Přimda (Pfraumberg), von der sich eine schöne Aussicht in die weite Umgebung eroffnet. Die Burg wird von der Geschichte über die romantische Entführung der Tochter Kaiser Heinrichs I. — Helene — umsponnen. Für Touristen, die auch vor entfernteren Wanderungen nicht zurückschrecken, empfehlen wir den Marsch von Tachov (Tachau) nach Cheb (Eger) ca 15—20 km.

SMRČINY (FICHTELGEBIRGE.)

Am rechten Ufer des Flusses Ohře (Eger), unterhalb des Dillenberges, endet der Böhmische Wald und aus dem Egerbecken erhebt sich plötzlich, wie ein Granit-Hufeisen, das Fichtelgebirge, ein Gebirgsknotenpunkt zwischen dem Bohmischen Wald und dem Fränkischen Wald, dem Fränkischen Jura und dem Erzgebirge. Das Fichtelgebirge durchfliesst die Eger, welche unter den „Smrčinský Sněžník" (Fichtelberg) entspringt. Bedeutungsvolle Orte des Fichtelgebirges sind die Städte Františkovy Lázně (Franzensbad), Aš (Asch), welche dem Drucke der Gegenreformation entging und welche ihr altes Gepräge behielt und Cheb (Eger). Im Egerland blieben die Eigentümlichkeiten der Bauten, der Volkstrachten und der Mundart bis auf unsere Zeiten erhalten. Eger mit dem königlichen Schloss, der Dekanalkirche, den Klostern, dem denkwürdigen Rathaus und dem Haus „Astoria". wird in der Geschichte häufig erwähnt. Im Jahre 1155 wurde hier Friedrich Barbarossa mit Adelhaid von Vohburg getraut, die Hussiten mit Rokycan an der Spitze verhandelten hier mit den Gesandten der Basler Versammlung. Georg von Poděbrad verlobte hier seine Tochter Zdenka dem sächsischen Konig Albrecht. Die Egerländer waren treue Anhänger des Abwehrkampfes gegen Ferdinand I.; im Jahre 1634 wurde im Bürgerhaus am Marktplatz Albrecht von Wallenstein und im königlichen Schloss seine Generäle ermordet. In der allernächsten Umgebung erheben sich erloschene Vulkane „Komorní" und „Zelená Hůrka" (Kammerhübl und Grünhubl) mit sichtbaren Kratern und von der Station Lindenhau, in einer Stunde erreichbar, Starý Kynšperk (Alt-Kinsberg), die älteste und malerischeste Burg des Egerlandes.

Östlich vom Fichtelgebirge erheben sich der Kaiserwald, das Duppauer und Tepler Gebirge.

Der Kaiserwald steigt vom Egertal steil auf (der höchste Berg Lysina — Kahlberg 978 m) und sinkt langsam in den Pilsner Kessel. Er besteht aus Basalt- und Tuffstein. Am Südabhang liegen die weltbekannten Bäder Mariánské Lázně (Marienbad) und Kynžvart (Konigswart) mit einer Burgruine, einem Wallfahrtsort „U kříže" (beim Kreuz) und einer heidnischen Begräbnisstätte. An der Eger liegen weiters die Städte Kynšperk und Falknov (Falkenau) mit Braunkohlengruben und Loket (Elbogen) mit einer, das Stadtbild beherrschenden Burg. Loket ist eine unserer malerischen Städte.

Das Duppauer Gebirge (Hradiště — Burgstadtl B. 832 m), ist ein zusammenhängendes Basalt- und Tuffsteingebirge, an dessen Fusse weltbekannte Thermen entspringen. Die berühmtesten Thermen der Welt sind die Karlsbader. Die kleine Stadt Duppau gab dem Gebirge den Namen.

DAS TEPLER GEBIRGE.

Die dritte Gruppe bilden die Tepler Berge. An dem Fluss Teplá (Tepl) liegt die Stadt Teplá (Tepl) mit einem reichen Prämonstratenser-Kloster, gegründet im Jahre 1193. Die Klosterbibliothek enthält über 70.000 Bände. Weiters Bečov (Petschau) mit einer schönen alten Burg und Schloss. Im romantischem Tal des Flüsschens Střela, welches das Tepler Gebirge umfliesst, liegt die Stadt Žlutice (Luditz), der Wallfahrtsort in Maria Stock, das Žižka-Schlachtfeld am Berge „Vladař" und das Städtchen Rabštejn (Rabstein) mit einem Schloss an der Stelle der ehemaligen Feste. In der Umgebung ausgezeichnetes Schiefergestein.

DAS PILSNER BECKEN, BRDY-WALD, DAS KLADNO-SCHLANER HÜGELLAND UND DŽBÁN-WALD.

Mit dem Bohmischen Wald hängt das mittelbohmische Schiefergestein-Bergland zusammen, welches in das Pilsner Becken und Brdy-Wald eingeteilt ist. Der Bohmerwald, der Bohmische Wald, Brdy-Wald und das Tepler Gebirge sinken in einen Talkessel ab, in welchem die Flüsse Mže, Radbuza, Úhlava und Úslava zusammenfliessen. An ihrem Zusammenflusse liegt die Stadt Plzeň (Pilsen). Reiche Kohlenlager geben den Grund zu reger Industrie.

Südöstlich umsäumen das Becken der Brdy-Wald, ein Gebirgszug von über 100 km Länge mit Quarzsteingipfeln und -kämmen mit dem höchsten Berg „Praha" und „Tok" (857 m). Sie sinken zur Moldau und zur Berounka ab. Der Fluss Litava trennt den Gebirskamm „Hřebeny" vom Brdy-Walde. Dieser rückt weiter in derselben Richtung gegen Prag vor, wo er mit dem Žižka und den „Židovské pece" (Jüdische Oefen) endet. Der Gebirgszug ist dicht bewaldelt; den Kamm entlang führt ein Touristenweg, welcher in die Böhmerwälder Hochstrasse übergeht.

Vom Fluss Berounka, an dessen kalksteinigen Ufern zahlreiche Kalkbrennerein entstanden. dringt in nordlicher Richtung das Kladno-Schlaner Hügelland vor, umsäumt von der Elbeebene.

der Ebene der unteren Moldau und der unteren Eger. Dieses Hügelland durchfliessen die Bäche „Bakovský" und „Kačák", deren Täler zu den malerischesten Plätzen dieser Landschaft gehören. Den nördlichsten Punkt bildet der denkwürdige Berg Říp. Nordwestlich erhebt sich der Džbán-Wald mit dem höchsten Berg Džbán (nur 534 m hoch). An ihren Abhängen, im fruchtbaren, roten Sand gedeiht vorzüglich Hopfen, Zuckerrübe und Obst.

Den Mittelpunkt des Pilsner Beckens stellt die Stadt Plzeň (Pilsen) dar, das „zweite Herz unserer Heimat" und nach Prag die grösste und industriereichste böhmische Stadt, weltberühmt durch sein Bier und seine Eisenindustrie.

Am südlichen Abhang des Brdy-Waldes liegt Blatná, berühmt durch ihre Rosen-Plantagen. In der Kirche eine prachtvolle diamantenbesetzte Wölbung. Das altertümliche Schloss gehort zu den schönsten Schlossbauten in der Republik. — In Lnáře ein Augustinerkloster mit der hl. Dreifaltigkeitskirche. — Březnice, dessen Marienbild in der Schlosskapelle zu den ältesten böhmischen Bildern zählt; die Barockkirche ist ein Werk italienischer Architekten; im Ghetto steht eine alte Synagoge. — Rožmitál unter dem Třemšín hat ein malerisches Schloss, in der Umgebung bekannte Teiche und der Berg Třemšín, die letzte Höhe der Brdyberge. — Příbram ist der Sitz der Montanistischen Hochschule. Daselbst eine Dekanalchirche, alte erhaltene Bürgerhäuser mit schönen Schildern. Oberhalb der Stadt der bekannte Wallfahrtsort „der Heilige Berg", zugängliche Silbergruben, von denen sich die tiefste „Anna-Grube" (über 1350 m tief) in Březové Hory (Birkenberg) befindet.

Der Mittelpunkt des Kladno-Schlaner Hügellandes ist die Bergbau- und Industriestadt Kladno mit grossen Eisenwerken. — In der Umgebung Libušín mit einer alten Burgstätte und einem Kirchlein. — Lány, die Residenz des ersten Präsidenten-Befreiers T. G. Masaryk. Daselbst eine rom. Kirche. — Die Gemeinde Budeč auf einer alten Burgstätte. Das nördliche Gebiet des Hügellandes beherrscht die Stadt Slaný (Schlan). — An der Eger liegt die Stadt Louny der Geburtsort des grossten čechischen Dichters J. Vrchlický und des berühmten Architekten des XV. Jahrhunderts Beneš von Pistov, dessen Werk, der dortige Dom des hl. Nikolaus, sich eines einzigartigen Gewolbes rühmen kann.

DAS ERZGEBIRGE.

Das Erzgebirge erhebt sich steil vom Egertal in direkter Höhe bis zu 800 m. Es bildet einen gleichmässigen Kamm, welcher allmählich nach Sachsen abfällt. Es beginnt mit Maria-Kulm bei Eger, zieht sich in einem 267 km langen Gebirgszug bis zum Nakleřover (Nollendorfer) Engpass, wo es in das Sandsteingebirge ubergeht. Der Gebirgszug hat bewaldete, gewellte Gipfel, zwischen welchen sich ausgedehnte Moorlager, umgeben von Knieholz ausbreiten. Der hochste Berg des Erzgebirges ist der Klínovec — Keilberg 1244 m. Den Namen bekam das Gebirge von seinen ehemaligen Kupfer-, Silber- und Zinnerzlagern. Die Bergleute gründeten Ansiedlungen hoch im Gebirge wie z. B. Gottesgab, Kupferberg, Zinnwald. Die Bergwerke, bis auf die Urangewinnung bei Jáchymov (Joachimsthal), wo sich weltbekannte Radium-Bäder befinden, gerieten grosstenteils in Verfall. Im Erzgebirge blüht die Erzeugung gekloppelter Spitzen, von Musikinstrumenten und Porzellan. Die Musiker stammen meistens aus Přísečnice (Pressnitz) und wandern in die ganze Welt aus. Die Touristenziele im westlichen Teil des Erzgebirges bilden Jáchymov (Joachimsthal) mit dem Keilberg, von dessen Aussichtsturm sich herrliche Rundblicke nach Bohmen und Sachsen bieten, die schöne Bergstadt Vejprty (Weipert) mit bekannten Posamentier-, Spitzen- und Knopffabriken; in der Umgebung vorzügliche Ski-Terrains. Weiters Abertamy (Abertham), das Zentrum der Handschuhindustrie, Kraslice (Graslitz) mit verfallenen Silbergruben und weltbekannter Musikinstrumenten-Erzeugung. Am Bergfriedhof bei Jindřichovice (Heinrichsgrün), unweit von Rotava (Rothau) sind viele tausende Soldaten begraben, besonders die im Weltkriege in Gefangenenlagern internierten und verstorbenen Italiener. Häufig besucht werden auch die Moorlager bei den Grenzseen, bewachsen mit Knieholz und Alpen-Flora. Dieses Gebiet hat den Böhmerwälder Charakter der Binsengewächse und es ist gefährlich, die gut hergerichteten Wege, welche über diesen schwebenden Boden führen, zu verlassen.

Den Touristen-Mittelpunkt des ostlichen Teiles bildet die Landschaft zwischen Jezeří (Eisenberg), Moldava (Moldau) und Komáří Vížka (Mückentürmchen). Auf der Hochebene um Nové Město (Neustadt), Moldau und Jiřetín (Georgenthal) breiten sich wie ein natürlicher Park dichte Wlder aus. Durch das ganze Erzgebirge, über Kämme und Berggipfel, führt eine blaumarkierte Hochstrasse. Auf dem Berg Bouřňák (Stürmer), oberhalb Neustadt, steht eine Baude des KČST., welche den Namen des verdienstvollen Arbeiters auf dem Felde der Touristik und des Ehrenpräsidenten des KČST. Em. Hrubý trägt. Die Eisenbahnstation, von welcher die Baude mit einer herrlichen Aussicht leicht erreichbar ist, ist Hrob (Klostergrab), eine alte Bergbaustadt mit der Kirche der hl. Barbara und der Ruine der historisch interessanten protestantischen Kirche, deren Zerstörung (1618) mit zum Ausbruch des dreissigjährigen Krieges beitrug. — Nové Město (Neustadt) trägt den Charakter einer armen Berggemeinde, hat aber schone Wälder und ein vorzügliches Ski-Terrain. Oberhalb Chabařovice (Karbitz) bei Kulm ist das historische Schlachtfeld, wo im Jahre 1126 Fürst Soběslav I. den Kaiser Lothar geschlagen hat. An das Jahr 1813 erinnern drei Monumente an den zweitägigen Kampf der Franzosen gegen die verbündeten Oesterreicher, Russen und Preussen, in welchem die Franzosen mehr als 10.000 Mann und 80 Kanonen verloren. Längs des Flusses Bilina (Biela) zieht sich das Brüx-Dux-Teplitzer Braunkohlenbecken mit den Städten Chomutov (Komotau), Most (Brüx), Duchcov (Dux), Teplice-Šanov (Teplitz-Schonau), dessen gesuchte Bäder die Industrie und Bergwerke zurückgedrängt haben. In Ervěnice (Seestadl) befindet sich ein grosses Elektrizitätswerk, welches Prag durch eine 86 km lange Leitung mit elektrischen Strom versorgt. Die Umgebung von Horní Litvínov (Oberleutensdorf) weist ein reges Industrie- und Bergwerksleben auf. Die alte Stadt Osek (Ossegg) hat in der Zisterzienser-Kirche, dem Kloster mit Ambyten und dem Kapitelsaal ein ausgezeichnetes Bauandenken.

DAS SANDSTEINGEBIRGE UND DAS BÖHMISCHE MITTELGEBIRGE.

Vom Nollendorfer Bache über die Elbe zum oberen Flusslauf des Kreibitz-Baches, welcher in die Kamnitz mündet, breitet sich längs der böhmisch-sächsischen Grenze das Sandsteingebirge mit dem hochsten Berg, dem Hohen oder auch Tetschner Schneeberg (721 m) genannt, aus. Dieses Gebirge ist aus weichem Sandstein zusammengesetzt, in welchem die Erosionstätigkeit des

Wassers prachtvolle Felsen-Szenerien modellierte. Das linke Elbeufer ist viel höher; hier konzentriert sich die Touristik am erwähnten Schneeberg (herrliche Aussicht) und in der Tyssaer Felsenstadt. Am rechten Ufer Hřensko (Herrnskretschen), der tiefste Punkt in Böhmen, an der Mündung der Kamnitz in die Elbe, ist der Ausgangspunkt in die Böhmische Schweiz. Die bekanntesten Plätze sind die Edmundsklamm, eine Grotte am Kamnitzbach, zu welcher ein Weg durch ein tiefes Tal, durch Tunnels und Galerien zum künstlichen Wasserbehälter und Wasserfall führt. Hinter der Edmundsklamm befindet sich der Wilde Grund mit der Grünen Grotte. Das Prebitschtor ist eine bewunderungswerte, 20 m hohe Sandsteinbrücke. Oberhalb der Gemeinde Rosendorf (in der Kirche 10 Bilder von Brandl) erhebt sich der prächtige Basaltkegel des Rosenberges mit einer der schönsten Aussichten. Die Gemeinde Jetřichovice (Dittersbach) ist der Ausgangspunkt in die Felsenstadt der Dittersbacher Felsen. An der Elbe liegen, durch eine neue Brücke verbunden, die Städte Podmokly (Bodenbach), ohne bemerkenswerte Bauandenken, und Děčín (Tetschen) mit einem imposanten Schloss, neben welchem das Geburtshaus des Gründers des Turnvereines „Sokol", Dr. Mir. Tyrš, steht.

LUŽICKÉ HORY. (DAS LAUSITZER GEB.).

haben ihren eigentlichen Kern in der Lausitz und bilden ein ausgebreitetes Hügelland aus Kalk- und Sandsteinen zusammengesetzt. Den breiten Kamm überragen vulkanische Basalt- und Klingsteinkegel, mit herrlichen Aussichten und malerischen Burgruinen. Das Lausitzer Gebirge ist dicht bewaldet und dort entspringt der Fluss P'oučnice (Polzen). Im Rumburger Ausläufer schliessen sie sich an das Rumburger Granit-Hügelland an und im Süden an den Jeschken-Gebirgszug. Vom Grenzberge Luže (Lausch) steigen die Lausitzer Berge bis zum Jeschken an und enden mit dem Berge Javorník (Ahorn). Ihren Mittelpunkt bildet die Jedlová (Tannenberg) oberhalb einer Waldstation und die Ruine „Tollstein". Den Besuch dieser Burg konnte man einst mit dem Besuch von Zittau, Ovbin und Herrenhut, dem Zentrum der Böhmischen Brüder und auch der Lausitzer Serben, verbinden, was heute beschwerlich ist. In der Umgebung von Česká Lípa (Böhmisch Leipa) bilden das Touristenziel das schöne „Peklo" (Höllengrund), der Berg Sloup (Bürgstein) mit einer Burg und Grotte, Zákupy (Reichstadt) mit einem Schloss, nach welchem der Sohn Napoleons I. den Titel „Herzog von Reichstadt" führte, weiters Bor (Haida), wo auf einem Waldfriedhof 7 Soldaten, erschossen wegen des Rumburger Aufstandes, ruhen, und Kamenický Šenov (Steinschönau) mit bekannten Basaltsäulen in der Umgebung. Im Nachbardorfe Dolní Prysk (Nieder-Preschau) werden Glasarmbänder für den Export nach Indien erzeugt.

Die Textil-, Tuch-, Glas- und Metallindustrie trug dazu bei, dass dieses Gebiet am dichtesten von ganz Böhmen bewohnt ist. Das Zentrum ist die Stadt Liberec (Reichenberg), welche sich durch ihre Fabriken, Arbeiter- und Villenviertel mit den benachbarten Ortschaften verbindet und mit diesen über 100.000 Einwohner zählt. Die Stadt hat hervorragende Bauten, ein Schloss, eine Handelskammer, ein altertümliches Rathaus, einen Steinbrunnen und ein Museum. Die sich rasch und modern entwickelnde Stadt Jablonec (Gablonz) ist der Mittelpunkt der Glasindustrie. Die altertümliche Stadt Česká Lípa (Böhmisch Leipa) hat ein altes Schloss, eine Steinbrücke und ein Jagdschloss, das sogenannte „Rote Haus", heute Museum; von den Kirchen ist die älteste die Friedhofskirche, an das alte Ghetto erinnert der alte jüdische Friedhof. Rumburk (Rumburg) mit dem Wallfahrtskloster, Šluknov (Schluckenau) mit einem Schloss, und Warnsdorf sind Städte der Textilindustrie.

JIZERSKÉ HORY UND ČESKÝ RÁJ. (DAS ISERGEBIRGE UND DAS BÖHMISCHE PARADIES).

Parallell zu den Lausitzer Bergen breitet sich das Isergebirge aus. Es sinkt zu den Flüssen Směda und Iser ab; der letztere Fluss gab dem Gebirge seinen Namen. Der höchste Teil des Isergebirges, der Hohe Kamm, befindet sich schon auf deutschem Boden. Auf der böhmischen Seite breitet sich der Mittlere Iserkamm mit dem Bergen Jizera (Iser) und Holubník (Taubenhaus) aus. Im Süden schliessen sich an dieses Gebirge zwei Kämme an und zwar der Kamm des Schwarzen Berges mit dem Schwarzbrunn und Muchov (bei den Muchover Felsen steht eine Baude des KČST.), sowie der Přichowitzer Kamm mit dem Buchstein oberhalb Přichovice, wo sich ebenfalls eine Klubbaude befindet. Das Iser-Gebirge ist wilder als das benachbarte Riesengebirge, aber es ist leichter zugänglich und birgt ungeahnte Schönheiten; zahlreiche kleine Seen von hundertjährigem Knieholz umgeben, wilde Felsen und Grotten mit Gebirgsbächen, welche Stromschnellen bilden, Wasserfälle des Schwarz-Baches, Stolpich und des Schwarzen Desse-Baches, Talsperren, Badeorte und weite Aussichten.

Das Isergebirge übergeht in südlicher Richtung in ein Hügelland, welches in der Elbeebene mit der teichreichen Gegend bei Doksy (Hirschberg), den romantischen Sandsteinformationen um Mšeno, Dub (Dauba) und Libčchov (Liboch) und im berühmten Böhmischen Paradies endet. Die Vulkan- und Klingsteingipfel sind gekrönt von Burgruinen und Touristenbauden mit Aussichtstürmen. Sie überagen die Sandstein- und Tonschieferfelsen, in welche das Wasser enge Täler und romantische Sandsteinstädte aushöhlte. Zwischen diesen Gipfeln liegt die merkwürdige Doppelruine Trisky, die Baude mit dem Aussichtsturm auf dem Berge Tábor, die Rieger-Baude des KČST. am Kozákov, Kumburk und Bradlec.

Im Friedländer Ausläufer liegt die altertümliche Stadt Frýdlant (Friedland), in deren rom. Kirche sich viele künstlerische Andenken befinden. Oberhalb der Stadt erhebt sich eine mächtige Burg mit Sammlungen aus der Wallensteinischen Zeit und aus dem dreissigjährigen Kriege.

Am Rande des Böhmischen Paradieses liegen manche schöne Städte. — Jičín, welches wie Friedland seine Bedeutung in der Geschichte Wallenstein verdankt, hat ein Schloss und einen Lustgarten mit einer prachtvollen Lindenallee. — Turnov, bekannt durch Glas- und Edelsteinschleifereien. Den Mittelpunkt des Teichgebietes, in welchem der grösste See den Namen unseres grossen Dichters K. H. Mácha trägt (hierher verlegte der Dichter die Handlung seines unsterblichen Gedichtes „Máj") bilden Doksy (Hirschberg) und die denkwürdige Burg Bezděz (Bösig). Unweit von Mšeno ist das anmutige Kokořiner Tal mit den Burgen Kokořín und Houska. Der wichtigste Punkt dieses Gebietes ist die Stadt Mladá Boleslav (Jungbunzlau).

DAS RIESENGEBIRGE - KRKONOŠE, DAS VORGEBIRGE DES RIESENGEBIRGES, POLICKÉ STĚNY (HOCHSCHEUER GEBIRGE).

Vom Neuwelter Engpass bis gegen Nollendorf breitet sich das Riesengebirge aus, ein mächtiges, 40 km langes Gegirgsmassiv. Das Gebirge ist einem Hufeisen ähnlich, welches sich gegen Norden plötzlich senkt und nach Böhmen zahlreiche Gabelungen entsendet. Den Haupt-Touristenweg bildet der Grenzkamm (aus Granit), auf welchem sich die Berge Vysoké kolo (Hohes Rad), Velký Šišák (Gr. Sturmhaube) mit den Gruppen „Mannsteine" und „Mädelsteine" und der höchste Berg in Böhmen, die Sněžka (Schneekoppe) 1603 m hoch, erheben. Die Elbwiese mit den Elbequellen teilen den Kamm des Riesengebirges, wohin bis auf den höchsten Punkt eine prachtvolle Strasse führt. Mit dem Riesengebirge hängt oberhalb Jilemnice (Starkenbach) der Berg Žalý (Heidelberg) zusammen. Die Kozí hřbety (Ziegenrücken) sind durch das Bílé Labe (den Weisswassergrund) und die Úpa (Aupa), deren rechte Ufer die Gabelungen des Schwarzen Berges oberhalb Jánské Lázně (Johannisbad) umsäumen, geteilt. Zur Sokol-Baude am Schwarzen Berg führt eine Drahtseilbahn. Unweit liegt die Koliner Baude des KČST. Im Riesengebirge befinden sich zahlreiche Sommerfrischen, wie Nový Svět (Neuwelt), Harrachov (Harrachsdorf), Špindlerův Mlýn (Spindlermühle), weiters die Städte Vysoké nad Jizerou (Hochstadt a. I.), der Geburtsort des verstorbenen ersten Ministerpräsidenten der ČSR Dr. Kramář, Jablonec nad Jizerou (Gablonz an der Iser), der Ausgangspunkt ins Riesengebirge, Jilemnice (Starkenbach) mit charakteristischen Holzhäusern und pod Žalým Benecko (unter dem Heidelberg Benecko).

Vom Riesengebirgsmassiv dem Süden zu, zwischen den Flüssen Aupa, Elbe und Iser, übergeht das Elbetal allmählich in das Hügelland „Podkrkonoší", eine dicht bewohnte Gegend mit entwickelter Industrie. Daselbst liegen viele Städte mit interessanter Geschichte und Bauten. An der Elbe ist es die Stadt Vrchlabí (Hohenelbe) mit einem Riesengebirgsmuseum, Hostinné (Arnau) mit bekannter Papiererzeugung, einer Kirche und einem Rathaus, auf welchem als Stadtwappen zwei steinerne, etwa 5 m hohe Bildsäulen, die zwei geharnischte Ritter darstellen, stehen, weiters Dvůr Králové (Königinhof a. E.), in dessen Kirche die „Königinhofer Handschrift" gefunden wurde. Unweit die Elbe-Talsperre bei Těšnov, der Berg Zvičina (Switschin) mit der „Rais"—Baude des KČST., von deren Aussichtsturm man ein Drittel Böhmens übersehen kann, weiters Betlem und Kuks (Kukus) mit Brandels Skulpturen. Nová Paka (Neu-Paka) hat eine alte Pfarrkirche und eine Wallfahrtskirche mit bemerkenswerten Wölbungen und künstlerischen Bildern. Hořice unter dem Riesengebirge wurde durch künstlerische Statuen hervorragender Bildhauer und auch durch die berühmten „Hořicer Waffeln" bekannt.

Im Braunauer Ausläufer breiten sich die Polické stěny (Hochscheuer Gebirge) mit einer Kapelle und Baude aus. Ihre Sandsteinformationen, welche frei zugänglich sind, übertreffen die Felsen-Städte bei Teplitz und Adersbach. Die benachbarten Jestřebí hory (Habichtsteinberge), ein gesuchtes Ski-Terrain, bergen einen versteinerten Wald (Mückenhalmer Steine genannt). Der Ausgangspunkt in die Habichtsteinberge ist die Stadt Police nad Metují mit einem Rathause von Dienzenhofer und dem Benediktiner-Kloster mit einer schönen Kirche. Im Braunauer Ausläufer liegt die Stadt Broumov (Braunau) mit einem alten Gymnasium, einer hölzernen Friedhofskirche, deren Ursprung in das XII. Jahrhundert reicht, einer Abtei und Klosterkirche, welche ebenfalls ein Werk Dienzenhofers ist. Als im Jahre 1618 die Protestanten hier eine Kirche zu bauen begannen, stelle der Abt dieser Klosterkirche den Bau mit Gewalt ein. Dies gehörte auch zu einer der Ursachen des Dreissigjährigen Krieges.

Unter den Polické stěny (Hochscheuer Gebirge) breitet sich die Gegend der Božena Němcová aus, der Verfasserin des Buches „Babička", welches in alle Sprachen übersetzt ist und des Alois Jirásek, des Schriftsstellers grosser historischer Epopöen, welcher in Hronov geboren wurde. In Česká Skalice besuchte Božena Němcová die Schule und ihre Jugend verlebte sie im Ratibořicer Tal. In der Richtung gegen Malé Svatoňovice zieht sich ein Kohlenbecken. In Rtyň befindet sich ein seltsamer hölzerner Glockenturm.

ORLICKÉ HORY (DAS ADLERGEBIRGE).

Oberhalb der Stadt Náchod mit dem alten Schloss erhebt sich Dobrošov mit der Jirásek-Baude des KČST: bei der malerischen Stadt Nové Město nad Metují (ein Ringplatz, welcher von Häusern mit prachtvollen Barockfassaden umsäumt ist und ein schönes Schloss) liegt das wildromantische Metuje-Tal Peklo (Holle). Diese Städte sind die Ausgangspunkte in das Adlergebirge.

Das Adlergebirge, hat zwei Bergrücken, den Böhmischen und den Glatzer. Beide werden von der Wilden Adler, welche sich den Weg durchs romantische Landestor nach Böhmen bahnt, geteilt. Beim Landestor am Čihák steht eine Baude des KČST. Nicht genug gewürdigt wurde bisher das Wandern am Kamm des Adlergebirges, auf der Jirásek-Gebirgsstrasse, an der wunderschönen Masaryk-Baude des KČST. am Scherlich vorbei, sowie das Pilgern auf den Bergabhängen längs der Bäche und Flüsschen, welche hier malerische Täler aushöhlten. Die Jirásek-Gebirgsstrasse führt längs der „Kašpar"-Baude des KČST. auf den Suchý vrch mit der prachtvollen Kramář-Baude des KČST. und einem Aussichtsturm, von welchem sich ein hinreissendes Panorama eröffnet. Die Jirásek-Gebirgsstrasse folgt dann dem „Kozlovský vrch" und „Růžový palouček" zur Böhmisch-mährischen Höhe.

Im Adlergebirge und seinem Vorgebirge entstanden viele interessante Städte. Bei der altertümlichen Dobruška ist das Schloss Skalka, der Schauplatz des Jirásek-Romans „Temno". Bei Žamberk (Senftenberg) im Kunwald entstand im Jahre 1467 die „Böhmische Brüdergemeinde", eine Glaubensgemeinde, welche nach den Regeln des reinen Christentums lebte. Die Mitglieder dieser Brüdergemeinde mussten nach der Schlacht am Weissen Berg im Jahre 1620 in die Emigration flüchten und mit ihnen ging auch ihr letzter Bischof, der „Volks"-Lehrer J. A. Komenský. Potštejn (Pottenstein-Burgruine) und Litice (Burgruine) an der Wilden Adler sind vielbesuchte Sommerfrischen. In Opočno steht ein Schloss mit wunderschönen Loggien. Auch das Schloss in Rychnov nad Kněžnou ist architektonisch schön erbaut und hat eine reiche Bildergalerie.

POLABSKÁ NÍŽINA (DIE ELBEEBENE).

Die Elbeebene, genannt auch Mittelböhmische Ebene, umfasst die flache Landschaft an der Elbe, fängt bei der Doppelstadt Josefov-Jaroměř (Josefstadt-Jaroměř) an und breitet sich bis zur unteren

Moldau und Eger aus. Es erheben sich daselbst nur wenige vereinzelte Berge, wie Kunětická hora (Kunětitzer Berg) 305 m und Říp 459 m. Im Norden begrenzen die Elbeebene Sandstein- und Mergelschichten mit romantischen Felsenformationen, im Süden Berglehnen des Böhmisch-mährischen Hohenzuges und das Kladno-Schlaner Hügelland. Es ist dies die fruchtbarste Gegend Böhmens, die sogenannte „Goldrute" mit fortgeschrittener Landwirtschaft, Gemüse- und Obstbau, welche den Grund zur landwirtschaftlichen Industrie legten. Wälder gibt es hier ziemlich wenig. Im Sandboden wachsen nur Eichen- und Kieferwälder. An den noch unregulierten Plätzen der Elbe findet man viele poetische Schlupfwinkel.

TOPOGRAPHIE.

Josefov ist eine aufgehobene Festung mit zugänglichen Kasematten. Am Militärfriedhof liegen viele tausende russische, serbische und italienische Gefangene aus dem Weltkriege begraben. In Jaroměř steht die beachtenswerte Kirche des hl. Nikolaus mit dem Grabstein des hier ermordeten Litauer Fürsten Sanguszko, welcher die Tochter des Fürsten Ostrovsky entführte. Unter der Kirche ist eine Gruft mit 63 Mumien. Am Friedhof steht „Brauns"-Statue und dessen Werk „die weinende Frau". — In der Umgebung liegt das Bad Velichovky, in Kuks und Betlem sind Werke von Braun. — In Heřmanice, dem Geburtsort des Albrecht von Wallenstein, die Gruft seiner Eltern. — Hradec Králové (Koniggrätz) wurde nach der Aufhebung der Festung in eine unserer baulichsten Städte erweitert. Unweit das Schlachtfeld aus dem Jahre 1866 mit 460 Grabsteinen. — Pardubice, eine wichtige Stadt Ostböhmens, hat hervorragende Industrie, das „Pernštýn"-Schloss mit einem Museum. Vom Schloss führt eine herrliche Lindenallee ins Elbetal und auf den Kuněticer Berg mit einer Burg. — Kolín ist eine der ältesten böhmischen Städte. — Die Burg in Bad Poděbrad ist der Geburtsort des böhmischen Königs Georg von Poděbrad. Seine Gemahlin ist in der hiesigen got. Kirche begraben. In der Nähe das Friedhofskirchlein, erbaut zur Erinnerung an die unschuldig verurteilten und hier gekopften zehn Kuttenberger Bergknappen. Am Elbeufer steht eine Radio-Telegraphiestation. - Das anmutige Dorf Libice, berühmt als Geburtsort des hl. Adalbert, des zweiten böhmischen Bischofs. Man findet hier noch Ueberreste der Burg des einst so mächtigen Geschlechtes derer von Slávnikovice, welche im Jahre 996 von ihren Urfeinden, den Wrschowecern, verräterischerweise überfallen und ermordet wurden. — In Nymburk eine got. Kirche aus dem XIII. Jahrhundert, eine alte Statue des hl. Adalbert schöne Parkanlagen auf der Insel, Spaziergänge längs der Elbe. — Unweit Loučeň, wo der berühmte Musikgenius B. Smetana wohnte. Daselbst auch sein Museum. — Lysá mit einem aufgehobenen Kloster, einer Kirche und einem Schloss mit zahlreichen Statuen und kostbaren Andenken. — Unweit Milovice, ein Militärlager, Schiesstätte, Friedhof mit 8000 Gräbern der im Weltkrieg gefangenen und verstorbenen russischen und italienischen Soldaten. — Káraný mit der Wasserleitung der Stadt Prag. — Bei Český Brod Lipany, das Schlachtfeld aus dem Jahre 1434 mit einem hohen Monument; hier wurden die Taboriten von Sigmund geschlagen und dadurch wurde die Macht der Hussiten für immer gebrochen. Diese Schlacht war auch das Ende der Hussitenkriege, an denen beinahe ganz Europa teilgenommen hat. — Brandýs nad Labem hat ein Schloss mit Arkaden und eine Kirche am Hrádek aus dem X. Jahrhundert. — Stará Boleslav mit einer Kapitel- und Pfarrkirche zum hl. Wenzel. — In Lobkovice ist der berühmte böhmische Historiker František Palacký — „der Vater des Volkes" genannt — begraben. — In der Nähe von Mělník stand einst die Burg Pšov, der Geburtsort der hl. Ludmilla. In der Stadt ein Schloss mit einem Winzermuseum. Alte Kirchen. Bei Mělník und Dolní Beřkovice ausgezeichnete Weinberge. — In Nelahozeves bei Kralupy ein Schloss, der Geburtsort des berühmten Komponisten A. Dvořák. — In Veltrusy ein berühmter Schlosspark. — Vom Berge Říp mit der Sankt-Georgskapelle und einer Baude des KČST. ist eine herrliche Aussicht in die weite Umgebung. Die dem hl. Georg geweihte Kapelle im rom. Stil. Auf diesem Berge fanden in verschiedenen Zeiten mächtige politische Versammlungen statt. — Die alte Stadt Roudnice nad Labem hat ein altes Schloss aus dem XVI. Jahrhundert, welches der Sitz des berühmten Humanisten Fürsten Bohuslav Lobkowic auf Hassenstein war. Die Schlossbibliothek, vom genannten Gelehrten gegründet, zählt über 100.000 Bände. Ueberdies birgt das Schloss eine kostbare Bildersammlung und ein Archiv.

PRAHA - PRAG.

Und noch Prag, eine altertümliche Stadt, das Herz Böhmens und die Hauptstadt der Republik, ein steinernes Märchen im Moldautal, umsäumt von einem Kranz von Bergen — das ist das Endziel oder der Ausgangspunkt des Wanderns.

Wir beenden unsere flüchtige Reise durchs Böhmische Land.

Werke, welche das Land gründlich beschreiben, sind Ottos „Čechy", Sedláčeks „Hrady a zámky", Kafkas „Ilustrovaný průvodce po kr. českém" in 18 Bänden, Lázňovskýs „Československo"; dieses Werk umfasst das Bohmische Land in 4 Bänden. Weiters ein kleines Buch Horčičkas „Tur. toulky republikou", die Bände „Knižnice Klubu čs. turistů" und monographische Werke, welche die einzelnen Gelände und Städte behandeln.

TOURISTISCHER INFORMATIONSDIENST.

Dr. EDUARD BRYNDA, Schriftführer des KČST.

Klub československých turistů (Klub der čechoslovakischen Touristen), Kürzung „KČST" Prag II., Mikulandská 7; Tel. 436-35 und 419-17. Prager Sektionen: 1. Prag II., Školská 14, Tel. 318-34. 2. Prag XII., Římská 35, Tel. 317-24. 3.. Akademische Sektion Prag III., „Akademický dům". Erteilt mündliche und schriftliche Informationen über Touristik, Skisport, Bergsteigen, Wasser- und Autotouristik, Biwakieren usw., stellt Reisepläne zusammen, informiert über touristische Reise- und andere Begünstigungen, verschafft spezielle Führer u. a. Eigene Informations-Büros in der Hohen Tatra (Štrbské Pleso, Starý Smokovec, Tatranská Lomnice und Poprad-Bahnhof; Adresse: Informační kancelář Klubu čsl. turistů in.....) und weiters in allen Orts-

gruppen des KČST, welche in jedem bedeutenden Ort des Staates errichtet sind (Adresse: Odbor Klubu čsl. turistů in...).

Die Buchhandlung des Klub čsl. turistů Prag II., Mikulandská 7, besorgt die gesamte Reiseliteratur, Reiseführer und Landkarten (insbesondere touristische und militärische Spezialkarten im Masstab 1:25.000 mit eingezeichneten, markierten Wegen). Das Hauptquartier des Rettungsdienstes in der Hohen Tatra (Gruppe der Bergführer) in Starý Smokovec, Villa „Jánošík", Tel. 11.

Kahnbau des Klub čsl. turistů, Prag-Bráník, Telephon RFI 209.

Svaz lyžařů Republiky československé (Verband der Skifahrer der Čechoslovakischen Republik), Prag II., Žitná ul. 14, Tel. 322-13.

Klub československých alpistů (Klub der čechoslovakischen Alpinisten), Prag.

Hauptverband der deutschen Gebirgsvereine, Aussig a. d E.

Reisebegünstigungen nach dem Stand im Jahre 1936:

Die čsl. Staatsbahnen bieten fremden Besuchern in der Hauptsaison (1./V.—31./X.) eine 66⅔%ige Fahrpreisermässigung vom Normal-Tarif für direkte Rückfahrt oder bei einer Rundreise, bei einem Mindestaufenthalt von 6 Tagen. Zur Erlangung dieser Ermässigung ist es nötig, sich gleich bei der Ankunft am Reiseziel am Fahrkartenschalter einen besonderen Ausweis für Fahrpreisermässigungen (Preis 5 Kč) zu besorgen, der beim Vorzeigen des Passes oder der Fahrkarte ausgefolgt wird.

Für Touristenreisen gelten besondere Tarife (ganzjährig), die eine Begünstigung von 33—50% den Mitgliedern der Touristen-Verbände für Einzeln- und Gruppenreisen bieten. Informationen über diese Ermässigungen (besonders bei Gesellschaftsreisen) bei den erwähnten Organisationen.

Besondere Skiermässigungen, die sogenannten Relations-Ermässigungen, sind im Winter für einzelne Personen vom 15./XI.—30./IV. in bestimmte Wintersportorte auf Mitgliedslegitimationen der Touristen-Organisationen, die mit einer Relations-Marke versehen sind, eingeführt.

Besondere Badereiseermässigungen (50% Ermässigung für die Rückfahrt) erhalten in Sommermonaten jene Personen, die sich in einem bestimmten Kurort mindestens 10 Tage aufhalten. Für die Hohe Tatra gilt noch eine spezielle Begünstigung von 50% für Einzelreisende bei einem Mindestaufenthalt von 5 Tagen. Vor dem Reiseantritt in die Bäder ist es nötig sich im Reisebüro (ausländische Besucher in Grenzstationen) eine Drucksorte zu verschaffen, in welcher die Badeverwaltung die Dauer des Aufenthaltes bestätigt.

Zur Zeit der Messen (Prag, Bratislava, Reichenberg), Ausstellungen oder bei verschiedenen feierlichen Anlässen, werden ausländischen Gästen auf besondere Legitimationen ebenfalls Fahrpreisermässigungen geboten.

Die sogenannten Rundfahrkarten sind für längere Touristenreisen besonders geeignet, denn diese erlauben eine öftere Unterbrechung der Hin- und Rückfahrten und sind viel billiger. Sie werden für die kürzeste Entfernung von 300 km ausgegeben, wobei die ganze Fahrt wenigstens in drei Teile, jedoch nicht unter 30 km Länge, eingeteilt werden muss. Diese Fahrkarten haben eine Gültigkeit von 60 Tagen und werden von allen Reisebüros und Eisenbahnstationen ausgestellt.

Ansonsten bieten die Staatsbahnen ausländischen Gruppen bei mindestens 12 Personen 33%, bei wenigstens 50 Personen 40% Ermässigung.

DIE UNTERKUNFT WÄHREND DER REISEN.

Die Herbergen des Klub čsl. turistů (für die Jugend und Erwachsene) sind zur Zeit der Hauptferien (Juli, August, September) in allen touristisch bedeutenden Orten errichtet und viele sind das ganze Jahr geöffnet. Der Preis des Nachtlagers ist regelmässig 4 Kč (für Studenten und Jugend 2 Kč), in Gebirgsgaststätten etwas höher. Das Verzeichnis der Herbergen und nähere Angaben enthält das Heft: „Seznam nocleháren Klubu čsl. turistů" (Das Verzeichnis von Herbergen des KČST), welches jedes Jahr erscheint und Angaben auch in französischer Sprache enthält (Preis 3 Kč).

Die Gebirgsgaststätten, Bauden und Herbergen des KČST (mehr als 140 im ganzen Staate) bieten Nachtlager für Mitglieder mit einem Nachlass in der Regel von 50% vom Zimmerpreis, d. i. von 5—10 Kč, ebenso Ermässigungen in gemeinschaftlichen Nachtlagern. Das Verzeichnis dieser Unternehmungen auf Verlangen gratis.

Privathotels und Restaurationen, die mit der Tafel „Stanice KČST", „Stanice Svazu lyžařů RČS" und „Stanice autoklubu RČS" versehen sind, bieten ebenfalls Ermässigungen auf Nachtlager, ev. bei Verköstigung unter Vorweisung der Mitgliedslegitimation.

Die hier angeführten Begünstigungen erhalten auch fremde Besucher bei Vorweisung einer besonderen Beglaubigung „Lettre de recommandation", die vom KČST ausgefolgt wird, insofern sie Mitglieder von Touristen-Verbänden oder sonstigen ähnlichen Organisationen sind, welche in nachstehenden internationalen Organisationen vereinigt sind:

L'Association des Sociétés Slaves de Tourisme (elle groupe, la Pologne, la Yougoslavie, la Bulgarie et la Tchécoslovaquie et le Club des Touristes Tchécoslovaques de Vienne),

L'Alliance Internationale de Tourisme, Bruxelles,

Le Conseil Central du Tourisme International, Paris,

L'Union Internationale des Associations d'Alpinisme, Genève,

L'Association Internationale pour les Auberges de la Jeunesse, Amsterdam.

TOURISTEN-LITERATUR.

Touristen-Landkarten und militärische Spezialkarten mit eingezeichneten, markierten Wegen, Fremdenführer, fremdsprachige Prospekte, erhalten Sie in der Buchhandlung des KČST, Prag II., Mikulandská 7, in der Verkaufsstelle des Fremdenverkehrsverbandes, Prag I., Obecní dům u Prašné brány und in allen Reisebüros.

BENÜTZET FLUGZEUGE ZUM BESUCHE DER ČECHOSLOVAKISCHEN BÄDER.

KLUB DER ČECHOSLOVAKISCHEN TOURISTEN.

Die Entwicklung der Touristik in der Čechoslovakei ist untrennbar mit dem im Jahre 1888 gegründeten Klub der čechoslovakischen Touristen verbunden.

Aus kleinen Anfängen wuchs der KČST zu einer ganzstaatlichen Touristen-Organisation mit beinahe 125.000 Mitgliedern in 390 Ortsgruppen. Er besitzt 140 Hotels, Bauden und Herbergen, 28 Burgen, 16 Aussichtstürme, 8 Schwimmbäder und 500 ha Boden. Aus eigenen Mitteln legte er über 300 km Wege, Pfade und Bergsteige an und unterhält ein Netz markierter Strecken von 40.000 km Länge. Verwaltet an 620 Jugendherbergen mit beinahe 100.000 Betten. Die schönste und grösste Felsenhöhle der Slovakei ..Domica" ist sein Eigentum, ebenso wie die Grotte „Jasov" und die Eisgrotte ..Bielská".

Der KČST. pflegt und unterstützt die Fusstouristik, den Ski- und Wintersport, das Bergsteigen und den Alpinismus, das Biwakieren, den Automobilismus, das Radfahren usw. Er beteiligt sich an in- und ausländischen Ausstellungen, veranstaltet Vorträge und Filmvorstellungen. Gemeinschaftlich mit dem Militärgeographischen Institut verlegt er Kartenwerke mit markierten Wegen, Ansichtskaten, Fahrpläne, Touristenwerke, wie Fremdenführer und andere, sorgt für den Schutz der Naturdenkmäler, erhält Burgen und andere historische Bauten. Eines seiner neuesten Betätigungsfelder ist die heimatkundliche Amateur-Photographie.

Seine Grundbestandteile sind die Ortsgruppen. Diese bilden nach der territorialen Einteilung 34 Gaue. Das oberste Organ ist der Zentralausschuss des KČST in Prag II., Mikulandská 7., der den Ortsgruppen und Gauen in grossen Umrissen die Richtung ihrer Tätigkeit angibt. Im Gebäude des Zentralausschusses befindet sich eine Buchhandlung mit reicher Auswahl von Fremdenführern und Landkarten.

In Prag allein existieren drei Sektionen. Die Sektion des KČST Prag II., Školská 14, mit einer eigenen Verkaufstelle für Touristen, die Sektion KČST Vinohrady (Prag XII.), Římská 35 und die akademische Sektion des KČST Prag III., „Akademický dům".

Es ist natürlich, dass eine so mächtige Organisation, wie die des KČST, das Betreiben aller Art von Sommer- und Wintertouristik ermöglicht. So widmen sich dem Skisport beinahe 20% aller Mitglieder. Der Skisport erreicht jedes Jahr seinen Höhepunkt in der Veranstaltung der Championate im Patrouillen-Wettlauf und Abfahrtsrennen (Slalom) und den Sprungwettkämpfen. Die Hotels und Bauden des Klubs, welche sich in, für den Wintersport prädestinierten Orten befinden und welche den Wintersportzentren in den Alpen nicht nachstehen, fördern die Verbreitung des Wintersportes. Ebenso ist der grösste Teil der čechoslovakischen Bergsteiger im KČST organisiert, der für ihre Ausbildung sorgt und Aufstiege, regelmässige Übungen und sechsmal jährlich sogenannte Bergsteigerwochen in der Hohen Tatra, verbunden mit Bergsteigerschulung, veranstaltet. Auch an den Führer- und Rettungsdienst in der Hohen Tatra ist durch Organisierung einer Körperschaft ständiger Berufsführer nicht vergessen worden. Eine ganze Reihe Rettungsstationen ist daselbst errichtet worden.

Die Wasserfreunde des KČST bilden die Mehrheit der Mitglieder des Bundes der Kanoisten der ČSR. Die stärkste Gruppe bilden die Wasserfreunde der Prager Sektion; ihre Tätigkeit gipfelt in der Veranstaltung des Championats des KČST, das jedes Jahr an den schönen Flüssen der Čechoslovakei veranstaltet wird. Für die Jugend errichtet der Klub Instruktions- und Ferienlager und unterhält ein ganzes Netz Herbergen, die meistens in Schulen oder in Bauden des Klubs untergebracht sind. Zwecks Information über die Unterkunftsmöglichkeit in diesen Herbergen erscheint jedes Jahr ein Klubverzeichnis derselben. Zum Zwecke der Entwicklung der Jugend-Touristik erteilt der Klub eine ganze Reihe Stipendien für Schüler und Hörer der Mittel-, Hoch- und Fachschulen.

Zwecks Information der Mitgliederschaft verlegt der Klub zwei Monatsschriften: „Časopis turistů" und ..Krásy Slovenska", welche durch eine weitere Reihe, von Gauen oder Ortsgruppen herausgegebener periodischer Publikationen, ergänzt werden. Die Bibliothek des KČST enthält zahlreiche fachmännisch zusammengestellte Fremdenführer, vorteilhaft ergänzt durch die schon erwähnte Landkartensammlung, mit eingezeichneten Wegen.

Mit ausländischen Touristen-Organisationen pflegt der Klub regen und freundschaftlichen Verkehr. Er ist Mitglied aller internationaler Organisationen, welche die Vereine verbinden. Es sind dies namentlich:

Die Association der slawischen Touristen-Verbände, welcher Polen, Rumänien, Jugoslawien und die Čechoslovakei angehört;

Alliance Internationale de Tourisme in Brüssel;

Conseil Central du Tourisme International in Paris;

Union Internationale des Associations d'Alpinisme in Genf und

Coopération Internationale des Auberges de la Jeunesse in Amsterdam.

Die Mitglieder der Klubs und jene Vereine, die in der Alliance Internationale de Tourisme vereint sind, erhalten vom KČST auf Wunsch Empfehlungen, die den Inhabern dieselben Vorteile verschaffen, welche eigene Mitglieder geniessen.

DIE ČECHOSLOVAKISCHE TOURISTIK.

Kurze Beschreibung.

Die geographische Lage der Čechoslovakischen Republik, die sich wie ein beinahe 1000 km langer Finger von Osten nach Westen ausstreckt, hat vom touristischen Standpunkt einen charakteristischen Vorzug gegenüber anderen Ländern. Auf einer Fläche, sonst ziemlich begrenzt (grösste Breite 300, kleinste 50 km), findet der Tourist alle Vorteile natürlicher Schönheiten, grosse landschaftliche Mannigfaltigkeit und unzählige historische, volkskundliche und andere Besonderheiten. Diese Mannigfaltigkeit und stete Abwechslung sind überhaupt ein charakteristischer

Zug tschechoslovakischer Touristik. Geographisch gehört die Čechoslovakei zwei verschiedenen Regionen an. Den westlichen Teil — die böhmische Region — begrenzt ein Gebirge bedeutenden Alters, welches Böhmen und Mähren wie eine breite, ziemlich leicht zugängliche Kette umringt. Den östlichen Teil des Staates, welcher die Slovakei und Karpathorussland umfasst, durchdringen die verhältnismässig jungen Karpathen, die schon höher sind und eher dem Charakter der Alpen entsprechen. Die Hohe Tatra, welche in der Gerlacher Spitze eine Höhe von 2660 m erreicht, bildet eine edle Domäne einzigartiger Naturschönheiten. Ein Übergangsgebiet zwischen diesen beiden Teilen bildet das Mährisch-schlesische Gebiet, dessen Norden und Westen dem böhmischen Höhenzug angehört, wogegen der Osten schon den Anfang der Karpathen bildet.

Zur näheren Beschreibung Böhmens, welcher der erste Teil dieses Handbuches gewidmet ist, wäre noch anzuführen, dass den südlichen Teil das sogenannte böhmische Gebirgsmassiv (bestehend im Westen aus dem Böhmerwald, einem Gebirge tiefer Forste und Seen, mit dem höchsten Berg Arber (1450 m) auf bayerischem Boden) und im Osten schon der bedeutend niedrigere Böhmisch-mährische Höhenzug ausfüllt. Den nördlichen Teil durchdringt das Erzgebirge mit dem höchsten Berg, dem Keilberg (1244 m) und dem weltbekannten radioaktiven Bad Joachimsthal, weiters die vom Elbegebirgspass sich ziehende Sudeten-Gruppe mit dem Lausitzer-, Iser- und Riesengebirge, dem Jeschken, Adlergebirge und der Gebirgsgruppe des Spiglitzer Schneeberges. Der höchste Punkt ist die Schneekoppe (1603 m) im Riesengebirge, welches reich an Ski-Terrains, vollkommen ausgestatteten Unterkünften und vorteilhafter Verbindung mit Prag, zu einem gesuchten Zentrum der Wintersporte in Böhmen wurde. Wer aber ungestörte, herrliche Ruhe ausgedehnter Bergketten bevorzugt, findet jungfräuliche Winkel mit wunderschönen Aussichten und guten Abfahrten ebenso im Adler-, wie im Isergebirge.

Es ist eine ziemlich schwierige Aufgabe in kurzer Übersicht alle Möglichkeiten, welche die Tschechoslovakei dem Touristen und überhaupt ausländischen Besuchern bietet, zu beschreiben. Der Liebhaber der Hoch-Touristik wird besonders mit der Slovakei und Karpathorussland zufrieden sein, wo sich gewaltige Gebirgskämme der Hohen und Kleinen Tatra, Fatra, der Gebirgsweideplatz Boržava und Čorná Hora im ungeheueren Meer jungfräulicher Wälder, welche eine charakteristische Zierde dieser herrlichen Gebiete sind, zum Himmel erheben. Die mährische Slovakei (Kyjov, Ungarisch Hradisch u. a.) und das slovakische Land werden den Liebhabern alter volkstümlicher Kunst durch den Reichtum bunter Trachten und schöner Melodien der Volkslieder ebenso bezaubern, wie ihn das interessante Leben des ruthenischen Volkes in Karpathorussland fesseln wird (Jasina). Falls wir ein wenig westlichen Komfort vermissen können und bis in diesen östlichen Teil der Republik wandern, wird uns eine vollkommene Naturschönheit entlohnen, welche von schädlichen Einflüssen der Zivilisation bisher noch fast gänzlich verschont blieb.

Eine direkt märchenhafte Schönheit bieten die unterirdischen Welten des Mährischen Karstes bei Brünn und der zahlreichen Grotten in der Slovakei (besonders Demänová, die Dobšiner Eisgrotte und die entzückende Domica mit reicher Kultur prähistorischer Menschen) deren Grösse und Reichtum an tropfsteinartiger Ausschmückung sie zu den schönsten Erscheinungen dieser Art in Europa einreihten. Es darf nicht an bekannte Felsen-Labyrinthe der Böhmisch-sächsischen Schweiz, Adersbacher Felsen und Felsengruppen in der Slovakei bei Súlov vergessen werden, welche die Natur im Gewirr bizarrer Gänge direkt mit phantastischen Formationen ausgeschmückt hat. Manche von ihnen bieten dankbares Terrain zu Bergsteigübungen, wie z.B. die Prachover Felsen bei Jičín, ein romantisches Labyrinth turmgekrönter Sandsteinformationen (besonders von Bergsteigern des benachbarten Sachsen besucht). Die Domäne dieses schönen Sportes bleibt natürlich die Hohe Tatra, welche ebenfalls wie die Alpen, Ziel stets wachsender Anzahl der treuesten Bergfreunde — der Bergsteiger ist.

Dieses schöne Bild ergänzen hinreissende Szenerien des Elbetals mit dem Böhmischen Mittelgebirge — der grosse Garten Nordböhmens — das romantische Flussgebiet der Moldau und der slovakischen Waag mit einzigartigen Schönheiten alter Burgen.

Um das Kaleidoskop der Schönheiten dieses Landes zu vervollständigen, erwähnen wir noch die überaus zahlreichen Denkwürdigkeiten alter Architektur, welche sich in wunderschönen Schlössern und mittelalterlichen Burgen, wie auch in altertümlichen Städten erhalten haben. Die grösste ist die Zipser Burg in der Slovakei, ein wahres Geschmeide früherer Baukunst aber ist Karlstein, Kokořín u. a.

Der Weltruf der Bäder (Karlsbad, Marienbad, Franzensbad, Joachimsthal, Luhatschowitz, Pistyan), der Reichtum an Mineral- und Heilquellen, die weltbekannte Industrie einiger Gebiete und das rege Kultur- und Gesellschaftsleben tschechoslovakischer Städte sind weitere Vorteile, welche das Reiseprogramm bunter gestalten.

Dank diesen natürlichen Eigenschaften ist die Tschechoslovakei ein Land entwickelter Touristen-Tradition. Nicht nur das Wandern, sondern auch gesundheitlich-sportliche Tätigkeiten (Skilaufen, Camping, Biwakieren usw.) sind bei der Bewohnerschaft sehr beliebt. Dem Bestreben, die Naturschönheiten zugänglich zu machen, sowie der Propaganda der Touristik und des Fremdenverkehrs wird seit jeher durch freiwillige Korporationen, unter Beteiligung und mit Hilfe des Staates, grösste Sorgfalt gewidmet. Für inländische Touristik und Orientierung sorgt in erster Reihe der Klub čechoslovakischer Touristen mit seinen, im ganzen Staate verstreuten 380 Ortsgruppen, weiters der Ski-Verband der Čechoslovakischen Republik als Zentralorganisation des Skisportes, für Strassen-Orientierung der Autoklub der Čechoslovakischen Republik, Čs. Touring-Club und eine ganze Reihe anderer. Alle Gebirgsgebiete und andere Gegenden durchzieht ein Netz von Touristenwegen und Fussnfaden, einheitlich vom Klub čechoslovakischer Touristen markiert (System zweifärbiger Markierung), für den Skisport sind meistens spezielle Abfahrten, Sprungschanzen und selbständige, sogenannte stumme Markierung (mit Hilfe von Stangen und Wegweisern), angebracht. Zur Zeit der Sommerferien sind im ganzen Lande Studenten- und Touristenherbergen geöffnet, für Unterkünfte im Gebirge sorgt eine Reihe billiger Gebirgs-Hotels, Touristen-Bauden und Herbergen. Gut organisierte Bahnverbindungen und gute Strassenverhältnisse ermöglichen es, in einigen Stunden die Touristen-Hauptzentren von Prag per Bahn oder per Auto zu erreichen. Die Verbindung mit den östlichen Gebieten des Staates (Slovakei, Karpathorussland) ist dagegen günstiger per Eisenbahn. (Da ein Zonentarif, welcher progressiv mit der Entfernung sinkt, eingeführt ist, geniesst man eine Preisermässigung für, nach

entfernten Zonen absolvierte Kilometer.) Für schnelles Erreichen der Slovakei und Karpathorusslands kommen für den Touristen auch Flugzeuge der Čs. Staats-Aerolinien in Frage, welche bei verhältnismässig niedrigen Preisen, z. B. die Entfernung Prag—Užhorod in bloss 2½ Stunden überwinden.

Wir haben uns bemüht in der Einleitung die Übersicht aller hervorragenden Bedingungen der Tschechoslovakei für fremde Touristen darzulegen und sind überzeugt, dass diejenigen ausländischen Gäste, die für ihre Ferienreise unser Land wählen, hier in jeder Hinsicht sehr viel Interessantes, ein herzliches Willkommen und angenehme Erfrischung finden und dass sie Freunde unseres Landes werden, welches mit Recht „Das Herz Europas" genannt wird.

WASSERTOURISTIK.

VRATISLAV TEKLÝ, ARCHITEKT IN PRAG.

Die böhmischen Flusse verbargen lange ihre Schönheiten den Blicken der Touristen. Da sie meistens schwer zugänglich sind, warteten sie lange auf ihre Entdeckung. Erst die Kanoisten waren es, die mit ihren Booten in den letzten Jahrzehnten völlig in die Schönheit unserer Flüsse eindrangen; die Kanoistik brachte Leben auf die böhmischen Flusse. Heute sind es bereits Tausende junge Sportler, welche auf ihren Kajaks und Kanoes alle böhmische Flüsse befahren. Die Bahnbrecher der Wassertouristik in Böhmen waren die Engländer Thomson und Smith, welche schon im Jahre 1882 in ihrem Kanoe von Český Krumlov nach Prag auf der Moldau fuhren und von ihrer Schönheit entzückt waren. Aber erst in der Nachkriegszeit, zugleich mit der rapiden Entwicklung der Touristik, des Sportes und Skaufings, beginnt auch bei uns eine ungewöhnlich starke Blütezeit der Kanoistik, die eine ideale Vereinigung der Touristik mit Sport und Biwakieren bildet. Es entstand eine Reihe von Kanoisten-Klubs und unsere Kanoistik gewinnt einen der allerersten Plätze in der Welt-Kanoistik.

Böhmen hat freilich alle Bedingungen zur Ausübung der Kanoistik, insbesonderes genügend Flüsse, die zur Betreibung der Wassertouristik geradezu verführen. Fremde Kanoisten erklären die Moldau für einen der schönsten Flusse Europas und alle, die ihn kennen lernten, wurden seine begeisterten Propagatoren, so dass die Anzahl fremder Besucher auf der Moldau immer zunimmt. Die böhmischen Flüsse entspringen grösstenteils im Grenzgebirge und fliessen gegen die Mitte des Landes, von wo ihre Wässer von der Elbe dem Norden zu abgeleitet werden. Damit ist auch der Charakter der Mehrheit unserer Flüsse gegeben, die anfangs meistens wilde Flüsschen sind, später aber an Stärke zunehmen, schiffbar zu werden beginnen und sich den Weg durch schöne Täler ins Herz des Landes bahnen. Nur untere Flussläufe mancher Elbezuflüsse durchfliessen Ebenen. Befahrbare Flüsse zur Betreibung der Wassertouristik gibt es in Böhmen genug, aber ihres heftigen Gefälles wegen sind diese nur bei höherem Wasserstand benützbar. Deswegen werden nur einige und zwar die wichtigsten, grössten und schönsten angeführt, welche von Wasserfreunden mit Vorliebe aufgesucht werden.

Die Moldau. Wie wenig Flüsse gibt es auf der Welt, die ihr gleichen! Sie ist von Dichtern und Musikern besungen (sicher kennen Sie das symphonische Gedicht Smetanas „Vltava" [die Moldau]), von Wasserfreunden vergöttert. Auf der Moldau wuchs die ganze böhmische Kanoistik und erreichte ihr Weltniveau. Hier suchen wir Zuflucht nach getaner Arbeit und geniessen die schönsten Stunden unseres Lebens. Die Moldau ist das Ziel der Kanoisten sowohl für einen Tag wie auch für ganze Wochen. Bootsfahrten kann man bainahe an der Quelle im Böhmerwald beginnen; in Lenora lassen wir das Boot auf dem kleinen Bach „Teplá Vltava" vom Stapel. Der Lauf dieses Bächleins trägt uns durch herrliche Wiesen und Wälder unter blauschimmernde Berge des Böhmerwaldes. Von allen Seiten fliesst Wasser zu, unser Bächlein wird immer stärker, nimmt seinen Schwesterfluss „Studená Vltava" auf, treibt Mühlräder und schwemmt Holz. Unterhalb der Frimburg nähert man sich den Bergen und das Tal wird schmäler. Dies bedeutet, dass wir uns den „Čertovy proudy" (Teufels-Ströme) nähern. Die Teufels-Ströme, eine romantische und wilde Kluft der Moldau, sind für uns nicht befahrbar. Die Moldau hat hier ein gewaltiges Gefälle, stürzt über ein Meer von Felsblöcken und ihr Wasser wird zu den Turbinen eines Elektrizitätswerkes abgeleitet. Unsere Boote schaffen wir bequem mittels einer elektrischen Bahn nach Vyšší Brod, von wo wir schon den Weg ohne Unterbrechung weiter fortsetzen können.

Hier sind wir am Boden, der im Mittelalter vom mächtigsten böhmischen Adelsgeschlecht, derer von Rožmberk, beherrscht wurde. Überall erinnern uns erhaltene Denkmäler an die ungewöhnlich hohe Kulturstufe des mittelalterlichen Böhmens. Kenner der ganzen Welt kommen hierher, um diese Kunstdenkmäler zu bewundern. Und diese Edelsteine der Kunst sind eingesetzt in das prachtvolle Tal der Moldau, welches durch viele Krümmungen in tausenden Stromschnellen über Rožmberk, Zátoň, Český Krumlov und Zlatá Koruna gegen České Budějovice abfällt. Das felsige und bewaldete Tal hüten hier feste Burgen und Schlösser, in umliegenden Tälern stehen berühmte Kloster.

Aber nicht einmal unter der Stadt České Budějovice verliert die Moldau an ihren Reizen. Unterhalb des Schlosses „Hluboká" fliesst die Moldau durch ein herrliches Waldgehege wieder in ein Tal, welches sie bis nach Prag nicht mehr verlässt. Unterwegs muss sie viele Hindernise überwinden, sich durch ein enges Tal durchschlängeln, und so entstehen viele Strömungen und Gefälle, die für den Wasserfreund den höchsten Genuss bedeuten. Im Tale wechseln Wälder und Felsen mit reinen Dörfern, alten Mühlen, Burgen und Schlössern ab, und überall herrscht Ruhe, nur vom Plätschern des Wassers, dem Rauschen der Wälder und dem Gesang der Vögel unterbrochen. Und längs der Ufer lauter schöne Lagerplätze.

In Prag bildet die Moldau die grosste Zierde der Stadt; sie formt Bilder, welche Prag landschaftlich auf den ersten Platz der inländischen Städte erheben.

Aber auch andere böhmische Flüsse sind schön und wetteifern mit der Moldau. Unter diese gehören in erster Reihe die Zuflüsse der Moldau.

Die Mälše ist ein herrliches Flüsschen, welches ein schmales felsiges Tal durchfliesst; von Kaplice ist dieses Flüsschen, leider nur bei höherem Wasserstand, befahrbar. Die immer befahrbare, ruhige Lužnice, gehört zu den beliebtesten längeren Touren. Im oberen Flusslauf, der durch die bekannte Teichgegend um Třeboň fliesst, hat die Lužnice ein schönes, sandiges Flussbett, bildet viele Windungen und durchfliesst, unter den bis in den Fluss sich neigenden Kronen der Bäume, den grössten böhmischen Teich Rožmberk. Bei Tábor erreicht dieser Fluss ein Tal, durch welches er über Bechyně in die Moldau mündet. Auch ihr Zufluss Nežárka ist von Jindřichův Hradec aus eine dankbare Wassertour. Die Otava entspringt im Böhmerwald und ist für uns von der Stadt Sušice befahrbar. Es ist ein verhältnismässig ruhiger Fluss, bei normalem Wasserstande gut befahrbar. Das anfangs breite Tal wird bei der Stadt Písek schmäler, die Ufer sind mit schönen Wäldern bewachsen und mit zahlreichen Strömungen eilt die Otava zur Burg Zvíkov um ihre Wässer der Moldau zu übergeben. Die Sázava ist ein grosser, schöner, Fluss, der aber im Sommer, wegen des niedrigen Wasserstandes, in manchen Abschnitten unbefahrbar ist. Die Tour auf der Sázava, welche man schon in Přibyslav beginnen kann, ist bei gutem Wasserstande sehr dankbar, wenn auch an manchen Stellen nicht so einfach. Bei besserem Wasserstande bietet auch die schöne Želivka gute Ausflüge. Ein sehr angenehmer Fluss für Wassertouristik ist auch die Berounka, bei normalem Wasserstande gut befahrbar, fliesst durch ein reizendes Tal, hat aber verhältnismässig gelindes Gefälle. Bei höherem Wasserstand ist auch ihr Oberlauf die Mže und die Zuflüsse Radbuza, Úhlava, Úslava, Klabava und Střela gut befahrbar.

Die Elbe ist zwar geographisch der Hauptfluss Böhmens, hat aber für die Wassertouristik keine wesentliche Bedeutung, obzwar sie gut schiffbar ist. Ihr Oberlauf ist sehr schön, ebenso der untere Abschnitt von Leitmeritz bis zu der Staatsgrenze. In ihrem mittleren Abschnitt durchfliesst sie eine Ebene und ist, als ein für die Schiffahrt bedeutender Fluss, reguliert. Eine grössere Bedeutung für die Wassertouristik haben einige Elbezuflüsse, wie das prächtige Flüsschen Úpa oder Metuje, die beiden Flüsse Orlice die Flüsse Loučná, Chrudimka, Cidlina oder Doubravka. Es sind dies alle schöne Flüsse, verhältnismässig noch wenig bekannt, aber zum Befahren ihrer oberen Läufe ist ein höherer Wasserstand notwendig.

Die Jizera, von Železný Brod befahrbar, fliesst durch ein wunderschönes Tal und hat ziemlich normalen Wasserstand. Die Ohře ist ein sehr bedeutender Fluss auch für Wassertouristik. Befahrbar ist sie schon oberhalb der Stadt Eger und von Elbogen strömt sie ungestüm durch ein prächtiges Tal. In diesem Teil ist der Fluss bei normalen und hohem Wasserstand gut befahrbar, am unteren Abschnitt bei Saaz immer. Die Ploučnice ist nur im mittleren Teil befahrbar, der untere Abschnitt unter der Stadt Šachov ist meistens unbefahrbar.

Ausser den genannten Flüssen eignet sich bei günstigen Wasserverhältnissen noch eine ganze Reihe anderer Flüsse und Flusskanäle zum Befahren. Die Fahrt auf böhmischen Flüssen ist weder beschwerlich noch bei normalen Wasserstand gefährlich. Die Wehre sind mit Schleusen versehen, deren Durchfahren den geübten Kanoisten das grösste Vergnügen bereitet. Die Flusswässer sind nicht so kalt wie in Alpenflüssen und deshalb ist das Baden in diesen auch angenehmer. Die Bewohnerschaft der Flussufer kommt unseren und auch fremden Kanoisten immer freundschaftlich entgegen.

Die meist besuchten südböhmischen Flüsse strömen durch ziemlich arme, wenig bewohnte Gegenden, deren Bevölkerung in Ermangelung von Industrie vom Ertrag der bescheidenen Felder, der Arbeit in Wäldern, in Steinbrüchen und an Flüssen, lebt. Die gebirgige Gegend liess die Entstehung grösserer Städte nicht zu und so behielt dieses Gebiet bis auf unsere Zeiten sein natürliches und historisches Gepräge. An den Ufern gibt es eine Reihe natürlicher Lagerplätze, an mehr besuchten Abschnitten sind auch Lagerplätze des Verbandes der Kanoisten für organisierte Kanoisten errichtet. Letztere sind auch fremden Gästen zugänglich.

In Prag existieren einige Klubs der Kanoisten mit einigen tausenden Kähnen, wo auch fremde Kanoisten und Kajakisten stets herzliches Willkommen finden.

Der Klub der Čechoslovakischen Touristen hat eigene Kanoisten-Sektionen und ist der stärkste Kanoisten-Klub in der Čechoslovakei. Der Klub plant auch die Herausgabe von Broschüren über čechoslovakische Flüsse in allen Weltsprachen, um dem stets wachsenden Zustrom fremder Kanoisten das Kennenlernen unserer schönen Flüsse zu erleichtern. Der Klub der čechoslovakischen Touristen beantwortet auch bereitwillig Anfragen über die Wassertouristik in der Čechoslovakei.

Im diesem Jahr wurde für den Gebrauch der Wasserfreunde die Broschüre „Kilometráž českých řek" (Die Kilometrage der böhmischen Flüsse) herausgegeben, welche Landkarten völlig ersetzt und welche so verarbeitet und ergänzt ist, dass sie auch von Fremden, die die tschechische Sprache nicht beherrschen, benützt werden kann. (Erklärungen der Zeichen sind auch in französischer, englischer und deutscher Sprache angeführt.)

ALLGEMEINE BEDINGUNGEN FÜR MOTORTOURISTIK IN DER ČECHOSLOVAKEI.

Dr. EDUARD BRYNDA, Schriftführer des KČST.

Jeder Motorfahrer, der die Čechoslovakei besucht, muss sich an der Grenze ausser mit dem Reisepass noch mit den Zoll- und Polizeidokumenten für das Motorrad oder Automobil ausweisen. Die Zolldokumente sind das Triptyk oder Grenzpassierscheinheft, das Polizeizertifikat und der internationale Führerschein.

Das Triptyk gilt ein Jahr vom Tage der Ausstellung. Das Grenzpassierscheinheft gilt für alle europäischen Staaten.

Das Zertifikat oder der internationale Zulassungsschein berechtigt fremde Kraftwagen zur Fahrt auf čechoslovakischen Strassen. Den internationalen

Führerschein muss jeder Kraftwagenlenker, also auch der Ersatzlenker, besitzen.

Jene Staatsbürger, deren nationale Polizeidokumente in deutscher, französischer, polnischer, rumänischer und ungarischer Sprache ausgestellt sind, können in der ČSR ohne internationale Polizeidokumente reisen.

Jedes fremde Motorfahrzeug muss auf der Rückseite ein ovales Schild mit dem internationalen Erkennungszeichen seines Staates haben.

Für eine einmalige Einfahrt oder Durchreise durch das čechoslovakische Gebiet kann man auf der Grenze einen Passierschein statt der internationalen Dokumente (Triptyk oder Karnet) lösen, welcher für 10 Tage 30 Kč kostet.

Die Gebühren für Fahrt in der ČSR: Bürger der Staaten Deutschland, Oesterreich, Schweiz, Frankreich, Jugoslawien, Dänemark, Holland, Norwegen, Schweden und Gross-Britanien zahlen bis zu 90 Tagen Aufenthalt keine Gebühren. Die ungarischen Staatsbürger sind bis zu 30 Tagen Aufenthalt von Zahlungen der Gebühren befreit. Bei längerem Aufenthalt zahlt man für ein Motorrad 2 Kč täglich, Automobil 10 Kč, Autobus 20 Kč.

Mietautos aus Deutschland sind auf die Dauer von 90 Tagen von Gebühren befreit. Autobusse aus Oesterreich ebenfalls auf 90 Tage. Autobusse aus anderen Staaten konnen den Gebührennachlass mittels eines Gesuches, gerichtet an das Finanzministerium in Prag, erreichen. Autobusse zahlen ausser den Gebühren noch eine Transportsteuer und zwar: 0.05 Kč pro Person und Kilometer, österreichische und reichsdeutsche Autobusse nur 0.03 Kč. Lastautos und Traktoren zahlen 150 Kč wöchentlich. Um den Nachlass dieser Gebühren kann man beim Finanzministerium in Prag ansuchen.

Maut wird nur in einigen grösseren Städten (Prag, Pilsen, Reichenberg, Neutra, Bratislava und Brünn) gezahlt und ist unbedeutend.

Auch auf einigen Brücken wird minimales Brükkengeld gezahlt.

Die Haftpflichtversicherung ist notwendig.

Der Zoll für Motorfahrzeuge, welche sich nicht mit Zolldokumenten ausweisen können und in der ČSR länger als 10 Tage bleiben, beträgt: Autos 2300—2700 Kč pro 100 kg, Motorräder 2500—2700 Kč pro 100 kg, Fahrräder mit Motor bis zu 120 kg 25 Kč, Fahrräder ohne Motor 17 Kč.

Die Zollgebühr kann durch eine inländische Bank erlegt werden und wird nach Verlassen des Staates rückerstattet.

Die Zollämter sind täglich, auch an Sonn- und Feiertagen, von 4 bis 24 Uhr geoffnet.

Autofahrordnung: Links fahren, rechts überholen. Die Geschwindigkeit ausserhalb der Gemeinden ist unbeschränkt, in Gemeinden 35 km pro Stunde. Es ist nötig auf Signalzeichen zu achten und vor Kreuzungen und scharfen oder unübersichtlichen Kurven bei Tag Schall-, bei Nacht Lichtsignale zu geben. Kreuzungen der Hauptstrassen mit Schnellzugsstrecken sind mit Bahnschranken versehen. Weniger frequentierte Eisenbahnüberfahrten sind stellenweise noch ungeschützt und nur mit Warnungstafeln und Querkreuzen bezeichnet.

Das Rauchen ist dem Lenker verboten.

Motorklubs: Liga der Motoristen — Čs. Touringklub (Prag II., Lutzowova 4) und Autoklub der čechoslovakischen Republik (Prag II., Lutzowova 29). Diese zwei grossten Motor-Organisationen (von denen die erste sich hauptsächlich mit Touristik und die zweite mit dem Sport befasst) haben in allen grösseren Städten Sekretariate, woselbst notige Informationen erteilt werden. Manche Städte haben auch eigene Lokalklubs.

Landkarten: 1. „Čs. Touring", herausgegeben von LM-ČTC, Preis 75 Kč. Enthält Landkarten des ganzen Staates, Durchfahrten durch grössere Städte, Beschreibungen touristisch interessanter Städte und Orte und alle Informationen für Motortouristik. Das Buch erschien in čechischer, deutscher, französischer und englischer Sprache.

2. Neuberts General-Autokarte der ČSR auf 15 Blättern, Preis 150 Kč. Die Landkarten sind sehr ausführlich, genügen auch für Fuss-Touristik (Ausmass 1 : 200.000). Die Kilometerentfernung ist zwischen allen Gemeinden, auch für längere Entfernungen, angeführt.

3. Offizielle Autokarte des Autoklubs der ČSR.

4. Automobilkarte der ČSR, Verlag Faster — Louny.

5. Freytag & Berndt: Autokarte der Čechoslovakischen Republik.

Die Srassenzustandskarten werden vom Čs. Touring-Klub und dem Autoklub der ČSR herausgegeben.

Hotels befinden sich in jeder grösseren Stadt, luxuriöse in Bädern und Grosstädten. Im Osten des Staates werden durchwegs 10% Trinkgeld aufgerechnet, im Westen in grossen Hotels ist eine 10%ige Trinkgeldablöse eingeführt. In touristisch wichtigen Orten sind gute Touristen-Bauden, oft auch für Motorfahrzeuge erreichbar.

Garagen bei jedem grösseren Hotel und in Städten. Tagesgebühr 5—10 Kč.

Benzintankstellen sind in reicher Anzahl im ganzen Staate aufgestellt. Preis der Mischung 3 Kč. (Die Mischung enthält 20% Spiritus plus 80% Benzin).

Automobil-Reparaturwerkstätten sind in jeder grösseren Gemeinde; in Städten sind spezielle Auto-Services.

Die Zeit, welche zur Motor-Touristik am besten geeignet ist, ist jene vom Mai bis Oktober.

Die Staatsstrassen sind durchwegs in gutem und sehr gutem Zustande; auch wichtige Bezirksstrassen sind gut befahrbar. Die Benutzung von Privatwegen ist an eine Bewilligung gebunden. Auskünfte bei der nächsten Benzintankstelle oder bei der Gendarmerie-Station.

AUSFLUGSZÜGE.

(Von der Staatsbahn-Direktion).

Einer besonderen Beliebtheit erfreut sich in letzter Zeit das sogenannte kollektive Reisen. Es ist nichts natürlicheres, als dass auch die tschechoslovakischen Staatsbahnen dem reisenden Publikum in dieser Hinsicht entgegengekommen sind. Die Ausflugszüge der ČSD sind bereits so populär, dass man sich heute nach zehnjähriger Dauer die weitere Entwicklung der Touristik ohne sie nicht mehr vorstellen kann.

Die Teilnehmer einer solchen Vergnügungsfahrt brauchen nichts anderes zu tun, als sich gemäss des ganzjährigen, vorauspublizierten Programms zu entscheiden, wohin sie fahren wollen. Es ist wahr, die Auswahl ist schwer, ein Programm ist schöner als das andere. Das Riesengebirge, der Böhmerwald, das Gesenke, die Beskiden, die Hohe und Kleine Tatra oder Karpathorussland — überall ist es schön, überall möchte man sein. Aber ob hier oder dort, überall ist für Unterkunft gesorgt, immer ist das Programm so gewählt, dass man in der Zeit, die für den Ausflug berechnet ist, alle interessantesten Partien besichtigen kann. Man rechnet mit bequemen oder auch mit sehr tüchtigen Touristen. Das Programm befriedigt auch solche, denen ihr unruhiges Blut nicht erlaubt, längere Zeit auf einem Platz zu bleiben. Durch die ganze Slovakei, quer durch den Böhmerwald, durch Nordböhmen oder Mähren, jeden Tag anderswo, immer neue Eindrücke, aber immer gute Laune.

Der Ausgangspunkt dieser Ausflüge ist überall dort, wo sich der Sitz der betreffenden Eisenbahndirektion befindet: In Praha, Plzeň, Hradec Králové, Brno, Olomouc, Bratislava und in Košice. Aus allen diesen Städten werden eintägige Vergnügungsfahrten fast jeden Sonntag in die näher gelegenen Touristen- oder Ausflugsorte arrangiert. Weitere Touristenausflüge auf eine Woche oder auch zur Erholung oder Kur in die tschechoslovakischen Bäder je nach der Wahl auf 14 Tage, 3 Wochen usw. Es existiert kaum ein Plätzchen, angefangen mit der Bohmisch-sächsischen Schweiz bis zur Jasina, an das bei diesen Vergnügungsfahrten im Programm nicht gedacht wurde.

Bei diesen gemeinschaftlichen Fahrten gibt es keine Formalitäten, die Organisation ist die einfachste. Nur das Ausfullen der Anmeldung — sonst wird alles von den Beamten der Ausflugszüge, die **alle** Vergnügungsfahrten begleiten, besorgt.

VOM SPORT IN DER ČECHOSLOVAKEI.

Redakteur JOSEF LAUFER.

Die Čechoslovakische Republik, deren Stolz nicht nur die Schönheit der Natur, der Reichtum an Mineralien und Tieren ist, sondern auch die alte Kultur, Kunst und Wissenschaft, die blühende Industrie und der Handel, nimmt auch im Bereich der körperlichen Ertuchtigung und des Sports einen der ersten Plätze auf dem europäischen Kontinent ein. Die älteste Sportart, welche schon in der Mitte des 19. Jahrhunderts hier gepflegt wurde, sind Pferderennen. Der Name: „Grosse Pardubitzer Steeplechase" hatte schon im Jahre 1874, als dieses Rennen begrundet wurde, einen ausgezeichneten Klang im ganzen sportbegeisterten Europa. Und schon viele Jahre vorher fanden in Pardubice die beruhmten Parforcejagden statt. Das Turnen, das bei uns unzertrennbar mit den Namen Tyrš und Fügner verbunden ist, datiert aus den siebziger Jahren des vorigen Jahrhunderts. Radfahrsport, Leicht- und Schwerathletik, Fussball, Eislauf, Rudern, Eishockey, Fechten, Schwimmen, Skisport, Schlittenfahren, Tennis und andere Sportarten erfreuten sich schon lange vor dem Kriege einer beträchtlichen Verbreitung. Nach dem Umsturz erlebten alle diese Sportzweige einen ungeahnten Aufschwung und es gesellten sich weitere Arten dazu, wie Motor-, Flug- und Schiessport, Kanoistik, Boxen, Tischtennis, Ballspiel, Korbball, Faustball und zahlreiche weitere Sportarten, zu denen wir auch die Jagd, den Hundesport und den Fischfang rechnen. Der Grossteil dieser Sportzweige hatte seinen Anfang allerdings gleichfalls vor dem Kriege.

Die Turner-Bewegung wurde vor dem Krieg vom Sokol organisiert, welchen heute die Čechoslovakische Sokolgemeinde repräsentiert und in 52 Gauen auf dem ganzen Staatsgebiet 3209 Vereine und Zweigstellen mit annähernd 800.000 Mitgliedern verbindet. Zu Ende des Jahres 1935 hatte die „ČOS" in ihren Reihen 444.022 Männer und 315.894 Frauen einschliesslich Zöglinge, Schuler und Schülerinnen. Das Glaubensbekenntnis des Sokol ist freilich ganz national und staatlich eingestellt, die Sokolkongresse sind grossartige Manifestationen organisatorischer Fähigkeit und nationaler Begeisterung. Der nächste (X.) Sokolkongress geht im Jahre 1938 in Prag vor sich. — Der Arbeiter-Turnverband (DTJ.), gleichfalls lange vor dem Kriege entstanden, vereinigt die sozialdemokratischen Turner. Am Schluss des Jahres 1935 hatte der DTJ im ganzen Staatsgebiet 142.135 Mitglieder, davon auf bohmischem Boden 95.366. Auch die Arbeiterolympiaden, die auf dem Strahov veranstaltet werden, sind grosse Unternehmungen. — Der čechoslovakische „Orel" (Adler) repräsentiert die nationalen und gymnastischen Bestrebungen der čechoslovakischen Katholiken. Im Jahre 1935 hatte der čechoslovakische „Orel" (Adler) auf dem Gebiete der ganzen Republik ungefähr 150.000 Mitglieder, unter ihnen etwa 35.000 in Böhmen. Die „Orels" veranstalten ebenfalls ihre grossen Kongresse. Die kommunistischen Turner sind im Bund FDTJ vereinigt.

Der Reit- und Rennsport wird in unserem Staate durch den Čechosl. Reitverband (Prag II, Václavské nám. 28), und durch den Čechosl. Jockey Club (Prag XVI, Štefánikova 3) organisiert. Diesem untersteht der Rennbetrieb auf den Rennbahnen in Prag-Chuchle (Kuchelbad), Pardubice, in Bad Poděbrady und, gemeinsam mit dem ICK, in Karlsbad. — Der Čechosl. Reiterbund vereinigt 45 Reitklubs und arbeitet mit der Zentrale der Bauernreiterei zusammen, wie auch mit dem Sokol, welcher zahlreiche Reitersektionen hat. Die Turniere in Prag auf dem Turnierplatz der Insel Troja und in der gedeckten Reitschule des Reitklubs in Prag VII, in Pardubice, Kolín, Klatovy, Hradec Králové, Kladno, Beroun, Choceň und andern böhmischen Provinzstädten, in Brünn, Olmütz, Bratislava, Košice, Piešťany usw.; Parforcejagden und andere Veranstaltungen bezeugen die lebhafte Tätigkeit unserer Reiter.

Die Leichtathletik - das Turnen schlechthin - wurde in Böhmen schon vor einem halben Jahrhundert gepflegt: Der Athletic Club Praha, A. C. Sparta, S. K. Slavia in Prag waren ihre Propagatoren in der Hauptstadt; Pilsen, Kolín, Pardubice, die ersten Nachfolger in der bohmischen Provinz. In Bohmen hat das staatliche Masarykstadion auf dem Strahov die beste Laufbahn, verhältnismässig gute Bahnen haben Slavia und Sparta auf der Letná, Hagibor in Strašnice, von den Provinzstädten Český Brod, Hradec Králové, Kladno, Kolín, Reichenberg, Lobositz, Mla-

dá Boleslav, Nymburk, Pardubice, Aussig an der Elbe u. s. w. In Mähren die Brünner Mor. Slavia, ferner Olmütz, Bratislava, Košice und andere. Die oberste Zentrale ist die Čs. A. A. U. (Prag I, Karlova 20), gegründet schon im Jahre 1897.

Fussball ist der meistverbreitete und beliebteste Sport in Böhmen. Soweit man historisch feststellen kann, wurde der erste ordentliche Fussballwettkampf in Böhmen nicht in Prag, sondern in Roudnice n. L. ausgetragen. In ihm begegneten sich die Teams des Český Athletic Clubs und des Sokol. Kurz darauf war in Prag ein Fussballspiel des Vereines International Rowing (Ruderklub) und der Prager Mittelschulmannschaft. Im Jahre 1896 kam eine Versammlung der Vertreter einiger Klubs zusammen — Slavia, Sparta, AC. Praha, Kickers, Sculling Cercle u. a. m., welche später zur Gründung des Čechischen Fussballbundes führte. Im Jahre 1899 empfing die Slavia die ersten Engländer in Prag, die Mannschaft der Oxforder Universität. Der Fussball eilte mit Riesenschritten vorwärts und bald wurde auch in zahlreichen Städten ausserhalb Prags gespielt. Vor dem Krieg und hauptsächlich nach dem Umsturz drang der Fussball auch bis in die kleinsten Dorfer und in die entlegensten Winkel. Heute sind in Böhmen z. B. Pilsen, Kladno, Náchod, Pardubice, Kolín, Reichenberg, Aussig a/E., Teplitz, Saaz, Čes. Budějovice, Tábor, Hradec Králové, Ml. Boleslav und viele andere Städte wichtige Centren des Fussballsports. In Mähren und Schlesien: Brunn, Mährisch Ostrau, Prostějov, Přerov, Zlín, in der Slovakei Bratislava, Košice, Žilina, in Karpathorussland Užhorod. Schon vor dem Krieg spielten die Mannschaften der Slavia, Sparta, des Prager DFC, ein Spiel hochsten Niveaus; nach dem Umsturz hatte unser Fussball einen der ersten Plätze auf dem Kontinent inne und hat ihn bisher behalten. Der zweite Platz im olympischen Turnier 1920 in Antwerpen, die Teilnahme an der Weltmeisterschaft in Italien 1934 und der Sieg über England im selben Jahre waren seine grossten Erfolge, ebenso wie zwei Siege der Sparta (1927 und 1935) in dem mitteleuropäischen Pokal. Die Čechosl. Football Assoziation (Prag I, Kozí 7), oberste Zentrale in der ČSR., hatte zu Ende des Jahres 1935 ungefähr 110.000 registrierte Spieler, unter ihnen 600 Professionals, die übrigen Amateure. In 7 Gauen Böhmens waren etwa 45.000 Spieler organisiert.

Die ersten Berichte über das Lawntennis stammen schon vom Ende des vorigen Jahrhunderts. Im Jahre 1900 war bereits ein Wettkampf des ersten ČLTK., welcher durch die Verbindung des čechischen Lawntennis Cercle auf dem „Střelecký ostrov" (Schutzeninsel) mit dem čechischen Lawntennis Club auf dem „Židovský ostrov" (Judeninsel) entstand. Heutzutage haben wir in Böhmen Hunderte Klubs, Tausende Courts und Zehntausende Spieler: freilich sind nicht alle von ihnen in der Zentrale organisiert, welche die im Jahre 1906 gegründete Čechoslovakische Lawntennis Association (Prag II, Příčná 2) bildet. Die internationalen und lokalen Turniere des I. ČLTK. und des LTC. Praha, deren Klubs Tennisstadien haben (auf Štvanice und auf der Letná), die Juniorenmeisterschaft in Pardubice, wie auch die Turniere in Karlsbad, Marienbad, Pilsen, Tábor, Ml. Boleslav, Kladno, Brünn, Luhačovice, Bratislava, Piešťany, Košice a. m. geniessen einen vortrefflichen Ruf und vereinigen eine hervorragende einheimische und fremde Konkurrenz.

Gedeckte Tennisplätze gibt es in Böhmen bis jetzt nur in Prag (CCC. auf d. Klamovka), sowie in Brünn.

Der Radfahrsport, der einen der ältesten Sportverbände (Čs. Ú. J. V., Prag II, YMCA), gegründet im Jahre 1883, hervorbrachte, erlebte keinen solchen Aufschwung, wie er es eigentlich verdient hätte. Prag hatte einst eine Radfahrrennbahn, doch es hat sie nicht mehr. Der einzige Zufluchtsort unserer Radfahrer ist die Bahn auf dem Pardubicer Stadion und dann — die Landstrasse. Auf diesem Gebiete muss man bei uns noch manches unternehmen.

Der Rudersport hat in Bohmen eine alte Tradition: Der Sculling Cercle, CVK., VK. Blesk, VK. Slavia, die deutsche Regatta; von den Klubs ausserhalb Prags ČAC. Roudnice n/L., VK. Mělník, VK. Ohře Louny, weitere Klubs in Tábor, Jindřichův Hradec, Třeboň, Leitmeritz, Aussig a/E., Tetschen, Brünn, Břeclav, Bratislava u. a. m. erhalten den Rudersport unter beträchtlichen Opfern auf der Hohe. Die internationalen Regatten in Prag, Roudnice n/L., Mělník, Leitmeritz, Třeboň, Brünn, Břeclav usw. haben einen guten Ruf. Im Jahre 1935 empfing Roudnice n. L. auch dem berühmten Achter der Cambridge University. Zentrale: Ruderverband RČS., Prag II, Černá ul., Marathon.

Die Schwerathletik nahm ihren Anfang in Bohmen vor mehr als 40 Jahren. Der čechosl. Schwerathletikbund (Prag XI, Poděbradova 90) wurde im Jahre 1903 gegründet. Dieser Sport (Romisch-griechischer Wettkampf und Ringen in freiem Stil) wurde in Bohmen nicht nur in Prag kultiviert, sondern auch in Plzeň, Kladno, Roudnice n/L., Reichenberg, Brünn, Mährisch Ostrau, Bratislava u. s. w. Von den Prager Klubs sind erwähnenswert: Bohemians, ČAK. Vinohrady, KA. Nusle, AFK. Stráž bezpečnosti, KA. Žižkov u. a.

Der Schwimmsport begann seine Wettätigkeit in Bohmen lange vor dem Krieg, sein erster Propagator war der A. C. Praha. Nach dem Umsturz entstanden Schwimmklubs wie ČPK., APK. und Hagibor in Prag; ČPK. in Pilsen, in Brünn, Bratislava, Košice; deutsche Klubs in Tetschen (Hellas), in Reichenberg, Aussig; grosse Sportklubs gründeten Abteilungen für Schwimmen. Das Niveau unseres Schwimmsportes hat einen guten Durchschnitt, es reicht allerdings nicht an die der europäischen Klasse heran. Zentrale: Čechosl. Amateurschwimmverband (Prag II, Vyšehradská 243).

Der Fechtsport hat in Bohmen ein halbes Jahrhundert ehrlicher Arbeit hinter sich. Die Fechtlehrer führten diesen ritterlichen Sport bei uns ein, später entstanden Cercles und Clubs wie ČSK., Riegel, Slavia, Offiziersklub Prag. Heute gibt es gute Fechter auch in der Provinz, in Gablonz, in Oberleutensdorf, Olmütz, Bratislava, Košice, Piešťany und in zahlreichen Sokolsektionen. Zentrale: Čechosl. Fechtverband, Prag II, Jungmannova 1.

Eishockey wurde in Prag schon zu Anfang des 20. Jahrhunderts gespielt; das sogenannte „bandy" ursprünglich mit kurzem Stock und kleinem Ball, seit dem Jahre 1909 kanadisches Eishockey. Trotz des Mangels an natürlichem Eis erreichten die čechischen Mannschaften bald bedeutende Erfolge und gewannen bereits im Jahre 1911 zum ersten Male die Europameisterschaft in Berlin. Dieser Titel fiel den čechosl. Eishockeyspielern im ganzen siebenmal zu, zuletzt im Jahre 1933, als auf der Kunsteisbahn des Winterstadions in Prag die Weltmeisterschaft ausgetragen wurde. Heute spielt man kanadisches Hockey fast überall, wo im Winter die Natur ein Stück Eisfläche gewährt, in der Slovakei hauptsächlich in der Hohen Tatra. Zentrale: Čechosl. Eishockey-Liga, Prag II, Palackého ul. 5.

Der Eislaufsport hat in Bohmen eine alte Tradition, die Namen der Brüder Potůček, Myslbek und des B. Z. K. Prag hatten lange

vor dem Kriege einen guten Klang. Jedoch erst durch die Errichtung der ersten Kunsteisbahn, des Winterstadions in Prag, erhielt unser Eislaufsport eine sichere Grundlage, so dass er nicht mehr auf die Willkür des Wetters angewiesen ist. S. K. Stadion, Vys. Sport, B. Z. K. sind die bedeutendsten Vertreter des Eislaufsportes in Prag; Hradec Králové, Pilsen und einige andere Städte in der bohmischen Provinz. In der Slovakei haben in Starý Smokovec (Alt-Schmecks) die Bewerbe im Eiskunstlauf ihre alte Tradition.

Skilaufen ist der verbreitetste Wintersport, denn in Bohmen kann man regelmässig vom Dezember bis zum März im Riesengebirge, im Bohmerwald, Erzgebirge, Adlergebirge, zeitweise auch im Brdywald, ja sogar in der nächsten Umgebung von Prag Skilaufen. Die Beskiden, das mährisch-schlesiche Gesenke, die Hohe und Niedere Tatra und die Fatra in der Slovakei bilden das Paradies der Skifahrer. Der vor dem Krieg verhältnismässig wenig verbreitete Skisport erreichte nach dem Umsturz ungeahnten Aufschwung. Zentrale: Verband der Skiläufer RCS., Prag II, Žitná 14. In Bohmen gibt es einige erstklassige Sprungschanzen, grösstenteils im Riesengebirge.

Den Boxsport leitet die čechosl. Union der Amateurboxer (Prag XI, 1583). Sie vereint eine Reihe sehr reger Prager Klubs (Star, Boxing Club Smíchov, BC. Praha, Český Lev u. a.). In der bohmischen Provinz gibt es ebenfalls gute Klubs, z. B. in Kladno, Slaný, Úpice, Beroun; in Mähren Brünn, Zlín, Olmütz, weiters in Bratislava, Košice u. s. w. Der Professional-Boxsport hat seine Zentrale in der ČsUBP., welche von Zeit zu Zeit grosse Meetings im Lucernasaal in Prag veranstaltet.

Tischtennis ist ein Sport, welcher in Bohmen erst nach dem Umsturz aufkam. Im Jahre 1925 wurde die Čechosl. Table-tennis Association gegründet, die diesen Sport leitet. Von unseren Spielern erreichten einige sehr hohes Niveau und errangen sogar den Weltmeistertitel. Tischtennis wird jetzt fast überall gespielt.

Die Kanoistik wurde in Bohmen schon in den letzten Jahren vor dem Kriege gepflegt, als auch der Verband der Kanoisten RCS. gegründet wurde (1913). Auf der Moldau, auf der Elbe und auf andern čechoslovakischen Flüssen ist eine sehr günstige Gelegenheit für die Kanoe- und Kajakfahrt gegeben. Unsere Kanoisten wurden bald beste internationale Klasse, errangen hervorragende Erfolge, welche ihren Hohepunkt auf der Berliner Olympiade erreichten, wo die čechoslovakischen Vertreter 2 goldene und 1 silberne Medaille gewannen.

Der Flugsport (Aeroklub RČS., Prag I, Celetná) und der Autosport (Prag II, Lützowova 29) sind Sportarten, über welche zu uns kommende Besucher in den zuständigen Zentralen Auskünfte erhalten. Von den übrigen Sportzweigen erwähnen wir nur kurz: Handball, Jiu-Jitsu, Bogenschiessen, Yachting, Korbball und Faustball. Den Schiessport, kontrolliert die Čechosl. Schützengemeinde (Prag II, Lützowova 33) und der Čechosl.-nationale Schützenverband (Prag XII, Slezská 7).

Der Jagdsport, für welchen sich unsere Gäste sehr interessieren, hat in Bohmen sehr gute Voraussetzungen. Unsere Jägerei bewirtschaftet und verwaltet die schonsten europäischen Jagdgründe für Damm- und Hochwild. Die Generaldirektion der staatlichen Wälder und Güter hat gemeinsam mit der Cechosl. Jägergemeinde grossen Verdienst daran, dass der Bestand an Hochwild und Rehen in unseren Wäldern von Jahr zu Jahr zunimmt. Das Interesse des Auslandes an unserer Jagd steigt fortwährend und gilt auch den Hasen, Rebhühnern, Fasanen, u. s. w. Die Gäste pflegen immer höchst zufrieden zu sein. Freunde des kynologischen Sportes machen wir aufmerksam, dass sie alle gewünschten Informationen beim Cechosl. kynologischen Verband, Prag II, Na Florenci 27 erhalten.

Der Angelsport bietet in der Cechoslovakei, besonders aber in Bohmen seinen Freunden hervorragende Genüsse. Von 37 Fischgattungen mit 67 Arten, welche in den Gewässern der Cechoslovakei vorkommen, leben in Bohmen allein 48 Arten. Bohmen hat beiläufig 9600 km Fischgewässer, abgesehen von zahlreichen Bächen und kleinen Nebenflüssen. Gebirgsseen gibt es in Bohmen ca. 60 ha. In den Quellen der Moldau und ihren Zuflüssen aus dem Bohmervald kommen grosse Forellen vor, flussabwärts findet man Hechte, Barsche, Quappen und andere Fische, tiefer dann Zander, Hechte, Welse. Die Otava und ihre Zuflüsse aus dem Bohmerwald sind reich an Forellen, die Otava selbst hat weiter Flussbarben, Zander und viele Karpfen. Die Elbe bildet auf dem Gebiet ihrer Quellen auch mit den zahlreichen Zuflüssen ein sehr forellenreiches Gebiet, flussabwärts allerdings ist sie ziemlich verunreinigt. Von den übrigen Flüssen Bohmens wären zu erwähnen: Die Berounka (Mies, Radbusa, Uslava), die Blanice, Maltsch, Lužnice, Nežárka, Sázava, die beiden Adler, die Metuje, Jizera, Cidlina, Eger, Bělá, Polzen u. s. w. Informationen: Fischerei-Union der ČSR., Prag II, Opatovická 13 (Tel. 463-35) und ihre Mitglieder, Landesfischereiverband in Prag und der Reichsverband der deutschen Fischereivereine und Genossenschaften in der Čechoslovakischen Republik in Leitmeritz. Für Südbohmen erteilt Auskünfte: Sektionsrat Jar. Tejčka, Č. Budějovice, Štítného 13. Verhältnismässig noch reicher sind die mährisch-schlesischen Flusse, welche 51 Arten aufweisen, und die Flusse der Slovakei und Karpathorussland, in welchen 60 von 67 der in der Čechoslovakei vorkommenden Fischarten leben. Der Dunajec und der Poprad, welche viele Forellen und Lachse mit sich führen, zahlreiche slovakische und karpothorussische Flüsse, in denen auch Bandhacken und andere seltene Fischarten vorkommen, machen unsere Republik zur Perle Mitteleuropas, welche allerdings in den sportlichen Anglerkreisen wenig bekannt sind. Ausländer, welche dieses Paradies erkannt haben, kehren immer wieder in die Čechoslovakei zurück, die sie herzlich begrüsst und die ihnen so viele Sportmöglichkeiten bietet.

CESTUJTE LETECKÝMI TRATĚMI Č. L. S.

ČSL. LETECKÁ SPOLEČNOST PRAHA, VODIČKOVA UL. 38. - TELEFON: 380-51.

JÍZDENKY PRO DOMÁCÍ, EVROPSKÉ A MEZIKONTINENTÁLNÍ TRATI.

CESTOVNÍ KARNETY A POUKÁZKY S 15% SLEVOU.

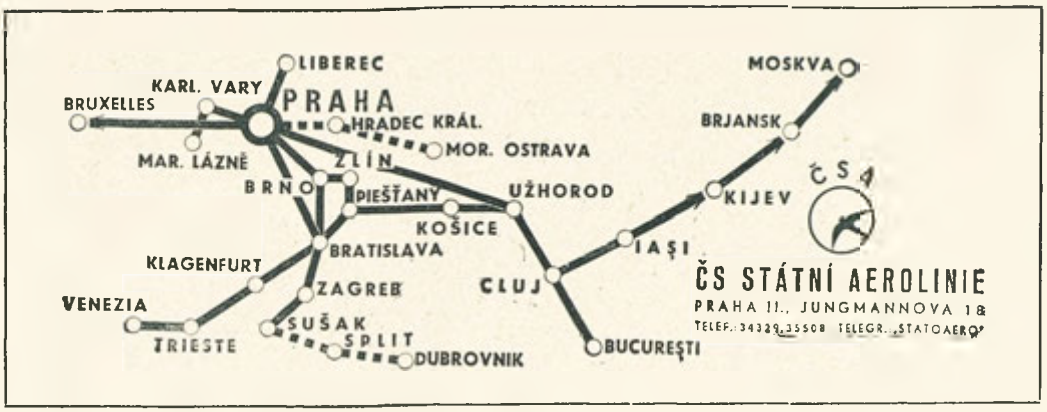

VISITEZ LA TCHÉCOSLOVAQUIE.

ALOIS KONÍČEK, Rédakteur.

Si, par hasard, un des nombreux prospectus par lesquels l'étranger propage la visite de son pays me tombait entre les mains, j'étais toujours bien triste que notre beau pays soit si peu connu au-delà des frontières.

Je n'envie point ses charmes à l'étranger, car il est rare qu'on trouve dans un pays tant de beautés naturelles et de trésors comme dans le nôtre. Mais j'étais toujours envieux de son art et son talent de dépeindre ses beautés et chez soi et au-delà des frontières tout en gagnant des sympathies et des visiteurs par ce procédé savant.

Quant à cette façon de publicité, la Tchécoslovaquie était jusqu'à présent un modeste Cendrillon. Elle ne comprit, hélas, à propager dans le monde ses beautés naturelles. L'étranger sait beaucoup moins de nous autres que nous ne savons de lui. Ceux, toutefois, qui ont été une fois au moins chez nous sont devenus des propagateurs enthousiasmés de la Tchécoslovaquie. Mais cette propagande est insuffisante, il en faut faire beaucoup plus.

J'ai voyagé un peu partout. J'ai vu de mes propres yeux que chaque pays a son caractère primitif et ses charmes, mais j'ai vu également que la Tchécoslovaquie se range entre les plus beaux pays européens. Voila pourquoi elle mérite qu'on parle et écrit le plus possible de ses beautés.

On ne trouverait nulle part un tel coin de terre où se réunit le charme du pays avec les couronnes des montagnes et forêts environnantes ainsi qu'avec les mystères des forces naturelles, où outre l'élément miraculeux de radium qu'on exploite à Jáchymov, jaillissent des eaux minérales chaudes et froides du sein de la terre. On ne trouverait aucun autre pays dans lequel la boue salubre de Píšťany rend la santé aux malades de tout le monde comme c'est le cas chez nous en Tchécoslovaquie.

Y aurait-il un second pays, plein de grottes mystérieuses et magnifiques de stalactites comme dans la région de Macocha et Demänová ou bien la glacière surprenante de Dobšín? Y aurait-il en Europe un second geyser tel que nous le trouvons à Herlany en Slovaquie?

Et celui qui n'a vu qu'une seule fois nos belles montagnes, les monts des Géants, la Forêt bohémienne, les Carpathes, les Tatras, n'oubliera plus jamais ses charmes.

Si on avait ailleurs de tels trésors en beauté naturelle et en eaux minérales miraculeuses, on aurait propagé depuis longtemps leur gloire par de beaux prospectus. Ne serions-nous pas trop modestes?

La capitale de la Tchécoslovaquie, Prague, est selon Humboldt une des plus belles villes du monde. Elle enthousiasme chacun grâce à sa situation unique, la splendeur de son architecture, les trésors immenses en monuments historiques.

Karlovy Vary (Carlsbad), Mariánské Lázně, Píšťany, Trenčanské Teplice, ainsi que bien d'autres de nos villes d'eaux jouissent d'une renommée mondiale, gagnée presque seulement par les succès inouïs de leurs sources naturelles salutaires. C'est donc notre devoir, non seulement de connaître notre patrie nous-mêmes, mais de propager les charmes du paradis tchécoslovaque à l'étranger également. Voila pourquoi nous envoyons ce livre dans le monde.

Il y avait un grand nombre de collaborateurs aimables et empressés qui composèrent cette œuvre, qui est de nos jours la plus grande en son genre. Tous les collaborateurs peuvent être fiers de leur travail.

Le Guide de la République Tchécoslovaque est le résultat de l'aide et du dévouement de nos organisations les plus importantes.

La centrale pour le tourisme, dont Dr Grmela est le secrétaire a créé dès l'origine le fond de cette œuvre. On n'aurait pas pu exécuter une chose tellement grande sans son assistance diligente. Ensuite c'était le Club des Touristes Tchécoslovaques qui a fait beaucoup pour notre œuvre. L'Association des villes d'eaux a également fait tout son possible, il y avait un grand nombre de collaborateurs plus ou moins connus de toute la République, qui savaient bien dépeindre avec amour les curiosités mémorables et les avantages de leurs contrées.

Notre œuvre devint place de concours pour les beautés naturelles de nos villes et communes dans toute la République. Ce n'est pas une lice de questions nationales, car on y parle de la beauté de tout le territoire de notre République sans faire des différences nationales. L'unique effort commun à tous, c'est de décrire au plus juste les beautés de la Tchécoslovaquie, non seulement en langue tchèque, mais encore en langue allemande, française, anglaise.

En feuilletant le Guide, tous ces lecteurs, qui connaissent la Tchécoslovaquie, auront la vision de toutes nos belles contrées: les champs fertiles des agriculteurs appliqués, les belles villes et les

villages pittoresques, les lieux de naissance de nos grands hommes, les places historiques. Ils verront nos châteaux et nos manoirs splendides au-dessus du cours d'eau cristalline des fleuves, la verdure fraîche de nos profondes forêts, nos montagnes puissantes et nos vallées charmantes, les palais et les modestes chaumières de bergers.

Ce n'est pas la faute des éditeurs si l'on ne trouve pas toutes les villes dans le Guide. On les a prévenues à temps et beaucoup d'entre elles étaient ravies de participer à cette œuvre. C'est très dommage que quelques villes ne se soient pas résolues à temps. Toutefois, même si le Guide n'est pas tout à fait complet, c'est tout de même la plus grande publication informative de son temps.

C'est également la plus grande œuvre de propagande puisqu'une grande partie de l'édition doit être envoyée gratuitement à tous les Etats pour parler en quatre langues des beautés de notre patrie.

Nous prions ceux, qui examineront sévèrement notre publication de bien vouloir considérer non seulement l'idée de l'œuvre, mais encore les difficultés de l'exécution.

Le Guide avait beaucoup d'amis qui composèrent des récits enthousiasmés et détaillés des beautés de leurs régions comme on n'en saurait point trouver ailleurs et tout cela est réuni dans une seule œuvre volumineuse. Mais le Guide avait des ennemis également, ce qui était facile à prévoir, puisqu'il s'agit d'une bonne cause. S'il n'y avait pas eu ces ennemis cette monographie unique de l'Etat tchécoslovaque aurait compris au moins un cinquième de plus, ce qui aurait été sans doute dans l'intérêt des villes qui n'ont pas pu se décider à prendre part à temps et qu'on regrettera peut-être avec étonnement.

Nous remercions de tout cœur tous ceux qui se sont intéressés pour le Guide et pour sa réalisation. Il y en avait beaucoup et chacun d'entre eux a fait de son mieux pour l'achèvement de l'œuvre entière.

L'étranger a pour la plupart une perception complètement indistincte de la Tchécoslovaquie. Même les grands journaux étrangers publient de temps à autre des récits qui accusent l'ignorance parfaite quant à ce sujet. Voilà pourquoi notre Guide fera de la propagande efficace pour notre Etat. Il nous apportera certainement un surcroît de touristes. Les visiteurs étrangers connaîtront peu à peu notre pays et notre peuple, les beaux paysages et la population aimable et hospitalière. Cette connaissance sera la meilleure information de l'étranger.

Les devoirs pour les voyages au pays et à l'étranger, au-delà des frontières, du Guide de la République Tchécoslovaque seraient les suivants:

De convaincre l'étranger que la Tchécoslovaquie est un pays si splendide et comblé de tant de merveilles de la nature qu'il devrait être visité le plus possible.

De prouver que la Tchécoslovaquie est un pays de civilisation et d'histoire anciennes qui a l'appui d'un passé glorieux.

DOMICA: Plavba po řece Styxu. — Kahnfahrt auf dem Styxfluss. — Canotage sur la rivière de Styx. — Boating on Styx river.

De démontrer que le peuple tchécoslovaque jouit d'un haut niveau d'éducation et de travail et que les produits pourvus de la désignation « Made in Czechoslovakia » se portent garants de qualité supérieure et de travail honnête.

De contribuer en Tchécoslovaquie à l'entendement du propre pays et de convaincre tout le monde qu'on a le devoir comme citoyen cultivé de connaître profondément la Tchécoslovaquie avant de voyager à l'étranger.

Nous espérons tous qui avons collaboré à cette grande œuvre qu'elle sera utile pendant un certain temps pour notre chère patrie et au pays et au-delà des frontières jusqu'à ce qu'il y ait d'autres éditeurs qui feraient quelque chose de mieux, mais qui seraient inspirés des mêmes sentiments d'honnête travail comme les auteurs de cette œuvre.

Représentation des chemins de fer polonais ainsi que des ports de Danzig et Gdynia,

Prague IIe, Jungmannova ul. 38-I., Palais Riunione Adriatica. Téléphone 271-02. Télégrammes: Pekape.

Informations gratuites quant au transport de marchandises par voie ferrée via Pologne, transbordement à Danzig et Gdynia, connaissements des sociétés de navigation.

LES POSSIBILITÉS DE L'EXPORTATION TCHÉCOSLOVAQUE.

Dr. JAN TŘEBICKÝ,
président de la Chambre de commerce et d'industrie à Prague et de l'Institut d'exportation tchécoslovaque.

Les relations commerciales les plus intenses de la République tchécoslovaque ont été traditionnellement avec ses voisines, l'Allemagne et l'Autriche. Ces deux pays furent toujours nos meilleurs acheteurs et également fournisseurs. En 1936 encore ils étaient nos meilleurs clients; cependant leur importance pour notre exportation a beaucoup changé et elle a baissé fortement, quoique le commerce tchécoslovaque ait été en hausse en ce qui concerne la plus grande partie du reste du monde. En 1926 l'Allemagne et l'Autriche figurent dans notre exportation avec 36,2%, en 1936 avec 23,4% seulement. La diminution du commerce réciproque prouve, que la puissance d'achat de ces deux gros débouchés a baissé considérablement. A ce fait se sont jointes encore des difficultés de paiement, se présentant actuellement sous forme des paiements par clearing et des affaires de compensation.

On peut dire à peu près la même chose au sujet de tous les pays à clearing, c'est-à-dire de tous les pays danubiens et balkaniques. L'exportation tchécoslovaque en Allemagne, Autriche, Hongrie, Roumanie, Yougoslavie, Bulgarie, Grèce et Turquie accusa en 1926 55,7% de l'exportation totale, en 1936 38,6% seulement. Au sein de ce groupe, seule l'exportation en deux pays alliés de la Petite Entente se développe d'une manière favorable, occupant en 1936 la même position en rapport avec l'exportation globale, qu'en 1926 ou avant la crise économique en 1929. Les opérations de paiement entre la Tchécoslovaquie et les pays du Danube et des Balkans, ainsi qu'avec l'Allemagne et l'Italie sont réglées par les conventions de clearing. La Tchécoslovaquie possède des crédits de clearing dans tous les Balkans, en Allemagne et en Italie. La voie pour la libération des relations avec les pays des Balkans consiste dans la transformation des crédits de clearing en crédits industriels, éventuellement en crédits d'investissements agricoles. Cette voie a été en partie prise par la Tchécoslovaquie. On peut remarquer une forte opposition dans les Etats des Balkans de même que dans le monde entier, contre le système des compensations, introduit par l'Allemagne selon le « nouveau plan » Schacht. Les Etats des Balkans dépendaient d'une certaine manière de l'Allemagne, car les excédents agricoles qu'ils vendaient à l'Allemagne ne leur étaient payés qu'avec un retard dans la mesure de leurs achats des marchandises allemandes. Ceci présente un désavantage pour eux, les forçant d'acheter des marchandises allemandes auxquelles l'Allemagne n'accorde pas de primes, c'est-à-dire d'acheter des marchandises relativement chères, plus chères que sur les marchés mondiaux. Le monde insiste actuellement sur la libération du commerce extérieur et s'élève contre le système bilatéral des conventions de compensation, ainsi que contre les primes-d'exportation. La transformation des pointes de clearing en crédit peut donc être considérée comme un pas important vers l'exportation régulière.

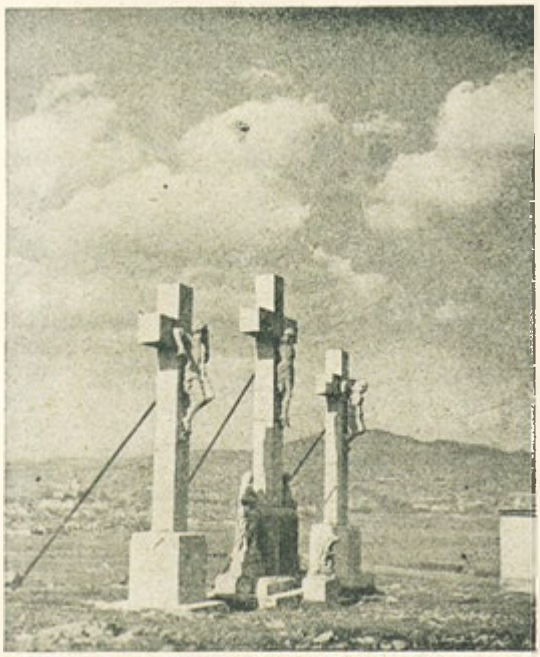

Pohled z Kalvarie na Nitru a Zobor. — Blick vom Kalvarienberg auf Nitra und Zobor. — Vue du Calvaire sur Nitra et Zobor. — View from Calvary on Nitra and Zobor.

L'influence néfaste des efforts allemands pour ramener le commerce extérieur par compensation bilatérale à un échange naturel, se manifesta dans le bilan commerciel de l'Allemagne pour l'année 1936. C'est l'importation qui a souffert le plus de l'orientation nouvelle, accusant une augmentation en ce qui concerne la valeur de 1,4% seulement. Mais l'exportation a, malgré l'introduction des primes, monté de 11,7%. L'importance tchécoslovaque s'est accrue en même temps de 17,4%, ce qui prouve l'amplification de l'activité industrielle, car c'est surtout l'importation des matières premières qui a augmenté. L'exportation est montée de 8%. Le système de compensation élimine d'un côté les devises du commerce, mais d'autre part il entrave le commerce entier d'une telle manière, que le manque des moyens de paiements internationaux se fait ressentir, entrainant ensuite le manque de matières premières et la réorganisation difficile de la production pour l'emploi de succédanés plus coûteux, au lieu de matières premières pouvant être obtenues à meilleur marché sur le marché mondial. La Tchécoslovaquie n'accepte pas cette orientation de la politique commerciale. Elle l'a prouvé d'ailleurs par son attachement à la convention monétaire des Etats occidentaux à savoir: Etats-Unis, Angleterre, France, Suisse et Pays-Bas. Suivant leur exemple, elle a dévalué sa monnaie, pour supprimer l'obstacle principal, c'est-à-dire la différence entre les prix intérieurs et extérieurs. La Tchécoslovaquie n'a pas accepté l'introduction des primes pour son exportation industrielle.

L'exportation est libre au point de vue de paiement pour les pays avec lesquels on n'est pas en relations de clearing. Parmi ces derniers il y a aussi des Etats qui contingentent l'exportation tchécoslovaque. En général ce sont des Etats de l'ancien bloc-or. Après la chute (en septembre 1936) du bloc-or une certaine détente se fit ressentir dans tous les pays, le reste est le devoir des nouvelles conventions commerciales. La dévaluation élevée au point de vue de pourcentage, en France 29%, en Suisse 30%, en Italie 41% a rendu notre capacité de concurrence plus difficile dans ces pays et même aussi sur les marchés qui nous sont communs avec les pays en question. Cette concurrence se fait ressentir davantage dans les branches de la soie, du textile, des machines et du papier. Mais ce n'est pas une concurrence dangereuse. Bien au contraire, après la dévaluation on peut s'attendre à un rétablissement du marché intérieur dans ces Etats et à une augmentation d'importation. La monnaie-or révalorisée fournit une prime naturelle d'importation, mais d'autre part ces pays se défendirent par un sévère contingentement de l'importation. Cependant la raison d'être de ces mesures tombe après la dévaluation qui, marque non seulement un pas vers le rétablissement, mais présente plutôt un encouragement à notre commerce avec ces pays. L'avance produite par la dévaluation en France, Suisse et Italie est freinée dans une certaine mesure par une hausse plus accélérée des prix et des frais de production que chez nous.

Les meilleures relations du commerce tchécoslovaque existent avec les pays qui ont dévalué les premiers. C'est l'Angleterre et d'autres pays qui, en Septembre 1931 ont abandonné leur change-or et ont dévalué leurs monnaies. Ils forment un soi-disant bloc-sterling avec lequel notre commerce se développe d'une manière très favorable. Malgré la dépréciation, qui en ces pays oscille entre 40-50%, notre exportation pour ces pays dépasse largement la moyenne de l exportation de l'Etat entier. Cette tendance a été marquée le plus fortement en 1936. Dans cette année l'exportation totale tchécoslovaque monta en comparaison de l'année 1935 de 8%, mais pour les pays à bloc-sterling et pour U. S. A. de 17,1%, pour les pays de l'ancien bloc-or de 12,2%. Pour les pays à clearing l'exportation a baissé de 0,4%. Les pays à bloc-sterling deviennent riches, et quelques-uns ont déjà surmonté la crise, par exemple la Suède, dans d'autres (par exemple l'Angleterre) une période de conjoncture commence. Le rétablissement dans ces pays est caractérisé par une importation importante se développant plus rapidement que l'exportation. On peut remarquer une hausse très forte de l'importation des Etats-Unis, qui en 1936 a augmenté de 18,7% contre l'année précédente. Ce développement se fait sentir cette année aussi dans l'exportation tchécoslovaque pour les Etats-Unis. Dans notre exportation les Etats-Unis ont pris en 1936 la seconde place, devant l'Autriche. En 1926 le chiffre de l'exportation pour les Etats-Unis se monta à 4,73% du total de l'exportation, en 1935 déjà à 9,1% et en 1936 même à 9,1%. La quote-part anglaise se monta en 1926 à 8,6%, en 1935 à 6,9% et en 1936 à 9,0%. La quote-part suédoise pour 1926 a été 1,1%, en 1935 — 2,4% et en 1936 3%.

Ces indications démontrent la réorientation de notre exportation abandonnant les pays voisins et proches et se dirigeant vers les pays occidentaux et nordiques. Cette modification se fait ressentir dans l'exportation des différentes branches de commerce. Ainsi par exemple l'exportation des marchandises de textile, du fil, d'étoffes et de confection en 1926

Adamova lékárna
PRAHA II., Václavské nám. 8. — Založeno 1520.
Telefon 23511, 39424.

Adam-Apotheke
PRAG II., Václavské nám. 8. — Gegründet 1520.
Telef. 23511, 39424.

Pharmacie Adam
PRAHA II., Václavské nám. 8. — Fondée 1520.
Téleph. 23511, 39424.

Adam Pharmacy
PRAHA II. Václavské nám. 8. — Founded 1520.
Phones 23511, 39424.

pour des pays à clearing de l'Europe centrale et des Balkans (Allemagne, Autriche, Hongrie, Roumanie, Yougoslavie, Bulgarie, Turquie et Grèce) se monta à 66,9% du total de l'exportation du textile et de la confection. En 1936 elle ne marqua que 40,6%. De même l'exportation du verre dans ces pays en 1926 a été 20,2% et en 1936 14,6%, seulement. Au point de vue pourcentage c'est surtout l'exportation des chaussures qui est surprenante: en 1926 elle marqua 49,5%, en 1936 seulement 1,8%, (un et huit dixième de pourcent). Ces exemples prouvent deux faits: d une part la baisse de la puissance d'achat de ces pays à clearing, d'autre part ils prouvent l'industrialisation des pays agricoles du Danube et des Balkans. Cette tendance est pour le moment très défavorable pour notre exportation, cependant il doit être souligné que c'est surtout avec des Etats industriels et non agricoles que nous faisons des affaires. L'industrialisation du bassin danubien est un processus tout naturel auquel les pays de l'Europe occidentale ont pris part pendant le XIXe siècle entier. C'est l'Angleterre qui l'a aidé de la manière la plus importante et comme le prouve le développement postérieur, l'exportation anglaise n'en a subi aucune suite nuisible. Au contraire, car par l'industrialisation la puissance d'achat des pays européens a augmenté, de sorte que le commerce anglais a pu trouver toujours de meilleurs acheteurs pour sa production spécialisée. Donc on peut dire que, malgré la baisse du commerce tchécoslovaque provoquée surtout par la baisse du commerce tchécoslovaque ave les pays de l'Europe centrale, nous ne pouvons pas voir dans l'industrialisation du bassin danubien seulement des désavantages. Le standard de vie croissant fait un équilibre, car il signifie en même temps l'augmentation des

besoins et par là celle de l'importation. Le chemin vers un commerce plus intense passe par l'industrialisation. L'industrialisation — c'est l'esprit de l'époque, l'évolution l'exige et ne peut donc pas arrêter sa marche. Les Etats danubiens fondent d'habitude des branches industrielles présentant une production en masse. Et c'est justement la production en masse qui n'est pas fondée sur une tradition; on peut l'installer facilement, sans pertes économiques même dans des pays agricoles. La Tchécoslovaquie se trouve devant un devoir que l'Angleterre a dû résoudre déjà au XIXe siècle, quand elle- même aidait l'industrialisation de l'Europe et des pays d'outre mer à savoir — transformer sa production en masse en une fabrication de marchandises de qualité. L'industrie tchécoslovaque est déjà aujourd'hui fondée sur la spécialisation et sur la production de qualité. L'évolution moderne accélérera et encouragera cette tendance. Les changements survenus dans la structure économique des pays voisins et proches soutiendront d'une manière intense le développement de notre industrie d'investissement. Les investissements lors de la création de l'industrie standard dans les pays agricoles proches ouvrent à l'occupation de l'industrie tchécoslovaque de nouvelles et larges possibilités.

LA BOHÊME.

Dr. EDOUARD BRYNDA, secrétaire du KČST.

De grandes routes mènent de Prague, capitale de la Bohême et plus grand point de jonction de routes, dans toutes les contrées intéressantes.

1. Dans les environs de Prague visitez Mělník (31 km) avec des vignobles étendus, le château voisin de Kokořín et les rochers de grès, appelés Dubské. Au sud-ouest de Prague il y a Beroun (30 km) avec de beaux environs, le chemin de retour nous conduira par Lodenice—Sv. Jan pod Skalou—Srbsko—Karlštejn—Dobřichovice—Radotín. On appelle cette rue „Semmering bohémien". Sur la vieille piste d'autos on parviendra par Zbraslav (11 km, château) et Dobříš (40 km, château) à Příbram (60 km, vieux pèlerinage). Vers le sud-est nous allons sur la route principale de Benešov par Vyšehrad à Benešov (42 km). En route nous pourrons visiter le château de Konopiště, villégiature occasionnelle de l'archiduc Ferdinand d'Este et de l'empereur Guillaume II. A l'est de Prague se trouve la ville d'eaux la plus fréquentée de Poděbrady (45 km, château).

2. Le nord-est de la Bohême est très intéressant du point de vue touristique. Sur la route principale de Mělník nous allons le long des murs de grès de Dubské, ensuite nous passons à droite les étangs de Doksy et à gauche le groupe volcanique de la chaîne intermédiaire de la montagne bohémienne avec un grand nombre de ruines et de châteaux. La route se termine dans la vallée encaissée de Rumburk, centre d'industrie. Sur la route de Mladá Boleslav nous parvenons à la contrée, appelée „Paradis de la Bohême", devant la ville de Turnov nous allons par la nouvelle autostrade au-dessous des crêtes des monts des Géants. Une autre route, riche en perspectives magnifiques, mène de Mladá Boleslav le long des rochers de Prachovské, qui sont dignes d'être vus (passage, hôtel) par Jičín et Nová Paka à Jilemnice dans les monts des Géants. De là on pourra atteindre par la nouvelle route de montagne Masaryk la crête proprement dite des monts des Géants (taxe 3 Kč). De Vrchlabí non loin une route conduit par Spindlerův Mlýn, centre du tourisme d'hiver, jusqu' à la crête de la montagne.

3. La Bohême du Nord-ouest a deux régions importantes: La chaîne intermédiaire de montagne avec le mont le plus haut, à savoir la Milešovka, non loin de Lovosice, et la Montagne Metallifère qui s'étend à la limite de Děčín jusqu' à Carlsbad. Les rochers de grès dans les environs de Hřensko sont très fréquentés (Suisse saxo-bohémienne) de même la montagne de Sněžník (route jusqu'au belvédère), les murs de Tisské (chalet), la montagne de Bouřňák avec son belvédère (route jusqu'au chalet), la montagne de Sv. Kateřina au-dessus de Chomutov (route de montagne), etc.

4. Dans la Bohême de l'Ouest il y a avant tout les villes d'eaux de renommée universelle de Carlsbad, Marianské Lázně, Františkovy Lázně aux alentours splendides. Le plus grand point de jonction des routes est la ville de Plzeň (Bière de Plzeň, établissements Škoda).

5. La Bohême du Sud-ouest est remplie de la montagne boisée de Šumava. Communication avec Prague par des routes excellentes par Plzeň—Klatovy—Železná Ruda et Prague—Strakonice—Vimperk—Kunžvart. Dans les environs de Železná Ruda se trouvent quelques lacs de montagne: près de Kunžvart est la source du plus grand fleuve de la Bohême, de la Vltava. Sur la montagne de Boubín on a conservé jusqu'à présent une forêt vierge, en plus il y a des couches étendues de boue.

6. La Bohême du Sud, dont le carrefour principal est la ville de České Budějovice, a quelques beaux châteaux au-dessus de la Vltava (Zvíkov, Orlík, Hluboká, Krumlov) et une contrée caractéristique, riche en étangs, autour de Třeboň. Tábor et Třeboň sont des villes qui ont toujours gardé leur caractère archaïque.

7. La Bohême du Sud-est est parcourue d'un pays montueux de caractère de montagne primitive, appelé la hauteur bohémienne-morave. De Prague nous traversons la vieille ville minière de Kutná Hora (cathédrale Ste. Cathérine), Německý Brod ainsi que Jihlava. Ensuite la route nous conduit à Brno. A l'est de Německý Brod une route principale se bifurque qui traverse une contrée boisée charmante, riche en étangs, près de la ville de Město Žďár.

8. Dans la Bohême de l'Est il y a une partie de la plaine de l'Elbe, contrée des plus fertiles de la Bohême. Le carrefour y est la ville de Hradec Králové, au nord se trouve le

champ historique de l'année 1866 (la Prusse contre l'Autriche), ensuite nous passons la vieille forteresse de Josefov et Broumov. A proximité immédiate il y a les villes de rochers de grès (Adersbach, Teplice). Près de la ville pittoresque de Náchod il y a le chalet Jirásek ainsi que la vallée romantique de „Peklo". A l'est de Hradec Králové nous allons au-dessous de la montagne d'Orlické hory, accessible depuis le chalet Kramář, au-dessus de „Červená voda" par Bartošovice—Kunštát—Deštná (chalet Masaryk) et ensuite par Hrádek jusqu'à Náchod. Service à longue distance avec l'Est de l'Etat: depuis Hradec Králové par Žamberk (château) et „Červená voda" (route de montagne) ou bien par Vysoké Mýto et Litomyšl (ville archaïque avec un château) à Svitavy.

LISTE DES VILLES D'EAUX DE LA BOHÊME.

JOSEPH PAVLÍK, conseiller.

LA VILLE D'EAUX DE BECHYNĚ.

407 m au-dessus du niveau de la mer.

Communications: Tram Tábor—Bechyně, autobus Prague—Bechyně.

Saison et taxe sur les baigneurs: Du 1er mai au 30 septembre. Taxe 10—20 Kč.

Curatifs: a) naturels: Source minérale ferrugineuse, boue; b) complémentaire: établissement hydrothérapique et physiatrique.

Indications: Rhumatisme, goutte, anémie, chlorose, maladies des nerfs, traitement thermal et régime alimentaire, convalescence.

Médecins: 3 médecins des bains.

Logement et nourriture: 4 maisons des baigneurs appartenant à l'administration des bains, villas et logements privés. Cuisine bourgeoise, diététique, orthodoxe.

Sport: Tennis, football, natation, canotage.

Informations: L'administration des bains de Bechyně près de Tábor.

LA VILLE D'EAUX DE BĚLOHRAD.

297 m au-dessus du niveau de la mer.

Communication: Prague—Trutnov par Chlumec. Voitures et taxis à tous les trains.

Saison et taxe sur les baigneurs: Du 1er mai au 30 septembre. Taxe de 10 Kč à 60. Jusqu'au 15 juin et depuis le 16 août réduction de 20% sur la taxe.

Curatifs: Bains de boue, eau minérale ferrugineuse.

Indications: Rhumatisme, goutte, sciatique, névralgie, paralyse, exsudats, maladies de femmes, chlorose.

Médecins: 4 médecins des bains.

Logement et nourriture: 2 villas, 6 hôtels, 200 gites dans des villas privées. Repas et cuisine diététique aux hôtels et restaurants.

Snort: Tennis, football, jeux à la paume, athlétique légère, places de jeux pour enfants, bains, excursions aux monts des Géants, au Paradis bohémien, à Janské Lázně, Vrchlabí, Liberec.

Concerts et divertissements: Musique militaire trois fois par jour, représentations de théâtre, cinéma, danse au parc des bains.

Informations: Par l'administration des bains de boue d'Anne à la ville d'eaux de Bělohrad. Pour logements s'adresser à la mairie de Bělohrad.

LA VILLE D'EAUX DE BĚLOVES.

347 m au-dessus du niveau de la mer.

Communication: Station du chemin de fer de Náchod sur la ligne Mittelstein—Choceň. Quelques lignes d'autobus se croisent à Náchod.

Saison et taxe sur les baigneurs: Du 1er mai au 30 septembre. On ne lève pas de taxe sur les baigneurs.

Curatifs: a) naturels: Source minérale gazeuse « Ida », source minérale ferrugineuse « Jakob », b) complémentaires: Bains de boue, bains gazeux naturels, tous les remèdes et traitement physical.

Indications: Cardites, tension artérielle augmentée, névroses, maladies de femmes et des échanges nutritifs, rhumatisme, goutte, sciatique ainsi que d'autres névrites, convalescence.

Médecins: 1 médecin des bains, MUDr Vladimír Honl, médecin praticien.

Logement et nourriture: Soit dans les bâtiments de l'administration, soit dans des villas privées, aux hôtels et aux logements privés. Repas au restaurant des bains, menu ou à la carte.

Sport: Canotage, natation, tourisme, tennis.

Concerts et divertissements: Concerts sous ciel ouvert, danse, musique, théâtre, excursions.

Informations: L'administration des bains de Běloves près de Náchod, tél. 423; à Prague: Dépôt de Prague de la source minérale naturelle « Ida » de la ville d'eaux de Běloves près de Náchod, Prague II, Lazarská 8, tél. 283-74.

LA VILLE D'EAUX DE BÍLINA-KYSELKA.

197 m au-dessus du niveau de la mer.

Communication: Station du chemin de fer de la ligne Prague—Duchcov et Duchcov—Plzeň.

Saison: Du 1er mai au 30 septembre. On ne lève pas de taxe sur les baigneurs.

Curatifs: Sources minérales: eaux acidules de Bílina (source alcaline), eau minérale amère de Saidschitz (source pure aux sulfates de magnésie). Autres curatifs: Bains aux eaux acidules, bains gazeux, bains oxigénés, tous les traitements hydrothérapiques et physiques, bains faradiques, galvaniques à 4 cellules, de lumière, massage, inhalations, chambre pneumatique, cures de terrain, établissement de bains, bains de soleil et d'air.

Indications: Maladies des organes respiratoires et digestifs, des reins, des voies urinaires, de la bile, lithiasies, troubles des échanges nutritifs, diabète, goutte, sciatique, rhumatisme, obésité, maladies du cœur et des nerfs.

Médecins: 5 médecins des bains.

Logement et nourriture: Dans les maisons des baigneurs, hôtels et villas privées. Chambres depuis 10 Kč. Repas aux maisons des baigneurs. Cuisine diététique.

Service divin: Catholique- romain, protestant, communauté des frères tchèques, israélite.

Sport: 5 courts de tennis, natation, excursions.

Concerts et divertissements: Concerts dans le salon des baigneurs et au pavillon de musique. Billard. Salle de lecture.

Informations: Direction des sources à Bílina.

LA VILLE D'EAUX DE BOHDANEČ.

216 m au-dessus du niveau de la mer.

Communication: Station du chemin de fer de Pardubice d'où on atteindra la ville d'eaux de Bohdaneč en autobus.

Saison et taxe sur les baigneurs: Du 1er mai au 30 septembre. La taxe est divisée en 4 classes, depuis Kč 15—40.

Curatifs: a) naturels: bains de boue, source minérale alcaline ferrugineuse. b) complémentaires: bains gazeux et électriques, bains d'air chaud, de lumière, d'eau saline, bains aux bourgeons de pin et mousseux. Hydrothérapie, ravons X, diathermie, irrigations, tonisation. Massage, appareils Zander, bains solaires.

Indications: Maladies rhumatiques et goutte, surtout sciatique, maladies de femmes et des nerfs, convalescence.

Médecins: 3 médecins des bains.

Logement et nourriture: a) Dans 5 propres maisons à 350 lits, b) dans des villas et des maisons privées à 200 chambres.

Sport et divertissements: Tennis, football, pêche à la ligne, chasse, cyclisme, manège, bains, tourisme. Concerts sous ciel ouvert deux fois par jour, académie, cinéma, soirées dansantes, salle de lecture, librairie.

Informations: Par la direction des bains de boue à Bohdaneč près de Pardubice.

VISITEZ LE VILLES D'EAUX TCHÉCOSLOVAQUES PAR AVION.

DUBÍ.

395 m au-dessus du niveau de la mer.

Communication: Par tram électrique de Teplice-Šanov.
Saison et taxe sur les baigneurs: Ouverte toute l'année. Haute saison du 1er mai jusqu'au 30 septembre. On ne lève pas de taxe.

Curatifs: Le sanatoire Tereziny Lázně avec hydrothérapie, électro- et mécano-thérapie, bains d'acide carbonique, d'air chaud, de soleil, de lumière, inhalations.
Indications: Catarrhes des organes respiratoires, anémie, maladies des nerfs, troubles des échanges nutritifs.

Médecins: 4 médecins des bains.

Logement et nourriture: 3 hôtels, 26 villas et maisons privées au nombre total de 135 lits.

Sport et divertissement: Tennis, tourisme, natation, théâtre, cinéma, concerts.

Informations: A la mairie de Dubí et par la direction du sanatoire de Tereziny Lázně.

FRANTIŠKOVY LAZNĚ.

Communications: Station du chemin de fer d'Etat tchécoslovaque et de la ligne allemande du Reich avec communication directe de rapides à tous les centres de commerce européens. Service favorable d'autobus dans toutes les directions, même pour des endroits assez éloignés.

Saison et taxe sur les baigneurs: Du 1er mai au 15 octobre. La taxe sur les baigneurs et de musique est graduée selon le revenu en 4 classes: Kč 110—260 pour la première personne, Kč 80—210 pour la seconde, enfants jusqu'à 14 ans payent 20 Kč.

Curatifs: Couche de 30 millions m³ d'excellent terrain marécageux minéral et ferrugineux, 27 sources minérales gazeuses avec une teneur naturelle en fer, sels de Sprudel et Glauber, lithium, radium, 4 établissements modernes pour bains de boue, minéraux, bains d'eau douce, bains secs de gaz carbonique naturel avec émanatoire naturel de radium, Institut médico-mécanique (gymnastique médicale), institut balnéologique hygiénique avec station Wassermann jointe, inhalations, gargarisatoire, établissement hydrothérapique, bains électriques à 2 où 4 cellules, bains de vapeur et d'air, bains intestinaux sub-aquatiques, bains gazeux, installations pour rayons X, radiateur parabolique, diathermie, électrocardiographe.

Indications: Maladies de femmes, cardites et inflammations du système vasculaire, maladies du sang, rhumatisme chronique, troubles des échanges nutritifs, maladies des voies urinaires, des organes respiratoires et digestifs, névrites, maladies d'enfants. Suites après des opérations.

Médecins: 40 médecins.

Logement et nourriture: 150 hôtels et maison des baigneurs privées qui correspondent à toutes les exigences. Cuisine diététique selon la prescription du médecin.

Sport et divertissement: Tennis, chasse, tir, sport hippique, pêche à la ligne, canotage, natation, yachting, vol à voile, bain, salles de jeux pour bridge et rummy. Place de jeux pour enfants. Musée.

Nombre des visiteurs: 20.000 baigneurs par an, 40.000 touristes.

Informations: L'administration des bains à Františkovy Lázně.

LA VILLE D'EAUX DE JANSKÉ LAZNĚ.

616 m au-dessus du niveau de la mer.

Communication: Terminus de la ligne Trutnov—Svoboda—Janské Lázně. A chaque train correspondance directe par autos ou autobus des bains.

Saison et taxe sur les baigneurs: 15 mai au 15 septembre. Saison d'hiver de décembre à Pâques. Taxe selon la durée du séjour.

Curatifs: a) Bains: Bains thermaux, bains de piscine, d'eaux: Sprudel thermal, source ferrugineuse (Source de Marie), Fontaine de Jean, Source d'Hélène, c) Remèdes thérapiques: Massage, inhalation, cures de régime et de terrain.

Indications: Rhumatisme, troubles de l'échange nutritif, névrose, paralyse, tabes, cardites, perturbations de la circulation du sang, maladies de femmes, anémie, convalescence.

Médecins: 4 médecins des bains.

Logement et nourriture: 13 hôtels avec 479 chambres, 6 pensions avec 94 chambres, 33 villas avec 482 chambres, 1 sanatoire avec 8 chambres.

Sport et divertissement: Tennis, natation, places de jeux pour enfants, sport d'hiver (terrain de luge avec ascenseur électrique pour les luges, glissoire naturelle de bobsleigh et tremplin), grands concours de sport internationaux. Orchestre des bains, musique de chambre, soirées dansantes, bridge, bars et cafés.

Informations: Bureau des bains à Janské Lázně.

Hledání cesty rákosím na Cidlině. — Wegbahnung durch das Schilf der Cidlina. — Sentier à travers le roseau de Cidlina. — Path through Cidlina reed.

LA VILLE D'EAUX DE JACHYMOV.

10 km de Carlsbad dans la Montagne métallifère (Rudohoří).

650 m au-dessus du niveau de la mer.

Communication: Jáchymov est jointe à la ligne principale Prague—Carlsbad—Cheb par un train local. La station de correspondance est Ostrov. Pendant la saison service direct de trains moteurs et autobus postaux pour Carlsbad. Service direct entre Ostrov et les capitales de l'Europe centrale.

Saison et taxe sur les baigneurs: Ouverte toute l'année. Haute saison du 1er mai au 30 septembre. Taxe pendant la haute saison Kč 20—100.

Curatifs: Sources de radium 28° C des plus fortes du monde, employées pour cures d'eaux minérales, bains, inhalations, Mme. Curie isola le radium du minérai de Jáchymov. Cures d'exposition aux rayons de radium.

Indications: Rhumatisme; sciatique, troubles de l'échange nutritif, maladies des nerfs. Dans l'établissement public de radium on traite des tumeurs malins, leucémie etc.

Médecins: Parmi les médecins il y a quelques experts de radium.

Logement et nourriture: L'établissement public curatif, le gigantesque Radium-Palace-Hôtel avec 350 chambres, en plus une série d'hôtels, de pensions, de villas.

Sport et divertissements: Excursions dans les montagnes voisines (Klínovec 1244 m), sport d'été et d'hiver.

Informations: L'administration des bains à Jáchymov et le bureau de renseignement du ministère d'hygiène publique, Prague II, Vyšehradská 18.

LA VILLE D'EAUX DE JELEČ.

390 m au-dessus du niveau de la mer.

Communication: Station de chemin de fer Levín—Jeleč sur la ligne Velké—Březno—Ústek. Auto d'hôtel contre préavis à la station de rapides Děčín, Ústí n. L., Litoměřice.

Saison et taxe sur les baigneurs: L'établissement est ouvert pendant toute l'année. Haute saison du 15 mai au 15 octobre. Taxe: Kč 20—35, selon le séjour. Taxe communale Kč 5.

Masarykova chata na Šerlichu. — Masarykbaude auf dem Šerlich. — Le chalet Masaryk sur Šerlich. — Masaryk hut on Šerlich.

Curatifs: Source minérale ferrugineuse, boue, établissement moderne hydrothérapique. Bains, douches, compresses; bains artificiels carboniques, d'oxigène, de bourgeons de pin, bains mousseux, cures d'eaux minérales, cures électriques, d'endurcissement, cures de régime et de repos.

Indications: Maladies des voies respiratoires, asthme, anémie, chlorose, récréation, exces de travail.

Médecins: 1 médecin des bains.

Logement et nourriture: L'établissement hydrothérapique a 4 maisons des baigneurs avec 40 chambres (70 lits), pension « Daheim », deux maisons des baigneurs, 20 chambres à 30 lits. Cuisine diététique selon prescription spéciale, cuisine orthodoxe sur demande.

Sport et divertissement: Croquet, tennis, excursions aux proches ruines de montagnes. Grande librairie, concerts au parc, soirées musicales, danse, représentations de théâtre. Excursions en auto et autobus.

Informations: Syndicat d'initiative E. H. Haas, Jeleč, administration des bains, Jeleč, pension de famille « Daheim », Jeleč.

KARLOVY VARY (CARLSBAD).

374 m au-dessus du niveau de la mer.

Communication: Station de rapides de la ligne Prague—Karlovy Vary—Cheb. Service de trains à toutes les capitales de l'Europe et à toutes les grandes villes de l'Europe centrale En plus voitures directes sur plusieurs lignes secondaires. Aérodrome international.

Saison et taxe sur les baigneurs: Ouverte toute l'année. Taxe Kč 50—500.

Curatifs: a) Sources de Carlsbad: 12 sources alcalines salines a une temnérature de 12—72° C. La plus fameuse en est le sprudel de renommée universelle: Il répand dans une hauteur de 15 m 2000 litres d'eau alcaline-saline (72° C). Dans une journée on prend 23.500 verres pendant la saison, on en gagne plus de 100.000 kg de sel par an et on expédie 4 millions de bouteilles de sprudel. — Bains de tout genre des sources minérales, bains de boue minérale et bains carboniques gazeux en 6 établissements de bains.

b) Bains: Bain I. (Bains de sprudel, de boue, carboniques, d'air chaud, électriques, compresses de fange, ravons X.), Bain II. (bains de sources et carboniques). Bain III. (à part bains de sprudel, carboniques, de boue il y a des bains de vapeur pour hommes et femmes). Bain IV. (pour des bains carboniques et de sprudel). Bain V. (bains de sprudel, carboniques, de boue, compresses de boue, hydrothérapie, bains solaires).

Indications: Maladies gastriques, intestinales, du foie et de la bile, goutte et diabète, maladies de l'échange nutritif, alcoolisme, en plus on y traite les maladies tropiques avec grand succès.

Médecins: Il y a à la dispositions plus de 200 médecins cliniques et praticiens de toutes les catégories. Liste des médecins en chaque maison.

Logement et nourriture: Logements en 217 hôtels et dans des maisons privées à tout prix: 5.600 chambres depuis Kč 10 à 500 sont à disposition. Garages pour 1000 autos. On se charge de la cuisine diététique dans tous les hôtels et restaurants. Prix approximatifs du jour depuis Kč 20.

Sport, art, divertissements: Golf, tennis, natation, tattersall, aviation, grandes courses internationales de chevaux, en hiver tours de ski. Orchestre philharmonique des bains (61 membres), variété. Concerts d'artistes célèbres.

Bureaux des voyageurs: 6 bureaux des voyageurs: Cook, Wagons Lits, Čedok etc.

Moyens de circulation: Autobus, taxis, voitures à un cheval ou à deux. On a proposé des tarifs uniques.

Nombre des visiteurs: Carlsbad a jusqu'à 70.000 baigneurs par an; pendant la haute saison on compte 16.000 visiteurs environ qui sont présents en même temps. Le nombre de passants et de touristes qui viennent tous les ans à Carlsbad se monte à 200.000.

KONSTANTINOVY LAZNĚ.

538 m au-dessus du niveau de la mer.

Communication: Station du chemin de fer local Nový Dvůr—Bezdružice sur la ligne de Plzeň—Cheb.

Saison et taxe sur les baigneurs: Du 1er mai au 30 septembre. La taxe est distribuée en 3 classes.

Curatifs: Sources naturelles carboniques et sulphureuses, bains de boue, électrothérapie, radiateur parabolique, diathermie, massage à la main et électrovibration.

Indications: Cardites et maladies de femmes, goutte, rhumatisme, maladies des nerfs, anémie, artériosclérose, maladies de l'estomac.

Médecins: 2 médecins des bains.

Logement et nourriture: Dans la maison des baigneurs avec le nombre total de 160 chambres.

Sport et divertissements: Concerts, pêche à la ligne, chasse, excursions.

Informations: L'administration des bains à Konstantinovy Lázně.

LA VILLE D'EAUX DE KYNŽVART.

590 m au-dessus du niveau de la mer.

Communication: Station de rapides sur la ligne de Prague—Plzeň—Cheb. Service d'autobus avec Mariánské Lázně (Marienbad).

Saison et taxe sur les baigneurs: Du 1er mai au 30 septembre. Taxe durant un séjour d'au moins 8 jours 40—80 Kč.

Curatifs: Sources minérales dont 4 pour bains et 2 (Source « Viktor » et « Richard ») pour cures d'eaux, bains de boue, gazeux, électriques, aux bourgeons de pin, hydrothérapie.

Indications: Troubles dans la circulation du sang, chlorose, anémie, maladies des nerfs, hystérie, maladies de femmes et du cœur.

Médecins: 2 médecins des bains.

Logement et nourriture: Dans la maison des baigneurs, quelques hôtels assez grands et restaurants ainsi que dans de nombreuses villas privées.

Sport et divertissement: Tennis, natation, tourisme, concerts.

Informations: La mairie de la ville d'eaux de Kynžvart ou l'administration locale des bains.

LA VILLE D'EAUX DE MARIANSKÉ LAZNĚ.

628 m au-dessus du niveau de la mer.

Communication: Stations de rapides de la ligne Prague—Cheb—Nuremberg—Paris. Varsovie—Prague—Mariánské Lázně—Cheb, Berlin—Cheb—Vienne. Service directe de toutes les capitales les plus importantes du continent. Ligne internationale d'avion et aérodrome. Nombre annuel des baigneurs jusqu'à 40.000.

Saison et taxe sur les baigneurs: 15 avril—15 octobre.

Curatifs: a) Sources minérales (40 sources différentes). Sources froides purgatives, eaux minérales ferrugineuses, eaux acidules pour bains carboniques et boue. b) Trois établissements de bains pour bains gazeux et de boue, hydrothérapie. c) Cures de terrain par de nombreuses promenades variées dans les montagnes boisées ainsi que tous les remèdes de la thérapie physique.

Indications: Avant tout obésité et constipation, maladies des reins, du cœur, de la circulation du sang, maladies gastriques et intestinales, des voies urinaires, etc.

Médecins: 68 médecins.

Logement et nourriture: 183 maisons des baigneurs avec 4.039 chambres et 7460 lits. 54 hôtels avec 3.686 chambres et 4.238 lits depuis Kč 20—90.

Sport et divertissements: Golf, tennis (tournois internationaux de clubs), courses de chevaux, tir, piscine avec plage, équitation, escrime, chasse, pêche à la ligne, pendant les mois d'hiver sport de ski etc. Orchestre des bains (48 membres), en plus concerts symphoniques, théâtre, variété.

Bureaux des voyageurs: 4 bureaux des voyageurs.

Informations: L'administration officielle des bains à Mariánské Lázně ou la mairie à Mariánské Lázně.

LA VILLE D'EAUX DE PODĚBRADY.

187 m au-dessus du niveau de la mer.

Communication: Station de rapides sur la ligne principale Prague—Hradec Králové.

Saison et taxe sur les baigneurs: Ouvert toute l'ananée. Haute saison du 15 mai jusqu'au 30 septembre. La taxe est divisée en 4 classes depuis Kč 39—120. Avant et après la saison on paie Kč 12 par personne et séjour.

Curatifs: 17 sources carboniques, institut de perquisition équiné à la page, inhalations, institut hydrothérapique, établissement physique et hydrothérapique, cures d'eau et de régime.

Indications: Affection cardiaque, artériosclérose, emphysème pulmonaire, goutte, maladies primaires des voies urinaires, ménopause, catarrhes intestinaux, catarrhes de fumeurs et de buveurs, maladies chroniques cutanés et de femmes, névroses, neurasténie, inanition, convalescence.

Médecins: 20 médecins de bains. A l'institut de perquisition 5 médecins.

Logement et nourriture: Hôtel des baigneurs avec 75 chambres, en plus appartements. Le bain d'hiver avec 34 chambres. Cuisine diététique. Maison des baigneurs dans le parc avec 45 chambres. La nouvelle maison des baigneurs. En plus il y a à la disposition des visiteurs des chambres dans les hôtels, pensions, maisons privées. Repas à l'hôtel des baigneurs, au bain d'hiver, au château, aux hôtels et restaurants privés. Egalement cuisine diététique.

Sport et divertissement: 4 courts de tennis, place de jeux et de football, gymnase pour l'exercise physique, manège, concours de tir, pêche à la ligne, chasse, bains de rivière et plage sablonneuse, prêt de bateaux, préau, promenades, excursions. Deux fois par jour musique militaire, soirées musicales, théâtre, cinéma, théâtre de marionnettes pour enfants, soirées dansantes, librairie, salles de lecture, expositions d'art.

Nombre des visiteurs: 10.000 baigneurs par an, 22.000 touristes.

Informations: Direction générale de la société à resp. lim. des bains et sources carboniques à Poděbrady.

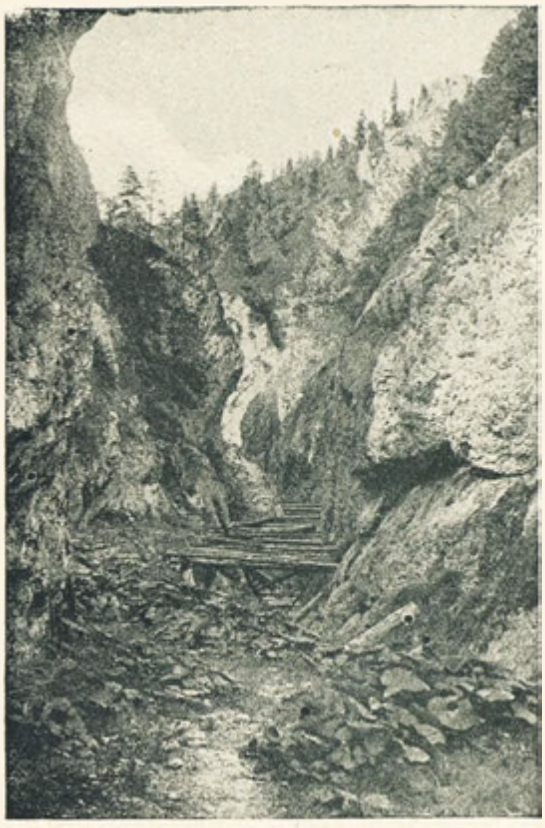

Juráňova dolina, stará vozovka. — Juráň-Niederung, alter Karrenweg. — La plaine de Jurán, vieux chemin carrossable. — Jurán lowland, old cart-road.

KYSIBL-KYSELKA.

360 m au-dessus du niveau de la mer.

Communication: Terminus du chemin de fer local Vojkovice—Kysibl-Kyselka. Correspondance à la ligne principale Prague—Cheb—Prague. Service d'autobus avec Carlsbad.

Saison et taxe sur les baigneurs: 15 mai jusqu'au 15 septembre. On ne lève pas de taxe.

Curatifs: Cures d'eau minérale « Mattoni Giesshübler », établissement de bain avec bains de tout genre, bains gazeux naturels et bains de boue, massage électrique, inhalations, bains de rivière.

Indications: Maladies du larynx et des bronches, maladies gastriques et intestinales, maladies des reins et de la vessie.

Médecins: 1 médecin des bains.

Logement et nourriture: A Schlosshotel, Wilhelminenhof, Heinrichshof, Schweizerhof, pension de famille, restaurant des baigneurs. Cuisine orthodoxe et diététique.

Sport et divertissements: Tennis, pêche à la ligne, excursions, concerts, danse.

Informations: L'administration des bains à Kysibl-Kyselka et à Carlsbad.

TEPLICE-ŠANOV.

28 m au-dessus du niveau de la mer.

Communication: Station de chemin de fer, ligne Ústí n/L.—Chomutov.

Saison et taxe sur les baigneurs: Ouvert toute l'année. Haute saison du 15 mai jusqu'au 30 septembre. Taxe: Kč 30—150.

Curatifs: Actratothermes radioactives, 100 M. J. à une température jusqu'à 46° C. boue, chambres d'émanation, thérapie physique et médico-méchanique de tout genre.

Indications: Goutte, paralyses de tout genre, conséquences de blessures graves et fractures.

Médecins: 5 médecins des bains.

Logement et nourriture: A part de nombreux logements privés il y a à disposition: L'hôtel des baigneurs « Steinbad », 60 chambres, l'institut municipal des bains avec 100 chambres, » Neubad «, « Stadtbad ». De plus la famille de Clary-Aldringen possede 180 chambres avec toutes les installations des bains dans les maisons « Herren-

haus », « Kurgartengebäude », « Fürstenbad »; « Deutsches Haus » 40 chambres. Nourriture dans les maisons des baigneurs et dans les restaurants privés.

Sport et divertissements: Tennis, tir, football, piscine couverte, concerts des bains, théâtre (opéra, comédie, drame), cinéma, bars etc. Excursions dans les environs.

Informations: Direction du bain municipal à Teplice-Šanov.

LA VILLE D'EAUX DE VELICHOVKY.

290 m au-dessus du niveau de la mer.

Communication: Station du chemin de fer de Josefov—Jaroměř.

Saison et taxe sur les baigneurs: La saison dure du 1er mai jusqu'au 30 septembre. La taxe monte de 20 à 45 Kč.

Curatifs: Grands terrains marécageux, bains de boue, installation pour thérapie physique, inhalations, bains de soleil et d'air.

Indications: Rhumatisme, goutte, sciatique, inflammations chroniques des organes féminins avec des restes d'exsudats et de flux, convalescence.

Médecins: 3 médecins de bains.

Logement et nourriture: Dans les bâtiments des baigneurs et dans les villas du parc avec le nombre total de 200 chambres à prix modestes. Garage. Repas au restaurant des bains à bas prix. Cuisine diététique sur désir.

Sport et divertissements: Tennis, place de jeux pour volley-ball, canotage sur le lac des bois, tourisme, excursions. Concerts quotidiens, soirées dansantes, librairie.

Informations: La direction de la ville d'eaux de Velichovky près de Jaroměř.

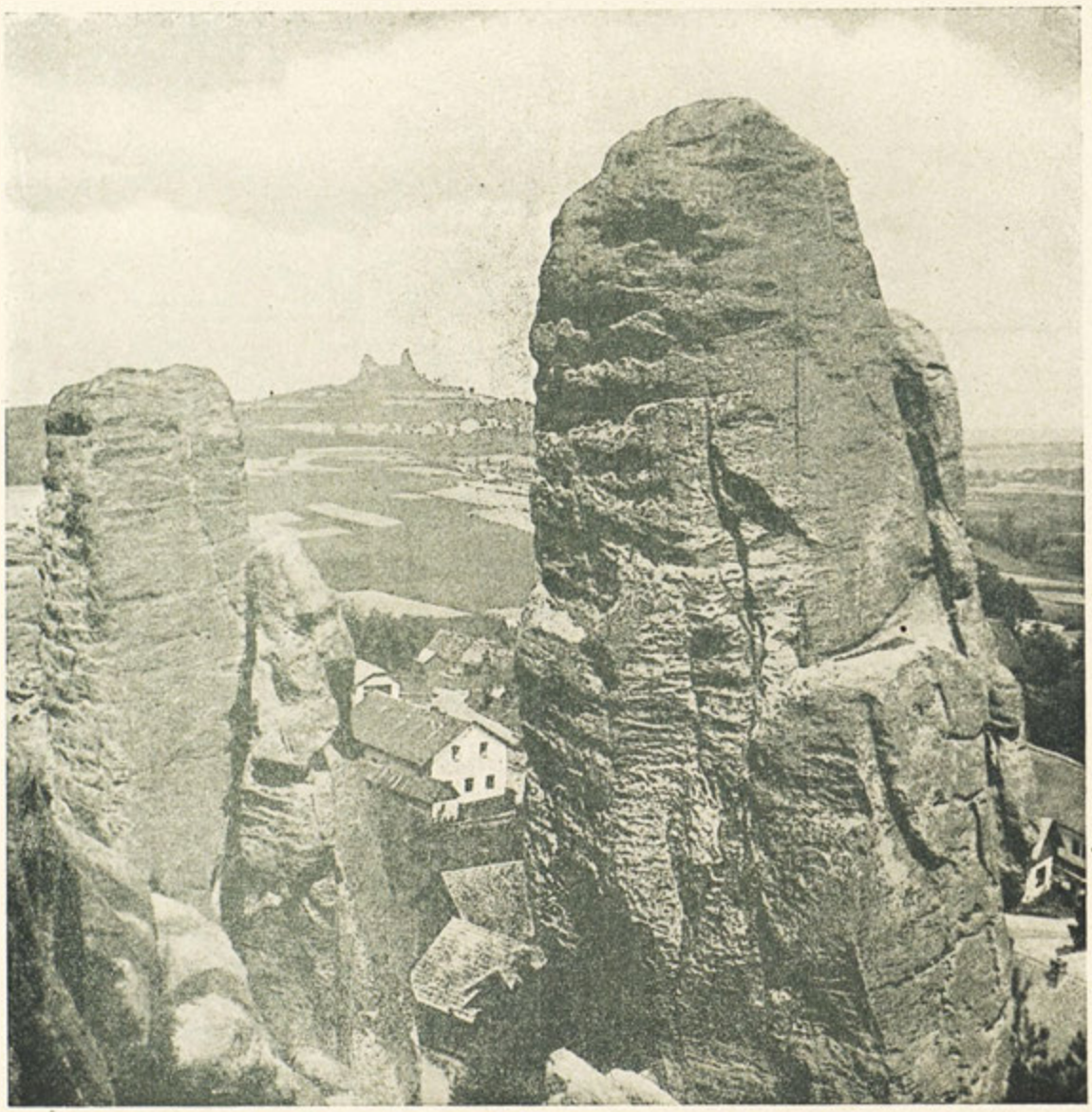

Trosky.

COME AND SEE CZECHOSLOVAKIA.

ALOIS KONÍČEK, redakteur.

Whenever I read one of those many tasteful prospectus where foreign countries invite to visit their different beautiful regions, I always feel a bit sorry that our wonderful land is not better known beyond the frontiers.

I do not envy other countries their beauty—not at all. Why should I? You'll rarely find in a country so many natural treasures, charms and beauties as in our Republic. But I feel envious at other countries' efforts and their skill to describe and glorify at home and abroad the charm of their regions and so to enlist friendship and to win visitors.

With regard to publicity Czechoslovakia has been so far like Cinderella. It did not understand at all to proclaim the world its natural beauties. Foreign countries know us very little—we know them far better. Those who once came to our land, became enthusiastic lovers and propagandists of Czechoslovakia. But this publicity is not sufficient at all, we must do much better.

I have seen a large part of the world. With my own eyes I recognised that every country has its original character and its own charms—but at the same time I understood as well that Czechoslovakia belongs to the most beautiful European countries. And therefore we have to speak and to write as much and as often as possible about all the charms of this wonderful land.

You may travel wherever you want, you will never find on all your travels a country, where the plains are so charmingly framed by mountains and forests, united with all the natural powers, where the marvellous radium element is found (Jáchymov), where there rise from the womb of the earth mighty bubbling springs of curative hot and cold water. Where could you find a country with the wonderful Píšťany-mud, giving back to all the sick health and new life?

Is there another country with all those mysterious and wonderful stalactitic grottoes as you find them in the region of Macocha and Demänová or the prodigious ice-grotto of Dobšín? Could you ever find in all Europe a second geyser as you may admire in Herlany in Slovakia?

He who once saw our beautiful mountains, the Giant Mountains, the Bohemian Forest, the Carpathians and the High Tatras will never forget them.

If other countries had to boast of so manifold treasures—natural beauties and miraculous springs, they would do all to make them known in all the world by many beautiful prospectus. I do think, that our modesty is rather exaggerated.

Humboldt said, that the capital of Czechoslovakia, Prague, belongs to the most beautiful cities of the world. Everybody is charmed by its wonderful situation, the splendour of its architecture, the immense treasures of its historical sights. Karlovy Vary, Mariánské Lázně, Píšťany, Trenčanské Teplice and many others of our spas are of world's renown as everybody knows the miraculous effect of their wonderful natural springs.

I believe it is everybody's duty, not only to know perfectly well the own country, but to try to make other countries interested in all the beauty of Czechoslovakian paradise and therefore we send this book out into all the world.

We have found many agreeable and eager collaborators and by their combined efforts this book was written—the most important one in its kind. They may be proud of their work.

The Handbook of Czechoslovakian Republic is the result of the self-sacrificing spirit and the real help of our most important organisations. The main-office of the Association for the influx of visitors with Dr. Grmela at the head has been forming from the beginning the basis of this work and without its efficacious help this most important book could never have been finished. The Club of Czechoslovakian Tourists, too, has helped a good deal to promote our task as well as the Association of Czechoslovakian Spas. A number of more or less well-known collaborators of the entire Republic knew how to describe with love the most remarkable sights and beauties of their regions.

So all the different places of our country vie with one another and we have tried to describe all the natural beauties of our Republic. But the book is no tilting-place for national questions; it speaks of the beauties of the region of the whole land, without making the least national difference. The only effort of all the collaborators was to give an exact description of the beauty of Czechoslovakia, not only in Czech language, but in German, French and English, too.

Running over the pages of this book, the readers who know Czechoslovakia, will have a mental vision: They will see the fertile fields of the industrious farmers, the beautiful towns and picturesque villages, the native towns of our famous men, all the many historical places.—They will see once again our wonderful manors and castles high above the silver-net of the rivers and once again they will ramble through the fresh green of our deep forest-moutains and lovely valleys and they will admire our proud palaces and our modest shepherd's-huts.

It is not the publisher's fault if some towns are missing in the Handbook. All the towns had been informed at the same time and many of them were filled with enthusiasm for the book. It is a pity that some towns did not register in time. But though the Handbook may not be entitled to completeness, it is nevertheless the largest informing publication of our times and the largest propaganda-work considering that a great part

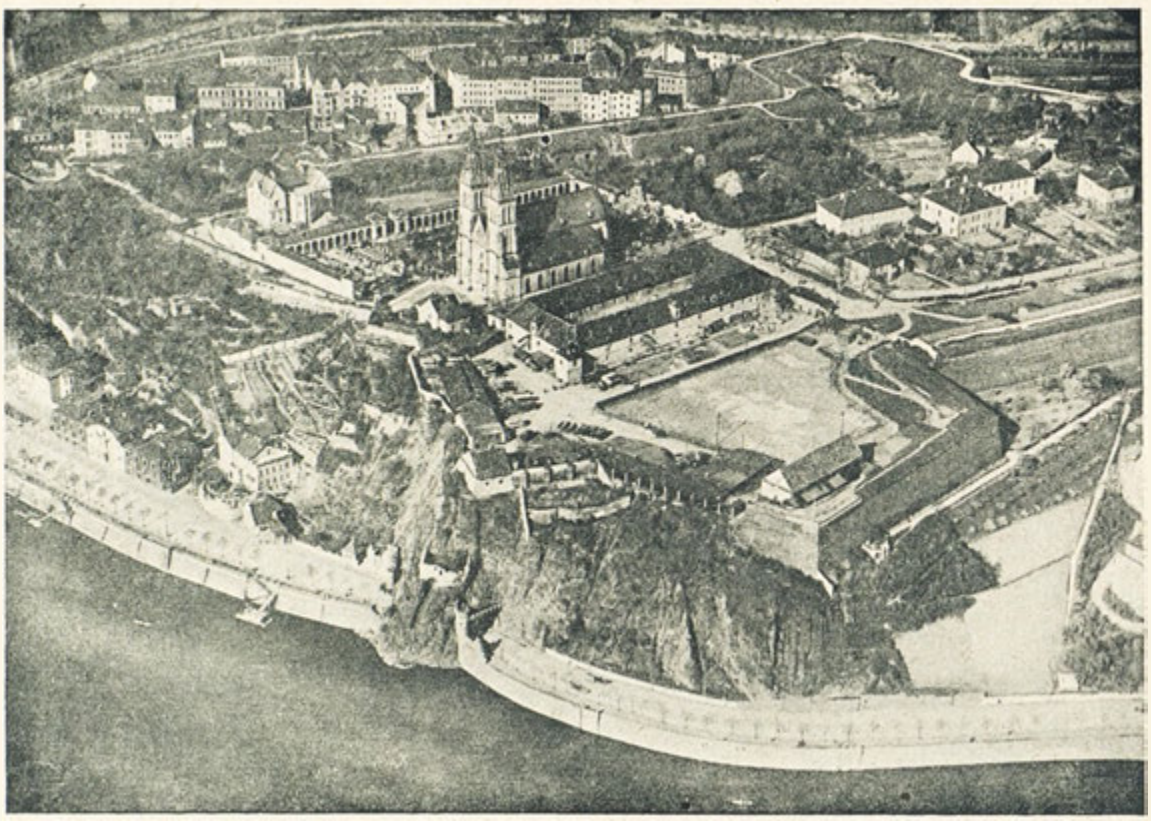

Vyšehrad.

of the edition will be sent free of cost into all the world, to proclaim in four languages the beauty of our country.

We beg those persons who are going to scrutinise with severe criticism our book to consider not only the idea of the work but all the difficulties combined with its achievement, too.

The Handbook had many friends who wrote so enthusiastic descriptions about the beauty of their native country, which so far never were comprised so richly in a book,—but the Handbook had its enemies, too, as every good thing has. Had they not been, this unique monography of Czechoslovakia would surely be more than the fifth part richer. It only would have been in the towns' own interest to resolve in time to participate, now their names will surely be missed with surprise.

All our thanks to those, who were really interested in the Handbook and its achievement. There were many of them and everyone in the right place; it is only due to their efforts that the work was so successfully achieved.

Foreign countries often have a wrong idea about Czechoslovakia; even important foreign newspapers write sometimes summary sketches revealing a real ignorance of our country. On those occasions the Handbook will become an efficacious propaganda of our Estate. It will propose travels to our land and foreign visitors will see country and people, the beautiful landscape and the hospitable and kind manner of our population. This understanding will be the best information for abroad.

For journeys in the country and abroad the Handbook will have the following task: It will persuade the foreign visitor that Czechoslovakia is a country so wonderful and rich in numerous natural beauties, that everybody simply has to know it.

The Handbook will prove that Czechoslovakia is a land of high civilisation, a land with a glorious history and an interesting past.

The Handbook will furnish proof of the high intellectual culture of Czecho-Slovakian people

Representation of Polish railways and of the ports Danzig and Gdynia,

Prague II., Jungmannova ul. 38-I., Palais Riunione Adriatica. Phone 271-02. Wire: Pekape.

All information free of charge concerning transporting of goods via Poland, shifting in Danzig and Gdynia, freights of navigation-societies.

„LEGIE", AKCIOVÁ POJIŠŤOVNA V PRAZE.

Ustavující valná hromada konala se dne 29. září r. 1921 a 1. října r. 1921 počala samostatně pojišťovati v odborech: požárním (továrním i civilním) a dopravním. Později v odborech vloupání, úrazu, odpovědnostním (povinném ručení) a jiných odborech elementárních. Dne 1. září r. 1922 počala provozovati samostatně pojišťování životní.

Jelikož v r. 1921 působila pouze krátkou dobu, bylo po prvé bilancováno až k 31. prosinci 1922 v odborech elementárních a k 31. prosinci r. 1923 také v odboru životním.

Prémiový příjem v odborech elementárních činil v r. 1935 celkem Kč 18,997.546.12 s poplatky a na škodách vyplatila od počátku svého trvání do konce r. 1935 celkem Kč 96,368.057.03.

V odboru životním bylo koncem roku 1935 v platnosti 31.888 pojistek na kapitál Kč 400.220.639.— a celkový příjem pojistného činil Kč 13,440.659.46. Od počátku svého trvání do konce roku 1935 vyplatila na pojištěných kapitálech celkem Kč 25,278.724.75.

Úplně splacený akciový kapitál činí Kč 4,000.000 (10.000 akcií po Kč 400.—) a reservní fondy ke konci roku 1935 celkem Kč 63,759.766.28.

Správní rada: Předseda: Josef Khyn, vrch. ředitel Banky čsl. legií v Praze. Náměstek předsedy: Dr. Josef Weger, předseda správní rady fy Nekvasil, Praha. Členové: Dr. Josef Beck, ředitel Banky čsl. legií v Praze, Josef Doležal, ředitel Banky čsl. legií v Praze, Ladislav Jungr, vrchní ředitel „Legie", akc. pojišťovny v Praze, Stanislav Kolářský, ředitel Čes. prům. banky v. v. v Praze, Dr. Imrich Malobický, advokát, Velká Bytča, Dr. Rudolf Pítra, advokát v Praze, Jaroslav Šejd, em. vrch. pokladník Pražské městské spořitelny v Praze, Bedřich Toufar, em. ředitel „Legie", akc. pojišťovny v Praze.

Ředitelství: Dr. Josef Beck, Josef Doležal, Ladislav Jungr, Bedřich Toufar.

Vládní komisař: JUDr. Jarmil Krejčí, komisař pol. správy M. V.

Adresa: Praha II., Pořič 22. Adresa telegramů: Legie Praha. Telefon: 299-01, 299-02, 299-05.

„LEGIE", AKTIEN-VERSICHERUNGS-GESELLSCHAFT IN PRAG.

Die gründende Generalversammlung wurde am 29. September 1921 abgehalten und mit 1. Oktober 1921 die Versicherungstätigkeit in der Feuer- und Transportversicherung aufgenommen. Kurz darauf wurde die Tätigkeit auf die Einbruch-, Unfall- und Haftpflicht-, sowie andere Zweige der Elementarversicherung ausgedehnt. Mit der selbständigen Durchführung der Lebensversicherung wurde am 1. September 1922 begonnen.

Mit Rücksicht auf die kurze Geschäftstätigkeit im Jahre 1921 wurde die Bilanz in der Elementar-Abteilung zum erstenmal erst zum 31. Dezember 1922 aufgestellt, in der Lebensversicherungsabteilung wurde zum 31. Dezember 1923 das erstemal bilanziert. Die Prämien-Einnahmen in der Elementarabteilung betrugen im Jahre 1935 im Ganzen Kč 18 Mill. 997.546.12 inkl. der Abgaben, an Entschädigungen wurden im Ganzen seit dem Bestehen der Anstalt bis Ende 1935 Kč 96,368.057.03 ausbezahlt.

In der Lebensversicherungsabteilung waren Ende 1935 31.888 Versicherungen mit einem versicherten Kapital von Kč 400,220.639.— in Kraft. Der Gesamtempfang an Vers. Prämien betrug Kč 13,440.659.46. Seit Bestehen zahlte die Gesellschaft im Ganzen Kč 25,278.724.75 an versicherten Kapitalien aus.

Das voll eingezahlte Aktienkapital beträgt Kč 4,000.000.— (10.000 Aktien à Kč 400.—), die Reservefonde mit Ende 1935 im Ganzen Kč 63,759.766.28.

Der Verwaltungsrat: Vorsitzender: Josef Khyn, Oberdirektor der „Banka čsl. legií" in Prag, Stellvertreter des Vorsitzenden: Dr. Josef Weger, Vorsitzender des Verwaltungsrates der Firma Nekvasil, Prag, Mitglieder: Dr. Josef Beck, Direktor der „Banka čsl. legií" in Prag, Josef Doležal, Direktor der „Banka čsl. legií" in Prag, Ladislav Jungr, Oberdirektor der „Legie", Aktien-Vers. Ges. in Prag, Stanislav Kolářský, Direktor der „Čes. prům. banka" i. R. in Prag, Dr. Imrich Malobický, Advokat in Velká Bytča, Dr. Rudolf Pítr, Advokat in Prag, Jaroslav Šejd, em. Ober-Kassier der „Pražská městská spořitelna" in Prag, Bedřich Toufar, emer. Direktor der „Legie", Aktien-Versicherungsgesellschaft in Prag.

Die Direktion: Dr. Josef Beck, Josef Doležal, Ladislav Jungr, Bedřich Toufar.

Regierungs-Kommissär: JUDr. Jarmil Krejčí, Kommissär der polit. Verwaltung im Min. des Innern.

Adresse: Praha II., Pořič 22.
Telegrammadresse: Legie Praha.
Telefon: 299-01, 299-02, 299-05.

„LEGIE", COMPAGNIE D'ASSURANCE PAR ACTIONS À PRAGUE.

L'assemblée générale de fondation avait lieu le 29 septembre 1921 et le 1. octobre 1921 on commença l'action d'assurance dans l'assurance contre l'incendie et le transport. Sous peu on comprit dans la sphère d'activité également l'assurance contre cambriolage, accidents, responsabilité, ainsi que d'autres branches de l'assurance élémentaire.

L'assurance indépendante sur la vie fut commencée le 1. septembre 1922.

A l'égard de la courte durée des affaires en 1921 le bilan du département élémentaire ne fut fait la première fois que le 31 décembre 1922 et le bilan du département de l'assurance sur la vie le 31 décembre 1923.

Les recettes de primes dans le département élémentaire se montaint en 1935 à Kč 18,997.546.12 cinclus les taxes, comme dédommagement jusqu'à la fin de 1935 on payait la somme totale de Kč 96 mill. 368.057.03.

Dans le département de l'assurance sur la vie il y avait à la fin de 1935 31.888 assurance avec un principal assuré de Kč 400,220.639; la somme totale des primes assurées se montait à Kč 13,440.659.46. Dès sa fondation la compagnie payait la somme totale de Kč 25,278.724.75 de fonds assurés.

Les fonds pleinement payés d'actions se montent à Kč 4,000.000 (10.000 actions à Kč 400.—) les fonds de réserve avaient à la fin de 1935 la somme totale de Kč 63,759,766,28.

Le conseil d'administration: Président: Josef Khyn, directeur supérieur de la „Banka čsl. legií" à Prague, président suppléant: Dr. Josef Weger, président du conseil d'administration de la maison Nekvasil, Prague; Membres: Dr. Josef Beck, directeur de la „Banka čsl. legií" à Prague, Josef Doležal, directeur de la „Banka čsl. legií" à Prague, Ladislav Jungr, directeur supérieur de la compagnie d'assurance par actions „Legie" à Prague, Stanislav Kolářský, ancien directeur de la „Čes. prům. banka" à Prague, Dr. Imrich Malobický, avocat à Velká Bytča, Dr. Rudolf Pítr, avocat à Prague, Jaroslav Šejd, ancien caissier supérieur de la „Pražská městská spořitelna" à Prague, Bedřich Toufar, ancien directeur de „Legie", compagnie d'assurance par actions à Prague.

Directeurs: Dr. Josef Beck, Josef Doležal, Ladislav Jungr, Bedřich Toufar.

Commissaire du gouvernement: JUDr. Jarmil Krejčí, commissaire de l'administration politique au ministère de l'intérieur.

Adresse: Praha II., Pořič 22.
Télégrammes: Legie Praha.
Téléphone: 299-01, 299-02, 299-05.

„LEGIE", JOINT-STOCK INSURANCE COMPANY IN PRAGUE.

The promoting general assembly was held the 29th of September 1921 and the insurance activity for fire- and transport insurance was taken up the 1st of October 1921. Shortly after, the company also began to insure against burglary, accidents and responsibility. They have worked in other lines of elementary insurance, too, ever since.

The independent life - insurance was established the 1st September 1922.

With regards to the short activity in 1921 the first balance in the elementary department was only made the 31st. of December 1922 and the balance in the department for life insurance was made for the first time the 31st. of December 1923.

The receipts from the premia of insurance in the elementary department were in 1935 Kč 18,997.546.12, including taxes. The total sum of paid damages comes to Kč 96,368.057.03 since the foundation of the company to the end of 1935.

In the department of life-insurance there were at the end of 1935 31.888 insurances with an insured capital of Kč 400,220.639. The total amount of premia of insurance ran up to Kč 13,440.659.46. Since its foundation the company has paid the total sum of Kč 25,278.724.75 for insured capitals.

The fully paid-up share-capital amounts to Kč 4,000.000 (10.000 shares à Kč 400.—), the reserve funds ran up to Kč 63,759.766.28 until the end of 1935.

Managing committee: chairman: Josef Khyn, first manager of the „Banka čsl. legií" in Prague, vice-chairman: Dr. Josef Weger, president of the managing committee of the firm Nekvasil, Prague. Members: Dr. Josef Beck, manager of the „Banka čsl. legií" in Prague, Josef Doležal, manager of the „Banka čsl. legií" in Prague, Ladislav Jungr, first manager of „Legie", joint-stock insurance company in Prague, Stanislav Kolářský, ancient manager of

»LEGIE«, AKCIOVÁ POJIŠŤOVNA V PRAZE.

the „Čes. prům. banka" in Prague, Dr. Imrich Malobický, lawyer in Velká Bytča, Dr. Rudolf Pitr, lawyer in Prague, Jaroslav Šejd, ancient first cashier of the „Pražská městská spořitelna" in Prague, Bedřich Toufar, ancient manager of „Legie", joint-stock insurance company in Prague.

Managers: Dr. Josef Beck, Josef Doležal, Ladislav Jungr, Bedřich Toufar.

Commissioner of the government: JUDr. Jarmil Krejčí, commissioner of the political administration in the Home Office.

Address: Praha II, Pořič 22.

Wire: Legie Praha.

Phone: 299-01, 299-02, 299-05.

and wants to make clear that all products with the trade-mark "made in Czechoslovakia" are of first rate quality and produced by honest work.

The Handbook will in the country itself propagate the entire knowing of the own land; it will convince everybody that it is the duty of all instructed citizens to know at first Czechoslovakia before going abroad.

We all, having worked conjointly on our great task, we do cherish the hope that the book will be of real use to our beloved country, here and beyond the frontiers, as long till new men will publish a better work—let us hope, that they will do it then with the same deep feeling of doing honest work as the authors of the Handbook have felt.

POSSIBILITIES OF CZECHOSLOVAKIAN EXPORT.

By Dr. JAN TŘEBICKÝ,

chairman of the chamber of commerce and trade in Prague and of the Czechoslovak export-institute.

The most intensive commercial connections of Czechoslovak Republic was traditionally with our neighbouring states, Germany and Austria. Both the countries always were our best buyers and also sellers. Still in 1936 they were our best customers; their importance for our export has been altered, however and sank rapidly, though Czechoslovakian commerce took a high flight as well as the greatest part of the world. In 1926 36.2% of our export fell to Germany and Austria, in 1936 only 23.4%. The deterioration of mutual commerce proves that the wish to buy of these large outlets for export-goods fell off considerably. To make things worse, there were difficulties with payment and nowadays the clearing system and compensation trade.

The same is to be said of almost all clearing countries, i. e. of all Danubian and Balkan countries. Czechoslovakian export to Germany, Austria, Hungary, Rumania, Yugoslavia, Bulgaria, Greece and Turkey came to 55.7% of the total export in 1926 and in 1936 only to 38.6%. Among this group export proved to be favourable only to both the allied countries of Little Entente which has occupied in the year 1936 the same place as in 1926 or before the trade depression in 1929, compared with the total export. The payment system of Czechoslovakia with the Danubian and Balkan States as well as with Germany and Italy is arranged by the clearing agreement. Czechoslovakia has got active clearings in all the Balkan States, in Germany and Italy. The way to free the reciprocal trade with the Balkan States would be in changing the clearing credits free of interest into regular industrial or even agricultural investment credits. Czechoslovakia has already taken up partly this way. There is a strong resistance in the Balkan States as well as in the whole world against compensation-system, introduced by Germany after Schacht's „New plan". The Balkan States got thereby into a certain dependency on Germany as they get the payment for their agricultural products, sold to Germany with a delay corresponding to the extent in which they consume German goods for which Germany does not offer bounties, i. e. they buy goods relatively expensive, more expensive than on the world-market. Nowa-days the world insists on freeing export and figats against the system of bilaterial compensation-treaties as well as against export premia. Therefore the transformation of clearing credits into real credits may be considered as the right step of opening regular trade.

The fatal influence of German endeavouring to change export with the help of bilateral compensations into a barter was shown in the commercial-balance of Germany for the year 1936. Import had to suffer most from the new bearings and its value increased only by 1.4%. Export, however, in spite of offering premia has risen only by 11.7%. Within the same time Czechoslovakian import has risen by 17.4%, which is a proof of the growing industrial activity, as the import of raw material considerably increased. Export rose by 8%. Compensation-system excludes foreign exchanges from trade, but it impedes total trade to such an extent as to cause a lack of international means of payment, the consequence of which is the lack of raw materials and the use of expensive surrogates instead of cheap raw materials from the world-market.

Czechoslovakia does not practise such a commercial policy. This is documented by her participation in the currency alignment of western states i. e. United States, England, France, Switzerland and Netherland. After their model the Republic also devalued its currency in order to get rid of the chief impediment of export, namely the disparity between prices on the home-market and abroad. Czechoslovakia did not introduce export bounties.

The export to countries with which there is no clearing-agreement is free in payment-communication. Among these are also states which set up quotas for the Czechoslovak export. After the fall of the gold-block in September 1936 it came to a certain relaxation in all the countries and the new commercial treaties will have to see to the rest. The high percentual devalvation, in

France 29%, in Switzerland 30%, in Italy 41%, impeded our competition on these markets. This competition is especially fierce in silk and textile goods, machines and paper. It is no dangerous competition, however. On the contrary there may be expected a relaxation of the home-market in these states and an increase of import. The previous overvaluation of currency offered a natural import-premium but these countries defended themselves against this by putting narrow quotas on import. This policy looses its raison d'ètre after the devalvation, so that devalvation will work as a stimulus for our trade with these countries. In a certain sense the important devalvation-advantage of France, Switzerland and Italy is levelled down by a rise in prices and cost of production.

The highest increase of Czechoslovak trade is with those States which were the first to depreciate their currency i. e. with England and other countries, that went off the gold-standard in September 1931. They are forming the so-called sterling-block with which our trade is developing most favourably. Trough the devalvation in these countries is between 40-50%, our export rises far above the average increase of total export. In 1936 this tendency is best to be remarked. In this year the total export of Czechoslovakia increased by 8%, in comparison with the same span of time in the preceding year, export to the sterling-countries and USA by 17.1% and to the clearing-countries decreased by 0.4%. The sterling countries are recovering very rapidly and the Czechoslovak trade with them is reflecting it very distinctly.

A very important rise is to be observed in the import of the United States, improved by 18.7% in 1936 as against 1935. This is reflected in the Czechoslovak export to the United States. In 1936 the United States figure on the second place in our export, even before Austria. In 1926 the export to U.S.A. amounted to 4.73% of our total export, in 1935 already to 7.7% and in 1936 even 9.1%. In 1926 the English share amounted to 8.63%, in 1935—6.9% and in 1936—9.0%. In 1926 the Swedish share amounted to 1.1%, in 1935 to 2.4% and in 1936—3%.

The reorientation of our export from the neighbouring and near countries to Western and Northern countries is seen from these figures. This change is seen in the different branches of trade, too. The export of all textile goods, yarns, cloth and ready-made clothing into the clearing-countries of Central Europe and the Balkans (Germany, Austria, Hungary, Rumania, Yugoslavia, Bulgaria, Turkey and Greece) amounted in 1926 to 66.9% of the total export of textile goods and ready-made clothing—in 1936 only to 40.6%. In 1926 the export of glass to the mentioned countries amounted to 20.2%, in 1936—14.6%. The percentage in shoe-export is very interesting: In 1926 the export came up to 49.5%, 1936 only to 1.8%. These examples prove two different things: firstly the decrease of buying power in the clearing-countries, secondly the industrialisation of the agricultural Danubian and Balkan States. For the moment this tendency is very disadvantageous for our export but we have to mention, that our most important commercial relations are with the industrial States and not with agricultural countries. This progress of industry in the Danubian countries is quite a natural process that all countries in Western Europe had to experience during the XIXth century. In a large measure England contributed to it and—as we can see in the further development—English export-trade was not damaged by it. On the contrary, owing to the progress of industry, the buying power multiplied in the European countries, so that the English trade found better and better buyers for products. So we are right to say, that the industrialisation did not bring only losses. The increasing standard of life supplies a compensation. The way to a more intensive trade with the Danubian countries leads only over industrialisation, for industrialisation forms the trend of development and it is impossible to check it. As a rule the Danubian countries establish those branches of industry which produce mass products. Massproduction does not depend on tradition, without any economical loss it is easily installed even in agrigultural countries. Czechoslovakia has now the same task as England had in the XIXth century when she helped to industrialise Europe and the countries overseas. In other words, Czechoslovakia has to transform its production from mass-production to the production of first-rate quality goods. Already now-a-days Czechoslovak industry is producing very high quality goods. The modern development is sure to strengthen and to forward this tendency. The changes in the economic structure in the neighbouring and near countries will aid in a high degree to the development of our investment industry. The investmens in building up new industry in the near agricultural countries offer advantageous chances for Czechoslovak industry.

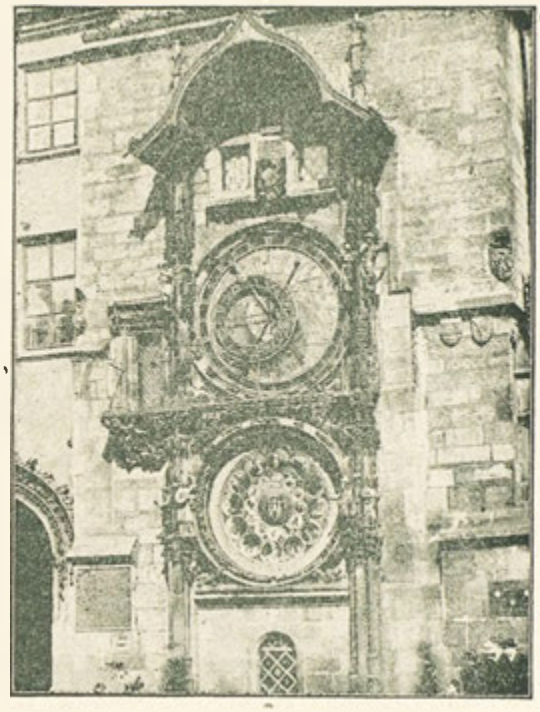

PRAHA: Orloj na staroměstské radnici. — Die astronomische Uhr am Altstädter Rathaus. — L'horloge astronomique sur l'hôtel de ville de Staré město. — Astronomical clock on the Staré město Town Hall.

BOHEMIA.

Dr. ED. BRYNDA, secretary of KČST.

From Prague, capital of Bohemia and largest road-centre, main streets lead to all regions highly interesting for tourists.

I. In the surroundings of Prague there lies the town of Mělník (31 km), with wide-spread vineyards, the near Kokořín-castle and the Dauba-sandstone-rocks. Southwest of Prague lies Beroun (30 km) in beautiful surroundings; and now back again to Prague via Lodenice-Sv. Jan pod Skalou-Srbsko-Karlštejn-Dobřichovice-Radotín. This road is often called „Bohemian Semmering". On the ancient car race-course via Zbraslav (11 km, castle) and Dobříš (40 km, castle) to Příbram (60 km, very old place of pilgrimage). Towards north-east on the Benešov main-road via Vyšehrad to Benešov (42 km). On the way we shall cast a glance on Konopiště-castle, the former summer-sojourn of Archduke Ferdinand d'Este and Emperor William II. East of Prague we find the most frequented Bohemian spa Poděbrady (45 km. castle).

II. The north-east part of Bohemia is very attractive. On the Mělník main-road we ride along the Dauba sandstone-formations; then we drive past the Doksy ponds at the right side and to the left we see the volcanic group of the Bohemian Intermediate Mountains with numerous castle-ruins and castles. The road terminates in the industrial narrow Rumburk-valley. On the Mladá Boleslav-road we reach the so-called „Bohemian Paradise"; before arriving at the town of Turnov we ride on the new motoring-road below the crests of the Giant Mountains (Krkonoše). An other road, rich in beautiful views, leads from Mladá Boleslav along the marvellous Prachovské-rocks (hotel) via Jičín and Nová Paka to Jilemnice in the Giant Mountains. From here we reach on the new Masaryk-mountain-road the real crest of the Giant Mountains (tax Kč 3). From the near Vrchlabí a road leads via Spindlerův Mlýn, centre of all winter-sports, up to the mountain-ridge.

III. North-west Bohemia has two important parts: The Bohemian Intermediate Mountains with the highest mountain, the Milešovka near Lovosice and the Ore-Mountains (Krušné hory), reaching from the frontier near Děčín up to Karlovy Vary (Carlsbad). The sandstone-rocks in the proximity of Hřensko (Bohemian-Saxon-Switzerland) the Sněžník, there is a road up to the look-out tower), the Tisské stěny (hut), the Bouřnák with a look-out tower (a road leads up to the hut), Hora sv. Kateřiny near Chomutov (mountain-road) etc.

IV. In the West of Bohemia there are first of all the world-renowned spas Karlovy Vary (Carlsbad), Marianské Lázně (Marienbad) and Františkovy Lázně (Franzensbad) in wonderful surroundings. The most important road-centre is the town of Plzeň (Plzeň-Urquell beer, Škoda-works).

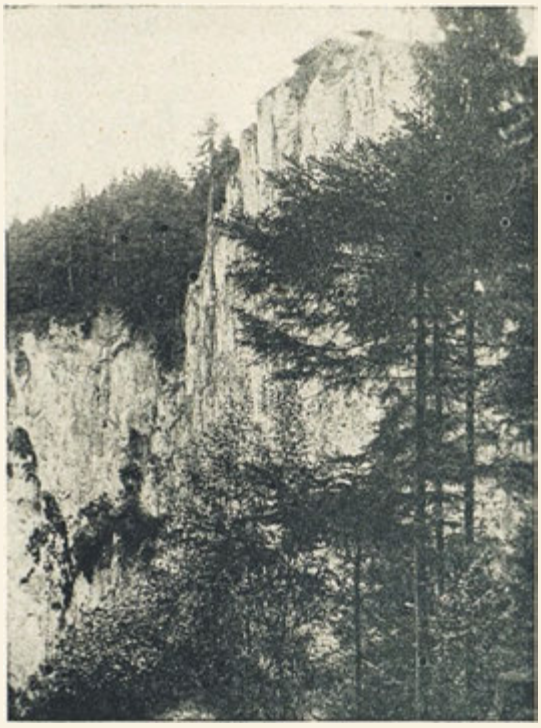

Propast Macocha. Horní můstek. — Der Macocha-Abgrund. Oberes Brückel. — L'Abîme Macocha. Pont supérieur. — Macocha abyss. Upper bridge.

V. The beautiful Bohemian Forest (Šumava) runs through south-west Bohemia. Communication with Prague on model roads via: Plzeň—Klatovy—Železná Ruda and Prague—Strakonice—Vimperk—Kunžvart. In the surroundings of Železná Ruda there are some mountain-lakes. The main river of Bohemia, the Vltava, has its source near Kunžvart. On Boubín mountain a primeval forest has been preserved and you find here a wide-spread moor-bed.

VI. South Bohemia with the main road-centre České Budějovice has several beautiful castles above Vltava-river (Zvíkov, Orlík, Hluboká, Krumlov) and a typical region rich in ponds around Třeboň. Tábor and Třeboň belong to the towns having preserved their archaic character until now-a-days.

VII. Primary rocks, the so-called Bohemian-Moravian Highlands (Českomoravská vysočina), run through south-east Bohemia. Coming from Prague, we pass the old mining-town Kutná Hora (St. Catherine's

KREDITANSTALT DER DEUTSCHEN

Z. SP. S R. OBM. | REG. GENOSSENSCHAFT M. B. H.

PRAHA II., KRAKOVSKÁ 11. PRAG II., KRAKOVSKÁ 11.

TELEPHON 207-51.

Cathedral), Německý Brod and Jihlava. The road leads on to Brno. East of Německý Brod a main-road branches off, crossing a charming region rich in woods and ponds near the town of Žďár.

VIII. In East Bohemia there is the Elbe-valley, the most fertile region of Bohemia. The road-centre is the town of Hradec Králové, north of the town there lies the historic battlefield from the year 1866 (Prussia against Austria). Now we drive past the old fortress Josefov and Broumov. In the proximity there are the sandstone rocky towns (Adersbach, Teplice) and rocky labyrinths. Near the picturesque town of Náchod we find the Jirásek-hut and the romantic valley of Peklo. East of Hradec Králové we ride below the Eagle Mountains (Orlické hory), passable from the Kramář-hut above „Červená voda" via Bartošovice—Kunštát—Deštná (Masaryk-hut) and on by Hrádek to Náchod. The long distance communication with the eastern part of the country lead from Hradec Králové via Žamberk (castle) and „Červená voda" (mountain-road) or via Vysoké Mýto and Litomyšl (archaic town with a fine castle) to Zwittau.

BOHEMIAN SPA'S LISTE.

THE SPA BECHYNĚ.

407 m above sea-level.

Communications: Tram Tábor—Bechyně, bus Prague—Bechyně.

Season and tax imposed on visitors of the spa Bechyně: From the 1st of May to the 30th of September. Tax 10—20 Kč.

Curatives: a) Fountain rich in iron, mud.

b) Complementary: hydropathic and physiatric establishment.

Indications: Rheumatism, gout, anaemia, chlorosis, nervous diseases; thermal and dietetic treatment, convalescence.

Physicians: 3 spa-physicians.

Board and lodging: 4 houses of the spa-administration, private villas and rooms. Plain, dietary- and orthodox cooking.

Sport: Tennis, football, swimming, rowing.

Information: Spa-administration in Bechyně near Tábor.

THE SPA BĚLOHRAD.

297 m above sea-level.

Communications: Prague—Trutnov via Chlumec. Cabs and taxis to all day's trains.

Season and tax imposed on the visitors of the spa Bělohrad: From the 1st of May to the 30th of September. Tax from Kč 10—60. To the 15th of June and from the 16th of August there is a reduction of 20% of the spa-tax.

Curatives: Mud-baths, chalybeate mineral water.

Indications: Rheumatism, gout, sciatica, neuralgia, paralysation, exsudates, women's diseases, chlorosis.

Physicians: 4 spa-physicians.

Board and lodging: 2 villas, 6 hotels, 200 beds in private villas; board and dietary cooking in the hotels and restaurants.

Sport: Tennis, football, handball, light athletics, children's play-ground, baths, excursions to Giant Mountains, into the Bohemian Paradise, to Janské Lázně, Vrchlabí, Liberec.

Concerts and entertainment: Three times a day military band's concerts, theatrical performances, cinema, dancing in the spa-park.

Information: The administration of the Anne mud-baths in Bělohrad. Information about lodging: The town-office of the spa Bělohrad.

THE SPA BĚLOVES.

347 m above sea-level.

Communications: Railway-station Náchod on the line Mittelstein—Chocen. Several bus-lines are crossing Náchod.

Season and tax imposed on the visitors of the spa Běloves: From the 1st of May to the 30th of September. There is no tax imposed on the visitors of the spa Běloves.

Curatives: a) natural: Carbonic water "Ida" and chalybeate mineral water "Jakob";

b) complementary: mud-baths, natural carbonic water baths, all remedies and physical treatments.

Indications: Heart-diseases, high blood-pressure, neurosis, women's diseases and troubles in the change of matter, rheumatism, gout, sciatica and other nervous inflammations, convalescence.

Physicians: 1 spa-physician MUDr. Vladimír Honl, general practitioner.

Board and lodging: Partly in the building of the administration, partly in private villas, in hotels and in private apartments. Board in the spa-restaurant, menu or à la carte.

Sport: Rowing, swimming, tourisme, tennis.

Concerts and entertainment: band-stand, dancing, concerts, theatre, excursions.

Information: Spa-administration of Běloves near Náchod, Phone 423; in Prague: Prague depository of the natural carbonic spring "Ida" of the spa Běloves near Náchod, Prague II., Lazarská 8, Phone 283-74.

HOTEL **LÁZNĚ BAD** **BAINS BATH**

PRAHA II. - POŘÍČ 32. - TELEFON 23941-44.

120 pokojů nejmoderněji zařízených. 50 koupelen. Klubovny, restaurace, kavárna, buffet. - **Největší plavecký basen Prahy, parní a vanové lázně.**

120 chambres avec le plus grand confort. 50 salles de bains. - Clubs, restaurant, café, buffet. - **La plus grande piscine de Prague et bains à vapeur.**

120 Zimmer modernst eingerichtet. 50 Badezimmer. Klubräume, Restaurant, Café, Buffet. - **Das grösste Hallenschwimmbad Prags, Dampf- und Wannen-Bäder.**

120 rooms with modern comfort. 50 bath rooms. Club-room, restaurant, café, buffet. - **The biggest swimming-pool of Prague and steam-bath.**

THE SPA BÍLINA-KYSELKA.

197 m above sea-level.

Communication: Railway-station of the line Prague—Duchcov and Duchcov—Plzeň.

Season: From the 1st of May to the 30th of September. Tax is not imposed on the visitors of the spa.

Curatives: Mineral springs: Acidulous spring of Bílina (Alcaline fountain). Saidschitz mineral water (containing magnesia salts etc. It is a pure mineral water spring). Further curatives: Mineral water baths, carbonic water baths, acidulous water baths, all hydrotherapeutical and physical cures (farad, galvanic, four cells and solar-baths, massage), inhaling-room, pneumatic closet, terrain-cures, bathing-establishment, sun- and air-baths.

Indications: Diseases of the respiratory- and digestive-organs, of the kidneys, urinary complaints, bilious attacks, gall-stones and stones in the kidneys, troubles in the change of matter, diabetes, gout, sciatica, rheumatism, obesity, cardiac- and nervous diseases.

Physicians: 5 spa-physicians.

Board and lodging: In nice spa-houses, hotels and private villas. Rooms from Kč 10. Board in the spa-houses. Dietary cooking.

Divine service: Roman Catholic, Protestant, Bohemian Brotherhood, Jewish.

Sport: 5 tennis-courts, swimming, excursions.

Concerts and entertainment: Concerts in the spa-drawing-room and in the music-pavilion. Billiards. Reading-room.

Information: Spa-administration in Bílina.

THE SPA BOHDANEČ.

216 m above sea-level.

Communication: Train-stop Pardubice, from there by bus to Bohdaneč spa.

Season and tax imposed on the visitors of the spa: From the 1st of May to the 30th of September. The tax is divided into 4 classes, from Kč 15—40.

Curatives: a) Natural: mud-baths, alcalical carbonic mineral spring.

b) complementary: carbonic acid, electrical, hot air, light- and brine-baths, pine-needle and lather-baths; hydrotherapeutics, X-rays, diathermy, irrigations, tonisation, massage, Zander apparatus, sun-baths.

Indications: Rheumatical diseases and gout, especially sciatica, women's and nervous diseases, convalescence.

Physicians: 3 spa-physicians.

Board and lodging: a) In 5 special establishments with 350 beds, b) in private villas and houses with 200 rooms.

Sport and entertainment: Tennis, football, fishing, hunting, cycling, riding, bathing, excursions. Twice a day concerts in the open air, academy, cinema, evening dance, reading-room, library.

Information: Management of the mud-baths in Bohdaneč near Pardubice.

DUBÍ.

395 m above sea-level.

Communication: Tram from Teplice-Šanov.

Season and tax imposed on the visitors: Open all the year round. High season from the 1st of May to the 30th of September. No tax to be paid.

Curatives: The Tereziny lázně sanatory with hydrotherapeutics, electro- and mechanotherapeutics, carbonic acid-, hot air-, sun- and airbaths, inhalatory.

Indication: Catarrhs of the respiratory organs, anaemia, nervous diseases, troubles in the change of matters.

Physicians: 4 spa-physicians.

Board and lodging: 3 hotels, 26 villas and private houses with the total amount of 135 beds.

Sport and entertainment: Tennis, tourisme, swimming, theatre, cinema, concerts.

Information: At the parish-office in Dubí or by the management of the "Tereziny lázně" sanatory.

THE SPA FRANZENSBAD (FRANTIŠKOVY LÁZNĚ).

Communications: Station of the Czechoslovakian state-railway and the German trains with direct communication to all European traffic-centres. Very good bus-communication, even to more remoted places, to all directions.

Season and tax imposed on the visitors of the spa: From the 1st of May to the 15th of October. Bathing- and music-tax graduated in 4 classes according to the income: Kč 110—120 for the first person, Kč 80—210 for the second one and for children up to 14 years Kč 20.

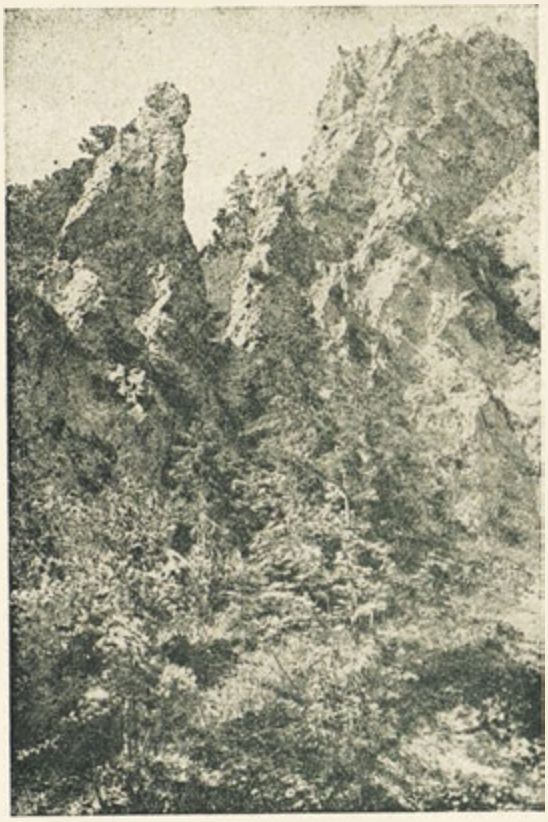

Juráňova dolina, vápencové útesy. — Jurán-Niederung, Kalkfelsenwände. — La plaine de Jurán, roches calcaires. — Jurán lowland, calcareous rocks

Curatives: Beds of 30 millions m³ of unrivalled ferriferous mineral moor, 27 mineral springs rich in carbonic acid with natural richness in iron, Sprudel- and Glauber's salts, lithium and radium; 4 up-to-date bathing-establishments for mud-, mineral- and fresh water-baths, natural dry coal-gas-baths with a natural radium-emanatory. Medico-mechanical establishment (Hygienic gymnastics), balneologic-hygienic establishment with a Wassermann-station, inhalatory, gargling-room, hydropathic establishment, electric 2 or 4 cell-baths, vapour- and airbaths, subaqual intestinal washing, equipment for X-rays, artificial sun, diathermy, electrocardiograph.

Indications: Women's diseases, cardiac and vascular diseases, troubles of the blood, chronic rheumatism, troubles in the change of matter, diseases of the urinary-, respiratory- and digestive organs, nervous diseases and diseases of children. Debility after operations.

Physicians: 40 physicians.

Board and lodging: 150 private hotels and spa-houses, satisfying all demands. Dietary cooking, according to medical prescription.

Sport and entertainment: Tennis, hunting, target-practice, riding, fishing, boating, swimming, bathing beach, card-rooms for bridge and rummy, children's playground, museum.

Attendance of the spa: 20,000 visitors and 40,000 tourists a year.

Information: Spa-administration in Franzensbad.

JANSKÉ LÁZNĚ.

616 m above sea-level.

Communication: Terminus of the line Trutnov—Svoboda—Janské Lázně. Direct communication by cars or busses to every train.

Season and tax imposed on the visitors of the spa: From the 15th of May to the 15th of September. Winter-

VISIT THE CZECHOSLOVAK SPAS BY AIRPLANE.

season from December unto Easter. Tax according to the duration of the stay.

Curatives: a) Baths: Thermal-baths, baths in the basin, carbonic acid- and hydro-electric baths.

b) Mineral water-cures: Thermal springs, chalybeate mineral spring (Mary-spring), John spring, Helen spring.

c) Therapeutic remedies: Massage, inhalation, dietary- and terrain-cures.

Indication: Rheumatism, troubles in the change of matters, neurosis, paralysations, troubles in the circulation of the blood, womens' diseases, aneamia, convalescence.

Physicians: 4 spa-physicians.

Board and lodging: 13 hotels with 479 rooms, 6 boarding-houses with 94 rooms, 33 villas with 482 rooms, 1 sanatorium with 8 rooms.

Sport and entertainment: tennis, swimming, children's play-ground, winter-sport (toboggan-runs with electric lift for the toboggans, natural bobsleigh-run and ski-jump), large international sport-matches. Spa-band, chamber-music, dancing, bridge, bars, cafés.

Information: Spa-administration in Janské Lázně.

THE SPA JACHYMOV.

10 km of Karlsbad, in the Erzgebirge.

650 m above sea-level.

Communication: Jáchymov is connected by a local-train with the main-line Prague—Carlsbad—Cheb; change of carriage at the station Ostrov (Schlackenwerth). During the season there is a direct communication with Carlsbad by motor-trains and buses. Through-trains from all the capitals of Central Europe to Ostrov.

Season and tax imposed on the visitors of the spa: Opened all the year. High season from the 1st. of May to the 30th. of September. During the high season a tax of Kč 20—100.

Curatives: The radium-springs (28° C) belong to the strongest in the world; the water is used for drinking-cures, baths and inhalation. Mme Curie insulated the radium from Jáchymov ore. Radium-radiation treatment.

Indications: Rheumatism, sciatica, troubles in the change of matter, nervous diseases. In the public radium establishment cancer, leucemia, etc. are treated.

Physicians: Among the physicians there are some radium specialists.

Board and lodging: Public sanatorium, the enormous Radium-Palace hotel with 350 rooms; a lot of hotels, boarding-houses and villas.

Doporučujeme

Republikánskou lidovou pojišťovnu

k pojištění všeho druhu

PRAHA II., Myslíkova 20. Tel. 40397, 42249, 42692

Wir empfehlen die

Republikanische Volks-versicherungs-Akt.-Ges.

zu Versicherungen aller Arten

PRAG II., Myslíkova 20. Tel. 40397 42249, 42692

Nous recommandons

Société républ. anonyme d'assurance

contre tous les risques

PRAGUE II., Myslíkova 20. Tél 40397, 42249, 42692

We recommend the

Republican insurance Company

for insurance against all risks

PRAGUE II., Myslíkova 20 Tel 40397, 42249, 42692

Sport and entertainment: Excursions to the near mountains (Klinovec 1244 m), summer- and winter-sport.

Information: Spa-administration in Jáchymov and information-office of the ministry of public hygiene, Prague II, Vyšehradská 18.

THE SPA JELEČ.

390 m above sea-level.

Communication: Railway-station Levín-Jeleč on the line Velké Březno—Ústěk. If desired, a hotel-car at the railway-station.

Season and tax imposed on the visitors of the spa: The establishment is opened all year round. High season from the 15th of May to the 15th of October. The tax comes to Kč 20—35, according to the time of the stay. Parish-tax Kč 5.

Curatives: A fountain rich in iron, mud-baths, an up-to-date installed hydro-therapeutic institution. Baths, douches, poultices, water-bandages; artificial carbonic acid-, oxygen-, pine needle- and lather-baths; mineral water-cures, electric-, inurement-, dietary- and resting-cures.

Indications: Diseases of the respiratory organs, asthma, anaemia, clorosis; recreation, over-exertion.

Physicians: 1 spa-physician.

Board and lodging: The hydro-therapeutic institution has 4 spa-houses with 40 rooms (70 beds); boarding-house "Daheim", 2 spa-houses, 20 rooms, 30 beds. Dietary cooking according to special prescriptions. If desired orthodox cooking.

Sport and recreation: Croquet, tennis, excursions to the near mountain-ruins, large library, concerts in the park, musical soirées, dance, theatre-performances. Excursions by car and bus.

Information: Tourist-office E. H. Haas, Jeleč, spa-administration, Jeleč, boarding-house "Daheim", Jeleč.

KARLOVY VARY (CARLSBAD).

374 m above sea-level.

Communication: Express train-station of the line Prague—Karlovy Vary—Cheb. Direct railway-connection to all the capitals of Europe and all the large towns of Central Europe. Besides there are through-carriages on many side-rails. International airport.

Season and tax imposed on the visitors of the spa: Opened all year round: Tax: Kč 50—500.

Curatives: a) The hot springs of Karlovy Vary: 12 alkaline-saline springs with a temperature of 12—72° C. The most famous is the world-renowned « Sprudel ». Into a height of 15 m it discharges 2000 liters of hot alkaline-saline water (72° C). During the season 23,500 glasses are drunk in one single day; more than 100,000 kg of Sprudel-salt are extracted from it every year and 4 millions of bottles of the hot springs of Karlovy Vary are sent into all the world. Baths of all kind from the springs, mineral mud- and carbonic acid-gas baths in 6 bathing-establishments.

b) Bathing-establishments: Bath I. (Sprudel-, mud-, carbonic acid-, hot air- and electric-baths). Bath II. (Mineral springs- and carbonic acid-baths.) Bath III. (Besides Sprudel-, carbonic acid- and mud-baths, there are vapour-baths for ladies and gentlemen). Bath IV. (Carbonic acid and Sprudel-baths.) Bath V. (Sprudel, carbonic acid- and mud-baths, mud-packs, hydrotherapeutics.) Bath VI. (Dry-gas baths, hydro-therapeutics and sun-baths.)

Indications: Gastric-, liver- and intestinal-complaints. Affection of the gall-bladder, gout and diabetes, trouble in the change of matter, alcoholism. Besides all tropical diseases are cured here.

Physicians: More than 200 clinical physicians and general practitioners are at the disposal of the visitors. There is a list of them in every house to be found.

Board and lodging: Lodging in 217 hotels and private houses for every purse. 5,600 rooms from Kč 10—500 are to be had. Garages for 1000 cars. Dietary cooking in all the hotels and restaurants. Approximate daily price beginning with Kč 20.

Sport and entertainment: Golf, tennis, swimming, riding, aviation, great international horse-races, in winter ski-sport. Philharmonic spa-orchestra (61 members), music-hall, concerts of great masters.

Tourist-offices: 6 tourist-offices: Cook, Waggons Lits, Čedok, etc.

Means of Communication: There are buses, taxis, carriages.

Attendance of the spa: There are up to 70,000 visitors in Karlovy Vary. During the high season often more than 16,000 guests are at the same time in the town. The number of tourists comes up to 200,000.

KONSTANTINOVY LÁZNĚ.

538 m above sea-level.

Communication: Railway-station of the local-train Nový Dvůr—Bezdružice on the line Plzeň—Cheb.

Season and tax imposed on the visitors of the spa: From the 1st of May to the 30th of September. Tax divided into 3 classes.

Curatives: Natural carbonic- and sulphur-springs, mud-baths, electro-therapeutics, artificial sun, diathermy, hand- and electrovibration massage.

Indications: Heart- and women's diseases, gout, rheumatism, nervous diseases, anaemia, sclerosis, stomach-diseases.

Physicians: 2 spa-physicians.

Board and lodging: Lodging in the spa-house (160 rooms).

Sport and entertainment: Concerts, fishing, hunting, excursions.

Information: Spa-administration in Konstantinovy Lázně.

THE SPA KYNŽVART.

590 m above sea-level.

Communication: Express train station on the line Prague—Plzeň—Cheb. Bus-connection to Mariánské Lázně (Marienbad).

Season and tax imposed on the visitors of the spa: From the 1st of May to the 30th of September. Tax of Kč 40—80 at a stay of at least a week.

Curatives: 6 mineral springs, 4 serving for bathing, 2 of them "Viktor" and "Richard" have a very wholesome drinkable water. Mud-, carbonic acid-, solar-, pine-needle baths, hydrotherapeutics.

Indications: Troubles in the circulation of the blood, anaemia, chlorosis, nervous diseases, hysteria, women's and heart diseases.

Physicians: 2 spa-physicians.

Board and lodging: In the spa-hotel and in some larger hotels and restaurants as well as in numerous villas.

Sport and entertainment: Tennis, swimming, touring, concerts.

Information: The municipal-office of the spa Kynžvart or the spa-administration.

THE SPA KYSIBL-KYSELKA.

360 m above sea-level.

Communication: Terminus of the local-train Vojkovice—Kysibl-Kyselka. Communication between the main-line Prague—Cheb—Prague. Bus-connection between Karlovy Vary (Carlsbad).

Season and tax imposed on the visitors of the spa: From the 15th of May to the 15th of September. Tax is not imposed.

Curatives: "Mattoni Giesshübler" mineral-water drinking cures, bathing-establishment with baths of every kind, natural carbonic acid- and mud-baths, electric massage, inhalations, baths in the river.

Indications: Larynx-diseases and bronchitis, gastric- and intestinal-complaints, diseases of the kidneys, cystic catarrh.

Board and lodging: In the Schloss-hotel, Wilhelminenhof, Heinrichshof, boarding-houses. Spa-restaurant. Dietary- and orthodox-cooking.

Sport and Entertainment: Tennis, fishing, excursions, concerts, dancing.

Information: Spa-administration in Kysibl-Kyselka.

MARIANSKÉ LÁZNĚ (MARIENBAD).

628 m above sea-level.

Communication: Express train-station of the line Prague—Cheb—Nuremberg—Paris, Warsaw—Prague—Mariánské Lázně—Cheb, Berlin—Cheb—Vienna. Through-carriages from the most important capitals of the continent. International airway and airport. 40,000 visitors a year.

Season and tax imposed on the visitors of the spa: 15th of April to the 15th of October.

Curatives: a) Mineral springs (40 different springs). Cold, purgative springs, chalybeate mineral water, acidulous water for carbonic acid-baths and mud.

b) Three bathing-establishments for carbonic acid- and mud-baths, hydro-therapeutics.

c) Terrain-cures in numerous and manifold walks in the woody mountains and all the helps for physical therapeutics.

Indications: Chiefly obesity and constipation, disease of the kidneys, gastric- and intestinal-complaint, heart diseases, and trouble in the circulation of the blood, urinary complaint etc.

Physicians: 68 physicians.

Board and lodging: 183 spa-houses with 4,039 rooms and 7,460 beds. 54 hotels with 2,686 rooms and 4,238 beds from Kč 20—90.

Sport and entertainment: Golf, tennis (international club-matches), horse-races, target-practice, swimming-bath with bathing-beach, riding, fencing, hunting, fishing, in winter ski sport etc. Spa-band (48 members), symphonicul concerts, theatre, music-hall.

Tourist-agencies: 4 tourist agencies.

Information: Official spa-administration in Mariánské Lázně or municipal office in Mariánské Lázně.

THE SPA PODĚBRADY.

187 m above sea-level.

Communication: Railway-station of the main-linie Prague—Hradec Králové.

Season and tax imposed on the visitors of the spa: Open all year. High season from the 1st of May to the 30th of September. Tax in 4 classes from Kč 39—120. Before and after the season Kč 12 per person.

Curatives: 17 carbonic acid springs, up-to-date testing-station, inhalatory, hydro-therapeutic establishment, physical- and hydrotherapeutical institution, mineral water-dietary-cures.

Indications: Defect of the heart, sclerosis, pulmonary-emphysema, gout, beginning urinary diseases, climactery, intestinal catarrhs, gastric complaints, catarrhs of the respiratory organs, catarrhs of smokers and drinkers, chronic skin- and womens' diseases, neurosis, neurasthenia, debility, convalescence.

Physicians: 20 spa-physicians. In the testing-station 5 physicians.

Board and lodging: Spa-hotel with 75 rooms and apartments. Winter-bath with 34 rooms. Dietary cooking. Spa-house in the parc with 45 rooms. Newbath. Rooms in hotel-boarding-houses and private houses. Board in the spa-hotel, Winterbath, Castle, and in private hotels and restaurants. Dietary cooking, too.

Sport and entertainment: 4 tennis-courts, play-grounds for ball and football, gymnastic grounds, riding-ground, target-competition, fishing, hunting, baths in the river with a bathing-beach, boating, children's play-ground, walks, excursions. Twice a day concerts (military band), evening concerts, theatre, cinema Punch- and Judy-show, dancing, library, reading-rooms, art-exhibitions.

Attendance of the spa: 10,000 visitors and 22,000 tourists a year.

Information: Chief-management of the carbonic acid-baths and mineral water-springs Ltd. in Poděbrady.

THE PA TEPLICE-ŠANOV.

228 m above sea-level.

Communication: Railway-station of the line Ústí n. L.—Chomutov.

Season and tax imposed on the visitors of the spa: Open all year. High season from the 15th of May to the 30th of September. Tax Kč 30—150.

Curatives: Radioactive actratothermal springs, 100 M. U. with a temperature up to 46° C., mud, emanation-closets, physical- and medico-mechanical therapeutics of every kind.

Indications: Gout, paralysations of every kind, consequences of sore wounds and fractures.

Physicians: 5 spa-physicians.

Board and lodging: Besides numerous private lodgings there are at the disposal of the visitors: Spa-hotel "Steinbad" 60 rooms, the municipal bathing-establishment with 100 rooms, the "Neubad", the "Stadtbad". The family Clary-Aldringen has in the houses "Herrenhaus", "Kurgartengebäude" and "Fürstenbad" 180 rooms with all spa-installations. The "Deutsches Haus" has 40 rooms. Board in the spa-houses and in private restaurants.

Sport and entertainment: Tennis, target-practice, football, bathing establishment, spa-concerts, theatre (opera, comedy, drama), cinema, bars etc. Excursions into the surroundings.

Information: Management of the municipal bath in Teplice-Šanov.

THE SPA VELICHOVKY.

290 m above sea-level.

Communications: Railway-station Josefov—Jaroměř.

Season and tax imposed on the visitors of the spa: Season from the 1st of May to the 30th of September. Tax Kč 20—45.

Curatives: Large moor-beds, mud-baths, installation for physical therapeutics, inhalatory, sud- and airbaths.

Indications: Rheumatism, gout, sciatica, chronic inflammations of the feminine organs with remaining exsudates and secretion, convalescence.

Physicians: 3 spa-physicians.

Board and lodging: In the spa-houses and the spa-villas. 200 rooms at moderate prices. Garage. Cheap and good board in the spa-restaurant. Dietary cooking.

Sport and entertainment: Tennis, playground for volley-ball, boating on the forest-lake, excursions, daily concerts, dancing, library.

Information: Management of the spa Velichovky near Jaroměř.

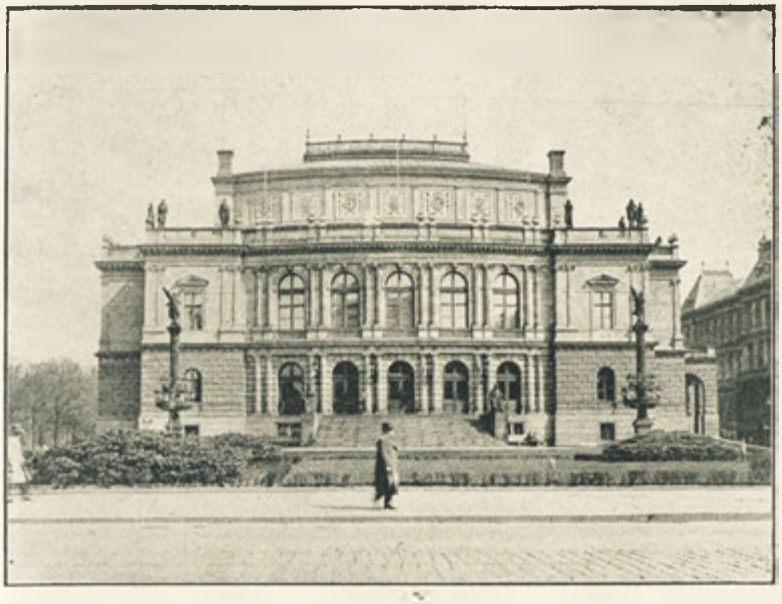

PRAHA:
Budova parlamentu.
Das Parlaments-Gebäude.
Le parlement.
The Parliament.

PRAHA.

ALOIS ŽIPEK.

Sama poloha hlavního města Československé republiky na mapě Evropy zdůrazňuje velký význam Prahy jako důležité hospodářské, politické i kulturní křižovatky mezi východem a západem, severem i jihem. Již od časného středověku hrála Praha, představitelka všeho království Českého, nad jiné důležitou úlohu v evropských dějinách. Byla celá období, kdy o osudech Evropy se rozhodovalo v Praze.

Nelítostné důsledky třicetileté války a nenávist vítězů vyřadila Prahu na tři století z mezinárodního dění, ale nepodařilo se jim zdolati nadobro onu mohutnou sílu k bohatému životu kulturnímu i hospodářskému, kterým se tak dobře vyznačovala Praha i národ československý ve všech vrcholných obdobích evropských dějin.

Poměrně malý národ i za cizí vlády dovedl navázati styky s těmi evropskými proudy kulturními, které rozuměly smyslu dějin a pevně věřily, že třeba někdy vysmívaná spravedlnost přece jen jest nejsolidnějším základem trvalé vlády na tomto světě. Praha v této kulturní diplomacii vždy měla vůdčí úlohu. A tak za světové války bylo možno národu podrobenému vytvořiti důmyslnou revoluční organisaci, která důvtipem, mravní silou a bohatými obětmi krve dovedla obrátiti pozornost světa k spravedlivé věci svého lidu a dopomoci mu k svobodě a politické samostatnosti. Praha jako hlavní město obnoveného svobodného státu československého ujala se pouze svých starodávných práv, která nikdy nebyla promlčena, byla jen na tři století krutě znásilněna.

Tato svobodná Praha, okrášlená vzácným diadémem přírodní krásy a bohatým výtvarným odkazem minulosti, kypí novým životem v touze překlenouti mezeru tří století nesvobody a zaslouží si plným právem, aby k ní byla obrácena pozornost všeho vzdělaného světa. Stačí jediná návštěva Prahy, aby cizinec byl mocně dojat a odcházel odtud s tichým přáním a touhou po své další návštěvě.

Za všech ročních dob má Praha zvláštní kouzlo a tolik půvabu, že se stala cílem umělců všech národů, dokumentujíc tak správnost nádherného názvu, kterého se jí dostalo od krále sochařů světových, Augusta Rodina, který ji pojmenoval Římem severu.

Od nejstarších dob obdivovali se cizinci kráse Prahy, jejímu bohatství a její výstavnosti. Na jejích trzích se setkávali obchodníci z dalekého východu i západu. A Šebestian Münster nazval ji ve své Kosmografii z r. 1541 srdcem Evropy, William Ritter pokládá Prahu za nejvelkolepější knihu historie a architektury na celém světě. Tisíce cizinců, kteří ročně procházejí Prahu, odnášejí si stejně nadšené vzpomínky na toto město barevných snů a horečné činnosti ve všech oborech lidské práce.

Přírodní rámec Prahy jest jedinečný svými zelenými výšinami, které poskytují vždy nové a vždy krásné výhledy na mohutné město a pohled na Hradčany, sídlo presidenta republiky, které korunují půvabné údolí řeky Vltavy, patří jistě k nejkrásnějším pohledům světa, stejně slavným jako pohled na Cařihrad či záliv neapolský. Vzácný půvab moře nahražuje Praze svěže zelený plášť rozsáhlých zahrad a sadů a široká hladina Vltavy, vyšperkovaná zelení ostrovů a vznosnou architekturou mostů.

Milovníci dějin najdou v Praze steré vzpomínky na velké události, které otřásaly světem a dávaly mu novou podobu. Hrad Pražský i Vyšehrad zvedají se jak mohutné kulisy tohoto světového dějiště, kde tolik významných aktů začínalo i končilo. Najdou tu stopy velikosti Otakarovy, světové vlády Karlovy. Kmen reformačního úsilí vzrůstá tu před jejich zraky činností Jana Husa i Petra Chelčického, duchovního otce Jednoty českobratrské. Najdou tu památky na první boje protestantské s katolickými Habsburky i na konečné vítězství těchto cizích vladařů, kteří staroslavné kdysi království učinili na staletí podkoří své pýchy a zpupnosti. Před jejich zkoumavými zraky objeví se nádherný obraz vzkříšení národa zdánlivě mrtvého a jeho namáhavá cesta dostati se pravou osvětou k nové svobodě.

Znalci architektury najdou v Praze vzácnou příležitost ke studiu slohů od ranných románských rotund až k bohatě rozvinutému baroku, který učinil Prahu světoznámou. Moderní Praha pak ukáže jim mohutným přílivem svých staveb representačních i užitkových, jak se soudobá architektura dovedla vyrovnati s tak četnými a často velmi obtížnými úkoly, které diktovala změněná situace čsl. národa a jeho hlavního města.

Praha jest vstupní branou do rozsáhlého světa slovanského a má nepřehledné bohatství odborného materiálu, jehož jest třeba ke studiu věd věcí slovanských. Bohaté knihovny, rozsáhlé archivy a musea skýtají učencům všech oborů množství cenného materiálu, vysoké školy pražské dávají možnost zajímavého studia.

Dnešní Velká Praha vznikla sloučením 38 obcí s bývalou Prahou a počet jejího obyvatelstva blíží se milionu, koncem r. 1931 čítala již 83 220 obyvatel. Území města měří 17.210 hektarů.

Za starých dob bylo území mezi Pražským hradem a Vyšehradem při řece Vltavě zabráno několika městy samostatnými a velmi četnými osadami. Roku 1784 byla sloučena čtyři města: Staré město, Nové město, Malá strana a Hradčany v jednotnou obec Prahu, k níž se postupně přičleňovaly další obce až po roce 1918 vznikla dnešní Velká Praha.

Dnešní Velká Praha dělí se na 19 čtvrtí, rozložených po obou březích Vltavy. Jsou to: Staré město; Nové město; Malá strana; Hradčany; Josefov; Vyšehrad; Holešovice-Bubny; Libeň; Vysočany; Karlín; Žižkov; Královské Vinohrady; Vršovice; Nusle; Podolí; Smíchov; Košíře; Břevnov; Dejvice.

Město je spravováno Ústředním zastupitelstvem o 100 členech, kteří jsou voleni všeobecným, rovným a tajným hlasovacím právem. Výkonným orgánem jest ústřední městská rada, která sídlí a jedná na Staroměstské radnici. V jednotlivých částech Prahy jsou místní správy na místních radnicích.

Na Velkou Prahu byly vloženy veliké úkoly ve všech správních oborech. Bylo potřebí zajisté provésti komunikace do všech částí obce, rozšířiti síť kanalisační a vodovodní po celém území, sjednotiti a zmodernisovati péči sociální, zdravotní a kulturní. Světová válka sama způsobila velkou mezeru ve výstavbě města: mnohé úseky veřejné péče byly žalostně zanedbány. Přeměna Prahy z provinciálního na hlavní město přinesla také mnoho nových úkolů, které bylo možno zdolati jenom s těžkými obětmi.

Hrad pražský, opuštěný habsburskými panovníky na celá desítiletí, bylo nutno přebudovati na důstojné sídlo presidenta republiky, elektrické dráhy a autobusy bylo nutno rozšířiti o desítky kilometrů, bylo nutno postaviti nové mosty přes řeku Vltavu, nová obecní plynárna, rozsáhlé Masarykovy domovy, více než 30 nových školních budov, velikou nemocnici na Bulovce, moderní spalovací stanici ve Vysočanech a j. a j.

Všechny tyto veliké podniky budovala Praha sama bez zvláštní pomoci státních financí. Již ta okolnost sama svědčí o mimořádné hospodářské potenci obce a jejích podniků. Majetek obce velmi mírně odhadován představuje více než 3¼ miliardy Kč a zatížen jest asi 2¼ miliardami dluhu. Pravidelná i mimořádná roční příjmy obce pražské pohybují se kolem 1.000.000.000 Kč a odpovídají pravidelným i mimořádným obecním výdajům.

V Praze jest 94% obyvatelstva národnosti československé; vedle Čechů žije tu asi 4% Němců, zbývající 2% připadají různým jiným národnostem; Němci užívají tu všech práv menšinových, účastní se ve správě obce a mohou zcela svobodně uplatňovati se kulturně i hospodářsky.

Československý národ, národ Komenského, založil své úsilí po státní samostatnosti a národní svobodě na nejpevnějších základech t. j. na soustavném všeobecném vzdělání lidu. Toto úsilí velmi dobře se projevuje v Praze bohatstvím škol všeho druhu a kulturními ústavy dobře vybavenými.

V Praze byla v dobách vlády Karla IV. založena universita, nejstarší ve střední Evropě (1348). Také vysoká škola technická byla v Praze zřízena již r. 1718 a hudební konservatoř r. 1811. Dnes jsou v Praze tři university: česká universita Karlova, německá universita a ukrajinská a česká a německá vysoká škola technická. Theologickému evangelickému studiu určena jest Husova čsl. fakulta. Pro výchovu uměleckého dorostu jest v Praze Akademie výtvarných umění od r. 1799 a Umělecko-průmyslová škola.

O střední školství jest v Praze velmi dobře postaráno 29 školami tohoto druhu. Pro odborné školství má Praha 3 obchodní akademie s řadou nižších obchodních škol, 2 průmyslové školy, státní školu grafickou, keramickou, pro zpracování dřeva, školu pivovarskou, zlatnickou a j. Pro dívky, kterým jsou přístupny všechny druhy středních škol, jsou zřízeny zvláštní odborné školy pro ženská povolání (celkem 5), ústav ku vzdělání učitelek na těchto školách a pro sociální pracovnice Vyšší škola sociální.

Město Praha pečuje však horlivě o to, aby jeho výchovná péče obsáhla co největší počet dětí od nejútlejšího mládí nejen po stránce vyučovací, ale také po stránce zdravotní a sociální péče. Vybudovala proto po celém svém území bohatou síť jeslí a mateřských škol, kde se dostává odborné výchovné i zdravotní péče dětem před 6. rokem, kdy nastává pro ně povinnost docházeti do obecné čili národní školy. Péče o tyto školy jest takřka výhradně povinností obecní správy.

V Praze jest asi 73.000 školou povinných dětí, které jsou vyučovány asi ve 300 školách s více než 1700 třídami a 2000 učiteli a učitelkami. Pro děti vadné má Praha zvláštní pomocné školy a třídy na volném vzduchu. Pro děti slepé a hluchoněmé zřízeny jsou zvláštní ústavy s odborně vzdělaným učitelstvem.

O výchovu a vzdělání učitelstva pečují v Praze dva státní ústavy učitelské a Vysoká škola studií pedagogických, zřízená učitelskou svépomocí při universitě. V posledních 12 letech věnovala Praha na stavbu škol téměř 200 milionů Kč.

V Praze soustředěny jsou také vrcholné instituce vědecké, jako Královská česká společnost nauk a Česká akademie věd a umění, Masarykova akademie práce, Zemědělská akademie, Matice česká a j. Vědecké styky s cizinou pěstují „Slovanský ústav", „Orientální ústav", „Institut Francais de Prague", „Istituto di cultura italiana", „Institut tchécoslovaco-roumain", „British Society for Czechoslovakia", „American Institute", „Československo-jihoslovanská liga" Skandinávský ústav a j.

Z četných vědeckých knihoven uvádíme jenom Universitní knihovnu a knihovnu Národního musea, která překvapí odborníky svým vzácným bohatstvím.

Umělecký život jest v Praze velmi bohatý a zajímavý, soustřeďuje se v řadě odborných spolků a veřejných budov věnovaných umění, z nichž vrcholné krásy dosahuje Národní divadlo. V Praze se koná mnoho uměleckých výstav, hlavně v podzimní a zimní sezoně. Stálé galerie jsou v Praze dvě: obrazárna vlasteneckých přátel umění a moderní galerie. Vzácné sbírky umělecké jsou na Staroměstské radnici, ve Strahovském klášteře a v mnohých palácích.

Divadelní produkce operní a činoherní soustřeďuje se v Národním a Stavovském divadle a také v Městském divadle na Král. Vinohradech. Kromě

těchto velkých scén jest v Praze řada činoherních a operetních divadel, které pěstují lehčí druhy dramatické Musy. Dobrá hudební pověst Prahy jest starého data a také moderní Praha vykazuje se krásnými výsledky v tomto oboru uměleckém. Česká filharmonie i České kvarteto jsou dobře známy v hudebním světě. Praha může se nazvati městem koncertů; za jediný rok bývá tu až 500 koncertů a podle statistiky z r. 1926 bylo tu měsíčně průměrně provedeno 353 různých skladeb a z toho 176 od českých skladatelů.

V poslední době stává se Praha také významným střediskem sportovním. Výkony čsl. sportovců obracejí k sobě vždy více a více světovou pozornost. Nepřekvapuje to u národa, který tělesné výchově věnoval mnoho péče a vytvořil jednu z nejslavnějších tělovýchovných organisací světových, slavné naše sokolstvo. Krásný Tyršův dům na Malé straně jest živým pomníkem tohoto úsilí, které dalo národu mnoho cenných hodnot a přispělo tak vydatně k jeho svobodě.

Dotkli jsme se jen letmo mnohotvárného života pražského, teď bychom chtěli dáti návštěvníku Prahy do rukou krátkého, ale zato praktického průvodce, který by mu ukázal cestu Prahou, na níž by uviděl skutečně věci významné a zajímavé, a pro Prahu charakteristické.

Středem Prahy jest asi Václavské náměstí. Pohled s ramp Národního musea za večerního osvětlení znamená kus barevné vzpomínky, která z paměti nevymizí. Cesta Národní třídou, kolem Národního divadla, otevře nám nezapomenutelný pohled na Hradčany s Masarykova nábřeží. Přejdeme Karlovým mostem na Malou stranu a na Hradčany. Před hradem zastavíme a zadíváme se na město i na řeku, která jím protéká. Na první ráz pochopíme, proč se říká Praze stověžatá. Podíváte se nalevo i napravo a už je Vám jasno, proč Rodin nazval Prahu Římem severu. Všechny ty pahorky vedle i naproti a hlavně ovšem Petřín se zahradou Kinských, zaslouží, abyste je navštívili. Odvděčí se Vám čarovnými pohledy na město, které milenci nazývají zlatou Prahou. Bude-li právě podzim, i příroda Vám to potvrdí nádhernými barvami rozsáhlých sadů kolem dokola.

Na Hradčanech se podíváte tichými nádvořími do katedrály sv. Víta, prohlédnete si kostel sv. Jiří. Zlatá ulička hned za ním Vám učaruje, nahlédnete do Jeleního příkopu, uvidíte ladné stavby Míčovny i Belvederu a barevné koryto královské zahrady.

Opustíte hrad a přijdete Hradčanským náměstím nazdařbůh. Všude tolik krásy, že každé zabloudění znamená jen nové zisky pro Vaše vzpomínky. Jsou tu tichá nádvoří i nádherná paláce, z nichž Vás upoutá jistě palác Švarzenberský, Toskánský a Černínský. Navštívíte Loretu a prohlédnete si klášter na Strahově.

Hlubokou cestou seidete potom na Malou stranu, která Vás zaujme svou tichou krásou. Tam se setkáte s dílem Kryštofa a Kiliána Dientzenhoferů, s chrámem sv. Mikuláše. Není na Malé straně sám. Je to čtvrť kostelů a paláců, která stojí za to, aby byla prohlížena dům za domem.

Staré Město Vám ukáže, jak se za dávných dob žilo ve městě obchodníků a řemeslníků, jaké domy si stavěli v klikatých ulicích, jak dbali na svoje městské právo, jak se modlili k Bohu. Staroměstská radnice s Týnským chrámem Vás jistě zastaví. Divejte se zvenku i uvnitř.

Nové město, založené Karlem IV., jest vlastní obchodní čtvrtí pražskou s elegantními třídami, plnými skvělých obchodů a bohatých výkladních skříní. Procházka od Prašné brány, od Obecního domu, po Příkopech, přes Václavské náměstí, Národní třídou k Národnímu divadlu, nejlépe ukáže cizinci profil obchodního ruchu pražského. Přesto i Nové město zachovalo si řadu vzácných památníků z dávných dob; na některé z nich zvláště upozorním: Na Jungmannově náměstí jest to vznosný klášterní chrám Panny Marie Sněžné, dále chrám sv. Jindřicha a sv. Štěpána, ráz krásných barokních staveb kolem Karlova náměstí: kostel Karla Boromejského, u sv. Ignáce, Kaple sv. Jana na Skalce. Naproti němu starobylý chrám a klášter v Emauzích z doby Karla IV., který zbudoval na Novém městě ještě kostely sv. Kateřiny, Panny Marie na Slupi a nádherný chrám na Karlově s mohutnou kopulí.

Z nového města za chvilku dojdeme na staroslavný Vyšehrad, odkud se nám otevře nádherný pohled na Prahu a na řeku Vltavu. Uvidíme rozsáhlé vltavské nábřeží, na němž jest mnoho krásných staveb, z nichž hlavně Vás zaujme skupina budov ministerstva zdravotnictví a sociální péče, jakož i ministerstva obchodu, železnic a zemědělství.

Ještě zvláštního zájezdu si zaslouží prohlídka Masarykových domovů v Krči, vzorně zařízeného sociálního ústavu pro děti i dospělé. Tu dala Praha příklad všem ostatním, vytvořivši úplně nové dílo na poli sociální péče o ty, které stáří či choroba vyřadila z normálního zápasu o kus chleba.

V severní části Prahy, v průmyslových Holešovicích, najdete velkolepý palác Pražských vzorkových veletrhů, blízko výstaviště a krásného sadu Královské Obory, dále palác Úrazové pojišťovny a velmi moderní budovu městských elektrických podniků.

Přes řeku, na protějším vrchu Žižkově, upoutá Váš zájem mohutný Památník osvobození s museem čsl. legií, na Královských Vinohradech se zájmem si prohlédnete ušlechtilou stavbu Městského divadla, chrám sv. Ludmily a zcela moderní chrám podle projektu architekta Plečníka na náměstí krále Jiřího. Steině moderním chrámem katolickým — dílem to architekta Gočára — honosí se sousední Vršovice.

Také nová nemocnice na Bulovce stojí za návštěvu. Projížďka po obvodu Velké Prahy bude pro cizince zvláště poučná rozmachem města v posledních letech. Vznikly tu celé čtvrti vilových domků, z nichž Vořechovka a Spořilov jsou pěknými ukázkami plánovitě v širokém měřítku založených zahradních měst.

Samo nejbližší okolí skýtá bohaté možnosti krásných výletů po řece i proti řece, do krásných sadových ploch Stromovky, Hvězdy a j. Ani ti, kdo hledají zábavu, nebudou v Praze zklamáni. Život v pražských kavárnách a restauracích jest velmi zajímavý, neboť Pražané jsou bytosti společenské a rádi se baví. Kdo si rád zatančí, najde tu přepychové bary i intimní dancingy. Také o biografy s nejrůznějšími programy není v Praze nouze.

Praha od nejstarších dob byla městem, které bylo hojně navštěvováno cizinci jednak pro svůj význam politický, jednak pro své bohaté možnosti hospodářské. Není tedy divu, že příslušníci takřka všech evropských národů mohou v Praze najíti památky a věci, které každého zvláště mimořádně zajímají. V tom je právě osobité kouzlo Prahy.

Jsme přesvědčeni, že návštěva Prahy stane se skutečnou potěchou všech, kdo chtějí poznati základní pilíře dnešní lidské vzdělanosti. Praze ublížila nepřízeň cizích vlád, které ji úmyslně vyřazovaly z duchovního i hospodářského proudění soudobé Evropy.

Dnes jsou poměry zcela jiné, Praha jest otevřená všemu vzdělanému světu a stoupající návštěvy cizinců dobře ukazují, jak důležité místo zaujímá Praha a Československo v onom souboru osobních zkušeností a zážitků, které jsou základem skutečného všeobecného vzdělání evropského.

PRAHA.

ALOIS ŽIPEK.

Schon die geographische Lage der Hauptstadt der Čechoslovakischen Republik auf der Landkarte Europas betont die grosse Bedeutung Prags als wichtigen wirtschaftlichen, politischen und kulturellen Kreuzungspunkt zwischen Osten und Westen, Norden und Süden. Bereits vom frühen Mittelalter ab spielte Prag, die Repräsentantin alles Böhmischen Königtums, eine wichtige, überragende Rolle in der europäischen Geschichte. Es gab ganze Epochen, wo die Geschicke Europas in Prag entschieden wurden.

Die unbarmherzigen Folgen des 30jährigen Krieges und der Hass der Sieger schalteten Prag für drei Jahrhunderte aus dem internationalen Geschehen aus, aber es gelang ihnen nicht, jenen machtvollen Trieb zu einem reichen Kultur- und Wirtschaftsleben zu bezwingen, durch welchen sich Prag und das čechoslovakische Volk auf den Höhepunkten der europäischen Geschichtsepochen so sehr auszeichneten. Eine verhältnismässig kleine Nation hatte es, selbst auch unter fremder Herrschaft verstanden, Beziehungen zu jenen europäischen Kulturkreisen anzuknüpfen, welche den Sinn der Geschichte erfassten und fest glaubten, dass die zuweilen verspottete Gerechtigkeit dennoch nur die solideste Grundlage einer ständigen Herrschaft auf dieser Welt sei. In dieser kulturellen Diplomatie hatte Prag immer die führende Rolle. Und so war es dem unterjochten Volke während des Weltkrieges möglich, eine scharfsinnige revolutionäre Organisation zu schaffen, die mit Geist, sittlicher Kraft und grossen Blutopfern die Aufmerksamkeit der Welt auf die gerechte Sache seiner Nation zu lenken und ihr zur Freiheit und zur politischen Selbständigkeit zu verhelfen verstand. Prag als Hauptstadt des erneuerten freien čechoslovakischen Staates übernahm bloss seine althergebrachten Rechte, welche niemals veriährt gewesen, sondern um welche er durch drei Jahrhunderte grausam verkürzt worden war.

Dieses befreite Prag, geschmückt mit dem seltenen Diadem natürlicher Schönheit und dem bildhauerischen Erbe der Vergangenheit, quillt von neuem Leben in der Sehnsucht, die Pause dreier Jahrhunderte Unfreiheit zu überbrücken und es verdient mit vollem Recht, die Aufmerksamkeit der gesamten gebildeten Welt auf sich zu vereinigen. Es genügt ein einmaliger Besuch Prags um den Fremden mächtig zu ergreifen und ihn beim Abschied mit dem leisen Wunsch und der Sehnsucht nach einer Wiederholung des Besuches zu erfüllen.

Zu allen Jahreszeiten hat Prag einen besonderen Zauber und so viele Reize, dass es Zielpunkt der Künstler aller Nationen wurde, dadurch die Richtigkeit des prächtigen Beiworts begründend, welches ihm der König der Bildhauer von Weltruf, Auguste Rodin, beilegte, der es das nordische Rom nannte.

Von den frühesten Zeiten an bewunderten die Fremden die Schönheiten Prags, seinen Reichtum und seine Bauart. Auf den Prager Märkten kamen Kaufleute aus dem fernen Osten und Westen zusammen. In seiner Kosmographie vom Jahre 1541 bezeichnete Sebastian Münster Prag als das Herz Europas. William Max Ritter betrachtet Prag als das grossartigste Buch der Geschichte und Architektur auf der ganzen Welt. Tausende Fremde, welche jährlich Prag besichtigen, tragen sicherlich gleich begeisterte Erinnerungen an diese Stadt farbenfroher Träume und fieberhafter Tätigkeit auf allen Gebieten menschlicher Arbeit mit sich fort.

PRAHA: Staroměstská radnice, v pozadí Týnský kostel. — Das Altstädter Rathaus, im Hintergrund die Teinkirche. — L'hôtel de ville de Staré město, au fond l'église „Týn". — The Staré město Town Hall, in the background the „Týn" church.

Der natürliche Rahmen Prags ist einzigartig mit seinen grünen Höhen, welche immer wieder neue und stets herrliche Ausblicke auf die mächtige Stadt und auf den Hradschin, den Sitz des Präsidenten der Republik, bieten. Der Hradschin, der das reizvolle Tal des Moldauflusses krönt, gehört sicherlich zu den herrlichsten Anblicken der Welt, ebenso berühmt wie der Blick auf Konstantinopel oder auf den Golf von Neapel. Der seltene Reiz des Meeres wird in Prag durch den frischen, grünen Mantel der ausgedehnten Gärten und Parkanlagen und die breite Wasserfläche der Moldau ersetzt, reich geschmückt durch das Grün der Inseln und die erhabene Architektur der Brücken.

Freunde der Geschichte finden in Prag hunderterlei Erinnerungen an grosse Ereignisse, welche die Welt erschütterten und ihr neue Gestalt verliehen. Die Prager Burg und der Vyšehrad erheben sich gleich mächtigen Kulissen dieser Weltbühne, wo so viele wichtige Akte begannen und endeten. Sie finden hier Spuren der Grösse Ottokars, der Weltherrschaft Karls, vor ihren Augen wächst der Grund der Gewalt der Reformation durch die Tätigkeit von Jan Hus und Peter Chelčický, des geistigen Vaters der böhmischen Brüdergemeinde. Sie finden hier Erinnerungen an die ersten Kämpfe der Protestanten mit den katholischen Habsburgern und an den endlichen Sieg dieser fremden Herrscher, welche das einstmals altberühmte Königreich für einige Jahrhunderte ihrem Luxus und ihrer Willkür untertan machten. Vor ihren prüfenden Blikken entfaltet sich das grossartige Bild der Wiederauferstehung des scheinbar toten Volkes und dessen beschwerlicher Weg, durch wahre Aufklärung zu neuer Freiheit zu gelangen.

Kenner der Architektur werden in Prag die seltene Gelegenheit zum Studium aller Stilarten

von den frühromanischen Rotunden bis zum reich entwickelten Barock finden, durch welchen Prag weltberühmt wurde. Das moderne Prag zeigt ihnen mit seinem mächtigen Zufluss von Repräsentations- und Gebrauchsbauten, wie sich die zeitgenössische Architektur mit so zahlreichen und häufig so schwierigen Aufgaben auszugleichen wusste, welche die geänderte Situation des čechoslovakischen Volkes und seiner Hauptstadt diktierte.

Prag ist das Eingangstor in die weite, slavische Welt und hat einen unübersehbaren Reichtum fachlichen Materials, dessen es zum Studium der slavischen Fragen bedarf. Reichhaltige Bibliotheken, weitausgedehnte Archive und Museen gewähren den Gelehrten aller Gebiete eine Unmenge wertvollen Materials; die Prager Hochschulen geben die Möglichkeit zu interessanten Studien.

Das heutige Gross-Prag entstand durch die Vereinigung von 38 Gemeinden mit dem ehemaligen Prag und die Zahl seiner Einwohnerschaft nähert sich der Million. Zu Ende des Jahres 1931 zählte es 863.220 Einwohner. Die Bodenfläche der Stadt umfasst 17.210 ha.

In alten Zeiten war das Gebiet zwischen der Prager Burg und dem Vyšehrad am Moldauflusse durch einige selbständige Städte und zahlreiche Ansiedlungen eingenommen. Im Jahre 1784 wurden die 4 Städte Altstadt, Neustadt, Kleinseite und Hradschin zu einer Gemeinde Prag vereinigt, welcher sich nach und nach weitere Gemeinden angliederten, bis nach dem Jahre 1918 das heutige Gross-Prag entstand.

Das heutige Gross-Prag ist eingeteilt in 19 Bezirke, die an beiden Ufern der Moldau gelegen sind. Es sind dies: Staré město, Nové město, Malá strana, Hradčany, Josefov, Vyšehrad, Holešovice-Bubny, Libeň, Vysočany, Karlín, Žižkov, Královské Vinohrady, Vršovice, Nusle, Podolí, Smíchov, Košíře, Břevnov, Dejvice.

Die Stadt wird durch die Zentral-Vertretung mit 100 Mitgliedern verwaltet, die durch das allgemeine, gleiche und geheime Wahlrecht gewählt wurden. Das ausführende Organ ist der Stadtrat, dessen Sitz sich im Altstädter Rathaus befindet. In den einzelnen Prager Bezirken sind Ortsverwaltungen in den betreffenden Rathäusern.

Umfangreiche Aufgaben auf allen Verwaltungsgebieten harrten der vereinigten Grossgemeinde Prag. Es war notwendig, Verbindungen mit allen Teilen der Gemeinde herzustellen, das Kanalisations- und Wasserleitungsnetz zu erweitern, die Pflege der sozialen, gesundheitlichen und kulturellen Einrichtungen zu vereinheitlichen und zu modernisieren. Der Weltkrieg an und für sich verursachte eine grosse Pause im Aufbau der Stadt. Mancherlei Abschnitte der öffentlichen Fürsorge waren beklagenswert vernachlässigt. Die Umwandlung Prags von einer Provinzstadt zur Hauptstadt brachte so viel neue Aufgaben, dass deren Erfüllung nur mit schweren Opfern zu erreichen möglich war. Die Prager Burg, durch Jahrzehnte von den Habsburger Herrschern verlassen,musste zum würdigen Wohnsitz des Präsidenten der Republik umgebaut, elektrische Bahn- und Autobus-Verbindungen um viele Kilometer weitergeführt werden. Es wurde nötig, neue Brücken über die Moldau, eine neue Gemeinde-Gasanstalt zu erbauen, die ausgedehnten Masaryk-Heime, mehr als 30 neue Schulgebäude, das grosse Krankenhaus auf der Bulovka, die moderne Verbrennungsstation in Vysočany u. a. zu errichten. Alle diese grossen Unternehmungen errichtete Prag selbst, ohne eine besondere staatliche finanzielle Hilfe. Schon dieser Umstand allein zeugt von der ausserordentlichen wirtschaftlichen Leistungsfähigkeit der Gemeinde und ihrer Unternehmungen. Das Eigentum der Gemeinde repräsentiert bei sehr mässiger Schätzung mehr als 3½ Milliarden Kč, die Belastung etwa 2½ Milliarden Kč. Die ordentlichen und ausserordentlichen jährlichen Einnahmen der Prager Gemeinde bewegen sich um rund eine Milliarde Kč und entsprechen den ordentlichen und ausserordentlichen Ausgaben der Gemeinde.

94% der Einwohnerschaft Prags sind čechoslovakischer Nationalität; es leben hier ferner etwa 4% Deutsche, die restlichen 2% verteilen sich auf verschiedene andere Nationalitäten. Die Deutschen geniessen hier alle Rechte der Minorität, sie nehmen teil an der Gemeindeverwaltung und können vollkommen frei ihre kulturellen und wirtschaftlichen Interessen geltend machen.

Das čechoslovakische Volk, das Volk Komenskýs, gründete seine Anstrengungen nach staatlicher Selbständigkeit und nationaler Freiheit auf die festesten Fundamente, das heisst auf die systematische allgemeine Bildung des Volkes. Diese Anstrengungen zeigen sich in Prag deutlich in dem Reichtum an Schulen aller Art und in den gut ausgestatteten Kulturinstituten.

In Prag wurde zur Zeit der Regierung Karls IV. die Universität gegründet, die älteste in Mitteleuropa (1348). Auch die technische Hochschule wurde bereits im Jahre 1718 in Prag errichtet; das Musikkonservatorium 1811. Heute sind in Prag 3 Universitäten: die čechische Karlsuniversität, die deutsche und die ukrainische Universität. Ferner die deutsche und die čechische technische Hochschule. Für das theologisch-evangelische Studium ist die čechoslovakische Hus-Fakultät bestimmt. Für die Ausbildung des künstlerischen Nachwuchses gibt es in Prag die Akademie der bildenden Künste vom Jahre 1799 und die kunstgewerbliche Schule.

Für die Mittelschulbildung ist in Prag überaus gut gesorgt durch 29 Schulen dieser Art. Für die Ausbildung durch Fachschulen hat Prag 3 Handelsakademien nebst einer Reihe von Handelsschulen, 2 Gewerbeschulen, die staatliche graphische Schule, die keramische Schule, die Holzbearbeitungschule, die Braufachschule, die Goldarbeiterschule u. a. m. Für Mädchen, denen alle Arten der Mittelschulen zugänglich sind, sind auch besondere Fachschulen für weibliche Berufe (im Ganzen 5) errichtet worden, eine Anstalt zur Heranbildung von Lehrerinnen an diesen Schulen und eine Sozial-Hochschule für soziale Hilfsarbeiterinnen.

Die Stadt Prag sorgt emsig dafür, dass ihre Erziehungsfürsorge die grosste Anzahl Kinder vom zartesten Alter an nicht allein in bezug auf die Schulung umfasse, sondern auch hinsichtlich der gesundheitlichen und sozialen Fürsorge. Prag errichtete aus diesem Grunde über das ganze Stadtgebiet ein reiches Netz von Krippen und Kindergärten, wo die Kinder vor dem 6. Lebensjahre fachliche Erziehung und gesundheitliche Fürsorge geniessen, also bevor sie in den Volksschulen aufgenommen werden. Die Sorge um diese Schulen ist sozusagen ausschliessliche Pflicht der Gemeindeverwaltung. In Prag sind etwa 73.000 schulpflichtige Kinder, welche in 300 Schulen mit mehr als 1700 Klassen von 2000 Lehrern und Lehrerinnen unterrichtet werden. Für zurückgebliebene Kinder hat Prag besondere Hilfsschulen und Freiluftklassen. Für blinde und taubstumme Kinder sind besondere Institute errichtet worden mit fachlich ausgebildeter Lehrerschaft. Für die Erziehung und Ausbildung der Lehrerschaft sorgen in Prag zwei staatliche Lehrerbildungs-Anstalten und die Hochschule für pädagogische Studien, die durch Selbsthilfe der Lehrerschaft an der Universität errichtet wurde. In den letzten 12 Jahren widmete Prag fast 200 Millionen Kč für Schulbauten.

Prag vereinigt auch die wissenschaftlichen Hauptinstitutionen, wie die Königlich Böhmische Gesellschaft der Wissenschaften und Künste, die Masaryk Akademie der Arbeit, die landwirtschaftliche Akademie, den čechischen Schulverein u. a. Die wissenschaftlichen Beziehungen mit dem Auslande pflegen „Slovanský ústav", „Orientální ústav", „Institut français de Prague", „Istituto di cultura italiano", „Institut tschécoslovaque-roumain", „British Society for Czecho-Slovakia", „American Institute", „Československo-jihoslovanská Liga" u. a.

Von den zahlreichen wissenschaftlichen Büchereien führen wir bloss die Universitäts-Bibliothek und die Bibliothek des National-Museums an, welche die Fachleute durch ihren seltenen Reichtum überraschen. Das künstlerische Leben ist in Prag sehr reich und interessant, es konzentriert sich in einer Reihe von fachlichen Vereinigungen und öffentlichen, den Künsten gewidmeten Gebäuden, von denen das National Theater den Gipfelpunkt der Schönheit erreicht. In Prag werden viele Kunstausstellungen veranstaltet, hauptsächlich in der Herbst- und Wintersaison. Es gibt zwei ständige Galerien in Prag: Die Gemälde-Galerie der vaterländischen Kunstfreunde und die moderne Galerie. Seltene Kunstsammlungen gibt es im Altstädter Rathaus, im Strahover Kloster und in zahlreichen Palästen.

Die Oper- und Schauspiel-Produktion konzentriert sich im National- und Stände-Theater, ferner auch im Städtischen Theater in den Weinbergen. Ausser diesen grossen Bühnen gibt es in Prag eine Reihe von Schauspiel- und Operetten-Theatern, welche die leichtere Gattung der dramatischen Muse pflegen. Der gute musikalische Ruf Prags ist alten Datums, auch das moderne Prag weist schöne Erfolge auf diesem Kunstgebiete auf. Die Böhmische Philharmonie und das Böhmische Quartett sind in der musikalischen Welt gut bekannt. Prag kann als Stadt der Konzerte bezeichnet werden; während eines Jahres gibt es hier bis zu 500 Konzerten und gemäss der Statistik aus dem Jahre 1926 kamen hier monatlich 353 verschiedenartige Kompositionen zur Aufführung, von denen 176 von böhmischen Komponisten stammten.

In letzter Zeit entwickelt sich Prag auch zu einem bedeutungsvollen Mittelpunkt des Sportes. Die Leistungen der čechoslovakischen Sportsleute lenken immer mehr und mehr die Aufmerksamkeit der Welt auf sich. Es überrascht dies nicht bei einer Nation, welche der körperlichen Ausbildung viel Sorgfalt widmete und eine der berühmtesten Körpererziehungs-Organisationen geschaffen hat: unseren berühmten Sokol. Das schöne Tyrš Haus auf der Kleinseite ist ein Denkmal dieser Bemühungen, welche der Nation vielfache Werte einbrachten und dadurch zu ihrer Freiheit beitrugen.

Wir haben nur flüchtig das vielfältige Prager Leben berührt und würden jetzt gerne den Besucher Prags in die Hände eines genialen aber trotzdem praktischen Führers geben, welcher ihm den Weg durch Prag zeigen würde, auf dem er wirklich bedeutungsvolle und interessante Dinge sehen würde, die für Prag charakteristisch sind. Der Mittelpunkt von Prag ist etwa der Wenzelsplatz. Der Blick von der Rampe des Nationalmuseums bei abendlicher Beleuchtung bedeutet einen Teil der farbigen Erinnerung, welche dem Gedächtnis nicht entschwindet. Der Weg durch die Národní třída, am National Theater vorbei, eröffnet uns den unvergesslichen Blick auf den Hradschin und den Masaryk Kai. Wir überschreiten die Karlsbrücke, kommen auf die Kleinseite und auf den Hradschin. Vor der Burg machen wir Halt und blicken auf die Stadt und den Fluss, welcher sie durchströmt. Sofort begreifen wir, warum Prag das hunderttürmige genannt wird. Ihr blickt nach rechts und links und schon ist Euch klar, warum Rodin Prag das nordische Rom genannt hat. Alle die Hügel nebenan und gegenüber, hauptsächlich aber der Petřín mit dem Kinskygarten verdienen, dass Ihr sie besucht. Durch die zauberhaften Ausblicke auf die Stadt wird bezeugt, warum Prag das goldene genannt wird. Ist es gerade im Herbst, wird auch die Natur dies bestätigen durch die prachtvollen Farben der ausgedehnten Parkanlagen rings umher. Auf dem Hradschin besichtigt Ihr, durch die stillen Vorhöfe der Burg schreitend, die prachtvolle gothische St. Veit Kathedrale, besucht die Burg mit dem herrlichen Vladislav- und dem spanischen Saal, besichtigt die romanische St. Georgs Kirche.

Gleich dahinter wird Euch das goldene Gässchen bezaubern, von dort bewundert Ihr den Hirschgraben, die schönen Bauten des Ballhauses und des Belvederes und den farbigen Zauber des königlichen Gartens. Ihr verlasset die Burg und gehet über den Hradschiner Platz. Überall ist so viel Schönheit, dass jedes Abirren vom Wege nur Gewinn für Eure Erinnerungen bedeuten kann. Es gibt hier stille Winkel und prunkvolle Paläste von denen Euch sicher das Schwarzenberg-, das Toskanische- und das Černinsche Palais fesseln würden. (Im Černinschen Palais befindet sich das Ministerium des Äussern.) Ihr besucht jetzt die Loretto Kirche und besichtigt das Strahover Kloster mit seinen reichen Kunstschätzen und seiner einzigartigen Bibliothek. Durch den Hohlweg steigt Ihr zur Kleinseite herab, welche Euch mit ihrer stillen Schönheit fesseln wird. Ihren Mittelpunkt bildet der mächtige Bau des St. Niklas Doms, des Hauptwerkes von Christof und Kilian Dienzenhofer. Die Kleinseite ist ein Viertel von Kirchen und Palästen, wert, Haus für Haus bewundert zu werden. Von den Kirchen sind besonders zu erwähnen: Die Kirche der Muttergottes unter der Kette, die Thomaskirche, die Kirche Marie de Viktoria und die Kirche der Heiligen Josef und Karl Borromäus. Von den Palästen werden Eure Aufmerksamkeit hauptsächlich fesseln: das Waldstein-, Fürstenberg-, Thurn- und Lobkowitz Palais. Ihre prachtvollen Parkanlagen bilden den intimen Reiz der Kleinseite.

Die Altstadt zeigt Euch, wie sich das Leben in längst vergangener Zeit in der Stadt der Kaufleute und Gewerbetreibenden abspielte, welche Häuser sie in den winkligen Strassen bauten, wie sie ihre städtischen Privilegien wahrten und wie sie zu Gott beteten. Besondere Aufmerksamkeit verdienen hier das alte Rathaus und die Teinkirche auf dem Altstädter Ring. Ferner die von Karl IV. gegründete Universität, die altertümliche romanische Rotunde zum Heiligen Kreuz, das Kloster der heiligen Anna und der heiligen Agnes, sowie eine lange Reihe von Kirchen. Als Überbleibsel des alten Ghettos verblieben hier zwei Synagogen und der überaus schöne jüdische Friedhof, maskiert durch die erhabenen Bauten der philosophischen Fakultät, des kunstgewerblichen Museums, des Parlaments, der juridischen Fakultät und einer Reihe von Gassen, mit modernen Zinshäusern an Stelle der ehemaligen Judenstadt.

Die Neustadt, begründet von Karl IV., ist das eigentliche Geschäftsviertel Prags, mit eleganten Strassen, angefüllt mit grossartigen Geschäften und schönen Schaufenstern. Ein Spaziergang vom Repräsentationshaus, am Pulverturm vorbei, über den Graben, durch die Nationalstrasse zum National Theater, zeigt dem Fremden am besten das Profil des Prager Geschäftslebens. Trotzdem hat auch die Neustadt sich eine Reihe kostbarer Denkmäler aus alter Zeit bewahrt, von denen einige hervorzuheben sind: die imposante Klosterkirche Maria Schnee, die Kirche zu St. Heinrich zu St. Stephan, Karl Borromäus, St. Ignaz und

die Kapelle St. Johann über dem Felsen. Aus der Zeit Karl IV. stammen Kloster und Dom in Emaus, ferner die Kirche der heiligen Katharina, der Jungfrau Maria na Slupi und der prachtvolle Dom am Karlsplatz mit der mächtigen Kuppel.

Von der Neustadt aus gelangen wir zum altberühmten Vyšehrad, von wo sich uns ein prachtvoller Ausblick auf Prag und den Moldaufluss bietet. Wir überblicken die ausgedehnten Kai-Anlagen, auf denen es viele schöne Gebäude gibt, unter welchen hauptsächlich hervorragen: das Ministerium für Gesundheitspflege und soziale Fürsorge, in weiterem Abstand das Handelsministerium, das Eisenbahn- und das Landwirtschafts-Ministerium.

Im nördlichen Teil Prags, dem industriereichen Holešovice, finden wir den grossartigen Palast der Prager Mustermesse, nahe dem Ausstellungsplatze und dem schönen Park des königlichen Baumgartens, ferner das Palais der Unfallversicherungsanstalt und den durchaus modernen Bau der städtischen elektrischen Unternehmungen.

Über dem Fluss, auf dem gegenüberliegenden Žižka-Berg, fesselt das mächtige Befreiungsdenkmal mit dem Museum der čechoslovakischen Legionäre unsere Aufmerksamkeit. Auf den königlichen Weinbergen betrachten wir mit Interesse den edlen Bau des städtischen Theaters, den Dom von St. Ludmilla und die ganz moderne Kirche auf dem Georgsplatz. (Nach den Projekten des Architekten Plečník.) Eine moderne katholische Kirche ähnlicher Art befindet sich im benachbarten Vršovice (Entwurf Architekt Gočár).

Auch das neue Krankenhaus auf der Bulovka ist wert besucht zu werden. Eine Rundfahrt um Gross-Prag wird für den Fremden besonders lehrreich sein, um die Entwicklung der Stadt in den letzten Jahren kennen zu lernen. Es entstanden ganze Stadtviertel mit Villen, von denen die Vořechovka und Spořilov schöne Beispiele in breitem Masstab angelegter Gartenstädte sind.

Schon die allernächste Umgebung bietet viele Möglichkeiten zu schönen Ausflügen flussaufwärts und flussabwärts, zu den herrlichen Rasenflächen des Baumgartens, der Hvězda u. s. w.

Auch jene, die Vergnügungen suchen, enttäuscht Prag nicht. Das Leben in den Prager Kaffeehäusern und Restaurants ist sehr interessant, denn die Prager sind sehr gesellig und unterhalten sich gerne. Wer den Tanz liebt, findet hier luxuriöse Bars und intime Dancings. Auch die Kinos Prags stehen auf hohem Niveau.

Von den ältesten Zeiten ab war Prag eine von Fremden häufig besuchte Stadt, einerseits wegen seiner politischen Bedeutung, andererseits der reichen wirtschaftlichen Möglichkeiten wegen. Es ist daher nicht zu verwundern, dass die Angehörigen fast aller europäischen Nationen in Prag Erinnerungen finden können, welche jeden Einzelnen von ihnen besonders interessieren. Darin liegt gerade der persönliche Zauber dieser Stadt. Wir sind überzeugt, dass ein Besuch Prags eine wirkliche Beruhigung für diejenigen sein wird, welche die Grundpfeiler der heutigen menschlichen Bildung kennen lernen wollen. Die Missgunst der fremden Regierungen hatte Prag grossen Schaden gebracht, weil man es absichtlich ausgeschaltet hatte aus dem geistigen und wirtschaftlichen Stromkreis des zeitgenössischen Europas.

Heute sind die Verhältnisse ganz anders. Prag ist der gesamten gebildeten Welt geöffnet und die sich mehrenden Besuche der Fremden zeigen deutlich, welch wichtige Stelle Prag und die Čechoslovakei auf jenem Gebiete persönlicher Erfahrungen und Erlebnisse einnehmen, welche die Grundlage der tatsächlich allgemeinen europäischen Bildung sind.

Eines besonderen Besuches ist das mustergültig eingerichtete soziale Institut für Kinder und Erwachsene, die Masarykhäuser in Krč, würdig. Hier hat die Stadt Prag allen andern ein Beispiel gegeben, indem sie ein vollkommen neues Werk auf dem Gebiete der sozialen Fürsorge für jene schuf, welche durch Alter oder Krankheit aus dem Wettkampf um das tägliche Brot ausgeschaltet wurden.

PRAGUE-PRAHA.

ALOIS ŽIPEK.

La situation géographique de la capitale de la République tchécoslovaque sur le mappe-monde met en relief la grande importance de Prague comme point de jonction économique, politique et culturel entre l'orient et l'occident, le nord et le sud. Déjà au commencement du moyen-âge Prague représentait toute la royauté bohémienne et avait ainsi un rôle important et dominant dans l'histoire européenne. Il y avait bien des époques où le sort de l'Europe fut décidé à Prague.

Les conséquences terribles de la guerre de Trente Ans et la haine des vainqueurs éloignaient Prague pendant trois siècles de l'histoire internationale, mais on ne réussit pas à paralyser le désir puissant de créer une vie de civilisation et d'économie développée, désir par lequel Prague et le peuple tchèque se distinguèrent au comble des époques de l'histoire européenne.

Une nation relativement petite avait compris, même sous le joug étranger, de lier des relations avec les cercles européens de civilisation qui connaissaient le sens de l'histoire et qui croyaient fort que la justice de laquelle on se moquait de temps à autre, était tout de même le fond le plus solide d'une autorité permanente sur notre monde.

Dans cette diplomatie au point de vue de la civilisation Prague occupait toujours le premier rang. Voilà pourquoi le peuple subjugué était capable de créer pendant la guerre mondiale une organisation prudente et révolutionnaire qui devait attirer par beaucoup d'esprit, puissance morale ainsi que par de grands sacrifices l'attention du monde sur la juste cause de sa nation afin de l'aider de gagner sa liberté et son indépendance politique. Prague comme capitale de l'Etat libre tchécoslovaque renouvelé ne fit que reprendre ses anciens droits qui n'avaient jamais été prescrits mais qu'on lui avait volés cruellement pendant trois siècles.

Cette ville de Prague délivrée, ornée du diadème rare d'une beauté naturelle et de l'héritage architectonique du passé, est pleine de nouvelle vie et du désir de faire oublier les trois siècles de servitude et mérite à juste titre d'attirer l'intérêt du monde civilisé. Une seule visite à Prague suffit pour toucher étrangement le touriste et pour éveiller en lui le sincère désir de répéter bientôt cette visite.

Prague a son charme pendant toutes les saisons et devint le but des artistes de toutes les nations. La ville a toujours su prouver qu'elle mérite le

PRAHA:
Staroměstské náměstí s Týnským kostelem.
Altstädter Ring mit der Teinkirche.
La place de Staré město avec l'église de „Týn".
Market Place of the „Old City", with „Týn" church.

titre magnifique qu'Auguste Rodin, roi des sculpteurs, lui donna en l'appelant « Rome nordique ».

Depuis toujours les étrangers n'étaient pas las d'admirer les beautés de Prague, ses richesses, ses styles architectoniques. Sur les marchés de Prague se rencontraient les marchands de l'orient et de l'occident. Dans sa cosmographie de l'année 1541 Sebastian Münzer appelait Prague le cœur de l'Europe; William Max Ritter considère Prague comme le livre le plus grandiose de l'histoire et de l'architecture universelle. Des milliers d'étrangers qui visitent Prague tous les ans remporteront sûrement un souvenir enthousiasmé de cette ville multicolore et active et pleine d'humanité.

Le cadre naturel de Prague est unique avec ses hauteurs verdoyantes qui offrent des vues magnifiques et toujours nouvelles sur la ville puissante et sur Hradčany, siège du président de la République. Le château de Hradčany couronne la vallée pittoresque du fleuve de Vltava, il appartient certainement aux plus belles vues du monde, telle que la vue sur Constantinople ou sur le golf de Naples. Les attraits de la mer sont remplacés à Prague par la verdure fraîche des jardins et parcs étendus et par la large surface de l'eau de la Vltava, ornée des îles verdoyantes et des ponts en style pur architectonique.

Les amis de l'histoire trouveront à Prague bien des souvenirs de grands événements qui ébranlèrent le monde et lui donnèrent un nouvel aspect. Le château de Prague et le Vyšehrad surgissent comme des coulisses puissantes de cette scène universelle, où tant de choses importantes ont commencé et se sont terminées. Voilà des traces de la grandeur d'Ottokar, de l'empire mondial de Charles; devant nos yeux se déroule la raison de la puissance de la réforme religieuse grâce à l'activité de Jan Hus et Petr Chelčický, père spirituel de la communauté des Frères de la Bohême. On y trouve des souvenirs des premiers combats des Protestants contre les Habsbourg catholiques et de la victoire définitive de ces souverains étrangers qui soumirent pour quelques siècles le royaume jadis célèbre à leur luxe et leur pouvoir arbitraire. Devant nos yeux se déroule le tableau grandiose de la résurrection du peuple mort apparemment et de son chemin difficile pour obtenir la nouvelle liberté par le vrai éclaircissement.

Les connaisseurs de l'architecture auront à Prague l'occasion rare d'étudier tous les genres de style depuis les rotondes romanes jusqu'au style baroque richement développé, par lequel Prague devint célèbre.

La ville de Prague moderne montre aux étrangers par le grand nombre de bâtiments privés et publics comme l'architectcure moderne a compris de résoudre les devoirs nombreux et difficiles, conséquences nécessaires de la situation changée du peuple tchécoslovaque et de sa capitale.

Prague est la porte d'entrée dans le grand monde slave et a une richesse immense en matières indispensables qu'il faut avoir pour l'étude des questions slaves. De riches bibliothèques et de grands archives et musées donnent aux savants de toutes les disciplines une foule de matières précieuses; les universités de Prague facilitent tous les genres d'études intéressants.

La ville moderne de Prague résulta de la réunion de 38 communes avec Prague ancienne. Le nombre de ses habitants se monte à presqu'un million. A la fin de l'année 1931 il y avait 863.220 habitants. Le terrain de la ville comprend 17.210 ha.

Autrefois le territoire entre le château de Prague et le Vyšehrad sur la Vltava était occupé de quelques villes indépendantes et de nombreuses colonies. En 1784 les quatre villes de Staré město, Nové město, Malá strana et Hradčany furent réunies dans la commune de Prague à laquelle se joignaient peu à peu d'autres communes jusqu'à la fondation de la ville de Prague actuelle après l'année 1918.

La ville moderne se divise en 19 districts, situés sur les deux rives de la Vltava. Ce sont: Staré město, Nové město, Malá strana, Hradčany, Josefov, Vyšehrad, Holešovice-Bubny, Libeň, Vysočany, Karlín, Žižkov, Královské Vinohrady, Vršovice, Nusle, Podolí, Smíchov, Košíře, Břevnov, Dejvice.

La ville est administrée par la représentation centrale avec 100 membres, élus par le suffrage universel, égal et secret. L'organe exécutif est le conseil municipal qui réside dans l'Hôtel de ville. Dans les districts particuliers les administrations locales se trouvent dans les hôtels de ville différents. La grande commune réunie de Prague avait beaucoup de devoirs à remplir dans tous les domaines de l'administration. Il était nécessaire de lier des relations avec toutes les parties de la commune, d'agrandir la canalisation et l'aqueduc sur toute la banlieue, d'uniformiser et de moderniser les institutions sociales et sanitaires. La grande guerre suspendit l'essor de la ville. Quelques sections des soins publics furent lamentablement négligées. La transformation de Prague d'une ville de province en capitale créa tant de nouveaux devoirs dont l'accomplissement ne fut possible que par bien des sacrifices. Le château de Prague, abandonné des souverains de Habsbourg depuis des décades, devait être complètement renouvelé pour former un cadre digne du président de la République, qui voulait y résider. Les lignes des tramways et des autobus devaient être prolongées de plusieurs kilomètres. Il était nécessaire de construire de nouveaux ponts sur la Vltava ainsi que

de bâtir une nouvelle usine communale de gaz, les foyers étendus de Masaryk, plus de 30 nouvelles écoles, le grand hôpital à Bulovka, l'établissement moderne d'incinération à Vysočany etc.

Toutes ces grandes entreprises furent établies de la ville de Prague elle-même, sans aide spéciale de l'Etat. Voilà ce qui témoigne de la capacité extraordinaire de la commune et de ses entreprises au point de vue économique. Les biens de la commune représentent plus de 3½ millions de Kč, taxés modérément, la charge 2½ millions de Kč environ. Les revenus annuels réguliers et spéciaux de la commune de Prague se montent à un milliard de Kč et correspondent aux dépenses régulières et spéciales de la commune.

94% des habitants sont de nationalité tchèque, en plus il y a 4% environ d'Allemands, 2% appartiennent à d'autres nations différentes. Les Allemands y jouissent de tous les droits des minorités, ils prennent part à l'administration de la commune et sont complètement libres à faire valoir leurs intérêts au point de vue de civilisation et d'économie.

Le peuple tchécoslovaque, peuple de Comenius, fondait ses efforts de l'indépendance et de liberté nationale par des bases très solides, à savoir l'enseignement systématique et universel du peuple. Ces efforts sont démontrés à Prague clairement par la richesse en écoles de toute sorte et en instituts bien installés de civilisation.

L'Université de Prague fut fondée au temps de Charles IV, elle est la plus ancienne université de l'Europe centrale (1348). L'université technique fut déjà fondée en 1718 à Prague et le conservatoire en 1811. A présent il y a trois universités à Prague: L'université tchèque (Charles), l'université allemande, l'université de l'Ukraine. Il y a également une université technique allemande et tchèque. Pour l'étude protestant théologique est destinée la faculté tchécoslovaque Hus. Pour les artistes il y a à Prague l'Ecole des beaux-arts de l'année 1799 et l'Ecole des arts et métiers.

A Prague se trouvent 29 collèges, 3 écoles supérieures de commerce, quelques écoles de commerce, 2 écoles industrielles, l'école graphique d'Etat, l'école céramique, l'école pour le travail du bois, l'école spéciale de construction, l'école des orfèvres etc. Les jeunes filles sont admises dans les collèges et à part cela elles peuvent fréquenter des écoles spéciales pour professions de femmes (5 en tout), l'école normale pour les institutrices ainsi que l'université pour le travail social.

La ville de Prague prend soin non seulement de l'éducation des enfants, même s'ils ne sont pas encore soumis à l'enseignement obligatoire, mais également de leur état de santé et de leurs conditions sociales. Voila pourquoi elle établit un grand nombre de pouponnières et de jardins d'enfants, où les enfants jouissent avant l'âge de 6 ans, c'est-à-dire avant qu'ils soient admis dans les écoles primaires, de l'éducation spéciale et de soins hygiéniques. L'administration communale est la seule à prendre soin des écoles, pour ainsi dire. A Prague il y a 73.000 enfants environ soumis à l'enseignement obligatoire qui sont enseignés dans 300 écoles à plus de 1700 classes par 2000 professeurs. Pour les enfants arriérés il y a des écoles spéciales et des classes en plein air. Les enfants aveugles et sourds-muets ont à leur disposition des instituts spéciaux avec des professeurs instruits conformément.

Deux écoles normales publiques et l'université pour les études pédagogiques qui est une création indépendante du corps enseignant, prennent soin de l'éducation des instituteurs et professeurs. Pendant les dernières douze années Prague dépensait presque 200 millions de Kč pour des constructions d'écoles.

Prague réunit également les institutions principales scientifiques telle que la Société Royale de la Bohême des Sciences, l'Ecole des Arts et des Sciences de la Bohême, l'Ecole Masaryk du Travail, l'Union des écoles tchèques etc. Les relations scientifiques avec l'étranger entretiennent les instituts suivants: « Slovanský ústav », « Orientální ústav », « Institut Français de Prague », « Istituto di cultura italiana », « Institut tchécoslovaque-roumain », « British Society for Czecho-Slovakia », « American Institute », « Československo-jihoslovanská liga » etc.

Des nombreuses bibliothèques scientifiques nous ne mentionnons que la bibliothèque de l'Université et celle du Musée National qui surprennent les experts par le grand nombre de livres précieux.

La vie artistique à Prague est très riche et intéressante, elle se concentre dans les réunions artistiques et les bâtiments publics dédiés aux arts dont le plus beau est le théâtre national.

A Prague on représente beaucoup d'expositions d'art, surtout pendant la saison d'automne et d'hiver. Il y a deux galeries permanentes à Prague: la galerie des peintures des amis patriotiques d'art et la galerie moderne. Des collections rares se trouvent dans l'Hôtel de ville de Staré město, dans le couvent de Strahov et dans de nombreux palais.

A Prague on cultive tous les genres de spectacles, tels que opéra, opérette, drame, comédie. Les plus grands théâtres sont: le Théâtre National, le Théâtre des Etats, le Théâtre Municipal dans l'arrondissement de Král. Vinohrady. Hormis ces grands théâtres il y a à Prague une foule de plus petits théâtres qui cultivent surtout l'opérette et la comédie. Le renom musicien de Prague est connu depuis longtemps et la ville peut se vanter de grand succès en ce qui concerne la musique. On pourrait appeler Prague la ville des concerts; au cours d'une année 500 concerts environ y ont lieu et d'après la statistique de l'année 1926 on a représenté à Prague 353 compositions différentes par mois, dont 176 de compositeurs tchèques.

Récemment Prague s'est également développée comme centre important du sport. Les résultats obtenus des sportsmen tchécoslovaques ont attiré de plus en plus l'attention du monde. Ce n'est pas surprenant d'ailleurs d'une nation qui mettait tant de soin à l'exercice physique et qui a créé une des organisations les plus célèbres du monde au point de vue de l'exercice du corps, notre fameux Sokol. La belle maison de Tyrš à Malá strana est le monument de ces efforts qui procuraient à la nation de grandes valeurs et contribuaient ainsi à sa liberté.

Nous n'avons qu'effleuré la vie multicolore de Prague et nous aimerions à remettre à présent l'étranger au bons soins d'un guide téméraire mais pratique qui lui montrerait ce chemin à travers Prague sur lequel il verrait des choses vraiment importantes et intéressantes, caractéristiques pour Prague. Le centre de la ville est la place Václavské. La perspective de la balustrade du Musée National pendant l'illumination du soir est un des souvenirs qu'on n'oubliera jamais. Le chemin à travers Národní třída, passant par le Théâtre National, nous permet la vue inoubliable sur Hradčany et le quai Masaryk. Nous traversons le pont de Charles et nous arrivons à Malá strana et enfin à Hradčany. Devant le Château nous nous arrêtons et nous apercevons la ville et le fleuve qui la traverse. Maintenant nous comprenons pourquoi on appelle Prague « la ville aux cents tours ». En nous tournant à gauche et à droite nous comprenons pourquoi Rodin appella Prague « Rome nordique ». Toutes les collines d'à côté et d'en face, mais surtout Petřín avec le jardin de Kinský, méritent qu'on les visite. Les panoramas magnifiques nous font comprendre pourquoi on appelle Prague « la ville d'or ». C'est surtout en automne que Prague mérite ce nom, grâce aux couleurs magnifiques des parcs étendus tout autour.

A Hradčany on pourra voir, tout en passant par les avant-cours tranquilles du château, la cathédrale gothique merveilleuse St Guy ainsi que le Château avec la splendide salle Vladislav et la salle espagnole, l'église romane St Georges derrière laquelle on sera enchanté de l'aspect de la vieille petite ruelle Zlatá ulička, de laquelle on pourra admirer Jelení příkop, les beaux bâtiments de la maison du bal et du Belvédère ainsi que le Jardin royal multicolore.

En quittant le Château on traverse la place de Hradčany. Partout il y a tant de beauté qu'un égarement du chemin ne serait qu'un nouvel avantage pour rassembler des souvenirs. Il y a des coins tranquilles et des palais magnifiques desquels il faut surtout mentionner les palais de Schwarzenberg, de Toskana et de Černín, dans lequel se trouve à présent le ministère des Affaires étrangères. On visitera sûrement l'église de Loretto ainsi que le couvent de Strahov avec ses riches trésors d'art et sa bibliothèque unique. Par le Chemin creux vous descendrez vers Malá strana qui vous plaira à cause de sa beauté calme. Son centre est la cathédrale puissante St Nicolas, chef-d'œuvre de Christof et Kilian Dienzenhofer. Malá strana est un district d'églises et de palais qui sont dignes d'être admirés minutieusement. Des églises nous citerons: L'église de la Mère de Dieu sous la Chaîne, l'église St. Thomas, l'église Marie de Victoria, l'église des Saints Joseph et Charles Borromäus. Des palais sont intéressants surtout les palais de Waldstein, Fürstenberg, Turn, Lobkowicz dont les parcs magnifiques forment le plus grand charme de Malá strana.

La ville ancienne nous montre comme se déroulait la vie jadis dans la ville des marchands et des commerçants, quelle sorte de maison ils construisaient dans les rues anguleuses, comme ils gardaient leurs privilèges municipales et comme ils priaient Dieu. Sur la place de Staré město c'est surtout le vieil hôtel de ville et l'église Týnský qui attire notre attention. Ensuite l'université fondée par Charles IV, la rotonde archaïque romane à la Sainte Croix, le couvent Ste Anne et Ste Agnès, ainsi que beaucoup d'églises. Les restes du vieux ghetto sont les deux synagogues et le beau vieux cimetière juif qui est caché par les bâtiments majestueux de la faculté des lettres, du musée des arts et métiers, du parlement, de la faculté de droit ainsi que de rues aux maisons modernes de location au lieu de la vieille ville juive.

La nouvelle ville, fondée par Charles IV, est le quartier marchand proprement dit de Prague avec des rues élégantes aux grands magasins et beaux étalages. Une promenade de la Tour de poudre en passant par Representační dům, Václavské nám., Národní třída jusqu'au Théâtre national montrera très bien aux étrangers le commerce de Prague.

La nouvelle ville s'est toutefois conservée également beaucoup de monuments précieux des temps passés tels que l'église conventuelle Marie-Neige, les églises St Henri, St Etienne, Charles Borromäus, St Ignace ainsi que la chapelle St Jean audessus du Rocher. Du temps de Charles IV ont été conservés le couvent et la cathédrale à Emmaüs, les églises de Ste Cathérine, de la Ste Vierge na Slupi ainsi que la cathédrale magnifique avec le dôme puissant sur la place Charles.

De la nouvelle ville nous parvenons au fameux Vyšehrad d'où nous jouissons d'une vue splendide sur Prague et la Vltava. Nous regardons le quai étendu, les parcs desquels surgissent de beaux bâtiments tels que: le Ministère pour les soins hygiéniques et sociaux, ensuite le Ministère du commerce, le Ministère du chemin de fer et d'agriculture.

Voilà les contours principaux d'une vue du centre de Prague. La ville est entourée de tous les côtés de nouveaux quartiers d'anciens faubourgs qui étaient partiellement de petites communes. La vie est très active et animée dans ces quartiers récemment joints puisque ce sont avant tout des quartiers d'industrie et de commerce. Tout de suite derrière le château s'étend le nouveau quartier puissant de Bubeneč-Dejvice aux rues larges avec bien des centaines de nouvelles maisons et villas. Il y a également les grands bâtiments du ministère pour la défense nationale, quelques foyers d'étudiants, des universités techniques ainsi que d'autres écoles.

Au nord de Prague dans le quartier de Holešovice riche en industrie nous voyons le palais grandiose des Foires de Prague, près de la place d'exposition et le beau parc de Stromovka, ensuite le palais de la société d'assurance contre les accidents et le bâtiment très moderne de l'usine d'électricité.

De l'autre côté du fleuve, sur la montagne Žižka d'en face, le monument puissant de la délivrance avec le musée des légions tchécoslovaques attire notre attention. Dans le quartier de Král. Vinohrady nous visiterons avec intérêt le beau théâtre municipal, la cathédrale de Ste Ludmilla ainsi que l'église toute moderne sur Jiřího nám. (D'après le projet de l'architecte Plečník.) Une église catholique moderne du même genre se trouve à Vršovice non loin. (Ebauche: architecte Gočár.)

Le nouvel hôpital sur Bulovka est également digne d'être vu. Une excursion en voiture sera d'un intérêt spécial pour l'étranger pour lui faire connaitre l'essor rapide de la ville pendant les dernières années. De nouveaux quartiers s'y formèrent avec de belles villas desquels il faut surtout mentionner Vořechovka et Spořilov, qui sont des exemples modèles de villes de jardins arrangées avec raison et intelligence.

Les environs voisins offrent une foule d'occasions pour entreprendre de belles promenades, en montant et descendant la rivière, aux gazons magnifiques de Stromovka, Hvězda etc. Les amis des divertissements ne seront pas désappointés de Prague non plus. La vie dans les cafés et restaurants à Prague est très intéressante, car la population de Prague est très sociable et aime à s'amuser. Celui qui aime la danse y trouvera des bars de luxe ainsi que de petites boîtes. Les cinémas de Prague sont également d'un niveau très haut.

Prague était toujours une ville très fréquentée par les étrangers, d'une part à cause de l'importance politique et d'autre part à cause des riches possibilités économiques. Il n'est pas surprenant alors que presque toutes les nations européennes puissent trouver des souvenirs à Prague qui sont d'un intérêt spécial pour chacun d'eux. Voilà ce qui forme le charme intime de Prague. Nous sommes parfaitement sûrs qu'une visite à Prague sera un grand plaisir pour tous ceux qui s'intéressent à connaître les fonds de la civilisation humaine de nos jours. L'envie des gouvernements étrangers avait beaucoup nui à Prague puisqu'on l'avait exclue avec intention du cercle spirituel et économique de l'Europe contemporaine.

A présent la situation est tout à fait différente. Prague est ouverte pour tout le monde civilisé et les visites toujours plus nombreuses des étrangers nous démontrent clairement que Prague et la Tchécoslovaquie jouent un rôle important quant à l'expérience personnelle qui est la base de l'éducation universelle européenne.

L'institut social pour enfants et adultes à Krč est bien digne d'être vu. Cet institut se compose d'un nombre de maisons très bien aménagées. Voilà la ville de Prague a créé un chef-d'œuvre social complètement nouveau qui pourra servir de modèle à toutes les autres villes. Ces maisons sont destinées pour ceux qui sont exclus de la lutte de la vie quotidienne soit par l'âge, soit par maladie.

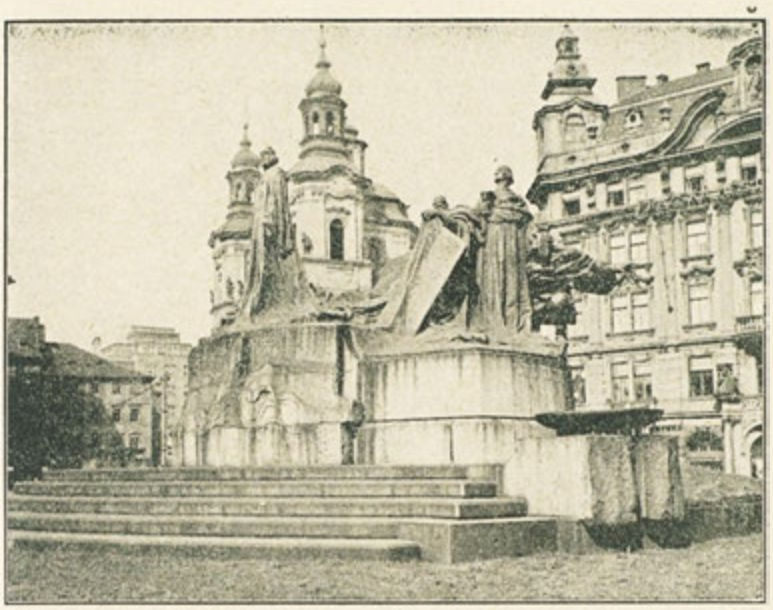

PRAHA:

Husův pomník na Starom. náměstí.

Das Husdenkmal auf dem Altstädter Ring.

Le n onument Hus sur la place de Staré město.

Hus-monument on Staré město Square.

PRAGUE - PRAHA.

ALOIS ŽÍPEK.

From the geographical situation of Prague, the capital of the Czecho-Slovakian Republic, the importance of that town as an economic, political and civilising meeting place between East and West, North and South, is easily recognisable. Already in the early mediaeval period Prague played an important part in European history as representative of the entire Bohemian kingship. There were whole epochs, where the fate of Europe was decided in that town.

The cruel consequences of the Thirty Years' War and the hatred of the conquerors stopped Prague for three centuries from playing an international role, but they did not succeed in suppressing that mighty impulse for an important mission of civilisation and a rich economic life, that distinguished Prague and the Czecho-Slovakian people at the zenith of European historical epochs. Even under foreign yoke, a relative small nation had known how to keep up friendly relations with those European centres of civilisation, understanding the sense of history and firmly believing in justice, that is often mocked at, but that is nevertheless the most solid foundation of permanent power in this world of ours. In this cultivated diplomacy Prague always played the most important part. And therefore the subdued people was able during the Great War to create a discerning revolutionary organisation and to direct the attention of all the world to the just subject of the nation and it was helped to liberty and politic independence, though all had to be done with the utmost intelligence, with moral power and immense sacrifices. Prague as the capital of the renewed, free Czecho-Slovakian State only took up its long, accustomed privilegies, that never had become superannuated during three centuries.

This delivered Prague, adorned with the rare diadem of natural beauty and with its wonderful architecture is overflowing with fresh life to make up for the lost three centuries and it is really worth attracting the attention of all the civilised world. One single visit is sufficient to impress a stranger and he is sure to take leave of this unique town with the ardent wish and the longing to come soon back again.

Prague is a wonderful town and all the year round, during all the seasons, there is some peculiar spell in this town. Artists of all nations like to come and to admire the architectural beauties and they have to admit, that Auguste Rodin, the king of famous sculptors, was right when he called Prague "the Nordic Rome". For many years strangers have been coming to admire the beauties of Prague, its riches and its architecture. In the markets of Prague merchants from the far East and West used to meet. In his cosmography from the year 1541 Sebestian Münster calls Prague the heart of Europe, William Max Ritter says, that Prague is the most wonderful book of history and architecture of all the world. Thousands of strangers, coming to Prague, will have the same, ever-lasting impression of this gaudy town and its brisk activity in all ranges of human work.

The natural frame of Prague is unique with its green hills and the everchanging wonderful views of the rich town and the Hradčany, seat of the President of the Republic. The Hradčany, crowning the charming Moldau-valley, is surely one of the most marvellous sights of the world, as famous as the view on Constantinople or the Gulf of Naples. The charm of the ocean is replaced by the fresh, green covering of the wide spread gardens and parks and the immense sheet of water of the Moldau, richly adorned with the green of the islands and the wonderful architecture of the bridges.

Friends of history will find in Prague reminiscences of important events, that once upset the universe and gave it a new structure. The castle and the Vyšehrad rise like mighty side-scenes of this world-stage, where numerous important acts began and ended. They will find here traces of the power of Ottokar, of Charles's empire of the world; before their eyes they see growing the power of the Reformation by the activity of Jan

Hus and Peter Chelčický, founder of the Bohemian Brotherhood. They will find here reminiscences of the first battles between Protestants and the Catholic Habsburg dynasty and the final victory of these foreign sovereigns, who subdued the once famous Kingdom for several centuries to their luxury and despotism. Before their searching glance the wonderful sight of the apparent dead people's reviving is formed and they see its hard way to gain new freedom by real civilisation.

Connoisseurs of architecture will have the rare opportunity of studying all the styles, from the early Romanesque rotundas to the richly developed baroque, that rendered Prague world renowned. Now-a-days Prague shows with its considerable number of new representative and other buildings, how up-to-date architects know how to solve their difficult problems, as the altered situation of the Czecho-Slovakian people and its capital requires.

Prague is the gate to the vast Slav world and it has immense riches of special material for the studying of Slav questions. Large libraries, interesting archives and museums, offer to scholars of all schools of thought a lot of valuable material, the universities of Prague give the possibility for interesting studies.

The large town of Prague was formed by the fusion of 38 parishes with the former Prague. The number of its inhabitants comes close to a million. At the end of the year 1931 there were about 863,220 inhabitants in the town. The square dimensions of it are about 17,210 ha.

In olden times there were on the territory between the castle of Prague and the Vyšehrad on the Vltava-river several independent towns and numerous settlements. In 1784 the four towns, Staré město, Nové město, Malá strana and Hradčany, were united into one municipality, Prague, and by and by it was joined by other parishes until in 1918 the Prague of now-a-days was formed.

Prague is divided into 19 districts on both sides of Vltava-river: Staré město; Nové město; Malá strana; Hradčany; Josefov; Vyšehrad; Holešovice-Bubny; Libeň; Vysočany; Karlín; Žižkov; Královské Vinohrady; Vršovice; Nusle; Podolí; Smíchov; Košíře; Břevnov; Dejvice.

The town is managed by a central administration with 100 members, elected by universal, equal and secret suffrage. The executive organ is the town-council with the seat in the Staré město-Town Hall. In the different districts the magistracy is in the respective Town Halls, too.

Many and difficult tasks were waiting for the town of Prague in nearly all the ranges of administration. It was necessary to form a connection with all the parts of the municipal Board; drainage and aqueducts had to be enlarged, civilising work, social and hygienic institutes had to be combined and modernised. The Great War had stopped for a long time the development of the town. Numerous departments of public care were deplorably neglected. The transformation of Prague from a provincial town to a metropolis demanded immense work and many and hard sacrifices had to be made.

The castle of Prague, for decades abandoned by the Habsburg sovereigns, had to be rebuilt to become a worthy seat of the President of the Republic. An extension was necessary of electric trams and bus-connections. New bridges were built over the Vltava-river, new municipal gas-works, the large Masaryk-houses, more than 30 new school-houses, the up-to-date hospital on the Bulovka, etc. All these vast enterprises were established by the town itself, without any particular public financial help. This proves the extraordinary economic productive power of the municipality and its enterprises. A cautious valuation of the fortune of the municipality amounts to more than 3½ millions of Kč. The ordinary and extraordinary annual receipts of the municipality of Prague come to one milliard of Kč and they are according to the ordinary and extraordinary expenses of the municipality.

94% of the inhabitants of Prague are of Czech nationality; 4% of Germans are living in the town and 2% of the inhabitants are of different nationalities. The Germans enjoy all the rights of minorities, they co-operate in the municipal administration and may uphold their economic interests and their civilising work.

The Czechoslovakian people, the people of Comenius, founded its efforts of gaining national liberty and public independance on the most solid basis, that is to say, on the systematic universal education of the people. And therefore Prague has more schools than any other town, schools of different kind and many civilising institutes of the richest endowment.

Under the reign of Charles IV a University was founded in Prague (1348), the oldest in Central Europe. The technical university was founded in 1718 and the Conservatoire in 1811. Now-a-days Prague has 3 universities: the Czech Charles university, the German university and the Ukrainian university, besides the Czech and German technical universities. The Hus Faculty is for Protestant theological studies.

Students of the academy of plastic arts (founded in 1799) and of the trade-school have the opportunity for most interesting studies.

Prague has many and very good secondary schools, 29 of this kind; 3 commercial academies and many commercial schools. 2 technical schools, a public graphic school, a ceramic school, a wood-working school, a builder's technical school, a school for goldsmiths, etc. Girls, who may enter all the different secondary schools, have nevertheless separate training-schools for women's professions (5 of them all in all); besides a Seminary for the training of teachers for these schools and a social university for social workers.

The town of Prague is eager to seize hold of the largest number of children, beginning with infants, and it does not want to care only for their schooling, but it wishes to do all for their hygienic and social care, too. Therefore all over the town's area there is a thick net of crèches and kindergartens, where infants enjoy special education and hygienic care before their enrolment in the elementary school. The municipal administration takes entire care of all these schools. In Prague there are about 73,000 children obliged to go to school; in 300 schools with more than 1,700 classes, they are taught by 2,000 teachers and lady-teachers. Prague has separate additional schools for children who are mentally deficient and classes in the open air. Professional trained teachers are teaching blind and deaf and dumb children in special institutes.

There are 2 public training-colleges for teachers in Prague, for their education and their instruction besides the pedagogical academy which has been established by the teaching body itself. Prague has spent 200 millions of Kč on its schools during the last 12 years.

Prague has many scientific head-institutes as the Royal Bohemian Society of science and the Bohemian Academy of art and science, the Masaryk labour-academy, the Agricultural Academy, the Czech school-association, etc., "Slovanský ústav", "Orientální ústav", "Institut français de Prague", "Istituto di cultura italiana", "Institut tchécoslovaco-roumain", "British society for Czechoslovakia", "American Institute", "Československo-jihoslovanská liga", etc., cultivate scientific relations

with foreign countries. Of all the numerous scientific libraries we only mention the university-library and the library of the national museum, surprising even experts by their rare value and their richness.

The artistic life is a rich one in Prague and highly interesting, too. There are a number of clubs and public buildings dedicated to art. The most beautiful building is the National Theatre. — Many exhibitions are arranged in Prague especially during the autumn- and the winter-season. There are 2 permanent galleries in the town: the picture-gallery of the native friends' of art and the modern gallery. Beautiful collections of art are in the Staré město-townhall, in the Strahov monastery and in numerous palaces.

In the National Theatre and the Stände-Theatre you may hear very good operas and dramas as well as in the Municipal theatre and in the Královské Vinohrady. But besides these large stages there are a number of theatres where they mostly play comedies and operettes. Music has always been adored in Prague and up-to-date Prague, too, cultivates it passionately. Czech music is world renowned, the Czech Philharmony and the Czech Quartette are well known. Prague is a real concert-town; in the course of one single year there were given about 500 concerts and statistics tell us that in 1926 353 different compositions had been played every month, and 176 of them had been composed by Czech composers.

During the last years Prague developed into an important centre of sport, too. Czecho-Slovakian sportsmen attract more and more the attention of all the world. And that is not astonishing at all with a nation devoting the utmost care to physical exercise and having established the most famous organisation for physical education: our world renowned S o k o l. The beautiful Tyrš-house on the Malá strana is a monument of these efforts that helped in a large measure to regain national liberty.

We only traced rapidly some of the life in Prague and we ardently wish we could commit the stranger to the care of a daring but nevertheless practical guide, who would show him the way through the town, where he might really see important and interesting things, characteristic of Prague. The Václavské náměstí forms the real centre of the town and the view from the steps of the National Museum, especially with the dark tint of the evening is one part of the many-coloured impressions that are treasured for ever in the memory. The way through the Národní třída leads to the National Theatre, where we enjoy the wonderful view of the Hradčany and the Masaryk quai. We cross Charles bridge and reach Malá strana and the Hradčany. We stop before the castle and look down upon town and river. At once we understand why this town is called "the town of hundred towers" and why Rodin has called it "the northern Rome". All the hills, far and wide but especially the Petřín with the Kinský garden are worth admiring. And all the marvellous views of the town teach us again and once more again why Prague has been called "golden Prague". Perhaps you have the chance of spending an autum day on those hills and then all the wonderful colours of the large gardens and parks intensify the beautiful sight. On the Hradčany, crossing the calm fore-courts of the castle, you have to admire the splendid St. Vitus' cathedral, you visit the castle with the beautiful Vladislav and the Spanish hall, and the Romanesque St. George's church. In its proximity you will discover a quaint small street and you will be charmed by the Zlatá ulice (Golden street). From there you may admire the Jelení příkop, the beautiful buildings of the Ball-house and the Belvedere and the many-coloured charm of the royal garden. Leaving the castle, you cross the Hradčany square. Everywhere is an abundance of beauty and even if you lose your way, it only would mean a gain for your reminiscences. Here you find quiet corners and pompous palaces, e. g. the Schwarzenberg, Toskana and Cernín palaces. Now you must have a look at the Loretto church and the Strahov monastery with its rich and valuable collections of works of art and its unique library. — Through the hollow-way you descend to Malá strana with its calm and deep beauty. Its centre is formed by the mighty building of St. Nicholas' Cathedral, the chief work of Christopher and Kilian Dienzenhofer. Of all the churches we only mention: The church of Our Lady under the chain, St. Thomas' church, the church of Mary de Victoria and the church of the Saints Joseph and Karl Borromäus. Of all the palaces: the Waldstein, Fürstenberg, Turn and Lobkowitz Palaces, with their wonderful parks forming the soft charm of Malá strana.

The Staré město (Old town) will show you, how merchants and tradesmen passed their life in olden times, which houses they built in the dark and cornered streets, how they guarded their privileges and how they prayed to their God. The most wonderful buildings of Staré město are the old Town Hall and the Týn church on the Staré město square. Further the university, founded by Charles IV., the archaic Romanesque Rotunda of the Holy Cross, the St. Anne's and St. Agnes'convent as well as many churches. As a remainder of the old ghetto there were left 2 Synagogues and the exceedingly beautiful old Jewish cemetery, now-a-days hidden by the large buildings of the philosophic faculty, the industrial museum, the parliament, the juridical faculty and a lot of streets with modern houses in the place of the old ghetto.

The new town, founded by Charles IV. is the real business-quarter of Prague with broad streets, crowded with splendid shops and beautiful windows. A walk from Representační dům by the Powder Tower over Příkopy, Václavské náměstí, Národní street to the National Theatre (Národní divadlo) will surely acquaint the strangers with Prague business-life. Notwithstanding there are also in the new town precious monuments from olden times of which we have to mention: the imposing conventual church Maria Sněžná, St. Henry's church, St. Steven's, Charles Borromäus' and St. Ignatius church, St. John's chapel over the rock. The convent and the cathedral at Emmaus date from the times of Charles IV., as well as the churches St. Catherine, Virgin Mary na Slupi and the wonderful cathedral on Karlovo náměstí with its mighty dome.

From the new town we arrive at the famous Vyšehrad, where we enjoy a wonderful view over Prague and Vltava river. We admire the wide-stretched quay-parks where there are many beautiful buildings among which we have to mention: the Ministry of Hygiene and Social care, then the Ministry of Commerce, the Railway ministry and the Agricultural ministry.

In the north of Prague, in the industrial Holešovice quarter we see the wonderful palace of Prague Fair, near the exhibition ground and the beautiful Stromovka park, further the establishment of insurance against accidents, the quite up-to-date building of the town's electric works.

Beyond the river on the opposite Žižka mountain you will see the mighty Liberation monument with the museum of Czecho-Slovakian legions. In Vinohrady you will be charmed by the wonderful building of the municipal theatre, St. Ludmila's cathedral and the up-to-date church on Jiřího náměstí (built after the project of architect Plečnik). A modern Catholic church of similar style is situated in near Vršovice (design by architect Gočár).

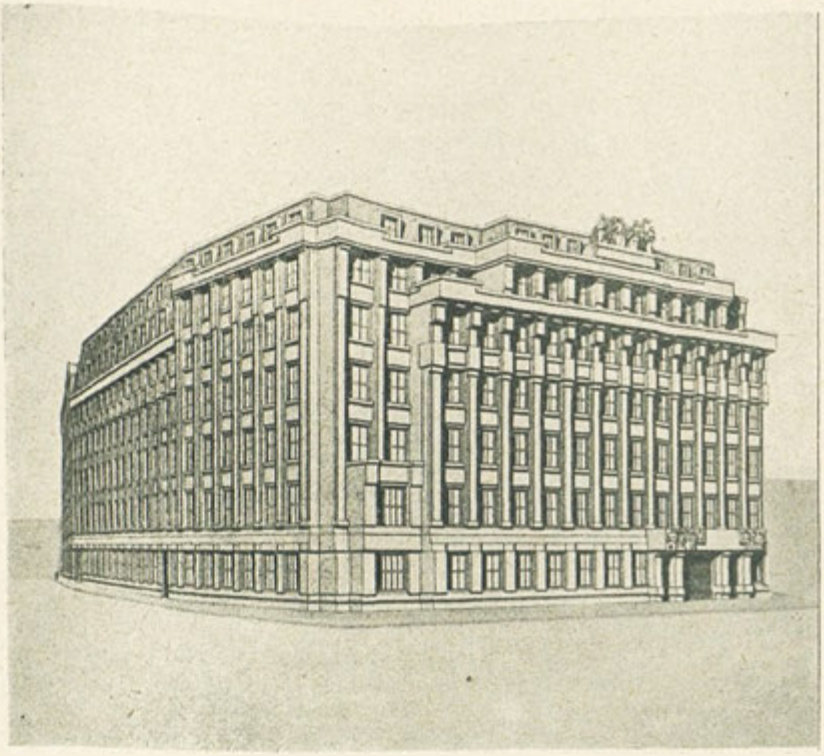

Správní budova Škodových závodů v Praze. — Bâtiment administratif des Etablissements Škoda à Prague. The Prague Head office Building of Škoda Works. — Verwaltungsgebäude der Škodawerke in Prag.

The new hospital on Bulovka is also worth seeing. A ride through all Prague will be very interesting for strangers as they will get acquainted with the quick raising of the town during the last years. There grew whole quarters of villas among which Vořechovka and Spořilov are real models of garden towns.

The next surroundings offer rich occasions for nice excursions, up-stream and down-stream, to the wonderful lawns of Stromovka, Hvězda, etc.

Friends of amusement won't be disappointed either. Life in Prague Cafés and restaurants is very interesting indeed, as Prague citizens are sociable and like to amuse themselves. He who is fond of dancing will find luxurious bars and homely dancings. Prague cinemas are also of a high standard.

Prague has always been haunted by foreigners because of its political significance and because of its rich economic possibilities. Therefore it is not to be wondered at if nearly all European nations find in Prague souvenirs which are very dear to them. And this is just the personal charm of Prague. We are perfectly sure that all those who want to know the strong supports of human education simply have to come to visit Prague. The disfavour of foreign governments brought mischief to Prague because they excluded it on purpose from the mental and economic working of modern Europe.

Now-a-days all is changed. Prague is opened to the whole civilised world and the number of visitors increasing from year to year prove the important part of Prague and Czechoslovakia on the territory of personal experience which is the basis of all European education.

The Masaryk houses in Krč are also worth seeing. These are special establishments for children and grown up people. They are a model specimen for social provision for those who are excluded from the struggle for life by old age or illness. Here the town of Prague has done a perfectly new and wonderful work.

Pojištění všeho druhu
pojišťovací akc. spol.
ÚSTŘEDÍ:
Praha I., Masarykovo nábř. 4.
ODBOČKY:
Liberec, Brno, Bratislava.

AVS UNION

Versicherungen aller Art
Versicherungs - A. G.
ZENTRALE:
Prag I., Masarykovo nábřeží 4.
FILIALEN:
Reichenberg, Brünn, Bratislava.

Karlštejn.

PRAŽSKÉ OKOLÍ.

Ing. IVAN BOHÁČEK, JDr. EDUARD BRYNDA.

Okolí hlav. města republiky je charakterisováno na jihu a jihozápadě romantikou údolí řeky Vltavy, protékající Prahou od jihu k severu, a jejích dolních přítoků Sázavy a Berounky. Kraj je tu hornatý, s mnoha údolími, většinou lesnatými, dílem i skalnatými. K severovýchodu otvírá se pražská kotlina v širou úrodnou rovinu, rozprostírající se v povodí řek Labe a Jizery, jíž tvoří rámec turisticky velmi zajímavé oblasti Českého ráje a Prachovských skal a vzdálenější již Ještěd, Krkonoše a hory Orlické. Severozápad převážně pak zaujímá vyvřelá hornina Českého Středohoří, poskytující svými homolovitými a kupovitými vrchy překrásné výhledy; zejména na jaře zaskvěje se celé Středohoří s údolím Labe v jedinečné kráse půvabné zahrady květů ovocných stromů.

Ač není aspoň v bezprostřední blízkosti Prahy vysokých oblastí, najdeme tu plnou měrou zajímavou rozmanitost poměrů přírodních. Poměrný dostatek lesních porostů, jež v Polabí převládají v lesích listnatých, skrývajících půvabné tůně a zákruty starého řečiště labského (St. Boleslav, Brandýs n. L., lázně Houštka, Neratovice a j.), kdežto na jihu a západě střídají se v lesích jehličnatých i listnatých, jimž nechybí ani hlubokých hvozdů křivoklátských a brdských (Příbram, Hořovice, Křivoklát, Lány), lučinatá údolí se slunnými stráněmi, typické architektury středověku, dochované v půvabných hradech a zámcích, řada měst s bohatým průmyslem a historicko-uměleckými architekturami, poskytují v každé roční době množství vděčných výletů i příležitostí rekreačních. Jako na zvláštnost sluší upozorniti na značnou rozšířenost weekendových a trampských chat v nejbližším okolí Prahy, jež souvisí s hojně rozvinutým weekendovým životem pražského obyvatelstva. Ježto vymezený rozsah tohoto článku nedovolil vyčerpati systematicky všechny význačné partie a zajímavosti pražského okolí, pokusili jsme se seřaditi zde aspoň několik typicky významných míst pro cizí návštěvníky Prahy, kteří by chtěli zpestřiti svůj pobyt v hlavním městě půl či jednodenním výletem do jeho okolí. V podrobnostech odkazujeme na specielní průvodce (Kafkův ilustrovaný průvodce po Čechách, díl V., Československo ve sbírce průvodců „Orbis" a j.), jež byly také podkladem tomuto sestavení. Jako východisko turistické má Praha přednost svou polohou ve středu Čech a dobrým železničním i silničním spojením na všechny strany, jež umožňují poměrně rychlé dosažení všech oblastí.

K o l i k č a s u c h c e t e v ě n o v a t p r a ž s k é m u o k o l í ?

Několikahodinové výlety do míst, dosažitelných tramvají, jsou popsány sub 1, 2 a 3.

Polodenní výlety sub 4 až 8.

Celodenní zájezdy sub 9 až 17.

O c o s e z a j í m á t e v p r a ž s k é m o k o l í ?

Přírodní krásy naleznete obzvláště sub 3, 7, 9, 10, 11, 16, 17.

Historické památky a staré architektury jsou popsány sub 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 12, 13, 15.
Archeologické zajímavosti naleznete sub 9, 11.
Geologické zvláštnosti jsou uvedeny sub 1, 3, 4 a 10.
Technika by zajímaly výlety, popsané sub 1, 6, 11, 17.
S koupáním se dají spojit všechny výlety, mimo uvedené sub 2, 3, 5, 8, 12, 16.

1. Barrandov. Nad skalnatými srázy levého břehu Vltavy rozkládá se tato nevelká nová čtvrt luxusních vil s terasovitými zahradami, ukončená rozlehlou budovou pražského filmového atelieru. Z pohodlné terasy elegantní kavárny „Barrandov" (jeden z nejlepších pražských jazz-orchestrů) poznáte nový pohled na Prahu, ovládanou z jihu Vyšehradem. Za teplých letních dnů naskytá se z této polohy, vždy ochlazované příjemným větříkem, zajímavý pohled na čilý život na řece. Stavbou silnice, vedoucí pod Barrandovem proti proudu řeky, byl odkryt zajímavý profil zprohýbaných vrstev devonských a silurských vápenců, bohatých zkamenělinami a světoznámých v geologické literatuře hlavně pracemi Francouze Joachima Barranda (jeho rozsáhlé sbírky zkamenělin a výsledky 50leté práce, již připomíná též zlatý nápis na skále, jsou uloženy v Národním museu v Praze). Od konečné stanice elektrické dráhy v Hlubočepích je na Barrandov 10 min. chůze.

2. Hvězda a Šárka. Uprostřed pěkné obory, v sousedství bělohorské pláně, pro Čechy neblaze proslulé bitvou r. 1620, leží zámeček, vystavěný ve formě hvězdy, podle plánů arciknížete Ferdinanda r. 1555, pro jeho manželku Filipinu Welserovou. Vnitřní výzdoba s vzácnou štukatérskou prací, s náměty z římských dějin a mythologie, připisuje se Vlachovi Pavlovi della Stela. Nyní je v něm stálá výstava malířských památek na odboj čsl. legií za světové války. Od konečné stanice elektr. dráhy na Vypichu do obory asi ¼ hod. Prohlídku Hvězdy možno příjemně spojiti s procházkou

3. údolím Šárky. Za ¾ hod. chůze z obory přes Dolní Liboc (z Prahy dosažitelna tramvají) přijdete do úzké, skalnaté průrvy pod vrchem Džbánem (buližníková skála), kde již vede podle spádu potoka upravená stezka romantickými skalami a lesem (možnost občerstvení v několika zahrad. restauracích). Za hodinu dospějete na t. zv. Jenerálce na státní silnici, po níž se za další ¼ hod. vrátíte zase pohodlně k elektrické dráze v Dejvicích.

4. Karlštejn, renovovaný hrad českých králů v krásné poloze nad Berounkou, založený 1348 Karlem IV. V něm museum historických památek. Kaple sv. Kříže má stěny vyzdobené leštěnými polodrahokamy (2994 kusů), malbami a cennými tabulovými obrazy. V okolí hradu vděčné procházky. Drahou ze smíchovského nádr. za 50 min., autem po státní silnici do Malé Chuchle (6 km) a dále po dobře upravené okresní silnici přes Černošice a Dobřichovice (23 km). Možno spojiti s výletem na Křivoklát (sub 9) v celodenní výlet.

5. Průhonice, zámek s rozlehlým parkem středoevropské flory. Na místě tvrze ze 13. stol. byl restaurován půvabný zámek. Autem pohodlně po velmi dobré státní silnici Praha—Kostelec nad Černými lesy do Uhříněvsi (14 km), odtud 8 km po okres. silnici přes Cestlice. Vlakem z Wilsonova nádr. za ½ hod. do Uhříněvsi a odtud autobusem k zámku.

6. Mělník. Starobylé město na soutoku Labe a Vltavy, proslulé vínem. Zbytky starých opevnění se starobylou branou z 15 stol., proboštský chrám s obrazy sv. Petra a Pavla od K. Skréty a sv. Lidmily z r. 1679 od Fil. Massance, se sakristií z r. 1358, z pozdější doby je portál (roku 1554) a polychromie klenby v presbyteři (roku 1533). Renaisanční štíty se sgrafity a barokní věž ze 16. stol. Starobylá radnice ze 14. stol. na velkém náměstí chová rovněž četné umělecké i kulturní památky. Vysoko nad řekou ční rozlehlý zámek, ve dvoře loggie se sgrafity, v zámecké kapli 2 originály, snad Brandlovy. V podzemí rozlehlé vinné sklepy na 15.000 hl vína (stálá zásoba asi 6.000 hl); přístup jen ve všední dny na požádání u správy. Spojení s Prahou autobusem 1 hod. z Prahy II., „Na Poříčí", železnicí 1 hod. 20 min. z nádraží Wilsonova, event. Denisova, příp. parníkem 3 hod. od 15. V. do 11. VIII. ve středu a v neděli (odjezd od Libeňského mostu). Na cestě zdymadlo ve Veltrusech, kde park s rokokovým zámkem hr. Chotka z XVIII. stol. a mnoha romantickými pavilony, sochami a zátišími (nedaleko odtud, asi 7 km proti toku řeky, leží Nelahozeves, renais. zámek je rodištěm slav. hudebního skladatele Ant. Dvořáka). Autem po dobře upravené státní silnici Praha—Mělník (33 km).

7. Kokořín. Výlet na Mělník dá se dobře spojiti s návštěvou zachovalého hradu Kokořína v rámci bizarních pískovcových skal. Pochází ze 13. stol.; renovován za vedení čes. historiků dra Zik. Wintra, dra Č. Zíbrta a prof. Aug. Sedláčka. Má památky a rukopisy básníka čes. romantismu K. H. Máchy a síň Husovu s obrazy, rukopisy a dopisy, jež byly nashromážděny při 500letém výročí upálení velkého nábož. reformátora středověku Mistra Jana Husa. Je tam originál Brožíkova obrazu „Hus před koncilem". Pod hradem rybník s koupalištěm a dvěma hotely.

8. Konopiště, zámek-hrad ze 14. stol. Před válkou byl v majetku arciknížete Frant. Ferdinanda z Este, následníka rakouského trůnu. Zde konala se těsně před válkou porada mezi ním a Vilémem II., císařem německým. Mimo zbrojnici a museum kuriosit obsahuje sbírku arciknížete Ferdinanda všech obrazů a soch sv. Jiřího (prý největší sbírka toho druhu). Pěkný zámecký park sousedí téměř s okresním městem Benešovem. To jest také konečnou stanicí pro cestu drahou z Prahy Wilsonovo nádr. (1 hod. 20 min.). Autem po dobré státní silnici Praha—Benešov (44 km).

9. Křivoklát, uprostřed nejrozsáhlejších lesů v pražském okolí, lovčí sídlo českých králů, nyní státní majetek. Založen snad kolem r. 1100. Průvodce poví dojímavé příběhy o Filipině Welse-

Representace polských železnic a přístavů v Gdaňsku a Gdyni,

Praha II., Jungmannova ul. 38-I., palác Riunione Adriatica. Telefon 271-02. Adresa telegramů: Pekape.

Uděluje bezplatně veškeré informace ohledně: Železniční dopravy zboží přes Polsko, překladu v Gdaňsku a Gdyni, námořních sazeb paroplavebních společností.

rové, o alchymistovi Ed. Kelleyovi, vězni Rudolfa II. Za doby husitské byly v něm uloženy korunovační klenoty a deska zemské. S hradní věže, 40 m vysoké, otvírá se široký rozhled. Krásné scenerie otvírá turistovi červeně značená cesta Emanuela Hrubého, čestného předsedy KČST vinoucí se po úbočích pravého břehu této řeky. U Nové Huti p. Nižborem, na vrchu „Hradisku u Stradonic", zbytky po významném galském městě z I. stol. před Kr., dlouho považovaném za Marobudum. Bohaté nálezy, z nichž nejznámější je poklad několika set zlatých mincí, jsou uloženy v Národním museu.

Křivoklát je přístupný drahou (zastávka je přímo pod hradem) z Prahy-Smíchovské nádraží za 1¼ hod., nebo autem po dobře vybudované státní silnici (41 km) Praha-Hostivice-Lány (sídlo presidenta Masaryka Osvoboditele) a odtud po dobré silnici krásnou rozlehlou oborou ke hradu (13 km). Železnice sleduje výhledově velmi zajímavé skalnaté údolí řeky Berounky.

10. Svatojanské proudy. V náhradu za nedostatek hor dostalo se pražskému okolí tří krásných řek, Vltavy, Sázavy a Berounky, jejichž údolí, ostře zařízntá do skal a lesnatých strání, poskytují velké rekreační možnosti. Nejmohutněji z nich působí údolí Vltavy ve „Svatojanských proudech", kde řeka prodírá se na délku několika kilometrů lesnatou kopcovitou krajinou. Do 17. stol. byly Svatojanské proudy velmi nebezpečným místem plavby vorů a ještě dnes poskytují každonedělní vzrušení stům kanoistů a kajakářů. Plavba po řece a ještě více snad pěší tura po kopcích, lemujících řeku (tato pěší tura vyžaduje však aspoň dobré znalosti speciální mapy), skýtá neustálé změny scenerie a romantické skály rychle střídá s listnatým stromovím vysokých strání.

K celodennímu výletu použijete autobusu ze Smíchova, Štefánikovo nám., do Slap 1.10 hod., odkud pak pěškv po červené značce ½ hod. k Vltavě. V úterý, čtvrtek a v neděli (jindy podle ujednání) pluií odpoledne od hotelu Záhoří připravené široké pramice do Štěchovic, odkud večer odjíždí parník do Prahy (délka plavby 2 hod.). Milovníci chůze mohou si zpestřiti cestu tím, že ranní jízdu autobusem skončí už ve Štěchovicích (z Prahy asi 1 hod.) a do Slap dojdou po dobré stezce, červeně značené, s krásnými výhledy (asi za 2 hod.). Automobilisté použijí auta v naznačené tuře, místo autobusu: Až do Zbraslavě (letní sídlo čes. králů, starobylý kostel s obrazy od Škrétv a Brandla a se Šturovou sochou Oráče) po moderně upravené státní silnici (Praha-Jíloviště 13 km) a odtud po normální okres. silnici údolím Vltavy do Slap (22 km). Hostinec ve Slapech, hotely ve Štěchovicích a ve Zbraslavi.

11. Posázaví. Krajinné krásy obdobného druhu připraví výlet vlakem do Jílového a zpět pěšky podél řeky Sázavy k jejímu ústí do Vltavy u Davle. Cesta drahou (1 hod. 10 min) již nastoupíme v Bráníku u konečné stanice elektrické dráhy, vede stále krásným údolím Vltavy s velkou vyrovnávací nádrží u Vraného a dále místy divokou scenerií údolí řeky Sázavy, kde trať vystupuje několika tunely a viaduktem nad hluboké skalnaté strže, spadající přímo do řeky. Z nádraží v Jílovém sestoupíme modře značenou cestou k Sázavě a pokračujeme pohodlně upravenou „Posázavskou stezkou", vinoucí se po stráních levého břehu řeky. Asi v půli cesty je na této stráně řeky vrch Medník, na němž roste kandík (Erythronium dens canis) — rostlina jediná toho druhu v Evropě — kvete počátkem března. Stezka oplývá efektními výhledy na peřeje, skalami lemované, u nichž všechna volnější místečka na břehu jsou obsazena romanticky stavěnými trampskými chatami a hřišti s jejich čilým životem zvláště za letního weekendu.

Za 2 hod. možno tak dojíti do letního sídla Pikovic a odtud po modré značce přes obec Hradištko za 1¼ hod. na skalnatý ostroh soutoku Sázavy s Vltavou. Na tomto přirozeně opevněném místě naleznete vedle pěkných krajinných výhledů zbytky valů starého slovanského hradiska. Odtud zajímavý pohled s ptačí perspektivy na vltavský ostrov, na němž byly značným nákladem v poslední době odhaleny zbytky benediktinského opatství, založeného r. 999 českým knížetem Boleslavem II. Aby tato památka — české Pompeje — zůstala zachována, bylo dokonce sníženo i vzdutí vyrovnávací nádrže u Vraného (ostrov je dostupný převozem z Davle — prohlídka základů této staré architektury je volná). Návrat z Davle vlakem. Techničtí zájemci mohou učiniti zastávku mezi dvěma vlaky ve Vraném a prohlédnouti si velká komorová plavidla s elektrárnou, dostavěná 1935 jako součást soustavy přehrad na Vltavě u Prahy.

12. Kutná Hora si zachovala z dob své středověké slávy mnoho památek a starobylý charakter v křivolakých uličkách s malebnými kouty starých architektur. V okolí doly na stříbro a již r. 1300 tu razili první české groše. Tím se stalo, že město po Praze kdysi v Čechách nejbohatší, vybavené zvláštními výsadami českých králů, mohlo nashromážditi ve svých zdech tak cenné památky středověké kultury: got. velechrám sv. Barbory, Vlašský dvůr (zal. na zač. XIV. st.), chrámy sv. Trojice a Matky Boží s jesuitskou kolejí, Dientzenhoferův klášter voršilek. Kamenný dům z XV. st., got. kamennou kašnu. Spěšným vlakem dostihneme Kutné Hory za necelé hodiny z Masarykova nádraží nebo z Denisova nádraží; autem po dobré státní silnici 65 km.

13. Tábor. Starobylé město založené r. 1420 na nepřístupném místě jako „obec bratří a sester" lidu husitského, s počátku na podkladě křesťansko-komunistickém. Obávaný husitský vůdce Jan Žižka z Trocnova opatřil je opevněním, jehož zbytky nad prudkými svahy k řece Lužnici ještě dnes dodávají městu charakter tvrze. Křivolaké uličky zachovávají původní půdorys bojovného města; jsou tam původní kamenné domy se starobylými štíty a sgrafity, radnice z r. 1521 (vladislavská gotika) a got. chrám z r. 1512 na rázovitém náměstí. Krásný rámec města tvoří z jedné strany rozlehlý rybník Jordán a z druhé strany hluboké zalesněné údolí řeky Lužnice, přes niž u Bechyně se vysoko klene technicky zajímavý železobetonový viadukt o jednom mohutném oblouku. Rychlíkové spojení s Prahou (Wilsonovo nádr.) (2 hod.); autem 88 km po moderně upravené státní silnici Praha—Benešov—Tábor (možno spojiti s prohlídkou zámku Konopiště v Benešově).

14. Poděbrady, Stará Boleslav. Poděbrady jsou známé lázeňské místo (alkalickoželezitá kyselka, uhličité koupele) s bohatým společenským životem, hlavně v létě, uložené v rozlehlé rovině na řece Labi, jež je vroubeno lukami a krásným parkem. Historická část města (hrad, kostely) pochází ze 13. a 16. stol. Spojení vlakem (z Denis. nádr.) za 1 až 1½ hod. a autem po jedné z nejlepších pražských výpadních silnic (53 km). Při použití auta možno výhodně spojiti s prohlídkou starobylého chrámu ve St. Boleslavi (v tom případě odbočiti ze státní silnice v Mochově). Byl tam zavražděn sv. Václav r. 929; u kostela sv. Kosmy a Damiana, v jehož podzemí jsou zachovány osm století staré klenby a památky na tohoto českého světce. Románský kostel sv. Klimenta (z X. st.) chová nejstarší české

fresky (z XII. st.). S Prahou nejlepší spojení autobusem (Karlín, nám. krále Jiřího) nebo autem po dobré státní silnici (24 km).

16. Jičín, Prachovské skály, Český ráj. Bizarní pískovcové skály vysokých věží a úzkých uliček, známé pod jménem „Prachovské skály", jsou cílem mnoha turistů a horolezců, jimž za východisko slouží obyčejně rázovité město Jičín s valdštejnským zámkem ze 17. st. Od něho pak dále k severu se rozkládá Český ráj — malebně zvlněná krajina větších již kopců (700 m n. m.), špičatých hradů (Trosky) a prudkých řek (Jizera), kde roztroušena je řada půvabných letních sídel (Turnov, Rovensko, Malá Skála a m. j.). Do Jičína vlakem 3 hod., autem po dobré státní silnici přes Ml. Boleslav 94 km. Dobrým východiskem je též půvabný Turnov na želez. trati Praha—Liberec, známé středisko obchodu drahými kameny (brusírny a speciální obchody drahokamy).

17. Plavba po Labi do Hřenska. Příjemným výletem za teplých letních dnů jest plavba parníkem z Lovosic (až sem z Prahy vlakem 1½ hod.) asi 5 hod. po řece Labi, jež se širokým proudem valí mezi lesnatými stráněmi vulkanického Českého Středohoří (nejvyšší Milešovka 835 m) pod strmou skalou hradu Střekova a výstavnými průmyslovými městy. Na hranicích se prodírá Labe strmými skalami pískovcovými s bohatým rámcem lesů. Hřensko je turistickým střediskem s účinnými efekty pískovcových skal. Zpět dobré spojení z Děčína vlakem asi 2 hod. Výlet zajímavý pro techniky novým velikým zdymadlem u Střekova (Ústí nad Labem). Masarykov - zdymadlo u Střekova je největším vodním dílem v republice. Hladina Labe zdvíhá se o 12 metrů, takže způsobené vzdutí sahá až k Litoměřicům. Skládá se ze 2 plavidlových komor, z nichž větší má 170 m užitečné délky, dále ze sklopeného jezu (soustavy Stoneyovy) a hydroelektrárny.

Účelem stavby je především odstranění nebezpečného místa v labské dopravě, t. zv. střekovských proudů, kde každoročně docházelo k havariím lodí a vorů. Zároveň sníží se velmi značně dopravní výlohy; dosud bylo možno dopravovati nákladní lodi jen t. zv. řetězáky (parníky, které se ozubeným hřídelem opíraly o řetěz, položený na dně Labe z Drážďan do Litoměřic), což byla doprava pomalá a drahá.

Zdymadlo tvoří vlastně obrovskou vodní nádrž, kterou lze do jisté míry regulovati i plavební výšku Labe pod zdymadlem.

Dále slouží toto vodní dílo k výrobě elektrické energie; dodává proud Severočeským elektrárnám (NEW).

Stavba byla technicky velmi zajímavá; mnohé stavební metody byly zde vyzkoušeny po prvé v republice. Veškeré pilíře jsou založeny na železobetonových kesonech (potápěcích zvonech).

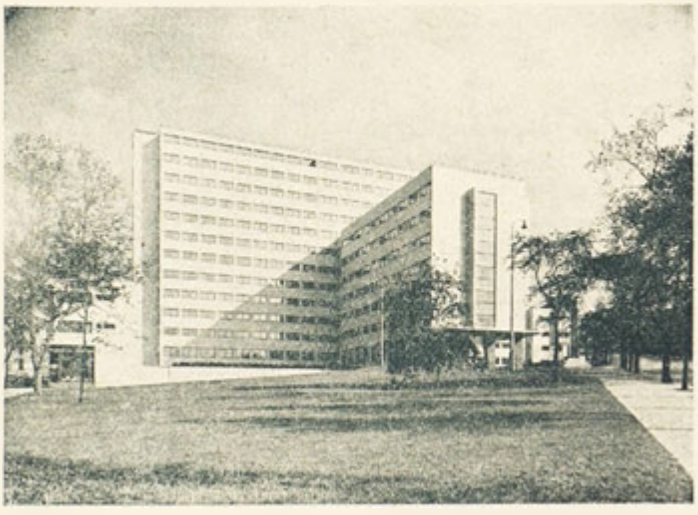

PRAHA:

Všeobecný pensijní ústav v Praze. (Obklady facády provedeny Rakovnickou šamotkou).

Allgemeine Pensionsanstalt in Prag. (Fassadenverkleidung von der Rakovniker Chamottefabrik).

Etablissement général des retraites à Prague. (Revêtement de la façade par l'usine d'argile réfractaire à Rakovník).

General pension - establishment in Prague. (Facing by the fire-clay manufactory at Rakovník).

DIE UMGEBUNG VON PRAHA.

Ing. IVAN BOHÁČEK, Dr. EDUARD BRYNDA.

Die Umgebung der Hauptstadt der Republik wird im Süden und Südwesten durch die Talromantik des Flusses Vltava (Moldau), welcher Praha von Süden nach Norden durchfliesst, und ihre unteren Zuflüsse Sázava und Berounka charakterisiert. Die hiesige Gegend ist bergig, mit vielen, meistens bewaldeten, teilweise auch felsigen Tälern. Gegen Nordosten öffnet sich der Prager Talkessel in eine breite, fruchtbare Ebene, welche sich in der Wasserscheide der Flusse Labe (Elbe) und Jizera ausbreitet und der einen touristisch sehr interessanten Rahmen der Český ráj (Böhmisches Paradies), das Gebirge Prachovské skály und der weiter entfernte Ještěd (Jeschken), das Riesengebirge und das Gebirge Orlické hory bilden. Den Nordwesten nehmen die vor vielen Jahrhunderten erloschenen Vulkane des Böhmischen Mittelgebirges ein, welches mit seinen kegelartigen und hügelligen Gipfeln prachtvolle Aussicht gewährt. Berühmt ist das Elbetal durch seine Baumblut, die von der Bevölkerung der nahen, als auch der weiteren Umgebung, sogar von Leuten, die jenseits der Grenze wohnen, wegen ihrer Pracht mit Freuden erwartet wird.

Obzwar in der unmittelbaren Nähe von Praha keine hohen, bergigen Gebiete zu finden sind, hat

die Umgebung im grossen Ausmasse eine interessante Mannigfaltigkeit der Naturverhältnisse. Es bietet der verhältnismässige Reichtum an Waldbeständen, unter welchen im Elbetal die Laubwälder vorherrschen und welche anmutige Teiche und Krümmungen des alten Elbeflussbettes umrahmen, in jeder Jahreszeit eine Menge dankbarer Ausflüge und Gelegenheiten zur Rekreation (St. Boleslav, Brandýs n. L., Bad Houštka, Neratovice u. a.). Weiters sind beliebt die Nadel- und Laubwälder, besonders berühmt bei Křivoklát durch erhaltene Urwälder und an den Brdy-Bergen durch tiefe dichte Wälder (Příbram, Hořovice, Křivoklát, Lány), die wiesenreichen Täler mit sonnigen Abhängen, die typische Architektur der Burgen und Schlösser aus dem Mittelalter und eine Reihe von Städten mit reicher Industrie und historisch-künstlerischen Architekturen. Eine Eigentümlichkeit der allernächsten Umgebung von Praha sind die vielen Weekend-Häuser und Tramphütten, welche beweisen, dass die Prager das Weekendleben stark forcieren.

Da der begrenzte Umfang dieses Artikels das systematische Registrieren aller bedeutenden und interessanten Partien der Prager Umgebung nicht gestattet, versuchen wir für fremde Besucher, welche ihren Aufenthalt in der Hauptstadt durch halb- oder ganztägige Ausflüge in die Umgebung bunter gestalten wollen, wenigstens einige typische Orte von Bedeutung zusammenzustellen. Für die Einzelheiten verweisen wir auf die speziellen Reiseführer, die auch die Unterlage zu dieser Zusammenstellung bildeten. Als Ausgangspunkt der Touristik hat Praha durch ihre Lage in der Mitte Böhmens und durch gute Eisenbahn- und Strassenverbindungen nach allen Richtungen den Vorzug des raschen Erreichens aller Gebiete in verhältnismässig kurzer Zeit.

W i e v i e l Z e i t w o l l e n S i e d e r P r a g e r U m g e b u n g w i d m e n ?

Einige auf Stunden bemessene Ausflüge, mit der elektrischen Strassenbahn erreichbar, sind beschrieben sub 1, 2 und 3.

Halbtägige Ausflüge sub 4 bis 8.

Ganztägige Ausflüge sub 9 bis 17.

W o f ü r i n t e r e s s i e r e n S i e s i c h i n d e r P r a g e r U m g e b u n g ?

Naturschönheiten finden Sie besonders sub 3, 7, 9. 10, 11, 16, 17.

Historische Denkmäler und alte Architekturen sind geschildert sub 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 12, 13, 15.

Interessante archäologische Objekte finden Sie sub 9, 11.

Geologische Eigenarten sind angeführt sub 1, 3, 4 und 10.

Einen Techniker würden Ausflüge interessieren, beschrieben sub 1, 6, 11, 17.

Mit Schwimmen oder Baden sind alle Ausflüge zu verbinden ausser die sub 2, 3, 5, 8, 12, 16 angeführten.

1. B a r r a n d o v. Oberhalb der steilen Felsen am linken Ufer des Flusses Vltava liegt das neue, nicht grosse Viertel von Luxusvillen mit terrassenförmigen Gärten, an dessen Endgrenze sich das ausgedehnte Prager Filmatelier „AB" befindet. Von der bequemen Terrasse des eleganten C a f é s „B a r r a n d o v" (eines der besten Jazzorchester) lernen Sie eine neue Aussicht von Praha kennen, deren Südseite der Vyšehrad beherrscht. An warmen Sommertagen bietet sich von hieraus, wo stets eine angenehme kühle Luft strömt, eine herrliche Aussicht auf das rege Leben am Flusse. Durch den Bau der Strasse unterhalb des Barrandov gegen den Strom der Vltava, wurde ein interessantes Profil durchgebogener Schichten devonischer und silurischer Kalkfelsen, reich an Versteinerungen entdeckt, welche in der geologischen Literatur, besonders aus den verschiedenen Arbeiten des Franzosen J o a c h y m B a r r a n d e, weltbekannt sind. Seine zahlreichen Sammlungen der Versteinerungen und das Ergebnis seiner 50jährigen Arbeit, deren auch die Tafel mit einer goldenen Aufschrift am Felsen gedenkt, sind im Prager Nationalmuseum aufbewahrt. Von der Endstation der Strassenbahn in Hlubočepy sind 10 Minuten zu Fuss bis auf den Barrandov.

2. H v ě z d a u n d Š á r k a. In unmittelbarer Nähe des Schlachtfeldes am Weissen Berg, das für die Tschechen durch den Kampf im Jahre 1620 so unselig berühmt wurde, steht inmitten eines schönen Wildgeheges das in Sternform, nach den Plänen des Erzherzogs Ferdinand 1555 für seine Gattin Philippine Welser erbaute S c h l ö s s c h e n. Die innere Ausschmückung, eine seltene Stukaturarbeit mit Schilderungen aus der römischen Geschichte und der Mythologie, werden dem Welschen Paul dela Stela zugeschrieben. Jetzt dient dieses Gebäude einer ständigen Maler-Ausstellung der Erinnerungen an die Tätigkeit der tschsl. Legionen während des Weltkrieges. Von der Endstation der Strassenbahn „na Vypichu" in einer ¼ St. erreichbar. Die Besichtigung der Hvězda kann

3. man sehr gut mit einem Spaziergang in das Tal der Š á r k a verbinden. In einer ¼ St. vom Wildgehege über Dolní Liboc (von Praha mit der Strassenbahn erreichbar) kommt man in einen schmalen Felsenbruch unter dem Berge Džbán (Kieselschieferfelsen) wo dem Bache entlang geebnete Pfade durch romantische Felsen und Wälder führen (die Möglichkeit von Erfrischungen bieten einige Gartenrestaurationen). In 1 St. gelangen Sie über die sogenannte „Jenerálka" auf die Staatsstrasse, auf der man nach einer weiteren ¼ St. wieder zur Strassenbahn in Dejvice gelangt.

4. K a r l š t e j n, eine restaurierte Burg der böhmischen Könige, in einer herrlichen Lage oberhalb des Flusses Berounka, gegr. i. J. 1348 vom König Karl IV. Die Burg birgt ein Museum historischer Denkmäler. Die K a p e l l e d e s h l. K r e u z e s hat Wände mit geschliffenen Halbedelsteinen (2994 Stücke), Oelgemälden und wertvollen Tafelbildern geschmückt. In der Umgebung des Schlosses sind dankbare Spaziergänge. Erreichbar von der Bahnstation Smíchov per Bahn in 50 Min., per Kraftwagen auf der Staatsstrasse über Malá Chuchle (6 km), weiter auf der gut erhaltenen Bezirksstrasse über Č e r n o š i c e u n d D o b ř i c h o v i c e (23 km). Diesen Ausflug kann man mit der Besichtigung von Křivoklát (sub 9.) in einem ganztägigen Ausflug verbinden.

5. P r ü h o n i c e, ein S c h l o s s m i t e i n e m a u s g e d e h n t e n P a r k mitteleuropäischer Flora, restauriert an Stelle einer alten Festung aus dem XIII. Jh. Per K r a f t w a g e n gemütlich auf einer sehr guten Staatsstrasse Praha—Kostelec n. Černými Lesy nach Uhříněves (14 km), von da 8 km auf der Bezirksstrasse über Čestlice erreichbar. Per E i s e n b a h n vom Wilsonbahnhof in einer ½ St. nach Uhříněves, von hier mittels Autobus bis zum Schloss.

6. M ě l n í k. Eine altertümliche Stadt am Zusammenfluss der Flüsse Vltava und Labe (Moldau und Elbe), weltbekannt durch den dort gepflanzten Wein. Die Reste alter Befestigungen mit einem altertümlichen Tor aus dem XV. Jh., der Propstdom mit den Bildern des hl. Peter und Paul von K. Škréta und der hl. Ludmilla aus dem J. 1679 von Fil. Massanc, die Sakristei vom J. 1358; aus späterer Zeit ist das Portal (1554) und die Polychromie der Wölbung im Presbyterium (1533). Die Renaissanceschilder mit den Sgraphiten und der Barockturm aus dem XVI. Jh. Das altertümliche R a t h a u s aus dem XIV. Jh. am grossen Ringplatz, birgt ebenfals

zahlreiche Kunst- und Kulturandenken. Hoch über dem Flusse steht die ausgedehnte Burg. Im Hofe eine Loggia mit Sgraphiten, in der Schlosskapelle zwei Originale, wahrscheinlich von Brandl. Unterirdische ausgedehnte Weinkellereien für 15.000 hl Wein (stabiler Vorrat 6000 hl). Besichtigung nur an Wochentagen auf Ansuchen bei der Verwaltung. Die Verbindung mit Praha mittels Autobus von Praha II. „Na Poříčí" in einer Stunde, per Bahn in 1 St. 20 Min. vom Denis- oder Wilsonbahnhof, mit dem Dampfer 3 St., nur Mittwoch und Sonntag vom 15. V. bis 11. VIII. (Abfahrt von der Brücke in Libeň). Auf dieser Fahrt das Stauwerk bei Veltrusy mit dem Park und dem Rokokoschloss des Grafen Chotek aus dem XVIII. Jh. und zahlreichen romantischen Pavillons und Statuen. Unweit, ca. 7 km Strom aufwärts, liegt Nelahozeves, dessen Renaissanceschloss der Geburtsort des berühmten Komponisten Ant. Dvořák ist. Mit dem Kraftwagen auf der guten Staatsstrasse Praha—Mělník 33 km.

7. Kokořín. Der Ausflug nach Mělník lässt sich mit dem Besuche des gut erhaltenen Schlosses Kokořín verbinden, dessen Rahmen bizarre Formen der Sandsteinfelsen bilden. Gegr. im XIII. Jh., renoviert unter Führung der čechischen Historiker Dr. Zikm. Winter, Dr. Č. Zíbrt und Prof. Aug. Sedláček, besitzt Andenken und Handschriften des Dichters des čechischen Romantismus K. H. Mácha und die Hus-Halle mit Bildern, Handschriften und Briefen, welche bei der Feier des 500jährigen Feuertodes des grossen Religions-Reformators des Mittelalters Meister Jan Hus, gesammelt wurden. Es befindet sich hier auch das Original des Bildes „Hus vor dem Konsilium" von Brožík. Unter der Burg ein Teich mit einer Schwimmanstalt und zwei Hotels.

8. Konopiště, eine Schlossburg aus dem XIV. Jh. Vor dem Weltkriege Besitztum des österreichischen Thronfolgers, Erzherzog Franz Ferdinand d'Este. Knapp vor dem Kriege fand hier die Beratung zwischen ihm und dem deutschen Kaiser Wilhelm II. statt. Ausser dem Zeughaus und dem Museum von Kuriositäten, enthält das Schloss eine Sammlung aller Bilder und Statuen des hl. Georg (angeblich die grösste Sammlung dieser Art), die das Privateigentum des Erzherzog Ferdinand bildete. Der schöne Schlosspark grenzt fast an die Bezirksstadt Benešov, welche per Bahn von Praga-Wilsonbahnhof 1 St. 20 Min. entfernt ist. Per Auto auf einer guten Staatsstrasse Praha—Benešov (44 km).

9. Křivoklát (gegr. vielleicht um das Jahr 1100), einst das Jagdschloss der böhmischen Könige, heute Staatseigentum, liegt inmitten der ausgedehntesten Wälder der Prager Umgebung. Der Begleiter wird Ihnen rührende Ereignisse aus dem Leben der Philippine Welser, des Alchymisten Ed. Kelley, dem Häftling Rudolfs II., erzählen. Zur Hussitenzeit wurden hier die Krönungsjuwelen und die Landtafel aufbewahrt. Von dem 40 m hohen Schlossturm öffnet sich ein breiter Ausblick. Prachtvolle Szenerien findet der Tourist auf dem rotmarkierten Wege des Ehrenpräsidenten des KČST. Emanuel Hruby, der sich von den Abhängen des rechten Ufers des Flusses Berounka windet. Bei Nová Huť unter dem Nižbor auf dem Hügel „Hradisko bei Stradonice" liegen Reste einer alten gallischen Stadt aus dem I. Jh. v. Kr., welche lange für Marobudum gehalten wurden. Reiche Funde, von denen der bekannteste der Schatz von einigen hundert goldenen Münzen ist, bewahrt das Nationalmuseum. Křivoklát kann man per Eisenbahn (Haltestelle unmittelbar unter der Burg) von der Station Praha—Smíchov in 1¼ St., oder per Auto auf der gut erbauten Staatsstrasse (41 km) von Praha über Hostivice—Lány (Residenz des Präsidenten-Befreiers Masaryk) und von hier aus auf der guten Strasse durch das schöne, ausgedehnte Wildgehege bis zur Burg (13 km), erreichen. Die Eisenbahnstrecke folgt dem aussichtsreichen und sehr interessanten felsigen Tal des Flusses Berounka.

10. Svatojanské proudy. Der Mangel an Gebirge wurde der Prager Umgebung durch drei schöne Flüsse, die Vltava, Sázava und Berounka, ersetzt. Die Täler dieser Flüsse sind scharf in die Felsen und bewaldete Berglehnen eingeschnitten und bieten grosse Rekreations-Möglichkeiten. Am mächtigsten unter ihnen wirkt das Tal der Vltava in den „Svatojanské proudy", wo sich die Stromschnellen in einer Länge von einigen Kilometern durch bewaldete, hügelige Landschaft ihren Weg bahnen. Bis zum XVII. Jh. waren die Svatojánské proudy für Flösse gefährlich und auch heute noch bieten sie Hunderten von Kanoisten und Kajakisten Aufregung und Anregung. Die Schiffahrt und vielleicht noch mehr eine Fusstour über die den Fluss umsäumenden Hügel (die Fusstour bedingt aber gutes Lesen der Spezialkarte), bieten ununterbrochene Abwechslungen der Szenerien und rasches Wechseln romantischer Felsen mit laubbewachsenen Berglehnen.

Zu einem ganztägigen Ausflug benützen Sie den Autobus von Smíchov, Štefánikplatz, nach Slapy (1 St. 10 Min.), von da aus zu Fuss längs der roten Markierung eine ½ St. zum Flusse Vltava. Am Dienstag, Donnerstag und Sonntag nachmittag (sonst nach Abmachung) fahren vom Hotel Záhoří vorbereitete breite Fähren nach Štěchovice, von wo ein Dampfschiff abends nach Praha zurückfährt. Die Dauer der Schifffahrt 2 St. Diejenigen, die das Gehen vorziehen, können sich den Weg dadurch mannigfaltiger gestalten, dass sie die Morgenfahrt mit dem Autobus schon in Štěchovice beenden (von Praha ca. 1 St.) und erreichen Slapy auf dem schönen, rotmarkierten Pfad, der einen prachtvollen Rundblick gewährt (Dauer 2 St.). Die Automobilisten benützen zu dieser Tour den Weg des Autobusses, und zwar bis nach Zbraslav (eine Sommerresidenz der böhmischen Könige, eine altertümliche Kirche mit Gemälden von Škréta und Brandl und mit der Bild-

Vertretung der polnischen Eisenbahnen sowie der Häfen von Danzig und Gdynia,

Prag II., Jungmannova ul. 38 I., Palais Riunione Adriatica. Telefon 271-02. Telegrammadresse: Pekape.

Erteilt kostenlos sämtliche Informationen betreffs: Eisenbahn-Warentransport über Polen, Umladen in Danzig und Gdynia, Seefrachten der Dampfschiffahrtsgesellschaften.

säule des Přemysl Oráč von Štursa) auf der modernen Staatsstrasse Praha—Jílové (13 km) und von hier durch das Tal des Flusses Vltava auf der normalen Bezirksstrasse nach Slapy (22 km). Ein Gasthaus in Slapy, Hotels in Štěchovice und Zbraslav.

11. Posázaví. Naturschönheiten ähnlicher Art bringt auch der Ausflug per Eisenbahn nach Jílové, zurück zu Fuss längs des Flusses Sázava zu seiner Mündung in den Fluss Vltava bei Davle. Der Weg per Bahn (1 St. 20 Min.), den wir an der Endstation der Strassenbahn in Bráník antreten, führt ununterbrochen durch das schöne Vltavatal mit der grossen Wasserschleuse bei Vraný und weiter durch die stellenweise wilde Szenerie des Sázavatales, wo die Strecke durch einige Tunnels und über ein Viadukt über tiefe, steile Felsenklüfte, die steil in den Fluss abfallen, steigt. Von dem Bahnhof in Jílové steigen wir auf dem blaumarkierten Weg zum Flusse Sázava herab und setzen unseren Weg weiter über die bequeme „Posázavská stezka", die auf den Abhängen des linken Flussufers dahinzieht, fort. Ungefähr in der Mitte des Weges erhebt sich der Berg Medník, auf dem das Erythronium dens canis (Hundezahn) — eine einzigartige Pflanze dieser Art in Europa — wächst, welche anfangs März erblüht. Der Pfad bietet einen effektvollen Anblick auf die von Felsen umsäumten Stromschnellen, in deren Nähe alle freien Plätze am Ufer von romantisch gebauten Tramphütten und Spielplätzen belegt sind. In 2 St. kann man so die Sommerfrische Píkovice erreichen und von da längs der blauen Markierung über die Gemeinde Hradištko in 1¼ St. auf den natürlichen Felsenvorsprung des Zusammenflusses der Sázava mit der Vltava gelangen. Auf diesem natürlich befestigten Orte findet man ausser der schönen Aussicht auf die herrliche Umgebung, auch die Reste der Wälle einer alten slawischen Burgstätte. Aus der Vogelperspektive ist hier eine interessante Aussicht auf die Moldauinsel, wo in der letzten Zeit mit bedeutenden Unkosten die Reste der Benediktinerabtei (gegr. im J. 999 vom böhmischen Fürsten Boleslav II.) enthüllt wurden. Um dieses Andenken des böhmischen Pompeii zu bewahren, hat man sogar den Wasserspiegel der Talsperre bei Vraný tiefer gesetzt. Die Insel ist von Davle mittels Überfuhr erreichbar — die Besichtigung der Ausgrabungen ist frei. Die Rückfahrt von Davle per Bahn. Die technischen Interessenten können in Vraný die Fahrt unterbrechen und die grossen Schleusenkammern mit dem Elektrizitätswerk besichtigen. Diese wurden 1935, als Bestandteil des Wasserwerkes auf dem Flusse Vltava bei Praha, beendet.

12. Kutná hora behielt aus der Zeit ihres mittelalterlichen Ruhmes viele Andenken und ihren altertümlichen Charakter in den krummen Gässchen mit malerischen Winkeln von alter Architektur. In der Umgebung wurde Silber gewonnen und schon im Jahre 1300 wurden hier die ersten böhmischen Groschen geprägt. Dadurch geschah, dass die Stadt, einst nach Prag die reichste von ganz Böhmen, mit Sonderprivilegien der böhmischen Könige ausgestattet, in ihren Mauern so kostbare mittelalterliche Kulturandenken anhäufen konnte, wie: die got. Kathedrale der hl. Barbara, den Wälschen Hof (gegr. anfangs des XIV. Jh.), die Kirchen der hl. Dreifaltigkeit und der Mutter Gottes, das Jesuitenkollegium, das Kloster der Ursulinerinnen (ein Bau des Arch. Dienzenhofer), das Steinerne Haus aus dem XV. Jh. und den got. Steinbrunnen. Mit dem Eilzug erreichen wir Kutná Hora in nicht ganz 2 St. vom Masaryk- oder Denisbahnhof, per Kraftwagen auf der guten Staatsstrasse 65 km.

13. Tábor. Eine altertümliche Stadt, gegr. im J. 1420 an einem unzugänglichen Orte als „Brüder- und Schwestergemeinde" des Hussitenvolkes, auf einer christlich-kommunistischen Grundlage aufgebaut. Der gefürchtete Hussitenführer Jan Žižka z Trocnova versorgte die Stadt mit Befestigungen, deren Reste oberhalb der steilen Abhänge des Flusses Lužnice noch heute der Stadt den Charakter einer Festung verleihen. Die krummen Gässchen bewahren den ursprünglichen Grundriss einer kriegerischen Stadt. Es blieben originelle steinerne Häuser mit altertümlichen Schildern und Sgraphiten, das Rathaus aus dem J. 1521 (vladislaver Gotik) und der got. Dom, aus dem J. 1512, auf dem charakteristischen Hauptplatz erhalten. Einen schönen Rahmen der Stadt bildet einerseits der ausgedehnte Teich Jordán und andererseits das tiefe, bewaldete Tal des Flusses Lužnice, welches bei Bechyně durch die hohe, technisch sehr interessante Eisenbetonbrücke mit einem einzigen Stutzbogen, überwolbt ist. Schnellzugsverbindung mit Praha Wilsonbahnhof 2 St. Per Auto 88 km auf der modern adaptierten Staatsstrasse Praha—Benešov—Tábor (kann auch mit der Besichtigung des Schlosses Konopiště in Benešov verbunden werden).

14. Poděbrady, Stará Boleslav. Die Stadt Poděbrady, ein bekanntes Bad (alkalisch-eisenhältiger Sauerbrunn, kohlensäuere Bäder) mit regem gesellschaftlichen Leben, liegt in einer breiten Ebene am rechten, wiesenreichen Ufer des Flusses Labe (Elbe). Der historische Teil der Stadt (das Schloss und die Kirchen) stammt aus dem XII. bis XVI. Jh. Per Bahn vom Denisbahnhof in 1—1½ St. erreichbar, die Kraftwagen benützen eine der besten Prager Ausfallstrassen (53 km). Bei Benützung des Kraftwagens kann man diesen Ausflug vorteilhaft mit der Besichtigung

15. der altertümlichen Kirchen in St. Boleslav verbinden, in welchem Falle man in Mochov von der Staatsstrasse abbiegen muss. Hier, bei der Kirche des hl. Kosma und Damian, wurde im J. 929 der hl. Wenzel ermordet. In den Katakomben unter dieser Kirche ist ein 800 Jahre altes Gewölbe erhalten und viele Andenken an diesen čechischen Heiligen aufbewahrt. Die romantische Kirche des hl. Kliment aus dem X. Jh. birgt die ältesten böhmischen Fresken aus dem XII. Jh. Die beste Verbindung mit Praha mit dem Autobus von Karlín, Nám. krále Jiřího, oder mit dem Kraftwagen auf der Staatsstrasse (24 km).

16. Jičín, Prachovské skály, Český ráj. Die bizarren Sandsteinfelsen, voll hoher Türme und enger Gässchen, bekannt unter dem Namen „Prachovské skály", sind das Ziel vieler Touristen und Bergsteiger, denen als Ausgangspunkt gewöhnlich die charakteristische Stadt Jičín mit dem Wallensteinschloss aus dem XVII. Jh. dient. Von da weiter nach Norden zieht sich das sogenannte „Böhmische Paradies" (Český ráj) hin, ein malerisches, wellenformiges Gebiet höherer Hügel (Seehöhe 700 m), spitzer Burgen (Trosky) und wilder Flusse (Jizera), wo sich verstreut reizende Sommerorte befinden (Turnov, Rovensko, Malá Skála u. a.). Nach Jičín per Bahn 3 St., per Auto auf sehr guter Staatsstrasse über Ml. Boleslav 94 km. Einen guten Ausgangspunkt bietet auch die anmutige Stadt Turnov auf der Bahnstrecke Praha—Liberec, ein bekanntes Zentrum des Edelsteinhandels (Schleifereien und spezielle Edelsteinhandlungen).

17. Die Schiffahrt auf dem Flusse Labe nach Hřensko. Ein sehr angenehmer und schöner Ausflug in den Sommertagen per Dampfschiff ist die Fahrt von Lovosice (bis hierher von Praha per Eisenbahn 1½ St.) ca. 5 St. auf dem Flusse Labe, welcher in breitem Strome zwischen bewaldeten Abhängen des vulkanischen böhmischen Mittelgebirges (der höchste Berg ist die Milešovka 835 m) unter den steilen Felsen der Burg Střekov und vorbei an baulich schönen Industrieorten, dahinfliesst. An der Grenze schlängelt sich der Fluss Labe zwischen steilen Sandsteinfelsen mit einem Rahmen dichter, schöner Wälder durch. Hřensko ist ein touristischer Mittelpunkt mit wirkungsvollen Bildern der Sandsteinfelsen. Rückfahrt von Děčín per Eisenbahn ca. 2 St. (Der Ausflug für Techniker durch die neue, grosse Wasserschleuse bei Střekov interessant.)

Masaryks Wasserschleuse bei Střekov ist das grösste Wasserwerk in der ČSR. Der Wasserspiegel des Flusses Labe hebt sich um 12 m so, dass sich die dadurch entstandene Anschwellung bis nach Litoměřice ausdehnt. Sie besteht aus zwei Schleusenkammern, wovon die grössere 170 m Nutzlänge hat, weiters aus einem Fallwehr (System Stoney) und aus einer Hydrozentrale.

Der Zweck des Baues war vor allem die Abschaffung der gefährlichen Stellen für die Elbeschiffahrt, der sogenanter Střekover Ströme, wo es jedes Jahr zu Havarien von Schiffen und Fähren kam. Bisher konnte man Lastschiffe nur mittels sogenannter Kettenschiffe (Schiffe, welche sich mit einem Zahnrad an eine am Grunde des Flusses von Dresden bis Litoměřice befindlichen Kette festhielten) befördern, was den Transport erschwerte und die Unkosten erhöhte. Die Schleuse bildet eigentlich ein Riesenreservoir, mit welchem man bis zu einem gewissen Grade auch die Tiefe des Flusses unter der Schleuse regulieren kann. Ferner dient dieses Wasserwerk zur Erzeugung von elektrischer Energie für die Nordbohmischen Elektrizitätswerke (NEW). Der Bau war technisch sehr interessant, denn viele Baumethoden wurden hier das erstemal in der Republik erprobt. Sämtliche Stützen liegen auf Eisenbetonkessons (Taucherglocken).

Velký vodopád doliny Kysel. — Grosser Wasserfall am Kysel. — Grande cataracte sur Kysel. — Great cataract on Kysel.

Poštovní známky pro sběratele Evropy i zámoří a hlavně Československa, prodává a kupuje
Ing. C. J. Kessler, Praha II.
Revoluční 6. Telefon 635-07.
Stálé dražby.

Briefmarken für Philatelisten Europa und Übersee, besonders Tschechoslovakei, verkauft u. kauft
Ing. C. J. Kessler, Prag II.
Revoluční 6. Telefon 635-07.
Ständige Auktionen

Timbre poste pour philatélistes de l'Europe et d'Outremer, surtout de la Tchécoslov. achats et ventes
Ing. C. J. Kessler, Prague II.
Revoluční 6. Tél. 635-07.
Ventes aux enchères permanentes.

Postal stamps for collectors Europe and Overseas, especially Czechoslovakia, sold and bought by
Ing. C. J. Kessler, Prague II.
Revoluční 6. Tel No. 635-07.
Permanent Auctions

PODJEZD V CHUCHLI.

(Z ředitelství státních drah).

Úrovňové křižovatky silnic se železniční tratí způsobují zdržování i ohrožují bezpečnost silniční dopravy, a proto státní správa silniční i železniční přikročily k eliminování důležitých těchto křižovatek v celém státě.

Na velmi frekventované státní silnici Strakonické, spojující jihozápadní část Čech s hlavním městem, při vjezdu do obvodu Velké Prahy, byla úrovňová křižovatka s dvoukolejnou tratí Smíchov—Plzeň u zastávky Malá Chuchle.

Poněvadž tato křižovatka silně frekventované

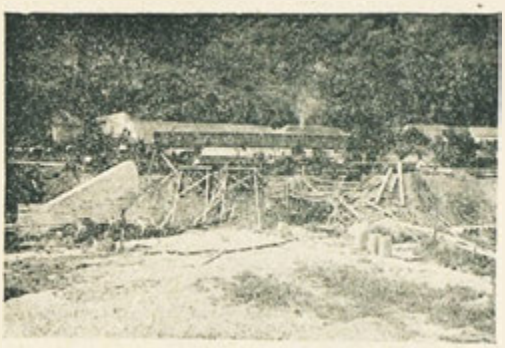

Obr. č. 1. — Bild Nro. 1.

Obr. č. 2. — Bild Nro. 2.

Obr. č. 3. — Bild Nro. 3.

státní silnice s hlavní tratí s čilou dopravou působila zvlášť rušivě, rozhodly se výše jmenované státní správy odstraniti ji v prvé řadě.

Vypracován byl projekt podjezdu, situovaný nedaleko úrovňové křižovatky s příslušnou silniční přeložkou v délce přes půl km a na jaře započato s navážením silničního náspu a hloubením stavební jámy pro opěry podjezdu v tělese drážním pod provisorními mosty. Práce tato v přímém sousedství Vltavy byla dosti obtížná. Po vyzdění základů a opěr podjezdu přikročeno k osazování dvou mostních konstrukcí, které byly v celku smontovány v dílně mostárny v Praze VIII. a každá o délce téměř 20 m dopravena na 2 železničních vozech pro dopravu dlouhého dříví nad místo určení. Zde složeny mosty s železničních vozů zdviháky na dřevěné hranice z pražců uložených provisorně a vozy odlehčeny. Po odjetí vozů podložila se konstrukce dřevěnými kozami a provisorní mosty byly postupně po kolejnicích a vypodloženych válcích vytaženy na volnou trať. Nato byla konstrukce vypodložena hranicemi pražců, a postupným snižováním zdviháků šroubových spuštěna na ložiska.

Na obrázku č. 1 vidíme vytahování provisorního mostu z pod definitivní mostní konstrukce, podepřené hranicí pražců a dřevěnou kozou (vlevo).

Na obrázku č. 2 totéž s pohledem v ose trati.

Na obrázku č. 3 jest stadium, kdy most v jedné koleji jest již osazen na ložiskách, v druhé koleji se most spouští.

Po osazení konstrukcí byl odstraněn odkopem zbytek železničního tělesa a dohotovena silniční přeložka.

Dne 14. září 1936 za účasti zástupce primátora hlavního města Prahy, zástupců ministerstva že-

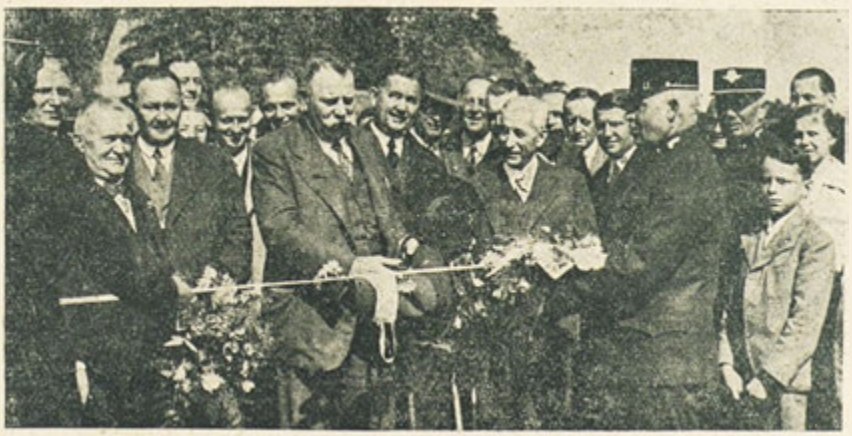

Obr. č. 4.
Bild Nro. 4.

leznic, ministerstva veřejných prací a ředitelství státních drah v Praze, odevzdána byla stavba veřejnému provozu. Přitom zástupci jmenovaných úřadů prohlásili, že zrušený chuchelský přejezd je prvým přejezdem, který se zrušuje v oblasti Velké Prahy na státní silnici podle celostátního programu, který zahrnuje 38 takových nejdůležitějších přejezdů a vyslovili oprávněnou naději, že ke zrušení dalších, již také projednaných nebo projednávaných přejezdů, bude přikročeno v nejbližší době.

Na obrázku č. 4 zachycen okamžik při proslovu pana presidenta ředitelství stát. drah v Praze vládního rady dr. Jarocha před symbolickým přestřižením uzavírací pásky na začátku silniční přeložky.

DIE UNTERFAHRT IN CHUCHLE.

(Von der Staatsbahndirektion).

Die Niveau-Kreuzungen der Strassen mit der Eisenbahn hemmen den raschen Verkehr und bedrohen die Sicherheit des Strassenverkehrs. Deshalb schritten die staatlichen Strassen- und Eisenbahnverwaltungen an die Eliminierung der wichtigsten Kreuzungen im ganzen Staat.

An der stark frequentierten Staatsstrasse von Strakonice, die den südwestlichen Teil Böhmens mit der Hauptstadt verbindet, befand sich neben der Haltestelle Malá Chuchle, bei der Einfahrt nach Prag, eine solche Niveau-Kreuzung mit dem Doppelgeleise der Strecke Smíchov-Plzeň.

Da diese Kreuzung der stark frequentierten Staatsstrasse mit der vielbelasteten Eisenbahn-Hauptstrecke am störendsten wirkte, haben sich die obgenannen Staatsverwaltungen entschlossen, diese als erste zu beseitigen.

Es wurde ein Projekt ausgearbeitet, welches die Unterfahrt unweit der Niveau-Kreuzung anlegte. Aus diesem Grunde musste auch die Strasse, in einer Länge von über ½ km, umgelegt werden. Im Frühjahr 1936 wurde mit der Auffuhr des Strassenwalles und mit dem Abteufen des Baugrabens für das Gerüst der Unterfahrt im Eisenbahndamm unter den provisorisch angelegten Brücken begonnen. Diese Arbeit war wegen der direkten Nachbarschaft der Moldau sehr beschwerlich. Nach dem Ausmauern der Gründe und des Gerüstes der Unterfahrt, schritt man zum Ansetzen der zwei Brückenkonstruktionen, welche zur Gänze in den Brückenbauwerkstätten Prag VIII. montiert wurden und jede, in einer Länge von fast 20 m, auf zwei Eisenbahnwaggons, die sonst zur Beförderung von Langholz dienen, aufgeladen und zum Platz ihrer Bestimmung geschafft wurden. Hier wurden die Brücken von den Eisenbahnwaggons mit Hilfe von Kranen auf Holzschwellen abgeladen und die Waggons abgeschleppt. Nach der Abfahrt der Waggons hat man die Konstruktionen mit Holzböcken unterlegt und die Brücken dann nach und nach auf die freie Strecke gezogen. Dann wurde die Brückenkonstruktion wieder mit Holzschwellen unterlegt und langsam, durch Lockerung der Kranschrauben, auf die Lagerstätte niedergelassen.

Auf dem Bild 1 sehen wir das Heben der provisorischen Brücke unterhalb der definitiven Brückenkonstruktion, welche durch Schwellen und Holzböcke gestützt ist (links).

Auf dem Bild 2 dasselbe in der Richtung der Strecke.

Das Bild 3 zeigt jenes Stadium, wo die Brücke auf einer Seite schon auf den Lagerstätten liegt, auf der anderen Seite erst auf diese heruntergelassen wird.

Nach dem Lagern der Konstruktionen wurde der Rest des Eisenbahndammes entfernt und die Umlegung der Strasse fertiggestellt.

Am 14. September 1936 wurde in Anwesenheit des Stellvertreters des Prager Bürgermeisters, der Vertreter des Eisenbahnministeriums, des Ministeriums für öffentliche Arbeiten und der Vertreter der Prager Eisenbahndirektion dieser Bau dem öffentlichen Betrieb übergeben. Dabei erklärten die Vertreter der obgenannten Ämter, dass die aufgelassene Überfahrt bei Chuchle die erste ihrer Art ist, welche im Umkreise von Gross-Prag auf der Staatsstrasse, im Sinne des gesamtstaatlichen Programmes, das 38 solcher wichtigster Überfahrten einschliesst, durchgeführt wurde und sprachen die berechtigte Hoffnung aus, dass es zur Auflassung weiterer, bereits beschlossener oder zum Beschluss vorgelegter Kassierungen von Überfahrten in kürzester Zeit kommen wird.

Das Bild 4 zeigt die vorgenannten Vertreter bei der Festrede des Präsidenten der Prager Eisenbahndirektion Reg.-Rat. Dr. Jaroch vor dem symbolischen Durchschneiden des Schliessbandes am Beginn der Strassenumlegung.

Deutsche Agrar - und Industriebank

PRAHA II. LÜTZOWOVA 40 n.

TELEPHON: 240-51, 363-41, 274-36.

INFORMATIONEN BETREFFS DER PASS- UND ZOLLVORSCHRIFTEN.

Jeder Reisende, der aus dem Ausland kommt, muss einen gültigen Pass haben; Ausnahmen werden nur für den Grenzbezirk und eine gewisse Entfernung von der Grenze gemacht.

Angehörige der folgenden Staaten unterliegen nicht dem Visumzwang: Deutschland, England, Estland, Finnland, Frankreich, Holland, Island, Italien, Japan, Jugoslavien, Littauen, Luxemburg, Monaco, Norwegen, Osterreich, Portugal, Schweden, Schweiz, Spanien, Uruguay, Vatikan und U. S. A. Das Visum wird den Angehörigen der anderen Staaten von jedem čechoslovakischen Konsulat ausgefolgt. Das Konsulat erteilt auch alle Auskünfte betreffs der Taxen. Ein Visum, dessen Gültigkeit während des Aufenthaltes in der Tschechoslovakei erloschen ist, kann von den Abteilungsbüros des Aufenthaltsortes oder von der Polizeidirektion verlängert werden.

Man kann in der Čechoslovakei einfach und zu mässigen Preisen leben, doch auch luxuriös, je nach Wunsch.

Die Einfuhr der Gegenstände, die für den persönlichen Gebrauch des Reisenden bestimmt sind, z. B.: Kleider, Wäsche, Toiletteartikel, Photoapparat ist ohne Zollerhebung und andere Formalitäten gestattet. Die zollfreie Tabakmenge, die man mit sich führen darf, beträgt 60 Zigaretten, 12 Zigarren oder 60 g Tabak. Alkoholische Getränke dürfen nur in offenen Flaschen mitgeführt werden u. zw. innerhalb der Grenze eines normalen Verbrauches während der Reise. Die Einfuhr von Devisen, fremden Valuten und Schecks ist unbeschränkt. Ihr Wert muss nur im Pass angeführt sein, dann kann man sie auch ohne Schwierigkeiten ausführen.

Autos, Motorräder und andere Motorfahrzeuge sind besonderen Vorschriften unterworfen, die an anderer Stelle angeführt sind. Faltboote und ähnliche unterliegen keinem Zoll, wenn sie ausschliesslich zu Sportzwecken dienen. Fahrräder sind zollpflichtig, ausser wenn man ein besonderes Triptyk vorweisen kann.

DEVISENVORSCHRIFTEN.

Diese Vorschriften werden in der Čechoslovakei sehr grosszügig gehandhabt und man kann alle Unannehmlichkeiten vermeiden, indem man an der Grenze die Höhe des mitgeführten Betrages angibt; dann wird man bei der Abfahrt keine wie immer gearteten Schwierigkeiten mehr haben.

AUSKÜNFTE.

Genaue Auskünfte und Prospekte in allen Reisebüros.

INFORMATIONS CONCERNANT LES PASSEPORTS ET LA DOUANE.

Tout voyageur venant de l'étranger doit être muni d'un passeport valable; exception est faite pour le régime frontalier et seulement pour une certaine distance de la frontière.

Les ressortissants des Etats suivants sont dispensés du visa: Allemagne, Angleterre, Estonie, Finlande, France, Hollande, Islande, Italie, Japon, Yougoslavie, Lithuanie, Luxembourg, Monaco, Norvège, Autriche, Portugal, Suède, Suisse, Espagne, Uruguay, Vatican et U. S. A. Le visa sera délivré aux ressortissants des autres pays par n'importe quel consulat tchécoslovaque qui fournira également tous les renseignements sur les taxes de visa. Un visa dont la validité sera écoulée pendant le séjour en Tchécoslovaquie pourra être prolongé par les bureaux départementaux du lieu de séjour ou par la direction de la police.

On peut y vivre simplement à des prix modiques et aussi d'une façon luxueuse.

L'importation des objets destinés à l'usage personnel du voyageur: vêtements, linge, articles de toilette, appareil photographique, est permise sans paiement de droits et sans formalité. La quantité de tabac à importer en franchise est de 60 cigarettes, 12 cigares ou 60 gr de tabac. Les boissons alcooliques ne peuvent être importées qu'en bouteilles ouvertes et dans la limite de la consommation normale du voyageur. L'importation des devises, valeurs étrangères ou chèques est illimitée. Leur valeur doit être indiquée dans le passeport ce qui permet de les exporter sans difficulté.

Les automobiles, motocyclettes et autres véhicules à moteur sont soumis à des réglements spéciaux indiqués ailleurs. Les bateaux pliants et autres ne sont soumis à aucun droit s'ils servent seulement à la pratique du sport. Les bicyclettes sont soumises, sauf présentation d'un triptyque spécial à la prise en note en douane.

RÈGLEMENTATION DES DEVISES.

Ces règlements sont très libéraux en Tchécoslovaquie et l'on peut éviter tout désagrément en déclarant à la frontière le montant de l'argent importé; on n'aura plus dès lors aucune difficulté à la sortie.

RENSEIGNEMENTS.

On trouve des renseignements plus détaillés et des prospectus dans tous les bureaux de voyage.

INFORMATION CONCERNING PASSPORT AND CUSTOMS REGULATIONS.

Every traveller coming from abroad requires an authentic passport; exceptation is only permitted in frontier-districts and in a certain distance from the frontier.

Subjects of the following States are not liable to visa coercion: Germany, England, Esthonia, Finland, France, Holland, Iceland, Italy, Japan, Yugo-Slavia, Lithuania, Luxemburg, Monaco, Norway, Austria, Portugal, Sweden, Switzerland, Spain, Uruguay, Vatican and U. S. A. Every Czecho-Slovakian consulate makes out a visa for subjects of other States and it gives all information, too, concerning taxes. A visa, the validity of which came to an end during the stay in Czecho-Slovakia, may be prolonged in the offices of the department or at the police-administration.

You can live in Czecho-Slovakia plainly and at a moderate price, but if you like, as sumptuous as you wish.

The import of objects, destined for personal use of the traveller, e. g.: clothing, linen, toilet-articles, cameras, are duty-free and may be imported without any formalities. The duty-free quantity of tobacco is: 60 cigarettes, 12 cigars or 60g of tobacco. Liquors may be brought along only in open bottles, for a normal consumption during the journey. The import of bills of exchange, foreign values and cheques is unlimited. The value has to be declared in the passport and the traveller will be entirely free from difficulties on taking the money out of the country, too.

Auto-cars, motor-cycles and other motor-vehicles are subject to other prescriptions, mentioned otherwhere. Folding-boats are duty-free if destined for sporting-purpose. Bicycles are liable to duty if there is not a special triptyk to be produced.

FOREIGN BILL REGULATION.

The Czecho-Slovakian regulations in regard to foreign bills of exchange are very liberal and difficulties will be avoided by everyone who on entering the country indicates the amount of the sum which he brings to Czecho-Slovakia. He will be then free from difficulties on leaving the country.

INFORMATION

Exact information and prospectus in all tourist agencies.

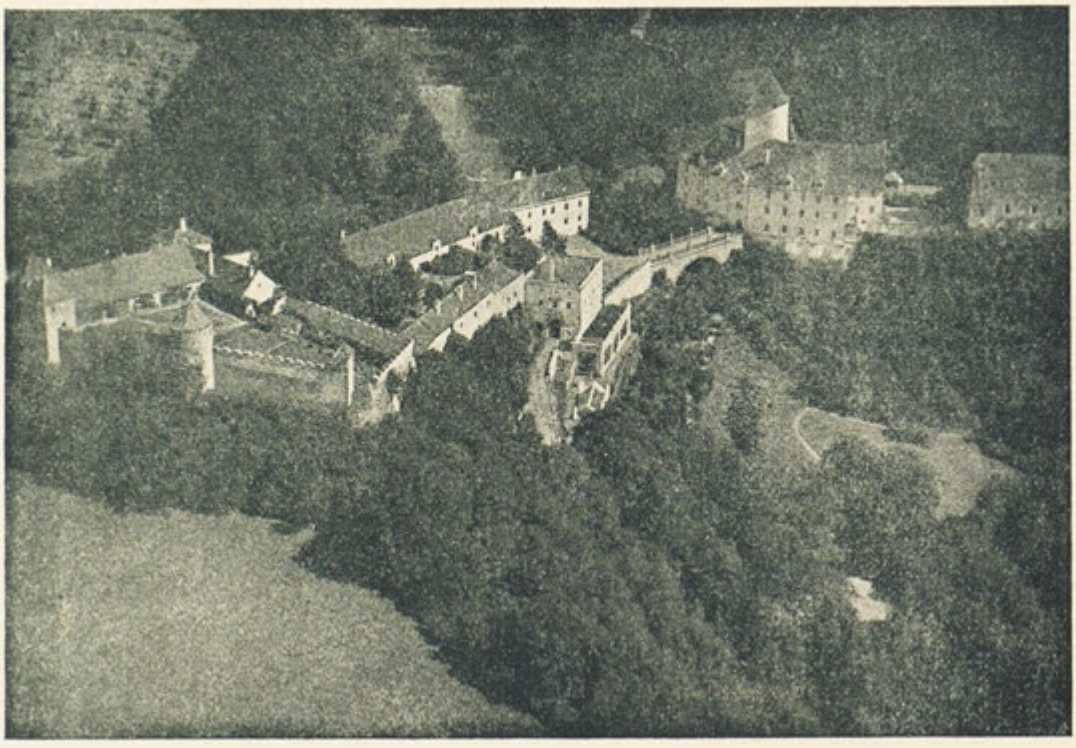

Hrad Veveří na Moravě. Letecký snímek. — Burg Veveří in Mähren. Fliegeraufnahme. — Le château de Veveří en Moravie. Vue à vol d'oiseau. — The Veveří castle in Moravia. Bird's eye view.

Lázeňské středisko. — Kurzentrum. — Centre de bains
Cure-centre.

Mariánské Lázně

perla českých lázní.

Léčebné místo Mariánské Lázně děkuje za svůj vznik Tepelskému premonstrátskému klášteru. Klášter byl založen blahoslaveným Hroznatou roku 1193 a dotován pozemky v západních Čechách podle jeho poslední vůle, kterou chová Tepelský klášter v archivu. Velká část těchto pozemků byla tehdy ještě neobydlena, resp. byla to jen řídce obydlená divočina. Synové sv. Norberta svou pilnou kulturní činností učinili z tohoto území úrodný kraj. Zřídili klášterní školu, rozšiřovali křesťanství a založili nové vesnice, takže již roku 1273 byly majetkem kláštera 84 osady, v poslední vůli se však uvádí jen málo osad.

I v pozdějších stoletích zůstal Tepelský klášter věren zděděné touze po kulturní činnosti. Nejkrásnějším sídlištěm se stalo léčebné město Mariánské Lázně, založené koncem XVIII. století.

Léčivá moc pramenů vlévajících se do močálovitého údolí, kde se nyní rozprostírají Mariánské Lázně, byla známá již v XVI. století. Různé nepříznivé okolnosti však byly příčinou, že se tyto léčivé prameny přes úsilí opatů Tepelského kláštera nestaly užitečnými trpícímu lidstvu. Teprve roku 1786 se podařilo opatu Krist. Heřmanu Trautmannsdorfovi odstranit překážky, jež byly dosud v cestě zřízení lidského sídliště. Opat Tepelského kláštera Karel Reitenberger na radu klášterního lékaře Dr. Josefa Nehra se dal energicky do zakladatelské práce a vynaložil na to ohromné prostředky, jež musel vzít z jiných klášterních příjmů. O tom se zachovaly klasické spisy a svědectví od básníka Goethe a slavného lékaře Hufelanda z Berlína. Dílo začaté opatem Karlem Reitenbergrem za účinného vedení klášterních opatů vyvíjelo se dále, až vzniklo skvělé lázeňské místo, jež se dnes právem nazývá perlou českých lázní.

Uzavřeno vysokými lesy, leží léčebné místo v širokém na jih otevřeném údolí, v jehož středu jsou nádherné parky. V nich vyvěrá většina léčivých pramenů, chráněných uměleckými svatyněmi.

Nahoře je Křížový pramen, světoznámý pro svou léčivou moc proti nemocem výměny látek, dně, močové diathesi, rheumatismu, ztučnění srdce a cukrové úplavici. Léčí katary žaludku a střev, darmatonii, jaterní otoky a zastavení krevního oběhu, překrvení a ženské choroby. Jeho velký bratr, Ferdinandův pramen, má právě tak velkou léčivou moc, koncentrací jej však předčí. Rudolfův pramen, léčí nemoci měchýře a močových cest (močový kámen) a nemoci ledvin (ledvinové kaménky). Pro svůj silně diuretický a alkalický účinek je přírodní dnavou vodou par excellence. Zasilatelství minerálních vod vyváží vodu z těchto léčivých pramenů a sůl získanou z Ferdinandova pramene. V tomto domě, jakož i vedle ve Zřídelní Inspekci dostane se lázeňským hostům milého přijetí a ošetření. Lesní pramen léčí chronické záněty sliznice, průdušek, nemoci dýchacích cest a zmírňuje nadýmání a zácpu ve střevním kanálu při darmatonii.

Přírodní uhličité lázně v Ústředních Láznica a Nových Lázních, poskytované v různém odstupňování jsou indikovány při srdečních nemocech, neurasthenii, nemocech míšních, krevních (chudokrevnosti, bledničce) a ženských. Tyto se léčí ocelovými koupelemi v Nových Lázních a pitnou léčbou z Ambrožova pramene.

Rašelina se získává ve vlastním slatiništi v blízkosti lázeňského místa a předčí železitou a sirnou rašelinu odjinud. Koupele připravované z ní v Ústředních Lázních a Nových slatinných Lázních se používají při léčbě všech druhů exsudátů v kloubech, svalech, pobřišnici, při neplodnosti, nervových nemocech, neuralgii a ischiasu. Rašelinové koupele se připravovaly v Mariánských Lázních ponejprv. Jsou tedy nejstaršími rašelinovými lázněmi na světě.

Hydrotherapie, pára a horký vzduch v Nových Lázních, římsko-irské lázně a léčba studenou

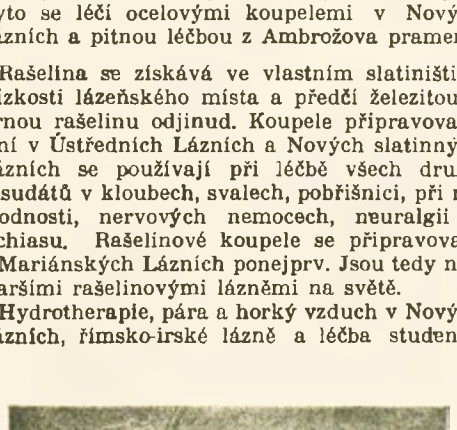

Ferdinandův pramen. — Ferdinandsbrunnen. — Source Ferdinand. — Ferdinandsbrunnen.

vodou dokonale doplňují lázeňský aparát. V Ústředních Lázních a v Nových Lázních jsou též byty pro lázeňské hosty. Mají tedy léčivé lázně v domě. Docela blízko léčebných pramenů a lázeňských domů se nalézají léčebné domy Tepelský dům a Zlatá Koule, patřící Tepelskému klášteru, kde se hostům dostává vlídného přijetí a péče.

Léčebné místo Mariánské Lázně je obklopeno ohromnými lesy s pěkně upravenými cestami. Po stinných lesních pěšinách lze se procházeti celé hodiny. Dobře volené vyhlídky poskytují nádherný rozhled. Skoro každá cesta pozměňuje milý a místy divoký ráz této krajiny a umožňuje v tichu hluboké ponoření se do tajů přírody.

Kolonáda a hudební pavilon. — Kolonnade und Musikpavillon. — Colonnade et pavillon de musique. — Colonnade and music-pavilion.

Marienbad,

die Perle der böhmischen Bäder.

Der Kurort Marienbad verdankt seine Entstehung dem Prämonstratenserstifte Tepl. Dieses wurde im Jahre 1193 von dem sel. Hroznata gegründet und in einem von ihm verfassten Testament, das im Archiv des Stiftes Tepl liegt, mit Grundstücken in Westböhmen dotiert. Der grösste Teil dieser Grundstücke war noch unbewohntes oder nur sehr schwach besiedeltes Wildland. Die Söhne des hl. Norbert begannen durch fleissige kulturelle Tätigkeit dieses Gebiet urbar zu machen. Sie errichteten eine Klosterschule, verbreiteten das Christentum und gründeten neue Ortschaften, so dass schon im Jahre

Rudolfův pramen. — Rudolfsquelle. — Source Rodolphe. — Rudolfsquelle.

1273 84 Ortschaften als Eigentum des Stiftes angeführt werden, während das Testament nur wenige Ortschaften aufzählt.

Auch in den späteren Jahrhunderten blieb das Stift Tepl dem ererbten Antrieb zur Kulturarbeit treu. Die grossartigste Neusiedlung auf seinem Gebiete ist der gegen Ende des 18. Jahrhunderts gegründete Kurort Marienbad.

Die Heilkraft der Quellen, welche sich in ein sumpfiges Tal ergossen, auf dessen blühendem Gelände heute Marienbad liegt, war schon im 16. Jahrhundert bekannt. Verschiedene widrige Umstände verhinderten jedoch die tatkräftigen Aebte des Stiftes Tepl, diese Heilquellen der leidenden Menschheit nutzbar zu machen, bis es im Jahre 1786 dem Abte Christ. Hermann Trautmannsdorf gelang, die Hindernisse zu beseitigen, welche bis dahin der Errichtung einer menschlichen Siedlung im Wege standen. Der Abt des Stiftes Tepl, Karl Reitenberger, beraten von dem Stiftsarzt Dr. Josef Nehr, hat unter Aufwendung ungeheurer Mittel, welche er dem anderweitigen Einkommen des Stiftes entnehmen musste, mit der Gründerarbeit energisch eingesetzt. Darüber besitzen wir klassische Zeugnisse und Schriften des Dichterfürsten Goethe und des berühmten Arztes Hufeland in Berlin. Das von dem Abte Karl Reitenberger kraftvoll begonnene Werk entwickelte sich unter der tatkräftigen Leitung der Stiftsäbte weiter zu dem herrlichen Badeort, der heute mit Recht die Perle der böhmischen Bäder genannt wird.

Von prächtigem Hochwald eingeschlossen liegt der Kurort in einem weiten, gegen Süden

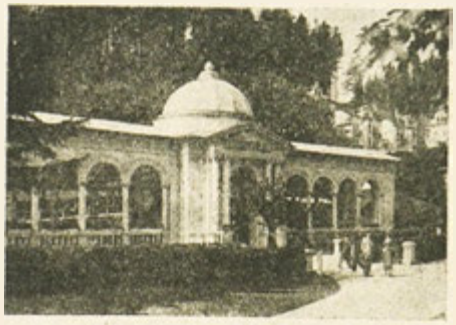

Lesní pramen. — Waldquelle. — Source de la forêt. Waldquelle.

Tepelský Dům. — Tepler Haus. — Maison de Tepl. Tepler Haus.

offenen Tal, dessen Zentrum blühende Parkanlagen bilden, in welchen die meisten Heilquellen, von kunstvollen Quellentempeln geschützt, entspringen.

Obenan der Kreuzbrunnen, weltbekannt wegen seiner Heilkraft gegen Stoffwechselkrankheiten, Gicht, harnsaure Diathese, Rheumatismus, Fettherz und Zuckerharnruhr. Er heilt Magen- und Darmkatarrhe, Darmatonie, Leberschwellungen und Blutstauungen, kongestive Zustände und Frauenleiden. Sein grosser Bruder, der Ferdinandsbrunnen, ist ihm an Heilkraft vollkommen gleichwertig, an Konzentration sogar überlegen. Die Rudolfsquelle heilt Erkrankungen der Blase und Harnwege (Harngries) und Erkrankungen der Niere (Nierensteine). Vermöge der stark diuretischen und alkalischen Wirkungsweise ist sie das natürliche Gichtwasser par excellence. Die Versendung der Heilquellwasser und des aus dem Ferdinandsbrunnen gewonnenen Brunnensalzes geschieht durch die Marienbader Mineralwasserversendung. In diesem Hause und in der anschliessenden Brunneninspektion finden die Kurgäste liebevolle Aufnahme und Pflege Die Waldquelle heilt chronische Bronchialkatarrhe, Erkrankungen der Atemwege, mildert die bei Darmatonie auftretenden Blähungen und Stauungen im Darmkanal.

Die natürlichen kohlensauren Bäder im Zentralbad und im Neubad in verschiedenen Abstufungen verabreicht, sind indiziert bei Herzkrankheiten, Neurasthenie, Rückenmarkskrank

Zasilatelství minerálních vod a Zřídelní Inspekce. — Mineralwasserversendung und Brunneninspektion. — Expédition des eaux minerales et inspection des sources. Mineral Water Export and Spring Inspectorate.

beiten, bei Blutveränderungen (Anämie, Chlorose) und Frauenleiden, welch letztere durch die Stahlbäder im Neubad und durch Trinkkuren aus dem Ambrosiusbrunnen geheilt werden.

Das Bademoor wird aus den eigenen Moorlagern in der Nähe der Kurstadt gewonnen und steht an der Spitze der Eisen- und Schwefelmoore. Die daraus bereiteten Moorbäder im Zentralbad und neuen Moorbad, werden an gewendet bei allen Arten von Exsudaten in Gelenken, Muskeln, Bauchfell, bei Sterilität, Nervenerkrankungen, Neuralgie und Ischias. In Marienbad wurden zu allererst Moorbäder bereitet. Es ist daher das älteste Moorbad der Welt.

Die Hydrotherapie, Dampf- und Heissluft im Neubad, das römisch-irische Bad und Kaltwasserbehandlung bilden willkommene Ergänzungsmittel des balneologischen Heilapparates. Im Zentralbad und Neubad stehen auch Wohnungen für Kurgäste bereit. Diese können daher alle Heilbäder im Hause nehmen. Ganz nahe bei den Heilquellen und Badehäusern befinden sich die dem Stifte Tepl gehörigen Kurhäuser »Tepler Haus« und »Goldene Kugel«, in welchen die Kurgäste liebevolle Aufnahme und Pflege finden.

Zlatá koule. — Goldene Kugel. — Goldene Kugel. — Goldene Kugel.

Der Kurort Marienbad ist von einem riesigen, mit gut gepflegten Spazierwegen versehenen Waldgebiet umgehen. Stundenlang kann man da die schattigen Waldwege durchstreifen. Gut gewählte Aussichtspunkte bilden ein schönes Panorama; fast jeder Weg wechselt von Neuem das liebliche, zum Teil wilde Bild dieser Landschaft und gestattet ein stilles Betrachten und Versenken in die Natur.

Marienbad

la perle des stations balnéaires tchèques

La ville d'eaux de Marienbad tire son origine du couvent des Prémontrés Tepl. Ce couvent fut

fondé en 1193 par Hroznata béatifié, et doté de bienfonds dans la Bohème occidentale, par un testament rédigé de la main de Hroznata et déposé dans les archives du couvent de Tepl. La majeure partie de ces bienfonds n'était encore qu'une région sauvage soit inhabitée ou très peu peuplée. Les fils de saint Norbert commencèrent à défricher ce territoire en travaillant dans ce but avec une activité diligente. Ils établirent une école claustrale, propagèrent le christianisme et fondèrent de nouveaux villages, de sorte que dès l'année 1273 84 villages sont citées comme propriété du couvent, tandis que le testament n'énumére que quelques villages.

Ústřední Lázně. — Zentralbad. — Bain central. Central Bath.

De même, au cours des siècles ultérieurs, le couvent de Tepl resta fidèle à l'impulsion héritée pour le travail culturel. Le nouvel établissement le plus grandiose situé sur son territoire, c'est la ville d'eaux de Marienbad fondée vers la fin du 18ème siècle.

L'effet curatif des sources qui se jettent dans une valée marécageuse, sur le terrain fleurissant de laquelle est actuellement situé

Křižový pramen. — Kreuzbrunnen. — Source de la croix. — Kreuzbrunnen.

Marienbad, était connu dès le 16ème siècle. Toutefois, diverses circonstances opposées empêchèrent les abbés énergiques du couvent de Tepl d'utiliser ces sources curatives pour le bien de l'humanité souffrante, jusqu' à ce qu'en 1786, l'abbé Christ. Hermann Trautmannsdorf réussit à écarter ces obstacles qui s'étaient opposés à la création d'un établissement humanitaire. L'abbé Charles Reitenberger du couvent de Tepl, sur le conseil du docteur Joseph Nehr, médecin du même couvent, contribua énergiquement au travail de fondations, employant à ce but d'énormes sommes qu'il dut prendre d'un autre revenu du couvent. Nous possédons à ce sujet des témoignages et des mémoires classiques du prince des poètes, Goethe et du célèbre médecin Hufeland à Berlin. L'oeuvre énergiquement commencée par l'abbé Charles Reitenberger continua à évoluer sous la direction diligente des abbés du couvent, afin d'aménager la splendide ville d'eaux qui est à juste titre surnommée actuellement la perle des stations balnéaires tchèques.

Entourée d'une magnifique futaie, la ville d'eaux est située dans une vaste vallée ouverte vers le Sud, dont le centre est formé par un parc fleurissant, d'où jaillissent la plupart des sources curatives, protégées par des temples artistiquement bâtis. Tout en haut se trouve la Source de la croix de notoriété universelle, en raison de sa propriété curative contre les ma-

Mariánské Lázně - vila „NOTRE DAME"
Lázeňský dům, nádherná poloha, v blízkosti pramenů a lázní, přímo u lesa, kaple v domě.
Ve školním roce se vyučuje mimo hudbu také cizím řečem: češtině, němčině, angličtině, francouzštině, italštině a španělštině.
Školské sestry de Notre Dame.

Marienbad - Villa „NOTRE DAME"
Kurhaus — herrliche Lage, direkt am Walde, in nächster Nähe der Quellen und Bäder. Kapelle im Hause.
Während des Schuljahres auch Privatunterricht in der čechischen, deutschen, englischen, französischen, italienischen, spanischen Sprache und in Musik.
Schulschwestern de Notre Dame.

Marienbad - Villa „NOTRE DAME"
Maison de cure, situation unique, tout près de la forêt, à proximité des sources et des bains. Il y a une chapelle dans la maison.
Pendant l'année scolaire on y enseigne outre la musique toutes les langues modernes: le tchèque, l'allemand, l'anglais, le français, l'italien et l'espagnol.
Pour tous renseignements s'adresser aux soeurs de Notre Dame.

Marienbad - Villa „NOTRE DAME"
This Cure-house has a splendid situation quite near the wood, bathing houses and fountains. There is a chapel in the house.
During the schoolyear instruction is given in music as well as in all modern languages: Czecho, German, English, Italien and Spanish.
For any information address to: School-sisters de Notre Dame.

Nové Lázně. — Neubad. — Neubad. — New bath.

ladies du métabolisme, la goutte, la diathèse urique, rheumatismes, adiposité cardiaque et diabete. Cette source guérit le catarrhe de l'estomac et des intestins, l'atonie intestinale, les gonflements du foie et troubles de la circulation, états congestifs et maladies des femmes. La source Ferdinand est absolument équivalente en vertu curative, et même supérieure en concentration à la Source de la croix. La source de Rodolphe guérit les maladies de la vessie et des voies urinaires (calculs) ainsi que les maladies des reins (calculs). Grâce à ses propriétés puissamment diurétiques et alcaliques, elle constitue l'eau contre la goutte par excellence. Lexpédition de l'eau de ces sources curatives et du sel extrait de la source Ferdinand a lieu par les soins du bureau d'envoi des eaux minérales de Marienbad. C'est dans cet établissement ainsi que dans l'inspection des sources contiguë, que les hôtes trouvent un accueil aimable et des soins assidus. La source de la forêt, guérit le catarrhe bronchial chronique, les maladies des voies respiratoires; elle calme les gonflements survenant lors de l'atonie intestinale et les troubles du canal intestinal.

Les bains d'acide carbonique naturel appliqués en diverses gradations au Bain central et Neubad, sont indiqués pour les maladies du coeur, la neurasthénie, les maladies de la moëlle épinière, altérations du sang (anémie, chlorose) et maladies des femmes, ces dernières étant traitées par les bains d'acier à Neubad ainsi que par des cures d'eau de la source Ambrosius. La boue balnéaire est extraite du gisement de boue en propre, situé à proximité de la ville d'eaux; cette boue est la plus efficace des boues ferrugineuses et sulfureuses. Les bains de boue qui en sont préparés au Bain central et au Nouveau bain de boue, sont utilisés pour tous les genres d'exsudats dans les articulations, les muscles, le péritoine, en cas de stérilité, affections nerveuses, névralgie et sciatique. C'est à Marienbad que furent préparés tout d'abord les bains de boue. C'est, par conséquent, le premier bain de boue du monde.

Lhydrothérapie, la vapeur et l'air chaud à Neubad; le bain romain - irlandais et le traitement à l'eau froide constituent le complément bien accueilli de l'appareil curatif balnéologique. Au Bain central et au Nouveau bain, des appartements se trouvent aussi à la disposition des hôtes. Tous les bains curatifs peuvent, en conséquence, être pris à domicile. A proximité immédiate des sources curatives se trouvent les maison de cure appartenant au couvent de Tepl »Tepler Haus« et »Goldene Kugel«, où les hôtes trouvent un accueil affable et des soins empressés.

La ville d'eaux de Marienbad est entourée d'un vaste territoire forestier avec routes bien entretenues. On peut errer des heures entières à travers des routes ombragées. Des points de vue bien choisis offrent un beau panorama; presque chaque chemin varie d'aspect, offrant un tableau riant et parfois agreste et permettant de contempler les beautés de la nature.

Marienbad

the gem among the Bohemian spas

The spa Marienbad owes its origin to the Premonstrat Abbey Tepl. This had been founded in 1193 by the beautified Hroznata and endowed in a will drafted by him and kept in the archives of Abbey Tepl, with estates in Western Bohemia. Most of these estates were at that time still uninhabited or sparsely populated woodland. The sons of Saint Norbert began to clear the land for tillage by their diligent cultural activity. They established a convent-school, spread Christianity, and founded new villages so that already in 1273 84 villages were enumerated as property of the Abbey whereas the will mentions only a few villages.

Also in the following centuries the Abbey Tepl remained true to its inherited principle of cultural work. The most important new settlement founded on its territory was the spa Marienbad established at the end of the 18th century.

The healing power of its springs which descended into a marshy valley, now the flourishing site of Marienbad, was known already in the 16th century. Various adverse circumstances prevented however the energetic abbots of the Abbey Tepl from utilizing these healing springs for suffering mankind, until in 1786 Abbot Christ. Hermann Trautmannsdorf succeeded in removing these obstacles which until that time had prevented the establishment of

Tepelský Dům. — Tepler Haus. — Tepler Haus. Tepler Haus.

a human settlement. Another abbot of Abbey Tepl, Charles Reitenberger advised by the abbey-physician Dr. Joseph Nehr began energetically with the work of foundation, spending on it enormous sums which he had to take from the other income of the abbey. Evidence of this are the classical testimonies and writings of Goethe, this prince among poets, and of Hufeland, the famous physician of Berlin. The work powerfully begun by Abbot Charles Reitenberger developed under the energetic management of the following abbots into the beautiful spa called justly to-day the gem among the Bohemian spas.

Surrounded by beautiful fine old pine-forests, the spa lies in a large valley open towards the South, the centre of which is formed by flourishing parks in which most of the healing springs rise protected by artistic spring-pavilions.

Highest up we have the Kreuzbrunnen, world-renowned because of its healing power in disturbed metalbolism, gout, uric diathesis, rheumatism, obesity of the heart, and diabetes. It cures gastric and intestinal catarrhs, darma-

Slatinné Lázně. — Moorbad. — Bain de boue. Mud Bath.

tony, enlargement of the liver and stagnation of the blood, congestive conditions and women's diseases. Its great brother, the Ferdinandsbrunnen, equals it in healing power and even surpasses it in concentration. The Rudolfsquelle cures diseases of the bladder and ureter (gravel) and of the kidneys (stones in the kidneys). Thanks to its strong diuretic and alcalic effect it is the natural remedy for gout par excellence. The export of these mineral waters and of the spring-salt extracted from the Ferdinandsbrunnen is effected by the Mineral Water Export of Marienbad. In this building and in the adjoining spring-inspectorate the visitors find tender reception and care. The Waldquelle cures chronic bronchial catarrhs, diseases of the respiratory duct, and alleviates the wind and stagnation in the intestinal duct, accompanying darmatony.

The natural carbonic acid baths in the Central Bath and New Bath which are prescribed in different concentration are indicated in cases of heart-diseases, neurasthenia, spinal diseases, changes in the composition of the blood (anaemia, chlorosis), and women's diseases, these last being cured by chalybeate baths in the New Bath and by drinking the water of the Ambrosiusbrunnen.

Knihovna kláštera v Teplé. — Bibliotheksaal des Stiftes Tepl. — La bibliothèque du couvent de Tepl. — The Library of the Tepl monastery.

The mud for bathing comes from the spa's own mud-layers near the spa and ranges first among iron and sulphureous muds. The mud-baths prepared with it in the Central Bath and in the new Mud Bath, are applied in cases of all kinds of exudations in the joints, muscles, peritoneum, in cases of sterility, nervous diseases, neuralgia and sciatica. Mud-baths were first prepared in Marienbad, and it is therefore the oldest mud-bath of the world.

Hydrotherapeutics, steam and hot air treatment in the New Bath, the Roman-Irish bath and the cold water treatment are good additional means of the balneological equipment. The Central Bath and the New Bath include also lodgings for visitors, so that these can take all baths at home.

Quite near the springs and the Baths there are the boarding-houses Tepler Haus and Goldene Kugel owned by the Abbey Tepl and in which visitors find tender reception and care.

The spa Marienbad is surrounded by a huge woodland region with well-kept walks. For hours we may follow the shady forest-promenades. Well chosen belvederes and look-outs form a lovely panorama; almost each walk offers a new view, lovely and partly romantic, of this landscape and allows a quiet contemplation of nature and meditation.

Tepelský premonstrátský klášter. — Prämonstratenserstift Tepl. — Couvent des Prémontrés Tepl. — Premonstrat Abbey Tepl.

Abt Dr.

GILBERT HELMER

und Marienbad.

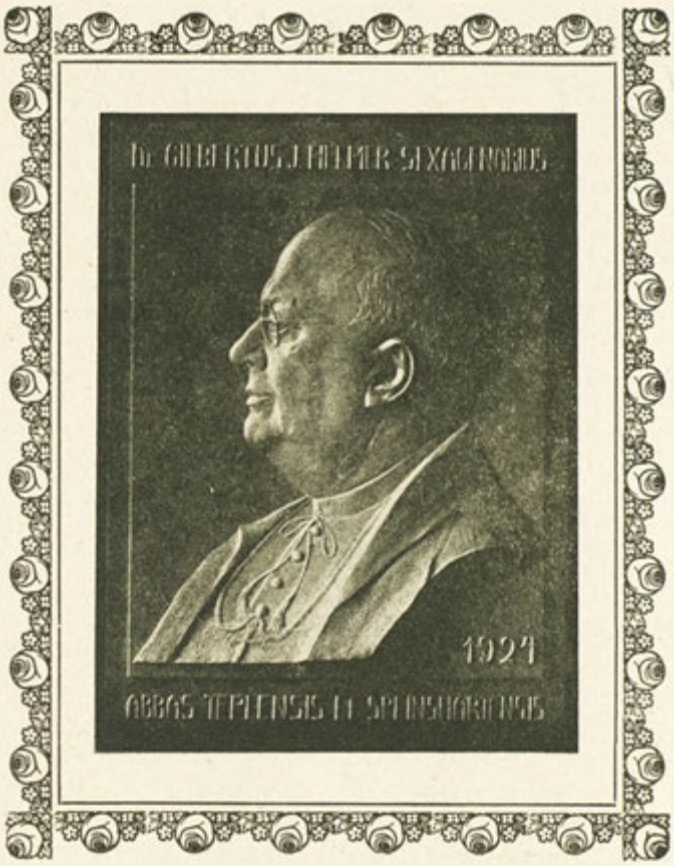

Dr. GILBERT HELMER — ein gebürtiger Tepler — wurde am 28. Oktober 1900 zum Abt des Stiftes Tepl gewählt. Seit 36 Jahren ist seine stete Sorge, Marienbad zu heben und seine Kurmittel auszugestalten. Aus dem Halbmayer'schen Erbe brachte er das Halbmayerhaus und den Luisenhof in den Besitz des Stiftes, nachdem er schon vorher den Ankauf von »Viktoria« und dem »Weissen Rössl« bewerkstelligt hatte. Das Haus »Goldene Kugel«, das bisher den Stiftsherren als Wohnung gedient hatte, wurde mit dem Nebenhaus (früher „Neue Kugel" genannt) zu einem Ganzen vereinigt und um ein Stockwerk erhöht. Dafür liess Abt Dr. Helmer das Haus Brunnen-Inspektion erbauen und mit einer Hauskapelle versehen. Im Neubad wurden die meisten Zimmer in Badekabinen umgewandelt und ein neuer Trakt eingebaut, so dass die Zahl der Badekabinen mehr als verdoppelt wurde. Um den fortwährend steigenden Bedarf an kohlensäurehältigem Badewasser zu decken, wurde die Pottaquelle neu gefasst, die Rudolfs- und Prälatenquelle wurde durch eine Rohrleitung, in die auch die Moorlagerquellen eingeleitet wurden, mit den Badehäusern verbunden und am Ferdinandsbrunnen eine neue Pumpenanlage hergestellt.

Durch die zielbewusste Tätigkeit des Abtes Dr. Helmer sind noch eine ganze Reihe weiterer nützlicher Einrichtungen entstanden. An dem Aufstieg Marienbads in die Spitzengruppe der Weltbäder hat die initiative Mitwirkung dieses mit grossen organisatorischen Fähigkeiten begabten Kirchenfürsten einen hervorragenden Anteil.

Pohled na vnitřek chrámu kláštera v Teplé. — Innenansicht d. Stiftskirche in Tepl. — Intérieur de l'église de couvent de Tepl. — Interior of the Tepl monastery-church.

Mariánské Lázně

a jejich léčivé prameny.

Mariánské Lázně jsou v severozápadním díle Čech, ve výši 628 m nad mořem, v široké kotlině otevřené na jih s nádhernými parky. V okolí jsou rozsáhlé smrkové lesy s pěkně upravenými cestami v celkové délce 100 km. Subalpinské podnebí města je velmi zdravé a je ještě podporováno velmi moderními hygienickými zařízeními, mimo to má město vzorné zásobování vodou pitnou i užitkovou. Mariánské Lázně mají 8.500 stálých obyvatelů a asi 300 hotelů a lázeňských domů. V širokém okruhu lázeňského města nesmí býti zřizovány průmyslové podniky, čímž je zaručen úplně čistý vzduch, bohatý ozonem. I nádraží je od kulturního centra vzdáleno asi půl hodiny a spojení obstarává elektrická dráha. Mariánské Lázně jsou důležitou stanicí na trati Praha—Cheb a mají přímá rychlíková spojení s nejdůležitějšími hlavními městy na pevnině.

Skoro všechny slavné osobnosti XIX. století vyznamenávaly Mariánské Lázně opětovnými návštěvami a „zlatá kniha" městská vykazuje nejlepší jména. Goethe ztrávil v Mariánských Lázních své poslední milostné jaro. Richard Wagner zde pracoval na svých nezapomenutelných dílech a zabýval se původně dokonce myšlenkou zřídit operu v Mariánských Lázních. Ludvík Spohr a Antonín Bruckner nacházeli zde rovněž osvěžení a Alexander von Humboldt, slavný učenec se vyjádřil, že „Mariánské Lázně jsou z nejrozkošnějších míst na zeměkouli."

Léčebný účinek lázní, tolik oblíbených u mezinárodního churavějícího obecenstva, nespočívá jen v léčebných prostředcích vlastních, minerálních pramenech a v slatinách, nýbrž z velké části i v příznivých podnebních poměrech, jež jsou opět podmíněny vlastností půdy a okolím bohatým na lesy, mimo to i ideálním, čistým vzduchem, bohatým na ozon.

Sezona trvá od 1. května od 30. září, ale některé hotely jsou otevřeny i v zimě, neboť Mariánské Lázně se v posledních letech pro svůj příznivý terén a svá sportovní zařízení staly i silně navštěvovaným místem zimních sportů. Lázeňských hostů lze do roka napočítati průměrně 30.000, v letech 1928 a 1929 jich bylo dokonce 42.000. Počet pasantů (t. j. hostů, kteří se nezdrží déle než 5 dní), činí ročně 60—80.000.

Lázeňský orchestr, skládající se ze 48 osob, hraje ráno a večer ve sloupořadí Křížového pramene, v poledne u Lesního pramene. Na společenský, umělecký život, jakož i hudební a literární zábavy je krásně zařízen lázeňský sál. Zde se konají vybrané symfonické a komorní koncerty kromě jiných uměleckých představení. V kavárnách na výšinách pořádají se Wagnerovské koncerty, v ostatních representačních místnostech skvělé hudební večery. V lázeňském divadle hrají denně světoví umělci činohry, veselohry a operety. Sportovci mají k disposici krásná tenisová hřiště, vzorně upravené golfové hřiště, dále místa pro lyžování a stadion pro kopanou a lehkou atletiku. Zábavní podniky doplňují prvotřídní biografy, skvělé taneční místnosti, variété a bary.

Letiště Mariánské Lázně je připojeno na leteckou linku Amsterodam—Varšava, Berlín—Vídeň, Londýn—Budapešť.

Lesní cesty jsou označeny barevně, s udáním stupňů stoupání a lékař podle stavu nemocného předepíše, které cesty přicházejí v úvahu. Občerstvení skýtají kavárny v blízkosti nejkrásnějších lesních partií.

Vývozem léčivé a minerální vody, zřídelní soli, pastilek, matečního louhu, jehličnatého výtažku, jehličnatého mýdla a rašeliny se zabývá Zasilatelství minerálních vod podléhající Úřední lázeňské správě Mariánských Lázní. Tato správa poskytuje také ochotně jakékoliv informace. V Ústředních Lázních, v Nových Lázních, v Tepelském Domě (hotel), v Zlaté Kouli, v Zřídelní Inspekci, v Zasilatelství, t. j. v lázeňských domech podřízených lázeňské správě, lze za přiměřené ceny dostati byt a stravu.

Zasilatelství minerálních vod dodává své výrobky skladům minerálních vod, lékárnám a drogeriím.

Marienbad

und seine Heilquellen.

Marienbad liegt 628 m über dem Meere, im nordwestlichen Teile Bohmens, in einem breiten, nach Süden offenen, mit herrlichen Parkanlagen geschmückten Talkessel, umgeben von ausgedehnten Fichtenwäldern, die wohlgepflegte Promenadenwege in der Gesamtlänge v. über 100 km aufweisen. Das subalpine Klima ist äusserst gesund und wird unterstützt durch die modernst ausgestatteten hygienischen Einrichtungen der Stadt, die auch eine mustergültige Trink- und Nutzwasserversorgung besitzt. Marienbad zählt 8.500 ständige Einwohner u. annähernd 300 Hotels und Kurhäuser. In weitem Umkreise des Badeortes dürfen keine Industrieunternehmungen errichtet werden, sodass die Erhaltung der vollkommen reinen, ozonreichen Luft gewährleistet ist.

Fast alle berühmten Persönlichkeiten des XIX. Jahrhunderts haben Marienbad mit ihrem wiederholten Besuch ausgezeichnet und das „Goldene Buch" der Stadt weist die besten Namen auf. Goethe hat in Marienbad seinen letz-

ten Liebesfrühling verlebt, Richard Wagner hat hier an seinen unvergesslichen Schöpfungen gearbeitet und sich sogar ursprünglich mit dem Gedanken getragen, sein Festspielhaus in Marienbad zu errichten. Ludwig Spohr, Anton Bruckner fanden hier Erfrischung und kein geringerer als Alexander v. Humbolt stellt fest, dass Marienbad eines der herrlichsten Fleckchen auf der Erde bildet.

Die Heilwirkung des beim internationalen Publikum so beliebten Bades beruht nicht nur auf den eigentlichen Heilmitteln, Mineralquellen und dem Mineralmoor, sondern zum Grossteil auch auf den vorteilhaften klimatischen Verhältnissen, die wiederum durch die Bodenbeschaffenheit und durch die waldreiche Umgebung, aber auch durch die ideal reine, ozonreiche Luft bedingt sind.

Die Saison währt vom 1. Mai bis zum 30. September, doch sind einige Hotels auch während des Winters geöffnet, nachdem Marienbad in den letzten Jahren wegen seines günstigen Terrains und seiner sportlichen Einrichtungen auch als Wintersportplatz einen starken Zuspruch verzeichnen kann. Die jährliche Anzahl der Kurgäste beträgt durchschnittlich 30.000, hat jedoch in den Jahren 1928 und 1929 sogar 42.000 erreicht. Die Zahl der Passanten, (das sind Gäste, die nicht länger als 5 Tage Aufenthalt nehmen), beläuft sich jährlich auf 60.000 bis 80.000.

Die aus 48 Mann bestehende Kurkapelle spielt morgens und abends auf der Kreuzbrunn-Kolonnade, mittags bei der Waldquelle. Dem gesellschaftlichen Kunstleben, sowie den musikalischen und literarischen Unterhaltungen dient der herrlich ausgestattete Kursaal. Hier finden erstklassige Symphonie- und Kammerkonzerte nebst anderen künstlerischen Aufführungen statt. In Höhencafés werden Wagnerkonzerte, in den übrigen Repräsentationsräumen hervorragende Musikabende veranstaltet. Das Stadttheater bringt in den täglichen Vorstellungen Schauspiele, Lustspiele und Operetten unter Mitwirkung prominenter Weltkünstler. Den Sportlustigen stehen herrliche Tennisplätze, ein mustergültig angelegter Golfplatz, ferner Schiesstätten und das Stadion für Fussball und Leichtathletik zur Verfügung. Erstklassige Kinos, vornehme Tanzsäle, Varietés und Bars ergänzen die Unterhaltungsmöglichkeiten.

Marienbad ist durch seinen Flugplatz an die Fluglinie Amsterdam-Warschau, Berlin - Wien, London - Paris - Budapest angeschlossen.

Die Waldwege sind mit farbiger Markierung versehen, die den Steigungsgrad angibt, sodass der Arzt je nach dem Krankheitszustand des Patienten leicht angeben kann, welche Wege für die Terrainkuren in Betracht kommen. Die Höhencafés in der Nähe der schönsten Waldpartien bieten die ersehnte Erholung.

Der Versand von Heil- und Mineralwässern, Quellensalz, Mutterlauge, Fichtennadelextrakt, Pastillen, Fichtennadelseife und Moor erfolgt durch die Mineralwasserversendung, welche der Amtlichen Bäderverwaltung Marienbad unterliegt. Letztere erteilt auch bereitwilligst Informationen jeder Art. Die ihr unterstehenden Bade- und Kurhäuser, u. zw.: Zentralbad, Neubad, Tepler Haus (Hotel), Goldene Kugel, Brunneninspektion, Versendungshaus, bieten zu angemessenen Preisen Wohnung u. Verpflegung.

Die Mineralwasserversendung versendet ihre Erzeugnisse an alle Mineralwasser-Niederlagen, Apotheken und Drogerien.

Bürgermeister
JOSEF TURBA
Marienbad

Marienbad

et ses sources curatives.

Marienbad est situé à 628 m au-dessus du niveau de la mer, dans la partie nord-ouest de la Bohème, dans une vaste vallée ouverte vers le sud et ornée d'un parc splendide, entourée de forêts de pins s'étendant à perte de vue et traversée par des routes bien entretenues d'une longueur totale de plus de 100 km. Son climat subalpin est excessivement salubre, étant encore secondé par les établissements aménagés de la façon la plus hygiénique de cette ville d'eaux, qui est également approvisionnée d'eau

potable et ménagère. Marienbad compte 8500 habitants permanents et à peu près 300 hôtels et maisons de cure. Dans un vaste pourtour de la ville d'eaux, ne doivent être installées des entreprises industrielles, de manière à maintenir l'air absolument pur, richement ozoné. La gare elle-même est située à environ une demi-heure de distance du centre de la ville, y étant reliée par un tramway électrique. Marienbad est la station principale de la ligne de Prague à Eger, et possède des relations directes par trains rapides avec les principales capitales du continent.

Presque toutes les personnalités célèbres du XIXème siècle ont honoré Marienbad de leur visite réitérée, et le „Livre d'or" de la ville porte les signatures les plus fameuses. C'est à Marienbad que Goethe passa son dernier printemps d'amour; Richard Wagner y a travaillé à ses oeuvres immortelles; il avait même fait le projet d'installer son opéra à Marienbad. Louis Spohr, Antoine Bruckner y trouvèrent un repos salutaire, et une autorité non moindre que celle d'Alexandre de Humboldt constate que Marienbad „représente un des endroits les plus splendides de la terre."

Les propriétés curatives de cette station balnéaire si recherchée par le public étranger, résident non seulement dans les remèdes proprement dits, les sources minérales et la boue minérale, mais aussi en majeure partie dans les conditions climatiques avantageuses, produites à leur tour par la constitution du sol: par les alentours richement boisés, ainsi que par l'air idéalement pur et riche en ozone.

La saison dure du 1er mai au 30 septembre; toutefois quelques hôtels restent ouverts même pendant l'hiver, vu que Marienbad peut constater au cours des dernières années, une grande affluence de visiteurs, comme place de sports, en raison de son terrain éminemment favorable et de ses institutions sportives. Le nombre annuel des visiteurs de la ville d'eaux s'élève en moyenne à 30.000; cependant, en 1928 et 1929, il a atteint même 42.000 visiteurs. Le chiffre des visiteurs passagers (c. à. d. des visiteurs, ne séjournant pas plus de 5 jours), se monte annuellement de 60.000 à 80.0000.

L'orchestre de la ville d'eaux composé de 48 musiciens joue, matin et soir sur la colonnade de la source de la croix; à midi, auprès de la source de la forêt. Le casino somptueusement aménagé sert à la vie sociale artistique ainsi qu'aux divertissements musicaux et littéraires. C'est là que se donnent des concerts symphoniques et des quatuors, en dehors d'autres représentations artistiques. Aux cafés des collines sont organisés des concerts de Wagner; dans les autres localités de représentation sont données d'éminentes soirées musicales. Le théâtre de la ville d'eaux offre comme représentations quotidiennes des comédies et des opéras comiques avec le concours d'artistes de premier choix. Les sportifs ont à leur disposition de magnifiques courts de tennis, un emplacement de golf splendidement installé; de plus, des stands de tir et un stade pour le football et les sports athlétiques. Des cinémas de premièr ordre, d'élégantes salles de danse, des variétés et des bars viennent compléter les possibilités d'amusement.

Marienbad est relié par son aérodrome à la ligne d'aviation Amsterdam-Varsovie, Berlin-Vienne, Londres-Paris-Budapest. Les routes des forêts sont munies de marques d'orientation colorées, indiquant le degré de la montée, de sorte que le médecin peut, d'après l'état de la maladie du patient, indiquer aisément ceux des terrains de cure entrant en considération. Les cafés des collines situés à proximité des plus belles parties de forêts offrent le repos convoité.

L'expédition de sel d'eau de cure et d'eau minérale, de pastilles, des eaux- mères, d'extrait

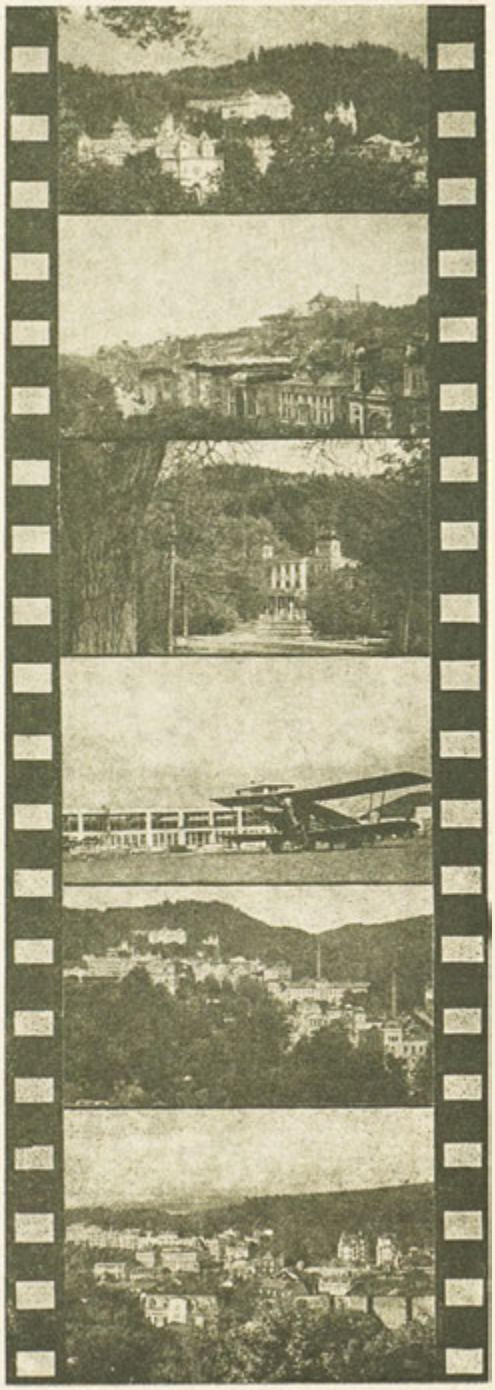

de bourgeon de sapins, savon aux aiguilles de sapins, de boues minérales, a lieu par les soins du bureau d'expédition des eaux minérales, contrôlé par l'Administration officiele des bains de Marienbad. Ce bureau donne également et bien volontiers toutes informations.

Les établissements balnéaires et sanatoires ci-après mentionnés et notamment le Bain central, Neubad, l'hôtel Tepler Haus, la maison de cure „Goldene Kugel", l'Inspection des sources, le bureau d'expédition offrent à des prix modérés le logement et la pension.

Le Bureau d'expédition des eaux minérales envoie ses produits à tous dépôts d'eaux minérales, pharmacies et drogueries.

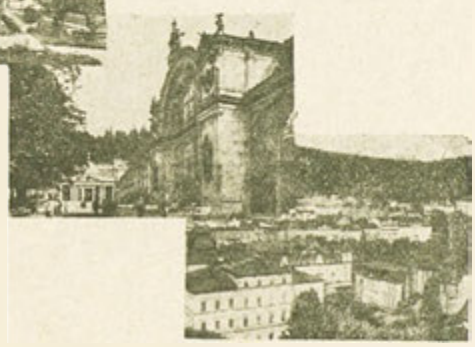

Die Eisenbahnverbindungen Marienbads

Marienbad—Pilsen—Prag W. B.
Marienbad—Eger—Franzensbad.
Marienbad—Karlsbad unt. Bhf.
Marienbad—Eger—(Petschau)—Karlsbad—Reichenberg und zurück.
Marienbad—Hohe Tatra—Rumänien und zurück.
Marienbad—Ungarn und zurück.
Marienbad—Leipzig—Berlin (Dresden—Breslau) und zurück.
Marienbad—Leipzig—Hamburg (Bremen) und zurück
Marienbad—Karlsbad—Bodenbach—Berlin und zurück.
Marienbad—Gera—Kassel—Koln und zurück.
Marienbad—Leipzig—Holland—England und zurück.
Marienbad—Berlin—Nordische Staaten und zurück.
Marienbad—Nürnberg—Stuttgart—Basel—Schweiz und zurück.
Marienbad—Nürnberg—Frankreich—England u. zurück.
Marienbad—Nürnberg—Köln—Belgien—England und zurück.
Marienbad—München—Schweiz—(Italien) und zurück.
Marienbad—Pilsen—Wien F. J. B. und zurück.
Marienbad—Linz—Salzburg—(Villach)—Italien und zurück.
Marienbad—Budweis—Linz — Jugoslawien (Italien) und zurück.

Marienbad

and its mineral springs.

Marienbad is situated 2000 ft. above sea-level in the Northwestern part of Bohemia, in a large valley, open to the South and adorned with beautiful parks, surrounded by wast pine-forests with more than 100 km of well-kept promenades. The subalpine climate is most healthy and it is assisted by the most up-to-date sanitary equipment of the town which has also a perfect supply of water for drinking and for other use. Marienbad has 8500 permanent inhabitants and some 300 hotels and boarding-houses. Far and wide around the spa no industrial establishments may be erected so that the conservation of an absolutely pure air rich in ozone is safeguarded. Even the railway-station lies about half an hour from the centre of the spa with which it is connected by an electric tramway. Marienbad is a main station on the line Prague-Eger (Cheb) and has direct connexion by express trains with the more important capitals of the continent.

Almost all famous personalities of the 19th century favoured Marienbad with their repeated visit and the Golden Book of the town can boast of the very best names. Goethe spent in Marienbad his last „spring of love", here Richard Wagner worked at his immortal creations and originally he even entertained the idea to erect his opera-house at Marienbad. Ludwig Spohr, Anton Bruckner found here refreshment and no less a person than Alexander Humboldt states that Marienbad „represents one of the most lovely spots of the globe".

The healing virtue of the spa greatly in favour with international visitors consists not only in its mineral springs and mineral mud but largely also in the favourable climatic conditions due in their turn to soil conditions and to the woody environments as also to the ideally pure air rich in ozone.

The season is from May 1st to September 30th, but some hotels are open also in winter as in

HOTEL WAGNER, Marienbad

proslulý rodinný dům, garáže v domě. **Telefon č. 2040**	altbekanntes Familienhaus. Garagen im Hause. **Telefon No. 2040**	renommée maison de famille. Garages. **Telefon No. 2040**	Popular old family house. Garages. **Phone 2040**

recent years Marienbad because of the favourable surface-conditions and its sport-equipment can bots of many visitors as a place for winter sports. The annual number of visitors amounts on an average to 30.000, but in 1928 and 1929 it had even 42.000 visitors. The number of tourists (guests staying not more than five days) amounts annually to some 60.000 to 80.000 persons.

The orchestra of 48 musicians plays in the morning and evening in the Kreuzbrunn colonnade, at noon near the Waldquelle. The beautifully decorated assembly-room (Kursaal) is the centre of social, artistic life and of musical and literary entertainment. First-rate symphony and chamber concerts and other artistic performances are given here. Wagner concerts are given in the cafés on the surrounding heights, and in the other assembly- rooms excellent musical evening parties are arranged. The theatre of the spa brings in its daily performances dramas, comedies and operettas, with prominent actors as guests. Those who love sport find beautiful grounds for tennis and golf exemplary laid out, rifle-ranges and the stadiom for foot-ball and light athletics. First-rate cinemas, distinguished dancings, music-halls and bars offer further possibilities of amusement.

By its aerodrome Marienbad is connected to the airplane-lines Amsterdam-Varsovia, Berlin-Vienna, London-Paris-Budapest.

Tre promenades in the woods are marked in colours which indicate the incline so that the physician can easily prescribe according to the state of health of the patients which promenades should be chosen in walking-cures. The cafés on the heights amidst the most beautiful parts of the forests offer the desired recreation.

The export of mineral waters, spring-salt, pastils, mother-lye, pine-needle soap, pine-needle extract, and mud is effected by the Mineral Water Export under the Official Bath Administration of Marienbad. This Administra-

TERESIANUM

LÁZEŇSKÝ DŮM - KURHAUS - MAISON DE CURE - CUR-HOUSE

POD SPRÁVOU ŘEHOLNÍCH SESTER O. S. F.
VON SCHULSCHWESTERN O.S.F. VERWALTET
Sous L'ADMINISTRATION de RÉLIGIEUSES O.S.F.
MANAGED BY THE SCHOOL-SISTERS O. S. F.

Mariánské Lázně
Jägrova třída 74.

Dům zasvěcený sv. Terezii Ježíškově, stojí v klidné poloze ve středu města v blízkosti lázeňských budov, pramenů a lesů. — Nádherná vyhlídka. Hodí se k obývání vysocedůstojnému kleru a katol. obecenstvu. V domácí kapli denně mše svaté. Zdviž. Ceny mírné. Dům vedou Školské sestry O. S. F.

Veškeré dotazy zodpoví představená lázeňského domu

Ein der heil. Theresia vom Kinde Jesu gew. Haus, in ruhiger Lage im Stadtzentrum in der Nähe der Heilquellen, Bäder u. Wälder. Prachtvolle Aussicht. Besonders geeignet für Wohnzwecke des hochehrwürdigen Klerus und des katholischen Publikums. - In der Hauskapelle werden täglich heil. Messen gelesen. Lift. Mässige Preise. Das Haus wird von den Schulschwestern O.S.F. geleitet. Sämtliche Anfragen beantwortet die Vorsteherin des Kurhauses.

Maison sacré à la St. Thérèse de Jésus Christ, située en position tranquille au centre de la ville près des sources curatives, des maisons de bains et forêts. Vue superbe. Convenable surtout comme logement pour le très digne clergé et la public catholique. Tous les jours des messes sont célébrées à la chapelle de la maison. Ascenseur. Prix modérés. La maison est sous l'administration de réligieuses O.S.F. Toutes les informations sont fournies par la directrice.

House consecrated to St. Therese of Jesus Christ, situated in a quiet position in the center, near to the springs, the bath-houses and the woods. Splendid view. Suitable especially as lodging for the very venerable clergy and the Catholic public. There are holy masses celebrated daily in the house-chapel. Elevator. Moderate prices. The house is managed by the School-Sisters O.S.F. Any information is given by the superior of the Cure-house.

tion will be glad to give any information required. The Baths and boarding-houses under this Administration, i. e. Central Bath, New Bath, Tepler Haus (hotel), Goldene Kugel, Spring-Inspectorate, Mineral Water Export building offer board and lodging at reasonable prices.

The Mineral Water Export sends its products to all mineral water merchants, chemists and druggists.

Úšovice

okres Mariánské Lázně - ideální letovisko.

Úšovice leží na železniční trati Mariánské Lázně—Karl. Vary (zastávka Mar. Lázně—město) a táhnou se severozápadním směrem od nejvyššího bodu, od kostela dolů k Mariánským Lázním. Jejich poloha v krásné nížině umožňuje pohodlné procházky a výlety do okolních lesnatých výšin, s kterých jsou báječné vyhlídky na Šumavu.

Čtvrt, táhnoucí se od nádraží k Úšovicům, je úplně zastavena vilami, v nichž lze pohodlně a levně bydleti. Totéž platí o čtvrti, jež se nazývá „Luft" a leží přímo u nádraží. Spojení s Mariánskými Lázněmi obstarává městská elektrická pouliční dráha.

Silnice, vedoucí vilovou čtvrtí „Rosenberg" do parku, ve kterém se nacházejí „Ferdinandova" a „Rudolfova studna", je nejkratším spojením k lázním a ke kolonádě. Vedle „Rosenbergu" je krásné údolí „Potta" s pramenem, t. zv. „Praelatenquelle" a s nádherným smrkovým lesem.

Úšovice mají elektrické osvětlení, dobrou pitnou vodu z vodovodního potrubí, minerální prameny, z nichž některé byly roku 1929 úplně nově upraveny k léčebným účelům, poštu, telegrafní a telefonní úřad a četné, cizineckému ruchu sloužící obchody.

Částečný pohled na Úšovice. — Teilansicht v. Auschowitz. — Vue partielle d'Auschowitz. — Part of Auschowitz.

Značný počet kaváren, restaurací a hostinců vynasnaží se vyhověti požadavkům, kladeným jim cizineckým ruchem. Obyvatelstvo Úšovic dává si všemožně záležeti na tom, aby co nejvíce zpříjemnilo návštěvníkům pobyt.

Nejkrásnější a nejidyličtější částí v Úšovicích je **vilová čtvrt.**

Jsou v ní krásné, hustým lesem obklopené vily, lázeňské domy a pensiony, které jsou vybaveny nejmodernějšími vymoženostmi, jako tekoucí vodou, koupelemi, ústředním topením, světelným signalisačním zařízením, halami, telefonem, výtahy, garážemi atd., a které odpovídají největším nárokům.

Auschowitz

Bezirk Marienbad - der ideale Sommeraufenthalt.

Der Ort Auschowitz liegt an der Marienbad—Karlsbader Bahn (Haltestelle Marienbad Stadt), und erstreckt sich von seinem höchsten Punkte, der Kirche, abfallend in nordwestlicher Richtung gegen die Kurstadt Marienbad und Bahnhof. Er liegt in der Ebene an der herrlichen nach Marienbad sich hinziehenden Berglehne und bietet so Gelegenheit zu schönen Spaziergängen auf ebenen Wegen, ebenso kann man auf leicht zu ersteigenden, bewaldeten Höhen die reine Waldluft mit dem Ausblick auf den Böhmerwald geniessen.

Vilová čtvrť. — Villenviertel. — Le quartier des villas. — The villa-quarter.

Der sich zum Bahnhof Marienbad hinziehende Teil von Auschowitz ist bereits zur Gänze mit Villen verbaut und bietet den Besuchern reichlich Wohngelegenheit in allen Preislagen. Ebenso der Ortsteil „Luft", welcher direkt an den Marienbader Bahnhof anschliesst und mit dem Kurorte Marienbad durch die elektrische Stadtbahn Verbindung hat.

Die über den „Rosenberg„ mit seinen hübschen Villen führende Strasse mündet in den schönen, direkt an das Villenviertel anschliessenden Park, in welchem der Ferdinandsbrunnen und die Rudolfsquelle liegen und durch welche die kürzeste Verbindung zu den Bädern u. der Kolonnade von Marienbad führt. Seitlich vom Rosenberg liegt das herrliche Pottatal mit der Prälatenquelle u. prächtigem Fichtenwald.

Auschowitz besitzt Trinkwasserleitung, elektrische Beleuchtung und Mineralquellen, welche zum Teil im Jahre 1929 vollständig neu gefasst wurden, Post-, Telegrafen- und Telefonamt und alle dem Fremdenverkehre dienenden Geschäfte.

Eine grosse Anzahl Cafés und Restaurants sowie Gasthäuser bemühen sich, allen Anforderungen, die der Fremdenverkehr stellt, gerecht zu werden. Die Egerländer Bevölkerung von Auschowitz, welche als gastfreundlich bekannt ist, gibt sich alle Mühe, den Besuchern den Aufenthalt so angenehm als möglich zu machen.

Den schönsten und idyllisch gelegensten Teil von Auschowitz bildet **das Villenviertel.**

Es ist dies ein vom herrlichen Hochwald umgebener Kranz schöner Villen, Kurhäuser und Pensionen, welche zum grössten Teile den Gästen jeden erwünschten Komfort der Neuzeit, wie: fliessendes Wasser, Privatbäder, Zentralheizung, Lichtsignalanlagen, Hallen, Fahrstuhl, Telephon, Privatgaragen etc. bieten und den verwöhntesten Ansprüchen entsprechen.

Ušovice

district de Marienbad - la villégiature idéale.

Auschowitz est situé sur la ligne du chemin de fer Marienbad—Carlsbad (station „Marienbad Stadt") et s'étend, descendant de son point le plus élevé, l'église, dans la direction nord ouest vers la ville d'eaux de Marienbad et sa gare. Il est situé dans la plaine, le long de la pente de la montagne qui s'étend vers Marienbad, offrant des occasions aux promenades dans la plaine et sur les collines boisées facilement accessibles, où l'on respire l'air pur des forêts et jouit de belles vues sur les montagnes du Böhmerwald.

La partie de Auschowitz qui s'étend vers la gare de Marienbad, est toute couverte de villas et offre aux visiteurs des logements en foule à des prix relatifs; de même le quartier de „Luft" qui se joint directement à la gare de Marienbad et est en communication de tramway avec cette ville d'eaux.

La route conduisant par le „Rosenberg" avec ses jolies villas, aboutit dans le beau parc tout près du quartier des villas, dans lequel se trouvent les sources minérales „Ferdinandsbrunn" et „Rudolfsquelle" et qui forme la communication la plus courte entre Auschowitz et les établissements de bains et la colonnade de Marienbad. A côté du „Rosenberg" est la vallée magnifique „Pottatal" avec la „Source des Prélats" et des forêts de pins splendides.

Auschowitz a un établissement de distribution d'eau potable, l'éclairage à l'électricité, des sources minérales, en partie nouvellement captées en 1929, des bureaux de poste, de télégraphe et de téléphone, et toute sorte de magasins servant le tourisme.

Un grand nombre de cafés et de restaurants s'efforcent de satisfaire toutes les exigences du tourisme. La population égerlandoise d'Auschowitz connue comme hospitalière fait de son mieux pour rendre aux visiteurs leur séjour le plus agréable possible.

Zřídlo sv. Antonína. — Antonius-Brunnen. — La source „Antonius". — „Antonius"-Spring.

La plus belle partie d'Auschowitz et dont la situation est vraiment idyllique, est **le quartier des villas.**

Partie z údolí „Potta". — Partie aus dem Pottatal. —

C'est une guirlande de belles villas, maisons de traitement et pensions, entourées de hautes forêts extraordinaires, lesquelles, sont pour la plupart pourvues de tout le confort moderne: eau courante, bains privés chauffage central, installation de signaux lumineux, foyers, ascenseurs, téléphone, garages privés etc., satisfaisant les prétentions les plus difficiles.

Ušovice

district of Marienbad - the ideal health - resort.

Auschowitz is situated at the railway Marienbad—Carlsbad (station „Marienbad-Stadt"), stretching from its highest point, the church, down into the north-western direction towards the spa Marienbad and its station. It lies in the plain running along the slope till Marienbad and offering opportunities for fine walks, plain and over easily accessible hills, where you may breathe the pure air of the woods and enjoy beautiful views on the mountains of the Böhmerwald.

That part of Auschowitz which extends towards the station of Marienbad, is quite full of villas, offering guests heaps of lodgings at different prices; similarly at the quarter „Luft" directly adjoining to the station of Marienbad and having tram-communication with this spa.

The road guing over the „Rosenberg" with its nice villas, runs into the fine park quite near the villa-quarter, where there are the mineral sources „Ferdinandsbrunn" and „Rudolfsquelle". and which forms the shortest commucation between Auschowitz and the baths and the colonnade of Marienbad. Beside the „Rosenberg" is the wonderful valley „Pottatal" with the „Prelate's Source" and splendid pineforests.

Auschowitz has a drinking-water conduit, electrical light, mineral sources, partly newly

Hostům, kteří se zdržují v Úšovicích, ve vilové čtvrti nebo ve čtvrti „Luft" nejméně 10 dnů, povolují na zpáteční cestě

ČSD. 50% slevy

Tuzemci uplatňují tuto výhodu již v nástupní stanici.

Gäste, welche sich mindestens 10 Tage in Auschowitz, „Luft" oder „Villenviertel" aufhalten, haben für Rückfahrt auf den čsl. Bahnen auf eine **50prozentige**

Fahrpreis - Ermässigung

Anspruch.
Inländer müssen diesen Anspruch schon an der Ausreisestation geltend machen.

Réduction du prix du voyage:

Après un séjour de 10 jours à Auschowitz, à Luft ou au quartier des villas, on a droit à une réduction de 50% sur le prix du voyage de retour sur les chemins de fer tchécoslovaques. Les Tchécoslovaques sont priés de réclamer ce droit déjà à la station du départ.

Reductions of fares:

After a 10 days' stay at Auschowitz, Luft or at the villa-quarter one is entitled to a reduction of 50% of the returnfare on Czechoslovakian railways. Czechoslovakians must claim for this reduction already at the railway-station before setting out.

BLIŽŠÍ INFORMACE
podává obecní úřad Úšovice. Telefon 2026 Mariánské Lázně.

NÄHERE AUSKUNFTE
wollen beim Gemeindeamte in Auschowitz eingeholt werden. — Telephon 2026 Marienbad.

POUR INFORMATIONS
s'adresser à la mairie d'Anschowitz. — Téléphone numéro 2026 Marienbad.

FOR INFORMATIONS
apply to the townhall of Auschowitz. — Telephone 2026 Marienbad.

curbed in 1929, post-, telegraph- and telephone-offices, all kinds of shops serving tourist traffic.

A great number of cafés and restaurants try to comply with all demands of tourist traffic. The Egerland population of Auschowitz, known as hospitable, do their best to make guests their stay as pleasant and comfortable as possible.

The finest part of Auschowitz, the situation of which is really idyllical, is **the villa-quarter.**

It is a garland of fine villas, cure-houses and boarding-houses, surrounded by extraordinary timbre-forests, and provided for the greater part with all modern comfort: running water, private baths, central heating, electric signals, halls, lifts, telephone, private garages etc., such satisfying even extreme expectations.

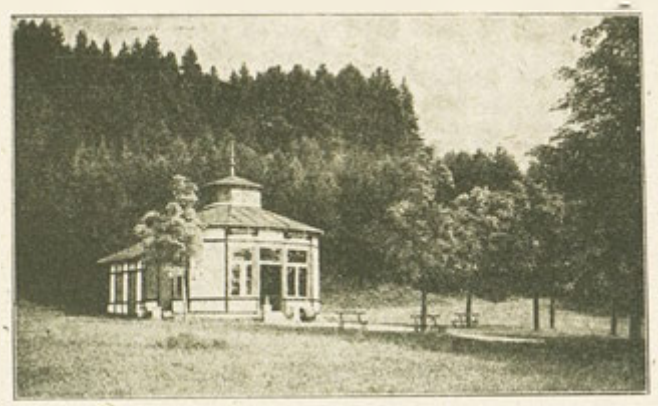

Zřídlo „Prelátů".
„Prälatenquelle".
La source „Prélate."
„Prelate-spring."

Lázně Kynžvart

Lázně Kynžvart leží uprostřed lázeňského trojúhelníku Karlovy Vary, Mariánské Lázně a Františkovy Lázně v nadmořské výšce 723 m na jižním úbočí Císařského Lesa, jsou chráněny proti severním větrům vysokými vrchy, dále jsou rychlíkovou stanicí na trati Praha-Plzeň-Cheb, mají poštu a telegraf a ve všech hotelích a větších vilách, v lázních, jakož i na poštovním úřadě a nádraží je meziměstský automatický telefon. Lázně Kynžvart jsou v bezprostřední blízkosti světových Mariánských Lázní, ke kterým trvá cesta po krásných lesních cestách hodinu a kam skoro každou hodinu jezdí železnice, automobil nebo autobus. Svou nádhernou, chráněnou polohou uprostřed rozkošných jehličnatých a bukových lesů, svým lahodným podnebím, idylickými procházkami na vzduchu prostém kouře a prachu, jakož i prameny k léčbě koupelemi a pitím uznanými předními lékařskými autoritami jako znamenitě léčivé jsou Lázně Kynžvart jako žádné jiné povolány vstoupit do řady lázní, navštěvovaných s oblibou.

Léčivých pramenů je zde jistě dostatek, neb je jich v Lázních Kynžvartě šest. Z těch se ke koupelím užívají čtyři prameny. K pitné léčbě slouží výhradně Viktorův a Richardův pramen.

Pacientům jsou k disposici ocelové a rašelinné lázně, podle povahy jejich nemoci.

Indikace pro léčbu v Lázních Kynžvartě jsou různého druhu. V čele jsou nemoci jsoucí v souvislosti s poruchami v zažívání a s poruchami tvoření krve, zvlášť blednička (chlorosa), chudokrevnost, a to jak primérní, tak sekundérní po těžké chorobě, před přechodnou a těžkou ztrátou krve, v rekonvalescenci, při malarii atd.

Nemoci nervového systému, jež vznikly na chudokrevném podkladě, hysterie, neurasthenie, Basedowova nemoc — v tomto případě je velmi příznivá též vysoká poloha — periferní neuralgie, paraesthesie a parese, nemoci míšní, ženské nemoci, chronické záněty, exsudáty, bělotok, nepravidelné měsíčky atd., tvoří druhou velkou skupinu nemocí, jež se zde dají léčit. Skvělé přírodní uhličité lázně ve spojení s manuelní, lékařem prováděnou gymnastikou jsou prostředky k úspěšnému léčení srdečních chorob, a to jak nervosity, tak slabosti srdce následkem onemocnění srdečního svalstva, ztučnění srdce anebo ne příliš pokročilých vad chlopní. Jako klimatické léčebné místo se Lázně Kynžvart vřele doporučují. Sezona trvá od začátku května do poloviny září. Mimo stálé lázeňské hosty jsou Lázně Kynžvart a starý slavný chrám navštěvovány ještě tisíci turistů.

Po desetidenním pobytu se dostane jako ve všech jiných lázních sleva na jízdném. Čechoslováci si musí na stanici svého bydliště vyžádat potvrzení a předložit je lázeňské správě.

Všechny informace udílí na požádání ochotně městský úřad jako městská léčebná komise.

Bad Königswart.

Bad Konigswart liegt inmitten des Bäderdreieckes Karlsbad, Marienbad, Franzensbad, 723 m ü. d. M., am Südhange des Kaiserwaldes, durch hohe Berglehnen vor Nordwinden geschützt, ist Schnellzugstation der Linie Prag—Pilsen—Eger, besitzt Post, Telegraph und in allen Hotels und grösseren Villen im Kurorte, sowie am Postamt und auf der Bahnstation interurbanes automatisches Telephon. Bad Konigswart grenzt unmittelbar an den Weltkurort Marienbad, der auf herrlichen Waldwegen in einer Gehstunde zu erreichen ist und wohin fast zu jeder Stunde Eisenbahn, Automobil oder Autobus verkehren. Durch seine herrliche, geschützte Lage, von reizenden Nadel- und Buchenwäldern umgeben, sein mildes Klima, seine idyllischen Spaziergänge in rauch- und staubfreier Luft, sowie durch seine von allerersten medizinischen Autoritäten als eminent heilwirkend anerkannten Quellen für Bade- und Trinkkuren, ist das Bad Konigswart wie kein zweites berufen, in die Reihe der gerne besuchten Badekurorte zu treten.

Sehr gross ist der Reichtum an heilkräftigen Quellen, denn Bad Konigswart besitzt sechs solcher Quellen. Von diesen kommen vier für Badekuren in Betracht. Für Trinkkuren dienen ausschliesslich die Viktors- und Richardsquelle.

Den Heilbedürftigen stehen entsprechend ihren Leiden Stahlbäder und die Moorbäder zu Gebote.

Die Indikationen für den Kurgebrauch in Bad Konigswart sind mannigfacher Art. Obenan stehen die Erkrankungen, welche mit einer Storung der Ernährung und Blutbereitung in Verbindung stehen, insbesondere die Bleichsucht (Chlorose), die Anämie, und zwar sowohl die primäre, als auch die sekundäre nach schweren akuten Erkrankungen, vorüberbergehenden schweren Blutverlusten, in der Rekonvaleszenz, bei Malaria usw. Die Erkrankungen des Nervensystems, welche auf anämischer Basis entstanden sind, Hysterie, Neurasthenie, Chorea Basedow — in diesem Falle ist auch die Hohenlage von grossem Vorteil — periphere Neuralgien, Parästhesien und Paresen, Krankheiten des Rückenmarkes, Frauenkrankheiten, chronische Entzündungen, Exsudate, Leukorrhoe, Anomalien der Menstruation usw. bilden eine zweite grosse Gruppe zur Heilung kommender Krankheiten. Die vorzüglichen natürlichen Kohlensäurebäder in Verbindung mit vom Arzte ausgeführter manueller Heilgymnastik sind die Mittel zur erfolgreichen Behandlung der Erkrankungen des Herzens, u. zwar sowohl

PALAST - HOTEL BEER

BAD KÖNIGSWART.

Vedoucí hotel v místě. 50 pokojů. Velké garáže. Vlastní koupaliště. Autobusové spojení s Mariánskými Láznémi.

Führendes Hotel am Platze. 50 Zimmer. Grosse Garagen. Eigenes Strandbad. Autobusverkehr Marienbad.

Hôtel de premier rang dans la ville. 50 chambres. Grands garages. Propre bain avec plage. Autobus ligne Königswart-Marienbad.

Leading hotel in town. 50 rooms. Large garages. Own bathing place with beach. Autobus, line Königswart-Marienbad.

der nervösen Erkrankungen als auch der Herzinsuffizienz infolge von Erkrankungen der Herzmuskeln, Fettherz, oder nicht allzu vorgeschrittenen Klappenfehlern. Als klimatischer Kurort wird Bad Konigswart bestens empfohlen. Die Saison dauert von Anfang Mai bis Mitte September. Ausser den ständigen Kurgästen wird der Kurort Bad Konigswart und der alte berühmte Tempel noch von vielen Tausenden Passanten besucht.

Fahrpreismässigung wie in allen anderen Kurorten, nach einem zehntätigen Aufenthalt. Inländer haben bei der Abfahrtstation des Aufenthaltsortes eine Bestätigung beim Bahnamte zu verlangen und bei der Ausstellung der Kurbestätigung vorzuweisen.

Jede gewünschte Auskunft erteilt bereitwilligst das Bürgermeisteramt als städtische Kurkommission.

La ville d'eaux de

Kynžvart.

Konigswart est situé au centre du triangle formé par les trois villes d'eaux Carlsbad, Marienbad, Franzensbad, à 723 m au-dessus du niveau de la mer, sur le versant méridional de Kaiserwald étant abrité contre les vents du Nord par de hautes pentes montagneuses; c'est la station du train rapide de la ligne Prague-Plzeň-Eger, avec bureau de poste et télégraphe, téléphone interurbain automatique installé à la poste ainsi qu' à la gare. Konigswart confine immédiatement à la ville d'eaux mondiale de Marienbad, qui est accessible en une promenade d'une heure en traversant de magnifiques routes de forêts; en outre, presque toutes les heures, Konigswart est en communication avec Marienbad par train, automobile ou autobus. En raison de son site splendide, bien abrité, entouré de forêts de conifères et de hêtres, offrant d'idylliques promenades dans un air exempt de fumee et de poussière, et grâce à ses sources reconnues par les sommités médicales comme éminemment efficaces pour le traitement par bains ou bien en buvant l'eau de ces sources, Konigswart et appelé, comme nulle autre ville d'eaux à se classer parmi les villes d'eaux visitées avec prédilection.

Sa richesse en sources curatives est très grande, car Konigswart en possède six. Quatre d'entre elles sont indiquées pour le traitement par bains. En ce qui concerne la cure par la boisson des eaux, seules les sources de Victor et de Richard entrent en question.

Des bains d'acier et des bains de boue sont à la disposition des personnes nécessitant un traitement special à l'aide de ces eaux curatives.

Les indications pour l'utilisation de la cure à Konigswart sont différentes. En premier lieu, se placent les maladies en connexion avec un trouble de la nutrition et de la formation du sang, surtout la chlorose, l'anémie, aussi bien

primaire que secondaire consécutive à de graves maladies, des pertes de sang passagères et graves, durant la convalescence, dans les cas de malaria, etc. Les maladies du système nerveux qui sont d'origine anémique, l'hystérie, la neurasthénie, la chorée de Basedow — dans ce cas, une grande altitude est très avantageuse — les névralgies périphériques, les paresthésies et les parèses, les maladies de la moëlle épimière, les maladies des femmes, les inflammations chroniques, les exsudats, la leucorrhée, les anomalies de menstruations etc, constituent un second grand groupe des maladies à traiter. Les

Jubilejní dum Gremia pražského obchodnictva,
LÁZNĚ KYNŽVART u Mariánských Lázní.
„Hotel na výsluní."
Nádherná klimatická krajina. Léčivé prameny.
Levné propagační týdny v květnu a červnu.
Pište o prospekt správě hotelu.

Jubiläumshaus d. Gremiums der Prager Kaufmannschaft,
BAD KÖNIGSWART bei Marienbad.
„Hotel na výsluní".
Prachtvolle klimatische Gegend. Heilquellen.
Billige Propagandawochen in den Monaten Mai und Juni.
Verlangen Sie Prospekte b. der Hotelverwaltung.

Maison de Jubilé du Gremium des négociants de Prague.
LAZNĚ KYNŽVART pres de Mar. Lázně.
„Hotel na výsluní".
Magnifique contrée climatique. Sources curatives.
Prix réduits pendant les mois de mai et juin.
Demandez des informations à l'administration de l'hôtel.

Jubilee-house of the Gremium of the Prague body of merchants,
LAZNĚ KYNŽVART, near Mariánské Lázně.
„Hotel na výsluní".
Gorgeous climatic country. Mineral springs.
Lower rates during the special periods in the months of May and June.
Ask for information at the Hotel-Management.

excellents bain d'acide carbonique naturel en connexion avec la gymnastique manuelle de cure pratiquée par des médecins, sont les moyens employés pour le traitement efficace des maladies du coeur, notamment aussi bien des affections nerveuses que le traitement de l'insuffisance cardiaque consécutive aux maladies des muscles du coeur, adiposité cardiaque ou vices de valvule non par trop avancés. Konigswart est recommandé au mieux comme station climatérique. La saison y dure depuis le commencement de mai jusqu'à la mi-septembre. En dehors des hôtes permanents, Königswart et son temple antique et célèbre sont recherchés par des milliers de voyageurs.

Une réduction sur le prix de parcours est accordée, de même que dans toutes les autres villes d'eaux, après un sejour de dix jours. Les Tchécoslovaques doivent demander de la station de départ de leur résidence une attestation délivrée par l'office ferroviaire, et exhiber cette attestation en se faisant établir un certificat de traitement.

Toutes informations désirées sont fournies avec empressement par l'office de la mairie faisant fonction de commission municipale de cure.

Watering - place

Kynžvart.

The watering-place Konigswart is situated in the midst of the three famous spas: Karlsbad, Marienbad and Franzensbad, 723 meters above sea-level, on the southern slope of the Kaiserwald and is protected by high hills from north-winds. The express trains of the railway-line Prag-Pilsen-Eger stop there. There is a post-office and telegraph station, as well as automatic telephone equipment for long distance calls in all hotels, and larger villas in the spa, as well as at the post-office and the railway-station. The spa Konigswart adjoins the world-famous watering-place Marienbad, which may be reached by an hour's walk on pleasant forest-paths. Trains, motor-cars and busses run there almost at any hour. The watering-place of Konigswart is justified to be counted among the most popular spas, as no other, on account of its splendid protected situation, surrounded by lovely conifer and beech-forests, its mild climate, its idyllic walks in clean air, free from dust and smoke, as well as on account of its healing springs for drinking and bathing cures, which have been recognized by the very best medical authorities.

It is rich in healing springs, of which Königswart has six. Four of these are used for bathing cures. The Viktor and Richard springs are used for drinking cures exclusively.

The sick may use, according to their diseases, either steel or mud baths.

The indications for taking the waters in Königswart are manifold. In the first line are the diseases which are connected with disturbances in nourishing and blood-preparation, especially green-sickness (chlorosis); anaemia, namely primary anaemia, as well as the secondary one, after severe illnesses; great losses of blood; during convalescence; with malaria etc. Illnesses of the nervous system, which have resulted on anaemic basis, such as hysteria; neurasthenia; chorea Basedow — in this last case the high situation of Konstantinsbad is of great advantage — peripheric neuralgia; paraesthesics and Paresis; diseases of the spine; women's diseases; chronical inflammations; exsudates; leukorrhoe; irregularities in menstruation etc., form the second big group of diseases which may be healed in this watering-place. The excellent natural carbonic baths in connection with the manual healing gymnastics executed by the physician, are means for successfully treating diseases of the heart, that is the nervous illnesses, as well as the heart's insufficiency in consequence of diseases of the heart-muscles; a too fat heart; or not too far advanced illnesses of the heart-valve. Spa Königswart may be recommended as climatic watering-place. The season lasts from the beginning of May to the end of September. Königswart is also visited by many thousands of tourists, on account of its famous old temple, besides by those seeking recovery.

Reduction on the fare is granted the same as in all other watering-places after a ten days' stay. Visitors from Czechoslovakia must get a confirmation from the railway station of the spa, for which purpose they have to show the confirmation of their having taken waters.

The mayor's office as Town Board of the Spa gladly gives any kind of information.

Cheb.

Jsou tu dvě důležité příčiny, proč Cheb je městem s oblibou navštěvovaným cizinci: Za prvé výhodná poloha uprostřed západočeského lázeňského trojúhelníku, a za druhé jeho zajímavá historická minulost, o které svědčí mnoho dokumentů, cenných budov a pomníků. Cheb, který pozvolna vzrůstal na úpatí mnohem staršího hradu k svobodnému, říšskému městu, byl od dávného středověku hlavním městem dalekého kraje, jehož název „Egerland" najdeme již v prastarých listinách a který zahrnoval slušnou oblast, patřící dnes k bavorské straně Smrčiny. Po prvé se vyvinul Cheb v době po r. 1147, kdy město a kraj Cheb se stal ma-

jetkem rodu Hohenštaufů. Je to doba (až 1250), kdy se stal skutečným městem, jak z hlediska stavebního, tak i právnického. V téže době byl zvětšen a rozšířen k císařskému paláci také hrad, který se datuje z první polovice 12. století. Od r. 1180—1190 byly vystavěny: Černá věž, dodnes pamětní znamení města, velký palác a spodní část kaple, jejíž stavba byla ukončena pak mezi 1215—1225. Tato kaple je do dnešního dne dobře zachovalá a jest jako jedna z nejcennějších umělecko-historických pomníků v Chebu. Spodní její část je stavěna v románském slohu, na hořejší části však je možno pozorovati vliv slohu gotického.

Jednotlivé historické momenty, které jsou spojeny s téměř 1000 let starými dějinami tohoto města, nelze zde pro jejich množství zaznamenati. Jen o jednom z nich dlužno se zmíniti, protože jeho přičiněním byl Cheb postaven do popředí světových dějin: 25. února 1634 byl usmrcen v jednom domě na náměstí (dnešní Městský dům) císařský generalissimus Albrecht z Valdštejnu, vévoda Frýdlantský, krátce potom, když byla zavražděna skupina důstojníků jemu věrných.

Dnes je Cheb zdatné průmyslové město s více než 30.000 obyvateli. Je sídlem velkého počtu úřadů a škol. Výhodná poloha na uzlišti 6 železničních tratí má vliv nejenom na hospodářský život, nýbrž také na cizinecký ruch, nehledě k tomu, že v bezprostřední blízkosti jsou světoznámé Františkovy Lázně a v dobrém spojení i oboje ostatní světové lázně, Karl. Vary a Mariánské Lázně. Cheb jest přirozeně obchodním i kulturním střediskem tohoto kraje, t. zv. „Egerlandu".

Zdejší krajané tvoří svým nářečím a svými lidovými zvyky zvláštní druh Severobavoráka, lišícího se od sousedních obyvatelů Rudohoří, do Šumaváků na jihu a od obyvatelů severozápadních Čech na východě.

Výraz této velmi úrodné krajiny, přerušené u Falknova mohutnými uhelnými doly, je velice střídavý a obzvlášť typicky pro něj jsou roztomilé, mnohdy velice staré selské statky s barevnými, zátyňkovými štíty a zátyňkové stavby vůbec.

Egerer Ratskeller
gegenüber dem Wallenstein-Haus, bestens geleitet.
Wiener Küche.
Pächter **Josef Komma.**

Radniční sklípek
naproti Valdštejnskému domu. — Výborná správa.
Vídeňská kuchyně.
Nájemce **Josef Komma.**

Cave de l'hôtel de ville
Vis-à-vis de la maison „Valdštejn". — Excellente administration. — Cuisine Viennoise.
Locaire **Josef Komma,**

Town-hall Cellar
opposite to the Valdštejn house, under best management. — Viennese cooking.
Tenant **Josef Komma.**

„Sv. FLORIAN"
Založeno 1867. **v CHEBU.** Založeno 1867.

Vzájemná pojišťovací společnost pro německé okresy a obce.

Tento na zásadách vzájemnosti a humanity vybudovaný ústav přijímá pojištění proti škodám způsobeným ohněm aneb bleskem, výbuchem, jakož i při hašení, bourání a při vyklizování obytných domů, hospodářských stavení a jiných budov, poškození střech, skladišť a zásob plodin veškerého druhu. Taktéž přejímá pojištění proti krádeži způsobené vloupáním, proti povinnému ručení a proti úrazu, za skutečně levné prémiové ceny.

Dotazy zodpovídá kancelář v Chebu, ředitelé okresů, místní výbory a zástupci.

Dr. Ant. Utschick, předseda. **A. Schneider,** ředitel.

„St. FLORIAN"
Gegründet 1867. **in EGER.** Gegründet 1867.

Wechselseitige Versicherungsanstalt für deutsche Bezirke u. Gemeinden.

Diese Anstalt, auf den Grundsätzen der Gegenseitigkeit und Humanität aufgebaut, übernimmt Versicherungen zu anerkannt billigen Prämiensätzen gegen Schäden, welche durch Brand oder Blitzschlag, durch Explosion, sowie durch Löschen, Niederreissen u. Ausräumen von Wohn-, Wirtschafts- und sonstigen Gebäuden, an Fahrnissen, Warenlagern und Fruchtvorräten aller Art verursacht werden, sowie auch den Versicherungsschutz gegen Einbruch-Diebstahl, Haftpflicht und Unfall. Auskünfte erteilen:

Die Kanzlei in Eger, die Bezirksdirektoren, Ortsausschüsse u. Agenten.

Dr. Anton Utschick, Präsident. **A. Schneider,** Direktor.

„St. FLORIAN"
Fondé 1867. **à Cheb (Eger).** Fondé 1867.

Assurance mutuelle pour les districts et les communes allemands

Cet établissement fondé sur les principes de mutualité et d'humanité se charge d'assurances, à primes reconnues comme basses, contre dommages causés par le feu ou la foudre, par des explosions, par l'extinction du feu, la démolition et le déménagement de bâtiments d'habitation, d'exploitation et autres, aux meubles, dépôts de marchandises et provisions de fruits de toute sorte; de même d'assurance contre vol avec effraction, d'assurance-responsabilité et d'assurance contre les accidents.

Pur inform. s'adresser: Au bureau à Eger, aux directeurs des districts, aux comités locaux et aux agents.

Dr. Antoine Utschick, président. **A. Schneider,** directeur.

„St. FLORIAN"
Fonded 1867. **in Cheb (Eger).** Fonded 1867.

Mutual Insurance Establishment for the German districts and communities.

This institution, erected on the principles of mutuality and humanity, accepts insurances at lowest rates against damages caused by fire or stroke of lightning, by explosion, extinguishing, demolishing and removing of dwelling-houses, farm buildings and other buildings inventory warehouses and stocks on fruit of all kinds, insurance, protection against burglary, liability and accidents.

Information given by the Office at Eger, by the district-directors, the Local Board and the agents.

Dr. Anthony Utschick, president. **A. Schneider,** director.

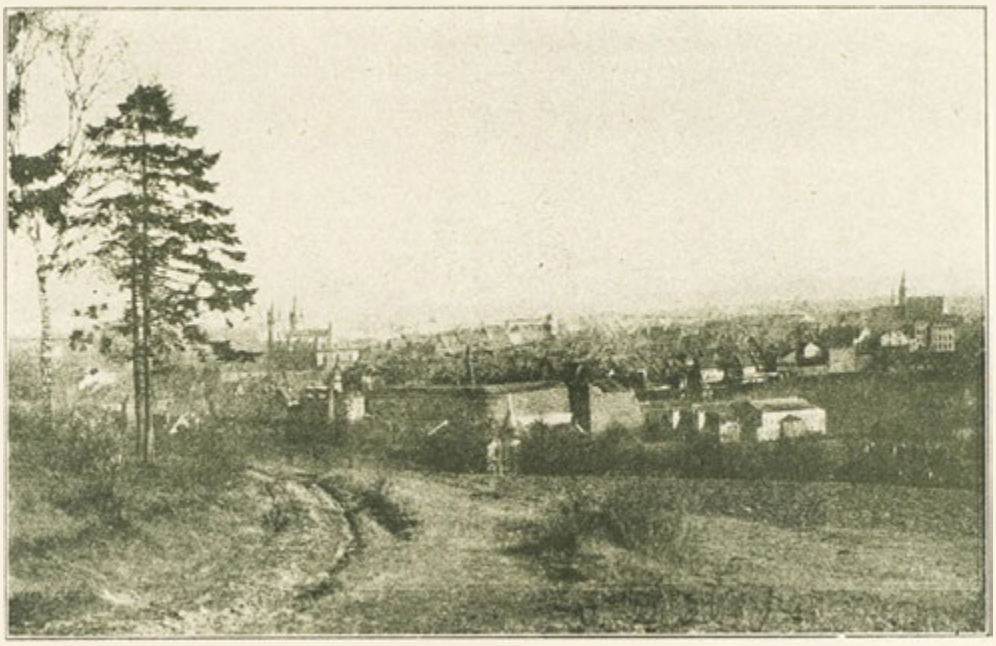

Eger.

Zwei Umstände sind es vor allem, die Eger immer mehr zu einer von Fremden gerne aufgesuchten Stadt machen: einmal die vorteilhafte Lage inmitten des westböhmischen Bäderdreieckes und zum andern die grosse geschichtliche Vergangenheit, aus der noch eine Fülle von Erinnerungen lebendig sind und wertvolle Baulichkeiten und Denkmale sich erhalten haben. Eger, das sich durch allmähliches Wachstum am Fusse einer weit älteren Burg zur freien Reichsstadt entwickelte, war seit dem hohen Mittelalter Hauptstadt eines weiten Landstriches, den man schon recht frühzeit in Urkunden als „Egerland" bezeichnet findet und der beträchtliche Gebiete des heute zur bayrischen Oberpfalz gehörigen Fichtelgebirges mit in sich schloss. In der Zeit nach 1147, als Stadt u. Land Eger an die Hohenstaufen gekommen war, erlebte Eger seinen ersten grossen Aufschwung: es ist in diesen Zeitraum bis etwa 1250 die eigentliche Stadtwerdung — im baulichen Zustand und in der rechtlichen Durchbildung — zu setzen. Ungefähr zur gleichen Zeit wurde auch die aus der ersten Hälfte des 12. Jahrhunderts stammende Burganlage nahezu um das Doppelte vergrössert und zur Kaiserpfalz Eger erweitert, indem um 1180 bis 1190 der schwarze Turm, noch heute ein besonders kennzeichnendes Wahrzeichen der Stadt, und der grosse Palast, sowie der untere Teil der Doppelkapelle erbaut wurde, dem dann im Jahrzehnt von 1215 bis 1225 der obere Teil der Doppelkapelle aufgesetz wurde. Vor allem diese Doppelkapelle, im unteren Teil durchaus romanisch und im oberen Teil mit deutlichen Ansätzen einer frühgotischen Entwicklung, ist heute noch sehr gut erhalten und gilt als eines der wertvollsten kunstgeschichtlichen Denkmale Egers.

Die einzelnen geschichtlichen Ereignisse, die während einer fast tausendjährigen Geschichte die Stadt berührten, können in diesem Zusammenhang auch nicht nur angedeutet werden. Aus der Fülle dieser Geschehnisse sei nur ein bedeutsames Ereignis hervorgehoben, weil da Eger ganz im Vordergrunde des Weltgeschehens gerückt war: am 25. Feber 1634 wurde in einem Bürgerhause am Marktplatz (dem heutigen Stadthaus) der kaiserliche Generalissimus Albrecht von Wallenstein, Herzog von Friedland, ermordet, nachdem kurz zuvor auf der Burg die wenigen seiner noch getreuen Offiziere niedergemetzelt worden waren.

Heute ist Eger eine stattliche, industriell betonte Stadt mit über dreissigtausend Einwohnern, deren Wesenszug noch dadurch be-

Kreuzer's Hotel Esplanade, Cheb - Eger

Majitel A. Kreuzer. — Telef. čís. 203.
Novodobé pohodlí. - Mírné ceny. - Chvalně známá restaurace. - Herny a kavárna.

Propriétaire A. Kreuzer. — Téléf. 203.
Dernier comfort. - Prix modérés. - Restaurant populaire. - Salles à jouer et Café.

Besitzer A. Kreuzer. — Telef. 203.
Modernster Komfort. - Bürgerliche Preise. - Bestbekanntes Restaurant. - Spielzimmer. - Café.

Proprietor A. Kreuzer. — Telephone No. 203.
Modern comfort. - Reasonable rates. - Popular restaurant. - Play-rooms and Café.

stimmt ist, dass hier eine grosse Anzahl von Aemtern und Schulen ihren Sitz haben. Die vorzügliche Verkehrslage am Schnittpunkt von sechs Eisenbahnlinien wirkt sich recht vorteilhaft nicht allein für das wirtschaftliche Leben, sondern auch für den Fremdenverkehr aus, zumal in der unmittelbaren Nähe der Stadt der Weltkurort Franzensbad, und in günstiger Verbindung die beiden anderen Kurstädte von Weltbedeutung, Karlsbad und Marienbad gelegen sind. Eger ist das Handels- und Kulturzentrum des Egerlandes. Der Egerländer bildet einen nach Mundart und Brauchtum eigenartigen nordbayrischen Volksschlag und scheidet sich deutlich vom angrenzenden Menschenschlag des Erzgebirglers, des Böhmerwäldlers im Süden und den Menschen Nordwestbohmens im Osten.

Landschaftlich ist das fruchtbare Bauernland des Egerlandes, das in der Falkenauer Gegend von mächtigen Kohlenlagern unterbrochen ist, sehr abwechslungsreich. Besonders kennzeichnend für das Landschaftsbild sind die meist recht alten Bauernhöfe mit ihren zierlichen bunten Fachwerkgiebeln und überhaupt die Fachwerkbauten des Egerlander Bauernhauses.

Cheb

Ce sont deux causes, qui font les étrangers visiter Cheb de plus en plus: d'abord sa situation avantageuse au milieu du triangle formé par les villes d'eaux de renommée mondiale dans la Bohême occidentale, et puis son passé historique, que rappelle une foule de souvenirs, d'édifices et de monuments. Cheb, qui s'est développé au pied d'un château bien plus ancien en ville libre, était depuis le moyen-âge la capitale d'une vaste contrée, qu'on trouve déjà depuis des siècles dénommée dans les documents comme „Egerland" (pays de Cheb) et qui comprenait de grandes parties du Fichtelgebirge appartenant aujourd'hui à la Bavière. Lorsque après 1147, la ville et la contrée de Cheb étaient échues en partage aux Hohenstaufen, Cheb eut sont premier grand essor, c'est alors — entre 1147 et 1250 — qu'il est devenu ville, de droit et par son étendue. A peu près du même temps le château qui avait été construit au 12ième siècle, fut aussi agrandi et porté au double et devint le palais impérial de Cheb. Entre 1180 et 1190 on avait construit la Tour Noire, encore aujourd'hui une curiosité spéciale de la ville, et le grand Palais de même que la partie inférieure de la chapelle double, puis entre 1215 et 1225 la partie supérieure de la chapelle double. C'est surtout cette chapelle, très bien conservée, en style roman dans sa partie inférieure, et avec des signes distincts du style ogival primaire dans sa partie supérieure, qui est un des monuments d'architecture les plus précieux de Cheb.

Les faits historiques de la ville pendant presqu'un millénaire ne peuvent tous pas même être indiqués ici. Mentionnons de la foule des événements un seul d'importance particulière, parce que alors Cheb était au premier plan de l'histoire universelle. Le 25 février 1634 le général Albert de Wallenstein, duc de Friedland, fut assassiné dans une maison privée de la place publique (aujourd'hui l'hôtel de ville), après qu'on eut massacré peu avant au château le petit reste des officiers qui lui étaient restés fidèles.

Aujourd'hui Cheb est une ville d'industrie importante avec plus de trente mille habitants, distinguée par le grand nombre de bureaux et d'écoles qui y ont leur siège. Sa position excellente au point d'intersection de six lignes de chemins de fer est avantageuse non seulement pour sa vie économique, mais encore pour le tourisme, surtout par le voisinage immédiat de la ville d'eaux de renommée mondiale Franzensbad et par les bonnes communications entre Cheb et les deux autres villes d'eaux célèbres de ce district, Karlovy Vary (Carlsbad) et Marienbad. Cheb est le centre commercial et cultural de la contrée. L'Egerlandais (habitant de la contrée de Cheb) appartient par son dialecte et par ses coutumes éthnographiquement à la nationalité de la Bavière septentrionale et se distingue bien de l'espèce d'hommes voisinante de l'Erzgebirge, du Bohmerwald au sud et des hommes de la Bohême occidentale à l'est.

La contrée des champs fertiles de l'„Egerland", interrompus pres de Falkenau par de grands bassins houillers, est très variée. Une curiosité de la contrée sont les vieux fermes avec leurs gracieux pignons en cloisonnage et en général les bâtisses en cloisonnage des fermes de l'„Egerland".

Cheb.

There are two reasons that make the foreigner more and more visit Cheb: first its convenient situation in the midst of the triangle formed by the world-known spas of Western Bohemia, and then its historical past, of which remind us many memories, buildings and monuments. Cheb, which developed at the foot of a much older castle into a free town, was from the middle-ages the capital of a big country, which had been called „Egerland" in documents of many centuries ago, and which comprised large parts of the Fichtelgebirge that belong now to Bavaria. When after 1147 the town and the country of Cheb fell in the share of the Hohenstaufen, Cheb began to rise, then — between 1147 and 1250 — it became a town by right and by its growth. About the same time the castle, which had been built in the 12th century, was also greatly enlarged and became the imperial palace of Eger. Between 1180 and 1190 was built the Black Tower, till to our days a distinctive mark of the town, and the great Palace, besides the inferior part of the double chapel, then, between 1215 and 1215, the superior part of the double chapel. Just this chapel which is well conserved, in Romanesque style in its lower part, and with distinct marks of early Gothic style in its upper part, is one of the most precious architectural monuments of Cheb.

All the historical events of the town during about 1000 years cannot even be mentioned here. Let us speak about only one — out of the great

Založena 1854. Pupilární jistota.

CHEBSKÁ SPOŘITELNA

V CHEBU.

Pobočky ve Františkových Láznich a ve Vildštejně.

Telefon čis: CHEB 52, FRANTIŠKOVY LÁZNE 126, VILDŠTEJN 14

Účet poštovní spořitelny: CHEB 5838, Františkovy Lázně 51067, VILDŠTEJN 51077

Gegründet 1854. Mündelsicherheit.

EGERER SPARKASSE

IN EGER.

Zweigniederlassungen in Franzensbad und Wildstein.

Fernruf Nr.: EGER 52, FRANZENSBAD 126, WILDSTEIN 14

Postscheck-Konto Nr.: EGER 5838, FRANZENSBAD 51067, WILDSTEIN 51077

Fondée 1854. Sûreté pupillaire.

CAISSE D'ÉPARGNE

à CHEB (EGER).

Succursales à Franzensbad et Wildstein.

Téléph. No.: EGER 52, FRANZENSBAD 126, WILDSTEIN 14

Compte de chèques postaux No.: EGER 5838, FRANZENSBAD 51067, WILDSTEIN 51077

Foundet 1854. Pupillary security.

EGER SAVINGS-BANK

IN CHEB (EGER).

Branches in Franzensbad and Wildstein.

Phones No: EGER 52, FRANZENSBAD 126, WILDSTEIN 14

Postal Savings Cheques No.: EGER 5838, FRANZENSBAD 51067, WILDSTEIN 51077

Výroba všech druhů
papírových dutinek a cívek.

Erzeugung aller Arten von
Papierhülsen
und
Papierspulen

Fabrication de toutes les sortes des
tuyaux de papier
et des
bobinettes de papier.

Manufacturing of all kinds of
paper - tulls
and
paper - spools.

Fliegenfänger — mucholapky — gobe-mouches — fly-flaps

Export nach allen Ländern. — Vývoz do všech zemí. — Exportation a tous les pays — Exportation into all countries.

REINHARDT & COMP., SPOL., EGER-CHEB BÖHMEN. ČECHY.

number that offer to memory — of particular importance, because then Cheb was put in the foreground of universal history. On the 25th of February 1634 General Albert of Wallenstein, Duke of Friedland, was killed in a private house on the market-place (which is now the town-hall), shortly after the little rest of his faithful officers had been slaughtered at the castle.

To-day Cheb is an important town with industrial marks with more than thirty thousand inhabitants, characterised by the great number of offices and schools. Its convenient situation at the intersecting-point of six railways is favourable not only for the economical life of the town, but also for its being much visited by foreigners, especially on account of the neighbourhood of the world-known spa Franzensbad and the good communications between Cheb and the two other famous spas of the district Carlsbad and Marienbad. Cheb is the commercial and cultural centre of the region, the „Egerländer" (inhabitant of the country of Eger) belongs by his dialect and customs ethnographically to the North-Bavarian nationality, and distinguishes himself from the neighbouring race of men of the Erzgebirge, of the Böhmerwald in the south and from the people of western Bohemia in the east.

The region of fertile fields of the „Egerland", interrupted only near Falkenau by big coal-fields, is full of varieties. A distinctive mark of the country are the very old farm-houses with their charming panel-work-gables and in general the buildings in panel-work of the farms in the „Egerland".

Františkovy Lázně.

(Od řed. Adolfa Fischera).

Na podnět a za značného přičinění chebského městského fysika Dr. Bernharda Adlera, bylo založeno r. 1793 lázeňské město — Františkovy Lázně — jako kolonie města Chebu. Za málo víc než jedno století získaly Františkovy Lázně kolikeronásobné jméno, předně jako **„Ženské lázně par excellence"** a „mezinárodní shromaždiště bezdětných žen". Žádné jiné lázně ještě nepřinesly tolik štěstí do bezdětných manželství, ale také žádné jiné lázně nevlastní tak kvalitní,

a co se týče účinku, tak jedinečnou rašelinu železitou, dle které jsou, po přísadě jiných minerál. vod, pojmenovány proslulé Františkovy rašelinové lázně. Skvělý účinek těchto lázní při všech zápalných onemocněních ženských pohlavních orgánů a jejich přímo báječné úspěchy při bezdětnosti, jsou všeobecně známy. Se stejným úspěchem se používají rašelinové lázně, balení a obklady při pakostnici a rheumatických chorobách. Zavedením therapie kysličníkem uhličitým při onemocnění srdečních a krvinek vůbec vstoupily Fr. L. pod vedením proslulých lékařů do nejpřednější řady léčebných lázní pro srdeční choroby. Jako takové jsou se svými 27mi prameny, neobyčejně bohatými kyslič. uhlič., a svou polohou v úplné rovině přímo predestinované.

Staré prameny obsahující Glauberovku ve Fr. L. (solný-, luční pramen a studený gejzír), které mají již dávno nejlepší jméno pro jejich zaručený účinek na dýchací a zaživací orgány, byly obohaceny čtyřmi novými prameny s různě odstupňovaným obsahem Glauberovy soli (hořké soli). Glauberův pramen IV. je dnes nejsilnějším pramenem tohoto druhu v celém světě. Využitkováním těchto pramenů, které se používají s úspěchem proti tvrdošijné zácpě, proti chorobám jater, žluče, proti chronickým chorobám ledvin, haemorhoidám a chorobné tloušťce, mají Fr. L. po 20 let také světové jméno co léčebné lázně pro choroby zažívacích orgánů. Různorodost a jakost těchto léčiv a s ním docilené úspěchy v léčení vysvětlují rychlý vzestup Fr. L., k lázním světového rázu, které si teprve r. 1852 vybojovaly samostatnost a oddělení od města Chebu a které zakoupily r. 1903 všechny prameny, rešelinová ložiska, k lázeňskému provozu sloužící budovy a pozemky, jež byly do té doby majetkem města Chebu nebo vlastnictvím soukromým.

Současně s vybavováním lázeňských zařízení rozšířilo se též město, ve kterém se dnes nacházejí prvotřídní hotely a pensiony, zábavní podniky, přední lázeňský orchestr, divadlo, biograf, pobřežní lázně, zařízení pro všechny druhy sportu, dětská hřiště atd., vedle toho rozsáhlé sady a zahrady s odborně pěstěnými promenádami uvnitř lázeňského okruhu, které vedou k blízkým výletním místům.

Toto malé, krásné městečko se svými rozto milými domky a vilami, mnohými sady a různobarevnými květinovými záhony a pečlivě čistými ulicemi, poskytne se svými prvotřídními léky nemocným uzdravení, klidu potřebným odpočinku a zdravým rozptýlení a zábavu.

Pension Dr. Wolf

- v bezprostřední blizkosti zřídel a lázní. Novodobé zařízení se vším pohodlím. Výborná kuchyně. Majitel: **Zdravotní rada Dr. WOLF.**
- in nächster Nähe der Quellen und Bäder. Modernster Komfort. Ausgezeichnete Küche.-Bes.: **Med. Rat Dr. WOLF.**
- tout près des sources et des bains. Accommodement le plus parfait. Excellente cuisine. Propriétaire: **Dr. WOLF,** Conseiller sanitaire.
- near to the springs and to the baths. Highest modern comfort. Delicious food. Proprietor: Sani ory Councillor **Dr. Wolf** Tel.: 69.

Weltkurort Franzensbad.

(Von Direktor Adolf Fischer).

In wenig mehr als einem Jahrhundert nach seiner, auf Anregung und Betreiben des Egerer Stadtphysikus Dr. Bernhard Adler im Jahre 1793 erfolgten Gründung des Kurortes als eine Kolonie der Stadt Eger hat Franzensbad mehrfachen Weltruf errungen; zunächst als **„Frauenbad par excellence"** und internationaler Sammelpunkt kinderloser Frauen. Kein anderer Kurort hat so viel Glück und Sonnenschein in kinderlose Familien gebracht, kein anderer Kurort verfügt aber auch über das in Qualität und Wirkung einzigartige Eisenmineralmoor, aus welchem unter Zusatz von Mineralwässern die berühmten „Franzensbader Moorbäder" hergestellt werden. Die hervorragende Wirkung dieser Bäder bei allen entzündlichen Erkrankungen der weiblichen Sexualorgane und ihre ans Wundebare grenzenden Erfolge bei Kinderlosigkeit sind allgemein bekannt. Gleich erfolgreich werden Moorbäder, Moorpackungen und Moorumschläge bei **gichtischen und rheumatischen Leiden** angewendet. Mit der Einführung der Kohlensäuretherapie bei Erkrankungen der Herz und Blutgefässe trat Franzensbad unter der Führung berühmter Kliniker in die vorderste Reihe der **Herzheilbäder.** Als solches ist es durch seine 27 an natürlicher Kohlensäure überaus reichen Mineralquellen und seine vollkommen ebene Lage geradezu prädestiniert.

Die alten Franzensbader Glaubersalzquellen (Salz-, Wiesenquelle und kalter Sprudel), die wegen ihrer mildlosenden Wirkung auf die Atmungs- und Verdauungsorgane schon lange im besten Ruf standen, sind durch die Er

bohrung von 4 neuen Quellen mit verschieden abgestuftem stärkerem Glaubersalzgehalt vermehrt worden. Die heutige Glauberquelle IV ist die stärkste der derzeit in der ganzen Welt bekannten Glaubersalzquellen. Mit der Erschliessung dieser Quellen, welche bei hartnäckiger Stuhlverstopfung, Leber-, und Gallenleiden, chronischen Nierenleiden, Hämorrhoiden und Fettsucht mit Erfolg angewendet werden, geniesst Franzensbad seit 2 Jahrzenten auch Weltruf **als Heilstätte für Stoffwechselkrankheiten.** Die Mannigfaltigkeit und die Güte dieser Heilmittel und die damit erzielten Heilerfolge erklären den raschen Aufstieg Franzensbads zum Weltkurort, der sich erst im Jahre 1852 seine Loslösung von Eger und damit die Selbstständigkeit erkämpfte und 1903 alle bis zu diesem Zeitpunkte im Besitz Egers oder im Privatbesitz gewesenen Quellen, Moorlager und dem Badebetriebe dienenden Gebäude und Grundstücke ankaufte. Hand in Hand mit der darnach vorgenommenen Ausgestaltung der kurörtlichen Einrichtungen ging die bauliche Entwicklung der Stadt, die heute über erstklassige Hotels und Kurpensionen, Vergnügungsetablissements, ein vorzügliches Kurorchester, Theater, Kino, Strandbad, Einrichtungen für alle Arten Sport, Kinderspielplätze usw., daneben auch über ausgedehnte Park- u. Gartenanlagen mit gutgepflegten Promenadewegen im Kurbereiche und zu schönen, nahen Ausflugsorten verfügt. So bietet die kleine Biedermeierstadt mit ihren schmucken Häusern und Villen, den zahlreichen Grünanlagen, vielfarbigen Blumenbeeten und den peinlich rein gehaltenen Strassen den Kranken Genesung durch ihre vorzuglichen Heilmittel, den Ruhebedurftigen Erholung, den Gesunden Zerstreuung und Vergnügen.

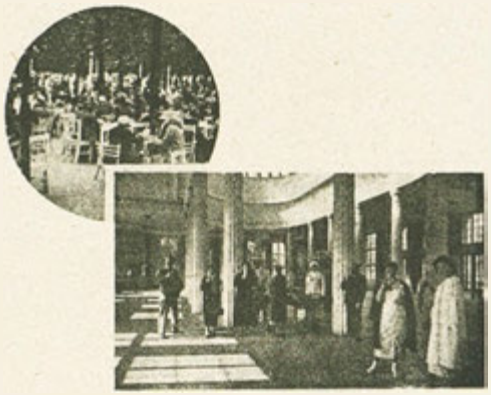

Františkovy Lázně.

Ville d'Eaux de Renommée Mondiale.

Dir. Adolphe Fischer.

Un peu plus d'un siècle après sa fondation comme colonie de la ville de Cheb, proposée

Hotel Post

Prvotřídní dům, novodobé zařízení se vším pohodlím, výborná restaurace, vlastní hudební sbor, bar, garáže. Telef. 34.

Majitel: **MAX WOLF.**

Haus ersten Ranges, modernster Komfort Erstklassiges Restaurant. Eigene Hauskapelle, Bar, Autogarage (Boxes). Tel. No 34.

Besitzer: **MAX WOLF.**

Maison de premier ordre, accommodement le plus moderne, restaurant excellent, propre musique, bar, garages (boxes). Tel. No. 34.

Propriétaire: **MAX WOLF.**

First class house, highest modern comfort, superior restaurant, own music band, bar, garages (boxes). Phone No. 34.

Proprietor: **MAX WOLF.**

HOYER'S HOTEL
Belvedere-Bellevue
FRANZENSBAD

Prvotřídní! Vlastní rozsáhlé sady! Nejpříznivější pro léčení! Denně odpolední čaj a večerní koncerty! Vojenská hudba! Bridge, garáže (boxes). Telefon číslo 6.

Führend am Platze! Eigene grosse Parks! Günstigst für den Kurgebrauch! Täglich Tanztee und Souper-Konzerte! Militär-Konzerte! Bridge - Cercle. Garagen (Boxes). - Telefon No. 6.

Premier sur la place! Propres vastes parcs! Au plus favorable pour l'emploi de la cure! Tous les jours danse pendant l'après-midi, concerts de souper! Concerts de l'orchestre militaire! Bridge cercles. Garages (boxes). - Tél. No. 6.

The first on place! Own vast parks! Most favorable for the use of the baths! Daily five o'clock dancing and supper concerts! Bridge-circles. Garages (boxes). Phone No. 6.

en 1793 par le docteur Bernhard Adler, médicin préposé au service sanitaire de la ville, la ville d'eaux Franzensbad a atteint une renommée mondiale sous plusieurs rapports. D'abord comme **station balnéaire pour les maladies des femmes par excellence** et rendezvous international des femmes stériles. Aucune autre ville d'eau n'a porté tant de bonheur et de sérénité dans les familles jusqu' alors sans enfants, mais aucune autre ville d'eau ne dispose de cette boue ferrugineuse unique en qualité et en effet, dont on fait les célèbres„bains de boue de Franzensbad" en y ajoutant encore des eaux minérales. L'effet extraordinaire de ces bains sur toutes les inflammations des organes sexuels des femmes et leur succés miraculeux en cas de stérilité sont partout connus. Avec le même succès on applique des bains de boue, des compresses de boue aux **maladies goutteuses et rheumatiques.** Avec l'introduction de la thérapie des maladies cardiaques et du système vasculaire avec l'acide carbonique. Franzensbad sous la direction de

Kurhotel - Pension »HYGIEA«

AM MORGENZEILPARK.

Jižní strana. Celný, klidný dům se 70 pokoji moderně zařízenými. Výborná kuchyně i veškerá dietní strava. Rozsáhlé vlastní sady, zcela osamocená louka na slunění a odpočinek, ceny poměrům přiměřené. Též paušální léčení a jednot. soukr. dohody. Garáže. Tel. 43.

Südlage. Ruhiges vornehmes Haus. 70 Zimmer. Moderner Komfort, anerkannt gute Küche (auch jede Diätkost), ausgedehnte eigene Parkanlagen, Sonnen-Liege-Wiesen völlig ungestört, zeitgemässe Preise. Pauschalkuren. Privatarrangements. Garagen. TELEFON NUMMER 43.

Situation méridionale. Maison exclusive et calme. 70 chambres avec tout le confort moderne. Cuisine exquise (aussi diététigue), vastes propres parcs, prés entierement tranquilles pour s'exposer au soleil et pour le repos. Prix convenables. Traitements à forfait. Aussi des arrangements particuliers. Garages. Tél. 43.

Situated towards South Qiet distinguished house with 70 rooms. Modern comfort, delicious food (also diet-cooking), vast own parks, undisturbed meadows, proper for exposing to the sun, to air and for treatments by lying up, reasonable prices. Also individual special arrangements. Garages. Telephone No. 43.

Kurhaus Westminster.

Moderní pohodlí, tekoucí teplá a studená voda. Vlastní zahrada, terasa k slunění, zdvíž, telefon, ústřední topení, slunce po celý den, výborná kuchyně, ceny přiměřené poměrům.

Moderner Komfort, fliessendes Heiss- und Kaltwasser. Eigener Garten, Sonnenterrasse, Lift, Telefon, Zentralheizung, ganztägig Sonne, erstklassige Küche, zeitgemässe Preise.

Accomodement moderne, eau chaude et froide. Propre jardin, terrasse pour s'exposer au soleil, ascenseur, telefone, chauffage centrale, soleil pendant toute la journée, cuisine exquise, prix convenables.

Modern comfort, running cold and warm water. Own garden, sun-terrace, elevator, phone, central steam-heating, sunshine all day, first class cooking, reasonable prices.

Pobočka Františkovy Lázně chebské spořitelny.

Telefon čís. 126. Účet poštovní spořitelny číslo 51067. Provádí veškeré odborné transakce. - Proplácení akreditivů a cestovních šeků, směnárenské obchody.

Zweigniederlassung Franzensbad der Egerer Sparkasse.

Fernruf No. 126. Postscheck-Konto No. 51067. - Durchführung aller sparkassenmässigen Geschäfte. - Auszahlung von Akkreditivs und Reiseschecks, Valutenhandel.

Succursale Franzensbad de la Caisse d'Epargne de la ville d'Eger.

Téléf. No. 126. Compte de chèques postaux. 51067. Exécution de toutes les affaires de Caisse d'Epargne. Remboursement des lettres d'accrédi ive et des chèques de voyage, échange.

Branch-office FRANZENSBAD of the EGER SAVINGS - BANK.

Phone No. 126. Postal savings cheques No. 51067. We take care of any Saving bank-transaction as payments'on accreditives, travellers' cheques, exchange-business.

cliniciens célèbres prit le premier rang parmi les stations cardiaques, car il possède 27 sources minérales extrêment riches en acide carbonique et des promenades completement unies.

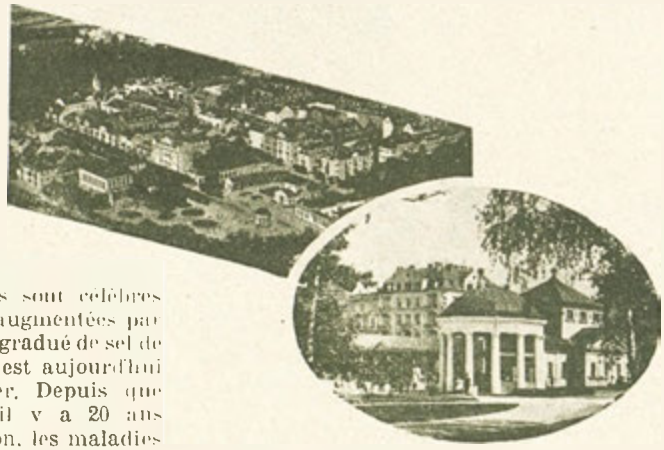

Les vieilles sources au sel de Glauber (Salzquelle«, »Wiesenquelle« et »Kalter Sprudel«) qui remédient aux affections de l'appareil respiratoir et des organes digestifs sont célèbres depuis longtemps. Elles ont été augmentées par 4 nouvelles sources avec contenu gradué de sel de Glauber. La source Glauber IV est aujourd'hui la plus forte du monde entier. Depuis que ces sources ont été employées il y a 20 ans avec succés contre la constipation, les maladies du foie et de la bile, les maladies chroniques des reins, les hémorroïdes et l'obésité, Franzensbad jouit d'une réputation universelle comme station thérapeutique pour les maladies de l'assimilation. La varieté et la bonté de ces remèdes et leurs succès curatifs explique le changement rapide de Franzensbad en station balnéaire de réputation universelle, qui n'obtint qu'en 1852 sa séparation de Cheb et par la son indépendance, et acheta en 1903 toutes les sources, les terrains marécageux et les édifices et terrains employés pour le traitement, jusqu' alors en possession de Cheb ou de personnes privées. Alors, en même temps que ses établissements

FRANZENSBAD

Drei Lilien

Láz. pension, čelný osvědčený dům s novodobým zařízením, naproti lázním.

Majitel: E. Loimann.

Kurpension DREI LILIEN, das gute vornehme Haus, moderner Komfort, gegenüber dem Bad.

Besitzer: E. Loimann.

Pension de bains, maison superieure, accommodement le plus moderne, vis-à-vis des Bains.

Propriétaire: E. Loimann.

Spa-boarding-house, the good distinguished house, highest modern comfort, opposite to the Bath.

Proprietor: E. Loimann.

Cestovní kancelář, jízdy autocarem

Majitel ST. KREUZER, Frant. Lázně.

Telefon čís. 115.

Polo- a celodenní zájezdy do Mariánských Lázní, Karlových Varů, Lázní Elster, do lázeňského trojúhelníku atd. Průvodci cizinců jsou kdykoli k disposici. Paušální cesty autocarem v tuzemsku i do ciziny.

Reisebüro, Autocarfahrten

Inhaber ST. KREUZER, Franzensbad.

Telephon 115.

Tages- u. Halbtagsausflüge nach Marienbad, Karlsbad, Bad Elster, in das Bäderdreieck etc. Auf Wunsch Führerbeistellung. — Pauschalreisen im Autocar im Inland und ins Ausland.

Travel-Office, Autocar-drives

Proprietor ST. KREUZER, Franzensbad,

Telephone No. 115.

All day and half-day trips to Marienbad, Carlsbad, Bad Elster, the Spa-triangle etc. Guides are available et any time. — Forfeit-journeys by autocar within Czechoslovakia and into foreign countries.

de traitement, la ville elle-même se développa. Elle dispose aujourd'hui d'hôtels et de pensions de premier ordre, de divertissements, d'un excellent orchestre, d'un théâtre, de cinémas, d'une plage, de possibilités de différents sports, jeux d'enfants etc, Outre cela il y a de vastes parcs et jardins avec de belles promenades bien tenues dans la ville même ou conduisant à de beaux buts d'excursion pas trop éloignés.

Ainsi la petite ville en style »Biedermeier« avec ses jolies maisons et villas, ses nombreux parcs, ses fleurs multicolores et ses rues extrêmement propres offre aux malades leur guérison par ses remèdes excellentes, à ceux qui ont besoin de repos la récréation, et aux bienportants des divertissements et des plaisirs.

Františkovy Lázně,

a World-known Spa.

Dir. Adolphe Fischer.

Little more than a century after its foundation as a colony of the town of Cheb, proposed in 1793 by Doctor Bernhard Adler, medicinal officer of the town, the spa Franzensbad has attained world-fame in different respects. First as an **excellent spa for women's diseases** and international meeting-place of childless women. No

Kurhaus
»Stadt Rom«
Franzensbad
Morgenzeile.

40 pokojů, nejlepší poloha, výborná kuchyně, veškeré pohodlí, zahrada.
Majitel: Dr. med. Jan Heller.

40 Zimmer, beste Lage, vorzügliche Küche, jeder Komfort, Garten.
Besitzer: Dr. Med. Johann Heller.

40 chambres, la meilleure situation, cuisine exquise, accommodement moderne, jardin.
Propriétaire: Dr. Med. Jean Heller.

40 rooms, best situation, delicious cooking, any modern comfort, garden.
Proprietor: Med. Dr. John Heller.

other health-resort has brought so much happiness and sunshine into families that had been childless up to that time, neither is there any other health-resort that disposes of such a ferruginous bog with its unique quality and effect, of which the celebrated „Franzensbad mud-baths" are made by adding some more mineral waters. The extraordinary effect of these baths on all inflammatory diseases of the female sexual organs and their miraculous succes in cases of childlessness are universally known. With the same succes mud-baths, mud-packings, mud-cataplasms are applied against **rheumatic and arthritical diseases.** When the treatment of heart- and vascular diseases with carbonic acid was introduced, Franzensbad under the direction of celebrated physicians, has taken the first place among the spas for **heart-diseases,** disposing of mineral sources extremely rich in carbonic acid, and of even walks.

The old Glauber's salt sources („Salzquelle", „Wiesenquelle" and „Kalter Sprudel") which relieve affections of the respiratory and digestive organs, have been celebrated since a long time. They were multiplied by 4 new sources with graduated proportion of Glauber's salt. To day the Glauber's salt source IV is the strongest of all kown in the world. From the time when, twenty years ago, these sources were succesfully used for the treatment of constipation, hepatic diseases and bilious complaints, chronical diseases of the kidneys, haemorrhoids and obesity, Franzensbad has enjoyed world fame as **health-resort for diseases of assimilation.** The va

Kurhotel Biedermeier und Pension Krämling

Skvělá poloha v bezprostřední blízkosti lázeňského parku. Otevřeno po celý rok. Velká slunná zahrada částečně stinná, vhodná pro sluneční a vzduchové lázně a pro léčení odpočinkem. Novodobé zařízení. Tekoucí voda, ústřední vytápění, koupel, telefon číslo 138. Plná pense od Kč 40·- výše.

Herrlich gelegen in nächster Nähe des Kurparkes. Ganzjährig geöffnet. Grosser sonniger, teils schattiger Garten f. Luft- und Sonnenbäder und Liegekuren. Modern eingerichtet, fliessendes Wasser, Zentralheizung, Bad, Telefon 138. Volle Pension von Kč 40·- aufwärts.

Situation splendide, tout près du parc de bains. Ouvert pendant toute l'année. Grand jardin avec beaucoup de soleil et en partie ombreux apte à la cure de repos- et aux bains d'air et de soleil. Accommodement moderne, eau chaude et froide, chauff. central, bain, tél. 138. La penston complète à partir de Kč 40·-.

Splendid situation quite near to the Spa-park. Open all year round. Large sunny garden, partly shadowy, fit for sun- and air-baths. Furnished with modern comfort, running water, central heating, bath, telephone No. 138. Full board from Kč 40·-.

KURHAUS »SANSSOUCI« FRANZENSBAD

Klidná poloha, blíže lázní a zřídel, katol. dům, kaple s 5 oltáři, nejlepší pohodlí, jídelna, výborná kuchyně (též dietní.) Velká zahrada, ceny přiměřené poměrům. TELEFON ČÍSLO 101.

Ruhige Lage, in nächster Nähe der Bäder und Quellen, kathol. Haus, Kapelle mit 5 Altären, moderner Komfort, Speisesaal, vorzügliche Küche. (auch Diätkost); grosser Garten. Zeitgemässe Preise. TELEFON No. 101.

Situation tranquille, tout près des bains et des sources, maison catholique, chapelle avec cinq autels Accommodement moderne. Salle à diner, cuisine exquise, (aussi diététique) Grand jardin. Prix convenables. TEL. No. 101.

Quiet situation, next neighbourhood of the Baths and the Springs. Catholic house, chapel with five altars. Highest comfort. Dining-room, delicious food (also diet-cooking). Wide garden. Reasonable prices. PHONE No. 101.

Navštivte Františkovy Lázně!

Besuchet Franzensbad!

Visitez Franzensbad!

Pay a visit to Franzensbad!

riety and good quality of these remedies and their curative success explain the rapid change of Franzensbad into a world-known spa, after having - not before 1852 - separated from Cheb and become independent, and bought — in 1903 — all sources, marshy grounds and the buildings and grounds used for treatment, which had been till then in the possession of Cheb or private property. Then at the same time as its establishments for medical treatment, the town itself grew and developed. It disposes now of first-class hotels and boarding-houses, places of amusement, an excellent orchestra, a theatre, picture-houses, bathes with sands, opportunities for different sports, a place for children's games. Besides there are big parks and gardens with fine walks in the town itself and leading to near excursion-places.

So the little „Biedermeyer"-town with its nice houses and villas, its numerous parks, many-coloured flower-beds and its well-cleaned streets, offers to ill people restoration to health by excellent remedies, to those who need rest, recovery, and to healthy people amusements and pleasures.

Schönbach.

Město Schönbach v politickém okresu Cheb, na jižním svahu západočeské části Krušných hor, 534 m nad hlad. m., vzdálené hodinu od saských hranic, v blízkosti světových lázní Karlovy Vary, Mariánské Lázně a Františkovy Lázně, konečná stanice místní dráhy Tršnice — Schönbach (s dobrým spojením na Prahu nebo Plzeň přes Cheb), je střediskem západočeského průmyslu strunových nástrojů. Žádnému jinému místu na světě nevtiskl tento průmysl takový ráz jako právě městu Schönbachu a je proto také nazýváno „českou Cremonou". Z celkového počtu obyvatelstva 5000 se dobré dvě třetiny zabývají výhradně výrobou hudebních nástrojů, hlavně nástrojů smyčcových a jejich součástí, jakož i strun. Výkonnost tohoto průmyslu byla značně zvýšena činností r. 1873 zřízené státní odborné školy pro výrobu hudebních nástrojů. Vyrábějí se však i plechové a dřevěné foukací nástroje a na základě dělby práce, prováděné do podrobností, účastní se výroby i ženy a děti. Vedle několika velkých podniků převládá výroba domácká. Hlavním pramenem obživy v Schönbachu a okolí je tento průmysl, jenž však světovou hospodářskou krisí silně utrpěl a potřebuje nutně podpory.

Pokud jde o druh práce, rozeznáváme řezbáře a kližiče spodků a svršků, řezače luhů, výrobce tepen, výrobce krabic a těles, řezače krků, výrobce hmatníků a držadel strun, soustružníky kolíků, výrobce kobylek, výrobce houslí, violoncel, bas a leštiče. Specialisace při výrobě citer, kytar, mandolin, louten a podobných nástrojů, nezachází již tak daleko. Dřevo potřebné ku zpracování hudebních nástrojů přichází většinou ze Šumavy a z Karpat v kmenech a obchodníci dřevem a pily je řezají a upravují k potřebě. V normálních dobách činila roční spotřeba dříví asi 300 vagonů. Jiné druhy dřev jako ebenové, zimostrázové, růžové, brasilské, fernambucké a mahagonové, jehož se používá k výrobě smyčců, pouzder a dřevěných foukacích nástrojů, se objednávají ze zámoří. V důsledku technického pokroku se dnes k výrobě hudebních nástrojů namnoze používá malých specielních strojů — i struhaček — jež se poháněji elektromotory. Při výrobě ladítek, dusítek atd. se používá výhradně speciálních strojů.

Schönbašské výrobky se exportují do všech světadílů. Za účelem představy o množství vyrobených nástrojů a součástí budiž uvedeno, že hodnota schönbašského průmyslu v roce 1920 byla odhadnuta na nejméně 30 milionů Kč.

Schönbach.

Die Stadt Schönbach im politischen Bezirke Eger, am südlichen Abhang des westböhmischen Teiles des Erzgebirges, 534 m ü. d. M. gelegen, knapp eine Stunde von der sächsischen Grenze entfernt, in der Nähe der Weltkurorte Karlsbad, Marienbad und Franzensbad, Endstation der Lokalbahn Tirschnitz-Schönbach (mit guten Verbindungen nach Prag oder Pilsen über Eger), ist der Mittelpunkt der westböhmischen Saiteninstrumenten-Industrie. Kein Ort der Welt trägt so stark ausgeprägt den Charakter dieser Industrie wie gerade Schönbach, daher auch der Name: „Böhmisches Cremona". Von den etwa 5000 Einwohnern der

Zámek. — Das Schloss. — Le château. — The castle.

Karl Höfner, Schönbach bei Eger

Fabrikation und Export von Violinen in allen Ausführungen, Celli, Bässe, Guitarren, Mandolinen, Bestandteile.

Výroba a vývoz housli veškerého provedení. Čela, basy, kytary, mandolíny, součástky.

Fabrication et exportation de violons en tous les genres. Violoncelles, contrabasses, guitarres, mandolines, accessoires.

Manufacturing and export of all kinds of violins. Violoncellos, contrabasses, guitarres, mandolins, accessoiries.

Stadt beschäftigen sich gute zwei Drittel ausschliesslich mit der Herstellung von Musikinstrumenten, in der Hauptsache von Streichinstrumenten und deren Bestandteilen, sowie Saiten. Die seit dem Jahre 1873 bestehende Staatsfachschule für Musikinstrumentenerzeugung hat durch ihre Tätigkeit die Leistungsfähigkeit dieser Industrie auf ein bedeutendes Niveau gehoben. Es werden aber auch Blechblas- u. Holzblasinstrumente erzeugt u. durch die bis ins Kleinste durchgeführte Arbeitsteilung sind seit jeher Frau u. Kind in den Arbeitsprozess einbezogen. Neben einigen Grossbetrieben herrscht vorwiegend Heimarbeiterbetrieb. Schönbach u. die ganze Umgebung lebt im Haupterwerb von dieser Industrie, die durch das Einsetzen der Weltwirtschaftskrise allerdings stark in Mitleidenschaft gezogen wurde und dringend einer Forderung und Unterstützung bedarf.

Was die Art der Arbeit anbelangt, so gibt es Boden- und Deckenschnitzer und -leimer, Zargenschneider, Adernmacher, Schachtel- und Korpusmacher, Halsschnitzer, Griffbrett- und Saitenhaltermacher, Wirbeldrechsler, Stegmacher, Geigen-, Cello-, Bassmacher und Polierer. Weniger weit geht die Spezialisierung bei der Erzeugung von Zithern, Guitarren, Mandolinen, Lauten und ähnlichen Instrumenten. Das zur Verarbeitung gelangende Tonholz kommt vorwiegend aus dem Böhmerwalde und den Karpathen in Stämmen und wird von den Holzhändlern und Sägewerken zum Gebrauche geschnitten und hergerichtet. Der Jahresbedarf an Tonholz betrug in normalen Zeiten cca 300 Waggons. Andere Holzarten, wie Ebenholz, Buchsbaum, Rosenholz, Schlangenholz, Brasil-Fernambuk- und Mahagoniholz, das für die Bogen-, Etui- und Holzblasinstrumentenerzeugung in Verwendung kommt, wird aus Uebersee bezogen. Den technischen Fortschritten angepasst, stehen heute für die Musikinstrumentenerzeugung vielfach kleine Spezialmaschinen — auch Frasmaschinen — in Verwendung, die durch Elektromotore angetrieben werden. Zur Erzeugung von Stimmpfeifen, Dämpfern u. dgl. kommen ausschliesslich Spezialmaschinen in Betracht.

Der Export der Schönbacher Erzeugnisse erstreckt sich auf alle Weltteile. Zur Charakterisierung der Mengen der erzeugten Instrumente und Bestandteile sei noch erwähnt, dass der Wert der Schönbacher Industrie im Jahre 1920 auf 30 Millionen Kč veranschlagt wurde.

Schönbach.

La ville de Schönbach est située à une altitude de 534 m dans le district de Cheb, sur la pente méridionale de la partie de l'Erzgebirge qui se trouve dans la Bohême de l'ouest, à peine à une lieue de la frontière de la Saxe, près des stations balnéaires de renommée mondiale Karlovy Vary, Mariánské Lázně et Františkovy Lázně, terminus du chemin de fer local Tirschnitz-Schönbach (avec de bonnes communications à Prague ou à Plzeň par Cheb), est le centre de l'industrie d'instruments à cordes dans la Bohême occidentale. Aucun endroit du monde n'a le caractère de cette industrie si prononcé que Schönbach, voilà pourquoi on l'appelle la »Crémone de Bohême«. Deux tiers de ses 5000 habitants s'occupent exclusivement de la fabrication d'instruments de musique, surtout d'instruments à cordes et de leurs parties et des cordes. L'école spéciale d'Etat pour la production d'instruments de musique, fondée en 1873 a fait progresser de beaucoup la productivité de cette industrie par son activité. On produit aussi des instru-

ments à vent en cuivre et en bois. Une division minutieuse du travail permet à chaque femme et à chaque enfant de prendre part à cette industrie. A coté de quelques fabrications en gros on travaille surtout chez soi. Schönbach et ses environs s'entretiennent par cette industrie qui, il est vrai, a subi les suites fâcheuses de la crise économique mondiale et a besoin d'être supportée et favorisée.

Quant au caractère du travail, il y a de spécialistes pour chaque petit détail des instruments, touches de violons, chevalets, manches etc., etc. La production de cithares, de guitarres, de mandolines, de luths n'est pas tant spécialisée. Le bois de résonnance employé dans cette production provient surtout du „Böhmerwald" (Šumava) et des Carpathes en forme de troncs, qui sont coupés et préparés à l'usage par les scieries et les marchands de bois. La quantité de ce bois exigée était de 300 wagons pour une année normale. D'autres sortes de bois, telles qu ébène, buis, rosier, acajou et autres dont on a besoin pour la fabrication d'archets, d'étuis, d'instruments à vent en bois, sont importées d'outremer. Selon le progrès technique on emploie à présent aussi des machines spéciales pour la fabrication des instruments de musique, aussi des machines à fraiser, mises en mouvement par des moteurs électriques. Pour la production de flûtes à accorder, de sourdines on se sert exclusivement de machines.

L'exportation des produits de Schönbach s'étend sur toutes les parties du monde. Pour donner une idée claire de la quantité d'instruments produits, mentionnons encore que la valeur de l'industrie de Schönbach en 1920 a été estimée au moins 30 millions de Kč.

Schönbach.

The town of Schönbach situated 534 m above sea-level in the district of Cheb on the

Pohled na město od západu. — Blick auf die Stadt von Westen. — Vue de l'ouest. — View from west.

southern slope of the Western Bohemian part of the Šumava, hardly an hour from Saxon frontier, near the world-known spas Karlovy Vary, Mariánské Lázně and Františkovy Lázně, terminus of the local railway Tirschnitz-Schönbach (with good communications with Prague or Plzeň by Cheb), is the centre of the Western-Bohemian industry of string-instrument. No place in the world has such distinct signs of this industry as Schönbach which therefore is called the „Bohemian Cremona"! Two thirds of the 5000 inhabitants of the town are exclusively occupied with the production of musical instruments, mainly string-instruments and their parts, and strings. The state training-school for production of musical instruments, founded in 1873, helped very much by its great activity to develop the productive pover of this industry. But they also produce wind-instruments of brass and wood. By the minute division of labour it is possible that all women and children take part in this industry. Besides some big factories homework is predominating, and the whole environs chiefly live on this industry. Of course, by the economical world crisis also this branch of industry was affected and needs support. As to the kind of work, there are specialists for every little part of the instruments, fretboards, bridges, vio-

HOTEL SANDNER

SCHÖNBACH, Bezirk Eger.
Telefon No. 11.
empfiehlt seine bekannt gute Küche. — Fremdenzimmer zu mässigen Preisen. — Garage vorhanden.

SCHÖNBACH, okr. Cheb.
Telefon čís. 11,
doporučuje svou chvalně známou kuchyni. — Hostinské pokoje za mírné ceny. — Garáže v domě.

Gebrüder Placht,

Schönbach No. 510 bei Eger

Saitenfabrik gegrundet 1825.

String spinning - mill founded in 1825.

HOTEL SIEBENHÜNER,

SCHÖNBACH. (Bezirk Eger.)

Inhaber FRANZ GESELL. — Telef. No. 12.
Haus ersten Ranges. — Fremdenzimmer. — Garage.

Prvotřídní dům. — Hostinské pokoje. — Garáže.

Maison de premier rang. — Chambres pour hôtes. Garages.

First class house. — Guest-rooms. — Garages.

lin- bows, violin-cases and many others. In the production of zithers, guitars, mandolines, lutes and similar instruments there is not such a specialisation. The resonant wood comes chiefly from the Šumava Mountains and the Carpathian Mountains in the form of trunks, and is cut and prepared for use by sawmills and timber-merchants. The required quantity of resonant wood was in normal times about 300 waggons yearly. Other sorts of wood as ebony, box tree, rose-wood, mahogany wood and so on, which are used for producing violin-bows, boxes and wind-instruments of wood, is imported from oversea. In the production of musical instruments are now also used special machines — also fraisers — electrically propelled. For producing toning-pipes and sordines special machines are exclusively wanted.

The exported goods of Schönbach go to all parts of the world. To give an idea of the quantities of produced instruments and their parts let us mention, that the value of the Schönbach industry in 1920 was estimated at least at 30 millions of Kč.

Neuberg

okres Aš.

Obec Neuberg se skládá z městečka Neuberg samotného a z osad Steinpöhl, Elfhausen a ze statku Sorg. Čítá asi 2.100 obyvatelů. V obci se nachází poštovní a telegrafní úřad, četnická stanice a zastávka železniční trati Aš—Rossbach. Městečko Neuberg leží v krásném údolí, 4 km vzdáleném od města Aše a je hojně navštěvováno pro svou romantickou polohu. Je tu 11 hostinců, z nichž 3 mají cizinecké pokoje. Ceny jsou mírné. Stálá autobusová trať umožňuje dobré spojení s dráhou a s ostatními okolními místy. Čtyři větší továrny, tkalcovny a přádelny, dále četné menší výrobny poskytují zdejším obyvatelům existenční možnost. Mimo to se provozuje hospodářství a chov dobytka. Poblíže Neubergu nachází se hezké říční lázně, které jsou hodně navštěvovány tamnějším obyvatelstvem i turisty.

Neuberg

Bezirk Asch.

Die Gemeinde Neuberg besteht aus der Ortschaft Neuberg und den Ortsteilen Steinpöhl, Elfhausen und Gut Sorg. Es hat 2.100 Einwohner. In der Ortschaft Neuberg befindet sich ein Post- und Telegraphenamt, Gendarmeriestation und die Haltestelle der Asch-Rossbacher Staatsbahn. Die Ortschaft selbst liegt 4 km von Asch entfernt in einem herrlichen Tale, zwischen dem Hainberg und Hungersberg, und ist infolge seiner romantischen Umgebung als Ausflugsort sehr beliebt. Im Orte befinden sich 11 Gasthäuser, davon 3 mit Fremdenzimmern. Die Preise sind solid bürgerlich. Ein ständig verkehrender Autobus ermöglicht eine sehr gute Verbindung

mit den umliegenden Ortschaften und zur Bahn. Vier grössere Fabriken, Weberei, Wirkerei und Veredlungsindustrie, sowie mehrere Kleinbetriebe bieten der Einwohnerschaft eine Existenzmöglichkeit. Ausserhalb der Ortschaft befindet sich ein schön angelegtes Strandbad, das sich eines regen Zuspruches der ganzen Umgebung und der fremden Ausflüger erfreut.

Neuberg

au district de Asch.

La commune de Neuberg se compose du bourg de Neuberg et des quartiers Steinpohl, Elfhausen et Gut Sorg, et a 2.100 habitants. Dans le bourg de Neuberg il y a un bureau de poste et de télégraphe, une station de gendarmerie et une station de chemin de fer de l'État Asch-Rossbach. Le bourg lui-même est situé à 4 km de Asch dans une magnifique vallée entre Hainberg et Hungersberg et, à cause de ses environs romantiques, un but d'excursion bien recherché. Dans le bourg on trouve 11 restaurants dont 3 avec chambres pour y passer la nuit, à prix civiles. Une ligne d'autobus fait la communication entre la ville et la gare et entre la ville et ses environs. 4 assez grandes fabriques, tisseranderie, fabrication au métier et industrie d'amélioration, de même que plusieurs petites exploitations donnent aux habitants la possibilité de subsister. Outre cela il y a l'agriculture et on élève des bestiaux. Hors de la ville il y a des bains avec plage bien établis, beaucoup fréquentés par les gens des environs et par des étrangers.

Neuberg

in the district of Asch.

The borough of Neuberg is composed of the borough itself and the quarters Steinpohl, Elfhausen and Gut Sorg, and has 2.100 inhabitants. In the borough Neuberg there is a post- and telegraph-office, a gendarmery-station and a railway-station of the State-Line Asch-Rossbach. The place is at a distance of 2½ miles from Asch, situated in a splendid valley between Hainberg and Hungersberg, whereto on account of its romantic environs, many trips are made.

At Neuberg there are 11 restaurents, in 3 of which rooms are to be let at reasonable price. A bus-line unites the town with the railway-station and the town with its environs. - 4 rather big factories, weaving-mill, hosiery and refinement industry, as well as some small industries offer the inhabitants the possibility of existing. Besides they carry on agriculture and cattle-breeding. Outside the borough there is a fine bath with beach, much visited by people from the surrouding country and by foreign tourists.

Zřícenina hradu. — Burgruine.
Ruine du château. — Ruin of the fortress.

Plesná.

Cestující, který opustí malé nádraží „Plesná-Grossloh" (obr. 1.) a míří k stejnojmennému, malému, průmyslovému městečku, nemá tušení, jaký tam najde ruch.

Město leží vlastně na trati říš.-něm. drah, od nádraží 5 minut, kdežto od stanice ČSD. půl hodiny chůze vzdálené.

Plesná, staré sídlo tkalcovského a punčochářského průmyslu, který v poslední době velice vzkvétl, stalo se v tomto odvětví významným městem. Mimo to se zde vyvinul ve velkém měřítku průmysl kožařský a průmysl pro hudební nástroje. Cizincům je nápadná mimo mnoho

1

továrních komínů, především krásná budova obecné a měšťanské školy. (Obr. 2.).

Nejvýznamnější továrny obce Plesné jsou tkalcovny, továrny na stávkové zboží a barvírna fy. Jan Lehrmann a synové, (obr. 3. a 4.).

Jako další důležitý závod přijde v úhavu továrna firmy J. Ad. Geipel syn, průmysl kožařský. Z této firmy vznikl sesterský závod. štancovna kůže a výroba rámů, Geipel s. s r. o. (obr. 6.). Na obrázku 7. jsou vidět části továrny na stávkové zboží fy. Jos. Friedl a synové, a na pravé straně tohoto snímku starou budovu fy. Ad. Päsold a syn, kteryžto podnik ale již roku 1911 přesídlil do nové budovy. V levo opět jsou vidět části tkalcovny a továrny na stávkové zboží fy. J. Lehrmann a synové.

Uprostřed obrázku 8. je vidět část továrny na stávkové zboží fy. August Reichel a obraz 9. ukazuje části tovární budovy firmy Jiří Stübigera nást.

Plesná by mohla býti se svými kyselkovými prameny právě tak lázeňským městem jako průmyslovým, jenže se ještě nikdo nenašel, kdo by tyto prameny využitkoval. Do roku 1927 byl nejvýznačnější průmysl tohoto města výroba hudebních nástrojů, jmenovitě smyčcových a dechových. Vynález radia a rozšíření gramofonu, mimo to gigantický vývin průmyslu ve Spojených státech severoamerických a v Japonsku, omezily jeho vzestup.

Jan Lehrmann a synové, továrna na stávkové zboží, tkalcovna a přádelna.

Jiří Kristian Lehrmann postavil roku 1861 první tkalcovský stav. 10 let později převzal celý závod Jan Kristian Lehrmann a kladl základy pro továrny dnešního rozsahu. Přibral do závodů své syny Bernarda, Jana a Bedřicha již před válkou a po ní též Dra Ad. Lehrmanna. R. 1919 byla vystavěna přádelna. Od té doby byly závody stále rozšiřovány. Roku 1925. 27, 28, 29, 32 vystavena byla barvírna, roku 1933 až 35 byla provedena přístavba na silnici t. zv. „Hammerweg", roku 1933 až 34 přístavba budovy na okresní silnici. Roku 1927 byla vystavěna nová přádelna, 1924 nová kotelna a strojírna a 1932 bylo započato s novou přístavbou, jakož i bylo zřízeno turbinové zařízení s elektrickou ústřednou. Roku 1934 byla kotelna zvětšena opět přístavbou. Výška komínu, vystavěného roku 1935, obnáší 75 m. I v době světové krise, která začala býti všeobecně citelna již roku 1930, závody se nepřetržitě zvětšovaly. Většina výrobků (stávkové zboží, prádlo a konfekce) vyváží se do ciziny.

2

Firma Adolf Päsold a syn, Plesná, tel. č. 4. — továrna na stávkové zboží.

Vilém Päsold zavedl v roce 1861 první kruhový stávek. V roce 1899 byla vybudovaná tak zvaná »Stará továrna«. Roku 1910 zřízena nová velká tovární budova a v roce 1925 zvětšena více jak o polovinu. Roku 1927 byla zakoupena přádelna bavlny v Leibitschgrundu. V roce 1931 byla zřízena nová kotelna a vystavěna barvírna. Největší část výrobků se vyváží.

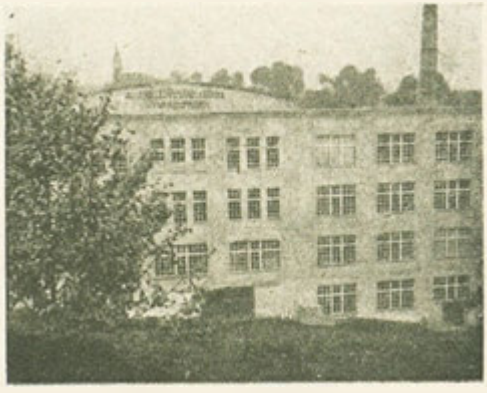

3

Firma Carl Rud. Braun, Plesná, tel. č. 1. — továrna na stávkové zboží.

Firma Josef Friedl, Plesná, tel. 4, 9. — továrna na stávkové zboží.

Touto firmou byla roku 1889 převzata v Plesné první mechanická přádelna, která se dříve zabývala hlavně výrobou punčoch. Dnes se zde vyrábějí jmenovitě trikotáže.

Firma August Reichel, Plesná, tel. č. 13. — továrna na stávkové zboží.

Roku 1911 nechala firma postaviti novou tovární budovu, která byla roku 1930 různými přístavbami rozšířena. Vyrábějí se zde všechny druhy stávkového zboží, prádlo a konfekce. Výrobky jsou většinou vyváženy do ciziny.

Ještě několik továren na stávkové zboží:

Jiří Stübigera nást., Plesná, tel. č. 8.

4

Eduard Wettengel, Plesná, tel. č. 28.
Adolf Geipel a syn, Plesná, tel. 21.
Bratří Geipel, Plesná, tel. 25.
Ernst Schwarz, Plesná, tel. č. 35.
Carl Marr, barvírna, Plesná, tel. č. 27.

Carl Fischer a synové, továrna na punčochy. Plesná, tel. č. 17.

Firma **Joh. Ad. Geipel Syn,** továrna na kůže v Plesné, tel. č. 6 a 34, jest jednou z největších továren na kůže v Československé republice a byla založena dědečkem nynějšího majitele v roce 1834.

Továrna byla již před válkou vybavena všemi technickými vymoženostmi a po válce se dále rozšiřovala.

Svými specielními výrobky v indické kůži (Kipsky-boky), podšívkové, sedlářské a hladké kůži, jakož i v různých štípenkových druzich, zavedla se tato firma velmi dobře u velkospotřebitelů střední Evropy a různých zámořských států.

Továrna má vlastní přípojku k říšskoněmeckým drahám ze stanice Plesná u Chebu.

Firma **Štancovna kůží a továrna okolků Geipel, spol. s r. o.,** Plesná, tel. čís. 7, vyrábí: Weltingy, sedla na kola, štancovanou kůži a přípravy pro brašnáře.

Průmysl se udržel v Plesné na úrovni též v době světové hospodářské krise, naopak stále ještě stoupá. Dělníci a dělnice, zaměstnani v Plesné, dojíždějí až z 30 — 40 km vzdálených míst, aby se v sobotu opět navrátili zpět do svých domovů.

Od roku 1934 je starostou města Plesné mistr truhlářský, pan Vojtěch Krämling.

Fleissen.

Wenn der Reisende die kleine Bahnstation Fleissen-Grossloh (Bild 1.) verlässt u. durch den Ascherwald der Industriegemeinde Fleissen zustrebt, so hat er keine Ahnung, welche Betriebsamkeit in der Gemeinde Fleissen steckt.

Fleissen liegt eigentlich an der Deutschen Reichsbahn und ist dieser Bahnhof nur 5 Minuten von Fleissen entfernt, während nach der Station Fleissen-Grossloh ½ Stunde Weg zu gehen ist.

Fleissen war ein altes Weber- und Strumpfwirkerdorf und hat sich hier die Wirkwarenindustrie zu grosser Blute entwickelt, sodass Fleissen einer der bedeutendsten Industrieorte dieser Branche geworden ist.

Ausserdem hat sich hier auch die Leder- u. Musikinstrumentenindustrie zu einem grossen Umfange entwickelt.

Von den Bahnhöfen kommend, fallen dem Besucher ausser den zahlreichen Fabriksschornsteinen vor allem das schöne Gebäude der Volks- und Bürgerschule (Bild 2.) auf.

Der bedeutendste Betrieb der Gemeinde Fleissen ist die Firma Johann Lehrmann und Söhne, Wirkwarenfabriken mit Baumwollspinnerei u. Färberei (Bild 3. und 4.).

Als weiterer lebenswichtiger Betrieb kommt dann die Firma Joh. Ad. Geipel Sohn, Lederfabrik in Frage. Aus dieser Firma hat sich die Tochterfirma, Lederstanzerei und Rahmenfabrik Geipel, G. m. b. H., entwickelt. (Bild 6.).

Auf Bild 7. sind Teile der Wirkwarenfabrik Jos. Friedl und Sohne zu sehen und auf der rechten Seite des Bildes, das alte Fabriksgebäude der Firma Adolf Päsold und Sohn, welche jedoch schon seit dem Jahre 1911 in das neue Fabriksgebäude übersiedelt ist. Links sieht man wieder Teile der Wirkwarenfabrik und Spinnerei der Firma Joh. Lehrmann und Sohne.

Auf Bild 8 in der Mitte ist ein Teil der Wirkwarenfabrik August Reichel zu sehen und auf Bild 9 ein Teil der Wirkwarenfabrik Georg Stübigers Nachfolger.

Fleissen könnte mit seinen zahlreichen natürlichen Säuerlingen ebenso ein Badeort, als ein Fabriksort sein; nur hat sich noch niemand gefunden, dieselben entsprechend auszunützen.

Bis 1927 hatte die Erzeugung von Musikinstrumenten und deren Export, namentlich in Holz- Streich-, Zupf- und Blasinstrumenten, Weltgeltung. Seither ist jedoch durch die Verbreitung des Grammophons und des Radios, sowie der industriellen Entwicklung in den Vereinigten Staaten von Nordamerika und Japan der Verbrauch bedeutend zurückgegangen.

5
Bürgermeister-Starosta
ALBERT KRÄMLING

Firma Johann Lehrmann & Söhne,

Wirkwarenfabriken, Streichgarnspinnerei, Färberei und Baumwollwarenerzeugung.

Georg Christian Lehrmann schaffte im Jahre 1861 den ersten Rundstuhl an. Im Jahre 1871 übernahm Johann Christian Lehrmann den Betrieb und legte den Grund für den Fabriksbetrieb in der jetzigen Grösse. Er nahm vor dem Weltkriege seine Söhne Bernhard, Johann, Fritz und später auch Dr. Adolf Lehrmann in den Betrieb auf. 1919 wurde die Streichgarnspinnerei gebaut. Seither wurden ununterbrochen Erweiterungsbauten vorgenommen, u. zw.: In den Jahren 1925, 1927, 1928, 1929 und 1932 wurde die Färberei, dann 1934 - 35 die Verlängerung am Hammerweg, 1933 - 34 die Verlängerung an der Bezirksstrasse gebaut. Im J. 1927 wurde das neue Spinnereigebäude errichtet. 1924 wurde das neue Kessel- u. Maschinenhaus gebaut. 1932 wurde eine Aufstockung auf dieses vorgenommen, sowie neue Turbinenanlagen mit elektrischer Zentrale errichtet. Im Jahre 1934 wurde durch Aufstockung abermals vergrössert. Im Jahre 1935 wurde ein neuer Schornstein von 75 m Höhe erbaut. Während der Weltkrise seit dem Jahre 1930 hat der Betrieb ununterbrochen Aufschwung genommen. Die Firma wird als Bata des Egerlandes bezeichnet. Der Grossteil der Erzeugnisse (Wirkwaren, Wäsche und Konfektion) wird exportiert.

6

Firma Adolf Päsold & Sohn, Fleissen, Tel. Nr. 4., Wirkwarenfabrik.

Wilhelm Päsold führte im Jahre 1861 den ersten Rundstuhl ein. Im Jahre 1899 wurde die sogen. »Alte Fabrik« erbaut. Im Jahre 1910 wurde ein neues grosses Fabriksgebäude aufgeführt und im Jahre 1925 auf uber das Doppelte vergrössert. 1927 wurde die Baumwollspinnerei in Leibitschgrund gekauft. 1934 wurde eine neue Kesselanlage errichtet und eine Färberei erbaut. Der grösste Teil der Erzeugnisse wird exportiert.

Firma Carl Rud. Braun, Fleissen, Tel. Nr. 1. Wirkwarenfabrik.

Firma Josef Friedl & Söhne, Wirkwarenfabrik, Fleissen. Tel Nr. 9.

Im Jahre 1889 wurde in Fleissen von dieser Firma der erste mechanische Betrieb aufgenommen. Früher wurden hauptsächlich Strumpfwaren, heute hauptsächlich Trikotagen erzeugt.

Firma August Reichel, Wirkwarenfabrik, Fleissen. Tel. Nr. 13.

1911 wurde ein neues Fabriksgebäude errichtet. 1930 wurde ein Erweiterungsbau vorgenommen. Erzeugt werden alle Wirkwaren, Wäsche, Konfektion, welche Erzeugnisse zum Grossteil exportiert werden.

An Wirkwarenfabriken sind dann noch aufzuzählen:

Georg Stübiger's Nachfolger, Fleissen, Telef. Nr. 8.

Eduard Wettengel, Fleissen, Tel. Nr. 28.

Adolf Geipel u. Sohn, Fleissen, Tel. Nr. 21.

Brüder Geipel, Fleissen, Tel. Nr. 25.

Ernst Schwarz, Fleissen, Tel. Nr. 33.

Carl Marr, Färberei, Fleissen, Tel. Nr. 27.

Carl Fischer & Söhne, Strumpffabrik, Fleissen, Tel. Nr. 17.

Die Firma **Joh. Ad. Geipel Sohn.** Lederfabrik in Fleissen, Telefon Nr. 6 und 34 ist als eine der grössten Lederfabrik in der tschechoslowakischen Republik anzusehen und ist von dem Grossvater der derzeitigen Besitzer im Jahre 1834 gegründet worden.

Die Fabrik war schon vor dem Kriege mit allen technischen Errungenschaften ausgestattet und ist nach dem Kriege noch weiter vergrössert worden.

Infolge ihrer Spezialartikel in Kippseiten, Futter-, Blank-, Rüstungsleder- und verschiedenen Spaltsorten ist diese Firma bei den Grossverbrauchern Mitteleuropas und verschiedenen überseeischen Staaten gut eingeführt.

Die Fabrik hat ihr eigenes Anschlussgeleise an der Deutschen Reichsbahn von der Station Fleissen bei Eger.

Die Firma **Lederstanzerei und Rahmenfabrik Geipel, G. m. b. H.** in Fleissen, Telefon Nr. 7 erzeugt:

Weltings, Fahrradsattel, Lederstanz- und Taschnerartikel.

Die Industrie hat sich in Fleissen auch während der Weltkrise auf der Höhe gehalten und hat sich weiter in aufsteigender Linie bewegt. Es fahren Arbeiter und Arbeiterinnen aus 30 bis 40 km Entfernung nach Fleissen, wo sie während der Woche beschäftigt sind und Samstag wieder nach Hause fahren.

Bürgermeister der Stadt Fleissen ist seit dem Jahre 1934 der Tischlermeister Herr Albert Krämling.

7

Plesná.

Quand le voyageur quitte la petite station Fleissen-Grossloh (image 1) et avance par la forêt de Asch vers la commune industrielle de Fleissen, il n'a pas d'idée quelle activité il y trouvera.

A vrai dire, Fleissen est situé au chemin de fer du Reich, dont la gare est à cinq minutes de Fleissen, tandis qu'il faut une demi-heure pour aller à la station Fleissen-Grossloh.

Fleissen est un vieux village de tisserands et de bonnetiers. Cette industrie s'y est développée à tel point que la place est devenue une des plus importantes de cette branche.

Outre cela la corroierie et l'industrie d'instruments de musique sont devenues très grandes. Arrivant des gares, le visiteur est frappé par le grand nombre de cheminées de fabriques, et surtout par le bel édifice de l'école primaire et primaire supérieure (image 2).

L'industrie la plus importante de la commune de Fleissen est la maison Johann Lehrmann et Fils, fabrique de tissus à maille avec filature de coton et teinturerie (image 3 et 4).

Une autre industrie vitale est la maison Johann Ad. Geipel Fils, corroierie. De cette maison s'est développée la succursale estampage de cuir et fabrique de cadres Geipel Société anonyme à responsabilité limitée (image 6).

L'image 7 montre des parties de la fabrique de tissus à maille Josef Friedl et Fils et du côté droit l'ancienne fabrique de la maison Adolf Päsold et Fils, laquelle a été transplantée en 1911 dans la nouvelle fabrique. A gauche on voit des parties de la fabrique de tissus a maille et de la filature de coton de la maison Johann Lehrmann et Fils.

Sur l'image 8 il y a au milieu une partie de la fabrique de tissus à maille August Reichel, et sur l'image 9 une partie de la fabrique de tissus à maille George Stübiger Succ.

Fleissen pourrait être ville d'eaux aussi bien que ville industrielle, a cause de ses nombreuses sources minérales. Mais jusqu'ici personne n'a su en profiter.

Jusqu'en 1927 la production et l'exportation d'instruments de musique, surtout d'instruments en bois, à cordes et à vent, jouissaient d'une renommée mondiale. Depuis ce temps toutefois la consommation est bien reduite par la propagation du gramophone et de la T. S. F., et par le développement industriel aux Etats Unis de l'Amérique du Nord et au Japon.

Maison Johann Lehrmann et Fils, fabrique de tissus à maille, filature de laine cardée, teinturerie et production de coton.

George Christian Lehrman acheta en 1861 le premier métier circulaire. En 1871 Johann Chr. Lehrmann sa chargea du travail et fonda la fabrication dans sa grandeur actuelle. Avant la Grande Guerre ses fils Bernhard, Johann, Fritz, et plus tard aussi Dr. Adolf Lehrmann prirent part à l'entreprise. En 1919 on construisit la filature de laine cardée. Depuis ce temps on a toujours augmenté la fabrication, et cela: dans les annés 1925, 1927, 1928, 1929, 1932 on construisit la teinturerie, puis en 1934—35 on a agrandi la fabrique au Hammerweg, en 1933—34 celle à la grand route. En 1927 on a construit la nouvelle maison de la filature. En 1924 les nouvelles salles des machines. En 1932 on a bâti un étage au-dessus de ces salles de même qu'une nouvelle installation de turbines avec centrale électrique. En 1934 on a bâti encore un étage, et en 1935 une cheminée haute de 75

8

JOH. AD. GEIPEL SOHN,
Lederfabrik, FLEISSEN

Telef. No. 6 und 34. — Gegründet 1834.
Telegr. Adr.: LEDERFABRIK FLEISSEN.
Erzeugt: Kipsseiten, Futter-, Blank-, Militärleder u. verschiedene Spaltsorten.

Továrna na kůže. — Založeno 1834.
Vyrábí kipsy, kůže podšívkové, hladké, kůže pro vojsko, jakož i různé druhy štípenek.

Fabrications de: Flans de kips, cuir à doubler, cuir blanc, diverses sortes de la croûte et cuir pour les besoins de l'armée.

Manufactoring of kip-sides, lining-, harness-, sleek-leather, leather for military purposes and various kinds of splits.

mètres. Pendant la crise mondiale depuis l'année 1930 la fabrication s'est agrandie continuellement. On appelle la maison „Le Bata de l'Egerland". La plupart des produits (tissus à maille, linge et confection) sont exportés.

Maison **Adolf Päsold et fils**, Fleissen, tél. Nro 4. Fabrique de tissus à maille.

Wilhelm Päsold introduisit en 1861 le premier métier circulaire. En 1899 on bâtit l'ainsi dite »Ancienne Usine«. En 1910 on établit une nouvelle usine moderne qui fut agrandie plus que le double en 1925. La filature de coton à Leibitschgrund fut acquise en 1927. Un nouvel établissement de chaudrons fut construit en 1934, de plus on établit une teinturie. La plupart des produits sont exportés.

Maison **Carl Rudolf Braun,** Fleissen, tél. Nro. 1. Fabrique de tissus à maille.

Maison **Joseph Friedl et fils,** fabrique de tissus à maille, Fleissen, tél. Nro. 9.

En 1889, cette maison introduisit comme première des machines dans la production. Autrefois on a produit surtout des bonneteries, aujourd'hui surtout des tricotages.

Maison **August Reichel,** fabrique de tissus à maille, Fleissen, tél. Nro. 13.

En 1911 on a construit une nouvelle fabrique, en 1930 on l'a agrandie. On produit toutes sortes de tissus à maille, linge, confection, qui sont pour la plupart exportés.

Autres fabriques de tissus à maille:

Georg Stübiger succ., Fleissen, tél. Nro. 8.

Edouard Wettengel, Fleissen, tél. Nro. 28.

Adolphe Geipel et Fils, Fleissen, tél. Nro. 21.

Geipel Frères, Fleissen, tél. Nro. 25.

Erneste Schwarz, Fleissen, tél. Nro. 33.

Carl Marr, teinturerie, Fleissen, tél. Nro 27.

Carl Fischer et Fils, bonneterie, Fleissen, tél. Nro 17.

L'établissement de **Joh. Ad. Geipel Fils,** usine de cuirs à Fleissen, est une des plus grandes entreprises dans cette branche en Tchécoslovaquie. Elle a été fondée en 1834 par le grand-père du propriétaire actuel.

Déjà avant la guerre l'usine était pourvue des dernières inventions techniques et fut agrandie encore plus après la guerre.

Grâce à ses produits spéciaux, tels que flans de kips, cuir à doubler, cuir blanc et pour les besoins de l'armée ainsi que de diverses sortes de la croûte, l'usine est très en faveur chez les consommateure de l'Europe centrale et même d'outre-mer.

L'usine a ses propres rails d'embranchement aux chemins de fer du Reich de la station Fleissen près de Cheb.

La maison **Geipel société à resp. lim., estampage de cuir et fabrique de cadres,** Fleissen. Tel. 7, produit surtout des weltings, selles de bicyclettes, estampes en cuir, articles de boursier.

L'industrie à Fleissen s'est maintenue même pendant la crise mondiale et elle s'est encore développée. Des ouvriers et des ouvrières viennent de distances de 30 à 40 km à Fleissen où ils sont occupés pendant la semaine, et retournent chez eux les samedis.

Depuis 1934 le menuisier M. Albert Krämling est maître de la ville de Fleissen.

Plesná.

When the traveller leaves the little station Fleissen-Grossloh (picture 1), and walks through the wood of Asch towards the industrial Fleissen, he has no idea what activity he will find there .

Really Fleissen is situated at the German railway and its station is at five minutes' distance from Fleissen, whilst half an hours's way is necessary to get to the station Fleissen-Grossloh.

Fleissen is an old village of weavers and hosiers. This industry has developed there so much that the place has become one of the most important in the line.

Besides, leather industry and musical instrument-making has become very great. Coming from the station the visitor is astonished at the great number of factory-chimneys and especially at the fine building of the elementary school (picture 2).

The most important industry of Fleissen is represented by the firm Johann Lehrmann and Sons, woven goods factory, with cotton spinning-mill and dyer's works (picture 3 and 4).

An other vital industry is represented by the firm Johann Adolph Geipel Son, leather factory. Of this firm has developed the branch establishment leather punching factory and frame factury Geipel, limited liability company, (picture 6).

. Picture 7 shows parts of the woven goods factory Josef Friedl and Sons and on the right side the ancient factory of the firm Adolph Pasold and son which has been transferred in 1911 into the new factory. On the left side are seen parts of the woven goods factory and cotton spinning-mill of the firm Johann Lehrmann and Sons.

On picture 8 there is in the midst part of the woven goods factory August Reichel and on picture 9 part of the woven goods factory George Stübiger succ.

9

Fleissen might be a watering-place just as well as an industrial town, on account of its numerous mineral sources. But so far nobody has made use of them.

Till the year 1927 the production and exportation of musical instruments, especially of instruments of wood, stringed and wind instruments were worldknown. From that time, however, consumption has much declined because gramophone and broadcasting were spread, and on account of the industrial developement of the United States of Amerika and Japan.

Johann Lehrmann and Sons, woven goods factory, carded yarn spinning-mill, dyer's works and cotton factory.

George Christian Lehrmann bought in 1861 the first round weaving-loom. In 1871 Johann Christian Lehrmann took the work from his father and founded the establishment in its actual dimension. Before the Great War his sons Berhard, Johann, Fritz and later also Dr. Adolph Lehrmann became partners of the undertaking. In 1919 was built the carded yarn spinning-mill. From this time the works were more and more enlarged: in the years 1925, 1927, 1928, 1929, 1932 were built the dyers' works, then in 1934—35 was enlarged the factory at the Hammerweg, in 1933—34 the factory at the district road. In 1927 they built the new spinning-mill, in 1924 the new engine house. In 1932 one floor was built on this house as well as new turbine plants with electrical central station. In 1934 there was built another floor and in 1935 a chimney 230 ft. high. During the world crisis from the year 1930 the works have been continually increased. The firm is called „The Bata of the Egerland". Most products (woven goods, linen and ready-made clothing) are exported.

Adolph Päsold and son, Fleissen, tel. Nr. 4, woven goods factory.

Wilhelm Päsold introduced in 1861 the first round loom. In 1899 there was built the so-called »Old Factory«. In 1910 they established a new modern factory which was enlarged more than for the double in 1925. The Leibitschgrund spinning-mill was bought in 1927. A new kettle-installation was constructed in 1934, besides they built a dyer's workshop. Most of the products are destined for exportation.

Carl Rudolph Braun, Fleissen, tel. Nr. 1, woven goods factory.

Joseph Friedl and Sons, woven goods factory, Fleissen, tel. Nr. 9.

In 1889, this firm was the first to introduce machines into the production. Formerly hosiery was mostly produced, now before all tricots.

August Reichel, woven goods factory, Fleissen, tel. Nr. 13.

In 1911 a new factory was built, in 1930 it was enlarged. All kinds of woven goods, linen, ready-made clothing are produced and most of them exported.

Other woven goods factories:

George Stübiger succ., Fleissen, tel. Nr. 8.
Edouard Wettengel, Fleissen, tel. Nr. 28.
Adolphe Geipel and Son, Fleissen, tel. Nr. 21.
Geipel Bros., Fleissen, tel. Nr. 25.
Ernst Schwarz, Fleissen, tel. Nr. 35.
Carl Marr, dyer's works, Fleissen, tel. Nr. 27.
Carl Fischer and Son hosiery, Fleissen, tel. Nr. 17.

10

The Firm **Joh. Ad. Geipel Son,** leather-factory in Fleissen is one of the greatest establishments in this line in Czechoslovakia. It was promoted in 1834 by the grandfather of the actual proprietor. Already before the war the factory was provided with the latest technical achievement and after war it was enlarged still more. Owing to its special products, such as kip-sides, linigs-, harness-, sleek-leather, leather for military purpose and various kinds of splits, the firm is much in favour with consumers from central Europe as well as from Oversea.

The factory has its own junction at the station Fleissen near Cheb of the German railway.

The firm **Geipel, Ltd., leather-punching and frame factory,** Fleissen, Tel. 7, chiefly produces weltings, saddles for bicycles, leather-punches and bag-makers articles.

The industry of Fleissen has kept its height also during the world crisis and has even developed still higher. Workers (men and women) come from 25 to 35 miles' distance to Fleissen, where they are occupied during the week, and return home on Saturdays.

Since 1934 the joiner Mr. Albert Krämling has been mayor of the town of Fleissen.

Aš a Ašský kraj.

Zpracoval Heřman Kruschwitz, městský správec v Aši.

Mezi Bavorsko a Sasko dosti nápadně se vklíňuje kus české půdy, Ašský kraj. Páteř této horniny, tvořené Smrčinou a Rudohořím, jsou výšiny, táhnoucí se od „Hainbergu" u Aše (757 m) ke „Kapellenbergu" u Brambachu v Sasku (760 m), pro které se často užívá názvu Halš

trovské pohoří. Zde se totiž shlhají potůčky, jež pak ústí do Bílého Halštrova (Bílé Alstery). Tato řeka teče směrem na sever, kdežto potůčky na jižních svazích („Himmelreicher" a „Steingrünský Les") se vlévají do Ohře.

Zeměpisně je Ašský okres rozdělen na dvě části. Severní část směrem k Rossbachu a něco nižší část, směrem k Hazlovu. Hlavní město Ašského kraje, město Aš, (24.000 obyvatelů) leží v kotlině, (633 m n. hl. m.) tam, kde se shlhají potůčky, tvořící říčku, t. zv. „Aschbach". Od Wiesentálu, nejnižší to čtvrti města, stoupá třída hlavní, nyní Masarykova třída, k malému, starodávnému tržišti, kde stojí Goetheův pomník, 1932 odhalený, a vede dále přes čtvrt „Anger" k rozhraní vod (Ohře a Alstera) do výše 683 metrů.

Vzdálenější čtvrt, t. zv. „Prex", bezprostředně na bavorských hranicích, patří již do oblasti řeky Sály.

Východní čtvrti města s jmény „Niklas", „Stein", „Neue Welt" a „Lerchenpöhl" jsou v nejvyšší poloze. Poslední jmenovaná čtvrt dosahuje dokonce 700 metrů. Ale též západní části města „Kaplanberg", „Selberberg", „Hoher Rain" a čtvrt u jatek dosahují výšky do 670 metrů a jsou viditelné se všech výšin Smrčiné.

Okružní procházka těmito čtvrtmi poskytuje báječné rozhledy na celou Smrčinu.

Dole, v údolí Alstery, leží malé městečko Dolní Reuth se svými kyselkovými, radioaktivními prameny.

V žádném případě město Aš v tomto horském panoramatu nepřekáží, neboť obraz města se docela dobře hodí do rámce lesnatých horstev vůkol. Přesto, že zde trčí k nebi několik továrních komínů, vzduch je vždy čistý a prachu prostý. Podle statistiky, zaznamenávající počet tuberkulosně chorých, je Aš daleko za ostatními městy v Československé republice. O veřejnou hygienu je postaráno 2 vodovodními potrubími s bezvadnou pitnou vodou, tím, že ulice jsou kanalisované a skoro vesměs dobře dlážděné. Nechybějí městské lázně s levnými lázněmi všech druhů. Volné lázně se nacházejí na okraji města a zvlášť hezké jsou ty v Krugsreuthu a u Neubergu. Příležitost k provozování sportů a tělocviku.

V Aši se nalézají veřejná zařízení všech druhů: zaopatřovna, velká nová nemocnice a j. Mimo obecné a měšťanské školy je zde státní reálné gymnasium a státní učiliště pro průmysl textilní (tkalcovství a pletařství, 4. ročník). Tato škola byla zřízena oprávněně právě zde, protože Aš je město vysloveně průmyslové. Již v 17. století se usadilo mnoho tkalců, barvířů a pletařů v místě, které se tehdy jmenovalo »Ascha«. O tom svědčí mnoho předmětů, zachovaných ještě z dob 30tileté války a uchovaných v museu. Od dob Marie Terezie bylo možno pozorovati velkých změn. 1831 byl Aš povýšen na město a byl v řadě měst loketského okresu na 2. místě. Čítal tehdy asi 10.000 obyvatelů. Pak začal vzestup, který byl osamostatněním československé republiky jen podporován. Že ale možno nalézti jméno města Aše již v análech z let 1270 a 1281, je odůvodněno pohodlným spojením s Německem, t. zv. „Vogtlandem". (Nejlepší spojení přes Rehau k německému městu Dvorec).

Návštěvník Ašského kraje se může poučiti o dějinách tohoto kraje a města v krásně zařízené knihovně na „Postplatzu", kde je mu k disposici hojný materiál.

Ku zkrácení večerů je postaráno 2 nově zařízenými zvukovými biografy a nechybí samozřejmě též množství moderních kaváren, hostinců a hotelů.

Železniční tratě Dvorec-Aš-Cheb a Aš-Rossbach-Adorf obstarávají dobré spojení na všechny strany, k čemu přijdou ještě autobusové linky: Aš (tržiště)-lázně Elster (Sasko), dále Aš-Hazlov-Cheb a Aš (nádr.)-Selb v Bavorsku.

Na všechny strany je možno podniknouti vděčné výlety, při nichž se přijde za krátkou dobu do lesů, což je hlavně v létě neocenitelné. Nejoblíbenější stezky jsou značkované.

Aš je středisko zimních sportů „par excellence". Vysoká poloha Ašského okresu, lesnatý jeho povrch a horský ráz jsou důvody, proč zde leží sníh až pozdě do kalendářního jara. Zůstane ležeti hlavně na severních a východních stráních. Na pláních, táhnoucích se až k samotnému městu, lze pozorovati všude lyžaře. Cvičná louka na východní stráni, více nebo méně strmá, skýtá začátečníku i pokročilému příležitost k tréninku.

Po krátké době přijdeme na hřeben, na němž vede cesta od severu okresu až ke „Kapellenbergu", který leží jihovýchodně od Aše. (Délka cesty asi 30 km.) Vede skoro vesměs hustým lesem a skýtá místy krásné vyhlídky do Bavorska a do Saska. Vyhlídkové věže, nacházející se na horách „Kapellenberg" a „Hainberg", ležící na této stezce, skýtají též v zimě krásné vyhlídky.

Vděčná stezka pro lyžaře je t. zv. „Žlutá" - „Gelbweg". Vede od Johannesgasse nahoru k jižnímu svahu „Hainbergu", pak okolo Tinské za-

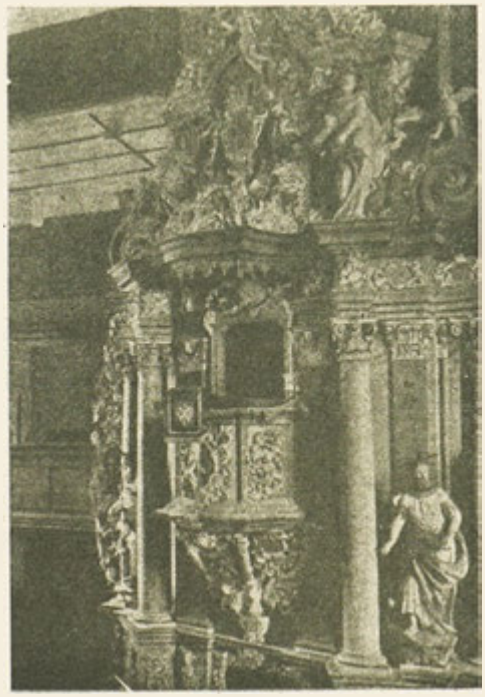

hrady, kde se jmenuje „Kirchsteig", — dolů do Dolního Reuthu (radioaktivní pramen) vystupuje dále k „Leithenhangu" a vede konečně do saské vesnice Gürth.

Další hezká trať vede na cestě s německým názvem „Querverbindungsweg" mezi Smrčinou a Rudohořím napříč Ašského kraje. Cesta vede městem okolo Hofmannských cihelen.

Konečně ještě jedna cesta, která umožňuje krásné vyhlídky na Halštrovské pohoří, vede od tržiště, okolo ledového pole „Cap Wien" dolů okolo Neubergu a vystupuje pak k Zetwitzskému zámku, odkud odbočí konečně k německým lázním Elsteru v Sasku.

Výlety a procházky z Aše:

Do lázní Elster, přes Neuberg, Alte Grün 2 hodiny, do Adorfu 4 hodiny.

Přes „Hainberg", Krugsreuth nebo Grün do lázní Elster 2 hodiny.

Přes Dolní Reuth a přes „Leithen" do lázní Elster 2½ hodiny.

Do Markneukirchenu, přes Raun a Raunské údolí 4 hodiny.

K „Schimlu" přes Dolní Reuth 2 hodiny.

K pramenu Alstery 2 hodiny. K hostinci „Elsterquelle" 1½ hodiny.

K „Zelené žábě" 2½ hodiny.

K hoře „Kapellenberg" 3 hodiny.

K „Rommersreuthskému Švýcarsku" 1½ hod.

Do Seebergu přes Hazlov 3 hodiny.

Do Františkových Lázní, přes „Antonienhöhe" a „Stöckerský mlýn" 4 hodiny.

Do Chebu 5 hodin.

Do Liebensteinu přes Hirschfeld Halbgebau 3 hodiny.

Do Hohenbergu přes Liebenstein 3½ hodiny.

K elektrárně ve Wellerstálu, přes Buchwald a Hauselloh 3½ hodiny, odtamtud na horu „Hengstberg" ½ hodiny.

Do města Selb v Bavorsku 1¾ hodiny.

Do Schönwaldu a na „Kornberg" 3 hodiny.

Do města Rehau přes hájovnu „Waldhaus" 3 hodiny.

Do Dvorce 6 hodin.

Do Rossbachu, přes Mahring, Friedersreuth, 3 hodiny.

Cesta na hřebenu, severozápadní pokračování: Do Rossbachu 11.2 km, „Kaiserhammer" 17.5 km, Blankenstein (Sála) 70 km, údolní přehrady řeky Sály 70—80 km.

Doby jsou počítány jako normální hodiny chůze.

Asch und das Ascher Ländchen.

Bearbeitet von Hermann Kruschwitz, städt. Verwalter, Asch.

Auffällig genug schiebt sich an der Westecke Böhmens ein schmaler Zipfel böhmischen Landes zwischen Bayern und Sachsen hinein, das Ascher Ländchen, oder der Haingau, wie er neuerdings manchmal genannt wird. Das Rückgrat dieses Hochplateaus zwischen dem Fichtel- und Erzgebirge bilden die Höhen, die sich vom Hainberg bei Asch (757 m) zum Kapellenberg bei Brambach (760 m) hinziehen, bestehend aus Urgestein, Glimmerschiefer, Gneis u. Granit, u. häufig mit dem Namen Elstergebirge bezeichnet, denn hier sammelt die Weisse Elster ihre klaren Bergwässer gegen Norden, während die Südhänge des erwähnten Höhenrückens (Himmelreicher u. Steingrüner Wald) ihre Bächer der Eger zusenden. Geographisch ist der Ascher Bezirk in zwei Teile geschieden, den etwas höher liegenden nördlichen Teil gegen Rossbach hin und den tiefer hinabsteigenden südlichen Teil gegen Haslau zu. Der Hauptort dieses Ländchens, die Stadt Asch, mit ungefähr 24.000 Einwohnern, liegt eingebettet in einer Hochmulde (im Mittel 633 m), wo der Aschbach seine Wasseradern sammelt. Vom Wiesental, dem untersten Stadtteile, steigt die Hauptdurchfuhrstrasse, jetzt Masarykstrasse genannt, stetig an, erreicht den nicht grossen, altertümlichen Marktplatz, wo sich das 1932 enthüllte, sehr eindrucksvolle Goethe-Denkmal erhebt, und geht im weiteren Verlaufe über den Stadtteil Anger hinauf zur Wasserscheide zwischen dem Flussgebiet der Elster (Aschbach) und Eger. (683 m hoch.) Der entlegene westliche Stadtteil, die Prex, unmittelbar an der bayrischen Grenze gelegen, ge

hört schon zum Gebiet der Saale. Die östlichen Stadtteile, Niklas, Stein, Neue Welt und Lerchenpöhlviertel, schieben sich am höchsten auf das Ascher Plateau hinauf, letzterer Stadtteil am Lerchenpöhl bis auf 700 m. Aber auch die westlichen Stadtteile, Kaplanberg, Selberberg, Hoher Rain und Schlachthofviertel, erreichen noch Höhen von über 670 m und sind von allen Bergen des Fichtelgebirges aus sichtbar. Ein Rundgang auf diesen Höhen um die Stadt bietet wundervolle Ausblicke nach Bayern hinein bis zu dem in der Ferne blauenden Fichtelgebirge, das sich hier in seiner ganzen Länge vor den Augen des entzückten Beschauers entrollt, von der zackigen Kösseine an bis zum wohlgerundeten Kornberge. Wer mehr sehen will von der herrlichen Gebirgsschönheit ringsherum, der ersteige den Lerchenpöhl im Osten der Stadt (736 m) oder gar den König des Ascher Berglandes, den 757 m hohen Hainberg. Hier streift der Blick über bewaldete Höhenrücken, die im Osten ihren Abschluss finden durch den mächtigen Rücken des 1244 m hohen Keilberges. Tief unten im Elstertale liegt das freundliche Dorf Niederreuth mit seinem erfrischenden radiumhältigen Säuerling. Die weit auseinander gezogene Stadt Asch mit ihren zahlreichen grünen Inseln im Häusermeer stört in diesem Gebirgspanorama keineswegs, sondern das hübsche Stadtbild fügt sich erfreulich ein in den herrlichen Rahmen der bewaldeten Höhen ringsum.

Eine reine, klare Luft weht fast immer über diese Kuppen und befächelt selbst noch an den heissesten Sommertagen die Wangen des Wanderers. Mit unverhohlener Bewunderung bestaunt der Fremde auf dem Hainberg das massive Bauwerk des granitenen Turmes, der eine herrliche Aussicht nach allen Seiten ermöglicht. Zahlreiche Fabriksschlote erheben sich da und dort aus dem Stadtbilde, aber die Luft ist wie immer rein, rauch- und staubfrei. Nicht ohne Grund schnitt Asch unter den böhmischen Städten in Bezug auf Lungentuberkulose von jeher immer sehr gut ab. In gesundheitlicher Beziehung ist trefflich vorgesorgt, denn die Stadt hat ausgezeichnetes Trinkwasser aus zwei reichlich gespeisten Wasserleitungen, die Strassen sind kanalisiert und zum weitaus grössten Teil gut gepflastert. Es fehlt nicht an einem Badehause mit billigen Bädern verschiedener Art. Auch eine erstklassige Kneippanstalt mit

JOHANN JÄGER.
Starosta — Bürgermeister

sämtlichen Heilbädern ist vorhanden. Freibäder befinden sich an der Stadtgrenze und besonders schön gelegen in Krugsreuth und Neuberg. Zum Turnen und Sport ist reichlich Gelegenheit geboten.

Wohlfahrtseinrichtungen aller Art sind vorhanden, z. B.: ein Bürgerheim, ein Fürsorgeheim, ein grosses neues Krankenhaus und a. m. Ausser Volks- und Bürgerschulen bestehen ein Staatsrealgymnasium und die Staatliche Lehranstalt für Textilindustrie (Weberei und Wirkerei, 4 Jahrgänge). Letztere Schule ist mit voller Berechtigung gerade hier errichtet worden, da Asch eine ausgesprochene Industriestadt ist. Schon im 17. Jahrhundert waren nachweislich zahlreiche Weber, Tuchmacher und Färber in „Ascha" tätig und die Zünfte blühten in der Zeit nach dem 30jährigen Kriege mächtig auf, wie die zahlreichen Zunftgegenstände im Heimatmuseum erweisen. Auch das städt. Museum ist ungemein sehenswert. Seit der Zeit Maria Theresias trat ein grosser Aufschwung im Grossgewerbe ein, 1834 stand der Markt Asch mit 6.000 Einwohnern im Elbogner Kreis hinter der Stadt Eger bereits an zweiter Stelle, 1872 wurde der schon auf etwa 10.000 Einwohner angewachsene Ort zur Stadt erhoben, worauf ein ungeahnter Aufstieg begann, dem im tschechoslowakischen Staate noch eine bedeutende Nachblüte folgte. Dass aber Asch schon 1270 als Kirchort urkundlich erwähnt wird, geht auf seine bedeutungsvolle Verkehrslage am bequemsten Uebergang vom Vogtland ins Egerland zurück, wozu noch die günstige Verbindung über Rehau ins alte Regnitzland (Hof) tritt.

Der Besucher des Ascher Ländchens kann sich durch reiches Schrifttum über Geschichte und Sage des Ascher Gebietes unterrichten, so dass hier nicht näher darauf eingegangen zu

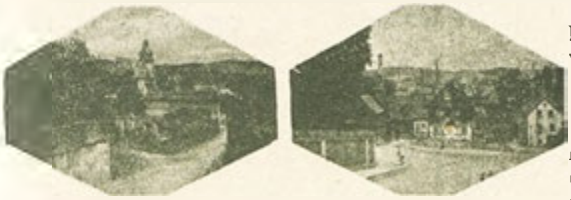

werden braucht. Dieses Schrifttum steht jedem Fremden in dem schönen grossen Lesesaal der städtischen Bücherei am Postplatz griffbereit unentgeltlich zur Verfügung.

Wer den Abend abwechslungsreich gestalten will, kann eines der beiden neuen Kinos besuchen. An guten Gaststätten, vom einfachen Gasthaus bis zum vornehmen Hotel und modern gehaltenen Kaffee fehlt es nicht.

Die Bahnlinien Hof—Asch—Eger und Asch—Rossbach—Adorf schaffen gute Verbindungen nach allen Seiten, wozu noch die rege Autobusverbindung Asch (Marktplatz)—Bad Elster (Sachsen), ferner Asch—Haslau—Eger und Asch (Stadtbahnhof)—Selb in Bayern tritt. Nach allen Seiten lassen sich von Asch aus lohnende Wanderungen unternehmen, wobei man schon nach kurzer Zeit den Wald betritt, was im Sommer hoch einzuschätzen ist. Die beliebtesten Wanderstrecken sind markiert.

Asch bildet ein Winterparadies par exellence. Die hohe, rauhe Lage des Ascher Bezirks, seine reiche Bewaldung und die gebirgige Gliederung bringen es mit sich, dass der Schnee öfters bis in den Frühling hinein, besonders an den Nord- und Osthängen der Berge liegen bleibt. Ganz in die Nähe der Stadt Asch, die sich teilweise bis hinauf an die Hänge der beiden Berge erstreckt, ziehen die weissen Flächen herunter und überall sieht man im Winter Skiläufer üben. Die Skiwiese liegt an der Hochfläche, die sich zwischen Hainberg und Lerchenpöhl erstreckt (Gemarkung Birnhäumel). Mehr oder minder steil, nach Osten geneigt, bietet sie dem Anfänger und Fortgeschrittenen alle Betätigungsmöglichkeiten.

Weiterhin treffen wir nach wenigen Schritten auf den schönen „Kammweg", der vom Norden des Bezirkes (Kaiserhammer, Dreiländerecke) beginnend, sich durch den ganzen Bezirk bis nach dem südöstlich von Asch gelegenen Kapellenberg erstreckt, (cca. 30 km Länge) und fast ständig durch Hochwald führend, wunderbare Ausblicke nach Bayern und Sachsen bietet. Der „Hainbergturm" und der „Kapellenbergturm", die im Laufe dieses Weges liegen, bieten auch im Winter schöne Fernblicke. Ein anderer, sich lohnender Skiweg ist der sogenannte „Gelbweg". Er führt von Asch, verlängerte Johannesgasse, hinauf zum Südhange des Hainberges, überschneidet den Kammweg, läuft im sogenannten „Kirchsteig" am Tins'schen Garten vorbei hinunter nach Niederreuth (radiumhältige Säuerling-Heilquelle), steigt dann hinauf zum „Leithenhang" und endlich in das sächsische Dorf Gürth. Eine weitere schöne Skitour führt auf dem sogenannten „Querverbindungsweg" zwischen Fichtel- und Erzgebirge durch das Ascher Land. Der Weg berührt Asch selbst im Süden bei der Hofmannschen Ziegelei.

Noch ein schöner Weg führt vom Ascher Marktplatz, vorbei am Eisfeld „Cap Wien", entlang des Hainweges, hinunter nach Dorf Neuberg (alte Burgruine), schneidet diesen Ort am Südausgange, steigt am Zedwitz'schen Schloss hinauf auf die Höhe der „Pfefferleithen" lässt den Thonbrunner Weg links liegen und biegt dann im rechten Winkel ab, auf dem sogenannten alten „A"-Weg der Neuberger nach Bad Elster. Dieser schöne Skiweg eröffnet uns wunderbare Fernblicke auf das Elstergebirge.

Ausflüge und Wanderungen von Asch aus:

Nach Bad Elster, über Neuberg, Alte Grün 2 Stunden, bis Adorf 3 Stunden.

Ueber Hainberg, Krugsreuth oder Grün nach Bad Elster 2 Stunden.

Ueber Niederreuth und die Leithen nach Bad Elster 2½ Stunden.

Nach Markneukirchen, über Raun und Rauner Grund 4 Stunden.

Zum Schimmel über Niederreuth 2 Stunden.

Zur Elsterquelle (Gasthaus) 1½ Stunden, bis zur Quelle 2 Stunden.

Zum Grünen Frosch 2½ Stunden.

Zum Kapellenberg 3 Stunden.

Zur Rommersreuther Schweiz 1½ Stunden.

Nach Seeberg über Haslau, 3 Stunden.

Nach Franzensbad, über Antonienhöhe und Stöckermühle 4 Stunden.

Nach Eger 5 Stunden.

Nach Liebenstein, über Hirschfeld-Halbgebäu, 3 Stunden.

Nach Hohenberg über Liebenstein 3½ Stunden.

Nach dem Wellertal (Kraftwerk), über Buchwald oder Häuselloh 3½ Stunden, von dort auf den Hengstberg ½ Stunde.

Nach Selb 1¾ Stunden.

Nach Schonwald und Kornberg 3 Stunden.

Nach Rehau übers Waldhaus 3 Stunden.

Nach Hof 6 Stunden.

Nach Rossbach, über Mähring, Friedersreuth, 3 Stunden.

Kammweg, nordwestliche Fortsetzung: Nach Rossbach 11.2 km, Kaiserhammer (Dreiländerecke) 17.5 km, Blankenstein (Saale) 70 km, Saaletalsperre 70—95 km (Kammwegzeichen). — Die Zeiten sind als normale Gehstunden berechnet.

Asch en Bohême et le pays d'Asch.

Composé par Hermann Kruschwitz, intendant communal à Asch.

Au coin occidental de la Bohême un bout étroit de la terre bohémienne se glisse d'une maniere assez surprenante entre la Bavière et la Saxe, c'est le pays d'Asch ou le „Haingau", comme on l'appelle dernièrement. La crête de ce plateau entre les montagnes de l'Erzgebirge et du Fichtelgebirge est formée par les élévations entre le Hainberg près d'Asch (757 m d'alt.) et le Kapellenberg près de Brambach (760 m d'alt.). Ce sont des masses de roches primitives, de schiste micacé, de gneiss et de granit, qu'on appelle souvent „Elstergebirge" (montagne d'Elster), parce que là l'Elster Blanche prend ses eaux claires et les conduit vers le nord, tandis que les pentes méridionales de la crête (Himmelreicher et Steingrüner Wald) envoient leurs ruisseaux vers l'Eger. Au point de vue géographique le district d'Asch se divise en deux parties, la partie septentrionale vers Rossbach qui est un peu plus élevée, et la partie méridionale un peu plus basse vers Haslau.

La capitale de cette contrée est la ville d'Asch avec 24.000 habitants environ. Elle est blottie dans une dépression du terrain (663 m d'altitude moyenne) où l'Aschbach prend ses eaux. De la vallée „Wiesenthal", la partie inférieure de la ville, la rue principale (à présent appelée Masaryk-Strasse), monte toujours, passe par la place publique antique avec le monument impressionant de Goethe (inauguré en 1932) et monte par le quartier „Anger" jusqu'au faissier (683 m d'alt.) entre l'Elster et l'Eger. Le quartier occidental de Prex, un peu plus éloigné du centre de la ville, situé directement à la frontière bavaroise, appartient déjà au bassin de la Saale. Les quartiers orientaux „Niklas", „Stein", „Neue Welt" et le quartier du Lerchenpöhl, montent le plus haut sur le plateau d'Asch, ce dernier jusqu'à 700 m. Mais aussi les quartiers occidentaux „Kaplanberg", „Selberberg", „Hoher Rain" et le quartier de l'abbatoir atteignent des altitudes supérieures à 670 m et sont perceptibles de presque toutes les hauteurs du Fichtelgebirge. Un tour par toutes ces hauteurs autour de la ville offre des vues splendides sur la Bavière jusqu'au Fichtelgebirge qui s'étend au loin, dans toute sa longueur devant le spectateur, depuis la Kosseine cornue jusqu'à la montagne du Kornberg. Celui qui veut voir davantage de ces grandioses beautés des montagnes, doit monter sur le Lerchenpöhl à l'est de la ville (736 m d'alt.) ou sur le roi des montagnes d'Asch, le Hainberg (757 m). Ici l'oeil aperçoit les crêtes boisées se terminant à l'est par la puissante montagne du Kulberg (1244 m d'alt.). Et en bas, dans la vallée de l'Elster, est le gentil village de Niederreuth, avec sa source d'eaux acidules radio-active rafraîchissante. La ville d'Asch, dont les parties s'étirent dans toutes les directions, avec ses nombreuses îles de verdure au milieu des masses de maisons, n'interrompt point ce panorama de montagnes magnifique, mais le tableau de la jolie ville est bien encadré par les montagnes qui l'entourent.

Un air pur et clair souffle presque toujours autour de ces sommets et évente le visage du touriste, le rafraichissant encore aux jours les plus chauds de l'année. L'étranger admire l'édifice massif de la tour de granit sur le Hainberg qui offre une vue magnifique de tous les côtés.

De nombreuses cheminées s'élèvent ça et là de la ville, mais l'air reste pur, sans fumée ni poussière. Aussi parmi les villes de Bohême Asch a-t-il toujours tenu une place éminente quant à la phtysie. Sous le rapport hygiénique tout est pour le mieux: il y a l'eau potable excellente de deux aqueducs richement alimentés, les rues sont canalisées et pour la plupart bien pavées. Il y a un établissement de bains de toutes sortes et à bon mar-

ché, des bains dans la rivière au bord de la ville et surtout bien situés à Krugsreuth et Neuberg. On trouve beaucoup d'occasions pour faire la gymnastique et le sport. Il y a des institutions de prévoyance de toutes sortes, p. ex. asile de citoyens, un asile de prévoyance, un grand hôpital neuf etc. Outre des écoles primaires et primaires supérieures on a un lycée réal et un établissement d'instruction de l'Etat pour l'industrie textile (tissage et fabrication au métier, 4 années).

Cette dernière école a été établie ici à juste titre, puisque Asch est une ville industrielle prononcée. Déjà au 17ième siècle on peut démontrer l'existence de nombreux tisserands, drapiers et teinturiers à „Ascha", et les corporations florissaient du temps après la Guerre de Trente ans, ce qui est prouvé par le grand nombre d'objets de corporations au musée du pays. Depuis le temps de Marie Thérèse la grande industrie prit un grand essor, en 1834 le bourg d'Asch avec ses 6.000 habitants occupa la deuxième place après Cheb au district d'Elbogen, en 1872 Asch avait à peu près 10.000 habitants et fut élevé au rang de ville. Après commença un changement en mieux, dont personne ne s'était douté, et qui fut suivi du temps de la République Tchécoslovaque par une nouvelle floraison. La situation avantageuse au passage le plus commode du Vogtland à l'Egerland et sa bonne communication par Rehau avec l'ancien Regnitzland (Hof) attribua à la popularité d'Aš déjà au 13e siècle. Voilà pourquoi on le mentionne dans les documents de ce temps (1270, 1281).

Le visiteur du pays d'Asch peut s'informer dans une riche littérature spéciale sur l'histoire et la tradition de cette contrée, de sorte qu'il n'est pas nécessaire d'en parler longuement ici. Cette littérature est à la disposition libre et gratuite de tout étranger dans la belle et grande salle de lecture de la bibliothèque municipale à Postplatz. Celui qui veut se divertir le soir peut visiter un des deux nouveaux cinémas. On est bien logé dans des hotels simples ou luxueux, et il y a également des cafés modernes.

Asch a de bonnes communications dans toutes les directions: et par les lignes de chemin-de-fer Hof—Asch—Eger et Asch—Rossbach—Adorf; et par les lignes d'autobus Asch (place publique) —Bad Elster (en Saxe), puis Asch—Haslau—Cheb, et Asch (station du chemin-de-fer)—Selb en Bavière. On peut faire d'Asch de belles excursions de tous les côtés et atteindre la forêt en peu de temps, chose appréciable en été. Les chemins favoris sont bien marqués.

Sport d'Hiver au Pays d'Asch.

Asch est un vrai paradis d'hiver. Par la situation élevée et le climat inclément du district d'Asch et sa richesse en forêts, les neiges y restent jusqu'au milieu du printemps, surtout sur les pentes septentrionales et orientales. Tout près de la ville d'Asch dont quelques parties montent sur les pentes des deux montagnes, on voit les vastes plaines blanches et partout l'on observe en hiver des skieurs faisant des exercices. Le terrain d'exercice est situé au plateau entre le Hainberg et le Lerchenpöhl (limites de Birnbäum). Plus ou moins raide, penché vers l'est, il offre au commençant et à l'avancé des possibilités de sport.

Après quelques pas nous arrivons au beau chemin sur la crête qui, commençant au nord du district („Kaiserhammer", „Dreiländerecke"), s'étend par tout le district jusqu'au Kapellenberg au sud-est d' Asch (à peu près 30 km), et, passant presque continuellement par la haute futaie, offre des vues magnifiques sur la Bavière et la Saxe.

Le belvédère du Hainberg et celui du Kapellenberg qui se trouvent sur ce chemin, offrent aussi en hiver des vues magnifiques. Un autre chemin fait en ski est ce qu'on appelle le „Gelbweg", qui conduit d'Asch par la rue Johannisgasse prolongée à la pente méridionale du Hainberg, croise le chemin sur la crête, passe près du jardin de Tins dans le „Kirchsteig", descend à Niederreuth (source minerale au radium), monte puis au Leithenhang et finit à Gürth, village en Saxe.

Un autre joli tour en ski passe sur le „Querverbindungsweg" (ligne de communication transversale) entre les montagnes du Fichtelgebirge et de l'Erzgebirge par notre contrée d'Asch. Le chemin est marqué par une „bande bleue en champ blanc", au-delà de la frontière par blanc-bleu, et touche Asch au sud, près de la tuilerie de Hofmann.

Un beau chemin (marqué blanc-bleu-blanc, au-delà de la frontière blanc-bleu) commence sur la place publique d'Asch, passe près du champ de glace „Cap Wien" le long du chemin „Hainweg", descend au village de Neuberg (vieille ruine de château), touche ce village à la sortie méridionale, monte près du château de Zedwitz au plateau de „Pfefferleithen", laisse le chemin de Thonbrunn à gauche, s'écarte ensuite en rectangle et va par l'„Ancien-Weg" des Neubergeois à Bad Elster. Ce beau chemin nous offre de magnifiques vues sur la montagne de l'Elster.

Excursions et tours à partir d'Asch.

A Bad Elster, par Neuberg, Alte Grün — 2 heures, jusqu'à Adorf — 3 heures.

Par Hainberg, Krugsreuth ou Grün à Bad Elster — 2 heures.

Par Niederreuth e la Leithen à Bad Elster — 2 heures et demie.

A Markneukirchen, par Raun et Rauner Grund — 4 heures.

A Schimmel par Niederreuth — 2 heures.

A Elsterquelle (source de l'Elster, restaurant) — 1½ heures, jusqu'à la source 2 heures.

A „Grüner Frosch" — 2½ heures.

A Kapellenberg — 3 heures.

A la Suisse de Rommersreuth — 1½ heures.

A Seeberg, par Haslau — 3 heures.

A Franzensbad, par Antonienhöhe et Stöckermühle — 4 heures.

A Cheb — 5 heures.

A Liebenstein par Hirschfeld—Halbgebäu — 3 heures.

A Hohenberg par Liebenstein — 3½ heures.

A Wellertal par Buchwald ou Häuselloh 3½ heures, de là sur le Hengstberg — une demi-heure.

A Selb — une hure et trois quarts.

A Schönwald et Kornberg — 3 heures.

A Rehau par le „Waldhaus" — 3 heures.
A Hof — 6 heures.
A Rossbach par Mähring, Friedersreuth — 3 heures.
Chemin sur la crête, continuation dans la direction nord-ouest: à Rossbach 11,2 km, Kaiserhammer (Dreiländerecke) 17,5 km, Blankenstein (Saale) 70 km, barrage de la vallée de la Saale 70—95 km (marqué). Les heures sont calculées comme heures de marche normales.

Asch in Bohemia and its District.

Composed by Hermann Kruschwitz, Municipal administrator in Asch.

In the west-most corner of Bohemia a narrow tip of the Bohemian country slides conspicuously between Bavaria and Saxony, that is the country of Asch or the „Haingau", as it has been called in the last time. The crest of this plateau between the mountains of the Erzgebirge and the Fichtelgebirge is formed by the elevations between the Hainberg near Asch (2300 ft. above the sea-level) and the Kapellenberg near Brambach (2300 ft.). These are masses of primitive rocks, micaschist, gneiss and granite, which are often called „Elstergebirge" (Elster-Mountains) becouse the river Elster takes there its clear mountain-streams and carries them to the North, whilst the southern slopes of the crest („Himmelreicher" and „Steingrüner Wald') send their waters to the Eger. From the geographical point of view the district of Asch is divided into two parts, the northern part toward Rossbach which is more elevated, and the southern one towards Haslau which is lower.

The capital of this region is the town Asch with about 24.000 inhabitants. It lies bedded in a high depression of the ground (2200 ft. above sea-level), where the Aschbach has its source. From the valley „Wiesenthal", the lowest part of the town, the main road (now called Masaryk-road) is always rising, passes the marketplace with the impressive monument of Goethe (inaugurated in 1932) and rises through the quarter „Anger' till to the parting-line (2300 ft. high) of the waters of the Elster and those of the Eger. The western quarter Prex, situated a little farther from the centre of the town, directly at the Bavarian frontier, belongs already to the river-basin of the Saale. The eastern quarters „Niklas", „Stein", „Neue Welt" and the quarter at he Lerchenpöhl rise highest on the Asch-Platteau, the last mentioned up to 2350 ft. But also the western quarters „Kaplanberg", „Selberberg", „Hoher Rain", and the quarter of the slaughter-house rise to heights above 2200 ft. and are to be seen from nearly all summits of the Fichtelgebirge. A walk over all these mountains round the town allows splendid views on Bavaria till to the Fichtelgebirge which stretches, a long way off, in all its length before the spectator, from the jagged Kösseine to the Kornberg. He who wants to see more of the grand beauties of the mountains, must ascend the Lerchenpöhl in the East of the town (2450 ft. above sea-level) or the king of the montains of Asch, the Hainberg (2500 ft.). Here the eye embraces the woody crests ending in the East in the mighty mountain Keilberg (4100 ft.) And down in the valley of the river Elster, lies the nice village Niederreuth, with the refreshing water of its radio-active mineral source. The town of Asch, whose quarters stretch into all directions, with its numerous isles of green in the midst of masses of houses, does not interrupt this wonderful montain panorama, but the fine picture of the town is well framed by the surrounding mountains.

A pure and clear air blows nearly always round these summits and fans the tourist's face, refreshing him even on the hottest days of midsummer. The stranger admires the bulky building of the granite tower on the Hainberg, which offers a magnificent view to all sides.

Část nádherného okolí Aše. — Ein Teil der herrlichen Umgebung von Asch. — Une partie des environs superbes de la ville d'Asch. — Part of the marvellous surroundings of the city of Asch.

Numerous chimneys rise here and there from the town, but air remains pure, smokeless and dustless. Therefore Asch has always kept a prominent place among Bohemian towns as to pulmonary consumption. With regard to hygiene all is well arranged, there is excellent drinking-water from the richly fed water-supplies, the streets are canalized and mostly well paved. There is an establishment for cheap baths of all kinds, river-baths at the border of the town, especially well situated at Krugsreuth and Neuberg. Many opportunities of making gymnastics and sports are offered. There are charity institutions of different sorts, f. inst. a citizen's home, a charity home, a new large hospital etc. Besides elementary schools they have a secon dary state-school for sciences and Latin, and a state-school for textile industry (weaving and working at the loom, four years).

This latter school has been established here for good reasons, Asch being decidedly an industrial town. Already in the 17th century the existence of numerous weavers, drapers and dyers may be demonstrated at „Ascha", and the guilds flourished at the time after the Thirty Years' War, which is proved by the numerous guilds' objects at the Museum of the country. From the times of Mary Theresa the big indu tries rose, in 1834 the borough Asch with its 6000 inhabitants occupied the second place after Cheb in the district of Elbogen, in 1912 Asch had about 10.000 inhabitants and was raised to the rank of a town, after which there began another ascent, which nobody had dreamt of, and under the Czechoslovakian Republic there came a new flourishing. The reason of Asch's being mentioned in documents already in 1270 and 1281 is its favourable situation at the most convenient passage from the Vogtland to the Egerland, and its good communication by Re hau to the ancient Regnitzland (Hof).

The visitor of the Asch-country may make himself acquainted with the history and tradition of this region from a rich special literature, so that this may be omitted here. This literature is at everybody's free disposal at the fine large reading-room of the town-library at the Postplatz. He who looks for entertainment may spend the evening at one of the two new picture-halls. There are good lodgings at simple and luxurous hotels and also good modern cafés.

Asch has good communications into all directions, either by the railways Hof-Asch Cheb and Asch-Rossbach-Adorf, or by different bus-lines: Asch (market-place)-Bad Elster (in Saxony), Asch-Haslau-Cheb, and Asch (railway-station)-Selb in Bavaria. Beautiful trips may be made from Asch to all sides, and the woods are reached within a short time, which is especially appreciable in summer. The favourite rambling ways are plainly indicated.

Winter Sports in the Asch District.

Asch is a real winter-paradise. On account of the high situation and inclement climate of the Asch District, and its riches in forests, the snows remain lying till to the midst of spring, especially on the northern and eastern slopes. Quite near the town, some parts of which rise on the slopes of the two mountains, you see the vast

white plains and ski-runners training there in winter. The training-grounds are at the plateau between the Hainberg and the Lerchenpöhl (boundary Birnbäuml). More or less steep, inclined to the East, it offers the beginners and the advanced good opportunities of sport.

After some steps we get to the fine crest-way which, beginning in the North of the district („Kaiserhammer", „Dreiländerecke"), stretches through the whole district till to the Kapellenberg in the South-East of Asch (about 20 miles long), and, passing nearly continually by timber-forests, offers wonderful views on Bavaria and Saxony.

The look-out of the Hainberg and that of the Kapellenberg which lie on this way, offer even in winter fine views. Another ski-tour is the so-called „Gelbweg" which leads from Asch through the continued Johannisgasse to the southern slope of the Hainberg, crosses the crest-way, passes near Tins's garden in the „Kirchsteig", descends to Niederreuth (radioactive mineral source), then ascends the Leithenhang and ends at Gürth, a village in Saxony.

A further fine ski-tour runs on the so-called „Querverbindungsweg" (transversal line of com munication) between the mountains Fichtelgebirge and Erzgebirge through our Asch-district. The way is indicated by a „blue band in a white field", beyond the frontier by white-blue, and reaches Asch in the South near Hofmann's tileworks.

A fine way (marked white-blue-white, beyond the frontier white-blue) begins on the market place of Asch, passes near the ice-field „Cap Wien" along the „Hainweg", descends to the village Neuberg (old castle ruin), reaches this village at its southern end, ascends near the Zed-

Části města. — Stadt-Teilansichten. — Vue partielle de la ville. — Partial view of the town.

witz Castle the hight of the Pfefferleithen, leaves to its left the way to Thonbrunn, branches off in a rectangle and goes on the old „A-Weg" to Bad Elster. This beautiful way offers magnificent views on the Elster-Mountains.

Trips and tours to be made from Asch.

To Bad Elster, by Neuberg, Alte Grün — 2 hours, till to Adorf — 3 hours.

By Hainberg, Krugsreuth or Grün to Bad Elster — 2 hours.

By Niederreuth and the Leithen to Bad Elster — 2 hours and a half.

To Markneukirchen, by Raun and Rauner Grund — 4 hours.

To Schimmel by Niederreuth — 2 hours.

To Elsterquelle (source of the Elster), restaurant, 1½ hours, till the source 2 hours.

To „GrunerFrosch" — 2½ hours.

To Kapellenberg — 3 hours.

To the Rommersreuth Switzerland 1½ hours.

To Seeberg, by Haslau — 3 hours.

To Franzensbad, by Antonienhohe and Stockermühle — 4 hours.

To Cheb — 5 hours.

To Liebenstein, by Hirschfeld-Halbgebau — 3 hours.

To Hohenberg, by Liebenstein — 3½ hours.

To Wellertal, by Buchwald or Häuselloh 3½ hours, from there on the Hengstberg half an hour's way.

To Selb — one hour and three quarters.

To Schonwald and Kornberg — 3 hours.

To Rehau by the „Waldhaus" 3 hours.

To Hof — 6 hours.

To Rossbach by Mähring, Friedersreuth 3 hours.

Crest-way, north-western continuation: to Rossbach 7 miles, to Kaiserhammer („Dreilandereckе") — 11 miles, to Blankenstein (Saale) — 44 miles, to the dike across the Saale-Valley 44 -60 miles (marked). Hours are calculated as normal walking hours.

Textilní průmysl v Aši a okolí.

Julius Merz, Aš.

Aš a jeho okolí tvoří jedno z největších středisek textilního průmyslu v Československé republice. Jelikož výnos polních plodin nebyl s to uživiti zdejší obyvatelstvo, hledělo si nalézti nějakou jinou existenční možnost. Vzhledem ke klimatickým podmínkám, bylo zde zavedeno tkalcovství, které se pak vyvinulo k ohromnému průmyslu. Dříve se zdejší občané zabývali vedle hospodářství též koželužstvím, které však potom, až na malé výjimky, zaniklo. Na

jeho místo vstoupil průmysl textilní, který dosáhl nejvyššího bodu vývinu před válkou. Byl již tehdy směrodatný ve výrobě trikotových rukavic staré rakousko-uherské monarchie. Zavedením moderních strojů a mechanisováním závodů v odvětví trikotáže a punčochářství začal první vzestup, a to nejenom v Aši samotném, nýbrž také v okolních městech, hlavně v Plesné na saských hranicích a v Hazlově. Ponejvíce a specielně přádelny byly po převratě nuceny k zahraničním obchodům a začaly vyráběti lepší druhy zboží. Též zavedení umělého hedvábí a jeho zdokonalení bylo důvodem k rozšiřování některých továren.

Pro vyobrazení různorodosti textilních výrobků v Ašském okrese budiž uvedeny nejhlavnější továry, které se vyrábějí jak v jakosti nejjednodušší, tak i v nejlepší, a které činí město Aš a jeho okres světoznámým: Bavlněné, vlněné, polovlněné, polohedvábné látky a umělé hedvábí na dámské šaty, všechny módní artikly, bavlněné látky, jako barchety, zefiry, oxfordy, šátky, šály, zboží tkané a pletené (trikotáže), košile, tílka, punčochy, ponožky, plavky, slipry, všechny standardní artikly, sportovní dresy, blůzy, jumpry, pullovery, šaty, kravaty, pletené kabátky polovlněné, vlněné, hedvábné a z umělého hedvábí, trikotové rukavice nejlevnějšího i nejdražšího druhu, ručně a strojově vyrobené, hedvábné prádlo dámské a pánské, jako košile, spodky, kalhotky, kombiné atd., koberce (Axminster a Moquet), běhouny, plyšové přehozy, jutové koberce, soupravy na postele a na stoly, vyšívané a tamburované, madrasové záclony, tapiserie a předlohy k ručním pracím, šály a přepásky, určené pro Orient, kovové a hedvábné brože, farmaceutické látky a gázy, těžké látky pro drahé přehozy a portiéry, všechny druhy krajek (Bruxelles, Valenciennes, Venecia, Irish, Alençon, paličkované atd.), filigrány, na hedvábí a na polohedvábí, z toho blůzy, šátečky atd., závoje, etaminy, voály, třecí látky, z nich koupací pláště, ručníky, límečky na dámské šaty atd., atd.

Zpracovávání polotovarů obstarávají přádelny a tkalcovny; dále je zde mnoho závodů, které se zabývají barvením a zpracováním vlny, niti a zboží, které musí býti apreturované.

Skoro všechny velké závody, vedle nichž je ještě množství menších továren, jsou representované spolkem „Verein der Ascher Industriellen", jehož členstvo se neomezuje pouze na továrníky Ašského okresu, nýbrž připojili se k němu též majitelé význačných přádelen v Plesné, tkalcoven v Chebu a Kynšperku n. O. a závodů v Liebsteinu. Spolek má své sídlo ve vlastní budově, kde se nachází též moderní zařízená zkušební síň pro textilní výrobky.

Vedle textilních továren jsou v Aši ještě některé jiné továrny, z nichž nutno uvésti následující: 2 pivovary, továrna na výrobu hořčice a polévkových závarů, továrna pro výrobu elektrotechnických potřeb, menší továrny na obuv, strojírny, tiskárny, továrna na ocet a několik papíren, veliká elektrárna a plynárna, pily, cihelny a továrna na zpracování kůží a výrobna šablon pro malíře.

Přesto, že nynější hospodářská krise omezila odbyt Ašských výrobků, lze doufati, že jejich světový význam zůstane na úrovni.

Die Textilindustrie in Asch

und Umgebung.

Von Sachwalter Julius Merz, Asch.

Asch und der Ascher Bezirk bilden eines der grossen Zentren der Textilindustrie in der Tschechoslovakischen Republik. Schon frühzeitig fand, hervorgerufen durch die rauhe Lage der Stadt und des Bezirkes, die Textilindustrie hier Eingang, da sich die sonst sehr genügsame Bevölkerung nach anderen Erwerbsquellen umsehen musste, weil mit der Zunahme der Bevölkerung die Erträgnisse des Bodens nicht ausreichten, um dieselbe zu ernähren. Früher war

MAX EISENSCHIML & CO

TOVÁRNY STÁVKOVÝCH A PLETENÝCH RUKAVIC

STOFF- UND STRICKHANDSCHUH - FABRIKEN

MANUFACTUREBS OF FABRIC AND KNIT GLOVES

FABRIQUES DE GANTS TISSUS ET DE GANTS TRICOTÉS.

ASCH, Č. S. R.

neben der kärglichen Landwirtschaft in Asch die Weiss- und Sämisch-Gerberei zu Hause, die sich aber nach und nach bis auf wenige Betriebe verloren hat und an deren Stelle die Weberei im Anfange des vorigen Jahrhunderts trat. Die Hauptentwicklung nahm die Textilindustrie bis vor dem Kriege; sie war auch in der Stoffhandschuhbranche für die gesamte österr.-ungarische Monarchie massgebend. Auch die Wirkwarenindustrie nahm nach der Einführung der Rundwirkmaschine und insbesondere des mechanischen Betriebes sowohl in der Trickotagen- als auch in der Strumpferzeugung eine ungeahnte Entwicklung und zwar nicht nur in Asch selbst, sondern auch in umliegenden Orten, wie besonders in Fleissen an der sächsischen Staatsbahn und Haslau. Allerdings war speziell die Wirkerei nach dem Umsturze zu Umstellungen auf einen grösseren Export gezwungen und wurden zu diesem Zwecke mehr und mehr bessere Artikel, insbesondere auch feine Strickwaren erzeugt. Auch die Einführung der Kunstseide beeinflusste, als dieselbe immer mehr verbessert wurde, die Moderichtung und die Erzeugung in den meisten Fabriken.

Um eine Illustration von der Vielseitigkeit der Textilerzeugnisse im Ascher Bezirke zu geben, führen wir die hauptsächlichsten Artikel hier an, die von der einfachsten bis zur feinsten Ausführung, aber immer in solider Art hergestellt werden, wodurch Asch und der Bezirk seinen Weltruf als Industriezentrum begründet. Es werden erzeugt: Damenkleiderstoffe von der billigsten bis zur feinsten Ausführung in Baumwolle, Halbwolle, Halbseide, Wolle, Kunstseide, alle Modeartikel, Baumwollstoffe wie Barchente, Zephyre, Oxforde, Kopf- und Schultertücher, gewebte Schals, Wirk- und Strickwaren (Trikotagen aller Art) fertig konfektioniert und regulär gearbeitet, wie Hemden, Unterkleider, Leibchen, Strümpfe, Socken, Badetrikots, Schlüpfer, sonstige Standardartikel, Sportartikel, Blusen, Jumper, Pullover, Kleider, Krawatten, gestrickte Jacken in Baumwolle, Wolle, Seide und Mattkunstseide, Stoffhandschuhe von der gewöhnlichsten bis zur feinsten Ausführung, geschnitten und genäht, gestrickt in Baumwolle, Wolle, Seide, Kunstseide und seidene Damen- und Herrenwäsche aus Ketten- und Melanesestoffen wie Hemden, Unterhosen, Kombinationen, Unterröcke etc., Teppiche in Axminster und Moquetts, Läufer, Plüschüberwürfe, Jutetepiche, Garnituren in Tisch- Bett- und Kommodedecken, bestickt tambouriert, Madras- und Künstlervorhänge, Tapisseriewaren und Handarbeitsvorlagen, Schals und Schärpen für den Orient, Metall- und Seidenbrochees, Gazeartikel, Vorhänge u. Bordüren in schweren Stoffen, gewebte Spitzen in allen Ausführungen als Imitation in Brüssler, Venezianischer, Alencon-, Irish-, Valenciennes-, Malteser- u. Klöppelspitzen, Tülle, Stickereien auf Tüllen, Luftstickereien in Baumwolle, Seide und Kunstseide, konfektionierte Artikel daraus, wie Blusen, Kleider, Häubchen Lätzchen usw., Schleier, Etamine und Voile, Frotteestoffe und konfektionierte Artikel aus letzteren wie Bademäntel, Badetücher, Handtücher etc., Krägen auf Damenkleider.

Die Fabrikation von Halbfabrikaten ist vertreten durch Baumwoll-, Vigogne- und Wollspinnereien; zur Vorbereitung und Ausrüstung der fertigen Waren bestehen bedeutende Färbereien und Appreturanstalten, die sich mit der Färberei aller Garne, Stoffe und Waren und der Ausrüstung derselben in hochwertigster Weise befassen.

Die meisten grösseren Betriebe, neben denen noch eine grössere Anzahl kleinerer Betriebe vorhanden ist, sind repräsentiert durch den im Jahre 1890 gegründeten Verein der Ascher Textilindustriellen Asch, dessen Mitgliederkreis sich nicht bloss auf den Ascher Bezirk mit den hauptsächlichsten Orten Rosshach, Grün, Neuberg, Haslau erstreckt, sondern dem auch bedeutende Wirkwarenfabriken in Fleissen, Spinnereien in Eger und Königsberg a. E. und Betriebe in Liebenstein angehören. Der Verein hat seinen Sitz in einem eigenen Gebäude, in dem auch eine von ihm errichtete, modern eingerichtete, erstklassige Warenprüfungsanstalt für alle Textilstoffe untergebracht ist.

Neben der Textilindustrie bestehen in Asch und im Ascher Bezirk noch verschiedene andere Industrieunternehmungen, welche hier nur kurz erwähnt seien: 2 Brauereien, Nudel-, Senf- und Oelfabrik, eine Porzellan- und Seatitfabrik für elektrotechnischen Bedarf, kleinere Schuhfabriken, mehrere grössere Maschinenwerkstätten, Buch- und Steindruckereien, eine Essigfabrik und mehrere Papiermühlen, eine Gipsdielenfabrik, sowie Ueberland-Elektrizitätszentrale und ein Gaswerk, ferner verschiedene Brettsägen, Ziegeleien und eine Lederfabrik, sowie zahlreiche Malerschablonenerzeugungen.

Johann Fleissner, Aš.-Asch ČSR.

Telegramy: **Spediteur Fleissner, Aš, ČSR**
Telefon čís. 3305 serie.
Zasilatel společnosti Deutsche Reichsbahn Ges.
(Spol. něm. říšsk. drah.)

Cestovní a dopravní kancelář.

Skladiště nevyceleného zboží, vlastní povozy, doprava automobilů a nábytku.

Telegr.: **Spediteur Fleissner, Asch, ČSR**
Telefon: 3305 Serie.
Bahnspediteur der Deutschen Reichsbahn Ges

Reise- und Verkehrsbüro.

Zollfreilager, eigener Fuhrpark, Auto- und Möbeltransporte.

Téléggrammes: **Spediteur Fleissner, Aš, ČSR.**
Tél. 3305 série.
Expéditeur de gare de la Société „Deutsche Reichsbahn Ges." (Société de chemins de fer Allemand.)

Bureau de voyage et de transport.

Dépôt libre, voitures toujours disponibles, transports d'automobiles et de meubles.

Telegramm-address: **Spediteur Fleissner, Aš. ČSR.**
Phone 3305 serie.

Travelling- and Traffic-Office.

Stock for free of duty merchandise, own carriage-park, Auto- and furniture, conveyances.

Obgleich, durch die derzeitige Wirtschaftskrise und die Devisen-, Ein- und Ausfuhrbestimmungen teilweise ins Stocken gekommen, ist es anzunehmen, dass der Absatz und die Erzeugung der Ascher Textilindustrie durch die Tuchtigkeit und den Fleiss der Bevolkerung in Zukunft wieder ihren Platz behaupten, und den durch die Solidität ihrer Erzeugnisse wohl begründeten Weltruf erhalten wird.

L'Industrie Textile à Asch

et à ses Environs.

Par Jules Merz, Asch.

Asch et son district forment un des plus grands centres de l'industrie textile dans la République Tchécoslovaque. Il y a longtemps que l'industrie textile fut introduite ici, la terre de la ville et de son district étant trop stérile pour produire assez de nourriture, lorsque la population s'augmenta, de sorte que les habitants, autrement tres modestes, étaient obligés de chercher d'autres ressources. Autrefois, à côté de l'agriculture mesquine, on s'occupait de mégisserie et de chamoisage, qui peu à peu ont disparu, excepté quelques peu d'ateliers. A leur place s'est etabli le tissage dès le commencement du siècle passé.

L'industrie textile prit son grand essor avant la guerre. Elle était importante aussi dans la branche des gants d'étoffe pour toute l'Autriche Hongrie. L'industrie de tissus à maille eut, après l'introduction du métier circulaire et surtout après l'introduction des métiers mécaniques, un développement inattendu dans la production de tricotages et la bonneterie, non seulement à Asch, mais encore dans les localités des environs, surtout à Fleissen sur la ligne du chemin de-fer de la Saxe et à Haslau. Il est vrai que après la révolution surtout la production de tissus à maille était forcee de s'arranger pour une plus grande exportation. Afin de l'atteindre on produisit de plus en plus d'articles de qualité supérieure, surtout des tricotages fins. L'introduction de la soie artificielle, après être de plus en plus améliorée, eut une grande influence sur la mode et la production de la plupart des fabriques.

Pour illustrer la varieté des produits textiles au district d'Asch mentionnons les articles principaux exécutés depuis la manière la plus simple jusqu'à la plus fine, mais toujours solidement, ce qui a fondé la réputation universelle d'Asch et de son district comme centre d'industrie. On produit: des étoffes pour robes de dames depuis les meilleur marché au plus fines, en coton, en demi-laine, en demi-soie, en laine, en soie artificielle, tous les articles de mode, cotonnades, comme futaines, zéphyrs, oxfords, mouchoirs de tête, fichus, châles, tissés, tissus à maille et tricotages de toute sorte, confectionnés et travaillés normalement, comme chemises, dessous, soutien-gorge, bas, chaussettes maillots, culottes, autres articles standardisés.

Tento podnik byl založen r. 1886 Jindřichem Jenem a přešel roku 1906 do rukou nynějších majitelů (J. Planer a R. Görler). Podnik vznikl jako úplně malá výrobna a vypracoval se k nejvýznamnější továrně tohoto druhu v západních Čechách. Výrobky jsou pro jejich jakost velmi oblíbeny. Co se týče octového lihu, je firma během posledních let jediná, která vyrábí koncentrované zboží se 14 vodany kyselinného obsahu. Jakostní octy jsou nabízeny za velmi výhodné ceny.

Továrna na ocet

H. JENA, AŠ V ČECHÁCH,

Majitelé od roku 1906: J. PLANER a R. GÖRLER.

Největší podnik tohoto druhu v západních Čechách. Velkovýroba přírodních octů všech druhů.

Dieses Unternehmen wurde im Jahre 1886 von Heinrich Jena gegründet und ging im Jahre 1906 in den Besitz der jetzigen Inhaber (J. Planer und R. Gorler) über. Aus kleinen Anfängen heraus wurde das Geschäft immer weiter ausgedehnt und ist heute das weitaus bedeutendste derartige Unternehmen Westbohmens. Die Erzeugnisse der Firma sind ob ihrer Güte äusserst beliebt. In Essigsprit ist die Firma seit vielen Jahren als einzige in der Erzeugung von konzertrierter Ware mit 14 Hydraten Säuregehalt an der Spitze. Die Qualitätsessige der Firma werden äusserst preiswert angeboten.

Essigfabrik

H. JENA, ASCH,

Gegründet 1886.

Inhaber seit 1906 J. PLANER & R. GÖRLER.

Grossfes Unternehmen dieser Art in Westbohmen. Grosserzeugung von Naturessigen aller Art.

Cette entreprise a été fondée en 1886 par Heinrich Jena et a passé en 1906 aux mains des propriétaires actuels (J. Planer et R. Gorler). Cet établissement à développé successivement de petits commencements et est aujourd hui le plus important en Bohème occidental. Les produits de cette maison sont extrémement populaires à cause de leur bonté. Depuis beaucoup d'années la maison Jena est l'unique et à la tête de la fabrication de la marchandise concentrée contenant 14 hydats d'acide. Ses vinaigres de qualité sont offerts très bien marchés.

Usine de vinaigre

H. JENA, AŠ,

Fondée en 1886.

dès 1906 propriété de J. PLANER & R. GÖRLER.

La lus grande entreprise de ce genre en Bohéme occidental. Grand production des vinaigres naturels de toutes les espèces.

This enterprise has been founded 1886 by Heinrich Jena and changed into the possession of the actual proprietors (J. Planer and R. Gorler). The business has grown gradually, being small at the beginning. At present it is the most significant enterprise of its kind in Western Bohemia. The firm's products are very popular on account of their quality. In the manufacture of concentrated merchandise with 14 hydrates acidity this house is leading since many years. The various kinds of quality vinegar are delt at exceedingly reasonable prices

Vinegar-Factory

H. JENA, AŠ,

Founded 1886.

since 1906 proprietors J. PLANER & R. GÖRLER.

The greatest establishment of this kind in Western Bohemia. Grand production of any kind of natural vinegars.

articles de sport, blouses, jumpers, pullovers, robes, châles, cravates, vestes tricotées de coton, de laine, de soie, de soie artificielle et de soie artificielle mate, gants d'étoffe depuis les plus simples aux plus élégants, coupés et cousus, ou tricotés, de coton, de laine, de soie, de soie artificielle, linge pour dames et pour messieurs en soie et en soie artificielle, d'étoffes point de chaînettes et d'étoffes mélanésiennes, comme chemises, caleçons, combinaisons, jupons etc., tapis en Axminster et en moquette, chemins de velours, couvertures en peluche, tapis en jute, assortiments de couvertures de lit, de table et de commode, brodées, brodées au tambour, rideaux en madras, tapisseries et modèle pour ouvrages à l'aiguille, châles et écharpes pour l'Orient, brochées de soie et de métal, articles de gaze, portières et bordures en étoffes pesantes, dentelles tissées dans toutes les exécutions comme imitations de points de Bruxelles, de points de Venise, d'Alençon, Irish, Valenciennes, Malte et de dentelles au fuseau, tulle, broderies sur tulle, broderies en coton, en soie et en soie artificielle, articles qui en sont confectionnés tels que blouses, robes, bonnets, bavettes et voiles, étamines, étoffes frottées et articles qui en sont confectionnés, tels que peignoirs, essuie-mains etc, cols pour robes de dames.

La fabrication de produits à demi manufacturés est représentée par des filatures de coton, de vigogne et de laine; pour préparer et monter les marchandises apprêtées il y a des teintureries et établissements d'apprêtage qui s'occupent de la teinture de tous les fils, étoffes et marchandises, et de leur apprêt d'une manière supérieure.

La plupart des grandes industries, à côté des quelles il y a encore un grand nombre de petites, sont représentées dans la société des industriels de la branche textile à Asch, fondée en 1890, dont les membres ne proviennent pas seulement du district d'Asch avec les localités principales: Rossbach, Grün, Neuberg, Haslau, mais à laquelle appartiennent les fabriques de tissus à maille plus importantes à Fleissen, des filatures à Cheb, et à Königsberg a. E. et des fabriques à Liebenstein. La société a son siège dans son propre édifice où se trouve aussi un établissement où l'on fait épreuves de tous les tissus d'après les méthodes modernes et qui a été fondé par la société.

A côté de l'industrie textile il y a à Asch et dans son district encore différentes autres entreprises d'industrie, dont nous mentionnons les suivantes: 2 brasseries, des fabriques de vermicelles, de moutarde et d'huile, une fabrique de porcelaine et de stéatite à l'usage électrotechnique, de petits ateliers de cordonnerie, plusieurs ateliers de machines assez grands, une fabrique de planchers de plâtre, des imprimeries et des lithographies, une fabrique de vinaigre et plusieurs papeteries, de même qu'une centrale électrique avec transmission à longue distance et une usine à gaz, puis différentes scieries, tuileries et une corroierie, de même que de nombreux ateliers pour la production de patrons pour peintres.

Výroba veškerého druhu koupacích obleků a spodního prádla z bavlny, vlny a umělého hedvábí.

Erzeugung von Badeanzügen und Unterwäsche aller Art, aus Baumwolle, Wolle u. Kunstseide.

Fabrication des bains et des dessous de cotton, de laine et de soie artificiélle.

Manufacturing of all kinds of cotton wool- and artificial silk-bathing suits and underwear.

Quoique par la crise économique actuelle et par les décrets sur les devises, l'importation et l'exportation le débit et la production de l'industrie textile d'Asch soient stagnants en partie, on peut supposer qu'à l'avenir cette industrie maintiendra par sa qualité et l'activité de sa population sa place et sa renommée mondiale basée sur la solidité de ses produits.

Textile Industry at Asch

and its Environs.

By Julius Merz, Asch.

Asch and its district form one of the greatest centres of textile industry in Czechoslovakia. In early times already textile industry was introduced on account of the raw climate of the town and its district, because the inhabitants, who otherwise are extremely modest, had to seek their livelihood elsewhere when they grew in number, and the products of the soil were no more sufficient to nourish the population. Formerly, besides the poor agriculture, tawering and chamoising were carried on, but they gradually disappeared except some few works, and weaving took their place from the beginning of the last century.

Textile industry developed mainly till before the war; it had also a great importance as to gloves made of woven material for all Austria-Hungary. Also woven goods manufacture, after the introduction of circular weaving looms and especially of mechanic weaving-looms, had a sudden growth, as well in the production of knitted work, as in that of hosiery, not only at Asch but also in the surrounding places, especially at Fleissen at the Saxon railway, and Haslau. Certainly, after the revolution it was necessary, especially for woven goods manufacture, to arrange for greater export. For this purpose better articles, especially finer knitted work was more and more produced. Also the introduction of artificial silk influenced, when it was improved, the fashion and production of most factories.

To illustrate the great variety of textile productions in the district of Asch let us mention the most important articles, produced from the simplest to the fines execution, but always solidly, which has founded the world-fame of Asch and its district as centres of industry. They produce:

Materials for ladie's dresses from the cheapest to the most beautiful, in cotton, half-wool, half-silk, wool, artificial silk, all fancy articles, cottons, as fustian, zephyrs, oxfords, kerchiefs, woven shawls, woven and knitted wares of all kinds, ready-made and normally worked, as shirts, under-dressing, bodices, stockings, socks, swimming-costumes, drawers, other standard articles, sporting articles, blouses, jumpers, pullovers, dresses, shawls, neckties, knitted jackets of cotton, wool, silk, artificial silk and artificial mat silk, gloves of woven material from the simplest to the most elegant, cut and sewn, or knitted, of cotton, wool, silk, artificial silk, ladies' and gentlemen's underdressing of silk and artificial silk, chain material and Melanese material, as shirts, pants, combinaisons, petty-coats and so on, carpets of Axminster and moquette, carpet-strips, plush-covers, jute-carpets, sets of covers for bed, table and chests-of-drawers, embroidered, tamboured, madras-curtains, tapestry and models for needle-work, shawls and scarfs for the Orient, silk- and metal-broché goods, gaze-articles, curtains and trimmings of heavy materials, woven laces of all kinds, as imitations of Brussels-lace, Venetian lace, Alençon lace, Irish lace, Valenciennes lace, Maltese lace and bone lace, tulles, embroideries on tulle, embroideries of cotton, silk and artificial silk, ready-made articles of this material, as blouses, dresses, small caps, bibs etc., veils, etamines, rubber materials and articles made of them, as bathing-gowns, bath-towels, rubber-towels etc., collars for ladies' dresses.

Semi-manufacture is represented by cotton, Vigogne- and woolspinningmills; for preparing and mounting ready wares there are big dyer's works and dressing-establishments which dye all yarns, stuffs and wares and outfit them in a superior way.

Most bigger industries, besides which there is a great number of smaller ones, are represented by the Society of Asch Textile Manufacturers at Asch, whose members are not only people of the district and its principal places: Rossbach, Neuberg, Háslau, but also woven goods manufacturers at Fleissen, spinning-mills at Cheb and Königsberg a. E. and works at Liebenstein. The society has its abode at a building of its own, where also a modern and first-class establishment for testing all textile goods, founded by the Society, has its accomodations.

Besides textile industry there are at Asch and its district different other industrial entreprises, of which we mention: two breweries, a factory for vermicelli, mustard and oil, a china- and stratit factory for electro-technical wants, smaller shoe-factories, some larger machine-shops, a plaster-floor factory, printing offices and lithographic printing-offices, a vinegar factory and several paper mills, as well as long-distance

KNEIPP-HEILANSTALT, ASCH

doporučuje svůj léčebný ústav při onemocnění revmatismem, léčí ischias, nemoce výměny látek a jiné neduhy.

Výborné úspěchy! Lázně kysličité a kyselinouhličité, smrkové a senné, ovesné, obklady a obaly, Kneippova vodoléčba. Skvělá krajina! Nízké ceny! Informace lze obdržeti kdykoli!

empfiehlt sich bei rheumatischen Erkrankungen, Ischias, Stoffwechselstörungen u. a. Leiden. Beste Heilerfolge! Sauerstoff- und Kohlensäurebäder, Fichtennadel-, Heublumen-, Haferstrohbäder, Wickel und Packungen, Kneipp'sche Güsse.

Herrliche Gegend! Billige Preise! Auskünfte jederzeit!

electricity central works, gas-works, further different saw-mills, tile-works and a leather-factory, as well as numerous productions of stencils.

Though by the actual economical crisis and the foreign exchange regulations import and export, the sale and production of the Asch textile industry has partly come to a standstill, yet it may be supposed, that, by the activity of the population and by its smartness, this industry will in future again maintain its place and reputation, based on the solidity of its products.

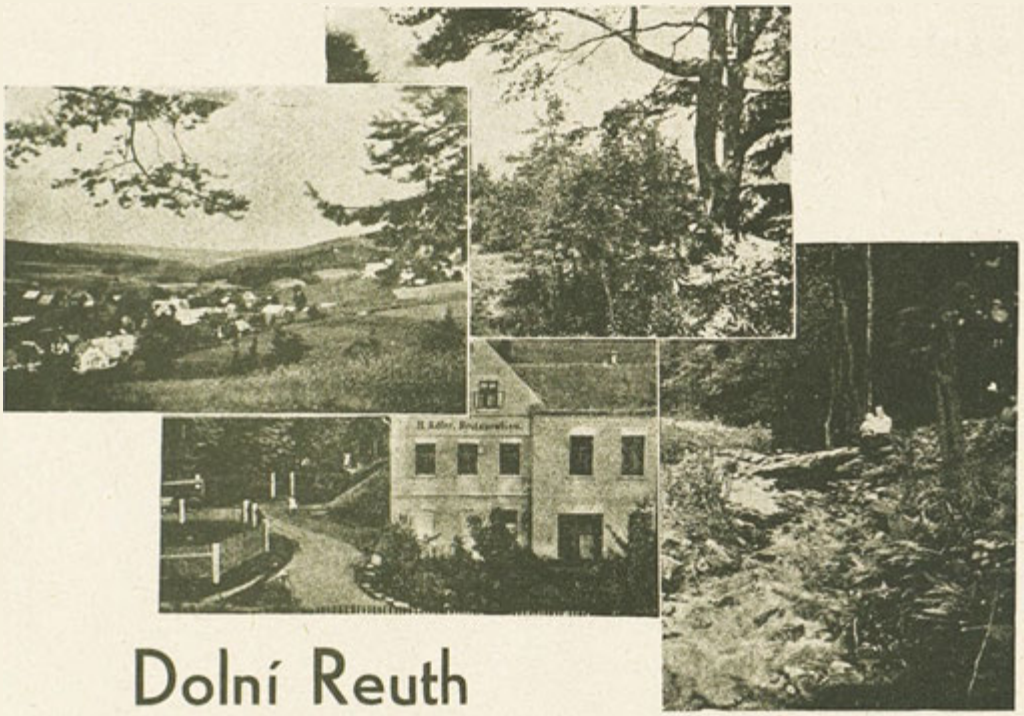

Dolní Reuth

a jeho léčebný pramen. - H. Kruschwitz, Aš.

Dolní Reuth u Aše v Čechách je klenot lázní. Je ovrouben hustými lesy, polmi a kvetoucimi loukami, jimiž protéka Alstera. V čisté této řece je mnoho pstruhů.

Tyto řádky mají přispěti k tomu, aby širší veřejnost byla upozorněna na toto krásné letovisko. Čisté, nápadně pestře ohozené domky svědči o pili jejich obyvatelů. Zemědělství, domácí průmysl a různá řemesla dávají 700 občanům nutné živobytí. Uprostřed tohoto městečka se nachází léčivý pramen, který dodává výbornou stolní, minerální vodu, bohatou na železo a kysličník uhličitý. Dle výzkumů zesnulého badatele prof. Stoklasy, je zmíněný pramen silně radioaktivní (12.3 — 44.6 M. E. na 1 litr). Voda z toho pramene se tedy výborně hodí k pití, dále jako přírodní léčivo proti rheumatismu, pro inhalce a koupele. Prozatím využívali tohoto přírodního pokladu pouze občané okolních měst, ale bylo by na čase, upozorniti širší veřejnost na místo, kde přepracovaný velkoměšťák může v klidu a za levný peníz strávití svou dovolenou. Denní pense obnáší asi Kč 20.—.

Jest v zájmu obecenstva samotného, vyhledávati co nejvíce toto letovisko, aby se obec mohla pomocí vyzískaných prostředků přičiniti o další okrašlování místa a zdokonalení veřejných zařízení a zpříjemniti tím více pobyt návštěvníkům.

Plovárna v Krugsreuhu v báječné poloze přímo u lesa, skýtá osvěžující lázeň.

V zimě poskytuje Halštrovské pohoří sportovcům-lyžařům dobrou příležitost k lyžaření a na rozsáhlých pláních mohou cvičiti jak začátečníci, tak i pokročilí. Sáňkování na znamenitých tratích a příkrých silnicích připravuje znalcům tohoto sportu mnoho radosti a zocelí jejich nervy a svaly.

Lékař, lékárna, biografy a zábavní místnosti jsou v blízkém okresním městě Aš. (Vzdálenost několik minut.)

Nimrod a rybář má v těchto krajích výbornou příležitost k lovu a rybolovu (srnčí a ostatní nízká zvěř, tetřevina, pstruhy atd., atd.).

Bezvadné, dobře značkované lesní cesty vedou údolími a na horách do všech směrů, takže návštěvník může odtud snadno navštíviti okolní města, jako Frant. Lázně, na německém území ležící lázně Brambach v Sasku, Elster a j.

Informace podává obecní úřad.

Niederreuth

und seine Heilquelle.

H. Kruschwitz, Asch.

Niederreuth bei Asch in Böhmen ist ein wunderbares Juwel eigenartiger prächtiger Schönheit im Kranze seiner grünen, ozonreichen Wälder, wogenden goldenen Getreidefelder und smaragdenen frischen Elsterwiesen. Durchströmt vom kristallklaren Elsterflüsschen, dessen reines Wasser muntere Forellen in grosser Zahl birgt, liegt der ungemein reizvolle Ort eingebettet im Kranze seiner Berge wie ein seltenes Kleinod. Und so sollen diese Zeilen mit dazu beitragen, diesem prächtigen Sommerfrischenorte die Fremden zuzuführen, deren es wie nicht gleich ein anderer Ort wert ist.

Freundliche saubere Häuser lugen traut und nett aus dem Grün der Obstgärten dem Wanderer und Besucher entgegen, der, aus der Bezirksstadt Asch kommend, in wenigen Minuten mit dem Auto oder in knapp ¾ Stunden zu Fuss vom Hainberg oder Aschberg herab, sich dem Orte durch wunderbare Wälder nähert.

Und betritt er den schönen Ort, so werden ihm zu allererst wohltuend die sauberen, vielfach mit farbigem Anstrich versehenen, netten Häuser in die Augen fallen, die vom Fleiss und der Tüchtigkeit ihrer Bewohner zeugen. Landwirtschaft, Hausindustrie und Gewerbe liefern den rund 700 Einwohnern den bescheidenen Lebensunterhalt. Aber ein gütiges Schicksal hat inmitten des Ortes eine Heilquelle entspringen lassen, die von altersher durch ihren besonderen Kohlensäurereichtum und Eisengehalt nicht nur ein äusserst wohlschmeckendes Tafelwasser liefert, sondern auch lt. Untersuchungen des verstorbenen, bekannten Prager Professors und Quellenforschers Stoklasa durch ihren besonderen Radiumgehalt (die Radioaktivität des Wassers beträgt 42,3 — 44,6 M. E. pro Liter, auch induzierte Radiaktivität ist nachweisbar) ein neuentdecktes erstklassiges Heilwasser, besonders für Rheumatismus etc. verwendbar, sowohl für Trinkkuren wie auch Inhalationen und als Badewasser darstellt.

Bisher haben eigentlich nur die näheren Städte und Ortschaften von diesem Naturschatze Gebrauch gemacht, doch wäre es jetzt wirklich an der Zeit auch eine weitere Öffentlichkeit auf diesen Schatz gesundheitlicher Vorzüge, verbunden mit zeitgemässen billigsten Preisen besonders aufmerksam zu machen.

Die wohltuende Ruhe, die herrliche reine Waldesluft, die geschützte Lage vor rauhen Winden bieten dem Erholungssuchenden und abgehetzten Städter den Aufenthalt, den er in stillen Stunden wohl stets schon ersehnt hat, den er aber bisher nicht zu finden vermochte. Nette Zimmer mit voller Verpflegung sind bereits zu einem Tagespreise von Kč 20.— zu haben und es liegt nur an unserem Erholung suchenden Publikum diesem Schatzkästlein durch einen öfteren Besuch auch die Mittel an die Hand zu geben, die Vorzüge dieses Ortes durch weitere Verschönerungs- und Anpflanzungsarbeit auszugestalten. Das Strandbad Krugsreuth, herrlich am Waldesrande gelegen und gespeist vom klaren Wasser der Elster, liegt nur wenige Minuten vom Orte entfernt und bietet bei mässigem Preise ein ideales Bad wie es nur wenige Orte aufzuweisen vermögen. Der Sportler, der im Winter ins wunderschöne Elstergebirge kommt, wird durch ein ideales Skigelände in Entzücken geraten. Weitgedehnte Hänge locken zu kühnen Abfahrten oder zu idealer Uebungsstätte. Auch die Rodelmöglichkeit ist auf den langgewundenen, stark abfallenden Bergstrassen für den Geübten ein hochgeschätztes, Nerven und Mus-

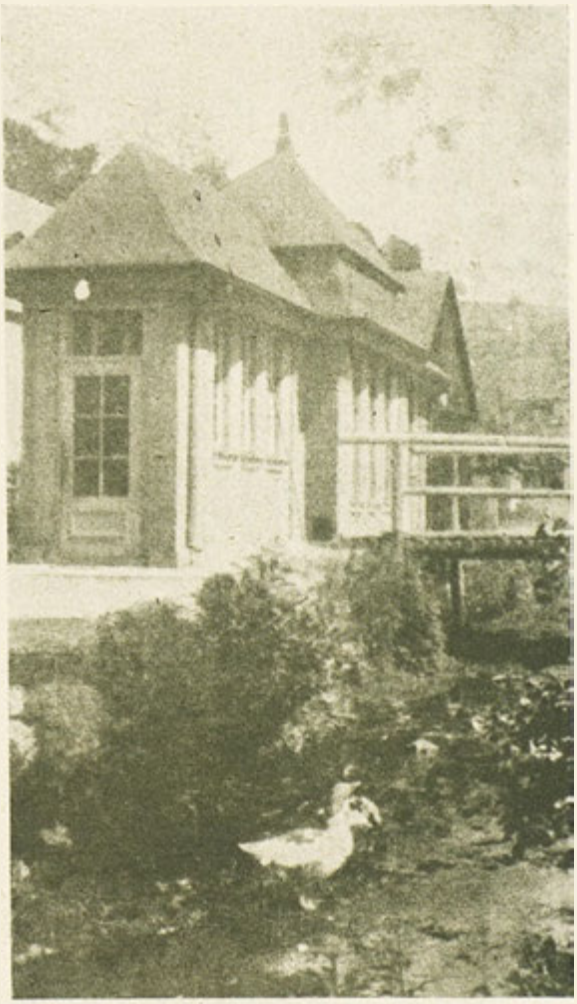

Léčebný pramen znamenité pověsti. — Die Quelle von hervorragendem Ruf. — La source curative. — The mineral Source.

keln stählendes Spezialvergnügen. So ist eigentlich in diesem Orte alles vereinigt, das anderwärts durch hervorragende Reklame sattsam angekündigt, hier eigentlich noch des Neuentdeckers harrt.

Arzt, Apotheke, Kinos, Vergnugungen verschiedenster Art, Post, Eisenbahn u. s. w., ist im benachbarten Bezirksorte Asch in wenigen Minuten erreichbar. Auch der Jagdfreund und Fischereibegeisterte kann seinen Passionen nachgehen, da ein reicher Wildbestand (Reh und anderes Niederwild, Birk und Auerwild, Forellen etc.) willkommene Beute verheissen.

Wunderbare, gutmarkierte Waldwege ziehen durch das Tal und auf den Höhen nach allen Richtungen der Windrose und ist dem Wanderer reichste Möglichkeit eröffnet, auch die reizvolle weitere Umgebung mühelos und ungefährdet kennen zu lernen. Das berühmte sächsische Bad-Brambach, das mondäne Bad-Elster, ferner Franzensbad u. noch manch andere, besuchenswerte Orte liegen nur wenige Kilometer von Niederreuth entfernt.

Auskünfte erteilt das Gemeindeamt.

Dolní Reuth

et sa source curative.

H. Kruschwitz, Aš.

Voulez-vous découvrir une terre inconnue, une villégiature tranquille et à bon marché au milieu d'une contrée magnifique, avec une source radio-active guérissant le rhumatisme — en un mot, le paradis pour vos nerfs fatigués? Venez à Niederreuth pres de Asch.

Situé sur l'Elster à l'eau claire et riche en truites, c'est un village propre avec une foule de vergers, que l'on peut atteindre de Asch par train en quelques minutes ou à pied descendant le Hainberg ou le Aschberg, et passant par des forêts magnifiques, en trois quarts d'heures à peine.

Ses 700 habitants vivent d'agriculture, d'industrie à domicile et de différents métiers. Mais le don extraordinaire dont la nature a pourvu cette localité, c'est la source riche en acide carbonique et en fer, qui depuis toujours a servi de bonne eau potable, jusqu' à ce que le professeur

de l'Université de Prague, M. Stoklasa, ait découvert sa radio-activité, Depuis ce moment elle a été employée pour le traitement du rhumatisme et d'autres maladies, et cela sous la forme de bains, pour faire des inhalations ou comme cure d'eaux minérales. (Radio-activité: 42,3 — 44,6 M. E. par litre, et aussi de la radio-activité induite).

Jusqu' ici il n'y a que les villes et les villages des environs qui aient fait usage de cette eau prodigieuse. Mais il est temps que sa puissance curative soit plus connue dans le monde.

On vit à bon marché à Niederreuth: une jolie chambre avec pension complète coûte 20 Kč par jour.

En été la plage de Krugsreuth — seulement à quelques minutes de Niederreuth — située au bord de la forêt avec sa piscine alimenté par les eaux claires de l'Elster, offre des bains modèles à prix modérés. En hiver les montagnes de l'Elster enchantent le sportsman par le terrain de ski idéal, leurs vastes pentes qui invitent à des descentes hardies, d'autres qui sont d'excellents champs d'entraînement. D'autre part des routes alpestres serpentantes et escarpées permettent aux avancés de luger.

Celui qui a besoin d'un médecin, d'une pharmacie, ou qui veut aller au cinéma ou bien s'amuser de différentes manières, trouve tout cela et encore un bureau de poste et la gare du chemin-de-fer dans la ville voisinnante de Asch. Pour le chasseur et le pêcheur passionnés il y a beaucoup de gibier et de poissons (chevreuils et autre gibier à poil, coqs de bruyère, petits tetras, truites).

Niederreuth est point de départ pour beaucoup de belles excursions qu'on fait dans toutes les directions par de beaux chemins bien marqués qui couduisent par les forêts. Comme buts d'excursions mentionnons: Brambach et Bad Elster en Saxe, Franzensbad et beaucoup d'autres, dont la distance de Niederreuth ne surpasse pas quelques kilomètres.

Celui qui cherche la récréation et le repos dont l'homme moderne a tellement besoin — soit en été, soit en hiver, est invité à venir passer son congé à Niederreuth, et il sera satisfait.

Dolní Reuth

and his mineral Source.

H. Kruschwitz, Aš.

Do you like to discover an unknown land, a quiet and cheap health-resort in a wonderful country, with a radio-active source curing rheumatism — in a word, a paradise for your tired nerves? Come to Niederreuth near Asch.

Situated on the Elster with its clear water rich in trout, it is a clean village with many orchards, which may be attained from Asch by train within some minutes, or on foot, descending the Hainberg or Aschberg and passing through wonderful forests, within scarcely three quarters of an hour.

Its 700 inhabitants live on agriculture, home-industry and different trades. But Nature's most prodigious gift is the source rich in carbonic acid and iron that had always served as good drinking-water, till Mr. Stoklasa, Professor of Prague University, discovered its radio-activity. From that moment it has been used for the treatment of rheumatism and other illnesses, as baths, for inhaling and as mineral-water cure. (Radio-activity: 42,3 — 44,6 M. E. per 1,76 pints, and also induced radio-activity).

Up to now only the towns and villages of the environs have made use of this miraculous water. But now it is time that its healing power becomes more widely known.

Life is cheap at Niederreuth: you get a nice room with full board for 20 Kč daily.

In summer the beach of Krugsreuth — only at some minutes' distance from Niederreuth — situated at the borders of the forest, at the clear water of the Elster, offers ideal bathes at moderate terms. In winter the Elster-Mountains fill sportsmen with enthusiasm by their ideal ski-grounds, their vast slopes inviting to daring descents, others being exellent drill-grounds. On the other hand, sharp-inclined winding mountain-roads allow tobogganing to the advanced.

He who needs a physician, a chemist's shop, or wants to go to a cinema or to enjoy himself in various ways, finds all that and besides a post-office and a railway-station at the neighbouring town of Asch. For the passionate hunter and fisher there is much game and fish (roes and other small game, mountain-hens, heath-cocks and trout).

Niederreuth is the starting-point for many fine trips, made into all directions on well indicated ways leading through beautiful woods. Such trips may be made to: Brambach and Bad Elster in Saxony, Franzensbad and many other places at no more than some miles' distance from Niederreuth.

He who looks for recreation and rest — which people of our days need so badly — either in winter or in summer, is heartily invited to spend his leave at Niederreuth, he will be satisfied.

Hudební město Kraslice.

Kdysi kvetoucí město hornické stalo se dnes co „svobodné město hornické" městem průmyslovým. Po zániku dolování mědi, cínu, olova, stříbra a železa bylo obyvatelstvo tohoto horského městečka nuceno hledati si obživu v jiném oboru, neboť ani rolnictví a lesní hospodářství nemůže tento lid pro vysokou polohu horskou tohoto městečka uživiti.

Tak vzniklo v 17. a 18. století paličkování krajek, tkalcovnictví a nástrojařství. Dnes jako nejhlavnější jsou nám známy: výroba hudebních nástrojů, dechových, plechových, háčkování, výroba krajek a záclon, vyšívání a výroba hraček. Vedle toho máme zde ještě továrnu na aksamitové zboží, továrnu na vlněné zboží, barvírny a bělírny. Shora označený průmysl prováděn jest částečně továrensky, částečně pak samostatnými mistry jako domácí výroba.

Na obyčejné procházce městem upozorňuje nás množství štítků a firem na různé výroby, jako háčkování, vyšívání, nástrojařství, případně i na výrobu všech součástek nástrojů. V domácnostech vidíme ženy a dívky při paličkování krajek, vyšívání a síťkování v plné práci. Po světové válce velice se zde vzmohla výroba saxofonových nástrojů, která se vlastně čítá do výroby dřevěných nástrojů.

Výrobky kraslického průmyslu jsou vyváženy do všech zemí světa. Tento průmysl pracuje z 80 — 90% pro vývoz. Kralice jsou také městem školním. Vedle obecných a občanských škol mají Kraslice státní reálné gymnasium a státní odborné školy pro průmysl hudebního nástrojařství, pro ruční a strojové vyšívání.

Nádherné okolí s téměř 800 až 1000 m vysokými vrchy a pohádkově malebnými údolími stává se v létě i v zimě cílem mnoha výletníků a sportovců. Lyžaři a sáňkaři jsou nadšeni ideálním krajem sportovním, jež se tu před nimi rozprostírá. Město Kraslice má výborné autobusové spojení do Markhausenu (Klingenthalu v S.), Schwaderbachu, Kirchbergu, Silberbachu, Nancy, Rotavy, Nejdku, Schonbachu (Vysoký kámen).

Musikstadt Graslitz.

Einst eine blühende Bergstadt, ist die „freie Bergstadt Graslitz" zur Industriestadt geworden. Als der Bergsegen mit Kupfer, Zinn, Blei, Silber u. Eisen versiegt war, musste die Bevölkerung einen anderen Erwerb suchen, da der Ackerbau wegen der Höhenlage nicht bedeutend ist und er, wie auch der Waldbau die Bewohner nicht ernähren konnte. So wurde im 17. und 18. Jahrhundert die Spitzenkloppelei, Weberei und die Instrumentenerzeugung eingeführt. Heute sind die hauptsächlichsten Industrien: der Musik-Instrumentenbau für Blechblasinstrumente, die Holzblasinstrumente und Saxophone, die Stickerei-, Spitzen- und Gardinenfabrikation u. die Spielwarenindustrie. Daneben besteht noch eine Samtfabrik, eine Schafwollwarenfabrik u. Färbereien und Bleichereien. Die erstangeführten Industrien werden teils fabriksmässig, teils von selbstständigen Meistern und in Heimarbeit betrieben. Bei einem Gang durch die Stadt fallen die vielen Firmenschilder der Stickerei- und Instrumentenerzeuger, bezw. der Erzeuger der verschiedenen Bestandteile der Instrumente auf. In den Häusern sieht man Frauen und

Mädchen eifrig beim Klöppelsack sitzen, oder am Rahmen sticken oder Filet stopfen. Grossen Aufschwung nahm nach dem Kriege die Saxophonfabrikation, die eigentlich zur Holzinstrumentenerzeugung gezählt wird. Die Graslitzer Industrieerzeugnisse werden fast in alle Länder der Welt exportiert. Die Industrie arbeitet 80—90% für den Export. Graslitz ist auch eine Schulstadt. Neben Volks- und Bürgerschulen hat Graslitz ein Staatsrealgymnasium und Staatsfachschulen für Musikinstrumentenbau und für Hand- und Maschinenstickerei. Die herrliche Umgebung mit den 800 bis fast 1000 m hohen Bergen und schönen Waldtälern bildet im Sommer und Winter das Ziel vieler Wanderer und Sportler. Die Skifahrer und Rodler sind begeistert von dem idealen Sportgelände. Graslitz hat gute Autobusverbindungen nach Markhausen (Klingenthal i. Sa.), Schwaderbach, Silberbach, Nancy, Rothau, Neudek, Schönbach, Kirchberg (Hoher Stein).

Kraslice, Ville musicale.

Une fois ville minière libre florissante Kraslice est devenue une ville d'industrie. Après le tarissage des mines de cuivre, d'étain, de plomb, d'argent et de fer il fallait que la population cherchât un autre revenu, puisque l'agriculture et la sylviculture ne sont pas profitables à cause de l'altitude de la contrée. Par conséquent on introduisit au 17ième et au 18ième siècles le travail au fuseau, la tisseranderie et la production d'instruments de musique. Aujourd'hui les industries principales sont: la fabrication d'instruments à vent, de broderies, de dentelles, de rideaux et de jouets. Outre cela il y a un tissage de velours, une lainerie, des teintureries et des blanchisseries. Les premières de ces industries se font en partie dans des fabriques, en partie par des maîtres indépendants dans leurs logements. Quand on se promène par la ville on est étonné du grand nombre d'enseignes de fabricants de broderies et d'instruments et de parties d'instruments. Dans les maisons on voit des femmes et de jeunes filles assises à leurs coussins à dentelles ou brodant ou faisant du filet. Après la guerre la fabrication de saxophones prit un grand essor, (qui à vrai dire appartient à la production d'instruments en bois.) Les produits de Kraslice sont exportés dans tous les pays du monde, 80 — 90% de l'industrie travaillent pour l'exportation.

Kraslice a aussi de bonnes écoles. A côté d'écoles primaires et d'écoles primaires supérieures il y a un lycée et une école professionnelle de l'Etat pour la production d'instruments et de broderies à mains et à machine. Les beaux environs avec les montagnes hautes de 800 à 1000 m et les belles vallées boisées sont le but de beaucoup de touristes et de sportsmen en été et en hiver. Les coureurs en ski et les lugeurs sont enchantés du terrain idéal pour le sport. Kraslice a de bonnes communications d'autobus avec Markhausen (Klingenthal en Saxe), Schwaderbach, Silberbach Nancy, Rotava, Nejdek, Schönbach, Kirchberg (Hoher Stein).

PRODUKTIV-GENOSSENSCHAFT

der Musikinstrumenten- und Bestandteile-Erzeuger, reg. Ges. m. b. H.

GRASLITZ.

FABRIKANTEN hochgradiger **METALL-** u. **HOLZ-BLASINSTRUMENTE.**

Producer's Syndicate Manufacturers of high-grade **METAL-** and **WOOD- WIND-INSTRUMENTS.**

Kraslice, a Town of Music.

Once a flourishing free mining town, Kraslice has become an industrial town. After the brass-, tin-, lead-, silver- and iron-mines were exhausted it was necessary for the population to find some other income, agriculture and forestry not being profitable on account of the great altitude of those parts. Therefore in the 17th and 18th centuries bone-lace work was introduced, further weaving and the production of musical instruments. To-day the principal industries are: the porduction of wind instruments, the manufacturing of embroideries, laces and curtains, and toy-industry. Besides there is a velvet-factory, a factory for woollen goods, dye-houses and bleacheries. The first mentioned industries are performed partly at factories, partly by independent masters at home. When taking a walk through the town, you are astonished at the great number of firms of manufactures of embroideries, instruments and parts of instruments. In the houses you see women and girls sitting at their cushions for bone-lace weaving or embroidering or netting. After the Great War rose the fabrication of saxophones, which rather belongs to the production of wooden in-

Julius Keilwerth,

Graslitz

Telegramme: Saxokeilwerth. — Tel. 178.

Továrna na prvotřídní **SAXOFONY.**

Fabrik für erstklassige **SAXOPHONE.**

Usine de **SAXOPHONES** exquis.

Manufacturing of excellent **SAXOPHONES.**

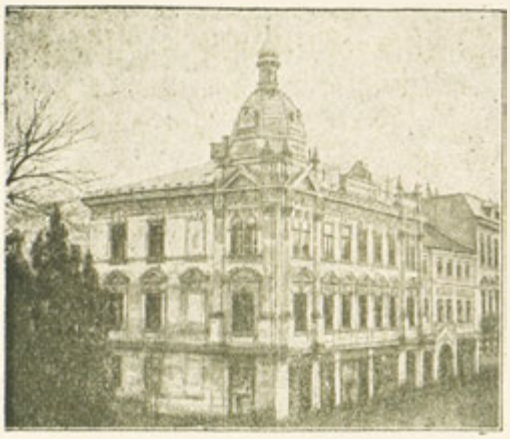

Městská spořitelna v Kraslicích.

Založená 1891.
Spravované jmění ca Kč 97,000.000.—.
První peněžní ústav v místě.

Städtische Sparkasse in Graslitz.

Gegründet 1891.
Verwaltungsvermögen cca Kč 97,000.000.—.
Erstes Geldinstitut am Platze.

CAISSE D'ÉPARGNE MUNICIPALE fondée 1891.
Fond disponible env. Kč 97,000.000.—.
Premier établissement de caisse d'épargne à la ville.

MUNICIPAL SAVINGS-BANK founded 1891.
Administration-funds about Kč 97,000.000.—.
First Savingsbank- establishment in town.

W. Stowasser's Söhne,
Graslitz. Telef. 49.

Továrna na kovové dechové nástroje.
Adresa telegramů: **WESTOSO.**

Metall-Blasinstrumentenfabrik.
Telegr. Adr.: WESTOSO.

Factory of Band Instruments.

Manufacture d'instruments à vent de métal.

Hans Rölz, Graslitz

Musikwarenfabriken • Manufacturing of Music Goods.

Brüder Pückert, Graslitz ČSR.

Gegründet 1878.

Továrna na prvotřídní strunové nástroje, struny, jakož i součástky. — Založeno 1878.

Usine de plus fins instruments de corde, cordes et parties constituantes. — Fondée 1878.

Fabrik ff. Saiten-Instrumente, Saiten- und Bestandteile.

Manufacturing of finest stringed instruments, strings and constituent parts. — Founded 1878.

BOHLAND & FUCHS
GRASLITZ

Továrna na hudební nástroje. Založeno 1850.
Vývoz do celého světa.
Adresa telegramů: Bohlandfabrik Kraslice.

Musikinstrumenten-Fabrik. — Gegründet 1850.
Export nach allen Ländern der Welt.
Telegr. Adresse: Bohlandfabrik Kraslice.

Usine d'instruments de musique. Fondée en 1850.
Exportation dans tous les pays du monde.
Adresse télégr.: Bohlandfabrik Kraslice.

Manufacturers of Musical Instruments. Founded 1850.
Export to all countries on the world.
Telegrams: Bohlandfabrik Kraslice.

Hotel
Weisser Schwan

Besitzer: Anton Vinzl.

Telef. 19. **GRASLITZ.** Telef. 19.

60 lůžek, ústřední topení, částečně tekoucí studená a teplá voda, velké restaurační místnosti, garáže. Chvalně známá kuchyně. Ceny mírné.

60 Betten, Zentralheizung, zum Teil fliessendes Kalt- und Warmwasser, grosse Restaurationslokale, Garage. Bekannt gute Küche, Mässige Preise.

60 beds, central heating, partially running cold and warm water, large localities, garage. Popular cooking. Moderate prices.

struments. The productions of Kraslice are exported into all countries of the world, 80 — 90% of industry work for export.

Kraslice has also good schools. Besides elementary schools there is a grammar-school and a professional State-school for manufacturing instruments and embroideries handmade and machine-made. The beautiful environs with mountains 800 — 1000 m high and fine woody valleys are the destinations of many a tourist and sportsman in summer and winter. The skiers and tobogganers are delighted of the ideal ground for sports. Kraslice has good bus-communications with Markhausen (Klingenthal in Saxony), Schwaderbach, Silberbach, Nancy, Rotava, Nejdek, Schönbach, Kirchberg (Hoher Stein).

Richard & Adolf Anger, Graslitz

Gegründet 1859.
Kindermusikinstrumente und Musikspielwaren.
Export nach allen Ländern.

Founded 1859.
Manufacturing of children's musical instruments and musical toys.
Export to all countries.

Svatava

u Falknova nad Ohří.

(Dr. Jos. Klinger, tajemník.)

Svatava leží na železniční trati Falknov n. Ohří—Klingenthal, 405.9 m nad hladinou moře v údolí stejnojmenné řeky, která protéká uhelnou pánví ve Falknovsko-Karlovarském kraji a ústí pak do Ohře u města Falknova.

Zemědělství, jež bylo charakteristickým znakem Svatavy až do 1. poloviny minulého století, zaniklo téměř úplně obrovským vývojem průmyslu a hutnictví.

Svatava, bývalá svobodnická vesnice purkrabího Šlika z Loktu a Falknova, vyrostla v průmyslové městečko s 5.000 obyvateli. První záznamy o ní možno nalézti již v análech z r. 1553.

Historickou památností Svatavy jest v roce 1766 zbudovaná „Stará Pošta", kde se za starých dob vyměňovali koně na poštovní silnici Praha—Karlovy Vary—Cheb—Erfurt. Goethe na svých cestách přenocoval neméně než 25krát v této hospodě a v roce 1819 u příležitosti oslavy vítězné bitvy u Waterloo byl zde uspořádán slavnostní oběd, kterého se zúčastnil osobně vítěz této bitvy, polní maršálek kníže Blücher.

Největší význam má Svatava pro místní přádelnu česané příze firmy Ing. Schmieger akc. spol., kde je zaměstnáno 1.600 dělníků, úředníků a zřízenců. V tomto oboru je nejen největším podnikem v republice, ale na pevnině vůbec a je přes hospodářskou krisi dodnes exportním podnikem světového významu.

Od roku 1830 usazené hutnictví je zastoupeno firmami „Mariahilf a Mathias — uhelné akc. spol. a „Báňské a průmyslové podniky — dříve J. D. Starck", jež vlastní ve čtvrti „Davidsthal" též velkou cihelnu. Hnědé uhlí, dobývané částečně v šachtách, hlavně ale povrchovým dolováním, je dobré průmyslové uhlí, jehož výhřevnost dosahuje 4.800 až 5.300 kalorií.

Svatava má vlastní železniční stanici, poštovní a telegrafní úřad, dvě německé školy a jednu školu českou, katolický kostel a tělocvičnu. V místě jest lékař, zubní lékař, lékárna a drogerie. Obchod a řemeslo jest zastoupeno četnými solidními obchodníky a řemeslníky.

Krásné výlety do okolí: údolím Svatavy nahoru k zámku Hartenbergu 7 km, Sandhäuser 3 km, Peterstollen 7½ km, Jindřichovice — mausoleum srbských válečných zajatců — 10 km, další do krásného Rudohoří a Císařského lesa.

Výhodné spojení do Karlových Varů, Františkových Lázní, Chebu, a do Kraslic. Pravidelný autobusový provoz do Rudohoří a Císařského lesa.

Doporučené hostince k přenocování: Schmieger, Schmidkuntz, Ratskeller, Deutscher Hof, Morgenstern a Reichenauer. Další levné a dobré hospody: Zur Gemütlichkeit, Hirmer, Harkner a Berndt.

Zwodau

bei Falkenau a. d. Eger.

Dr. Josef Klinger, Sekretär.

Die Stadt Zwodau liegt an der Eisenbahnstrecke Falkenau a. d. E. — Klingenthal, 405.9 m hoch u. d. M., im Mündungstale des gleichnamigen Flusses, der hier aus dem sich zum Falkenau—Karlsbader Braunkohlenbecken absenkenden Erzgebirge tretend, im raschen, regulierten Laufe seiner Mündungsstelle in die Eger bei Falkenau zueilt.

Der ausgesprochen landwirtschaftliche Charakter, den Zwodau noch um die Mitte des vorigen Jahrhunderts besass, ist heute von der rasch und mächtig emporgekommenen Industrie und dem Bergbau nahezu völlig verwischt worden.

So ist Zwodau vom ehemaligen Freihofbauerndorf der Burggrafen Schlick zu Elbogen und Falkenau, als das es im Jahre 1553 erstmalig urkundliche Erwähnung findet, heute zur stattlichen Industriegemeinde mit einer Einwohnerzahl von 5.000 heangeblüht.

Historisches Wahrzeichen des Ortes ist die im Jahre 1766 als ehemalige Pferdewechselstation an der alten Poststrasse Prag—Karlsbad—Eger —Erfurt erbaute „Alte Post", in welcher Goethe nicht weniger als 25mal auf seinen Reisen nach und von Karlsbad Einkehr gehalten und genächtigt hat, und in der im Juni des Jahres 1819 ein grosses Festmahl zum Gedenken der Schlacht bei Waterloo stattfand, an welchem neben vielen illustren Gästen auch der Sieger der Schlacht, Feldmarschall Fürst Blücher, persönlich teilnahm.

Der Ort besitzt seine hauptsächliche Bedeutung durch die Kammgarnspinnerei Ign. Schmieger A. G. in Zwodau, die mit einer Belegschaft von 1.600 Arbeitern, Beamten u. Angestellten nicht nur eine der grössten ihrer Branche in der Republik, sondern auf dem Kontinente überhaupt ist und trotz der bestehenden Krise als Exportunternehmen grossen Stiles noch heute Weltgeltung besitzt.

Der seit 1830 ansässige Braunkohlenbergbau wird durch die Firmen „Mariahilf u. Mathiaskohlenwerke A. G." und durch die „Montan- u. Industrialwerke vorm. Joh. Dav. Stark", die im Ortsteile „Davidsthal" auch eine grosse Bauziegelei betreiben, vertreten. Die hier teils durch Tief-, hauptsächlich jedoch durch Tagbau gewonnene Braunkohle gilt als gute Industriekohle, die einen Heizeffekt von 4.800 bis 5.300 Kalorien entwickelt.

Zwodau besitzt eigene Bahnstation, Post- und Telegraphenamt, 2 deutsche Schulen u. 1 tschechische Minderheitsschule, 1 kath. Kirche und 1 schöne Turnhalle. Das Gesundheitswesen betreuen 1 staatl. Distriktsarzt, 1 Zahnarzt, 1 Apotheke und 1 Drogerie. Gewerbe und Handel sind durch zahlreiche tüchtige und solide Handwerker und Kaufleute vertreten.

Schöne Ausflüge in die Umgebung: Das Zwodautal aufwärts nach Schloss Hartenberg (Lieblingsaufenthalt Goethes) 7 km, Sandhäuser 3 km, Peterstollen 7½ km, Heinrichsgrün: (Mausoleum der serbischen Kriegsgefangenen) 10 km, weitere ins schöne Erzgebirge und in den herrlichen Kaiserwald.

Badegelegenheiten im Zwodaufluss, gute Wintersportmöglichkeiten im nahen Erzgebirge und Kaiserwald.

Gute Zugsverbindungen nach Karlsbad, Franzensbad, Eger und Graslitz. Regelmässiger Autobussverkehr ins Erzgebirge und in den Kaiserwald.

Empfehlenswerte Gasthöfe für die Nächtigung: „Schmieger", „Schmidkunz", „Ratskeller", „Deutscher Hof", „Morgenstern" u. „Reichenauer", weitere billige u. gute Gasthäuser „Zur Gemütlichkeit", „Hirmer", „Harbauer", „Berndt".

Starosta - Bürgermeister
ERWIN SCHMIEGER

Svatava

près de Falkenau.

Dr. Josèphe Klinger, Secrétaire.

La ville de Zwodau est située sur la ligne du chemin de fer Falkenau—Klingenthal, à une altitude de 405.9 m, dans la villée de l'embouchure de la rivière du même nom, qui sort de l'Erzgebirge descendant au bassin houiller de Falkenau—Karlsbad, et s'approche vite de son embouchure dans l'Eger près de Falkenau.

Le caractère agricultural, que Zwodau avait encore au milieu du siècle passé, a été presque éteint par l'exploitation des mines et l'industrie developpé vite et puissamment.

Ainsi Zwodau, d'un village de métairies franches des Burgraves Schlick d'Elbogen et de Falkenau, mentionné pour la première fois en 1553 dans des documents, est devenu une commune industrielle assez grande avec 5000 habitants. La curiosité historique de la ville est la vieille auberge „Alte Post", construite en 1766, comme station de relais sur l'ancienne grand' route Prague—Carlsbad—Eger—Erfurt, dans laquelle Goethe avait séjourné pas moins de 25 fois dans ses voyages à et de Carlsbad, et où, au mois de juin 1819, il y avait un grand banquet en mémoire de la bataille de Waterloo auquel, entre autres hôtes illustres, aussi le vainqueur de la bataille, le feldmaréchal Prince Blücher, prit part.

L'importance principale de la ville est fondée sur la filature de peignés Ign. Schmieger S. A. à Zwodau qui, avec ses 1600 ouvriers, fonctionnaires et employés, est une des plus grandes de sa branche non seulement en Tchécoslovaquie, mais encore sur le continent, et qui, malgré la crise économique, est d'importance mondiale comme entreprise d'exportation en grand style.

L'exploitation des mines de houille brune, existant depuis 1830, est représentée par les maisons „Mariahilf und Matthiaskohlenwerke A. G.", et par les „Montan- und Industrialwerke vorm. Joh. Dav. Starck" qui a aussi une grand tuillerie au quartier „Davidsthal". La houille brune extraite en partie par travail dans les mines, mais surtout par travail au jour, a la réputation de bon charbon d'industrie avec une puissance calorifique de 4800 à 5300 cal.

Zwodau a sa propre station de chemin de fer, des bureaux de poste et de télégraphe, deux écoles allemandes, et une tchèque, une église catholique et un beau gymnase couvert. Le service sanitaire est représenté par un médecin de district, un dentiste, une pharmacie et une droguerie. Quant aux métiers et au commerce il y a beaucoup de bons artisans et marchands.

Comme belles excursions aux environs nous citons: la vallée de la Zwodau montant vers le château de Hartenberg (séjour favori de Goethe) à 7 km, Sandhäuser à km, Peterstollen à 7½ km, Heinrichsgrün (mausolée des prisonniers de guerre serbes) à 10 km, puis aux belles montagnes de l'Erzgebirge et dans le magnifique Kaiserwald.

Bains dans la rivière de Zwodau, bonnes possibilités de sports d'hiver dans l'Erzgebirge et le Kaiserwald.

Bonnes communications de chemin de fer à Carlsbad, Franzensbad, Eger et Graslitz.

Lignes d'autobus à l'Erzgebirge et au Kaiserwald.

Hôtels recommandés' „Schmieger", „Schmiedkunz", „Ratskeller", „Deutscher Hof", „Morgenstern" et „Reichenauer"; bons restaurants à bon marché: „Zur Gemütlichkeit", „Hirmer", „Harbauer", „Berndt".

Svatava

near Falkenau.

Dr. Joseph Klinger.

The town Zwodau lies at the railway Falkenau Klingenthal, at 1350 ft above sea-level, in the valley of the river of the same name which comes out from the Erzgebirge descending to the coalfield of Falkenau-Carlsbad, and quickly approaches its falling into the Eger near Falkenau.

The agricultural character which Zwodau had still in the middle of the last century, has been nearly extinguished by mining and industry that developed quickly and mightily.

So Zwodau from a village of freehold-farms of the Burgraves Schlick of Elbogen and Falkenau, mentioned for the first time in documents of the year 1553, has become a pretty great industrial town of 5000 inhabitants. The most characteristical historical sight of the town is the old inn „Alte Post", built in 1766 as relay station on the ancient road Prague—Carlsbad—Eger—Erfurt, where Goethe had stayed no less than 25 times on his journey to and from Carlsbad, and where, in the month of June 1819, there was a great banquet in memory of the battle of Waterloo. Among other ilustrous guests also the victor of the battle, field-marshal Prince Blücher, took part at it.

The main importance of the town is founded on the worstedspinning-mill Ign. Schmieger j. st. C. at Zwodau which, with its 1600 workmen and employees is one of the greatest of the branch not only in Czechoslovakia, but also on

the continent, and which, in spite of the economical crisis, is of universal importance as exporting enterprise of great style.

Mining of brown coal, existing since 1830, is represented by the firms „Mariahilf und Matthiaskohlenwerke A. G." and by the „Montan- und Industrialwerke vorm. Joh. Dav. Starck" which at the quarter „Davidsthal" has also great tile-works. The brown coal extracted by underground work, but especially by open work, is considered as good industry-coal with a heating power of 4800 to 5300 cal.

As fine excursions to the environs let us mention: the Zwodau-Valley ascending to the Hartenberg castle (the favourit stay of Goethe) at 4½ miles' distance, Sandhäuser at 2 miles', Peterstollen at 4½ miles', Heinrichsgrün (mausoleum of Serbian prisoners of war), at 6 miles' distance, then to the fine mountains of the Erzgebirge and to the wonderful Kaiserwald.

Bathes in the Zwodau-River, good opportunities for winter-sports at the Erzgebirge and the Kaiserwald.

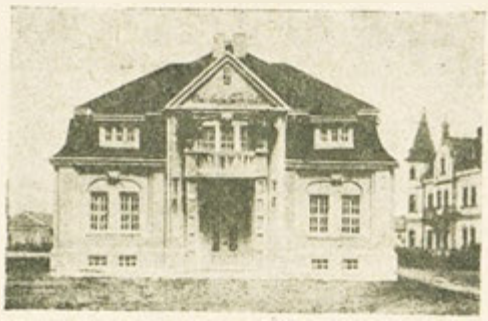

Good railway communications to Carlsbad, Franzensbad, Eger, Graslitz.

Bus-lines to the Erzgebirge and the Kaiserwald.

Recommendable hotels: Schmieger, Schmidkunz, Ratskeller, Deutscher Hof, Morgenstern, and Reichenauer; good and cheap restaurants: Zur Gemütlichkeit, Hirmer, Harbauer, Berndt.

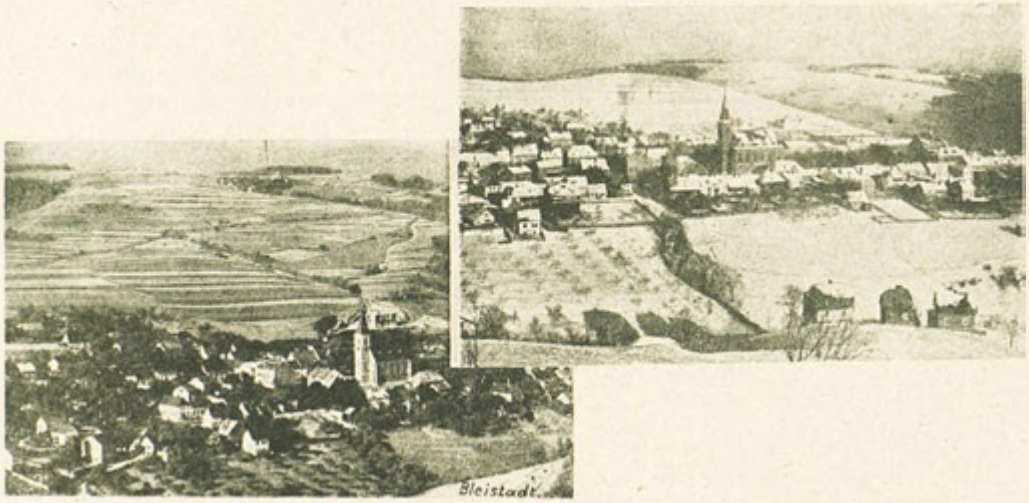

Oloví v létě a v zimě. — Bleistadt im Sommer u. im Winter. — Oloví en été et en hiver. — Oloví in summer and in winter.

Oloví

královské svobodné horní město.

O původu a stáří města Oloví, jakož i o prvním osídlení svatavského údolí, nenalézáme žádné historicky dokázané zmínky, neboť některé listiny, které by snad o tom mohly něco pověděti, vzaly za své, podle pověsti, v r. 1700, při požáru staré radnice, která se nalézala na tom místě, kde stojí nyní stará škola č. 167.

Poněvadž svahy hor nehodí se pro zemědělství, byli pravděpodobně prvními obyvateli horníci, kteří odlesnili kolem ležící úbočí hor.

Hornictví sahá snad již do 13. a 14. století.

Jen to dá se bezpečně dokázati, že Oloví dostalo 16. ledna 1558 od císaře Ferdinanda I. první privilegium, nadané zvláštními právy a že bylo jím 2. července 1561 povýšeno na královské svobodné horní město. Za císaře Rudolfa II. dostalo Oloví 15. února 1594 městský znak. Dále potvrdili veškerá práva a privilegia Matyáš 18. října 1613, Ferdinand III. 7. září 1652, Karel VI. 16. listopadu 1731 a Josef II. 7. září 1785, což jest důkazem, že hornictví bylo v těchto dobách ve velikém rozkvětu.

Olověné doly dodávaly čistou olověnou rudu, bělobu a j., takže Oloví stalo se výbornou jakostí svého olova proslulé a píle a smysl pro povinnost jeho nenáročného, pro práci stvořeného obyvatelstva, byla příslovečnou.

Z mapy, která se zachovala jako kopie z r. 1812, můžeme viděti, že v době rozkvětu hornictví bylo v okolí města Oloví 66 horních štol, z nichž byla dobývána olověná ruda.

V polovině 19. století ocitá se hutnictví poněkud v úpadku a vstupuji jiná výrobní odvětví do popředí, jako na př. háčkování a paličkování krajek, truhlářství, hrnčířství, ke kterým se druží v posledních letech také výroba perleťových knoflíků, hudebních nástrojů a hraček, jakož i soustružnictví.

Poněvadž rolnictví a pastevectví následkem kamenitých strání mohly dosáhnouti pouze podřadného významu, poskytovala tato zaměstnání obyvatelstvu potřebnou obživu, přece ne však v té míře, aby v nepříznivých dobách nebyla nouze, kterou obyvatelstvo více méně trpělo. V r. 1867 byl provoz na hutích zastaven a horní úřad v Oloví zrušen. Tímto okamžikem zavládla v městě a okolí opět bída, takže městští radní obrátili se na říšskou radu s prosbou, aby byl zaveden nový průmysl. R. 1879 byla zavedena jakýmsi Hornem z Vídně výroba perleťových knoflíků.

R. 1876 začlo se s výstavbou trati Falknov - Kraslice, na které také město Oloví mělo podíl. Celá trať však dohotovena teprve v letech 1885—86. Tyto okolnosti značně oživily stavební ruch města, do té doby téměř mrtvý.

V letech 1848—1850 byla vystavěna okresní silnice Kaceřov—Oloví—Annenské údolí, r. 1869 zřízen poštovní úřad a r. 1867 vzato Oloví do telegrafní sítě.

R. 1893 byla zřízena c. k. odborná škola košíkářská, r. 1900 c. k. kraikářský kurs, který byl přeiat r. 1919 státní správou. R. 1898 byl zřízen ve Wasservorstadtu druhý poštovní a telegrafní úřad. Novostavba 4třídní (nyní 5třídní) obecné školy následovala r. 1897. Nynější radnice byla vystavěna r. 1882. Krásný katolický kostel v gotickém slohu, který dává horské krajině velmi pěkný ráz, byl postaven v letech 1901—02.

V létě 1912, byly Svatava a „Mlýnská stoka" překlenuty krásným mostem Valentina Seidla (ze železobetonu). V letech 1925—26 byla vystavěna moderní budova měšťanské školy. Koedukační měšťanská škola jest trojtřídní a 1. a 2. ročník má pobočku.

Od r. 1893 existuje v městské části „Wasserstadtu" jedna z největších továren na tabulové sklo na kontinentě fmv „První český sklářský průmysl, a. s."

Horní město Oloví má nyní 1754 obyvatel, z nichž 62, t. j. 3.54% jsou české národnosti.

Město sestává ze 3 částí: Horního města (Steinbrucku) a Dolního města (Wasserstadt). Horní město s radnicí, kostelem i školou leží na jižním svahu Scheibenbergu, Steinbruch na severním svahu Galgenbergu a Wasserstadt v údolí Svatavy.

Okolí města tvoří horská krajina — Galgenberg 652 m, Aschenberg, Spitzberg 621 m, Scheibenberg 576 m, Eisenberg, Herrnsberg 664 m, Mittelbruck, Rohrberg, Hornsberg 661 m, Sailerbrunnsberg, Pichlberg 664 m; Svatavské údolí

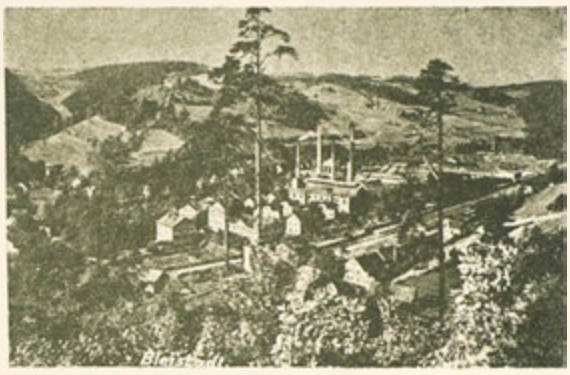

Pohled na Oloví (Dolní město) se sklárnou. — Ansicht von Bleistadt (Wasserstadtteil) mit Glasfabrik. — Vue d'Oloví. — View of Oloví.

448 m u železniční stanice Oloví, Údolí Erbgrabenu, kotlina Karbachu údolí Hornsbachu) — která svou krásou každého návštěvníka uchvátí.

Horská krajina je bohatě zalesněna. Obec sama má 250 ha lesů. Oloví jest chráněno proti drsným severním větrům, naproti tomu nechává údolí Svatavy vanouti mírné jižní větry.

Vycházky skytají návštěvníkům Oloví radostné cestování na zdravém vzduchu, plném ozonu, krásné vyhlídky na město a vzdálené krajiny chebské, falknovské, do Karl. Varů a Císařského lesa.

Přátelé sportu naleznou vhodné místo pro jeho provozování; zvláště pro lyžování jest terén příhodný. Také k lovu a rybářství jest zde příležitost.

Vyhlídky s Galgenbergu (652 m), s Scheigenbergu (576 m), s Herrnsbergu (664 m), s Hornsbergu (661 m), Sailerbrunnsbergu, Pichlbergu (664 m) do krásného údolí Svatavy (448 m), do údolí Hornsbachu a Karbachu (kotlina), dále do okolních výše a níže položených krajin, nadchnou pozorovatele a působí, že vždy své návštěvy opakují. Návštěva idylicky položeného horního městečka určitě splní přání každého turisty.

V městě nalézají se 2 lékaři s domácí lékárnou. Město má vodovod a elektrické osvětlení. Koupání je možné v čisté vodě řeky Svatavy. Návštěvníci naleznou byt i stravu jak v hostincích, tak soukromých bytech. Oloví jest železniční stanicí na trati Falknov—Klingental. Blízká lázeňská města Karl. Vary, Františkovy a Mariánské lázně jsou dosažitelná v krátkém čase. Informace podá starostenský úřad v Oloví (telef. č. 2). Zde také lze se informovati o všech výletech do blízkého i vzdálenějšího okolí.

V r. 1933 dala obec prozkoumati vodu ze štol soukromým doc. německé techniky v Brně p. Ing. Dr. Josefem Holutou, neobsahuje-li radioaktivních látek. Výsledek byl příznivý. Vody bude tedy použito k léčebným účelům. Po dosažení potřebných peněžních prostředků přikročí se k využití této léčebné vody.

Od zřízení pozoruhodné jeskyně Nejsv. Trojice štukatérem J. Fischerem a farářem Jiřím Markem na Ascherbergu v r. 1914, stalo se Oloví cílem mnoha věřících křesťanů, kteří zvláště v neděli Nejsv. Trojice konají sem procesí z blízka i dáli.

Bleistadt

Kgl. freie Bergstadt.

Über das Alter und den Ursprung der Stadt Bleistadt sowie darüber, welche die ersten Ansiedlungen im Zwodautale waren, lässt sich keine geschichtlich erwiesene Andeutung geben, da sämtliche Urkunden, nach überlieferten Aussagen, bei dem Brande des alten Rathauses im Jahre 1700, welches sich an der Stelle befand, wo jetzt die alte Schule Nr. 167 steht, verloren gegangen sind. —

Da die Bergabhänge für den Ackerbau nicht günstig gelegen sind, so mögen höchstwahrscheinlich die ersten Bewohner Bergleute gewesen sein, welche die Lehnen der umliegenden Berge zu Zwecken des Bergbaues abgeholzt haben.

Der Bergbau reicht weit zurück und soll schon in 13. und 14. Jahrhundert betrieben worden sein.

Nur so viel lässt sich urkundlich nachweisen, dass Bleistadt unter Ferdinand I. am 16. Januar 1558 das erste Privileguim erhielt, mit besonderen Rechten ausgestattet und von ihm am 2. Juni 1561 zur königlichen freien Bergstadt erhoben wurde. Unter Rudolf II. wurde am 15. Feber 1594 das Bleistädter Stadtwappen verliehen. Ferner bestätigten Matthias unterm 18. Oktober 1613. Ferdinand III. unterm 7. Sept. 1652. Karl VI. unterm 16. Nov. 1731 und Josef II unterm 7. Sept. 1785 sämtliche Privilegien und Rechte der Stadt, ein Beweis, dass der Bergbau in diesen Jahren hier in hoher Blüte stand.

Die Bleibergwerke lieferten ein reines Bleierz. Bleiweiss und Pyromorphit, so das Bleistadt durch die Feinheit seines Bleies und die Reichhaltigkeit seiner Erze allenthalben berühmt und der Fleiss und die Pflichttreue seiner anspruchslosen, zur Arbeit geborenen Bevölkerung sprichwörtlich war.

Aus einer noch als Kopie vorhandenen Bergkarte, Hauptmappe über alle zum damaligen Bergamtsreviere Bleistadt gehörenden Gruben und Gebäude aus dem Jahre 1812 vom Bergamtspraktikanten Hinpmann, ist zu ersehen, dass in der Blütezeit des Bergbaues in der Umgebung von Bleistadt 66 Bergstollen waren, aus denen Bleierz gefördert wurde.

In der Mitte des 19. Jahrhunderts geriet der Bergbau nach und nach in Verfall und es traten andere Erwerbszweige in den Vordergrund, so das Spitzenklöppeln, das Spitzennähen, die Weberei, die Tischlerei, die Tönferei, zu welchen sich in jüngster Zeit die Perlmutterknopf-, Musik- und Holzwarenerzeugung und Holzdrechslerei gesellte.

Da der Feld- und Wiesenbau zufolge der steilen Berglehnen nur von untergeordneter Bedeutung sein konnte, so gewährten diese Beschäftigungen den Bewohnern den nötigen Unterhalt, jedoch nicht in dem Masse, dass nicht zuweilen bei ungünstigen Zeitverhältnissen Notstände eintraten, unter denen die Bevölkerung mehr oder weniger zu leiden hatte. Im Jahre 1867 wurde der Betrieb der unter der Staatsverwaltung stehenden Montanbleibergwerke eingestellt und 1869 das bestandene k. k. Bergamt in Bleistadt aufgelassen. Mit diesem Zeitpunkte trat in Bleistadt und Umgebung neuerlicher Notstand ein, so dass sich die Gemeinden Bleistadt, Horn und Prünles wiederholt in Petitionen an den Reichsrat wandten und um Einführung industrieller Unternehmungen bittlich wurden. Im Jahre 1879 wurde durch einen gewissen Hock aus Wien hierstadts die Perlmutter-Knopfdrechslerei eingeführt.

Im Jahre 1876 gelangte die Eisenbahn von Falkenau bis Graslitz zum Ausbau, womit die Stadt teilweise in das europäische Eisenbahnnetz einbezogen wurde. Der gänzliche Ausbau derBahn zum Anschluss nach Sachsen fand jedoch erst 1885—86 statt. Diese Umstände trugen wesentlich bei, den Unternehmungsgeist der Bewohner anzuregen und die Baulust — die bisher ganz darniederlag — anzufachen.

In den Jahren 1848—1850 wurde die Gossengrün-Bleistadt-Annataler Bezirksstrasse gebaut, im Jahre 1869 das Postamt errichtet und 1876 Bleistadt in das Telegraphennetz einbezogen.

Im Jahre 1893 wurde die k. k. Fachschule für Korbflechterei und Weidenkultur, im Jahre 1900 der k. k. Spitzenkurs, der 1919 in die staatliche Verwaltung der Republik übernommen wurde,, errichtet. 1898 wurde in der Wasservorstadt ein zweites Post- und Telegraphennamt eroffnet. der Neubau einer vierklassigen (heute 5klassig.) Volksschule erfolgte im Jahre 1897. Das jetzige Rathaus wurde 1882 und die schöne katholische Kirche im gotischen Stile, welche das Bild der herrlichen Berglandschaft sehr günstig beeinflusst, in den Jahren 1901—02 erbaut. Im Sommer 1912 wurden die Zwodau und der Mühlgraben durch die schone Valentin Seidl-Brücke (Eisenbetonbau) überbrückt. In den Jahren 1925 und 1926 wurde der Bau eines modernen Bürgerschulgebäudes ausgeführt. Die Knabenbürgerschule mit Koedukation für Mädchen ist

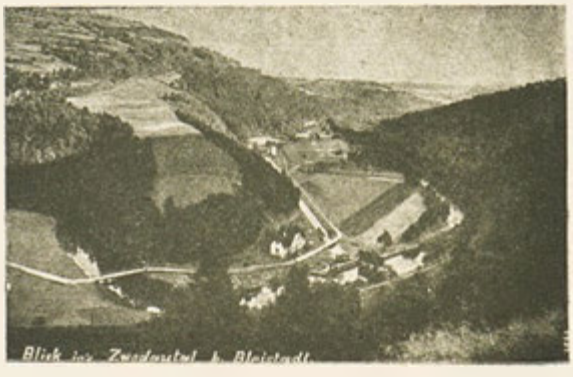

Pohled do údolí řeky Svatavy u Oloví. — Blick ins Zwodautal bei Bleistadt. — Vue de la rivière de Svatava près de Oloví. — View of the Svatava-river near Oloví.

dreiklassig und hat 2 Parallelklassen zur 1. u. 2. Klasse.

Seit dem Jahre 1893 besteht im unteren Stadtteile (Wasserstadt) eine der grössten Tafelglasfabriken des Kontinents, die Erste böhmische Glasindustrie, A. G.

Die Bergstadt Bleistadt zählt gegenwärtig 1754 Einwohner, von denen 62 d. s. 3.54% der tschechischen Nation angehoren.

Die Stadt besteht aus drei Ortsteilen: der oberen Stadt, dem Steinbruch und der unteren Stadt (Wasserstadt). Die obere Stadt mit Rathaus, Kirche und Schulen liegt am Südabhange des Scheibenberges, der Steinbruch am Nordabhange des Galgenberges und die Wasserstadt im Zwodautale.

Die Umgebung Bleistadts bildet eine Berglandschaft — Galgenberg 652 m, Ascherberg, Spitzberg 621 m, Scheibenberg 576 m, Eisenberg, Herrensberg 664 m, Mittelruck, Röhrberg, Hornsberg 661 m, Sailerbrunnsberg, Pichlberg 664 m; Zwodautal 448 m bei der Eisenbahnstation Bleistadt, Erbgrabental (Äl), Garbachtal (Kessel), Hornsbachtal — die durch ihre Schönheit jeden Ausflügler in Verwunderung setzt. Die Berglandschaft ist reich bewaldet. Die Stadtgemeinde selbst hat 250 ha Waldbesitz. Bleistadt ist gegen die rauhen Nordwinde geschützt, dagegen lässt das Zwodautal die milden Südwinde ins Stadtgebiet streichen.

Spaziergänge bieten den Gästen Bleistadts fröhliches Wandern in gesunder, ozonreicher Luft, schöne Aussichtspunkte auf die Stadt, die sich den Beschauern wiederholt in sehr schönen Bildern zeigt, und in die Ferne — ins Eger- und Falkenauerland — nach Karlsbad und den Kaiserwaldbergen.

Sportsfreunde finden geeignete Sportplätze. Auch dem winterlichen Skisport sind in der Umgebung Bleistadts schöne Gelände geboten. Auch für Jagd und Fischerei ist Gelegenheit.

Aussichten vom Galgenberg (652 m), vom Scheibenberg (576 m), vom Herrnsberg (664 m), vom Hornsberg (661 m), Sailerbrunnsberg, Pichlberg (664 m), in das schöne Zwodautal (448 m), ins Hornsbachtal und Karbachtal (Kessel) und in die umliegenden höheren und tieferen Landschaften entzücken die Beschauer und veranlassen sie sicher, ihre Besuche immer wieder zu wiederholen. Ein Besuch des idyllisch gelegenen Bergstadtchens wird die Wünsche eines jeden Ausflüglers bestimmt erfüllen.

In der Stadt befinden sich zwei Ärzte mit Hausapotheken. Die Stadt hat eine Hochquellenwasserleitung (1931) und elektrische Beleuchtung. Freibäder sind in dem jetzt reinen Zwodauwasser geboten. In den vorhandenen Gasthöfen und in Privatwohnungen finden Sommerfrischler gute Unterkunft und Verpflegung. Bleistadt ist Bahnstation der Staatsbahnlinie Falkenau—Klingental. Die Nachbarkurorte Karlsbad, Franzensbad und Marienbad sind in kurzer Zeit zu erreichen. Auskünfte erteilt das Bürgermeisteramt Bleistadt (Telephonruf 2). Daselbst kann sich auch jeder Besucher Aufklärung über lohnende Spaziergänge in die nahere und weitere Umgebung holen.

Im Jänner 1933 hat die Stadtgemeinde die Stollenwässer auf die Radioaktivität an der deutschen technischen Hochschule in Brünn durch Herrn Privatdozent Ing. Dr. Josef Holluta untersuchen lassen. Das Untersuchungsergebnis war ein zufriedenstellendes. Das Wasser wird also für Heilzwecke Verwendung finden konnen. Bei Vorhandensein der notigen Geldmittel wird man daher an die Ausnützung dieses Stollenwassers schreiten, so dass Bleistadt einst ein Heilbad zum Wohle seiner Bürgerschaft werden kann.

Seit der Errichtung der sehenswerten Dreifaltigkeitsgrotte durch Stukkateur Josef Fischer und Pfarrer Georg Marek am Ascherberg im Jahre 1914 ist Bleistadt auch das Ziel vieler gläubiger Christen geworden, welche namentlich am Dreifaltigkeitssontage von Nah und Fern zu dieser Grotte wallfahren.

Oloví

Ville minière libre royale.

On ne sait rien de certain de l'âge et l'origine de la ville de Oloví, ni des premières colonies dans la vallée de Zwodau, parce que tous les documents historiques qui pourraient nous en informer, ont été — d'après la tradition — détruits par l'incendie de l'ancienne mairie (en 1700), qui se trouvait à la place de la vieille école actuelle (No 67).

Les pentes des montagnes n'étant pas favorables à l'agriculture, les premiers habitants étaient probablement miniers qui déboisaient les montagnes environnantes pour exploiter les mines. L'exploitation des mines est très vieille ici, on dit qu'elle existait déjà au 13me et 14me siècles.

Les documents témoignent que la ville de Oloví reçut sous Ferdinand Ier le premier privilège le 16 janvier 1558 et fut élevée par lui au rang de ville minière libre royale le 2 juin 1561. Le 15 février 1594 la ville reçut ses armes sous Rodolphe II. Les empereurs Mathieu (le 18 octo

Kostel a měšť. škola v Oloví. — Kirche und Bürgerschule in Bleistadt. — L'église et l'école primaire supérieure de la ville d'Oloví. — The church and school of Oloví.

bre 1613), Ferdinand III (le 7 septembre 1652), Charles VI (le 16 novembre 1731) et Josèphe II (le 7 septembre 1785) confirmèrent les privilèges et droits de la ville, ce qui prouve la grande importance de l'exploitation des mines à cette époque. Les mines de plomb fournissaient un minerai de plomb pur, céruse et pyromorphite, de sorte que Oloví était célèbre par la finesse de son plomb et la richesse de ses minérais, et que sa population modeste, aimant le travail, était proverbiale par son application et la fidélité à ses devoirs. Dans une copie d'une carte minière, — carte principale de toutes les mines et tous les bâtiments appartenant au district de l'administration des mines de Oloví d'alors, de l'année 1812, dessinée par l'employé de l'administration des mines Hippmann, — on voit que du temps de la prospérité de l'exploitation des mines il y avait aux environs de Oloví 66 mines d'où des minerais de plomb furent extraits. Au milieu du 19ème siècle l'exploitation des mines déchut peu à peu et d'autres métiers se mirent à sa place, tels que le travail au fuseau, la dentellerie à l'aiguille, la tisseranderie, la menuiserie, la poterie, auxquels s'ajoutent récemment les fabrications de boutons de nacre, d'instruments de musique et d'articles de bois et le tournage en bois.

L'agriculture et la culture des prés sur les pentes raides des montagnes n'étant que d'une importance inférieure, ces occupations donnaient aux habitants leur subsistance, mais pas à point de satisfaire les besoins de la population en temps de misère. — En 1867 on a suspendu l'exploitation des mines de plomb sous l'administration de l'Etat et en 1869 l'ancienne administration des mines à Oloví. Dans ce moment une nouvelle crise éclata à Oloví et ses environs, de sorte que les communes de Oloví, de Horn et de Prünles s'adressèrent à plusieures reprises au parlement de l'ancienne Autriche pour demander l'introduction d'entreprises industrielles. En 1879 un certain M. Hock de Vienne introduisit chez nous le tournage de boutons en nacre.

En 1876 le chemin de fer fut prolongé de Falkenau jusqu'à Graslitz, ce qui procura à la ville la communication avec le réseau de chemins de fer européens. Ce n'est qu'en 1885—86 que la construction de ce chemin de fer fut terminé pour la communication avec la Saxe. Tout cela aida à augmenter l'initiative des habitants et l'envie de bâtir, très faible jusqu'alors. Aux années 1848—1850 la route cantonale Gossengrün—Oloví—Annathal fut construite, en 1869 on établit un bureau de poste et en 1876 la ville fut comprise dans le réseau télégraphique. En 1893 on fonda l'école publique de vannerie et de culture d'osier, en 1900 le cours de dentellerie d'Etat, qui en 1919 passe sous l'administration de l'État de la République Tchécoslovaque. En 1898 on établit un deuxième bureau de poste et de télégraphe dans le faubourg de Wasserstadt. En 1897 on construisit une école primaire de quatre classes (aujourd' hui de cinq classes). La mairie actuelle fut érigée en 1882, et la belle église catholique en style gothique, ornement du beau paysage de montagnes, aux années 1901—02. L'été de l'année 1912 on construisit en béton armé le pont Valentin Seidl sur la Zwodau et le fossé „Mühlgraben". Aux années 1925 et 1925 on érigea le bâtiment moderne d'une école primaire supérieure. L'école primaire supérieure avec coéducation a trois classes, dont deux ont des classes parallèles. Depuis l'année 1893 existe au faubourg inférieur (Wasserstadt) une des plus grandes fabriques de verre en tables du continent, la Première Verrerie de Bohème S. A.

La ville minière de Oloví compte actuellement 1754 habitants, dont 62, c'est-à-dire 3,54% sont de nationalité tchèque. La ville se compose de trois quartiers, la ville supérieure, la „Cartière" et la ville inférieure (Wasserstadt). La ville supérieure avec la mairie, l'église et les écoles est située sur la pente méridionale du Scheibenberg, la „Carrière" sur la pente septentrionale du Galgenberg et la „Wasserstadt" dans la vallée de la Zwodau.

Les environs de Oloví sont formés par des montagnes et des vallées — Galgenberg 652 m, Ascherberg, Spitzberg 621 m, Scheibenberg 576 m, Eisenberg, Herrnsberg 664 m, Mittelruck, Rohrberg, Hornberg 661 m, Sailerbrunnsberg, Pichlberg 664 m; la vallée de Zwodau 448 m près de la gare du chemin de fer, les vallés Erbgrabental, Karbachtal, Hornsbachtal — qui enchantent tout touriste par leur beauté. Le paysage est couvert de beaucoup de forêts. La commune elle-même possède 250 ha de forêts. Oloví est protégé contre la bise, tandis que la vallée de la Zwodau laisse entrer les vents doux du sud.

Les visiteurs de Oloví peuvent marcher sur de bons chemins dans un air salutaire et ozonifère, jouissant de belles vues sur la ville et au loin sur le pays de l'Eger et de Falkenau, jusqu' à Carlsbad et aux montagnes du Kaiserwald. — Pour sportsmen il y a de bonnes places de sport; en hiver les skieurs trouvent de beaux terrains aux environs de Oloví. Il y a des occasions de pêcher et de chasser.

La vue du Galgenberg (652 m), du Scheiberberg (576 m), du Herrnsberg (664 m), du Hornsberg (661 m), du Sailerbrunnsberg du Pichlberg (664 m) sur la belle vallée de la Zwodau, la vallée du Hornsberg et de la vallée encaissée du Karbach et sur les contrées environnantes plus ou moins élevées enchantent les visiteurs et les causent de répéter souvent leurs visites beaucoup de fois. Une visite de la petite ville idyllique satisfera certainement les désirs de tout touriste.

Dans la ville il y a deux médecins avec leurs pharmacies, une conduite d'eau de sources de montagnes (1931) et l'éclairage à l'électricité. On peut se baigner dans l'eau maintenant très pure de la Zwodau. Les villégiateurs trouvent bon logement et nourriture aux hôtels et dans des maisons privées. Oloví est station du chemin de fer de l'État Falkenau—Klingental. Les villes d'eaux voisines Carlsbad, Franzensbad et Marienbad sont à peu de distance. Informations à la mairie de Oloví (télephone No 2). Tous les visiteurs peuvent s'y procurer aussi des renseignements sur les belles promenades aux environs plus ou moins éloignés.

Au mois de janvier 1933 la municipalité a fait analyser les eaux des mines pour leur radioactivité à l'école polytechnique à Brünn par l'ingénieur Dr. Josèphe Holluta. Le résultat de l'analyse était satisfaisant. C'est pourquoi l'eau

pourra être employée au traitement des malades. Dès qu'on aura les sommes nécessaires on commencera à exploiter cette eau des mines, de sorte que Oloví peut devenir un jour ville d'eaux au salut de sa population.

Depuis que le stucateur Josèphe Fischer et le curé George Marek ont érigé la grotte de la Trinité à la montagne Ascherberg en 1914, Oloví est aussi devenu le but de beaucoup de chrétiens fidèles qui viennent de loin en pèlerinage à cette grotte, surtout le dimanche de la Trinité

Oloví

a royal free miningtown.

We known nothing certain about the age and the origin of the town Oloví and of the first colonies in the Zwodau-Valley, because all historical documents that could inform us about it, were, — according to tradition — destroyed by the conflagration of the ancient town-hall (in 1700), which stood at the place where is now the old school (Nr. 67).

The slopes of the mountains not being favourable to agriculture, the first inhabitants were probably miners who cleared the surrounding moutains for mining. Mining is very old here, people say that it existed already in the 13th and 14th century.

Documents prove that the town Oloví got under Ferdinand the First its first privilege on the 16th of Jannuary 1558, and was raised by him to the rank of a royal free mining town on the 2nd of June 1561. On the 15th of February 1594 the town got its arms under Rudolph II. The emperors Matthew (on the 18th of October 1613), Ferdinand IIId (on the 7th of September 1652), Charles the VIth (on the 16th of November 1731) and Joseph IInd (on the 7th of September 1785) confirmed the privileges and rights of the town, which prove the great importance of mining at that time. The lead-mines furnished a pure lead-ore, ceruse and pyromorphite, so that Oloví was celebrated for the fineness of its lead and the riches of its ores, and its modest population, born for work, became proverbial by its industry and dutifulness. In a copy of a map of mines, — principal map of all mines and buildings belonging to the district of the mine-office of Oloví of that time, from the year 1812, drawn by the employee of the mine office Hippmann, — it is to be seen that at the time of prosperity of mining there were 66 mines in the environs of Oloví, from which lead-ores were extracted. In the middle of the 19th century mining decayed by and by, and other trades took its place, such as bone-lace making, lace-sewing, weaving, joinery, potter's trade, to which are added now the manufacture of nacre buttons, of musical instruments and wood wares, and wood carving.

Agriculture and the cultivation of meadows on the slopes of the mountains being only of little importance, these occupations afforged people only their sustenance, but not so much, as to satisfy the wants of the population in times of misery. — In 1867 leadmining under the administration of the State, and in 1869 the ancient mine-office of Oloví were abondoned. In this moment a new crisis broke out at Oloví and its environs, so that the municipalities of Oloví, Horn and Prünles turned several times to the parliament of ancient Austria, to ask for the introduction of industrial enterprises. In 1879 a Mr. Hock from Vienna introduced here carving of nacre buttons.

In 1876 the railway from Falkenau till Graslitz was built by which the town got into communications with European railways. Not before 1885—86 the construction of this railway was ready for the communication with Saxony. All this helped to raise the initiative of the inhabitants and the fondness for building, which had been very little, up to that time. In the years 1848—50 the district-road Gossengrünn—Oloví—Annatal was built, in 1869 a post office was established, and in 1876 the town was comprised into the telegraphical net. In 1893 a public school for basket-making and cultivation of willows was founded, in 1900 a public lace-making-course, which in 1919 came under the State administration of Czechoslovakia. In 1898 a second post- and telegraph-office at the suburb Wasserstadt was opened. In 1897 an elementary school of four classes (now five classes) was built. The new town-hall was erected in 1882 and the fine Catholic church in Gothical style, an ornament of the fine mountain-landscape, in the years 1901—2. In summer 1912 was constructed of iron concrete the bridge Valentin Seidl over the Zwodau and the Mühlgraben. In the years 1925—26 the modern building of the higher elementary school was erected. The higher elementary school with co-education has three clases, two of which have parallel classes. Since the year 1893 exists at the inferior suburb Wasserstadt one of the greatest manufactures of plate-glass of the continent, the First Bohemian Glass-Industry Joit Stock Company.

The mining-town Oloví has now 1754 inhabitants, of whom 62, that is 3.54% are of Czech nationality. The town consists of three quarters: the upper town, the „Quarry" and the lower town (Wasserstadt). The uper town with the town-hall, the church and the schools lies on the southern slope of the Scheibenberg, the „Quarry" on the northern slope of the Galgenberg, and the „Wasserstadt" in the Zwodau-Valley.

The environs auf Bleistadt are formed by mountains and valleys — Galgenberg (2170 ft.), Ascherberg, Spitzberg (2070 ft.), Scheibenberg (1920 ft.), Eisenberg, Hermsberg (2210 ft.), Mittelruck, Röhrberg, Hornsberg (2200 ft.), Sailerbrunnsberg, Pichlberg (2210 ft.), the Zwodau Valley (1490 ft.) near the railway-station of Oloví, the valleys Erbgrabental, Karbachtal, Hornsbachtal — which enchant every tourist by their beauty. The country is richly wooded. The town itself possesses 620 acres of woods. Oloví is protected against the cold north-winds, whilst the Zwodau-Valley allows the mild south-winds to enter the town.

The visitors of Oloví may walk on good ways in healthy and ozonic air, enjoying the fine views on the town and farther on the Eger- and Falkenau-country till Carlsbad and the mountains of the Kaiserwald. — For sportsmen there are good playgrounds; in winter there are fine ski-grounds in the environs of Oloví. Besides the town offers possibilities of hunting and fishing.

The views from the Galgenberg (2170 ft.), the Scheibenberg (1920 ft.), the Herrnsberg (2210 ft.), the Hornsberg (2200 ft.), from the Sailerbrunnsberg and the Pichlberg (2210 ft.) on the beautiful valleys of the Zwodau, of the Hornsbach and of the Karbach and on the surrounding territories more or less elevated, charm the visitors and cause them to repeat their visits many times. A visit to the idillic little town will certainly satisfy the wishes of every tourist.

In the town there are two physicians with their dispenseries, a spring-water-conduit (1931) and electrical light. It is possible to bathe in the water of the Zwodau now very clean. Summer-guests will find good board and lodging at hotels and private houses. Oloví is the station of the State railway Falkenau-Klingenthal. The neighbouring spas Carlsbad, Franzensbad and Marienbad may be reached within a short time. For informations apply to the town-hall of Oloví (telephone Nr. 2), where every visitor may also get particulars about the fine walks of the nearer and farther environs.

In Jannuary 1933 the municipality had the waters of the mines analysed for their radioactivity at the technical highschool Brünn by the enginner Dr. J. Holluta. The results of the analysis were satisfactory. Therefore it will be possible to use the water for treatment. As soon as we shall dispose of the necessary sums, the exploitation of this water of the mines will begin, so that Oloví may become one dav a spa for the benefit of its population.

Since the stucco-worker Josef Fischer and the curate George Marek have erected the Trinity grotto at the mountain Ascherberg in 1914, Oloví has also become the aim of many faithful Christians, who go on a pilgrimage from far and near to that grotto, especially on Trinity Sunday.

Kynšperk n. Ohří.

Město truhlářů nábytku.

Na železniční trati Karl. Vary—Cheb, v trojúhelníku, tvořeném Karl. Vary, Mariánskými a Františkovými Lázněmi, leží Kynšperk n. Ohří, město truhlářů.

Již před staletími sloužilo toto město co pohraniční pevnost českých králů. Roku 1232 byl Kynšperk povýšen českým králem Václavem I. na město. Čítá se k nejstarším osadám Čech vůbec. Přesto, že se staré budovy do dnešního dne nezachovaly, doporučuje se procházka městem starými uličkami se zátyňkovými štíty na domech.

Krásnou podívanou na pohraniční hory a na Chebský kraj skýtá t. zv. „Schlossberg".

Novější doba způsobila značnou změnu jako u ostatních jiných měst. Kraj, dříve obývaný rolníky a prostými občany, stal se střediskem průmyslu a řemeslnických živností. U Pochlovic trčí k nebi vysoké tovární komíny. Z luna země se zde fárá hnědé uhlí, které se zpracuje ve dvou továrnách Kynšperské uhelné společnosti na dobře hořící brikety. V blízkém Líbavském Údolí pracuje tisíce rukou na přadlech a na tkalcovských stavech velkých textil. závodů firmy Noe Stross akc. spol. Po 300 let je zde v provozu pivovar a v poslední době se zde vyrábějí ve filiálních závodech Ašských továren trikotové rukavice. Vše to svědčí o čilém ruchu.

Zajímavost, která neobyčejně vyznamenává Kynšperk n. Ohří, je truhlářství. Kynšperský nábytek se stal jakýmsi pojmem. Po celá pokolení je dědičné toto řemeslo, které tvoří v Kynšperku středisko západočeské výroby nábytku. Je zde přibližně 30 větších a menších truhlářských dílen, obyčejně spojených s výstavními pavilony. Jejich výrobky jsou daleko — široko známy. Obzvláště dýhovaný a vkusný, jemně leštěný nábytek je ozdobou mnohého předního hotelu a soukromého bytu.

Důležitý faktor pro vývin truhlářského řemesla je státní odborná škola pro zpracování dřev, která se stará o technický a umělecký výcvik mládeže, pracující v tomto odvětví, a která stojí v nejužším spojení s dílnami a jejich mistry.

Dílny samotné se nacházejí ve čtvrti kolkolem nádraží, takže je zde dílna vedle dílny a výstava nábytku vedle výstavy. Celek tvoří t. zv. „truhlářskou čtvrť".

Kynšperk je však též východištěm k četným výletním místům, jako do Líbavského Údolí, do lesnatého Kladského pohoří, do Mariánských Lázní a do lázní Kynžvart, nebo do blízkého okolí Kynšperku samotného, k „čertovu mlýnu" a do poutnického místa Chlumu.

V létě skýtá klidné Ohře báječnou lázeň. V zimě je tu hojná příležitost k provozování zimních sportů v t. zv. „ráji lyžařů - Perlsberg - Kladsko."

Navštivte proto město truhlářského umění, město dobrého nábytku, Kynšperk n. Ohří.

Besuchet die Stadt der guten Möbel, die Stadt Königsberg a. d. Eger!

Königsberg a. d. Eger.

Die Stadt der Möbeltischler.

Inmitten des Bäderdreieckes Karlsbad-Marienbad-Franzensbad, an der Bahnlinie Karlsbad-Eger, liegt Konigsberg a. d. Eger, die Stadt der Möbeltischler.

Vor Jahrhunderten als Grenzburg der böhmischen Könige erbaut, seit 1232 durch König Wenzel den Ersten von Böhmen zur Stadt erhoben, zählt Königsberg zu den ältesten Städtesiedlungen Böhmens überhaupt. Wenn auch bis heute von den alten Bauten wohl wenig erhalten blieb, so lohnt sich doch ein Rundgang durch die alten Gassen, mit spitzen Fachwerkgiebeln der Häuser und verträumten Winkeln. Einen schönen Ausblick bietet der Schlossberg auf die von den Grenzbergen umrahmte Hochebene des Egerlandes.

Die Neuzeit brachte Königsberg, wie so vielen anderen Orten, eine Wandlung. Aus der Siedlung der Bürger und Landbebauer erstand eine Heimstätte für Industrie und Gewerbe.

Rauchende Schlote erheben sich beim Vorort Pochlowitz. Tief aus dem Schosse der Erde wird die Braunkohle an das Licht des Tages gefördert, in zwei Fabriken der Königsberger Kohlengewerkschaft zu sauberen, gut heizenden Hausbrandkohlen, den Briketts gepresst und umgeformt.

Im nahen Liebauthal arbeiten Tausende Hände an den Spindeln und Webstühlen der grossen Textilfabrik Noe Stross A. G.

Seit 300 Jahren besteht hier eine Bierbauerei und seit neuerer Zeit werden in Filialbetrieben Ascher Fabriken Stoffhandschuhe erzeugt. Alles in Allem eine rege Betriebsamkeit.

Die Eigenartigkeit aber, sozusagen die Bodenständigkeit, empfängt Königsberg durch die Möbelerzeugung.

„Königsberger Möbel" sind im Laufe der Zeit zu einem Begriff geworden. Seit Generationen vererbt sich die Kunst des Tischlerhandwerkes vom Vater auf den Sohn und seit Jahrzehnten ist Königsberg der Mittelpunkt der westböhmischen Möbelfabrikation. Annähernd 30 Werkstätten, grössere und kleinere, meist verbunden mit sehenswerten Möbel-Ausstellungshallen sind entstanden und die Erzeugnisse besitzen weit über die nähere Heimat hinaus den Ruf bester, gediegenster Arbeit. Besonders die fournierten, geschmackvoll angefertigten feinpolierten Möbel bilden die Zierde so manchen Hotels und Privathauses.

Einen wesentlichen Beitrag für die Entwicklung des Tischlerhandwerkes gewährleistet die Staatsfachschule für Holzbearbeitung, welche für die technische und künstlerische Ausbildung der gewerblichen Jugend sorgt und in inniger Zusammenarbeit mit den Meistern und Werkstätten steht. Diese selbst verteilen sich über den von den hohen Barocktürmen der Pfarrkirche überragten Ort und sind besonders am Bahnhof, dem eigentlichen Tischlerviertel, zusammengeballt, so dass sich da Werkstatt an Werkstatt und Ausstellung an Ausstellung reiht.

Königsberg bildet einen geeigneten Ausgangspunkt in die waldreiche Umgebung. So durch das romantische Tal des Liebaubaches gegen das Glatzener Hochland, nach Marienbad und Bad Konigswart, oder auch in die nächste Umgebung, „Teufelsmühle" und den Wallfahrtsort Maria Kulm.

Im Sommer bietet die ruhig dahinfliessende Eger herrliche Badegelegenheit. Im Winter ist das Skiparadies Perlsberg-Glatzen in kürzester Zeit zu erreichen.

Kynšperk n. O.

La ville de meunuiserie.

Königsberg sur l'Eger, la ville des menuisiers-ébénistes, est située au milieu du triangle des villes d'eau Carlsbad-Marienbad-Franzensbad sur la ligne de chemin de fer Carlsbad-Cheb.

Il a été construit, il y a des siècles, comme place frontière des rois de Bohême, élevé au rang de ville en 1232 par Venceslaus I., Roi de Bohême, et compte parmi les plus vieilles villes de la Bohême. Quoique peu soit reste des anciennes bâtisses, il vaut pourtant la peine de faire un tour par ses rues avec les maisons en cloisonnage et les vieux coins sommolents. Le Schlossberg (montagne du château) offre une belle vue sur le plateau de l'Egerland (pays de l'Eger), entouré des montagnes qui forment la frontière entre la Tchécoslovaquie et l'Allemagne.

Les temps modernes apportèrent à Königsberg — comme à tant d'autres villes — un changement. D'une colonie de bourgeois et de cultivateurs elle devint un foyer de l'industrie et des métiers.

Des cheminées d'où sortent des nuages de fumée, s'élèvent près du faubourg Pochlowitz. La houille brune est extraite du fond de la terre et, dans deux fabriques de la société d'exploitation du charbon de Königsberg, transformée en briquettes, combustibles propres et chauffent bien les appartements.

A Liebauthal, bourg du voisinage, des milliers de mains travaillent aux fuseaux et aux métiers de la grande fabrique textile de Noe Stross, Société Anonyme.

Une brasserie existe depuis 300 ans, et récemment on produit des gants d'étoffe dans des succursales de fabriques d'Asch. Tout bien considéré, il règne ici une vive activité.

Mais ce qui donne à Königsberg son caractère, pour ainsi dire son originalité, c'est la production de meubles.

„Meubles de Königsberg" est devenu une idée au courant du temps. Depuis des générations l'art des menuisiers-ébénistes passe de père en fils, et depuis des dizaines d'années Königsberg est le centre de la production de meubles à l'ouest de la Bohême. Il y a presque 30 ateliers plus ou moins grands, pour la plupart réunis à des expositions de meubles dignes d'être vues, et leurs produits ont la renommée d'un travail très solide, laquelle dépasse les frontières du district. Ce sont surtout les meubles plaqués, d'un goût exquis et bien polis, qui sont l'ornement de maint hôtel, de mainte maison privée.

Státní odborná škola pro prumysl dřevařský. — Staatsfachschule für Holzindustrie. — L'école de l'Etat pour les métiers de l'industrie de bois. — State-School for Wood-Industry.

L'école spéciale publique pour le travail du bois a contribué beaucoup au développement de l'ébénisterie. Elle a pour but l'instruction technique et artistique de la jeunesse industrielle, et est en relation avec les maîtres et les ateliers. Ces derniers sont répandus dans toute la ville — d'où s'élèvent les tours en style baroque de l'église paroissiale —, mais se trouvent en foule autour de la gare, vrai quartier des menuisiers-ébénistes ou un atelier se joint à l'autre, une exposition à l'autre.

Königsberg est le point de départ pour des excursions aux beaux environs riches en bois. P. ex. par la vallée romantique du Liebaubach vers le plateau de Glatzen, à Marienbad et aux bains de Konigswart (Kynžvart) ou dans le voisinage de la ville à la „Teufelsmühle" ou à Maria Kulm, lieu de pèlerinage.

En été l'Eger qui coule tranquillement par la ville, offre d'excellentes possibilités aux baigneurs. En hiver on peut atteindre Perlsberg Kladské, le paradis du ski, en peu de temps.

Visitez la ville de l'ébénisterie, la ville des „bons meubles", la ville de Königsberg sur l'Eger.

Kynšperk n. O.

The town of Cabinet-Makers.

Königsberg on the Eger, the town of the cabinet-makers, is situated in the midst of the triangle of the spas Carlsbad—Marienbad—Franzensbad, at the railway-line Carlsbad—Cheb.

It was built, many hundred years ago, as a frontier fortress of the Kings of Bohemia, raised to the rank of a town in 1232 by Wenceslaus I., King of Bohemia, and belongs to the oldest towns of Bohemia. Though little has remained of the old structures, it is yet worth while to make a walk through its streets with the framework-houses and the old dreamy corners. The Schlossberg (castle-mountain) offers a fine

view on the Egerland-Plateau, surrounded by mountains which form the frontier between Czechoslovakia and Germany.

Modern times brought to Kynšperk as well as to many other places — changements. From a colony of townsmen and peasants it became the home of industry and trades.

Smoking chimneys rise near the suburb Pochlowitz, Brown coal is extracted from the depth of the earth and, in two factories of the mining company of Königsberg, is transformed into briquettes, a very clean and well-heating fuel for households.

At Liebauthal, a neighbouring borough, thousands of hands work at the spindles and looms of the great textile factory of Noe Stross, joint stock company.

A brewery exists since 300 years, and recently stuff-gloves are produced at branch-works of Asch factories. On the whole, there is much activity here.

But what gives Königsberg its character, its originality is **furniture-making.**

„Furniture of Königsberg" has become an idea in the course of time. Since generations the art of cabinet-making was handed down from the father to the son, and since many years it has been centre of furniture-making in the West of Bohemia. There are nearly 30 workshops, more or less large, mostly joined to exhibition-halls for furniture worth seeing, and their products have the reputation of best and most solid work for beyond the frontier of the district. Especially the veneered, well polished, tastefully worked furniture is an ornament to many an hotel, many a private house.

The professional school of the State for woodwork has much promoted the development of cabinet-making. Its aim is the technical and artistic training of industrial youth, and it is working together with themasters and the workshops.

Starosta — Bürgermeister
JOHANN SIPPL.

TRINKT KÖNIGSBERGER BIER
aus der

HAAS-HASENFELS'SCHEN
BRAUEREI KÖNIGSBERG A.D. EGER

Pivovar v Kynšperku n. O., založený roku 1620, byl roku 1866 vybaven strojním zařízením. Dodával přes primitivní zařízení již tehdy asi 25.000 hl piva ročně. Nynější pivovar vznikl roku 1899—1901; byl částečně znovu vystavěn a rozšířen přístavbami. Těmito adaptacemi a vybavením nejmodernějšími vymoženostmi technickými byla umožněna roční výroba 80.000 hl piva, takže tento pivovar možno zařaditi mezi nejmodernější.

La brasserie à Kynšperk n. Orl., fondée en 1620, s'est installée en 1866 de nouveau avec des machines. Malgré l'arrangement simple elle a déjà à ce temps delivré à peu pres 25.000 hl de bière par année. L'établissement dans son actuel état provient du temps de 1899-1901. A cette époque la brasserie a été partiellement recoustruite et pour le plupart établie de nouveau. Par ces adaptions et l'établissement machinal des acquêts les plus moderns de la technique une capacité productive de 80.000 hl par année a été crée tel que cette brasserie devint une des plus modernes.

Die Brauerei Königberg a. E., gegründet im Jahre 1620, wurde im Jahre 1866 maschinell eingerichtet. Sie lieferte trotz der einfachen Einrichtungen schon damals gegen 25.000 hl Bier pro Jahr. Die jetzige Brauereianlage entstand in den Jahren 1899—1901, in welcher Zeit sie zum Grossteil neu erbaut, zum Teil rekonstruiert wurde. Durch diese Adaptierungen und durch die maschinelle Einrichtung der modernsten Errungenschaften der Technik wurde eine Erzeugungsmoglichkeit von 80.000 hl jährlich geschaffen, sodass dieser Brauereibetrieb mit zu den modernsten gezählt werden kann.

The brewery in Kynšperk n. Orl., founded 1620, was equipped with machinery in 1866. In spite of the poor arrangement the establishment has already at this time delivered 100.000 gallons of beer annually. The actual plant has begun from 1899—1901 at what time a great deal of it has been built anew, partially it has been reconstructed. By these adaptations and by establishing machinery of the most modern technical asquisitions an annual producing power of 320.000 gallons has been asquired. This work is at the present time recognised as one of the most up to-date breweries.

The latter are spread about the whole town — surmounted by the Barock towers of the parish church — but are especially numerous round the railway-station, forming a real quarter of cabinet-makers, where one workshop is beside the other, one exhibition-hall beside the other.

Königsberg is the starting-point for trips into its beautiful, well-wooded environs, e. g. through the romantic valley of the Liebaubach towards the plateau of Kladské to Marienbad and Bad Königswart, or, quite near the town, to the „Teufelsmühle" or to Maria Kulm, a place of pilgrimage.

In summer the Eger flowing quietly trough the town, offers wonderful possibilities for bathing. In winter, Perlsberg-Kladské, a ski-paradise, may be attained within a short time.

Come to see the town of cabinet-makers, the town of **„good furniture"**, the town of Königsberg on the Eger.

Interiéry ze státní odb. školy. — Interieuraufnahmen. — Intérieurs de l'École d'État pour l'étude de profession spéciale. — Interiors of the Governmental Professional Training School.

Německá státní odborná škola

pro zpracování dřeva v Kynšperku n. O.

Roku 1873 založená státní odborná škola, jako vzdělavací učiliště zde usazeného průmyslu nábytkového, těší se již od svého založení velké oblibě a je hodně navštěvována.

V září roku 1933 se ústav přestěhoval do nové, moderní školní budovy, která odpovídá všem požadavkům moderní techniky a slouží potřebám studující mládeže.

Státní odborná škola skládá se z:

1. 3třídní odborné školy pro stavební a nábytkové truhlářství,

2. 1roční mistrovské školy pro stavební a nábytkové truhlářství,

3. 2roční mistrovské školy pro stavební a nábytkové truhlářství,

4. průmysl. pokračovací školy s odbornými odděleními pro živnost truhlářskou, potravinářskou, krejčovskou, zámečnickou a umělecko-průmyslovou.

Účel školy je, seznámiti žáky se všemi pracemi a způsoby práce, spadajícími do oboru dřevařského a vzdělávati je po stránce obchodní, technické a umělecko-průmyslové. Mnoho absolventů se pak dále vzdělává na jiných ústavech po stránce umělecké, čímž nabývá možnosti, navštěvovati vysokou školu technickou. Absolventi obsazují místa architektů, kresličů, dílovedoucích, vedoucích závodu atd., v tuzemsku i v cizině.

Nemajetní žáci obývají bezplatně internát, nacházející se ve školní budově a dostávají mimo to peněžité podpory od státu, země, obchodní a živnostenské komory a „žákovské pokladny".

Velký počet vyznamenání, získaných žáky ústavu, a množství udělených cen, svědčí o dobré tvorbě a umění.

Deutsche Staatsfachschule für Holzbearbeitung

in Königsberg a. d. E.

Die im Jahre 1873 gegründete Staatsfachschule als Bildungsstätte der hier bodenständigen Möbelindustrie erfreut sich seit jeher grossen Zuzuges von nah und fern.

Im September 1933 bezog die Anstalt den Schulneubau, der allen Bedürfnissen der modernen Technik entspricht und zum Nutzen und Frommen der studierenden Jugend dient.

Dílny a strojírny. - Práce zhotovené v dílnách. — Werkstätten und Maschinenhallen. - Arbeiten aus den Schulwerkstätten. — Ateliers et la salle de machines. - Travaux des ateliers d'école. — Workshops and Engine-Halls. - Products made by pupils of the Training School.

Die Staatsfachschule umfasst:

1. eine 3 klassige Fachschule für Bau- und Kunsttischlerei;
2. eine 1 jähr. Meisterschule für — dtto —;
3. eine 2 jährige Meisterschule für — dtto —;
4. eine gewerbl. Fortbildungsschule mit Fachabteilungen für Tischler, für das Lebensmittelgewerbe, Bekleidungsgewerbe, für das Schlosser- und Kunstgewerbe.

Zweck der Schule ist, den Schülern alle in das Fach einschlägigen Arbeiten und Techniken zu vermitteln und sie in technischer, kunstgewerblicher und kaufmännischer Richtung bestens auszubilden. Viele Absolventen der Anstalt bilden sich in künstlerischer Richtung an verschiedenen Schulen weiter aus und steht der Weg auch zur Hochschule offen. Anstellungen der Absolventen im In- und Auslande als Architekten, Zeichner, Betriebsleiter, Werkführer u. s. w., wurden immer gefunden.

Bedürftige Schüler erhalten in dem, im Schulgebäude untergebrachten Schülerheime unentgeltliche Unterkunft und geniessen ausserdem geldliche Unterstützungen seitens des Staates, des Landes, der Handels- und Gewerbekammer und von der Schülerlade.

Die vielen Auszeichnungen für geleistete Arbeiten seitens der Schule und die verliehenen Preise geben Zeugnis vom Können und Schaffen.

L' Ecole Professionnelle Allemande de l'Etat pour le Travail du Bois à Kynšperk n. O.

L'École Professionnelle de l'État fut fondée en 1873 comme école de l'industrie de meubles originaire à Kynšperk n. O. et jouit d'une grande affluence.

Au mois de septembre 1933 l'école emménagea dans le nouvel édifice qui répond à tous les besoins de la technique moderne au profit des jeunes étudiants.

L'École Professionnelle de l'État comprend:

1. Une école spéciale de trois classes pour menuisiers en bâtiments et ébénistes.
2. Une école d'une année pour maîtres dtto.
3. Une école de deux années pour maîtres dtto.
4. Une école industrielle de perfectionnement avec classes spéciales pour ébénistes, l'industrie de vivres, d'habillement, de serruriers et d'art industriel.

Le but de l'école est d'enseigner tous les travaux et toutes les techniques relatifs aux métiers et de perfectionner les élèves sous le rapport technique, commercial et d'art industriel. Beaucoup d'élèves qui ont achevé leurs études à cette école, acquièrent un perfectionnement artistique dans des écoles différentes et peuvent aussi fréquenter de hautes écoles. On a toujours trouvé pour eux des positions, au pays et à l'étranger, comme architectes, dessinateurs, chefs d'entreprise et contre-maitres.

Des élèves pauvres sont mis en pension gratuite dans le foyer des écoliers dans l'édifice de l'école et reçoivent outre cela des subventions du côte de l'État et du Pays, de la Chambre du Commerce et de l'Industrie et de la caisse des écoliers.

Le grand nombre de distinctions et de prix conférés aux travaux témoigne des connaissances et de l'activité.

German Public Professional Training School for Woodwork at Kynšperk.

The Public Professional Training-School was funded in 1873 as training-school for Kynšperk n. O., original furniture-making, and enjoys ever since great popularity and attendance from far and near.

In September 1933 the school removed into the new building which comes up to all wants of modern technics for the benefit of young students.

The Public Professional Training-School consists of:

1. a 3-class training-school for carpentry-work and cabinet-making;
2. a 1year school for masters of — detto —;
3. a 2-years school for masters of — dtto —;
4. an industrial continuation-school with special classes for cabinet-makers, provision-trade. dressing-trade, locksmith's and technical trade.

The object of the school is to teach the pupils all works and technics referring to their trade, and to train them technically, commercially and for technical industry. Many pupils who have completed their studies at this school, enlarge them in an artistic way at different other schools; they may also attend university school courses. Positions as architects, designers, managers of works or foremen in Czechoslovakia and abroad were always found for them.

Poor pupils get board and lodging free of charge at the pupils' home in the school building and are besides supported by the State, the country, the Chamber of commerce and industry and the treasure of the pupils.

The great number of distinctions and prizes bestowed on works by the school, prove knowledge and good working.

Ředitel státní odborné školy. — Der Direktor der Staatsfachschule. — Le directeur de l'École d'État de profession. — Head Master of the Governmental Professional Training School.

Falknov nad Ohří.

Falknov n. O., středisko t. zv. Falknovské uhelné pánve, je okresní město s přibližně 12.000 obyvately. Zeměpisně nachází se v kotlině, ohraničené na severu Rudohořím a na jihu Císařským lesem. Kotlinou protéká řeka Ohře. Se stanoviska geologického má falknovský kraj mimo bohatých slojí ještě mnoho jiných zajímavostí, hlavně tak zvaná termická vřídla. Existence těchto se vysvětluje tím, že západní a severní Čechy vůbec jsou bohaté na termická a kyselková vřídla. Také v okolí Falknova se nacházejí teplá vřídla (Kotigau-Schaben) a asi před 20 lety projevilo se při hloubení uhelné šachty v Königswarthu vřídlo 30° C teplé.

Příčinu vzniku slojí hnědého uhlí, kterých je ve Falknovské oblasti mnoho, jest hledati v době terciérní. Toto bohatství uhlí vytvořilo v městě a jeho okolí významný průmysl, jako na př. ve Falknově velikou chemickou továrnu Ústeckého svazu pro chem. a metalurgický průmysl, přádelnu firmy Hellmann a obrovskou elektrárnu Báňské a hutní společnosti.

Jak občan tohoto kraje, tak i návštěvník, který chce užíti přírody, najde osvěžení v krásné oboře se 100letými duby, v ní t. zv. „Klingerhölzl" a „Schiesshauswaldl", v krásných alejích, táhnoucích se podél Ohře až k plovárně, v nádherných lesích a údolích Císařského lesa, k nimž

vedou po vzorně upravených silnicích rychlé a levné autobusové spoje.

Falknov n. O. jest důležitým dopravním uzlem pro svoji výhodnou polohu na železniční trati Praha—Cheb a Klingenthal—Falknov n. O., jakož i pro stávající možnost autobusového spojení do Města Litrbachu—Mar. Lázně, nejkratšího spojení s Kraslicemi a Mar. Lázněmi.

Zajímavými stavbami Falknova jsou zámek Nostitzů, starodávný kapucínský klášter, „Hornický domov", „Bratrská pokladna", arciděkanský kostel sv. Jakuba a budova okresního soudu, dosud nedostavěná.

Falkenau a. d. Eger.

Falkenau an der Eger, Mittelpunkt des sogenannten Falkenauer Kohlenbeckens, ist eine Bezirksstadt von ungefähr 12.000 Einwohnern. Geographisch liegt Falkenau in dem Talkessel, der nördlich vom Erzgebirge und südlich vom Kaiserwald begrenzt und durch die Eger durchzogen wird. Vom geologischen Standpunkte hat

das Falkenauer Gebiet neben seinen reichen Kohlenlagern viel andere interessante Züge, so insbesonders die Erscheinung der sogenannten Thermalspalten, in deren Bestehen der Thermen- und Säuerlingsreichtum West- und Nordbohmens begründet ist. Auch in der Umgebung von Falkenau treten Säuerlinge zutage (Kotigau - Schaben) und vor ungefähr 20 Jahren wurde bei Teufung eines Schachtes in Königswerth eine unterirdische Therma von 30° Celsius erschlossen. In der Tertiärzeit dürfte die Entstehung der Braunkohlenlager , an denen das Falkenauer Land reich ist, zu suchen sein. Diese Braunkohlenlager haben in Stadt u. Umgebung eine bedeutende Industrie entstehen lassen, so vor allem in Falkenau die grosse chemische Fabrik des Vereines für chemische und metallurgische Produktion in Aussig, die Baumwollspinnerei der Firma Hellman und das grosse Ueberlandelektrizitätswerk der Montan- & Industrialwerke.

Für den Falkenauer und für den Besucher, der die Schönheiten der Natur geniessen will, verbleiben ausser seinem herrlichen Tiergarten mit den Jahrhunderte alten Eichen, seinem Klingerhölzl, Schiesshauswaldl, und der schönen Allee an der Eger bis weit über die Schwimmschule hinaus, die prächtigen Täler und Wälder des benachbarten Kaiserwaldes, die durch gut ausgebaute Autobuslinien rasch und wohlfeil zu erreichen sind.

Durch seine günstige Lage an der Eisenbahnlinie Prag—Eger und Klingenthal—Falkenau bildet Falkenau einen wichtigen Knotenpunkt des Verkehrs, vornehmlich auch durch die bestehende Anschlussmoglichkeit mittels Autobus nach Lauterbach—Stadt-Marienbad, welche die kürzeste Verbindung zwischen Graslitz und Marienbad darstellt.

An bedeutenden Bauwerken hat Falkenau aufzuweisen: das Nostitz'sche Schloss, das altehrwürdige Kapuzinerkloster, das eindruckvolle Bergarbeiterheim und die Bruderlade, die Erzdekanalkirche St. Jacob und das noch im Bau begriffene Bezirksgericht.

Hornický domov

Falknov nad Ohří.

Kavárenský a restaurační provoz. Velká koncertní a divadelní dvorana, 1000 sedadel. Malé sály. Zvukový biograf. Lidové koupaliště.

Bergarbeiterheim

Falkenau an der Eger.

Café- und Restaurationsbetrieb. Grosser Konzert- und Theatersaal, 1000 Sitzplätze. Kleine Säle. Tonfilmtheater. Volksbadeanstalt.

Starosta — K. GLASSL — Bürgermeister.

Falknov sur Ohře.

(Falkenau).

Falknov, le centre du bassin houiller de Falkenau, est une ville d'à peu pres 12.000 habitants. Elle est située dans la vallée encaissée entre l'Erzgebirge au nord et le Kaiserwald au sud et arrosée par l'Eger (Ohře). Au point de vue géologique la contrée de Falkenau est intéressante non seulement pour ses riches mines, mais encore davantage pour ce qu'on appelle des crevasses thermales, qui sont les causes de la richese en thermes et en eaux minérals de la Bohême de l'ouest et du nord. Aux alentours de Falkenau aussi il y a des eaux minérales, (ex. Kotigau—Schaben) et il y a 20 ans qu'on a trouvé une therme souterraine de 30° en creusant une galerie à Königswarth. C'est dans la période tertiaire que se sont formées les couches de houille brune dont la contrée de Falkenau est si riche. Ces couches ont fait naître une in-

dustrie importante dans la ville et à ses environs; il y a avant tout à Falkenau la fabrique de produits chimiques du Syndicat pour la production d'articles chimiques et métallurgiques à Aussig, la filature cotonnière de la maison Helmann et la grande usine électrique pour transmission à grandes distances des „Montan & Industrialwerke" (Usines minières et industriales).

Pour l' habitant de Falkenau de même que pour l' étranger qui veut y jouir de la beauté de la nature, il y a outre son magnifique parc avec des chênes séculaires son „Klingerhölzl", son »Schiesshauswald« et la belle avenue le long de l'Eger jusqu' au delà de l'école de natation, il y a les délicieuses vallées et forêts du Kaiserwald voisin, qu' on peut atteindre vite et à bon marché par des lignes d'autobus.

Grâce à la situation favorable à la ligne de chemin de fer de Prague—Cheb et de Klingenthal—Falknov, Falknov est un point de jonction important et surtout par le service d'autobus à Litrbach—Mar. Lázně, communication la plus rapide entre Kraslice et Mar. Lázně. En fait d'édifices intéressants on trouve à Falkenau le château de Nostitz, le vénérable couvent des capucins, le foyer et la caisse du corps des mineurs, l'église archidiaconale St. Jacques et le tribunal encore en construction.

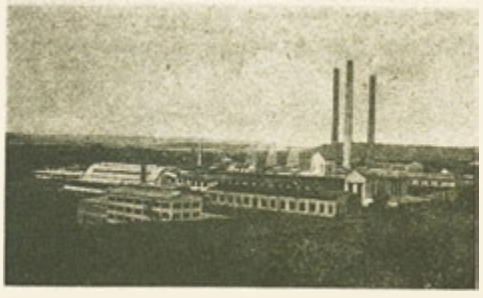

Falknov on the Ohře.

(Falkenau).

Falknov, the centre of the Falkenau coalfield is a town of about 12.000 inhabitants. It is situated in a valley which stretches along the river Eger between the Erzgebirge in the north and the Kaiserwald in the south. From the geological point of view the country round Falkenau is interesting not only for its rich coalmines, but still more for the so-called thermal crevasses which are the cause of western and northern Bohemia's abundance in thermal springs and mineral waters. In the environs of Falkenau there are also mineral waters (f. inst. Kotigau-Schaben), and 20 years ago they found a subterranean thermal spring of 86° F when sinking a pit at Konigswarth.

In the tertiary period were formed the brown-coal-strata, in which the region of Falkenau is so rich. These strata caused an important industry in the town itself and in its environs; there

Úvěrní ústav a spořitelna, Falknov n. O.

s všeobec. ručením města Falknova n. O.

Dne 21. července 1872 byl založen tento podnik pro svou nutnost ve vzestupujícím průmyslu báňském a průmyslu vůbec ve Falknově. Dík svému vzornému vedení získal tento podnik úctyhodné místo mezi německými lidovými peněžními ústavy.

Stav vkladů obnáší toho času kolem Kč 80,000.000, obecní a okresní pozemk. půjčky Kč 64 000.000, směnky a jiné kryté úvěry Kč 2,700.000, vlastní jmění (reservy) koncem r. 1935 Kč 5,200.000.

•

Spar- und Vorschussverein Falkenau a. E.,

unter allgemeiner Haftung der Stadtgemeinde Falkenau a. E.

Am 21. Juli 1872 unter richtiger Erkennung der wirtschaftlichen Notwendigkeit gegründet, hat sich diese Anstalt unter der aufblühenden Industrie sowie der Entwicklung des Kohlenbergbaues des Falkenauer Beckens und nicht zuletzt unter umsichtiger Leitung und reeller Gebahrung einen achtunggebietenden Platz unter den deutschen Volksgeldanstalten errungen.

Der Einlagenstand beträgt zur Zeit rund 80 Mill. Kronen, die Grundpfand-, Gemeinde- u. Bezirksdarlehen betragen rund 64 Mill. Kronen, die Wech-el- u. andere bedeckte Kredite rund 2.7 Mill. Kronen, u. das eigene Vermögen (Reserven) Ende 1935 5.2 Mill. Kronen.

•

Cet institut, fondé le 21 juin 1872 sous la juste reconnaissance de la nécessité économique, sous le développement de l'industrie minière et celui du banc de charbon de Falkenau, a acquis parmi les institutions populaires allemand une place considérable par l'administration exemplaire.

Les versements montent à présent à 80 millions Kč, les prêts communs et cantonaux 64 millions Kč, les lettres de change et d'autres crédits couverts 2.7 millions Kč. avoir propre (réserves) jusqu' à la fin de 1935 5.2 millions Kč.

•

This institution has been founded the 21st of June 1872 for its necessity caused by the growing industry, the coal-mines of the Falkenau coal-pan and, last not least, under the cautious and fair management it has acquired a respactable name among the German popular institutions.

Investments amount at present to 80 millions Kč. Communal and district Loans 64 millions Kč bills of change and other covered credits 2.7 millions Kč. and the own property (reserves) until to the end of 1935 5.2 millions Kč.

are, before all, at Falkenau the factory for chemicals of the Syndicate for Chemical and Metallurgical Production at Aussig, the Cotton-Factory of the firm Hellmann, and the big Electric Works for long-distance-transmission of the Montan- & Indrustriewerke (mining and industrial works).

For the people of Falkenau as well as for strangers who like to enjoy the beauties of nature, there are, besides the wonderful park with its hundreds of years old oaktrees, its „Klingerhölzl", its „Schiesshauswaldl", and the fine walk along the river Eger till beyond the swimming-school, the delicious valleys and woods of the near Kaiserwald, which may be reached by bus-lines within a short time and at a moderate price.

Owing to its favourable situation at the railway-line Prague—Cheb and Klingenthal—Falknov, Falknov is an important junction, especially bus-line running to Litrbach—Mar. Lázně, quickest communication between Kraslice and Mar. Lázně.

As to interesting buildings, there are at Falkenau the Nostiz-Castle, the venerable capuchin monastery, the home and treasury of the miners' corporation, the archdeaconic StJames's church and the district-court of justice still in building.

Schönfeld

na Karlovarském Semmeringu.

Právě na poloviční letecké linii Karlovy Vary-Mariánské Lázně, tam, kde pilot by měl poměrně nejblíže k zemi, leží malé, staré, horské město Schönfeld. Jest to nejvyšší místo v Karlovarském Semmeringu. Jen pěkně upravené státní silnice vedou z Karlových Varů přes Bečov, a přes Loket, Horní Slavkov až do Schönfeldu. Jak do Karl. Varů, tak také do Mariánských Lázní jest 25 km. Město leží 692 m nad mořem, takže má velmi zdravé podnebí. V zimě obrovské polní plochy umožňují všestranné provozování zimních sportů. V blízkosti města jsou rozsáhlé lesy s upravenými stezkami, po kterých procházky za letních parných dnů osvěžují chodce a poskytují mu vyhlídky do okolního kraje. Ale i pro milovníky vody a slunce jest postaráno, neboť u rybníka Ebmeth, Muckengrund a historicko-romantického příkopu Flössgraben mají příležitost za krásných slunných dnů své tělo ochladiti.

Dřívější královské svobodné horské město Schönfeld, které ve spojení s tamějšími cínovými doly již ve 12. století mohlo býti četněji osídleno, mělo lepší časy než nyní. Zde rozkvétalo po staletí dolování cínu, stříbra a wolfrámu. Schönfeld měl nejstarší horní soud v Čechách. Od ukončení světové války bylo dolování zastaveno, takže jen rozsáhlé svahy a propadlé štoly, tak jako vysloužilé a vyprázdněné budovy připomínají minulou živost. Tkalci a soukenící proslavili Schönfeld až do dnešních dnů. I slévání cínu má zde starou tradici, neboť jest to jediný průmysl, který ještě dosud v městě jest v provozu. Schönfeld stal se také prvním místem v ČSR., kde byla zřízena továrna na lžíce. Tyto známé cínové lžíce jsou vyráběny od firmy Ignac Lochner, František Josef Lochner a Josef Floth. S Schönfeldským porculánem se-

tkáváme se v celém evropském kulturním světě. Nyní pracují ještě firmy J. N. Spinner a Gustav Schmieger synové. Také schonfeldšti obuvníci byli vždy na všech západočeských trzích zastoupeni. Továrna na šrouby začala svoji výrobu pod vedením firmy S. K. R. Nejlepší pověst má však státní škola krajkářská, neboť její výrobky obdržely první cenu na posledních světových výstavách v Stuttgartu, Paříži, Bruselu a Barceloně, a tím také proslavily naši Československou republiku.

Význam Schönfeldu leží v okolí, neboť obzvláště nově vystavená rozhledna, která jest 25 m vysoká, stala se cílem turistického ruchu. Více hostinců pečuje o turisty, a stále rostoucí počet letních hostů navštěvuje hotel Potherr, známý svou tradicí a svým vlastním rodinným museem. Schönfeld má také poštu, lékaře, lékárnu, elektr. osvětlení a vodovod. Cestování jest velmi příznivé, neboť tam projíždějí pravidelně autobusy do Karlových Varů, Mariánských Lázní a Falknova nad Ohří.

Schönfeld

am Karlsbader Semmering.

Auf halbem Wege der Fluglinie Karlsbad-Marienbad, dort wo der Pilot verhältnismässig den kürzesten Weg zur Erde hätte, liegt die kleine alte Bergstadt Schönfeld. Die Stadt ist der hochstgelegene Ort am Karlsbader Semmering. Gut gepflegte Staatsstrassen führen von Karlsbad über Petschau und über Elbogen—Schlaggenwald dorthin. Sowohl nach Karlsbad, als auch nach Marienbad sind je 25 Strassenkilometer. Das Städtchen liegt 692 m ü. d. Meere, hat ein sehr gesundes Klima und günstige Wintersportgelände. Ausgedehnte Wälder in der Nähe des Ortes und Spaziergänge mit sehr günstigen Aussichten machen den Ort für Sommeraufenthalte besonders geeignet. Dazu kommen günstige Badegelegenheiten im nahen Ebmethteich, in den Muckengrundteichen und dem historischen und romantischen Flössgraben.

Die ehemals königlich freie Bergstadt Schönfeld, die im Anschlusse an die dortigen Zinngruben bereits im XII. Jahrhundert besiedelt gewesen sein soll, hat bessere Zeiten als die gegenwärtigen erlebt. Hier blühte jahrhunderte lang der Bergbau auf Zinn, Silber und Wolfram. Schönfeld hatte das älteste Berggericht in Böhmen. Der Bergbau ist seit Beendigung des Weltkrieges eingestellt, nur ausgedehnte Halden und verfallene Stollen, sowie ausgediente Aufbereitungsgebäude erinnern an die vergangene Regsamkeit. Die einstmals tüchtigen Leinweber und Tuchmacher haben den guten Namen Schönfelder Arbeit noch bis auf unsere Tage erhalten können. Auch heute noch werden solche „Teppiche" gearbeitet. Die Zinngiesserei kann hier auf eine lange Tradition zurückblicken. Heute ist es die einzige Industrie im Orte, die noch im Gange ist. Schönfeld ist der erste Platz der Löffelfabrikation der Republik geworden. Diese bekannten Zinnbritania-Löffel werden von den Firmen Ignaz Lochner, Franz Josef Lochner und Josef Floth erzeugt. Mit Schönfelder Porzellan bediente man sich im ganzen europäischen Kulturkreise. Gegenwärtig arbeiten noch die Firmen J. N. Spinner und Gustav Schmieger Sohne. Schönfelder Schuhmacher waren auf allen Jahrmärkten Westböhmens vertreten. Die Schraubenfabrikation hat durch die Firma S. K. R. eine neue Auferstehung gefunden. Die staatliche Spitzenschule hat den besten Ruf, ihre Erzeugnisse haben auf den letzten Weltausstellungen in Stuttgart, Paris, Brüssel u. Barcelona die ersten Preise erhalten und damit unserer Republik Ehre gemacht.

Die Bedeutung Schönfeld's liegt gegenwärtig in den Naturschönheiten seiner Umgebung, insbesondere der neuerbaute Aussichtsturm am Karlsbader Semmering. 25 Meter hoch, ist Ziel eines regen Touristenverkehrs geworden. Mehrere Gasthöfe sorgen für die Pflege des Touristenverkehrs und insbesondere für immer zahlreicher werdende Sommergäste; hier ist besonders das Hotel Potherr wegen seiner Tradition und seinem eigenen Familienmuseum nenneswert. Schönfeld hat Post, Telegraph, Telephon, einen Arzt, Apotheke, Wasserleitung, elektrisches Licht. Die Verkehrsverhältnisse sind äusserst günstig; es bestehen regelmässige Autobusverbindungen nach Karlsbad, Marienbad, Elbogen und Falkenau a. E.

Schönfeld

sur le Semmering de Carlsbad.

A mi-chemin de la ligne aérienne Carlsbad-Marienbad, se trouve la vieile petite ville minière de Schönfeld. C'est le point le plus élevé

du Semmering de Carlsbad. De bonnes routes de l'État y conduisent de Carlsbad par Petschau et par Elbogen—Schlaggenwald. La distance depuis Carlsbad et Marienbad est de 25 km. La petite ville est située à une altitude de 692 m, et a un climat salutaire et de bons terrains pour sports d'hiver. De vastes forêts dans le voisinage de la ville et des promenades avec de beaux points de vue en font une belle villégiature. Outre cela il y a des bains sur l'étang Ebmeth, des étangs du Muckengrund et aux Flössgraben historiques et romantiques.

L'ancienne ville minière libre royale de Schönfeld qui, d'après la tradition, a été fondée près des mines d'étain déjà au 12ième siècle, a vu de meilleurs temps que ceux d'ajourd'hui. Ici florissait pendant des siècles l'exploitation de mines d'étain, d'argent et de tungsthène. Schönfeld possédait également le plus ancien tribunal minier en Bohême. Depuis la fin de la Grande Guerre l'exploitation des mines a cessé, on n'y rencontre plus que de vastes haldes et des mines tombées en ruines et quelques bâtisses hors de service qui rappellent l'activité passée. Les anciens bons tisserands et drapiers ont pu conserver la bonne réputation du travail de Schönfeld jusqu'à nos jours. Encore aujourd'hui on y fait de tels »tapis«. La production de poterie d'étain y jouit d'une longue tradition. C'est aujourd'hui la seule industrie qui travaille. Schönfeld occupe la première place dans la fabrication de cuillers en Tchécoclovaquie. Ces cuillers en metal anglais bien connues sont fabriquées par les maisons: Ignaz Lochner, Franz Josef Lochner et Josef Floth. Dans toute l'Europe on se sert de porcelaine de Schönfeld. Les maisons suivantes fabriquent encore aujourd'hui: J. N. Spinner et Gustave Schmieger Fils. Les cordonniers de Schönfeld étaient représentés à toutes les foires de l'ouest de la Bohême. La fabrication de vis a été renouvelée par la maison S. K. R. L'école de dentelles de l'État jouit de la meilleure réputation, ses produits ont reçu les premiers prix aux dernières expositions universelles de Stuttgart, de Paris, de Bruxelles et de Barcelone et ont fait honneur à notre République.

Actuellement l'importance de Schönfeld est fondée sur les beautés de la nature de ses environs. C'est surtout le nouveau belvédère construit sur le Semmering de Carlsbad qui est le but du tourisme. Plusieurs hôtels ont soin des touristes et des villégiateurs dont le nombre est de plus en plus grand. Il y a lieu de mentionner surtout l'Hôtel Potherr à cause de sa tradition et de son museé de famille. Schönfeld possède des bureaux de poste, de télégraphe et de téléphone, un médecin, une pharmacie, un aqueduc, la lumière électrique. Les communications sont bonnes: il y a des lignes d'autobus qui vont à Carlsbad, Marienbad, Elbogen et Falkenau sur l'Eger.

Schönfeld.

on the Carlsbad Semmering.

Half-way of the airway Carlsbad—Marienbad lies the old little mining town Schönfeld. It is the highest point of the Carlsbad Semmering. Good public roads lead there from Carlsbad over Petschau and over Elbogen—Schlaggenwald. The distance either from Carlsbad or from Marienbad is about 16 miles. The little town lies at 2310 ft. above the sea-level, and has a healthy climate and good grounds for winter-sports. Vast forests near the town and walks with fine views make of it a beautiful health-resort. Besides there are possibilities of bathing at the Ebmeth-pond, the ponds of the Muckengrund and at the historical and romantic Flössgraben.

The ancient free royal mining town Schönfeld, which, according to tradition, was founded, already in the 12th century, near the tin-mines, has seen better times than ours. Here florished for centuries mining of tin, silver and tungsten. Schönfeld had also the oldest mining court of justice. Since the Great War, mining has stopped, only vast heaps of dead rocks, ruined shafts and some structures out of service remind us of past activity. The ancient good linen-weavers and cloth-makers could maintain the good reputation of Schönfeld work up to our days. To-day such „carpets" are still being made. Tin-foundry has a long tradition here. Now it is the only industry here still working. Schönfeld occupies the first place in ladle-making. These well-known ladles of Britannia-metal are produced by the firms: Ignaz Lochner, Franz Josef Lochner and Josef Floth. In all Europe people use Schönfeld china. At present the firms J. N. Spinner and Gustav Schmieger Sons are still working. Schönfeld shoe-makers were represented at all fairs of western Bohemia. The production of screws has been renewed by the firm S. K. R. The laces school of the State enjoys the best reputation, its productions have got first prizes at the last international exhibitions of Stuttgart, Paris, Brussels and Barcelona, doing honour to our Republic.

Actually the importance of Schönfeld is based on the natural beauties of its environs. Especially the newly built look-out tower on the Carlsbad Semmering attracts tourists. Several hotels provide for tourists and summer-guests, whose number is always growing. Among them we must mention the Hotel Potherr on account of

its tradition and its family-museum. Schönfeld has post-, telegraph- and telephone-offices, a physician, a chemist's shop, a water-conduit, electrical light. Communications are very good: there are bus-lines to Carlsbad, Marienbad, Elbogen and Falkenau on the Eger.

Loket.

Toto město, nalézající se uprostřed západočeského lázeňského trojúhelníku, patří k nejoblíbenějším turistickým cílům v Čechách, a to pro své krajinné krásy a bohatství dějinných vzpomínek. Pahorek, kolem kterého činí Ohře velký oblouk, má na všech stranách srázné stěny a je se „Šibeničním vrchem", rovněž příkře vystupujícím, spojen toliko úzkým a nízkým hřbetem. Na tomto pahorku se hrdě a mocně vypíná hrad, vně ještě dobře zachovalý, a pod ním městečko položené stupňovitě směrem k jihu až k strmé stráni. Pozorován od jihu je Loket tak krásný jako málokteré jiné město. Nad vnější pevnostní zdí většinou ještě zachovanou, je vnější řada domů postavená na zbytcích starší vnitřní městské zdi, a to tak hustě u sebe, že nahrazuje bývalou zeď. Za šindelovými střechami a špičatými štíty těchto domů stoupají směrem ke hradu další řady domů. Ale neuchvacuje jen vnějšek města, nýbrž překvapuje i vnitřek svými zajímavými stavbami a tajemnými klikatými uličkami. Hned při vchodu do města upoutá náš zrak kulatá věžovitá stavba a vysoká věž (Poserturm). Úzká ulička jakoby ze středověku se ponenáhlu rozšiřuje až k velkému náměstí, jehož ozdoby jedna za druhou bezdečně poutají oko turistovo. Je to velmi pěkný sloup nejsvětější trojice, vystavěný r. 1719 uprostřed náměstí a radnice vystavěné v letech 1683—1685. Příkrou uličkou se dostaneme na zámecký vrch a pěknou hradní branou ke starému „markraběcímu domu". Nad ním se vypíná věž, vystavěná v polovině 12. století, jež byla před několika lety zpřístupněná jako rozhledna.

Svou polohou byl Loket v dřívějších stoletích vedle Chebu jedním z nejdůležitějších míst západních Čech a vzdoroval úspěšně Husitům a později Švédům.

Hotel »WEISSES ROSS« Elbogen (B. Matschak)

Das führende Haus am Platze.

Vorzügliche Küche u. Keller. - Schöne Fremdenzimmer. - Herrlicher schattiger Garten. - Prachtvolle Aussicht von der Goethe-Veranda ins Egertal. - Solide Preise. - Bad im Hause. - Eigene Autogarage, Stallung.

Telefon No. 5.
In eigener Bewirtschaftung!

Vedoucí zdejší podnik.

Výborná kuchyně a osvědčený sklep - krásné hostinské pokoje - překrásná stinná zahrada - skvělá vyhlídka z Goetheovy verandy do údolí Ohře - solidní ceny - koupel v domě - vlastní garáže a stáj.

Telefon č. 5.

Vlastní správa!

La première maison à la ville.
Cuisine excellente et des boissons éprouvées. De belles chambres, magnifique jardin ombreux, vue superbe dans la vallée d'Eger de la terrasse de Goethe, prix convenables, bains à la maison, propre garage, étable.
Tél. No. 5.
En propre administration!

The leading place in town.

Delicious food, approved cellar - fine guest rooms - splendid shadowy garden - wonderful view from the Goethe Terrace into the Eger-Valley - reasonable rates - baths - own garage and stable.

Phone No. 5.

In own management!

V minulém století získal Loket opět na významu svým průmyslem a činnost řemesel.

Jako Loket je zajímavé i jeho okolí, bohaté krásnými lesy; zmiňujeme se jen o přírodním chráněném parku Hansheilingstadtu, se skupinami skal opředenými bájemi.

Přáli bychom si, aby se hodně turistů kochalo loketskými krásami a přesvědčilo se o Goetheově vyjádření ke Knebelovi: „Loket má nádhernou polohu, jež se nedá popsat, a dá se pozorovat jako krajinářské umělecké dílo se všech stran."

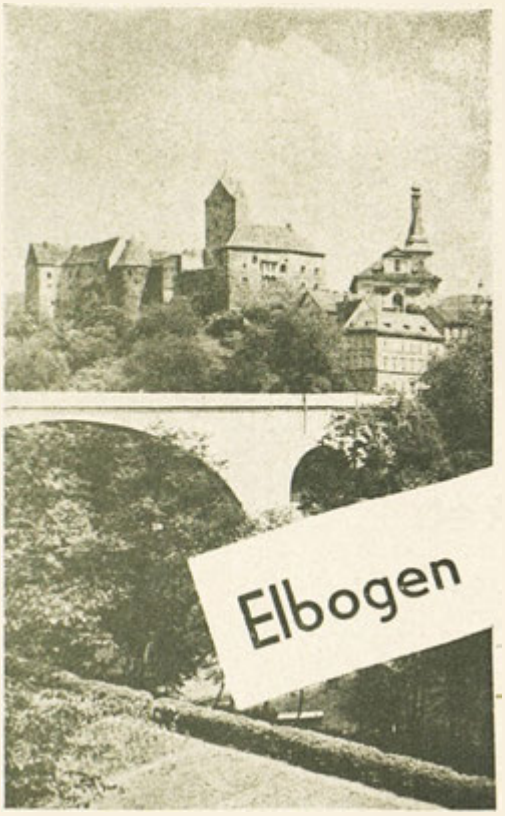

Inmitten des westböhmischen Bäderdreieckes gelegen, zählt Elbogen wegen seiner landschaftlichen Schönheiten und seinem Reichtum an geschichtlichen Erinnerungen zu den beliebtesten Wanderzielen Böhmens. Auf einem von der Eger in einem grossen Bogen umflossenen und nach allen Seiten steil abfallenden Felshügel, der mit dem schroff aufsteigenden Galgenberge nur durch einen schmalen und niedrigen Rücken verbunden ist, erhebt sich stolz und wuchtig die äusserlich noch gut erhaltene Burg und ihr zu Füssen das stufenförmig nach Süden bis an den steilen Abfall des Felsens herab steigende Städtchen. Von Süden betrachtet ist Elbogen so schön wie selten eine andere Stadt. Ueber der zum Grossteil noch erhaltenen äusseren Festungsmauer erhebt sich auf den Resten der älteren, inneren Stadtmauer, dicht aneinander gedrängt und die ehemalige Mauer lückenlos ersetzend, die äusserste Häuserreihe. Hinter deren Schindeldächern und spitzen Giebeln steigen die weiteren Häuserzeilen zur Burg auf. Aber nicht nur das Äussere der Stadt entzückt, auch das Innere überrascht durch interessante Bauten und heimliche Winkelgässchen. Gleich beim Stadteingang fällt dem Besucher ein runder turmartiger Bau und der hohe „Poserturm" auf. Die mittelalterlich enge Strasse erweitert sich allmählich zu einem weiten und anheimelnden Marktplatz, dessen hintereinander aufsteigende Hauptzierden das Auge des Fremden unwillkürlich fesseln. Es sind dies die im Jahre 1719 in der Mitte des Platzes errichtete ungemein reizvolle Dreifaltigkeitssäule und das in den Jahren 1683—1685 erbaute Rathaus. Durch ein steiles Gässchen gelangt der Besucher auf den Schlossberg und durch das reizvolle Burgtor zum alten Markgrafenhaus. Ueber ihm erhebt sich der in der Mitte des 12. Jahrhunderts erbaute Bergfried, der vor wenigen Jahren als Aussichtsturm zugänglich gemacht wurde.

Durch seine Lage war Elbogen in früheren Jahrhunderten neben Eger einer der wichtigsten Orte Westböhmens und vermochte erfolgreich den Hussiten und später den Schweden zu trotzen.

Im vorigen Jahrhundert hat Elbogen durch seine Industrie und Gewerbetätigkeit wieder Bedeutung erlangt.

Ebenso anziehend wie Elbogen ist auch seine an herrlichen Wäldern reiche Umgebung, von der nur der Naturschutzpark im Hansheilingtal mit seinen sagenumwobenen Felsengruppen hervorgehoben sei.

Mögen sich recht viele an Elbogens Reizen erfreuen und von den Worten Goethes überzeugen, die er an Knebel schrieb: „Elbogen liegt über alle Beschreibung schön und lässt sich als ein landschaftliches Kunstwerk von allen Seiten betrachten."

Loket.

Située au centre du triangle des villes d'eaux de la Bohême Occidentale, en raison de ses beautés de site et de sa richesse en souvenirs historiques, compte parmi les lieux préférés des excursionnistes. Baignée d'un côte par la rivière Eger formant un grand arc, et entourée de toute part de dunes escarpées, reliées au mont de Galgenberg seulement par une crête étroite et basse, le bourg encore bien conservé se dresse fièrement et de façon agreste; aux pieds du mont s'étend le village bâti en amphithéâtre et s'élevant vers le Sud jusqu'au versant aride du rocher. Contemplée du Sud, Elbogen présente une beauté incomparable. Au-dessus du mur extérieur de fortification conservé encore en grande partie se dresse la rangée extrême des maisons, bâties sur les vestiges du mur d'enceinte intérieur plus ancien; ces maisons sont pressées étroitement les unes aux autres, remplaçant

l'ancien mur sans interruption. Derière leur toits en bardeaux et les pignons pointus s'élèvent les autres rangées de maisons jusqu'au bourg. Toutefois, si l'extérieur de la ville est captivant, l'intérieur surprend par ses édifices intéressants et par ses ruelles solitaires et discrètes. Dès l'entrée dans la ville, le visiteur est frappé à la vue d'un édifice en tour circulaire et de la „Poserturm" très haute. La rue médiévale étroite s'élargit peu à peu vers une vaste place de marché rappelant le foyer domestique, dont les principaux ornements successifs captivent involontairement les regards de l'étranger. Ce sont la colonne de la Trinité de charme particulier érigée en 1719 au milieu de la place, et l'hôtel de ville construit en 1683—1685. En traversant une ruelle escarpée, le visiteur parvient à la montagne du château et franchissant la ravissante porte du bourg, il arrive à l'ancien palais des markgraves. Au-dessus de ce dernier se dresse le beffroi, construit dans la moitié du 12-e siècle, et qui a été transformé, il y a quelques années en Belvedère, accessible aux visiteurs.

Grâce à sa situation, Elbogen a été au cours des siècles précédents, à côte d'Eger une des cités les plus importantes de la Bohême Occidentale et sut résister avec succès aux attaques des Hussites et plus tard à celles des Suédois.

Pendant le siècle écoulé, Elbogen a repris son ancienne importance par son industrie et son activité professionnelle.

Elbogen est non seulement attrayant par elle même, mais aussi par ses environs embellis de magnifiques forêts, dont il faut citer surtout le parc, de réservation à Hansheiling avec ses groupes de rochers entourés de légendes.

Nous souhaitons que de nombreux visiteurs puissent goûter les nombreux charmes d'Elbogen et se convaincre de la vérité des paroles de Goethe, adressées à son ami Knebel: „Elbogen offre un site dépassant toute description, et peut être contemplée de tous côtés comme une oeuvre d'art naturelle."

Nejoblibenější pivo v celém okruhu západočeských světových lázní!

Die beliebteste Biermarke in der Umgebung der westböhmischen Weltbäder!

ELBOGNER

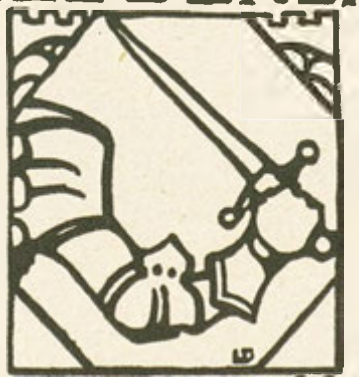

BURGBRÄU

La bière favorite aux environs des bains mondieux de l'ouest!

The most popular beer-brand in the entire surroundings of the universal watering places of Czechoslovakia's West

Loket.

Elbogen, situated in the midst of the three famous watering places of Western Bohemia, is one of the most popular aims for excursions because of its beautiful surroundings and its wealth of historical reminiscences. The externally well preserved castle rises mightily from a steep rocky hill, round which the river Eger flows in a big bend. This rock is connected only by a narrow and low hill with the rugged

„Gallows Hill" (Galgenberg), with its precipitous ascent, at the foot of which the little town, built in terraces, reaches South as far as the steep rock. Seen from the South Elbogen is beautiful; there really are few towns as beautiful. The outer row of houses is built on the old, inner town-wall, the crowded houses replacing this old wall almost altogether, rising above the outer, partly well preserved wall of the fortress. Behind the tiled roofs and pointed gables of this first row, the other lines of houses ascend to the castle. Not only the outside aspect of the town is charming, the inside, too, surprises the visitor by interesting buildings and secret, mysterious, winding streets. Immediately when entering the town the visitor is attracted by a round tower-like building, the „Poser" Tower. The medieval narrow street gradually widens and leads to the spacious and cosy market-place, the chief ornaments of which, rising one behind the other, attract the attention of the stranger. These ornaments are the charming Trinity Column, erected in the middle of the square in the year 1719, and the town-hall built in the years 1683—1685. By walking through a steep little street the visitor arrives at the castle-hill, and by passing through the delightful castle-gate at the old ducal palace. Above this rises the tower of the castle, built in the middle of the twelfth century, and which was adapted as a place for admiring the view a few years ago.

Because of its situation Elbogen was one of the most important places in Western Bohemia, besides Eger, and successfully defied first the Hussites and then the Swedes, in the past centuries.

In the last century Elbogen won again some importance by its trade and industry.

Quite as attractive as Elbogen itself are its surroundings, well known for the beautiful forests, of which we will only mention the reservation in Hansheilingstadt with its groups of rocks, about which many sagas are being told.

Navštivte
MĚSTSKÉ MUSEUM
v domě „Markgrafenhaus" na hradě Loket

Besuchen Sie das
STADTISCHE MUSEUM
im Markgrafenhaus der Burg Stein - Elbogen.

Visitez
LE MUSÉE MUNICIPAL
à la maison „Markgrafenhaus" au château Stein-Elbogen

Pay a visit to
THE MUNICIPAL MUSEUM
in the building „Markgrafenhaus" in the castle Stein-Elbogen

May many people enjoy the charms of Elbogen and convince themselves of the truth of Goethe's words, which he wrote to Knebel: „Elbogen is situated more beautifully than can be described and can be viewed from all sides as a natural work of art."

Nejdek.

Napsal ředitel Josef Pilz.

Na železniční trati Karlovy Vary-Johanngeorgenstadt leží ve slunném, líbezném rolavském údolí město Nejdek (558 m) s 10.000 obyvateli. Vlídné údolí je obklopeno věncem tmavých lesů a v pozadí se rýsuje Peindlberg s vyhlídkovou věží (1000 m), jež z nebeské modři anebo šedých mraků shlíží do údolí. Věnec lesů skýtá tolik obrazů nevídané krásy, že jen zřídka jich lze tolik vidět na tak malém prostoru.

Město Nejdek se dnes představuje v úplně moderním rouše, jen stará šedá věž ze 13. století, jež viděla slávu a konec cínového hornictví, je jediným zbytkem zašlé rytířské nádhery. Hrad na podivně utvořené skále, kde sídleli kdysi hrabata Šlikové jako mocní hradní páni, zmizel. Po úpadku hornictví stal se Nejdek souke-

nickým městem, kde se paličkovaly také známé černé nejdecké hedvábné krajky.

Když pak asi před 90 lety získala tovární výroba jako velmoc odbytiště drobných živnostníků, stalo se skromné venkovské městečko Nejdek důležitým průmyslovým střediskem. Na místo starých hamrů na plech, jež v rolavském údolí po staletí klapaly, nastoupila válcovna a zavedením přádelny česané příze roku 1842 byl položen základ k nejdecké česárně vlny a *přádelně česané příze, podniku to, jenž pokud jde o zařízení, nebyl žádným podnikem toho druhu* v Československu dostižen, natož překonán. Nejdecká česárna vlny a přádelna česané příze se svými 110.000 vřeteny je dnes životním nervem Nejdku a okolí, neb při plném provozu může zaměstnat 6.000 osob. Nejdecká továrna na papír, akc. spol., zaměstnává několik set dělníků.

Kdo jede k Nejdku z údolí Ohře, dává mu rolavské údolí při jízdě vlakem nebo pěší tuře, chuť nahlédnouti do přírody v horách — je to údolí slunečního jasu a veselé poesie. Průmyslové město Nejdek má mezi jinými továrními místy tu výhodu, že krajinná krása neutrpěla dýmajícími komíny. V létě zvou k návštěvě pryskyřicí vonící lesy, v zimě sjíždí lyžaři a sáňkaři do údolí po zasněžených stráních. Kdo tedy chce spatřit les v jeho pravé kráse a dívá se rád s hor na širou zem, vybéře si za východisko svých toulek Nejdek.

Hostince pro ubytování cizinců: hotel Pošta, Tržní náměstí (zastávka všech autobusových linek), celá pense Kč 24, ceny pokojů od 9 do 12 Kč — Bílý Koníček, Panský Dům, hostince Alberta Ullmanna, Kreuzbergstübl, Skalní Hrad (všechny na Tržním náměstí anebo v jeho blízkosti). Mimo obvod města: restaurace na výšině „Krásná Vyhlídka", hostinec u Květinového Údolí, Krásná Vyhlídka na Hochtanne. Restaurace: Střelnice-Tělocvična, Národní Dům, Vídeňská kavárna, Neudertův hostinec, »U tří lip«, hostinec Františka Zinnera, Sport. místnost Leo Ullmann, Sáňkařská Výšina, Zlaté Slunce atd. Cukrárny: Václav Blob, Rudolf Rummich, Eliška Rummichová.

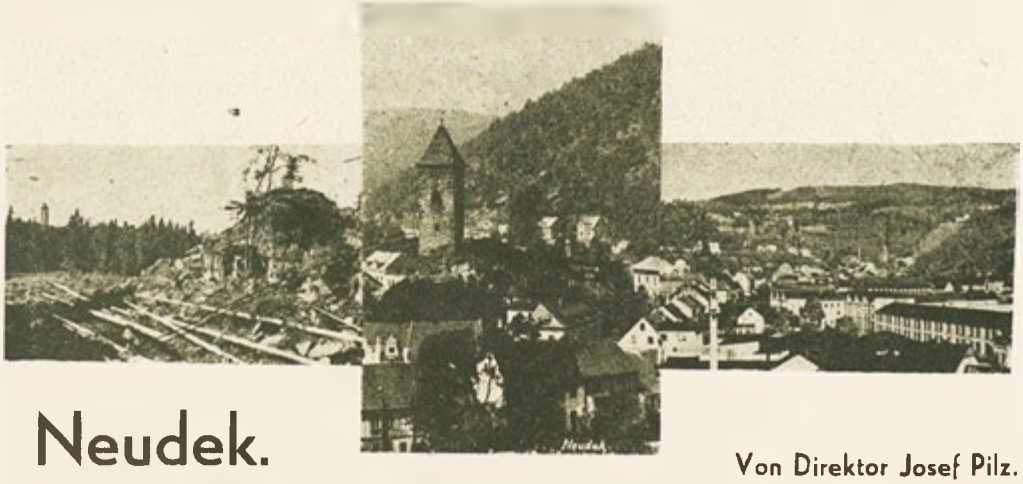

Neudek.

Von Direktor Josef Pilz.

An der Eisenbahnstrecke Karlsbad-Johanngeorgenstadt liegt in einer sonnigen Mulde des lieblichen Rohlauthales die Stadt Neudek (558 m) mit ihren 10.000 Einwohnern. Ein Kranz von dunklen Wäldern umschlingt das freundliche Tal, in dessen Hintergrunde sich der Peindlberg mit seinem Aussichtsturme (1000 m) erhebt, der lichtumflossen vom Blau des Himmels oder von Wolken grau umdräut, ins Tal blickt. Jener Wälderkranz bietet eine Sammlung von Bildern, reizvoller Schonheit, wie man sie auf einem so engen Raume wohl selten zusammengedrängt findet.

Die Stadt Neudek selbst repräsentiert sich heute in einem durchaus modernen Gewande, nur ein alter grauer Turm aus dem 13. Jahrhundert, der das Zinnbergbaues Glück und Ende sah, ist der einzige Ueberrest verrauschter Ritterherrlichkeit. Die Burg auf dem sonderbar gestalteten Felsen ist verschwunden, wo einst die Grafen von Schlick als mächtige Bergherren residierten. Nach dem Verfalle des Bergbaues ward Neudek zu einem Tuchmacherstädtchen, wo auch die berühmten schwarzen Neudeker Seidenspitzen geklöppelt wurden.

Als dann vor ungefähr 90 Jahren die Fabriksindustrie als Grossmacht siegreich in die Absatzgebiete des Kleingewerbes eindrang, da wurde das bescheidene Landstädtchen Neudek ein wichtiges Industriezentrum. An die Stelle der

alten Blechhammerwerke, welche seit Jahrhunderten im Rohlautale pochten, trat ein Blechwalzwerk und durch die Einführung der Kammgarnspinnerei im Jahre 1842 wurde der Keim gelegt zur N. W. K. (Neudeker Wollkämmerei & Kammgarnspinnerei), zu jenem Unternehmen, das in Bezug auf Anlage und Einrichtung von keinem Betriebe dieser Art in der Čechoslovakei erreicht, viel weniger übertroffen wird. Die N. W. K. mit ihren 110.000 Spindeln ist heute der Lebensnerv von Neudek und Umgebung, denn sie kann bei Vollbetrieb 6.000 Personen Beschäftigung geben. Die Neudeker Papierfabrik A. G. beschäftigt einige 100 Arbeiter.

Wer aus dem Egertale nach Neudek kommt, dem gibt das Rohlautal während der Eisenbahnfahrt oder der Fusswanderung einen Vorgeschmack der Naturgenüsse, die seiner in den Bergen warten, ein Tal von Sonnenschein und heiterer Poesie. Die Industriestadt Neudek geniesst vor anderen Fabriksorten den Vorzug, dass die landschaftliche Schönheit der Gegend durch die qualmenden Schlote keine Einbusse erlitten hat. Im Sommer laden harzduftende Wälder zum Besuche ein, im Winter sausen Ski und Rodler von den schneeigen Hängen in die Täler. Wer also den Wald in seiner ernsten Schönheit schauen will, und von den Bergen gerne hineinschaut in das weite Land, der nehme Neudek als Ausgangspunkt für seine Wanderungen.

Gasthöfe mit Fremdenbeherbergung: „Hotel Post", Marktplatz, (Haltestelle für alle Autobusslinien), volle Pension Kč 24.—, Zimmerpreise 9.— bis 12.— Kč. „Weisses Rössl", „Herrenhaus", „Albert Ullmanns Gasthaus", „Kreuzbergstübl", „Felsenburg" (alle am Marktplatz oder in nächster Nähe). Ausserhalb des Weichbildes: Höhenrestaurant „Schöne Aussicht", Gasthaus zum „Blumenthal", „Schöne Aussicht" auf der Hochtanne. Restaurationen: „Schützenhaus-Turnhalle", „Volkshaus", „Wiener Kaffee", „Neuderts Gasthaus", „3 Linden", „Franz Zinners Gasthaus", „Sportdiele Leo Ullmann", „Rodelhöhe", „Goldene Sonne" usw. — Konditoreien: Wenzl Blob, Rudolf Rummich, Elsa Rummich.

Starosta - Bürgermeister - Maire - Mayor
KARL WINTERSTEIN.

Nejdek.

Directeur Josèphe Pilz:

La ville de Nejdek est située sur la ligne de chemin de fer Karl. Vary—Johanngeorgenstadt, dans la vallée ensoleillée de Rohlau, à une altitude de 558 m. Elle compte 10.000 habitants. Une guirlande de forêts sombres entoure la charmante vallée, dont le fond est formé par la montagne Peindlberg avec son belvédère (1600). Cette guirlande de forêts offre une suite de vues d'une beauté ravissante, comme on en voit rarement tant à la fois.

La ville elle-même est moderne, il n'y a qu'une vieille tour du 13ième siècle qui rappelle le temps de l'exploitation des mines d'étain et la vie somptueuse des chevaliers. Le château sur une roche de forme bizarre, l'ancienne résidence des puissants Comtes de Schlick, a disparu. Après le tarissement des mines on commença à faire du drap et a travailler au fuseau les célèbres dentelles de soie noires de Nejdek.

Lorsque vers le milieu du 19ième siècle l'industrie devint une grande puissance et détruisit les petits métiers, la petite ville de province de Nejdek se transforma en centre d'industrie important. A la place des anciens laminoirs qui avaient été en activité pendant des siècles, on mit un laminoir moderne, et par l'introduction de filatures de peigné en 1842 on jeta les fondements de la N. W. K. (Neudeker Wollkämmerei und Kammgarnspinnerei — carderie et filature de peigné de Nejdek). C'est une entreprise qui n'a été ni surpassée ni même atteinte par aucune autre de cette branche en Tchécoslovaquie. La N. W. K. avec ses 110.000 fuseaux est d'une importance vitale pour la ville et ses environs, car si elle est complètement occupée, elle peut donner du travail à 6000 personnes. La Papeterie de Nejdek S. A. occupe quelques centaines d'ouvriers.

A celui qui vient de la vallée de l'Eger (Ohře) à Nejdek, qu'il arrive à pied ou par le chemin de fer, la vallée de Rohlau donne une idée des charmes de la nature qui l'attendent dans les montagnes. C'est une vallée pleine de soleil et d'une sereine poésie. Ce qui distingue la ville d'industrie Nejdek des autres villes industrielles, c'est que la beauté de la contrée n'a pas été endommagée par des cheminées d'où sortent des nuages de fumée. En été des forêts

pleines du parfum de la résine invitent le touriste, en hiver des skieurs et des lugeurs descendent les versants couverts de neige à la vallée. Celui qui aime la beauté grave des forêts et les vues que les montagnes offrent sur le pays, devrait choisir Nejdek comme point de départ pour ses tours.

Hôtels: „Hôtel Post", Marktplatz (place du marché), station de toutes les lignes d'autobus, pension complète Kč 24.—, prix de la chambre Kč 9.— à 12.—. Puis „Weisses Rössel", „Herrenhaus", „Albert Ullmann's Gasthaus", „Kreuzbergstübl", „Felsenburg" — tous pres de la place du marché. Hors de la ville: Restaurant „Schöne Aussicht" sur la Hochtanne. Restaurants: „Schützenhaus-Turnhalle", „Volkshaus", „Wiener Kaffee", „Neuderts Gasthaus", 3 Linden", „Franz Zinners Gasthaus", „Sportdiele Leo Ullmann", „Rodelhöhe", „Goldene Sonne", etc. Confiseries: Wenzel Blob, Rudolf Rummich, Elsa Rummich.

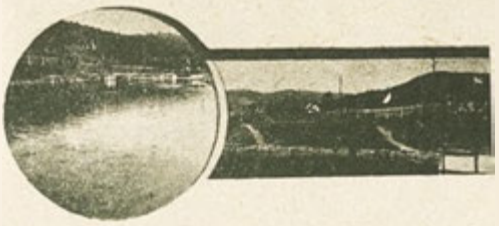

Městské koupaliště. — Städtische Badeteichanlage. — Bains Communaux. — Municipal bathing in the pond.

Nejdek.

Joseph Pilz:

The town of Nejdek is situated on the railway-line Karlovy Vary-Johanngeorgenstadt, in the sunny valley of Rohlau, at an altitude of 558 m. It has 10.000 inhabitants. A garland of dark woods surrounds the lovely valley, the background of which is formed by the mountain Peindlberg with its look-out tower (at 1000 m. alt.) This garland of woods offers a series of views of enchanting beauty, as are rarely found so numerously in one spot.

The town itself is modern; there is only one old grey tower of the 13th century which reminds us of the happy times of tin-mining and the splendid life of knights. The castle built on a bizarre rock, the ancient residence of the mighty Counts of Schlick, has disappeared. After the tin-mines had been exhausted, people began cloth-manufacturing and making the celebrated black silk bone-laces of Nejdek.

When about 90 years ago manufacturing industry became a great power and ruined the small trades, the little provincial town of Nejdek was transformed into an important centre of industry. Instead of the old sheed-iron forges which had worked for centuries, modern sheet-iron works were established, and by the introduction of the worsted-spinning-mill in 1842 was laid the foundation of the N. W. K. (Neudeker Wollkämmerei und Kammgarnspinnerei — carding and worsted-spinning-mill of Nejdek). This undertaking has been neither attained nor surpassed by any other of the same branch in Czechoslovakia. The N. W. K. with its 110.000 spindles is of vital importance for the town and the country thereabout, for, if fully occupied, it may employ 6000 persons. The Paper-Manufactury Joint-Stock Company employs several hundred workers.

To him, who comes from the Eger (Ohře)-Valley to Nejdek, either on foot or by train, the Rohlau-Valley gives an idea of the charms of Nature that are waiting for him in the mountains. It is a sunny valley, full of serene poetry. What distinguishes Nejdek from other industrial towns is that its natural beauty has not been spoiled by smoking chimneys. In summer resin-perfumed woods invite the tourist, in winter skiers and tobogganers drive the snow-covered slopes down to the valley. He who is fond of the grave beauty of the woods and of the beautiful views from mountains over the country, ought to choose Nejdek as starting-point for his tours.

Hotels: „Hotel Post", Marktplatz, station of all bus-lines, full board and lodging 24.— Kč, for room only Kč 9.— to 12.—. Besides: „Weisses Rössel", „Herrenhaus", „Albert Ullmanns Gasthaus", „Kreuzbergstübl", Felsenburg" - all near the market-place. Outside the town: Restaurant „Schöne Aussicht", Hotels „Blumenthal", „Schöne Aussicht" on the Hochtanne. Restaurants: „Schützenhaus-Turnhalle", „Volkshaus", „Wiener Kaffee", „Neuderts Gasthaus", „3 Linden", „Franz Zinners Gasthaus", „Sportdiele Leo Ullmann", „Rodelhöhe", „Goldene Sonne" etc. Confectioner's shops: Wenzel Blob, Rudolf Rummich, Elsa Rummich.

Sdělení Spolku pro povznesení Krušných hor

pro Nejdek a okolí.

Peindlberg, hora 974 m vysoká, zve nás k jednomu z nejkrásnějších výletů do okolí Nejdku. Svojí 26 m vysokou rozhlednou, jejímuž vybudování věnoval Spolek pro povznesení Krušných hor nákladné oběti, ovládá tato hora celý kraj. Odměnou za výstup k rozhledně jest nám dán pohled na nádherné přírodní krásy. Cesta trvá asi 1 a čvrt hod. a nedělá výletníkům žádných potíží, ježto jest dobře značkována (červený proužek v bílém poli); v zatáčkách mírně stoupá a vede stinným lesem. Ze stanice Sejfy lze pohodlně dosáhnouti rozhledny v jedné půlhodině.

Rozhledna dává oku každého obdivovatele nádherný pohled na celé Chebsko, jehož vrchovité horstvo, které jest od západu ohraničeno Smrčinami, se tu rozprostírá. Střediskem těchto přírodních krás jsou Karlovy Vary, jež obklopeny jsou lesy a hory. V blízkém pak sou-

sedství vypínají se z temných hlubin lesních Plesovec, Klínovec, Smrčník, Blatenská hora a Auerspork se svými rozhlednami a stanicemi. Na jih a jihozápad provází pak oko pozorovatele pohled přes hory a doliny Císařského lesa a Tepelského pohoří až k vrcholkům naší Šumavy. Nejbližší okolí Peindlu obklopeno jest rozsáhlými hájovnami.

V útulných místnostech, rovněž Spolkem pro povznesení Krušných hor postaveného, pohostinského domu (boudy), jenž jest od brzkého jara do pozdního podzimku otevřen, nachází poutník přátelské přijetí a vzornou obsluhu.

Mitteilungen des Erzgebirgsvereines
für Neudek und Umgebung.

Zu einem der schönsten Ausflüge in die Umgebung von Neudek ladet der Peindlberg (974 m) ein. Mit seinem 26 m hohen Aussichtsturm beherrscht er das ganze Gebiet. Der Erzgebirgsverein in Neudek hat diesen mit grossen Kosten erbaut. Der Aufstieg zum Aussischtsturm ist sehr lohnend. Der Weg beträgt ungefähr 1¼ Stunden und bietet dem Touristen keine Schwierigkeiten, da er gut markiert (roter Streifen im weissen Felde) ist, in Serpentinen sanft ansteigt und zumeist durch schattigen Wald führt. Von der Station Saifenhäusel ist der Turm bequem in ½ Stunde zu erreichen.

Prächtige Rundsicht bietet sich dem Beschauer vom Turm aus. Fast das ganze Egerland mit seinen hügeligen Bergen, die im Westen vom Fichtelgebirge abgeschlossen sind, breitet sich vor ihm aus. Im Mittelpunkt hebt sich deutlich die Kurstadt Karlsbad aus ihrer bergigen Umgebung ab. In näherer Nachbarschaft ragen der Plessberg, der Keilberg, der Fichtelberg, der Plattenberg und der Auersberg mit ihren Aussichtswarten aus dem dunkeln Tann der Wälder hervor. Nach Süden und Südosten gleitet sein Blick über Berge und Täler des Kaiserwald- und des Teplergebirges bis zu den Höhen des Böhmerwaldes. Die unmittelbare Umgebung des Peindl bedecken ausgedehnte Forste.

In hübschen Gasträumen des ebenfalls vom Erzgebirgsverein erbauten Unterkunftshauses, das vom Frühjahr bis zum späten Herbst geöffnet ist, findet der Wanderer bei den rührigen Wirtsleuten freundliche Aufnahme und aufmerksame Bedienung.

Informations de l'Erzgebirgsverein de Nejdek et de ses environs.

Une des plus belles excursions aux environs de Neudek offre la montagne Peindlberg (914 m d'alt). Avec son belvédère haut de 26 m, construit à grand frais par l'Erzgebirgsverein, elle domine toute la contrée. Le chemin qui dure une heure et quart, n'offre pas de difficultés au touriste, étant bien marqué (ligne rouge en

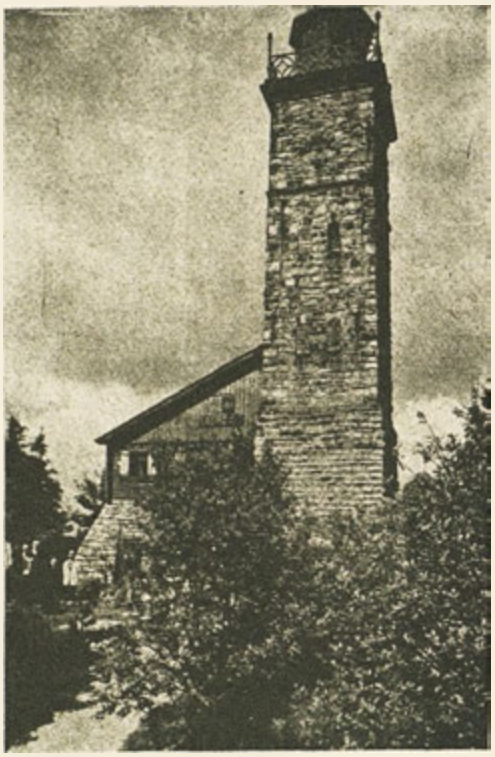

champ blanc) et montant en serpentant et presque toujours par la forêt. De la station Saifenhäusl il est facile d'atteindre le belvedère en une demi-heure.

Un panorama magnifique s'offre au visiteur arrivé au belvédère. Presque tout le pays de l'Eger (Ohře) avec ses collines se terminant à l'ouest par le Fichtelgebirge, s'étend devant lui. Au centre la ville d'eaux Karlovy Vary se détache distinctement de ses environs montagneux. Plus près du Peindlberg s'élèvent les montagnes couvertes de forêts: le Plessberg, le Keilberg, le Fichtelberg, le Plattenberg et l'Auersberg avec leurs belvédères. Vers sud et le sud-est l'oeil embrasse les montagnes et les vallées du Kaiserwald et de la montagne de Tepl jusqu'aux montagnes de Šumava. De grandes forêts couvrent aussi la contrée voisinante du

Restaurace na výšině

skytá skvělý rozhled na celé město a okolní krásné lesy.

Pense již od Kč 14.— počínaje.

Vom Höhenrestaurant „Schöne Aussicht"

geniessen Sie den Ueberblick über die ganze Stadt und die anschliessenden schönen Wälder.

Pension schon von Kč 14.— aufwärts.

Peindlberg.

Dans les jolies localités de l'auberge fondée aussi par l'Erzgebirgsverein et ouverte du printemps jusqu'en automne, le touriste est bien accueilli et servi par l'aubergiste.

Informations of the Erzgebirgsverein of Nejdek and its Environs.

One of the finest trips in the environs of Neudek is the Peindlberg (914 m. alt.) With its 26 m. high look-out tower, built at the expense of the Erzgebirgsverein, it dominates the whole district. The way which takes one hour and a quarter offers the tourist no difficulties, being well indicated (red line in a white field) and ascending by serpentines and nearly always through woods. From the station Saifenhäusel the look-out may easily be reached by half-an-hour's walk.

A wonderful panorama opens to the visitor on the look-out. Nearly all the country of the Eger-river with its hills ending in the west in the Fichtelgebirge, spreads before him. In the midst lies the spa Karlovy Vary, distinctly contrasting with its mountainous environs. Nearer to the Peindlberg are the mountains Plessberg, Keilberg, Fichtelberg, Plattenberg and Auersberg with their look-out towers. Towards the south and the south-east he sees the mountains and valleys of the Kaiserwald and of the Tepl Mountains till to the Šumava Mountains. Big forests cover also the next environs of the Peindlberg.

In the nice rooms of the inn which was also founded by the Erzgebirgsverein and is opened from spring till late in automn, the tourist is well received and served by the innkeeper.

Rohwoll-Sortierung

Selfactor-Spinnerei

Neudeker Wollkämmerei & Kammgarnspinnerei A.-G.

Neudek in Böhmen, ČSR.

GRÖSSTE KAMMGARNSPINNEREI MITTEL-EUROPAS.

Wäscherei, Kämmerei, Spinnerei, Färberei. Alle Arten von rohweissen und bunten Kammgarnen für die Weberei, Strickerei und Wirkerei, darunter Melangen, Moulinés, Jaspés und Vigoureux. — Strickgarne, Schweisswollen, Sportwollen, Zephir- und Effektgarne für alle Handarbeitszwecke.

NEJVĚTŠÍ PŘADELNA ČESANÉ PŘÍZE VE STŘEDNÍ EVROPĚ.

Prádelna, česárna, přádelna, barvírna. Veškeré druhy česané příze surově bílé i barvené pro průmysl tkalcovský, pletařství a stávkařství, včetně melanží, Moulinés, Jaspés a Vigoureux. — Příze ku pletení, mastné vlny, sportovní vlny, zefírové a efektní příze pro veškeré ruční práce.

LA PLUS GRANDE FILATURE DE FILÉ PEIGNÉ DANS L'EUROPE CENTRALE.

Lavage, peignage, filature, teinturerie. Toutes sortes de filés peignés écrus et teints pour l'industrie du tissage, tricotage, et bonneterie, Mélanges, Moulinés, Jaspés et Vigoureux inclus. — Fils à tricoter, en suint et sportives, fils de zéphyr et de fantaisie, pour toutes sortes d'ouvrages à l'aiguille.

THE GREATEST WORSTED SPINNING MILL IN CENTRAL EUROPE.

Washing, wool combing, spinning and dying mill. — All sorts of worsted yarn, raw white and dyed, for weaving and knitting industry and hosiery, colour mixtures, Moulinés, Jaspés and Vigoureux included. — Knitting yarns, greasy yarns, sport woll, zephyr and fancy yarns for all sorts of needle-work.

Pernink v Rudohoří.

Na železniční trati Karlovy Vary—Johanngeorgenstadt v Sasku, leží městečko Pernink v chráněné poloze, 800—900 m n. hl. moře. Kolem rozprostírají se husté lesy, které zaručují zotavení a toto místo doporučuje se zejména rekonvalescentům. Proto je Pernink hojně navštěvován Pražáky a také lázeňští hosté z Karl. Varů přijíždějí sem po rekonvalescenci. Má velice příznivou polohu a lze odtud podnikati pěkné výlety do okolí po vzorně upravených, prachu prostých lesních cestách, nebo autem po dobrých silnicích. V blízkosti jsou nejvyšší hory Rudohoří, jako „Klínovec", „Plessberg", „Peindelberg", „Blatenská hora" atd. O koupání jest taktéž postaráno.

Pernink je též oblíbeným střediskem zimních sportů; jsou zde dva různé vysoké skákací můstky; učitelé a vůdci lyžařů k disposici.

Jméno Pernink je proslavené průmyslem krajkářským a rukavičkářským, který propaguje toto městečko nejen v tuzemsku, nýbrž i v zahraničí a dokonce i v zámoří. Továrny na rukavice Eska a Dutka, dále Luis Fischl, Neuburger a Strassberg, Ferdinand Kraus a mnoho jiných výrobců menších, vyvážejí své výrobky do zaoceánských zemí. Dále nutno upozorniti ještě na firmu Steiner a spol., továrna na rukavice a barvírny kůží Frant. Zimmermann.

Továrna na vyšívky Fr. Bartl vyrábí vedle vyšívek všech druhů též pletené zboží a konfekční dámské látky; továrna na vyšívky Heřman Bartl vyrábí ložní soupravy v nejlepším provedení.

Továrna na prádlo firma G E C je družstevním podnikem s nejmodernějším zařízením pro závod a dělnictvo. Konfekcionáři nabízejí nejjemnější výrobky ve svém oboru a je možno velmi výhodně nakoupiti paličkované krajky v uměleckém provedení.

Vyrábí se zde sportovní a orthopedická obuv, sportovní náčiní a sportovní a společenské oděvy.

V místě se nacházejí autosprávkárny.

O dobré a pohodlné spojení je postaráno železnicí, autobusy a autodrožkami. V obci jsou dobré hotely a hostince, poštovní, telegrafní a telefonní úřad a lékař.

Podrobné informace podává ochotně starostenský úřad v Perninku.

Bärringen im Erzgebirge.

An der Bahnstrecke von Karlsbad nach Johanngeorgenstadt i. Sa., liegt das Städtchen in einer Höhe von 800—900 m und einer wundervoll geschützen Lage. Ringsum von Wald umgeben, bietet es mit seiner ozonreichen Luft und seiner ruhigen Art wunderbare Erholung und ist zur

Nachkur besonders geeignet. Bärringen wird deshalb von Prager Gästen zur Erholung und von Karlsbader Kurgästen als Ort zur Nachkur besonders gerne besucht. Es ist so zentral gelegen, dass von hier aus die herrlichsten Partien auf schönen Waldwegen unternommen werden können; auch mittels Auto können die umliegenden Hohenwarten besucht werden, falls nicht eine Wanderung in herrlicher staubfreier Waldluft vorgezogen wird. Die höchsten Berge des Erzgebirges, der Keilberg, Plessberg, Peindlberg, Plattenberg u. sw. sind von hier aus in Tages und Halbtagsauflügen bequem erreichbar. Für Badegelegenheit ist in nächster Nähe gesorgt.

Für den Wintersport bietet Bärringen eines der schönsten Gebiete mit einer grossen und einer kleineren Skisprungschanze. Skilehrer sowie Führer stehen zu Verfügung.

Der Name Bärringen ist durch seine alteingesessene Spitzen- und Stickereiindustrie u. nicht zuletzt auch durch seine Handschuhindustrie auch in aussereuropäischen Ländern bekannt. Die Handschuhfabriken Eska & Dutka, Louis Fischl, Neuburger & Strassberg, Ferdinand Kraus und andere kleinere Erzeuger exportieren ihre Erzeugnisse auch in uberseeische Länder. Ferner verdienen noch der Erwähnung die Firma Steiner & Comp., Handschuhe, sowie eine der grössten Lederfärbereien Franz Zimmermann.

Die Stickereifabrik Franz Bartl erzeugt neben Stickereiwaren Strickwaren aller Art und Kleinkonfektionsartikel für Damen; die Stickereifabrik Hermann Bartl stellt Bettwäsche in feinster Ausführung her.

Die Fa. G E C Wäschefabrik ist ein genossenschaftliches Unternehmen mit modernster Einrichtung für Betrieb und Arbeiter. Konfektionäre bieten die feinsten Artikel ihrer Branche an und auch die in aller Welt geschätzten Handkloppelspitzen sind in kunstvoller Ausführung preiswert zu haben.

Wanderschuhe, orthopädische Fussbekleidung, Gebirgs- und Gesellschaftskleidung, Wintersportartikel etc. werden angefertigt u. preiswert angeboten.

Reparaturwerkstätten für Auto bieten ihre Dienste und Hilfe bei Autodefekten an.

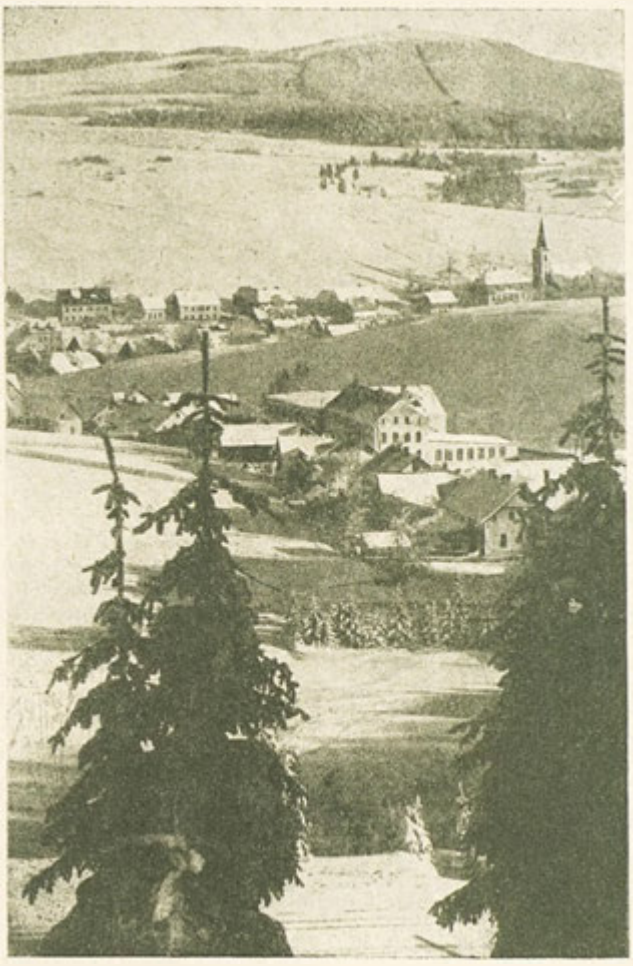

Bahn, Autobusse, Privatautos stellen die Verbindung mit dem In- und Auslande her, gute Hotels und Gastwirtschaften sowie private Unterkünfte sorgen auch für verwohnte Ansprüche.

Post, Telegr. u. Telef., sowie Arzt sind im Orte.

Auskünfte jeder Art werden bereitwilligst durch das Bürgermeisteramt Bärringen erteilt.

Pernink v Rudohoří.

Sur la ligne de chemin de fer Carlsbad—Johanngeorgenstadt en Saxe est située la petite ville de Pernink à une altitude de 800—900 m, bien protégée contre les vents du nord. Entourée de tous les côtés par des forêts, elle offre par son air ozonifère et son calme une récréation exquise, et est surtout recommandée après un traitement fatiguant dans une ville d'eaux. Aussi Pernink est-il recherché comme villégiature par les Praguois, et après un traitement par les hôtes de Carlsbad; à cause de sa situation centrale on peut entreprendre de là

de belles excursions sur de jolis chemins à travers les forêts; on peut aussi visiter les belvédères sur les hauteurs environnantes en auto, si l'on ne préfère pas une course dans le magnifique air des forêts sans poussière. On peut commodément atteindre par des marches d'une journée ou d'une demi-journée les plus hautes montagnes de l'Erzgebirge: Keilberg, Plessberg. Peindlberg, Plattenberg etc. Tout près de la ville il y a des endroits pour se baigner.

Aux sports d'hiver Pernink offre un des plus beaux terrains avec un grand et un petit tremplin. Des professeurs de ski et des guides sont toujours à la disposition des sportsmen.

On connaît le nom de Pernink aux pays hors de l'Europe par sa dentellerie et ses fabriques de broderies domiciliées ici depuis des siècles, et aussi par sa ganterie. Les ganteries Eska & Dutka, Louis Fischl, Neuburger & Strassberg, Ferdinand Kraus et d'autres producteurs moins grands exportent leurs produits aussi aux pays d'outremer. Outre cela il faut mentionner la maison Steiner & Cie., ganterie, et une des plus grandes teintureries de cuirs François Zimmermann.

La fabrique de broderies François Bartl produit outre des broderies aussi des tricotages de toutes sortes et de petits articles de confection pour dames; la fabrique de broderies Hermann Bartl produit du linge de lit dans l'exécution la plus fine.

La maison G E C, lingerie, est une entreprise de syndicat avec les installations les plus modernes pour l'entreprise et pour les ouvriers. Des confectionneurs offrent les articles les plud fins de leur branche. Les dentelles au fuseau faites à main, estimées de tout le monde, sont en vente à bon marché et faites artistiquement.

On produit des bottines d'excursionnistes, des chaussures orthopédiques, des habits d'excursionnistes et de salon, des articles des sports d'hiver etc. et on les vend à bon marché.

Des ateliers de réparation pour autos offrent leurs services et leur secour en cas de pannes.

Le chemin de fer, des autobus, des autos privées font la communication avec le pays et l'étranger; de bons hôtels et restaurants, de même que des maison privées reçoivent les étrangers satisfaisant aussi les goûts difficiles.

Il y a des bureaux de poste, de télégraphe et de téléphone et un médecin.

Pour informations s'adresser à la mairie de Pernink.

Pernink v Rudohoří.

On the railway-line Carlsbad—Johanngeorgenstadt in Saxony lies the little town Pernink at an altitude of 2700 to 3000 feet in a well protected position. Surrounded on all sides by forests, it offers by its ozonic air and its calm a wonderful rest and is especially recommended after a severe treatment at a spa. Therefore it is visited as health-resort by Prague people and by guests of Carlsbad after their treatment. Being centrally situated, it serves as a starting-point for fine trips on beautiful wood-paths; it is also possible to visit the look-outs on the surrounding heights by motorcar, if one does not prefer a walk in the splendid dustless forest-air. By one day's or half a day's walks one may easily reach the highest mountains of the Erzgebirge: Keilberg, Plessberg, Peindlberg, Plattenberg etc. Quite near the town there are opportunities of bathing.

For winter-sports Pernink offers the finest grounds with a great and a little jump. Ski-instructors and guides are always available.

The name Pernink is known also in the countries out of Europe by its old lace- and embroidery-manufactures, and also by its glove-industry. The glove-factories Eska & Dutka, Louis Fischl, Neuburger & Strassberg, Ferdinand Kraus and some less important manufacturers export their products to foreign countries, also beyond the sea. Besides must be mentioned the firm Steiner & Co., glovers, and one of the greatest leather-dyers, Francis Zimmermann.

The embroidery-factory Francis Bartl produces besides embroideries also knitted goods of all kinds and little ready-made articles for ladies; the embroidery-factory Hermann Bartl produces bed-linen of the finest quality.

The firm G E C, linen-factory, is a syndicate enterprise with the newest accommodations for work and workmen. Dealers in ready-made articles offer the finest goods of their branch. Hand-made bobbin-laces, which are highly valued in the whole world, are artistically worked and sold at low price.

There are produced tourist's shoes, orthopedic shoes, tourist's and evening-dresses, winter sports-outfits etc. and sold cheaply.

Repairing workshops for motor-cars offer their service and help in case of mishaps.

Railways, busses and private motor-cars are means of communication with Czechoslovakia

and foreign countries, good hotels and restaurants as well as private houses provide for good lodgings, satisfying also pretentions guests.

There are post-, telegraph- and telephone-offices and a physician.

For particulars apply to the town-hall of Pernink.

Průmyslové město v Rudohoří.

Abertámy.

Na hřebenu Rudohoří — 884 m nad hlad. m. — leží světoznámá rukavičkářská metropole Abertámy. Přes to, že se zde vyrábí prvotřídní zboží, proslulé na celém světě, nejsou Abertámy továrním městem s černým dýmem, sazemi a továrními komíny. Zvláštnost tohoto průmyslu, který se provozuje skoro výhradně řemeslnicky, neruší nikterak dobrou pověst tohoto města jako letovisko a s oblibou navštěvované místo zimních sportů.

Neúnavně pracují spolky a korporace spolu s veřejnými činiteli, aby zpříjemnily co nejvíce každému návštěvníku jeho pobyt. Na krásných pláních jsou pěstovány nádherné aleje, zřizují se sportovní hřiště, udržují se v pořádku lesní cesty, na nichž jsou postaveny lavičky pro unavené chodce, obnovují se orientační tabulky a značky. Tato práce však přináší ovoce. Příliv cizinců, turistů a letních hostů každým rokem stoupá a kdo jednou navštívil staré horské město Abertámy, stal se a zůstane jeho přítelem. Nemocným, dlícím v blízkých lázních Jáchymově, Karl. Varech a v Mariánských Láznich, jsou v rekonvalescenci doporučovány Abertámy pro jejich čistý, ozonový, lesní vzduch. Odtamtud možno podnikati krásné polo- a celodenní výlety na Klín, Smrčici atd. Spolek přátel přírody v Abertámech dal zříditi na „Plessbergu" (1.027 m), turistickou chatu s rozhlednou, která jest každým rokem rozšířena a novodobě zařízena. Poskytuje místa 300—350 hostům. Otevřená veranda, umístěná na jižním svahu dovoluje příjemné posezení a nádhernou vyhlídku. K přenocování jsou k disposici dobře zařízené, čisté, cizinecké pokoje. K temeni hory vedou se všech stran stinné lesní stezky a autostráda. Velký kruh přátel a stálých hostů dovede oceniti péči hostinského a přicházejí vždy rádi k němu zpět. Každý návštěvník Plessbergu je nadšen krásnou jeho polohou a nezapomenutelnou vyhlídkou a nerad nastupuje zpáteční cestu. Onomenuty nesmějí býti znovuzřízené říční lázně, které jsou v bezprostřední blízkosti města. Odpovídají všem požadavkům a jsou proto shromáždištěm všech, kteří milují vodu. Nalézají se v nich vzduchové a sluneční lázně, plavčík dává denně lekce v plování a bezvadně vedená hospoda s levnými cenami bdí nad žaludky hostů. Přímo ideální je turistická chata, stojící u těchto lázní a zařízena panem Tadeášem Reitznerem z Nejdku. Je vzdálená od lesa pouhých 50 m a za malý peníz skýtá příjemný a pohodlný nocleh. V městě samotném je 10 levných hostinců s výbornou kuchyní a noclehem. Mimo to je k disposici 90 lůžek v soukromých domech.

Veřejná zařízení: Pošta, telegraf. a telefonní úřad, lékař s domácí lékárnou, drogerie a fotozávod, všechny odborné závody, pitná a užitková voda, lázně, městská spořitelna a směnárna. 6krát denně obstarávají autobusy spojení s nejbližší stanicí Pernink-Abertámy, se stanicemi Zdoňov a Ostrov. Garáže a taxametry jsou k disposici.

Abertámy nejsou známy jen jako letovisko, ale jsou hodně navštěvovány v zimě pro dobré terény na lyžaření a zimní sporty vůbec.

Symbolem Abertám bývalo kdysi stříbro, v novější době však stalo se město střediskem a vý-

chodištěm světoznámého rukavičkářského průmyslu v Rudohoří. Velký, dobře školený kádr dělníků zaručí zhotovení jen prvotřídních výrobků tohoto odvětví. Před několika lety byla zřízena odborná pokračovací škola, kde si učňové přisvojují vedle vědomostí praktických i důkladné znalosti theoretické. Zaznamenává každým rokem větší návštěvu. V době prázdnin je dána skupinám výletníků a školním exkursím možnost sledovati výrobu rukavic v malé výstavce, pořádané touto školou.

Níže jsou uvedeny vedoucí kožařské a rukavičkářské firmy, které prodávají své všude oblíbené výrobky nejen do evropských, ale také do zámořských zemí:

Albert Zenker, továrna na rukavice — vlastní koželužna a barvírna koží, Abertámy.

Alois Zenker, kožařský průmysl — tov. na rukavice a barvírna koží, Abertámy.

B. Zenker, tov. na rukavice, Abertámy.

Rudolf Geutner & Co., tov. na kož. rukavice, Abertámy.

Isidor Hofmann, tov. na kož. rukavice, Abertámy; filiálka: Karl. Vary, Stará Louka.

Josef Weikert, tov. na rukavice, Abertámy 343.

Alois Porkert, tov. na rukavice, Abertámy 280.

Hans Chiba, tov. na rukavice, Abertámy.

Doporučené hotely a hostince:

Hotel „U města Vídně", maj. Rud. Zenker, Abertámy, tel. 14.

Pension „Říční lázně", weekendová chata — noclehárna pro mládež, Abertámy.

„Plessberghaus", hostinský: O. Leipold, Abertámy, tel. 3.

Abertham.

Erzgebirgs-, Fremdenverkehrs- und Industriestadt.

Am Kamme des Erzgebirges in einer Seehohe von 884 m liegt am Fusse des Plessberges die weltbekannte Handschuhmetropole **Abertham.** — Trotz der Weltberühmtheit ihrer hier erzeugten erstklassigen Qualitätsware ist Abertham keine Fabriksstadt mit schwärzendem Rauch u. Russwolken und Fabriksschloten. — Die Eigenart dieser Industrie, bei welcher fast ausschliesslich die handwerksmässige Herstellung der Handschuhe gepflegt wird und wodurch Abertham seinen Weltruf begründet hat, beeinträchtigt den guten Ruf der Stadt Abertham als Sommerfrische und gerne besuchten und bevorzugten Wintersportplatz nicht im Geringsten. Unermüdlich arbeiten Vereine und Korporationen im Einvernehmen mit den öffentlichen Stellen, um jedem Gaste den Aufenthalt so angenehm wie möglich zu gestalten. — An schönen Flurwegen werden Alleen gepflanzt, Sportplätze hergerichtet, Waldwege in gutem Zustande erhalten, Banke für müde Wandere aufgestellt, Markierungen und Orientierungstafeln erneuert und vermehrt. — Der Lohn dieser Arbeiten blieb nicht aus, von Jahr zu Jahr wird der Zustrom der Fremden, Touristen und Sommerfrischler immer grösser und wer erst einmal die alte Bergstadt Abertham oder den Plessberg besucht hat, der ist ihr Freund geworden und geblieben. — Den in der Nähe gelegenen Weltkurstädten St. Joachimstal, Karlsbad und Marienbad zur Kur weilenden Erholungsbedürftigen wird Abertham wegen seiner reinen, ozonreichen Waldluft zur Nachkur ärztlich bestens empfohlen. — Abertham ist Ausgangspukt für herrliche halbtags- und Tageswanderungen (Pless-, Platten-, Peindl-, Keil-, Fichtel- und Auersberg, Wunderblume etc.) zu nennen. — Das auf dem Plessberge (1027 m) vom Vereine der Naturfreunde in Abertham errichtete Unterkunftshaus mit Aussichtsturm ist in den letzten Jahren ständig erweitert und neuzeitlich eingerichtet worden. — Es bietet Raum für 300 — 350 Gäste; die am Südhange gelegene Freiterasse gestattet angenehmen Aufenthalt mit herrlicher Fernsicht. Für Übernachtungen stehen gut ausgestattete Fremdenzimmer zur Verfügung. Zur Spitze führen von allen Seiten schattige Waldwege und eine Autostrasse. — Ein grosser Freundeskreis und viele Stammgäste wissen die Fürsorglichkeit des Bergwirtes zu schätzen und kommen immer wieder gerne zu ihm zurück. Jeder Besucher des Plessberges ist von seiner ausgezeichneten Lage und unvergleichlich schönen Fernsicht begeistert und wird nur ungern den Abstieg wieder antreten. — Nicht unerwähnt soll das in unmittelbarer Stadtnähe gelegene, neu errichtete Strandbad bleiben, das allen Anforderungen entsprechend ausgestattet u. daher der Tummelplatz aller Bade- und Wasserfrohen ist. — Ausgezeichnet durch geschütz-

te Lage bietet es auf freiem Hange Luft- und Sonnenbäder, ein Schwimmeister erteilt täglich Schwimmunterricht. Eine vorzüglich geleitete Gastwirtschaft sorgt auch bei billigen Preisen für die leiblichen Genüsse. — Geradezu als ideal muss die bei diesem Freibade von Herrn Thaddäus Reitzner aus Neudek errichtete Touristenherberge, die nur 50 m vom Wald entfernt gelegen ist, bezeichnet werden. — Für wenig Geld bietet diese Herberge angenehme und bequeme Uibernachtungsmöglichkeit. — In der Stadt selbst bieten 10 Gaststätten ausgezeichnete Verpflegung und Unterkunft bei billigen Preisen. — Ausserdem stehen in Privathäusern 90 Betten zur Verfügung. —

Oeffentliche Einrichtungen: Post, Telegraph und Telephon, Arzt mit Hausapotheke, Drogerie und Photohandlung, alle einschlägigen Fachgeschäfte, Hochquellen- u. Nutzwasserleitung, Bad, Städtische Sparkasse und Wechselstelle. Zur nächsten Bahnstation Barringen-Abertham zu jedem Zuge, zu den Bahnhöfen Merkelsgrün u. Schlackenwerth sechsmal im Tage Autobusanschluss. Garagen, Mietautos stehen in Abertham zur Verfügung.

Sowie als Sommerfrische ist Abertham nicht minder als Wintersportplatz mit seinem ausgezeichneten Skigelände gerne besucht und bevorzugt.

Das Symbol Abertham war einst das Silber in neuerer Zeit wurde die Stadt Ausgangs- und Mittelpunkt der weltbekannten erzgebirgischen Leder-Handschuhindustrie; ein grosser und gut ausgebildeter Arbeiterstand verbürgt die Herstellung nur erstklassiger Erzeugnisse dieser Art. — Die vor wenigen Jahren errichtete fachliche Fortbildungsschule für Handschuhmacher, in welcher die Lehrlinge neben der praktischen Ausbildung gründliche theoretische Kenntnisse erlangen, verzeichnet von Jahr zu Jahr einen höheren Besuch. — Ausflugsgruppen u. Schülerausflügen wird Gelegenheit geboten, in dieser Schule den Handschuh entstehen zu sehen, in der Ferienzeit (Juli — August) wird eine kleine Ausstellung den Werdegang veranschaulichen. — Anmeldungen nach Möglichkeit erbeten.

Von den leistungsfahigsten Leder- und Handschuhfirmen, die ihre überall gerne gekauften Erzeugnisse nicht nur in alle europäischen, sondern auch überseeischen Länder exportieren, sind tiefferstehend folgende angeführt:

Albert Zenker, Lederhandschuhfabrik mit eigener Gerberei u. Färberei, Abertham 28.

Alois Zenker, Lederfabrik, Handschuhfabrik u. Lederfärberei, Abertham.

B. Zenker, Handschuhfabrik, Abertham.

Rudolf Geutner & Co., Lederhandschuh - Fabrik, Abertham.

Isidor Hofmann, Lederhandschuh - Fabrik, Abertham; Filiale: Karlsbad, Alte Wiese.

Josef Weikert, Handschuhfabrikation, Abertham Nr. 343.

Alois Porkert, Handschufabrik, Abertham Nr. 280.

Hans Chiba, Handschuhfabrik, Abertham.

Empfehlenswerte Hotels und Gasthofe:

Hotel „Stadt Wien", Inh. Rud. Zenker, Abertham. Tel. 14.

Pension - Strandbad, (Wochenendhaus - Jugendherberge), Abertham.

Plessberghaus, Bergwirt: O. Leipold, Abertham. Tel. 3.

Abertámy.

Ville d'industrie dans l'Erzgebirge, centre du tourisme.

Sur la crête de l'Erzgebirge à une altitude de 884 m se trouve, au pied du Plessberg, le célèbre centre de ganterie Abertham. Malgré la grande réputation de ses marchandises de qualité extraordinaire, Abertham n'est pas une ville manufacturière avec des cheminées d'où sortent des nuages de fumée. Cette industrie qui fait produire les gants presque exclusivement par des artisans, ne fait pas tort à la ville en sa qualité de villégiature en été et station d'hiver bien fréquentée. Des sociétés et des corporations font de leur mieux pour rendre aux hôtes leur séjour le plus agréable possible. On plante des avenues, installe des places de sports, les promenades sont bien tenues, il y a des bancs pour les touristes fatigués, des signes d'orientation sont renouvelés. Aussi le nombre d'étrangers, de touristes et de villégiateurs s'augmentet-il d'année en année. Celui qui est venu une fois voir la ville d'Abertham et le Plessberg, reste leur ami pour toujours. Après un traitement dans une des fameuses villes d'eaux Jáchymov, Carlsbad ou Marienbad, les médecins recommandent aux malades un séjour à Abertham avec son air ozonifère. Abertham est le point de départ pour de magnifiques tours de demi-journée et d'un jour (les montagnes Plessberg, Plattenberg, Peindlberg, Keilberg, Fichtelberg, Auersberg, Wunderblume etc.). L'auberge avec belvédère construite sur le Plessberg (1027) par la Société des Amis de la Nature à Abertham a été agrandie et pourvue de confort moderne ces dernières années. Elle peut recevoir 300 à 350 hôtes, sa terrasse située au sud offre un séjour agréable avec vue magnifique. Il y a de bonnes chambres pour passer la nuit. De belles promenades et

une autostrade conduisènt par la forêt au sommet. Un grand nombre d'habitués aiment fréquenter l'auberge; chacun est enchanté de la belle situation du Plessberg et de la vue incomparable qui s'y offre, et il se met à contre-coeur à la descente. — Il faut mentionner la nouvelle plage tout près de la ville, pourvue de tout ce qui est nécessaire pour rendre le séjour agréable; aussi est-il le rendez-vous de tous ceux qui aiment se baigner. Par sa position excellente à l'abri de la bise elle offre des bains de soleil et d'air sur une pente, et un maître donne chaque jour des leçons de natation. Un bon restaurant se charge de nourrir ses hôtes bien et à bon marché. Près de cette plage M. Thaddäus Reitzner de Neudek a construit une auberge idéale pour touristes, seulement à 50 mètres du bois. Cette auberge offre à bon marché des chambres agréables et commodes pour passer la nuit. Dans la ville même 10 hôtels offrent une nourriture et un séjour excellents à prix modestes. Outre cela 90 lits dans des maisons privées sont disponibles.

Etablissements publics: Bureaux de poste et de télégraphe, téléphone, un médecin avec sa pharmacie, une droguerie et magasin d'articles de photographie, magasins de toutes les branches, aqueduc, bain, caisse d'épargnes municipale et bureau de change.

Des autobus vont à la station du chemin de fer Bärringen-Abertham à chaque train, aux gares de Merkelsgrün et Schlackenwerth; outre cela il y a six fois par jour correspondance d'autobus. Des garages, et des taxis sont à disposition.

Non seulement comme villégiature en été, mais encore comme station d'hiver avec son terrain de ski excellent Abertham est bien fréquenté.

Parmi les maisons de cuir et de gants les plus productives qui exportent leurs produits — partout achetés de préférence — non seulement dans tous les pays européens, mais encore dans ceux d'outre mer, mentionnons les suivantes:

Albert Zenker, Ganterie avec tannerie et teinturerie, Abertham 28.

Alois Zenker. Corroierie et ganterie, Abertham.

B. Zenker, Ganterie, Abertham.

Rudolf Geutner & Co, Ganterie, Abertham.

Isidor Hofmann. Ganterie, Abertham; succursale: Carlsbad, Alte Wiese.

Josef Weikert, Ganterie, Abertham No 343.

Alois Porkert. Ganterie, Abertham No 280.

Hans Chiba, Ganterie, Abertham.

Hôtels recommandés:

Hôtel „Stadt Wien", propr. Rud. Zenker, Abertham, tél. 14.

Pension Strandbad (Plage), auberge pour la jeunesse et pour le weekend.

Plessberghaus (abri du Plessberg), Aubergiste: O. Leipold, Abertham, tél. 3.

Abertámy.

an industrial town in the Erzgebirge, centre of tourist-traffic.

On the crest of the Erzgebirge, about 2700 ft. alt., lies at the foot of the Plessberg Abertham, the celebrated centre of glovers. In spite of the great reputation of its goods for excellent quality, Abertham is not a manufacturing town with smoking chimneys. This industry, where gloves are nearly exclusively made by mechanics, does not injure the town as a health-resort in summer and a place for winter-sport. Societies and corporations do their best to make people's stay as agreeable as possible. Walks are planted with trees, play-grounds are set up, walks are kept in good state, there are benches for tired wanderers, sign-post are renewed and multiplied, therefore more and more strangers, tourists and summerguests come to Abertham every year. He who came once to see the town Abertham and the Plessberg remains their friend for ever. After a treatment in one of the world-known spas Jáchymov, Carlsbad or Marienbad, the physicians recommend the visitor a stay at Abertham on account of its ozonic air. Abertham is the starting-point for splendid half-day's- and day's-tours (the mountains Plessberg, Plattenberg, Peindlberg, Keilberg, Fichtelberg, Auersberg, Wunderblume etc.).

The innn with look-out built on the Plessberg (about 3000 feet alt.) by the Society of Friends of Nature at Abertham has been enlarged and provided with modern comfort these last years. It can receive 300—350 guests, its terrace looking to the south offers a pleasant stay and a wonderful view. There are good rooms for spending the night. Fine walks and a road for motor-cars lead through the woods to the top of the mountain. A great many regular guests like to frequent this inn; every one is delighted of the fine situation of the Plessberg and of the incomparable view, and he begins the descent only reluctantly.

We must also mention the new beach and bathes quite near the town, provided with all that is necessary to make guests feel comfortable, and so it is the meeting of all those who like water and swimming. Being sheltered from cold winds and looking to the south the beach offers an opportunity for sun- and air-baths on a slope, and a swimming-master gives lessons every day. A good restaurant provides its guests with good food at reasonable prices. Near this beach Mr. Thaddäus Reitzner of Neudek built an ideal shelter for tourists, only 60 yards far from the woods. This house offers pleasant and comfortable rooms at moderate prices. In the town ten hotels offer excellent board and lodging at reasonable prices. Besides 90 beds are available in private houses.

Public establishments: Post and Telegraph-Office, telephone, a physician with his dispensary, a druggist's shop with photo-articles, shops of all branches, water-supply, bathing-establishment, municipal savings-bank and exchange-office.

There are busses running to the railway-station Bärringen-Abertham to every train, to the stations Merkelsgrün and Schlackenwerth. Besides there are six times a day busses. Garages, motor-cars available.

Abertham is not only in summer a frequented health-resort, but known as centre of winter-sport with excellent ski-grounds.

Among the most productive leather- and glove-firms, exporting their products — which are everywhere preferred — not only to all European countries, but also to oversea, we mention the following:

Albert Zenker, leather-glove factory with leather-dressing and dyer's works, Abertham 28.

Alois Zenker, leatherfactory, glove-factory and leather-dyeing, Abertham.

B. Zenker, Glove-factory, Abertham.

Rudolf Geutner & Co., Leatherglove-factory, Abertham.

Isidor Hofmann, Leatherglove-factory, Abertham; branch office: Carlsbad, Alte Wiese.

Josef Weikert, Glove-factory, Abertham 343.

Alois Porkert, Glove-factory, Abertham 280.

Hans Chiba, Glove-factory, Abertham.

Recommended hotels:

Hotel „Stadt Wien", Propr. Rudolf Zenker, Abertham, tel. 14.

Pension Strandbad (weekend-house and youth-inn), Abertham.

Plessberg-inn, Inn-keeper O. Leipold, Abertham, tel. 3.

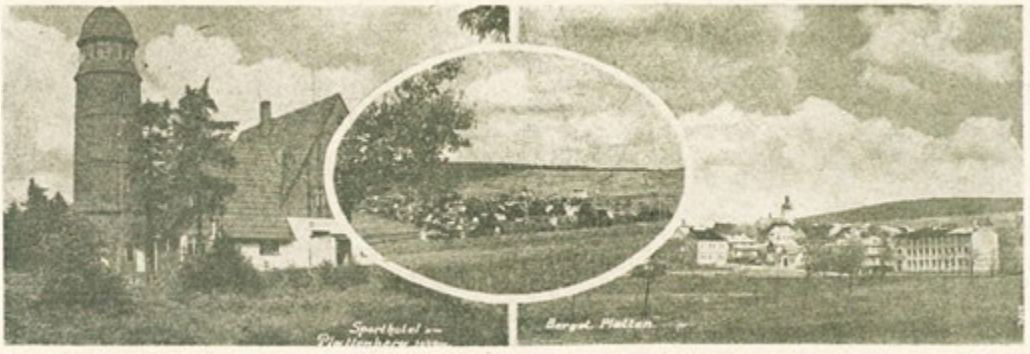

Horní Blatná.

Horní Blatná leží 890 m nad morem na železniční trati Karlovy Vary—Johanngeorgstadt, na úpatí Plattenbergu, vysokého 1040 m, na kterém se nalézá moderně zařízený hotel. Z něho je pěkná vyhlídka na Klínovec, Smrčinu, Plešivec, Peindlberg a Auersberg, nalézající se u Eibenstocku v Sasku. Asi 5 minut odtud se nalézá ledová a vlčí kotlina, známá jako pozoruhodnost. Blatná byla v letech 1530—1532 osídlena horníky ze Schneebergu v Sasku, těšila se zvláštní ochraně svého příznivce kurfirsta Jana Bedřicha Saského a je mateřským městem Johanngeorgenstadtu v Sasku. Nynější průmysl: kožené a látkové rukavičky, lžíce, plechové a hliníkové zboží, ručně paličkované krajky, krabičky a potřeby pro zimní sport. Kraj se skvěle hodí k provádění všech druhů zimních sportů a je tedy zde každý rok v zimě mnoho cizinců. Je zde skákací můstek a sáňková dráha. V hotelích a hostincích je postaráno o dobrý nocleh a stravu.

Čistý horský vzduch, blízkost rozsáhlých smrkových lesů, dobromyslné obyvatelstvo, dobré a levné noclehy a strava jsou přednosti, jež z Blatné učinily zvlášť oblíbené letovisko.

Procházky lesem do Johanngeorgenstadtu v Sasku 6 km, do Nejdku 10 km, do Perninku 2 a půl km, na Velflík 13 km, do Abertamu 4 km, do Božího Daru 12 km, do Jáchymova 15 km.

Vejprt, Boží Dar, Jáchymov, Karl. Vary a Ostrov u Karl. Varů jsou lehce dosažitelny tamějšími autobusovými spojeními.

Krušnohorský a dopravní spolek označil následující cesty, které byly výletníkům a zimním sportovcům zvláště doporučeny:

Čís. 1. Cesta do Ziegenschachtu (1 hod.).

Čís. 2. Cesta do Breitenbachu, vede okolo Jindřišské Skály přes taneční parket (1 h. a 15 m.)

Čís. 3. Cesta do Jungenhengstu, vede do romantického údolí Černé Vody.

Čís. 4. Cesta přes Ziegenbachl do Pily a do romantického údolí Černé Vody. (1 hod.)

Čís. 5. Cesta (sáňkovací dráha) k vyhlídkové věži a k hostinci na Plattenbergu.

Čís. 6. Cesta do Bludné-Totenbachu (45 min.) a odtud na okresní silnici do Pily.

Čís. 7. Cesta přes Ledové a Vlčí Kotly k hostinci a vyhlídkové věži na Plattenbergu.

Čís. 8. Cesta k Jindřišské Skále. (30 min.). Čís. 9. Cesta přes Černý Rybník do Hengsterenbenu (1 hod.).

Čís. 10. Cesta do Perninku, (stará silnice), který má nejvýše položené nádraží na trati Karl. Vary-Johanngeorgenstadt (40 min.), a odtud cesta na nádherně položeného Velflíku (2 hod.).

Čís. 11. Cesta přes Leydenberg k okresní silnici Blatná-Breitenbach. (30 min.).

Když byl založen spolek pro pěstování zimních sportů, otevřelo se toto vhodné území též pro zimní sporty a dnes je Horní Blatná jedním z nejoblíbenějších středisek zimních sportů v Krušných Horách.

Informace udílí na požádání ochotně Spolek turistického ruchu pro Kruš. Hory v Hor. Blatné.

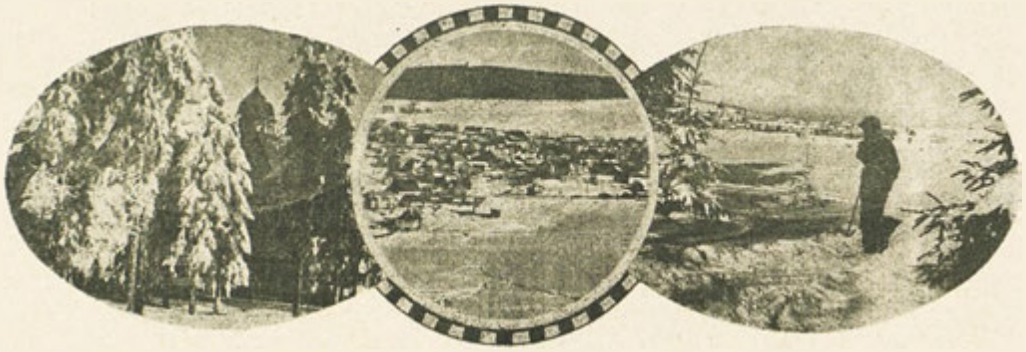

Bergstadt Platten.

Die Bergstadt Platten liegt 890 m hoch an der Eisenbahn Karlsbad—Johanngeorgenstadt am Fusse des 1040 m hohen Plattenberges. Auf diesem befindet sich ein modern eingerichtetes Unterkunftshaus mit Aussichtsturm, von dem man eine gute Aussicht nach dem Keilberg, Fichtelberge, Plessberg, Peindlberg und dem bei Eibenstock in Sachsen gelegen Auersberg geniesst. Ungefähr 5 Minuten vom Plattenberg-Aussichtsturm entfernt, liegt die als Sehenswürdigkeit bekannte Eis- und Wolfsbinge. Platten wurde in den Jahren 1530—1532 von Bergleuten aus Schneeberg i. S. angesiedelt, erfreute sich des besonderen Schutzes seines Gönners des Kurfürsten Johann Friedrich von Sachsen und ist die Mutterstadt von Johanngeorgenstadt i. S. Dermalige Industrie: Leder- und Stoffhandschuhe, Essbestecke, Küchengeräte, Aluminiumwaren, Handklöppelspitzen Chatoullentischlerei und Wintersportartikel aller Art. Es besteht ein vorzügliches Gelände zur Ausübung aller Arten des Wintersportes, weshalb alljährlich zur Schneezeit viele Fremde hier verweilen. Sprungschanze und Rodelbahn ist vorhanden. Für gute Unterkunft und Verpflegung ist in den Hotels und Gasthäusern bestens vorgesorgt.

Die reine Gebirgsluft, die unmittelbare Nähe ausgedehnter Fichtenwälder, die äusserst gutmütige Bevölkerung, gute, billige Unterkunft und Verpflegung sind jene Vorzüge, die Platten zu einer besonders beliebten Sommerfrische gemacht haben.

Waldwanderungen nach Johanngeorgstadt i. S. 6 km, nach Neudek 10 km, nach Bärringen 2½ km, nach Wölfling 13 km, nach Abertham 4 km, nach Gottesgab 12 km, nach St. Joachimsthal 15 km.

Weipert, Gottesgab, St. Joachimsthal, Abertham, Salmtal, Lichtenstadt, Karlsbad und Schlackenwerth sind bequem durch bestehende Autobusverbindungen zu erreichen.

Der Erzgebirgs- und Verkehrsverein hat folgende Wege markiert, welche den Wanderern und Wintersportlern besonders empfohlen werden können:

Nr. 1. Weg nach Ziegenschaft (1 Stunde).

Nr. 2. Weg nach Jungenhengst in das romantische Schwarzwasserthal (30 Minuten).

Nr. 3. Weg nach Breitenbach, führt hinter dem Heinrichsteinfelsen vorbei über den Tanzboden (1 Stunde 15 Minuten).

Nr. 4. Weg über das Ziegenbachl nach Brettmühl in das romantische Schwarzwasserthal (1 Stunde).

Starosta - Bürgermeister
JOSEF KNAUSCHNER

JOSEF GRIMM (vorm. Chr. Grimm & Sohn)
BERGSTADT PLATTEN.
Telef. Nr. 2.

Výroba kožených rukavic a barvírna kožÍ od roku 1878.

Fabrication de gants de cuir et teinturerie de cuir depuis 1878.

Lederhandschuh-Fabrikation und Leder-Färberei seit dem Jahre 1878.

Manufacturing of Leather-Gloves and Leather-Dyeing since 1878.

Nr. 5. Weg (Rodelbahn) zum Aussichtsturme und Unterkunftshause auf dem Plattenberge (20 Minuten).

Nr. 6. Weg nach Irrgang-Totenbach (45 Minuten) und von da auf die Bezirkstrasse nach Zwittermühl (1 Stunde 15 Minuten).

Nr. 7. Weg über die Eis- und Wolfspinge zum Unterkunftshause und Aussichtsturme auf dem Plattenberge (20 Minuten).

Nr. 8. Weg zur Wurstkapelle und zum Heinrichstein (30 Minuten).

Nr. 9. Weg über den schwarzen Teich nach Hengstererben (1 Stunde).

Nr. 10. Weg nach Bärringen (alte Strasse), welches den hochstgelegenen Bahnhof von Mitteleuropa, der Karlsbad—Johanngeorgenstädter Eisenbahn aufweist (40 Min.), und von da Weg nach dem herrlich gelegenen Wolfling (2 St.).

Nr. 11. Weg über den Leydenberg zur Bezirksstrasse Platten—Breitenbach (20 Minuten).

Nach Gründung eines Wintersportvereines wurde auch das für den Wintersport vorzüglich geeignete Gebiet erschlossen und gilt nun die Bergstadt Platten als einer der bevorzugtesten Wintersportplätze des Erzgebirges.

Auf Anfragen gibt bereitwilligst Auskunft der Erzgebirgs- u. Verkehrsverein Bergstadt Platten.

Ville montagnarde de Platten.

La ville montagnarde de Platten (890 m d'alt.) est située au chemin de fer Carlsbad—Johanngeorgenstadt au pied du Plattenberg (1040 m). Sur cette montagne se trouve un refuge moderne avec belvédère d'où on jouit d'une belle vue sur le Keilberg, Fichtelberg, Plessberg, Peindlberg et sur le Auersberg près de Eibenstock en Saxe. A peu pres à cinq minutes du belvédère du Plattenberg se trouve la curiosité célèbre »Wolfs- und Eisbinge«. Les mineurs de Schneeberg en Saxe se fixèrent en colonie à Platten en 1530—1532, Platten eut la faveur spéciale de son protecteur, le prince électeur Jean Frédéric de Saxe, étant la ville-mère de Johanngeorgestadt en Saxe . Industrie actuelle: gants de cuir et d'étoffes, cuillères, articles de tôle et d'aluminium, dentelles au fuseau et à la main, cassettes, et articles de sport en tout genre. C'est un territoire par excellence pour exercer tous les sports hivernaux; c'est pourquoi, chaque année, dans la saison des neiges, de nombreux étrangers viennent y séjourner. On y trouve des tremplins ainsi qu' une piste de luge. Les hôtels et restaurants prennent grand soin du logement et de la nourriture des visiteurs.

Un air de montagne très pur, la proximité immédiate de vastes forêts de pins, une population des plus affables, un bon logement et une bonne nourriture à prix modiques voilà les avantages qui ont fait de Platten une villégiature de prédilection.

Excursion dans les forêts vers Johanngeorgenstadt, une heure 6 km, vers Neudek 10 km, vers Bärringen 2½ km, vers Wolfling 13 km, vers Abertham 4 km, vers Gottesgab 12 km, vers St. Joachimsthal 15 km.

Weipert, Gottesgab, St. Joachimsthal, Abertham, Salmtal, Lichtenstadt, Carlsbad et Schlackenwerth sont commodément accessibles par des lignes d'autobus.

Le bureau d'initiative d'Erzgebirg a marqué les routes ci après, qui peuvent être spécialement recommandées aux excursionnistes et aux personnes pratiquant les sports hivernaux:

No 1. Route vers Ziegenschacht (une heure).

No 2. Route vers Jungenhengst, dans la vallée romanesque de Schwarzwasser (30 min.).

No 3. Route vers Breitenbach, conduisant derrière le Heinrichssteinfelsen par le Tanzboden (1 heure 15 minutes).

No 4. Route traversant le Ziegenbachl vers Brettmühl dans la vallée romanesque de Schwarzwasser (une heure).

No 5. Route (piste de luge) jusqu'à la tour du belvédère et l'hôtel sur le Plattenberg (20 minutes).

No 6. Route vers Irrgang-Totenbach (45 minutes) et, de là, sur la route départementale, vers Zwittermühl (une heure 15 minutes).

No 7. Route vers la caverne de glace et des loups jusqu' à l'hôtel et le belvédère sur le Plattenberg (20 minutes).

No 8. Route vers la Wurstkapelle et vers Heinrichsstein (30 minutes).

No 9. Route par l'étang noir vers Hengstereben (une heure).

No 10. Route vers Bärringen (ancienne route) ou se trouve la gare située à la plus haute altitude de l'Europe centrale, du chemin de fer Carls-

KERL & Co., Bergstadt Platten

Pocínované, alpakové a nerezavějící příbory atd.
Čajová vejce (cedníčky), zdvihátka na pečivo atd., vše úplně nerezavějící.

Verzinnte, Alpacca- und nicht rostende Tafelbestecke.
Tee-Eier, Tortenschaufeln usw., in vollkommen nicht rostender Ausführung.

Ustensiles de table étamés, en métal alpaca et inoxydables etc.
Passoirs à thé (façon d'oeuf), pelles à gâteau etc., exécution spéciale tout à fait inoxydable.
Correspondance en français.

Tinned, Alpaca and stainless Table-Cutlery.
Strainers (Tea-Eggs), Cake-Servers etc., all in non corrosive finish.
Correspondence in English.

bad-Johanngeorgenstadt (40 minutes), et, de là, une route vers Wölfling splendidement situé (2 heures).

No 11. Route par le Leydenberg jusqu' à la route départementale de Platten-Breitenbach (20 minutes).

Après la fondation d'une société de sports hivernaux, on a également adjoint un terrain admirablement approprié pour les sports hivernaux, et, actuellement, la ville minière de Platten passe pour l'une des places de prédilection des monts métallifères, pour pratiquer les sports d'hiver.

Le bureau d'initiative des monts métallifères de la ville minière de Platten fournit très volontiers tous les renseignements sur demande.

The mountain- Town of Platten.

The mountainous town Platten (2700 ft. above sea-level) is situated at the railway Carlsbad—Johanngeorgenstadt at the foot of the Plattenberg (3200 ft.). On this mountain there is a modern shelter with look-out tower, where from there is a fine view on the Keilberg, Fichtelberg, Plessberg, Peindlberg and on the Auersberg near Eibenstock in Saxony. About five minutes far from the Plattenberg-lookout is the well-known sight »Wolfs- and Eisbinge«. Platten was founded in the years 1530-1532 by miners from Schneeberg in Saxony, who settled here and had the special protection of its patron, the Elector Johann Friedrich of Saxony. Platten is the mother-town of Johanngeorgenstadt in Saxony. Present industry: leather and stuff gloves, spoons, tin- and aluminium-goods, handworked bobbin lace, finaly worked wooden boxes and al kinds of winter sports' articles. The contry round there is excellently suited for practising all kinds of winter sports, for which reason there are always many strangers there at times when there is snow. There is also a ski-jump and a toboggan run. Good board and lodging is provided by the various hotels and inns.

The pure mountain air, the close neighbourhood of extended pine-woods, the extremely good-natured population, cheap and good board and lodging, are the advantages which have made Platten a specially popular summer-resort.

Walks through the forests to: Johanngeorgenstadt in Saxony 6 kilometers, Neudek 10 kilometers, Bärringen 2½ kilometers, Wölfling 13 kilometers, Abertham 4 kilometers, Gottesgab 12 kilometers, St. Joachimsthal 15 kilometers.

Weipert, Gottesgab, St. Joachimsthal, Abertham, Salmtal, Lichtenstadt, Karlsbad and Schlackenwerth can be comfortably reached by the existing autobus-lines.

The Erzgebirgs, and Verkehrsverein (The Ore-Mountain and Traffic Club) have indicated the following paths, which may be especially recommended to tourists and people exercising winter-sports:

No. 1. Path to Ziegenschacht (1 hour).

No. 2. Path to Jungenhengt, to the romantic Schwarzwasserthal (Black Water Valley, 30 min.)

No. 3. Path to Breitenbach, leads behind the Heinrichssteinfelsen (Heinrich Stone Rock) past the Tanzboden (one hour and a quarter).

No. 4. Path past Ziegenbachl to Brettmühl, into the romantic Schwarzwasserthal (1 hour).

No. 5 Path (for tobogganning) to the prospect-tower and hotel on the Plattenberg (20 min.)

No. 6. Path to Irrgang-Totenbach (three quarters of an hour) and from here on to the district-road to Zwittermühl (one hour and a quarter).

No 7. Path past the „Wolf's" and „Ice" mines to the hotel and look-out-tower on the Plattenberg (20 minutes).

No. 8. Path to the Wurstkapelle (Chapel) and to the Heinrichsstein (half and hour).

No. 9. Path past the Black Pond to Hengsterchen (one hour).

No. 10. Path to Bärringen (old road) to the highest railway station in Central Eurone, of the railway-line Karlsbad—Johanngeorgenstadt (40 minutes), and from there leads a path to the spendidly situated Wolfling (2 hours).

No. 11. Path across the Leyden Hill to the district-road Platten-Breitenbach (20 minutes).

After a winter-sports-club was founded, this part of the country, which is extremely well suited for winter-sports, was made known, and now the town of Platten is one of the most popular places for winter-sports in the Erzgebirge (Ore Mountains).

The Erzgebirgs- and Verkehrsverein of the hilly town of Platten readily answers inquiries and gives information.

SPORT-HOTEL, Plattenberg 1040 m

Ústřední topení. — Telef. č. 13.
20 lůžek.
Prostranství k účelům odpočinku uprostřed lesa.

Zentralheizung. — Telef. No. 13.
20 Betten. Liegeplätze mitten im Walde.

Central heating. — Phone No. 13.
20 beds, recreation-places in the midst of the woods.

Chauffage central. Tél. No. 13.
20 lits, reposoirs au milieu de la forêt.

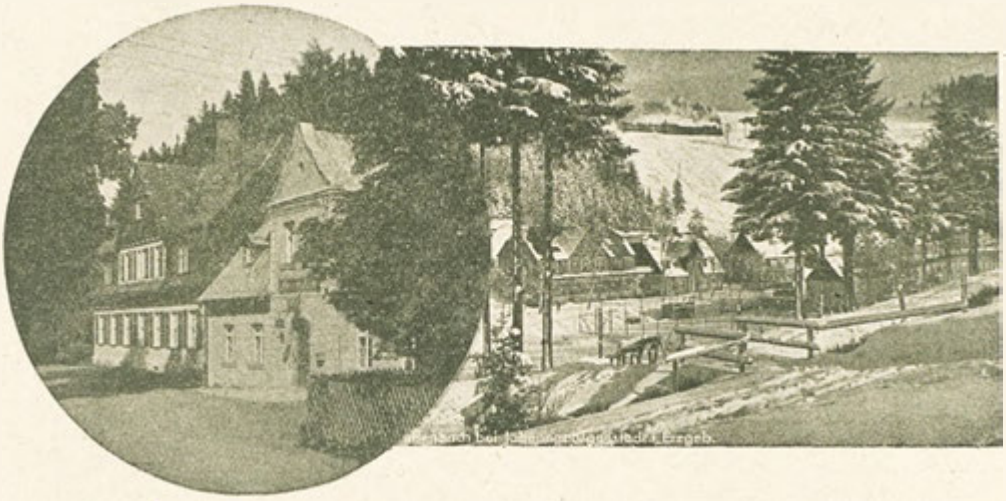

Hotel »Dreckschänke« v Breitenbachu

u Karlových Varů.

Na staré silnici, t. zv. „Bad-Poststrasse", vedouci do Karl. Varů, blízko československých hranic, nachází se nejstarší hotel v Rudohoří, „Dreckschänke". Veškerá cestovní literatura zaznamenává tento hotel co pozoruhodnost. Je východištěm k polo- a celodenním výletům na Klínovec, Smrčici a na Auersberg.

Pohodlné spojení drahou a autem; vzdálenosti autem z Karl. Varů 45 minut, z Prahy 3 hodiny, z Kamenic (Sasko) — letiště 80 minut.

V blízkosti hotelu „Dreckschänke" nachází se krásná plovárna. „Dreckschänke" je jmenovitě v zimě východištěm k četným polo- a celodenním túrám, neboť je tu báječný terén pro lyžaře, který dosahuje výšky místy až 1000 m. Dále proto, že je tu populární „Hans Heinz" — můstek pro skokany.

Hotel může pojmouti ve starých, historických sálech na 500 osob. Dům má 50 jedno- a vícepostelových, přepychově zařízených pokojů, lázně, garáže a pronájem aut.

Telefon: Breitenbach č. 2.

Die »Dreckschänke« in Breitenbach

bei Karlsbad.

An der nach Karlsbad führenden, schon seinerzeit von Goethe benutzten Bad-Poststrasse, nahe der Reichsgrenze, liegt das älteste Erzgebirgshotel, die „Dreckschänke". Die gesamte Reiseliteratur vermerkt diese Gaststätte als besondere Sehenswürdigkeit. Das Hotel ist Ausgangspunkt zu Halb- und Ganztagausflügen auf den Auers-, Fichtel- und Keilberg.

Bequeme Bahn- und Autoverbindungen; Entfernungen per Auto von Karlsbad 45 Minuten, von Prag 3 Stunden, von Chemnitz (Deutsches Reich) — Flughafen 80 Minuten.

In der Nähe der Dreckschänke befindet sich ein sehr schon gelegenes Schwimmbad.

Die „Dreckschänke" ist namentlich im Winter Ausgangspunkt zu vielen Ganz- und Halbtagswanderungen, da sich das Terrain ausgezeichnet für Skiläufer eignet (Skigelände bis 1000 m, Hans Heinz — Sprungschanze).

Die Gaststätte ist in der Lage, in den historischen Räumen bis 500 Personen zu fassen. Das Hotel besitzt 50 ein- und mehrbettige komfortabel eingerichtete Zimmer, Bäder, Garagen und Autovermietung.

Fernsprecheranschluss: Breitenbach No. 2.

La »Dreckschänke«

à Breitenbach pres Carlsbad.

Le plus ancien hôtel de l'Erzgebirge, la „Dreckschänke", est située sur la grand' route conduisant aux bains, que aussi Goethe a employée à son temps, près de la frontière du Reich. Tous les guides des voyageurs mentionnent cette auberge comme curiosité spéciale. L'hôtel est point de départ pour des excursions de demi-journée et d'un jour aux montagnes Auersberg, Fichtelberg et Keilberg.

Communications commodes par voie ferrée et par autobus. Distances: Carlsbad à 45 minutes, Prague à 3 heures, Chemnitz (Allemagne) — aéro-station à 80 minutes par auto.

Près de la „Dreckschänke" il y a une piscine bien située.

De la „Dreckschänke" on peut faire ein hiver de beaux tours en ski d'un jour ou d'une demi-journée, le terrain étant excellent (jusqu' à une altitude de 1000 m — tremplin „Hans-Heinz"). L'auberge peut recevoir 500 personnes dans ses localités historiques. L'hôtel a 50 chambres confortables à un et à plusieurs lits, des bains, des garages, des taxis.

Téléphone: Breitenbach numéro 2.

The »Dreckschänke«

at Breitenbach near Carlsbad.

The oldest hotel of the Erzgebirge, the »Dreckschänke«, is situated at the highway leading to the spas, which also Goethe used at his time, near the frontier of Germany. All tourist's guides mention this inn as a special sight. The hotel is a starting-point for halfday's- and day's excursions to the mountains Auersberg, Fichtelberg and Keilberg.

Convenient railway- and bus-communications. Distances: Carlsbad at 45 minutes', Prague at 3 hours', Chemnitz (Germany) — aero-station at 80 minutes' motorcar-drive.

Near the „Dreckschänke" there are beautifully situated swimming-baths.

In winter fine ski-tours may be made from the „Dreckschänke", the grounds being excellent (up to 3400 ft. altitude, „Hans Heinz" ski-jump). The inn may receive 500 persons in its historical rooms. The hotel has 50 comfortable one-bed and severalbed-rooms, baths, garages and motorcars on hire.

Telephone: Breitenbach number 2.

Váš výletní program budiž vždy: »DRECKSCHÄNKE«
Ihr Ausflugsprogramm sei stets: »DRECKSCHÄNKE«
Votre projet d'excursion soit toujours: »DRECKSCHÄNKE«
The aim of your excursions should always be: »DRECKSCHÄNKE«

„Phot.: W. Görg, Johanngeorgenstadt."

Boží Dar v Rudohoří.

(1028 m n. hl. m.)

Boží Dar, nejvyšší město střední Evropy, založené kurfirstem Janem Bedřichem Saským, patří od roku 1546 k české říši. Leží mezi Klínovcem a Smrčincem, obklopený hustými lesy, blízko československých hranic, v bezprostřední blízkosti radiových lázní Jáchymov.

Bývalé svobodné město Boží Dar má bohatou minulost.

Pro báječnou polohu na hřebenu Rudohoří je s oblibou vyhledáváno turisty, výletníky a sportovci a počet stálých hostů, kteří zde ztráví letní dovolenou, každý rokem stoupá.

Léčiva Božího Daru spočívají v jeho klidné, krásné poloze, v povaze půdy, v ozonových lesích a lukách a konečně v jakosti jeho bezvadné vody. Tyto okolnosti činí Boží Dar místem k

odpočinku pro všechny rekonvalescenty po těžkých nemocech, jako po tyfu, zápalu plic a pohrudnice, po chronickém kloubovém a svalovém rheumatismu. V poslední době doporučují lázenští lékaři okolních Karl. Varů, Jáchymova, Mariánských a Františkových Lázní Boží Dar jako nejvhodnější místo k pobytu po léčení; obzvláště po onemocnění nervového systému, skrofulosou v začátečním stadiu, onemocnění dýchacích orgánů a sliznic, při závratích, chudokrevnosti, chorobné tloušťce a špatné výměně látek na podkladě nervové slabosti.

Největší význam má Boží Dar ovšem v měsících zimních, jako středisko zimních sportů. Tisíce sportovců-lyžařů jsou každoročními hosty a různé zábavy zkracují jim dlouhé večery.

Právem je Boží Dar jedno z největších středisek zimních sportů v Československé republice.

Železniční stanice pro Boží Dar: v Československu: Jáchymov — asi 4 km, Šmideberk — asi 7 km. Autobusová spojení: Karl. Vary—Boží Dar—Vejprty. V Německu: Horní Wiesenthal v Sasku — asi 4 km.

Veřejná zařízení: pošta, telefrafní a telefonní úřad, celnice, lékař s domácí lékárnou. Pro dobré zaopatření a pohodlný nocleh jsou k disposici četné hotely, které vyhovují všem požadavkům. Nocleh je možný též v soukromých pensionech.

Příležitost ke koupání na obecní plovárně neb v lázních sportovního hotelu „Grünes Haus".

Informace podává městský úřad Boží Dar.

Gottesgab im Erzgebirge.

(1028 M. ü. M.)

Gottesgab, die höchst gelegene Stadt Mitteleuropas, gegründet vom Kurfürsten Johann Friedrich von Sachsen, seit 1546 zur böhmischen Krone gehörend, liegt, umgeben von herrlichen ausgedehnten Nadelwäldern im Sattel zwischen dem Keil- und Fichtelberge, hart an der sächsischen Grenze, in unmittelbarer Nähe der Radiumkurstadt Skt. Joachimsthal.

Als ehemals königlich freie Bergstadt blickt der Ort auf eine reiche, wechselvolle Geschichte zurück.

Wegen seiner reizenden Lage hoch oben am Kamme des Erzgebirges ist Gottesgab der Sammelpunkt zahlreicher Touristen, Sportler und Ausflügler, sowie längeren Aufenthalt nehmender Sommerfrischler und nimmt auch der Besuch als klimatischer Kurort immer mehr zu.

Die Heilfaktoren Gottesgabs als klimatischer Kurort beruhen auf seiner ruhigen schönen Lage, der typisch eigenartigen Landschaft echt erzgebirgschen Charakters, der äusserst günstigen Beschaffenheit des Terrains, seiner überaus reinen, ozonreichen Wald- und Wiesenluft, der Güte und kristallenen Klarheit seines Wassers. Diese Umstände eignen Gottesgab als Kurort für alle Rakonvaleszenten nach schweren Krankheiten, wie Typhus, Lungen- und Brustfellentzündungen, chronischen Gelenks- u. Muskelrheumatismus u. s. w.

In neuerer Zeit wird Gottesgab von vielen Aerzten, insbesondere jenen der Weltkurorte Karlsbad, Marienbad, Franzensbad und St. Joachimsthal, vielfach und mit bestem Erfolge zur Nachkur empfohlen.

Besonders geeignet ist ein Aufenthalt in Gottesgab bei Erkrankungen des Nervensystems, Rachitis und Skrophulose in den Anfangsstadien, Erkrankungen der Schleimhäute und Atmungsorgane, bei allgemeinen Schwächezuständen wie Bleichsucht u. Blutarmut, Verdauungsstörungen besonders auf nervöser Grundlage, Fettleibigkeit.

Die grösste Bedeutung kommt Gottesgab während der langen Winterszeit infolge seiner absoluten Schneesicherheit und seines herrlichen Geländes als Wintersportplatz zu. Tausende Skifahrer sind jährlich Gäste von Gottesgab und betreiben Skilauf und Skispringen. Wintersportliche Veranstaltungen bieten reiche Abwechslung.

Mit vollem Rechte gilt Gottesgab als einer der grössten Wintersportplätze der tschechoslovakischen Republik.

Bahnstationen für Gottesgab: Deutschland: Oberwiesenthal i. Sa., cca 4 km. Tschechoslovakei: Radiumbad St. Joachimsthal, cca 4 km, Schmiedeberg cca 7 km. Autobusverbindungen: Karlsbad—Radiumbad St. Joachimsthal—Gottesgab—Weipert.

Oertliches: An öffentlichen Einrichtungen besitz der Ort Post-, Telegrafen- und Fernsprechamt, Zollamt, Arzt mit Hausapotheke. Für gute Unterkunft und Verpflegung sorgen zahlreiche Hotels und Gastwirtschaften, welche den höchsten Anforderungen der Gäste zu entsprechen

vermögen. Unterkunftmöglichkeiten auch in zahlreichen Privatwohnungen.

Als Badegelegenheit kommen das Freibad der Stadtgemeinde und jenes des Sporthotels „Grünes Haus“ in Frage.

Auskünfte erteilt das Stadtamt Gottesgab.

Boží Dar.

(Gottesgab dans l'Erzgebirge.)

(1028 m. d'Alt).

Gottesgab est la ville la plus élevée de l'Europe centrale, fondée par l'électeur de Saxe Jean Fréderic, depuis 1546 propriété de la couronne de Bohême, est située dans le col entre les montagnes Keilberg et Fichtelberg, entourée de magnifiques et vastes forêts de conifères, tout près de la frontière de la Saxe dans le voisinage de la ville d'eau au radium Jáchymov.

Comme ancienne ville minière libre royale Gottesgab a une riche histoire pleine de variétés.

A cause de sa situation charmante sur la crête de l'Erzgebirge Gottesgab est le rendez-vous de nombreux touristes, sportsmen et excursionnistes, de même que de villégiateurs qui y séjournent quelque temps. Il est aussi de plus en plus recherché comme station climatérique.

La disposition de Gottesgab comme station climatérique est basé sur sa belle position tranquille, son paysage typique de l'Erzgebirge, l'extrêmement bonne qualité du terrain, l'air extraordinairement pur et riche en ozone de ses forêts et de ses prairies, la richesse et la clarté de cristal de son eau. Toutes ces conditions favorables rendent Gottesgab propre à être station climatérique pour tous les convalescents après des maladies graves, comme la fièvre typhoïde, les pneumonies, les pleurésies, le rhumatisme chronique articulaire ou musculaire etc.

Récemment beaucoup de médecins, surtout ceux des villes d'eaux renommées de Carlsbad, de Marienbad, de Franzensbad et de Jáchymov recommandent Gottesgab avec le meilleur succès comme séjour après la cure.

Un séjour à Gottesgab est surtout propre au traitement des maladies du système nerveux, du rachitisme, des scrofules aux degrés primaires, des maladies des membranes pituaires et de l'ap-

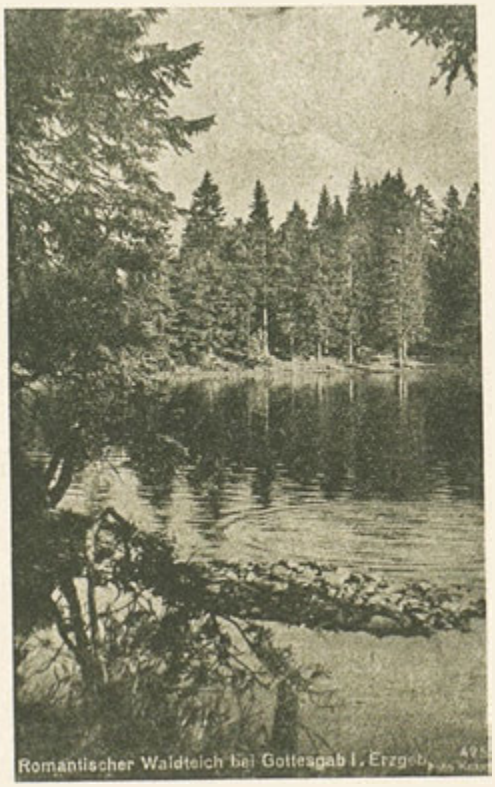

Nejvýše položené město střední Evropy. — Die höchstgelegene Stadt Mitteleuropas. La ville située au plus haute. — The highest situated town of Central Europe.

pareil respiratoire, des asthénies comme la chlorose et l'anémie, des indigestions surtout nerveuses, de l'obésité.

Gottesgab a la plus grande importance en hiver comme centre de sports d'hiver, à cause de son terrain magnifique qui reste couvert de neige pendant toute le saison. Des milliers de skieurs visitent Gottesgab chaque année pour y faire du ski et sauter. Des manifestations sportives variées y attirent les sportsmen.

La réputation de Gottesgab comme un des plus grands centres des sports d'hiver de la Tchécoslovaquie est bien fondée.

Station de chemin-de-fer pour arriver à Gottesgab: en Allemagne: Oberwiesenthal i. Sa., à peu près à 4 km, en Tchécoslovaquie Bains de Jáchymov à peu près à 4 km, Schmiedeberg à 7 km. Communication d'autobus: Carlsbad—Jáchymov—Gottesgab—Weipert.

Institutions publiques: bureaux de poste, de télégraphe et de téléphone, bureau de douane, un médecin (avec sa pharmacie).

Bons logements et nourriture aux nombreux hôtels et restaurants qui satisfont les hôtes les plus exigeants, outre cela il y a de nombreuses chambres propres dans des maisons privées.

Bains: bains frais de la commune et ceux du „Sporthôtel Grünes Haus".

Pour information s'adresser à la mairie de Gottesgab.

Boží Dar

(Gottesgab in the Erzgebirge).

3400 ft. above the sea-level).

Gottesgab is the most elevated town in Central Europe, founded by John Frederick, Elector of Saxony, since 1546 in the possession of the crown of Bohemia, is situated in a depression between the Keilberg and the Fichtelberg, surrounded by wonderful vast fir-pine-woods, close by the Saxon frontier, near the radium-spa Jáchymov.

As former royal miners' town Gottesgab has a rich history full of varieties.

On account of its charming situation on the crest of the Erzgebirge Gottesgab is the meeting place of numerous tourists, sportsmen, excursionists and of people who come there to spend their summer leave. It becomes a more and more favourite health-resort.

The fitness of Gottesgab as health-resort is based on its quiet, fine situation, its typical character of an Erzgebirge-landscape, the extremely good quality of its ground, and the extraordinarily pure ozonic air of its woods and meadows, its excellent, crystalline water. This favourable circumstances qualify Gottesgab as a health-resort for all convalescents after serious illnesses, as typhoid, pneumonia, pleuresy, chronical articular or muscular rheumatism and so on.

Recently Gottesgab is recommended by many physicians, especially those of the spas Carlsbad, Marienbad, Franzensbad and Jáchymov, with much success as stay after the treatment.

A stay at Gottesgab is especially efficacious at illnesses of the nervous system, rickets, scrofula in their first phase, diseases of the pituitary membranes and respiratory organs, general debility, as chlorosis and anaemia, indigestions especially on nervous basis, obesity.

Gottesgab has its most important season in the long winters on account of its wonderful ground that remains covered with snow throughout the whole season. Thousands of ski-runners are every year guests of Gottesgab skiing and ski-jumping. Winter-sport-entertainments of all kinds attract sportsmen.

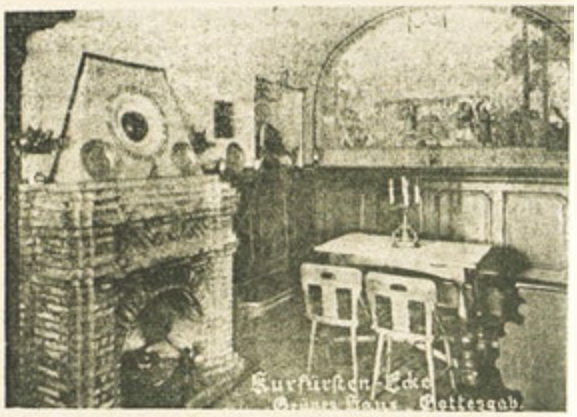

Gottesgab is justly considered as one of the greatest wintersport resorts of Czechoslovakia.

Railway-stations for Gottesgab: In Germany Oberwiesenthal in Saxony at about two and half miles' distance, in Czechoslovakia the Radium Spa Jáchymov at about two and a half miles distance, Schmiedeberg at about 4 miles' distance. Bus lines: Carlsbad—Radium Spa Jáchymov—Gottesgab—Weipert. Public institutions: Post-, telegraph-, telephone-, customs-offices, physician (with dispensary).

Good board and lodging at numerous hotels and restaurants, which satisfy the greatest claims of their guests. Lodging also to be let at clean private houses.

Bathing at the municipal bathes and those of the Sporthotel „Grünes Haus".

For informations apply to the townhall of Gottesgab.

Jáchymov.

Letovisko a středisko zimních sportů.

Kdo jednou navštíví Jáchymov, aby tam opět našel své zdraví, navštíví je i po druhé, aby si udržel své zdraví a užil, co právě zdejší příroda poskytuje v tak velké míře, jak málo kde jinde. O hosty, kteří Jáchymov navštěvují, jest postaráno velkým množstvím pensionů a privátních vil, kde nalézají nejlepší ubytování a stravu. Má tedy host vždy možnost zvoliti si k ubytování některý z nejlépe vedených hotelů světové pověsti, anebo dáti přednost životu v pensionu. Ale radiové lázně nejsou jedinou věcí, kterou Jáchymov svým návštěvníkům poskytuje. Leží také v krásné krajině, která má všechny předpoklady, aby léčba byla korunována úspěchem. Leží v údolí na jižním svahu Klínovce a jest chráněn před drsnými severními větry. Pásmo smrkových lesů ve výměře asi 3000 ha obklopuje celé město, čímž je postaráno o zdravý vzduch, bohatý ozonem. Větší část lesa je protkána značnými cestami, které vedou k výletním místům s oblibou stále a stále navštěvovaným. Je li hostovo dopoledne většinou vyplněno léčebnou povinností, má celé odpoledne k volné disposici. Jako oblíbená místa odpoledních svačin uvádíme: lesní kavárna Urban, hotel Mayer, který poskytuje skvělou vyhlídku na celé město a naproti níže položený hotel Palace s jeho vždy živou terasou, stinné, rovné procházkové cesty vedou k restauraci Zeileisen se sportovním hřištěm a basénem pro plavce a v Rauschererbském údolí leží v lesní zeleni Rauschererb. Člověk hledající poučení, jenž ani po dobu dovolené nechce postrádati spojení se světovým děním, chodí na kávu do kavárny Union, kde vždy nalezne ve velkém počtu zdejší a zahraniční noviny. Při procházce městem potkáte mnoho známek slavné minulosti Jáchymova.

Na pahorku zříte zámeckou věž hradu Freudensteinu, bývalého majetku Schlicků. Starý žentour, ležící opodál, je další zajímavostí, jakož i vysoké hromady kamení, svědčící o bývalém ruchu a pili horníků. Špitálský kostel, jenž je celý pod památkovou ochranou, nám připomíná dny, kdy si umělci a učenci kladli

za čest přijímati zakázky rady svobodného horního města a stavěli pomníky svého umění. Co nelze vidět na slunečním světle, nalezneme v městském museu. Cesta nás dále vede k městkému rybníku, v jehož chladných vodách se lidé za horkých dní velmi rádi koupávají. Ke Klínovci, Plessbergu, Božímu Daru, Plattenbergu, Spitzbergu je z Jáchymova jen 1—3 hod. pěší chůze, do všech výletních míst se pořádají levné autobusové výpravy, mimo to jsou k disposici elegantní osobní vozy. Autobusovou linkou se také můžeme každou hodinu dostat do Karlových Varů.

Lovci a rybáři mají vždy možnost pěstovat svůj oblíbený sport i po dobu svého pobytu v Jáchymově.

A Jáchymov v zimě?

Neposkytuje toho v tuto dobu méně, než svým letním hostům. Klínovec leží ve výši, kde je po celou zimu sníh; zde je možno prováděti zimní sporty i tehdy, když na jiných horách začínají být vidět pod nuznou sněhovou pokrývkou zelené vršky první trávy. Pro začátečníky v lyžařském sportu jsou přilehlé horské plochy jako stvořené, aniž by při tom přišel zkrátka zkušený jezdec. Strmé svahy krušnohorské poskytují jeho jezdeckému umění ještě mnohou hádanku. Skákací můstek v Rauschererbském údolí, se kterého jsou možné skoky až na dálku 70 m. je střediskem různých velkých výprav, jež se sem každého roku pořádají. Návštěvníka očekává nově založená dráha s Klínovce do Jáchymova. Z Jáchymova se paprskovitě rozbíhají nejrůznější cesty pro tury. Zkušení učitelé z arlberské lyžařské školy se starají, aby sportovci poskytli ještě to, čeho se mu nedostává, aby na lyžích mohl zdolat jakýkoliv teren. O ubytování je dobře postaráno i v zimě. Spolky a větší společnosti se ubytovávají v hromadných bytech v Jáchymově a na Klínovci. Železniční spojení je velmi dobré. O dopravu sportovců z Jáchymova a do Jáchymova se starají přímé

sportovní vlaky z Prahy a Chebu-Karl. Varů (mimo četné autobusy). Lyžařské sanatoře a pomocne stanice dobrovolné záchranné služby se starají o bezpečnost sportovců a jejich lyží. Přírodní sáňkářské dráhy umožňují pěstovat ve volné přírodě i tento sport daleko od městského shonu. O počasí v Krušných Horách podává zprávy jak pražský, tak říšskoněmecký rozhlas.

Zveme Vás k nám srdečně: navštivte radiové lázně, letovisko, středisko zimních sportů — Jáchymov!

St. Joachimsthal.

Sommerfrische u. Wintersportplatz.

Wer St. Joachimsthal einmal besucht, um sich dort seine Gesundheit wiederzuholen, der besucht es auch wieder, um sich seine Gesundheit zu erhalten und das zu geniessen, was die Natur wie selten irgendwo gerade hier in überreicher Fülle bietet. Für die Gäste, welche St. Joachimsthal besuchen, ist durch eine grosse Zahl von Pensionen und privaten Villen für beste Unterkunft und Verpflegung gesorgt. Es hat also der Gast stets die Wahl, in einem der bestgeführten Hotels von Weltruf abzusteigen, oder aber das Leben in einer Pension vorzuziehen. Aber die Radiumbader allein sind es nicht, die St. Joachimsthal seinen Gästen zu bieten hat. Es liegt auch in einer herrlichen Gegend, die alle Voraussetzungen schafft, um die Kur von Erfolg gekrönt werden zu lassen. In einem Tale am Südabhange des Keilbergsmassivs gelegen, ist es vor den rauhen Nordwinden geschützt. Ein Waldgürtel im Ausmasse von rund 3000 Hektar Fichtenwald umgibt hegend die ganze Stadt und sorgt für eine

Mezinárodní a dietní kuchyni naleznete
v hotelu „UNION“ v Jáchymově.
20 pokojů s moderním pohodlím.
5 minut od nád aží.

Internationale und Diätküche finden Sie im
Hotel „UNION“ - Joachimsthal.
20 Zimmer mit modernstem Komfort.
5 Minut. vom Bahnhof.

Vous trouverez la cuisine internationale
et diététique à
l'Hôtel „UNION“ à Jáchymov.
20 chambres avec le dernier confort.
A 5 minutes de la gare.

International and diet cooking you will find at any time in the
Hotel „UNION“ in Jáchymov.
20 rooms with all most modern comfort.
5 minutes from the station

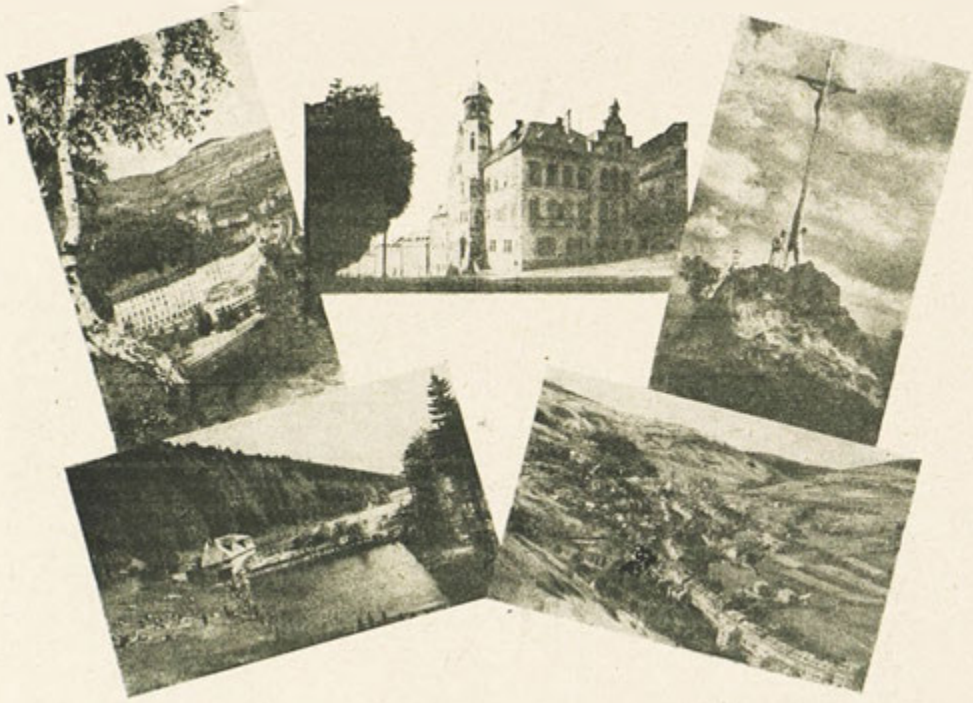

bekömmliche ozonreiche Luft. Der Grossteil des Waldes ist von sehr gut markierten Wegen durchzogen, die zu immer und immer wieder gerne besuchten Ausflugsstätten führen. Ist der Vormittag des Gastes meistens mit den Pflichten der Kur ausgefüllt, steht der Nachmittag zu seiner vollen freien Verfügung. Als beliebte Jausenstationen sind hier anzuführen: das Waldcafé Urban, das Hotel Mayer, welches einen bezaubernden Ausblick auf die ganze Stadt und das tiefer gegenüber liegende Palace-Hotel mit seiner stets belebten Terrasse vermittelt, schattige, ebene Promenadenwege führen zum Restaurant Zeileisen mit Sportplatz u. Schwimmbassin, und im Rauschererbtale, gebettet zwischen Waldesgrün, liegt Rauschererb. Der Wissensdurstige, der auch während des Urlaubes den Zusammenhang mit dem Weltgeschehen nicht vermissen will, trinkt seinen Kaffee im Café Union, wo stets in- und ausländische Zeitungen in übergrosser Zahl aufliegen.

Bei einem Spaziergange durch die Stadt grüssen viele Zeichen aus St. Joachimsthals glorreicher Vergangenheit. Von der Höhe winkt der Turm des ehemaligen Schlick'schen Schlosses Freudenstein, ein sehenswerter alter Göpel und mächtige Halden geben Kunde vom Bergmannsfleiss.

Die Spitalkirche, zur Gänze unter Denkmalschutz stehend, lässt uns zurückblicken in jene Tage, da es sich Künstler und Gelehrte zur Ehre anrechneten, Aufträge vom Rate der freien Bergstadt entgegenzunehmen und Denkmäler ihrer Kunst zu setzen. Was nicht mehr an Ort und Stelle zu sehen ist, findet man im städtischen Museum vor. Noch weiter führt uns der Weg zum Stadtteiche, in dessen kühlen Fluten man an heissen Tagen gerne ein Bad nimmt. Keilberg, Plessberg, Gottesgab, Plattenberg, Spitzberg, alle sind in 1—3 Stunden zu Fuss von St. Joachimsthal aus zu erreichen, nach allen Ausflugsorten werden billige Autobusfahrten veranstaltet, ausserdem stehen elegante Personenwagen zur Verfügung. Eine Autobuslinie sorgt auch dafür, das nahe Karlsbad zu jeder Stunde erreichen zu können.

Für Jäger und Fischer bietet sich stets die Möglichkeit, auch während der Zeit ihres Aufenthaltes in St. Joachimsthal den beliebten Sport auszuüben.

Und St. Joachimsthal im Winter? Es hat zu dieser Zeit nicht weniger zu bieten, als seinen Sommergästen. Das Keilbergmassiv liegt in einer, den ganzen Winter Schneesicherheit bietenden Höhe, welche die Ausübung des Wintersportes auch dann noch ermöglicht, wenn in den anderen Mittelgebirgen bereits die grünen Spitzen der ersten Gräser unter der kümmerlichen Schneedecke hervorlugen. Für Anfänger im Skisporte sind die angrenzenden Hochebenen wie geschaffen, ohne dass dabei der geübte Fahrer zu kurz käme. Die Steilhänge des Erzgebirges geben auch seiner Fahrkunst noch manche harte Nuss zu knacken. Eine Sprungschanze im Rauschererbtale, die Sprünge bis zu 70 m ermöglicht, bildet den Mittelpunkt der verschiedenen grossen Veranstaltungen, welche alljährlich hier stattfinden. Eine neu angelegte Abfahrtbahn vom Keilberg nach St. Joachimsthal erwartet den geübten Fahrer. Strahlenförmig gehen die verschiedenen Strecken von St. Joachimsthal für Tourenläufe aus. Erprobte Lehrer aus der Arlbergskischule sorgen dafür, dem Sportler das noch beizubringen, was ihm fehlt, um jedes Terrain auf den Brettern bewältigen zu können. Für Unterkunft ist auch im Winter bestens gesorgt. Vereine und grössere Gesellschaften finden auch in Massenquartieren in St. Joachimsthal und auf dem Keil-

berg billige Unterkunft. Die Bahnverbindung ist die bestmöglichste. Direkte Sportzüge aus Prag und Eger—Karlsbad sorgen ausser zahlreichen Autobussen für die Beförderung der Sportler nach und von St. Joachimsthal. Skisanatorien und Hilfsstationen des freiwilligen Rettungsdienstes sorgen für die Sicherheit des Sportlers und seiner Bretter. Naturrodelbahnen ermöglichen auch diesen Sport in der freien Natur, fern dem Getriebe der Stadt. Ueber das jeweilige Wetter im Erzgebirge berichten sowohl die reichsdeutschen als auch der Prager Sender.

Seid daher herzlichst eingeladen: Besuchet das Radiumbad, die Sommerfrische, den Wintersportplatz St. Joachimsthal.

Jáchymov

Villégiature d'été - station du sport hivernal.

Celui qui a retrouvé une fois sa santé à Jáchymov y retournera pour la préserver et pour y jouir de ce que la nature lui offre plus abondamment qu'ailleurs. Les hôtes de Jáchymov y sont logés et nourris pour le mieux dans de nombreuses pensions et villas; ils ont donc le choix entre un hôtel de premier ordre et de renommée mondiale, et une gentille petite pension.

Mais ce ne sont pas les bains au radium seuls que Jáchymov offre à ses hôtes, ce sont aussi les beaux environs où ils trouvent toutes les conditions qui aident à assurer le succès du traitement. Situé dans une vallée au sud du massif du Keilberg, il est défendu contre la bise glaciale. Une ceinture de forêts de pins d'à peu près 3000 ha d'étendue, entoure et protège toute la ville et lui fournit de l'air riche en ozone. La plupart des forêts sont traversées par des chemins bien marqués, conduisant à différents buts d'excursions fréquentés souvent et volontiers. Tandis que la matinée est vouée aux devoirs du traitement, l'hôte peut disposer librement de l'après-midi. Selon ses préférences il peut prendre son goûter, ou au Café Urban au milieu de la forêt, ou à l'hôtel Mayer qui offre une vue magnifique sur toute la ville et sur le Palace Hotel avec ses terrasses toujours pleines d'animation qui est situé en face un peu plus bas; ou bien il peut suivre les belles promenades unies et ombragées qui conduisent au restaurant Zeileisen pourvu d'une piscine et d'une place destinée au sport; enfin il peut aller à Rauschererb situé au milieu de forêts dans la valleé de Rauschererb.

Celui qui ne veut pas — aussi pendant son congé — se passer des nouvelles du monde, prendra son café au Café Union où il trouvera une foule de journaux du pays et de l'étranger.

Pendant une promenade par la ville nous voyons beaucoup de souvenirs du passé glorieux de Jáchymov. Sur la hauteur se trouve la tour du château de Freudenstein, autrefois la propriété des Comtes de Schlick; une vieille machine à molette digne d'être vue et de vastes haldes rapellent le travail des anciens mineurs. L'église de l'hôpital, monument protégé par la loi, nous rapelle le temps lorsque les artistes tenaient à honneur de recevoir des commandes du conseil municipal de la ville libre des mines et d'y ériger des monuments de leur art. Ce qu'on ne peut plus voir en plein air, on le trouvera au musée municipal. Continuant notre chemin nous arrivons à l'étang de la ville, où nous pouvons nous rafraîchir par un bain froid. Le Keilberg, le Plessberg, la ville de Gottesgab, le Plattenberg, le Spitzberg se trouvent à quelques lieues de distance; on peut y parvenir à pied ou en autobus à bon marché ou en voiture élégante. Il y a aussi une ligne d'autobus qui permet d'atteindre à toute heure Karlovy Vary situé à peu de distance. Aux chasseurs et aux pêcheurs Jáchymov offre toujours des occasions de pratiquer leur sport préféré.

Pension DAGMAR

JÁCHYMOV.

40 krásných slunných pokojů. Ústřední topení, výtah, teplá a studená voda. Naproti lesu.

40 schone sonnige Zimmer. Zentralheizung, Aufzug, warmes und kaltes Wasser. Gegenüber dem Walde.

40 belles chambres ensoleillées. Chauffage central. Ascenseur. Eau chaude et froide dans les chambres. En face de la forêt.

40 beautiful sunny rooms. Central-heating. Elevator, cold und warm water. Opposite the forest.

Et Jáchymov en hiver? A cette saison il n'offre pas moins à ses hôtes qu'en été. Le massif du Keilberg se trouve à une hauteur qui assure une bonne neige pendant tout l'hiver même lorsque dans les autres chaînes de montagnes de hauteur moyenne le sport hivernal n'est plus possible. Les plateaux voisins sont destinés aux commençants en sport hivernal, mais aussi le sportsman versé y trouvera nombre d'occasion pour se perfectionner. Les versants raides de l'Erzgebirge lui offrent des problèmes assez difficiles.

Un tremplin dans la vallée de Rauschererb qui permet des sauts jusqu'à 70 m est le centre de différents événements sportifs qui y ont lieu chaque année. Une descente pour courses nouvellement construite du Keilberg à Jáchymov attend le sportsman. Les différents terrains pour coureurs en ski partent de Jáchymov en forme de rayons. Des maîtres experts de l'école de l'Arlberg enseignent au sportsman ce qui lui manque encore, pour pouvoir se rendre maître de tout terrain en ski. En hiver aussi il y a de bons logements pour tout le monde. De grandes sociétés et des clubs peuvent trouver des logements aussi à bon marché à Jáchymov et au Keilberg. La communication par chemin de fer est la meilleure possible. Outre des trains sportifs directs de Prague et de Cheb Karlovy Vary il y a aussi de nombreux autobus pour le transport des sportsmen à et de Jáchymov. Des sanatoires de ski et des stations de service de sauvetage volontaire soignent le sportsman et ses skis. Il y a des terrains de luge qui rendent possible ce sport dans la nature libre et loin du mouvement de la ville. Les nouvelles météorologiques de cette contrée sont transmises par la TSF tchécoslovaque et celle de l'Allemagne.

Nous vous invitons tous cordialement à venir voir la station balnéaire au radium, la villegiature d'été, la station du sport hivernal — Jáchymov.

Jáchymov

a Spa for Summer and a Sport Place for Winter.

He who once visited Jáchymov to repair his health there, will come again to preserve it and to enjoy there all that nature offers so abundantly as in few other places. For visitors of Jáchymov there is a great number of boarding-houses and private villas where they find very good board and lodging. Visitors may choose either one of the first class renowned hotels or a nice little boarding-house. Jáchymov offers its guests not only the famous radiumbaths, it is situated in a wonderful country which affords all that helps to secure the succes of the treatment. Situated in a valley at the southern slope of the Keilberg-Massif, it is protected from cold north winds. Big pine-forests of about 700 aeres surround and shelter the town and provide sound ozonic air. Well-indicated ways run through the greatest part of the forests, leading to different spots where people like to make frequent trips. Whilst the morning is occupied by the duties of the treatment, the afternoon is at the free disposal of the guest. He may take his afternoon-tea (or coffee) at the Café Urban, in the midst of the wood, or at the Hotel Mayer which offers a wonderful view of the whole town and the opposite Palace-Hotel with its terraces full of life situated a little lower. Shadowy, smooth promenades lead to the Zeileisen Restaurant with its play-ground and swimming-pool, and in the Rauschererb-Valley there is Rauschererb surrounded by green woods. He who even during his leave will not miss news about what happens in the world, will take his coffee at the Café Union where there is a lot of home and foreign papers. Taking a walk through the town we see many signs of Jáchymov's glorious past.

From the hill the tower of the Freudenstein Castle, formerly the property of the Counts of Schlick, is looking odwn. An interesting old horse-capstan worth seeing and vast heaps of dead rocks remind us of the ancient miners' works. The hospital-church, a monument protected by the law remembers us of those days, when artists thought it an honour to get orders fo the town-council of the free mining-town and to erect monuments of their art. What is not to be seen in the open air, may be found at the museum of the town. Going on we get to the pond where you will like to take a refreshing bath on a hot day. The

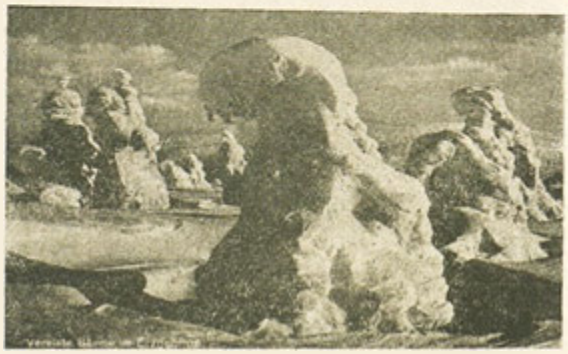

Zimní krajiny.
Winterlandschaften.
Contrées d'hiver.
Winterlandscapes.

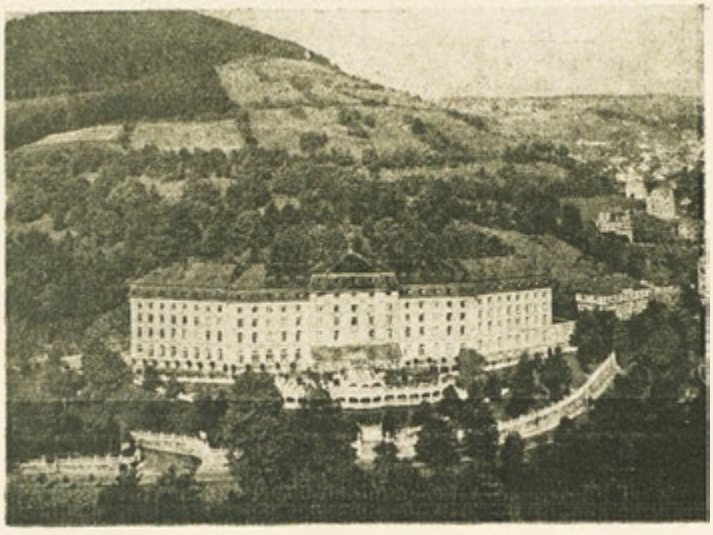

Radium Palace Hotel

J. URBAN

Radioaktivní koupele z nejsilnějších radioaktivních pramenů světa se podávají v domě.

Radioaktive Bäder aus der Joachimsthaler Quelle — der stärksten der Welt — werden im Hause verabreicht.

Bains radio-actifs, des sources radio-actives les plus fortes dans la maison.

Radioactive baths from the strongest radioactivity sources of the world are given here in the house.

Keilberg, the Plessberg, the town of Gottesgab, the Plattenberg, the Spitzberg are all at some hours' distance on foot from Jáchymov or may be reached by cheap bus-drives. Besides there are elegant coaches at disposal. By a bus-line you may get to the near Karlovy Vary (Carlsbad) at every hour.

For hunters and fishers there are always possibilities to carry on their sport also during their stay at Jáchymov.

And Jáchymov in Winter?

It offers no less than in summer. The Keilberg-Massif is at a height which guarantees snow for the whole winter and where winter-sport is possible at a time when in other middle-high mountains grass is already coming forth. For beginners of ski-sport the neighbouring plateaux are the best ground, whilst for the trained skier there are other possibilities. The steep descents of the Erzgebirge will be as many problems for his art. In the Rauschererb-Valley there is a ski-jump which allows leaps up to 70 m and which is the centre of different great sport events every year. A newly built descending track from the Keilberg to Jáchymov is waiting for visitors. Different tracks for skiers proceed radiately from Jáchymov. Expert masters of the Arlberg-school show the sportsman what he still needs in order to be able to ski on any ground. Good board and lodging are provided. For clubs and big companies there are also quarters for large numbers at Jáchymov and on the Keilberg. Best railway communications: direct sporting trains from Prague and Cheb-Karlovy Vary and numerous busses convey passengers to and from Jáchymov. Ski-sanatoriums and voluntary life-saving service care for sportsmen and their skis. Natural tobogganing-tracks make also this branch of sport possible in the open air far from the bustle of towns. About the weather of this district meteorological reports are given by Czechoslovakian and German broadcasting.

We heartily invite you to come to see the Radium-spa, summer health-resort and centre of winter sports — Jáchymov.

Dr. Bohumír Sládek, ústřed. řed. st. lázní.

Státní radiové lázně v Jáchymově.

Svobodné horní město Jáchymov vzniklo v XVI. století z původní lesní osady Konradsgrün, která se stala známou nálezem stříbrných rud. Český král Zikmund dal osadu odměnou za věrné služby kancléři země české hraběti Štěpánu Šlikovi, za jehož působení osada rychle vzkvetala tak, že byla sněmem českým povýšena na město Jáchymov, jež se stalo záhy hospodářskou metropolí celé severozápadní oblasti Čech.

Počátkem století XVIII. bylo zahájeno v jáchymovské oblasti báňské dobývání olova, kobaltu a niklu s nepatrným poměrně úspěchem. Doba hospodářského vzkříšení začíná koncem XIX. století, kdy se podařilo manželům Curieovým roku 1898 objeviti radium v kysličníku uranovém, tak zv. smolinci, jež se vyskytuje v Jáchymově ve formě černých, smolně lesklých žil.

Radium je kov stříbrolesklý, jehož atomy se volně rozpadají, při čemž vysílají světelné paprsky. Tato zářící energie, čili radioaktivitu,

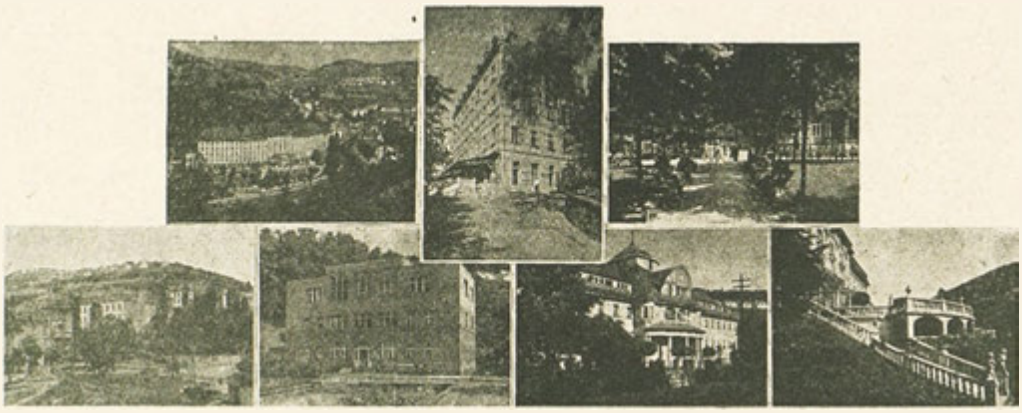

která působí biologické změny živé buňky, jest podstatou radiumtherapie čili léčby radiem.

Důlní vody, které pramení v Jáchymovských štolách, obsahují tak zv. radiovou emanaci, t. j. plyny pohlcené vodou při rozpadu radia.

Je zajímavé, že obyvatelé jáchymovského kraje znali již v dávných dobách podvědomě léčivou moc důlních pramenů, vdechovali plyny z vody vystupující, koupali se ve vodě tekoucí z uranových dolů a aby zmírnili bolesti reumatické a dnavé, nosili na těle kožené sáčky, naplněné odpadky z uranových rud a všechny bolesti za krátkou dobu zmizely. Jáchymovský pekař Kuhn využil této zkušenosti prakticky a postavil r. 1906 ve svém krámě velkou dřevěnou vanu, kterou plnil vodou donášenou v putnách z dolu Svornosti a podával tímto primitivním způsobem první radioaktivní koupele po živnostensku.

V této době začíná historie Jáchymova jako místa lázeňského, k čemuž dali podnět vídeňští chemikové Mache a Mayer.

Z rozkazu vlády vídeňské zkoumali prameny Jáchymovské a zjistili jejich vysokou aktivitu. Bylo zahájeno vědecké zkoumání léčebných účinků radioaktivní vody, jež ukázalo velmi příznivé výsledky zvláště při reumatismu, dně a neuralgických bolestech. Roku 1908 byly radioaktivní prameny na dole Werner zachyceny a svedeny vodovodem 4 a půl km dlouhým do uranové továrny, v níž byly zřízeny 4 vanové kabiny. Současně byla zahájena stavba moderní lázeňské budovy, která byla roku 1911 odevzdána svému účelu. Rok na to vybudovala soukromá anglická společnost velkolepý Radium Palace Hotel s nejmodernějším komfortem a vlastními lázeňskými kabinami. Po světové válce přešel Radium Palace Hotel, Miracle a ostatní objekty lázeňské do majetku čs. státu, čímž dána byla vlastní široká základna modernímu vývoji lázní Jáchymova.

Rostoucím potřebám lázeňské léčby nestačil záhy pramen z dolu Wernerova, takže roku 1924 byl do lázeňské čtvrti sveden pramen z dolu Svornosti z hloubky as 500 m.

Je to radioaktivní therma o průměru aktivity 450—600 Macheových jednotek, teplotě 27 st. C, a vydatnosti 500 l za minutu. Je to nejsilnější radioaktivní thermální pramen na světě.

Na zajištění potřebného množství vody byla zřízena nádrž 160 kub. metrů, do níž byly svedeny všechny radioaktvní vody, odtud čerpají se elektrickou rotační pumpou do betonového reservoiru a odtékají gravitačně do lázní.

Nevyčerpatelné zdroje jáchymovských radioaktivních pramenů jsou hlavní složkou léčby ve státních lázních v Jáchymově, které požívají světové pověsti a těší se stále stoupající návštěvě hostů domácích i zahraničních.

Dr. Gottfried Sládek,
Generaldirektor der staatl. Bäder.

Die staatlichen Radiumbäder in Joachimstal.

Die freie Bergstadt Joachimstal entstand im 15. Jahrhundert aus der ursprünglichen Waldsiedlung Konradsgrün, welche durch Silbererzfunde bekannt wurde. König Sigismud von Böhmen gab diese Siedlung dem Kanzler des Königreiches Böhmen, Grafen Schlick in Anerkennung treuer Dienste zu Lehen, unter dessen Wirken die Siedlung derart rasch aufblühte, dass sie vom böhmischen Landtag zur Stadt Joachimstal erhoben und bald die Wirtschaftsmetropole Nordwestböhmens wurde.

Zu Beginn des XVIII. Jahrhunderts wurde im Joachimstaler Revier die bergmännische Gewinnung von Blei, Kobalt und Nickel mit verhältnismässig unbedeutendem Erfolg begonnen. Die Zeit der wirtschaftlichen Auferstehung beginnt mit Ende des 19. Jahrhunderts, als es den Eheg atten Curie im Jahre 1898 gelang, Radium im Uranerz, der sogenannten Pechblende, welche sich in Joachimstal in Form schwarzer, pechglänzender Adern vorfindet, zu entdecken.

Das Radium ist ein silberglänzendes Metall, dessen Atome selbsttätig zerfallen, wobei sie Lichtstrahlen aussenden. Diese Strahlungsenergie, bezw. Radioaktivität, welche biologische Änderungen der lebenden Zelle verursacht, ist die Grundlage der Radiumtherapie oder Heilung durch Radium.

Das Wasser, welches aus den Joachimstaler Stollen stammt, enthält die sogenannte Radium-Emanation, d. h. vom Wasser absorbierte Gase, die beim Zerfall des Radiums entstehen.

Interessant ist, dass die Bewohner des Joa

chimstaler Kreises schon in früheren Zeiten im Unterbewusstsein die Heilwirkung des Stollenwassers kannten, die aus dem Wasser aufsteigenden Gase inhalierten, sich im Wasser der Uranbergwerke badeten, und um rheumatische und gichtische Schmerzen zu mässigen, lederne Säckchen mit Uranerzabfällen gefüllt am Leibe trugen, so das alle Schmerzen in kurzer Zeit verschwanden. Der Joachimstaler Bäcker Kuhn nützte diese Erfahrungen praktisch aus und stellte im Jahre 1906 in seinem Bade eine grosse Wanne auf, welche er mit in Butten geholtem Wasser aus dem Stollen Einigkeit füllte und auf diese primitive Art als erster radioaktive Bäder gewerbsmässig verabreichte. Zu dieser Zeit beginnt die Geschichte Joachimstals als Badestadt, wozu die Wiener Chemiker Mache und Mayer den Anstoss gaben.

Im Auftrage der Wiener Regierung untersuchten sie die Quellen Joachimstals und stellten ihre hohe Aktivität fest. Es wurde die wissenschaftliche Untersuchung der Heilwirkungen des radioaktiven Wassers eingeleitet, welche bald äusserst günstige Ergebnisse besonders bei Rheumatismus, Gicht und neuralgischen Schmerzen zeitigte.

Im Jahre 1908 wurden die radioaktiven Quellen im Stollen des Wernerschachtes gefasst und mittels einer 4½ km langen Wasserleitung in die Uranfabrik geleitet, in welcher 4 Wannenkabinen errichtet wurden. Gleichzeitig wurde der Bau eines modernen Badehauses begonnen, welches im Jahre 1911 seinem Zwecke zugeführt wurde. Ein Jahr später errichtete eine private englische Gesellschaft das grosszügige Radium-Palast-Hotel mit allermodernstem Komfort und eigenen Badekabinen.

Nach dem Weltkriege gingen das Radium-Palasthotel, das Hotel Miracle und die weiteren Badeobjekte in den Besitz des tschechoslovakischen Staates über, womit die eigentliche breite Grundlage zur modernen Entwicklung der Badestadt Joachimstal gegeben war.

Den wachsenden Bedürfnissen der Badekur genügten bald die Wasser des Stollen des Wernerschachtes nicht mehr, so dass im Jahre 1924 in das Badeviertel das Quellwasser des Stollens Einigkeit aus einer Tiefe von 500 m geleitet wurde. Dies ist eine radioaktive Quelle mit durchschnittlicher Aktivität von 450—600 Mache — Einheiten, einer Temperatur von 27° C und Ergiebigkeit von 500 Litern pro Minute. Es ist die stärkste radioaktive Thermalquelle der Welt.

Zwecks Sicherung der benötigten Wassermenge wurde ein 160 Kubikmeter fassender Behälter errichtet, in welchen alle radioaktiven Wässer geleitet werden und von wo aus elektrische Rotationspumpen das Wasser in Betonbehälter schopfen und den Bädern zuführen.

Die unerschopflichen Quellen der radioaktiven Wasser sind die Hauptbestandteile der Kur in den staatlichen Bädern in Joachimstal und geniessen Weltruf bei stets steigendem Besuch sowohl einheimischer, als auch ausländischer Gäste.

Dr. Godefroi S l á d e k,
directeur général des thermes de l'État.

Les thermes de l'État à Jáchymov.

La ville libre des mines Jáchymov se développa au 15ième siècle de la colonie d'habitants des bois Konradsgrün, connue par des mine rais d'argent qu'on y trouvait. Sigismond, roi de Bohême, donna cette colonie en fief au comte Schlick, chancelier du royaume de Bohême en reconnaissance de ses bons services. Sous l'administration du comte le colonie s'épanouit si vite que le diète de Bohême l'éleva au rang de ville de Jáchymov, qui devint bientôt le centre économique de la Bohême de nord-ouest.

Au commencement du 18ième siècle on commença au district de Jáchymov l'extraction de plomb, de cobalt et de nickel avec un succès relativement peu considérable. La renaissance économique de Jáchymov commença à la fin du 19ième siècle, lorsque M. et Mme. Curie réussirent en 1898 à découvrir le radium dans le minerai d'urane qu'on appelle la pechblende, qu'on trouve à Jáchymov en forme de veines noires, luisantes comme la poix.

Le radium est un metal avec l'éclat de l'argent, dont les atomes se décomposent spontanément en émettant des rayons. Cette énergie de radiation, ou radioactivité, qui produit des changements biologiques de la cellule vivante, est la base de la radiothérapie.

L'eau qui a son origine dans les galeries de Jáchymov contient ce qu'on appelle l'émanation, c'est-à-dire du gaz absorbé par l'eau lequel naît à la décomposition du radium.

Il faut mentionner que les habitants du district de Jáchymov connaissaient depuis très longtemps l'effet curatif de l'eau des galeries. Ils inhalaient les gaz qui montaient de l'eau, se baignaient dans l'eau des mines d'urane et portaient sur le corps de petits sacs de cuir remplis de rognures du minerai d'urane, pour guérir leurs douleurs rhumatismales et goutteuses de sorte que toutes les douleurs disparurent en peu de temps.

Le boulanger Kuhn de Jáchymov employa cette expérience d'une manière profitable. En 1906 il plaça dans sa boutique une grande baignoire remplie d'eau qu'on apportait en cuves de la galerie „Einigkeit", appliquant de cette manière primitive comme premier des bains radioactifs professionnellement. A cette époque commence l'histoire de Jáchymov comme station thermale sur l'impulsion des chimistes viennois Mach et Mayer.

Chargés par le gouvernement de Vienne ils examinèrent les sources de Jáchymov et constatèrent leur grande radioactivité. On commença l'examen scientifique des effets curatifs de l'eau radio-active, qui eut bientôt des résultats extrêmement favorables surtout pour le traitement des douleurs rhumatismales, goutteuses et névralgiques.

En 1908 on capta les sources de Jáchymov dans la galerie „Werner" et, à l'aide d'un aqueduc de 4½ km, on les conduisit dans la fabrique à urane, où l'on installa 4 cabines avec baignoires. En même temps on commença la construction

d'un nouvel établissement de bains qui fut ouvert en 1911. Une année après, une société privée anglaise construisit le grandiose „Radium Palace Hotel" avec le dernier confort et des cabines à l'eau thermale.

Après la guerre mondiale le „Radium Palace Hotel", l'„Hôtel Miracle" et les autres établissements de bains passèrent dans la possession de l'Etat Tchécoslovaque, ce qui était la base du développement moderne de la station balnéaire de Jáchymov.

Les eaux de la galerie „Werner" ne suffirent plus aux besoins toujours croissants, de sorte qu'on conduit dès 1924 les eaux de la galerie „Einigkeit" d'une profondeur de 500 m aux établissements de bains. C'est une source radio-active avec une activité moyenne de 450 à 600 unités Mach, une température de 27° C et un rendement de 500 l par minute. C'est la plus forte source thermale radioactive du monde.

Pour garantir la quantité d'eau nécessaire on a construit un réservoir de 160 m³ dans lequel toutes les eaux radio-actives sont amenées et d'où des pompes rotatives électriques les transvasent dans des bassins de béton et les conduisent aux bains.

Les sources inépuisables d'eau radio-active sont la partie principale du traitement dans les thermes de l'Etat de Jáchymov. Elles jouissent d'une renommée mondiale et sont fréquentées de plus en plus par des hôtes du pays et de l'étranger.

Geoffrey Sládek, M. D.,
general manager of the spas of the State.

The Radium Baths of the State at Jáchymov

The free mining-town Jáchymov arose in the 15th century from the original wood colony Konradsgrün, known by its silver-ore. Sigismond, King of Bohemia, gave this colony as fief to Count Schlick, Chancellor of the Kingdom of Bohemia, to recompense him for his good services. Under Schlick's administration this colony grew so quickly that it was raised by the diet of Bohemia to the rank of a town, the town of Jáchymov, which soon became the economic centre of north-western Bohemia.

In the beginning of the 18th century they began to raise lead-ore, cobalt and nickel in the district of Jáchymov with relatively little succes. The period of economic resurrection began at the end of the 19th century, when Mr. and Mrs. Curie succeeded, in 1898, to discover radium in uranium-ore, the so-called pitch-blende, which is found at Jáchymov in the form of black pitchlike veins.

Radium is a metal with lustre of silver, the atoms of which decompose emitting rays. This radiating energy or radio-activity which brings about biologic changes in the live cell is the base of radio-therapeutics or healing by radium.

The water coming forth from Jáchymov galleries contains the so-called Radium-Emanation, that is to say a gas absorbed by water which arises when radium-atoms are decomposing.

It is interesting to note that the inhabitants of the Jáchymov district in ancient times already knew the healing power of the gallery waters. They inhaled the gases rising from the water, bathed in the water from the uranium-mines in order to allay rheumatical and arthritical pain, wore little leathern bags filled with rubbish of uranium-ore on their bodies, so that all pain disappeard within a short time. The baker Kuhn of Jáchymov profited by this experience setting up, in 1906, a big bath in his shop, which he filled with water fetched in hods from the „Einigkeit"-gallery, and became in this primitive way the first to dispense radio-active baths professionally. At this time begins the history of Jáchymov as a spa at the instigations of the Viennese chemists Mach and Mayer.

By the order of the Viennese Government they examined the sources of Jáchymov, stating their high activity. Scientific researches of the healing effects of the radio-active water were made, which soon had most auspicious results especially as to rheumatism, gout and neuralgic pains.

In 1908 the radio-active sources in the gallery „Werner" were caught and by a 4½ km long water-conduit conveyed into the uranium-factory where 4 bathing cabins were set up. At the same time a modern bathing-establishment was built, which was opened in 1911. One year later an English private society erected the grand Radium Palace Hotel with latest comfort and bathing cabins of its own. After the Great War the Radium Palace Hotel passed into the property of the Czechoslovakian State, which gave a wide basis for the modern development of the spa Jáchymov.

The growing wants of medicinal springs could no more be satisfied by the waters of the gallery „Werner", so that, in 1924, the water of the gallery „Einigkeit" was conveyed from a depth of 1700 ft. to the bathing-establishments. This is a radio-active source with an average activity of 450 to 600 Mach-units, a temperature of 80° F and a productiveness of 111 gall. per minute. It is the strongest radio-active thermal spring of the world.

To secure the wanted quantity of water, a reservoir has been built containing 200 cub. y. into which all radio-active waters are conveyed and wherefrom electric rotary pumps fill the water into concrete reservoirs and convey it to the baths.

The unexhaustible sources of radio-active waters are the main part of the cure in the baths of the State at Jáchymov. They enjoy world-fame and are more and more frequented by people of the country and foreign guests.

Ostrov u Karl. Varů.

Na železniční trati Praha—Cheb, 400 m n. hl. m. leží městečko Ostrov, zastávka všech na této trati jezdících lázeňských vlaků a rychlovlaků (denně 42 osobních a rychlovlaků). Toto staré městečko z 12. století se 3.000 obyvateli leží v půvabném, velice zdravém kraji. Mimo továrny (Pfeiffer u. Lowenstein) nachází se zde pivovar. Zdejší obyvatelstvo se zabývá částečně hospodářstvím.

Nachází se zde poštovní, telegrafní a telefonní úřad, autobusová stanice, 2 lékaři, lékárna, drogerie, zvěrolékař, úvěrní ústav a spořitelna se směnárnou, zvukový biograf, dívčí pensionát, obecná a měšťanská škola, okresní sirotčinec a chudobinec, městské vanové lázně, elektrárna a noclehárna pro studenty. O pohodlí letních hostů a turistů je postaráno 12ti dobrými hostinci (denní pense Kč 20.— až 35.—.)

Pozoruhodnosti.

Ostrov má hodně památnosti, na příkl.: starý zámek hrabat Šliků, vévodů ze Saska-Lauenburgu a markrabí Badenských s velikou zámeckou zahradou, radnice ze 17. století, hřbitovní kostel (1226), s uměleckými malbami vybavený městský kostel, bývalý piaristický klášter ze 17. století, museum atd.

Ostrov je východištěm pro vděčné polo- a celodenní výlety do údolí Ohře, do obory se zříceninami loveckého zámku, do lesů, t. zv. „Berg holz" a „Hirtenbusch", do Krondorfu, do Kysi blu, Karl. Varů, Božího Daru a do Jáchymova.

Nejbližší hory: Klínovec 1244 m, Smrčice 1213 m, Špičák 752 m, Velflík 971 m, Herrenspitze 507 m, Plešivec 1.027 m.

Informace všech druhů podává městský úřad. Prospekty zdarma.

Schlackenwerth bei Karlsbad.

An der Bahnlinie Prag - Eger, 400 m u. d. M. liegt das Städtchen Schlackenwerth, Haltestelle aller auf dieser Strecke verkehrenden Schnell- und Bäderzüge (täglich insgesamt 42 Personen- und Schnellzüge). Das alte, aus dem 12. Jahrhundert stammende Städtchen mit 3000 Einwohnern, liegt in einer herrlichen, äusserst gesunden Gegend. Ausser der Porzellanfabrik Pfeiffer und Löwenstein befindet sich hier eine Bierbrauerei. Die Bewohnerschaft befasst sich zum Teil mit Landwirtschaft. Post-, Telegrafen-

und Telephonamt, Autobusstation, 2 Aerzte, Apotheke, Droguerie, Tierarzt, Spar- und Vorschusskasse mit Wechselstube, Lichtspielhaus, Tochterpensionat, Volks- und Bürgerschule, Bezirkswaisenheim u. Bezirksaltersversorgungsheim. Badegelegenheiten, städtisches Freibad am 9 ha grossen Ottenteich (nahe dem Freibad. Haltestelle der Staatsbahn), Wannenbäder, elektrisches Licht, Wasserleitung und Studentenherberge sind vorhanden. Für die Unterkunft der Sommerfrischler sorgen 12 gute Gasthäuser. (Tagespension Kč 20.— bis Kč 35.—.)

Sehenswürdigkeiten: Schlackenwerth besitzt eine Anzahl Sehenswurdigkeiten, wie das Schlossgebäude des Grafen Schlick, Herzoge von Sachsen-Lauenburg und Markgrafen von Baden mit dem grossen Schlosspark, das aus dem 17. Jahrhundert stammende Rathaus, die Friedhofkirche (1226), die mit kostbaren Kunstgemälden ausgestattete Stadtkirche aus dem 14. Jahrhundert, die Kriegergedenkhalle, das ehemalige, aus dem 17. Jahrhundert stammende Piaristenkloster, das Museum usw. Ausführliches aus „der Geschichte der Stadt Schlackenwerth" ist dem gleichnamigen Werk, das beim Bürgermeisteramt erhältlich ist, zu entnehmen.

Schlackenwerth ist der Ausgangsort zu zahlreichen, sich lohnenden Halb- und Ganztagsausflügen ins Egertal, durch den Tiergarten mit seiner Jagdschlossruine, in den Tenneswald, Bergholz, Hirtenbusch und Grossenteich, nach Krondorf, Giesshübel, Karlsbad, Gottesgab und St. Joachimsthal.

Die nächstumliegenden Berge sind: Wolfling, 971 m, Keilberg 1244 m, Spitzberg 752 m, Herrenspitze 507 m, Fichtelberg in Sachsen 1213 m, und der Plessberg 1027 m.

Auskünfte aller Art erteilt das Burgermeisteramt. Prospekte kostenlos.

Ostrov près Karl. Vary.

Schlackenwerth.

La petite ville de Schlackenwerth est située sur la ligne de chemin de fer Prague-Cheb à 400 m d'alt. et est station des tous les trains rapides et des trains spéciaux destinés aux villes d'eaux. (En tout 42 trains omnibus et rapides par jour). La petite ville qui a son origine au 12ième siècle, avec ses 3000 habitants est située dans une magnifique contrée extrêmement salutaire. Outre la fabrique de porcelane Pfeiffer et Löwenstein il y a une brasserie. Les habitants s'occupent avant tout de l'agriculture.

Il y a des bureaux de poste, de télégraphe et de téléphone, arrêt d'autobus, deux médicins, une pharmacie, une droguerie, un vétérinaire, caisse d'épargne et de prêts avec bureau de change, cinéma, pensionnat de jeunes filles, école primaire et primaire supérieure, orphelinat cantonal, asile de vieillards, bains, établissement de bains municipal sur le grand étang Ottenteich, (près de la piscine, station de chemin de fer de l'Etat), lumière électrique, aqueduc et auberge pour étudiants. Logements pour villégiateurs dans douze bons hôtels (pension 20—35 Kč par jour).

Curiosités: Schlackenwerth possède un nombre de curiosités, telles que le château des comtes de Schlick, Ducs de Saxe-Lauenbourg et Margraves de Bade, avec son grand parc, l'hôtel de ville du 17ième siècle, l'église du cimetière (1226), l'église de la ville ornée de tableaux précieux du 14ième siècle, le Musée etc. Pour détails consulter „L'histoire de la ville de Schlackenwerth" qui est à la mairie à la disposition du public.

Schlackenwerth est point de départ d' excursions nombreuses intéressantes de demi-journée et d'un jour dans la vallée de l'Eger, par le „Tiergarten" avec sa ruine du château de chasse, au Tenneswald, Bergholz, Hirtenbusch et Grossenteich, à Krondorf, Giesshübel, Carlsbad , Gottesgab et Jáchymov.

Les montagnes les plus proches sont: Wölfling 971 m, Keilberg 1244 m, Spitzberg 752 m, Herrenspitze 507 m, Fichtelberg en Saxe 1213 m, le Plessberg 1027 m.

Informations par la mairie. Prospectus gratuits.

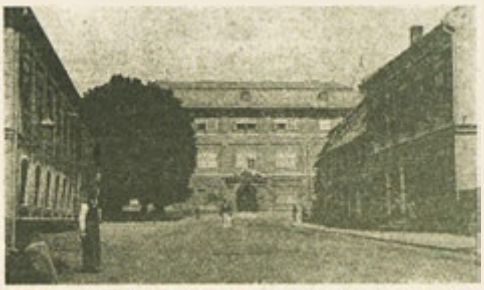

Ostrov near Karl. Vary.

Schlackenwerth.

The little town of Schlackenwerth (1200 ft. above sea-level), situated at the railway-line Prague—Cheb, is station of all quick-trains and trains going to the spas of this line (42 passenger- and quick-trains daily.) The old little town from the 12th century with its 3000 inhabitants lies in a delicious and very healthy region. Besides the china-factory Pfeiffer & Löwenstein there is a brewery. The inhabitants chiefly live on agriculture.

There are: Post-, telegraph- and telephone-offices, a bus-stop, two physicians, a chemist's shop, a drugstore, a veterinary surgeon, savings-bank and loan-fund with exchange-office, a cinema, a boarding-school for girls, an elementary school, an orphan-asylum, an asylum for the aged, baths, the municipal bathing establishment on the big pond Ottenteich (near the swimming baths, station of the State railway), electric light, water conduit and night

shelter for students, twelve good hotels provide for lodging (board and lodging 20 — 35 Kč daily).

Sights:

Schlackenwerth has a number of sights, such as the castle of the Counts of Schlick, Dukes of Saxony-Lauenburg, Margraves of Baden, with

its big park, the town hall from the 17th century, the cemetery church (1226), the town church decorated with precious pictures, from the 14th century, the warriors' memorial hall, the ancient Piarists' Monastery from the 17th century, the Museum etc. For more details consult the „History of the Town of Schlackenwerth", which is kept at the town hall.

Schlackenwerth is the starting-point for numerous half-day's and day's trips to the Eger-Valley through the „Tiergarten" with its ruin of the hunting lodge, to the Tenneswald, Bergholz, Hirtenbusch and Grossenteich, to Krondorf, Giesshübel, Carlsbad, Gottesgab and Jáchymov.

The nearest surrounding montains are: Wolfling (2900 ft.), Keilberg (3800 ft.), Spitzberg

(2250 ft.), Herrenspitze (1500 ft.), Fichtelberg in Saxony (3700 ft.) and the Plessberg (3100 ft.)

For all information apply to: „Burgermeisteramt" Schlackenwerth. Prospectus free of charge.

Karlovy Vary

náš zelený ráj.

Karlovy Vary dobyly si v historii světových lázeňských středisek jedno z nejpřednějších míst. Zasazeny do rámce lesů, opředeny legendou svého vzniku a vybaveny prvotřídním komfortem, poskytnou návštěvníku vše, co léčení i zotavení chorého organismu vyžaduje.

Objeveny králem, veličinou, udržují tuto slavnou tradici i nadále a mezi hosty lázní se stále pohybují význační činitelé tu- i cizozemští.

Ze 16 pramenů Karlových Varů jest středem zájmu hlavní zřídlo, nádherný to přírodní zjev, vydávající 2000 litrů vody 72° Celsia teplé, s bohatým obsahem léčivých solí a kysličníku uhličitého. Léčivé vlastnosti karlovarského zřídla jsou pravým dobrodiním trpících a úlevu hledajících pacientů.

Vzestupná linie lázeňského života vyžadovala stálého rozšiřování podniku. V roce 1831 byly založeny vřídelní lázně a pět roků později zřídila správa lázní koupele rašelinové. Roku 1867 byl otevřen lázeňský dům s minerálními, uhličitými a rašelinovými lázněmi speciálními, doplněnými parním a teplovzdušným thermoústavem. Příliv hostů vyžádal si dalšího rozšíření a koncem XIX. století získaly lázně monumentální budovu blíže „staré louky", kde zřízen léčeb. ústav, vyhovující i nejnáročnějšímu vkusu a požadavku hosta.

HOTEL BRISTOL

ve vlastních sadech s restaurací a verandou blíže pramenů.	*in eigenem Park mit Veranda - Restauration in der Nähe der Quellen*	*au propre parc avec balcon - restaurant dans le voisinage de sources*	*in the own park with balcony-restaurant next to the springs*
Telefony: 2283, 2284.	*Telefon: 2283, 2284.*	*Téléphone: 2283, 2284*	*Phones: 2283, 2284.*

Moderním léčebným methodám přizpůsobené vodoléčebné ústavy, gymnastické cvičebny, elektrické a světelné lázně tvoří spolu s lázněmi kysličitými a železitými, které jsou staršího data, mohutný celek, jehož výslednicí jest řada obdivovatelů tohoto přírodního zázraku. Roku 1927 bylo dokončeno zařízení pro léčbu plynem; avšak ani vše to, čím dnes Karlovy Vary slouží svým vděčným hostům, v blízké době nestačí přílivu mnoha tisíců návštěvníků, které světová pověst Karlových Varů každým rokem v tento nádherný kout přivábí.

Toto lázeňské místo již dlouhá léta soustřeďuje významné společenské a politické osobnosti, které nalézají zde vytoužený klid a osvěžení v rozsáhlých lesích, dokonalých lázeňských a léčebných zařízeních, což doplněno zkušeným a cílevědomým obyvatelstvem zaručuje úspěch a další přísliby zmohutnění a popularity. Městská správa, vedená zkušenými odborníky, vytvořila láznim příznivé prostředí budováním sadů, komunikací a hospodářsky významných podniků zásobovacích a exportních, z nichž nutno zvláště ceniti zasílatelský podnik minerálních vod a minerálních solí, ústřední mlékárnu, vodárnu, plynárnu atd.

Sportovní život Karlových Varů tvoří golfová a tennisová hřiště, nádherná dostihová dráha, zřízená dle moderních vzorů a pravidel velikým nákladem.

Kulturní život města s bohatým archivem, museem a mohutnou městskou knihovnou, uměleckou a živnostenskou besedou, nedají zapomenouti ani zde, v místě klidu a odpočinku, na potřeby ducha.

Nedaleko města rozložené uhelné a kaolinové doly a továrny na porculán vysoké technické úrovně přispívají k hospodářskému rozvoji Karlových Varů.

NAVŠTIVTE

HOTEL „SLOVANSKÁ BESEDA"

jediný český hotel v místě. - Kantova ulice. Telefon 2923. - Dietní kuchyně. Levné pokoje.

„MORAVSKÝ SKLEP".

Oldřich Vaníček, hotelier.

BESUCHEN SIE

das Hôtel „SLOVANSKÁ BESEDA"

das einzige tschechische Hotel im Orte. - Kantgasse. Tel. 2923. - Diätkost. - Billige Zimmer.

„MÄHRISCHER KELLER".

Oldřich Vaníček, Hotelier

VISITEZ

l'HOTEL „SLOVANSKÁ BESEDA"

l'unique hôtel tchèque dans la ville. - Kantgasse. Tel. 2923. - Cuisine diététique. - Chambres à bon marché.

„CAVE MORAVE".

Oldřich Vaníček, propriétaire.

STOP

AT THE „SLOVANSKÁ BESEDA" - Hôtel

the sole Czech hôtel in town. - Kantgasse. - Phone 2923. Dietary food. Rooms at reasonable rates.

„MORAVIAN WINE CELLAR".

OLDŘICH VANIČEK, proprietor.

CENTRAL - HOTEL LOIB KARLSBAD

Prvotřídní hotel, chvalně známá restaurace, po celý rok v provozu.	Haus I. Ranges. Anerkannt erstklassiges Restaurant. - Ganzjährig geöffnet.	Hôtel de premier ordre, restaurant exclusiv, ouvert pendant toute l'année.	a first class house, an exclusive restaurant, open throughout the year.
Adr. telegramů: Loibhotel. Telef.: 4031.	Telegr.: Loibhotel. Telef.: 4031.	Télégr.: Loibhotel. Téléph.: 4031.	Telegr.: Loibhotel. Phone: 4031.
Majitel:	Besitzer:	Propriétaire:	Proprietor:

E. KÜNZEL.

Spojení se světem udržuje letecká doprava, železnice se stálou stanicí expresních vlaků, automobilové silnice, autobusy, mimo městské dopravní prostředky a lázeňskou službu hostům.

Světové lázně Karlovy Vary mají též význačnou tradici uměleckou, sahající daleko za hranice státu. Památným stavitelským výtvorem jest městská věž, vystavěná v dnešní její podobě r. 1608, která vévodí na temeni zámecké hory širému okolí. Snad ještě starším pamětníkem slávy Karlových Varů jest kostelík sv. Ondřeje, jehož původ jest odhadován rokem 1500. Cestou ze zámecké hory dolů k hřišti upoutá oko nádherná barokova stavba sloupu sv. Trojice, zbudovaného r. 1716 sochařem Osvaldem Wondou z Ludic. V tomto roce řádila v kraji morová epidemie, při níž město zůstalo touto nedotčeno a obyvatelé města vyjádřili svou vděčnost zřízením tohoto památného sloupu. Ze slavné doby barokového umění zdobí Karlovy Vary městský chrám, jedinečná umělecká stavba Kiliána Hynka Dienzenhofera, dokončená roku 1734. Z dalších uměleckých památek jest řada pomníků slavných mužů, z nichž mnozí neodolali kráse Karlových Varů a od jejichž pobytu v tomto kouzelném, pohádkovém údolí Teplé, jak nazval je nadšený Goethe, uplynula drahná doba. Friedrich Schiller, Beethoven, Brahms, Chopin, Körner a mnozí jiní mistři péra a strun hledí na tento milý kout přírody, jenž jednou poznán ve své kráse, nedá zapomenout.

Okolí Karlových Varů přímo vybízí k výletům do zátiší mimo lázeňský ruch. Údolí „Karlovarský ráj", Poštovní dvůr, Freundschaftssal, Geysir-Park, Pirkenhammerský střelecký mlýn, Heilingova kavárna s krásnou vyhlídkou na romantické skalní skupiny nad údolím Ohře, jsou vděčnými partiemi denních vycházek do zeleného chrámu přírody. Blahodárný vliv hlubokého ticha lesních zákoutí na vyčerpané nervy nutí

Dr. BEDŘICH KOHN	Dr. FRITZ KOHN	Dr. FRÉDERIC KOHN	Dr. FREDERIC KOHN
Sanatorium „Villa Fink"	**Sanatorium „Villa Fink"**	**Sanatoire „Villa Fink"**	**Sanatorium „Villa Fink"**

KAVÁRENSKA RESTAURACE **„MALÝ VERSAILLES"**
KARLOVY VARY.
proti ruskému kostelu, ve středu města, u rybníka na pokraji lesa.

CAFFEE RESTAURATION **„KLEIN VERSAILLES"**
KARLSBAD
gegenüber der russ. Kirche, mitten in der Stadt am Teich und Waldesrand

CAFÉ - RESTAURANT **„LITTLE VERSAILLES"**
CARLSBAD.
opposite the Russian Church, in the city-centre, at the pond on the border of the forest.

CAFÉ - RESTAURANT **„PETIT VERSAILLES"**
CARLSBAD.
vis-à-vis de l'église russe, au centre de la ville, près de l'étang et au bord de la forêt

Navštivte karlovarské městské divadlo!

Besuchen Sie das Karlsbader Stadttheater!

Visitez le Théâtre municipal de Carlsbad!

Visit the Town Theatre of Carlsbad!

SANSSOUCI

HOTEL - RESTAURACE A KAVÁRNA
Koncerty a tanec každodenně.

HOTEL - RESTAURANT UND CAFÉ
Täglich Konzert und Tanz.

HOTEL - RESTAURANT ET CAFÉ
Danse et concerts tous les jours.

HOTEL - RESTAURANT AND CAFÉ
Concerts and dancings daily.

pokračovati v cestě pod klenbou lesních velikánů až ke kavárně na Jelením skoku a dále k Jägerhausu, Sv. Leonardu a Abergu, na roztomilý Kysibl, starodávný hrad Loket, kde orientační šipka upozorní na blízkost sesterských lázní Mariánských, Františkových a státních radiových lázní v Jáchymově.

Oko nasycené krásou krajiny hledá i zdroje nasycení tělesného. Proslulá karlovarská snídaně, karlovarské oplatky, výtečná tu- i cizozemská kuchyně, hořká Becherovka a ostatní speciality lázeňské dovrší požitky uprostřed přírodní nádhery. I daleko za hranicemi našeho státu vzpomínají návštěvníci Karlových Varů při kávě podávané v karlovarském porculánu na tento zelený ráj.

Léčebný účinek lázní doplňuje z rozhlasu známý karlovarský lázeňský orchestr, (nedávno slavil 100leté jubileum svého trvání), jenž svým uměleckým pojetím hudebního poslání založil slávu Karlových Varů po této stránce a zařadil je na přední místo svými symfonickými koncerty v Posthofu. Filharmonická matinée v zimní době jsou uměleckou událostí a svým provedením nezadají vynikajícím hudebním tělesům světovým.

Déšť a nepohoda umožní návštěvu městského divadla, biografů, tanečních a zábavních podniků, kde možno shlédnouti prvotřídní programy a umění světových umělců.

Těžká hospodářská doba nalézá Karlovy Vary celkem mimo svůj rámec, ač i tu, kde lidské zdraví nalézá své upevnění v klidu a zapomnění, narazí vzbouřená vlna hospodářské nepohody. Avšak zázračné účinky pramenů a skvělá léčebná zařízení získaly Karlovým Varům takového věhlasu, že desetitisíce hostí ze všech konců světa rádi přicházejí a se vracejí v místa, kam bouře života nedoléhá — do posvátného ticha lesních velikánů — pro novou sílu k dalšímu boji se životem.

J. Gellner.

Das moderne Karlsbad.

Von Prof. Dr. Viktor Karell.

Im Laufe der Geschichte hat das Weltbad Karlsbad, dieser „Brillant in smaragdner Fassung", wie der berühmte Alexander von Humboldt die Stadt einst nannte, doch so manchen Wandel erfahren. Was würden all die erlauchten Herren der früheren Jahrhunderte dazu sagen, wenn sie heute am grünen Rasen in Meierhöfen die Halb- und Vollblütler dahinsausen sähen? Heute bringen Expresszüge und Flugzeuge die Grossen der Welt nach dem alten Kaiser Karlsbade und sie werden auf den Bahnhöfen empfangen. Aber im Grunde ist alles gleich geblieben, vor allem die Hauptsache, die Quellen.

Karlsbads grösstes Wunder von allen seinen 16 Quellen ist der Sprudel. Er ist das Herz der Stadt, ihr wirtschaftlicher Hauptnerv. Bewundernd stehen auch die Menschen der modernen Zeit vor der herrlichen Naturerscheinung, die uns wie ein lebendiger Zeuge der Zeiten dünkt, in denen es bei uns warm war wie am Aequator, wo Riesenbäume wuchsen, die später versanken und die wir jetzt als Kohle aus der Erde graben. Damals lebte noch kein Mensch auf der

Naproti kolonádě „MÜHLBRUNN" na nároží | Gegenüber der Mühlbrunnkolonnade das • ECKHOTEL • | Vis à vis de la colonnade „MÜHLBRUNN" au coin | Opposite the „MÜHLBRUNN" Colonnade, on the corner

Tel. 4353 **GOLDENER LÖWE** Telegr.: GOLDLÖWE Karlsbad

Besitzer LEOPOLD HANIKA

Výborná jídla, nejlepší bydlení | Vorzügliche Speisen, bestes Wohnen | Excellents menus, les meilleurs logements | exquisite dishes, best lodgings

Erde. Und heute liefert die Mofette des tertiaren Vulkans in der Minute 2000 Liter Wasser, das eine Temperatur von 72 Grad Celsius besitzt. Der Sprudel liefert aber jährlich noch mehr als 100.000 kg Sprudelsalz und ausserdem entströmen ihm stündlich mehr als 250 kg Kohlensäuregas. Vor der Grösse dieses Naturwunders muss man wohl vom Herzen wunschen: Möchte es das Schicksal noch Jahrtausende hüten zum Heile der leidenden Menschheit.

Um die Heilwässer recht ausnützen zu können, musste Karlsbad, dem steigenden Badebetriebe entsprechend, 6 grosse Badeanstalten errichten. 1831 entstand das Sprudelbadehaus, fünf Jahre später führte Karlsbad auch Moorbäder ein. 1867 wurde das grosse Kurhaus mit Mineral-Moor-Kohlensäure- und Dampfbäder in Betrieb genommen, während bereits 1855 das Militarbadehaus errichtet worden war. Dann entstand das Bad IV. Die zunehmende Beliebtheit, namentlich der Moorbäder, veranlassten die Stadt gegen Ende des 19. Jahrhunderts noch in unmittelbarer Nähe der Alten Wiese das Bad I. zu errichten, ein Bad, dessen Einrichtung selbst dem verwöhntesten Geschmacke Rechnug trägt. trägt. Hier wurden die Heileinrichtungen durch schwedische Heilgymnastik, durch eine Kaltwasserheilanstalt, durch elektrische und Lichtbäder ergänzt. Aus der älteren Zeit stammen noch die Sauerbrunn- und die Eisenbäder. Dazu erhielt Karlsbad im 20. Jahrhundert noch das prächtige Bad V. und das Gasbad, das erst 1927 vollendet wurde.

Die Karlsbader Quellen erweisen sich als grosse Wunderwerke der Natur. Aber die Quellen sind es selbstverständlich nicht allein, die alljährlich viele tausende Kurgäste nach Karlsbad reisen lassen. Alle Faktoren, die Quellen,

GRAND HOTEL TEL. 2899

BRATŘI HANIKOVÉ

RESTAURACE SVĚTOVÉHO JMÉNA, HOTEL VZNEŠENÉ RODINY

Pensijní uspořádání. Adresa telegramu: HANIKAHOTEL.

GRAND-HOTEL TEL 2899

BRÜDER HANIKA

DAS RESTAURANT v. WELTRUF. DAS HOTEL der VORNEHMEN FAMILIE

Pensions - Arrangements. Telegr.: HANIKAHOTEL

Grand Hôtel TÉL. 2899

HANIKA FRÈRES

Restaurant de Réputation Mondiale. Hôtel de la Famille Noble.

PENSION Télégrammes: Hanikahôtel.

GRAND HOTEL PHONE: 2899

HANIKA BROTH.

RESTAURANT of WORLD REPUTATION HOTEL of the NOBLE FAMILY

PENSION Cables: HANIKAHOTEL

die Bader, die hygienischen Einrichtungen, die einzig dastehenden Wälder u. die Bevölkerung in ihrem Fleisse und ihrer Erfahrung wirken zusammen, haben Karlsbad seinen Weltruf geschaffen und trachten, in ihrem Zusammenwirken diesen Weltruf auch zu erhalten.

Karlsbad bietet sich heute auch seinen Gästen als eine äusserst modern eingerichtete Stadt dar, bei der alle städtischen Werke und

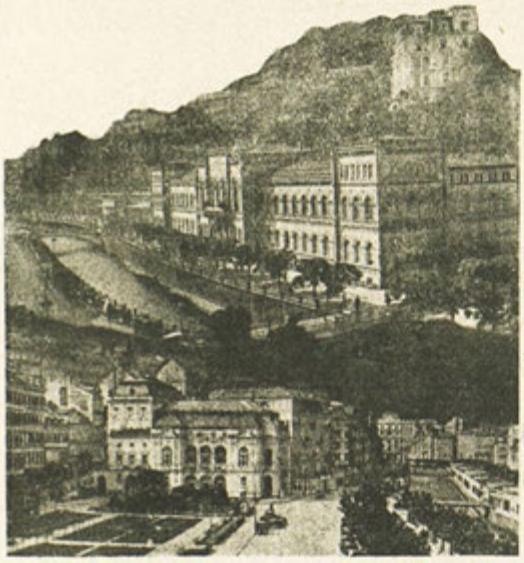

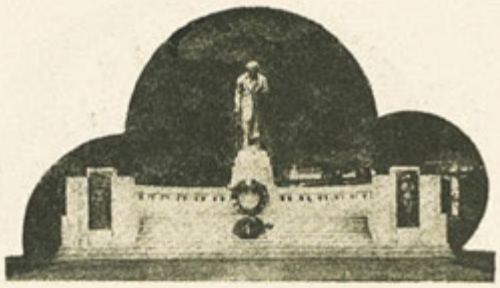

Anlagen mit den Badeeinrichtungen gleichen Schritt halten. Karlsbads Wasserwerk und Gaswerk, das Sprudelsalzwerk und die Mineralwasser-Versendung, das Fernheizwerk und die Zentralmolkerei gehören zu den besten Anlagen ihrer Art. Die Rennbahn und ein grosser neuer Golfplatz, einer der schönsten Europas, nebst zahlreichen Sport- und Tennisplätzen sorgen für die Erholung und körperliche Kräftigung der Badegäste. 1931 erhielt Karlsbad seinen grossen Flugplatz. Die Stadt verfügt auch über ein reichhaltiges Archiv und Museum, über eine grosse Stadtbibliothek und eine weite Kunst- und Gewerbehalle. Durch die Nähe der Kohlen- und Kaolinlager und der hochstehenden Porzellan- und Glasindustrie ist Karlsbad auch zu einer der grössten Wirtschafts- und Handelsmetropolen Westböhmens emporgeblüht.

Das Weltbad Karlsbad zählt aber auch zu den schönsten Stadten der Welt, denn nicht bloss als Heilstätte ist es bekannt geworden, auch als Kunststadt hat es einen Ruf erlangt, der weit über die engere Heimat hinausragt. Zu den ältesten Baudenkmälern ist sicher der Stadtturm zu rechnen, der in seiner heutigen Gestalt 1608 erbaut wurde und stolz von den Höhen des Schlossberges auf den Markt und die Quellen mit all ihrem bunten Leben und Treiben herniederschaut. Noch älter scheint das schmucke Andreaskirchlein zu sein, dessen Erbauung sogar auf das Jahr 1500 fallen soll. Geht man vom Schlossberg hinunter auf den Markt, so entzückt jeden Kunstkenner die barocke Dreifaltigkeitssäule, die im Jahre 1716 von der dankbaren Bevölkerung zum Andenken an die Verschonung aus Pestgefahr durch den Bildhauer Oswald Wenda aus Luditz errichtet wurde. Das gewaltigste Denkmal schöpferischer Barock-Kunst ist aber die Stadtkirche Karlsbads, von dem berühmten Barockbaumeister Kilian Ignaz Dienzenhofer in den Jahren 1732–1734 erbaut. Zu den zahlreichen Kunstbauten kommen noch ausgezeichnete Zweckbauten, die in reicher Fülle von Jahr zu Jahr sich in den Zauberrahmen Karlsbads einfügen. Viele grosse Männer wie Goethe, Schiller, Körner, Beethoven, Brahms, Chopin u. a. haben in Denkmälern oder Erinnerungstafeln eine bleibende Stätte ihres Andenkens im stillen Tepltale gefunden. Rechnet man noch den unendlichen Formenreichtum einer wundervollen Landschaft dazu, die durch prachtvolle Parkanlagen, Ruheplätze, Aussichtswarten und viele kilometerlange idyllische Waldwege den fühlenden Menschen erschlossen wurde, dann begreift man, dass dieses „Märchen im Tepltale" wie es Goethe genannt hat, nicht so leicht ein Menschenherz loslässt, das seine Wunder geschaut und seinen Zauber in tiefster Seele verspürt hat.

Auch die Umgebung Karlsbads bildet einen wundervollen Rahmen um das Weltbad. Da liegen im Teplta1, „im Karlsbader Paradies", in wenigen Minuten vom Kurzentrum aus erreichbar, die beliebten Frühstücksplatze Posthof, Freundschaftssal und Geysirpark, im benachbarten Pirkenhammer die weitbekannte Schüzzenmuhle, im Egertal dagegen, gegenüber der sagenhaften romantischen Felsengruppe, das Café Hans Heiling. In der grünen Pracht unserer Wälder wieder laden Café Hirschensprung, Jägerhaus, Freundschaftshöhe, St. Leonard und Aberg zu geruhsamer Rast. Dazu kommt noch, dass das liebliche Giesshübl-Sauerbrunn, das feste Elbogen, die alte Staufenstadt Eger und die schwesterlichen Kurstädte Marienbad, Franzensbad u. St. Joachimsthal von Karlsbad aus leicht erreichbar sind.

Restaurace a kavárna SCHWEIZERHOF
oblíbený lázeňský pobyt a výborné snídaně.
Majitel: Pavel Tschammerhöll.
KARLOVY VARY ČSR.

Restaurant und Café SCHWEIZERHOF
der bevorzugte Kuraufenthalt ort und Frühstückstätte.
Inhaber: Paul Tschammerhöll.
KARLSBAD ČSR.

Restaurant et Café SCHWEIZERHOF
le séjour le plus exclusif, excellents déjeuners.
Propriétaire: Paul Tschammerhöll.
CARLSBAD ČSR.

Restaurant and Café SCHWEIZERHOF
the popular stop and breakfast-place.
Proprietor: Paul Tschammerhöll.
CARLSBAD ČSR.

HOTEL „GOLDENER SCHILD"

vedle městského divadla, prvotřídní restaurace, 50 pokojů, tekoucí teplá i studená voda, celoroční provoz.

Adresa telegr. Schildhotel Karlovy Vary.

neben dem Stadttheater. Erstklassiges Restaurant. 50 Zimmer mit fliess. Kalt- und Warmwasser, ganzjähr. geöffnet.
Telegr. Adr.: Schildhotel Karlsbad.

près du Théâtre Municipal, Restaurant exclusif 50 chambres, eau courante chaude et froide. Ouvert pendant toute l'année.
Télégr.: Schildhotel, Carlsbad.

next to the Municipal Theatre, first class restaurant, 50 rooms, with running warm and cold water, open throughout the year.
Telegr.: Schildhotel Carlsbad.

Neben den fast unerschöpflichen landschaftlichen Schönheiten Karlsbads sind auch seine leiblichen Genüsse nicht zu verachten. Schon das Karlsbader Frühstück, mit Andacht und Liebe serviert, in feinem Karlsbader Porzellan, hat Weltruf. Dazu kommen die berühmten Karlsbader Oblaten, der Karlsbader Becherbitter, u. a. Aber auch für Einkäufe bietet Karlsbad das Beste und Schönste und kann sich darin mit jeder Weltstadt messen. Was sich nur auf der Alten Wiese an Prunk und Pracht an Kleidern, Pelzen, Juwelen, Wäsche, Glas und Porzellan dem Auge bietet, ist unübertrefflich. Auch mit leichter Unterhaltung ist Karlsbad überreich ausgestattet. Manchen verregneten Nachmittag kann man in einem der drei gediegenen Karlsbader Kinos, im Varieté oder beim Tanztee angenehm verbringen.

Musik aber ist neben den Quellen und den schönen Wäldern eines der Karlsbader Hauptheilmittel. Durch sein Kurorchester, das bereits seinen 100jährigen Bestand feierte, ist der Ruf Karlsbads als erste deutsche Musikstadt unseres Staates fest begründet. Besonders die Symphonie-Konzerte im Posthof und die philharmonischen Konzerte im Winter sind musikalische Ereignisse ersten Ranges. Neben dem Kurorchester aber hat Karlsbad noch mindestens 5 erstklassige Musikkapellen. Auch das Karlsbader Theater hat eine würdige Überlieferung und die mannigfachsten Sterne am Himmel der Kunst haben sich hier schon ihre ersten verdienten Lorbeerkränze geholt.

Heute steht Karlsbad trotz der Schwere der jetzigen wirtschaftlichen Verhältnisse, als Weltbad ersten Ranges unerreicht da. Die wunderbare Heilwirkung der Quellen, die grossartigen Heileinrichtungen haben Karlsbads Ruf über das weite Erdenrund getragen und alljährlich kommen viele Tausende, die das Leben mit seinem Kampf und seiner Unrast an ihrer Gesundheit geschädigt, ins schöne Tepltal, sich neue Kraft zu holen für künftiges Schaffen.

Carlsbad moderne.

Par Victor Karell, professeur et docteur.

Les eaux mondiales de Carlsbad, ce „brillant dans un cadre d'émeraude", comme le célèbre Alexandre von Humboldt a appelé une fois cette ville, a éprouvé, pendant l'histoire, beaucoup de changements. Que diraient tous les hommes illustres des siècles passés s'ils voyaient aujourd'hui galoper sur le gazon vert de Meierhöfen les pur sang? Les trains express et les avions amènent de nos jours de grands personnages aux eaux anciennes de Carlsbad et ils sont accueillis dans les gares. Mais, enfin, rien est changé, ni la chose principale, les sources.

La plus grande merveille de toutes les 16 sources de Carlsbod est le Sprudel. Il est le coeur de la ville, son nerf principal économique. Même les hommes de l'époque moderne admirent ce beau phénomène naturel qui nous fait penser, comme un vif témoin, aux temps où il faisait chaud chez nous comme à l'équateur, où il y avait des arbres énormes qui submergeaient plus tard et que nous exhumons aujourd'hui comme charbon. A cette époque-là, il n'y avait pas encore d'hommes. Mais aujourd'hui, la mofette du volcan tertiaire donne 2000 litres d'eau par minute et qui a une température de 72° C. La source produit en outre plus de 100.000 kgs. de sel par an et plus de 250 kgs. d'acide carbonique par heure. On souhaite de tout coeur devant la grandeur de ce phénomène naturel que le destin le garde encore pendant des milliers d'années en faveur des hommes souffrants.

Pour bien exploiter les eaux, Carlsbad a dû ériger, conformément à la visite toujours croissante, six grands établissements de bains. En 1831, a été fondé l'établissement Sprudel, et Carlsbad introduit, 5 ans après, aussi les bains tourbeux. En 1867, a été commencé l'exploitation du grand Kurhaus avec ses bains minéraux, tourbeux, d'acide carbonique et de vapeur, l'établissement de bains militaire a été toutefois fondé déjà en 1855. Après ça naquit l'établissement No. 4. A la fin du 19e siècle, la ville a été forcé, par suite de la faveur toujours croissante, surtout des bains tourbeux, d'ériger encore l'établissement No. 1 dans le voisinage immédiat d'Alte Wiese, un établissement dont l'équipement convient même au goût le plus prétentieux. L'équipement médical y a été complété par la gymnastique suédoise, l'établissement de bains à eau froide, les bains électriques et ceux de lumière. Les eaux acidules et les bains ferrugineux proviennent encore de l'époque écoulée. Au vingtième siècle a été érigé encore l'établissement No. 5 et les bains gazeux (ces derniers n'ont été accomplis qu'en 1927).

Les sources de Carlsbad présentent une grande oeuvre miraculeuse de la nature. Mais ce ne sont pas seulement les sources qui attirent des milliers d'hôtes par an pour visiter Carlsbad. Tous les facteurs, les sources, les bains, les installations hygiéniques, les forêts merveilleuses et la population dans son zèle et son expérience influencent en commun, ont créé la réputation mondiale de Carlsbad et s'efforcent de la maintenir.

Carlsbad est pour ses hôtes également une ville avec un équipement très moderne où toutes les oeuvres et installations communales font le même progrès que les établissements de

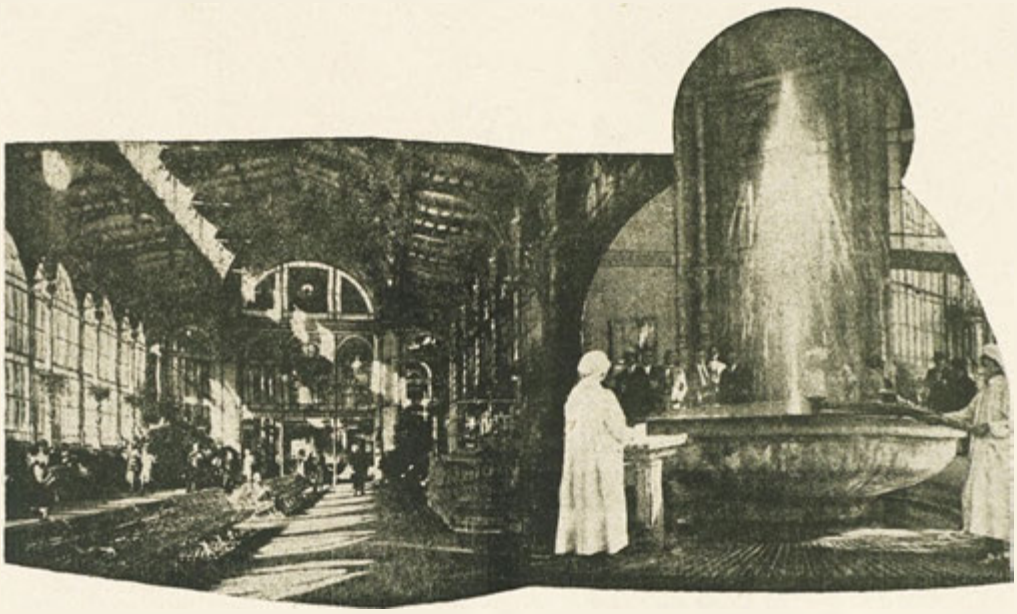

bains. Le tour d'eau et la compagnie de gaz, la saunerie de Sprudel et la distribution de l'eau minérale, le chauffage à distance et la laiterie centrale de Carlsbad représentent les meilleures entreprises de ce genre. Le champ de course et le nouveau grand terrain de golf, un des plus beaux terrains en Europe, avec de nombreuses places de sport et de tennis, procurent aux hôtes une récréation et un raffraîchissement du corps. En 1931, on a fait à Carlsbad un grand aérodrome. La ville possède aussi des grandes archives et un musée, une grande bibliothèque municipale et une vaste salle d'arts et métiers. Grâce à la proximité des gîtes de charbon et de kaolin et de l'industrie importante de porcelaine et de verre, Carlsbad est aussi devenu une des plus grandes villes économiques et commerciales de la Bohême occidentale.

Les eaux mondiales de Carlsbad sont aussi une des plus jolies villes du monde, car n'est pas devenu célèbre seulement grâce à ses eaux, mais aussi comme ville d'art. Le plus ancien monument de bains est la Tour Municipale qui a été érigée, dans sa forme actuelle, en 1608, et regarde fièrement, des hauteurs du Mont de Château, la place et les sources avec leur vie variée. L'Eglise de St.-André semble encore plus ancienne et provient de l'an 1500. En descendant le Mont de Château, tout connaisseur de l'art est ravi par la Colonne baroque de la Trinité qui a été construite, en 1716, par le sculpteur Oswald Wenda de Luditz ou bien par le public reconnaissant en mémoire de la préservation de la peste. Le monument le plus important de l'art baroque est l'Eglise Municipale de Carlsbad érigée, en 1732 à 1734, par le célèbre architecte baroque Kilian Ignace Dienzenhofer. Outre les nombreuses constructions d'art il y a encore les édifices d'utilité de premier ordre qui naissent, d'un an à l'autre, dans une quantité considérable dans le cadre merveilleux de Carlsbad. Beaucoup d'hommes célèbres tels que Goethe, Schiller, Körner, Beethoven, Brahms, Chopin et autres, ont trouvé dans la calme vallée de Tepl une place durable de leur mémoire en forme des monuments ou plaques. Si l'on y ajoute encore la richesse infinie des formes du paysage magnifique dont les beaux parcs, places de repos, vues panoramatiques et chemins forestiers idylliques de longueur de quelques kilomètres, sont ouverts à l'homme sensitif, on comprend que ce „conte dans la vallée de Tepl"; comme Goethe l'a appelé, influence beaucoup le coeur d'un homme qui a observé ses merveilles et ressenti son charme dans son âme.

Hotel Regina-Palace

v lázeňském centru vedle městského divadla.

Nejmodernější pohodlí.

Adresa telegramů: REGINAPALACE.

Regina-Palace-Hotel

im Kurzentrum neben dem Stadttheater gelegen.

Modernster Komfort.

Telegramme: REGINAPALACE

Hôtel Regina-Palace

au centre de la ville, près du Théâtre Municipal.

Le confort le plus moderne.

Télégrammes: REGINAPALACE.

Regina-Palace-Hôtel

in the centre, next to the Town-Theatre.

The highest modern comfort.

Wire: REGINAPALACE.

Das natürliche Karlsbader Sprudelsalz.

Von Ing. Rolf Zörkendörfer.

(Städtisches Sprudelsalzwerk Karlsbad).

Überwältigend ist der Eindruck, wenn man in Karlsbad vor dem Sprudel steht und die grossen Wassermassen betrachtet, die so heiss im dicken Strahl ununterbrochen in die Höhe „gesprudelt" werden. Weit überwältigender aber und mächtiger sind die Zahlen, die uns die Leistungsfähigkeit dieses Weltwunders vor Augen führen sollen.

Der Sprudel liefert zirka 2000 Liter Wasser in der Minute, mit einem Salzgehalt von 5 Gramm im Liter und der ansehnlichen Temperatur von 72° C. Berechnet man hieraus die täglichen Salzmengen, die aus dem Erdinnern auf diese Weise herausgeschafft werden, so ergibt sich, dass jahraus, jahrein, täglich zirka 17.000 kg Salz dem unendlich scheinenden Vorratsraum der Mutter Erde entnommen werden. Ein Eisenbahnzug mit 9 Waggons böhmischer Braunkohle wäre weiters täglich nötig, um jene unermesslichen Wassermengen auf diese Temperatur von 72° C zu erhitzen, wenn die Quelle die Temperatur eines gewöhnlichen Trinkwassers hätte. Schon diese Zahlen geben wohl an, welches Naturwunder, welcher Schatz hier zu Tage tritt.

Es ist aus diesen Gründen begreiflich, dass man schon vor langer Zeit daran gegangen ist, diesen Reichtum zu verwerten. Nicht nur zu Trinkkuren wird daher das Wasser benützt und zur Versorgung von fünf grossen Badeanstalten, man gewinnt auch das in der ganzen Welt bekannte Karlsbader Salz aus dem Sprudel, dessen Erzeugung kurz mitgeteilt sei. Da der Sprudel aber neben dem Wasser noch eine grosse Menge Gas, fast reine Kohlensäure, abgibt, wird auch dieses Gas aufgefangen, in einer eigenen Verflüssigungsanlage in Stahlzylinder abgefüllt und weiter verwertet.

Zur Gewinnung des natürlichen Karlsbader Sprudelsalzes wird nun das Sprudelwasser in einer 1600 m langen Leitung in das Sprudelsalzwerk geleitet. Nach Passieren einer Messapparatur gelangt es in die Entsinterungsapparate, um hier durch ständiges Sieden vom Sinter (Sprudelstein) befreit zu werden.

Hierauf wird das Wasser eingedampft. Die Konzentration des Sprudelwassers geschieht ähnlich wie bei den Zuckerfabriken in einem Quintuple-Verdampfsystem: durch ununterbrochene Verdampfung in fünf aneinander geschalteten Verdampfkörpern wird das Sprudelwasser bei teilweisem Vakuum bis zu einer bestimmten Konzentration (zirka 24° Bé) eingedampft.

Die so gewonnene, genügend salzreich gewordene Sole bildet nun das Ausgangsprodukt zur Gewinnung des pulverförmigen und des kristallisierten Karlsbader Sprudelsalzes. Zur Herstellung des pulverförmigen Karlsbader Sprudelsalzes wird die hochkonzentrierte Sole der Gosse eines Trockenverdampfapparates zugeführt, wobei man durch langsame Rotation eines Zylinders, der von der Sole ständig benetzt wird, einen Salzrückstand gewinnt, den ein angepresstes Messer abschabt. Da die im Wasser vorhandenen Salze auf diese Weise als Monokarbonate gewonnen werden, im Sprudel aber als Bikarbonate (doppelt-kohlensaure Salze) vorhanden sind, muss dieses so gewonnene Salz noch mit natürlicher, radioaktiver Quellenkohlensäure gesättigt werden. Das karbonisierte Salz wird danach auf Porzellantassen und auf Leinentüchern gut getrocknet und schliesslich auf einem Porzellanwalzenstuhl fein gemahlen.

Die Gewinnung des seit viel früheren Jahren schon bekannten natürlichen kristallisierten Sprudelsalzes geschieht durch Kristallisation in eigenen grossen und luftigen Räumen in Aluminiumschalen. Die fertigen Kristalle werden zur Erzielung einer gleichmässigen und reinen Handelsware dann noch raffiniert, einer Umkristallisation unterworfen. Die erhaltenen Kristalldrusen werden zwischen gerifften Porzellanwalzen auf Erbsengrösse gekörnt und schliesslich etwas getrocknet .

Eine eigene Flaschenwäsche bietet die Gewähr, dass die zum Verpacken verwendeten Flaschen auf das sorgfältigste gereinigt werden. Anschliessend hieran wird im Packsaal das Salz genau gewogen, durch Fülltrichter in die Flaschen eingefüllt, worauf dieselben verkorkt, etikettiert und emballiert werden, um in alle Länder Europas und auch nach den überseeischen Staaten versendet zu werden. Die Analyse der Salze zeigt, dass das pulverförmige Karlsbader Salz sämtliche wasserlöslichen Bestandteile des Sprudelwassers in denselben quantitativen Verhältnissen enthält, in denen dieselben im Sprudelwasser gelöst sind, während im kristallisierten Salz nur die therapeutisch wichtigsten Bestandteile des Sprudelwassers vorhanden sind.

Das natürliche Karlsbader Sprudelsalz wird in alle Staaten der Welt versendet und geniesst als vorzügliches Heilmittel Weltgeltung.

Der Jahresabsatz an Sprudelsalz hängt von den wirtschaftlichen Verhältnissen in den einzelnen Staaten ab und betrug in Jahren wirtschaftlicher Ruhe zirka 90.000 kg.

KARLSBADER MINERALWASSER-VERSENDUNG
LOBEL SCHOTTLÄNDER GES. M. B. H.

In the spring of 1867 — nearly 70 years ago — Mrs. Barbara Bayer began to produce the wafers of Carlsbad.

All beginning is difficult. It was not, however, necessary to have a quantity of instruments and different things for the installation, but the purchase of the pincers and their engraving cost very much, according to the opinion of that period. The almonds and the vanilla were crushed in a simple mortar, the OO flour and other necessary ingredients were at the same time mixed by means of a simple tin spoon in order to obtain a smooth paste and it was placed into the pincers warmed on the home stove and thereafter baked.

After the stuffing has been placed, they baked still once and this gave the wafers a pretty yellow or brown colour. Thus were born the Bayer wafers of Carlsbad and they are much welcome with the guests of Carlsbad to whom they have been offered by the girls in the Cafés.

70 years passed. The Bayer wafers which were welcome with the guests very much, became a world article and a beloved food of all nations of the five parts of the world. Mrs. Barbara Bayer's successors have changed nothing in the recipe, the production of wafers made originally at home became, however, thank to the technical improvement, a famous industry of Carlsbad that gives bread and gain to many hudreds of persons.

A quantity of honour diplomas, of gold and silver medals, are only an extern sign that the Bayer wafers of Carlsbad are always welcome with both old and young, rich and poor, being a very much required pastry.

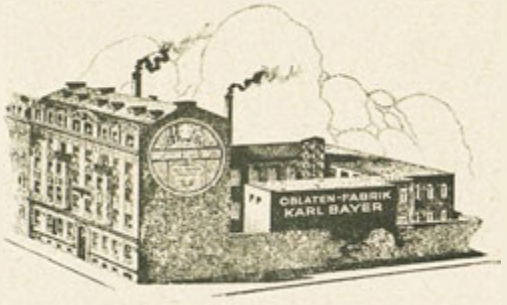

Modern Karlsbad.

By profesor Dr. Victor Karell.

The bath-metropolis Carlsbad, this „diamond in an emerald-setting", as the celebrated Alexander von Humboldt once has called it, has nevertheless gone through many a change in the course of history. What would all the illustrious gentlemen of the ancient centuries say, seeing nowadays rushing along the half- and thoroughbreds on the Mayerhöfen turf? Express trains and aeroplans are actually carrying world's mighty personalities over to the old Kaiser-Carlsbad and there are receptions at the stations when they come to Carlsbad. The emperor Joseph the IInd has walked, when visiting here once and the good citiziens have been waiting in vain! But after all, everything is still the same, mainly the springs.

Carlsbad's greatest wonder among all the 16 springs is the „SPRUDEL". This is its heart, the principal economic nerv. Full of admiration is even man of these modern times, standing at the gorgeous phenomenon, which seems to us to be a living witness of a time where it has been as warm here as on the equator, where gigantic trees have been growing, which later sank down and which we are digging now as coal from the earth. At these times no man was living yet on earth. And now we are getting 2000 liters of water in the minute from the extinguished volcano, the water being of a temperature of 72 degrees Celsius. But the SPRUDEL is producing more than 100.000 kg of spring-salt (Sprudelsalt) in a year, besides more than 250 kg of carbonic acid-gas are coming

forth from the Sprudel every hour. At the greatness of this phenomenon one indeed has the hearty desire that destiny may guard this treasure for thousands of years yet for the benefit of the suffering humanity.

In order to be able of making efficient use of the healing water, according to the increassing bathing industry, the city of Carlsbad had to erect by and by six great bathing-establishments. 1831 the Sprudelbath-house has been built, five years afterwards Carlsbad has installed also the mud-bath. 1867 the plant of the great Spahouse with the mineral mud-, carbonic acid- and steambaths has been opened, the Military bath-house having been established in 1855. The next has been the Bath-house IV. In consequence of the growing popularity, especially of the mud-bath, the city of Carlsbad has found it necessary to build the Bath I next to the Alte Wiese at the end of the 19th century. The equipment of the same is of a very high class, corresponding with the most pretending expectations. The ecquipment has been completed by establishing Swedish gymnastics, by adding a cold water medical establishment, by erecting the electric and light-bath. The Sauerbrunn- and the Iron-baths are of former times. Additionally the city of Carlsbad has built in the 20th century besides the splendid Bath V and the Gasbath, the later finished in 1927.

The Carlsbad springs prove to be nature's great phenomena. But not only the springs, also the baths, the hygienic contrivances, the unique forests and, last not least, the population with their experience have gained Carlsbad's universal reputation.

Carlsbad as it is to-day, is representing also a most modern town, all the municipal enterprises and works being as up-to-date as the bathing arrangements. Carlsbad's waterworks, the gas-works, the springsalt-works and the export of the mineral water, the most modern steamheat-plant and the Central Dairy belong to the best establishments of this kind. There are the race-course, a new gulf-ground, one of the most beautiful gulf-places in Europe, many sporting grounds and tennis-courts for the recreation and strengthening of Carlsbad's guests.

1931 Carlsbad got its own wide aerodrome. There is also a large Municipal Library, a wide Hall of Arts and Industry. By the neighbourhood of the Coal- and Caolin-mines and the high class of China and Glas-industries has Carlsbad also grown into one of the greatest economical and commercial centers of West-Czechoslovakia.

Carlsbad is besides one of the most beautiful places in the universe, for it became popular not only as a watering place, but il also gained

GRAND

HOTEL

PUPP

HORSKÁ KAVÁRNA a RESTAURACE
„JELENÍ SKOK" (Hirschensprung)
na historické skále.
Velkolepá vyhlídka, čistý vzduch, prostý prachu a autoplynů. Stanice lanovky.

HÖHEN-CAFÉ und RESTAURANT
„HIRSCHENSPRUNG"
mit historischem Felsen.
Herrliche Fernsicht, autogas - und staubfreie Luft. - An der Drahtseilbahn gelegen.

CAFÉ et RESTAURANT
„HIRSCHENSPRUNG"
situé sur la colline, sur la rocher historique.
Vue superbe, pure atmosphère sans poussière et sans gaz d'auto
Station de chemin de fer à cable.

CAFE and RESTAURANT
„HIRSCHENSPRUNG"
situated on the hill on the historical rock.
Splendid view, fresh air free of dust and auto-gas.
Situated on the wire-tramway.

Karlsbader Sparkasse

GEGRÜNDET 1863

Hauptanstalt: Karlsbad, Dr. David Becher-Platz. Telefon 2581.

Nebenstellen: Karlsbad, Hans Heiling-Strasse, Telefon 2576, Drahowitz Telefon 4319.

Ältestes einheimisches Geldinstitut. Verwaltungsvermögen cca 300 Millionen čsl. Kronen. Sicherste Kapitalsanlage. Scheckverkehr (Heimsparbuchsen, Stahlschrankfächer) Nachttresoranlage. - Verwahrung und Verwaltung von Wertpapieren.

Girokonto bei der Čsl. Nationalbank, Postscheck-Konto Prag No. 69.222. Einlösestelle für deutsche Reise-Kreditbriefe.

GELDWECHSEL. - KASSESTUNDEN:

Hauptanstalt von 8 bis 1 Uhr, Nebenstellen von 8 bis ½ 1 Uhr u. von 2-3 Uhr nachmittags. Samstag nachm. u. an Sonn- u. Feiertagen geschlossen.

its great reputation as a far known home of fine arts. One of the most ancient architectural monuments is without doubt the Municipal Tower which seems to be looking down with pride on the market and the springs with their lively, agitated traffic. The tower in its actual form has been erected in 1608. Still more antique is apparently the little church of St. Andrew, which is said to have been built in 1500. When coming down the hill „Schlossberg" on the market-place, the connoisseur is enjoying the charming sight of the Rococo Trinity-Column, the work of the sculptor Oswald Wonda in 1716. The erection is the return from the thankful population in memory of the deliverance from the danger of pestilence. But the most powerful monument of the creative Rococo arts is Carlsbad's Municipal Church, the work of the celebrated builder of Rococo Art Kilian Ign. Dienzenhofer in 1732 1734. Beside the numerous artistic buildings there are excellent useful edifices which are in abundance rising from year to year and embellishing the magical beauty of Carlsbad. A great number of the foremost celebrated men has repeatedly visited Carlsbad, and we can see some remarkable dedicatory inscriptions, as Goethe, Schiller, Körner, Beethoven, Brahms, Chopin etc. whose names have left an everlasting memory in the quiet Tepl Valley. Considering besides the immense abundance of marvellous landscapes which have been opened to feeling men by the splendid parks, resting-places, look-out towers and many idyllic woodpaths, long-winded promenades, then we are able to understand fully, that everybody who has once seen the wonders of this „Dream of the Tepl Valley", as Goethe has called it, feels deeply in his mind their magic power, and parting becomes very hard.

The neighbourhood of Carlsbad forms a worthy frame around the world's bath-metropolis. There are, lovely situated in the Tepl Valley, in Carlsbad's Paradise, the popular Posthof, Freundschaftssaal, Geysirpark, the most appropriate places to stop and have breakfast, which can be reached in a few minutes. In the next neighbourhood we get to Pirkenhammer with the popular Schützenmühle, in the Eger Valley opposite the romantic, legendary rocks to the Cafe „Hans Heiling". In the splendour of our fine green woods the Cafés Hirschensprung, Jägerhaus, Freundschaftshöhe, St. Leonard and Aberg are inviting for a pleasing rest! The lovely Giesshübl-Sauerbrunn, the fortress Elbogen, the ancient Staufen-place Eger and the sisterly watering-places Marienbad, Franzensbad, Jáchy-

Hotel POST

proti městským sadům.
145 pokojů s veškerým pohodlím.
Prvotřídní restaurace s terasou a zahradou.
GARÁŽ. PO CELÝ ROK.

Hotel POST

gegenüber dem Stadtpark.
145 Zimmer mit jedem Komfort.
Erstklassiges Restaurant mit Terrasse u. Garten.
GARAGE IM HOTEL. — GANZJÄHRIG.

Hôtel POST

vis-à-vis du Parc Municipal.
145 chambres avec tout le confort.
Restaurant de premier ordre avec une terrasse et un jardin.
GARAGE.
OUVERT PENDANT TOUTE L'ANNÉE.

Hôtel POST

opposite the Municipal Park.
145 rooms with the highest comfort.
First class restaurant with terrasse and garden.
GARAGE. OPEN ALL YEAR.

320 pokojů s koupelnami, uzavřené přepychové apartementy. — Nejdokonalejší pohodlí, hygienická a zdravotní zařízení. — Dostaveníčko nejdistinguovanější mezinárodní společnosti. — Vzhledem na mnohonásobná chvalná vyjádření hostů a návštěvníků lze právem očekávati, že skvělá pověst o tomto cizineckém paláci roznesla se do všech středisek vznešeného světa.

320 Zimmer mit Bad, abgeschlossene Luxus-Appartements. — Das Vollendetste in Bezug auf Komfort, hygienische und sanitäre Einrichtung. — Ein Sammelpunkt der besten internationalen Gesellschaft. — Die Lobspenden der Gäste und Besucher lassen mit Recht vermuten, dass der glänzende Ruf dieses Fremdenpalastes in allen Treffpunkten der vornehmen Welt ein vielhundertfaches Echo fand.

320 chambres avec bains, appartements de luxe séparés. — Le plus parfait à l'égard de confort, des arrangements hygiéniques et sanitaires. — Rendez-vous de la meilleure société internationale. A l'égard de louables déclarations bien fois prononcées par les hôtes et par les visiteurs, on peut attendre avec sûreté que la magnifique réputation de ce palais d'étrangers trouve un écho centuple dans tous les milieux du monde distingué.

320 rooms with baths, separated luxurious apartments. — The highest comfort, the most perfect hygienical and sanitary arrangements. — A meeting-place of the distinguished international society. — In accoradance with the manifold praising acknowledgments by the guests and visitors, there is plenty of justified expectation that the splendid reputation of this palace for foreigners finds a vivid hundredfold echo in every center of the distinguished society on the universe.

mov, they all can be reached very easily from Carlsbad.

Beside the immense number of beautiful landscapes, it is evident, that nobody would despise Carlsbad's bodily enjoyments. To begin with the famous Carlsbad breakfast, served with love and devotion in fine Carlsbad china-cups. Then the world-famed Carlsbad wafers, Carlsbad Becher-Bitter etc. For shopping Carlsbad is offering a choice of the very best and finest merchandise, just like any capital on the world. Unsurpassable is the enormous number of splendour and pomp in gowns, dresses, furs, jewels, linen lingerie, Czechoslovak glas- and chinaware in the various stores and shops on Alte Wiese. There are also plenty of pleasure-establishments with all kinds of entertainment. For a rainy day anyone of the three cinemas, the Variété or one of the fine Tea rooms with dancing offer an agreable and pleasant stay.

Apart from the springs and the fine woods, there is the Music, which is one of Carlsbad's remedies. The Spa-Orchestra has recently celebratet its centinnial jubilee and the reputation of this first German music-town in our State has a good foundation upon this famous community of artists. The symphony-concerts which take place during wintertime, are especially first class musical events. Beside the Spa-orchestra there are at least five significant music bands. The Spa-theatre has a dignified tradition, where various stars on arts horizon acquired their first laurels.

In spite of the actual difficult economical conditions has Carlsbad, as ever before, kept his superiority as world's first watering-place. The gorgeous healing effecieney of the springs, the excellent healing arrangements have carried Carlsbad's fame all over the wide universe. And every year many thousands of those who by life's struggle and restlessness have been hurt on their health, are coming into the beautiful Tepl Valley to recover and regain new strength and health for future tasks.

LÁZEŇSKÝ DŮM GRANDHOTEL »BAD«

v KARLOVÝCH VARECH.

Proti láznim č. 1. — Telefon čís. 4040.

Nejkrásnější poloha, úplná rovina, žádné stoupání, pět minut od vřídla.
Teplá a studená voda ve všech pokojích, zdviž a telefon.
Speciální chvalně známá dietní kuchyně pro nemoce žaludku, žlučníku, ledvin, cukrovky a pod.
Dietní kuchyně pro nemocné cukrovkou podle profesora Joslina a přesně podle lékař. předpisů.
Od nádraží přímé autobusové spojení k lázeňskému hotelu.

KURHAUS GRANDHOTEL »BAD«

IN KARLSBAD, gegenüber Bad 1. — Telefon No. 4040.

Schonste Lage, vollständige Ebene, kein Steigen, fünf Minuten vom Sprudel.
Kalt- und Warmwasser in sämtlichen Zimmern, Aufzug und Telefon.
Bestbekannte Spezialdiätküche für Magen-, Gallenblasen-, Nieren- Zuckerkrankheit und ähnl.
Diatkost für Zuckerkranke nach Professor Joslin und streng laut ärztlicher Vorschrift.
Direkter Autobusverkehr vom Bahnhof zum Kurhotel.

Maison de bains GRANDHOTEL »BAD«

CARLSBAD, vis-à-vis de Bain No. 1. — Tél. No. 4040.

La plus belle situation, tout-à fait plaine, aucune élevation, cinq minutes du Sprudel.
Eau chaude et froide dans toutes les chambres, ascenseur et télephon.
Distinquée speciale cuisine diététique pour les maladies d'estomac, de vésicule biliaire, des reins, diabete etc.
Des mets diététiques selon professeur Joslin et strictement selon des prescriptions médicales.
De la gare à l'hôtel de bains trafic directe par autobus.

CUR-HOUSE GRANDHOTEL »BAD«

CARLSBAD, opposite the Bath 1. — Phone 4040.

The most beautiful situation, complete plain, no mounting, five minutes from the spring.
Every room with warm water, elevator, telephon.
Popular special diet-cooking for diseases of the stomac, gallbladder, kidney, diabetes etc.
Diet-food for diabetes as per Prof. Joslin and strictly according to the medical prescriptions.

FREUNDSCHAFTSHÖHE

Nepřeháníme nijak, označujeme-li hostinskou živnost na výšině „Freundschaftshöhe" jako nejkrásnější a nejvděčnější vyhlídkový bod. Lze odtud přehlédnouti celé horské pásmo saské v délce mnoha mil, zprava kraj až ke Kupferberku, vzdálenému 8 hodin od Karlových Varů, a vše, co leží mezi tímto krajem, Ohří, ústí Teplé do Ohře, velkou část Karlových Varů, pěknou pražskou silnici, vinoucí se jako had, krásnou cestu kolem Dorotheens-Au, Sonnenschirm atd.

„Freundschaftshöhe" na návrší s hostincem, panem H. G. Pötzlem výborně spravovaným a s **Kudlichovou rozhlednou**, poskytující překrásný rozhled do okolí, jest nejoblíbenějším výletním místem v nejbližším okolí Karlových Varů.

Pěkně upravené cesty vedou nahoru a pro pohodlí oněch hostů, kteří nechtějí nebo nemohou stoupati do výše, byla zřízena lanovka, vedoucí lesem. Karlovarští i lázeňští hosté používají každé příležitosti k vycházce na „Freundschaftshöhe" a podnikají odtud menší i větší výlety.

Man übertreibt nicht, wenn man die Freundschaftshöhe als den reizendsten und lohnendsten Aussichtpukt bezeichnet. Man übersieht von da das ganze Sachsengebirge in einer Länge von vielen Meilen, rechtshin bis Kupferberg, das 8 Stunden von Karlsbad entfernt ist, und was dazwischen innen liegt, den Egerfluss, den Einfall der Tepl in denselben, einen guten Teil von Karlsbad, die gemauerte, sich wie eine Schlange windende Prager Bergstrasse, die schöne Fahr- und Gehstrasse vor und hinter der Dorotheens-Au, den Sonnenschirm usw.

Die Freundschaftshöhe mit ihrer durch Herrn H. G. Pötzl trefflich geführten Gaststätte und ihrem, einen herrlichen Ausblick bietenden **Kudlich-Aussichtsturm**, zählt zu den beliebtesten Ausflugsstätten in Karlsbads nächster Umgebung.

Schöne, gepflegte Wege führen zu ihr, eine Seilbahn wurde durch die Wälder zu ihr hinauf gelegt. Karlsbader und Kurgäste benützen eine jede Gelegenheit, um auf der Freundschaftshöhe einzukehren um von hier aus kleinere und grössere Ausflüge zu unternehmen.

Il n'est pas exagéré de désigner le „Freundschaftshöhe" comme le point de vue le plus charmant et le plus attrayant. De cet endroit, le spectateur embrasse toute la chaine de montagnes saxonnes sur une longueur de plusieurs lieues, à droite, jusqu' à Kupferberg éloignée de 8 heures de Karlovy Vary, et tout ce qui est situé entre ces deux points, la rivière Eger, la chute de la Teplá dans cette rivière, une grande partie de la ville de Karlovy Vary, la route de la montagne de Prague qui se déroule comme un serpent, la jolie route pour piétons et voitures devant et derrière la plaine de Dorothée, le „Sonnenschirm" (ombrelle), etc., etc.

La Freundschaftshöhe avec son hôtel excellemment géré par Mr. H. G. Pötzl, son **Belvédère Kudlich** offrant une splendide perspective se trouve parmi les lieux d'excursion préférés dans les environs de Karlovy Vary.

Des routes bien entretenues conduisent à la Freundschaftshöhe, et un funiculaire y conduit en traversant de magnifiques forêts. Les habitants de Karlovy Vary et les visiteurs étrangers saisissent toute occassion pour s'arrêter à l'hôtel de Freundschaftshöhe et pour entreprendre de ce point des excursions.

Without exaggeration the „Freundschaftshöhe" must be marked as one of the most charming and satisfying points of view.

From this rising ground the spectator is overlooking the chain of the Saxon mountains in a length of many miles. — At the right, up to Kupferberg, which is 8 hours away from Karlsbad, and everything that is lying between, the Eger-river, the junction of same with the Tepl-river, a great deal of the city of Carlsbad, the Prague mountain-road which is winding like a serpent, the fine road before and behind the Dorotheen's Au, the „Sonnenschirm" etc., etc.

The „Freundschaftshöhe" with its Inn, masterly managed by Mr. H. Pötzl, its **Kudlich Lookout-Tower**, offering a wonderful sight, is one of the most popular excursionplaces in Carlsbad's next neighbourhood.

There are fine roads going up to the „Freundschaftshöhe" and also a wire-tramway has been built going up there through the woods. The Carlsbad people and Carlsbad's guests are making use of every chance to stop at the Inn on the „Freundschaftshöhe" and to undertake smaller and longer excursions from here.

MĚSTSKÝ ÚSTAV PRO ŠVÉDSKOU LÉČEBNOU GYMNASTIKU A MASÁŽ.
STÄDTISCHES INSTITUT FÜR SCHWEDISCHE HEILGYMNASTIK U. MASSAGE.
INSTITUT MUNICIPAL POUR GYMNASTIQUE médic. Suédoise et massage.
THE MUNICIPAL INSTITUTE FOR SWEDISH GYMNASTICS AND MASSAGE.

Lázně č. I. — Bad I. — Etablisement de bains No. I. — Bathing etablishment No. I.
Vedoucí lékař: — Leitender Arzt: — Directeur: — Medical director: **Dr. ROBERT MÜLLER.**

Zanderův ústav doporučují veškeří karlovarští lékaři a mnozí ho též sami používají. Jsou Vám k disposici tři ústavní lékaři. Tito Vám pečlivě určí celou řadu cvičení přizpůsobených Vašemu zdravotnímu stavu. Tato cvičení se postupně zvyšují, neboť mají chrániti tělo před nebezpečím stárnutí, jevícím se v ponenáhlém ubývání síly svalů, pohyblivosti a ohebnosti. Veškerá tato cvičení jsou sestavena důmyslně a přísně dle vědeckých zásad tak, aby nepoškodila srdce a aby kterákoliv část těla nebo orgány, jako na př. játra, žlučník, ledviny zůstaly v klidu. Onemocnění kloubů, nervů, poranění, obtíže srdeční a cevní, zácpa atd., léčí se tu na zvláštních odděleních nejmoderněji zařízených.

●

Das Zanderinstitut wird von allen führenden Karlsbader Aerzten empfohlen und von vielen selbst benützt. Drei Anstaltsärzte stehen zu Ihrer Verfügung, die Ihnen eine Anzahl von Uebungen verordnen, welche Ihrem Zustand entsprechend gewählt und allmählich gesteigert werden. Diese Uebungen sind speziell dazu bestimmt, um den „Gefahren des Alterns", dem schrittweisen Nachlassen der Muskelkraft und der unbemerkt eintretenden Verminderung der Beweglichkeit und Geschmeidigkeit vorzubeugen. Dabei sind alle diese Uebungen nach streng wissenschaftlichen Prinzipien zusammengestellt, ohne dass Ihr Herz auch nur im geringsten angegriffen wird; auch kann jede gewünschte Partie Ihres Körpers z. B. Leber, Gallenblase, Niere, vollkommen ruhiggestellt bleiben. — Gelenks- und Nervenerkrankungen, Verletzungen, Herz- oder Gefässbeschwerden, Verstopfung usw. werden in den aufs modernste eingerichteten Spezialabteilungen behandelt.

●

L'Institut de Mécano-thérapie de Carlsbad est recommandé par les principaux docteurs qui l'ont eux-mêmes apprécié. Trois médicins sont attachés à cet institut; ils surveillent l'exécution des exercices qu'ils prescrivent à chacun selon son état de santé. L'organisme garde ainsi ou retrouve toute sa souplesse: plus d'atrophie musculaire ni de raideur articulaire. Rien ne saurait empêcher de profiter des effets bienfaisants qui résultent de l'exécution de ces exercices: scientifiquement étudiés et particulièrement adaptés, ils ne peuvent en aucun cas, avoir la moindre répercussion fâcheuse sur n'importe quelles parties de l'organisme même les plus délicates, que ce soit le coeur, ou bien le foie, la vésicule biliaire, les reins etc. Des locaux spéciaux, dans lesquels se trouvent les installations les plus modernes, sont réservés pour les soins que nécessitent certaines affections telles que: maladies de nerfs, troubles cardiaques et articulaires, constipation, blessures, etc., etc. Bref, grâce aux traitements de l'Institut de Mécano-thérapie de Carlsbad l'état général s'améliore rapidement: c'est le maintien ou le regain de la jeunesse et de la plus complète activité.

●

The Zander Institute is recommended by all the leading physicians of Carlsbad, and used personally by many of them. There are three attending physicians who ill prescribe for you a gradually increased series of exercises that suit your individual physical condition. These exercises are particularly designed to prevent and correct those „perils of middle age" the gradual deterioration of muscle power and agility. These exercises are so scientifically arranged that your heart is not strained in the least, and every desired part of the body e. g. gallbladder, kidney, liver etc., can be kept perfectly quiet. Joint and nerve diseases, injuries, heart and vascular trouble, constipation etc., can receive special treatment in separate departments equipped with the most up-to-date apparatus. No wonder that you find that, by making use of these treatments during your stay in Carlsbad, you feel and look younger and return to your daily routine with renewed zest.

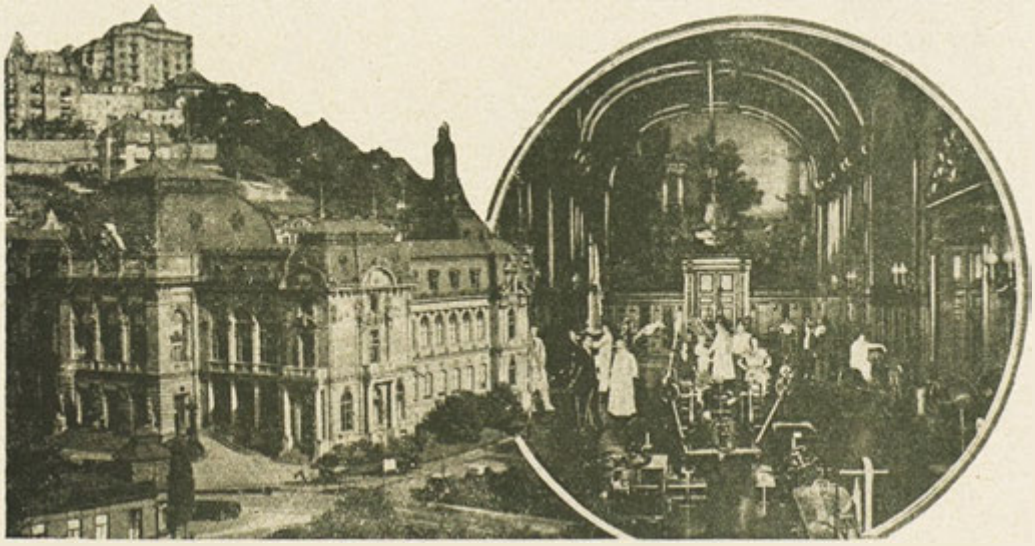

FUNKOVY OPLATKY,
OSVĚDČENÝ JAKOSTNÍ VÝROBEK.
Celoroč. zásilky v tuz. i do cizích zemí. Celoroč. provoz.
VÝROBA A ZASÍLÁNÍ:
KARLOVY VARY, PRAGERGASSE 11. - TELEFON 3510.

FUNK OBLATEN,
DAS ALTBEKANNTE QUALITÄT-ERZEUGNIS.
GANZJÄHRIGER IN- und AUSLANDVERSAND
ERZEUGUNG UND VERSAND:
KARLSBAD, PRAGERGASSE 11. TELEFON 3510

OUBLIES FUNK LE PRODUIT DE QUALITÉ, DISTINGUÉ ET BIEN POPULAIRE.
Expédition indigène et exportation pendant toute l'année.
FABRICATION ET EXPÉDITION: **CARLSBAD, PRAGERGASSE 11. - TÉLÉF. 3510.**

FUNK WAFERS, THE OLD FAMED QUALITY-PRODUCT.
Inland-mail orders and export to foreign countries. Throughout the year.
PRODUKTION AND EXPORT: **CARLSBAD, PRAGERGASSE 11. - PHONE 3510.**

Veřejná německá odborná škola pro ženská povolání v Karlových Varech.

Účelem odborných škol je:

1. teoreticky a prakticky vychovávat a vzdělávat dívky pro splnění školní povinnosti, a to podle zvýšených požadavků, jež dnešní doba klade na ženu jako hospodyni, matku a občanku;

2. prohlubovat jejich odborné znalosti a vůbec zvýšit úroveň ženského vzdělání;

3. připravovat je k samostatné činnosti v ženských povoláních.

Organisace odborné školy pro ženská povolání v Karl. Varech:

1. **jednoletá rodinná škola;**

2. **dvouletá ženská odborná škola;**

3. **průmyslové učebné dílny** pro absolventky dvouleté ženské odborné školy, a to: a) pro šití šatů, b) pro šití prádla;

4. **lidové vzdělávací kursy** šití prádla, šití šatů a vaření.

5. **Zvláštní kursy** ženského uměleckého průmyslu, vyšívání a ozdobných prací, kreslení střihů prádla a šatů, kreslení, jemné a dietní kuchyně atd.

6. **Jednoletá národní pokračovací škola pro dívky** (večerní škola od 1. října do konce března).

Oeffentliche deutsche Fachschule für Frauenberufe in Karlsbad.

Der Zweck der Fachschulen ist:

1. die der Schulpflicht entwachsenen Mädchen den erhohten Anforderungen entsprechend, theoretisch und praktisch zu erziehen und auszubilden;

2. ihre Fachkenntnisse zu vertiefen und das Niveau der Frauenbildung überhaupt zu heben;

3. sie zu selbstständiger Tätigkeit in Frauenberufen vorzubereiten.

Organisation der Fachschule f. Frauenberufe in Karlsbad:

1. **Einjährige Familienschule.**

2. **Zweijährige Frauenfachschule.**

3. **Gewerbliche Lehrwerkstätten** für die Absolventinnen der zweijährigen Frauenfachschule u. zw.: a) für Kleidernähen, b) für Wäschenähen.

4. **Volksbildungskurse** für Wäschenähen, Kleidernähen und Kochen.

5. **Spezialkurse** für Frauenkunstgewerbe, Sticken und Zierarbeiten. Wäsche- und Kleiderschnittzeichnen, Feinküche und Diätküche etc.

6. **Einjähr. volkstümliche Mädchenfortbildungsschule.** (Abendschule vom 1. Oktober bis Ende März.)

École allemande professionelle publique pour femmes à Karlovy Vary.

Les écoles professionnelles ont pour but:

1. d'élever et d'instruire les jeunes filles ayant quitté l'ecole primaire, conformément aux exigences plus élevées dictées actuellement à la femme comme ménagère, mère et citoyenne, tant du point de vue théorique pratique;

2. d'approfondir leurs connaissances professionnelles et de relever en général le niveau de l'éducation féminine;

3. de les préparer à se rendre indépendantes dans les professions féminines.

Organisation de l'école professionnelle pour les femmes à Karlovy Vary:

1. **cours d'un an pour l'école de famille;**

2. **cours de deux ans d'école professionnelle féminine;**

3. **ateliers d'enseignements d'artisanat** pour celles ayant accompli les cours de deux années de l'école professionnelle féminine, a) pour la couture des robes, b) pour la couture du linge;

4. **cours d'application** pour la couture du linge, couture des robes et la cuisine.

5. **Cours spéciaux** d'art industriel féminine, broderie et travaux décoratifs, dessins de patrons pour linge et vêtements, dessin, cuisine recherchée et cuisine diététique, etc.

6. **École d'application populaire pour jeunes filles, comportant une classe.** (École du soir du 1er Octobre jusqu' à fin Mars.)

Public German Training-School for Women's Professions, in Karlsbad.

The purpose of these training-schools is:

1. to bring up and educate the girls, who have left school, to meet the increased demands which the present time makes on woman as a house-wife, mother and citizen, theoretically, as well as practically;

2. to make their knowledge of different branches of science more profound and to raise the level of female education in general;

3. to prepare them for independent work in women's professions.

Organisation of the Training-School for Women's Professions in Karlsbad:

1. **Family School, lasting one year.**

2. **Training Women's School, lasting two years.**

3. **Trade Work-Shops** for teaching those girls who have passed the two years' Training-School for Women, i. e.: a) for sewing dresses, b) for sewing linen and underwear.

4. **Classes for Public Education** for sewing dresses, underwear and for cooking.

5. **Special classes** for applied art, embroidering and decoration needle-work, cutting out patterns for underwear and dresses, drawing, specially fine and dietary cooking, etc.

6. **Evening Continuation Classes for Girls,** lasting from the 1st of October to the end of March.

Karlovarské lázeňské podniky.

Ředitel Inž. Pavel Hanl.

Jak vysvítá ze spisů starších autorů, kteří psali o Karlových Varech, používalo se v první době karlovarské thermální vody jen ke koupání, a to jen vody ze zřídla, kdežto ostatní méně teplé prameny nebyly vůbec anebo jen málo používány. Teprve později — dokazatelně r. 1521 — byla voda předepisována i k pití.

Nynější vřídelní lázně, náš nejstarší lázeňský podnik, v blízkosti vřídelního sloupoví, vznikl roku 1831 ze vřídelního sálu postaveného již r. 1174. Po adaptacích různého druhu nabyla budoba vřídelních lázní — naše dnešní Lázně II. — svou nynější podobu roku 1878, kdy bylo postaveno vřídelní sloupoví.

Za druhé nejstarší lázně dlužno považovat ty, jež byly vybudovány roku 1711 nad Mlýnskou studnou. Když bylo později vystaveno sloupoví u Mlýnské studny, musely být tyto lázně zbourány a náhradou za ně byl zbudován roku 1864 Léčebný dům, ve kterém jsou nyní Lázně III.

Lázně III. — právě tak, jako Lázně IV. a V. — nemají od roku 1933 vlastní kotelnu a potřebné teplo dodává dálkové topení, nalézající

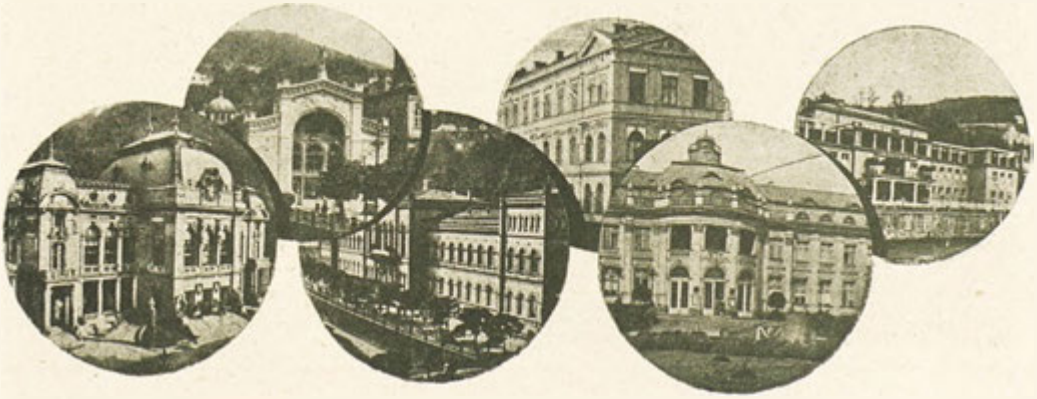

se mimo město. Tímto pokrokovým zařízením bylo docíleno, že se ani v Lázních III. (Léčebný dům), ani v Lázních IV. a V. nespálí ani kilogram uhlí, čímž byly z těchto důležitých míst odstraněny saze a kouř, tak obtížné v Karlových Varech.

Lázně IV. — tak zvané Nové — byly zbudovány o něco později v letech 1879 — 1880, a to poněkud dále na řece Teplé, na jejím pravém břehu. Roku 1924 bylo přistaveno druhé poschodí a má z nich v budoucnu být zvláštní podnik k léčbě nemocí střev.

Lázně I. — dříve Císařské — otevřené roku 1895, tvoří velkolepou monumentální stavbu skoro v bezprostřední blízkosti známé „Staré Louky" a na počátku Goetheovy cesty skýtající nejnádhernější procházky.

V Lázních I. se nachází většina lázeňských zařízení Karlových Varů.

Aby se vyhovělo hostům, kteří se nemohli ubytovat ve vlastní léčebné čtvrti, nýbrž jen dole v městě, byly roku 1905 v dolním městě zbudovány nové lázně, pojmenované Alžbětiny; po převratě dostaly jméno Lázně V.

Roku 1926 byly zbudovány nejmodernější plynové lázně, jaké dnešní balneologie vůbec má.

Konečně je dužno zmíniti se o tom, že od roku 1853 se jako lázní používá i železitého pramene.

Asi od roku 1850 se lázně netušeně rozvíjejí. Výmluvně to dokazují číslice a podáváme zde přehled o vývoji a návštěvě lázeňských podniků v Karlových Varech.

V městských lázeňských podnicích bylo poskytnuto:

r. 1882	104.306	koupelí
1892	165.335	„
1902	303.198	„
1912	476.026	„
1922	365.875	„
1932	532.047	„
1935	385.383	„

Die Karlsbader Kurbadeanstalten.

Von Direktor Ing. Paul Hanl.

Wie aus den Schriften älterer Autoren, welche über Karlsbad geschrieben haben, hervorgeht, wurde das Karlsbader Thermalwasser in den frühesten Zeiten lediglich zum Baden benützt und zwar nur dasjenige des Sprudels, während die übrigen minderheissen Quellen überhaupt nicht oder nur wenig beachtet wurden. Erst später — nachweislich ist das Jahr 1521 — wurde das Wasser auch zum Trinken verordnet.

Das jetzige Sprudelbadehaus, unsere älteste Badeanstalt, angrenzend an die Sprudelkolonnade, entstand im Jahre 1831 aus dem schon 1774 erbauten „Sprudelsaal". Nach Adaptierungen manigfacher Art erhielt das Sprudelbad-Gebäude — unser heutiges Bad II — endlich seine jetzige Gestalt im Jahre 1878, dem Jahre der Erbauung der Sprudelkolonnade.

Als das zweitälteste Badehaus muss dasjenige betrachtet werden, welches im Jahre 1711 über dem Mühlbrunnen errichtet wurde. Als später die Mühlbrunnkolonnade geschaffen wurde, musste auch dieses Badehaus demoliert werden und als Ersatz wurde 1864 das Kurhaus, in welchem das jetzige Bad III untergebracht ist, errichtet.

Das Bad III hat wie auch das IV. und V., — seit dem Jahre 1933 keine eigene Kesselanlage mehr, sondern die ganze notwendige Wärmezufuhr besorgt das ausserhalb der Kurstadt gelegene Fernheizwerk. Durch diese fortschrittliche Einrichtung ist es gelungen, im Bad III (Kurhaus) und Bad IV und V kein Kilogram Kohle mehr zu verfeuern, womit die in Karlsbad so drückende Rach- und Russplage an die

HOTEL
KOENIGSVILLA

Prvotřídní rodinný hotel. Příznivá poloha, vlastní zahrada.
Adresa telegramů: **Königsvilla Karlovy Vary.**

Erstklassiges Familien-Hotel. Günstigste Lage, eigener Garten.
Telegramm-Adresse: **Königsvilla Karlsbad.**

Premier hotel de famille, situation la plus favorable.
Télegrammes: **Königsville Karlovy Vary.**

First class Family-Hotel. Best location, own garden.
Telegrams: **Koenigsvilla Karlovy Vary.**

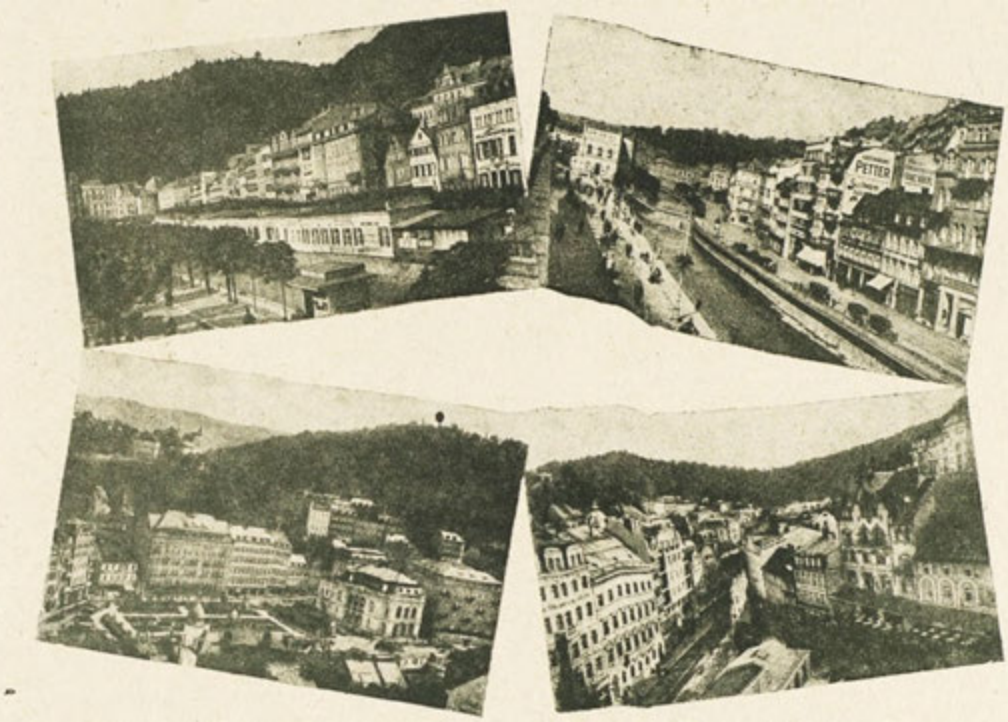

sen wichtigen Punkten beseitigt erscheint.

Das Bad IV — das sogenannte Neubad — wurde etwas später weiter teplabwärts, an deren rechtem Ufer im Jahre 1879 und 1880 erbaut. Es bekam im Jahre 1924 einen zweiten Stock aufgesetzt und ist in Zukunft dazu ausersehen, eine Spezialbadeanstalt zur Verabreichung von Sprudeldarmbädern und Sprudeldarmspulungen zu werden.

Das im Jahre 1895 eröffnete Bad I — früher Kaiserbad genannt — erhebt sich als imposanter Monumentalbau in fast unmittelbarer Nähe der allbekannten „Alten Wiese" und zu Beginn des die prachtigsten Spaziergänge eröffnenden Goetheweges.

Im Bad I sind die meisten, in Karlsbad zur Abgabe gelangenden Badegattungen untergebracht.

Um den Kurgästen, welche nicht mehr im eigentlichen Kurviertel, sondern nur in der unteren Stadt Unterkunft finden konnten entgegenzukommen, wurde im Jahre 1905 ein neues Badehaus in der unteren Stadt erbaut und erhielt den Namen »Elisabethbad«, seit dem Umsturz Bad V. genannt. Im Jahre 1926 wurde das modernste Gasbad, welches die heutige Balneologie besitzt, erbaut.

Zuletzt sei noch erwähnt, dass seit dem Jahre 1853 die Eisenquelle gleichfalls zur Abgabe von Bädern benützt wird.

Das Badewesen hat seit ungefähr 1850 einen ungeahnten Aufschwung genommen. Zahlen sprechen eine beredte Sprache und folgende Ziffern mögen einen Ueberblick geben über die Entwicklung und die Frequenz der Badeanstalten von Karlsbad.

Es wurden in den stadtischen Bedenanstalten abgeben:

1882	104.306	Bäder
1892	165.335	„
1902	303.198	„
1912	476.026	„
1922	365.875	„
1932	532.047	„
1935	385.383	„

Les établissements de bains de Carlsbad.

Directeur Ingénieur Paul Hanl.

Ainsi qu' il ressort des rapports rédigés par d'anciens auteurs qui ont fait la description de Carlsbad, l'eau thermale de Carlsbad n'était utilisée autrefois que pour les bains, surtout l'eau de source bouillonnante, tandis que les autres sources moins chaudes n'étaient que peu ou point prises en considération. Ce n'est que plus tard — probablement depuis 1521 — que l'eau fut aussi prescrite comme potion. L'établissement actuel de jet d'eau bouillonnante, notre plus ancien établissement balnéaire, contiguë à la colonnade de jet bouillonnant, prit naissance en 1831 de la »Salle de jet bouillonnat, Sprudelsaal«. Après avoir subi diverses adaptions, l'édifice des bains de bouillonnemnnt — notre établissement actuel II — acquit sa forme présente en

1878, date de la fondation de la colonnade de bouillonnement.

Comme établissement balnéaire le second en date, il y a lieu de considérer celui qui fut construit en 1711 au-dessus de la source du moulin. Lorsque plus tard eut été installée la colonnade de la source du moulin, cet établissement balnéaire dut être également démoli, pour être remplacé en 1864 par le sanatorium dans lequel a été aménagé l'établissement balnéaire actuel III.

L'établissement balnéaire III, ainsi que le IV et le V, ne possède plus, depuis 1933, de salle de chaudières proprement dite, mais le pouvoir calorifique est assuré par la centrale située en dehors à quelques distance de la station balnéaire. Grâce à cet aménagement conforme aux progrès modernes, on est parvenu à ne consommer inutilement un seul kilogramme de charbon dans le bain III (sanatorium ainsi que dans le bain IV et V, ce qui est appelé à faire disparaître de Carlsbad le grand inconvénient dû à la fumée et à la suie.

Le bain IV — surnommé le nouveau bain — fut construit un peu plus tard, plus loin en aval de la rivière Tepla, sur sa rive droite en 1879 et 1880. On y ajouta en 1924 un second étage, et l'on projette de le transformer à l'avenir en établissement balnéaire spécial pour le traitement des maladies de l'intestin par jet bouillonnant. Le bain I inauguré en 1895 — appelé autrefois bain impérial — se dresse comme édifice monumental presque à proximité immédiate de la „Alte Wiese" universellement connue, et à l'entrée du chemin de Goethe donnant accès aux promenades les plus splendides.

C'est au bain I que se trouvent la plupart des sortes de bains pouvant être utilisés à Carlsbad.

Pour satisfaire les exigences des baigneurs qui ne peuvent plus trouver place dans le quartier proprement dit de cure, mais doivent se loger dans la ville basse, on a bâti en 1905 un nouvel établissement de bains dans la ville basse, établissement surnommé „Elisabethbad", qu'on nomme depuis la révolution, Bain V.

En 1926, on contruisit l'établissement moderne de bains de gaz, le mieux aménagé de ceux que possède la balnéologie actuelle. Il y a finalement encore lieu de mentionner que, depuis 1853, est utilisée la source ferrugineuse pour l'application des bains. La balnéologie a pris depuis 1850 environ un essor inattendu. Les chiffres parlent ici un language éloquent, et les données ci - après sont à même de fournir un aperçu sur l'évolution et la fréquentation des établissements balnéaires de Carlsbad.

On a donné dans les établissements balnéaires municipaux:

1882	104.306 bains.
1892	165.335 „
1902	303.198 „
1912	476.026 „
1922	365.875 „
1932	532.047 „
1935	385.383 „

The Carlsbad Baths.

By Director Paul Hanl.

As we can see from the writings of earlier authors who published on Carlsbad, the Carlsbad hot springs had been used in earlier times for bathing only, and of them only the „Sprudel" whereas the other springs of a lower temperature had been neglected entirely or almost entirely. Later on — it can be proved first for 1521 — the waters were prescribed also for drinking. The Sprudel bath of to-day, our oldest bath, which adjoins the Sprudel colonnade is the old Sprudel hall, built already in 1774 and adopted in 1831. After several adaptations

GRAND HÔTEL
SCHÜTZENHAUS

KARLOVY VARY

Středisko cestujících

100 pokojů

pohodlné bydlení, zdviž, studená i teplá voda.

Telefony č.: 4952 - 2621 2271.

KARLSBAD

Zentrale des Reisendenverkehrs

100 Zimmer

bequemes Wohnen, Lift, Kalt- und Warmwasser.

Tel. No.: 4952 - 2621 2271.

VARIÉTÉ ORPHEUM

das führende Variété von Weltruf. prvotřídní variété světového jména.

Grand-Hotel Pupp. - Park-Hotel Pupp

Středisko lázeňské společnosti v Karlových Varech.

Zentrale des Kurlebens in Karlsbad.

Centre de la vie de bains à Carlsbad.

Center of the society in Carlsbad.

the building of the Sprudel bath, to-day Bath II, finally received its present form in 1878, the year when the Sprudel colonnade was built.

The Bath next in age may be said to be the one erected in 1711 over the Mühlbrunn (Mill spring). Later, when the Mühlbrunn colonnade was built, this bath had to be torn down and was replaced, in 1864, by the Curhaus in which Bath III has found quarters.

Since 1933 Bath III just as Bath IV and V has no special furnaces of its own, all the heat needed being supplied by the long-distance heating works established outside the spa. This modern establishment has made it possible to eliminate the burning of any coal in Bath III (Curhaus), Bath IV nnd V, and in these important places the trouble due to smoke and soot so vexatious at Carlsbad has thus been removed.

Bath IV — the so-called New Bath — was built a little later farther down the Tepla river on the right bank side in 1879 and 1880. A second storey was added to it in 1924 and in future it is to become a special bath for dispensing intestinal baths and rinsings with Sprudel water.

Bath I opened in 1895 — formerly called Kaiserbad — rises as an imposing monumental edifice almost in the immediate neighbourhood of the famous „Old Meadow", and just where the Goethe Lane starts opening out on the most beautiful walks.

Most of the different kinds of baths which are dispensed at Carlsbad are housed in Bath I.

In 1905 a new Bath was built in the lower town, first called Elizabeth Bath, now Bath V. Its position is more convenient to visitors of the spa who do not stay in the spa itself and instead have rooms in the lower town.

In 1926 the most up-to-date Gas Bath of present day balneology was erected.

Finally we wish still to mention that since 1853 the chalybeate (iron) spring has been likewise used for baths.

Since about 1850 bathing has taken an unexpected development. Figures will show this most eloquently and the following figures may serve for a survey of the development and attendance of the Baths of Carlsbad:

1882	104.306	baths.
1892	165.335	„
1902	303.198	„
1912	476.026	„
1922	365.875	„
1932	532.047	„
1935	385.383	„
1935	385.383	„

HOTEL PARADIES

E. WOHLRAB.

Čelný občanský podnik ve středu města naproti lázeňskému domu a Mlýnské kolonádě. — Více jak 80 pokojů s veškerým novodobým pohodlím, 120 lůžek. Osvědčená restaurace a velkokavárna.

Bürgerlich vornehmes Unternehmen im Zentrum gegenüber dem Kurhaus und der Mühlbrunnkolonnade. — Mehr als 80 mit allem modernen Komfort eingerichtete Zimmer, 120 Betten. — Bewährtes Restaurant und Café.

Etablissement exclusif au centre de la ville, vis-à-vis du Kurhaus et de la Colonade „Mühlbrunn". — Plus de 80 chambres avec le dernier comfort, 120 lits. — Restaurants et Café éprouvés.

Exclusive house in the center, first class family-establishment, facing the Kurhaus and the Mühlbrunn Colonade. — More than 80 rooms with up-to-date comfort. — 120 beds. Approved restaurant and Café.

Stát. ředitel prof.
Ed. Schickl,
Karlovy Vary.

Český porculán.

Výroba porculánu byla ve východní Asii známa dávno před námi Evropany, jednotlivé předměty však byly do Evropy přivezeny Křižáky teprve asi začátkem 15. století.

My, lidé zhýčkané doby, nedovedeme tento krásný zvláštní materiál dostatečně ocenit a výrobky českého porculánového průmyslu nenalézají ve vlastní zemi zhodnocení, jakého by zasluhovaly. A přece máme ve své vlasti podniky, jejichž výrobky jsou dobrým uměleckým výtvorem v nejlepším smyslu a jež mohou klidně konkurovati s jakostními podniky v cizině.

I náš český porculán má svou tradici; tento starý průmysl se před více než 150 léty usadil uprostřed Chebska, v bližším a vzdálenějším okolí lázeňského města Karlových Varů, a vyvinul se v odvětví kdysi kvetoucí.

Vzniknuv z malých provozoven, stal se během let velmi mocným průmyslovým činitelem, jenž dává obživu velkému počtu lidí a stal se jakostí svých výrobků známým na celém světě.

Hlavní podmínka pro porculánový průmysl byla v Čechách vždy ve velké míře dána.

V půdním bohatství této země se vyskytly hlavní součásti porculánu, ohnivzdorná bílá kaolinová hlína (Zettlitz), živec (Engelhaus), a křemen, a to ve velkém množství, a bylo již roku 1810 nanočítáno známým geologem Mahsem v loketském a žateckém okruhu na 21 nalezišť porculánové hlíny.

K tomu přijde ještě ohromné bohatství dříví a uhlí jako paliv, takže byly dány všechny podmínky pro zdárný vývoj tohoto průmyslu. Za těchto příznivých okolností vyrůstaly rychle za sebou nespočetné závody, jež z počátku vyráběly jen kameninové zboží a výrobu porculánu zahájily teprve později.

Dnes je v Čechách asi 30 podniků s 8000 dělníky a zaměstnanci.

Během let se ovšem i náš porculánový průmysl snažil udržovat krok s duchem doby, zvětšoval a modernisoval své podniky, opatřoval je nejnovějšími technickými zařízeními a pracuje dnes přes tvrdou zahraniční konkurenci na zjemnění ve výrobě, při čemž dodržuje cenu na světovém trhu.

Vývozní potíže a světová hospodářská krise těžce poškodily i náš porculánový průmysl a snížily produkci porculánu daleko pod ⅓ dřívější výroby.

Jako v každém průmyslu, je i zde životní podmínkou odborně dobře vzdělaný dorost. Z tohoto hlediska byla na návrh Hospodářského svazu továrníků porculánu v Karlových Varech a za eho značné podpory založena státní odborná škola pro porculánový průmysl v Karlových Varech — Rybářích, v níž se začalo s vyučováním roku 1925.

Účelem ústavu je těsné spojení s průmyslem a snaha poskytnout žactvu pokud možno nejvíce vědomosti a obratnosti pro složité povolání. Svůj účel — být oporou průmyslu — splní jen tehdy, podaří-li se mu vyhovět všem přáním a požadavkům porculánového průmyslu.

Stará tradice a zkušenost jsou základy českého průmyslu porculánového; pile, houževnatost a umělecký smysl pomohly našemu průmyslu k vývoji a rozmachu, vedly je od úspěchu k úspěchu a učinily z něho průmyslového činitele, který na světovém trhu uhájí své místo.

Böhmisches Porzellan.

Staatl. Direktor Prof. Eduard Schickl, Karlsbad.

Die Erzeugung des Porzellans war den Ostasiaten lange vor uns Europäern bekannt, doch dürften einzelne Stücke wohl erst anfangs des 15. Jahrhunderts, vermutlich durch Kreuzfahrer, nach Europa gebracht worden sein.

Wir verwöhnten Zeitmenschen schätzen dieses schöne, eigenartige Material viel zu wenig und vor allem finden die Erzeugnisse der böhmischen Porzellanindustrie im Lande selbst nicht jene Wertschätzung, die sie verdienen. Und doch haben wir in der Heimat Betriebe, deren Fabrikate gutes Kunstgewerbe im besten Sinne sind und die ruhig die Konkurrenz mit den Qualitätsfirmen des Auslandes bestehen können.

Auch unser böhmisches Porzellan hat seine Tradition; mitten im Herzen des Egerlandes gelegen, in der näheren und weiteren Umgebung der Kurstadt Karlsbad hat diese alte Industrie seit mehr als 150 Jahren ihre Heimstätte gefunden und sich zu einem einstmals blühenden Erwerbszweig entwickelt.

Aus kleinen Betrieben hervorgegangen, ist sie im Laufe der Jahre ein gar mächtiger Industriefaktor geworden, der vielen Menschen Beschäftigung bietet und durch die Qualität seiner Erzeugnisse, in der ganzen Welt bekannt geworden ist.

Die Vorbedingung für die Porzellanindustrie war in Böhmen stets in grossem Masse vorhanden.

Unter den reichen Bodenschätzen des Landes fanden sich die Hauptbestandteile des Porzellans, die feuerfeste weisse Kaolinerde (Zettlitz), Feldspat (Engelhaus) und Quarz in bedeutenden Mengen vor und konnten bereits um 1810 nicht weniger als 21 Fundorte von Porzellanerde von dem bedeutenden Geologen Mahs im Elbogener u. Saazer Kreise festgestellt werden.

Dazu kam noch der enorme Reichtum an Holz und Kohle als Brennmaterial, sodass alle Vorbedingungen für eine günstige Entwicklung dieser Industrie gegeben waren. Durch diese günstigen Verhältnisse bedingt, entstanden in rascher Reihenfolge eine grosse Anzahl Betriebe, die anfangs nur Steingut erzeugten und erst später auf Porzellan übergingen.

Heute sind in Böhmen ca 30 Betriebe mit 8.000 Arbeitern und Angestellten.

Im Laufe der Jahre war natürlich auch unsere Porzellanindustrie bestrebt, mit dem Zeitgeiste Schritt zu halten, vergrösserte und modernisierte ihre Betriebe, versah sie mit den neuesten technischen Einrichtungen und arbeitet

heute, trotz harten Auslandskonkurenz, an der Verfeinerung in der Erzeugung bei gleichzeitiger Einhaltung des Weltmarktpreises.

Ausfuhrschwierigkeiten und Weltwirtschaftskrise haben auch unsere Porzellanindustrie schwer geschädigt und die Produktion des Porzellans weit unter ⅓ der früheren Erzeugung herabgedrückt.

Wie in jeder Industrie, ist auch hier ein fachlich gut gebildeter Nachwuchs Lebensbedingung. Von dieser Erwägung ausgehend, wurde über Antrag des Wirtschaftsverbandes der Porzellanindustriellen Karlsbads und mit dessen namhafter Unterstützung eine Staatsfachschule für Porzellanindustrie in Karlsbad - Fischern gegründet.

Inniger Kontakt mit der Industrie und das Bestreben, den Schülern soviel als möglich an Wissen und Fertigkeit für den komplizierten Beruf mitzugeben, ist der Zweck der Lehranstalt, die nur dann ihren Zweck, der Industrie als Stütze zu dienen erfüllt, wenn es ihr gelingt, allen Wünschen und Anforderungen der Porzellanindustrie nachzukommen.

Alte Tradition und Erfahrung sind die Fundamente der böhmischen Porzellanindustrie; Fleiss, Zähigkeit und Kunstverständnis haben unsere Industrie entwickeln helfen u. sie gross gemacht, haben sie von Erfolg zu Erfolg geführt und sie zu einem Industriefaktor werden lassen. der am Weltmarkt seinen Platz behauptet.

La Porcelanie de Bohême.

Directeur professeur Eduard Schickl à l'École d'Etat à Karlovy Vary.

La fabrication de la porcelaine était connue des peuples de l'Asie Orientale avant que les Européens en eussent connaissance; cependant quelques pièces détachées furent apportées en Europe probablement au commencement du 15e siècle par les Croisés.

Nous autres gens dorlotés par la civilisation, nous apprécions trop peu ce beau matériel spécial, et avant tout, les produits de l'industrie de la porcelaine de Bohême ne rencontrent pas dans le Pays même l'appréciation qu'ils méritent. Néanmoins nous possédons dans notre Patrie des établissements dont les produits sont les oeuvres d'art dans le sens propre du mot, et a même de rivaliser avec les maisons de premier ordre des pays étrangers.

De même notre porcelaine de Bohême possède sa tradition; cette branche d'industrie a trouvé son foyer dans les environs immédiats et éloignés de la ville d'eaux de Karlovy Vary, il y a plus de 150 ans pour évoluer un commerce autrefois florissant.

Tirant son origine de petits établissements, la porcelaine est devenue un puissant facteur de l'industrie dans le cours des temps, offrant du travail à bien des gens et dont les produits sont connus du monde entier pour leur excellente qualité.

La condition principale pour l'essor de l'industrie de la porcelaine s'est toujours rencontrée sur une vaste échelle en Bohême.

Parmi les riches produits du sol, on a trouvé les principaux éléments de la porcelaine; le caolin blanc réfractaire, le feldspat et le quarz en grandes quantités. Vers 1810 non moins de 21 gisements de caolin ont été découverts par le fameux géologue Mahs dans le district d'Elbogen et de Saaz.

A cesi vient s'ajouter encore l'énorme richesse en charbon et en bois, comme combustible de sorte que toute condition était présente pour un développement favorable de cette branche d'industrie. Grâce à ces circonstances favorables, se fonda en rapide succession un grand nombre d'établissements qui, au début, ne fabriquèrent que de la faïence pour passer plus tard

à la production de porcelaine. Actuellement il existe en Bohême environ 30 fabriques occupant 8.000 ouvriers et employés.

Au cours des années, notre industrie de porcelaine s'est efforcée de tenir le pas avec l'esprit du temps, en agrandissant et modernisant ces établissements, les équipant des aménagements techniques les plus modernes. De nos jours, cette industrie, malgré une concurrence acharnée de l'étranger, cherche à rendre ses produits de plus en plus fins, tout en restant dans les limites des prix du marché mondial.

Les dificultés d'exportation ainsi que la crise économique générale ont causé de grands dommages à notre industrie de la porcelaine, dont la production a baissé d'un tiers en face de la production antérieure.

De même que dans toute autre branche d'industrie, ici la condition vitale est de posséder constamment une recrue de jeunes gens élevés et instruits par des experts pour occuper les postes devenus vacants. C'est pourquoi on a fondée à Carlsbad-Fischern une école professionnelle d'Etat pour l'industrie de la porcelaine et l'enseignement y a été commencé en 1925. Cette école a été fondée sur la proposition de l'Union économique des fabricants de porcelaine à Carlsbad, qui soutient largement cette école de ses ressources.

Etablir un contact étroit avec l'industrie et s'efforcer d'offrir aux élèves autant de connaissances que possible, pour leur profession si compliquée, tel est le but poursuivi par cette école que parviendra à supporter cette branche d'industrie seulement en réalisant tous les désirs de cette dernière.

Bohemian Porzelain.

States Manager Professor Eduard Schickl, Karlsbad.

The way how to manufacture porcelain was known to the inhabitants of Eastern Asia long before we knew it, but the first pieces of china were brought to Europe probably at the begian ing of the 15th century by crusaders.

We spoilt people of to-day appreciate this beautiful strange material far too little, and

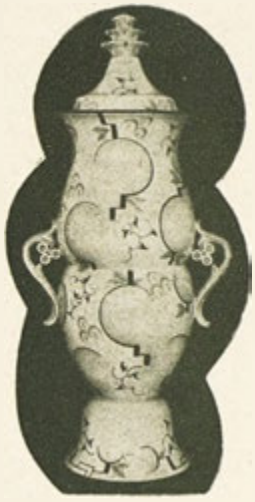

above all, the products of the Bohemian porcelain industry are not appreciated in the country itself in the way they would deserve. Nevertheless, we have factories in our country, the products of which are works of art in the best sense of the word, and which can rival with the first class firms of foreign countries.

Our Bohemian porcelain, too, has its tradition; this branch of industry, found a home in the nearer and farther surroundings of the watering-place Karlsbad more than 150 years ago, and has developed into a once thriving trade.

It had its origin in small workshops and became a mighty item of industry in the course of time, which gave work to many people, and the products of which are known in the whole world for their good quality.

The chief conditions for a thriving porcelain industries have always been found in Bohemia to a great extent.

Among the rich products of the ground were found the main parts of porcelain, the fire-proof white caolineearth, felspath and quartz in great quantities. About 1810, no less than 21 places where caoline was to be found, were discovered by the well known geologist Mahs in the districts round Elbogen and Saaz.

In addition there was the enormous wealth in coal and wood, so that all conditions for favourable development of this branch of industry were given. Favoured by these circumstances, a number of large factories was founded, which only produced earthen-ware in the beginning and only passed on to manufacturing porcelain later on.

To-day we find about 30 factories in Bohemia, which occupy 8,000 workmen and employees.

In the course of years, our china industry tried to keep up with time, enlarged and modernized its plants, equipped them with the newest technical devices and is trying to-day, in spite of a rigid competition and rivalry from abroad, to make its products still finer and at the same time to keep within the limits of the world's market-price.

Export difficulties and the general economical crises have harmed our china industry very much and the production has gone down far below one third of the former production.

The same as in every other branch of industry, the vital condition is to see that there are always some young people, educated and taught by experts to step into the vacant places. For this reason a State's Expert School for china Industry was founded in Karlsbad-Fischern and teaching started there in 1925. This school had been proposed by the Economical Union of Porcelain Manufacturers in Karlsbad, who also support this school to a great extent.

Close contact with the industry and the endeavour to give the pupils as much knowledge and skill as possible for their complicated profession, is the purpose and aim of this school, which can only fill its purpose of serving this branch of industry as a support, if it complies to all wishes and demands of the porcelain industry.

Old tradition and experience are the fundaments of the Bohemian porcelain industry; diligence, perseverance and understanding of

art have helped to develop and enlarged our industry, have led it from success to success and have made it an important item of industry, which stands its ground in the world-market.

Okresní spolek KARLOVY VARY Říšského Svazu spolků německých lékařů v Československé republice.

Bezirksverein KARLSBAD des Reichsverbandes der deutschen Aerzte-Vereine i. d. tschsl. Rep.

Association du district de CARLSBAD de l'Union (Reichsverband) des associations des médecins allemands dans la République Tchécoslovaque

District-Association CARLSBAD of the Union (Reichsverband) of the German physician s Associations in the Czechoslovak Republic.

Karlovy Vary jsou více než pět století světoznámým léčebným místem, jež děkuje za své vedoucí postavení stálému doporučování tisíců lázeňských hostů, kteří zde hledali a našli vyléčení nebo zmírnění svých bolestí.

V Karlových Varech mohou býti úspěšně léčeny různorodé nemoci, pakliže pacienti jsou léčeni individuelně a bezpodmínečně pod zkušeným lékařským vedením, neboť léčení mohlo by býti velmi pochybné, kdyby pacient užíval ne zcela indiferentně působících vod bez odborného předpisu a dozoru.

Nejlépe osvědčí se léčení v Karlových Varech při následujících chorobách:

1. Choroby žaludku, zvláště žaludeční katar, pálení žáhy, chronický žaludeční vřed a jeho následky.

2. Choroby střeva; chronický katar tenkého a tlustého střeva a jeho následky, (průjem, zácpa atd.). Habituelní chronická zácpa.

3. Choroby jater a žlučovodu: zánět žlučového měchýře a žlučovodu, žlučové kamínky, zamezení opakování po jich operaci, žloutenka, zvětšení a ztvrdnutí jater.

4. Choroby výměny látek: dna, ledvinové kamínky, tučnění, cukrovka.

5. Tropické nemoci: následky malarie, jakož i různých druhů úplavice.

6. Nemoci močových orgánů: následky akutního zánětu ledvin, katar a zánět ledvinové pánve, močovodu, měchýře a prostaty, jakož i veškerého tvoření kamínků v močovodu.

7. Chronický svalový a kloubový rheumatismus, ischias a neuralgie.

8. Vhodné případy zadržení vnitřních orgánů (stavící katar žaludku nebo střev, jater a sleziny) a při chronických nemocech srdce, jakož i zvýšení krevního tlaku.

9. Následky chronického alkoholismu a jiných chronických otrav (olovo, nikotin).

10. Nemoci ženských orgánů: chronický zánět matky, pochvy a vaječníku, jakož i exsudátů. Potíže přechodu.

11. Kožní nemoci, vyskytující se jako následky výměny látek: kopřivky při poruchách zažívacích ústrojí, furunkulosy všech druhů, podráždění kůže osob trpících cukrovkou atd.

12. Pro svůj silně hleny rozpouštějící účinek: katarické onemocnění dychadel.

Sestavil Dr. Fritz Deutsch, předseda lázeňské lékařské odborové skupiny okresního spolku, Karlovy Vary, na požádání Svazu pro cizinecký ruch v Praze.

Karlsbad, seit mehr als 5 Jahrhunderten als Heilbad bekannt und geschätzt, hat seine führende Stellung nicht zuletzt der Fülle von Heilanzeigen zu verdanken, die es mit sich bringt, dass alljährlich so viele Tausende von Kurgästen hier Milderung und Heilung ihres Leidens suchen und finden.

Aber gerade der Umstand, dass mit der Karlsbader Kur so viele verschiedenartige Kranheiten erfolgreich behandelt werden können, ergibt die Voraussetzung, dass die Durchführung derselben ganz individuell gestaltet und unbedingt unter erfahrener ärztlicher Leitung erfolgen muss, will man nicht den Erfolg in Frage stellen oder gar durch unzweckmässige Anwendung der durchaus nicht indifferent wirkenden Wässer Schaden verursachen.

Die wichtigsten Heilanzeigen für die Karlsbader Kur sind:

1. Erkrankungen des Magens, besonders Magenkatarrh, Sodbrennen, chronisches Magengeschwür und seine Folgezustände.

2. Erkrankungen des Darmes: Chronischer Katarrh des Dünn- und Dickdarmes und ihre Begleit- und Folgeerscheinungen (Diarrhoe, Verstopfung etc.). Habituelle chronische Verstopfung.

3. Erkrankungen der Leber und der Gallenwege: Entzündung der Gallenblase und der Gallenwege, Gallensteine, Verhütung von Rückfällen nach Gallensteinoperationen. Gelbsucht, Leberschwellung und Leberverhärtung.

4. Stoffwechselkrankheiten: Gicht, Nierensteine, Fettsucht, Zuckerharnruhr.

5. Tropenkrankheiten: Folgezustände nach Malaria, sowie nach den verschiedenen Formen der Ruhr.

6. Krankheiten der Harnorgane: Folgezustände acuter Nierenentzündung, Katarrh und Entzündung des Nierenbeckens, der Harnleiter, der Blase oder der Prostata, sowie alle Steinbildungen in den Harnwegen.

7. Chronischer Muskel- und Gelenksrheumatismus, Ischias und Neuralgie.

8. Geeignete Fälle von Stauungserscheinungen der inneren Organe, (Stauungskatarrh des Magens oder Darmes, Anschoppung der Leber und Milz), bei chronischen Herzleiden sowie Steigerung des Blutdruckes.

9. Folgezustände des chronischen Alcoholismus und anderer chronischer Vergiftungen. (Blei, Nicotin).

10. Krankheiten der weiblichen Unterleibsorgane: Chronische Entzündung der Gebärmutter, der Scheide und der Eierstöcke, sowie Exudate. Beschwerden der Wechseljahre.

11. Hautkranheiten, die als Folgen von inneren Erkrankungen und Stoffwechselstorungen auftreten: Nesselausschlag bei Storungen der Verdauungsorgane, gichtische Ekzeme und Furunkulosen jeder Art, Hautaffectionen der Zukkerkranken etc.

12. Wegen der stark schleimlösenden Wirkung: Katarrhalische Erkrankungen der Luftwege.

Verfasst von Dr. Fritz Deutsch, Obmann der kurärztlichen Fachgruppe, über Wunsch des Fremdensverkehrsverbandes Prag.

Docteur Fritz Deutsch
Président du groupe spécial des médicins des eaux de la société des médicins du district de Carlsbad.

Carlsbad, depuis plus de sinq siècles connu et apprécié comme station balnéaire, doit sa position dominante avant tout au grand nombre d'indications, qui causent chaque année des milliers de malades d'y chercher et d'y trouver radoucissement et guérison de leurs souffrances.

C'est justement ce grand nombre de maladies pouvant être traitées avec succès à Carlsbad, qui exigent que ce traitement soit accompli sous la direction et le contrôle de médicins spéciaux d'une manière absolument individuelle. Autrement on risque un échec du traitement ou même une aggravation de la maladie, par une application impropre des eaux minérales, dont l'effet n'est pas du tout indifférent.

Les indications les plus importantes pour un traitement à Carlsbad sont:

1. Les maladies gastriques surtout la gastrite catarrhale, le pyrosis, des ulcères gastriques chroniques et leurs suites.

2. Les maladies des intestins: catarrhe chronique de l'intestin gros et du grêle avec ses symptômes et ses suites (diarrhée, constipation etc.), constipation habituelle chronique.

3. Les maladies du foie et des voies biliaires: inflammation de la vésicule biliaire et des voies biliaires, calculs biliaires, prévention des récidives après des opérations des calculs biliaires, ictère, ampliation et induration du foie.

4. Les maladies des échanges nutritifs: goutte, calculs rénaux, obésité, diabète.

5. Les maladies tropicales: les suites de la malaria et les formes différentes de la dysenterie.

6. Les maladies des organes urinaires: suites de néphrite aiguë, catarrhe et inflammation du bassinet des reins, des voies urinaires, de la vessie ou de la prostate, de même que l'ithiasie des voies urinaires.

7. Rhumatisme chronique articulaire et musculaire, goutte, sciatique et névralgie.

8. Des cas de refoulement dans les organes internes (catarrhe de refoulement de l'estomac ou de l'intestin, ampliation du foie et de la rate), affections cardiaques chroniques et accroissement de la tension artérielle.

9. Suites de l'alcoolisme chronique, de même que d'autres intoxications chroniques (plomb, nicotine).

10. Maladies des organes femelles abdominaux: inflammation chronique de l'utérus, du vagin et des ovaires, puis exsudats, maux de l'âge climatérique.

11. Maladies de la peau, qui apparaissent comme suites de maladies internes et de troubles de l'échange nutritif: éruption urticaire pendant des troubles des organes digestifs, eczémas goutteux et furonculose d'origine différente, affections de la peau chez diabéthiques etc.

12. A cause de sa puissance de résoudre les glaires: maladies catarrhales de l'appareil respiratoire.

Sur demande de la Société du Tourisme à Prague.

Fritz Deutsch, M. D.

President of the special group of spa-physicians of the physicians' association of the Carlsbad district.

Carlsbad, since more than five centuries known and appreciated, owes its position as leading spa, before all to the great number of indications which cause every year thousands of ill people to look for alleviation and healing of their pains — and to find it.

So many different illnesses being succesfully treated at Carlbad make it necessary to execute the treatment under the control of experienced pysicians and quite individually. Otherwise failure of the treatment or even aggravation of the illness may be risked by improper use of the mineral waters, which by no means have an indifferent effect.

SANATOIRE
ESPLANADE
•
MÉDECIN EN CHEF:
Dr HERMANN SIMON
•
DES CURES DIÉTÉTIQUES

RESIDENZ-HOTEL, KARLSBAD

Tel. 502. **gegenüber dem Sprudel.** **Tel. 502.**

Besitzer N. KUTTEN.

80 pokojů se vším moderním pohodlím, koupel, tekoucí voda, telefon, ústřední topení, světelné signály. Vlastní garáže, ubytování pro šoféra. Před počátkem sezony a za pokročilého období zvlášt upravené ceny.

80 Zimmer mit modernem Komfort, Bad, fliessend. Wasser, Telefon, Zentralheizung, Lichtsignale. Eigene Garage, Chauffeurwohnung. — Vor- und Nachsaison besond. reduzierte Preise.

80 chambres avec toutes les commodités modernes, bain, télephon, chauffage central, signals lumineux. Il y a un garage, appartements pour les chauffeurs. — Prix particulièrement réduits avant et après la saison.

80 rooms, with all modern comfort, bath, running water, telephone, central heating, lightsignals. Own garage, chauffeurs lodging. — Especially reduced rates during the early and in the advanced season.

The most important indications for a treatment at Carlsbad are:

1. Gastric diseases, especially gastric catarrh, pyrosis, chronical gastric ulcer and its effects.

2. Intestinal diseases: chronical catarrh of the small and the large intestine, their symptoms and effects (diarrhoea, constipation etc.), habitual chronical constipation.

3. Diseases of the liver and the bile-ducts; inflammations of the vesicle of the gall and the gall ducts, gall stones, prevention of relapses after operations of gall stones; jaundice, enlargement and indurations of the liver.

4. Diseases of change of matter: gout, stones in the kidneys, obesity and diabetes.

5. Tropical illnesses: consequences of malaria as well as the different forms of dysentery.

6. Diseases of the urinary organs: effects of acute nephritis, catarrh and inflammation of the kidney basis, the urinary vessels, the urinary bladder or the prostate as well as lithiasis of the urinary vessels.

7. Chronical rheumatism in the joints or in the muscles, sciatica and neuralgia.

8. Cases of stoppage of the internal organs (stoppage catarrhs of the stomach or the intestine, enlargement of the liver and the spleen), at chronical heart-diseases and increased blood-pressure.

9. Effects of chronical alcoholism and other chronical intoxications (lead, nicotin).

10. Diseases of the female abdominal organs: chronical inflammation of the uterus, the vagina and the ovaries, further exudations, complaints of the climacteric period.

11. Skin-diseases as effects of internal diseases and of change of matter: urticaria at troubles of the digestive organs, gouty eczemas and furuncles of all kinds, affections of the skin of the diabetic etc.

12. On account of its capacity of loosening the phlegm: catarrhal diseases of the respiratory organs.

By order of the Society of Tourist Traffic Prague.

Karlsbader Handelsakademie

VIERKLASSIGE HANDELSAKADEMIE - ZWEIKLASSIGE HANDELSSCHULE FÜR KNABEN - ZWEIKLASSIGE HANDELSSCHULE FÜR MÄDCHEN - KAUFMÄNNISCHE FORTBILDUNGSSCHULE

AUFGABE DER HANDELSAKADEMIE ist, Jünglingen und Mädchen eine höhere kaufmännische Ausbildung zu vermitteln, um ihnen nicht bloss im Warengeschäft und Wirtschaftsbetriebe, sondern auch insbesondere im Bankgeschäfte und im Export- und Importhandel die Erlangung auch leitender Stellungen zu ermöglichen. Durch die Einführung der fakultativen Reifeprüfung wurde den Absolventen der Handelsakademie das Hochschulstudium eröffnet und zwar:

1. als ordentliche Hörer an den Handelshochschulen,
2. als ordentliche Hörer an der allgemeinen Abteilung der Deutschen Technischen Hochschule, und nach Ablegung einer Ergänzungsprüfung aus Latein und philosophischer Propädeutik,
3. als ordentliche Hörer an der juridischen Fakultät aller inländischen Universitäten.

DIE ZWEIKLASSIGE HANDELSSCHULE hat die Aufgabe, Jünglingen und Mädchen, die sich dem Handelsstande widmen wollen, ausser einem gewissen Mass allgemeiner Bildung eine fachliche Ausbildung zu gewähren. **DIE KAUFMÄNNISCHE FORTBILDUNGSSCHULE** dient als Fachschule für die Handelsgewerbe der theoretischen Ausbildung der Lehrlinge und Praktikanten in kaufmännischen und Industrieunternehmungen.

Vzorkový sklad Chebské obchodní a živnostenské komory v Karl. Varech.

Tento vzorkový sklad byl zřízen v Karl. Varech z ohledu na světový význam tohoto města, které je cílem četných cestujících, a konečně proto, že Karl. Vary jsou významným obchodním střediskem. Tato exposice vzorků, založená roku 1914 má za úkol, obeznámiti širší vrstvy se standardními výrobky tohoto kraje a umožnoti obchody s cizinou.

Vzorkový sklad zaujímá plochu, měřící víc než 600 m², má jednu centrální budovu, dvě veliká postranní křídla a jedenáct stánků, kde je možno vystavovati vzorky na zdích, na pultech nebo ve skleněných skříních. Jsou zde zastoupena všechna průmyslová odvětví tohoto kraje. Především zboží porculánové, skleněné, železné a kovové vůbec, dřevěné, zboží kožené a kůže, hudební nástroje smyčcové a dechové, piana, poživatiny, hračky a zboží galanterní, textilie všech druhů, hlavně stávkové zboží, koberce, ručně i strojově zhotovené krajky, konfekce, hodinky, zboží perleťové a jablonecké, korkové, košikářské, různé druhy zboží průmyslu chemického, zboží celuloidové, bicykly, nábytek atd.

V této vzorkové exposici, která je především určená pro obvod, podléhající Chebské obchodní a živnostenské komoře, mohou však, pokud to dovolují místné poměry, vystavovati též obchodníci ostatních oblastí Československé republiky. Z počtu vystavovatelů, který dnes obnáší 125, odpadá 60% na účastníky obvodu nahoře uvedené komory.

Exposice vzorků splnila během svého 20letého trvání svůj úkol úplně. Nebyly učiněny pouze obchody interní, nýbrž zprostředkovala též zakázky do cizozemska. Nejlepší důkaz pro její praktický význam je okolnost, že každoroční vystavovatelé jsou stále navštěvováni zahraničními kupci a zájemci.

Poplatky pro vystavovatelé v této exposici, která je otevřena od května až do konce září, jsou velmi mírné.

Musterlager der Egerer Handels- und Gewerbekammer in Karlsbad.

Das Musterlager wurde im Weltkurorte Karlsbad errichtet, weil diese Stadt, abgesehen von dem kurörtlichen Charakter, auch der Zielpunkt eines zahlreichen Reisepublikums u. ein wichtiger Handelsplatz ist. Das seit 1914 bestehende Musterlager hat die Aufgabe, breite Krei-

se von den Standardartikeln des Kammersprengels in Kenntnis zu setzen und nach Art von Messen exportfordernd auf den Abschluss von Geschäften einzuwirken. Es hat eine Belegfläche von weit über 600 m² und umfasst einen sehr repräsentativen Zentralraum, zwei grosse Seitenpavillons und 11 Kojen, in welchen neben Boden- und Wandflächen zahlreiche Pulte, freistehende Glasvitrinen zur Aufmachung und Aufstellung der Muster zur Verfügung stehen. Im Musterlager sind alle Industrieerzeugnisse des Kammersprengels vertreten. Vor allem Porzellan- und Glaswaren, Eisen- und Metallwaren, Holzwaren, Leder und Lederwaren, Streich- und Blasinstrumente, Pianos, Nahrungs- und Genussmittel, Spielwaren, Galanteriewaren, Textilerzeugnisse aller Art, insbesondere Wirkwaren, Teppiche, Hand- und Maschinenspitzen u. Konfektion, Uhren, Perlmutterwaren, Gablonzer Waren, Korkwaren, Korbflechterzeugnisse, chemische Artikel, Zelluloidwaren, Holzeinrichtungen, Fahrräder u. dgl. m. — Wenn auch das Musterlager in erster Linie für die Interessen des Kammersprengels bestimmt ist, so werden doch, soweit es die Raumverhältnisse zulassen, auch Aussteller aus den übrigen Gebieten der čsl. Republik zugelassen. Derzeit entfallen von den 125 Ausstellern auf den Egerer Kammersprengel zirka 60 %.

Das Musterlager hat während seines mehr als 20jährigen Bestandes seine Aufgabe vollständig erfullt. Es wurden tatsächlich nicht nur zahlreiche Inlandsgeschäfte, sondern auch Exportaufträge vermittelt. Der beste Beweis für die praktische Bedeutung des Musterlagers für das Wirtschaftsleben ist der Umstand, dass das Musterlager alljährlich aufs neue von den ausstellenden Firmen in Anspruch genommen wird, und dass es regelmässig von ausländischen Einkäufern und Interessenten besucht wird. Das Musterlager ist während der ganzen Saison von Mai bis Ende September geöffnet, die Ausstellergebühren sind sehr mässig.

Dépôt d'Échantillons de la Chambre de Commerce et d'Industrie de Cheb à Carlsbad.

Le dépôt d'échantillons ful établi dans la ville d'eaux renommée de Carlsbad, parce que cette ville, abstraction faite de son caractère de station balnéaire, est aussi le but de voyage d'un public nombreux et une ville commerciale importante. Le dépôt d'échantillons existant depuis 1914 a pour but de faire connaître au public les articles de haute qualité du district de la Chambre et d'encourager à la maniere des foires l'exportation et les affaires en général. Le terrain qui est à sa disposition de plus de 600 m² comprend une salle centrale tres représentative, de grands pavillons de côté et onze cabines où il

y a outre la surface du sol et des murs, de nombreux pupitres, des vitrines pour l'étalage des échantillons. Au dépôt d'échantillons tous les produits d'industrie du district de la Chambre sont représentés. Avant tout articles de porcelaine et de verre, quincaillerie et articles en métal, articles en bois, cuir et articles en cuir, instruments à cordes et à vent, pianos, aliments, jouets, bijouteries, produits textiles de toute sorte, surtout tissus à maille, tapis, dentelles faites à main ou à la machine et confection, horlogerie, articles de nacre, articles de Gablonz, articles de liège, vannerie, produits chimiques, articles de celluloïde, placage de bois, bicyclettes etc. - Si le dépôt d'echantillon est destiné avant tout aux industriels du district de la Chambre, des exposants des autres parties de la République Tchécoslovaque sont aussi admis, tant que la place disponible le permet. Dans ce moment des 125 exposants 60% à peu pres sont du district de la Chambre de Cheb.

Le dépôt d'échantillons a bien rempli son devoir pendant les 20 années de son existence. Par son intervention non seulement de nombreuses affaires dans la République elle-même, mais encore des ordres d'exportation ont été executées. La meilleure preuve de l'importance pratique du dépôt d'échantillons pour la vie économique est le fait, que les maisons exposantes s'en servent chaque année de nouveau et qu'il est régulièrement fréquenté par les acheteurs intéressés de l'étranger. Le depôt d' échantillons est ouvert pendant toute la saison du mois de mai jusqu'à la fin de septembre, les frais d'exposition étant trés modérés.

The Store of Samples of the Cheb Chamber of Commerce and Trade at Carlsbad.

The sample store was established at the world known spa Carlsbad because this town, setting aside its health resort caracter, is also the destination of numerous travellers and an important commercial place. The sample store has been existing from 1914 and it has the

task to make known the standard articles of the Chamber district to a wide public and to help exportation and business in general in the manner of fairs. It has available grounds of much more than 7000 square feet and comprises a very representative central room, two big side-pavilions and 11 cabins in which besides ground- and wall-surfaces there are desks and glass show-cases for exhibiting samples. — In the sample store there are all industrial productions of the chamber district. Before all china- and glass wares, iron and metal wares, wooden ware, teather and leather ware, stringed and wind instruments, pianos, articles of food, toys, fancy articles, textil productions of all kind, especially woven goods, carpets, hand-made and machine-made laces, ready-made clothing, watches, nacre articles, Gablonz articles, cork wares, basket-maker production, chemical products, celluloid wares, wood products, bicycles and so on. If the sample store is before all appointed for the interested parties of the Chamber district, there are also exhibiters from all parts of Czechoslovakia admitted, as far as the available place allows. For the moment of 125 exhibitors about 60% belong to the Cheb Chamber district.

The sample store has fulfilled its task during the 20 years of its existence. In fact, numerous inland business and also export commands were brought about. The best proof of the practical importance of the sample store for economic life is the fact that the exhibitors make use of it every year, and that it is regularly visited by foreign buyers and interested people. The sample store is open all the season from May to the end of September, exhibiting-fees being very moderate.

KURORT

GIESSHÜBL - SAUERBRUNN

bei Karlsbad.

Výstup k prameni, na rozhlednu a k „Trpasličím děrám".
Aufstieg zur Quelle, Aussichtsturm und Zwergloch.
Ascension à la source, à l'observatoire et aux „Trous de nains".
Ascending to the spring, the look-out tower and to the „Dwarf-Holes".

Lázeňská restaurace a kavárna na terase.
Skvělý výlet z Karl. Varů, Do Jáchymova 20 minut. Stálé spojení autokarem.
Specialita: Horský pstruh. — Majitel: Bedřich Felkner.
Telefon čís. 1. - Penze (jídla jsou podávána 4krát denně Kč 26.— za den.

Kur-Restaurant und Terassen-Café.
Schönster Ausflug von Karlsbad; Joachimsthal in 20 Minuten erreichbar. — Autocarverbindungen ständig. — Spezialität: Gebirgsforellen. — Inhaber: Fritz Felkner.
Telefon No. 1. — Pension (4 Mahlzeiten) Kč 26.—.

Restaurant de bains et Café.
L'excursion la plus splendide de Carlsbad. Distance: Jáchymov 20 minutes. — Autocars toujours disponibles.
Specialité: Truites. — Propriétaire: F. Felkner.
Téléph. No. 1. — Pension avec 4 mets Kč 26.— par jour.

Bath Restaurant and Terrace-Café.
The finest excursion from Carlsbad. 20 minutes to Jáchymov. — Steady Autocar connection.
Speciality: Mountain-Trout. — Proprietor: F. Felkner.
Phone Nr. 1. — Board with 4 dishes Kč 26.— daily.

I. KARLOVARSKÝ GYMNASTIKON
Škola pro
GYMNASTIKU A TANEC
SPORT — HUDBA — KRESLENÍ.
Nové moderní tělocvičny, šatny, sprchy.
Přihlášky denně od 11 — ½1.

I. KARLSBADER GYMNASTIKON
Schule für
GYMNASTIK-TANZ
SPORT — MUSIK — ZEICHNEN.
Neue moderne Übungsräume, Garderoben, Duschen. - Anmeldungen täglich 11 — ½1.

IER GYMNASTICON DE CARLSBAD
Ecole pour
GYMNASTIQUE-DANSE
SPORT — MUSIQUE — DESSIN.
Nouvels gymnases modernes, vestiaires, douches. Inscriptions tous les jours de 11 — 12.30.

IST CARLSBAD GYMNASTICON
School for
GYMNASTIC AND DANCING
SPORT — MUSIC — DRAWING.
New modern gymnasium halls, cloak rooms, shower-baths. — Inscription daily from 11 to 12.30.

VALERIE SCHLECHTA
(Diplom Leipzig)
INGER LÖW
(Diplom Kopenhagen)
Karlsbad, Haus „Porzellanverband"
Invalidenstrasse. Tel. 39-24.

Seznam lékařů a specialistů provádějících praksi v Karlových Varech.
Verzeichnis der in Karlsbad praktizierenden Ärzte und Spezialärzte.
Liste des médicins et des spécialistes pratiquant à Carlsbad.
List of the physicians and specialists practising in Carlsbad.

Doktoři mediciny Doktoren der Medizin Docteurs en médicine Doctors of medicin	Bydliště Wohnung Domicile Address	Ordinuje: Ordinationszeit: visites: regular visits:	Telefon: Telefon: téléfon: phone:
BERG FRANZ	Haus »Drei Mohren« Markt 25	8-10 3-5	40-00 36-99
FRIEDMANN JUL.	„Wied", Mühlbrunnstr. 9	8-11 3-5	46-48
FELDMANN-FISCHER FR.	„Stadt Plauen" Egerstr. 8	8-10 3-5	28-60
FISCHER ROBERT	„Fischerhof" Egerstr. 1	8-10 3-5	25-72 30-25
GINTL FRANZ	„Stadt Karlsruhe", Schlossplatz 412	7-9 3-4	45-15
GLASER PAUL	»Börse« Alte Wiese 2	8-10 3-4	45-72 45-73
GLAUBER ALFRED	„Sparkasse" Dr. Dav. Becher Platz 1	8-10 3-5	40-69
HIRSCH ERWIN	„Venus" Parkstr. 8	8-10 3-5	21-75
HIRSCH JULIUS	„Böhmische Krone", Mühlbrunnstr. 4	8-10 3-5	48-82 48-81
KAFKA VIKTOR	»Goldener Helm«, Sprudelstr.	9-11 3-5	32-37
KRAUS ANTON FRANZ	„Herzog von Brabant" Kreuzstr. 26	8-10 3-5	25-62
LÖWENBEIN ALFRED	„Kurfürst" Egerstr. 28	8-10 3-5	46-93
MAIXNER EMERICH	Mlýnská 11, dům Kaffeebaum		31-98
MANNL RUDOLF	»Dr. Mannl's Haus«, Alte Wiese 56	9-11 3-5	30-13
MAYER PAUL	Haus Dr. Mayer »Alte Wiese«	8-9 3-4	27-19
MIKA MILAN	Böhm. Escomptebank Markt 11.	7-10 3-5	26-41
PASTER AL.	„Strauss" - Stará Louka - Alte Wiese.	8-11 3-6	49-55
PIERRE JULES Consul de France à Carlsbad	H. »Böhmische Escomptebank« Markt 11	8-10 3-5	32-78 33-63
POLLAK STEFAN em. Assist. der Med. Universitäts-Klinik Zagreb.	Haus Günther »Alte Wiese« 64	8-10 3-5	40-74 40-30
REICHL ARTHUR	„Lorbeerkranz" Kreuzstr. 10	8-10 3-4	41-55
SCHÄFFLER WALTHER	»Raphael«, Mühlbrunnstr. 7	7-9 3-5	48-46 40-28
TELLER RUDOLF	»Hygea«, Schlossplatz 12	8-12 3-4	40-53
WAGNER FRITZ	Haus Continental Markt 27	8-10 3-5	27-18 30-99

Stará Role.

Město Stará Role leží, oddělena pouze Rybáři, skoro bezprostředně u Karl. Varů a je uznána za středisko československého průmyslu porculánového. Čítá asi 8.000 obyvatelů. Stará Role je dobře dosažitelná z Karl. Varů železnicí i autobusem za 15 minut, pěšky za ¾ hodiny. (Na silnici, vedoucí k Nejdku.)

Město se svými továrními objekty a obývacími čtvrtěmi, leží rozložené v údolí Rolavy a skýtá hezký obraz průmyslové pilnosti.

Vznik porculánového průmyslu datuje se z prvních let 19. století, a prožíval od té doby stálý vzestup a vývin, s kterým je spojeno též rozšíření se místa, které bylo roku 1926 povýšeno na město.

Skoro všechny keramické výrobky, jejichž jakost je podmíněna použitím t. zv. „Zettlitzského" kaolínu, jakož i vývozem jich do zahraničí, jsou vyráběny ve Staré Role.

Největší závody v městě jsou „Viktoria" akc. spol., dále nejstarší závod „Starorolské továrny na porculán, akc. spol.", závody „Epiag" — akc. spol., „Schneider a spol.", továrna na porculán Frant. Manka (dříve Dutz a spol.') a továrna na porculán Arnošt a Antonín Weidl.

Různými zařízeními, jako dlážděním ulic a tříd, zásobováním dobrou vodou a zavedením elektrického světla je vyhověno požadavkům veřejnosti.

Hotely „Graser" a „Siegl", vedle četných menších hostinců, poskytují návštěvníkům za přiměřený peníz pohodlný nocleh a dobré stravování.

Všem zájemcům v průmyslu a obchodu, i těm, kdož se chtějí obeznámiti s průmyslem porculánovým, je návštěva města Stará Role vřele doporučována.

Alt Rohlau.

Die Stadt Alt-Rohlau liegt — lediglich durch die Nachbarstadt Fischern getrennt — in fast unmittelbarer Nähe der Kurstadt Karlsbad und gilt mit ihren 8.000 Einwohnern als Mittelpunkt der čechoslowakischen Porzellanindustrie. Sowohl durch die Bahn- als auch durch ständige Autobusverbindungen ist Alt-Rohlau innerhalb 15 Minuten und zu Fuss in 45 Minuten von Karlsbad aus, auf der nach Neudek führenden Staatsstrasse erreichbar. Der Ort liegt mit seinen ausgedehnten Fabriksrealitäten u. Siedlungen in langgestreckter Lage im Tale des Rohlaubaches und bietet in seiner Gesamtheit ein schönes Bild industriellen Fleisses. Die Entstehung der Porzellanindustrie im Orte fällt schon in die ersten Jahre des neunzehnten Jahrhunderts u. hatte eine ständige Aufwärtsbewegung und rasche Entwicklung zur Folge, mit welcher auch die Ausbreitung und Ausgestaltung des Ortes, der im Jahre 1926 zur Stadt erhoben wurde, verbunden war.

Fast sämtliche keramischen Artikel, deren hervorragende Qualität durch die Verwendung des in der Nähe vorfindlichen Zettlitzer Kaolins mit bedingt ist und durch die Ausfuhr derselben in alle Länder bewiesen erscheint, werden in Altrohlau erzeugt.

Die grossten Unternehmungen im Orte sind die „Viktoria-A. G.", dann das älteste Unternehmen, die „Alt-Rohlauer Porzellanfabriken-A. G.", die Betriebsstätte „Epiag"-Erste böhm. Porzellanindustrie-A. G., „Schneider & Co.", Porzellanfabrik Franz Manka (vordem „Dutz & Co."), die „Porzellanmanufaktur Ernst & Anton Weidl".

Durch Ausgestaltung aller öffentlichen Einrichtungen wie Pflasterung der Strassen, sowie Licht- ud Wasserversorgung ist auch allen kommunalen Bedürfnissen in jeder Richtung Rechnung getragen worden.

Die Hotels „Graser" und „Siegl" sorgen nebst zahlreichen kleineren Gaststätten in einwandfreier und billiger Weise für die Unterkunft und Verpflegung der Besucher.

Allen Interessenten am Industrie- und Handelsleben, wie auch allen denen, die sich mit der Eigenart eines grossen Porzellanindustrieortes vertraut machen wollen, ist der Besuch der Stadt Alt-Rohlau wärmstens zu empfehlen.

Stará Role.

La ville de Alt-Rohlau est située dans le voisinage direct de la ville d'eaux de Carlsbad — en séparée seulement par la ville de Fischern — et est avec ses 8000 habitants le centre de l'industrie de porcelaine tchécoslovaque. Venant de Carlsbad on peut atteindre Alt-Rohlau, et par la voie ferrée, et par l'autobus, en 15 minutes, ou à pied par la grand' route de Neudek en 45 minutes. La ville avec ses immeubles de fabriques et de colonies est étendue dans la vallée du Rohlaubach et offre dans sa totalité un bel exemple d'activité industrielle. Cette industrie fut fondée ici déjà dans les premières années du 19ième siècle et se développa continuellement et vite, ce qui causa aussi la croissance et le développement de la localité, qui, en 1926, fut élevée au rang de ville.

On produit à Alt-Rohlau presque tous les articles céramiques dont la qualité supérieure est causée par le kaolin, qu'on trouve près de là, à Zettlitz, et prouvée par l'exportation dans tous les pays.

Les plus grandes entreprises de Alt-Rohlau sont: La „Victoria" S. A., puis la plus ancienne entreprise „Alt-Rohlauer Porzellanfabriken A. G.", „Epiag" (Erste Bohmische Porzellan Industrie A. G.), „Schneider & Cie", la fabrique de porcelaine Franz Manka, (ancienne maison „Dutz & Cie"), la „Porzellanmanufaktur Ernst und Anton Wiedl".

Les hôtels „Graser" et „Siegl" de même que beaucoup de petites auberges offrent au visiteur logement et pension excellents et à bon marché.

Tous ceux qui s'intéressent à l'industrie et au commerce, de même que tous ceux qui voudraient connaître le caractère distinctif d'une ville de grande industrie de porcelaine, sont invités cordialement à visiter la ville de Alt-Rohlau.

Stará Role.

The town Alt-Rohlau lies in direct proximity of the spa Carlsbad — only separated from it by the neighbouring Fischern — and is with its 8.000 inhabitants the centre of Czechoslovakian china-industry. Coming from Carlsbad you may attain Alt-Rohlau, either by train or by bus, within 15 minutes, or on foot, on the public road that leads to Neudek, within 45 minutes. The place with its big factories and colonies stretches in the valley of the Rohlaubach and offers, as a totality, a pattern of industrial activity. This branch of industry was founded in this place already in the first years of the 19th century, after which came a constant and quick development, which caused also the growth and development of the place itself, which, in 1926, was raised to the rank of a town.

At Alt-Rohlau they produce nearly all ceramic articles, the prominent quality of which is caused by using the excellent kaolin from the neighbouring Zettlitz, and proved by its export into all countries.

The greatest entreprises of this place are: „Victoria A. G.", then the oldest undertaking, „Altrohlauer Porzellanfabriken A. G.", the works of the „Epiag", (Erste Böhmische Porzellanindustrie A. G., First Bohemian china-industry joint stock company), „Schneider & Co.", Porzellanfabrik Franz Manka, (formerly „Dutz & Co."), the „Porzellan-Manufaktur Ernst und Anton Weidl".

The hotels „Graser" and „Siegl" as well as numerous lodging-houses offer the visitor good and cheap board and lodging.

All people interested in industry and commerce as well as all those who want to know the specific character of a big china-industry place are heartely invited to come to see the town Alt-Rohlau.

Doubí u Karl. Varů.

Doubí leží uprostřed nádherných lesů (lázeňský okruh Karl. Varů) pouhých 30 minut od Karl. Varů, podél břehu Ohře a Teplé, 432 m n. hl. m., v bezprostřední blízkosti Karlovarské údolní přehrady, na trati Karl. Vary—Mariánské Lázně, a má asi 2.600 obyvatelů.

V místě se nachází pošta, telegrafní a telefonní úřad a lékař. Mezi Doubím a Karl. Vary je

dobré autobusové spojení. Říční lázně v Ohři a v Teplé. Půjčovna lodí pro projížďky na Ohři.

Dobré zaopatření a noclehy jsou k dostání ve vilové čtvrti, t. zv. „Wildpark", v níž jsou pensiony, specielně pro letní hosty zařízené, a sice:

1. Lesní kavárna a pension „Wildpark" — maj. Josef Chwoika, Doubí 136,
2. pension „Waldfried" — majitel Dr. Karel Jiránek, Doubí 147,
3. pension „Floder" — maj. pí. Irena Floderová, Doubí 143,
4. pension „Rohm" — maj. pí. Jana Rohmová, Doubí 140.

Další dobré ubytování v ostatních soukromých bytech.

Doubí je navštěvované ročně stovkami rodin z Československa i z ciziny. Často se ubytují lázeňští hosté v Doubí po léčení v Karl. Varech.

Informace podá ochotně obecní úřad Doubí, tel. Doubí 8.

Aich b. Karlsbad.

liegt von dem Weltkurorte Karlsbad nur 30 Minuten entfernt inmitten herrlicher Waldungen (Kurwaldungen der Stadt Karlsbad) in sehr geschützter Lage, in Seehohe 432 m an den Ufern der Eger und der Tepl, in unmittelbarer Nähe der Karlsbader Talsperre und hat 2600 Einwohner. Es liegt an der Bahnstrecke Karlsbad—Marienbad, hat Post, Telegraf und Telefon und einen Arzt im Orte. Zwischen Aich und Karlsbad besteht auch Autobusverbindung. Flussbäder in der Eger und Tepl. Kahnfahrt auf der Eger. 30 Minuten von Aich entfernt liegt der sagenumwobene „Hans-Heiling".

Gute Unterkunft und Verpflegung im Villenviertel „Wildpark" in den besonders für die Sommergäste eingerichteten Villen und zwar:

1. Waldkaffee und Pension „Wildpark", Inhaber Josef Chwoika, Aich 136.
2. Villa „Waldfried", Inh. Dr. Karl Jiranek, Aich 147.
3. Villa „Floder", Bes. Frau Irene Floder, Aich 143.
4. Villa „Rohm", Bes. Frau Johanna Rohm, Aich 140 und gute Privatquartiere im übrigen Orte.

Aich wird alljährlich von cca 100 Familien aus dem In- und Auslande als Sommerfrische, oder von Kurgästen als Nachkur gewählt.

Auskunft erteilt bereitwilligst das Gemeindeamt Aich. Telefon Aich No. 8.

Doubí près Carlsbad
Aich

est situé à trente minutes de la ville d'eaux renomée Carlsbad au milieu de forêts (appartenant à Carlsbad), bien protégé contre les vents du nord, à une altitude de 432 m, aux bords de l'Eger et de la Tepl, tout près du barrage de Carlsbad, et a 2600 habitants. Il est situé à la ligne du chemin-de-fer Carlsbad—Marienbad, a des bureaux de poste, de télégraphe, et de téléphone, un médecin. Il y a aussi une ligne d'autobus entre Aich et Carlsbad, des bains de rivière dans l'Eger et la Tepl, canotage sur l'Eger. A trente minutes de Aich se trouve le rocher de Hans Heiling, centre de beaucoup de traditions.

Bons logements et pensions au quartier de villas „Wildpark", surtout dans les villas spécialement arrangées pour les villégiateurs:

1. Café et pension „Wildpark", situés au milieu de la forêt, propriétaire Josef Chvojka, Aich 136,
2. Villa „Waldfried", propr. Dr. Karl Jiranek, Aich 147,
3. Villa „Floder", propr. Mme. Irene Floder, Aich 143,
4. Villa „Rohm", propr. Mme. Johanna Rohm, Aich 140, et de bonnes chambres privées, répandues par toute la localité. Chaque année des centaines de familles du pays et de l'étranger choisissent Aich comme villégiature ou y viennent après un traitement dans une des villes d'eaux renommées.

Informations à la mairie de Aich, téléphone Aich Nro. 8.

Café und Pension WILDPARK

Skvělá poloha, přímo v lese. Koupání v nově zřízené údolní přehradě, celoroční provoz, chvalně známá osvědčená správa.

herrlich im Wald gelegen. Badegelegenheit in der neuen Talsperre, ganzjährig geoffnet, bekannt gute Leitung.

Situés au milieu de la forêt. Bains dans le nouveau barrage de vallée, ouverts pendant toute l'année, administration bien éprouvée.

Splendid situation, in the midst of the woods. Bathing in the newly built barrage, open all the year round, popular approved management.

WALD-RESTAURANT, CAFÉ
HANS HEILING

staubfreie, idyllische Lage, sagenumwobene Umgebung, ständiger Omnibusverkehr.
KARLSBAD. — Telefon: Aich No. 3.

Der Hauptanziehungspunkt dieses Ausflugsortes ist eine Felsengruppe, die den Namen **HANS HEILING** führt. Der Sage nach bildet diese Felsengruppe einen zu Stein gewordenen Hochzeitszug mit Braut, Bräutigam, Pfarrer, Musikanten und Gästen. Das bekannte Restaurant, zwischen Felsen und Wald gelegen, verleiht dem ganzen Aufenthalte einen besonderen Reiz.

Lesní restaurace a kavárna

Čerstvý vzduch, idylická poloha, bájemi a půvabem opředené okolí, stálý omnibusový provoz.
KARLOVY VARY. — Telefon: Doubí čís. 3.

RESTAURANT DE BOIS ET CAFÉ

Pure atmosphère, situation idyllique, environs pleins de légendes, omnibus.
CARLSBAD. — Téléf.: Doubí No. 3.

FOREST-RESTAURANT and CAFÉ

Pure atmosphere, idyllic situation, surroundings filled with popular legends, permanent bus-communication.
CARLSBAD. — Phone: Doubí No. 3.

Doubí near Carlsbad
Aich

is situated at 30 minutes' distance from the world-known spa of Carlsbad, in the mindst of wonderful forests (belonging to Carlsbad), well

protected against cold winds, at 1440 feet above the sea-level, on the Eger and the Tepl, quite near the Carlsbad barrage, and has 2600 inhabitants, lies at the railway Carlsbad—Marienbad, has post-, telegraph-, and telephone-offices and a physician. There is also a bus-line between Aich and Carlsbad, bathes in the Eger and the Tepl, boating on the Eger. At 30 minutes' distance from Aich is the mythical Hans-Heiling-Rock.

Good board and lodging at the cottage-quarter „Wildpark", especially at the villas arranged for summerguests:

1. Café and boarding-house „Wildpark", in the midst of the forest, propr Jos. Chwoika, Aich 136.

2. Villa „Waldfried", propr. Dr. Karl Jiranek, Aich 147.

3. Villa „Floder", propr. Mrs. Irene Floder, Aich 143.

4. Villa „Rohm", propr. Mrs. Johanna Rohm, Aich 140.

Good private rooms in the whole place.

Aich is visited every year by hundreds of families from Czechoslovakia and abroad as healthresort or after a treatment at one of the spas.

For information apply to the town-hall Aich. Tel. Aich Nr. 8.

Drahovice,

okres Karlovy Vary.

Drahovice, nacházející se v bezprostřední blízkosti Karl. Varů (300 m n. hl. m.), čítají asi 7.000 obyvatelů. Horní nádraží je přibližně 15 minut vzdálené.

V Drahovicích se nacházejí pošta, telegrafní a telefonní úřad, 2 lékaři, drogerie, úvěrní a spořitelní ústav (šeková a poukázková manipulace), filiálka Karlovarské spořitelny, 16 kaváren a hostinců, zvukový biograf, 2 tenisová hřiště, autosprávkárny a garáže, chlapecká a dívčí obecná škola, měšťanka, jesle, obecní knihovna a moderní zaopatřovna.

V posledních letech bylo vystavěno 180 vilových novostaveb.

Drahovice jsou s oblibou navštěvovány letními hosty.

Obec je mezistanicí 3 autobusových tratí, a sice: Karl. Vary—Dalovice, Kysibel—Karl. Vary a Doupov—Podbořany.

Vděčné výlety jsou: Lesní kavárna „Eulenfels", lesní kavárna „St. Hubertus", krásné údolí „Soosbachu", Stifterova stráž, „Herrmannstein" a zřícenina hradu „Engelhaus".

Cesty jsou prachu prosté a vedou krásnými údolími.

Je k disposici mnoho cizineckých pokojů, za něž se platí mírné ceny.

Informace udílí obecní úřad a spolek „Allgemeiner Deutscher Hausbesitzerverein".

Drahowitz

(Bezirk Karlsbad).

Drahowitz, im Egertal unmittelbar bei der Kurstadt Karlsbad gelegen, (380 m ü. d. M.) hat etwa 7.000 Einwohner. Der obere Bahnhof ist in ungefähr 15 Minuten zu erreichen.

In Drahowitz bestehen ein Post-, Telegraphen- und Fernsprechamt, 2 Aerzte, Droguerie, Spar- und Vorschusskasse mit Scheck- und Ueberweisungsverkehr, eine Nebenstelle der Karlsbader

Sparkassa, 16 Kaffee- und Gasthäuser, ein Tonfilmkino, zwei Tennisplätze, Auto-Werkstätten und Garagen, eine Knaben- und Madchenvolksschule, eine Bürgerschule, ein Kindergarten, eine Gemeindebücherei und ein modernes Fürsorgeheim.

In den letzten Jahren sind in Drahowitz etwa 180 villenartige Neubauten entstanden. Die Gemeinde ist ein gern aufgesuchter Erholungsort für Sommerfrischler.

Drahowitz wird von 3 Autobuslinien durchquert, u. zw.: Karlsbad—Dallwitz, Karlsbad—Giesshübel—Sauerbrunn und Karlsbad—Duppau—Podersam.

Als lohnende Ausflugsziele werden empfohlen: Waldkaffee Eulenfels, Waldkaffee St. Hubertus, das schöne Soosbachtal, die Stifterwarte, der Herrmannstein bei Satteles und die Burgruine Engelhaus. Die Wege sind staubfrei und führen durch herrliche Talmulden.

Fremdenzimmer stehen zur Verfügung und die Preise für Unterkunft und Verplegung sind mässig gehalten.

Auskünfte erteilt das Gemeindeamt und der Allgemeine Deutsche Hausbesitzerverein.

Drahovice,

district de Carlsbad.

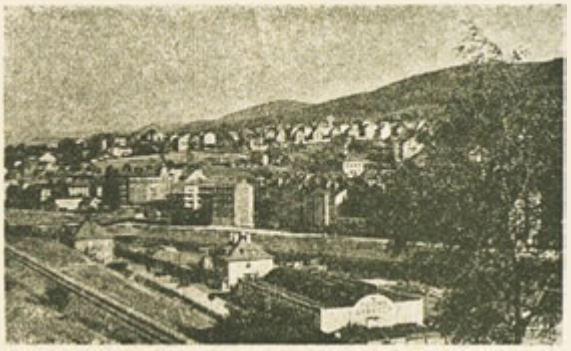

Drahovice, située dans la vallée de l'Eger dans le voisinage direct de la ville d'eaux de Carlsbad (380 m d'alt.) a à peu près 7000 habitants. La gare supérieure est à 15 minutes du centre.

A Drahovice il y a des bureaux de poste, de télégraphe et de téléphone, deux médecins, une droguerie, une caisse d'épargne et de prêts avec service de chèques et de remises, une succursale de la caisse d'épargne de Carlsbad, 16 cafés et restaurants, un cinéma, deux places pour jouer au tennis, des services d'auto et des garages, une école élémentaire pour garçons et filles, une école primaire supérieure, un jardin d'enfants, une bibliotheque communale et un asile de prévoyance moderne.

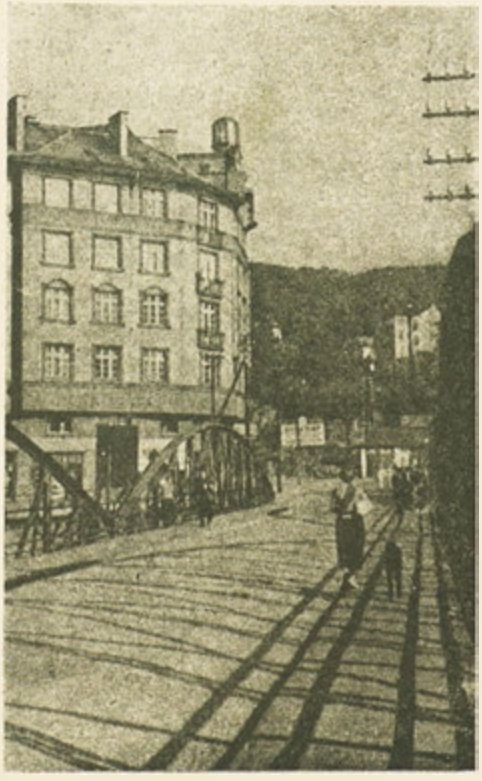

Dans ces dernières années on a construit 180 nouvelles maisons en forme de villas. La commune est volontiers recherchée par des villégiateurs.

Trois lignes d'autobus passent par Drahovice: Carlsbad-Dallwitz, Carlsbad-Giesshübel Sauerbrunn et Carlsbad-Duppau-Podersam.

Beaux buts d'excursions: Café Eulenfels, au milieu de la forêt, Café St. Hubertus, aussi dans la forêt, la belle vallée du ruisseau de Soos, la Stifterwarte, le Herrmannstein près de Sateles et la ruine du château d'Engelhaus. Les chemins sont sans poussière et passent par des vallées magnifiques.

Des logements sont à la disposition des voyageurs. Les prix pour logement et pension sont modérés.

Pour informations s'adresser à la mairie ou à l' „Allgemeiner Deutscher Hausbesitzerverein". (société des propriétaires allemands de maisons).

Drahovice,

district of Carlsbad.

Drahovice, situated in the Eger-Valley quite near the spa Carlsbad, (at 1290 ft. above sea-level) has about 7000 inhabitants. The upper

railway-station is at 15 minutes' distance from the centre.

At Drahovice there are post-, telegraph- and telephone-offices, two physicians, a drug-store, a savings bank and loan-fund with cheque and money-order service, a branch of the Carlsbad savings-bank, 16 cafés and restaurants, a picture-hall, two tennis-courts, workshops for repairing motor-cars and garages, an elementary school for boys and girls, a higher elementary school, a kindergarten, a municipal library, and a modern charity home.

In the last years 180 new villa-like houses were built. Drahovice is a favourite health-resort.

Drahovice is situated at three bus-lines: Carlsbad—Dallwitz, Carlsbad—Giesshübel—Sauerbrunn and Carlsbad—Duppau—Podersam.

Fine trips can be made to: Waldcafé Eulenfels, Waldcafé St. Hubertus (cafés situated in the wood), the fine valley of the Soosbach, the Stifterwarte, the Herrmannstein near Satteles and the ruin of the castle of Engelhaus. The ways are dustless and run through wonderful valleys.

Board and lodging are at the disposal of foreigners at moderate prices.

For information apply to the town-hall or to the „Allgemeiner Deutscher Hausbesitzer-Verein" (society of German house-owners).

Bochov.

Bochov leží na státní silnici Praha—Karlovy Vary v nadmořské výši 670 m a má 2000 obyvatel. Denně sedmkrát má spojení s Karlovými Vary, vzdálenými 17 km, dvakrát s Prahou a další se Žluticemi a Vroutkem.

V Bochově má své sídlo okresní soud, berní, poštovní, telegrafní a telefonní úřad. Je zde jedna lékárna a dva lékaři.

Do města jest zaveden vodovod a elektrické osvětlení.

Podnebí jest velmi zdravé. Rozsáhlé lesy lákají návštěvníky k delším osvěžujícím procházkám. Krásná výletní místa možno navštíviti jednak pěšky, jednak použiti výhodného spojení autobusy. V bezprostřední blízkosti města se nachází zřícenina někdejšího hradu Hartenštejnu, vybudovaného pány z Rýzmburka, jenž byl po staletí sídlem české větve mocné šlechtické rodiny hrabat z Plavna. Zřícenina byla z části teprve v posledních letech vykopána ze ssutin a rumoviště a tvoří nyní velmi oblíbené výletní místo. Jest stále více a více vyhledávána zvláště lázeňskými hosty z Karlových Var.

Na vysokém vršku stojí daleko viditelný, 12 m vysoký pomník padlých vojínů (dílo sochaře Oswalda Hofmanna z Mnichova).

V Bochově, který byl r. 1346 povýšen na město, jest pozoruhodné městské museum, městská zasedací síň s historickými nástěnnými malbami (akad. malíř Oswald Voh, Mnichov) a kostel s náhrobními pomníky bývalých hradních pánů.

Bochov skýtá návštěvníkům osvěžující koupání, mléčnou kuru, hodí se pro nemocné srdečními chorobami a má hojnost místností k pobytu, po př. letních obydlí v hostincích a soukromých budovách.

Doporučeníhodné hostince: »Slunce«, »Modrá hvězda«, »Zlatá koule«, »Bílý lev« a vinárna »Pimpl».

Buchau.

Buchau mit seinen 2000 Einwohnern liegt an der Staatsstrasse Prag—Karlsbad in einer Seehöhe von 670 m. Es hat eine täglich siebenmalige Autobusverbindung mit dem 17 km entfernten Karlsbad, eine zweimalige mit Prag und weitere mit Luditz und Rudig.

Buchau ist Sitz eines Bezirksgerichtes, eines Steueramtes, Post-, Telegrafen- und Fernsprechamtes und einer Apotheke; weiters befinden sich im Ort zwei Aerzte. — Hochquellenwasserleitung, elektrisches Licht.

Das Klima ist sehr gesund. Ausgedehnte Waldungen laden zu weiten Wanderungen ein. Empfehlenswerte Ausflugsziele sind teils zu Fuss, teils unter Mitbenützung der günstigen Autobusverbindungen zu erreichen. In unmittelbarer Nähe der Stadt befindet sich die Ruine der ehemaligen Burg Hartenstein, die von den Herren von Riesenburg gegründet wurde und durch

Jahrhunderte der Sitz der böhmischen Linie des mächtigen Adelsgeschlechtes der Grafen von

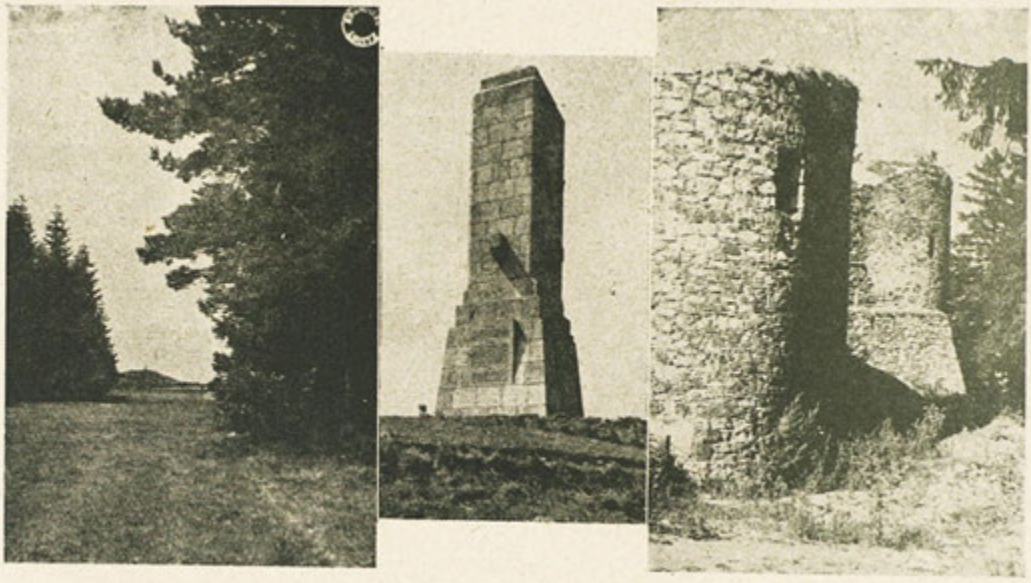

Plauen war. Sie wurde zum Teile erst in den letzten Jahren aus Schutt und Trummern ausgegraben und bildet nunmehr ein beliebtes Ausflugsziel; besonders von Karlsbader Kurgästen wird sie in ständig zunehmender Zahl besucht.

Am grossen Bühl steht weithin sichtbar ein 12 m hohes Kriegerdenkmal (Bildhauer Oswald Hofmann, München).

In Buchau, das im Jahre 1346 zur Stadt erhoben wurde, sind das städtische Museum, der stadtische Sitzungssaal mit historischen Wandmalereien (akad. Maler Oswald Voh, München) und die Kirche mit den Grabdenkmälern ehemaliger Burgherren sehenswert.

Buchau bietet Gästen erfrischende Badegelegenheiten, kräftigende Milchkuren, eignet sich zu Terrainkuren für Herzkranke und verfügt über genügend viele Unterkunftsmöglichkeiten, bezw. Sommerwohnungen in Gasthäusern und Privatwohnungen.

Empfehlenswerte Gasthofe: »Sonne«, »Blauer Stern«, »Goldene Kugel«, »Weisser Löwe« und Weinstube »Pimpl«.

Bochov.

La ville de Bochov avec ses 2000 habitants est située sur la route d'Etat de Prague—Karlovy Vary à une altitude de 670 m. au-dessus du niveau de la mer. Il y a un service régulier d'autobus sept fois par jour à Karlovy Vary éloignée de 17 km., deux fois par jour à Prague, de plus à Žlutice et Vroutek.

Bochov possède un tribunal d'arrondissement, un bureau des contributions, un bureau de poste, télégraphe, téléphone, une pharmacie, un aqueduc avec eau de montagne, lumière électrique. Deux médecins ont leur residence dans la ville.

Le climat est très salubre. Des forêts étendues invitent aux longues promenades. Les buts d'excursions à recommander sont facile à atteindre, soit à pied, soit en profitant du service d'autobus favorable. A proximité immédiate de la ville se trouve la ruine de l'ancien château de Hartenstein, fondé par les seigneurs de Riesenburg et pendant bien des siècles le siège de la ligne bohémienne de la famille puissante des comtes de Plauen. Le château fut déterré seulement en partie au cours des dernières années des décombres et est à présent un but d'excursions très en faveur. Ce sont surtout les visiteurs de Karlovy Vary qui y viennent souvent.

Au grand Buehl est placé un monument commémoratif de guerriers, visible de loin (altitude 12 m., sculpteur Oswald Hofmann, Munique).

Comme curiosités de Bochov (ville depuis l'année 1346) nous mentionnons: le musée de la ville, la salle de conférences municipale pourvue de fresques historiques, (peintre académique Oswald Voh, Munique), ainsi que l'église avec les monuments funéraires d'anciens constructeurs.

Les villégiateurs trouvent beaucoup d'occasions pour prendre des bains rafraîchissants et pour suivre un régime de lait. Bochov se prête également aux traitements des affections cardiaques par ses terrains. Il y a de nombreuses auberges et logements privés à la disposition des villégiateurs.

Parmi les hôtels nous citerons: »Sonne«, »Blauer Stern«, »Goldene Kugel«, »Weisser Loewe« ainsi que la taverne de Pimpl.

Bochov.

Bochov with its 2000 inhabitants is situated at the state-road of Prague—Karlovy Vary, 670 m. above sea-level. It has got a regular bus-connection seven times a day with Karlovy Vary, which is at a distance of 17 km., twice a day with Prague and moreover with Žlutice and Vroutek.

The town owns a district-court, a revenue-office, post, telegraph and telephone-office, a chemist's shop, an aqueduc with mountain-water and electric light. Two physicians have their residence there, too.

Climate is very healthy. Large forests invite you to undertake fine long walks. The excursion-aims to be recommended may be reached easily either by journeys on foot or by using the favorable bus-connection. Next to the town there is the ruin of the ancient Hartenstein-castle, founded by the lords of Riesenburg and for many a century the seat of the Bohemian line of the mighty family of the counts of Plauen. The castle has been dug out partly only in the course of the last few years from the wreckage and is at present a point for excursions much in favour. It is chiefly visited by tourists coming from the spa Karlovy Vary.

On the tall Buehl there is a war-monument, 12 m. high, visible from far away (sculptor Oswald Hofmann, Munich).

In the year 1346 Bochov was raised to be a town. There are many remarkable things to visit: the town's museum, the municipal meeting-room with historical fresco-painting (painter Oswald Voh, Munich) and the church with the sarcophaguses of the former lords of the castle.

Visitors find plenty of opportunities for bathing, they can try a refreshing milk-diet. People, suffering from heart diseases may undertake a terrain- cure.

You find everywhere board and lodgings, in hotels as well as in private houses.

Recommendable inns are: »Sonne«, »Blauer Stern«, »Goldene Kugel«, »Weisser Loewe«, and Pimpl's wineroom

Vejprty.

Krušné Hory.

Kdo si zamiloval Krušné hory v zimě a podívá se sem také jednou v létě, nalezne ve Vejprtech a okolí vše, co může letní sídlo poskytnouti milého a užitečného.

Cizinci, který hledá místo, kde by si odpočinul, který hledá snadno dosažitelné středisko zimních sportů anebo letní pobyt na čistém horském vzduchu, bude snad toto pojednání vítáno.

S krajinářského stanoviska je poloha tohoto místa pokládána za velmi krásnou. S osadami Grund a Neugeschrei jakož i saskými vesnicemi Barenstein, Niederschlag a Hammer-Unterwiesenthal tvoří Vejprty jednotný celek, který, pozorován s bärensteinského kopce, poskytuje nádherný pohled. Vše je obklopeno tmavými smrkovými lesy, jež z kteréhokoliv místa ve městě nejsou vzdáleny více než 15—20 minut. Nejnižší místo (Blechhammer-Schänke), je 648 m, nejvýše položený dům (v Neugeschrei) je 846 m nad mořem. Všude na stráních jsou louky, jež v létě hýří pestrými barvami a v zimě jsou skvělými místy ke cvičení.

Ježto Vejprty děkují za své založení hornictví (bylo zde dobýváno železo, stříbro, olovo, měď atd., a v poslední době arsen)., jde o území geologicky velmi zajímavé a turista ještě dnes najde na mnohých místech dost polodrahokamů ve starých kutištích a propadlinách, pokrytých ovšem již dlouho více či méně silnou vrstvou humusu s líbeznou květenou.

Velké výškové rozdíly, jež nutno překonat na př. cestou z blízkého údolí Ohře na Klínovec, poskytují botanikovi řídkou příležitost studia a sběru, nalezne zde vše od údolní až k poloalp-

ské floře. A k tomu někdy velké botanické zvláštnosti.

Známé je též bohatství ptactva a divoké zvěře v horských lesích, takže přijde na své i ornitolog a myslivec.

Něco o průmyslu, obchodu, živnostech, školách atd.

Průmysl, obchod a živnosti jsou ve Vejprtech velmi vyvinuty. Ve výrobě prýmků požívá město mezinárodní pověsti, jejich lovecké pušky se v myslivecných kruzích těší velké oblibě. Dnes patří jejich punčochářský průmysl k největším v městě a v zemi. O zdravotnictví se stará 6 lékařů, lékárna, 3 drogerie a dům hygieny, každý může použít veřejné lázně, v létě pak vábí všechny plavce a přátele slunce krásné koupaliště uprostřed lesů a luk. Pro sportovce je zde nářadí.

Prýmkařský průmysl podmiňuje množství vedlejších průmyslů, jako niťařský, barvírny atd. a příbuzné průmysly jako tkalcovny, pletárny atd., jsou ve Vejprtech rovněž na vysokém stupni.

Nelze se nezmínit o továrnách na rukavičky, kartonáže, výšivky, ražené a gumové tkané zboží, pušky a káble, barvírny atd.

Poloha těsně na hranicích a na druhé straně velmi vyvinutý průmysl mají příznivý vliv na obchod a živnosti jakož i dopravu, takže Vejprty jsou městem, ve kterém se nelze nudit.

Ve Vejprtech jsou národní, měšťanské, obchodní a průmyslové pokračovací školy, odborná prýmkařská škola, dosti velká městská knihovna a čítárna.

Jeden biograf je ve Vejprtech, dva v nedalekém Bärensteinu.

O spojení a dopravních prostředcích.

Jak vidno z hoření mapy, lze se do Vejprt snadno dostat po železnici z Chebu Chomutova-Karlových Varů, Ústí n. L.-Podmokel-Teplic-Mostu-Chomutova, Prahy-Žatce-Chomutova, Plzně-Žatce-Chomutova v Čechách a z Lipska-Drážďan přes Annaberg a z Pokau-Reithenhain přes Krima v Německu, kromě toho je autobusové spojení z Vejprt do Přísečnice-Kodaně, do Perštejna v údolí Ohře, do Šmideberku přes Klinovec, Jáchymov do Karl. Varů. Slavné české Karlovy Vary, Mariánské Lázně, Františkovy

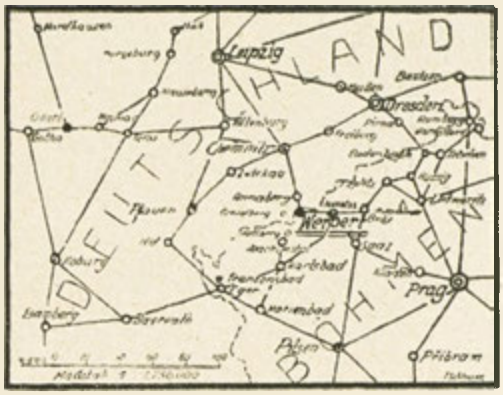

Lázně a radiové lázně Jáchymov mají z Vejprt rovněž snadné spojení.

Tyto autobusové linky mají připojení k vlakům jak do Čech, tak do Saska. Ostatně jsou kdykoliv k disposici nájemná auta.

Vejprty jako středisko zimních sportů:

Průměrná výška 750 m nad mořem je příčinou, že zde leží sníh velmi dlouho a tak je odedávna možno po mnoho měsíců v roce vidět ve Vejprtech a okolí jen samé lyže a sáňky.

Kdo pěstuje hodně sport a závody v běhu a ve skoku, nalezne zde plno příležitostí. Docela blízko jsou Willyho valy (na bärensteinském vrchu), krásně položené, nedaleko jsou též valy v Konigswalde a Johstadt a ke Keilbergschanze se lze kdykoliv snadno dostat na lyžích či sportovním autobusem. Lyžařský klub „Christiana" ve Vejprtech má dokonce na úpatí Klínovce vlastní pěknou chatu, které mohou používat i cizinci, přihlásí-li se. Celou zimu se pořádají lyžařské kursy, zde se lze naučit všemu, počínajíc klouzáním po parketách a končíc krkolomnými skoky.

Ubytování, informace.

Náklady na ubytování jsou nepatrné: obědy stojí průměrně Kč 6—10, nocleh Kč6—12 za lůžko, strava s jednolůžkovým pokojem stojí při vícedenním pobytu průměrně Kč 35.—.

Informace poskytuje kdykoliv úřad cizineckého ruchu města Vejprt (radnice), zde se rovněž ochotně zprostředkují průvodci.

Weipert.

Ober-Erzgebirge.

Wer das Erzgebirge im Winter recht lieb gewann und sich auch im Sommer einmal hier umschaute, der fand nun in und um Weipert all das, was einem einen Ort als Sommerfrische lieb und wert machen kann.

Dem Fremden, der wieder einmal auf der Suche nach einem Orte vergnüglichen Ausruhens, nach einem leicht erreichbaren Wintersportplatze, nach einer Sommerfrische in reiner Gebirgsluft ist, mögen die nachstehenden Ausführungen nicht unwillkommen sein.

Die Lage kann landschaftlich als sehr schon gelten, mit den Ortsteilen Grund und Neugeschrei, sowie den sächsischen Orten Barenstein, Niederschlag und Hammer-Unterwiesenthal er

Isidor Hackl & syn
„LEDERIM" Dámské módní sponky, přezky a knoflíky.
VEJPRTY ČSR.

Isidor Hackl & Sohn
„LEDERIM", Damenmode-Gürtelschnallen, Schliessen und Knöpfe.
WEIPERT ČSR.

scheint Weipert wie ein einziger Ort, der, vom Bärensteiner Berge überblickt, ein herrliches Bild gewährt. Dunkle Fichtenwälder rahmen das Ganze ein und fast von keinem Punkte der Stadt hat man länger als 15—20 Min. zu Busch und Wald. Die tiefste Stelle (bei Blechhammer-Schänke) ist 648 m, das höchstgelegene Haus (in Neugeschrei) 846 m über dem Meere. Es sind also überall Hangwiesen, welche sommers in bunter Farbenpracht erstrahlen, winters aber die besten Übungsplätze darstellen.

Da Weipert seine Gründung dem Bergbau verdankt (es ward Eisen, Silber, Blei, Kupfer usw., und in jüngster Zeit Arsen gegraben), lässt sich leicht auf ein geologisch recht interessantes Gebiet schliessen und der Spaziergänger findet an vielen Stellen auch heute noch genügend Halbedelsteine in den alten Pingen und Schurflöchern, die allerdings längst eine mehr oder weniger starke Humusdecke und eine liebliche Flora tragen.

Die grossen Höhenunterschiede, die beispielsweise bei einer Wanderung aus dem nahen Egertale bis zum Keilberge überwunden werden, geben dem Botaniker eine selten günstige Gelegenheit zu Studien- und Sammelzwecken; von der Tal — bis zur halbalpinen Flora kann er alles finden! Darunter einige sehr grosse botanische Seltenheiten.

Bekannt ist der Vogel- und Wildreichtum der Gebirgswälder, sodass also auch Ornithologe und Waidmann auf ihre Rechnung kommen.

Über Industrie, Handel, Gewerbe, Schulen usw.

Industrie, Handel und Gewerbe stehen überaus hoch in Weipert. Als Posamentenstadt geniesst es internationalen Ruf, seine Jagdgewehre erfreuen sich in Jägerkreisen grosser Beliebtheit. Heute zählt aber auch die Strumpfindustrie zu den grossten in Stadt und Land. 6 Ärzte, 1 Apotheke, 3 Drogerien und ein Sanitätswarenhaus sind dem Gesundheitswesen gewidmet, 1 öffentliche Badeanstalt steht jedermann zur Verfügung, im Sommer ladet überdies ein herrliches Freibad zwischen Wald und Wiesen alle Schwimm- und Sonnenfreunde zu fröhlichem Treiben. Für Turner und Sportler stehen Geräte da.

Die Posamentenindustrie bedingt eine Menge Nebenindustrien, wie Zwirnereien, Färbereien usw., und auch die verwandten Industrien, wie Webereien, Wirkereien usw., stehen in Weipert auf einer hohen Stufe.

Nicht unerwähnt mögen bleiben die Handschuh-, Kartonnagen-, Stickerei-, Prägerei-, Gummiwaren-, Gewehr- und Kabelfabriken, Färbereien usw.

Die unmittelbare Lage an der Grenze einerseits, die hochentwickelte Industrie andererseits, befruchteten Handel und Gewerbe genau so wie den Verkehr, und so gehört Weipert zu jenen Städten, in welchen man sich nicht langweilt.

Weipert verfügt über Volks-, Bürger-, kaufmänn. und gewerbliche Fortbildungsschulen, über 1 Posamenten-Fachschule, eine grössere städtische Bücherei und 1 Lesehalle.

1. Lichtspieltheater befindet sich in Weipert, 2 sind im anschliessenden Bärenstein.

Anschlüsse und Beförderungsmittel.

Wie aus der obenstehenden Karte ersichtlich, ist Weipert von Eger-Karlsbad-Komotau, von Aussig-Bodenbach-Teplitz-Brüx-Komotau, von Prag-Saaz-Komotau, von Pilsen-Saaz-Komotau, aus Böhmen, von Leipzig-Dresden über Annaberg, von Pokau-Reitzenhain über Krima von Deutschland aus leicht erreichbar mit der Bahn, ausserdem bestehen Autobusverbindungen von Weipert nach Pressnitz-Kaaden, nach Pürstein ins Egertal, nach Schmiedeberg und über den Keilberg, Joachimsthal nach Karlsbad. Die berühmten böhmischen Weltbäder Karlsbad, Marienbad, Franzensbad und Radiumbad Joachimsthal sind leicht von Weipert aus zu erreichen.

Diese Autobuslinien haben Anschlüsse an die Züge sowohl nach Böhmen, als auch nach Sachsen. Überdies stehen Mietautos jederzeit zur Verfügung.

Weipert als Wintersportplatz.

Bei einer Durchschnittshöhenlage von 750 m ü. M. bleibt der Schnee natürlich recht lange liegen und so stehen Ski und Rodel in und um Weipert seit jeher durch mehrere Monate des Jahres in Ansehen und Schwung.

Wen es zu ausgesprochen sportlicher Betätigung treibt, mit Wettkämpfen in Lauf und Sprung, der findet ringsum Gelegenheit in Hülle und Fülle. Die schöngelegene Willy-Schanze am Bärensteiner Berge hat er direkt vor der Nase, unweit sind sie Sprungschanzen von Königswalde und Johstadt und die Keilbergschanze ist auf Brettern oder mittels Sport-Autobus jederzeit leicht erreichbar. Der Skiklub „Christiana Weipert" hat ja am Fusse des Keilberges sogar seine eigene, wunderschöne Hütte, die auch Fremden gegen Anmeldung zur Verfügung steht. Skikurse werden durch den ganzen Winter hindurch abgehalten, vom Parketrutschen bis zum halsbrecherischen Sprunge kann man da alles gelehrt bekommen.

Verpflegskosten, Auskünfte.

Die Verpflegskosten sind gering: Menüs kosten durchschnittlich Kč 6 bis 10, Übernachtung das Bett Kč 6 bis 12, ganze Verpflegung bei mehrtägigem Aufenthalt samt Zimmer mit 1 Bett durchschnittlich Kč 35.

Auskünfte erteilt jederzeit das Fremdenverkehrsamt der Stadt Weipert (Stadthaus); auch werden dort gerne Führer vermittelt.

Wolfova kavárna,
Vejprty.

Největší kavárna v místě. Denně koncert. Proslulé cukrářské výrobky, prvotřídní nápoje.

Café Wolf,
Weipert.

Grösstes Café Weiperts. Täglich Konzerte. Altberühmte Konditoreierzeugnisse, feinste Getränke.

Vejprty. (Weipert.)

Les monts metallifères supérieurs.

Celui qui a su apprécier en hiver les monts métallifères, tout en parcourant en été les environs de cette chaîne de montagnes, a trouvé à Weipert et dans les alentours tout ce qui peut rendre sympathique et agréable un séjour de villégiature.

Pour l'étranger qui aspire à nouveau de rencontrer une localité offrant un repos bienfaisant, une place sportive hivernale facilement accessible, un lieu de villégiature situé à une altitude où circule largement l'air pur des montagnes, les détails ci-après ne paraitront pas superflus.

Le site est d'une grande beauté avec les localités de Grund et Neugeschrei, ainsi que les localités saxonnes de Bärenstein, Niederschlag et Hammer-Unterwiesenthal, Weipert, contemplé du mont de Bärenstein, semble être un lieu unique offrant un splendide panorama. La ville est entourée d'immenses forêts de pins accessibles dans une promenade durant au maximum de 15 à 20 minutes. Le point le plus bas (à Blechhammer-Schänke) est situé à 648 m. d'altitude; la maison occupant le point le plus élevé) à Neugeschrei) est à 846 m au-dessus du niveau de la mer. Il y a partout des prairies suspendues qui, en été, réjouissent la vue de leurs couleurs variées, et, en hiver, constituent les meilleures places d'exercices sportifs.

Etant donné que Weipert doit sa fondation à l'exploitation des mines (on y extrait du fer, de l'argent, du plomb, du cuivre, etc, et tout récemment aussi de l'arsenic), on peut en déduire aisément que cet endroit est situé dans un territoire fort intéressant du point de vue géologique, où le promeneur trouve en maintes places, aujourd'hui même assez de pierres mi-précieuses dans les anciens gisements et cavités, recouverts évidemment depuis longtemps d'une couche d'humus plus ou moins épaisse et revêtus d'une flore agréable.

Les grandes différences d'altitude qui, par exemple, peuvent être franchies d'un détour de la proche vallée d'Eger jusqu' à Keilberg, offrent au botaniste une occasion rarement propice d'étudier et de collectionner, depuis la flore de vallée jusq' à la flore subalpine, il y trouvera tout ce qu' il cherche. Il rencontrera même çà et là de très grandes raretés botaniques.

On connaît la richesse des forêts de montagnes en oiseaux et en gibier, de sorte que les ornithologues et les chasseurs y feront également leur compte.

Industrie, commerce, professions, écoles, etc.

L'industrie, le commerce et les métiers occupent un rang très élevé à Weipert. Pour la pas-

CUKRARNA A KAVÁRNA

KAREL WEISS, VEJPRTY,

Rudohoří.

Annabergská ul. — Telef. čís. 166.

Středisko veškerého obecenstva domácího i cizinců. Denně odpoledne i večer velké koncerty umělců. Světoznámé výrobky. — Největší cukrárna v celém okolí. — Zásilky v tuzemsku i do ciziny.

Majitel: Karel Weiss.

KONDITOREI UND KAFFEEHAUS

KARL WEISS, WEIPERT,

Erzgebirge.

Annabergerstrasse. — Tel. 166.

Treffpunkt aller Einheimischen u. Fremden. — Täglich nachmitt. und abends grosse Künstlerkonzerte. Weltberühmte Erzeugnisse. — Grösste Konditorei in der Umgebung. Versand nach dem In- u. Auslande.

Besitzer: Karl Weiss.

CONFISÉRIE ET CAFÉ. - Téléphone 166.

KARL WEISS, VEJPRTY,

Rendez-vous de tous les indigènes et étrangers. — Tous les jours de grands concerts d'artistes l'après-midi et le soir. — Produits notoires. — La plus grande confiserie aux environs. — Expédition indigène et exportation.

Propriétaire: Karl Weiss.

PASTRY-SHOP AND CAFÉ. — Phone 166.

KARL WEISS, VEJPRTY,

Meeting-place of all the native people and the foreign public. — Daily grand afternoon- and evening-concerts of artist's. — Renowned pastry. — The greatest Pastry-Shop in the surroundings. — Inland-Mail orders and export to foreign countries.

Proprietor: Karl Weiss.

sementerie, cette ville jouit d'une renommée universelle; ses fusils de chasse sont fort appréciés dans les cercles de vénerie. Actuellement, l'industrie des bas compte parmi les plus grandes dans le pays et à la campagne. 6 médecins, 1 pharmacie, 3 drogueries et un magasin d'articles sanitaires assurent le service d'hygiène publique. Un établissement de bains est à la disposition de chacun; de plus, en été, un établissement de bains en plein air situé entre la foret et la prairie, invite tous les amateurs de natation et de bains de soleil à y prendre leurs joyeux ébats. Pour les gymnastes et les sportsmen, il y a là tous les agrès disponibles.

L'industrie de la passementerie implique une quantité d'industries accessoires, comme filatures, teintureries, etc, avec les industries apparentées, comme tisseranderies, qui à Weipert occupent un haut niveau.

Il ne faut pas omettre de mentionner la ganterie, le cartonnage, les dentelles, impression sur étoffes, articles de caoutchouc, fabriques de fusils et de câbles, teintureries, etc.

La situation tout près de la frontière, d'une part; l'industrie éminemment développée, d'autre part, ont favorisé le commerce et les professions de même que la trafic, raisons pour lesquelles Weipert compte parmi les villes où l'ennui est inconnu.

Weipert dispose d'écoles primaires, primaires supérieures, commerciales et industrielles de perfectionnement, elle possède une école professionnelle de passementerie, une grande bibliothèque municipale et une salle de lecture.

Weipert a aussi un cinéma, et 2 autres se trouvent à Bärenstein situé à proximité.

Service et moyens de transport.

Ainsi qu' on peut s' en rendre compte par la carte ci-dessus, Weipert est facilement accessible par chemin de fer à partir d'Eger-Carlsbad-Komotau, d'Aussig-Bodenbach-Teplitz-Brüx-Komotau, de Prague-Saaz-Komotau, de Plzeň-Saaz-Komotau à partir de la Bohême. De Leipzig-Dresden par Annaberg, de Pokau-Reitzenhain par Krima, à partir de l'Allemagne. En outre, il existe un service d'autobus depuis Weipert jusqu' à Pressnitz-Kaaden, vers Pürstein dans la vallée d'Eger, vers Schmiedeberg par le Keilberg, Joachymsthal à Carlsbad. Les villes d'eaux tchèques de notoriété mondiale Carlsbad, Marienbad, Franzensbad ainsi que le bain de radium de Joachimsthal sont facilement accessibles depuis Weipert.

Ces lignes d'autobus sont reliées aux trains dirigés tant vers la Bohême que vers la Saxe. De plus, il y a à tout temps des taxis à la disposition des voyageurs.

Weipert comme place de sports hivernaux.

Par une altitude moyenne de 750 m au-dessus du niveau de la mer la neige reste longtemps sur le sol, de sorte que Skis et traîneaux circulent joyeusement à Weipert et aux environs durant plusieurs mois de l'année.

Quiconque a un intérêt particulier à participer aux concours sportifs de course et de saut, trouve tout autour de nombreuses occasions de satisfaire ses goûts. Le rempart Willy occupant un site superbe sur la Barensteiner Berg est à

Šmídeberk **A. KALLA** **Schmiedeberg**

I. Rudohorský velkoprůmysl rybích konserv.

Největší podnik svého oboru.

Udírny, pekárny a továrny
ku marinování ryb.

Továrna na plechové obaly:

Výroba plechových krabic pro průmysl konservový jakož i hromadná výroba hraček.

Extrahovací závody:

Zpracování rybích odpadků. Výroba rybí moučky a rybího tuku.

Výroba sudů a dřevěných obalů
pouze pro vlastní potřebu.

I. Erzgeb. Fischkonserven-Gross-Industrie

Grösstes Unternehmen dieser Branche.

Fisch--Marinieranstalt, Fischräuchereien, Fischbraterei, Fischkocherei.

Blechemballagen-Fabrik:

Erzeugung von Blechdosen für die Konserven-Industrie, sowie Blechspielwaren-Massenartikeln.

Extraktionswerke:

Verarbeitung von Fischabfällen. Erzeugung von Fischmehl und Fischtran.

Fässer- u. Holzemballagen-Erzeugung
nur für eigenen Bedarf.

Pobočné závody: **PRAHA** Zweigfabriken:

Nový Bohumín, Slezsko a Timisoara, Rumunsko. **Neu-Oderberg, Schlesien und Timisoara, Rumänien.**

proximité immédiate, non loin de là se trouvent les tremplins de Konigswalde et de Johstadt, et le tremplin de Keilberg est aisément accessible en tout temps par autobus. Le Ski-club „Christiana Weipert" possède au pied du Keilberg son splendide chalet particulier en propre, qui est, sur demande préalable, également à la disposition des étrangers. Des cours de skis sont tenus pendant tout l'hiver, depuis les glissements sur parquet jusqu' aux saltomortale, on y apprend toute la gamme de ce sport émouvant.

Prix de pension, renseignements.

Les prix de pension sont modiques. Le menu revient en moyenne de 6 à 10 Kč, le logement par lit 6 Kč jusq'à 12 Kč. — La pension complète pour un séjour de plusieurs jours y compris une chambre à un lit, en moyenne 35 Kč.

Des informations sont fournies en tout temps par le bureau d'initiative de la ville de Weipert (Hôtel de ville), où des guides sont mis à la disposition des étrangers.

Vejprty. (Weipert).

Upper Erzgebirge. (Upper Ore Mountains).

Those who have come in winter to like the Erzgebirge and have also visited it in summer will find in Weipert everything that we like and appreciate in a summer-resort.

Perhaps the following descriptions will be welcomed by strangers looking for a place of pleasant rest, a winter-sport place which is easily to be reached, or a summer resort in pure mountain-air.

The situation may be called beautiful from a point of view of landscape; Weipert, as seen from the Bärensteiner Hill may be looked upon as one single place together with the parts Grund and Neugeschrei, as well as with the Saxon places Bärenstein, Niederschlag and Hammer-Unterwiesenthal. This view is a magnificent picture. It is framed by dark pine-woods and you can reach the forests from any point of the town in no longer than 15 to 20 minutes. The lowest point (near Blechhammer-Schänke) is 648 meters, the highest situated house (in Neugeschrei) is 846 meters above sea-level. There are sloping meadows everywhere, which shine brightly in manifold colours in summer, and offer good opportunities for practising skiing in winter.

As Weipert was founded by miners (iron, silver, lead, copper etc., and recently also arsenic have been mined), the district is very interesting from a geologic point of view and the tourist may even nowadays find sufficient half-precious stones in the old hollows and burrows of abandoned mines, which, however, long ago, had been covered by a more or less thick layer of earth and display lovely flowers.

The big differences in height when wandering, e. g. from the valley of the river Eger to the Keilberg, offer rare opportunities to the botanist of studying and collecting, for valley-, as well as half-alpine plants are to be found! Among these there are also some flowers and plants which represent botanic rarities.

It is well known that the mountain-forests are very rich in birds and game, so that also the ornithologist and hunter will be satisfied.

Hotel „Stadt Leipzig"
Weipert

Prvotřídní dům s 30 moderně zařízenými pokoji. Chvalně známá nejlepší kuchyně. — Velké garáže.
Telefon čís. 16.

Erstes Haus mit 30 modern eingerichteten Zimmern. Anerkannt bestes Speisehaus. — Grosse Garage.
Telef. No. 16.

Première maison. 30 chambres avec meubles les plus modernes. — Cuisine exquise, approuvée. — Grands garages.
Téléphon No. 16.

First place with 30 up-to-date furnished rooms. Best and approved cooking. — Large garages.
Phone No. 16.

On Industry, Trade and Commerce, Schools etc

Industry, trade and Commerce are extremely highly developped in Weipert. It has an international repute as town of lace-makers, and the hunting-guns made there are very popular among hunters. Nowadays the manufacture of stockings ranks highest among all other towns in the country. There are six physicians, one chemists shop, three drug-stores and a shop selling sanitary goods, which are dedicated to health, there is one public-bathing-establishment, which is at everybody's disposal. Besides a lovely bathing-pool situated among forests and meadows invites all friends of sun and swimming to this merry exercice. Gymnastic equipment is provided for sports-men and people wanting to practise.

Lace-industry brings forth a large number of secondary industries, such as linen-thread-twisting, dyeing etc. But also the related industries such as weaving, hosiery etc., are on a high level in Weipert.

Let us also mention the glove-, card-board-, lace-, coining-, rubber-weaved-goods, gun-, and cable-factories, dyer's works etc.

The immediate proximity of the frontier on one hand, and the highly developped industry on the other hand, stimulatrade and commerce, as well as the traffic, so that Weipert belongs to those towns, in which people are not bored.

Weipert has elementary, higher elementary, commercial and industrial continuation schools, one special school for lace-industry, a large town-library and one reading-room.

There is one cinema in Weipert itself, and two in the adjoining Bärenstein.

Connections and Means of Traffic.

As may be seen from the above map, Weipert, may be easily reached from Eger-Karlsbad-Komotau, from Aussig-Bodenbach-Teplitz-Brüx-Komotau, from Prague-Saaz-Komotau, from Pilsen-Saaz-Komotau for people coming from Bohemia, and from Leipzig-Dresden via Annaberg, from Pokau-Reitzenhain via Krima for people coming from Germany. These lines are railway lines. Besides these there are bus-lines from Weipert to Pressnitz-Kaaden, to Pürstein in the Eger Valley, to Schmiedeberg across the Keilberg, Joachimsthal to Carlsbad. The world-famous Bohemian watering-places Karlsbad, Marienbad, Franzensbad and the radium-spa Joachimsthal are easily to be reached from Weipert.

These bus-lines are connected with trains to Bohemia as well as to Saxony. Besides these, there are always taxicabs at the disposal of travellers.

Weipert as Winter-Sport-Place.

Weipert has an average height of 750 meters above sea-level and so the snow lies there quite a long time, so that skis and toboggans are used in and round Weipert for several months every year.

For those who wish to exercise real sport and competitions in running and jumping, find opportunity for these in abundance. The beautifully situated Willy-leaping-construction on the Bärensteiner Hill is very near, and the ski-jumps of Konigswald and Johstadt, as well as the ski-jumps on the Keilberg are not far either and may be reached at any time easily on skis or by sport-busses. The skiing-club Christiana - Weipert has its own beautiful hut at the foot of the Keilberg, which is also at the disposal of strangers against forenotice. There are skiing-classes during winter-season, and people can learn everything there from the simplest gliding to neck-breaking jumping.

Cost of board and lodging, information.

The cost for board is very low: Menus cost on an average Kč 6.— to Kč 10.—, lodging for one bed per night Kč 6.— to Kč 12.—, full board and lodging including room with one bed for a several days' stay Kč 35.— on an average per day.

The Tourist-Office of the town of Weipert (Town-hall) gladly gives information and puts guides at the disposal of guests.

V. SCHMIDL A SYNOVÉ, VEJPRTY

Založeno roku 1760. - Továrna na výrobu veškerého druhu lemovek a nábytkového prýmkářského zboží.

W. SCHMIDL & SÖHNE, WEIPERT

Gegründet 1760. - Besatzartikel- und Möbelpassementen-Fabrik.

W. SCHMIDL & FILS, VEJPRTY

Fondé 1760. - Usine pour la fabrication des bordures et des passements de meubles.

W. SCHMIDL & SONS, VEJPRTY

Fondé 1760 - Manufacturing of borders and furniture-trimmings.

A. KUNZE & spol.

VEJPRTY (ČSR)

Závody na zpracování papíru.
Továrny na ražené lepenkové zboží.

Tel. Vejprty 139. Adr. telegramů: Kunzecomp Vejprty.

A. KUNZE & Co.

WEIPERT (ČSR)

Papierverarbeitungs-Werke.
Fabriken geprägter Pappwaren.

Tel. Vejprty 139. Telegr. Adr.: Kunzecomp Vejprty

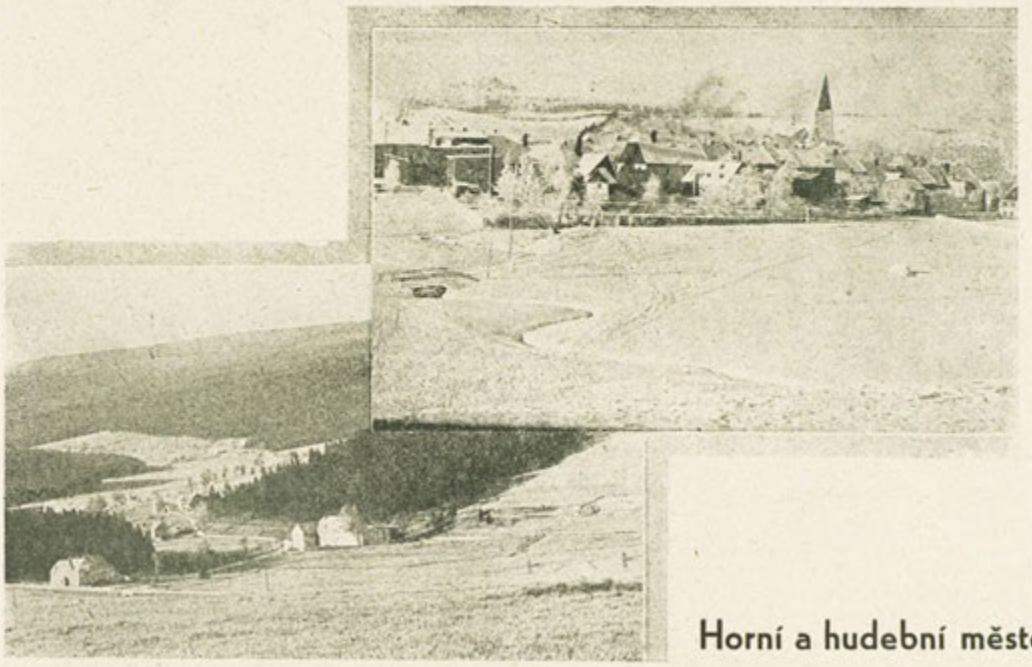

Horní a hudební město

Přísečnice v Rudohoří.

Horní město Přísečnice jako letovisko: Město Přísečnice jest položeno ve středu hřebene Krušných hor, má na mile daleko se táhnoucí lesy a pryskyřičný horský vzduch.

Vklíněno do Přísečnického údolí je převyšováno vrcholky Hassbergu (992 m), Velkého (963), Středního (923) a Malého (895) Spitzbergu. Rozkošné menší vycházky po pěstěných lesních cestách v lesích, které se nalézají z bezprostřední blízkosti města.

Horní město Přísečnice jako město zimních sportů: Ve výši 820 m, bezprostředně v městě se nalézající cvičiště se srázными i mírnějšími svahy. Horské krajinní jízdy. (Vhodné vůdcovství k disposici). Lyžařské cvičební kursy. Sportovní slavnosti.

Přísečnice byla známým horním městečkem s bohatými stříbrnými a rudnými žilami; již ve 13. století nacházela se tam mincovna stříbrných peněz. Nyní jest okresním městem, sídlem všech státních a autonomních úřadů (okr. úřad a okr. soud), se všemi novodobými zařízeními: poštou, telegrafem, telefonem, železniční stanicí, lékařem, lékárnou, městskou elektrárnou, jatkami atd.

Městské museum obsahuje indické sbírky. Dobře vedené hotely: hotel »Ross« s ústředním topením, tekoucí teplou i studenou vodou, garáže a lázně v domě; hotel »Panský dům«, jakož i mnoho čistých soukromých obydlí jest k disposici. Levné stravování.

Železniční spojení ze železničního uzlu Chomutova: z hlavní trati Chomutov—Cheb železniční trať Chomutov—Přísečnice—Vejprty stanice Perštejn nebo Klášterec n. Ohří. Odtud autobusem nebo autem.

Automobilové cesty: Pohraniční stanice Vejprty—Přísečnice—Kadaň—Klášterec n. Ohří—saským průmyslovým územím a českými lázeňskými místy; Kadaň—Přísečnice—Šmídeberg—Klínovec.

Autobusové spojení: Pohraniční město Vejprty—Přísečnice—Kadaň—Klášterec n. Ohří—Měděnec.

Cesta po hřebenu: Klínovec—Měděnec—Přísečnice—Chomutov.

Informace podává ochotně starostenský úřad.

Pressnitz im Erzgebirge.

Berg- und Musikstadt.

Die Bergstadt Pressnitz als Sommerfrische: Inmitten des Erzgebirgskammes gelegen, mit meilenweit sich erstreckenden Wäldern, mit harziger Höhenluft.

Eingebettet im Pressnitzbach-Tale, wird es von den Kuppen des Hassberges, 992 m, des grossen- (963 m), mittleren- (923 m) und des kleinen- (895 m) Spitzberges überragt. Reizvol-

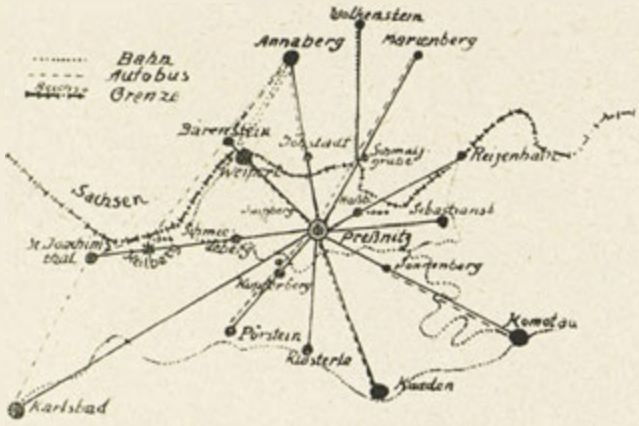

le kleinere Spaziergänge auf gepflegten Waldwegen, in den Wäldern, unmittelbar an die Stadt sich anschliessend.

Die Bergstadt Pressnitz als Wintersportplatz: In der Höhe 820 m, mit unmittelbar in der Stadt gelegenen Übungsplätzen, mit Steil- und Flachhängen. Bergige Geländefahrten. (Geeignete Führer stehen zur Verfügung). Schneeschuhlauf-Übungskurse! Sportfeste!

Pressnitz als alte Bergstadt, mit reichem Bergsegen in Silber und Erz, war bereits im 13. Jahrhundert als Silbermünzstadt bekannt, jetzt als Bezirksstadt, Sitz aller staatlichen und autonomen Bezirksämter, Bezirksbehörde und Bezirksgericht, mit allen neuzeitlichen Einrichtungen, Post, Telegraf, Telefon, Eisenbahnstation, Arzt, Apotheke, städt. Elektrizitätsanlage, Schlachthof u. s. w.

Das städt. Museum enthält indische Sammelgegenstände. Gut geleitete Hotels, das Hotel »Ross« mit Zentralheizung, mit fliessendem Warm- und Kaltwasser, Garagen und Bad im Hause, das Hotel »Herrenhaus«, sowie viele saubere Privatwohnungen stehen zur Verfügung. Billige Verpflegung.

Bahnverbindungen: vom Eisenbahn-Knotenpunkt Komotau: Strecke Komotau—Pressnitz—Weipert. Von der Hauptstrecke Komotau—Eger: Bahnstation Pürstein oder Klösterle. Von hier aus Anschluss mit Autobus oder Auto.

Autostrassen: Grenzstation Weipert—Pressnitz—Kaaden, die Verbindungsstrecke zwischen dem sächsischen Industriegebiete u. den böhmischen Bäderorten; Kaaden—Pressnitz—Schmiedeberg—Keilberg.

Autobusverbindungen: Grenzstadt Weipert—Pressnitz—Kaaden, Klösterle—Kupferberg. Bahnhof Reischdorf—Pressnitz.

Kammweg: Keilberg—Kupferberg—Pressnitz—Ulmbach—Komotau.

Auskünfte erteilt jederzeit gerne das Bürgermeisteramt.

Přísečnice v Rudohoří.

La Ville de Montagne et de Musique.

Ville de montagne de Přísečnice comme villégiature. La ville est située au milieu de la crête de la montagne métallifère (Rudohoří), pourvue de forets étendues et d'un air résineux altidunaire, à la vallée du ruisseau de Přísečnice. Elle est couronnée des cimes de la montagne de Hassberg (alt. 992 m.), du grand (alt. 963 m.), du moyen (alt. 923 m.), du petit Spitzberg (alt. 895 m.). Les chemins bien entretenus des forêts à proximité de la ville invitent aux promenades charmantes.

Ville de montagne de Přísečnice comme ville de sport hivernal.

A une altitude de 820 m. se trouvent les places d'exercices, pourvues de pentes raides et plates, situées dans la villemême. Courses de terrain montueux. Des guides versés sont à la disposition. Courses de skis. Fêtes de sport. La vieille ville de montagnes de Přísečnice, avec ses riches trésors d'argent et de minerai, était déja connue au 13e. siècle comme ville ayant le droit de battre monnaie d'argent. De nos jours elle est importante comme ville d'arrondissement, siège de tous les tribunaux du district. La ville possède tout le confort moderne comme: bureaux de poste, télégraphe, téléph., gare, usine municipale déclairage électrique, abattoir et«.

N'oublions pas de mentionner le médecin ainsi que la pharmacie. Le musée de la ville contient une collection d'objets d'art indien.

Hôtels à recommander: »Ross« avec eau courante chaude et froide, garages et bain à la maison, »Herrenhaus« ainsi que beaucoup de logements privés, propres et confortables. La nourriture est de bon marché.

Communications par voie ferrée: Du point de jonction Chomutov: Ligne Chomutov—Přísečnice—Vejprty. De la ligne principale Chomutov—Cheb, station de Perštejn ou Klášterec. De là on trouve correspondance par autobus ou auto.

Routes d'auto: Ville frontière de Vejprty—Přísečnice—Kadaň, communication entre le district industriel saxon et les villes d'eaux bohémiennes. Kadaň—Přísečnice—Šmídeberk—Klínovec.

Lignes d'autobus: Ville frontière de Vejprty—Přísečnice—Kadaň. Klášterec—Měděnec.

Gare de Reischdorf—Přísečnice.
Route par la crête: Klínovec—Měděnec—Přísečnice—Ulmbach—Chomutov.
Pour informations s'adresser à la mairie.

Přísečnice in the Rudohoří.

The mountain and Music-town.

The mountain-town Přísečnice as a summer health-resort:

The town is situated in the moddle of the Rudohoří-ridge. There are woods, many miles long, as well as a wonderful, fragrant mountain-air. It is situated in the valley of the Přísečnice-brook, crowned by the dome-shaped summits of the Hassberg (992 m.), of the tall Spitzberg (963 m.), of the middle one (923 m.) and of the small one (895 m.). You can take your walks on well-kept paths in the woods which are quite close to the town.

The mountain-town Přísečnice as a winter sporting-place:

The town is situated 820 m. above sea-level. There are practising-grounds almost in its centre, provided with steep and flat slopes. You find well versed guides for longer excursions. Ski-practising courses! Sporting festivals!

Already in the 13th. century Přísečnice was known as an old mountain town, with rich treasures in silver and mineral-veins, you even might say as a silver-town. Nowadays it is a district-town, seat of all the state's and the autonomical district-courts. It has got all up-to-date institutions, post-, telegraph- and telephone-office. There is a railway-station, electric works, a slaughterhouse, you find a physician and a dispensary etc. In the town's museum we see Indian objects of art.

Well managed hotels, as e. g. hotel »Ross« with central-heating, with running cold and warm water, with baths and garages, or the hotel »Herrenhaus« as well as many clean private lodging are at your disposal. Board is cheap.

Railway-communications: From the railway centre Chomutov: Line Chomutov—Přísečnice—Vejprty. From the main-line Chomutov—Cheb. Railway-station Perštejn or Klášterec. From here connection by bus or car.

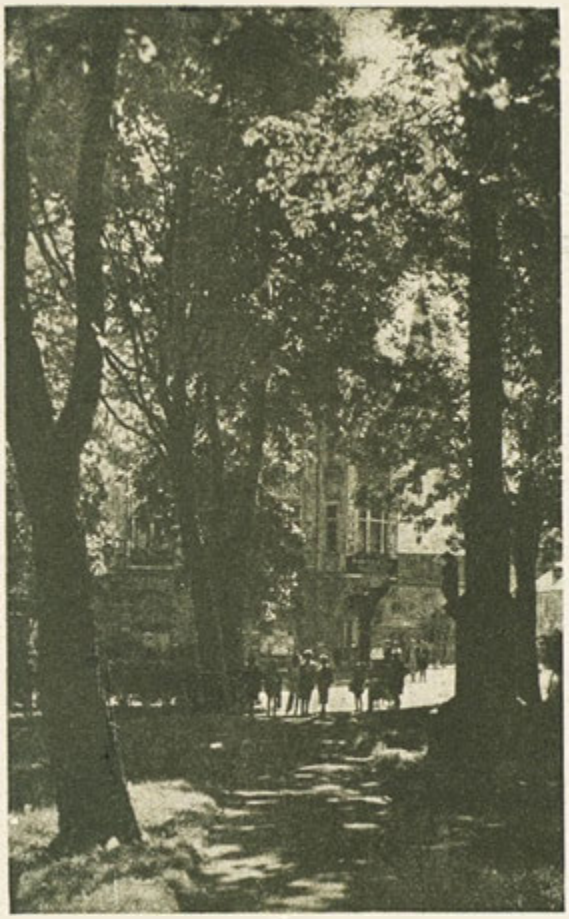

Motoring roads: Frontier-town Vejprty—Přísečnice—Kadaň, it is the line of communication between the Saxon industry centre and the Bohemian watering-places. Kadaň—Přísečnice—Šmídeberk—Klínovec.

Bus-connections: Frontier-town Vejprty—Přísečnice—Kadaň—Klášterec—Měděnec. Station Reischdorf—Přísečnice.

Way over the ridge: Klínovec—Měděnec—Přísečnice—Ulmbach—Chomutov.

The municipal-office willingly gives all informations.

Perštejn,

letovisko v Rudohoří.

Letovisko Perštejn, rozkošné letní sídlo, leží na úpatí Krušných hor. Pro neobyčejné množství přírodních krás a ne v poslední řadě pro příjemný pobyt, stalo se jedním z nejvíce navštěvovaných míst osvěžení. Rozkošné výlety, jakož i příležitost ke koupání a jiné zábavě. Rudohorský spolek udělí Vám každou informaci co nejochotněji.

Poloha místa:

Perštejn leží 350 m n. m. a je ze 3 stran chráněn proti nárazům větrů (pouze na jižní straně je otevřen) zalesněným hřebenem Burbergu a Mühlbergu, zatím co na severozápadě a západě obklopují jej Schlossberg a Tannlberg.

Vzduch, slunce, voda jsou prameny letního zotavení. Vzduch v Perštejně jest velmi čistý, zdravý a občerstvující; proti drsným větrům jest místo chráněno horami. Jehličnaté lesy dodávají vzduchu potřebnou vlhkost, takže tento jest osvěžující i ve větších parnech. Podnebí jest mírné, příjemné a obyvatelstvu velmi snesitelné, což dokazuje jeho zdravotní stav. Perštejn má od r. 1907 znamenitý vodovod, který dodává z vlastních pramenů výtečnou pitnou a užitkovou vodu.

Železniční spojení.

Perštejn leží na trati Praha—Chomutov—Karl. Vary—Cheb a dále na trati Podmokly—Teplice-Šanov—Chomutov—Karl. Vary—Cheb. Do Karl. Varů a Chomutova jedou odtud vlaky každou hodinu. Říšskoněmečtí návštěvníci používají trati Chemnitz—Annaberg—Vejprty nebo Chemnitz—Reitzenhain—Chomutov. Hosté, jedoucí z Vejprt do Měděnce mohou jeti z nádraží Měděnec autem a ušetří tak cestu přes Chomutov.

Přístřeší — zaopatření — procházky.

5 pernštejnských hotelů, 1 kavárna a hotel v Aubachu, jakož i mnoho soukromých domů jsou návštěvníkům k disposici. Mírné ceny jak za byt, tak i za stravu. Obyvatelstvo jest cizím návštěvníkům velmi nakloněno a dá si na tom záležeti, učiniti pobyt hostům co nejpříjemnější a jest jim radou i skutkem nápomocno. Pro výlety do okolí přidělí Rudohorský spolek vždy zkušeného průvodce. Stěží najdeme nějaké údolí v Krušnohoří, které by se vyznačovalo takovým bohatstvím přírodních krás a rozmanitostí tvarů. Již po několika krocích můžeme dosáhnouti stinných jehličnatých lesů, které obklopují místo se tří stran. Na jihu modrají se vrchy Doupovských hor. Úpravné cesty které jsou pod dohledem Rudohorského spolku v Perštejně a jsou pečlivě označeny, dovedou návštěvníky bez námahy k nejkrásnějším místům v okolí: na „Zámecký vrch" se zříceninami hradu Perštejna, na „Básníkovu stezku", na úpatí Burbergu a Mühlbergu a k mnoha jiným krásným místům. Na mnoha místech jsou postaveny lavičky, které zvou k odpočinku a k pohledu na místo i okolí do údolí Ohře s četnými hrady a na hřeben Krušných hor; dokonce je možno viděti i vzdálené vrcholky Českého středohoří.

Informace ochotně udělí Rudohorský spolek a správa obce Perštejnu. Počet návštěvníků v roce 1930 více než 2.000 osob.

Sezona trvá od velikonoc do října.

Pürstein.

Luftkurort am Hange des Erzgebirges.

Luftkurort Pürstein, die herrliche Sommerfrische am Hange des Erzgebirges, ist mit ihrem Reichtum an Naturschönheiten und nicht zuletzt wegen der guten Unterkunft eine der best besuchten Stätten der Erholung. Herrliche Ausflüge, sowie Gelegenheit zum Baden, Sport u. Unterhaltung. Der Erzgebirgsverein erteilt jede Auskunft bereitwilligst.

Lage des Ortes:

Pürstein liegt in 350 m Seehohe, auf drei Seiten geschützt und nur im Süden frei, malerisch zwischen hohen, bewaldeten Gebirgszügen des

Burberg und des Mühlberg-Massivs, während im Nordwesten und Westen der Schlossberg und der Tännlberg, vom Spitzberg überragt, den Ort umschliessen.

Luft — Licht — Wasser, die Quellen sommerlicher Erholung.

Die Luft in der Sommerfrische Pürstein ist sehr rein und gesund, balsamisch und erfrischend; gegen rauhe Luftstromungen ist der Ort durch die Berge geschützt und die Nadelwälder teilen der Luft genügend Feuchtigkeit mit, um dieselbe auch bei grosser Hitze noch erfrischend erscheinen zu lassen. Das Klima ist gemässigt und mild, daher der Bevölkerung sehr zuträglich, was die guten Gesundheitsverhältnisse der Bewohner beweisen. Der Ort besitzt seit dem Jahre 1907 eine Hochquellen-Wasserleitung, die ein ausgezeichnetes Trink und Nutzwasser liefert.

Bahnverbindung.

Pürstein ist Station der Staatseisenbahnstrecken Prag—Komotau—Karlsbad—Eger, bezw. Bodenbach—Teplitz—Komotau—Karlsbad—Eger. Karlsbad und Komotau sind in einstündiger Fahrt zu erreichen. Reichsdeutsche Sommerfrischler benützen die Strecke Chemnitz—Annaberg—Weipert oder Chemnitz—Reitzenhain—Komotau. Die aus Westdeutschland kommenden Gäste fahren über Eger. Von Weipert bis Kupferberg fahrende Sommergäste können am Bahnhofe Kupferberg mittelst Mietauto oder Wagen abgeholt werden und ersparen sich so die Fahrt über Komotau.

Unterkunft — Verpflegung — Spaziergänge.

Fünf Hotels in Pürstein, ein Kaffeehaus und ein Hotel in Aubach, sowie viele Privathäuser sind auf Beherbergung eingestellt.

Mässige Preise zeichnen gute Verpflegung und Unterkunft in gleicher Weise aus. Eine fremdenfreundliche Bevölkerung lässt es sich angelegen sein, den Gästen den Aufenthalt so angenehm wie möglich zu gestalten und ihnen bei ihren Ferienplänen mit Rat und Tat bereitwilligst beizustehen. Für Wanderungen hat der Erzgebirgsverein einen eigenen Führerdienst während der Sommermonate eingerichtet. Wohl kaum ein Tal des Erzgebirges zeichnet sich durch einen ähnlichen Reichtum an Naturschönheiten, durch eine so grosse Mannigfaltigkeit der Formen aus. Meist ein paar Schritte nur führen in die schattigen Nadelwälder, die den Ort auf drei Seiten umfangen. Gegen Mittag zu bilden die blauen Höhen der Duppauer Berge den Rahmen. Aus einem Walde von Obstbäumen lugen die Giebel der schmucken Häuschen, von denen fast jedes inmitten eines Blumengartens steht. Reizende Wege, die unter der Obhut des Erzgebirgsvereines Pürstein stehen und sorgfältig markiert sind, führen nahezu mühelos zu den schönsten Punkten der allernächsten Umgebung: Auf den ruinengekrönten Schlossberg, in die Rohrleiten und die Schlinge, auf den Poetensteig und das Spitzbergglorietl, auf die Platte des Burberges und den Mühlberggipfel, in den Weigensdorfer, Reihener und Kleinthaler Grund, und nicht zuletzt in das traumhaft stille Rummelbachtal. An vielen Stellen aufgestellte Bänke laden zum Genusse des prächtigen Ausblickes auf den Ort, ins Egertal mit seinen Burgen, auf den Kamm des Erzgebirges, auf die duftigen Kuppen jenseits der Eger ein, selbst zu fernen Kegeln des Mittelgebirges reicht der Blick.

Auskünfte erteilen der Erzgebirgsverein und das Gemeindeamt.

Kurfrequenz der Sommerfrische Pürstein im Jahre 1930 uber 2000 Personen.

Saison-Dauer von Ostern bis Oktober.

Perštejn,

station climatique à la pente de l'Erzgebirge.

La station climatique de Pürstein, villegiature magnifique à la pente de l'Erzgebirge, riche en beauté naturelle, est un des lieux de repos recherchés, aussi à cause de ses bons logements. Excursions magnifiques, possibilités de se baigner, de sport et d'amusement. Pour informations s'adresser à l'„Erzgebirgsverein".

Situation du lieu.

Pürstein est situé à 350 m d'alt., protégé contre les vents de trois côtés, et ouvert seulement vers le sud, au milieu des hautes chaînes de montagnes de l'Erzgebirge couvertes de forêts. A l'est et au nord sont situés la montagne Burberg et le massif du Mühlberg, tandis qu'à l'ouest et au nord-ouest le Schlossberg et le Tännlberg, surmontés par le Spitzberg, entourent le lieu.

Air — lumière — eau, les sources de la récréation en été.

L'air de la villégiature de Purstein est pur et sain, réconfortant et rafraichissant; l'endroit est protégé contre les vents froids par les montagnes; les forêts de conifères passent à l'air assez d'humidité pour le rendre rafraîchissant encore par de grandes chaleurs. Le climat est tempéré et doux, par suite très salutaire à la population, ce qui est prouvé par le bon état sanitaire des habitants. L'endroit a depuis 1907 une conduite d'eaux de source des montagnes, qui fournit d'excellente eau potable et ménagère.

Communications de chemin de fer.

Pürstein est station des chemins de fer de l'État Prague—Komotau—Carlsbad—Eger et Bodenbach—Teplitz—Komotau—Carlsbad—Eger. On peut atteindre Carlsbad et Komotau par chemin de fer en une heure. Les villégiateurs qui viennent d'Allemagne, se servent des lignes Chemnitz—Annaberg—Weipert ou Chemnitz—Reitzenhain—Komotau. Les hôtes venant de l'ouest de l'Allemagne passent par Eger. Les villégiateurs qui viennent de Weipert jusqu'à Kupferberg peuvent faire venir une auto ou une voiture à la gare de Kupferberg, pour s'épargner le voyage par Komotau.

Logements — nourriture — promenades.

Cinq hôtels de Pürstein, un café et un restaurant à Aubach, de même que beaucoup de maisons privées se chargent de recevoir les hôtes.

Bonne nourriture et logements à **prix modestes.** Une population amie des étrangers, fait tout son possible pour leur rendre le séjour agréable et pour les aider par tous les moyens dans leurs projets de vacances. **Pour des marches** l'Erzgebirgsverein a des guides à la disposition des étrangers pendant tout l'été.

Il y a peu de vallées de l'Erzgebirge qui se distinguent par tant de beautés naturelles, par une si grande variété de formes. A quelques pas seulement sont des forêts de conifères ombrageantes, qui entourent le village de trois côtés. Vers le sud les montagnes bleues de Duppau forment le cadre. D'une mer d'arbres fruitiers saillent les pignons des jolies maisons, dont presque chacune se trouve dans un verger. De beaux chemins soignés par l'Erzgebirgsverein et bien marqués, conduisent presque sans peine aux plus charmants points des environs: sur le Schlossberg avec sa ruine, à Röhrleiten et à Schlinge, au Sentier des Poètes et à la gloriette du Spitzberg, sur le plateau du Burberg et sur le sommet du Mühlberg, dans les vallées de Weigensdorf, de Reihen et de Kleinthal, et enfin dans la vallée du Rummelbach, belle comme un rêve et tranquille.

A beaucoup de places des bancs offrent des vues magnifiques sur le village, la vallée de l'Eger avec ses châteaux, sur la crête de l'Erzgebirge, sur les cimes vagues au-delà de l'Eger, même sur les pays lointains du Mittelgebirge.

Informations à l'Erzgebirgsverein et à la mairie. Nombre des étrangers arrivés à la villégiature de Purstein en 1930: plus de 2000.

Saison: de Pâques jusqu'au mois d'octobre.

Perštejn,

an air cure-resort at the slope of the Erzgebirge.

The air cure-resort Pürstein, at the slope of the Erzgebirge, rich in natural beauties, is one of the favourite places for recreation, also on account of its good lodgings. Wonderful excursions, opportunities of bathing, sports and amusement. For informations apply to the „Erzgebirgsverein."

Situation of the place.

Pürstein is situated at 1170 ft. above the sea-level, protected from winds on three sides, and open only to the south, in the midst of the high mountain-chains covered with woods of the Erzgebirge. In the east and in the north there are the mountain Burberg and the massif of the Mühlberg, whilst on the west and north-west the Schlossberg and the Tännlberg, as well as the much higher Spitzberg, surround the village.

Air — light — water, the sources of summer recreation.

The air of the health-resort Pürstein is pure and wholesome, soothing and refreshing; the place is protected against cold winds by the mountains; coniferous woods give the air humidity enough to make it refreshing also in great heats. The climate is temperate and mild, therefore very wholesome to the population, which is proved by the good sanitary state of the inhabitants. The place has since 1907 a spring-water conduit, conveying excellent drinking-water.

Railway communications.

Pürstein is a station of the railways Prague—Komotau—Carlsbad—Eger and Bodenbach—Teplitz—Komotau—Carlsbad—Eger. Carlsbad and Komotau may be reached within an hour by railway. Guests comming from Germany, use the railways Chemnitz—Annaberg—Weipert or Chemnitz—Reitzenhain—Komotau. Those, coming from western Germany, pass by Eger. Summer-guests coming from Weipert till Kupferberg may be fetched by a motor car or carriage at the station of Kupferberg, to save the journey by Komotau.

Board — lodging — walks.

Five hotels of Purstein, a café and a restaurant at Aubach, as well as many private houses provide board and lodging at moderate terms. A population, kind to strangers, will do its utmost to render them the stay pleasant, and to help them by all means in their holiday plans. **For walks** the Erzgebirgsverein has guides at the disposal of strangers during the whole summer.

There are few valleys of the Erzgebirge distinguished by so many natural beauties, by such a variety of forms. At some steps only there are shadowy coniferous woods, surrounding the village on three sides. In the south the blue Duppau-Mountains form the frame. Out of a wood of fruit-trees look the gables of the nice houses, most of which lie in the midst of orchards. Fine ways cared for by the Erzgebirgsverein and well indicated, lead nearly without trouble to the most charming points of the environs: on the Schlossberg with its ruin, to Rohrleiten and to Schlinge, to the Poets' Path and to the gloriette on the Spitzberg, to the plateau of the Burberg and to the peak of the Mühlberg, to the valleys of Weigensdorf, Reihen and Kleinthal, and finally to the valley of the Rummelbach, which is quiet and of a dreamlike beauty.

At many points benches offer wonderful views on the village, on the Eger-valley with its castles, on the crest of the Erzgebirge, on the dome-shaped peaks beyond the Eger, even on the farconical peaks of the Mittelgebirge.

For informations apply to the Erzgebirgsverein or to the townhall.

In 1930 Peršteju had more them 2000 visitors. Season from Easter till October.

Chomutov.

Dr. R. Wenisch.

Je málo měst, která se vyvinula v posledních desetiletích tak rychle, jako Chomutov. Toto město, v análech poprvé zaznamenané r. 1252, nemělo tak výhodné postavení jako okolní města Kadaň, Žatec, Most a Louny, neboť to byla města královská, s určitými výhodami, kdežto Chomutov byl pouhou vesnicí a potom poddaným městem. Teprve roku 1605 si vykoupilo svobodu, čímž se stalo městem královským. Dnes je Chomutov mezi německými městy v Čechách na 4. místě a čítá 36.000 obyvatelů. Ještě před 80 lety mělo pouze 4.000 obyvatelů a bylo v pořadí daleko za Mostem a Žatcem. Počet domů, vzrostl od začátku předešlého století ze 600 na 3.000. Ovšem, že připojení obce Oberdorfu (8.000 obyvatelů) k městu na tom má svůj podíl, ale nejhlavnější důvod lze patrně nalézti v tom, že Chomutov se stal důležitou železniční křižovatkou. Tato okolnost odůvodňuje též vznik některých větších průmyslových závodů, kterým město vděčí za svůj dnešní význam.

Z Chomutova vede následujících 6 železničních tratí: Do Prahy, Chebu, Ústí n. L., Podmokel, Vejprt a do Reizenhainu.

Spojení s okolím obstarávají autobusové tratě: Jirkov—Ervěnice—Most, Jirkov—Hora Sv. Kateřiny, Něm. Kralupy—Prunéřov—Kadaň, Sunperk—Hora Sv. Šebestiána, Údlice—Velemyšleves, Blatná—Kalek—Načetín.

Zdejší průmyslové závody: Mannesmannovy závody akc. spol., (továrna na roury a trubky), Poldina huť, akc. spol. — (ocelárny a uhelné doly „Juliusschacht" a „Rafaeligruba"), zvonařství, továrny na plechové zboží, na chemikálie, skleněné zboží, klobouky, kávové náhražky, hračky a na hodinky, papírna a měšťanský pivovar.

Chomutov je úplně asanován; má jednotné vodovodní potrubí, napájené moderní údolní přehradou, nacházející se v lesích Rudohoří, elektrárnu a plynárnu.

Město je sídlem okresního úřadu, okresního soudu, okresního finančního ředitelství, berní administrace, berního úřadu, báňského úřadu, živnostenského inspektorátu, hlavního celního úřadu, cejchovního úřadu a pěšího pluku č. 46.

Školy: Vyšší reálné gymnasium (v moderní budově s botanickou zahradou), učitelský ústav s cvičnou školou, vyšší státní průmyslovka (odděl. strojnické a elektrotechnické), klášterní škola (obecná, měšťanská, obchodní a rodinná škola, odborná škola pro ženská povolání a uči-

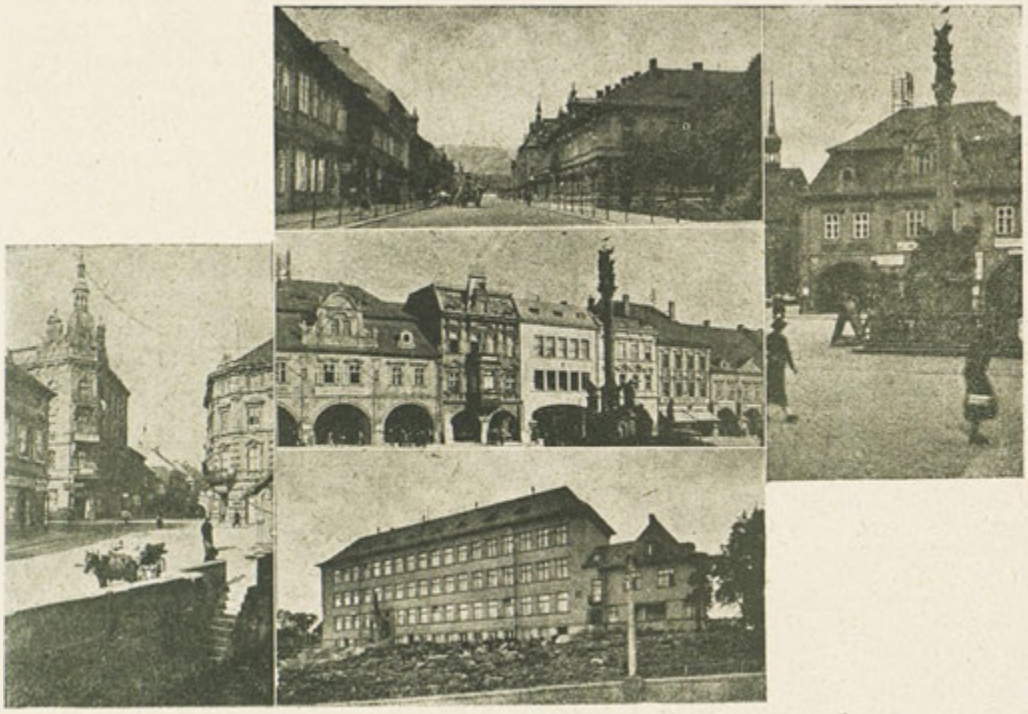

Pohled na Nádražní třídu. — Náměstí »Deutschherrenplatz«. — Platnéřská ulice s pohledem na Rudohoří. — Loubí na náměstí. — Nové gymnasium. — Sloup sv. Trojice na náměstí.
Blick in die Bahnhofstrasse. — Deutschherrenplatz. — Plattnerstrasse mit Blick auf das Erzgebirge. — Laubengänge auf dem Marktplatz. — Das neue Gymnasialgebäude. — Dreifaltigkeitssäule am Marktplatz.
Vue dans la rue Nádražní třída (rue de gare). — Place »Deutschherrenplatz«. — Rue Platnéřská et vue aux montagnes »Rudohoří«. — Arcades sur la Place du marché. — Le nouvel édifice de gymnase. — La colonne de Trinité sur la Place du marché.
View of the street Nádražní ulice. — Square called »Deutschherrenplatz«. — Street »Plattnerstrasse« (Platnéřská) and view of the mountains »Rudohoří«. — Arcades on the Market-place. — The new college-building. — Trinity-columne on the Market-place.

liště pro výcvik nemocničních ošetřovatelek), 8 obecných a 4 měšťanské školy.

O nocleh a zaopatření je postaráno četnými hotely a hostinci, které vyhovují všem požadavkům, a sice hotely: „Scherber", „Reiter", „Adler", „Weimar", „Martin", „Olbert", „Seidl"; hostince: „Egerländer", „Grüner Baum", „Goldenes Kreuz", „Zur Quelle", „Schieferhof"; restaurace: „Jahnturnhalle", „Oberdorfer", Turnhalle", Alt-Heidelberg", „Hassler", „Kriegerheim", „Mittelbach", „Stadt Karlsbad"; kavárny: „Jahnturnhalle", „Scherber", „Reiter", „Zentral", „Korso", „Nähring"; vinárny: „Binder" a „Riedl".

Chomutov láká cizince též svými památnostmi. Jedna z nejstarších a nejlepších gotických staveb země české je bývalá zámecká kaple a Kateřinský kostel, vystavěný rakouským císařem Josefem II., městský kostel a kostel sv. Ignáce (poslední je vystavěn v jesuitském slohu — přechod z renésance k baroku).

V radnici, jež byla do roku 1605 zámeckým sídlem rytířů řádu a světských pánů, je umístěno museum, které má přírodopisné, dějepisné, předhistorické, umělecko-průmyslové a oddělení dějin umění, a ke kterému je připojen bohatý městský archiv. (10.000 listin, datujících se počínaje r. 1378 a 4.000 městských knih asi ve 100 druzich, počínaje rokem 1468.) Městské sady se těší pro své jiřinové a růžové kultury obzvláštní oblibě. Bezprostředně u města, severozápadním směrem, nachází se daleko, široko známé kamencové jezero, obklopené krásnými

Náměstí v Pirkenu. — Selské domky na vinicích. — Ortsplatz in Pirken. — Alte Bauernhöfe im Weingarten. — Place de Pirken. — Anciennes fermes à la vigne. — Square in Pirken. — Old farms in the vine-yard.

ovocnými zahradami. Blízko jezera je přírodní park, t. zv. „Hüttenbusch" s lesním divadlem.

Město samotné leží 328 m n. hl. m., uprostřed nádherného okolí na úpatí Rudohoří, na pokraji Žatecko-Mostecké nižiny, od Středního a Doupovského pohoří asi stejně vzdálené. V Chomutově lze podniknouti vděčné procházky, z nichž některé zde nutno uvésti: Ke kamencové boudě, do kaštanové zahrady, do „Huttenbuschu", k vyhlídkové věži na hoře „Hutberg", údolím potoka „Assig", k mlýnům a k údolní přehradě, do romantického „Pekla", k zříceninám hradu „Hassenstein", k zámkům „Rothenhaus" a „Eisenberg", k zříceninám hradu „Neustein", do poutního místa Quinau, do Blatné s nejstarší školou pro lesnictví, konečně do okolních letovisek Rodenau (se známou boudou „Zindelhütte") do Gersdorfu, Kaleku, Heinrichsdorfu a Göttersdorfu.

Sportovci mají dobrou příležitost k lyžaření a sáňkovní, k plování v kamencovém jezeře, ku provozování všech druhů sportů na četných sportovních hřištích.

Chomutov, obdařený přírodní krásou, je bezesporně jedním z nejstarších pokrokových měst české země, a vyhovuje všem požadavkům cizinců, turistů a sportovců.

Komotau.

Dr. R. Wenisch.

Nur wenige Städte Böhmens haben in den letzten Jahrzehnten eine solch gewaltige Entwicklung genommen wie Komotau, das im Jahre 1252 zum erstenmal erwähnt wird und im Gegensatz zu den Nachbarstädten Kaaden, Saaz, Brüx und Laun von vornherein keine bevorzugte königliche Stadt, sondern ein Dorf und dann eine untertänige Stadt, zuerst unter dem Deutschen Ritterorden und weiterhin unter weltlichen Herrn war und sich erst im Jahre 1605 zur königlichen Stadt frei kaufte. Heute ist Komotau die viertgrösste unter den deutschen Stadten Böhmens und zählt 36.000 Einwohner, während es vor etwa 80 Jahren mit rund 4.000 Einwohnern tief unter den Nachbarstädten Brüx und Saaz stand, die es nunmehr beide um ein Beträchtliches überholt hat. Die Zahl der Häuser, die noch zu Anfang des vorigen Jahrhunderts nicht ganz 600 betrug, ist auf uber 3.000 angewachsen. Allerdings hat die im Jahre 1928 erfolgte Eingemeindung von Oberdorf mit seinen 8.000 Einwohnern einen wesentlichen Anteil an der heutigen Grosse, aber der erfreuliche Aufstieg der Stadt ist doch in erster Linie daher abzuleiten, dass sie, nachdem sie mit der jetzt unbedeutenden Nachbarstadt Kaaden durch Jahrhunderte um den Verlauf des Strassenzuges Prag—Leipzig und Prag—Nürnberg und damit um die Geltung in dieser Gegend mit wechselndem Geschick gekämpft hatte, mit dem Aufstreben des Eisenbahnverkehrs zu einem wichtigen Bahnknotenpunkt wurde und dieser Umstand die Niederlassung einer Reihe grösserer Industrieunternehmungen zur Folge hatte, denen die Stadt vor allem ihre heutige Bedeutung verdankt.

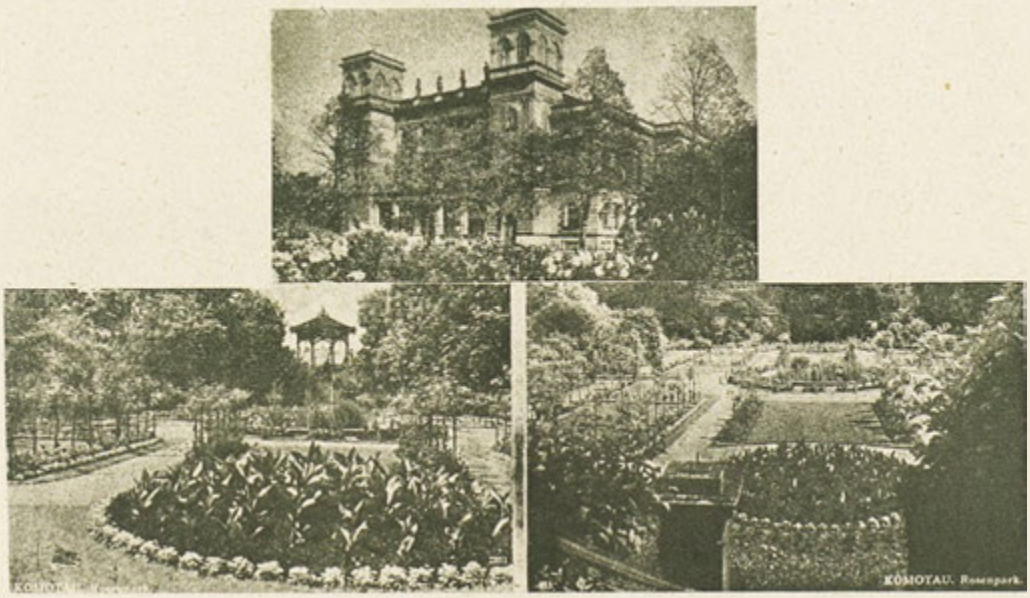

Městské sály a části městských sadů. — Städtische Parksäle und Teile des Stadtparks. — Communales halles de parc et parties du parc communal. — Municipal halls and partial view of the Municipal Park.

Von Komotau gehen folgende 6 Eisenbahnlinien aus: Nach Prag, Eger, Aussig, Bodenbach, Weipert und Reitzenhain. Den Verkehr in die nähere Umgebung besorgen die Autobuslinien nach Görkau—Seestadtl—Brüx, Görkau—Katharinaberg, Deutsch Kralupp—Brunnersdorf—Kaaden, Sonnenberg—Sebastiansberg, Eidlitz—Welmschloss, und Bgst. Platten—Küllich—Natschung.

Industrieunternehmungen finden sich folgende vor: Mannesmannröhrenwerke A. G. und Poldihütte A. G. (Edelstahlwerk) mit den Kohlenbergbauunternehmungen Juliusschacht und Rafaeligrube, Glockengiesserei, Blechwaren-, Chemikalien, Glas-, Hut-, Kaffeesurrogate-, Papier-, Spielwaren- und Uhrenfabrik, Bürgerliche Brauerei.

Komotau ist vollkommen assaniert, verfügt über eine einheitliche Wasserversorgung mittels Talsperre in den Wäldern des Erzgebirges in modernsten Ausführung, ein Elektrizitätswerk und eine Gasanstalt.

Die Stadt ist Sitz der polit. Bezirksbehörde, eines Bezirksgerichtes, der Finanzbezirksdirektion, einer Steueradministration, eines Steueramtes, eines Revierbergamtes, eines Gewerbeinspektorats, eines Hauptzollamtes, eins Eichamts und des I. R. 46.

An Schulen besitzt Komotau ein Oberrealgymnasium (mit ganz modernem Schulgebäude und botanischem Garten), eine Lehrerbildungsanstalt mit Übungsschule, eine Höhere Staatsgewerbeschule fur Maschinenbau und Elektrizität, eine Klosterschule (Volks-, Bürger-, Handels-, Haushaltungs-, Krankenpflegerinen- und Frauenfachschule), sowie 4 Bürgerschulen und 8 Volksschulen, sodass es nicht nur als Industriestadt, sondern auch als Schulstadt bezeichnet zu werden verdient.

Unterkunftshäuser und Gaststätten hat Komotau reichlich und für die verschiedensten Ansprüche aufzuweisen u. zw. Hotels: Scherber, Reiter, Adler, Weimar, Mertin, Olbert, Seidl; Gasthöfe u. a.: Egerländer, Grüner Baum, Goldenes Kreuz, Quelle, Schieferhof; Speisehäuser: Jahnturnhalle, Oberdorfer Turnhalle, Alt-Heidelberg, Hassler, Kriegerheim, Mittelbach, Stadt Karlsbad; Kaffeehäuser: Jahnturnhalle, Scherber, Reiter, Zentral, Korso, Nähring; Weinstuben: Binder, Riedl.

Městský kostel. — Stadtkirche.
Église de ville. — Town-church.

Besondere Anziehungskraft übt Komotau auf alle Besucher durch seine Sehenswürdigkeiten aus. Von seinen Kirchen ist die einstige Schlosskapelle, die unter Joseph II. aufgelassene Katharinakirche, eines der ältesten und besten frühgotischen Baudenkmale des Landes, die Stadtkirche und die Oberdorfer Kirche spätgotisch, die Ignatiuskirche im Jesuitenstil (Übergang von der Renaissance zum Barock) erbaut. Das Rathaus, bis zum Jahre 1605 Schloss der Ordensritter und der weltlichen Herren, birgt in seinen schönsten Räumen das sehenswerte

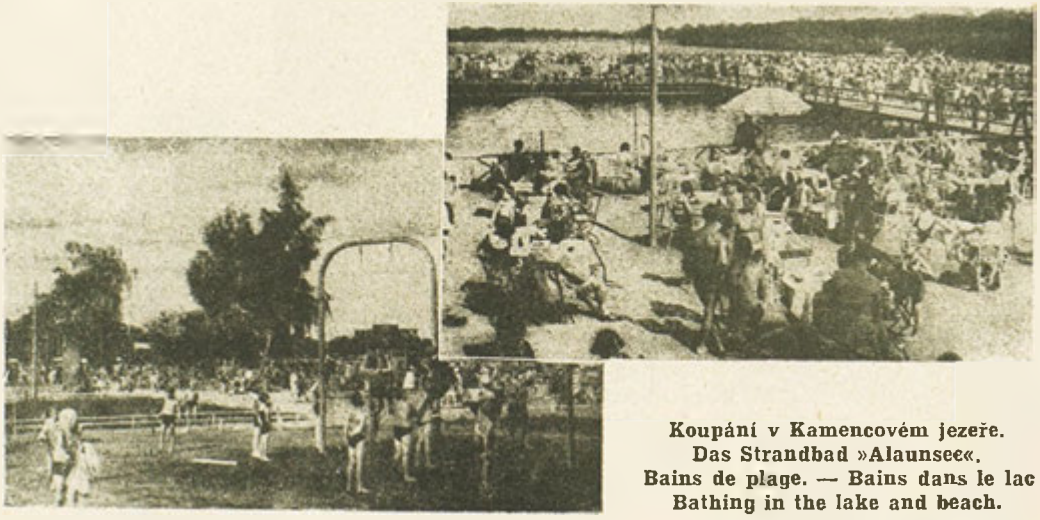

Koupání v Kamencovém jezeře.
Das Strandbad »Alaunsee«.
Bains de plage. — Bains dans le lac
Bathing in the lake and beach.

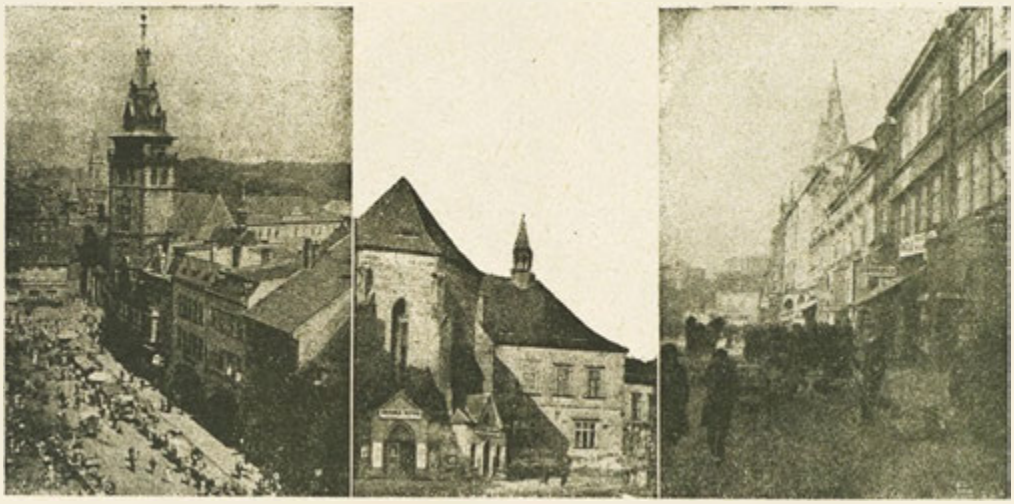

Týdenní trh. — Kateřínský kostel a radnice. — Východní strana náměstí.
Wochenmarkt. — Katharinakirche und Rathaus. — Ostseite des Marktplatzes.
Marché de semaine. — Église de Catherine et l'hôtel de ville. — Côté d'est de la Place du marché.
Weekly market. — Catherine Church and Townhall. — Eastside of the Market place.

Stadtmuseum, das aus einer naturgeschichtlichen, urgeschichtlichen, geschichtlichen, kunstgeschichtlichen, kunstgewerblichen und volkskundlichen Abteilung besteht u. dem das reichhaltige Stadtarchiv (mit 10.000 Urkunden ab 1376 und 4.000 Stadtbüchern in über 100 Stadtbucharten ab 1468) selbständig angegliedert ist. Der Stadtpark erfreut sich besonders durch seine auserlesenen Dahlien- und Rosenkulturen weithin eines besonderen Rufes. Unmittelbar an die Stadt angrenzend liegt im Nordwesten, in einen lieblichen Kessel eingebettet, von Obstgärten und Laubbeständen umgeben, der weit und breit bekannte Alaunsee und anschliessend der Hüttenbusch, ein Naturpark mit Waldtheater.

Die Stadt selbst ist am Fusse des Erzgebirges und am Rande der Saaz—Brüxer Ebene, vom Leitmeritzer und Duppauer Gebirge ungefähr gleich weit entfernt, zu beiden Seiten des Assigbaches in 328 m Höhe in herrlicher Umgebung gelegen. Sie ist reich an schönen Spaziergängen und prächtigen Wanderungen, von denen folgende ganz besonders hervorgehoben seien: Zur Alaunhütte, zum Kastaniengarten, in den Hüttenbusch, auf den Hutberg (mit prächtigem Rundblick vom Aussichsturm), durch das Assigbachtal zu den Grundmühlen und zur Talsperre, sowie in die wild-romantische „Hölle", auf die Burgruine Hassenstein, den einstigen Mittelpunkt des deutschen Humanismus in Böhmen, zu den Schlössern Rothenhaus und Eisenberg, ins Töltschtal zur Ruine Neustein, zum Wallfahrtsort Quinau, nach Platten mit der ältesten Forstschule im alten Österreich, schliesslich in die Sommerfrischen Rodenau (mit der bekannten Ziendelhüte), Gersdorf, Kallich, Heinrichsdorf und Gottersdorf.

Auch Sportfreunde finden allerlei Möglichkeiten zur Betätigung: Skigelände und Rodelbahnen, das mustergültige Strandbad am Alaunsee mit Gelegenheit zu allerlei Wassersport, erstklassige Turn- und Sportplätze.

So bietet Komotau, das unstreitig als eine der ältesten und dabei fortschrittlichsten und landschaftlich schönsten Städte Böhmens zu bezeichnen ist, dem Fremden, Wander- und Sportfreunde in gleicher Weise eine Menge von Anregungen und erwünschten Gelegenheiten zur Befriedigung der verschiedenartigsten Wünsche.

Chomutov.

(Komotau).

Il y a peu de villes en Bohême qui aient pris dans ces dernières années un essor si puissant que Komotau. Komotau est mentionnée pour la première fois en 1252, mais, au contraire de ses villes voisines Kaaden, Saaz, Brüx et Laun, n'est pas au commencement ville royale préférée, mais village, puis ville soumise d'abord à l'ordre teutonique, ensuite à des seigneurs séculiers, et ce n'est qu'en 1605 qu'elle acheta le droit de ville libre royale. Aujourd'hui Komotau est la quatrième en grandeur des villes allemandes de la Bohême et compte 36.000 habitants, tandis qu'elle était, il y a 80 ans, avec ses 4000 habitants bien au-dessous des ses voisines Brüx et Saaz, qu'elle a surpassées toutes les deux de beaucoup depuis ce temps. Le nombre des maisons qui, encore au commencement du siècle passé, n'était pas de 600, est monté à 3000. Il est vrai que l'incorporation d'Oberdorf avec ses 8000 habitants en 1928 est une cause essentielle de la grandeur actuelle de Komotau; mais l'épanouissement satisfaisant de la ville est avant tout dû au fait que la ville est devenue, par la tendance ascendante des

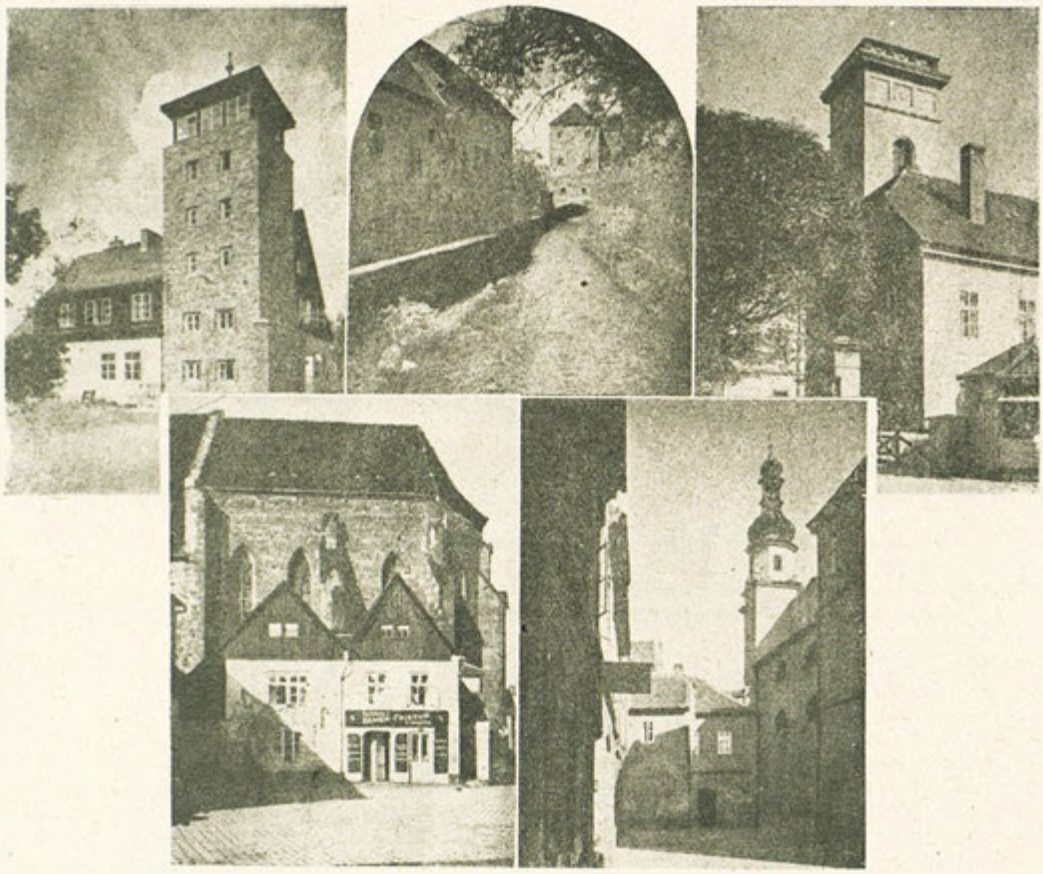

Hora »Hutberg«. — Potok »Assig« a pohled na kasárenskou věž. — Stará gymnasiální věž. — Staré domečky u Kateřinského kostela. — Pohled z gymnasijní uličky na věž jesuitského kostela.
Hutberg. — Assigbach mit Blick auf den Kasernenturm. — Der alte Gymnasialturm. — Alte Häuschen an der Katharina-Kirche. — Blick vom Gymnasialgässchen auf einen Turm der Jesuitenkirche.
Colline, appelée »Hutberg«. — Ruisseau »Assig« et vue à la tour de caserne. — Ancienne tour. — Petite maisons près de l'église de Catherine. — Vue de la rue de gymnase à une tour de l'église de Jésuites.
Hill, called »Hutberg«. — »Assig« brook and view of the Tower. — Old College-Tower. — Small cottages next to the Catherine-Church. — Look from the street »Gymnasialgässchen« on a tower of the Jesuit-Church.

chemins de fer point d'interjection de plusieurs chemins de fer, après avoir combattu pendant des siècles avec la ville voisine de Kaaden — à présent de peu d'importance — pour la direction des routes Prague-Leipsic et Prague—Nuremberg et par là pour son prépondérance dans la contrée. Par suite plusieurs grandes entreprises industrielles s'y sont établies, auxquelles la ville doit son importance actuelle.

De Komotau partent six lignes de chemins de fer: pour Prague, Cheb, Aussig, Bodenbach, Weipert, Reitzenhain. La communication avec les alentours se fait par les lignes d'autobus: à Görkau—Seestadtl—Brüx, à Görkau—Katharinaberg, à Deutsch-Kralupp—Brunnersdorf—Kaaden, à Sonnenberg—Sebastiansberg, à Eidlitz—Welmschloss, à Platten—Kallich—Natschung.

Entreprises industrielles: Mannesmannröhrenwerke A. G. (usines à tuyaux Mannesmann S. A.) et Poldihütte A. G. (usine à acier raffiné) avec les entreprises minières Juliusschacht et Rafaeligrube, la fonderie de cloches, des fabriques d'articles de tôle, de produits chimiques, de succédanés de café, de jouets, une verrerie, une chapellerie, une papeterie, une horlogerie, la brasserie des bourgeois.

Komotau ville complètement assainie, dispose d'un approvisionnement en eau par le barrage moderne dans les forêts de l'Erzgebirge, d'une usine électrique et d'une usine à gaz.

La ville est le siège des magistrats politiques du district, d'un tribunal du district, de la direction des finances du district, d'une administration des impôts, d'un bureau des contributions, d'une administration des mines du district, de l'inspection des métiers, d'une douane centrale, d'un bureau de vérification des poids et mesures et du régiment d'infanterie 46.

Quant aux écoles on y trouve: un collège professionnel supérieur (avec édifice moderne et jardin botanique), une école normale avec écoles primaires adjointes, une école profession-

nelle supérieure de l'État pour la construction des machines et l'électricité, une école conventuelle (école primaire, primaire supérieure, commerciale, ménagère, de gardes-malades et une école professionnelle pour femmes), de même que quatre écoles primaires supérieures et 8 écoles primaires, de sorte qu'on peut désigner Chomutov, non seulement comme ville d'industrie mais encore comme ville d'école.

Hotels, auberges et restaurants en grand nombre et à prix différents, Hôtels: Scherber, Reiter, Adler, Weimar, Mertin, Olbert, Seidl; auberges: Egerländer, Grüner Baum, Goldenes Kreuz, Quelle, Schieferhof et autres; restaurants: Jahnturnhalle, Oberdorfer Turnhalle, Alt-Heidelberg, Hassler, Kriegerheim, Mittelbach, Stadt Karlsbad; cafés: Jahnturnhalle, Scherber, Reiter, Central, Korso, Nähring; tavernes: Binder, Riedl.

Des curiosités de Komotau nous citons: La plus belle de ses églises est l'ancienne Chapelle du château, l'Église de Ste. Catherine abandonnée sous l'empereur Josèphe II, un des monuments les plus anciens et les plus beaux en style ogival primaire du pays, l'Église communale et l'Église d'Oberdorf en style gothique fleuri, l'Église St. Ignace en style des jésuites (transition du style renaissance au baroque). L'hôtel de ville jusqu'en 1605 château des chevaliers de l'ordre teutonique et des seigneurs séculiers, contient dans ses belles localités le musée municipal digne d'être vu, qui se compose de départements d'histoire naturelle, d'histoire primitive, d'histoire, d'histoire des arts, des arts et métiers et ethnographique, et auquel se joignent les riches archives communales indépendantes (avec 10.000 documents à partir de 1376, et 4000 livres des hypothèques urbaines de plus de 100 sortes différentes, à partir de 1468). Le parc municipal jouit d'une grande réputation surtout par ses cultures exquises de dahlias et de roses. Tout près de la ville, au nord-ouest, dans un cirque creux charmant, est le fameux lac alunneux entouré de vergers et de bois. Le „Hüttenbusch", parc naturel avec son théâtre en plein air, s'y joint.

La ville elle-même est située au pied de l'Erzgebirge, au bord de la plaine de Saaz—Brüx, également éloignée des montagnes de Leitmeritz et de celles de Duppau, des deux côtés de l'Assigbach, à 328 m d'altitude, dans des environs splendides. Elle est riche en belles promenades et donne lieu à des marches magnifiques, dont nous mentionnons les suivantes: à l'alumière, au jardin de châtaigniers, au „Hüttenbusch", sur la montagne du „Hutberg" (avec magnifique vue du belvédère), par la vallée de l'Assigbach aux Grundmuhlen et au barrage, de même à la „Hölle" romantique, à la ruine du château de Hassenstein, l'ancien centre de l'humanisme allemand en Bohème, aux châteaux de Rothenhaus et de Eisenberg, dans la vallée de Toltsch, à la ruine de Neustein, au pélerinage de Quinau,

Večerní nálada. — Lázně u Kamencového jezera. — Údolní přehrada v údolí potoku »Gröllbach«.
Abendstimmung. — Strandbad am Alaunsee. — Die Talsperre im Gröllbachtal.
Contrée pittoresque. — Bains de plage près du »Kamencové jezero« (Alaunsee). —
Le barrage à la vallée, appelée »Gröllbachtal«.Picturesque landscape. — Bathing and beach. —
Damm across the valley called »Gröllbachtal«.

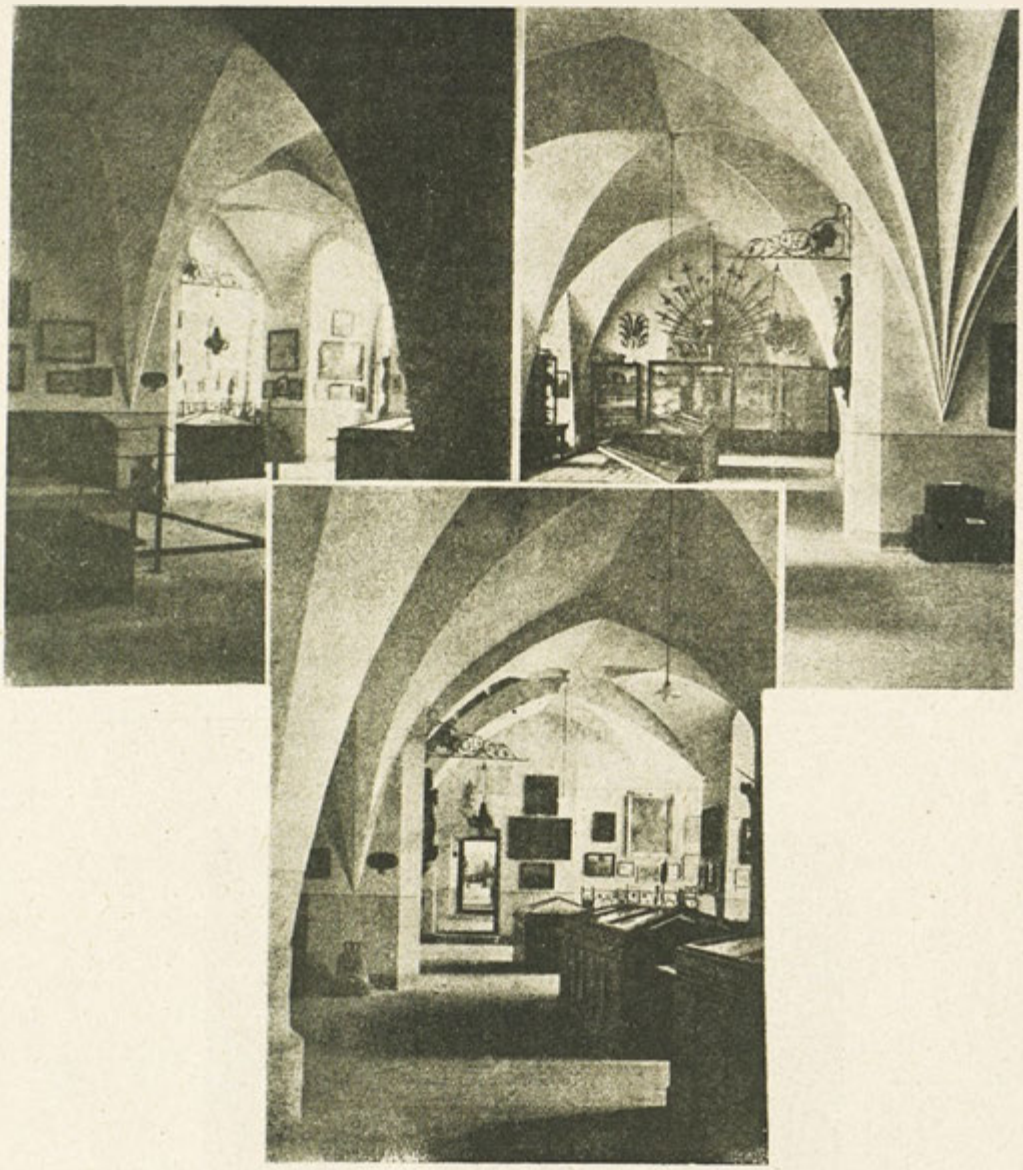

Interiéry v museu. — Interieuraufnahmen im Museum. — Intérieurs dans la musée. — Interiors in the Museum.

à Platten, la plus ancienne école forestière de l'ancienne Autriche, enfin les villégiatures de Rodenau (avec la Zindelhütte), de Gerstdorf, de Kallich, de Heinrichsdorf et de Göttersdorf.

Pour les sportsmen il y a: Terrain de ski et pistes de toboggan, la piscine modele au lac aluneux qui donne occasion à toute sorte de sports nautiques, excellentes places de gymnastique et de sports.

Ainsi Komotau, qui appartient sans doute aux villes les plus anciennes et en mème temps les plus progressistes et les mieux situées de la Bohême, offre à l'étranger et aux sportsmen un grand nombre d'impulsions et d'occasions de satisfaire leurs différents désirs.

Chomutov.

(Komotau).

There are few towns in Bohemia that have taken such a high flight these last years as Komotau. Komotau is mentioned for the first time in 1252, but, contrary to the neighbourings towns Kaaden, Saaz, Brüx and Laun, it was in the beginning no preferred royal town, but a village, afterwards a subdued town first to the Teutonic Order, then to secular lords, and only in 1605 it bought its liberty as royal town. Today Komotau with its 36000 inhabitants is the fourth of the German towns of Bohemia, whilst, eighty years ago, it was with its 4000 inhabi-

tants much below its neighbours Brüx and Saaz, which it has surpassed by much since that time. The number of houses which, in the beginning of the last century, was not quite 600, amounts now to 3000. It is true, that the incorporation of Oberdorf with its 8000 inhabitants in 1928, is an essential cause of the present size of Komotau; but the town owes its satisfactory blossoming to its having become after the development of railway-traffic, the junction of several railways, after having fought during centuries with the neighbouring Kaaden — now of little importance — for the course of the roads Prague—Leipzig and Prague—Nuremberg and by this for its preponderance in the country. Consequently several big industrial enterprises established there to which the town owes its actual importance.

From Komotau start six railway lines: To Prague, Cheb, Aussig, Bodenbach, Weipert, Reitzenhain. The communication with the environs is effectuated by bus-lines: to Gorkau, Seestadtel, Brüx, to Gorkau—Katharinaberg, to Deutsch-Kralupp—Brunnersdorf—Kaaden, to Sonnenberg—Sebastiansberg, to Eidlitz—Welmschloss, to Platten—Kallich—Natschung.

Industrial enterprises: Mannesmannrohrenwerke A. G. (Mannesmannpipe-works) and Poldihütte A. G. (refined steel works) with the mining enterprises Juliusschacht and Rafaeligrube, a bell-foundry, a tins-factory, factories of chemical products, of substitutes for coffee, of toys, glasswork, a hat-factory, a paper-factory, a watch-factory and the civil brewery.

Komotau, a thoroughly sanitated town, disposes of a water-supply from the modern dike in the forest of the Erzgebirge, of electrical works and gasworks.

The town is the siege of the political magistrates of the district court, of the finance management of the district, of an administration of taxes, of a board of assessement, of an administration of the mines of the district, of the industrial inspectorate, of a central custom-house, of a gauging office and of the foot-regiment 46.

As to schools there are: a superior secondary school for modern subjects (in a modern building and a botanical garden), a training-college for teachers with elementary school adjoined, an upper industrial school of the State for engine-building and electricity, a convent school (elementary school, higher elementary school, commercial school, household, nurses'- and professional school for women), 4 upper elementary schools, 8 elementary schools, so that it deserves to be called not only an industrial, but also a school-town.

Hotels, inns and restaurants in great number and at different prices. Hotels: Scherber, Reiter, Adler, Weimar, Mertin, Olbert, Seidl; inns: Egerländer, Grüner Baum, Goldenes Kreuz, Quelle, Schieferhof; restaurants: Jahn-Turnhalle, Oberdorfer Turnhalle, Alt-Heidelberg, Hassler, Kriegerheim, Mittelbach, Stadt Karlsbad; cafés: Jahn-Turnhalle, Scherber, Reiter, Central, Corso, Nähring; wine-rooms: Binder, Riedl.

Most important views: The finest of its churches is the ancient Castle Chapel, St. Catherine's Church (abandoned at Joseph the Second's time), one of the oldest and finest monuments of early Gothic in the country, the municipal church and that of Oberdorf (late Gothic style), St. Ignatius' Church in the Jesuite style (transition from the renaissance to the baroque). The town-hall, till 1605 castle of the knights of the Teutonic Order and of the secular lords, contains in its most beautiful rooms the remarkable municipal museum which consists of several departments: natural history, earliest history, history, history of arts, applied art, folklore; the independent archives of the town (with 10.000 documents, the earliest of 1376, and 4.000 municipal books of more than 100 kinds beginning in 1468), is joined to the museum. The municipal park enjoys a great reputation especially for its exquisite growings of dahlias and roses. Quite near the town, to the north west, in a charming basin-shaped valley, lies the famous alum lake surrounded by orchards and coppices, and the „Hüttenbusch", a natural park with its open-air theater.

Kaple »Tempis« na cestě do Jirkova. — Die Tempiskapelle am Görkauer Fussteig. — La chapelle »Tempis« à la chemin de Jirkov. — Tempis-chapel on the way to Jirkov.

The town itself is situated at the foot ot the Erzgebirge, on the border of the Saaz—Brüx—plain, at an equal distance from the Leitmeritz — und the Duppau—Mountains, on either side of the Assigbach, at 1100 ft. above sea-level, in charming surroundings. It offers many opportunities for fine walks and beautiful wanderings, among which we mention: to the alum works, to the chestnut grove, to the „Hüttenbusch", on the „Hutberg" (with a splendid view from the look-out tower), through the valley of the Assigbach to the „Grundmühlen", and to the dike, into the romantic „Hölle", to the castle-ruin of Hassenstein, formerly the centre of German humanism in Bohemia, to the castles Rothenhaus and Eisenberg, into the Toltsch Valley, to the ruin Neustein, to the place of pilgrimage Quinau, to Platten with the oldest school for forestry in ancient Austria, finally to the health resorts Rodenau (with the well-known Zindelhütte), Gersdorf, Kallich, Heinrichsdorf and Gottersdorf.

For sportsmen there are: ski-grounds and tobogganing courses, an ideal beach at the alum-lake, giving oportunities for water sports. First class gymnastics and playing grounds.

So Komotau, which doubtlessly belongs to the oldest and at the same time the most progressive and the most beautifully situated towns of Bohemia, offers to foreigners and sportsmen a great number of impulses and opportunities to satisfy their different wishes.

Eisenbergské školky,

nejstarší místo k pěstění jehličnatých stromků.

Samo o sobě malé nepatrné městečko Jezeři v okrese Chomutovském dosáhlo svého významu teprve zřízením stromových školek, které jsou známy v odborných kruzích jako nejvzornější místo ku pěstování konifer. Za vzestup děkují jak svým dřívějším majitelům, tak i nynějšímu maj. panství p. dru M. Lobkowiczovi. Kulturu konifer samotnou zavedl zemřelý zahradní

inspektor Emanuel Ordnung. Po hojných zkušenostech, získaných na poli zahradnictví a zejména ve školkářství, byl tento muž povolán roku 1888 k vedení stromových školek, kde začal zakládati kulturu konifer, což se mu po velké námaze zdařilo. Nutno míti na zřeteli, že pěstování konifer bylo v tuzemsku ještě neznámou věcí. Kdo chtěl míti ozdobné jehličnaté stromky, musel si je prostě objednati z Německa, Francie nebo Holandska, kde pěstování těchto stromů je usnadněno klimatickými poměry. Zde v Rudohoří, v oblasti ovlivňované kontinentálním podnebím, mnohé z nich musily býti teprve aklimatisovány. Z toho důvodu jsou konifery, pěstované v Eisenbergské školce velmi odolné proti zimě. Proto uplatnily se tyto stromy nejen v oblastech rakousko-uherské monarchie, nýbrž i v cizině. Největší odbytiště v cizině jsou dosud balkánské státy, kde na př. na král. dvoře v Bělehradě je vysazeno mnoho ozdobných jehličnatých stromů.

Neblahá světová válka se svými následky znamenala pro Eisenbergské školky úpadek; mnoho kultur leželo v nedostatku pracovních sil ladem, odbytiště byla ztracena, nová se musela hledati, počala těžká práce o znovuzřízení. Po úmrtí vedoucího zahradního inspektora Ordnunga r. 1933, byl vrchní zahradník Etzler pověřen vedením, a v krátkém čase dopomohl svou vytrvalostí a houževnatostí Eisenbergským školkám opět k jménu. Od té doby byla sbírka konifer rozšířena a obohacena kulturou zimostrázů, mnohde velmi řídkých. Bylo započato též s velkorysou akcí k získání nových odbytišť a všechny tyto práce přinášely úspěchy, které zajišťují Eisenbergským školkám dobrou budoucnost. Ze všech krajů i z ciziny přichází každoročně mnoho návštěvníků, aby viděli tuto nádheru. Zde uveřejněné obrázky jsou pouhou, nic nepovídající ukázkou. Kdo přijde do chomutovského kraje, nechť neopomene navštíviti Eisenbergské stromové školky v Jezeří, které mu jistě zůstanou pro svoji krásu nezapomenutelny.

Betula verrucosa Youngii.

Die Eisenberger Baumschulen

als älteste Kulturstätte von Ziernadelhölzern (Koniferen).

Der an sich kleine, unscheinbare Ort Eisenberg im Bezirke Komotau erlangte seine Bedeutung eigentlich erst mit der Entwicklung der dort angelegten Baumschulen, die schon seit langem als Kulturstätte schöner Ziernadelhölzer (Koniferen) in Fachkreisen des In- und Auslandes bekannt sind. Ihren Aufstieg verdanken sie der verständnisvollen Förderung der Eigentümer, so auch dem derzeitigen Herrschaftsbesitzer Dr. Max Lobkowicz. Die Koniferenkultur selbst führte der verstorbene Garteninspektor Emanuel Ordnung ein. Nach einer vorzüglichen Praxis, hauptsächlich in Frankreich und England, wo er sich reiche Erfahrungen auf dem Gebiete des Gartenbaues, insbesonders des Baumschulwesens aneignete, wurde er im Jahre 1888 zur Leitung der Baumschulen berufen, wo er in grosszügiger Weise die Einrichtung der Koniferenkultur begann, die ihm nach manchen Mühen und Versuchen zufriedenstellend gelang. Man muss sich vor Augen halten, dass damals hiezulande mit wenigen unbedeutenden Ausnahmen die Anzucht von Ziernadelhölzern noch unbekannt war. Wer solche wollte, bezog sie eben aus Deutschland, Frankreich oder Holland, wo in klimatisch günstigen Lagen, hauptsächlich in Meeresnähe die Anzucht von Nadelhölzern eigentlich ohne Schwierigkeiten möglich ist. Hier im Erzgebirge, in einem von kontinentalem Klima beeinflussten Gebiet mussten viele Arten erst ihre Brauchbarkeit erweisen. So kam es aber, dass von Eisenberg Koniferen mit ganz aussergewöhnlicher Winterhärte versendet werden, die wegen ihrer Vorzüge nicht nur im Gebiete der ehemaligen österreichisch-ungarischen Monarchie, sondern darüber hinaus im weiten Auslande zur Geltung kamen. Hauptabsatzgebiete im Auslande sind seither die Balkanstaaten, wo z. B. am kgl. Hof in Belgrad hiesige Koniferen in reicher Zahl ge-

pflanzt wurden. Der unselige Weltkrieg mit seinen Folgen bedeutete auch für die Eisenberger Baumschulen einen argen Rückschlag; viele Kulturen waren wegen Arbeitermangel verwahrlost, Absatzgebiete waren verloren gegangen, neue mussten erschlossen werden, eine zähe Arbeit begann das Aufbauwerk von Neuem. Als der unerbittliche Tod den eifrigen Leiter des Betriebes, Garteninspektor Ordnung im Jahre 1933 abrief, wurde an seinerstatt Obergärtner Rudolf Etzler ernannt, der bald mit junger Kraft und Schaffensfreude dem alten guten Ruf der Eisenberger Baumschulen wieder Geltung verschaffte. Seither wurde das Koniferensortiment um viele Neuzuchtungen erweitert, die Kultur immergrüner, zum Teil seltener Laubgehölze neu aufgenommen. Eine grosszügige Absatzwerbung setzte ein und alles Streben zeitigte Erfolge, die den Eisenberger Baumschulen gute Aussichten für die weitere Zukunft bieten. Von Nah und Fern, aus dem In- und Auslande kommen alljährlich viele Besucher nach Eisenberg und sind entzückt von der hier gesehenen Pracht. Die nebenstehenden Bilder vermitteln nur einen kleinen Teil hievon, aber wer irgendwie in das Komotauer Gebiet kommen sollte, versäume nicht auch Eisenberg aufzusuchen, das ihm wegen seiner Schönheiten stets in Erinnerung bleiben wird.

Les Pépinières d'Eisenberg,

la plus ancienne Place de Culture de Conifèrs.

La petite ville peu apparente d'Eisenberg au district de Komotau a atteint son importance depuis le développement des Pépinières, connues depuis longtemps parmi les experts du

Azalea mollis.

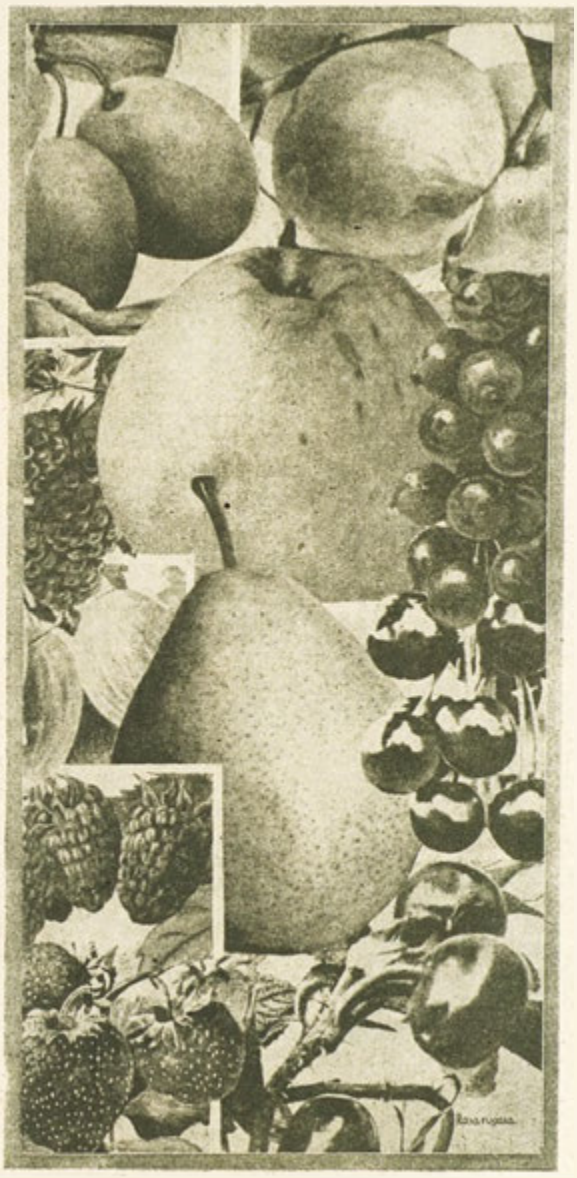

pays et de l'étranger comme places de culture de belles conifères. Elles doivent leur essor à l'encouragement de la part des propriétaires, comme du propriétaire actuel du domaine Dr. Max Lobkowicz. La culture des conifères fut introduite par feu l'inspecteur des jardins M. Emmanuel Ordnung. Après des exercices excellents, surtout en France et en Angleterre, où il avait acquis de grandes expériences dans l'horticulture et principalement dans la culture des Pépinières, il fut appelé en 1888 à la direction des Pépinières, où il commença d'une manière large l'établissement de cultures de conifères, qui lui réussirent après beaucoup de peine et d'essais. Il faut considérer qu'a cette époque la culture des conifères était presqu' inconnue dans ces contrées. Celui qui en avait besoin, les faisait venir de l'Allemagne, de la France ou de la Hollande, où par le climat favorable, surtout au bord de la mer, la culture des conifères était sans difficultés. Mais ici à l'Erzgebirge, au milieu d'un climat continental, il fallait essayer beaucoup d'espèces pour voir leur utilité pratique. Aussi les conifères expédiées d'Eisenberg sont-elles d'une résistance extraordinaire au froid, et ont été appréciées à cause de leur qualité non seulement sur le territoire de l'ancienne monarchie austro-hongroise, mais encore bien au-delà de ses frontières dans des pays lointains. Les débouchés principaux à l'étranger ont été depuis ce temps les Balkans, où p. ex à la cour royale de Belgrade un grand nombre de nos conifères a été planté. La Guerre Mondiale funeste avec ses conséquences amena aussi aux Pépinières d'Eisenberg un revers sensible; beaucoup de cultures furent négligées à défaut d'ouvriers, des débouchés étaient perdus, il fallait en trouver de nouveaux, un travail opiniâtre recommença la reconstruction. Lorsque la mort enleva le directeur infatiguable de tout l'établissement, l'inspecteur des jardins

M. Ordnung en 1933, on nomma à sa place le jardinier en chef M. Rodolphe Etzler, qui avec des forces et une énergie jeunes renouvela la vieille et bonne réputation des Pépinières d'Eisenberg. Depuis ce temps l'assortiment de conifères a été augmenté de beaucoup de sortes nouvelles et l'on se mit à cultive des arbres à feuilles toujours vertes, en parties très rares. On commença une réclame en grand style pour la vente dont le résultat était de bonnes chances pour l'avenir des Pépinières d'Eisenberg. Chaque année beaucoup de visiteur viennent de tous les côtés, et du pays, et de l'étranger, et repartent enchantés de la splendeur qu'ils y ont vue. Les images ci-jointes n'en montrent qu'une petite partie, mais quiconque viendrait une fois dans le pays de Komotau, ne devrait pas manquer de visiter aussi Eisenberg, dont les beautés lui seront un souvenir agréable pour toujours.

The Eisenberg Nursery-Gardens

as Oldest Cultivating-Place of Coniferous Trees.

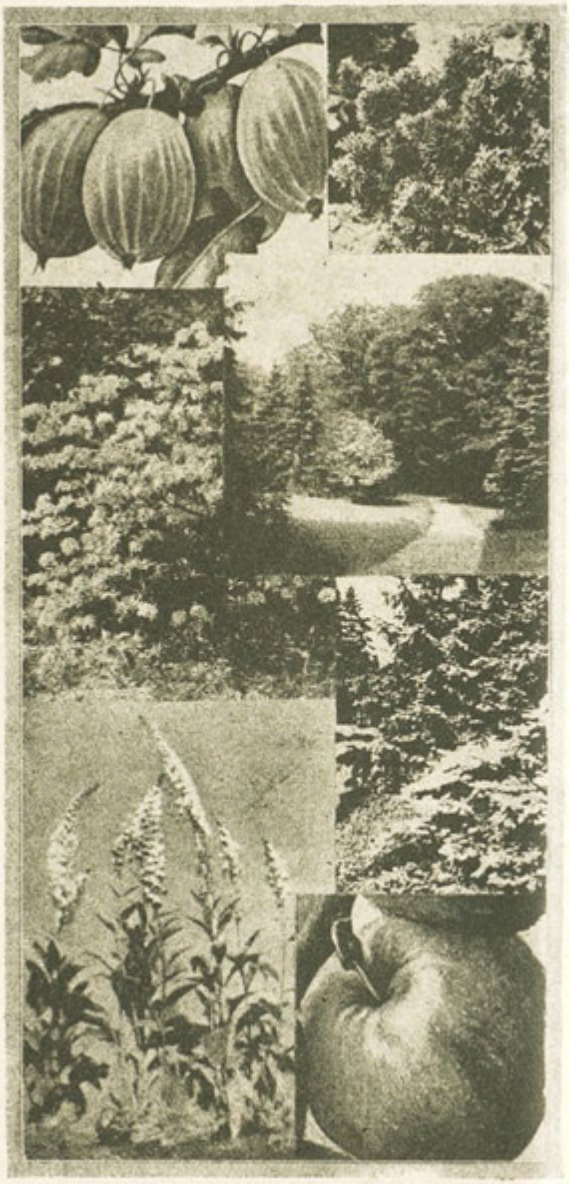

The little place Eisenberg in the district of Komotau has got its importance since the development of its nursery-gardens, known by experts at home and abroad since a long time as a cultivating-place of fine coniferous trees. They owe their rise to the promotion on the part of their proprietors, such as the present proprietor of the dominion Dr. Max Lobkowicz. The cultivation of coniferous trees was introduced by the late garden inspector Emanuel Ordnung. After an excellent training especially in France and England, where he acquired great experiences in gardening, principally in nursing gardens, he was called in 1888 to manage the nursery-gardens, where he began the introduction of cultivations of coniferous trees on a large scale, succeeding after pains and experiments. It must be considered that at that time the cultivation of coniferous trees was in these countries nearly unknown. He who needed them, had them delivered from Germany, France or Holland, where, on account of the prospicious climate, especially near the sea-side, the cultivation of coniferous trees was possible without any difficulties. But here in the Erzgebirge, in a continental climate, many kinds had to prove fit for use. So it came that from Eisenberg coniferous trees with extraordinary resistibility against winter-frost were dispatched appreciated for their qualities not only on the territory of the ancient Austro-Hungarian monarchy, but beyond its frontiers in remote countries. The main out-let for these trees abroad have been the Balkan States where, for inst. at the royal court of Belgrad coniferous trees were planted in great numbers. The fatal Great War with its consequences brought also to the Eisenberg nursery-gardens a bad reverse; many growings were neglected for want of workmen, out lets for sale were lost, new ones had to be found, a tenacious work began the reconstruction anew. When death took away the indefatigable director of the whole establishment, garden-inspector Ordun ngin 1933, the head-gardener Mr. Rudolph Etzler was named in his place, who, with young strength and energy, renewed the old good reputation of the Eisenberg nursery-gardens. Since that time the assortment of coniferous trees has been enlarged by many new growings, the cultivation of evergreen, partly rare trees with foliage was begun. Advertising on a large scale began, and was successful, so that the Eisenberg nursery-gardens have good views for future. From far and near, from home and abroad, there come every year many

visitors to Eisenberg and are delighted of the splendours they see here. The annexed pictures show only little part of it, but whoever should come to the country round Komotau, ought not to fail to visit Eisenberg, which for its beauties will be to him a remembrasnce for ever.

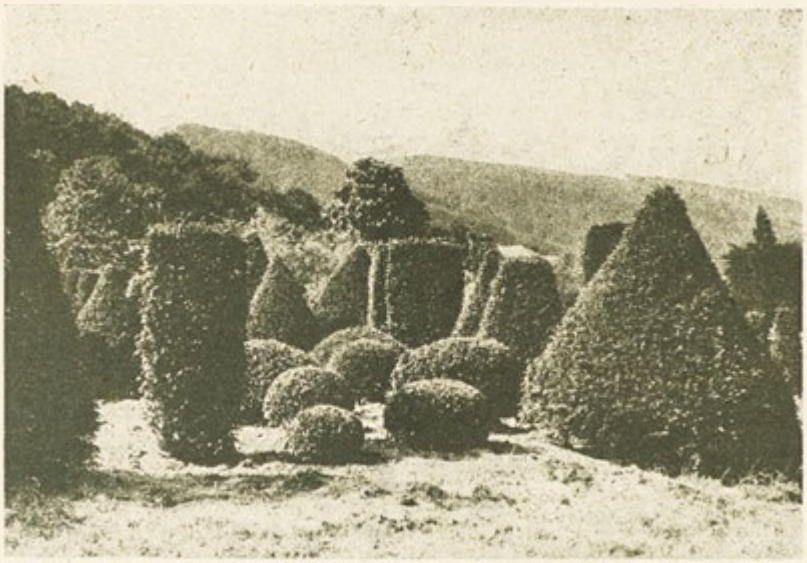

Geschnittene Formen von Taxus baccata in den Eisenberger Baumschulen. — Okleštěné tvary Taxus baccata v Eisenbergských stromových školkách. — Formes ébranchées de Taxus baccata à la Pépinière d'Eisenberg. — Cut shapes of Taxus baccata in the Eisenberg nursery.

Žatec,

město chmele. (Saaz).

Žatec — „pevné, krásné město, obranně položené na vrchu". — Před více jak 500 lety byla tištěna tato slova a ještě dnes vnucuje se každému, kdo se přibliží městu, dojem pevnosti. Ještě neztratilo staré jádro města svou starou obranu, ještě obklopují město části starých zdí, ještě se týčí do výše dvě staré, městské věže, ještě se zachoval ráz ulic se starými měšťanskými domy, ačkoliv četné války a požáry několikráte se převalily přes město.

Dříve, nežli se stal Žatec městem před 700 lety, byl po staletí opevněným hradem.

V žateckém městském museu jsou uchovány zbytky zašlých dob. Jsou to výrobky, počínající od primitivních kamenných kladiv a uměleckých nádob ranního pravěku až k nádherným keramickým výrobkům pozdějších dob, k bronzové době Keltů a k pozůstatkům z dob Germánů, z kteréžto doby se zachovalo mnoho nálezů, z nichž nejpozoruhodnější jest hrob germánské ženy se zcela svéráznými, částečně exotickými vykopávkami, které jsou zachovány v městském museu jako nejvýš zajímavé muscální kusy. Bojové a Germáni sídlili po sobě na Ohři; po Markomanech, kteří se usadili v Čechách někdy začátkem křesťanské éry, následovaly jiné germánské kmeny. Tyto doby kryje však hluboké temno, takže nemáme o nich přesných zpráv, které postrádáme i z dob, následujících po konci éry germánské v Čechách. V okamžiku, kdy se nám rozsvěcuje, nalézáme v žatecké krajině nové obyvatelstvo — slovanské. V dobách, ze kterých máme dějinné zprávy o Žatci, nebyly Čechy ještě jednotným státem, nýbrž se rozpadaly na řadu kmenových státečků, z nichž nejmocnějšími byli Lučané, sídlící právě v žatecké krajině; tito byli podrobeni teprve v 11. stol. nejmocnějším tehdejším kmenem Čechy, teprve však po tvrdém boji.

Od 9. do 12. stol. byl Žatec ovládán knížaty; r. 1261 byl povýšen Přemyslem Otakarem I. na královské svobodné město. Jako celé Čechy, tak také Žatec podlehnul přistěhováním německých osadníků, až se stal ke konci 13. stol. německým městem s německým právem.

Ve 14. stol. vidíme již úplnou výstavbu města a bohatý život německého, středověkého měšťanstva. Již r. 1335 bylo městu potvrzeno právo voliti si rektora svých škol.

Žatecký městský kronikář to byl, který dal městu čestné místo v historii německého du-

Sklady chmele nejvýznamnějších firem v Žatci. — Hopfenhallen der bedeutendsten Hopfenfirmen in Saaz. — Halles de houblon de plus importantes maisons de houblon à Žatec. — Hop-halls of the most important firms in Žatec.

chovního života a německé literatury: v Žatci „největší a nejkrásnější výtvor středoněmecké kolonie a celého novoněmeckého východního prostoru vystoupil na světlo." Kolem r. 1400 napsal Johannes von Saaz „Rolníka z Čech", jehož veliký význam, jakožto výrazu kultury oněch dob, teprve nyní, po staletích, byl plně uznán.

Po porobení města Husity, stal se Žatec „Sluncem Husitů" a byl český. (Zajímavé jest, že první zvěstovatel nového učení v městě byl německý kazatel). V r. 1421 byla tato nejsilnější „Husitská pevnost" marně obléhána německým vojskem. Jak rychle se stal Žatec husitským — tak rychle stal se za dob reformace luterským městem. Na začátku 30leté války postavil

se na stranu „Zimního krále". Za to byl po „Bitvě na Bílé hoře" tamější primátor s ostatními českými pány popraven na Staroměstském náměstí, zatím co bohatý městský majetek zcela propadl konfiskaci a již nikdy se mu nevrátil. Následkem protireformace stalo se město opět katolickým, přistěhováním německých živlů (také z německých lenních zemí Rakouska) opět německým, takže od r. 1701 platil Žatec za německé a katolické město. Od r. 1788 bylo město spravováno magistrátem.

V 30leté válce bylo město vylidněno a zchudlo a bylo potřebí celého století, přinésti ztracené zpátky. Také za válek napoleonských trpělo město, což bylo zvýšeno ještě neúrodou. Naproti tomu v revolučním roce 1848/49 a ve válce r. 1866 trpělo město jen málo.

V nynější době má město přes 20.000 obyvatel. Jest sídlem okresních úřadů a hlavního celního úřadu. Střední školy: německé státní reálné gymnasium, český státní učitelský ústav. Jiné školy: zemědělská odborná škola se zvláštním zřetelem na pěstování chmele a současně pokusné stanice pro chmel, německá městská obchodní škola (jedna z nejvíce navštěvovaných škol v Č. S. R.), městská odborná živnostenská pokračovací škola, městská odborná škola pro ženská povolání, městská hudební škola, německé a české obecné a měšťanské školy.

Cizinci, který pozoruje Žatec z dáli, bude se zdáti, že Žatec jest továrním městem pro mnoho komínů, které se tyčí nad městem. Menšina z nich patří však továrnám, většina jich patří ke skladištím, která slouží hlavnímu produktu žateckého kraje — chmelu.

Žatecký průmysl získal si daleko, široko skvělou pověst znamenitou jakostí svých výrobků, jako na př.: Žatecká továrna na podkováky Mustad a syn, Akc. spol. pro ocelový průmysl, drátěné hřebíky a šrouby Bechert a spol., Továrna na dráty, drátěné hřebíky, nábytková pera a kovové zboží Leopold Telatko, továrna „Dittersbacher Filz- und Kratzentuchfabrik" a ostatní: na konservy, kovové zboží, dřevěné zboží, koželužnický, kartonážní, chemické průmyslové podniky, cihelny, mlýny, cukrovar atd.

Jméno „Žatec" proslavilo však nejvíce pěstování chmele a obchod chmelem, který učinil ze Žatce největší místo chmelového obchodu. Již několik století pěstuje se v žatecké krajině chmel. Nejstarší doklad o tom pochází z r. 1348; je to prodej chmelové zahrady jedním žateckým měšťanem. Český, tedy žatecký chmel již tehdy se vyvážel pro cizí pivovary. Při zřízení mnichovského pivovaru v r. 1589 nařídil jeho budovatel, že chmel na výrobu piva musí býti z Čech — tedy ze Žatce dovezen. Vývoj moderního pěstování chmele, který předpokládá bohaté znalosti, píli a starost, datuje se od roku 1848, když padly všechny překážky, do té doby pěstitelům chmele překážející.

Nyní jest representováno pěstění chmele a celý svět obepínající obchod s chmelem veřejnou známkovnou chmele, českým a německým oddělením chmelového spolku, českou a německou společností pro obchod s chmelem, družstvem chmelových a obilních obchodníků v Žatci a j. Jmenujeme jen několik největších firem, obchodujících s chmelem, jako: Bratří Klepschové, Heinrich Melzer, Edmund Stern, Bratří Wurdingové, Pfister & Wüstl a j.

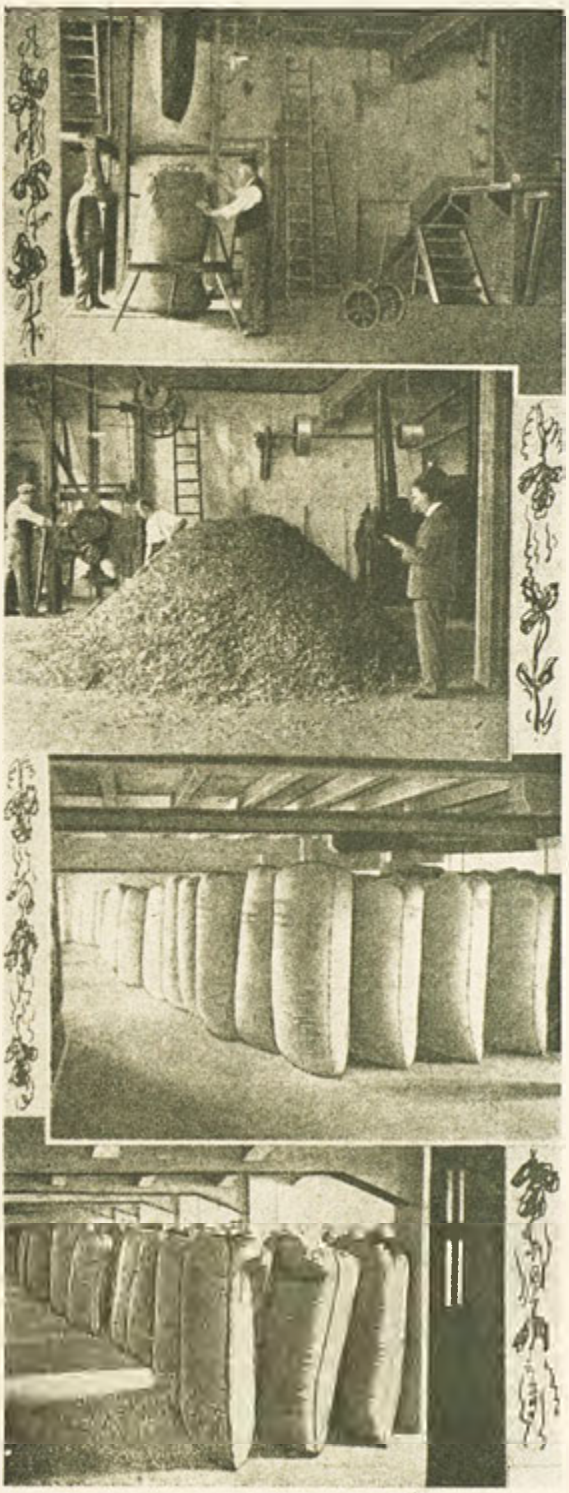

Žatecký chmel. — Saazer Hopfen. — Houblon de Žatec. — Žatec hop.

Tento obchod s chmelem žádal výstavbu skladišť a zařízení pro síření chmele, kteréžto bu-

dovy se svými vysokými komíny vtiskuji městu zcela zvláštní ráz.

Ze starých krásných staveb, mezi nimiž bylo mnoho z doby rozkvětu gotického umění, zachovalo se bohužel jen málo, neboť město velmi trpělo požáry a válečným drancováním, mnohé také byly obětovány v polovici 19. stol. nedostatkem uměleckého cítění tehdejších městských vládců.

Přesto zachovaly se četné historické stavby, jako radnice (1559), děkanský kostel (1206), kněžská brána, branka-brána, velká část městských zdí atd., takže procházka městem jest velmi vděčná. O dobré přístřeší a stravu, jakož i o zábavu jest postaráno v kavárně „Radnici", v hotelích „Lev" a „Anděl". A žádný host neopustí město, aniž by ochutnal slavné žatecké pivo z pivovaru pravovarečného měšťanstva nebo z Dreherova exportního pivovaru.

O zábavu stará se také městské divadlo a biograf „Elysium".

Kdo se zdrží déle v Žatci, neopomene použíti různé automobilové linky k výletům a návštěvě bližšího okolí, zejména zámků „Ličkov" a „Stekník', minerálních lázní Dobřičany a sirnich lázní Čachovice.

Die Hopfenstadt Saaz.

Žatec.

Saaz — „eine feste, schöne Stadt, auf einem Berge wehrhaft gelegen". — Vor mehr als 500 Jahren wurde dieses Wort geprägt und noch heute drängt sich jedem, der sich der Stadt nähert, der Eindruck einer Festung auf. Noch hat der alte Kern der Stadt seine alte Wehr nicht verloren, noch umschliessen Teile der alten Mauern die Stadt, noch ragen zwei der alten Stadttürme empor, noch haben sich Strassenzüge mit den alten Bürgerhäusern erhalten, obwohl zahlreiche Kriege und Feuersbrünste die Stadt immer wieder heimsuchten und verheerten.

Ehe Saaz vor 700 Jahren Stadt wurde, war es durch Jahrhunderte befestigte Burg. Im Saazer Stadtmuseum sind die Ueberreste vergangener Zeiten erhalten. Es sind dies Erzeugnisse vom primitiven Steinhammer und vom kunstlosen Gefäss frühester Urzeit angefangen, bis zu den prächtigen keramischen Leistungen späterer Perioden, bis zu den Bronzearbeiten der Kelten und zu den Ueberresten der Germanenzeit, aus welcher im Saazer Land so mancher Fund erhalten ist und für welche in dem Grab einer germanischen Frau mit den ganz eigenartigen, zum Teil exotischen Grabbeigaben, ein höchst interessantes Musealstück vorhanden ist. Bojer und Germanen haben nacheinander an der Eger gesiedelt; den Markomannen, die um den Beginn der christlichen Zeitrechnung sich in Böhmen niedergelassen hatten, waren andere germanische Stämme gefolgt. Dasselbe tiefe Dunkel, das sich uber das Ende dieser germanischen Periode Böhmens breitet, deckt die Anfänge der neuen, nun folgenden. In dem Zeitpunkt, in dem es sich lichtet, findet man auch um das spätere Saaz eine neue Bevölkerung, die slavische. — In den Zeiten, in denen Saaz geschichtlich auftaucht, ist Böhmen noch kein einheitlicher Staat, sondern zerfällt noch in eine ganze Reihe Stammesstaaten, von denen einer der mächtigsten der in Saaz ansässigen Lutschanen ist; dieser wurde erst im 11. Jahrhundert durch die damals den mächtigsten Stamm bildenden Tschechen nach hartem Ringen unterworfen.

Česači chmele při prácl. — Hopfenpflücker bei der Arbeit. — Peignage de houblon. — Hop-plucking.

Vom 9. bis 12. Jahrhundert von Herzogen beherrscht, wurde Saaz im Jahre 1261 von Přemysl Ottokar I. zur königlichen, freien Stadt erhoben. Wie ganz Böhmen, erhielt auch Saaz damals Einwanderung deutscher Kolonisten, durch welche es um die Wende des 13. Jahrhunderts zur deutschen Stadt mit deutschem Recht wurde.

Das 14. Jahrhundert lässt uns schon den völligen Ausbau der städtischen Verwaltung, das reiche Leben einer deutschen mittelalterlichen Stadt erkennen. Schon 1335 wurde der Stadt das Recht bestätigt, den Rektor ihrer Schulen selbst zu bestellen.

Ein Saazer Stadtschreiber ist es gewesen, der unserer Stadt ihren ehrenvollen Platz in der Geschichte des deutschen Geisteslebens und des deutschen Schrifttums geschaffen hat: in Saaz ist „die grösste und schönste Schöpfung des mitteldeutschen Siedellandes und des ganzen neudeutschen Ostraumes ans Licht getreten". Um 1400 schrieb Johannes v. Saaz den „Ackermann aus Böhmen", dessen grosse Bedeutung

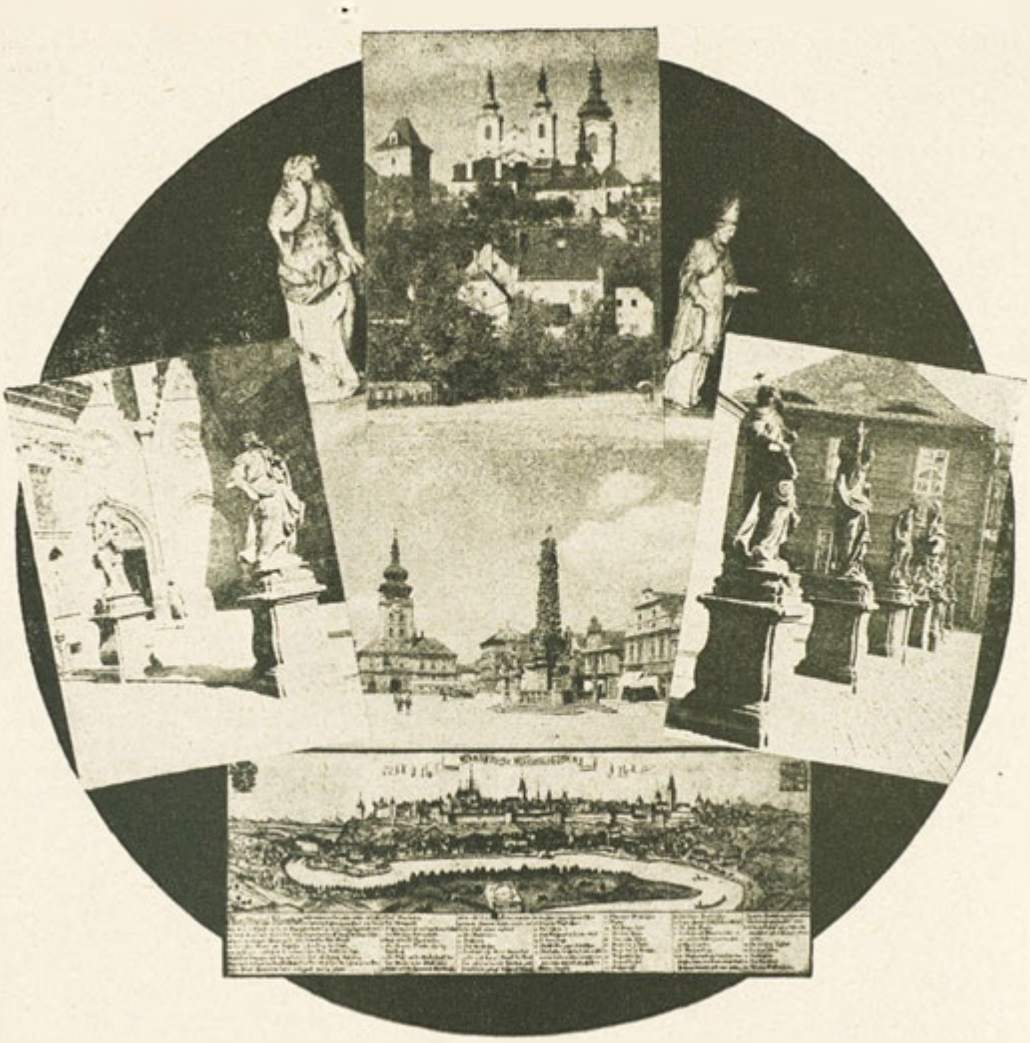

Děkanský kostel, náměstí a architektonické pozoruhodnosti. — Dekanalkirche, Marktplatz und architektonische Sehenswürdigkeiten. — L'église décanale, place du marché, des raretés architectoniques. — Decanal-Church, market place and architectural curiosities.

als Ausdruck der Kultur jener Zeit nun nach Jahrhunderten erst voll erkannt wurde.

Nach der Eroberung durch die Hussiten galt Saaz von 1420 an als „Sonne der Hussiten" und wurde tschechisch. (Interessant ist hiebei, dass der erste Verkünder der neuen Lehre in der Stadt ein deutscher Priester war). Im Jahre 1421 wurde diese stärkste „Husitenfestung" vom deutschen Heere vergeblich belagert. — So schnell Saaz husitisch geworden war, ebenso rasch wurde es zur Zeit der Reformation lutherisch. Zu Beginn des dreissigjährigen Krieges stellte es sich auf die Seite des Winterkönigs. Dafür wurde nach der Schlacht am Weissen Berge der damalige Primator mit den übrigen böhmischen Herren auf dem Prager Altstädter Ring enthauptet, während der überaus reiche Stadtbesitz zur Gänze der Konfiskation verfiel und nie mehr an die Stadt zurückkam. Durch die Gegenreformation wurde die Stadt wieder katholisch, durch Zuwanderung deutscher Elemente (auch aus den deutschen Erblanden Oesterreichs) wieder deutsch, so dass Saaz von 1701 an als deutsche und katholische Stadt galt. Von 1788 wurde die Stadt durch Juristen-Magistrate verwaltet.

Im dreissigjährigen Kriege wurde die Stadt entvolkert und verarmt und ein ganzes Jahrhundert war nötig, um das Verlorene einzubringen. Auch unter den Franzosenkriegen litt die Stadt, wobei auch noch Missernten die Drangsale erhohten. Dagegen kam Saaz im Revolutionsjahre 1848—49 und im Kriege 1866 nur unbedeutend in Mitleidenschaft.

Gegenwärtig zählt die Stadt über 20.000 Einwohner. Sie ist Sitz aller Bezirksbehörden und eines Hauptzollamtes. Mittelschulen: Ein deutsches Staats-Realgymnasium, eine tschechische Staats-Lehrerbildungsanstalt. Sonstige Schulen: Landwirtschaftliche Fachschule unter besonderer Berücksichtigung des Hopfenbaues, zugleich Versuchstation für Hopfen, deutsche Kommunalhandelsschule (eine der am stärksten frequentierten Schulen in der Čsl. Republik), städt. fachgewerbl. Fortbildungsschule, städt. Fachschule f. Frauenberufe, städtische Musikschule, deut

sche u. tschechische Volks- u. Burgerschulen.

Dem Fremden, der Saaz aus der Ferne betrachtet, wird es den Anschein erwecken, dass Saaz eine Fabriksstadt sei wegen der vielen Schlote, die die Stadt überragen. Die wenigsten aber gehoren zu Fabriken, die meisten überhohen die Magazine, die dem Hauptprodukt des Saazer Landes — dem Hopfen — dienen.

Wohl haben die Saazer Industrien es verstanden, sich durch die Güte ihrer Erzeugnisse weit und breit glänzenden Ruf zu schaffen, wie: Fa. Saazer Hufnägelfabrik Mustad & Sohn, Drahtstifte-, Schrauben- und Stahl-Industrie-Aktiengesellschaft Bechert & Co., Draht-, Drahtstiften-, Mobelfedern- und Metallwarenfabrik Leopold Telatko, Dittersdorfer Filz- u. Kratzentuchfabrik, und die übrigen: Konserven-, Metallwaren-, Holzwaren-, Leder-, Kartonagenfabriken, chemische Industriebetriebe, Ziegeleien, Mühlen, eine Zuckerfabrik etc.

Den Namen „Saaz" in die Welt hinausgetragen hat aber der Hopfenbau und der Hopfenhandel, der Saaz zum grossten Hopfenhandelsplatz der Welt gemacht hat. Seit hunderten Jahren wird im Saazer Kreise Hopfen gebaut. Aus dem Jahre 1348 besitzen wir darüber das älteste Dokument — den Verkauf eines Hopfengartens durch einen Saazer Bürger. Der bohmische, also Saazer Hopfen wurde schon damals für die Brauereien im Auslande ausgeführt. — Bei der Gründung des Münchner Bräuhauses im Jahre 1589 ordnete sein Erbauer an, dass der Hopfen für die Bierbereitung aus Bohmen — also aus Saaz — importiert werden müsse. Die Entwicklung des modernen Hopfenbaues, welcher bauverbandes, die tschechische und deutsche Hopfenverkehrsgesellschaft, die Genossenschaft

Odborná pokračovací škola. — Fachgewerbliche Fortbildungsschule. — École professionelle de perfectionnement. — Professional Postgraduate Training School.

reiche Kenntnisse, Fleiss und Fürsorge vorausgesetzt, kann man mit dem Jahre 1848 datieren, als alle den Hopfenbauer bis dahin hindernden Scheidewände fielen.

Jetzt wird der Hopfenbau und der die ganze Welt umspannende Hopfenhandel repräsentiert durch die Oeffentliche Hopfensignierhalle, die tschechische und deutsche Sektion des Hopfenmit ihren hochragenden Schornsteinen dem

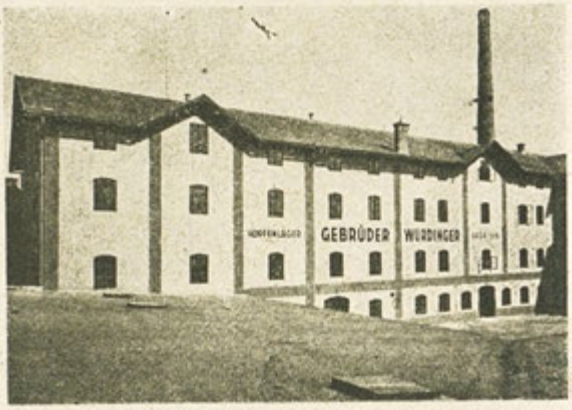

Sklad chmele firmy bratří Wurdingerové. — Hopfenlager der Firma Gebr. Wurdinger. — Dépôt de houblon de la maison Wurdinger Frères. — Hop-stocks of Wurdinger Brothers.

der Hopfen- und Produktenhändler in Saaz u. a. Der Hopfenhandel, es sollen nur beispielsweise einige der grössten Firmen angeführt werden wie: Brüder Klepsch, Heinrich Melzer, Edmund Stern, Gebr. Wurdinger, Pfister & Wüstl u. s. w., bedingte den Ausbau eigener Magazine und Schwefelungsanlagen, welche Gebäude Stadtbild ein eigenartiges Gepräge geben.

Von den alten, schönen Baudenkmalern, darunter viele aus der Blütezeit gothischer Kunst, wurden leider durch zahlreiche Brände und Kriegsbedrängnisse einige teilweise zerstört, manche um die Mitte des 19. Jahrhunderts mangels Kunstverständnisses der damaligen städtischen Machthaber hauptsächlich Verkehrsrücksichten geopfert.

Dennoch sind zahlreiche historische Baulichkeiten erhalten, so das Rathaus (1559), die Dekanalkirche (1206), das Priestertor, das Brankator, grosse Teile der alten Stadtmauer, etc., sodass sich ein Spaziergang durch die Stadt recht lohnend erweist. Nachher ist im Café Rathaus, in den Hotels „Löwen" und „Engel" für guten Imbiss und Unterkunft, auch für verwöhnte Reisende, gesorgt. Und kein Gast wird Saaz verlassen, ohne einen Trunk des berühmten Saazer Bieres aus dem Bräuhause der brauberechtigten Bürgerschaft, oder aus der Dreher'schen Exportbrauerei genossen zu haben.

Für Unterhaltung sorgen das Stadttheater u. das Kino „Elysium".

Wer länger in Saaz verweilt, wird nicht versäumen, die verschiedenen Autolinien zu Fahrten in die Umgebung zu benützen und nebst anderem das Schloss Litschkau, Schloss Stecknitz, Mineralbad Dobritschau und Schwefelbad Tschachwitz besuchen.

Známkovna chmele a její pečeť - chmel zabalený obyčejně a balení pro zámoří. — Hopfensignierhalle und Siegel derselben - Hopfen gewöhnlich verpackt und Ueberseepackung. — Halle à marquer le houblon et son cachet - Houblon en emballage ordinaire et d'outre mer. — Hop-marking Hall and its seal - Hop in ordinary packing and in Transatlantic emballage.

Žatec,

la ville du houblon.

Žatec — „belle ville forte, située bien armée sur une montagne". — Ces mots furent prononcés il y a 500 ans et encore aujourd' hui chacun qui s'approche de la ville, a l'impression d'une forteresse. Le vieux centre de la ville n'a pas encore perdu ses armes défensives, des parties des anciens murs d'enceinte enferment encore la ville, 2 des anciennes tours de la ville s'élèvent encore, des rues avec les anciennes maisons bourgeoises sont encore conservées, quoique de nombreuses guerres et des incendies aient frappé et ravagé la ville à plusieurs reprises.

Avant que Žatec devint ville, il y a 700 ans, elle était pendant des siècles un lieu fortifié, et le grand nombre de siècles pendant lesquels l'arête de la colline de Žatec était habitée, ne peuvent pas être comptés. Seulement celui-là peut s'en douter qui pendant une visite du musée municipal de Žatec — arrangé avec beaucoup d'amour de la ville — contemple les témois de millénaires passés. — Devant lui sont répandus les restes des temps passés, des produits depuis le marteau de pierre et le vase simple des temps primitifs les plus reculés, jusqu' aux travaux céramique magnifiques des périodes postérieueres, jusqu'aux ouvrages en bronze des Celtes et aux restes des temps des anciens Germains, dont beaucoup d'objets ont été trouvés dans le pays de Žatec. Le tombeau d'une femme germanique avec des objets particuliers, en partie exotiques, forme une des pièces les plus intéressantes du musée. Les Boïens et les Germains s'étaient établis les uns après les autres sur les bords de l'Eger; les Marcomans qui s'étaient établis en Bohême au commencement de l'ère chrétienne, furent suivis par d'autres tribus germanique. Les mêmes ténèbres qui couvrent la fin de cette période germanique de la Bohême, enveloppent aussi les commencements de la suivante. Au moment où elles se dissipent, nous trouvons aussi autour de ce qui devenait plus tard Žatec une population nouvelle, la slave. Aux temps lorsque Žatec apparait dans l'histoire, la Bohême n'est pas encore un État unitaire, mais se divise encore dans une série d'États de tribus, dont un des plus puissants est celui des Latschans, établis à Žatec; cette tribu ne put être subjuguée par la tribu la plus puissante, les Tchèques, qu' après de grandes luttes.

Après avoir été régné par des ducs du 9ième au 12ième siècle, Žatec fut élevé au rang de ville libre royale par Přemysl Ottokar I. en 1261. Comme toute la Bohême, Žatec recut aussi des immigrants allemands, par lesquels il devint au déclin du 13ième siècle ville allemande avec juridiction allemande.

Au 14ième siècle nous voyons déjà le developpement de l'administration municipale, la vie riche d'une ville allemande du moyen-âge. Déjà en 1335 on confirma à la ville le privilège de nommer le recteur de ses écoles elle-même. C'était un greffier de la ville de Žatec, à qui elle doit sa place honorable dans l'histoire de la vie intellectuelle et de la littérature allemande: a Žatec „la plus grande et la plus belle création des colonies de l'Allemagne centrale et de tout le terrritoire oriental de l'allemand moderne est venue au monde". Vers 1400 Jean de Saaz écrivit le „Ackermann aus Böhmen" (le cultivateur de Bohême), dont la grande importance comme manifestation de la culture de ce temps n'a été reconnue que récemment, après tant de siècles.

Après avoir été conquis par les Hussites Žatec passa, à partir de 1420, pour le „soleil des Hussites", et devint tchèque. (Il est intéressant de mentionner que le premier proclamateur de la nouvelle doctrine dans la ville était un prêtre

allemand). En 1421 cette „forteresse hussite" la plus forte fut vainement assiégée par l'armée allemande. — Aussi vite que Žatec était devenu hussite, aussi vite il devint luthérien du temps de la réforme religieuse. Au commencement de la Guerre de Trente Ans il se mit du côté du roi Frédéric V du Palatinat. Pour cela, après la Bataille sur la Montagne Blanche, son maire fut décapité avec les autres nobles de la Bohême sur la place de la cité de Prague, et la très grande propriété de la ville fut complètement confisquée et ne lui fut jamais plus rendue. Par l'antiréforme la ville redevint catholique, par l'arrivée d'éléments allemands (aussi des pays patrimoniaux allemands de l'Autriche) elle redevint allemande, de sorte que, dès 1701, Žatec passa de nouveau pour une ville allemande et catholique; à partir de 1788 la ville fut administrée par des magistrats-juristes.

Pendant la Guerre de Trente Ans la ville fut dépeuplée et appauvrie, et il fallut tout un siècle pour rattraper ces pertes. La ville eut aussi à souffrir des guerres contre les Français, de mauvaises récoltes augmentant encore les souffrances. Au contraire, dans l'année de la révolution 1848—49 et à la guerre de 1866 Žatec ne fut que peu affecté.

A présent la ville a plus de 20.000 habitants. Elle est le siège de toutes les autorités du district, d'une direction générale des douanes. Écoles secondaires: collège professionnel allemand de l'État, école normale tchèque de l'État. Autres écoles: École professionnelle agricole, considérant surtout la culture du houblon, en même temps station d'expérimentation pour le houblon, école commerciale communale allemande (une des écoles les plus fréquentées de la République Tchécoslovaque), école de perfectionnement professionnel municipale, école professionelle municipale de femmes, école municipale de musique, écoles primaires et primaires supérieures allemandes et tchèques.

A un étranger qui regarde la ville de loin, il semblera que Žatec est une ville d'industrie, à cause du grand nombre de cheminées qui s'élèvent au-dessus de la ville. Mais la plus petite partie en appartient à des fabriques, la plupart s'élèvent au-dessus de dépôts qui servent le produit principal du pays de Žatec — le houblon.

Il est vrai que les industries de Žatec ont su se créer partout une réputation excellente par la qualité de leurs produits, comme p. ex.: la fabrique de clous à ferrer de Žatec Mustad & Fils, l'industrie de pointes de Paris, de vis et d'acier S. A. Bechert & Co., la fabrique de fils de fer, de pointes de Paris, de ressorts pour meubles, et d'articles en métal Léopold Telatko, la fabrique de feutre et de drap cardé de Dittersdorf et les autres: fabriques de conserves, d'articles en métal, en bois, de cuir, de cartonnages, établissements industriels chimiques, tuileries, moulins, une raffineries de sucre etc.

Mais c'est la culture du houblon et le commerce du houblon qui ont rendu le nom de Žatec célèbre dans le monde, qui ont fait de Žatec la plus grande étape de houblon. Depuis des

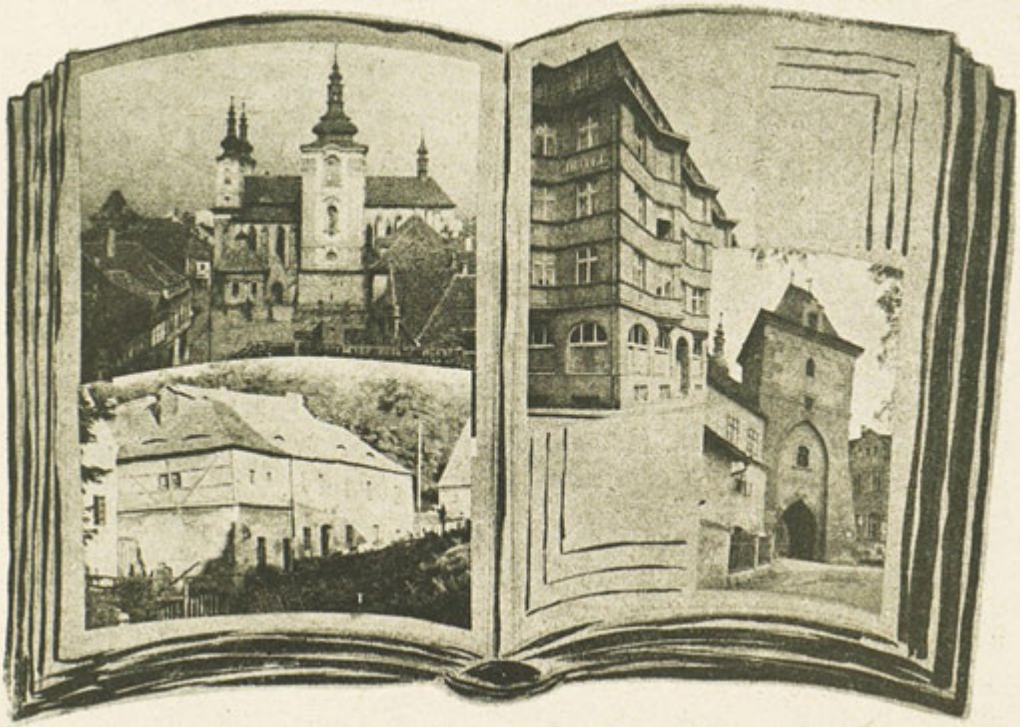

Děkanský kostel. - Starý Žatec. - Hotel „Zlatý lev". - Kněžská brána. — Die Dekanalkirche. - Alt Saaz. - Hotel „Goldener Löwe". - Priestertor. — L'église décanale. - Ville ancienne. - Hôtel „Goldener Löwe" (Lion d'or). - „Priestertor" (Porte de moine). — The Decanal-Church. - Old Žatec. - Hotel „Goldener Löwe". - The tower „Priestertor."

siècles on cultive le houblon au district de Žatec. Le plus ancien document qui en parle est de l'année 1348 — il traite la vente d'une houblonnière par un bourgeois de Žatec. Déjà alors le houblon de Bohême, c'est-à-dire de Žatec, fut exporté pour les brasseries de l'étranger. — A la fondation de la brasserie de Munique en 1589 son fondateur ordonna que le houblon pour la production de la bière soit importé de Bohême, cela veut dire de Žatec. Y a-t-il une meilleure preuve de la qualité de ce produit? — Le commencement du développement de la culture moderne du houblon, qui demande de grandes connaissances, de l'application et beaucoup de soins, peut être daté de l'année 1848, lorsque tous les obstacles de la culture du houblon disparurent.

A présent la culture du houblon et le commerce du houblon, qui comprend le monde entier, sont représentés par la halle publique pour signer le houblon, les sections allemande et tchèque de l'association des cutivateurs du houblon, les sociétés allemande et tchèque pour le commerce du houblon, le syndicat des marchands de houblon et de produits naturels à Žatec etc. Le commerce du houblon — nous ne mentionnons que quelques-unes des plus grandes maisons comme p. ex. Klepsch Frères, Henri Melzer, Edmond Stern, Wurdinger Frères, Pfister & Wüstl et beaucoup d'autres, — demande des dépôts particuliers, puis des établissements de soufrage, dont les hautes cheminées donnent à la ville un cachet particulier.

Beaucoup des beaux et vieux monuments, dont un grand nombre provenait de l'état florissant de l'art gothique, furent malheureusement détruits par les nombreaux incendies qui ravageaient la ville et par les tourments de guerres. Outre cela une municipalité, qui n'y comprenait pas trop, sacrifia au milieu du 19ième siècle quelques-uns de ces monuments à des besoins de communication.

Pourtant de nombreux monuments historiques sont conservés, tels que la mairie (1559), l'église décanale (1206), le porte des prêtres, la porte Branka, de grandes parties des murs d'enceinte, etc., de sorte qu'une promenade par la ville vaut la peine. Après, le Café Rathaus et les hôtels „Löwen" et „Engel" offrent une bonne collation, un bon logement, même à des voyageurs difficiles. Aucun visiteur ne quittera Žatec sans avoir bu de cette célèbre bière de Žatec, produit dans la brasserie de la bourgeoisie qui a le droit de brasser, ou de la brasserie de Dreher qui travaille pour l'exportation.

Pour s'amuser on va au théâtre municipal ou au cinéma „Elysium".

Celui qui séjourne quelques temps dans la ville ne manquera pas de faire usage des différentes lignes d'autobus pour aller aux environs et pour visiter surtout le château de Litschkau, le château de Stecknitz, la ville d'eaux thermales de Dobritschau, et la ville d'eaux sulfureuses de Tschachwitz.

Žatec,

the town of hop.

Žatec — „beautiful strong town, lying armed on a mountain". — More than 500 years ago these words were pronounced and up to our days whoever approaches the town, has the impression of a stronghold. Still the old centre of the town has not yet lost its weapons of defence, still parts of the ancient city-walls enclose the town, still two of the old towers rise up, still some streets with old citizens' houses are preserved, though numerous fires and wars repeatedly ravaged the town.

Before Žatec became a town — 700 years ago — it was for centuries a stronghold, and it is not possible to count the great many centuries during which the ridge of the Žatec hill was inhabited already before that time. Only he has an idea of it, who, during a visit of the municipal museum — arranged with much love by the town —, contemplates the witnesses of past milleniums. — Before him lie the remainders of past times, products from the primitive stone hammer and simple vessel of the remotest primeval period, to the most beautiful ceramic works of later periods, to the bronze-works of the Celts and the remainders of Germanic times, many of which were found in the country round Žatec. One of the most interesting pieces of the museum is the tomb of a Germanic woman with many particular, partly exotic objects. Boyers and Germani settled alternatively on the banks of the Eger; the Marcomanni, who had settled in Bohemia in the beginning of the Christian era, were followed by other Germanic tribes. The same darkness that covers the end of this Germanic period of Bohemia, wraps also the beginning of the following one. In the moment when it is scattered, we find round what became later Žatec a new population, the Slavic one. At the time when Žatec appears in history, Bohemia is not yet a united State, but divided into a number of tribes' States, of which that of the Lutschans, established at Žatec, was one of the most powerful; this tribe could only after hard struggles be subdued in the 11th century by the Czech, then the most powerful tribe.

After having been reigned by dukes from the 9th to the 12th century, Žatec was raised in 1261 to the rank of a free royal town by Přemysl Otokar I. As all Bohemia, Žatec also received German immigrants at that time, by whom it became at the end of the 13th century a German town with German laws.

In the 14 th century we see already the development of municipal administration, the rich life of a German medieval town. Already in 1335 the town was authorized to name the rector of its schools itself.

It was a town-clerk of Žatec to whom it owes its honourable place in the history of German intellectual life and literature: at Žatec „the greatest and most beautiful creation of middle German colonies and of the whole eastern territory of modern German came to light". About 1400 John of Žatec wrote the „farmer of bohe-

Náměstí, věž „Priestertor" a celkový pohled na Žatec. — Marktplatz, Priestertor und Gesamtansicht von Saaz. — Place du marché, la tour „Priestertor" et la vue totale de Žatec. — Market-place, the tower „Priestertor" and the total view of Žatec.

mia" (Ackermann aus Böhmen), the great importance of which, as an utterance of the culture of that time, was only recently acknowledged, so many centuries after.

After having been conquered by the Hussites, Žatec passed since 1420 as „the sun of the Hussites", and became Czech. (It is worth mentioning that the first proclaimant of the new doctrine was a German priest). In 1421 this strongest „Hussite stronghold" was in vain besieged by the German army. — As quickly as Žatec had become Hussite, as quickly it became Lutheran at the time of the Reformation. In the beginning of the Thirty Years' War it sided with King Frederick V. of the Palatinate. Therefore, after the Battle on the White Mountain, its mayor was beheaded together with the other Bohemian noblemen on the place of Prague city, and the great property of the town was completely confiscated, and has never been returned. By the counter-reformation the town became Catholic again, by the arrival of German elements (also from the German patrimonial dominions of Austria) it became German

again, so that, since 1701, Žatec has been considered again as a German and Catholic town. From 1788 the town was administrated by jurists-magistrates.

During the Thirty Years' War the town was depopulated and reduced to poverty, and a whole century was necessary to make up for these losses. The town had also to suffer from the wars against France, bad harvests increasing still these hardships. On the contrary, in the year of the revolution 1848—49 and in the war of 1866 Žatec was only little affected.

Now the town has more than 20.000 inhabitants. It is the seat of all authorities of the district, of a general custom office. Secondary schools: a German public secondary school for modern subjects, a Czech public training-college for teachers. Other schools: An agricultural training-school especially considerting hop-culture, at the same time a station for hop experiments, a German commercial parish school (one of the most frequented schools of Czechoslovakia), a municipal professional continuation-school, a municipal professional training-school for women, a municipal music-school, German and Czech elementary and higher elementary schools.

The stranger who looks at the town from afar, will have the impression that Žatec is a town of factories on account of the many chimneys towering above the town. But very few of them belong to factories, most evertop store-houses, serving the main product of the country round Žatec — hop.

It is true that Žatec industries knew how to make themselves a splendid reputation far and wide by the good quality of their products, as the following firms: Žatec horseshoe-nail factory Mustad & Son, wire-tack-, screw- and steel-industry joint stock comp. Bechert & Co., wire- wire-tack-, furniture-spring- and metal-ware Leopold Telatko, Dittersdorf felt-and carded cloth-factory, and the rest: preserves-, metal-ware-, woodenware-, leather-, paste-board-, chemical industry works, tile-works, mills, a sugar-factory, etc. —

But the name of Žatec has been made famous by hop-culture and hop-trade, which has made of Žatec the greatest hop-tradingtown.
Hop has been cultivated in the district of Žatec for hundreds of years. The most ancient document concerning hop-culture, is of the year 1348 — about the sale of a hop-field by a Žatec citizen. Bohemian, that is to say Žatec hop was already then exported for breweries abroad. - At the foundation of the Munich brewery in 1589 its founder ordered that hop for the production of beer had to be imported from Bohemia, i. e. from Žatec. Is there any better proof of the good quality of this product?

— The development of modern hop-culture, which supposes great knowledge, diligence and cares, can be dated back to the year 1848, when all impediments of hop-culture disappeared.

Now hop-culture and hop-trade which comprise the whole world, are represented by the Public hop-signing-hall, the German and the Czech sections of the association of hop-growers, the German and Czech hop-traffic-company, the syndicate of hop- and producedealers at Žatec etc. Hop-trade — let us mention only some of the greatest firms as examples, such as: Klepsch Bros, Henry Melzer, Edmund Stern, Wurdinger Bros., Pfister & Wustl and many others — demands special store-houses, further fumigation-plants which give the town a particular character by their high chimneys.

Many of the old fine monuments — a great number of which belonged to the flourishing state of Gothic art — were unfortunately desstroyed by the numerous fires, which afflicted Žatec, by war hardships, some of them, about the middle of the 19th century for want of appreciation on the part of the municipality of that time, were sacrificed to better communication.

Yet there are still many historical building-preserved: the townhall (1559), the decanal church (1206), the priests' gate, the Branka-gate, large parts of the old city-walls, etc., so that a walk over the town is well worth while. Afterwards the Café Rathaus and the hotels „Löwen" and „Engel" offer a good light meal, good rooms, even to travellers with luxurious habits. No visitor will leave Žatec without having drunk of its famous beer, produced at the brewery of the citizens having brewers' licenses, or of Dreher's brewery that works for export.

For amusement there is the municipal theatre and the cinema „Elysium".

He who stays for some time at the town, will make use of the different bus-lines to visit the environs, especially the castle of Litschkau, the castle of Stecknitz, the thermal spa Dobritschau and the sulfurous springs of Tschachwitz.

Starosta. — Bürgermeister. — Le maire. — The mayor: Rudolf Schönfeld.

Staré královské město

Most.

Dr. K. Oberdorffer.

Starý ráz tohoto města byl přes industrialisaci v posledních 60ti letech zachován. Kdo se nedá odstrašit zápachem uhelných dolů, které právě u nádraží uvítají návštěvníka, uvidí dokumenty o 100letých dějinách Mostu.

Město se starým kostelem (1532), leží pod starým „Schlossbergem", na někdejší velmi významné obchodní silnici Praha—Magdeburg. Kostel, středisko města, je jednou z nejpozoruhodnějších modliteben ve střední Evropě. Je vybaven velmi starými, cennými, oltářovými malbami. Od Parlerovy gotiky až k baroku z 18. století jsou zde zastoupeny všechny slohové směry. Všech 5 kostelů má mnoho cenných uměleckých památností, jako na př. flámský obraz Panny Marie v kapucínském klášteře a barokové fresky v minoritském kostele.

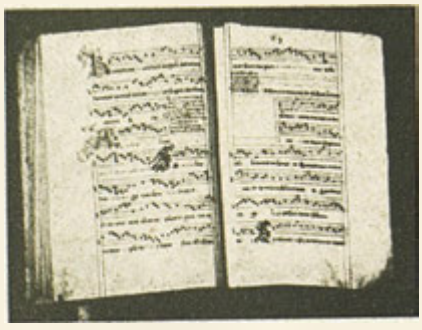

Co nebylo možno uschovati v kostelích, převzalo do úschovy museum do svých 30 místností. To je důvod, proč sbírky nemají pouze oddělení přírodopisná a dějepisná, nýbrž také četné památky z pradávných dob, právě malby a sochy z 15. století. Tyto místnosti tamnějšího umění jsou doplněny sbírkou kreseb, hlavně galerií mosteckého umělce Jos. Konst. Beera, která obsahuje mimo prací Beerových, Hablikových a Uhlových též sbírku všech škol, počínaje italským uměním z 15. století. Každoročně na jaře a na podzim jsou pořádány výstavy starých a novějších mistrů. Obzvláště významné jsou říjnové výstavy J. K. Beerovy nadace, které přinášejí vždy nové důkazy o českém umění.

Vedle sbírek v městském museu jsou ve třech místnostech „Památníku Odboje" uchovány památnosti ze světové války, které byly nasbírány místní odbočkou „Svazu legionářů".

Konečně 3. museum, t. zv. „Podkrušnohorské", soustřeďuje dějiny zdejšího českého obyvatelstva. Je významným doplňkem oddělení „hornictví" v městském museu.

Jak dokazuje divadlo, které hraje v zimním období německy, na jaře a na podzim česky, i společenský život má své působiště na poli uměleckém. Velké velikonoční koncerty nezůstanou pozadu za chrámovou hudbou, kterou jsou doprovázeny důležité náboženské příležitosti a svátky v městském kostele.

Školství tohoto města (školy české a německé) stojí na vysokém stupni a různá veřejná zařízení, sloužící dítěti, nemocnému a zdravému, jsou vybudována a udržována městem a státem.

Mládež se v poslední době soustřeďuje na četných sportovních hřištích a před 2 lety byla zřízena velkolepá plovárna, která je pro hornické město důležitým kulturním faktorem. Lesnatý „Schlossberg" a blízký t. zv. „Rösselwald" skýtají příjemný odpočinek a vzorně vedené hostince v těchto lesích pobádají k delší zastávce.

Totéž nutno říci o hostincích, nacházejících se uvnitř města, na náměstí Dra Švehly. Jsou známy pod starými německými názvy: „Ross", „Hirsch" a „Ratsstübl-Hohla". V postranních tichých ulicích pak jsou ještě hostince „Landeswart", „Turnhalle", „Záložna", „Repre" atd. Velká restaurace je umístněna na nádraží v hezkých místnostech. Na hlavní třídě jsou ještě „Goldenes Kreuz", „Český Dům" a „Schützenhaus". Oblíbeným cílem je kavárna „Saras", která je umístněna uprostřed starého parku. Ostatní kavárny jsou „Bayerova", „Český Dům", „Pošta", „Representační Dům", „Rose" atd., atd.

Město Most leží uprostřed bohaté přírody a husté lesy Rudohoří jsou dosažitelny tramvají a autobusem právě tak snadno jako Středohoří, bohaté na ovoce.

Die alte königliche Stadt

Brüx.

Dr. K. Oberdorffer.

Die kulturstarke Tradition dieser Stadt ist durch die jähe Industrialisierung der letzten 60 Jahre nur etwas verdeckt worden. Wer sich nicht durch den Atem der Kohlenschächte abschrecken lässt, der dem Besucher allerdings gerade am Bahnhof entgegenschlägt, der trifft auf bedeutsame Denkmäler der jahrhunderte alten Stadtgeschichte. Unter dem alten Schlossberg, der die einst wichtige Handelsstrasse Magdeburg — Prag deckte, ruht die Stadt mit der Stadtpfarrkirche von 1532 als Mittelpunkt. Es ist dies eine der eindruckvollsten Hallenkirchen Mitteleuropas und birgt auf den Altären manch köstliches Bildwerk. Von der Marienstatue aus der Zeit der Parlerschen Gotik bis zum ebenfalls heimischen Barock des 18. Jahrhunderts hat jede Stilwelle ihre Werke hier eingefügt. Daneben besitzen aber auch die fünf anderen Kirchen der Stadt Kunstwerke, wie das alte böhmische Tafelbild und das flämische Marienbild in der Kapuzinerkirche, die barocken Fresken der Minoritenkirche und ihrer Sakristei.

Was in den Kirchen nicht erhalten werden konnte, hat das Stadtmuseum in seine 30 Räume aufgenommen. So kommt es, dass diese Sammlungen nicht allein die allgemeinen natur- und volkskundlichen Abteilungen enthalten, sondern noch einen reichen Bestand an Funden aus den vorgeschichtlichen Jahrtausenden, die Gemälde und Statuen aus dem Brüxer Gebiet seit dem 15. Jahrhundert. Diese Räume mit den Werken heimischer Kunst werden durch eine Sammlung graphischer Blätter ergänzt und vor allem durch die Jos. Konst. Beer-Galerie, die ausser den Werken der Brüxer Künstler Beer, Hablik und Uhl eine wertvolle Sammlung von Gemälden aus fast allen entscheidenden Schulen seit der italienischen Malerei des 15. Jahrhunderts umfasst.

Dieses Erbe wird durch alljährlich im Frühjahr und Herbst veranstaltete Ausstellungen alter und neuer Kunst gepflegt und ständig erweitert.

Besondere Bedeutung kommt der Oktoberausstellung der J. K. Beerstiftung zu, die jeweils jüngste Kunst in den böhmischen Ländern zeigt. Neben den Sammlungen des Stadtmuseums sind im „Památník odboje", in drei Räumen die Erinnerungsstücke an den Weltkrieg aufgestellt die von der hiesigen Ortsgruppe des Legionärverbandes gesammelt wurden. Ein drittes Museum ist schliesslich jenes, das der Geschichte der tschechischen Bevölkerung in der hiesigen

Gegend sein besonderes Augenmerk zuwendet und ebenfalls drei Raume umfasst. Dieses „Podkrušnohorské museum" ist besonders auch in der vorgeschichtlichen und bergbaugeschichtlichen Abteilung eine wichtige Ergänzung der diesbezuglichen Abteilungen des Stadtmuseums.

Wie das schmucke Theater beweist, das jährlich im Frühjahr und Herbst tschechische Saisonen u. im Winter eine deutsche Spielzeit hat, erfährt das gesellschaftliche Leben der Stadt auch auf diesem künstlerischen Felde rege Belebung. Grosskonzerte zur Osterzeit stellen sich würdig an die Seite der auf einer edlen Höhe befindlichen Kirchenmusik, die alle hohen Kirchenfeste in der Stadtpfarrkirche begleitet. Eine Feuerhalle in stimmungsvoller Landschaft am Rande der Stadt gelegen, gibt Kunde von dem Bauwillen der jüngsten Vergangenheit. Dass diese Stadt ein reich entwickeltes Schulwesen beider Nationen besitzt, ist selbstverständlich ebenso, dass zahlreiche Fürsorgeeinrichtungen, die dem Kinde, Kranken und Alter dienen, von Stadt und Staat errichtet wurden und gefördert werden.

Dem Zeitgeist gemäss sammelt sich die Jugend aber auch um die zahlreichen Sportstätten und vor allem seit zwei Jahren um ein grosszügig errichtetes Freibad, das zugleich eine mustergiltige Rekultivierungsanlage im Bergbaugebiet darstellt. Der aufgeforstete Schlossberg und der in Stadtnähe gelegene Rösselwald sind Erholungsgebiete, in denen auch gutgeführte Gaststätten zu längerem Verweilen einladen.

Das gleiche gilt von den Gasthöfen in der Stadt wie etwa jene unter den alten Namen „Ross", „Rirsch", „Ratstübl-Hohla", die am Dr. Švehlaplatz inmitten der Stadt liegen. In ruhigen Seitengasse verdienen besondere Aufmerksamkeit dann etwa noch „Landeswart", „Turnhalle" „Záložna", „Repre" unter anderen zahlreichen Gasthäusern. Am Bahnhof ist naturlich eine eigene Restauration in schönen Räumen untergebracht und an den Hauptdurchzugsstrassen liegen „Goldenes Kreuz", „Český dům", „Schutzenhaus". Neben den Kaffeehäusern im Stadtinnern (Bayer, Český dům, Post, Repräsentationshaus und Ross) ist „Saras" in seinem alten Park ein beliebter Spaziergang.

So liegt die Stadt inmitten einer reichen Natur, deren tiefe Erzgebirgsforste mit Strassenbahn und Kraftwagen ebenso leicht erreichbar sind, wie das Frühlingsparadies Böhmens, das obstreiche Mittelgebirge.

L' ancienne ville royale de

Most

Dr. K. Oberdorffer.

La tradition culturale n'a été qu'un peu mise à part par l'industrialisation rapide de ces dernières 60 années. Celui qui n'est pas repoussé par l'air gâté sortant des mines et qu'il respire déjà à la gare, trouvera des monuments importants des siècles passés. Au pied du vieux Schlossberg, qui protégeait l'ancienne route commerciale importante de Magdebourg à Prague, est située la ville autour de son centre, l'église paroissiale, fondée en 1532. C'est une des églises les plus impressionnantes de l'Europe centrale, qui contient maints monuments précieux. Tous les styles y sont représentés par des oeuvres d'art, depuis la statue de Marie dans le style gothique de Parler, jusqu'au style baroque du 18ième siècle. Les cinq autres églises de la ville possèdent aussi des oeuvres d'art, comme le vieux tableu èn panneau bohémien, l'image de Marie flamande dans l'église des Capucins, les fresques baroques de l'église des Minorites et de sa sacristie.

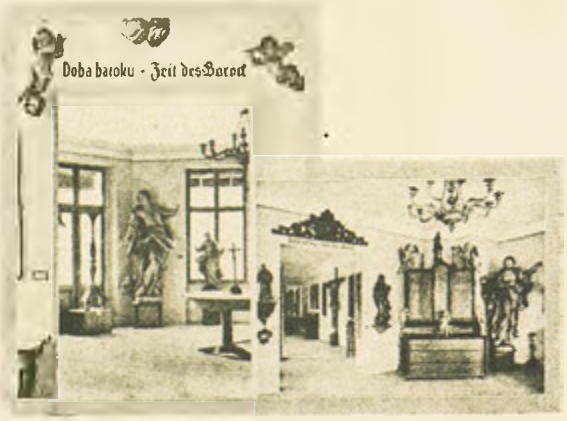

Ce qu'on n'a pas pu conserver dans les églises, on a mis dans les trente salles du musée municipal. Ces salles contiennent non seulement les départements des sciences naturelles et de l'éthnographie, mais encore beaucoup de trouvailles des siècles préhistoriques, des tableaux et des statues du district de Most depuis le

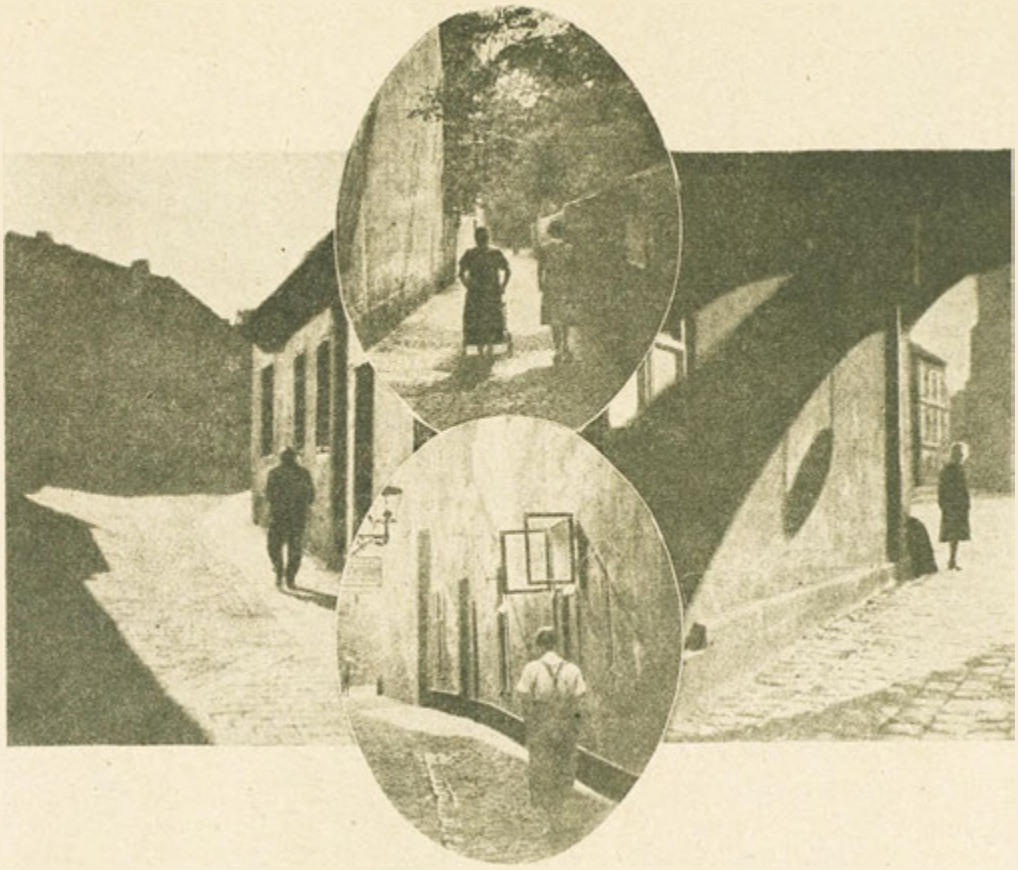

15ième siècle, outre cela une collection de dessins graphiques et, avant tout, la galérie Jos. Const. Beer, qui comprend outre les œuvres des artistes de Most Beer, Hablik et Uhl une collection précieuse de tableaux de presque toutes les écoles d'art depuis la peinture italienne du 15ième siècle, outre cela une collection de dessin. Chaque année on arrange des expositions d'art ancien et nouveau.

L'exposition au mois d'octobre de l'établissement J. C. Beer, qui montre chaque fois l'art le plus récent est de grande importance. Dans trois localités du „Památník odboje" sont exposés les souvenirs de la Grande Guerre, collectionnés par le groupe local de l'union des légionnaires. Un troisième musée est voué à l'histoire de la population tchèque de la contrée, et contient aussi trois salles. Ce musée, appelé „Podkrušnohorské museum", dans ses départements préhistoriques et de l'histoire des mines, est un complément des départements relatifs du musée municipal.

Au joli théatre il y a toujours au printemps et en automne des représentations tchèques, et en hiver la saison allemande. A Pâques de grands concerts ont lieu qui occupent le même rang artistique que l'excellente musique sacrée qui accompagne toutes les grandes fêtes religieuses à l'église paroissiale. Une halle crématoire située au bord de la ville prouve l'initiative récente de bâtir. Il va sans dire que cette ville est riche en écoles des deux nations et aussi en établissements de prévoyance pour enfants, malades et pour les vieux, fondés et favorisés par la ville et l'État.

Comme partout, la jeunesse fréquente aussi chez nous les nombreux établissements sportifs, avant tout les bains publics, construits il y a 2 années. Sur le Schlossberg reboisé et dans la foret du Rösselwald près de la ville, on peut se reposer et se remettre dans un des restaurants bien conduits. Des hôtels de la ville mention-

nons „Ross", „Hirsch", „Ratstübl-Hohla", qui se trouvent tous au centre de la ville. Dans les petites rues tranquilles nous trouvons „Landeswart", „Turnhalle", „Záložna", „Repre" et d'autres restaurants nombreux. La gare a son propre restaurant dans de belles localités, aux artères principales sont situés „Goldenes Kreuz", „Český dům", „Schützenhaus". Outre les cafés au centre de la ville („Bayer", „Český dům", „Post", „Representationshaus" et „Ross") il y a

„Saras" dans son vieux parc où conduit une promenade favorite.

Ainsi la ville est située au milieu d'une riche nature dont les forêts profondes de l'Erzgebirge peuvent être aussi facilement atteintes par le tramway ou en auto que le „Paradis de la Bohème", les chaînes de hauteur moyenne riches en fruits.

The Ancient Royal Town of

Most.

Dr. K. Oberdorffer.

The cultural tradition was only a little put aside by the sudden industrialization of the last sixty years. But he who is not deterred from visiting the town by the bad air of the mines, which he encounters even at the station, will find monuments of the town history through the centuries. At the foot of the old Schlossberg, which protected the ancient important commercial road between Magdeburg and Prague, is situated the town round its centre the parish church, built in 1532. It is one of the most impressive churches of Central Europe, that contains many a precious monument. All styles are represented there by works of art, from the statue of St. Mary in the Gothical style of Parler, till the Barock style of the 18th century. The five other churches also possess works of art, such as the old Bohemian panel pictures, the Flemish image of St. Mary in the church of the Capuchins, the Barock frescos of the Minorites' church and its sacristy.

What could not be kept in the churches was put into the thirty halls of the Municipal museum. These halls contain not only the departments of natural sciences and ethnography, but also many finds of prehistorical centuries, pictures and statues of the district of Most from the 15th century, besides a collection of graphic designs, and, before all, the gallery of Jos. Const. Beer, where there is, besides the works of the Most artists Beer, Hablik and Uhl, a precious collection of pictures of nearly all schools of art from Italian painting of the 15th century. In spring and autumn of every year exhibitions of ancient and modern art are arranged.

Of great importance is the October Exhibition of the J. C. Beer Institution, which shows every

time specimens of the most recent art. In rooms of the „Památník odboje" are exhibited the souvenirs of the Great War, collected by the local group of the Union of Legionaries. A third museum is dedicated to the history of the Czech population of the district and consists also of three rooms. This museum, called „Podkrušnohorské museum", is, in its departments of prehistory and history of the mines, a complement of the relative departments of the Municipal Museum.

At the nice theatre there are Czech performances in spring and autumn, and a German

season in winter. At Easter great concerts take place, which occupy the same artistic rank as excellent sacred music, that accompanies all great church festivals at the parish church. A crematorium, situated at a border of the town, proves the recent initiative of building. Of course the town is rich in schools of the two nations and also in charity institutions for children, sick and old people, founded and promoted by the town and the State.

As everywhere, young people visit the numerous sports-institutions, before all the public bathes established two years ago. The reforested Schlossberg as well as the Rosselwald-forest, situated next to the town, are recreation-spheres with well managed inns, inviting for a longer stay. Of the hotels of the town let us mention »Ross«, »Hirsch«, »Ratstubl-Hohla« which are all at the centre of the town. In small quiet streets we see »Landeswart«, »Turnhalle«, »Záložna«, »Repre« among other numerous restaurants. The station has a restaurant of its own with fine rooms, at the main streets are situated »Goldenes Kreuz«, »Český dům«, »Schützenhaus«. Beside the Cafés at the centre of the town (»Bayer«, »Český dům«, »Post«, »Representationshaus« and »Ross«) there is »Saras« in its old park, a much favoured promenade.

So the town is situated in the midst of a rich nature whose deep forests of the Erzgebirge may be as easily reached by tram or by motor-car as the „Bohemian Paradise" with its mountains rich in fruits.

HOTEL „MERKUR"

MOST, telef. čís. 425.
Majitel Hubert Lindner.
Vedoucí dům obchodníků.
15 pokojů pohodlně zařízených, ve středu města.
Chvalně známá kuchyně.

BRŮX, Telef. No. 425.
Besitzer Hubert Lindner
Das führende Haus der Geschäftswelt.
15 Zimmer mit allem Komfort. Central gelegen.
Anerkannte Küche.

Dr. K. Oberdorffer.

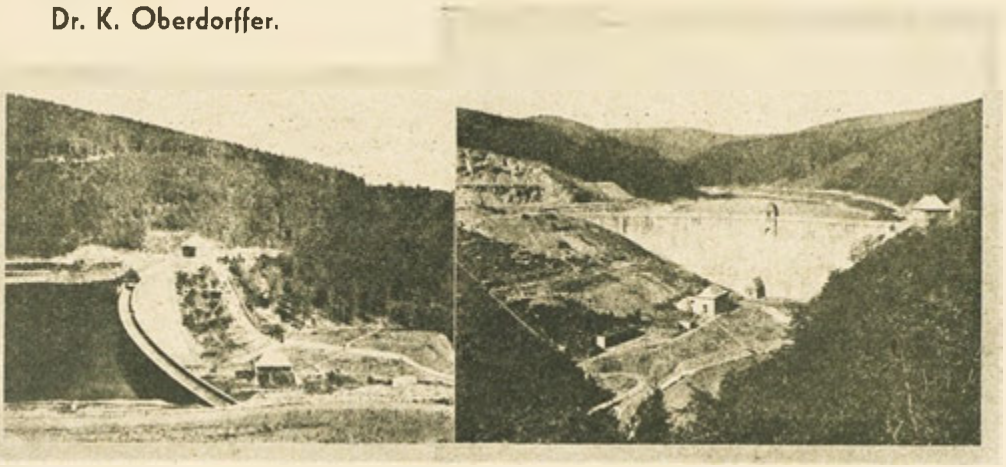

Hornické město

Most

Dvacet metrů silné, uhelné sloje určily koncem předešlého století další vývin kraje, jehož středem je město Most. Ve 100 m hlubokých šachtách dolů, jež se nalézají částečně na úpatí Rudohoří, částečně v blízkosti města, se doluje výborné hnědé uhlí, jehož výhřevnost dosahuje skoro antracitu.

Bystrozraká městská správa, která tehdy (v 16. století) vtělila do městského majetku dalekosáhlé lesy a pozemky se statky v Rudohoří a v nížině, ukončila své velké dílo těsně před válkou výstavbou údolní přehrady. Polovina spotřeby vody slouží průmyslu, to znamená 1 mil. 800.000 m³, nebo denní spotřeba 6.400 m³ na jeden užitečný předpoklad obytný a pracovní.

Původ průmyslové čtvrti v údolí směrem ku Praze je hledati v tom, že Most je důležitou železniční křižovatkou.

Továrna na sanitní zboží „Rico", ocelárny a továrna na porculán fy Spitz jsou továrnami, které i v nejtěžší době hospodářské krise stojí v čele všech zdejších větších závodů. K nim patří ještě elektrárna s odbytem přes 100.000 kwt., velkotiskárna fy Heidrich, (nakladatelství novin »Brüxer Zeitung«), a v poslední době rozšířený měšťanský pivovar, jehož pivo dělá městu dobré jméno.

Pro společenský život je směrodatné soukromé a státní hornictví. Nemluvě o „bratrské pokladně" a jiných organisačních střediscích, je v Mostě 5 ředitelství uhelných dolů.

Most s 30.000 obyvatelů není sice městem největším v severozápadních Čechách, ale jistě nejdůležitějším. Mostecká nádraží zaznamenala již roku 1895 3,195.449 tun, a ještě v letech 1925 a 1927 přes 3,000.000 tun uhlí, jež bylo odváženo. To jsou číslice, které znamenaly ⅓ a, ⅙ všeho uhlí severozápadních Čech. V této oblasti se fárala největší množství hnědého uhlí v Čechách vůbec. Na příkl. z 21.075.872 tun v roce 1910 odpadá na Mostecko 17,170.250 tun. Ovšem, že v době menší spotřeby uhlí je zde větší procento nezaměstnanosti. Těsně po válce, v letech velké spotřeby uhlí, bylo na Mostecku zaměstnáno 30 až 40.000 dělníků.

Příznivá poloha, existence surovin (hlavně rudy okolních pohoří), dále některé vyslovené zemědělské kraje v okolí a krajiny, obdařené přírodní krásou, jsou okolnosti, které skýtají Mostecku různé možnosti k vývinu každým směrem.

Die Bergbaustadt

Brüx.

Dr. K. Oberdorffer.

Zu Ende des vorigen Jahrhunderts erschlossen die 20 m machtigen Braunkohlenfloze Nordwestböhmens, in deren Mitte Brüx liegt, die jüngste Entwicklung dieser städtereichen und geschichtlich immer wieder bedeutungsvollen Landschaft. In hunderten von Metern tiefen Schächten am Fusse des Erzgebirges u. in Tagbauen am Rande der Stadt wird eine Braunkohle gewonnen, die bis an die Heizwerte des Anthrazits herankommt. Hatte eine weitblickende Stadtverwaltung im 16. Jahrhundert dem städtischen Besitz die weiten Waldungen im Erzgebirge und zahlreichen Guter im Flachland und Mittelgebirge einverleibt, so fügte sie kurz vor Kriegsausbruch durch die Erbauung der Talsperre im Erzgebirge einen Schlusstein hinzu.

Nahezu die Hälfte des Wasserverbrauches dient der Industrie, das ist bei 1,800.000 m³ oder einem Tagesbedarf von 6.400 m³ eine brauchbare Siedlungs- und Arbeitsvoraussetzung. Eisenbahnlinien die sich in Brüx kreuzen, halfen ebenfalls dazu ein Industrieviertel im Tal gegen Prag entstehen zu lassen. Die Verbandstoffwerke „Rico", das Stahlwerk und die Porzellanfabrik Spitz, sind hier Unternehmungen, die auch die härtesten Krisenjahre überdauerten und an der Spitze all der anderen Fabriken stehen. Ein eigenes Elektrizitätswerk, mit einem

Absatz von über 100.000 kWh., ein städtisches Gaswerk mit über 450.000 cbm Absatz und städtische, sowie private Ziegeleien können daneben betont werden, wie auch die Grossdruckerei Heidrich mit der weitverbreiteten „Brüxer Zei

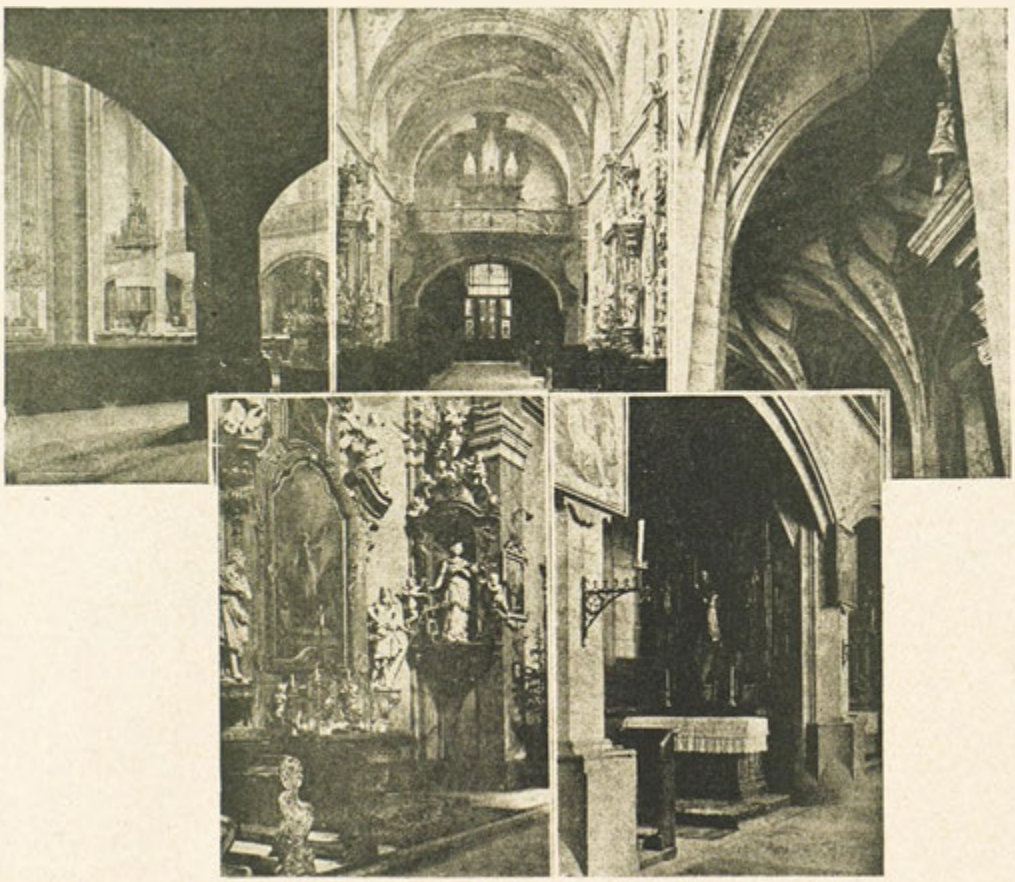

tung" und die in den letzten Jahren stark ausgebaute bürgerliche Brauerei, deren Biere ebenfalls den Namen der Stadt weithin tragen.

Bestimmend für das gesellschaftliche Leben ist aber der private und staatliche Bergbau, dessen Schächte fünf Direktionen mit dem Sitze in Brüx haben, abgesehen von der Bruderlade und anderen Einrichtungen und Organisationsmittelpunkten, die für das ganze nordwestböhmische Kohlenrevier gelten.

Mit ihren fast 30.000 Einwohnern ist Brüx zwar nicht die grösste Stadt im nordwestlichen Böhmen, wohl aber diejenige, die am entscheidendsten mit der Braunkohlenindustrie Böhmens verknüpft ist. Erreichte doch der Kohlenversand von den Brüxer Bahnhofen mit 3,195.449 Tonnen im Jahre 1895 seine höchste Ziffer und hielt sich auch 1925 und 1927 über

der Menge von 3 Millionen Tonnen. Das sind Ziffern, die rund ein Drittel bis ein Funftel der Gesamtförderung Nordwestböhmens bedeutet haben. Das Nordwestböhmische Revier wieder um förderte von der Hochstforderung an Braunkohle, die die böhmischen Länder bisher zu verzeichnen hatten, von den 21,075.872 Tonnen des Jahres 1910 allein 17,170.256 Tonnen. Allerdings bedeutet dies in Zeiten geminderten Kohlenabsatzes auch eine besondere Belastung durch die Auswirkungen der Arbeitslosigkeit; denn nach Kriegsende fanden in den absatzstarken Jahren anfänglich 30—40.000 Arbeiter in den nordwestböhmischen Gruben Arbeit.

Die begunstigte Lage der Stadt inmitten zahlreicher Rohstoffe, zu denen auch das Quarzit vorkommen und die Erze der Gebirge zu zählen sind, der unmittelbare Anschluss an ausgesprochene landwirtschaftliche Gebiete, wie anderer seits an landschaftlich besonders reizvolle Gegenden, ist daher eine Erbanlage, die der Stadt Brüx in jeder Wirtschaftslage günstige Entfaltungsmöglichkeiten vorbehält.

Der Blick in die Geschichte bestätigt diese Ueberzeugung durch den Hinweis auf die wiederholten Wandlungen von der Handelsstadt zur Landstadt und weiterhin zur Industriestadt.

La ville minière de

Most.

Dr. K. Oberdorffer.

A la fin du siècle passé, avec l'exploitation de couches de houille brune épaisse de 20 metres dans la Bohème de Nord-Ouest, aux environs de Most, commença le développement récent de

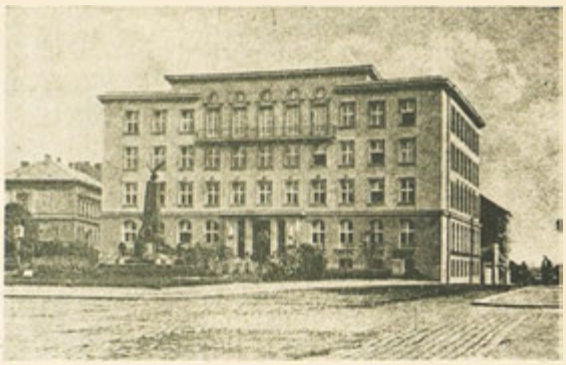

cette contrée riche en villes et toujours d'une grande importance historique. Dans des mines profondes de plusieurs centaines de mètres, au pied de l'Erzgebirge, et par le travail au jour au bord de la ville, on extrait une houille brune dont la puissance calorifique égale presque celle de l'anthracite. Déjà au 16ième siècle un conseil municipal prévoyant avait incorporé les vastes forêts de l'Erzgebirge et de nombreuses fermes dans la plaine et sur les montagnes de hauteur moyens dans la possession de la ville, et peu de temps avant la Grande Guerre ce développement fut couronné par la construction du barrage à l'Erzgebirge.

Presque la moitié de l'eau consommée est au service de l'industrie, cela signifie avec 1,800.000 m³ ou une consommation de 6400 m³ par jour, une bonne base de colonisation et de travail. Des chemins de fer qui se croisent à Most, ont aussi contribué à faire naître un quartier d'industrie dans la vallée qui s'étend dans la direction de Prague. La fabrique de matières à pansement „Rico", l'aciérie et la fabrique de porcelaine de Spitz sont des entreprises qui ont survécu aux années les plus dures de la crise, et sont toujours à la tête de toutes les autres fabriques. Most a sa propre

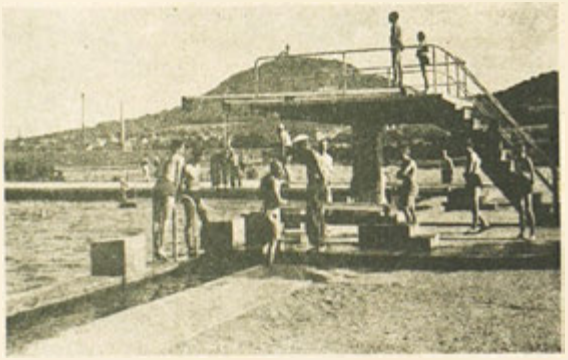

usine électrique avec un débit de plus de 100.000 kWh, une usine à gaz municipale avec un débit de plus de 450.000 m³, des tuileries municipales et privées, la grande imprimerie de Heidrich avec la „Brüxer Zeitung", journal très répandu, et la brasserie des bourgeois, qui a été agrandie ces dernières années, et dont les bières répandent aussi la réputation de la ville au loin.

Mais de la plus grande influence sur la vie sociale est l'exploitation des mines, privée et de l'État, dont 5 directions ont leur siège à Most, outre cela la caisse du corps des mineurs et autres établissements et centres d'organisations pour tout le district houiller du nord-ouest de la Bohème.

Most avec ses 30.000 habitants n'est pas la plus grande ville du nord-ouest de la Bohème, mais celle, qui a la plus grande importance pour

l'industrie de la houille brune de la Bohème. L'expédition de houille de la gare de Most atteignit en 1895 son plus grand chiffre de 3,195.449 t et surpassait encore en 1925 et 1927 3 millions de t. Ce sont des nombres qui forment à peu près un tiers jusqu'à un cinquième de l'exploitation totale du nord-ouest de la Bohème. Le district du nord-ouest de la Bohème participa avec 17,170.256 t à l'exploitation maximale de houille brune atteinte jusqu' ici aux pays de la Bohème de 21,075.872 t en 1910. Il est vrai qu'en temps de débit de houille réduit, c'est une grande charge par les effets du chômage; car après la fin de la guerre, dans les années de grand débit, 30.000—40.000 ouvriers étaient employés dans les mines du nord-ouest de la Bohème.

La situation favorable de la ville au milieu de nombreuses matières premières parmi lesquelles il faut compter aussi la quartzite et les minerais des montagnes le voisinage

„RECORD"	„RECORD"	„RECORD"	„RECORD"
velocipedy	Fahrräder	vélolcipèdes	bicycles
JOSEF FILIP	JOSEF FILIP	JOSEF FILIP	JOSEF FILIP
továrna na kola	Fahrradfabrik	usine de velocipèdes	bicycle — factory
DUCHCOV	DUX	DUCHCOV	DUCHCOV

direct de contrées agricoles, et, d'autre part, de paysages charmants, tout cela facilite le développement de la ville de Most dans chaque situation économique.

Cette conviction est basée sur l'histoire, qui nous montre des changements répétés de ville commerciale en ville agricole et puis en ville industrielle.

The Mining Town

Most.

Dr. K. Oberdorffer.

At the end of the last century began, with the exploitation of browncoal-strata, 60 ft. thick, in north-western Bohemia round Most, – the recent development of this district rich in towns which always had a great importance in histo

ry. In mines several hundred feet deep, at the foot of the Erzgebirge, and by open work at the border of the town, brown coal is extracted, the heating power of which is nearly the same as that of anthracite. Already in the 16th century a far-sighted town-council had incorporated the vast forests of the Erzgebirge and numerous farms of the plain and on the low mountains into the possession of the town, and little before the Great War this development was crowned by the construction of the dike across the valley at the Erzgebirge.

Nearly half of consumed water serves industry, that means, with 400,000,000 gallons or a daily consumption of about 150,000 gallons, – a good base for colonisation and work. Railways which cross at Most, have also contributed to the rising of an industrial quarter in the valley that stretches in the direction of Prague. The factory of bandages „Rico", the steel-works and the chinafactory of Spitz are entreprises that have survived the hardest years of the economical crisis and are always at the head of all other factories. Most has its own electrical work with a consumption of more than 100.000 kwh, a municipal gaswork with a consumption of 5 mil.

c. ft., municipal and private tile-works, the great printing-office of Heidrich with the „Brüxer Zeitung", a much spread paper, the brewery „Bürgerliche Brauerei" which was enlarged in the last years and whose beers also spread far the fame of the town.

But of the greatest influence on social life is mining, private and that of the State, of which 5 boards of directors have their siege at Most, besides the treasury of the miners corporation and other establishments and centres of organisations for the whole coaldistrict of north western Bohemia.

Most with its 30,000 inhabitants is not the largest town of north-western Bohemia but that

wich has the greatest importance for brown-coal-industry of Bohemia. The dispatch of coal from the station of Most reached in 1895 its highst cipher of 3,195.449 tons and surpassed still 1925 and 1927 3.000.000 of tons. These numbers form about one third to one fifth of the total exploitation of north-western Bohemia. The north-western Bohemia district participated with 17,170.256 tons in the maximal exploitation of brown-coal reached up to that time in the Bohemian countries of 21,075.872 tons in 1910. It is true that in times of reduced sale of coal, this is a great burden by the effects of unemployment; for after the war, in the years of great sale 30.000 — 40.000 workmen were employed at the mines of north-western Bohemia.

The favourable situation of the town in the midst of numerous raw-materials — amongst which must be counted quartzite and the ores of the mountains, — the direct neighbourhood of agricultural countries, and, on the other hand, of charming landscapes, all this assures the development of the town of Most in every economical situation.

This conviction is based on history, which shows us repeated changes from a commercial town to an agricultural one and then to an industrial one.

Brandov.

(s osadou Zelený Důl)

okres Most, jest 540 m vysoko položený na výšině zvolna stoupající k hřebenu Rudohoří. Má 2473 obyvatel, z toho 2231 Němců, 42 Čechů a 200 cizinců, poštovní a telegrafní úřad, četnická stanice, celní úřad Zelený Důl. Nejbližší stanice dráhy Kupferhammer—Grünthal v Sasku, v Čechách Horní Jiřetín. Osada Zelený Důl leží velmi chráněně v údolí, bezprostředně na německé hranici, na soutoku potoků Švajnice, Flohy a Natschungu.

Brandov zcela obklopen lesy, jest a pro příjemný vzduch bývá rád vyhledáván návštěvníky, kteří milují turistiku. Skvostné lesní procházky, výlety do údolí Švajnice, Flohy a Natschungu, Gabrieliny Huti, do Hor Svaté Kateřiny s Mikulášskými štolami (dříve doly na stříbro), znovuzřízenými a volně přístupnými prohlídce, a do sousedního Saska. Dobré terény pro lyžaření v blízkém i ve vzdálenějším okolí. Přívětivé, vstříc vycházející obyvatelstvo.

Hostince, které lze doporučiti pro přenocování: »Egerlander«, majitel Johann Klire, »Pošta«, maj. Edmund Bohner, »Landesgrenze«, majitel Paul Mittelbach, »U veselé mysli«, maj. Albert Nauber, »U jelena«, maj. Josef Weber, »Sophienstein«, maj. Bruno Gohlert, »U koruny«, maj. Josef Schmotz; v Zeleném Dolu »Norimberský dvůr«, maj. Anton Neubauer, »Český Zelený Důl«, nájemce Franz Enzmann. Ubytování a zaopatření je ve všem dokonalé.

Dobře zaveden je průmysl kovový, dřevařský a výroba dřevěných hraček.

V Brandově:

Ernst Hähnel, výroba lihových, petrolejových a benzinových splynovacích vařičů, letovacích nástrojů a přístrojů, letovacích lamp, hořáku pro laboratoře.

Josef Bretfeld, výroba umělých a voskových květin.

Rudolf Weber, 30 dělníků, výrobky: dětské a ruční vozíky, speciality: věšáky na šaty. Exportuje.

Bustav Bo.ner, výroba penálů a malířských kaset.

Josef Seifert, č. 261, výroba pravítek, přílož níků, trojúhelníků, rýsovacích prken.

Josef Neubert, výroba: pravítek, penálů, kalamářů a psacích potřeb.

Eduard Reichel, výroba krabic, penálů, kaset.

Rudolf Langer, výroba malířských krabic, kaset.

Výrobci nábytku pro loutky: C. A. Gohlert, Josef Gohlert, Josef Seifert.

Soustružnici dřeva: August Groschl, Paul Groschl, Rudolf Groschl, Alfred Groschl. Tito vyrábějí šachové figurky, kuželky, kolovrátky, vyšívací bubínky a pod.

Alois Schindler, olejárna.

Obchod dřevěným zbožím ve velkém: Rudolf Gohlert, Ernst Müller, export.

V Zeleném Dolu:

Kovozávody F. A. Lange, akc. spol., Zelený Důl, pošta Brandov, 300 dělníků, založeno 1886.

Výrobky: plechy, pásy, dráty, tyče z mědi, mosazi, tombaku, bronze, alpaky a čistého niklu. Dotazy zodpovídá obecní úřad.

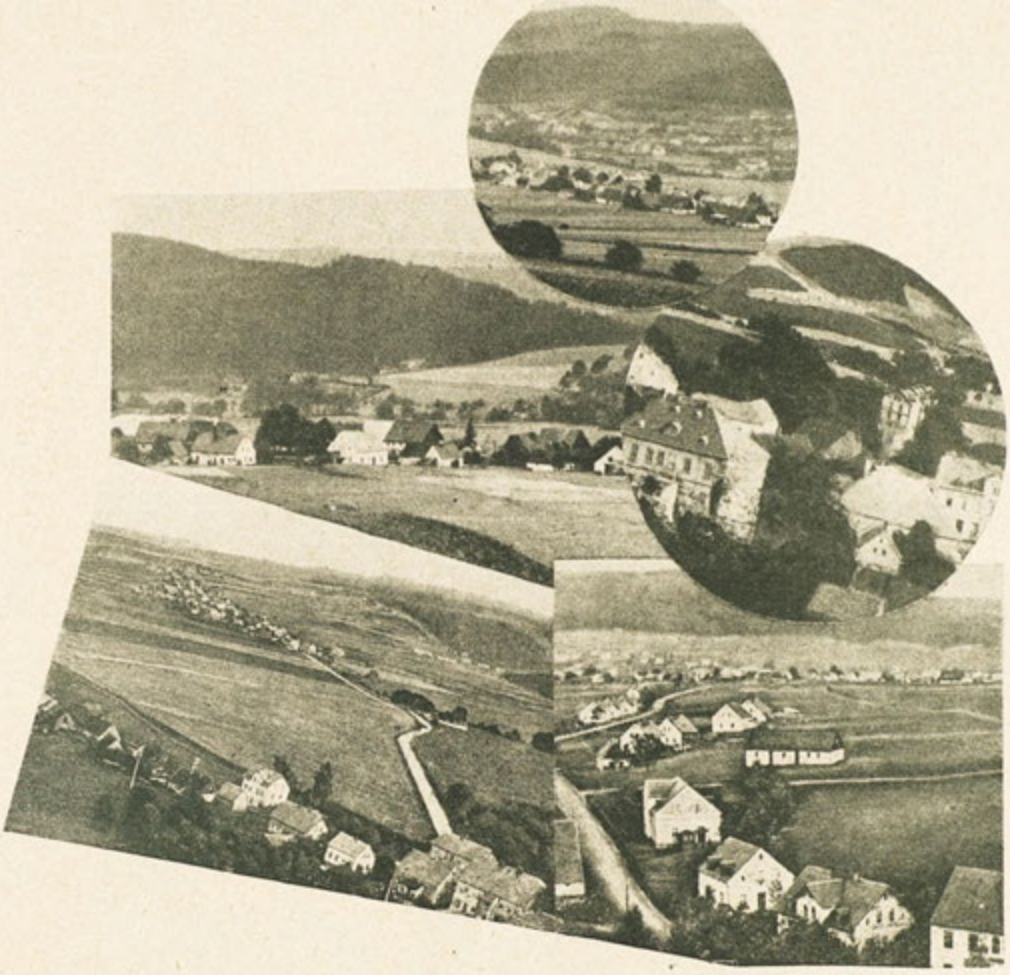

Brandau

(mit Ortschaft Grünthal)

Bezirk Brüx, 540 m auf einer sanft gegen den Kamm des Erzgebirges ansteigenden Anhöhe. 2473 Einwohner, hievon 2231 Deutsche, 42 Tschechen und 200 Ausländer. Post u. Telegraphenamt, Telefon, Gendarmerieposten, Zollamt Grünthal. Nächste Bahnstation Kupferhammer-Grünthal in Sachsen. In Böhmen Obergeorgenthal. Vom Bahnhof Obergeorgenthal nach Brandau verkehrt zweimal der Autobus. Der Ort Grünthal liegt sehr geschützt im Tale, unmittelbar an der deutschen Grenze, am Zusammenfluss der Schweinitz, Floha und Natschung.

Ganz von Wäldern umgeben, hat es reinste Luft und wird gern von wanderfrohen Menschen besucht. Herrliche Waldspaziergänge. Ausflüge in das Natschung-, Floha- u. Schweinitztal, Gabrielahütten, nach Katharinaberg mit dem für die Besichtung wieder hergestellten u. freigegebenen Nikolaistollen (früher Silberbergwerk) und in das benachbarte Sachsen. Gutes Skigelände in der näheren und weiteren Umgebung. Freundliche, sehr entgegekommende Bevölkerung.

Empfehlenswerte Gasthäuser mit Uebernachtung:

»Egerlander«, Inh. Johann Klier, »Post«, Inh. Edmund Borner, »Landesgrenze«, Inh. Paul Mittelbach, »Zur guten Laune«, Inh. Albert Neuber, »Hirschen«, Inh. Josef Weber, »Sophienstein«, Inh. Bruno Göhlert, »Zur Krone«, Inh. Josef Schmotz, in Grünthal »Nürnbergerhof«, Inh. Anton Neubauer, »Böhm. Grünthal«, Pächter Franz Enzmann. Unterkunft und Verpflegung äusserst preiswert.

Hochentwickelte Metall-, Holz und Spielwarenindustrie.

Brandau:

Ernst Hähnel, Erzeugung von Spiritus-, Petroleum- und Benzingaskocher, Lötkolben, Lotapparate, Lotlampen, Brenner f. Laboratorien.

Josef Bretfeld, Kunstblumenerzeugung, Wachsblumen.

Rudolf Weber, 30 Arbeiter, Erzeugung: Kinder- und Handwagen. Spezialität: Kleiderbügel. Export.

Gustav Borner. Erzeugung von Malkästen u. Federkästen.

Josef Seifert, Nr. 261. Erzeugung: Liniale, Reisschienen, Winkel und Reissbretter.

Josef Neubert, Erzeugung: Liniale, Federkästen, Tintenloscher, Schreibzeuge.

Eduard Reichel, Erzeugung: Schatullen, Federkasten, Kassetten.

Rudolf Langer, Erzeugung: Malkästen, Kassetten.

Erzeugung von Puppenmöbel: C. A. Göhlert, Josef Göhlert, Josef Seifert.

Holzdrechsler: August Groschl, Paul Groschl, Rudolf Groschl, Alfred Groschl. Dieselben erzeugen Schachfiguren, Kegel, Spinnräder, Nähständer u. dgl.

Alois Schindler, Oelmuhle.

Holzwarenhandlung en gros: Rudolf Göhlert, Ernst Müller, Export.

Holz- und Holzwarenhandel: Rudolf Borner in Brandau Nr. 218.

Grünthal:

Metallwerke F. A. Lange A. G., Grünthal, Post Brandau, 300 Arbeiter, gegründet 1886.

Erzeugnisse: Bleche, Bänder, Drähte, Stangen aus Kupfer, Messing, Tombak, Bronze, Alpaka u. Reinnickel.

Auskunft erteilt das Gemeindeamt.

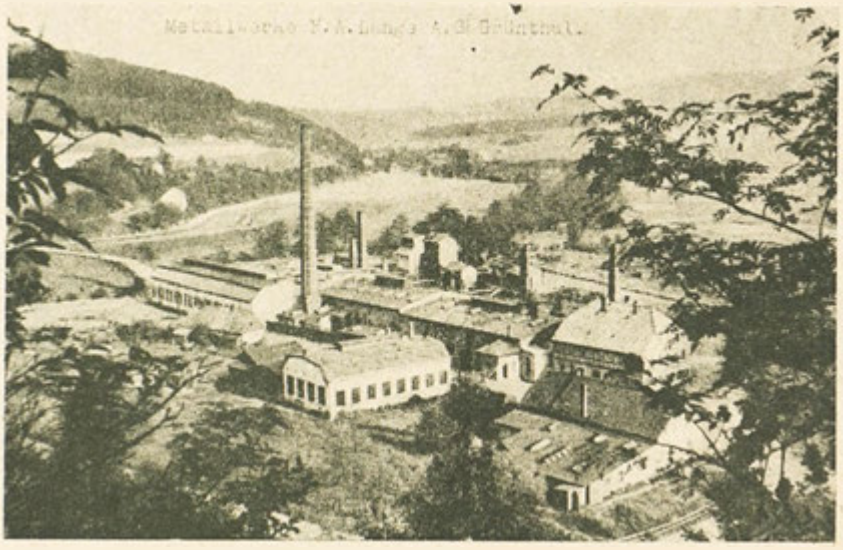

Brandov

(avec le village de Zelený důl)

est situé dans le district de Most à une hauteur de 540 m. à pente douce contre la crête de la montagne métallifère (Rudohorí). Il y a 2473 habitants, dont 2231 Allemands, 42 Tchèques, 200 étrangers. A Brandov se trouve un bureau de poste, télégraphe, téléphone ainsi qu une gendarmerie, tandis que la douane est située à Zelený důl. La gare la plus proche du côté saxon est Kupferhammer-Grunthal, du côté bohémien Horní Jiřetín. Un autobus circule deux fois par jour de la gare de Horní Jiřetín jusqu' à Brandov. Zelený důl jouit d'une situation favorable et bien protégée dans la vallée, à proximité immédiate de la frontière allemande, à la jonction des rivières suivantes: Svajnice, Floha, Natschung.

L'endroit est complètement entouré de forêts et grace à l'air extrêmement pur, il est souvent recherché par les amis des tours plus ou moins prolongés. Il y a maintes occasions pour entreprendre de belles promenades dans les forêts. Des buts d'excursions seraient les vallées de Natschung, Floha a Svajnice, Gabrieliny Huti, ou bien Hora Sv. Kateřiny avec la galerie de mine de Nicolas qui a été restituée et ouverte au public (ancienne mine d'argent) ou la Saxe avoisinante. Il y a également de bons terrains de ski aux environs proches et plus éloignés. La population est aimable et avenante.

Hotels à recommander: »Egerländer«, propriétaire Johann Klier, »Post«, propriétaire Edmund Börner, »Landesgrenze«, propriétaire Paul Miltelbach, »Zur guten Laune«, propriétaire Albert Neuber, »Hirschen«, propriétaire Josef Weber, »Sophienstein«, propriétaire Bruno Gohlert, »Zur Krone«, propriétaire Josef Schmotz; à Grünthal: »Nürnbergerhof«, propriétaire Anton Neubauer, »Böhmisch Grünthal«, fermier Franz Enzmann. Logement et nourriture à prix modéré.

Industrie bien développée de métal, bois, jouets.

A Brandov:

Ernst Hähnel, production de réchauds à alcool, fourneaux de pétrole et d'essence; soudoirs,

appareils et lampes a souder, réchauds pour laboratoires.

Josef Bretfeld, production de fleurs artificielles et de fleurs en cire.

Rudolf Weber, 30 ouvriers, production de voitures d'enfants et de charettes. Spécialité: cerceaux. Export.

Gustav Borner, production de boîtes à couleurs et de plumiers.

Josef Seifert, No. 261, production de règles, règles en T, planches à dessiner, astrolabes.

Josef Neubert, production de règles, plumiers, essuie-plumes, écritoires.

Eduard Reichel, production d'écrins, plumiers, cassettes.

Rudolf Langer, production de boîtes à couleurs et de cassettes.

Production de mobilier de poupées:

C. A. Gohlert, Josef Gohlert, Josef Seifert.

Tourneurs en bois: August Groschl, Alfred Groschl. Production d'échecs, quilles, filoirs, chiffonniers etc.

Alois Schindler, moulin à huile.

Commerce d'articles en bois en gros:

Rudolf Gohlert, Ernst Müller, export.

A Zelený důl:

Usine de métaux, F. A. Lange, S. A., Zelený důl, poste Brandov, 300 ouvriers, fondée en 1886.

Production de plaques, bandes, fils, barres en cuivre, laiton, tombac, bronze, alpaca, nickel.

Le bureau de la commune donne tous les renseignements.

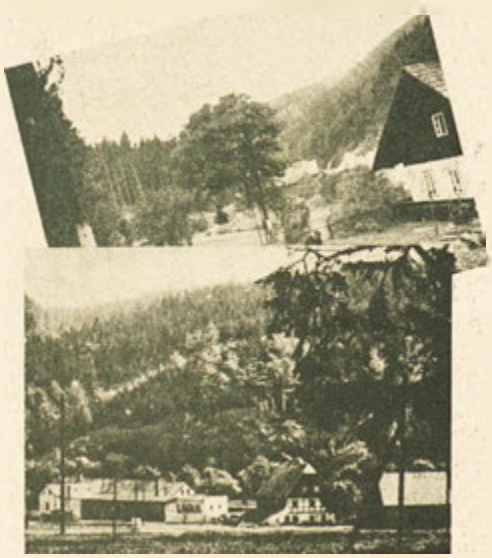

Brandov

(with the village Zelený Důl).

Brandau in the district of Most, is situated 540 m. high on a swelling ground towards the crest of the Rudohoří. It has 2231 inhabitants, 2231 Germans, 42 Czech and 200 foreigners, a post- and telegraph- office, a telephone, a gendarme-station, a custom-house in Zelený důl. The nearest railway-station is Kupferhammer—Grünthal in Saxony, in Bohemia: Horní Jiretin. Twice a day a bus is running from the station Horní Jiřetín to Brandov. Zelený dul lies in a valley, protected from all sides, close to the German frontier, on the junction of the Švajnice,

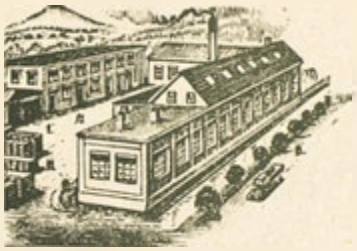

Továrna letovacích nástrojů Arnošt Hähnel, Brandov. — Lötkolbenfabrik Ernst Hähnel, Brandau. — Usine de soudoirs, Ernst Hähnel, Brandov. — Soldering-irons factory, Ernst Hähnel, Brandov.

Floha- und Natschung-rivers.

It is surrounded by vast forests and its air is very pure. Many people who like to wander about, come to see this charming place. They find marvellous paths in the woods, they can make trips to the valleys of the Natschung, Floha and Švajnice. They can also go to Gabrieli ny Huti, to Hora Sv. Kateřiny, to visit the restored Nikolai-adit (formerly a silver-mine) and to the adjoining Saxony. There are excellent ski-grounds in the nearer and farther surroundings. The population is very friendly and courteous.

Recommendable inns with lodgings:

»Egerländer«, keeper Johann Klier, »Post«, keeper Edmund Borner, »Landesgrenze«, keeper Paul Mittelbach, »Zur guten Laune«, keeper Albert Neuber, »Hirschen«, keeper Josef Weber, »Sophienstein«, keeper Bruno Gohlert, »Zur Krone«, keeper Josef Schmotz; Zelený důl: »Nürnbergerhof«, keeper Anton Neubauer, »Bohmisch Grunthal«, tenant Franz Enzmann. Board and lodgings are at very moderate price.

There is a highly developed metal wood- and toy-industry:

Brandov:

Ernst Hähnel, produciton of spirit-, petroleum and benzine-toves, soldering-irons, soldering lamps, burners for laboratories.

Josef Bretfeld, production of artificial flowers and wax-flowers.

Rudolf Weber, 30 hands, produces: perambulators and carts, Speciality: clothes-pegs. Export.

Gustav Borner, production of paint- and pen-boxes.

Josef Seifert, nr. 261, produces: rulers, drawing-rulers, rules and drawing-boards.

Josef Neubert, production of rulers, pen-boxes, ink-dryers, writing-cases.

Eduard Reichel, produciton of boxes, pen-boxes, cash-boxes.

Rudolf Langer, produces: paint-boxes, cash

boxes.

Production of doll's furniture:

C. A. Göhlert, Josef Göhlert, Josef Seifert.

Turners in wood:

August Groschl, Paul Groschl, Rudolf Groschl Alfred Groschl. They produce: chess-pieces, skittles, spinning-wheels, lady's work-tables etc.

Alois Schindler, oil-mill.

Wholesale wooden-ware business: Rudolf Göhlert, Ernst Müller, Export.

Zelený důl:

Hardware-works F. A. Lange, joint-stock-company, Grunthal, post-office Brandov, 300 hands, founded in 1886.

Productions of sheet-metal, iron-bands, wires, bars of copper, brass, tombac, bronce, alpaca and pure nickel.

All information given by the parish-office.

Hora Svaté Kateřiny

v Rudohoří.

Náměstí a částečné pohledy na Horu Sv. Kateřiny. — Marktplatz und Teilansichten von Katharinaberg. — Place du marché et vues partielles de la ville de Hora Sv. Kateřiny. — Market place and partial views of the city of Hora Sv. Kateřiny.

Mezi Chomutovem a Mostem při saské hranici nalezne přítel Krušných hor širokou, na severozápad se snižující údolní kotlinu, jejíž úbočí tvoří na západě a jihu oblast zvanou Steindl 836 m, Medvědí kámen 922 m a Panský vrch 901 m a na severu a na východě pohoří s Javoří horou.

Do této údolní kotliny vsunula příroda z jižní strany úbočí mohutnou homoli, která rozděluje tuto širokou kotlinu na dvě nádherná údolí a na severozápadě, kde se kotlina zúžuje, táhne se dále jako úzké údolí plno klikatých roklin, ba mnohde klesá i srázně. Na nejvyšším bodu tohoto kužele Jahnova stráž 736 m stojí vyhlídková věž a hostinec. Ihned pod rozhlednou, takřka na nejsráznějších svazích kužele a pak dole v údolích, leží horské město Hora Svaté Kateřiny. Turistovi se zde naskytá nádherný pohled ,nádherné panorama, které hned tak nevidíme.

Pro svůj čistý vzduch, plný ozonu, proniknutý dechem kolem ležících lesů jehličnatých, lze nazvati Horu Sv. Kateřiny vzdušnou lázní, především pro ty, kdož hledají osvěžení nebo uklidnění. Příjemná klidná místečka, krásné bezprašné polní i lesní cesty, umožňují hezké, krátké procházky. Ale i přítel zimních sportů nalezne zde na příkrých stráních velkou příležitost ke cviku, případně k zdokonalení se v jízdě na lyžích.

Spojení obstarává dvakráte denně autobusová trať k nádraží do Horního Jiřetína. Na saské straně vede pak železniční trať Olbernhau—Deutschsneudorf.

Dobré a levné pohostinství, jakož i noclehy nalezneme v 13 hostincích nebo v četných pokojích privátních domů. Denní pense Kč 20.— umožňuje každému pobyt v naší krajině.

Hora Svaté Kateřiny jest hlavním střediskem Krušnohorských dřevěných hraček, má mnoho

zajímavostí a menších pozoruhodností. Můžeme si zde prohlédnouti uzavřenou již štolu Mikuláše, domácí museum, hračky zde vyrobené, firmu Eros s učebnou dílnou a pod.

Pokud se týče výroby dřevěných hraček poukazujeme hlavně na tyto: firma I. A. Wagner, vyrábí veškeré školní potřeby a podobně, Alois Walter, dřevěné předměty všeho druhu, Rudolf a Frant. Walter, výroba šachovnic a mandlovaček, Ant. Ebert a syn, dřevěné pily a hoblíky, Rudolf Ebert, pily a hoblíky, Albín Weidner, soustružnictví a šachové figurky v každém provedení, Pavel Heine, elektrická osvětlovací tělesa v každém provedení, Frant. Zenker, výroba dětských pušek, Produktivní a odbytové společenstvo miniaturní figurky, vyřezávaná kola a předměty denní potřeby, Ferd. Mitheis, veškeré práce vztahující se k soustružnictví, odznaky a pod., Otta Mitheis, školní a kancelářské potřeby, Eduard Reichel, pouzdra a ozdobné truhlářství, Eros: Nákupní a prodejní společenstvo veškerých dřevěných hraček.

Dobrá a levná kuchyně, čisté pokoje pro cizince za levné ceny nabízí: hostinec - Bergheim, hostinec »U hasiče«, hostinec »Skalní sklep«, hostinec »U černého orla«, hostinec »Panský výčep«, hostinec »U zelené nivy«, hostinec »U koruny«, jakož i hostinec »U zeleného stromu«.

Katharinaberg

im Erzgebirge.

Zwischen Komotau und Brüx, an der sächsischen Grenze, findet der Bergfreund im Erzgebirge einen weiten nach Nordwest sich neigenden Talkessel, dessen Lehnen im Westen und Süden das Gebiet des Steindl 836 m, des Bärenstein 922 m und des Adelsberges 901 m bilden und im Norden und Osten der Höhenzug mit dem Ahornberge.

In diesen Talkessel schob die Natur von der Südostlehne aus einen Bergkegel, der den breiten Talkessel in zwei herrliche Täler teilt und im Nordwesten, wo der Talkessel sich verengt und als schluchtartiges schmales Tal im Zickzack in die Nordwestrichtung weiter läuft, jäh zur Talsohle abstürzt. Auf der höchsten Erhebung dieses Kegels, der Jahnwarte, (736 m) steht ein Aussichtsturm und eine Gastwirtschaft. Gleich unterm Aussichtsturm, sozusagen an den steilsten Abstürzen des Kegels und dann unten in den Tälern liegt die Bergstadt Katharinaberg. Ein herrlicher Ausblick, ein herrliches Panorama wie selten schöner, bietet sich hier dem Wanderer.

Als Luftkurort bietet Katharinaberg infolge der klaren ozonreichen Luft, die durchtränkt vom Hauch der umliegenden Nadelwälder, allen, die Entspannung und Erholung suchen, beruhigende Befriedigung. Lauschige friedliche Plätzchen, schöne staubfreie Feld- u. Waldwege ermöglichen hübsche, kurze Wanderungen. Aber auch der Wintersportler findet hier an den steilen Hängen des Geländes ein grosses Uebungs- und Betätigungfeld.

Die Verbindung mit dem Flachlande wird täglich durch zweimaligen Autobusverkehr zum Bahnhof Obergeorgenthal und Görkau und zurück besorgt. Auf sächsischer Seite führt die Bahnlinie Olbernhau—Deutschneudorf.

Für gute und billige Bewirtung u. Uebernachtung stehen 13 Gasthäuser und mehrere Zimmer in Privathäusern zur Verfügung. Kč 20.— Pension ermöglichen jedermann den Aufenthalt.

Katharinaberg, die Metropole der Erzgebirgischen Holz- und Spielwarenindustrie, verfügt über viele Reize und kleine Schenswürdigkeiten. Besichtigung des erschlossenen Nikoleistollens, Heimatmuseum, Spielwarenschau, Eros u. Lehrwerkstätte u. dgl.

An leistungsfähigen Holz- und Spielwarenerzeugungsbetriebsstätten weist Katharinaberg folgende auf: Firma I. A. Wagner erzeugt sämtliche Schulartikel u. dgl., Alois Walter, Holzgebrauchsartikel jeder Art, Rudolf und Franz Walter, Schach- und Rollbretterzeugung, Anton Ebert und Sohn, Brettsäge und Hobelwerk, Rudolf Ebert, Brettsäge und Hobelwerk, Albin Weidner, Holzdrechslerei, Schachfiguren in jeder Ausführung, Paul Heine, elektrische Holzbeleuchtungskorper in jeder Ausführung, Franz Zenker, Kindergewehrfabrikation, Produktiv- u. Absatzgenossenschaft: Miniaturfiguren, Reifenschnitzerei und Gebrauchsartikel, Ferdinand Mitheis, alle einschlägigen Drechslerarbeiten, Abzeichen und sonstiges, Otto Mitheis, Kassetten, Schul- und Büroartikel, Eduard Reichel, Kassetten, Penale und Galanterietischlerei; Eros, Ein- und Verkaufsgenossenschaft sämtlicher Holz- und Spielwaren.

Gute und billige Küche, saubere Fremdenzimmer bei billigen Preisen gewähren: Gasthaus Bergheim, Gasthaus zur Feuerwehr, Gasthaus zum Felsenkeller, Gasthaus zum schwarzen Adler, Gasthaus Herrenschänke, Gasthaus zur grünen Au und Gasthaus zur Krone sowie Gasthaus zum grünen Baum.

Pohled na město z bližšího okolí. — Blick auf die Stadt aus der nächsten Umgebung. — Vue de la ville du voisinage le plus proche. — View of the city seen from the nearest neighbourhood.

Hora Svaté Kateřiny

dans les Rudohoří.

Entre Chomutov et Most, à la frontière saxonne, les amis des montagnes trouveront au milieu des Rudohoří une vallée encaissée inclinée au nord-ouest dont les pentes forment à l'ouest et au sud le territoire des montagnes de Steindl (836 m), de Medvědí kámen (922 m) et de Panský vrch (901 m) et au nord et à l'est la hauteur avec la montagne Javoří hora.

En ce fond de vallée la nature a mis vers la pente du sud-ouest une montagne conique qui partage la large vallée encaissée en deux vallées magnifiques descendant en pente raide vers la vallée du nord-ouest où le fond de vallée se rétrécit et continue son chemin en zigzag comme gorge étroite de vallée vers le nord-ouest. Au sommet de cette montagne conique (Jahnova stráž, 736 m) se trouve un observatoire et une auberge. A proximité immédiate de l'observatoire, presque sur les pentes les plus raides de la montagne et également en bas dans la vallée se trouve la ville de Hora Svaté Kateřiny. Les visiteurs y jouissent d'une vue splendide sur ce beau panorama.

La ville de Hora Sv. Kateřiny est très recherchée comme station climatique grâce à l'air pur ozoné, parfumé par les forêts de conifères environnantes. Ceux qui sont en quête de repos et de récreation complète y trouveront leur compte. De beaux endroits paisibles ainsi que de jolis chemins de champs et de forêts invitent aux promenades courtes et agréables. Mais aussi les touristes d'hiver y trouvent sur les pentes raides du terrain un vrai paradis de ski.

La communication avec la plaine est facilitée par l'autobus, circulant deux fois par jour de la gare de Horní Jiřetín à Jirkov. Du côté saxon il y a la ligne ferrée de Olbernhau-Deutschneudorf.

Treize auberges et plusieurs maisons privées offrent à bon marché le gîte et le couvert. (Pension complète Kč 20.—). Ainsi un séjour à Hora Sv. Kateřiny est à la portée de tous.

Hora Sv. Kateřiny est la métropole de l'industrie de jouets et de bois des Rudohoří, pleine d'attraits et de curiosités. Visite de la galerie ouverte de la mine Nikolei, du musée de la ville, de l'exposition de jouets, de la société de »Eros«, de l'atelier d'apprentissage etc.

Maisons renommées de la fabrication de jouets et de bois: J. A. Wagner, production de tous les articles à l'usage des classes etc. Alois Walter, objets de bois de tout genre, Rudolf et Franz Walter, fabrication d'échiqiers et de planches à calandrer, Anton Ebert et Fils, scies à refendre et rabots, Rudolf Ebert scies à refendre et rabots, Rudolf Wiedner, tournage du bois, jeux d'échecs variés, Paul Heine, lampes électriques en bois de tout genre, Franz Zenker, fabrication de fusils d'enfants, société coopérative, figures en miniatures, sculpture en bois de cercles, objets d'usage, Ferdinand Mitheis, tous travaux de tous, insignes etc., Otto Mitheis, cassettes, plumiers, ébénisterie, »Eros«, société de consommation et de vente de tous les objets en bois et le jouets.

Logement et nourriture soignée à bon marché dans les auberges suivantes:

Gasthaus Bergheim, Gasthaus zur Feuerwehr, Gasthaus zum Felsenkeller, Gasthaus zum schwarzen Adler, Gasthaus Herrnschenke, Gasthaus zur grünen Au, Gasthaus zur Krone, ainsi que Gasthaus zum grunen Baum.

Hora Sv. Kateřiny v zimě. — Katharinaberg im Winter. — La ville de Hora Sv. Kateřiny en hiver. — City of Hora Sv. Kateřiny in winter.

Hora Svaté Kateřiny

in the Rudohoří.

He, who loves the mountains, finds between Chomutov and Most near to the Saxon frontier a wide basin-shaped valley, sloping towards northwest. Its inclined plains form in north and east the territory of the Steindl (836 m.) of the Medvědí kámen (922 m.) and of the Panský vrch (901 m.). In the north and in the east there is a mountain-chain with the Javoří hora.

Into this mountain-gorge has been slipped in by nature, from the south-eastern slope, a dome-shaped summit, dividing the broad valley into two wonderful parts. In the northwest the glen becomes narrower and forms a ravine-like valley, that runs in zig-zag in a sharp incline to the bottom of the valley. On the highest point of the summit, on the Jahnova stráž (736 m.) there is a look-out-tower and an inn. Just below that tower, you even could say on the steepest incline of the cone-shaped mountain and in its valleys there lies the mountain-town Hora Sv. Kateřiny. The wanderer enjoys a marvellous view over this wonderful panaroma.

Hora Sv. Kateřiny is an air-health-resort on account of its clear, ozonic air, full of the exhalation of the neighbouring pine-woods. All those who need recreation and rest will find comforting peace here. There are snug, peaceful places and beautiful dustless field- and wood-paths for nice short walks. But the winter-sportsman, too, finds here a large field for practising and drilling.

There is twice a day a bus-communication with the plain to the station Horní Jiřetín—Jirkov and back. On the Saxon side there is the railway-line Olbernhau/Deutschneudorf.

You find 13 inns and several rooms in private houses to give good and cheap board and lodgings. Everybody can afford 20 Kč a day to come to the place.

Hora Sv. Kateřiny is the chief place of the Rudohoří wood and toy-trade. There are many charming things and curiosities to be looked at, e. g. the newly opened Nikolei-adit, the district-museum, an exposition of toys, the firm Eros with a workshop etc.

We also find renowned firms of the wood and tow-trade here: The firm, J. A. Wagner, produces all things needed in schools, Alois Walter, articles in wood, of every kind, Rudolf and Franz Walter, chessboards and mangles, Anton Eberhard and Son, pit-saws and planes, Albin Weidner, turner's craft, chess-pieces of every kind, Paul Heine, wooden electric-lamps of all classes, Franz Zenker, making of children's guns, the co-operative society, miniature-figures, hoops-carving; Ferdinand Mitheis, all corresponding turning works, marks of distinction etc., Otto Mitheis, cash-boxes, school- and office-articles, Eduard Reichel, cash-boxes, pencil-boxes and fancy-joinery, the Eros buying and selling-society of all wooden and toy-goods.

Good and cheap board, clean and cheap guest-chambers in the following inns: Gasthaus Bergheim, Gasthaus zur Feuerwehr, Gasthaus zum Felsenkeller, Gasthaus zum schwarzen Adler, Gasthaus Herrnschaenke, Gasthaus zur gruenen Au, Gasthaus zur Krone and Gasthaus zum gruenen Baum.

Emil Mock.

Starosta — Bürgermeister. — Le maire. — The mayor.

Celkový pohled na Novou Ves v Horách. — Gesammtansicht von Gebirgsneudorf. — Vue totale à Nová Ves (dans les montagnes). — Total view of Nová Ves (in the mountains).

Nová Ves v Horách.

(600-700 m nad mořem.)

Nová Ves v Horách (pol. okres Most) leží na otevřené výšině na severním svahu Rudohoří a hodí se především k pobytu pro osvěžení a posílení jako horské letovisko. Ale i jako zimní sportovní místo má stále větší důležitost.

Hlavním zaměstnáním obyvatelstva je výroba světoznámých krušnohorských dřevěných hraček, které v největší rozmanitosti jsou zde vyrá-

ěny v malých i velkých podnicích. O pohodlné, čisté zaopatření je postaráno, právě tak jako o dobré a levné bydlení. Doporučení hodné hostince: »Linde«, »Hirschen«, »Gebirgshohe«, »Schafferbauer« a hotel »Grenzheim«.

Nová Ves má jako politická obec s Mikulovicemi, Ladungem (význačné místo pro zimní sport) a Mariánským údolím, 1771 obyvatel, má poštu s telegrafem a telefonem, je vzdálena od stanice dráhy Horní Jiřetín 1 a půl hodiny po krásné, místy stinné, stoupající silnici, vedoucí mariánským údolím. K nádraží v Německé Nové Vsi (v Sasku) je půl hodiny. Dvakrát denně je autobusové spojení s Mostem. Taxametr je v místě, filiálka Úvěrního ústavu Němců, kino »Grenzheim«.

Z Nové Vsi lze podnikati mnoho menších i větších vděčných procházek a výletů. Vede tudy zvláštní, značkovaná hřebenová cesta, která se drží dosti přesně hřebenu, a proto si zaslouží pozornosti.

Letovisko Nová Ves v Horách. — Sommerfrische Gebirgsneudorf. — Villégiature de Nová Ves (dans les montagnes). — Summer-health-resort Nová Ves (in the mountains).

Gebirgsneudorf.

(600-700 m. S. H.).

Gebirgsneudorf (pol. Bez. Brux) liegt in freier Höhe auf der nördlichen Abdachung des Erzgebirgskammes und eignet sich besonders zur Erholung und Kraftigung als Gebirgs-Sommerfrische. Aber auch als Wintersportplatz wird seine Bedeutung immer grösser.

Die Hauptbeschäftigung der Bewohner bildet die Herstellung der weltbekannten erzgebirgischen Holzspielwaren, welche in mannigfachster Art in kleineren und grösseren Betrieben hierorts erzeugt werden. Für bequeme, reine Unterkunft ist gesorgt, ebenso für gute und billige Verpflegung. Empfehlenswerte Gaststätten: »Linde«, »Hirschen«, »Gebirgshohe«, »Schafferbauer« und Hotel »Grenzheim«.

Gebirgsneudorf zählt als pol. Gemeinde mit Nickelsdorf, Ladung (bedeutender Wintersportplatz) und Marienthal 1771 Einwohner, hat Postamt mit Telegraph und Telephon, ist von der Bahnstation Obergeorgenthal in 1½ Stunde auf schonem, meist schattigem, durch das romantische Marienthal aufsteigenden Wege zu erreichen. Zum Bahnhof Deutschneudorf (in Sachsen) ½ Stunde. Zweimal täglich Postautobusverkehr von Brüx. Mietauto im Orte, Zweigstelle der Kreditanstalt der Deutschen, Kino »Grenzheim«.

Von Gebirgsneudorf lassen sich sehr viele kleinere und grössere lohnende Spaziergänge u. Ausflüge unternehmen. Der eigentliche, markierte Kammweg führt hier durch, der sich genau an die Kammlinie halt und deshalb den Vorzug verdient.

Nová Ves v Horách.

altitude: (600-700 m.).

Nová Ves v Horách (arrondissement de Most) s'étend sur les hauteurs septentrionales de la crête des Monts métalliques comme villégiature de montagne prodiguant du repos et de la force. L'endroit est également très en faveur comme station de sports d'hiver.

Les habitants produisent surtout des jouets en bois de renommée universelle dans des ateliers plus ou moins importants.

Zimní krajina. — Winterlandschaft. — Paysage d'hiver. — Winter landscape.

On y est bien logé et nourri. Hôtels à recommander: »Linde«, »Hirschen«, »Gebirgshöhe«, »Schafferbauer«, Hôtel Grenzheim«.

Nová Ves v Horách forme une commune politique avec Mikulovice, Ladung (endroit important pour les sports d'hiver), Marianské Údolí et possède 1771 habitants. Il y a un bureau de poste, télégraphe, téléphone. Nová Ves est facile à atteindre par une belle route ombrageuse à pente douce à travers Marianské Údolí la romantique. Distance de la gare de Horní Jiřetín 1½ heure, de la gare de Deutschneudorf (Saxe) ½ heure. Des autobus postaux de Most circulent deux fois par jour. On trouvera des taxis également. Succursale de la banque allemande de prêts, cinéma »Grenzheim«.

Excursions et promenades plus ou moins grandes. Le chemin marqué de crête proprement dit est à préférer. Il traverse Nová Ves conformant exactement à la ligne de crête.

inns are to be recommended: »Linde«, »Hirschen«, »Gebirgshöhe«, »Schafferbauer« and hotel »Grenzheim«.

The parish of Nová Ves v Horách together with Miculovice, Ladung (very important winter sports-place) and Mariánské údolí has 1771 inhabitants. You find a post-office there with telegraph and telephone; the station Horní Jiřetín is to be reached in 1½ hours on a beautiful shady way through the romantic Marianské údolí. The station Deutschneudorf in Saxony you reach in ½ hour. Twice a day post buses run from Most. Taxis on hire in the place;

Partie s rybníkem. — Teichpartie. — Vue partielle avec l'étang. — Partial view with pond.

Nová Ves v Horách.

(600-700 m. above sea-level).

(600–700 m. above sea-level.)

Nová Ves v Horách (political district Most) is situated high up on the northern slope of Rudohoří-mountains (Erzgebirge); it is highly qualified as mountain summer health-resort for recreation and recuperation. The inhabitants of the place manufacture the well known Erzgebirge wood-toys; there are many smaller and larger work-shops there. Good and clean lodging, good and cheap board. The following branch-office of the German loanbank; cinema »Grenzheim«.

Nová Ves v Horách is the starting-point for many beautiful walks and excursions. The real indicated ridge-way leads through the place, following the ridge-line and therefore preferable.

Dolní Jiřetín.

Dolní Jiřetín, městečko 5 km na severovýchod od Mostu, připomíná se jako »Jorrental« již v r. 1263, ale tenkrát bylo spojeno ještě s Horním Jiřetínem v jednu osadu. Samostatně se připomíná po prvé v r. 1473. Městská privilegia obdrželo od císaře Maxmiliana r. 1571. Tato výsadní listina bohužel shořela asi v r. 1621. Znovu obnovena byla privilegia císařem Leopoldem I. v r. 1682, kdy se shořelá první listina připomíná. Město tehdy obdrželo znak se sv. Jiřím na bílém koni v modrém plášti, jak zabíjí zeleného draka. Barvy města jsou bílá a

zelená. Město patřívalo pánům z Krupky, později Valdštejnům. Kromě několika čísel, která náležela Lobkovicům. Tato čísla tvoří osadu Čtrnáct Dvorců, připojenou k Dolnímu Jiřetínu.

Osada důkladně vyhořela po prvé kol r. 1421, když husité táhli od Chomutova, dále r. 1621, 1680 a 1843. Město bylo r. 1680 stiženo i prudkou epidemií moru, a jako by smůlou pronásledované, prožili vpády nepřátelských vojsk. Roku 1631 to byli Sasové, r. 1646 Wrangel a r. 1762 zase Prušáci. Ale i spojenecká rusko-rakouská vojska se v letech 1812—1813 nechovala lépe než nepřátelská.

Dolní Jiřetín má 4000 obyvatel, z nichž 2540 Čechů (64%), 1430 Němců (35%) a zbytek tvoří cizinci. Město s tímto smíšeným obyvatelstvem, které — což nutno zvlášť vyzdvihnouti — řeší politické a jiné spory vždy formou nanejvýš slušnou, má smíšené školství české a německé. V místě je také pokračovací hornická škola. Jaká bývala národnost zdejšího obyvatelstva před válkami husitskými, nelze přesně zjistiti, ale privilegia z r. 1571 byla česká až do r. 1682, kdy již byla německá. Až do převratu byla správa města německá přes to že od r. 1890, kdy počet obyvatelstva zřízením dolů a postavením

důlní kolonie vzrostl skorem na 4000, byla zde nadpoloviční česká menšina. Tato převaha projevila se při prvních volbách v r. 1919 dvoutřetinovou většinou českých hlasů a od té doby je starostou Čech, pan Josef Růžička. Obytných domů má Dolní Jiřetín 318.

Obyvatelstvo bývalo zde dříve ovšem hlavně zemědělské, roku 1800 usadilo se zde mnoho tkalců a punčochářů, ale již r. 1810 začalo se zde ujímati zahradnictví. Na tuto myšlenku přišel Jan Josef Teicher, který tuto výnosnou živnost poznal na svých cestách po Německu a dnes je dolnojiřetínský květák znám svou výtečnou jakostí po celé zemi. Za zásluhy o blaho tehdejší obce byla na rodném domě J. J. Teichera umístěna pamětní deska. Od r. 1890 změnilo se město v hornickou osadu a asi 60% obyvatel našlo obživu ve zdejších dolech.

První kostel byl v Dolním Jiřetíně postaven již r. 1452. Roku 1624 byla na náměstí kaple sv. Mikuláše, kolem níž se prostíral v pozdější době hřbitov, který byl pak r. 1864 přeložen za město. Roku 1725 byl postaven nový a větší kostel, jehož zvony mají letopočet 1624.

Přes to že Dolní Jiřetín je město malé, má znamenitý vodovod, kanalisaci, pečlivě upravené chodníky a elektrické osvětlení.

Zvláštnosti je podzemní rozvedení potoka po městě k zalévání zelinářských zahrad, zařízené již kolem r. 1820. Při budování kanalisace bylo toto podzemní rozvodové zařízení ještě více zdokonaleno. S nejbližším okolím a Mostem je Dolní Jiřetín spojen autobusy. Jedná se také o příznivější spojení drahou.

Dolní Jiřetín žije svým vlastním kulturním životem. Má četné smíšené spolky a organisace, čilý sportovní ruch panuje na krásných velkých hřištích, o kulturní potřebu obyvatelstva pečuje především divadelní spolek ochotníků, čtenářské besedy a biograf.

Peněžnictví zastupuje v městě německá spořitelna a česká Kampelička.

Dolní Jiřetín je — jak jsme se již zmínili — nyní městem čistě hornickým, jako ostatní místa v této uhelné oblasti. V jeho nejbližším okolí jsou uhelné doly, z nichž nejznámější je »Centrum«, »Quido I — III« a státní důl »Julius V.«. Ale přes svůj hornický ráz má město **nápadně čistý a zdravý vzduch,** ježto převládají západní větry, přicházející přímo z horských lesů, a není zamořeno výpary a kouřem z dolů.

Dolní Jiřetín jest východiskem ke krásným partiím v Krušných horách.

Nieder-Georgenthal.

Nieder-Georgenthal, ein Städtchen 5 km nordöstlich von Brüx entfernt, wird schon im Jahre 1263 als »Jorrental« erwähnt. Damals war Nieder-Georgenthal und Ober-Georgenthal noch

eine Gemeinde und erst im Jahre 1473 wird Nieder-Georgenthal als selbständige Ortschaft erwähnt. Die vom Kaiser Maximilian im Jahre 1571 erteilten städtischen Privilegien sind leider im Jahre 1621 durch Feuersbrunst vernichtet worden. Sie wurden aber im Jahre 1682 von Kaiser Leopold I. erneuert und bei dieser Gelegenheit wurden auch die ursprünglich vernichteten Dokumente erwähnt. Die Stadt bekam

damals ein Wappen, welches in rotem Feld den hl. Georg auf weissem Rosse, bekleidet mit einem blauen Mantel, im Kampfe mit einem grünen Drachen darstellt. Die Stadtfarben sind infolgendessen weiss-grün. Nieder-Georgenthal bildete einst das Eigentum der Herren von Krupka, später ging dieses ins Eigentum der Familie Waldstein über, bis auf einige Häuser, die der Lobkowitzer Familie gehörten. Die Gruppe von Häusern, heute »Vierzehnhöfen« genannt, ist politisch Nieder-Georgenthal angegliedert.

Nieder-Georgenthal wurde einigemal vollständig durch Feuersbrunst vernichtet. Das erstemal im Jahre 1421, als die Hussiten von Komotau kommend, durch die Stadt zogen, weiter in den Jahren 1621, 1680 und 1843. Im Jahre 1680 litt die Stadt auch ungeheuer unter der Pest, und wie von Pech verfolgt, wurde sie auch von feindlichen Invasionen nicht verschont. In den Jahren 1631 waren es die Sachsen, 1646 die Truppen Wrangels und 1762 wiederum die Preussen. Aber auch das verbündete russisch-österreichische Heer benahm sich im Feldzug 1812—13 nicht viel besser als die feindliche Armee.

Nieder-Georgenthal hat in 318 Häusern 4000 Einwohner und zwar zwei Drittel Tschechen und ein Drittel Deutsche. Die Stadt mit gemischter Bevölkerung (welche, was besonders hervorgehoben werden muss, alle ihre eventuellen politischen und sonstigen Streitigkeiten in Güte regelt), hat tschechische und deutsche Schulen, sowie eine bergmännische Fortbildungsschule. Wie sich die Nationalitätsverhältnisse der hiesigen Bevölkerung vor den Hussiten-Kriegen gestalteten, kann nicht festgestellt werden, aber die obgenannten Privilegien waren von 1571 bis zum Jahre 1682 tschechisch u. erst später deutsch geschrieben. Bis zum Umsturz war die Stadtverwaltung deutsch, obzwar seit d. J. 1890, als die Bevölkerung infolge Errichtung der Bergwerke und der Bergarbeiter-Kolonie auf bei nahe 4000 Seelen angewaschen war, sich hier eine mehr als 50% tschechische Minderheit befand. Dieses Uebergewicht kam auch bei den ersten Wahlen im Jahre 1919 durch Zweidrittelmajorität der tschechischen Stimmen zum Ausdruck und seit dieser Zeit ist ein Tscheche, Herr Josef Růžička, Bürgermeister von Nieder-Georgenthal.

Früher beschäftigte sich die Bevolkerung selbstverständlich mit Ackerbau, doch im Jahre 1800 haben sich hier viele Weber und Strumpfwirker niedergelassen. Aber schon 1810 schlug im Orte die Gemüsegärtnerei ihre Wurzel. Diesen Gedanken hat Johann Josef Teicher aufgebracht, welcher dieses einträgliche Gewerbe während seiner Wanderungen durch Deutschland kennengelernt hatte. Heute ist die vorzügliche Qualität des Nieder-Georgenthaler Blumenkohles im ganzen Lande gut bekannt. Für diesen Gedanken, durch welchen sich Johann Josef Teicher um das Wohl der damaligen Gemeinde verdient gemacht hat, wurde auf seinem Geburtshause eine Gedenktafel angebracht. Seit dem Jahre 1890 hat sich Nieder-Georgenthal in ein bergmännisches Städtchen verwandelt, da cirka 60% der gesamten Bevölkerung in den Kohlengruben ihren Lebensunterhalt gefunden haben.

Die erste Kirche in Nieder-Georgenthal wurde bereits im J. 1452 gebaut. Seit 1624 stand auf dem Marktplatz eine Kapelle des hl. Nikolaus mit einem Kirchhof, der 1846 hinter die Stadtgrenze verlegt wurde. Eine neue Kirche, deren Glocken die Jahreszahl 1624 tragen, wurde im Jahre 1725 gebaut.

Trotzdem die Stadt verhältnismässig klein ist, besitzt sie eine ausgezeichnete Hochquellen-Wasserleitung, Kanalisation, sorgfältig gepflegte Gehsteige und elektrische Beleuchtung.

Eine Sehenswürdigkeit Nieder-Georgenthals ist die unterirdische Leitung des Baches durch die Stadt; diese wurde zum Besprengen der Gärtnereien schon im Jahre 1820 errichtet. Beim Bau der Kanalisation wurde diese unterirdische Leitung noch vervollständigt. Mit Brüx und der allernächsten Umgebung ist Nieder-Georgenthal durch Autobuslinien verbunden. Zur Zeit wird uber eine bessere Bahnverbindung verhandelt.

Nieder-Georgenthal hat sein eigenes Kultur-

leben. Es sind hier einige Vereine und Organisationen beider Nationen, ein reges Sportleben auf schönen, grossen Sportplätzen. Um die Kulturbedurfnisse sorgen in erster Reihe der einheimische Dilettantenverein, eine Lesehalle und ein Tonkino.

Das Geldwesen ist durch die deutsche Sparkasse und die čechische »Kampelička« vertreten.

Nieder-Georgenthal, wie schon erwahnt, ist eine ausgesprochene Bergbaustadt, ebenso wie die anderen Orte in diesem Kohlenrevier. In ihrer nächsten Umgebung sind zahlreiche Bergwerke, von denen »Centrum«, »Quido I. — III.«, »Humboldt« u. das staatliche Bergwerk »Julius V.« die bekanntesten sind. Aber trotz ihrem bergmännischen Charakter hat die Stadt **auffallend reine und gesunde Luft,** da von den bewaldeten Bergen fast ununterbrochen frischer Westwind weht.

Nieder-Georgenthal ist der Ausgangspunkt zu herrlichen Ausflügen ins Ergebirge.

Dolní Jiřetín.

Dolní Jiřetín, petite ville à 5 km de distance au nord-nord-est de Most, était déjà connue en 1263 sous le nom de »Jorrental«. En ce temps-la, Dolní Jiřetín et Horní Jiřetín étaient encore une seule commune et on parle de Dolní Jiřetín comme commune indépendante seulement en 1473. Les privilèges municipaux, donnés en 1571 par l'empereur Maximilien Ier, ont été malheureusement détruits en 1621 par un incendie. Ils furent cependant renouvelés en 1682 par l'empereur Leopold Ier et c'est à cette occasion qu'on mentionna les documents originaux. La ville eut alors un blason, qui représente sur champ rouge St. Georges sur un cheval blanc, vêtu d'un manteau bleu et combattant un dragon vert. Voilà pourquoi les couleurs municipales sont blanc-vert. Dolní Jiřetín était autrefois la propriété des seigneurs de Krupka, plus tard de la famille de Waldstein, auf quelques maisons qui appartenaient au prince de Lobkowitz. Ce groupe de maisons, appelé de nos jours Čtrnáct Dvorů« est une partie de la commune de Dolní Jiřetín.

La ville fut à plusieurs reprises complètement réduite en cendres. La première fois en 1421, lorsque les Hussites traverserent la ville, venants de Chomutov, puis en 1621, 1680 et 1843. En 1680 le ville ent également beaucoup à souffrir de la peste et pour comble de malheur, vinrent les invasions des ennemis. En 1631 les Saxons y vinrent, en 1646 les troupes de Wrangel, en 1762 de nouveau les Prussiens. Mais l'armée alliée des Russes et des Autrichiens ne se comporta pas beaucoup mieux que les ennemis pendant la campagne de 1812/13.

Dolní Jiřetín compte 400 habitants et 318 maisons, dont deux tiers de Tchèques et un tiers d'Allamands. La ville à population mixte (qui n'a jamais de querelles sérieuses soit politiques ou autres) possède des écoles tchèques et allemandes ainsi qu'une école minière de perfectionnement. On ignore quelles étaient les conditions nationales de ladite population avant les guerres des Husites, on sait seulement que les privilèges mentionnés ci-dessus étaient tchèques de l'année 1571 jusqu' en 1682. Ce n'est que plus tard qu'ils devinrent allemands. Jusqu-en 1918 la municipalité était allemande, quoiqu' il y eut une minorité tchèque de plus de 50% depuis l'année 1890, lorsque la population avait atteint un nombre de 4000 personnes environ, grâce à l'institution des mines et de la colonie minière. Cette prépondérance se fit sentir aux premières élections en 1919 par une majorité des voix de deux tiers des Tchèques et depuis ce temps le maire de Dolní Jiřetín est un Tchèque, M. Josef Růžička.

Jadis la population s'occupait naturellement de l'agriculture, mais en 1800 beaucoup de tisserands et de chaussetiers s'y sont établis. Déjà en 1810 cependant la culture des légumes y commença. L'idée en fut apportée par Joh. J. Teicher, qui avait connu cette industrie lucrative pendant ses voyages en Allemagne. De nos jours la qualité excellente du chou-fleur de Dolní Jiřetín est célèbre dans tout le pays. Grâce à ses efforts pour la prospérité de la commune, on fit mettre une plaque commémorative sur la maison natale de J. J. Teicher. Depuis 1800 Dolní Jiřetín s'est changée en ville minière et 60% environ de la population totale vivent de l'exploitation des mines de houille.

La première église à Dolní Jiřetín a été bâtie en 1452. Depuis 1624 il y a sur la place du marché une chapelle de St. Nicolas avec un cimetière, transporté en 1846 en dehors de la ville. En 1725 on érigea une nouvelle église dont les cloches portent la date de 1624.

Quoique la ville soit relativement petite, elle possède un excellent aquedus avec eau de montagne, une bonne canalisation, des trottoirs bien pavés et la lumière électrique.

Une curiosité de Dolní Jiřetín est la conduite souterraine du ruisseau à travers la ville qui fut établie déjà en 1820 pour arroser les jardins. Lorsqu' on construisit la canalisation on améliora encore cette conduite

souterraine. Des autobus circulent entre Dolní Jiřetín, Most et les environs proches. A présent on veut améliorer la communication de chemin de fer.

Dolní Jiřetín est un centre de civilisation. Il y a quelques sociétés tchèques et allemandes de beaux et grands terrains de sport avec une vie sportive très active. Il y a également des troupes théâtrales d'amateurs une salle de lecture, un cinéma sonore.

Comme institutions financières il y a la caisse allemande d'épargne et la »Kampelička« tchèque.

Dolní Jiřetín, comme nous venons de le dire, est une ville minière proprement dite, de même que les autres communes de cette contrée houillère. A proximité immédiate de la ville se trouvent de nombreuses mines dont les plus connues sont »Centrum«, »Quido I - III«, »Humboldt«, de plus la mine d'Etat »Julius V.« Mais malgré son caractère minier la ville a un **air extrêmement pur et salubre,** grâce à une brise fraîche qui vient presque toujours des montagnes boisées.

Dolní Jiřetín est le point de départ pour de belles excursions dans les monts métalliques. (Erzgebirge).

Dolní Jiřetín.

Dolní Jiřetín is a small town 5 kilometres northnorth east of Most. Already in 1263 it was mentioned in the chronicles as »Jorrental«. In those times Dolní and Horní Jiřetín were still one parish and only in 1473 we read about Dolní Jiřetín as an independent place. It is a great pity that the privileges, given to the town by the Emperor Maximilian I. in 1571, were destroyed by a large fire in 1621. But they were renewed in 1682 by the Emperor Leopold I., and the destroyed documents are mentioned

on that occasionon. The town received then a coat-of-arms, showing in a red shield St. George on a white horse, wrapped in a blue mantle, struggling with a green dragon. Consequently the colours of the town are white and green.

Formerly Dolní Jiřetín belonged to the Lords of Krupka, later on it became property of the Waldstein-family, except a few houses, belonging to Prince Lobkowitz. This group of houses now-a-days called »Čtrnáct Dvorů«, is united with Dolní Jiřetín.

The town was several times entirely destroyed by large fires. For the first time in 1421, when the Hussites crossed the town, coming from Chomutov; then in 1621, 1680 and 1843. In

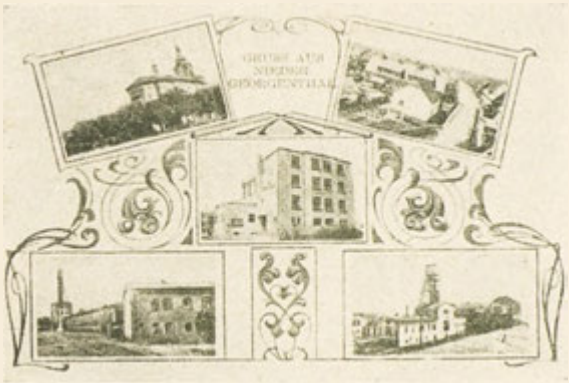

1680 the town suffered awfully from plague, and as if there were a curse upon it, it had to endure several invasions, too. In 1631 there came the Saxons, in 1646 the troops of Wrangel, in 1762 the Prussians. The Russian - Austrian armies in 1812—13, though friends and allies, did not behave a bit better than the alien armies.

Dolní Jiřetín has 4000 inhabitants in 318 houses; two-thirds of them are Czechs and one third Germans. This town with its mixed population, settling all eventual political or other quarrels by friendly arrangement, has Czech and German schools as well as continuation-classes for miners. We cannot say much about the inhabitant's nationality-relation before the Hussite War, but the already mentioned privileges were Czech from 1571 to 1682 and only later on German. Up to the overthrow the town's administration was a German one though since 1890, when the population increased to nearly 4000 inhabitants by the opening of mines, there was a Czech minority of more than 50%. In 1919 this predominence was proved in the first elections by a two-thirds majority of the Czechs, and since this time there has been a Czech mayor in Dolní Jiřetín, Mr. Josef Ružička.

Formerly people were engaged in husbandry, but in 1800 many weavers and frame knitters settled down in the town. But already in 1810 a most important cultivation of vegetables began in the place. The first one who undertook it, was Johann Josef Teicher, a man, having studied thoroughly this very lucrative trade on his travels through Germany. Now-a-days the excellent quality of Dolní Jiřetín cauliflower is well known in all the country. The thankful citizens put a memorial tablet on his native house, as they knew well, he had done a lot for the wealth of his parish. Since 1890 Dolní Jiřetín

has become a miner's town; nearly 60% of all the inhabitants earn their living in the mines, new.

Already in 1452 the first church was built in Dolní Jiřetín. Since 1624 a chapel of St. Nicholas has stood on the market-place with a churchyard, transferred beyond the town boundaries in 1846. A new church was built in 1725, its bells date from 1624.

Through the town is rather a small one, it has nevertheless an excellent aqueduct, canalisation, well kept streets, and electric light of its own. A real sight of Dolní Jiřetín is the subterranean conduit of the brook through the town, constructed already in 1820, chiefly for the use of the numerous gardener's establishments. This subterranean conduit was prefected still more during the construction of the canalisation.

There are several bus-lines connecting Dolní Jiřetín with Most and its nearest surroundings. In this very moment there are debates about a better railway-connection.

Dolní Jiřetín has an artistic life quite of its own. There are several clubs and organisations of both the nations and brisk sports on large and beautiful sporting-places. The native amateur-clubs do their utmost to satisfy the cultural pretensions, you find reading-rooms in the town and a cinema.

Financial institutions are the German saving-bank and the Czech »Kampelička«.

As we already mentioned, Dolní Jiřetín is a real mining-town as well as all the other places in this coal-district. In the town's proximity there are numerous mines, e. g.: »Centrum«, »Quido I.—II.«, »Humboldt« and the public mine »Julius V.« But nevertheless, **Dolní Jiřetín has the best and purest** air as it is framed by woody mountains, sending their fresh forest-air by a nearly continuous west wind.

Dolní Jiřetín is the starting-point for wonderful excursions in the Erzgebirge.

Hrob.

Horní město a turistická stanice Hrob leží 356 m n. m. na úpatí Krušných hor. V pozadí tyčí se »Stropník« (853 m) a »Bouřňák« (869 m) s hotelem K. Č. T.

Náměstí. — Marktplatz. — Place de la ville. — The market-place.

Město má své jméno od dolování stříbra, které se zde provozovalo již od XII. století. Hrob, který má 4.000 obyvatel, poštovní, telegrafní a telefonní stanici, elektrické světlo, 4 lékaře, 1 zubního lékaře, 1 lékárnu a 1 spořitelnu, jest železniční stanicí na trati Praha—Moldava. — Nejbližší stanice Košťany u Teplic a Oldřichov leží na trati Chomutov—Podmokly, po př. Chomutov—Ústí n. L. S Teplicemi a Duchcovem jest město spojeno autobusovými linkami, jezdícími téměř každou hodinu. Mimoto má město obecnou a měšťanskou školu, katolický a evangelický kostel. Co se týče hygieny, má město vlastní vodovod a dokonalou kanalisaci, jež je povyšují na letovisko prvního řádu, které jest východiskem k vděčným výletům do Rudohoří a Středohoří.

Historická minulost: 12. prosince 1617 spálený kostel, jehož zříceniny jsou ještě uchovány, dal podnět k třicetileté válce.

Okolí: Hned za městem se tyčí vrch »Königshügel«, nazvaný po králi pruském, kte-

Königshügel. — Střelnice (Schützenhaus).

rý jakožto lázeňský host teplický jej navštívil; odtud jest krásná vyhlídka po okolí, zvláště na jih.

V samé blízkosti Krušných hor se táhnou 3 nádherná údolí a to »Domaslavické«, »Křižanovské« a »Hüttengrundské«, přes které se klene 40 m vysoký železniční most na trati Praha-Moldava.

Také přes Nádražní třídu v Hrobě vede vysoký železniční most.

V samé blízkosti města stojí veliké přádelny, olovoprůmyslové a staniolové závody, sklárny, lepenkové továrny, uhelné šachty atd.

O dobré ubytování a stravování pečují místní hostince. Zvlášť výhodné ceny lůžek pohybují se mezi 8 — 10 Kč za den; celé zaopatření 25 až 30 Kč.

Informace ochotně udílí měst. úřad v Hrobě.

Klostergrab.

Die Bergstadt und Touristenstation Klostergrab liegt auf 356 m Seehöhe am Fusse des Erzgebirges. Im Hintergrunde erheben sich der »Strobnitzberg« (853 m) und der »Stürmer« mit dem Hotel der tschechischen Touristen (869 m)

Die Stadt verdankt ihren Namen dem hier schon im XII. Jahrhundert betriebenen Silberbergbau. Klostergab hat 4000 Einwohner, Post-, Telegrafen- und Telefonstation, elektrisches Licht, 4 Aerzte, 1 Zahnarzt, 1 Apotheke und eine

Zřícenina evang. kostela. — Ruine der evang. Kirche. — La ruine de l'église protestante. — Ruin of the protest. church.

Sparkasse, ist Eisenbahnstation der Strecke Prag-Moldau. Die nächstgelegenen Stationen Kosten und Ullersdorf liegen an der Strecke Komotau—Bodenbach, bezw. Komotau—Aussig. Mit Teplitz und Dux ist die Stadt durch fast stündlich verkehrende Autobuslinien verbunden. Ausserdem besitzt die Stadt eine Volks- und Bürgerschule, eine katholische und eine evangelische Kirche, während in hygienischer Hinsicht eine Hochquellen - Wasserleitung und eine volkommene Kanalisation die Stadt zu einer erstklassigen Sommerfrische stempeln, welche Ausgangspunkt zu lohnenden Ausflugen in das Erz- und Mittelgebirge ist.

Historische Vergangenheit: Die am 12. Dezember 1617 niedergebrannte evangelische Kirche, deren Ruinen noch erhalten sind, gab Veranlassung zum dreissigjährigen Kriege.

Umgebung: Unmittelbar hinter der Stadt erhebt sich der Königshügel, benannt nach dem König von Preussen, der als Kurgast von Teplitz diesen Hügel besuchte; auf diesem Hügel befindet sich das Schützenhaus, von welchem man, besonders nach Süden, eine prachtvolle Aussicht geniesst.

In nächster Nähe des Erzgebirges befinden sich drei herrliche Talgründe, u. zw. der »Deutzendorfer«, »Krinsdorfer« und der »Hüttengrund«, auf welch letzterem sich die 40 m hohe Eisenbahnbrücke der Strecke Prag—Moldau befindet.

Auch über die Bahnhofstrasse in Klostergrab führt eine hohe Eisenbahnbrücke.

In unmittelbarer Nähe der Stadt befinden sich grosse Spinnereien, Bleiindustrie- und Staniolwerke, Glasfabriken, Holzpappenfabriken, Kohlenschächte u. s. w.

Für gute Unterkunft und Verpflegung ist in den Gasthöfen bestens vorgesorgt. Die äusserst günstigen Preise bewegen sich pro Bett und Tag zwischen Kč 8.— — 10.—, für Verpflegung pro Tag und Person zwischen Kč 25.— — 30.—.

Auskünfte erteilt bereitwilligst das Stadtamt in Klostergrab.

Hrob.

La ville minière et station de tourisme Hrob est située à une altitude de 356 m au pied de l'Erzgebirge. Au fond s'élèvent les montagnes »Strobnitzberg« (853 m) et »Stürmer« (869 m) avec l' hôtel des touristes tchèques.

La ville doit son nom aux mines d'argent, exploitées déjà au XIIième siècle. Hrob a 4000 habitants, bureaux de poste, de télégraphe et de téléphone, éclairage à l'électricité, 4 médecins, un dentiste, une pharmacie et une caisse d'épargne; elle est station du chemin de fer Prague-Moldau. Les stations les plus proches Kosten et

Železniční most. — Die Eisenbahnbrücke. — Pont du chemin de fer. — Railway-bridge.

Ullersdorf sont situées sur la ligne Komotau—Bodenbach, ou bien Komotau—Aussig. La ville est en communication permanente avec Teplitz et Dux par des lignes d'autobus. Elle a une école primaire et primaire supérieure, des églises catholiques et protestantes. Au point de vue hygiénique, une canalisation d'eau de source des montagnes et une canalisation complète font de la ville une villegiature de premier ordre, point de départ pour de belles excursions à l'Erzgebirge et au Mittelgebirge.

Passé historique: L'église protestante, brulée le 12 décembre 1617, dont les ruines sont encore conservées, fut la cause de la Guerre de Trente Ans.

Radnice. — Das Rathaus. — L'hôtel de ville. — The town-hall.

Environs: Immédiatement derrière la ville s'élève la colline »Konigshugel«, appelée d'après le roi de Prusse, qui visitait cette colline lors qu'il venait aux eaux de Teplitz; sur cette colline se trouve le »Schutzenhaus«, d'où l'on jouit d'une vue magnifique, surtout vers le sud.

Tout près de l'Erzgebirge se trouvent trois vallées magnifiques: »Deutzdorfer«, »Krinsdorfer« et »Huttengrund«. Au-dessus de cette dernière se trouve le pont du chemin de fer Prague - Moldau, haut de 40 m.

Le rue de la gare à Hrob est aussi surmontée d'un pont de chemin de fer.

Dans la banlieue de la ville sont de grandes filatures, des usines de l'industrie de plomb et de feuilles d'étain, des verreries, des fabriques carton de bois, des mines houillères etc.

On est bien logé et nourri aux hôtels. Les prix très convenables sont de 8.— à 10.— Kč par lit pour une nuit, prix de la pension 25.— à 30.— Kč par jour. Informations à la mairie de Hrob.

Hrob.

The mining-town and tourist station, Hrob, lies, at 1180 feet above sea-level, at the foot of the Erzgebirge. In the back-ground rise the mountains »Strobnitzberg« (2840 ft.) and »Stürmer« (2900 ft.) with the hotel of the Czech tourists.

The town owes its name to the silver-mines which were exploited here already in the 12th century. Hrob has 4000 inhabitants, post-, telegraph- and telephone-offices, electric light, 4 physicians, one dentist, a chemist's shop and a savings-bank, and is a station of the railway-line Prague—Moldau. The nearest station Kosten and Ullersdorf lie at the line Komotau—Bodenbach, resp. Komotau—Aussig. The town is in permanent bus-communication with Teplitz and Dux. Besides it has an elementary and higher elementary school, a Catholic and a Protestant church. From the hygienic point of view a spring water-conduit and a complete canalisation make the town a first-class health-resort and starting-point for trips into the mountains of the Erzgebirge and the Mittelgebirge.

Historical past: The Protestant church, burnt down on the 12 th of December 1617, the ruins of which are still preserved was the cause of the Thirty Years' War.

Environs: Immediately behind the town rises the hill »Konigshugel«, called after the King of Prussia, who, as a guest at Teplitz, visited this hill; on this hill stands the »Schutzenhaus« which offers a wonderful view, especially to the south.

Quite near the Erzgebirge are three splendid valleys: »Deutzendorfer«, »Krinsdorfer« and »Huttengrund«. Over the last-named is a railway bridge of the line Prague—Moldau 130 feet high.

Also over the station-street at Hrob a railway bridge is built.

»Grundmühlen«.

In the immediate proximity of the town are big spinning-mills, lead-industry- and tinfoil-works, glass-works, wood paste-board-factories, coal-mines etc.

Good board and lodging is provided at hotels. The extremely reasonable prices are 8.— to 10.— Kč per bed and night, for board 25.- to 30.— Kč daily.

For information apply to the town-hall at Hrob.

Osek
u Duchcova.

Město Osek (5.600 obyv.), leží rozkošně na úpatí Krušných hor a tvoří s přilehlými osadami Hájem, Domaslavicemi, Ladungem a Rýzmburkem obec Osek asi s 10.000 obyvateli.

Město povstalo spojením Starého a Nového Oseku. Starý Osek byl již před zřízením kláštera Oseku hradním místem župního hradu Osek, zatím co Nový Osek teprve během 17. stol. povstal ze sídla několika řemeslníků v blízkosti kláštera.

Klášter osecký byl založen ke konci 12. stol. Slavkem z Rýzmburku, který povolal cisterciácké mnichy ze Saska, kteří se usadili v blízkosti hradu Oseka.

Klášterní budova je monumentální stavba, vystavěná v letech 1712-1718. Svou imponující velikostí, svým bohatstvím malířským a řezbářským působí na návštěvníky mohutným dojmem. Hlavní oltář jest zdoben obrazem „Mariiny nebeské jízdy." Pozornosti zaslouží kůrové křeslo, pomník zakladatele na pravé straně hlavního oltáře a nové velké varhany, které patří k největším a nejmodernějším v Evropě.

Gotická křížová cesta, tvořící čtverec, jest pozoruhodnosti prvního řádu. U východní strany křížové cesty nalézá se kapitulní sál. V jeho středu stojí prastarý kamenný pult na čtení, který jest zhotoven z jediného kamene. Za zmínku stojí také klášterní refektář, ležící na jižní straně křížové cesty.

K opatství přiléhá klášter. Zde jest pozoruhodný velký opatský sál a obrazová galerie, která obsahuje několik cenných děl starých mistrů.

Klášter osecký jest proslulý svými krásnými zahradami. Opatská zahrada jest zřízena ve francouzském slohu 18. stol. a tvoří svými květinovými záhony, vodotrysky a symbolickými sochami nevýslovně rozkošný obraz.

V samé blízkosti Oseku leží město Rýzmburk se zřícenimani hradu téhož jména, a kdo navštíví Osek, nezapomeň ani prohlédnouti si tuto historickou památku. Z Rýzmburku na »Kravaf tenloch« (opuštěné štoly z dob dobývání železa), odtud do Ladungu. Oblíbené výletní místo. Osada Háj jest staré sídlo. Krásné procházky mezi loukami a poli s vyhlídkou na Rudohoří a Středohoří i na město Osek.

Domaslavice jsou rodným místem manželky p. presidenta republiky Dr. E. Beneše.

Ossek bei Dux.

Die Stadt Ossek (5.600 Einw.), liegt ungemein reizvoll am Fusse des Erzgebirges und bildet mit den nahe gelegenen Ortschaften Haan, Deutzendorf, Ladung und Riesenberg die Orts-

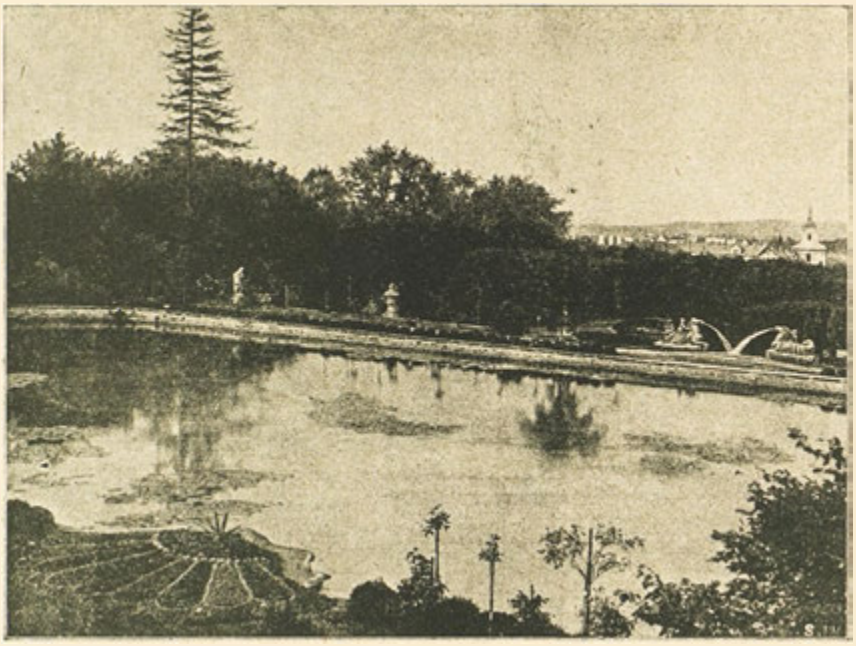

gemeinde Ossek mit ungefähr 10.000 Einwohnern.

Sie ist durch die Vereinigung von Alt-Ossek und Neu-Ossek entstanden. Alt-Ossek war bereits vor der Gründung des Klosters Ossek ein Burgflecken der Gauburg Ossek, während Neu-Ossek erst im Verlaufe des 17. Jahrhundertes aus der Ansiedlung einiger Handwerker in der Nähe des Klosters hervorgegangen ist.

Das Kloster Ossek wurde zu Ende des 12. Jahrhunderts von Slavko von Riesenberg gegründet, welcher Zisterziensermonche aus Waldsassen berief, die sich in der Nähe der Burg Ossek niederliessen.

Die Stiftskirche ist ein monumentaler Bau, 1712 bis 1718 im Renaissancestil erbaut. Sie macht durch ihre imponierende Grosse, durch ihren Reichtum an Malerei u. Stukkatur auf den Besucher einen überwältigenden Eindruck. Der Hochaltar ist mit einem Bilde von Maria Himmelfahrt geschmückt. Beachtung verdient das Chorgestühl, das Denkmal des Stifters auf der rechten Seite des Hochaltares und die neue grosse Orgel, die zu den modernsten und grossten Orgeln Europas gehört.

Der gotische Kreuzgang, im Viereck angelegt, ist eine Sehenswürdigkeit ersten Ranges. An der Ostseite des Kreuzganges befindet sich der Kapitelsaal, in dessen Mitte ein uraltes, steinernes Lesepult, das aus einem einzigen Steine gehauen ist, steht. Zu erwähnen ist noch das Konventrefektorium, an der Südseite des Kreuzganges gelegen.

Die Abtei ist an den Konvent angebaut. Hier ist der grosse Abteisaal bemerkenswert, ferner die Bildergalerie, die einige wertvolle Arbeiten alter Meister enthält.

Das Kloster Ossek ist wegen seiner schonen Gärten berühmt. Der Abteigarten ist im franzosischen Stile des 18. Jahrhunderts angelegt und bietet mit seinen Blumenbeeten, Wasserbecken und Springbrunnen, symbolischen Statuen und Figuren ein ungemein reizvolles und anmutiges Bild.

In nächster Nähe von Ossek liegt der Ort Riesenberg mit der Ruine Riesenburg; wer Ossek besucht, versäume nicht, diese historische Stätte sich anzusehen. Von Riesenberg am „Kravattenloch" (aufgelassener Erzstollen) vorüber nach Ladung. Beliebter Ausflugsort. Die Ortschaft Haan ist eine alte Siedlung. Schoner Spaziergang zwischen Wiesen und Feldern mit Ausblicken auf das Erz- und Mittelgebirge und auf die Stadt Ossek. — Deutzendorf ist der Geburtsort der Frau Gemahlin des Herrn Staatspräsidenten Dr. Beneš.

Osek u Duchcova.

La pittoresque ville d'Osek, située au pied du Erzgebirge (montagne métallifère) forme avec les villages de Háj, Domaslavice, Ladung et Rýznburg la commune d'Osek avec 10.000 habitants environ.

Autrefois la ville se divisait en deux parties: Starý Osek et Nový Osek. Starý Osek était déjà un bourg du canton de Osek avant l'institution du couvent, tandis que Nový Osek ne provint qu'au cours du 17. siècle d'une colonie de quelques artisans aux environs du couvent.

Le couvent d'Osek fut fondé à la fin du 12ième siècle par Slavko von Riesenberg qui y appela

des cisterciens de Waldsassen. L'église collégiale, édifice monumental, construit de 1712 à 1718 de style renaissance impressionne les visiteurs par la richesse des peintures et les ouvrages en stuc. Le maître-autel contient un tableau représentant l'Assomption de la Vierge. Citons encore la stalle, le monument du fondateur à droite du maître-autel, le grand orgue appartenant aux orgues les plus modernes de l'Europe.

Le cloître gothique rectangulaire est une curiosité de premier ordre. A l'est se trouve le chapitre au milieu duquel il y a un lutrin, fort vieux, monolithe. Le réfectoire du couvent est situé au sud du cloître.

L'abbaye est intimement liée avec le couvent, la grande salle, la galerie des peintures contenant quelques ouvrages d'art antique, valent bien la peine d'être vus.

Le couvent est fameux par ses beaux jardins, style français du 18ième siècle; parterres de fleurs, fontaines, bassins, statues lui donnent un aspect charmant.

A proximité d'Osek se trouve le village de Rýznburk avec sa ruine, endroit historique qu'il faut avoir vu. Les villages de Ladung et Háj permettent aux visiteurs de belles promenades à travers champs et prés ainsi qu'une vue splendide montagnes environnantes et sur les la ville d'Osek. Domaslavice est la ville natale de Madame Beneš, épouse de notre président.

Osek u Duchcova.

The picturesque town of Osek (5.600 inhabitants) is situated at the foot of the Erzgebirge and forms the district of Osek with 10.000 inhabitants together with the adjacent places of Háj, Domaslavice, Ladung and Rýznburk.

Formerly the town was divided into two parts Starý Osek and Nový Osek. Starý Osek was a borough of the manor of Osek already before the foundation of the monastery Nový Osek came into existence in the 17th. century by the

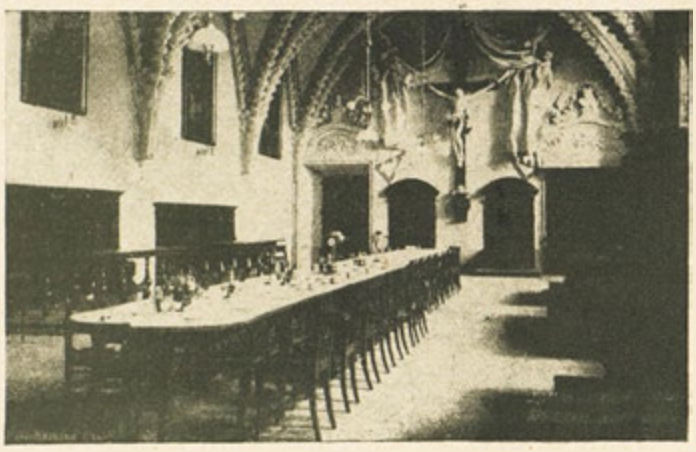

settlement of some artisans in the vicinity of the monastery.

The monastery of Osek was founded by Slavko von Riesenberg at the end of the 12th. century, who summoned Cistercian monks from Waldsassen to settle down near the manor. The collegiate church, a monumental bulding, was erected between the years 1712 and 1718 in Renaissance style. It impresses the visitor by the rich'ess of its paintings and its stuc'o-works. The high-altar is adorned by a picture representing the Assumption of the Virgin. Let us not forget to mention the wonderful stalls, the monument of the founder at the right side of the high-altar, the large organ one of the most modern of Europe. The quandrangular Gothic cloister is a first rate curiosity. In the middle of it there is a capital-hall where you find an ancient pew carved out of a single stone. The refectory is situated at the eastern side of the monastery. The abbey is closely connected with it. The tall abbey hall and the picture gallery containing some valuable works of old master are worth admiring.

The monastery of Osek is famous on account of its beautiful gardens in the French style of the 18th. century. Their flowerbeds, fountains, symbolical statues and figures form a charming picture.

Quite near to Osek you find the village of Rýznburk. The villages Ladung of and Háj offer beautiful walks among meadows and fields to the near mountains and to Osek. Domaslavice is the native town of Mrs. Beneš, wife of our president.

Jenišův Újezd.

Jenišův Újezd, městys v okrese bílinském, má nyní 217 domů a 2.200 obyvatel. Železniční, poštovní a telegrafní úřad Jenišův Újezd jest v sousední obci Břešťany 15 minut vzdálené, která jest do Jenišova Újezdu přiškolena a přifařena. Je zde pětitřídní německá a trojtřídní česká obecná škola. 1. září 1936 byla zde také zřízena trojtřídní česká měšťanská škola.

Jenišův Újezd leží na státní silnici Teplice—Železná Ruda v blízkosti lázeňského místa Bilíny. Obec jest známa svými velikými pískovými a hliněnými ložisky v jižní části svého katastrálního území. Zde se dobývá písek a hlína již několik desetiletí ve velkém množství k průmyslovým účelům (výroba skla, keramický průmysl atd.) V samé blízkosti obce leží právě otevřená státní šachta »President Masaryk«, největší a nejmodernější šachta v Československé republice.

Lang-Ugest.

Lang-Ugest, Marktgemeinde im Bezirke Bilin, zählt derzeit 217 Häuser und 2.200 Einwohner. Bahn-, Post- und Telegraphenstation für Lang Ugest ist die 15 Minuten entfernte Nachbargemeinde Preschen, welche nach Lang-Ugest eingeschult und eingepfarrt ist. In Lang-Ugest besteht eine fünfklassige deutsche und eine dreiklassige tschechische Volksschule. Am 1. September 1936 wurde hier auch eine dreiklassige tschechische Bürgerschule errichtet. — Lang-Ugest liegt an der Staatsstrasse Teplitz-Eisenstein in der Nähe des Kur- und Badeortes Bilin. Die Gemeinde ist bekannt durch die grossen Sand- und Tonlager im südlichen Teile ihres Katastralgebietes. Sand und Ton werden hier seit Jahrzehnten in grossen Mengen für Industriezwecke (Glaserzeugung, keramische Industrie usw.) abgebaut. In unmittelbarer Nähe der Gemeinde befindet sich der soeben fertiggestellte Staatsschacht „Prasident Masaryk", die grösste

und modernste Schachtanlage in der Čechoslovakischen Republik.

Jenišův Újezd.

Jenišův Újezd, petit bourg dans le district de Bílina, comprend 217 maisons et 2200 habitants. La gare ainsi que le bureau de poste et de télégraphe pour Jenišův Újezd sont situés à Břešťany, commune voisine. Břešťany relève de l'école et de la paroisse de Jenišův Újezd.

Il y a une école allemande de cinq classes et une école tchèque de trois classes. Le premier septembre on a inauguré une école primaire supérieure tchèque de trois classes.

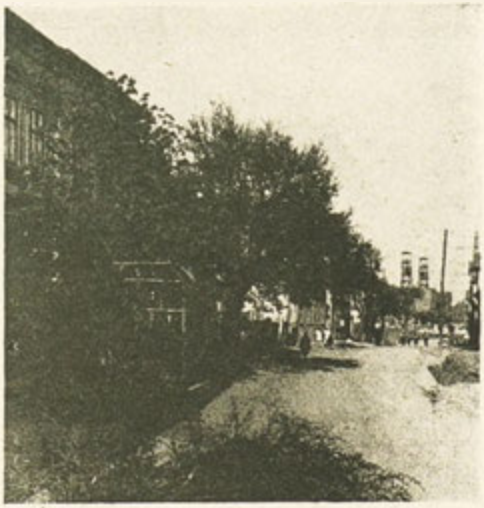

Jenišův Újezd est situé sur la route d'Etat Teplice—Železná Ruda, près de la ville d'eaux de Bílina. La commune est notoire, grâce à ses grandes couches de sable et de glaise. Depuis bien des années on y a exploité le sable et la glaise pour des fins industrielles (production de verre, industrie céramique etc.)

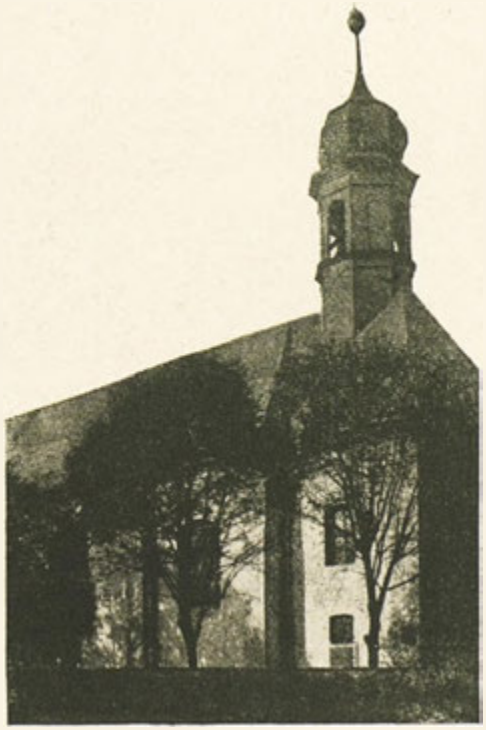

A proximité de Jenišův Újezd se trouve le puits d'Etat „Président Masaryk", qui vient

d'être terminé. C'est la construction de puits la plus large et la plus moderne dans toute la république tchécoslovaque.

There is a German school of five forms and a Czech one of three. On the first of September there was opened a Czech higher elementary school of three forms.

Jenišův Újezd is situated on the state road Teplice—Železná Ruda, near the spa Bílina. The district is known by its large beds of sand and clay. For many yeras they have been worked in large quantities for industrial purposes (production of glass, ceramic industry etc.).

In the proximity od Jenišův Újezd there is the state pit „President Masaryk", which has just been finished. It is the largest and the most modern pit-construction in the Czechoslovakian Republic.

Jenišův Újezd.

Jenišův Újezd, a small market town in the district of Bílina, comprises 217 houses and 2200 inhabitants. The railway-station, as well as the post- and telegraph-office for Jenišův Újezd are situated in Břešťany, a neighbouring parish. Břešťany is assigned to the school and parish of Jenišův Újezd.

Bílina - Kyselka.

(Perla Středohoří).

Na úpatí Středohoří, 197 m n. m., v chráněné poloze údolí řeky Biliny (Bělé) leží staré historické město Bílina s lázněmi Bílina-Kyselka. Mocná stavba zámku (vystavěn r. 1675), vyvyšující se svým mohutným průčelím nad Tržiště, přejmenované na Masarykovo náměstí, a starý městský kostel (zal. 1060) jsou památky na doby dávno minulé, zatím co nová radnice (1911) je novodobou ozdobou města.

V celém městě jsou ulice pěkně vydlážděné; v krásném městském sadu postavili měšťané pomníky svým hrdinům, padlým ve světové válce,

jako svému velkému synu. Na pamětihodnou minulost města Bíliny poukazuje nejlépe místní museum, které jest umístěno ve vlastním domě v Újezdské třídě. Bílinu proslavily dva dary dobrotivé přírody, kyselka a vrch Bořeň, jež jsou neustále vyhledávány mnoha cizinci a lázeňskými hosty. Bílinská kyselka jest čistě přírodní, silně alkalická minerální voda, bohatá na dvojuhličitan sodný a dvojuhličitan lithia; pro svou výbornou chuť doporučuje se jako dietní stolní nápoj, pro své chemické složení jako lék při obtížích žaludečních a střevních, při onemocnění močového měchýře a ledvin, při nemocech ústrojí dýchacích a poruchách výměny látek, jako cukrovce, dně a kyselé diathesi moče. Lázeňští hosté jsou ubytováni v lázeňských domech na Kyselce ,případně v nedalekém hotelu »Bellevue« anebo v hotelích v městě; ba i soukromé byty jsou vždy k disposici. Lázeňští hosté mohou použíti nejmodernějších léčebných prostředků. Bílinská kyselka jest světoznámá. Pečlivě pěstěný lázeňský sad se svými vzácnými rostlinami a svou bohatou rozmanitostí skýtá návštěvníku neobyčejnou podívanou. V pozadí se pne strmý mohutný znělco-

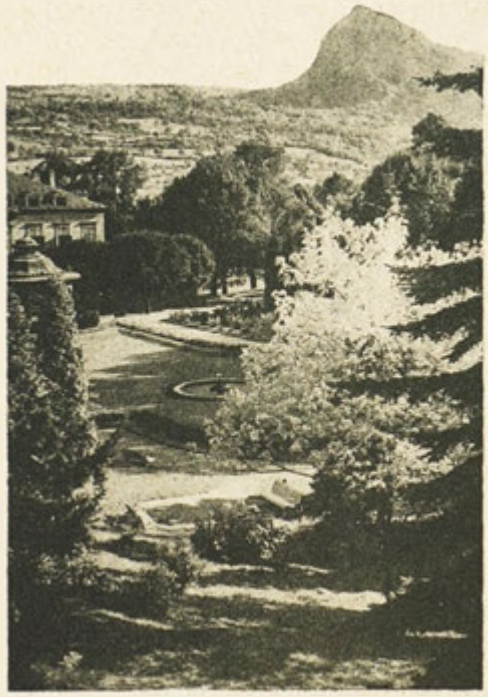

Částečný pohled na lázeňský sad Bílina-Kyselka a výhled na Bořeň. — Partie aus dem Kurpark Sauerbrunn mit Ausblick zum Borschen. — Vue partielle du parc de bains et vue vers Mont »Bořeň«. — Partial view from the Spa-Park »Na Kyselce« and towards Mount »Bořeň«.

vý skalnatý masiv hory Bořeň „památný to vrch u Bíliny, který dosahuje výšky 538 m a při pohledu z města jeví se v obrysech jako fantastický obraz odpočívajícího lva. Velice zajímavý jest také alpský vzhled této hory. Pohodlná stezka umožňuje snadný výstup, kdežto na jiných místech vyžaduje výstup velké obratnosti horolezecké. Na Bořeň vystoupilo již mnoho významných osobností, mezi jinými i německý básník Goethe. Na úpatí Bořeně stojí turistická chata, skýtající turistům příjemné osvěžení. Návštěvníci města Bíliny mohou podnikati krásné výlety do okolí, zejména do nádherného Středohoří (Milešovka, Hradišťany, údolí »V luhách«, zřícenina Kostomlaty). O zábavu a sport jest též bohatě postaráno. Dobré spojení vlakové a autobusové jest na všechny strany. Lázně Bílina-Kyselka leží na trati Praha—Duchcov a Duchcov—Plzeň. Bílina jest okresním městem, má vojenskou posádku a asi 11.000 obyvatel.

Peněžní ústavy: Česká záložna, pobočka Německé agrární a průmyslové banky, Bílinská spořitelna, Okresní hospodářská záložna, Hospodářská spořitelna a záložna, Živnostenská záložna.

Hotely a kavárny: hotel a pensionát »Bellevue«, jenž stojí v krásné poloze v samé blízkosti Kyselky, má nejmodernější zařízení, krytý dvojitý kuželník, taneční parkety a jest

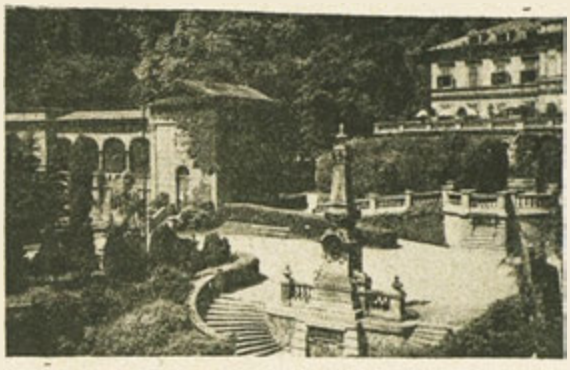

Partie lázeňského sadu »Na Kyselce«. — Partie aus dem Kurpark Sauerbrunn. — Vue partielle du Spa-Parc »Na Kyselce«. — Partial view of the »Na Kyselce« - Park.

dostaveníčkem cizinců; hotel »Vysoký dům«, hotel »U bílého lva«, hotel »Koruna«, hotel »U města Londýna«, Krausova kavárna.

Na dotazy v lázeňských záležitostech odpoví ředitelství zřídel v Bílině a v záležitostech cizineckého ruchu spolek »Přátelé Bořeně«, odbor pro podporu cizineckého ruchu v Bílině, město čp. 23.

Bilin - Sauerbrunn.

(Die Perle des Mittelgebirges).

Am Fusse des Mittelgebirges, 197 m über den Meeresspiegel in geschützter Lage, im Tale der Biela, liegt die alte historische Stadt Bilin mit dem Bade Bilin-Sauerbrunn.

Der wuchtige Bau des Schlosses (erbaut im J. 1675), das den Marktplatz, welcher auf Masarykplatz umbenannt wurde, in mächtiger Front überragt und die alte Stadtkirche (gegr. 1060) stellen Denkmäler längst verklungener Zeiten dar, während das neue Rathaus (1911) eine Zierde der Stadt für die neue Zeit zeigt. Schön gepflasterte Strassen durchziehen die Stadt; in den schmucken Anlagen des Stadtparkes hat die Bürgerschaft den Helden des Weltkrieges, so wie einem grossen Sohne Denkmäler gesetzt. Bilins denkwürdige Vergangenheit zeigt am besten das Heimatsmuseum, welches im eigenen Hause in der Ugesterstrasse untergebracht ist. Zwei Schätze der gütigen Natur, Sauerbrunn u. Borschen, haben Bilin berühmt gemacht u. ziehen immer mehr den Strom der Fremden- und Kurgäste hieher. Der Biliner-Sauerbrunn ist ein rein natürliches, stark alkalisches Mineralwasser, reich an doppelsaurem Natron u. Lithiumbikarbonat, sein vorzüglicher Geschmack empfiehlt ihn als diätisches Tafelgetränk, seine chem. Zusammensetzung als Heilmittel bei Magen -u. Darmleiden, Blasen- u. Nierenleiden, Erkrankungen der Atmungsorgane u. Stoffwechselkrankheiten, wie Diabetes, Gicht u. harnsaure Diathese. Die Kurgäste werden in den Kurhäusern am Sauerbrunn untergebracht, evtl. in dem nahen Hotel »Bellevue« oder in den Hotels der Stadt; auch Privatwohnungen sind stets vorhanden. Die modernsten Kurmittel stehen den Kurgästen zur Verfügung. Der Biliner Sauerbrunn ist weltberühmt. Der sorgfältig gepflegte Kurpark mit seinen seltenen Pflanzen u. seiner reichen Mannigfaltigkeit bildet eine Sehenswürdigkeit sondergleichen. Steil und schroff steigt das gewaltige Klingstein-Felsmassiv des Borschen, das Wahrzeichen Bilins, empor, das eine Höhe von 538 m erreicht u. von

Pohled na Bílinu s vrchu „Kaňkov". — Blick auf Bilin vom „Ganghof". — Vue de Bílina de le colline „Kaňkov". — View of Bílina seen from the „Kaňkov" - hill.

Láznĕ a pláž na Kyselce. — Strandbad Sauerbrunn. — Bains et plage. — Bathing and beach.

der Stadt gesehen in seinen Umrissen das phantastische Bild eines ruhenden Lowen aufweist. Interessant ist der alpine Charakter des Borschen. Ein bequemer Fussweg ermöglicht die mühelose Ersteigung, während gewisse Stellen an die Geschicklichkeit der Kletterer hohe Anforderungen stellen. Viele berühmte Persönlichkeiten, darunter der Dichterfurst Gothe, bestiegen den Borschen. Das am Fusse desselben gelegene Schutzhaus bietet dem Wanderer Labung. Entzückende Ausfluge in die Umgebung u. besonders ins herrliche Mittelgebirge (Milleschauer — Radelstein — Luhaital, Ruine Kostenblat) bieten sich den Besuchern Bilins. Für Unterhaltung und Sport ist in reichem Masse vorgesorgt. Gute Bahn- u. Autobusverbindungen sind nach allen Richtungen vorhanden; Bilin - Sauerbrunn liegt an der Eisenbahnstrecke Prag—Dux u. Dux—Pilsen. Bilin ist Bezirks- u. Garnisonstadt mit ca. 11.000 Einwohnern.

Geldanstalten: Zweigstelle der Deutschen Agrar- u. Industriebank, Česká záložna, Sparkassa Bilin, Landwirtschaftliche Bezirksvorschusskassa, Landwirtschaftliche Spar- u. Vorschusskassa, Gewerbekassa.

Hotels- u. Kaffees: Hotel u. Pension »Bellevue« in nächster Nähe des Sauerbrunns und schönster Lage, modernst eingerichtet, geschlossene Doppelkegelbahn, Tanzdiele, Treffpunkt der Fremden, Hotel »Hohes Haus«, Hotel »Zum weissen Lowen, Hotel »Krone«, Hotel »Stadt London«, Kaffee Kraus.

Auskünfte in Kurangelegenheiten erteilt die Brunnendirektion in Bilin u. in Fremdenverkehrsangelegenheiten die Fremdenverkehrssektion des Mittelgebirgsvereines »Borschenfreunde« in Bilin, Stadt Nr. 23.

Nová radnice a spořitelna v Bílině. — Neues Rathaus mit Sparkasse Bilin. — Nouvel hôtel de ville et Caisse d'épargne à Bílina. — New townhall and Savings-Bank in Bílina.

Bílina - Kyselka,

la perle du Středohoří. (Mittelgebirge).

La vieille ville historique de Bílina avec la ville d'eaux de Bílina-Kyselka est située au pied du Mittelgebirge, à 197 m d'altitude, à l'abri des vents, dans la vallée de la Bílina. Le château puissant (construit en 1675), qui domine le place publique, plus tard surnommée place Masaryk, et la vieille église de la ville (fondée en 1060) sont des monuments des temps passés, tandis que la nouvelle mairie (1911) est un ornement de la ville des temps modernes. Les rues sont bien pavées dans toute la ville; dans le joli parc municipal les citoyens ont érigé des monuments aux héros de la Grande Guerre et à un grand fils de la ville. Le passé historique de Bílina se montre le mieux au musée patriotique qui se trouve dans une maison de la rue Ugester. Deux dons de la bonne nature, la source d'eaux acidulées et la montagne du Borschen, ont rendu Bílina célèbre et y attirent de plus en plus d'étrangers et ceux qui suivent un traitement. Leau acidulées est de l'eau minerale naturelle très alcaline, riche en bicarbonate de soude et en bicarbonate de lithium, son gout excellent la recommande comme eau potable diététique, sa composition chimique comme remède aux maladies de l'estomac et de l'intestin, de la vessie et des reins, des affections de l'appareil respiratoire et des maladies de l'assimilation, telles que le diabete, la goutte et la diathèse urique. Ceux qui suivent un traitement sont logés dans les maisons le traitement près de la source d'eaux acidulées, éventuellement à

l'Hôtel »Bellevue« non loin de là, ou dans les hôtels de la ville; des chambres privées sont aussi toujours disponibles. Les agents thérapeutiques les plus modernes sont toujours à la disposition des malades. La source d'eaux acidulées de Bilina est de renommée mondiale. Le parc bien soigné avec ses plantes extraordinaires et sa grande variété est une curiosité sans égale. Le massif rocheux puissant de Klingenstein du Bořeň, la marque distinctive de Bilina, s'élève en pente raide jusqu' à une hauteur de 538 m, et forme, vu de la ville, avec ses contours l'image fantastique d'un lion couché. Il est intéressant de noter que le Bořeň a un caractère alpestre. Par un chemin commode on y monte sans peine, tandis que certains passages demandent toute l'adresse du grimpeur. Beaucoup de personnages célèbres ont fait cette ascension du Bořeň entre autres le poète Goethe. Le refuge au pied de la montagne offre le moyen de se reposer. Le visiteur de Bilina a l'occasion de faire des excursions charmantes dans les montagnes magnifiques du Mittelgebirge (Milešovka, Hradišťany, la vallée du Luhay, la ruine de Kostomlatv). Il y a beaucoup de possibilités de sports et d'amusements. Bonnes communications de chemin de fer et d'autobus dans toutes les directions. Bilina-Sauerbrunn étant situé sur les lignes de chemin de fer Prague-Duchcov et Duchcov-Plzeň. Bilina est chef-lieu du district et le siège d'une garnison et a 11.000 habitants à peu près.

Etablissements financiers: Succursale de la Deutsche Agrar und Industriebank, Česká záložna (caisse d'épargne tchèque), caisse d'épargne de Bilina, Landwirtschaftliche Bezirksvorschusskassa (caise de prêts agricoles du district), Landwirtschaftliche Spar- u. Vorschusskassa (caisse d'épargne et de prêts agricoles), Gewerbekassa (caisse industrielle).

Hôtels et cafés: Hôtel et pension Bellevue tout près de la source, position magnifique, grand confort, chemin battu double couvert du jeu de quilles, dancing, rendez-vous des étrangers; Hôtel Hohes Haus, Hôtel zum weissen Löwen, Hôtel Koruna, Hôtel Stadt London, Café Kraus.

Pour renseignements se rapportant au traitement s'adresser à la direction de la source (Brunnendirektion) à Bilina, pour renseignements se rapportant au tourisme s'adresser à la section du tourisme de la société du Mittelgebirge »Borschenfreunde« à Bilina No. 23.

Hotel - Pension „Bellevue". — Hôtel - pension „Bellevue".

Pohled s hory „Bořeň" do údolí Bělá směrem k Želenicím. — Blick vom Borschen ins Bielatal gegen Selnitz. — Vue de la vallée de Bělá du mont „Bořeň" vers Želenice. — View from Mount „Bořeň" into the Bělá - Valley towards Želenice.

Bílina - Kyselka,

the Pearl of the Středohoří. (Mittelgebirge).

The old historical town of Bilina with the spa Bilina-Kyselka lies at the foot of the Mittelgebirge, at 660 feet above sea-level, in a sheltered position in the Bilina-valley. The mighty castle (built in 1675), which towers over the market-place, later on called Masaryk Square, and the old town-church (founded in 1060) are works of times long past, whilst the new town-hall (1911) is an ornament of the town of modern times. Well paved streets run through the whole town; at the nice municipal park the citizens had erected monuments to the heroes of the Great War as to one great son of the town. The historical past of Bilina is best to be seen

Václav (Wenzel) Smetana
Starosta. — Bürgermeister. — Maire. — Mayor.

at the home-museum, which is to be found in its own house at the Ugester street. Two gifts of kind Nature, the acidulous spring and Mount Bořeň, have made Bilina known, and attract more and more strangers and visitors to the watering-place. The acidulous spring is a purely natural strongly, alkaline mineral water, rich in sodium bicarbonate and lithium bicarbonate;

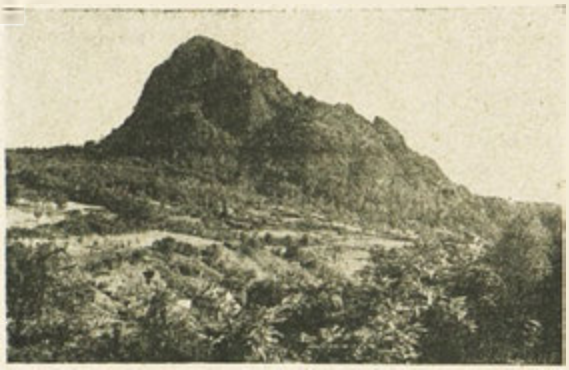

Hora »Bořeň«. — Der Borschen. — Mont »Bořeň«. — Mount »Bořeň«.

its excellent taste recommends it as dietetical table-water, its chemical composition as a remedy gastric and intestinal complaints, for affections of the bladder and the kidneys, affections of the respiratory organs and complaints of assimilation such as diabetes, gout and uric diathese. People who follow a treatment, are lodged at the Spa-hotels near the spring, eventually at the Hotel Belleveu near by, or at the hotels in the town; private rooms are likewise always available. The most modern therapeutic means are always at the disposal of patients. The acidulous spring of Bílina is world-renowned. The well-kept park with its extraordinary plants and great variety is an unrivalled sight. — The mighty rocky massif Klingenstein of the Bořeň, the distinctive mark of Bílina, rises steeply up to a height of 1790 feet, and its outlines form, seen from the town, the fantastic view of a lying lion. It is worth mentioning that the Bořeň has Alpine character. By a comfortable foot-path it may be ascended withou trouble, whilst certain sports require all the skill of climbers. Many celebrated persons have ascended the Bořeň, amongst others, the German poet Goethe. The shelter at the foot of the mountain offers refreshment. The visitor to Bílina has opportunities to make charming trips to the wonderful mountains of the Mittelgebirge (Milleschauer, Radelstein, the Luhy-valley, the ruin of Kostenblat). There are also many opportunities for sports and amusements. Good railway- and bus-communications in all directions, Bílina-Kyselka being situated on the railway-lines Prague—Dux and Dux—Plzeň. Bílina is the chief place of the district and the seat a garrison, and has about 11.000 inhabitants.

Financial institutions: Branch-office of the Deutsche Agrar- und Industriebank, Česká záložna (Czech savings-bank), Savings-bank of Bílina, the Landwirtschaftliche Bezirksvorschusskassa (agricultural district loan-fund), Landwirtschaftliche Spar- und Vorschusskassa (agricultural loan-fund and savings-bank), Gewerbekassa (industrial bank).

Hotels and cafés: Hotel and boarding-house Bellevue in the immediate neighbourhood of the spring, wonderful position, latest comfort, covered double skittle-alley, dancing, the rendezvous of strangers; Hôtel Hohes Haus, Hôtel zum weissen Löwen, Hôtel Krone, Hôtel Stadt London, Café Kraus.

For information refering to treatment apply to the management of the spring (Brunnendirektion) at Bílina, for particulars as to tourism apply to the tourists section of the society of the Mittelgebirge »Borschenfreunde«, at Bílina Stadt Nr. 23.

Vnitřek turistické chaty. — Borschenschutz haus (Innenaufnahme). — Intérieurs de la chaumière de touriste. — Interior of the tourist-cottage.

Lázně Teplice-Šanov.

Od lázeňského ředitele A. Kolarze.

Všeobecně:

Lázně Teplice-Šanov jsou nejstarší léčebné místo Československé republiky; pradějiny teplických léčivých pramenů sahají do doby pověsti o stěhování národů ve starověku. Zjištěno je, že již Keltové a Římané na počátku našeho letopočtu přinášeli oběti víle hojivých pramenů teplických. Teplice byly proslaveny po celé Evropě léčivou silou svých horkých pramenů celé půltisíceletí před objevením léčivých zřídel karlovarských a jejich minulost v historickém a balneologickém ohledu nemá příkladu ve střední Evropě. Cizinecké listiny teplické obsahují slavná jména panovníků, znamenitých státníků, věhlasných učenců a básníků (Goethe, Beethoven, Schopenhauer, Richard Wagner, Virchow a j.) i známá jména velikánů českého národa (J. Dobrovský, Fr. Palacký, J. Nejedlý,

„Kamenné lázně" a „Městský lázeňský dům". — „Steinbad" u. „Städt. Kurhaus". — „Steinbad" et „Établissement municipal". — „Steinbad" and „Municipal Kurhaus".

Mánes (otec), V. Tomášek a j.) jako stálých navštěvovatelů hojivých pramenů teplických.

Zeměpisná poloha.

Teplice-Šanov leží 230 m nad mořem v úrodném údolí bělském na jižním úpatí lesnatého Rudohoří a jsou na jihu ohraničeny severními výběžky českého Středohoří: Doubravkou, Štěpánskou a Královskou výšinou, jež náležejí v obvod lázeňský. K výšinám těmto se přimyká široký pás sadů zdéli téměř pěti kilometrů, jenž se na mnoha místech rozbíhá a v němž jsou četné lázeňské ústavy. K lázeňskému obvodu přiléhá od severu a severozápadu ostatní část města, jež má přes 30.000 obyvatelů. Teplice-Šanov jest však nejen velmi vážené a oblíbené lázeňské město, ale i znamenité kulturní středisko severních Čech.

Podnebí je mírné, roční střední teplota asi 10° C.

Povahopis teplických pramenů.

Léčivé prameny vyvěrají z porfyrového zřídla, jež v podzemí prostupuje celý lázeňský obvod.

Teplické prameny mají ráz alkalicko-solnatý, vynikají vysokou teplotou — až na + 46° Celsia, obrovskou vydatností (Prazřídlo až 25.000 hektolitrů denně) a velkým bohatstvím emanace radia — radioaktivitou — až 130 Machových jednotek a jsou tudíž nejsilnějšími radioaktivními zřídly v celé Československé republice, silnější nežli podobné lázně stejné teploty v Německu.

Teplická slatina

získává se v Rudohoří nejblíže Teplic a užívá se po vysoké mineralisaci zvětráním jako nejčistší rostlinná slatina. Fysikální a biochemické vlastnosti této slatiny jsou vynikající. (Nejvyšší extraktivní účinek.)

Indikace.

Léčba teplickými léčivými prameny osvědčuje se s nejlepším výsledkem všude, kde běží o poruchy výměny látek, o chorobná ložiska a poruchy oběhu krve nebo o záněty vůbec. — Hojivé účinky teplických horkých pramenů při **reumatismu** všeho druhu nebo při léčení všech s ním souvisících obtíží a bolestí, zevně často neznatelných a nenahmatatelných, jsou od staletí známou skutečností; neméně známé jsou i výtečné účinky po akutním a vleklém reumatismu a po všech nemocech, známých pode jménem **hostec; nervové nemoci** všeho druhu, zejména **ischias,** vyléčí se zpravidla úplně. — **Následky těžkých poranění,** jizvy, malátnost nebo záněty léčí se od starodávna teplickými láznémi s nejlepším výsledkem. (Teplice - lázně válečníků - t. j. osob jakoukoliv válečnou pohromou postižených.) **Exsudáty všeho druhu,** i v obvodu ženských rodidel, ryche se vyssávají. (Léčení před operacemi i po nich.) **Nemoci měchýře i ledvin** hojí se výtečně pitím léčivé vody i trvalým koupáním. **Přehled indikací teplických:** hostec všeho druhu. — Dna. — Onemocnění nervů (ischias). — Obrny všeho druhu. — Hysterie, neurasthenie, otřesy nervové — choroby ženské, spojené s exsudáty, poruchy, nepravidel. atrofie a zánět nitroblány matky atd. (Léčení před operacemi i po nich.) — Vysoký tlak krve, zkornatění tepen. — Choroby ledvin, měchýře a předstojné žlázy. — Následky těžkého poranění, zlomeniny kostí atd.

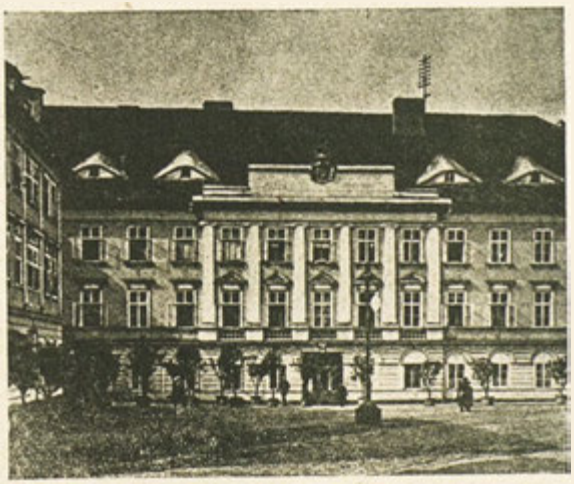

Claryho Panský dům a Knížecí lázně. — Clary's Herrenhaus - Fürstenbad. — Établissement de Clary „Herrenhaus - Fürstenbad". — Clary's „Herrenhaus - Fürstenbad".

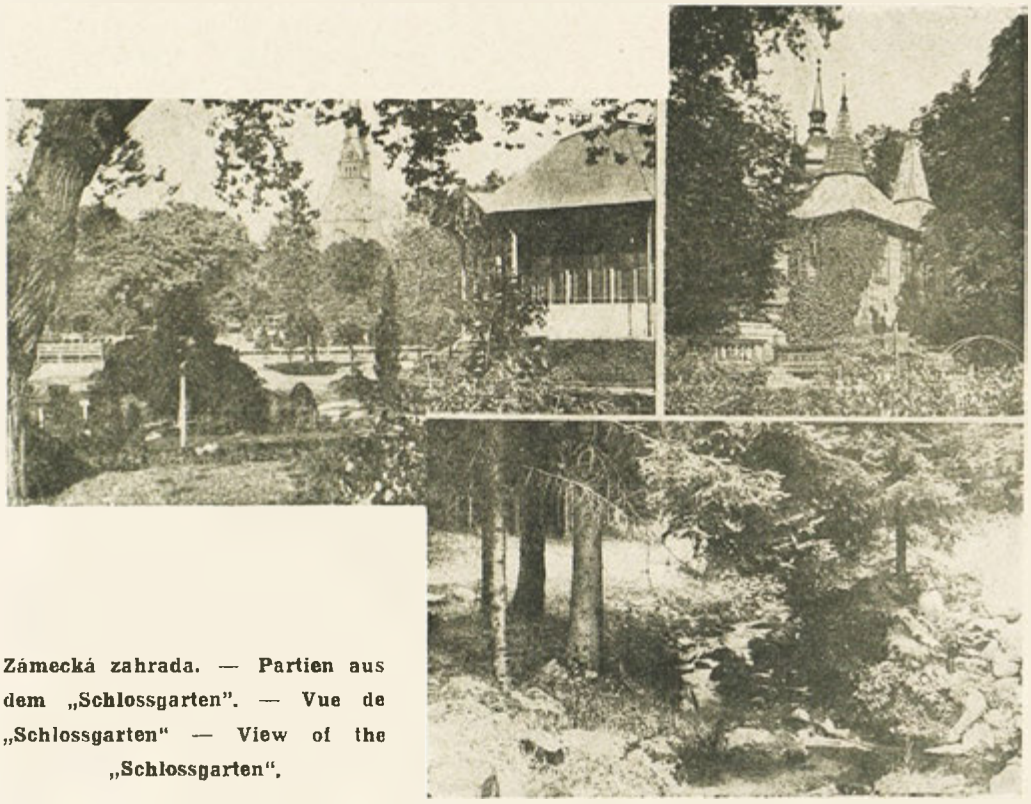

Zámecká zahrada. — Partien aus dem „Schlossgarten". — Vue de „Schlossgarten" — View of the „Schlossgarten".

Léčiva.

Teplice-Šanov mají kromě přirozeně horkých pramenů, jichž se užívá většim dílem jako jednotlivých koupelí v osmi velkých lázních — ještě četné emanační komory, v nichž se nemocní léčí pouhým vdechováním velice hojivých, vysoce radioaktivních plynů, jež sálají ze stěn prosycených parami, vystupujících z horké léčivé vody. Tento od roku 1910 skvěle se osvědčující způsob léčby hodí se zvláště výtečně pro velmi zatvrzelá a zastaralá onemocnění.

Městské lázně. — Stadtbad. — Bain de la ville. Town bath.

Teplické slatinné koupele, ve kterých teplická slatina s přírodně horkou vodou současně působí, náležejí k nejlepším slatinným láznim vůbec a slučují účinky teplické koupele.

Cenným léčivým prostředkem jsou sprchové masáže (systém Aix-Les-Bains).

K těmto speciálně teplickým léčivům přidružují se lázně kysličito-uhličité, elektrické atd. se všemi moderními vymoženostmi. Mimoto mají Teplice-Šanov dva mediko-mechanické ústavy a odborná sanatoria.

Vnitřní teplické léčby (léčení pitím) používá se při jistých formách chorob.

Léčiva jsou podávána podle předpisů lékařových. (Volná volba lékařů.)

Teplické léčebné ústavy.

A. Lázeňské ústavy městské obce.

1. **Městské lázně,** ve středu města, v blízkosti zámecké zahrady, s 28 koupelnami, 7 emanačními komorami, 1 společnými lázněmi, rašelinovými a uhličitými lázněmi, 14 pečlivě zařízenými cizineckými pokoji. K zřídlu vedou pohodlné betonové točité schody. Městské lázně jsou celý rok otevřeny. Telef. 393.

2. **Kamenné lázně,** vystavěné v roce 1911, krásně položené na koncertní promenádě, vybavené vším komfortem. Ve zvýšeném přízemí jsou lázně první třídy, uhličité a rašelinové lázně, inhalatorium. V suterénu jsou lázně druhé třídy (odpovídající láznim všech ostatních léčebných ústavů), 2 velké společné lázně, 8 emanačních komor. V poschodích 60 apartementů a cizineckých pokojů, zdviž, tekoucí voda,

Pohled na Staré Teplice. — Ansicht von Alt-Teplitz. — Vue de la cité de Teplice. — View of Old Teplice.

ústřední topení, čítárna a písárna. Dietetická kuchyně jen pro domácí hosty. Tel. 394.

3. **Městský lázeňský dům** je rovněž po celý rok v provozu. Velký lázeňský hotel u lázeňské zahrady, s krásnými koupelnami, emanačními komorami, rašelinovými, uhličitými a elektrickými lázněmi atd. 94 krásných cizineckých pokojů, zdviž, ústřední topení, tekoucí voda. Veškerý komfort. Čítárny a písárny. Lázeňský restaurant s velkou verandou. Koncertní promenáda. Telef. 392.

4. **Nové lázně** v Novolázeňské aleji, s vlastním parkem, kde tryská Horský pramen. 20 velkých koupelen a krásné, nově zařízené cizinecké pokoje. V zimě jsou uzavřeny. Telef. 395.

5. **Hadí lázně** v Šanovském parku, s krásnými thermálními a rašelinovými lázněmi. Rovněž dvojmístné lázně. V zimě jsou uzavřeny. Tel. 395.

6. **Žofiiny lázně** v Lázeňské ulici, v sousedství Městských lázní, obsahují jedny společné lázně, rašelinové a thermální, jakož i jedny židovské rituelní lázně.

(Informace podá: **Městská lázeňská správa** v Městském lázeňském domě. Telef. 507.)

B. Lázeňské ústavy panství clary-aldringenského:

1. **Panský dům - Knížecí lázně** stojí uprostřed lázeňského parku, jsou bohatě vypraveny všemi léčebnými a balneologickými pomůckami. Vlastní vysoce radioaktivní teplý pramen: Claryho „Ženský pramen" je v domě. 50 koupelen, 160 cizineckých pokojů v každé ceně. Tekoucí voda, ústřední topení, zdviž, světelné signály, telefony v pokojích, místnosti pro odpočinek s regulovanou teplotou, hala, pension, dietetická kuchyně, garáže. Jsou po celý rok otevřeny. Telef. 349.

2. **Německý dům** (dříve palác Colloredo), dependence Panského domu, rovněž u lázeňské zahrady na úpatí Královské výšiny. Vlastní zahrada, 40 cizineckých pokojů, thermální a rašelinové lázně, sezonní provoz. Telef. 791/4.

(Informace: **Claryho lázeňská správa**, Panský dům, telef. 349.)

Teplické léčebné ústavy vyznačují se tím, že s ohledem na nemocné, kteří se většinou těžce pohybují, jsou zařízeny i k obývacím účelům. Jsou zařízeny mimoto i pro zimní léčení. Hlavní objekty poskytují veškerý moderní bytový komfort a lze je považovati za lázeňská sanatoria.

Zábavy a sport.

Lázeňský hudební sbor teplický (50 členů, angažovaných na celý rok) koncertuje denně na koncertních místech. Každý týden velký symfonický koncert. Městské divadlo (opera, veselohra, činohra) hraje celoročně na 2 jevištích (velký sál pro 1300 osob, malý pro 600 osob.) Městský biograf (pro 700 osob). Koncerty v zábavních podnicích (Schlossgarten-Café, Theater Café a Resturant, Ratskeller a bar). Mimoto jiné zábavy, pro plavce uzavřená velká plovárna, pro střelce střelnice, pak lawn-tennis, kopaná atd.

Velkolepé výlety do okolí (elektr. dráha do Rudohoří, Eichwald).

Na veškeré dotazy ochotně odpoví, informace uděluje a objednávky přijímá **Městské lázeňské ředitelství, Teplice-Šanov,** tel. 507, a **Claryho lázeňské ředitelství, Teplice-Šanov,** tel. 349.

Bad Teplitz-Schönau.

Von Kurdirektor A. Kolarz.

Allgemeines.

Die Badestadt Teplitz-Schönau ist der älteste Kurort der tschechoslowakischen Republik. Schon die Kelten und Romer haben zu Beginn unserer Zeitrechnung der heilspendenden Teplitzer Quellennymphe ihre Dankopfer darge

bracht. Kein mitteleuropäischer Kurort hat eine so glänzende Vergangenheit in historisch-balneologischer Beziehung; die Teplitzer Kurlisten verzeichnen die glänzenden Namen von Herrschern, Staatsmännern, Geistesheroen (Goethe, Beethoven, Schopenhauer, Richard Wagner, Virchow u. v. a.) als ständigen Besuchern der durch unerreichten Heilwert berühmten Teplitzer Thermen.

Geographische Lage.

Teplitz-Schönau (in Nordwestböhmen, über Dresden-Bodenbach, Eger-Karlsbad oder Prag-Aussig durch Schnellzüge leicht erreichbar) liegt in 210 bis 230 m Seehöhe im fruchtbaren Bielatale am Südhange des waldreichen Erzgebirges und wird im Süden von den Nordausläufern des böhmischen Mittelgebirges, dem Schlossberge, der Stephanshöhe, der Königshöhe, die bereits dem Kurrayon angehören, umrandet. An diese Höhen schmiegt sich ein breiter Parkgürtel von einigen Kilometern Länge, der sich an mehreren Stellen erweitert und die Kuranstalten trägt. An den Kurrayon schliessen sich im Norden und Nordwesten die übrigen Teile der Stadt, die insgesamt 30.000 Einwohner zählt. Teplitz-Schönau ist nicht allein ein ernst zu nehmendes Heilbad, es ist eines der bedeutendsten Kulturzentren von Nordwestböhmen.

Nový domov ošetřovatelek.

Péče o nemocné.

Telefon 1562.

TEPLICE-ŠANOV, u hlavního nádraží
má vždy pohotové jen dobře školené ošetřovatelky pro veškeré obory lékařské. — **Svědomité a přizpůsobující se.** — Doprava nemocných v tuzemsku i do cizozemska.

Neues Schwesternheim.

Krankenpflegefürsorge.

Telef. 1562.

TEPLITZ-SCHÖNAU, Meissnerstrasse 29
direkt beim Hauptbahnhof
entsendet überallhin für alle Fächer der Medizin nur gut ausgebildete Pflegeschwestern — **Gewissenhaft — anpassungsfähig.** Krankentransporte im Inlande und ins Ausland.

Nouvele maison de garde-malade.

Soin des malades.

Tél. 1562.

TEPLICE-ŠANOV (Teplitz) vis-à vis de la gare centrale
envoie partout des garde-malade expérimentées pour tout es maladies. **Consciencieuses et accommodantes.** — Transport des malades en Tchécoslovaquie et pour l'étranger.

New Sick-Nurses' Asylum.

Nursing and care for sick persons.

Tél. 1562.

Only well trained sick-nurses for every medical branch any time available. **Conscientiousness and fitness.** — Conveyance of sick persons inland and to foreign countries.

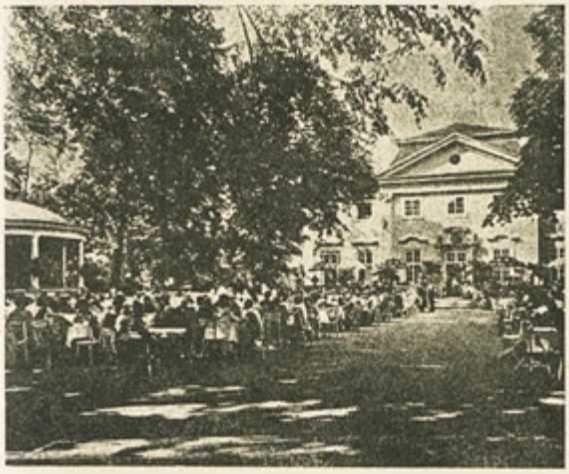

Kavárna v Claryho Zámecké zahradě. Clary'sches Schlossgarten-Café. — Le café-restaurant „Schlossgarten" (Adm. Clary). — Clary's Castle-Garden Café.

Das Klima ist mild, die mittlere Jahrestemperatur beträgt 10° Celsius.

Charakteristik der Teplitzer Thermen.

Die Teplitzer Heilquellen sind vulkanischen Ursprunges, sie entspringen einem Porphyrspalte, welcher unterirdisch den ganzen Kurrayon durchzieht. Das grünlich schimmernde Teplitzer Thermalwasser hat alkalisch-salinischen Charakter, es zeichnet sich aus durch seine hohe Temperatur (bis 46° Celsius) und hohen Gehalt an radioaktiven Edelgasen (Radioaktivität bis 130 Mache-Einheiten). Die Teplitzer Thermen sind die stärsten radioaktiven der tschechosl. Republik und auch stärker als ähnliche Heilquellen Deutschlands von gleich hoher Temperatur. Sie besitzen eine riesige Ergiebigkeit (die sehenswerte Teplitzer Urquelle allein 25.000 Hektoliter täglich).

Das Teplitzer Moor

wird nächst Teplitz-Schönau aus dem Hochmoor des Erzgebirges gestochen und gelangt als eines der reinsten Pflanzenmoore, nach hoher Mineralisierung durch Verwitterung, zur Anwendung. Es ist von hervorragendsten physikalischen und biochemischen Eigenschaften (höchste Extraktiv-Wirkung).

Heilanzeigen.

Die Anwendung der Teplitzer Heilquellen ist überall da von bestem Erfolge, wo es sich um Stoffwechselstörungen, krankhafte Ablagerungen, Störungen der Blutzirkulation oder entzündliche Ausschwitzungen handelt. Die Heilwirkung der **Teplitzer Thermen** bei **Rheumatismus** jeglicher Art sowie die Behebung der damit oft ohne äusserlich sichtbare oder tastbare Veränderung einhergehenden Beschwerden und Schmerzen ist eine seit Jahrhunderten bekannte Tatsache, ebenso die Abschwellung der Gelenke bei **subakutem** oder **chronischem Gelenksrheumatismus** jeder Art, insbesondere auch bei durch septische Erkrankung entstandenen Prozessen und den als **Gicht** bezeichneten Krankheitsformen. **Nervenschmerzen** jedes Ursprungs **(Neuralgien)**, vor allem **Ischias**, werden fast in der Regel vollständig geheilt. **Folgen schwerer Verletzung** (Narbenschrumpfung, Kontrakturen etc.) werden seit altersher mit bestem Heilerfolge der Teplitzer Bäderbehandlung zugeführt **(Kriegerbad). Exsudate** jeglicher Art, auch solche im Bereiche des weiblichen Genitaltraktus, werden rasch zur Aufsaugung gebracht. **Blasen-** und **Nierenleiden** erfahren vorzügliche Besserung durch Trinkkur und Dauerbäder.

Kurmittel.

Die Teplitzer Thermen kommen hauptsächlich als **Thermalbäder** zur Verabreichung, in welchen die Wasserzufuhr derart geregelt ist, dass die heilkräftigen Bestandteile des Thermalwassers während der ganzen Badedauer konstant bleiben. Eine konzentrierte Form des Teplitzer Bades sind die natürlichen Teplitzer **Emanationskammern**, Quelldunstbäder, in welchen durch stundenlanges Berieseln gestufter Wände noch vor der Benützung durch den Kranken und dann während des Bades die heilkräftigen hochradioaktiven Quellgase angehäuft werden. Dieses einzig dastehende Kurmittel, das sich insbesondere bei verschiedenen hartnäckigen Krankheitsformen glänzend be-

AUTO-ELECTRO-SERVICE

HERBRYCH

Teplice-Šanov. - Telefon čís 6.

Teplitz-Schönau. - Telefon No. 6.

Teplice-Šanov, (Teplitz-Schönau) Télél. No. 6

Teplice-Šanov, (Teplitz-Schönau). Phone No. 6.

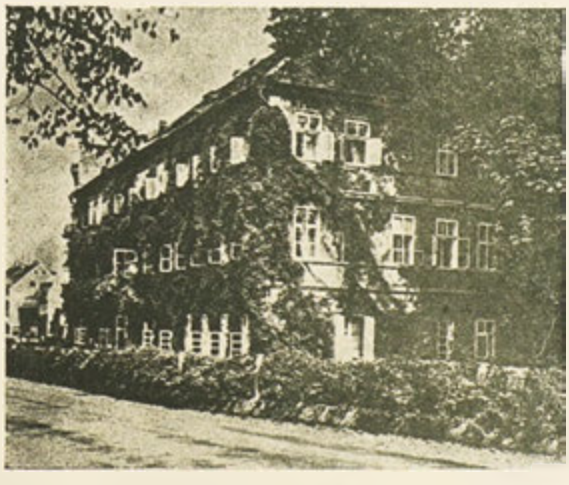

Claryho „Německý dům". — Clary'sches „Deutsches Haus". — Établissement „Deutsches Haus" (adm. Clary). — Clary's „Deutsches Haus".

Prazdroj. — Urquelle. — La source vierge. The origine source.

wahrt, ist nur durch die riesige Ergiebigkeit der Thermen möglich.

Die Teplitzer **Moorbäder,** die mit Thermalwasser zubereitet zur Anwendung gelangen, gehören zu den besten Moorbädern überhaupt, sie vereinigen Moorwirkung mit der eines Thermalbades.

Ein wertvolles Kurmittel sind ferner die **Douche-Massagen** (System Aix-les-Bains), bei welchen der erkrankte Körperteil während der Einwirkung von Thermalwasser-Strahlendouchen massiert wird.

An diese spezifischen Teplitzer Kurmittel reihen sich **Kohlensäurebäder, elektrische Bäder** sowie **alle sonstige modernen Kurbehelfe.**

Die innere Anwendung der Teplitzer Therme, die **Trinkkur,** nimmt bei gewissen Krankheitsformen einen breiten Raum ein.

Die Verabreichung der angeführten Kurmittel erfolgt nach ärztlicher Vorschrift (freie Ärztewahl).

Die Teplitzer Kuranstalten.

A. Kuranstalten der Stadtgemeinde:

1. Das **Stadtbad,** im Zentrum der Stadt, dem Schlossgarten nächstgelegen, mit 28 Badelogen, 7 Quell-Emanationskammern, 1 gemeinschaftliches Bad, Moor- und Kohlensäurebäder, 14 gut bürgerlich eingerichtete Fremdenzimmer. — Bis zum Ursprung der Urquelle führt eine bequeme Beton-Wendeltreppe. Das Stadtbad ist ganzjährig geoffnet. — (Telef. 393.))

2. Das **Steinbad** (vormals „Kaiserin Elisabeth bad", 1911 erbaut). Am Konzertplatze reizend gelegen, mit allem Komfort. Im Erdgeschoss (Hochparterre) Bäder 1. Klasse, Moor-, Kohlensäurebäder, Inhalatorium. Im Untergeschosse Bäder 2. Klasse (den Bädern in allen übrigen Kuranstalten entsprechend), 2 grosse gemeinschaftliche Bäder, 8 Emanationskammern. In den Stockwerken 60 Appartements und Fremdenzimmer. Lift, fliessendes Wasser, Zentralheizung. Lese- und Schreibzimmer. Diätküche nur für Hausgäste. — Telef. 394.

Lázeňská zahrada a zámecký vrch. — Partie im Kurgarten u. Schlossberg. — Vue de „Kurgarten" et „Schlossberg". — View of the „Kurgarten" and „Schlossberg".

Claryho-zámek. — Clary'sches Schloss. — Château de Clary. — Clary-castle.

3. Das **„Städtische Kurhaus"** (ehemals „Kaiserbad"), gleichfalls ganzjährig im Betriebe. Grosses Kurhotel am Kurgarten mit schönen Badelogen, Emanationskammern, Moor- und Kohlensäurebädern, elektrischen Bädern etc., 94 schöne Fremdenzimmer, Lift, Zentralheizung, fliessendes Wasser in den Waschbecken. Aller Komfort. Lesesäle, Schreibzimmer, Kurrestaurant mit grosser Veranda im Hause, Konzertplatz angegliedert. — (Telef. 392.)

4. Das **Neubad** an der Neubadallee, mit eigenem Parke, in welchem die Bergquelle entspringt. Mit 20 grossen Badelogen und schönen neueingerichteten Fremdenzimmern. Ist im Winter geschlossen. — (Telef. 395.)

5. Das **Schlangenbad,** im Schönauer Parke, enthält schöne Thermal- und Moorbäder, auch Doppelbäder. Im Winter geschlossen. — (Telef. 395.)

6. Das **Sophienbad,** in der Badegasse gelegen und ans Stadtbad angrenzend, enthält 1 Kommunbad, Moor- und Thermalbäder, 1 jüd. rituelles Bad.

(Auskünfte: **Städtische Kurdirektion,** städt. Kurhaus, Tel. 507.)

B. Kuranstalten der Herrschaft Clary-Aldringen:

1. Die **Herrenhaus-Fürstenbäder,** zentral am Kurpark gelegen, mit allen Kurmitteln und balneologischen Hilfsmitteln reich ausgestattet. Eigene hochradioaktive Therme, Clary'sche „Frauenquelle", im Hause. 50 Badelogen, 160 Fremdenzimmer in allen Preislagen. Fliessendes Wasser, Zentralheizung, Lift, Lichtsignale, Zimmertelefone, temperierte Ruheraume, Halle, Pension, Diätküche, Garagen. Ganzjährig geöffnet. (Tel. 349.)

2. Das **„Deutsche Haus"** (früher Palais Colloredo), Dependance des „Herrenhauses", gleichfalls am Kurgarten am Fuss der Königshöhe, eigener Garten, 40 Fremdenzimmer, Thermal und Moorbäder, Saisonbetrieb. (Tel. 791/4.)

(Auskünfte: **Clarysche Kurdirektion,** Herrenhaus, Tel. 349.)

Die Teplitzer Kuranstalten sind dadurch charakterisiert, dass sie mit Rücksicht auf die Kranken, welche den Kurort aufsuchen, meist Schwerbewegliche, auch für Wohnzwecke eingerichtet sind. Die Kuranstalten sind überdies meist auch für Winterkuren eingerichtet, die Hauptobjekte bieten allen modernen Wohnungskomfort und sind als Bade-Sanatorien zu bezeichnen.

Unterhaltungen und Vergnügungen.

Die Badestadt Teplitz-Schonou bietet alle Zerstreuungsmoglichkeiten eines grossen Kurortes. Das bestbekannte Teplitzer Kurorchester (50

„Hadí lázně". — „Schlangenbad".

HÔTEL DE SAXE

Teplice-Šanov. **Teplitz-Schönau.**

bliže hlavního nádraží. - in d. Nähe des Hauptbahnhofes. - près de la gare centrale. - next to the Central station.
Telefon čís. 232, 1358. - Telefone: 232, 1358. - Téléph: No. 232, 1358. - Phones: No. 232, 1358.

Veškeré moderní pohodlí, tekoucí studená a teplá voda. Kompletní apartementy s koupelí a státním telefonem. Garáže. Prvotřídní restaurace a kavárna. Chvalně známá kuchyně. Přiměřené ceny.

Majitel: **Fr. Krammer.**

mit allem neuzeitlichen modernen Komfort. Fliessendes kaltes und warmes Wasser. Komplette Appartements mit Bad u. Staatstelephon. Autogarage. Erstklassiges Restaurant und Kaffee. Bestbekannte Küche. Zeitgemässe Preise.

Inhaber: **Franz Krammer.**

Tout le confort moderne. Eau courante chaude et froide. Appartements complets avec bain et téléphone. Garages. Restaurant et Café de premier rang. Cuisine exquise. Prix modérés.

Propriétaire: **F. Krammer.**

All modern comfort. Running cold and warm water. Complete Apartments with bath and phone. Garage. First class Restaurant and Café. Delicious cooking. Moderate rates.

Proprietor: **F. Krammer.**

Dr. Karl Wisshaupt.

Teplice-Šanov, Herklotzova tř. 22.		Teplitz-Schönau, Herklotzstr. 22.	
Soukromý léčebný ústav pro chirurgii a ženské choroby.	Privat-Heilanstalt für Chirurgie und Frauenkrankheiten.	Privé établissement curatif pour chirurgie et maladies de femmes.	Private medical establishment for surgery and women's diseases.
Odborný lékař pro ženské choroby a porodník.	Facharzt für Frauenkrankheiten und Geburtshilfe.	Médecin spécial pour maladies de femmes et science obstétricale.	Specialist for women's troubles and obstetrics.
Porady: od 11—12, 2—4 h.	Sprechstunden: 11—12 und 2—4 Uhr.	Consultation: 11—12, 2—4 h.	Office hours: 11—12, 2—4.
Telefon čís. 546.	Telefon 546.	Téléphon 546.	Telephone 546.

ganzjährig verpflichtete Mitglieder) konzertiert nach feststehender Ordnung täglich auf den Konzertplätzen. Jede Woche findet ein grosses Symphoniekonzert statt. Das Teplitzer Stadttheater (Oper, Operette, Lust- und Schauspiel) spielt ganzjährig auf 2 Bühnen (grosser Theatersaal für 1300 Personen, Kammerspielsaal für 600 Personen), städtische Lichtspiele (700 Personen fassend), mehrere andere ähnliche Unterhaltungsinstitute aller Art, Privatveranstaltungen, Konzerte an den verschiedenen Zentren des kurörtlichen Lebens (Kurgarten, Konzertplatz, Schlossgarten-Kaffee, Theater-Kaffee mit Restaurant, Ratskeller und Diele). Sportpflege im grossen Hallenschwimmbade, auf der Schiesstätte, auf den Lawn-Tennis- und Fussballplätzen etc.

Zahlreiche herrliche Spaziergänge im Kurrayon und in der Umgebung (elektr. Bahn ins Erzgebirge, Eichwald). — Auch die weitere Umgebung ist durch zahlreiche Autobus-Verbindungen leicht ereichbar.

Alle Auskünfte:

Städtische Kurdirektion, Teplitz Schönau, Gebäude „Städt. Kurhaus". Tel. 507 oder
Clary'sche Kurdirektion, Teplitz-Schönau, „Herrenhaus". Tel. 349.

Ville d'eaux de Teplice-Šanov.

(Teplitz-Schönau).

Renseignements Généraux.

La ville d'eaux de Teplice-Šanov est la station balnéaire la plus ancienne de la République tchécoslovaque, l'histoire de ses sources se perd dans l'antiquité, les joyaux trouvés dans les fissures profondes des rochers, où les eaux chaudes jaillissent, prouvent que déjà les Celtes et les Romains avaient reconnu la vertu curative de ces eaux. Ainsi plusieurs siècles avant la découverte des sources de Carlsbad, les sources de Teplice étaient déjà fréquentées et re-

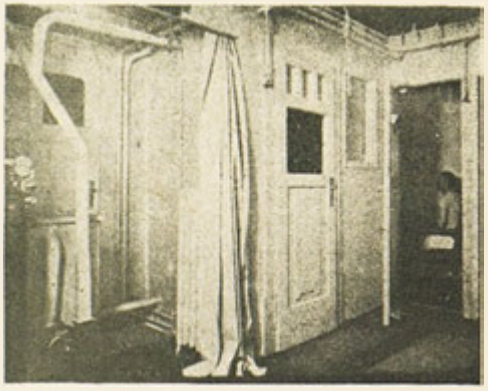

Emanační komory. — Emanationskammern. — Chambres à émanation. — Emanation-room.

Lázeňský hotel „Kamenné lázně". — Kurhotel „Steinbad". — Établissement „Steinbad". — Cure-hotel „Steinbad".

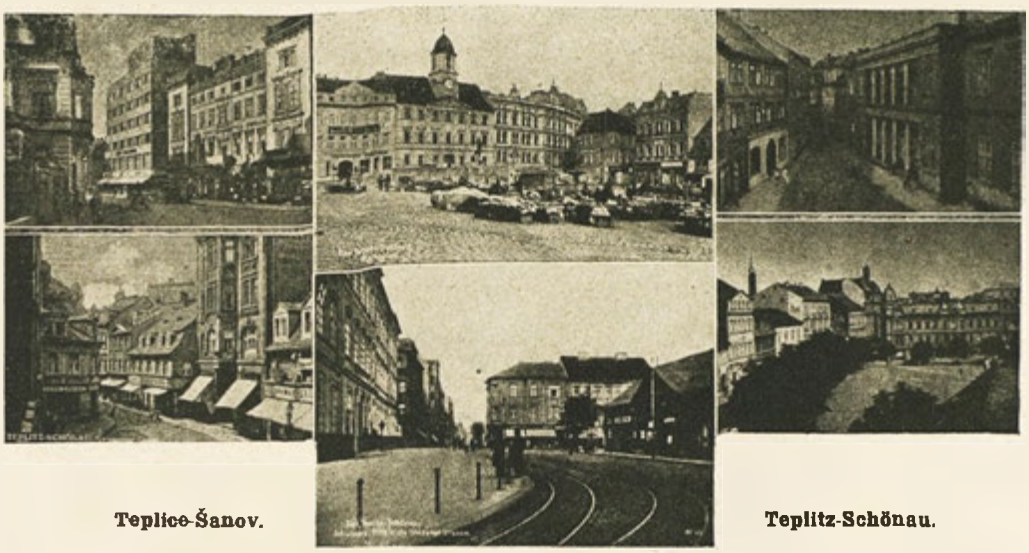

Teplice-Šanov. **Teplitz-Schönau.**

nommées dans toute l'Europe. C'est un fait très connu que bien des malades, que la science et l'art des médecins croyait perdus ont retrouvé leur santé, grâce aux Eaux de Teplice. Les listes d'étrangers contiennent des noms célèbres de souverains et d'hommes de genie comme Goethe, Beethoven, Schopenhauer, R. Wagner, Virchow etc. qui furent des hôtes fidèles et reconnaissants des Eaux de Teplice-Šanov.

CUKRÁRNA A KAVÁRNA

HERMAN ULBRICH, TEPLICE-ŠANOV.

nejstarší cukrárna v místě.

Telefon číslo 877/II.

doporučuje své vynikající jakostní výrobky a speciální mražené, jmenovitě chvalně známý mražený crême „Severní točna". Příjemný pobyt, denní listy a obrázkové časopisy.

KONDITOREI UND CAFÉ

HERMANN ULBRICH, TEPLITZ - SCHÖNAU.

älteste Konditorei am Platze

Tel. 877/II.

empfiehlt ihre hervorragenden Qualitätswaren und Eisspezialitäten, besonders die bestbekannte Eiscrême „NORDPOL". Angenehmer Aufenthalt. Tages- und illustrierte Zeitungen.

Situation géographique et climatologie.

Teplice-Šanov ville de 30.000 habitants, est située à 230 mètres d'altitude au pied du versant méridional de la „Montagne métallifère" au nord-ouest de la Bohême, avoisinant la Saxe, à peu-près a égale distance de Prague et de Dresde. La partie sud-est de la ville est entourée d'une large ceinture de parcs publics, contenant les sources et les établissements de bains. Vers le sud ce quartier est bordé par les pentes verdoyantes de la „Königshöhe", de la „Stephanshöhe" et du „Schlossberg", qui dominent la ville et offrent des points de vue magnifiques, facile à atteindre.

La température est douce, la moyenne pendant l'année est de 10 degrés.

Teplice-Šanov n'est pas seulement une ville d'eaux importante, mais également un centre intellectuel de la Bohême.

Caractéristique des sources thermales.

Les eaux de Teplice-Šanov appartiennent au groupe alcalo-salin et jaillissent d'une large

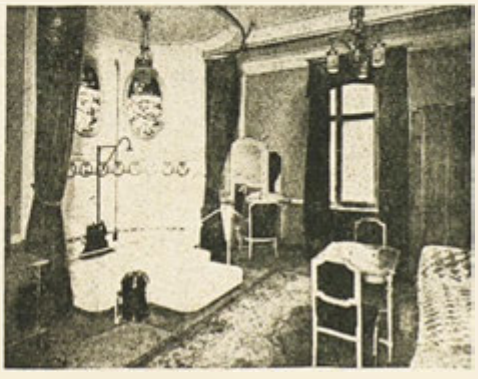

Přepychové lázně v hotelu „Kamenné lázně". — Salonbad im Kurhotel „Steinbad". — Bain de luxe dans l'hôtel „Steinbad". — Special bath, luxuriously equipped in the Spa-hotel „Steinbad".

Goethe a Beethoven v Teplicich r. 1812 (podle Röhlinga). — Goethe und Beethoven in Teplitz 1812 (nach Röhling). — Goethe et Beethoven à Teplice 1812. — Goethe and Beethoven in Teplice 1812 (after Röhling.)

fente de porphyre. Elles se distinguent par l'abondance de leurs sources (jusqu'à 25.000 hectolitres par jour), par leur haute température (46 dégrés) et leur radioactivité considérable. — Les recherches officielles démontrent une radioactivité de 130 unités d'après Mache par litre et par seconde, ce-qui les place au premier rang des eaux minérales chaudes de la République Tchécoslovaque.

La Boue de Teplice.

Extraite près de Teplice-Šanov du sol marécageux dans les forêts de la „Montagne métallifère" (Erzgebirge) s'applique, après être tout à fait mineralisée par décomposition, comme une des boues végétales les plus pures. Elle a des qualités physiques et biochimiques éminentes. Toutes les applications de la boue sont préparées à l'aide de l'eau chaude des sources thermales.

La vertu curative

des eaux de Teplice est extraordinaire dans tous les cas de maladies où il s'agit des dérangements de l'échange nutritif, des dépositions maladives dans les articulations, des perturbations dans la circulation du sang ou des épanchements (exsudations inflammables).

Les **sources de Teplice** s'emploient avec un succès extraordinaire depuis des siècles dans tous les cas de rhumatisme et de ses conséquences douloureuses dont les causes assez souvent sont ni visibles, ni palpables, de même dans les cas des **Arthralgies** et des formes de maladie qu'on appelle la Goutte. Ce sont surtout ces cas-là, souvent invetérés, où l'on se sert avec des résultats surprenants des „chambres à émanation". Pour la méthode thérapeutique des **Maladies de nerfs,** Teplice est de la plus grande importance, les **Ischialgies** (coxalgie) guérissent presque en règle generale. On a appellé Teplice „le bain des guerriers" a cause des résultats curatifs dans tous les cas où il s'agissait des **Suites de Blessures graves.** Toutes les espèces d'**Exsudations,** aussi celles des organes génitaux féminins (cures pré- et postopératives) sont résorbées par les bains. **Les maladies des Reins** et de la **Vessie** sont traitées avec succès

HOTEL DITTRICH, Ges. m. b. H.
W. S. DITTRICH.
Teplitz-Schönau. — Telefon No. 96 u. 80.

Ve středu města: naproti divadlu, 5 minut od hlav. nádraží, 2 min. od městského lázeňského ústavu.

Moderní pohodlí: Tekoucí studená i teplá voda, ústřední vytápění, světelné signály, automatické buzení, státní telefony, dvojité dveře, lázně, zdviž, vytápěné garáže.

Přiměřené ceny.

Stadtzentrum: vis à vis dem Theater, 5 Min. zum Hauptbahnhof, 2 Min. zur städt. Kuranstalt.

Neuzeitl. Komfort: Fliessd. Kalt- und Warmwasser, Zentralheizung, Lichtsignale, Weckruf, Staatstelefone, Doppeltüren, Bäder, Lift, geheizte Garagen.

Zeitgemässe Preise.

Au centre de la ville: vis-à-vis du théâtre 5 minutes de la gare centrale, 2 min. de l'établissement communal de bains.

Dernier confort: Eau courante chaude et froide, chauffage centrale, signaux de lumière, réveil automatique téléphones publics, portes doubles, bains, ascenseur, garages chauffés.

Prix modérés.

In the center: 5 minutes from the Central Rail-way-station, 2 min. from the Municipal Cure-House.

Modern comfort: Running cold and warm water, central heating, light-signals, waking call, public phones, double doors, baths, elevator, heated garages.

Reasonable prices.

Bankovní dům

Beer Perutz a synové

Teplice-Šanov.

Založ. roku 1793.
Nejsolidnější provádění veškerých bankovních transakcí. Obstarávání cestovních platidel.
Vlastní safy.

Bankhaus

Beer Perutz & Söhne

Teplitz-Schönau.

Gegründet im Jahre 1793. Kulanteste Durchführung aller bankgeschäftlichen Transaktionen. - Beschaffung von Reisezahlungsmitteln.
Eigene Safeanlage.

Maison de banque, fondée en 1793.
Commission Safes.
Chèques de voyage.
Exécution la plus rapide de toutes les transactions

Banking house, founded 1793.
The most reliable managing of any kind of banking transactions. Procurement of travellers means of payment. — Own safes.

soit par les bains spéciaux, soit par l'eau de Teplice prise comme boisson.

Moyens Curatifs.

Les huit établissements de bains de la ville d'eaux sont installés d'une façon tout à fait moderne et permettent d'appliquer tous les traitements thérapeutiques connus de nos jours. Les bains thermaux-minéraux de Teplice se prennent dans de grandes baignoires **pendant le bain l'eau thermale est constamment renouvelée.** Depuis une trentaine d'années une modification du bain de Teplice, **„les chambres à émanation"**, joue un rôle remarquable dans le traitement des cas invétérés. Ces „chambres à émanation", petites cellules dans lesquelles les gaz radioactifs humides de chaleur naturelle s'accumulent, grâce à l'arrosement constant des murs par de l'eau thermale, donnent d'excellents résultats dans beaucoup de cas chroniques. Les **bains de boue** employés ingénieusement avec de l'eau thermale, donnent également de parfaits résultats. A ces traitements s'ajoutent encore les bains d'acide carbonique, les bains électriques etc.

Les établissements de bains.

Les établissements thermaux de Teplice-Šanov se distinguent des établissements semblables dans d'autres villes d'eaux de ce genre par un arrangement reconnu excessivement bienfaisant par les malades: les baigneurs trouvent à Teplice la possibilité de faire leur cure dans l'établissement-même où ils habitent, aussi une cuisine très soignée, tout régime ordonné par le médecin, mais les visiteurs ne sont pas obligés de prendre les repas dans l'hotel où ils habitent. De même le choix des médecins est absolument libre.

A. Établissements administrés par La municipalité (Dir. municipale des bains).

1. Le **„Bain de la ville"** („Stadtbad") au centre de la ville, à proximité du parc du château, avec 28 cabines de bains, 7 chambres à émanation, 1 bain commun, bains de boue, bains d'acide carbonique etc. 14 chambres joliment meublées. Au „Stadtbad" se trouve l'origine de la célèbre source municipale, un escalier commode conduit jusqu'au niveau de la source. L'établissement est ouvert toute l'année.

2. **Le „Steinbad"** (autrefois „Bain de l'impératrice Elisabeth"), construit en 1911. Splendide édifice, site ravissant, pres de la place de concert, avec tout confort et tout traitement. Bains de première classe (bains de salon), cabines de bain normales, environs 60 baignoires au total, deux piscines, 60 salons et chambres meublées très élégamment, ascenseur, chauffage central, table de régime etc. — Tel. 394.

3. **L'Etablissement municipal de bains** („Stadt. Kurhaus"), le plus bel établissement au „Kurgarten", au milieu de la ville, près du grand théâtre. Cet hôtel de cure est aussi très fréquenté pendant la saison d'hiver, ses installations sont des plus complètes. Toutes sortes de bains, 95 salons et chambres avec chauffage central, deux ascenseurs, salles de lecture etc. Le restaurant de l'établissement est des plus modernes, une grande salle de concert y est jointe. — Tel. 392.

4.—6. Les établissements **„Neubad"„ Schlangenbad"** et **„Sophienbad"** contiennent surtout des installations de bains et ne sont ouverts que pendant la saison (1er mai à 30 septembre.) Pour informations:

„Direction municipale des bains Teplice-Šanov." (Tel. 507, 392—394).

B. Établissements de bains administrés par le domaine Clary-Aldringen.

1. L'Etablissement **„Herrenhaus-Fürstenbäder"** (Maison des seigneurs — Bains des Princes), site centrale au „Kurgarten", complexe de bâtiments richement dotés de toutes sorte de bains et de moyens curatifs, une therme radioactive dans la maison même, la „Frauenquelle" („Source des dames") du Prince Clary-Aldringen. 50 baignoires, 150 chambres pour étrangers avec chauffage central, signaux lumineux, téléphone, avec tout confort: hall, garages, table de régime. L'établissement est ouvert toute l'année. — Tel. 349.

2. L'établissement **„Deutsches Haus"** (Maison allemande", autrefois Palais Colloredo), dépendance du „Herrenhaus", aussi située au „Kurgarten" au bas de la „Königshöhe", avec un joli jardin, 40 chambres pour étrangers, avec installations de bains. Ouvert pendant la saison d'été. (Tel. 791/4.)

Domov ošetřovatelek

„BETHANIEN" Teplice-Šanov.
Mišenská tř. 14

nejstarší odborný ústav v Československé republice doporučuje lékař. zkouš. a zkušené ošetřovatelky nemocných a pro péči v šestinedělí.

M. Theissová, představená

Schwesternheim

„BETHANIEN" Teplitz-Schönau
Meissnerstrasse 14

Aeltestes Institut dieser Art in der ČSR., verfügt über ärztl. geprüfte und erfahrene Kranken- und Wochenbettpflegerinnen.

M. Theiss, Oberin.

Maison des garde-malade

„BETHANIEN" Teplice-Šanov.
Mišenská tř. 14

établissement le plus ancien de ce genre, dans la république tchécoslovaque. Garde-malade éprouvées et expertes pour soins et accouchement toujours disponibles.

M. Theiss, supérieure.

Sick - Nurses Asylum

„BETHANIEN" Teplice-Šanov.
Mišenská tř. 14

oldest institution of this in kind in the Czechoslovak Republic. Expert sick-nurses well trained also in confinement any time available.

M. Theiss, Superintendent

Pour informations:

Direction des bains Clary, Teplice-Šanov, Herrenhaus.

Divertissements et Amusements.

Les baigneurs trouvent à Teplice toutes sortes de distraction désirées; l'orchestre municipal (Kurkapelle) avec env. 50 membres, dont la réputation est bien méritée, éxécute des concerts deux ou trois fois par jour. Chaque semaine un grand concert symphonique. Le théâtre de la ville de Teplice (opéra, vaudeville, drame) est ouvert presque toute l'annés. La grande salle de théâtre pour 1300 personnes, le théâtre intime pour 600 visiteurs, un cinéma municipal pour 700 personnes. Plusieurs cinémas dans la ville même, beaucoup d'autre établissements de plaisir offrent aux visiteurs des divertissements très variés. Une piscine de grande étendue en plein air à été récemment ouverte dans le „Schlossgarten". Un stand de tir, de nombreux terrains de foot-ball, de „Lawn-Tennis" etc., permettent également aux sportsmen de poursuivre leus exercices favoris.

Il y a beaucoup de promenades magnifiques dans le rayon des bains, les environs de Teplice sont ravissants et faciles à atteindre par tramways, par autobus, qui maintienent le trafic régulier en toutes directions, ainsi qu'avec Prague et Dresde.

Pour toutes informations:

„Direction municipale des bains", Teplice-Šanov", Tel. 507, 392—394 ou

„Direction des bains de Clary", Teplice-Šanov. Tel. 349.

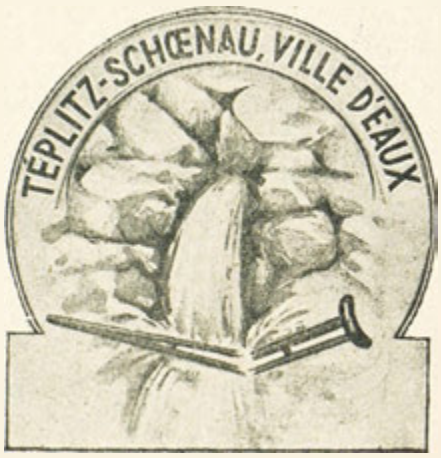

Thermal Spa

Teplice - Sanov.

(Teplitz - Schönau) Czechoslovak Republic.

Historical.

The watering-place of Teplice-Šanov is the oldest health-resort in the Czechoslovak Republic. At the very beginning of our European era its springs were known to the Celtic tribes and the Romans, who offered sacrifices to the health-dispensing nymphs. No Central European health-resort has such a brilliant record in the history of balneology: the lists of visitors who have come to take a cure are distinguished by the illustrious names of rulers, statesmen, and heroes of the intellectual world (Goethe, Beethoven, Schopenhauer, Richard Wagner, Virchow, and many others), who came time and time again, attracted by the unrivalled curative value of the famous thermal springs here.

„Kamenné lázně". — „Steinbad".
Établissement „Steinbad". — „Steinbad".

Geographical.

The spa of **Teplice-Šanov** (official Czechoslovak name) or **Teplitz Schönau** (German name), in the northwest of Bohemia, easily reached by express trains via Dresden—Podmokly (Bodenbach), Cheb—Karlovy Vary (Eger—Carlsbad), Praha—Ústi n. L. (Prague—Aussig), is situated 230 metres above the level of the Baltic, in the fertile valley of the Biela, on the southern slope of the „Erzgebirge". On the south the cure-district is bounded by the spurs of the Bohemian Central Mountains, the green heights of the „Königshöhe", „the „Stephanshohe", and the „Schlossberg". The various cure-establishments are situated in park-like surroundings extending for several kilometres, and to the north and northwest of the cure-district lies the town, which has 30.000 inhabitants. Teplice is not only a world-renowned health resort but also one of the chief centres of culture in the northwest of Bohemia. The climatic conditions are mild, the average annual temperature being 10° C.

Pijte teplický městský pramen

nejčistší alkalickou, vysoce radioaktivní minerální vodu. Vzdoruje naprosto zkáze a lze ji vyvážeti do celého světa.

Ředitelství výpravny termální vody „Teplické městské vřídlo" městské obce Teplice-Šanov.
Prospekty a brožury lze obdržeti zdarma od ředitelství.

Trinket die Teplitzer Stadtquelle,

das reinste alkalische hochradioaktive Thermalwasser. Unbegrenzt haltbar u. exportfähig nach allen Ländern der Welt.

Direktion d. Thermalwasserversendung „Teplitzer Stadtquelle" d. Stadtgemeinde Teplitz-Schönau.
Prospekte und Broschüren gratis durch die Direktion.

Městské divadlo a vchod do starého Zámeckého divadla. — Stadttheater und Eingang zum alten Schlosstheater. — Théâtre Communal et entré au vieux theâtre de château. — Municipal theatre and entrance to the old palace-theatre.

Characteristics of the Teplice thermal springs.

The curative springs at Teplice are of volcanic origin; they come from a stratum of porphyry that runs under the whole district. The greenishly shimmering Teplice thermal water has an alkali-saline character. It is distinguished by its high temperature (up to 46° C) and large content of radioactive emanations (radioactivity up to 130 Mach units). The Teplice thermal waters are the strongest radioactive waters in the whole Czechoslovak Republic, and are stronger than similar curative springs in Germany that have an equally high temperature. They well up in astonishing abundance (the Teplice Urquelle alone, which is well worth seeing, delivers 25,000 hectolitres daily).

Teplice mud

is extracted from the mountain moorland of the Erzgebirge, in the vicinity of Teplice-Šanov, and is one of the purest kinds of peat mud that can be used, highly mineralized through the action of the weather. It possesses outstanding physical and bio-chemical properties (extremely high extractive effects).

Complaints treated.

Recourse to the Teplice curative springs produces the best results in all disorders of the metabolic and lymphatic functions, as also in disorders of the circulation and in inflammatory exudations. The curative effects of the Teplice thermal springs on **rheumatism of every kind,** as well as their healing action on all accompanying complaints and pains, have been known for centuries. The Teplice springs also bring relief to swollen joints in **subacute and chronic arthritic rheumatism** in all its forms, especially where septic processes have been at work; they are beneficial to sufferers from any of the disorders grouped under the name of **gout;** and they are excellent for nervous pains of every origin, **neuralgia,** and, above all, **sciatica.** The last-mentioned illness is as a rule completely cured at Teplice. The sequelae of serious wounds and injuries (contraction of scars, etc.) have been treated with best results by the Teplice Bath Treatment („The Soldier's Bath"). Exudations of every kind, including those of the female genital tract, are rapidly reabsorbed. Diseases of the bladder and kidneys are successfully treated by the drinking-cure and regular bath-treatment.

Methods of treatment.

The Teplice thermal springs are made use of chiefly as **thermal baths,** in which the influx of the water is regulated in such a way that the curative components remain constant throughout the duration of the bath. A concentrated form of the Teplice bath is to be found in the Teplice natural **emanation-rooms,** spring-exhalation baths, in which, through hours of irrigation of the ledged walls, both before the patient enters the bath and then during the bath itself, the curative, highly radio-active spring-gases are accumulated. This unique method of treatment, which produces brilliant results especially in various obstinate forms of disease, is possible only through the abundance of the thermal water supply.

The Teplice **mudbaths,** prepared with thermal spring-water, are among the best mudbaths that exist: they combine the effect of the mud with that of a thermal bath.

Another valuable method of treatment is by **douche massage** (Aix-les-Bains system), in which the affected parts of the body are massaged at the same time as the ray-spray of thermal water is taking effect.

To these special Teplice methods of treatment must be added **carbonic-acidgas baths, electric baths,** and **every other kind** of **modern aid** to **treatment.**

The inward application of the Teplice thermal waters — the **drinking-cure** — plays an important part in the cure of certain forms of malady.

The use made of the various means of treatment mentioned here must depend upon medical prescription (free choice of doctors).

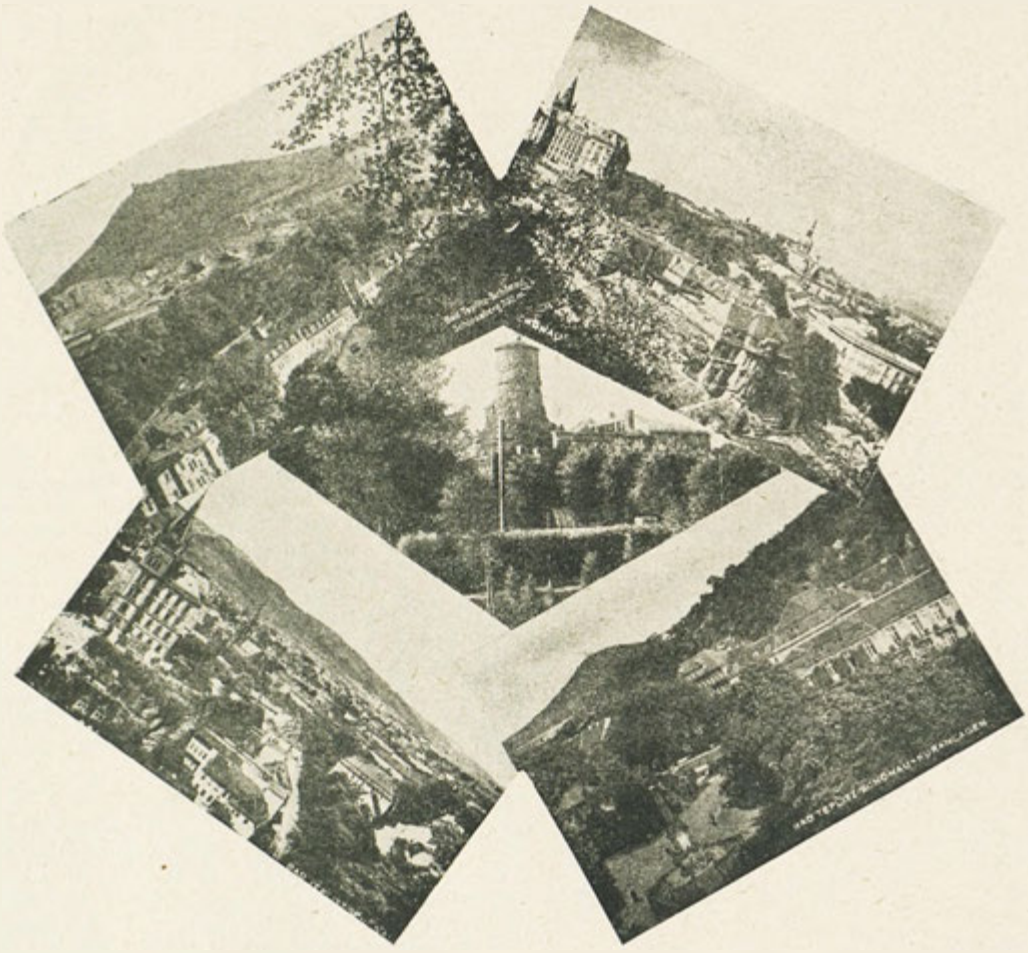

The Teplice cure-establishments.

A. Cure-establishments belonging to the municipality.

1. The **Stadtbad** (Town Bath), in the centre of the town, next to the Castle Gardens, with 28 bathrooms, 7 spring-emanation rooms, one general bath, mud and carbonic-acid baths, and 14 comfortably-furnished rooms for the accommodation of visitors. A gradual winding staircase of concrete leads to the source of the original spring. The Town Bath is open all the year round. — (Tel. 393.)

2. The **Steinbad** (Stone Bath; formerly the Empress Elizabeth Bath, built in 1911). Attractively situated on the Konzertplatz, with every comfort. On the ground-floor (upper parterre) are first-class baths, mudbaths, carbonic-acid baths, and an inhalatorium. In the basement are second-class baths (corresponding to the baths in all other cure establishments), two large general baths, and 8 emanation-rooms. The upper floors include 60 apartments and other accommodation for visitors. Lift, running water, central heating. Reading and writing-room. Dietetic cooking for houseguests only. — (Tel. 394.)

3. The **Municipal (Städtische) Kurhaus** (formerly the **Kaiserbad**), also open all the year round. Large cure-hotel in the Kurgarten, with beautiful bathrooms, emanation-rooms, mud baths and carbonic-acid baths, electric baths, etc., 94 beautiful rooms for the accommodation of visitors, lift, central heating, running water in the wash-basins. Every comfort. Reading-rooms, writing-rooms, cure-restaurant (with large verandah) in the building; **Konzertplatz** adjoining. — (Tel. 392.)

4. The **New Bath (Neubad)** in the Neubadallee, with its own park, containing the »Mountain spring«. With 20 large bathrooms and beautiful newly-furnished rooms for visitors. Closed in winter. — (Tel. 395.)

5. The **Schlangenbad,** in the Schonau Park, contains beautiful thermal baths and mudbaths, including double baths. Closed in winter. — (Tel. 395.)

6. The **Sophienbad,** in the Badegasse, adjoining the Municipal Bath, contains one communal bath, mudbaths and thermal baths, and one Jewish ritual bath.

(Inquiries should be adressed to: Städtische Kurdirektion, stadt. Kurhaus. Tel. 507.)

B. Cure-etablishments on the clary-aldringen estate.

1. The **Herrenhaus-Fürstenbad,** in a central position in the Kurpark, richly provided with all means of treatment and balneological aids.

Own highly radioactive thermal springs, Clary's **Frauenquelle,** in the building. 50 bathrooms. 160 rooms for visitors, at all prices. Running water, central heating, lift, light signals, room telephones, special rest room, hall, full board, dietetic cooking, garages. Open all the year round. (Tel. 349.)

2. The **Deutsches Haus** (formely Colloredo Pallace), branch of the **Herrenhaus,** also in the **Kurgarten,** at the foot of the Königshöhe, with own garden, 40 rooms for visitors, thermal baths and mudbaths. Open during the season. — (Tel. 791/4.)

(Inquiries should be addressed to: Clarysche Kurdirektion, Herrenhaus. Tel. 349.)

The Teplice cure-establishments are characterized by the fact that they are equipped with special regard to the type of invalids visiting the watering-place, most of whom have difficulty in moving, and are also suitable for residential purposes. The cure-establishments are also equipped, for the most part, for **winter cures.** The main buildings offer **every modern residential comfort** and may be described as **spa nursing-homes.**

Entertainmets and amusements.

The town of Teplice-Šanov offers all the opportunities for pleasant distraction proper to a large watering-place. The well-known Teplice **spa orchestra** (50 membres, engaged for the whole year) plays at fixed times every day in the various bandstands. A big **symphony-concert** is given every week. The Teplice Municipal **Theatre** (opera, operetta, comedy, and spectacle) gives performances all the year round in both auditoria (large auditorium for 1300 persons, „intimate" theatre for 600 persons). Municipal **Cinema** (holding 700 people), many other similar places of entertainment of different kinds, private places of amusement, concerts in the various centres of watering-place life (Kurgarten, Konzertplatz, Schlossgarten-Café, Theatre Café with restaurant, beer-cellar, and dance-floor). Sport facilities: large indoor swimming-bath (open all the year round), also a large open-air swimming-bath in the Clary Castle-Garden, shooting-range, tennis-courts, football ground, etc.

Full particulars from either:

Städtische Kurdirektion, Teplice-Šanov (Teplitz-Schönau), Städt. Kurhaus, Tel. 507.
or
Clarysche Kurdirektion, Teplice-Šanov (Teplitz-Schönau), Herrenhaus, Tel. 349.

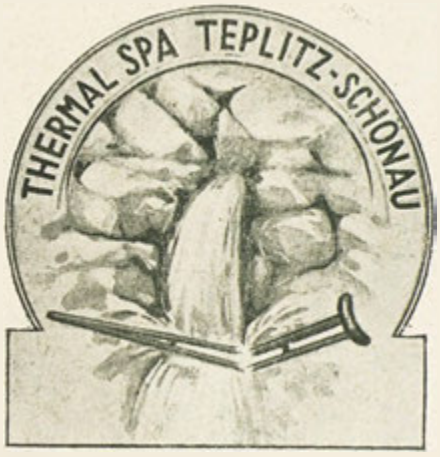

Celkový pohled na Košťany. — Gesamtansicht von Kosten. — Vue totale de Košťany. — Total view of Košťany.

Košťany.

(Kosten).

Obec Košťany, pol. okres Teplice-Šanov, vzdálená 4 km od lázeňského města Teplice-Šanov a 2 km od lázeňského a klimatického místa Dubí v Krušných Horách, (271 m n. hl. m.), má 6000 obyvatel, v místě je nádraží duchcovsko-podmokelské dráhy, celodenní autobusové spo-

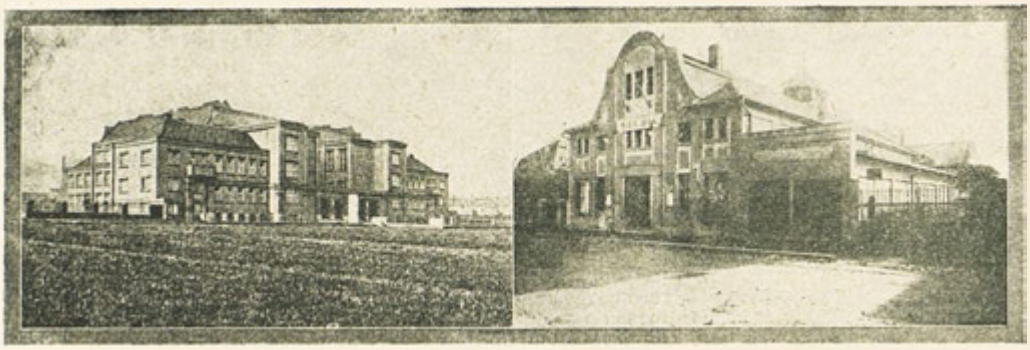

Česká škola. — Tschechische Schule. — École tchèque. — Czech school.

Zvukový biograf „Slavia". — Tonfilmkino »Slavia«. — Cinéma parlant »Slavia«. — Talking cinema »Slavia«.

jení s okresním městem a se sousedním historickým městem Hrob, známým z počátku třicetileté války. Poštovní, telegrafní a telefonní úřad je v obci, jsou zde 2 lékaři, 1 lékárna, 3 drogerie, český a německý spořitelní spolek, biograf, tennisové a 2 footbalová hřiště, rozsáhlá plovárna, autosprávkárny, česká a německá obecná, měšťanská a pokrač. škola, veřejná knihovna, Lobkowiczův zámek s velkou bažantnicí a veřejně přístupnou oborou lesní zvěře, k níž vede krásná cesta lesem a která jest s oblibou navštěvována letními hosty. V obci jest rozvinutý průmysl sklářský, textilní a dřevařský, celkem 11 průmyslových podniků. 13 hostinců s dostatečným počtem cizineckých pokojů za mírné ceny. Správa obce jest česko-německá. Informace podá ochotně obecní úřad. Telefon Košťany číslo 1380.

Kosten.

(Košťany).

Die Gemeinde Kosten, im politischen Bezirk Teplitz-Schönau, 2 km vom Luftkurort Eichwald im Erzgebirge entfernt, liegt 271 m ü. d. M. und hat cca. 6.000 Einwohner. Kosten ist Station der Dux—Bodenbacher Bahn. Die ganztägig und regelmässig verkehrenden Autobusse stellen eine rasche und bequeme Verbindung mit der Bezirksstadt und mit dem historischen, aus der Zeit des 30jährigen Krieges bekannten Städtchen Klostergrab her.

Im Orte befindet sich: Post-, Telegraphen- und Fernsprechamt, 2 Aerzte, 3 Droguerien, 1 Apotheke, eine tschechische und eine deutsche Spargenossenschaft, 1 Tonfilmkino, Tennis- und Fussballplätze, eine grosse Schwimmschule. Autoreparaturwerkstätten, eine tschechische u. eine deutsche Volksschule, eine Bürgerschule, eine Forbildungsschule und eine öffentliche Bücherei.

Sehenswert ist die Lobkowitz'sche Fasanerie und der auf schönen Waldwegen erreichbare, von Sommergästen gerne besuchte, öffentlich zugängliche Tiergarten.

Die Glas- und Holzindustrie ist durch 11 grössere Unternehmungen vertreten.

Für Unterkunft und Verpflegung sorgen 13 Gasthäuser mit einer genügenden Anzahl billiger Fremdenzimmer.

Die Verwaltung der Gemeinde ist tschechisch deutsch.

Auskünfte erteilt bereitwilligst das Gemeindeamt Kosten. Telephon No. 1380.

Celkový pohled na Košťany. — Gesamtansicht von Kosten. — Vue totale de Košťany. — Total view of Košťany.

Vnitřní město. — Die innere Stadt. — La cité. — City.

Košťany.

(Kosten).

La commune de Kosten dans le district de Teplice-Šanov, à 2 km de la station climatérique de Dubí est située à 271 m d'altitude et a 6000 habitants environ. Elle est station de la ligne de chemin de fer Duchcov—Podmokli. Les lignes d'autobus circulant toute la journée forment une communication rapide et commode avec le chef-lieu du district et avec la petite ville historique de Klostergrab, connue de la Guerre de Trente Ans.

A Kosten il y a des bureaux de poste, de télégraphe et de téléphone, 2 médecins, 3 drogueries, 1 pharmacie, une caisse d'épargne et de crédit mutuel tchèque et une allemande, un cinéma sonore, des courts de tennis et des places de football, une grande école de natation, des ateliers de réparations d'autos, une école primaire allemande et tchèque, une école primaire supérieure, une école de perfectionnement et une bibliothèque publique.

La faisanderie de Lobkowitz est digne d'être vue, de même le jardin zoologique accessible au public, qu'on peut atteindre par de belles pro-

Bouřňák v Rudohoří 869 m. — Der Stürmer im Erzgebirge 869 m. — Mont „Bouřňák" 869 m en Rudohoří (Montagnes métallifères). — Mount „Bouřňák" in the Rudohoří (Mountains) 869 m.

Lovecký zámek. — Jagdschloss. — Château de chasse. — Hunting - seat.

Ronner & Rödling

SKLENĚNÉ	GLAS-	VERRE	GLASS
formy a veškeré stroje pro sklářský průmysl	Formen und alle Maschinen für die Glasindustrie	Formes et toutes les machines pour la verrerie	Forms and all machines for glass-trade
Košťany u Teplic-Šanova.	**Kosten** b. Teplitz-Schönau.	**Košťany** près Teplice-Šanov.	**Košťany** near Teplice-Šanov.

OTTO HIRSCH & SPOL.,
KOŠŤANY - TEPLICE - ŠANOV

SPECIÁLNÍ TOVÁRNA na jemně pletené prádlo.

ZNAČKY:
„ANITA"
„PERLITA"
„PRIMISSIMA"

OTTO HIRSCH & CO.,
KOSTEN - TEPLITZ - SCHONAU.

Spezialfabrik für feingestrickte Unterwäsche.

MARKEN:
„ANITA"
„PERLITA"
„PRIMISSIMA"

menades à travers la forêt, et que les villégiateurs aiment fréquenter.

La fabrication du verre, l'industrie textile et celle du bois sont représentées par 11 entreprises assez grandes.

13 hôtels avec un nombre suffisant de chambres ont soin du logis et de la nourriture.

L'administration de la commune est tchéqu allemande.

Pour informations s'adresser à la mairie de Kosten, téléphone No. 1380.

running regularly the whole day, form a quick and comfortable communication with the chief-place of the district and with the historic little town of Hrob, known from the time of the Thirty Years' War.

At Košťany there are post-, telegraph- and telephone-offices, 2 physicians, 3 drug-stores, 1 chemist's shop, one Czech and one German savings-society for mutual credit, one cinema, tennis-courts, footballgrounds a big swimming-station repair shops for motor-cars, one

V oboře „Tuppelburg" u lázeňského města Dubí. — Im Tierpark Tuppelburg bei Eichwald. — Au parc „Tuppelburg" près de la ville d'eaux de Dubí. — In the zoological garden „Tuppelburg" near the Spa Dubí.

Košťany.

(Kosten).

The parish of Košťany in the district of Teplice-Šanov, 1 mile 2000 feet from the health-resort of Dubí in the Erzgebirge, lies at 900 ft. above sea-level, and has about 6000 inhabitants. Košťany is a station on the railway-line Duchcov—Podmokly, Bus-lines,

František Tomschick

Sklárny „Steinhügel", Košťany u Teplic-Šanova.

Založeno 1901. — Počet dělníků 400.
Adresa telegr.: Tomschick, Teplicešanov.
Telefon: Teplice-Šanov 266.
Stanice dráhy: Oldřichov u Duchcova. Vlastní kolej pro nakládání.
Vyduté sklo, osvětlovací a hospodářská skla, barevné luxusní sklo. Vývoz do všech zemí.
Zastoupení v: Egyptě, Belgii, Anglii, Francii, Nizozemsku, Jugoslavii, Italii, Rakousku, Jižní Africe, Turecku.

Franz Tomschick

Glashuttenwerke „Steinhügel" Kosten bei Teplitz-Schonau.

Gegründet 1901. — Arbeiter 400.
Telegramm Anschrift: Tomschick, Teplicešanov.
Fernruf: Teplice-Šanov 266.
Bahnstation: Ullersdorf bei Dux. Eigenes Verladegeleis.
Hohlglas, Beleuchtungs- und Wirtschaftsglas, farbiges Luxusglas. Ausfuhr nach allen Ländern.
Vertretungen: Ägypten, Belgien, England, Frankreich, Holland, Jugoslavien, Italien, Österreich, Südafrika, Türkei.

Franz Tomschick

Verrerie „Steinhügel", Kosten près de Teplic-Šanov.

Fondée 1901. — Ouvriers 400.
Télégrammes: Tomschick, Teplicešanov.
Téléphone: Teplic-Šanov 266.
Gare: Ullersdorf près de Dux. Voie d'expédition.
Verre concave, déclairage, de ménage, verre coloré de luxe. Export à tous les pays.
Représentations: Egypte, Belgique, Angleterre, France, Hollande, Yougo-Slavie, Italie, Autriche, Afrique du Sud, Turquie.

Franz Tomschick

Glassworks „Steinhügel", Kosten near Teplic-Šanov.

Founded 1901. — Workmen 400.
Wire: Tomschick, Teplicešanov.
Phone: Teplic-Šanov 266.
Station: Ullersdorf near Dux. Own track for expedition.
Hollow ware, glass for lighting and the household, coloured luxury glass. Export to all countries.
Agencies: Egypt, Belgium, England, France, Holland, Yugo-Slavia, Italy, Austria, South Africa, Turkey.

Anton Gläßer

Strick- und Wirkwarenfabrik

Kosten bei Teplitz-Schönau

Gegründet 1888

Erzeugung von Strickwaren, Strumpfwaren, Wirkwaren und feiner Unterwäsche

Antonín Glässer

Továrna na pletené a stávkové zboží,

KOŠŤANY u Teplic.

Založeno: 1888.

Výroba pleteného, stávkového zboží a jemného spodního prádla.

Czech and one German elementary school, a continuation-school and a public library.

The Lobkovitz's pheasant-walk is worth seeing and likewise the preserve-park accessible to the public, which may be reached by fine wood-paths and is a favourite trip of summer-guests.

Glass- textile- and wood-industries are represented by 11 rather big enterprises.

13 hotels with a sufficient number of cheap rooms provide for catering and lodging.

The administration of the parish is Czech German.

For particulars apply to the town-hall of Košťany, telephone Nr. 1380.

Košťany s Bouřňákem. — Kosten mit Stürmer. — Ville de Košťany avec le mont „Bouřňák". — The city of Košťany with the mount „Bouřňák".

Dubí

se sanatoriem „Tereza". - Lázeňské místo v Krušných Horách.

Když před více než 100 lety jel něm. básník Goethe po špatné, velmi úzké silnici v bachratém cestovním voze z Teplic přes vesnici Dubí do Cinvaldu, (Goethe: „Wahrheit und Dichtung"), leželo Dubí se svými vodními pilami a prachárnami a několika svými usedlíky jistě ještě jako Šípková Růženka uprostřed vysokého lesa. Avšak sotva o jedno pokolení později byla Tschinkelem a jinými přáteli přírody objevena báječná a jedinečně krásná poloha Dubí a povýšena k prvému tak zvanému klimatickému a léčebnému místu, jehož přírodní krásy a příjemnost pobytu seznámily s jeho jménem daleké krajiny. Bylo-li Dubí při svých dříve primitivních dopravních poměrech cílem výletu, podnikaného z lázní Teplic, které jsou přes hodinu cesty vzdáleny, pak se stalo, když totiž moderní dopravní prostředky tuto vzdálenost zkrátily, východiskem nespočetných tisíců obdivovatelů přírodních krás východní části Krušných hor, pokud tito návštěvníci nebyli stálými letními hosty po týdny a měsíce zatím vzrůstajícího lázeňského místa.

Dubí, jemuž dodává zvláštní kostel s italskou campanillou svůj znak, stalo se dnes svými

— Partie z lázeňského sadu sanatoře Tereza. — Partie aus dem Kurpark des San. Theresienbad. Vue partielle du parc du Sanatorium Tereza. — Partial view of the Spa-park of the Tereza Sanatorium.

Sanatoř Tereza. - Lázeňský dům I. - Vyhlídka na sady. — Sanatorium Theresienbad. - Kurhaus I. - Parkseite. — Sanatorium Tereza. - Établissement de bains I. - Côté du parc. — Sanatorium Tereza. - Spa-house I. - Park-side.

skvostnými léčebnými domy ve vkusně pěstovaných zahradách, neobyčejně krásným místem pro pobyt letních hostů a zimních sportovců, cílem vděčných vycházek těm, kteří chtějí ve volné chvíli tráviti svůj čas v krásné, na přírodní skvosty bohaté přírodě, která skýtá svou krásu za každé roční doby v jiném, ale při tom vždy okouzlujícím rouše.

Kdo se chce vydati ze starých lázní Teplice-Šanov na výlet do báječných vysokých lesů a na výšiny východních Krušných hor, musí zvoliti Dubí za východisko. Potokem protékané údolí stoupá mírně až k 800 m vysokému hřebenu pohoří. Za ¾ hodiny dorazíme v krátkých intervalech jezdící elektrickou drahou z Teplic-Šanova do konečné stanice Horní Dubí - sanatoř Tereza, na okraji vysokého lesa, nechceme-li jeti radši autobusem, odjíždějícím každou hodinu (autobusová trať Teplice-Šanov—Cinvald—říšská hranice—Drážďany) který nás tam dopraví za 15 minut. Tak přicházejí zvláště za krásných sobot a nedělí letní turisté a zimní sportovci podle roční doby po stovkách, ba i tisících do idylického lázeňského místa, aby se pokochali nádherou blízského i vzdáleného okolí.

Správa lázeňského místa Dubí snaží se spolu s lázeňským spolkem, aby zkrášlily i vnější vzhled celého místa a umožnily návštěvníkům pohodlnými procházkami přístup k přírodním krásám nejbližšího okolí. O náležité přístřeší a mírné ceny jest postaráno. Prospekty vydá obecní kancelář.

Uprostřed lázní jest

SANATORIUM TEREZA,

které má sice již 50letou minulost a stálo vždy v úzkém poměru s vývinem léčebného místa Dubí, které však od let 1923/24 dosáhlo tak úchvatného rozmachu, že se může dnes počítati k vedoucím léčebným podnikům republiky.

Sanatorium Tereza přizpůsobilo se během těchto let nejen svým vnitřním přetvořením a svou plánovitou přestavbou všem moderním požadavkům a každému kultivovanému vkusu, nýbrž pamatovalo též ve svém zařízení až na nejmenší maličkosti na vše, co by mohlo pobyt nemocnému zpříjemniti, aby mu byl poskytnut klid, který by nebyl ničím rušen.

Vnitřní uspořádání sanatoria působí se svými místnostmi, opatřenými vkusným nábytkem, jako harmonický akord. Rozumí se samo sebou, že toto výborně vedené sanatorium, které jest známo daleko za hranicemi naší republiky, je vybaveno také nejlepšími novodobými diagnostickými a therapeutickými pomůckami, takže moderní diagnostický a therapeutický provoz je prováděn na vědecko-klinických podkladech.

Vedoucí lékař Dr. Magnus Wolz má poruce ještě 3 lékaře a četný, dobře vycvičený personál. Protože ústav klade hlavní váhu na léčení nemocí, při nichž jde o výměnu látek a nemoci nervové, postaral se také o všechny dietetické pokrmy zkušenými kuchaři.

Vše jest zde jako na ostrově klidu a míru, vzdáleno shonu všedního života a přece obklopeno příznivou družností a lidmi, kteří pomáhají a kteří chtějí poskytnouti ze svého nitra dobro a důvěru. Takové jest sanatorium Tereza v lázeňském místě Dubí, na které vzpomíná rád každý, kdo tam hledal a našel uzdravení, podporu a novou odvahu k životu.

Der Kurort

Eichwald

mit dem Sanatorium »Theresienbad.«

Als vor mehr als 100 Jahren Goethe auf der schlecht gehaltenen Passstrasse mit »enger Spur« in einem bauchigen Reisewagen von Teplitz uber das »Dorf Eichwald« nach Zinnwald fuhr, (Goethe: »Wahrheit und Dichtung«), lag Eichwald mit seinen Wassersägen und Pulvermühlen und den wenigen Anwesen wohl noch wie ein Dornröschen inmitten des Hochwaldes. Aber kaum ein Menschenalter später wurden von Tschinkel und anderen Naturfreunden die wunderbar, einzigartig schöne landschaftliche Lage von Eichwald entdeckt und dieses zu einem der

Café Casino — Hotel Bellevue

Dubí.			Eichwald.
Majitel: **Karel Gruss.** Denně koncert a tanec. Chvalně známá kuchyně.	Inhaber: **Carl Gruss.** Täglich Konzert und Tanz. Bekannt gute Küche.	Propriétaires: **Ch. Gruss.** Tous les jours concerts et dances. Cuisine renommée.	Proprietor: **K. Gruss.** Daily concerts and dances. Delicious food.

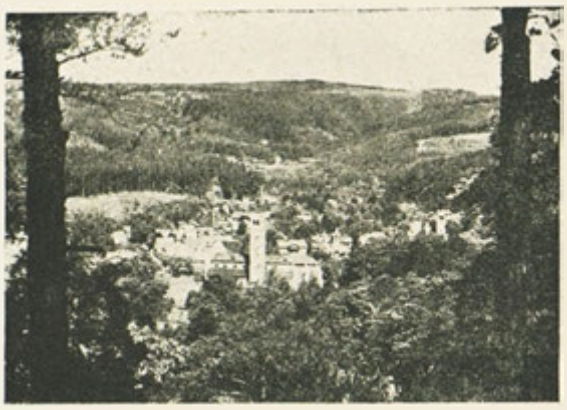

Lázně Dubí s kostelem. — Kurort Eichwald mit Kirche. — Ville d'eaux Dubí (Eichwald) avec église. — Watering place Dubí (Eichwald) with church.

ersten sogenannten klimatischen Kurorte ausgestaltet, dessen natürliche Schönheiten und Aufenthaltsannehmlichkeiten seinen Namen bald auch in der Ferne bekannt machten. War Eichwald bei den früher primitiven Verkehrsverhältnissen für das über eine Stunde entfernte Bad Teplitz das Ausflugsziel, so wurde es, als moderne Verkehrsmittel die Entfernungen verkleinerten, zum Ausgangspunkt für ungezählte tausende Bewunderer der Naturschönheiten des östlichen Erzgebirges, soweit diese Besucher nicht als ständige Sommergäste für Wochen und Monate in dem indessen modern herangewachsenen Kurorte weilten.

Heute ist Eichwald, für das die eigenartige Kirche mit dem italienischen Campanile das Wahrzeichen bildet, durch seine schmucken Kurhäuser in wohlgepflegten Ziergärten ein selten schöner Aufenthaltsort für Sommerfrischler und Wintersportler geworden, ein lohnendes Ausflugsziel für alle, die ihre Freistunden in einer schönen, von Naturreizen gesegneten Um-

Lázně Dubí s pohledem na Středohoří. — Kurort Eichwald mit Blick gegen das Mittelgebirge. — Ville d'eaux Dubí (Eichwald) et vue sur le groupe des Montagnes »Středohoří«. — Watering place of Dubí (Eichwald) and view towards the Intermediate Mountains.

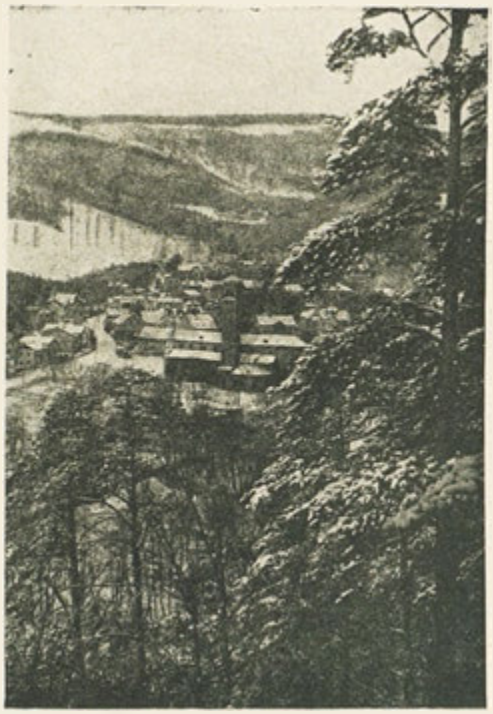

Lázně Dubí s kostelem (zimní krajina). — Kurort Eichwald mit Kirche (Winterbild). — Ville d'eaux Dubí (Eichwald) avec église (paysage d'hiver I. — Watering place Dubí (Eichwald) with church (winter-landscape).

welt verbringen wollen, die ihre Schonheit zu jeder Jahreszeit in einem anderen, aber immer bewundernswerten Gewande bietet.

Wer von der alten Kurstadt Teplitz-Schönau aus, einen Ausflug in die wundervollen Hochwälder und auf die Hohen des östlichen Erzgebirges unternehmen will, muss Eichwald als Ausgangspunkt benützen. Das bachdurchflossene Tal steigt gegen den 800 m hohen Kamm des Gebirges sanft an. In $^3/_4$ Stunden ist man mit der in kurzen Intervallen verkehrenden elektrischen Strassenbahn von Teplitz-Schönau aus bei der Endstation Ober-Eichwald-Theresienbad, am Rande des Hochwaldes, wenn man nicht vorzieht, mit einem der stundenweise verkehrenden Autobusse (Autobuslinie Teplitz-Schönau-Zinnwald-Reichsgrenze-Dresden) in 15 Minuten dorthin zu gelangen. So kommen besonders an wetterschönen Samstagen und Sonntagen Sommertouristen und Wintersportler je nach der Jahreszeit zu Hunderten und Tausenden in den idyllischen Kurort, um die Herrlichkeiten seiner nahen und weiteren Umgebung zu geniessen.

Die Kurfondsverwaltung des Kurortes Eichwald ist zusammen mit dem Kurverein bemüht, auch das aussere Bild des Ortes immer weiter zu verschönern und seinen Gästen auf bequemen Spaziergängen die Schonheiten der nächsten Umgebung zu vermitteln. Für entsprechende Unterkünfte und zeitgemässe Preise ist Sorge getragen. Prospekte durch die Gemeindekanzlei.

Im Mittelpunkt des Kurbetriebes steht das

Sanatoř Tereza. - Celkový pohled.
Sanatorium Theresienbad. - Gesamtansicht. —
Sanatorium Tereza. - Vue totale.
Tereza Sanatorium. - Total view.

SANATORIUM THERESIENBAD,

das zwar auf eine schon mehr als 50jährige Vergangenheit zurückblickt und mit der Entwicklung des Kurortes Eichwald immer im Zusammenhange stand, das aber seit den Jahren 1923/24 einen derart erstaunlichen Aufschwung genommen hat, dass es heute zu den führenden Heilanstalten der Republik gezählt werden muss.

Das Theresienbad hat seit diesen Jahren nicht nur in seiner inneren Umgestaltung und in seinem planvollen Ausbau eine allen modernen Ansprüchen und jedem kultivierten Geschmakke entsprechende Note erhalten, sondern es ist in seinen Einrichtungen bis auf die kleinste Kleinigkeit liebvoll auf die Einstellung des ruhesuchenden oder leidenden Gastes Bedacht genommen worden, wodurch sich der Aufenthalt zu einem Erlebnis gestaltet.

Die Innengestaltung der Kuranstalt wirkt in den mit ihren Einrichtungen fein abgestimmten Räumen wie ein harmonischer Akkord. Selbstverständlich ist das weit über die Grenzen der Republik als vorzüglich geleitete Anstalt bekannte Sanatorium auch mit allen neuzeitlichen diagnostischen und therapeutischen Behelfen auf das vollkommenste ausgestattet, sodass ein moderner, diagnostischer und therapeutischer Betrieb auf wissenschaftlich-klinischer Unterlage gewährleistet erscheint. Dem Chefarzt Dr. Magnus Wolz stehen noch 3 Ärzte und ein zahlreiches, gut ausgebildetes Personal zur Verfügung. Da die Anstalt auf die Behandlung von Stoffwechselkrankheiten und Krankheiten auf nervoser Basis den Hauptwert legt, so ist für alle diätetischen Massnahmen ein durchgebildeter Küchenapparat vorhanden.

Alles zusammen eine Insel der Ruhe und des Friedens, abseits vom Hasten des Tages und doch umgeben von wohlwollender Geselligkeit und unter Menschen, die helfen und aus dem Inneren heraus Güte und Vertrauen schenken wollen. Das ist das Sanatorium Theresienbad im Kurort Eichwald, an das jeder gern zurückdenkt, der dort einmal Gesundung, Aufrichtung und neuen Lebensmut gesucht und gefunden hat.

La ville d'eaux de
Dubí
avec le sanatoire »Tereza«.

Lorsque, il y a plus de 100 ans Goethe passa dans une lourde calèche la route »à piste étroite« de Teplice par le »village de Dubi« à Tsinnvald (Goethe: »Vérité et imagination«), Dubí avec ses scieries à eau et ses moulins à poudre et le petit nombre de fermes était couché au milieu des forêts comme la Belle au bois dormant. Mais à peine une génération plus tard Tschinken et d'autres amateurs de la nature découvrirent la situation magnifique, d'une beauté unique de Dubí, dont les beautés naturelles et le séjour agréable rendirent son nom connu au loin. Si Dubí était autrefois par des communications primitives un but d'excursion de la ville d'eaux de Teplice, à une lieue de distance, il devint, avec le développement des moyens de transport modernes qui amoindrirent les distances, point de départ pour des milliers innombrables d'admirateurs des beautés natu

HOTEL „SANSSOUCI"
DUBÍ u Rudohoří. Tel. 9. EICHWALD im Erzgeb.
Lesní poloha. — Velká stinná zahrada. — Pense
Waldlage. — Grosser schattiger Garten. — Pension.
Situation boisée - Grand jardin ombrageux. - Pension.
Woody situation. — Wide shady garden. — Pension.

Sanatoř Tereza. - Terasový dvůr se společenskými sály a lázeňský dům II. — Sanatorium Theresienbad. - Terassenhof mit Gesellschaftsräumen u. Kurhaus II. — Sanatorium Tereza. - Salla terrena et établissement de bains II. — Terrace-court with reception-rooms and Spa-house II.

relles de Krušné Hory oriental, tant que ces visiteurs ne préféraient pas passer comme villégiateurs des semaines et des mois à Dubí, en attendant devenu ville d'eaux moderne.

Aujourd' hui Dubí dont la marque distinctive est l'église caractéristique avec le campanile italien, est devenu, par ses jolies maisons entourées de jardinets bien cultivés, un lieu de séjour d'une beauté rare pour des villégiateurs et des sportsmen d'hiver, un but d'excursion agréable pour tous ceux qui aiment passer leurs heures de loisir dans un beau milieu comblé de charmes naturels, montrant sa beauté à chaque saison dans un autre habit, mais qui reste toujours admirable

Celui qui veut partir de la vieille ville d'eaux de Teplice-Šanov pour les magnifiques hautes-futaies et sur les hauteurs de Krušné Hory oriental, est obligé de prendre Dubí pour point de départ. La vallée que passe un ruisseau monte doucement vers la crête de la montagne à 800 m. En trois quarts d'heure on va par un tramway électrique à petites intervalles de Teplice-Šanov à la station finale de Horní Dubí - Tereza, au bord de la haute-futaie, si l'on ne préfère pas y aller en 15 minutes par un autobus de la ligne Teplice-Šanov-Dubí-frontière-Dresde, circulant chaque heure. Ainsi des centaines et des milliers de touristes d'été ou de sportsmen d'hiver — selon la saison — viennent le samedi et le dimanche, s'il fait beau temps, dans la ville d'eaux idyllique pour jouir des beautés de ses environs plus ou moins éloignés.

L'administration des capitaux de la ville d'eaux de Dubí avec le société pour l'embellissement de la ville d'eaux s'efforcent d'embellir de plus en plus l'extérieur de la place et de rendre les beautés des environs accessibles aux visiteurs par des promenades commodes. On a pourvu à

Partie z lázeňských sadů sanatoře Tereza. — Partie aus dem Kurpark des Sanatoriums Theresienbad. — Vue partielle du parc du Sanatorium Tereza. — Partial view of the Tereza Sanatorium.

des logis convenables à prix modérés. Prospectus sont expédiés sur demande par le bureau de la commune.

Le centre de tout traitement est

Le SANATORIUM »TEREZA«,

qui existe déjà depuis 50 ans, étroitement lié au développement de la ville d'eaux de Dubí, mais qui a pris depuis les années 1923/24 un essor si étonnant, qu' il faut le compter aujourd' hui parmi les premiers sanatoires de la République Tchécoslovaque.

Depuis ces années le »Tereza« n'a pas seulement été changé à l'intérieur et adapté aux besoins du confort moderne et à un goût cultivé, mais on a pris des égards pour le moindre détail au service du visiteur souffrant ou ayant besoin de repos, de sorte que le séjour y devient un événement inoubliable de la vie.

L'arrangement de l'intérieur du sanatorium avec ses salles bien aménagées est d'une harmonie complète. Il va sans dire que ce sanatorium dont l'excellente administration est connue bien au-delà des frontières de l'État, est aussi pourvu de tous les moyens diagnostiques et thérapeutiques, garantissant un traitement avec diagnostic et thérapeutique modernes sur la base scientifique et clinique. Le médecin en chef, le docteur Magnus Wölz, a à sa disposition encore 3 médecins et un nombreux personnel bien exercé. Le sanatorium attachant la plus grande valeur au traitement des maladies de la nutrition et des maladies à base nerveuse, a une cuisine bien uproprice i toutes les mesures diététiques.

Tout bien considéré, c'est une île de repos et de paix, loin brouhaha de tous les jours, au milieu d'une société bienveillante de personnes qui veulent secourir et donner de la bonté, de la confiance du fond de leur coeur. Voilà ce qui est le sanatorium de la ville d'eaux de Dubí, que chacun aime se rappeler qui y a cherché une fois la guérison, et l'a trouvée la consolation, un nouveau courage pour les luttes de la vie.

HOTEL BILINER BRETTSÄGE,

zvaný „Pohádkový zámeček" - 560 m n. m.
Letovisko Dubí v Rudohoří u Teplic-Šanova.
Telefon Dubí 7.
Idylická poloha, přímo v lese. — Zastávka autobusové tratí Teplice—Drážďany. — Velká kavárenská zahrada. — Louka k odpočinku k použití. — Lehátka. — Krásné pokoje s pensí i bez pense. — Koupel. — Garáže. — Oficielní stanice Autoklubu ČSR. Zimní sport.

genannt Märchenschloss - 560 m ü. M.
Luftkurort Eichwald i. Erzgebirge, bei Teplitz Schönau. - Telef. Eichwald 7.
Idyllisch im Walde an der Autobuslinie Teplitz—Dresden (Haltestelle) gelegen. — Grosser Kaffeegarten. — Liegewiese-Liegestühle. — Schöne Zimmer mit u. ohne Pension. — Bad. — Autogaragen. Offiz. Station d. Autoklubs der ČSR. Wintersport.

appelé „Château fabuleux" - 560 m s. m.
Villégiature Dubí aux Montagnes, près de Teplice-Šanov (Teplitz-Schönau). Téléf. Dubí 7.
Situation idéale dans le forêt. — Station de la ligne d'autobus Teplice—Dresden. — Grand jardin-Café. — Bains de soleil. — De belles chambres avec et sans pension. — Bain. — Garages. — Station officielle d'Auto-Club de la République Tchécoslovaque. Sports d'hiver.

the so called „Fairy-tale-Castle" - 560 m. above sea level. Health-resort Dubí in the Rudohoří-Mountains, near Teplice-Šanov (Teplitz-Schönau). Phone: Dubí 7.
Idyllic situation in the woods. — Stop on the Bus-line Teplice—Dresden. — Large Garden-Café. — Lawn for resting purposes — resting chairs. — Fine rooms with and without board. — Bath. — Auto-Garages. — Approved by the Auto-Club of the Czechoslovak Republic. Winter-sport.

The spa of

Dubí

with the sanatorium »Tereza«.

When, more than 100 years ago, Goethe passed in a heavy mail-coach along the road »with narrow rut« from Teplice through the village of Dubí to Cinvald (Goethe: Truth and Fiction), Dubí with its water-saw-mills and its powder-works, was lying like Sleeping Beauty in the midst of high forests. But hardly one generation later, Tchinkel and other friends of nature discovered the wonderful position of unique beauty of Dubí, whereupon it was changed into one of the first so-called air health-resorts. Its natural beauties and the pleasantness of a stay made its name known far and wide. If Dubí was, with the former primitive means of communication, an objective for trips from the spa Teplice, at more than one hour's distance, it became now, when modern means of communication diminished all distances, a starting-point for innumerable thousands of admirers of the natural beauties of the eastern Krušné Hory, as far as these visitors did not prefer to stay as summer guests for weeks and months at Dubí, which meanwhile had become a fashionable spa.

To-day Dubí, the distinctive mark of which is the peculiar church with its Italian campanile, has, by its nice houses in the midst of little well-kept gardens, become a place of rare beauty for summer-guests and wintersportsmen, a fine objective, for trips for all those who like to spend their leisurehours in wonderful surroundings full of natural charms, which show their beauty at every season in an other dress, remaining always admirable.

He who wants to make from the old spa of Teplice-Šanov a trip to the wonderful old forests and on the heights of the eastern Krušné Hory, must take Dubí as a starting-point. The valley, watered by a brook, ascends smoothly to the 2700 ft. high crest of the mountain. After three quarters of an hour's ride by the electric tram running very frequently, one may reach from Teplice-Šanov, the terminus, Horní Dubí-Tereza; at the border of the forests, if one does not prefer to get there within 15 minutes by a bus, running every hour, of the bus-line Teplice-Šanov-Cinvald-frontier-Dresden. So hundreds and thousands of summer-tourists or wintersportsmen come on fine Saturdays and Sundays- according to the season- to the idyllic health-resort, to enjoy all the splendour of its nearer and farther environs.

„VILLA KONIRSCH"

DUBÍ v Rudohoří. BČS. EICHWALD im Erzgeb.

(Vedle sanatoře) - Koupelny a tekoucí voda v domě - Velká zahrada — Též bez pense.

(Neben dem Sanatorium). — Bäder und fliessendes Wasser im Hause-Grosser Garten-Kein Pensionszwang

(à coté du Sanatorium) — Bains et eau courrante — grand jardin — Pension n'est pas obligatoire.

(next to the Sanatorium) — Bath and running water — large garden — Board not compulsory.

Lázně Dubí v Rudohoří. - Celkový pohled. — Kurort Eichwald i. Erzgeb. - Gesamtansicht. — Ville d'eaux Dubí (Eichwald) aux Montagnes métallifères. - Vue totale. — Watering place Dubí (Eichwald) in the Or-Mountains. - Total view.

Společenský sál v sanatoři Tereza. — Gesellschaftsraum des Sanatoriums Theresienbad. — Salon au Sanatorium Tereza. — Reception-room in the Tereza Sanatorium.

HOTEL BILINER BIERHALLE

CINVALD, Rudohoří. — ZINNWALD, Erzgebirge.

(850) m vedle nově zbudovaného československého celního úřadu. — Stanice veškerých tu- i cizozemských autobusových tratí. — Teplé útulné hostinské pokoje. — Tekoucí voda, ústřední topení. — Skvělý terén k lyžaření a sáňkování. — Lyžařské kursy po celou zimu.

(850 m) neben dem neuerbauten tschech. Zollamt. Haltestelle sämtlicher in- und ausländischer Autobuslinien. — Warme behagliche Fremdenzimmer. — Fliessendes Wasser, Zentralheizung. — Ideales Gelände für Ski- und Rodelsport. — Ski-Kurse den ganzen Winter über.

(850 m s. m.) près de la nouvelle douane tchécoslovaque. — Station de toutes les lignes d'autobus indigènes et étrangères. — Chambres confortables. — Eau courante, chauffage centrale. — Magnifique terrain de ski et de traineau pendant toute la saison d'hiver.

Next to the Czechoslovak customhouse. — Stop of all the inland- and foreign bus-lines. — Warm cosy guest-rooms.— Running water, central heating. Ideal skiing and sleighing. Courses during the whole winter-season.

BERGHOF AUSSPANNE

CINVALD v Rudohoří. | **ZINNWALD im Erzgebirge.**

Hotel pro léčení horským vzduchem a zimní sporty.	Höhenluftkur- u. Wintersport-Hotel.	Hôtel balnéaire et des sports d'hiver.	Mountain-Health-resort and Winter sport-Hotel.
Prvotřídní dům.	Haus ersten Ranges.	Maison de premier rang.	First class house.
Vyžádejte si laskavě prospekty.	Verlangen Sie bitte Prospekte.	Demandez des informations et des prospectus s. v. p.	Ask for information and prospectus.

The administration of the spa-funds, together with the society for the improvement of the spa, do their best to embellish also the exterior of the place and to make the beauties of the nearest environs accessible to its guests by comfortable ways. Convenient lodgings at reasonable rates are provided. Prospectuses are sent on request by the parish office.

The centre of all treatment is the

SANATORIUM TEREZA,

which is already fifty years old and has always been closely connected with the development of the spa Dubí, but has taken since the years 1923/24 such an astonishing high flight that it belongs now to the leading sanatoriums of Czechoslovakia.

The »Tereza« has not only been changed in its interior during these last years so as to meet all demands as to modern comfort and cultivated taste, but the last details were taken care of in the service of a suffering guest or one needing rest, so that a stay there becomes an unforgettable event in one's life.

The arrangement of the interior of the sanatorium with its well harmonising rooms and halls is like a harmonious chord. It is a matter of course that this sanatorium, the fame of the excellent administration of which is spread far beyond the frontiers of the State, is provided with all diagnostic and therapeutic means, warranting a treatment with all modern diagnosis and therapeutics on a scientific and clinical basis. The chief physician, Magnus Woelz, M. D., has three other physician and a well-trained and numerous staff at his disposal. The sanatorium, attaching greatest importance to the treatment of diseases of assimilation, and illnesses of nervous origin, has got a efficient, kitchen-apparatus for all dietetic measures.

On the whole, it is an isle of rest and peace, far from all the bustle of everyday life, in the midst of a benevolent society of persons who like to help and to be kind and confident from the depth of their hearts. That is the sanatorium of the spa Dubí, that everybody likes to remember who has once here looked for and found recovery, comfort, and new courage to face life.

Pohled na Ústí nad Labem s mostem presidenta Dra Beneše. — Blick auf Aussig mit der Präsident Dr. Beneš-Brücke. — Vue à Ústí avec le Pont du Président Dr. Beneš. — View on Ústí with the President Dr. Beneš-Bridge.

Ústí n. L.

Město Ústí n. L. rozkládá se na levém břehu Labe v nadmořské výši 147 m. Již roku 993 je zmínka o královské celnici na tomto místě, v jejíž blízkosti se vyvinulo tržní městečko. Král Přemysl Otakar II. povýšil je na král. město. Svou příznivou dopravní polohou vzrostlo pozoruhodně v posledních 80 letech, takže jest dnes střediskem hospodářského a kulturního života. 40.000 obyvatel žije na území města, které má plochu 1.524 ha a tvoří jádro hustě osídleného hospodářského území asi se 76.000 obyvateli.

Lidový dům. - Teplická třída. - Městské divadlo. — Das „Volkshaus". - Teplitzerstrasse. - Stadttheater. — Maison du peuple. - Teplická třída. - Théâtre Municipal. — Peoples'House. - Teplická třída. - Town-Theatre.

Ústí n. L. nepatří však pouze k nejdůležitějším průmyslovým a školským městům Československé republiky, nýbrž jest také pro svoji rozkošnou polohu důležitým střediskem cizineckého ruchu a provozu vůbec. Přímé železniční spojení má Ústí n. L. proti proudu s Prahou, Vídní, Budapeští, Carihradem a Athénami, po proudu s Drážďany, Berlínem a Hamburkem. V několika hodinách dostaneme se drahou do českých světových lázní, jako Teplice-Šanov, Karlovy Vary, Mariánské Lázně a Františkovy Lázně. Z Ústí n. L. můžeme podnikati pohodlně nejkrásnější výlety do labského pohoří, do malebného labského údolí nebo do Středohoří a Rudohoří. Kdo podniká výlety pěšky, může použíti husté sítě městských pouličních drah a autobusových linek nebo krásných labských parníků. Pro spěšné návštěvníky doporučuje se cesta pěšky na Marienberg nebo na Ferdinandshöhe, odkud se mohou těšiti krásným pohledům na město a okolí. Mnoho velkých hotelů, z nichž zvláště stojí za zmínku „Palace-hotel" a „Hohes Haus", stará se o pohodlí i nejnáročnějších cestujících; moderní restaurace jako Winklerovy podniky nebo Café Falk skýtají příjemný pobyt.

Množství státních úřadů má své sídlo v Ústí n. L., na př. okresní úřad, berní správa, úřad labské plavby a policejní komisařství.

Školství je značně vyvinuté. 12 německých obecných škol, 10 měšťanských škol, 1 pomocná škola, 2 české obecné školy s 1 pobočkou a 2 měšťanské školy, německé a české reálné gymnasium, obchodní akademie, reálka, vyšší státní průmyslová škola, učitelský ústav a dívčí reformované reálné gymnasium slouží vzdělání mládeže. Vedle toho jsou zde ještě 2 dvouleté obchodní školy, nižší průmyslová škola, odborná škola pro ženská povolání, pokračovací škola kupecká, lodnická škola, 11 německých a 6 českých dětských zahrádek. Školy jsou až na malé výjimky umístěny v moderních budovách. Zvláštní pozornost věnuje městská školní správa sociálním požadavkům, jako prázdninové péči, školní hygieně, stravování, ošacovacím akcím a vánoční pomoci.

Po válce zřídila obec mnoho znamenitých sociálních zařízení, kterými Ústí n. L. v mnohém ohledu jest vzorem. Tak zřídila v letech 1919—1930 90 obytných domů s 1134 byty a 2624 obytnými místnostmi. Nyní se připravuje široká stavební akce, která má vybudovati 301 menších obydlí a 10 obytných domů. Touto velkorysou veřejnou stavební činností podařilo se úspěšně potlačiti bytovou krisi. R. 1921 byl zřízen městský úřad pro blaho občanů a městský fysikát, v témže roce bylo provedeno zřízení městského parku. Z veřejných institucí byly ještě v Ústí n. L. zřízeny: poradna pro matky a kojence, domov pro šestinedělky, domov pro kojence, útulek pro mládež, dětská opatrovna. Již před válkou byly zřízeny městské lázně, staro-

Pohled s Mariiny hory na Ústí n. L. — Blick auf Aussig vom Marienberg. — Vue du haut „Marienberg" à Ústí. — View from the hill „Marienberg" to Ústí.

Kanceláře Spolku pro chemickou a metalurgickou výrobu. — Masarykova okresní nemocnice. — Bürogebäude des Vereins für chem. u. metallurg. Produktion. — Masaryk-Bezirkskrankenhaus.

Bureaux de l'Association pour l'Industrie chimique et métallurgique. - Hôpital Masaryk. — Administration-building of the Association for chemical and metallurgical Production. — Masaryk District-Hospital.

binec a sirotčinec a chlapecká vychovatelna ve Spielsbergu. Německá škola pro slepce byla po válce převzata městem do správy. Velkoobchodníci Weinmann a Petschek zřídili v Spiegelbergu 2 velké ústavy pro léčení plicních nemocí, ve kterých hledá ročně přes 800 nemocných léčení. Okres Ústí n. L. má zde moderně zařízený starobinec a Masarykovu okresní nemocnici, která byla teprve v posledních letech úplně dostavěna. Několik velkých sportovních míst, termální lázně a krásné parky jsou obyvatelstvu k disposici. V blízkém Wanově, nad Masarykovou přehradou, mají 2 německé a 1 český veslařský klub své klubovny k vykonávání tohoto krásného sportu. Na území předměstí Kleische vyvinula se od světové války nová městská čtvrť, která podstatně změnila vzhled města Ústí nad Labem.

Ferdinandova výšina. — Die Ferdinandshöhe. — Hauteur de Ferdinand. — Ferdinand-Height. Aussig a. E. — Ústí n. L. — Aussig a. E.

Svůj zvláštní ráz dostalo město svým průmyslem. Laciné uhlí, které lze snadno opatřiti z blízkého severozápadního českého uhelného revíru, a příznivá dopravní poloha na Labi byly příčinou, že četné podniky zřídily zde své závody. Největší továrna v místě, ba dokonce největší v celém státě, jest továrna „Spolku pro chemickou a hutní výrobu". Daleko za hranicemi státu jsou známy výrobky firmy Jiří Schicht, a. s. Ústecká rafinerie, a. s. a A. s. Krásnobřezenská cukerní rafinerie patří k největším československým rafineriím a pracují hlavně pro vývoz. Průmysl sklářský jest zastoupen firmou „Mühling-Union", strojní průmysl vedle mnoha menších továren továrnou na stroje a zařízení Schaffer & Budenberg. Výrobou chemických a lékárnických výrobků zabývají se „Gehe-závody" a továrna „Norgine". Z velkých podniků jsou dále nejvýznačnější tkalcovna „C. Wolfrum", měšťanský pivovar, továrna na líh, lisované droždí a likéry, dříve Bratří Eckelmannové a továrna na laky C. Dürschmidt. Obci náležejí Ústecké průmyslové závody, které se skládají z velké elektrárny, plynárny a první topírny na dálku v Č. S. R. Město má také velké jatky, zřízené r. 1927. Velká elektrárna byla zřízena u Masarykovy přehrady, pod zříceninou hradu Střekova v březnu r. 1936.

Živý provoz vládne na Labi. Ústecké překladiště má největší provoz ze všech českých labských přístavů. Železniční most a nový „Most presidenta Dr. Ed. Beneše" spojují oba břehy Labe, které tvoří nerv města a které značnou měrou přispělo k jeho rozmachu.

Reise- und Verkehrsbüro Emil Flügner

ÚSTÍ nad Labem.	Telefon 3113.	AUSSIG.
Úřední výdej jízdenek pro cestování drahou, parníkem, letadlem, pro společenské a weekendové jízdy.	Amtliche Fahrkartenausgabe — Eisenbahn-, Dampfer-, Flugkarten-, Gesellschafts- und Wochenendfahrten.	Distributions officiel des billets de chemins de fer, de bateaux, avions pour des voyages en société et week-end - excursions.	Official agent for railway, steamer and aeroplane-tickets, conducted and week end-trips.

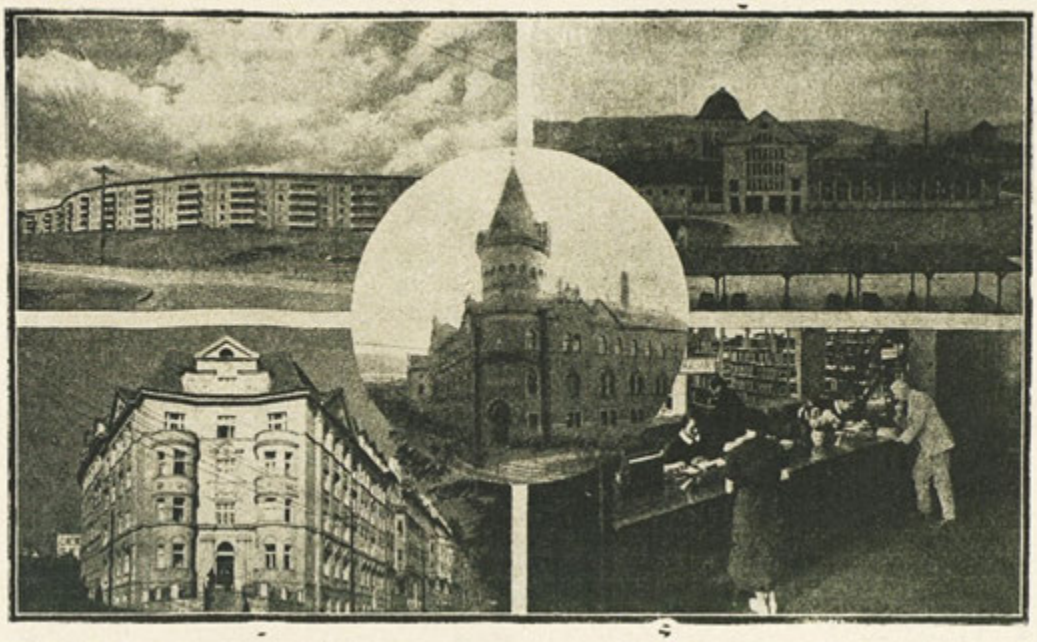

Městská podloubí. - Městské jatky. - Městské lázně (v kruhu). - Obytné domy. - Městská knihovna: Vydávání knih. — Die städt. Laubenganghäuser. - Städt. Schlachthof. - Stadtbad (im Kreis). - Städt. Wohnhäuser. - Buchausgabe in der städt. Bücherei. — Arcades Communales. - Abattoir Municipal. - Bains Communaux (au milieu). - Bâtiments Communaux. - Bibliothèque Communale: Distribution de livres. — City-Arcades. - Municipal Stock-yards. - Municipal Bath (in the circle). - Municipal dwelling-houses. - Municipal Library: Book-distribution.

Aussig a. d. Elbe.

Die Stadt Aussig breitet sich auf dem linken Ufer des Elbestromes in einer Seehöhe von 147 m über der Adria aus. Bereits im Jahre 993 wird an dieser Stelle eine kgl. Zollstätte erwähnt, in deren Nähe sich ein Marktflecken entwickelte. König Přemysl Ottokar II. erhob ihn zur königlichen Stadt. Dank ihrer günstigen Verkehrslage nahm sie in den letzten 80 Jahren einen beachtenswerten Aufschwung, so dass sie heute einen Mittelpunkt des wirtschaftlichen und kulturellen Lebens darstellt. 45.000 Einwohner leben auf dem Stadtgebiet, das einen Flächenraum von 1524 ha bedeckt und den Kern eines dichtbesiedelten Wirtschaftsgebietes mit etwa 76.000 Bewohnern bildet.

Aussig gehört aber nicht nur zu den bedeutendsten Industrie- und Schulstadten der tschechoslowakischen Republik, es ist durch seine herrliche Lage auch ein wichtiger Stützpunkt des Fremdenverkehrs und des Verkehrs überhaupt. Eine direkte Eisenbahnverbindung besitzt Aussig elbaufwärts mit Prag, Wien, Buda-

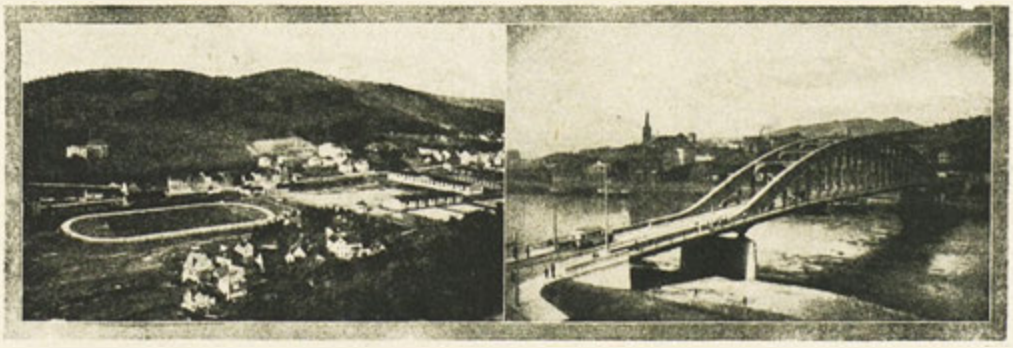

Výstaviště a stadion. — Nový most presidenta Dr. Beneše. — Austellungsgelände und städt. Kampfbahn. — Die neue Präsident Dr. Beneš-Brücke. — Place de l'exposition et Stade Communal. — Le nouveau Pont du Président Dr. Beneš. — Exposition-tract and Municipal Stadion. — New President Dr. Beneš-Bridge.

pest, Konstantinopel und Athen, talwärts mit Dresden, Berlin und Hamburg. In wenigen Stunden sind mit der Bahn auch die böhmischen Weltbäder Teplitz-Schonau, Karlsbad, Marienbad und Franzensbad zu erreichen. Von Aussig aus können bequem die schönsten Ausflüge in die Elbeberge, ins malerische Elbetal oder in das Mittel- und Erzgebirge unternommen werden. Wer eine Fusswanderung scheut, der kann das dichte Netz der städtischen Strassenbahn- und Autobuslinien oder die schönen Elbedampfer benützen. Für den eiligen Besucher empfliehlt sich ein Spaziergang auf den Marienberg oder auf die Ferdinandshohe, von denen aus man einen weiten Rundblick über die Stadt und ihre Umgebung geniesst. Mehrere grosse Hotels, von denen das „Palace-Hotel" und das „Hohe Haus" genannt seien, sorgen für die Bequemlichkeit auch des anspruchsvollsten Reisenden, moderne Gaststätten wie die Winkler-Betriebe oder das Café Falk bieten einen angenehmen Aufenthalt.

Zahlreiche staatliche Aemter haben in Aussig ihren Sitz, so eine Bezirksbehorde, eine Steueradministration, ein Elbe-Schiffahrtsamt und eine Polizeibehörde. Das Schulwesen ist hervorragend ausgebaut. 12 deutsche Volksschulen, 10 Bürgerschulen, 1 Hilfsschule, 2 tschechische Volksschulen mit 1 Expositur und 2 Bürgerschulen, ein deutsches und ein tschechisches Real-Gymnasium, eine Handelsakademie, eine Realschule, eine hohere Staatsgewerbeschule, eine Lehrerbildungsanstalt und ein Mädchen-Reform-Realgymnasium dienen der Fortbildung der Jugend. Daneben bestehen noch 2 zweiklassige Handelsschulen, eine niedere Gewerbeschule, eine Fachschule für Frauenberufe, eine deutsche und eine tschechische gewerbliche Fortbildungsschule, eine kaufmännische Fortbildungsschule, eine Schifferschule, 11 deutsche und 6 tschechische Kindergärten. Die Schulen sind bis auf wenige Ausnahmen in modernen Gebäuden untergebracht. Ein besonderes Augenmerk widmet die städtische Schulverwaltung den sozialen Belangen, wie der Ferienfürsorge, der Schulhygiene, Ausspeisung, Bekleidungsfürsorge und Weihnachtshilfe.

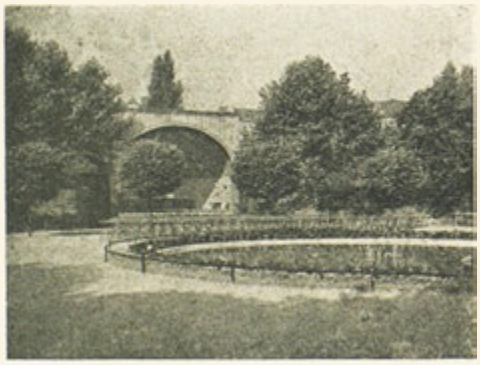

Prostranství v městských sadech, kde jsou pořádány koncerty. — Konzertplatz im Stadtpark. — Place de concerts dans le Parc Communal. — Concert-place in the Municipal Park.

Kašna před divadlem. — Theater-Brunnen. — Fontaine devant le Théâtre. — Fountain in front of the Theatre.

Zahlreiche Vereine pflegen die Erwachsenenbildung. An öffentlichen Anstalten besitzt Aussig seit 1899 eine Stadtbücherei. Durch die hochherzige Widmung des Grosskaufmanns Ed. J. Weinmann erhielt sie im Jahre 1912 ein vorbildlich ausgestattetes Gebäude m. Vortrags-, Lese-, Ausstellungs- und Studierräumen. Die Bücherzahl beträgt zur Zeit mehr als 30.000 Bande.

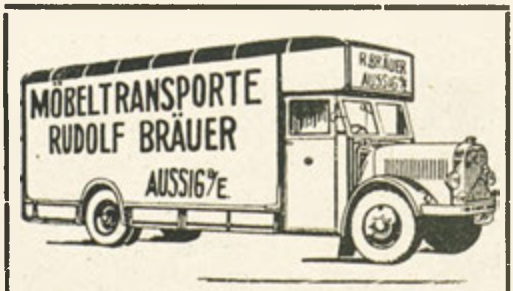

Ústí nad Labem. Tel. čís. 2291.
Adresa telegramů: Transporte Bräuer.
Dopravy v tuzemsku i do cizozemí. — Uskladnění.

Aussig a/E. Tel. 2291.
Telegramme: Transporte Bräuer.
In- und Ausland-Transporte. — Einlagerungen.

Das Stadtmuseum wurde 1901 gegründet. Es hat 1919 im neuen Schloss zu Türmitz ein wurdiges Heim gefunden. Die Sammlungen umfassen eine geologisch-mineralogische, eine vorgeschichtliche und eine kulturgeschichtliche Abteilung. Weit über die Grenzen der Stadt hinaus bekannt ist das im Jahre 1909 errichtete Stadttheater durch das hohe Niveau seiner Darbietungen. Auch das städtische Theaterorchester erfreut sich eines guten Rufes, beliebt sind seine Sommérkonzerte im Stadtpark. Fünf Lichtspieltheater gibt es im Stadtgebiet, davon wurde das Olympia-Kino in den Salen des Volkshauses erst kürzlich neueröffnet.

In der Nachkriegszeit hat die Stadtgemeinde eine Reihe vorzuglicher sozialer Einrichtungen geschaffen, durch die Aussig in vieler Hinsicht vorbildlich geworden ist. So errichtete sie in den Jahren von 1919 bis 1933 90 Wohnhäuser mit 1134 Wohnungen und 2624 Wohnräumen. Gegenwärtig ist eine weitere Bauaktion in Vorbereitung, die 301 Kleinstwohnungen und 10 Siedlungshäuser umfasst. Durch diese grosszügige öffentliche Bautätigkeit gelang es, die Wohnungsnot und das Wohnelend erfolgreich einzudämmen.1921 wurde ein städtisches Wohlfahrtsamt und ein Stadtphysikat geschaffen, im gleichen Jahre auch die Errichtung eines Stadtparkes durchgefuhrt. An Wohlfahrtsanstalten wurden in Aussig noch geschaffen: eine Mutterberatungsstelle, ein Wochnerinnenheim, ein Säuglingsheim, eine Jugendherberge, ein Kleinkinderheim. Bereits in der Vorkriegszeit entstand das Stadtbad, das Asyl- und Waisenhaus und ein Knabenerziehungsheim in Spiegelsberg. Die deutsche Blindenschule wurde nach dem Kriege von der Stadtgemeinde in Verwaltung übernommen. Die Grosskaufleute Weinmann und Petschek errichteten in Spiegelsberg zwei grosse Lungenheilanstalten, in denen alljährlich mehr als 800 Kranke Heilung ihres Leidens suchen. Der Bezirk Aussig besitzt hier ein modern eingerichtetes Altersversorgungsheim und das Masaryk-Bezirkskrankenhaus, das erst in den

letzten Jahren vollständig neugebaut wurde. Mehrere grosse Sportplätze, ein Thermal-Warmbad und schone Parkanlagen stehen der Bevölkerung für die Stunden der Muse zur Verfügung. Im benachtbarten Wannow, oberhalb der Masarykstaustufe, besitzen 2 deutsche und 1 tschechischer Ruderklub Bootshauser zur Ausubung dieses schonen Sports. Auf dem Gebiet des eingemeindeten Vororts Kleische entwickelte sich seit dem Weltkriege ein neuer moderner Stadtteil, der das Bild Aussigs ganz wesentlich verändert hat.

Ihr besonderes Gepräge hat die Stadt durch die Industrie erhalten. Die billige Kohle, die aus dem nahen nordwestbohmischen Braunkohlenrevier leicht beschafft werden kann und die günstige Verkehrslage an der Elbe waren die Ursache, dass zahlreiche Unternehmungen ihre Betriebsstätten hier errichteten. Die grösste Fabrik im Orte, ja eine der grossten im ganzen Staate, ist die des Vereins für chemische und metallurgische Produktion. Weit über die Grenzen des Staates hinaus bekannt sind auch die Erzeugnisse der Georg-Schicht-A. G. Die Aussiger Zuckerraffinerie-A. G. und die A. G. der Schönpriesner Zuckerraffinerie gehören zu den grossten tschechoslowakischen Raffinerien

Léčebný ústav pro plicni nemoci (Petschkova nadace) a Léčebný ústav pro tuberkulosu (nadace Weinmannova). — Lungenheilanstalt Petschekstiftung — und Lungenheilanstalt Weinmannstiftung). — Etablissement curatif (fondation de Petschek) et l'Etablissement curatif de tuberculose (fondation de Weinmann). — Tuberculosis-Hospital (Petschek Foundation) and Tuberculosis Asylum (Weinmann Foundation).

und arbeiten hauptsächlich für die Ausfuhr. Die Glasindustrie ist durch den Betrieb der „Mühlig-Union" vertreten, die Maschinenindustrie neben mehreren kleineren Fabriken durch die Maschinen- und Armaturenfabrik Schäffer und Budenberg. Mit der Erzeugung chemisch-pharmazeutischer Artikel befassen sich die „Gehe-Werke" und die Fabrik „Norgine". Von den Grossbetrieben sind weiters hervorzuheben die Weberei „C. Wolfrum", das Bürgerliche Bräuhaus, die Spiritus-, Presshefe- und Likorfabrik, vorm. Gebrüder Eckelmann, und die Lackfabrik C. Dürschmidt. Der Stadtgemeinde gehören die Aussiger Industriewerke, bestehend aus einem grossen Elektrizitätswerk, einer Gasanstalt und dem ersten Fernheizwerk in der Tschechoslowakischen Republik. Stadtischer Besitz ist auch ein grosser Schlacht- und Viehhof, der im Jahre 1927 errichtet wurde. Ein Grosskraftwerk wurde bei der Masaryk-Staustufe unterhalb der Ruine Schreckenstein im März 1936 in Betrieb genommen. Der nordwestböhmische Kohlenhandel, der in Aussig seinen Mittelpunkt hat, ist durch die Weltfirmen Ed. J. Weinmann und Ig. Petschek vertreten.

Reges Treiben herrscht an der Elbe. Der Aussiger Umschlagplatz weist den grossten Güterverkehr aller böhmischen Elbehäfen aus. Eine Eisenbahnbrücke und die neue Präsident Dr. Ed. Beneš-Brücke verbinden die beiden Ufer des Stromes, der den Lebensnerv der Stadt bildet und zu ihrem Aufschwung wesentlich beigetragen hat.

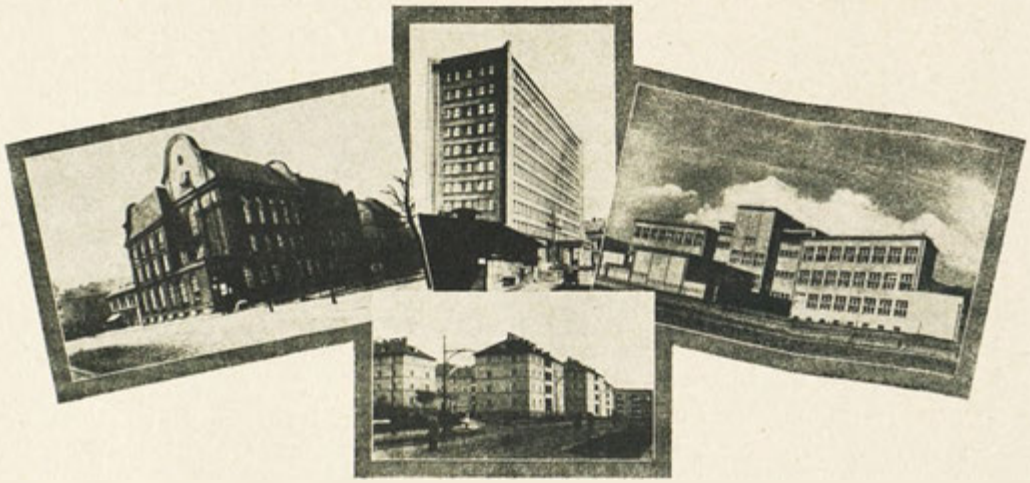

Správní budova chemické továrny. - Dívčí gymnasium. - Lidová knihovna a čítárna. - Budovy 4. stavební akce. — Verwaltungsgebäude der „Chemischen". - Mädchengymnasium. - Volksbücherei und Lesehalle. - Die Häuser der 4. Bauaktion. — La maison d'administration de l'usine chimique. - Le lycée de Filles. - Bibliothèque de peuple et salle de lecture. - Les édifices de la 4 me action de constructions. — Administration-building of the Chemical Works. - Girl's Grammar School (Gymnasium). - People's Library and Reading Room. - Buildings of the 4th Buildings-Action.

Ústí n. L.

La ville d'Aussig s'étend sur la rive gauche de l'Elbe à une altitude de 147 m au-dessus de l'Adriatique. Déjà en 993 on mentionne une douane royale à cette place, dans le voisinage de laquelle se développa un bourg. Le roi Přemysl Otakar II l'éleva au rang de ville royale. Grâce à sa situation propice au tourisme, elle prit un essor considérable dans dernières années, de sorte qu'elle est aujourd'hui un centre de la vie économique et sociale. 45.000 habitants vivent sur le territoire de la ville, qui couvre une superficie de 1524 ha, et qui forme le noyau d'un territoire économique d'une grande densité de population (76.000 habitants).

Mais Aussig n'appartient pas seulement aux villes d'industrie et d'écoles les plus importantes de la Tchécoslovaquie, elle est aussi par sa situation magnifique un point d'appui important de tourisme et de communication en général. Aussig a une communication de chemin de fer directe en amont de l'Elbe avec Prague, Vienne, Budapest, Constantinople et Athène, en aval de l'Elbe avec Dresde, Berlin et Hambourg. En peu d'heures on peut atteindre les villes d'eaux renommées de la Bohême: Teplitz-Schonau, Carlsbad, Marienbad et Franzensbad. D'Aussig on peut faire commodément les plus belles excursions dans les montagnes de l'Elbe, dans la vallée pittoresque de l'Elbe ou dans les montagnes de l'Erzgebirge et du Mittelgebirge. Celui qui n'aime pas marcher, peut se servir de tramways et d'autobus municipaux ou de beaux vapeurs circulant sur l'Elbe. A un visiteur pressé on peut recommander une promenade sur le Marienberg ou sur la Ferdinandshöhe, d'où l'on

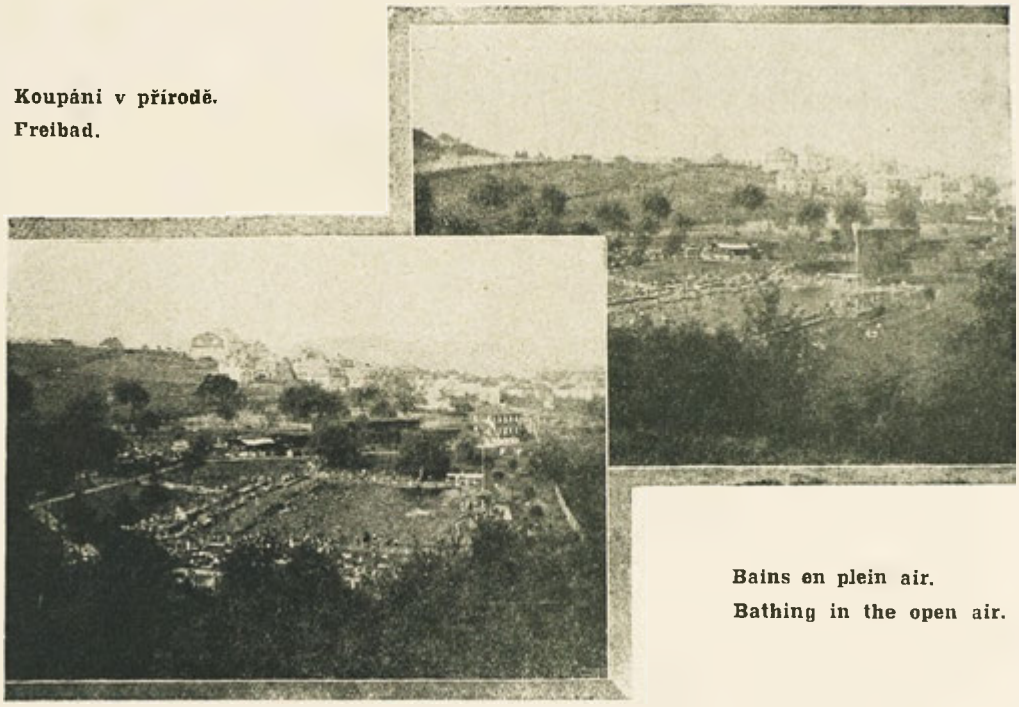

Koupání v přírodě.
Freibad.

Bains en plein air.
Bathing in the open air.

jouit d'une belle vue sur la ville et ses environs. Plusieurs grands hôtels dont nous mentionnons le „Palace-Hôtel" et le „Hohes Haus" peuvent satisfacie l'hôte le plus prétentieux; des restaurants moderns, tels que les établissements Winkler, et le Café Falk offrent un séjour des plus agréables.

De nombreux bureaux administratifs ont leur siège à Aussig; l'administration du district, une administration des impôts, un bureau de la navigation de l'Elbe et un bureau de police. L'instruction publique est bien développée. 12 écoles primaires allemandes 10 écoles primaires supérieures, une école supplémentaire, 2 écoles primaires tchèques avec une école affiliée et 2 écoles primaires supérieures tchèques, un collège professionnel allemand et un tchèque, une académie commerciale un collège professionnel, une école professionelle supérieure de l'État, une école normale et un collège professionnel réformé de filles servent à l'instruction de la jeunesse. Outre cela il y a encore deux écoles commerciales à 2 classes, une école professionnelle primaire, une école professionnelle de femmes, une école de perfectionnement industriel allemande et une tchèque, une école de perfectionnement commercial, une école de navigateur. 11 jardins d'enfants allemands et 6 tchèques. Les écoles sont installées, à l'exception de quelques-unes, dans des bâtiments modernes. L'administration municipale des écoles a surtout en vue les intérêts sociaux, tels que la prévoyance sociale des vacances, de l'alimentation, de l'habillement, des étrennes et l'hygiène scolaire.

Aux temps après la Grande Guerre la municipalité a créé un nombre d'excellentes institutions sociales, par lesquelles Aussig est devenu une ville modèle. Dans les anées 1919-1933 elle fit construire 90 maisons d'habitation avec 1134 logements et 2624 pièces. Actuellement on est en train de préparer la construction de 301 logements à une seule pièce dans une colonie de 10 maisons. Par cette large activité publique de construire on a réussi à réduire le manque de logements et la misère des logis. En 1921 on fonda un bureau municipal d'assistance publique et un service sanitaire municipal, dans la même année on crea aussi le beau parc municipal. Autres institutions d'assistance publique: une consultation maternelle, une maternité, une crèche pour nourrissons, une auberge pour la jeunesse, une pouponnière. Déjà avant la Grande Guerre existaient: le bain municipal, l'orphelinat et une maison d'éducation

DEUTSCHE AGRAR- UND INDUSTRIEBANK PRAG II.

ODBOČKA:	ZWEIGSTELLE:	SUCCURSALE:	BRANCH-OFFICE:
ÚSTÍ n/L. - AUSSIG a/E.			
TEPLICKÁ TŘ. 45.	TEPLITZERSTRASSE 45	TEPLITZERSTRASSE 45	TEPLITZERSTRASSE 45

TELEFON: 3715.

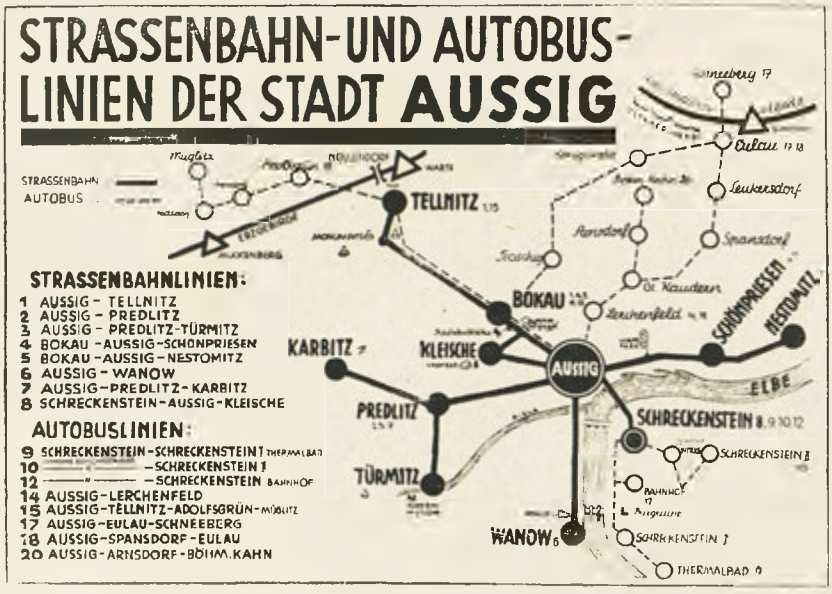

Ústí nad Labem.

Ústí nad Labem s okrouhle 45.000 obyvateli, jest střediskem chemického průmyslu a obchodu severozápadních Čech a východiskem krásných výletů do údolí Labe, Rudohoří a Středohoří. Také v samém okolí Ústí jsou příjemná výletní místa, jichž návštěva se turistovi vyplatí.

Elektrické dráhy ve vlastní režii města, jakož i autobusové linky, umožní a ulehčí dosažení výletních míst velmi pohodlně a v nejkratším čase.

Jest nutno upozorniti zvláště na tyto linky elektických drah:

Trať č. 1. do Telnice a k válečným mohylám z roku 1813 zv. „Monumenty" na úpatí Rudohoří.

Trať č. 6. do údolí Labe až do Vaňova proti Střekovu.

Trať č. 8. do Kliše s nádherně zařízenými lázněm s přírodně horkou vodou.

Z autobusových linek v provozu linka č. 9., která vede k úpatí zříceniny Střekova a dále až k thermálním přírodním lázním ve Střekově.

Dálkové autobusové linky:

Trať čís. 17. až do obce Sněžník ve výši 553 m, vede nádhernou krajinou po horském hřebenu a malebným údolím potoku Jilovského a

trať čís. 15. projíždí úchvatným kouskem kraje, podobajícího se zelenému Štýrsku, po hřebenové cestě Rudohoří a končí v osadě Adolfov ve výši 747 m.

Ústí nad Labem. (Aussig).

La ville de Ústí avec ses 45.000 habitants est le centre de l'industrie et du commerce chimique dans la Bohême du nord-ouest. Elle est également le point de départ pour des excursions splendides dans la vallée de Labe, Erzgebirge, Středohoří. Les environs immédiats de Ústí possèdent également de beaux buts d'excursions.

Les tramways et les autobus municipaux facilitent les promenades et les excursions en les rendant plus agréables en même temps.

Nous citons surtout les lignes des tramways suivantes:

Ligne 1 à Telnice et aux monuments commémoratifs de guerriers de 1813 près de „Monumente" au pied de l'Erzgebirge.

Ligne 6 dans la vallée de Labe jusq'à Vaňov en face de Střekov.

Ligne 8 à Kliše avec un établissement magnifique de bains à l'eau chaude. De toutes les autres lignes d'autobus nous mentionnons la ligne 9 qui circule jusqu'au pied de la ruine du château de Střekov et ensuite aux bains thermaux en plein air à Střekov.

Lignes d'autobus à grande distance:

Ligne 17 jusqu'au village de Sněžník (alt. 553 m), à travers un paysage merveilleux par le plateau et la vallée de Jilovský potok et la ligne 15 à la crête de l'Erzgebirge jusqu'au bourg de Adolfov (747 m), ce qui nous permet de voir une contrée charmante comme la Styrie verdoyante.

Aussig.

Aussig mit rund 45.000 Einwohnern, Zentrum der chemischen Industrie und des Handels in Nordwestböhmen ist Ausgangspunkt herrlicher Wanderungen in das Elbetal, Erzgebirge und böhmische Mittelgebirge. Auch die unmittelbare Umgebung Aussigs besitzt lohnende Ausflugsorte.

Die von der Stadtgemeinde betriebenen Strassenbahn- und Autobuslinien ermöglichen und erleichtern die Erreichung des Wanderzieles in angenehmer Weise und in kürzester Zeit.

Im besonderen sind hervorzuheben die Strassenbahnlinien:

Linie 1 nach Tellnitz und den Schlachtdenkmälern von 1813 bei „Monumente" am Fusse des Erzgebirges.

Linie 6 in das Elbetal bis Wanow gegenüber dem Schreckenstein.

Linie 8 nach Kleische mit der wunderbaren Anlage des Frei-Warmbades.

Von den in Betrieb stehenden Autobuslinien die Linie 9, welche bis zum Fusse der Burgruine Schreckenstein und im weiteren Verlaufe bis zum Frei-Thermalbad in Schreckenstein führt.

Die Fernautobuslinien:

Linie 17 bis nach dem auf 553 m Höhe gelegenen Dorf Schneeberg mit landschaftlich herrlicher Fahrstrecke über das Hochplateau und durch das Eulaubachtal und die

Linie 15 auf den Kamm des Erzgebirges bis in die Ortschaft Adolfsgrün, Höhenkote 747 mit einer, der grünen Steiermark ebenbürtigen, reizvollen Fahrstrecke.

Ústí nad Labem. (Aussig).

Ústí nad Labem with about 45.000 inhabitants is the centre of chemical industry and trade in northwest Bohemia. It is the starting-point for most wonderful tours into the Labe-valley, Erzgebirge and Středohoří. In the surroundings of Ústí there are everywhere many nice spots for excursions, too.

By the municipal trams and bus lines you are able to reach your destination in an agreeable way and in a short time.

Let us mention the tram routes:

Line 1 to Telnice and to the warriors' monuments of 1813 near „Monumente" at the foot of the Erzgebirge.

Line 6 in the Labe-valley as far as Vaňov opposite Střekov.

Line 8 to Kliše with a wonderful bathing-establishment with warm water.

We mention from all the other bus lines the line 9 leading to the foot of the castle-ruin Střekov and on to the open air thermal-bath in Střekov.

Long distance bus-lines: Line 17 to the village Sněžník (553 m high), leading through a most beautiful landscape over the plateau and through Jilovský potok-valley and line 15 to the crest of Erzgebirge, to the parish Adolfov (747 m) with a charming ride through a country like verdant Styria.

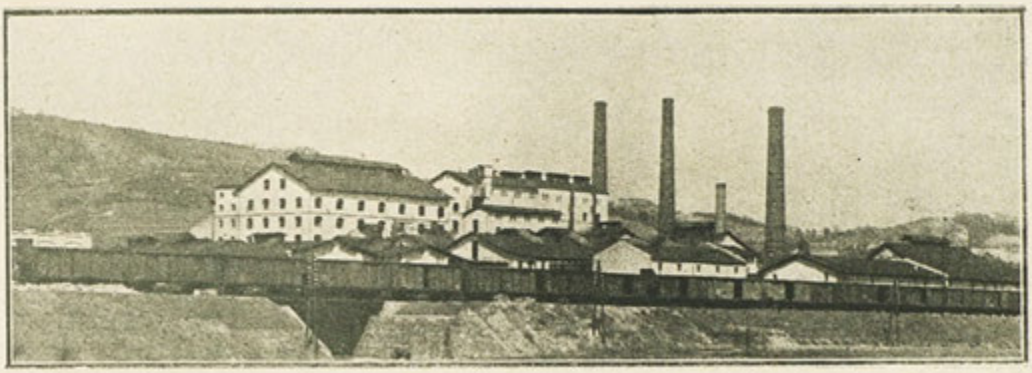

Rafinerie cukru v Krásném Březně. — Zuckerraffinerie in Schönpriesen. — Raffinerie de sucre à Krásné Březno. — Sugar-Refinishing Works in Krásné Březno.

de garçons à Spiegelsberg. Après la Guerre l'école des aveugles allemande passa sous l'administration de la municipalité. Les commerçants Weinmann et Petschek fondèrent à Spiegelsberg 2 grands sanatoriums pulmonaires, où chaque année plus de 800 malades cherchent la guérison de leur maladie. Le district d'Aussig y possède un asile moderne de vieillards et l'hôpital du district „Masaryk", qui fut complètement reconstruit dans ces dernières années. Plusieurs grandes places de sport, un établissement d'eaux thermales et de beaux parcs sont à la disposition du public pour ses heures de repos. Dans la ville voisine de Wannow, au-dessus du barrage „Masaryk", deux sociétés de canotage allemandes et une tchèque ont des hangars de canots pour pratiquer ce beau sport. Sur le territoire du faubourg incorporé de Kleische un nouveau quartier moderne s'est développé depuis la Grande Guerre, qui a changé essentiellement l'aspect d'Aussig.

La ville a reçu son cachet par l'industrie. Le charbon à bon marché facilement accessible au bassin houiller voisin de la Bohème du nord-ouest, et la situation de la ville si favorable à la navigation sur l'Elbe ont cause de nombreuses entreprises d'y établir leurs usines. La plus grande fabrique de la ville et une des plus grandes de tout l'État est celle de la Société pour la Production d'Articles Chimiques et Métallurgiques. Les articles de la S. A. Georges Schicht sont connus bien au-delà des frontières de l'Etat. La Raffinerie de sucre d'Aussig S. A. et la Raffinerie de sucre de Schonpriesen appartiennent aux plus grandes en Tchécoslovaquie et travaillent surtout pour l'exportation. La fabrication du verre est représentée par les verreries de la „Muhlig-Union", la construction de machines — à côté de quelques petites fabriques par les constructeurs de machines et d'armatures Schäffer & Budenberg. L'Usine „Gehe" et la fabrique „Norgine" s'occupent de la production d'articles chimico-pharmaceutiques. Parmi les grandes entreprises il faut encore mentionner: les tissages „C. Wolfrum", la brasserie des citoyens, la distillerie d'alcool etc. les fabriques de levure sèche et de liqueurs, ci-devant Eckelmann Frères, et la fabrique de vernis C. Dürschmidt. La commune d'Aussig possède les usines industrielles: la grande usine électrique, une usine à gaz et la première usine à chauffage à distance en Tchécoslovaquie. Les abattoirs, construits en 1927, sont aussi propriété de la ville. Une grande centrale de production d'énergie électrique a été mise en activité près du barrage „Masaryk" au-dessus de la ruine de Schreckenstein au mois de mars 1936.

Ústí n. L.

The town of Aussig lies on the left bank of the Elbe at 490 feet above the level of the Adriatic. Already in the year 993 a royal custom-house is mentioned, near which a country-town developed. King Přemysl Otakar II. raised it to the rank of a royal town. Owing to its situation, favourable to traffic, it rose considerably these last 80 years, so as to be to-day a centre of economic and cultural life.- 45.000 inhabitants live on the territory of the town, that covers an area of 3810 acres, forming the nucleus of a densely populated economic territory with about 76.000 inhabitants.

Aussig is not only one of the most important industrial and educationaltowns of Czechoslova-

Masarykova přehrada a zříceniny hradu Střekova. — Masaryk-Staustufe und Burgruine Schreckenstein. — Barrage de Masaryk et ruines du château Střekov. — Masaryk Barrage and Ruin of the Střekov Castle.

Měšťanský pivovar. — Das Bürgerliche Bräuhaus. - Brasserie des bourgeois. - Citizen's Brewery.

kia, by its wonderful situation it is an important rendez-vous for visitors in general. Aussig has direct railway-communications up the Elbe with Prague, Vienna, Budapest, Constantinople and Athens down-stream with Dresden, Berlin and Hamburg. Within a few hours it is possible to reach by railway the famous Bohemian spas of Teplice-Šanov, Carlsbad, Marienbad and Franzensbad. From Aussig may be easily made the finest trips to the Elbe-Mountains, the picturesque Elbe-Valley, to the mountains of the Erzgebirge and Mittelgebirge. He who does not like walking, may use the big system of municipal tram- and bus-lines or the fine Elbe steamers. To him who pays only a short visit to the town, we should recommend a walk on the Marienberg or on the Ferdinandshohe, from where he enjoys a vast panorama of the town and its environs. Several big hotels, of which we mention the „Palace-Hôtel" and the »Hohes Haus«, provide comfort also for the most pretentious traveller; modern restaurants such as the Winkler Establishments, and the Café Falk, offer a most pleasant stay.

Numerous public offices have their seat at Aussig: the central authority of the district, an administration of taxes, an office of the Elbe-Navigation and a police-office. Public instruction is eminently developed. 12 German elementary schools, 10 higher elementary schools, a supplementary school, 2 Czech elementary schools with one affiliated and 2 Czech higher elementary schools, a German and a Czech secondary school for modern subjects, a commercial academy, a modern school, a higher public technical school, a training-college for teachers and a reformed secondary school for modern subjects for girls serve the instruction of youth. Besides there are 2 commercial schools with 2 classes, a lower technical school, a training-college for domestic sciences, one German and one Czech industrial continuation-school, a commercial continuation-school, a sailors' school, 11 German and 6 Czech kindergartens. For these schools — with a few exceptions — accommodation has been found in modern buildings. The municipal administration of schools has social interests especially in view, such as social administration of holidays, food clothing and Christmas-boxes, and school-hygiene.

Numerous societies provide instruction of adults. Public institutions at Aussig: Since the year 1899 there has been a municipal library. By the magnanimous endowment of the big merchant Mr. Ed. J. Weinmann, it obtained a standard building in 1912 with halls for lectures, reading, exhibitions and studying. The number of books is at present above 30.000 volumes. The Municipal Museum was founded in 1901. It has found a home worthy of its importance at the new castle at Turmitz. The collections comprise a geologico-mineralogical, a prehistorical depart-

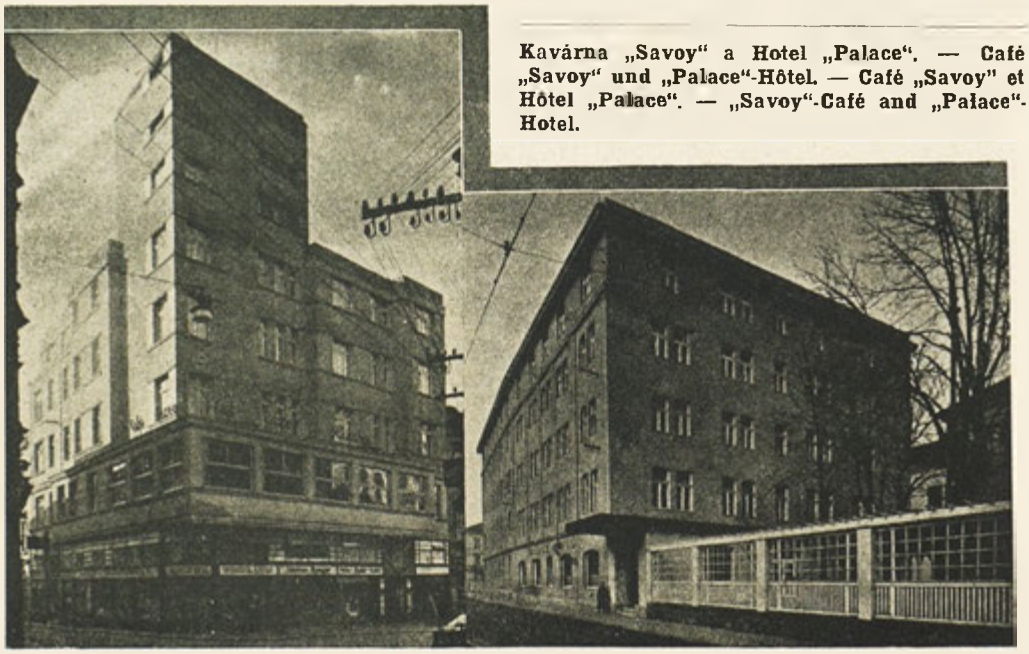

Kavárna „Savoy" a Hotel „Palace". — Café „Savoy" und „Palace"-Hôtel. — Café „Savoy" et Hôtel „Palace". — „Savoy"-Café and „Palace"-Hotel.

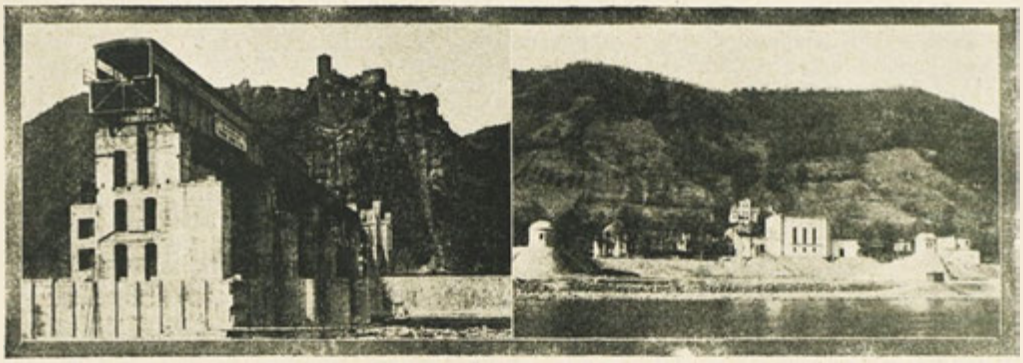

Masarykova přehrada a labská vodárna. — Masaryk-Stauwerk und Elbewasserwerk. — Barrage de Masaryk et Tour d'eau. — Masaryk Barrage and the Elbe-Waterworks.

ment and one relating to the history of civilization. The Municipal Theatre, erected in 1909, is known far beyond the bounds of the town for the high level of its performances. Also the orchestra of the Municipal Theatre has a good reputation, and its summer-concerts at the municipal park are much liked. On the territory of the town there are 5 cinemas, of which the „Olympia-Kino" was recently opened at the halls of the house of the people.

In the time since the Great War the municipality has created a series of excellent social institutions, by which Aussig has become a model town in many directions. In the years 1919—1933 90 dwelling-houses were built, with 1134 flats and 2624 rooms. Actually the construction of further 301 quite little apartments in a colony of 10 houses is being prepared. This great public building activity succeeded in reducing the scarcity of dwellings and the number of miserable lodgings. In 1921 a municipal office for welfare work and a municipal sanitary service were created, in the same year the municipal park was finished. Other establishments for welfare work: an Advisory Board for mothers, a maternity home, a home for infants, a youth hostel a home for babies. Already before the Great War existed the municipal boths, the orphanage and an educational establishment for boys at Spiegelsberg. The German school for the blind was put after the War under the administration of the municipality. The big merchants Weinmann and Petschek founded at Spiegelsberg 2 large sanatoriums for pulmonic patients, where every year more than 800 sick people seek recovery. The Aussig district possesses there a modern asylum for the aged poor and the »Masaryk« district hospital, which was completely rebuilt in recent years. Several large playgrounds, thermal baths and a fine park are at people's disposal for their leisure hours. At the neighbouring Wannow, above the „Masaryk"-barrage, 2 German and 1 Czech rowing-clubs have their boathouses to practise this fine sport. On the territory of the incorporated suburb, Kleische, a new quarter has developed since the Great War, which has quite changed the aspect of Aussig.

It is industry that gave the town its stamp. The cheap coal which may be easily supplied from the neighbouring brown-coal fields and the situation of the town that is propitious to traffic on the Elbe, caused so many enterprises to establish their works here. The greatest factory of the town and one of the greatest of the whole State is that of the Society for producing Chemical and Metallurgical Articles. The productions of the George Schicht Company are also known far beyond the frontiers of the State. The Aussig Sugar Refinery Joint Stock Company and the Schönpriesen Sugar Refinery Joint Stock Company belong to the greatest Czechoslovakian refineries, and work mainly for exportation. Glass industry is represented by the glass-works of the „Mühling-Union", machine-

making — besides some smaller factories — by the machine and armature works of Schäffer & Budenberg. With the production of chemico-pharmaceutic articles are occupied the „Gehe-Works" and the factory, „Norgine". Among big manufactures let us further mention: the weaving-mill, „C. Wolfrum", the citizens' brewery, the distillery of spirits, press-yeast factory and liqueur-distillery, formerly Eckelmann Bross., and the lacquer-factory, C. Durschmidt.

In the possession of the town are the Aussig industrial works; big electric works, gas-works and the first distant heating works in Czechoslovakia; besides a big slaughter-house and cattle-market, built in 1927. A big electrical power plant was put in operation near the „Masaryk"-barrage below the ruin of the castle Schreckenstein in March 1936. The north-west-Bohemian coal-trade, the centre of which is Aussig, is represented by the firms of world-wide fame, Ed. J. Weinmann, and Ig. Petschek.

Great activity and bustle are being displayed or the Elbe. The Aussig place of transshipment has the greatest goods-traffic of all Bohemian Elbe ports. A railway-bridge and the new President Dr. Edvard Beneš bridge unite the two banks of the river, which forms the vital thread of our town and has much contributed to its growth.

Továrna na výrobu lisovaného droždí, lihu a likérů v Krásném Březně. — Die Presshefe-, Spiritus- u. Likörfabrik in Schönpriesen. — Usine de levain pressuré, d'alcool et de liqueurs à Krásné Březno. — Manufacturing of pressed yeast, alcohol and cordials in Krásné Březno.

Trmice.

(Türmitz).

Bohaté nálezy ze všech předhistorických dob mluví o tom, že Trmice jsou jedním z nejstarších míst v české zemi. Dalším důkazem toho jsou nálezy stop člověka, žijícího v době starokamenné.

První zmínka o Trmicích v dějinách jest z r. 1305. Roku 1664 byly povýšeny na město. Nejdůležitější dějinnou událostí jest husitská bitva r. 1426 na vrchu „Bihana" u Trmic.

Trmice byly až do poloviny 19. století zemědělským městečkem. Po povýšení na město přivolaní řemeslníci provozovali obuvnictví, punčochářství a tkalcovství.

Město Trmice. Die Stadt Türmitz. — La ville de Trmice. — The town of Trmice.

Roku 1796 bylo nalezeno na pláni „Wina" u Trmic první hnědé uhlí a sedláci, dokonce i farář, byli uchváceni uhelnou horečkou. Zařídili na svých polích ruční dolování, které však ovšem dnes zaniklo. Na dolech bohatých statkářů bylo fárání pak zmechanisováno, což mělo za následek, že přesídlilo do kraje mnoho horníků. V poslední třetině 19. století měly Trmice ráz hornického města.

Prvním průmyslovým závodem byl cukrovar, založený r. 1851. Pracovalo se tu do r. 1912. R. 1857 vznikla „modrárna", továrna na výrobu šmolky, která však r. 1879 byla přeměněna v továrnu na dehet. Pracuje dodnes. Od roku 1900 jsou v provozu též továrna na klih a továrna na krmiva. Od roku 1914 až do poválečné doby byly zde též 2 větší sklárny. Největším podnikem jsou velkoelektrárny N. E. W., jež dodávají proud do celých severních Čech.

Střediskem průmyslu stalo se však v posledních 50 letech Ústí n. L. To mělo za následek, že Trmice se staly domovem ústeckých dělníků a úředníků. V letech 1900 a 1930 byl pozorován čilý stavební ruch.

(1880: 217 domů s 2547 obyvateli, 1900: 292 domů s 4.546 obyv., 1910: 353 domů s 5.856 obyv., 1920: 435 domů s 7.133 obyv. a 1930: 572 domů s 7.593 obyv.). Nákres o složení obyvatelstva 1930 dává následující sestava: 209 zemědělců, 4.689 dělníků, 595 živnostníků a řemeslníků, 722 dopravních zaměstnanců, 331 zaměstnanců ve veřejných službách a ve volných povoláních,

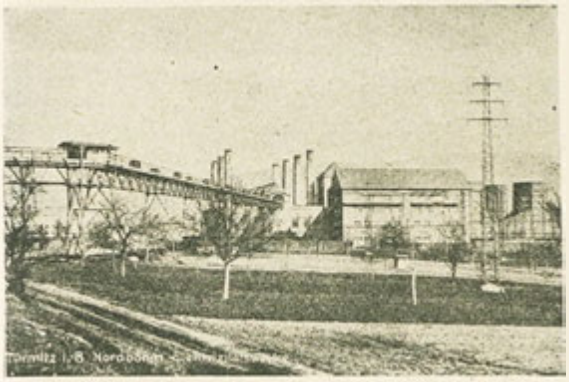

Elektrárny severočeských elektráren - N. E. W. — Elektrizitätswerke der N. E. W. — Usines d'électricité de N. E. W. — Electric Works N. E. W.

zbytek (1.047) jest zaměstnán v domácnosti a v soukromých službách.

O blaho města Trmice pečovala městská správa: r. 1905 výstavbou vodovodního potrubí (r. 1934 rozšířeno), 1905/6 stavbou nové školy, roku 1925 stavbou české školy, r. 1915 výstavbou elektrické pouliční dráhy do Ústí, vydlážděním a úpravou 2 km dlouhé silnice, vedoucí středem města, v letech 1922, 24, 31 a 32 stavbou 6 velikých obecních domů, r. 1933 a 1935 stavbou 2 mostů přes Bělou, v letech 1930 až 1935 regulací řeky Bělé.

Ve veliké zahradě stojí zámek, vystavěný r. 1856—1863 vídeňským architektem Ferstlem, jehož se používá od roku 1919 jako musea.

V Trmicích se narodil známý malíř dekorací vídeňské Dvorní opery Heřman Burkhart (1834 až 1901) a vídeňský učitel Frant. Wichtrei (1858 — 1929).

V Trmicích je městská knihovna, která obsahuje 3.400 knih, dále pěkný zvukový biograf.

Podle posledního sčítání r. 1930 mají Trmice 7592 obyvatel, z toho 5052 Němců (68.5%), 2.318 příslušníků české národnosti (31.4%), 214 cizinců a 9 jiných.

Roku 1936 stoupl počet obyvatelů na 8.201.

Trmice leží 144 m n. hl. moře.

Výlety do blízkého okolí:

Dobře upravené cesty, částečně též autostrády vedou do blízkého Středohoří, do údolí Labe a Bělé.

Blízké (4 km) Stadice s pomníkem Přemysla a s „královským pramenem", dále 12 km vzdálená, 835 m vysoká Milešovka, jsou odtud pohodlně dosažitelné železnicemi.

Krásnou vyhlídku na Polabí skýtá Ferdinandův vrch (4 km) a Dubický kostelíček (6 km), dále pohled na údolí Bělé a na širokou planinu skýtá restaurace na výšině „Schützenhaus".

Z Trmic lze dosáhnouti Ústí (3 km), elektr. pouliční drahou, Teplice-Šanov (10 km) a Bíliná (18 km), železnicemi.

Ústecké museum skýtá zajímavosti ve velkém počtu pro každého, též zámecká zahrada se zámořskými stromy je velmi pozoruhodná, právě tak jako „starý zámek" (pod ochranou památního úřadu), v kterém přenocoval pruský král Bedřich Veliký v předvečer (1. října 1756) bitvy u Lovosic.

Kdo se zajímá o techniku, nalézá uspokojení v obrovských závodech elektrárenské ústředny severočeských elektráren a hospodáři je doporučena prohlídka vzorně zařízených stájí velkostatku.

Doporučené hostince: „Nádraží", „Zlatý anděl", „U Koruny", „Radnice", „Říšský dvůr", „Pošta" a „U městských sadů".

Türmitz.

(Trmice).

Reiche Funde, aus allen prähistorischen Zeiten stammend, sprechen dafür, dass Turmitz zu den ältesten Siedlungen des böhmischen Landes gehört. Ein weiterer Beweis dafür sind aufgefundene Spuren des in der altsteinzeitlichen Epoche lebenden Menschen. Erste geschichtliche Erwähnung des Ortsnamens im Jahre 1305. Erhebung zur Stadt im Jahre 1664. Wichtigstes geschichtliches Ereignis in älterer Zeit: Die Hussitenschlacht im Jahre 1426 auf der Bihana bei Turmitz.

Turmitz blieb Ackerbaustädtchen bis in die Mitte des 19. Jahrhunderts. Die nach der Stadterhebung herbeigeholten Handwerker trieben Schuhmacherei, Strumpfwirkerei und Tuchmacherei.

Im Jahre 1796 wurden auf der Flur „Wina" bei Turmitz die ersten Braunkohlen gefunden und die meisten der Bauern, sogar der Pfarrer bekamen das „Kohlenfieber". Sie legten auf ihren Feldern Handschächte an, die aber heute alle verschwunden sind. 1856 wurde auf den Schächten des Gutsbesitzers die erste Maschi-

Zámek. — Schloss. — Le château. — The castle.

nenförderungsanlage des ganzen Kohlengebietes aufgestellt, wodurch die Grundlage gelegt wurde, dass viele Bergarbeiter zuwanderten und der Stadt im 3. Viertel des vorigen Jahrhunderts den Charakter eines Bergarbeiterortes verliehen.

Die erste industrielle Anlage war eine im Jahre 1851 errichtete Zuckerfabrik (bis 1912 betrieben). 1857 entstand die „Blaufabrik" (Ultramarinerzeugung), die 1879 in eine Teerfabrik umgewandelt wurde (besteht heute noch). Seit 1900 werden eine Leimfabrik und eine Futtermittelfabrik betrieben. Von 1914 bis in die Nachkriegszeit bestanden auch zwei grössere Glasfabriken im Orte. Die grösste industrielle Anlage ist das seit 1914 bestehende Grosskraftwerk der N.-E.-W., das fast ganz Nordböhmen mit elektrischem Strom beliefert.

Das Industriezentrum war im letzten halben Jahrhundert aber das benachbarte Aussig geworden. Das wirkte sich in Turmitz in der Weise aus, dass Turmitz Wohnort vieler Aussiger Arbeiter und Angestellter wurde und besonders um 1900 und um 1930 eine rege Bautätigkeit entstand (1880: 217 Häuser mit 2.547 Einwohnern, 1900: 292 Häuser mit 4546 Einwohnern, 1910: 353 Häuser mit 5856 Einwohnern, 1920: 436 Häuser mit 7133 Einwohnern, 1930 572 Häuser mit 7.593 Einwohnern). Ein Bild der Zusammensetzung der Bewohnerschaft im Jahre 1930 gibt folgende Zusammenstellung: 209 Berufszugehörige bei der Landwirtschaft, 4.689 bei der Industrie, 595 bei Handel und Gewerbe, 722 beim Verkehr, 331 im öffentlichen Dienste und bei freien Berufen, der Rest (1047) bei häuslichen und persönlichen Diensten.

Fursorge der Stadtverwaltung für den Ausbau der Stadt: 1905 Bau der Wasserleitung (Erweiterung in den Jahren bis 1934), 1905/6 Bau eines neuen grossen Schulgebäudes, 1925 einer tschech. Schule, im Jahre 1915 Strassenbahn von Aussig nach Turmitz, Pflasterung der 2 km langen Durchzugsstrasse durch die Stadt, in den Jahren 1922, 24, 31 u. 32 Bau von 6 grossen Gemeindehäusern, 1933 und 1935 Bau zweier Brücken über die Biela, in den Jahren 1930 bis 1935 Regulierung der Biela.

Im grossen Park von Turmitz steht das 1856 bis 1863 vom Wiener Architekten Ferstel erbaute Schloss, das seit 1919 zur Gänze der Aufbewahrung der Sammlungen des Aussiger Museums gewidmet ist. Aus Turmitz stammte der bekannte Dekorationsmaler der Wiener Hofoper Hermann Burkhart (1834—1901) und der Wiener Schulmann Franz Wichtrei (1858—1929).

Starý zámek. — Altes Schloss. — Le vieux château. — The old castle.

Trmice. — Türmitz.

Ausserdem besitzt die Stadt Turmitz eine städtische Bucherei mit einem Bücherfundus von 3.400 Exemplaren, sowie ein eigenes Lichtspieltheater. Nach der letzten Volkszählung vom Jahre 1930 hat Turmitz 7.593 Einwohner, davon 5.052 Deutsche (68.5%) 2.318 Tschechen (31.4%), 214 Ausländer und 9 Sonstige. Im Jahre 1936 stieg die Einwohnerzahl auf 8.201. Türmitz liegt 144 m über dem Meeresspiegel.

Ausflüge in die nähere Umgebung:

Gut gepflegte Wege mit Ruhebänken verse hen, teilweise auch Strassen für Autobenützung, führen in das nahegelegene Mittelgebirge, dann in das Elbe- und Bielatal.

Das 4 km entfernte Staditz mit dem Přemysl denkmal und der Königsquelle, dann der 12 km entfernte 835 m hohe Milleschauer sind von hier aus günstig mittels Eisenbahn zu erreichen.

Eine herrliche Fernsicht auf das Elbetal bietet die Ferdinandshöhe (4 km), u. das Dubitzer Kirchlein (6 km). Auf das Bielatal und die grosse Ebene ist vom Höhenrestaurant „Schützenhaus" eine prächtige Aussicht.

Turmitz ist mit Aussig (3 km) mittels elektr. Strassenbahn, mit der Badestadt Teplitz-Schonau (10 km), und der Kurstadt Bilin (18 km) mittels Eisenbahn verbunden.

Das Aussiger Stadtmuseum bietet Interessantes in grosser Fülle für Jedermann, auch der Schlosspark mit seinen fremdländischen Bäumen ist sehenswert, ebenso wie das unter Denkmalschutz stehende »alte Schloss«, in welchem »Friedrich der Grosse«, König von Preussen, am Vorabend der Schlacht bei Lobositz, das ist am 1. Oktober 1756, genächtigt hat.

Der technisch Interessierte findet Befriedigung an den Grossanlagen der Fernzentrale der N. E. W. (Nordbohmische Elektrizitätswerke) während dem Landwirte die Einrichtungen der Musterstallungen des Meierhofes zur Besichtigung empfohlen sind.

Empfehlenswerte Gastwirtschaften: „Bahnhof", „Goldener Engel", „Krone", „Rathaus", „Reichshof", „Post" und „Stadtpark".

Trmice.

(Türmitz).

A Trmice et environs on trouve des objets de toutes périodes préhistoriques, il est même probable que Trmice est du petit nombre des villes où l'on trouve des vestiges de l'homme de l'âge de la pierre polie. La colonie de Trmice est donc une des plus anciennes du pays. Première mention du nom en 1305. Elevation au rang de ville en 1664. L'événement historique le plus important des temps passés: la bataille des Hussites en 1426 sur la Bilana près de Trmice.

Trmice restait petite ville agricole jusqu'au milieu du 19ième siècle. Les arsans y appelés après son élevation au rang de ville, étaient cordonniers, bonnetiers, drapiers.

En 1796 ou trouva sur le territoire „Wina" près de Trmice, la première houille brune. Alors la plupart des paysans et même le curé eurent la „fièvre de la houille". Ils firent sur leurs champs des mines à la main, qui ont disparu aujourd'hui. En 1856 le premier établissement d'exploitation au moyen de machines de tout le bassin houiller fut fondé aux mines du grand propriétaire, ce qui décida beaucoup de mineurs à s'y établir et à donner à la place le caractère d'une ville minière, au troisième quart du siècle passé.

La première entreprise industrielle fut une raffinerie de sucre, fondée en 1851 (en activité jusqu'en 1912). En 1857 fut créée la „Blaufabrik" (fabrique d'azur), transformée, en 1879, en goudronnerie (qui existe encore). Depuis 1900 une fabrique de colle et une de fourrages sont en activité. Depuis 1914 jusqu'aux temps après la Grande Guerre existaient aussi deux assez grandes verreries. Le plus grand établissement industriel est depuis 1914 la grande usine électrique de la N.-E.-W., qui fournit le courant électrique à presque toute le Bohême du nord.

Cependant dans ces dernières cinquante années Aussig est devenu le centre industriel. Par suite Trmice devint le domicile de beaucoup d'ouvriers et d'employés d'Aussig, et les constructions devinrent, surtout en 1900 et en 1930, très nombreuses (en 1880: 217 maisons avec 2547 habitants, en 1900: 292 maisons avec 4.546 habitants, en 1910: 353 maisons avec 5856 habitants, en 1920: 436 maisons avec 7.133 habitants, 1930: 572 maisons avec 7593 habitants). On feut se faire idée de la composition de la population par le tableau suivant: 209 personnes appartenant à l'agriculture, 4689 à l'industrie, 595 au commerce et aux artisans, 722 à la communication, 331 aux services publics et aux professions libres, le reste (1047) personnels.

Soins pris par la municipalité pour la culture de la ville: 1905 construction de l'aqueduc (agrandi aux années jusqu'en 1934), 1905/6 construction d'un nouveau grand bâtiment d'école, 1925 d'une école tchèque, 1915 construction d'un tramway d'Ústí a Trmice, rechargement longue de 2 km, qui passe par toute la ville, aux années 1922, 24, 31, 32 construction de 6 grandes maisons communales, 1933 et 1935 construction de deux ponts sur la Biela, aux années 1930—1935 régulation de la Biela.

Stará kovárna v Trmicích. — Alte Schmiede in Türmitz. — Vieille forge à Trmice. — Old forge in Trmice.

Dans le grand parc de Trmice se trouve le château, construit dans le année 1856—1863 par l'architecte viennois Ferstel, qui, depuis 1919, sert aux collections du musée d'Ústí. Le peintre bien connu des décorations de l'Opéra de la cour de Vienne Hermann Burkhart (1834—1901) et le pédagogue viennois François Wichtrei (1858—1929) sont originaires de Trmice.

Outre cela, la ville de Trmice possède une bibliothèque municipale avec 3.400 exemplaires et son propre cinéma. D'après le dernier recensement de la population de l'année 1930 Trmice a 7.593 habitants, dont 5052 sont Allemands (68.5%), 2.318 Tchèques (31.4%), 214 étrangers et 9 autres. En 1936 le nombre de ses habitants monta à 8.201. Trmice est situé à 144 m. d'alt.

Excursions aux environs:

De bons chemins bien entretenus, munis de bancs, en partie aussi des routes pour automobiles conduisent dans les montagnes voisines du Mittelgebirge, dans les vallées de l'Elbe et de la Biela.

Par chemin de fer on peut facilement arriver à Stadice, à 4 km, avec son monument de Přemysl et sa source Königsquelle, puis au Milešovka dominant (835 m d'alt.), à 12 km.

On a une belle vue sur la vallée de l'Elbe de la „Ferdinandshohe", à 4 km, et de l'église de Dubitz, à 6 km; sur la vallée de la Biela et la grande plaine, du restaurant „Schützenhaus".

Trmice est en communication de tramway avec Ústí (3 km)), puis, de même que la ville d'eaux de Teplice-Šanov (10 km) et la station balnéaire de Bilin (18 km), en communication de chemin de fer avec la montagne Borschenberg et la source d'eaux acidules.

Le musée municipal d'Ústí offre une foule d'objets intéressants pour tout le monde, de même le parc du château, avec ses arbres exotiques, est digne d'être vu, ainsi que le „vieux château", protégé par la loi, ou Frédéric le Grand, roi des Prusses, a passé la veille de la bataille de Lobositz, le 1. octobre 1756.

Celui qui s'intéresse aux choses techniques, sera satisfait par les grands établissements de l'usine électrique à transmission à grande

distance de la N. E. W. (Nordböhmische Elektrizitätswerke); à l'agriculteur nous recommandons la visite des installations des étables modèles de la métairie.

Hôtels recommandés: „Bahnhof", „Goldener Engel", „Krone", „Rathaus", „Reichshof", „Post" et „Stadtpark".

Kostel v Trmicích. — Kirche in Türmitz. — Église de Trmice. — The church of Trmice.

Trmice.

(Türmitz).

In the whole region of Trmice there were found many objects from all prehistoric periods. Trmice probably belongs to the little number of towns, where are found traces of stone age man. So the colony of Trmice is one of the most ancient of the country. The name was first mentioned in 1305. Trmice was raised to the rank of a town in 1664. The most important historical event of former times was the battle of the Hussites in 1426 on the Bihana near Trmice.

Trmice remained a little agricultural town till the middle of the 19th century. Tradesmen who were called there, after it had become a town, were shoemakers, frame-knitters and clothmakers.

In 1796 on the territory „Wina" near Trmice the first brown coal was found. Then most peasants and even the curate got the „coal-fever". They made in their fields hand-made mines which have disappeared to-day. In 1856 the first plants of machine-exploitation of the whole coalfields were established at the mines of the great land- owner, which caused many miners to settle there and to give the place the character of a mining town in the third quarter of the last century.

The first industrial enterprise was the sugar-refinery founded in 1851 (working till 1912). In 1857 was founded the „Blaufabrik" (Ultramarine-factory), transformed in 1879 into a tar-factory (still existing). Since 1900 a glue-factory and a forage factory have been working. From 1914 until after-war times existed two pretty big glass-works. The greatest industrial plants are, since 1914, the great electrical works of the N. E. W. which furnish the electric current to nearly all Northern Bohemia.

However in the last fifty years Ústí has become the industrial centre. Consequently Trmice became the dwelling-place of many workmen and employees of Ústí, and there was much building especially in 1900 and 1930. (1880: 217 houses with 2.547 inhabitants; 1900: 292 houses with 4.546 inhabitants; 1910: 353 houses with 5.856 inhabitants; 1920: 436 houses with 7.133 inhabitants; 1930: 572 houses with 7.593 inhabitants.)

The following schedule will give you an idea of the composition of the population: 209 persons belonging to griculture, 4689 to industry, 595 to to commerce and trades, 722 to communications, 331 to public service and liberal professions, the rest (1047) to domestic and personal services.

Steps taken by the municipality for the development of the town: 1905 construction of a water-conduit (enlarged in the years up to 1934), 1905/6 construction of a new school building, 1925 of a Czech school, 1915 construction of a tramway from Ústí to Trmice, paving of the 1¼ miles long street passing through the whole town, in the years 1922, 1924, 1931, 1932 construction of six big houses built by the municipality, 1933 and 1935 construction of two bridges over the Biela, in the years 1930 to 1935 regulation of the Biela.

In the big park of Trmice there stands the castle, constructed in the years 1856—63 by the Viennese architect Festel, which since 1919 has housed the collections of the Ústí museum. The well-known painter of decorations of the Viennese Court-Opera, Hermann Burkhart (1834—1901), and the Viennese pedagogue, Francis Wichtrei (1858—1929), are natives of Trmice.

In addition the town of Trmice possesses a municipal library with 3400 books, and a cinema of its own. According to the last census of the year 1930, Trmice has 7.593 inhabitants, of whom 5052 are Germans (68.5%), 2.318 Czechs (31.4%), 214 foreigners and 9 others. In 1936 the number of its inhabitants amounted to 8201. Trmice lies at an altitude of 480 feet.

Trips to the environs:

Good, well-kept ways with benches, partly also motoring roads lead to the neighbouring mountains of the Mittelgebirge, to the valleys of the Elbe and the Biela.

Staditz 2½ miles distant from Trmice with the monument of Přemysl and the spring „Königsquelle", then the dominating „Milešovka" (2780 ft. above sea-level) 7½ miles distant may be easily reached by railway.

There is a fine view from the »Ferdinandshohe« 2¼ miles away and from the church of Dubitz, 3¾ miles away, on the Biela-Valley and, the big plain from the restaurant „Schützenhaus".

Trmice has communication by tramway with Ústí (2 miles), as well as the spa Teplice-

Šanov (6 miles) and the spa Bilin (11 miles), railway-communication with the mountain Borschenberg and the acidulous fountain.

The Ústí municipal museum offers many interesting objects for everybody, also the park of the castle with its oversea trees is worth seeing as well as the »old castle« under protection of the law, where Frederick the Great, King of the Prussians spent the night before the battle of Lobositz, on the 1st of October 1756.

He who takes an interest in technical things, will be satisfied by the big plants of the electric works for distant transmission of the N. E. W. (Nordböhmische Elektrizitätswerke), and the agriculturist we recommend to visit the model stables of the dairy-farm.

Recommended hotels: „Bahnhof", „Goldener Engel", „Krone", „Rathaus", „Reichshof", „Post", and „Stadtpark".

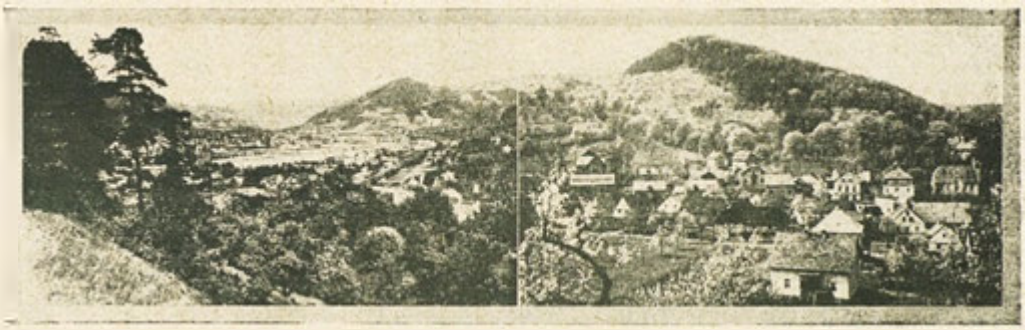

Velké Březno

nejstarší letovisko v labském údolí.

Tajemník Josef Bohm.

Letovisko Velké Březno na pravém břehu Labe, ležící v místech, kde potok „Hummelbach" ústí do Labe, 147.5 m n. hl. m., je krásný kus země, hojně navštěvovaný letními hosty, kteří rádi vyhledávají toto idylické městečko, obklopené vysokými, zalesněnými horami. Návštěvníci mohou bydleti buď v jednoduchých hostincích, v přepychově zařízených hotelích anebo v soukromých vilách.

Po obou březích Labe, oživených hezkými parníky sasko-české paroplavební společnosti a nákladními loďmi, vedou dvojité koleje čsl. železnic. Velké Březno je konečnou stanicí trati Velké Březno—Verneřice—Úštěk. Autobusy a taxametry jsou k disposici. Všechny tyto dopravní prostředky slouží návštěvníkům a hostům k polo- a celodenním výletům. Za 10 minut lze dosáhnouti po stinných, pečlivě upravených cestách krásných smrkových, borovicových a bukových lesů, v kterých je mnoho lavic a odpočívadel. Tyto lesy skýtají přepracovaným nervům dobrou zotavenou. Vlivem chráněné polohy jsou zdravotní poměry ve Velkém Březnu velmi příznivé; příjemné podnebí (jižní větry) činí pobyt velice příjemným, jelikož velká parna jsou zmírněna širokým tokem Labe a hlubokými lesy, rozprostírajícími se po obou jeho březích.

V místě jsou 3 lékaři, lékárna, plovárny s plavčíky (říční a pískové lázně). Velké Březno je vybaveno vodovodním potrubím, napájeným horskými prameny.

Strava v hotelích, hostincích nebo v soukromých vilách je velmi dobrá a levná (Kč 6.— až Kč 8.— za oběd), noclehy Kč 5.- až Kč 12.— za 1 lůžko.

Vděčné výlety: Do vesniček německy nazvaných Pieken, Luisen a Katzen, na kopce a hory „Planerkoppe" a „Matzenstein" (poslední s dobře navštěvovanou, též na delší pobyt zařízenou chatou „Fraschenbaude"), na malebný „Ziegenstein" (nazvaný též „Traunstein") s jedinečnými vyhlídkami, na „Lechenberg", „Rongstock", (starý důl, ve kterém se dříve dolovalo stříbro), na bájemi opředené zříceniny hradu Střekova, na „Blankenstein" a „Sperlingsstein", na „Hohe Wostrei" a na romantickou horu „Zinkenstein" s krásnou vyhlídkou do Polabí.

Překrásné je Velké Březno v době třešňových, švestkových a jabloňových květů. Tisíce obdi-

Celkový pohled na Velké Březno. — Gesamtansicht v. Grosspriesen. — Vue totale de la ville de Velké Březno. — Total view of Velké Březno.

vovatelů přírodních krás vyhledává v této době Velké Březno.

Knihovnou, tenisovými a sportovními hřišti, kuželníky, příležitostí k veslování, koncerty a biografy je postaráno o zábavu pro každého.

Starý zámek, bývalý majetek velkostatkáře Chotka, je používán Chotkovým spolkem jako útulek pro slabomyslné děti. Nový zámek, nynější sídlo pana velkostatkáře Chotka, stojí uprostřed krásného parku, který je občas veřejně přístupný.

Z hostinců nutno uvésti: krásnou restauraci „Tivoli" s tanečním parketem v přírodě, (v secesním slohu, nejbližší restaurace u zastávky parníků a nádraží naproti „Ziegenberg"), zahradní restauraci „Zur Eiche" s moderním kuželníkem, hotel „Nádraží" — 1 minuta k nádraží a 5 minut k zastávce parníků, hostinec „U koruny" centrální poloha, hostinec „Dietz" se zahradou a jídelnou, hostinec „U lípy" s velkým sálem a zahradní restauraci „Schich".

Pozoruhodný svými uměleckými sochařskými díly je kostel ve Valtířích, v němž jsou též hrobky bývalých hrabat.

Průmysl:

Loděnice fy. Thile & Wagner, přádelna a tkalcovna fy. A. Meinla nást. (značka zboží „Bärenwebe"), Akc. pivovar ve Velkém Březnu (speciální světlé 12% a tmavé 12% pivo, t. zv. „Georgenbräu"), jahodové a malinové plantáže pana Otty Offnera, snad největší plantáže v celé republice, továrna na kosmetické přípravky, mýdla a asfalt „Kassavia", mlékárna ve Velkém Březnu, spol. s r. o. s oblíbenými mlékárenskými výrobky, parní pily a továrny na bedny, velkoobchod s dřívím fy. A. Schlaghamerský, velkoobchod s dřívím fy. J. Kammel (výroba pramic z cizozemských dřev) a fa. Mrva, výroba košů na dopravu ovoce.

Na levém břehu Labe: Na západě od „Ziegenbergu" továrna na překližky „Testa", na východní straně velká továrna na papír a celulosu Fürth & syn, v Neštědicích továrna na ovocné koše Fohry & spol., v Povrlech měďárny „Čechy", největší na pevnině.

Letovisko Velké Březno se těší velké oblibě, jelikož zdejší občané se všemožně snaží zpříjemniti návštěvníkům pobyt tak, aby se stali jejich stálými hosty.

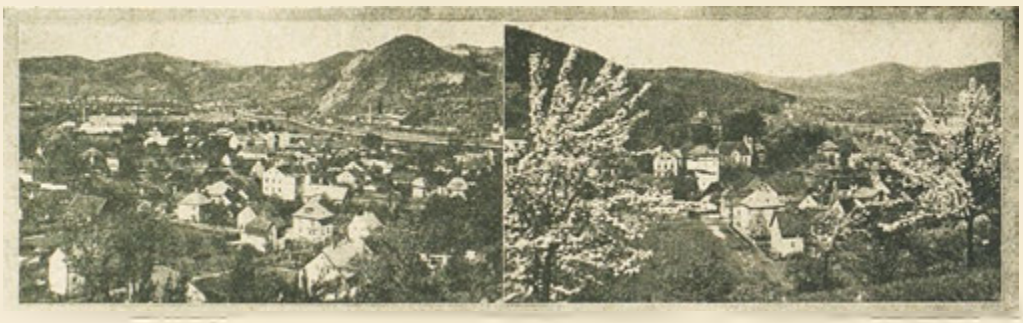

Velké Březno. - Doba květů. — Grosspriesen. - Blütezeit. — Velké Březno. - Floraison. — Velké Březno. - Blossom Time.

Gross-Priesen.

Die älteste Sommerfrische im Elbetal.

Von Sekretär Josef Böhm.

Die Sommerfrische Gross-Priesen am rechten Elbeufer und an der Mündung des Hummelbaches in 147.5 m Seehöhe gelegen, ist ein herrliches Fleckchen Erde, alljährlich von vielen Sommergästen besucht.

Hohe, waldbekränzte Berge rahmen den idyllisch gelegenen Ort ein. Erholungsbedürftige finden einfachen, nach Wunsch auch komfortabelsten Aufenthalt in Gasthofen und villenartigen Privathäusern. An beiden Ufern des schönen Elbestromes von den schmucken Dampfern der sächs.-böhmischen Dampfschifffahrtgesellschaft, sowie vielen Frachtdampfern und Frachtkähnen belebt, fuhren Doppelgeleise der čechosl. Staatsbahn. Gross-Priesen ist weiters Kopfstation der über grüne Bergeshänge aufwärtsführenden Bahn Gross-Priesen—Wernstadt—Auscha. Autobusse und Mietautos stehen zur Verfügung. Alle diese Verkehrsmittel dienen den in Gross-Priesen weilenden Sommergästen als Ausgangspunkt für halb- und ganztägige Ausflüge.

In kaum 10 Minuten gelangt man auf schattigen, ebenen oder sanft ansteigenden, gutgepflegten Wegen in frei zugängliche, mit zahlreichen Ruhebänken, versehene Fichten-, Kiefer- und Buchenwälder, in welchen dem Naturfreunde, wie dem vom Hasten des Geschäftslebens nervös gewordenen Städter, ein unvergleichlich schöner Aufenthalt geboten wird.

Infolge der geschützten Lage sind die gesundheitlichen Verhältnisse Gross-Priesens sehr günstig; angenehmes Klima — vorherrschend reine Südwinde — machen den Aufenthalt sehr an-

Ruscher's Garten- und Speise-Restaurant „Zur Eiche"

Velké Březno - Grosspriesen - Telef. 6350.

Chvalně známá kuchyně. Hostinské pokoje. Moderní kuželník. Stinná zahrada, čisté ovzduší. Stanoviště automobilů.

Bekannt gute Küche. Fremdenzimmer. Neuzeitliche Kegelbahn. Staubfreier, schattiger Garten. Autoparkplatz.

genehm, weil die grosse Wärme im Sommer durch den breiten Elbestrom, durch zahlreiche Garten-, Park- und Baumanlagen, sowie durch die erfrischenden Waldungen gemildert wird.

Hochquellenwasserleitung, Elbefluss- und Sandbäder, Elbebadeanstalt mit Schwimmmeister, 3 Aerzte, 1 Apotheke sind im Orte.

Die Verpflegung im Hotel, Gasthof oder in Privathäusern ist gut, Menü Kč 6.— bis 8.—. Uebernachtung per Bett und Tag Kč 5.– bis 12.—.

Lohnende Ausfluge: Pieken—Luisen—Katzen—Planerkoppe, Matzenstein (am Fusse die gutbesuchte Fraschenbaude — auch für mehrtägigen Aufenthalt), der malerische Ziegenberg (oftgenannt auch Elbe-Traunstein) mit Aussichten einzigartiger Schönheit, der Lechenberg, das alte Silberbergwerk Rongstock, die sagenumwobenen Ruinen Schreckenstein, Blankenstein und Sperlingstein, die hohe Wostrei, der romantische Zinkenstein (herrlichster Aussichtspunkt des Elbetales), und a. m.

Einzig schön wirkt Gross-Priesen zur Zeit der Kirschen-, Pflaumen- und Apfelbluht; Tausende Bewunderer der Natur suchen zu dieser Zeit Gross-Priesen auf.

Volksbücherei, Lawn-Tennisplätze, Spielplätze, Kegel- und Ruderpartien, Konzerte, Kino bieten Unterhaltung für Jedermann.

Das alte Schloss, früher Eigentum der Gutsbesitzer Chotek, ist vom Verein Chotek'scher Fürsorgestätten für schwachsinnige Kinder eingerichtet. Das neue Schloss des Gutbesitzers Herrn Carl Chotek, besitzt einen herrlichen Park, der zeitweise zur Besichtigung offen ist.

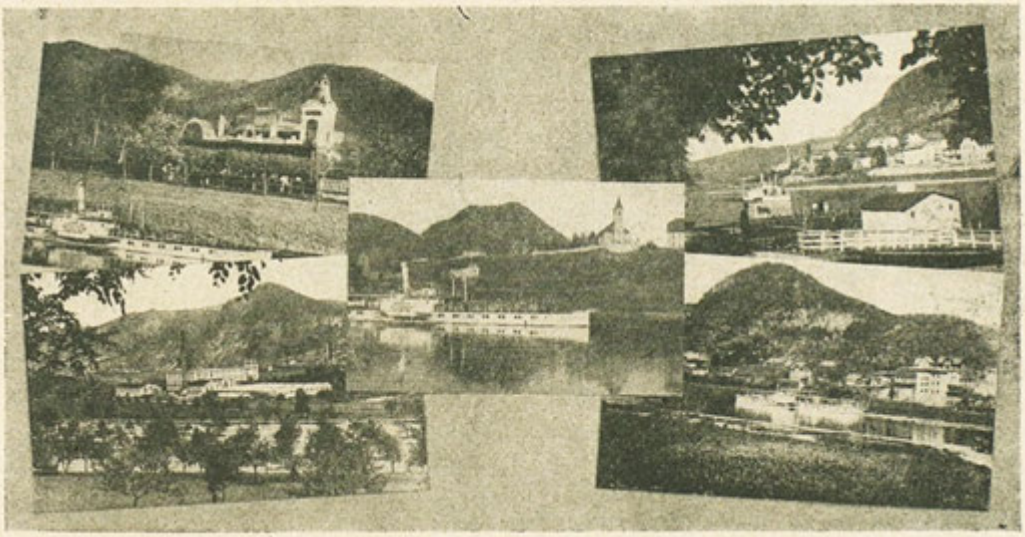

Pivovar Velké Březno. - Přístaviště česko-saské paroplavební společnosti a vrch „Traunstein". - A. Meinlovi dědici - přádelna a tkalcovna (vlevo dole). — Brauerei Grosspriesen. - Landungssteg der böhm.-sächsischen Elbeschiffahrtsgesellschaft und Traunstein. - A Meinl's Erben. - Spinnerei u. Weberei (lings unten). — Brasserie à Velké Březno. - Port de la Société de navigation à vapeur Tchéco-Saxonne et la colline „Traunstein". - Filature et tisserie de la maison A. Meinl's Erben (à la gauche en bas). — Brewery in Velké Březno. - Pier of the Czech-Saxon Navigation Company and the hill „Traunstein". - Spinning Mill and Weaving factory (at the left. below).

An Gaststätten sind hervorzuheben: das herrliche, der Brauerei Gross-Priesen A. G., gehörige, im sezessionistischen Stil in unmittelbarer Nähe der Dampferhaltestelle und des Bahnhofes, gegenüber dem imposanten Ziegenberge erbaute Gartenrestaurant „Tivoli" mit Freilufttanzdiele, Gasthof „zur Eiche", mit Garten- und Speisesalon und neuzeitlicher Bundeskegelbahn.

Hotel „Bahnhof", 1 Minute zur Bahn und 5 Minuten zur Dampferhaltestelle, Gasthof „zur Krone" zentrale Lage im Elbtalbaustil, Gasthof „Diez" mit Garten und Speisesalon, Gasthof „zur Linde" mit Garten und grossem Saal, Restaurant „Schich" mit Garten und Salon.

Wegen ihrer Bildhauerwerke sehenswert ist die Gross-Priesner Kirche in Waltiře mit der ehemals gräflichen Ruhestätte.

An Industrien wären zu nennen: Die Schiffswerft Thile & Wagner, die Spinnerei und Weberei der Firma A. Meinl's Erben (Fabriksmarke „Bärenwebe"), die Brauerei Gross-Priesen A. G. (Spezial „Kronenbier" hell 12% u. Georgenbräu dunkel 12%), die Erbbeer- und Himbeer-Plantage, Inhaber Otto Ofner, wohl die grosste in der Republik, die Kassaviawerke, kosmetische Erzeugung, Seifen- (Bärenseife) und Kalt-Asphalterzeugung, Molkerei Gross-Priesen, G. m. b. H. mit ihren begehrten Molkereiprodukten, Dampfsägewerk und Kistenfabrik, Grossholzhandlung A. Schlaghamerský, Grossholzhandel J. Kammel (Auslandholzprahmen) und die Firma Mrva, Spankorberzeugung.

Am linken Elbeufer: an der Westseite des Ziegenberges die Fournierfabrik „Testa", an der Ostseite des Ziegenberges die grosse Papier- und Cellulose-Fabrik Fürth & Sohn, in Nestersitz die Spankorberzeugung Fohry & Co., in Pommerle die grossen Kupferwerke „Böhmen", die grössten auf dem Festlande.

Die Sommerfrische Gross-Priesen erfreut sich eines ausgezeichneten Rufes und einer andauernden Beliebtheit, da sich die herrliche Natur mit einer freundlichen, verständigen Bevolkerung verbunden hat, erholungsbedürftigen und Freude an der Natur fühlenden Mitmenschen den Aufenthalt so zu gestalten, dass aus Gästen nach und nach dauernde Freunde werden.

Velké Březno

la plus ancienne vilégiature dans la vallée de l'Elbe.

Josèphe Böhm, secrétaire.

La villégiature de Velké Březno est située sur la rive droite de l'Elbe, à l'embouchure de l'Hummelbach, à une altitude de 147.5 m. C'est un endroit charmant, apprécié par un grand nombre de villégiateurs qui y reviennent chaque année. De hautes montagnes, couvertes de forêts, encadrent ce petit lieu idyllique. La double voie de chemin de fer de l'Etat tchécoslovaque longe les deux rives du fleuve pittoresque et sur le fleuve circulent de jolis vapeurs de la Société de Navigation Saxo-Bohémienne ainsi qu de nombreux bâtiments de transport. Velké Březno est également tête de ligne de chemin de fer Velké Březno—Wernstadt—Auscha, qui escalade montagnes et collines. Des autobus et des autos sont toujours à la disposition des hôtes. Ces divers moyens de transport permettent aux villégiateurs d'entreprendre belles excursions de demi-journée ou d'un jour dans les environs.

En dix minutes on gagne les forêts de pins et de hêtres, qui sont accessibles à tout le monde et pourvues de bancs nombreux d'où, tout en se reposant on peut jouir de l'incomparable beauté du paysage; les chemins bien entretenus sont plats ou à pente douce. Amis de la nature et citadins y trouvent un séjour idéal pour s'e reposer de la fatigue des grandes villes.

Par sa situation abritée, les conditions sanitaires de Velké Březno sont excellentes; son climat propice avec ses vents du sud y rend le séjour très agréable; en été la chaleur est modérée par le large fleuve de l'Elbe, de nombreux jardins, parcs et bois, de même que par des forêts ra fraîchissantes.

On y trouve une conduite d'eaux de source de montagne, des bains dans l'Elbe avec plage, un établissement de bains avec un maître nageur; trois médecins et un pharmacien prennent soin de la santé des visiteurs.

Logements et pension dans les hôtels, auberges ou maisons privées à prix modérés: prix du dîner Kč 6.— — 8.—, du logement Kč 5.— à Kč 12.— par lit et par nuit.

Comme excursions nous pouvons recommander: Pieken — Luisen — Katzen — Planerkoppe, Matzenstein (au pied duquel se trouve l'auberge très frequentée de la Fraschenbaude où l'on peut aussi passer plusieurs jours), le Ziegenberg pittoresque (dit aussi Elbe-Traunstein) avec vues d'une beauté extraordinaire, puis le Lechenberg, la vieille mine d'argent de Rongstock, les ruines riches en traditions de Schreckenstein, Blankenstein et Sperlingstein, la haute Wostrei et le Zinkenstein romantique avec la plus magnifique des vues sur la vallée de l'Elbe, visité aussi par Alexander Humboldt, et beaucoup d'autres.

Velké Březno présente un aspect unique particulièrement quand les cerisiers, les pommiers et les pruniers sont en fleurs.

Dans le vieux château, ancienne propriété de la famille de Chotek, il a été installé un asile pour enfants arriérés par les soins de la Société des établissements sociaux des Chotek.

Le nouveau château du propriétaire actuel, M. Charles Chotek, a un parc magnifique qui est de temps en temps accessible au public.

Parmi le grand nombre de restaurants nous citerons:

Le magnifique restaurant „Tivoli", appartenant à la brasserie „Velké Březno A. G.", bâtiment en style „Sécession" construit tout pres de la station des bateaux à vapeur et de la gare, en face de l'imposant Ziegenburg, avec dancing en plein air.

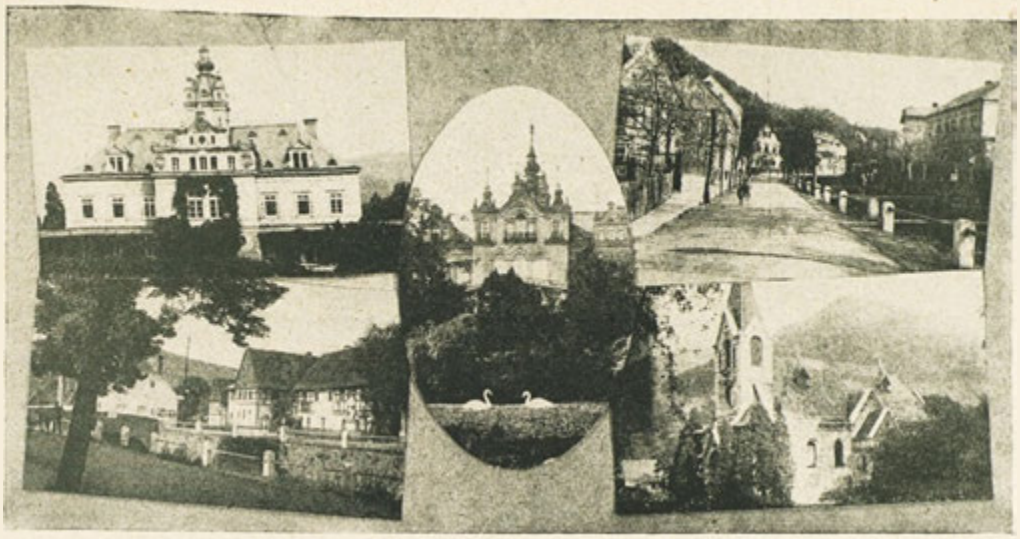

Letovisko Velké Březno. - Zámek (v kruhu). - Litoměřická silnice (vpravo nahoře). - Zámecká kaple (vpravo dole). — Sommerfrische Grosspriesen. - Grosspriesene Schloss (im Oval). -Leitmeritzer Strasse (rechts oben). - Schlosskapelle (rechts unten). — Villégiature Velké Březno. - Château de Velké Březno (au centre). - Chaussée de Litoměřice (à droite en haut). - Chapelle de château (à droite en bas). — Summer-resort Velké Březno. - Castle (in the center). - Road to Litoměřice (to the right, above). - Chapel in the castle.

Hôtel „Zur Eiche" avec jardin et salle à manger; chemin battu moderne pour jeu de quilles.

Hôtel „Bahnhof", à une minute de la gare et à cinq minutes de la station des vapeurs.

Hôtel „Zur Krone", position centrale, bâti dans le style caractéristique de la vallée de l'Elbe.

Hôtel „Diez", avec jardin et salle à manger.

Hôtel „Zur Linde", avec jardin et grande salle.

Restaurant „Schich", avec jardin et salon.

L'église de Velké Březno à Waltiře est très intéressante à cause de ses sculptures. On y trouve aussi les sépultures des anciens comtes.

Industries: Le chantier Thile & Wagner.

Les filatures et tissages de la maison A. Meinl succ., (marque de fabrique „Bärenwebe").

La brasserie „Velké Březno A. G." (bière spéciale „Kronenbier" blonde de 12° et „Georgenbräu" brune de 12°).

Plantations de fraises et de framboises, propriétaire Otto Ofner, unes des plus grandes de la République.

L'usine „Kassavia", fabrication d'articles cosmétiques, de savons (Savon „Bärenseife") et production d'asphalte froid.

Laiterie Velké Březno, soc. an. à resp. lim., dont les produits sont très recherchés.

La scierie à vapeur et la fabrique de caisses de la maison de commerce de bois en gros A. Schlaghamerský.

La maison de commerce de bois en gros J. Kammel (prames de bois de l'étranger).

La maison Mrva, fabrication de paniers d'éclisse.

Sur la rive gauche: à louest du Ziegenberg: la fabrique de plaques „Testa";

à l'est du Ziegenber: la grande papeterie et fabrique de cellulose Fürth et fils.

A Nestersitz: la production de paniers d'éclisse Fohry & Cie.

A Pommerle; le grand martinet à cuivre „Bohême" („Kupferwerke Böhmen"), le plus grand du continent.

Notre villégiature jouit d'une reputation toujours croissante et d'une popularité continuelle; la nature magnifique jointe à une population aimable et intelligente, pour rendre aux amis de la nature et à ceux qui ont besoin de repos, leur séjour ici si agréable que d'hôtes ils deviennent des amis fidèles.

Velké Březno

the oldest health-resort of the Elbe-Valley.

Josef Böhm, secretary.

The health-resort of Velké Březno, situated on the right bank of the Elbe at the mouth of the Hummel-Brook, 492 ft. above sea-level, is a wonderful place, visited every year by many summer-guests. High mountains covered with woods form the frame of this idyllical place; townsmen needing recreation, find there simple or, if they like, more comfortable lodging at hotels and villas.

On either side of the river Elbe — alive with the nice steamers of the Saxo-Bohemian Navigation and many cargo-steamers and cargo-boats — lead the double tracks of the Czechoslovakian State Railway; Velké Březno is also the terminus of the railway Velké Březno—Wernstadt—Auscha, running over green slopes. Buses and motor-cars are at guests' disposal. All these means of communication serve the summer guests of Velké Březno in making trips of half a day and of one day.

Within a bare 10 minutes you get on shady smooth or slowly ascending well kept ways to woods of pines and beeches with numerous benches for resting, a wonderful stay for lovers of Nature and people tired of the bustle of everyday's life.

By its protected situation the sanitary conditions of Velké Březno are excellent. A mild climate, prevailing south-winds make the stay there very pleasant; the great heat in summer is moderated by the wide Elbe-River, many gardens, parks and refreshing woods.

Spring-water-conduit, baths in the Elbe and sandy beaches, a bathing-establishment on the Elbe with a swimming-master, 3 physicians, a chemist's shop are to be found here.

Good board and lodging at hotels and private houses, dinner at Kč 6.— — 8.—, lodging for one night Kč 5.— — 12.— per bed.

Fine excursions: Pieken—Luisen—Katzen—Planerkopp, Matzenstein (at its foot is the much visited Fraschenbaude — also for a several days' stay); the picturesque Ziegenberg (often called Elbe-Traunstein) with views of great beauty, the Lechenberg, the ancient silver-mine Rongstock, the ruins of Schreckenstein, Blankenstein and Sperlingstein, rich in legends, the high Wostrei, the romantic Zinkenstein (the look-out offering the most splendid view over the Elbe-Valley, also once visited by Alexander Humboldt) and many others.

But the time of Velké Březno greatest beauty is the season of cherry, plum, and appleblossom; many thousands of people come then to admire Nature.

A public library, lawn-tennis-courts, playing-grounds, skittle alleys, rowing-parties, concerts, offer amusement to everybody.

The old castle, formerly the property of the landowner, Chotek, has been arranged as asylum for imbecile children by the society of Chotek's social establishments. The new castle of the landowner, Mr. Charles Chotek, has a park which may sometimes be visited.

Prominent restaurants: The wonderful garden-restaurant „Tivoli" (property of the Velké Březno brewery) built in „secession"-style quite near the steamer and the railwaystation, in front of the imposing Ziegenberg, with open-airdancing,

Hôtel „Zur Eiche" with garden and dining-room and modern skittle-alley,

Hôtel „Bahnhof", 1 minute from the railway station and 5 minutes from the steamer- station.

„Zur Krone", central situation, built in the style of the Elbe-Valley.

„Diez" with garden and dining-room.

„Zur Linde" with garden and big hall.

Restaurant „Schich" with garden and saloon

On account of its sculptures, the Velké Březno Church at Waltiře with the burial place of the ancient counts is worth seeing.

Industries: The ship-building-yard of Thile & Wagner, the spinning- and weaving-mills of the firm of A. Meinl's succ. (trade mark „Bärenwebe"), the Velké Březno brewery specialities: „Kronenbier" ale 12° nad „Georgenbräu" porter 12°); the strawberry- and raspberry-plantation, propr. Otto Ofner, the greatest in the Republic; the Kassavia-Works, production of cosmetic articles, soaps („Bärenseife") and cold asphalt-production; the Velké Březno Dairy-Farm Ltd., with its popular articles; the steam-saw works and box manufactory, A. Schlaghamerský;

Chata »Fraschenbaude« na Matzensteinu (587 m n. hl. m.) — Die »Fraschenbaude« am Matzenstein (587 m ü. d. M.) — Hutte »Fraschenbaude« sur la colline de »Matzenstein« (587 m. s. m.) — Hut »Fraschenbaude« on the hill »Matzenstein« (587 m. ab sea level)

timber whole-sale; the wholesale timber firm of J. Kammel (foreign wood prams), and the firm of Mrva, production of splint-baskets.

On the left bank of the Elbe: on the west side of the Ziegenberg, the veneer-factory „Testa", on the east side of the Ziegenberg the big paper- and cellulose-mill, Fürth and Son, at Nestersitz the production of splint-baskets, Fohry & Co.; at Pömmerle, the big „Copper-works Bohemia" (Kupferwerke Böhmen), the greatest on the continent.

Our health-resort enjoys an increasing reputation and a constant popularity, wonderful Nature having united with a kind and intelligent population, in order to make the stay so agreeable for nature loving people needing rest,, that from guests they become by and by lasting friends.

Neštěmice.

Obec Neštěmice leží na levém břehu Labe při ústí potoka Osterbach a na státní dráze Podmokly—Ústí n. Labem—Praha v údolní kotlině k jihu otevřené, obklopena bujnými poli, zelenými loukami, nivami a výšinami s hustým porostem listnatých a jehličnatých stromů.

Tím, že zde byl vybudován světově proslulý průmysl, dosáhla obec velkého významu a vyhlídek; má 3800 obyvatel a je majitelkou vlastní správní budovy s bohatou německou a českou knihovnou, čítárnami a má moderní lázeňský objekt s vanovými, sprchovými, světelnými, teplovzdušnými a parními lázněmi. Dále je v místě německá a česká obecná škola a má být postavena také škola měšťanská. Poštovní a telegrafní úřad, automatisované telefonní připojení na Ústí a veřejné telefonní automaty, nádraží a přístav parníků, elektrická pouliční dráha, spojující obec s Ústím, Střekovem, Trmicemi, Telnicí, Váňovem a Chabařovicemi, čisté, pečlivě ošetřované silnice, v centru položený park, elektrické osvětlení a především vydatný zdravý vodovod horské vody, lékař (MUDr. Ferdinand Raffelt), zvěrolékař (MVDr. W. Klement), který provádí kontrolu dobytčího a rybího masa i kontrolu trichinovou a kontrolu potravin, dále spořitelna, biograf s moderní zvukovou aparaturou, moderní ochrana před požáry a velkou vodou, sportovní a dětské hřiště. Dobře situovaná a výnosná hospodářství s velikými ovocnými sady, množství obchodních a živnostenských podniků, dále 13 čistých a moderních hostinců se dvěma tanečními sály a třemi tanečními parkety — to vše pečuje o tělesné blaho a zábavu obyvatelstva.

V Neštěmicích je sekce obchodního gremia v Ústí; důvěrníkem je dnešní předseda společenstva pan František Jappel, obchodník v Neštěmicích, dále je v místě společenstvo různých živností (předseda společenstva Eduard Enzmann), dále společenstvo hostinských na levém břehu Labe pod Ústím, se sídlem v Neštěmicích (předseda společenstva pan Alois Kumpf, hostinský v Neštěmicích), který je zároveň přičinlivým představeným spolku živnostníků v Neštěmicích. Tento spolek pečuje zároveň o plakátování na deseti velkých tabulích.

Bezprostřední okolí obce je velmi rozkošné a zvláště vděčné pro cizince a cestující; krajinný vzhled se nijak nezměnil, ač se zde vyvinul průmysl. Nejpozoruhodnější je Schuwenze, Císařská vyhlídka, Mirkovská kaplička, údolí potoka Osterbach s Ryjicemi a ozdravovnou, dále údolní přehrada, zříceniny hradu Blánska, Quaschen a »Račí vrch«. Horská a údolní cesta podle proudu Labe. Na protilehlém břehu Labe leží osada Svádov s historickým zámkem, postaveným podle pověsti v roce 826 mezi kopci Hradiskem a Schafberkem; je zde také jeden z nejstarších kostelů v okolí, postavený v roce 1477.

Vlastní rozvoj průmyslu a vzestup osady Neštěmice začal v roce 1890.

Rafinerie cukru s přístavištěm, postavená v roce 1892, se podstatně rozvinula pod vedením vrchního ředitele pana Roberta Patočky sen. a jun. Neštěmický cukr má svůj světový zvuk a proslul nejen v evropských, ale i v zámořských státech, kam byl vyvážen ze zdejší rafinerie, která byla největší na kontinentě.

Následkem snížení možnosti vývozu cukru byl závod v Neštěmicích zastaven, továrny by mohlo být využito k vybudování jiného průmyslu.

Továrna na stroje bratří Commichau, maj. Alfred Spahn, vybudovaná v roce 1905, stala se proslulou svými transportně technickými zařízeními. Smrtí majitele v roce 1932 stala se výrobně nezpůsobilou a přešla do vlastnictví ban-

kovní firmy Karel Wolfrum v Ústí; také zde je možnost vybudování průmyslového závodu.

Největšími průmyslovými závody v obci Neštěmice jsou Neštěmické Solvayovy závody, Spolek pro chemickou a metalurgickou výrobu Solvay a Cie, vybudované v letech 1906–1907. Nejdůležitějšími výrobky jsou: amoniaková soda, těžká soda, krystalovaná soda, žíravý sodík, jedlá soda, chromnatron, chromkalium, chromový kamenec, prec. čisté vápno.

Závod měl rychlý vzestup a získal si svými výrobky světové jméno. Produkce tohoto závodu byla během posledních let zdvojnásobena. Rozšíření závodů počalo za vedení dřívějšího ředitele pana Ing. Karla Felixe a bylo dovršeno pod řízením dnešního ředitele, pana Ing. Viktora Skály.

Ako, továrna na fotografické desky, filmy a lučebniny, spol. s r. o. v Nestěmicích vznikla v roce 1920. Vyráběla pouze fotografické desky a lučebniny. V roce 1928 postavila novou tovární budovu na výrobu desek, v roce 1932 další na výrobu fotografického filmu. Byla první československou továrnou na fotografické desky.

Vyrábí 15 druhů desek (též Infra, t. j. materiál citlivý k infračerveným paprskům), několik druhů filmu (kinofilm a film panchromatický). Kapacita výrobní je taková, že by bylo možno zásobit spotřebitele celé Československé republiky.

Vedoucím podniku od založení firmy je ředitel pan Alois Komárek.

Dále jsou v místě dvě pekárny chleba a bílého pečiva, z nichž pekárna pana Lauterkranze již představuje velkozávod, opatřený velmi moderními zařízeními, a jeho výrobky mají odbyt za hranicemi ústeckého okresu.

Dále je třeba vzpomenouti firmy A. Lobel, jednoho z největších obchodů s elektrickým instalačním materiálem v místě (založeno 1919), pak je to Nerger a Co v Neštěmicích, pracující od r. 1908, provádějící stavby vodovodů, sanitních zařízení, ústředního topení, železných konstrukcí, práce stavebně-zámečnické a hromosvodní zařízení; konečně závody na stavební konstrukce a stavbu strojů Jaroslav Purš v Neštěmicích, instalace vodovodů, ústředního topení a tlakových přístrojů.

Hrdo a plno naději, hledí obyvatelstvo Neštěmic vstříc dalšímu vývoji své domoviny a přeje si, aby možnosti osídlení a rozšíření, které zde jsou, zvláště pro průmyslové závody všeho druhu, dosáhly rychlého a dalekosáhlého využití.

Obec Neštěmice obdržela v roce 1924 zlatou medalii na kulturní a hospodářské výstavě v Ústí 1924 za dobrou péči o zájmy obyvatelstva a neodepře nikomu z přichozích, ať je to kdokoliv, potřebné podpory a pomoci. Kdož sem přijdou, najdou v dnešní obecní správě nejlepší zastánce.

Nestomitz.

Am linken Elbeufer, an der Mündung des Osterbaches und der Staatsbahn Bodenbach—Aussig—Prag, in einem nach Süden sich erweiternden Talkessel, umringt von üppigen Feldern, grünen Wiesen und Auen mit Laub- und Nadelhölzern sowie dicht bewachsenen Berghöhen, liegt die Gemeinde Nestomitz.

Durch Niederlassung teils weltberühmter Industrien gelangte der Ort zu grosserer Bedeutung und Ansehen, hat 3800 Einwohner und besitzt eigene Verwaltungsgebäude mit reichhaltiger deutscher und čechischer Bibliotek, Lesehallen. — Eine moderne Badeanlage mit Wannen-, Brause-, Licht-, Heissluft-, und Dampfbädern steht zur Verfügung. Ferner ist im Orte eine deutsche u. čechische Volksschule (demnächst soll auch eine Bürgerschule errichtet werden), Post- u. Telegraphenamt, automatisierte Telephonanschlüsse an Aussig u. öffentl. Telephonanlage, Bahnhof- u. Dampfschiffhaltestelle, elektrische Strassenbahnverbindung mit Aussig Schreckenstein, Türmitz, Tellnitz, Wannow und Karbitz, saubere gut gepflegte Strassen, mitten im Zentrum gelegene Parkanlagen, elektrisches Licht und vor allem eine ausgiebige gesunde Hochquellwasserleitungsanlage, Arzt (MUDr. Ferdinand Raffelt), Tierarzt MVDr. W. Klement, welcher die Vieh- und Fleischbeschau und Trichinenchau, sowie Lebensmittelkontrolle durchführt, ferner Sparkasse, Filmspielhaus mit moderner Tonfilmapparatur, modernes Rettungswesen für Feuer- und Hochwassergefahr, Sport- und Kinderspielplätze. Eine gut situierte und ertragreiche Landwirtschaft mit grossem Obstbau, zahlreiche Handels- und Gewerbebetriebe, sowie 13 saubere und moderne Gasthäuser mit 2 Tanzsälen und 3 Tanzdielen sorgen für das leibliche Wohl und die Unterhaltung ihrer Einwohner.

In Nestomitz ist eine Sektion des Handelsgremiums in Aussig; Vertrauensmann ist der gewesene Genossenschaftsvorsteher Herr Franz Jappel, Kaufmann in Nestomitz, ferner ist im Orte eine Genossenschaft der verschiedenen Gewerbe (Genossenschaftsvorsteher Enzmann Eduard), weiters eine Genossenschaft der Gastwirte am linken Elbeufer unterhalb Aussigs mit dem Sitz in Nestomitz, Genossenschaftsvorsteher Herr Alois Kumpf, Gastwirt in Nestomitz, welcher gleichzeitig auch rühriger Obmann des Gewerbevereines von Nestomitz ist; dieser Verein führt gleichfalls die Plakatierung auf 10 grossen Tafeln durch.

Die unmittelbare Umgebung des Ortes ist reizvoll und besonders für Fremde und Wanderer lohnend, das landwirtschaftliche Gegräge ist trotz entstandener Industrie keineswegs verändert. Bemerkenswert ist die Schwenze, Kaiseraussicht, die Mörkauer Kapelle, das Osterbachtal mit Reindlitz und Erholungsheim, sowie Talsperre, Burgruine Blankenstein, Quaschen und Krebsberg, Berg- und Talfahrt am Elbestrom. Am gegenuberliegenden Ufer der Elbe liegt der Ort Schwaden mit einenm historischen Schloss, der Sage nach im Jahre 826 erbaut, umrahmt von der Radischke und dem Schafberg und besitzt eine der ältesten Kirchen in der Umgebung, erbaut im Jahre 1477.

Die Entwicklung der Industrie und der Aufstieg des Ortes Nestomitz nahmen ihren eigentlichen Anfang im Jahre 1890.

Die im Jahre 1892 erbaute Zucker-Raffinerie mit einer Hafenanlage nahm unter der Leitung der Oberdirektoren, der Herrn Robert Patočka, sen. und jun., einen erheblichen Aufschwung. Nestomitzer Zucker geniesst Weltruf und wurde nicht nur in europäischen, sondern auch in Uebersseestaaten ausgeführt. In Nestomitz war früher die grösste Raffinerie auf dem ganzen Kontinente.

Infolge Herabsetzung der Ausfuhrmöglichkeit des Zuckers wurde der Betrieb in Nestomitz stillgelegt und kann die Fabriksanlage für die Errichtung einer anderer Industrie erworben werden.

Die Maschinenfabrik Gebrüder Commichau, Inh. Alfred Spahn, errichtet im Jahre 1905, war durch ihre transporttechnischen Anlagen weltbekannt, wurde zufolge des Todes des Inhabers 1932 produktionsunfähig und ging in das Eigentum der Bankfirma Carl Wolfrum in Aussig über; auch da besteht die Möglichkeit der Errichtung einer Industrie.

Das grösste Industrieunternehmen in Nestomitz sind die Nestomitzer Solvay-Werke, Verein für chemische und metallurgische Produktion und Solvay & Cie, errichtet im Jahre 1906—1907. Die wichtigsten Erzeugnisse sind: Ammoniaksoda, Schwere Soda, Kristallsoda, Aetznatron, Speisesoda, Chromnatron, Chromkali, Chromalaun, Präc. kohlens. Kalk.

Das Werk nahm einen sehr raschen Aufschwung und geniesst mit seinen Erzeugnissen Weltruf. Die Produktion dieses Unternehmens wurde im Laufe der letzten Jahre auf die doppelte Kapazität gebracht. Die Vergrosserung der Fabriksanlage begann unter der Leitung des früherer Direktors, Herrn Ing. Karl Felix und wurde unter der Leitung des jetzigen Direktors, Herrn Ing. Viktor Skála beendet.

Ako, Fotoplatten- u. Filmefabrik, Erz. chemischer Präparate, Gesellschaft mit b. H. in Nestomitz. Gegründet im Jahre 1920. Zuerst wurden nur photographische Platten und chemische Präparate erzeugt. Im Jahre 1928 wurde ein neues Fabriksgebäude für Plattenerzeugung erbaut, im Jahre 1932 ein anderes für Photofilmerzeugung. Sie war die erste Photoplattenfabrik in ČSR.

Es wurden 15 Sorten der Platten (auch Infra, d. h. auf infrarote Strahlen empfindliches Material), und verschiedene Filmesorten (Kino-, panchromatische Filme) hergestellt. Die Erzeugungskapazität ist so gross, dass es moglich ist, den ganzen tschechosl. Verbrauch zu versorgen.

Leiter des Unternehmens ist seit der Gründung Herr Alois Komárek.

Ferner sind 2 Bäckereien für Brot und Weissgebäck im Orte vorhanden, unter welchen die Bäckerei des Herren Lauterkranz schon einen, mit den modernsten Einrichtungen versehenen Grossbetrieb darstellt u. dessen Ware weit über den Aussiger Bezirk hinaus Absatz findet.

Ferner sind noch zu erwähnen: Firma A. Löbel, eines der ältesten Elektroinstallationsgeschäfte im Orte (gegrundet im Jahre 1919), weiters Nerger & Co. in Nestomitz, besteht seit 1908, führt Wasserleitungsbau, sanitäre Einrichtungen, Zentralheizungen, Eisenkonstruktionen,

Bauschlosserei und Blitzableiteranlagen aus, schliesslich die Konstruktions-, Bau- und Maschinenwerkstätte Jaroslav Purš, Nestomitz, Installationen von Wasserleitungen, Zentralheizungen und Druckapparaten.

Stolz und voller Zuversicht sieht die Bewohnerschaft von Nestomitz der weiteren Entwicklung ihrer Heimat entgegen und wünscht, dass die hierorts gegebene Ansiedlung- und Ausbreitungsmöglichkeit, besonders für Industrieanlagen jedweder Art, rasche und weitgehendste Verwendung finden möge.

Die Gemeinde Nestomitz ist seit dem Jahre 1924 infolge guter Führung allgemeiner Interessen Besitzerin der goldenen Medaille der Ausstellung für Kultur und Wirtschaft in Aussig 1924. Allen Besuchern und Industrie-Interessenten wird die Gemeindeverwaltung durch Rat u. Tat in allen Angelegenheiten zur Seite stehen.

Neštěmice.

La commune de Neštěmice est située dans un fond de vallée s'élargissant au sud, à l'embouchure du ruisseau d'Oster et à la ligne du chemin de fer d'Etat Podmokly—Ústí n. L.—Praha, sur la rive gauche de l'Elbe. La ville est encadrée de champs abondants, de prairies et de plaines verdoyantes et fertiles, qui sont couvertes de forêts de feuilles et de conifères. Elle a 3800 habitants et jouit d'une grande importance et considération grâce aux établissements de plusieurs industries renommées dans le monde entier. Un bâtiment d'administration avec une riche bibliothèque allemande et tchèque, salles de lecture, ainsi que des bains publics, comme bains, de lumière à air chaud, de vapeur, douches, sont à la disposition du public. De plus il y a dans l'endroit une école primaire allemande et tchèque (on a projeté également la construction d'une école supérieure dans unavenir prochain), bureau de poste et de étlégraphe, communication automatique de téléphone avec Ústí n. L. et cabine téléphonique publique, gare et de arrêt bateau àvapeur, correspondance par tram électrique avec Ústí n. L., Střekov, Trmice, Telnice, Vaňov, Chabařovice. Les rues sont propres et bien entretenues, au centre de la ville se trouve un parc anglais, éclairage électric et un aqueduc prodigant une eau salubre de montagne.

Médecin: MUDr. Ferdinand Raffelt, vétérinaire: MVDr. W. Klement, qui fait l'inspection des bestiaux, viande, trichines ainsi que du contrôle des comestibles. Nous citerons ensuite la caisse d'épargne, le cinéma aux appareils modernes de filme sonore, ambulance urbaine pour les dangers d'incendies et d'inondations, vélodromes et préaux. L'agriculture productive, l'arboriculture fruitière abondante, de nombreuses entreprises commerciales et industrielles, 13 auberges propres et modernes avec 2 salles de danse et 3 parquets de danse ont soin du bien - être et du divertissement des habitants.

A Neštěmice une section de l'union commerciale à Ústí n. L a son siège, l'homme de confiance est l'ancien président du syndicat, M. Franz Jappel, marchand à Neštěmice, le président de l'association des professions différentes est M. Eduard Enzmann, de plus il y a l'union des hôteliers de la rive gauche de l'Elbe au dessous de Ústí n. L., président M. Alois Kumpf, hôtelier à Neštěmice, en même temps chef de l'association industrielle de Neštěmice, qui exécute également les affiches sur 10 grandes plaques.

Les alentours immédiats de la ville sont pleins d'attrait et ce qui est très intéressant pour les étrangers: le caractère agricole de la contrée n'a pas changé du tout, malgré les industries. Excursions recommandables: Schuwenze, Císařská vyhlídka, la chapelle de Mörkau, la vallée du ruisseau d'Oster avec Reindlitz et maison de convalescence, le barrage, la ruine de Blankenštejn, Quaschen, Krebsberg. Navigation en aval et en amont sur l'Elbe. Sur la rive opposée se trouve Svádov avec son château historique, construit en 826 d'après la tradition, encadré de Hradisko et Schafberk, avec une des plus vieilles églises des environs, érigée en 1477.

La marche progressive de l'industrie et le développement de l'endroit commencèrent pour ainsi dire en 1890.

La raffinerie de sucre, bâtie en 1892 avec une construction de port prit son essor sous la direction du premier directeur, M. Robert Patočka. Le sucre de Neštěnice jouit d'une réputation universelle et fut exporté non seulement en Europe mais encore aux Etats d'outremer. La raffinerie était autrefois la plus grande de tout le continent.

A présent on a paralysé l'usine à cause des difficultés de l'export et elle est vendable pour y établir une autre industrie.

L'usine de machines de Commichau Frères, propriétaire Alfred Spahn, construite en 1905, était connue de tout le monde grâce aux établissements de transport. Par la mort du propriétaire en 1932 elle n'est plus en activité et fut achetée par la banque de Carl Wolfrum, Ústí n. L. Il y a également la possibilité d'y créer une autre industrie.

Les plus grandes installations de Neštěmice sont les usines de Solvay, union de production chimique et métallurgique et la maison de Solvay et Cie., bâtie en 1906 — 1907. Les produits les plus importants sont: soude ammonique, soude solide, soude de cristal, soude caustique, bicarbonate de soude, soude de chrome, chrome potassique, chrome aluneux, chaux précipité carbonique.

L'usine prit un essor rapide et jouit d'une renomée mondiale, grâce à ses produits. Le nombre des productions se dédoubla au cours des années dernières. L'agrandissement de l'usine commença sous la direction de l'ancien chef, M.

l'ingénieur Karl Felix et se termina sous la direction du chef actuel, M. l'ingénieuer Viktor Skála.

Ako, fabrique de plaques, films, substances chimiques pour photos, bâtie en 1920. Autrefois on y produisait seulement des plaques et des substances chimiques, en 1928 on établit une nouvelle fabrique pour production de plaques, en 1932 encore une autre pour films. Cette usine était la première en Tchécoslovaquie qui entreprit la production de plaques photographiques.

Il y a 15 genres différents de plaques (p. e. Infra, c'est-à-dire la matière sensible aux rayons infrarouges), ainsi que quelques autres films (films pour cinémas et films panchromatiques). La capacité de la production suffirait pour le besoin de toute le républiqué tchécoslovaque. Le directeur de l'entreprise est dès la fondation M. Alois Komarek.

De plus il y a 2 boulangeries pour pains et petits pains, dont celle de M. Lauterkranz représente une exploitation en grand, pourvue de toutes les installations modernes. Les marchandises se vendent beaucoup et non seulement au district de Ústí n. L.

Nous citerons ensuite: La maison A. Lobel, Neštěmice, un des plus anciens magasins d'installation électrique, fondée en 1919. Nerger et Cie., Neštěmice, fondé en 1908, établissements de: distribution d'eau, installations sanitaires, radiateurs, constructions en fer, serrurerie en bâtiment, paratonnerres, enfin l'atelier de construction, bâtisse, machines, de Jaroslav Purš, Neštěmice, installation de distributions d'eau, radiateurs, appareils de pression.

Les habitants de Neštěmice attendent pleins de confiance l'admiration du développement de leur patrie et espèrent que les possibilités nombreuses d'établissement et d'agrandissement de n'importe quelle industrie trouveront une utilisation rapide et large.

La commune de Neštěmice possède depuis 1924 la médaille d'or de l'exposition de culture et économie de Ústí n. L. Chacun y est le bienvenu et l'administration de la commune fera tout son possible pour l'aider et l'encourager.

Neštěmice.

On the left side of the Labe-river, near the mouth of the Osterbrook, on the state railway-line Podmokly—Ústí—Praha, there lies the parish of Neštěmice. We see a charming valley, growing towards the south; the place is surrounded by exuberant fields, green meadows, fertile plains and by beautiful mountains covered with leafy- and pine-woods.

By the establishment of several famous manufactories, Neštěmice has become an important factor and enjoys great esteem. It has 3800 inhabitants and has an administration of its own, with a rich German and Czech library and reading rooms. There are up-to-date baths, too; tubs, shower-, solar-, caloric and va-

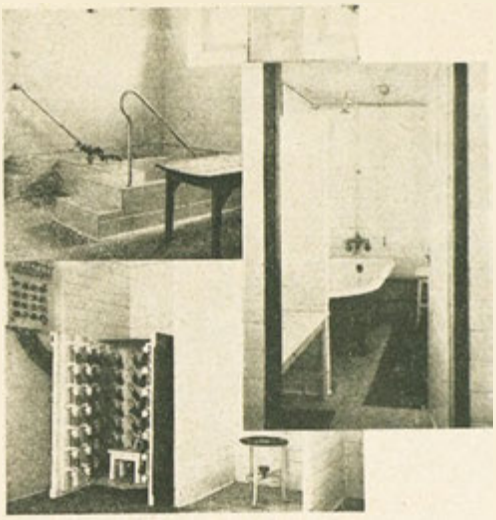

pour baths are at disposal, Besides the place has a German and a Czech elementary school, too. Post- and telegraph-office, an automatic telephone exchange to Ústí n. L. - railway station and steamer-landing-place, tram-connection with Ústí n. L., Střekov, Trmice, Telnice, Vanov and Chabařovice. The streets are clean and well kept, there are parks just in the centre, electric light and the most important thing: a rich and wholesome water supply.

Physician: MUDr. Ferdinand Raffelt; veterinary surgeon: MVDr. W. Klement, who does the inspecting of cattle, meat and trichinas as well as the control of victuals. There is a savings-bank, a cinema with an up-to-date apparatus for talkies, well managed establishments in case of fire and floods, sports grounds and childrens' playgrounds. Agriculture is very profitable with a large fruit culture. There are numerous commercial- and industrial- undertakings as well as 13 clean and up-to-date inns with 2 dancing-rooms and 3 dancing-halls; the visitors are well provided for.

In Neštěmice there is a branch of the corporation of traders in Ústí n. L.; the confident is the former administrator of the association Mr. Franz Jappel, merchant in Neštěmice; besides there is in the place an association of the different trades (administrator Enzmann Eduard), further an association of innkeepers of the left side of Labe-river below Ústí n. L. with the seat in Neštěmice (administrator Mr. Alois Kumpf, landlord in Neštěmice, and at the same time the active chairman of the industrial association of Neštěmice. This association does at the same time the advertising on 10 big boards.

The nearer surroundings are charming, and strangers and tourists ought to come and see the place; though there are some factories, the agricultural aspect has not been changed. Nice excursions may be undertaken to Schwenze, Cisařská vyhlídka, to the Mörkovská kaplička, to the Oster brook valley with Reindlice and a convalescent home, as well as to the barrage, to the mountain-ruin of Blankenštejn, to Quaschen and Krebsberg. Up- and -down passage on the Labe-river. On the opposite side of the Labe there

lies the place, Svádov, with a historical castle, built in 826, as the story goes, surrounded by the Hradisko and the Schafberg; there is one of the oldest churches of the surroundings, built in 1477.

The development of industry and the rise of Neštěmice began in 1890.

The sugar-refinery, built in 1892 with a harbour of its own, had a sudden growth under the leadership of the head manager Mr. Rob. Patočka and his son. The sugar of Neštěmice became famous all over the world; it is exported not only to all European but also to many countries beyond the sea. Formerly it was the most important refinery of the whole continent. On account of the reduced export, the factory has been closed; the works could be used for any other branch of industry.

The engine works, Brothers Commichau, proprietor Alfred Spahn, founded in 1905, were very famous for their technical transport equipment. In 1932 the owner of the firm died and the works were unable to produce. The banking establishment of Carl Wilfrum in Ústí n. L. is the present proprietor, there too, is the possibility of a new plant.

The most important factories of Neštěmice are the Neštěmice Solvay-works, association for chemical and metallurgical production and Solvay and Co., founded in 1906—1907. The most important productions are: ammoniacal soda, heavy soda, crystal soda, caustic soda, sodium bicarbonate, chromic soda, chromic potassium, chromic alum, precipitated carbonate of lime.

The works had a sudden growth and its products are famous all over the world. The production has been doubled in the course of the last years. The enlargement began under the guidance of the last manager, Ing. Karl Felix, and it was finished under the present manager, Ing. Viktor Skála.

Ako, factory for photographic plates, films and photographic chemicals, founded in 1920. Formerly they only produced plates and chemicals, in 1928 a new factory was built for a larger production of plates, in 1932 another one for films. It was the first factory in Czecho-Slovakia for the production of photographic plates. There are 15 different kinds of plates (Infra, too, i. e. material sensitive to infra-red rays), various sorts of films (films for cinemas and panchromatic-films). The capacity of production would serve to supply the consumers of all Czecho-Slovakia. The head manager since the foundation of the firm has been Mr. Alois Komárek.

Further there are two baker's shops in Neštěmice, selling bread and fancy bread. The one of Mr. Lauterkranz is a wholesale trade with an up-to-date establishment and its goods are sold far over the district of Ústí n. L.

Let us mention further A. Lobel, one of the oldest electrical adaptation-firms of the place (founded in 1919).

Nerger and Co. in Neštěmice, since 1908, laying of water-pipes, sanitary equipment, central heating, iron construction, builder's iron-monger and lightning- conductors.

Jaroslav Purš, Neštěmice, construction, building and machinery workshop, laying of water-pipes, central-heating and pressure-instruments.

Proud and full of confidence the inhabitants of Neštěmice are looking forward to the further development of their native place, hoping that all the manifold possibilities of establishing and extention will soon be utilised. The district of Neštěmice won the golden medal for culture and economics at the exhibition in Ústí n. L. in 1924. Everybody is welcome to settle down here, he will find help and friendly advice and his greatest patron would be the present local administration.

Litoměřice,

ráj Čech.

Ráj Čech, jistě hrdé slovo v zemi plné přírodních krás! Ale obrazně a snadno zapamatovatelné pro každého! Ale vpravdě tomu uvěří teprve tehdy, až bude sám procházeti litoměřickým krajem.

Ráj Čech! Všechna kouzla venkova dala si tu své dostaveníčko, hory, roviny, pole, mohutná řeka. A proto se zde také sešly radostné barvy zeleně, modře a stříbra.

Zeleň jest základní barvou všude. Zeleň je pokrývkou nejbližších hor za večera i s půlnoci, zelené jsou stráně za jitra a široká úrodná labská pláň o polednách. Blízké vrcholky horských lesů, široké orné lány kolkolem, nepřehledné ovocné stromy v sadech, všechno je zelené. A uprostřed této usměvavé krajiny je město, jedno z nejstarších v celé české zemi: Litoměřice. Zajištěný vysoký břeh, vzadu vysoký vrch, u nohou stříbrné zrcadlo Labe, před sebou litoměřickou labskou rovinu, kterou prolétne expresní vlak Berlín—Carihrad a kterou ukončuje modrý příkrý okraj pražské vysoké roviny.

Naše litoměřické Středohoří. Může se s ním kterékoliv jiné evropské středohoří měřiti, pokud se týká jeho půvabu? I když tvůj krásou opojený zrak lákají v slunném okruhu čedičové kužele a hřbety v skvostné modři mírných fialek, i když ohnivý západ kreslí jen své černé obrysy nebo svit měsíce v úplňku zahaluje naše hory svým měkkým svitem, vždy a vždy je to táž pohyblivá, a přece jen něžná melodie, jedinečně okouzlující, nevýslovně podivuhodná melodie.

A melodií je také náš veletok Labe, jehož široká stříbrná páska v klidné nepřetržitosti běží

Pohled na náměstí s kostelem. — Blick auf den Marktplatz mit Kirche. — Vue de la Place du marché avec église. — View of the Market-place with church.

zelení naší krajiny do modře našich hor. Neboť sotvaže se město Litoměřice a jeho chrám zrcadlí ve vlnách, opouští záhy veletok litoměřické pohoří u Českých vrat, aby unášelo své vody směrem k moři.

Naše labské údolí? Musíme je nejprve procestovati pro jeho tisíceré krásy nebo se musíme nechati unášeti pomalu některým pěkným bílým labským parníkem. Co poutajících, střídajících se dojmů! Brzy se tlačí na řeku skalní sráz a za skálou zase les a dále luka, s klidně se pasoucím dobytkem; brzy spatříme vinice lemující daleký břeh a v širokých údolích nás zdraví rozradostněné spokojeně odpočívající vesničky, staré kostelíčky se na nás dolů usmívají a tu a tam zahlédneme rozbořený rytířský hrad; zde tvoří jednotu příroda s člověkem, pověst a dějiny.

Naše čarokrásné labské údolí jest naším lýnem.

Bohem požehnaný kus otčiny, klenot domoviny! Podnebí jest mírné, takže zde i mandle uzrávají, ba i jedlé kaštany. A že znamenité litoměřické víno již před sedmi sty lety povzbudilo rytířského epika Ulricha z Eschenbachu k nadšené pochvale v jeho písni o Alexandrovi, nebude asi každému známo. Tvému jménu ráj porozumí teprve ten, kdo uzří na ohromném litoměřickém trhu ono požehnání, ony kupy okurek a květáku, velké kopce ovoce a rajských jablíček. Poživatiny všeho druhu; na jaře jako zvláštnost též litoměřický »chmelový« salát. Litoměřický kraj pěstuje hodně chmele a město Litoměřice vaří pivo, což je obé světové pověsti.

V které roční době zdá se býti ráj Čech nejhezčí? Nechte prostříti nad mírnou symfonií jarně zelené setby měsíc květen s jeho rozmařile širokými, bílými a růžovými závoji, s tisíci vonnými květy, z nichž se ozývá neustálý bzukot hmyzu! Nechte zde hnědnouti v letním slunci pšeničné klasy a pozorujte zelenou šachovnici měnící se v zlatá pole. Pak dovolte, aby podzim přinesl ze všech těch květů a ratolestí, po všem zdaru a zrání, ovocem zatěžkané větve prohnuté až k zemi a s chvějících vinných listí vykukovati jako drahokamy zbarvené hrozny a potom namíchejte všechny tyto bohaté barvy na paletu pro nás litoměřický kraj!

A pak suďte sami.

J. Kern.

Labe u Litoměřic. — Die Elbe bei Leitmeritz. — La rivière Labe près de la ville de Litoměřice. — The Labe river near the city of Litoměřice.

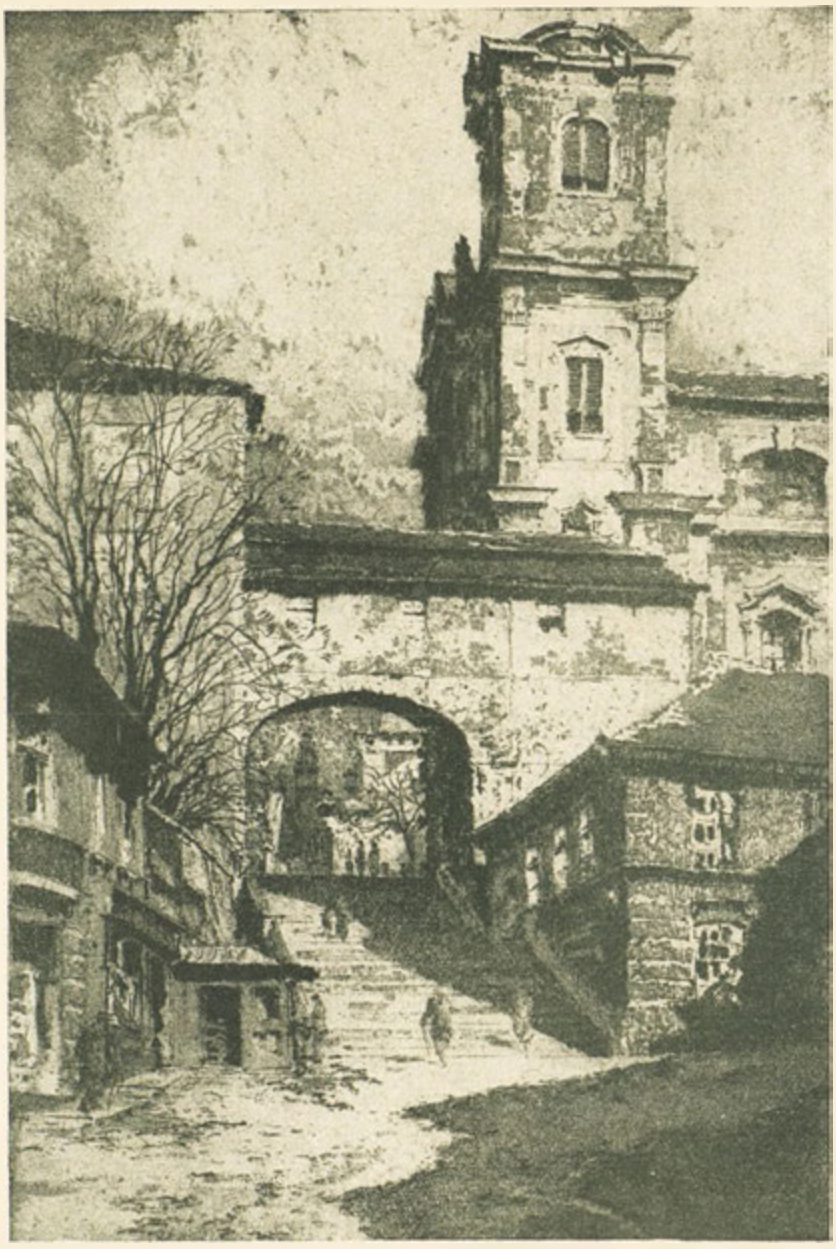

Jesuitský kostel a jesuitské schody. — Jesuitenkirche mit Jesuitestiege. — Église de jésuites avec cage d'escalier de jésuites. — Jesuit-church with Jesuit-staircase.

Leitmeritzer Land

Böhmens Paradies.

»Das Paradies Bohmens«. Ein wahrhaft stolzes Wort in einem Lande voll landschaftlicher Schönheit! Und biblisch-bildhaft und leicht einprägsam für jedermann! Aber zum Wahrworte frohen Erinnerns wird es sich ihm doch erst wandeln, wenn er das Leitmeritzer Land selber erlebt hat.

Bohmens Paradies! Alle landschaftlichen Reize haben sich ihm zulieb Stelldichein gegeben, Gebirge, Ebene, Feld, Wald, Strom. Und darum sind auch Grün und Blau und Silber seine freudigen Farben.

Grün der Grundton allüberall. Grün der nächsten Berge treue Hut gegen Abend und Mit-

ternacht, grün die Hänge gegen Morgen und die weite, fruchtbare Elbtalung gegen Mittag. Der nahen Bergwälder Wipfelmeere, die Ackerbreiten ringsum, der Obstbäume unübersehbar Heerlager, alles grün. Und inmitten dieser lachenden Landschaft eine Stadt, der ältesten eine im weiten Böhmerlande, Leitmeritz. Das sichere Hochufer zum Sitz, zur Rückenlehne den wuchtigen Berg, der Elbe silbernen Spiegel zu Füssen, vor sich die Leitmeritzer Elbebene, durch die der Orientexpress Berlin—Konstantinopel flitzt und die der blaue Steilrand der Prager Hochebene abschliesst.

Unser »Leitmeritzer Mittelgebirge«! Vermag sich ein anderes Mittelgebirge Europas mit ihm in Anmut zu messen? Ob sich vor schönheitstrunkenen Blicken im weiten, sonnigen Rund seine vielen basaltischen Kegel und Kuppen und Rücken in köstlichem Blau und milden Veil lockend staffeln, ob der feurige Abendhimmel nur ihre schwarzen Schattenrisse zeichnet oder Vollmondglanz unsere Bergwelt in weiche Süsse hüllt, immer und immer ist das bewegte und doch sanfte Auf und Ab ihrer Umrisslinie Melodie, eine einzig zauberische, unsagbar wundervolle Melodie. Und Melodie ist unser Heimatstrom, die Elbe, deren breites Silberband in stiller Stetigkeit durch das Grün unserer Landschaft in das Blau unserer Berge gleitet. Denn kaum dass sich Stadt und Dom Leitmeritz noch eben in ihren Fluten bespiegelt, öffnet sich alsbald auch der Heerstrom des Landes mitten durch das Leitmeritzer Gebirge, seine »Böhmische Pforte«, den Weiterweg meerwärts zu finden.

Unser Elbetal? Man muss es durchwandert haben um all seiner tausend Schönheiten willen, oder genossen in geruhsamer Fahrt auf einem der schmucken weissen Elbedampfer! Welch fesselndes, wechselvolles Spiel! Wie sich bald nacktes Felsgeschröff herandrängt an den Strom und mit dem Berge der Wald und die Hochwiesen mit friedlich weidendem Vieh; wie bald wieder Weinberge weithin das Ufer säumen und in Talweitungen freundliche Winzerdörfer zu häbiger Rast winken; wie alte Kirchlein herniedergrüssen und verfallene Ritterburgen; wie Natur und Mensch, Sage und Geschichte hier Einheit sind!

Unser wunder- wunderschönes Elbtal ist unser Rhein.

Gottgesegnetes Stück Vätererde, Heimatjuwel du! Dein Klima ist mild, also dass es die Mandel reifen lässt und die essbare Kastanie. Und dass der berühmte Leitmeritzer Wein schon vor siebenhunderten Jahren dem ritterlichen Epiker Ulrich von Eschenbach einen ehrlichen Lobspruch abgewann in seinem »Alexanderlied«. Deinen Namen »Paradies« versteht, wer auf dem riesiggrossen Leitmeritzer Markte den Segen sich stapeln sieht zu Gebirgen von Gurken und Karfiol, zu bunten Bergen von Obst und Tomaten. Gemüse aller Art, frühlings als Besonderheit auch »Leitmeritzer Hopfensalat«. Denn das Leitmeritzer Land baut Hopfen und die Leitmeritzer Stadt braut Bier, beides von Weltruf! Kommet zu uns!

Zu welcher Jahreszeit das Paradies Böhmens am schönsten sei? Lasset über die milde Symphonie lenzgrüner Saat den Mai verschwenderisch seinen Brautschleier breiten, weiss und rosa, aus tausend und abertausend duftenden, immendurchsummten Blütensträussen! Lasset hier die Sommersonne die Weizenähren bräunen und das grüne Schachbrett golden feldern! Lasset den Herbst erst gar allem Blühen und Sprossen, Gedeihen und Reifen Erfüllung bringen, fruchtschwere Äste der Last müde zur Erde beugen u. aus schütterem Weinlaub die Pracht edelsteinfarbener Trauben lugen, und lasset ihn all die reichen Farben seiner Palette mischen für unser Leitmeritzer Land —! Und dann entscheidet selbst!

Josef Kern.

Starý obrázek Litoměřic. — Altes Bild von Leitmeritz. — Vue ancienne de la ville de Litoměřice. — Ancient sight of the city of Litoměřice.

Náměstí: Historický kout s kalichovým domem. — Marktplatz: Historische Ecke mit Kelchhaus. Place du marché: Coin historique avec la maison »Kelchhaus«. — Market-place: Historical corner with the building »Kelchhaus«.

Litoměřice

Paradis de la Bohême.

»Paradis de la Bohême« — mot superbe et biblique à la fois, facile à retenir pour n'importe qui. Mais allez-y d'abord avant de juger. Ce paradis porte les couleurs bleu, vert, argent. Au milieu de cette contrée verdoyante il y a la ville ancienne de Litoměřice située au pied de la montagne, à la rive de l'Elbe, dans la plaine bordée par le plateau de Prague par laquelle passe le rapide d'Orient Berlin-Constantinople. La chaîne de hauteur moyene de Litoměřice n'a pas d'égal. Soit par jour, soit par nuit, l'aspect de la montagne nous enchante toujours ainsi que l'Elbe, notre fleuve argentin qui nous quitte rapidement après avoir passé par la ville de Litoměřice en s'en allant à travers la montagne pour se jeter plus tard dans la mer. Il faut avoir parcouru la vallée d'Elbe pour jouir de toutes ses beautés. Quel aspect intéressant! Tantôt nous apercevons des rochers, tantôt des alpages avec le bétail broutant l'herbe paisiblement, tantôt des vignobles et des villages de vignerons qui semblent nous inviter pour nous reposer à notre aise, ou mien de vieilles églises, des châteaux féodaux en ruine — en un mot l'homme et la nature y jouissent d'une entente parfaite.

L'Elbe est pour nous autres ce que le Rhin est pour les Allemands.

Le climat tempéré permet à fleurir au marronier et à l'amandier. Le vin de Litoměřice est fameux depuis des siècles. Celui qui a vu les Halles de Litoměřice, la foule de légumes et de fruits comprendra bien le surnom de »Paradis de la Bohême«. Comme friandise spéciale mentionnons la salade de houblon, produit du pays ainsi que la bière de renommée mondiale.

Notre pays déploie ses charmes pendant toute l'année. L'été suit le doux printemps, puis cède la place à l'automne et on ne saurait dire quelle saison est la plus belle. Venez et décidez vous-même! J. Kern.

Litoměřice.

Paradise of Bohemia.

Paradise of Bohemia — a proud word and a biblical one at the same time and easily to be remembered by everybody! But do go there and see for yourself before judging. This paradise has got the colours blue, green, silver colours of the lawn, of the wood, of the river and the sky. In the midst of this verdant land there is the old town of Litoměřice, situated at the foot of the mountains, on the river Elbe, in the plain, the boundery of which is formed by the plateau of Prague. The Oriental-express crosses the plain.

The intermediate chain of mountains of Litoměřice has no equal. We are charmed by the view of the mountains as well as by the sight of the Elbe, that silver stream, gliding away gently towards the sea, after having passed the town of Litoměřice. How wonderful to ramble through the valley of the Elbe and only then you can enjoy all its beauties!

What interesting aspects! Look at those rocks over there, are they not strangely formed? And here the meadows with the cattle, that grazes peacefully. There you see vineyards and villages seeming to invite you to rest for a while and here are old churches and ruins of knights'

castles nature and man tradition and history are united here.

For us the Elbe means the same as the Rhine for the Germans.

The climate is so mild that we can see blooming Spanish chestnuts and almond-trees. The wine of Litoměřice has been famous for the last centuries. He who has seen the market of Litoměřice with its heaps of vegetables and fruit will easily understand why our town has been called the Paradise of Bohemia. As a particular dainty let us mention the hop- plant salad. It is as well known as the very good beer of Litoměřice.

Our land is wonderful at every season of the year. Spring is sweet there a golden summer is followed by a marvellous autumn do come and see which season you'el like best!

J. Kern.

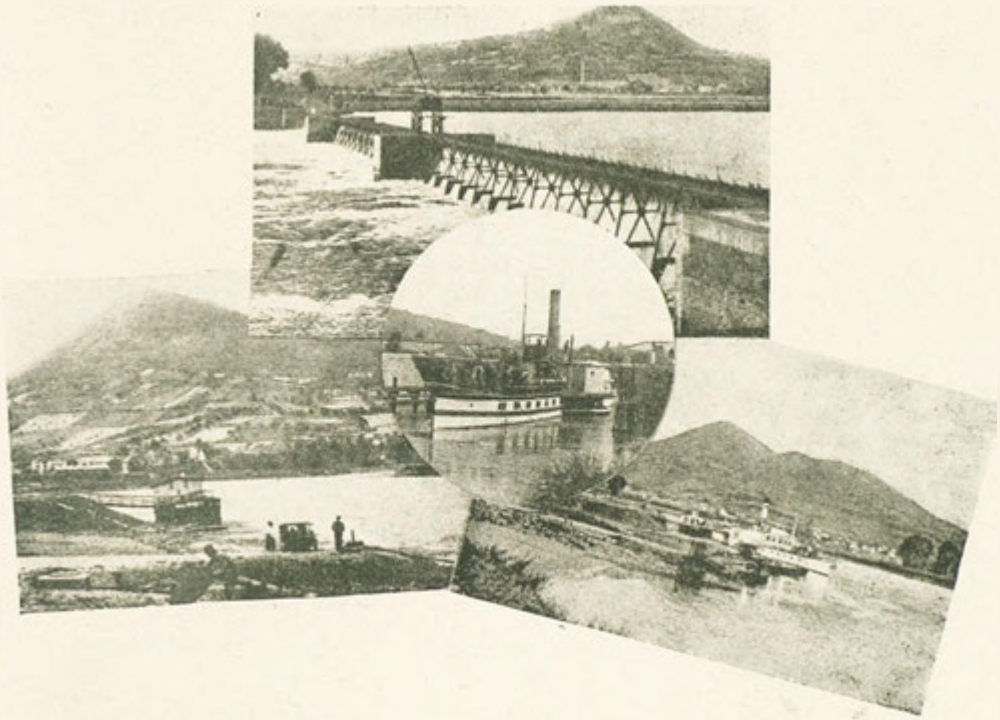

Labe u Lovosic. — Die Elbe bei Lobositz. — La rivière Labe près de Lovosice. — The Labe river near the city of Lovosice.

Lovosice.

U vchodu do staré, slavné »České brány« (Porta Bohemica), tam, kde si Labe prorazilo cestu Středohořím, leží na levém břehu okresní město Lovosice na křižovatce velké řeky s důležitými dálkovými silnicemi. Jako věrný strážce a ochránce zvedá se na západě města mohutný 572 m vysoký vrch Lovoš, s jehož temene jest skvělý rozhled; na něm jest vybudována dobře vedená chata, kde nalezneme i nocleh. Chata je udržována spolkem Středohoří. Bohatství a krása přírody daly krajině kolem Lovosic právem jméno »zahrada« nebo dokonce »ráj« Čech. A skutečně, kdo v době, kdy kvetou stromy nebo za slunných podzimních dnů s otevřeným okem a čistou myslí cestuje touto krajinou, cítí se jakoby procházel kouzelnou zahradou nebo zaslíbenou zemí. Na jihovýchod od města rozprostírá se úrodná rovina s obilnými lány. Na druhé straně zvedají se vrchy a zase vrchy, jichž svahy jsou porostlé lesy nebo se na nich pěstují ovocné zahrady a vinice. Mezi nimi zdraví nás přívětivé vesnice s přátelským obyvatelstvem a s výšin hledí na nás zříceniny kdysi hrdých hradů, jako němí svědkové dávno minulých dnů.

Sotva bychom našli krajinu, kde na poměrně malé prostoře stojí na výšinách tolik zřícenin hradů, jako je tomu právě v našem Středohoří.

Příkré břehy Labe jsou zajímavé jak pro geologa a mineraloga, tak i botanika hojností zvláštních přírodních útvarů, zatím co množství ovocných stromů dává majitelům každoročně bohatou úrodu. A uprostřed této skvostné krajiny leží kvetoucí město, tulíc se skromně k řece, od-

kud můžeme podnikati nejkrásnější procházky a výlety; oba břehy jsou zajištěny proti povodním. Toto zajištění táhne se podél Labe od západu k východu.

V bezprostřední blízkosti města rozděluje se řeka na dvě ramena, tvoříc tak ostrov, porostlý vysokými topoly.

Celá řeka jest na hořejším konci tohoto ostrova uzavřena mohutnou přehradou, která má vyrovnávati výšku vody řeky pro paroplavbu a na druhé straně nutí lodě všeho druhu, aby použily pro průjezd ramena se zdymadlem. Od doby, kdy plují ledy, až do pozdního podzimu, panuje zde na Labi čilý ruch, který dosahuje svého vrcholu v teplé roční době, kdy městská plovárna ostrova je navštívena od časného rána do pozdních hodin večerních.

Z početných výletů, které lze úspěchem podniknouti z Lovosic, budiž zde některé uvedeny. Jsou to vrch Lovoš, Milešovka, největší vršek v Českém Středohoří, Kletečná, Sutomský vrch, jehož rozhled uchvátil i Alex. Humboldta, Košťálov, nedaleko odtud vesnice Třebenice se starým zámkem, který má cenné vzpomínky na Ulriku z Lewetzova a na básníka Goetheho, zalesněný Radelstein a pohádkový Hasenburg.

Procházka rozkošným údolím Modla jest velmi vděčná, stejně jako procházka Oparnským údolím nebo výlet k Dubickému kostelíku a odtud dolů do Zálezlů. Úžasnému turistovi naskytají se všude okouzlující obrazy, bohaté krajinnou krásou, které uchvátí oko i srdce a hluboko se vrývají do duše. Žádný div, když některý návštěvník vyjadřuje své dojmy z této úchvatné krajiny zpěvem. Prastará půda, na které stojí město Lovosice, je neklamným důkazem, že zde byly již před 1000 lety lidské usedlosti. Velká úrodnost půdy, bohatství ryb v řece a hojnost zvěře v přilehlých lesích přilákala lidi, kteří si zde založili svá sídla již v době kamenné.

Stálým vzrůstem obyvatelstva těchto sídel na břehu zajištěném proti povodni, povstala vesnice Lovosice, která podle zpráv badatelů velice často měnila své majitele. Němečtí řádoví duchovní od Rýna zanesli sem prý ve XII. stol. pěstování vinné révy. Místo ležící na důležitých křižovatkách bylo velmi často pronásledováno válkou a zhoubnými nemocemi, ale vždy přicházeli noví usedlíci, kteří na ssutinách a popeli stavěli nová sídla, takže císař Rudolf II. r. 1600 povýšil dosavadní vesnici Lovosice na město s právem trhovým a vlastním znakem. Třicetiletá válka přinesla mladému městu nevýslovné útrapy a za sedmileté války byla u Lovosic svedena první velká bitva. Již v husitských válkách byly Lovosice a jejich okolí krutě sužovány. Ve válkách francouzských na počátku XIX. století stalo se město obětí plamenů a ve válečném roku 1866 odehrála se u městského kostela šarvátka mezi rakouskými a pruskými jezdci.

Blízké i vzdálené okolí města Lovosic bývá často pro svou úrodnost a krásu nazýváno zahradou Čech, neboť náleží k nejvýnosnějším zemědělským oblastem této země. Již po mnoho let jest zde mimo obdělávání polí pěstováno také pilně a pečlivě sadařství a vinařství. Odtud bývalo v dřívějších letech a doufejme, že bude i v dohledné době dále vyváženo obilí a ovoce na velkých nákladních lodích do ciziny. Tak se staly Lovosice střediskem českého obchodu ovocem a obilím, pro nějž je, dík své výhodné polohy a jako železniční uzel, přímo stvořen. Nákladní lodi s ovocem a obilím jsou odtud přímo vypravovány. Vodní cesta stará se i o dovoz surovin a skytá velké výhody a tak zde povstaly velké průmyslové podniky, které se stále rozšiřují a zaměstnávají mnoho dělníků. V prvé řadě budiž zde uvedena »Továrna pro výrobu rostlinných olejů«, tak zvaná »Olejka«, pak podniky »Deli«, továrna na čokoládu a cukrovinky, potom »Továrna umělého hedvábí a lesklých látek«, nyní největší podnik města, cukrovar, továrna na umělá hnojiva Schramm a chemická továrna firmy Groger, několik velkých parních cihelen, Schwarzenbergský pivovar, velké strojní hrnčířství. Mimo město leží továrna na zužitkování ovoce »Fruta« a v Čížkovicích velká cementárna.

Město samo má vlastní plynárnu a městské lázně. Byly vystavěny městskou obcí v letech 1927 a 1928 velkými náklady a dne 29. března 1928 otevřeny. Městské lázně jsou moderně a novodobě vybaveny, takže vyhovují plně a zcela požadavkům nejnáročnějších návštěvníků. Jsou zde parní lázně a basén s horkým vzduchem, místnosti pro odpočinek, svlékárna, vanové lázně I. a II. třídy, sprchy, čekárna atd. Školení maséři jsou zde též k disposici. Městské lázně nalézají se v centru města naproti státnímu nádraží a jsou proto hojně vyhledávány turisty a přespolními. Ceny jsou velmi nízké a z tohoto důvodu doporučuje se návštěva těchto krásných lázní. Jsou otevřeny po celý den ve čtvrtek, v pátek a v sobotu. Bezprostředně vedle městských lázní nalézá se městská plynárna.

Lovosická spořitelna v lovosické radnici byla postavena v roce 1873 za neobmezeného ručení městské obce Lovosic. Spravuje dnes jmění v ceně přes 35,000.000 Kč, provádí veškeré peněžní transakce a zvýšila svůj obrat v posledních letech na 69,000.000 Kč.

Stadt Lobositz a. E.

Am Eingange in die alte, berühmte »Bohmische Pforte« (Porta Bohemica), da, wo sich die Elbe einen Weg durch das Mittelgebirge gebahnt hat, liegt am Kreuzungspunkt der grossen Wasserstrasse mit wichtigen Landwegen, am linken Ufer des Flusses die Bezirksstadt Lobositz. Als treuer Wächter und Beschützer erhebt sich im Westen der Stadt der mächtige 572 m hohe Loboschberg, von dessen Gipfel man einen prachtvollen Rundblick geniesst und welcher von einer durch den Mittelgebirgsverein errichteten und von ihm erhaltenen Hütte mit Unterkunftsmöglichkeit und einer gut geleiteten Bergwirtschaft gekrönt ist. Reichtum und Schön

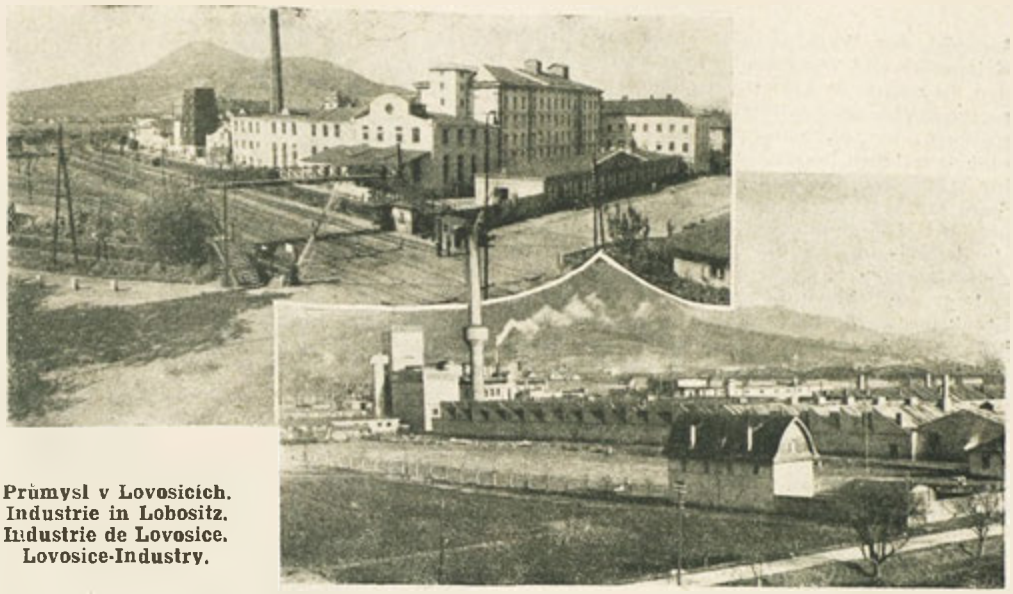

Prùmysl v Lovosicích.
Industrie in Lobositz.
Industrie de Lovosice.
Lovosice-Industry.

heit der Natur gab der Gegend um Lobositz nicht mit Unrecht den Namen »Garten« oder gar »Paradies« von Böhmen. Und wahrlich, wer in der Zeit der Baumblüte oder an sonnigen Herbsttagen mit offenem Sinn, reinem Gemüt diese Gegend durchwandert, der fühlt sich in einem Zaubergarten oder in's Wunschland versetzt. Im S.-O. der Stadt erstreckt sich, soweit das Auge reicht, eine fruchtbare Ebene mit reichem Getreidesegen. Nach den anderen Seiten erheben sich Berge, und wieder Berge, deren Abhänge mit Wald bewachsen oder mit Obstbäumen und Weingarten bepflanzt sind. Dazwischen grüssen uns friedliche Dörfer mit freundlichen, achtsamen Menschen, und von den Höhen heraus blicken die Ruinen einstmaliger stolzer Burgen als stumme Zeugen längst vergangener Tage.

Es gibt kaum wieder eine Gegend, wo auf verhältnismässig kleinem Raum soviele Burgruinen in malerischer Schönheit die Höhen schmücken, wie in unserem Mittelgebirge.

Die steilen Ufer der Elbe bieten sowohl dem Geologen und Mineralogen, wie auch dem Botaniker eine Fülle eigenartiger Naturgebilde, während förmliche Wälder von Obstbäumen ihren Besitzern alle Jahre reichlich Ertrag geben. Und inmitten dieser prächtigen Landschaft liegt, bescheiden an den Fluss geschmiegt, die aufblühende Stadt, der Ausgangspunkt für die schönsten Wanderungen und Ausflüge, auf dem Rücken einer gegen Ueberschwemmung gesicherten Bodenwelle, die sich längs der Elbe von Westen nach Osten hinzieht.

In unmittelbarer Nähe der Stadt teilt sich der Fluss in zwei Arme, die eine mit hohen Pappeln bestandene Insel einschliessen.

Der ganze Strom ist am oberen Ende dieser Insel durch ein mächtiges Stauwerk abgesperrt, das den Wasserstand des für die Schiffahrt sehr wichtigen Flusses ausgleichen soll und die Schiffe aller Arten zwingt, den Schleusenarm für die Durchfahrt zu benützen. Vom Eisgang bis in den späten Herbst herein herrscht hier in der Elbe buntes Leben, das in der heissen Jahreszeit seinen Hohepunkt erreicht, wenn die städtische Schwimmschule auf der Insel vom frühen Morgen bis in die späten Abendstunden dicht bevölkert ist.

Von den vielen Wanderzielen, die von Lobositz aus günstig zu erreichen sind, mogen nur einige hier Erwähnung finden. Da ist vor allem der Lobosch, der Donnersberg oder Milleschauer, der höchste Gipfel des Böhmischen Mittelgebirges, der Kletschen, dann der Sutomer Berg, dessen Fernsicht sogar einen Alex. Humboldt begeistert hat, der gekrönte Kostial, nicht weit davon das Dorf Triblitz mit dem alten Schloss, das wertvolle Erinnerungen an Ulrike von Lewetzov, und durch diese an Goethe enthält, der waldbedeckte Radelstein, ferner die sagenreiche Hasenburg.

Eine Wanderung durch das reizende Modeltal ist sehr lohnend, sowie ein Gang durch das Wopparnertal, oder ein Ausflug zum Dubitzer Kirchlein und von da nach Salesel hinab. Ueberall bieten sich dem erstaunten Wanderer bezaubernde Bilder landschaftlicher Schönheit, die Auge und Herz fesseln und sich der Seele tief einprägen. Kein Wunder, dass sich schon mancher begeisterte Besucher dieser herrlichen Landschaft gedrängt fühlte, seiner Stimmung durch Lied und Gesang Ausdruck zu geben. Der uralte Kulturboden, der die Stadt Lobositz trägt, ist ein untrüglicher Beweis dafür, dass hier wohl schon vor mehr als tausend Jahren menschliche Ansiedlungen bestanden haben. Die grosse Fruchtbarkeit des Bodens, der Fischreichtum des Flusses und die reichen Wildbestände der angrenzenden Wälder hatten frühzeitig Menschen angelockt, die schon in der Steinzeit hier die ersten Siedlungen gründeten.

Durch beständige Zunahme der Bewohner solcher Siedlungen entstand auf überschwemmungsicherem Boden das Dorf Lobositz, das nach den Berichten der Forscher gar oft seine Besitzer wechselte. Deutsche Ordensgeistliche aus dem Rheinland sollen schon im 12. Jahr

hundert den Weinbau hier eingeführt haben. Kriegsnote und verheerende Krankheiten haben den an wichtigen Linien gelegenen Ort gar oft heimgesucht, aber immer kamen neue Ansiedler dazu, die aus Schutt und Asche neue Siedlungen erstehen liessen, so dass Kaiser Rudolf II. im Jahre 1600 das bisherige Dorf Lobositz zur Stadt mit Marktrecht und eigenem Wappen erhob. Der dreissigjährige Krieg brachte unsägliche Drangsale über die junge Stadt und im siebenjährigen Krieg wurde bei Lobositz die erste grosse Schlacht geschlagen. Schon im Hussitenkrieg wurde Lobositz und seine Umgebung hart in Mitleidenschaft gezogen. In dem Franzosenkriege zu Beginn des 19. Jahrhunderts wurde die Stadt ein Raub der Flammen und im Kriegsjahr 1866 gab's bei der Stadtkriche ein Scharmutzel zwischen osterreichischen und preussischen Reitern.

Die nähere und weitere Umgebung der Stadt Lobositz, wegen ihrer Fruchtbarkeit und Schönheit oft der Garten Böhmens genannt, gehört zu dem ertragreichsten Agrargebiete Böhmens. Seit Jahren wird hier nebst dem Getreidebau auch der Obst- und Weinbau eifrigst und sorgfältigst gepflegt. Von hier aus wurden in früheren Jahren und werden hoffentlich auch in absehbarer Zeit wieder ganze Schiffsladungen von Getreide und Obst in's Ausland verfrachtet. So wurde Lobositz der Mittelpunkt des bohmischen Obst- und Getreidehandels für den es ja dank seiner günstigen Lage und dank der vielfachen und guten Verkehrsmöglichkeiten als Eisenbahnknotenpunkt geradezu geschaffen ist. (Ganze Schiffsladungen von Obst und Getreide werden von hier aus verfrachtet.) Auch für die Zufuhr von Rohstoffen bietet der Wasserweg grosse Vorteile und so entstanden hier grosse Industrien, die sich beständig erweitern und zahlreiche Leute beschäftigen. In erster Linie sei hier die »Fabrik zur Erzeugung veget. Oele« die sogenannte »Oelfabrik« erwahnt, dann die »Deli-Werke« zur Erzeugung von Schokoladen und Canditen dann die »Kunstseiden oder Glanzstoffabrik«, gegenwarti, das grösste Unternehmen der Stadt, ferner die Zuckerfabrik, die Kunstdüngerfabrik A. Schram und chemische Fabrik der Firma Groger, mehrere grosse Dampfziegeleien die Fürstliche Schwarzenberg'sche Brauerei, eine grosse Topferei mit Maschinenbetrieb. Ausserhalb der Stadt liegt die Fruchtverwertungs-Fabrik »Fruta« und weiter die grosse Čižkowitzer Zementfabrik.

Die Stadt selbst besitzt ein eigenes Gaswerk und ein Stadtbad. Dieses wurde in den Jahren 1927 und 1928 von der Stadtgemeinde unter grossem Kostenaufwande erbaut und am 29. III. 1928 eröffnet. Das Stadtbad ist modern und neuzeitlich eingerichtet, das den verwohntesten An-

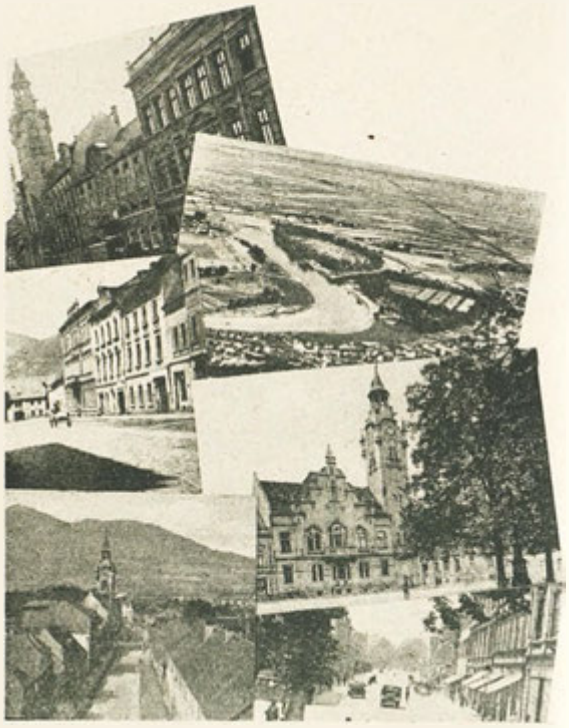

Vnitřní město a částečný pohled na Lovosice. Stadtansichten und Teilansicht von Lobositz. Vues du centre de la ville et vue partielle de Lovosice. — Sights of the City and partial view of Lovosice.

sprüchen voll und ganz entspricht. Es besitzt ein Dampf- und Heissluftbad mit Bassin, Ruhe- und Auskleideräume, Wannenbäder I. und II. Klasse, Brausebäder, Warteraum u. s. w. Geübte Masseure stehen zur Verfügung. Das Stadtbad befindet sich im Zentrum der Stadt vis-a-vis dem Staatsbahnhofe und ist daher von Auswärtswohnenden und Turisten jederzeit leicht erreichbar. Die Bäderpreise sind sehr niedrig und ist demnach der Besuch dieses schonen Bades sehr empfehlenswert. Das Bad ist ganztägig geöffnet am Donnerstag, Freitag und Samstag. Unmittelbar an das Stadtbad schliesst sich das städtische Gaswerk an.

Lobositzer Sparkassa, Lobositz, Rathaus. Diese wurde im Jahre 1873 unter allgemeiner Haftung der Stadtgemeinde Lobositz gegründet, verwaltet derzeit an Vermogenswerten über 35,000.000 Kč, führt sämtliche Geldtransaktionen durch und konnte daher im letzten Jahre den Umsatz auf 69,000.000 Kč steigern.

La ville de
Lovosice
sur Labe. (Elbe).

La ville de district de Lovocise est située à l'ouverture de la vieille »porte bohémienne« célèbre (Porta Bohemica) où la Labe s'est frayé une route à travers la montagne intermédiaire, au croisement de la grande voie d'eau avec d'importantes longues routes, à la rive gauche du fleuve. La montagne de Lovoš (altitude 572 m.) s'élève à l'ouest de la ville comme gardienne et protectrice fidèle. De son sommet on jouit d'une vue magnifique. La montagne est couron-

née d'une hutte, établie et entretenue par la société de montagne intermédiaire, où l'on trouve logement et nourriture. C'est grâce à la richesse et à la beauté de la nature qui y déploie tous ces charmes que la contrée autour de Lovosice fut dénommée à juste titre »jardin« ou même »paradis« de Bohême. Celui qui, susceptible aux charmes de la nature, parcourt cette belle contrée au temps de la floraison ou bien par une journée ensoleillée d'automne, se croit mis à un jardin enchanté ou au pays de prodiges. Au sud-est de la ville s'étend jusqu'à l'horizon lointain une plaine fertile aux céréales abondantes. Les autres côtés sont couverts d'une foule de montagnes dont les pentes sont boisées ou plantées d'arbres fruitiers et de vignes. Par-ci, par-là surgissent des villages paisibles aux habitants aimables et soigneux et des hauteurs nous saluent les ruines d'anciens châteaux superbes comme témoins muets des temps passés.

Il y aurait rarement d'autres contrées où l'on put trouver en si peu d'espace tant de ruines pittoresques qui ornent les hauteurs comme ici, dans notre montagne intermédiaire.

Les rives à pente raide de la Labe offrent une foule de formations bizarres de la nature, soit au géologue, soit au minéralogue, tandis que les propriétaires des grandes plantations d'arbres fruitiers récoltent tous les ans d'innombrables quantités de fruits. Au milieu de cette contrée splendide se trouve la ville prospérante, blottie modestement contre le fleuve, à la croupe d'un terrain prémuni contre les innondations, qui s'étend de long de la Labe de l'ouest à l'est.

La ville est point de départ pour de belles excursions et courses. A sa proximité immédiate le fleuve se divise en deux bras qui renferment une île couverte de hauts peupliers.

Tout le fleuve est barré au bout supérieur de cette île d'un batardeau puissant qui doit régler le niveau du fleuve, important pour la navigation en forçant les bateaux de tout genre d'employer le bras de l'écluse pour la traversée. Dès la débâcle jusqu'à la fin de l'automne il y a un grand mouvement sur la Labe, battant son plein durant la saison chaude, quand l'établissement municipal de bain sur l'île est peuplé densement du matin jusqu'au soir.

Nous citerons des buts d'excursions, faciles à atteindre de Lovosice. En premier lieu il y a les montagnes de Lovoš, Donnersberg ou Milešovka, Kletečná, puis la montagne de Suton, la vue de laquelle enthousiasma même Alexandre Humboldt, la montagne de Košťálov, non loin de laquelle se trouve la village de Třebenice avec le vieux château contenant des souvenirs précieux de Ulrike de Lewetzov et Goethe, la montagne de Radelstein, couverte de forêt, enfin le château de Hasenburg, plein de mythes.

Un tour par la charmante vallée de Modell vaut bien la peine ainsi que par la vallée de Wopparner, où bien une excursion à la petite église de Dubitz et de là en bas à Zálezly. Partout des paysages d'une beauté inouïe se présentent aux touristes surpris et enchantés et ils ne les oublieront jamais de leur vie. Il n'est pas étonnant d'ailleurs que beaucoup de visiteurs enthousiasmés aient tenté de communiquer leur état d'âme par des poèmes ou des chansons. La fertilité du sol, la richesse en poissons du fleuve; les forêts pleines de gibier ont attiré très tôt les hommes, qui y fondaient déjà à l'âge de la pierre les premières colonies.

Par l'accroissement continuel des habitants de telles colonies se forma le village de Lovosice sur un terrain prémuni contre les innondations. Ce village changea souvent de propriétaire d'après les rapports des savants. On prétend que des ecclésiastiques réguliers de l'Allemagne qui étaient venus de la Rhénanie y ont introduit la viticulture déjà au 12e. siècle. Des maux de la guerre et des maladies graves ont dévasté souvant la petite ville comme centre de lignes importantes, mais de nouveaux colonisateurs sur-

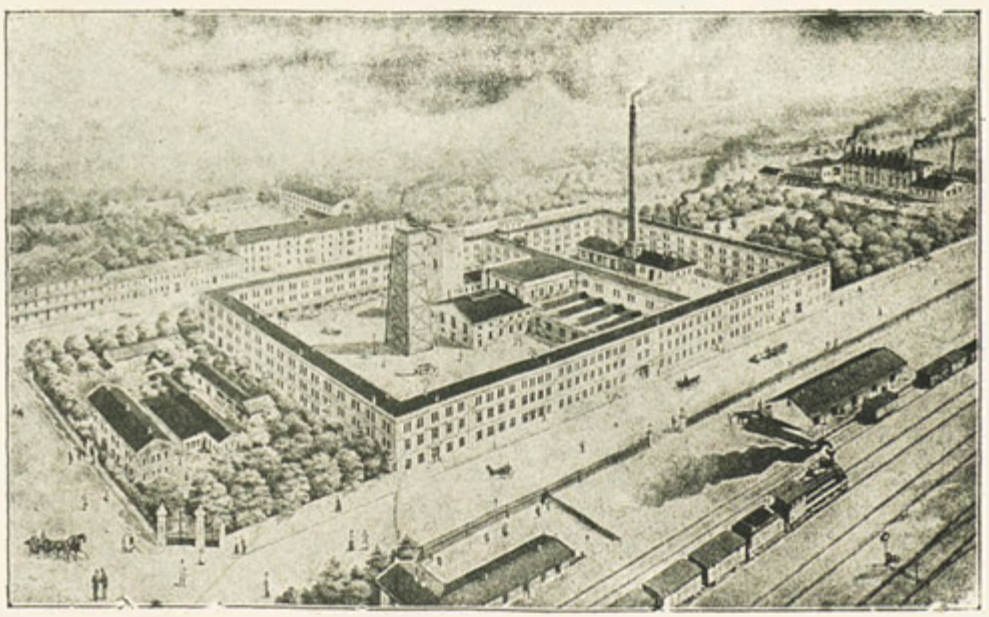

Závody »Deli«. — »Deli«-Werke. — Établissement »Deli«. — »Deli«-Works.

vinrent toujours en créant des décombres et des cendres une nouvelle colonie, de sorte que l'empereur Rodolphe II éleva en 1600 l'ancien village de Lovosice au rang de ville avec le droit de tenir marché et les propres armoiries. La jeune ville avait à souffrir infiniment par la guerre de Trente Ans et pendant la guerre de Sept Ans on livra bataille pres de Lovosice. Mais déjà pendant les guerres des Hussites Lovosice et ses environs étaient dans la gêne. Dans les guerres des Français au commencement du 19e. siècle la ville était la proie des flammes et dans l'année de guerre de 1866 il y avait une escarmouche près de l'église municipale, entre des cavaliers autrichiens et prussiens.

Les environs proches et éloignés de la ville de Lovosice, souvent appelés »jardin de la Bohême«, grâce à leur fertilité et beauté, appartiennent au terrain agraire le plus productif de la Bohême. Depuis des années on cultive à part la culture des blés, la culture des arbres fruitiers et de la vigne, assidûment et soigneusement. D'ici on affréta jadis — et peut-être on le refera sous peu — des cargaisons de blé et de fruits à l'étranger. Voilà pourquoi Lovosice devint centre du commerce de céréales et de fruits de la Bohême, étant donnée la situation favorable comme point de jonction des voies ferrées. La voie d'eau est également très avantageuse pour les communications de matières prémières et de grandes industries s'y sont formées qui agrandissent continuellement et occupent beaucaup d'employés. Nous mentionnons d'abord l'usine pour la production d'huiles végétariennes, l'ainsi dite »Oelfabrik« puis l'usine de »Deli«, fabrication de chocolats et sucreries, ensuite l'usine de soie artificielle et de tissus glacés, à présent la plus grande entreprise de la ville, la raffinerie de sucre, la fabrique d'engrais chimique de Schramm et l'usine chimique de Gröger, pluisieurs grandes briqueteries à vapeur, la brasserie du prince de Schwarzenberg, une large poterie à machines. En dehors de la ville se trouve la fabrique de s»Fruta«, utilisation de fruits ainsi que la grande usine de ciment de Čížkovice.

La ville-même possède une propre usine à gaz et un bain municipal, construit en 1927—28 de la municipalité à grands frais et inauguré le 29 mars 1928. Cet établissement est installé à la page, correspondant ainsi aux goûts les plus difficiles. Il y a un bain de vapeur et un bain à l'air chaud avec un bassin, des reposoirs et des vestiaires, bains en baignoire de première et deuxième classe, douches, salle d'attente, etc. Des masseurs versés sont à disposition. L'établissement de bains se trouve au centre de la ville, en face de la gare et facile à atteindre des visiteurs et des touristes. Les prix des bains sont très modérés et à le portée de tous. Ouvert tout le jour les jeudis, vendredis, samedis. Tout pres du bain municipal est située l'usine à gaz.

La caise d'épargne se trouve à l'hôtel de ville de Lovosice. Elle fut établie en 1873, à responsabilité générale de le municipalité de Lovosice, explote à présent une fortune de plus de 35,000.000 Kč, fait toutes les transactions financières et augmenta le débit à 69 000.000 Kč l'année passée.

The town of
Lovosice
on the Labe. (Elbe).

The town of Lovosice is situated at the entrance of the old famous Bohemians gate »Porta Bohemia«, there where the Elbe has forced its way through the intermidiate chain of mountains Středohoří. The town lies on the crossing of the large water highway with most important long roads on the left side of the river. Just like a true watchman and protector rises in the west of Lovosice the mighty Lovoš (572 m); you enjoy a wonderful view from its summit, crowned with a hut, that has been erected and is kept by the »Mittelgebirgs«-society. You can have lod-

gings in the well managed mountain-inn, too. Nature is rich and beautiful around our town and we are proud to hear it called »garden« or even »paradise« of Bohemia. And indeed, he, who strolls through this country when all trees are in blossem or on sunny automn-days with a liking for nature and its beauties, will feel removed in an enchanted garden or in wonderdand. In south-east there lies, as far as one can see, a fertile plain with a rich produce of corn. Towards the other sides there rise mountains and only mountains, their slopes are covered with woods or with fruit-trees and vineyards. Between them there are cheerful villages with a friendly and mindful population and from the heights, ruins of ancient proud castles are looking down, as dumb witnesses of olden days.

There is no other region, where on such a small place so many castle-ruins adorn the heights in picturesque beauty as in our Stredohoří.

The steep sides of the Labe give an abundance of peculiar formations as well to the geologist as to the mineralogist, while veritable woods of fruit-trees deliver a plentiful produce to their owner every year. And in the middle of this wonderful country there lies the rising town, modestly clinged on the river; on elevated ground, safe against inundation. It is the starting-point of the most beautiful trips and excursions.

In the proximity of the town the river is divided into two branches, clasping an isle, grown all over with populars. The whole river is barred on the upper end of this island by a mighty stowage, that has to regulate the level of the water of the river, so very important for navigation: so ships of all kind are forced to take the sluice for their passage. From the drifting of the ice unto the late autumn there is a great bustle on the Labe, reaching its culminating-point in the hot season, when the town's bathing-establishment on the isle is crowded from early morning to late evening.

From all the many points you can reach from Lovosice we only mention a few. Above all, there is ahe Lovoš, the Donnersberg or Milešovka mountain, the Kletečná, then the Sutomer-moutain, its perspective has filled with enthusiasm even Alexander Humboldt, the crowned Košťálov, not far from the village Třebenice with the old castle containing valuable souvenirs of Ulrike von Lewetzow and Goethe, the wood-covered Radelstein and the Hasenburg, rich in legends.

To ramble through the charming Model-valley is very apreciable as well as a walk through the Wopparner-valley or an excursion to the little church in Dubitz and from here to Zálezly. Everywhere the surprised wanderer sees charming pictures of a beautiful scenery, fascinating eye and meart and leaving a deep impression in one's soul. So we are not astonished that often an enthusiastic visitor of this wonderful landscape has shown by a poem or a song, how deeply he had been impressioned. The extremely old ground, carrving the town of Lovosice is a certain proof, that already many a thousand years ago human settlements were there. The wonderful fertility of the soil, the river, abounding in fish, and the immense woods with their game certainly had very soon attracted men who founded here their first settlements on a ground safe from inundations and there came into existence the village Lovosice, changing very often its owners, as the historians report. It is said that German ecclesiastics from the Rhine-country have introduced the cultivation of vine already in the twelth century. Lovosice often had to suffer from wars and epidemics, as it was situated on very important lines, but there always came new settlers and new houses arose out of wreckage and ashes. So the emperor Rudolf II. raised the village of Lovosice in the year 1600 to the rank of a town

Závody »Deli«. — »Deli«-Werke. Etablissement »Deli«. — »Deli«-Works.

with the privilege of holding a market and with an own coat-of-arms. Lovosice had to suffer unutterable hardship by the Thirty Years' War and in the Seven Years' War the first large battle was fought near the town. But already in the Hussite war Lovosice and its surroundings were hard affected. In the French wars in the beginning of the 19th. century the town was consumed by flames and in the year 1866 there was a skirmish between Austrian and Prussian horsemen near the town's church.

The nearer and farther surroundings of the town of Lovosice, very often called the garden of Bohemia, belongs to the most fertile agrarian parts of our country. Since many years cultivating of grain as well as fruit- und vine-culture have been carefully and eagerly done. In former times ,and let us hope, before long again, many cargoes of corn and fruit had been shipped abroad. So Lovosice became the centre of the Bohemian fruit- and corn-trade, as it is predestinated to be, on account of its favrourable situation and of the manifold and good means of communication as a railway-centre. The navigable river, advantageous for the supplies of raw materials was just the right place to found large industries which were continually enlarged and occupy many hands now. Let us mention the factory for producing vegetarian oils, the so-called »oilfactory«, the Deli-Works, production of chocolate and candies, the »factory of artificial and lustring«, now-a-days the most important undertaking of the town, further the sugar-works, the factory for artificial manure Schramm and the chemical works of the firm Groger, several large steam- brick-kilns, the big brewery of prince Schwarzenberg and a large ottery with machinery. Near the town lies the fruitutilisation factory »Fruta« and the large cement factory od Čížkovice.

The town itself has got own gas-works and a municipal bathing-establishment, built in the year 1927 and 1928 by the municipality with a considerable expenditure and opened up on the 29th. of March 1928. The bath is up-to-date and modern fitted up, it must satisfy the most fastidious visitor. There is a steam- and a caloric-bath with a basin, resting- and dressing-rooms, baths of first and second class, shower-baths, a waiting-room etc. Skilled masseurs are at your disposal. The bath is in the centre of the town, opposite to the station and therefore easily to be reached by strangers and tourists. The prices are low, the visit of this beautiful bath can be recommended to everybody. It is opened all the day on Thursday, Friday and Saturday. The gas-works are close to the bath.

The savings-bank of Lovosice is in the town-hall.It was founded in the year 1873 under warranty of the municipality of Lovosice. Now it has an administration of more than 35,000.000 Kč. It does financial transactions and was able to increase business to 69,000.000 Kč.

Velké Žernoseky.

K nejkrásnějším částem české země patří nesporně onen kraj, kde její hlavní řeka přitéká do Středohoří. Na své cestě dosáhne pak brzy svým vinařstvím proslulou obec **Velké Žernoseky,** jejíž starý gotický kostelíček tak přátelsky vítá každého návštěvníka. Obec leží na pravém břehu Labe, na úpatí půvabných, skorem úplně vinnou révou pokrytých svazích s bohatou vyhlídkou. Jistě bude velmi málo těch, kdož projdou nádherným labským údolím od Litoměřic až po zemskou hranici, aby se nezastavili ve Velkých Žernosekách a neokusili znamenitého vinného moku, který se zde rodí.

První historická zmínka o tomto místě padá do roku 1057. Ale četné vykopávky ze všech období kultury dokazují, že tento kraj byl obydlen již i v dobách předhistorických.

V roce 1251 získali členové řádu cisterciáků z kláštera Maria Zell (Altzell v Míšni) zboží Lovosice s osadami Lovosice, Žernoseky a Lhotkou a jedním dvorcem v Sulejovicích za 900 hřiven stříbra a měli je v držení nepřetržitě po dobu půldruhého století. Duchovní tohoto řádu byli horlivými podporovateli vinařství ve Velkých Žernosekách a přivedli je na takový stupeň, že mohli zásobovati žernoseckým vínem nejenom klášter v Altzellu, ale i celou řadu bratrských klášterů v severním Německu.

V roce 1437 přešly Žernoseky do rukou světských pánů a získal je v roce 1478 rytíř Petr z Elstiboře spolu se zbožím Kamyk. Později přešly Velké Žernoseky do majetku říšské hraběnky Nostitz-Rhienckové a zůstaly v majetku této rodiny až do r. 1916.

Okrasou obce je na mírném návrší stojící kostelíček ve slohu pozdní gotiky, zasvěcený sv. Mikuláši. Výstavba kostelíčka spadá do let 1535—1562.

Zámek ve Velkých Žernosekách byl vystavěn na místě staré tvrze. Jeho zajímavostí jsou vinné sklepy, jejichž základy položili zčásti již cisterciáčtí mniši a které v délce 275 m a rozloze 1553 m² stačí pro uskladnění 50.000 věder, tvoří úplný labyrint a zabíhají až do sousedních skalisek.

Znamenitý vinný mok, získávaný z ušlechtilých druhů vinné révy, jíž se ve Velkých Žernosekách výborně daří, získal tomuto místu pověst, která pronikla daleko za hranice země. Z daleka široka přicházejí každoročně návštěvníci na sklenku dobrého vína, aby na několik hodin zapomněli na starosti všedního života.

Velké Žernoseky jsou také východiskem vděčných výletů do blízkého a vzdálenějšího okolí a vyhledávaným, oblíbeným letoviskem.

V místě je stanice dráhy a přístaviště parníků.

Gross-Czernosek.

Zu den herrlichsten Teilen Böhmens gehört jenes Stück Land, wo sein Hauptstrom, die Elbe, das böhmische Mittelgebirge betritt. In seinem Laufe erreicht er dann bald das durch seinen Weinbau weitbekannte Dorf Gross-Czernosek, dessen altes gothisches Kirchlein dem Wanderer so freundlich zuwinkt. Das Dorf liegt am rechten Ufer der Elbe, am Fusse anmutiger, fast durchwegs mit Weinreben bepflanzter, aussichtsreicher Hügel. — Wohl wenige wird es geben, die das herrliche Elbetal von Leitmeritz bis zur Landesgrenze durchwandert und nicht in Gross-Czernosek gerastet haben, um den köstlichen Rebensaft zu kosten, der hier gebaut wird.

Die erste geschichtliche Erwähnung des Ortes geschah im Jahre 1057. Dass der Ort bereits in vorgeschichtlicher Zeit bevölkert war, beweisen die zahlreichen Ausgrabungen aller Kulturepochen.

Im Jahre 1251 erwarben die Cisterzienserbrüder des Klosters Maria Zell (Altzell in Meissen) das Gut Lobositz mit den Ortschaften Lobositz, Czernosek u. Welhotta u. einen Hof in Sullowitz um 900 Mark Silber und blieben anderthalb Jahrhunderte im ungestörten Besitze derselben. Diese Ordensgeistlichen waren eifrige Förderer des Weinbaues in Gross-Czernosek und brachten denselben auf eine besonders hohe Stufe, sodass sie nicht nur das Kloster Altzell, sondern auch eine ganze Anzahl von Bruderklöstern in Norddeutschland mit Czernoseker Wein beschikken konnten.

Im Jahre 1437 gelangte Czernosek in den Besitz weltlicher Herren und erwarb im Jahre 1478 Ritter Peter von Elstibař nebst dem Gute Kamaik auch den Ort Gross-Czernosek. Später kam Gross-Czernosek in den Besitz der Reichsgräfin Nostitz Rhienek und blieb im Besitze dieser Familie bis zum Jahre 1916.

Eine Zierde des Ortes ist das auf einer mässigen Anhöhe stehende spätgothische Kirchlein, das dem hl. Nikolaus geweiht ist.

Die Erbauung des Kirchleins fällt in die Jahre 1535—1562.

Das **Schloss** wurde an Stelle einer alten Feste erbaut. Sehenswert in demselben sind die, teilweise schon von den Altzeller Mönchen angelegten Weinkeller, die sich, mit einer Stollenlänge von 275 m und einem Umfange von 1553 m^2 für 50.000 Eimer, labyrintartig in horizontaler Richtung in den angrenzenden Felsen hin einziehen.

Der **köstliche Rebensaft**, der aus den in Gross-Czernosek gebauten Weinsorten gewonnen wird, hat dem Ort einen Ruf verschafft, der weit über die Grenzen des Landes hinausgeht. Von weit und breit kommen alljährlich die Besucher auf einen guten Tropfen und vergessen auf wenige Stunden die Sorgen des Alltags.

Czernosek ist auch Ausgangspunkt für Ausflüge in die engere und weitere Umgebung und eine beliebte Sommerfrische.

Der Ort hat Bahnstation und Dampfschiffhaltestelle.

Velké Žernoseky.

Une des parties les plus belles de la Bohême est celle où son fleuve principal pénètre dans les montagnes appelés »Středohoří«. En parcourant son cours il atteindra bientôt le village de Velké Žernoseky connu au loin par ses vignes, et dont la vieille petite église gothique semble souhaiter la bienvenue au voyageur. Le village s'étend sur la rive droite de l'Elbe, au pied de charmantes collines, plantées de vignes, qui permettent une perspective splendide. Peu de gens parcourront la belle vallée de l'Elbe faire halte à Velké Žernoseky pour goûter son vin.

La première mention historique du village remonte à l'an 1057. Les nombreuses découvertes de toutes les époques de civilisation démontrent que le village était déjà peuplé aux temps préhistoriques.

En 1251 les frères cisterciens du couvent de Maria Zell (Altzell à Meissen) acquirent la propriété de Lovosice avec les communes de Lovosice, Žernoseky, Lhotka ainsi qu'une cour à Sulejovice pour 900 marks d'argent et ils y restérent les maitres pendant 150 années en jouissant d'un repos parfait. Ces religieux furent des promoteurs empressés de la viticulture à Velké Žernoseky et ils la développèrent si bien qu' ils fournissaient du vin de Žernoseky non seulement au couvent de Altzell mais encore à un grand nombre d'autres couvents de l'Allemagne du Nord.

En 1437 Žernoseky devint la propriété de laïques et en 1478 le chevalier Pierre de Elstibořˇ acquit outre la terre de Kamaik le village de Velké Žernoseky. Plus tard la comtesse de l'Empire de Nostitz-Rhienek entra en possession de Velké Žernoseky et cette famille garda le village jusqu' à 1916.

La petite église ogivale de St. Nicolas, située sur une colline à pente douce, est le plus beau décor du village. Elle fut bâtie en 1535—1562.

Le château fut construit à la place d'une vieille forteresse.

Les caves à vin sont très remarquables, établies partiellement déjà par les moines de Altzell. Elles s'étendent comme un labyrinthe horizontal sous des roches voisins, la longueur des galeries est de 275 m et il y a un emplacement de 155 m² pour 50.000 sceaux.

Le délicieux vin, produit des vignes qu' on cultive a Velké Žernoseky, a propagé le renom de la ville au delà des frontières du pays. Voilà pourquoi tant de visiteurs y accourent tous les ans pour goûter du vin exquis et pour oublier le chagrin et les soucis de tous les jours.

Žernoseky est également point de départ pour de belles excursions aux environs proches et lointains ainsi qu' une villégiature recherchée. Il y a une gare et un arrêt pour les vapeurs.

Velké Žernoseky.

To the most beautiful parts of Bohemia belongs that piece of the country, where its main-river is flowing through the Bohemian intermediate chain of mountains. In its current the river reaches the village Velké Žernoseky, well known by its wine-growing, with an old Gothic church. The village lies on the right side of Elbe-river, at the foot of charming hills, nearly all of them planted with vine-branches. Whoever crosses the beautiful Elbe-valley from Litoměřic unto the frontier of the country, has to remain a few days in Velké Žernoseky, to taste the marvellous wine, cultivated there.

The first historical mention of the place was in 1057. But already in prehistoric times there had been a settlement there; numerous excavations of all epochs of civilisation prove this.

In 1251 the Cistersians of the monastery Maria Zell (Altzell in Meissen), bought the estate Lovosice with the places Lovosice, Žernoseky and Lhotka and a farm in Sulejovice. They paid 900 marks in silver all in all and during one century and a half these places remained their property. The monks encouraged ardently cultivation of vine in Velké Žernoseky and they succeeded in their task; soon they were able to supply not only the monastery Altzell with the fine wine of Velké Žernoseky but even many others of their monasteries in the north of Germany.

In 1437 the place came into possession of secular lords: in 1478 lord Peter of Elstibořˇ bought it together with the estate Kamaik. Later on it belonged to the countess Nostiz-Rhienek and up to 1916 it remained property of this family. On a hill you will find the ornament and the pride of Velké Žernoseky, the small modern Gothic church, dedicated to St. Nicholas. It was built in 1535—1562.

The castle was erected at the ground of an ancient citadel. A real sight are the vast old wine-vaults, partly constructed by the Altzell monks. They have galleries 275 m long and of an extent of 155 m² which are able to hold 50.000 pails. Like a labyrinth they are traversing the rocks in horizontal direction.

The delicious wine of Velké Žernoseky rendered the place famous far above the frontiers of the country. Many visitors are coming to taste it and during a few hours they are forgetting care and grief of daily life.

Velké Žernoseky is the starting point for excursions in the beautiful surroundings and it is a summer health-resort, too. There is a station in the place and a halting-place for steamers.

Letovisko Úštěk,

světoznámé tržiště chmele.

Stranou Litoměřic, na jižní straně Českého Středohoří, na pravém břehu Labe leží úštěcká červená půda. Od severu činí ze země jako loď vysoký Jeleč. Na jeho úpatí se rozprostírá na dlouhém, úzkém, pískovcovitém hřbetu od západu na východ staré, malé, oblíbené letovisko světoznámé svým obchodem s chmelem, okresní město Úštěk, se všech stran snadno a pohodlně dosažitelné, neboť leží na transversální trati Teplice-Liberec a jest konečnou stanicí lokálky Velké Březno-Verneřice-Úštěk. Dějiny města sahají až do XI. stol. Věže a brány dřívějších dob

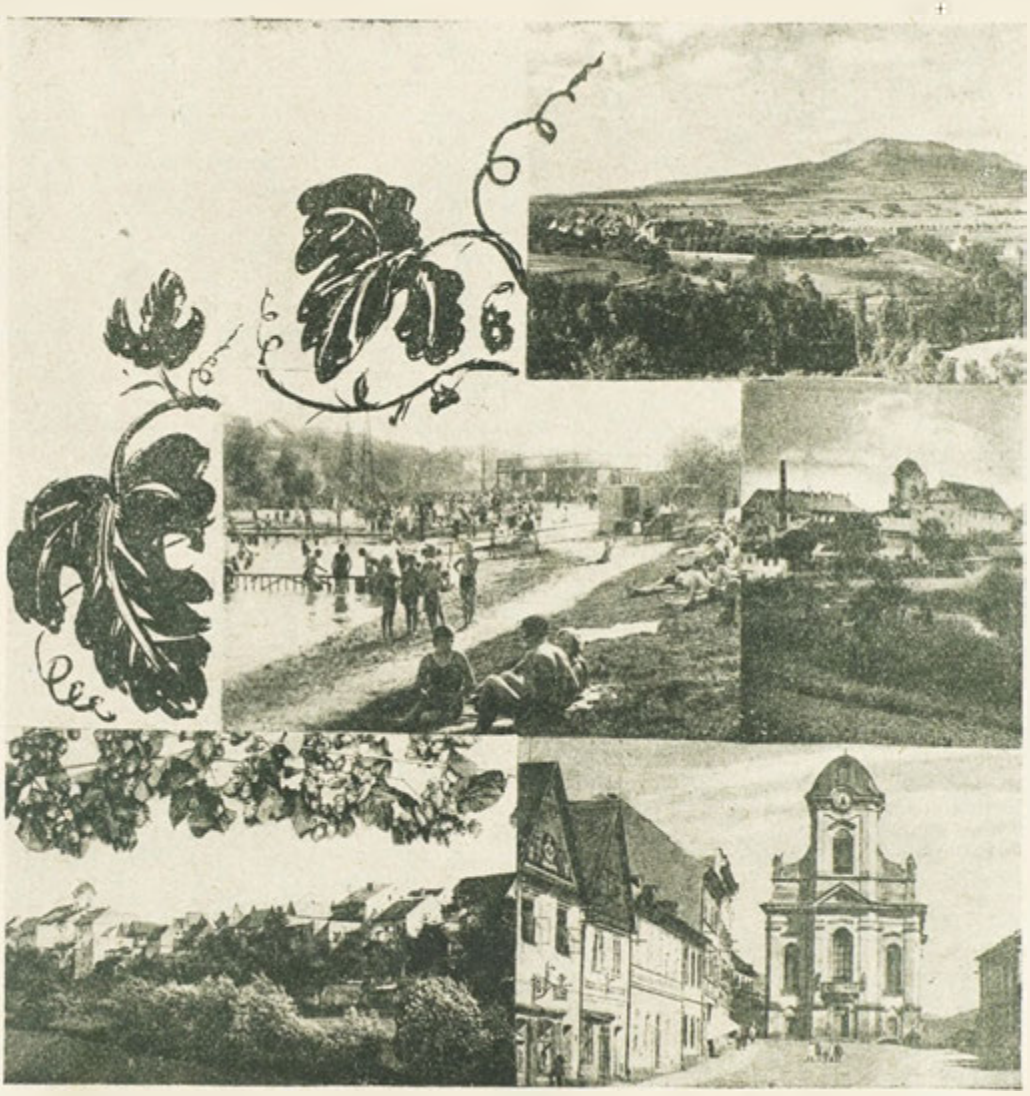

Pohledy na město a koupaliště u Úštěku. — Stadtansichten und Strandbad von Auscha. — Vues de la ville d'Ústěk et bains en plein air. — View of Ústěk and bathing in the open air.

byly sice zničeny, avšak vzhled města si uchoval až dodnes středověký ráz. Dosud zachovalé staré stavební pomníky jsou svědky dávné minulosti.

Vše, co může zajímati přítele přírody, je zde sloučeno v barvě i tvaru: příkře vyčnívající kužele, nádherné pískovcové balvany, idylická údolí, chmelová pole, usměvavé lány obilí, vábící ovocné zahrady. Zde se žije volně a nenuceně, příjemně a klidně, vše působí svým vlivem na osobní a duševní zdraví, při delším pobytu pocítíme skutečné osvěžení.

V samé blízkosti jsou lázně, které mají přes 14000 čtver. vodní plochy; proto v této krajině, zbavené úplně průmyslu, můžeme načerpati nových sil tělesných i duševních, neboť náš nervový systém se jistě uklidní.

Krásné a rozmanité vycházky a výlety po dobře značkovaných cestách, s tichými místy pro odpočinek a oblažujícími výhledy lákají nás samy.

Nechať přijde cizinec s kterékoliv strany do úštěcké kotliny, vždycky ho pozdraví kostelík v Ostré, divající se s čedičového kužele 380 m vysokého. Obě věže jsou báječně přizpůsobeny okolí a potěší oko návštěvníka, který zde nalezne pozoruhodný výhled. Při sestupu naskýtá se nám příležitost shlédnouti „Opičí kámen": je to přírodní hříčka z pískovce, který se zdánlivě podobá velké hlavě šimpanze.

Dále přijdeme do Konojed, jejichž kostel je zbytkem kláštera servitů, a udivený cizinec jako by byl přenesen do Italie; odtud na Eichberg, kde najde velmi zajímavé geologické útvary.

Skryt úplně v parku a lese, leží studeno vodské lázně Jeleč. Na blízkém Křížovém vrchu je v nejčistším řeckém slohu vystavěno mausoleum rodiny Schrollovy. Vedle daleko viditelné zvonice na Křížovém vrchu je položeno uchvacující staré městečko Levín. Vycházka odtud na 729 m vysoký vršek Jeleč neposkytne nám toliko nadmíru vděčnou vyhlídku, ale se-

známí nás s pozoruhodnými sloupovými nánosy znělcovými a botanika pak okouzlí vzácná květena.

Léčivá a kouzelně působící příroda okouzlí cestujícího pohádkovou krásou na cestě v údolí ležícího Hrádku, z něhož se dodnes dobře zachovaly zdi a hezké hradní nádvoří. Snadno přístupný je také hradní hřbitůvek, odkud je nádherná vyhlídka. Hrádek sloužival kdysi pražským arcibiskupům za letní sídlo.

Přátele krásných vycházek do skal, přírodních pamětihodností a podivných tvarů láká to odtud Schonbornským úvalem přes Skalku na velmi dobře značkovanou cestu, která nás dovede až do okolí Dubé; pak odbočíme na Krápník, na Čáp a severně, krajinou, vyznačující se přírodními krásami a klidem, k pevnosti na Ronbergu.

Koho to z chvatu všedního života láká do posvátného lesního klidu, pramene zdraví, který nám zde plně skýtá matka příroda pro útěchu a k nasbírání nových sil, navštíví rázovitou krajinu ústěckou, která není dosud zamořena kouřem továrních komínů. Mnohotvárnost její krajiny, její přírodní pozoruhodnosti, její pohostinné, poctivé občanstvo, její hrady, vysoko čnějící vrchy, milá luční údolí a hluboké lesy, vás jistě nezklamou, nýbrž poskytnou vám všechno, co dodá vašemu cestování radosti a mnohého přiměji k delšímu pobytu; jeho vzpomínky budou pak živé, dlouhotrvající a snad i nezapomenutelné.

Dotazy vyřizuje ochotně Cizinecký výbor letoviska Ústěk, který zasílá na požádání zdarma i prospekty.

Sommerfriche Auscha,

der weltbekannte Hopfenhandelsplatz.

Seitwärts von Leitmeritz, an den Südhängen des bohmischen Mittelgebirges östlich der Elbe liegt das Auschaer Rotland. Vom Norden ragt der Hohe Geltsch wie ein Schiff ins Land. An seinem Fusse dehnt sich auf einem langen, schmalen Sandsteinrücken von West nach Ost die alte, kleine, als Sommerfrische beliebte und durch ihren Hopfenhandel weltbekannte Bezirksstadt Auscha aus, die als Station der Transversalbahn Teplitz-Reichenberg und als Kopfstation der Lokalbahn Grosspriesen-Wernstadt-Auscha von allen Seiten leicht und bequem zu erreichen ist. Die Geschichte des Ortes reicht bis ins 11. Jahrhundert zurück. Türme und Tore früherer Zeiten sind zwar gestürzt, doch ist das Bild von Auscha noch heute mittelalterlich.

Skalní útvary v blízkosti Levína. — Felsengebilde in der Umgebung von Lewin. — Formations de roche près Levín. — Rocky formations near Levín.

Noch vorhandene alte Baudenkmäler sind Zeugen aus der Vergangenheit.

Alles, was den Naturfreund entzücken kann, ist hier in Farbe und Form vereint: steil aufragende Kegel, wundervolle Sandsteinkolosse, idyllische Täler, würzige Hopfenfelder, lachende Getreidefluren, lockende Obstgärten. Hier lebt man frei und ungezwungen, angenehm und ruhig, hier wird das korperliche und geistige Wohlbefinden aufs günstigste beeinflusst, hier findet man bei längerem Aufenthalte wirkliche Erholung.

Das in unmittelbarer Nähe der Stadt gelegene **Strandbad** mit über vierzehntausend Quadratmeter Wasserfläche lässt in vollkommen industriefreier Natur Entspannung, Beruhigung des Nervensystems und gesteigerte Lebensfreude empfinden.

Schöne und abwechslungsreiche Spaziergänge und Ausflüge auf gut markierten Wegen, mit beglückenden Fernsichten bieten sich selber an:

Von welcher Seite immer der Fremde den Auschaer Kessel betritt, stets entbieten ihm die **Neuländer Kirchel,** auf einem 380 m hohen Basaltkegel thronend, ihren Gruss. Die beiden Türme sind der Umgebung wundervoll angepasst und erfreuen das Auge des Besuchers, der von hier eine wundervolle Aussicht geniesst. Ein Abstieg in den freundlich sich darbietenden **Rabengrund** führt zum **Affenstein,** einem Naturgebilde aus Sandstein, das einem Schimpansenkopf täuschend ähnlich ist.

Ueber Land gelangt man nach **Konojed,** dessen Kirche, ein ehemaliges Servitorenkloster, den erstaunten Fremden nach Italien versetzt und auf den **Eichberg** zu den dort geologisch sehr interessanten Basalten.

Geborgen in Park und Wald liegt die Kaltwasserheilanstalt **Bad Geltschberg.** Auf dem nahen Kreuzberg steht das im reinsten griechischen Stile erbaute Mausoleum der Familie Schroll. Neben dem weit sichtbaren Glockenturme auf dem Kirchberge lagert sich das reizende alte Töpferstädtchen Lewin. Eine Wanderung von hier auf den 729 m hohen Geltschberg bringt nicht nur eine ausserst lohnende Rund- und Fernsicht, sondern macht auch mit den sehenswerten säulenförmigen Absonderungen des Klingsteins bekannt und entzückt den Kenner durch eine seltene Flora.

Heilsame und wunderwirkende Naturverbundenheit umgibt den Wanderer auf dem Wege zu der in einem Tale gelegenen Helfenburg von märchenhafter Schönheit, die noch heute eine wohlerhaltene Ringmauer und einen schonen, schattigen Burghof aufweist. Der Bergfried ist

Celkový pohled na Úštěk. — Gesamtansicht von Auscha. — Vue totale de Úštěk. — Total view of Úštěk.

als Aussichtsturm bequem zugänglich. Die Burg diente ehemals Prager Erzbischöfen als Sommeraufenthalt.

Freunde auserlesen schoner Felspartien, Naturdenkmäler und wundersamer Modelle lockt es von hier durch den Schonborner Graben über Skalken auf den sehr gut markierten **Gansweg,** von dem ebenso tadellos bezeichnete Wege in das Daubaer Land, dann Abstecher zum Tropfstein und Tausendstuckstein, zur Tschapkeule und nordwärts durch ein an Naturschonheiten und Ruhe sich auszeichnendes Gelände zur alten Feste auf dem **Ronberge** führen.

Wen es aus der Hast des Alltags in das Schweigen der Walder, hin zu dem Gesundbrunnen lockt, den Mutter Natur allen Trost und neuer Kraft Bedürftigen offen hält, der besucht die noch vom Hauch der Ursprünglichkeit berührten, daher den Wanderer so anheimelnden Gebiete des Auschaer Rotlandes. Mit der Vielgestalt seines Landschaftsbildes, seinen naturwissenschaftlichen Sehenswürdigkeiten, seiner gastfreundlichen, biederen Bevölkerung, seinen Burgen, ragenden Bergen, lieblichen Wiesentälern und tiefgründigen Wäldern bietet es alles, was das Wandern zur Freude und einen längeren Aufenthalt zu einer auf lange Zeit hinaus lebendig nachwirkenden, vielleicht unvergesslich bleibenden lieben Erinnerung macht.

Auskünfte erteilt bereitwilligst der Fremdenverkehrsausschuss der Sommerfrische Auscha, der auch Prospekte kostenlos über Verlangen zusendet.

(Franz Bischof, Auscha.)

La villégiature d'

Úštěk,

étape du houblon, connue de tout le monde.

Cette petite ville antique est située pres de Leitmeritz, aux pentes méridionales du Mittelgebirge de la Bohème, à l'est de l'Elbe. Comme station du chemin de fer Teplitz-Reichenberg et comme tête de la ligne locale Grosspriesen-Wernstadt-Úštěk il peut être atteint facilement et commodément de tous les côtes. Les tours et les portes anciennes ont été détruites, mais l'aspect d'Úštěk est toujours moyen-âgeux.

Le terriroire autour de la ville, lequel ressemble à un jardin, est bien fécond. Les meilleures pommes mûrissent aux pentes chaudes. La table de l'ancienne cour de Vienne fut approvision-

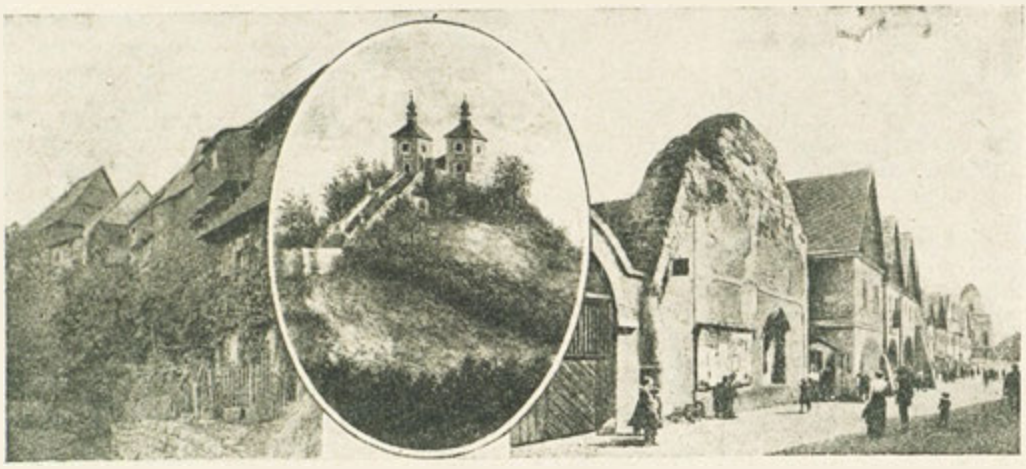

Úštěk. — Auscha.

née par Alttein. Ici on vit bien, et l'on aime faire bonne chère.

Úštěk est le siège du deuxième territoire, qui porte le nom de »terre rouge d'Úštěk«. La culture du houblon aux environs d'Úštěk est parmi les plus anciennes en Europe. Elle est déjà mentionnée dans des documents du moyen-âge. Déjà dans la première moitié du siècle passé la culture du houblon du territoire d'Úštěk Polep avait atteint un haut degré. C'était un grand pas en avant, lorsque le cultivateur du houblon, M. Semsch de Wrbitz dans le pays de Úštěk-Polep réussit, après des expériments qui duraient des années, à cultiver une plante extrêmement productive et moins sensible aux maladies et aux insectes nuisibles, triomphant, — comme plante Semsch ou Wrbitz, — partout, non seulement dans tout le pays du houblon d'Úštěk, mais encore sur tous les territoires du houblon de la Bohème, évinçant au pays d'Úštěk la plante appelée „Altrote", dans le pays de Saaz la plante appelée „Altsaazer". Un développement encore plus puissant commença, lorsque, dans la deuxième moitié du 19ième siècle, la culture du houblon, autrefois, dispersée par tout le pays, fut concentrée dans ces territoires, qui devinrent plus tard les territoires signants, entre autres aussi le territoire de la culture du houblon du plateau d'Úštěk-Polep.

A Úštěk commença le commerce du houblon assez tôt, répandant par la marque „Úštěk" le nom de la gentille petite vile provinciale dans le monde entier. Un nombre de maisons de commerce du houblon et de maisons d'emballage bien connues se chargent de l'achat, de l'emballage pratique et de l'expédition du houblon. De grands dépôts avec une capacité totale de 15.000 à 20.000 balles furent établis, des établissements d'emballage leur furent joints, qui, par des installations techniques continuellement améliorées, comptent aujourd'hui parmi les établissements de préparation et d'emballage les plus modernes de toutes les étapes du houblon. Ils sont munis de presses lourdes de houblon pour toutes sortes d'emballages, — en balles, en ballots, en caisses, — de machines Reuter pour le traitement supplémentaire du houblon. Le commerce du houblon et ses établissements d'emballage occupent pendant la saison un grand nombre d'ouvriers et d'ouvrières.

Déjà vers l'année 1670 la municipalité d'Úštěk dressait sur demande des cachets et des certificats pour garantir la provenance du houblon d'Úštěk. Dans la deuxième moitié du 19ième siècle l'origine du houblon fut certifiée par une halle municipale établie pour signer, le houblon, dont le domaine fut bien agrandi depuis la première loi de provenance du houblon en 1907. Avec l'introduction du certificat obligatoire par la loi sur la provenance du houblon de l'année 1921 elle fut changée en institution publique.

Le houblon est un des principaux articles d'exportation de la République Tchécoslovaque. Le houblon d'Úštěk y occupe une place importante. Le territoire d'Úštěk est toujours celui qui est le premier vendu. Que ce soit dans l'Amérique du Nord ou du Sud, dans l'Afrique du Sud, au Japon, aux Indes Britanniques, Françaises ou Hollandaises, dans l'Europe occidentale ou méridionale, en Scandinavie ou dans l'Europe méridionale, partout où les brasseries produisent de la bière à fermentation basse et de haute valeur, — le houblon d'Úštěk est connu et estimé. Aux expositions universelles et aux autres grandes expositions de différents pays de l'Europe et de l'Amérique le houblon d'Úštěk reçut de premiers prix en forme de médailles d'or et d'argent, de diplômes d'honneurs, de prix de l'État etc.

Depuis les années entre 80 et 90 du siècle passé Úštěk est aussi estimé et fréquenté comme villégiature. Par sa piscine dans le voisinage immédiat de la ville, avec une superficie de plus de 14.000 m², par la variété du paysage riche en beautés naturelles, par des curiosités des sciences naturelles, par sa population honnête et hospitalière, ses châteaux, ses montagnes, ses charmantes vallées de prairies et ses forêts profondes avec des chemins bien marqués, bancs discrets et panoramas magnifiques, la villégiature d'Úštěk offre tout ce qui fait d'une course un plaisir, d'un séjour qui comporte une

vraie récréation un cher souvenir vif, pour toujours inoubliable .

Pour informations s'adresser au comité du tourisme de la villégiature d'Ústěk. Sur demande prospectus gratuits.

Health-Resort
Ústěk,
a world-known Hop Commercial Emporium.

This little antique town lies near Leitmeritz at the southern slopes of the Bohemian Mittelgebirge, eastwards of the Elbe. As a station of the railway-line Teplitz—Reichenberg and as terminus of the local line Grosspriesen—Wernstadt—Ústěk it may easily and comfortable reached from all directions. The ancient towers and gates have been destroyed, but the general view of Ústěk is still medieval.

The country round the town, resembling a garden, is very fertile. The best apples ripen at the warm slopes. The table of the ancient Viennese Court was furnished by Alttein. Here people live well.

Ústěk is the second great hop-territory of Bohemia which is called »Red Soil of Ústěk«. Hop-culture in the environs of Ústěk belongs to the most ancient in Europe. It is already mentioned in medieval documents. Already in the first half of the last century hop-culture on the territory round Ústěk—Polep attained a very high degree of perfection. It was a great improvement, when the hop-grower Mr. Semsch from Wrbitz near Ústěk—Polep, after many years' experiments, succeeded in cultivating an extremely productive plant, less susceptible to illnesses and vermins, which triumphed. — as »Semsch« or »Wrbitz« — plant everywhere, not only in the whole hop-territory round Ústěk, but also in all hop-countries of Bohemia, supplanting in the Ústěk country the plant they call »Altrote«, in the Saaz country the plant they call »Altsaa

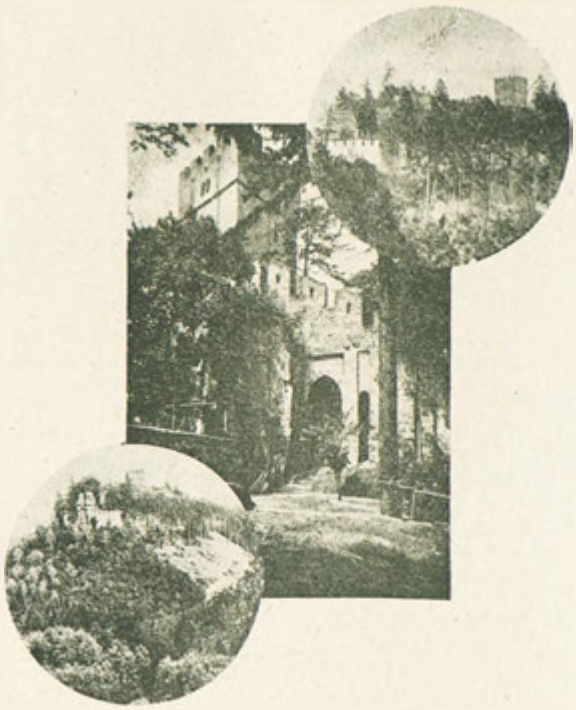

Hrad »Helfenburg« u Ústěku. — Helfenburg bei Auscha. — Château »Helfenburg« près d'Ústěk. — »Helfenburg«-Castle near Ústěk.

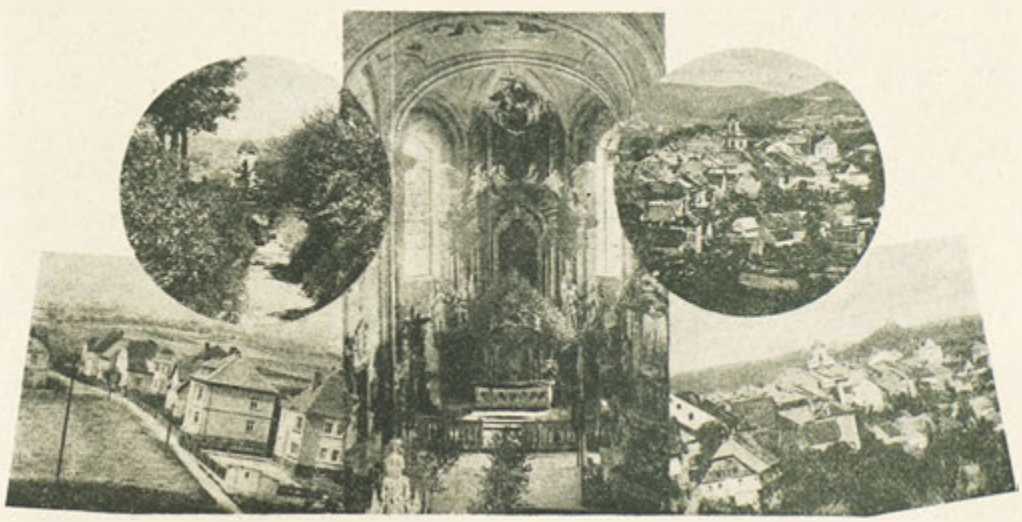

Letovisko Ústěk a vnitřek farního kostela. — Sommerfrische Auscha und Inneres der Pfarrkirche. — La villégiature d'Ústěk et les intérieurs de l'église paroissiale. — Summer health-resort Ústěk and interior of the parish church.

zer«. A still mightier development began, when, in the second half of the last century, hop-culture, formerly dispersed over the whole country, was concentrated in those territories, which became later on the signing ones, amongst them also the hop-culture territory of the plateau of Úštěk—Polep.

At Úštěk hop-trade began early enough, with the trade-mark »Úštěk« making the name of the nice little provincial town known in the whole world. A number of hop-trading firms and packing-houses, known in the whole world, are occupied with purchase, appropriate packing and dispatch of hop. Big store-houses with a total capacity of 15.000 to 20.000 bales were established, packing-establishments were added to them, which, by their continually improved technical adaptations, are to-day among the most modern preparing and packing-establishments of all hop-trade-places. They are supplied with heavy hop-presses, for all kinds of packing, in bales, ballots and boxes, with Reuter machines for the supplementary treatment of hop. Hop-trade and its packing-establishments occupy during the season a great number of workmen and workwomen.

Already about the year 1670 the municipality of Úštěk drew up, on request, seals and certificates to warrant it as genuine Úštěk hop. In the second half of the last century the origin of hop was certified by a municipal signing-hall, whose domain was much enlarged since the first hop-origin-law in 1907. With the introduction of obligatory certificates by the hop-origin-law of the year 1921 it was changed into a public institution.

Hop is one of the most important export-articles of Czechoslovakia. Úštěk hop takes there a prominent place. The territory of Úštěk is also always that which is first sold. May it be in North- or South-America, in South-Africa, in Japan, in British-French- or Dutch-India, in Western or Central Europe, in Scandinavia or South-Europe, wherever breweries produce beer fermented from below and of high quality, »Úštěk hop« is well known and highly valued. On the international exhibitions and other great exhibitions of different States of Europe and America, Úštěk hop got first prizes in the form of diplomas, States' prizes, gold and silver medals.

Since the eighties of the last century Úštěk has been also esteemed as a health-resort and much visited. By the beach with swimming-pool-quite near the town — with a surface of more than 1 square and a half, by the variety of its landscape rich in natural beauties, by the physical curiosities, its honest and hospitable population, its castles, mountains, lovely green valleys and deep forests with well indicated paths, snug benches and wonderful panoramas, the health-resort Úštěk offers all that makes wandering a joy, a longer stay, bringing real recreation, a lasting lively dear remembrance, perhaps never to be forgotten.

For information apply to the tourism-committee of the health-resort Úštěk. Brochures free of charge on request.

Lázně Jeleč.

Lázně Jeleč jsou idylickou lesní ozdravovnou (400 — 725 m n. m.) s moderně zařízeným vodoléčebným ústavem (železité prameny — slatinné lázně), jedním z nejstarších v Čechách, zároveň také s dieteticko-biochemicko-elektrotherapeutickým sanatoriem (velké plochy pro vzdušnou léčbu), jsou ideálním letoviskem a turistickým místem, jakož i místem zimních sportů a ozdravovnou.

Oblíbené lázeňské místo je položeno mezi lesnatými výběžky vysokého Sedla, daleko široko proslulého svým velkolepým výhledem, na úpatí romantického vyhlídkového vrchu hrnčířského městečka Levína.

Pět velkých lázeňských budov s 80 pohodlně zařízenými hostinskými pokoji (s balkony, elektrickým osvětlením, vodovodem, ústředním topením), s krásnými jídelnami, zahradními terasami, společenským a divadelním sálem, poskytuje příjemný pobyt. Skvostný prastarý lázeňský park a rozkošné lesnaté okolí překrásné vycházky a výlety.

Příhodná síla ozonu ve spojení s lehkým horským vzduchem, zcela vhodná výšková poloha klimatická spolu s dokonalou, přísně individuelní, dietní péčí dávají skvělé váhové a léčebné výsledky.

Pod vedením lázeňského lékaře provádí se vykrmovací kura vleže (neurastenie, rekonvalescence), léčba pitím (chudokrevnost, anemie), kury koupelí — hydrotherapie (nervosa, ženské nemoci, zažívací obtíže, dna, revma), slatinné

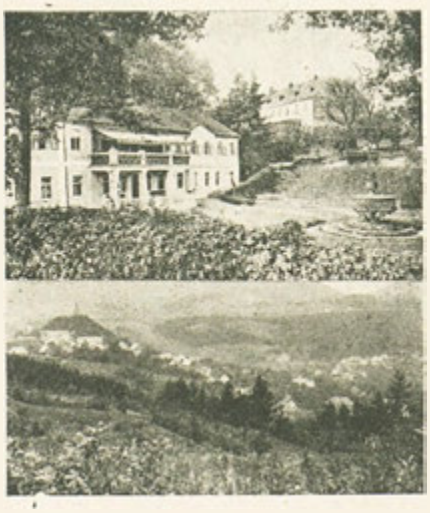

koupele, dietetická therapie (cukrovka, ledvinové a žlučové nemoci).

Ceny jsou přiměřené, pokoje podle velikosti a polohy již od 10.— Kč výše, zaopatření, 4—5 jídel denně 22 — 30 Kč, celá denní pense od 28 do 40 Kč. Koupele (jehličnaté, bylinné, třecí koupele, kyslíkové, uhličité, pěnové, vřídelní) 10 — 15 Kč. Bahenní zábaly, poloviční i celé lázně Kč 8 — 28.

Dráha, pošta, telefonní stanice Levín—Jeleč (Lewin—Geltschbad) na dráze Velké Březno (údolí Labe) — Úštěk. Není-li do místa žádné spojení, přijede na objednávku hotelové auto, právě tak jako k rychlikovým stanicím: Děčín, Podmokly, Ústí, Litoměřice.

Dotazy na lázeňskou správu lázní Jeleč.

Bad Geltschberg.

Bad Geltschberg ist ein idyllischer Waldluftkurort (400 — 725 ü. d. M.) mit modern eingerichteter Wasserheilanstalt (Eisenquellen — Moorbäder), der ältesten in Bohmen, zugleich auch diätetisch-biochemisch-elektrotherapeutisches Sanatorium (grosse Freiluftliegestellen), ideale Sommerfrische und Turistenstation, wie auch Wintersport- u. Erholungsort.

Der liebliche Kurort liegt eingebettet zwischen waldigen Abhängen des wegen seiner grossartigen Fernsicht weitbekannten hohen Geltschberges, dem zweithochsten Gipfel im Mittelgebirge, am Fusse des romantischen Turmberges des Töpferstädtchens Lewin.

5 grosse Kurgebäude mit 80 behaglich eingerichteten Fremdenzimmern (etliche mit Balkons, elektr. Beleuchtung, Wasserleitung, Zentralheizung) mit schönen Speiseräumen, Gartenterassen, Reunion u. Theatersaal, bieten angenehmsten Aufenthalt, ein herrlicher uralter Kurpark sowie die reizvolle Waldumgebung schonste Spaziergänge und Ausflüge.

Die vortreffliche, ozonstarke, dabei aber doch milde Gebirgsluft, die äusserst günstige klimatische Hohenlage, im Vereine mit der vorzüglichen, streng individuellen Diätverpflegung, bringen glänzende Gewichts- und Heilerfolge.

Unter Leitung des Kurarztes werden Liege-Mastkuren (Neurasthenie, Rekonvalescenz), Trinkkuren, (Blutarmut, Anämie), Badkuren-Hydrotherapie, (Nervosität, Frauenleiden, Verdauungsstörungen, Gicht, Rheuma), Moorbäder, Diättherapie (Zucker-, Nieren- u. Gallenleiden) durchgeführt.

Die Preise sind angemessen, Zimmer je nach Lage und Grosse von Kč 10.— aufwärts, Verpflegung, 4 — 5 Mahlzeiten im Tag 22 — 30 Kč, ganze Tagespension von 28 — 40 Kč.

Bäder (Fichtennadel, Kräuter, Halle-Bürstenbäder, Sauerstoff, Kohlensäure, Schaumsprudel) 10 — 25 Kč. Moorpackungen, Halbe- und Vollbäder Kč 8 — 28.

Bahn-, Post-, Telephonst. Lewin—Geltschbad (Levin—Jeleč) an der Bahn Grosspriesen—(Elbtal)—Auscha. Wen dort kein Anschluss, kommt auf Bestellung das Hotelauto dorthin, ebenso zu den Schnellzugsstationen: Tetschen—Bodenbach—Aussig—Leitmeritz.

Auskunft: Kurverwaltung Bad Geltschberg.

Děčín.

Pro svou jedinečně krásnou polohu s četnými po celém městě rozloženými parky a pro úzkostlivou čistotu, věnovanou celému městu, náleží Děčín beze sporu k nejkrásnějším městům v Československé republice. Plným právem jest město nazýváno v lidové řeči perlou labského údolí", neboť jest jenom málo měst, která by se mohla pochlubiti tak krásným okolím jako Děčín.

Děčín leží v údolí, u vtoku Ploučnice a Jílovského potoka do Labe, na hlavní železniční trati Berlín—Drážďany—Praha—Vídeň. Jest vzdálen z Prahy 2 hodiny jízdy, z Drážďan jednu a z Berlína čtyři. Tato trať se zde křižuje s rychlíkovou tratí Liberec—Cheb, která umožňuje rychlé spojení s českými světovými lázněmi. Obě trati a ještě probíhající zde trati Žitava—Warnsdorf, pa př. Zhořelec—Görlitz na jedné straně, Chomutov—Teplice Šanov na druhé straně, labské parníky a četné, na všechny strany vedoucí autobusové linky umožňují pohodlným polo- a celodenními výlety návštěvu všech vděčných výletních míst nejenom v labském údolí a romantickém Českosaském Švýcarsku, nýbrž v celých severních Čechách vůbec. Děčín tvoří tedy hlavní středisko cizineckého ruchu a hodí se ve značné míře za východisko pro všechny, kdož hledají osvěžení a rozptýlení v nádherné přírodě.

Jdeme-li krátkou a pohodlnou procházkou dobře pěstovaným městským parkem a stinným lesem, dostaneme se k obelisku na Quaderbergu, kde nás upoutá nezapomenutelný, nádherný pohled, který zde skýtá příroda. Ve velikém kruhu obklopují zalesněné vrchy u našich nohou ležící město. Na západě se tyčí k obloze z tmavé zeleně jedlí věž, podobná prstu: Vysoký Sněžník. Vedle zdraví chata Karla Weisse na „Nollendorfském vrchu", z kterého pruský generál Kleist svým útokem donutil Francouze k

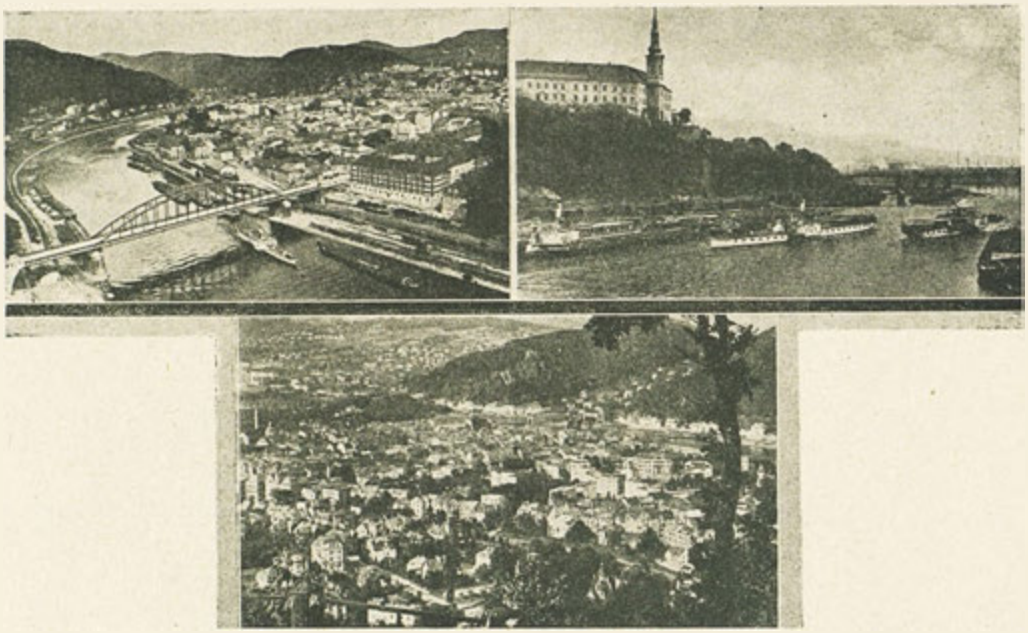

Děčín z „Quaderbergem" (vlevo). - Děčínský zámek. - Děčín, pohled z „Quaderbergu". — Tetschen mit dem Quaderberg (links). - Tetschner Schloss. - Tetschen vom Quaderberg gesehen. — Děčín et le „Quaderberg" à gauche. - Château de Děčín. - Děčín, vue du „Quaderberg". — The city of Děčín with the hill „Quaderberg". - The Děčín castle. - Děčín from the „Quaderberg".

ústupu, a tak rozhodl bitvu u Chlumu pro spojence. Na východě máme výhled do idylického údolí Ploučnice a také na „Kolmer Kippe" skýtá věž návštěvníkovi možnost mohutného dojmu z pohledu na krásný koutek země. — Ve slunečním světle třpytí se zrcadlový povrch Labe, které svým živým lodním provozem propůjčuje městu a krajině zvláštní ráz. — Uprostřed moře domů tyčí se ve věnci korun starých stromů na příkré skále trůnící hrad Děčín. — Kdysi tam stál, přímo na břehu Labe, hrad županův, o němž jest zmínka r. 993 jako o celním místě. Sídlo na úpatí hradní skály leželo původně na její jižní straně. Staré kostelní knihy vyprávějí, že bylo r. 1059 odplaveno povodní a později znovuzřízeno na severní straně, na nynějším místě. — Kolem r. 1250 zastavil král český hrad Němci Heinrichu z Cimburgu. R. 1282 podléhal markraběti Ottovi z Brandenburgu, poručníku nezletilého krále Václava II. — Král Václav III. dal hrad r. 1305 lénem bojovným Wartenbergerům, po nichž následovaly rody Salhausenů, Bünauerů a Thunů. Kdy dostal Děčín městské právo, není ještě přesně známo, přes to měl však již v první polovině 14. století znak a z doby Wartenbergů zachovaly se listiny o městském právu a — jako svědectví o existenci cechů — dopis cechu obuvnického v německé řeči z r. 1384. — Za třicetileté války, kdy byla v hradě a městě brzo saská, brzo císařská, brzo švédská posádka, zchudlo město a vzpamatovávalo se z války jen pomalu. Potom však nastala nová doba rozkvětu, která jest patrná z bohaté stavební činnosti hrabat Thunů, zvláště nádheru milujícího hraběte Maxmiliana († 1701). Tenkrát byl hrad přestavěn, „Dlouhá jízda", kostel sv. Kříže (zač. 1687) a na náměstí, r. 1885 zbořená loretánská kaple. Poslední přestavba zámku, při které dostal nynější podobu, následovala r. 1790, když r. 1778 navštívil město císař Josef II. a zjistil malou odolnost opevněného hradu proti nepříteli. Mezitím nechyběly ovšem ani doby úpadku a nouze. R. 1672 a 1714 řádil mor mezi Wartenbergery, v letech 1682, 1714 a 1749 řádily velké požáry v městě, r. 1680 selské povstání. Ve slezské válce a v sedmileté válce ovládaly město střídavě pruské a rakouské posádky a také ve válce r. 1778, ve zdejší krajině posměšně zvané „bramborové", v osvobozovací válce (1813) a ve válce r. 1866 nezůstal Děčín zcela ušetřen.

Po tomto pohledu do minulosti obraťme svou pozornost opět do přítomnosti. Vidíme imposantní vjezd k zámku, „Dlouhou jízdu", dlouhou 292 m, přímou cestu, oddělenou od vysokých zdí a oblouků bran. Přiléhající růžová zahrada s glorietou, jejíž postavy zápasníků připomínají souboj, jsou pozoruhodností prvního řádu.

Dnešní podoba zámku pochází z konce 18. století. Nesčetné lovecké trofeje, které zdobí kulaté chodby zámku, knihovna, která má přes 96 tisíc svazků, bohaté přírodopisné, malířské sbírky a sbírky zbraní, prodejem zámku státu (1932) jsou roztroušeny do všech míst. Ze zámku jsou nyní kasárna.

Kostel sv. Kříže vedle vjezdu do zámku, vystavený r. 1687 podle předlohy chrámu sv. Petra v Římě, chová nádherné fresky od Carmolina a v kapli Marie Sněžné mezi oběma křídly vchodu umělecké řezbářské dílo z 12. století, představující Krista na kříži.

Kostel sv. Václava, jakožto náhrada za farní kostel na „Ženské louce", (jižně od zámecké skály), odnesený podle pověsti povodní r. 1059, stal se obětí požáru města r. 1749 se všemi památkami starého umění. Sloužil potom dlouhý čas za skladiště, byl však r. 1878 znovu vysvěcen a r. 1931 hlavně uvnitř obnoven. Dnešní

hlavní oltář pochází z kostela „U Weissgärberů" ve Vídni, malé varhany byly přeneseny ze zámecké kaple, zrušené r. 1932.

Pozoruhodný jest již Bünauery vystavěný starý most přes Ploučnici, jehož pilíře a vjezdy jsou opatřeny zubatými zdmi, z nichž jednu zdobí pískovcová skupina, představující 3 zemské patrony. Ze starých průčelí zaslouží pozornosti portál na nemocnici v Křižové ulici a na několika starých měšťanských domech na náměstí. — Stará radnice na náměstí, z novější doby pocházející gotická stavba, jest zvláště nápadná svým masivním arkýřem. Uprostřed náměstí stojí na místě r. 1885 shořelé loretánské kaple ozdobná kašna, představující jednu pověst, vížící se ke Quaderbergu; jest dílem vídeňského sochaře Weyra. Sloupy a zábradlí loretánské kaple zdobí v městském parku krásnou vyhlídku, nazvanou „Lorettoblick". V městském parku nalezneme dále pomník mistra německé písně, Franze Schuberta, v Schillerově parku poprsí knížete básníků Friedricha Schillera.

Školní náměstí, které tvoří budova spořitelny, gymnasium a obecné a měšťanské školy a které náleží k nejkrásnějším náměstím Děčína, zdobí mládeži věnovaná symbolická socha. U tělocvičny připomíná žulový blok s plaketou na otce tělocviku Jahna. Obelisk v parku Theodora Körnera a od děčínského sochaře Jägera vytvořená skupina pomníků v zahradě Hrdinů, jsou věnovány památce padlých synů města v roce 1866 a 1878, po př. ve válce světové.

Zřetelně rozeznáme část města, obklopenou městskou zdí, kolem níž se rozkládá široký pás nádherných budov, které se svými zahradami, zároveň s četnými parky (Městský, Schillerův, Hrdinský, na Školním náměstí, na Körnerově náměstí, na Zámeckém rybníku, v Nádražní třídě a na Zámeckém břehu), dávají Děčínu vzhled velkého zahradního města.

Ve smělém oblouku přes Labe spojuje nový Most Dr. Tyrše Děčín se svým sesterským městem Podmokly. Město Děčín uctívá tímto pojmenováním památku nezapomenutelného zakladatele Sokola, Miroslava Tyrše, který se narodil v Děčíně 17. září 1832 a který se proslavil jako zakladatel tělocvičné metody a tělocvičných spolků po celém vzdělaném světě. Jak je vidět, je Děčín hrdý na tohoto svého rodáka. Daleko široko jest znám hluboký dojem zanechávající pohled, který skýtá „Zámek—most—Schäferwand".

Zemědělská vysoká škola. — Landwirtschaftl. Hochschule Liebwerd. — École agricole à Liebwerd. — Agricultural School in Liebwerd.

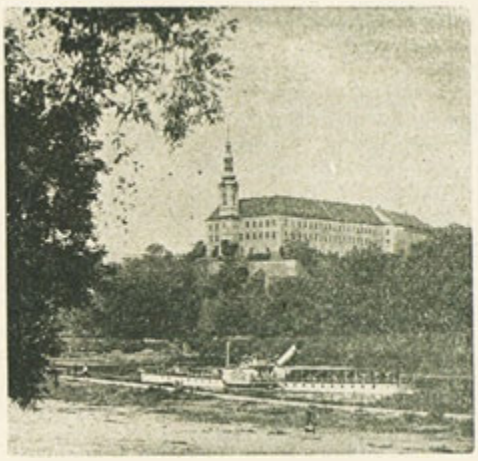

Děčínský zámek. — Tetschner Schloss. — Château de Děčín. — Děčin Castle.

Sportu všeho druhu, zvláště pak vodnímu, dostává se v Děčíně všemožné péče. Německý plavecký klub „Hellas" jest jedním z nejúspěšnějších německých plaveckých klubů v ČSR. Plavci z „Hellasu", kteří úspěšně zastupují barvy města a státu, jsou držiteli četných státních a svazových rekordů.

Na úpatí Quaderbergu vidíme na labském břehu čilý obchodní ruch. Zde leží labské překladiště Děčín—Loubí, kde se skládá importní i exportní zboží se země na vodu a obráceně. Děčín má jakožto důležité obchodní město význam nejen z tohoto důvodu, nýbrž také jako pohraniční stanice vůbec; četná jsou zde skladiště spediterských podniků.

Z průmyslů, které jsou usazeny v Děčíně, zaslouží zmínky výroba knoflíků z kostláku. Dále nalezneme továrny na eth. oleje, kovové zboží, nábytek, lékárnické potřeby, med. mýdla, elektrické potřeby, gumové zboží, rybí konservy, likéry, kartonáže a m. j.

Děčín má na 14.000 obyvatel (podle posledního sčítání 82% německé, 18% české národnosti), na 1200 domů a jest sídlem těchto úřadů: okresního úřadu, okresního stavebního úřadu, okresního soudu, berní správy, plavebního dohlédacího úřadu, živnostenského inspektorátu, čsl. hlavního celního úřadu, říš.-něm. cel. úřadu, pošt., telegraf. a telefonního úřadu, četnické stanice, státního policejního komisařství, stanice Č. S. D., něm. říš. drah a sasko české paroplavební společnosti, labského překladiště Děčín—Loubí.

Sanitní služba města jest znamenitá. Všeob. veř. nemocnice města Děčína s veškerým moderním zařízením (chirurgické a interní oddělení, porodní stanice, rontgenová laboratoř, hydrotherapie); soukromý léčebný ústav; 20 lékařů (odborní lékaři všech nemocí); 3 lékárny; vodovod, městské lázně s plovárnou (parní a vanové lázně, uhličité a kyslíkové lázně); labské lázně; plážové lázně na Zámeckém rybníku.

Dále stojí ještě za zmínku:

Městské podniky: elektrárna, plynárna, jatky, studentský útulek a útulek pro mládež, čítárna, městské museum.

Učiliště: vyšší zemědělská škola, vyšší státní reálné gymnasium, státní průmyslová škola, obecné a měšťanské školy, pokračovací školy, odborná škola pro ženská povolání, dívčí pensionát.

Peněžní ústavy: Městská spořitelna, Záložna a věřitelský spolek, Zemědělská spoř. a zál., Deutsche Landbank. Pobočky mají zde: Kreditanstalt der Deutschen, Eskomptní a kreditní ústav, Agrární a průmyslová banka, Anglo-československá banka.

Noviny: „Sudetendeutsche Tageszeitung" a „Nordbohmisches Tagblatt (Tetschen-Bodenbacher Zeitung)".

Autobusové linky: Z Děčína (náměstí) do Podmokel (nádraží) ve dne v pětiminutových intervalech. Lesní lázně Maxičky—Sněžník—Tisá. Elbleiten—Belvedere. Janov—Rosendorf. Libverda—Dobrná—Huntířov. Staré Město—Boletice n. L. Z Podmokel do Jílového u Podmokel—Libouchec. Bělá. Rosawitz—Chrochvice. Popovice—Krásný Studenec.

Doporučení hodné výlety do děčínského okolí:

a) v blízkosti města: Do sadu Hrdinů a na střelnici, k závodům „Bohemia" s vyhlídkou na překladiště Loubí, do městských sadů s botanickou zahradou, na „Lorettoblick", na „Quaderberg" (282 m. n. m.) v ½ hodině dosažitelný. Na „Quaderbergu" Leopoldova výšina, Labská chata, skála Karolina, Ecce homo, „Schützenhöhe" (restaurace), sestup romantickou roklinou do Loubí, Děčína.

b) polodenní výlety z Děčína: 1. „Quaderberg", „Růžový hřeben", Binsdorfská výšina. 2. Libverda, Dobrná (autobusem), Parlosa. 3. Děčín, Staré město, „Kolmerkippe", „Tannbusch". 4. „Schäferwand", Rotberg, „Spitzhüttl". 5. Údolí „Peiperz", „Kalmswiese", Maxičky. 6. „Růžový hřeben" (autobusem). 7. Sněžník (autobusem), Tisá. 8. Parníkem do Tichlovic, odtud pěšky: „Sperlingsstein a „Zinkenstein". Sedmkrát je vidět Labe v této krásné zelené krajině. Na „Zinkensteinu" stojí chata spolku „Gebirgsverein für die Böhm. Schweiz", který založil v širším okolí děčínském rozsáhlou síť dobře značkovaných cest. 9. Parníkem do Mittelgrundu, Dolního Gruntu a do Hřenska, do Velkého Března a do Ústí n. L. 10. Do Jetřichovických skal.

c) Celodenní výlety: 1. Parníkem krásným údolím Labe až do Litoměřic, do Sebuzína, do Zálezlí, na Dubický kostelíček a do Žernosek. 2. Na Milešovku. 3. Do Bíliny a do Borschenu. 4. Do Teplic-Šanova. 5. Do Liberce (drahou 2 hodiny). 6. Do Prahy (drahou 2 hod.). 7. S cestovním pasem do Drážďan a do Schandau.

Děčín má velký počet hostinců, jídelen, vináren a kaváren pro měšťanské i skromnější nároky. Denní pense od 28 do 35 Kč. Týdenní pobyty (7 dní) s celým zaopatřením, výlety parníky a auty Kč 310.—.

Samozřejmě má také město všechna zařízení, podniky a obchody, jichž potřebuje moderní, vzkvétající město. (2 zvukové biografy, čítárnu, půjčovnu knih atd.).

Informace všeho druhu poskytne „Informační stanice pro cizinecký a turistický ruch v Děčíně, městský dům.

Chcete ztráviti své prázdniny v idylické a jedinečně krásné krajině? Pak přijďte do **Děčína**, které vám, jakožto přátelské, čisté a moderní cizinecké město k tomu skýtá klíč, abyste své dovolené využili jak si sami přejete. Naleznete osvěžení a rozptýlení v tak šťastném měřítku jako málokde. Dobré hotely, lesy, hory a voda, vše dosažitelné v několika minutách, to jsou všechno podmínky pro několik šťastných dnů dovolené.

Tetschen.

Die Stadt Tetschen gehört zufolge ihrer einzig schönen Lage, der zahlreichen, über das ganze Stadtgebiet verteilten öffentlichen Parkanlagen und der peinlichen Sauberkeit ihrer Plätze und Gassen, zweifellos zu den schönsten Städten der tschechoslovakischen Republik. — Mit vollem Recht nennt der Volksmund die Stadt die „Perle des Elbetals", denn es gibt wohl nur wenige Stadte, die eine so herrliche Umgebung aufzuweisen haben wie Tetschen.

Im Talkessel der Polzen- und Eulaubachmündung in die Elbe, an den Haupteisenbahnlinien Berlin—Dresden—Prag—Wien gelegen, ist Tetschen von Prag in 2, von Dresden in 1, von Berlin in 4 Stunden erreichbar. Diese Bahnlinie wird hier von der Schnellzugsstrecke Reichenberg—Eger gekreuzt, die eine rasche Verbindung mit den böhmischen Weltbädern ermöglicht. Beide Bahnlinien und die hier noch einmündenden Strecken von Zittau—Warnsdorf, bezw. von Görlitz—Ebersbach einerseits, von Komotau—Teplitz-Schönau andererseits, die schmucken Elbedampfer und zahlreiche nach allen Richtungen führende Autobuslinien ermöglichen in bequemen Halb- und Ganztagespartien den Besuch aller lohnenden Ausflugsziele, nicht nur des Elbetales und der wildromantischen Böhmisch-Sächsischen Schweiz, sondern in Nordbohmen überhaupt. — Tetschen bildet daher einen Hauptknotenpunkt des Fremdenverkehrs und eignet sich in hervorragender Weise als Standquartier für alle, die in herrlicher Natur Erholung und Zerstreuung suchen. Wenn wir nach kurzem und bequemem Spaziergang durch den wohlgepflegten Stadtpark und durch schattigen Wald beim Obelisken des Quaderberges stehen, so fesselt uns zunächst ein unvergesslich schönes Bild, das die Natur hier bietet.

In weitausholendem Bogen umschliessen waldgekrönte Höhen die zu unseren Füssen liegende Stadt. Im Westen ragt aus dunklem Tannengrün, einem Finger gleich, ein Turm zum Himmel: der Hohe Schneeberg. Daneben grüsst die Karl Weisswarte auf der Nollendorfer Höhe, von wo aus 1813 der preussische General Kleist durch seinen Angriff die Franzosen zum Weichen brachte u. so die Schlacht bei Kulm zu Gun-

sten der Verbündeten entschied. — Im Osten haben wir Einblick in das idyllische Polzental und auch auf der Kulmer Kippe gibt ein Turm dem Wanderer die Moglichkeit zu überwältigendem Rundblick auf ein selten schones Stückchen Erde. — Im Sonnenglanz blinkt der Silberspiegel der Elbe, die mit ihrem lebhaften Schiffsverkehr der Stadt und Gegend ein besonderes Gepräge verleiht. — Mitten aus dem Hausermeer erhebt sich, umgeben von einem Kranze alter Baumkronen das auf schroffem Felsen tronende stolze Schloss Tetschen. — Einst stand dort, hart am Ufer der Elbe, eine Gaugrafenburg, die urkundlich erstmalig 993 als Zollstätte erwähnt wird. Die Siedlung zu Fussen des Burgfelsens lag ursprünglich auf der Südseite des Felsens. Alte Kirchenbücher erzählen, dass die Siedlung im Jahre 1059 von dort durch Hochwasser fortgeschwemmt und später auf der Nordseite, an heutiger Stelle, wieder errichtet worden ist. Um das Jahr 1250 verpfändete die Krone Bohmens die Burg an Heinrich von Cimburg, einen Deutschen, 1282 unterstand sie dem Markgrafen Otto von Brandenburg, dem Vormunde des unmündigen Königs Wenzel II. König Wenzel III. gab die Burg 1305 den kampflustigen Wartenbergern als Lehen, denen die Salhausen, die Bunauer und die Thun als Besitzer folgten. — Wann Tetschen Stadtgerechtsame erhielt, ist bis jetzt urkundlich nicht nachgewiesen, doch besass Tetschen schon in der ersten Hälfte des 14. Jahrhunderts ein Wappen und aus der Zeit der Wartenberger sind bereits Urkunden uber die Stadtgerechtsame und — als Zeugnis für den Bestand des Zunftwesens — ein Schusterzechbrief in deutscher Sprache aus dem Jahre 1384 erhalten.

Während des Dreissigjährigen Krieges, wo in Burg und Stadt bald eine sächsische, bald eine kaiserliche, bald eine schwedische Besatzung lag, verarmte die Stadt und erholte sich nach dem Kriege erst langsam. Dann allerdings

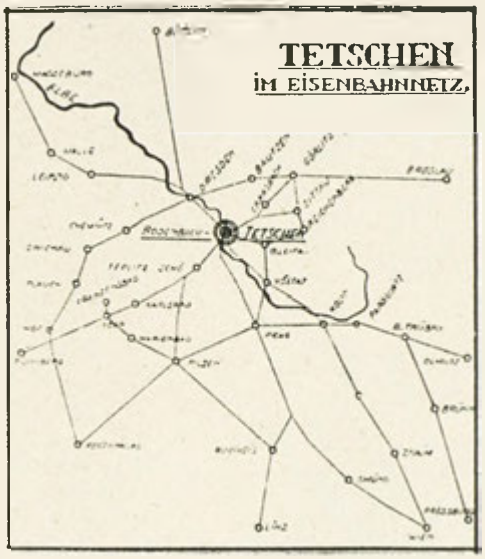

setzte eine neue Blütezeit ein, die durch eine reiche Bautätigkeit der Grafen Thun, besonders des prachtliebenden Grafen Maximilian († 1701), gekennzeichnet ist. Damals wurde das Schloss umgebaut, die Lange Fahrt, die Kreuzkirche (begonnen 1687) und auf dem Marktplatze die 1885 abgetragene Lorettokapelle erbaut. Der letzte Umbau des Schlosses, bei dem es seine heutige Gestalt erhielt, erfolgte 1790, nachdem 1778 Kaiser Josef II. die Stadt besucht und die Unhaltbarkeit des befestigten Schlosses gegen einen Feind festgestellt hatte. Daneben fehlte es natürlich nicht an Rückschlagen und Zeiten der Not. 1672 und 1714 brachte die Pest, wie schon früher unter den Wartenbergern (1347—1350), ein grosses Sterben, in den Jahren 1682, 1714 und 1749 wüteten grosse Stadtbrände, 1680 ein Bau

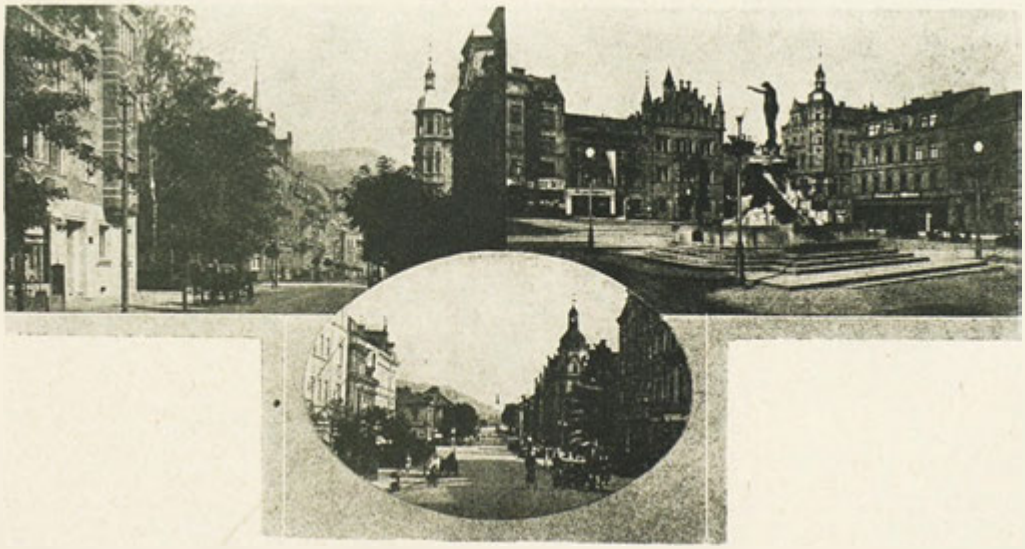

Zahradní třída. - Masarykovo náměstí. - Nádražní třída. — Gartenstrasse. - Masarykplatz. - Bahnhofstrasse. — Rue: Zahradní třída. - Place Masaryk. - Nádražní třída. - Street: Zahradní třída. - Masaryk Square. - Nádražní třída.

ernaufstand. In den Schlesischen Kriegen und im Siebenjährigen Kriege beherbergte die Stadt abwechselnd preussische und österreichische Besatzungen und auch von den Kriegen des Jahres 1778 — in der hiesigen Gegend spöttisch Kartoffelkrieg oder Zwetschkenrummel genannt —, den Befreiungskriegen (1813) und dem Deutschen Krieg (1866) blieb Tetschen nicht gänzlich verschont.

Nach diesem Rückblick in vergangene Tage wenden wir unsere Aufmerksamkeit wieder der Gegenwart zu. Man sieht die imposante Auffahrt zum Schloss, die Lange Fahrt, eine 292 m lange, von hohen Mauern und Torbögen abgeschlossene schnurgerade Strasse. Der anschliessende Rosengarten mit der Gloriette, deren Kämpferfiguren an einen Zweikampf erinnern, ist eine Sehenswürdigkeit ersten Ranges.

Die heutige Gestalt des Schlosses stammt aus dem Ende des 18. Jahrhunderts. Die ungezählten Jagdtrophäen, welche die geräumigen Gänge des Schlosses schmückten, eine Bibliothek von über 96.000 Bänden, reichhaltige naturhistorische, Gemälde- und Waffensammlungen sind infolge Verkaufes des Schlosses an den Staat (1932) in alle Winde zerstoben. Das Schloss ist heute Kaserne.

Die Kreuzkirche neben der Schlossauffahrt, erbaut 1687 nach dem Vorbilde der Peterskirche in Rom, enthält prächtige Freskomalereien von Carmolin, und in der Maria Schnee Kapelle, zwischen den beiden Zugangstüren, eine kunstvolle Schnitzerei aus dem 12. Jahrhundert, Christus am Kreuze darstellend.

Die Wenzelskirche, ein Ersatzbau für die der Sage nach durch Hochwasser 1059 von der Frauenwiese (südl. des Schlossfelsens) weggeschwemmte ehemalige Pfarrkirche, ist beim Stadtbrand 1749 mit allen Denkmälern alter Kunst ein Raub der Flammen geworden. Sie

Zemědělská vysoká škola. — Landwirtschaftl. Hochschule Liebwerd. — École agricole à Lieb- — Agricultural School in Liebwerd.

diente dann lange Zeit als Schiffahrtsmagazin, wurde 1878 neu eingeweiht und 1931 hauptsächlich im Innern erneuert. Der heutige Hochaltar stammt aus der Kirche bei den Weissgärbern in Wien, die kleine Orgel aus der 1932 aufgelassenen Georgskapelle im Schloss.

Sehenswert ist die bereits von den Bünauern erbaute alte Brücke über den Polzen, deren Brückenpfeiler und Zufahrtstrassen mit schartenartigen Brustmauern versehen sind und die eine, die drei Landespatrone darstellende Sandsteingruppe schmückt. Von alten Portalen verdienen erwähnt zu werden, das Portal am Spittel in der Kreuzgasse, und einige alte Bürgerhäuser am Masarykplatz.

Das Rathaus am Masarykplatz, ein aus neuerer Zeit stammender gotischer Bau, fällt durch seinen massiven Ercker besonders auf. In der Mitte des Masarykplatzes steht an Stelle der 1885 abgetragenen Lorettokapelle ein, eine Quaderbergsage darstellender Zierbrunnen, ein Werk des Wiener Bildhauers Weyr. Die Säulen und das Geländer der Lorettokapelle schmücken im Stadtpark einen selten schönen Aussichtspunkt auf Stadt und Land, den Lorettoblick. Im Stadtpark finden wir ferner ein Denkmal des Meisters des deutschen Liedes Franz Schubert, im Schillerpark eine Büste des Dichterfürsten Friedrich von Schiller.

Den Schulplatz, der vom Sparkassagebäude, dem Gymnasium und den Volks- und Bürgerschulen eingefasst ist und zu den schönsten Plätzen Tetschens gehört ziert eine der Jugend gewidmete sinnbildliche Figur. Bei der Turnhalle erinnert ein Granitblock mit Plakette an Turnvater Jahn. Ein Obelisk im Theodor-Körner-Park und eine vom Tetschener Bildhauer Jäger geschaffene Denkmalgrunne im Heldenpark sind dem Andenken der in den Kriegen 1866 und 1878, bzw. der im Weltkrieg gefallenen Söhne der Stadt gewidmet.

Man erkennt deutlich den einst von einer Stadtmauer umschlossenen Teil der Stadt, um die sich ein breiter Gürtel prächtiger Landhäuser lagert, die mit ihren Gärten im Verein mit den Parkanlagen- (Stadtpark, Schillerpark, Heldenpark, am Schulplatz, am Körnerplatz, am Schlossteich, in der Bahnhofstrasse und am Schlossufer) — Tetschen das Ansehen einer grossen Gartenstadt geben.

Im kühnen Bogen über die Elbe verbindet die neue Dr. Tyrš Brücke Tetschen mit seiner Schwesterstadt Bodenbach. Weit und breit ist das eindruckvolle Bild bekannt, welches „Schloss — Brücke — Schäferwand" bietet.

Sport aller Art, insbesonders Wassersport, findet in Tetschen sorgsame Pflege. Der deutsche Schwimmverein „Hellas" ist der erfolgreichste deutsche Schwimmverein in der Tschechoslowakei. Die Hellasschwimmer, die die Farben der Stadt und des Staates erfolgreich vertreten, halten zahlreiche Staats- und Verbandsrekorde.

Am Fusse des Quaderberges sieht man am Elbeufer lebhaftes geschäftliches Treiben. Hier liegt der Elbeumschlagplatz Tetschen-Laube, wo Import- und Exportgüter vom Land zu Wasser und umgekehrt verladen werden. Tetschen hat als Handelsstadt nicht nur aus diesem Grunde, sondern auch als Grenzstation überhaupt, wichtige Bedeutung und zahlreich sind hier die Niederlassungen von Speditionsunternehmungen.

Von den in Tetschen ansässigen Industrien sei insbesonders die **Steinnussknonfindustrie** erwähnt. Weiters sind hier Fabriken für: äth. Oele, Metallwaren, Möbel, pharm. Präparate, med. Seifen, elekt. Artikel, Gummiwaren, Fischkonserven, Liköre, Kartonagen u. dgl. mehr.

Tetschen hat gegen 14.000 Einwohner (nach der letzten Volkszählung 82% deutscher, 18%

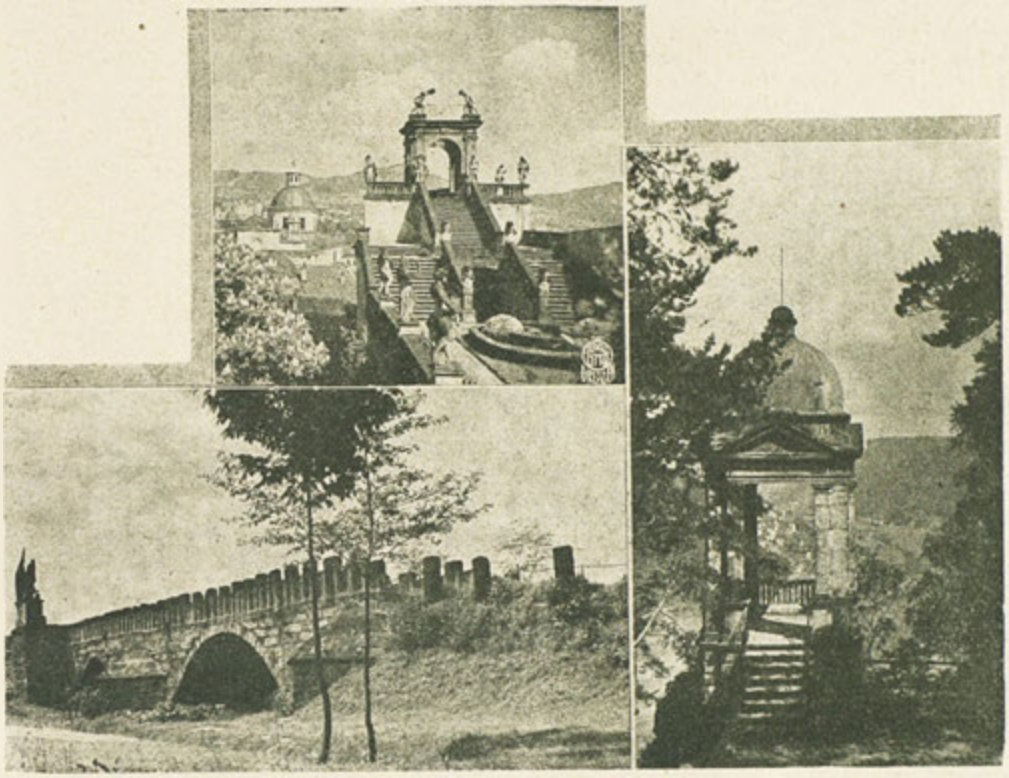

Glorieta. - Most přes Ploučnici. - Labská chata na „Quaderbergu". — Gloriette. - Polzenbrücke. - Elbwarte am Quaderbergu. — Gloriette. - Pont à travers la rivière de Ploučnice. - Chaumière „Labská Chata" sur le „Quaderberg". — Gloriette Bridge. - Bridge across the river Ploučnice. - Watch-tower on the „Quaderberg".

tschechischer Nationalität), gegen 1200 Häuser, ist Sitz folgender Behörden und Aemter:

Politische Bezirksbehörde, Baubezirksbehörde, Bezirksgericht, Steueradministration, Steueramt, Stromaufsichtsamt, Gewerbeinspektorat, Tschsl. Hauptzollamt, Reichsdeutsches Zollamt, Post-, Telegraphen-, Telephonamt, Gendarmeriekommando, Staats-Polizei-Kommissariat, Stationskommando, Station der tschsl. Staatsbahnen, der Deutschen Reichsbahn und der Sachs.-Böhm. Dampfschiffahrtsgesellschaft, Elbeumschlagplatz Tetschen-Laube.

Die den Talkessel von Tetschen gegen Norden vor rauhen Winden schützenden waldbewachsenen Berge führen der Stadt nervenstärkende Luft zu und tragen dazu bei, dass Tetschen ein mildes Klima besitzt. — Seehöhe 139 Meter.

Die sanitären Einrichtungen der Stadt sind vorbildlich. Allgemeines öffentliches Krankenhaus der Stadt Tetschen mit allen modernen Einrichtungen (chirurgische und interne Abteilung, geburtshilfliche Station, Röntgenlaboratorium, vollständige Hydrotherapie); private Heilanstalt; 20 Aerzte (Fachärzte für alle Gebiete der Heilkunde); drei Apotheken; Hochquellwasserleitung; Stadtbad mit Schwimmhalle (Dampf- und Wannenbäder, elektrische Licht-, Voll- und Vierzellenbäder, Kohlensäure- und Sauerstoffbäder); Elbstrombad; Strandbad im Schlossteich.

Ferner wären noch zu erwähnen:

Städtische Anstalten: Elektrizitätswerk, Gaswerk, Schlachthof mit Eiswerk, Studenten- und Jugendherbergen (Mädchenschule), Lesesäle, Stadtmuseum.

Unterrichtsanstalten: Hochschule für Landwirtschaft Tetschen-Liebwerd, Staatsoberrealgymnasium, Staatsgewerbeschule, Volks- und Bürgerschulen, Fortbildungsschulen, Fachschule für Frauenberufe, Höheres Töchterpensionat.

Geldinstitute: Städt. Sparkasse, Vorschuss- und Kreditverein, Landw. Spar- und Vorschusskassa, Deutsche Landbank, Zweiganstalten der Kreditanstalt der Deutschen, der Eskompte- und Kreditanstalt, der Agrar- und Industriebank, der Anglo-Tschechoslowakischen Bank.

Tageszeitungen: „Sudetendeutsche Tageszeitung" und „Nordböhmisches Tagblatt (Tetschen-Bodenbacher Zeitung)".

Autobusverbindungen: Von Tetschen Masarykplatz) nach: Bodenbach (Bahnhof), tagsüber 5-Minuten-Verkehr. Waldbad, Maxdorf—Schneeberg—Tissa. Elbleiten—Belvedere. Johnsdorf—Rosendorf. Liebwerd—Hochdobern—Güntersdorf. Altstadt—Politz a. d. Elbe. Von Bodenbach nach: Eulau—Königswald. Biela. Rosawitz—Krochwitz. Pfaffendorf—Schönborn.

Empfehlenswerte Ausflüge in die Umgebung Tetschens:

a) in der Stadtnähe: Zum Heldenpark und Schützenhaus, zu den Bohemia-Anlagen mit Ausblick auf den berühmten Umschlagplatz

Laube, in die wohlgepflegten Stadtparkanlagen mit botanischem Garten, Lorettoblick, auf den Quaderberg (282 Meter Seehöhe), in ½ Stunde erreichbar. Auf dem Quaderberge die Leopoldshöhe, die Elbwarte, der Karolinenfels, die Herrgottsruhe (Ecce homo), die Schützenhöhe (Restauration). Abstieg durch die romantische Laubeschlucht nach Laube, Tetschen.

b) Halbstagspartien von Tetschen: 1. Quaderberg, Rosenkamm (sehr lohnend), Bindsdorfer Höhe. 2. Liebwerd, Dobrankatal (Autobus), Parlosa. 3. Tetschen, Altstadt, Kolmer Kippe, Tannbusch. 4. Schäferwand, Rotberg, Spitzhüttel. 5. Peiperztal, Kalmswiese, Maxdorf. 6. Rosenberg (Autobus). 7. Schneeberg (Autobus), Tissaer Wände. 8. Mit dem Dampfschiff nach Tichlowitz, von hier zu Fuss: Sperlingstein, Zinkenstein. Siebenmal taucht der Silberspiegel der Elbe in der grünen Landschaft auf. — Am Zinkenstein steht die Tetschner Baude des Gebirgsvereins für die Böhmische Schweiz, der ein weitverzweigtes Netz wohlmarkierter Wege in der weiten Umgebung Tetschens geschaffen hat. 9. Mit dem Schiff nach Mittelgrund, Niedergrund, Herrnskretschen, nach Grosspriesen, Aussig. 10. In die Dittersbacher Felsen.

c) Ganztagesausflüge: 1. Mit dem Schiff ins schöne Elbetal bis Leitmeritz, (Sebusein, Salesel, Dubitzerkirchlein, Czernosek). 2. Milleschauer. 3. Bilin, Borschen. 4. Teplitz-Schönau. 5. Reichenberg (2 Stunden Bahnfahrt). 6. Prag (2 Stunden Bahnfahrt). 7. Mit Pass nach Dresden, Schandau, u. s. w.

Tetschen besitzt eine grosse Anzahl Gasthöfe, Speise-, Wein- und Kaffeehäser für gut bürgerliche und bescheidene Ansprüche. Tagespension von Kč 28.— bis Kč 35.—.

Wochenaufenthalte (7 Tage) mit voller Verpflegung, Ausflügen mit Dampfer, und Autofahrten Kč 310.—.

Selbstverständlich verfügt Tetschen über alle Einrichtungen, Unternehmungen und Geschäfte, deren eine moderne, aufblühende Stadt bedarf.

(2 Tonkinos, Lesehalle, Leihbibliothek, etz.)

Auskünfte aller Art durch die „Auskunftsstelle für Fremden- und Touristenverkehr" in Tetschen, Stadthaus.

Wollen Sie Ihre Ferien in einer idyllischen und an einzigartigen Naturschönheiten reichen Gegend verbringen? — dann kommen Sie nach Tetschen, das Ihnen als freundliche, saubere und moderne Fremdenstadt den Schlüssel dazu bietet, Ihren kostbaren Urlaub so auszugestalten, wie Sie sich Ihren Erholungsurlaub ersehnt und gewünscht haben. Sie finden hier Erholung und Zerstreuung in einem so glücklichen Masze vereint, wie selten anderswo. In guten Hotels untergebracht, gut und reichlich verpflegt, Wald, Berge und Wasser in ein paar Minuten zu erreichen, das sind alles Vorteile für ein paar glückliche Urlaubstage.

Děčín.

(Tetschen.)

Par sa situation unique, ses nombreux parcs répandus sur tout le territoire de la ville et par la propreté de ses places et de ses rues, la ville de Děčín appartient sans doute aux plus belles villes de la République Tchécoslovaque. — C'est à juste titre que le peuple l'appelle „la perle de la vallée de l'Elbe", car il y a peu de villes qui aient des environs si magnifiques que Děčín.

Kostel sv. Kříže. — Kreuzkirche. — Église de la croix. — Cross-church.

Située dans la vallé encaissé à l'embouchure des ruisseaux Polzen et Eulau dans l'Elbe, sur les lignes principales de chemin de fer Berlin—Dresde—Prague—Vienne, la ville de Děčín peut être atteinte de Prague en 2, de Dresde en 1, de Berlin en 4 heures. Cette ligne de chemin de fer est croisée ici par la ligne de rapides Liberec—Cheb, qui facilite la communication avec les villes d'eaux renommés de la Bohême. Par ces deux lignes de chemin de fer ainsi que les voies Zittau—Varnsdorf et Gorlitz—Ebersbach d'un côte, et Chomutov—Teplice-Šanov de l'autre, puis par les jolis bateaux à vapeur de l'Elbe et les nombreuses lignes d'autobus allant dans toutes les directions, on peut visiter commodément par des excursions de demi-journée et d'un jour les plus beaux buts d'excursions non seulement de la vallé de l'Elbe et de la Suisse bohémo-saxonne romantique, mais encore ceux de la Bohême du nord en général. — Voilà pourquoi Děčín forme le centre principal du tourisme et est aussi propre au séjour de tous ceux qui cherchent la récréation et le divertissement dans la nature.

Après une promenade courte et commode par le parc municipal bien cultivé et le bois ombrageux arrivés à l'obélisque, nos regards sont fixés par un beaux panorama inoubliable que la nature nous offre.

Dans un large arc des hauteurs couvertes de forêts entourent la ville qui s'étend à nos pieds. A l'ouest s'élève comme un doigt une tour de la verdure des sapins vers le ciel: c'est la montagne Vysoký Sněžník (Hoher Schneeberg).

Tout près de là nous voyons la tour

Karl Weiss sur la hauteur de Nollendorf, d'où, en 1813, le général prussien Kleist fit céder les Français par son attaque et décida par là la Bataille de Kulm en faveur des Alliés. A l'est la vallée idyllique du Polzen s'offre à nos regards, et aussi sur la Kolmer Kippe une tour offre une vue imposante sur une partie de la terre d'une beauté rare.

Le miroir argenté de l'Elbe brille au soleil, laquelle donne par ses nombreux bateaux son cachet à la ville et à la contrée. D'une mer de maisons s'élève sur une roche escarpée le superbe château de Děčín entouré de vieilles houppes d'arbres. — Autrefois s'élevait là tout pres de la rive de l'Elbe un château de gaugraves, mentionné pour la première fois comme douane dans un document de l'année 933. La colonie au pied du rocher se trouvait dans l'origine au sud du rocher. Dans de vieux registres paroissiaux nous lisons que la colonie fut emportée par une inondation en 1059, et reconstruite plus tard là où elle se trouve aujourd' hui. — Vers 1250 la couronne de Bohème mit le château en gage à Henri de Cimburg, un Allemand. En 1282 il était au margrave Otto de Brandebourg, tuteur du roi mineur Venceslas II. — Le roi Venceslas III donna le château en 1305 en fief aux Wartenbergeois belliqueux, auxquels succédèrent les familles de Salhausen, de Bünau et de Thun. Les documents ne disent rien de la date quand Děčín reçut les droits de ville, mais déjà dans la première moitié du 14ième siècle Děčín avait des armes, et du temps des Wartenbergeois il y a des documents sur les droits de la ville et — comme preuve de l'existence de l'institution de corporations — des statuts du corps de métier des cordonniers en langue allemande de l'année 1384.

Pendant la Guerre de Trente Ans, lorsqu'au château et dans la ville se trouvait tantôt une garnison saxonne, tantôt une impériale, une suédoise, la ville s'appauvrit et se rétablit lentement après la guerre. Alors commença une nouvelle prospérité, caractérisée par le grand nombre de bâtiments que les comtes Thun, surtout le luxueux comte Maximilien (mort en 1701) firent ériger. Alors le château fut reconstruit, la „Lange Fahrt", l'Église de la Croix (commencée en 1687) et la chapelle Lorette (démolie en 1885) sur la place publique, furent construites. La dernière reconstruction du château, par laquelle il reçut sa forme actuelle, fut faite en 1790 après que l'empereur Josèphe II eut visité la ville en 1778 et eut constaté l'impossibilité de défendre le château fortifié contre un ennemi. Il va sans dire qu'il y avait aussi des réactions et des temps d'indigence. En 1672 et en 1714 la peste tua beaucoup de personnes, comme plus tôt déjà sous les Wartenbergeois (1347—1350), dans les années 1682, 1714 et 1749 des incendies faisaient des ravages dans la ville, en 1680 un soulèvement des paysans eut lieu. Pendant les Guerres de Silésie et la Guerre de Sept Ans la ville était occupée tour à tour par les garnisons prussiennes et autrichiennes, et aussi les guerres de l'année 1778 — appelées dans cette contrée par ironie „guerre des pommes de terre" et „émeute des prunes" — les guerres de l'indépendance allemande, (1813) et la guerre contre

Edmundova soutěska. — Edmundsklamm. —

les Allemands en 1866 n'épargnèrent pas tout à fait la ville.

Après ce coup d'oeil rétrospectif retournons au présent. Nous voyons la rampe imposante du château, la „Lange Fahrt", rue toute droite, enfermée par des murs et des arches de portes, le jardin de roses qui s'y joint, avec sa gloriette dont les figures de combattants rappellent un duel, est une curiosité de premier ordre.

La forme actuelle du château provient de la fin du 18. siècle. Les trophées de chasse innombrables qui décoraient les grands corridors du château, une bibliothèque de plus de 96.000 volumes, de riches collections d'histoire naturelle, de tableaux et d'armes ont été dispersées, lorsque le château fut vendu à l'État (1932). Le château sert aujourd' hui de caserne.

L'Eglise de la Croix à côte de la rampe du château, construite en 1687 d'après St. Pierre de Rome, contient de magnifiques fresques de Carmolin, et, dans la chapelle de la Sainte Vierge, entre les deux entrées, un ouvrage sculpté artistique du 12ième siècle, représentant Jésus Christ à la croix.

L'Église St. Venceslas, construite à la place de l'ancienne église paroissiale, qui, d'après la tradition, a été enlevée de la Frauenwiese (au sud du rocher du château) par l'inondation de l'année 1059, a été ravagée avec tous ses monuments d'ancien art par l'incendie de la ville en 1749. Après elle servait longtemps de magasin de navigation, en 1878 elle fut de nouveau consacrée, et en 1931 renouvelée à l'intérieur. Le maître-autel actuel provient de l'église aux mégissiers à Vienne, le petit orgue de la chapelle St. George du château, abandonnée en 1932.

Une des curiosités de la ville est le vieux pont, construit déjà par les Bünau sur le Polzen, dont les piliers et les rampes sont munis de murs avec embrasures, et qui est décoré d'un groupe en grès représentant les trois patrons du pays. Parmi les vieux portails il faut mentionner celui de l'hôpital dans la Kreuzgasse et ceux de quelques maisons de bourgeois sur la place publique. La mairie sur la place publique, bâtiment en style gothique des temps modernes, frappe par sa saillie massive. Au milieu de la place publique se trouve à la place de la chapelle Lorette, démolie en 1885, une fontaine ornementale, représentant une tradition du Quaderberg, l'oeuvre du sculpteur viennois Weyr. Les colonnes et la balustrade de l'ancienne chapelle Lorette sont les ornements d'un belvédère au parc municipal, le Lorettoblick, qui offre une vue d'une rare beauté sur la ville et le pays. Au parc municipal nous trouvons outre cela une statue du maître de la chanson allemande, François Schubert, au parc Schiller un buste du grand poète allemand Frédéric de Schiller. Sur la place des écoles, enfermée du bâtiment de la caisse d'épargne, du collège et des écoles primaires et primaires supérieures, se trouve une statue symbolique vouée à la jeunesse. Près du gymnase un bloc de granit avec une plaquette rappelle le père de la gymnastique Jahn. Un obélisque au parc Theodor Körner et un groupe de statues au Heldenpark, oeuvre du sculpteur de Děčín Jäger, sont consacrés à la mémoire des fils de la ville tombés aux guerres de 1866, 1878 et dans la Grande Guerre.

Nous distinguons bien la partie de la ville qui était autrefois entourée de murs d'enceinte, autour de laquelle se trouve aujourd'hui une guirlande de magnifiques villas, dont les jardins avec les différents parcs (parc municipal, parc Schiller, parc des héros, à la place des écoles, à la place Körner, à l'étang du château, dans la rue la gare, et sur la rive près du château) donnent à Děčín l'aspect d'une grande ville de jardins.

Le nouveau Pont Dr. Tyrš réunit par un arc Děčín avec sa ville soeur Podmokly. L'image impressionnante formée par „Château—Pont —Schäferwand" est connue au loin.

On exerce à Děčín différentes sortes de sports, surtout de sports nautiques. La société allemande de natation „Hellas" est la première des sociétés de natation allemandes de la Tchécoslovaquie. Les nageurs de la „Hellas" qui ont représenté la ville et l'État avec succès, tiennent de nombreux records de l'État et d'associations.

Au pied de la montagne Quaderberg nous voyons au bord de l'Elbe beaucoup de commerce. C'est le port de transbordement de l'Elbe Děčín-Loubí, où sont transbordées les marchandises d'importation et d'exportation d'eau à terre et vice verse. Mais Děčín doit son importance de ville de commerce non seulement à ce port mais à sa qualité de ville frontière; aussi beaucoup d'entreprises de roulage et d'entrepôt s'y sont-elles établies.

Parmi les industries domiciliées à Děčín, nous mentionnons avant tout l'industrie de boutons en noix angleuse. Puis nous trouvons des fabriques de: huiles éthériques, articles métalliques, meubles, préparations pharmaceutiques, savons médicinaux, articles, électriques, articles en caoutchouc, conserves de poissons, liqueurs, cartonnages etc.

Děčín a presque 14.000 habitants (d'après le dernier recensement de la population 82% de nationalité allemande, 18% de nationalité tchèque), environ 1200 maisons et est le siège des autorités et bureaux suivants:

L'administration politique du district, l'intendance des bâtiments du district, le tribunal du district, l'administration des impôts, le bureau des contributions, l'inspection de la rivière, l'inspection des métiers, la direction générale des douanes tchécoslovaques, le bureau de douanes d'Allemagne bureaux de postes, de télégraphe et de téléphone, station de la gendarmerie, bureau de la police d'État, station des chemins de fer de l'État tchécoslovaque, du chemin de fer allemand et de la société de navigation saxo bohémienne, place de débordement de l'Elbe Děčín-Laube.

Les montagnes couvertes de forêts qui protegent la vallée encaissée de Děčín contre les vents froids du nord donnent à la ville un air qui fortifie les nerfs et sont aussi une des causes du climat tempéré de la ville. Altitude 139 m.

Quant aux institutions sanitaires, Děčín et une ville modele. Il y a un hôpital général public de la ville de Děčín avec toutes les installations modernes (départements-chirurgiques, internes et gynécologiques, laboratoire Roentgen, hydrothérapie complète); sanatoire privé; 20 médecins (spécialistes pour toutes les branches de la médecine); trois pharmacies; conduite d'eau de source des montagnes; bain municipal avec piscine couverte (étuves, bains en baignoire, bains électriques de lumière, entiers et à 4 cellules, bains carboniques et d'oxygène); grand bain à l'Elbe; piscine avec plage à l'étang du château.

Outre cela il faut encore mentionner:

Établissements publics: usine électrique, usine à gaz, abattoir avec frigorifiques, auberges d'étudiants et de jeunesse (école de filles), salle de lecture, musée municipal.

Établissements d'instruction publique: la haute école agronomique Děčín-Libverda, un collège professionnel supérieur public, une école de métiers publique, écoles primaires et primaires supérieures, écoles de perfectionnement, une école professionnelle des femmes, un pensionnat supérieur de jeunes filles.

Établissements financiers: caisse d'épargne municipale, société de prêt et de crédit, caisse agricole d'épargne et de prêts, banque allemande de la campagne, succursales de l'institut de crédit des Allemands, de la banque d'escompte et de l'institut de crédit, de la banque agricole et industrielle, de la banque anglo-tchécoslovaque.

Lignes d'autobus: De Děčín (place publique) à: Podmokly (gare) pendant la journée toutes les 5 minutes; Lesní lázně Maxičky—Sněžník—Tisá; Elbleiten—Belvedere; Janov—Rosendorf; Libverda—Dobrná—Huntířov; Staré Město—Boletice n. L. De Podmokly à Jílové—Libouchec, Bělá, Rosawitz—Chrochvice, Popovice—Krásný Studenec.

Excursions recommandées aux environs de Děčín:

Městské sady. — Stadtpark. — Park municipal. The town's park.
Zámek Děčín. — Schloss Tetschen. — Château Děčín. — The Děčín castle.

a) près de la ville: au parc des héros et au tir, aux usines Bohémia avec vue sur la célèbre place de transbordement Loubí, au parc municipal bien cultivé avec jardin botanique, au belvédère Lorette, à la montagne Quaderberg (282 m d'alt.), qu'on peut atteindre en une demi-heure. Sur le Quaderberg la Leopoldshöhe, la Elbwarte, le Karolinenfels, la Herrgottsruhe (Ecce homo), la Schützenhöhe avec restaurant. Descente par la ravine romantique de Loubí à la ville de Loubí-Děčín.

b) Excursions de demi-journée de Děčín: 1. Quaderberg, Rosenkamm (très beau), Binsdorfer Höhe. 2 Libverda, Dobrankatal (autobus), Parlosa. 3. Děčín, Altstadt, Kolmer-Kippe, Tannbusch. 4. Schäferwand, Rotberg, Spitzhütel. 5. Peiperztal, Kalmwiese, Maxdorf. 6. Rosenberg (autobus). 7. Vysoký Sněžník (autobus), Tisské stěny. 8. En bateau à vapeur à Tichlowitz, de là à pied: à Snerlingstein, Zinkenstein, du sommet duquel Alexandre von Humboldt vanta la vue imposante d'une manière enchantée. Sept fois le miroir argenté de l'Elbe émerge de la verdure du paysage. — Sur le Zinkenstein se trouve refuge de Děčín de la Société Montagnarde pour la Suisse bohémienne, laquelle a établi un réseau très étendu de chemins bien marqués dans les environs de Děčín.. 9. En bateau à Mittelgrund, Dolní Grunt, Hřensko, à Velké Březno, Ústí n. L. 10. Aux rochers de Jetřichovice (Dittersbach).

c) Excursions d'une journée: 1. En bateau dans la belle vallée de l'Elbe jusqu'à Litoměřice (Schusein, Salesel, Dubitzerkirchlein, Czernosek). 2. Milleschauer. 3. Bílina, Bořeň. 4. Teplice-Šanov. 5. Liberec (deux heures de chemin de fer). 6. Prague (deux heures de chemin de fer). 7. (Muni d'un passeport) à Dresde, Schandau.

Děčín possède un grand nombre d'hôtels, de restaurants, de tavernes et de cafés plus ou moins élégants. Pension Kč 28.— à 35.— par jour. Arrangements à forfait pour 7 jours — pension complète, excursions en bateau et en auto — 310 — Kč.

Il va sans dire que Děčín dispose de toutes les institutions, entreprises et maisons de commerce dont une ville moderne et croissante a besoin. (2 cinémans sonores, salle de lecture, librairie circulaire.

Informations de toutes sortes au „bureau d'informations pour le tourisme à Děčín", mairie.

Voulez-vous passer vos vacances au milieu d'une nature idyllique et unique, dans une contrée magnifique? Alors venez à Děčín qui en est la clef comme ville du tourisme gentille, propre et moderne, et qui vous aide à organiser votre congé tel que vous l'avez désiré. Vous y trouverez la récréation et les divertissements si heureusement combinés comme dans peu d'autres places. Etre bien logé, bien et abondamment nourri, avoir la possibilité d'arriver aux forêts, aux montagnes, à l'eau en peu de minutes, ce sont des conditions avantageuses pour un congé heureux.

Děčín.
(Tetschen.)

By its unique situation, its numerous parks spread about the whole territory of the town, and by the cleanness of its places and streets, Děčín belongs doubtlessly to the finest towns of Czechoslovakia. — For good reasons people call it „the pearl of the Elbe-valley", for there are few towns that have so wonderful environs as Děčín.

Situated in the deep circular valley at the mouths of the rivulets Polzen and Eulau into the Elbe, at the main railway-lines Berlin—Dresden—Prague—Vienna, the town may be reached from Prague within 2, from Dresden within 1, from Berlin within 4 hours. This railway-line is crossed here by the line of express-trains Liberec—Cheb, which facilitates the communication with the renowned spas of Bohemia. By means of these two railway-lines as well as by the lines Zittau—Varnsdorf and Görlitz—Ebersbach on one side, and Chomutov—Teplice—Šanov on the other, further by the nice Elbe-steamers and the numerous bus-lines running into all directions, it is possible to visit comfortably, by half-day's and one day's trips, the finest places not only of the Elbe-valley and the romantic Saxo-Bohemian Switzerland, but also those of northern Bohemia in general. — Therefore Děčín in the central station of tourism, and is also apt for a stay for those who look for rest and amusement in Nature.

After a short and easy walk through the well kept municipal park and the shadowy wood, arrived at the obelisk of the Quaderberg, our eyes are charmed by a picture of lasting beauty that Nature offers us.

In a large bow, moutains covered with woods surround the town which extends at our feet. On the west a tower rises like a finger over the green pine-forests towards the sky: it is the mountain Vysoký Sněžník. Quite near we see the tower Karl Weiss on the height of Nollendorf, from where the Prussian general

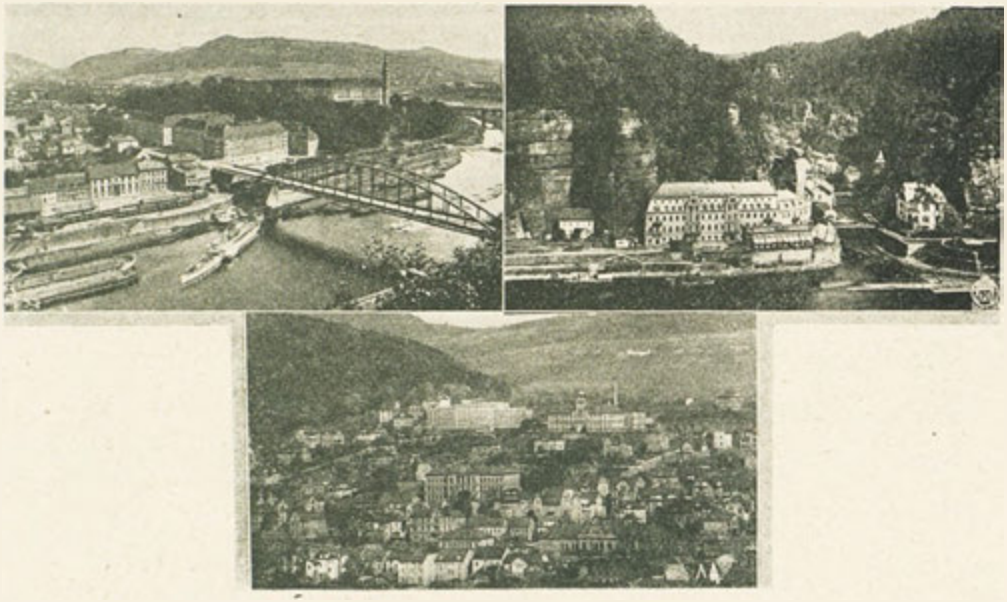

Most Dra Tyrše. - Hřensko. - Děčín. — Dr. Tyrš-Brücke. - Herrnskretschen. - Tetschen. — Pont de Dr. Tyrš. - La ville de Hřensko. - Děčín. — Dr. Tyrš Bridge. - The City of Hřensko. - Tetschen. Hospital.

Kleist drove the French back by his attack, and so decided the battle of Kulm in favour of the Allies. On the east the odyllic Polzen-valley offers to our looks; and also on the Kolmer Kippe a look-out offers the wanderer an overwhelming view on a piece of earth of rare beauty.

The silver mirror of the Elbe glitters in the sunshine, giving by its numerous ships its stamping to the town and to the country. From the mass of houses emerges on a steep rock the proud castle of Děčín surrounded by crowns of old trees. — Formerly rose there, near the bank of the Elbe, a castle of gaugraves, mentioned for the first time as a custom-house in a document of the year 933. The colony at the foot of the rock was in the beginning on its southern side. In old parochial registers we read that the colony was carried away by the inundation of the year 1059, and later rebuilt there, where it is now. About the year 1250 the Bohemian crown gave the castle as a pledge to Henry of Cimburg, a German. In 1282 it belonged to the margrave Otto of Brandenburg, tutor of the minor King Wenceslaus II. — King Wenceslaus IIIrd gave the castle as fief in 1305 to the warlike Wartenbergs who were succeeded by the families Salhausen, Bünau and Thun. The documents don't say anything about when the town got the municipal by-laws, but already in the first half of the 14th century Děčín had its own arms, and from the time of the Wartenbergs there are documents on the by-laws of the town and — as a proof of the existence of guilds — statuts of the guilds of shoe-maker in German language of the year 1384.

During the Thirty Years' War, when at the castle and at the town there were now a Saxon, now an imperial, now a Swedish garrison, the town got poor and slowly recovered after the war. Then began a period of new prosperity, characterised by the great number of buildings which the counts Thun, especially the pompous count Maximilian (died in 1701) had erected. Then the castle was rebuilt, the „Lange Fahrt", the Church of the Cross (begun in 1687) and the Loretto-chapel (pulled down in 1885) on the market-place, were erected. The last reconstruction of the castle by which it got its present form, was made in 1790, after the emperor Josef IInd had visited the town in 1778 and stated the impossibility of defending the fortified castle against an enemy. It is a matter of course that there were also reactions and times of distress. In 1672 and 1714 the plague killed many people, as before already under the Wartenbergs. (1347–50). In the years 1682, 1714 and 1749 conflagrations raged in the town, and in 1680 a revolt of the peasants broke out. During the Silesian wars and the Seven Year' War the town was occupied alternately by Prussian and Austrian garrisons, and also the wars of the year 1778 — called in that country ironically „Potato-war" and „Plum-riot" — the wars of German independence (1813), and the war against the Germans in 1866 did not quite spare the town.

After this retrospective view, let us return to our days. We see the imposing ramp of the castle, the „Lange Fahrt, a quite straight street enclosed by walls and gates. The rose-garden adjoining it with its gloriette — its figures of fighters remind us of a duel — is a most interesting sight.

The actual form of the castle has its origin in the 18th century. The innumerable huntsmen's trophies which decorated the big corridors of the castle, a library of more than 96.000 volumes, rich collections of natural history, pictures and arms, have been dispersed, when the castle was sold to the State (1932). The castle serves now as barracks.

The Church of the Cross, beside the ramp of the castle, built in 1687 after the model of St. Peter's in Rome, contains wonderful frescos of Carmolin and, in the chapel of the Holy Virgin between the two entraces, a highly artistic curving of the twelfth century, representing Jesus Christ at the cross.

St Wenceslaus' church, built in the place of the ancient parish church, which, according to tradition, was carried away from the Frauenwiese (on the south of the castle-rock) by the inundation of the year 1059, was destroyed with all its monuments of ancient art by the conflagratoin of the town in 1649. Afterwards it served long as a store-house of navigation, in 1878 it was consecrated again and in 1931 the interior was rebuilt. The actual great altar was brought here from the tawers' church in Vienna, the little organ from St Georges' chapel of the castle, abandoned in 1932.

One of the sights of the town is the old bridge, built already by the Bünaus over the Polzen the piers and ramps of which have walls with loopholes, and which is ornamented with a group of sandstone, representing the three patrons of the country. Of old porches must be mentioned that of the hospital at the Kreuzgasse, and those of some old citizens' houses on the market-place. The townhall, built in modern times in Gothic style, strikes us by its massive bay-window. In the midst of the market-place stands in the place of the Loretto-Chapel, pulled down in 1885, an ornamental well, representing a tradition of the Quaderberg, a work of the Viennese sculptor Weyr. The columns and the banisters of the ancient Loretto-Chapel adorn a look-out of rare beauty in the municipal park, the „Lorettoblick", offering a view on the town and the country. In the municipal park there is further a monument of the master of the German song Francis Schubert, in the Schillerpark a bust of the prince of German poets Friedrich von Schiller. On the school-place, enclosed by the buildings of the savings-bank, the grammar-school, the elementary and the higher elementary schools, and which belongs to the finest places of Děčín, stands a symbolic figure dedicated to youth. Near the gymnasium a granit bloc with a plaquette reminds us of the father of gymnastics Jahn. An obelisk at the Theodor Körnerpark and a group of statues at the heroes' park, a work of the Děčín sculptor Jäger, are dedicated to the memory of the sons of the town, fallen in the wars of 1866, 1878 and in the Great War.

We may easily distinguish that part of the town which was formerly surrounded by walls, and round which stands to-day a circle of wonderful villas, the gardens of which give, together with the different parks (municipal park, Schiller park, the heroes' park, the park on the schoolplace, that on the Korner place, that at the pond of the castle, that in the station street and that on the bank near the castle) Děčín the aspect a big garden town.

The new Dr. Tyrš Bridge unites in one arch Děčín with its sister-town Bodenbach. The impressive picture formed by „Castle—Bridge—Schäferwand" is known far and wide.

Different sorts of sports are practised here, especially water sports. The German swimming-club „Hellas" is the leading German swimming-club of Czechoslovakia. The swimmers of the „Hellas" who successfully represent the town and the State, hold many records of the State and of associations.

At the foot of the moutain Quaderberg, we see much traffic on the bank of the Elbe. It is the place of transshipment of the Elbe Děčín—Laube, where wares for importation and exportation are shifted from water to land and vice versa. But Děčín does not owe its importance as a commercial town only to this port, but to its quality of a frontier-town; therefore many forwarding agencies have been established there.

Among industries settled at Děčín, we have to mention before all the industry of ivory-nut buttons. Besides we find manufactures of: essential oils, metal articles, furniture, pharmaceutical preparations, medicinal soaps, electrical articles, articles of india-rubber, fish-tins, liquors, cardboard wares etc.

Děčín has nearly 14.000 inhabitants (according to the last census 82% of German nationality, 18% of Czech), about 1200 houses and is the seat of the following authorities and offices:

The political administration of the district, the board of works of the district, the court of justice of the district, the administrations of taxes, the board of assessment, the inspection office of the river, the trade inspection, a Czechoslovakian general custom office, the custom office of Germany, post-, telegraph- and telephone-offices, a station of the gendarmerie, a State police office, a station of the Czechoslovakian railways, of the German railways and of the Saxo-Bohemian steam-ship company, the transshipment place Děčín—Laube.

Mountains covered with woods protect the valley of Děčín against cold north-winds and provide the town with an air that strengthens the nerves, and contribute also to the mild clima of the town. Altitude 460 ft.

As to sanitary institutions Děčín is a model town. There are: a general public hospital of the town with all modern installations (surgical, internal, gynaecological departments, laboratory Roentgen, complete hydrotherapeutics); a private sanatorium 20 physicians (specialitts of all branches of medicine), three chemist's shops, a spring-water conduit, municipal baths, with covered basin (vapour baths, baths in tubs, electrical light-baths, electrical complete baths and at four-cells, carbonic baths and oxygen baths), baths in the river Elbe, beach with bathes at the pond of the castle.

Besides we have to mention:

Public establishments: electric works, gas works, slaughter-house, with ice works, students' youth-inn (girls' school), reading-room, municipal museum.

Establishments of public instruction: the agronomical high-school Děčín—Libverda a higher secondary public school for modern subjects, a public trade school, elementary and higher elementary schools, continuation schools, a women's professional trainig college, a high boarding-school for girls.

Financial enterprises: Municipal savings bank, loans and credits society, agricultural savings and loans bank, German country bank, branch offices of „Kreditanstalt der Deutschen", „Escomptebank und Kreditanstalt", of the agricultural and industrial bank, of the Anglo-Czechoslovakian bank.

Newspapers: „Sudetendeutsche Tageszeitung", „Nordböhmisches Tagblatt (Tetschen-Bodenbacher Zeitung)".

Bus-lines: from Děčín (market-place) to: Podmokly (railway-station), every five minutes during the day; Waldbad Maxdorf—Schneeberg —Tyssa; Elbleiten—Belvedere; Johnsdorf—Rosendorf; Liebwerd— Hochdobern— Güntersdorf; Altstadt—Politz on the Elbe. From Podmokly to: Eulau—Königswald; Biela; Rosawitz—Krochwitz; Pfaffendorf—Schönborn.

Recommendable excursions to the environs of Děčín:

a) near the town: to the heroes' park and the shooting-gallery, to the Bohemian-park, with view on the famous transshipping place Laube, to the well-kept municipal park with botanical garden, to the look-out Loretto, to the mountain Quaderberg, (940 ft.) which may be reached within half an hour. On the Quaderberg the Leopoldshöhe, the Elbewarte, the Karolinenfels, the Herrgottsruhe (Ecce Homo), the Schützenhöhe with restaurant. Descent by the romantic ravine of Laube to the town Laube, Děčín.

b) half day's trips from Děčín:

1. Quaderberg, Rosenkamm (very beautiful), Binsdorfer Höhe.
2. Libverda, Dobrankatal (bus), Parlosa.
3. Děčín, Altstadt, Kolmer Kippe, Tannbusch.
4. Schäferwand, Rotberg, Spitzhüttel.
5. Peiperztal, Kalmswiese, Maxdorf.
6. Rosenberg (bus).
7. Vysoký Sněžník (bus), Tisské stěny.
8. by steamer to Tichlowitz, from there on foot: to Sperlingstein, Zinkenstein, from the top of which Alexander von Humboldt enthusiastically praised the imposing beauty of the view. Seven times the silver mirror of the Elbe emerges from the green of the landscape. — On the Zinkenstein stands the Děčín hut of the mountaineering society for Bohemian Switzerland, that has established a wide net of well-marked ways in the environs of Děčín.
9. by steamer to Mittelgrund, Dolní Grunt, Hřensko, Velké Březno and Ústí n. L.
10. To the rocks of Jetřichovice (Dittersbach).

c) One day's trips:

1. By steamer to the fine Elbe-Valley till Litoměřice (Seebusein, Salesel, Dubitzerkirchlein, Czernosek).

Partie „Skalní stěny u obce Tisá". — Partie aus den Tisá Wänden. — Les murailles de Tisá. Wall-parts of Tisá. „Prebischtor".

2. Milleschauer.
3. Bilina, Bořeň.
4. Teplice-Šanov.
5. Liberec (two hours by rail).
6. Prague (two hours by rail).
7. (provided with a passport), to Dresden, Schandau.

Děčín possesses a great number of hotels, restaurants, winerooms and Cafés, more or less elegant. Full board and lodging Kč 28.— to 35.— daily. Arrangements for seven days — full board, trips by steamer and motor-car — 310.— Kč.

It is a matter of course that Děčín disposes of all institutions, enterprises and shops that are necessary for a modern rising town (two cinemas, reading-room, lending library).

All kinds of particulars at the „Information office for tourisme at Děčín", town-hall.

Do you like to spend your holidays in the midst of a landscape rich in idyllical and unique beauties? — Then come to **Děčín** that offers you, as a nice, clean and modern tourist's town, the possibilities to spend your precious leave such as you wish and desire it. You will find rest and amusement so happily combined as in few other places. Being lodged at a good hotel, well and abundantly fed, having the possibility of getting within a few minutes to the forests, moutains and water, — these are favourable conditions for happy holidays.

Podmokly.

Podmokly vás zvou!

Podmokly leží na levém břehu Labe a na důležité křižovatce rychlíkové trati Praha—Berlín a Liberec—Karlovy Vary. Obklopeno jsouc zalesněnými horami, ležíc uprostřed kvetoucích zahrad a rozsáhlých ovocných kultur, rozprostírá se město Podmokly na mírných svazích

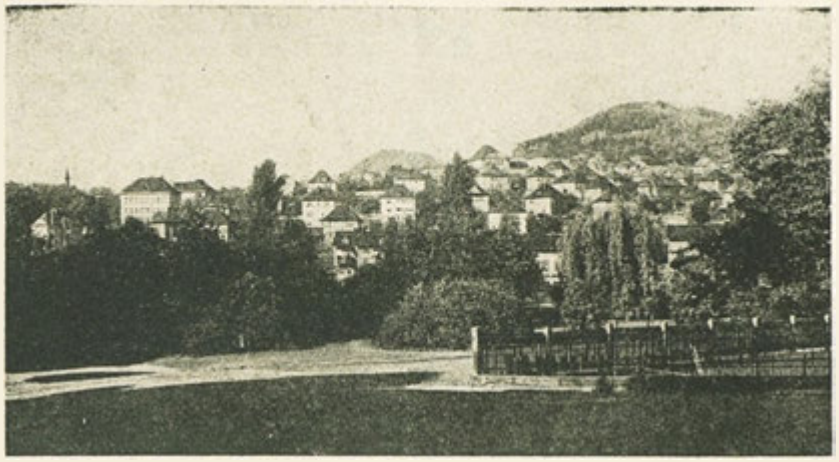

Celkový pohled. — Gesamtansicht.

Středohoří a v údolích pískovcových skal, vyhloubených Labem. Charakteristickým znakem města při pohledu od Labe je Pastýřská stěna se svými prudce sklánějícími skalními stěnami; na jejich úpatí, mezi Labem a Pastýřskou stěnou se v romantické poloze vine osada Weiher.

Přímo rapidním tempem vyvinulo se z Podmokel kvetoucí město. Má dnes více než 23.000 obyvatel, je největším městem v okrese a vybaveno všemi moderními dopravními prostředky: čistými, širokými, dlážděnými neb asfaltovanými ulicemi, kompletní kanalisační sítí, vodojemem, napájeným horskými prameny, má plynárnu, elektrické osvětlení ulic, bezprašnou odvážku popela, zařízení pro dálkové topení, jatky s výrobou umělého ledu, městské lázně, říční plovárnu na Labi, lidovou kuchyni, dětskou opatrovnou s ústavem pro péči o kojence, útulek pro mládež a lesní hřbitov.

Podmokly mají sedm obecných škol, čtyři občanské školy, evangelickou soukromou školu, kupeckou a živnostenskou školu pokračovací, dvoutřídní obchodní školu, dívčí školu hospodyňskou, čtyřtřídní obchodní akademii a německé technické učiliště. Všechny školy jsou umístěny v pěkných, moderních budovách. Gymnasium a reálka jsou v protějším sesterském městě Děčíně, spojeném s Podmokly mostem.

Na Masarykově náměstí stojí nová městská radnice, spořitelna a budova městské knihovny.

Podmokly vynikají průmyslem. Mají v současné době přes 100 průmyslových podniků všech odvětví. Převládá průmysl cukrovinek a čokolády, kovodělný, elektrotechnický a chemický.

Svou polohou, jakož i svou znamenitou komunikací jsou Podmokly východiskem do Středohoří, do krásných Děčínských stěn (Sněžník, Tisské stěny) a do Českosaského Švýcarska (Hřensko, Jetřichovice).

Autobusové linky, jakož i parníky Sasko-české paroplavební společnosti dopraví návštěvníky Podmokel pohodlnými dopravními prostředky do těchto krásných krajů.

Informace udělí zdarma dopravní oddělení města Podmokel.

Bodenbach.

Die Stadt Bodenbach wirbt!

Die Stadt Bodenbach liegt am linksseitigen Ufer des Elbestromes und am Eisenbahnknotenpunkt der Schnellzugsstrecken Prag—Berlin u. Reichenberg—Karlsbad. Von einem Kranze bewaldeter Berge umsäumt, eingebettet in blühende Gärten u. ausgedehnte Obstkulturen, breitet sich Bodenbach an den sanften Abhängen des bohmischen Mittelgebirges und den Tälern des Elbesandsteingebirges hin. Das Wahrzeichen der Stadt von der Elbe her bildet die Schäferwand mit ihren steil abfallenden Felswänden, an deren Fusse sich zwischen der Elbe und der Schäferwand der Ortsteil »Weiher« romantisch hinschlängelt.

Die Stadt Bodenbach hat sich mit rapider Schnelligkeit zu einem blühenden Gemeinwesen entwickelt. Es zählt gegenwärtig mehr als 23.000 Einwohner, ist die grösste Stadt im Bezirke und erfreut sich aller fortschrittlichen kommunalen Einrichtungen: saubere, breite, gepflasterte oder asphaltierte Strassen, ist zur Gänze kanalisiert, besitzt Hochquellwasserleitung, ein Gaswerk, elektr. Strassenbeleuchtung, staubfreie Müllabfuhr, ein Fernheizwerk, 1 Schlachthaus mit Kunsteis-Erzeugung, ein Stadtbad, ein Elbestrombad, eine Volksküche, eine Kleinkinderbewahranstalt mit Säuglingsheim, eine Jugendherberge und einen Waldfriedhof.

Bodenbach zählt 7 Knaben- und Mädchen-Volksschulen, 4 Bürgerschulen, eine evangelische Privatschule, eine kaufmännische und ge-

Celkový pohled. — Gesamtansicht.

werbliche Fortbildungsschule, eine Haushaltungsschule, eine zweiklassige offentliche Handelsschule, eine 4klassige Handelsakademie u. eine technische Lehranstalt. Alle sind in modernen Gebäuden untergebracht. Gymnasium und Realschule befinden sich in der Schwesterstadt Tetschen.

Am Masarykplatz liegt das neue städtische Amtsgebäude, die Sparkasse und das Gebäude der städt. Bücherei.

In Bodenbach sind gegenwärtig über 100 Industrie-Unternehmungen aller Branchen angesiedelt; vorherrschend ist die Schokoladen-, Metall-, Elektro- und chemische Industrie.

Bodenbach bildet wegen seiner Lage, sowie seiner ausgezeichneten Fernverbindungen den Ausgangspunkt zu Ausflugen in das bohm. Mittelgebirge, das Elbesandsteingebirge (Hoher Schneeberg, Tyssa) und die sachs. bohm. Schweiz (Herrnskretschen, Dittersbach).

Autobuslinien, sowie die Schiffe der sächs. böhm. Dampfschiffahrtsgesellschaft bringen die Besucher Bodenbachs in bequemen Fahrgelegenheiten in diese Gebiete.

Auskunfte erteilt kostenlos die Verkehrsabteilung der Stadt Bodenbach.

Jílové u Podmokel,

vzkvétající letovisko.

Městys Jílové u Podmokel, středisko a hlavní sídlo údolí bohatého přírodními krásami, má 4.000 obyvatel. Spojené obce Jílové u Podmokel, Kamenná a Martiněves na úpatí Vysokého Sněžníku, budí již při prvním pohledu nejlepší dojem. Líbezná poloha velmi mnoho přispívá k tomu, že se Jílové těší stále větší a větší oblibě jako letovisko a vzdušné lázně; a sama struktura městečka doplňuje všechny nezbytné podmínky, které musí být splněny, činí-li si nějaké letovisko nárok, aby bylo plně oceněno a uznáno za vzorné. Jílové u Podmokel nemá vysloveně městský ráz. Volně, osamoceně jsou úhledné vilky, domy, a domečky půvabně položeny do nádherných, ozdobných ovocných zahrad. A přes to skýtá Jílové u Podmokel všecko, co nám může poskytnouti venkovské město. Jest zde dostatek obchodních domů a obchodů všeho druhu a pro každou potřebu, často v takovém vybavení a s takovou výkonností, že mohou vyhověti i nejzhýčkanějším požadavkům. Mnohostranné živnosti stojí rovněž na své výši. Dva zdatní lékaři provádějí zde svou praxi, vzorně vedená lékárna stojí na náměstí, jsou zde i 2 moderně zařízená zubní ambulatoria. Jílové u Podmokel má významný Spořitelní ústav, který jest umístěn ve státní budově, 2 obecné a jednu měšťanskou školu. Poštovní a telefonní úřad, 2 nádraží a státní spojení autobusové. Bohatá obecní knihovna, kino a panorama buďtež zde také uvedeny. Vnitřnímu městysi vévodí starý vznešený zámek, který byl nynějším majitelem, panem Františkem Antonínem Thunem Hohensteinem restaurován a tvoří nyní jeho trvalé sídlo .— Avšak co Jílové u Podmokel již od několika let učinilo slav-

Lidová dvorana. - Obecní úřad v Jílovém u Podmokel. - Obecná škola. — Volkshalle. - Bürgermeisteramt Eulau. - Volksschule. — Salle de peuple. - Mairie. - École primaire. — People's Hall. Municipale office. - Elementary School.

ným, byly zde dosažené divadelní výkony. Dva významné hostinské podniky, „Německá tělocvičná dvorana" a družstevní dům „Národní dvorana" mají velkolepé zařízení restaurační a jevištní. Pohádkové hry, které byly hrány téměř po 6 měsíců v roce v Německé tělocvičné dvoraně, jsou jistě známy a proslaveny po všech sudetoněmeckých krajích a jejich přitažlivost stoupá rok co rok. I divadelní představení v Národní dvoraně, kde je pěstována spíše opereta, jsou známy daleko za hranicemi našeho okresu.

Vývoj obce v době poválečné jest velmi potěšitelný. Velkým přílivem venkovských rodin a hlavně rodin pensistů byl značně podepřen stavební ruch. Počet domů se zvýšil v této době o 30% (na 670), počet obyvatel stoupl v posledním sčítacím období o 27%, což je jistě velmi řídký zjev v německých krajinách.

Z hostinských místností byla již uvedena Národní dvorana a Německá tělocvičná dvorana. První má nádhernou zahradu, druhá lázně, koupaliště a plovárnu, zařízenou nejmodernějším způsobem, s věží pro skoky do vody, s písčitými plochami a s hřišti. Na nádherné lesní louce se rozprostírá „Myslivecká bouda"; tento báječně idylicky položený letní hotel má taktéž všem požadavkům vyhovující rybník ke koupání a zvěřinec přímo v lese. Tento podnik se těší velké návštěvě. Jako druhou letní restauraci bylo by třeba uvésti idylicky u lesa položený t. zv. „Bergheil". Za zmínku stojí dále nádražní restaurace, odkud máme nádherný pohled na celý městys a jeho okouzlující okolí. Konečně budtež uvedeny ještě tyto hostince: „Maute", „Vysoký Sněžník", „Lindengarten", posléze i Karel Lobel, František Walek, Vilém Pfeifer, Josef Thiele, Rudolf Windrich, Berta Theissig, Josef Nickel a Josef Patzner. Ve většině jmenovaných restaurací jsou hostinské pokoje. Na náměstí je i několik cukrářství. Dotazy vyřizuje ochotně městský úřad a horský i místní okrašlovací spolek.

Dva kilometry pěšky od Jílového u Podmokel, poblíže saské hranice, leží 644 m vysoko na západním úpatí 741 m vysokého Sněžného pohoří, nejvyšší bod Českosaského Švýcarska, obklopena jsouc kolkolem daleko sahajícími lesy, idylická vesnice

Sněžník,

jedno z nejoblíbenějších českých letovisek; jako horské léčebné místo dobývá si rok od roku větší pověsti; má chráněnou vysokou polohu, čistý ozonový lesní vzduch, hotel a pension Švýcarský dvůr (Schweizerhof), po všech stránkách dávno dobré pověsti požívající a oblíbený daleko za hranicemi. Jako druhý hostinský podnik nutno uvésti boudu „Hřebenová cesta"; tento hotel, r. 1930 nově zřízený, vyhovuje rovněž všem nynějším nárokům. Oba podniky jsou v nejlepších rukou. Konečně budiž ještě připomenuta horská restaurace, při které je nádherná, 32 m vysoká známá věž, která je také nejnádhernějším vyhlídkovým bodem severních Čech. Hora Sněžník leží o 120 m výš než ves Sněžník a lze ji pro výborný horský vzduch a prachuprostou polohu uprostřed lesů doporučiti za letovisko.

Eulau bei Bodenbach.

Die aufblühende Sommerfrische. - (Von Bürgermeister Rudolf Windrich.)

Der Marktflecken Eulau, Mittelpunkt und Hauptort des an Naturschonheiten so reichen Eulautales, zählt 4000 Einwohner. Am Fusse des „Hohen Schneeberges" gelegen, erweckt die aus den Ortschaften Eulau, Gesteinigt und Merzdorf sich bildende Marktgemeinde schon beim ersten Anblick gewinnendsten Eindruck. Trägt so die liebliche Lage sehr viel dazu bei, dass Eulau als Sommerfrische und Luftkurort von Jahr zu Jahr sich steigender Beliebtheit erfreut, ergänzt die Struktur des Marktfleckens selbst all die unerlässlichen Vorbedingungen, welche vorhan-

den sein müssen, sofern eine Erholungsstatte Anspruch auf Vollwertung und Anerkennung bestehender Mustergiltigkeit erheben will.

Eulau hat keinen ausgesprochen städtischen Charakter Frei, nicht gebunden, liegen die schmucken Villen, Häuser und Häuschen anmutig eingebettet in prächtigen Zier- und Obst gärten. Und doch bietet Eulau alles, was eine Provinzstadt zu bieten vermag. Warenhäuser und Geschäfte aller Art und für jeglichen Bedarf sind reichlich vorhanden, oft in einer Aufmachung und bei einer Leistungsfähigkeit, die auch die verwöhntesten Ansprüche erfullen kann. Das vielseitige Gewerbe steht ebenfalls auf hoher Stufe. Zwei tüchtige Aerzte üben ihre Praxis aus, die mustergiltig geleitete Apotheke befindet sich am Marktplatz, zwei Zahnambulatorien, modernst eingerichtet, sind vorhanden. Eulau besitzt ein hochentwickeltes Sparkassenfinstitut, welches in einem stattlichen Gebäude untergebracht ist, zwei Volks- und eine Bürgerschule, Post- & Telefonamt, zwei Bahnstationen und staatlichen Autobusverkehr. Eine reichhaltige Gemeindebücherei, eine Buchdruckerei, Kino und Panorama seien auch erwähnt.

Inmitten des Marktfleckens thront das alte, erhabene Schloss, welches von dem jetzigen Schlossherrn Franz Anton Thun-Hohenstein neu restauriert wurde und nun dessen dauernden Wohnsitz bildet. — Doch was Eulau schon jahrelang berühmt gemacht hat, sind die hier gebotenen theatralischen Leistungen. Die zwei bedeutendsten Gaststätten, die „Deutsche Turnhalle" und das Gewerkschaftshaus „Volkshalle" besitzen Saal- und Bühneneinrichtungen in grosszügigstem Stile. Die Marchenspiele, welche in der Deutschen Turnhalle durch beinahe 6 Monate im Jahre zur Aufführung gelangen, sind wohl im gesamten sudetendeutschen Gebiete bekannt und berühmt und steigert sich der Zuzug zu ihnen von Jahr zu Jahr. Auch die Theateraufführungen in der Volkshalle, wo mehr die Operette gepflegt wird, sind weit über die Grenzen des Bezirkes bekannt geworden.

Die Entwicklung der Gemeinde in der Nachkriegszeit ist eine sehr erfreuliche. Durch den grossen Zustrom auswärtiger Familien, hauptsächlich solcher von Pensionisten, wurde die Bautätigkeit im letzten Jahrzehnt sehr begünstigt. Die Zahl der Häuser vermehrte sich in dieser Zeit um 30 Prozent auf 670, die Einwohnerzahl stieg in der letzten Zählperiode um 27 Prozent, eine im deutschen Siedlungsgebiet wohl selten erreichte Höhe.

Von den Gaststätten wurde die Volkshalle und die Deutsche Turnhalle bereits genannt. Erstere besitzt herrliche Gartenanlagen, letztere das Freibad, eine Bade- & Schwimm-Einrichtung modernster Art mit Sprungturm, Sand- & Spielplätzen.

Auf einer herrlichen Waldwiese breitet sich die „Jägerbaude" aus; dieses wunderbar idyllisch gelegene Sommer-Hotel besitzt ebenfalls einen allen Ansprüchen gerecht werdenden Badeteich, wie auch einen direkt im Walde gelegenen Tierpark. Das Unternehmen weist eine bedeutende

Měšťanská škola. - „Myslivna". - Něm. tělocvična. - Zámek v Jílovém u Podmokel. — Bürgerschule. - Jägerbaude. - Deutsche Turnhalle. - Schloss zu Eulau. — École Communale. - Hutte de garde-chasse-Gymnase allemand. - Château à Jílové près de Podmokly. — Middle-class School. - Hunter's lodge. - German gymnasium. - Jílové-Castle near Podmokly.

Frequenz auf. Als zweites Sommerrestaurant wäre noch „Bergheil", ebenfalls idyllisch am Wald gelegen, zu nennen. Zu erwähnen wäre ferner die Bahnhofrestauration, von welcher ein herrlicher Ausblick auf den Marktflecken und seine reizende Umgebung gewonnen werden kann. Schliesslich seien noch folgende Gaststatten genannt. „Maute", „Hoher Schneeberg", „Lindengarten", endlich die Gaststätten Karl Lobel, Franz Walek, Wilhelm Pfeifer, Josef Thiele, Rudolf Windrich, Berta Theissig, Josef Nickel und Josef Patzner. In den meisten der genannten Restaurants sind Fremdenzimmer vorhanden. Auch mehrere Konditoreien befinden sich am Platze. Auskunfte erteilt bereitwilligst das Bürgermeisteramt und der Gebirgs- und Ortsverschonerungsverein.

Zwei Wegkilometer von Eulau entfernt, nahe der sächsischen Grenze, liegt 644 m hoch, am westlichen Fusse des 741 m hohen Schneeberges, des höchsten Gipfels der Böhm.-sächs. Schweiz, rings von weitausgedehnten Waldungen umgeben, idyllisch das freundliche

Dorf Schneeberg (Sněžník).

eine der beliebtesten bohmischen Sommerfrischen, als Hohenluftkurort von Jahr zu Jahr mehr beachtet und eingeschätzt, in geschützter Hohenlage mit reiner, ozonreicher Waldluft, mit seinem weit uber die Grenzen hinaus gut bekannten und sehr beliebten Hotel und Pension Schweizerhof, altrenomiert in jeder Beziehung, der Neuzeit entsprechend modernisiert, mit Zentralheizung und fliessendem Kalt- und

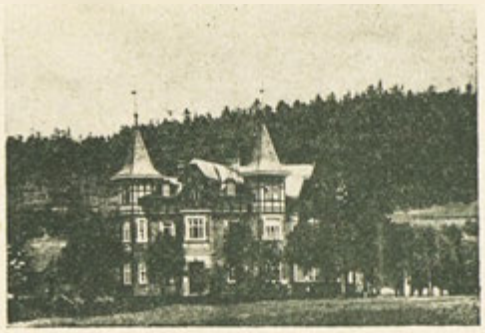

Hotel „Schweizerhof" v klimatickém místě Sněžniku. — Hotel „Schweizerhof" im Luftkurort Schneeberg. — Hôtel „Schweizerhof" à Sněžnik, station climatérique. — „Schweizerhof" Hotel in the air-cure-resort Sněžnik.

Warmwasser. Als zweite bedeutende Gaststätte ist die Kammwegbaude zu nennen, ein im Jahre 1930 neu errichtetes Hotel, welches ebenfalls allen Anforderungen der Neuzeit entspricht. Beide Unternehmungen befinden sich in besten Händen. Schliesslich sei noch erwähnt die Berg-Restauration selbst mit dem herrlichen 32 m hohen berühmten Turm, welcher als herrlichster Aussichtspunkt Nordbohmens gilt. Der „Hohe Schneeberg" liegt noch 120 m hoher als das Dorf Schneeberg und ist wegen seiner ausgezeichneten Höhenluft und staubfreier Lage mitten im Walde als Sommerfrische zu empfehlen.

Průmysl Jílového u Podmokel.

Jílové u Podmokel jest sídlem důležitých průmyslových podniků. Některé z nich dlužno pokládati za vedoucí ve svém oboru. Výrobou vynikajících, kvalitních tovarů a řádným vedením docílily během svého dlouhého trvání předního postavení na československém, jakož i zčásti na světovém trhu. Budťež zde uvedeny nejdůležitější podniky:

Koupání v přírodě. — Das Freibad. — Bains en plain air. — Bathing in the open air.

František Paul, továrna na knoflíky z ořechů kamenáčů. Tento prvotřídní podnik byl založen roku 1868. Nyní zaměstnává přes 200 dělníků. Zde se zhotovují také kožené knoflíky a přezky pro dámské šaty. Zboží této firmy, které jest svou jakostí a provedením nedostižné, jde do celého světa. Korespondence: česká, německá, francouzská, anglická.

Papírna Adolf Brandt, akc. spol. Velký podnik pro zpracování papíru a lepenky. Tiskopisy, offset, kameno- a knihtiskárna; dodává v nejlepší jakosti skládací krabice, obaly, nálepky, plakáty, reklamní tiskopisy a vysekávané reklamní figury, trhačky, záložky, lepenkové krabice, obaly na suché články, vlnitou lepenku ve svitcích, v arších a listech, krabice, obaly, bedny z vlnité lepenky, otiskovací papíry atd. Moderní stroje a zařízení této firmy dovolují největší výkony a nejlepší práci. Pobočka je v Praze II., Štěpánská 55/2.

Paul & spol., továrna na vlnitou lepenku. Tato firma, která je jednou z největších v místě, jest schopna velké výroby, pokud jde o výrobky z vlnité nebo obyčejné lepenky. Továrna na vlnitou lepenku vyrábí své tovary ve svitcích, obalech,

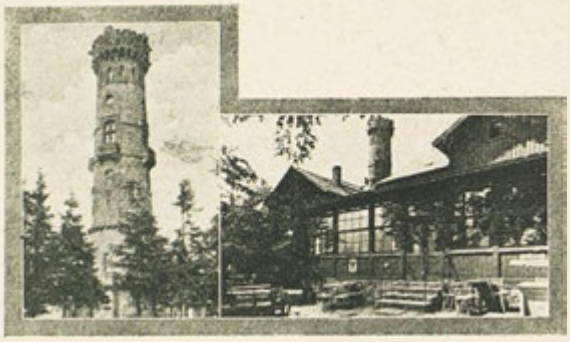

Vysoký Sněžník s rozhlednou a restaurací (750 m). — Hoher Schneeberg mit Aussichtsturm und Restauration (750 m). — Mont Sněžník avec l'observatoire et restaurant (750 m). — Mount High Sněžnik with Look-out tower and restaurant (750 m).

krabicích, v točité lepence pro průmysl textilní atd. Lepenková továrna vyrábí zboží z lepenky pro zásilky (i složité) pro veškerý průmysl, lepenkové zboží všeho druhu, krabice s plechovými rohy, bedničky z dřevoviny atd. I tato firma má své vlastní oddělení knih- a kamenotiskárny.

Bratří Mehnerové, továrna na kovové a kameninové zboží. Tento velkorysý, roku 1887 založený podnik dobyl si v oboru svých výrobků převahy. Na veletrzích v Lipsku, Praze a Liberci jest vystaven pravidelně velký výběr vynikajících výrobků této firmy. Její vývoz je značně rozvětven.

Vincenc Werner, továrna na knoflíky a kovové zboží. Specielní výrobky této firmy, která slaví již své 25. jubileum, jsou knoflíčky do límců a manžet, držátka límců a kravat, módní knoflíky, přezky a sponky z kovu a celuloidu, knoflíky s kotvou, knoflíky pro stejnokroje, různé módní a jablonecké předměty. Tato výkonná firma vyváží do nejdůležitějších obchodních středisek světa, má velké zkušenosti obchodní a technické, koresponduje česky, německy, francouzsky, anglicky, španělsky a italsky.

Továrna laků O. Fritze. V části města, zvané Martiněves (kde je ostatně většina továrních podniků), stojí v Československé republice dobře známá továrna na laky. Tato firma vyrábí laky všeho druhu pro průmysl, živnosti a domácnost a zvláště kvalitně nedostižnou lakovou barvu na podlahy **„Fritzelak"**. Tyto výrobky se těší v celé republice neobyčejně silnému odbytu.

Továrna pro zužitkování ovoce Vilém Weicht (maj. František Schlosinger), Již více než 25 roků vyrábí tato firma se vzrůstajícím úspěchem uznávané kvalitní zboží. Mimo povidla, různé marmelády a tabulový syrub, jsou její známé speciální artikly: jalovcová, jitrocelová, bezinková šťáva, jalovcové a jitrocelové bonbony.

A. P. Nickel, výroba zboží z kovu a umělé pryskyřice, jest sice mladý, ale velmi dobře se vyvíjející podnik, jehož výrobky, jako krabice na pudr, pohárky na vejce, sypátka na sůl, špičky na doutníky a cigarety, jakož i špičky na lulky, perlové řetízky atd. z umělé pryskyřice, mají velmi dobrý odbyt.

V sousední Modré u Podmokel jsou taktéž 2 velké průmyslové podniky, které nesmíme opomenouti.

Matyáš Oechsler a syn, akc. spol., továrny na kostěné, gumové, kovové, celuloidové zboží a zboží z umělé pryskyřice pod vedením pp. Wernera Oechslera a Jos. Jagera. Podnik zaměstnává více než 300 dělníků, má elektr. a parní pohon 200 HP, telefon 2, tel. Praha 41-478, vyrábí kostěné knoflíky a kroužky, kovové knoflíčky do límců a manžet všeho druhu, kovové galanterní zboží, materiál z umělé rohoviny značky „Osalith", zboží z umělé rohoviny všeho druhu, jako hřebeny, přezky, lžíce a pod., hřebeny z tvrdé gumy, galanterní zboží z celuloidu, kostěné jehly pro háčkování a pletení, z umělé rohoviny a z poniklovaného hliníku.

František Schönbach, továrny kovového zboží. Tento podnik, založený roku 1870, vyrábí: knoflíčky do límců a manžet, knoflíky módní a s kotvou, odznaky pro dětské šatečky a čapky, spolkové odznaky, slavnostní a vlastenecké odznaky v nejrůznějším provedení, též z páleného emailu, knoflíkové garnitury pro jednotkové obchody, celistvé knoflíčky do límců, lepší přezky do pánských pásků, držátka na kravaty a kovové zboží všeho druhu, dále vrtačky zubů a stápěče.

Ing. Karel Polland. Tato nově zařízená továrna vyrábí odlitky z vláknovin a jest ještě v počátečním stupni svého vývoje.

František Hesche, koželužství a chromové vydělávání kůže. Je to nejstarší podnik v místě, známý svým výborným zbožím.

Die Eulauer Industrie.

Eulau ist der Sitz bedeutender Industrie-Unternehmungen. Von diesen zählen einige zu den führenden in ihrer Branche. Durch die Erzeugung hervorragender Qualitätswaren und solide, musterhafte Führung haben dieselben im Laufe ihres langjährigen Bestehens eine Vormachtstellung am tschechoslovakischen, wie zum Teil auch am Weltmarkt erreicht. Nachstehend seien die bedeutendsten Industrieen angeführt.

Franz Paul, Steinnussknopffabrik. Dieses erstklassige Unternehmen wurde im Jahre 1868 gegründet. Gegenwärtig sind etwas über 200 Arbeiter beschäftigt. Auch moderne Lederknöpfe und Spangen für die Damenbekleidung werden hier erzeugt. Die in Qualität und Ausführung unerreichten Waren dieser Firma gehen in die ganze Welt. Korrespondenz: Deutsch, tschechisch, englisch, französisch.

Papierwerke Adolf Brandt A. G. Grossbetrieb für Papier- und Pappenverarbeitung. Offset-, Stein- und Buchdruckerei, liefert in hervorragender Güte Faltschachteln, Massenpackungen,

Etiketten, Plakate, Werbedrucksachen, Reklamestanzfiguren, Rechenzettel, Einschlagpapiere, Pappdosen, Batteriehülsen, Wellpappe in Rollen, Bogen & Blättern, Wellpappschachteln, -Hülsen, -Kisten, Prägepapiere usw. Die neuzeitlichen Maschinen und Einrichtungen dieser Firma gewährleisten höchste Leistungsfähigkeit und beste Arbeit. In Prag II., Štěpánská 55/II, befindet sich eine Zweigstelle.

Paul & Co., Kartonagen- und Hartpapierwarenfabrik. Diese Firma, welche mit zu den ältesten am Platze zählt, ist in der Wellpappenwie auch in der Kartonagen-Erzeugung sehr leistungsfähig. Die Wellpappenfabrik erzeugt solche in Rollen, Hülsen, Schachteln, Wickelpappen für Textilindustrie etz. Auch diese Firma besitzt eine eigene Buch- und Steindruck-Abteilung.

Gebrüder Mehner, Metallwaren- und Steingutfabriken. Dieses grosszügige, im Jahre 1887 gegründete Unternehmen nimmt auf seinem Erzeugungs-Gebiete eine dominierende Stellung ein. Auf den Messeplätzen Leipzig, Prag und Reichenberg sind Auswahlen der hervorragenden Erzeugnisse dieser Firma regelmässig ausgestellt. Ihre Exportgeschäfte sind von bedeutendem Umfange.

Vincenz Werner, Knopf- u. Metallwarenfabrik. Die Spezialerzeugnisse dieser nun 25 Jahre bestehenden Firma sind Kragen- u. Manschettenknöpfe, Kragen- u. Krawattenhalter, Modeknöpfe, Schnallen u. Schliessen aus Metall u. Celluloid, Ankerknöpfe, Militärknöpfe, div. Mode- & Gablonzer Artikel etz. Die leistungsfähige Firma exportiert nach den wichtigsten Handelszentren der Welt, besitzt grosse kommerzielle u. technische Erfahrungen, korrespondiert deutsch, tschechisch, englisch, französisch, spanisch und italienisch.

Lackfabrik O. Fritze. Im Ortsteil Merzdorf, (wo übrigens die meisten der Fabriks-Unternehmungen ihren Sitz haben) befindet sich die in der tschechoslovakischen Republik bestbekannte Lackfabrik. Die Firma erzeugt Lacke aller Art für Industrie, Gewerbe und Haushalt und insbesonders die qualitativ unerreichte Fussbodenöllackfarbe **„Fritzelack“,** welche Erzeugnisse im gesamten Staatsgebiete ungemein starken Absatz finden.

Fabrik für Obstverwertung Wilhelm Weicht (Inhaber Franz Schlosinger). Schon länger als 35 Jahre erzeugt diese Firma mit steigendem Erfolge anerkannte Qualitätswaren. Ausser Powidl, diversen Marmeladen und Tafelsirup sind ihre bekannten Spezialartikel: Wacholderbeer-, Spitzwegerich-, Holunderbeer-Saft, Wacholder- & Spitzwegerich-Bonbons.

A. P. Nickel, Metall- und Kunstharzwaren-Erzeugung, ist ein junges, jedoch sich sehr gut entwickelndes Unternehmen, dessen Erzeugnisse wie Puderdosen, Eierbecher, Salzstreuer, Zigarren- und Zigarettenspitzen, sowie Mundbisse, Perlenketten u. s. w. aus Kunstharz sehr guten Absatz finden.

Im benachbarten Riegersdorf befinden sich ebenfalls zwei grosse Industrie-Unternehmungen, welche nicht ausser Acht zu lassen sind, uzw.:

Matthias Oechsler & Sohn A. G., Bein- Gummi-, Metall-, Kunsthorn- und Celluloidwaren-Fabriken unter der Direktion der Herren Werner Oechsler u. Josef Jäger. Das Unternehmen

beschäftigt mehr als 300 Arbeiter, besitzt Elektrische- und Dampfkraft 200 HP. T 2, T Prag 41-478, erzeugt Beinknöpfe und Ringe, Metallkragen- u. Manschettenknöpfe aller Art, Metallgalanteriewaren. Kunsthornmaterial Marke „Osalith", Kunsthornwaren aller Art wie Kämme, Spangen, Löffel etz. Hartgummikämme, Celluloidgalanteriewaren, Häkel- und Stricknadeln aus Bein, Kunsthorn, Aluminium vernickelt.

Franz Schönbach, Metallwaren Fabriken. Dieses im Jahre 1870 gegründete Unternehmen erzeugt: Kragen- u. Manschettenknöpfe, Mode & Ankerknöpfe. Abzeichen für Kinderkleidung u. Kappen, Vereinsabzeichen, Fest- u. vaterländische Abzeichen in den verschiedensten Ausführungen, auch in Feueremail, Knopfgarnituren für Einheitspreisgeschäfte, Kragenknöpfe aus einem Stück, bessere Herrengurtelschnallen, Kravattenhalter und Metallwaren aller Art, ferner Zahnbohrer und Fräser.

Ing. Karl Polland. Diese erst errichtete Fabrik erzeugt Formguss aus Faserstoffen und befindet sich noch im Anfangsstadium der Entwicklung.

Franz Hesche, Loh- und Chromgerberei. Das älteste Unternehmen am Platze, bekannt durch seine ausgezeichnete Ware.

L'Industrie de Jílové.

Jílové est le siège d'importants établissements d'industrie. Quelques-uns sont des aux plus grands de leur branche. Par la production d'articles de qualité excellente et par une gestion modèle ils sont parvenus pendant leur longue existence à une prépondérance au marché tchécoslovaque et même, en partie au marché mondial.

Ci-dessous nous citerons les entreprises les plus importantes:

François Paul, fabrication de boutons en noix angleuse. Cet établissement de premier ordre fut fondé en 1868 et occupe actuellement plus de 200 ouvriers. On y fabrique aussi des boutons modernes en cuir et des boucles pour vêtements de dames. Les produits de cette maison, d'une qualité et d'une exécution extraordinaires, sont exportés dans le monde entier. Correspondance: française, allemande, anglaise, italienne, tchèque.

Papeterie Adolphe Brandt, S. A., grande entreprise pour la fabrication d'articles en papier et en carton, impression offset, lithographie, typographie, fournit en qualité excellente: boîtes pliantes de carton, emballages, étiquettes, placards, imprimés et figurines estampées de réclame, bloc-notes pour additionner, papier d'emballage, boîtes en carton, enveloppes de piles sèches, carton ondulé en rouleaux, en feuilles et en feuillets, boîtes, douilles, caisses de carton ondulé, papier d'estampage etc. Les machines modernes et toutes les installations de la maison garantissent la plus haute productivité et le meilleur travail. Succursale à Prague II, Štěpánská 55/II.

Paul & Cie. Fabrique de carton ondulé. Cette maison qui est une des plus anciennes de la place, est d'une productivité très grande et variée, et dans la production de cartonnages, et dans celle de carton ondulé. La fabrique de carton ondulé produit des rouleaux, des douilles, des boîtes, des emballages pour l'industrie textile etc.; la fabrique de cartonnage produit des boîtes de transport (aussi pliables) pour toutes les industries, cartonnages de toute sorte, boîtes de carton avec coins en fer-blanc, caisses en pâte de bois etc. La maison possède également un département typographique et lithographique.

Mehner frères, fabrique d'articles en métal et en faïence. Cette entreprise large, fondée en 1887, a une position prédominante dans sa branche. Aux foires de Prague, de Leipsic et de Liberec des assortiments de produits remarquables de cette maison sont régulièrement exposées. Son exportation est très étendue.

Vincent Werner. Fabrique de boutons et d'articles métalliques. Les produits spéciaux de cette maison, qui existe déjà depuis 25 années, sont: boutons à faux-cols et de manchettes, porte-cols et porte-cravates, boutons de mode, boucles et agrafes en métal et en celluloïde, boutons avec ancres, boutons d'uniformes, différents articles de mode, bijoux de Gablonz etc. Cette maison très productive a une exportation étendue aux centres de commerce les plus importants du monde, et possède de grandes expériences techniques et commerciales. Correspondance: française, allemande, anglaise, espagnole, italienne, tchèque.

O. Fritze, fabrique de laques. Dans le quartier Merzdorf (qui est du reste le siège de la plupart des fabriques) se trouve la fabrique de laque et de vernis, très connue dans la République tchécoslovaque. Les produits de laque de toute sorte pour l'industrie, le métier et le ménage, et surtout la laque pour planchers „Fritzelack" d'une qualité sans pareil, se vendent couramment dans la République entière.

Fabrique pour l'utilisation de fruits Guillaume Weicht (propriétaire François Schlosinger). Depuis plus de 35 années cette maison produit ses

Chata „Kammwegbaude". — „Kammwegbaude". — Hutte „Kammwegbaude". — Hut „Kammwegbaude".

denrées d'une qualité reconnue, avec un succès toujours croissant. Outre prunellée, marmelades diverses et sirops de table, ses articles spéciaux sont les jus de genièvre, de plantain lancéolé et de baie de sureau, ainsi que des bonbons de plantain et de sureau.

A. P. Nickel, fabrication d'articles de métal et de résine artificielle. C'est une entreprise récente qui se développa rapidement et dont les produits de résine artificielle sont très recherchés. Citons: boîtes à poudre, coquetiers, salières, porte-cigares et porte-cigarettes, pipes, colliers de perles etc.

D'ailleurs n'oublions pas les 2 grandes entreprises de Riegersdorf avoisinant.

Matthias Oechsler et fils, S. A. Fabriques d'articles en os, caoutchouc, métal, corne artificielle et en celluloïde sous la direction de M. M. Werner Oechsler et Josephe Jäger. Entreprise occupe plus de 300 ouvriers. Force électrique et de vapeur de 200 HP, T 2, T Prague 41-478. Produit: boutons et anneaux en os, boutons à fauxcols et de manchettes en métal, articles de bijouterie en métal, matière de corne artificielle marque „Osalith", objets de corne artificielle de toute sorte, comme peignes, boucles, cuillers etc., puis peignes en caoutchouc, bijouterie en corne artificielle, crochet à broder et broches à tricoter en os, corne artificielle, aluminium nickelé.

Franz Schönbach. Fabrique d'articles de métal. Cette entreprise, fondée en 1870, produit des boutons à fauxcols et de manchettes, boutons avec ancres et boutons de mode, bijoux pour habits et bonnets d'enfants, insignes de sociétés, bijoux de fêtes et patriotiques, dans des exécutions diverses, aussi en émail, garnitures de boutons pour magasins à prix unique, boutons de faux-col d'une seule pièce, boucles de meilleure qualité pour ceintures de messieurs, porte-cravates, enfin produits métalliques de toute sorte, puis forets de dents et à fraiser.

Charles Polland, Ingénieur. Cette fabrique récemment établie s'occupe de moulage de pâte de fibres et se trouve encore au début de son développement.

François Hesche, tannerie et tannerie au chrome. Cette entreprise bien connue par ses produits excellents est la plus ancienne de la place.

The Industry of Jílové.

Jílové is the seat of important industrial enterprises, among which some belong to the most important of their branch. By producing wares of an excellent quality and by a model management these firms have attained in the course of their many years' existence a leading position on the market of Czechoslovakia and partly even on the world market.

Here below may be mentioned the most important enterprises:

Franz Paul: Ivory-nut-buttons works. This first-class enterprise was founded in 1868. At present there are occupied more than 200 workers. Also modern leather-buttons and buckles for ladies' clothes are produced here. The wares of this firm, of an unrivalled quality and execution, are exported into the whole world.

Correspondence in: English, Czech, French, German, Italian.

Paper-Manufacture Adolf Brandt Joint Stock Comp, works for manufacturing paper and cardboard. Printing office for books, lithography and off-set printing. Furnished folding-boxes, packings, labels, placards, advertising printed matters, stamped figures for advertisement, ciphering-slips, packing papers, card-boxes, cases for pocket batteries, grooved cardboard in rolls, sheets and leaves, boxes, cases and chests of grooved cardboard, stamping papers etc. The modern machines and installations of this firm warrant the highest productivity and best working. A branch establishment is at Prague II., Štěpánská 55/II.

Paul & Co, grooved cardboard works. This firm, which is one of the oldest of this place, is of a very great productivity in manufacturing grooved cardboard as well as pasteboard articles. The works produce grooved cardboard as rolls, cases, boxes, packing cardboard for textile industry etc.

The pasteboard works produce dispatch-boxes (also foldables) for all industries, cardboard articles of all kinds, boxes with sheet metal corners, cases of wood-pulp etc. Also this firm possesses a printing and lithographical office of its own.

Mehner Bros., works for metal- and stonewares. This great enterprise, founded in 1887, has a dominating position in its branch. On the fair places Leipzig, Prague and Reichenberg assortments of the excellent products of this firm are regularly exposed. Its exportation is of a great extent.

Vincenz Werner: Works for metal-wares and buttons. The special products of this firm, existing for 25 years, are studs and links, collar and necktie- holders, fancy buttons, buckles and pins of metal and celluloid, buttons with anchors, uniform buttons, different fancy articles and Gablonz-articles etc. This very productive firm exports into the most important commercial centers of the world and possesses great technical and commercial experiences. Correspondence in: Englisch, Czech, French, German, Italian, Spanish.

Lacquer-Works O. Fritze: In the quarter Merzdorf (where most works are situated) are also the lacqer-works well-known in Czechoslovakia.

Starosta - Bürgermeister - Le maire - The mayor Rudolf Windrich.

Lacquer products of all kinds for industry, trade and household and especially the floor-lacquer „Fritzelack" of an excellent quality meet with a ready sale in the whole country.

Works for fruit-utilisation William Weicht, (propr. Francis Schlösinger). This firm has produced more than 35 years, with rising success, wares of acknowledged quality. Besides plum-jam, different other jams and syrups, their well-known special articles are juices and drops of juniper-berries, rib-grass and elderberries.

A. P. Nickel, production of metal and artificial resinwares is a young enterprise which however develops very well. Their products, such as powder-boxes, egg-cups, salt-cellars, cigar- and cigarette-holders, mouth-pieces, strings of beads etc. of artificial resin meet with a great demand.

In the neighbouring Riegersdorf there are also two great industrial enterprises, which should not be overlooked.

Matthew Oechsler and son, Joint Stock Company. Manufactures of bone-, india-rubber, metal-, artificial horn-, and celluloidarticles under the management of Messrs. Werner Oechsler and Joseph Jäger. The undertaking occupies more than 300 workers, possesses electrical and steam-power 200 HP, T 2, T Prague 41-478, and produces bone-buttons, bone rings, metal studs and links o fall kinds, metal fancy articles, artificial horn „Osalith", (trade mark), artificial horn wares of all kinds, as combs, pins, spoons etc., india-rubber combs, celluloid fancy articles, crochet- and knitting-needles of bone, artificial horn and nickeled aluminium.

Francis Schönbach, works of metal-wares. This enterprise, founded in 1870, produces: collar-buttons, wrist studs, fancy- and anchor-buttons, adornments for children's clothes and bonnets, badges of societies, festival and patriotic badges in most different executions, also of fire-proof enamel, button-sets for uniform price business, studs of one piece, pins for gentlmen's belts necktie-holders and metal-wares of all kinds, further tooth-drills and fraisers.

Charles Polland, Enginner. This recently founded factory is occupied with moulding of fibrous material and is still in the beginning of its development.

Francis Hesche, tannery and chrome-dressing. The oldest enterprise of the place, best known for its excellent products.

Skalní útvary u Tisé. — Felsengebilde bei Tissa. — Formations de roches près de Tisá. — Rocky formations near Tisá.

Tisá.

Letovisko a klimatické lázně s obcí Ráječ.

Obec Tisá leží na rozhraní Rudohoří a Dečínských stěn, 544 m nad hl. moře, a je obklopena rozsáhlými jehličnatými lesy. Právem se pokládá za nejkrásnější letovisko česko-saského Švýcarska. Tisá má 400 čísel a asi 2.150 obyvatel. Příroda obdařila tuto obec zvláštní pozoruhodností, zvanou tisské stěny, která vábí návštěvníky. Tyto romantické, divoké skalní útvary byly již cestovním cílem v oněch dobách, kdy cestování bylo spojeno s různými obtížemi a kdy obec ještě nepropagovala tyto přírodní krásy.

Když obec Tisá byla již tehdy světoznámá, je pochopitelný její vzrůst na moderní letovisko, které nepotřebuje reklamy a propagace, nýbrž mluví za sebe a donutí toho, kdo ji jednou navštívil, aby se opět vrátil.

Moderní koupaliště v rybníce t. zv. „Ziegelteich" (měří přes 4 ha plochy), který leží idylicky přímo u lesa, poskytuje osvěžení, posílení a odpočinek. Jsou zde sluneční a vzduchové lázně, možno zde veslovati a plovat. Pro návštěvníky je k disposici 20 hostinců s čistými

cizineckými pokoji, jakož i větší počet soukromých pensí.

Je nutno zmíniti se ještě o obci Rájec, která je vzdálena asi 20 minut od Tisé a k níž vede krásná lesní cesta. Toto místečko lze doporučiti těm, kteří se chtějí vyhnouti na delší neb kratší dobu dennímu hluku, shonu a starostem.

Vzorně zařízený zvukový biograf obstarává zábavu a rozptýlení promítáním prvotřídních filmů.

Příznivé autobusové linky a autodrožky obstarávají spojení na všechny strany.

Tisá má všechny podmínky pro posílení a osvěžení a lze nazvati tuto obec bez přepínání nejideálnějším a nejkrásnějším letoviskem v českém Švýcarsku.

Tisá se však stala světoznámou též svým průmyslem. Není snad jediné země, do které by nebyly vyváženy výrobky z tohoto místa. Kdo viděl výrobky a způsob výroby, pochopí, že zde jde o speciální průmyslové odvětví a že tovary zde zhotovené jsou všude žádány. Vyrábějí se zde: knoflíky, od nejjednoduššího k nejpřepychovějšímu provedení, módní, manžetové, stiskací a ozdobné knoflíky všeho druhu z kovu a z celuloidu, kování na stavby a nábytek a kovové zboží různých druhů.

Je nutno poznamenati, že tento průmysl nikterak nevadí Tisé jako letovisku, naopak, právě průmysl pomáhal k tomu, aby se takovým stala.

Původ Tisé není možno přesně zjistiti. Ve starých análech je nynější obec „Hof" nazvána „Schöna", „Schonav" a pak „Schönstein" a je možné, že je v ní skryt vznik Tisé. „Schönstein" je zaznamenán již roku 1322. Roku 1551 byl vystavěn v „Schonavě" zámek, pojmenovaný později „Schönstein". Byl vystavěn Güntherem z Bynova, který převzal tuto obec současně s obcí „Dissa" roku 1541 po markrabím Bedřichu z Míšně. Byl zde prý také pivovar a kostel; tyto stavby však byly zničeny r. 1631 požárem, založeným neopatrností Chorvatů.

Válkami tato oblast stále velmi trpěla blízkostí silnice, která se ještě dodnes jmenuje „Salzstrasse" (silnice, po které cestovali kupci se solí.) Na skalních stěnách jsou též některé názvy, které dokazují, že zde tábořila vojska, na př.: „Kroatenlager", „Schwedenstein", (t. j. „Tábor Chorvatů", „Švédský kámen") atd.

Průmysl v Tisé je zastoupen těmito podniky:

Podniky:

Firma **Augustin Hiecke,** založená roku 1854, zabývá se výrobou knoflíků v nejmodernějším provedení. Dále vyrábí stejnokrojové a livrejové knoflíky, jakož i různé kovové zboží, kování na hole, deštníky a Bruyerovy dýmky. Telegramy: Klepch Tisá, Tel.: č. 1.

Firma **Berthold Jäger,** založená 1888, vyrábí manžetové knoflíky, knoflíky do límečků a módní knoflíky, specielně pro vývoz do Indie, stejnokrojové knoflíky a háčky všech druhů, stanové soupravy, patentní sprchy pro všechny účely a kovové zboží. Telegramy: Berthold Jäger Tisá u Podmokel. Tel.: Tisá 14.

Firma **Prokop Jäger a synové,** továrny na knoflíky, vyrábí kovové a celuloidové módní předměty. Podnik byl založen r. 1848. Telegramy: Jägersöhne Tissa, tel.: Tisá 4.

Firma **C. A. Weidmüller,** založená 1850, vyrábí knoflíky v každém provedení. Telegramy: Weidmüller Tissa, tel.: Tisá 7.

Firma **Josef Weigend,** specielní výroba pro moderní kování, byla založena r. 1840. Tento podnik se zabývá mimoto výrobou pozlacených špiček pro hromosvody, kování na ledničky atd Tel.: Tisá 13.

Firma **Josef Weigend a spol., Tisá.** Tyto továrny vyrábějí módní knoflíky z kovu a celuloidu, přezky ze stejného materiálu, manžetové a stiskací knoflíky. Telegramy: Weigend 96, Tissa, tel.: Tisá 11.

Továrna na knoflíky **Bratří Paulové,** vyrábí spony, přezky a knoflíky v nejmodernějším provedení pro dámskou konfekci z kovu, celuloidu a ze dřeva. Telegramy: Collect Tisá, tel.: Tisá 17.

Firma **František Bernhardt, Tisá,** továrna na knoflíky a kovové zboží, vyrábí módní knoflíky, spony a přezky z kovu a celuloidu. Dále vyrábí kovové zboží, jmenovitě sponky k zavěšování záclon. Telegramy: Bernhadt Metallwaren Tisá, Telefon: Tisá 22.

Firma **Rauchfuhs a spol.,** Rájec, pošta Tisá u Podmokel, vyrábí módní knoflíky z kovu a celuloidu. Telegramy: Rauchfuhsco Tisá.

Firma **Rudolf Frant. Püschner,** založená roku 1886, je vybavena nejmodernějším galvanickým zařízením pro niklování, chromování, mosazování, stříbření a zlacení, zabývá se stavbou dynamických strojů pro nízké napětí. Telegramy: Püschner Agentur. Tel.: Tisá 10.

Firma **Josef Löbel, Tisá,** vyrábí kartonáže, vzorkové kartičky na knoflíky atd. Telefon: 6 U 23.

Firma **Ignác Nemetz,** Jablonec n. Nisou má v Tisé odbočku, která je zařízena na výrobu ozdob na vánoční stromky, dracounů z celuloidu, celonu, želatiny a z kovu. Telefon: Jablonec n. Nisou 2820.

Tisá.

Sommerfrische u. Höhenluftkurort mit der dazugehörenden Ortschaft Raiza.

Tissa liegt an der Scheide zwischen Elbesandstein- und Erzgebirge, 544 m über dem Meere, umgeben von ozonreichen Nadelwaldungen und wird mit Recht als die schönste und idealste Sommerfrische der böhm. Schweiz bezeichnet. Tissa zählt 400 Häuser mit 2.145 Einwohnern u. wurde von der Natur mit einem besonderen Kleinod, den „Tissaer Wänden" bedacht. Diese romantische, wild zerklüftete Felsenstadt, die ihresgleichen nirgends findet, bildete schon vor Jahrzehnten, zu einer Zeit als das Reisen noch mit grossen Anstrengungen verbunden war, das

Ziel unzähliger Besucher, ohne dass seitens der Heimat irgendwelche Reklame herausgegeben wurde.

Wenn nun Tissa schon in damaliger Zeit weltbekannt wurde durch seine einzig dastehende Felsenstadt, so ist es begreiflich, wenn der Ort mit der Entwicklung Schritt hielt und zur modernen Sommerfrische wurde, einer Sommerfrische, welche keine Reklame braucht sondern für sich spricht und denjenigen, der sie einmal gesehen hat immer wieder anzieht.

Ein modernes Freibad im Ziegelteich mit über 4 ha Wasserfläche idyllisch am Waldesrande gelegen, mit verschiedenen Belustigungen, Schwimm- und Rudersport, Luft-, Licht- und Sonnenbädern bietet die Möglichkeit zur Gesundung, Kräftigung und Erholung. 20 Gasthöfe mit schmucken Fremdenzimmern, sowie eine grosse Anzahl Privatwohnungen stehen zur Verfügung.

Auch die zu Tissa gehörende, auf einer durch den Wald führenden Strasse in 20 Minuten zu erreichende Ortschaft Raiza ist besonders für jenen zu empfehlen, der auf eine kurzere oder längere Zeit gänzlich dem Lärm und den Sorgen des Alltags entrückt sein will.

Ein vorbildlich ausgestattetes Lichtspielhaus sorgt durch Vorführung auserwählter Filme für Unterhaltung und Abwechslung.

Günstige Autobusverbindungen, sowie zur Verfügung stehende Mietautos, regeln den Verkehr nach allen Richtungen.

So verfügt Tissa über alles was zur Erholung und Kräftigung notwendig ist und kann ohne Übertreibung als die idealste u. landschaftlich schönste Sommerfrische der böhm. Schweiz bezeichnet werden.

Pohled na Rájec. — Blick auf Raiza. — Vue de Rájec. — View of Rájec.

Tissa ist aber auch durch seine weit verzweigte Knopfindustrie weltbekannt geworden. Es gibt wohl kein Land, in welches bisher die Erzeugnisse der Tissaer Industrie nicht geliefert worden wären. Man muss die Erzeugnisse und den Arbeitsprozess gesehen haben um zu begreifen, dass es sich um eine Spezialindustrie handelt, deren Erzeugnisse überall gesucht werden. Da werden erzeugt: Knöpfe von der einfachsten bis zur Luxusausführung, Mode-, Kragen-, Manchetten-, als auch Zierknöpfe, Druckknöpfe aller Art, aus Metall als auch aus Celluloid, alle sonstigen Kleinmetallwaren, als auch Bau- und Möbelbeschläge.

Dabei muss ganz besonders hervorgehoben werden, dass der Ort als Sommerfrische nicht im geringsten behindert wird, sondern hat vielmehr gerade diese Industrie die Entwicklung desselben zur Sommerfrische mit gefördert.

Die Entstehung von Tissa ist nicht genau zu ermitteln. In alten Rechnungsbüchern wird der jetzige Ortsteil Hof, welcher scheinbar die Anfänge des Ortes Tissa in sich birgt als Schöna, Schonav, später Schönstein genannt. Dessen Entstehung muss sehr alt sein, da bereits im Jahre 1322 das Vorwerk Schona von Markgraf Friedrich zu Meissen geschleift wurde. Im Jahre 1541 wurde Dissa mit Schona von Günther von Bünau übernommen, der 1554 ein Schloss auf Schonav erbaute und dasselbe Schönstein nannte. Auch ein Bräuhaus und 1 Kirche sollen da gewesen sein, welche aber im Jahre 1631 durch die Unvorsichtigkeit der Kroaten niederbrannte.

Unter kriegerischen Ereignissen hat der Ort überhaupt viel gelitten, was vermutlich auf die Nähe der vorbeiführenden Strasse, noch heute als Weg unter den Namen Salzstrasse bestehend, zurück zu führen sein dürfte. Auch in den Wänden bestehen noch verschiedene Benennungen die darauf schliessen lassen, so z. B. „Kroatenlager", „Schwedensteine" etz.

Die Industrie in Tissa wird von nachfolgenden Unternehmungen vertreten:

Die Firma **Augustin Hieke,** Tissa, erzeugt Modeknöpfe, modernster Ausführung aus Metall, Celluloid-, u. Galalith. Uniform- und Manschettenknöpfe, sowie diverse Metallwaren, Stock- u. Schirmbeschläge. Die Firma wurde 1854 gegründet. Telegramme: Klepsch Tissa, Fernsprecher Tissa 1.

Die Firma **Berthold Jäger,** im Jahre 1888 gegründet, befasst sich mit der Erzeugung von Manschetten-, Kragen- und Modeknöpfen, speziell für Indien, Militärknöpfen u. Oesen aller Art, Zeltbahngarnituren, patentierten Brausen für alle Verwendungszwecke und Metallwaren. Telegramme: Berthold Jäger, Tisá u Podmokel, Fernsprecher: Tissa 14.

Prokop Jäger u. Söhne, Knopffabriken, erzeugen Metall- und Celluloid-Modeartikel. Gegründet 1848, Telegramme: Jägersöhne Tissa, Fernsprecher: Tissa 4.

Die Firma **C. A. Weidmüller,** im Jahre 1850 gegründet, erzeugt Knöpfe in allen Ausführungen. Telegramme: Weidmüller, Fernsprecher: Tissa 7.

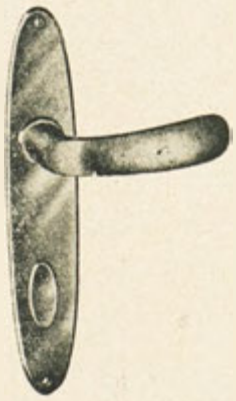

Josef Weigend, Spezialfabrik für moderne Tür- u. Fensterbeschläge, wurde i. J. 1840 gegründet. Das Unternehmen befast sich weiters mit der Erzeugung von Rohrhandhaben, vergoldeten Blitzableiterspitzen, Eisschrankbeschlägen usw. Fernsprecher 13.

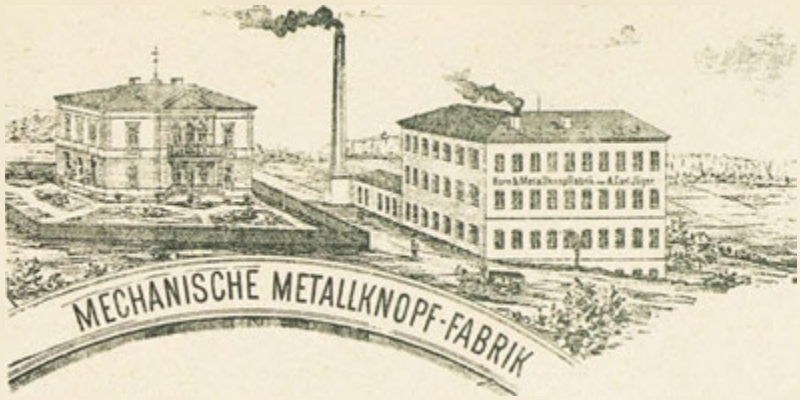

J. Weigend u. Co., Tissa. Dieses Unternehmen befasst sich mit der Erzeugung von Modeknöpfen aus Celluloid u. Metall, Schnallenschliessen gleichen Materiales, Manschetten-, Druck-, Kettel- u. Bügelknöpfen. Telegramme: Weigend 96 Tissa, Fernsprecher: Tissa 11.

Die Knopffabrik **Brüder Paul,** erzeugt Schliessen, Schnallen u. Knöpfe in den modernsten Ausführungen für die Damenkonfektion aus Metall, Celluloid und Holz. Telegramme: Collect Tissa, Fernsprecher Tissa 17.

Franz Bernhardt, Tissa, Knopf- und Metallwarenfabrik, erzeugt Modeknöpfe, Schnallen und Schliessen aus Metall, und Celluloid, sowie kleine Metallwaren, speziell Vorhang Klammern. Telegramme: Bernhardt Metallwaren Tissa, Fernsprecher: Tissa 22.

Die Firma **Rauchfuhs u. Co.,** Raiza, Post Tissa bei Bodenbach, erzeugt Modeknöpfe aus Metall und Celluloid. Telegramme: Rauchfuhsco Tissa

Die Firma **Rudolf Franz Püschner,** gegründet im Jahre 1886, ist mit den modernsten galvanischen Anlagen für Vernicklung, Verchromung, Vermessingung, Verkupferung, Versilberung u. Vergoldung eingerichtet und befasst sich ausserdem mit dem Bau von Niederspannungsdynamo-Maschinen. Telegramme: Püschner Agentur, Fernsprecher: Tissa 10.

Die Firma **Josef Löbel,** Tissa, erzeugt Kartonagen, Knopf, und Musterkarten. Fernsprecher: 6 U 23.

Die Folien- und Flitterfabrik **Ignaz Nemetz,** besitzt in Tissa eine Zweigniederlassung; das Hauptunternehmen befindet sich in Gablonz a. N. — Sie befasst sich mit der Erzeugung von Gelatin-, Metall-, Cellon- und Celluloidflitter, sowie von Christbaumschmuck und Gelatinspiegelfolien. Fernsprecher: Gablonz a. N. 2820.

Tisá,

villégiature et station climatique avec le village adjoint de Rájec.

Tisá est située à la ligne de partage entre les montagnes de l'Elbesandsteingebirge et celles de l'Erzgebirge, à une altitude de 544 m, entourée de forêts de conifères ozonifères, et est désignée à juste titre comme la villégiature la plus belle et la plus idéale de la Suisse bohémienne. Tisá a 400 maisons avec 2145 habitants, et fut douée par la nature d'un bijou particulier, des „Tissaer Wände". Cette ville rocheuse romantique sauvage et crevassée, qui n'a pas d'égale, était déjà du temps, quand les voyages étaient encore bien fatiguants, le but d'innombrables visiteurs, sans que le pays ait fait la moindre publicité.

Si Tisá était alors — il y a des dizaines d'années — déjà connue dans le monde par sa ville rocheuse unique, on comprendra bien qu' avec le développement général cette localité devint une villégiature recherchée et moderne, qui n'a pas besoin de réclame, mais qui charme pour toujours celui qui l'a vue une fois.

Une piscine moderne dans l'étang Ziegelteich avec une superficie de plus de 4 ha, idylliquement située au bord de la forêt, pourvue de différents divertissements, et qui offre l'occasion à des sports divers, à la natation, au canotage, aux bains d'air, de lumière et de soleil, facilite aussi le rétablissement, le recouvrement des forces, la récréation. 20 hôtels avec de jolies chambres et un grand nombre de maisons privées sont à la disposition des visiteurs.

Celui qui veut se débarrasser pour quelques temps complètement du bruit et des soucis de la vie quotidienne, choisira la charmante place de Raiza qu'on peut atteindre de Tisá en 20 minutes par une rue qui mène par la forêt.

Un cinéma modèle pourvoit à l'amusement et à la variété par la représentation de films sélectionnés.

Bonnes communications d'autobus et location d'automobiles dans toutes les directions.

Ainsi Tisá dispose de tout ce qu'il faut pour la récréation et le recouvrement des forces, et peut être appelée sans exagération la villégiature la plus idéale et la plus belle de la Suisse bohémienne.

Cependant Tisá est aussi connue dans le monde par son industrie de boutons très étendue. Il n'y a pas un pays, où ses produits n'aient pas été fournis. Il faut avoir vu les produits, il faut avoir vu le procédé du travail, pour comprendre qu'il s'agit d'une industrie spéciale dont les produits sont recherchés partout. On y produit: des boutons de l'exécution la plus simple jusqu' à la plus luxueuse, boutons de mode, de fauxcols, de manchettes, et aussi d'ornement, boutons à pression de toute sorte, en métal et en celluloïde, tous les autres petits articles en métal, de même que garnitures de constructions et de meubles.

Avec tout cela il faut souligner spécialement que la localité n'est pas du tout gênée dans sa qualité de villégiature, que, au contraire, cette industrie a favorisé son développement.

On ne sait pas trop de l'origine de Tisá. Dans de vieux livres de compte le quartier actuel de Hof — qui apparament était le noyau de Tissa — est mentionné comme Schöna. Schonav, plus tard comme Schönstein. L'origine de ce Schöna doit être très ancienne, car déjà en 1322 le fort de Schöna à été démoli par le margrave Frédéric de Meissen. En 1541 Dissa avec Schona passèrent à Günther von Bünau, qui fit bâtir un château à Schonov en 1554, et l'appela Schönstein. D'après la tradition il y avait aussi une brasserie et une église, qui, par l'imprudence des Croates, fut réduite en cendres en 1631. La localité eut beaucoup à souffrir des guerres, ce qui s'explique probablement par le voisinage de la grand' route, appelée encore aujourd' hui „rue du sel". Aussi dans les „Wände" on trouve différentes dénominations qui y font penser p. ex. „camp des Croates" „pierres des Suédois" etc.

L'industrie à Tisá est représentée par les entreprises suivantes:

La maison **Auguste Hieke,** Tisá, produit des boutons de mode dans l'exécution la plus moderne en métal, celluloide et galalith, boutons d'uniformes et de manchettes, de même que divers articles en métal, garnitures de cannes et de parapluies. La maison fut fondée en 1854. Télégrammes: Klepsch, Tisá. Téléph.: 1.

Rybník »Ziegelteich«. — Ziegelteich. — L'étang »Ziegelteich«. — The lake »Ziegelteich«.

Berthold Jäger, fondée en 1888. Fabrique de: boutons de manchettes — boutons de faux-cols — boutons de mode, spécialement pour les Indes, etc — boutons et anneaux de toute sorte pour uniformes — arrosoirs brevetés pour toute sorte d'emploi — articles métalliques divers. Télégrammes: Berthold Jäger, Tisá u Podmokel, téléphone: Tisá 14.

Prokop Jäger et Fils, fabriques de boutons, produisent des nouveautés en métal et celluloïde. Maison fondée en 1848, télégrammes: Jägersöhne, Tisá, téléphone: Tisá 4.

La maison **C. A. Weidmüller,** maison fondée en 1850, produit des boutons dans toutes les exécutions. Télégrammes: Weidmüller. Téléphone: Tisá 7.

Josèphe Weigend, fabrique spéciale de garnitures modernes pour portes et fenêtres, fondée en 1840. L'enterprise s'occupe aussi de la production de manches en tuyaux et de pointes dorées de paratonnerres, garnitures de frigidaires, etc. Téléphone: 13.

J. Weigend & Co., Tisá. Prouduction: Boutons de mode en celluloïd et en métal. Boucles-fermetures des mêmes matières. Boutons de manchettes à pression, à chaînettes, etc. Télégrammes: Weigend 96 Tisá, téléphone: Tisá 11.

Brüder Paul, Tisá, fabrique de boutons. Produits: fermetures, boucles et boutons dans l'exécution la plus moderne pour confection de robes, en métal, en celluloïd et en bois. Télégrammes: Collect Tisá, téléphone: Tisá 17.

François Bernhardt, Tisá, fabrique de boutons et d'articles de métal, produit des boutons de mode, boucles et fermetures en métal et en celluloïde, de même que de petits articles en métal, surtout pinces pour rideaux. Télégrammes: Bernhardt Metallwaren Tisá, téléphone: Tisá 22.

La maison **Rauchfuhs & Cie.,** Raiza, poste Tisá près de Bodenbach, produit des boutons de mode en métal et celluloïde. Télégrammes: Rauchfuhsco Tisá.

La maison **Rodolphe François Püschner,** fondée en 1886, a les installations galvaniques les plus modernes pour le nickelage, le chromage, le laitonage, le cuivrage, l'argentage et le dorage. Elle s'occupe outre cela de la construction de machines dynamo-électriques à basse tension. Télégrammes: Püschner Agentur. Téléphone: Tisá 10.

La maison **Josèphe Löbel,** Tisá, produit des cartonnages, carte pour boutons et cartes d'échantillons. Téléphone: 6 U 23.

La fabrique de feuilles et de paillettes **Ignace Nemetz** possède une succursale à Tisá; la maison mère se trouve à Gablonz sur la Neisse. Elle s'occupe de la production de paillettes en gélatine, en métal, en cellon, en celluloïde, de même que de décorations pour l'arbre de Noël et de feuilles-miroirs en gélatine. Téléphone: Gablonz sur la Neisse 2820.

Ignace Nemetz, fabrique de feuilles et de paillettes, Tisá près Bodenbach. Production et exportation de: feuilles de gélatine en miroir, iris, sans couleur, multicolore, etc. — Paillettes de gélatine et de métal dans toutes les grandeurs

et toutes les couleurs. — Décorations pour l'arbre de Noël, chaînes et douilles en gélatine. Nouveautés!

Tisá

The air-cure-resort with the village Rájec.

Tisá is situated at the parting-line of the mountains of the Elbesandsteingebirge and those of the Erzgebirge, at an altitude of 1810 ft., surrounded by ozoniferous pine-tree-woods, and is justly designated as the finest and most ideal health-resort of Bohemian Switzerland. Tisá has 400 houses with 2145 inhabitants, and was endowed by Nature with a particular jewel, the „Tissaer Wände". This rocky town of a romantic and rifted wildness, which is unrivalled, was fatiguing, the aim of innumerable visitors, wi alrady at the time, when travelling was rather thout any advertisement made by the country.

If Tisá was already then — many years ago known in the world by its unique rocky town, it will be conceived that with the general development, this place became a modern health-resort, that needs no advertisement, but charms him for ever who once saw it.

A modern swimming-pool in the pond Ziegelteich with a surface of more than 10 acres, idyllically situated at the border of the wood, provided with different amusements, swimming and reaming, air-, light- and sun-baths, offers also possibilities for recovering one's health and strengths. Twenty hotels with nice rooms and a great number of private rooms are at the disposal of visitors.

He who wants to get rid for some time of noise and sorrows of every day's life, will choose the charming place Raiza, which may be reached from Tisá within 20 minutes on the street leading through the forest.

A model cinema provides for amusement and variety by performing selected films.

Good comunications by bus and hired motorcars into all directions.

So Tisá disposes of all that is necessary for recreation and recovery of strengths, and may be called without exaggeration the most ideal and beautiful healt-resort of Bohemian Switzerland.

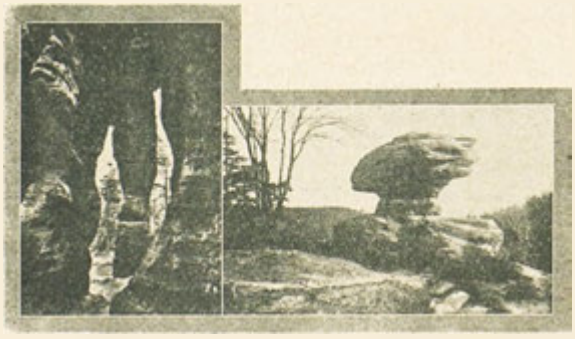

Skalní útesy u Tisé. — Die Felsenwände bei Tissa. — Formations de roche pres de Tisá. — Rocky formations near Tisá.

Tisá is also known however in the world by its widely ramified button-industry. There is no country, where this industry has not furnished its products. You must have seen the products and you must have seen the produce of working, in order to understand that it is a special industry whose products are looked for everywhere.

They produce there: buttons from the simplest to the most luxurious execution, fancy-buttons, studs, links and also ornamental buttons, patented fasteners of all kinds, of metal and of celluloid, all other little metal articles as well as fittings for buildings and furniture.

With all that we must emphasize that the place was not at all checked as health-resort, but on the contrary that industry favoured its development.

About the origin of Tissa there is not much known. In old account-books the actual quarter Hof is mentioned as Schona, Schonav, later as Schönstein. The origin of Schona must be very old, for already in 1322 the outwork Schona was razed by the Margrave Frederick of Meissen.

In 1541 Dissa with Schona became the propriety of Gunther von Bünau, who had a castle built at Schonav in 1554, and called it Schönstein. It is said, that there was also a brewery which apparently was the nucleus of Tissa — and a church there, which, by the imprudence of the Croats, was burnt down in 1631. The place had also much to suffer from wars, which may be explained by the neighbourhood of the road, called up to our days „salt-steet". Also in the „Wände" are found different denominations from which this may be concluded, for inst. „Croats' camp", „Swedes' Stones".

Industry at Tisá is represented by the following enterprises:

The firm **Augustine Hieke,** Tisá, produces fancy--buttons in the most fashionable execution of metal, celluloid and galalith, uniform-buttons and links, as well as different metal-articles, fittings for sticks and umbrellas. The firm was founded in 1854. Wires: Klepsch, Tisá, telejhone: Tisá 1.

Berthold Jäger, founded in 1888. Manufactu re of: links, studs, fancy-buttons, especially for India etc., buttons and loops of all kinds for uniforms, patented watering-cans for all applications, different metalwares. Wires: Berthold Jäger, Tisá u Podm. Telephone: Tisá 14.

Prokop Jäger and Sons, button-factories, produce fancy-articles of metal and celluloid. Founded in 1848. Wires: Jägersöhne Tisá, telephone: Tisá 4.

The firm **C. A. Weidmüller,** founded in 1850, produces buttons in all executions. Wires: Weidmüller, telephone: Tisá 7.

Joseph Weigend, special manufacture of fittings for doors and windows, was founded in 1840. The enterprise besides produces handles of pipes, gilt points of lightning-conductors, fittings for refrigerators etc. Telephone 13.

J. Weigend & Co., Tisá. Production: Fancy buttons of celluloid and metal. Fasteners and buckles of the same materials. Links with patent fasteners, links or bent metal. Wires: Weigend 96 Tisá, telephone: Tisá 11.

Brüder Paul, Tisá. Productions: fasteners, buckles and buttons in latest execution, of metal, celluloid and wood. Wires: Collect Tisá, telephone: Tisá 17.

Francis Bernhardt, Tisá, button- and metal ware-manufacture, produces fancy-buttons, buckles and fasteners of metal and celluloid, as well as little metal things, especially curtain-pegs. Wires: Bernhardt Metallwaren Tisá, telephone: Tisá 22.

The firm **Rauchfuhs & Co.,** Raiza, post Tisá near Bodenbach, produces fancy-buttons of metal and celluloid. Wires: Rauchfuhsco Tisá.

The firm **Rudolph Francis Püschner,** founded in 1886, has the newest galvanic plants for nickeling, chroming, brassing, coppering, silvering and gilding, and besides constructs electrical dynamo-machines for low tension. Wires: Püschner Agentur, telephone: Tisá 10.

The firm **Joseph Löbel,** Tisá, produces paste board, button- and sample-cards. Telephone: 6 U 23.

The foil- and spangle-factory **Ignatius Nemetz** possesses a branch establishment at Tisá; the main enterprise is at Gablonz on the Neisse. It produces spangles of gelatine, metal, cellon and celluloid, as well as trinkets for decorating Christmas-trees and gelatine mirror-foils. Telephone: Gablonz on the Neisse 2820.

Ignatius Nemetz, foil- and spangle-factory, Tisá near Bodenbach. Manufacture and exportation of: Gelatine-foils as mirrors, iris, colourless, many-coloured etc. Gelatine- and metal-spangles in all sizes and colours. — Gelatine-trinkets for decorating Christmas-trees, -chains and -cases Novelties!

Celkový pohled. — Gesamtansicht. — Vue totale. —Total view.

Benešov nad Ploučnicí.

Benešov n. Pl., staré sálhausenské město u soutoku říčky Eberbach s Ploučnicí, býval již dávno cílem četných milovníků umění a krásy.

Historikové nebyli ještě s to objasniti temný vznik tohoto prastarého městečka v údolí Ploučnice. Roku 1390 byl Benešov povýšen na město, takže se může Benešov n. Pl. chlubiti staletými dějinami. Městečko zažilo mnoho válek, mor a požáry zničily mnohdy životy a majetek obyvatelstva, ale přese všechno odolalo rozmanitým osudům.

Oba veliké sálhausenské zámky, svědčící o smyslu svých budovatelů pro umění a krásu, starý měšťanský špitál, Kranachský šlechtický dům, krásný gotický městský kostel s hrobkou šlechticů sálhausenských a mnoho cenných památností ztělesňuji v severní části města jeho dějiny a tvoří — v celkovém pohledu — »Malý Rothenburg«, vyhledávaný četnými malíři a historiky.

Po různých požárech nově vystavěné části města s obrovskými továrními budovami plně odpovídají požadavkům nové doby a moderní techniky.

V hořejším sálhausenském zámku, nyní v majetku městské obce, jest pozoruhodné městské museum.

Město jest letoviskem s oblibou navštěvovaným a snaží se zpříjemniti cizincům pobyt různým zdokonalováním veřejných zařízení.

Benešov n. Pl. jest železniční křižovatkou tratí Podmokly—Česká Lípa, Podmokly—Varnsdorf, leží na trati Liberec—Cheb, a má proto výborné železniční spojení na všechny strany. Dopravu do pohoří, na horu »Zinkenstein« obstarává autobusová linka Benešov n. Pl.,—Valkeřice—Verneřice a autobusy dopravního podniku »Dobranka« na trati Benešov n. Pl.—Rychnov—Verneřice. Z Benešova n. Pl. do nejhlavnějších krajů výletních vede mnoho dobře značkovaných cest.

Polo- i celodenní výlety lze podniknouti do Labského pohoří, do »Českého Švýcarska«, nebo do údolí Labe nebo Ploučnice. Půl hodiny od Benešova n. Pl. pnou se známé zříceniny hradu »Ostrý«, jehož horská chata (restaurace) je právě tak s oblibou navštěvována jako chata na hoře »Doberberg« (též restaurace).

Benešov n. Pl. má asi 4.000 obyvatelů, obecné a měšťanské školy pro dívky a chlapce, kuchařskou školu, mateřskou školu a poradnu, chudobinec, poštovní a telefonní úřad, 4 lékaře a lékárnu. Mírné podnebí, prvotřídní pitná voda z vodovodu, vlastní elektrárna, městské lázně a plovárna v Ploučnici, sportovní hřiště a tenisové dvorce nutno počítati k dalším příjemnostem, jež skýtá Benešov n. Pl. jako letovisko. V novém městském biografu jsou stále promítány nejnovější zvukové filmy.

Pro nocleh a zaopatření návštěvníků je k disposici značný počet vzorně vedených hotelů, hostinců a mnoho čistých soukromých bytů.

Hostince: »Hirschen«, maj. Artur Störch, »Ross«, maj. Fr. Reifner, »Frohschänke«, maj. Emil Redlich, »Doberbergbaude«, maj. Ferd. Oberst, »Scharfenstein«, maj. Reinh. Müller, »Stern«, maj. Marie Hegenbarthová, »Krone«, maj. Hanny Wünschová atd., atd.

Informace podává městský úřad v Benešově n. Pl.

Průmysl v Benešově n. Ploučnící.

Textilní závody Mautner akc. spol., v Benešově n. Pl. a ve Františkově. Výroba těchto textilních závodů je provozována v budovách firmy Bedřich Mattausch a syn, akc. spol. ve Františkově. V Benešově n. Pl. jest niťárna a přádelna bavlněného zboží. Závody **KORIAC v Benešově n. Pl** Výrobky: jedno- a vícebarevné krytiny na podlahu, obyčejné a speciální krytiny na střechy, dehtové výrobky, silniční asfalt atd. Podnik se zabývá silničními pracemi, isolačními pracemi všech druhů, je majitelem patentu »Fama« (umělá kameno-dřevěná podlaha), a provádí silniční stavby. Obchod s asbestovou břidlicí a linoleem. 2 závody, dohromady 50 až 60 dělníků a zaměstnanců. 1. továrna přímo u nádraží, 2. v Děčínské ulici. **Severočeské závody křemencové:** Doluje se Ia sněhobílý, 7krát rýžovaný křemencovitý písek s obsahem 99.60% kyseliny křemicitové, tvrdosti VII. Speciální výrobky: skelný písek, kadlubový písek atd., cedicí a dmychatelný kyz a zahradní štěrk.

Závody ILLA — majitel H. Koldt; továrny na polévkové koření (tabulové, kuchyňské a česnekové koření, výroba kostek k vaření hovězí polévky, výroba gulášových omáček a gulášových polévek v konservě).

Bratři Knothe v Benešově n. Pl.: tesařství, parní pila, výroba beden a impregnace pomocí dřevěné vlny.

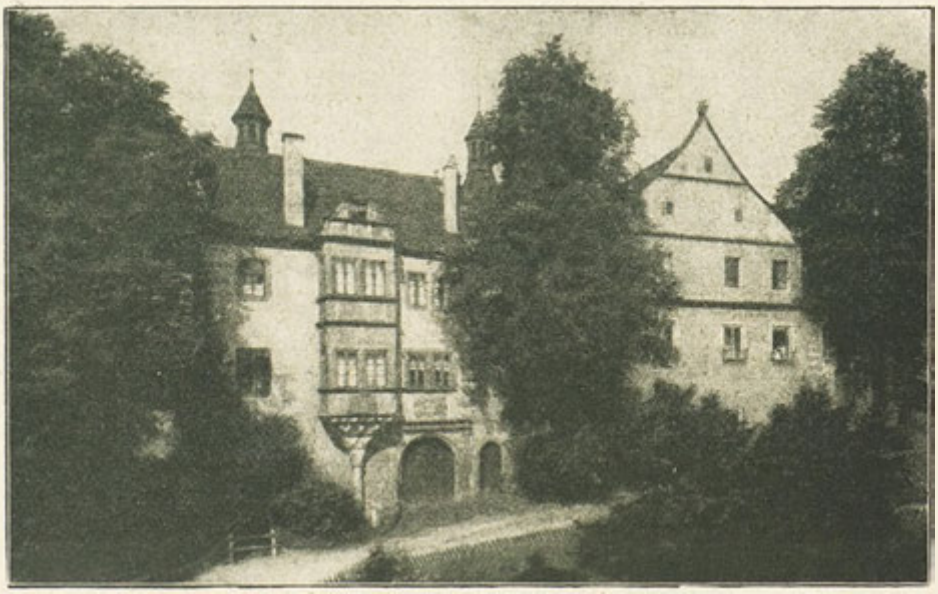

Dolní zámek Salhausenův, hořejší část 1540, spodní část s renes. krovem 1578. — Unteres Salhausenschloss, oberer Teil 1540, unterer Teil mit dem Renais. Giebel 1578. — Le château inférieur de Salhausen, partie supérieure de l'année 1540, partie inférieure avec le pignon en style renaissance de 1578. — The lower Salhausen castle, upper part from the year 1540, lower part with the gable in Renaissance style from 1578.

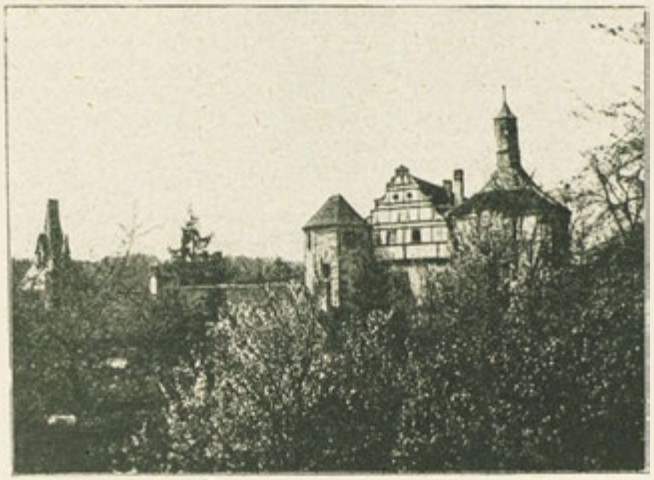

Hořejší zámek. — Oberes Schloss. — Le château supérieur. — Upper castle.

Max Betschneider v Benešově n. Pl.: kovárna mědi, instalace všech druhů, slevárna, výroba výčepních stolic a armatur pro hostince, zařizování koupelen a záchodů, ústřední topení atd.

Občanský pivovar v Benešově n. Pl., založený roku 1392, vaří výčepní pivo a ležáky, světlé a černé. **Bratři Grohmannové přádelna. — Bendel a Brosche,** parní pila, truhlářství a výroba beden. **F. L. Schrötter a synové,** přádelna v Benešově n. Pl. — **Optimit - závody textilní a výroba gumového zboží, akc. spol. — Valkeřická průmyslová akc. spol., Františkov n. Pl.** u Benešova n. Pl. — Tyto závody byly založeny roku 1864. Skládají se z přádelny pro zboží »Vigogne« a z niťárny. Mimo to byla k těmto závodům připojena r. 1933 parní pila a truhlářství, výrobna beden a stavební truhlářství. Sídlo firmy jest Františkov, pobočná továrna jest v Oldřichově v Hájích.

Bensen.

Bensen, die alte Salhausenstadt am Zusammenfluss des Ebersbaches mit dem Polzen, war schon immer das Ziel zahlreicher Freunde von Kunst und Schonheit.

Die Heimatforschung hat das Dunkel um die Gründung dieser uralten Polzentalsiedlung noch nicht vollständig aufzuhellen vermocht. 1390 zur Stadt erhoben, kann sich Bensen einer vielhundertjährigen Vergangenheit rühmen. Mancher Kriegssturm ist über die alte Siedlung hinweggebraust, Pest und Feuer haben mehrmals Leben und Eigentum der Bürger vernichtet, aber die Stadt hat den wechselnden Schicksalen Trotz geboten.

Die beiden Salhausenschlösser, Zeugen des grossen Kunstsinnes ihrer Erbauer, das alte Bürgerspittel, das Kranach'sche Adelshaus, die prachtvolle, gotische Stadtkirche mit Salhausengruft und wertvollen Kunstdenkmälern verkörpern im Norden der Stadt die Vergangenheit und bilden, im Zusammenhang gesehen, ein Rothenburg im Kleinen, das viel von Malern, Geschichts- und Heimatforschern aufgesucht wird. Die nach dem Brande neu entstandenen Stadtteile, mit den gewaltigen Fabriksanlagen am Polzenflusse, veranschaulichen die von den Anforderungen der Neuzeit erfüllte Gegenwart.

In dem jetzt der Stadtgemeinde gehörigen oberen Salhausenschlosse ist in prachtvollen Sälen das äusserst sehenswerte Heimatmuseum untergebracht. Die Stadt hat seit langem einen guten Ruf als Sommerfrische und trägt dem auch durch manche schöne Neuanlage ständig Rechnung.

Bensen ist Eisenbahnknotenpunkt der Strekken Bodenbach—Bohm.-Leipa, Bodenbach—Warnsdorf, liegt an der Schnellzugstrecke Reichenberg—Eger und hat deshalb ausgezeichnete Bahnverbindungen nach allen Richtungen. Den Verkehr ins Gebirge, nach Wernstadt und dem das Elbetal überragenden Zinkenstein vermittelt die Autobuslinie Bensen — Algersdorf — Wernstadt und die Dobranka—Kraftwagengesellschaft der Strecke Bensen—Reichen—Wernstadt. — Von Bensen aus führen gut markierte Wege in die hauptsächlichsten Wandergebiete. In Halb- und Ganztagswanderungen sind die Naturschonheiten des Elbesandsteingebirges, der »Bohmischen Schweiz« ebenso zu erschliessen, wie die Elb- oder Polzentallandschaften. — Eine halbe Stunde von Bensen entfernt ist die bekannte Ruine Scharfenstein. Die Bergwirtschaft Scharfenstein ist ebenso wie die Doberbergbaude Ziel vieler Wanderungen. — Bensen hat über 4000 Einwohner, besitzt Volks- und Bürgerschule für Mädchen und Knaben, Schulküche, Kindergarten, Mutterberatungsstelle, Altersheim, Post, Fernsprechamt, vier Aerzte und eine Apotheke. — Ein mildes Klima, eine vorzügliche Trinkwasserleitung, eigenes Elektrizitätswerk, Stadtbad und eine Freibadanlage im Polzenflusse, Sport-, Turn- und Tennisplätze zählen zu den weiteren Annehmlichkeiten, die Bensen als Sommerfrische bietet. In

dem neuen städtischen Lichtspielhause gelangen ständig die neuesten Tonfilmschöpfungen zur Darbietung. Zur Unterbringung der Fremden und Sommergäste stehen gutgeleitete Hotels und Gaststätten, wie auch Privatwohnungen in genügender Anzahl zur Verfügung.

Gasthöfe: »Hirschen«, Inhaber Artur Störch, »Ross«, Inh. Fritz Reifner, »Frohschänke«, Inh. Redlich, »Doberbergbaude« Inh. Ferd. Oberst, »Scharfenstein«, Inh. Reinh. Müller, »Stern« Inh. Marie Hegenbarth, »Krone« Inh. Hanny Wünsch, etc., etc. Auskünfte erteilt das Bürgermeisteramt Bensen.

Die Industrie in Bensen und Umgebung.

Textilwerke Mautner A. G. in Bensen und Franzenthal. Die Textilwerke Mautner werden in den Gebäuden der Friedrich Mattausch & Sohn A. G. Franzenthal betrieben. In Bensen wird Baumwollspinnerei und Zwirnerei, Weberei und Ausrüstung betrieben; in Franzenthal bestehen Spinnerei und Weberei. — Erzeugnisse: Baumwoll- und Wollzwirn, Effekt Zwirne, Zefire, Popeline und Sporthemdenstoffe. **Koriac-Werke, Bensen.** Erzeugnisse: Fussbodenbelag, einfärbig und gemustert, Dachpappen, Spezialdachpappen, Teerprodukte, Strassenasfalte. Ausführung von Asfaltierungen, Isolierungen aller Art, Steinholzfussboden »Patent Fama«, Strassenbauten. Handel mit Asbestschiefer und Linoleum. 2 Betriebe, zusammen 50 bis 60 Arbeiter und Angestellte. 1 Fabrik direkt beim Bahnhof, die zweite in der Tetschnergasse. **Nordböhmische Quarzsandwerke:** Tiefbaumässige Gewinnung von Ia rein weissem, siebenfach gewaschenem Kristallquarzsand 99.60% Kieselsäuregehalt, Härtegrad VII. — Spezialerzeugnisse: Glassand, Form- und Kernsand, Filter- Gebläse- und Gartenkies. **Illa-Werke Inhaber H. Koldt:** Suppenwürzefabrik (Tafel-Küchen-Knoblauch-Würze, Rindsuppenwürtel, Gulaschsossen, Gulaschsuppen). **Gebrüder Knothe Bensen:** Zimmerei, Dampfsäge- u. Hobelwerk, verbunden mit Kistentischlerei, Holzwollimprägnierung. **Max Bretschneider, Bensen** Kupferschmiede, Installation, Metallgiesserei, Autogen-Schweisserei, Bierarmaturenerzeugung, Bad- und Klosettanlagen, Zentraletagenheizungen. **Bürgerliches Bräuhaus Bensen,** gegründet 1392, Schank- und Lagerbiere, hell und dunkel. **Gebrüder Grohmann** Baumwollspinnerei, **Bendel und Brosche** Dampfsägewerk, Zimmerei und Kistentischlerei. **F. L. Schrötter u. Söhne** Wirkwarenfabrik in Bensen. **Optimit Gummi- und Textilwerke A. G.** Prag, Odrau, Bensen, Neuhaus. **Algersdorfer Industrie A. G.** Franzenthal a. Polzen bei Bensen. Dieses Unternehmen wurde im Jahre 1864 gegründet. Es besteht aus einer Vigogne Spinnerei mit Reisserei und Zwirnerei. Ausserdem wurde demselben im Jahre 1933 ein Sägewerk mit Zimmerei, Kisten- und Bautischlerei angegliedert. Der Hauptsitz der Firma ist in Franzenthal, mit einer Zweigfabrik in Buschullersdorf bei Reichenberg.

Benešov nad Ploučnicí.

(Bensen.)

Benešov n. Pl., vieille ville de Salhausen à la jonction des rivières de Ebersbach et Ploučnice, était depuis toujours le but de beaucoup d'amateurs d'art et de beauté.

Les recherches du pays n'ont pas réussi complètement à éclaircir la fondation mystérieuse de cette ancienne colonie de la vallée de Plouč-

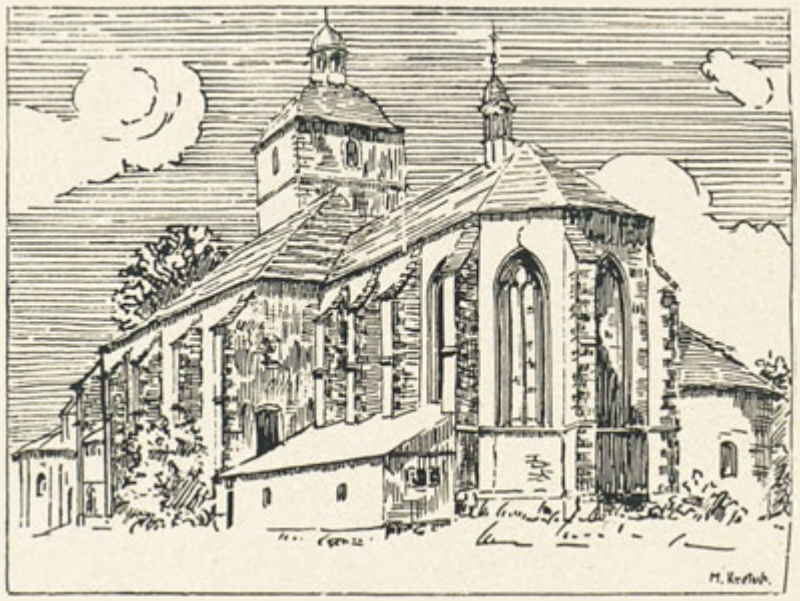

Kostel, pohled na jihovýchodní stranu. — Kirche, Ansicht Süd-Ost Seite. L'église, vue de sud-est. — The church, view from south-east.

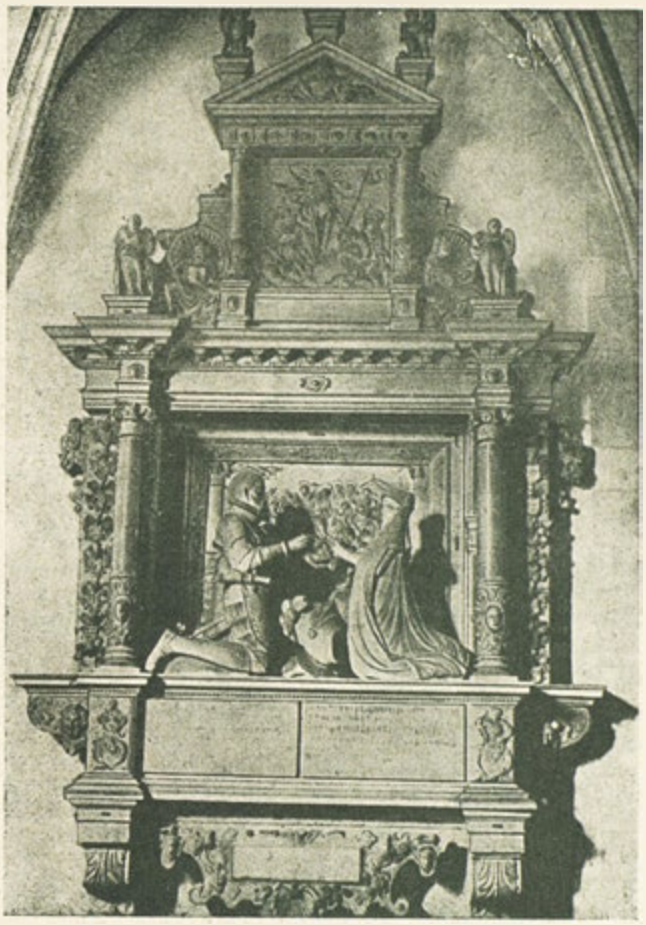

Pomník. — Denkmal. — Monument: Wolf v. Salhausen (1589).

nice. Il est sûr cependant que Benešov n. Pl. (ville depuis 1390) peut se vanter d'un passé de plusieurs siècles. Beaucoup de guerres ont envahi la vieille colonie. La peste et l'incendie ont détruit à plusieurs reprises la vie et le bien des citoyens, mais la ville a défié les épreuves du sort.

Les deux châteaux de Salhausen qui témoignent le goût d'artiste de leur constructeur, le vieil hôpital de citoyens, la maison des nobles de Kranach, la splendide église municipale gothique à la crypte de Salhausen et aux monuments d'art précieux symbolisent le passé au nord de la ville et forment en vue totale un »petit Rothenburg«, recherché souvent par peintres et historiens.

Les quartiers de la ville, nouvellement créés après l'incendie aux établissements monumentaux d'usines sur le fleuve de Ploučnice représentent les temps modernes.

Dans la château supérieur de Salhausen, qui appartient actuellement à la municipalité, se trouve dans des salles magnifiques le musée du pays, qui vaut bien la peine d'être vu. Depuis longtemps la ville est très en faveur comme villégiature et se donne beaucoup de peine pour être toujours à la page par de nombreuses innovations.

Benešov n. Pl. est point de jonction des voies ferrées des lignes de Podmokly—Česká Lípa (Podmokly—Varnsdorf), à la ligne de trains rapides de Liberec—Cheb et jouit d'excellentes communications dans toutes les directions. Les voitures des autobus de Benešov n. P.—Valkeřice—Verneřice — ainsi que les voitures d'auto de Dobranka de la ligne de Benešov—Rychnov—Verneřice communiquent le service avec la montagne de Verneřice ainsi qu'avec le mont de Zinkenstein, qui surmonte la vallée de l'Elbe.

Des chemins bien indiqués mènent de la ville aux buts principaux d'excursions. On pourra admirer le paysage charmant de la montagne de grès de Labe, la »Suisse bohémienne« ou bien les vallées de Labe et de Ploučnice dans des excursions d'une journée ou de demie-journée.

La célèbre ruine de Scharfenstein se trouve à ½ heure de distance de Benešov n. Pl. L'auberge de montagne de Scharfenstein est aussi recherchée comme le chalet de Doberberg.

Benešov n. Pl. a plus de 4000 habitants et possède des écoles primaires et primaires supérieures pour garçons et filles, une cuisine d'école, un jardin d'enfants, un asile de vieillards et un foyer pour des gens âgés, un bureau de poste et de téléphone, une pharmacie. Il y a 4 médecins dans l'endroit.

Le climat tempéré, la distribution d'excellente eau potable, une usine municipale d'éclairage

électrique, un établissement de bains et un autre dans la rivière de Ploučnice, plusieurs places de jeux, sports, tennis, augmentent les agréments de la villégiature de Benešov n. Pl. Dans le cinéma municipal moderne on représente les derniers films sonores. Des hôtels et des auberges bien gérés, ainsi que des logements privés sont en suffisance à la disposition des touristes et des villégiateurs.

Auberges: »Hirschen«, propriétaire Artur Störch; »Ross«, propriétaire Fritz Reifner; »Frohschänke«, propriétaire Emil Redlich; »Doberbergbaude«, propriétaire Ferd. Oberst; »Scharfenstein«, propriétaire Reinh. Müller; »Stern«, propriétaire Marie Hegenbarth; »Krone«, propriétaire Hanny Wunsch etc. Informations par la mairie de Benešov n. P.

L'industrie à Benešov n. Pl. et à ses environs.

Mautner, S. A. usines textiles à Benešov n. Pl. et Františkov. Les usines textiles de Mautner se trouvent dans les bâtiments de la maison de Friedrich Mattausch et Fils, S. A., Františkov. A Benešov n. P. on exploite une filature de coton de plus un retordoir où on fabrique surtout des fils de coton, de laine, d'effets. Une tisseranderie produit spécialement des zéphires, popelines, tissus pour chemises de sport.

Usines de Koriac, Benešov n. Pl.: Production de carreaux, unies et façonnées, cartons bitumés, cartons bitumés spéciaux, produits de goudron, asphalte. Exécution de pavés en asphalte, isolations de tout genre, plancher en bois de carreaux »Brevet Fama«, constructions de rues. Commerce d'asbeste d'ardoise et de linoléum, 2 usines, 50—60 ouvriers et employés. L'une des usines est située a proximité de la gare, l'autre dans la rue Tetschen.

Usines de quartz sablonneux de la Bohême du nord: Extraction au-dessous du sol de quartz sablonneux en cristaux, en blanc pur, de premier ordre, lavé sept fois, teneur en acide silicique 99.60%, degré de dureté VII. Produits spéciaux: Sable vitrifiable, sable de moulage et de premier choix, gravier de filtre, soufflet, jardin.

Usines de Illa, propriétaire H. Koldt: Usine d'assaisonnement potager (épices de table, cuisine, ail, tablettes de bouillon, sauces et soupes de gulyas).

Knothe Frères, Benešov n. Pl.: Charpenterie, scierie à vapeur et raboteuse avec un atelier de menuiserie de caisses conjoint. Imprégnation de laine de bois.

Max Brettschneider, Benešov n. Pl.: Chaudronnerie, installation, fonderie de métaux, soudure autogénique, production d'armatures de bière, installations de bains et de W. C., chauffages centrales d'étages.

Brasserie civique, Benešov n. Pl.: Fondée en 1392, débit de bière et »Lagerbier«, blonde et brune.

Grohmann Frères: Filature de coton.

Bendel et Brosche: Scierie à vapeur, charpenterie, menuiserie de caisses.

F. L. Schrötter et Fils: Bonneterie à Benešov n. Pl.

Optimit, usines de caoutchouc et textiles, S. A.

Industrie d'Algersdorf, S. A. Františkov—Ploučnice pres de Benešov n. P. Cette entreprise fut fondée en 1864. Elle se compose d'une filature de vigogne, ainsi que d'une laineuse et d'un retordoir. De plus on y a attacha en 1933 une scierie, charpenterie, menuiserie de caisses et en bâtiments. La maison principale se trouve à Františkov, la succursale est à Oldřichov v Háji pres de Liberec.

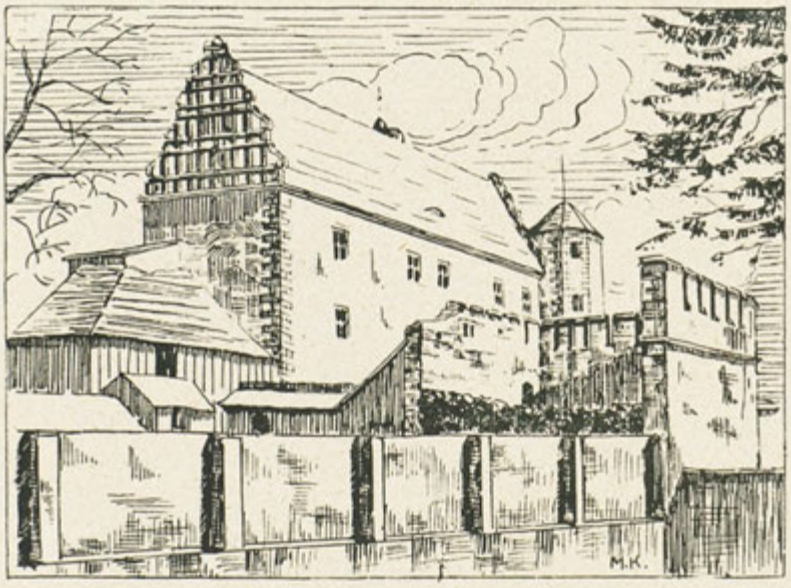

Hořejší zámek Salhausenův. — Oberes Salhausenschloss. — Le château supérieur de Salhausen. — Upper Salhausen-castle.

Benešov nad Ploučnicí.

(Bensen).

Benešov n. Pl. the old »Salhausen« town on the junction of the Ebers-brook and the Ploučnice-river, has always been the destination of many searchers after beauty and of lovers of art.

The historians have not yet been able to clear up the mysterious dark about the foundation of this very ancient Ploučnice-settlement. In 1390 Benešov n. Pl. became a town, and surely it may glory in a centenarian past. Many a tumult of war had been raving over the old settlement. The two Salhausen-castles prove the excellent artistic taste of their builder, the old citizen's hospital, the Kranach-palace, the wonderful Gothic town's church with the family-vault of the Salhausen and with valuable monuments of art are in the north of the town the proof of the past and they form a small »Rothenburg«, often visited by painters and historians.

Our modern times are represented by the new parts of the town, erected after the large fire and the vast manufacturing-plants on the Ploučnice-river.

In one of the Salhausen-castles, belonging to the municipality now, we see in wonderful halls the most remarkable home-museum. Since many years the town has been famous as summer healt-resort, and by many a new and beautiful construction it was embellished and enlarged every year.

Benešov n. Pl. a railway-centre of the lines Podmokly — Česká Lípa, Podmokly—Varnsdorf, is situated at the fast train-line Liberec—Cheb and it has excellent connections to all directions. The traffic to the mountains, to Verneřice and to the Zinkenstein that overtowers the Labe-valley, is done by the Dobranka-carsociety of the line Benešov n. P.—Rychnov—Verneřice.

From here well indicated paths lead to the chief points of excursions. In half-a-day or in one day you are able to reach all the marvellous beauties of the Labe—sandstone-mountains, of »Bohemian-Switzerland« as well as the Labe- or Ploučnice-valleys. Half an hour away you find the well known ruin Scharfenstein. The mountain-inn Scharfenstein as well as the Doberberg-hut are visited by many tourists.

Benešov n. Pl. has got more than 4000 inhabitants, there is an elementary school and a higher elementary school for girls and boys, a school-kitchen, a kindergarten, an office for mother's information, an alms-house for aged people, a post- and telephone-office, four physicians and a dispensary.

There are many things to make Benešov n. P. an agreeable summer health-resort: a mild climate, an excellent aqueduct, electric works, a municipal bath-establishment and an other one on the Ploučnice-river, sporting- and tennis-courts as well as grounds for gymnastics. In the new town's cinema there are performed the newest films.

Vjezd k hořejšímu zámku s erbem. — Einfahrt zum oberen Schloss mit Wappen. — Porte cochère du château supérieur avec les armoiries. — Gateway of the upper castle with coat-of-arms.

There are many well-managed hotels and inns as well as private rooms at the disposal of the strangers.

Inns: »Hirschen«, keeper Artur Storch, »Ross«, keeper Fritz Reifner, »Frohschänke«, keeper Emil Redlich, »Doberbergbaude«, keeper Ferd. Oberst, »Scharfenstein«, keeper Reinhold Müller, »Stern«, keeper Marie Hegenbart, »Krone«, keeper Hanny Wünsch, etc. The town's-office at Bensen gives willingly all required information.

Industry in Benešov n. P. and in its surroundings.

The textile-works Mautner are run in the building of the Friedrich Mattausch and Son joint-stock company in Františkov. In Benešov n. Pl. there is a cotton-mill, besides a twisting-mill, where they chiefly produce cotton- and wool-yarn, but especially effect-yarns. A weaving-mill produces chiefly zefires, poplins and material for sporting-shirts.

The Koriac-works, Benešov n. Pl. produce floor covering, in one colour or with patterns, roofing-felt, particular asphalt for roofing, tar products and asphalt. The firm does all kind of asphalt-paving, insulating, stone-wood floor-covering »Patent Fama«, streets constructions. Trade with asbestos-slate and linoleum, two factories with 50—60 hands and employées.

Bürgerl. Brauhaus Bensen.

Gegr. 1392. - Telegramm-Adresse: Brauhaus Bensen. - Telephon Nr. 43. - Gegr. 1392.

OPTIMIT

Přádelna — Spinnerei — Filature — Spinning Mill

BENEŠOV NAD PLOUČNICÍ. - BENSEN.

One of the factories is near the station, the other one in Tetschner-street.

The North Bohemian quartz-sandworks. Deep working of first rate pure white, sevenfold washed crystal-quarzsand, (99.60% silicid acid, scale of hardness 7). Specialities: vitreous sand, form- and coresand, filter-, blast- and garden-gravel.

Illa Works, Owner H. Koldt: factory of soup's seasoning, (table-kitchen-garlic-seasoning, meat extract for soups, gulyash-sauces and soups).

Knothe Brothers, Benešov n .Pl: Carpentry, steam-saw and joiners, united with a boxes-joinery, impregnation of wood-wool.

Max Bretschneider, Benešov n. Pl.: Brazier, installation, metal-founder, autogenic welder, fabrication of beer-armatures, equipments of baths and W. C., central heatings.

Civic Brewery, Benešov n. Pl.: Fded. in 1392, beer from the tap and lager-beer, pale and stout.

Brothers Grohmann, cotton-mill.

Bendel and Brosche, steam-saw-mill, carpentry, boxes-joinery.

F. L. Schrötter and Sons, factory of woven goods in Benešov n. P.

Optimit, India-rubber and textile-works, joint-stock company.

Algersdorf-Industry, joint-stock company, Františkov on Ploučnice near Benešov n. Pl. This factory was founded in 1864. There is a vigogne-spinning-mill with a cutting and a twisting. Besides there was added in 1933 a saw-mill with joinery, a boxes- and a builders's carpentry. The residence of the firm in Františkov, with a branch-factory in Oldřichov v Háji near Liberec.

Bynov

se čtvrtí Neudorf

V samé blízkosti světoznámého průmyslového města Podmokel, leží na úpatí Sněžníku, v údolí řeky Jilové, obec Bynov. Toto městečko vzniklo asi roku 1572, v době,

Pohled na Bynov, jižní část. — Südansicht von Bünauburg. — Bynov, vue de sud. — Southern view on Bynov.

kdy rytíři z Bynova byli pány labského údolí. Ještě koncem 18. a začátkem 19. století byl Bynov neznámou vesničkou a vyvinul se teprve r. 1910 na průmyslové město s 1.800 obyvateli. Obec Bynov-Neudorf leží uprostřed lesnatých hor, jež dávají městečku krajinný ráz, takže letní pobyt zde je velmi vděčný. Železnice a 2 autobusové linky obstarávají dobré a pohodlné spojení. V místě je spořitelna a dvoutřídní obecná škola.

Nejstarší průmyslový závod je **fa. Pfannschmied & Weispfennig**, továrna na jehly, zalo-

Obecná škola. — Volksschule. — École primaire. Elementary school.

Malebný Störchův mlýn. — „Störchmühle". — Le pittoresque „Moulin de Störch". — The picturesque „Störch Mill".

žená 1891, telefon: Děčín 768, telegramy: Nadelfabrik Bynov. Továrna vyrábí všechny druhy jehel k šití, špendlíky se skleněnými hlavičkami, jehlice na pletení, kovové hřebínky atd. Výrobky jsou známy po celém světě a vyvážejí se nejen do všech evropských, nýbrž také do zámořských zemí. Ve výrobě jehel je tato továrna největší toho druhu v Československé republice.

Fa. Max Schönfelder se zabývá od roku 1893 výrobou korkového zboží, zátek, patent. zátek ALU, korkových isolací, patentnich hygienických zátek korunkových pro minerální vody, korkových držadel atd. Telefon: Děčín 666, telegramy: Korkfabrik Bynov.

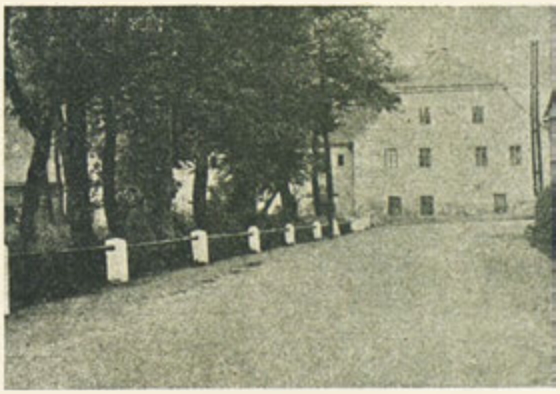

Myslivna, majetek Thun-Hohensteinů v Bynově, bývalý zámeček. — Thun-Hohensteinsche Oberförsterei, Bünauburg, ehemaliges Schlösschen „Bünau". — Maison d'inspecteur des forêts, propriété de Thun-Hohenstein à Bynov, ancien château. — Head-Forester's house, property of Thun-Hohenstein in Bynov, formerly „Old Castle".

Bynovský kostel. — Bünauburger Kirche. — Eglise de Bynov. — Church in Bynov.

Česká akc. spol. Clemens Müller, továrna na šicí stroje různých druhů pro domácnost, živnosti a průmysl, značky „Veritas" a „Royal". Továrna má vlastní slévárnu a dílnu na nábytek. Je jednou z prvních továren tohoto druhu v Č. S. R. (Byla založena r. 1909.) Telefon: Děčín 421, telegramy: Müllerwerke Bynov.

Fa. Edgar Prautsch, továrna na baterie a elektrotechnické potřeby, dodává veškeré druhy kvalitních baterií značky „Epra" a je jediným výrobcem hasicí baterie. Mimoto vyrábí tato továrna cidicí prostředky značky „Eprol", dále pasty na parkety, lyžařský vosk a veškerá tuhová mazadla.

Fa. Gustav Tieze, továrna na fotografické komory a zvětšovací aparáty, vyrábí veškeré fotografické potřeby jak pro amatéry, tak pro fotografické laboratoře.

Fa. Karel Reichelt, továrny na zboží celuloidové, celonové, dřevěné a soustruhované. Vyrábí držadla na deštníky a hole, moderní kování, reklamní předměty a bedny. Telegramy: Reichelt Bynov.

Severočeská přádelna žíní, spol. s r. o., Bynov. Výroba: krep, žíněnky, gumo-elastický materiál pro čalouníky, nastálo proti molům (preparátem „Eulan") preparované matracové žíně. Telefon: Děčín 505.

Fa. Walter Adler, továrna na knoflíky a kovové zboží, vyrábí pálené smaltované knoflíky manžetové a knoflíky do límečků, spolkové a slavnostní odznaky, knoflíky, určené pro vývoz. reklamní knoflíky a masové artikly.

Fa. Arno Thomas, výroba koženého zboží.

Fa. Alfred Strache, výroba kovového zboží, dodává řetízky a držadla na dámské kabelky a stiskací manžetové knoflíky.

Fa. Frant. Rotsch, závody pro zušlechtění ocele.

Fa. Otto Grünzner, výroba termo-technických a zdravotních potřeb, ústředního topení atd.

Fa. „Vulkan", spol. s r. o., továrna na gumové zboží, vyrábí na nejmodernějších strojích chirurgické (to znamená beze švů) potřeby, jako na př.: preservativy, šidítka, gumové rukavice a náprstky pro operatéry, technické náprstky, galalitové kroužky a hračky pro děti, ochrany pro ženy (pesaria) „Ramses", destičky na umělé zuby. Zboží je vyráběno v nejlepším provedení podle nejnovějších vymožeností techniky a vědy. Telefon: Bynov 5, telegramy „Vulkan" Bynov.

Jako nejmladší závod v místě byla založena roku 1931 továrna **fy. E. Wittenberg & spol.,** výroba zdrhovacích uzávěrů (systém „Zips"). Závod se vypracoval a vyvinul na jeden z největších tohoto druhu a je vybaven nejmodernějšími stroji a automaty. Výrobky jsou vyváženy pod značkou „Rapid" a „Vico", z největší části do všech zemí světa. Telefon: Bynov 4, telegramy: Wittenberco Bynov.

Mimo to je zde ještě množství větších a menších podniků a četné hostince.

Předpoklady k zavedení dalšího průmyslu jsou dány.

Störchův mlýn, Bynov. „Störchmühle", Bünauburg.

Bünauburg

mit den Ortsteil Neudorf.

In unmittelbarer Nähe der weltbekannten Industriestadt Bodenbach liegt im Eulautale, am Fusse des hohen Schneeberges die Gemeinde **Bünauburg.** Die Entstehung des Ortes reicht bis zum Jahre 1572, zur Zeit, wo die Ritter von „Bünau" das Elbe- und Eulautal beherrschten, zurück. Noch um die Jahrhundertwende ein kleines, unbedeutendes Dörfchen, wurde Bünauburg-Neudorf im Jahre 1910 eine selbständige Gemeinde und hat sich seither zu einem ansehnlichen Industrieort mit 1800 Einwohnern entwickelt. Ausgedehnte Bergwaldungen umrahmen den Ort und geben ihm ein landschaftlich schönes Gepräge, sodass ein Sommeraufenthalt reichlich lohnend ist. Eine Bahnstation und 2 Autobuslinien dienen dem Verkehr, wei

Zámek Bynov. — Schlösschen Bünauburg. — Le chateau de Bynov. — Bynov Castle.

ters ist eine Sparkasse und eine vierklassige Volksschule vorhanden.

Als ältestes Industrieunternehmen besteht die Firma **Pfannschmidt & Weispfennig,** Nadelfabrik, gegründet 1891, Telefon Tetschen 768, Telegramme: Nadelfabrik Bynov. Erzeugt werden Nähnadeln aller Art, Stecknadeln mit Glasköpfen, Stricknadeln, Metallkämme u. s. w. Die Erzeugnisse geniessen Weltruf und werden nicht nur in den europaischen, sondern auch in allen Ueberseestaaten gern gekauft. Das Unternehmen ist auf dem Gebiete der Erzeugung von Nähnadeln das einzige seiner Art in der ČSR.

Die Korkfabrik **Max Schönfelder** betreibt seit 1893 die Fabrikation sämtlicher Korkartikel, Kronenkorke, Alu-Verschlüsse, Korkisolierungen, Spinnereihülsen, patentierte hygienische Kronenkorkverschlusse für Mineralwässer, Griffkorke etc. Telefon Tetschen 666, Telegram u. Briefadresse: Korkfabrik Bünauburg.

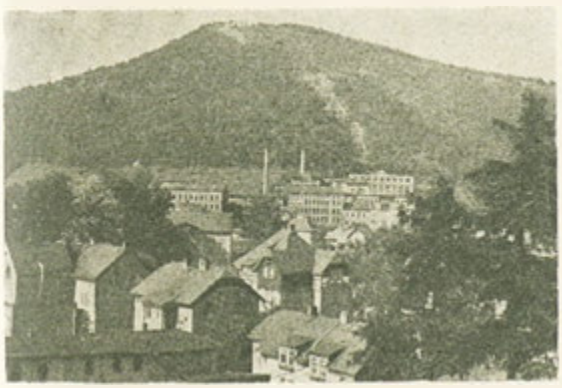

Částečný pohled na Bynov. — Teilansicht von Bünauburg. — Vue partielle de Bynov. — Partial view on Bynov.

Die **Böhm. Clemens Müller-Werke A. G.,** Nähmaschinenfabrik Bunauburg erzeugen Nähmaschinen der Marke „Veritas" und „Royal" in verschiedenen Systemen für Haushalt, Gewerbe u. Industrie. Das Werk hat eine eigene Giesserei sowie Mobelfabrik und besteht als Erstes im Gebiete der ČSR. seit dem Jahre 1909. Telefon Tetschen 421. Drahtwort: Müllerwerke Bünauburg.

Elektro-Batterie u. Präparatefabrik **Edgar Prautsch** liefert sämtliche Batteriesorten der qualitativ guten Marke „Epra". Alleinerzeuger der Feuerwehrbatterie. Ausserdem Putzmittel „Eprol". Bohnermasse, Skiwachse, sämtliche Grafitschmierpräparate.

Bynov ze západu. — Bünauburg. - Blick gegen Westen. — Bynov. - Vue vers l'ouest. — Bynov — View towards west.

Erstklassige Foto- u. Vergrösserungsapparate für Amateur- u. Laboratoriumsbedarf, sowie Vergrosserungskassetten mit verstellbarer Maskenabdeckung erzeugt die Firma **Gustav Tieze, Fabrik für Foto- u. Vergrösserungsapparate.**

Die Cellon-, Celluloid-, Holz- u. Drechslerwarenfabrik **Karl Reichelt** Bünaburg erzeugen Stock- u. Schirmgriffe, moderne Baubeschläge, diverse Reklameartikel und Kisten. Telegramme: Reichelt Bünauburg.

Nordböhmische Rosshaarspinnerei G. m. b. H., Bünauburg. Erzeugung: Krollhaare, Webhaarmatten, gummielastisches Polsterungsmaterial, Hairlok, beständig mottenechte Matratzenhaare mit „Eulan" behandelt. Tel. Tetschen 505.

Walter Adler, Knopf- u. Metallwarenfabrik, Bünauburg, erzeugt Feueremail-Manschetten u. Kragenknöpfe, Vereins- u. Festabzeichen, Exportknöpfe, Reklame und Massenartikel.

Alfred Strache. Metallwarenerzeugung, Bünauburg. Erzeugung von Ketteln, Bügeln und Druckmanschettenknöpfen.

Bynov. — Bünauburg.

Bynov s Neudorfem. — Bünauburg mit Neudorf. — Le ville de Bynov avec Neudorf. — The city of Bynov with Neudorf.

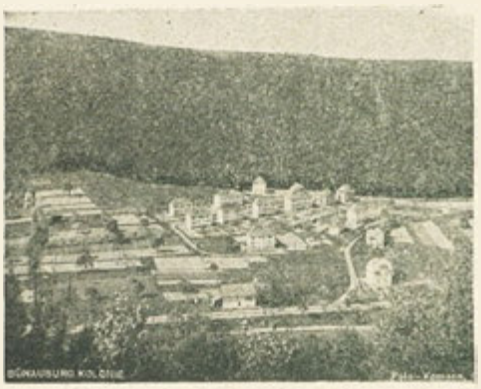

Osada. — Siedlung. — Colonie. — Settlement.

Arno Thomas, Lederwarenerzeugung, Bünauburg.

Franz Rotsch, Metallveredlungsanstalt, Bünauburg.

Otto Grünzner, Wärme- u. gesundheitstechnische Apparate, Zentralheizungen, Bünauburg.

Die Firma **„Vulkan" Gummiwarenerzeugung, G. m. b. H., Bünauburg,** fabriziert mit den modernsten Maschinen nahtlose, bezw. chirurgische Gummiwaren, wie: Präservatifs, Sauger, Oper. Handschuhe, Oper. Fingerlinge, technische Fingerlinge, Galalith-Beissringe, „Ramses"-Pessarien, Zahnplättchen etc. Die Waren werden in bester Ausführung nach den neuesten Errungenschaften der Technik u. Wissenschaft hergestellt. Telefon Bünauburg 5, Telegramme: Vulkan Bünauburg.

Als jüngstes Unternehmen im Orte wurde 1931 die Firma: **E. Wittenberg & Co.,** Reissverschlussfabrik, gegründet. Das Werk hat sich in kurzer Zeit zu einem der leistungsfähigsten dieser Branche entwickelt und ist mit den modernsten Maschinen und Automaten ausgerüstet. Von ihren Erzeugnissen exportiert diese Firma den grössten Teil in alle Länder der Welt unter den bekannten Marken: „Rapid" u. „Wico". Telefon Bünauburg 4, Telegramme: Wittenbergco Bünauburg.

Ausserdem sind noch grossere u. kleinere Gewerbebetriebe und zahlreiche Gaststätten vorhanden. Weitere Industrieansiedlungsmöglichkeiten sind gegeben.

Bynov

avec le quartier de Neudorf.

La commune de Bynov est située dans le voisinage immédiat de la ville industrielle Bodenbach connue un peu partout dans la vallée de l'Eulau, au pied de la montagne Hoher Schneeberg. L'origine de la commune date de l'année 1572, du temps où les chevaliers de Bünau régnaient sur les vallées de l'Elbe et de l'Eulau. Village de peu d'importance encore à la fin du

Neudorf, částečný pohled. — Ortsteil Neudorf. Vue partielle de Neudorf. — Partial view on Neudorf.

Gustav Tieze, tov. na fotogr. komory a zvětšov. aparáty. — Gustav Tieze, Fabrik für Foto- und Vergrösserungsapparate, Bünauburg. — Gustav Tieze usine d'appareis de photo et d'appareils de grossissement à Bynov. — Gustav Tieze, Photo- and Enlargement-Apparatus-Manufacturing, Bynov.

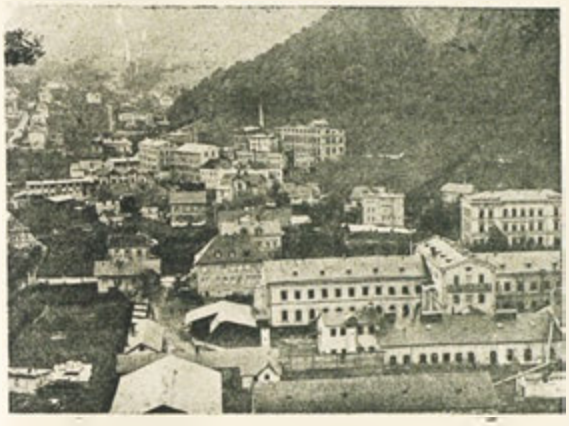

Částečný pohled na Bynov. — Teilansicht von Bünauburg. — Vue partielle de Bynov. — Partial view on Bynov.

XIXième siècle, Bynov-Neudorf devint 1910 commune indépendante et s'est developpée depuis à une place d'industrie considérable avec 1800 habitants. Ce site est entouré de montagnes admirablement boisées qui lui confèrent de grande beauté naturelle et en font une villégiature fort profitable. Une station de chemin de fer et deux lignes d'autobus facilitent la communication; outre cela il y a une caisse d'épargne et une école primaire à quatre classes

Částečný pohled na Bynov s továrnou na korkové zboží. — Teilansicht auf Bünauburg mit der Korkfabrik. — Vue partielle à Bynov avec l'usine de marchandise de liège. — Partial view on Bynov with the Cork-factory.

L'entreprise industrielle la plus ancienne est la maison **Pfannschmidt & Weispfennig,** fabrique d'aiguilles et épinglerie, fondée en 1891, téléphone Tetschen 768, télégrammes: „Nadelfabrik Bynov". On produit des aiguilles de toute sorte, épingles à têtes de verre, aiguilles à tricoter, peignes de métal etc. Les produits jouissent de renommée mondiale et sont vendus non seulement aux États européens, mais encore dans tous ceux d'outre mer. L'entreprise est la seule de son genre en Tchécoslovaquie.

La fabrique de liège **Max Schönfelder** s'occupe depuis 1893 de la fabrication de tous les articles de liège, bouchons de liège, bouchons de liège hygiéniques brevetées pour eaux minérales, etc. Téléphone: Tetschen 666, adresse de télégrammes et de lettres: Korkfabrik Bynov.

„Böhmische Clemens Müller-Werke A. G." (Usine de Bohême Clément Müller S. A.), fabrique de machines à coudre, Bynov, produit des machines à coudre des marques „Veritas" et „Royal" en différents systèmes pour ménages, métiers et industrie. L'usine a sa propre fonderie et sa fabrique de meuble, et existe comme première sur le territoire de la République tchécoslovaque depuis l'année 1909. Téléphone: Tetschen 421, télégrammes: Müllerwerke Bynov.

Továrna na korkové zboží firmy M. Schönfelder, Bynov. — Korkfabrik M. Schönfelder, Bünauburg. — Usine de marchandises de liège de la maison M. Schönfelder, Bynov. — Manufacturing of cork-merchandise M. Schönfelder, Bynov.

L'usine de batteries électriques et de préparations **Edgar Prautsch** fournit toutes sortes de batteries de la marque de bonne qualité „Epra". Seul producteur de batteries de pompiers. Outre cela la préparation à nettoyer „Eprol", cire pour parquets, cire pour skis, toutes les préparations lubrifiantes de graphite.

Les appareils photographiques et de grossissement de premier ordre pour amateurs et laboratoires, de même que cassettes pour grossissements avec masque mobile sont produits par la maison **Gustave Tieze,** fabrique d'appareils photographiques et de grossissement.

Závody Klimenta Müllera, akc. spol., pohled s jižní strany. — Böhm. Clemens Müller A. G. (Südansicht.) — Etablissement Clemens Müller S. A. (vue du sud). — Clemens Müller Works Ltd. (view from South).

Závody Klimenta Müllera akc. spol., (pohled se severní strany). — Böhm. Clemens Müller Werke A. G. (Nordansicht). — Etablissement Clemens Müller s. a. (vue du nord). — Clemens Müller Works (view from North.)

La fabrique de marchandises de cellon, de celluloïde, de bois et tournées **Charles Reichelt,** Bynov, produit des manches à cannes et à parapluies, garnitures modernes pour constructions, divers articles de réclame et caisses. Télégrammes: Reichelt Bynov.

„Nordböhmische Rosshaarspinnerei G. m. b. H. Bynov" (filature de crin de la Bohême de nord, société à resp. lim. Bynov.) Production: crin frisé, nattes tissées de crin, matière élastique pour rembourrement, hairlock, crin de matelas résistant aux teignes, traité à l'„Eulan". Téléphone: Tetschen 505.

Pfannschmidt & Weispfennig, továrna na zboží jehlářské a kovové hřebeny. — Pfannschmidt & Weispfennig, Nadel- und Metallkammfabrik. — Pfannschmidt & Weispfennig, usine d'articles de mercerie et de peignes métalliques. — Pfannschmidt & Weispfennig, Manufacturing of needle-merchandise and metal-combs.

Walter Adler, fabrique de boutons et articles métalliques, Bynov, produit des boutons de manchettes et de faux-cols en émail résistant au feu, insignes de sociétés et de fetes, boutons pour exportation, articles de réclame et de série.

Alfred Strache, fabrication d'articles métalliques, Bynov, production de boutons de manchettes à chainettes, à pressions etc.

Arno Thomas, fabrication d'articles en cuir.

François Rotsch, établissement pour le finissage des métaux, Bynov.

Otto Grünzner, appareils de chauffage et sanitaires, de chauffage central, Bynov.

La maison „Vulkan", production d'articles en caoutchouc, société à resp. lim. Bynov, produit avec des machines les plus modernes des articles en caoutchouc sans couture resp. chirurgiques, tels que: préservatifs, suçoirs, gants pour opérations, doigtiers pour opérations, doigtiers téchniques, anneaux en galalith pour enfants, Ramses - pessaires, etc. Les marchandises sont *produites dans la meilleure exécution et d'après* les expériences les plus récentes de la technique et de la science. Téléphone: Bynov 5, télégrammes: Vulkan Bynov.

Závody Klimenta Müllera aks. spol. v Bynově. Böhm. Clemens Müller Werke A. G., Bünauburg. Etablissement de Clemens Müller s. a. à Bynov. Clemens Müller-Works in Bynov.

L'entreprise la plus récente de la place est la maison **E. Wittenberg et Cie.,** fabrique de fermetures éclair, fondée en 1931. L'usine s'est développée en peu de temps à une des plus productives de la branche, et est munie des machines les plus modernes. La maison exporte la plus grande partie de ses produits dans toutes les parties du monde sous les marques connues „Rapid" et „Wico". Téléphone: Bynov 4, télégrammes Wittenbergco Bynov.

Outre cela il y a encore des industries plus ou moins grandes et de nombreux hôtels. Il y a la possibilité d'établir encore d'autres entreprises industrielles.

Bynov

with the quarter Neudorf.

In the immediate neighbourhood of the world-known industrial town of Bodenbach, in the Eulau-Valley, at the foot of the Hoher Schneeberg, there is the little place Bynov. It took its origin in the year 1572 at the time, when the knights of

Bynov reigned over the Elbe- and Eulau-Valleys. At the end of the 19th century still a village of little importance, Bynov-Neudorf became in 1919 an independent parish and has since developed into a considerable industrial place with 1800 inhabitants. Mountains covered with forests surround the place, giving it much natural beauty, so that a summer-stay there is very beneficial. A railway-station and two bus-lines are for communication; besides there is a savings-bank and an elementary school of four classes.

The oldest industrial enterprise is the firm **Pfannschmidt & Weispfennig,** needle-factory, *founded in 1891*, telephone: Tetschen 768, wire: „Nadelfabrik Bynov". They produce: needles of all kinds, pins with glass-heads, knitting-needles, metal combs etc. The products enjoy universal fame and are sold not only to European, but also to all oversea-countries. The enterprise is the only one in Czechoslovakia in this line.

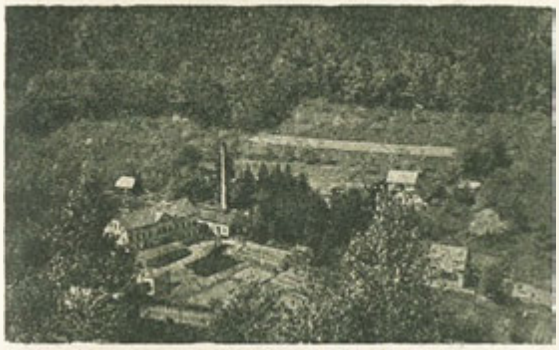

Severočeská přádelna na žíně spol. s r. o. v Bynově. — Nordböhm. Rosshaarspinnerei Ges. m. b. H., Bünauburg. — Filature de crin à Bynov. Horsehair-Spinning-Mill in Bynov.

The cork-factory **Max Schönfelder** has carried on since 1893 the production of all kinds of cork-articles, cork-stoppers, Alu-stoppers, cork-isolations, cases for spinning, patent hygienic cork-stoppers for mineral water etc. Telephone: Tetschen 666; telegramm- und letter-address: Korkfabrik Bynov.

The **Bohemian Clemens Müller Works, Joint-Stock Company,** sewing-machine-factory Bynov, produce sewing-machines of the trade marks „Veritas" nad „Royal" of different systems for housholds, trade and industry. The works have their own castinghouse and furniture-factory, and have been the first on Czechoslovakian territory since the year 1909. Telephone: Tetschen 421; wire: Müllerwerke Bynov.

The factory of electric batteries and preparations **Edgar Prautsch** furnishes all kinds of batteries of the good quality-mark „Epra". Exclusive producer of fire-brigade-batteries. Besides the polishing preparation „Eprol", rubbing-ski-wax, all lubricating graphite preparations.

First-class photo- and magnifying apparatus for amateurs and laboratories, as well as magnifying plate-holders with adjustable masks are

E. Wittenberg a spol., továrna na krytá zdrhovadla. — E. Wittenberg & Co., Reissverschlussfabrik. — E. Wittenberg & Co., Usine de fermeture éclair (Zip). — E. Wittenberg & Co., Zip-fastener factory.

produced by the firm **Gustav Tieze,** factory for photo- and magnifying apparatus.

The factory for cellon-, celluloid-, wood- and turnery-wares **Charles Reichelt,** Bynov, produces stick- and umbrella-handles, modern fittings for buildings, different advertising articles and chests. Wire: Reichelt Bynov.

North-Bohemian Horsehair Spinning-Mill Ltd., Bynov. Production: frizzled hair, mats of webbed horsehair, elastic upholstering material, hairlock, fast to moths mattrass-hair, treated with „Eulan". Telephone: Tetschen 505.

Walter Adler, button- and metal-ware-factory, Bynov, produces fire-proof enamel studs and links badges for societies and festivals, buttons for exportation, advertising and bulk-articles.

Alfred Strache, production of metal-wares, Bynov. Production of link- bent-metal- and patent fastener-links-buttons.

Arno Thomas, leather-wares production, Bynov.

Francis Rotsch, metal-finishing works, Bynov.

„Vulkán", výroba gumového zboží spol. s r. o., Bynov. — „Vulkan", Gummiwarenerzeugung G. m. b. H., Bünauburg. — „Vulkan", Fabrication d'articles en caoutchouc à Bynov. — „Vulkan", Manufacturing of Rubber-merchandise.

Továrna na celonové, celuloidové a soustružnické zboží Karel Reichel, Bynov. — Cellon-, Celluloid-, Holz- u. Drechslerwarenfabrik Karel Reichel, Bünauburg. — Usine de marchandises de cellon, celluloïde et d'articles de tourneur Karel Reichel, Bynov. — Manufacturing of Cellon-Celluloid and Turner-merchandise Karel Reichel, Bynov.

Otto Grünzner, heating- and sanitary apparatus, central-heating, Bynov.

The firm **„Vulkan", production of india-rubber wares, ltd., Bynov,** produces with the most modern machines seamless, resp. surgical india-rubber-wares, such as: French letters, suckers, gloves for operations, finger-stalls for operations, technical finger-stalls, biting-rings for children of galalith, Ramses-pessaries, tooth-plates etc. The wares are made in best execution, according to the latest experience of technics and science. Telephone: Bynov 5; wire: Vulkan Bynov.

As youngest undertaking of the place, the firm **E. Wittenberg & Co,** zip-fastener-factory, was founded in 1931. The factory has developed within a short time into one of the most productive of this branch and is furnished with the latest machines and automatons. This firm exports most of its productions into all countries of the world under the well-known marks „Rapid" and „Wico". Telephone: Bynov 4; wire: Wittenbergco Bynov.

Besides there are more or less important industrial works and numerous hotels. There are possibilities for establishing further industrial enterprises.

Starosta Rudolf Schiechel. — Bürgermeister. Le maire. — The Mayor Rudolf Schiechel.

Krásná Lípa u Rumburka.

Zřídka kdy se spojí tvůrčí činnost pracujících lidí, mocné průmyslové podniky a čilý dopravní život v tak blahodárně působící a milou krajinku, jakou je městečko Krásná Lípa, mající asi 7.000 obyvatel. Na mírných svazích malého potoka, jehož čistá voda protéká romantickým úskalím Kyjovského údolí a groteskními pískovcovými útvary Českosaského Švýcarska do říšskoněmeckých lázní Schandau, leží rozsáhlé statky, čisté domky dělnické a úhledné vily, u vody jsou moderní tovární podniky. Zahrady a sady uvnitř města, louky, pole a rybníky na hranicích obce a nekonečné moře lesů v nejbližším okolí, skýtají oku změnu, pracovníkům novou sílu, všem hostům a cestujícím žádoucí osvěžení a rozptýlení.

Ze starých dob: Pověstmi opředené založení Krásné Lípy vede zpět do minulosti dvora, později »Starý Soud« zvaného, jehož správou byl pověřen leník pána ze Schonbuchu; dvůr tvořil zde jakési předhradí. Po jeho zničení roku 1339 Žitavskými obdržel dvůr hradní práva. R. 1730 bylo tam pod záštitou hrabětě Kinského založeno tržiště. Od roku 1870 jest Krásná Lípa městem. Za pruských válek bylo město vypleněno a obyvatelstvo trpělo hladem. Velká průtrž mračen r. 1795 zničila příjemné městečko po druhé. Císařové a knížata, vojevůdcové i obchodníci navštěvovali se skvělými průvody toto místo. Krásná Lípa jest hrda na své velké syny: skladatele Frant. Bendla, malíře Aug. Frinda, básnířku Janu Fridrichovou, znamenitého lékaře a přírodovědce Dr. Ludv. Hocka i na Lisztova žáka a miláčka, skladatele Aug. Strádala, kteří jsou pýchou městských dějin. Oni roznesli jméno Krásné Lípy do celého světa. Dnes žije v Krásné Lípě dobře známá »Waldhauserin« (básnířka lidové mluvy). Díla této velké ženy chovají v sobě pravou severočeskou bodrost, lásku ke zpěvu a pohostinství.

Okolí a výlety. Železniční trati: Dolní Poustevna (připojení na Sebnitz v Sasku) — Šluknov—Rumburk a Georgswalde—Ebersbach (připojení do Drážďan, Bauzen, Löbau, Görlitz, Žitava—Rumburk se dotýká na své cestě trati Česká Lípa—Praha, Varnsdorf—Žitava—Liberec a Rybniště—Čes. Kamenice—Děčín, severočeské punčochářské město. Dovede-li půvab údolí, táhlých hřebenů, vrcholků a příkrých svahů v tak bohatém střídání, jakož i poesie lesa a osamocená velkolepost přírody vysvoboditi duši od veškeré únavy a vykoupiti lidstvo svým léčivým požehnáním, pak se může Krásná Lípa počítati k velmi šťastným částem Čech. Vycházky

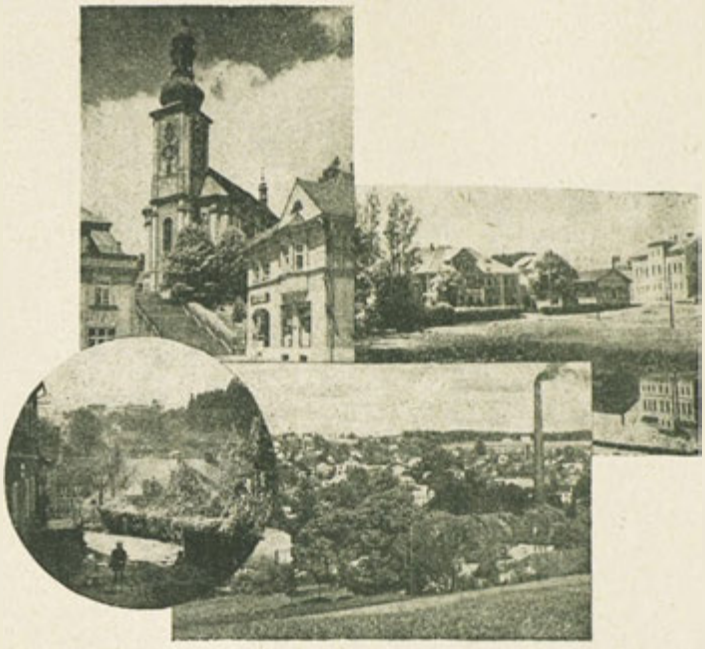

Farní kostel — »Parkhotel« a částečné pohledy na Krásnou Lípu. — Pfarkirche — »Parkhotel« und Teilansichten von Schönlinde. — Eglise paroissiale, »Parkhôtel« et vues partielles de la ville de Krásná Lípa. — Parish Church — »Parkhotel« and partial views of the city of Krásná Lípa.

do Vápenky, jediného dosud zachovaného kamenného lomu období jury v Čechách, k blízkým pramenům potoka, protékajícího Krásnou Lípou ke Karlově výšině a Kočičím kamenům do mariánského poutního místa Sněžné (vystavěné r. 1732) průmyslem pilného městečka Schönbüchelu, jsou krásné. Ke zříceninám již zmíněného Schonbuchu přivedou vás bezprašné polní a lesní cesty v jedné až dvou hodinách.

Polodenní vycházky, nadmíru bohaté dojmy, odhalí přírodní půvab předního řetězu Lužických hor a blízkého českého Švýcarska. Lesní idylou doubickou po pěkných cestách dojdete ke Kinského chatě »Na tokání«, přes Dlouhý důl tichými úžlabinami k myslivně a potom na Vlčí horu 588 m vysokou, odkud je velkolepý rozhled: vlnitý oceán lesů Českosaského Švýcarska, pískovcového pohoří labského až k okrajovým valům Krušných hor přes kulisovitě za sebou postavené řetězy pohoří Chřibského, Lužického, Ještědu, Jizerských hor a Krkonoš, jakož i plošší Dolní Lužice až k Drážďanům, Bautzen, Gorlitz, přes Hely a vesničku Kijov, která je jakoby od světa odříznuta, do Kijovského ráje. Přes výšinu Kinský, zříceniny Karlštejnu, Vinný sklep, Klenotnici, Ďáblovu skálu a Bratrské kameny dohlédnete až na lesní stezku nebo na dobrou silnici pro auta do Českého Mlýna a Splavů, východiska pro turv do Saského Švýcarska.

Pohodlné celodenní vycházky: do nádherných Lužických hor (Jedlová, Luž) poskytnou vám tisíce možností pookřáti v klidu, na slunci a na zdravém lesním vzduchu; ve společnosti ušlechtilých, veselých a pohostinných lidí nabudete znova radosti ze života a nové pracovní síly. Levné ubytování a zaopatření naleznete všude v příjemných boudách. Přátelé zimního sportu mají na blízké Vlčí hoře a Jedlové ideální krajinu pro lyžaření a sáňkování.

Průmysl a živnosti. Krásná Lípa jest světoznámé město punčochářského průmyslu. Půl milionu punčoch a ponožek všech druhů a cen od jednoduchých bavlněných a »mako« dětských punčošek až k drahým punčochám hedvábným, putuje každoročně netoliko do veškerých států evropských, nýbrž i do zámořské ciziny, zvláště do severní a jižní Afriky a jižní a střední Ameriky. Velkého výkonu schopné, nejnovějšími stroji vybavené továrny na punčochy mají: Štěpán Schindler, založeno 1854, 1.000 dělníků; vyrábějí punčochy, ponožky, živůtky, pullovery, koupací úbory z vlny a hedvábí. Schwadron & spol. se 300 dělníky, pobočky v Chemnitz a Vídni: speciální výroba dámských punčoch. J. H. Vatter, založeno 1882, továrna pro regulérně pracované stávkové zboží. Edwin Jäger; regulérně pracované dámské punčochy z přírodního a umělého hedvábí, anglické florové (pavučinové) punčochy a mako, jakož i punčochy z ovčí vlny a síťové. Firma Reiser, hlavní továrna je v Klokočově na Moravě. Gustav Jäger v Schönbüchelu, založeno r. 1878, punčochy a stávkové zboží. Jan Nitsche se 2.000 dělníky vyrábějí punčochy z umělého hedvábí výborné jakosti. Häntschel, Dlouhý Důl—Schonbuchel, punčochy všeho druhu. Jindřich Hille: stávkové zboží a punčochy. Hermann Richter: punčochy a ponožky různé jakosti. Továrna stávkového zboží, Scheibner se 100 dělníky, vyrábí veškeré pletené zboží pro denní potřebu, letní a zimní sporty s použitím původních anglických speciálních a nejlepších domácích přízí z ovčí vlny. Firmy František Langer, Endler & Kögler závodí se shora uvedenými podniky ve výrobě nejmodernějšího pleteného zboží. Tyto výrobky mají velký odbyt v Rakousku, Holandsku, Francii, Anglii a Italii. Hrubé ruční tkalcovství dobře se zavedlo za krátkou dobu svého trvání vkusnými ručně tkanými povlaky na nábytek a polštáře, koberci, šaty a surovými lněnými

látkami. Velké niťárny: Schuh & synové, Grohmann, obě v blízké Doubici, jakož Salomon v Kyjově, vyrábějí prvotřídní nitě a přízi k pletení. Speciální továrna H. G. Heinrich, založená 1865, zaměstnává asi 100 dělníků, v ČSR jediný způsob výroby jehel do pletacích strojů pro stávkové zboží a přikrývky, perových jehel, závěsů a kroužků a pod. vyváží tyto výrobky do většiny evropských států a i do zámoří. Největší barvírnou ovčí vlny a bavlny, bělidlem a niťárnou se 250 dělníky jest firma Raymund Friedrich. Její zvláštní specialitou jest barvení příze z ovčí vlny podle nejmodernějšího barvířského způsobu. Výroba imitace hedvábných nití, hedvábná příze k ručním pracím, jakož — SMI — příze pro školní práce. Veškerým požadavkům vyhovuje firma Loschau, kamenotisk, litografie, knihtisk a ocelorytina; pořizuje účty, navštívenky, katalogy, prospekty, nálepky, zvláště umělecky provedené plakáty a reklamní tiskopisy. Jiné důležité podniky: pivovar Häusler, výborná speciální piva, koželužství Romisch, výroba kůží na svršky a podešvy prvotřídní jakosti, autodílna Kögler a zastoupení cizozemských strojů na punčochy. Firma Steffan: originelní výroba čisticí vlny. Doprava nábytku a prodej uhlí ve velkém D. H. Schmidt, obchod kožišinami Pohl. Prvotřídní kamenný materiál dodává čedičový lom Riedel. Zmínky zaslouží též obě velké parní pily Václav Zimmer, Krásná Lípa a Hieke Schönbüchel. Daleko za hranicemi severních Čech jsou známy továrny na dřevolitinové podlahy Wolfel, Zahrádky; knihtiskárna, lepenkárna a výroba obchodních knih Jindřich Michel, Zahrádky. Ač vzrostly domácímu průmyslu v posledních letech v mnohých městech ČSR konkurenční podniky, ač byl zvláště punčochářský průmysl zavlečen do ciziny, přece jen krásnolipské zboží, jak punčochy, tak stávkové zboží, severočeské nitě nebo příze, bylo vždy prvotřídní jakosti, vkusně provedeno a pro modernost a novinky vzorů všude oblíbeno a vyhledáváno. Vzorně vedená odborná škola pro tkalce se stará ve dvouročním teoretickém a praktickém výcviku a ve zvláštních povzbuzujících kursech o dorost a o stálé další vzdělávání dělníků, dílovedoucích a zaměstnanců.

Městská zařízení: Smyslem pro pořádek a neúnavnou pilí obyvatel stala se Krásná Lípa nejen hezkým, zdravým a pohodlným městem, nýbrž vzbuzuje též vždy čistými, dlážděnými ulicemi, pěstovanými zahradami, hezkými domy s úhlednými štíty a humánními nadacemi trvalý dojem bohatého města. Lidsky přátelskému smýšlení zemřelého továrníka Karla Dittricha děkuje město za moderní zařízení městských lázní. Je tam též útulek pro mládež, v celých severních Čechách známá nemocnice se slavným chirurgem Drem Stohrem, nádherně položené a největší sady v celém okolí. Sportovní místa, hřiště, plovárna, elektrárna, městské museum a útulek pro mládež zdokonalují městská zařízení.

Peněžní ústavy: Městská spořitelna a »Länderbanka«.

Doporučení hodné hostince (prvotřídní a levné): Německý dům, též kavárna s velkou koncertní síní, Stolle dříve Wiesner, Pošta, Černý kůň, kavárna Schindler.

Pozoruhodnosti: římsko-katolický kostel (vystavěný 1758 zvedá se v tiché velikosti nad městem. Z náměstí, které jest ozdobeno starou městskou kašnou, vede mohutné schodiště k uměleckým klenotům od Pettricha, Führicha, Maxe, Frida, Kindermanna a Karlicha, nalézající se v bohatě vyzdobeném chrámu Páně. Pozoruhodný je i starokatolický kostel s oltářním obrazem od Frinda, také tělocvična, kino a obrazárna malíře Frinda. Krásná Lípa, ověnčená lesy Lužických hor, obklopená hlubokými hvozdy a slunnými zahradami, Krásná Lípa, město severočeské práce a někdejšího bohatství, město usilovné píle a nezdolné životní vůle, místo umění a tvůrčího ducha, provolává zájemcům o hospodářství, průmysl a obchod i přátelům přírody, hor a sportu srdečné: »Vítáme vás!«

Schönlinde.

Selten gliedern sich werktätiges Schaffen arbeitender Menschen, wuchtige Industrieanlagen und reges Verkehrsleben so wohltuend in ein liebliches Landschaftsbild als in dem 7000 Einwohnern zählenden deutschböhmischen Städtchen Schönlinde. An den sanften Hängen des jungen Kirnischtbaches, dessen klares Wasser durch das romantische Felsengewirr des Khaatales, durch die grotesken Sandsteinfiguren der Böhm.-Sächs.-Schweiz nach dem reichdeutschen Elbebade Schandau fliesset, liegen breit ausladende Bauernhäuser, saubere Arbeiterwohnungen u. schmucke Villen — am Wasser moderne Fabriksanlagen. Gärten und Parks im Stadtinnern, Wiesen, Felder und Teiche an den Ortsgrenzen und ein endloses Waldmeer in der nächsten Umgebung bieten dem Auge Abwechslung, dem Schaffenden neue Kraft, allen Gästen und Wanderern die gewünschte Erholung und Zerstreuung.

Aus alter Zeit. Die sagenhafte Gründung Schönlindes führt zurück auf einen Maierhof, später, »Altes Gericht«, den ein Lehensmann der Herren von Schonbuch als Vorwerk dieser Feste betreute. Nach ihrer Zerstorung 1339 durch die Zittauer erhielt der Hof die Burgrechte. 1730 wurde unter dem Protektorate des Grafen Kinsky der Markt angelegt. Seit 1870 ist Schonlinde Stadt. Die Preussenkriege brachten Plünderung, Hunger und Zerstörung. Ein grosser Wolkenbruch suchte 1795 das freundliche Oertchen heim. Kaiser und Fürsten, Heerführer und Handelsherren besuchten mit glanzendem Gefolge den Marktflecken. Schönlinde ist stolz auf seine **grossen Söhne:** Der Komponist Franz Bendel, der Maler Aug. Frind, die Dichterin Johanna Friedrich, der bedeutende Arzt und Naturforscher Dr. Ludw. Hocke, der Lieblingsschüler Lists und Komponist Aug. Stradal sind Ruhmesblätter der Stadtgeschichte. Sie trugen

den Namen Schönlinde in alle Welt. Heute lebt in unseren Mauern die weithin bekannte »Waldhauserin« (Mundartdichterin). Die Werke dieser Grossen verdolmetschen echte nordböhmische Gemütlichkeit, Sangeslust und Gastfreundschaft.

Umgebung und Ausflüge: Die Bahnlinien: Dolní Poustevna — Nieder Einsiedel (Anschluss Sebnitz i. Sa), Schluckenau—Rumburg und Georgswalde—Ebersbach (Anschlüsse nach Dresden, Bautzen, Lobau, Gorlitz, Zittau) — Rumburg berühren auf ihrer Fahrt nach Böhm.-Leipa—Prag, Warnsdorf—Zittau—Reichenberg und Teichstadt—Böhm. Kamnitz—Tetschen die nordböhm. Strumpfstadt. Wenn die Lieblichkeit der Taler, die langgezogenen Bergrücken, Kuppen und Steilhänge in reichster Abwechslung, wenn die Poesie des Waldes und die einsame Grosse der Natur die Müdigkeit der Seele auslöschen, heilend und segnend die Menschen erlosen, dann darf sich unsere Heimat zu diesen glücklichen Teilen Böhmens zählen. **Spaziergänge** in den Kalkofen, den einzigen noch erhaltenen Steinbruch der Juraperiode in Böhmen, zu den nahen Kirnnischtquellen, zur Karlshöhe und dem Katzensteine, nach dem Marienwallfahrsorte Schnauhübel (1732 erb.), durch das gewerbefleissige Schönbuchel zu der schon erwähnten Ruine Schönbuch führen staubfreie Wege durch Feld und Wald in 1—2 Stunden zu idyllischen Ruheplätzen. Eine überaus reiche Fülle von **Halbtagswanderungen** enthüllen die landschaftlichen Reize der Vorketten des Lausitzer Gebirges und der nahen Böhm.-Schweiz. Durch das Waldidyll Daubitz auf lauschigen Wegen zur Kinskyschen Balzhütte, durch Langengrund, durch stille Schluchten zum Wolfsberger Forsthause und nachher auf den 588 m hohen Wolfsberg, der eine der grossartigsten Rundsichten über den wogenden Waldozean der Böhm.-Sächs.-Schweiz, des Elbesandsteingebirges bis an den Grenzwall des Erzgebirges, über die kulissenartig hintereinander geschobenen Ketten des Kreibitzer-, Lausitzer-, Jeschken-, Iser- und Riesengebirges, sowie die flachere Niederlausitz bis Dresden, Bautzen, Gorlitz gewährt; über Nassendorf, durch das weltentrückte Dörfchen Khaa in das Khaaer Felsenparadies: Kinskyhöhe, Ruine Karlstein, Weinkeller, Schatzkammer, Teufels- und Brüdersteine, auf Waldpfaden oder auf guter Autostrasse in die Böhm. Mühle und Schleussen, dem Ausgangspunkte für Touren in die Sächs. Schweiz. **Bequeme Tageswanderungen** in das herrliche Lausitzer Geb. (Tannenberg, Lausche) vervollständigen die tausend Möglichkeiten, vermögen das Sehnen nach Ruhe, Sonne und würziger Waldluft zu stillen, im Beisammensein mit biedern, frohlichen, gastfreundlichen Menschen Lebensfreude und Arbeitskraft wiederzugewinnen. Billige Unterkunft und Verpflegung ist überall in den freundlichen Bauden vorhanden. Die Freunde des Wintersports finden in dem nahen Wolfsberg- und Tannenberggebiete ein ideales Gelände für Ski- und Rodelsport.

Industrie und Gewerbe. Schönlinde ist die weltbekannte Stadt der böhm. Strumpfindustrie. Eine halbe Million Strümpfe und Socken aller Qualitäten und Preislagen, vom einfachen Baumwoll- und Mako-Kinderstrumpfe bis zum kostbarsten Damenseidenstrumpfe wandern alljährlich nicht nur in sämtliche Staaten Europas, sondern auch nach Uebersee, besonders Nord- u. Südafrika, und Süd- u. Mittelamerika. Leistungsfähige, mit den neuesten Maschinen ausgestattete Strumpffabriken sind: Stefan

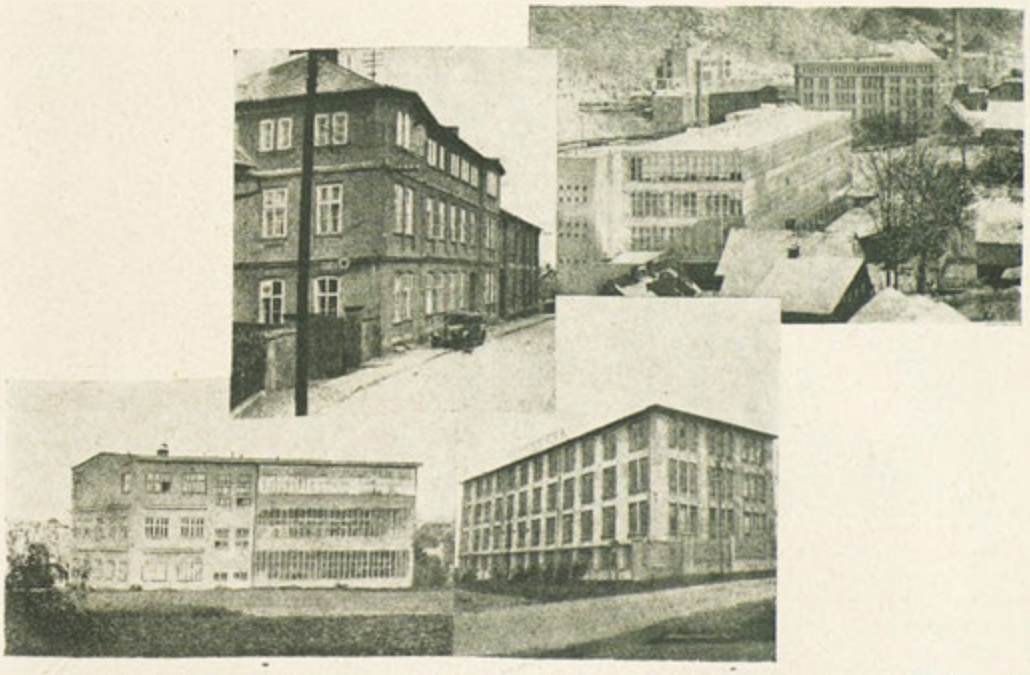

Čtyři nejdůležitější punčocháry. — Vier der bedeutendsten Strumpffabriken. — Quatre usines de bas des plus importantes. — Four of the most remarkable hosiery-factories.

Schindler, gegr. 1854, 1000 Arbeiter; erzeugt Strümpfe, Socken, Leibchen, Pullover, Badekostüme aus Wolle u. Seide. Schwadron & Co. mit 300 Arb., Niederlassungen in Chemnitz u. Wien: Spezialerzeugung von Damenstrümpfen. J. H. Vatter, gegr. 1882, Fabrik für regulär gearbeitete Wirkwaren, Edwin Jäger: regulär gearbeitete Damenstrümpfe aus Natur- u. Kunstseide, engl. Florgarnen und Mako, sowie Schafwolle, Filetstrümpfe. Fa Reiser, Stammhaus; Klogsdorf i. Mähren. Gustav Jäger in Schönbüchel, gegr. 1878, Strumpf und Wirkwaren. Johann Nitsche, mit 200 Arb., Kunstseiden strümpfe hochwertiger Qualitäten. Häntschel, Langengrund-Schönbüchel, Strumpfe aller Art. Heinrich Hille: Wirkwaren u. Strumpfe. Herm. Richter: Strumpfe u. Socken verschiedener Qualitäten. Die Wirk- und Strickwarenfabrik Scheibner mit 100 Arb. erzeugt die gesamte Strickbekleidung für Alltag, Sommer- u. Wintersport unter Verwendung orig. engl. Spezial- u. bester inländischer Schafwollgarne. Die Firmen: Franz Langer, Endler & Kögler wetteifern mit obigen Unternehmen in der Herstellung modernster Strickwaren. Diese Erzeugnisse finden besonders in Oesterreich, Holland, Frankreich, England u. Italien freundlichen Absatz. Die Handweberei Rohi hat sich in der kurzen Zeit ihres Bestandes durch die geschmackvollen handgewebten Möbel- u. Polsterüberzüge, Teppiche, Kleider u. Rohleinen gut eingeführt. Grosse Zwirnereien: Schuh & Söhne, Grohmann beide im nahen Daubitz, sowie Salomon i. Khaa erzeugen erstklassige Zwirne und Strickgarne. Eine Spezialfabrik H. G. Heinrich, gegr. 1865, ca 100 Arb., die einzige Art i. d. Č.S. R. exportiert Strick- u. Wirkmaschinennadeln, Decker, Nadelfedern, Einhänger u. Oesen u. ä. in die

Strojírny odborné školy pletařské a výrobky zdejšího průmyslu. — Maschinensaal d. Fachschule für Wirkerei und Erzeugnisse d. hiesigen Industrie. — Salle de machines de l'école spéciale de tricotage et les produits de l'industrie de cette ville. — Engine-hall of the Professional School for knitted goods and products of home industry.

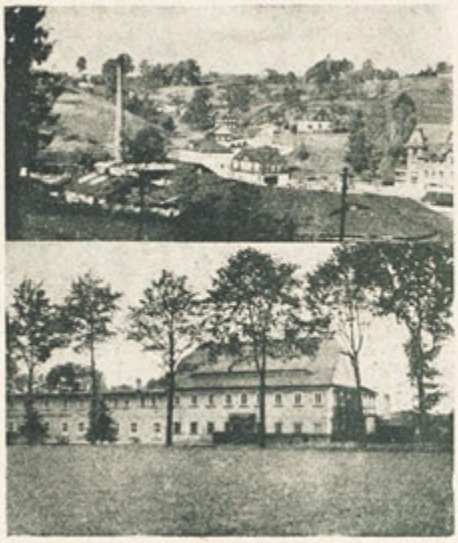

Parní pila Hieke & Schönbüchel. — Továrna na kartonáže Michel Gärten. — Dampfbrettsägewerk Hieke & Schönbüchel. — Kartonagenfabrik Michel Gärten. — Scierie à vapeur de la maison Hieke & Schönbüchel. — Usine de cartons Michel Gärten. — Mechanical Saw-Mill of Hieke & Schönbüchel. — Manufacturing of pasteboard-goods of Michel Gärten.

meisten Staaten Europas besonders aber nach Uebersee. Die grosste Schafwoll- u. Baumwollfärberei, Bleicherei, Mercerisier-Gasier Anstalt u. Zwirnerei mit 250 Arb. ist die Fa Raimund Friedrich. Ihre besondere Spezialität ist die Ausfärbung von Schafwollgarnen nach modernstem Farbverfahren. Erzeugung von Nähseideimitation, Seidengarnen für Handarbeitszwecke, sowie SMI-Garne für Schularbeiten. Die allen Anforderungen entsprechende Fa Loschau, Steindruck, Litographie, Buchdruck u. Stahlstich stellt Rechnungen, Visitkarten, Kataloge, Prospekte, Etiketten, besonders künstlerisch ausgeführte Plakate u. Werbeschriften her. Andere wichtige Unternehmungen: Bierbrauerei Häusler, vorzügliche Spezialbiere. Ledergerberei Römisch, Ober- u. Sohlenleder 1. Qualität. Autowerkstätte Kögler und Vertretung ausländischer Strümpfmaschinen. Fa Steffna: Original Putzwollerzeugung, unverwüstlich. Möbeltransport & Kohlen en gros Verkauf D. H. Schmidt. Fellhandlung Pohl. Erstklassiges Seinmaterial liefert der Basaltbruch Riedel. Hervorzuheben sind die beiden grossen Dampfsägewerke: Wenzel Zimmer, Schönlinde und Hieke, Schönbüchel. Weit über die Grenzen Nordböhmens bekannt sind: Gipsdielenfabrik Wolfel, Gärten; Buchdruckerei-Kartonagen u. Geschäftsbücherfabrik Heinrich Michel, Gärten. Wenn auch der heimischen Industrie in den letzten Jahren in zahlreichen Städten der ČSR. Konkurrenzunternehmungen erwuchsen, wenn auch besonders die Strumpfindustrie ins Ausland verpflanzt wurde, so sind die Schönlinder Strumpf- u. Wirkwaren, die nordböhm. Zwirne u. Garne ob ihrer vorzüglichen Güte, ihrer geschmackvollen Ausführung, ihrer Mode- u. Neu-

schöpfungen allseits beliebt u. gesucht. Eine mustergültig geleitete Fachschule für Wirkerei sorgt in zweijährigen theor.-prakt. Unterweisungen und in anregendem Sonderkursen für den Nachwuchs u. die stete Fortbildung der Arbeiter, Werkmeister u. Angestellt.

Städtische Einrichtungen: Durch den Ordnungssinn u. den Bienenfleiss der Bevölkerung ist Schönlinde nicht nur eine schöne, gesunde u. gemutliche Stadt, sondern sie macht noch immer mit ihren sauberen, gepflasterten Strassen, gepflegten Gärten, netten Giebelhäusern u. humanitären Stiftungen den Eindruck einer wohlhabende Siedlung. Der menschenfreundlichen Gesinnung des verst. Fabrikanten Karl Dittrich verdankt die Stadt ein neuzeitlich eingerichtetes Stadtbad, ein modernes Jugendheim, ein in ganz Nordböhmen bekanntes Krankenhaus mit dem berühmten Chirurgen Dr. Stohr, ein herrlich gelegenes Altersheim u. die grösste Parkanlage der Umgebung. Sport- und Spielplätze, Schwimmbad, Elektrizitätswerk, Stadtmuseum und Jugendherberge vervollkommen die städt. Einrichtungen. **Geldinstitute:** Städt. Sparkasse und Länderbank.

Empfehlenswerte Gaststätten (erstklassig u. billig): Deutsches Haus, auch Kaffee, mit grossem Konzertsaal, Stolle vormals Wiesner, Post, Schwarzes Ross, Café Schindler.

Sehenswürdigkeiten: Die röm.-kath. Kirche (erb. 1758) wacht mit stiller Grösse uber der Stadt. Von dem mit einem alten Stadtbrunnen gezierten Markplatz führt ein mächtiger Stiegenaufgang zu dem mit Kunstschätzen von Pettrich, Führich, Max, Frind, Kindermann und Karlich reich bedachten Gotteshause. Noch sehenswert sind: Die altkath. Kirche mit einem Altarbilde von Frind, Turnhalle, Kino, Frindsche Bildersammlung. Schönlinde, umrahmt vom Lausitzer Bergwald, umschlossen von weiten Wäldern u. sonnigen Görten, Schönlinde die Stadt nordböhmischer Arbeit u. einstiger Reichtums, die Stadt zähen Fleisses und unbeugsamen Lebenswillens, die Stätte der Kunst und des schaffenden Geistes bietet den Interessenten der Wirtschaft, der Industrie und des Handels, den Freunden der Natur, der Bergwelt und des Sportes herzlichen Willkomm!

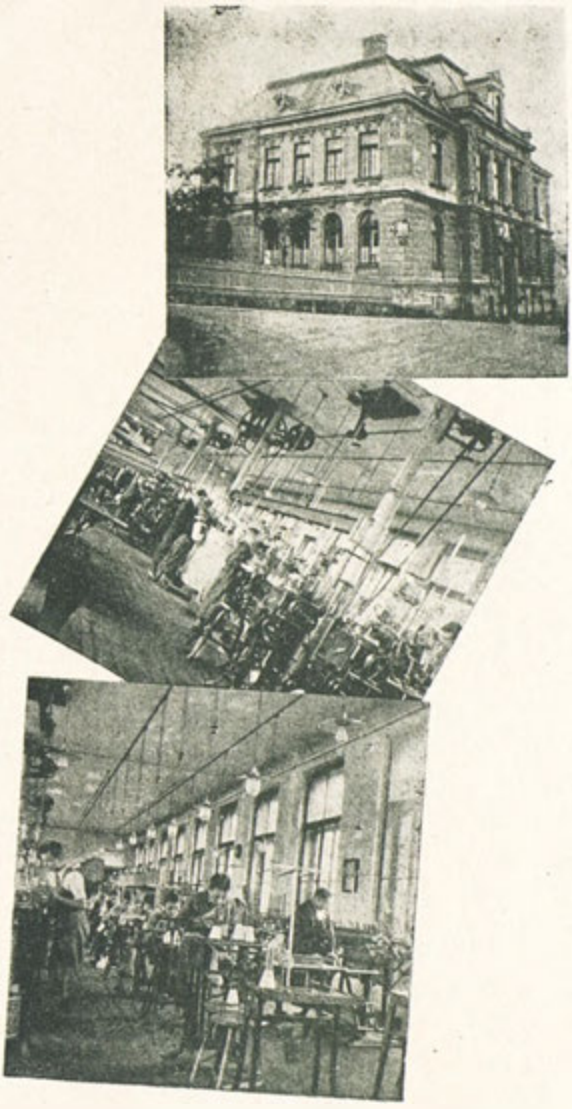

Odborná škola pletařská. — Fachschule für Wirkerei. — École spéciale de tricotage. — Professional School for knitted goods.

Krásná Lípa

près de Rumburk.

On trouvera rarement une harmonie si parfaite entre une population assidue travaillant de bon coeur dans les imposants établissements industriels au milieu du traffic intense et d'autre part le paysage charmant de la petite ville bohémienne de Krásná Lípa avec ses 7000 habitants. Aux douces pentes du jeune ruisseau de Kirnischt, dont les ondes claires coulent à travers la falaise romantique de la vallée de Kyjov ensuite par les formations bizarres de grès de la Suisse saxo-bohémienne, atteignant finalement la plage de Schandau sur Labe, se trouvent de larges maisons de paysans, des logements propres d'ouvriers, de belles villas ainsi que des usines modernes à proximité de l'eau. Les jardins et les parcs au centre, les prés, les champs, les étangs à la limite de la ville, les forêts infinies aux environs proches confèrent de nouvelles forces aux ouvriers et de la recréation et du divertissement à tous les hôtes et villégiateurs qui visitent la place du bon vieux temps:

La fondation légendaire de Krásná Lípa remène ã une métairie (dénommée plus tard Vieux Tribunal) qu'un vassal des seigneurs de Schönbüchel avait sous sa garde comme dehors des forteresses. Après la destruction en 1339 par

des citoyens de Žitava la métairie eut les privilèges d'un château. Sous le protectorat du comte de Kinsky on établit la place du marché en 1730. Krásná Lípa est ville depuis 1870. Pendant les guerres prussiennes la ville était livrée au pillage, à la famine, à la destruction. En 1795 l'endroit était hanté d'une pluie torrentielle. Tout le monde aimait visiter le bourg. Des empereurs et des princes, des chefs d'armée et des grands commerçants y sont venus pendant de longues années. Krásná Lípa est fière de ces fils célèbres: Le compositeur Franz Bendel, le peintre August Frind, la femme de lettres Johanna Friedrich, le médecin et naturaliste fameux Dr. Ludwig Hocke, le compositeur August Strádal, élève favori de Liszt augmentent la gloire de l'histoire municipale. Ils ont propagé le nom de cette ville dans tout le monde. De nos jours vit parmi nous dans notre commune la bien connue »Waldhauserin«, poète dialectique. Les oeuvres de ces grands hommes sont d'importants interprètes de vraie bonhomie, joie à chanter, hospitalité caractérisant les habitants de la Bohême du Nord.

Environs et excursions:

Les lignes de chemin de fer: Dolní Poustevna correspondance Sebnitz en Saxe, Šluknov (Rumburk et Georgswalde), Ebersbach) correspondances de Dresde, Bautzen, Löbau, Görlitz, Žitava), Rumburk rencontrent pendant le trajet de Česká Lípa, Prague, Varnsdorf, Žitava, Liberec, Rybniště, Čes. Kamenice, Děčín, la ville de bas de la Bohême du Nord. Si les grâces des vallées, les crêtes des montagnes. étendues dans toutes leurs longueurs, les sommets et les pentes raides d'une riche variété, si la poésie des forêts et la douce grandeur de la nature puissent faire disparaître la fatigue de l'âme, sauver l'humanité par des bénédictions bienfaisantes, c'est notre pays qu'on peut compter parmi ces parties heureuses de la Bohême.

Des promenades à Kalkofen, seule carrière conservée de la période du Jura, aux sources proches du Kirnischt, à la hauteur de Karl et au Katzenstein (pierre de chat), au pèlerinage de la Vierge de Schnauhüber, construit en 1732, à la petite ville d'industrie de Schoenbüchen ainsi qu'à la ruine de Schoenbuch, mentionée ultérieurement, nous mènent par des chemins sans poussière à travers les champs et les forêts aux lieux de repos idylliques au bout d'une heure ou deux. Une grande foule d'excursions de demie journée révèlent les paysages charmants des chaînes secondaires de la montagne de Lužické Hory et de la Suisse bohémienne non loin. On peut se promener sur les chemins commodes à travers la forêt idyllique de Daubitz jusqu'à la hutte d'accouplement de Kinsky ou bien de Langengrund par les tranquilles gorges de montagne au Wolfsberg (altitude 588) qui offre une vue splendide sur les forêts immenses de la Suisse bohémienne saxonne, de la montagne de grès de Labe jusqu'à l'extrémité du Rudohoří, sur les chaînes de montagnes de Chřibská, Lužické Hory, Ještěd, Jizera, Krkonoše, (monts des Géants) mises l'une derrière l'autre, ainsi que sur la Nieder-Lausitz plus bas se jusqu'à Dresde, Bautzen, Goerlitz. Un autre tour serait par le village de Kyjov situé au-délà des soucis humains, à travers Nassendorf au paradis de rochers de Kyjov: La hauteur de Kinsky, la ruine de Karlstein, la Cave à vin, le Trésor, les Pierres des diables et des frères. En marchant par les chemins de la forêt ou en allant par auto moyennant des routes bien entretenues vous arrivez au Moulin bohémien et à Schleusen, point de départ pour des tours à la Suisse saxonne.

Des excursions agréables d'une journée complètent les mille possibilités d'appaiser le désir de jouir du calme, du soleil, de l'air ozonique des forêts. Parmi les gens honnêtes, gais, hospitaliers on retrouve la joie de vivre et l'ardeur au travail. On trouve partout logement et nourriture dans les petites maisons de campagne. Les amis de »l'art blanc« y recontrent un coin idéal pour les sports de ski et de luge dans le district proche de Wolfsberg et Tannenberg.

Kavárna »Schindler« a myslivna. — Kaffée Schindler und Jägerhaus. — Café Schindler et la maison de garde-chasse. — Café Schindler and hunter's lodge.

Industrie et commerce.

Krásná Lípa est la ville renommée de l'industrie de bas de la Bohême septentrionale. Un demi million de bas et de chaussettes de tous les prix et qualités, depuis les bas simples de coton ou Mako pour enfants jusqu'aux bas de soie les plus précieux pour dames est exporte tous les ans non seulement à tous les Etats européens mais aussi aux pays d'outre-mer, surtout à l'Afrique du Nord et du Sud et à l'Amérique centrale et méridionale. Nous citerons quelques unes des meilleures usines, pourvues d'une machinerie tout à fait moderne: Maison Stefan Schindler, fondée en 1854, mille ouvriers, production de bas, chaussettes, corsages, pullovers, maillots, en laine et soie. Schwadron et Cie., 300 ouvriers, établissement à Chemnitz et Vienne; fabrication spéciale de bas pour dames. J. H. Vatter, usine fondée en 1882 de tissus à maille, travaillés régulièrement. Edwin Jäger, bas pour dames, travaillés régulièrement, en soie pure et artificielle, crêpe anglais et Mako, laine de brebis et filet. La maison Reiser a l'usine principale à Klokočov en Moravie Gustav Jäger à Schoenbuecel, maison fondée en 1878, bonneterie et tissus à maille. Johann Nitsche,

200 ouvriers, bas de soie artificielle de meilleure qualité. Maison Häntschel, Dlouhý důl - Schonbüchel, bas de tout genre. Heinrich Hille, tissus à maille et bas. Hermann Richter, bas et chaussettes de qualité différente. L'usine de Scheibner, tissus à maille et tricotage avec 100 ouvriers produit les tricotés d'habillement pour l'usage de tous les jours, les sports d'été et d'hiver et n'emploie que des fils de laine pure d'origine anglaise ou bien les meilleurs fils du pays. Les maisons de commerce: Franz Langer, Endler et Kögler rivalisent avec les entreprises mentionnées ci-dessus dans la production de tricotage à la mode. Ces produits sont appréciés principalement en Autriche, Hollande, France, Angleterre, Italie. La tisseranderie a main, Rohig, s'est faite une réputation durant sa courte existence par ses taies de coussins, housses de meubles, tissées à la main, tapis, vêtements, toile naturelle, tout d'un goût exquis. De grands moulinages sont: Schuh et Fils, Grohmann, situés tous les deux à Doubice qui est très proche, ou bien Salamon à Kyjov. Ces maisons produisent des fils et des fils à tricoter de première qualité. Une usine spéciale, H. G. Heinrich, établie depuis 1865, 100 ouvrier environ, unique dans sa branche en Tchécoslovaquie, exporte des aiguilles pour machines à tisser et à tricoter, porte-aiguilles, chas, portes d'agrafes etc. a la plupart des Etats européens, mais surtout aux pays d'outre-mer. La plus grande teinturerie, blanchisserie, filature avec 250 ouvriers est la maison Raimund Friedrich, dont une spécialité importante est la coloration de fils de laine pure par des proces tout a fait modernes. Production d'imitation de soie à coudre, fils de soie pour ouvrages à l'aiguille, fils »SM!« pour devoirs scolaires. La maison Loschau, imprimerie lithographique, typographie, eaux fortes, produit des factures, cartes de visite, catalogues, prospectus, plaques, finalement affiches et annonces exécutées d'une maniere extrêmement artistique. D'autres entreprises importantes: la brasserie de Häusler, bière spéciale excellente. Römisch, corroyage de cuir. Kögler, usine d'autos et représentation de machines à bas de l'étranger. Steffan, production de bourre de laine indestructible. D. H. Schmidt, entreprise de déménagement et vente de charbon en gros. Pohl, commerce de fourrures. La carrière de basalte de Riedel délivre des pierres de première qualité. Il faut encore citer les deux grandes scieries à vapeur de Wenzel Zimmer, Krásná Lípa et de Hieke, Schonbüchel. Les usines suivantes sont connues au loin: Woelfel, Zahrádky, usine de planchers de plâtre; Heinrich Michel, Zahrádky, usine de cartonnage, de livres de commerce et imprimerie.

La bonneterie et les tissus à maille de Krásná Lípa ainsi que les fils de la Bohême du Nord sont appréciés partout et très recherchés grâce à la qualité excellente, à l'exécution d'un goût exquis et à la mode, même s'il y a à présent de sérieux concurrents dans les autres villes de Bohême et à l'étranger. Une école professionnelle moderne, bien administrée de tisseranderie se charge de l'instruction théorique et pratique dans des cours, publics et particuliers, de la jeunesse et de la perfection constante des ouvriers, contremaîtres, employés.

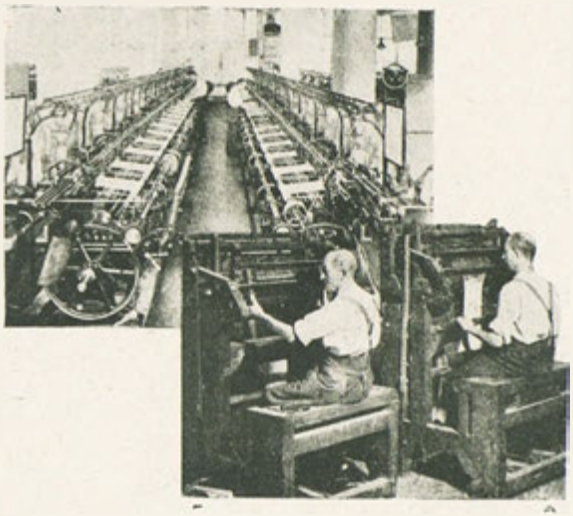

24dílný stroj na zpracování bavlny. — 24teilige Cottonmaschine. — Machine de 24 parties pour confectionner le coton. — Machine of 24 parts for working up cotton.

Institutions municipales:

Grâce à l'esprit de l'ordre et à l'assiduité proverbielle des habitants, Krásná Lípa est non seulement une belle ville, saine et confortable, mais aussi relativement riche. Elle a encore l'air d'une colonie prospérante avec ses rues propres et bien pavées, ses jardins cultivés, ses gentilles maisons avec ses toits à pignons et ses établissements humanitaires. La ville doit à la philantropie du récédé fabricant Karl Dietrich un établissement de bains, installé à la mode, un foyer moderne pour la jeunesse, un hôpital renommé dans toute la Bohême du Nord avec le chirurgien bien connu Dr. Stohr, un asile de vieillards, situé à merveille ainsi que le parc le plus grand de tous les environs. Des terrains de sport et de jeu, un établissement de bain, l'usine d'électricité, le musée municipal ainsi qu'un asile pour la jeunesse complètent les Banques:

Caisse d'épargne municipale et Laenderbank.

Hôtels à recommander bon marché, mais de première qualité: Deutsches Haus, avec un Café et salle de concert, Stolle (ancienne maison Viesner) Post, Schwarzes Ross, Café Schindler.

Curiosités: L'église catholique romaine, construite en 1758, veille sur la ville avec une grandeur calme. De la place du marché, ornée d'un vieux puits municipal, conduit un escalier imposant à église qui est richement décorée de trésors d'art par Pettrich, Führich, Max, Frind, Kindermann, Karlich. D'uatres curiosités sont: la vieille église catholique avec un tableau d'autel par Frind, le gymnase, le cinéma, la galerie des peintures de Frind.

Krásná Lípa, ville entourée des montagnes de Lužické Hory, couvertes de forêt, encadrée de larges forêts et de jardins ensoleillés, Krásná Lípa, ville de la Bohême du Nord, de besogne et de richesse passée, ville de zèle industriel et d'activité, ville d'art et d'esprit créateur offre la salutation de bienvenue aux amis du commerce, de l'industrie, de la nature, des montagnes, du sport.

Krásná Lípa

near Rumburk.

You seldom find such a perfect harmony between zealous people working eagerly in the mighty industrial establishments amidst brisk traffic and on the other hand the lovely scenery of the small Bohemian town Krásná Lípa withs its 7000 inhabitants. On the soft slopes of young Kirnischt brook, the clear water of which is gently gliding along through the romantic rocky shore of Kyjov valley, then through the grotesque sandstone formations of Bohemian Saxon Switzerland and finally reaches the German watering-place Schandau on the Labe, there are to be seen broad farm-houses, clean workmen-dwellings, nice villas and modern factories close to the water. Gardens and parks in the centre, meadows, fields and ponds at the town's limit and endless woods in the next surroundings offer new strengths to workers as well as recreation and entertainment to all guests and tourists visiting the place.

From olden times:

The legendary foundation of Krásná Lipa traces back to a dairy-farm, (later called Old Tribunal) which was taken care of by a vassal of the lords of Schoenbuch as outwork of the forts. After its destruction in 1339 by Zittau citizens the farm got the privileges of a castle. Under the protectorship of the earl of Kinsky the marketplace has been laid out in 1730. In the year 1870 Krásná Lipa became a town. During Prussian wars the town was given up to pillage, famine and devastation. Our little town was also haunted by a violent downpour in 1795. Everybody has been fond of visiting the small market-town. Emperors and princes, captains of armies and wholesale merchants came to this place. Krásná Lípa is proud of its great sons: The composer Franz Bendel, the painter August Frind, the lady-poet Johanna Friedrich, the famous physician and natural philosopher Dr. Ludwig Hocke, the composer August Stradal, favourite pupil of Liszt are a glory to the town's history. They propagated the name of the small town in the whole world. Nowadays there lives among us in our parish the well known Waldhauserin (a dialectal poet). The works of these great men are important interpretes of real north-bohemian sociability, enjoyment of singing and hospitality.

Řetizkárna. — Kettelei. — Fabrication de rubans. — Manufacturing of ribbons.

Environs and excursions:

The railway-lines of Dolní Poustevna. Direct correspondance — Sebnitz in Saxonia (Rumburk and of Georgswalde—Ebersbach) communication: Dresden, Bautzen, Loebau, Goerlitz, Žitava—Rumburk meet within their course to Česká Lípa—Prague. Warnsdorf—Žitava—Liberec and Rybniště—Česká Kamenice—Děčín, the north-bohemian town of stockings. If loveliness of valleys, lengthened out mountain-ridges, dome-shaped peaks and steep descents in richest variety, if poetry of wood and lovely greatness of nature may be able to take away weariness of the soul, to release mankind by soothings and blessings, then our country may by counted among these happy parts of Bohemia.

Walks to Kalkofen, the only remaining stone-pit of the Jura period in Bohemia, to the near Kirnischt-springs, to Karls-height and Katzenstein (cat-stone), to the Virgin's place of pilgrimage Schnauhuebel, constructed in 1732, to industrious Schoenbuechel as well as to the already mentioned ruin of Schoenbuch, lead us on dustless ways among fields and woods to idyllic resting places within one or two hours. An extremely rich store of half-a-day excursions reveal the charming landscape-paintings of the lower chains of Lužické Hory and of near Bohemian Switzerland. You may ramble about on pleassant ways through the wood-idyl Daubitz to Kinsky's counling hut or from Langengrund through quiet mountain-gorges to Wolfsberg (height 588 m.) allowing one of the grandest views over the waving ocean of woods of Bohemian-Saxon-Switzerland, of Labe Sandstone Mountains up to the barrier of Rudoheří, over the mountain-chains, shifted one behind the other like scenes, of Chřibská, Lužické Hory, Ještědské Hory, Jizerské Hory and Krkonoše-Mountains, as well as over plainer Dolní Lužice to Dresden, Bautzen, Goerlitz. Another ramble would be through the village Kyjov, lying beyond the reach of earthly cares, over Nasserdorf to Kyjov-rock-paradise: Kinsky-height, Karlstein-ruin, Winecellar, Treasure, Devils- and Brothers-Stones. When walking over wood paths or going by car on well-kept roads you get to Bohemian Mill and Schleusen, starting point for trips into Saxon-Switzerland.

Comfortable one day-trips into wonderful Lužické Hory (Tannenberg, Lužice) complete the thousand possibilities of appeasing yearning for tranquillity, sun and ozonic wood air; in the company of honest, cheerful and hospitable people yeu find again enjoyment of life and working-power. You get everywhere board and lodgings in the pretty cottages. Friends of »white art« find an ideal place for skiing and tobogganning in the near region of Wolfsberg and Tannenberg.

Industry and trade.

Krásná Lípa is the world-famous town of Bohemian stocking-industry. Half a million of stocking and socks of all qualities and prices, from simple cotton- or Mako-stockings for children to most precious silk stockings for ladies is sent out every year not only to all European States but also abroad, specially to North- and South-Africa and South- and Central-America. Some of the best factories, provided with up-to-date machinary are: Stefan Schindler, founded in 1854, 1000 workmen, produces stockings, socks, undervests, pullovers, bathing-costumes of wool and silk. Schwadron and Co., 300 hands, establishments in Kamenice and Vienna: special produce of ladies' stockings. J. H. Vatter, founded in 1882, factory of regular worked woven material. Edwin Jaeger, regular worked ladies' stockings of pure and artificial silk, English twines and Mako, pure woollen- and network-stockings. The Reiser firm has got its original firm in Klokočov in Moravia. Gustav Jaeger in Schoenbuechel, founded in 1878, hosier and frame-knitter. Johann Nitsche, 200 workmen, artificial silk-stockings of best quality. Haentschel, Dlouhý důl—Schoenbuechel., stockings of all kinds. Heinrich Hille, knitted wear and stockings. Hermann Richter, stockings and socks of different quality. Scheibner, factory of woven and knitted materials with 100 workmen, produces the whole knitted wear for everyday's want, summer- and winter-sport, employing original English or best home-yearn of pure sheep's wool. The firms: Franz Langer, Endler and Koegler vie with the above enterprises in producing up-to-date knitted wear. These products are especially appreciatel in Austria, Holland, France, England and Italy. The hand-weaving-mill Rohig has become wellknown during its short existence by its tasteful hand-woven furniture and pillow-cases, carpets, dresses and raw linen. Big twisting-mills are: Schuh and Sons, Grohmann, both of them situated in near Doubice, as well as Salamon in Kyjov. They produce first-rate twines and knitting-yarns. A special factory, H. G. Heinrich, founded in 1865, with at about 100 workmen, the only one in this line in Czechoslovakia, exports knitting- and weaving-machine-needles, needle-guards, hooks, eyes and similar articles into most European countries, but especially across the sea. The biggest dyer's works for sheep's wool and cotton, bleaching-ground and twisting-mill with 250 hands are the Raimund Friedrich firms. An important speciality of theirs is dying of sheeps' wool-twines after most modern processes. Productoin of sewing-silk imitation, silk- threads for needle-works, as well as SMI-yarns for school tasks. The firm Loeschau, lithographic printing-office, printing of books and stone-engraving, meets with all requirement and produces bills, visiting-cards, catalogues, prospectusses, labels and last not least placards and advertisements, executed in a very artistic way. Other important enterprises: Haeusler-beer-brewery, excellent special beers. Roemisch-leather-dressing. Koegler-car-factory and representation of foreign stocking-machines. Steffan-original rubber-production (cannot be worn out) D. H. Schmidt- firm of furniture-removers and coal-wholesale. Pohl-furriers. First rates stone-material delivers Riedel-basalt quarry. Let us still mention the two big steam-sawmills of Wenzel Zimmer, Krásná Lípa, Hicke, Schoenbuechel. The following factories are known far and wide: Plasterfloorworks Woelfel, Zahrádky; printing-office, pasteboard work and office-books factory Heinrich Michel, Zahrádky. Hosiery and woven materials from Krásná Lípa as well as north Bohemian twines and yarns are everywhere appreciated and on demand because of their excellent quality, their tasteful execution and their up-to-date fashion, even if they found serious competitors during those years in other Bohemian towns and abroad. A well managed modern professional school for weaving provides within two years theoratical and practical instructions as well as in stimulating special courses, for young people and for constant perfection of workmen, foremen and emplovees.

Municipal institutions:

By the tidiness and industry of its population Krásná Lípa is not only a beautiful, healthy and cosy town, but also a rich one. It still looks like a wealthy settlement with its proper well-paved streets, cultivated gardens, nice houses with gable-roofs and its humanitary bequests. The town owes to the philantropical mind of the late manufactorer Karl Dietrich a modern furnished bathing-establishment, a modern home for the youth, a hospital famous in whole northern Bohemia with the renowned surgeon Dr. Stohr, a splendid situated home for old people and the biggest parkgrounds in the surroundings. Sporting and playing-grounds bathing-establishment, electric works, the town's museum and an asylum for young people complete municipal institutions.

Banks:

Municipal saving-banks and Laenderbank.

Recommendable hotels (cheap but first-rate) are: Deutsches Haus (with a Café) provided with a concert-room, Stolle (before Wiesner) Post, Schwarzes Ross, Café Schindler.

Curiosities:

The Roman-Catholic church (constructed in 1758) watches with quiet greatness over the town. From the market-place ornamented with an old town-well there leads a mighty staircase to the church, richly adorned with treasures of art by Pettrich, Fuchrich, Max, Frind, Kindermann and Karlich. Other curiosities are: the old catholic church with an altar-picture by Frind, gymnasium, cinema, Frind's picture gallery.

Krásná Lípa, surrounded by Lužické Hory-wood, mounted by wide woods and sunny gardens, Krásná Lípa, north-bohemian town of work and past riches, town of industrious zeal and unyielding vital instinct, place of art and creating spirit offers a cordial welcome to people interested in trade, industry and commerce, to friends of nature, mountains and sport.

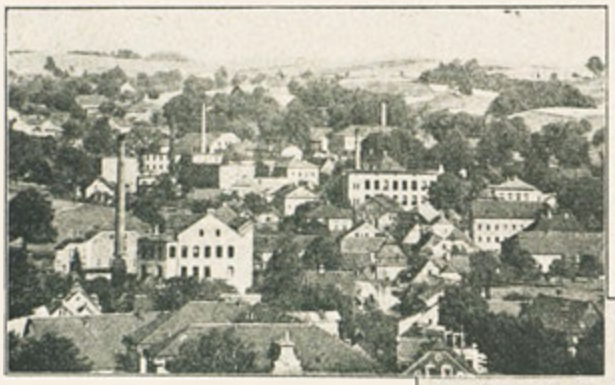

Dolní Mikulášovice.
Nieder-Nixdorf.

Horní Mikulášovice.
Ober-Nixdorf.

Mikulášovice

československý Solingen (Nixdorf.)

Hezké, čisté a průmyslově čilé městečko Mikulášovice leží v půvabném údolí po obou stranách bystrého potoka Rausche. Téměř 7 km dlouhá obec se svými 7000 obyvateli učiní na pocestného, který prochází krajinou, nejlepší dojem. Vkusné domy, které se vyznamenávají jak uvnitř, tak i zevně přímo úzkostlivou čistotou, jsou obklopeny všude hezky upravenými zahradami, jejichž nádherné květinové záhony a smaragdové plochy potěší oko každého turisty. Každoročně se zvětšuje příliv cizinců a milé Mikulášovice jsou velmi vyhledávány jako letovisko, kde lze ztráviti dovolenou. Město Mikulášovice má 3 nádraží těchto železničních tratí: Rumburk—Dol. Poustevna—Sebnitz (Sasko) a Rumburk—Herrwalde—Krásná Lípa—Mikulášovice, při čemž nám prvně jmenovaná trať umožňuje přímé rychlikové spojení přes Nymburk do Prahy a zpět. K všeobecnému použití jest zde pošta, telefon (automatický), telegraf, jakož i elektrické světlo a silný proud pohonný. Že jsou v místě lékaři, lékárna, bankovní expositura a zasilatelství, jest jistě věcí samozřejmou. Školství jest v rozkvětu; v Mikulášovicích jsou 4 školy obecné, chlapecká i dívčí škola měšťanská, státní odborná škola pro kovový a umělecký průmysl. Jmenovaná odbor. škola byla založena již r. 1891, má tři ročníky a jejím účelem jest seznámiti žáky se všemi pracemi a způsoby práce, spadajícími do oboru nástrojových a strojových zámečníků, nožířů, brusičů břitev, po stránce umělecko-průmyslové v oboru rytců, pasířů a modelářů. Ústav vydržuje též stálou výstavu žákovských prací a museum.

Jako pozoruhodnost města nutno uvésti velký chrám boží z roku 1750, zdobený nádherným schodištěm, proti němuž vzbudí pozornost kulatá baňatá střecha hvězdárny. Dobře vedené kino přináší stále nejlepší filmy. O zaopatření a dobré pohostinství je postaráno v hojném počtu v čistých hostincích, z nichž na prvém místě nutno uvésti hotel Freischütz (Čarostřelec). Co dodává našemu městu zcela zvláštní přítažlivosti, jsou úplně moderně zařízené městské lázně, které jsou opatřeny zvláštním vyhřívacím zařízením (na obrázku vpravo; náleží k nim dětské pobřežní lázně, (střed) a 4800 m² velkého rybníku pro plavce, s věží pro seskok a startovými prkny. Nebylo zde zapomenuto ani

Hotel »Freischütz«.

Hostinec „Thomasschänke" v Thomasdorfu. — Thomasschänke in Thomasdorf. — Auberge „Thomasschänke" à Thomasdorf. — Inn „Thomasschänke" in Thomasdorf.

hor Stoličných Českosaského Švýcarska až k hřebenům Krkonoš.

A u paty této velmi navštěvované hory leží pracovité Mikulášovice, jejichž průmyslová odvětví si nyní blíže prohlédneme.

Již v záhlaví čteme „Mikulášovice, československé Solingen". Uvědomělému obchodníkovi jsou Mikulášovice známým jménem. Jest zde starý vývozní průmysl, výroba nožů a ocelových předmětů, který jest ještě dnes hlavním průmyslem tohoto čilého městečka. Nyní se vyrábějí kapesní nože od nejjednoduššich artiklů až k mnohotvárným, velejemně provedeným umělecký výtvorům, jako tesáky, dýky, jídelní příbory, kuchyňské a řeznické nože, jakož i různé zboží jiné. Nejdůležitější továrny na kapesní nože jsou: Hynka Röslera synové, František Frenzel (Frenix), Julia Pilze synové a Jan Eduard Dittrich. Veliká ocelárna Jakuba Dittricha zhotovuje zase stolní příbory a ostatní druhy

na přímo ideální a krásná hřiště, z nichž zvláště musíme upozorniti na 2 výborné dvorce tenisové. Dohře opatřená bouda u rybníka stará se vzorným způsobem o životní potřeby všech, kteří hledají osvěžení.

Jako východisko pro výlety jsou Mikulášovice přímo ideální položeny. Okolí je zvláště proti Sasku velmi romantické a přitažlivé. V málo minutách dojedeme z nádraží Mikulášovice—Střed do „Waldfriedenu" (Lesní zátiší), velice klidného, u rybníka ležícího lesního hostince s terasovitou zahradou, a odtud za čtvrt hodiny jsme v Einschichtu u Tomášova. Zde jsou 2 hostince, z nichž nově vystavěný Thomsův se svými krásnými místnostmi a hostinskými pokoji nutno zvláště připomenouti. Jsme-li zde na letním bytě, pak se můžeme cítiti jako doma, jsouce vzdáleni denního chvatu a shonu. Vystoupíme-li nádherným Tomášovským lesem, dojdeme asi po půlhodinové procházce vrcholu 596 vysokého „Tanzplanu". Vedle horského hospodářství, vystavěného švýcarským slohem a rozšířeného velkou vyhlídkovou verandou, vypíná se zde masivní vyhlídková věž, s jejíž terasy se pokocháme jedinečným pohledem od

Městské koupaliště v Mikulášovicích. — Städt. Badeanlagen in Nixdorf. — Bains municipaux à Mikulášovice. — Municipal bathing in Mikulášovice.

dlouhých nožů. Všech pět jmenovaných firem má vývoz skoro do všech zemí. Z výrobců specialistů uvádíme: hamry Bratří Wenzelů, které se zabývají výlučně výrobou nerezavějících lžic; výroba vývrtek Adolf Ahnelt, výroba a brusírna břitev Eduard Ueberfuhr, majitel Josef Seidel.

Státní odb. škola pro kovoprůmysl. — Reklamní nůž se 150 pohyblivými díly. — Staats-Fachschule für Metallindustrie und Kunstgewerbe. — Reklamemesser mit 150 beweglichen Teilen. — L'école spéciale d'Etat pour l'industrie métallique et l'art industriel. — Couteau de réclame avec 150 parties flexibles. — State training-school for metallic and technical industry. — Publicity-knife with 150 flexible parts.

Do oboru kovového zboží náleží také výrobky firmy Rudolf Fischer jun. v hořejší části města, která se zabývá výrobou stiskacích knoflíků, spon na šaty, na obuv, rukavic a dámských kabelek, jakož i napínacích hřebíčků, kovových sponek na papír a kovových součástek na šle a podvazky. Firma Müller & Fritsche je výlučně továrnou knoflíků. J. Kunert a syn mají zase továrnu kancelářského a kovového zboží; jejich výrobky si vydobyly svou jakostí již jména. (Kunertovy pořadače dopisů, Kunertova ořezávátka tužek a více jiných.

Mimo kovový průmysl jest pro Mikulášovice také velmi důležitá výroba stuh. Zajímavá jest mnohostrannost těchto výrobků, připomínající průmysl téhož druhu v Barmen (Německo). Nevyrábějí se zde jen veškeré druhy jednoduchých stuh z bavlny a ovčí vlny (firma Josef Pitschmann), nýbrž i vkusné obruby na prádlo u fy. Grasse & Jeppe, umělé květinové a ozdobné stuhy z hedvábí a umělého hedvábí. V posledně jmenovaných artiklech jest zvláště firma Františka Fischera vdova směrodatná. Firma A. Pohl vyrábí zase zvláště gumové pružné pásky pro jakékoliv účely, až k hotovým šlím a podvazkům.

Dalším důležitým výrobním odvětvím Mikulášovic je průmysl pleteného a stávkového zboží. Největší a neznámější firmou v tomto oboru je Klinger & spol. Vyváží do tuzemska, jakož i do středních a západoevropských států. Vyrábí se hlavně dobré a jemné sportovní zboží pletené, trikotové, punčochy a pod. Tato firma má v kruzích tohoto odvětví výbornou pověst pro svoje výrobky dobré jakosti. Specielní podnik pro pletené spodní prádlo jest firma „Miax", Max Grohmann, komanditní společnost. I ta vyrábí toliko jakostní zboží ve všech tvarech a vyváží do všech zemí. Nakonec zasluhuje náležité zmínky také mladší průmyslový obor. Je to výroba „Grelitu" — umělé smoly, z níž jsou zhotovovány nejrůznější věci potřeby a galanterie. Tak na př.: nosiče nápojů všeho druhu, poháry na Odol, pouzdra na doutníky a cigarety, popelníčky, podložky pod sklenice, podnosy, uzávěrky tub, různé krabičky a mnoho jiných věcí. Tato firma má název »Grelitové podniky — Grelitwerk«, Grohmann, Pietschmann & Comp.

Vyhlídková věž »Tanzplan«. — Der Tanzplan Aussichtsturm. — Observatoire sur de »Tanzplan«. — »Tanzplan«-Look-out tower.

Hvězdárna. — Die Sternwarte. — Observatoire. Observatory.

Jest samozřejmé, že si tak vysoce vyvinutý průmysl vyžádal též i peněžních ústavů. Mimo r. 1887 založenou Obecní spořitelnu, jest zde ještě »Kampelička« a expositura »Banky pro obchod a průmysl«, (Länderbanka.)

Všechny shora jmenované výrobní podniky jsou v obvodu města Mikulášovic a vší silou přispěly k rozvoji tohoto nádherně položeného městečka.

Hodní a pilní občané mikulášovičtí jsou pyšní na své krásné rodiště a přejí si ze srdce, aby výrobky jejich průmyslové píle, která je vždy a všude velmi uznávána, našly ještě častější cestu do širého světa, než tomu bylo až dosud.

Ke konci prosí toto pohostinné město Mikulášovice o přízeň návštěvníků a o odbyt svých velmi důležitých průmyslových výrobků.

Nixdorf

das tchechoslovakische Solingen.

Zu beiden Seiten des munteren Rauschebaches liegt in einer anmutigen Talmulde das schöne, saubere und industriefleissige Städtchen Nixdorf. Der gegen 7 km lange Ort mit seinen fast 7000 Einwohnern macht auf den Wanderer, der die Gegend durchzieht, den denkbar besten Eindruck. Die geschmackvollen Häuser, die sich aussen wie innen durch eine geradezu peinliche Sauberkeit auszeichnen, sind durchwegs von schönen, gepflegten Gärten umgeben, deren farbenprächtige Blumenbeete und smaragdene Rasenflächen das Auge jedes Touristen erfreuen. Jährlich mehrt sich auch der Fremdenzustrom und sehr gern wird das liebliche Nixdorf von Urlaubern als Sommerfrische gewählt. Man braucht ja hier auch keine Bequemlichkeit des Alltags zu entbehren. Die Stadt Nixdorf besitzt drei Bahnhofe folgender Eisenbahnlinien: Rumburg—Niedereinsiedel—Sebnitz (Sa.) und Rumburg—Herrnwalde—Schönlinde—Nixdorf, wobei auf ersterer Bahnstrecke der direkte Schnellzugsverkehr über Nimburg nach Prag und zurück gewährleistet ist. Post, Telefon (automatisiert), Telegraph, sowie elektrischer Licht-

und Kraftstrom stehen der Allgemeinheit zur Verfügung. Dass sich in Orte Aerzte, Apotheke, Bankexpositur und Spediteure befinden, ist wohl eine Selbstverständlichkeit. Das Schulwesen steht in Blüte; in Nixdorf befinden sich 4 Volksschulen, eine Knaben- und Mädchenbürgerschule und eine Staatsfachschule für Metallindustrie und Kunstgewerbe. Letztgenannte Fachschule wurde schon im Jahre 1891 gegründet und umfasst 3 Jahrgänge, in denen ihre Zöglinge auf folgende Berufe vorbereitet werden. Werkzeug- und Maschinenschlosser, Messerschmiede, sowie Rasiermesser-Hohlschleifer und einschlägige Berufe, und in der kunstgewerblichen Abteilung Graveure, Ziseleure, sowie Modelleure. In den Räumen der Anstalt befindet sich eine permanente Ausstellung von Schülerarbeiten und ein Museum. Von den Sehenswürdigkeiten der Stadt ist das grosse, mit herrlicher Freitreppe gezierte Gotteshaus aus dem Jahre 1750 zu erwähnen, dem gegenüber das runde Kuppeldach der Sternwarte auffällt. Ein gut geleitetes Lichtspielhaus zeigt fast durchwegs die besten Filme der Zeit. Für Unterkunftsmöglichkeit und gute Bewirtung ist in einer Anzahl sauberer Gaststätten Sorge getroffen, von denen das Hotel Freischütz in erster Linie zu erwähnen ist. Was dem Orte eine ganz besondere Anziehungskraft verleiht, sind die ganz neuzeitlich angelegten städtischen Badeanlagen, die aus einem Vorwärmer (auf dem Bilde rechts), einem Kinderstrandbad (Mitte), und einem 4800 qm grossen Schwimmteiche mit Sprungturm und Startbrettern bestehen. Gesäumt wird diese geradezu ideale Anlage von schönen Spiel- und Sportplätzen, von denen zwei ausgezeichnete Tennisplätze besondere Erwähnung verdienen. Eine gut bewirtschaftete Teichbaude sorgt in mustergültiger Weise für die leiblichen Bedürfnisse der Erholungsuchenden.

Als Ausgangspunkt für Ausflüge ist Nixdorf geradezu vorbildlich gelegen. Die Umgebung ist besonders gegen Sachsen sehr romantisch und anziehend. In wenigen Minuten vom Bahnhof Nixdorf-Mitte erreichen wir den „Waldfrieden", ein traulich stilles, an einem Teiche gelegenes Waldwirtshaus mit Terassengarten, und von hier aus in einer Viertelstunde die Einschicht Thomasdorf. Hier befinden sich 2 Gasthäuser, von denen die neu erbaute Thomas-Schänke mit ihren schönen Räumen und Fremdenzimmern besondere Erwähnung verdient. Hier kann man sich als Sommerfrischler fern vom hastenden Alltag recht wohl fühlen. Durch den herrlichen Thomaswald aufsteigend erreicht man nach ungefähr halbstündiger Bergwanderung den 596 m hohen Gipfel des »Tanzplatz«. Neben einer im Schweizer Stile erbauten, durch eine grosse Aussichtsveranda erweiterten Bergwirtschaft erhebt sich ein massiver Aussichtsturm, von dessen Plattform man eine einzigartige Fernsicht von den Tafelbergen des Elbsandsteingebirges, bis zum Kamm des Riesengebirges geniesst.

Und zu Füssen dieses viel besuchten Berges liegt das erwerbsfleissige Nixdorf, dessen Industriezweige jetzt nähere Betrachtung finden sollen.

Schon eingangs lesen wir „Nixdorf, das tschechoslovakische Solingen". Dem kundigen Handelsmanne ist Nixdorf ein bekannter Name. Hier befindet sich eine alt angestammte Exportindustrie, die Messer- und Stahlwarenerzeugung welche noch heute als Hauptindustrie in diesem regsamen Städtchen gilt. Gegenwärtig erzeugt man Taschenmesser vom einfachsten Artikel bis zum vielteilig, hochfein ausgeführten Kunstwerk, Jagdmesser, Dolche, Essbestecke, Küchen- und Fleischmesser, sowie verschiedene andere „Langware". Die bedeutendsten Taschenmesserfabriken sind: Ignaz Röslers Söhne, Franz Frenzel (Frenix), Julius Pilz Söhne, und Johann Eduard Dittrich. Die grosse Stahlwarenfabrik Jacob Dittrich verfertigt wiederum Tafelbestecke und Langmesser aller Art. Alle 5 obgenannten Firmen haben Export nach fast allen

Obecná a měšťanská škola. — Volks- u. Burgerschule. — École primaire et école primaire supérieure. — Elementary School and Middle-Class-School.

Ländern. Von Spezialerzeugern sind zu nennen; das Hammerwerk Brüder Wenzel, das sich hauptsächlich mit der Erzeugung von rostfreien Löffeln befasst, die Korkzieherschmiederei Adolf Ahnelt und die Rasiermessererzeugung und Hohlschleiferei Eduard Ueberfuhr, Inhaber Josef Seidel. In die Metallwarenbranche fallen auch die Erzeugnisse der Firma Rudolf Fischer jun., im oberen Ortsteile, die sich mit der Herstellung von Druckknöpfen, Verschlussen für Kleider, Schuhe, Handschuhe und Damentaschen, sowie Reissnägeln, Briefklammern und Metallzubehör für Hosenträger und Sockenhalter befasst. Die Firma Müller & Fritsche ist eine ausgesprochene Knopffabrik. J. Kunert & Söhne besitzen wiederum eine Metall- und Bürowarenfabrik, deren Erzeugnisse sich durch ihre Qualität schon einen Ruf geschaffen haben. (Kunert-Briefordner, Kunert-Bleistiftspitzer, u. a. m.)

Neben der Metallwarenindustrie ist auch die Bandwarenindustrie in Nixdorf von Bedeutung. Interessant ist die Vielfältigkeit der Erzeugnisse, welche an die gleichartige Industrie von Barmen (Deutschland) erinnert. Nicht nur alle Arten der einfachen Baum- und Schafwollbänder, wie sie von der Firma Josef Pietschmann erzeugt werden, sondern auch geschmackvolle Wäschebesätze (Fa. Grasse & Jeppe), kunstvolle Blumen- und Zierbänder aus Seide und Kunstseide werden hergestellt. In letztgenannten Artikeln ist besonders die Firma Franz Josef Fischers Wwe massgebend. Die Firma A. Pohl wiederum erzeugt vornehmlich gummielastische Bänder für alle Verwendungszwecke bis zu fertigen Hosenträgern und Sockenhaltern.

Ein weiterer wichtiger Erzeugungszweig Nixdorfs ist die Strick- und Wirkwarenindustrie. Die grösste und bekannteste Firma hierin ist Klinger & Co. Sie beliefert das Inland, sowie auch die mittel- und westeuropäischen Staaten. Erzeugt werden haupsächlich gute und feinste Sportstrickwaren, Trikotagen, Strumpfe und dergl. mehr. Diese Firma geniesst in Branchekreisen einen ausgezeichneten Ruf wegen ihrer hohen Qualitätserzeugnisse. Ein Spezialunternehmen für gestrickte Unterwäsche ist die Firma „Miax" Max Grohmann & Co. Kommanditgesellschaft. Auch sie erzeugt nur Qualitätsware in allen Fassons und exportiert nach allen Ländern. Zum Schlusse verdient auch ein jüngerer Industriezweig gebührende Würdigung. Es ist die Erzeugung von „Grelit" — Kunstharz, aus dem die verschiedenartigsten Gebrauchs- und Galanteriewaren hergestellt werden. Solche sind: Getränkeservice aller Art, Odolbecher, Zigarren- und Zigarettentaschen, Aschenbecher, Tabletts und Servierbretter, Tubenverschlüsse, verschiedene Dosen und vieles andere mehr. Diese Firma trägt den Namen „Grelit-Werk" Grohmann, Pietschmann & Co.

Dass bei einer so hoch entwickelten Industrie auch Geldinstitute am Platze sind, ist wohl selbstverständlich. Ausser der schon im Jahre 1887 gegründeten Gemeindesparkasse befindet sich hier auch eine Reiffeisenkasse sowie eine Expositur der Bank für Handel und Industrie (Länderbank).

Alle die oben erwähnten Erzeugungsbetriebe befinden sich im Ortsbereiche der Stadt Nixdorf und haben zur Entwicklung dieses landschaftlich so herrlich gelegenen Städtchens tatkräftig beigetragen.

Die braven und fleissigen Nixdorfer sind stolz auf ihren schönen Heimatort und wunschen herzlichst, dass die Erzeugnisse ihres Industriefleisses, die stets allseits Anklang fanden, noch häufiger den Weg in die weite Welt fänden, als es bisher der Fall war. Zum Schlusse bittet also die fremdenfreundliche Stadt Nixdorf um die Gunst ihres Besuches und den Absatz ihrer hochwertigen Industrie-Erzeugnisse.

Kostel sv. Mikuláše. — Kirche zu St. Nikolaus. — Eglise de St. Nicolas. — St. Nicholas Church

„Filipov".

Poutní místo - „Severočeské Lourdy".

Dne 12. ledna 1936 tomu bylo 70 let, co se stal Filipov zjevením sv. Matky Boží klenotem poutních míst, severočeskými Lourdy.

Toto místo bylo záhy hojně vyhledáváno lidmi, kteří potřebovali pomoci a útěchy, a přitahovalo a vábilo zbožné poutníky z Čech, Saska, Slezska, Lužice a jiných zemí. Poutníci zde nacházeli často pomoc přímo zázračnou. Kdo sečte ony miliony slz, které zde byly prolity, kdo zná onu útěchu, které se zde dostalo trpícím? Není divu, že se sem zástupy z měst a širého venkova stále množí. Přicházejí poutníci v době, jež byla v mnohém technicky předstižena, avšak vnitřně zůstává stále chudou. Přicházejí sem v době neklidné a neutěšené, aby zde nalezli klid, radost a štěstí ve stínu svatostánku, neboť filipovské zázračné místo je skutečnou perlou všech poutních míst, která jsou na hranicích Čech.

Tady působí a mohutnější síly, které utvářejí náboženský a daleko nad život národa se pnoucí život duchovní. Mariánská myšlenka prastaré kultury poutnické není toliko plodem v myšlení pohroužených dob slohových, nýbrž životním pramenem náboženského a duševního znovuzrození.

Na místě zjevení stojí dnes kaple a nádherná, v románském slohu vystavěná poutní basilika Panny Marie Pomocné, která pojme více než 4.000 osob. Vnitřní výzdoba, zvláště hlavní oltář, jest mistrovským dílem chrámového umění. Elektrické osvětlení více než 800 lampami ozařuje působivě všechny obrysy a oblouky svatostánku. Oslňující lesk světel lze počítati k oněm dojmům basiliky, které návštěvníka nejvíce překvapí a uchvátí.

Chráněná poloha místa, krásné okolí, bohatství čerstvé zeleně v letních měsících, krásné vyhlídkové výšiny přesvědčí všechny milovníky přírody a turisty, že se Filipov hodí za výborný letní pobyt. Tisíce cizinců z různých krajin a zemí navštívilo již naše město. Všichni byli překvapeni krásou a vznešeností kostela a naší domoviny. Filipov má mnoho výšin, s nichž se pozorovateli otvírají líbezné výhledy. Uchvatně krásný je pohled s blízkého vršku Butterbergu na hustě obydlenou údolní kotlinu Neugersdorf—Filipov—Georgsvalde. Další podívaná se nám otvírá všemi směry. Zde vynikají Rosenberg, Studená, Rauchberg, Luž, Hvozd, Lobavský vrch a Černý Buk (Tscherneboh).

Naše hostince jsou slušně vedeny a snaží se, aby pobyt cizinci co nejvíce zpříjemnily.

Proto vás prosíme: Přijďte i vy k nám ztráviti svou dovolenou. Jsou zde předpoklady pro všechny, kdož hledají chvíle oddechu po denním chvatu a namáhání, aby se zde tělesně i duševně osvěžili a na čerstvém vzduchu pookřáli.

Železniční spojení:

Trať Georgsvalde—Praha: (zastávka Georgsvalde—Filipov).

Trať Ebersbach—Drážďany: (stanice Ebersbach v Sasku).

Trať Eibau—Žitava—Liberec: (stanice Neugersbach v Sasku).

Autobusové trati:

Filipov—Rumburk: (zastávka: celnice Aloisburg).

Filipov—Šluknov: (Endlersův hostinec).

Podrobnější zprávy podá výbor pro cizinecký ruch.

Vyžádejte si prospekt.

V následujících hotelích a hostincích budete bydlit pohodlně a levně:

Hotel zum Kloster, za kostelem. Cena za lůžko: Kč 8.— až 9.—. Stravné denně: Kč 20.—. Celá pense i s ubytováním: Kč 26.—. Zahrada, parkování, garáže.

Hostinec Hase, za kostelem. Cena za lůžko: Kč 7.— až 9.—. Stravné denně: Kč 20.—. Celá pense i s ubytováním: Kč 25.—. Sál, parkování, zahrada.

Kavárna a cukrárna A. Rudolf. Cena za lůžko: Kč 8.—. Parkování.

Hotel Goldener Engel. Cena za lůžko: Kč 6.— až 8.—. Stravné denně: Kč 18.—. Celá pense i s ubytováním: Kč 24.—. Garáže, společenské místnosti.

Hostinec Diessners. Cena za lůžko: Kč 6.—. Stravné denně: Kč 18.—. Celá pense i s ubytováním: Kč 24.—. Sál, parkování.

Kavárna, cukrárna J. Zimmermann. Cena za lůžko: Kč 7.—. Stravné denně: Kč 18.—. Celá pense i s ubytováním: Kč 24.—. Zahrada, parkování.

Hostinec »Zum Anker«. Cena za lůžko: Kč 7.—. Stravné denně Kč 18.—: Celá pense i s ubytováním: Kč 24.—. Zahrada, parkování.

Hostinec P. Kade. Cena za lůžko: Kč 6.— až 7.—. Stravné denně: Kč 18.—. Celá pense i s ubytováním: Kč 24.—. Zahrada.

Hostinec Herrgesell. Cena za lůžko: Kč 6.—. Garáže.

Neumanns Neue Welt, Unteres Hotel. Tekoucí voda, ústř. topení.

Butterberg. Cena za lůžko: Kč 7.—. Stravné denně: Celá pense i s ubytováním: Kč 24.— —. Dětské zábavy.

Kavárna Josef Qual. Cena za lůžko: Kč 6. až 7.—. Stravné denně: Kč 18.—. Celá pense i s ubytováním: Kč 24.—. Zahrada, parkování.

Anton Hase 132. Cena za lůžko: Kč 6.— —. Stravné denně: Kč 18.—. Celá pense i s ubytováním: Kč 24.— —. Společenské místnosti.

Agnes Rudolf 128. Cena za lůžko: Kč 6.— až 7.—. Stravné denně: Kč 18.—. Celá pense i s ubytováním: Kč 24.—. Společenské místnosti.

Eduard Knobloch. Cena za lůžko: Kč 8.—. Stravné denně: Kč 18.—. Celá pense i s ubytováním: Kč 24.—. Parkování.

Josef Elmer Nr. 87. Cena za lůžko: Kč 6.— až 7.—. Stravné denně: Kč 18.—. Celá pense i s ubytováním: Kč 24.—. Společenské místnosti.

Hostinec zum Stern. Stravné denně: Kč 18.—. Celá pense i s ubytováním: Kč 24.—. Zahrada.

Horní Butterberg. Majitel Bruno Neumann. Nejkrásnější výletní restaurace, krásný rozhled. 5 minut od filipovského kostela. Dětské zábavy.

„Philippsdorf".

Der Wallfahrtsort - „Das nordböhmische Lourdes".

Am 12. Jänner 1936 waren es 70 Jahre, dass Philippsdorf durch die Erscheinung der Gottesmutter zum Juwel der Wallfahrtsorte, zum nordböhmischen »Lourdes« wurde.

Bald war dieser Ort eine vielbesuchte Stätte für Hilfs- und Trostbedürftige u. zog die frommen Waller aus Böhmen, Sachsen, Schlesien, der Lausitz und weiteren Landsgebieten an, die hier oft wunderbare Hilfe fanden. Wer zählt die Millionen Tränen, die hier geweint, wer kennt den Trost, der in Philippsdorf gegeben ward? Kein Wunder, das sich die Scharen aus der steinernen Stadt und vom flachen Lande mehren, die in einer Zeit, welche die Vergangenheit technisch zwar weit überholt hat, die aber innerlich sehr arm geworden, in einer Zeit die friedlos und freudlos geworden ist, hierher kommen, um innere Ruhe, Freude und Glück im Schatten des Heiligtums zu finden, denn die Philippsdorfer Gnadenstätte ist die Perle im Kranze der Wallfahrtsorte, die sich um Böhmens Aussenrand ranken.

Darin wirken und wachsen die Kräfte, die das religiöse und darüber hinaus das geistige Leben des Volkes gestalten. Der marianische Gedanke der uralten Wallfahrtskultur ist nicht nur eine Frucht sinnfälliger Stilepochen, sondern ein lebendiger Quell religiöser und geistiger Wiedergeburt.

An der Erscheinungsstelle steht heute die Gnadenkapelle und die prächtige, in romanischem Stile, über 4000 Personen fassende »Mariahilf-Wallfahrtsbasilika«. Die innere Ausstattung, besonders der Hochaltar, sind Meisterwerke der Kirchenbaukunst. Eine elektrische Beleuchtung mit mehr als 800 Lämpchen lässt alle Umrisse und Bogen des Ziborienaltars wirkungsvoll in flammenden Linien erstrahlen. Der blendende Lichterglanz gehört zu den überraschendsten und ergreifendsten Eindrücken der Basilika.

Die geschützte Lage des Ortes, die schöne Umgebung, der Reichtum an frischem Grün in den sommerlichen Gefilden und die aussichtsreichen Höhen, zeigen dem Erholungsbedürftigen, allen Naturliebhabern und Wanderfreudigen, dass Philippsdorf zum Sommeraufenthalt vorzüglich geeignet ist. Tausende Fremde aus verschiedenen Gegenden und Ländern haben sich schon in unserem Orte aufgehalten. Alle aber waren entzückt von der Schönheit und Erhabenheit der Kirche und unserer Heimat. Philippsdorf ist reich an Anhöhen, die dem Anschauenden Bilder weicher Lieblichkeit bieten. Ueberwältigend schön ist der Blick von der Höhe des nahen Butterberges auf den dicht bewohnten Talkessel Neugersdorf—Philippsdorf—Georgswalde. Eine weite Schau öffnet sich nach allen Himmelsrichtungen. Als auffallende Punkte seien Rosenberg, Kaltenberg, Rauchberg, Lausche, Hochwald, Löbauer Berg und Tscherneboh besonders hervorgehoben.

Unsere Gaststätten sind solid geführt und bemüht, dem Fremden den Aufenthalt so angenehm als möglich zu gestalten.

Darum unsere Bitte: »Kommen auch Sie zu uns und verbringen Sie Ihre Freizeit in Philippsdorf. Es sind Voraussetzungen gegeben für alle, die von der Unrast des Alltags Ausspannung und Kräftigung suchen, sich hier körperlich und geistig zu erholen und seelich zu erlaben.« S. W.

Bahnverbindungen:

Strecke Georgswalde—Prag: (Haltestelle Georgswalde—Philippsdorf).

Strecke Ebersbach-Dresden: (Station Ebersbach i. Sa.).

Strecke Eibau—Zittau—Reichenberg: (Station Neugersdorf i. S.).

Autobusverbindungen:

Autobus Philippsdorf—Rumburg: (Haltestelle Zollamt Aloisburg).

Autobus Philippsdorf—Schluckenau: (Endlers Gasthaus).

Ausführliche Auskünfte erteilt der Verkehrsausschuss.

Verlangen Sie Werbeschriften.

Sie wohnen behaglich und heimisch bei weitgehendster Berücktichtigung Ihrer persönlichen Wünsche.

Hotel zum Kloster, hinter der Kirche. Preis des Bettes: Kč 8.— — 9.—. Tagespreis ohne Nachtigung: Kč 20.—. Pension inkl. Zimmer: Kč 26.—. Garten, Parkplatz. Garage.

Gasthof Hase, hinter der Kirche. Preis des Bettes: Kč 7.— — 9.—. Tagespreis ohne Nächtigung: Kč 18.— — 20.—. Pension inkl. Zimmer: Kč 25.—. Saal, Parkplatz, Garten.

Hotel goldener Engel. Preis des Bettes: Kč 6.— — 8.—. Tagespreis ohne Nachtigung: Kč 18.—. Pension inkl. Zimmer: Kč 24.—. Garage, Gesellschaftslokale.

Kaffee und Konditorei Ad. Rudolf. Preis des Bettes: Kč 8.—. Parkplatz.

Dietzners Gasthaus. Preis des Bettes: Kč 6.—. Tagespreis ohne Nächtigung: Kč 18.—. Pension inkl. Zimmer: Kč 24.—. Saal. Parkplatz.

Kaffee-Konditorei J. Zimmermann. Preis des Bettes: Kč 7.—. Garten.

Gasthaus »Zum Anker«. Preis des Bettes: Kč 7.—. Tagespreis ohne Nächtigung: Kč 18.—. Pension inkl. Zimmer: Kč 24.—. Garten, Parkplatz.

Gasthaus P. Kade. Preis des Bettes: Kč 6.— 7.—. Tagespreis ohne Nächtigung: Kč 18.—. Pension inkl. Zimmer: Kč 24.—. Garten.

Herrgesells Gasthaus. Preis des Bettes: Kč 6.—. Garage.

Neumanns Neue Welt, Unteres Hotel. Fliesswasser, Zentralheizung.

Butterberg: Preis des Bettes: Kč 7.—. Tagespreis ohne Nächtigung: Kč 18.—. Pension inkl. Zimmer: Kč 24.—. Kinderbelustigungen.

Kaffeeschank Josef Qual. Preis des Bettes: Kč 6.— — 7.—. Tagespreis ohne Nächtigung: Kč 18.—. Pension inkl. Zimmer: Kč 24.—. Garten, Parkplatz.

Anton Hase 132. Preis des Bettes: Kč 6. —. Tagespreis ohne Nächtigung: Kč 18.—. Pension inkl. Zimmer: Kč 24.—. Gesellschaftszimmer.

Agnes Rudolf 128. Preis des Bettes: Kč 6.— bis 7.—. Tagespreis ohne Nächtigung: Kč 18.—. Pension inkl. Zimmer: Kč 24.—. Gesellschafszimmer.

Eduard Knobloch. Preis des Bettes: Kč 8.—. Parkplatz.

Josef Elmér Nr. 87. Preis des Bettes: Kč 6.— bis 7.—. Tagespreis ohne Nächtigung: Kč 18.—. Pension inkl. Zimmer: Kč 24.— Gesellschaftszimmer.

Gasthaus zum Stern. Tagespreis ohne Nächtigung: Kč 18.—. Pension inkl. Zimmer: Kč 24.—. Garten.

Oberer Butterberg. Bes. Bruno Neumann. Schönstes Ausflugsrestaurant, herrliche Aussicht über Philippsdorf, Neugersdorf. 5 Minuten von der Philippsdorfer Kirche entfernt. Kinderbelustigungen.

Německé Jablonné.

Lázeňské místo a letovisko.

Německé Jablonné jest jedním z nejstarších měst v Čechách a mohlo oslavit svoje tisíciletí již roku 1926. Vede jím říšská silnice Praha-Žitava, po níž přetáhlo mnoho vojenských tlup, přinášejících bolestné dny. Husity, Švédy, Prušáky, Rakušany, Rusy, Poláky a »sbory pomsty«, — všechny vidělo Jablonné ve svých zdech. Čtyřikrát bylo město stiženo morem a na svatodušní neděli 1788 skoro úplně vyhořelo.

Město Německé Jablonné, položené v nadmořské výši 318.6 m, obklopené nádherným věncem zelených lesnatých hor, hodí se vzhledem k svému klidu, svému zdravému, bezprašnému a ozonem bohatému horskému vzduchu výborně za letovisko a k ozdravovacímu pobytu.

V okolí Německého Jablonného rozprostírají se velká ložiska léčivé slatinné země, která byla analysami označena jako výborně způsobilá a již se **v městských slatinných lázních** užívá k léčení dny, reumatismu, ztrnutí kloubů, neuralgie a ženských nemocí. Lázeňský ústav je zároveň zařízen také na parní lázně, medicinální a uhličité lázně a na elektrické lázně ozařovací. Slatinné lázně těší se zvlášť dobré pověsti, protože znamenitá hojivá síla rašeliny vrátila již mnohým zdraví. Vzhledem k mírným cenám koupelí jsou s oblibou vyhledávány. Prospekty zasílá městský úřad. K lázním, chráněným před severními větry, je připojena na výsluní položená zahrada, odkud je volný pohled na zámecký rybník s čilým životem na koupališti. Lázeňští hosté nalézají v městském parku lavičky pro odpočinek a procházkové cesty alejemi k skvostnému barokním zámu Neufalkenburku. Na zámeckém rybníku je zřízena plovárna pro

Celkový pohled.
Gesamtansicht.
Vue totale.
Total view.

koupání ve volné přírodě a k projížďkám na člunech a lázeňská pláž.

Co je v městě pozoruhodného? Již při příjezdu na nádraží pozdraví vás význačné znaky města: čtyřhranná věž bez kopule bývalého městského chrámu a odvážně klenutá kopule dnešního děkanského chrámu, která již má viditelnou patinu. Kostel byl zbudován podle návrhů Beriniho 1699—1729. Nádherná čelní stěna se zakřivenými římsami, s ozdobami nad dveřmi a nad okny a s krásnými kamennými figurami upoutává malíře a fotografy. V jasném vnitřním prostoru vidíme fresky a štuky, bohatost forem oltářů, přes to vkusně vytvořených. Obrovské katakomby, v nichž odpočívá budovatel chrámu, hrabě František Antonín Berka, dále hrabata Pachtové a mnichové dominikáni, chovaly také kosti hraběnky Zdislavy až do jejího blahořečení. Tržiště s nově vydlážděnými průjezdními cestami, zdobí barokní, bohatě figurami zdobené morové sloupy a památková kašna, postavená v roce 1926 na počest zesnulého starosty a poslance Krause. Staré hostince s velikými průjezdy připomínají poutníkovi »městečko Hermana a Doroty«.

Staré Jablonné bylo obehnáno městskou zdí, která je místy ještě dosti zachovalá. Ačkoliv brány a věže byly strženy již před 100 lety, byly na zbývajících kvádrech vybudovány čisté domečky, zastíněné mohutnými korunami stromů. Na jaře pučí zeleň ze všech trhlin zdí a kvetoucí bezy jsou v harmonickém barevném souzvuku s šedým kamením.

Z Německého Jablonného mohou být podnikány vděčné vycházky do bližšího i vzdálenějšího okolí, zvolíme-li si je za centrum krásných vycházkových cílů (obecní lesy s lavičkami, vesnice a zámek Lamberk, atd.). Německé Jablonné je sídlem okresního úřadu. Železniční stanice trati Teplice—Liberec a Německé Jablonné—Rohrsdorf. Autobusové linie obstarávají spojení k zemským hranicím do Saska.

Z průmyslových závodů jest především vzpomenouti textilek, parní pily, koželužny a výroby emailovaných štítů. Jmenujeme:

Nejstarším podnikem jest firma **Ignatz Gürtlers Söhne,** tkalcovna pestrých látek a přádelna založená 1829.

Firma **Josef Sieber, mechanická tkalcovna,** modrotiskárna a továrna módního zboží — dnešní majitelé Ing. Adolf Kögler a paní Marie Köglerová — vyrábí dámské módní zboží, flanely a jiné pestré zboží, dvoubarevně tištěné lněné a bavlněné zboží. Založena 1865.

Památná kašna na náměstí.
Gedenkbrunnen am Marktplatze.

Náměstí s morovým sloupem.
Marktplatz. m. Pestsäule.

Parní pila firmy J. Elstner synové.
Dampfsägewerk d. Fa. Elstner's Söhne.

Před 70 roky založená **mechanická tkalcovna W. Rautenstrauch** je ještě dnes proslulá výrobou kvalitních látek na prádlo a ložní potřeby. Před lety bylo také počato s výrobou hotového prádla jako novým výrobním odvětvím.

Firma **D. Bitterlich, mechanická tkalcovna,** Německé Jablonné, je jednou z největších firem na náměstí. Specielní výrobky: tištěné i barevně tkané záclonové a dekorativní látky, ubrusy, macco zboží. Rok založení 1868.

Firma **Jos. Elstera synové, parní pila, velkoobchod s dřevem, export dřeva,** Něm Jablonné, zal. 1870, vybavená nejmodernějšími stroji, jest severočeská pila, schopná největších výkonů. Bohatý sklad a výroba různého řeziva, jako la truhlářského smrku a borovice, hraněné dřevo, hoblovaná prkna, sloupkové dřevo a spojované dříví. Specialita: sbíjené části beden. Telegramy: Elstnersäge Deutschgabel. Tel. č. 4, nádraží, Německé Jablonné. Vlastní vlečka.

Firma **Bratří Riegrové, továrna na emailové štítky,** Německé Jablonné. Výrobky: emailové dveřní a firemní štítky, uliční tabulky, domovní čísla, výstražné a zápovědní tabule, číslované štítky, zásuvkové štítky, náhrobní tabule, zakázkové objednávky.

Množství míst k pobytu nabízejí zde znamenité ubytovací a stravovací možnosti. Menu od 6 do 8 Kč, přenocování 5 — 10 Kč za postel denně, celá denní pense 20 — 25 Kč. Letní pobyt v Německém Jablonném se tedy vyplatí, a proto prosí pohostinné město o přízeň návštěvníků a o odbyt svých cenných výrobků.

Deutsch-Gabel.

Kurort und Sommerfrische.

Deutsch-Gabel ist eine der ältesten Städte Böhmens und konnte bereits im Jahre 1926 seine Tausendjahrfeier abhalten. Die Reichsstrasse Prag—Zittau führt hindurch, auf der einst Kriegsscharen einherzogen, leidvolle Tage bringend. Hussiten, Schweden, Preussen, Oesterreicher, Russen und Polen und das »Korps der Rache«, sie alle hat Gabel in seinen Mauern gesehen. Viermal wurde die Stadt von der Pest heimgesucht und am Pfingstsonntage 1788 brannte sie fast zur Gänze nieder.

Die in einer Seehöhe von 318.6 m gelegene Stadt Deutsch-Gabel, die von einem herrlichen Kranze grüner Waldberge umgeben ist, eignet sich infolge ihrer Ruhe, ihrer gesunden, staubfreien und ozonreichen Bergluft, als Sommer-

Kostel. — Kirche.

Zámek »Lämberk«.
Schloss Lämberk.

Zámek »Neufalkenburg.«
Schloss Neufalkenburg.

frische und Erholungsaufenthalt ganz vorzüglich.

In der Umgebung von Deutsch-Gabel erstrecken sich grosse Lager von Heil-Moorerde, welche durch Analyse als ganz vorzüglich begutachtet ist und **im städtischen Moorbade** zu Heilbädern gegen Gicht, Rheumatismus, Gelenkversteifungen, Neuralgien und Frauenleiden Verwendung findet. Die Badenanstalt ist auch für Dampf-, Medizinal-, Kohlensäure- u. elektr. Glühlichtbäder zeitgemäss eingerichtet. Das Moorbad erfreut sich eines besonders guten Rufes, denn die ganz hervorragende Heilkraft des Moores hat schon vielen die Gesundheit wiedergeschenkt. Infolge der mässigen Bäderpreise wird es gern besucht. Prospekte versendet das Stadtamt. An das Bad, das vor Nordwinden geschützt ist, schliesst sich ein sonnig gelegener Garten, der den Blick zum Schlossteich mit seinem regen Badeleben freigibt. Die Kurgäste finden einladende Ruhebänke im Stadtparke und Spazierwege durch Alleen zum Schloss Neufalkenburg, einem prächtigen Barockbau. Im Schlossteiche ist eine Badeanstalt für Bäder im Freien mit Kahnfahrt und anschliessendem Strandbad vorhanden.

Stará pošta, nyní okresní hosp. záložna.
Alte Post, jetzt Landw. Bezirksvorschusskasse.

Was ist Sehenswürdiges? Schon bei der Einfahrt am Bahnhof grüssen die Wahrzeichen der Stadt: der vierkantige, helmlose Turm der einstigen Stadtkirche und die kühn gewölbte Kuppel der jetzigen Dekanalkirche, die schon an sehnlichen Patina-Schmuck trägt. Die Kirche wurde nach Plänen Berinis 1699—1729 erbaut. Die prächtige Stirnseite mit den geschwungenen Simsen, mit dem Schmuck über den Toren und Fenstern, mit den edlen Steinfiguren fesselt Maler und Fotografen. Im hellen Innenraume sehen wir Freskobilder und Stuck und sehen Formenfülle der Altäre, doch massvoll gestaltet. Die riesigen Katakomben, in denen der Erbauer der Kirche, Graf Franz Anton Berka, sowie die Grafen Pachta und die Dominikanermönche ruhen, beherbergten auch die Gebeine der Gräfin Zdislava bis zu ihrer Seligsprechung.

Den Markt mit seiner neu gepflasterten Durchzugsstrasse schmücken eine figurenreiche, barocke Pestsäule und ein Gedenkbrunnen, ein Ehrenmal für den 1926 verstorbenen Bürgermeister und Abgeordneten Kraus. Alte Gasthofe mit grossen Toreinfahrten lassen den sinnenden Wanderer an ein »Hermann und Dorothea-Städtchen« denken. Das alte Gabel war von einer Stadtmauer umgeben, die stellenweise noch gut erhalten ist. Wohl sind Türme und Tore vor 100 Jahren abgetragen worden, aber an die restlichen Quadern lehnen sich malerisch saubere Häuschen, vereinzelt von mächtigen Baumkronen überschattet. Im Frühling sprosst es aus all den Mauerritzen und blühender Flieder gibt harmonischen Farbenklang mit dem grauen Gestein.

Das historisch bedeutsame alte Postgebäude beherbergte Kaiser Josef II. am 17. u. 18./9. 1779 und Napoleon I. am 19./8. 1813.

Lohnende Spaziergänge in die nähere u. weitere Umgebung können von Deutsch-Gabel, als

dem Mittelpunkte herrlicher Ausflugsziele, unternommen werden (Gemeindewald mit Ruhebänken, Dorf und Schloss Lämberg usw.).

Deutsch-Gabel ist Sitz der Bezirksbehörde, Bahnstation der Strecken Teplitz—Reichenberg und Deutsch-Gabel—Röhrsdorf. Autobuslinien vermitteln den Verkehr zur Landesgrenze gegen Sachsen. Von industriellen Unternehmungen sind besonders die Textilindustrie, Dampfsägewerke, Lohgerberei und Emailschilder-Erzeugung hervorzuheben. Es wären zu nennen:

Das älteste Unternehmen ist die **Firma Ignaz Gürtlers Söhne,** mech. Buntweberei und Abfallspinnerei, gegründet 1829.

Die **Firma Josef Sieber, mech. Weberei,** Blaudruck- und Modewarenfabrik, derz. Inhaber Ing. Adolf Kögler und Frau Marie Kögler, erzeugen Damen-Modewaren, Flanell u. andere Buntwaren, Leinen- u. Baumwolldoppeldruck. Gegründet 1865.

Die seit 70 Jahren bestehende **mechanische Weberei W. Rautenstrauch** besitzt auch heute noch den Ruf, nur Qualitätswaren in Inletts, Bett- u. Hemdenzeugen zu liefern! Als neuer Fabrikationszweig wurde vor Jahren auch die Erzeugung fertiger Wäsche aufgenommen.

Die **Firma D. Bitterlich, mech. Weberei,** Deutsch-Gabel, eine der grössten Firmen am Platze. Spezialerzeugnisse: Gedruckte und färbig gewebte Vorhang- und Dekorationsstoffe, Tischtücher, Macco-Inlette. Gründungsjahr 1868.

Die **Firma Jos. Elstner's Söhne, Dampfsäge-Holzgrosshandlung-Holzexport,** D.-Gabel, gegr. 1870, eingerichtet mit den modernsten Maschinen, ist das leistungsfähigste Sägewerk Nordböhmens. Reichhaltiges Lager u. Erzeugung sämtl. Schnittmaterials wie Ia. Tischlerfichte u. Kiefer, Kantholz, Hobler, Hobeldielen, Stabbretter u. Bundholz. Spezialität: genagelte Kistenteile. Telegr. Elstnersäge Deutschgabel. Tel. Nr. 4, Bahnstation D.-Gabel. Eigenes Schleppgeleise.

Die **Firma Brüder Rieger, Emailschilderfabrik,** Deutsch-Gabel, Erzeugnisse: Emaillierte Tür- u. Firmenschilder, Strassentafeln, Hausnummern, Warnungs- u. Verbotstafeln, Nummernschilder, Schubladenschilder, Grabtafeln, Herdbestandteile, Lohnemaillierung.

Zahlreiche Gaststätten bieten vorzügliche Wohnungs- und Verpflegsverhältnisse. Menü 6 — 8 Kč, Uebernachtung pro Bett und Tag 5 bis 10 Kč, ganze Pension täglich 20 — 25 Kč. Ein Sommeraufenthalt in Deutsch-Gabel lohnt sich daher u. so bittet die fremdenfreundliche Stadt zum Schlusse um die Gunst ihrer Besucher und den Absatz ihrer hochwertigen Erzeugnisse.

Röhrsdorf.

Letovisko u Cvikova.

Jedeme-li vlakem severní dráhy z Rumburku k České Lípě a když jsme minuli zastávku Nová Huť—Lichtenwald, zjeví se nám po rychlé jízdě nádhernými vysokými lesy krásná krajina. Vršky ustoupí a náhle před námi leží úchvatná kotlina. Orámováno mnohými vrchy, obklopeno zelenými lučinami leží letovisko Röhrsdorf u Cvikova. Má 1300 obyvatel (z nich ⅓ Čechů,

kteří zde mají vlastní dvoutřídní školu). Náleží k nejhezčím horským vesnicím hor Lužických a je obklopeno oblíbenými vyhlídkami. Zvláštním znakem Röhrsdorfu jest hora Kluž, 755 m vysoká, znělcový kůžel, který činí jako strážce do krajiny. Skýtá nejlepší výhled v sever. Čechách. Zatím co na západě a severu můžeme přehlédnouti táhlé horské lesy českého Švýcarska a Lužického pohoří, vidíme k východu a na jih úchvatnou kotlinu, která jest ohraničena Ještědem a Kumerským pohořím. K jihu spadá svah Kluže kolmo přes 100 m hluboko, tvoří ohromné stěny, které mají ráz alpských hor. Botanik zde najde velmi mnoho zvláštních rostlin. Ještě hezčí pohled skýtá Cvikovské údolí od blízko ležících Mamrichových skal, na které můžeme pohodlně vystoupiti. Kdo miluje samotu, najde nádherná místečka klidu u Schillerova rybníčku, který leží uprostřed lesa a v údolí osamělosti. Röhrsdorf má plovárnu, zřízenou velkým nákladem horským spolkem; jest v létě hojně navštěvována. V obci jsou veškerá moderní zařízení, která se žádají v letoviscích, a to vodovod, napájený z vysoko položených pramenů, elektrické světlo, poštu, telegraf a telefon a železniční stanice na 3 směry. V obci je také nejstarší sklárna v severních Čechách, kde se vyrábějí skla do brýlí a surová skla pro optické přístroje. Specialitou je výroba barevných skel pro lidi chorých očí a skla proti slunci.

Asi 20 minut vzdálena od nádraží Rohrsdorfu k severovýchodu, leží k obci náležející osada Rousinov. Toto místo jest uzavřeno nepříliš vysokými vrchy a poněvadž jest obklopeno bukovými a smrkovými lesy, jest zde pravý čistý horský vzduch, vhodný pro nádherný letní pobyt.

Jak z Röhrsdorfu, tak i z Rousínova vedou dobře značkované cesty do blízkého i vzdálenějšího okolí, takže denně můžeme podniknouti jiné procházky a výlety, které nás budou uchvacovati přírodními krásami. Na nejkrásnějších místech jsou lavičky k odpočinku a tak je postaráno o veškeré pohodlí letních hostí a cestujících.

Nedivme se, sejde-li se zde každoročně mnoho výletníků, kteří hledají osvěžení a nalézají je jak v četných hostincích, tak i v privátních domech za levný pobyt a stravu.

Informace podá jak pro Röhrsdorf, tak i pro Rousínov obecní úřad v Röhrsdorfu a správa horského spolku, také v Röhrsdorfu.

Röhrsdorf.

Sommerfrische bei Zwickau.

Fährt man mit dem Zuge der Böhmischen Nordbahn von Rumburg gegen Böhmisch-Leipa und hat die Haltestelle Neuhütte—Lichtenwalde passiert, so weitet sich nach einer raschen Fahrt durch herrliche Hochwaldungen mit einem Schlage die Gegend, die Berge treten zurück u. plötzlich liegt ein herrlicher Talkessel vor uns. Umrahmt von vielen Bergen liegt, in grüne Wiesen gebettet, die Sommerfrische Röhrsdorf bei Zwickau. Der 1300 Einwohner zählende Ort (davon ⅓ čechische Bevölkerung mit eigener čechischer 2-kl. Schule), gehört wohl zu den schönsten Gebirgsdörfern des Lausitzer Gebirges und liegt inmitten einer Reihe beliebter Aussichtspunkte. Das Wahrzeichen Röhrsdorfs ist der Kleis, ein 755 m hoher Klingsteinkegel, der wie ein Wächter stolz ins Land ragt. Er bietet eine der besten Fernsichten Nordböhmens. Während man im Westen und Norden die ausgedehnten Bergwälder des Böhmischen Mittelgebirges, der Böhmischen Schweiz und des Lausitzer Gebirges überblicken kann, übersieht man gegen Osten und Süden den herrlichen Talkessel, welcher vom Jeschkenzug und dem Kummergebirge begrenzt wird. Gegen Süden fällt der Abhang des Kleises senkrecht über 100 m tief ab, ungeheuere Felswände bildend, die den Charakter der Alpenberge aufweisen. Der Botaniker findet hier eine grosse Anzahl seltener Pflanzen. Einen noch schöneren Anblick bietet das Zwickauer Tal vom nahegelegenen Hamrichfelsen aus, welcher sehr bequem zu besteigen ist. Wer die Einsamkeit liebt, findet herrliche Plätzchen der Ruhe an dem mitten im Walde gelegenen Schillerteiche und im Tal der Einsamkeit. Röhrsdorf besitzt ein vom Gebirgsvereine mit grossen Kosten errichtetes Freibad, welches im Sommer starken Badebetrieb aufzuweisen hat. Im Orte sind sämtliche neuzeitlichen Einrichtungen vorhanden, die von einer Sommerfrische gefordert werden u. zw. Hochquellenwasserleitung, elektrisches Licht, Post-, Telegraphen- und Telephonamt und Bahnstation nach 3 Richtungen.

Im Orte ist auch eine der ältesten Glasfabriken Nordböhmens, in welcher Brillenglas und Rohgläser für optische Artikel erzeugt werden. Eine Spezialität bildet die Herstellung von färbigen Brillengläsern für Augenkranke u. Sonnenschutzgläser.

Ungefähr 20 Minuten vom Bahnhof Röhrsdorf gegen Nordosten entfernt, liegt die zur Gemeinde Röhrsdorf gehörende Ortschaft Morgenthau. In wundervoller Lage ist das Örtchen zwischen mässig hohen Bergen eingeschlossen u. wegen der es umgebenden Buchen- und Fichtenwaldungen, sowie der reinen, gesunden Gebirgsluft bietet es einen herrlichen Aufenthaltsort für Sommerfrischler.

Sowohl von Röhrsdorf als auch von Morgenthau aus führen gut markierte Wege in die nähere und weitere Umgebung, sodass man täglich andere Spaziergänge und Wanderungen unternehmen kann, die einander an Naturschönheiten überbieten. An den schönsten Punkten sind überdies Ruhebänke aufgestellt und ist so für alle Bequemlichkeit der Sommergäste und Wanderer Sorge getragen.

Es ist daher kein Wunder, wenn sich alljährlich viele erholungsbedürftige Sommerfrischler hier einfinden, welche sowohl in den zahlreichen Gaststätten als auch in Privathäusern billige Verpflegung und Unterkunft finden.

Auskünfte erteilten sowohl für Rohrsdorf als aus auch für Morgenthau das Gemeindeamt Röhrsdorf und die Leitung des Gebirgsvereines in Röhrsdorf.

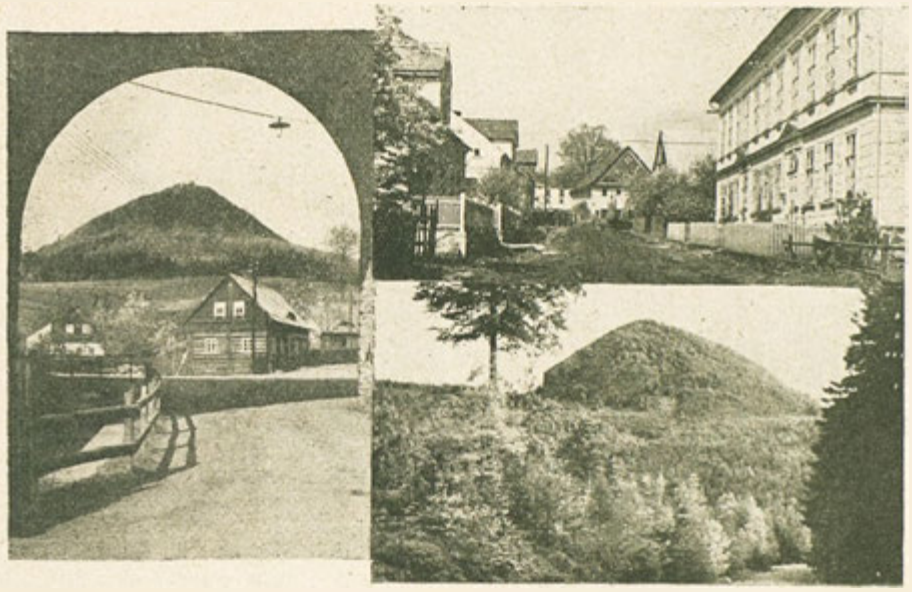

La Villégiature de
Röhrsdorf
près de Cvikov.

Lorsqu' on va en train (chemin de fer de la Bohême du Nord) depuis Rumburk vers Česká Lipa après avoir passé l'arrêt de Nová Huť—Lichtenwalde on aperçoit après une course rapide parmi de belles forêts profondes, la contrée élargie d'un seul coup tandis que les montagnes reculent. La villégiature de Roehrsdorf près de Cvikov est située au milieu de prairies vertes, encadrée de nombreuses montagnes. Il y a 1300 habitants dont un tiers est de nationalité tschèque. Les Tschèques possèdent une école primaire de deux classes. Endroit est sûrement un des plus jolies villages montagneux des montagnes de Lausitz. Il est situé au milieu de nombreux points d'observation. Une curiosité de Roehrsdorf est la montagne Kleis, (altitude 755 m.) montagne conique phonolithe de basalte, qui donne l'impression d'une vigie fière de la contrée. Elle offre la meilleure vue sur la Bohême du Nord. A l'est et au nord on peut voir les forêts allongées et montagneuses de la chaîne intermédiaire bohémienne, de la Suisse bohémienne et des montagnes de la Lausitz, tandis qu' à l'ouest et au sud on remarque la splendide vallée, bordée par Ještědské Hory et les montagnes Kummer. La pente méridionale de la montagne Kleis tombe verticalement plus de 100 m., formant ainsi des murs gigantesques, ayant une construction alpine. Les botanistes apprécieront le grand nombre de plantes rares. De la roche Hamrich, non loin et facile à atteindre, la vue est également très belle sur la vallée de Cvikov.

Celui qui aime la solitude, sera ravi des gentils coins de repos et de récréation qu' il trouvera près de l'étang de Schiller, situé au milieu de la forêt, ou dans la »vallée de la solitude«. La société montagneuse a enrichi Roehrsdorf d'un établissement de bains, construit avec grandes dépenses, qui est beaucoup fréquenté en été par les nageurs. La village est pourvu de tout confort moderne qu' on puisse demander d'une villégiature. Mentionnons: acqueduc, alimenté par sources de montagne, lumière électrique, bureaux de poste, télégraphe, téléphone, ainsi que communication de chemin de fer en trois directions.

Dans le village se trouve aussi une des plus anciennes verreries de la Bohême du Nord où on produit des verres de lunettes et des verres bruts pour les appareils optiques. Une spécialité présente la production des lunettes colorées pour les yeux malades et des verres fumés contre l'éblouissement du soleil.

Le village de Morgenthau appartenant au district de Roehrsdorf, est situé vers le nord-est à une distance de vingt minutes environ de la gare de Roehrsdorf. Il est enfermé par des collines et entouré de forêts de hêtres et de pins. Voilà un séjour idéal pour les villégiateurs à cause de l'air pur et salubre des montagnes.

Des chemins marqués conduisent de Roehrsdorf et Rousínov aux environs proches et éloignés, ce qui permet d'entreprendre tous les jours d'autres promenades ou excursions qui émerveillent les visiteurs enchantés par la beauté de la nature. Aux points favoris on a installé des bancs d'ailleurs, qui permettent aux villégiateurs ainsi qu' aux touristes de jouir du repos confortablement.

Donc, il ne faut pas s'étonner si beaucoup de personnes y viennent chaque année pendant les vacances qui trouvent logement et nourriture à prix modeste dans les nombreux hôtels et dans les maisons privées.

Pour informations concernants Roehrsdorf et Morgenthau, s'adresser à la mairie ou a l'administration de la société montagneuse de Roehrsdorf.

Summer health-resort
Röhrsdorf
near Cvikov.

If you go by train (Bohemian-north railway) from Rumburg to Česká Lípa after having passed the station Nová Huť—Lichtenwalde, you see after a rapid course through wonderful high forests the wide open country lying before you, while the mountains stand suddenly back. The summer health-resort Röhrsdorf near Cvikov is situated amidst green meadows, surrounded by many mountains. There are 1300 inhabitants, the third part of them are of Czech nationality and they have got an own elementary school of two forms. The place certainly belongs to the most beautiful mountain-villages of Lausitz mountains. It is surrounded by several popular spots affording a good view. A curiosity of Röhrsdorf is the Kluž-mountain, a conical phonolithe peak of basalt (height 755 m.), looking proud into the country like a watchman. From its summit you get one of the best views of northern Bohemia. In the west and in the north you look at the extended mountain-wood of Bohemian intermediate chain of mountains, of Bohemian Switzerland and of Lausitz-mountains, while in the east and in the south you get aware of the splendid basin-like valley, the boundary of which form Ještědské Hory and Kummer-mountains. The Kluž falls off in a steep slope of 100 m. towards the south, forming enormous rocky walls of alpine construction. Botanistst find there a great number of rare plants. From the near Hamrich-rock which is easily accessible, you get still a prettier view to the Cvikov-valley.

He, who is fond of solitude, will find nice corners for resting and recreation at Schiller-pond, situated in the middle of the forest, or in the valley of solitude. Röhrsdorf owns a bathing-establishment, built up at great expense by the mountain-association and which is visited very often by swimmers in summer. In the place there are to be found all up-to-date conveniences we can expect from a summer health-resort. Let us mention: Spring-water supply, electric light, post-, telegraph- and telephone-office as well as railway-communication into three directions.

In this place there is also one of the oldest glass-factories of North-Bohemia in which are produced spectacle-glasses and raw-glasses for optical aparatusses. A speciality represents the production of coloured spectacle-glasses for ill eyes and proction-glasses against the effects of sun-light.

The village Morgenthau, belonging to the Röhrsdorf town-district, is situated towards north-east at a distance of about 20 minutes from Röhrsdorf-station. The place is included between mountains of moderate height and is wonderfully situated. It is an ideal stay for summer guests because of the surrounding beech- and pine-woods as well as for the pure, healthy mountain-air.

Well-indicated ways lead us from Röhrsdorf and Rousínov to the near or distant environments. That is why you can undertake every day other walks or excursions, vying with each other to charm you by their natural beauties. At the loveliest points there are set up benches, moreover, in order to provide for all comfort of summer-guests and tourists.

Therefore it is not to be wondered if many holiday-folks come here every year, getting cheap board and lodgings in the numerous hotels and private houses.

For all informatoin about Röhrsdorf and Rousínov apply to the town-hall or to the administration of the mountain-association of Röhrsdorf.

Kunratice u Cvikova.
Letovisko.

Letovisko Kunratice u Cvikova, na státní silnici Něm. Jablonné—Cvikov a na okresní silnici Lindava — Mařenice, leží při zemské hranici. Je zde pošta a železniční stanice. Obec protéká, bohatá pstruhy, horská říčka, nazvaná Hammerbach. Obec Kunratice u Cvikova má celkovou výměru 1229 ha, z čehož je 242 ha lesů, a má 386 domů s 495 obydlími.

Kunratice u Cvikova se rozkládají podél Hammerlachu, 318 m. n. m., jsou na severu chráněny horami a lesy a hodí se velmi dobře za letovisko pro svůj příjemný a ozonem bohatý vzduch.

Hostince i soukromá obydlí jsou letním hostům v dostatečné míře k disposici a přívětivé obyvatelstvo jest jim zárukou příjemného pobytu. Dalším kladem místa je rozsáhlý les, návštěvníky hojně vyhledávaný, ve kterém se nalézají lesní plodiny i houby ve velikém množství a kam možno podnikati pěkné procházky.

Co se týče dopravy, jest obec Kunratice u Cvikova železniční stanicí a leží na spojovací dráze Něm. Jablonné—Rohrsdorf. Mimoto je zde autobusové spojení na státní silnici z Něm. Jablonné do Rohrsdorfu, takže v tomto ohledu je tato obec lehce dosažitelná. Z nádraží se dostaneme do středu města v 8 minutách.

Vlivem chráněné polohy jsou zdravotní poměry Kunratic velmi dobré, což dokazuje zajisté značný počet (asi 40) osob, které se zde dočkaly vysokého stáří přes 80 let. K tomuto stavu přispívá také dobrá pitná voda, která se zde rozvádí z pramenů vodovodním potrubím. Rybník, způsobilý ke koupání, jest oblíbeným místem a skýtá v létě osvěžení. Ze zdravotních zařízení stojí za zmínku vanové lázně obecní.

Stravování v hostincích a soukromých domech je dobré a levné; oběd Kč 6. Přenocování za osobu a lůžko Kč 5—8.

Vycházky: Hohlstein, Ackermannshohe, Hutberg, Schlossberg, Totenstein, Schmiedsberg s hostincem a krásným rozhledem.

Větší výlety: Hochwald, Lausche, Kleis, Urtelsberg, Limberg, Schillerwarte, zámek Lamberk, zřícenina Falkenberg atd.

O duchovní stravu pečuje obecní knihovna s více než 1.000 cennými svazky. K péči o tělo jest dostatek příležitosti v přírodě; kromě toho jest zde k disposici tělocvična. Biograf a jiné zábavné podniky jsou v Cvikově, vzdáleném půl hodiny cesty, po dobré, asfaltované silnici lehce dosažitelném.

Význačnější hostince: »U pošty«, »U severního pólu«, »U mýta«, s cizineckými pokoji; kromě toho jsou zde ještě hostince: »Německý dům«, »U Hutbergu«, »U dráhy«, Mittersův hostinec »U skalního sklepu«, »U ostrova« a hostinec Fr. Müllera.

Průmyslové podniky: Fa Klemt a Neubauer, obrazové rámy a továrna na potřeby pro obrazy; Wenzel Buder, mech. stavební a nábytkové truhlářství; Antonín Mitter & Syn, pila; August Mitter, strojní cihelna; Runge & Geisler, podnikatelství staveb. K dalšímu průmyslovému podnikání skýtá obec největší možnosti.

Obyvatelstvo prosí o přízeň vaší návštěvy a o odběr domácích výrobků.

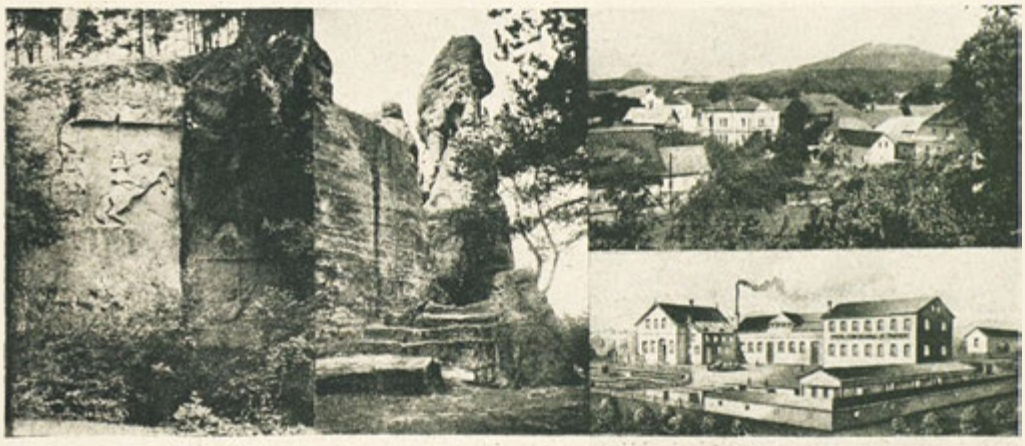

Sommerfrische

Kunnersdorf

bei Zwickau.

(Kunratice u Cvikova).

Die Sommerfrische Kunnersdorf bei Zwickau an der Staatsstrasse Deutsch-Gabel—Zwickau und der Bezirksstrasse Lindenau—Grossmergtal gegen die Landesgrenze gelegen, ist Post- und Bahnstation. Den Ort durchfliesst das forellenreiche Gebirgswasser, der Hammerbach genannt. Die Gemeinde Kunnersdorf bei Zwickau hat ein Gesamtausmass von 1229 ha, wovon 242 ha Wald sind und hat 386 Häuser mit 495 Wohnparteien.

Trotz einer Seehöhe von 318 m über der Adria, ist der entlang des Hammerbaches gelegene, gegen Norden durch Berge und waldreiche Gebiete geschützte Ort für eine Sommerfrische durch die ozonreiche und milde Luft ganz besonders geeignet.

Gaststätten und Privatwohnungen stehen den Sommergästen genügend zur Verfugung und die gastfreundliche Bevölkerung des Ortes verbürgt den Erholungsbedürftigen einen angenehmen Aufenthalt. Der von Erholungsbedürftigen gesuchte Wald, in welchem ein grosser Reichtum an allerlei Beeren und Pilzen herrscht und in dem ausgedehnte Spaziergänge unternommen werden können, ist in grossem Ausmasse vorhanden.

Bezüglich des Anschlusses an die öffentlichen Verkehrsmittel sei erwähnt, dass Kunnersdorf bei Zwickau an der Verbindungsbahn Deutsch—Gabel—Röhrsdorf liegt und Bahnstation ist. Ausserdem ist eine Autobusverbindung auf der Staatsstrasse von Deutsch—Gabel nach Röhrsdorf, sodass in dieser Hinsicht unser Ort gut erreicht werden kann. Vom Bahnhof erreicht man die Ortsmitte in 8 Minuten.

Infolge der geschützten Lage sind die gesundheitlichen Verhältnisse Kunnersdorfs sehr gute, was bestimmt die ansehnliche Zahl von ca. 40 Personen beweist, welche bereits das hohe Alter von weit über 80 Jahren erreicht haben. Zu diesem Umstand dürfte auch viel das gute Trinkwasser beitragen, welches aus der Hochquellenleitung entnommen wird. Der Badeteich ist ein beliebter Aufenthaltsort für Viele und bietet Erfrischung im Sommer. An sanitären Einrichtungen sei das Wannenbad der Gemeinde Kunnersdorf erwähnt.

Die Verpflegung in Gaststätten und Privathäusern ist gut und billig; 1 Mittagessen Kč 6.—, Uebernachtung per Tag und Bett Kč 5.— bis Kč 8.—.

Spaziergänge: Hohlstein, Ackermannshöhe Hutberg, Schlossberg, Totenstein, Schmiedsberg mit Gaststätte und guter Fernsicht.

Grössere Ausflüge: Hochwald, Lausche, Kleis, Urteilsberg, Limberg (Mondviola), Schillerwarte, Schloss Lämberg, Burgruine Falkenberg usw.

Für die geistige Nahrung sorgt die Gemeindebücherei mit über 1.000 wertvollen Bänden. Zur Pflege des Körpers sind im Freien genügend Tummelplätze vorhanden und ausserdem steht ein Turnsaal zur Verfügung. Kino und Unterhaltungsstätten bietet die bequem in einer ½ Stunde auf guter Asphaltstrasse erreichbare Stadt Zwickau.

An Gaststätten sind hervorzuheben: Gasthaus »Zur Post«, »Zum Nordpol«, und »Zur Maute«

mit Fremdenbetten; ausserdem sind noch zu erwähnen: Gasthaus »Zum deutschen Haus«, »Zum Hutberg«, »Zur Bahn«, Mitters Gasthof, »Zum Felsenkeller«, »Zur Insel« und das Gasthaus des Franz Müller.

An Industrien wären zu nennen: Die Fa Klemt & Neubauer, Bilderrahmen und Bilderleistenfabrik; Wenzel Buder, mech. Bau- und Möbeltischlerei; Anton Mitter & Sohn, Brettsägewerk; August Mitter, Maschinenziegelei; Runge & Geisler, Bauunternehmung, sowie einige Basaltsteinbrüche. Für weitere Industrieanlagen bietet der Ort grösste Möglichkeiten.

Zum Schluss bitten die fleissigen Ortsbewohner um die Gunst Ihres Besuches und um Inanspruchnahme der heimischen Erzeugnisse.

La villégiature de
Kunratice
près de Cvikov.

La villégiature de Kunratice près de Cvikov est située à la rôute d'État Něm. Jablonné—Cvikov et à la rue de district Lindenau/Grossmergtal vers la frontière du pays. Elle possède un bureau de poste et une gare. Le ruisseau Hammer, contenant une foule de truites, traverse le village. L'étendue totale de la commune de Kunratice près de Cvikov est de 1229 ha (forêt: 242 ha) et il y a 386 maisons avec 495 ménages.

Malgré son altitude de 318 m au-dessus du niveau de la mer, l'endroit qui est protégé contre le nord par des montagnes et des forêts, a toutes les qualités requises pour être villégiature, grâce à l'air ozonique et doux.

Des auberges et des logements privés sont à la dispositions des villégiateurs et la population hospitalière fera de son mieux pour rendre le séjour le plus agréable que possible à tous ceux qui ont besoin de repos et de récréation. On pourra également entreprendre de longues promenades dans la forêt qui contient bien des

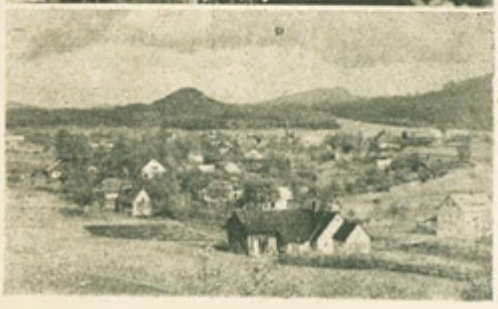

baies de toute sorte ainsi que des champignons.

La connection avec les moyens publiques de communication est excellente. Mentionnons que Kunratice près de Cvikov est située à la ligne de raccordement Něm. Jablonné—Roehrsdorf tout en étant station de chemins de fer. De plus il y a communication par autobus dans la route d'Etat conduisant de Něm. Jablonné à Roehrsdorf, ce qui permet qu'on peut atteindre le village facilement. De la gare on met huit minutes pour être au centre de Kunratice.

Grâce à sa situation protégée, les conditions sanitaires de Kunratice sont excellentes, ce qui prouve surtout le grand nombre de personnes, ayant surpassé 80 ans. On doit ce phénomène probablement aussi à la bonne eau potable, prise d'une conduite d'eau de sources.

L'étang pour les nageurs est un endroit très recherché en été qui prodigue de la récréation aux villégiateurs. Comme installation sanitaire citons le bain en baignoire de la commune de Kunratice.

La nourriture dans les auberges et les maisons privées est de bon marché et savoureuse. (Déjeuner — Kč 6.—, chambre par nuit et par lit — Kč 5—8.)

Promenades à recommander: Hohlstein, Akkermannshoehe, Hutberg, Schlossberg, Totenstein, Schmiedsberg avec restaurant et jolie perspective. Excursions: Hochwald, Lausche, Kleis, Urteilsberg, Limberg (Mondviola), Schillerwarte, château de Laemberg, ruine de Falkenberg etc.

La librairie de la commune, pourvue de plus de 10.000 volumes précieux, prend soin de la nourriture spirituelle. Il y a assez de places de jeux pour l'exercice du corps et encore une salle de gymnastique à la disposition de tous. La ville de Cvikov, facile à atteindre au bout d'une demie heure par bonne rue asphaltée, permet la visite du cinéma ou d'autres établissements de plaisir. Auberges recommandables: »Zur Post«, »Zum Nordpol«, »Zur Maute«, pourvues de lits d'hôte. Mentionnons encore: »Zum deutschen Haus«, »Zum Hutberg«, »Zur Bahn«, l'auberge de Mitte, »Zum Felsenkeller«, »Zur Insel«, l'auberge de Franz Mueller.

Comme entreprises industrielles nous citons: Klemt et Neubauer, usine de cadres et de listeaux; Wenzel Buder, atelier de menuiserie et d'ébénisterie mécanique; Anton Mitter et Fils, Scierie de planches; August Mitter, tuilerie à machines; Runge et Geisler, entreprise de bâtiments, ainsi que quelques carrières de basalte. Il y aurait un grand avenir pour d'autres entreprises industrielles.

La population active de Kunratice vous prie instamment de lui accorder votre gracieuse visite ainsi que de vous servir de ses produits.

Summer health-resort

Kunratice

near Cvikov.

The summer health-resort Kunratice near Cvikov, situated at the state-road Něm. Jablonné—Cvikov and at the district-street Lindenau—Grossmergtal towards the frontier, has got a post-office and a railway-station. The so-called Hammer-brook, rich in trouts, flows through the place. The Kunratice-parish near Cvikov possesses a total extention of 1229 ha (woods: 242 ha) and there are 386 houses with 495 households.

In spite of its altitude of 318 m. above sea level, the place which is protected against the north by mountains and rich woodland, is highly qualified for a summer health-resort by its mild ozonic air.

There are plenty of inns and private lodgings at the disposal of the summer-guests and the hospitable population answers for a pleasant stay of all those who are in want of rest and recreation. You can take fine walks in the beautiful wood, rich in manifold berries and mushrooms.

There are exellent connections with all public means of communication. Let us mention that Kunratice near Cvikov is situated at the junction-line Něm. Jablonné—Roehrsdorf and that it is station itself. Moreover there exists a bus-connection of the state-road from Něm. Jablonné to Roehrsdrof, allowing also easy attainability of the place. From the station you get within eight minutes to the town's centre.

Because of the protected situation, sanitary conditions of Kunratice are exellent, proved incontestably by at about forty persons aged far more than eighty years. This is probably due in a high degree to the good quality of drinking-water taken from the alpine spring-conduit. The bathing-pond is a favourite haunt of many people, affording refreshment during hot summer-days. A sanitary establishment is the tub-bath of Kunratice-parish.

Board is cheap and good in the various inns and private houses. (Lunch Kč 6.—, one night's stay per day and bed Kč 5.— — 8.—). Walks: Hohlstein, Ackermanns-height, Hut- and Schlossmountain, Totenstein, Schmieds-mountain with inn and beautiful perspective view.

Longer excursions: Hochwald, Lausche, Kleis, Urteilsberg, Limberg (Mondviola), Schillerwarte, Laemberg-castle, Falkenberg- (castle ruin), etc.

The parish-library with more than 10000 precious books provides for spiritual nourishment. In the open air there are sufficient playing-grounds for physical exercise and a gymnasium besides. Cinema and other entertainements are to be found in the near town Cvikov, easily attainable within half an hour on a convenient asphalt-road.

Recommendable inns: »Zur Post«, »Zum Nordpol« and »Zur Maute«, provided with beds for visitors. Let us still mention the following inns: »Zum deutschen Haus«, »Zum Hutberg«, »Zur Bahn«, Mitter's inn, »Zum Felsenkeller«, »Zur Insel« and Franz **Müllers inn.**

Some industrial enterprises are: Klemt and Neubauer, factory of picture-frames and borders; Wenzel Buder, mechanical carpentry- and cabinet-maker's work; Anton Mitter and Son, pit-saw-mill; August Mitter, machine-made brick-yard; Runge and Geisler, builder's enterprise; as well as some basalt quarries. The place would easily allow further industrial enterprises. —

The diligent inhabitants of Kunratice ask for the favour of your visit and for kind use of their home-products.

SANATORIUM MARTINSTAL

ZWICKAU I. B.

Nový moderně zařízený fysik. dietetický léčebný ústav a slatinné lázně pro veškeré vnitřní choroby, jakož i nemoci výměny látek, revmatická onemocnění, ischias, nervové choroby a obtíže původu nervového.	Neuerbaute, neuzeitlich eingerichtete physik.-diätet. Heilanstalt und Moorbad für alle inneren u. Stoffwechselkrankheiten, rheumatische Erkrankungen, Ischias, Nervenkrankheiten u. Leiden auf nervöser Grundlage.	Nouvel institut médical phys. diététique et bains salins. Installation la plus moderne, adaptée pour toutes les maladies internes, des maladies d'échange de substance, rhumatisme, sciatique des maladies des nerfs ainsi que des maux sur base nerveuse.	Phys. diatetic. sanitarium, newly built, equipped with all modern comfort, adapted for any internal disease, ills of assimilation by digestion, rheumatism, sciatica, nervous diseases and troubles on the basis of nervous disease.
Pod vedením odborného lékaře.	Fachärztliche Leitung.	Sous la direction de médicins spéciaux.	Management of medical specialists.
Telef.: Cvikov 32.	Fernruf: Zwickau 32.	Téléphone: Cvikov 32.	Phone: Cvikov 32.
Adr. telegr.: Sanmartin Cvikov.	Drahtanschrift: Sanmartin Zwickau.	Télégram.: Sanmartin Cvikov.	Telegr. address: Sanmartin Cvikov.

Mařenice.

Horní a Dolní Lichtenvald.

Místní obec Mařenice jest nutno pro její bezprašný a čistý vzduch označiti jako neobyčejně zdravé místo. Položena v nadmořské výši 360 — 400 m uprostřed Lužických hor, poskytuje možnost pohodlných polodenních i celodenních výletů do blízkých lesů a na hory Luže, Hochwald, Jonsdorf a Ojhin, jichž lze dosáhnouti v půldruhé hodině.

Na západě vsi — ve vzdálenosti půl hodiny — rozprostírá se milé údolí Hamerského potoka, položené mezi lesnatými horami, s pozoruhodnou jeskyní »Eisloch« (v létě metrové ledové krápníky). V samé blízkosti je romantická zřícenina rytířského loupežnického hradu »Mühlsteinu«. Na severu a východě od vsi tyčí se nejvyšší vrcholky Lužických hor Luže a Hochwald, na každém z nich stojí horská restaurace, rozdělená vždy státní hranicí na část českou a saskou.

V místě samém poskytuje zalesněný kopec Kalvarie, jehož vrchol zdobí kaplička, malebný a pěkný pohled. Mařenice jsou známy jako proslulé letovisko. Doporučení hodné hostince: hotel Koruna, restaurace Lindenhof. Na dotazy odpoví jak obecní úřad, tak místní turistický spolek (Gebirgsverein).

Půlhodinku na sever, na jižním svahu 791 m vysoké Luže, leží osady Horní a Dolní Lichtenvald, proslulé jako letovisko. Dobře značkované cesty usnadňují výlety, množství tabulek při cestách ulehčuje orientaci. Stravování zimních i letních hostů je možné v čistých a příkladných hostincích. Soukromé letní i zimní byty. Na samém úpatí Luže je samota »Jäger

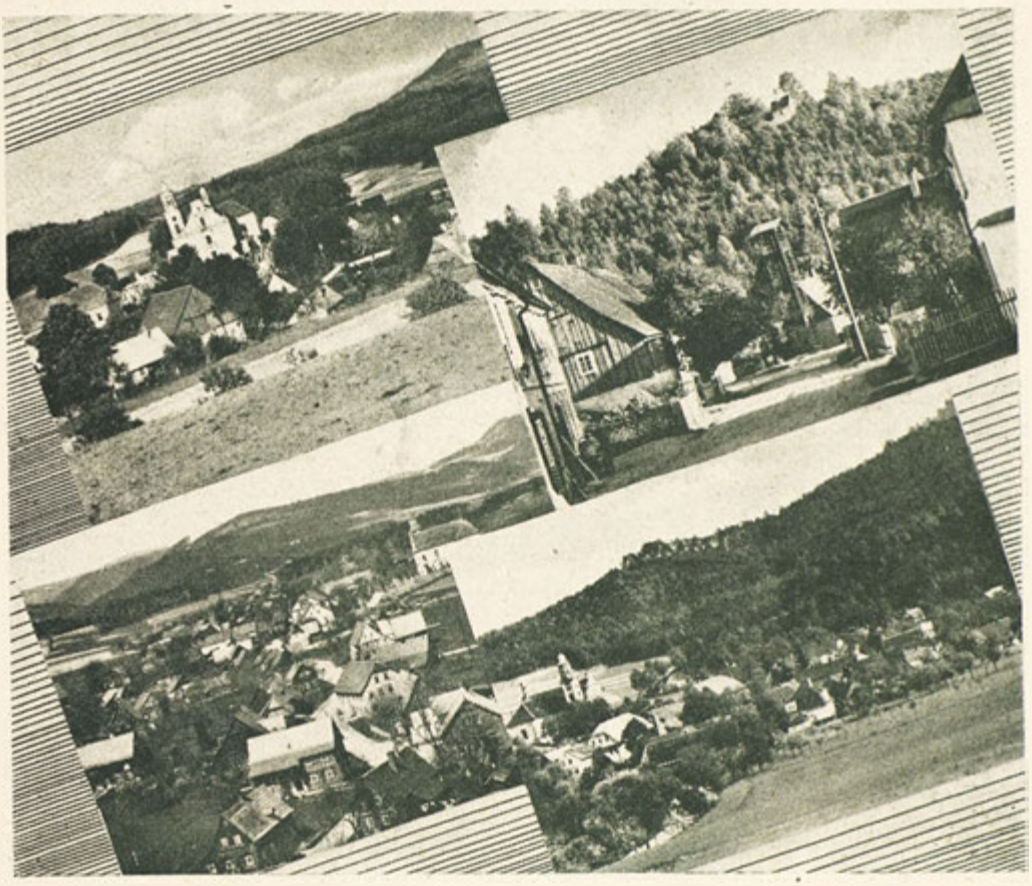

Částečné pohledy na Mařenice. — Teilansichten von Grossmergthal.
Vues partielles de Mařenice. — Partial views of Mařenice.

dorfel«. Ideální letovisko, skvostná krajina pro zimní sporty s doporučení hodným hostincem Waldfrieden, majitel Richard Salzbrunn.

Dotazy na turistický spolek (Gebirgsverein) Frant. Winkler, hostinec »Zum Lindengarten«. Horní Lichtenvald.

Letovisko Dolní Lichtenvald jest vyhledávaným výletním místem saských sousedů. Zvlášť přitažlivé a denně stovkami lidí navštěvované místo, jako stvořené pro zimní sporty, na mírných svazích hor, obklopujících osadu. O bydlení a osvěžení je velmi dobře postaráno v místních hostincích.

Dotazy na turistický spolek (Gebirgsverein): Josef Mocker — Hotel Schäfer — Dolní Lichtenvald.

Pošta, telefon a lékař je v Mařenicích, všude je zaveden vodovod, všechna místa mají několikrát za den autobusové spojení s Německým Jablonným a Cvikavou. Nádraží Jonsdorf a Gross Schonau v Sasku jsou vzdálena jen jednu hodinu, k poslednímu je autobusové spojení až na hranici u Dolního Lichtenvaldu.

Gross Mergthal.

Ober- und Nieder Lichtenwalde.

Der stattliche Ort Gross Mergthal ist wegen seiner reinen und staubfreien Luft als ein ausserordentlich gesunder zu bezeichnen. Höhe 360 bis 400 m ü. M. Mitten im Lausitzer Gebirge gelegen, bieten sich bequeme Halbtags- und Tagesausflüge in die nahen Wälder mit ihren Bergen, Lausche, Hochwald, Jonsdorf, Oybin in je eineinhalb Stunden erreichbar.

Im Westen des Ortes — ½ Stunde entfernt — dehnt sich das liebliche Hammerbachtal, eingebettet zwischen waldige Berge mit der sehenswerten Grotte »Eisloch« (im Hochsommer meterlange Eiszapfen). In unmittelbarer Nähe die romantische Ruine der berüchtigten Raubritterburg »Mühlstein«. Nördlich und östlich des Ortes ragen die höchsten Gipfel des Lausitzer Ge-

Zimní krajinky. — Winterlandschaften. Paysages d'hiver. — Winter landscapes.

birges Lausche und Hochwald empor, auf welchen sich je eine Bergrestauration befindet, welch beide durch die Staatsgrenze in eine böhmische und eine sächsische Bewirtschaftung geteilt sind.

Im Orte selbst bietet der bewaldete Kalvarienberg, dessen Gipfle eine Kapelle ziert, einen malerischen Anblick. Gross Mergthal ist als aufstrebende Sommerfrische bekannt. Empfehlenswerte Gaststätten: Hotel Krone, Restaurant Lindenhof. Auskünfte erteilen das Gemeindeamt u. der Gebirgsverein.

Eine halbe Wegstunde nördlich, am Südabhange der 791 m hohen Lausche liegen die als Sommerfrischen gleichbekannten Ortschaften Ober- und Nieder Lichtenwalde. Gut markierte Wege erleichtern die Ausflüge, viele Wegtafeln ermöglichen rasche Orientierung. Unterkunft der Sommer- und Wintergäste in sauberen und mustergültigen Gaststätten. Privat Sommer- und Winterwohnungen. Unmittelbar am Fusse der Lausche die Einschicht »Jägerdörfel«. Ideale Sommerfrische, herrliches Wintersportgelände mit empfehlenwertem Gasthaus Walfrieden, Inhaber Richard Salzbrunn.

Auskunft für den Gebirgsverein: Franz Winkler, Gasthaus zum Lindengarten, Ober Lichtenwalde.

Die Sommerfrische Nieder Lichtenwalde ist ein erkorenes Ausflugsziel der sächsischen Grenznachbaren. Eine besondere Anziehungskraft und täglich zu Hunderten besucht, bilden die für den Wintersport wie geschaffenen, den Ort umgebenden sanften Berghänge. Für Wohnung und Verpflegung in modernen Gasthöfen ist bestens gesorgt.

Auskunft für den Gebirgsverein: Josef Mocker — Hotel Schäfer — Nieder Lichtenwalde.

Post, Telefon, Arzt in Gross Mergthal; Hochquellenwasserleitung überall; alle Orte mehrmalige tägliche Autobusverbindung m. Deutsch Gabel und Zwickau. Die Bahnhöfe Jonsdorf u. Gross Schönau in Sachsen in 1 Stunde erreichbar, von letzterem Autobusverbindung bis zur Staatsgrenze bei Nieder Lichtenwalde.

Mařenice.

Horní et Dolní Lichtenvald

L'endroit de Mařenice est très salubre, grâce à l'air pur et sans poussière. Altitude: 360 — 400 m. au-dessus du niveau de la mer. Mařenice est situé au centre de la montagne de Lausitz et est point de départ pour de belles excursions à la journée et à mi-journée dans les forêts et montagnes voisines. Les montagnes de Luže, Hochwald, Jonsdorf, Ojbín sont facile à atteindre au bout de 1½ heures.

A l'ouest de l'endroit, à ½ heure de distance, s'étend la belle vallée de Hamerský Potok au

Částečný pohled na Dolní Lichtenvald. Teilansicht von Nieder-Lichtenwalde.

Částečný pohled na Horní Lichtenvald. Teilansicht von Ober-Lichtenwalde.

milieu des montagnes boisées avec la grotte remarquable de »Eisloch« (trou de glace) qui possède des glaçons pendants, longs d'un mètre, au gros de l'été. A proximité immédiate se trouve la ruine romantique du repaire fameux de brigands »Muhlstein«. Au nord et à l'est de Mařenice il y a les plus hauts sommets de la montagne de Lausitz: Luže et Hochwald, où se trouvent des restaurants de montagne, divisés par la frontière d'Etat dans deux auberges saxonne et bohémienne.

Le Mont du Calvaire, dans l'endroit-même, offre un aspect pittoresque. La ville de Mařenice est connue comme villégiature florissante. Auberges à recommander: Hotel Krone, restaurant Lindenhof. Tous les renseignements par la municipalité et la société montagneuse.

Les endroits de Horní et Dolní Lichtenvald, situés au nord à ½ heure de distance, au pied de la montagne de Luže (791 m.), sont connus comme villégiatures également. Des chemins bien indiqués et des guides facilitent les excursions. Les villégiateurs d'été et d'hiver trouvent un logement propre dans les auberges modèles. Appartements privés d'été et d'hiver. Immédiatement au pied de Luže se trouve l'ermitage de »Jägerdörfel«. Villégiature idéale, terrain de sport d'hiver splendide avec l'auberge de Waldfrieden, propriétaire Richard Salzbrunn.

Informations pour l'union de montagne: Franz Winkler, auberge de Lindengarten, Horní Lichtenvald.

Le villégiature de Dolní Lichtenvald est un but d'excursion très recherché de la part des voisins saxons. Les montagnes environnantes à pente douce sont de grande attraction et souvent recherchées par les sportsmen d'hiver. Logement et nourriture dans des auberges modernes.

Informations pour l'union de montagne: Josef Mocker, Hotel Schafer, Dolní Lichtenvald.

Poste, télégraphe, téléphone; médicin à Mařenice, aqueduc partout; communication d'autobus plusieurs fois par jour avec Německé Jablonné et Cvikov. Les gares de Jonsdorf et de Gross-Schönau en Saxe sont à 1 heure de distance, communication d'autobus jusqu' à la frontière d'Etat près de Dolní Lichtenvald.

Mařenice.

Horní and Dolní Lichtenvald.

You may say with full right that the place Mařenice is very healtly on account of its pure and dustless air. (360 — 400 m. above sea-level). It is situated in the midst of the Lužické-mountains, with beautiful excursions to the near and far mountains: Luže, Hochwald, Jonsdorf and Ovbín are at a distance of 1½ hour.

In the West of the place, at a distance of ½ hour, you find the charming Hamr-brook valley, between woody mountains, with the remarkable grotto »Eisloch« (even in summer with long icicles). In its proximity is the romantic ruin of the defamed robberknight's castle »Muhlstein«. In North and South there rise the highest summits of the Lužické-mountains, Luže and Hochwald; on each of them there is a mountain-restaurant, divided by the state's frontier in a Bohemian and a Saxon management.

The woody Calvary Mount has a chapel on its summit. Mařenice is known as a prosperous summer health-resort. Hotels to be recommended: Hotel »Krone«, restaurant »Lindenhof«. The municipal-office and the mountain club give all information.

Half an hour away, on the southern slope of the Luže (791 m.) there are the summer health resorts Horní and Dolní Lichtenvald. Well indicated ways and many sign-posts make all excursions easy. Lodgings for summer- and winter-guests in clean and cheap inns and in private houses. At the foot of Luže-mountain, there lies the lonely »Jägerdörfel«. A model summer health-resort, wonderful winter sporting-grounds with the very good inn »Waldfrieden«, proprietor Richard Salzbrunn. Information for the mountain-club: Franz Winkler, inn »Zum Lindengarten«, Horní Lichtenwalde.

The summer health-resort Dolní Lichtenvald is the preferred place of Saxon tourists. Its slopes attract daily a lot of people and in winter the place is often crowded. You find board and lodgings in up-to-date inns. Information for the mountain-club: Josef Mocker, Hotel Schäfer, Dolní Lichtenvald.

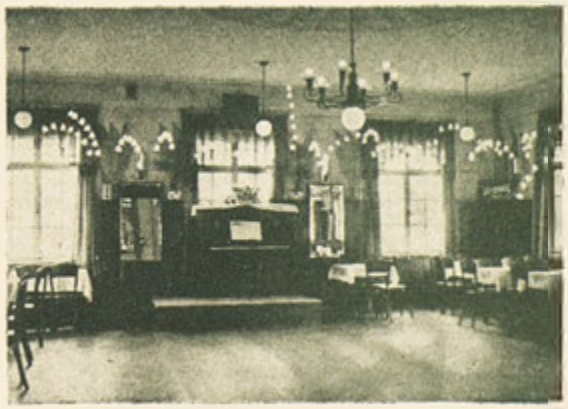

Hôtel »Schäfer«.

Post-office, telephone, physician in Mařenice, aqueduct; several times a day busses are running from Německé Jablonné and Cvikov. The station Jonsdorf and Gross-Schönau in Saxony are to be reached in 1 hour; busses run from the station Gross-Schönau to the state's frontier near Dolní Lichtenvald.

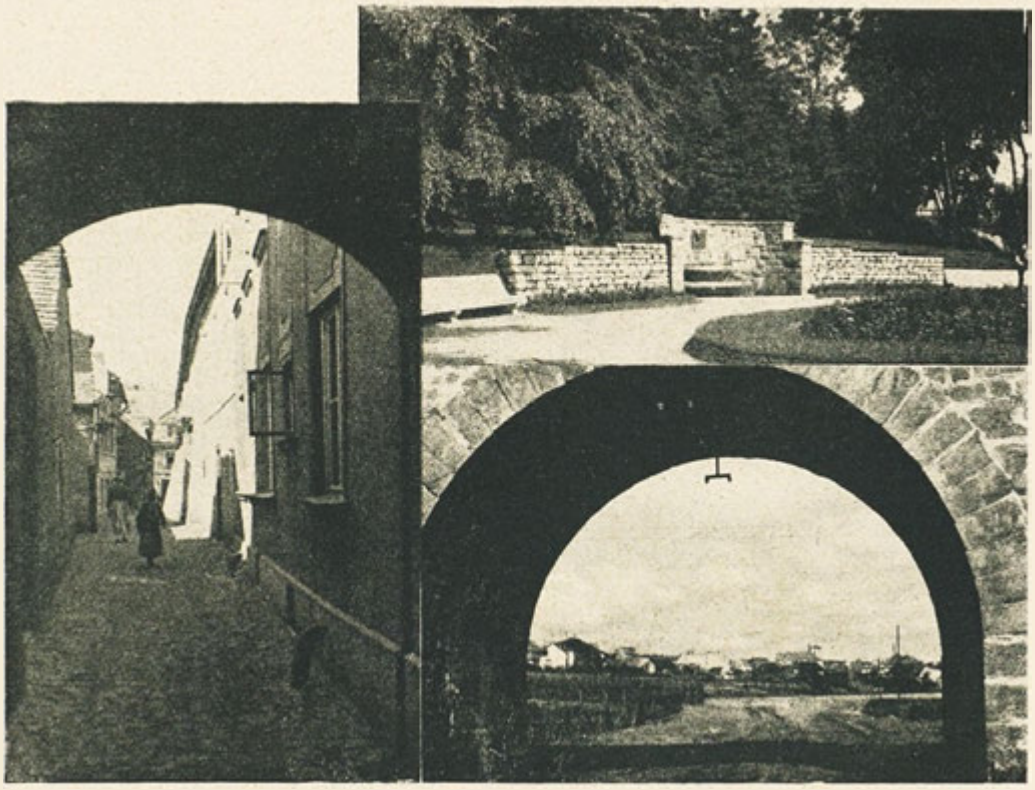

Česká Lípa.

KAREL J. BIENERT.

Okolí České Lípy podobá se uměleckému mosaikovému obrazu, orámovanému mohutným pásem lesů, který je na obzoru uzavřen pohořím a nespočetným množstvím pahorků, utvořených ze vzdorných a hrdě se vypínajících čedičových homolí, krásně formovaných kopulí často někde zakončených zříceninou nebo věží, převyšující na středním toku řeku Ploučnici. Malebná, bystrými potůčky protkaná údolí střídají se s divoce vymletými údolími plnými bizarních skalních útvarů. Písčité pustiny střídají se s botanicky bahnitými krajinami, plnými zajímavostí, a s malířsky nádhernými lány rybníků, půvabně položené horské vesničky dívají se dolů na tvořivá města, na historicky památná místa a daleko široko známé pozoruhodnosti, na idylická výletní místa a rušné lázně, na ohromné přírodní pomníky a okouzlující přírodní krásy. A uprostřed této nádherné krajiny, která děkuje za své uchvacující kouzlo, splynutí pohoří bohatého na pískovcové útvary s masivním pohořím vulkanického původu, leží snaživé okresní město, staré severočeské středisko obchodu, hospodářství a kultury — Česká Lípa.

Česká Lípa tvořila již ve XIII. stol. přednostní dopravní uzel. Později byla ve spojení se všemi důležitými obchodními centry na severu a jihu, na západě a východě a byla střediskem těžkých nákladních vozů, jedoucích po silnicích. Když byla tato doba plná poesie překonána železnicí, dostala se i Česká Lípa záhy do železniční sítě, jsouc připojena na důležitou trať. Dnes jest zde křižovatka šesti železničních tratí, a to: Česká Lípa—Praha, Česká Lípa—Georgswalde—Ebersbach, Česká Lípa—Děčín, Česká Lípa—Kamenný Šenov, Česká Lípa—Liberec a Česká Lípa—Litoměřice, případně Teplice. Po světové válce povstala ještě celá řada kratších nebo delších autobusových tratí všemi směry, a tak se dostalo město pouhým průchodním obchodem k netušenému rozkvětu. Dnes je Česká Lípa obchodním uzlem veliké důležitosti, neboť se všech stran je spojena

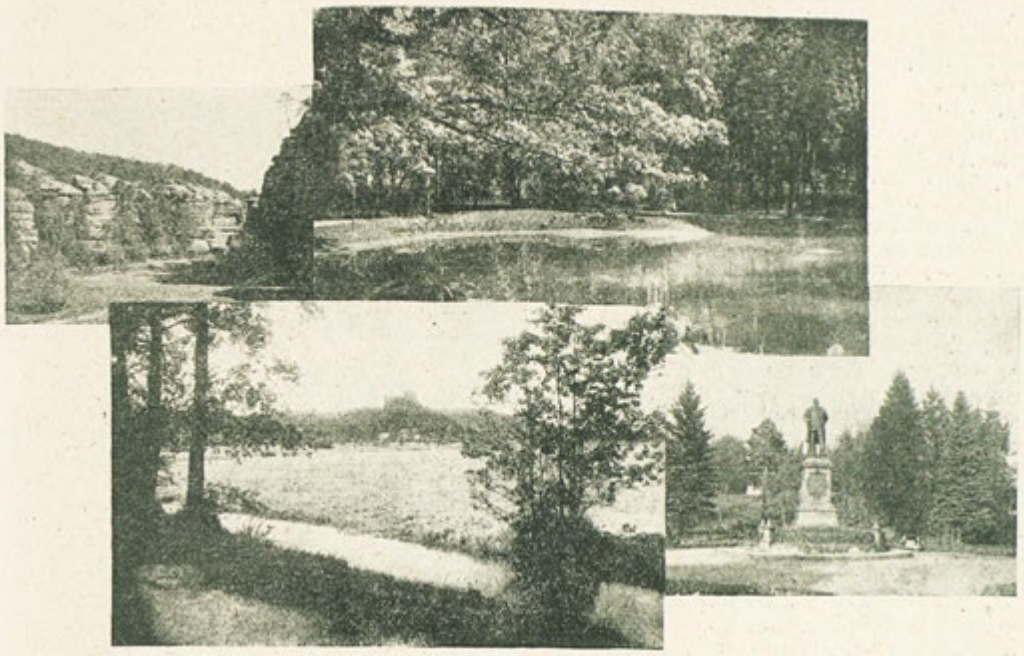

vlakem nebo autobusem, takže se sem dostane mc rychle a pohodlně a naopak zase čilý obchod prýští odtud na všechny strany až daleko za hranice. Tato důležitost České Lípy jakožto obchodního střediska byla také příčinou, že celé její okolí bylo brzy otevřeno cizineckému ruchu a město samo stalo se sídlem »Svazu severočeských lázní a letovisek«.

Příznivá poloha na křižovatce důležitých obchodních cest a tím podmíněný stoupající vývoj tohoto střediska, musily vésti přirozeně za všech dob k hospodářské důležitosti České Lípy, musily posilovati její obchodní a řemeslnický život, oživovati její trhy a konečně podporovati také vzrůstající průmysl. Staré a bohaté cechovní město Česká Lípa, jsouc podepřeno technickými pokroky ve všech oborech, bylo prvým městem našeho století, které správně poznalo velké výhody pokud možno rychlé přestavby a úplného připojení k moderním požadavkům této nové epochy. A stále čilé hybné síly všeho pokroku, tvůrčího ducha a podnikavosti podporují více a více důležitost České Lípy. Již v dřívějších dobách bývala Česká Lípa také mocným, mnohými důležitými privilegii nadaným tržištěm, na kterém neobchodovaly toliko severní Čechy, nýbrž i velmi vzdálení obchodníci z celé země s nejrůznějšími tovary, hlavně však s obilím. A jako tehdy před staletími, má i dnes ještě českolipský trh — každý čtvrtek vyhledávaný ze široka daleka — svou důležitost pro velkou většinu rolnictva. A zase to byl účinek dosud líčeného významu České Lípy, že se zde předčasně dostal k rozvoji průmysl. Bylo to zvláště kartounářství, které zde zapustilo své pevné kořeny již v polovině XVIII. století; později se zde uchytil velký počet dosti vážených podniků, které založily vlastní rozmach tvořivého města. Asi kolem poloviny minulého století nastal pokles jmenovaného průmyslu, který dosáhl koncem XVIII. a začátkem XIX. stol. svého největšího rozkvětu a dnes je zastoupen velkým podnikem pána A. Rosenthala; nebyl však na újmu hospodářskému významu města, poněvadž ponenáhlu nastoupily na jeho místo nové průmysly nejrůznějšího druhu. Z velkého počtu současně zastoupených podniků budiž zde uvedeny toliko tyto: bavlnářská přádelna Bratří Richterové; továrna na prádlo L. Müller; továrna na hedvábné a sametové stužky J. C. Botschen; továrna pian G. Rosler; Severočeské zpracování kůže z. spol. s r. o.; vagonka a strojírna »Bohemia«, spol. s r. o.; výroba kovového zboží Bratří Libochowitz; první továrna na hasičské přilby J. Beckert a syn; komanditní spol. Klingebeil & spol.; tovární výroba elektrických vedení atd.; továrna na cementové zboží a lepenkovou krytinu Mattausch a spol.; plynárna Krückel & Hausmann; parní pila a kruhovka J. Vogel a Rosler; parní cihelna A. Sommer; grafické a tiskařské podniky »Kerama«, jakož i obě velké knihtiskárny a nakladatelství E. Bergmann a J. Künstner; měšťanský pivovar — várečné právo města Česká Lípa pochází z roku 1381 — a j. v.

Kde bylo řemeslo, obchod a průmysl ve stálém rozkvětu a kde se pomáhaly tvořiti materielní statky, tam se musilo konečně dařiti také věcem ideální ceny, tam musila býti také během času ponechána volnost umění, vědě a kulturnímu snažení. Bohužel časté požáry v městě, opakující se válečné útoky a v poslední řadě i hlodající zub času, zničily až na malé zbytky všechno, co by dnešní Česká Lípa mohla ukázati ze své kultury minulých staletí. Že město zdobily kdysi mohutné a nádherné stavby tvarově bohaté gotiky, dokazují jen jednotlivé a skrovné zbytky. Všechno toto nádherné svědectví středověkého stavitelského umění jest téměř úplně zničeno, ale i stavby pozdější doby trpěly nemálo za shora zmíněných katastrof.

Mnoho se změnil na příkl. kostel sv. Magdaleny, vystavěný původně ve XIII. stol., později několikráte zbořený, avšak přes to zase opravený; rovněž tak ve XIV. stol. vystavěný kostel sv. Kříže, nynější městský chrám; pouhá zřícenina jest na místě starého hradu Wasserburgu, na počátku XVII. stol. vystavěného hradu Berkova a úplně zmizely některé významné budovy, z nichž se zachovaly toliko ještě mohutné brány — nejznámější je t. zv. »Berkova brána« v ulici Wieden — které mají letopočty, jako 1549, 1555 atd. Zachovaly se však: t. zv. »Červený dům«, nádherný příklad německé renésance, který byl vystavěn roku 1583 jako panský lovecký zámeček a dnes po řádné opravě chová bohaté sbírky »Vlasteneckého musea«, které bylo doplněno přírodovědeckým museem »Jindřicha Wedricha«. Dále jest zde roku 1627 Valdštýnem založený augustiánský klášter, jevící těžkopádné a střízlivé tvary ranného baroku, s kostelem, vystavěným na počátku XVIII. stol., dnešní »Basilika Minor« s křížovými chodbami. I r. 1710 postavený kostel Matky Boží, který stojí na místě již roku 1389 založeného dřevěného kostela, jakož i roku 1681 vztyčený sloup sv. Trojice, na velkém náměstí, ozdobeném kašnami na památku moru roku 1680 — toto vše jsou svědci oné dávné minulé kultury. Bohatší na velké stavby různého slohu jest doba novější. V 60. letech minulého století byla postavena židovská synagoga v maurském slohu, na budově reálné školy převládá romantika a přední strana gymnasia je držena v palácovém slohu, který byl oblíben v letech osmdesátých. Prosté a jednoduché jsou stavby obecné a měšť. školy, rozvláčný krajský soud, na návrší vévodící okresní chorobinec atd., zatím co imposantní radnice, budova městské spořitelny atd., projevují náznaky dějinných slohů. Z ostatních pozoruhodností všeho druhu budiž ještě jmenován: starý židovský hřbitov s náhrobky z doby kolem roku 1500 a mimo řadu krásných, uprostřed města položených sadů jest v severních Čechách jedinečný idylický městský park s pomníky znamenitých mužů, na jehož západní straně byl nově postaven evangelický kostel Spasitele. Základ k pěstování vědy a k povznesení na školní město byl položen v České Lípě již roku 1627, když zde Valdštýn zřídil při Augustiánském klášteře také gymnasium (bylo postátněno 1883). Vlastním školním městem stala se Česká Lípa teprve ve druhé polovině XIX. stol., když r. 1862 byla zde zřízena reálka (postátněna 1892), sloučena s gymnasiem r. 1934 na reálné gymnasium), roku 1879 zemská rolnická škola (založená 1850), přeložená z Děčína—Libverda do města nad Ploučnicí, a konečně nižší školství, zastoupené různými školami odbornými, které obdržely nutné moderní budovy. Po převratu bylo školství rozmnoženo ještě o české reálné gymnasium a nižší české školy. Co však učinilo z České Lípy vlastní středisko kultury severních Čech, jsou různé kulturní podniky, které zde byly vyvolány v život a které byly podle toho vybudovány, dosti záhy došly dalšího rozšíření a působily svým příkladem na nejširší okolí a působí dosud. Přede všemi budiž zde uveden „Severočeský vycházkový klub", nyní „Severočeský spolek pro poznávání vlasti a péči o cestování", který byl založen roku 1877/78 a který pracuje jako první provinciální spolek, razící cestu na poli poznávání vlasti a za své 60leté činnosti získal si svými „informacemi" významného postavení doma i v cizině.

Dnes se jeví obchodní středisko Česká Lípa jako stále a výše toužící průmyslové město, jako nadmíru živé obchodní a kupecké město, v němž přes citelnou hospodářskou krisi ne uhasíná kulturní život, nýbrž přináší vždy nové úspěchy.

Böhmisch Leipa.

Von KARL J. BIENERT.

Einem kunstvollen Mosaikbilde gleich breitet sich, umrahmt vom mächtigen Waldgürtel der den Horizont abschliessenden Bergketten und erfüllt von einer Unmasse bewaldeter Hügel, die trotzig und stolz prächtige Basaltkegel und formenschöne Klingsteinkuppen, gar oft ruinen- oder turmgekrönt, überragen, am Mittellaufe des Polzenflusses das B. Leipaer Ländchen aus. Sanfte, von kleinen Wasseradern durchzogene Talweitungen wechseln mit wilden Erosionstälern voll wunderbar bizarrer Felsformen, auf sandige Heiden folgen botanisch interessante Moorlandschaften und malerische Teichgebiete, anmutig gelegene Bergdörfchen blicken grüssend herab auf talgelegene schaffensfrohe Städtchen, historisch denkwürdige Stätten und weit-

hin bekannte Sehenswürdigkeiten, idyllische Sommerfrischen und lebensvolle Badeorte, gewaltige Naturdenkmäler und prächtige Naturschönheiten. Und inmitten dieses herrlichen Landstriches, der seine überwältigenden Reize der hier sich vollziehenden Verschmelzung des formenreichen Sandsteingebirges und des massigen Vulkangebirges verdankt, liegt die aufstrebende Kreisstadt, das alte nordböhmische Verkehrs-, Wirtschafts- und Kulturzentrum B. Leipa.

Als Verkehrsmittelpunkt nahm B. Leipa schon im 13. Jahrhundert eine bevorzugte Stellung ein. Später stand es mit allen wichtigen Handelszentren in Nord und Süd, in Ost und West in Verbindung und war der Mittelpunkt eines von schwerbeladenen Frachtenwagen befahrenen Strassennetzes. Als diesem poesiereichen Zeitalter jenes der Eisenbahn folgte, wurde auch B. Leipa alsbald durch bedeutende Bahnstrecken an das im Lande bereits bestehende Eisenbahnnetz angeschlossen. Heute ist es der Kreuzungspunkt von 6 Bahnlinien, und zwar der Strecken: B. Leipa—Prag, B. Leipa—Georgswalde—Ebersbach, B. Leipa—Tetschen, B. Leipa—Steinschönau, B. Leipa—Reichenberg und B. Leipa—Leitmeritz bezw. Teplitz. Die Nachkriegszeit liess schliesslich noch eine Reihe kleinerer und grösserer Autobuslinien nach allen Richtungen erstehen und den Stadt-, noch mehr aber den blossen Durchzugsverkehr einen ungeahnten Aufschwung nehmen. Heute ist B. Leipa ein Verkehrsknotenpunkt von grosser Wichtigkeit, der von allen Seiten durch Bahn und Auto in der kürzesten Zeit bequem zu erreichen ist und von dem umgekehrt wieder ein reger Verkehr nach allen Richtungen weit über die Grenzen seines weiten Vorlandes ausstrahlt. Diese Bedeutung B. Leipas als Verkehrsmittelpunkt trug auch dazu bei, dass das B. Leipaer Land rasch dem Fremdenverkehre erschlossen und die Stadt selbst dessen Mittelpunkt und der Sitz des „Verbandes der nordböhmischen Kurorte und Sommerfrischen" wurde.

Die günstige Lage an der Kreuzung wichtiger Handelstrassen und die dadurch bedingte aufsteigende Entwicklung als Verkehrszentrum mussten naturgemäss zu allen Zeiten auf die wirtschaftliche Bedeutung B. Leipas zurückwirken, mussten dessen Handels- und Gewerbeleben fördern, sein Marktwesen beleben und schliesslich auch das Aufstreben der Industrie daselbst begünstigen. Die alte und reiche Innungstadt B. Leipa war nach dem, durch die technischen Fortschritte auf allen Gebieten bedingten Schwinden dieses Zeitalters auch eine der ersten Städte, welche in richtiger Erkenntnis der grossen Vorteile einer möglichst raschen Umstellung und eines vollkommenen Anschlusses an die Moderne in die Bahnen dieser neuen Epoche einlenkte. Und die in der Stadt stets regen Triebkräfte allen Fortschrittes, Schaffensgeist und Unternehmungslust, lassen die Bedeutung B. Leipas immer mehr und mehr hervortreten. — Schon in früher Zeit war B. Leipa aber auch ein mächtiger, mit zahlreichen bedeutenden Privilegien ausgestatteter Warenumschlagsplatz, auf dem nicht nur ganz Nordböhmen, sondern auch weit entfernte Gegenden des inneren Landes die mannigfaltigsten Produkte, vor allem aber Getreide feilboten und handelten. Und wie dereinst durch Jahrhunderte, hat auch heute noch das B. Leipaer Marktleben — das bunte und reichbewegte Treiben am donnerstägigen Wochenmarkte sucht weit und breit seinesgleichen — seine grosse Bedeutung für das weite, meist ackerbautreibende Vorland bewahrt. — Und wieder war es eine Folge der bisher geschilderten Bedeutung B. Leipas, dass hier auch frühzeitig die Industrie zur Entwicklung gelangte. Es war insbesondere die Kattundruckindustrie, die, daselbst schon um die Mitte des 18. Jahrhunderts festen Fuss gefasst, alsbald eine grosse Anzahl recht ansehnlicher Betriebe aufzuweisen hatte und den eigentlichen Aufschwung der schaffensfreudigen Stadt begründete. Ein um die Mitte des vorigen Jahrhunderts einsetzender Rückgang der genannten Industrie, die gegen Ende des 18. und Anfang des 19. Jahrhunderts ihre grösste Blüte erreicht hatte und heute nurmehr durch das grosse Unternehmen A. Rosenthal vertreten ist, tat der wirtschaftlichen Bedeutung der Stadt keinen Abbruch, weil nach und nach neue Industrien der verschiedensten Art an ihre Stelle traten. Aus der grossen Zahl der gegenwärtig vertretenen Unternehmungen seien nur erwähnt: Baumwollspinnerei Brüder Richter; Wäschefabrik L. Müller; Seidenband- und Samtbandfabrik J. C. Botschen; Flügel- und Pianoforte-Fabrik G. Rösler; Nordböhmische Häuteverwertung, r. G. m. b. H.; Waggon- und Maschinenfabrik „Bohemia", G. m. b. H.; Metallwarenerzeugung Brüder Libochowitz; Erste Feuerwehrhelmfabrik J. Beckert & Sohn; Kommanditgesellschaft Klingebeil & Co., fabrikmässige Erzeugung von elektrischen Leitungen u. s. w.; Zementwaren- und Dachpappefabrik Mattausch & Co.; Dissousgaswerk Krückel und Hannsmann; Dampfsägewerk und Ringofenziegelei J. Vogel & Rösler; Dampfziegelei A. Sommer; Graphische Druckwerke „Kerama" sowie die beiden grossen Buchdruckereien und Verlagsanstalten E. Bergmann und J. Künstner; Bürgerliches Brauhaus — die Braugerechtigkeit der Stadt B. Leipa stammt aus dem Jahre 1381 — u. a. m.

Wo solcherart nun Gewerbe, Handel und Industrie in steter Blüte standen und materielle Güter schaffen halfen, dort mussten schliesslich auch ideelle Werte sich bilden, mussten im Laufe der Zeit Kunst, Wissenschaft und kulturelle Bestrebungen überhaupt ihre Werte erstehen lassen. Leider haben zahlreiche Stadtbrände, wiederholte Kriegstürme und nicht zuletzt der nagende Zahn der Zeit bis auf wenige Reste alles vernichtet, was heute von der Kultur vergangener Jahrhunderte in B. Leipa zeugen konnte. Dass die Stadt einst mächtige und herrliche Bauten der formenreichen Gotik zierten, lassen nur einige spärliche Überreste erkennen. Alle diese herrlichen Zeugen mittelalterlicher Baukunst sind fast vollstandig vernichtet, aber auch die Bauwerke der späteren Zeit haben vielfach unter den genannten Katastrophen zu leiden gehabt. Vielfach geändert sind z. B. die ursprünglichen Formen der im 13. Jahrhunderte begründeten, später mehrmals zerstörten, doch wieder erbauten Magdalenenkirche, desgleichen der im 14. Jahrhunderte erbauten Kreuzkirche, der heutigen Stadtkirche.

Eine Ruine ist das an Stelle einer alten Wasserburg zu Beginn des 17. Jahrhunderts erbaute Berkaschloss und vollstandig verschwunden sind einige bedeutende Gebäude, von denen nur noch die mächtigen Torumrahmungen — das bekannteste ist das sogenannte »Berkator« in der Wiedengasse — erhalten sind, die Jahreszahlen wie 1549, 1555 u. s. w. tragen. Erhalten geblieben aber sind: das sogenannte »Rote Haus«, jenes herrliche Beispiel deutscher Renaissance, das im Jahre 1583 als herrschaftliches Jagdschlösschen erbaut wurde und heute nach einer durchgreifenden Renovierung die reichhaltigen Sammlungen des »Heimatmuseums« birgt, das eine willkommene Ergänzung durch das mehr naturwissenschaftliche »Heinrich Wedrich — Museum« erfährt. Ferner das 1627 von Wallenstein gegründete, die schweren nüchternen Formen des Fruhbarocks zeigende Augustinerkloster mit seiner zu Beginn des 18. Jahrhunderts erbauten Kirche, der heutigen »Basilika minor«, und den Kreuzgängen. Auch die im Jahre 1710 an Stelle einer schon 1389 bestiftet gewesenen Holzkirche erbaute Frauenkirche, sowie die 1681 zur Erinnerung an die Pest des Jahres 1680 errichtete Dreifaltigkeitsäule auf dem grossen brunnengezierten Marktplatze, sind Zeugen jener längst vergangenen Kultur. Reicher an grossen Bauten verschiedenartiger Formen ist die neuere Zeit! Der in den 60er Jahren des vorigen Jahrhunderts erbaute jüdische Tempel zeigt maurische Formen, das Realschulgebäude wird von der Romantik beherrscht und die Schauseite des Gymnasiums zeigt die Formen des in den 80er Jahren beliebten Palaststiles. Schlichter und einfacher treten die Bauten der Volks- und Bürgerschulen, das weitläufige Kreisgericht, das auf einer Anhöhe thronende Bezirks-Altersversorgungsheim u. s. w. hervor, während das imposante Rathaus, das Gebäude der städtischen Sparkasse u. a. m. von den geschichtlichen Stilen nur äusserlich erborgte Scheinformen aufweisen. Von den sonstigen Schenswürdigkeiten aller Art seien nur noch genannt: der alte Judenfriedhof mit Grabmälern aus der Zeit um 1500 und neben einer Reihe schoner, inmitten der Stadt gelegener Anlagen der in Nord-

böhmen einzig dastehende idyllenreiche Stadtpark mit den Monumenten einzelner bedeutender Männer und der an seiner Westgrenze neu erbauten evangelischen Erlöserkirche. — Der Grund zu einer kleinen Pflegestätte der Wissenschaft, zur Schulstadt B. Leipa, wurde schon im Jahre 1627 gelegt, als Wallenstein gleichzeitig mit dem Augustinerkloster auch ein Gymnasium (verstaatlicht 1885) errichtete. Zur eigentlichen Schulstadt wurde dann B. Leipa in der zweiten Hälfte des 19. Jahrhunderts, als 1862 die Realschule errichtet (verstaatlicht 1892, mit dem Gymnasium 1934 zu einem Realgymnasium vereinigt), 1879 die Landes-Ackerbauschule (gegründet 1850) von Tetschen-Liebwerd nach der Polzenstadt verlegt und schliesslich auch das niedere Schulwesen mit verschiedenen fachlichen Schulen den notwendigen neuzeitlichen Ausbau erfuhr. Nach dem Umsturze wurde das deutsche Schulwesen noch durch ein tschechisches Realgymnasium und die niederen tschechischen Schulen vermehrt. — Was aber B. Leipa zum eigentlichen Kulturzentrum des nördlichen Böhmens gemacht hat, das sind die verschiedenen kulturellen Einrichtungen, die hier ins Leben gerufen und entsprechend ausgebaut, gar bald weitere Verbreitung fanden und beispielgebend für das weiteste Land wirkten und noch wirken. Von all dem sei nur der „Nordböhmische Exkursionsklub", jetzt „Nordböhmischer Verein für Heimatforschung und Wanderpflege" erwähnt, der, in den Jahren 1877/78 gegründet, als erster derartiger Provinzverein bahnbrechend auf dem Gebiete der Heimatforschung gearbeitet und sich in 60jähriger Tätigkeit durch seine »Mitteilungen« einen bedeutenden Namen im In- und Auslande geschaffen hat.

So zeigt sich heute der Verkehrsmittelpunkt B. Leipa als immer weiter aufstrebende Industriestadt, als überaus lebhafte Geschäfts- und Handelstadt, in der trotz fühlbaren Wirtschaftskrise auch das kulturelle Leben nicht brachliegt, sondern immer neue Erfolge aufweisen kann.

Česká Lípa.

KAREL J. BIENERT

Le pays de Česká Lípa a l'air d'une peinture en mosaïque, extrêmement artistique. La ville de Česká Lípa est située sur Ploučnice, entourée de chaînes de montagnes et contenant une foule de collines boisées qui sont surpassées par les roches basaltiques, superbes et magnifiques, ainsi que par les belles cimes phonolithes, couronnées souvent de tours et de ruines. De jolies vallées sillonnées de petits ruisseaux alternent avec des vallées d'érosion, pleines de roches bizarres et magnifiques. Il y a des bruyères sablonneuses, des terrains marécageux, intéressants surtout pour les botanistes, des étangs pittoresques. Les beaux villages de montagne semblent saluer les petites villes d'industrie en aval, les lieux historiques, les edifices particuliers, les villégiatures idylliques et villes d'eaux pleines d'animation, les monuments puissants et les beautés de la nature. Au milieu de ce paysage charmant qui tient ses attraits de l'union de la montagne de grès et de la montagne volcanique, se trouve le chef-lieu de canton florissant, vieux centre de commerce, d'économie et de culture de la Bohême du Nord.

Comme centre de la circulation, Česká Lípa jouissait déjà au 13ième siècle d'une grande importance. Plus tard il était en connection avec tous les grands centres de commerce au nord, au sud, à l'est, à l'ouest. Il était également centre d'un réseau de rues où circulaient de camions lourdement chargés. Lorsque cette époque primaire fut remplacée par celle du chemin de fer Česká Lípa fut relié par d'importantes voies au réseau de chemin de fer qui se trouvait déjà dans le pays. A présent il est croisement de 6 lignes: Česká Lípa—Prague, Česká Lípa—Georgswalde—Ebersbach, Česká Lípa—Děčín, Česká Lípa—Kamenný Šenov, Česká Lípa—Liberec, Česká Lípa—Litoměřice—Teplice.

L'après-guerre donna naissance à une série de lignes d'autobus de différente étendue dans toutes les directions — ce qui causa une augmentation inouïe du trafic de la ville. Par le temps qui court, Česká Lípa est un point de jonction de très grande importance, facile et sous peu à atteindre de toutes les directions, soit par train, soit par auto et vice verse il y a une circulation active de Česká Lípa à tous les côtés, surpassant bien loin les bords de la partie avancée. L'importance de Česká Lípa comme centre de

trafic aida également à l'ouverture du pays aux étrangers en peu de temps. La ville-même devint centre et siège de l'Association des Villes d'eaux et des Villégiatures de la Bohême du Nord.

Le situation propice à l'embranchement d'importantes rues de commerce et le rapide développement comme centre de trafic influença naturellement l'importance économique de Česká Lípa à tout temps. Le commerce et les métiers florissaient, le mouvement du marché était en activité et finalement l'industrie elle-même prit son essor. Quoique la ville de Česká Lípa eût été anciennement un riche corps de métier, elle était tout de même une des premières à renoncer au temps démodés et à reconnaître les avantages du progrès technique dans la vie moderne. Voilà pourquoi on se donnait beaucoup de peine sous tous les rapports pour être à la page de l'époque actuelle. Les forces motrices de tout progrès: puissance de création et ésprit d'entreprise mettent en relief l'importance de Česká Lípa. Il y a longtemps notre ville était également un lieu de transbordement, pourvu de beaucoup d'importants privilèges. Non seulement la Bohême du Nord mais aussi les contrées éloignées du pays intérieur y envoyaient en vente une foule de produits variés. Voyez donc la foire de jeudi à Česká Lípa, événement hebdomadaire. Quelle activité, quel entrain qui n'a pas d'égal! On est facilement à convaincre que la ville a gardé son importance pour tout le pays agriculteur à travers les siècles. Une autre conséquence de la valeur historique déjà mentionnée de Česká Lípa est son précoce développement d'industrie. Avant tout citons l'industrie de calicot, établie dès le milieu du 18ième siècle, qui se vanta en peu de temps d'un grand nombre d'usines assez considérables, fondant ainsi la marche ascensionnelle proprement dite de la ville active. Au milieu du siècle passé on nota une marche à reculons de l'industrie mentionnée ci-dessus, qui battait son plein vers 1860 et qui est représentée de nos jours seulement par le grand établissement A. Rosenthal. Mais cela ne fit pas tort à l'importance économique de la ville puisque cette industrie a été remplacée graduellement par beaucoup d'autres industries variées. Nous citerons des établissements les plus importants: Richter Frères, filature de coton, L. Mueller, lingerie, I. C. Botschen, fabrique de rubans de soie et de velours, G. Roesler, usine de piano et de piano à queue, Exploitation de peaux de la Bohême septentrionale, S. A., »Bohemia S. A.«, fabrique de wagons et de machines, Libochowitz Frères, production métallurgique, J. Beckert et Fils, première usine d'équipement de pompiers, Klingebeil et Cie., société en commandite, production de conduites électriques etc., Mattausch et Cie., fabrique de ciment et de carton-pierre, Krueckel et Hannsmann, usine à gaz dissolus, J. Vogel et Roesler, scierie à vapeur et four annulaire à briques, A. Sommer, tuilerie à vapeur, »Kerama«, imprimeries graphiques, E. Bergmann, J. Kuenstner, imprimeries et commerces d'éditeur très importants, la brasserie civique (le droit de brasser de la ville date de 1381) etc.

La prospérité perpétuelle du commerce, de l'industrie, du trafic qui favorisa la production des biens matériels, encouragea à la longue également la création de valeurs idéales comme l'art, la science, bref toutes les aspirations au point de vue de la civilisation. Malheureusement de nombreux incendies de la ville, des guerres répétées et finalement les ravages du temps ont détruit presque tout ce qui pourrait nous démontrer la civilisation de la ville dans les siècles passés. Tous les beaux monuments de l'architecture du moyen âge, comme les variés édifices gothiques, ont été réduits en ruine, sauf quelques exceptions. Mais aussi les bâtiments des temps postérieurs ont été frappés par les catastrophes mentionnées ci-dessus. Nous citerons l'église de La Madeleine, datant du 13ième siècle, qui a été détruite à plusieurs reprises mais toujours reconstruite après, ou bien l'église actuelle de la ville: l'église de la Croix, bâtie au 14ième siècle. L'ancien château d'eau, érigé au 17ième siècle est presque complètement écroulé, d'autres bâtiments intéressants ont disparu, à l'exception des énormes cadres de porte, ornés de vieux chiffres (1549, 1555 etc.) qui sont bien conservés. Le plus fameux d'entre eux est celui qu'on est convenu d'appeler porte »Berca« dans la ruelle de Wieden. Quelques monuments d'art ancien sont restés intacts cependant. Mentionnons p. e. la Maison Rouge, bâtiment splendide de renaissance allemande, construit en 1583 comme château de chasse seigneurial qui renferme aujourd'hui, après une rénovation radicale, les riches collections du musée du pays. Le musée Heinrich Wedrich, de caractère plus scientifique, est son complément bien venu. D'autres témoins de cette civilisation ancienne, passée depuis bien des siècles, sont le couvent des augustins qui est pourvu des traits lourds et décolorés du style baroque primaire, fondé en 1627 par Wallenstein, avec son église, qui a été construite au commencement du 18-ième siècle, l'actuelle Basilica minor avec ses cloîtres, ensuite la l'église de Notre Dame, construite en 1710 à la place d'une église de bois fondée en 1389, puis la colonne de la Trinité, érigée en 1681 sur la grande place du marché en souvenir de la peste de 1680. Les temps modernes sont plus riches en bâtiments monumentaux de tout genre. Le temple juif fut construit au milieu du siècle précédent en style mauresque, le bâtiment de l'école professionnelle est influencé par le style romantique, la facade du collège montre le style »palais«, favori vers la fin du siècle passé. Les bâtiments des écoles primaires et supérieu-

res, le large tribunal de première instance, l'asile de vieillards du district qui est situé sur une colline montrent un style plus simple. L'hôtel de ville imposant, la maison d'épargne municipale etc. ne possèdent que des traits contrefaits des styles historiques. D'autres curiosités sont: le vieux cimetière juif avec ses pierres tumulaires du 16ième siècle, le beau parc municipal, unique en son genre dans toute la Bohême du Nord, pourvu de monuments d'hommes célèbres et l'église protestante du Sauveur, récemment construite, ainsi que d'autres promenades au milieu de la ville.

Lorsque en 1627 Wallenstein a fondé un collège (laïcisé en 1883), ensemble avec le couvent des augustins, ce fut la pose de la première pierre pour la formation d'un petit centre de science. Vers le millieu du 19ième siècle Česká Lípa devint une vraie ville d'écoles. On établit en 1862 l'école professionnelle (laïcisée en 1892) réunie au collège et changée en collège professionnelle en 1934. En 1879 l'école d'agriculture (fondée en 1850), a été déplacée de Děčín-Liebwerda dans la ville sur Ploučnice. Finalement les écoles primaires de même que les différentes écoles professionnelles ont éprouvé le développement moderne nécessaire. Après la subversion on a établi également plusieurs écoles primaires tchèques ainsi qu'un collège tchèque. Les différentes institutions au point de vue de la civilisation, crées à Česká Lípa et changées conformément, en ont fait un vrai centre de civilisation, modèle pour toute la Bohême septentrionale. Ces institutions ont bientôt été propagées dans tout le pays. Mentionnons seulement le Club d'Excursion de la Bohême du Nord (nordboehmischer Verein fuer Heimatforschung und Wanderpflege), établi en 1877/78 et qui travaillait comme premier club de province, initiateur de connaissance du pays natal et qui devint très populaire au pays et à l'étranger pendant ses 60 années d'activité.

Česká Lípa, centre de trafic, se développe ainsi comme ville de commerce et d'industrie très active et en dépit de la crise économique la civilisation en est toujours en floraison.

Česká Lípa.

KAREL J. BIENERT.

The small country of Česká Lípa looks like a highly artistic mosaic-picture. It is situated on the river Ploučnice, surrounded by mountain-ranges with rich forests and full of woody hills, the latter overlooked by proud and splendid conical basalt peaks and by beautifully shaped phonolite summits, very often crowned with ruins and towers. Charming valleys, crossed by small brooks alternate with wild erosion-valeys full of marvellous, bizarre rocks. There are sandy heaths, marshy districts, very interesting to botanists, as well as picturesque ponds. Delightfully situated mountain-villages seem to look smilingly down upon brisk small valley-towns, upon historical places and well-known curiosities, idyllic summer health-resorts and spas of life, powerful monuments of nature and splendid natural beauties. Amidst this wonderful region, owing its charms to the union of the rich sand-stone formation and the massy volcanic mountains, there lies the active district-town Česká Lípa, the old north-Bohemian centre of traffic, industry and culture.

Already in the 13th. century Česká Lípa was an important centre of trafic. Later on it was in connection with all important trade-centres in north and south, east and west. Likewise it was centre of a net of streets, frequented by heavily laden waggons. When this previous epoch was followed by the railway-period, Česká Lípa was connected by important sections to the network of railways already existing in the country. Nowadays it is junction of six railway lines: Česká Lípa—Prague, Česká Lípa—Georgswalde—Ebersbach, Česká Lípa—Děčín, Česká Lípa—Kamenný Šanov, Česká Lípa—Liberec, Česká Lípa—Litoměřice—Teplice.

In the years after the war, there were opened several short or long bus-lines to all directions and there began a growth of traffic enver dreamt of. Nowodays Česká Lípa is a junction of utmost importance, easily to be reached from all parts by car and train in a short time and vice versa there is a lively traffic from Česká Lípa into all directions far over the borders of its wide foreland. The importance of Česká Lípa as a junction of traffic helped to open the land quickly to foreigners. The town itself became seat of the Association of the North-Bohemian Spa and Summer Health-resorts.

The convenient situation on the crossing of important trade routes and the growing development as a centre of traffic naturally influenc-

ed the economical importance of Česká Lípa. Business and trade flourished, market-life got active and finally industry itself took a high flight. Although Česká Lípa had been an old, rich guild-town, it was yet one of the first towns to say good-bye to olden times and to recognise all the great benefits of technical progress in modern life. Therefore it learned as quickly as possible to join the actual epoch. And impulsive forces always active in our town, desirous of producing and enterprising springs of all progress, throw into relief the importance of Česká Lípa. Long ago the town was also a mighty shifting-place supplied with numerous important privileges. Not only population from North-Bohemia but also from remote districts of the inner land put up for sale their manifold products, above all cereals.

Have a look at Česká Lípa on weekly Thursday market — what an activity and liveliness, there is no match whatever for it. That is why it has remained unchanged in its importance for the broad agricultural forland through the centuries. Another consequence of the already mentioned historical significance of Česká Lípa is the early development of industry. Above all calico-industry, established there since the middle of the 18th. century, boasts within a short time with a great number of rather considerable works, founding thus the real growth of the town, full of creative impulse. In the middle of the past century the retrogression of the above mentioned industry, which had come to its acme in the middle of the 18th. century and is represented nowadays only by the big establishment A. Rosenthal, did not impair the economical signification of the town, as it has been gradually replaced by new industries of different kind. Let us mention among the great number of actual establishments only: Richter Brothers, cottonmill, L. Mueller, linenfactory, G. Roesler, pianos and cottage-pianos factory, J. C. Botschen, silk and velvet ribbonmill, Northbohemian hide-realisation, registered Ltd. comp., »Bohemia«, Ltd. comp., waggons and machineworks, Libochowitz Brothers, production of hardware, J. Beckert and Son, first factory of firemanhelmets, Klingebeil and Co., Company of shareholders with limited liability, production of electrical conductions etc. Mattausch and Co., cement and roofing-felt mill, Krueckel and Hannsmann, Dissous-gaswork, J. Vogel and Roesler, steam-sawmill and annular brick-kiln, A. Sommer, steam brick-yard, »Kerama«, graphical pressure-engines, E. Bergmann, J. Kuenstner, most important printing- and publishing-business, civic brewery, the brewing-privilege in this town dating from the year 1381) etc.

The constant flourish of trade, commerce and industry which helped to produce materia' things, favoured also ideal values as art, science and all cultural endeavours on the whole, in the course of time. Unfortunately numerous conflagrations of the town, repeated wars and last not least the ravages of time have destroyed all that could to a few remainders give a proof of the town's culture in past centuries. All the wonderful monuments of medieval architecture like the manifold Gothic buildings were almost completely reduced to ruins, but also buildings of later time had much to suffer from the above quoted catostrophes. Let us mention Magdalen-church, dating from the 13th. century, which has been destroyed several times but always rebuilt as well as Cross-church, constructed in the 14th. century which has become the actual town-church. The ancient water-castle, dating from the 17th. century is almost decayed, some other important buildings have disappeared, only their mighty door-frames, ornamented with ancient numbers (1549, 1555 etc.) are still in a good condition. The best known of them is the so-called Berka door in Wiedenstreet. Fortunately some specimen of old architecture are in a better state of preservation: i. e. the so-called Red House, a wonderful German Renaissance-building, erected in 1583 as lordly hunting-castle and comprising nowadays, after a thorough-going renovation, the rich collections of the home-museum, which is happily completed by the more scientific Heinrich Wedrichmuseum. Other witnesses of that time are the Augustiner-monastery, provided with the heavy, sober features of early Rococo-style, founded in 1627 by Wallenstein, with its church constructed at the beginning of the 18th. century, the present Basilica minor and its cloisters, further St. Mary's-church, built 1710 instead of the wooden church endowed already in 1389 and the Trinity-column erected in 1681 on the big market-place, decorated with fontains, in remembrance of the plague of 1680. Modern times are richer in monumental buildings of different forms. The Jewish temple was built in the middle of the last century in Moorish style. The college for modern subjects is influenced by romantic style and the front-side of the college shows the palace-style, favourite of the end of the last century. The buildings of the elementary and higher elementary schools, the big district-court and the district alms-house for old people situated on a hill are of plainer style.

The imposing townhall, the municipal savings-bank building etc. have got only forged marks of historical styles. Other curiosities are: the old Jewish cemetery with its tombstones from the 16th. century, the idyllic town-park,

unique in its way in all northern Bohemia with its monuments of some important men and its newly built Protestant Saviour-church, and other nice pleasure-grounds in the middle of the town.

Wallenstein's establishing of a college, in the year of 1627, (secularised in 1883), together with the Augustiner-monastery was fundamental for the formation of a small centre of science.

In the second half of the 19th. century Boehmisch-Leipa became a real school-town. In 1862 there has been erected the school for modern subjects (secularised 1892) which has been united to the college and changed into a college for modern sciences in 1934. In 1879 the agricultural school (founded in 1850) has been transferred to Polzentown from Děčín-Liebwerda. Finally elementary schools as well as different training-schools got the necessary modern development. After the overthrow there have been erected several Czech elementary schools and a Czech college. The different cultural institutions called into life and enlarged adequately in Česká Lípa made of it a real culture-centre of northern Bohemia. These institutions were soon propagated and proved to be put up as a model in the whole country. Let us only mention the Northbohemian Excursion Club (nordboehmischer Verein fuer Heimatforschung und Wanderpflege) established in 1877/78, which worked as first provincial club as a pioneer in district-investigation and has become well renowned by its comunications during the sixty years of its activity in the country and abroad.

Česká Lípa, the centre of traffic, turns out to be a very active industrial and commercial city and in spite of the noticeable economical crisis cultural life is always flourishing there.

Údolí »Gründelmühle«. — Gründelmühltal. — La vallée de »Gründelmühle«. — »Gründelmühle«-valley.

Nedvězi. — Nedoweska.

Letovisko Osinalice. — Sommerfrische Wosnalitz. — La villégiature de Osinalice. — Summer-resort of Osinalice.

Letovisko Dubá.

Dubský kraj — toť výraz pro hojnost přírodních krás v krajině, která spojuje mohutné protiklady mocně se tyčícími skalními masivy a tichými údolními dálkami. Bohatství a rozmanité tvary daly vznik označení »Dubské Švýcarsko«.

Jich střediskem je okresní město Dubá, které se jako příjemná idyla vklinuje do údolí. Vše, co může milovníka přírody uchvátiti, vyskytuje se zde v tvarech i barvách: strmící vyhaslé sopky, překrásné pískové kolosy, idylická údolí, bohaté chmelové porosty, smavé lány obilí a ovocné sady. Všechny tyto krásy učinily Dubou střediskem cestujícího světa. V blízkosti města leží vděčné výletní cíle, vysoké hory, které poskytují daleký pohled do krajiny, pověstmi opředené zříceniny, vesničky, mezi tím vším hluboké doliny s bublajícími prameny, tmavými smrky a mechem obrostlými skalními stěnami; břízami obklopené louky střídají se s borovými lesy, plnými lesních plodin a hub, daleko se rozkládají rybníky a jezera rákosím obklopené.

Nejznámější výletní cíle jsou zříceniny hradu »Vrchovany«, zámek Houska, skalní vesnice Dražejov, vrchol Nedvězí, »Ratschfelsen«, »Čáp« atd.

Pro návštěvníky přírodních krás dubského kraje doporučuje se zvoliti si okresní město Dubou za východisko a ubytovací místo (autobusové spojení ze železniční stanice Č. Lípa, Doksy, Liběchov a Štětí.)

Dubá je sídlem okresního úřadu a jiných státních úřadů, má na 2.000 obyvatel, 3 lékaře, lékárnu, vanové lázně, koupaliště, hřiště atd.

Informace udílí starostenský úřad v Dubé.

Známá letoviska v dubském kraji jsou ještě Osinalice (hostinec Ungermann) a Obrok (hostinec Mauder).

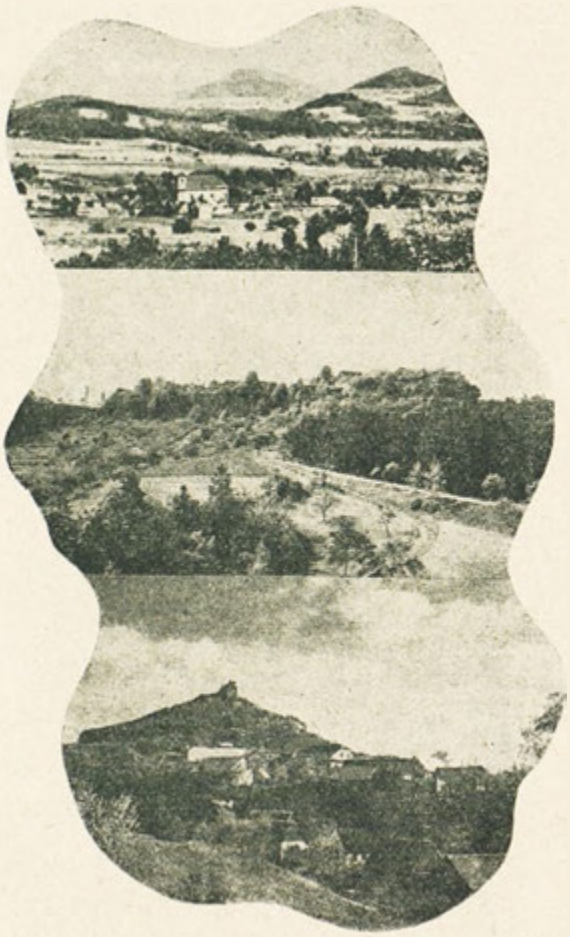

Částečný pohled na Dubou. — Teilansicht von Dauba. — Vue partielle de Dubá. — Partial view of Dubá.

Dražejov .— Felsendorf Draschen. — Le village rocheux de Dražejov. — The rocky village of Dražejov.

Vrchovany, zřícenina hradu. — Ruine Wrchaben. — La ruine de Vrchovany. — Vrchovany-ruin.

Sommerfrische Dauba.

Daubaer Land — eine Fülle landschaftlicher Schönheit umschliesst der Ausdruck für eine Gegend, die machtvolle Gegensätze zwischen wuchtig sich türmenden Felsmassen und stillen Talweiten in sich vereinigt. Der Reichtum an mannigfaltigen Formen liess die bekannte Bezeichnung »Daubaer Schweiz« aufkommen.

Ihr Zentrum ist die Bezirksstadt Dauba, die sich in behaglicher Beschaulichkeit in einen fruchtbaren Talkessel hineinschmiegt. Alles, was den Naturfreund entzücken kann, ist hier in Farben und Formen vorhanden: steilaufragende Eruptivkegel, wundervolle Sandsteinkolosse, idyllische Täler, würzige Hopfenwälder,

lachende Getreidefluren und Obstgärten. All die Schönheiten haben Dauba zum Sammelpunkte der wanderfrohen Welt gemacht. In der Nähe der Stadt liegen die herrlichsten Ausflugsziele, hohe Berge, die weit den Blick ins Land schweifen lassen, sagenumwobene Ruinen, trauliche Dörfer, dazwischen tiefe Gründe mit rauschenden Quellen, dunklen Fichten und verwitterten moosbesponnenen Felswänden; birkenumstandene Wiesen wechseln mit beeren- und pilzreichen Kieferwäldern, weit dehnen sich schilfumsäumte Teiche und Seen.

Die bekanntesten Wanderziele sind Burgruine Wrchhaben, Schloss Hauska, Felsendorf Draschen, die Bergspitze Nedoweska, der Ratschfelsen, die Tschapkeule u. v. a.

Für den Besuch der Schönheiten des Daubaer Landes empfiehlt es sich, die Bezirksstadt Dauba als Ausgangspunkt und Standquartier zu wählen (Autobusverbindungen von den Bahnstationen B. Leipa, Hirschberg, Liboch und Wegstädtl.)

Dauba ist Sitz der Bezirksbehörde und aller anderen staatlichen Aemter, hat gegen 2000 Einwohner, drei Aerzte, Apotheke, Wannen und Freibäder, Spielplätze etc.

Auskünfte erteilt das Bürgermeisteramt Dauba. — Bekannte Sommerfrischen im Daubauer Lande sind noch Gross-Wosnalitz (Gasthaus Ungermann und Wobrok (Gasthaus Mander).

Sloup v Čechách.

Sloup jest více než 60 let letoviskem. — 301 m n. hl. moře.

Co skýtá Sloup?

Báječnou, malebnou krajinu ve zdravé poloze, klid, ozonový vzduch, jedno z nejkrásnějších nově zařízených koupališť v severních Čechách, známé lesní divadlo, proslulý skalní hrad »Poustevní kámen«, t. zv. »Schwoikavské hory« s chatou» Wachsteinbaude«, se »Samuelovou jeskyní« a mnoha malebnými partiemi až k »Betgraben« a k zámku »Schwoika«.

Dále mnoho krásných lesních koutů, hor a roklin. Eldorado pro milovníky přírody.

Pohodlní hosté mohou podnikati neunavující procházky, které mohou končiti dle libosti v různých zahradních restauracích.

Kdo si chce odpočinouti, najde sotva vhodnější místo, než je nové koupaliště s květinovými terasami.

O večerní zábavu je postaráno představeními v lesním divadle, tanečními síněmi, plážovými zábavami s prvotřídními koncerty a nádherným osvětlením.

Sloup je vyhledávaným cílem výletníků

Horské partie. — Gebirgspartie. — Partie des montagnes. — Mountainous part.

Částečný pohled na Sloup. Teilansicht von Bürgstein. — Vue partielle de Sloup (Bürgstein). — Partial view of Sloup (Bürgstein).

Kde leží Sloup?

Leží asi 3 km od železniční stanice Bor u České Lípy, mezi Českou Lípou a Cvikovem, má k těmto třem městům výhodné autobusové spojení. Hosté, kteří přijíždějí drahou přes Č. Lípu, nechť se informují, které autobusové spojení je příznivější; buď od nádraží v Č. Lípě nebo z nádraží Bor u Č. Lípy (o spojení mezi těmito nádražími je postaráno).

Obec sama leží v malebném údolí potoku »Kleis«, na silnici, vedoucí do Boru u České Lípy. Má asi 2.000 obyvatel ve 400 domech. Dlážděné ulice jsou bezpečné. Sloup má nové vodovodní potrubí, poštovní a telegrafní úřad, elektrické osvětlení a jsou zde dva lékaři.

Čisté domky s upravenými zahrádkami působí od prvního okamžiku dojmem příjemným. Přívětivé a zdvořilé obyvatelstvo vychází letním hostům všemožně vstříc.

Ve středu města, na místě vroubeném kaštany, stojí starý kostel (1710), chovající cenné pa-

mátky. Kostelní náměstí je zdobeno starým Mariánským sloupem, vojenským pomníkem, křižovou skupinou (rokoková socha od A. Brauna) a dalším pomníkem proslulého sochaře Emanuela Maxe rytíře z Wachsteinu. Náměstí je ohraničeno školní budovou, farou, zámkem s dekorativními šlechtickými domy, sirotčincem a j., z nichž je nutno upozorniti na hotel »Bürgstein« se stinnými terasami (pension).

Na severu od Sloupu rozkládá se rybník »Schwalbensee«, který měří 800 arů. Jeho hráz byla roku 1935 úplně nově zřízena a upravena. K obrovským slunným pískovým plážím druží se květinami zdobené promenády, kde jsou pořádány koncerty a kde je restaurace. Vedle ní je lázeňský dům. Jezero »Schwalbensee«, jímž protéká potok »Kleisbach«, skýtá osvěžující koupání a příležitost k veslování. Zde možno ztráviti celý den při levném zaopatření (pension).

Od kostelního náměstí na jih leží tenisové hřiště, blízko daleko široko známého »Poustevního kamene«. Ohromný dojem činí z údolí vystupující, více než 50 m vysoké pískovcové pohoří, zdobené troskami loupežnického hradu, vystavěného roku 1445 Lužickým svazem šesti měst. Má se za to, že nejprve osídlili toto nepřístupné místo rytíři řádu Templářů, neboť v zachovalých, do skal vytesaných zbrojnicích jsou dva kamenné obrazy, jaké měli ve zvyku připevňovati ve svých sídlech členové tohoto řádu: lev s hadem a tigr se žábou. Nezničitelná část hradu, vytesaná do skal, doporučuje se k prohlídce jako vděčný objekt.

Tento loupežnický zámek byl pak sídlem několika poustevníků, z jejichž doby se zachovalo mnohé cenné dílo.

Na úpatí »Poustevního kamene« stojí hostinec »Švýcarsko« (zaopatření); na silnici, vedoucí vzhůru, hostinec »Zum Wachstein« (pension) a naproti, v klidném lese je hostinec »Fichtelschänke« (pension).

Podél silnice dostaneme se skrze »Hohlen stein« (v levo »Cikánská rokle«), k lesnímu divadlu, které jest jedním z nejhezčích přírodních jevišť v republice.

Hora „Wachstein" s chatou. — Wachstein mit Baude. — Le mont de Wachstein avec chaumière. Mount Wachstein and cot.

Od tohoto divadla vede pohodlná pěšina, jakož i autostrada na skalní výšinu »Wachstein«, která je zdobena chatou »Wachsteinbaude« (pension). Odtud je možno přehlédnouti malebné hory; na druhé straně je viděti starý hrad s jeho borovicemi a dole hezké vesnice. Vpravo se vypíná malebná skalní skupina se »Samuelovou jeskyní« (bývalá poustevna). S tohoto místa možno podnikati výlety do hor, až do pohoří »Schwoika«.

Státní autobusové linky jsou nejdůležitějším dopravním prostředkem, spojujícím Bor u České Lípy, Č. Lípu a Cvikov. Obec se vynasnaží toto zařízení ještě zdokonaliti.

Průmysl: Robert Neumann, Sloup v Č., čís. 28, barvírna tureckou červení a pestrými barvami. Specialita: turecká červeň a barvy Indanthren. Založena 1888. Železniční stanice: Bor u Č. Lípy. Telefon: 11

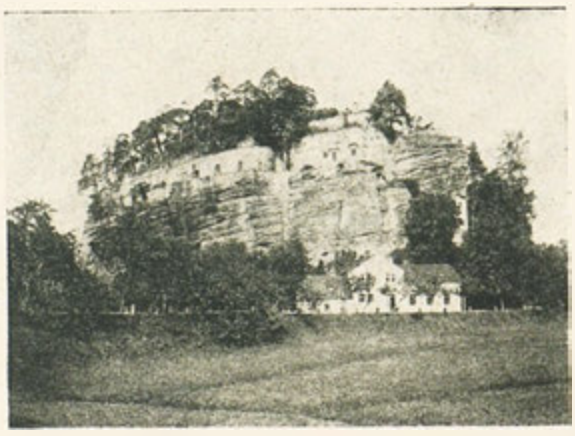

„Poustevní kámen". — „Einsiedlerstein". — Rocher (pierre d'ermite). — Rock (called „Hermit's rock").

Zámek „Bürgstein" (nádvoří). — Schloss Bürgstein (Hoffront). — Château „Bürgstein" (cour). — „Bürgstein" - Castle (courtyard).

„Dívčí skok". — „Jungfernsprung". — Rocher (Saut de filles). — Rock („Maiden's leap").

Horská partie. — Gebirgspartie. — Partie des montagnes. — Mountainous scenery.

Jak a kde možno ztráviti pobyt ve Sloupu?

O nocleh a pobyt je postaráno četnými, vzorně vedenými hostinci, soukromými pensemi a byty, jež lze najmouti na celou sezonu a pro něž platí různé ceny.

Z hostinců nutno uvésti: hotel »Bürgstein« (pension), »Felsenkeller«, »Wachstein«, »Fichtelschänke«, »Bergschänke«, »Schweiz«, »Post«, »Nováček«, »Lang«, »Steidel«, »Goldenes Lamm«.

Dále nutno upozorniti na cukrárnu a kavárnu »Richter« (též taneční síň).

Zprostředkování letních bytů, jakož i veškeré informace ochotně obstará starost. úřad nebo Horský a okrašlov. spolek ve Sloupu v Čechách.

Starostenský úřad ve Sloupu, tel. č. 4.

Bürgstein.

Seit mehr als 60 Jahren beliebte Sommerfrische. Seehöhe 301 m.

Was bietet Bürgstein:

Eine wundervolle, abwechslungsreiche Landschaft, gesunde und waldreiche Lage, Ruhe ozonreiche Luft, eines der schönsten, neu angelegten Strandbäder Nordböhmens, sein bekanntes Waldtheater, die berühmte Felsenburg »Einsiedlerstein«, das sogen. Schwoikaer Gebirge mit der schmucken Wachsteinbaude, der Samuelshöhle und seinen vielen malerischen Teilabschnitten bis zum Betgraben und Schloss Schwoika. Des weiteren viele andere mehr oder weniger verborgene beschauliche Waldwinkel, Berge, und Schluchten. Für jeden Naturfreund ein Eldorado.

Für bequemere Gäste bieten sich vielerlei wenig beschwerliche Spaziergänge, die je nach den persönlichen Ansprüchen gemütliche Endziele in Form diverser Gartenrestaurants ermöglichen.

Wer ausruhen will, wird kaum einen angenehmeren Aufenthalt finden, als das die verwöhntesten Anspüche zufriedenstellende neue Strandbad mit seinen Blumenterassen.

Für abendliche Unterhaltung sorgen Waldtheater, Tanzdielen, Strandfeste mit erstklassigem Konzert und prächtiger Illuminierung.

Bürgstein ist ein Wanderziel ersten Ranges.

Wo und wie liegt Bürgstein:

Etwa 3 km von der Bahnstation Haida entfernt, in der Mitte zwischen Böhm. Leipa und Zwickau und aus allen diesen 3 Städten mittels Autobus zu erreichen. Für Gäste, die per Bahn über Leipa eintreffen, ist es empfehlenswert, sich zu informieren, ob der Autobusanschluss günstiger vom Bahnhof Leipa oder Bahnhof

Zámecká zahrada. — Schlossgarten. — Jardin de château. — Palace-garden.

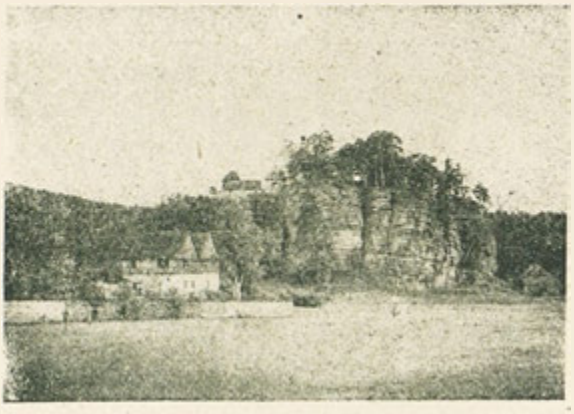

Starý zámek „Berka" s „Poustevním" kamenem". — Altes Berka-Schloss mit Einsiedlerstein. Château ancien „Berka" avec le rocher (pierre d'ermite). — Old Berka castle with the rock called „Einsiedlerstein" (Hermit's rock).

Haida ist (Verbindungstrecke von und zu diesen Bahnhöfen).

Der Ort selbst liegt malerisch eingebettet im Tale des Kleisbaches, an der gegen Haida führenden staubfreien Staatsstrasse. Ungefähr 400 Häuser mit 2.000 Einwohnern. Die Strassen sind gepflastert und vollständig staubfrei. Bürgstein besitzt neue Wasserleitung, Post- und Telegraphenamt, elektrische Beleuchtung und ist Sitz zweier Aerzte.

Saubere Häuser mit schmucken, gepflegten Gärten erwecken vom ersten Augenblick den Eindruck, dass es sich hier behaglich leben lässt. Die biedere und höfliche Bevölkerung ist stets zuvorkommend gegen die Sommergäste.

An einem, mit alten Kastanien umsäumten Platze, ungefähr in der Mitte der Ortes, liegt die im Jahre 1710 erbaute Kirche. Sie weist einige gediegene Kunstwerke auf. Der eindrucksvolle Kirchplatz ist geschmückt mit der alten Mariensäule, sowie dem Kriegerdenkmal mit der Kreuzgruppe (Roccoco-Monument von A. Braun) und seitwärts mit einem Gedenkstein für den berühmten Bildhauer Emanuel Max Ritter von Wachstein. Der Platz ist begrenzt vom stattlichem Schulhause, der Pfarrei, dem herrschaftlichem Schlosse mit seinen dekorativ vorgelagerten Kavalierhäusern, dem Waisenhause u. a., wovon noch der Gasthof Bürgstein mit seiner schattigen Terasse zu erwähnen ist. (Pension.)

Der im Norden Bürgsteins gelegene Badeteich (genannt Schwalbensee) ist 800 Ar gross. Sein Strand wurde im Jahre 1935 ganz neu angelegt. An die breite und sonnige Sandfläche schliessen sich blumengeschmückte Terassen zum promenieren, weiter erhöht, die für Konzertbesucher und den Restaurationsbetrieb, oben befinden sich dann das Restaurant (stattliches Schweizerhaus) seitwärts das geräumige Badehaus. Der Schwalbensee wird vom erfrischenden Kleisbache durchströmt und bietet erquickende Schwimmbäder und Gondelfahrten. Hier kann man den ganzen Tag angenehm und bei preiswerter Verpflegung verbringen (auch Pension).

Vom Kirchplatze südwärts gelangt man am Tennisplatze vorüber zum weit über die Grenzen Böhmens und Sachsens bekannten Einsiedlersteine. Er bietet einen überwältigenden Eindruck: frei aus dem Tale empor steigt ein mehr als 50 m hohes Sandsteinmassiv, das gekrönt ist mit den Ueberresten einer im Jahre 1445 vom Lausitzer Sechsstädtebunde bis auf die Grundmauern zerstörten Raubritterburg. Es besteht die Vermutung, dass der Templer-Orden dieses schwer zugängliche Felsennest zuerst besiedelt hat, denn in der gut erhaltenen in den Felsen eingehauenen Rüstkammer befinden sich zwei Steinbilder, wie sie dieTempler überall anzubringen pflegten; Löwe mit Schlange und Tiger mit Frosch. Der unzerstörbare, im Felsen eingehauene Teil der Burg lohnt reichlich eine Besichtigung.

Diese alte Raubritterburg diente nachher mehreren sich ablösenden Einsiedlern als Heimstätte und bestehen von diesen noch verschiedene Werke.

Am Fusse des Einsiedlersteines befindet sich die Gaststätte Schweiz (Verpflegung) an der aufsteigenden Strasse zurück mit Sonne und Rundblick der Gasthof zum Wachstein (Pension) und gegenüber im stillen Waldwinkel die Fichtelschänke (Pension).

Der Strasse entlang gelangt man durch den »Hohlenstein« (rechts der schattige Zigeunergrund) nach wenigen Minuten zum Wald-Theater, unbestritten eine der grössten und schönsten Freilichtbühnen im Lande.

Vom Wald-Theater führt ein bequemer Fussweg sowie auch eine Autostrasse auf das Felsenplateau des Wachsteines, welches mit einer schmucken Baude gekrönt ist (Wachsteinbaude, auch Pension). Von hier aus schweift der Blick ins malerische von Bergen umsäumte Land, hinüber zur altersgrauen verwitterten Felsenburg mit ihren sturmzerzausten Kiefern, hinab ins freundlich gelegene Dorf. Rechts schiebt sich

Křížová skupina od A. Brauna (Kostelní náměstí). — Kreuzgruppe von A. Braun (Kirchplatz). — Groupe crucifère par A. Braun (Kostelní náměstí - Place d'église). — Cross group by A. Braun (Church-place).

die pitoreske Felsengruppe Samuelshöhle (ehemalige Einsiedelei) aus dem Gebirgszuge vor. Von hier aus bietet sich Gelegenheit zu Gebirgspartien bis nach Schwoika, wo man ebenfalls ein malerisches Stück Landschaft kennen lernen kann, den Betgraben.

Die staatlichen Autobus-Linien sind das wichtigste Verkehrsmittel von und zu den Stationen Haida, B. Leipa und Zwickau und bleibt die Gemeinde mit den in Frage kommenden Behörden um einen noch besseren Ausbau bemüht.

Industrie: Robert Neumann, Bürgstein Nro. 28, Turk.-rot und Buntfärberei, Spezialität: Türkischrot und Indanthrenfarben. Gegründet 1888. Bahnstation Haida. Telefon: 11.

Wie kann man den Aufenthalt in Bürgstein verbringen?

Unterkunft und Verpflegung erhält man in den gut geleiteten Gastwirtschaften. Unterkünfte in Privathäusern sind ebenfalls in reicher Auswahl vorhanden. Ebenso Privatwohnungen mit Küche für die ganze Saison in verschiedenen Preislagen, je nach Grösse, Einrichtung und Lage.

Von den Gaststätten sind zu nennen:

Gasthöfe: Hotel Bürgstein (Pension), Felsenkeller (Pension), Wachstein (Pension), Fichtelschänke (Pension), Bergschänke (Verpflegung, auch Pension), Schweiz (Verpflegung), Post (Verpflegung, auch Pension), Novaček (Verpflegung), Lang (Verpflegung). Konditorei und Kaffee Richter (Tanzdiele, Verpflegung). Strandrestaurant (Pension, Verpflegung, Tanzdiele), Steidel (Verpflegung), Goldenes Lamm (Verpflegung).

Vchod do zámecké zahrady a zříceniny hradu „Schwoika". — Eingang zum Schlossgarten und Ruine in Schwoika. — Entrée au jardin et aux ruines du château de „Schwoika". — Entrance to the garden and the ruins of the Schwoika-castle.

Um die Besorgung von Sommerwohnungen aller Art und Erteilung gewünschter schriftlicher oder mündlicher Auskünfte bemüht sich gern das Bürgermeisteramt Bürgstein, sowie der Gebirgs- u. Verschonerungs- Verein in Bürgstein.

Telephonische Anrufe unter No 4 an das Bürgermeisteramt, Bürgstein.

Sloup v Čechách.

(Bürgstein.)

depuis plus de 60 ans villégiature favorite. (Alt. 301 m.)

Ce que Bürgstein offre:

Un paysage magnifique et varié, une situation saine et riche en forêts, du repos, un air ozonifère, un des plus beaux bains avec plage récemment établis de la Bohême du Nord, son théâtre au milieu du bois renommé, le célèbre château rocheux »Einsiedlerstein«, la montagne de Schwoika avec le joli chalet du Wachstein, la caverne Samuel et le grand nombre de ses parties pittoresques, jusqu'au Betgraben et au château de Schwoika. Outre cela beaucoup d'autres coins, montagnes, gorges plus ou moins cachés. C'est un Eldorado pour tout amateur de la nature.

Koupaliště. — Strandbad. — Bains et plage. — Bathing and beach.

Pour les visiteurs qui aiment leur aise, il y a beaucoup de promenades moins fatiguantes, ayant pour buts de différents restaurants avec jardins d'après les goûts personnels des visiteurs.

Celui qui veut se reposer, trouvera à peine un séjour plus agréable que celui qu'offre la nouvelle piscine avec plage et terrasses de fleurs, satisfaisant les exigences les plus difficiles.

On s'amuse le soir au théâtre au milieu du bois, aux dancings, aux fêtes de plage avec des concerts excellents et illumination magnifique.

Bürgstein est un but d'excursion de premier ordre.

Situation de Bürgstein:

A peu près à 3 km de la station du chemin de fer de Haida, à mi-chemin entre Böhm. Leipa et Zwickau. De toutes ces trois villes on peut y arriver en autobus. Nous recommandons aux

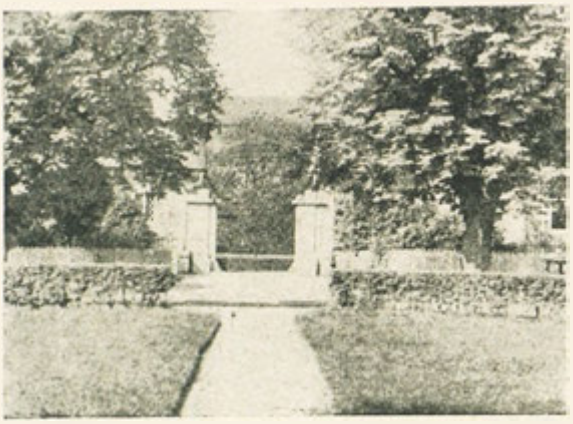

Vchod do zámku. — Eingang zum Schloss. — Entrée au château. — Entrance to the castle.

hôtes arrivant par chemin de fer à Böhm. Leipa, de s'informer, si la communication par autobus est plus avantageuse de la gare de Leipa ou de celle de Haida. (Communication aux deux gares, aller et retour.)

Bürgstein est situé d'une manière pittoresque dans la vallée du ruisseau de Kleis, à la route de l'État sans poussière conduisant à Haida. Il a à peu près 400 maisons avec 2000 habitants. Les rues sont pavées et complètement sans poussière. Bürgstein a un nouveau aqueduc, des bureaux de poste et de télégraphe, l'éclairage électrique, et est le domicile de deux médecins.

Des maisons propres et bien tenues avec de jolis jardins bien cultivés produisent du premier moment l'impression d'une vie agréable. La population honnête et polie est toujours obligeant envers les villégiateurs.

Sur une place bordée de vieux châtaigniers, à peu près au centre de la localité, se trouve l'église construite en 1710 qui contient quelques vraies oeuvres d'art. La place impressionnante de l'église est ornée de la vieille colonne de la Vierge, monument commémoratif de nos héros, avec le groupe de la croix (monument en style rococo par A. Braun), et à côté avec une pierre monumentale du célèbre fils de notre pays: le sculpteur Emmanuel Max, chevalier de Wachstein. La place est bornée par la maison d'école magnifique, le presbytère, le château seigneurial avec les maisons décoratives des gentilshommes, l'orphelinat etc., et l'Hôtel Bürgstein avec sa terrasse ombragée. (Pension.)

L'étang servant de bain (appelé »Schwalbensee« — lac des hirondelles) au nord de Bürgstein est grand de 800 a. Sa plage a été établie en 1935. A la grande et large plaine de sables ensoleillée se joignent des terrasses ornées de fleurs servant de promenades, plus haut celles pour les visiteurs des concerts et au plus haut le restaurant (beau chalet suisse), à côté le vaste établissement de bains. Le »Schwalbensee« est parcouru par l'eau rafraîchissante du ruisseau Kleis et offre des occasions de natation et de canotage. On y peut passer toute la journée d'une manière agréable et avec une nourriture à bon marché (aussi en pension).

Au sud de la place de l'église on passe le court de tennis et l'on arrive au »Einsiedlerstein« connu bien au-delà des frontières de la Bohême et de la Saxe. Il offre une impression imposante: un massif de grès monte directement de la vallée à une hauteur de 50 m, couronné des restes d'un château de chevaliers pillards, détruit jusqu'aux fondements en 1445 par l'union des six villes de la Lusace. On suppose que les premiers colons de ce château rocheux difficilement accessible étaient les chevaliers de l'ordre des templiers; car dans la salle d'armes bien conservée, pratiquée dans la roche, il y a deux statues de pierre telles que les templiers avaient coutume d'établir partout: un lion avec un serpent et un tigre avec une grenouille. La partie indestructible du château pratiquée dans le rocher vaut bien la peine d'être vue.

Cet ancien château de chevaliers pillards servait plus tard de foyer à plusieurs solitaires, l'un après l'autre, qui y ont laissé de différentes oeuvres.

Au pied de l'»Einsiedlerstein« se trouve le restaurant Schweiz, à la rue ascendante au retour l'Hôtel »Zum Wachstein« ensoleillé et offrant un beau panorama (pension), et en face dans le coin tranquille du bois la »Fichtelschänke« (pension).

En suivant la route nous passons par le »Hohlenstein« (à droite le »Zigeunergrund« ombreux) et nous arrivons après quelques minutes au théâtre au milieu du bois, sans contredit une des plus grandes et de plus belles scènes en plein air du pays.

Du théâtre au milieu du bois conduit un sentier et aussi une autostrade sur le plateau rocheux du Wachstein, couronné d'un joli chalet (Wachsteinbaude, aussi avec pension). De là notre regard embrasse le pays pittoresque bordé de forêts, le vieux château rocheux rongé par le temps avec ses pins houspillés par le vent, et là-bas à nos pieds le gentil village. C'est un point d'où l'on jouit d'une vue sur une partie de notre patrie d'une beauté imposante, qui se présente comme une image. A droite le groupe rocheux pittoresque de la caverne Samuel (au

Kaple sv. Jana. — Johannes-Kapelle. — Chapelle St. Jean. — St. John's Chapel.

Koupaliště. — Strandbad. — Des bains. — Bathing and beach.

trefois ermitage) saille de la chaine de montagne. D'ici on peut faire de beaux tours dans les montagnes jusqu'à Schwoika, où l'on peut aussi voir un beau paysage pittoresque, le »Betgraben«.

Les moyens de transport les plus importants sont les autobus de l'État, circulant aux stations de chemin de fer de Haida, Böhm. Leipa et Zwickau. La commune est en négociations avec les autorités compétentes pour développer encore ces communications.

Industrie: Robert Neumann, Sloup Nro. 28, teinturerie en rouge turc et en plusieurs couleurs. Specialité: rouge d'Andrinople et couleurs indanthrènes. Fondée en 1888. Station de chemin de fer: Bor u České Lípy. Tél.: 11.

Comment peut-on passer un séjour à Bürgstein?

On est logé et nourri dans des hôtels bien conduits. Il y a aussi un grand nombre de chambres dans des maisons privées, de même des logements privés avec cuisine pour toute la saison à prix divers, selon la grandeur, le confort et la position.

Des hôtels et restaurants nous mentionnons les suivants:
»Fichtelschänke«, »Bergschänke«, »Schweiz«, »Bürgstein«, »Felsenkeller«, »Wachstein«, »Post«, »Novaček«, »Lang«, »Steidl«, »Goldenes Lamm«.

Confiserie et café Richter (dancing, nourriture). Restaurant de la plage (pension, nourriture, dancing).

La mairie de Bürgstein ainsi que la société d'ascensionnistes et de l'embellissement de Bürgstein se chargent de procurer aux visiteurs des logements et de donner tous les renseignements. — Appels téléphoniques à la mairie, Bürgstein No. 4.

What Bürgstein offers:

A wonderful and varied landscape, a wholesome situation rich in woods, rest, an ozonic air, one of the finest beaches of northern Bohemia, established quite recently, its renowned theatre in the forest, the famous rocky castle »Einsiedlerstein«, the so-called Schwoika-mountains with the nice Wachstein cottage, the Samuel cavern and the great number of its picturesque parts up to the »Betgraben« and the castle of Schwoika. Besides many other more or less hidden nooks, mountains, gorges, it is an Eldorado for every friend of Nature.

For such visitors who love their ease, there are many less fatiguing walks, at the ends of which there are different garden-restaurants according to the personal taste of the visitors.

He who wants rest, will hardly find any more pleasant stay than that at the new beach with swimming-pool and flowery terraces, satisfying the most luxurious habits.

For amusement in the evening is provided at the theatre in the forest, at dancings, at beach festivals with excellent concerts and wonderful illumination.

Bürgstein is a first-class aim for wandering.

Where and how Bürgstein is situated:

At about 2 miles' distance from the railway-station of Haida, half-way between Böhm. Leipa and Zwickau. From all these three towns it may be reached by bus. We should recommend to visitors arriving by rail at Böhm. Leipa to make inquiries about the communication by bus being more favourable from the station of Leipa or from that of Haida. (Communication to and from either station.)

Bürgstein lies picturesquely in the valley of the Kleis-brook, at the dustless State road leading to Haida. It has about 400 houses with 2000 inhabitants. The streets are paved and completely dustless. Bürgstein has a new water-conduit, post- and telegraph-offices, electrical light, and is the abode of 2 physicians.

Clean and well-kept houses with nice well cultivated gardens from the first moment awake the impression of an agreeable life. The honest and polite population is always kind towards summer-guests.

Sloup v Čechách.

(Bürgstein.)

Since more than 60 years a favourite health-resort. (Alt. 1000 ft.)

Lesní divadlo. — Waldtheater. — Théâtre de bois. — Forest-theatre.

Kaplička ve skalách. — „Betgraben". — Chapelle aux rochers. — Chapel in the rocks.

On a place hemmed in by old chestnuttrees, about in the centre of the township, stands the old church, built in 1710, which contains many a real work of art. The impressive church-place is decorated by the old column of the Holy Virgin, a commemorative monument of our heroes, with the group of the cross (a monument in rococo style by A. Braun), and at the side with a commemorative stone of the celebrated son of our country: the sculptor Emmanuel Max Knight of Wachstein. The place is bordered by the stately school-house, the vicarage, the lordly castle with the decorative cavaliers' houses, the orphan-asylum etc., and the Hotel Bürgstein with its shadowy terrace. (Full board.)

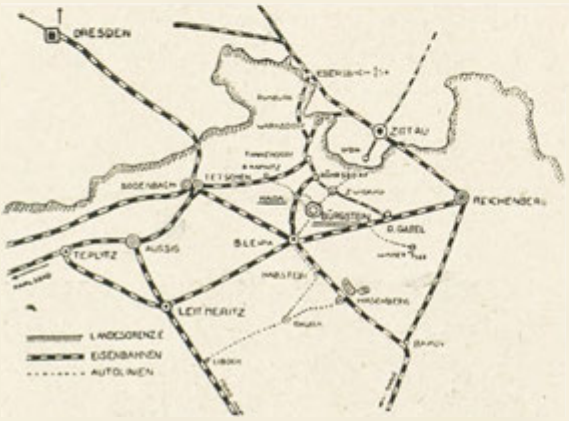

The swimming-pool (called »Schwalbensee« swallows' lake) in the north of Bürgstein is about 20 a large. Its beach was made in 1935. Adjoining to the wide sunny sandy plain there are flowery terraces for walking, higher those for concert-visitors, and highest is the restaurant (a stately Swiss cottage) and beside the vast bathing establishment. The »Schwalbensee« is run through by the refreshing Kleisbrook, offering opportunities of swimming and rowing. People may spend here the whole day in a pleasant way and with cheap food (also full board). In the south of the church-place, passing by the tennis-court, one gets to the »Einsiedlerstein«, well known far beyond the frontiers of Bohemia and Saxony. It makes an imposing impression: a massive of sandstone rises directly from the valley to a height of 170 feet, crowned with the remainders of a castle of robber-knights, destroyed till to the foundation-walls in 1445 by the union of six towns of Lusatia. It is supposed that the first colonists of this difficultly accessible rocky haunt were the Templars; for in the armoury which was cut into the rock and is well preserved, there are two stone statues, such as the Templars used to set up everywhere: a lion with a snake and a tiger with a frog. The indestructible part of the castle which is cut into the rock is well worth seeing.

This old castle of robber-knights was inhabited later on by several hermits, one after the other, who left there different works.

Kostel. — Kirche. — Église. — Church.

At the bottom of the »Einsiedlerstein« there is the Restaurant Schweiz, at the ascending street in the return the sunny Hotel »Zum Wachstein«, offering a fine panorama (full board), and in front, in a quiet nook of the wood the »Fichtelschänke« (full board).

Following the road we pass by the »Hohlenstein« (at the left the shadowy »Zigeunergrund«) and get after some minutes to the theatre in the forest, doubtlessly one of the biggest and finest open air stages of the country.

From the theatre in the forest leads a path and also a motoring road to the rocky plateau of the Wachstein, crowned with a nice cottage (the Wachsteinbaude, also full board). From there we have a wonderful look on the picturesque country bordered by forests, the old weather-worn rocky castle with its pine-trees hauled abont by the storm, and there below at our feet the snug village. It is a place from where one enjoys a view on a part of our country that is of imposing beauty and almost like a picture. At the right the picturesque rocky

group of the Samuel-cavern stands out of the mountain-chain (formerly a hermitage). From here fine trips may be made to the mountains till Schwoika, where also a beautiful landscape is to be seen, the »Betgraben«.

The most important means of communication are the busses of the State, running to the railway-stations of Haida, Böhm. Leipa and Zwikkau. The parish-council is negotiating with the competent authorities in order to improve these communications.

Industry: Robert Neumann, Sloup 28, Turkish red and printing dyer's workshop. Speciality: Turkish red and indanthren coulours. — Founded in 1888. Railway-station: Bor u Čes. Lípy. Phone: 11.

How to spend the time during a stay at Bürgstein:

Board and lodging are to be found at well managed hotels. There are also a great many rooms in private houses, as well as private flats with kitchens to be hired for the whole season at different price according to dimension, comfort and position.

Of hotels and restaurants we mention the following: (boarding-house): »Bürgstein«, »Felsenkeller«, »Wachstein«, »Fichtelschänke«; (food, also full board): »Bergschänke«, »Schweiz«, »Post«, »Novaček«, »Lang«, »Steidl«, »Goldenes Lamm«.

Café and confectioner's shop Richter (dancing, food). Restaurant at the beach (full board, food, dancing).

The parish-office of Bürgstein as well as the society of mountaineers and for the improvement of the place gladly endeavour to provide lodgings for visitors and give all particulars.

Telephone calls to the parish-office. Bürgstein, Nr. 4.

Hamr,

perla severočeských lázní,

leží 315 m n. m. ve výběžcích Ještědských a Jizerských hor, jihozápadně od Ještědu, který vévodí celému kraji, v polit. okresu českolipském a na nové betonové silnici, vedoucí z Brniště (stanice dráhy 8 km) do lázní Kunratic-Osečná a přes Ještědské hory do Liberce.

Svou nádhernou polohou v překrásné krajině uprostřed rozsáhlých lesů jest Hamr nejkrásnějším vnitrozemským lázeňským místem v Čechách. Namnoze dává se jezeru hamerskému přednost před jezery alpskými.

60 hektarů velké jezero s dnem prostým kamenů a bahna jest eldorádem velkých i dětí, a to bez nejmenšího nebezpečí, jelikož se pláž, celý den sluncem ozářená, jen pozvolna svažuje.

Rozsáhlými písečnými a travnatými plážemi pro sport a společenské hry, vodní skluzavkou, vodním a veslařským sportem, prvotřídními, v r. 1933 zřízenými tennisovými dvorci, tennisovými turnaji, střeleckými a jezdeckými závody poskytují lázně Hamr ideální pobyt všem, jimž jest třeba dokonalé zotavené.

Lesy, prosté prachu a kouře skýtají návštěvníkům na rovných a mírně stoupajících cestách v krajině křídovce a pískovce příjemný pobyt.

Lázně Hamr poskytují nedocenitelnou léčbu všem, kdož pro svůj oslabený organismus a své přepracované nervy hledají to, co je dnes všeobecně uznáno za jediné správné:

SLUNCE, VZDUCH A VODU.

Nejbližšími výletními místy jest bájemi opředený Děvín se zříceninou z 12. století, Hamerský vrch se zbytky starogermánského obětiště, idylický Kunců rybník, dále pak vrchy, známé pod německými názvy, jako Breitenstein, Einsiedlerstein, Hirschberge, Dohlenstein, rašelinové lázně Kunratice a v blízkém sousedství letoviště Stráž pod Ralskem.

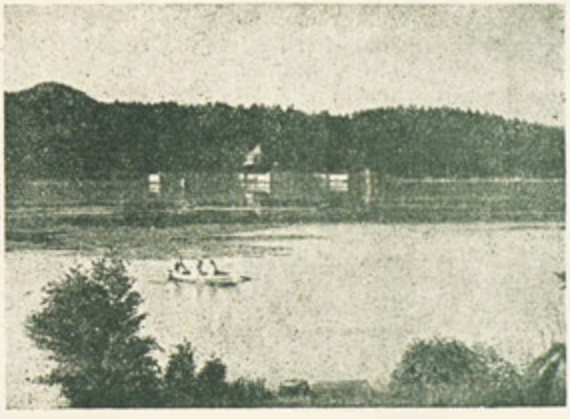

Vděčné polo- a celodenní výlety: 1010 m vysoký Ještěd s Libercem, 694 m vysoké Ralsko se zříceninou, Hochwald, Oybin, Žitava v Sasku, Staré Splavy, Doksy (Bezděz).

O všestrannou zábavu jest postaráno. Slavnosti na pláži, koncerty, benátské noci s osvětlením jezera a s večerními vyjížďkami na člunech.

Autobusová spojení do žel. stanice Brniště (rychlíková stanice), do Křižan přes lázně Kunratice - Osečná a přes Svébořice do Mimoně, Něm. Jablonné s připojením na saská letoviště Oybin-Lückendorf a na Žitavu v Sasku.

Moderně vypravené hotely, pensiony a hostince vyhovují všem požadavkům.

Lázně jsou otevřeny od 15. května do konce září. Telefon a poštovní úřad, jakož i drogerie v místě. Lékaři snadno dosažitelní.

Informace bezplatně udělují: Spolek pro povznesení cizineckého ruchu, obecní úřad v Hamru a správa velkostatku Jana Hartiga.

Prospekty zdarma.

Hammer am See.

Die Perle der nordböhmischen Seebäder.

Hammer am See ist 315 m ü. d. M., eingebettet in den Ausläufern des Jeschken-Isergebirges,südwestlich des Jeschken-Massives im politischen Bezirk Bohm. Leipa, an der von Brins (Bahnstation 8 km) nach Bad Kunnersdorf-Oschitz uber das Jeschkengebirge nach Reichenberg fuhrenden neuen Betonstrasse gelegen.

Durch seine wundervolle landschaftliche Lage, umrahmt von waldreichen, schönen Bergen, ist es das schonste „Binnenstrandbad Nordböhmens". Der in seiner Eigenart einzig schöne Hammersee wird vielfach den Alpenseen vorgezogen.

In die 60 Hektar grosse spiegelklare Wasserfläche mit seinem vollkommen stein- und schlammfreien Grund, können sich selbst Kinder ohne die geringste Gefahr weit in den See wagen.

Die neue, bedeutend erweiterte Strandanlage mit grossen Strand- und Rasenflächen für Sport und Spiel, die Wasserrutschbahn, Wasser- und Rudersport, erstklassige, 1933 erbaute Excelsior Tennisplatze, Tennistourniere, Tontaubenschiessen und Reittourniere machen Bad Hammer zu dem idealsten Aufenthalte für alle Erholungsbedürftigen.

Die Wälder, frei von Staub, Rauch und Krankheitskeimen, bieten auf ebenen u. sanft ansteigenden Waldwegen und Bergpartien in der romantischen, durch Kreidesandstein gebildeten Felsenwelt, angenehmen Aufenthalt.

Hammer bietet im reichsten Masse ein geradezu unschätzbares Kurmittel für alle, die für ihren geschwächten Organismus oder ihre überbürdeten Nerven das brauchen, was immer mehr als das einzig richtige erkannt wird:

SONNE, LUFT UND WASSER.

Ausflugsorte in die nächste Umgebung sind der sagenumwobene Dewin mit der aus dem 12. Jahrhundert stammenden Burgruine, der Hammerspitz, (Reste altgermanischer Opferstätten), der idyllische Kunzeteich, der Breitenstein, der Einsiedlerstein, die Hirschberge, der Dohlenstein, das Moorbad Kunnersdorf und die Nachbar-Sommerfrische Wartenberg.

Lohnende Halb- und Ganztagsziele: der 1010 m hohe Altvater Jeschken, mit der am Fusse liegenden Stadt Reichenberg, der ruinengekrönte 694 m hohe Rollberg, der Hochwald, Oybin, Zittau i. Sa. und Thammühl-Hirschberg mit dem Bösig.

Für Unterhaltungen und Vergnügen ist bestens gesorgt. Strandfeste, Kurkonzerte, venezianische Veranstaltungen mit Seebeleuchtung und Abendbootfahrten, Tanzreunions, Künstlerabende u. a. bieten jedem Besucher angenehmen Aufenthalt.

Autobusverbindung nach der Bahnstation Brins (Schnellzugshaltestelle), nach der Bahnstation Kriesdorf über Bad Kunnersdorf-Oschitz, über Schwabitz nach der Bahnstation Niemes (Schnellzugshaltestelle), nach Deutsch Gabel mit Anschluss an die sächsischen Sommerfrischen Oybin-Lückendorf, sowie gegen Zittau.

Der Wohnung und Verpflegung dienen neuzeitlich ausgestattete Hotels, Gasthöfe, Pensionen und Logiehäuser, sowie Privatwohnungen (auch mit eigenen Küchen).

Das Bad ist vom 15. Mai bis Ende September geöffnet. Telephon und Postamt, Medizinaldrogerie im Orte. Aerzte leicht erreichbar.

Auskunft erteilt kostenlos: Verein zur Hebung des Fremdenverkehrs in Hammer am See, das Gemeindeamt in Hammer am See und die Johann Hartigsche Domänendirektion in Niemes.

Prospekte kostenlos.

Hotel Zehner, Villa Adele,

HAMMER AM SEE.

Terasa s vyhlídkou na jezero, hostinské pokoje.

Telefon čís. 3.

Seeterrasse, Fremdenzimmer.

Telefon No. 3.

Navštivte letovisko s koupalištěm

Stráž pod Ralskem.

V idylické poloze najdete hezké městečko Stráž pod Ralskem s moderním pobřežním koupalištěm, nádherné lesnaté okolí, pohodlné procházky ve vzduchu, prostém kouře, vděčné výlety po horách, velkou příležitost k sportům, nádherné bydlení, osvěžení a zábavu!

Pobřežní koupaliště v poloze, prachu prosté, skýtá svou rozsáhlostí příjemné změny, má pís-

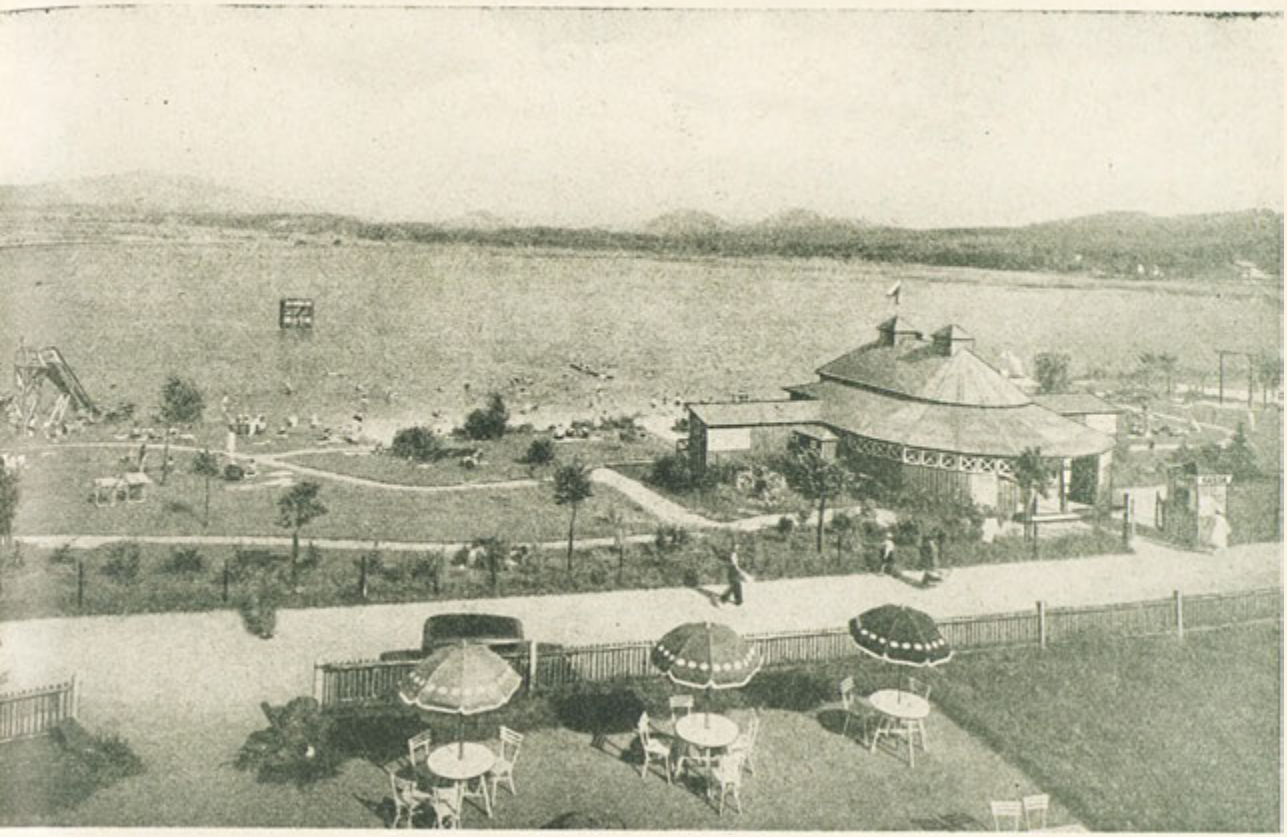

čité i travnaté pláže, které se těší zvláštní oblibě. Zde léčí světlo, jezerní vzduch a celodenní slunce, takže toto místo bývá vyhledáváno též po léčbě v čsl. lázních. Právě tak je oblíbeno naše koupaliště dětmi a doporučuje se jim. Nábřeží 50 ha velkého jezera sklání se jen ponenáhlu do hloubky, takže skýtá dětem v čisté vodě úplnou volnost pohybu při hře a sportu, aniž jsou rušeni ti, kteří zde hledají klid.

Školený personál udržuje trvale v dobrém chodu život na pláži i koupališti. Osvěžení i menší zákusky dodá mlékárna s výbornými mléčnými výrobky, cukrářství i právě městem získaný hotel na pláži ležící.

Zaopatření: v dobrých měšť. hostincích a hotelech i pensionech, velice dobré, mimoto se koupí všechny životní potřeby i lahůdky v městě.

Ubytování v hotelích, pensionech i soukr. domech vyhovuje všem požadavkům. Ceny umožňují návštěvu všem třídám návštěvníků.

Doporučují se hostince a ubytovací domy.

Strand-Hotel, majitelka obec. 18 pokojů, 42 postelí. Na pobřeží ležící, výhled na jezero, terasa. Nový nájemce.

Hotel »Wartenberger Hof«, majitel Rudolf Effenberger. 21 pokojů, 35 postelí. Dům I. řádu, prvotřídní kuchyně, u koupaliště.

Hotel »Müller«, majitel Fritz Müller. 20 pokojů, 40 postelí. Vlastní řeznictví. Stinná restaurační zahrada. 5 minut od koupaliště.

Hotel »Lesní zátiší«, majitel Karl Gruner. 21 pokojů, 36 postelí. Na lesní cestě do Hamrů položený. Lesní a jezerní poloha.

Hostinec »Herrnhaus«, majitel Frant. Schäfer. 10 pokojů, 20 postelí. Restaurační zahrada v nejlepší poloze. Doporučení hodná kuchyně.

Hotel »Seelug«, majitel Jan Nowotny. 14 pokojů, 26 postelí. Celý komfort. 20 m od pláže.

Dům »Marianne«, majitel F. Czernich. 8 pokojů, 18 postelí. Tichá, všeho ruchu prostá poloha. 3 minuty od koupaliště vzdálený. Slunečné pokoje, též kuchyně.

Závazné objednávky bytů se zálohou nutno platiti i tenkráte, když se byt převezme později než objednán. Doporučuje se pro hlavní sezonu byty si předem zajistiti.

Pohled na Ralsko. - Rollblick vom Schlossberge.

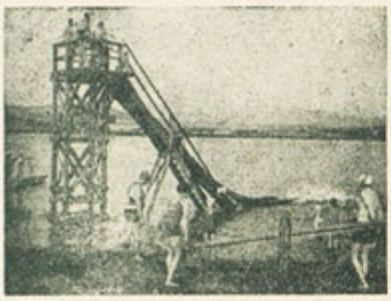

Zábavné a dětské hry. Unterhaltungs- und Kinderspiele.

Trvání sezony: hlavní od 15. června do konce srpna, před sezonou i po ní slevy. Hluboké lesy, vděčné výlety i klid doporučují se všem duševní únavou trpícím i v době mimo hlavní sezonu.

Ceny: oběd od 7 do 10 Kč, v soukromých domech 5 až 8 Kč, hotelový pobyt viz seznam hotelů. Lázeňská taxa není, městská dávka za noc 50 hal.; děti neplatí.

Ceny koupání: denní lístek 1.50 Kč, sezonní lístky: měsíční 28 Kč, dětský 12 Kč, 3 týdny 23 Kč, dětský 10 Kč, 14 dnů 17 Kč, dětský 8 Kč.

Jízda loďkou 1.50 Kč, dětí 50 hal. Tennis 1 hod. 4 Kč, 10 předpl. 32 Kč.

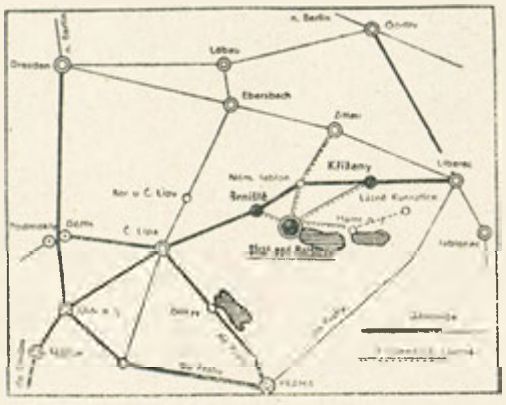

Poloha: Stráž pod Ralskem, město s 1100 obyvateli, polit. okres Č. Lípa, soud. okres Mimoň. 310 m nad m., jest vklíněno do údolí Ploučné, mezi Ještědem a Ralskem. V blízkosti letovisko Hamry n. Jez. (2 km) a slatinné lázně Kunratice (6 km).

Sport: plavání (vyučuje se), veslování, plachtění, tennis, dětská hřiště, vše v blízkosti koupališť, rovněž vodní skluzavka těší se velké oblibě.

Spojení: z nádraží Brniště a Křižany, na trati Č. Lípa—Liberec ležících, celoroční autobus. spojení (na st. Brniště v době letní zastavují rychlíky). Mimoto též v létě autobusové spojení Něm. Jablonné a Hamry n. J. Nájemné auto v místě. Pošta, telegraf, telefon. Kancelář cizin. spolku jest v radnici (náměstí).

Zdravotní poměry: chráněná poloha čistý silný vzduch, pitná voda z horského vodovodu, lékaři, drogerie, zubní technik, masérka, fotograf, vlásenkáři, elektr. osvětlení.

Společnost a zábavy: koncerty na pláži, slavnosti, benátské noci s ohňostroji, tanec, zábavné večery, biograf, výlety autobusem, plavecké a plachtářské závody, rybolov na udici, městská něm. knihovna, česká spolk. knihovna, výpůjčky ve školách.

Výlety: rašeliniště s rybníky, Ralsko se zříc. hradu 694 m vys., průrva říčky Ploučné pod Ralskem, malý a velký Jelení vrch, poustevna na Stoháku, Hamry n. Jez., zříc. hradu Děvína, slatin. lázně Kunratice, Něm. Jablonné s katakombami, zámek Lemberk, Hvozd s Ojvínem na hranicích, Liberec s Ještědem 1000 m vys. a j. více.

Stavební parcely (poloha u jezera): do situačního plánu možno nahlédnouti na radnici, tamtéž i vysvětlení.

Peněžní záležitosti obstará Spořitelní a záložní ústav ve Stráži p. Ralskem, Kostelní ulice.

Obstarání bytů vždy a bezplatně obstará cizinecký spolek ve Stráži pod Ralskem, na dotazy ochotně odpoví ciz. spol. a měst. úřad, tel. č. 5.

GRAND HOTEL F. MÜLLER
HIRSCHBERG-DOKSY

Grand-Hotel, dům prvého řádu. Telefon čís. 314.
Grand Hotel, Haus ersten Ranges. Telefon 314.

WIENER KONDITOREI UND CAFÉ.
HANS SILBERMANN, HIRSCHBERG AM SEE, MARKTPLATZ

Vídeňská cukrárna a kavárna doporučuje hostům svou prvotřídní kávu, pečivo k čaji, dorty, deserty atd. Příjemný pobyt.

empfiehlt den Gästen seinen erstklassigen Kaffee, Teebäckereien, Torten, Dessert usw. Angenehmer Aufentshaltsraum.

Confiserie Viennoise et Café recommande aux hôtes son café de prémire qualité, petits fours tartes, desserts etc. Agréable séjour.

Viennese pastryshop and Café offers its first class coffee, tea-pastry, tarts, desserts etc. Pleasant stop.

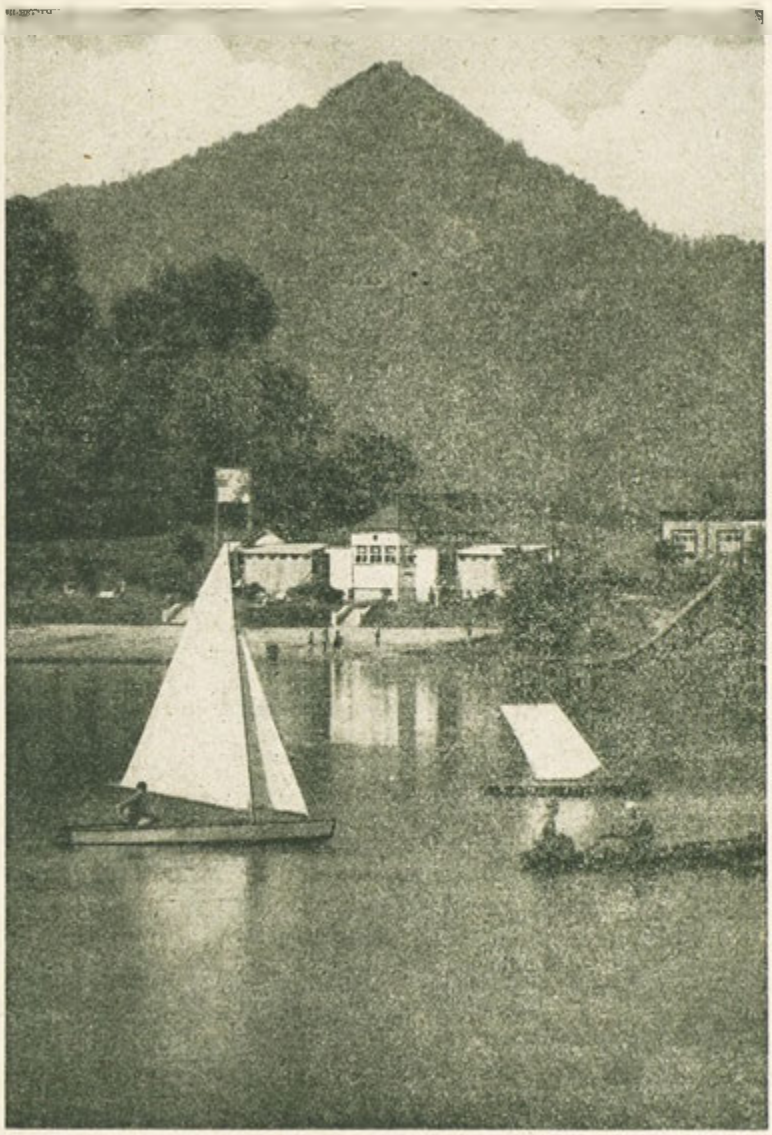

Tichý den při koupání, pohled na Ralsko. — Ein stiller Tag im Bade. Blick gegen den Roll.

Besuchen Sie das Strandbad

Wartenberg am Roll.

Nordböhmen Č. S. R.

Sie finden in idyllischer Lage das nette Städtchen Wartenberg mit dem modernen Strandbade, herrliche waldreiche Umgebung, bequeme Spaziergänge in rauchfreier Luft, lohnende Bergwanderungen, reiche Sportgelegenheit, vorzügliche Unterkünfte, somit Erholung und Vergnügen!

Der Badestrand in staubfreier Lage ist gross angelegt, zeigt erfreuende Abwechslung, hat Sand- und Rasenflächen, die besonderen Vorzug geniessen. Hier wirken die Heilfaktoren Licht, Seeluft und ganztägige Sonne, sodass dieser Ort als Nachkur nach Benützung unserer inländischen Heilbäder gern gewählt wird. Ebenso belieht und empfehlenswert sind Strand- und Freibad für die Kinderwelt. Der in die Tiefe allmählich abfallende, steinfreie Strand des 50 ha grossen Sees mit klarem Wasser bietet trotz grosser Belebung für die Kinder volle Bewegungsfreiheit bei Sport und Spiel, ohne Störung für die Ruhebedürftigen.

Gut geschultes Personal beaufsichtigt ständig den Strand- und Badebetrieb. Für Erfrischungen und kleine Imbisse sorgt eine Milchtrink-

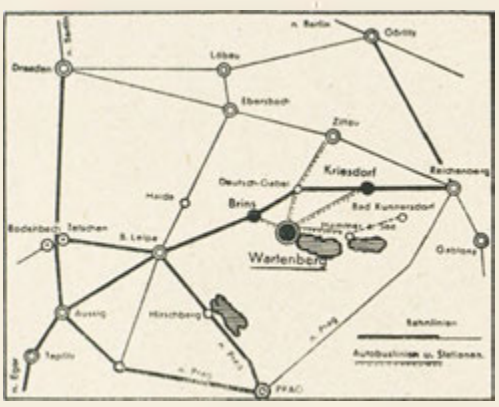

halle mit vorzüglichen Molkereiprodukten, eine Konditorei und das von der Stadt erworbene, am Strande gelegene Strandhotel.

Die Verpflegung in gut bürgerlichen Gasthöfen und Hotels ist preiswert; zur Selbstverpflegung sind alle Lebensmittel und Delikatessen im Orte erhältlich.

Die Wohnungen in den Hotels, Logier- und Privathäusern entsprechen den Anforderungen. Die Preise ermoglichen den Besuch allen Gesellschaftskreisen. (Privatbettpreis von Kč 5.— aufw.). Vorausmietungen sind nur bei Angeldleistung verbindlich und im Falle verspäteten Eintreffens ist die Wohnung auch für die Tage der Nichtbenützung zu bezahlen. Für die Hoch saison wird Vorausmiete empfohlen.

Empfehlenswerte Gaststätten u. Logierhäuser.

Strand-Hotel. Inhaber: Stadtgemeinde. 18 Zimmer, 42 Betten. Am Strande gelegen. Seeaussicht, Terrasse. Neue Bewirtung.

Hotel »Wartenberger Hof«. Inhaber: Rudolf Effenberger. 21 Zimmer, 35 Betten. Haus I. Ranges, erstklassige Küche. Beim Strandbade.

Hotel »Müller«. Inhaber: Fritz Müller. 20 Zimmer, 40 Betten. Eigene Fleischerei. — Schattiger Restaurations-Garten. 5 Minuten vom Strande.

Hotel BELLEVUE, See.

Prvotřídní dům, skvělá poloha, 40 pokojů s tekoucí vodou. Výborná kuchyně, zahradní kavárna s terasami, louka na slunění, garáže. — Telef. 325.

Haus ersten Ranges, schönste Lage, 40 Zimmer mit fliessendem Wasser, Balkone. Vorzügliche Küche, Gartencafé mit Terrassen, Liegewiese, Garagen. Tel. 325.

Maison de premier rang, la plus belle situation, 40 chambres avec eau courante, balcons. Cuisine exquise, café de jardin avec des terasses, prés à coucher, garages. — Tél. 325.

First class house, finest situation, 40 rooms with running water, balconies. Delicious food, garden-café with terraces, meadows for resting purposes, garages. — Phone 325.

Hotel »Waldesruh«. Inhaber: Karl Gruner. 21 Zimmer, 36 Betten. Am Waldwege nach Ham mer gelegen. Wald- und Seelage.

Gasthof »Herrnhaus«. Inhaber: Franz Schäfer. 10 Zimmer, 20 Betten. Herrlicher Restaurations-Garten in bester Lage. Empfehlenswerte Küche.

Gasthof »Ross«. Inhaber Johann Vogt. 5 Zimmer, 12 Betten. Altbekanntes burgerliches Speisehaus. Eigene Fleischerei. Ecke Marktplatz.

Hotel »Seelung«. Inhaber: Hans Nowotny. 14 Zimmer, 26 Betten. Aller Komfort. 20 m vom Strande.

Landhaus »Marianne«. Inhaber: F. Czernich. 8 Zimmer, 18 Betten. Ruhige, verkehrsfreie Lage, 3 Minuten vom Strande, sonnige Zimmer, auch Küchen.

Saisondauer: Hochsaison vom 15. Juli bis Ende August, in der Vor- und Nachsaison Er mässigungen. Die grossen Waldungen, die lohnenden Ausflugsziele und die ländliche Stille werden auch in der Vor- und Nachsaison von vielen Erholungsbedürftigen bevorzugt.

Ideální plachtění,
Die ideale Segelfläche.

Zábavné a dětské hry. — Unterhaltungs- u. Kinderspiele.

Pohled směrem k Lužickým horám.
Blick gegen die Lausitzer Berge.

Preise: Mittagstisch von 7 bis 10 Kč, Privatzimmer: Bettpreis 5 bis 8 Kč; Hotel-Unterkunft siehe Verzeichnis, Kurtaxe keine, städtische Abgabe 50 Heller pro Nacht, (Kinder frei).

Badepreise: Badekarte 1.50 Kč; Saisonkarte: 1 Monat 28.— Kč, Kinder 12.— Kč; 3 Wochenkarte 23.— Kč, Kinder 10.— Kč; 2 Wochen 17.— Kč, Kinder 8.— Kč; Kahnfahrt 1.50 Kč, Kinder 50 Heller; Tennis: 1 Stunde 4 Kč, 10 Abonnement-Stunden 32.— Kč.

Lage: Wartenberg am Roll, politischer Bezirk B.-Leipa, Gerichts-Bezirk Niemes: Stadt mit 1100 Einwohnern, 310 m Seehöhe, eingebettet im Polzentale, zwischen Jeschken und Rollberg. In unmittelbarer Nähe liegt die Sommerfrische Hammer am See (2 km), Moorbad Kunnersdorf (6 km).

Sport: Schwimmen (Schwimmunterricht), Rudern, Segeln, Tennisplatz, Kinderspielplätze, alles im Strandbereiche. Die bewegliche Wasserrutschbahn erfreut sich ganz besonderer Beliebtheit.

Verkehrsverhältnisse: Von den Bahnstationen Brins (Brniště) und Kriesdorf (Křižany), beide an der Strecke B.-Leipa—Reichenberg gelegen, ganzjährige Autobusverbindungen. (Die Station Brins-Brniště ist Sommerhaltestelle des Schnellzuges.)

Ausserdem Autobusverbindungen nach D.-Gabel und Hammer a. S. während der Sommerzeit. Mietauto am Platze. — Postamt, Telegraf, Telefon, Fremdenverkehrskanzlei im Rathaus (Marktplatz).

Gesundheitliche Verhältnisse: Geschützte Lage, reine kräftige Luft, Hochquellenwasserleitung mit vorzüglichem Trinkwasser. Aerzte, Drogerie, Fotohandlung, Zahntechniker, Masseuse, Friseuse, elektrische Lichtanlage.

RUDOLF HÁLEK,
hotelier

DOKSY
Nádražní restaurace a hotel
Telefon čís. 329
Prvotřídní kuchyně — Teplá a studená voda

HIRSCHBERG am See
Bahnhofrestaurant und Hotel
Telefon No 329
Erstklassige Küche — Warm- und Kaltwasser

Ranni cvičení. — Morgen-Gymnastik.

Zábavné a dětské hry. — Unterhaltungs- u. Kinderspiele.

Geselligkeit und Unterhaltung: Strandkonzerte, Strandfeste, Venezianische Veranstaltungen mit Feuerwerk, Tanzvergnügen, Unterhaltungsabende, Lichtspiele, Autobusgesellschaftsfahrten, Wettrudern, Wettschwimmen, Angelsport, Gemeindebücherei.

Ausflugsziele: Wemschewälder mit Teichen, (Moorgelände); Rollberg mit sehenswerter Burgruine, 694 m hoch; Hollenschlund am Fusse des Rollberges; Kleiner und grosser Hirschberg; Einsiedelei Strohanken; Hammer am See; Burgruine Dewin; Moorbad Kunnersdorf; D.-Gabel-Katakomben und Schloss Lämberg; Hochwald mit Oybin bei Zittau i. Sa.; Stadt Niemes; Stadt Reichenberg mit Jeschken 1000 m hoch. Kummergebirge - Hirschberg - Thammühl.

Baugrundstücke: (Seelage) Lageplan liegt beim Stadtamte auf, dortselbst Auskunfte .

Geldwechsel und Überweisungen: Wartenberger Spar- und Vorschusskasse, Kirchgasse.

Wohungsvermittlung jederzeit unentgeltlich durch den Fremdenverkehrsverein Wartenberg am Roll. — Auskünfte erteilt bereitwilligst die Fremdenverkehrskanzlei und das Stadtamt; Telefonanruf Wartenberg No. 5.

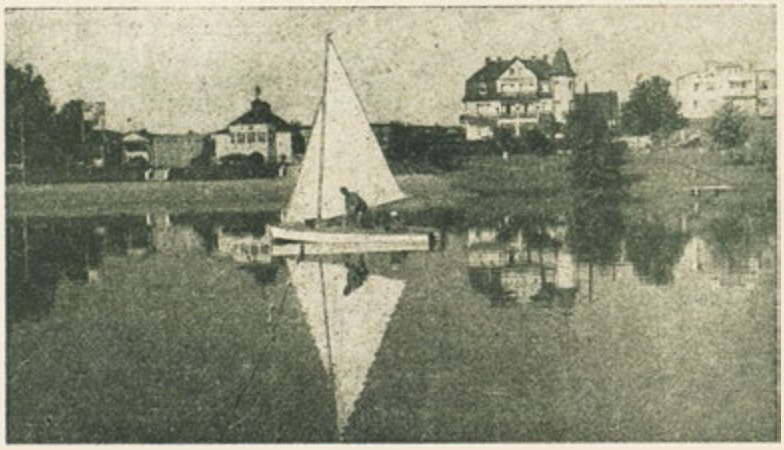

»Strandhotel« zrcadlí se v jezeře. — Das im Wasser sich spiegelnde »Strandhotel«.

VISITEZ

Stráž pod Ralskem

(WARTENBERG AM ROLL)

SES BAINS
ET SA PLAGE.

PAY A VISIT TO THE CITY OF

Stráž pod Ralskem

(WARTENBERG AM ROLL)

ITS BATHING
AND BEACH.

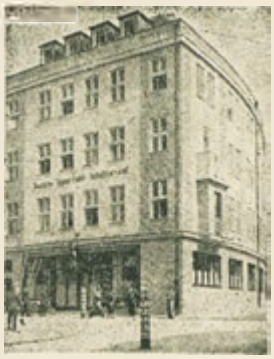

DEUTSCHE AGRAR- U. INDUSTRIEBANK PRAG II.

ODBOČKA:	ZWEIGSTELLE:	SUCCURSALE:	BRANCH-OFFICE:

RUMBURK. - RUMBURG.

NÁDRAŽNÍ UL. 2.	BAHNHOFSTRASSE 2.

TELEFON 165.

Liberec.

Liberec, hospodářské středisko průmyslových severních Čech a zároveň vzkvétající letovisko, průmyslové a veletržní město, leží se svým půvabným, hustě zalidněným okolím v lesnatém údolí řeky Nisy, chráněným horským řetězem Ještědu a Jizerských hor.

Liberec byl založen asi v polovině 13. století a byl částí panství frýdlantského. Roku 1278 prodal slavný český král Přemysl Otakar II. toto panství Rulkovi z Bibersteinu. Za 1. husitské války bylo okolí města pravděpodobně pobořeno; město samo bylo však ušetřeno. Teprve v 2. husitské válce bylo město r. 1469 zbořeno a znovu postaveno. Rod Bibersteinů vymřel roku 1551, načež byl Liberec zastaven markraběti Jiřímu Bedřichovi z Hohenzollernů. R. 1558 dostal se Liberec do majetku rodu z Redernů. Tenkrát vzkvétalo vedle dříve již zavedeného plátenictví také soukenictví; r. 1579 byl zřízen soukenický cech a r. 1577 bylo městečko povýšeno císařem Rudolfem II. na město. Po bitvě na Bílé hoře (1620) ztratil poslední z rodu Redernů panství, poněvadž byl přívržencem poraženého „zimního krále", a toto panství koupil r. 1624 Valdštejn.

Okolí Liberce. — Die Umgebung von Reichenberg. — Les environs de Liberec. — Environs of Liberec.

Otto Stadler's Nachfolger Hermann Kramer

gegr. u. prot. 1885 | založ. a prot. 1885

REICHENBERG | **LIBEREC**

Vorwerkg. 7 | **Vorwerkg. 7**

Fernruf: 3351, 3352 | Telef.: 3351, 3352

Telegrammadresse: | Adresa telegramů:

Kramerfärberei

Fondé et enregistré 1885 | Founded and registré 1885

Télégrammes: | Telegram-address:

Kramerfärberei

Barvírna šatstva a chemická prádelna.

Barvení jednotlivých kusů a apretura veškerého vlněného, polovlněného hedvábného zboží a umělého hedvábí.

Kleiderfärberei u. chemische Wäscherei

Stückfärberei u. Appretur sämtlicher Woll- Halbwoll- Seiden- und Kunstseidenwaren.

Teinturerie d' habits et blanchisserie chimique.

Teinturerie par pièce et apprêt de toutes les marchandises de laine demi-laine et de soie ainsi que de soie artificielle

Citohes-dyeing and dry cleaning.

Dyeing by the piece and finishing of any wool- half wool-silk- and artificial silk- merchandise

Za jeho panování dělal Liberec velké pokroky ve svém vývoji, neboť tento velký vojevůdce kryl své válečné potřeby na vlastních panstvích a chránil město před nepřátelskými voji. Teprve po Valdštejnově smrti (1634) přenesly se hrůzy třicetileté války také přes Liberec. Valdštejnovými nástupci byla hrabata Gallasové (až do r. 1759) a Clam-Gallasové. Zrušením roboty prožil Liberec nový, nečekaný rozmach. R. 1850 dostalo město svůj první obecní řád. V druhé polovině 19. století rozkvětem obchodu a průmyslu bylo také provedeno přestavění z malého soukenického městečka na moderní město s mnoha nádhernými budovami, jak je dnes známe. Zvláštností Liberce jest šťastné seskupení továrního a vilového města.

Liberec má podle posledního sčítání 38.525 obyvatel, s přivtělenými předměstími na 100.000 obyvatel, z nichž více než 80 procent jest německé mateřské řeči.

Velkoprůmyslová odvětví liberecká jsou mnohostranná. Světoznámé jsou především četné továrny na sukna, polovlněné a celovlněné látky, jakož i barvírny a tkalcovny. Význačné jsou dále slevárny železa, továrny na stroje, nábytek a klavíry, tiskárny a kamenotiskárny. Z četných textilních továren jest nutno zmíniti se především o firmě Johann Liebig & Co. Ta byla založena 15. srpna 1828 v Broumově. Vyšla z malých začátků, stále byla zvětšována, až se vyvinuly Liebigovy továrny, jejichž centrála je v Liberci, k dnešnímu významu; náležejí dnes k

Vlevo nahoře: Liberecké divadlo. - Vedle: Budova všeobecné pojišťovny akc. spol. „Dunaj". - Vlevo dole: Radnice. - Vedle: Severočeské živnostenské museum. - Vpravo dole: Baťův palác. — Links oben: Reichenberger Theater. - Daneben: Das Gebäude der „Donau" Allgem. Versicherungs A.-G. - Links unten: Rathaus. - Daneben: Nordböhm. Gewerbemuseum. - Rechts unten Baťa-Palais. — A gauche au-dessus: Théâtre de Liberec. - A côte: L'édifice de la Société de l'assurance „Donau" s. a. - A gauche en bas: Mairie. - A côté: Musée industriel. - A droite en bas: Le Palais de Baťa. — Left above: Liberec Theatre. - Next to it: Building of the „Donau" General Insurance joint-stock Company. - Left below: Townhall. - Next to it: Industrial museum. - Right below: Baťa Palace.

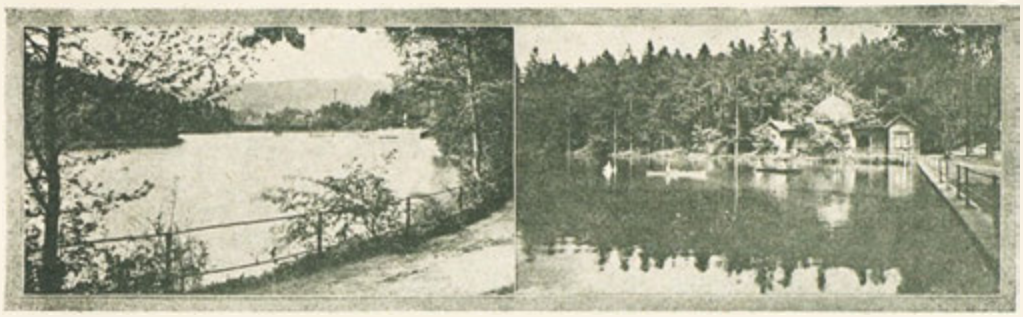

Partie z okolí Liberce. — Partien aus der Umgebung von Reichenberg. — Contrée aux environs de Liberec. — Landscapes in the surroundings of Liberec.

největším textilním továrnám v republice a zaměstnávají kolem 3.000 dělníků. Firma Johann Liebig & Co. vyrábí všechny druhy vlněné, tkací a háčkovací příze, jakož i příze bavlněné, dále vlněné, polovlněné, bavlněné látky a látky z umělého hedvábí, pánské a dámské oděvní látky všeho druhu, jakož i tištěné vlněné a hedvábné látky a trikoty. Zvláště pozoruhodné jsou domy pro dělníky a zaměstnance, které tvoří v Liberci vlastní městskou čtvrt s více než 100 domy. Firma zřídila dále vlastní dětský domov k opatrování školou nepovinných dětí a dětské jesle k vyživování a ošetřování dětí, jakož i starobinec pro dělníky a vdovy. Z četných jiných textilních továren jsou to zvláště: „Textilana, a. s.", založená r. 1889, tkaní česané příze, tkalcovna, výroba čistých vlněných látek na dámské oděvy, pánské látky a sukna. Firma má centrálu v Chrastavě a má také závod ve Voslau v Rakousku. „C. Neumann & Söhne", mechanická tkalcovna, barevna a úpravna, největší speciální továrna na polovlněné a z umělého hedvábí vyráběné podšívky na kontinentě. Podnik trvá od r. 1864 a zaměstnává na 1100 dělníků. Sklady má v Praze, Prostějově a ve Vídni. Dále jsou to „Spojené barvírny, a. s.", založené roku 1906, technicky prvotřídně zařízené pro barvení, bílení, tištění, úpravu a impregnování látek. Zaměstnávají celkem asi 1000 dělníků a zaměstnanců. „Otto Stadler nást. Hermann Kramer", barvírna a úpravna, zal. r. 1885. Zušlechťují se zde pánské a dámské módní látky, tkaniny z umělého hedvábí a z umělého hedvábí s bavlnou, jakož i textilní tkaniny. Firma Ludwig Edelstein, zal. r. 1892, výroba pánského a dámského prádla. Zaměstnává 140 zaměstnanců a 140 domácích pracovníků. Firma Herminghaus & Co., tkalcovna vlněných a bavlněných látek.

Mezi libereckými chemickými továrnami stojí na prvním místě fma Wilhelm Brauns. Centrála jest v Quedlinburgu na Harcu; vyrábí nejedovaté barvy, papíry, dehtové barvy, jakož i barviva potravin. Podnik byl založen r. 1874 a zaměstnává v Liberci 70—80 osob. Z četných velkoobchodních domů jsou to zvláště: velkoobchod suknem Emil a Sigmund Meller, zřízený 2. února 1882, zasílá dnes do velké části severních Čech; „Tefa", obchod s dehtovými barvami a chemikaliemi a. s., zal. r. 1926 v Liberci, zaměstnává asi 170 pracovníků; Karel Bienert a

Reichenberger Sparkasse.
GEMEINDE- UND BEZIRKSSPARKASSE
Gegründet im Jahre 1854.
Postsparkassen-Konto Prag Nr. 9323, 25085 und 33591.
Fernsprecher Reichenberg 3941.
Hauptanstalt: Reichenberg, Schlossgasse 9.
Zweiganstalt: Reichenberg, Altstadter Platz 23.
Zweiganstalt: Reichenberg, Am Kranich Hanichener Strasse 12.
Zweiganstalt: Georgswalde, Fernsprecher Nr. 13.
Postsparkassen-Konto Nr. 89.020.
Unbeschränkte Haftung der Stadtgemeinde und des Bezirkes Reichenberg.

Liberecká spořitelna.
OBECNÍ A OKRESNÍ SPOŘITELNA.
Založena roku 1854.
Účet pošt. spor. Praha čís. 9323, 25085, 33591.
Telefon: Liberec 3941.
Hlavní ústav: Liberec, Zámecká ul. 9.
Pobočka: Liberec, Staroměstské nám. 23.
Pobočka: Liberec: Na Krámcu, Hanichovská tř. 12.
Pobočka: Georgswalde, tel. č. 13.
Účet pošt. spoř. čís. 89020.
Neobmezené ručení obce a okresu libereckého.

Caisse d'épargne de Liberec.
CAISSE D'ÉPARGNE COMMUNALE ET DE DISTRICT. Fondée en 1854.
Compte de chèques postaux Prague No. 9323, 25085, 33591. — Téléphone: Liberec 3941.
Etablissement principal: Liberec, Zámecká ul. 9.
Succursale: Liberec, Staroměstské nám. 23.
Succursale: Liberec, Na Kránichu, Hanichovská tř. 12
Succursale: Georgswalde, téléph. No. 13.
Compte de chèques postaux No. 89020.
Cautionnement absolu de la commune et du district de Liberec.

Liberec Savings Bank.
MUNICIPAL AND DISTRICT SAVINGS BANK, founded 1854.
Postal savings cheques Prague No. 9323, 25085, 33591.
Phone: Liberec 3941.
Main establishment: Liberec, Zámecká ul. 9.
Branch Offices:
Liberec, Staroměstské nám. 23.
Liberec, Na Kránichu, Hanichovská třída 12.
Georgwalde: Phone Nr. 13.
Postal Savings Cheques No. 89020.
Unlimited liability of the township and the district of Liberec.

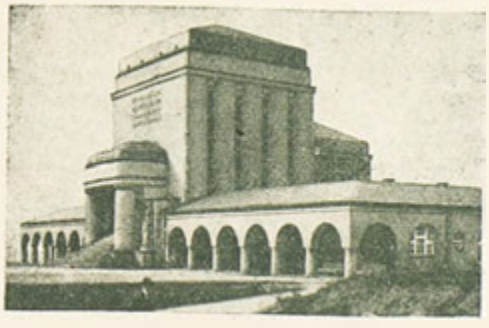

Krematorium v Liberci. — Feuerhalle in Reichenberg. — Halle de crémation à Liberec. — Cremation-Hall in Liberec.

KREDITANSTALT DER DEUTSCHEN - PRAG II.
RFG. GENOSSENSCHAFT M. B. H.
ZWEIGANSTALT: | ODBOČKA: | SUCCURSALE: | BRANCH-OFFICE:
REICHENBERG, ALTSTÄDTERPLATZ 2. **LIBEREC,** STAROMĚSTSKÉ NÁM. 2.
TELEPHON NO.: 2351/52.

syn, prýmkářství a obchod prýmkovým zbožím; Antonín F. Klaus, obchod s psacími stroji a kancelářskými potřebami. F. J. Sedel, dům s módním zbožím; první koncesovaný pohřební ústav „Concordia"; speciální sportovní dům Sieber, výroba a prodej všech sportovních potřeb a výroba lyží. V odvětví dopravním a speditérském jsou to: „Alfred Deutsch & Co.", mezinárodní speditérství, hlavní sídlo Liberec ČSR. Vlastní sklady v Jablonci n. N., v Hamburku a v Žitavě v Sasku. Zastupitelství ve všech důležitých městech světa. Zal. r. 1875. Speciální sběrná služba v tu- i cizozemsku; v Hamburku vlastní moderní přístavní kůlny ve svobodném přístavě. „Friedrich Baudisch", speditérsko-komisionářský a inkasní obchod. Nejvýznačnější knih- a kamenotiskárnou jest firma „Bratří Stiepelové, s. s r. o.", jedna z nejvýznamnějších novinových a nakladatelských firem v republice. V oboru potravinářském jsou to: „Liberecká dělnická pekárna", „Komanditní společnost Henemann & Co." a „Liberecká parní mlékárna", maj. Ant. Bittner, zal. r. 1894.

Liberec jest také sídlem četných bank, jako „Liberecké banky", fil. České Union banky; dále jsou zde pobočky České eskomptní banky a kreditního ústavu, Creditanstalt der Deutschen, Länderbanky a Živnostenské banky. V Liberci má sídlo jedna z největších spořitelen v republice „Liberecká spořitelna", obec. a okresní spořitelna (vklady 558 mil.). Dále je zde sídlo „Concordie", všeob. poj. a. s. Firma byla zřízena r. 1867, obsahuje všechna pojišťovací odvětví a má 200 zástupců ve všech větších městech. „Union", pojišťovna a. s., má filiálku v Liberci. Její pojišťovací odvětví jsou: požární, proti vloupání a krádeži, transportní, úrazové, povinné ručení, proti škodám z vodovodu a rozbití strojů.

Liberec, jedno z prvních obchodních měst našeho státu, jest také sídlem světoznámých vzorkových veletrhů a obchodní a živnostenské komory. Veletrh se koná každoročně uprostřed měsíce srpna a obsahuje 18 skupin zboží. Zastupitelstva jsou ve všech větších městech doma i za hranicemi. Návštěvníkům veletrhu poskytují se slevy na mnoha domácích i cizozemských železnicích. Obchodní a provozní oddělení Libereckých veletrhů zprostředkovává během celého roku zdarma obchodní spojení mezi cizozemskými spotřebiteli a československými výrobci. Adresa: Veletržní úřad, Liberec, Vídeňská třída 20. Telefon 2444, 2445. Obchodní a živnostenská komora v Liberci byla založena r. 1851. Obvod komory jde od Biliny až na moravské hranice, obsahuje 21 politických okresů s 1,277.502 obyvateli. Presidentem je pan Theodor Leibig, velkoprůmyslník v Liberci. Při komoře je vedle úřadu pro registrování známek a vzorků vlastní exportní oddělení, celní úřad, tarifní úřad, ústav pro zveleb. živností a ústav pro textilní bádání.

Kólbé
KOLBE
Optik ist führend.
Reichenberg Schückerstrasse 8 Gablonz a. d. N.

KOLBE-ova optika vede.
Liberec, Schückerova třída 8, Jablonec n. N.

L'optique de KOLBE
est la première.
Liberec, Schückerova třída 8. Jablonec n. N.

KOLBE'S optics are leading.
Liberec, Schückerova třída 8. Jablonec n. N.

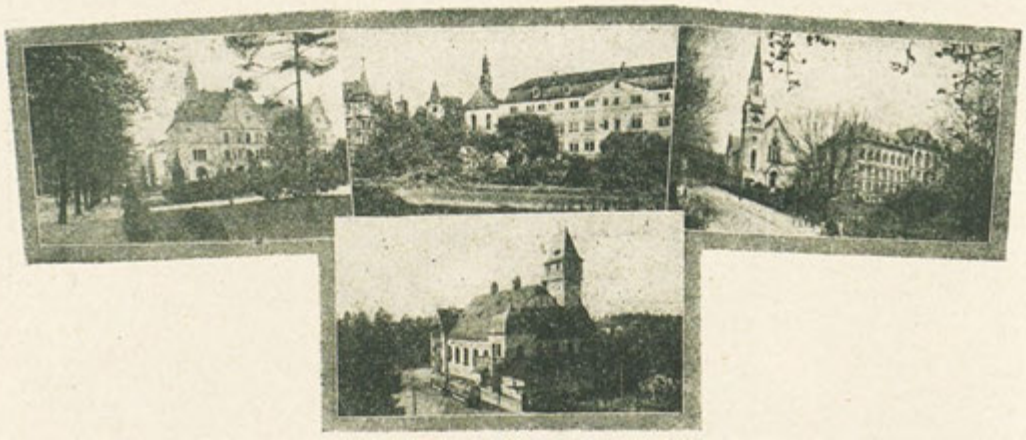

Pozoruhodné stavby v Liberci. — Sehenswerte Bauten in Reichenberg. — Edifices particuliers à Liberec. — Remarkable buildings in Liberec.

V nejnovější době přistoupil také Liberec do řady lázeňských měst. Liberecký léčebný ústav pod vedením šéflékaře Dr. Josefa Neugebauera má ve 3 léčebných domech světlé a pěkně zařízené místnosti s ústředním telefonem a tekoucí studenou a teplou vodou, krásnými terasami, jídelnami a společenskými místnostmi a s rozsáhlým parkem a lesními cestami. Léčebnými prostředky jsou: Schrothova léčba měněním látek, odtučňovací kura, Gersonova dieta, světelné a pěnivé koupele, horské slunce, diatermie, galvanisace, koupele a sprchy podle Priesnitze, Kneippa, Lahmana a Rieliho, kyslík, kyselina uhličitá, smrkové jehličí, vzduchová lázeň a j. Ošetřují se nemoci tělesné soustavy, nervů, zažívacích, krevních, dýchacích, močových a pohlavních orgánů a chronické otravy.

V oblasti národního vzdělání zaujímá Liberec vedoucí místo jako jedno z prvních školských měst republiky. Má vedle četných státních a soukromých učilišť zvláště státní tkalcovskou školu a státní odbornou textilní školu. Pozoruhodné je zvláště Severočeské živnostenské museum s četnými cennými sbírkami, jakož i botanická a zoologická zahrada. (Ta jest vedle pražské jedinou v republice.)

Město má také nejstarší krematorium v republice s pozoruhodným urnovým hájem.

Že Liberec, jakožto obchodní město prvního řádu, skýtá návštěvníkům krásné možnosti pobytu, nemusí se připomínati; z četných prvotřídních hotelů budiž uvedeny aspoň: „Grand hotel U zlatého lva", „Imperial" a „Schienhof" a uprostřed městského parku stojí hostinec „Zum Volksgarten".

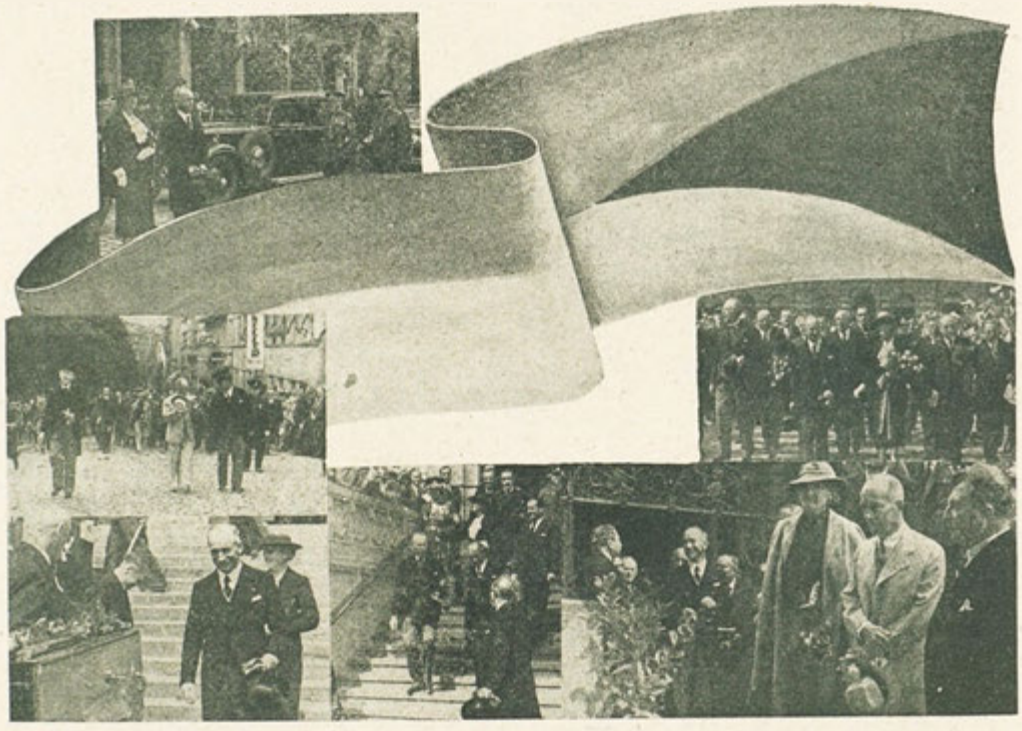

Návštěva pana presidenta v Liberci. — Präsidentenbesuch in Reichenberg. — Visite du président à Liberec. — The president's visiting in Liberec.

Reichenberg.

Reichenberg, der wirtschaftliche Mittelpunkt des gewerbefleissigen Nordböhmens und zugleich eine aufblühende Sommerfrische, Industrie- und Messestadt, liegt mit seiner anmutigen, reichbevölkerten Umgebung im waldumsäumten Tale der Görlitzer Neisse, ringsum geschützt durch die Bergketten des Jeschken- und Isergebirges.

Reichenberg wurde um die Mitte des 13. Jahrhunderts gegründet und war vom Anfang an ein Teil der Herrschaft Friedland. Im Jahre 1278 verkaufte der berühmte Böhmenkönig Přemysl Ottokar II. die Herrschaft an Rulko von Biberstein. Während des I. Husitenkrieges wurde wohl die Reichenberger Umgebung, die Stadt selbst aber kaum zerstört. Erst im 2. Husitenkriege wurde unsere Stadt im Jahre 1469 zerstört und wieder aufgebaut. Das Geschlecht der Biberstein starb 1551 aus, worauf Reichenberg vorübergehend an den Markgrafen Georg Friedrich von Hohenzollern verpfändet wurde. 1558 gelangte Reichenberg in den Besitz des Ge-

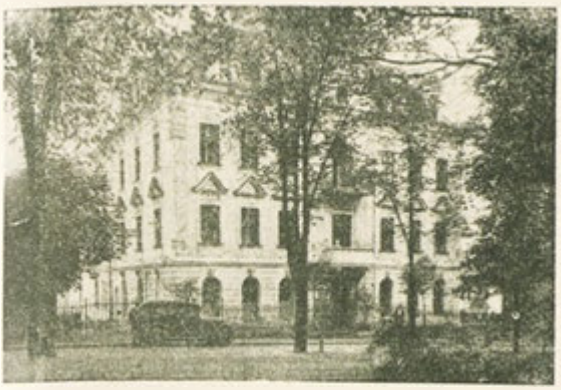

Lázeňský dům. — Kuranstalt. — Établissement de bains. — Spa-House.

schlechtes von Redern. Damals erblühte neben der althergebrachten Leinenweberei die Tuchmacherei; 1579 wurde die Tuchmacherzunft gegründet und 1577 wurde das Städtchen durch Kaiser Rudolf II. formlich zur Stadt erhoben. Nach der Schlacht am Weissen Berge (1620) verlor der letzte Redern als Parteigänger des geschlagenen Winterkönigs die Herrschaft, welche 1624 Wallenstein kaufte. Jetzt machte Reichenberg besondere Fortschritte in der Entwicklung, da der grosse Feldherr seinen Kriegsbedarf auf den eigenen Herrschaften herstellen liess und die feindlichen Scharen von seinen Besitzungen fernhielt. Erst mit Wallensteins Tode (1634) brachen die Schrecken des 30jährigen Krieges auch über Reichenberg herein. Wallensteins Nachfolger waren die Grafen Gallas (bis 1759) und Clam-Gallas. Mit der Aufhebung der Untertänigkeitsbande erlebte Reichenberg einen neuen ungeahnten Aufschwung. 1850 erhielt unsere Stadt ihre erste eigene Gemeindeordnung. In die zweite Hälfte des 19. Jahrhunderts fällt das Aufblühen von Handel und Industrie, die bauliche Umgestaltung vom alten Tuchmacherstädtchen zur modernen Stadt mit prächtigen Bauten, wie wir sie heute kennen. Ein besonderes Merkmal Reichenbergs ist die glückliche Vereinigung einer Fabriks- und Villenstadt.

Reichenberg weist nach dem Ergebnisse der letzten Volkszählung 38.525, einschliesslich der einzugemeindenden Vororte an 100.000 Einwohner auf, die zumehr als 80 v. H. der deutschen Muttersprache angehören.

Die Zweige der Grossindustrie Reichenbergs sind ungemein vielseitig. Weltbekannt sind vor allem die zahlreichen Tucherzeugungsfirmen, die Schafwoll- und Halbwollfabriken, sowie die Färbereien und Spinnereien. Bedeutend sind ferner die Eisengiessereien, Maschinen-, Möbel und Klavierfabriken, Buch- und Steindruckereien. Von den zahlreichen Textilfabriken ist vor allem die Firma Johann Liebieg u. Co. zu erwähnen. Die Firma wurde am 15. VIII. 1828 in Braunau gegründet. Aus kleinen Anfängen hervorgehend, schrittweise und ständig vergrössert, entwickelten sich die Liebieg'schen Fabriken, deren Stammhaus in Reichenberg ist, zu ihrer gegenwärtigen Bedeutung: sie gehören heute zu den grössten Textilfabriken der Republik und beschäftigen nahezu 3000 Arbeitnehmer. Die Firma Johann Liebieg u. Co. er

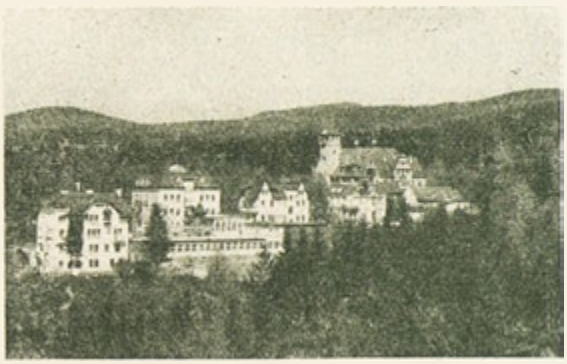

Lázeňský dům. — Kuranstalt. — Établissement de bains. — Spa-House.

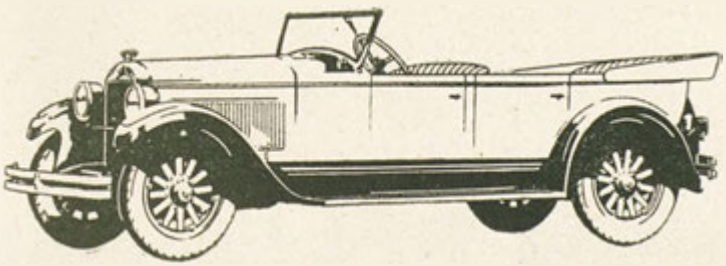

SCHÖPFEL a BREUER

majitel Max Schöffel

Odborná dílna automobilů, příslušenství — pohonné látky.

LIBEREC,

Frýdlantská tř. 34.
Telefon čís. 2674.

Broušení válců, výroba pístů, čepů a náhradních součástí — Odborná práce.
Levné ceny.

SCHÖPFEL et BREUER

propriétaire Max Schöffel

atelier spécial pour automobiles, accessoires — matériaux spéciaux.

LIBEREC,

Frýdlantská tř. 34.
Téléphone No. 2674.

Repassage de cylindres, production de pistons, bouchons et accessoires
Travail spécial.
Prix reduits.

SCHÖPFEL and BREUER

proprietor Max Schöffel

special shop for autos accessories and working stock.

LIBEREC,

Frýdlantská tř. 34.
Telephone No. 2674

Grinding of cylinders, production of pistons, bolts and accessories.
Expert work.
Lowest prices.

SCHÖPFEL u. BREUER

Inh. Max Schöffel

Spezialwerkstätte für Automobile, Zubehör — Betriebsmittel

REICHENBERG,

Friedländerstrasse 34.
Telefon 2674.

Erzeugung von Kolben, Bolzen und Ersatzteilen.
Fachmänische Arbeit.
Billigste Preise.

Liberecký ústav pro mrzáčky. — Reichenberger Krüppelheim. — Établissement pour des enfants estropiés. — Liberec Asylum for crippled children.

zeugt alle Arten von wollenen Web- und Strickgarnen und Baumwollgarnen, weiters wollenen, halbwollenen, baumwollenen, kunstseidenen Webstoffen, Herren- u. Damenkleiderstoffen aller Art, sowie bedruckte wollene u. seidene Tücher und Trikots. Besonders sehenswert sind die Arbeiter- und Angestelltenhäuser, die in Reichenberg einen eigenen Stadtteil mit über 100 Häusern bilden. Die Firma hat weiter ein eigenes Jugendheim zur Beaufsichtigung der schulfreien Jugend errichtet und betreibt eine Kinderkrippe zur Ernährung und Versorgung der Kinder bis zum schulpflichtigen Alter, sowie ein Altersheim für Arbeiter und Witwen. Von den zahlreichen anderen Tucherzeugungsfabriken sind zu erwähnen: die „Textilana A. G." gegründet 1889, Kammgarnspinnerei, Weberei, Erzeugung reinwollener Damenmodenstoffe, Herrenstoffe und Tuche. Die Firma hat ihre Zentrale in Kratzau und auch Betriebe in Voslau (Oesterreich). „C. Neumann & Söhne", mechanische Weberei, Färberei und Appreturanstalt, grosste Spezialfabrik halbwollener und kunstseidener Futterstoffe sowie Rocklüster auf dem Festlande. Das Unternehmen besteht seit 1864 und beschäftigt 1100 Arbeitnehmer. Niederlassungen bestehen in Prag, Prossnitz und Wien.

Liberec: Liebiegova čtvrť. — Reichenberg: Liebiegstadt. — Liberec Le quartier de Liebieg. Liebieg-Quarter in Liberec.

Weiter die „Vereinigten Färbereien A. G.", gegründet 1906, ein Lohnausrüstungsunternehmen für alle Arten von Stückgeweben, technisch erstklassig eingerichtet für: Färberei, Bleicherei, Druckerei, Appretur, Mercerisierung und Imprägnierung. Beschäftigt werden insgesamt ungefähr 1000 Arbeiter und Angestellte. „Otto Stadlers Nachfolger Hermann Kramer", Färberei, und Appretur, gegründet 1885. Veredelt werden Herren- und Damenmodewaren, Gewebe aus Kunstseide, Kunstseide mit Baumwolle, sowie Textilgewebe. Weiter die Firma Ludwig Edelstein, 1892 gegründet, Fabrikation von Herren -und Damenwäsche im Grosshandel mit Strick- und Wirkwaren. Beschäftigt werden 140 Angestellte und 140 Heimarbeiter, und die Firma Hermighaus & Co., Schaf- und Baumwollweberei. Unter den chemischen Fabriken Reichenbergs ist vor allem die Firma Wilhelm Brauns zu erwähnen. Das Stammhaus ist in Quedlinburg am Harz, erzeugt werden giftfreie Farben, Papiere, Teerfarbstoffe sowie Farbstoffe für Nahrungsmittel. Das Unternehmen wurde 1874 gegründet und beschäftigt in Reichenberg 70 bis 80 Personen. Von den zahlreichen Grosshandelshäusern sind anzuführen: die Tuchgrosshandelsfirma Emil und Sigmund Meller, am 2. 2. 1882 gegründet, versendet heute nach einem grossen Teile Nordböhmens Tuchwaren, die „Tefa", Teerfarben und Chemikalien-Handels A. G., gegründet im Jahre 1926 in Reichenberg, beschäftigt ungefähr 170 Angestellte; Karl Bienert u. Sohn, Posamentiergewerbe und Handel mit Posamentierwaren; Anton F. Klaus,

Arciděkanský kostel. — Erzdekanalkirche. — Eglise archidécanale. — Archdeanery-Church.

Handel mit Schreibmaschinen und Kanzleibedarf; F. J. Seidel, Modewarenhaus und erste konzessionierte Leichenaufbahrungs- und Leichenbestattungsanstalt „Concordia", Spezialsporthaus Sieber, Erzeugung und Vertrieb aller Arten von Sportartikeln, Skierzeugung. Auf dem Gebiete des Speditions- und Frachtwesens sind zu nennen: „Alfred Deutsch & Co.", Internationale Spediteure, Hauptsitz Reichenberg ČSR." Eigene Niederlassungen in Gablonz a. N., Hamburg, Zittau i. Sa. Vertretungen an allen wichtigen Plätzen der Welt. Gegründet 1875. Spezial-Sammelverkehre im In- und Auslande, in Hamburg eigene grosse moderne Lagerschuppen im Freihafen mit Gleis- und Wasseranschluss, „Friedrich Baudisch, Speditions-Kommissions und Inkassogeschäft". Die bedeutendste Buch- und Steindruckerei ist die Firma „Gebrüder Stiepel Ges. m. b. H.", einer der bedeutendsten Zeitungs- und Buchverlage in der Republik. Auf dem Gebiete der Nahrungsmittelerzeugung ist die „Reichenberger Arbeiterbäckerei, Commanditgesellschaft Hanemann & Co.", und die „Reichenberger Dampfmolkerei", Inhaber Anton Bittner, gegründet 1894, zu erwähnen. Reichenberg ist auch Sitz zahlreicher Banken, wie der „Reichenberger Bank", Filiale der Bohmischen Unionbank; es gibt hier ferner Zweiganstalten der „Böhmischen Eskomptebank und Creditanstalt", der Creditanstalt der Deutschen, der Länderbank und Živnostenská banka. Reichenberg ist Sitz einer der grössten Sparkassen der Republik, der „Reichenberger Sparkasse, Gemeinde- und Bezirkssparkasse", Anlagekapital 558 Mill. Weiter ist Reichenberg Sitz der „Concordia, Allgemeine Versicherungs A. G." Die Firma wurde 1867 gegründet, umfasst alle Versicherungszweige und unterhält 800 Geschäftsstellen in allen grösseren Orten. Die „Union-Versicherungs A. G. unterhält eine Zweigstelle in Reichenberg. Die Union Versicherung umfasst: Feuer-, Einbruch-, Diebstahl-, Transport-, Unfall-, Haftpflicht-, Wasserleitungsschäden- und Maschinenbruchversicherung.

Reichenberg, eine der ersten Handelsstädte unseres Staates, ist auch Sitz der weltberühmten Mustermesse und einer Handels- und Gewerbekammer. Die Messe wird alljährlich Mitte August abgehalten und umfasst 18 Warengruppen. Vertretungsstellen befinden sich in allen grösseren Städten des In- und Auslandes. Den

Liberecká textilní škola. — Reichenberger Textilschule. — Ecole textile à Liberec. — Liberec Textile-School.

Messebesuchern werden auf den meisten in- und ausländischen Bahnen Fahrpreisermässigungen und Frachtbegünstigungen gewährt. Die Handels- und Verkehrsabteilung der Reichenberger Messe vermittelt während des ganzen Jahres kostenlos Geschäftsverbindungen zwischen ausländischen Verbrauchern und tschechoslowakischen Erzeugern. Anschrift: Messeamt, Reichenberg, Wiener Strasse 20. Fernruf 2444, 2445. Die Handels- und Gewerbekammer in Reichenberg wurde im Jahre 1851 gegründet. Der Sprengel der Kammer erstreckt sich von Bilin bis an die mährische Grenze, umfasst 21 politische Bezirke mit 1,277.502 Einwohnern. Präsident ist Herr Theodor Liebieg, Grossindustrieller in Reichenberg. Bei der Kammer bestehen ausser dem Marken- und Musterregistrierungsamte eine eigene Exportabteilung, ein Zollbüro, ein Tarifbüro, eine Gewerbeförderungsanstalt und eine Textilforschungsanstalt.

In neuester Zeit ist Reichenberg auch in die Reihe der Kurstädte getreten. Die Reichenberger Kuranstalt unter der Leitung des Chefarztes Dr. Josef Neugebauer verfügt in drei Kurhäusern über hell und freundlich eingerichtete Zimmer mit Sammelheizung und fliessendem Kalt- und Warmwasser, schönen Terrassen, Speise- und Gesellschaftsräume und ausgedehnte Park- und Waldwege. Ihre Heilmittel sind Schroth'sche Stoffwechselkuren, Fasten-, Rohkost-, Mast- und Entfettungskuren, Gerson-Diät, Licht-

STEFAN ŠTĚPÁN **QUAISER**

Odborný závod pro semena a hospodářské potřeby.

Etablissement spécial pour grains et nécessités agricoles.

Fachgeschäft für Samen und landwirtschaftl. Bedarf.

Special house for seeds and agricultural wants.

Liberec, Jánská ulice číslo 15.
Reichenberg, Johannesgasse 15.

Pobočka - Zweigstelle - Succursale - Branch
JABLONEC n. N. — **GABLONZ a. N.**
Kamenná 12. Steingasse 12.

und Schaumbäder, Höhensonne, Diathermie, Vierzellenbäder, Galvanisation- Schroth- und Priessnitz- Ganz- und Teilbäder und Duschen nach Priessnitz, Kneipp, Lahmann und Rieli, Sauerstoff-, Kohlensäure- Fichtennadel-, Luftperlbäder, Darmbäder. Behandelt werden Konstitutionskrankheiten des Nervensystems, der Blutkreislauforgane, des Verdauungstraktes, der Atmungs- Harn- und Geschlechtsorgane und chronische Vergiftungen.

Auf dem Gebiete des Volksbildungswesens nimmt Reichenberg eine führende Stellung ein; als eine der ersten Schulstädte der Republik beherbergt es neben zahlreichen staatlichen und privaten Lehranstalten insbesondere eine Staatsgewerbeschule und eine Staatsfachschule für Textilindustrie. Sehenswert ist ferner das Nord böhmische Gewerbemuseum mit zahlreichen wertvollen Sammlungen sowie ein Pflanzengarten und ein Tierpark. (Der letztere ist ausser dem Prager der einzige in der Republik.)

Abschliessend wäre noch die Feuerhalle zu erwähnen, die älteste im Staate, mit einem sehenswerten Urnenhaine.

Dass Reichenberg als Handelsstadt ersten Ranges für Fremde ausgezeichnete Unterkunftsmöglichkeiten bietet, braucht nicht erst erwähnt zu werden; von den zahlreichen erstklassigen Grossgasthöfen seien hier nur das „Grand-Hotel zum Goldenen Löwen", die Hotels „Imperial" und „Schienhof" und die mitten im Stadtparke gelegene Gastwirtschaft „Zum Volksgarten" angeführt.

Liberec.

Liberec, le centre économique de la Bohême, et en même temps villégiature naissante, ville d'industrie et de foire, est situé avec ses charmants environs richement peuplés dans la vallée boisée de la Görlitzer Neisse, protégé de tous les côtés par les chaînes des montagnes du Jeschken et de l'Isergebirge.

Liberec fut fondé dans la moitié du 13ième siècle, et était depuis le commencement une partie du domaine de Friedland. En 1278 le célèbre roi de Bohême Přemysl Otokar II. vendit le domaine à Rulko de Biberstein. Pendant la première guerre des Hussites les environs de

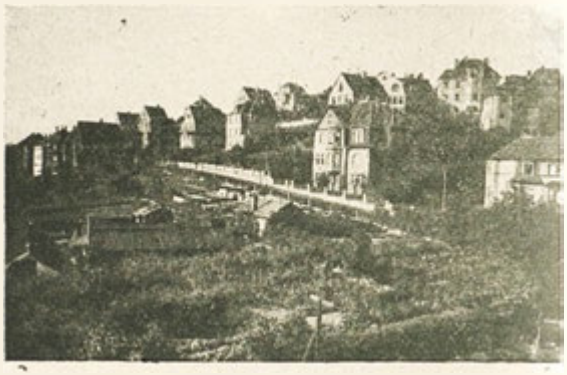

„Keilsberg".

JAN LIEBIEG a spol.
LIBEREC ČSR.

Podnik sestává z přádelny vlny na ruční pletení, přízi tkacích, míšených a efektních; dále z tkalcovny na vlněné zboží, úpravny a barvírny, jakož i ruční — a Rouleau — tiskárny se znamenitou výkonností.

JOHANN LIEBIEG & Comp.
REICHENBERG ČSR.

Das Unternehmen besteht aus einer Wollspinnerei für Web-, Handstrick-, Misch- und Phantasiegarne, ferner aus einer Wollweberei, Appretur und Färberei, sowie einer sehr leistungsfähigen Hand- und Roulleau Druckerei.

JOHANN LIEBIEG & Comp.
Reichenberg - Tchécoslovaquie.

Une des plus grandes usines textiles de la Tchécoslovaquie. Grande filature de laine pour fils à tisser, fils à tricoter, fils mixtes et fils fantaisies; grand tissage de laine avec des installations d'apprêt et de teinturerie; imprimerie à rouleaux et à planches très capable.

JOHANN LIEBIEG & Comp.
Reichenberg - Czechoslovakia.

One of the largest Textile Factories of Czechoslovakia. There are an up-to date Spinning Mill for Woollen Yarns, as weaving-, hand knitting-, mixed and fancy-yarns; a Weaving Mill with finishing and dyeing plants and a very efficient Block- and Roller Printing Department.

Ještěd 1010 m. — Der Jeschken 1010 m.

Liberec furent détruits, mais pas la ville elle-même. Ce n'est que pendant la deuxième guerre des Hussites que notre ville fut détruite en 1469 et puis reconstruite. La maison de Biberstein s'éteignit en 1551, après quoi Liberec fut mis en gage pour quelque temps au margrave George Frédéric de Hohenzollern. En 1558 Liberec passa dans la possession de la famille de Redern. Alors, à côté de la tisseranderie traditionnelle nacquit la draperie; en 1579 la première confrérie de drapiers fut fondée, et en 1577 la petite ville fut élevée formellement au rang de ville par l'Empereur Rodolphe II. Après la bataille sur la Montagne Blanche (1620), le dernier Redern, partisan du roi vaincu, perdit son domaine, qui fut acheté en 1624 par Wallenstein. Alors le développement de Liberec avança vite, parce que le grand général fit produire tout ce dont il avait besoin pour faire la guerre dans ses propres domaines et qu'il tenait les armées ennemies éloignées de ses possessions. Ce n'est qu'après la mort de Wallenstein (1634) que les horreurs de la Guerre de Trente Ans envahirent aussi Liberec. Les successeurs de Wallenstein étaient les Comtes de Gallas (jusqu'en 1759) et Clam-Gallas. Avec l'abolition de la sujection Liberec eut un nouveau essor inattendu. En 1850 notre ville reçut sa propre loi sur les municipalités. Dans la deuxième moitié du 19ième siècle commence l'épanouissement du commerce et de l'industrie, la transformation architectu rale de la vieille petite ville de drapiers à la ville moderne avec des bâtiments magnifiques, telle que nous la connaissons aujourd'hui. Un signe distinctif de Liberec est l'heureuse combinaison de ville industrielle et de ville de villas.

D'après les résultats du dernier recensement de la population Liberec a 38.525, avec les faubourgs qui doivent être incorporés, presque 100.000 habitants, dont plus de 80% ont l'allemand pour langue maternelle.

Les branches de la grande industrie sont extrêmement variées. De renommée mondiale sont avant tout les nombreuses fabriques de draps, les fabriques de laines et de mi-laines, de même que les teintureries et tissages. De grande importance sont les fonderies de fer, les ateliers de construction, les fabriques de meubles et de papos, les imprimeries et les lithographies. Parmi les nombreuses fabriques textiles il faut mentionner avant tout la maison Jean Liebieg & Cie. Cette maison fut fondée le 15 août 1828 à Braunau. Petites au commencement les fabriques Liebieg dont la maison mère est à Liberec furent peu à peu agrandies et se développèrent à leur importance actuelle; elles appartienent aujourd'hui aux plus grandes fabriques textiles de la République et occupent presque 3000 ouvriers. La maison Jean Liebieg & Cie. produit toute sorte de fils de laine à tisser et de fils de laine à tricoter, et des fils de coton, puis des tissus de laine, de mi-laine, de coton, de soie artificielle, des étoffes pour habits d'hommes et de dames, ainsi que des châles imprimés de laine et de soie, et des tricots. Il vaut la peine de visiter les maisons d'ouvriers et d'employés qui forment à Liberec un quartier de plus de 100 maisons. Outre cela la maison a fondé un asile pour la jeunesse, pour surveiller ses heures de loisir, et une pouponnière, pour les alimenter et prendre soin d'eux jusqu'à l'âge de la scolarité obligatoire, ainsi qu'un asile de vieillards pour des ouvriers et leurs veuves.

Du grand nombre d'autres fabriques de draps nous citons: la „Textilana S. A.", fondée en 1889, filature de peignés, tisseranderie, production d'étoffes en pure laine pour robes de dames, étoffes pour habits d'hommes et draps. La maison a sa centrale à Kratzau et aussi des usines à Vöslau (en Autriche). „C. Neumann & Fils" tisseranderie mécanique, teinturerie et atelier d'apprêtage, la plus grande fabrique spéciale sur le continent d'étoffes pour doublure en mi-laine et en soie artificielle, de même que le lustre pour habits. L'entreprise existe depuis 1864 et occupe 1100 ouvriers. Succursales à Prague, à Prossnitz et à Vienne. Puis les „Vereinigte Färbereien A. G." (teintureries réunies, S. A."), fondées en 1906, entreprise pour l'apprêtage de toute sorte d'étoffes à cape et queue, parfaitement installée au point de vue de la technique pour: teinturerie, blanchissage, imprimerie, apprêtage, pour mercériser, et imprégnation. A peu près 1000 ouvriers et employés y sont occupés. — „Otto Stadler Succ. Hermann Kramer", teinturerie et apprêtage, fondé en 1885, industrie de finissage d'étoffes

Nejvyšší bod Ještědu s mohylou. — Jeschkengipfel mit Monolit. — Le plus haut point du Ještěd avec monolithe. — Ještěd peak with the monolith.

LIBERECKÝ VZORKOVÝ VELETRH

Každoročně v polovině srpna
18 skupin zboží — Textilní veletrh — Technický veletrh — Různé zvláštní výstavy — Snížené jízdné — Slevy při dopravě atd.
Veletržní úřad: Liberec, Vídeňská třída č. 20.
Telefon: 2444. 2445.

Foire de Reichenberg

chaque année à la mi-août
18 groupes de marchandises — Foire de l'industrie textile — Foire technique — Différents arrangements spéciaux — Réductions de prix sur les chemins de fer pour voyageurs et marchandises, etc.
Bureau de la Foire: Liberec, Wienerstrasse 20
Tél : 2444, 2445.

REICHENBERGER MUSTERMESSE

Alljährlich Mitte August
18 Warengruppen — Textilmesse — Techn Messe — Verschiedene Sonderveranstaltungen — Fahrpreisermässigungen — Frachtbegünstigungen etc.
Messeamt: Reichenberg, Wienerstr. 20.
Telephon: 2444, 2445.

REICHENBERG SAMPLE FAIR

Every year in the middle of August
18 groups of goods — Textile Fair — Technical Fair — Various special Features - Reduction of fares, freight charges, etc.
Fair Offices: Liberec, Wienerstrasse 20
Telephone: 2444, 2445

pour habits d'hommes et de dames, tissus de soie artificielle, soie artificielle mêlée de coton et tissus textiles. — Ensuite la maison Louis Edelstein, fondée en 1892, fabrication de linge de dames et d'hommes en gros, de tricotages et tissus à mailles. On y occupe 140 employés et 140 ouvriers qui travaillent à domicile; enfin la maison Herminghaus & Cie. tisseranderie en laine et en coton.

Parmi les fabriques d'articles chimiques de Liberec il faut mentionner avant tout la maison Guillaume Brauns, dont la maison mère se trouve à Quedlinburg au Hartz, et qui produit des couleurs atoxiques, des papiers, des couleurs aniliques ainsi que des couleurs pour aliments. L'entreprise fut fondée en 1874 et occupe à Liberec 70—80 personnes. Des nombreuses maisons de commerce en gros il faut citer: Émile et Sigismond Meller, marchands de drap en gros, (maison fondée le 2 février 1882), expédient des draps dans une grande partie du nord de la Bohême; la „Tefa", S. A. pour le commerce de couleurs aniliques et de produits chimiques, fondée en 1926 à Liberec, occupe à peu près 170 employés; Charles Binert et Fils, commerce de passementerie; Antoine F. Klaus, commerce de machines à écrire et articles de bureau; F. J. Seidl, magasin de modes, et la première entreprise des pompes funèbres concessionnée „Concordia", la maison spéciale d'articles de sport Sieber, production et vente de toutes sortes d'articles de sport, production de skis. Dans la branche de l'expédition et du transport il faut mentionner: „Alfred Deutsch & Cie., commissionnaires de roulage international, centrale Liberec ČSR.", succursales à Jablonec n. N., Hambourg, Zittau en Saxe, agences dans toutes les places importantes du monde. Fondée en 1875. Expéditions collectives spéciales au pays et à l'étranger, à Hambourg grands dépôts modernes au port franc avec connexions d'ornière et d'eau. „Frédéric Baudisch, maison de commission, d'expédition et d'encaissement. L'imprimerie et la lithographie la plus importante est la maison „Stiepel Frères soc. à resp. lim.", un des plus considérables éditeurs de journaux et de livres de la République. Sur le territoire de la production de denrées alimentaires il faut mentionner la „Reichenberger Arbeiterbäckerei, Commanditgesellschaft Hanemann & Co." (boulangerie des ouvriers de Liberec, société en commandite Hanemann & Cie.), et la „Reichenberger Dampfmolkerei" (laiterie à vapeur de Liberec) propr. Antoine Bittner, fondée en 1894. — Liberec est aussi le siège de beaucoup de banques, telles que la „Banque de Liberec", la succursale de la „Banque Union de Bohême"; il y a outre cela des succursales de la „Banque d'Escompte de Bohême et de l'Institut de Crédit", de „l'Institut de Crédit des Allemands", de la „Landerbank" et de la „Živnostenská banka". Liberec est également le siège d'une des plus grandes caisses d'épargne de la République, de la „Reichenberger Sparkasse, Gemeinde- und Bezirkssparkasse", fonds 558 mill. Liberec est en outre le siège de la „Concordia" Assurance Générale S. A. La maison fut fondée en 1867, comprend toutes les branches d'assurance et a 200 succur-

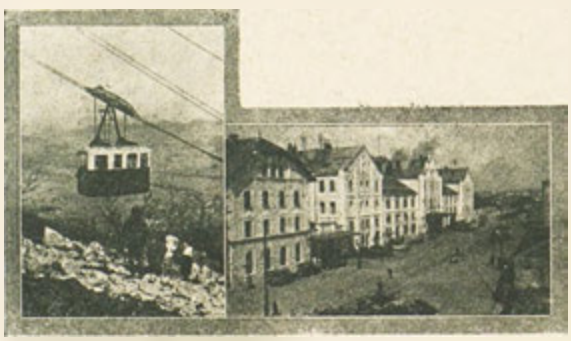

Lanová dráha na Ještěd a liberecké nádraží. — Jeschken-Drahtseilbahn und Bahnhof. — Funiculaire conduisant sur Ještěd et la gare de Liberec. — Ještěd - Funicular and the Liberec railway-station.

sales dans toutes les grandes villes. L'assurance „Union" S. A. a une succursale à Liberec. Elle comprend les branches: assurances contre incendie, vol avec effraction, contre les risques du transport, accidents, assurance-responsabilité, les dommages de conduite d'eau et de machines.

Liberec, une des premières villes commerciales de notre État, est aussi le siège de la Foire de renommée mondiale, et d'une Chambre de Commerce et d'Industrie. La Foire a lieu chaque année à la mi-août et comprend 18 groupes de marchandises. Des agences se trouvent dans toutes les grandes villes du pays et de l'étranger. La plupart des chemins de fer et du pays et de l'étranger accordent des réductions sur les prix de voyage et de transport aux visiteurs de la Foire. Les départements de commerce et de transport de la Foire de Liberec servent gratuitement de médiateurs aux relations commerciales entre les consommateurs étrangers et les producteurs tchécoslovaques pendant toute l'année. Adresse: Messeamt, Liberec, Wiener Strasse 20. Téléphone 2444, 2445. La Chambre de Commerce et d'Industrie à Liberec fut fondée en 1859. Son ressort s'étend de Bilin jusqu'à la frontière de la Moravie, et comprend 21 districts politiques avec 1.277.502 habitants. Son président est M. Théodor Liebig, grand industriel à Liberec. Départements de la Chambre: un bureau d'enregistrement des marques et des dessins, un bureau de douane, un departement d'exportation, un bureau de tarifs, un établissement d'encouragement pour l'industrie et un institut d'investigations textiles.

Récemment Liberec est aussi entré au rang de stations balnéaires. Le sanatoire de Liberec sous la direction de son chef, Docteur Josèphe Neugebauer, dispose dans trois établissements de chambres claires et bien meublées avec chauffage collectif et eau courante chaude et froide, de belles terrasses, de salles à manger et de salons et de vastes promenades au parc et dans la forêt. Traitements: traitements de nutrition „Schroth", traitements de jeûne, de fruitarisme, d'engraissement, d'amaigrissement,

»Volksgarten« v Liberci. — »Volksgarten« in Reichenberg. — »Volksgarten« à Liberec. — »Volksgarten« in Liberec.

diète Gerson, bains de lumière et mousseux, traitement par rayons ultraviolets, diathermie, bains électriques à 4 cellules, galvanisation, bains entiers et en partie à la Schroth et à la Priessnitz et douches à la Priessnitz, Kneipp, Lahmann et Rieli, bains d'oxygène, d'acide carbonique, de bourgeon de pins, de perles d'air, bains intestinaux. On traite les maladies constitutionelles, du système nerveux, des organes de la circulation du sang, des organes digestifs, de l'appareil respiratoire, des voies urinaires et des organes sexuels, des intoxication chroniques.

Sur le territoire de l'instruction publique Liberec occupe une place prominente: comme une des premières villes d'école de la République elle possède à côté de nombreuses écoles publiques et privées surtout une école professionnelle de l'État et une école spéciale pour l'industrie textile. Le Nordböhmische Gewerbemuseum (musée des arts et métiers de la Bohême septentrionale) avec ses nombreuses collections précieuses est digne d'être vu, de même un jardin botanique et un parc zoologique. (Ce der-

Möbel-Tischlerei und Inneneinrichtungen

A. Maryška, Reichenberg

Feldgasse 17.

ständiges Lager von Möbeln aller Arten, gediegene Ausführung, aus hartem und weichem Material.

Günstige Zahlungsbedingungen!

Truhlářství nábytku a interiérů

A. Maryška, Liberec

Feldgasse 17.

Stálý sklad nábytku veškerého druhu, důkladné provedení z tvrdého i měkkého materiálu

Příznivé platební podmínky!

Menuisier ébéniste pour meubles et intérieurs

A. Maryška, Liberec

Feldgasse 17.

Stock permanent de meubles de tous les genres, exécution solide, en bois dur et tendre.

Facilité de payement!

Joiner's shop for furniture and interiors

A. Maryška, Liberec

Feldgasse 17.

Permanent stock of any kind of furniture, solid workmanship, execution in hard and soft wood.

Gasy payment system!

HOTEL IMPERIAL & DEPENDANCE: **TERMINUS**

Restaurace, kavárna (koncert.), pivnice, garáže. Veškeré pohodlí pro hosta i auto za mírné ceny.	Restaurant, Konzert-Café, Bierstübl, Garagen. Aller Komfort für Gast und Auto bei mässigen Preisen	Restaurant, Café (concerts), Taverne, Garages. Tout le confort pour hôte et auto aux prix modérés	Restaurant, Café-concerts, Tap-room, Garages Any comfort for the visitor and his car, moderate rates.

LIBEREC, Nádražní 29 - 37. REICHENBERG, Bahnhofstr. 29 - 37.

nier est, abstraction faite de celui de Prague, le seul dans la République.)

Enfin il faudrait encore mentionner le crématorium, le plus ancien dans la République, avec un colombaire intéressant.

Il va sans dire que Liberec, ville commerciale de premier ordre, offre aux étrangers des logements excellents. Parmi les nombreux grands hôtels de premièr ordre nous mentionnons: le „Grand Hôtel au Lion d'Or", les hôtels „Imperial" et „Schienhof" et le restaurant au milieu du parc municipal „Zum Volksgarten".

Liberec.

Liberec, the economical centre of the industrial north of Bohemia, and at the same time a rising health-resort, industrial town and town of the Fair, lies with its charming densely peopled environs in the woody valley of the Görlitzer Neisse, protected on all sides by the mountain-chains of the Jeschken and the Isergebirge.

Liberec was founded in the middle of the 13th century, and was from the beginning part of the dominion of Friedland. In 1278, the celebrated King of Bohemia Přemysl Otokar IInd sold the dominion to Rulko of Biberstein. During the first Hussite war, the environs of Liberec were destroyed, but not the town itself. Not before the second Hussite war our town was destroyed in 1469 and afterwards rebuilt. The family of the Biberstein was extinct in 1551, after which Liberec was for some time given as a pledge to the Margrave George Frederick of Hohenzollern. In 1558 Liberec came into the possession of the family Redern. Then, besides the traditional linen-weaving, cloth-making was introduced; in 1579 the first cloth-makers-guild was founded, and in 1577 the little town was formally raised to the rank of a town by the Emperor Rudolph the IInd. After the battle on the White Mountain

Pomník padlých. — Kriegerdenkmal. — Monument commémoratif de guerriers. — Warrior's Monument.

„Olympia" Brano-Sparrost-Feuerung

für Privatküchenherde als auch Grossküchenbetriebe, Zimmeröfen (auch sämtl. bestehenden eisernen Dauerbrandöfen für Anthrazit u. Koks lassen sich auf „Olympia" Brano - Sparrost - Feuerung umbauen für Braunkohle. Nuss I u. II) Waschkessel, Kessel f. Selchereien, Dampfbacköfen, Kohlenbacköfen, Dauerbrandküchenherde wie: „Furor" „Ajon", „Jurpon", „Upon" etc.

30 - 40% Ersparnisse!

Bisher wurden bereits 7.000 Brano-Sparroste eingebaut.

Nähere Auskunft erteilt

A. Pelka, REICHENBERG, Gutenbergstrasse 9.

Organisator der Brankaer Eisenwerke A. G. in Branka b. Troppau.

(1620), the last Redern, partisan of the defeated king, lost his dominion, which was bought in 1624 by Wallenstein. Then the development of Liberec made great progress, because the great general had all that he needed for making war produced at his own dominions, and kept the troops of the enemy far from his possessions. Only after the death of Wallenstein (1634) the horrors of the Thirty Years' War befell also Liberec. Wallenstein's successors were the Counts of Gallas (till 1759) and Clam-Gallas. With the abolition of subjection Liberec had a new unexpected rise. In 1850 our town got own municipal by-laws. In the second half of the 19th century begins the prosperity of commerce and industry, the architectural transformation of the old little town of cloth-makers to the modern town with its splendid buildings, as we know it to-day. A distinctive mark of Liberec is the happy combination of an industrial town and a town of villas.

According to the results of the last census Liberec has 38.525, with the suburbs which are going to be incorporated, nearly 100.000 inhabitants, more than 80% of whom have German as their mother-tongue.

The branches of wholesale-manufacture are extremely varied. World-fame have before all the numerous cloth-factories, woll- and half woll-factories, as well as dyer's works and weaving-mills. Of great importance are the iron-foundries, machine- factories, furniture- and piano-manufactures, printing-offices and lithographic printing- offices. Among the numerous textile factories we have to mention before all the firm John Liebieg & Co. This firm was founded on the 15th of August 1828 at Braunau. From little beginnings slowly and continually enlarged, the Liebieg's factories, whose original firm is at Liberec, developed into their actual importance; they belong to-day to the greatest textile factories of Czechoslovakia, employing nearly 3000 workmen. The firm John Liebieg & Co. produces all kinds of woollen weaving- and knitting-yarns and cotton yarns, further woollen, half-woollen, cotton and artificial silk textile goods, materials of all kinds for ladies' and gentlemen's wear, as well as printed woollen and silk shawls and tricots. Worth seeing are the workmen's and employees' houses forming at Liberec a quarter of above 100

Pohled na Liberec. — Teilansicht.

Výstaviště. — Ausstellungsgelände. — Place de l'exposition. — Exhibition-plant.
Foto: Krüger, Reichenberg - Liberec.

houses. The firm besides has a youth-home to watch over the youth during their leisure-hours, a crèche for feeding and caring for children up to the age of obligation to attend school, and a home for aged workmen and their widows.

From the great number of other cloth-factories let us mention: the „Textilana" Joint Stock Co., founded in 1889, worsted-spinning-mill, weaving-mill, production of pure woollen ladies' materials, materials for gentlemen's suits and cloths. The firm has its central at Kratzau and also works at Vöslau (Austria). — „C. Neumann & Sons", mechanical weaving-mill, dyer's works and derissing-works, the greatest special manufacture on the continent for half-woollen and artificial silk lining materials, as well as coat-lustre. The enterprise has been existing since 1864 and employs 1100 workers. Branch establishments at Prague, Prossnitz and Vienna. Further the „Vereinigte Färbereien A. G. (United Dyer's works Joint Stock Co.), founded in 1906, an enterprise for outfitting all kinds of pieces of woven material, plants being perfectly adapted from the technical point of view, for: dyeing, bleaching, printing, finishing, mercerisation and impregnation. They employ about 1000 workmen and clerks. „Otto Stadler's Sucs. Hermann Kramer", dyer's and finishing works, founded in 1885. They finish material for ladies' and gentlemen's wear, woven material of artificial silk, artificial silk mixed with cotton and textile goods. — Further the firm Lewis Edelstein, founded in 1892, manufacture of ladies' and gentlemen's under-wear in whole- sale with knitted and woven goods. 140 employees and 140 home-workers; finally the firm Herminghaus & Co., wool- and cotton-weaving-mill.

Among manufacturers of chemical products at Liberec we must mention before all the firm William Brauns. The original firm, at Quedlinburg in the Harz, produces non-poisonous colours, papers, coal-tar dyes and colouring matters for victuals. The enterprise was founded in 1874, and employs 70—80 persons at Liberec.

Of the many wholesale firms let us mention: the cloth- wholesale firm Emil and Sigismund

Meller, founded on the 2nd of February 1882, dispatches sloths to a great part of northern Bohemia; the „Tefa", coal-tar dyes, chemicals trading company, founded in 1926 at Liberec, employs about 170 persons; Charles Bienert and Son, lace-making and lace-work trade; Anthony F. Klaus, typewriters and stationary trade; F. J. Seidl, fancy-business; and the first licensed funeral establishment „Concordia"; the special firm for sports-outfitting, production and sale of all kinds of sporting articles, production of skis. — In the forwarding and carriage branch are to be mentioned: „Alfred Deutsch & Co." international forwarding agents, central Liberec Č. S. R." Branch offices at Jablonec n N., Hamburg, Žitava in Saxony, agencies at all important places of the world. Founded in 1875 Special collective forwarding in Czechoslovakia and abroad, at Hamburg own big storage-shelter at the free-port with rail-junction and water-supply. „Frederick Baudisch, forwarding-, commission- and encashment-agency". — The most important printing- and lithographic printing-office is that of the firm „Stiepel Broth. Ltd.", one of the most considerable of books and papers publishing firms in the Republic. In the branch of alimentary-industry we have to mention; the „Reichenberger Arbeiterbäckerei, Commanditgesellschaft Hanemann & Co:" (Reichenberger workmen's bakery, limited liability company Hanemann & Co.). and the Liberec steam-dairy, propr. Anthony Bittner, founded in 1894. —

Liberec is also the siege of numerous banks, as the „Reichenberger Bank", the branch-office of the „Bohemian Union-Bank"; there are further branch-offices of the „Bohmische Eskomptebank und Credianstalt", of the „Creditanstalt der Deutschen" (loan-bank of the Germans), of the „Länderbank" and of the „Živnostenská banka". Liberec is also the siege of one of the greatest savings-banks of Czechoslovakia, the „Reichenberger Sparkasse. Gemeinde- und Bezirkssparkasse", fund 558 mill. Further there is at Liberec the „Concordia", general insurance joint stock company. The firm, founded in 1867, comprises all insurance branches and has 200 branch-offices at all bigger towns. — The „Union-Insurance Joint Stock Co." has a branch office at Liberec. The „Union-Insurance Co." comprises fire-, burglary-, theft-, transport-, accidents-, liability-, water-conduit-damages-, and maching-break-insurances.

Liberec, one of the first commercial town of our State, is also the siege of the world-known Fair and of a Chamber of Commerce and Industry. The Fair takes place every year in the middle of August, comprising 18 groups of goods. There are agencies at all bigger places of the country and abroad. The visitors of the Fair are granted reductions of fare and transport on most Czechoslovakian and foreign railways. The department of commerce and traffic of the Liberec Fair mediates, free of charge, business relations between foreign consumers and Czechoslovakian producers during the whole year. Address: Messeamt, Liberec, Wiener Strasse 20. Phone: 2444, 2445. The Chamber of Commerce and Industry at Liberec was founded in 1851. Its administrative province extends from Bilin to the Moravian frontier, comprising 21 political districts with 1,277.502 inhabitants. Its president is Mr. Theodor Liebig, head of a large industrial concern at Liberec. Departments of the Chamber: a registry of trade-marks and designs, an export-department, a custom-office, a tariff-office, an institution for the promotion of industry and one for textile investigation.

Recently Liberec has become also a health-resort. The Liberec sanatorium, under the management of Mr. Joseph Neugebauer, M. D., disposes in three buildings of light, well-furnished rooms with collective heating and running cold and warm water, fine terraces, dining- and reception-rooms and vast park- and wood-ways. Treatments: Schroth's nutrition treatment, fasting-, uncooked food-, fattennig-, banting-courses of treatment, Gerson diet, ligth- and lather-baths, ultra- violet rays, diathermy, electrical four-cell-baths, galvanisation, complete and half baths „Schroth" and „Priessnitz", and douches according to Priessnitz, Kneipp, Lahmann and Rieli, oxygen-, carbonic acid-, pine-needle-, air-pearl-baths, intestin-baths. The following illnesses are treated: constitutional diseases, diseases of the nervous system, of the organs of the circulation of blood, of digestive organs, of respiratory organs, of urinary and sexual organs, and chronical intoxications.

As to public instruction, Liberec takes a prominent place. As one of the first school-towns of the Republic, it possesses, besides numerous public and private schools, especially a public trade-school and a public professional school for textile industry. The north-Bohemian industrial museum with numerous precious collections, as well as a botanic garden and a zoological park, are worth seeing. (The latter is, setting aside that of Prague, the only one of the Republic).

Finally we have to mention the crematorium, the oldest of the Republic, with its interesting columbarium.

It is a matter of course that Liberec, as a commercial town of the first rank, offers excellent accommodations to strangers. Of the many first-class big hôtels let us mention: the „Grand Hôtel at the Golden Lion", the hotels „Imperial" and „Schienhof", and the restaurant „Zum Volksgarten" in the municipal park.

Městský ústav pro mrzáky v Liberci.

Na hranicích města směrem k Novým Pavlovicům, obklopeny jsouce krásnými sady a ulicemi, stojí četné budovy městského ústavu pro mrzáky. Ústav je vystavěn na stupňovité skále a působí svými pozoruhodnými zahradami imposantním dojmem. Domácí i cizí navštěvují dům, aby si vyžádali lékařské rady i pomoci pro sebe a své děti. Po všech stránkách moderně za-

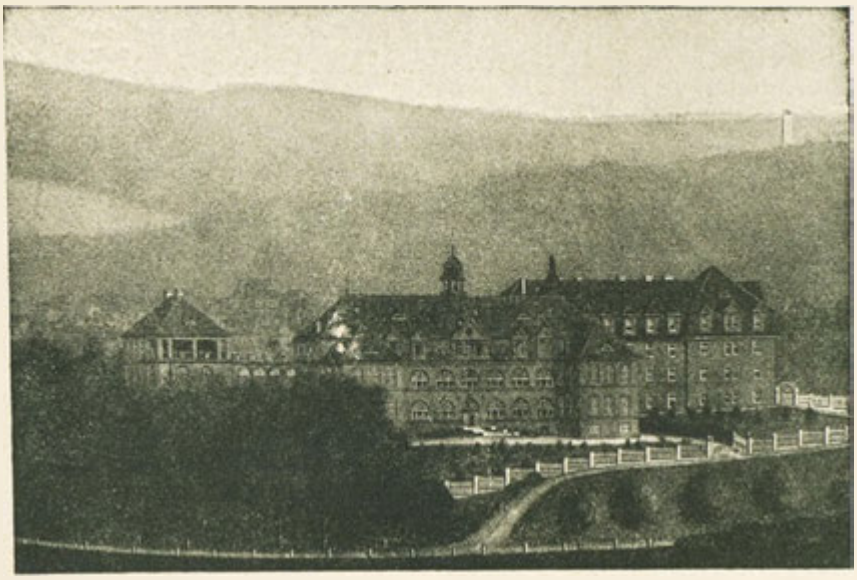

řízený orthopedický léčebný ústav pro dospělé i děti poskytuje potřebnou pomoc obyvatelstvu všech vrstev. Děti jsou ubytovány ve zvláštním domě, k tomu určeném. Při návštěvě těchto malých pacientů naučíme se teprve znáti neocenitelnou hodnotu tohoto ústavu. Sta, ba tisíce dětí různého věku a dospělých bylo léčeno za 30 let trvání tohoto ústavu a zčásti také zcela zbaveno svého utrpení. I těžká onemocnění údů byla tak vyléčena, že značné procento léčených bylo opět schopno pracovati. Budiž zdůrazněno, že úspěchy ústavu spočívají na mnohaletých zkušenostech vedoucích a spolupracovníků všech oddělení. Správné užití orthopedické mechaniky v léčení zajišťuje v mnoha případech trvalý úspěch. Není proto náhodou, že tento léčebný ústav má u sebe dílnu. Ortopedický léčebný ústav jest bez ortopedické dílny nemyslitelný. Dílna ústavu jest rozdělena na několik oddělení. Mimo protésy a orthopedické pomůcky vyrábějí se ve státem uznaných školních dílnách prvotřídní opánky, košíky, kartáče a štětce. Zaměstnanci jsou z největší části mrzáci. Bezrucí a beznozí pracují na různých strojích a jsou šťastni, že mohou zase tvořiti. Těžce ochromeni sedí na svých pracovních místech a cítí se platnými členy lidské společnosti.

Všichni společně snášejí svůj těžký úděl s vážností, žádné žebrání, jen práci si přejí. Jest tu mnoho dětí, které přicházejí do léčení tohoto ústavu již v nejútlejším věku a zůstávají zde až do ukončení svého vzdělání, často i po tom. Že toto léčení a vychování často velmi těžce životem poškozených lidí mimo porozumění potřebuje také značných prostředků, jest samozřejmé. Získávání těchto prostředků jest stálou starostí ústavního vedení.

Je-li naše veřejnost stále upozorňována na zdejší zařízení, která slouží k uzdravování a vzdělávání lidstva, děje se to s úmyslem, aby tyto, pro všechny vrstvy obyvatelstva tak užitečné ústavy dosáhly podpory a mohly býti zachovány. Správa ústavu pro mrzáky v Liberci vidí podporu ne v almužnách, nýbrž si hledí zajistiti další existenci ústavu opatřováním práce.

Docílí-li tyto řádky, že ústavu přibudou noví přátelé, bude účelu dosaženo. Noví přátelé přinesou novou práci a tím i zásluhu o naše těžce poškozené.

Die Anstalt Krüppelheim in Reichenberg.

An der Grenze der Stadt, gegen Neupaulsdorf, umgeben von schönen Anlagen und Strassen, stehen die umfangreichen Gebäude der Anstalt Krüppelheim. Auf felsigem, abfallenden Gelände erbaut, macht die Anstalt mit ihren sehenswerten Gartenanlagen einen imposanten Eindruck. Einheimische und Fremde besuchen das Haus, um ärztlichen Rat und Hilfe für sich und ihre Kinder zu erlangen. Eine, in jeder Beziehung neuzeitlich eingerichtete orthopädische Heilanstalt für Erwachsene und Kinder, nimmt Heilbedürftige aus allen Schichten der Bevö'kerung auf. Die Kinder sind in einem besonders für diesen Zweck erbauten Hause untergebracht. Bei einem Besuche dieser kleinen Patienten, lernt man erst den unschätzbaren Wert dieser Einrichtung richtig erkennen. Hunderte, ja tausende von Kindern in allen Altersstufen und Erwachsene wurden in über drei Jahrzehnten in der Anstalt behandelt und zum Teil gänzlich von ihren Leiden befreit. Selbst ganz schwere Erkrankungen der Glieder wurden soweit gebessert, dass ein bedeutender Procentsatz an Arbeitsfähigkeit erzielt werden konnte. Es sei hervorgehoben, dass die Erfolge der Anstalt auf Grund jahrzehntelanger Erfahrungen der leitenden und der in allen Abteilungen tätigen Mitarbeiter beruhen. Die richtige Anwendung der Orthopädie-Mechanik in der Heilkunde, sichert in vielen Fällen den dauernden Erfolg. Es ist deshalb kein Zufall, dass dieser Heilanstalt eine hervorragend arbeitende Werkstatt angegliedert ist. Eine orthopädische Heilanstalt ist ohne einer orthopädischen Werkstatt undenkbar. Die Werkstatt der Anstalt zergliedert sich in mehrere Abteilungen. Ausser Prothesen und orthopädischen Behelfen werden in den staatlich anerkannten Schulungswerkstätten erstklassige Masschuhe, Korbwaren, Bürsten u. Pinsel erzeugt. Die Beschäftigten sind zum übergrossen Teile Körperverletzte. Arm- oder Beinamputierte arbeiten am Schraubstock, an der Maschine oder am Ambos und sind wieder glücklich, schaffen zu können. Schwergelähmte sitzen auf ihrem Arbeitsplatz und fühlen sich als brauchbare Glieder der Menschen. Alle zusammen tragen ihr schweres Los mit Wurde, kein Betteln, nur Arbeit ist erwünscht.

Wie viele Kinder gibt es, die schon im zartesten Alter in Behandlung des Anstaltsarztes kommen und bis zur Beendigung ihrer Berufsausbildung, oft auch noch darüber hinaus, in der Anstalt verbleiben. Dass diese Heilung und Erziehung von oft schr schwer gebrechlichen Menschen, ausser viel Liebe und Verständnis auch bedeutende Mittel erfordert. ist wohl selbstverständlich. Die Aufbringung dieser Kosten ist die dauernde Sorge der Anstaltsleitung.

Wenn die gesamte Öffentlichkeit immer wieder auf die bestehenden hervorragenden Einrichtungen, die der Gesundung und der Bildung der Menschheit dienen, aufmerksam gemacht wird, dann geschieht dies mit der Absicht, dass diese, für alle Volksschichten so nützlichen Institute unterstützt werden und erhalten bleiben.

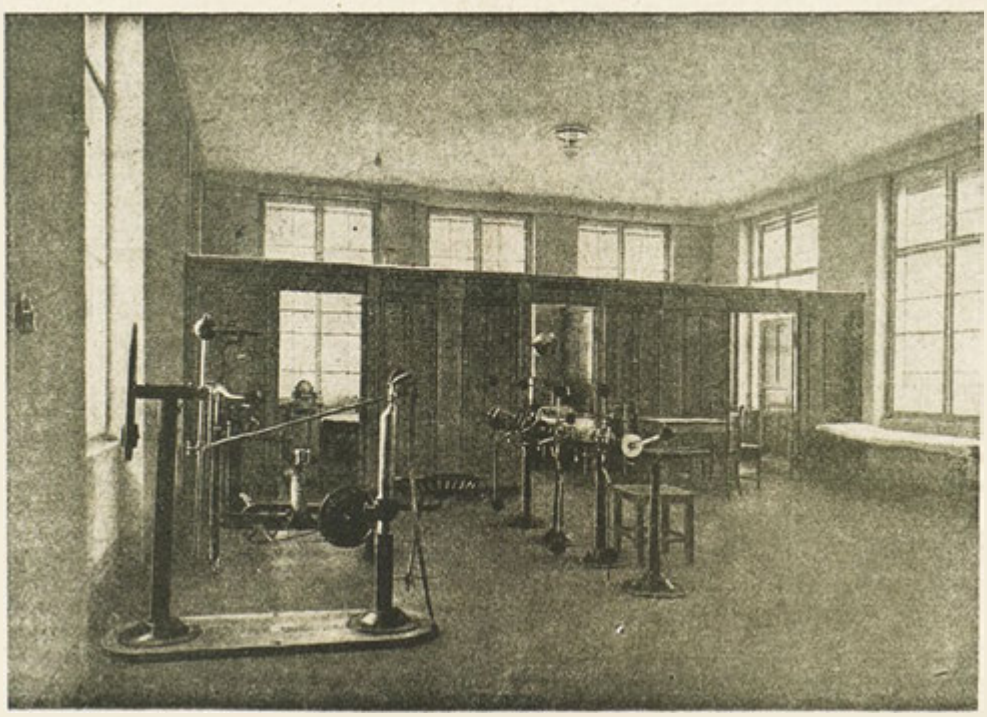

Die Anstaltsleitung des Krüppelheimes in Reichenberg sieht den Bestand des Hauses einzig und allein in entsprechender Unterstützung durch Arbeitsbeschaffung gesichert, nicht durch Empfang von Almosen.

Wenn durch diese Zeilen erreicht wird, der Anstalt neue Freunde zuzuführen, ist der Zweck erfüllt. Neue Freunde bringen neue Arbeit und damit Verdienst für unsere Schwerbeschädigten.

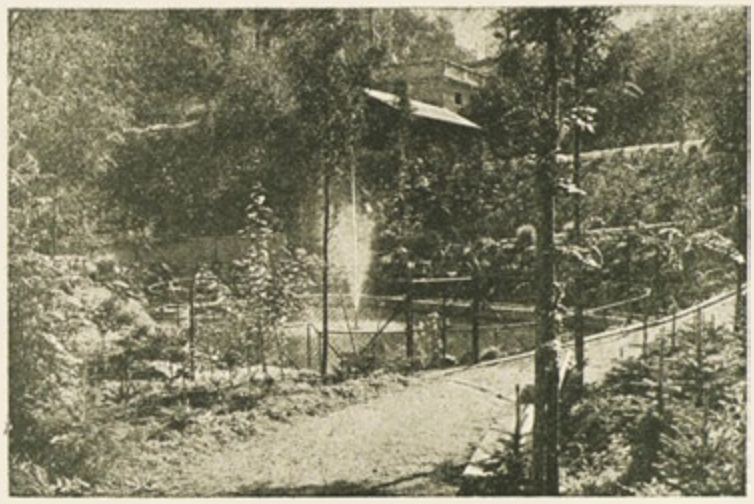

L'Etablissement pour estropiés à Liberec.

Les grands bâtiments de l'établissement pour les estropiés (Anstalt Krueppelheim) sont entourés de vastes parcs et de belles rues à la limite de la ville vers Nové Pavlovice. La maison est construite sur un terrain rocheux et penchant. La maison avec ses jardins imposants vaut bien la peine d'être vue. Des natifs de la ville, ainsi que des étrangers viennent à visiter l'établissement pour y demander conseil médical et assistance pour eux-mêmes ou bien pour leurs enfants. Un sanatoire orthopédique jouissant d'une organisation moderne accueille les malades qui se recrutent de toutes les classes sociales.

Les enfants se trouvent dans un bâtiment à part, bâtie exclusivement dans ce but. Quand on vient voir ces petits invalides on comprend la valeur inestimable de l'institution. Depuis trente ans environs des centaines d'enfants d'âge différent ainsi que des adultes y ont été traités et souvent aussi guéris de leurs maladies. Même des maladies articulaires très graves y ont été guéries et beaucoup de patients étaient capables de reprendre leur travail. Il faut mentionner que le succès de l'établissement résulte de la longue expérience et de l'adresse des médecins en chef et de leurs collaborateurs dans toutes les sections. La juste application de l'orthopédie mécanique fournit des résultats même permanents dans bien des cas. Voilà pourquoi ce n'est pas par hazard si l'on rencontre tout près de l'établissement un atelier orthopédique, organisé à merveille. C'est impossible que d'avoir un bon sanatoire orthopédique sans un bon atelier orthopédique.

L'atelier de la maison consiste de plusieurs classes. Indépendamment des membres artificiels et des ressources orthopédiques on fabrique des souliers sur mesure de première qualité, de la vannerie, des brosses et des pinceaux dans cet atelier reconnu par l'État. Les ouvriers sont pour la plupart des estropiés eux-mêmes. On y voit des manchots ou des hommes qui n'ont qu'une jambe travaillant à l'étau, à la machine ou à la enclume, ils sont heureux de pouvoir travailler de nouveau. De pauvres hommes paralysés sont assis au travail, ils ne sont plus inutiles, au contraire, ils sont redevenus des membres utiles de l'humanité. Tous supportent leur dur sort avec une dignité noble, ils ne sont pas de mendiants, ils ne demandent pas mieux que de travailler.

Il y a beaucoup d'enfants qui sont dès la première enfance traités par le médecin en chef. Ils restent dans l'établissement jusqu'à ce qu'ils aient fini leur éducation professionelle, parfois même plus longtemps. Il faut trouver des sommes considérables pour atteindre au noble but qu'on s'est proposé, à savoir guérir et élever les enfants malades ainsi qu'aider les adultes invalides, sans parler de l'amour et de l'intelligence indispensables.

C'est le soin constant de la direction que de procurer les moyens nécessaires.

Si nous appelons toujours de nouveau l'attention publique sur notre établissement qui est tellement important pour la guérison et l'éducation de l'humanité nous le faisons seulement parce que nous avons besoin de l'aide de tout le monde. Nous devons maintenir notre maison, elle est utile pour toutes les classes sociales.

La direction du »Krueppelheim« à Liberec demande l'aide et l'assistance; nous ne voulons pas de la charité, donnez-nous seulement la possibilité de continuer notre oeuvre.

Si nous gagnons quelques nouveaux amis par ces lignes nous avons obtenu le résultat voulu. Les nouveaux amis nous fournirons le travail et le gain nécessaires pour nos invalides.

Home for cripples in Liberec.

The wide buildings of the home for cripples (Anstalt Krueppelheim) are surrounded by beautiful parks and streets on the town's boundary towards Nové Pavlovice. The home is built upon rocky and slopy ground; it is quite an imposing sight, the home with its remarkable gardens. Natives of the town as well as strangers come to see the house, to ask for medical advise and aid for themselves and for their children. An orthopaedic sanatorium with an up-to-date organisation receives sick persons of all classes of the population. Children are in a house built especially for this purpose. Visiting these small invalids we understand the inestimable value of the institution. Since 30 years a hundred or perhaps a thousand of children in all stages of life as well as grown-up people have been treated and partly they have been cured from their maladies. Even very bad articular disease was healed and many of the patients were able to take up their work again. We have to mention that the success of the home is due to long experience and practical skill of the chief-physians and their assistants in all sections. The suitable application of orthopaedic-mechanics gave in many a case even permanent success. Therefore it is no casual event if there is a remarkably well organised workshop close to the home. It is impossible to have a good orthopaedic sanatorium without a good orthopaedic workshop.

The workshop of the home consists of several classes. In addition to artificial limbs and orthopaedical helps they produce first-rate shoes made to measure, basket-wares, brushes and painter's brushes in the state's acknowledged school-workshops. People occupied there, are mostly cripples themselves. Men without an arm or a leg are working at the screw-cutter, at a machine or at the anvil; they are overglad to be able to work again. Poor men struck with paralysis are sitting at their work, they don't feel useless any more, they are again useful members of mankind. All of them submit to their hard fate, they are full of noble bearing, they are no beggars, they only want to work. There are a lot of children treated already in their first childhood by the chief-physician. They remain in the home until they have finished their professional training, sometimes even longer. Of course considerable means are necessary for the purpose of treatment and education of the infirm children, not to speak of all the love and the understanding you need to do it.

It is the permanent care of the management to defray these financial means.

It we call over and over again the public attention to our remarkable institutions so important for the healing and education of mankind, we do it only with the intention to find help. We must be able to maintain them as they are useful to all social ranks.

The management of the »Krueppelheim« in Liberec wants help and assistance; it would not like to live on charity, it only needs aid by providing work.

If we were able to gain new friends by these lines, we have done all we intended to do. New friends will bring new work and earnings for our cripples.

DEUTSCHE AGRAR- UND INDUSTRIEBANK PRAG II.

ODBOČKA | ZWEIGSTELLE:
SUCCURSALE: | BRANCH OFFICE:

LIBEREC. - REICHENBERG.

SOUKENICKÉ NÁM. 1. - TUCHPLATZ 1.

»DONAUHOF.« - TELEFON 2900.

Městys Starý Habendorf.

Tam, kde se spojuje Jablonecká Nisa s Černou Nisou, rozkládá se na kopcovitém terénu městys Starý Hobendorf, obklopený poli, lukami a lesy, chráněn Ještědským a Jizerským pohořím. Zahrnuje do sebe obě, až do r. 1850 samostatné obce, Starý a Nový Habendorf.

Starý Habendorf jest vzdálen hodinku pohodlné chůze od Liberce a jest první železniční stanicí na trati Liberec—Seidenberg; kromě toho jezdí každou hodinu autobusy na linkách Liberec—Starý Habendorf a Liberec—Starý Habendorf—Chrastava. Jdeme-li pěšky z Liberce nejkratší cestou přes Liščí vrch naskýtá se našim očím již zdaleka krásný pohled: obklopeny jsouce přívětivými zahrádkami a ovoc. stromy, druží se domy kolem starého farního kostela, který je všechny převyšuje, a táhnou se částečně do údolí, částečně do vrchu. Typická jest stavba zahradního obydlí do dlouhých „řádků". Nisa dodává vodní sílu několika továrním podnikům.

Nedaleko obecního hřbitova leží proláklina »Kotelní jáma«. Na okraji jejího křovinatého porostu, kudy protéká průzračný potůček se pstruhy, a v němž jsou rozsety skalní balvany, tvořící cíl romantických výletů, leží ke koupání vhodný rybník, upravený ze starého Thielova rybníku. Jest obklopen lesy a chráněn vysokými skalami a zve svou jasnou zelenou hladinou ke koupání, zatím co travnaté terasy tvoří rozkošná letní místa. Starý Habendorf byl založen r. 1469, má nyní 334 domů s 2500 obyvateli a měří 308.05 ha. Nejstarším dílem města je území kolem kostela, který byl vystavěn r. 1599 majitelkou panství Kateřinou z Rodernů, na místě stojící zde kaple. Šestitřídní škola byla vystavěna r. 1884. V novém obecním domě je obecní knihovna a poradna pro matky. Starostenský úřad jest otevřen pro strany denně od 8—12 a od 2—6, s výjimkou čtvrtku odpoledne.

Jak již bylo uvedeno, jest v obci několik průmyslových podniků. Firma Josef Zimmermann vyrábí daleko široko známé jemné látky. Firma Jos. Scholer vyrábí potřeby pro tkalcovny. Mimoto jest zde bělírna (Heinrich Karrer), tkalcovna vlny (maj. Ferd. Zedlitz), úpravna (maj. R. Hoffmann), tkalcovna látek z kokosového vlákna (maj. Jindř. Brosche), továrna na látky fy Bratří Sigmundové, továrna na vlněné a polovlněné zboží Bří Wormů a strojní zámečnictví a slevárna kovů (majitel E. H. Scholz).

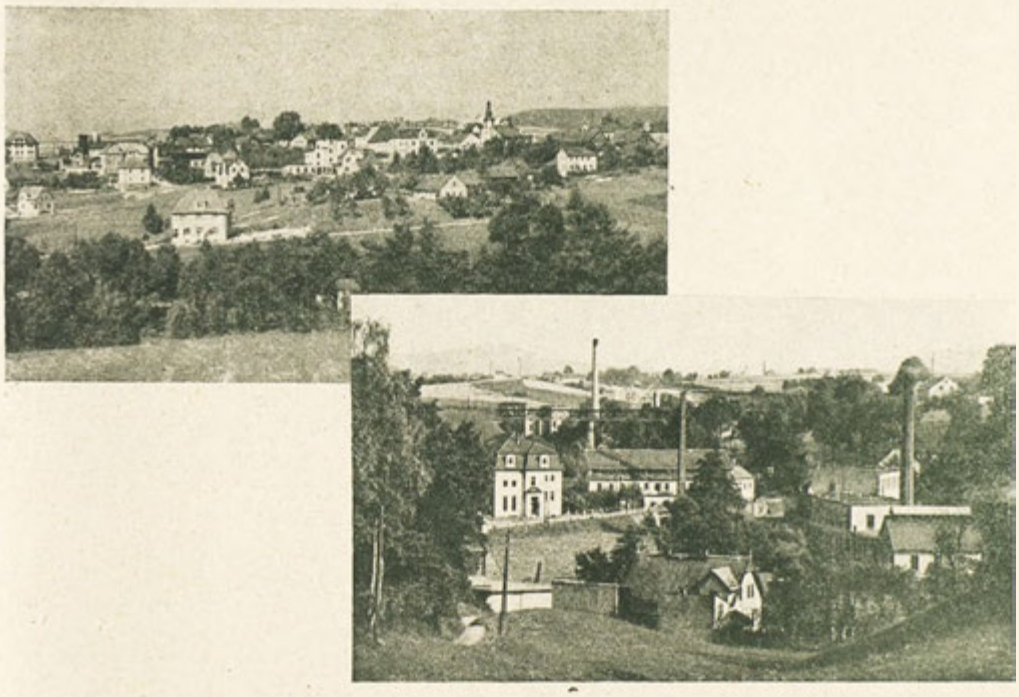

Celkový pohled a pohled na státní silnici vedoucí do Liberce. — Gesamtansicht und Blick auf die Staatsstrasse gegen Reichenberg. — Vue totale et perspective de la chaussée de l'Etat vers la ville de Liberec. — Total view and sight on the road towards Liberec.

Marktgemeinde Althabendorf.

Dort, wo sich die Gablonzer mit der Schwarzen Neisse vereinigt, breitet sich auf hügeligem Gelände, umsäumt von Feldern, Wiesen und Wald, beschützt von den Bergen des Jeschken- und Isergebirges, die Marktgemeinde Alt-Habendorf aus. Sie umfasst die beiden bis 1850 selbständigen Ortschaften Alt- u. Neuhabendorf. Althabendorf ist eine bequeme Fusstunde von Reichenberg entfernt und ist die erste Bahnstation der Strecke Reichenberg—Seidenberg; ausserdem verkehrt stündlich ein Autobus: Reichenberg—Althabendorf, Reichenberg—Alt-Habendorf—Kratzau. — Kommt man von Reichenberg zu Fuss auf dem kürzesten Wege über

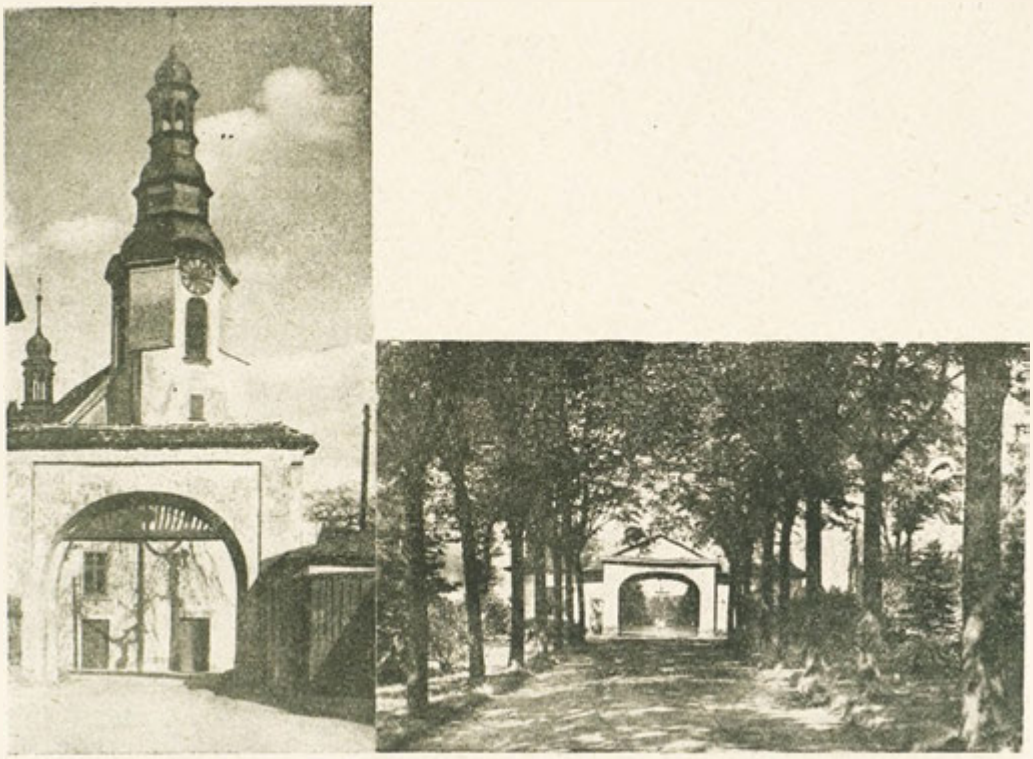

Historická brána do dvora s kostelem a vchod na hřbitov. — Historisches Meierhoftor mit Kirche und Eingang zum Ortsfriedhof. — Porte historique du domaine avec église et entrée au cimetière. — Historical farm-gate with church and entrance to the local cemetery.

den Fuchsberg, so bietet sich dem Auge schon von weitem das traute Ortsbild: von freundlichen Gärten und Obstbäumen umstanden, scharen sich die Häuser um die alte Pfarrkirche, die sie alle überragt und ziehen sich teils in den Talsenkungen, teils auf der Höhe dahin. Kennzeichnend ist die Bauweise der Feldgartensiedlungen in langen „Zeilen". Die Neisse liefert mehreren Fabriksbetrieben der heimischen Textilindustrie die Wasserkraft.

Unweit des Gemeindefriedhofes befindet sich eine Talsenkung, das „Kesselloch". Am Rande des von einem forellenführenden, klaren Bächlein durchzogenen Kesselbusches, der mit seinen Felsblöcken ein romantisches Ausflugsziel bildet, liegt der neue Badeteich, der 1935 aus dem alten Thielteiche geschaffen wurde. Wald umsäumt, von hohem Fels geschützt, ladet er mit seiner klaren, grünen Flut zum Baden ein, während Grasterassen die herrlichsten Sonnenliegeplätze darstellen. Althabendorf wurde urkundlich 1469 gegründet, hat jetzt 334 Häuser mit 2500 Einwohnern, und umfasst eine Fläche von 328.05 ha. Der älteste Ortsteil ist das Gebiet um die Kirche, die von der Grundherrin Katharina von Rödern 1599 an Stelle einer dort befindlichen Kapelle erbaut wurde. Die 6 klassige Schule wurde 1884 erbaut. In einem neuen Gemeindehause ist die Gemeindebücherei und die Mutterberatungsstelle untergebracht. Das Bürgermeisteramt ist für den Parteienverkehr täglich von 8—12 u. 2—6 Uhr, mit Ausnahme des Donnerstagnachmittag, geöffnet.

Obecní dům Starý Habendorf.
Das Gemeindehaus von Althabendorf.
La mairie de la ville de Starý Habendorf.
Town-hall of Starý Habendorf.

Wie bereits angefuhrt, befinden sich im Orte einige grössere Industriebetriebe. Firma Jos. Zimmermann, erzeugt weit und breit bekannte Feintuche.

Die Fa. Jos. Schöler erzeugt Kratzen- u. Spinnereibedarfsartikel. Ausserdem befinden sich im Orte eine Zwirn- und Coopsbleiche (Heinrich Karrer), eine Schafwollspinnerei, (Inhaber Ferd Zedlitz), eine Appretur, (Inhaber R. Hoffmann), eine Kokosweberei (Inhaber Heinrich Brosche), die Tuchfabrik der Fa. Brüder Siegmund, eine Woll- und Halbwollwarenfabrik der Brüder Worm, und eine Maschinenschlosserei und Eisengiesserei (Inhaber E. H. Scholz.)

La bourgade de Starý Habendorf.

Au confluent des fleuves Jablonecká et Černá Nisa la contrée montueuse est très attrayante. Il y a la bourgade de Starý Habendorf, encadrée de champs, prés, forêts et protégée des cimes des montagnes de Ještěd et de Jizera. La ville consiste de deux parties: Starý et Nový Habendorf, qui étaient autonomes jusqu' à 1850. En partant de Liberec on atteint Starý Habendorf au bout d'une heure, même quand on marche très lentement. C'est la première station de la ligne Liberec—Seidenberg. Il y a également un autobus, circulant chaque heure: Liberec—Starý Habendorf—Chrastava. Faisons une petite excursion depuis Liberec. Nous prenons le chemin le plus court qui nous mène par la montagne de Liščí hora et nous sommes surpris de trouver une si jolie contrée. Nous voyons partout de beaux arbres fruitiers et des jardins, des maisons et des cottages autour de la vieille église paroissiale, qui les surmonte. Les maisons se trouvent dans chaque petite vallée aussi bien que sur les collines. La construction des colonies du pré est très caratéristique par ses longs rangs. Le fleuve Nisa donne de la force hydraulique a plusieurs fabriques de notre industrie textile.

Non loin du cimetière il y a la partie étroite d'une vallée, nommée „Kesselloch". Au bord du

Zahrada s kvetoucími Yukka-palmami. — Garten mit blühenden Yukkapalmen (Fa. Schöler). — Jardin avec Yukka-palmes florissantes. (Maison Schöler.) — Garden with blooming Yukka-palm-trees. (Schöler.)

„Kesselbusch" se trouve le nouvel étang pour baigneurs, qui a été formé du vieil étang Thiel en 1935. A travers le „Kesselbusch" coule un ruisseau clair, riche en truites. C'est un but d'excursion très recherché à cause des blocs de roche romantiques. Le nouvel étang est encadré de larges forêts et protégé de hautes roches. Il vous invite a prendre un bain dans ses ondes claires et vertes, tandis que les prés clos forment de places idylliques pour les bains de soleil.

Starý Habendorf a été fondé en 1469. A présent il comprend 334 maisons avec 2500 habi-

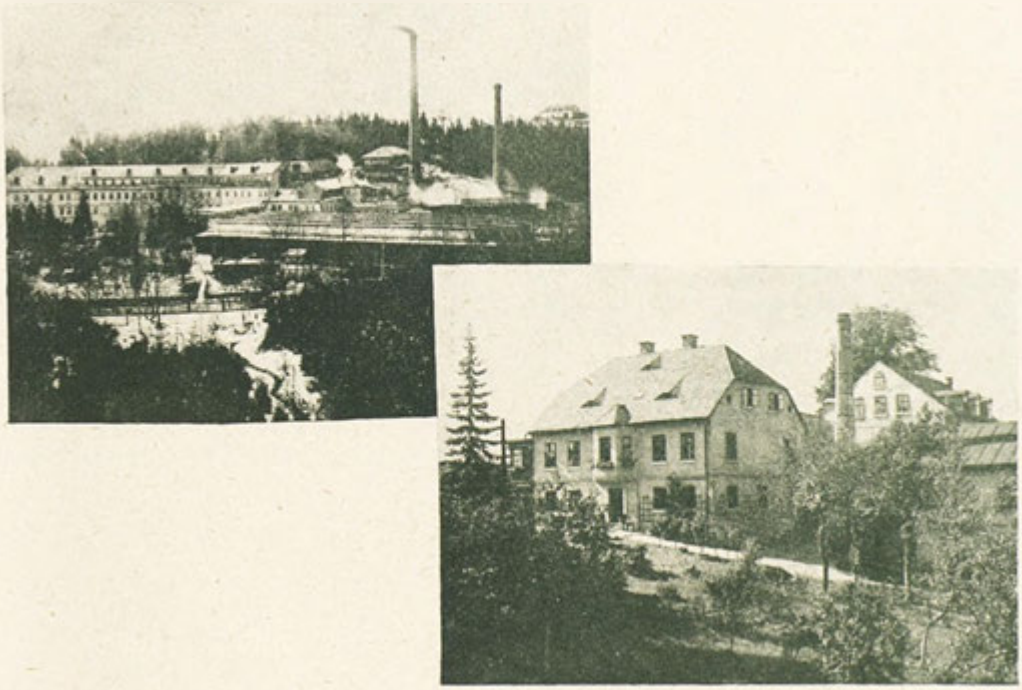

Podniky fy Jos. Zimmermann a fy Josef Schöler. — Die Betriebe der Firmen Jos. Zimmermann und Josef Schöler. — Les établissements des maisons Jos. Zimmermann et Josef Schöler. — Establishments of the firms Jos. Zimmermann and Josef Schöler.

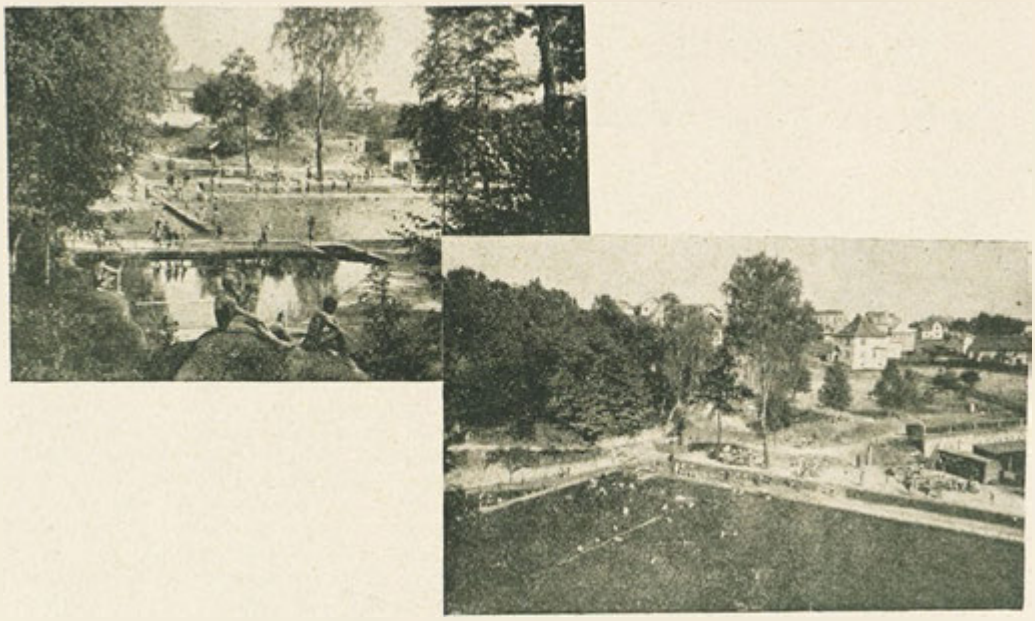

Koupaliště v lese. — Waldbad Alt-Habendorf. — Bains dans la forêt. — Bathing in the woods.

tants. (Superficie: 328.05 ha.) La partie la plus ancienne de Starý Habendorf est située autour de l'église, construite en 1599 par Mlle. Cathérine de Rödern à la place d'une chapelle. L'école, bâtie en 1884, comprend six classes. La librairie municipale et le bureau de consultation pour les mères sont installés dans la nouvelle mairie. Heures de service: tous les jours de 8 à 12 et de 2 à 6 heures, à l'exception du jeudi après-midi.

Comme nous avons mentionné ci-dessus, il y a également quelques branches d'industrie très importantes. L'usine de Josef Zimmermann produit des draps fins, connus partout. La maison Josef Schoeler fait des cardes ainsi que tout ce qu'il faut pour articles de filature. Il y a aussi une blanchisserie pour fils et une blanchisserie de Coops (Heinrich Karrer), une filature de laine de brebis (Ferd. Zettlitz), un atelier d'apprêtage (R. Hoffmann), une tisseranderie de fibres du coco (Heinrich Brosche), la draperie de Siegmund Frères), un atelier de serrurier mécanique avec une fonderie de fer. (E. H. Scholz).

Starý Habendorf a market-place.

On the junction of the Jablonecká and the Černá Nisa-river the hill-land is very lovely. There we find the small market town Starý Habendorf, framed by fields, meadows and woods and protected by the summits of Ještědské Hory and Jizerské Hory moutain-chains. The town consists of two parts: Starý and Nový Habendorf; until 1850 they were autonomous. Starting from Liberec you reach Starý Habendorf in one hour, even if you walk very slowly. It is the first railway-station of the line Liberec—Seidenberg. There is a bus, too, running every hour: Liberec—Starý Habendorf; Liberec—Starý Habendorf—Chrastava. Let us undertake a nice trip from Liberec! We take the cut over Liščí Hora-mountain and we are surprised to find such a nice little place. We see everywhere lovely fruit-trees and gardens; houses and cottages crowded around the old, high parish-church. The houses are to be seen in every little valley, but they climb up on the hills, too. Remarkable is the style of building the fieldgarden settlements in long rows. The Nisa-river gives waterpower to several factories of our textile industry.

Not very far off from the church-yard there is in a narrow part of a valley the „Kesselloch". On the brink of „Kesselbusch" there is the new bathingpond, having been formed out of the old Thiel-pond in 1935. Through the „Kesselbusch" runs a clear brook, rich in trouts; people like to come to the place, because of the rocky formation there and it is quite a romantic excursion-spot. The new pond is framed by large woods and protected by high rocks. It invites you to take a bath in its clear, green waves; the surrounding grass-terraces are the most wonderful sunbath-places.

Starý Habendorf was founded in 1469, Presently it has got 334 houses with 2500 inhabitants and it comprises a surface of 328.05 ha. The oldest part of the place is the one round the church that had been built by lady Katharina of Raedern in 1599 on the place of a chapel. The school comprises six forms and was built in 1884. The municipal library and the information-office for mothers are in the new

townhall. The town's office is open to the public every day from 8—12 and from 2—6 o'clock, with the exeption of Thursday afternoon.

As already mentioned above there are some important branches of industry in the place The firm Josef Zimmermann produces fine cloth, known everywhere. Josef Schoeler makes card and all wants for spinning-mills. In the place there is a bleaching for yarn and a Coops-bleaching (Heinrich Karrer), a sheep's wool spinning-mill (Ferd. Zedlitz) a dressing-enterprise (R. Hoffmann), a coir-weaving-mill (Heinrich Brosche), the cloth-factory of Siegmund Brothers, a factory for woollen and half-woollen goods (Worm Brothers) and a machine-forge with an iron-foundry (E. H. Scholz).

Růžodol I

u Liberce.

Městečko Růžodol I, ležící na výběžcích hor Ještědských a na řece Nise, má jako nejdůležitější svou dopravní tepnu silnici Liberec—Žitava, která je spojuje těsně s městem Libercem, takže nelze rozeznat rozmezí mezi oběma obcemi. Železniční trať Liberec—Žitava a Liberec—Závidov (Seidenberg) štěpí území této obce ve dvě části: jedna má ráz předměstské čtvrti, druhá, která leží na železniční trati, je ještě řídce osídlena a její vzhled je převážně zemědělský.

První zmínka o této selské osadě, jejímiž držiteli byli páni z Biberštejnu, opírá se o listinný zápis v knihách z r. 1542. Jest však odůvodněné mínění, že Růžodol I, vzhledem k své zeměpisné poloze v údolí Nisy, tu stál již před husitskými válkami. Bývalé přehradí Růžodol I zaujímalo nejen dnešní Růžodol I. nýbrž také obce Františkov, libereckou městskou čtvrť Kranich, město Horní Růžodol, jakož i část města Rochlic. Obec Růžodol I byla brzy pro konservativnost svých obyvatel předstižena jinými osadami, které se od své mateřské obce poznenáhlu odloučily. Ještě roku 1651 se zaměstnávalo 99% obyvatelstva zemědělstvím, kdežto nyní, s vývojem průmyslu, obchodu a řemesel, tato číslice klesla na 2% z celkového počtu 4200 všech obyvatel. Ještě roku 1880 měla obec jenom 820 obyvatel.

Pouliční elektrická dráha a autobusová trať tvoří výhodné spojení se samým centrem Liberce, a protože sem cesta pěšky netrvá déle než 15 minut, rozvinul se zde v poválečných letech živý stavební ruch, který byl ochromen teprve nynější krisí. Zdravá poloha, všeobecně známá, jakož i to, že zde většinou převládají volně stojící stavby, takže je každý dům ovrouben svěží zelení, poskytují obci také pro budoucnost naději, že se zde bude soukromý stavební ruch náležitě rozvíjet.

Z význačných podniků v Růžodolu I je třeba uvésti tyto: Appelt & Hübner, velkoobchod s železem, slevárna Appelt a spol., továrna na stroje Winter a spol., široko daleko známá železárna firmy Jindřich Hübner, továrna na umělou bavlnu a zpracování odpadového předíva Ferdinand A. Klinger, E. Scholz, přádelna na mykanou a vigoňovou přízi Ludvík Lowidt, továrna na oděvové látky a zboží z ovčí vlny, starý, proslulý, r. 1629 založený válcový mlýn Františka Schiena, výroba rybích konserv Františka Altera. Mimo provoz je cihelna a výroba dřevěného zboží.

Liberecké civilní letiště leží v Růžodolu I. Nádraží liberecké je vzdáleno asi 20 minut pěšky. Růžodol I má dále 1 poštovní a telegrafní úřad, 1 německou obecnou školu a českou hraničářskou školu. Zdravotní službu obstarává 1 lékař. Řemesla a obchod jsou v rukou četných zdatných a solidních řemeslníků a obchodníků.

Okolí skýtá nádherné výlety do Jizerských a Ještědských hor, oboje mají své osobité kouzlo. V místě je plovárna v přírodě.

Pro noclehy se doporučuje hotel Möller. Jiné laciné a dobré hostince jsou: »Porsche«, »Rohn«, »Siebeneicher« a pak hostinec »Weinau«, náležející německému tělocvičnému spolku.

Rosenthal I

bei Reichenberg.

Die Marktgemeinde Rosenthal I, an den Ausläufern des Jeschkengebirges und an der Neisse gelegen, hat als wichtigste Verkehrsader die Strasse Reichenberg—Zittau, welche die enge Verbindung mit der Stadt Reichenberg bewirkt, sodass ein Unterschied zwischen der Grenze der Stadt Reichenberg und dem Anfang der Gemeinde Rosenthal I nicht besteht. Die Eisenbahnstrecken Reichenberg—Zittau und Reichenberg—Seidenberg teilen das Gemeindegebiet in den vorstädtischen Charakter tragenden Ortsteil und den jenseits der Bahnlinien gelegenen, noch schwach besiedelten und vorwiegend landwirtschaftlichen Ortsteil.

Die erste Erwähnung des zu der Herrschaft der Herren von Biberstein gehörigen Bauern-

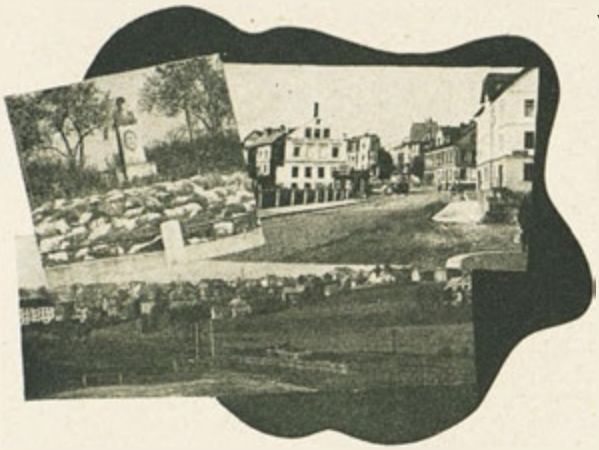

dorfes erfolgte urkundlich in den Kaufbüchern des Jahres 1542, doch besteht die berechtigte Annahme, dass Rosenthal I infolge der geographischen Lage im Tale der Neisse bereits vor den Hussitenkriegen bestanden hat. Das ehemalige Vorwerk Rosenthal I umfasste nicht nur das heutige Rosenthal I, sondern auch die Gemeinden Franzensdorf, den Stadteil Reichenbergsden Kranich-, die Stadt Oberrosenthal sowie einen Teil der Stadtgemeinde Röchlitz. Infolge der konservativen Haltung der Einwohner von Rosenthal I überflügelten die anderen Gemeinwesen, welche sich allmählich abtrennten, die Stammgemeinde. Im Jahre 1651 waren noch 99% Bevölkerung in der Landwirtschaft tätig, während nunmehr dieser Prozentsatz infolge der Entwicklung von Industrie, Handel und Gewerbe auf 2% der 4200 Einwohner gesunken ist. Noch im Jahre 1880 zählte die Gemeinde nur 820 Einwohner.

Infolge der günstigen Verbindung mit dem Zentrum der Stadt Reichenberg durch die elektrische Strassenbahn sowie durch den Autobusverkehr und in Anbetracht der kurzen Gehzeit von 15 Minuten entwickelte sich in den Nachkriegsjahren eine lebhafte Bautätigkeit, welche erst durch die Krisenjahre eine Beendigung erfahren hat. Auf Grund der anerkannt gesunden Lage, sowie der vorherrschenden offenen Bauweise, welche jedes Haus mit frischem Grün umrahmt, bietet auch die Eigensiedlung in Zukunft eine entsprechende Entwicklungsmöglichkeit für die Gemeinde.

An wesentlichen Unternehmungen sind in Rosenthal I:

Die Eisengrosshandlung Appelt & Hübner, die Eisengieserei Appelt & Co., die Maschinenfabrik Winter & Co., die weitbekannte Eisenindustrie — Firma Heinrich Hübner, die Kunstbaumwollfabrik und Abfallspinnerei Ferd. A. Klinger, die Streichgarn- und Vigognespinnerei E. Scholz, die Kleiderstoff- und Schafwollwarenfabrik Ludwig Lowidt, die altbekannte 1629 gegründete Walzenmühle Franz Schien, die Fischwarenerzeugung Franz Alter. Ausser Betrieb sind die Ziegelei sowie 1 Holzwarenerzeugung.

Der Zivilflugplatz für Reichenberg ist in Rosenthal I gelegen; die Bahnstation Reichenberg ist eine Gehzeit von 20 Minuten entfernt. Rosenthal I hat ferner 1 Post- & Telegraphenamt, 1 deutsche Volksschule sowie eine tschechische Minderheitsschule. Das Gesundheitswesen betreut 1 Arzt. Gewerbe und Handel sind durch zahlreiche, tüchtige und solide Handwerker und Kaufleute vertreten.

Die Umgebung bietet herrliche Ausflüge in das Jeschken- wie das Isergebirge, von welchen jedes seine besonderen Reize besitzt. Im Orte ist eine offene Badeanstalt.

Empfehlenswerter Gasthof für die Nächtigung:

»Hotel Moller«, weitere billige und gute Gasthäuser sind: »Porsche«, »Rohn«, »Siebeneicher« sowie das dem deutschen Turnverein gehörige Gasthaus »Weinau«.

Růžodol I

près de Liberec.

La commune de Růžodol I, située aux contreforts de la montagne de Ještěd et à la Nise, possède comme artère la plus importante le chemin de grande communication de Liberec-Žitava, qui facilite la relation intime avec la ville de Liberec, de sorte qu'il n'y a pas de différence entre la frontière de la ville de Liberec et le commencement de la commune de Růžodol I. Les lignes de chemin de fer de Liberec—Žitava d'une part et de Liberec—Závidov (Seidenberg) d'autre part divisent le territoire de la commune dans le quartier de caractère faubourien et dans le quartier situé au-delà des lignes de chemin de fer qui est encore peu peuplé et principalement agricole.

On mentionne ce village de paysans appartenant au domaine des seigneurs de Biberstein pour la première fois dans les chroniques de

l'année 1542, mais on pourra poser en fait que Růžodol I existait déjà avant les guerres des Hussites, grâce à la situation géographique dans la vallée de Nisa. L'ancienne métairie de Růžo-

dol I comprenait non seulement la commune de Růžodol I de nos jours, mais encore les communes de Franzendorf, le quartier de Liberec appelé Kranich, la ville de Horní Růžodol, ainsi qu'une partie de la municipalité de Rochlice. En conséquence du caractère conservateur des habitants de Růžodol I, les autres communes, qui se séparèrent petit à petit de la commune première, la surpassèrent de beaucoup.

Grâce à la communication favorable avec le centre de la ville de Liberec par tram électrique et autobus ainsi que par le peu de temps qu'on met pour marcher (15 minutes), une manie de bâtir se développait pendant les années d'après guerre qui ne cessa que par la crise. Etant donnée la situation reconnue comme très salubre et la façon de construire qui encadre chaque maison de belle verdure, la colonie particulière a de grandes possibilités pour l'avenir.

Entreprises importantes à Růžodol I:

Magasin de quincaillerie en gros, Appelt et Hübner; fonderie de fer, Appelt et Cie; usine de machines Winter et Cie; la maison bien connue de sidérurgie, Heinrich Hübner; l'usine de coton artificiel et filature de rognures, E. Scholz; l'usine pour tissus de robes et lainage de mouton, Ludwig Löwidt, le moulin renommé à cylindres, Franz Schien, fondé en 1629; commerce de poisson, Franz Alter. La tuilerie ainsi qu'une production de bois ne sont plus en activité.

L'aérodrome civil pour Liberec se trouve à Růžodol I; la gare de Liberec est à une distance de 20 minutes. Růžodol I possède un bureau de poste et télégraphe, l'école primaire allemande et l'école de minorité tchèque. Un médicin a sa résidence permanente dans la ville. Le commerce et l'industrie sont représentés par de nombreux artisans et marchands, capables et solides.

Des environs on pourra entreprendre de belles excursions pleines d'attraits aux montagnes de Jeschken et Isser. A l'endroit-même il y a un établissement de bains.

Hôtels à recommander: »Hôtel Möller«, »Porschee«, »Rohn«, »Siebeneicher« ainsi que l'auberge appartenant à l'union allemande de gymnastique »Weinau«.

Růžodol I

u Liberce.

The small market-town Růžodol I lies on the spurs of Ještěd mountain and on Nisa-river; it has got as its most important thoroughfare the street Liberec—Žitava and there is such a close connection with the town Liberec as there is no difference between the frontiers of Liberec and the beginning of the district Růžodol I. The railway-lines Liberec—Žitava and Liberec—Závidov (Seidenberg), divide the district into two parts: the first one has a suburb-like character, the second one, on the other side of the railway-lines, is still little inhabited and is prevailing agricultural.

We read the first time about the village, belonging then to the lords of Biberstein, in the chronicles of the year 1542. But we may take for granted that Růžodol I existed already before the Hussite war, on account of its geographical situation in the valley of Nissa-river. The former farm, adjacent to the manor Růžodol I included not only the present Růžodol I, but also the district Franzendorf, a part of Liberec, called Kranich, the town Horní Růžodol as well as a part of the parish Rochlic. On account of the too conservative behaviour of the inhabitants of Růžodol I, the other parishes surpassed it and left it. In 1651 still 99% of the inhabitants carried on farming; now-a-days this percentage fell unto 2% on account of the development of industry and trade. Still in 1880 the parish only had 820 inhabitants.

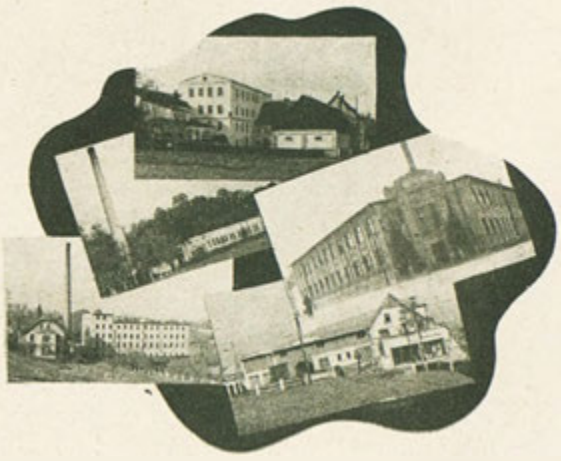

Because of the good connection with the centre of Liberec by electric tram as well as by bus, or by walking a short 15 minutes' way, there began a busy building; it only finished with the last years of crisis. But as the situation is a very good one and the houses look pretty, each framed by fresh green, let us hope, that the parish will go on with its development.

The most important undertakings in Růžodol I are: The iron-wholesale Appelt and Hübner, the iron-foundry Appelt and Comp., the machine-works Winter and Comp., the far-famed iron-works Heinrich Hübner, the artificial cotton-mill and waste-material spinning-works Ferd. A. Klinger, the carded-yarn and vigogne-spinning-mill E. Scholz, the tailor's cloth- and sheep's wooll goods factory Ludwig Löwidt, the well known rolling-mill (founded 1629) Franz Schien, the fish-merchant Franz Alter. A brick-yard is stopped as well as a wooden-ware factory.

The civil air-base for Liberec is in Růžodol I. You reach the station Liberec in twenty minutes. Růžodol I has got a post- and telegraph-office, a German-elementary-school as well as a Czech minority school. A physician has his permanent residence there; industry and trade are represented by numerous capable and solid craftsmen and merchants.

The surroundings offer wonderful excursions to Jeschken- and Iser-mountains, rich in manyfold charms. There is a bathing-establishment, too.

Recommendable hotels: »Hotel Möller«, good and cheap inns are futher: »Porsche«, »Rohn«, »Siebeneicher«, as well as the inn »Weinau« belonging to the German Gymnastic society.

Vratislavice nad Nisou.

(Jizerské hory).

Položena v krásném údolí Nisy, obklopena zalesněnými vršky Prosečského hřebenu a Kaisrova kamenu, leží známá průmyslová obec Vratislavice nad Nisou, jejíž založení spadá až do XIV. stol. Obě části obce vpravo i vlevo Nisy tvořily kdysi samostatné obce, které se spojily teprve r. 1900 a r. 1903 byla obec povýšena na městys, který má dnes na 7000 obyvatelů. Celou obcí prochází železnice, vystavěná r. 1888, Liberec—Jablonec nad Nisou—Tanvald, která má ve Vratislavicích 3 stanice. Po široké a krásné betonové silnici procházející Vratislavicemi udržuje okrašlovací spolek autobusy půlhodinu trvající dopravu.

Vratislavice mají 2 obecné a 1 měšťanskou školu, poštovní a telegrafní úřad, policejní exposituru, městský úřad, 2 peněžní ústavy, 2 lékaře, 1 lékárnu a 2 zubní techniky. Četné hostince skýtají cestujícím výborné opatření při mírných cenách. Sportovně zřízený rybník pro plavce a koupající se s novodobě zřízenými terasami, velké místo pro tělocvik, pro slunné lázně a restaurace skýtají přímo ideálním způsobem nejlepší osvěžení. Mimoto jsou zde k disposici 2 tennisová hřiště a překážky ve skoku, vše pro milovníky sportu. Nově zřízené zvukové kino stará se o příjemnou zábavu Vratislavic. Zvláštní známkou průmyslové velikosti Vratislavic, jest světoznámá továrna koberců a přikrývek fy J. Ginzkey. Z malých začátků nejjednoduššího domácího průmyslu vyvinul se tento podnik k světové pověsti. Jeho výrobky zdobí v odstupňovaném provedení zámky, paláce, byty, hotely a divadla starého i nového světa a činnost jeho nezapomenutelného zakladatele a jeho synů je příčinou rychlého vývinu Vratislavic. Stálé vzorkové skladiště výrobků lze si vždy bezplatně prohlédnouti.

Druhá továrna téhož průmyslového odvětví jest firma Karel Wagner & spol., továrna na sukna, koberce, pokrývky a vlněné zboží v hořejší části obce. Tato firma byla založena roku 1851 Frant. a Helenou Wagnerovou. Od roku 1926 vedou firmu Artur a Ing. Oskar Wagner. Nyní zaměstnává firma 240 dělníků a vyrábí se přikrývky vlněné a z velbloudí srsti, koberce vlněné a z vlasové příze a látky vlněné z velbloudí srsti. Vývoz je do všech zemí. Zastoupení v Praze má firma Josef Bartoš, Praha II., Národní tř. 24.

Částečný pohled na Vratislavice n. N. — Teilansicht von Maffersdorf. — Vue partielle de Vratislavice n. N. — Partial view of Vratislavice n. N.

Celkový pohled na Vratislavice n. N. — Gesamtansicht von Maffersdorf. — Vue totale de Vratislavice n. N. — Total view of Vratislavice n. N.

Za vrchem »Stráž« čnějí komíny daleko známého vratislavského pivovaru, který je vedoucím pivovarem německého pivovarnictví v republice svým moderním zařízením a vaří ročně okrouhle 150.000 hl piva; je čtvrtým podnikem toho druhu v Čechách. Byl založen r. 1835 v Jablonci a r. 1872 ve Vratislavicích. R. 1908 byly oba podniky spojeny pod názvem »Libereckovratislavické a jablonecké pivovary, akciová společnost.« Ve vlastním nákladním autu a železničním vagonu jest vratislavské pivo dopravováno do blízkého i vzdáleného okolí, kde je všude známé, a proto žádané.

Avšak i protivník alkoholu nevyjde ve Vratislavicích naprázdno. Prýští zde totiž r. 1865 objevený přírodní pramen »Vratislavské kyselky«, který byl r. 1893 po prvé zachycen a od r. 1894 jako státem uznaný pramen léčivý pod jménem »Webrův pramen« si získal značnou pověst. Pramen byl v letech 1928—1930 z návrhu nynějšího majitele Josefa Webra ve Vratislavicích moderně zachycen a pro svou čistě přírodní jakost minerální vody není toliko léčivým, nýbrž je ceněn jako chutná stolní voda. Jen tím mohl dojíti tento přírodní produkt odbytu v historických zemích a dalekosáhlého rozšíření.

Nádherné a pohodlné cesty pro pěší vedou vysokými smrkovými lesy do blízkého pohoří Ještědského a Jizerského.

Pohled a interiéry akciového pivovaru ve Vratislavicích. — Aussen- und Innenaufnahmen der »Reichenberger-, Maffersdorf- und Gablonzer Brauerei A. G.« — Extérieurs et intérieurs de la brasserie. — Outside-view and interiors of the brewery.

Maffersdorf.

(Isergebirge).

Eingebettet in dem schönen Neissetal, umschlossen von den waldigen Bergzügen des Proschwitzer Kammes und Kaisersteines liegt die bekannte Industriegemeinde Maffersdorf, deren

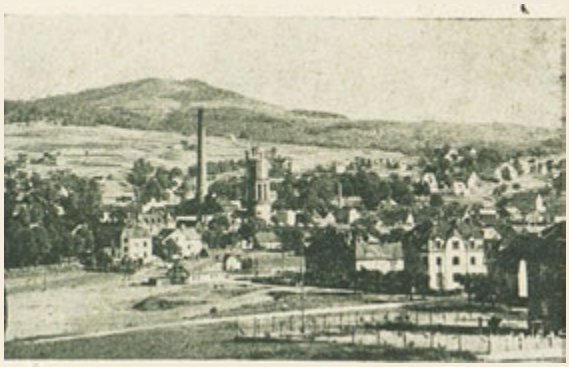

Teilansicht von Maffersdorf. — Částečný pohled na Vratislavice n. N. — Vue partielle de Vratislavice n. N. — Partial view of Vratislavice n. N.

Gründung bereits in das 14. Jahrhundert fällt. Die beiden Ortsteile rechts und links der Neisse bildeten einst selbständige Gemeinden, die sich erst im Jahre 1900 zusammenschlossen und im Jahre 1903 zur Marktgemeinde erhoben wurden, die heute gegen 7.000 Einwohner zählt. Die ganze Gemeinde durchzieht die im Jahre 1888 erbaute Reichenberg—Gablonz—Tannwalder Eisenbahn, die in Maffersdorf 3 Stationen besitzt. Auf der durch Maffersdorf erbreiterten schönen Betonstrasse unterhält die K. V. G. mit ihren modernen Autobussen einen Halbstundenverkehr. Maffersdorf besitzt 2 Volks- und 1 Bürgerschule, Post- und Telegrafenamt, eine Polizeiexpositur. Zahlreiche Gasthäuser bieten dem Reisenden vorzügliche Verpflegung bei mässigen Preisen. Ein sportgerecht angelegter Schwimm- und Badeteich mit neuzeutlicher Terassenanlage, grossem Gymnastikplatz für Luft- und Sonnenbäder und Restauration bietet in geradezu idealer Lage beste Erholung. Ausserdem stehen 2 Tennisplätze und eine Sprungschanze den Sportliebenden zur Verfügung. Ein neurenoviertes Tonfilmkino sorgt für angenehme Unterhaltung.

Das Wahrzeichen der industriellen Grösse Maffersdorfs ist die weltbekannte Teppich- und Deckenfabrik der Fa. J. Ginzkey. Aus kleinen Anfängen einfachster Hausindustrie hat sich dieses Unternehmen zu Weltruf entwickelt. Seine Erzeugnisse schmücken in abgestufter Ausführung Schlösser, Paläste, Wohnungen, Hotels und Theater der alten und neuen Welt und die Tatkraft seines unvergesslichen Grün-

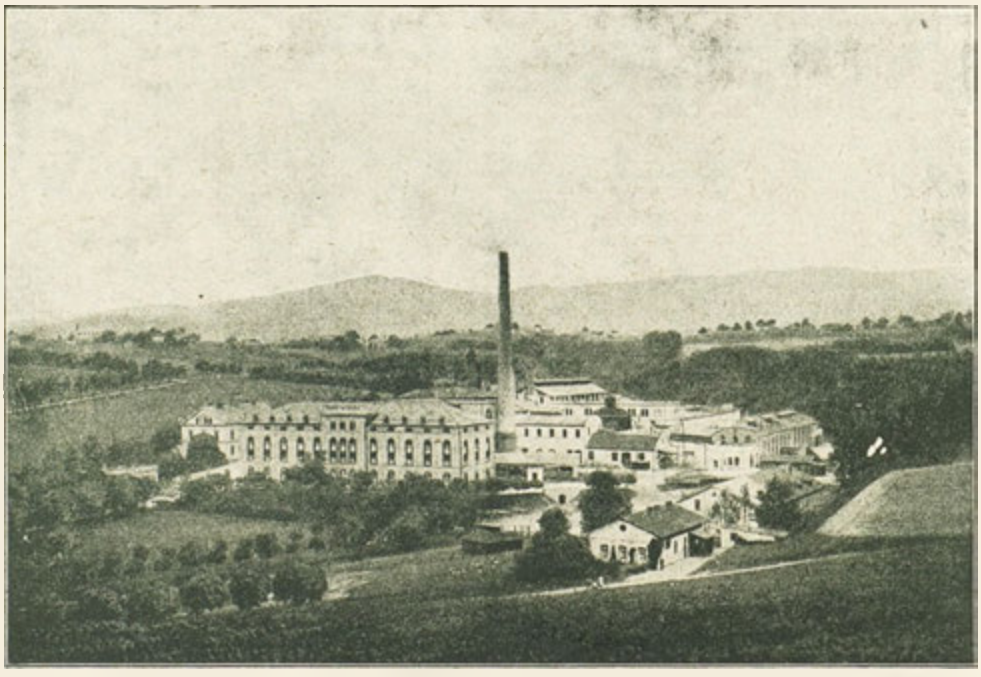

Liberecko-vratislavský a jablonecký akc. pivovar. Celkový pohled na pivovar ve Vratislavicích. Reichenberger-, Maffersdorfer- u. Gablonzer Brauerei A. G. Gesamtansicht Brauerei Maffersdorf. Vue générale. — Total view.

Firma J. Ginzkej.

ders und dessen Sohne ist die Ursache von dem raschen Aufschwunge Maffersdorf. Ein ständiges Musterlager der Erzeugnisse steht jederzeit zur Besichtungung frei.

Eine zweite Stätte des gleichen Industriezweiges besitzt die Fa. Carl Wagner & Comp. Tuchleistengarn-, Teppich-, Decken- und Wollwarenfabrik im oberen Teil der Gemeinde. Gegründet wurde die Fa. i. J. 1851 von Franz u. Helene Wagner. Seit 1926 führen die Fa. Artur Wagner und Ing. Oskar Wagner. Die Fa. beschäftigt dzt. 240 Arbeiter; erzeugt werden Wolldecken, Kamelhaardecken, Woll- u. Haargarnteppiche, Woll- u. Kamelhaarstoffe, Tuchleisten- (Angoraleisten) Garne. Der Export findet nach allen Ländern statt. Vertretung in Prag: Josef Bartoš, Prag II., Národni 24.

Hinter dem Wacheberge ragen die Schlote der weitbekannten Maffersdorfer Brauerei empor, die wohl als die derzeit modernst eingerichtete Brauerei an der Spitze der deutschen Brauereien in der Republik steht und mit einem Jahresausstoss von rund 150.000 Hl. das viertgrösste Unternehmen in Böhmen ist. Sie wurde in Gablonz im Jahre 1835 und in Maffersdorf i. J. 1872 gegründet. Im Jahre 1908 wurden die beiden Unternehmungen als »Reichenberg-, Maffersdorf- und Gablonzer Brauereien A. A.« vereinigt. In eigenen grossen Lastautos und Eisenbahnwagen wird das »Maffersdorfer« in die nähere und weitere Umgebung verfrachtet, überall bekannt und begehrt.

Doch auch der Alkoholgegner kommt in Maffersdorf auf seine Rechnung. Hier befindet sich die im Jahre 1865 entdeckte natürliche Mineralquelle »Maffersdorfer Sauerbrunn«, welche 1893 erstgefasst und seit 1894 als staatlich anerkannte Heilquelle unter dem Namen Maffersdorfer »Weberquelle« hervorragenden Ruf besitzt. Sie wurde in den Jahren 1928 bis 1930 über Veranlassung des jetzigen Eigentümers, Josef Weber in Maffersdorf, modernst neugefasst und ist deren rein natürl. hochwertiges Qualitäts-Mineralwasser nicht nur als Heilwasser, sondern auch als wohlschmeckendes Tafelwasser geschätzt. Nur dadurch konnte der Absatz dieses Naturproduktes im Bereich der historischen Länder weitgehendst Verbreitung finden.

Herrliche bequemme Fusswege führen durch den hohen Fichtenwald in das nahe Iser- und Jeschkengebirge.

Vratislavice nad Nisou.

(Jizerské hory).

Dans la belle vallée de la Nisa, entourée des chaînes de montagne de la crête de Proseč et du Kaiserstein, est située la commune industrielle bien connue de Vratislavice, fondée déjà au 14ième siècle. Les deux parties de la commune, à droite et à gauche de la Nisa, formaient autrefois des communes indépendantes, elles furent reunies en 1900 et élevées en 1903 au rang de bourg, qui compte aujourd'hui presque 7.000 habitants. Toute la commune est parcourue par le chemin de fer Liberec—Jablonec—Tanwald, construit en 1888, ayant à Vratislavice trois stations. Sur la belle route en beton, élargie par Vratislavice, courent les autobus modernes de la K. V. G. toutes les demi-heures. Vratislavice possède 2 écoles primaires, 1 école primaire supérieure, des bureaux de poste et de télégraphe, un bureau de police, une mairie, 2 établissements financiers, 2 médecins, 1 pharmacie et 2 dentistes. De nombreux restaurants offrent au voyageur une nourriture excellente à des prix modestes. Un étang sportif pour la natation et le bain avec des terrasses modernes, une grande barrière pour les bains d'air et de soleil et un restaurant est une place idéale pour la meilleure récréation. Outre cela il y a 2 courts de tennis et un tremplin à la disposition

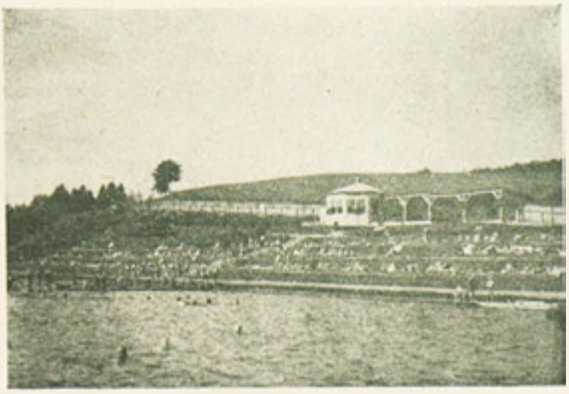

Koupaliště u Vratislavic n. N. — Freibad bei Maffersdorf. — Bains. — Bathing.

Vratislavská kyselka »Webrův pramen«.
Maffersdorfer Sauerbrunn »Weberquelle«.
Source d'eaux minérales de Vratislavice »source de Weber«.
Vratislavice mineral spring »Weber-spring«.

des sportsmen. Un cinéma à films sonores, récemment remis à neuf procure de l'amusement.

La marque distinctive de la grandeur industrielle de Vratislavice est la fabrique renommée de tapis et de couvertures de la maison J. Ginzkey. Cette entreprise s'est développée de la plus simple industrie à domicile a un établissement de réputation universelle. Ses produits décorent — dans des exécutions relatives — des châteaux, des palais, des logements, des hôtels et des théâtres du monde nouveau et de l'ancien. L'énergie de son fondateur inoubliable et de ses fils est la cause du développement rapide de Vratislavice. Un dépôt d'échantillons permanent des produits est toujours accessible aux visiteurs.

Un deuxième établissement de la même branche industrielle est celui de la maison Charles Wagner & Cie., fabrique de fils pour les lisières de drap, de tapis, de couvertures et de lainages, dans la partie supérieure de la commune. La maison fut fondée en 1851 par François et Hélène Wagner. Depuis 1926 elle est sous la direction de M. Artur Wagner et de M. l'ingénieur Oscar Wagner. La fabrique occupe actuellement 240 ouvriers; elle produit des couvertures de laine, de poil de chèvre, des tapis de laine et de fil de chevron, des étoffes de laine et de poil de chèvre, des fils pour les lisières de drap (de poil de chèvre d'Angora). Exportation dans tous les pays. Représentant à Prague: Josèphe Bartoš, Prague II., Národní 24.

Derrière la montagne »Stráž« s'élèvent les cheminées de la brasserie connue de Vratislavice, qui avec ses installations les plus modernes, est à la tête des brasseries allemandes de la République Tchécoslovaque, et qui, avec une production de 150.000 hl par an, est la quatrième entreprise par la grandeur de la Bohême. Elle fut fondée en 1835 à Jablonec et en 1872 à Vratislavice. En 1908 les deux entreprises furent réunies sous le nom de »Reichenberg-, Maffersdorf- und Gablonzer Brauereien A. G.« (brasseries de Liberec, Vratislavice et Jablonec, S. A.). Par des camions de la brasserie et par le chemin de fer le »Maffersdorfer« est transporté aux environs, partout connu et recherché.

Mais aussi à l'anti-alcoolique Vratislavice a quelque chose à offrir. On y trouve la source d'eaux minérales naturelles »Vratislavická kyselka« découverte en 1865, qui fut captée pour la première fois en 1893 et jouit depuis 1894 comme source minérale reconnue par l'État sous le nom de »Weberquelle« d'une réputation excellente. Dans les années 1928 à 1930 elle fut nouvellement captée sur l'initiative de son propritétaire actuel M. Josèphe Weber. Ses eaux minérales naturelles de haute qualité ne sont pas seulement estimées comme eaux curatives, mais encore comme eau de table savoureuse. Ce n'est qu'ainsi que ce produit naturel se vendait couramment sur le territoire des pays de Bohême, de Moravie et de Silésie.

Des chemins magnifiques et commodes conduisent par les hautes forêts de pins aux montagnes proches des Jizerské Hory et des Ještědské Hory.

Vratislavice n. Nisou.

(Jizerské hory).

In the beautiful Nisa valley, surrounded by the woody mountain-chains of the Proseč crest and the Kaiserstein, lies the well-known industrial place Vratislavice, founded already in the 14th century. The two parts of the place, on the right and on the left bank of the Nisa, formerly were two independent parishes, which were united not before the year 1900 and raised to the rank of a small market-town in 1903, counting to-day about 7000 inhabitants. The whole place is traversed by the railway Liberec—Jablonec—Tanvald, buit in 1888, which has three stations at Vratislavice. On the fine road of concrete, enlarged by Vratislavice, circulate the new busses of the K. V. G. every half-an-hour. Vratislavice possesses 2 elementary schools, 1 higher elementary school, post- and telegraph-offices, a police-office, a townhall, 2 banks, 2 physicians, 1 chemist's shop and 2 dentists. Numerous inns and restaurants offer travellers excellent food at moderate terms. A sporting-, bathing- and swimming'-pool with fashionable terraces, a big open-air gymnasium for air- and sun-baths and

Celkový pohled na továrny fy. J. Ginzkey. — Gesamtansicht der Teppich- und Deckenfabrik J. Ginzkey. — Vue totale de l'usine de tapis et de couvertures de la maison J. Ginzkey. — Total view of J. Ginzkey's carpet and cover factory.

a restaurant offer in an ideal position best recreation. Besides, 2 tennis-courts and a take-off are at sportsmen's disposal. A recently repaired cinema provides for amusement.

The distinctive mark of the industrial greatness of Maffersdorf is the well-known carpet- and blanket-factory of the firm J. Ginzkey. From little beginnings as plain home-industry it has developed into a world-renowned enterprise. Its products decorate — in various executions — castle, palaces, flats, hotels, and theatres of the whole world. The energy of its unforgettable founder and of his sons is the cause of the quick rise of Vratislavice. A permanent store of samples is always accessible to visitors.

A second establishment of the same branch of industry is that of the firm Charles Wagner n& Co., cloth-, selvedge-, yarn-, carpet-, blanket-, and woollen articles-factory in the upper part of the place. This firm was founded in 1859 by Francis and Helen Wagner. Since 1926 the firm has been managed by Messrs. Arthur and Engineer Oscar Wagner. The factory occupies 240 workmen; it produces woollen blankets, Angora yarn blankets, woollen and hair-yarn carpets, woollen and Angora yarn materials, cloth-selvedge-(Angora-) yarns, and exports them to all countries. Representative at Prague: Joseph Bartoš, Prague II., Národní 24.

Behind the mountain »Stráž« rise the chimneys of the wellknown Vratislavice brewery, which, as the brewery with the newest plants, is at the head of the German breweries of the Republic, and, with a production of about 15.000 tuns, it is the fourth undertaking, in greatness, of Bohemia. It was founded in 1835 at Jablonec, and in 1872 at Vratislavice. In 1908 the two enterprises were united under the name »Reichenberg-Maffersdorf- und Gablonzer Brauereien A. G.« (Reichenberg-Maffersdorf-Gablonz Breweries, Joint Stock Comp.). By their own motor-trucks and by rail the »Maffersdorfer« is transported to the nearer and farther environs, everywhere known and in request.

But also to teetotalers Vratislavice has to offer something. Here is the natural mineral spring, found in 1865, called »Vratislavská Kyselka«, which was curbed for the first time in 1893, in 1894 it was recognized as curative mineral spring of the State, and has since then enjoyed an excellent reputation under the name of »Weberquelle«. In the years 1928 to 1930 it was curbed in a modern way at the instigation of the present proprietor Mr. Joseph Weber at Vratislavice. Its purely natural mineral water of high quality is appreciated not only as curative water, but also as table-water of pleasant taste. Only in this way this natural product could meet with a ready demand on the territory of the countries Bohemia, Moravia and Silesia.

Wonderful and comfortable paths lead through high pine-forests to the near mountains of the Jizerské Hory and the Ještědské Hory.

Továrna na koberce a přikrývky fy C. Wagner a spol. — Teppich- und Deckenfabrik der Fa. Carl Wagner & Co. — Carl Wagner et Cie., usine de tapis et de couvertures. — Carl Wagner and Co., factory of carpets and covers.

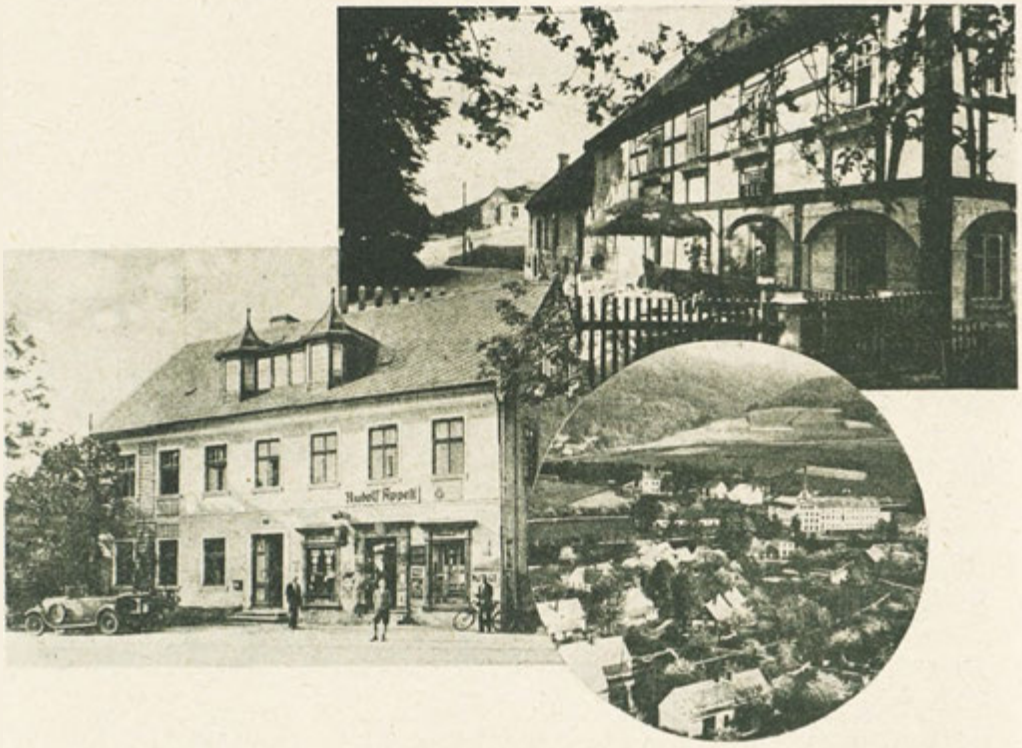

Pohled na vnitřní město a část města Bílý Kostel n. N. — Stadtinneres und Teilansichten von Weisskirchen a. N. — Vues de la ville de Bílý Kostel n. N. — Sights of the city of Bílý Kostel n. N.

Bílý Kostel nad Nisou

jest jedním z nejstarších sídlišť v údolí Nisy, vklíněném mezi Jizerské a Lužické hory. Osada se prostírá podél proudu Nisy, na jižní straně jest uzavřena horským svahem Dlouhého a Velkého Vápenného vrchu, kterézto pohoří je pokryto krásnými bukovými a smrkovými lesy. Mezi kopci se táhnou zelená údolí, která se svými bublavými potůčky působí radostně na návštěvníka. S kopců jsou velkolepé vyhlídky jak do nitra Čech, tak na stranu německou do Saska a Pruska. Dlouhý vrch je vysoký 707 m, Vápenný 768 m. V Bílém Kostele n. N., který byl založen v 11. století, bylo zavedeno již v 13. a do 15. století vzrostlo dolování, což dokazují ještě dnes opuštěné štoly a haldy.

Blízký Frauenberg, který náleží ke Kostelu n. N., byl kdysi horním městem, protože se tu dolovalo.

Obyvatelé obce jsou srdeční lidé, kteří turistovi velmi rádi vyjdou vstříc.

V místě jsou dobře zařízené hostince s pokoji pro návštěvníky a s dobrým a levným měšťanským zaopatřením a stravou.

Bílý Kostel n. N. leží na železniční trati Liberec—Žitava v Sasku uprostřed mezi oběma městy ve vzdálenosti 13 km od každého. Při čilém vlakovém spojení na obě strany má dobré připojení z Čech i ze Saska; také poštovní a telegrafní úřad je v místě.

Mimo to je ještě pravidelné autobusové spojení s městy Žitavou v Sasku a Libercem. Turistům slouží pečlivě upravené, značkované cesty v horách a lesích, plných krás.

Kdo zde hledá osvěžení na delší čas, najde v blízké osadě Frauenbergu dobře zařízené letní byty s levným zaopatřením v místních hostincích. Nejsou zde sice luxusní hotely, ale jest tu ticho, svěží lesní vzduch bez kouře, daleko od shonu světa. V zimě znamenitý terén pro lyžování a sáňkování.

Frauenberg je znám jako letovisko v širokých kruzích a také z Německa je hojně navštěvován.

Z Bílého Kostela n. N. možno podnikat bližší i vzdálenější velmi vděčné výlety. V nejbližším okolí jest Bäckenhein, vzdálený 1 km, Frauenberg 1½ km. Vzdálenější jest pak zámek Grafenstein 4 km, vystavěný v X. stol., se zámeckým museem, projížďkami na loďkách, zříceniny Roinungen 4 km, hájovna Freudenhöhe 4 km, Trögelsberg, proslulý nálezy otisků rostlin v pískovci (byl jako zvláštnost navštíven již badatelem Alex. von Humboltem), bouda Rasenbank 8 km, dále delší výlety na Ještěd, Jizerské hory, Hamr na jezeře, do Liberce, Žitavy v Sasku atd.

Průmysl je zastoupen větší továrnou na papír a lepenku firmy Bělokostelní továrna na papír a lepenku (bratří Soykové), jejíž speciální výrobky jsou velmi vyhledávány.

Je zde dále plně zaměstnaná pila (fma H. Heinrich) s výrobou dřevité vlny, která zpracovává lesní dřevo, jako borovici, buk a smrk. Dále jsou zde 4 pískoviště, která dodávají vyhledávaný stavební a čistící bělokostelský písek.

Bližší zprávy podávají obratem obecní úřady Bílý Kostel n. N. a Frauenberg, okres Chrastava.

Kavárna a restaurace »Weidmannsheil«. — Café u. Restaurant »Weidmannsheil«. — Café et restaurant »Weidmannsheil«. — Café and restaurant »Weidmannsheil«.

Weisskirchen a. N.

ist eine der ältesten Ansiedelungen im Tale der Neisse, eingebettet zwischen dem Iser- u. Jeschkengebirge. Der Ort erstreckt sich längs des Laufes der Neisse, ist auf der Südseite eingerahmt vom dem Gebirgszuge des Langen Berges und Kalkberges, welches Gebirge von herrlichen Buchen und Fichtenwäldern bedeckt ist. Zwischen den Bergen ziehen grüne Waldtäler, die mit ihren murmelden Bächen die Freude des Besuchers sind. Von den Bergen sind grossartige Aussichten sowohl in das Innere von Bohmen, sowie auch in das deutsche Gebiet von Sachsen und Preussen. Der Lange Berg ist 707 m u. der Kalkberg 768 m hoch. In Weisskirchen a. N., dessen Gründung in das 11. Jahrhundert fällt, bestand schon im 13. bis ins 15. Jahrhundert starker Bergbau, was die verlassenen Stollen und Halden heute noch bezeugen.

Das nahe Frauenberg, welches zu Weisskirchen a. N. gehort, war damals Bergstadt infolge des betriebenen Bergbaues.

Die Bewohner des Ortes sind ein gemütlicher Menschenschlag, welcher dem Wanderer freundlichst entgegenkommt.

Im Orte stehen gut eingerichtete Gaststätten mit Fremdenzimmern und gut bürgerlicher billiger Verpflegung zur Verfügung.

Weisskirchen a. N. liegt an der Eisenbahnlinie Reichenberg—Zittau i. S. in der Mitte der beiden Städte in 13 km Entfernung; die Länder Bohmen und Sachsen stehen bei dem regen Zugsverkehr in naher Verbindung, auch besteht daselbst ein Post- u. Telegraphenamt.

Ausserdem bestehen regelmässige Autobussverbindungen mit den Städten Zittau i. S. und Reichenberg. Für den Wanderer stehen gepflegte, markierte Wege in die Berge mit ihren Waldungen und Schonheiten zur Verfügung.

Wer längere Zeit Erholung sucht, der findet in dem nahen Ort Frauenberg gut eingerichtete Sommerwohnungen bei guter billiger Verpflegung in den dortigen Gaststätten. Keine Luxushotels vorhanden, aber Ruhe, rauchlose reine Waldluft, fern dem Weltgetriebe; Wasserleitung und elektrisches Licht sind vorhanden. Im Winter vorzügliches Skigelände und Rodelbahn.

Frauenberg ist als Sommerfrische in weiten Kreisen bekannt und wird auch aus Deutschland stark besucht.

Von Weisskirchen a. N. lassen sich nähere und weitere Ausflüge unternehmen, welche sehr lohnend sind und zwar in die nähere Umgebung: Bäckenhain 1 km, Frauenberg 1½ km, Schloss Grafenstein 4 km, im 10. Jahrhundert

Bílý Kostel n. N. — Weisskirchen a. N.

erbaut mit Schlossmuseum, Kahnfahrt u. s. w., Ruine Roinungen 4 km, Forsthaus Freudenhöhe 4 km, Trögelsberg, berühmt durch Funde von Pflanzenabdrücken im Sandstein, (wurde als Seltenheit schon von dem Forscher Alexander v. Humbolt besucht), Rasenbankbaude 8 km, ferner weitere Ausflüge nach dem Jeschken, das Isergebirge, Hammer am See, Reichenberg, Zittau i. S. u. s. w.

Die Industrie ist vertreten durch eine grössere Papier- und Pappenfabrik der Firma Weisskirchner Papier- und Pappenfabrik (Brüder Soyka), deren Spezialerzeugnisse sehr gesucht sind.

Ein vollbeschäftigtes Sägewerk (Fa. Ig. Heinrich) mit Holzwolleerzeugung besteht im Orte, welches die Hölzer des Waldes, Kiefer, Buche und Fichte verarbeitet. Ausserdem bestehen 4 Sandgruben, welche den gesuchten Weisskirchner Bau- und Putzsand liefern.

Nähere Auskünfte erteilen bereitwilligst die Gemeindeämter Weisskirchen a. N. und Frauenberg, Bez. Kratzau.

Bílý Kostel

nad Nisou.

Bílý Kostel n. N. est une des plus anciennes colonies dans la vallée de Nisa, refrénée entre la montagne de la Jizera et de la Ještěd. L'endroit s'étend le long du cours de Nisa, encadré au sud de la chaîne de montagnes de »Langer Berg« et »Kalkberg«. Ces montagnes sont couvertes de splendides forêts de hêtres et de pins, traversées par de belles vallées aux ruisseaux murmurants, la joie des excursionnistes. On jouit d'une vue magnifique des montagnes, soit dans l'intérieur de la Bohême, soit dans le territoire allemand de la Saxe et de la Prusse. La Montagne longue a une altitude de 707 m., la Montagne de chaux est plus haute de 61 m. La fondation de Bílý Kostel n. N. remonte au 11e. siècle, du 13e. jusqu'au 15e. siècle il y avait une exploitation des mines très active, ce qui est démontré par les galeries est les haldes abandonnées.

La ville de Frauenberg appartenant au district de Bílý Kostel sur Nisa était dans le temps ville minière par suite de l'exploitation des mines y exécutée.

Les habitants de Bílý Konstel sont simples et hospitaliers, il y a des auberges bien aménagées à la disposition des étrangers. Logement et bonne nourriture à prix raisonnable.

Bílý Kostel sur Nisa est situé à la ligne des chemins de fer de Liberec—Žitava en Saxe, au milieu des deux villes à une distance de 13 km. Les deux villes sont intimement liées grâce au service des trains qui est très actif entre la Bohême et la Saxe. De beaux chemins bien indiqués dans les montagnes boisées pleines de charme sont à la disposition des touristes.

Letovisko Frauenberg. — Sommerfrische Frauenberg. — Villégiature de Frauenberg. — Summer-resort Frauenberg.

Částečný pohled na Bílý Kostel n. N. — Teilansicht aul Weisskirchen. — Vue partielle sur Bílý Kostel n. N. — Partial view of Bílý Kostel n. N.

Celui qui veut faire un séjour prolongé trouve à Frauenberg, non loin d'ici, des logements d'été bien meublés ainsi que de bonne nourriture dans les auberges de cette ville. Il n'y a point d'hôtels de luxe, mais du calme, de l'air pur de forêt, loin du bruit du monde. L'endroit est pourvu de distribution d'eau et de lumière électrique. En hiver les amateurs de sport y trouvent un bon terrain de ski et une piste de luge.

Frauenberg est une villégiature bien connue et ce sont surtout les Allemands du reich qui y viennent souvent.

On peut entreprendre de belles excursions plus ou moins prolongées à partir de Bílý Kostel s. N. Nous citerons p. e. les environs proches de Bäckenhein — 1 km, Frauenberg — 1½ km, le château de Grafenstein — 4 km. (construit au 10 e. siècle avec le musée), canotage etc., la ruine de Roinungen — 4 km., la maison forestière de Freudenhöhe — 4 km., le chalet de Rasenbank — 8 km., ainsi que Trögelsberg qui est célèbre par les trouvailles d'arborisations dans le grès (visité déjà par Alexandre v. Humbolt comme curiosité). D'autres excursions seraient aux montagnes de Ještěd, de la Jizera, aux villes de Hamry, Liberec, Žitava en Saxe, etc.

L'industrie est représentée par une papeterie et cartonnerie assez grande, par la maison de Weisskirchner, papeterie et cartonnerie (Soyka Frères), dont les produits spéciaux sont très demandés.

Une scierie, pleinement occupée (maison Ig. Heinrich) se trouve également à l'endroit et on y produit de la laine de bois en employant les bois de le forêt comme pin, hêtre, sapin rouge. De plus il y a 4 sablières qui fournissent le sable à mortier et à polir de Bílý Kostel bien en faveur.

Pour informations détaillées prière de s'adresser aux mairies de Bílý Kostel sur Nisa et de Frauenberg, district de Chrastava.

Papírna fy. Bratří Soykové. — Papierfabrik der Fa. Brüder Soyka. — Usine de papier de la maison Soyka Frères. — Paper-mill of Soyka Brothers.

Bílý Kostel

n. Nisou.

Bílý Kostel n. N. is one of the oldest settlements in the Nisa-valley, embedded between Jizera- and Ještěd-mountains. The place is situated on the river Nisa, in the south it is framed by the mountain-range of the Long- and of the Kalk-mountain. These mountains are covered with marvellous beech-and pine-woods, between them there are green valleys and their murmuring brooks are the joy of every tourist. From the mountains you have a fine view as well into the central regions of Bohemia as into the German territory of Saxony and Prussia. The Long-mountain is 707 m. high, the Kalk-mountain 768 m. Already in the 11th. century there was an active mining-industry in Bílý Kostel. (13th. century unto the 15th., too.) Still nowa-days we see many deserted galleries and heaps of dead rocks. The near Frauenberg, belonging to Bílý Kostel n. Nisou has been a mining-town, too.

The inhabitants of the place are good natured and very friendly to all tourists. There are well kept inns with board and lodgings, cheap and clean.

Bílý Kostel n. Nisou lies on the railway-line Liberec—Žitava (in Saxony) in the midst of both the towns at a distance of 13 km.; there is a brisk traffic between the countries Bohemia and Saxony. You find a post- and telegraph-office, too.

There are regular bus-connections with the towns Žitava in Saxony and with Liberec. Well kept and indicated paths into the mountains are at the disposal of the tourists. He who needs a stay of longer duration finds well furnished summer-lodgings and cheap board in the near Frauenberg. There are no sumptuous hotels but you find tranquility and a pure wood-air.

Pila fy. Heinrich, Bílý Kostel n. N. — Sägewerk der Fa. Heinrich, Weisskirchen a. N. — Scierie de la maison Heinrich, Bílý Kostel n. N. — Sawmill of Heinrich-firm in Bílý Kostel n. N.

Hostinec »Zum Waldfrieden« v Bäckenhainu. — Gasthaus »Zum Waldfrieden« in Bäckenhain. — Hôtel »Zum Waldfrieden« à Bäckenhain. — Inn »Zum Waldfrieden« in Bäckenhain.

far away from all the bustle of the world. A water-supply and electric light is to be found. In winter excellent terrain for skiing and luging. Frauenberg is well known as a beautiful summer health-resort and it is visited by many people from Germany. Bílý Kostel is a starting-point for many nice excursions. The distance to Bäckenhein is 1 km., to Frauenberg 1½ km., to the castle Grafenstein, built in the 10th. century, (museum, boating) 4 km., to the ruin Roinungen 4 km., forester's house Freudenhohe 4 km., Trogelsberg, famous by findings of dendrolites in sandstone (visited already by Alexander of Humboldt), the Rasenbank-hut 8 km. Longer excursions to the Ještěd, the Jizera-mountains, Hamry, Liberec, Žitava in Saxony, etc.

Industry is represented by a large factory for paper and pasteboard of the firm Paper and Pasteboard-factory Bílý Kostel, (Soyka-Brothers). There is a great demand for its special products.

A very busy saw-mill (firm Ig. Heinrich), with a wood-wool production, works up all the wood of the forest as fir, beech and pine.

Besides there are 4 sand-pits, procuring the well known sand for mortar and for cleaning .

The town's offices of Bílý Kostel and of Frauenberg, district Chrastava will be glad to give all required information.

Chotyně.

Obec Chotyně leží po obou stranách řeky Nisy, v krásném údolí, které jest 256 m nad mořem. Na ploše 567 ha žije podle posledního sčítání 1288 obyvatel. Průmysl jest zastoupen firmou J. Körber, majitelé pánové Hoffmann & Kuhn, kteří vyrábějí čokoládové zboží. Dříve byla tato firma ve Svárově a teprve letos na podzim se přestěhovala do Chotyně. Zaměstnává 300 — 400 osob. Firma Alfréd Čersovský, mechanická brusírna skla, byla založena 1926, dříve tam byla výroba dřevité vlny. Dále bylo r. 1889 založeno panem Antonínem Kunnertem kolářství, které bylo rozšířeno o větší továrnu dřevařskou a na ohýbání dřeva. Přístavbami během let, objednávkami nejmodernějších strojů na zpracování dřeva a jeho ohýbání, vysoušení, odprašování, jakož i opatřením jeřábů na nádraží a na místě samém k vykládání kulatin, dostal se podnik tak daleko, že je schopen dodávati veškeré artikly z masivního ohýbaného dřeva pro koláře a truhláře. Převážně se vyrábějí ohýbané loukotě pro stavbu hospodářských strojů, podložky pod chomouty, sanice pod rohačky, lyže atd. Podnik jest veden po smrti svého zakladatele pod firmou A. Kunert (Eifler & Linka), Chotyně, jeho dvěma synovci. Firma A. Hergeth, činná v obci od r. 1929, vyrábí řeznické stroje a chladicí přístroje známé jakosti. Firma Rössel a Schwind vyrábí truhlářské stroje a je pro svou poctivou práci daleko široko známa. Firma Zinnecker vyrábí lepenkové práce pro každou potřebu. Svým novodobým zařízením může firma v nejkratší době dodati objednávku v jakémkoli množství. Firma Josef Jäger, kovářský mistr v Chotyni 133, má hydraulický studený lis k natahování obručí na kole studenou cestou. Je to jediný podnik svého druhu v celém okolí. Fma Oskar Effenberger, nejmoderněji zařízený válcový mlýn, vlastní elektrický silozdroj a vodní sílu, nejlépe zařízený podnik v okrese.

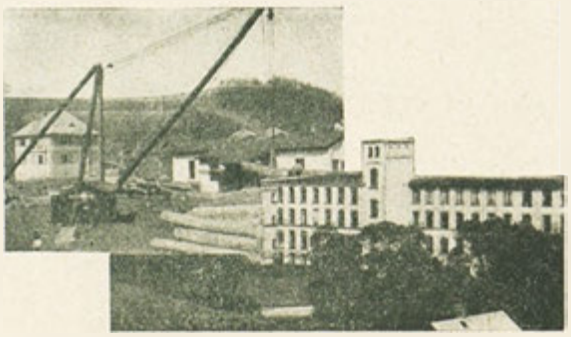

Pila fy. A. Kunnert a továrna na čokoládu fy. J. Körber. — Sägewerk der Fa. A. Kunnert und Schokoladefabrik der Fa. J. Körber. — Scierie de la maison A. Kunert et l'usine de chocolat de la maison J. Körber. — Sawmill of the firm A. Kunnert and Chocolade manufacturing of J. Körber.

Lázně Chotyně se svými sirnými a železitými prameny pomáhají nemocným při rheumatismu, ischiasu a dně. Mnozí nemocní našli zde již své uzdravení. Nynější majitel p. Eduard Kratzer získal lázně r. 1928 koupí.

Z Chotyně lze podnikati polodenní, jakož i celodenní výlety autobusem, vlakem nebo pěšky. Polodenní výlety k hradu Grabštejnu s prohlídkou hradu a s projížďkami po rybníce, do Černé Louže, Frauenbergu, Bäckenhainu, na Rozkoš se zříceninou hradu, na Velký a Malý Kalkberg, Spittelgrund, Sedlo s Farským kamenem, Skalní divadlo atd.

Celodenní výlety do Oybin, na Hrnčíře, Hvozd, Luž. Tolštejn, Nonnenfelsen, Ještěd, Moiselkoppe, Hamr na jez. atd. mohou býti podniknuty z Chotyně.

Pro svou klimatickou polohu hodí se obec za letovisko, které může poskytnouti vše, čeho po třebujeme pro osvěžení. Obec má velké lesy, plovárnu s tekoucí pramenitou vodou, která poskytne osvěžení mladým i starým. Ceny v hostincích jsou velice mírné, takže i méně zámožný si může dovoliti přijet na dovolenou do Chotyně.

Ketten.

Die Gemeinde Ketten liegt beiderseits der Neisse, eingebettet in einem lieblichen Tale, 256 m uber dem Meeresspiegel. Auf einem Flächenraum von 567 ha sind nach der letzten Volkszählung 1288 Einwohner sesshaft. Die Industrie besteht aus der Fa. J. Körber, Inhaber die Herren Hoffmann & Kuhn, welche Schokoladen-Artikel erzeugt. Die Firma war früher in Schwarau und ist erst diesen Herbst nach Ketten übersiedelt. Sie beschäftigt 300 — 400 Personen. Die Firma Alfred Čersovsky, mechanische Glassteinschleiferei, besteht seit dem Jahre 1926; früher war dort eine Holzwolleerzeugung. Weiters wurde im Jahre 1889 durch Herrn Anton Kunnert in Ketten eine Wagnerei gegründet, die von ihm zu einer grosseren Holzbearbeitungsfabrik und Holzbiegerei ausgebaut wurde. Durch Zubauten im Laufe der Jahre, durch Anschaffung modernster Holzbearbeitungs- u. Holzbiegemaschinen, Trockenvorrichtungen, Entstaubungen, sowie Krananlagen am Bahnhof, wie auf dem Holzplatze zum Entladen der Rundholzer, wurde das Unternehmen in Stand gesetzt, sämtliche Artikel aus massiv gebogenem Holz, für den Wagner, wie für den Tischler in leistungsfähiger Weise liefern zu konnen. Es werden vorwiegend gebogene Radfelgen für den landw. Maschinenbau, auch Kummetleisten, Holzriemenscheiben, Rodelkufen, Skilatten u. s. w. erzeugt und wird der Betrieb seit dem Tode des Gründers unter der Fa. A. Kunnert (Inh. Eifler & Linke) Ketten, von seinen beiden Neffen in umsichtiger Weise weitergeführt. Die Firma A. Hergeth, seit dem Jahre 1929 in der Gemeinde tätig, erzeugt Fleischereimaschinen und Kühlanlagen in bekannter Güte. Die Firma Ressel & Schwind erzeugt Tischlereimaschinen und ist wegen Ihrer soliden Arbeit weit und breit bekannt. Die Firma A. Zinnecker erzeugt Kartonagen für jeden Bedarf. Durch ihre neuzeitliche Einrichtung kann die Firma jedes Quantum der bestellten Waren in kürzester Zeit liefern. Weiters betreibt die Firma Josef Jäger, Schmiedemeister in Ketten 133, eine hydraulische Kaltpresse zum Aufziehen von Wagenreifen auf kalten Wege. Es ist die einzige in der Umgebung.

Fa. Oskar Effenberger, modernst eingerichtete Walzenstuhlmühle, eigene elektrische Krafanlage und Wasserkraft, besteingerichtetes Unternehmen im Bezirke.

Das Bad Ketten mit seinen schwefel- und eisenhältigen Quellen, hilft Leidenden gegen Rheumatismus, Ischias und Gicht. Viele Kranke haben dort Erlosung von ihren Leiden gefunden. Der jetzige Besitzer, Herr Eduard Kratzert, hat das Bad im Jahre 1928 käuflich erworben.

Von Ketten aus konnen Halbtags-, sowie Ganztagsausflüge (per Autobus, Bahn oder zu Fuss) ausgeführt werden. Halbtagsauflüge nach Schloss Grafenstein mit Schlossbesichtigung u. Gondelteich, Schwarzpfütz, Frauenberg, Bäckenhain, Freudenhohe mit Runschloss, grosser und kleiner Kalkberg, Spittelgrund, Pass mit Pfaffenstein, Felsentheater u. s. w.

Ganztagsausflüge nach Oybin, Topfer, Hochwald, Lausche, Tollenstein, Nonnenfelsen, Jeschken, Moiselkoppe, Hammer a. See und so weiter, konnen von Ketten aus durchgeführt werden.

Infolge seiner klimatischen Lage eignet sich der Ort zu einer Sommerfrische, welche alles bieten kann, was Erholungsbedürftige begehren. Grosser Waldbesitz, Schwimmbad mit fliessendem Quellwasser bieten Jung und Alt Erholung. Die Preise in den Gaststätten sind sehr niedrig gehalten, sodass auch Minderbemittelte sich einen Urlaub in der Gemeinde Ketten leisten konnen.

Chotyně.

(Ketten).

La commune de Chotyně sur Neisse est située dans une belle vallée à une altitude de 256 m. Elle contient d'après le dernier recensement 1288 habitants (superficie 567 ha). L'usine de chocolat Körber, transférée récemment à Chotyně occupe plus de 300 personnes. La maison Alfred Čersovsky, polissage mécanique du verre, existe dès l'année 1926, autrefois il y avait une fabrication de laine de bois. L'ancienne charronnerie de M. Antoine Kunnert fut changée au cours du temps en fabrique pour le façonnage et le pliage du bois. Par les nombreuses innovations comme machines à cintrer et à travailler les bois, sécheuses, tamis, pour enlever la poussière, grues de déchargement des bois ronds à la gare et

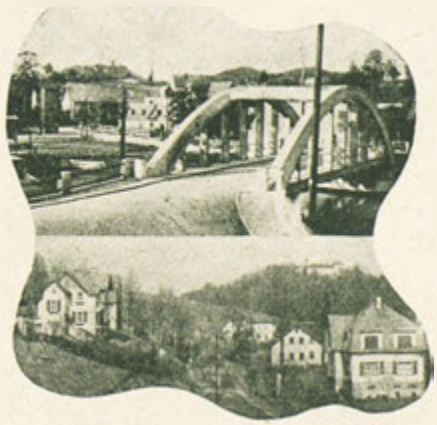

Částečný pohled na Chotyni. — Teila..sichten von Ketten. — Vues partielles de Chotyně. — Partial views of Chotyně.

à la place, l'entreprise est capable de fournir tous les articles en bois massif courbé soit pour le charronnier soit pour le menuisier. Produits principaux: jantes de roue pour l'agriculteur, harnais à collier, tambours de bois, barres de traîneau, lattes de ski etc.

D'autres maisons importantes:

A. Hergeth, usine renommée pour ses machines de boucher ainsi que pour ses réfrigérants.

Ressel et Schwind, fabrique de machines de menuisier, connu au pays et à l'étranger.

A. Zinnecker, usine de cartonnage moderne, pourvu de tout ce qu' il faut pour garantir la livraison au plus vite.

L'usine Joseph Jäger Schiedemeister est l'usine unique aux environs possédant une presse hydraulique froide pour monter les bandages à froid.

La maison Oskar Effenberger, moulin à rouleaux aménagé à la page, possède un propre établissement de force électrique et hydraulique. C'est l'usine la meilleure adaptée du district.

La ville d'eaux de Chotyně possédant des sources sulfureuses et ferrugineuses est indiquée contre rhumatisme, sciatique, goutte. Propriétaire actuel: M. Edouard Kratzert.

Excursions a demie journée:

Grafenstein (château), Schwarzpfütz, Frauenberg, Bäckenhain, Freudenhohe (château), Kalkberg, Spittelgrund, Pfaffenstein etc. Excursions à la journée (communications d'autobus ou de chemin de fer (Oybin, Töpfer, Hochwald, Lausche, Tollenstein, Nonnenfelsen, Jeschken, Moiselkoppe, Hammer am See etc.).

Le climat tempéré, la forêt voisine, les bains de source procurent un séjour agréable aux amis de la nature désirant le repos.

Chotyně.

(Ketten).

The parish of Chotyně on the Neisse is situated in a beautiful valley (altitude 256 m) According to the last census of the people there are 1288 inhabitants. The large chocolate-mill of Koerber giving employment to more than 300 persons has been recently transfered to Chotyně. The firm Alfred Cersovsky, mechanical glass-cutting, has been existing since the year of 1926 — formerly their was a production of wood - wool. The former cartwrightfirm of Mr. Anton Kuhnert has been extended into a factory of wood-carving and bending. There have been permanent innovations as bending- and working-machines for wood, drying apparatusses and screens. Cranes were erected as well at the station as at the place for stocking wood and so the firm is able to supply all the articles in

Celkový pohled na Chotyni. — Gesamtansicht von Ketten. — Vue totale de Chotyně. — Total view of Chotyně.

massive bent wood for wheelwrightwork and for joinery. The principal goods are: jaunts for agriculture, hames, strap-wheels of wood, sledge-runners, skilaths etc.

Other important firms are: A. Hergeth, a well known factory of machines for butcheries and refrigerators.

Ressel and Schwind produce machines for joiners. They are known as well in the home market as abroad.

A. Zinnecker, production of paste-board work for any want. By up to date institutions the firm can deliver any quantities of goods without delay. The firm J. Jäger Schmiedemeister has got a hydraulic cold press for winding up wheels. This press is the only one in the environments.

The Oskar Effenberger-firm, an up-to-date rolling-mill with proper electric and hydraulic works is the best installed establishment in the district.

The health-resort Chotyně with its sulphurous and ferruginous springs is indicated against rheumatism, sciatica and gout. The actual owner of this health-resort is Mr. Edward Kratzer.

Half a day excursions: Grafenstein (castle), Schwarzpfuetz, Frauenberg, Baeckenhain, Freudenhoehe, Kalkberg, Spittelgrund, Pfaffenstein etc.

One-day excursions: Oybin, Toepfer, Hochwald, Lausche, Tollenstein, Nonnenfelsen, Jeschken, Moiselkoppe, Hammer am See etc.

On acount of its climate, woods and bathing establishments with springwater Chotyně is an ideal summer health- resort for those, who want for recreation and rest. Price for board and lodging is very modest everywhere.

Chrastava.

Mezi výšinami Ještědských a Jizerských hor, podél řeky Nisy, v místech, kde ústí potok »Görsbach« do Nisy, na železniční trati Žitava-Liberec, leží město Chrastava se čtvrtěmi I., II. a III. (dřív. Dolní Chrastava), ve výši 296 m nad hladinou mořskou. Město vzniklo za vlády krále Otakara II. (asi 1255) a byli to havíři z Míšně v Sasku, kteří zde dolovali v nejbližším okolí olovo a stříbro. Pod vládou purkrabího z Dony a později pod Jiřím z Mehlu a Strehlitzu, měla Chrastava (která byla v době husitských válek hodně zpustošena) mnoho příznivců a ob držela četná privilegia, jako: magistrát, zrušení roboty, právo vařiti pivo, míti znak, povolení k zřízení střelecké jednoty, konšelský soud, hrdelní soud, jakož i právo konati výroční trhy. Během století odešlo mnoho velikých synů Chrastavy do světa a šířilo slávu tohoto města. Právě tak činí ostatní obyvatelstvo vývozem svých výrobků. Vynikajícími rodáky jsou: Josef Ritter z Führichu, Vilém Kandler a Gustav Kratzman, kteří získali svým uměním malířským světové jméno. Ještě mnoho jiných mužů má daleko za hranicemi proslavená jména jako vychovatelé, sociální politikové, hudebníci atd. Chrastava sama, jakož i bližší i vzdálenější okolí, hodí se výborně pro letní i zimní pobyt. Na stinných, pohodlných cestách lze podniknouti příjemné jednodenní výlety do Ještědských, Jizerských a Lužických hor. Město samo má mnoho uměleckých památek, z nichž nutno upozorniti zvláště na malby v gotickém kostele, jmenovitě »Marie v zeleném« od Führicha, sbírky městského musea v chlapecké měšťance, které obsahují umělecká díla sochařská, mariánská kaple na náměstí a staré hrobky v parku za kostelem. Četné vlakové a autobusové linky umožňují téměř každou hodinu spojení s blízkými městy Libercem, Hrádkem n. Nisou a Žitavou v Sasku. Mnoho sportovních hřišť a moderní lázně, zřízené r. 1933, jsou příležitosti k tělesnému osvěžení. Mimoto skýtá Chrastava a nejbližší okolí, (husté jehličnaté a listnaté lesy, dosažitelné z města za 10 minut) příjemný pobyt, což podporují ještě moderně zařízené hostince a vodovodní potrubí s výbornou vodou.

Pohled na Chrastavu z nejbližšího okolí. — Blick auf Kratzau aus der nächsten Umgebung. — Aspect de Chrastava du voisinage. — View of Chrastava seen from the next neighbourhood.

Spořitelna v Chrastavě, Střelecká ul. 407, má vlastní úřední budovu, tel. 14, šekové konto u Pražské poštovní spořitelny č. 29.217. Spravuje jmění přes 48,000.000.—, její reservy přesahují 3 000.000.—. Hlavní obchody: zápůjčky na nemovitosti, cenné papíry, obcím a okresům, eskonto-

Celkový pohled na Chrastavu. — Gesamtansicht von Kratzau. — Vue totale de Chrastava. — Total view of Chrastava.

vání směnek a j. Koupě a výměna cizích valut, inkaso úrokových kuponů a tažených losů. Vklady jsou úročeny zákonem povolenou úrokovou sazbou. Pro školní mládež je zařízena zvláštní školní spořitelna.

Maco-přádelna Cichorius a spol., akc. spol., telefon č. 5, v noci Liberec 4943. Podnik byl založen r. 1893 jako komanditní společnost Theodorem Cichoriem, který byl veřejným společníkem. Společnost otevřela závod jako první maco-přádelnu v Rakousko-uherské monarchii. R. 1897 byl podnik rozšířen a r. 1934 přeměněn v akciovou společnost. Vyrábí se kardovaná a česaná maco-americká příze nejlepší jakosti, která má velký odbyt, hlavně na domácích trzích.

»Textilana« akc. spol. ústředna, barvírna a úpravna v Chrastavě, přádelna v Křešicích, tkalcovny v Hanichenu, v Rochlicích u Liberce a ve Voslavě v Rakousku. Filiálky v Brně, Záhřebu a ve Vídni. Telefon 15, telegramy: »Textilana« v Chrastavě. Codes: A. B. C., Bentley's a Rudolf Mosse. Podnik vznikl ze společnosti Feigl a Windrich a z vöslavských továren na česanou přízi. Vyrábí se dámské a pánské módní látky. Přes hospodářskou krisi zůstala firma věrna svým zásadám a vyrábí pouze uznaně prvotřídní zboží.

Arnošt Möller, tkalcovna moderních záclonových látek. Podnik byl založen v devadesátých letech, měnil často svého majitele, až jej od roku 1910 až 1929 vedl tchán nynějšího majitele pod firmou E. O. Weber a Neuman. Vyráběny byly hlavně přípravy pro ruční práce a nyní po

Náměstí. — Marktplatz. — Place du marché. — Market-Square.

převzetí nového majitele tkaniva na záclony, které jsou pro svoji jakost a moderní provedení velice oblíbeny. Tomuto podniku se v krátké době podařilo zaujmouti čelné místo mezi firmami stejného oboru. Před krátkou dobou byla k tomuto závodu přivtělena ještě tiskárna. Telefon čís. 24.

Podnikatelství »Lanex«, spol. s r. o., dříve Ing. Klinger. Po převzetí Kahlovy továrny přístavbami a nástavbami zvětšovány v letech 1903 a 1906. Po těchto přístavbách bylo započato s výrobou vlněného zboží a tento podnik byl až do počátků hospodářské tísně jedním z nejmodernějších závodů v republice, ve kterém byly zhotovovány výrobky od surovin až k nejjemnějším látkám. Specielní výrobky světového významu jsou: Coachmen-látky, mandariny, orientálská sukna, pánské a dámské konfekční zboží, pláštové a lodenové látky atd.

Závody »Pentosin«, Chrastava: Vlastní výroba vitaminových preparátů »Pentosin« z čistého norského doryšového tuku. Vedoucí značka výrobků z rybích tuků pro hospodářské podniky a chovatele zvířat. Sesterské společnosti v Německu, Rakousku, Italii, Francii, Švýcarsku a Rumunsku. Dobrozdáním a krmením na zkoušku je doložena prvotřídní jakost tohoto výrobku. Telefon: 54, v noci Liberec 4942.

Bratří Löwy, Chrastava: bavlna, příze atd. Známá firma, která existuje od roku 1909. Telefon 54.

Julius Ulbrich: specielní výroba nářadí pro tělocvičny, sportovní hřiště, jakož i školní zařízení. Závod byl založen r. 1878 otcem nynějšího majitele a získal si svými uznanými výrobky velikou oblibu a má odběratele doma i v cizozemsku. Zvláště oddělení »potřeb pro zimní sporty« došlo uznání v odborných kruzích.

Edvard Hoffmann, koželužna: majitel Edvard Hoffmann st. a ml. Podnik byl založen r. 1872. Výroba: Zadky, krčky atd. Telefon 66.

J. H. Altschul a synové. Tkalcovna a přádelna odpadků. Založeno 1871. Majitel Jan Altschul. Výroba amerických a indických jemných přízí odpadkových. Telefon: 3.

H **Josef Ressel, barvírna,** dříve August Romer. Barvírna příze. Telefon: 4.

Doporučené hostince: Hotel Mainz, telefon 56; hotel »Ross«, tel. 49; hostince »Letzer Pfennig«, »Radnice«, »Zlatý lev«, »Nádraží«, »Černý orel«, »Město Vídeň«, »Kudlich«, »Střelnice«, »Réva« a »Lindner«; kavárny »Mohaupt« a »Pohl«.

Kratzau.

Zwischen den Höhen des Jeschken- und Isergebirges eingebettet, zieht sich entlang der Neisse und des in dieselbe einmündenden Görsbaches, an der Eisenbahnlinie „Zittau-Reichenberg" gelegen, die Stadt Kratzau mit dem Ortsteilen I, II und III (dem früheren Unterkratzau) in 296 m Seehöhe. Die Gründung des Städtchens dürfte nach berechtigten Annahmen unter der Herrschaft König Ottokar II. um 1255 erfolgt sein und waren es Bergleute aus Meissen i. Sa., welche hier und in der näheren Umgebung nach Blei- und Silbererzen schürften. Unter der Herrschaft der Burggrafen von Dohna und später unter Georg von Mehl und Strehlitz hatte das ehedem von den Hussitenkriegen arg verwüstete Kratzau grosse Förderer und erhielt zahlreiche Privilegien wie: Magistrat, Aufhebung des Frondienstes, die Brauberechtigkeit, die Führung eines Wappens, die Genehmigung zu einer Schützenbrüderschaft, das Schöppengericht u. die Halsgerichtsbarkeit, sowie die Berechtigung zur Abhaltung von Wochenmärkten. Im Laufe der Jahrhunderte sind viele berühmte Söhne aus Kratzau in die Welt hinausgezogen und trugen den guten Ruf ihrer Heimatstadt in aller Herren Länder, wie dies in anderer Art die Erzeugnisse der gewerbefleissigen Bevölkerung machten. Zu ihren berühmten Söhnen zählt die Stadt — Josef Ritter von Führich, Wilhelm Kandler und Gustav Kratzmann — welche durch ihre Bildwerke Weltruhm erlangten. Noch viele andere Namen besitzen weit über die Grenzen unseres Staates einen guten Klang, sei es als Volksbildner, Sozialpolitiker, Musiker usw. Kratzau

Chrastava III. — Kratzau III.

selbst, als auch die nähere und weitere Umgebung eignen sich vorzüglich für Sommer- und Winteraufenthalt. Von kleineren Ausflügen, welche auf bequemen schattigen Fusswegen führen, bis zu Tagestouren, wird Kratzau gern als Ausgangsort benützt, da man von hier leicht die Höhenzüge des Jeschken-, Iser- und Lausitzergebirges erreicht. Die Stadt selbst birgt sehr viele Kunstschätze und seien die Bilder in der gotischen Pfarrkirche, besonders „Maria im Grünen" von Führich, die Sammlung des städt. Museums in der Knabenbürgerschule, die Werke berühmter Bildhauer in Form der Marienkapelle am Markt und alte Grabsteindenkmale im Park bei der Kirche erwähnt. Die zahlreichen Zug- und Autobusverbindungen ermöglichen einen fast stündlichen Verkehr mit den in der Nähe gelegenen Städten Reichenberg, Grottau und Zittau i. Sachsen. Mehrere Sportanlagen und die im Jahre 1933 errichtete neuzeitliche Badeanstalt geben Gelegenheit zu körperlicher Ertüchtigung. Alles in Allem bietet Kratzau und die Umgebung mit den schon in 10 Minuten vom Stadtzentrum aus zu erreichenden Nadel- und Laubholzwaldungen einen angenehmen Aufenthalt, welcher in den auf das modernste eingerichteten Gasthöfen und dem Bestehen einer Hochquellwasserleitung noch unterstützt wird.

Kratzauer Sparkasse, Schützengasse Nr. 407: Besitzt ein eigenes Amtsgebäude, Fernruf 14; Postsparkassenkonto Prag Nr. 29.217. Sie verwaltet über 48 Millionen Kč Vermögen; ihre Reserven und Fonde haben die Summe von 3 Millionen Kč überschritten. Hauptsächlichste Geschäftszweige: Gewährung von Darlehen auf Liegenschaften, auf Wertpapiere und an Gemeinden und Bezirke, ferner Eskomptierung von Wechseln. Vermittlung sämtlicher Bankgeschäfte, Kauf- und Verkauf fremder Valuten, Inkasso von Zinsscheinen und gezogenen Wertpapieren. Einlagen werden jeweils zu den gesetzlich geltenden Zinssätzen, bei Tagesverzinsung verzinst. Für die Schuljugend ist eine eigene Schulsparkasse eingerichtet.

Maco-Spinnerei Cichorius & Co. Aktiengesellschaft: Fernruf Nr. 5; nachts Reichenberg Nr. 4943. Das Unternehmen wurde 1893 als Kommanditgesellschaft von Teodor Cichorius als öffentlicher Gesellschafter gegründet und eröffnete den Betrieb als erste Maco-Spinnerei in der ehemaligen Monarchie. 1897 wesentlich

Městské koupaliště. — Städtische Badeanstalt. Bain Municipal. — Municipal Bath.

Městské koupaliště. — Städtische Badeanstalt. Bain Municipal. — Municipal Bath.

vergrössert wurde die Firma im Jahre 1934 in eine Aktiengesellschaft umgewandelt. Es werden cardierte und gekämmte Maco- und Amerikagarne feister Qualität erzeugt und meist im Inlande abgesetzt.

„Textilana" A. G. - Werke, Zentrale, Färberei und Appretur Kratzau: Kammgarnspinnerei in Kreschitz, Webereien in Hanichen, Röchlitz (ČSR.), Vöslau (Oesterreich). Niederlagen in Brunn, Zagreb und Wien. Fernruf: 15. Telegrammadresse: Textilana Chrastava. Codes: A. B. C., Bentley's, Rudolf Mosse. Hervorgegangen aus der Firmenvereinigung Feigl & Widrich u. den Vöslauer-Kammgarnfabriken werden Damen-Hochmodestoffe und Herrenmodestoffe erzeugt. Trotz der Wirtschaftskrise ist die Firma ihren Grundsätzen treu geblieben und erzeugt nur eine erstklassige anerkannte Standardware.

Ernst Möller. Weberei für moderne Vorhangstoffe: In den 90er Jahren gegründet, wechselte mehrfach der Besitzer, bis der Schwiegervater des jetzigen Inhabers die Firma E. O. Weber & Neumann von 1910 bis zu seinem Tode 1929 betrieb. Vornehmlich wurden Handarbeitsstoffe erzeugt und erfolgte nach Uebernahme durch den jetzigen Besitzer die Umstellung auf Fabrikation von Vorhangstoffen, die infolge ihrer modernen Ausführung allgemein Anklang fanden und zu einer bedeutenden Erweiterung des Unternehmens führten. In kurzer Zeit gelang es, eine führende Stellung unter den Firmen der gleichen Branche zu erzielen. Vor kurzem wurde dem Unternehmen noch eine Druckerei angegliedert. Fernruf: 24.

Betriebsgesellschaft der ehemaligen Klinger'schen Unternehmungen »Lanex« G. m. b. H. früher »Ig. Klinger«. Nach Ankauf der Kahl'schen Spinnerei wurden im Jahre 1903 und 1906 Erweiterung- und Hochbauten ausgeführt. Durch diese Zubauten wurde die Wollwarenerzeugung aufgenommen und zählte diese Firma bis zum Eintritt der Krise zu den modernsten Fabriken der Republik in welcher die Erzeugnisse vom Rohprodukt bis zur nadelfertigen Ware hergestellt wurden. Spezialerzeugnisse von Weltruf sind: Coachmanware, Mandarine, Orientluche, Herren- und Damenkonfektionsware, Mantel- und Lodenstoffe.

Pentosinwerk, Kratzau: Alleinherstellung des Vitaminpräparates »Pentosin« aus reinem norwegischen Dorschlebertran als anerkannt

Závody »Textilana« v Chrastavě. — Die »Textilana«-Werke in Kratzau. — Etablissement »Textilana« à Chrastava. — »Textilana« Works in Chrastava.

führende Marke auf dem Gebiete der Lebertranfütterung in landwirtschaftlichen Betrieben und bei Tierhaltern. Schwesterbetriebe in Deutschland, Oesterreich, Italien, Frankreich, Schweiz und Rumänien. Durch Gutachten und Probefütterungen die erstklassige Qualität dieses Produktes bewiesen. Fernruf: 54; nachts Reichenberg 4942.

Brüder Löwy, Kratzau: Baumwolle, Abfälle, Garne und Sortieranstalt. Bekannte Firma, welche bereits seit 1909 besteht. Fernruf: 54.

Julius Ulbrich: Spezialerzeugung von Turn-, Sport- und Spielgeräten, als auch Schuleinrichtungen; 1878 vom Vater des jetzigen Besitzers gleichen Namens gegründet, schaffte sich die Firma infolge ihrer anerkannten Qualitätserzeugnisse bald einen Weltruf und hat ihre Abnehmer im In- und Auslande. Gerade die Sonderabteilung »Wintersportgeräte«, findet in der Fachwelt grösste Anerkennung.

Eduard Hoffmann, Gerberei: Inh. Eduard Hoffmann sen. u. jun.; gegründ. 1872. Erzeugung von Lohterzen, Rücken, Hälsen u. Avern. Fernruf: 66.

J. H. Altschul's Söhne, Baumwoll- und Abfallspinnereien. Gegr. 1871. Inh. Hans Altschul. Erzeugung von amerikanischen und indischen Fein- und Abfallgarnen. Fernruf: 3.

Josef Ressel, Rotfärberei: früher August Römer; Türkischrot-Färberei, Färbung von Garnen im Lohn. Fernruf: 4.

Anerkannte Gasthöfe: Hotel Mainz — Fernruf 56; Hotel Ross — Fernruf 49; Gasthof »Letzter Pfennig«; Rathaus; Goldner Löwe; Bahnhofswirtschaft; Schwarzer Adler; Stadt Wien; Kudlich; Schützenhaus; Weintraube; Lindner Kaffee Mohaupt; Kaffe Pohl.

Chrastava.

(Kratzau)

Entre les hauteurs du Ještěd et de Jizerské hory la ville de Chrastava s'étend le long de la Neisse et du ruisseau Görsbach sur la ligne du chemin de fer Zittau—Liberec. La ville, entourée de forêts de conifères et d'arbres à feuilles, a été fondée — suppose-t-on — sous le roi Otokar II. Les premiers habitants étaient des mineurs qui fouillaient la ville et ses environs pour trouver des minerais de plomb et d'argent. Sous le règne des burgraves de Dohna, et plus tard, sous George de Mehl et Strehlitz, la petite ville prit un essor continuel. Beaucoup de ses fils ont quitté la ville et sont devenus célèbres comme peintres, pédagogues, politiciens sociaux et musiciens, réhaussant la gloire de leur ville natale, qui jouit d'une renommée mondiale pour son industrie. Mentionnons Joseph chevalier de Führich, Guillaume Kandler etc., dont quelques chefs-d'oeuvre se trouvent dans la ville-même. L'église paroissiale en style gothique et le museé municipal dans l'école de garçons contiennent des objets d'une valeur spéciale. Plusieurs places de sport et une piscine offrent l'occasion de l'entraînement du corps. Par les nombreuses communications de chemin de fer et d'autobus il est possible de se rendre à chaque heure dans les villes voisines de Liberec et de Zittau en Saxe. Réflexion faite, Chrastava avec ses environs offre un séjour agréable, et en été et en hiver, d'autant plus agréable par ses hôtels modernes et par la conduite d'eaux des sources de montagne.

Caisse d'épargne de Chrastava. Schützengasse No. 407. possède son propre bâtiment, téléphone 14; compte de la caisse d'épargne postale Prague No. 29217. Elle administre des fortunes de plus de 48 millions de Kč; ses réserves et fonds ont surpassé 3 millions de Kč. Branches principales: Prêts sur immeubles, sur effets et à des communes et des districts, puis escompte de lettres de change, toutes sortes d'affaires de banque, achat et vente de valeurs étrangères, encaissement de coupons et d'effets tirés. Des dépôts les intérêts sont touiours payés d'après les taux prescrits par la loi avec calculation des intérêts par jour. Pour la jeunesse des écoles une caisse d'épargne spéciale a été établie.

Zvukový biograf. — Tonkino. — Cinéma sonore. Talkie.

Filature de maco Cichorius & Cie., S. A., filatures de coton; téléphone No 5; de nuit Liberec No 4943. L'entreprise fut fondée en 1893 comme société en commandite par Théodor Cichorius en associé, et fut ouverte comme première filature de maco de l'ancienne monarchie. En 1897 elle fut bien agrandie, et en 1934 transformée en société anonyme. Elle produit des fils de maco et américains, cardés et peignés de la qualité la plus fine et les vend pour la plupart au pays-même.

»Textilana«, Société anonyme, centrale, teinturerie, et atelier d'apprêtage, Chrastava, filature de peignés à Křešice, tissages à Hanichov, Rochlice, Vöslau (Autriche), Succursales à Brno, Zagreb et Vienne. Téléphone No 15. Télégrammes: Textilana Chrastava. Codes: ABC. Bentley's, Rudolf Mosse. La maison provient de la fusion des maisons Feigl & Widrich avec les Vöslauer Kammgarnfabriken (fabriques de peignés à Vöslau) et produit des nouveautés pour dames et étoffes pour habits. Malgré la crise économique la maison fidèle à ses principes, ne produit que des marchandises de toute première **qualité.**

Erneste Möller, tissages de matières pour rideaux modernes, fondée entre 1890 et 1900, changea plusieurs fois de propriétaires jusqu'à ce que le beau-père du propriétaire actuel se chargeât de la maison E. O. Weber & Neumann en 1910 et la dirigeât jusqu' à sa mort en 1929. On produisit avant tout des matières pour ouvrages à l'aiguille, et ce n'est qu'après l'entrée du propriétaire actuel que la fabrique fut réadaptée pour la production de matières pour rideaux qui, à cause de leur exécution moderne, furent bien recherchées et causèrent un agrandissement considérable de l'entreprise. En peu de temps elle réussit à occuper une position éminente parmi les maisons de la branche. Récemment une imprimerie fut annexée à l'entreprisse. Téléphone No. 24.

Société d'exploitation des anciennes entreprises de Klinger »Lanex« soc. à resp. lim. ci devant »Ig. Klinger«: Après avoir achété la filature de Kahl on construisit en 1903 et en 1906

Budova spořitelny v Chrastavě. — Das Gebäude der Kratzauer Sparkasse. — Édifice de la Caisse d'épargne à Chrastava. — Savings-Bank in Chrastava.

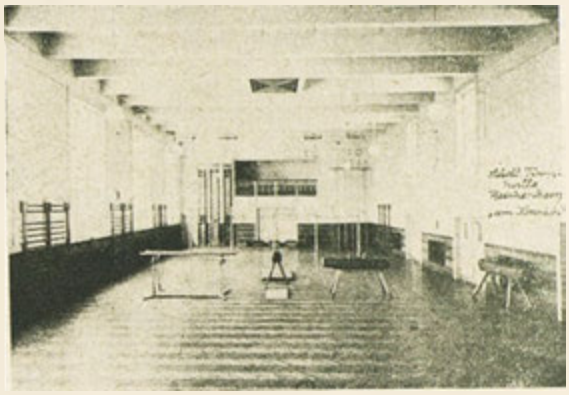

Zařízení tělocvičny, dodané tov. Jul. Ulbrich v Chrástavě. — Turnhalleneinrichtung von der Turngerätefabrik Julius Ulbrich in Kratzau.

des ailes annexes. Par ses annexes on put se charger de la production d'articles de laine. Jusqu' à la crise économique cette maison comptait parmi les fabriques les plus modernes de la République; on y fabrique les produits depuis les matières premières jusqu'à la marchandise prête à être confectionnée. Produits spéciaux de renommée universelle: articles coachmen, mandarine, orient, articles pour la confection, étoffes de manteaux, loden.

Usines »Pentosin«, Chrastava. Production exclusive de la préparation de vitamine »Pentosin« de pure huile de foie de dorsch norvégien. Marque reconnue de premier ordre dans la branche de fourrages d'huile de foie employés dans des établissements agricoles et par les éleveurs de bestiaux. Usines affiliées en Allemagne, en Autriche, en Italie, en France, en Suisse et en Roumanie. La qualité éminente de ces produits est prouvée par des expertises et des affourragements expérimentaux. Téléphone No 54, de nuit: Liberec 4942.

Löwy Frères, Chrastava: Coton, entre-dents, fils et établissement de triage. Maison connue qui existe déjà depuis 1909 et maintient le travail malgré la crise économique. Téléphone: 55.

Jules Ulbrich: Production spéciale d'ustensiles de gymnastique, de sport et de jeux, et accommodements d'écoles. La maison, fondée par le père du propriétaire actuel du même nom, se fit vite une renommée universelle par ses produits de qualité reconnue, et chez ses acheteurs en Tchécoslovaquie et à l'étranger. C'est justement le département special »articles de sports d'hiver« qui trouve le plus d'approbation de la part des professionnels.

Édouard Hoffmann, tannerie: Propr. Édouard Hoffmann ainé et jeune; fondée en 1872. Production de dos, cous, etc., tannés. Téléphone: 66.

J. H. Altschul Fils, filature de coton et d'entre-dents, fondée en 1871. Propr. Hans Altschul. Production de fils fins et d'entre-dents américains et des Indes. Téléphone: 3.

Joseph Ressel, teinturerie en rouge, ci-devant Auguste Römer; teinturerie en rouge turc, teinturerie de fils contre payment. Téléphone: 4.

Partie na »Görsbachu«. — Partie am Görsbach.

Hôtels renommés: Hôtel Mainz — Téléphone 56; Hôtel Ross —Téléphone 49; auberges »Letzter Pfennig«, Rathaus, Goldner Löwe, Bahnhof, Schwarzer Adler, Stadt Wien, Kudlich, Schuzzenhaus, Weintraube, Lindner. Café Mohaupt, Café Pohl.

Chrastava.

(Kratzau).

Between the heights of the Ještěd and those of the Jizerské hory the town Chrastava stretches along the Neisse and the rivulet Görsbach, which falls into it, at the railway-line Zittau—Liberec. The town, surrounded by pine-tree and leafy woods, was founded — as is supposed — under the reign of King Otokar IInd. The first inhabitants were miners, who searched for lead- and silver-ores in the town and its environs. Under the reign of the Burgraves of Dohna, and later under George of Mohl and Strehlitz, the little town developed continually. Many of its sons left the town and became famous in the world as painters, pedagogues, social politicians and musicians, heightening the glory of their native town, which enjoyed already world-fame by its industry. Let us mention Joseph Knight of Führich, William Kandler etc. some of whose works are to be found at the town itself. The Gothic parish-church and the municipal museum in the boys' school contain objects of real value. Several playgrounds and a swimming-pool offer opportunities for physical drill. By the numerous railway- and bus-communications it is possible to get at any hour to the neighbouring towns and Zittau i. S. All in all Chrastava with its environs offers a pleasant stay, both in summer and in winter, all the more pleasant by its modern hotels and its spring-water conduit.

The Savings-Bank of Chrastava, Schützengasse Nr. 407, has a building of its own, telephone 14, post-office transfer account Prague Nr. 29217. It administrates fortunes of more than 48 millions of Kč, its reserves and funds exceed 3 millions of Kč. Principal business-departments: Loans on real estates, on securities and to parishes and districts, then bill-discounting, all kinds of banking business, purchase and sale of foreign values, cashing of dividend-warrants and drawn securities. Deposits always bear interests according to the rate prescribed by law, calculated by the day. A special school-savings-bank for school-children has been established.

Maco-Spinning Mills Cichorius & Co., cotton spinning-mills; telephone 5, at night Liberec 4943. The undertarking was founded in 1893 as ltd. company by Mr. Theodor Cichorius as a partner, and was opened as first spinning-mill of maco of ancient Austria. In 1897 it was greatly enlarged, and in 1934 transformed into a joint-stock company. It produces maco- and America-yearns, carded and worsted of the finest quality and sells them mostly in Czechoslovakia.

»Textilana«, joint-stock comp., central, dyer's and finishing works Chrastava, worsted spinning-mill at Křešice, weaving-mills at Hanichov, Rochlice u Liberce, and Vöslau (Austria), branch-establishments at Brno, Zagreb and Vienna. Telephone 15. Wires Textilana Chrastava. Codes A. B. C., Bentley's Rudolf Mosse. The firm proceeded from the fusion of the firms Feigl & Widrich with the Vöslau Worsted Yarn Factories, and produces novelties for ladies' and gentlemens' wear. In spite of the economical crisis, the firm, faithful to its principals, produces only first class standard-goods.

Ernest Möller, weaving-mill for modern curtain-materials, founded in the nineties of the last century, changed proprietors several times, till the father-in-law of the present proprietors took the lead of the firm E. O. Weber & Neu-

Obraz »Panna Maria v zeleném« od malíře Jos. R. z Führichu. — Gemälde »Maria im Grünen« von Jos. R. von Führich. — Tableau »Maria en vert« par Jos. R. von Führich. — Painting »Maria in the green« by Joseph R. von Führich.

mann in 1910, and carried it on to his death in 1929. Before all, materials for needlework were produced, and after the actual proprietor had entered the firm, the factory was converted to the production of curtain-materials which, for their fashionable execution, went off well and consequently required a considerable increase of the enterprise. Within a short time it succeeded in occupying a leading place among the firms of the branch. Recently print-works were annexed to the undertaking. Telephone 24.

Society for the management of the former Klinger's undertakings »Lanex« Ltd., formerly »Jg. Klinger«. After the purchase of Kahl's spinning-mill there were made additional buildings which made it possible to begin the production of woollen articles. Till the beginning of the economical crisis this firm was among the most fashionable of Czechoslovakia; all products, from raw material to the ware ready for being sewn., were manufactured. World-known special products: coachmen cloth, mandarine, orient-cloth, articles for ready-made clothing, materials for cloaks, loden.

»Pentosin«-Works, Chrastava. Exclusive production of the vitamin preparation »Pentosin« of pure Norwegian cod-liver oil, a leading mark of cod-liver oil forage, used at agricultural undertakings and at cattle-breeders. Affiliated undertakings in Germany, Austria, Italy, France, Switzerland and Roumania. The first-class quality of this product is proved by expert's opinions and experimental feedings. Telephone 54, at night Liberec 4942.

Löwy Bros., Chrastava. Cotton, rubbish, yarns and sorting-establishment. Well-known firm, having existed since 1909, which, in spite of the economical crisis, continues working. Telephone 55.

Julius Ulbrich. Special production of gymnastics-, sporting- and playing articles, as well as apparatus for schools. Founded by the father of the present proprietor of the same name, the firm soon gained a world renown by its productions of acknowledged quality, and sells to Czechoslovakia and abroad. Especially the department »winter sport articles« found most approbation with professionals.

Záclony vyrobené firmou Arnošt Möller, mech. tkalcovna v Chrastavě. — Vorhänge von der Firma Ernst Möller, mech. Weberei in Kratzau.

Edward Hoffmann, tannery, propr. Edward Hoffmann sen. and jun., founded in 1872. Production of tanned backs, necks etc. Telephone 66.

J. H. Altschul's Sons, cotton- and rubbish-spinning-mills, founded in 1871, propr. Hans Altschul. Production of American and India fine and rubbish yarns. Telephone 3.

Joseph Ressel, red dyer's works, formerly August Römer; Turkey-red dyeing, dyeing of yarns as paid labour. Telephone 4.

Hotels of acknowledged quality: Hotel Mainz — telephone 56, Hotel Ross — telephone 49, inns »Letzter Pfennig«, Rauthaus, Goldner Lowe, Bahnhof, Schwarzer Adler, Stadt Wien, Kudlich, Schützenhaus, Weintraube, Lindner, Café Mohaupt, Café Pohl.

Hrádek nad Nisou.

(266 m nad hladinou moře).

Na severu země České, uprostřed vidlice, utvořené dvěma výběžky, sahajícími až do Saska, leží přívětivé pohraniční městečko Hrádek n. Nisou. Na jihu a jihovýchodu jest obklopeno hustě zalesněnými výšinami Ještědskými a Lužickými horami. Na sever a severozápad otevřená krajina tvoří hranici mezi Československem a Německem, respektive Saskem.

Krásné květinové město Žitava v Sasku je nejbližším sousedním městem Hrádku, vzdáleného asi půl hodiny od československých hranic. Tato dvě města jsou po staletí dějinně a hospodářsky spojena, neboť tvořila významný dopravní uzel z německých zemí na jih.

Dějiny města Hrádku jsou až do 12. století ponořeny v temnoty. Z předhistorické doby jsou zde určité známky, které dovolují nahlédnouti do poměrů osídlení. Nejlepším důkazem je nález kostry v Hlavní třídě (r. 1929), o které prachistorikové tvrdí, že náležela člověku, který žil

Skalní útvary v okolí Hrádku n. N. — Felsengebilde in der Umgebung von Grottau. — Des formations de roche près de Hrádek n. N. — Rocky formations near Hrádek n. N.

v mladší době kamenné, tudíž v době, která sahá až k roku 2000 př. Kristem. Tyto lidské stopy v údolí Nisy se připisují Indogermánům.

Následovala doba bronzová (2000 až 800 př. Krist.), a pak doba železná (800 až 500 př. Kr.), kdy žili Ilyrové. Tento indogermánský kmen vyvinul tehdy v Horní a Dolní Lužici, ve Slezsku, Sasku, Čechách a na Moravě jednotnou kulturu vysokého stupně. Zdá se, že zbytek z této doby se zachoval ve jménu „Neisse" (Nisa). Toto slovo není ani z němčiny, ani ze slovanských jazyků, lze je ale nalézti na poloostrově balkánském, pozdějším to sídle Ilyrů, kde znamená „řeka" nebo „voda".

Během 5. století byli Ilyrové vytlačeni ze svých sídel Germány a keltickými Boji. Téměř po 1000 let byli Germáni pevně usazeni ve východním Německu, odkud pak zaplavili sudetské země v době stěhování národů 400—600. Do opuštěných krajů přistěhovali se pak Slované. Dle úsudku Šimákových a profesora Gieracha nebyli obyvatelé nynějšího údolí Nisy Čechové, nýbrž Sorbové. To byly slovanské kmeny, které se přistěhovaly z východu do severních krajů českých a do Saska. Dobu přistěhování však nelze přesně určiti. Názvy Grottau (německý název Hrádku), „Dönis" a „Ketten" — Chotyně, jsou pravděpodobně původu sorbského. Zejména Hrádek lze vyvoditi, že zde stál hrad, do něhož chvátali obyvatelé okolí v čas nebezpečí. Jelikož se toto jméno v jižní Lužici jinak nevyskytuje, zdá se, že tento hrad měl v tamním kraji velký význam a že byl asi jakousi kmenovou tvrzí.

Roku 1200 se přistěhovali ze západu němečtí sedláci, usadili se v málo obydlených slovanských zemích a změnili je dle staroněmeckých právních a hospodářských způsobů. Veškeré pozemky patřily německému králi, který je propůjčil dle tehdejšího zvyku jednou markrabětí míšeňskému, pak zase vladaři českému. Oblast byla rozdělena v menší části, které byly pod ochranou hradu, což možno odvozovati z názvů hor u Žitavy, Chrastavy a u Varnsdorfu, na kterých byly hrady.

V době, kdy se zápisy prvně zmiňují o Hrádku nad Nisou (r. 1235), přešel tento kraj z majetku míšeňské diecése do rukou diecése pražské. Po hradu „Grafenstein" je město Hrádek n. Nisou se svým farním kostelem a se sousedními obcemi Oldřichovicemi a Malým Šanovem po prvé zaznamenáno r. 1287. Tyto obce jistě existovaly již dříve, což je zřejmé z církevních soupisů. Roku 1310 bylo panství „Grafenstein" přiděleno zemi České.

Města tohoto okresu měla právo konati výroční trhy. Město Žitava však pravděpodobně bojovalo proti tomuto právu, neboť král Václav rozkázal dne 13. října 1411, že se na vzdálenost 1 míle od Žitavy ani chleba na prodej péci, ani pivo vařiti, ani dobytek zabíjeti a maso prodávati nesmí.

Tímto zákazem ovšem byl Hrádek n. Nisou, ležící v okruhu 1 míle, velmi poškozen.

Městečko trpělo též hodně válkami. Za husitských válek bylo úplně zničeno a spáleno. Jen s velikými obtížemi se obyvatelé zotavili z těchto pohrom a teprve po roce 1500 stala se z těchto rozvalin opět lidská obydlí. Též třicetiletá válka se svými hrůzami způsobila zde veliké škody a počet obyvatelů, roku 1265 300, klesl ke konci třicetileté války na 150, což nutno připsati na vrub válečným hrůzám a epidemiím (moru).

Roku 1713 bylo město znovu zachváceno morem, na paměť čehož byl postaven na Staroměstském náměstí sloup, který je dodnes zachován.

Taktéž všemi ostatními válkami byl Hrádek velmi postižen: Sedmiletá válka, bavorská válka, události r. 1800, dále válečná léta 1813 a 1866.

K těmto bědám přidružily se ještě epidemie, požáry, šnatné úrody a doby hladu.

Město Hrádek má dnes 4.200 obyvatel, s nejbližším okolím skoro 10 000. Národnostní poměr je 90% Němců proti 10% Čechů. Obyvatelé mají svá zaměstnání v průmyslu, řemesle nebo v obchodě.

Hrádek má katolický (r. 1286) a evangelický (r. 1901) kostel hezkou radnici — bývalé to panské sídlo. („vinný sklep" byl roku 1697 znovu zřízen, roku 1797 opatřen loubím), která byla r. 1930 úplně přestavěna a přizpůsobena novodobým požadavkům. Dále je v místě městská spořitelna (1887), úvěrní a spořitelní spolek (1867) poštovní, telegrafní a telefonní úřad, četnická stanice, celní úřad, oddělení finanční stráže a od 15. května 1936 expositura státní policie.

Hrádek má pětitřídní německou obecnou školu, německou dívčí a chlapeckou měšťanku (4 třídy), pokračovací školu a v poslední době též obecnou a měšťanskou školu českou. Dále je v Hrádku r. 1922 zřízená obecní knihovna (přes 4 000 svazků) a městská čítárna; obě jsou umístěny v radnici. Mimoto jest zde též velký počet knihoven spolkových.

Museum, umístěné v radnici, obsahuje cenné a bohaté sbírky, dokumenty a předměty dějinné, dále umělecká díla domácího sochaře Frant. Schwarze a malíře W. Schwarze.

O tělesnou výchovu a otužení se starají sportovní kluby a tělocvičné spolky. K tomu účelu slouží školní tělocvičny a cvičiště, tělocvična a letní cvičiště spolku „Turnverein" a 2 footballová hřiště. Zvláštní zřetel se bere k vodním sportům, které lze pěstovati v nádherném koupališti, zřízeném r. 1933 městskou správou; lze o něm právem říci, že je nejkrásnější a nejúčelnější plovárnou v severních Čechách. Je 105 m dlouhá, 39 m široká a měří přes 4 000 krychlových metrů. Koupaliště je založeno velmi účelně, má betonovou věž pro skokany, 2 pérující třímetrová prkna a jedno pětimetrové prkno tuhé, má 6 startovacích můstků a 6 padesátimetrových závodních tratí, basény pro vodní sporty, pro plavce a pro neplavce a basén pro dítky.

Každoročně se zde pořádají velké mezinárodní plavecké závody. Připojena jsou 2 tenisová hřiště, o která pečuje tenisový klub. Mimo to skýtá písková a travnatá pláž a stinná ovocná zahrada příjemné posezení a zotavenou. O pobyt je postaráno dobrým hostincem.

Pěstování zimních sportů leží v rukou hradeckého spolku „Skizunft", který u Krombachu má pod „Vysokým lesem" lyžařskou chatu. Spolek „Turnverein" má taktéž chatu, a to ve Friedrichswaldu u Jablonce.

V městě jsou lidové lázně s vanovými a medicinálními koupelemi. K zotavení slouží nádherné městské sady uprostřed města s hřištěm, zřízeným r. 1920, dále sady ve čtvrti „Zlatý vrch" a sady u německé školy. Městské sady jsou zdobeny pomníky Fr. L. Jahna a Waltera von der Vogelweide a je u nich umístěna observatoř německého spolku „Gebirgsverein". Roku 1935 navrtaný pramen v městských sadech má výbornou vodu; používalo se jí již před 100 lety jako výborné stolní vody, protože obsahuje též léčivé látky.

Město má velkou elektrárnu a dodává okolním obcím proud, který je transformován ve vlastní transformační stanici, do které je veden 20.000 voltovým vedením z elektrárenské ústředny v Andělské Hoře. Městské vodovodní potrubí, vystavěné r. 1904, dodává městu výbornou vodu, čerpanou z hory „Kalkberg" asi 800 m vysoké. Potrubí má délku 18 km. Zásobování vodou, jeden z nejdůležitějších faktorů obecního hospodářství a hygieny, bude obohaceno novými prameny, takže o zásobování vodou bude postaráno na desetiletí.

O dobrý pobyt a stravu je postaráno četnými prvotřídními hotely, hostinci a restauracemi. Pro zábavu je k disposici dobrý zvukový biograf, kavárny, vinárny, taneční síně, jsou pořádány koncerty, umělecké a sportovní produkce.

Dobří lékaři, zubní lékař, dentista, lékárna, drogerie a sanitní personál jsou samozřejmě v místě.

Celé město má výbornou kanalisaci, je zde městská prohlídka masa a jiná sanitní zařízení. Dále je zde poradna matek a dětský útulek, městské jesle a chudobinec, jakož i městská zprostředkovatelna práce.

Čištění ulic a odvážení popelu jsou samozřejmými zařízeními; dále je tu pohotový dobrovolný hasičský sbor (vyzbrojený nejnovějšími hasicími přístroji, plynovými maskami a maskami proti kouři, se sanitním oddělením), který je pod vzorným vedením a stará se o bezpečí a ochranu obyvatelů.

Dopravě slouží trať německých říšských drah Žitava—Liberec. Hrádek n. N. je první pohraniční stanicí na československém území. Tato trať byla dána do provozu r. 1859. Pozoruhodný je 800 m dlouhý železniční přejezd, který vede

»Burgbörnl« a povětrnostní budka v měst. sadech. — »Burgbörnl« u. Wetterstation im Stadtpark. — »Burgbörnl« dans le parc municipal. — »Burgbörnl« in the municipal park.

Cesta ke skalnímu divadlu. — Weg zum Felsentheater. — Le chemin au théâtre de roche. — The way to the rocky theatre.

před Žitavou přes údolí Nisy. Autobusové linky spojují město s Chrastavem a Libercem, s Rynolticemi a s ústecko-teplickou drahou, dále s hranicemi a s autobusovými linkami, vedoucími do Žitavy a do překrásných Lužických hor. Mimoto jsou k disposici autotaxi.

Dlážděné a v dobrém stavu udržované silnice doplňují dobrou dopravu.

Hrádek n. N., toto nejstarší sídlo v údolí Nisy v Čechách, je pro svou polohu a krásné údolí a pro svou čistotu vděčným cílem turistů a výletníků.

Jedním z nejoblíbenějších výletních míst je hrad, zámek a vesnice „Grafenstein" s krásným rybníkem a panským hostincem „Zum Steirerfranzl". Dějinně dá se zámek „Grafenstein" porovnati se zámkem frýdlantským. Je prý z r. 1044, kdy stál jako vysoký hrad „Ulsitz". Obsahuje mnoho cenných historických památek, které jsou vystaveny k prohlídce v museu, umístěném v zámku samotném. Majitelkou je po zemřelém panu Fr. Clam-Gallasovi paní Podstatská-Lichtensteinová, kdežto velkostatek patří pp. JUDr. I. a Z. Pourovým.

Dalšími vděčnými výlety jsou letoviska „Spittelgrund" s vrchem „Pfaffensteinem" (569 m), útvary skalního divadla „Císařská rokle", letovisko „Finkendorf" a „Schwarzpfütz". Dále krásná chata „Hahnbergbaude", hory „Bäckenhain", „Frauenberg", „Freudenhöh", zříceniny „Roynungen", „Kalkberge", „Eduardsbuche", chata „Rasenbankbaude" a hory „Kohlige" a „Gickelsberg" (566 m).

Romantické údolí Bílého potoka se svými zajímavými skalními útvary skýtá alpinistům hojnou příležitost k horolezectví. Pozoruhodná je též hora „Trogelsberg" se svými zkamenělinami, jakož i hora „Raubschlossberg" a „Švédské šance" u Hrádku n. N. Dále staré opuštěné doly u Gerštorfu a důl „Christian" který je ještě v provozu; leží na žitavské silnici u hranic. Doluje se v něm poměrně „mladé" uhlí, t. zv. „lignitové uhlí hnědé" s dřevěnou strukturou. Návštěvy jsou možné po předběžném ohlášení.

Nemocným slouží blízké lázně Chotyně se svými prvotřídními sírnatými a železitými prameny, dále rašelinové lázně Opelsdorf v Sasku proti dně a rheumatismu. Velmi pozoruhodné jsou léčebné úspěchy v obojích lázních.

Za hranicemi (je zapotřebí cestovního pasu nebo přestupenky hranic), vyzývají k návštěvě: zříceniny hradu »Karlsfried«, hora »Scharfenstein« — malá Matroň Lužických hor — »Skalní ulice«, hora »Topfer«, »Vysoký les«, »Johannisstein«, »Luže (793 m) a nejvíce bájemi opředená hora »Oybin« se zachovalými zříceninami hradu a kláštera. Lázeňská místa Oybin a Jonsdorf s »Jeptiščinými skalami«, jsou vyhledávanými letními sídly, která dosahují ročně statisíců návštěvníků.

Městská správa dala si vždy záležeti na tom, aby vyhovovala kulturním požadavkům moderní doby po všech stránkách. O tom svědčí nejlépe celkový obraz města. Přes to že Hrádek n. N. je pouze maloměstem, nestojí za ostatními, mnohdy i většími obcemi pozadu. 84 spolků, korporací atd., pečuje o kulturní, sociální a společenské požadavky obyvatelstva. Umění, hudba a zpěv se těší všeobecné péči.

Městská správa jest si ale též vědoma toho, že v dnešní době jest významnou sociální a hospodářskou důležitostí cizinecký ruch a že jest její úlohou, aby jej náležitě propagovala. Z toho samozřejmě plyne další povinnost, totiž že se město musí postarati o to, aby návštěvníkům co nejvíce zpříjemnilo pobyt.

Město Hrádek n. N. si chce získati stálé přátele, kteří rádi vzpomínají na příjemné hodiny, zažité v tomto městečku a kteří se sem zase vrátí. Jejich spokojenost je pro město nejlepší odměnou a současně povzbuzením k další práci.

Grottau.

(Stadt in Böhmen. Höhenlage 266 m).

Im Norden Böhmens, ungefähr in der Mitte der Gabelung der beiden in das Sachsenland hineinreichenden Gebietsteile Böhmens, liegt die freundliche Grenzstadt Grottau. Im Süden und Südosten umkränzen die waldigen Höhen des Jeschken- und Lausitzer Gebirges das schöne, in das Tal der Neisse anmutig eingebettete Städtchen. Gegen Norden und Nordwesten ist die Landschaft eine offene und zugleich Reichsgrenze gegen das Deutsche Reich bezw. Sachsen.

Die schöne Blumenstadt Zittau i. Sa. ist die nächste Nachbarstadt von Grottau, eine halbe Wegstunde von der Reichsgrenze entfernt liegend. Diese beiden Städte zeigen eine jahrhundertelange geschichtliche und wirtschaftliche Verbundenheit, bildeten sie doch die Knotenpunkte des Verkehrs aus den deutschen Ländern gegen den Süden.

Die Geschichte der Stadt Grottau ist bis zum Ende des 12. Jahrhunderts, in ein wohl kaum jemals zu lichtendes Dunkel gehüllt, soweit wir es geschichtlich betrachten. In vorgeschichtlicher Beziehung möge man wohl noch mancherlei Forschungsergebnisse zu erwarten haben, die Einblick in die frühesten Siedlungsverhältnisse gewähren. Ein Beweisstück dafür ist der Skeletfund in der Hauptstrasse aus dem Jahre 1929, der von Vorgeschichtsforschern als der jüngeren Steinzeit angehörend festgestellt wurde. Also jener Zeit, die bis zum Jahre 2000 v. Chr. reicht. Diese menschlichen Spuren im Neissetale werden den Indogermanen zugeschrieben.

Auf diese folgten die Menschen der Bronzezeit (2000—800 v. Chr.), und sodann jene der ältesten Eisenzeit (800—500 v. Chr.), die Illyrer. Dieser indogermanische Stamm entwickelte damals in der Ober- und Niederlausitz, in Schle-

sien, Sachsen, Böhmen und Mähren eine einheitliche Kultur vor hoher Blüte. Ein Klang aus jener Zeit scheint noch in dem Flussnamen „Neisse" in dieser Gegend nachzuhallen. Das Wort Neisse ist weder aus dem Deutschen noch aus dem Slavischen zu erklären, wohl aber findet man es auf der Balkanhalbinsel, dem späteren Sitze der Illyrer wieder und bedeutet anscheinend Fluss oder Gewässer.

Im Laufe des 5. Jahrhunderts wurden die Illyrer aus ihren bisherigen Wohnsitzen durch die Germanen und die keltischen Bojer verdrängt. Nach fast 1000 jähriger Sesshaftigkeit verliessen die Germanen Ostdeutschland und die Sudetenländer während der Zeit der Völkerwanderung, d. i. 400—600. In die verlassenen Gebiete wanderten nun Slaven ein. Nach übereinstimmender Anschauung Šimáks und Prof. Gierachs waren die nunmehrigen Siedler des oberen Neissetales nicht Tschechen, sondern Sorben. Das war jener Teil der Slaven, der von Osten her auf der Nordseite der böhmischen Randgebiete in Schlesien, der Oberlausitz und Sachsen einwanderte. Die Zeit der Einwanderung selbst ist nicht feststehend. Auf sorbische Namengebung geht als sicher nur Grottau zurück, wahrscheinlich auch die benachbarten Orte Dönis und Ketten. Aus dem Namen Grottau ist zu schliessen, dass sich hier eine Burg befand, wo die Bewohner der Umgebung zu Zeiten der Gefahr Zuflucht suchten. Da der Name sonst in der südlichen Lausitz nicht vorkommt, liegt die Vermutung nahe, dass diese Burg für die weitere Umgebung grosse Bedeutung gehabt hat, also eine Art Stammesfeste gewesen sein muss.

Um das Jahr 1200 wurde die Oberlausitz von der gewaltigen Volksbewegung der ostdeutschen Siedlung erfasst, die die bisherigen Verhältnisse grundlegend veränderte. Von Westen her wanderten deutsche Bauern und Bürger in die nur schwach besiedelten Slavenländer ein und veränderten diese nach Grundlage der altdeutschen Rechts- und Wirtschaftsformen. Aller Grund und Boden gehörte dem deutschen König, der es nach dem damals in Deutschland geltenden Lehenswesen bald an den Markgrafen von Meissen, bald an den Herrscher von Böhmen verlieh. Diese Lehen wurden in kleine Bezirke geteilt, die unter dem Schutze einer Burg standen. Wahrscheinlich gehen die im Gebiete der Neisse im 12. und 13. Jahrhunderte erkennbaren Herrschaften auf diese sog. „Burgwarte" zurück, auf deren Burgen die Namen der Stadt Grottau und die Burgberge bei Zittau, Kratzau und Warnsdorf hindeuten.

Wir gelangen nun in die Zeit, in welcher der Name der Stadt Grottau das erste Mal urkundlich erwähnt wird. 1235 oder schon früher dürfte der Uebergang dieses Gebietes aus dem Besitz der Diöcese Meissen in den Besitz der Diöcese Prag erfolgt sein. Nach der Burg Grafenstein wird am 1. April 1287 die Stadt Grottau mit ihrer Pfarrkirche und den Tochterkirchen Ullersdorf und Kleinschönau erstmalig urkundlich angeführt. Es müssen also diese Orte wohl schon längere Zeit vorher bestanden haben, um eine solche eng zusammenhängende kirchliche Betreuung zu rechtfertigen.

Hrádek n. N. — Grottau.

1310 schied die Herrschaft Grafenstein aus der Gerichtsbarkeit der Stadt Zittau aus und kam damit zum Lande Böhmen. Ein wesentliches Merkmal für die Städte des Bezirkes war das Recht des freien Marktes. Für Grottau scheint aber dieses Marktrecht von der Nachbarstadt Zittau stets bekämpft worden sein. König Wenzel befahl am 13. Oktober 1411, dass innerhalb einer Bannmeile von Zittau weder Brot auf den Kauf gebacken, noch Bier gebraut, noch Fleisch geschlachtet und verkauft werden darf. Und innerhalb dieser Bannmeile lag auch Grottau, das durch diese königliche Verfügung schwer geschädigt wurde.

Das Städtchen hat in der Folgezeit viel unter den Drangsalen verschiedener Kriege zu leiden gehabt. Zur Zeit des Hussitenkrieges wurde es vollständig zerstört und niedergebrannt. Nur mit grosser Mühe erholten sich seine Bewohner von diesem schweren Unheil und erst nach dem Jahre 1500 erstanden aus den Ruinen wieder

menschliche Wohnungen. Aber auch der 30-jährige Krieg mit seinen Schrecknissen wirkte sich in furchtbarer Weise hier aus. 1625 zählte Grottau noch 300 Einwohner, eine Folge der Pest und der Kriegsereignisse, die aber am Ende des 30jährigen Krieges auf 150 herabgesunken war.

1713 wütete wiederum die Pest im Orte. Zum Gedachtnis daran wurde 1714 die noch heute am Altstädter Platz stehende Pestsäule errichtet.

Auch alle weiteren Kriege berührten Grottau mit ihren Drangsalen, so der Siebenjährige Krieg, der bayrische Erbfolgekrieg, die Ereignisse um das Jahr 1800, ferner die Kriegsjahre 1813 und 1866.

Zu all dem kamen noch Epidemien, Feuersbrünste, Missernten und Hungersnot.

Die anmutige Grenzstadt Grottau hat heute 4200 Einwohner, mit der unmittelbaren Umgebung aber, die sich dem Auge als ein geschlossenes Ganze darbietet, jedoch fast 10.000. Das nationale Verhältnis zeigt ungefähr 90% deutsche und 10% čechische Bewohner, die zum grossten Teil in Industrie, Gewerbe und Han del ihre Beschäftigung finden.

Grottau besitzt eine katholische (1286) und eine deutsch-evangelische (1901) Kirche, ein hubsches Rathaus — ehemaliges herrschaftliches Herrenhaus „der Weinkeller" -, wurde 1697 erneuert, 1797 mit offenen Lauben versehen, 1930 vollständig umgebaut und den neuzeitlichen Verhältnissen unter Wahrung der ursprünglichen Bauweise angepasst. Es besteht ferner eine städtische Sparkasse, (1887) eine Spar- und Vorschusskasse, (1867), Post-, Telegrafen- und Fernsprechamt, Gendarmerie-Station, Grenzkontrollstation, Finanzwachabteilung und eine Expositur der Staatspolizei seit Mitte Mai 1936.

In Bezug auf das Schul- und Bildungswesen besitzt Grottau eine 5 klassige deutsche Volksschule, eine deutsche Knaben- (1887) und Mädchen Bürgerschule, 4. Klasse Bürgerschule und eine gewerbliche Fortbildungsschule, nebst Lehrmädchenschule, ferner besteht hier eine čechische Volks- und Bürgerschule.

Das Lesebedurfnis stillt die 1920 errichtete Gemeindebücherei (über 4000 Bände) und die städtische Lesehalle, beide im Rathaus untergebracht. Ausserdem bestehen noch eine Anzahl Vereinsbibliotheken zur Benützung durch ihre Mitglieder.

Das Heimat-Museum im Rathause enthält reiche Sammlungen, Dokumente und Gegenstände der Ortsgeschichte, ferner wertvolle künstlerische Schöpfungen des heimischen Maler W. Schwarz und des Bildhauers F. Schwarz.

Für die körperliche Erziehung und Ertüchtigung sorgen die Turn- und Sportvereine. Es stehen für diese Zwecke zur Verfügung: Schulturnsäle und Turnplätze, die Turnhalle und der Sommerturnplatz des deutschen Turnvereines, ferner 2 Fussballplätze. Eine Berücksichtigung findet der Schwimmsport, für welchen durch die Stadtverwaltung im Jahre 1933 eine prächtige Badeanlage errichtet wurde, die mit Recht den Anspruch erheben kann, als die schonste und sportgerechteste Bade- und Schwimmsportanlage Nordböhmens zu gelten. Ihre Länge beträgt 105 m, die Breite im Durchschnitt 39 m und hat einen Fassungsraum von über 4000 Kubikmetern. Die Anlage ist vollkommen sportgerecht angelegt mit einem Beton-Sprungturm mit 2 federnden 3 Meterbrettern und einem festen 5 Meterbrett, hat sechs Startsockol und 6×50 Meter-Schwimmbahnen, ein Sport-, ein Schwimmer-, ein Nichtschwimmerabteil und ein Kinderplanschbecken. Alljährlich finden grosse internationale Schwimmwettkämpfe statt. Angegliedert sind 2 Tennisplätze, die vom Tennisclub betreut werden. Ausserdem bieten ein Sand- und Rasenstrand und ein schattiger Obstgarten gute Erholung, eine gute Gastwirtschaft angenehmen Aufenthalt.

Die Pflege des Skisports liegt in den Händen der Grottauer Skizunft mit Skiheim in Krombach unter dem Hochwald, sowie des deutschen Turnvereines mit Skiheim in Friedrichswald bei Gablonz.

Es besteht ferner ein Volksbad mit Wannen- und medizinischen Bädern. Der Erholung dient inmitten der Stadt ein prächtiger Stadtpark mit Spielplatz, im Jahre 1920 errichtet, sowie Parkanlagen im Stadtteil „goldene Anhöhe" und bei der deutschen Schule. Den Stadtpark zieren ein Denkmal Fr. Ludw. Jahns und Walter v. d. Vogelweide, sowie eine Wetterstation des deutschen Gebirgsvereines. Ein im Jahre 1935 neugefasster Brunnen inmitten des Stadtparks bietet ein vorzügliches Wasser, das bereits vor mehr als 100 Jahren als Tafelwasser verwandt und versendet wurde, dem auch gewisse heilkräftige Wirkungen nicht abgesprochen werden können.

Die Stadt besitzt ein Elektrizitätswerk und versorgt die umliegenden Gemeinden mit elektrischer Energie, die in einer 20.000 Volt-Leitung vom Ueberlandwerk Engelsberg bezogen und in einer eigenen Transformatoren-Station für die Benützung transformiert wird.

Die städtische Hochquelleitung, erbaut 1904, versorgt die Stadt mit ausgezeichnetem Trinkwasser aus dem ca 800 m hohen Kalkberggebiete. Die Leitung hat eine Länge von 18 km. Die Wasserversorgung, die eine der wichtigsten Aufgaben der Gemeindewirtschaft und Hygiene darstellt, wird demnächst durch Erwerbung neuer Quellen eine bedeutende Erweiterung erfahren, sodass die Frage der Wasserversorgung auf Jahrzehnte hinaus gelöst erscheint.

Für gute Unterkunft und Verpflegung sorgen vorzügliche Hotels, Gasthöfe und Gaststätten (48), für Unterhaltung ein gutes Lichtspielhaus, Kaffeehäuser, Weinstuben, Tanzdielen, Konzerte, künstlerische und sportliche Veranstaltungen.

Gute Aerzte, Zahnarzt, Dentist, Apotheke, Drogerien und Sanitätspersonal sind selbstverständlich am Platze.

Die ganze Stadt ist mit einer vorzüglichen Kanalisierung versehen, es besteht die städtische Fleischbeschau, Trichinenbeschau und andere sanitäre Einrichtungen. Der Betreuung der Kinder dient die Mutterberatungsstelle, ein Kinderasyl, ein städtischer Kindergarten, die Armenfürsorge ist bestens ausgebaut, auch besteht ein städtisches Arbeitsamt.

Kostelní budovy v Hrádku n. N. — Kirchenbauten in Grottau. — Des églises à Hrádek n. N. Churches in Hrádek n. N.

Strassenreinigung und Müllabfuhr sind selbstverständliche Einrichtungen und eine schlagfertige freiwillige Feuerwehr, mit den neuesten Löschgeräten, Gas- und Rauchmasken, nebst Sanitätsabteilung bestens ausgerüstet und unter vortrefflicher Leitung stehend, sorgen für die Sicherheit und den Schutz der Bewohner.

Dem Verkehr dienen die deutsche Reichsbahnstrecke Zittau—Reichenberg. Grottau ist der erste Grenzbahnhof dieser Strecke auf čsl. Gebiet. Die Bahn wurde 1859 dem Verkehr übergeben. Sehenswert ist der 800 m lange Eisenbahn-Viadukt, der vor Zittau das Neissetal überbrückt. Autobuslinien verbinden die Stadt mit Kratzau und Reichenberg, mit Ringelshain an der Aussig-Teplitzer-Eisenbahn, ferner mit der Reichsgrenze zum Anschluss an die deutsche Autobuslinie nach Zittau und die herrliche Bergwelt des Lausitzer Gebirges. Ausserdem stehen zahlreiche Mietautos zur Verfügung. Gepflasterte und gepflegte Strassen vervollständigen das Verkehrsbild.

Grottau, diese älteste Siedlung des Neissetales in Bohmen, ist infolge seiner herrlichen Umgebung und seiner Sauberkeit ein lohnendes Ziel für Wanderungen, sowie ein angenehmer Aufenthaltsort für Pensionisten und Sommerfrischler. Eines der bevorzugtesten Ausflugsziele ist Schloss, Burg und Dorf Grafenstein mit schönem Gondelteich und herrschaftlichem Gasthof „zum Steirerfranzl". Die Geschichte des Schlosses Grafenstein, das bereits 1044 als Hohenburg „Ulsitz" bestanden haben soll, ist der des Schlosses Friedland gleichzustellen. Das Schloss beherbergt viele historische Werte, die in einem neuerichtete Schlossmuseum zur Besichtigung gestellt sind. Das Schloss ist Besitz der Frau Podstatsky-Lichtenstein nach dem verstorbenen Herrn Franz Clam-Gallas, während der Grossgrundbesitz Grafenstein den Herren J. U. Dr. I. u. Z. Pour gehört.

Weitere lohnende Ausflüge bilden die Sommerfrische Spittelgrund, mit Paffenstein (569 m), die Felsengebilde des Felsentheaters und

Kaisergrunds, Sommerfrische Finkendorf mit Schwarzpfutz, (Hotel „Steierfranzl"). Ferner laden ein die schöne Hahnbergbaude, Bäckenhain, Frauenberg, Freudenhöh, Ruine Roynungen, Kalkberge, Eduardsbuche, Rasenbankbaude, Kohlige mit Gickelsberg (566 m).

Kletterfreunde finden ideale Kletterobjekte im Gebiete des romantischen Weissbachtales mit seinen seltsamen Felsgebilden, im Felsentheater, an der schwierigen Fellerwand und den Oberwegsteinen bei Pass.

Beachtenswert ist auch der Trogelsberg mit seinen Muschelabdrucken, Raubschlossberg und die Schwedenschanzen bei Grottau.

Sehenswert ist auch das alte Bergwerksgelände in Görsdorf (Bruchfelder) und der noch im Betrieb befindliche „Christianschacht" an der Zittauer-Strasse bei der Reichsgrenze. Einfahrten in den Schacht sind über Ersuchen bei vorheriger Anmeldung möglich. Gefördert wird eine noch verhältnismässig junge Kohle mit ausgesprochener Holzstruktur, die sog. Lignit-Braunkohle.

Der leidenden Menschheit dient auch das bei Grottau gelegene Bad **Ketten** mit seinen vorzüglichen Schwefel-Eisenquellen, ebenso Bad **Oppelsdorf** jenseits der Reichsgrenze mit Moorbädern und heilkräftigen Quellen für Gicht und Rheumatismus. Sehr beachtenswerte Erfolge in beiden Bädern.

Jenseits der Landesgrenze (Pass oder Grenzausweis notwendig) laden ein zum Besuche Ruine Karlsfried, Scharfenstein — das kleine Matterhorn der Lausitzerberge — die Felsengasse mit ihren Felsgebilden, ebenso der Töpfer, der Hochwald mit Hain und Johannisstein, die Lausche (793 m) und besonders der sagenumwobene Berg Oybin mit seinen prächtig erhaltenen Burg- und Klosterruinen. Die Kurorte Oybin und Jonsdorf mit den Nonnenfelsen sind bevorzugte Ausflugsziele und werden von Hunderttausenden im Laufe des Jahres besucht.

Die Stadtverwaltung hat es sich immer angelegen sein lassen, den kulturellen Anforderungen und Notwendigkeiten der modernen Zeit in jeder Beziehung Rechnung zu tragen und diese ihren Bewohnern teilhaftig werden zu lassen. Das zeigt wohl am besten das Gesamtbild der Stadt. Obwohl nur eine Kleinstadt, steht sie jedoch bedeutend grösseren Gemeinwesen in keiner Beziehung nach. 84 Vereine, Körperschaften etc. sorgen für die sozialen, kulturellen und gesellschaftlichen Bedürfnisse der Bevölkerung. Kunst, Musik und Gesang erfreuen sich besonderer Pflege.

Die Stadtverwaltung ist sich aber auch dessen bewusst, dass in der heutigen Zeit gerade dem Fremdenverkehr eine ganz ausserordentliche soziale und wirtschaftliche Bedeutung zukommt und dass es daher ihre Pflicht ist, werbend dafür einzutreten. Daraus ergibt sich aber die weitere Verpflichtung, nach besten Kräften darnach zu streben, allen Besuchern den Aufenthalt so angenehm als nur irgend möglich zu gestalten.

Die Stadt Grottau will sich treue Freunde schaffen, die gerne an die hier verbrachten Stunden zurückdenken und wieder nach Grottau zurückkehren. Ihre Zufriedenheit ist für die Stadt der schönste Lohn und zugleich Ansporn zu weiterem Schaffen.

Hrádek n. Nisou

jeho průmysl, řemesla a obchod.

První začátky průmyslu v Hrádku sahají do doby po r. 1700. Již r. 1723 byla vystavěna první tovární budova a r. 1724 bylo v činnosti 12 velkých a 20 menších, dle holandského způsobu zařízených tkalcovských stavů, které však byly v krátkém čase zastaveny. Zakladatel tohoto podniku byl hospodářský úředník Eliáš Kessler, který se pokusil první zavésti v Rakousku tovární zpracování bavlny.

Již dlouho předtím bylo však tkaní lnu výdělkovým odvětvím hrádeckých občanů. Roku 1687 bylo tkaní lnu opět oživeno, což je důkazem, že se tu len tkal již dříve.

Roku 1697 byly v Hrádku zavedeny anglické bavlněné kotony. Toho času bylo v Hrádku ještě 43 tkalcovských mistrů. Již roku 1800 byla výroba těchto kotonů obrovská. 78 tkalců s 51 tovaryši vyráběli velké množství tohoto zboží. Mimoto bylo zaměstnáno pro Hrádek 800 tkalcovských stavů v okolí, jejichž majitelé měli z toho dobré výdělky.

Bohužel tato zlatá doba dlouho netrvala, jelikož špatnými peněžními poměry a ztrátou italských provincií, které znamenaly dobré odbytiště, výroba kotonů musila býti částečně zastavena.

Teprve po r. 1866 tato výroba měla opět lepší vyhlídky vývozem do Ameriky a do Orientu, což přivedlo toto průmyslové odvětví opět k vzestupu.

Našlo se několik podnikavých firem, které zde zařídily továrny a položily základ k zdejšímu průmyslu dnešního rozsahu.

Budťež hlavně uvedeny tkalcovny fy Sigmund Goldschmiedt (1867), tkalcovny Frant. z Leitenbergů (1868—1870), dnes Cosmanos akc. spol., barvírna fmy Budde, Müller a spol. (1879), továrna na hospodářské stroje fmy Adolf Müller (1860) a přádelna fmy F. A. Hiebsch, kde se již od roku 1871 tkalo hedvábí firmou Bratří Mayerové ve Vídni.

Z maličkého tkalcovského městečka se stalo průmyslové místo, jehož výrobky jako hodnotné práce jsou hledány a oceněny.

Různorodost průmyslových odvětví ukazuje následující seznam podniků, jejichž výkonnost na poli pracovním jest všestranně uznávána.

Fma **Heřman Müller, Hrádek n. N.,** založena 1879, barvírna a přípravna, (zpracování polovlněných, vlněných, bavlněných, polohedvábných podšívek a podšívek do rukávů, popelínů a bavlněných látek.)

L. Haurowitz, Hrádek n. N., založ. 1828, mechanická tkalcovna, vyrábí dámské látky z vlny, bavlny a z umělého hedvábí.

Heřman Schubert, Hrádek n. N., textilní závod, niťárna a barvírna.

Adolf Müller, Hrádek n. N., zal. 1860, továrna na hospodářské stroje a slévárna.

Bratří Welgerové, Hrádek n. N., specielní továrna na lisy na slámu.

Bratři Sommerové, Hrádek n. N., zal. 1931, textilní závod pro výrobu umělého hedvábí. Vyrábí zboží z umělého hedvábí a krep.

Heřman Metzner a spol., Hrádek n. N., mechanická niťárna, paličkování a tkalcovna podpěnek.

Kruse a spol., Hrádek n. N., zal. 1884, tkalcovna gumových popruhů. Komanditní společnost.

»Veritas« akc. spol., zal. 1892, výroba gumového zboží, specielní potahy gumových válců.

Olbrich a syn, Hrádek n. N., I. oddělení barvírna příze, II. oddělení barvírna kožší a kožešnictví.

Jiří Elster, Hrádek n. N., šlichtovna, barvírna a tkalcovna třecích látek.

Andrae a Fellgner, spol. s r. o., zal. 1886, stavba strojů pro mlýny a vodní turbiny.

Ludvík Entel, Hrádek n. N., továrna na spirálová pera.

Rudolf Sitte, Hrádek n. N., zal. 1873, výroba žaluzií, všech druhů rolet, specielní výroba žaluzií pro americký kancelářský nábytek.

R. Kirschner a spol., Hrádek n. N., továrna na zpracování dřeva, výroba rakví.

A. Sluka, Donín-Hrádek n. N., továrna na dřevěné, kovové a papírové zboží, specielní výroba materiálu k obalování, nálepky a dřevěné kartonáže.

Grünberger & Seidel, chemická továrna, **Görsdorf-Hrádek n. N.**

Městské elektrárny, Hrádek n. N.

Clam-Gallasova báňská správa, Hrádek n. N.

Q. Tscharek, knihtiskárna, **Hrádek n. N.**

Bedřich Ulbricht, knihtiskárna, **Hrádek n. N.**

Hanuš Neumann, pila, **Hrádek n. N.**

Robert Diessner, Hrádek n. N., trvalé prádlo a celuloidové zboží. Galvanisační zařízení. Specielní výroba zák. chráněného trvanlivého, omyvatelného prádla.

Gautsch a spol., Hrádek n. N., továrna na klobouky. Výroba veškerých druhů klobouků.

Adolf Mráz, Hrádek n. N., autodílny.

Severočeské závody na osvětlovací tělesa a armatury, spol. s r. o., Hrádek n. N., zal. 1927, specielní výroba osvětlovacích těles pro osvětlování ulic, průmyslových podniků, hutnictví, železnic, kanceláří a obchodních domů.

E. F. Pilz, Hrádek n. N., zal. 1864, továrna na kůže. Zpracovává veškeré druhy koží a pro všechny potřeby.

Kurt Worm, Hrádek n. N., tovární výroba vyšívaných záclon, ložních a stolních souprav.

Kohout a Reiman, Hrádek n. N., továrna na barvy a laky. Vývoz.

Alois Lemberger, Hrádek n. N., textilní závody v Místku, výpravny a expedice v Hrádku n. Nisou.

J. Körber, Chotyně-Hrádek n. N., továrna na čokoládu.

Alfred Czersovský, Chotyně-Hrádek n. N., mechanická brusírna skleněných kamenů.

Clam Gallasovy cihelny v Hrádku n. N.

Ing. Hergeth a spol. Chotyně-Hrádek n. N., strojírny a slévárny.

A. Kunert, Chotyně-Hrádek n. N., závod kolářský a na ohýbání dřeva.

Alfred Hübner, Hrádek n. N., ohýbaná dřeva výroba sportovních náčiní.

Josef Thum, Hrádek n. N., výroba lyží, sani a specielních truhlářských stolů.

Grottau,

seine Industrie, Gewerbe und Handel.

Die ersten Anfänge der Industrie in Grottau liegen mehr als 200 Jahre zurück. Bereits im Jahre 1723 wurde das erste Fabriksgebäude errichtet und 1724 befanden sich bereits 12 grosse und 20 kleinere, nach holländischer Art eingerichtete Tuchwerkstühle im Gange, um aber bereits nach kurzer Dauer wieder zum Stillstand zu kommen. Der Gründer dieses Unternehmens war der Wirtschaftsbeamte Elias Kessler, der damit als Erster den Versuch unternahm, in Oesterreich die fabriksmässige Verarbeitung der Baumwolle einzuführen.

Bereits viel früher schon war aber die Leinweberei ein besonderer Erwerbszweig der Grottauer Bewohner. Im Jahre 1687 wurde die Leinweberzunft in Grottau wieder ins Leben gerufen, ein Beweis dafür, dass also bereits vorher schon die Leinweberei betrieben worden war.

Im Jahre 1797 erfolgte die Einführung der englischen Baumwollkottone nach Grottau. Es bestanden zu dieser Zeit noch 43 Leinwebmeister. Schon im Jahre 1800 war die Produktion der Kottone ganz gewaltig gestiegen. 78 Weber mit 51 Gesellen erzeugten grosse Mengen dieser Ware. Ausserdem waren noch in den angrenzenden Ortschaften uber 800 Webstühle für Grottau, bzw. hiesige Fabrikanten beschäftigt, die daraus ansehnliche Verdienste zogen.

Doch leider hielt dieses goldene Zeitalter nicht sehr lange an, da durch den Eintritt ungünstiger Geldverhältnisse und durch den Abfall der italienischen Provinzen, die bisher ein Hauptabnehmer der Erzeugnisse waren, die Kottonfabrikation ins Stocken kam und nur noch ein recht kümmerliches Dasein fristete.

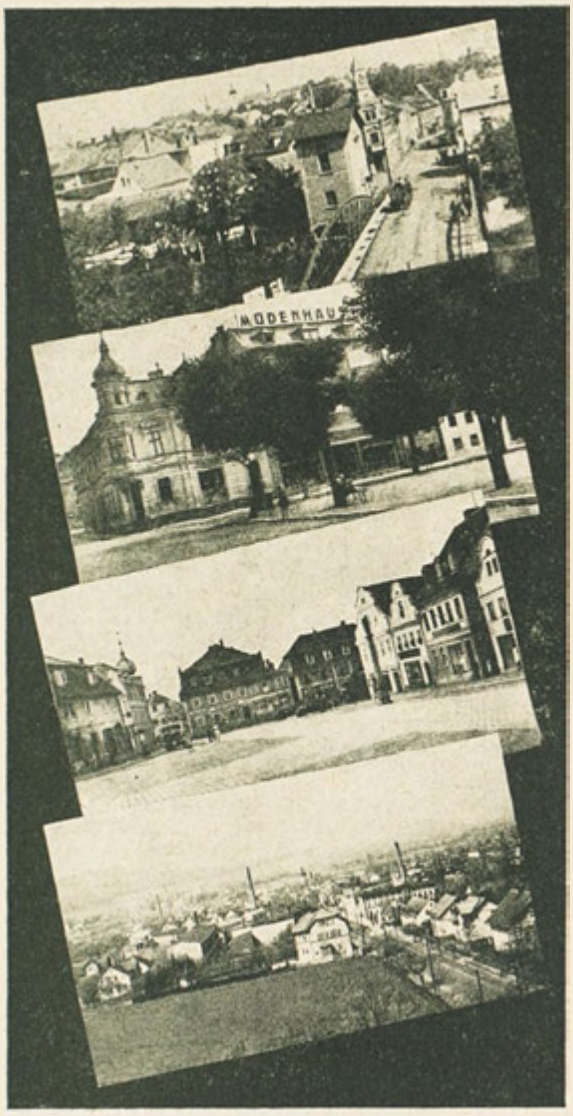

Hrádek n. N. — Grottau.

Erst nach dem Jahre 1866 eröffneten sich wieder bessere Aussichten durch den Export nach Amerika und dem Orient und brachten die Wollwaren-Industrie zu hoher Blüte. Es fanden sich unternehmungslustige Firmen, die hier Fabriksanlagen schufen und so die Grundlagen des heute industriell und gewerblich so hoch stehenden Gebietes bildeten.

Erwähnt sei besonders die Errichtung der Weberei Sigmund Goldschmiedt (1867), der Weberei Franz v. Leitenberger (1868—1870) heute Cosmanos A. G., der Färberei Budde, Müller & Co. (1879) der Landwirtschaftlichen Maschinenfabrik Adolf Müller (1860), der Baumwollspinnerei F. A. Hiebsch, woselbst bereits seit 1871 eine Seidenweberei der Gebrüder Mayer aus Wien betrieben wurde.

Aus dem kleinen Weberstädtchen wurde ein weltbekannter Industrieort, dessen Erzeugnisse als Wertarbeit gesucht und geschätzt wurden.

Die Verschiedenheit der industriellen Betriebe zeigt sich in nachstehender Firmen-Zusammenstellung, deren Leistungsfähigkeit auf ihren Gebieten eine hervorragende und allerseits anerkannte ist.

Firma Hermann Müller, Grottau, 1879 gegründet, Stückfärberei und Appreturanstalt. (Ausrüstung, resp. Veredlung von halbwollenen, wollenen, baumwollenen, kunstseidenen Futterstoffen, Aermelfutter, Popelinen, Baumwollkleiderstoffen.)

L. Haurowitz, Grottau, 1828 gegr., mech. Weberei, Damenmodestoffe aus Wolle, Baumwolle und Kunstseide.

Hermann Schubert, Textilwerk, Grottau, Nähfadenfabrik, Kopsfärberei.

Adolf Müller, Grottau, 1860 gegr., Fabrik landwirtschaftlicher Maschinen und Eisengiesserei.

Gebrüder Welger, Grottau, Spezialfabrik für Strohpressen.

Brüder Sommer, Grottau, 1931 gegr. Kunstseidentextilwerk. Kunstseidenketten-Waren und Crepe.

Hermann Metzner & Co., Grottau, mech. Zwirnerei, Klöppelei und Gurtenweberei.

Kruse & Co., Grottau, 1884 gegr., Gummibandweberei.

Veritas, Kom. Ges., Gummiwerke, A. G., Grottau, 1892 gegr., techn. und chirurgische Gummiwaren, Spezial Gummiwalzenüberzüge.

Olbrich & Sohn, Grottau, I. Abt. Garnfärberei, II. Abt. Pelzfärberei und Gerberei.

George Elster, Grottau, Schlichterei, Garnfärberei und Frottierstoff-Weberei.

Andrae & Fellgner, G. m. b. H., 1886 gegr., Mühlereimaschinen und Wasserturbinenbau.

Ludwig Entel, Grottau, Spiralfederfabrik.

Rud. Sitte, Grottau, Rollo- und Jalousienfabrik, 1873 gegr., alle Arten Fenster-Rollos, Rollschutzwände, Spez.: Rolläden für amerikanische Büromöbel.

R. Kirschner & Co., Grottau, Fabrik für Holzbearbeitung. (Möbel- und Sargfabrik.)

A. Sluka, Dönis-Grottau, Holz-, Metall- und Papierwarenfabrik, Spez.: Wickelmaterial, Etiketten, Holzkartonagen.

Robert Diessner, Grottau, Dauerwäsche- und Celluloidwarenfabrik, Galvanische Anstalt. Spezialität: ges. gesch. veredelte, konfektionierte, abwaschbare Dauerwäsche.

Gautsch & Co., Grottau, Hutfabrik. Erzeugung sämtlicher Hüte.

Adolf Mraz, Grottau, Auto-Werkstätten.

Nordböhmische Beleuchtungs-Armaturen-Werke, G. m. b. H., Grottau, 1927 gegr. Spezial-Erzeugung von Beleucht-Armaturen für Strassenbeleuchtung, Industrie-Beleuchtung, Bergbau, Eisenbahn, Büro- und Geschäftshäuser.

E. F. Pilz, Grottau, 1864 gegr., Lederfabrik. Leder jeder Art und für jeden Verwendungszweck.

Kurt Worm, Grottau, Stickereibetrieb. Spez.: Bettwäsche, Gedecke, Gardinen.

Kohout & Reiman, Grottau, Farben- und Lackfabrik. Export.

Alois Lemberger, Grottau, Textilwerk Mistek. Versandstelle und Uebernahme, Grottau.

Lederer & Wolf, Grottau, Textilwerke, Dorfel, Uebernahme- und Versandstelle, Grottau.

J. Körber, Ketten-Grottau, Chokoladenfabrik.

Alfred Czersovsky, Ketten-Grottau, mech. Glassteinschleiferei.

Clam Gallassche Ziegelfabrik, Grottau.

Ing. Hergeth & Co., Maschinenfabrik und Eisengiesserei, Ketten-Grottau.

A. Kunert, Ketten-Grottau, Holzbiegerei und Räderfabrik.

Alfred Hübner, Grottau, Holzbiegerei und Sportgeräte-Erzeugung.

Josef Thum, Grottau, Ski- und Rodelerzeugung, Spez. Hobelbänke.

Grünberger & Seidel, Chemische Fabrik, **Görsdorf-Grottau.**

Städt. Elektrizitätswerk, Grottau.

Elektrizitäts-Lieferungsgesellschaft, Grottau.

Clam Gallas'sche Bergverwaltung, Grottau.

Q. Tscharek, Buchdruckerei, **Grottau.**

Friedrich Ulbricht, Buchdruckerei, **Grottau.**

Hans Neumann, Sägewerk, **Grottau.**

Hrádek n. Nisou,

(Grottau)

son industrie, ses métiers et son commerce.

L'industrie de Grottau avait ses premiers commencements il y a 200 ans. Déjà en 1723 le premier établissement industriel fut construit, et en 1724 12 grands et 20 plus petits métiers de drap construits d'après des modèles hollandais, travaillaient déjà, mais furent bientôt arrêtés. Le fondateur de cette entreprise était l'employé de domaines Elias Kessler, qui était le premier à introduire en Autriche le façonnement du coton dans des fabriques.

Dèjà bien plus tôt la tisseranderie était un métier spécial des habitants de Grottau. En 1687 la corporation des tisserands à Grottau fut rétablie, ce qui prouve que la tisseranderie doit avoir existé avant.

En 1797 on commença à introduire le coton anglais à Grottau. A cette époque existaient encore 43 maîtres tisserands. Déjà en 1800 la production des cotonnades s'était bien augmentée. 78 tisserands avec 51 ouvriers produisaient de grandes quantités de cette marchandise. Outre cela plus de 800 métiers travaillaient dans les places voisines pour Grottau, s'est-à-dire pour ses fabricants, qui en profitaient immensément.

Mais malheureusement cet âge d'or ne dura pas longtemps. Par des conditions pécuniaires défavorables et par la perte des colonies italiennes — jusqu'alors les consommateurs principaux de ces produits — l'industrie cotonnière s'arrêta et ne fit que languir d'une maniere misérable.

Ce n'est qu'après l'année 1866 que de meilleures vues s'ouvrirent pour l'exportation en Amérique et en Orient, ce qui causa une nouvelle prospérité de l'industrie cotonnière. Des maisons entreprenantes y créèrent des établissements industriels, formant la base de l'industrie et des métiers aujourd'hui bien développés.

Il faut mentionner spécialement la fondation du tissage Sigmund Goldschmiedt (1867), du tissage François de Leitenberger (1868—1870), — à présent Cosmanos, S. A., — de la teinturerie Budde, Müller & Cie. (1879), des ateliers de construction de machines agricoles Adolphe Müller (1860), de la filature de coton F. A. Hiebsch, où déjà depuis 1871 une soierie de la maison Mayer Frères, Vienne était en activité.

D'une petite ville de tisserands Grottau était devenue une ville d'industrie connue de tout le monde, et dont les produits sont recherchés et estimés comme ouvrage parfait. La crise économique actuelle a causé une grande réaction à notre industrie. Il était cependant bien avantageux que notre industrie ne fut pas organisée exclusivement pour la tisseranderie, mais qu'il y a une assez grande variété dans la production.

Que les métiers et le commerce aient eu aussi beaucoup à souffrir de la misère économique actuelle, cela se conçoit. Mais l'esprit de construction et l'instinct de conservation se font sentir partout et se montrent surtout par la réadaptation à d'autres métiers. La grande variété des établissements industriels se montre dans la liste ci-dessous de maisons dont la productivité dans leur branche est éminente et partout reconnue.

Hermann Müller, Hrádek n. N., maison fondée en 1879, teinturerie et atelier d'apprêtage, (finissage d'étoffes, pour doublure en mi-laine, en laine, en coton, en soie artificielle, doublure pour manches, popelines, cotonnades pour robes.)

L. Haurowitz, Hrádek n. N., maison fondée en 1828, tissage mécanique, nouveautés pour robes en laine, en coton et en soie artificielle.

Hermann Schubert, Hrádek n. N., usine textile, fabrication de fil à coudre, teinturerie.

Adolphe Müller, Hrádek n. N., maison fondée en 1860, costruction de machines agricoles et fonderie.

Welger Frères, Hrádek n. N., fabrique spéciale de presses de paille.

Sommer Frères, Hrádek n. N., maison fondée en 1931, usine textile pour soie artificielle, châles, étoffes et crepes en soie artificielle.

Hermann Metzner & Cie., Hrádek n. N., retorderie, travail au fuseau et tisseranderie de sangles mécaniques.

Kruse & Cie., Hrádek n. N., maison fondée en 1884, tissage de cordons élastiques.

„Veritas" usine d'articles en caoutchouc, S. A., Hrádek n. N., maison fondée en 1892, articles en caoutchouc techniques et chirurgiques, spécialité: couvertures de caoutchouc pour rouleaux.

Olbrich et Fils, Hrádek n. N., département I. teinturerie de fils, dép. II. teinturerie de fourrures et tannerie.

George Elster, Hrádek n. N., encollage, teinturerie de fils et tissage de matières à frotter.

Andras & Fellgner soc. à resp. lim., fondée en 1886, construction de machines de minoterie et de turbins hydrauliques.

Louis Entel, Hrádek n. N., fabrique de ressorts spiraux.

Rud. Sitte, Hrádek n. N., fabrique de stores et de jalousies, maison fondée en 1873, toutes sortes de stores pour fenêtres, paravents, spéc. fermetures à rouleaux pour meubles américains de bureau.

R. Kirschner & Cie., Hrádek n. N., fabrique pour le façonnage du bois (fabrique de meubles et de cercueils).

A. Sluka, Donín-Hrádek n. N., fabrique d'articles en bois, en métal et en papier. Spéc. matière d'emballage, étiquettes, pâte de bois.

Rob. Diessner, Hrádek n. N., fabrique de ligne durable et d'articles en celluloïde. Installation galvanique. Spéc. linge durable abluable, confectionné, amélioré, breveté avec garantie du gouvernement.

Gautsch & Cie., Hrádek n. N., chapellerie. Production de toute sorte de chapeaux.

Adolphe Mraz, Hrádek n. N., ateliers d'autos.

Nordböhmische Beleuchtungs-Armaturen-Werke, G. m. b. H., (usines d'armatures d'éclairage de la Bohême du Nord, soc. à resp. lim.), Grottau, fondée en 1927. Production spéc.: d'armatures pour l'éclairage de la voie publique, l'éclairage industriel, des mines, des chemins de fer, des maisons, des bureaux.

E. F. Pilz, Hrádek n. N., maison fondée en 1864, fabrique de cuirs de toute sorte et pour tout emploi.

Grünberger et Seidel, usine chimique, **Görsdorf-Hrádek n. N.**

Usine d'éclairage municipale, Hrádek n. N.

Société de livraison électrique, Hrádek n. N.

Clam-Gallas, administration des mines, Hrádek n. N.

Q. Tscharek, imprimerie, **Hrádek n. N.**

Friedrich Ulbricht, imprimerie, **Hrádek n. N.**

Hans Neumann, scierie, **Hrádek n. N.**

Kurt Worm, Hrádek n. N., établissement de broderie, spéc. linge de lit, de table et rideaux.

Kohout & Reiman, Hrádek n. N., fabrique de drogues de teinture et de laques. Exportation.

Aloyse Lemberger, Hrádek n. N., bureau d'expédition et d'acceptation à Hrádek n. N. de l'usine textile de Mistek.

Lederer & Wolf, Hrádek n. N., bureau d'acceptation et d'expédition à Hrádek n. N. des usines textiles, Dörfel.

J. Körber, Chotyně-Hrádek n. N., chocolaterie.

Alfred Czersovsky, Chotyně-Hrádek n. N., atelier de polissage mécanique de verre et de pierres.

Tuilerie de Clam-Gallas, Hrádek n. N.

Ing. Hergeth & Cie., construction de machines et fonderie, Chotyně-Hrádek n. N.

A. Kunert, Chotyně-Hrádek n. N., ployage de bois et fabrication de roues.

Alfred Hübner, Hrádek n. N., ployage de bois et production d'articles de sport.

Josèphe Thum, Hrádek n. N., production de skis et de toboggans, spéc. établis de menuisiers.

Hrádek n. Nisou,

(Grottau)

its Industry, Trade and Commerce.

Industry had its first beginnings at Grottau 200 years ago. Already in 1723 the first factory premises were built, and in 1724 12 big and 20

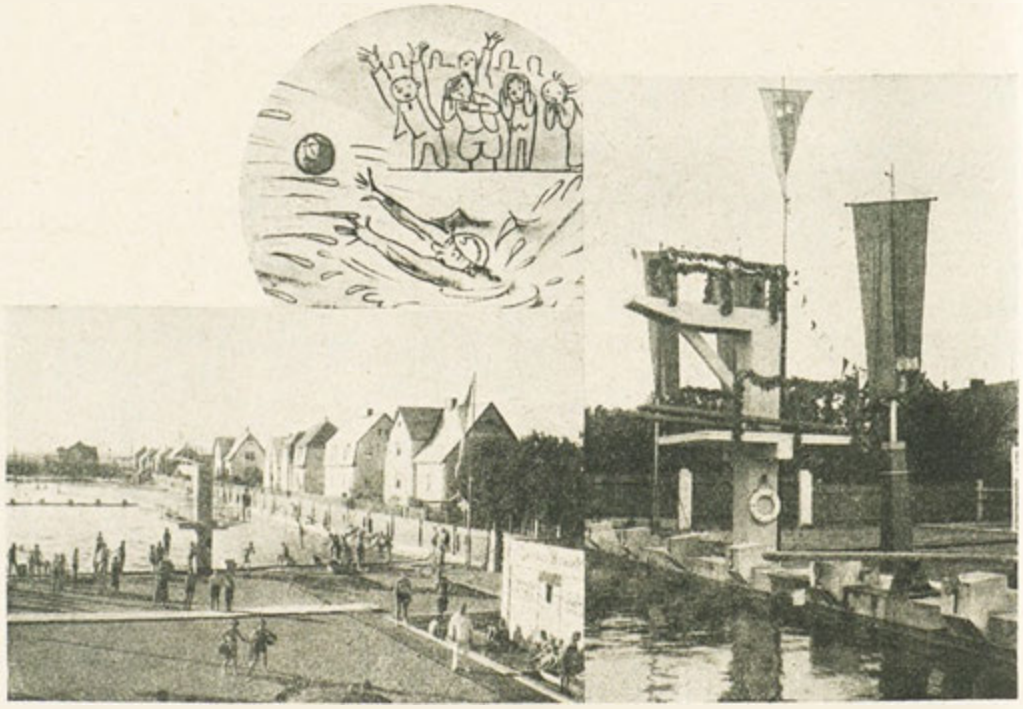

Koupaliště v Hrádku n. N. — Freibad in Grottau. — Bains à Hrádek n. N. — Bathing in Hrádek n. N.

500

stavů-
Webstühle-
métiers.
looms.

500

zaměstnanců
a dělníků -
Angestellte
u. Arbeiter -
employés et
ouvriers -
employees
and hands.

Založeno 1871.

Polobavlněné podšívky (Serž a podšívkový listr), kabátový listr pro pány, zástěrový listr pro dámy a děti. — Podšívkové látky z umělého a poloumělého hedvábí všech druhů, hladké a pestré pro pány a dámy.

Gegründet 1871.

Halbwollene Futterstoffe (Serges und Futterlüster), Rocklüster für Herren, Schürzenluster für Frauen und Kinder, halb- und ganzkunstseidende Futterstoffe aller Erzeugungsarten, glatt und dessiniert für Herren und Damen.

Fondé 1871.

Doublures en mi-laine (serges et lustres pour doublures), lustres pour habits d'hommes, lustres pour tabliers de dames et d'enfants, doublures en soie artificielle et en mi-soie artificielle de tout genre, unie et dessinée pour hommes et dames.

Founded 1871.

Half woollen linings (serges and lustres for linings), lustre for gentlemen's suits, lustre for ladies' and children's pinafores, half and whole artificial silk linings of all kind, uni and spotted for ladies and gentlemen.

smaller cloth-looms, made after Dutch models, were working, but after a short time were stopped again. The founder of this enterprise was the steward of an estate Elias Kessler, who as the first tried to introduce into Austria the working up of cotton in manufactories.

Much earlier linen-weaving had been a branch of trade of the inhabitants of Hrádek n. N. In 1687 the corporation of linen-weavers was recalled into existence, which proves that linen-weaving must have existed before.

In 1797 English cotton was introduced to Hrádek n. N. At that time there were still 43 linen-weaving-masters. Already in 1800 the production of cotton was immensely increased. 78 weavers with 51 journeymen produced great quantities of these goods. Besides there were in the surrounding places more than 800 weaving-looms working for Hrádek n. N., resp. for its manufacturers, who made much money by it.

But, alas, this golden age did not last long, for by unfavourable pecuniary conditions and by the loss of the Italian provinces — up to that time the main consumers of these products — cotton-manufacture was stopped and earned a scanty livelyhood. — Not before the year 1866 there were better views for exportation to America and to the Orient, so that woollen industry had a new prosperity. There came enterprising firms, that created here industrial plants which have been the base of the now highly developed industry and trades of this country.

We must especially mention the plant of the weaving-mill Sigmund Goldschmiedt (1867), of the weaving-mill Francis of Leitenberger (1868 1870), — now Cosmanos Joint Stock Comp., — of the dyer' works Budde, Müller & Co. (1879), of the factory of agricultural machines Adolph Müller (1860), of the cotton-spinning-mill F. A. Hiebsch, where since 1871 a silk-weaving-mill of Mayer Bros., Vienna has been working.

From a little town of weavers Hrádek n. N. became a world-known industrial place, whose products were looked for and esteemed as standard-work. The present economical crisis has brought an immense reverse to our industry. It was, however, a great advantage that our industry was not exclusively adjusted for textiles, but that there was a rather great variety of production.

It is to be understood that commerce and trades have also to suffer from the actual economical misery. But in spite of all need, there is to be felt a spirit of construction and of self-preservation, that shows itself in adapting to other trades. The variety of industrial under-

Moritz Ulbricht.
Starosta. — Bürgermeister. — Le maire.
The mayor.

takings is to be seen from the following list of firms, whose productivity in their branches is very great and generally acknowledged.

Hermann Müller, Hrádek n. N., founded in 1879. Cloth-dyer's and dressing work (dressing, resp. finishing of half-woollen, woollen, cotton, artificial silk-linings, sleeve-lining, popelines, cotton-cloths for dresses).

L. Haurowitz, Hrádek n. N., founded in 1828, mechanic weaving-mill, novelties for ladies' dresses of wool, cotton and artificial silk.

Hermann Schubert, Hrádek n. N., textile works, sewing-thread-factory, dyer's-works.

Welger Bros., Hrádek n. N., special factory for agricultural machines, factory and iron-foundry.

Adolph Müller, Hrádek n. N., founded in 1860, straw-presses.

Sommer Broth., Hrádek n. N., founded in 1931, textile works for artificial silk, wraps, woven materials and crèpes of artificial silk.

Hermann Metzner & Co., Hrádek n. N., mech. thread-making, bone-lace-making and waist-band-weaving.

Kruse & Co., Hrádek n. N., founded in 1884, elastic band weaving- mill.

»Veritas« india rubber works joint stock comp., Hrádek n. N., founded in 1892, technical and surgical india rubber wares, spec. india rubber coverings for rollers.

Olbrich and Son, Hrádek n. N., dep. I. yarn-dyeing, dep. II. fur-dyeing and leather-dressing.

George Elster, Hrádek n. N., sizing, yarn-dyeing and rubber material weaving-mill.

Andrae & Fellner Ltd., founded in 1886, construction of milling machines and hydraulic turbines.

Lewis Entel, Hrádek n. N., factory of spiral springs.

Rudolph Sitte, Hrádek n. N., factory of roller blinds, Venetian blinds, founded in 1873, all kinds of window-blinds, rolling sheltering walls. Spec.: blinds for American office-furniture.

R. Kirschner & Co., Hrádek n. N., factory for manufacturing wood. (Furniture- and coffin factory.)

A. Sluka, Donín - Hrádek n. N., factory of wood-, metal-, paper-articles. Spec.: packing-material, labels, wood-pasteboard.

Robert Diessner, Hrádek n. N., factory for lasting and celluloid-articles. Galvanic plants. Spec.: legally protected, ready-made, finished lasting linen to be washed up.

Gautsch & Co., Hrádek n. N., hat-factory. Production of all kinds of hats.

Adolph Mraz, Hrádek n. N., motorcar-work shops.

North-Bohemian lighting-fittings-works Ltd., Hrádek n. N., founded in 1927, special production of fittings for lighting up the streets, industrial lighting, lighting of mines, railways, office- and business-houses.

E. F. Pilz, Hrádek n. N., founded in 1864. leather-factory. All kinds of leather for all use.

Kurt Worm, Hrádek n. N., embroideries. Spec. bed- and table-linen, curtains.

Kohout & Reiman, Hrádek n. N., factory of colouring matters and lacquers. Export.

Aloysius Lemberger, Hrádek n. N., dispatching- and acceptance-office Hrádek n. N. of the textile-work Mistek.

Lederer & Wolf, Hrádek n. N., acceptance- and dispatching-office Hrádek n. N. of the textile-works. Dörfel.

J. Körber, Chotyně-Hrádek n. N., chocolate-works.

Alfred Czersovsky, Chotyně-Hrádek n. N., mech. polishing of glass and stones.

Clam Gallas' tile-works, Hrádek n. N.

Eng. Hergeth & Co., machine-factory and iron-foundry, Chotyně-Hrádek n. N.

Ještědský dům

majitel: Deutscher Gebirgsverein für das Jeschken- und Isergebirge (Německý horský svaz pro Ještědské pohoří a Jizerské hory), Liberec.

NA JEŠTĚDU u Liberce

vysokém 1010 m a proslulém svým nádherným rozhledem. Z města velmi příhodné spojení elektrickou drahou a novou visutou drahou Horní Hanychov - Ještěd. - Znamenité ubytování a stravování. - Mírné ceny. - Tel. 3087 Liberec.

LA MAISON DE JEŠTĚD

de l'union montagnarde allemande pour les montagnes de Ještěd et d'Iser, Liberec, sur la montagne de

JEŠTĚD près de Liberec

située à une altitude de 1010 m. célèbre par sa perspective magnifique. Facile à atteindre de la ville par tramway et le funiculaire noveau de Horní Hanychov - Ještěd. Logement et nourriture excellents. - Prix modérés. Tél.: 3087 Liberec.

Jeschkenhaus

des Deutschen Gebirgsvereines für das Jeschken- und Isergebirge, Reichenberg, auf dem durch seine herrliche Rundsicht berühmten 1010 m hohen

JESCHKEN bei Reichenberg.

Von der Stadt mit der Strassenbahn und der neuen Seilschwebebahn Oberhanichen-Jeschken leicht erreichbar. Vorzügliche Unterkunft und Verpflegung. - Mässige Preise. Fernsprecher 3087. Reichenberg.

THE JEŠTĚD - HOUSE

of the German mountaineering - society for Ještěd and Iser - mountains, Liberec, on top of the

JEŠTĚD - MOUNTAIN near Liberec

1010 m high, famous by its wonderful perspective. Easily attainable from town by tram and by the new Horní Hanychov - Ještěd funicular. Excellent board and lodging. - Low rates. Phone: 3087 Liberec.

A. Kunert, Chotyně-Hrádek n. N., wood-bending and wheel-factory.

Alfred Hübner, Hrádek n. N., wood-bending and production of sporting articles.

Joseph Thum, Hrádek n. N., ski- and toboggan-production. Spec.: planing-benches.

Grünberger and Seidel, chemical factory, **Görsdorf-Hrádek n. N.**

Municipal electric works, Hrádek n. N.

Electric despatch-society, Hrádek n. N.

Clam-Gallas, mine-administration, Hrádek n. N.

Q. Tscharek, printing-office, **Hrádek n. N.**

Friedrich Ulbricht, printing-office, **Hrádek n. N.**

Hans Neumann, saw-mill, **Hrádek n. N.**

Zámek Grabštejn - Schloss Grafenstein. — Grabštejn (Grafenstein): Le château. - The castle.

Zámek Grabštejn,

u Hrádku n. Nisou.

Půl hodiny východně od Hrádku n. N. stojí na 320 m vysokém vrchu zámek Grabštejn, původně opevněný hrad, který si navzdor všech změn zachoval svůj středověký ráz. Hrad samotný byl vystavěn pravděpodobně roku 1241 ve válce proti Tatarům. Původní jeho název byl »Ulsicz«. Dlouhá řada četných majitelů tohoto hradu začíná purkrabím z Dohny, kteří obdrželi toto knížecí sídlo darem od českého krále Otakara II. Pod pány z Dohny viděl tento hrad mnoho slavných dnů, avšak také časy zlé. Po jistou dobu byl Grabštejn též sídlem rytířů-loupežníků. Hluboké sklepy, kasamety a podzemní chodby jsou svědky těchto temných dob. Návštěvníka naslouchajícího při prohlídce těchto chodeb výkladům průvodce, přejde mráz.

Roku 1562, když Dr. Mehl ze Strehlitzu, král. rada náměstek kancléře v Čechách, stal se koupí majitelem hradu, začla nová doba vzkvětu. Nechal jej přestavěti, vymalovati a restaurovati zámeckou kapli, která pro její bohaté, zlaté ozdoby byla právem nazývána »zlatým pokladem Grabštejnu«.

Na nejvyšší stupeň zámecké věže vede 97 schodů. Odtud je báječná vyhlídka na Ještědské, Lužické a Jizerské Hory.

Roku 1935 byly ukončeny práce, spojené se zřizováním zámeckého musea, v němž jsou uchovány cenné sbírky převážně českých mistrů-malířů, staré krajky, cínové a porculánové umělecké předměty původu zdejšího a i cizího. Mimo to jsou zde pečlivě srovnány a ve skleněných vitrinách uchovány staré spisy, které vypravují o vzniku hradu a o jeho majitelích.

Krásné a vděčné procházky do hustě zalesněného okolí činí Grabštejn oblíbeným a vyhledávaným sídlem letních hostů a cílem turistů. O nocleh a zaopatření jest postaráno 2 hostinci, které se nachází v blízké obci Grabštejnu. Z nich hlavně známý hostinec s německým názvem »Zum Steyrerfranzl«, nacházející se přímo u rybníka, odkud je viděti zámek Grabštejn v celé své mohutné kráse. V tomto hostinci jest také velký taneční sál, který vybízí k přátelskému posezení.

Kdo navštíví Grabštejn, tak snadno nezapomene na tento krásný kousek země a pozorný návštěvník jistě najde pokaždé něco nového, co jej vábí.

Grafenstein

bei Grottau.

Eine halbe Stunde östlich von Grottau erhebt sich auf einer 320 m hohen Kuppe das Schloss Grafenstein, eine alte Feste, die trotz aller Wandlungen der Zeit noch vielfach mittelalterlichen Charakter bewahrt hat. — Die Burg dürfte um das Jahr 1241 gegen die Tartaren errichtet worden sein. — Ihr ursprünglicher Name war »Ulsicz«. Die Reihe der zahlreichen Besitzer dieser Burg beginnt mit den Burggrafen von Dohna, welche diesen landesfürstlichen Besitz von König Ottokar II. von Böhmen geschenkt erhielten. Manch glänzende Feste hat die Burg zur Zeit der Dohna's gesehen, aber auch viele arge Tage. Eine Zeit war Grafenstein auch Raubritterburg. Tiefe Keller, Kasematten und unterirdische Gange sind die Zeugen jenes dunklen Zeitalters. Tiefes Schaudern ergreift den Wanderer, wenn er in diesen dunklen Gängen den Schilderungen des Führers über längst vergangene Zeiten lauscht.

Eine Blütezeit für Grafenstein kam abermals als Dr. Mehl von Strehlitz, königl. Rat u. Vizekanzler von Böhmen, den Besitz und die Burg

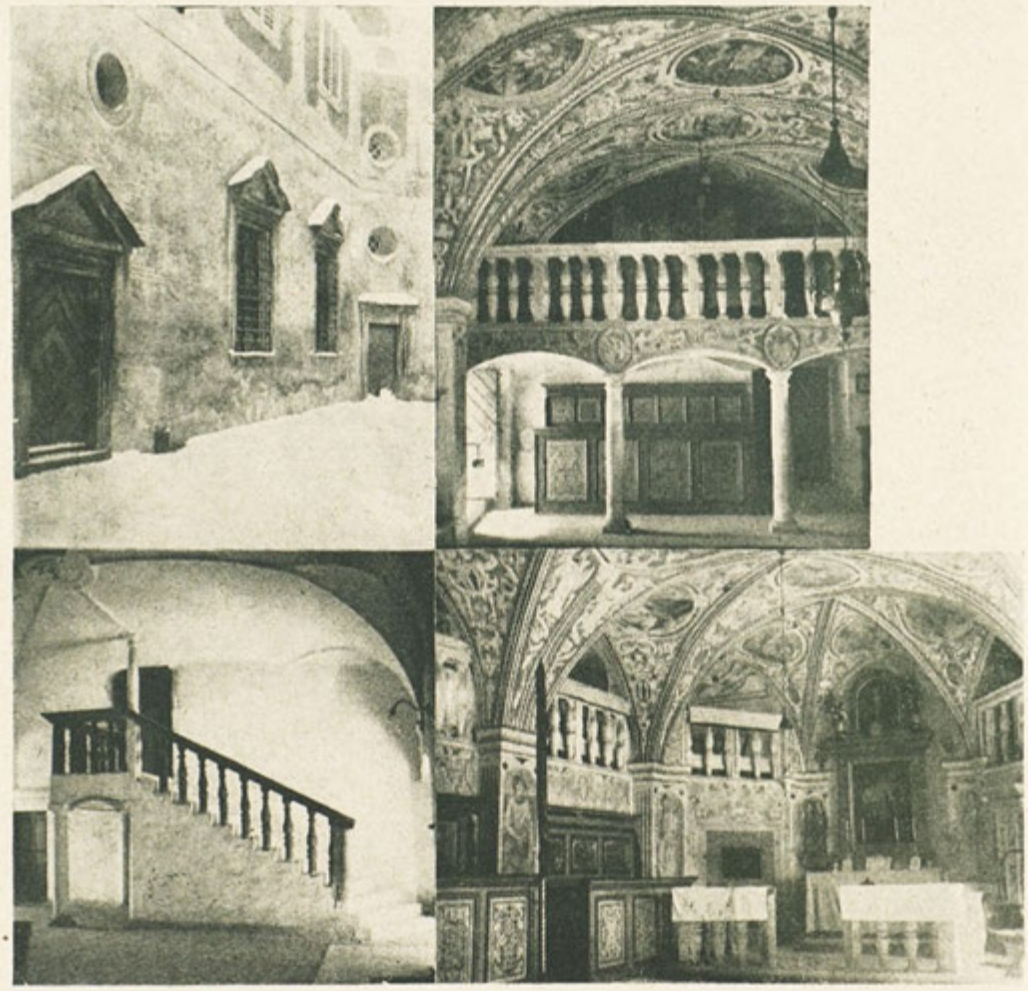

Zámek Grabštejn (Schloss Grafenstein): Horní zámecké nádvoří. - Předsíň u zámecké kaple. - Vnitřek zámecké kaple. — Oberer Schlosshof. — Halle vor der Schlosskapelle. - Inneres der Schlosskapelle. — La cour supérieure du château. - Porche devant la chapelle du château. - L'intérieur de la chapelle du château. — Upper court of the castle. - Porch before the castle-chapel. - Interior of the castle-chapel.

im Jahre 1562 käuflich erwarb. Er nahm eine gründliche Umgestaltung des Gebäudes vor. — Er erneuerte die Schlosskapelle und liess dieselbe gar prächtig ausmalen. Wegen des vielen Goldes wurde sie — nicht mit Unrecht — das »Goldene Schatzkästlein von Grafenstein« genannt.

97 Stufen führen auf des hohen Schlossturms Zinnen, wo der Wanderer einen lohnenden Rundblick auf das Jeschken-, Lausitzer- und Isergebirge hat. Sehenswert ist auch das seit dem Jahre 1935 im Ausbau befindliche Schlossmuseum, das Bilder vorwiegend böhmischer Maler, alte Spitzen, Zinn, Porzellan und Kunstgegenstände allgemeinen u. ortsgeschichtlichen Interesses birgt. Ausserdem sind alte Schriften, die manchen Aufschluss uber die Burg Grafenstein und seine Besitzer bringen, wohlgeordnet in Glasschränken verwahrt.

Herrliche Spaziergänge in der waldreichen Umgebung des Schlossberges machen Grafenstein zum beliebten Sommeraufenthalt und Ausflugsorte. Zwei Gasthäuser in der Ortschaft Grafenstein sorgen freundlichst für das Wohl der Gäste. Das altbekannte Gasthaus »Zum Steyrerfranzel« liegt unmittelbar am Gondelteich. Vom Teich aus geniesst man einen wundervollen Blick auf das stolze Schloss, aus machtigen Baumkronen hervorlugend. In diesem Gasthaus ladet ein grosser Tanzsaal zu fröhlichem Beisammensein ein. — Wer einmal Grafenstein besucht, vergisst dieses schöne Fleckchen Erde nicht so bald und der beschauliche Wanderer wird jedesmal neue Wunder entdecken.

Grabštejn

pres de Hrádek nad Nisou.

A une heure de distance à l'est de Hrádek se lève sur une cime haute de 320 m. le château de Grabštejn, ancienne forteresse, qui a conservé beaucoup de son caractere médiéval, malgré les changements du temps. Le château fut bâti vers 1241 comme place forte contre les invasions des Tartares. Il s'appelait d'abord »Ulsicz«. Les premiers propriétaires étaient les burgraves de Dohna qui avaient reçu ces biens princiers par le roi bohémien Ottokar II. Le château était témoin de fêtes splendides au temps des Dohna, mais aussi de jours bien tristes. Pendant un certain temps Grabštejn était repaire de brigands ce qui prouvent les caves profondes, les casemates, les couloirs souterrains. Les touristes frémissent en écoutant les narrations du guide de ces temps passés.

En 1562, lorsque Dr. Mehl de Strehlitz, conseiler du roi et vice-chancelier de la Bohême acquit les terres et le château, il y avait une prospérité nouvelle pour Grabštejn. Il renouvela complètement le bâtiment et la chapelle du château qu'il fit couvrir de belles peintures. A cause de l'or étincellant on appelait la chapelle à juste titre: »Le trésor d'or de Grabštejn«.

97 marches mènent à la haute tour du château, d'où on jouit d'une belle vue sur les montagnes de Ještěd, Lužice, Jezera. Le musée du château, agrandi depuis l'année 1935 est également remarquable. Il y a surtout des tableaux de peintres bohémiens, de vieilles dentelles, de l'étain, de la porcelaine ainsi que des objets d'art de caractère général ou spécial. Dans des vitrines il y a de vieux manuscripts qui nous renseignent sur le château de Grabštejn et ses propriétaires.

Grabštejn est une villegiature recherchée grâce aux belles excursions et promenades dans les environs de la montagne du château riche en bois. Deux auberges dans la commune de Grabštejn satisfont les goûts les plus difficiles. L'auberge renommée de »Steyrerfranzl« est située à proximité immédiate de l'étang de gondole. De l'étang on joult d'une belle vue sur le château superbe entouré de couronnes puissantes d'arbres. A l'auberge il y a un beau parquet de danse. Celui qui a vu Grabštejn une seule fois ne l'oubliera jamais et y trouvera toujours de nouveaux charmes.

Grabštejn

near Hrádek nad Nisou

Grabštejn-castle looks down upon Hradek from a high dome-shaped peak (320 m.). It is an old citadel, keeping its medieval character through all the centuries and their complete changes. Probably the manor was built in 1241 against the Tatar invasions and its orginal name was »Ulsicz«. Its first owners were the burggraves of Dohna, having received this princely estate from Otakar II., king of Bohemia. The castle has seen many a splendid festival at the times of the Dohna's, but many a horrible day, too. For a certain time Grabštejn was a robber knight's castle and deep vaults, casemates and subterraneous passages are tokens of those days. You cannot help shuddering, when the guide in the dark passages speaks of those cruel times.

In 1562, the royal counsellor and vicechancellor of Bohemia, Dr. Mehl of Strohlitz, bought manor and estate Grabštejn and now began its real flourishing. All the buildings were entirely transformed, the castle-chapel was renovated and splendidly painted. On account of the abundant gold it was rightly called »The golden show-case of Grabštejn«.

97 steps are leading to the high castle-tower, where the tourist has a fine view on Ještěd-, Lužice and Jizera-mountains. The castle-museum is really remarkable. There are especially paintings of Bohemian masters, old laces, tin vessels, china and works of art of special interest. Besides there are old manuscripts, infor-

ming you about Grabštejn-castle and its owners.

Beautiful walks and excursions into the woods in the surroundings of the castle-mountain make Grabštejn a summer resort much in favour. There are 2 inns in the parish and tourists find a homelike atmosphere there. The well known inn »Zum Steyrerfranzl« lies in the proximity of the gondola-pond. From this pond you see the proud castle framed by high trees. There is a large dancing-room in the inn. He who saw Grabštejn but once, will never forget it, but will return and will find it more and more charming.

Zámek Frýdlant

v Čechách.

Zámecké museum, s cennými uměleckými a historickými sbírkami, je otevřeno od května až do konce října.

Návštěvy s výkladem denně od půl 9. do půl 12. dopoledne a od půl 2. do 5 hod. odpoledne. Mimo tuto dobu návštěvy pouze na oznámení předem.

Vstupné: Pro dospělé Kč 4.—, pro děti Kč 2.—, pro uzavřené cest. společnosti (nejméně 20 osob) Kč 3.— za osobu; pro školní exkurse v doprovodu učitele Kč 1.— za každého žáka.

Informace podává správa zámku.

Schloss Friedland i. B.

Schlossmuseum mit wertvollen künstlerischen und historischen Sammlungen in den Monaten Mai bis Oktober geöffnet.

Täglich Führungen von ½9 bis ½12 Uhr vormittags und von ½2 bis 5 Uhr nachmittags. Ausserhalb dieser Zeiten Führungen nur gegen Voranmeldung.

Eintrittspreis: für Erwachsene Kč 4; für Kinder Kč 2.—, für geschlossene Reisegesellschaften von mindestens 20 Personen pro Person Kč 3.—, für Schulen in Begleitung des Lehrers pro Schüler Kč 1.—.

Auskünfte erteilt die „Schlossverwaltung".

Bezirks-Sparkasse Friedland

Zweigstellen in Raspenau, Neustadt a. T., Haindorf.
Verwaltungsvermögen 120 Mill. Kč.

Caisse d'épargne de district

Succursales à: Raspenau, Neustadt a. T., Haindorf.
Capital administratif 120 millions Kč.

Okresní spořitelna Frýdlant

Pobočky: Raspenava, Nové Město pod Smrkem, Hejnice. — Spravované jmění 120 milionů Kč.

District Savings-Bank

Branches: Raspenau, Neustadt a. T., Haindorf.
Administration funds 120 millions Kč.

Le château de Frýdlant

en Bohême. - (Frýdlant v Čechách).

Musée du château avec des collections d'art et d'histoire de grande valeur, ouvertes aux mois de mai à octobre.

Conduites tous les jour de 8.30 à 11.30 du matin et de 1.30 à 5 heures de l'après-midi. En dehors de ces heures conduites seulement contre préavis.

Prix d'entrée: pour adultes Kč 4.— pour enfants Kč 2.— pour sociétés de voyageurs d'au moins 20 personnes Kč 3.— par personne, pour écoles accompagnées de leur maître Kč 1.— par élève.

Pour informations s'adresser à l'administration du château.

Tiskárna kartounu, barvírna a úpravna

Rolffs & Cie.,

akciová společnost.

Výroba potištěných tkanin bavlněných i hedvábných a šátků.

Frýdlant v Čechách.

Kattundruckerei, Färberei und Appretur

Rolffs & Cie.,

Aktiengesellschaft.

Erzeugung von bedruckten Baumwoll- und Seidenstoffen für Damen, Kopftücher.

Frýdlant v Čechách. - Friedland in Böhmen.

Kattundruckerei, Färberei und Appretur

Rolffs & Cie.,

Aktiengesellschaft.

Produits des tissus de coton et de soie artificielle imprimée pour dames — cache-nez.

Frýdlant v Čechách. - Friedland in Böhmen.

Kattundruckerei, Färberei und Appretur

Rolffs & Cie.,

Aktiengesellschaft.

Printed cotton and artificial silk goods for ladies — Squares.

Frýdlant v Čechách. - Friedland in Böhmen.

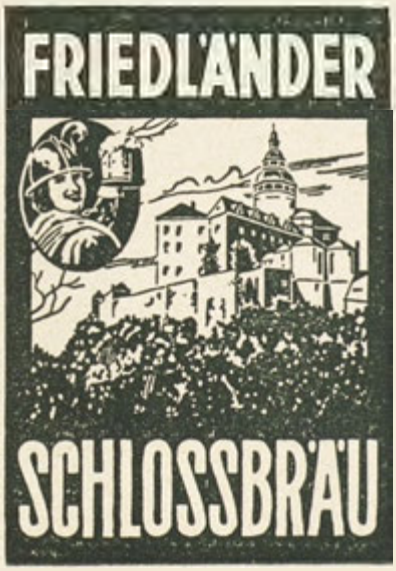

The Castle of Frýdlant

in Bohemia. - (Frýdland v Čechách).

Museum of the castle with valuable collections of arts and history, opened in the months from May till October.

Showings daily from 8.30 to 11.30 in the morning, and from 1.30 to 5 in the afternoon. Outside these hours only on appointement.

Admission: For adults Kč 4.—, for children Kč 2.—, for societies of travellers of at least 20 persons Kč 3.— per person, for schools accompanied by their teachers Kč 1.— per pupil.

For information apply to the administration of the castle.

Hejnice.

Hustě zalesněné Jizerské hory se svými příkrými, srázně spadajícími roklemi a hřebeny dodávají Hejnici vzhledu alpského městečka. Mocné členění počítá se k nejkrásnějšímu z Českého Středohoří. Ve výši 1000 m rozprostírají se lesy, které jsou přerušovány imposantními

Nejbližší okolí Hejnic. — Die nächste Umgebung von Haindorf. — Les environs les plus proches de Hejnice. — The next neighbourhood of Hejnice.

vrcholky a skalními stěnami. Zde se vypíná na vysokém hřebenu Jizerských hor Smrk se svou 18 m vysokou rozhlednou, jejíž nejvyšší patro jest chráněno skleněnou stěnou. Odtud je rozhled na plochu 40.000 čtver. metrů. Objeví se nám na 250 obcí a vrcholky hor. Tento pohled jest velice pestrý a různobarevný a sotva jej překonává výhled se Sněžky. Dále směrem jihovýchodním vypíná se na hejnickém hřebenu skalní masiv »Sieghübel« (Vítězný pahorek) až do 1120 m výšky nad mořem. Opuštěnost, zasněné bažinaté slatiny, zkroucená kleč, pověstmi opředené tůně a rybníky seznamují nás se zvláštnostmi tohoto pohoří, které jest na všechny strany spojeno značkovanými cestami. Dále na západ ční k nebi »Poledni kameny« a zadní strana »Holubníku« (1060 m). Vpravo odtud stoupají z hlubin skalní stěny křižem ozdobený Velký Ořech a Krásná Marie, lesní to oblast, kde před staletími kutal horník. O vodním bohatství pohoří svědčí zurčicí a prudké bystřiny, potůčky a vodopády.

Pěkné hornické městečko Hejnice, perla Jizerských hor, prastaré místo poutnické, známé letovisko, hojně navštěvované též v zimě za sportovními účely a východisko do hor, podobá se svými čistými, květinami a růžemi ozdobenými domy, zahradami, ovocnými štěpnicemi a alejemi velké zahradě. Uprostřed této zeleně zvedá se mohutný kostel, mistrovské dílo Fischera z Erlachu. Poutnický a klášterní kostel s františkánským klášterem, kde se hrávaly roku 1931 světoznámé slavnostní hry »Jedermann« Vynikající umělecké síly pod vedením Dra Mo

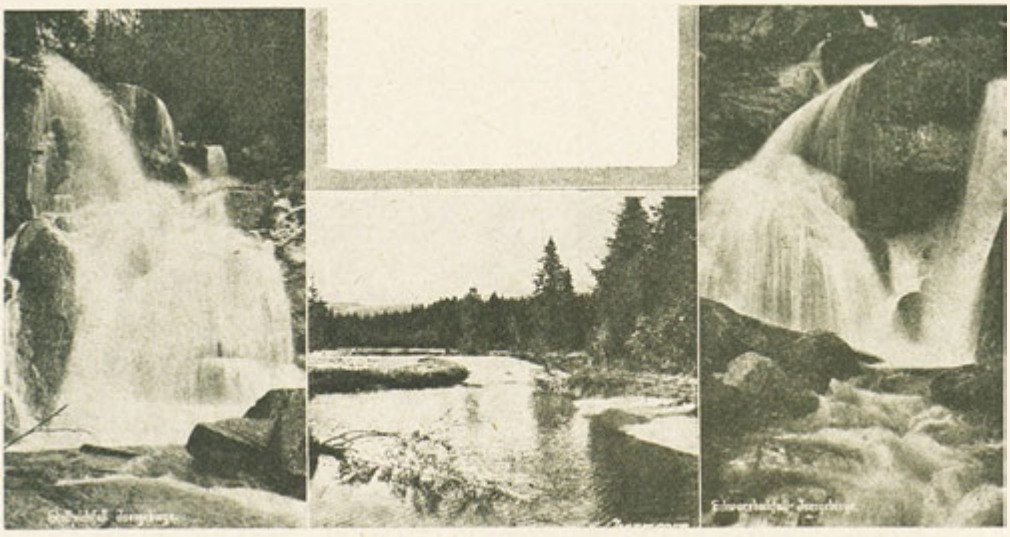

Romantika v Jizerských horách. — Romantik im Isergebirke. — Contrée romantique aux Montagnes Jizerské hory. — Picturesque landscape in the mountains Jizerské hory.

desa ozdobily zdejší jeviště. V letech 1722 a 1729 vystavěný kostel skrývá mnoho architektonických krás, skvosty uměleckého průmyslu a nádherné obrazy prof. Grolla a jeho pomocníka Brožíka. Křížová cesta skrývá umělecký pomník posledního hraběte z domu Clam-Gallassů, je to práce ve Vídni žijícího sochaře Jindřicha Scholze.

Hejnice jest konečná stanice na místní dráze Raspenava—Bílý Potok pod Smrkem a autobusovými tratěmi a nájemnými auty je v čilém styku s celým okolím. Od Prahy je vlakem vzdálena 4 hodiny, od Berlína 4½ hodin, do Liberce je pouhá hodina. Stálé autobusové spojení je s Frýdlantem a Dol. a Hor. Polubným. V místě je pošta, telegraf a telefon, 4 lékaři, lékárna, moderně zařízená plovárna a velká příležitost k osvěžující lázni ve volné přírodě.

Vyvinutý obchod a hospodářství v okolí starají se o veškeré životní potřeby.

Mnoho dobře zařízených hotelů a hostinců, jakož i velký počet soukromých bytů, žákovská a studentská noclehárna starají se o noclehy a stravování.

Obec má svůj vlastní vodovod, napájený horskými prameny, elektrárnu, mohutou veřejnou půjčovnu knih, kino, obecnou a měšťanskou školu chlapeckou a dívčí, živnostenskou školu pokračovací, soukromou školu hudební, sportovní hřiště pro kopanou a tennis a tělocvičnu.

Kromě prastarého průmyslu domácího, výroby dřevěného zboží, je v místě několik větších podniků továrních: mechanická tkalcovna Fritsch & spol. akciová společnost, která vyrábí pánské a dámské látky, bavlnářské přádelny M. Simon a Frant. Hanisch, továrna na porculán Josef Kratzer a synové, papírna M. Coulon & spol. a továrna koženého zboží Wildner & spol.

V městě je také sběrna okresní spořitelny ve Frýdlantě a spořitelna a záložna města Hejnice.

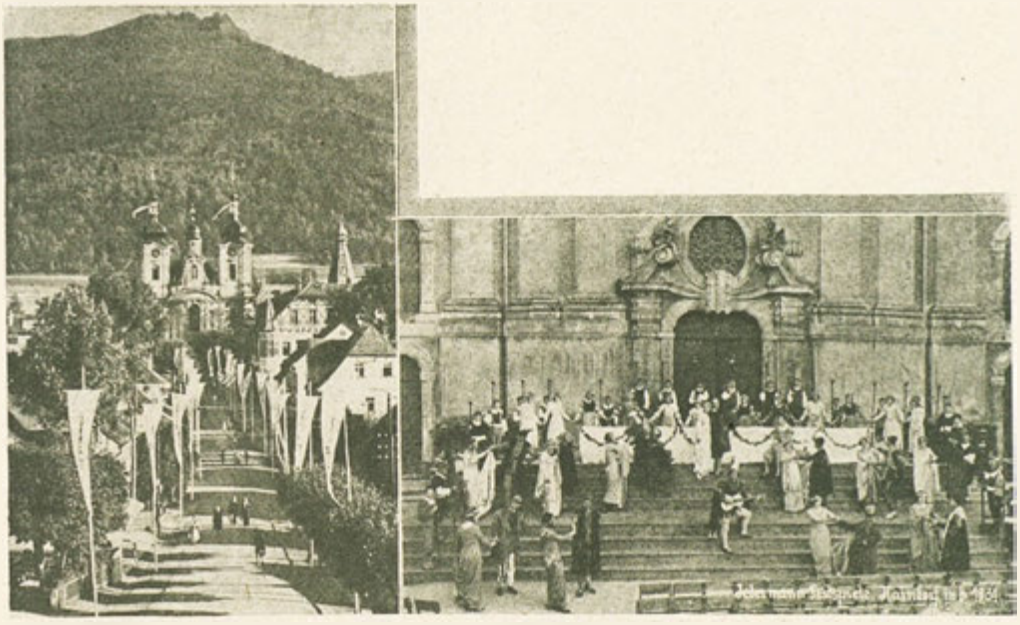

Jedermannovy hry v Hejnicích 1934. — Jedermann Festspiele in Haindorf 1934. — Représentations solennelles de „Jedermann" en 1934 à Hejnice. — Festival-performances of „Jedermann" in Hejnice (Haindorf) in 1934.

Haindorf

im Isergebirge.

Das dichtbewaldete Isergebirge mit seinen schroffen, steilabfallenden Zacken und Kämmen verleiht Haindorf den Charakter eines Alpenstädtchens. Die gewaltige Gliederung wird zu den schönsten des böhm. Mittelgebirges gezählt. In 1000 m Höhe erstrecken sich die Wälder, durchbrochen von imposanten Gipfeln und Felsgraten. Hier thront am hohen Iserkamme majestätisch die Tafelfichte (1122 m) mit einem 18 m hohen Aussichtsturm, dessen oberste Staffel mit einer Glaswand geschützt ist. Das Blickfeld beherrscht eine Fläche von 40.000 km². Gegen 250 Ortschaften und Bergspitzen treten in Erscheinung. Die Rundschau vermittelt einen Bilderreichtum und eine Mannigfaltigkeit, wie sie kaum von der Schneekoppe übertroffen wird. Weiter in südöstlicher Richtung erhebt sich am Haindorfer Kamm das Felsmassiv des Sieghü-

bels bis zu einer Seehöhe von 1120 m. Einsamkeit, verträumte Moorgründe, starrendes Knieholz, sagenumwobene Tümpel und Teiche bekunden die Eigenart dieses Gebirges, das nach allen Richtungen hin von markierten Wegen erschlossen wird. Weiter im Westen ragen die „Mittagsteine" und der Rücken des „Taubenhauses" (1060 m) zum Himmel empor. Rechts davon steigen aus der Tiefe die Felswände des kreuzgeschmückten Nussteines und der Schönen Marie, ein Waldgebiet, wo vor Jahrhunderten der Bergmann geschürft. Vom Wasserreichtum des Gebirges zeugen schäumende Sturzbäche und Wasserfälle.

Das schmucke Bergstädtchen Haindorf, die Perle des Isergebirges, die uralte Wallfahrtstätte, die berühmte Sommerfrische, der gerne besuchte Wintersportplatz und Ausgangsort ins Gebirge gleicht mit seinen sauberen, blumen- und rosengeschmückten Häusern, Gärten, Obstgärten und Alleen einem Garten. Mitten aus dem Grün erhebt sich eine mächtige Kirche, ein Meisterwerk Fischer's von Erlach: Die Wallfahrts- und Klosterkirche mit dem Franziskanerkloster, wo im Jahre 1931 die weltbekannten „Jedermann" — Festspiele begonnen worden sind. Hervorragende Kunstkräfte unter Leitung Dr. Modes gaben der Bühne die Weihe. Die in den Jahren 1722 bis 1729 erbaute Kirche birgt eine Fülle architektonischer Schönheiten, Schätze des Kunstgewerbes und prächtige Malereien des Prof. Groll und seines Gehilfen Brožik. Der Kreuzgang enthält das kunstvolle Denkmal des letzten Grafen aus dem Hause Clam-Gallas, eine Arbeit des in Wien lebenden Bildhauers Heinrich Scholz.

Haindorf ist Endstation der Lokalbahn Raspenau-Weissbach und durch Autobuslinien und Mietautos mit der Umgebung in regen Verkehr. Es ist mit der Bahn von Prag in 4 Stunden, von Berlin in 4½ Stunden, von Reichenberg in 1 Stunde zu erreichen. Ständige Autobusverbindung mit Friedland und Polaun—Grünthal. Es besitzt Post-, Telegrafen- und Fernsprechamt, 4 Aerzte, Apotheke, ein modern eingerichtetes Schwimmbad und vielfache Gelegenheit zu erfrischenden Bädern in der freien Natur.

Zasněný kout v Hejnicích. — Verträumte Ecke in Haindorf. — Coin pittoresque à Hejnice. — Picturesque corner in Hejnice.

Ein zeitgemäss entwickeltes Gewerbe und die Bodenwirtschaft der Umgebung sorgen für alle Bedürfnisse des Lebens.

Eine Reihe gut eingerichteter Hotels und Gasthöfe, sowie eine Anzahl Privatwohnungen, eine Schüler- und eine Studentenherberge sorgen für Nachtlager und Verpflegung.

Der Ort besitzt eine Hochquellenleitung, elektrische Lichtanlage, eine reichhaltige öffentliche Leihbibliothek, ein Kino, eine Volks-, eine Knaben- und Mädchenbürgerschule, eine gewerbliche Fortbildungsschule, eine Privat-

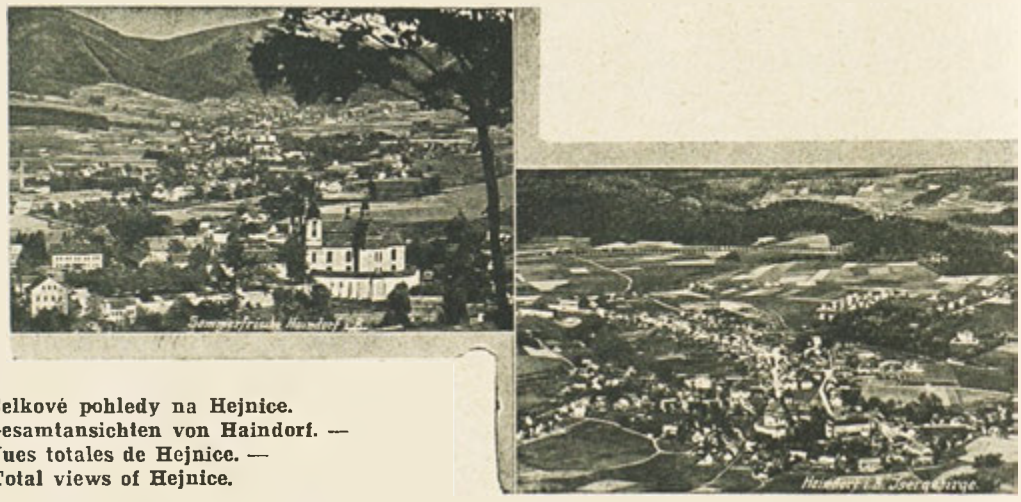

**Celkové pohledy na Hejnice.
Gesamtansichten von Haindorf. —
Vues totales de Hejnice. —
Total views of Hejnice.**

musikschule, Sportplätze für Fussball und Tennis und eine Turnstätte.

Ausser der uralten Hausindustrie der Holzwarenerzeugung besitzt der Ort mehrere grössere Fabriksunternehmungen: Die mechanische Weberei Fritsch u. Co. A.-G., welche Damen- u. Herrenstoffe erzeugt, die Baumwollspinnereien M. Simon und Franz Hanisch, die Porzellanfabrik Josef Kratzer u. Sohne, die Papierfabrik M. Coulon u. Co. und die Lederwarenfabrik Wildner u. Co.

Im Orte befindet sich eine Einhebestelle der Bezirkssparkasse in Friedland und die Spar- und Vorschusskasse Haindorf.

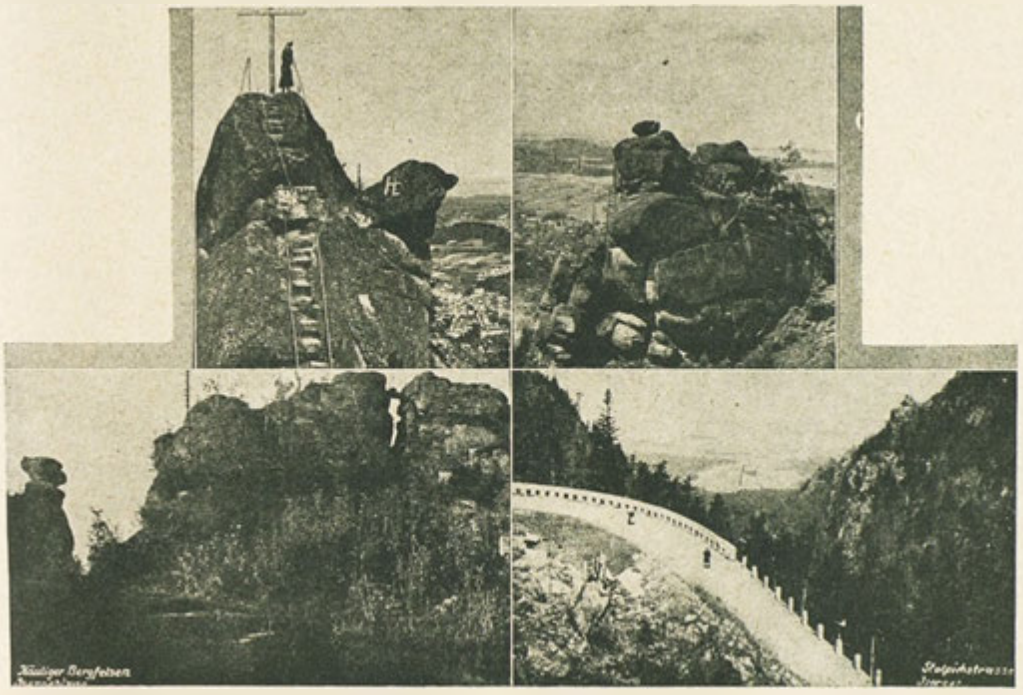

Jizerské hory. — Das Isergebirge. — Les Montagnes Jizerské hory. The Mountains Jizerské hory.

Hejnice,

dans les „Jizerské hory", Boheme.

Le versant du nord de l'Isergebirge couvert de forêts avec ses rudes dents et crêtes escarpées donne à Haindorf le caractère d'une petite ville alpestre. Cette structure imposante est comptée parmi les plus belles des montagnes de hauteur moyenne allemandes. A une altitude de 1000 m s'étend la mer de forêts, parsemée par des sommets et des arêtes. Là, sur la crête haute de l'Isergebirge est le trône de la montagne majestueuse Tafelfichte (1122 m) avec un belvédère haut de 18 m, dont l'étage supérieur est protégé par une cloison vitrée. Loeil embrasse une superficie de 40.000 km², et à peu près 250 localités et montagnes sont visibles. Le panorama est d'une richesse en aspects et d'une variété qui ne peuvent être surpassées même par celui de la Schneekoppe. Plus à l'ouest s'éleve à la crête de Haindorf le massif rocheux du Sieghubel jusqu'à une altitude de 1120 m. La solitude de la forêt, le recueillement religieux de la forêt — tant que va le regard, des marécages, du bois coudé, des mares et des étangs noirs riches en mythes témoignent du caractère singulier de cette montagne, accessible de tous les côtés par des chemins bien indiqués. Plus à l'ouest s'élèvent les tours rocheuses des „Mittagsteine", provoquant la hardiesse des grimpeurs. Ici la sainte horreur de la très ancienne foi allemande monte aux sapins houspillés. Là-bas, vers le coucher, la crête rocheuse du Taubenhaus 1060 m) nous salue, d'où l'on jouit d'une vue magnifique; à sa droite les parcis des rochers „Nusstein" (couronné d'une croix) et

„Schöne Marie" montent de l'abîme, partie boisée, où le mineur a fouillé il y a des siècles. La richesse en eaux de cette montagne est bien prouvée par des torrents et des cascades.

Ici la bonne nature a déployé son manteau magique et a mis son plus beau bijou dans ses plis: la jolie ville minière Haindorf, la „perle de l'Isergebirge", très acien pèlerinage, villegiature renommée, station des sports d'hiver recherchée et point de départ pour les tours des montagnes. Situé au bord de ruisseaux clairs, avec ses maisons décorées de fleurs et de roses, et une forêt d'arbres fruitiers, avec ses avenues, ses ruisseaux, ses rues et chemins propres, avec ses nombreux bancs, il égale un jardin entouré du souffle embaumé des forêts. Du milieu de la verdure s'élève une cathédrale imposante, le chef-d'oeuvre de Fischer von Erlach: l'église de pèlerinage et du couvent des franciscains devant laquelle on a commencé en 1931 les célèbres festivals avec la représentation de „Jedermann". Des artistes éminents (Bleibtreu, Mühlhofer) consacraient cette scène sous la direction de Dr. Modes. L'église construite dans les années 1722—1729 contient une foule de beautés architectoniques, des bijoux d'arts et métiers et des peintures magnifiques du professeur Groll et de son assistant Brožik. Le transept contient le monument exquis du dernier comte de la maison Clam-Gallas, oeuvre du sculpteur de Vienne Henri Scholz. Haindorf qui est toujours resté l'ancien village construit en rangées, est terminus du chemîn de fer local Raspenau—Weissbach et par des lignes d'autobus et par autos en communication avec le monde. On peut y arriver: de Prague en 4 heures, de Berlin en 4 heures et demie, de Reichenberg en 1 heure.

Letovisko Hejnice. — Sommerfrische Haindorf. — La villégiature de Hejnice. — Summerresort Hejnice.

Lignes d'autobus a Friedland et à Polaun-Gruntal. Le village a des bureaux de poste, de téléphone et de télégraphe, 4 médecins, une pharmacie, une piscine moderne et de nombreuses occasions de bains de rivière. Une industrie moderne et l'agriculture des environs pourvoient à tous les besoins de la vie; un nombre d'hôtels bien administrés: Möller, Schöntag, Klamt, Worf, Seibt, Hoffmann, Sonne, Jägersteighaude, de même que les auberges: Grüner Baum, Deutsches Haus, Adler, Krone Stadt Görlitz, Eiche, Weisses Ross, Tafelfichte, Bahnhof, Weissbach Waldschloss, Feldschlosschen, Café Kollmer, Pension Heimgarten invitent les étrangers à s'y reposer; de même un grand nombre de logements privés et une auberge d'élèves et d'étudiants. On a pourvu aux habitudes les plus

Hejnický kostel a interiéry. — Innenaufnahmen der Kirche in Haindorf und die Kirche selbst. — Intérieurs de l'église de Hejnice et l'église elle-même. — Interiors of the Hejnice Church and the Church itself.

difficiles. Haindorf a une conduite d'eau de sources de montagne, une usine municipale d'éclairage électrique, un riche cabinet de lecture public, un cinéma, une école primaire et une école primaire supérieure pour garçons et pour filles, une école de perfectionnement industriel, une école privée de musique, des places de sport pour le football et le tennis, puis un grand gymnase.

Outre la très vieille industrie à domicile d'articles en bois, il y a plusieurs grandes entreprises industrielles, les tissages mécaniques Fritsch & Cie., S. A. Ils produisent des étoffes pour dames et pour messieurs et possèdent leur propre teinturerie et filature à Brünn, les filatures de coton M. Simon et François Hanisch, la fabrique de porcelaine Josèphe Kratzer & Fils, la papeterie M. Coulon & Cie., la fabrique de cuirs Widner & Cie.; puis les instituts financiers: le bureau de versement de la caisse d'épargne du district de Friedland, et la caisse d'épargne et de prêts de Haindorf.

C'est une population intellectuelle et active et hospitalière qui y vit. La manière de construire, le dialecte, les moeurs, les usages le caractère en sont les preuves.

Hejnice,

in the „Jizerské hory", Bohemia.

The northern slope of the Isergebirge covered with woods, with its rugged, precipitous jags and crests gives Haindorf the character of an alpine town. The imposing structure belongs to the most beautiful of German mountains of medium height. At an altitude of 3300 feet stretches the mass of woods, pierced by far-looking tops and rocky ridges. Here at the high crest of the Isergebirge is the throne of the majestical Tafelfichte (3740 ft) with a look-out 60 ft. high, the upmost floor of which is protected by a glass partition. The eye overlooks a surface of 16.000 square miles. About 250 places are to be seen. The panorama is of an abundance in views and variety which can hardly be surpassed by that on the Schneekoppe. More to the south-west rises at the Haindorf crest the rocky massif of the Sieghübel up to an altitude of 3730 feet. Wood-solitude and wood-devoutness, as far as the eye can see dreamy moor-lands, knee-pine, black stagnant pools and mythical ponds show the strange character of these montains, which may be reached from all sides on well-indicated ways. More to the west rise the rocky towers of the „Mittagsteine", provoking the boldness of mountaineers. Here the sacred awe of primeval German faith rises from the Hejnice to the hauled- about firs. There, towards sun-set, is the rocky crest of the Taubenhaus (3530 ft.) with a wonderful view; to its right the rocky walls of the cross-crowned „Nusstein" and of the „Schone Marie" rise from the depth, a woody country, where hundreds of years ago miners dug for ore. The abundance in water of these mountains is proved by torrents and cascades.

Here Nature has unfolded her magic cloak, put her most precious jewel into its deep folds: the nice mining town Hejnice the »pearl of the Isergebirge«, the time-honoured place of pilgrimage, the renowned health-resort, the much frequented centre of winter-sports, and starting point for trips into the montains. Situated at the banks of clear mountain rivulets, with its houses adorned with roses and other flowers, and with a wood of fruit-trees, with its avenues, its hushes, its clean ways and streets, with its

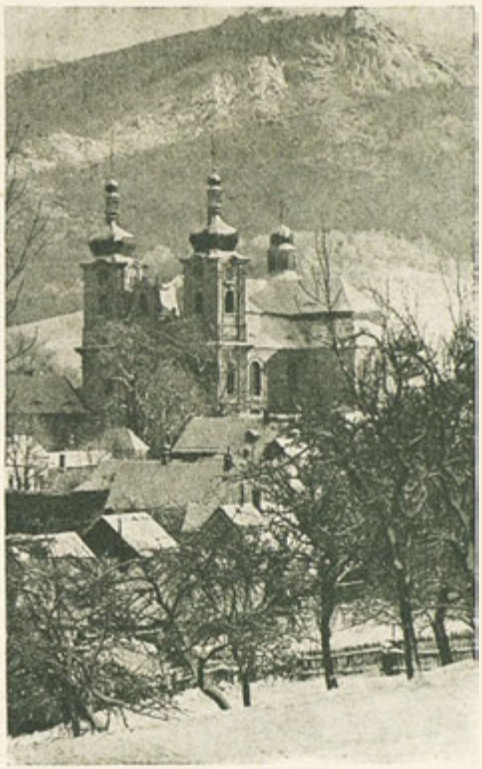

Hejnický kostel v zimě. — Haindorf mit Kirche im Winter. — Hejnice: Église en hiver. — Hejnice: Church in Winter.

Koupání v rybnice a kocábky. — Bade- und Gondelteich. — Bains dans l'étang et des gondoles. — Bathing in the pond and pleasure-boats.

Zajímavá sochařská díla. — Interessante Bildhauereien. — Des sculptures intéressantes. — Interesting sculptures.

numerous benches, it looks like a garden wrapt in the balsamic breath of the woods. From the midst of all these green woods rises a mighty cathedral, the master-work of Fischer von Erlach's: the pilgrimage- and conventual church with the Franciscan monastery, in front of which the world-known festivals with »Jedermann« have been begun. Eminent artists (Bleibtreu, Mühlhofer) consacrated this stage under the direction of Dr. Modes. The church, built in the years 1722—1729, contains heaps of architectonic beauties, tresures of applied art and wonderful paintings of Professor Groll and of his assistant Mr. Brožik. The transept contains the highly artistic monument of the last count of Clam-Gallas, the work of the sculptor Henry Scholz, living in Vienna.

Hejnice, which has remained the old village built in rows, is terminus of the local railway Raspenau—Weissbach, and is in communication with the world by bus-lines and motorcars. It can be reached: from Prague within 4 hours, from Berlin within 4 hours and a half, from Reichenberg within 1 hour. There are bus-lines to Friedland and Polaun—Grünthal. It has post-, telegraph- nad telephone-offices, 4 physicians, a chemist's shop, a modern swimming-bath and many oportunities for bathing in rivers. Industry, developed in conformity with the spirit of the age, and the agriculture of the environs provide for all wents of life; a series of well-managed hotels: Moller, Schontag, Klamt, Worf, Seibt, Hoffmann, Sonne, Jagersteigbaude ,and the inns: Grüner Baum, Deutsches Haus Adler, Krone, Stadt Görlitz, Eiche, Weisses Ross, Tafelfichte, Bahnhof, Weissbach, Waldschloss, Feldschlösschen, Café Kollmer,· Pension Heimgarten, invite strangers to rest there, as well as a great number of private houses and a students' and pupils' inn. Even for the most luxurious habits is provided for. The place has mountain-spring-water-conduit, electrical light, a rich public lending-library, a cinema, elementary and higher elementary boys' and girls' schools, an industrial continuation-school, a private music-school, and play-grounds for foot-ball and lawn-tennis, further a big gymnasium.

Besides the very old home industry of wood-wares, there are several big industrial enterprises: the mechanical weaving-mill Fritsch & Co., which produces ladies' and gentlemen's clothing-materials and possesses its own dyer's shop and spinning-mills at Brünn, the cotton-spinning-mills M. Simon and Francis Hanisch, the china-factory Kratzer & Sons, the paper-mill M. Coulon & Co., further the financial institutions: the deposits-office of the savingsbank of the Friedland district, and the savings- and loan-bank of Hejnice.

At Hejnice there lives a clever and active, hospitable population. Structure, dialect, customs, manners and character prove it.

Raspenava a Ferdinandov.

Na železniční trati Liberec—Seidenberg, na konci tunelu průsmyku „Hemmrich" leží Raspenava. Krásné bukové lesy se tu střídají se smrkovými a borovými. Na konci lesů po levé straně se vypíná hora „Kalkberg" a po pravé straně se nachází rozsáhlé malebné údolí říčky „Wittig". V 1000 m vysokém oblouku obepínají lesy Jizerské Hory s jejich vysokými skalními útesy, hřebeny, romantickými roklemi, hlučnými vodopády, bájemi opředenými skalními útvary a slatinami, vyrůstající v pohoří alpského rázu.

Prastará vesnička Raspenava s obcí Ferdinandovem je spojena na jihovýchodě se známým poutním místem Hejnicí, na západě sahá až k Frýdlantu, kde končí u Valdštejnského zámku, který stojí mezi horami „Kreuzberg" a „Geiersberg".

Bohaté nálezy z doby kamenné svědčí o stáří této obce. V dějinách pozoruhodnou stala se Raspenava teprve svými vápenými a mramorovými lomy, dolováním železné rudy a svými zbrojařskými dílnami, které dodávaly velikému

Osada Ferdinandov. — Ortsteil Ferdinandstal. — Le quartier de Ferdinandov. — The quarter of Ferdinandov.

vojevůdci Valdštejnovi dělové náboje, zbraně a válečný materiál.

V Raspenavě, jejíž obyvatelstvo se zabývá jmenovitě zemědělstvím, jest továrna firmy F. J. Schwarz, na umělý kámen a omítku, tkalcovna firmy Josef Jaekel — spol. s r. o., továrna firmy Karel Biener ml. na výrobu prachovek a stavitelský podnik F. Lange.

Raspenava se na základě příznivé polohy a veřejných zařízení hodí za letovisko se všemi požadavky potřebnými pro osvěžení.

Lékař, zubní technik, lékárna a idylicky položené koupaliště, cvičiště a sportovní hřiště německého spolku „Turnverein", jakož i plovárna pana Langeho na rybníce „Gondelteich", jsou v místě. Současně je Raspenava východištěm četných výletů do Jizerských Hor, které lze dosáhnouti na vzorně upravených, dobře značkovaných cestách.

Dopravu do vzdálenějšího okolí obstarávají železniční tratě Liberec—Seidenberg a Raspenava—Hejnice—Bílý Potok pod Smrkem. Dále autobusy: Frýdlant—Hejnice—Lázně Libverda a Raspenava—Nové Město pod Smrkem. Taxametry jsou taktéž k disposici.

V obci se nachází pošta, telegrafní a telefonní úřad.

Nocleh a ubytování pro cestující a letní hosty v soukromých domech a v četných hostincích: hotel „Nádraží", hostinec „Nichtschänke" (přímo u lesa), hostinec u rybníka „Gondelteich", chata „Stolpichbaude", restaurace „Central", hostinec „Zum Kalkberg". Ve Ferdinandově je mnoho soukromých pensionů a hostinců, jako „Zum Waldfrieden" a „Zum Nusstein".

Informace podává obecní úřad.

Raspenau mit Ferdinandstal.

Wer mit der Staatsbahn der Strecke Reichenberg-Seidenberg den Tunnel am Hemmrichpasse verlässt, befindet sich bereits auf Raspenauer Gebiete. Prächtiger Buchenwald, abwechselnd mit Fichten- u. Kiefernwald, das Ziel vieler Wanderer, empfängt ihn. Dann tritt der Wald zurück. Zur Linken erhebt sich der Kalkberg, zur Rechten erstreckt sich das malerische obere Wittigtal. In einem tausend Meter hohen Bogen umgibt es das abwechselnde Waldmassiv des Isergebirges mit seinen weitschauenden Felsgebilden, Kämmen, romantischen Schluchten, tosenden Wasserfällen, sagenhaften Gebilden und Hochmooren und wächst und zu alpiner Grösse.

Das uralte Pfarrdorf Raspenau, mit seinem Ortsteile Ferdinandstal, verbindet sich süd-östlich mit dem bekannten Wallfahrtsorte Haindorf, westlich reicht es an die Stadt Friedland, wo zwischen Geiersberg und Kreuzberg das stolze Wallensteinschloss das Wittigtal verriegelt.

Reiche steinzeitliche Funde bezeugen den alten Bestand des Ortes. Geschichtlich merkwürdig ist Raspenau erst durch seine Kalk- u. Marmorbrüche, durch seinen Bergbau auf Eisen und seine Eisenhämmer geworden, die auch dem grossen Heerführer Wallenstein Geschützkugeln, Schanzzeug und anderes Kriegsmaterial zu liefern hatten.

Raspenau besitzt ausser einer blühenden Landwirtschaft eine Kunststein- und Edelputzfabrik (F. J. Schwarz), eine Weberei (Josef Jaekel G. m. b. H.), eine Scheuertuchfabrik (Carl Bienert jun.), eine Kalkbrennerei (Emil Ressel) und ein Bauunternehmen (Josef F. Lange).

Zufolge seiner Lage und Einrichtungen eignet sich Raspenau mit Ferdinandstal vornehmlich als Sommerfrische mit allen gesundheitlichen Erfordernissen für Erholungsbedürftige: Arzt, Zahntechniker, Apotheke, die idyllisch gelegene Badeanstalt und der Turn- und Spielplatz des Deutschen Turnvereines, sowie der Bade- und Gondelteich des Herrn Julius Lange. Gleichzeitig ist es Ausgangspunkt für viele Halb- und Ganztagswanderungen in das herrliche Isergebirge auf wohlgepflegten, markierten Wegen.

Den weiteren Verkehr vermitteln: Bahnen: Reichenberg—Seidenberg, Raspenau—Haindorf

Raspenava. — Ort Raspenau.

—Weisbach, Autobus: Friedland—Haindorf—Bad Liebwerda und Raspenau—Neustadt a. T. Mietauto, Post-, Telefon- und Telegrafenamt im Orte.

Unterkunft für Sommerfrischler und Reisende bieten nebst vielen Privatwohnungen: Hotel Bahnhof, Gasthaus Nichtschänke (direkt im Walde gelegen), Gasthaus zum Gondelteich, die „Stolpichbaude", Restaurant Zentral, Gasthaus zum Eisenhammer und Gasthaus zum Kalkberg; in Ferdinandstal viele Privatwohnungen sowie Gasthaus z. Waldfrieden und Gasthaus z. Nusstein.

Auskünfte durch das Gemeindeamt.

Raspenava avec Ferdinandov.

Celui qui quitte sur la ligne du chemin de fer Liberec—Seidenberg le tunnel au pas de Hemmrich, se trouve déjà sur le territoire de Raspenau. Il est reçu par de magnifiques forêts de hêtres, de pins et de pins communs, but de beaucoup de voyageurs. Ensuite la forêt se retire. A gauche s'élève le Kalkberg, à droite s'étend la vallée pittoresque de la Wittig supérieure. Elle est entourée dans un grand arc haut de mille mètres par le massif boisé de l'Isergebirge avec ses formations rocheuses, ses crêtes, ses gorges romantiques, ses cataractes bruyants, ses formations mythiques et ses hauts marécages, croissant à une grandeur alpine.

L'archivieux village paroissial de Raspenava avec son quartier de Ferdinandstal s'unit au sud-est au pèlerinage connu de Haindorf, à l'ouest il s'étend jusqu'à la ville de Friedland, où, entre les montagnes Geiersberg et Kreuzberg, le superbe château de Wallenstein barricade la vallée de la Wittig.

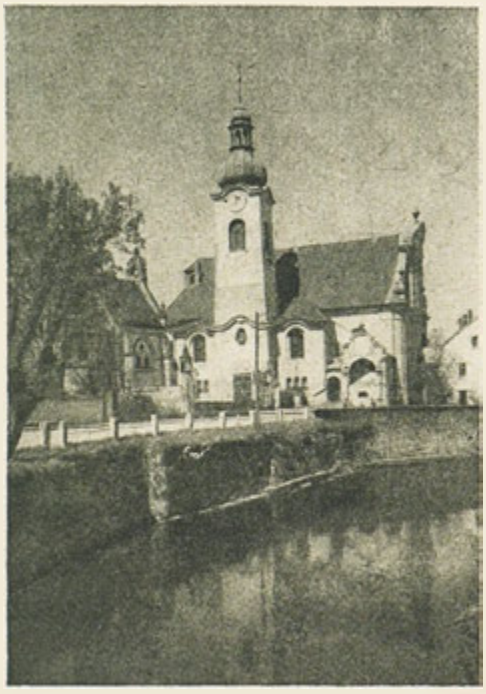

Kostel v Raspenavě. — Die Kirche in Raspenau. — L'église à Raspenava. — The church in Raspenava.

Koupaliště a půjčovna lodí na rybníku „Gondelteich". — Bade- und Gondelteich Lange. — Bains et l'étang de barques. — Bathing in the pond and pleasure-boats.

Beaucoup de trouvailles de l'âge de la pierre prouvent le grand âge de la localité. Raspenava n'a eu de l'importance historique que par ses carrières de pierres à chaux et de marbre, par l'exploitation de ses mines de fer et par ses forges, qui devaient fournir des boulets, des matières de retranchements et autre matérial de guerre au grand général Wallenstein.

Outre une agriculture florissante, Raspenava possède une fabrique de pierres artificielles et d'enduit fin (F. L. Schwarz), un tissage (Joseph Jaekel, soc. à resp. lim.), une fabrique de torchons (Charles Bienert jeune), une chaufournerie (Émile Ressel), et une entreprise en bâtiments (Josèphe F. Lange).

Par sa situation et ses accommodements Raspenava est surtout propre à être villégiature, pourvue de tout ce qu'il faut à ceux qui ont besoin de repos: médecin, dentiste, pharmacie, l'établissement de bain idylliquement situé et la place de sport et de gymnastique de la société allemande de gymnastique, de même que l'étang pour bain et canotage de M. Jules Lange. Il est aussi point de départ pour beaucoup de belles excursions d'un jour et de demi-journée aux magnifiques montagnes de l'Isergebirge par des chemins bien tenus et marqués.

Pour aller plus loin il y a communication de chemin de fer sur la ligne Liberec—Seidenberg — Raspenava — Haindorf — Weisbach, et des lignes d'autobus Friedland—Haindorf—Bad Liebwerda, et Raspenava—Neustadt a. T. Location d'autos, bureaux de poste, de téléphone et de télégraphe.

Továrna na umělý kámen F. J. Schwarz. — Kunststeinwerke F. J. Schwarz. — Établissement de pierre artificielle de la maison F. J. Schwarz. — Artificial Stone-Works F. J. Schwarz.

Chambres pour villégiateurs et voyageurs — outre dans des maisons privées — aux hôtels et auberges: Hôtel Bahnhof, Gasthaus Nichtschänke (dans le voisinage direct de la forêt), Gasthaus zum Gondelteich, la „Stolpichbaude", Restaurant Central, Gasthaus zum Eisenhammer et Gasthaus zum Kalkberg; à Ferdinandov: beaucoup de chambres privées, Gasthaus zum Waldfrieden, Gasthaus z. Nusstein.

Pour informations s'adresser à la mairie.

Raspenava with Ferdinandov.

He who leaves the tunnel at the Hemmrich-pass on the railway-line Liberec—Seidenberg, is already on the territory of Raspenava. He is received by wonderful beech-, pine- and Scotch pine-woods, the aim of many a traveller. Then the wood retires. On the left rises the Kalkberg, on the right stretches the picturesque valley of the upper Wittig. It is surrounded in a large bow, about 3000 feet high, by the massif covered with woods of the Isergebirge with its rocky formations, its crests, its romantic gorges, its roaring waterfalls, its mythical formations and high marshes, growing to Alpine grandeur.

The extremely old parish village Raspenava with its quarter Ferdinandov joins on the south-east to the well-known place of pilgrimage Haindorf, on the west it stretches to the town Frýdlant, where, between the mountains Geiersberg and Kreuzberg, the proud castle of Wallenstein closes the Wittig-valley.

Many finds of the stone-age prove the high age of the place. But Raspenava got historical importance by its lime stone- and marble-quarries, its iron-mining and iron-works, which had to furnish cannon-balls, materials for earth-work and other war-material to the great general Wallenstein.

Besides its flourishing agriculture, Raspenava has a factory for artificial stones and fine plaster (F. L. Schwarz), a weaving mill (Joseph Jaekel, Ltd.), a house-flannel factory (Charles Bienert jun.), line-burning works (Emil Ressel) and a building-enterprise (Joseph F. Lange).

By its situation and accommodations Raspenava is above all fit for being a health-resort provided with all that is required by those who need rest: a physician, a dentist, a chemist's shop, the idyllically situated bathing-establishment and the play- and gymnastics-ground of the German gymnastics-society as well as Mr. Julius Lange's swimming- and boating-pond. Raspenava is also a starting-point for many fine trips, of one day or half-a-day, to the wonderful mountains of the Isergebirge on well-kept and indicated ways.

For farther journeys there is communication by railway on the line Liberec—Seidenberg—Raspenava—Haindorf—Weisbach, and by the bus-lines Friedland—Haindorf—Bad Liebwerda and Raspenava—Neustadt a. T. There are motor-cars on hire, post-, telegraph- and telephone-offices.

Rooms for summer-guests and travellers — besides at private houses — at the hotels and inns: Hotel Bahnhof, Gasthaus Nichtschänke (quite near the wood), Gasthaus zum Gondelteich, the „Stolpichbaude", Restaurant Central, Gasthaus zum Eisenhammer and Gasthaus zum Kalkberg; at Ferdinandov: many private rooms, Gasthaus zum Waldfrieden and Gasthaus zum Nusstein.

For information apply to the townhall.

Plovárna německého spolku „Turnverein". — Badeanstalt des deutschen Turnvereins. — Bains de „Turnverein". — Bath of the „Turnverein".

Nové Město

pod Smrkem.

Obklopeno jsouc zeleným Jizerským lesem, leží někdejší horní město ve výšce 480 m na samé patě Smrku, vysokého 1122 m, nejvyššího to vrcholu horského hřbetu na české straně. Malinké domečky se šedivě třpyti v úžlabině, vzadu se mocně tyčí do výše mohutné kopce, táhnou se vábivá údolí, z nichž údolí Sauerbrunnenské musíme nazvat vůbec nejkrásnějším místem v celých Jizerských horách. Řine se tu ze země čirý pramen alkalické železité kyselky, po celá staletí osvědčený lék proti srdečním a nervovým nemocem a proti poruchám výměny látek. Je zdarma přístupný každému, kdo ho potřebuje. Chrání jej prostinká, nezdobná chata a ještě prostší jsou stoly a lavice, které zvou k odpočinku. Jelikož léčivá hodnota a působivost této studánky je uznávána lékařskými autoritami, pomýšlí se v poslední době na takové zevnější její vybavení, aby se zdravotní blahodárnost tohoto přírodního pokladu učinila přístupnou i širším kruhům.

Nové Město pod Smrkem učinilo v posledních letech jako letovisko velké pokroky. Bez přílišného, živobytí zdražujícího velkoměstského přepychu poskytuje mnohé, co dnešní člověk pokládá za kulturní dobrodiní. Dobrá, laciná strava, příjemné bydlení, bohatě zásobené obchodní domy, přírodní koupaliště, vanové, parní, a sprchové lázně, rybník s lodičkami, zvukový biograf, knihovna, krajinské museum, studentské a žákovské noclehárny, časem také dobré koncerty a divadlo. Má dobrou kanalisaci, vodovod a elektrické světlo, obecnou, měšťanskou a pokračovací školu, okresní soud, chorobinec, městské lázně, tělocvičnu a střelnici; pomníkovou výzdobu tvoří obelisk Gottfrieda Menzela, Schillerův kámen, Jahnův pamětní balvan a Masarykova pamětní deska, zřízená roku 1935.

Za podívanou zvláště stojí evangelická modlitebna »Lutherův hrad« a katolický kostel s uměleckým oltářním obrazem sv. Kateřiny od Josefa rytíře Führicha. Ale hlavní pamětihodností celého kraje je Smrk, kam lze z Nového Města pohodlně dojít za dvě hodiny. Nahoře stojí mocná rozhledna s nádhernou vyhlídkou a krásná, svérázná horská bouda s dobrým stravováním i přenocováním. Pro kratší i delší výlety se hodí celé Jizerské hory a s nimi sousedící Krkonoše. Městečko je pohraniční stanicí a se světem je spojeno autobusem, místní drahou, poštou a telegrafem. Jsou tu dva lékaři a lékárna. Kromě skvostné horské přírody mají tu zimní sportovci k disposici dobře udržovanou přírodní sanici se Smrku, dvě kluziště a lyžařský můstek.

Průmysl: Firma »Lanex«, výroba dámských a pánských oděvů, firma Josef Mazel, porculánové zboží,

Kovové zboží: Josef Preissler, František Neumann a Ludvík Neumann. **Pila** Antonína Pfeifera.

Peněžní ústavy: Okresní spořitelna, Novoměstská spořitelna a záložna, Německý úvěrní ústav.

Předměty denní potřeby: Bohm a Fritsch (fotografické potřeby a drogerie), Otto Neumann, Tržiště (kavárna, vinárna a cukrárna), František Wagner (koloniální zboží), Josef Wildner, Tržiště (květiny a zahradnické potřeby). Hotel »Ressel« (laciná strava a nocleh). František Tschiedel, Tržiště (pohlednice, psací potřeby a kuřivo).

Neustadt

an der Tafelfichte.

Von grünem Iserwald umgeben liegt die ehemalige **Bergstadt an der Tafelfichte,** 480 m hoch dicht am Fusse der 1122 m hohen Tafelfichte, dem höchsten Berge des diesseitigen Gebirgsrückens. Grau schimmern die kleinen Häuser aus der Talmulde hervor, wuchtig ragen hinter ihm die klobigen Bergkuppen in die Höhe und lockend strecken sich die Täler, von denen das Sauerbrunnental als eines der schönsten des ganzen Isergebirges überhaupt bezeichnet werden muss. Hell sprudelnd rinnt in ihm der seit Jahrhunderten gegen Herz-, Nerven- und Stoffwechselkrankheiten erprobte alkalische Eisensäuerling, unentgeltlich zugängig für jeden, der ihn braucht. Schmucklos schützt ihn eine einfache Holzhütte und noch schmuckloser sind die Tische und Banke, die zur Rast einladen. Da der Wert und die Wirksamkeit des Brunnens von ärztlichen Autoritäten geschätzt wird, ist eine neuzeitliche äussere Gewandgebung geplant, die die Heilwirkung dieses Naturschatzes auch weiteren Kreisen zugängig machen soll.

Neustadt a. T. hat in den letzten Jahren als Sommerfrische grosse Fortschritte gemacht.

Ohne übertriebenen, das Leben verteuernden Grosstadtaufwand, bietet es vielerlei, was dem heutigen Menschen als Kulturwohltat gilt. Gute billige Verpflegung, angenehmes Wohnen, reichhaltige Kaufhäuser, Freibad, Wannen-, Dampf- und Brausebäder, Gondelteich, Tonfilmkino, Bibliothek, Heimatmuseum, Studenten- und Schülerherberge, zeitweise auch gute Konzerte und Theater. Es besitzt gute Kanalisation, Trinkwasser- und elektrische Lichtanlage, eine Volks-, Bürger- und Fortbildungsschule, ein Bezirksgericht, ein Siechenversorgungsheim, Stadtbad, Turnhalle und Schützenhaus, als

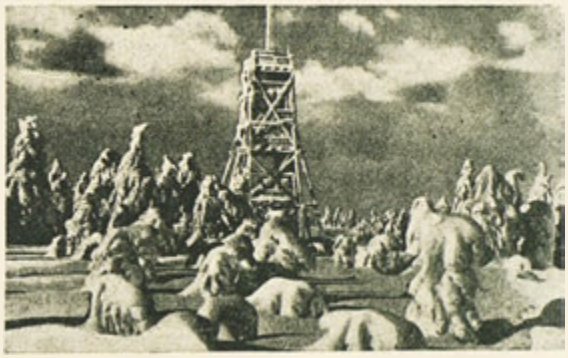

Denkmäler einen Gottfried Menzel-Obelisk, einen Schillerstein, einen Jahn-Gedenkstein, und eine 1935 errichtete T. G. Masaryk-Gedenktafel. Besonders sehenswert sind die evangelische Kirche »Die Lutherburg« und die katholische Kirche mit dem künstlerischen Altargemälde »Die heilige Katharina« von Josef Ritter von Fuhrich. Die Hauptsehenswürdigkeit aber des ganzen Gebietes ist die Tafelfichte, die von Neustadt aus in bequem zwei Stunden zu erreichen ist. Sie trägt einen wuchtigen Aussichtsturm mit einem herrlichen Rundblick und eine schmucke, urwüchsige Gebirgsbaude mit guter Verpflegung und Übernachtungsgelegenheit. Für nähere und weitere Ausflüge kommen das gesamte Isergebirge und das angrenzende Riesengebirge in Betracht. Das Städtchen ist Grenzstation und mit der Aussenwelt durch Autobusse, Bezirksbahn, Post und Telegraph verbunden. Es besitzt zwei Ärzte und eine Apotheke.

Für den Wintersport stehen, ausser dem prächtigen Gebirgsgelände, die gut gepflegte Naturrodelbahn von der Tafelfichte, 2 Eislaufplätze und eine Sprungschanze zur Verfügung.

Industrie: Damen- u. Herrenstoffwarenerzeugung Firma »Lanex«. Porzellan Josef Mazel. Metallwaren: Josef Preissler, Franz Neumann und Ludwig Neumann. Sägen Anton Pfeiffer.

Geldinstitute: Bezirkssparkasse. Neustädter Spar- und Vorschusskasse. Kreditanstalt der Deutschen.

Gebrauchsartikel: Böhm & Fritsch, (Fotoartikel und Drogen) Otto Neumann, Marktplatz (Caffé, Weinstube und Conditorei). Franz Wagner (Kolonialwaren). Josef Wildner, Markplatz (Blumen und Gartenartikel). Hotel Ressel (billige Verpflegung und Unterkunft). Franz Tschiedel, Markplatz (Postkarten, Schreibutensilien und Rauchwaren).

Nové Město

pod Smrkem.

L'ancienne ville minière pod Smrkem est située au pied de la montagne de Smrk (1122 m.), le plus haut pic de la crête citérieure de montagne, à une altitude de 480 m., entourée de la forêt d'Iser. Les petites maison luisent faiblement du fond de la vallée, les montagnes puissantes surgissent au fond et les vallées s'étendent devant nos yeux émerveillés. Une des plus charmantes vallées de la montagne d'Iser toute entière est celle de Sauerbrunnen. L'eau minerale ferrugineuse, riche en alcali à l'épreuve des affections cardiaques, maladies des nerfs et des échanges nutritifs, traverse jaillissante la vallée, gratuitement accessible pour n'importe qui, en ayant besoin. Cette eau est protegée sans parure d'une simple cabane et les tables et les bancs qui invitent au repos sont encore plus simples. Comme la valeur et l'efficacité de la fontaine sont appréciées par des médecins célèbres, on a projeté de construire un bâtiment moderne qui ouvrirait l'effet curatif de ce don de la nature au grand public.

Pendant les dernières années Nové Město pod Smrkem s'est développée bien vite en villégiature recherchée. Sans luxe exagéré qui ne rendrait que plus cher le séjour, la ville offre beaucoup d'agréments aux touristes: Logement et nourriture excellents à prix modeste, magasins modernes, établissement de bains, bains en baignoire, douches, bains de vapeurs, étang de canotage, cinéma sonore, bibliothèque, musée du pays, auberge pour étudiants et élèves ainsi que de temps à autre de bons concerts et réprésentations de théâtre. Il y a une bonne canalisation, aqueduc, lumière électrique, une école primaire, primaire supérieure, de perfectionnement, un tribunal d'arrondissement, une infirmerie, un bain municipal, une salle de gymnastique, une

maison de tir; comme monuments nous citerons un obélisque pour Gottfried Menzel, une pierre de Schiller, une pierre monumentale de Jahn, une plaque commémorative de T. G. Masaryk, érigée en 1935. D'autres curiosités seraient l'église protestante »Le Lutherburg« ainsi que l'église catholique à la peinture d'autel artistique:

»Ste. Cathérine« par Josef Ritter von Führich. Mais la chose la plus remarquable est la montagne de Smrk, facilement accessible de Nové Město en deux heures. Elle est pourvue d'un observatoire bien haut et offre une vue splendide ainsi qu'une belle auberge de montagne où l'on est bien logé et nourri. On peut entreprendre des excursions plus ou moins prolongées aux montagnes d'Iser et de Riesen. La petite ville est station frontière et possède de bonnes communications d'autobus et de chemin de fer, poste et télégraphe. Il y a deux médecins et une pharmacie.

Pour le sport d'hiver il y a outre le terrain splendide de montagne, le chemin praticable pour les luges de la montagne de Smrk, deux patinoires et un tremplin à la disposition des sportsmen.

Industrie: Production d'étoffes pour dames et hommes, maison »Lanex«.

Porcelaine: Josef Menzel.

Produits de métaux: Josef Perissler, Franz Neumann, Ludwig Neumann.

Scies: Anton Pfeiffer.

Banques: Caisse d'épargne du district, caisse d'épargne et de prêts de Nové Město, banque allemande de crédit.

Objets d'usage: Böhm et Fritsch (articles de photographie et drogues), Otto Neumann, Place du marché (Café, pâtisserie, taverne), Franz Wagner, (épicerie), Josef Wildner, place du marché, (fleurs et objets de jardinier), Hôtel Ressel, (logement et bonne nourriture à prix modeste), Franz Tschiedel, place du marché, (cartes postales, débit de tabac, fournitures de bureaux).

Nové Město

pod Smrkem.

The former mountain-town Nové Město pod Smrkem is surrounded by the beautiful green Iser-woods; il lies 480 m. above sea-level at the foot of Smrk-mountain, (1122 m.) the highest peak of the mountain-ridge. The small houses glimmer faintly out of the bottom of the valley; the high mountains tower above it and many valleys are temptingly lying before our eyes; but we must say that one of the most beautiful

is the Sauerbrunnen-valley, of all the Iser-mountains perhaps. Shiningly effervescing the alkaline chalybeate acidulous water glides through it with a soft murmur; it is well tried against all heart-and nervous diseases and diseases of change of matter and everybody who needs the water may try it for nothing. There is only quite a simple wooden hut to protect the spring and plain are the tables and benches, but nevertheless you like to rest there. As the good qualities and effects of the spring are appreciated by medical authorities there has been planned to give an up-to-date exterior to it; the healing result of this natural gift must be opened to everyhody.

During the last years Nové Město pod Smrkem has done a lot of improvement and it is a nice summer health-resort now. Without an extravagant waste, that only would raise the prices of existence, it offers a lot of agreeable things to tourists: good and cheap board, comfortable lodgings, rich shops, bathe, tub-baths, shower- and vapour-baths, a lake for rowing, a cinema, a library, a district-museum, inns for students and school-boys, sometimes good concerts and theatre-performances. There is good canalisation, aqueduct, electric works, an elementary-, higher elementary- and a continuation school, a district-court, an infirmery, a town's bath, a gymnastic hall and a shooting-gallery; as to monuments let us mention an obelisk for Gottfried Menzel, a Schiller-stone, a memorial stone for Jahn and a tablet for Th. G. Masaryk, put up in 1935. Very remarkable indeed are the Protestant church »The Lutherburg« and the Catholic one with an artistic altar-piece »St. Catherine« by Josef Ritter von Führich. But the most splendid sight is the Smrk-mountain, in two hours easily to be reached from Nové Město. There is a high look-out tower with a marvellous view and a nice and original mountain-hut with good board and lodging. There are nice trips and excursions to all the Iser- and the near

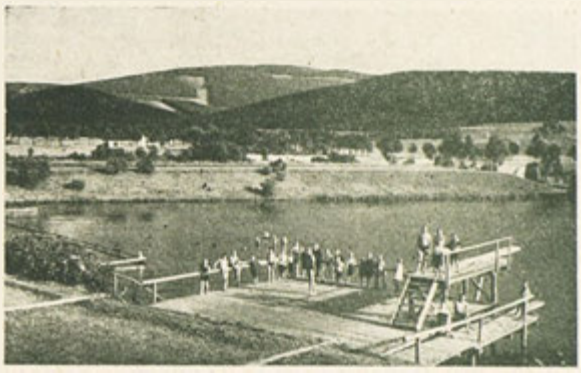

Riesen-mountain. The small town is a frontier-station and it is connected with the outer world by bus and train, post and telegraph. There are two physicians and a dispensary.

For winter-sporting there are at the disposal of tourists, besides the wonderful ski-grounds, a well kept tobogganning terrain from the Smrk montain, two skating-grounds and a ski-jump.

Industry: Woven material for ladies and gentlemen produced by the firm »Lanex«.

China: Josef Mazel.

Hardware: Josef Preissler, Franz Neumann and Ludwig Neumann.

Saws: Anton Pfeiffer.

Financial institutions: The districts savings-bank, the Nové Město savings-bank and loan-society, the German loan-bank.

Articles for daily use: Bohm and Fritsch, (photographic supplies and drugs). Otto Neumann, (market-place, Café, wine-room and confectioner's shop). Franz Wagner, (colonial goods). Josef Wildner, market-place (flowers and gardening-articles). Hotel Ressel, (cheap board and lodging). Franz Tschiedel, market-place, (post-cards, stationery and tobacco).

Částečný pohled na Rochlice. — Teilansichten von Rochlitz. — Vues partielles de la ville de Rochlice. — Partial views of the city of Rochlice.

Rochlice

u Liberce.

Město Rochlice, položené na Nise asi 20 minut jižně od Liberce, je starého původu a mělo již v r. 1360 farní kostel (sv. Mikuláše), který byl však za husitských válek zbořen. Nynější kostel sv. Jana Křtitele, v němž je krásný oltářní obraz od neapolského mistra, byl povýšen r. 1652 na farní.

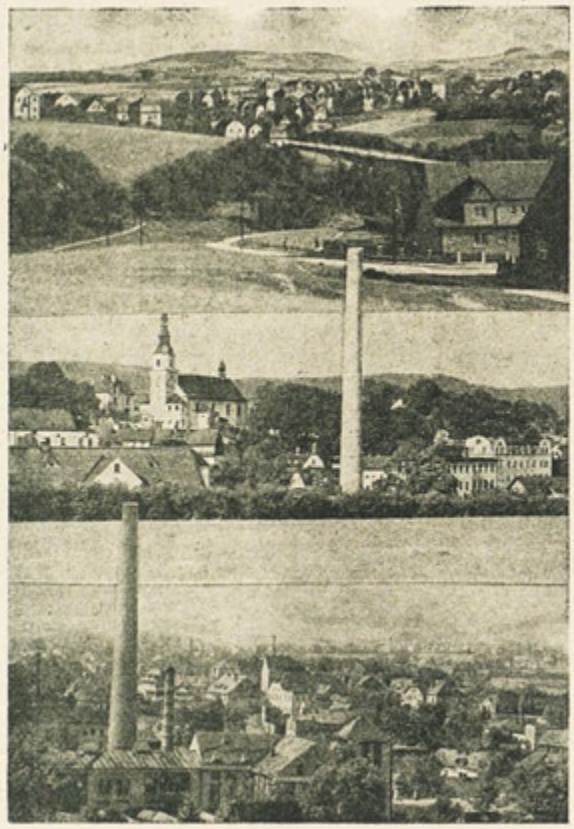

Částečný pohled na Rochlice u Liberce. — Teilansichten von Röchlitz b. Reichenberg. — Vue partielles de la ville de Rochlice près de Liberec. — Partial views of the city of Rochlice near Liberec.

Po osudech plných změn dosáhlo město s rozvojem svého průmyslu nynějšího významu. Po svém povýšení na město r. 1908 dosáhly Rochlice rychlého vzestupu a zdvojnásobily počet obyvatelů v poměrně krátkém čase.

Město má rozlohu 358 ha, asi 6.500 obyvatel, kolem 500 domů, má dobře vybavené vzdělávací ústavy a čilý dopravní ruch. (Elektrické pouliční spojení s Libercem, několik autobusových linek, státní dráhu liberecko-jabloneckou.)

Rochlice mají skoro výlučně ráz průmyslového města. Množství velkých podniků textilního odvětví má zde své tovární objekty a středem města protékající Nisa slouží těmto podnikům k barvířským a průmyslovým účelům.

Továrna na jemné látky a módní zboží Kraus a Hoffmann, největší továrna tohoto odvětví v severních Čechách, vyrábí jemná pletená sukna, látky z česané příze a látky na přehozy. Zaměstnává asi 850 dělníků.

Firma Teltscher a Lowy, která byla založena již r. 1887 a od r. 1902 má továrny v Rochlicích, vyrábí plyše, imitace kožišin a cestovní pokrývky. Podnik, jehož výrobky jsou daleko široko známy svou jakostí, z největší části své produkty vyváží a má zastoupení ve většině zemí.

Spojené barvírny a. s., závod Rochlice, zaměstnávají průměrně 300 dělníků. V moderně zařízené továrně, která je na hlavní ulici, barví se, upravuje a potiskuje zboží. Jakost výrobků jest prvotřídní, pročež jest firma po celý rok dobře zaměstnávána a v hlavní sezoně pracuje na dvě směny. Ke specialitám výrobků této firmy náleží vlněné a polovlněné látky na pánské oděvy, pláště, oděvy dámské, jakož i hedvábné a z umělého hedvábí vyráběné látky na šaty i prádlo. Centrální ředitelství této firmy (také pro sesterský podnik v Liberci a Broumově), sídlí v Liberci.

Mohutné tovární komíny firem Franz Liebieg a „Textiliana" již nedýmají. Tyto velké podniky, které poskytovaly zaměstnání stovkám dělníků a zaměstnanců, odpočívají již několik let.

V r. 1932 bylo město připojeno k vodnímu potrubí Velkého Liberce a udržuje s velikými oběťmi idylicky položené lázně s čistou lázeňskou restaurací.

Ale také co se stavebnictví týče, snaží se město opatřiti obyvatelstvu zdravá obydlí. Na náměstí zřízený blok obydlí svědčí o poctivém snažení, držeti krok se všemi moderními vymoženostmi.

Dobře vybavená městská zvuková kina přinášejí svými prvotřídními programy zábavu i nejnáročnějšímu divákovi.

Novým sídlům nad lázeňským rybníkem trůní imposantní státní dům, odkud se skýtá návštěvníku nádherný pohled do okolí. Rochlice jsou vůbec východiskem vděčných výletů do blízkých Ještědských hor nebo do romantického Jizerského pohoří. Ale také v kopcovitém okolí města může se potěšiti milovník přírody, neboť mnohotvárný jest pohled do okolní krajiny, přírodními krásami bohatě nadané.

V zimě, když se Ještěd zahalí do své hermelínové pokrývky a rozloží daleko svůj bílý plášť, vládne na všech svazích a kopcích čilý ruch, neboť zde mladíci a staří zaplašují své denní starosti ve sportu a hrách.

Röchlitz.

Die Stadtgemeinde Röchlitz, etwa 20 Minuten südlich von Reichenberg an der Neisse gelegen, ist alten Ursprungs und hatte schon im Jahre 1360 eine Pfarrkirche (St. Nikolaus), welche jedoch zur Zeit der Hussitenkriege zerstört wurde. Die jetzige Kirche zu St. Johann dem Täufer, welche ein schönes Altarbild von einem neapolitanischen Meister besitzt, ist 1652 zur Pfarrkirche erhoben worden.

Nach wechselvollen Schicksalen entwickelte sich der Ort dank der aufstrebenden Industriebetriebe zu seiner heutigen Bedeutung. Im Jahre

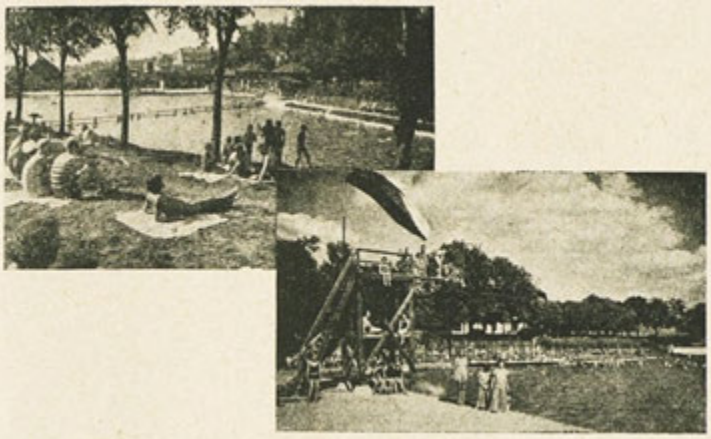

Koupaliště.
Freibad.
Bains en plain air.
Bathing in the open air.

1908 zur Stadt erhoben, nahm Rochlitz einen sich rasch vollziehenden Aufschwung und verdoppelte seine Einwohnerzahl in einer verhältnismässig kurzen Zeit.

Die Stadt umfasst ein Gebiet von 358 ha, zählt heute ungefähr 6500 Einwohner, rund 500 Häuser, besitzt gut ausgestattete Bildungsstätten und ein reges Verkehrswesen. (Elektrische Strassenbahnverbindung mit Reichenberg, mehrere Autobuslinien, Reichenberg—Gablonzer Staatsbahn).

Sie trägt ausschliesslich den Charakter eines Industrieortes. Mehrere Grossbetriebe der Textilbranche haben hier ihre Fabriksobjekte und die mitten durch die Stadt fliessende Neisse dient diesen Unternehmungen für Färberei- und Industriezwecke.

Die Feintuch- und Modewarenfabrik Kraus und Hoffmann, die grösste Fabrik dieser Branche in Nordböhmen, erzeugt feine Stricktuche, Kammgarn- Modewaren und Paletotstoffe. Sie gibt ungefähr 850 Arbeitern Beschäftigung und Verdienst.

Die Firma Teltscher und Lowy, welche bereits im Jahre 1887 gegründet wurde und seit dem Jahre 1902 eine Fabriksanlage in Rochlitz betreibt, erzeugt Plüsche, Krimmer und Fellimitationen, sowie Reisedecken. Das Unternehmen, dessen Erzeugnisse wegen ihrer Qualität weithin bekannt sind, exportiert den Grossteil ihrer Produktion und unterhält Vertretungen in den meisten Ländern. Derzeit werden etwa 350 Arbeiter und Beamte beschäftigt.

Die Vereinigten Färbereien A.-G., Betrieb Rochlitz, beschäftigen durchschnittlich 300 Arbeiter. In einer modern eingerichteten Fabrik, an der Hauptstrasse gelegen, werden Stückwaren in Lohn gefärbt, appretiert und bedruckt. Die Qualität der Erzeugnisse ist als erstklassig bekannt, weshalb die Firma ganzjährig gut beschäftigt ist und in der Hauptsaison zweischichtig arbeitet. Zu den Spezialitäten der Erzeugnisse dieser Firma zählen reinwollene und halbwollene Herrenanzugstoffe, Mantelstoffe und Damenkleiderstoffe, sowie reinseidene und kunstseidene Kleider- und Wäschestoffe. Besonders gut beschäftigt ist die Firma in Hochmodecrepes und Druckware. Die Zentraldirektion der Firma (auch für die Schwesterbetriebe in Reichenberg und Braunau), befindet sich in Reichenberg.

Die mächtigen Fabriksschlöte der Firmen Franz Liebieg und „Textilana" A.-G. rauchen nicht mehr. Diese Grossbetriebe, welche vielen Hunderten Arbeitern und Angestellten Brot und Verdienst boten, sind schon seit Jahren stillgelegt.

Im Jahre 1932 wurde die Stadtgemeinde an das Gruppenwasserwerk Gross-Reichenberg angeschlossen und unterhält mit grossen Opfern eine idyllisch gelegene Badeanlage mit einer netten Baderestauration.

Aber auch in baulicher Hinsicht ging das Bestreben dahin, für die Bevölkerung gesunde Wohnungen zu schaffen. Der am Marktplatz errichtete Wohnungsblock zeugt von ehrlichem Bestreben, mit allen neuzeitlichen Errungenschaften gleichmässig Schritt zu halten.

Die gut ausgestatteten städtischen Tonlichtspiele tragen heute mit ihren erstklassigen Programmen auch dem verwöhntesten Geschmack vollständig Rechnung.

Farní kostel sv. Jana Křtitele. — Pfarrkirche zu St. Johann d. Täufer. — Eglise St. Jean-Baptiste. — John the Baptist-Church.

Die neue Ansiedlung über dem Badeteich krönt das imposante Staatshaus, von wo aus dem Wanderer ein prachtvoller Rundblick in die weite Umgebung geboten ist. Rochlitz ist überhaupt Ausgangspunkt lohnender Ausflüge in das nahe Jeschkengebirge oder in das romantische Isergebirge. Aber auch im hügeligen Stadtgebiete kann der Naturfreund manch reizvolles Stimmungsbild erhaschen, denn tausendfältig ist der wundervolle Ausblick in die von Naturschönheiten reich begnadete Landschaft ringsum.

Im Winter, wenn der Jeschken seine Hermelinkappe aufsetzt und den faltenreichen weissen Mantel weithin ausbreitet, da herrscht eitel Lust und Leben auf all den vielen Hängen und Fluren, wo Jung und Alt in Sport und Spiel des Alltags graue Sorge verscheuchen.

Rochlice

u Liberce.

La commune de Rochlice sur Neisse, située au sud de Liberec à une distance de 20 minutes environ est d'origine très ancienne. Léglise paroissiale de St. Nicolas a été détruite pendant les guerres des Hussites. Léglise actuelle de St. Jean-Baptiste a été élevé au rang d'église paroissiale en 1652 et contient des diptyques d'un peintre napolitain.

Grâce aux progrès de l'industrie la commune prit un rapide essor. Ville depuis 1908, Rochlice redoubla le nombre d'habitants en peu de temps.

Rochlice, ville d'industrie: Usines textiles profitant du fleuve passant par la ville pour teinturerie etc.

La maison Kraus et Hoffmann, fabrique de draps fins et de modes occupe environ 850 ouvriers. Tricotages, fil d'étaim, modes, tissus de pardessus.

La maison Teltscher et Löwy, fondée en 1887, établie à Rochlice depuis 1902, fabrique peluche, astracan, imitations de fourrure, plaids. Lusine occupe actuellement 350 ouvriers et emplovés. Export des produits d'une renommée mondiale à presque tous les pays.

La maison »Vereinigte Färbereien A.-G.«, Betrieb Rochlice, occupe 300 ouvriers par moyenne. Lusine moderne se charge de teinturerie, d'apprêtage et d'impression à la pièce. Qualité excellente des produits. Pendant la saison travail à la journée. Produits spéciaux: étoffes d'homme en laine pure et en mi-laine, étoffes de manteaux et de robes pour dames, tissus en soie pure et artificielle pour robes et lingerie, crèpes modernes, imprimés. La direction centrale de la maison ainsi que des succursales de Liberec et de Broumov se trouve à Liberec.

Les usines de F. Liebieg et de „Textilana A.-G." ne sont plus en activité.

En 1932 la commune fut reliée à la conduite d'eau de Velký Liberec et installa avec de grands sacrifices un établissement de bain idyllique.

Le quartier de logements modernes au Marktplatz rend compte des efforts de la population d'être à la page du confort moderne.

Les cinémas municipaux à film sonore correspondent par leur programme exquis à tous les besoins.

LHôtel de ville couronne la nouvelle colonie au dessus du Badeteich (étang). Rochlice est également point de départ pour de belles excursions au Jeschken- et Isergebirge. Mais aussi les collines de la ville offrent une vue splendide.

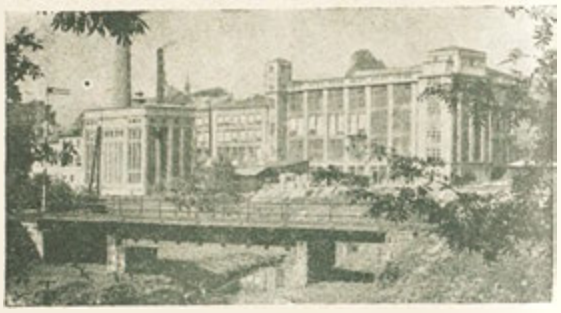

Závody fmy Kraus a Hofmann. — Fabriksbetrieb der Firma Kraus & Hoffmann. — Etablissement de la maison Kraus & Hoffmann. — Works of the firm Kraus & Hoffmann.

En hiver quand tout est couvert de neige il y a occasion pour tous les sports d'hiver.

Rochlice

u Liberce.

The old parish of Rochlice is situated on the Neisse at a distance of at about 20 minutes in the south of Liberec. Its ancient church, Sta. Claus has been destroyed during the Hussite wars. The actual church, St. John the Baptist has become a parish-church in 1652 and possesses a beautiful altar-painting by a Neapolitan master.

Rochlice has been elevated to the rank of town in 1908 and has developed its industry ever since, after having doubled the number of its inhabitants in a short time.

The town comprises a territory of 358 ha, 6500 inhabitants, at about 500 houses, well provided training-schools and a brisk traffic. Communication with Liberec—Jablonec by tram, bus and train. There are many textile factories here, profiting of the river Neisse running through the town for dyeing purposes etc.

The biggest textile factory is the firm Kraus and Hoffmann, producing fine tricots, worsted fancy-goods and materials for overcoats. There are occupied at about 850 hands.

Teltscher and Loewy, a firm which has been transferred to Rochlice in 1902, produces plush,

Crimean lamb-skin, fur-imitations and plaids. Products of excellent quality, export and representation in nearly all countries. At the present time there are occupied at about 350 workmen and employees.

The modern factory „Vereinigte Faerbereien" A.-G., Betrieb Rochlice, employs 300 hands on an average, occupied with dyeing, dressing and printing over of goods. Excellent quality of products, double turn of workmen during season. Special products of the firm are: gentlemen's wear of pure and half-wool; ladies wear and underwear of pure and artificial silk, crêpes and printed materials. Chief management of the firm as well as for the branch-establishments in Liberec and Jablonec seated in Liberec.

The mighty works of F. Liebieg and Textiliana A.-G., closed some years ago.

In 1932 the town became united to the waterwork of Velký Liberec and keeps up with great sacrifice an idyllic bath-establishment. The newly erected quarter of dwellings on the market-place gives proof of the endeavouring of the population to keep pace with all modern institutions.

The well furnished municipal talkies will interest everybody by their first-rate program.

In the new settlement over the Badeteich (pool) there is the imposing townhall. Rochlice is also point of departing for nice excursions to the near mountains. The view from the townhills is worth to been seen, too. In winter Rochlice is a lovely place for all kinds of wintersport.

DEUTSCHE AGRAR - U. INDUSTRIEBANK PRAG II.

ODBOČKA: | ZWEIGSTELLE: | SUCCURSALE: | BRANCH-OFFICE:

JABLONEC n. N. — GABLONZ a. N.

HLAVNÍ TŘÍDA 17. | HAUPTSTRASSE 17.

TELEFON: 2951.

Tanvald.

Letovisko. - (Severní Čechy).

V malebné, půvabem oplývající kotlině, idylicky uzavřené a tak dobře chráněné hustě zalesněnými horami, v níž se sbíhají údolí Kamenice a Desny, leží ve výši 466 m. nad mořem město Tanvald, které se pro svoji polohu, příznivou k výletům do Jizerských hor a Krkonoš, stalo v posledních letech velmi vyhledávaným sídlištěm.

Tanvald má asi 4.500 obyvatel a skýtá nesčetné procházky po dobře upravených cestách; za zvláštní zmínku stojí Špičák, vysoký 809 m., s rozhlednou a s prostornou restaurací, pak Muchov (795) s turistickou chatou, Černá studnice (600) s rozhlednou a chatou, Hvězda (973) s rozhlednou a okolo ležícími boudami, zařízenými pro letní i zimní hosty, lákajícími k zastávce a skýtajícími poutavý pohled na Jizerské hory, Krkonoše a Ještědské a Lužické hory. V zimě je Tanvald nejvhodněji položeným střediskem lyžařského a sáňkařského sportu a okolí poskytuje hostům a turistům velmi vhodnou příležitost zcela se věnovati bílým sportům.

Nevyčerpatelné bohatství přírodních krás nalézáme na tomto nádherném kusu země, což nikomu, i tomu, kdo zde ztráví jen několik dní, nikdy nevymizí z paměti. Rychle tekoucí vody Kamenice přispívají podstatně k oživení tohoto kraje a právě podél jejího toku otvírá se nepřetržitě řada pohledů na skvělé obrazy této krajiny.

Pro cizince je velmi vítané, že cesty jsou dobře značeny, že je všude okolo mnoho znamenitých, vysoko položených míst k zastávce a osvěžení hostů a že konečně tu je dostatek přístře-

ší a možností k ubytování a občerstvení. Kdo poznal Tanvald a jeho okolí v létě, chválí jej, kdo poznal jeho zimní radosti, ten se jistě opět vrátí.

V Tanvaldu jsou dva poštovní a telegrafní úřady, nádraží, autobusové a vlakové spojení na všechny strany; lékárna, 3 lékaři, okresní nemocnice s plicní ozdravovnou, vodovod, kanalisace, koupaliště, postavené podle všech předpisů vodního sportu, zvukové bio, hotely, hostince a soukromé pokoje pro letní i zimní hosty. Z Tanvaldu vede ozubená dráha směrem na Krkonoše.

Tanvaldská přádelna bavlny, Tanvald.

Tento podnik byl založen r. 1828, později náležel rodině Stamet-Meyerově, od níž byl koncem minulého století získán majitelem firmy **Lederer a Wolf** a roku 1900 přeměněn na akciovou společnost. Ta využila vodních sil Desny a Kamenice a zřídila vlastní elektrárnu.

Výrobky tanvaldské přádelny bavlny požívají světové pověsti a jsou jedny z nejlepších továrů československého textilního průmyslu vůbec. Ještě dnes mohou tyto podniky vyvážeti značnou část svých výrobků do evropských i do zámořských států.

V Tanvaldě má tato firma tyto závody:

Dvě **přádelny** a **skárny,** dohromady s 75.000 vřeteny. Vyrábí se příze americká i egyptská, jednoduchá a skaná, svazková příze surová a bílená atd.

Tkalcovna s 1000 stavy, která i v posledních letech krise právě tak jako přádelna pracovala za plného využití kapacity. Vyrábějí se všechny druhy surovin, jako molinos, bavlněné látky, kloty, duvetiny, fustiány, látky na košile, diagonální látky atd. ve všech jakostech, dále upravené zboží na prádlo, též stolní a ložní, samet, balonové hedvábí, látky na límce atd. Zhotovuje se zde též známé patentované zboží Tanva. Při této patentované výrobě podléhá bavlněná látka chemickou cestou proměně, čímž každé vlákno jest chráněno proti rychlému opotřebení.

Takto zpracované zboží má krásný, lesklý vzhled a vlastnosti pláten lněných. Zboží, které při dotyku jest stejně chladivé jako lněná plátna, je jako ložní prádlo velice oblíbeno a vyhovuje největším požadavkům.

Strojírna tanvaldské přádelny bavlny vyrábí: transmise, textilní stroje a universální stroje truhlářské.

Sesterská firma **Lederer a Wolf** má též v Tanvaldě své obchodní vedení a sklad a prodává zde zboží vyrobené v jejich továrnách ve Vesci u Liberce. Je to zboží bavlněné a zboží z přírodního i umělého hedvábí, a to: látky na košile, popelíny, podšívky, módní zboží na dámské prádlo a konfekci, brokátové pokrývky a látky na šněrovačky.

V samém Tanvaldě je zaměstnáno v těchto podnicích na 1500 dělníků, mistrů a úředníků.

Městská spořitelna v Tanvaldu přijímá spořitelní i šekové vklady při nejvýhodnějším denním zúročení, poskytuje půjčky na knihovní zajistění, na domy a nemovitosti, směnky, přijímá kupony, peněžní příkazy atd. Nejpřísnější šetření obchodního tajemství.

Špičácká bouda (809), majetek německého turistického svazu pro ještědskou a jizerskou místní skupinu. 8 hostinských pokojů, přiměřené ceny. Zvláště vhodné výletní místo pro letní návštěvníky.

Bouda Panorama, Brand, majitel Svatopluk Folprecht, jedinečné, skvělé okolí, dobrá strava. Hned vedle hřiště klubu S. K. Slavia Tanvald. 20 pokojů pro hosty od 20 do 35 Kč.

Hotel Koruna, Tanvald, první hotel v místě, 75 pokojů, autogaráže, majitel Julius Rohn ml. Telefon 11.

Hostinec Ostrov, prvotřídní kuchyně, dobře uležená vína. Majitel Rudolf Dittrich, hostinský.

Hostinec Dělnický dům, centrální poloha, středisko všech dělnických jednot a spolků. V majetku společnosti dělnického konsumního družstva.

Hotel Fišer (dříve Eiche), horní Tanvald, dobrá kuchyně, pěkné pokoje v přiměřených cenách. Vlastníkem je německý tělocvičný spolek »Rýbrcoul«.

Vývoz skla: Bruno Posselt, Swarowský a Hazda, Julius Hollmann, Rudolf Friedrich, všichni v Horním Tanvaldu, a **A. R. Pochman,** Tanvald, Brand, výroba křišťálového skla, flaconerie, osvětlovacích těles, toialetních garnitur, uměleckých výrobků od nejjednoduššího k nejumělečtějšímu provedení, knoflíků atd. Vývoz do ciziny a zámoří.

Fridrich Knott, Tanvald, dámské a pánské módní zboží. Čtyřicetileté trvání firmy zaručuje oblíbenost a konkurenční schopnost této firmy.

Oděvní dům Fiedler, Tanvald, na hlavní třídě, největší a nejsolidnější obchod s dámskými, pánskými a dětskými oděvy.

Tiskárny: Eduard Müller, Robert Bartonitschek, Tanvald. Všechny práce tohoto oboru jsou obratem a co nejdokonaleji prováděny.

Müller a Zenker, Horní Tanvald, specielní výroba moderních pump, sanitních zařízení a topných těles. Telefon 4.

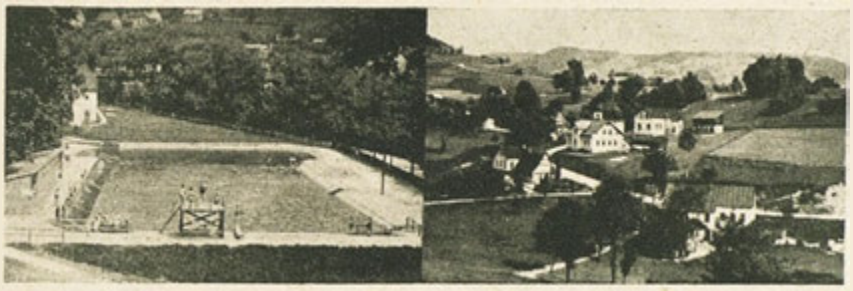

Tannwald.

Sommerfrische. - (Nordböhmen.)

In einem von dicht bewaldeten Bergen idyllisch eingeschlossenen und dadurch wohlgeschützten, an malerischen Reizen überreichem Talkessel, in welchem sich die Täler der Kamnitz und Desse vereinigen, liegt in einer Seehohe von 466 m die Stadtgemeinde Tannwald, welche sich in den letzten Jahren zu einem vielbesuchten und günstig gelegenen Standquartier für Touren in das Iser- und Riesengebirge entwickelt hat.

Tannwald hat ungefähr 4.500 Einwohner und bietet unzählige Spaziergänge auf gut gepflegten Wegen; insbesonders erwähnt sei der reizende 809 m hohe Spitzberg mit Aussichtsturm und geräumiger Restauration, der Muchov (795 m) mit einer Touristen-Bergwirtschaft, die Schwarzbrunnwarte (600 m) mit Aussichtsturm und Bergwirtschaft, die Buchsteinhöhe (975) mit Aussichtsturm und umliegenden Bauden für Sommer- und Wintergäste eingerichtet, laden zur Einkehr ein und bieten interessante Fernsichten in das Iser-Riesen Jeschken- und Lausitzergebirge. Im Winter ist Tannwald der zentralst gelegene Ausgangspunkt für Ski- und Rodelsportler und das umliegende Gelände bietet Gast und Wanderfahrern die bestgeeignetste Gelegenheit, dem weissen Sport sich ganz zu ergeben.

Eine unvergleichliche Fülle von Naturschönheiten ist über diesen herrlichen Erdenfleck ausgegossen, der niemanden, wenn er auch nur wenige Tage hier geweilt, jemals aus der Erinnerung schwinden wird. Die raschfliessenden Wasser der Kamnitz tragen wesentlich bei zur Belebung dieser lieblichen ununterbrochenen Reihe der herrlichsten Landschaftsbilder.

Für Fremde kommt hiebei als sehr willkommene Beigabe, dass die Verbindungswege gut bezeichnet sind, dass ein Kranz bewährter Hohengaststätten für die Rast zur Verfügung steht und dass schliesslich an Unterkunfts- und Verpflegsmoglichkeiten kein Mangel herrscht. Wer Tannwald und seine Umgebung im Sommer kennen lernte, preist es, wer seines Winters Freuden genoss, kehrt sicherlich wieder.

Tannwald hat 2 Post- und Telegraphenämter, Eisenbahnstation, Zugs- und Autobusverbindungen nach allen Richtungen, Apotheke, 3 Ärzte, Bezirkskrankenhaus mit Lungenheilanstalt, Wasserleitung, Kanalisierung, nach den Wassersportvorschriften ausgeführtes Freibad, Klangfilmkino, Hotels, Gastwirtschaften und Privathäuser für Sommer- und Wintergäste. Ab Tannwald Zahnradbahn, Richtung Riesengebirge.

Tannwalder Baumwollspinnfabrik, Tannwald.

Das Unternehmen wurde im Jahre 1828 gegründet, ging dann in den Besitz der Familie Stametz-Mayer über, von welcher es um die Jahrhundertwende von den Inhabern der Firma Lederer & Wolf erworben und im Jahre 1900 in eine Aktien-Gesellschaft umgewandelt wurde. Die Gesellschaft baute die Wasserkräfte der Desse und Kamnitz aus und errichtete ein eigenes Elektrizitätswerk.

Die Erzeugnisse geniessen Weltruf und gehören zu den anerkannt besten der tschechoslowakischen Textilindustrie. Es ist dem Unternehmen auch noch heute möglich, einen grossen Teil der Produktion ins europaische Ausland und nach Übersee zu exportieren.

In Tannwald befinden sich folgende Betriebe dieser Firma:

Zwei **Spinnereien** und **Zwirnereien** mit zusammen 75.000 Spindeln. Erzeugt werden: Amerikagarne, Makogarne einfach und gezwirnt. Bündelgarne roh und gebleicht, etc.

Eine **Weberei** mit 1000 Stühlen, welche auch während der letzten Krisenjahre ebenso wie die Spinnerei mit voller Ausnutzung der Kapacität arbeitete. Erzeugt werden alle Arten Rohwaren wie Mollinos, Cottone, Clothe, Duvetine, Fustiane, Hemdenstoffe, Diagonale etc., von der einfachsten bis zur besten Qualität, ferner Fertigwaren für Leib-, Bett- und Tischwäsche, Inlette, Ballonstoffe, Kragenstoffe etc. Auch die bekannten patentierten **Tanva-Waren** werden hier hergestellt. Durch diese patentierte Ausfertigung erfährt die Baumwollfaser auf chemischem Wege eine Umwandlung, wodurch jeder Faden eine Art Schutzmantel gegen zu rasches Aufrauhen erhält.

Die so behandelten Waren erhalten ein schönes, glänzendes Aussehen und einen leinenartigen Charakter. Die Ware, welche sich ebenso kühl wie Leinen anfühlt, ist als Bettwäsche sehr beliebt und genügt den höchsten Ansprüchen.

Die Maschinenfabrik der Tannwalder Baumwollspinnfabrik erzeugt: Transmissionen, Textilmaschinen, Universal-Tischlereimaschinen.

In Tannwald befinden sich auch die Büros der Geschäftsleitung und das Warenlager der Schwesterfirma **Lederer & Wolf,** welche sich mit dem Verkaufe der in ihren Fabriken in Dörfel bei Reichenberg erzeugten Waren befasst. Es sind dies Baumwoll-, Kunstseide- und Seidenwaren wie Hemdenstoffe, Popeline, Futterstoffe, Modewaren für Damenwäsche und Kleider, Deckenbrokate, Miederstoffe etc.

In Tannwald selbst finden in diesem Unternehmen rund 1500 Arbeiter, Meister und Angestellte ihre Beschäftigung.

Städtische Sparkasse in Tannwald übernimmt Spar- und Scheckeinlagen zur besten Tagesverzinsung, Darlehen gegen grundbucherliche Sicherstellung auf Haus- und Grundbesitz, Wechsel, Einlösung von Koupons, Geldüberweisungen etc. Strengste Wahrung des Geschäftsgeheimnisses.

Spitzbergbaude (809 m), Eigentum des Deutschen Gebirgsvereines für das Jeschken- und Isergebirges Ortsgruppe Albrechtsdorf. 8 Fremdenzimmer, mässige Preise. Als Ausflugsort für Sommerfrischler besonders geeignet.

Baude Panorama. Brand, Eigentümer Svatopluk Folprecht landschaftlich einzigartig, herrlicher Rundblick, gute Pension. Sportplatz der S. K. Slavia Tannwald in unmittelbarer Nähe. 20 Fremdenzimmer von 20 bis 35 Kč.

Hotel Krone. Tannwald, erstes Hotel am Platze, 75 Betten, Autogarage. Besitzer Julius Rohn jun. Telefon 11.

Gasthof Insel, erstklassiges Speisehaus im Orte, gut abgelagerte Weine. Inhaber Rudolf Dittrich, Gastwirt.

Gasthof Arbeiterhaus, zentral gelegen, Treffpunkt sämtlicher Arbeitervereine und Körperschaften. Eigentum der Arbeiterkonsumgenossenschaft.

Hotel Fischer (vorm. Eiche) Ober Tannwald, guter Mittagstisch, Freundliche Fremdenzimmer zu mässigen Preisen. Oskar Stumpe, Hotelier.

Gastwirtschaft Turnhalle. Ober Tannwald, Treffunkt sämtlicher Vereine. Für grössere Veranstaltungen vortrefflich geeignet. Eigentümer Deutscher Turnverein „Rübezahl".

Glaserexporte: Bruno Posselt, Swarowsky u. Hazda, Julius Hollmann, Rudolf Friedrich, sämtliche in Ober Tannwald und Air. Pochmann, Tannwald Brand, Erzeugnisse in Kristalrie, Flaconerie, Lusterbehang, Toilettengarnituren, Glaskunstgegenstände von der einfachsten bis zur künstlerischesten Ausfuhrung, Knöpfe etc. Export in das gesamte Ausland und Übersee.

Friedrich Knott, Tannwald, Damen- und Herrenmodewaren, der 40 jährige Bestand beweist die Beliebtheit und Leistungsfähigkeit dieses Geschäftes.

Kleiderhaus Fiedler, Tannwald, an der Hauptstrasse gelegen, grösstes und solidestes Geschäft in Damen- und Kinderkleidung am Platze.

Buchdruckereien: Eduard Müller, Robert Bartonitschek, Tannwald, Alle in dieses Fach einschlägigen Arbeiten werden stets prompt und auf das Gewissenhafteste ausgeführt.

Müller und Zenker, Ober Tannwald, Specialerzeugung moderner Pumpen, sanitäre Anlagen und Heizungen. Telefon 4.

Tanvald.

La Villégiature de la Bohême du Nord.

Dans une vallée encaissée, riche en beauté pittoresque, encadrée idylliquement de montagnes boisées, où se rencontrent les vallées de Kamenice et Desna, se trouve à une altitude de 466 m la commune de Tanvald, bien protégée contre la bise grâce aux montagnes environnantes, qui s'est développée pendant les dernieres années comme point de départ recherché et bien situé pour des excursions dans les montagnes de Jizera et de Krkonoše.

Tanvald a 4500 habitants environ et offre d'innombrables occasions pour des promenades aux chemins bien entretenus. Mentionnons specialement la montagne charmante de Špičák (altitude 809 m pourvue d'un belvédere et d'une auberge spacieuse, le mont Muchov (795 m.) avec un restaurant de montagne pour les touristes, la tour de Černá Studnice (600 m.) avec auberge et observatoire, la hauteur de Hvězda (973 m.) aménagée avec un belvédère et des chalets environnants pour les villégiateurs et les touristes d'hiver. De tous ces points on jouit d'une vue splendide aux montagnes de Jizera, Krkonoše, Ještěd, Lužické.

En hiver Tanvald est le point de départ en faveur pour les sportsmen de ski et luge et les

alentours offrent maintes occasions aux hôtes et excursionnistes pour se dévouer au sport blanc.

Une foule incomparable de beautés de la nature est épanchée sur le coin splendide de la terre et personne ne l'oubliera, même s'il n'y a séjourné que peu de temps. Les eaux rapides de la rivière de Kamenice augmentent beaucoup l'animation de cette contrée charmante et c'est surtout le long de cette course d'eau qu'on remarque une série ininterrompue de paysages magnifiques.

Les étrangers apprécieront spécialement que les chemins de communication sont bien indiqués, qu'il y a de nombreuses auberges de hauteurs renommées pour s'y reposer, enfin, qu'on trouve en abondance logement et nourriture. Celui qui a connu Tanvald et ses environs en été ne manquera pas de le louer, celui qui y jouissait des plaisirs d'hiver retournera certainement.

Tanvald a 2 bureaux de poste et de télégraphe, une gare, correspondance de trains et d'autobus dans toutes les directions, une pharmacie, 3 médecins, un hôpital de district avec une maison de santé pour poitrinaires, un aqueduc, une canalisation, un établissement de bain qui est construit d'après les instructions du canotage, un cinéma sonore, des hôtels, auberges, maisons privées pour villégiateurs et touristes d'hiver. Pris à Tanvald il y a un chemin de fer à engrenage, via Krkonoše.

Filature de Coton de Tanvald.

L'etablissement fut fondé en 1828 et devint plus tard la propriété de la famille Stametz Meyer de laquelle il fut acheté ensuite par les propriétaires de la maison Lederer & Wolf et trasformé en 1900 en Société Anonyme. Les forces hydrauliques des eaux de la Desna et de la Kamenice furent utilisées et on y établit une usine d'électricité. A Tanvald se trouvent les usines suivantes de cette maison:

Deux Filatures et retorderies avec 75.000 broches. Production de fils d'Amérique, de Jumel, simples et retors, fils en écheveaux écrus et blanchis, etc.

Un **Tissage** avec 1.000 métiers à tisser lequel de même que la filature et retorderie travaillait avec toute capacité même dans les années de crise. Productions de tout genre de matières premières telles que: Mollinos, cotons, cloths, duvetines, tissus pour chemises, diagonales etc. de la qualité la plus simple jusqu'à la meilleure, enfin des tissus pour la confection de lingerie, de linge de table et de lit et tissus pour fauxcols, etc.

On y fabrique aussi le tissu breveté »TANVA«. Au moyen de ce procès patenté la fibre de coton est transformée par voie chimique ainsi que chaque fil est couvert d'une sorte de manteau protecteur contre l'usage trop rapide.

Les tissus ainsi traités jouissent d'un bel aspect et ont le caractère de lin. Grâce à sa ressemblance à la toile cet article est très recherché comme linge de lit et répond à toutes les exigeances.

L'atelier de construction de machines de la Filature de Coton de Tanvald construit des transmissions, des machines textiles, des machines universelles pour menuiserie.

A Tanvald se trouvent aussi les bureaux de l'administration et les magasins de la maison Lederer & Wolf où l'on vend les marchandises fabriquées dans ses usines à Vesec pres de Liberec. Ce sont surtout des tissus de coton, de soie artificielle et de soie pure, des étoffes pour chemises, popelines, doublures, nouveautés pour robes de dames et lingerie, brocarts de couvertures, étoffes pour corsets etc.

Dans ces usines sont occupés 1500 ouvriers et employés.

La caisse d'épargne municipale à Tanvald accepte des mises d'épargne et de chèques au meilleur payement d'intérêts du jour, prêts contre nantissement par cadastre sur maisons et propriétés, lettres de change, paiement de coupons, se charge de toutes les affaires pécuniaires. Garde stricte du secret professionnel.

Chalet de Špičák (809 m.) propriété de l'union allemande de montagne pour les montagnes de Ještěd et Jizera, section Albrechtsdorf. 8 chambres, prix modestes. Très recherché comme but d'excursions pour villégiateurs.

Chalet Panorama, Brand, propriétaire Svatopluk Folprecht, unique par les beautés du paysage, panorama margnifique, bonne pension. Vélodrôme de S. K. Slavia, Tanvald, a proximité immédiate. 20 chambres de 20 à 35 Kč.

Hotel Krone, Tanvald, premier hôtel de l'endroit, 75 lits, garage. Propriétaire Julius Rohn jun. Téléphone 11.

Auberge **»Insel«,** restaurant excellent, vins bien soignés. Propriétaire Rudolf Dittrich, hotelier.

Auberge **»Arbeiterhaus«,** situation centrale, rendez-vous de tous les syndicats ouvriers et corporations. Propriété de la société des consommations ouvriers.

Hotel Fischer (anciennement Eiche). Horní Tanvald, bonne chère, rendez-vous de tous les unions. Bien adapté pour de grandes représentations. Propriétaire: société gymnastique allemande »Rübezahl«.

Export de verrerie: Bruno Posselt, Swarowsky et Hazda, Julius Hollmann, Rudolf Friedrich, tous à Horní Tanvald et **A. R. Pochmann,** Tanvald - Brand, production de cristaux, flacons, lustres, garnitures de toilette, objets d'art en verre de l'exécution la plus simple à la plus artistique, boutons, etc. Export à l'étranger et aux pays d'outre-mer.

Friedrich Knott, Tanvald, nouveautés pour dames et hommes. L'existence de 40 ans témoigne la popularité et capacité de ce magasin.

Kleiderhaus Fiedler, Tanvald, située à la rue principale, maison plus grande et plus solide pour habits d'hommes, de dames et d'enfants.

Imprimeries: Eduard Müller, Robert Bartonitschek, Tanvald. On y exécute tous les ouvrages de cette matière promptement et consciencieusement.

Müller et Zenker, Horní Tanvald, production spéciale de pompes modernes, installations sanitaires, chauffage central. Téléphone 4.

Tanvald.

The summer health-resort. (North-Bohemia).

In the bottom of a valley, framed by woody mountains and well protected by them, rich in picturesque charms, there lies the town Tanvald (466 m. above sea-level) on the junction of the valleys of Kamenice- and Desna-river. In a few years Tanvald became a most frequented town, and it is now the starting-point to all excursions to Jizera- and Krkonoše-mountains.

There are about 4500 inhabitants. You find numerous walks on well kept paths. In the first place let us mention the charming Špičák (809 m.) with a look-out tower and a spacious restaurant; the Muchov (795 m.) with a mountain-hut, the Černá studnice (600 m.) with a look-out tower and a hut, the Hvězda (973 m.) with look-out tower and some huts for summer and winter-guests. All these places are waiting for you; they offer most interesting views into the Jizera-, Krkonoše-, Ještěd- and Lužice- mountains. In winter Tanvald is the most central starting-place for skiing and luging and the surroundings give best opportunity to all tourists to devote themselves entirely to the white sport.

There is a matchless abundance of natural beauties scattered over this marvellous piece of land; nobody will forget it, even if he were here only for a few days. The quick flowing waters of Kamenice-river contribute very much to the briskness of this charming country and just along both the sides of the river we see a continous succession of most wonderful landscapes.

It is very agreeable for tourists, that all the paths are well indicated and that a lot of very good mountain-restaurants invite you to rest and to refresh yourself. (Board and lodgings are cheap and good.) All visitors of Tanvald and its surroundings in summer will praise it highly and, if spending some merry winter-days here, they are sure to return with pleasure.

Tanvald has 2 post- and telegraph-offices, a railway-station, train- and bus-connections to all directions, a dispensary, 3 physicians, a district's hospital with a sanatorium for tuberculous, aqueduct, canalisation, a bath quite up-to-date, a cinema, hotels, inns and private houses for summer- and winter-guests. From Tanvald leads a cog-wheel-railway to Krkonoše mountains.

Cotton-Mill Tanvald.

The factory was founded in 1828, later on it belonged to the family Stametz-Meyer and towards the end of the last century it was acquired by the owners of Messrs. Lederer & Wolf. In 1900 it was transformed into a joint-stock Company.

Profiting of the water-powers of the Desna and Kamenice, the firm built up an electric work of its own. The factories of the Cotton-Mill Tanvald are well known all over the world and count among the best ones of the Czechoslovakian textile-industry. Up to the present the factory has been exporting a large part of its production to all countries in Europe and Oversea.

In Tanvald there are the following mills:

2 Spinning-mills and Twisting-departments with 75.000 spindles in all. They produce America-yarns, Mako-yarns, single and double, bundle yarns, raw and bleached, etc.

A Weaving-mill with 1.000 looms, which as well as the Spinning- mills was working with full of its capacity even during the last years of crisis. Here are made all kinds of raw goods as calicos, cloths, duvetines, fustianes, furthermore thirtings, diagonales etc., from the cheapest to the best quality, material for the confection of underwear, bed- and table-linen, inlets and tickings, material for soft collars, etc.

The well known articles »TANVA« too, are made here. Due to a patented special procedure the cotton-thread is transformed by chemical way by which the thread gets a kind of protecting mantle. Goods so treated have a beautiful, bright appearance of linenlike character. The Tanva-goods are highly in favour for bed-linen as well as for table-cloth. **The Machine-Works** produce belt-gearings, textile- machines, joinery machines, etc.

In Tanvald you will find the head-office and the warehouse of the world-known firm of Lederer & Wolf. The goods of this firm are various: Cotton-, artificial silk and pure silk-goods, material for shirts, popelines, linings, fancy-articles for Ladies underwear and dresses, brocades for quilts, corset-material etc.

In Tanvald there are occupied 1500 workmen and employees.

The town's savings-bank in Tanvald accepts deposits and cheque's deposits to best day's interest; it giver loams on houses and landed property, accepts bills of exchange, pays dividend warrants, undertakes all monetary affairs. Strictest guarding of professional secret.

Špičák-hut (809 m.). The owner is the German mountain-association for Ještěd- and Jizera-mountains, section Albrechtsdorf. 8 rooms for tourists, modest prices. Very fit as excursion-point for summer-guests.

Panorama-hut, Brand, keeper Svatopluk Folprecht. Wonderful unique view, good board. In the proximity of the S. K. Slavia, Tanvald sporting-place. 20 beds from 20 — 35 Kč.

Hotel Krone, Tanvald, first-rate hotel, 75 beds, car-garage, keeper Julius Rohn jun. Telephone No 11.

Inn Insel, keeper Rudolf Dietrich, first-rate restaurant, dry wines.

Inn »Arbeiterhaus«, central situation, meeting-place of all workingmen's clubs and corporations. It belongs to the workingmen co-operative society.

Hotel Fischer (formerly Eiche) Horní Tanvald, good lunches and dinners, comfortable guest-rooms, moderate prices, tenant Oskar Stumpe.

Hotel keeping Turnhalle, Horní Tanvald, meeting place of all associations; well fitted for larger arrangements. Belongs to the German gymnastic club »Rübezahl«.

Glass-export: Bruno Posselt, Swarowsky and Hazda, Julius Hollmann, Rudolf Friedrich all of them in Horní Tanvald, **A. and R. Pochmann,** Tanvald Brand, production of crystal, small bottles, chandelier's hangings, articles for dressing-cases, objects of arts of glass from the simplest to the most artistic execution, bottons, etc. Export to all the foreign courtries, even to oversea.

Friedrich Knott, Tanvald, fancy goods for ladies and gentlemen. During 40 years this shop has been favoured and is very solid.

Kleiderhaus Fiedler, Tanvald, in the main street, largest and most solid shop for ladies' gentleman's and children's wear.

Printing offices: Eduard Müller, Robert Bartonitschek, Tanvald. All corresponding works are done quickly and exactly.

Müller and Zenker, Horní Tanvald, special production of up-to-date pumps, sanitary equipments and central heating. Telephone 4.

Šumburk nad Desnou.

Letovisko Šumburk nad Desnou je město s 550 domy a přibližně se 4000 obyvateli, v severních Čechách, leží v politickém okrese jablonecké.

Město jest rozloženo na svazích od břehů Kamenice a Desné k buchštejnskému hřbetu až do výše 800 m n. m. Krásná, malebná kotlina obklopena jest jehličnatými i listnatými lesy a z okolních výšin, chat a rozhleden, naskýtá se návštěvníkům romantický pohled do pohoří jizerského, lužického i krkonošského.

Pro svou krásnou polohu, zdravý horský vzduch vyhledáván jest tento kraj hojně turi-

sty, výletníky a letními hosty, jimž je východiskem do okolních hor.

Moderně zařízené hotely, restaurace i čistě upravené domky poskytují pohostinství a uspokojují nároky všech příchozích.

Krajina jest protkána vzorně upravenými bezprašnými, suchými cestami a silnicemi, které umožňují pohodlný výstup i do nejvyšších poloh.

Výškový rozdíl svahů mezi 450 a 800 m skýtá nádherné sjezdy pro začátečníky i vyspělé lyžaře a sáňkaře, zaručené dobrými sněhovými poměry.

V okolí nachází se rovněž nejlepší lyžařské závodní můstky naší republiky.

Blízké moderně upravené koupaliště v letních měsících poskytuje možnost koupání i vodních sportů.

Čistě upravené vanové i parní městské lázně s masáží, prováděnou odborně školenými silami, jsou celoročně v provozu.

Město spojeno jest vlakem s Jabloncem n. N., Libercem, Železným Brodem, Pardubicemi a Prahou, ozubenou drahou s pohraniční stanicí Polubný—Grünthal.

Každé půl hodiny odjíždí autobus do Jablonce n. Nis. a Liberce a třikrát denně přes Polubný, Příchovice, Paseky n. Jiz., Jablonec n. Jiz. do Roketnice n. Jiz.

V místě jsou zařízeny 3 hotely: Hotel Grand 18 pokojů, garáž, ústřední topení, teplá a studená tekoucí voda v pokojích, spolkové místnosti, telefon čís. 5. Hotel Central, 14 čistých pokojů, u nádraží, garáž, autotaxi, telefon 38 a Hotel Hozda, 6 cizineckých pokojů proti nádraží. Restaurace Riegrův národní dům v Českém Šumburce, telefon č. 23 a restaurace Petra Kotrby se zahradou v Popelnicích, telefon č. 28., zařízeny jsou pro ubytování letních i zimních hostí, leží mimo rušný střed města a zaručují klidné zotavení. Na Jírově výšině (797 m n. m.) stojí útulná turistická chata p. Karla Herbiga.

O všestranné pohodlí a potřeby cizinců i výletníků je v městě dobře postaráno. Jsou zde 2 lékaři, 1 odborný lékař oční, zubní lékař, zubní technik, lékárna, 2 drogerie, advokát, 4 veřejné telefonní hovorny s nepřetržitou službou i v noci. O bezpečnost stará se místní četnictvo, státní a městská policie.

Město je průmyslové; jsou zde textilní továrny, tkalcovna a přádelna firmy Jan Liebieg a spol., Tanvaldská přádelna bavlny s tkalcovnou, Palme, Stumpe a spol., přádelna a elektrárna.

Peněžní obchody obstarává Česká záložna, Živnostenská záložna, Spar- und Vorschussverein a Gewerbliche Volksbank.

Česká a německá městská knihovna jsou veřejnosti k službě.

V okolí najdeme stinné, na houby a borůvky bohaté lesy, přístupné málo frekventovanými stezkami, vinoucími se podél bystrých horských potoků.

Milovníci přírody naleznou zde bohatou možnost celodenních i polodenních výletů do romantického okolí, na hřbety Muchovského, Černou Studnici, Špičák, Smědavskou Myslivnu s přehradou v Souši, Buchštejn, Lesní boudu, Nový Svět, Harachov se světoznámými sklárnami, Palackého stezkou na zříceniny hradu Navarovského do Železného Brodu a Riegrovou stezkou do Semil a na Kozákov.

Informace ve všech směrech ochotně poskytne: Městský úřad v Šumburku nad Desnou.

Schumburg a. Desse.

Die Sommerfrische Schumburg a. Desse, eine Stadt mit 4000 Einwohnern in 550 Häusern, liegt in Nordbohmen im politischen Bezirk Gablonz.

Die Stadt breitet sich auf den Hängen des durch die Kamnitz und die Desse gebildeten Tales aus und erreicht beim Buchstein eine Hohe von 800 m ü. M. Der malerische und schone Kessel ist von Laub- und Nadelwäldern umrahmt und von den in der Umgebung liegenden Aussichtspunkten geniesst man schöne Ausblicke in das Iser-, Lausitzer- u. Riesengebirge.

Wegen seiner herrlichen und als Ausgangspunkt zu Ausflügen günstigen Lage, wird dieser Ort viel von Touristen, Ausflüglern und Sommergästen aufgesucht.

Modern eingerichtete Hotels, Restaurationen und saubere Häuschen entsprechen ganz den Anforderungen der Besucher.

Die Gegend ist von staubfreien, gut gepflegten Strassen und Wegen durchzogen, auf welchen man bequem auch die höchst liegendsten Punkte erreichen kann.

Der Höhenunterschied zwischen 450 und 800 m ermöglicht Rodlern, Anfängern und Fortgeschrittenen des Skisportes reiche Gelegenheit zur Ausübung des Wintersportes. In der Umgebung befinden sich desgleichen die besten Sprungschanzen in der Republik.

Im Sommer steht zur Ausübung des Schwimm- und Wassersportes überhaupt ein nahe gelegenes, modern eingerichtetes Freibad zur Verfügung.

Das reinliche Stadtbad enthält Wannen- und Dampfbäder mit Gelegenheit zu Massagen (geschulte Masseure).

Die Stadt ist durch die Eisenbahn verbunden mit: Gablonz a. N., Reichenberg, Eisenbrod, Pardubice und Prag, durch eine Zahnradbahn mit: Polaun—Grünthal.

Jede halbe Stunde fährt der Autobus nach Gablonz a. N. und Reichenberg, 3mal täglich über Polaun, Příchowitz, Schlag und Gablonz a. N. nach Eckersbach.

Im Orte befinden sich 3 Hotels: Hotel »Grand«, 18 Zimmer, Garagen, Zentralheizung, fliessendes Kalt- und Warmwasser in allen Zimmern, Vereinslokalitäten, Telephon No. 5, Hotel »Central«, 14 reine Zimmer, nahe dem Bahnhof, Garage, Taxi, Telephon 38, Hotel »Hozda«. 6 Fremdenzimmer, gegenüber dem Bahnhof. Restauration Riegers »Národní dům«, Telephon 23 und

Gartenrestauration Peter Kotrba, Telephon 28; diese Restaurationen sind für Fremdenverkehr eingerichtet und liegen in ruhigen Stadtteilen. Auf der Járov-Höhe (797 m ü. d. M.) befindet sich eine Touristenbaude unter Leitung des Herrn K. Herbig.

Für Bequemlichkeit der Fremden ist Sorge getragen.

Es befinden sich hier 2 Aerzte, 1 Augenspezialist, 1 Zahnarzt, 1 Zahntechniker, 1 Apotheke, 2 Droguerien, 1 Rechtsanwalt, 4 öffentliche Fernsprechzellen mit ununterbrochenem Betrieb. Für die öffentliche Sicherheit sorgt die staatliche u. die städtische Polizei.

Die Stadt trägt sonst Industriecharakter. Es befinden sich hier die Textilunternehmungen der Firma Liebieg und Comp., die Tannwalder Weberei und Spinnerei, die Spinnerei der Firma Palme, Stumpe und Co., und das Ueberland Elektrizitätswerk.

Geldinstitute: Česká záložna, Spar- und Vorschussverein, Živnostenská záložna und die Gewerbliche Volksbank.

Die reichhaltige Stadtbücherei enthält deutsche und čechische Lektüre.

In der Umgebung befinden sich schattige, schwamm- und beerenreiche Wälder mit wenig begangenen Pfaden, die sich entlang frischer Gebirgsbäche ziehen.

Naturliebhaber finden hier ein romantisches Stückchen Erde, welches Gelegenheit zu Halb- und Ganztagsausflügen in die nahe Umgebung bietet.

Informationen aller Art erteilt das Gemeindeamt Schumburg a. Desse.

Šumburk nad Desnou.

La villégiature de Šumburk sur Desna, ville de 4.000 habitants en 550 maison, est située au nord de la Bohême, au district de Jablonec.

La ville s'étend aux pentes de la vallée, formée par les fleuves de Kamenice et Desná et gagne une altitude de 800 m. au-dessus du niveau de la mer près de la montagne de Buchstein. La vallée encaissée pittoresque est encadrée de forêts de feuilles et de conifères et on jouit d'une belle vue des points de vue environnants dans les montagnes Jizera-, Lužické, Krkonošské.

Grâce à sa situation favorable comme point de départ pour de belles excursions, la ville est souvent fréquentée par les touristes, excursionnistes, villégiateurs.

Des hôtels modernes, restaurants, ainsi que des maisonnettes propres sont à la disposition des visiteurs.

La contrée est couverte de rues et de chemins sans poussière et bien entretenus desquels on peut atteindre même les points les plus hauts sans se fatiguer. Le différence de l'altitude entre 450 — 800 m. facilite les sports de luge et de ski, de sorte qu'il y a bonne occasion pour débutants et avancés. Aux environs se trouvent les meilleurs tremplins de la République.

En été il y a un établissement de bains à la plage, situé non loin de la ville, pour la natation et le canotage. Le bain municipal très propre contient des bains en baignoire et de vapeur. Massage par des masseurs versés.

La ville est en communication de voie ferrée avec Jablonec sur Nisa, Liberec, Železný Brod, Pardubice, Praha. Un chemin de fer à engrenage mène à Polubný—Grüntal.

L'autobus part chaque demie heure pour Jablonec sur Nisa et Liberec, 3fois par jour via Polubný, Příchovice, Paseky, Jablonec pour Roketnice.

Il y a 3 hôtels dans la ville: Hôtel »Grand«, 18 chambres, garages, chauffage central, eau courante chaude et froide dans toutes les pièces, salles pour clubs, téléphone No. 5; Hôtel »Central«, 14 chambres propres, près de la gare, garage, taxis, téléphone No. 38; Hôtel »Hvozda«, 6 pièces, en face de la gare. Comme restaurants nous mentionnons: Rieger, »Národní Dům« et Peter Kotrba, restaurant dans un jardin, téléphone 28; les restaurants sont aménagés pour les étrangers et se trouvent dans des quartiers tranquilles. A la hauteur de Járov (797 m.) il y a une hutte de touristes sous la direction de M. K. Herbig.

On a pris soin du confort des étrangers. Deux médecins y ont leur résidence, un oculiste, un dentiste technique, un pharmacien, 2 droguistes, un avocat. La ville possède 4 cabines téléphoniques publiques à des heures de service ininterrompues. La police d'Etat et municipale veille à la sureté publique.

Šumburk est ville d'industrie. Il y a les entreprises textiles de la maison Liebieg et Cie., la tisseranderie et filature de la maison Palme, Stumpe et Cie., ainsi que l'usine d'électricité transcontinentale.

Banques: Česká záložna, l'union d'épargne et de prêts, Živnostenská záložna et la banque industrielle du peuple.

La bibliothèque municipale a un grand choix de livres allemands et tchèques.

Aux environs il y a des forêts ombragées, riches en champignons et baies, aux sentiers solitaires qui mènent le long des torrents.

Les amis de la nature y trouveront un coin romantique de la terre, offrant maintes occasions pour des tours plus ou moins prolongés.

Pour toutes informations s'adresser à la mairié de Sumburk sur Desse.

Šumburk nad Desnou.

The summer health-resort Šumburk nad Desnou is a town of 4.000 inhabitants who live in 500 houses, it is situated in North Bohemia, in the district of Jablonec.

The town is extended on the sides of the valley formed by Kamenice- and Desna-river, there is a beautiful mountain, too, the Buchstein (800 m.). The picturesque basin-shaped valley is framed by leafy and pine woods, in the surroundings there are several look-out towers with a wonderful view to Jizera- Lužice and Krkonoše-mountains.

Šumburk is much in favour, as it is the best starting-point for many nice excursions, a lot of tourists and summer-guests come to see it.

Up-to-date hotels, restaurants and clean private-houses are at the disposal of the visitors. There are well kept and dustless streets and paths, you easily can reach even the highest point.

The ground is very convenient for luging and skiing, as there is a difference of height between 450 and 800 m. So beginners and advanced have a fine chance for their sport. In the surroundings there are the best ski- jumps, too.

In summer there is quite an up-to-date bathe, for swimming and other aquatic sports. The very clean and hygienic town's bath contains tub and vapour-baths, trained masseurs are at your disposal.

The town is connected by railway with: Jablonec, Liberec, Železný Brod, Pardubice and Praha, by a cog-wheel-line with: Polubný—Grüntal.

Every half an hour the bus runs to Jablonec on Nisa and to Liberec, three times a day over Polubný, Příchovice, Paseky and Jablonec to Roketnice.

In the place there are 3 hotels: Hotel »Grand«, 18 rooms, car-garage, central-heating, running water hot and cold in all the rooms, rooms for clubs and parties, telephone nr. 5, Hotel »Central«, 14 clean rooms, near the station, garage, taxis, telephone nr. 38, Hotel »Hozda«, 6 rooms, opposite the station, Restaurant Rieger's »Národní dům«, telephone 23, and the garden restaurant Peter Kotrba, telephone 28, all these houses are well adapted for tourists, situated in quiet parts of the town. On the Járov- height (797 m. above sea-level) there is a tourist's hut under the management of Mr. K. Herbig. There is all done for the conveniences of the strangers.

Two physicians are here, an oculist, a dentist, a dispensary, 2 druggist's shops, a lawyer, 4 public call-boxes open by day and night. State's and municipal police provide for public security.

There is a lot of industry in the town. The firm Liebieg and Co. has its textile factories here, Tanvald a weaving- and spinning-mill, we also find the spinning-mill of the firm Palme, Stumpe and Co. and the overland electric works of the town.

Financial institutions: Česká záložna, savings bank and loan-society, Živnostenská záložna and the Industrial people's bank.

The rich town's library contains many German and Czech books.

In the surroundings there are shady woods with a lot of berries and mushrooms, with nice paths at the side of murmuring mountain-brooks. Friends of nature find here a romantic piece of land with a chance for half-a-day and longer excursions in the charming surroundings. The town's office of Šumburk nad Desnou gives all required information.

Rychnov

u Jablonce n. Nisou.

Mezi zelení zarostlými horskými hřbety, výběžky to Ještědských a Jizerských hor, po obou stranách potoka Mohelky, který tudy protéká, je pokojně rozloženo přívětivé městečko Rychnov. Leží 445 m nad mořem a má kolem 3.500 obyvatel, prostého, pracovitého a přece uměnímilovného lidu.

V ohledu zdravotním stojí Rychnov na předním místě, neboť tu neznečišťují svěží vzduch jeho horského a lesnatého okolí žádné tovární dýmy. Město má svůj vydatný vodovod pramenité vody. Jsou tu dvě otevřená koupaliště: idylicky položené »slatinné lázně«, kde je v sezoně každodenně koncert; k pobavení slouží tu nově postavený kuželník a k osvěžení lázeňských hostů přilehlé hostince, jakož i lesy obklopené »Riegrovy lázně« s rozličnými zařízeními k zábavě ve vodě a s pavilonem pro občerstvení lázeňských hostů. Vedle toho je možno utužiti tělo na cvičištích a hřištích, která jsou tu jedno vedle druhého; v městě je též lékař, lékárna a drogerie, dva peněžní ústavy, spořitelna a záložna. Město Rychnov má pětitřídní obecnou školu, dále trojtřídní chlapeckou a trojtřídní dívčí měšťanskou školu, navštěvuje je řada cizích dětí, aby se zde naučily německy, pak dvoutřídní českou školu.

Rychnov je také střediskem uměleckého malování olejem a zdejší malíři vyvážejí kostelní malby, historické a genrové obrazy a portréty, které si získaly světovou pověst a pronikají i do nejvzdálenější ciziny, stejně jako zdejší průmysl sklářský. Sklářství je tu domáckým průmyslem, uměleckou rukou se vyrábějí skleněné perly, umělé drahokamy, náhrdelníky a jiné ozdoby. Těm, kdo se zajímají o olejomalby nebo o skleněné výrobky, jsou k disposici bohaté vzorkové kolekce.

Rychnov je spojen s bližším i vzdálenějším okolím tratí Praha—Seidenberg, staví zde rychliky i motorové vlaky. Dále má město Rychnov stálé spojení elektrickou pouliční drahou, jezdící ve 20 minutových intervalech, s okresním městem Jabloncem. Též poštovní a telegrafní

Celkový pohled na Rychnov. — Gesamtansicht von Reichenau. — Vue totale de Rychnov. — Total view of Rychnov.

úřad a automatický telefon je v Rychnově.

Návštěvníkům poskytuje město Rychnov bohatou příležitost k vděčným výletům do Ještědských a Jizerských hor, dále do skalních partií u »Malé skály« se zříceninou Friedštejna. Oblíbeným výletním místem je také Gutbrunnwarte, na půli cesty do Jablonce, kde jsou krásné hostinské místnosti a odkud je nádherný rozhled kolem po Jizerských horách a Krkonoších, od Jerlichova, Ještědu až po Sněžku. Také s pahorků kolem Rychnova se naskýtá návštěvníkům pěkný výhled do dálky až k hlavnímu městu Praze a k vrchům českého Švýcarska. V Rychnově je řada dobrých, čistých hostinců, také v soukromých domech se pronajímá dost pokojů za mírné ceny. Je zde také nejmoderněji zbudovaná mlékárna. Moderní zvukové kino poskytuje vždy návštěvníkům našeho města možnost shlédnouti bohatý program.

Bližší zprávy o nákupu výše uvedených výrobků a o pobytu hostů v místě podává rychle městský úřad v Rychnově, telefon 6107.

Reichenau

bei Gablonz a. N.

Zwischen grünbewaldeten Hohenzügen, den Ausläufern des Jeschken- u. Iserbegirges, zu beiden Seiten des den Ort durchfliessenden Mohelkabaches, liegt friedlich eingebettet das freundliche Städtchen Reichenau. Es liegt in 445 m Seehöhe und zählt ungefähr 3500 Einwohner, ein schlichtes, arbeitsfreudiges, jedoch kunstbeflissenes Volk.

In gesundheitlicher Beziehung steht Reichenau mit an erster Stelle; denn keine qualmenden Fabriksschlote verunreinigen die reine Luft, die durch die bewaldete Umgebung bedingt ist, zudem besitzt auch der Ort eine ausgiebige Hochquellwasserleitung. Ferner befinden sich im Orte 2 Freiluftbäder: das idyllisch gelegene »Moorbad«, wo täglich während der Badezeiten Konzerte abgehalten werden, eine neuzeitliche Kegelbahn für weitere Unterhaltung dient und eine angrenzende Gaststätte den Badegästen stets zur Verfügung steht, u. das waldumsäumte »Riegerbad« mit seinen verschiedenen Wasserbelustigungen und mit einen Erfrischungspavillon für die Badegäste. Ausserdem befinden sich im Orte zur körperlichen Ertüchtigung 2 aneinandergrenzende Turn- und Spielplätze. Reichenau besitzt auch einen Arzt, Apotheke und Drogerie, zwei Geldanstalten: Spar- u. Vorschuss-Verein sowie Raiffeisenkasse.

Die Stadtgemeinde Reichenau hat eine 5 klassige Volksschule, sowie eine 3 klass. Knaben und 3 klass. Mädchenbürgerschule, die von zahlreichen fremden Kindern zur Erlernung der deutschen Sprache besucht wird, wie auch eine 2 klass. čechische Schule.

Reichenau ist auch die Zentrale der künstlerischen Ölmalerei und es werden von den hiesigen Malern Kirchengemälde, Historien- u. Genrebilder, sowie Portraits ausgeführt, die einen Weltruf besitzen und gleich der hiesigen Glasindustrie bis in die entferntesten Länder versandt werden. Die Glasindustrie ist eine Heimindustrie, wo kunstfertige Hände imitierte Edelsteine, Perlen, Behänge u. andere Schmuckgegenstände erzeugen. Allen Interessenten sowohl für Ölbilder als auch für Glaswaren stehen stets reichhaltige Musterkollektionen zur Verfügung.

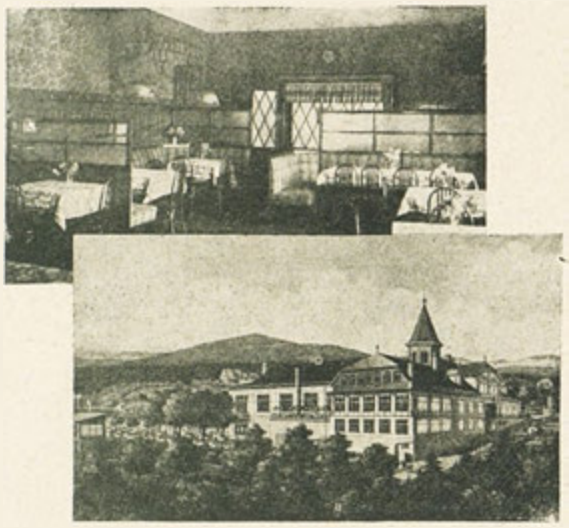

Rozhledna »Gutbrunn«. — »Gutbrunn - Warte«. Observatoire »Gutbrunn«. — »Gutbrunn« - Look-out tower.

Mit der weiteren und engeren Umgebung ist Reichenau durch die Hauptstrecke Prag—Seidenberg verbunden, ist Schnellzugs- und Motorzugsstation. Ferner ist die Stadt Reichenau durch die elektrische Strassenbahn mit ihrem 20 Minutenverkehr mit der Bezirksstadt Gablonz eng verbunden. Auch besitzt Reichenau ein Post und Telegraphenamt, sowie automatisiertes Telephon.

Den besuchenden Gästen bietet die Stadt Reichenau reichliche Gelegenheit zu lohnenden Ausflügen in das Jeschken- und Isergebirge, wie in das Kleinskaler Felsengebiet mit der Ruine Friedstein. Ein beliebter Ausflugsort von hier aus ist auch das auf halben Wege nach Gablonz liegende Berghotel »Gutbrunnwarte«, mit ihren schönen Gastlokalitäten, von welcher aus man auch einen herrlichen Rundblick über das Iser- und Riesengebirge vom Jaberlich-Jeschken bis zur Schneekoppe geniesst. (Gablonz Tel. 3422). Von den Reichenau umgebenden Höhenzügen bietet sich dem Beschauer ein herrlicher Fernblick bis zur Landeshauptstadt Prag und zu den Bergen der böhm.-sächs. Schweiz. — Reichenau besitzt reichliche, saubere Gaststätten, auch stehen in Privathäusern genügend Wohnräume zu billigen Preisen den Fremden zur Verfügung. In Reichenau befindet sich eine modernst eingerichtete Molkerei. Auch ein modernes Tonfilmkino bietet den Besuchern unserer Stadt stets ein reichhaltiges Programm.

Weitere Auskünfte bezüglich Einkaufes oberwähnter Erzeugnisse und sowie hinsichtlich des Fremdenverkehres erteilt bereitwilligst das Stadtamt Reichenau. Telephon: 6107.

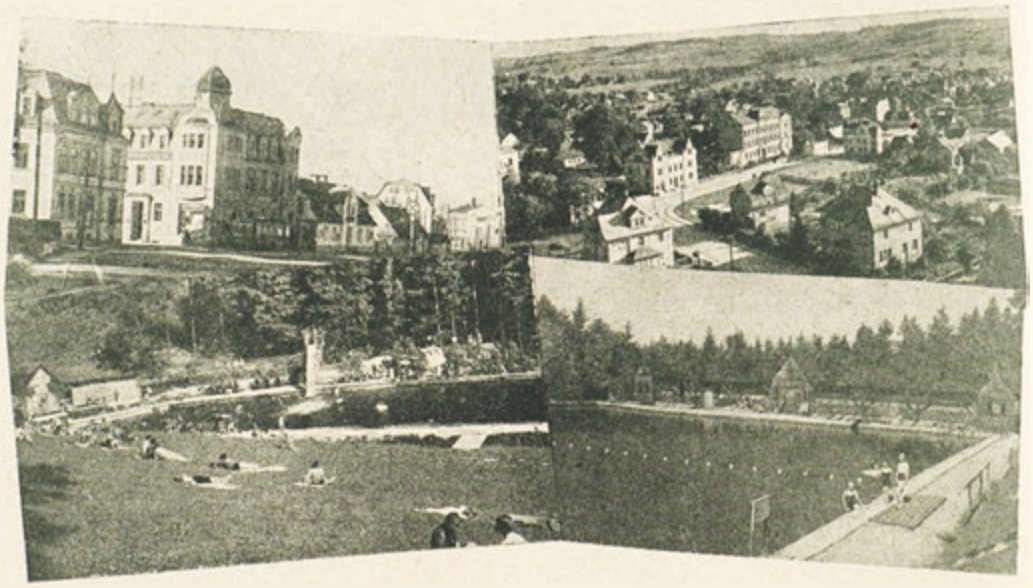

Pohledy na město a idylicky položené koupaliště. — Stadtansichten und das idyllisch gelegene Freibad. — Vues de la ville et des bains situés idylliquement. — Sights of the city and the idyllic bathing-establishment in the open air.

Rychnov

près de Jablonec sur Nisa.

La gentille petite ville de Rychnov est située aux deux rives du ruisseau de Mohelka qui la traverse, entourée de chaînes de hauteurs boisées, contreforts de la montagne de Ještěd—Jizera. Il y a 3500 habitants environ, simples, diligents, mais également amateurs des beaux-arts. L'état de santé de la ville qui est située à une altitude de 445 m. est excellent, puisqu'il n'y a point de cheminées d'usine qui empeste-

Tovární výroba reprodukcí olejových obrazu. — Výroba olejových maleb. — Fabriksmässige Erzeugung von Oelbilder-Reproduktionen. — Ölmalerei-Erzeugnisse. — Fabrication de reproduction d'oléographes. — Manufacturing of oleographs.

raient l'air pur, conséquence nécessaire des environs boisés, il y a d'ailleurs un aqueduc qui fournit de bonne eau de montagne. A l'endroit se trouvent de plus deux établissements de bains en plein air: le »Moorbad«, situé idylliquement, où il y a des concerts quotidiens pendant la saison, un jeu de quilles dans le dernier goût ainsi qu'un restaurant avoisinant sont à la disposition permanente des visiteurs et le »Riegerbad« encadré de forêts, aux divers jeux d'eau, qui a un pavillon d'agrément pour les touristes. Il y a en outre deux vélodrômes, l'un à proximité de l' autre, une pharmacie, une droguerie, deux banques dont une caisse de crédit et d'épargne et une caisse »Raiffeisen«. Un médecin a son domicile permanent dans la ville.

La municipalité de Rychnov a une école primaire de 5 classes ainsi qu' une école primaire supérieure de 3 classes pour garçons et pour filles, fréquentée également par de nombreux enfants étrangers qui désirent apprendre la langue allemande, ensuite une école tschèque de 2 classes.

Rychnov est le centre de la peinture à l'huile artistique, les peintres de cette ville exécutent des peintures d'église, d'histoires, de genre ainsi que des portraits de renommée universelle qui sont exportés aux pays les plus éloignés, semblables aux produits de verre du pays. L'industrie de verre est une industrie à domicile, les mains habiles produisent des pierres précieuses imitées, des perles, des tentures ou d'autres bijoux. De riches collections d'échantillons non seulement pour la peinture à l'huile mais aussi pour la verroterie sont toujours à la disposition des intéressés.

La ville est liée aux environs proches et éloignés par la voie principale de Prague—Seidenberg où circulent des rapides et des trains à moteur. De plus la ville de Rychnov est intimement liée à la ville de district de Jablonec par le tram électrique circulant tous les 20 minutes. Rychnov possède également un bureau de poste et de télégraphe ainsi qu'un téléphone automatique.

Les visiteurs de la ville de Rychnov ont beaucoup d'occasion pour entreprendre de belles excursions à la montagne de Ještěd et d'Jizera ainsi qu'au terrain rocheux de Malá Skála avec le ruine de Friedštejn. Un but d'excursion très en vogue est également la tour élevée de Gutbrunn, située à mi-chemin de Jablonec avec un beau restaurant. De cette tour on jouit d'une vue splendide sur la montagne d'Jizera et de Krkonoše, du mont de Jaberlich—Ještěd jusqu' à la montagne de Sněžka. Des chaînes de collines qui entourent la ville, une belle perspective s'offre aux touristes jusqu' à Prague, capitale du pays et jusqu' aux montagnes de la Suisse saxonne-bohémienne.

Rychnov a de nombreuses auberges bien propres ainsi que des logements dans les maisons privées à prix modestes à la disposition des étrangers. Il y a également un débit de petit-lait aménagé à la page.

Le cinéma moderne divertira les visiteurs de notre ville, grâce au programme bien choisi.

Pour informations détaillées quant à l'aquisition des produits mentionnés ci-dessus et au rapport des étrangers, prière de s'adresser à la mairie de Rychnov. Téléphone 6107).

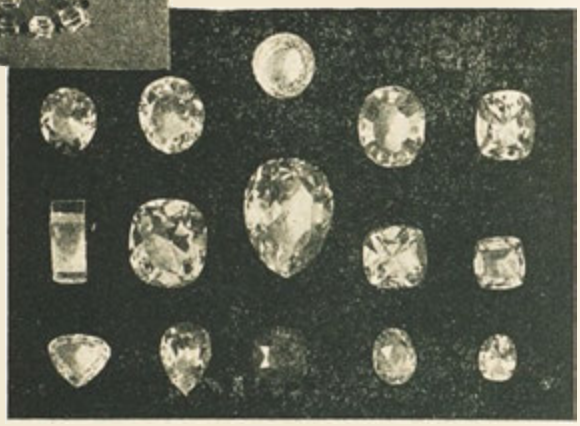

Výrobky zdejšího sklářského průmyslu. — Erzeugnisse der hiesigen Glasindustrie. — Produits de l'industrie de verrerie de la ville. — — Products of the Glass industry of Rychnov.

Rychnov

near Jablonec on Nisa.

The charming small town of Rychnov lies on both the sides of Mokelka-brook, between the woody, green range of hills, spurs of Ještěd- Jizera-mountains. It is 445 m. above sea-level and has got about 3500 inhabitants. They are homely and laborious, but since always they have been devoted to art.

Rychnov is a very wholesome place, there are no factory-chimneys, sending up puffs of smoke and infecting the pure air of the woods, besides the place has a first rate aqueduct. There are two air- and sun-baths: the »Moorbad«, idyllically situated, where during bathing-time are daily concerts, an up-to-date skittle-ground is much in vogue and a near inn is at the disposal of the visitors. The wood-framed »Riegerbad« with its different water-sports has a pavillon where you can have refreshments of any kind. There are two large grounds for gymnastics and sports in the place, a physician has his permanent residence here, you find a dispensary and a druggist's shop. Two banks, one a credit- and savings-bank, the other a Raiffeisen-cash. The municipality of Rychnov has an elementary school of 5 forms as well as a higher elementary school of 3 forms for boys and for girls. Many children are sent there from other towns to learn the German language. There is a Czech school of 2 forms, too.

Rychnov is the central of artistic painting in oil, the native painters execute paintings for churches, historical and genre- pictures as well as portraits, they are of world's renown. The indigenous glass- productions are sent into the remotest countries. The glass-industry is a home-industry, where skilled hands produce imitated jewels, pearls, hangings and other trinkets. All persons interested in oil-painting as well as in glassware find at every time a rich collection of samples.

Rychnov is easily to be reached from the farther and nearer surroundings by the main-line Prague—Seidenberg, it is a halt for express- and motor-trains. Besides Rychnov is closely connected with the district-town Jablonec by an electric tram, running every 20 minutes. There is a post-and telegraph-office, too, and automatic telephone.

The visitors have an opportunity to make the most beautiful trips to the Ještěd- and Jizera-moutains, as well as to the rocky Malá Skála with the ruin Friedštejn. A popular excursion is to Gutbrunnwarte (Look-out tower and comfortable inns), on the way to Jablonec, with a wonderful view over the Jizera- and Krkonoše from Jérlichova. Ještědu to Sněžka. From the mountain-range surrounding Rychnov you have a marvellous perspective to the capital Prague and to the mountains of Bohemain-Saxon-Switzerland.

There are numerous, well kept inns in Rychnov, at a very low price you can have a room in a private house, too. There is an up-to-date cinema with a rich program. You also find a dairy-farm here with a first rate adaptation.

The town's office gives willingly every information as well about the purchase of the mentioned products as about the traffic of strangers. Telephone: 6107.

Vrkoslavice.

Vrkoslavice u Jablonce nad Nisou, 650 m n. m., 2700 obyvatel, pošta, telegraf, telefon, zastávka jablonecké elektrické dráhy. Lékař, lékárna. Idylicky položené letovisko, smrkové lesy, bližší i delší výlety, dobře udržované, značkované cesty do Jizerských hor a Krkonoš. 10 minut do Jablonce nad Nisou. Rybník na koupání (4000 m² veliký). Obecní knihovna. Ubytování v krásných, čistých, přátelských a levných místnostech se zaopatřením i bez něho, v privátu i v moderně zařízených hostincích (denní pense od 20 Kč výše). Severně do území obce se rozprostírá území města Jablonce a tvoří zde celou jeho jižní hranici s oním průhybem vrkoslavických hranic, kde stojí pivovar Liberecko-vrkoslavicko-jabloneckých pivovarů, akc. spol., blízko něhož se zdvíhá tak zvaný Kreuzstein, k němuž na východě se připojuje Kohout (Hahn), který dále k Schwarzbrunnu a Hornímu Jablonci se táhne jako Bartelberg. Obyvatelstvo obce se zaměstnává především výrobou světoznámého »jabloneckého ozdobného a skleněného zboží«. Na dotazy odpoví správa obce Vrkoslavice u Jablonce n. N., telefonicky lze volat číslo 7201.

Na hranici obce leží při jablonecko-libavsko-turnovské okresní, resp. státní silnici proslulý pivovar, založený svobodným pánem z Oppenheimerů, známý dnes pod jménem »Liberecko-maffersdorfsko-jablonecké pivovary, akc. společnost«. Patří k nejdůležitějším v tomto odvětví, nejen svou rozlohou, ale ještě spíše kvalitou svých výrobků. V jablonecko-tanwaldském okrese a daleko široko po okolí těší se pivo tohoto podniku, vyznačující se znamenitou chutí, veliké oblibě. Vyráběna jsou zde piva světlá i tmavá o normálním i vysokém stupni. Vedení podniků je v dobrých a obezřetných rukou. Liberecko-vratislavicko-jablonecké pivovary, akc. spol., známé ve zkratce jako »R. M. G. B. A-G.«, berou a poskytují za svůj vlastní domácí výrobek plnou záruku.

»Hohe Warte« na Nickelkoppe ve Vrkoslavicích je krásným a vděčným výletním cílem. — Prvotřídní restaurant, příjemný rodinný pobyt, skvostný výhled na Jablonec n. Nisou a na celé Ještědské a Jizerské horské hřbety. Nadmořská výška 653 m. Celá pense Kč 25.— denně, přenocování se snídaní Kč 15.—. Z Jablonce nad Nisou lze jí dosáhnouti za půl hodiny. Ve vzdálenosti pěti minut velké koupaliště a sluneční lázně. Telefon.

»Hotel Lang«, Vrkoslavice. Leží na jablonecko-libavsko-turnovské okresní silnici, procházkou lze k němu dojít z Jablonce n. N. za 15 minut. Je oblíben a vyhledáván cizinci i domácími. Má všechny výhody centrální polohy pro delší pobyt. Prvotřídní zaopatření, lidové cenv. Koncerty, taneční zábavy, pokoje pro hosty. Moderní otevřené koupaliště je v bezprostřední blízkosti. Telefon 7226.

Pozoruhodností je »Čertův kámen« (Teufelstein) na výšině položený. Je to skutečný div přírody. Spočívá jako žulový blok, tvořící rozsáhlou dutinu, na čtyřech jiných kamenech, z nichž jeden, jeho hlavní opěra, vypadá jako převalený kužel. Na hoření straně bloku na severním kraji je 63 cm dlouhý, 51 cm široký a 24 cm hluboký kotel, od něhož vede 1.26m dlouhá stružka. Druhý kotel bez stružky je vyhlouben nakoso od prvního na protější jižní straně. Podle starého ústního podání nevznikly tyto kotly pů-

sobením povětrnosti, ale byly vytvořeny lidskou rukou.

»Obrázkový blok« (Bildbuche) s křížem, postaveným v roce 1890 farářem Josefem Resslem, stojí na kraji lesa v blizkosti plovárny a slunečních lázní, za něž dnes slouží bývalý horní pivovarský rybník. Kříž byl postaven na památku zachránění 31 vrkoslavických dětí, které byly jakoby zázrakem zachráněny za jedné hrozné bouře.

»Schnuppstein«, správněji »Schoppstein« leží na západ od »Čertova kamene« na volném poli. Je to mnohonásobně rozeklaný skalní blok. Je rozdělen příčnou spárou na dvě poloviny. Vrchní nese na své plošině železný kříž. Vrchol je zpřístupněn železnými schody a otvírá se odtud návštěvníku vděčný pohled na Jablonec n. N. a na celé Jizerské hory a Krkonoše. Tento vyhlídkový bod je pod ochranou »Německého turistického spolku pro Jablonec n. N. a okolí« se sídlem v Jablonci n. N.

Seidenschwanz.

Seidenschwanz (Vrkoslavice) bei Gablonz a. N., 650 m. ü. d. M., 2700 Einwohner, Post-, Telegraph- u. Telephon-Amt, Haltestelle der Gablonzer elektr. Bahnen. Arzt, Apotheke. Idyllisch gelegene Sommerfrische, Fichtenwälder, nahe und weitere Ausflugsziele, gut gepflegte, markierte Wege in das Iser- und Riesengebirge. 10 Minuten nach Gablonz a. N. Badeteich (4.000 m² gross). Gemeindebücherei. Unterkunft in schönen, sauberen, freundlichen und billigen Zimmern mit und ohne Verpflegung, privat und in zeitgemäss eingerichteten Gastwirtschaften (Tagespension von Kč 20.— angefangen). Das Gemeindegebiet zieht sich im Norden entlang des Gablonzer Stadtgebietes hin und bildet dessen ganze Südgrenze von jener Einsenkung des Seidenschwanzer Rückens aus, in welcher an der Gemeindegrenze die Reichenberg Maffersdorf- und Gablonzer Brauereien A.-G. liegt, von wo sich der sogenante »Kreuzstein« erhebt, an den sich östlich der »Hahn« anschliesst, welcher sich als Bartelberg gegen Schwarzbrunn und Ober-Gablonz hinzieht. Die Bevölkerung befasst sich hauptsächlich mit der Erzeugung der weltberühmten »Gablonzer Schmuck- und Glaswaren.« Auskunft erteilt die Gemeindeverwaltung Seidenschwanz bei Gablonz a. N., Telefonanruf 7201.

An der Gemeindegrenze liegt neben der Gablonz — Liebenau — Turnauer Bezirks-, bezw. Staatsstrasse die von Freiherr von Oppenheimer gegründete, heute unter dem Namen »Reichenberg-Maffersdorf- u. Gablonzer Bierbrauereien A.-G., bekannte Bierbrauerei. Sie gehört zu den bedeutendsten in der Branche, nicht nur in ihrer Ausdehnung, sondern mehr in der qualitativen Richtung ihres Erzeugnisses hin. Im Gablonz-Tannwalder Bezirke und weit darüber hinaus werden die Biere dieses Unternehmens, die sich durch den vorzüglichen Geschmack auszeichnen, gerne genossen. Erzeugt werden helle und dunkle Biere mit normalem und hochgrädigem Prozentsatze. Die Leitung des Unternehmens liegt in vorzüglichen und bewährten Händen. Die Reichenberg-Maffersdorf- und Gablonzer Brauereien A.-G. kurz mit der Bezeichnug »R. M. G. B. A.-G.« bekannt, übernimmt die Bürgschaft für ihre heimischen Erzeugnisse.

Die »Hohe Warte«, Seidenschwanz, auf der Nickelkoppe, schönes und lohnendes Ausflugsziel. Erstklassiges Restaurant, angenehmer Familienaufenthalt, wunderbare Fernsicht auf Gablonz a. N. und den ganzen Jeschken- und Isergebirkskamm. Seehöhe 653 m ü. d. M. Volle Verpflegung Kč 25.— pro Tag. Uebernachtung mit Frühstück Kč 15.—. Von Gablonz a. N. einer ½ Stunde erreichbar. 5 Minuten entfernt das grosse Schwimm- u. Sonnenbad. Telefon.

»Hotel Lang«, Seidenschwanz. An der Gablonz—Liebenau—Turnauer Bezirksstrasse gelegen, durch angenehmen Spaziergang in 15 Minuten von Gablonz a. N. leicht erreichbar, wird von Fremden und Heimischen gern besucht. Es verbürgt alle Vorzüge eines zeitgemässen, Aufenthaltes in zentraler Lage. Erstkl. Verpflegung, volkstümliche Preise. Konzerte, Tanzdiele, Fremdenzimmer. Unmittelbar in der Nähe des modernen Freibades. Telefon 7226.

Eine Sehenswürdigkeit bildet der auf erhöhtem Punkte gelegene »Teufelsstein«. Dieser ist ein wahres Naturwunder. Als grosser Granitblock, ruht er, eine weite Höhlung bildend, auf vier anderen Steinen, von denen der eine, eine Hauptstütze, wie ein umgesturzter Kegel aussieht. Auf der Oberseite des Blockes bemerkt man an der nördlichen Seite einen 63 cm langen, 51 cm breiten und 24 cm tiefen rings geschlossenen Kessel, von dem eine 1.26 m lange Rinne ausläuft. Ein zweiter Kessel ohne Rinne befindet sich schräg dem ersteren gegenüber am südlichen Rande. Einer alten mündlichen Ueberlieferung zufolge, sollen die Kessel nicht durch Einfluss der Witterung, sonder durch Anwendung menschlicher Gewalt enststanden sein.

Die »Bildbuche« mit dem vom Pfarrer Josef Ressel in den 1890 Jahren geschaffenen Kreuze steht am Ausgange des Waldes in der Nähe des jetzt als Schwimm- und Sonnenbad dienenden oberen Bräuhausteiches. Das Kreuz wurde zum Gedenken an die wie von einem Wunder während eines starken Gewitters erretteten 31 Seidenschwanzer Kinder errichtet.

Der »Schnuppstein«, richtig »Schnoppstein«, lagert westlich vom Teufelssteine auf freiem Felde. Er ist ein vielfach zerklüfteter Felsblock; durch eine senkrechte Spalte in zwei Hälften geteilt. Die obere derselben trägt auf ihrer Plattform ein eisernes Kreuz. Von der eingeländerten Plattform, zu der eine eiserne Stiege führt, eröffnet sich dem Beschauer auf die Stadt Gablonz a. N., dem ganzen Iser- und Riesegebirge, eine lohnende Fernsicht. Dieser Aussichtspunkt steht unter dem Schutze des »Deutschen Gebirgsvereines für Gablonz a. N. und Umgebung, Sitz Gablonz a. N.«

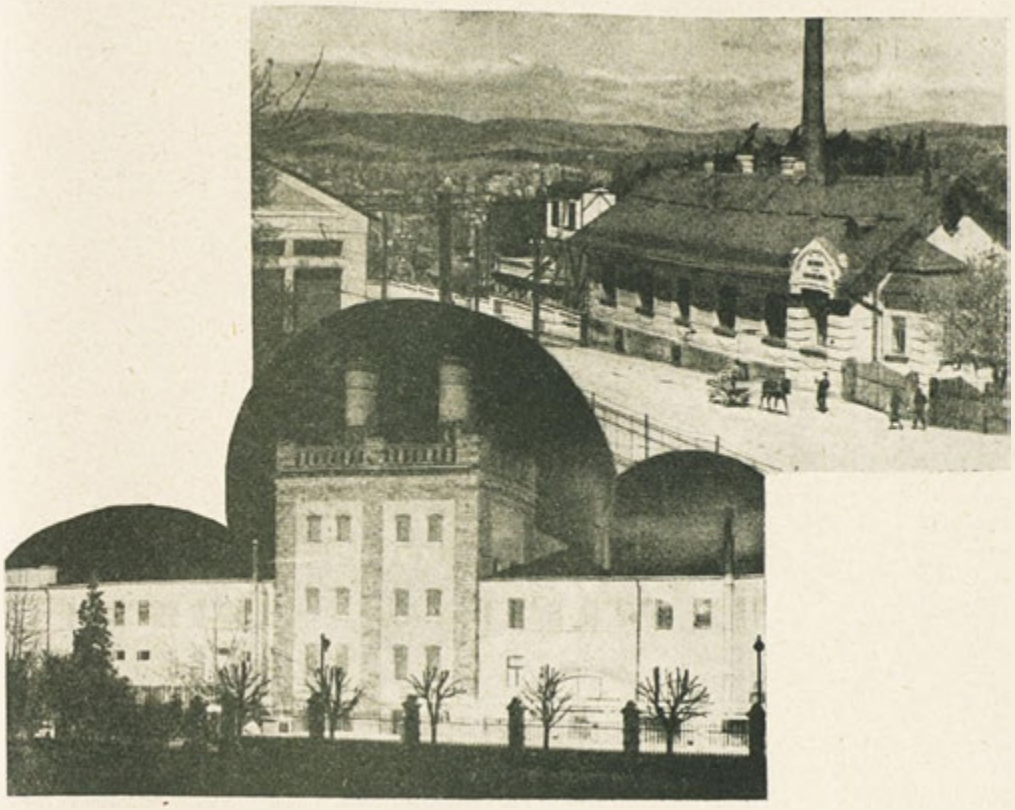

Vrkoslavice.

Vrkoslavice pres de Jablonec sur Nisa, altitude 650 m, au-dessus du niveau de la mer, possède 2700 habitants, bureau de poste, télégraphe, téléphone. Halte des trams éléctriques de Jablonec. Médecin, pharmacie. Villegiature idyllique, forêts de pins, excursions plus ou moins longues, chemins bien indiqués aux montagnes de Jizera et de Krkonoše. 10 minutes jusqu'à Jablonec sur Nisa. Étang pour les baigneurs (étendue: 4.000 m²). Bibliothèque de la commune. Logement dans de belles chambres propres avec et sans nourriture, dans des maisons privées ou dans les auberges aménagées à la page, (pension dès Kč 20.— par jour). Le territoire de la commune s'étend au nord le long du quartier de Jablonec en formant toute sa frontière méridionale dès la dépression du terrain de Vrkoslavice dans laquelle se trouve la société anonyme des brasseries de Liberec-Maffersdorf-Jablonec sur la frontière de la commune. A cet endroit il y a également la soi-disant pierre de croix. (Kreuzstein) à laquelle se joint à l'est la montagne de Kohout qui s'étend comme »Bartelberg« vers Schwarzbrunn et Horní Jablonec. La population s'occupe principalement de la production de la »bijouterie et verrerie de Jablonec« qui jouit de renommée universelle. Informations par l'administration de la commune de Vrkoslavice, près de Jablonec sur Nisa, Tél. 7201.

Sur la frontière de la commune se trouve près de la chaussée de district ou bien d'Etat de Jablonec—Libav—Turnov, la brasserie bien connue sous le nom de »Brasseriers de Liberec-Mafersdorf-Jablonec, S. A.«, qui fut fondée par le baron d'Oppenheim. C'est une des plus grandes brasseries, non seulement par son étendue mais encore par la qualité des produits. On aime à boire ces bières exquises et au district de Jablonec—Tannwald et à l'étranger. Il y a de la bière blonde et brune au pourcentage normal et d'un haut grade. L'entreprise est dirigée et administrée par des experts. Les brasseriers de Liberec-Mafersdorf-Jablonec, S. A. (abrégées: R. M. G. B. A.-G.) garantissent la bonne qualité de leurs produits.

Un but exquis d'excursions est »Hohe Warte« sur la montagne de Nickelkoppe. Restaurant de première qualité, beau séjour, vue splendide sur Jablonec sur Nisa et toute la crête des montagnes de Ještěd et Jizera. Altitude: 653 m. au-dessus du niveau de la mer. Pension complète: Kč 25.— par jour, chambre à la journée et petit déjeuner Kč 15.—. Distance de Jablonec sur Nisa: ½ heure. Le bel établissement de natation et de bains solaires est à atteindre en 5 minutes. Téléphone.

Hôtel Lang, Vrkoslavice. Situé sur la route de ditsrict de Jablonec—Libava—Turnov, facile à atteindre en 15 minutes de Jablonec, très fréquenté par les étrangers et les habitants du pays. Beau séjour moderne au milieu de la ville. Bonne chère, prix modestes. Concerts, danse,

chambres. A proximité immédiate du bain moderne en plein air. Téléphone: 7226.

Une curiosité de l'endroit est la pierre du diable. (»Teufelsstein«). Elle est située à une place un peu élevée et est vraiment une merveille de la nature. C'est un grand bloc de granit formant un large creux qui repose sur quatre pierres dont l'une, qui est son appui principal, a l'air d'un cône renversé. A la superficie du bloc on voit du côté septentrional un bassin 63 cm long, 51 cm large, 24 cm profond, fermé tout autour, duquel sort une cannelure 1.26 m longue. Un autre bassin sans cannelure se trouve du côté méridional, diagonalement en face du premier. D'après la tradition ces bassins n'ont pas été formés par l'influence du temps mais par la force humaine.

»Obrázkový buk« (Bildbuche) avec la croix créée par le curé Josef Ressel vers 1890, se trouve à la fin de la forêt près de l'étang supérieur de »Brauhaus« qui est maintenant un endroit recherché pour la natation et les bains de soleil. La croix a été érigée en mémoire de 31 enfants de Vrkoslavice sauvés par un miracle pendant un orage.

»Schnuppstein« ou plutôt »Schnoppstein« se trouve en plein champ à l'ouest de »Teufelsstein«. C'est un bloc de roche bien crevassé, partagé en deux par une fente verticale. La moitié supérieure porte une croix de fer. De la plate-forme encadrée d'une balustrade, à laquelle mène un escalier de fer, s'offre une vue splendide sur la ville de Jablonec sur Nisa, sur toute la montagne d'Jizera et de Krkonoše. Ce belvédère se trouve sous la protection de la société allemande de montagne pour Jablonec sur Nisa et ses environs, résidence à Jablonec sur Nisa.

Vrkoslavice.

Vrkoslavice near Jablonec nad Nisou, 650 m. above sea-level, 2700 inhabitants, post-, telegraph and telephone-office, stopping-place of electric trams from Jablonec. Physician, dispensary. An idyllic summer health-resort, pine-woods, starting-point to nice excursions, well kept and well indicated ways to Jizer- and Krkonoše-mountains. 10 minutes to Jablonec nad Nisou, bathing-pond (4000 qkm.), municipal library. Lodging in nice, clean, friendly and cheap rooms with or without board, in private houses or in up-to-date inns (daily board up from Kč 20). The parish district extends in the North to the township of Jablonec and forms all the southern edge of it, beginning from that depression of the Vrkoslavice ridge where you find the Liberec-Maffersdorf- and Jablonec Breweries joint-stock company. There is the so called »Kreuzstein« and in the East the »Kohout« (Hahn), towards Schwarzbrunn and Horní Jablonec the »Bartelberg«. The inhabitants of the place manufacture the famous »Jablonec bijouteries and glassware«. Information gives the municipal office Vrkoslavice near Jablonec n. N., telephone 7201.

At the end of the parish there lie on the Jablonec—Libav—Turnov state-road the well known breweries »Liberec-Maffersdorf and Jablonec Ltd.«, promoted by the baron of Oppenheimer. The firm belongs to the most important ones in this line of business and not only for its dimension, but still more for the excellent quality of its products. In the districts Jablonec and Tanvald and far above their boundaries the beer of these breweries is very much in favour, its taste is excellent with a normal or higher percentage. They brew pale beer and lager-beer there. The management is in very good hands. The Liberec-Maffersdorf and Jablonec Breweries Ltd. known as »R. M. G. B. A-G.« warrant the quality of their home productions.

A nice excursion is to »Hohe Warte« on the Nickelskoppe in Vrkoslavice. First-rate restaurant, agreable sojourn, marvellous view on Jablonec n. N. and all the Ještěd- and Jizera mountains-crest. Sea-level 653 m. Full board Kč 25 a day, lodging and breakfast Kč 15. Situated ½ hour from Jablonec n. N., 5 minutes from the large bathing-establishment. — Telephone.

»Hotel Lang« Vrkoslavice. On the road Jablonec—Libav—Turnov, a 15 minutes' walk from Jablonec n. N. Tourists and inhabitants like to come there. It has all the qualities of a first rate house in a central site. Best board, moderate price. Concerts, dance, rooms for guests. Quite near to the up to-date bath. — Telephone 7226.

A real sight is the »Čertův kámen« (Teufelsstein) and a real prodigy, too. It is an enormous granite-block on 4 other large stones, forming a wide cavity. One of the stones, the most important supporter, looks like an upset conicle. On its upper side you see a deep hollow, 63 cm. long, 51 cm. broad, 24 cm. deep and a groove, 1.26 cm. long. A second hollow with a groove is opposite to the first one. An old tradition says, that both the hollows were formed not under the influence of weather, but by human hands. The »Obrázkový buk« (Bildbuche) with a cross erected by the clergyman Josef Ressel in 1890, is at the end of the wood near the brewery-pond with its swim- and sunbaths. The cross is a memorial of the miraculous saving of 31 children of Vrkoslavice during an awful thunderstorm. The »Schnuppstein« or better »Schnoppstein« is westward »Teufelsstein« on free fields. It is a manifold rifted rocky block, separated by a deep vertical gap in 2 halves. The upper one has on its platform an iron cross. The platform is surrounded by a railing and an iron staircase leads up to it. The tourist has a fine view on the town Jablonec n. N. and over all Jizera- and Krkonoše-mountains. This spot, affording a good view, is under the protection of the »German Mountain-club for Jablonec n. N. and surroundings, seat Jablonec n. N.«

Částečné pohledy na Kokonín. — Teilansichten von Kukau. — Vues partielles de Kokonín. — Partial views of Kokonín.

Kokonín.

Kokonín, tržní obec v pol. okr. Jablonec n. N. s 3.000 ob., jest sídlem okr. lékaře, poštovního, telegrafního a telefonního úřadu a jest spojena elektrickou pouliční drahou s městem Jablonc em n. N. a městem Rychnovem u Jabl. (stanice ČSD.). Města Turnova a Semil lze dosáhnouti autobusovým spojením v 30—45 minutách.

Obec leží v údolí na jih vybíhajícím, 550 m n. m., a jest obklopena zalesněnými vrchy. Pro svou klimaticky znamenitou polohu, jakož i pro krásné okolí jest Kokonín vyhledávaným místem pro návštěvníky klid hledající. Mnoho ovocných a okrasných zahrad jest v době květů skutečnou pastvou pro oči a dává obci vzhled zahradního města.

Rozkošné parky s bezprašnými pískovými cestami a lavičkami ve středu místa hodí se velmi k malým procházkám. Pro delší procházky se hodí výletní místa Gutbrunnwarte a Schwarzbrunnwarte, dosažitelná v krátké době. Kokonín jest východiskem do blízkého i vzdálenějšího Jizerského pohoří s nádhernými horskými pochody. Obecní museum se sbírkami lidového umění a průmyslu jest pozoruhodné a dává svědectví o uměleckém smyslu místních řemeslníků, kterým si zajišťují živobytí.

Kokonín jest průmyslová obec, ve které se téměř v každém domě provozuje sklářský průmysl. Výrobky sklářského průmyslu a pasířství jsou zastoupeny na všech světových trzích a vyrábějí se v několika jakostech.

Dobře zařízené lázně a jednoduché přírodní ozdravovny jsou za malý peníz k disposici. Prvotřídní a čisté hostince zvou k návštěvě. Bezvadné pokoje se zaopatřením nebo bez něho, jsou pro cizince připraveny v každé době. Bližší informace udílí obecní úřad v Kokoníně co nejochotněji; sem buďtež také řízeny všechny dotazy v této věci.

Kukan.

Kukan, Marktgemeinde im politischen Bezirke Gablonz a. N., mit 3000 Einwohnern, ist Sitz eines Distriktsarztes, eines Post-, Telegrafen- und Telefonamtes und ist durch die elektrische Strassenbahn mit der Stadt Gablonz a. N. und der Stadt Reichenau (Station der čechosl. Staatsbahnen) verbunden. Die Städte Turnov und Semily sind durch den bestehenden Autobusverkehr in 30 bis 45 Minuten zu erreichen.

Die Ortschaft liegt in einem nach Süden auslaufenden Tal in 550 Meter Seehöhe und ist von einem bewaldeten Hügelgelände umgeben. In landschaftlich und klimatisch bevorzugter Lage, sowie einer herrlichen Umgebung, ist Kukan für Ruhebdürftige eine gern aufgesuchte Erholungsstätte. Die vielen Obst- und Ziergarten sind zur Blütezeit eine wahre Augenweide und gewinnt die Gemeinde dadurch den Anblick einer Gartenstadt.

Herrliche Gemeindeparkanlagen mit staubfreien Sandwegen und Ruhebänken im Zentrum des Ortes sind für kleine Spaziergänge sehr geeignet. Des weiteren sind die Ausflugsorte Gutbrunnwarte und Schwarzbrunnwarte in kurzer Zeit zu erreichen. Kukan bildet einen Ausgangspunkt in das nahe und fernere Isergebirge mit seinen prächtigen Höhenzügen. Das Ortsmuseum mit volkskundlichen und industriellen Sammlungen ist sehenswert, gibt es

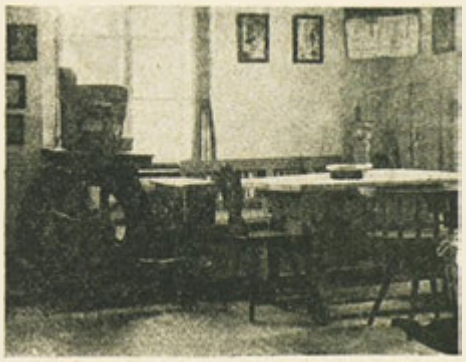

Vnitřek musea. — Innenansicht des Ortsmuseums. — Intérieur du musée. — Interiors of the museum.

doch Zeugnis davon, mit welchem Kunstsinn die örtlichen Gewerbetreibenden sich eine Existenzmöglichkeit geschaffen haben.

Kukan ist eine Industriegemeinde, in der mit geringer Ausnahme fast in jedem Hause die heimische Schmuckindustrie betrieben wird. Die Erzeugnisse von unechter Bijouterie und von Glaswaren sind auf allen Weltmärkten vertreten und werden in verschiedenen Qualitäten hergestellt.

Gut eingerichtete Badeanstalten und einfache Naturheilstätten stehen gegen geringes Entgelt zur Verfügung. Erstklassig geführte und saubere Gastwirtschaften laden zur Einkehr ein. Tadellose Zimmer mit und ohne Verpflegung können für den Fremdenverkehr jederzeit bereitgestellt werden. Nähere Auskünfte werden vom Marktgemeindeamte in Kukan bereitwilligst erteilt, wohin alle diesbezüglichen Anfragen gerichtet werden wollen.

Kokonín.

(Kukan).

Kokonín est un bourg du district de Jablonec n. N., situé dans une vallée méridionale (altitude 550 m) qui est entourée de collines boisées. Grâce au climat ainsi qu'à la beauté des environs Kononín est la villégiature indiquée pour tous ceux qui ont besoin de repos et de récréation. Quand les vergers et les jardins d'agrément sont en fleur, la petite ville tient à juste titre son nom de ville jardinière.

Le parcs aux chemins sablonneux sans poussière au centre du bourg sont destinés aux petits tours. Gutbrunnwarte ainsi que Schwarzbrunnwarte sont des buts d'excursion facilement accessibles. Kokonín est également point de départ pour la magnifique Isergebirge (montagne d'Iser). Le musée renferme plusieurs collections qui rendent compte du goût artistique et du zèle des habitants. Comme industrie principale mentionnons la fabrication des bijoux de verre, produits souvent à domicile en qualité différente et représentés aux foires mondiales.

Kokonín possède 3000 habitants, poste, télégraphe, téléphone, médecin du district. Communication de trams avec Jablonec et Rychnov, d'autobus avec Turnov et Semily (30—45 minutes).

La visite des établissements de bain ainsi que des simples établissements naturalistes sont à la portée de tous. Des auberges de premier ordre offrent aux étrangers à tout temps logement et nourriture. Pour informations particulières prière de s'adresser à la municipalité de Kokonín.

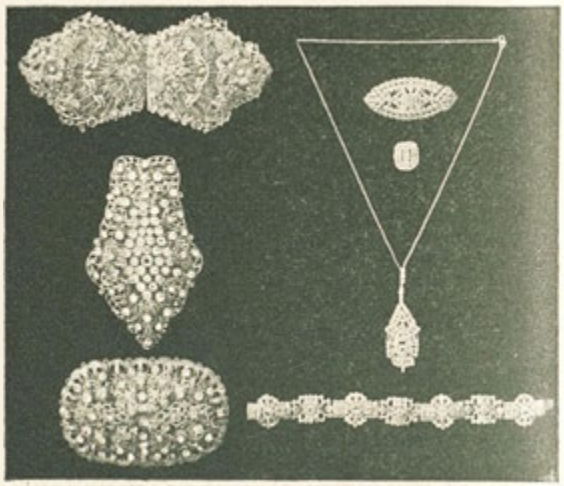

Výrobky zdejšího domácího průmyslu. — Erzeugnisse der hiesigen Hausindustrie. — Produits indigènes de l'industrie domestique. — Products of the inland house industry.

Částečný pohled na Kokonín. — Teilansicht von Kukan. — Vue partielle de la ville de Kokonín. — Partial views of the city of Kokonín.

Kokonín.

(Kukan).

Kokonin is a small town in the district of Jablonec on the Neisse. It is situated in a southern valley (altitude 550) surrounded with woody hills. On account of its mild climate as well as of the beauty of its surroundings, Kokonin is a suitable health-resort for all those who need rest and recreation. When all the numerous gardens are in flower, the small town justly merits its name as a gardentown. Beautiful parks with their dustless paths in the middle of the town are most fitted for smaller walks. Gutbrunnwarte as well as Schwarzbrunnwarte you choose if you want to make a nice excursion. Kokonin is also the starting-point for the wonderful Isermountains. The museum encloses several col-

lections which give proof of the artistic taste of the inhabitants. As chief industry of the town let us mention the fabrication of trinkets (bijouterie). Nearly in every house the pretty glass-things are produced and you can see them on all the fairs of the world.

Kokonin has 3000 inhabitants. There is a post-, a telegraph- and a telephone-office. A good physician is also to be found there. The town is connected by electric-tram with Jablonec a Rychnov. You can take a bus to Turnov and Semily (30—45 minutes).

The visit of the bathing-establishments as well as of the simple houses for treatment by natural remedies can be afforded by everybody. First-class inns offer board and lodgings. For all kinds of information apply to the town-hall of Kononin.

Částečné pohledy na Polubný. — Teilansichten auf Polaun. — Vues partielles de la ville de Polubný. — Partial sights of the city of Polubný.

(Foto: Beda Dimter.)

Polubný

s lázněmi KOŘENOV.

Městys Polubný jest obklopen stinnými, zalesněnými hřebeny Jizerských hor. Ohraničuje jej divoce romantická řeka Jizera, která tvoří i hranici mezi Německem a Krkonoši.

Polubný má 5000 obyvatel a skládá se z osad Dolní a Horní Polubný, Grünthal, Kořenov, Černá Říčka, Merklov a Růžodol, Souš, Novina, Václavíkova Studánka, Kobel a Nitschovy Domky. Všechny tyto osady leží v nadmořské výši od 500 do 700 m.

Jizerské hory dostávají zde krajinně zvláště zajímavý vzhled tím, že tvoří příkré strže a lesy ověnčená údolí.

Dolní Polubný leží v milém údolí, které jest na západě otevřeno, zatím co na severu je chráněno vysokými, stinnými a kolmými hřebeny. Údolí jest hustě osídleno, má městský ráz. Dolní Polubný tvoří hospodářský střed obce. Je zde mnoho výrobců skleněných předmětů, jsou zde brusírny skla, níťařství, podnikatelství staveb, pily, jakož i pošta a telegrafní úřad, četnictvo, městský úřad i dosti velký počet obchodních domů, což dodává obci rázu přívětivého a průmyslového místa. Dolní Polubný jest hlavním sídlem staré známé světové firmy Jos. Riedel, která dominuje v oboru sklářství. Velké skelné hutě firmy, jakož i panské domy a ve švýcarském slohu vystavěné „Sedmidomí" ovládá celý pohled na Dolní Polubný. Hotel »Huttenschänke« jest prvým hotelem v místě. Má velkolepé společenské místnosti, divadelní síň s nejmodernějí zařízeným jevištěm, pokoje pro cizince s koupelnou a vším pohodlím, které musí moderní hotel poskytovati. Dále je Dolní Polubný také sídlem státního okresního lékaře, spořitelního a záložního spolku, zvukového kina „Avion" v hotelu Koruna, jakož i drogerie.

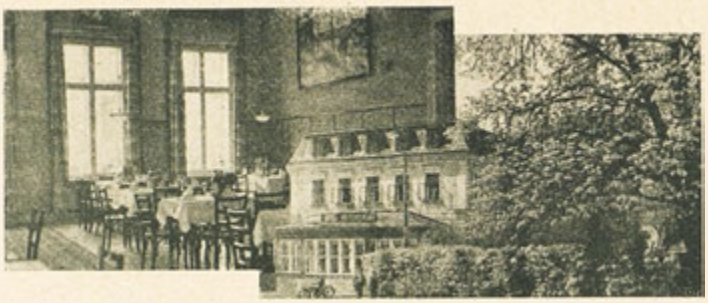

Hotel »Hüttelschänke« v Polubném. — Hotel »Hüttelschänke« in Polau.

(Foto: Beda Dimter.)

Na příkrém hřebenu, ohraničujícím údolí na východě, leží ve výši 800m nad mořem Horní Polubný. Zde se zvedá nad údolím majestátní kostel a odtud je také skvostný výhled na východ na Krkonoše, které se nám zdají, jako bychom je měli na dlani, a na západě vidíme hory Jizerské. V zimě skýtají imposantní horské svahy sportovcům skvělou příležitost k výcviku v zimních sportech. Horní Polubný má ráz turistického města a bývá v létě pro své nádherné vyhlídky a zdravý vzduch hojně vyhledáván letními hosty, v zimě pak milovníky sportu. Po občansku dobře zařízený hotel „Štěpán" mimo mnohé hostince, privátní domy, poskytují levná pohostinství. Kromě toho jest zde též lékárna a poštovní a telegrafní úřad. Na silnici směrem k Jizerce leží uprostřed lesa ještě ve vyšší nadmořské výšce osamělá osada Václavíkova Studánka, která poskytne přístřeší v boudě a noclehárně tomu, kdo hledá klid a osvěžení.

Na východě od Horního Polubného leží v rozkošném údolí osada Grünthal. Následkem mírného podnebí v údolí povstala zde celá řada domků, pensionátů a hostinců, které umožňují návštěvníkům nalézti zde ozdravění a osvěženi v čistém horském vzduchu a ve stinných lesích, jež sahají až hluboko do údolí. Zde jest také konečná stanice, vedoucí z Liberce přes Jablonec nad Nisou, která překonává pohoří v úseku Tanvald-Polubný zubačkou a dlouhým tunelem (Přichovice-Polubný 935 m). Připojení z Německa zprostředkuje elektrická dráha, vedoucí do Hirschbergu v Pruském Slezsku. Grünthal jest východiskem pro potulky po Krkonoších a po horách Jizerských. Autobusové linky do Harachova a do Rokytnice zprostředkují připojení do Krkonoš, další autobusové trati vedou přes obec Nad Vítkou v Jizerských horách do Hejnice a do lázní Libverdy. Po dobu zimních sportů jezdí přímé vagony z Prahy až do Polubného (Grünthalu).

Podél romantické řeky Jizery dospějeme do Kořenova, který jest položen v obdivuhodném údolí, obklopeném kolkolem vysokými lesy. Josefovým pramenem jest zván již více než 100 let. Mírné podnebí, zdravý vzduch lesní, klidná a bezstarostná poloha a především sirné a slatinné lázně činí z Kořenova netoliko vyhledávané letovisko, nýbrž i místo léčivé. Lázně, které jsou zařízeny pokud možno nejlépe a které berou zřetel k střednímu stavu, mají železitý a sirný pramen se slatinnými koupelemi, kde se léčí rheuma, dna, ischias, nemoci ženské, chronické zápaly kloubů, neuralgie, ochrnutí periferického původu, jakož i chudokrevnost a skrofulosu, která přespříliš souží lidstvo.

Klenotem jest lázeňský hotel, který jest vybaven vším komfortem, jako tekoucí vodou, ústředním topením, společenskými místnostmi, kuželníkem s verandou, ba dokonce dovede vyhověti i zhýčkaným požadavkům. Lázeňský park se vzdušnými a slunnými lázněmi, tělocvičným nářadím, loukou, kde lze ležeti, a s venkovsky nádherně položenou plovárnou v plném slunečním žáru, se všemi hygienickými vymoženostmi a skleněný pavilon, skýtají bohaté osvěžení všem, kdož něco podobného hledají. Mimoto umožňuje mnoho privátních pensionů, bud a hostinců pobyt v této rozkošné, zdravé, lesní a horské krajině. Kořenov jest sídlem poštovního a telegrafního úřadu a lázeňského lékaře. Průmysl jest zastoupen výrobou umělých střev fy „Naturin, akc. spol." Praha. Pak jest zde jako ve všech obcích mnoho brusíren skla, dílen soustružnických, které využívají vodní síly pro svůj průmysl.

Na Ovčím vrchu leží uprostřed lesa známá Lesní bouda s nově postavenou noclehárnou a volnými lázněmi. Kolkolem lesní louky jsou lesní cesty, v pravdě správné a pohodlné místo pro ty, kteří chtějí také jednou vypráhnouti. Dále nahoře na hřebenu ční pyšně daleko viditelná, ve vilovém stylu postavená chata Na zvo-

Horní Polubný v zimě. — Ober-Polaun im Winter. — Horní Polubný en hiver. — Horní Polubný in winter.

(Foto: Beda Dimter.)

nici (Glockensteinbaude) s krásnou skleněnou verandou, odkud se můžeme pokochati překrásnou vyhlídkou. K tomuto obru druží se důstojné Hollmanova bouda, jejíž majitel se snaží zřízením nového koupaliště imposantní velikosti uprostřed lesa zpříjemniti všem svým hostům pobyt. V údolí nalezneme Údolní boudu (Talbaude) s elegantní verandou na střeše a s krásnou vyhlídkou na vysoký les na Buchsteinu.

Úchvatný výhled skýtá také obec Novina se svou Feixovou boudou.

Ve výši 750 m nad mořem, mezi lesnatými svahy překvapí nás jako horské jezero přehrada u Souše (Darre). Její vodní objem činí 8.000.000 m³ a povrch měří 94 ha. Jezero jest 3 km dlouhé a 600 m široké. Obstarává výměnu vody pro průmyslové podniky, ležící na Černé Desné a skýtá výbornou možnost k využití jezera k sportu plaveckému, veslařskému a plachetnímu. Černá Desná padá pak divoce romantickou strží do údolí a tvoří zde nádherné vodopády.

Nádraží v Polubném. — Bahnhof von Polaun. — Gare à Polubný. — Railway-station in Polubný.

Polubný není bohatý jen svým průmyslem, nýbrž je i letoviskem, lázeňským a turistickým místem a oblastí zimních sportů.

Hollmannova chata. — Hollmannbaude. — Chaumière (Restaurant Hollmann). — Cottage (Hollmann - Inn).

Polaun

mit Bad Wurzelsdorf.

Umschlossen von den schattigen, waldreichen Kämmen des Isergebirges liegt die Marktgemeinde Polaun. Die Ortsgrenze bildet der wildromantische Iserfluss, der die Grenze zwischen dem Deutschen Reiche und dem Riesengebirge bildet.

Polaun zahlt 5000 Ew. und umfasst die Ortschaften Unter-, Ober-Polaun, Grünthal, Wurzelsdorf, Schwarzfluss, Markelsdorf und Rosenthal, Darre, Neustück, Watzelsbrunn, Kobel und Nitschehäuser. Die Ortschaften liegen in einer Seehohe von 500—700 m.

Das Isergebirge erhält hier eine landschaftlich besonders interessante Gestaltung dadurch, dass es steil abfällt und schluchtartige, waldbekränzte Täler bildet.

So liegt Unter-Polaun in einem lieblichen Tale, das gegen Westen hin offen ist, während ein hoher, schattiger Steilkamm das Tal gegen Norden schutzend abschliesst. Das Tal ist dicht besiedelt und tragt städtischen Charakter. Unter-Polaun ist das wirtschaftliche Zentrum der Gemeinde. Zahlreiche Glaswarenerzeuger, Glasschleifereien, eine Zwirnerei, Bauunternehmen und Sägewerke, sowie das Post- und Telegrafenamt, die Gendarmerie, das Bürgermeisteramt, haben neben zahlreichen Geschäftshäusern hier ihren Sitz und verleihen dem Orte das Gepräge eines freundlichen, industriereichen Ortes. Unter-Polaun ist der Hauptsitz der altrennomierten Weltfirma Jos. Riedel, die auf dem Gebiete der Glasindustrie dominierend ist. Die mächtigen Glashüttenwerke der Firma, sowie die Herrenhäuser und die im Stile der Schweizer Häuser erbauten „Siebenhäuser" der Firma beherrschen das Bild von Unter-Polaun. Das Hotel

Lázně Kořenov. — Bad Wurzelsdorf. Kořenov les bains. — Kořenov-spa.
(Foto: Beda Dimter.)

„Hüttenschänke" ist das erste Hotel am Platze. Es verfügt uber elegante Gesellschaftsräume. Theatersaal mit modernst eingerichteter Bühne, Fremdenzimmer mit Bad und allem Komfort, den ein modernes Hotel besitzen muss. Ferner ist Unter-Polaun der Sitz des staatl Distriktsarztes, des Spar- und Vorschussvereines, des Tonfilmkinos „Avion" im Hotel Krone, sowie einer Drogerie.

Auf dem das Tal im Osten begrenzenden Steilkamme liegt in einer Seehöhe von 800 m Ober-Polaun. Hier thront majestätisch über dem Tale die Kirche und man geniesst von hier eine prächtige Aussicht im Osten auf das greifbar nahe Riesengebirge und im Westen auf das Isergebirge. Im Winter gewähren die imposanten Gebirgshänge dem Sportler glänzende Gelegenheit zur Ausübung des Wintersportes. Ober-Polaun trägt das Gepräge eines Touristenortes u. wird im Sommer wegen der herrlichen Aussicht und der gesunden Luft von Sommerfrischlern u. im Winter von Sportlern sehr besucht. Das gutbürgerlich eingerichtete Hotel „Stephan" nebst mehreren Gasthöfen und privaten Logierhäusern gewähren preiswerte Unterkunft. Ausserdem ist eine Apotheke und ein Post- und Telegrafenamt am Platze. An der Strasse gegen Klein-Iser liegt mitten im Walde einsam in noch höherer Seehöhe die Siedlung Watzelsbrunn, die durch eine Baude und Logierhaus dem Ruhesuchenden Erholung bietet.

Oestlich von Ober-Polaun liegt in einem anmutigen Talkessel die Ortschaft Grunthal. Infolge des milden Klimas im Tale sind hier eine ganze Reihe Logierhauser, Pensionen und Gasthofe entstanden, die es den Besuchern ermoglichen, hier in der reinen Gebirgsluft und den schattigen Wäldern, die bis tief ins Tal reichen, Gesundung und Erholung zu finden. Hier liegt auch die Endstation der von Reichenberg uber Gablonz a. N. führenden Eisenbahn, die das Gebirge im Abschnitte Tannwald-Polaun mittels Zahnrades und langen Tunnels (Přichowitz-Polaun 935 m) uberwinden. Den Anschluss nach dem Deutschen Reiche vermittelt die nach Hirschberg i. Schl. führende elektrische Bahn. Grünthal ist der Ausgangspunkt für Wanderungen ins Riesen- und Isergebirge. Die Autobuslinien nach Harrachsdorf und Rochlitz a. I. vermitteln den Anschluss ins Riesengebirge, eine weitere Autobuslinie führt über Wittighaus im Isergebirge nach Haindorf und Bad Liebwerda. Während der Hochsaison, namentlich des Wintersportes, verkehren direkte Eisenbahnwagen von Prag bis Polaun (Grünthal).

Entlang des romantischen Iserflusses gelangt man nach Wurzelsdorf, das in einem reizvollen Tale gelegen ist, ringsum umsäumt vom Hochwald. Durch die Josefsquelle ist es seit mehr als 100 Jahren bekannt. Das milde Klima, die gesunde Waldluft, die stille und staubfreie Lage und vor allem die schwefel- und moorhältigen Bäder machten Wurzelsdorf nicht nur zu einer begehrten Sommerfrische, sondern auch zum Kurort. Das Kurhaus mit Bad, das auf das vorzüglichste eingerichtet ist und auf den Mittelstand Rücksicht nimmt, gibt mit seinen eisen und schwefelhältigen Quell- und Moorbädern Heilung von Rheuma, Gicht, Ischias, Frauenleiden, chronischen Gelenksentzündungen, Neuralgien, Lähmungen peripherischen Ursprunges, sowie Anämie und Scrofulose die die Menschheit nur allzusehr plagen.

Ein Schmuckkastchen ist das Badehotel, das mit allem Komfort, wie fliessendem Wasser, Zentralheizung, Gesellschaftsräumen, Kegelbahn mit Veranda ausgerüstet ist u. auch verwohnteren Ansprüchen Rechnung trägt. Der Kurpark mit Luft- und Sonnenbad, sowie Turnplatz. Liegewiese und landschaftlich herrlich gelegenem Freischwimmbad in gunstiger Sonnenlage mit allen hygienischen Erfordernissen und Glaspavillon, bieten dem Erholungsuchenden reichliche Erquickung. Daneben ermöglichen noch eine Reihe privater Pensionen, Bauden u. Gasthöfe dem Muszesuchenden, den Aufenthalt in dieser reizvollen, gesunden, waldreichen Gebirgsgegend. Wurzelsdorf ist der Sitz eines Post und Telegrafenamtes und des Kurarztes. Die Industrie ist durch die Kunstdarmerzeugung der Fa „Naturin A. G." Prag vertreten. Ausserdem sind hier, wie in allen Ortschaften eine Reihe von Glasschleifereien und eine Holzdrechslerei, die die Wasserkraft für die Industrie ausnützen.

Auf dem Schafberge liegt inmitten des Waldes die berühmte „Waldbaude" mit einem neuerbauten Logierhaus und Freibad. Ringsherum Waldwiesen, Waldwege, ein richtig gemütlicher Ort für jene, die einmal ordentlich ausspannen wollen. Weiter oben auf dem Kamme ragt stolz, weithin sichtbar, die villenartig gebaute Glockensteinbaude mit einer schönen Glasveranda, von

Večerní nálada u jezera. Abendstimmung am See. — Paysage pres du lac. — Landscape near the lake.
(Foto: Beda Dimter.)

der man eine herrliche Aussicht geniesst. Diesem Reigen schliesst sich würdig die „Hollmannbaude" an, deren Besitzer sich bemüht, durch die Errichtung eines neuen Freibades von imposanter Grösse mitten im Walde seinen Gästen den Aufenthalt zu verschönern. Im Tale liegt die Talbaude mit einer eleganten Dachveranda mit schönem Ausblick gegen den Hochwald des Buchsteines.

Prächtige Aussicht bietet die Ortschaft Neustück mit der Feixbaude.

In 750 m Seehöhe liegt, von waldigen Hängen umgeben, wie ein Gebirgssee, die Darretalsperre. Ihr Fassungsvermögen beträgt 8,000.000 m³. Die Staufläche hat ein Ausmass von 94 ha. Der Stausee ist 3 km lang und 600 m breit. Er besorgt den Betriebswasserausgleich für die an der schwarzen Desse gelegenen Industriewerke und bietet daneben eine ausgezeichnete Möglichkeit zur Ausübung des Schwimm-, Ruder- und Segelsportes. Die schwarze Desse stürzt dann in einer wildromantischen Schlucht über die „Dessefälle" zu Tale.

Vodopády Desné. — Dessefälle. — Cascades de la rivière Desna. — Cataracts of the Desna river.
(Foto: Beda Dimter.)

Polaun ist nicht nur ein industriereicher Ort, sondern auch Sommerfrische, Kur- und Touristenort und Wintersportsgebiet.

Polubný

avec la ville d'eaux de KOŘENOV

La commune de Polubný est entourée des crêtes ombrageuses et boisées de Jizerské Hory (montagne d'Iser). La Jizera qui sépare l'Allemagne du Krkonoše (Monts des Géants) forme en même temps la frontière de la commune.

Polubný a 5000 habitants et comprend les villages de Dolní-, Horní Polubný, Gruenthal, Kořenov, Černá Říčka, Merklov, Růžodol, Souš, Novina, Václavíkova Studánka, Kobel, Nitschovy Domky. Altitude: 500 — 700 m.

Grâce à la formation intéressante de Jizerské Hory, Dolní Polubný se trouve dans une jolie vallée, ouverte à l'ouest et protégée contre la bise par une haute crête ombrageuse. La vallée est populeuse et de caractère urbain. Dolní Polubný est le centre économique de la commune.

»Udolní chata«, »chata na zvonici« a »chata u Václavíkovy studánky«. — »Talbaude«, »Glockensteinbaude«, und »Watzelsbrunnbaude«. — Chaumières. — Cottages.
(Foto: Beda Dimter.)

Institutions principales: fabriques de verrerie, polissages de verre, un retordoir, scieries, bureaux de poste et de télégraphe, gendarmerie, mairie.

Joseph Riedel, fabrique bien renommée de verre renferme d'imposantes verreries, manoirs et de petites maisons en style suisse, dominant ainsi la commune. L'hôtel „Hutní výčep" satisfera les personnes les plus exigeantes par son confort moderne comme: foyers, salle de théâtre à scène moderne, chambres avec bain privé. Citons encore le cinéma sonore „Avion", installé à l'hôtel „Koruna"; la droguerie, la maison d'épargne, sans oublier le médecin du district.

Horní Polubný est situé sur la crête à l'est de la vallée, à une altitude de 800 m. On y jouit d'une belle vue aux montagnes voisinantes. En été Horní Polubný est fréquenté par les villégiateurs et en hiver par les sportsmen y trouvant occasion pour pratiquer tous les sports d'hiver. L'hôtel bourgeois Stephan, plusieurs auberges et maisons privées offrent le logement à prix modéré. Mentionnons encore les bureaux de poste et de télégraphe ainsi que la pharmacie. La colonie de Václavíkova Studánka, au milieu de la forêt offre du repos complet à tout voyageur.

Le village de Gruenthal est situé dans un fond de vallée à l'est de Horní Polubný. Une foule de pensions, d'auberges et de maisons privées facilitent aux visiteurs le séjour agréable et salubre dans l'air pur de la montagne. Voilà également le terminus du chemin de fer Liberec—Jablonec. Communication avec l'Allemagne par train électrique qui va à Hirschberg en Silésie. Point de départ pour excursions au Rudohoří

et Jizerské Hory: Gruenthal. Lignes d'autobus: Harachov-Rokytnice n. J.-Nad Vitkou, Hejnice-Libverda. Quand la saison bat son plein il y a communication directe de Prague à Polubný (Gruenthal). En passant le long de la Jizera on parvient à Kořenov situé dans une jolie vallée, bornée tout autour de forêt. La source de Joseph, le climat tempéré, l'air pur et avant tout les bains sulfureux et de boue en font non seulement une villégiature ideale mais aussi une ville d'eaux. Le bain municipal pourvu de tout confort possible offre a prix modéré des bains d'eau ferrugineuse, sulfureuse, de boue, guérissant ainsi rhumatisme, goutte, sciatique, maladies de femme, arthrites, neuralgies, paralyses d'origine périphère, anémie, scrofules.

L'hôtel municipal est pourvu de tout confort moderne satisfaisant ainsi les gouts les plus difficiles. Citons: Eau courante, chauffage central, foyers, jeu de quilles etc. Le parc à bain d'air et de soleil, la place de gymnastique, la prairie de repos, les bains en plein air rendent le séjour le plus agréable que possible aux visiteurs désireux de récréation. On y trouve également d'autres possibilites de logement dans les auberges, pensions ou maisons privées.

Usines importantes: „Naturin A. G.", maison de boyauderie artificielle. Usines à polissage du verre et tournerie en bois profitant de la force hydraulique.

Feixova bouda. — Novina. — Feix-Baude. — Neustück. — Chalet de Feix. — Novina. — Feix-hut. — Novina.

Poste, télégraphe, médecin.

Au milieu de la forêt se trouve la célèbre „Lesní bouda" au haut du Ovčí vrch. Auberge récemment construite, bains en plein air, prairies, chemins boisés, bref la villégiature idéale pour les gens fatigués des grandes villes. A quelque distance il y a la Glockensteinbaude à véranda vitrée de laquelle on jouit d'une vue splendide et finalement on parvient à la Hollmanova bouda dont le propriétaire s'est proposé de construire un établissement de bains de grandeur inouïe. Dans la vallée il y a la Údolní bouda pourvue d'une terrase sur le comble de laquelle on voit jusqu' à la forêt du Buchštejn.

Le village de Novina avec la Feixova bouda offre également une vue splendide.

Částečné pohledy na Polubný a jeho okolí. — Teilansichten von Polaun und seiner Umgebung. Vues partielles de la ville de Polubuý et ses environs. — Partial views of the city of Polubný.
(Foto: Beda Dimter.)

Polubný v zimě. — Polaun im Winter.
La ville de Polubný en hiver.
The city of Polubný in winter.
(Foto: Fr. Erben.)

Le barrage de la vallée de Souš contient 8,000.000 m³. Etendue: 94 ha, longueur: 3 km, largeur: 600 m.

Excellente possibilité pour nager, ramer, naviguer. Le bassin de retenue règle la dérivation des eaux des usines situées sur Desná. Le Desná noir se jette ensuite dans la vallée en passant par les cataractes du Desná. Polubný est non seulement ville d'industrie mais aussi villégiature et centre de sport hivernal.

Polubný

with the health-resort KOŘENOV.

The parish of Polubný is enclosed by the shadowy, woody crests of the Jizerské Hory (Iser mountains). Boundary of the town is the romantic Jizera-river which separates Germany of the Krkonoše. Polubný comprises 5000 inhabitants with the places Dolní-, Horní Polubný, Gruenthal, Kořenov, Černá Říčka, Merklov and Růžodol, Souš, Novina, Václavikova Studánka, Kobel and Nitschovy Domky. (Altitude 500 — 700 m.)

On account of the peculiar formation of the Jizerské Hory, Dolní Polubný is situated in a lovely valley protected from the northern winds by a high, shadowy steepcrest. Population is dense here and of urban character. Dolní Polubný is the economical centre of the parish.

Chief industries and municipal buildings: Several glass-works, glass-cutting factories, a twine-manufactory, post and telegraph office. The mighty glass-works of the well renowned firm J. Riedel, as well as its manors and „Sedmi domky", built in Swiss style dominate the place. First hotel: „Hutní výčep" with its elegant parlours, theatre-room with modern stage, rooms with bath and up-to-date conveniences. Dont let us forget the talkies „Avion", established in hotel „Koruna", the savings-bank and last not least the physician and the druggist's shop.

On the eastern steepcrest there is situated Horní Polubný (Altitude 800 m). From here you enjoy wonderful views to the near montains. In summer Horní Polubný is a well known health-resort on account of its pure air and in winter it is most suitable for all kinds of sport. Hotel Stephan, several inns and private houses offer board and lodgings at moderate price. Post- and telegraph office, dispensary. — The boarding-house of Václavikova Studánka, situated still higher offers an ideal rest to all those who wish for it.

Gruenthal is a lovely place in the eastern valley of Horní Polubný. Here you find recreation in the mild climate, pure air and shadowy woods. Several boarding-houses and inns. Here is also the terminus of the Liberec Jablonec train. Communication with Germany by electric train running to Hirschberg in Silesia. Gruenthal is also point of departing for trips to Rudohoří and Jizerské Hory. Bus-lines to Harachov, Rokytnice n. J., Nad Vítkou, Hejnice, Liebverda. During season direct trains from Prague to Polubný.

Along the romantic Jizera-river you come to Kořenov, situated in a lovely valley, surrounded by woods. It is a famous health-resort and resting-place on account of its Joseph spring, the mild climate, pure air and above all its sulphurous and mud-baths. The Spa-bath with its modern institutions and low prices heals rheumatism, gout, sciatica, women's diseases, inflammation of joints, neuralgias, paralysis of peripherical origin, anaemia and scrofula.

The Spa-hotel corresponds to highest demands by its up-to-date conveniences, such as: running water, central heating, parlours, skittle-ground etc. Parks with possibilities for bathing in the open air, exercising and resting on the meadows

»Lesní bouda«. — »Waldbaude«. — Chaumière. Cottage.

answer for a happy stay here as well as cheap boarding-houses and inns. Post- and telegraph-office, Spa-physician.

Chief industries: „Naturin A. G. Prag", artificial gut-mill, several glass-cutting works and a wood turning-mill profiting of the water-power.

On the Ovčí vrch amidst the forests there is the famous Lesní bouda with its newly erected boarding-house and bathing, establishment in the open air. A wonderful, quiet place for those, who are weary of great towns. Glockensteinbaude with its glass-veranda, Hollmannova bouda with its bathing-establishment that is to be, Údolní bouda with its elegant roof-veranda and Feixova bouda nex to Novina are some other nice resting-places.

Among woody hills there is the Darre-barring, looking like a mountain-sea. (altitude 750 m). It comprises 8,000.000 m³. Extension: 94 ha. Length 3 km, breadth: 600 m. This sea provides for the levelling of waters used for industry as well as for possibilities for rowing, swimming and sealing. The river Black Desná runs then through the cataracts towards the valley. Polubný is not only a business-city but also an ideal health-resort.

Příchovice.

Blízko slezských hranic, na české straně, leží na Buchštejnském pohoří v soudním okrese tanvaldském, na úpatí 958 m vysoké, rozhlednou korunované „Buchsteinwarte", více než 800 m n. m. obec Příchovice. K ní náleží přilehlá obec Schenkenhahn a v údolí, 400 m níže ležící obec Tiefenbach n. D. (před lety slavný léčebný ústav Dr. Schindlera).

Z těchto vrchů, lesy porostlých, naskýtá se nezapomenutelný výhled do daleka se táhnoucího údolí Desy, Kamenice a Jizery, na východě na mohutné vrchy a masivy bájemi opředených Krkonoš, se Sněžkou v pozadí, na sever na hluboké hvozdy Jizerského pohoří s daleko se táhnoucími hřebeny. Daleko, nekonečně daleko zabloudí náš zrak do úrodné České nížiny až k obrysům Jiříkova vrchu u Roudnice. — Když potom v zimě sněhem přikryté svahy a hory leží v zlatavé sluneční záři, zatím co v údolí a nížině válí se mlha, která se táhne až k našim nohám podobna moři, z kterého vystupují pouze nejvyšší vrcholky hor, podobné ostrůvkům, tu se domníváme, že jsme se octli v pohádkové zemi, zasazené do severního moře.

Pro vždy znamenité sněhové poměry a pro svou polohu jsou Příchovice přímo ideální krajinou pro lyžování jak pro začátečníky, tak i pro nejnáročnější lyžaře. Návštěva tohoto krásného horského světa stoupá rok od roku. —

Tiefenbach n. D. — Tiefenbach a. D.

Pohled na Příchovice.
Blick gegen Příchowitz.

V létě naskytují se na zdravém horském vzduchu v nádherných lesních partiích menší i větší výletní možnosti po cestách, z největší části značkovaných. Tyto zdravé, nervy silící poměry spolu s křišťálovou vodou činí z místa ideální místo pobytu.

Do Tiefenbachu n. D. lze dojeti za 3 minuty z nádraží Tiefenbach-Desná v Jizerských horách, do Příchovic-Schenkenhahnu z nádraží Tanwald-Šumburk n. D. (4 km), ze zastávky Příchovice (2 km), pohraniční nádraží Polubny-Grünthal (4 km).

V obci jsou 3 poštovní úřady (Tiefenbach, Příchovice, Schenkenhahn), lékař s domácí lékárnou, 2 kostely a vše ostatní pro denní potřeby. Obec má zcela nový, moderní zvukový biograf. Podnebí odpovídá horskému rázu krajiny: příjemné léto, tuhá zima. Všechny dotazy na starostenský úřad Příchovice.

Stravování a přístřeší v těchto horských boudách:

Rössler-Baude (v lese) Jan Rössler

Na Buchštejně (turist. klub v Praze)

Hahnbergbaude v Schenkenhahnu (E. Neumann)

Touristenbaude v Schenkenhahnu (H. Bartel)

Sonnenbergbaude v Příchovicích (Herbig)
a v těchto hostincích:
Fritz Pohl, Příchovice
Rudolf Rössler, Příchovice
Antonín Prediger, Příchovice
Otto Friedrich, Příchovice
Hostinec „Eiche“, Tiefenbach n. D.
Hostinec „Lípa“, Tiefenbach n. D.
„Tiefenbacher Hof“, Tiefenbach n. D.
a v mnoha soukromých bytech.

Příchowitz.

Nahe der schlesischen Grenze auf böhmischer Seite, liegt auf dem Buchsteiner Höhenzuge im Gerichtsbezirke Tannwald, am Fusse der mit einem Aussichsturme gekrönten 958 m hohen Buchsteinwarte, in über 800 m Seehöhe die Gemeinde Příchowitz. Zu ihr gehört die unmittelbar anschliessende Ortschaft Schenkenhahn und die im Tale um 400 m tiefer liegende Ortschaft Tiefenbach a. Desse (vor Jahren die berühmte Dr. Schindlersche Kaltwasserheilanstalt).

Auf diesen waldumrauschten Höhen bietet sich ein unvergesslicher Ausblick in die langgestreckten tiefen Täler der Desse, Kammitz und Iser, gegen Osten die mächtigen Kuppen und Massive des sagenumwobenen Riesengebirges mit seinen wuchtigen Rücken und Höhen, die Schneekoppe im Hintergrunde, gegen Norden die weiten, schier unermesslichen düsteren Forste des Isergebirges mit seinen langgezogenen Kämmen. Weit, unendlich weit schweift der Blick ins fruchtbare, böhmische Flachland bis zu den Formen des Georgsberges bei Raudnitz. — Wenn zur Winterszeit die schneebedeckten Hänge und Höhen in goldenem Sonnenscheine liegen, während im Tale und Flachland die Wildnebel brauen und zu unseren Füssen ein weites, weites Nebelmeer sich ausbreitet, aus dem eilandgleich nur die höchsten Bergspitzen oder Kuppen ragen, glaubt man sich in ein wundersames Sagenland versetzt im Nordlandsmeer.

Dank der immer **vorzüglichen Schneeverhältnisse** und seiner Lage ist Příchowitz ein geradezu **ideales Skigelände,** sowohl für den lernenden Anfänger, wie für den verwegensten Brettfahrer. Die Frequenz in dieser schönen Bergwelt steigt von Jahr zu Jahr. — Im **Sommer** bieten sich

Čerstvě napadaný sníh. — Neuschnee.

in der urkräftigen Gebirgsluft in den herrlichen Waldpartien kleinere und grössere Ausflugsmöglichkeiten auf meist markierten Wegen. Diese gesunden, nervenstärkenden Verhältnisse im Verein mit kristallenem Quellwasser machen die Ortschaft zu einem **idealen Aufenthalt.**

Tiefenbach wird erreicht in 3 Minuten vom Bahnhofe Tiefenbach-Dessendorf. Příchowitz-Schenkenhahn wird erreicht vom Bahnhof Tannwald-Schumburg (4 km), Haltestelle Příchowitz (2 km), Grenzbahnhof Polaun-Grünthal (4 km). Vom Bahnhof Tannwald-Schumburg besteht Autobusverbindung nach Příchowitz Schenkenhahn. In der Gemeinde sind 3 Post ämter (Tiefenbach, Příchowitz und Schenkenhahn), Arzt, Hausapotheke, 2 Kirchen und sonst alles, was zu den täglichen Lebensbedürfnissen gehört. Schenkenhahn hat ein ganz neues, mo-

Příchovice v Jizerských horách.
Příchowitz im Isergebirge.

Švýcarský domek v Tiefenbachu n. D.
Schweizerhaus in Tiefenbach a. Desse.

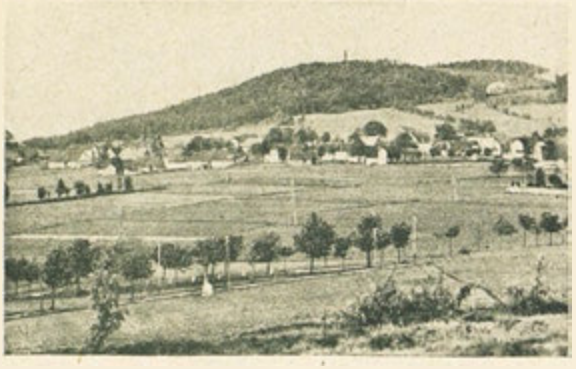

Příchovice s chatou „Buchštejn".
Příchowitz mit Buchsteinwarte.

Schenkenhahn s chatou „Buchštejn".
Schenkenhahn mit Buchsteinwarte.

dernes Ton-Kino. Die klimatischen Verhältnisse sind dem Vorgebirgscharakter entsprechend, herrliche Sommer, strenge Winter. Alle Anfragen an das **Bürgermeisteramt Příchowitz.**

Unterkunfts- und Verpflegsmöglichkeiten bieten sich in den Bergbauden:

Rösslerbaude (mitten im Wald) Johann Rössler

Na Buchštejne (turistický klub v Praze)

Hahnbergbaude in Schenkenhahn (Eduard Neumann)

Touristenbaude in Schenkenhahn (Heinrich Bartel)

Sonnenbergbaude in Příchowitz (Herbig).

und in den Ortsgasthöfen:

Fritz Pohl, Příchowitz
Rudolf Rössler, Příchowitz
Anton Prediger (Sportheim), Příchowitz
Otto Friedrich, Příchowitz
Gasthof „Eiche" Tiefenbach a. Desse
Gasthof „Linde" Tiefenbach a. Desse
„Tiefenbacher Hof", Tiefenbach a. Desse

und zahlreiche Privatquartiere.

Příchovice.

Près de la frontière silésienne, mais du côté bohémien, à la chaîne de hauteurs du Buchštejn dans le district de Tanvald, se trouve la commune de Příchovice (altitude 800 m). Elle est surmontée par „Buchsteinwarte", montagne couronnée d'un belvédère (958 m.). A proximité il y a le village de Schenkenhahn ainsi que le village de Tiefenbach n. Desnou (connu par le célèbre établissement hydrothérapique du Dr. Schindler, il y a quelques années). Tiefenbach est située dans la vallée à une altitude de 400 m. Tous les deux villages font partie de la commune de Příchowitz.

On jouit d'une vue splendide sur ces collines boisées. En bas se trouvent les vallées profon

Čerstvě napadaný sníh. — Neuschnee.

Jinovatka. — Rauhreif.

Závěje sněhu.
Windwehen.

Příchovice v Jizerských horách.
Příchowitz im Isergebirge.

des de Desná, Kamenice, Jizera (fleuves) qui s'étendent bien loin, vers l'ouest les cimes arrondies et les massifs de montagne du Rudohoří, riche en mythes, avec ses énormes crêtes et hauteurs, au fond la montagne „Sněžka". Au nord il y a les grandes forêts sombres, presque incommensurables de la montagne d'Iser avec ses crêtes allongées. Le regard se promène loin, bien loin dans la plaine fertile bohémienne jusqu'à la formation de la montagne „Jiříkův vrch" près de Roudnice.

Lorsque, en hiver les versants et les hauteurs de montagnes couverts de neige brillent au soleil, tandis que la vallée et la plaine sont entourées du brouillard dense de l'hiver, une mer infinie de brume s'étendant à nos pieds de laquelle surgissent seulement les pics et les sommets des montagnes les plus hautes, nous nous croyons transportés dans le monde des fables, à une mer boréale.

Grâce aux conditions de neige toujours favorables et à la situation idéale, Příchovice est un terrain merveilleux de ski, pour les débutants comme pour les champions de sport. Le nombre des visiteurs de cette belle contrée montueuse croît d'année en année.

En été il y a occasion pour entreprendre des excursions plus ou moins prolongées sur des chemins bien indiqués, pour la plupart au milieu de la forêt splendide, pleine d'air ozonique de montagnes. Ces conditions toniques ensemble avec l'eau claire de sources y permettent un séjour idéal.

On parvient à Tiefenbach au bout de 3 minutes en partant de la gare de Tiefenbach—Desná, Příchovice—Schenkenhahn on atteint de la gare de Tanvald-Šumburk (distance 4 km.). De la gare Tanvald-Šumburk il y a une communication par autobus avec Příchovice-Schenkenhahn.

Dans la commune il y a 3 bureaux de poste, (Tiefenbach, Příchovice, Schenkenhahn) un médecin avec une pharmacie, 2 églises ainsi que tout ce qu'il faut pour la vie quotidienne. Schenkenhahn a un cinéma sonore tout à fait moderne, récemment construit. Le climat correspond au caractère du promontoire: en été très chaud et en hiver bien froid. Pour informations s'adresser à la mairie de Příchovice.

Logement et nourriture dans les huttes de montagnes suivantes:

Roesslerbaude (au milieu de la forêt) Johann Roessler

Sur Buchštejn (turistický klub v Praze)

Hahnbergbaude à Schenkenhahn (Eduard Neumann)

Touristenbaude à Schenkenhahn (Heinrich Bartel)

Sonnenbergbaude à Příchovice (Herbig)

ainsi que dans les auberges suivantes:

Tiefenbach n. D. — Tiefenbach a. D.

Chata „Na Buchštejně" turist. klubu Praha-Vinohrady. — Baude des Touristenklubs Prag-Weinberge.

Fritz Pohl, Příchovice
Rudolf Roessler, Příchovice
Anton Prediger, (Sportheim), Příchovice
Otto Friedrich, Příchovice
Gasthof „Eiche", Tiefenbach n. Desnou
Gasthof „Linde", Tiefenbach n. Desnou
„Tiefenbacher Hof", Tiefenbach n. Desnou.
Il y a également de nombreux logis privés.

Příchovice.

Near the Silesean frontier, but on the Bohemian side, at the mountain-chain of the Buchštein, in the district of Tanvald, there lies the parish of Příchovice, (800 m. above sea-level). It is overlooked by the „Buchsteinwarte", (958 m.) a mountain crowned with a look-out tower. In its proximity there is the borough Schenkenhahn and the village Tiefenbach n. Desnou-river, (years ago the famous hydropathic establishment Dr. Schindler). Tiefenbach is situated 400 m. lower in the valley, but both the villages belong to the parish Příchovice.

We enjoy a wonderful view on these hills adorned with forests. We see the deep valleys of the Desná, Kamenice and Jizera, lying below widely streched towards the east, the mighty peaks and the massive structures of the Rudohoří, with Sněžka in the background, which is the place of a hundred of tales. In the north there are the wide, nearly boundless dark forests of the Iser mountains with its long crests. We are fascinated by the wonderful view over the fertile Bohemian level coutry until to the forms of the mountain „Jiřikova Hora" near Roudnice.

And when in winter the snow-covered hills and slopes lie before us in the golden sun, while in the valley the winter-fogs are gathering and we see at our feet a wide, wide sea of fog-banks, only pearced by the highest peaks and mountains — then we believe to be in some wonderful fairyland in the arctic-sea.

On account of its favourable situation there is excellent snow in Příchovice and it is almost a model tract of land for skiers, as well for the timid beginner as for the boldest man. From year to year more and more people come to see this wonderful mountain-world.

Příchovice s Ještědem v pozadí.
Příchowitz mit dem Jeschken im Hintergrund.

Rozhledna na „Buchštejně".
Aussichtsturm auf der Buchsteinwarte.

In summer you may take small walks and longer excursions in the marvellous woods with their healthy air on well indicated paths. Thanks to these salutary and tonical circumstances and to the spring-water, as clear as crystal, Příchovice is a wonderful dwelling place.

You reach Tiefenbach in 3 minutes from the station Tiefenbach-Desná, Příchovice-Schenkenhahn from the station Tanvald-Šumburk (4 km.), stopping place Příchovice (2 km.), Frontier-station Polubský-Gruenthal (4 km). From the station Tanvald Šumburk there is bus-connection to Příchovice-Schenkenhahn.

In the parish there are 3 post-offices (Tiefenbach, Příchovice and Schenkenhahn), a physician, a dispensary, two churches and all that is necessary to satisfy one's daily wants. In Schenkenhahn there is quite a new and up-to-date talkie-cinema.

The climate corresponds to the character of the spurs of the mountain-range, beautiful summers and hard winters. The townhall of Příchovice gives willingly all information. You find board and lodgings in the following mountain-huts:

Roesslerbaude (in the middle of the forest) Johann Roessler
Na Buchštejne, (touristický klub v Praze)
Hahnbergbaude in Schenkenhahn (Eduard Neumann)
Touristenbaude in Schenkenhahn (Heinrich Bartel)
Sonnenbergbaude in Příchovice (Herbig)
and in the inns:

Fritz Pohl, Příchovice
Rudolf Roessler, Příchovice
Anton Prediger (Sportheim), Příchovice
Otto Fiedrich, Příchovice
Gasthof „Eiche" Tiefenbach n. Desnou
Gasthof „Linde", Tiefenbach n. Desnou
„Tiefenbacher Hof', Tiefenbach n. Desnou
as well as in numerous private houses.

Josefodol a Albrechtice

v Jizerských horách.

Tržní obec Josefodol v horním údolí řeky Kamenice leží na levém jejím břehu, na konečné stanici trati Smržovka-Josefodol Maxov, patří do jabloneckého okresu a má 1700 obyvatel.

Osídlené území těchto dvou, přes 37 km² velkých obcí, zabírá pouze jednu osminu celkové plochy, sedm osmin tvoří husté jehličnaté lesy. Stavení jsou roztroušena na jižním svahu masivu Jizerských hor ve výši 500 až 800 m n. m. Při potocích, které se s příkrých svahů valí prudce do nížiny, je lidnatost mnohem hustší, aby se využilo stálé a laciné vodní síly v brusírnách skla.

Je tomu již dávno, co **sklářství** zapustilo své kořeny zde v této krajině, tak bohaté na lesy. Výrobky šly na odbyt, obchod sklem vzkvétal á přinášel blahobyt. Válka a bída ve vzdálených zemích však otřásly i zdejším sklářským průmyslem. Zručnost, získaná výrobou a zpracováním skla, tvořila stále nové skleněné výrobky, zušlechtila a zlepšila je a přizpůsobila vkusu a požadavkům doby. Přispěla svou hřivnou také k tomu, že se **»české sklo«** ve světě těšilo a stále těší velké vážnosti a oblibě.

S vývinem výroby stalo se blízké okresní město Jablonec nad Nisou střediskem sklářského průmyslu, rozvětveného po všech okolních obcích, a jeho výrobky jsou všude ve světě známy jako **»jablonecké zboží«.**

Spojení se světem obec Josefodol sice má díky svému průmyslu, ale jako krajina ho dosud příliš nedociluje. Přes to v posledním desetiletí stává se Josefodol i po krajinové stránce známým a začíná býti vyhledáván jako letovisko a místo zimních sportů.

Kdo spatří a pozná mohutné a hustě zalesněné horské hřebeny a mezi nimi romantická údolí, dovede oceniti jejich klid, jejich sílu a bohatost krajinné krásy.

Chce-li se někdo opravdu zotaviti z vyčerpávajícího shonu každodenního života, ať se obrátí sem, kam jej zvou prosté hotely a čisté přibytky u soukromníků k delšímu nebo kratšímu pobytu.

Četné tiché lesní cesty vábí k příjemným vycházkám, vrchy a chaty v blízkém i vzdálenějším okolí k polo- neb celodenním výletům.

Josefodol a jeho sousední dědiny jsou přímo stvořeny pro pěstování zimních sportů. Horské a srázné lesní cesty hodí se velmi dobře pro sáňkování, a kdo pozná volné a zalesněné svahy hor, přesvědčí se, že tvoří nádherný terén pro

lyžaře. Klidně padající sníh neb jinovatka vytvoří pozorovateli opravdu pohádkové obrazy.

Německý tělocvičný spolek udržuje vzorné kluziště pro milovníky bruslařského sportu.

Sklářský průmysl, který jest vlastně jediným pramenem výdělkových možností zdejšího obyvatelstva, jest representován těmito význačnými podniky:

Firma **Karel Riedl**, Josefodol-Maxov, vyrábí duté, lisované, tyčové, lodyhové a strojní sklo již sto let ve chvalně známé kvalitě.

Fma **Sigm. Simon a syn** vyrábí a vyváží jemně broušené zboží z křišťálového olovnatého skla. Udržuje stálou výstavu svých výrobků, jíž možno nezávazně kdykoliv prohlédnouti.

Firmy **Antonín Zimmermann, Fischer & spol., František Stefezius & spol.,** vyrábějí a dodávají domácím a zahraničním trhům broušené zboží z křišťálového skla pro domácnost, k účelům toaletním a dárkovým, jako: nádoby pro domácnost, posypátka, bonboniery, toaletní soupravy, vázy, talíře, poháry atd.

Dále jest zde ještě celá řada prostředních a malých podnikatelů, kteří vyrábějí broušené sklenice, skleněné perly, knoflíky nejrozmanitějších druhů pro mnohostrannou potřebu celého světa.

Náš význačný průmysl se svým školeným dělnictvem může vyhověti každému vkusu a přání.

Informace udílí ochotně a zdarma starostenský úřad v Josefodole i Cizinecký svaz pro horní údolí Kamenice v Josefodole.

Obec Albrechtice s výše položenou osadou Mariánská Hora, která je pro čistý, horský vzduch a bohatost jehličnatých lesů v rozloze 2100 ha velmi oblíbená, leží částečně v kotlině, částečně na vyvýšenině v nádherném kraji Jizerských hor.

O ubytování jest vzorně postaráno v hotelích, hostincích a četných soukromých domech za mírné ceny. Seznam bytů dodá Výbor pro cizinecký ruch, tel. 9904 autom.

Dobré spojení drahou a autobusy do Jablonce, Liberce, jakož i na Krkonoše.

Nádražní stanice »Jiřetín - Albrechtice«, poštovní a telegrafní úřad, domácí lékárna u státního obvodního lékaře. Zdomácněl zde **sklářský a dřevařský průmysl** (sklárna fmy Ernst Schicketanz).

Výlety:

Boudy na Mariánském vrchu, nádherné lesní partie, 1¼ hod.

Krömerova bouda, idylicky položená, 1½ hod.

Nádherně položené »Lesní divadlo« na Mariánské hoře, ¾ hod.

Darreova údolní přehrada, pojme asi 7.000.000 kub. m vody, 2 hod.

Mariánský vrch 760 m vysoký, pohodlný výstup, 1 hod.

Špičák 808 m, horský hotel, hostinské pokoje, 1 hod.

Královská výšina 858 m, horský hotel, rozhledna, 3 hod.

Hvězda u Příchovic, 1½ hod., jakož i další lehce přístupné pozoruhodnosti, výlety a příležitosti k zimním sportům.

Josefsthal und Albrechtsdorf

im Isergebirge.

Die **Marktgemeinde Josefsthal** im oberen Kamnitztale, am linken Ufer der Kamnitz und an der Endstation der Flügelbahn Morchenstern—Josefsthal Maxdorf gelegen, gehört zum Bezirke Gablonz und zählt 1700 Einwohner.

Das besiedelte Gebiet der über 37 km² grossen zwei Gemeinden, beträgt nur ein achtel der Gesamtfläche, ⅞ bilden dichte Nadelwaldungen. Die Häuser liegen verstreut am Südhange des Isergebirgsmassivs in 500 bis 800 m ü. d. M. An den Bächen, die zum Teil mit grossem Gefälle an den steilen Lehnen herabstürzen, ist die Besiedlung dichter, um die stetigen und billigen Wasserkräfte in den Glasschleifereien auszunutzen.

Schon frühzeitig kam die **Glasschmelzerei** in dieses waldreiche Gebiet, die Erzeugnisse fanden Absatz. Der Glashandel blühte und brachte Wohlstand. Krieg und Not in fernen Landen brachten schwere Rückschläge. Die durch die Erzeugung und die Bearbeitung des Glases gesteigerte Fertigkeit schuf immer wieder neue Erzeugnisse aus Glas, veredelte und verfeinerte sie und passte sie dem Geschmack und der Mode der Zeit an. Sie trug ihren Teil dazu bei, dass das **»Böhmische Glas«** in der Welt in hohem Ansehen stand und noch steht.

Im Laufe der Entwicklung wurde die nahe Bezirksstadt Gablonz n. N. bald zum Zentrum einer über alle Bezirksgemeinden ausgebreiteten Industrie, deren Erzeugnisse unter dem Namen **»Gablonzer Waren«** in allen Teilen der Welt bekannt sind.

Die Verbindung mit der Welt hat die Gemeinde Josefsthal zwar in der Auswirkung ihres Gewerbfleisses, nicht aber als Landschaft gefunden.

Trotzdem wurde die »Sommerfrische und der Wintersportplatz Josefsthal« im letzten Jahrzehnt immer mehr bekannt.

Wer die mächtigen, dicht bewaldeten Bergkämme und die vielgestalteten Talfurchen sah und kennt, der schätzt ihre Ruhe, ihre würzige Kraft und reiche landschaftliche Schönheit.

Wer sich von der hastenden Unrast des Alltages wirklich erholen will, den laden die einfachen Gaststätten und die sauberen Wohnungen bei Privaten zu längerem oder kürzerem Verweilen ein.

Gross ist die Zahl ruhiger Waldwege für Spaziergänge, Halb- und Ganztagsausflüge auf die umliegenden Höhen und Bauden, in die nähere und weitere Umgebung.

Josefsthal und seine Nachbargemeinden sind für die Ausübung des Wintersportes sehr gut geeignet. Die Bergstrassen und die zahlreichen Waldwege ermöglichen die Ausübung des Rodelsportes. Wer in den Wäldern und an den Hängen Bescheid weiss, wird sie bald als eine Stätte prächtiger Skifahrten schätzen.

Märchenhafte Bilder bieten sich dem Beschauer nach ruhigem Schneefall oder bei Rauhreif.

Der deutsche Turnverein hält einen gut gepflegten Eislaufplatz für Schlittschuhläufer zur Verfugung.

Ueber die Glasindustrie, welche die nahezu ausschliessliche Erwerbsquelle der Bevölkerung darstellt, seien noch ergänzend die führenden Unternehmungen erwähnt:

Die Fa **Carl Riedel,** Josefsthal-Maxdorf erzeugt Hohl- und Pressglas, Stangen-, Stengel- u. Maschinenglas bereits seit einem Jahrhundert in bekannt bester Qualität.

Die Fa **Sigm. Simon & Sohn** erzeugt und exportiert feingeschliffene Bleiglaskristallwaren. Sie unterhält eine ständige Ausstellung ihrer Erzeugnisse ohne Kaufzwang.

Die Firmen **Anton Zimmermann, Fischer & Co, Franz Stefezius & Co** erzeugen und liefern ins In- und Ausland geschliffene Kristallglaswaren für Wirtschafts-, Toilette- und Geschenkzwecke, wie: Menagen, Streuer, Bonbonièren, Toilettegarnituren, Vasen, Teller, Dosen, Schalen u. s. w.

Weiters gibt es noch eine grosse Zahl mittlerer und kleiner Unternehmer, die geschliffene Gläser, Perlen, Knöpfe verschiedenster Art für den vielfältigen Gebrauch in aller Welt erzeugen.

Unsere hochwertige Industrie mit ihrer geschulten Arbeiterschaft vermag jedem Geschmack u. jedem Wunsch Rechnung zu tragen.

Auskünfte erteilt bereitwilligst und kostenlos das Bürgermeisteramt Josefsthal u. der Fremdenverkehrsverein für das obere Kamnitztal in Josefsthal.

Die Gemeinde Albrechtsdorf mit der höher gelegenen Ortschaft Marienberg, welche wegen ihrer reinen Gebirgsluft und der dazugehörigen 2100 ha Nadelwälder beliebt ist, liegt zum Teil in einem Talkessel, zum Teil auf einer Anhöhe im herrlichen Isergebirgsgelände.

Für Unterkunft ist in Hotels, Gastwirtschaften und vielen Privatwohnungen bei mässigen Preisen bestens gesorgt und können Wohnugslisten durch den Fremdenverkehrsausschuss bezogen werden. Telefon 9904 autom.

Gute Bahnverbindungen nach Gablonz—Reichenberg, sowie gegen das Riesengebirge und Autobusverkehr.

Bahnstation »Georgenthal—Albrechtsdorf«, Post, Telegraphenamt. Hausapotheke beim staatl. Distriktarz. Die **Glas- und Holzindustrie** ist hier heimisch (Glashütte des Ernst Schicketanz).

Ausflüge:

Marienberger-Bauden, herrliche Waldpartie. 1¼ Stunden.

Krömerbaude mit Dammbruch, idylisch gelegen, 1½ Stunden.

Herrlich gelegene »Waldbühne« in Marienberg, ¾ Stunden.

Darre-Talsperre ca. 7,000.000 m³ Stauinhalt, 2 Stunden.

Steinkoppen 760 m hoch, bequemer Aufstieg, 1 Stunde.

Spitzbergwarte-Warte 808 m, Bergwirtschaft mit Fremdenzimmern, 1 Stunde.

Könighöhe 858 m, Bergwirtschaft mit Aussichtsturm, 3 Stunden.

Stefanshohe bei der Ortschaft Přichovitz, 1½ Stunden, weiter viele andere, leicht zugängliche Sehenswurdigkeiten. Ausflugsorte u. Wintersport-Gelegenheiten.

Josefodol et Albrechtice

dans la montagne de Jizera.

La commune de Josefodol dans la vallée supérieure de Kamenice, sur la rive gauche de la Kamenice et au terminus de la ligne secondaire du chemin de fer Smržovka—Josefodol—Maxov, appartient au district de Jablonec et a 1700 habitants.

La contrée colonisée des deux communes, qui comprennent plus de 37 km² de grandeur, n'est qu'un huitième de la superficie totale, tandis que sept huitièmes sont formés de profondes forêts de conifères. Les maisons sont éparpillées sur la pente méridionale du massif de la montagne d'Iser à une altitude de 500—800 m. La colonisation est plus dense près des ruisseaux, qui se jettent quelquefois en chute rapide des pentes raides, et qui fournissent de la force hydraulique bon marché dans les ateliers de taille du verre.

L'émaillure du verre prit son essor déjà très tôt dans cette contrée boisée et les produits étaient de vente facile. Le commerce de la verrerie florissait et apportait de la prospérité. Les suites des guerres dans des pays lointains retardèrent cependant le développement. La production du verre se perfectionna de plus en plus. On créa toujours des formes nouvelles en les ennoblissant et en les adaptant au goût et à la mode de nos jours. Voilà pourquoi la **»Verrerie Bohémienne«** jouit d'un renom mondial.

Au cours du développement la ville voisine de Jablonec n. N. devint bientôt le centre d'une industrie étendue dans toutes les communes de l'arrondissement, dont les produits sont connus dans toutes les parties du monde sous le nom de »Articles de Jablonec«.

La commune de Josefodol est plus connue par son industrie que par le charme de son paysage.

Au cours des dernieres années la villégiature et la place de sports d'hiver de Josefodol gagna tout de même plus d'importance.

Celui qui a vu les crêtes puissantes et boisées des montagnes ainsi que les beaux sillons des vallées admire leur calme, leur force ainsi que la splendeur de leur paysage.

Celui qui veut se reposer de la hate et des soucis de la vie quotidienne sera toujours le bienvenu dans les simples auberges ou bien dans les propres logements privés de la commune.

On peut entreprendre beaucoup de belles promenades dans les forêts ainsi que des excursion à la journée et à demie journée aux collines et aux chalets environnants, aux environs proches et lointains.

Josefodol et ses communes voisines sont prédestinées pour le sport d'hiver. Les routes de montagnes et les sentiers nombreux des forêts sont préparés pour les courses de luge et de ski.

La société allemande de gymnastique entretient une belle patinoire.

Il faut encore mentionner la verrerie, qui présente presque l'unique gain de la population

La maison Carl Riedel, Josefodol—Maxov, produit du verre concave, comprimé, du verre en barres, en tiges, du verre pour machines depuis un siècle en meilleure qualité.

La maison Sigm. Simon & Fils produit et exporte des cristaux en verre de plomb finement taillés. Elle entretient une exposition permanente de ses produits sans obligation d'achat.

Les maisons Anton Zimmermann, Fischer & Cie., Franz Stefezius & Cie., produisent et exportent pour le pays et l'étranger des cristaux taillés pour ménage, toilette, cadeaux, tels que:

huiliers, bonbonnières, services de toilette, vases, assiettes, doses, bols, etc.

De plus il y a encore un grand nombre d'entreprises plus petites qui produisent des verres taillées, perles, boutons de tout genre.

Notre industrie d'une haute portée avec ses ouvriers qualifiés sait satisfaire les goûts les plus difficiles.

Informations détaillées et gracieuses par la mairie de Josefodol et par le syndicat d'initiative pour la vallée supérieure de Kamenice à Josefodol.

La commune de Albrechtice avec le village situé plus haut de Mariánská Hora qui est très en faveur grâce à son air pur de montagne et ses 2100 ha de forêts de conifères est située partiellement dans une vallée encaissée, partiellement sur une colline dans la montagne magnifique d'Iser.

Logements et nourriture à prix modérés dans des hôtels, auberges, appartements privés. Listes de demeures au syndicat d'initiative. Tél. 9904.

Bonne communication pour Jablonec—Liberec, montagne des Géants ainsi que service d'autobus.

Gare de Jiřetín—Albrechtice, bureau de poste, télégraphe, pharmacie portative chez le médecin de district.

Industrie du verre et du bois. (Ernst Schicketanz, verrerie.)

Excursions:

Chalet de Mariánská Hora, forêt magnifique. 1¼ heure. Chalet de Kröner, situation idyllique, 1½ heure. Mariánská Hora, »théâtre du bois«, aspect magnifique, ¾ heure. Barrage de Darre, superficie 7,000.000 m³ environ, 2 heures. Mariánský vrch, 760 m, ascencion facile, 1 heure. Špičák 808 m, hôtel de montagne avec logement de touristes, 1 heure. Královská výšina 858 m, hôtel de montagne avec belvédère, 3 heures. Hvězda près de Přichovice, 1½ heures.

En outre il y a un grand nombre de curiosités facilement accessibles, buts d'excursion, occasions pour le sport d'hiver.

Josefodol and Albrechtice.

In the Jizera-mountains.

The small market-town of Josefodol in the upper Kamenice-valley, on the left side of Kamenice-river, belongs to the district Jablonec. It has about 1700 inhabitants and is the terminus of the side-line Smržovka-Josefodol-Maxov.

The two parishes have a total dimension of 37 km², but only one eighth is colonised; the rest is thick forest. The houses are lying scattered on the southern slopes of the Iser-mountains, 500 — 800 m above sea level. Along the brooks, partly rushing down from the steep slopes, settlement is denser, chiefly for utilising the cheap water-power in the glass-grindings.

Long ago **glass-cutting** was done in this woody region and the different articles were well so'd. Glass-trade was prosperous and people became wealthy. But the reaction of war and misery in countries far off was a sad one. Manufacture and cutting of glass developed more and more; new glass-articles were produced, were improved and perfected, conforming to fashion and taste of the time. Josefodol helped in a large measure to make **»Bohemian glass«** highly thought of in all the world.

In the course of the development the near district-town Jablonec (Gablonz) soon became the centre of an industry extended over all neighbouring parishes; its products are well known under the name **»Goods of Gablonz«** in all the world.

The parish Josefodol has connection with the world by its trade, but it has not yet been discovered as a beautiful landscape.

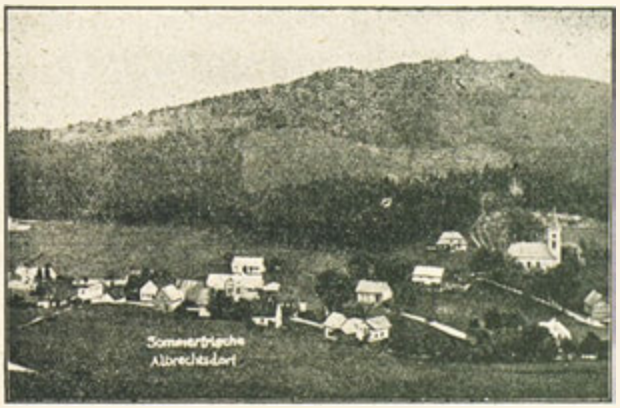

Only in the last years tourists came to the »Summer-resort and Winter-sporting-place Josefodol«.

Tourists will find wonderful woody mountains and lovely valleys, quiet forests, ozonic air and a rich and beautiful scenery.

Comfortable inns and clean private houses invite for a longer or shorter stay him who wants to recover from haste and care of daily life.

There are many quiet paths in the forests for tourists, half a day and whole day excursions to the surrounding hills and huts, in the nearer and farther surroundings.

Josefodol and its neighbouring parishes are fine places for winter-sport. The mountain- and forest roads are just the right place for tobogganning. And the hills and slopes are a real paradise for skiers.

When snow or hoar-frost cover the forests, you will be charmed by the fairy-tale like landscape.

The German gymnastic-club has a well kept skating-rink.

From the glass-industry, nearly the only resource of the inhabitants, we have to mention some important firms: The firm **Karl Riedel,** Josefodol-Maxov, has been producing hollow-ware and moulded glass, glass in sticks and stems and machine-glass, since a hundred years and in very best quality.

The firm **Sigm. Simon & Son** produces and exports fine-cut flint-glass goods. The firm has a permanent exhibition of its articles without any obligation of buying.

The firms **Anton Zimmermann, Fischer & Co., Franz Stefezius & Co.,** produce and sell to the home-market and abroad cut crystal-goods for housekeeping and toilet as: cruet-stands, bonbonnieres, toilet-sets, vases, plates, boxes, bowls, etc.

There is still quite a number of small and middle firms, producing cut glass, pearls, buttons of different kinds.

Our highly developed industry with its trained workmen is able to satisfy every taste.

The townhall Josefodol and the tourist's office for the upper Kamenice-valley in Josefodol gladly give every information free of cost.

The parish Albrechtice with the place Mariánská Hora, a bit higher up, is much in favour for its pure mountain-air and its large pine-woods (2100 ha). It is situated partly in a valley, partly on a hill of the wonderful Iser-mountain-region.

Cheap lodgings in hotels, inns and in many private rooms. There are lists of lodgings to be had in the tourist's-office, telephone 9904.

Good railway-connections to Jablonec—Liberec as well as to Riesen-mountains. Bus-connection.

Station »Jiřetín—Albrechtice«, post- and telegraph-office, dispensary of the district-physician. **Glass- and wood-industry** (glass-works Ernst Schicketanz).

Excursions:

Mariánská Hora-huts, wonderful forest-walk. 1¼ hour.

Kromer-hut, idyllically situated, 1½ hour.

The beautiful »Lesní divadlo« in Mariánská Hora, ¾ hour.

Darre-barrage, about 7,000.000 m³ damming, 2 hours.

Mariánský vrch (760 m), easy ascent, 1 hour.

Špičák (808 m) mountain-inn with rooms for tourists, 1 hour.

Královská výšina (858 m), mountain-inn with a look-out tower, 3 hours.

Hvězda near Přichovice, 1½ hour, and many other sights, excursions and splendid chances for winter-sports.

Železný Brod.

Město Železný Brod, rodiště býv. ministra dr. Jos. Matouška a nynějšího ministra dr. Kalfuse, rozložilo se po obou březích řeky Jizery v kotlině i po stráních při vtoku divokého potoka Žernovníka. Bývá právem označováno za město skla, dřevěných staveb a přírodních krás. Železnobrodsko jest totiž odedávna domovem sklářské výroby a rozlehlý železnobrodský soudní okres jest sídlem velmi početných a zručných sklářů, jejichž dovedné a pilné ruce zhotovují většinou po domácku tisíce ozdobných předmětů, jako náhrdelníky, náramky, sponky, knoflíky, květiny, ozdobné špendlíky, třásně k lampám, korálové story, prsteny atd., krátce skleněnou bižuterii, známou v obchodě pod názvem »jablonecké zboží« podle jabloneckých exportních domů. Střediskem snah o výrobu uměleckého skla stala se státní odborná sklářsko-obchodní škola, založená v r. 1920. Škola pracuje v oboru uměleckého skla rytého, malovaného, brouseného a pasířství. Znamenitě se uplatnily skleněné tažené i foukané figurky, zvířátka, květinky a j.,

Celkový pohled na Železný Brod. — Gesamtansicht von Železný Brod. — Vue générale de Železný Brod. — Total view of Železný Brod.

vyráběné jako sklo výlučně železnobrodské. Návštěvníci města mohou si ve škole prohlédnouti stálou výstavu nového uměleckého skla a starého skla českého a prací benátských, japonských, čínských, černošských, indiánských a j.

Železný Brod si zachoval ve své staré části mnoho svérázných dřevěných staveb, z nichž pro turisty nejpozoruhodnější jsou staré domy na Riegrově náměstí, dále dům Huškův, »Běliště«, na »Trávnikách«, starobylá dřevěná zvonice u kostela. Nejvýznačnější dřevěnou stavbou byla stará radnice, bohužel v roce 1890 zbořená. Její model dochován je v městském museu, které je umístěno v krásné novostavbě městské spořitelny.

Městské museum chová 10 starých cechovních korouhví, na nichž vynikají zvlášť krásně řezané kříže, různé ukázky malovaného nábytku i jiných drobných prací a nářadí místního původu. Samostatným oddělením jsou sbírky starého českého lidového umění, dar to a celoživotní dílo rodáka děkana P. Ot. Hrušky. K těmto památkám dlužno přičísti zajímavou barokovou sochu na kašně Riegrova nám. a empirovou kašnu se znakem města na Havlíčkově nám. Velmi pozoruhodná je též ze dřeva řezaná gotická Pieta z doby kol r. 1400 v kostele. Obrazová galerie měst. spořitelny má obrazy, zachycující starobylý ráz města; jsou mezi nimi též originály rodáka Vl. Rady. V posledních letech je Železný Brod vyhledávaným letoviskem pro svoje divoce romantické okolí s moderním koupalištěm na Jizeře, pro možnost bohatých výletů a vycházek a pro blízkost Krkonoš a Jizerských hor.

Vnitřek města Železný Brod. — Stadtinneres von Železný Brod. — Intérieur de la ville de Železný Brod. — Interior of the city of Železný Brod.

Spořitelna města Železného Brodu. — Dvorana a zasedací síň. — Sparkassa der Stadt Železný Brod. — Halle und Sitzungssaal. — Caisse d'épargne de la ville de Železný Brod. — Halle et salle de séances. — Savings-Bank of the city of Železný Brod. — Hall and meeting-room.

Železný Brod.

Die Stadt Železný Brod, der Geburtsort des ehemaligen Ministers Dr. Jos. Matoušek und des derzeitigen Ministers Dr. Kalfus, liegt im Kessel auf beiden Ufern der Iser und an den Hängen des vom Žernovník durchflossenen Wildbachtales.

Die Stadt wird mit Recht als die Stadt des Glases, der Naturschönheiten und der Holzbauten bezeichnet. Železný Brod ist nämlich seit langen Zeiten die Heimat der Glaserzeugung und der langgestreckte Železnobroder Gerichtsbezirk ist der Sitz zahlreicher Glasschleifer, deren geschickte und fleissige Hände tausenderlei Gegenstände, wie Kolliers, Armreifen, Spangen, Knöpfe, Handtaschen, Blumen, Klipse, Glasfransen für Luster, Korallenstores, Ringe usw., kurzum Glasbijouterie, die im Handel nach den Gablonzer Exporthäusern als »Gablonzer Bijouterie« bezeichnet wird, anfertigen. Den Mittelpunkt der Glaserzeugung bildet die staatliche Glas-Fachschule für Glaserzeugung und Handel mit Glas. Dieselbe wurde im Jahre 1920 gegründet und befasst sich mit Kunst Schleiferei, Aetzerei und Glasmalerei. Sehr gut bewährt hat sich namentlich die Erzeugung von gezogenen und geblasenen Glasfiguren, Tierchen, Blümchen u. a. m., entweder einzeln oder in Gruppen gearbeitet. Für Besucher der Stadt Železný Brod ist die Kunst-Austellung der Schule, welche ausser modernen Arbeiten aus böhmischem Glas auch noch wertvolle venezianische, japanische, chinesische, indianische und Sammlungen von Negerstämmen enthält, permanent geöffnet.

Okno v městské spořitelně — výrobek fy. R. Hloušek podle návrhu prof. Zd. Juny. — Fenster in der städtischen Sparkasse — Erzeugnis der Firma R. Hloušek nach dem Entwurf des Prof. Juna. — Fenêtres de la Caisse d'épargne Municipale — produit de la maison R. Hloušek d'après le dessin du prof. Juna. — Window-pane of the Municipal Savings-Bank — product of the firm R. Hloušek after the design of prof. Juna.

In älteren Železnobroder Stadtteilen sind für den Touristen sehenswerte alte Holzbauten erhalten, namentlich die alten Holzhauschen am Riegerplatz, das »Hušek-Haus«, »Bělliště«, »Na-Trávníkách«, das alte Glockentürmchen bei der Kirche, welch letztere angeblich auch aus Holz gewesen sein soll und weiters die uralten Häuschen im ältesten Teil der Stadt. Die gewichtigste dieser alten Holzbauten war das alte Rathaus, das leider 1890 einem Brande erlag. Sein Modell befindet sich im Museum, das sich seinerseits in dem Gebäude der städtischen Sparkassa befindet. Das Museum birgt weiters 10 Innungsfahnen mit schonen, an den Fahnenstangen angebrachten, wundervoll geschnitzten Kreuzen, verschiedene alte Gebrauchgegenstände und handgemalte Mobel hiesiger Herkunft. In einer besonderen Abteilung ist eine Sammlung alter böhmischer Volkskunst untergebracht (das Geschenk und die Arbeit des hier gebürtigen Dekans P. Ot. Hruška). Zu diesem Sehenswürdigkeiten zählen noch die interessante, im Barockstil gehaltene Brunnenstatue auf dem Riegerplatz und der in Empire gehaute Brunnen auf dem Havlíčekplatz. Eine weitere Sehenswürdigkeit ist die aus der Zeit um 1400 stammende, in der Kirche befindliche, altgotische Pietät, eine herrliche Schnitzerei.

Die Bildergalerie der städtischen Sparkasse enthält ausser vielen, den alten Charakter der

Výrobky fy. Jaroslav Vele, Železný Brod. — Erzeugnisse der Fa. Jaroslav Vele, Železný Brod. — Produits de la maison Jaroslav Vele à Železný Brod. — Manufactures of the firm Jaroslav Vele in Železný Brod.

Stadt wiedergebenden Gemälden, eine Sammlung von Originalen des hier gebürtigen Malers Vl. Rada.

In den letzten Jahren ist Železný Brod wegen seiner wildromantischen Umgebung eine viel besuchte Sommerfrische mit einem modernen Freibad in der Iser, von welcher aus zahlreiche Ausflüge und Spaziergänge in die Umgegend selbst, oder in das nahe Riesen- und Isergebirge unternommen werden können.

Železný Brod.

La ville de Železný Brod, lieu de naissance de l'ancien ministre Dr. Jos. Matoušek et du ministre actuel Dr. Kalfus, est située comme dans un entonnoir sur les deux rives de la Jizera et aux pentes de la vallée du torrent »Žernovnik«.

La ville est désignée à juste titre comme ville de la verrerie, des beautés de la nature, des édifices de bois. Il faut savoir que Železný Brod est depuis longtemps la patrie de la production de verre et que le district étendu de Železný Brod est le domicile de nombreaux tailleurs de verre, dont les mains habiles et diligentes produisent mille objets comme colliers, bracelets, boucles, boutons, sacs à main, fleurs, clips, franges en verre pour lustres, rideaux de coraux, bagues etc., bref toute la bijouterie de verre, connue dans le commerce comme »bijouterie de Jablonec«, d'après les maisons d'export de Jablonec. Le centre de la production de verre est l'école professionnelle d'Etat pour la production et le commerce du verre. Elle fut fondée en 1920 et s'occupe surtout de la taille du verre, de la gravure, de la peinture sur verre. La production de figures en verre filé et soufflé, de petits animaux, de fleurs minimes etc., travaillés en particulier ou en groupes a bien répondu à l'attente. L'exposition d'art de l'école, qui contient outre les ouvrages modernes de verre bohémien encore de précieuses collections vénétiennes, japonaises, chinoises, indiennes ainsi que de tribus nègres, est ouverte continuellement pour les visiteurs de la ville de Železný Brod.

De vieilles constructions de bois, dignes d'être vues par les touristes se trouvent dans les vieux

Výrobky fy. Jaroslav Vele, Železný Brod. Edzeugnisse der Fa. Jaroslav Vele, Železný Brod. Produits de la maison Jaroslav Vele à Železný Brod. — Manufactures of the firm Jaroslav Vele in Železný Brod.

Výrobky fy. Jaroslav Vele, Železný Brod. Erzeugnisse der Fa. Jaroslav Vele, Železný Brod. Produits de la maison Jaroslav Vele à Železný Brod. — Manufactures of the firm Jaroslav Vele in Železný Brod.

quartiers de ville. Ce sont surtout les petites maisons de bois au Riegrovo náměstí, les maisons de »Hušek«, »Běliště«, »Na Trávníkách«, le vieux campanille près de l'église qui a été de bois également comme on prétend, ensuite les maisonnettes très anciennes au quartier le plus vieux de la ville. La plus grande de ces constructions de bois était le vieil hôtel de ville qui malheureusement prit feu en 1890 et fut réduit en cendres. Son modèle se trouve au musée situé dans le bâtiment de la caisse d'épargne municipale. Le musée contient également 10 drapeaux de corps de métier aux belles croix, taillées à merveille et attachées aux fûts, de divers vieux objets d'usage ainsi que des meubles peints à la main d'origine de cette ville. Dans un rayon séparé il y a une collection de vieil art populaire de la Bohême, don et ouvrage du doyen natif de la ville, P. Ot. Hruška. Parmi les curiosités nous citerons encore la statue intéressante de la fontaine, en style baroque (Riegrovo nám.) et la fontaine en style empire (Havlíčkovo náměstí.) Une autre curiosité serait la Piété, magnifique ouvrage sculpté en style ancien gothique, datant de 1400 environ, qui se trouve à l'église.

La galerie des peintures de la caisse d'épargne municipale contient outre les nombreux tableaux qui caractérisent si bien la vieille ville, une collection d'originaux du peintre Vl. Rada, né à la ville.

Depuis quelques années Železný Brod est une villégiature très recherchée grâce à ses environs romantiques. Il y a un établissement de bains moderne à la Jizera, d'où on peut entreprendre de belles promenades et excursions aux environs ou bien au Krkonoše (Montagne des Géants) et à Jizerské hory qui se trouvent proximité de la ville.

Železný Brod

Železný Brod is the native town of the former minister Dr. Jos. Matoušek and of the actual minister Dr. Kalfus. It is situated in a gorge on

Výrobky fy. Jaroslav Vele, Železný Brod. — Erzeugnisse der Fa. Jaroslav Vele, Železný Brod. — Produits de la maison Jaroslav Vele à Železný Brod. — Manufactures of the firm Jaroslav Vele in Zelezný Brod.

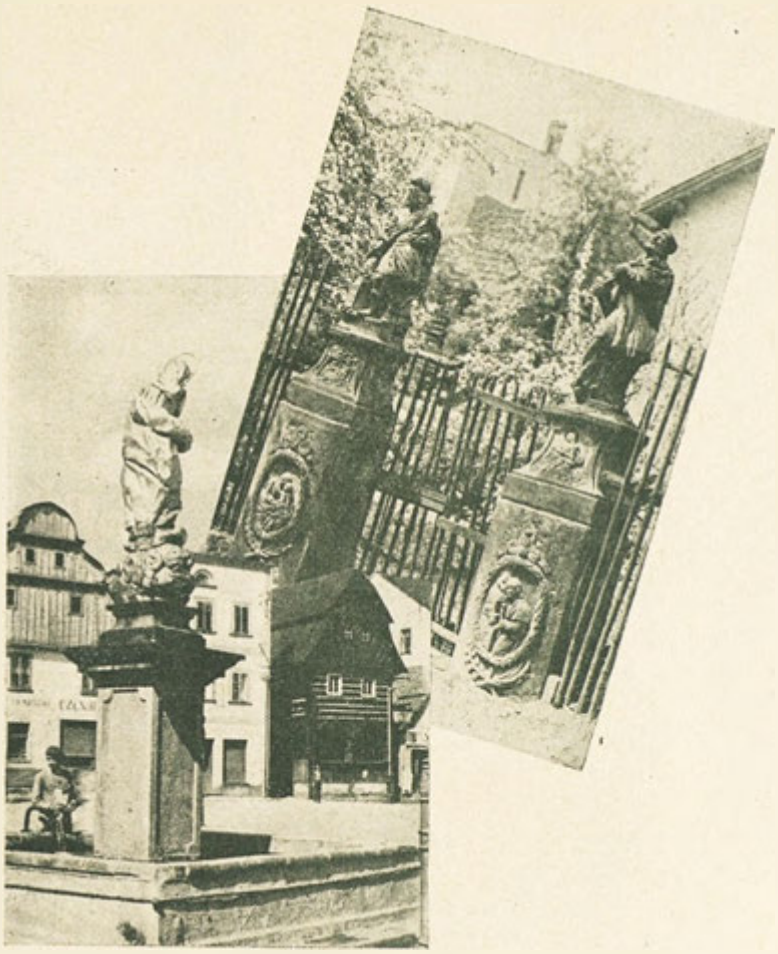

Pozoruhodná sochařská díla. — Sehenswürdige Bildhauereien. — Sculptures considérables. — Remarkable sculptures.

the two banks of the Jizera-river and on the slopes of the valley through which flows the Žernovník.

The town is called with full right the town of glass, of beauties of nature and of wood-constructions. Železný Brod has been since a long time the country of glass-production and its long stretched district is the home of numerous glass-cutters whose skillful and diligent hands produce manifold objects like necklaces, bracelets, clasps, buttons, bags, clips, glass-fringes for chandeliers, curtains consisting of corals, rings etc., in short all glass-trinkets, known in trade as »Jablonec-trinkets«, after the Jablonec export firms. The centre of glass-production is the professional public school for glass-production and trade. It was established in 1920 and has dealings with cutting, etching and glass-painting. Especially the production of drawn and blown glass-figures, litte animals and flowers etc., worked out single or in groups, was fully up to the mark. Visitors of Železný Brod will surely like to see the school's art-exhibition, consisting not only of modern works of Bohemian glass but also of Venetian, Japanese, Chinese, Indian and Negro-collections. This exhibition is permantly open to the public.

The old wood-constructions in the older parts of the town are worth to be seen for tourists. Above all there are the old little houses of wood on Riegrovo náměstí, the houses of »Hušek«, »Běliště«, »Na Trávnikách«, the old bell-turret near the church, which is said to have been of wood, too, and last not least the very old hou

J. MRKLAS A SYN

továrna na šrouby - Schraubenfabrik - usine de vis - screw-factory

Železný Brod.

ses in the oldest quarter of the town. The biggest of those wood-buildings has been the old town-hall, which unfortunately perished by conflagration in 1890. Its model is still kept in the town's museum which is situated in the building of the municipal savings-bank. The museum contains besides 10 guild-flags, provided with wonderful carved crosses, attached at the flag-staff, different old current objects and hand-coloured furniture of local origin. In a special department there is to be seen a collection of old popular Bohemian art, gift and work of the dean P. Ot. Hruška, who was born in the town. Among these curiosities let us still mention the interesting fountain-statue in rococo style (Riegrovo náměstí) and the fountain in empire-style (Havlíčkovo náměstí). A further curiosity would be the Pity, a wonderful old gothic carving, dating from at about 1400, which is in the church.

The picture-gallery of the municipal savings-bank contains besides numerous pictures, characterising so well the old town, a collection of originals of the painter Vl. Rada, native of the town.

Since the last years Železný Brod has became a favourite summer hea'th-resort because of its romantic environments. It has got a modern bathing establishment in the Jizera, from where may be undertaken many walks and excursions into the surroundings or the near Krkonoše (Mountain of Giants) and the Jizerské hory.

Výrobek firmy Jaroslav Vele. — Erzeugnis der Firma Jaroslav Vele. — Produit de la maison Jaroslav Vele à Železný Brod. — Manufacture of the firm Jaroslav Vele in Železný Brod.

R. HLOUŠEK.

Plasticky ryté originály dle návrhu R. Hlouška, poctěné na svět. výstavě v Bruselu cenou »Grand Prix«. — Plastisch geätzte Originale nach Entwürfen von R. Hloušek, ausgezeichnet auf der Weltaustellung in Brüssel mit dem »Grand Prix«. — Originaux plastiques gravés d'après des enduits par R. Hloušek, distingués avec le »Grand Prix« à l'exposition universelle à Bruxelles. — Originals with plastic etchings according to projects of R. Hloušek, honoured with the »Grand Prix« on the Brussels World Exhibition.

VÝROBKY FIRMY R. HLOUŠEK. — ERZEUGNISSE DER FIRMA R. HLOUŠEK. — PRODUITS DE LA MAISON R. HLOUŠEK. — MANUFACTURES OF THE FIRM R. HLOUŠEK.

VÝROBKY FIRMY R. HLOUŠEK. — ERZEUGNISSE DER FIRMA R. HLOUŠEK. — PRODUITS DE LA MAISON R. HLOUŠEK. — MANUFACTURES OF THE FIRM R. HLOUŠEK.

Brusírny firmy R. Hloušek. — Schleifereien der Firma R. Hloušek.
Tailles de cristal de la maison R. Hloušek. — Cut glass-works of the firm R. Hloušek.

STANISLAV HALAMA.

VÝROBKY FIRMY STANISLAV HALAMA. — ERZEUGNISSE DER FIRMA STANISLAUS HALAMA. — PRODUITS DE LA MAISON STANISLAV HALAMA. — PRODUCTS OF THE FIRM STANISLAV HALAMA.

VÝROBKY FIRMY STANISLAV HALAMA. — ERZEUGNISSE DER FIRMA STANISLAUS HALAMA. — PRODUITS DE LA MAISON STANISLAV HALAMA. — PRODUCTS OF THE FIRM STANISLAV HALAMA.

Semily

v Českém ráji.

Podhorské toto město leží při trati dráhy pardubicko-liberecké v malebném uzavřeném údolí při soutoku potoka Volešky s řekou Jizerou. Chráněno jsouc před severními větry, má zcela mírné podnebí, což činí pobyt i v chladnějším čase zcela příjemným a vzhledem k lesnatému okolí také zdravým. Nadmořská výška města je 332 m. Městu dodává velikého významu obzvláště přírodními krásami hýřící okolí, které tvoří rozhraní Českého ráje, hor Jizerských a blízkých Krkonoš. Ke shlédnutí všech nesčetných krás napomáhá jednak výhodné vlakové spojení — projíždí tudy 24 vlaků denně, z toho 6 rychlíků — jednak četná automobilová a autobusová doprava všemi směry po nově asfaltem upravovaných silnicích, jakož i turistické cesty, řádně označené. Město Semily čítá 3600 obyvatel a s těsně přilehlou velkou obcí Podmoklice mi, s nimiž bude v dohledné době spojeno, přes 6000. Jsou sídlem okresního úřadu.

Dějiny města. Vznik města klade se do XII. století, kdy staré zápisy připomínají Semily jako ves s tvrzí a vedla tudy zemská stezka. Teprve ke konci XV. století popisují se jako městečko s tvrzí a dvorem poplužním.

Pamětihodnosti. Zámek při Jizeře proti ostrovu, dříve občasné sídlo vrchnosti nyní v majetku čsl. státu, je sídlem všech místních státních úřadů. Románský kostel sv. Petra a Pavla, postavený r. 1911, kaple sv. Jana Křtitele na hřbitově z r. 1727, dále dům patřící k bývalému mlýnu, rodiště slavného politika a vůdce národa Dra Frant. Lad. Riegra. Pomník, jemu u rodného místa postavený, je dílem akad. sochaře L. Šalouna. Nynější radnice na náměstí Komenského byla postavena na místě zbořené dřevěné bu-

Zámek. — Das Schloss. — Le château. — The castle.

dovy z r. 1874. V městě dlouhou řadu let působil známý spisovatel Antal Stašek a jeho syn spisovatel Ivan Olbracht se zde narodil.

Městské krematorium zahájí svou činnost v měsíci červenci 1937. Je zařízeno na spalování elektrickým proudem a jako první svého druhu v Československé republice.

Školství. Obecné a měšťanské školy, dále obvodová odborná živnost. škola.

Zdravotnictví. Veřejná okresní nemocnice, moderně vybavená, 150 lůžek, lékárna, 8 lékařů, 2 zubní lékaři, 2 drogerie. Městský vodovod poskytuje sdostatek výborné pitné vody.

Průmysl. Semily jsou hlavně střediskem průmyslu textilního, provozovaného v soudním okresu ve 14 továrnách. V městě má své sídlo firma **Jos. V. Hybler a synové**, majitelka 3 textilních továren. Dále je zde velká **továrna na kovové rakve firmy Jos. Prokop a spol.**, nejstarší toho druhu v republice, a **továrna na automaty a osobní váhy Josefa Vaňka.** V městě je též **pivovar K. Srby** a **velkosklad piva malorohozeckého** (Fr. Kletečka).

Peněžní ústavy. Městská spořitelna, Okresní záložna hospodářská, Občanská záložna a filiálka České průmyslové banky.

Ubytování. Ve 3 hotelích a několika hostincích čistě upravených, s vodovodním zařízením, možno velmi dobře a levně se ubytovati a stravovati, jakož i v četných soukromých letních bytech. Pro turisty a studující jsou zde 2 nocleháry vzorně upravené (v hotelu »Okresní dům« a v sokolovně).

Výlety a zábavy. Krátké vycházky možno podnikati do četných jehličnatých lesů, vzdálených pouze 1 km; též rozsáhlý městský park s mnoha lavičkami činí pobyt velmi příjemným. Je tu veliký ostrov na Jizeře s plovárnou, dětským hřištěm, sportovní hřiště s tenisovými dvorci, rybolov, divadlo v přírodě, moderně vypravené zvukové kino atd.

Z mnoha krásných **výletů** po'odenních až celodenních dlužno uvésti: **Kozákov s Riegrovou chatou**, nejvyšší vrchol v Českém ráji (743 m), vzdálený od města 7 km, přístupný třemi směry, poskytuje jedinečný rozhled daleko do nitra Čech. Směrem k jihu jsou zde blízké Trosky, Hruboskalsko, Klokočské skály, k západu Bezděz, Ralsko, Ještěd, za jasné pohody lze viděti památný Říp a všechny vrchy Českosaského Švýcarska. Na severu ohraničují pak obzor hory Krkonoše a Jizerské. Kozákov je znám též jako naleziště drahokamů, které byly tu již před staletími vyhledávány a k různým výzdobám používány (svatováclavská kaple v chrámu sv. Víta). Sbírka nalezených zde kamenů z části krásně vybroušených jest vystavena v Riegrově chatě péčí Odboru Klubu čsl. turistů v Semilech. Kozákov je také střediskem zimního sportu a dále slouží v poslední době pro výcvik plachtařů MLL., kteří si chválí nadmíru výhodný terén a rozhodli se zříditi zde potřebné hungary pro kluzáky a větroně.

Riegrova turistická stezka, vedoucí soutěskou podél řeky Jizery a železniční trati k Žel. Brodu, jest velmi četně navštěvována turisty a působí na každého návštěvníka mohutným dojmem. Nebezpečná místa jsou opatřena železným zábradlím. Stezka je zajímavá v každém ročním období. Při ústí řeky Kamenice do Jizery pod Spálovem stojí hydroelektrárna a pro občerstvení turistů zřízena zde též chata zv. »Crhova«. Stezka vede odtud dále do Železného Brodu.

Za chatou Crhovou směrem severním odbočuje proti proudu divoké horské říčky Kamenice **stezka Palackého,** stejně romantická a četně turisty navštěvovaná jako stezka Riegrova. Vede podél dráhy Žel. Brod—Tanvald se stanicemi Jesenný, Navarov, Plavy, odkudž možno cestovati buď na horu Černou studnici, Muchov, (chata odboru KČST.), anebo dále vlakem k Tanvaldu a konečně i k Polubnému. U ústí horského potoka Vošmendy do Kamenice nedaleko hydrocentrály objeví se nám romantické údolí,

Riegrova stezka. — »Rieger-Steig.« — Le sentier Rieger. — Rieger-path.

Semily v zimě. — Radnice. — Husova ulice s hotelem »Okresní dům«. — Plovárna.

Semily im Winter. — Rathaus. — Husgasse mit dem Hotel »Okresní dum.« — Schwimmschule.

Semily en hiver. — L'hôtel de ville. — La rue Hus avec l'hôtel »Okresní dům«. — École de natation.

Semily in winter. — The townhall. — Hus-street wit the hotel »Okresní dům.« — Swimming-school.

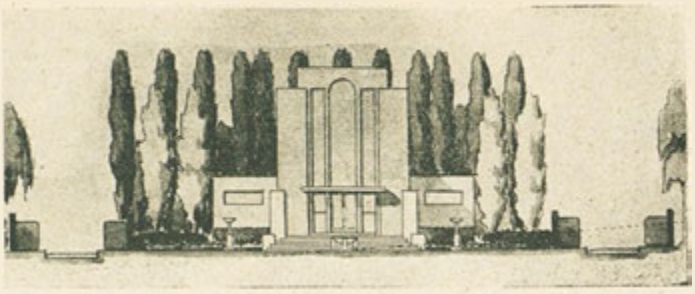

Městské krematorium v Semilech. Städt. Krematorium in Semil. Le crématorium municipal à Semily. Municipal crematorium at Semily.

odbočující směrem východním, ohraničené vysokými lesnatými stráněmi a každým zavítavším turistou právem obdivované.

Výlety ze Semil do Českého ráje: Trosek, Prachovských skal, Hrubé Skály, hradu Kosti, Malé Skály s Klokočskými skalami nebo Frýdštejnem lze vykonati pěšky za jediný den. Možno však použíti zčásti vlaku nebo autobusu. Též hory Jizerské a Krkonoše lze shlédnouti při použití vlakového nebo autobusového spojení v jednom dni.

Informace milerád podá **městský úřad v Semilech** nebo **Odbor Klubu čs. turistů v Semilech.**

Foto Hilger, Havrda, ing. Kovář, Blažej.

Semily

im böhmischen Paradies.

Diese an einem Bergfuss errichtete Stadt liegt an der Eisenbahnstrecke Pardubice—Liberec in einem malerischen, geschlossenen Tal an dem Zusammenfluss des Baches Voleška und des Flusses Jizera. Geschützt vor rauhen Nordwinden, hat sie ein sehr mässiges Klima, was den Aufenthalt in der kühleren Jahreszeit sehr angenehm und mit Rücksicht auf die waldreiche Umgebung auch sehr gesund macht. Die Seehöhe der Stadt beträgt 332 m. Eine grosse Bedeutung verleiht der Stadt besonders die in reichen Naturschönheiten schwelgende Umgebung, welche die Scheide zwischen dem »böhmischen Paradies«, dem »Iser«-Gebirge und dem nahen »Riesengebirge« bildet. Zur Besichtigung aller dieser unzählbaren Naturschonheiten verhilft einerseits die überaus günstige Bahnverbindung — es fahren hier täglich 24 Züge, darunter 6 Schnellzüge durch, — anderseits die zahlreichen Automobil- und Autobusverbindungen nach allen Richtungen auf neu asphaltierten Strassen, sowie sorgfältigst markierte Touristenwege.

Die Stadt Semily hat 3600, einschliesslich der eng angrenzenden Gross-Gemeinde Podmoklice, mit welcher sie in absehbarer Zeit vereinigt wird, weit über 6000 Einwohner.

Die Stadt ist auch Sitz der Bezirksbehorde.

Industrie: Semily ist hauptsächlich Mittelpunkt der im Gerichtsbezirk in 14 Fabriken blühenden Textilindustrie.

Unter anderen wären zu nennen: die Firma **Jos. V. Hybler und Söhne,** Besitzerin dreier Textilfabriken, die Metallsärgefabrik **Jos. Prokop und Co.** als älteste dieser Branche in der ČSR und die Automaten- und Personenwagenfabrik **Josef Vaňka.**

Unterkunftsverhältnisse: In 3 Hotels und einigen sauberen Gasthäusern mit Wasserleitungseinrichtungen ist die Möglichkeit sehr guter Bequartierung und Verpflegung zu sehr mässigen Preisen geboten. Es stehen jedoch auch zahlreiche Privatwohnungen zur Verfügung. Für Touristen und Studierende sind im Hotel »Okresní dům« und in der »Sokolovna« musterhaft eingerichtete Herbergen vorhanden.

Aus der grossen Anzahl moglicher **Halbtags- und Ganztagsausflüge** erwähnen wir:

»Kozákov« mit der Riegerbaude, hochste Bodenerhebung im »bohmischen Paradies« — 743 m — Entfernung 7 km, bietet einen einzigartigen Rundblick auf ganz Nordostbohmen. Man hat insbesonders einen guten Ausblick bis weit hinter den Bezděz und alle Berge der »Böhmisch-sächsischen Schweiz«, im Norden reicht der Blick bis ins Iser- und Riesengebirge.

»Kozákov« ist als Fundort von Edelsteinen bekannt. Eine Sammlung schon geschliffener

Obvodová odborná živnostenská škola. — Gewerbliche Bezirks Fachschule. — École spéciale industrielle du district. — Industrial district training-school.

Vrchol »Kozákova« s Riegrovou chatou. Gipfel des »Kozákov« mit der Riegerbaude. Le sommet de »Kozákov« avec le chalet Rieger. »Kozákov«-summit with Rieger-hut.

Steine, von diesem Fundort stammend, ist in der Riegerbaude ausgestellt.

»Riegers Touristensteig«, durch den Pass entlang des Jizeraflusses nach Železný Brod führend, wird viel von Touristen aufgesucht und hinterlässt bei jedem Besucher einen mächtigen Eindruck. Gefährliche Stellen sind durch ein Geländer gesichert. Bei der »Crhova chata« zweigt gegen die Strömung des wilden Gebirgsflüsschens Kamenice der **»Palacký - Steig«** ab. Dieser ist einer der reizendsten im Vorgebirge des Riesengebirges und führt in einer Länge von 11 km entlang der Eisenbahnstrecke Železný Brod—Tanvald gegen Navarov.

Sämtliche Wege in alle Ausflugsorte des **»böhmischen Paradieses«** können in einem **einzigen Tage** zu Fuss gemacht werden; es ist aber auch möglich, teilweise Eisenbahnzüge und Autobusse zu benutzen. Auch das **Isergebirge** und das **Riesengebirge** können bei Benutzung der Eisenbahn oder der Autobusse **in einem Tag** besichtigt werden.

Informationen erteilt bereitwilligst das Bürgermeisteramt in Semily oder der Klub der tschechosl. Turisten. (KČST).

Semily

dans le »Paradis« tchèque.

La ville, établie au pied d'une montagne, est située sur la ligne du chemin de fer Pardubice—Liberec dans une vallée fermée pittoresque à la jonction des rivières de la Voleška et de la Jizera. Protégée contre la bise elle jouit d'un climat très tempéré et d'environs boisés. Voilà pourquoi un séjour y est à recommander surtout pendant la saison froide. L'altitude de la ville est 332 m au-dessus du niveau de la mer. Ce sont surtout les environs charmants de la ville qui augmentent son importance et qui forment la limite entre le »Paradis tchèque«, la chaîne de montagne de »Jizerské« et la chaîne des »Géants« voisine. Le service de train favorable (24 trains y circulent tous les jours, dont 6 rapides) ainsi que de

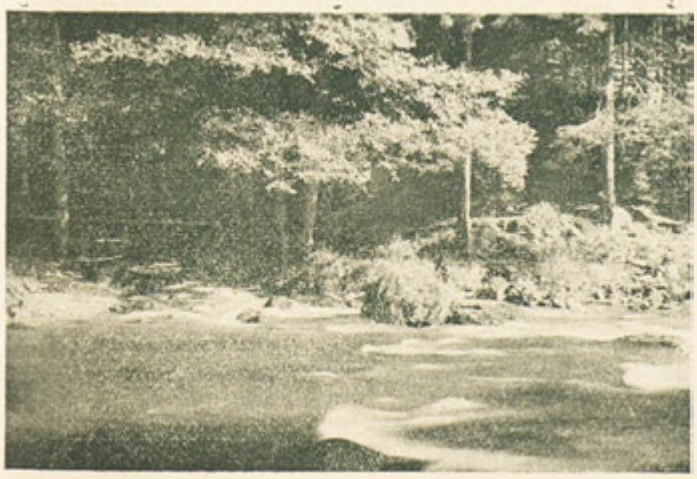

Palackého stezka. »Palacký-Steig«. Le sentier Palacký. Palacký-path.

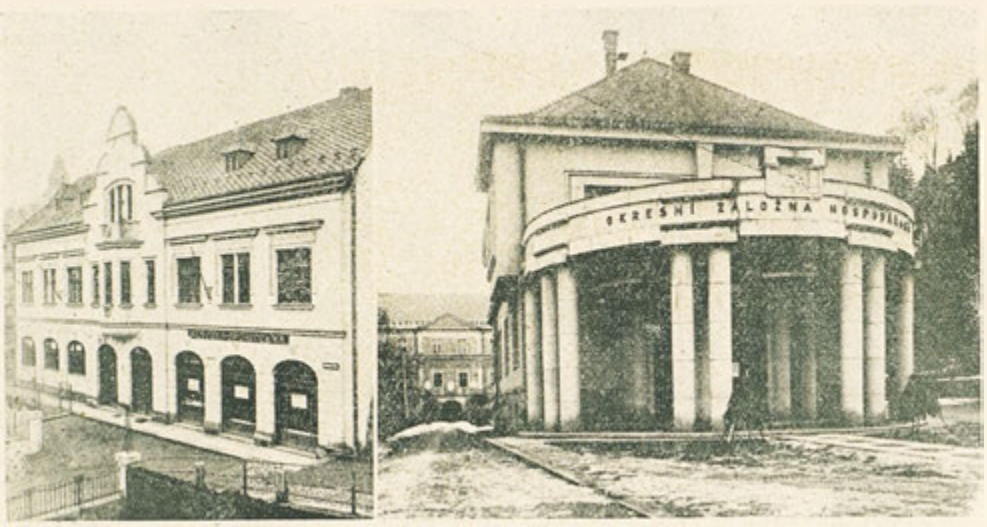

Městská spořitelna. — Okresní záložna hospodářská.
Städtische Sparkasse. — Landwirtschaftliche Bezirksvorschusskasse.
Caisse municipale d'épargne. — Caisse agrico e de prêts du district.
Municipal savings-bank. — Agricultural district loan-society.

bonnes communications d'auto et d'autobus dans toutes les directions dans des rues modernes asphaltées, ensuite les chemins de touristes, soigneusement indiqués, facilitent la visite de ces beautés innombrables de la nature.

La ville de Semily a 3600 habitants et ensemble avec la grande commune voisine de Podmoklice, avec laquelle elle sera réunie sous peu, plus de 6000.

Industrie: Semily est le centre de l'industrie textile du district qui comprend 14 usines.

Logements: 3 hôtels et quelques auberges propres, pourvues d'eau courante, offrent logement et nourriture à des prix modérés. Des logements privés sont également à disposition. Auberges modèles de touristes et d'étudiants à l'hôtel »Okresní dům« et à »Sokolovna«.

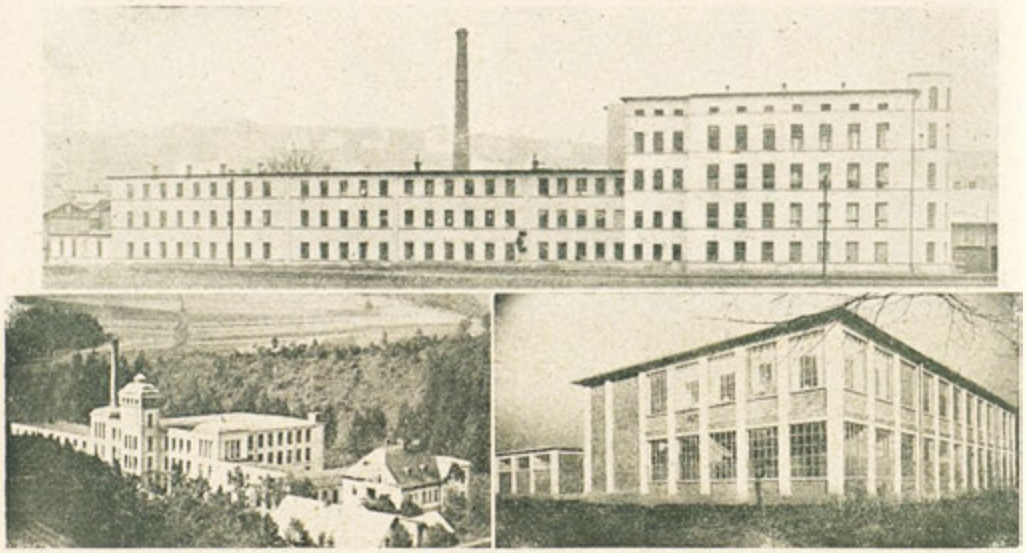

Tkalcovna a přádelna Jos. V. Hybler a synové. — Tissage et filature, Jos. V. Hybler et Fils. — Weberei u. Spinnerei J. V. Hybler u. Söhne. — Weaving-mill and spinning-mill, Josef V. Hybler and Sons.

Továrna na automaty a osobní váhy Jos. Vaněk. Automaten- u. Personenwagenfabrik Jos. Vaněk. Usine de balances automatiques et pour personnes, Jos. Vaněk. — Factory of automatons and weighing-machines for persons.

Továrna na kovové rakve, Jos. Prokop a spol. Metallsärgefabrik, Jos. Prokop et Co. — Usine de cercueils métalliques, Jos. Prokop et Cie. — Factory of metal coffins, Jos. Prokop and Co.

Promenades d'une journée et d'une demi journée:

»Kozákov« avec le chalet Rieger, le plus haut point du »Paradis tchèque« (743 m), à 7 km de distance, une perspective magnifique sur un cinquième de la Bohême. »Kozákov« est connu comme lieu de découverte de pierres précieuses dont une collection de belles pierres taillées est exposée dans le chalet Rieger.

»Le sentier touriste Rieger« qui mène à travers la montagne le long de la rivière de Jizera jusqu' à Železný Brod, de plus **le sentier »Palacký«** le long du torrent de Kamenice sont souvent frequentés par les touristes et ils laissent une impression inoubliable grâce à leur aspect comparable aux Alpes.

Tous ces buts d'excursions du »Paradis tchèque peuvent être atteints à pied **en une seule journée,** il est possible cependant de profiter partiellement du chemin de fer ou des autobus.

La chaîne de la Jizera ainsi que **les Monts des Géants** peuvent également être atteints en train ou autobus dans une journée.

Informations à la mairie de Semily ou au club des touristes tchécoslovaques (KČST).

in the hotel »Okresní dûm« and in the »Sokolovna«.

We have to mention nice **half a day and whole day excursions: »Kozákov« with the Rieger-hut,** highest mountain in the »Bohemian Paradise« (743 m), at a distance of 7 km, with a marvellous view on a fifth of Bohemia. »Kozákov« is known as a place where precious stones are found. A collection of beautifully cut stones, found on the »Kozákov« is shown in the Rieger-hut.

»Rieger's tourist-path« is leading through the mountain-pass along Jizera-river to Železný Brod and **Palacký-path** along the wild mountain-river Kamenice, and it is very popular. This mountain-region is as beautiful as an alpine one and every tourist is charmed by this sight.

All these excursions to the »Bohemian Paradise« can be done **in one single** day in foot; but it is not necessary to walk all the way, you may take as well the train or the bus.

Jizerské- and Krkonoše mountains, too, can bee seen **in one day** by taking train or bus.

The townhall-office in Semily or the club Czecho-Slovakian tourists (KČST) give gladly **every information.**

Semily

in the Bohemian Paradise.

At the foot of a high mountain there lies the town Semily on the railway-line Pardubice—Liberec, in a picturesque valley on the junction of the brook Voleška and the river Jizera. It is protected against raw north-winds and has a mild climate; so a stay even in the cold season is very agreeable and wholesome in this town surrounded by large forests. The sea-level is 332 m. The surroundings of Semily are so rich in natural beauties, that they attract many tourists. There is the border-line between the »Bohemian Paradise«, the »Jizerské mountains« and the »Krkonoše-mountains«. All these beauties are in easy reach as 6 express trains are crossing the town every day and there are many car- and bus-connections to all directions, too, on new asphalted motoring-roads as well as carefully indicated tourist's paths.

The town Semily has 3600 inhabitants; the neighbouring large parish Podmoklice is to be united very soon with Semily and then there would be 6000 inhabitants.

Semily is seat of the district-board.

Industry: The town is the centre of textile-industry with 14 factories.

Lodgings: 3 hotels and several clean inns with water-supply try to do their best for tourists. Good and cheap board. Numerous private rooms. Tourists and students will find clean lodgings

Pomník Dr. Fr. Lad. Riegra. — Dr. Fr. Lad. Rieger-Denkmal. — Le monument de Dr. Fr. Lad. Rieger. — Dr. Fr. Lad. Rieger-monument.

Celkový pohled na Turnov. — Gesamtansicht von Turnau. — Vue totale de la ville de Turnov. General view of the city of Turnov.

Turnov.

J. V. Šimák.

Město Turnov (9.000 obyv., 1.200 domů) leží v severních Čechách na rozhraní hor Jizerských a Krkonoš a severočeské roviny na JZ, kde útvar křídový na SV sousedí s permem a pomeznými prahorami, na křižovatce drah z Prahy (105 km) do Liberce (37 km), od Pardubic (114 km), od Hradce Králové přes Jičín (34 km). — Protínají se zde autostrady z Prahy, ze Železného Brodu a brzo i z Jičína. Autobusové soukromé připojení několikrát denně do okolních měst Sobotky, Mnichova Hradiště, Čes. Dubu, Liberce, Jablonce, Brodu, Lomnice. Auta nájemná na náměstí.

Krajinu turnovskou, »Český Ráj«, protéká Jizera od SV na JZ, nejdřív lepotvárnou horskou branou mezi Suchými Skalami (č. Dolomity) a hřebenem Vranovským, poté hlubokým lesním dolem oklikou po úpatí výběžků kozákovských, u města zeleným luhem, niž pak úrodnou rovinou, vroubenou z povzdálí výšinami a na obzoru hroty Středohor.

Spojuje tudíž Turnov v sobě výhody blízkých hor i rovin. Podnebí má mírné (prům. 7½ st. C.), i doporučuje se za výhodné letovisko. Draho není (oběd prům. 6.50 Kč). Hojnost letních bytů soukromých. Adresy dodá městský úřad. Městský rozsáhlý park a les Farářství (v něm dobrá restaurace), procházky v okolí (nikde na máhavé stoupání), plovárna. Hotely: Wachtl, Beneš, Plesl (u nádraží) — Modrá Hvězda, Slavie, Central, Grand, U Karla IV. v městě. Dobrá pitná voda. Elektrické osvětlení. Sport: tennisové dvorce, loďky, hřiště, i zimní. Biograf, taneční hodiny i zábavy. Občas divadlo. Veřejná čítárna a knihovna v rad. domě, tamtéž turistické informace.

Marianská skála - pohled k jihu. — Marienfelsen - Ausblick gegen Süden. — Roche de St. Marie - vue vers le sud. — St. Marie-rock - sight towards the South.

Krajina osídlena byla už v mladší době kamenné (před rokem 2000 před Kr.) až po Kozákov a Malou Skálu. Potom zejména v době bronzové (sídliště okolo času Kristova u »Čertovy ruky« u Hrubé Skály), a nepřetržitě až do časů staroslovanských. Tehdy zde bydlil kmen Charvatů, jenž pak v X. stol. připojen ke knížectví Pražskému. Avšak zvláštností jeho se dosud jeví v přežitcích nářečí, zvycích, krojích i v roubených stavbách selských, svérázných a bohatých, bohužel již zmizelých nebo mizejících. Od XII. stol. vládl zde mocný rod erbu lva, z něhož vzešli zvláště páni z Vartmberka a dosud kvetoucí Valdštejnové, kteří nastavěli okolo několik hradů. Město vzniklo okolo r. 1250 spojením ze 2 vsí a mělo od počátku dvojí vrchnost až do r. 1621 (s kratičkou přestávkou 1538—65). Příčinou svých pánů stálo potom proti kalichu, až r. 1424 Žižka ho dobyl a zde klášter dominikánský spálil. Po druhé zapálili město tehdá již oddané Jiřímu Poděbradskému, r. 1468 křižáci, ale byli před městem zbiti. Poté jest Turnov jedním ze sídel Jednoty Bratrské, jež odtud má

Hrad Valdštýn. — Burg Valdštýn. — Château Valdštýn. — Valdštýn-Castle.

kolik osob vynikajících, na př. polského biskupa Šimóna Theofila. Z podobojích proslul skladatel Jan Trajan Gregoriades. Persekuce roku 1548 vyhnala většinu bratří. Za Rudolfa II. (pod Vartmberky a Smiřickými) se obci slušně vedlo. Ale nastalo zle po bitvě bělohorské pod novým pánem knížetem Frydlanským, Alb. z Valdštejna a ještě hůř po jeho pádu (1634) krutostí války (1643 město spáleno od Švédů, počet poplatníků klesl s 80 na 7), i potom protireformací. Jedinou výhodou zůstalo sjednocení obce. Sotva se poněkud zotavili, požár 1705 a potom spor s vrchností o stará privilegia zasáhl zhoubně; po tuhém odporu odsouzeni, zmučeni a vězněni a město pokleslo na obec nevolnou, což napraveno teprve usmířením r. 1778. Jenže války pruské a potom francouzské zničily blahobyt sotvaže oživoval. Až XIX. stol. přineslo poměrné polepšení hospodářské.

Národní cítění však nezaniklo ani v dobách úpadku. Až do r. 1774 všecko vnitřní řízení jest české; několik písmáků svými místními kronikami udržovalo vědomí minulosti; i kněží měli aspoň spisy Balbínovy. Stavitelství, malba, plastika, hudba měla mezi rodáky slušné zastoupení. Okolo r. 1790 jest zmínka i o divadle. A již mezi prvními vlastenci jsou naši Fr. Jan Tomsa (1753—1814), Frt. Boh. Tomsa (1793—1857), Václ. Fort. Durych (1735—1802), Ant. Marek (1785—1877), vřelý přítel Jungmannův, básník, organisátor česk. učitelstva. Již v r. 1810 se hraje zde české ochotnické divadlo, r. 1835 opera Drátenik a r. 1848 zřízena »Slovanská lípa«, odkudž již národní rozvoj neustal. Ještě válka r. 1866 ublížila, ale od těch dobá trvá utěšený vzrůst národohospodářský i kulturní, o čemž svědčí 6 kvetoucích úvěrových ústavů v městě, několik sdružení průmyslových, obchodních i zemědělských, řada spolků národních, osvětových, sociálních i politických a jistě na sto ne-li víc osobností vynikajících v literatuře vědecké i pěkné, v umění i v postavení občanském. Připomenuto buď, že i za boje o osvobození byly v Turnově, tehdy sídle poslance prof. Dra Jindřicha Metelky, i význačné schůzky Maffie.

Město je sídlem okresní politické správy, okr. soudu, vikáře církve katolické, far československé a bratrské. Je střediskem poštovním i má telefonní spojení meziměstské a okresní.

Starých svých památek Turnov pohříchu pozbyl požáry i přestavbami. Druhdy bývaly většinou stavby dřevěné, v městě zbyl jen jediný dům, č. 19. Radní dům na náměstí je v jádře z r. 1526, přestaven r. 1620, ale nyní vystrojen v podobě moderní. V zasedací síni nalezneš podobizny starostů a předních rodáků. Dům čp. 2 (Okresní hospodářské záložny) náležel druhdy malíři Janu Prouskovi († 1914), uměleckému buditeli občanstva. Dům č. 5 (dočasné kasárny), býval školou (v ní i škola průmyslová, založ. od Frant. Marka, bratra Antonínova, potom zrušená). V č. 25 se narodil Fort. Durych. Chrám sv. Františka při klášteře františkánském (z roku 1651) jest upraven novodobě; v ambitech však chová cyklus znamenitých maleb malíře zdejšího Jana Jiř. Hertla (ok. 1700) legendy o sv. Františku Seraf. a má pěknou starobylou knihovnu. Skvělá budova spořitelny a pošty (arch. Vejrich, malíř L. Novák) č. 94 stojí na místě největšího kdysi domu v městě z doby barokní, stavěného od hejtmana hruboskalského Mikše. Na č. 137 je deska na paměť narození cestovatele (

Skalní město »Čertova ruka«. — Felsenstadt »Čertova ruka«. — Ville rocheuse »Main du diable«. — Rocky town »Devil's hand«.

Hrad Frýdštejn. — Burg Frýdštejn. — Château Frýdštejn. Frýdštejn-Castle.

Paclta; v budově, jež před tím zde stála, zemřel r. 1876 Josef Wenzig. Děkanský kostel (věž ze XIII., loď z XVIII. stol.) krom oltářního obrazu sv. Mikuláše, starých náhrobků a kamenických zbytků XVI. věku nemá památnosti. Děkanství (do r. 1708 — škola) stavěno bylo v letech 1612 až 1615. Proti uličce od děkanství je bývalý šlechtický palácek Zichů z Rosenfelda, rokokový, zdobený pěknými plastikami, ale silně obnovený.

Hřbitovní chrám P. Marie (na místě předhusitského kláštera) zajímá jako jedna z prvních staveb (1825—52) novogotického romantismu. Na hřbitově odpočívají František Marek, Prousek, spis. Abigail Horáková, pěvkyně Emilie Schmidtová. Z náhrobků hoden pozoru Amortův nad hrobkou rodiny Boháčkovy.

Na č. 259 v ulici Na nové Hásce připomíná deska rodáka Václava Čeňka Bendla Stránického, přítele Boženy Němcové, prvního předkladatele Puškinova.

Blízký kostel sv. Matěje »na Hruštici« po požáru nemá památnosti, krom vojen. pomníků z r. 1866. Ale jest odtud pěkná vyhlídka.

Z větších podniků buď jmenována akc. továrna na výrobu motouzů a zboží provazníckého Dr. Fotr, Boháček a spol., zahraniční firmy Mašek a spol., parní pila J. Plátka, knihtiskárny Jana Jiránka a Muller a spol. (vydává i místní Pojizerské Listy), dvě elektrárny, tři cihelny, továrna Josefa Bartoně na prací stroje ruční i elektrické, ždímačky, skládací žehlící prkna, mandly, otáčivé sušáky prádla, klepadla koberců, samočinné zahradní houpačky a lehátka; výroba kovového nábytku Richard Stuna, řada závodů truhlářských (Jaroslav Sedláček a j.), dílny na stavbu pian a t. d.

Čím vlastně proslul Turnov jest kamenářství, t. j. zpracování vzácných kamenů (amethystů, křišťálů a j. odrud křemene, jaspisů, achatů), jež se nalézají na celém pohoří kozákovském a zde sbírány byly již za pravěku. Řeží se, brousí, lešti, ryjí, skládají v obložení drahých kovů. Nádherná zdoba kaplí na Karlštejně a sv. Václava na hradě Pražském pochází odtud. Od XVI. stol. víme o turnovských pracovnících; kníže Frydlantský dal na Kozákově otevříti přímo doly; koncem XVII. věku brusiči turnovští dodávají své zboží do celého světa. R. 1715 již se sestoupili v umělecké bratrstvo. S kamenářstvím šlo v ruku v ruce sklářství; okolo roku 1700 se spojilo obé u výrobu t. zv. »komposice«, t. j. napodobování drahokamů ze skelné směsi, jež se pak zpracuje jako zboží pravé. Od roku 1750 byla tato výroba rozsahu světového; z příčin výše zmíněných však upadla a většinou přešla do Jablonce, Turnov zůstal věren a zase se povznesl drahokamy i když již přibíral surovinu z celého světa; jednoho času zvl. granáty, nyní opět i diamanty. Že ani Kozákov není vyčerpán, o tom svědčí nádherné sbírky JUDra Václava a MUDra Jiřího Šolců (přístupné).

Povznesení práce prospělo zřízení Odborné školy šperkařské (Sokolská třída, řed. Antonín Karč; sbírky a dílny přístupny na požádání); jejím nejznamenitějším odchovancem jest dnes

Náměstí a kostel sv. Františka. — Marktplatz mit Franziskus Kirche. — Place du marché et église St. François. — Market-Place and St. Franciscus-Church.

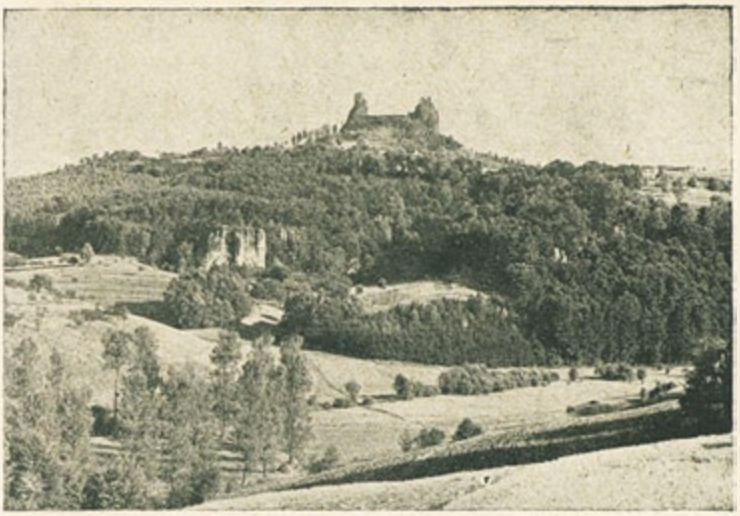

Trosky. — Trosky.

Josef Drahoňovský, rodák z blízkého Volavce, profesor Umělecko-průmyslové školy v Praze, obroditel slavných technik umělecko-průmyslových minulých století.

Nejznamenitější podniky v oboru drahokamů pravých jsou firmy: František Šlechta, Herman a Palma, J. May, Ladislav Durych, Ant. Paříček, Vilém Pecina, Bratří Hornové, Alexandr Horna, Výrobní družstvo dělníků kamenářských »Précious«, Akciová brusírna diamantů a j. V oboru ryti drahokamů a skla: Jaroslav Roubíček a v oboru výroby skleněných imitací drahokamů: Selecta, Jan Ouhrabka, Jos. Valha, Dr. Plíhal a Karel Pitaš.

Roční obrat kamenářství lze páčiti na několik milionů Kč přes to, že i tu zasáhla citelně světová krise.

Od Jos. Drahoňovského má Turnov i bronzové pomníky, padlým a Tyršův, oba před budovou Sokola v téže ulici. Naproti v zahradě stará huť kamenářská.

Blíž do města jsou školy chlapecké a ještě dál sirotčinec, založ. od rodáka stav. rady J. Skály, (v němž na ten čas bylo nutno umístiti vojsko; sirotci přebývají v nadačním domě Metelkově v parku). Na domě čp. 79 je pamětní deska; býval zde v l. 1610 — 1620 sbor bratrský a narodil se Ant. Marek a cestovatel Mich. Kotler.

Drobnější památky místní shromažďuje městské »Museum pro Turnov a okolí« v č. 71 v téže ulici Skálově, věnovaném mecenáši manžely Jos. Boháčkem a Emilii, roz. Fotrovou. V přízemí bohatý archiv (pergameny, listiny, knihy, nejstarší z r. 1335) a knihovna (inkunabule na př. bible z r. 1484, tisky XVI. stol. české, písemnictví obrozenské, spisy rodáků, rukopisy, mapy); v I. patře rodinná galerie Boháčkova, památky pravěké, lidové umění (výšivky, kroje, nábytek, náčiní, kresby staveb, Betlém a j.); v II. patře sbírky zoologické, petrografické (zkamenělíny), mineralogické (zejména bohaté nálezy Kozákovské), síň kamenářská (archivní, grafický i věcný přehled celého vývoje s příbuznými odvětvími), síň průmyslu ostatního (keramika, sklo, cín, dřevo, kov, památky cechovní, počátky výroby tovární), síň církevních památek, »starý Turnov«, oddělení legionářské z boje za osvobození; III patro: umělecká síň spravovaná sdružením výtvarníků »Turnov. Dílem«.

Přední ozdobou Turnova jsou jeho velké, pečlivě spravované sady. Starší jejich části (sady Rývovy a Metelkovy) vyznačují se vzrostlými stromy a keři vzácných druhů a skytají krásný pohled na protější zámek Hrubý Rohozec. No-

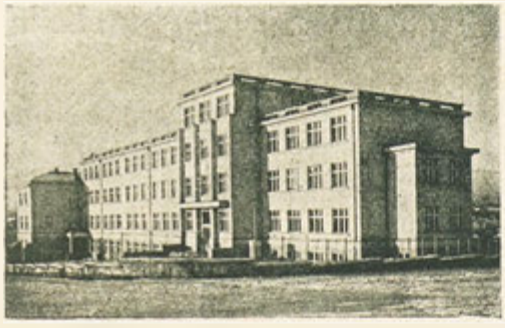

Státní reálné gymnasium. — Staatsrealgymnasium. — Lycée professionnel de l'Etat. — State-College for modern subjects.

Městská spořitelna. — Städtische Sparkassa. Caisse d'épargne municipale. — Municipal Savings-Bank.

Partie ve Skalním městě. — Partie in der Felsenstadt. — Vues de la ville rocheuse. — Sights of the rocky town.

vější část (t. zv. Šetřilovsko) upoutá svou moderní úpravou, rozlehlými plochami svěžích trávníků, malebnou kombinací vodních ploch a umělých skalek. Sady zv. Farářství prostírají se na ploše asi 28 ha.

Turnov i proto jest výhodným letoviskem, že jest odtud snadno podnikati výlety do celého Českého Ráje i dál v okolí bohaté nad jiné i přírodním půvabem i památnostmi. Všude značky i orientační desky.

Na sever: Sychrov, zámek a park (dnes nepřístupný), ale vyhlídka, pěkné údolí Mohelky, (v Huse rodiště básníka Boh. Kaminského a bratří jeho umělců Domin. a Konst. Bušků, letní sídlo Karla Maška), Letařovice (památný mal. strop v kostele a oltář, rodiště šachisty V. Koška), Český Dub (museum Karoliny Světlé), Světlá (dějiště románů Karoliny Světlé), Ještěd 1010 m, (výhled), Liberec (spojení autobusem).

Na sev.-vých.: Daliměřice (rod. prof. J. Pekaře, MUDra J. Salmona, spis. K. Selnera), prastaré lípy, zámek Rohozec (obraz., sklo, zbrojnice), Jenišovice (rokokový chrám), Frydštejn (zříceniny, koupaliště, rodiště malíře B. Knüpfera), Kopaniny (rozhledna, restaurace), Dolánky (statek Dlaskův), údolí Vazovecké, skalní bludiště na Dráhovně, Malá Sákla, letní sídlo, zříceniny, Suché skály, Sokol, vyhlídka, bludiště skal v Chlévišti na Kalichu zřícenina Zbiroh procházka údolím Jizery; letní sídlo »Zrcadlová koza«. - - Drahou tím směrem do Želez. Brodu (sklářská škola, museum), nebo do Navarova (zámek a zřícenina), odtud nebo ze stanice Jesenného do Vysokého (rodiště Dra Kramáře, museum, rozhled.) Též do Semil (»Riegrova stezka«, bohužel porušená odvedením vody, rodiště Riegrovo). Ze Železného Brodu i Semil lze vystoupiti na Kozákov.

Východ: Bludiště ok. »Zdenčiny skály«, skály Klokočské s »Průchody«, zříc. Rotštejna; výstup na Kozákov buď stezkou Šimákovou nebo Radského (tato pohodlnější).

Jihovýchod: Hlavatice (skal. rozhledna), Valdštejn (zřícenina, restaurace), skalní bludiště (trojí cesta, horem, středem »Angrovou stezkou«, dolem), Hrubá skála (rozhled), Myší díra, sion), Mariánská skála (rozhled), Myší díra, Lázně Sedmihorky.

Trosky (zřícenina, restaurace), Rovensko město (letní sídlo, podivuhod. zvonění u starob. chrámu, pomník Sv. Čecha), Tatobity (1000letá lípa), zaj. boží muka), Sedmihorky, Hrubá Skála, Trosky, Rovensko mají spojení drahou. Dále drahou: Libuň (pomník Antonína Marka), Jičín a Prachovské skály, nebo Železnice (lázně), Bradlec (zřícenina), Kumburk (zřícenina) a město Nová Paka.

Jih: Chlum (zřícenina), Vyskeř (vyhlídka), Kost (zachovalý hrad ze XIV. století, lze i autobusem), Sobotka (zámek Humprecht, starob. chrám, museum).

Jihozápad: Podél Jizery, Nudvojovice (chrám z XIII. století), Přepeře (chrám z XVI. století, dřevěné stavby).

Vlakem: Březina, odtud výstup na Mužský, skalní bludiště, pravěké Drábské světničky. Staré hrady, zřícenina Valečov, zpět Mnichovo Hradiště, zámek, bohaté sbírky; museum, v kostele Tří králů, hrob Albrechta z Valdštejna.

Městské sady. — Stadtpark. — Parc municipal. — Municipal park.

Betlémské skály. — Betlehem-Felsen. — Rochers de Betléhem. — Betlehem-Rocks.

Turnov.

Von J. V. Šimák.

Die Stadt Turnov (9.000 Einwohner in 1.200 Häusern) liegt in Nordböhmen, zwischen dem Iser- und Riesengebirge u. der nordböhmischen Tiefebene, an der Eisenbahnkreuzung Prag (105 km), Reichenberg (37 km), von Pardubice (114 km), von Königgrätz über Jičín (34 km). Hier ziehen Autostrassen von Prag, von Železný Brod u. bald auch von Jičín. Privat-Autobuslinien stellen die Verbindung her mit den Nachbarstädten Sobotka, Mnichovo Hradiště, Český Dub, Reichenberg, Gablonz a. N., Brod und Lomnice. Autotaxi parken am Marktplatz.

Den Turnover Gau, das sogenannte »böhmische Paradies«, durchfliesst die Iser.

Turnov vereinigt in sich die Vorteile des Gebirges und der Ebene. Das Klima ist sehr milde (durchschnittlich 7.5° C) und Turnov wird als Sommerfrische empfohlen. Adressen zahlreicher Privatswohnungen stellt das Stadtamt zu.

Der Stadtpark, der »Farářství«, in welchem sich eine gute Restauration befindet, geben Gelegenheit zu schönen Spaziergängen. Bequeme Ausflüge (keine Steigungen) in die herrliche Umgebung. Badegelegenheit.

Hotels in der inneren Stadt: »Wachtl«, »Beneš«, »Plesl« (beim Bahnhof), »Blauer Stern«, »Slavia«, »Central«, »Grand« u. »Karl IV.« Vorzügliches Trinkwasser, elektrische Beleuchtung. Sport: Tennis-Courts, Sportplätze (im Winter zum Wintersport hergerichtet), Kahnverleih. Unterhaltung: Tonfilmkino, Tanzstunden, Theatervorstellungen und Soirées. Weiters steht eine öffentliche Bücherei mit Leschalle (im Rathaus, woselbst auch Fremdeninformation) zur Verfügung.

Die Stadt ist Sitz einer politischen Bezirksbehörde, eines Bezirksgerichtes, eines Vikariates der katholischen Kirche, zweier Pfarrämter der čechoslovakischen und der Bruder-Kirche und besitzt ein Postamt mit Telephonzentrale.

Altertumlichkeiten der Stadt Turnau sind leider durch Brände und durch Adaptionen vernichtet worden. Seinerzeit existierten vorwiegend Holzbauten, von welchen nurmehr ein einziges Haus erhalten blieb. Dem Rathaus am Marktplatz, erbaut im Jahre 1526, umgebaut 1620, wurde jetzt ein neuer Mantel gegeben. Im Sitzungssaal befindet sich die Portraits aller

Turnov — celkový pohled. — Turnau — Gesamtansicht. — Vue totale de Turnov. — Total view of Turnov.

Partie z městských sadů. — Partie im Stadtpark. Vues partielles du parc municipal. Partial views of the Municipal Park.

bisherigen Bürgermeister und bedeutender Männer. Das Haus No. 2 (Landwirtschaftliche Bezirkssparkasse) gehörte ehedem dem 1914 verstorbenen akad. Maler und Volksbildner Jan Prousek. Im Hause No. 5 (früher als Kaserne und als Schule) war die Gewerbeschule untergebracht, welche von Fr. Mark gegründet wurde. Im Hause No. 25 wurde Fort. Durych geboren. Die St. Franziskuskirche beim Franziskanerkloster (1651) ist neuzeitlich hergerichtet. Sie birgt im ihrem Innern wertvolle Sammlungen von Gemälden des dortigen Malers Jan J. Hertl (1700): Legenden des serafinischen Franziskus und weiters eine wertvolle, alte Bibliothek. An Stelle des schmucken Gebäudes der Sparkasse und der Post stand damals das grösste Gebäude im Barockstil.

Am Hause No. 137 befindet sich eine Gedenktafel des Reiseforschers Č. Paclt. In dem Hause, welches vorher an Stelle des oben genannten stand, starb im Jahre 1876 Josef Wenzig. Die Dekanalkirche (der Turm aus dem 13., das Schiff aus dem 18. Jahrhundert) besitzt, ausser dem Altarbild des St. Niklas, alten Grabsteinen und Steinfunden aus dem 16. Jahrhundert, keine besonderen Sehenswürdigkeiten.

Die Dechantei wurde im Jahre 1612—15 erbaut. Im Gässchen gegenüber der Dechantei befindet sich das ehemalige kleine Palais der Edlen von Zichy von Rosenfeld. Dasselbe ist im Rokokostil erbaut und ist mit herrlichen Plastiken geziert, wurde jedoch neuzeitl. hergerichtet.

Der St. Maria Dom (an Stelle des vorhussitischen Klosters), eine Sehenswürdigkeit sonder gleichen, ist eine der ersten Bauten (1825—52) im Stile des neugotischen Romantismus.

Auf dem Hause No 259 in der Gasse »Na nové Hásce« befindet sich eine Gedenktafel des hier geborenen Wenzel Albert Bendel Stránický, des Freundes der Schriftstellerin Božena Němcová und des ertsen Puškin-Uebersetzers.

Die St. Mathiaskirche besitzt, da vom Brande heimgesucht, keine Altertümlichkeiten ausser dem Kriegerdenkmal aus dem Jahre 1866.

Von den grössten Unternehmungen seien erwähnt: die Fabrik zur Erzeugung von Seilerwaren Dr. Fotr, Boháček u. Co. - A. G., die Gärtnerei der Firma Mašek u. Co., die Dampfsäge des J. Plátek, die Buchdruckereien J. Jiránek u. Müller (Herausgeber der Zeitung »Pojizerské Listy«), 2 Elektrizitätswerke, 3 Ziegeleien, die Fabrik Josef Bartoň, Erzeugung von Waschmaschinen mit Hand- und elektrischem Betrieb, Wringmaschinen, zusammenlegbaren Bügelbrettern, Mangelmaschinen, Wäschetrockenständern, Teppichklopfstangen, Gartenschaukeln und Liegestühlen; die Metallmöbelerzeugung Richard Stuna, eine Reihe Möbeltischlereien (Jar. Sedláček) u. a. m., Pianowerkstätten usw.

Turnov wurde eigentlich durch seine Verarbeitung von Steinen bekannt (Amethysten, Bergkristallen u. a. Kieselquarzarten, Jaspissteinen, Achaten), die hier seit Jahrhunderten gefunden werden. Dieselben werden geschnitten, geschliffen, geglättet, graviert u. werden in Edelmetalle eingefasst. Die berühmten Mosaiken der Prager St. Wenzels-Kapelle und der Kapelle auf der Burg Karlstein sind hiesigen Ursprungs.

Im 16. Jahrhundert schon werden die hiesigen Edelsteinschleifer erwähnt und im Jahre 1715

Kozákov. — Berg Kozákov. — Colline »Kozákov«. — Hill »Kozákov«.

Dívči škola. — Mädchenschule. — Ecole pour filles. — Girl's School.

gründeten sie eine Art Kunstgemeinschaft, denn es wurden sogenannte »Kompositionen« d. s. Imitationen von Edelsteinen aus Glasiegierungen hergestellt, welche wie echte Edelsteine verarbeitet wurden. Vom Jahre 1750 an gewann diese Erzeugung Weltberühmtheit, wurde aber nachher nach Gablonz a. N. übertragen.

Zur Hebung der Arbeit wurde eine Fachschule für Schmuckerzeugung gegründet, woselbst sich eine Ausstellung befindet. Der bedeutendste Schüler dieser Schule ist der heutige Professor der Kunst-Gewerbeschule in Prag, Josef Drahoňovský.

Die bedeutendsten Unternehmungen auf diesem Gebiete sind: Fr. Šlechta, Herman und Palma, J. May, Lad. Durych, Vilém Pecina, Brüder Horna, Alexander Horna, Erzeugungsgenossenschaft der Edelsteinarbeiter »Précious«, die Diamantenschleiferei-Aktiengesellschaft u. a. m. Mit Edelstein- u. Glasgravieren beschäftigt sich die Firma Jar. Roubíček und mit der Herstellung von Edelsteinimitationen die Unternehmungen: Selecta, Jan Ouhrabka, Jos. Valha, Dr. Plihal und Karl Pitaš.

Trotzdem auch hier die allgemein spürbare Wirtschaftskrise herrscht, wird ein Jahresumsatz von einigen Millionen Kč erzielt.

Von dem oben angeführten Prof. Drahoňovský besitzt die Stadt Turnau 2 Bronze-Denkmäler, welche vor dem Sokolhaus aufgestellt sind. Das städtische Museum enthält reiche Sammlungen.

Eine besondere Zierde der Stadt sind ihre schönen, gepflegten Parkanlagen.

Turnov ist wegen seiner günstiger Lage als Sommerfrische gut geeignet. Die Umgebung besitzt reiche Naturschonheiten.

Im Norden: Schloss Sychrov, das Mohelka-Tal, Letařovice, Český Dub, Světlá, der Jeschken, (1010 m), Reichenberg (Autobus).

Im Nordosten: Daliměřice, Schloss Rohozec, Jenišovice, Ruine Frýdštejn, Kopanina, Dolánky, das Vazovec-Tal, Malá Skála, die Felsenlabyrinthe in Drábovna und Chléviště und Kalich, Ruine Zbiroh, das Iser-Tal, Železný Brod und Semily.

Im Osten: Ruine Rotštejn, Berg Kozákov, Klokočer Felsen.

Im Südosten: Hlavatice, Burg Valdštejn, Felsenlabyrinth, Marienfelsen, Mauseloch, Bad Sedmihorky, Trosky, Sommerfrische Rovensko, Tatobity, Libuň, Jičín, Kumburk und Nová Paka.

Im Süden: Chlum, Vyskeř, Kost, Sobotka mit Schloss Humprecht.

Im Südwesten: Das Iser-Tal, Nudvojovice, Přepere, Březina, Staré Hrady, Ruine Valečov und Mnichovo Hradiště.

La ville de Turnov.

Par J. V. Šimák.

La ville de Turnov (9.000 habitants dans 1.200 maisons) est située au nord de la Bohême entre les montagnes d'Iser et Riesen et la plaine basse de la Bohême septentrionale, au point de jonction des lignes de chemin de fer Praha (105 km) — Liberec (37 km). La distance de Pardubice est 114 km, de Hradec Králové par Jičín 34 km. Il y a des voies d'autos de Praha, Železný Brod et peut-être bientôt même de Jičín. Des autobus privés circulent entre les villes voisines de Sobotka, Mnichovo Hradiště, Český Dub, Liberec, Jablonec sur Nisa, Brod, Lomnice. A la place du marché on trouvera des taxis. L'Iser arrose la contrée de Turnov, appelée: »le paradis bohémien«.

La ville de Turnov combine les avantages de la montagne avec celles de la plaine. Le climat est très doux: 7, 5 degrés C. en moyenne et la ville est une villégiature idéale. La mairie remettra volontiers des adresses de nombreux logements privés.

Le parc municipal et la forêt paroissiale, dans laquelle se trouve un bon restaurant d'ailleurs, procurent l'occasion de belles promenades. Excursions sans montée aux environs magnifiques. Occasion pour se baigner.

Hôtels au centre de la ville: »Wachtl«, »Beneš«, »Plesl«, (près de la gare), »Modrá hvězda«, »Slavia«, »Central«, »Grand«. Il y a une bonne eau potable ainsi que lumière électrique. Sport: tennis-courts, vélodrômes (adaptés en hiver pour les sports d'hiver), canotage, entretiens divers: film sonore, leçons de danse, répresentations de théâtre, soirées. Une librairie publique

Koupaliště u dolaneckého jezu. — Freibad beim Wehr. — Bains près du barrage. — Bathing in the open air next to the barrage.

avec une salle de lecture est a la disposition des étrangers. Elle se trouve dans l'hôtel de ville, où l'on donnera tous les renseignements désirés.

La ville est siège d'un tribunal et d'un conseil d'arrondissement, d'un vicariat. Il y a une église catholique, deux paroisses de l'église tchécoslovaque et de la communauté des frères ainsi qu'un bureau de poste avec communication téléphonique.

Les curiosités anciennes de la ville ont été détruites malheureusement, soit par incendies, soit par adaptions. Dans le temps il y avait pour la plupart des constructions en bois desquelles on n'a conservé qu'une seule maison. L'hôtel de ville à la place du marché construit en 1526, reconstruit en 1620, a reçu à présent une nouvelle façade. Dans la salle des séances se trouvent les portraits de tous les maires qui ont été jusqu'à présent et d'autres hommes célèbres.

La maison no. 2 (caisse agricole d'épargne du district) appartenait autrefois au peintre académique Jan Prousek, mort 1914. Dans la maison no. 5 (jadis caserne et école) il y avait l'école industrielle, fondée par Fr. Mark. Dans la maison no. 25, Fort. Durych est né. L'église St. François près du couvent franciscain (1651) a été renouvelée d'une façon moderne. Elle comprend à l'intérieur des collections de grand prix du peintre de l'endroit Jan J. Hertl (1700), des légendes de François séraphique, ensuite une vieille bibliothèque précieuse. A la place du beau bâtiment de la caisse d'épargne et du bureau de poste il y a avait autrefois le plus grand bâtiment en style baroque.

A la maison no. 137 se trouve une plaque commémorative de l'investigateur Č. Paclt. Dans la maison qui y était d'abord, mourut en 1876 Josef Wenzig. L'église doyennée (tour du 13e, nef du 18e. siècle) ne renferme, outre le tableau d'autel de St. Nicolas, les vieilles pierres tumulaires et les trouvailles de pierres, point de curiosités particulières. Le doyenné fut bâti en 1612—15. Dans la ruelle en face se trouve l'ancien petit palais des seigneurs de Zichy-Rosenfeld. Il est en style rococo, orné de plastiques magnifiques et arrangé modernement.

L'église de Notre-Dame (à la place d'un couvent préhussite) est très remarquable puisqu'elle est un des premiers bâtiments en style romantique gothique moderne. A la maison no. 259 dans la rue »Na nové Hásce« se trouve une plaque commémorative pour Wenzel Albert Bendel Stránitzký, qui y naquit, il était l'ami de la femme de lettres Božena Němcová et le premier traducteur de Puchkin.

L'église St. Mathieu ne possède point de curiosités à cause de l'incendie qui détruisait tout, excepté le monument commémoratif de guerriers de l'année 1866.

Il faut citer des plus grandes entreprises: Dr. Fotr, Boháček et Cie, S. A., usine pour la production de corderie, Maison Mašek et Cie., jardinage, J. Plátka, scie à vapeur, Jan Jiránek et Müller, atelier de relieur (éditeur du journal »Pojizerské Listy«, 2 usines d'électricité, 3 tuileries, Josef Bartoň, production de lessiveuses à

Rohozec: Zámek. — Schloss. Le château. — The castle.

Na Jizeře. — Auf der Iser. — La rivière Jizera. — Jizera-river.

main et à électricité, essoreuses, planches pliantes à repasser, machines à calandrer, porte-linge, perches pour battre les tapis, balançoires de jardin, transates, Richard Stuna, fabrique de meubles en métal, quelques ateliers de menuisier-ébéniste comme Jar. Sedláček etc., usines de pianos etc.

Turnov est célèbre grâce à l'élaboration de pierres (améthystes, cristaux etc. quartzs siliciques, pierres de jaspe, agates) qui s'y trouvent depuis des siècles. On les taille, repasse, polit, grave et on les incruste de métaux précieux. Les mosaïques fameuses de la chapelle de St. Venceslas à Prague et de la chapelle du château de Karlstein proviennent également de Turnov.

On mentionne déjà au 16e. siècle les tailleurs de pierres précieuses de la ville. En 1715 ils fondèrent une sorte d'association d'art, car on produisit des »compositions«, c'est-à-dire des imitations de pierres précieuses en alliage de verre, élaborées comme des pierres fines. Dès 1750 cette production jouissait d'une renommée universelle mais elle fut transportée plus tard à Jablonec sur Nisa.

Pour contribuer à relever l'industrie on a fondé une école spéciale pour la production de bijoux, dans laquelle se trouve une exposition. L'élève le plus célèbre de cette école est Josef Drahoňovský, professeur actuel de l'école des arts et métiers à Prague. Les entreprises les plus importantes de cette branche sont: Fr. Šlechta, Herman et Palma, J. May, Lad. Durych, Vilém Pecina, Horna Frères, Alexander Horna, union de fabrication des ouvriers de pierres précieuses »Précious«, la taillerie de diamants, S. A. etc. La maison Jar. Roubíček fait des gravures de pierres précieuses et de verre et les établissements suivants produisent des pierres précieuses imitées: Selecta, Jan Ouhrabka, Jos. Valha Dr. Plíhal, Karl Pitaš.

Malgré la crise économique générale on effectue des affaires anuelles de quelques millions de Kč.

La ville de Turnov possède 2 monuments de bronze placés devant la maison des Sokols du professeur Drahoňovský, mentionné ci-dessus. Le musée municipal contient de riches collections.

Les beaux parcs bien entretenus de la ville sont un ornement spécial. Turnov est une villégiature idéale grâce à sa situation favorable. Les environs sont riches en beautés naturelles.

Au nord: Le château de Sychrov, la vallée de Mohelka, Letařovice, Český Dub, Světlá, la montagne de Ještěd, (1010 m.), Liberec (autobus).

Au nord-est: Daliměřice, le château de Rohozec, Jenišovice, la ruine de Frýdštejn, Kopany, Dolanky, les labyrinthes de roches à Dědov, la vallée de Varcovec, Malá Skála, Chléviště na Kalichu, la ruine de Zbiroh, la vallée d'Iser, Železný Brod, Semil.

A l'est: La ruine de Rotštejn, la montagne de Kozákov, le rocher de Klokoč.

Au sud-est: Hlavatice, le château de Valdštejn, le labyrinthe de roches »Marianská skála«, Myší díra, la ville d'eaux de Sedmihorka, Trosky, la villégiature de Rovensko, Tatobity, Libuň, Jičín, Kumburk, Nová Paka.

Au sud: Chlum, Vyskeř, Kost, Sobotka avec le château de Humbrecht.

Au sud-ouest: La vallée d'Iser, Nudvojovice, Přepeře, Březina, Staré Hrady, la ruine de Valečov, Mnichovo Hradiště.

Klokočská radnice. — Felsengebilde. — Formation rocheuse. — Rocky formation.

Turnov.

The town of Turnov (9000 inhabitants in 1200 houses) lies in North Bohemia, between Jizera- and Krkonoše-mountain and the North Bohemian lowland, on the junction of Praha (105 km.) and Liberec (37 km.). The distance from Pardubice is 114 km., from Hradec Králové over Jičin 34 km. Here are motoring roads from Praha, from Železný Brod and perhaps soon from Jičin, too. Private bus-lines connect Turnov with the neighbouring places: Sobotky, Mnichova Hradiště, Česká Dubá, Liberec, Jablonec, Brod and Lomnice. Taxis park on the market-place.

The district of Turnov, the so-called »Bohemian Paradise«, is watered by Jizera-river. In that place we find united the advantages of mountains and lowland. Climate is very mild (average 7.5 degre C.) and Turnov is well to be recommended as a summer health-resort. The municipal office gives addresses of numerous private houses.

The park of the town and the parochial wood, the latter with a very good restaurant, offer many nice walks. Beautiful excursions (no ascent!) into the wonderful surroundings; bathing-accommodation.

Hotels in the inner town: »Wachtl«, »Beneš«, »Piesl«, (near the station), »Blauer Stern«, »Slavia«, »Central« and »Grand«. Excellent drinking water, electric light.

Sports: tennis-courts, sporting-grounds, (in winter adapted for wintersport), boating, cinema, dancing-lessons, theatre-performances and soirées. Besides there is a public library with a reading-room in the townhall, there you also get all information.

Turnov is seat of a district court and of a vicegerency, there is a Roman Catholic church, too, 2 pastoral offices, of Czecho-Slovakian and of Brother-church. Post-office with telephone-exchange.

It is a great pity that many of the curiosities of the town have been destroyed by fire or by erecting new buildings. Formerly there were mostly wood-houses; only a single one has been preserved. The townhall on the market-place, built in 1526, rebuilt in 1620, was given a new façade. In the meeting-room there are the portraits of all the burgomasters up to the present and of many famous men.

»Na Valdštejně«. - Podle leptu K. Vika. — Nach einer Radierung von K. Vik. — Château »Valdštejn« - d'après une gravure par K. Vik. — »The Valdštejn-Castle« - an etching by K. Vik.

The house number 2 (agricultural district's savings-bank) formerly belonged to the late academical painter Jan Prousek. In the house number 5 (formerly barracks and schools) there was the technical school founded by Fr. Mark. In the house number 25 Fort. Durych was born. St. Francis' church near the Franciscan monastery (1651) was adapted in an up-to-date way. It conceals in its inside valuable collections of the native painter Jan J. Hertl (1700), legends of the serephical Francis and besides a precious old library. At the very place where we now find the savings-bank and the post-office there was formerly one of the largest buildings in Baroque style.

On the house number 137 there is a memorial tablet for the explorer Č. Paclt, and in the house which was before on its place there died Josef Wenzig in 1876. The dean's church (the tower is from the 13th. century, the nave from the

Sokolovna. — Sokol-Turnhalle. — Gymnase (Sokol). — Gymnastic hall (Sokol.)

18th.) has no special curiosities except the altarpiece of Sta. Claus, tombstones and other interesting old stones.

The deanery was built in 1612—15. In the small streets opposite there is the ancient palace of the lords of Zichy of Rosenfeld. It is in Baroque style and adorned by wonderful plastic works of art. The Virgin's Cathedral (in the place of an ancient Hussite monastery) is an extraordinary sight; it is one of the first buildings (1825—52) in the style of New Gothic Romantism.

At the house number 259 in the street »Na Nové Hásce« there is a memorial tablet for Wenzel Albert Bendel Stránitzky born there. He was a friend of the lady-author Božena Němcová and the first translator of Puschkin.

St. Matthew's church has no sights as it often has been damaged by fire except a war-monument from the year 1866.

Among the largest factories let us mention: the factory for production of ropes Dr. Fotr, Boháček and Co. joint-stock company, the gardener's establishment of the firm Mašek and Co., the steamsaw I. Plátka, the bookbinder's workshop Jan Jiránek and Muller (editor of the newspaper »Pojizerské Listy«), 2 electric works, 3 brickyards, the Josef Bartoš factory, production of washing-machines managed by hand or electricity, wringing-machines, foldable ironing-boards, mangling machines, clothes-horses, carpet's rods, garden-swings and deck-chairs, the metal furniture- factory Richard Stuna, several cabinet-makers (Jar. Sedláček) and others, piano-makers etc.

Turnov is famous for its working up of precious stones (amethyts, chystal, jaspagates, agates) having been found here since a hundred of vears. They are cut, grinded, polished and set in precious metal. The famous mosaics of St. Wenceslaus' chapel in Praha and of the chapel in the castle Karlstein are made in Turnov. Already in the 16th. century the local lapidaries were mentioned and in 1715 they founded a sort of fellowship of artists, there were made the so-called »compositions«, imitations of precious stones out of a glas alligation and managed as if they were genuine. In 1750 this proceeding became famous all ower the world, but soon afterwards is was transferred to Jablonec.

For the development of this work there was founded a professional training-school for working jewels, you find a permanent exhibition there. The most distinguished pupil of this school is the present professor of the trade-school in Praha, Josef Drahoňovský.

The most important establishments in this line are: Fr. Šlechta, Herman and Palma, I. May, Lad. Durych, Vilém Pacina, Brüder Horna, Alexander Horna, association of lapidaries »Precious«, the diamond-cutting joint-stock company etc. The firm Jar. Roubiček works at the caustic process of precious stones and of glass. Producing of precious stones' imitations: Selecta, Jan Ouhrabka, Jos. Valha, Dr. Plíhal and Karl Pitaš.

Tyršův pomník — Tyrš Denkmal. Monument de Tyrš. — Tyrš-Momument.

Of course you feel the economical crisis here as well as elesewhere, but nevertheless there is a sale of several millions of Kč a year.

We already mentioned professor Drahoňovský who did 2 bronze monuments for Turnov, placed before the Sokolhouse. The town's museum contains rich collections.

Many beautiful and well-kept parks are a special ornament of Turnov. The town has a beautiful situation and it is a fine summer health-resort. Its surroundings are rich in manifold natural beauties.

On the North: Sychrov-castle, the Mohelka-valley, Letařovice, Český Dub, Světlá, Ještěd-mount (1010), Liberec (bus).

On northeast: Daliměřice, Rohazec-castle, Jenišovice, Frýdstejn-ruin, Kopaniny, Dolanky, the Vazovec-valley, Malá Skála, the rocky labyrinths in Drábov and Chléviště na Kalichu, Zbiroh-ruin, the Jizera-valley, Železný Brod and Semil.

On the East: Rotštejn-ruin, the Kozákov-mount and the rocks of Klokoč.

On south-east: Hlavatice- Valdštejn-castle, the rocky labyrinths of Marianská skála, Myší díra, the spa Sedmihorka, Trosky, summer health-resort Rovensko, Tatobity, Sibun, Jičín, Rumburk and the town Nová Paka.

On the South: Chlum, Vyskeř, Kost, Sobotka with the Humbrecht-castle.

On south-west: The Jizera-valley, Nudvojovice, Přepeře, Březina, Staré Hrady, Valečov-ruin and Mnichovo Hradiště.

Jilemnice.

Popis. Jilemnice, okresní město, s 3.858 obyvateli, položené v nadmořské výšce 464 m na úpatí západních Krkonoš. Přirozené středisko hospodářské a kulturní celého kraje, významné východisko letní a zimní turistiky.

Historie. Podle kusých historických pramenů vznikla Jilemnice při zemské stezce asi v 12. století jako součást panství Štěpanického v držení rodu z Valdštejna. Další významní držitelé

byli Křinečtí z Ronova, Albrecht z Valdštýna, rod Krištofa Haranta z Polžic a Bezdružic a posléze rod Harrachů. Za švédských válek město velmi trpělo, schudlo, třikrát vyhořelo. Staré písemné památky se nedochovaly.

Vzhled. Město svým vzhledem, úpravou, čistotou a výdlažbou ulic zanechá v příchozím nejpříznivější dojem. Rada význačných budov a veřejných staveb: městská radnice, kostel, zámek s rozsáhlým parkem, sokolovna, budova státních úřadů, školní budovy: čsl. stát. reál. gymnasium, tkalcovská škola, hospodářská škola, obecné a měšťanské školy, Masarykova okresní v. v. nemocnice upoutá svojí výstavností.

Dálkové spoje. Krátkou odbočkou trati Martinice—Jilemnice—Rokytnice v Krkonoších jest město spojeno s hlavní tratí Praha — Trutnov. Železniční spojení doplněno jest autobusovými linkami: Jilemnice—Horka u Staré Paky, —Jičín, Jilemnice—Libštát—Lomnice, Jilemnice —Benecko a Jilemnice—Mísečky—Krkonoš, Jilemnice—Semily.

Školy. Po stránce kulturní může se město pochlubiti vyspělým školstvím. Kromě škol národních obecných a měšťanských se IV. učebným kursem pro chlapce a dívky jest zde 8třídní čsl. státní reálné gymnasium, státní odborná škola tkalcovská, odborná škola hospodářská a hospodyňská, školy živnostenské.

Knihovna. Museum. V budově městské radnice umístěna jest veřejná knihovna s čítárnou a Krkonošské museum s hojnými vystižnými sbírkami.

Divadlo. Biograf. Vyspělé ochotnické divadelnictví obstarává spolek »Kolár«, biograf vlastní místní jednota Sokol.

Sport. Jilemnice jest kolébkou čsl. lyžařství. Dodala čsl. lyžařskému sportu závodníky zvučných jmen, kteří proslavili československé jméno daleko za hranicemi a mořem. V blízkosti města jest prvotřídní lyžařský závodní můstek, dějiště častých mezinárodních závodů a kluziště místního spolku »SKJ«.

K provozování letních sportů slouží rozsáhlé stadion jednoty Sokol s hřišti pro kopanou, házenou, tenis, woleyball, lehkou atletiku, s běžeckou dráhou. V místě jsou čtyři velmi dobrá tennisová hřiště. Koupání v blízké Jizerce nebo Jizeře.

Turistika. Krásné okolí a blízké Krkonoše umožňují řadu vděčných výletů a to v první řadě půvabným údolím štěpanickým na Žalý a Benecko, jež v poslední době se svými moderně zařízenými hotely a pensiony stává se význačným klimatickým a hojně vyhledávaným místem v zimě i v létě. Z Benecka možno pak hlubokými horskými lesy dosáhnouti postupně Míseček, Špindlerova Mlýna, českého hřebene Krkonoš, Labské boudy a louky, jež jest dalším východiskem do ostatních části Krkonoš, k Osecké boudě, Dvorské boudě, do Rokytnice, Harrachova Nového Světa, k Sněžným Jámám, Spindlerově boudě a na Sněžku.

Horská silnice T. G. Masaryka. V *poslední* době byly Krkonoše význačně zpřístupněny nákladným vybudováním horské silnice presiden-

Městská spořitelna. — Städtische Sparkasse. — Caisse d'épargne municipale. — Municipal savings-bank.

Krkonoše:

Kokrháč. - Kotelné jámy.
Riesengebirge:
Kokrháč. - Kesselgruben.
Les monts des Géants:
Kokrháč.
Riesengebirge:
Kokrháč.

ta-Osvoboditele T. G. Masaryka z Jilemnice na Mísečky a Krkonoš, po níž lze autem v jediném dnu z Prahy dosáhnouti horských hřebenů. Však i blízké okolí Jilemnice jest bohato na krásné a vděčné vycházky v blízkých lesích, a na výhodné tereny lyžařské pro začátečníky i pokročilé.

Hotely. Ubytování. Pro přechodné ubytování návštěvníků slouží moderně zařízený Grand hotel na náměstí se 45 hostinskými pokoji, opatřený proudící teplou a studenou vodou. Pro hromadné zájezdy a výlety jest k disposici turistická noclehárna a řada vhodných bytů v soukromí. Téměř veškeré objekty v městě jsou připojeny na městský gravitační vodovod, přivádějící vodu se sledy radia z blízkého předhoří Krkonoš.

Průmysl. Poválečná všeobecná krise krutě ochromila kvetoucí průmysl textilní, základ blahobytu v celém kraji. Přes to houževnatostí jednotlivců udrželo se a prospívá několik význačných podniků. V prvé řadě jest fa Fejfar a Mládek ve Studenci, která v tkalcovně ve Studenci, přádelně v Kalné Vodě a konfekci v Horkách u Staré Paky zaměstnává sta dělníků, zřizuje prodejní sklady v Praze a jiných městech. Podnik jest vybaven co nejmoderněji se všemi potřebnými vedlejšími závody. Firma stará se o své zaměstnance po způsobu zlínských metod a s heslem »Od výrobce přímo k spotřebiteli« úspěšně propaguje lněné výrobky. Přímo v městě jest Česká přádelna a tkalcovna lnu akc. spol., nyní plně zaměstnaná, zařízená jako snad jediný podnik v ČSR na úplnou výrobu od stonku lnu až po hotový výrobek. Počet zaměstnanců v podniku a po domácku pracujících dostupuje 1000 osob. Hlavní výrobky: krejčovské přípravy, sedlářské, čalounické zboží, bílé zboží, konfekční zboží, stanoviny, baťochy, torby, rukavice, lodní pytle, letecká plátna, ségle na kajaky, auta, lehátka atd. Dalším významným podnikem textilním jest bělidlo fy Fr. Brůna v Dol. Štěpanicích, jež vlastní rozsáhlé přádelny a tkalcovny v sousedním jabloneckém okrese. V městě jako středisku zimních sportů jest několik podniků, zabývajících se výrobou lyží, z nichž nejvýznačnější jest fa H. Mečíř a spol., která kromě lyží všech druhů vyrábí sportovní nářadí a potřeby pro tělocvik, lehkou atletiku, vodní sporty a různé typy zahradního nábytku.

¾ hodiny od Jilemnice, v Martinicích nachází se jedna z největších farem vzácných zvířat kožišinových v RČS, patřící fě Fr. Horáček, obchod živou zvěří. V klecích jsou chovány vzácné stříbrné lišky kanadského původu, nutrie s hustou tmavomodrou podsadou. Přes 60 výběhů skýtá v zimě útulek až 1500 zajícům. Dvě vysoké voliery pojmou najednou 4000 bažantů a 12.000 koroptví. Ve dvou psincích jsou chováni vzácní tibetští jedlí psi Chou-Chou a tatranští vlčáci, Kuvači. Farmu lze každému v určenou dobu shlédnouti.

Peněžnictví v Jilemnici jest zastoupeno lidovými peněžními ústavy, městskou spořitelnou, občanskou záložnou, okresní záložnou hospodářskou, živnostenskou záložnou a úvěrním ústavem. Z nich na prvém místě jest městská spořitelna, jedna z největších na českém severovýchodě se svými 100 miliony vkladů a téměř 9 miliony jmění. Vlastní hlavní budovu v Jilemnici a pobočku v Jablonci nad Jizerou.

Občanská záložna, pobočka Národní banky československé jest rovněž významným činitelem v hospodářském životě města a okolí. Vklady tohoto ústavu dostoupily výše 44 milionů a reservní fondy překročily 3 miliony Kč. Přispěním městské spořitelny byla vystavěna rozsáhlá budova národních škol dívčích, zakoupeny velké komplexy půdy a lesů, zřízen chudobinec a Krkonošské museum, uskutečněna byla telefonisace v horských oblastech okresu jilemnického, pořízena přístavba gymnasia kromě celé řady veřejných akcií, jež účastí spořitelny byly umožněny.

Rovněž tak občanská záložna podporuje po celou dobu svého trvání podniky všeobecně prospěšné a kulturní. Kromě hlavního ústavu v Jilemnici byla zřízena filiálka ve Vrchlabí a sběrna vkladů v Hostinném nad Lab.

Občanská záložna, ústředí v Jilemnici. — Die Zentrale der Občanská záložna in Jilemnice. — La centrale de Občanská záložna à Jilemnice. — The head-office of Občanská záložna at Jilemnice.

Cesta na Benecko.
Weg ins Benecko-Gebiet.
Chemin à Benecko.
The way to Benecko.

Jilemnice.

Bechreibung. Jilemnice, eine Bezirksstadt mit 3858 Einwohnern, liegt in einer Seehöhe von 464 m am Fusse des westlichen Riesengebirges. Es ist das natürliche Wirtschafts- und Kulturzentrum der ganzen Umgebung und ein bedeutender Ausgangspunkt für Sommer- und Wintertouristik.

Geschichte. Auf Grund der geschichtlichen, allerdings mangelhaften Quellen, entstand Jilemnice an der alten Landstrasse ungefähr im XII. Jahrhundert, als Teil des herrschaftlichen Gutes Štěpanice im Besitze derer von Wallenstein. Weitere bedeutungsvolle Besitzer waren die Herren Křinečtí z Ronova, Albrecht v. Waldstein, das Geschlecht des Krištof Harant z Polžic a Bezdružic und endlich das Geschlecht derer von Harrach. Während der schwedischen Kriege hat die Stadt sehr gelitten, verarmte und wurde dreimal durch Feuersbrunst vernichtet. Schriftliche Andenken blieben nicht erhalten.

Gesamtansicht. Durch ihre Reinlichkeit, ihre Ausstattung und gepflasterte Strassen, macht die Stadt auf jeden Ankömmling den günstigsten Eindruck. Bedeutende Gebäude und staatliche Baulichkeiten: Das städtische Rathaus, die Kirche, das Schloss mit den ausgedehnten Parkanlagen, die Turnhalle des »Sokol«, das Gebäude der Staatsämter, das čsl. Staatsrealgymnasium, die Schule für Weberei, für Landwirtschaft, die Volks- und Bürgerschule und das Bezirkskrankenhaus sind baulich hervorragend.

Fernverbindungen. Durch eine kurze Abzweigung der Strecke Martinice—Jilemnice—Rokytnice im Riesengebirge hat die Stadt Anschluss an die Hauptstrecke Prag—Trutnov. Die Bahnverbindungen werden durch die Autobuslinien Jilemnice—Horka bei Stará Paka, Jilemnice—Libštát—Lomnice, Jilemnice—Benecko, Jilemnice—Mísečky—Riesengebirge und Jilemnice—Semily ergänzt.

Schulen. Was die Kultur anbelangt, kann sich Jilemnice eines hervorragenden Schulwesens rühmen. Ausser der Volks- und Bürgerschule mit drei Klassen und einem angeschlossenen IV. Lehrkurs besteht ein achtklassiges Staatsrealgymnasium, eine staatliche Webereifach

Krakonoš na jilemnickém náměstí.
Rübezahl auf dem Ringplatz in Jilemnice.
Rubezahl (gnome des monts des Géants) sur la place de la ville de Jilemnice.
Rübezahl on the market-place at Jilemnice.

Ulice Dr. Al. Rašína
Dr. Al. Rašín-Gasse.
Rue Dr. Al. Rašín.
Dr. Al. Rašín-Street.

schule, eine Wirtschafts- und Haushaltungsfachschule und Gewerbeschulen.

Bibliothek. Museum. Im Rathause ist eine öffentliche Bibliothek mit Lesehalle und das Riesengebirgsmuseum mit zahlreichen bedeutenden Sammlungen untergebracht.

Theater. Kino. Ein gutes Dilettantentheater unterhält der Verein »Kolár«, ein eigenes Kino der hiesige Turnverein »Sokol«.

Sport. Jilemnice ist die Wiege des Skisportes in der ČSR. Aus dieser Gegend stammen die bedeutendsten und klangvollsten Namen des čsl Skisportes, die die Čechoslovakische Republik sowohl im nahen, als auch im weiten Ausland propagiert haben. In der unmittelbarsten Nähe der Stadt ist eine erstklassige Sprungschanze, der Schauplatz zahlreicher internationaler Wettspringen und eine Eislaufbahn des städtischen Vereines »SKI«. Für Sommersporte dient ein grosses Stadion des Turnvereines »Sokol« mit Spielplätzen für Fussball, Tennis (vier gut geplegte Courts), Volleyball, Leichtatlethik und eine gute Laufbahn für Sprinter. Badegelegenheit im Flusse Jizerka oder Jizera.

Touristik. Die herrliche Umgebung und das nahe Riesengebirge bieten eine Reihe dankbarer Ausflüge, in erster Linie durch das reizende Tal Stěpánice nach Žalý und Benecko, welches in letzter Zeit, dank der modern eingerichteten Hotels und Pensionen, ein bedeutender klimatischer und viel besuchter Erholungsort im Sommer u. Winter wurde. Von Benecko erreicht man durch tiefe Wälder die Schüsselbauden, Spindlermühle, den Kamm des böhmischen Riesengebirges, die Elbebaude und die Wiesenbaude, welche der weitere Ausgangspunkt nach dem übrigen Riesengebirge zur Osecká bouda, Dvorská bouda, nach Rokytnice, Harrachov—Nový Svět, zu den Schneegruben, Spindlerbaude und auf die Schneekoppe sind.

Die Gebirgsstrasse T. G. Masaryk. In letzter Zeit wurde das Riesengebirge durch den erstklassigen Bau der Gebirgsstrasse T. G. Masaryks, welche von Jilemnice zu den Schüsselbauden und dem Riesengebirge führt, bereichert, sodass man von Prag in einem Tag die Gebirgskämme leicht erreichen kann. Aber auch die nächste Umgebung von Jilemnice ist reich an schönen und dankbaren Spaziergängen in die naheliegenden Wälder und an vorteilhaften Skiterrains für Anfänger und Fortgeschrittene.

Hotels und Logis. Für das Logieren der Besucher steht am Ringplatz das modern eingerichtete Grandhotel mit 45 Gastzimmern zur Verfügung. Alle Zimmer sind mit fliessendem warmen und kalten Wasser versehen. Massenausflüge finden Unterkunft in der Touristenherberge und in einer Reihe von Privatwohnungen. Fast alle Objekte in der Stadt sind an die städtische Gravitationswasserleitung angeschlossen. Das Wasser enthält eine Spur von Radium und entspringt im nahen Vorgebirge des Riesengebirges.

Industrie. Die Krise der Nachkriegsjahre lähmte stark die blühende Textilindustrie, welche die Grundlage des Wohlstandes der ganzen Umgebung war. Aber trotzdem gelang es Einzelnen durch Zähigkeit und Ausdauer einige bedeutende Unternehmungen zu erhalten u. zur

Vrchlabská filiálka Občanské záložny v Jilemnici. — Die Hohenelber Filiale der Občanská záložna in Jilemnice. — La succursale de la Občanská záložna à Jilemnice. — The branch-office of the Občanská záložna at Jilemnice.

Radnice. — Rathaus. — L'hôtel de ville. — The townhall.

Prosperität zu bringen. Es ist dies in erster Reihe die Firma Fejfar & Mládek in Studenec, welche in der Weberei in Studenec, der Spinnerei in Kalná Voda und der Konfektion in Horka bei Stará Paka einige hundert Arbeiter beschäftigt. Dieselbe hat mehrere Verkaufsstellen in Prag und anderen Städten errichtet. Das Unternehmen und alle seine Filialen sind aufs modernste ausgestattet. Die Firma sorgt für ihre Angestellten nach den bekannten Methoden von Zlín. Mit dem Motto: »Vom Erzeuger direkt zum Verbraucher« propagiert sie mit grossem Erfolg ihre Leinenerzeugnisse. — Direkt in der Stadt befindet sich die heute vollbeschäftigte Böhmische Flachs-Spinnerei und Weberei A. G. Dieses Unternehmen ist vielleicht das einzige in der ČSR, welches die ganze Fabrikation vom Flachsstengel bis zum fertigem Fabrikat selbst durchführt. Die Zahl der Fabriks- und Heimarbeiter beträgt bis 1000 Personen. Hauptartikel: Schneiderzubehöre, Sattler-, Tapezierer-, Weiss- und Konfektionsware, Segeltuche, Rucksäcke, Handschuhe, Schiffssäcke, Fliegerleinen, Segel für Kajaks, Bezuge für Autos, Liegestühle usw. — Ein weiteres bedeutendes Textilunternehmen ist die Bleicherei der Firma Fr. Brůna in Dolní Štěpánice, welche auch grosse Spinnereien u. Webereien im benachtbarten Gablonzer Bezirk besitzt. — In der Stadt, dem Zentrum des Wintersportes, existieren einige Unternehmungen für Skierzeugung, unter denen die Firma H. Mečíř & Co. die bedeutendste ist. Sie erzeugt ausser Skiern aller Arten auch Turngeräte und Gebrauchsgegenstände für Leichtatlethik, Wassersport und verschiedene Typen von Gartenmöbeln.

In dem 45 Minuten von Jilemnice entfernten Martinice befindet sich eine der grössten Farmen zur Züchtung von Edelpelztieren in der ČSR, welche der Firma Fr. Horček, Tierhandlung, gehört. In grossen Käfigen werden hier Silberfüchse kanadischer Abstammung, sowie Nutria mit tiefblauem Unterfell gezüchtet. Ueber 60 Ausläufe (Wechsel) bieten im Winter bis 1500 Hasen Zuflucht. Zwei grosse Volieres fassen auf einmal 4000 Fasanen und 12.000 Rebhühner. In zwei Hundeställen werden wertvolle essbare tibetanische Hunde — Chou-Chou — und Tatrawolfshunde — Kuvači — gehalten. Die Farm ist zu bestimmten Tageszeiten jedermann zwecks Besichtigung zugänglich.

Geldwesen. Das Geldwesen in Jilemnice ist vertreten durch die städtische Sparkasse, bürgerliche Sparkasse, landwirtschaftliche Bezirkssparkasse, gewerbliche Sparkasse und Creditverein. Als erste unter ihnen ist die städtische Sparkasse, eines der grössten Geldinstitute des böhmischen Nordostens, die Einlagen von 100 Millionen Kč verwaltet und einen Reservefond von 9 Millionen Kč hat, zu nennen. Die Zentrale befindet sich in Jilemnice, eine Zweiganstalt in Jablonec nad Jizerou.

Die bürgerliche Sparkasse, Filiale der čechoslovakischen Nationalbank, muss ebenfalls als bedeutender Faktor des wirtschaftlichen Lebens der Stadt und der Umgebung genannt werden. Die Einlagen dieser Anstalt haben bereits 44 Millionen Kč erreicht, die Reservefonds 3 Millionen Kč überschritten. Durch das Zutun der städtischen Sparkasse wurde das grosse und umfangreiche Gebäude der Nationalschule für Mädchen gebaut, grosse Boden- und Waldkomplexe angekauft, das Armenhaus und das Riesengebirgsmuseum errichtet. Ausserdem wurde der Bau des Telephonnetzes des Gebirgsgebietes im Bezirke Jilemnice, der Anbau des Gymnasiums und eine Reihe öffentlicher Aktionen durch Teilnahme dieses Institutes ermöglicht und verwirklicht. — Auch die bürgerliche Sparkasse unterstützt seit ihrem Bestehen allgemein-nützliche und kulturelle Unternehmungen. Neben der Zentrale in Jilemnice wurden eine Filiale in Vrchlabí und eine Zahlstelle in Hostinné gegrundet.

Jilemnice.

Description. Jilemnice, ville d'arrondissement avec 3858 habitants est située à une altitude de 464 m au-dessus du niveau de la mer, au pied de la montagne occidentale des Géants. Elle est le centre naturel d'économie et de civilisation de tous les environs ainsi qu'un point de départ important du tourisme d'été et d'hiver.

Histoire. D'apres les sources historiques, qui sont cependant incomplètes, Jilemnice fut fondée à la vieille grande route au XIIe siècle environ, comme partie du domaine seigneurial de Štěpanice, propriété de la famille de Wallen-

Státní reálné gymnasium.
Staats-Realgymnasium.
Lycée professionnel d'Etat.
The state college for modern subjects.

stein. Les autres possesseurs importants étaient les seigneurs de Křinečtí de Ronova, Albrecht de Wallenstein, la famille de Krištof Harant de Polžic et Bezdružic, ensuite la maison des Harrach. Pendant les guerres suédoises la ville avait beaucoup à souffrir, elle s'appauvrit et fut trois fois réduite en cendres. Des souvenirs écrits n'ont pas été conservés.

Vue totale. Grâce à sa propreté, son équipement, ses rues pavées, la ville impressionne tout visiteur. Bâtiments importants et édifices publics: L'hôtel de ville, l'église, le château avec les vastes parcs, le gymnase des »Sokol«, le bâtiment des magistratures publiques, le collège professionnel de l'Etat tchécoslovaque, l'école de tisseranderie, l'école agricole, l'école primaire et primaire supérieure, l'hôpital du district. Tous ces bâtiments se distinguent par leur construction.

Service à grande distance. La ville est jointe à la ligne principale de Prague—Trutnov par une courte bifurcation de la ligne Martinice—Jilemnice—Rokytnice. Les communications de chemins de fer sont complétées par les lignes d'autobus de Jilemnice—Horka pres de Stará Paka, Jilemnice—Libštát—Lomnice, Jilemnice—Benecko, Jilemnice — Mísešky - montagne des Géants, Jilemnice—Semily.

Écoles. Quant à la civilisation, Jilemnice peut être fière de ses excellentes écoles. Outre l'école primaire et primaire supérieure à trois classes et un cours annéxé d'enseignement de quatrième année, il y a un collège professionnel d'Etat de huit classes, une école spéciale d'Etat de tisseranderie, un école spéciale économique et ménagère ainsi que des écoles industrielles.

Bibliothèque. Musée. Dans l'hôtel de ville se trouve une bibliothèque publique avec une salle de lecture et le musée de la montagne des Géants avec de nombreuses collections importantes.

Théâtre. Cinéma. Sport. L'union de »Kolár« entretient un bon théâtre d'amateurs et la société de gymnastique de »Sokol« un propre cinéma. Jilemnice est le berceau du sport de ski dans la Tchécoslovaquie. De cette contrée parviennent les noms les plus célèbres et les plus connus du sport de ski tchécoslovaque qui ont propagé le renom de la république tchécoslovaque à l'étranger. A proximité immédiate de la ville il y a un tremplin excellent, place de nombreux concours de saut internationaux ainsi qu'une patinoire de l'union municipale »Ski«. Le grand stadion de la société gymnastique de »Sokol« aux places de jeux pour football, tennis (quatre courts bien soignés), volleyball, athlétique légère, bon terrain pour sprinters. Bains de rivière dans Jizerka ou Jizera.

Tourisme. Les environs magnifiques et la proche montagne des Géants offrent la possibilité d'entreprendre une foule de belles excursions, premièrement à travers la vallée charmante de Štěpanice à Žalý et Benecko, station climatérique très recherchée en été et en hiver grâce aux hôtels et pensions équipés à la page. De Benecko en marchant par de profondes forêts on atteint les chalets de Schussel, Spindlerova mlýna, la crête de la montagne bohémienne des Géants, le chalet de Labe et de Wiese, point de départ pour le reste de la montagne des Géants jusqu'à Osecká bouda, Dvorská bouda, Rokytnice, Harrachov—Nový Svět, aux fosses de neige, chalet de Spindler, Sněžák.

La route de montagne T. G. Masaryk. Récemment la montagne des Géants fut enrichie par la belle construction de la route T. G. Masaryk, qui conduit de Jilemnice aux chalets de Schüssel et à la montagne des Géants, de sorte qu'on peut facilement atteindre dans une journée dès Prague les crêtes de la montagne. Mais les environs immédiats de Jilemnice sont également riches en promenades charmantes dans les forêts voisines et en terrains avantageux de ski pour débutants et avancés.

Hôtels et logements. Sur la place du marché il y a le Grand Hôtel aménagé à la page avec 45 chambres à la disposition des visiteurs. Toutes les chambres sont pourvues d'eau courante chaude et froide. Les groupes de touristes trouvent un gite dans l'auberge des touristes ainsi que dans les logements privés. Presque tous les bâtiments de la ville sont joints à l'aqueduc municipal de gravitation. L'eau contient une idée de radium et jaillit au promontoire voisin de la montagne des Géants.

Industrie. La crise des années d'après-guerre paralysait beaucoup l'industrie textile florissante, qui était le fond de la prospérité de tous les environs. Quelques uns, toutefois, réussirent

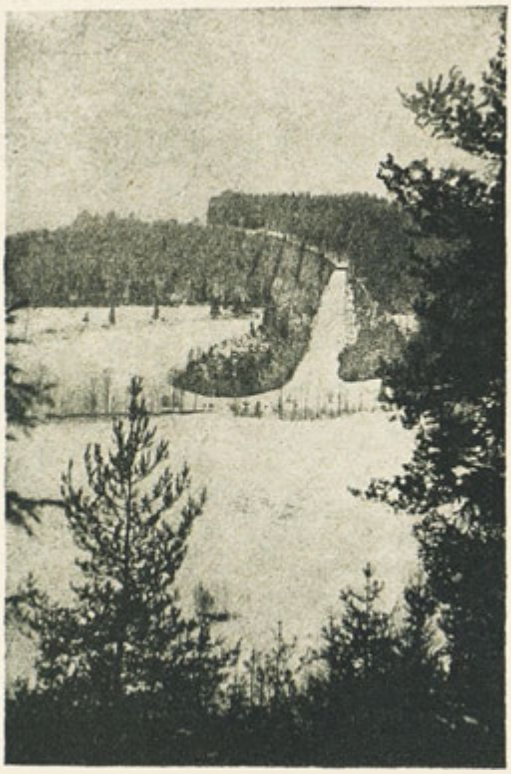

Lyžařský závodní můstek. — Ski-Sprungschanze. — Tremplin. — Ski-jump.

à conserver et à progresser des entreprises importantes à force de travailler assidûment et tenacement. C'est surtout la maison de Fejfar et Mládek à Studenec qui occupe quelques centaines d'ouvriers dans la tisseranderie à Studenec, la filature à Kalná Voda, la confection à Horka pres de Stará Paka. Elle a également établi plusieurs magasins à Prague et à d'autres villes. L'entreprise et toutes les succursales sont installés tout à fait modernement. L'usine prend soin de ses employés d'après les méthodes connues de Zlín. Sous la devise: »Du producteur directement au consommateur« elle propage ses produits de toile avec grand succès. La filature et tisseranderie bohémienne de lin, S. A. qui est pleinement occupée, est peut être la seule entreprise dans la République qui exécute elle-même toute la production de la tige de lin jusqu'à l'objet fabriqué. Le nombre des ouvriers dans l'usine et à domicile se monte à 1000 personnes. Produits principaux: accessoires de tailleur, marchandises de sellier, tapissier, linger, objets de confection, toile à voiles, havresacs, gants, sacs, sacs de vaisseaux, toile à aéroplans, voiles de cajacs, étoffes d'autos, transatlantiques etc. Une autre entreprise importante textile est la blanchisserie de la maison Fr. Brůna à Dolní Štěpanice qui possède de grandes filatures et tisseranderies au district voisin de Jablonec. Dans la ville, centre du sport d'hiver, il y a quelques usines de skis, dont la maison H. Mečíř & Cie., est la plus importante. On y produit outre des skis de tout genre également des appareils de gymnastique, des ustensiles pour l'athlétique légère, le sport aquatique ainsi que du mobilier de jardin en qualité différente.

A **Martinice**, située à une distance de ¾ heure de Jilemnice, il y a une des plus grandes fermes d'animaux à fourrure précieuse de toute la Tchécoslovaquie qui appartient à la maison Fr. Horáček, marchand d'animaux. Dans de grandes cages on y éleve des renards argentés canadiens, ainsi que des nutrias à fourrure inférieure bleu foncé. Plus de 60 passées sont en hiver le refuge de 1500 lièvres environ. Deux grandes volières comprennent à la fois 4000 faisans et 1200 perdrix. En deux chenils on tient des chiens précieux tibétains esculents, Chou Chou et des chiens-loups de Tatra, appelés Kuvači. On peut visiter la ferme à des heures prescrites.

Banques. Les banques à Jilemnice sont représentées par la caisse municipale d'épargne, la caisse civile d'épargne, la caisse agricole d'épargne, la banque de prêts. La plus grande entre elles est la caisse municipale d'épargne, une des plus grandes banques du nord-est bohémien qui administre des dépôts de 100 millions de Kč et qui a des fonds de réserve de 9 millions de Kč. Le bureau central se trouve à Jilemnice, une succursale à Jablonec nad Jizerou. La caisse civile d'épargne, succursale de la banque nationale tchécoslovaque doit être mentionnée également comme facteur important de la vie économique de la ville et des environs. Les dépôts de cette banque se montent déjà à 44 millions de Kč, les fonds de réserve ont surpassé 3 millions de Kč. Par l'aide de la caisse municipale d'épargne on bâtit le grand bâtiment spacieux de l'école nationale de filles, on acheta de grands complexes de terres et de forêts, on établit la maison des pauvres et le musée de la montagne des Géants. De plus cette banque encourageait et réalisait la construction du réseau de téléphone du terrain montueux au district de Jilemnice, l'agrandissement du collège ainsi qu'un nombre d'autres actions publiques. La caisse civile d'épargne fait également tout son possible pour des entreprises utiles et sociales. Outre le bureau central à Jilemnice on fonda une succursale à Vrchlabí et un comptoir à Hostinné.

Jilemnice.

Description. Jilemnice, a district-town with 3858 inhabitants, has a sea-level of 464 m and lies at the foot of western Krkonoše mountain. It is the natural economical and social life-centre of all the surroundings and an important starting-point for summer- and winter-tourists.

History. Historical notes, though they are rather incomplete, tell us, that Jilemnice was founded in the XIIth. century on the old high-road. It was a part of the lordly estate Štěpánice and belonged to the family Wallenstein. Other famous owners were the lords Křinečtí of Ronova, Albrecht of Wallenstein, the family of Krištof of Harant of Polžic and Bezdružic and

finally the noble house of Harrach. During the Thirty Years' War the town had to suffer a great deal, it became impoverished and three times it was destroyed by large fires. No written memories remained from these times.

Total View. The town is clean, well kept, with paved streets and pleases every tourist. Important houses and public buildings: The municipal townhall, the church, the castle with a large park, the gymnastic-hall of »Sokol-club«, the building of the public boards, the public college for modern subjects, a school for weavers, an agricultural school the elementary- and higher elementary-school, the district-hospital.

Long-distance traffic. By a short side-branch of the line Martinice-Jilemnice-Rokytnice in Krkonoše-mountains, the town has a communication with the main-line Praha—Trutnov. The railway-connections are completed by the bus-lines Jilemnice—Horka near Stará Paka, Jilemnice—Libštát—Lomnice, Jilemnice—Benecko, Jilemnice—Mísečky-Krkonoše-mountains and Jilemnice—Semily.

Schools. Jilemnice is proud of its excellent schools. Besides elementary- and higher elementary-schools with three classes and an annexing IVth. course, there is a college for modern subjects, a public school for weavers, one for housekeeping and several technical schools.

Library. Museum. In the townhall there is a public library with a reading-room and the Krkonoše-mountains museum with numerous rich collections.

Theatre. Cinema. The club »Kolár« has a very good amateur theatre and the local gymnastic club »Sokol« a cinema of its own.

Sports. You may rightly call Jilemnice the origin of ski-sport in Czecho-Slovakia. From this region come the best and most importing men of Czsl. ski-sport, representing and propagating the renown of our Czecho-Slovakian Republic in nearer and farther foreign countries. In the proximity of the town there is a first-rate ski-jump, scene of numerous international matches and a skating-place of the municipal club »Ski«. For summer-sport there is a large stadium of the gymnastic-club »Sokol« with playgrounds for football, tennis-courts (4 well kept courts), volleyball, light-athletics and good race-course for sprinters. Baths in Jizerka-river and Jizera.

Tourisme. There are many fine excursions to the wonderful surroundings and the near Krkonoše-mountains. First of all, through the charming Štěpánice-valley to Žály and Benecko; this place became in the last years a much frequented summer- und winter-resort with up-to-date hotels and boarding-houses. From Benecko there are beautiful walks through large forests to Mísečky, Spindlermill, the crest of Bohemian Krkonoše-mountains and Labe- and Wiesen-huts. Here is an other starting-point for the rest of Krkonoše-mountains, to Osecká- and Dvorská hut, to Rokytnice, Harrachov—Nový Svět, to the Jámy (Snow-holes), Spindler-hut and Sněžka.

The mountain-road T. G. Masaryk. During the last years Krkonoše-mountains were enriched by the first rate T. G. Masaryk mountain-street, leading from Jilemnice- to Mísečky-huts and to Krkonoše-mountains. Now it is easy to reach in one day the mountain-crest coming from Prague. But the proximity of Jilemnice, too, has many beautiful streets and paths to the near forests and there is a fine ski-terrain for beginners and advanced.

Hotels and Lodgings. On the market-place you will find the up-to-date Grand-hotel with 45 rooms. All of them with running cold and hot water. Groups of tourists will find good lodgings in the tourist's inn or in private houses. Nearly all the houses of the town are connected with the municipal gravitation aqueduct. The water contains just a bit of radium, it rises from the near promontory of Krkonoše-mountains.

Industry. By the crisis of after-war years the flourishing textile-industry, once the basis of prosperity of all the surroundings, stagnated. But nevertheless some firms succeeded by enormous assiduity and tenacity in keeping their factories and in bringing them to prosperity again. We have to mention the firm Fejfar & Mládek in Studenec, occupying some hundred of workmen in their weaving-mill in Studenec, in the spinning-mill in Kalná Voda and in their establishments for ready-made articles in Horka near Stará Paka. This firm has several shops in Prague and in many other towns. The factories and branch-establishments are provided with up-to-date adaptations. The firm cares for their employees after the well known methods of Zlín, and after the motto »From the producer directly to the consumer« it is propagating its linen-goods with a great success. In the town there is the fully occupied »Bohemian Flax- and Weaving-Mill Ltd.« This firm is perhaps the only one in ČSR, performing itself the whole manufacturing from the flax-stalk up to the ready goods. The number of men working in the factories or at home is about a thousand persons. Chief articles: Tailor's materials, saddler's- and upholsterer's-ware, linen-goods and ready-made articles, canvas, knapsacks, gloves, ship-sacks, linen for airships, sails for kajaks, car-coverings, deck-chairs etc. An other important textile firm is Fr. Brůna, with a bleaching-yard in Dolní Štěpánice and large cotton- and weaving-

Městská spořitelna. — Städtische Sparkasse. — Caisse d'épargne municipale. — Municipal savings-bank.

mills in the neighbouring Jablonec-district. In the town, as a centre of wintersport, there are several firms for ski manufacturing, the most important one is the firm H. Mečíř & Co. Besides skis it produces all sorts of gymnastic apparatus and articles for light athletics, aquatic sport and different types of garden furniture.

In Martinice, ¾ hours from Jilemnice, there is one of the largest farms for breeding of precious-fur bearing animals in ČSR, belonging to the firm Fr. Horáček, trade with animals. In large cages silver-foxes of Canadian origin as well as nutrias with a dark-blue inner-skin are bred. More than 60 holes are a shelter to 1500 hares in winter. Two large volières are able to keep 4000 pheasants and 12.000 partridges. In two dog-kennels are kept precious eatable Tibet dogs- Chou-Chou- and Tatra wolf-dogs. The farm is accessible at appointed hours.

Banks. In Jilemnice there are the Municipal savings-bank, the Agricultural district savings-bank, the Industrial savings-bank and loan-society. The most important one is the Municipal saving-bank, one of the largest banks in north-east Bohemia, with deposits of Kč 100 millions and reserve-funds of Kč 9 millions. The head office is in Jilemnice, a branch-office in Jablonec nad Jizerou. — The Civil saving-bank, the branch-office of the Czecho-Slovakian national bank has also to be mentioned as an important factor of economical life of the town and its surroundings. The deposits of this bank have already reached Kč 44 millions, the reserve-funds passed Kč 3 millions. By the help of the municipal savings-bank the large, spacious building of the national school for girls has been built, big complexes of ground and woods have been bought and the alms-house as well as the Krkonoše-mountains museum have been established. Besides the bank realised the laying out of the telephone-net in the mountain district of Jilemnice, the enlarging of the college and other series of public actions. The Civil savings-bank has also been doing a lot for useful and social undertakings since it came into existence. Besides the head-office in Jilemnice there have been founded a branch-office in Vrchlabí and a pay-office in Hostinné.

Nová Paka, celkový pohled na jihozápadni část města. — Nová Paka, Totalansicht auf Süd-Westen. —Nová Paka, Vue totale du côté sud-ouest. — Nová Paka, Total view of the south-western part.

Celkový pohled na západní část města. V pozadí zřícenina Kumburk. — Totalansicht auf Westen. im Hintergrund Ruine Kumburk. — Vue totale de la partie occidentale. Au fond la ruine de Kumburk. — Total view of the western side. In the background the Kumburk-ruin.

Nová Paka.

Václav Vrabec, řed. měst. úřadu.

Nová Paka jest nejvýhodnějším východiskem do Krkonošského podhoří. Pahorkatá krajina, v níž se střídají bujné lesy s chudičkými políčky, působí malebným dojmem v létě i v zimě.

Nová Paka, je okresním městem, které má 7.000 obyvatelů. Založena byla pravděpodobně v dobách krále Přemysla Otakara II. a byla ochranným městem pánů na Kumburce.

Ve městě zachovalo se ještě mnoho rázovitých dřevěných staveb s pěknými lomenicemi. Nejpamátnější budova je chrám P. Marie z r. 1701, v němž jsou vzácné obrazy Brandlovy, Führichovy a Škrétovy, dále farní kostel na náměstí z roku 1357, který býval chrámem husitským a řeckokatolický kostelík z Obavy na Podkarpatské Rusi, který je postaven v parku na Husově Kopci.

Z významných budov je budova obecných a měšťanských škol, před níž v parku je pomník Jana Amosa Komenského od St. Suchardy a pomník padlých legionářů od K. Vobišové. Dále budova okresního soudu a reálného gymnasia.

Z moderních budov je budova spořitelny, okr. úřadu, hospodářské záložny a poštovního úřadu.

Náměstí jest prostranné a má na jižní straně domy s podsíněmi a několik starobylých domů. Na náměstí jest pomník Mistra Jana Husa a morový sloup z r. 1716.

Nová Paka jest město průmyslové. Jsou zde tkalcovny a přádelny bavlny, továrna na sukna fy Hoffmann a spol., na zboží pletené a stávkové fy Josef Materna, na usně a řemeny, na pípy, na umělé práce kovové, na záclony, cementové výrobky a akciový pivovar se sladovnou. Proslulé kdysi řemeslo obuvnické zaniklo. Dobré pověsti se těší hrnčířství, výroba dřevěných hraček a poslední dobou se rozmáhá výroba prádla.

Okolí Nové Paky je romantické. Množstvím lesů a příjemnými kratšími i delšími výlety a vhodným spojením železničním i autobusovým hodí se Nová Paka pro letní pobyt a v zimě pahorkatá krajina umožňuje provozovati bílý sport. Ctitel zašlých dob naší slávy najde zde zříceniny hradů Kumburka, Bradlce a Pecky, geolog vzácné sbírky polodrahokamů a zkamenělin zdejšího permského útvaru a turistu uspokojí v létě i v zimě po každé stránce naše okolí, bohaté na přírodní krásy.

Nová Paka.

Die Stadt Nová Paka ist der vorteilhafteste Ausgangspunkt in die Vorberge des Riesengebirges. Die hugelige Gegend, in der üppige Wälder mit ärmlichen Feldern abwechseln, macht im Sommer wie im Winter anmutigen Eindruck.

Nová Paka ist eine Bezirksstadt, welche 7000 Einwohner zählt. Die Stadt war wahrscheinlich zur Zeit des Konigs Přemysl Otakar II. gegründet worden und war eine dem Schutze der Herren von Kumburk empfohlene Stadt. In der Stadt haben sich noch viele charakteristische Holzbauten mit schönen Giebeln erhalten. Das merkwürdigste Gebäude ist die Marienkirche

Dvorana okresní záložny hospodářské. V průčelí obraz »Žně na novopacku« od profesora J. T. Blažka. — Halle der landw. Bezirks-Vorschusskasse. Im Hintergrund Gemälde »Ernte im Kreis Nová Paka« von Prof. J. T. Blažek. — Salle de la caisse agricole de prêts du district. Au fond le tableau »Travail de la moisson á Nová Paka« par le professeur J. T. Blažek. — Hall of the agricultural district loan-bank. In the background the picture »Harvest-time in Nová Paka« by the professor J. T. Blažek.

Severní strana náměstí - spořitelna, okresní úřad a okresní záložna hospodářská. — Nordseite des Marktplatzes Sparkasse, Bezirksbehörde und Landw. Bezirks-Vorschusskasse. — Partie septentrionale de la place du marché. La caisse d'épargne, le bureau des magistrats du district, la caisse agricole de prêts du district. — Northern side of the market-place. Savings-bank, office of the district - authorities and agricultural district loan-bank.

Akciový pivovar se sladovnou. — Aktienbräuhaus mit Mälzerei. — Brasserie par actions avec la malterie. — Joint-stock brewery with the malthouse.

Zřícenina hradu »Kumburk« u Nové Paky. (Postaven byl kol r. 1300 a pobořen r. 1658.) — Burgruine »Kumburk« bei Nová Paka. (Erbaut um 1300, zerstört i. J. 1658.) — La ruine de »Kumburk« près de Nová Paka. (Construit vers 1300, détruit en 1658). — »Kumburk«-ruin near Nová Paka. (Built at about 1300, destroyed in 1658.)

Nejvýznačnějším podnikem v
Nové Pace
je továrna fmy

Josef Materna,

založená r. 1852, vyrábějící vlněné zboží pletené a valchované. Výrobou touto zabývali se příslušníci této rodiny již před více než 200 léty; tehdy ovšem nebylo strojů a vše se pletlo ručně. Dnes je továrna vybavena nejmodernějšími stroji a vyrábí ponejvíce barety, které exportovány jsou do všech kulturních států, v nichž jsou pro svoji velmi dobrou jakost s oblibou hledány. Práci nachází tu 700 až 1.000 zaměstnanců.

Das bedeutendste Unternehmen in
Nová Paka
ist die im Jahre 1852 gegründete Fabrik der Firma

Josef Materna,

welche sich mit der Erzeugung gestrickter und gewalchter Wollwaren befasst. Die Familienmitglieder haben diese Fabrikation bereits vor mehr als 200 Jahren betrieben, sodass dieses Geschäft bereits Familientradition wurde. Zu dieser Zeit gab es allerdings noch keine Maschinen. Alles Gestrickte war Handarbeit.
Die Fabrik ist gegenwärtig mit den modernsten Maschinen ausgestattet und erzeugt zum grossen Teile Barette, welche in sämtliche Kulturstaaten exportiert werden. Der Artikel ist ob seiner vorzüglichen Qualität sehr beliebt und gefragt. Das Unternehmen beschäftigt 700 bis 1000 Angestellte.

L'entreprise la plus remarquable à
Nová Paka
est l'usine de

Josef Materna,

fondée en 1852, qui s'occupe de la production de lainage tricoté et foulé. Depuis plus de 200 ans les membres de la famille fabriquent ces mêmes produits de sorte qu'on peut l'appeler à juste titre une tradition de famille. A ce temps - ci il n'y avait pas encore de machines, bien entendu, et il fallait tout tricoter á la main.
L'usine est actuellement aménagée des machines les plus modernes et produit le plus souvent des bérets qui sont exportés dans tous les Etats civilisés du monde. Les produits sont très recherchés et en faveur, grâce à leur qualité excellente. L'usine emploie de 700 — 1000 personnes.

The most remarkable enterprise in
Nová Paka
is the Manufacturing of

Josef Materna,

founded in 1852, with its production of knitted and mangled woolen goods. Since more than 200 years the family-members have been keeping up this trade, so it became a family-tradition. At this time there were, of course, no machines, and everything has been knitted by hand.
The factory is actually equipped with the most up-to-date machines, producing for the most part barets which are being exported to all civilized states on the world. The article is very popular owing to its good quality. The factory is employing 700 — 1000 persons.

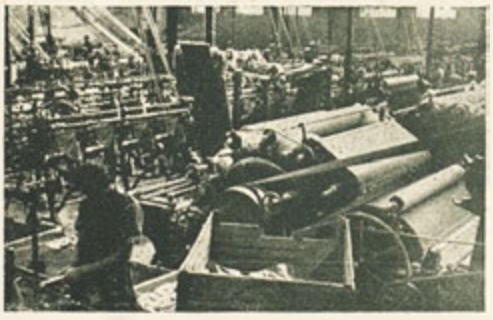

aus dem J. 1701, in des sich wertvolle Gemalde von Brandl, Führich und Škréta befinden. Bemerkenswert ist weiter die Pfarrkirche auf dem Ringplatze aus dem J. 1357, die eine Zeit auch in der Macht der Hussiten war und das in dem Park auf dem Hus-Berge aufgestellte griechisch-katholische Kirchlein aus Obava in Karpathorussland.

Zu bedeutenden Gebauden gehort auch das Gebäude der Volks- und Bürgerschulen, vor dem in einem Park die Denkmäler J. A. Komenský's von St. Sucharda und der gefallenen Legionäre von K. Vobišová stehen, dann das Bezirksgericht und das Realgymnasium.

Von den modernen Gebauden sind die stadtische Sparkasse, das Bezirksamt, die landwirtschaftliche Vorschusskasse und das Postgebäude zu nennen.

Der Ringplatz ist geräumig, auf der sudlichen Seite desselben sind noch Häuser mit Lauben und ausserdem noch einige altertumliche Häuser. Auf demselben sind weiters das Hus-Denkmal u. die Pestsäule aus dem J. 1716.

Nová Paka ist eine Industriestadt. Es gibt da Webereien und Baumwollspinnereien, Tuchfabrik der Firma Hoffmann und Co., Wirkwarenfabrik der Firma Josef Materna, Leder- und Riemenfabrik, Zapfenfabrik, Kunstmetallwarenfabrik, Vorhängefabrik, Zementfabrik und Aktienbräuhaus mit Malzfabrik. Das einst berühmte Schuhmacher-Handwerk ist zugrunde gegangen. Guten Rufes erfreuen sich die Töpfereien und die Holzspielwarenerzeugung, in letzter Zeit nimmt auch die Wäscheerzeugung zu.

Die Umgebung von Nová Paka ist romantisch. Wegen einer Menge von Wäldern, angenehmer, kürzerer oder längerer Ausflüge und passender Eisenbahn- und Autobusverbindung ist Nová Paka für den Sommeraufenthalt geeignet und im Winter ermöglicht das hügelige Terrain den weissen Sport zu betreiben. Der Verehrer vergangener Zeiten unseres Ruhmes findet da die Burgruinen Kumburk, Bradlec und Pecka, der Geolog seltene Sammlungen von Halbedelsteinen und Versteinerungen der hiesigen permischen Formation und den Touristen stellt im Sommer wie im Winter unsere schone, an Naturschonheiten reiche Umgebung in jeder Hinsicht vollkommen zufrieden.

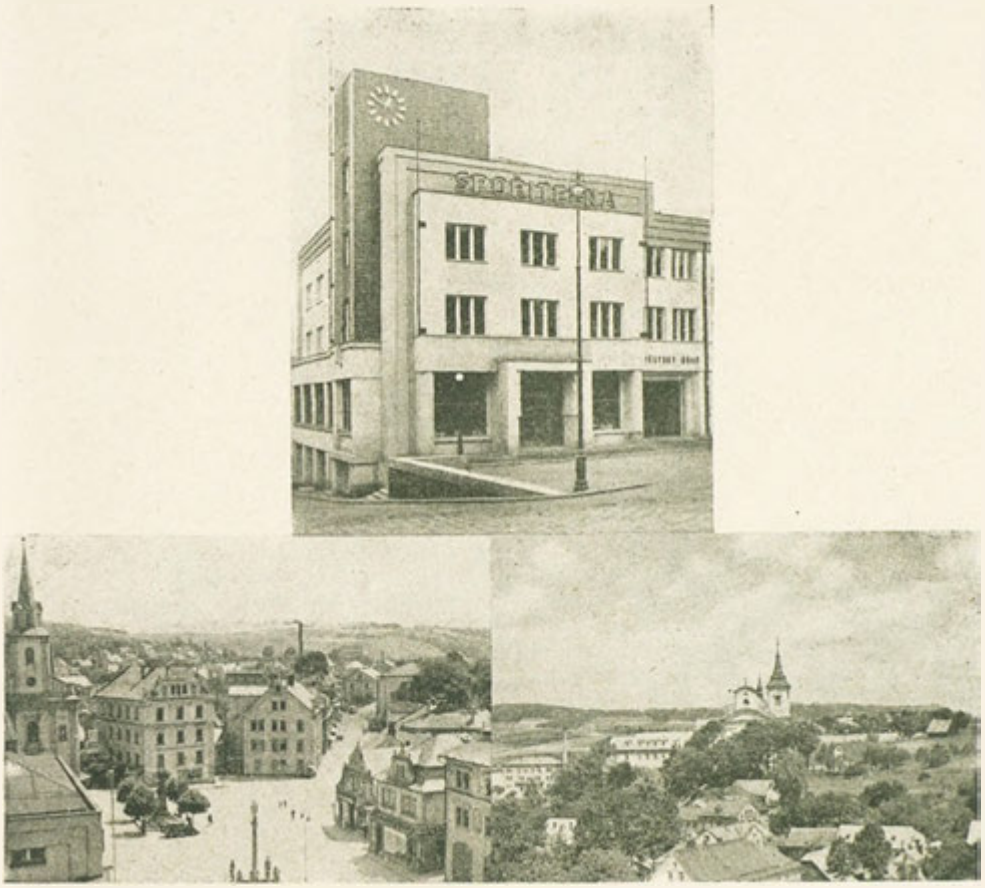

Městská spořitelna v Nové Pace. — Städt. Sparkasse in Nová Paka. — La caisse municipale d'épargne à Nová Paka. — Municipal savings-bank in Nová Paka.

Nová Paka, východní část náměstí s farním kostelem, sochou M. J. Husa a morovým sloupem. Nová Paka, Ostseite des Marktplatzes mit der Pfarrkirche, dem Hus-Denkmal u. der Pestsäule. — Nová Paka, côté de l'est de la place du marcché avec l'église paroissiale, le monument de Hus et la colonne de peste. — Nová Paka, eastern side of the market-place with the parish-church, the Hus-monument and the plague-column.

Nová Paka, klášterní kostel. (V klášteře byli Pauláni. Zrušen cís. Josefen II. Z klášternich budov byla zřízena všeob. veř. okresní nemocnice.) — Nová Paka, Klosterkirche. (Gehörte dem Paulaner Orden, aufgehoben von Kaiser Josef II. Aus dem Klostergebäude wurde das ö. a. Bezirkskrankenhaus errichtet.) — Nová Paka, église conventuelle. (Autrefois propriété de l'ordre des pauliniens, supprimé par l'empereur Joseph II. On fit du couvent l'hôpital de district.) — Nová Paka, conventual-church. (Formerly propriety of the Pauline order, cancelled by the emperor Joseph II. The district-hospital was built out of the convent.)

Nová Paka.

La ville de Nová Paka est le point de départ le plus avantageux du promontoire des Monts des Géants. Les pays plein de collines, où alternent de forêts exubérantes et des champs arides, fait en été et en hiver une impression pittoresque.

La ville de Nová Paka est le chef-lieu d'arrondissement et a 7000 habitants. Fondée probablement au temps du roi Přemysl Otakar II., elle fut confiée à la protection des seigneurs d Kumburk

Dans la ville se sont conservées encore beaucoup de constructions en bois caractéristiques aux belles faites. Le plus bel édifice, c'est l'église Notre-Dame (1701), où se trouvent des peintures de Brandl, Führich et Škréta très remarquables. Citons encore l'église paroissiale (1357) sur la place Masaryk (elle appartenait pendant quelque temps aux Hussites) et la petite église gréco-catholique de Obava (Russie subcarpathique), qui se trouve dans le parc sur la colline de Hus.

D'autres édifices remarquables sont: l'école primaire et l'école primaire supérieure, devant laquelle se trouvent dans un parc le monument de J. A. Komenský par St. Sucharda et le monument aux légionnaires morts par Ch. Vobi sová, puis le palais de justice et le collège professionnel.

Mentionnons encore des édifices modernes: la caisse d'épargne de la ville, la caisse d'avances agricole, la préfecture d'arrondissement et le bureau de poste.

Du côté méridional de la vaste place Masaryk, il y a des maisons aux arcades et quelques maisons antiques, au milieu de la place se trouve la colonne commémorative de la peste (1716) et non loin d'elle le monument de Hus.

Nová Paka est une ville industrielle: il y a des fabriques de tissus, des filatures de cotton, des fabriques de drap (Hoffmann et Cie.), de tricotage (Joseph Materna), de cuirs et courroies, de robinets, de travaux artistiques en métal, de rideaux, de produits en ciment, puis une brasserie avec une malterie. La cordonnerie jadis très renommée a disparu. La poterie et la fabrication de jouets en bois sont aussi renommées et de nos jours, c'est la fabrication de linge qui accroît.

Les environs de Nová Paka sont romantiques. A cause de nombreuses forêts, d'agréables excursions, courtes on plus longues, des communications convenables par chemin de fer et par autobus, la ville de Nová Paka est très recherchée comme séjour d'été et d'hiver, le terrain favorable permet de pratiquer des sports d'hiver.

L'admirateur des temps passés de notre gloire y trouvera les ruines des châteaux forts de Kumburk, Bradlec et Pecka, le géologue de rares collections de pierres demi-précieuses et de fossiles du terrain permien d'ici et le touriste sera satisfait à tous égards en été et en hiver par nos environs riches en beautés de la nature.

Nová Paka.

The town Nová Paka is the best starting-point to all the spurs of Riesen-mountains. The hilly land, where deep woods vary with parched fields, looks very charming in winter and summer.

Nová Paka is a district-town with 7.000 inhabitants. The town possibly was founded under the government of King Přemysl Otakar II. and it was under the protection of the Lords of Kumburk. Many characteristic wood-buildings with beautiful gables are still to be seen in the town. The most remarkable one is St. Mary's church, dating from 1701 with valuable paintings by Brandl, Führich and Škréta. There is a wonderful parish-church on the market-place, too, (1357) for a certain time belonging to the Hussites, and a small church from Obava in Podkarpatská Rus, in the park on Hus-mountain.

We mention from modern buildings the house of the elementary- and higher elementary-schools; in front of it, in a park, there are the monuments of J. A. Komenský by St. Sucharda and of the dead legionaries by K. Vobišová. The district-court is a fine building as well as the college. We still see the Municipal savings-bank, the Agricultural savings-bank and the post-office.

The market-place is spacious and at its southern side there are many houses with arcades and several archaic houses, too. The Hus monument is there and the plague-column from 1716.

Nová Paka is an industrial town. There are weaving-mills and cotton-factories, a cloth-factory of the firm Hoffmann and Co., a weaving manufactory of the firm Josef Materna. Further industrial products are: leather-goods and straps, plugs, artistic metal-goods, curtains and cement. A brewery is in the place with a malt factory. The once so famous boot-making is completely ruined. Pottery and wooden-toys of Nová Paka are risen into high repute as well as linen manufacturing.

The surroundings of Nová Paka are romantic. There are many woods there and you may undertake shorter or longer excursions. As railway- and bus-communications are the best, Nová Paka is the right place for a summer sojourn. In winter its hilly terrain is fine for the white sport. He who is interested in the history of our land, finds the interesting ruins of the castles Kumburk, Bradlec and Pecka, the geologist will be delighted by collections of precious stones and petrifications of the local permian formation and tourists are charmed in summer and winter by our wonderful surroundings, rich in natural beauty.

DEUTSCHE AGRAR - U. INDUSTRIEBANK PRAG II.

ODBOČKA: | ZWEIGSTELLE: | SUCCURSALE: | BRANCH-OFFICE:

OPAVA - TROPPAU.

HORNÍ NÁM. 44. | OBERRING 44.

TELEFON: 95.

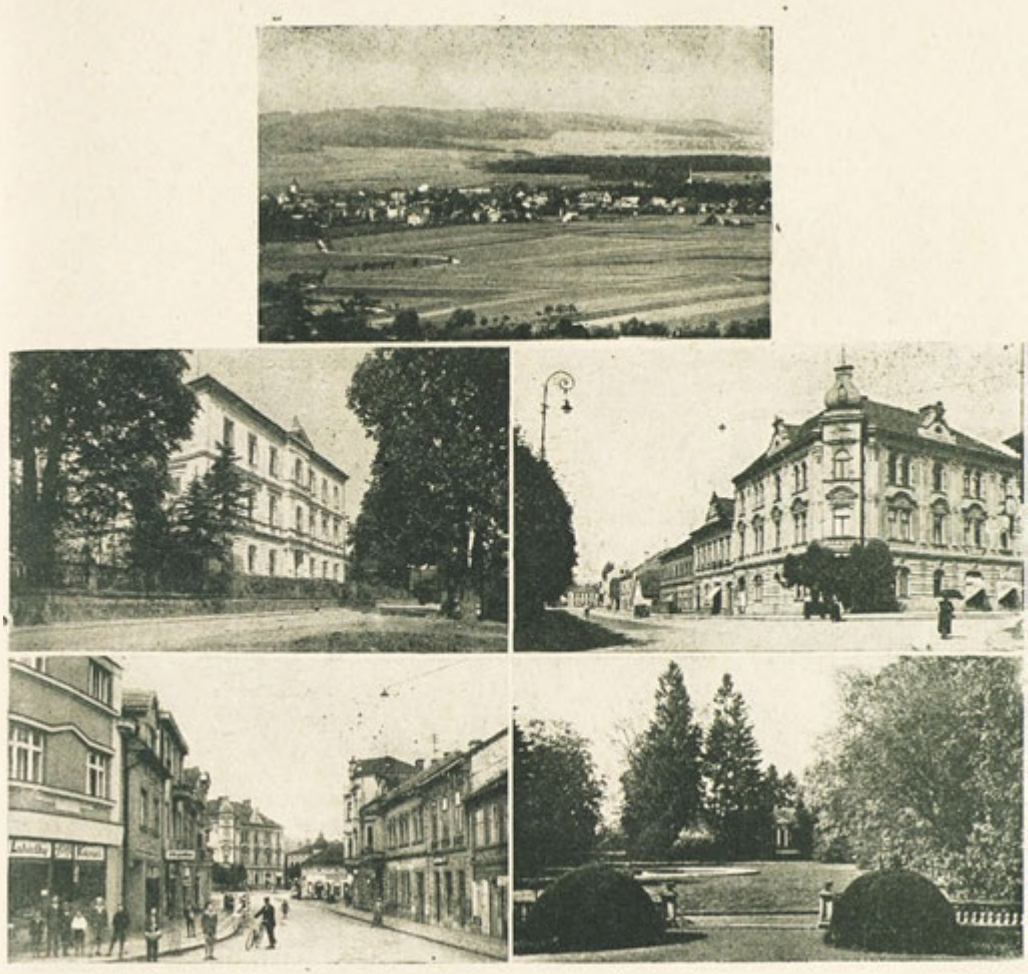

Lázně Bělohrad: Celkový pohled. — Škola. — Masarykovo náměstí. — Švehlova ulice. — Sady. Gesamtansicht. — Schule. — Masarykplatz. — Švehlagasse. — Park. — Vue totale. — Ecole. — Place Masaryk. — Rue Švehla. — Parc. — Total view. — School. — Masaryk-square. — Švehla-street. — Park.

Lázně Bělohrad.

Ph. Mg. Marie Hrnčířová.

Tak nějak známý případne vám ten obrázek Bělohradu, když po prvé sem přicházíte. Vzpomínáte, odkud jej znáte, a pojednou se vám objeví před očima Alšova obálka Raisových knih s prostým kostelíkem v popředí a s pozadím lesnatých strání. A už si tu nepřipadáte jako cizinci, jste v rodišti jistě milého vám spisovatele, půjdete rodným jeho krajem, který on tak upřímně, synovsky měl rád. Snad vám i bude připadat, jako by tu šel s vámi jako by skromně s vlídným úsměvem a zvroucnělým hlasem vyprávěl o něm...

Příznivá poloha Bělohradu přivábila již dávno v dobách předhistorických osadníky, jak o tom svědčí mnohé nálezy v údolí Javorky, která protéká středem města, i zbytky tvrzí po okolních výšinách, které kdysi střežily stezky k hranicím.

Prvá zmínka historická je z r. 1354 za pánů Bořků; tehdy se nazývá latinsky Nova Villa (Nová Ves), název, který podnes podržela jižní a severní část osady. Střed, kde odedávna stávala tvrz, byl přezván Bělohradem někdy kol r. 1550, kdy majitel Jan Škopek z Bílých Otradovic postavil novou budovu, jež svítila bělostí svých zdí, na místě staré, sešlé tvrze. Syn jeho Petr, horlivý utrakvista, byl po bělohorské bitvě obviněn neprávem, že při tažení stavů na Vídeň dal střílet do císařských oken. Marně dokazoval, že je nevinen, že osm let již je upoután na lůžko; statek jeho za trest proměněn v manství. Jeho utrpení tělesné, hoře nad smrtí tří dětí dovršilo toto bezpráví; umírá r. 1625 a měsíc po něm jeho manželka.

Statek připadl koruně a už během třicetileté války vystřídalo se několik majitelů (prvním byl Albrecht z Valdštýna). Kraj náš nezůstal ušetřen hrůz této války. Vojsko, kudy táhlo, tam loupilo, pálilo, přinášelo nemoci a tak dle soupisu z r. 1654 je na panství jedna třetina sta-

Lázeňská ulice. — Lázeňská Gasse. — Rue Lázeňská. — Lázeňská street.

vení rozbořená a pustá. Na místo jejich bývalých majetníků, kteří buď zhynuli ve válce, pomřeli za epidemií, neb se vystěhovali za persekuce náboženské, povolávali němečtí majitelé panství německé kolonisty. Ti se počeštili patrně již v druhé generaci a dnes jen několik rodových jmen nese toho památku.

Roku 1722 byl Bělohrad povýšen na městečko za Bertolda Vil. z Valdštejna. Za něho vybudován nový chrám Všech svatých a začato se stavbou nového velkého zámku, který dokončil až choť dědičky — neteře jeho — hrabě Schäffgotsch. Dědictvím dostává se Bělohrad rodu Aichelburků, od nich koupil panství průmyslník M. Domitzer a od něho opět hraběnka Asseburková (zakladatelka lázní); v majetku jejich dědiců rodu Merweldtů je podnes. Od vzniku lázní datuje se rozkvět Bělohradu.

Lázně byly založeny před padesáti lety, ale již předtím byla známa léčivá moc zdejší rašeliny. A této rašeliny má Bělohrad tolik, že každá koupel je připravena z rašeliny dosud nepoužité, nikoli jen stále z téže a jen znovu ohřívané, jako se děje v různých lázních na př. v lázních Chudobě v Kladsku. Léčí se zde reumatismus, dna, ischias, exudáty, neuralgie, různé choroby ženské, blednička, chudokrevnost, otylost. Až zde bude vybudován vodoléčebný ústav, rozšíří se značně tento výpočet zde léčitelných chorob. Mimo rašelinové koupele používá se koupelí uhličitých, solných, jodosirných a jehličnatých. Vyvěrají zde i léčivé arsenoželezité prameny, kterými lze léčbu doplniti.

Náš věhlasný chirurg prof. MUDr. Jan Levit napsal o bělohradských lázních: »Mám jako lékař i chirurg jen dobré zkušenosti s těmito lázněmi. Výsledky docílené jedinečnou bělohradskou rašelinou při léčení chronického reumatismu všeho druhu, dnavého onemocnění kloubů i svalů, jsou v Bělohradě tak nesporné, jako očividné jest zlepšení ženských chorob. To mi potvrdí jistě všichni lékaři, kteří své nemocné do Lázní Bělohradu na léčení posílají, a i nemocní sami. Při zlomeninách kostí, poranění kloubů, výronech, ztuhnutí kloubů atd., nezklamal nás Bělohrad nikdy. Stavy po zánětech žil, trombose (po uklidnění prudkých příznaků), ischias ve všech formách i stádiích, neuralgie a zánětů nervů atd. vykazují rovněž velmi příznivé výsledky«.

Z lázeňského parku. — Partie aus dem Kurpark. — Du parc des bains. — From the Spa-park.

Lázeňská restaurace v Bažantnici. — Kur Restaurant in der Fasanerie. — Restaurant de bains dans la faisanderie. — Spa restaurant in the pheasant-walk.

Lázně Bělohrad jsou také vyhledávány pro letní pobyt. Tempo dnešního života zatěžuje lidský organismus až na hranice únosnosti. Proto vznikla sebezáchranná touha po občasném osvěžení, proto o dovolených nastává hromadný útěk lidí z velkých měst na venek do lesů a samot. Velké lázně nedávají tohoto žádoucího klidu, ten bude vždy jen darem menších lázeňských míst. Poslyšte, co k tomuto tématu napsal prof. Dr. Levit: »Dnes velkoměstský život tvrdé, intensivní práce potřebuje jednou za rok všemi pory těla vnímat přírodu, aby se přesvědčil, že život má stále svou krásu a čistotu. Bělohrad má dlouho své věrné hosty a je dostavníčkem českých lidí, ideálním místem rekonvalescence; jeho brány jsou dosti široké a jeho pověst dosti znamenitá, aby uvítal ve svých čistých, bělostných zdech nejen choré návštěvníky, ale také ty, kdož potřebují odpočinku. A nedivte se když se mně pacienti z Bělohradu vracejí a vyprávějí o příjemně prožitých dnech a týdnech, o těch krásných a častých vycházkách do Bažantnice, neb výletech do Hořic, Miletína, na Pecku a na Zvičinu, když zarůžovělé tváře a živý lesk očí mluví srozumitelnou řečí o dosaženém zdraví a vzpomínky ukazují v milém světle tamější společnost a dobrý prostý lid mého Podkrkonoší, tu se nedivte, že se ozve ve mně jakási neumlčitelná radost a cit, kotvící kdesi hluboko v srdci pro rodný kraj. Těším se z úspěšné práce svých krajanů, kteří mají ještě jednu tradici, pro niž jsou vyhledáváni a pro niž se k nim každý rád vrací: tradici povahy, kterou za celé to Podkrkonoší symbolicky naznačuje nápis na mramorovém pomníku Raisových rodičů na bělohradském hřbitově: »Dvě hlavy dobré leží tady v hrobě...« Anot Dobrota srdce — proč to neříci hlasitě tak, aby to každý slyšel? — je nikoliv nejmenším kouzlem, které přitahuje stále větší a větší okruh hostí Bělohradu.«

Co vám nabízí Bělohrad o letním pobytu? Především zdravé, mírné klima, neboť před studeným severákem je chráněn lesnatými stráněmi Hůry. Rozsáhlý anglický park (600.000 m²) »Bažantnici« hned u lázní, který je pravým dobrodiním pro nemocné, kteří nestačí na delší procházky, a přece touží po kouzlu lesa, touží potěšiti se rozkvetlými lučinami, bublajícím potůčkem, krásnými stromy, zrcadlem tmavých jezírek, vystopovati skupiny srnek bezstarostně se pasoucích, osvěžiti se u léčivých pramenů, užíti slunička, poslechnouti koncert, obědvati, svačiti nebo povečeřeti v přírodě. Mimoto lze se v Bažantnici pobaviti pohledem na tenisový nebo footbalový zápas. Naleznete zde zákoutí tak tichá, že se můžete skrýti celému světu a za chvíli se octnete v ruchu promenády a společnosti, zatoužíte-li po ní. Ve dnech vojenských koncertů bývá Bažantnice cílem výletů celého okolí.

K těm zdravým je Bělohrad teprve štědrý: krajina je tu velmi půvabná a léto nestačí, abyste prošli celé okolí. Všude v blízkých lesích

Raisovo rodiště. — Geburtsort des Schriftstellers Rais. — Lieu de naissance de l'écrivain Rais. — Native house of the author Rais.

Grand Hôtel Urban.

jsou umístěny lavičky a všechny turistické cesty dobře značkovány. Z výletu polodenních jedním z nejvděčnějších je Raisovou stezkou na Zvičínu. Vyhlídka, již po cestě krásná, je na Zvičíně při pěkné pohodě nevyrovnatelná. Na vrcholu je útulná Raisova chata KČT s rozhlednou a hvězdářským dalekohledem. Při celodenním výletu na Zvičínu lze dojít přes Mariánskou studni až k labské přehradě u Těšnova, do Dvora Králové n. L., případně až do Kuksu.

Velmi oblíbena je vycházka na Krkonošskou vyhlídku; stezka vede lesem, tak zv. Horskou cestou přes hřeben Hůry a za vsí Bukovinou na pokraji lesa se objeví náhle celé panorama Krkonoš neuvěřitelně blízko s nádherou romantického Podkrkonoší. V popředí jest viděti hrad Pecku, k němuž lesem je sotva půl hodiny cesty. Průvodčí po hradě (v restaurované části je museum) poví vám jeho historii, jejíž hlavní postavou je Krištof Harant z Polžic. Zpět možno se vrátit do Bělohradu po silnici krásným údolím, obkličeným vysokými lesnatými stráněmi. Neméně krásné jsou vycházky do Mezihoří, (vede tudy kol Jiráskova pomníku Jiráskova stezka Trosky—Dobrošov), do Hřídele s kopcem sopečného původu (naleziště aragonitů a j.), na Stav (dřevěný kostelík z 13. století), do Hořic, Mlázovic, Miletína (rodiště Erbenovo), Nové Paky atd. Odbor KČT pořádá levné autobusové výlety do Krkonoš, Českého ráje, Prachovských skal, Jiráskova kraje atd.

I o sportovce je zde postaráno. V lázeňském parku je 5 tenisových dvorců, na Danči louce jsou pořádány střelecké závody; jsou zde dvě pěkně upravená koupaliště. Rybník Pardoubek poblíž lázní v klíně rozsáhlých luk a zasněný rybník Hluboký, obklopený se tří stran pasekou a lesem. Pro tanečtivé jsou tu pravidelné taneční večery a velký úspěch mají letní karnevaly uprostřed pohádkově osvětlené Bažantnice. Bělohrad je mezinárodním esperantským letoviskem, a proto má každý rok hosty ze zahraničí.

Z pozoruhodných budov je zde především zámek uprostřed krásného parku v renesančním slohu ze 17. stol., naplněný uměleckými poklady. Stejného stáří je i kostel Všech svatých, v jehož stínu spí rodiče K. V. Raise. V Raisových sadech je budova Fričova krajinského musea s přírodopisnými sbírkami zdejšího kraje, s archivem, cechovními památkami, nábytkem, výšivkami. Zvláštní oddělení je věnováno slavnému rodáku K. V. Raisovi, jehož pomník od mistra B. Kafky stojí před museem. Ve Švehlově ulici jest Masarykův dům sociální služby a v Láz. ulici je moderní, vkusná sokolovna.

Lázně Bělohrad jsou poměrně velmi levné. Ceny lázní (saisona od 1. května do 30. září).

Celá slat. koupel se zábalem Kč 15.—, od 16. VI. do 15. VIII. Kč 17.—. Na nohy neb ruce Kč 7.—, od 16. VI. do 15. VIII. Kč 8.—. Suchý slatin. obklad s donáškou do domu Kč 7.—, uhličitá koupel Kč 13.—, jodosirná Kč 15.—, jehličitá neb solná koupel Kč 10.—, vanová vodní koupel Kč 4.—, masáž celého těla Kč 9.—, masáž poloviny těla Kč 7.—. Vyžádejte si prospekty levné třínedělní léčby za Kč 950.— až 1250.— (byt, strava, 12 koupelí, lékař, láz. taxa).

Ceny pokojů v hotelích: jednolůžkové od Kč 8.—, dvoulůžkové od Kč 12.— denně, v soukromých domech jednolůž. pokoje od Kč 6.—, dvoulůž. od Kč 10.— denně. Ceny pokojů ve vile Esplanade: jednolůž. od Kč 8.— dvoulůž. od Kč 14.— do Kč 20.—. Na požádání zašle měst. úřad ochotně informační plánek města s vyznačením všech bytů s cenami.

Vedle lázeňské budovy jest nově postavený Grand-hotel, řízený známým hotelierem Urbanem, který svým komfortem a kuchyní uspokojí i nejnáročnějšího hosta. Má zdviž, tekoucí

Lekníny na rybníku Bahníku. — Seerosen auf dem Bahník Teich. — Nénuphars sur l'étang de Bahník. — Water-lilies on Bahník-pond.

Motivy z Bažantnice. — Motive aus der Fasanerie. — Aspect de la faisanderie. - Aspect from the pheasant-walk.

studenou i teplou vodu, ústřed. topení, denně koncerty; je spojen chodbou s lázeňskou budovou.

V městě jsou čtyři láz. lékaři, MUDr. Jos. Lelek, MUDr. J. Kysela st. obv. lékař, MUDr. Fr. Lelek a MUDr. Al. Festa, emer. primář, a lékárna.

Spojení vlakem jest velmi dobré, přímé voz" z Prahy i z Krkonoš. Lázeňská komise vydává časopis, týdeník, který přináší kromě článků a zpráv, jež hosty zajímají, též seznam lázeňských hostí.

Jest zde tkalcovna fy Goldschmidt a fy R. Procházka (prodejny: Praha II., Žitná a Vinohrady, Fochova).

Všichni jste jistě poznali v cizině krajiny neporovnatelně krásnější; jistě však také vzpomínáte stesku, který přišel po prvém údivu a nadšení. Tak nějak cizí, vzdálené vašemu já tu vše připadá: lidé, které potkáváte, jejich život, i konečně krajina přes svoji nádheru je cizí.

Zadíváte-li se však do našeho údolí pod Zvičínou, zahovoří k vám jeho prostá krása řečí srozumitelnou vašemu srdci a tichý mír, vědomí bezpečnosti, jaké máme jen pod střechou domova, zaplaví duši...

Bad Bělohrad.

Internacia esperantista libertempejo.

Bad Bělohrad liegt in einem schönen Tale, welches vom dichtbewaldeten Vorgebirge des Riesengebirges umringt ist. Es ist berühmt wegen seiner Moorbäder, die schon vor funfzig Jahren von der Gräfin Asseburg erschlossen wurden. Dieses Moor ist in solcher Menge

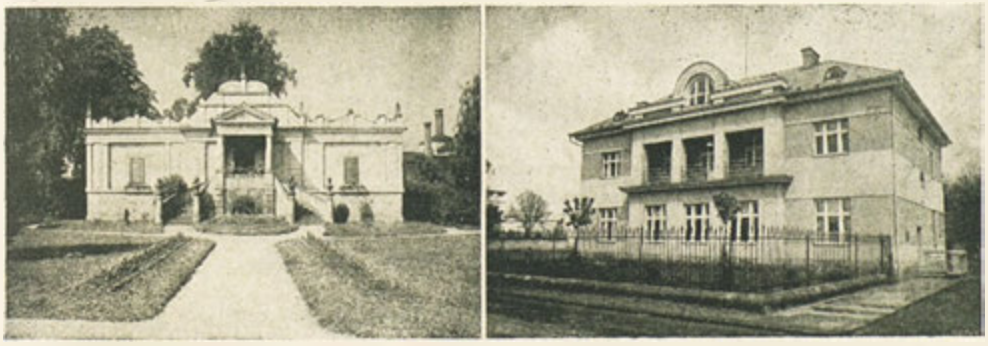

Fr.čovo museum. — Masarykův sociální dům. — Frič-Museum. — Masaryks Sozialfürsorge-Haus. — Le mussée Frič. — La maison Masaryk de secours social. — Frič-museum. — Masaryk house for social assistance.

Alej vzdechů v Bažantnici. — Seufzerallee in der Fasanerie. — L'avenue des soupirs dans la faisanderie. — Sigh-avenue in the pheasant-walk.

Zámek. — Das Schloss. — Le château. — The castle.

vorhanden, dass jedes Bad aus unbenütztem, frischem Moor zubereitet wird. Man behandelt hier mit viel Erfolg: Rheumatismus, Gicht, Ischias, Exudate, Neuralgie, verschiedene Frauenkrankenheiten, Bleichsucht, Blutarmut und Fettsucht. Nach der geplanten Errichtung einer Wasserheilanstalt wird die Möglichkeit der Behandlung auch anderer Krankheiten viel grösser sein. Ausser Moorbädern werden noch Kohlensäure-, Fichtennadel-, Salz- und Schwefeljodbäder verabreicht. Es sind auch Eisenarsenquellen vorhanden, mit welchen die Kur ergänzt werden kann.

Unser berühmter Chirurg Prof. MUDr. Jan Levit schrieb über Bad Bělohrad: »Als Arzt und Chirurg habe ich mit diesen Bädern nur gute Erfahrungen. Erfolge, die mit dem einzigartigen bělohrader Moor bei Behandlung aller Arten von chronischem Rheumatismus, gichtischen Knochel- und Muskelerkrankungen in Bělohrad erzielt wurden, sind unzweifelhaft, ebenso wie die Besserung bei Frauenkrankheiten augenscheinlich ist. Das bestätigen mir nicht nur alle Aerzte, welche ihre Kranken zur Heilung nach Bělohrad verweisen, sondern auch die Kranken selbst. Bei Beinbrüchen, Gelenksverletzungen, Blutergüssen, Gelenksstarre etc., haben uns die Bäder von Bělohrad nie enttäuscht. Die Zustände nach Aderentzündungen, Trombose (nach Beruhigung der erstetn heftigen Anzeichen), Ischias in allen Formen und Stadien, Neuralgie und Nervenentzündungen usw. bezeugen ebenfalls beste Erfolge.«

Auch für Sommergäste ist Bad Bělohrad der richtige Ort und wird von ihnen wegen seines gesunden und milden Klimas gerne aufgesucht. Eine wahre Wohltat für die Kranken, die längere Spaziergänge nicht unternehmen können, ist der englische Park dicht bei der Badeanstalt (Ausmass 600.000 m²). Abwechselnd findet man im Walde idyllische Plätze mit blühenden Wiesen und plätschernden Bächen, dunkeln kleinen

Sjezd lékařů v L. Bělohradě 1934. — Aerztekongress in Bad Bělohrad 1934. — Congrès des médecins à Bělohrad en 1934. — Physicians' congress at Bělohrad in 1934.

Skladatel K. Moor v Láz. Bělohradě. — Komponist K. Moor in Bad Bělohrad. — Le compositeur K. Moor à Bělohrad. — The composer K. Moor at Bělohrad.

Seen und herrlichen Baumgruppen. In der Parkanlage sind drei Heilquellen, eine Restauration und Tennisplätze, in deren Nähe Militärkonzerte abgehalten werden.

Alle Touristen-Wege sind deutlich markiert und in den Wäldern findet man einladende Sitzgelegenheiten. Die Ortsgruppe des »Klub čsl. turistů« veranstaltet billige, eintägige Ausflüge nach dem Riesengebirge, Český ráj, Prachovské skály usw. In Bad Bělohrad befinden sich zwei gut ausgestattete Badeanstalten. Für Tanzlustige werden regelmässig Tanzabende veranstaltet; einen grossen Zuspruch haben die Sommerkarnevale inmitten des märchenhaft beleuchteten Kurparks. Bad Bělohrad ist eine internationale, esperantistische Sommerfrische mit, in jedem Jahre wiederkehrenden Gästen des Auslandes. Der grosste Teil der Bevölkerung beherrscht die deutsche Sprache, viele auch Esperanto.

Die Preise in Bad Bělohrad sind verhältnismässig billig. Preise der Bäder (Saison vom 1. V. bis 30. IX.):

Ein ganzes Moorbad mit Packung Kč 15.—, vom 16. VI.—15. VIII. Kč 17.—, Fuss- oder Handbad Kč 7.—, vom 16. VI.—15.VIII. Kč 8.—. Ein trockener Moorumschlag mit Zustellung ins Haus Kč 7.—. Ein kohlensaueres Bad Kč 13.—. Fichtennadel- oder Salzbad Kč 10.—. Ein Wannenwasserbad Kč 4.—. Massage des ganzen Korpers Kč 9.—. Massage des halben Körpers Kč 7.—. Prospekte werden auf Verlangen gerne zugesandt. Dreiwöchige Pauschalkuren sind für Kč 950.— oder Kč 1.250.— (Wohnung, Verpflegung, 12 Bäder, Arzt und Kurtaxe) zu haben.

Die Zimmerpreise in den Hotels: Ein einbettiges Zimmer ab Kč 8.—, ein zweibettiges ab Kč 12.— täglich.

In Privathäusern: Ein einbettiges Zimmer ab Kč 6.—, ein zweibettiges ab Kč 10.— täglich.

In der Villa Esplanade: Ein einbettiges Zim-

Lázeňská budova. — Kurgebäude. — Bâtiment de bains. — Spa-building.

Lázně Bělohrad: Bišička. — Anenský pramen v Bažantnici. — Partie z Bažantnice. — Bišička. — Annaquelle in der Fasanerie. — Partie in der Fasanerie. — Bišička. — Source d'Anne dans la faisanderie. — Partie de la faisanderie. — Bišička. — Anne's spring in the pheasant-walk. — Part of the pheasant-walk.

Černé jezírko v Lázeň. parku. — Schwarzer See im Kurpark. — Le lac noir au parc de bains. — Black pond in the Spa-park.

Lázně Bělohrad: Nová Sokolovna. Neue Sokol-Turnhalle. — Nouveau gymnase Sokol. — New Sokol gymnase.

mer ab Kč 8.—, ein zweibettiges ab Kč 14.— taglich. Auf Wunsch sendet das Stadtamt bereitwillig einen Informationsplan der Stadt mit Bezeichnung von Wohnungen und Preisen.

Neben dem Kurhaus befindet sich auch das neugebaute Grandhotel, geführt vom bekannten Hotelier Urban, welches mit seinem Komfort u. seiner Kuche auch den anspruchsvollsten Gast befriedigt. Das Hotel hat einen Personenaufzug, fliessendes warmes und kaltes Wasser, Zentralheizung, taglich Konzerte und ist mit dem Kurhaus durch einen Gang verbunden.

In der Stadt sind vier Badeärzte: MUDr. Jos. Lelek, Staatsbezirksarzt MUDr. Jos. Kysela, MUDr. Fr. Lelek und emer. prim. MUDr. Al. Festa. Eine Apotheke. Die Bahnverbindung ist sehr gut. Direkte Waggons von Prag und dem Riesengebirge. Die Badeverwaltung gibt eine Wochenzeitung heraus, in der ausser verschiedenen Artikeln und Nachrichten, welche die Kurgäste interessieren, auch ein Kurliste veroffentlicht wird.

Von den bemerkenswerten Bauten ist das Renaissanceschloss aus dem XVIII. Jahrhundert inmitten eines sehr schönen Parks, reich an künstlerischen Schätzen, zu nennen. Gleichen Alters ist die Kirche zu »Aller Heiligen«. In den »Raisovy sady« steht das Gebäude des »Fričovo krajinské museum« mit den naturgeschichtlichen Sammlungen der hiesigen Gegend, einem Archiv, Zunftandenken, Möbeln, Handarbeiten und anderen.

Lázeňský hotel. — Kurhotel. — L'hôtel de bains. Spa-hotel.

La ville d'eaux de
Bělohrad.

Internacia esperanta libertempejo.

La ville d'eaux de Bělohrad est située dans une belle vallée encadrée du promontoire boisé des monts des Géants (Krkonoše). Elle est célèbre à cause de ses bains de boue indiqués pour rhumatisme, goutte, sciatique, exudats, névralgie, maladies de femme, chlorose anémie etc. Il y a également des sources minéra-

Pomnik K. V. Raise od B. Kafky. — Denkmal des Schriftstellers K. V. Rais von B. Kafka. — Monument de l'écrivain K. V. Rais par B. Kafka. — Monument of the author K. V. Rais by B. Kafka.

Paní Šlechtová-Kohoutková, členka Nár. div. v Praze, návštěvou v L. Bělohradě. — Frau Šlechtová Kohoutková, Mitglied des Nationaltheaters in Prag auf Besuch in Lázně Bělohrad. — Mme. Šlechtová Kohoutková, sociétaire du théâtre national à Prague, en visite à Bělohrad. — *Mrs. Šlechtová Kohoutková, member of the national theatre in Prague, visiting Bělohrad.*

les qui complètent le traitement. Grâce à son climat salubre et doux la ville d'eaux de Bělohrad est une villégiature recherchée ainsi qu'un séjour favori de convalescents. A proximité immédiate il y a un beau vieux parc très étendu (600.000 m²), avec des tennis-courts et un restaurant. Près du parc il y a deux beaux établissements de bains très modernes. On peut entreprendre de nombreuses excursions (autobus) aux environs romantiques, aux monts des Géants, au Paradis de la Bohême (Český ráj) etc. Bonne communication par voie ferrée, 4 médecins, 1 pharmacie. Demandez des prospectus. La ville d'eaux de Bělohrad est une villégiature internationale d'esperanto et accueille tous les ans beaucoup d'hôtes de l'étranger.

Ložiska rašeliny. — Moorlager. — Couche de boue. — Mud-layer.

The health-resort

Bělohrad.

Internacia esperanta libertempejo.

The health-resort Bělohrad is situated in a beautiful valley framed by the woody promontory of Riesengebirge (Krkonoše). It is famous by its mud-baths, indicated against rheumatism, gout, sciatica, exudates, neuralgia, womens' diseases, chlorosis, anaemia etc. There are also to be found mineral springs happily completing the treatment. The spa Bělohrad is a frequented summer-resort as well as a well known stay for convalescents because of its wholesome and mild climate. In the very neighbourhood there is a beautiful old park widely extended (000.000 m²), provided with tennis-courts and a restaurant. Near the park there are two wonderful bathing-establishments with all up-to-date conveniences. Many excursions (bus) may be undertaken into the romantic surroundings, to Riesengebirge, to the Bohemian Paradise (Český ráj) etc. Very good railway-communication. 4 physicians, 1 chemist's shop. Board, lodgings, bath at low rates. Ask for prospectus. The spa Bělohrad is an international Esperanto summer-resort and welcomes every year many visitors from abroad.

Jaroměř: Náměstí o národní pouti svatováclavské. — Der Marktplatz zur Zeit der St. Wenzels-Wallfahrt. — La place du marché pendant la fête de St. Venceslas. — The market place during St. Wenceslaus-festival. Foto: Šustil.

Jaroměř.

Rozhodnete-li se k návštěvě nejkrásnějšího kraje severovýchodních Čech — kraje velkých českých spisovatelů Boženy Němcové a Aloise Jiráska — zastavte se a navštivte město Jaroměř, které je východiskem do těchto památných krajů.

Město Jaroměř s 9000 obyvateli leží na železniční trati Pardubice—Závidov a vychází z něho trať Josefov—Jaroměř—Poříčí u Trutnova—Trutnov. Leží na hlavní státní silnici Poděbradsko—Náchodské, na niž navazují silniční spoje z německého Kladska a hlavní silnice z Vratislavi.

Jaroměř rozprostírá se v půvabném rovinném lučním kraji na obou březích řeky Labe, při soutoku jejím s řekou Úpou. Město je starobylé; založeno již v X. století. Z nejstarších nejvzácnějších památek uzříte na náměstí mohutný děkanský chrám sv. Mikuláše z XII. století. Krásná smělá stavba v gotickém slohu, vyplněná uvnitř nádherou a bohatostí, kterou se honosí barok. Zvlášť upozorňujeme na velký hlavní oltář, kazatelnu — dílo domácího řezbáře Krupky, žáka Braunova, cínovou křtitelnici, náhrobek Litevského vévody Sanguški v levé lodi chrámové a na kryptu pod zákristií s mrtvolami z XVIII. stol. přirozenou cestou mumifikovanými. Mezi

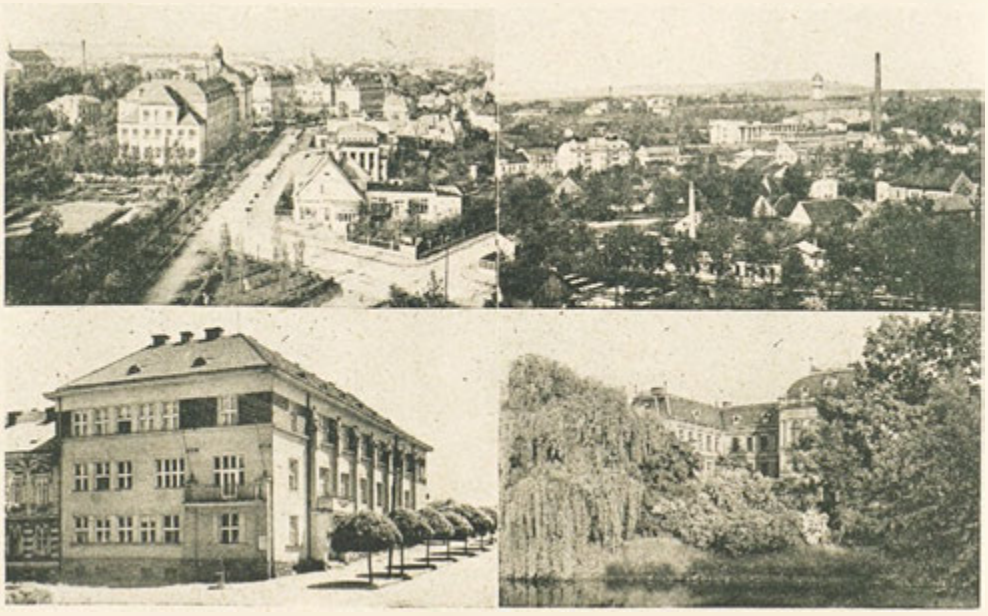

Jaroměř: Celkové pohledy. — Budova okresní nem. pojišťovny. — Chlapecká škola. — Totalansicht. — Gebäude der Bezirks-Krankenvers. Anstalt. — Knabenschule. — Vues totales. — L'établissement de secours en cas de maladie. — L'école de garçons. — Total views. — Buildings of the district sick-fund. — School for boys. Foto: Šustil.

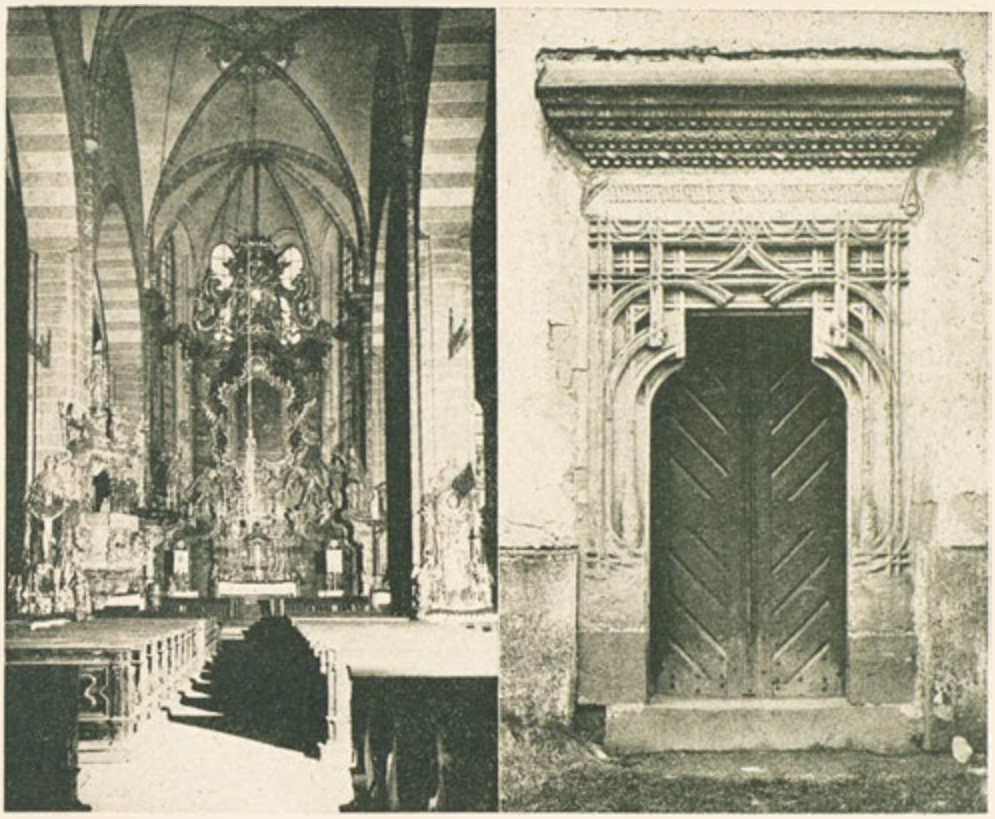

Jaroměř: Vnitřek děkanského chrámu sv. Mikuláše. — Dveře u kostele sv. Jakuba. — Inneres der Dekanalkirche zu St. Nikolaus. — Tür der Kirche zu St. Jakob. — L'intérieur de l'église décanale de St. Nicolas. — Le portail de l'église de St. Jacques. — Interior of Sta. Claus's deanery-church. — The door of St. James's church. Foto:Šustil.

chrámem a děkanskou budovou je starobylá zvonice s bránou a na ní s jedné strany znak města Jaroměře a s druhé socha sv. Václava na koni, která vyvolala kdysi v Aloisu Jiráskovi prvý hluboký umělecký dojem, jak se o tom zmiňuje ve svých pamětech. Působení velkého sochaře Matěje Bernarda Brauna v nedalekém Kuksu na zámku hraběte Šporka, zanechalo Jaroměři dvě stará vysoce umělecká jeho díla: Mariánský sloup (1722) na náměstí a na hřbitově »Plačící ženu«. — Kostelík sv. Jakuba je ze XVI. stol.; kolem něho býval hřbitov, dnes již zrušený, na kterém byl pochován vlastenec Michal Silorad Patrčka.

Moderní Jaroměř je čilé obchodní a průmyslové město s řadou výstavných budov, zejména škol. Má plno ovocných sadů, mnoho zeleně a květů. Ode dávna bylo to město velmi pokrokové s bohatým životem kulturním a tak je tomu i dnes. Poukazujeme v tomto směru zejména na obecní veřejnou knihovnu s 30.000 svazků. V Jaroměři narodil se spisovatel Pavel Albíeri, básník Jan Patrný a akademický sochař profesor Otakar Španiel. Pomník presidenta Osvoboditele T. G. Masaryka v parku u chlapecké školy a »Pieta« na hrobce rodiny Polických na hřbitově jsou jeho díla.

Peněžnictví representují dva nejstarší ústavy: Občanská záložna, zal. r. 1861 a Spořitelna jaroměřská, zal. r. 1872. Oba ústavy podporují svými dary rozkvět města.

Z bohatého průmyslu zastoupeného v Jaroměři uvádíme: továrnu na kůže a řemeny firmy Polický - Popper, akc. spol. (zal. r. 1839). Dnes se řadí mezi největší závody toho druhu v Evropě. V jaroměřské továrně firmy Polický - Popper, a. s. vyrábí se usně všech druhů a ba-

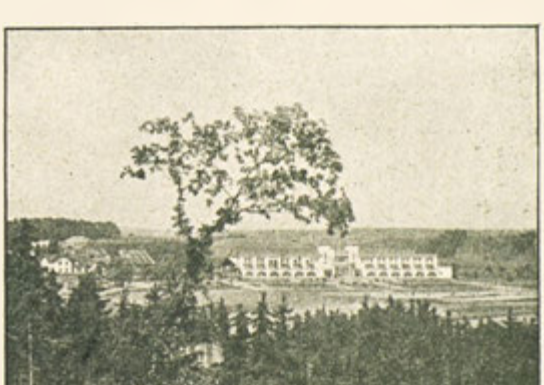

Lázně Velichovky. — Bad Velichovky. — La ville d'eaux de Velichovky. — The spa Velichovky.

Jaroměř:

Městská brána pod zvonicí u děkanského chrámu sv. Mikuláše se sochou sv. Václava na koni. — Stadttor unterhalb des Glockenturmes der Dekanalkirche zu St. Nikolaus mit der Statue des hl. Wenzel zu Pferde. — Porte de la ville au dessous du clocher de l'église décanale de St. Nicolas avec la statue équestre de St. Venceslas. — Town's gate beyond the bell-tower of Sta. Claus's deanery-church with the equestrian statue of St. Wenceslaus.

rev, kožené hnací řemeny, jimiž se závod proslavil i v dalekém zámoří, kožené výzbroje pro tkalcovské stavy a ostatní technické usně a výrobky pro všechen průmysl. Všechny své výrobky vyváží podnik do celého světa a k distribuci mu slouží světová prodejní organisace. — Přádelnu bavlny a mechanickou tkalcovnu fmy Čerych A. a synové. Měšťanský pivovar zal. roku 1482; vaří trvale kvalitní piva. První českou přádelnu a tkalcovnu juty, přádelnu a barevnu, továrnu jemného bavlněného zboží, továrnu vázaček, tkalcovnu stuh, továrnu pianin, městské elektrické podniky, továrnu na drát a nábytková pera, cihelnu, strojírnu a mlékárnu.

Letní pobyt v Jaroměři zpříjemňují velmi vhodně položené říční a sluneční lázně na řece Úpě, které se těší velké pozornosti letních hostů, kteří v tomto koupališti nalézají příjemné osvěžení v čisté stále proudící vodě a oddávají se vodní masáži pod uměle zbudovaným splavem.

Proslulou je Jaroměř každoročně pořádanou národní svatováclavskou poutí — 28. září — k podpoře snah Národní jednoty severočeské. Pozoruhodné je jaroměřské museum se svými četnými sbírkami.

Dobrá autobusová doprava spojuje Jaroměř s lázněmi ve Velichovkách. Lázně Velichovky jsou proslulé znamenitou rašelinou a význačnými úspěchy léčebnými. Léčí rheumatismus kloubní a svalový, dnu, ischias, nervosu, ženské choroby, otylost, vysoký a nízký krevní tlak. Podávají se koupele rašelinné, uhličité, pěnové, elektrické, vodoléčba, světlo- a teploléčba, enterocleaner a Zanderovy aparáty. Lázně poskytují výhodné léčebné paušály, s ubytovacím komfortem a veškerým pohodlím. Mají moderní koupaliště v lázeňském parku a trvale mírné klima.

(Fotografie z fotoatelieru O. Šustil, Jaroměř, náměstí).

Jaroměř.

Falls Sie sich zu einem Besuche der schönsten Gegend des nordöstlichen Böhmens — dem Lande der grossen böhmischen Schriftsteller Božena Němcová und Alois Jirásek — entschliessen, halten Sie sich eine Zeit hier auf und besuchen Sie auf jeden Fall die Stadt Jaroměř, welche den Ausgangspunkt in dieses herrliche denkwürdige Land bildet.

Die Stadt Jaroměř mit ihren 9000 Einwohnern liegt an der Eisenbahnstrecke Pardubice—Závidov und hat direkten Anschluss nach Josefov—Poříčí bei Trutnov—Trutnov. Durch die Stadt führt die Hauptstrasse Poděbrady—Náchod, von welcher die Verbindung nach der Grafschaft Glatz i. D. und die Hauptstrasse nach Breslau abzweigt.

Jaroměř breitet sich an beiden Ufern der Elbe, in einer Ebene voll Wiesen und Felder, am Zusammenflusse mit der Aupa aus. Die Stadt wurde im X. Jahrhundert gegr. und besitzt viele Altertümlichkeiten. Von den ältesten und seltensten Denkwürdigkeiten ist am Ringplatz der gewaltige Bau des Dekanat-Domes des hl. Nikolaus aus dem XII. Jahrhundert zu sehen, ein monumentaler Bau, dessen Inneres mit jener Pracht und Reichtum, deren sich die Barockzeit rühmen kann, ausgestattet ist. Hauptsächlich erwähnen wir den grossen Hauptaltar, die Kanzel, ein Werk des heimischen Holzschnitzers Krunka, eines Schülers des Bildhauers Braun, ein Taufbecken aus Zinn, im linken Schiff des Domes das Grabmal des litauischen Herzogs Dimitrij Sanguszek und unter der Sakristei die Gruft aus dem XVIII. Jahrhundert mit den auf natürlichem Wege mumifizierten Leichen. Zwischen dem Dom und dem Dekanatgebäude ist ein altertümlicher Glockenturm mit einem Tor, dessen eine Seite das Wappen der Stadt Jaroměř und die andere die Reiter-Statue des hl. Wenzel trägt. Diese Statue hat den ersten tiefen künstlerischen Eindruck bei dem Schriftsteller Alois Jirásek erweckt, den er auch in seinen Erinnerungen erwähnt. Das Wirken des grossen Bildhauers M. B. Braun im unweit gelegenem Kuks auf dem Schloss des Grafen Špork, hinterliess der Stadt Jaroměř zwei alte, uberaus künstlerische Werke: eine Mariensäule (1722) auf dem Ringplatze, und auf dem Friedhofe die »Weinende Frau«. Das Kirchlein des hl. Jakob stammt aus dem XVI. Jahrhundert; ringsherum war einst ein Friedhof, auf welchem der Patriot Michael Silorad Patrčka seine letzte Ruhestatte gefunden hat.

Das moderne Jaroměř ist eine rege Handels- und Industriestadt mit einer Reihe schöner Bauten, insbesondere der Schulgebäude. Es hat eine Unmasse grüner Flächen, Obstbäume und im Frühjahr zeigt es sich in schönster Blütenpracht. Von altersher war es eine Stadt des Fortschrittes mit einem reichen Kulturleben, und so blieb es bis auf die heutigen Tage. In dieser Hinsicht wollen wir hauptsächlich auf die allgemeine öffentliche Bibliothek mit ihren 30.000 Bänden hinweisen. In Jaroměř wurden der Schriftsteller Paul Albieri, der Dichter Jan Patrný und der akademische Bildhauer Prof Otokar Španiel geboren. Das Denkmal des Prä-

Jaroměř: Kvetoucí šeříky v Masarykových sadech. — Topolová alej. — Partie na Labi za náměstím. — Blühender Flieder im Masaryk-Park. — PappelAllee. — Partie an der Elbe hinter dem Marktplatz. — Lilas en fleur au parc Masaryk. — Avenue de peupliers. — Partie à l'Elbe derrière la place du marché. — Lilas in blossom in Masaryk-park. — Avenue of poplars. — Elbe-part behind the market-place. Foto Šustil.

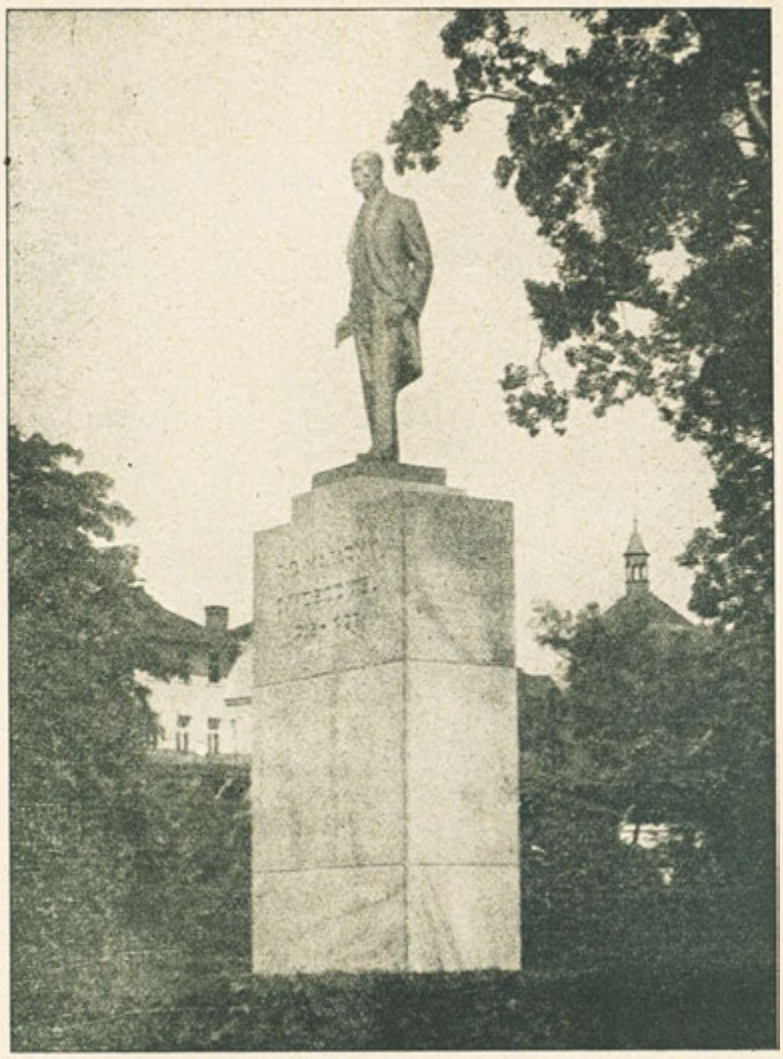

Jaroměř: Pomník pana presidenta Osvoboditele T. G. Masaryka (dílo jaroměřského rodáka Otakara Španiela). — Denkmal des Präsidenten-Befreiers T. G. Masaryk. (Werk des aus Jaroměř gebürtigen Otakar Španiel.) — Le monument du premier président, T. G. Masaryk. (Oeuvre de Otakar Španiel, natif de la ville). Monument of the first president, T. G. Masaryk. (A work by Otakar Španiel, native from the town).

sidenten T. G. Masaryk im Park der Knabenschule und die »Pieta« an der Gruft der Familie Polický am Friedhof sind seine Werke.

Das Geldwesen repräsentieren hauptsächlich die zwei ältesten, die bürgerliche Sparkasse, gegründet im Jahre 1861, und die städtische Sparkasse, gegründet 1872, welche grosszügig das Aufblühen der Stadt unterstützen.

Unter der zahlreichen Industrie von Jaroměř führen wir die Leder- und Riemenfabrik der Fa. Polický-Popper A. G. (gegr. 1839) an, welche heute zu den grössten dieser Art in Europa gezählt wird. In der Jaroměřer Fabrik der Fa. Polický-Popper A. G. werden folgende Artikel erzeugt: Alle Arten Leder in allen Farben, Ledertreibriemen, durch welche sich das Unternehmen auch in Uebersee Weltruf geschaffen hat, ferner Schlagriemen für Webstühle, sowie andere technische Leder und Ledererzeugnisse für die gesamte Industrie. Alle ihre Produkte exportiert die Firma in die ganze Welt, was ihr ihre gute Weltverkaufsorganisation ermöglicht.

Als bedeutende Betriebe sind noch zu erwähnen: A. Čerych & Söhne, Baumwollspinnerei und Baumwollweberei, die bürgerliche Brauerei, gegründet im Jahre 1482, mit ihren Qualitätsbieren, die Erste böhmische Jutenweberei und Spinnerei, die Spinnerei u. Färberei, die Fabrik für feine Baumwollware, die Fabrik für Näh- und Binderiemen, die Bandfabrik, die Pianinofabrik, das städtische Elektrizitätswerk, die Draht- und Sprungfedernfabrik, eine Ziegelei, eine Maschinenfabrik und eine Molkerei.

Jaroměř erfreut sich infolge des ideal an der Aupa gelegen Strand- und Sonnenbades, mit seinem stets frischen und reinen Wasser, bei den Sommergästen grosser Beliebheit und die dort künstlich angelegte Schleusse wird als na-

Lázně Velichovky u Jaroměře: Masarykův dům. — Lázeňský dům. — Bad Velichovka bei Jaroměř: Masaryk-Haus. — Kurhaus. — La ville d'eaux de Velichovky près de Jaroměř: La maison Masaryk-Maison des baigneurs. — Spa Velichovky near Jaroměř: Masaryk-house. — Spa-hotel.

türliche Wassermassage mit besonderer Vorliebe benutzt.

Berühmt ist Jaroměř durch seine alljährliche Nationalfeier des hl. Wenzel am 28. September, die zur Unterstützung der »Národní jednota Severočeská« veranstaltet wird. (Nordbohmische Nationalvereinigung).

Nicht unerwähnt soll das Jaroměřer Museum mit seinen zahlreichen Sammlungen bleiben.

Eine gute Autobuslinie verbindet Jaroměř mit dem Bade Velichovky. Das Bad Velichovky ist berühmt durch sein ausgezeichnetes Moor, durch seine bedeutenden Heilerfolge bei Muskel- und Gelenksrheumatismus, Gicht, Ischias, Nervosität, Frauenleiden, Fettsucht und Blutdruck. Es werden hier Moor-, Kohlensäure-, Elektrische-, Wasser-, Licht- und Dampfbäder, sowie Darmspülungen verabreicht, auch Zander-Apparate stehen zur Verfügung. Die Bäderdirektion bietet vorteilhafte Pauschalkuren. Im Kurpark des Bades Velichovky befindet sich ein modernes Freibad.

Der Aufenthalt in Bad Velichovky wirkt durch sein dauernd mildes Klima sehr wohltuend und bietet den Patienten und Sommergästen Heilung und Erfrischung.

(Die Photographien stammen aus dem Photoatelier O. Šustil, Jaroměř, Marktplatz).

Jaroměř.

Si vous visitez la belle contrée de la Bohême du nord-est, pays des grands écrivains tchèques Alois Jirásek et Božena Němcová n'oubliez pas d'aller voir la ville de Jaroměř, point de départ dans ce pays magnifique et mémorable.

La ville de Jaroměř avec ses 8883 habitants est située à la ligne de chemin de fer de Pardubice -Závidov avec communication directe pour Josefov--Poříčí près de Trutnov. La route principale de Poděbrady—Náchod bifurquant à Glatz en Allemagne et à Breslau traverse la ville. Jaroměř se trouve aux deux rives de Labe dans une plaine comblée de prés et de champs, au confluent de l'Úpa. La ville fut fondée au Xe siècle et elle possède beaucoup d'antiquités. Des curiosités les plus anciennes et les plus rares nous citerons la cathédrale décanale de St. Nicolas du XIIe siècle bâtiment monumental dont l'intérieur est pourvu de toute la splendeur et richesse du style baroque. Il y a surtout le grand autel, la chaire, oeuvre du tailleur en bois de la ville, Krunka, élève du sculpteur Braun, les fonts baptismaux en étain, dans la nef gauche la tombe du duc lithuanien Dimitrij Sanguszek ainsi qu'au-dessous de la sacristie la crypte du 18e siècle avec les corps momifiés par voie naturelle.

Entre la cathédrale et le doyenné se trouve un clocher antique avec une porte dont un côté porte le blason de la ville de Jaroměř et l'autre la statue équestre de St. Venceslaus. Cette statue impressionnait l'écrivain Alois Jirásek et il en parle dans ses mémoires. Le grand sculpteur M. G. Braun qui habitait non loin de Jaroměř à Kuks au château du comte de Špork laissait à la ville deux oeuvres extrêmement artistiques: une colonne de Marie (1722) à la place du marché et la »Femme en pleurs« au cimetière. La petite église de St. Jacques date

Jaroměř:
Mariánský sloup na náměstí (práce sochaře Matyáše Brauna 1722). — Mariensäule am Marktplatz. (Werk des Matthias Braun 1722). — La colonne de Marie sur la place du marché. (Oeuvre de Matthias Braun 1722). — Ste. Mary's column at the market-place. (A work of Matthias Braun 1722).

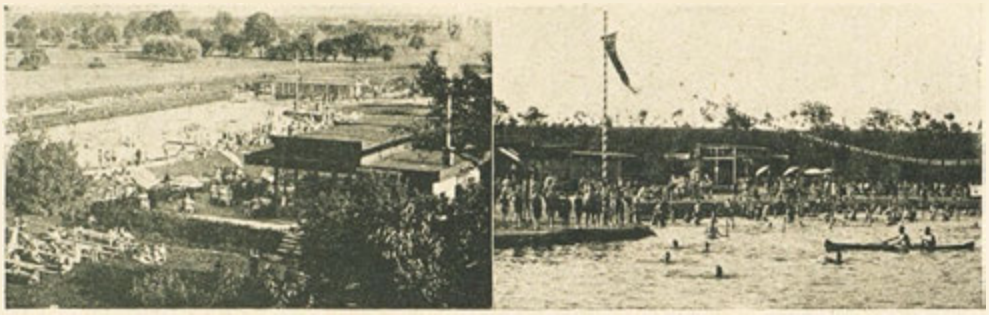

Jaroměř: Říční a sluneční lázně, koupaliště na řece Úpě. — Fluss- und Sonnenbäder, Badeplatz an der Úpa. — Bains de rivière et de plage. — Ecole de natation sur Úpa. — Bathing in the river and beach. — Swimming school on the Úpa. Foto: Šustil.

du 16e siècle, tout autour il y avait autrefois un cimétière où le patriote Michael Silorad Patrčka a trouvé sa tombe.

La ville moderne est devenue un centre d'industrie et de commerce avec une foule de beaux bâtiments, surtout les bâtiments d'école. Il y a beaucoup de gazons et de vergers et au printemps toute la ville est en fleur. Jaroměř était toujours pour le progres et la civilisation. Un témoin en est la bibliothèque municipale avec ses 30.000 volumes qui est accessible au public. Jaroměř est ville natale de l'écrivain Paul Albiery, du poete Jan Patrný ainsi que du sculpteur académique, professeur Otokar Španiel. Ce dernier créa le monument du president T. G. Masaryk dans le parc de l'école de garçons et la »Pietà« sur la tombe de la famille Polický au cimetière.

Dans la ville se trouvent plusieurs banques. Les plus anciennes en sont la caisse civile d'épargne, fondée en 1861 et la caisse municipale d'épargne, fondée en 1872, qui font tout leur possible pour encourager le développement commercial de Jaroměř.

Des nombreux établissements industriels de la ville nous mentionnons l'usine de cuir et de courroies de la maison Polický - Popper, S. A. (fondée en 1839) qui est une des plus grandes de l'Europe. On y produit les articles suivants: Toute sorte de cuir dans toutes les couleurs, courroies de transmission en cuir, réputées également dans les pays d'outre- mer, courroies de percussion pour métiers à tisser ainsi que d'autres produits techniques en cuir pour toute l'industrie. Tous ces produits sont exportés dans tout le monde ce qui est facilité grâce à l'excellente organisation de vente de cette maison.

D'autres usines importantes: A. Čerych et Fils, filature et tisseranderie de coton, la brasserie civique, fondée en 1482 avec ses bières de première qualité, la première tissanderie et filature de jute, la filature et la teinturerie, l'usine pour étoffes fines de coton, l'usine pour lanières à coudre et brides, l'usine de rubans, l'usine de pianos, l'usine municipale d'éclairage électrique, l'usine de boudins et de ressorts, une tuilerie, des ateliers de construction, une laiterie.

Jaroměř est une villégiature très recherchée grâce à sa plage ensoleillée idéale située à l'Upa, à l'eau toujours fraîche et claire et l'on profite volontiers de l'écluse artificielle pour massage d'eau.

La fête annuelle nationale de St. Venceslas le 28 septembre attire beaucoup de visiteurs à Jaroměř. Elle est arrangée par la conféderation nationale de la Bohême du Nord (Národní jednota Severočeská).

Le musée municipal contient beaucoup de collections précieuses. Un autobus circule entre la ville et la ville d'eaux de Velichovky. Velichovky est célèbre par la boue excellente indiquée contre le rhumatisme musculaire et articulaire, goutte, sciatique, nervosité, maladies de femme, obésité, tension artérielle augmentée. Il y a des bains de boue, d'acide carbonique, d'électricité, d'eau, de lumière, de vapeur ainsi que des lavements d'intestins. Des appareils Zander sont également à disposition. L'administration des bains offre des traitements avantageux à forfait. Dans le parc des bains il y a un établissement moderne de bains en plein air.

Le séjour à Velichovky est très agréable grâce au climat doux et les malades ainsi que les villégiateurs y trouvent du repos et de la guérison.

(Les photos proviennent de l'atelier O. Šustil, Jaroměř, place du marché).

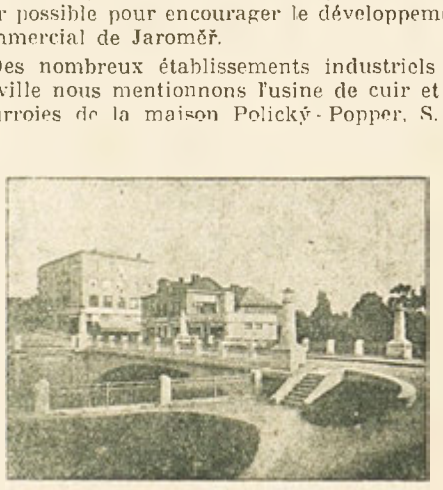

Jaroměř:

Nový most Dr. Mir. Tyrše přes Labe a budova jaroměřské spořitelny. — Neue Dr. Mir. Tyrš Elbebrücke und Gebäude der städt. Sparkasse. — Le nouveau pont de Dr. Mir. Tyrš sur l'Elbe et le bâtiment de la caisse d'épargne de Jaroměř. — The new Dr. Mir. Tyrš Elbebridge and the building of Jaroměř savings-bank.

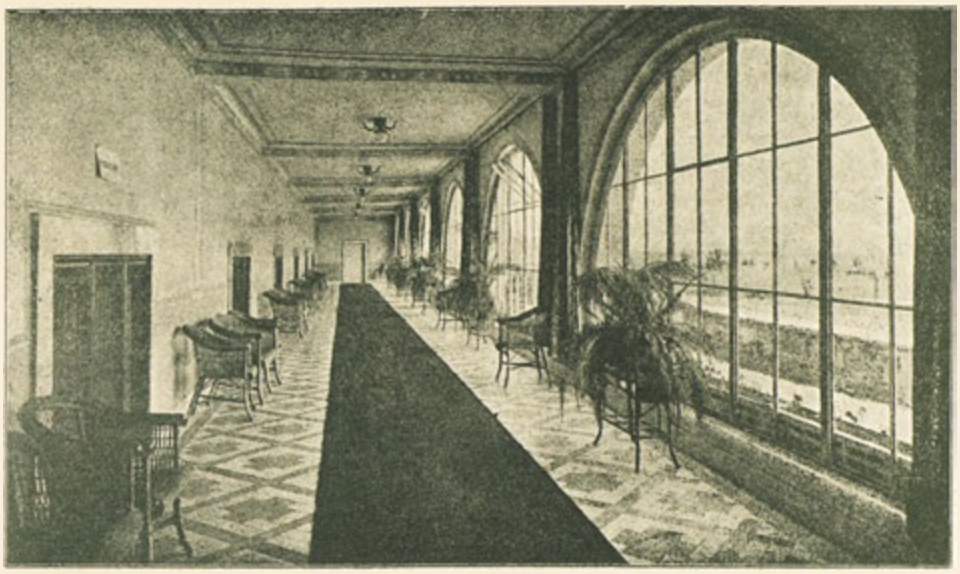

Lázně Velichovky. — Bad Velichovky. — La ville d'eaux de Velichovky. — The spa Velichovky. Masarykův dům — lázeňský dům. — Masarykhaus — Kurhaus. — La maison Masaryk — maison des baigneurs. — Masaryk- house — Spa-hotel.

Jaroměř.

Whenever you intend to visit the most beautiful region of northeast Boheinia, the country of the famous Czech authors Božena Němcová and Alois Jirásek, we wished you had time to remain there for a while and to see the town Jaroměř, starting-point into this wonderful and notable land.

Jaroměř has 9000 inhabitants and lies on the railway-line Pardubice—Závidov with direct communication between Josefov—Poříčí near Trutnov. Right through the town there leads the main-road Poděbrady—Náchod, forming a side-branch to Glatz in Germany and to Breslau.

Jaroměř is lying on both the sides of Labe-river, in a charming plain full of fields and meadows, on the junction of Úpa-river. It was founded in the 10th. century and has kept many an antiqueness. One of the oldest and most remarkable ones is the powerful building of the cathedral of Santa Claus, dating from the 12th. century. It is a monumental construction and its interior is full of splendour and rich beauty, characteristic for Rococo style. We have to mention the large high altar, the pulpit, a work of the native wood-carver Krupka, pupil of the sculptor Braun. There is a fine tin christening-font there, too, the monument of the Lithuanian duke Dimitrij Sanguszek in the left nave of the cathedral and beneath the vestry the vault from the 18th. century with mumified corpses. Between the cathedral and the deanery there is an old bell-tower with a gate, showing on one side the coat-of-arms of the town, on the other one the equestrian statue of St. Wenceslaus.

Jaroměř: Husův sbor církve čsl. — Dívčí škola. (V pozadí vila p. tov. Fr. Polického — návrh arch. Gočára.) — Hus Gebethaus der čsl. Kirche. — Mädchenschule. (Im Hintergrund Villa des Fabrikanten H. Fr. Polický — Entwurf Arch. Gočár.) — Oratoire de Hus de l'église tchécoslovaque. — Ecole de filles. (Au fond la villa du fabricant Fr. Polický — ébauche par l' architecte Gočár). — Hus chapel of the Czechoslovak church. — Girls' school. (In the background the villa of the manufacturer Fr. Polický — design by the architect Gočár).

This statue impressed deeply the author Alois Jirásek, as he tells us in his memories. The famous sculptor M. B. Braun, working in the near castle of Kuks, belonging to count Špork, gave the town two wonderful works of art a St. Mary's column (1772) on the market-place and the »Crying woman« on the churchyard. The small St. James's church dates from the 16th. century, formerly there was round about a cemetery, the patriot Michael Silorad Patrčka has been buried there, too.

To day's Jaroměř is a brisk commercial town with many beautiful buildings, chiefly schoolhouses. You find many parks, gardens and orchards there and in spring the town is charming in its flowerig splendour. Jaroměř has always been a liberal town with a high civilisation and it will remain so for ever. Let us mention the public library with 30.000 volumes. The authors Paul Albiery, Jan Patrný and the sculptor professor Otokar Španiel were born in Jaroměř. The monument of the President T. G. Masaryk in the park of the boys' school and the »Pietà« on the mausoleum of the Polický Španiel.

There is a civil savings-bank in Jaroměř, family at the cemetery are works of professor founded in 1861 and the municipal savings-bank, founded in 1872, both of them generously supporting the rising of the town.

From all the numerous factories let us mention the leather- and strap-factory of the firm Polický - Popper Lted. (promoted in 1839), belonging to the most important firm of this branch in Europe. In the factory of the firm Polický - Popper Lted. in Jaroměř the following articles are manufactured: All kinds of leather in all coulours, leather driving-bands, forming

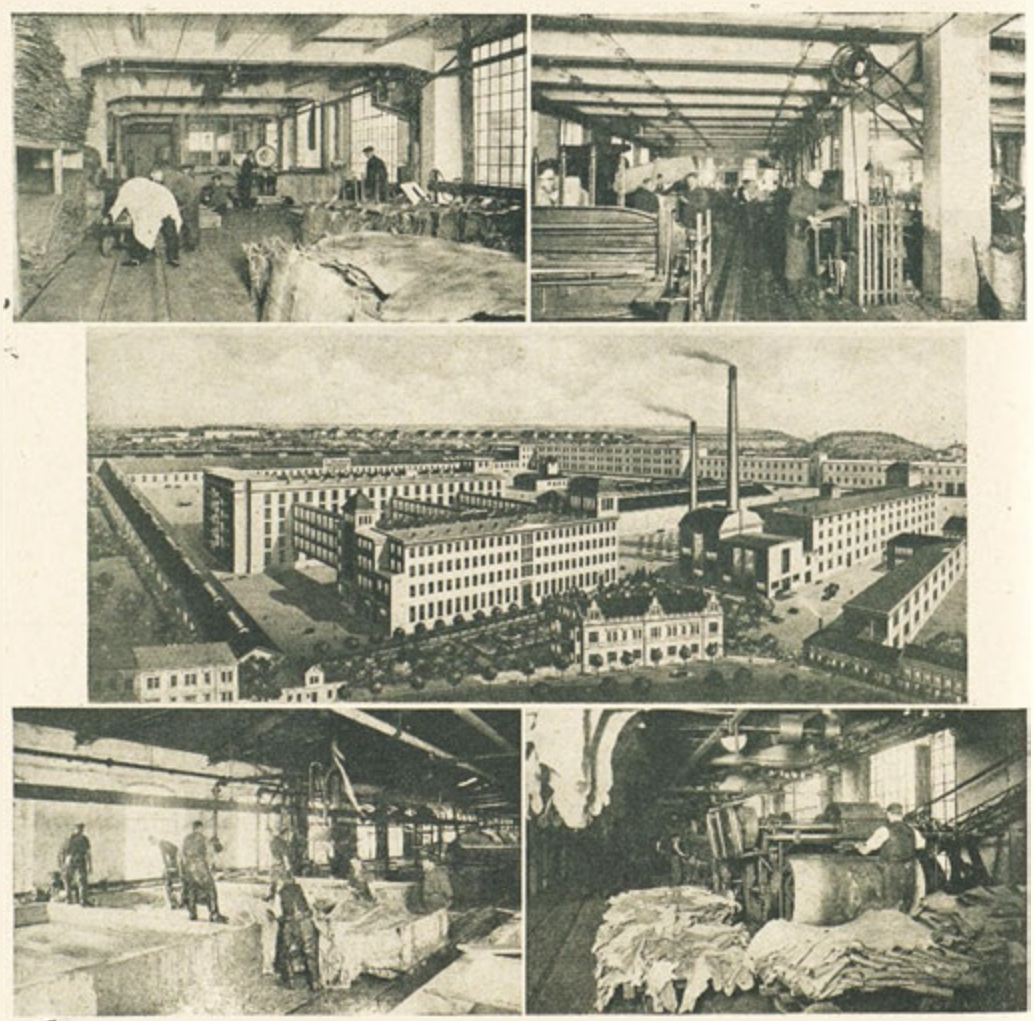

Jaroměř: Závody a interieury závodů fy. Polický - Popper a. s., továrna na kůže a řemeny. — Gebäude und Werksinterieure der Fa. Polický - Popper A. G., Leder- und Riemenfabrik. — Le bâtiment et les intérieurs des ateliers de la maison Polický - Popper, S. A. usine de cuir et de courroies. — Building and interiors of workshops of the firm Polický - Popper Ltd. leather and strap factory.

Jaroměř:

Tyršova sokolovna se stadionem a státní reálné gymnasium. — Tyrš Sokolturnhalle mit dem Stadion u. čsl. Staats-Realgymnasium. — Le gymnase de Tyrš des Sokol avec le stadion et le collège professionnel d'Etat. — The Sokols' Tyrš gymnasium with the stadion and the state's college for modern subjects.

the firm's world renown even in oversea countries, and batting-straps for waving-looms, as well as other technical leather-produces for the entire industry. All the articles are exported in all the world as the firm has an excellent world's sale-organisation.

Other important factories are: A. Čerych & Sons, cotton-mill and cotton-weaving, the civil brewery, founded in 1482 with best beer, the »First Czech jute-mill and weaving«, a spinning mill and dyer's works, a factory for fine cotton goods, a factory for band-straps, a ribbon-factory, a piano-factory, the municipal electric works, the wire- and elastic-spring-factory, a brick-yard and a dairy-farm.

Jaroměř has wonderful baths on Úpa-river with its ever pure and fresh water. A cleverly installed sluice is much in favour with all the bathers as a natural water massage.

The town is famous by the national festival of St. Wenceslaus (28th. of September), arranged year by year for the »Národní jednota Severočeská« (North Bohemian National Confederacy).

We have to mention still the museum of Jaroměř with numerous and valuable collections.

There is a good bus-line uniting Jaroměř with the spa Velichovky, famous for its excellent mud. Its curative power is well known for rheumatism of joints and muscles, gout, weak nerves, women's diseases, obesity and high blood-pressure. There are mud-, carbonic acid-, electric-, water-, light- and vapour-baths to be had. Zander apparatus are at the disposal of the guests, too. The administration of the spa offers very advantageous all in all cures. In the park of the spa Velichovky there is an up-to date baths. A stay in the spa is very agreable as the climate is a mild one and invalids and summer-guests will find recovery and recreation there.

(Photos taken by O. Šustil, Jaroměř, market place).

Jaroměř: Chlapecká škola. — Knabenschule. — Ecole de garçons. — Boys' school.

Česká Skalice.

Město Česká Skalice zachycuje poslední výběžky Českého Podkrkonoší při toku řeky Úpy při státní asfaltové spoji s pohraničím směr Praha—Náchod a státní dráze na trati Josefov—Č. Skalice—Trutnov, v oblasti politického okresu náchodského.

Město je položeno ve výši 291 m nad mořem a skalnatý ostroh, kterým proniká do úpské roviny, tvoří přirozenou hráz mezi povodím řeky Metuje a Úpy. Polohou svou otevřeno slunci, poskytuje uprostřed zahrad, s temným ohraničením lesů Rousína a Vinice, obraz úpravného, útulného, idylického městečka s vyhlídkou do úrodného kraje i do blízkých Orlických hor. Projektovaná vodní nádrž v oblasti Rovenského rybníka, ležícího východním směrem od města, vytvoří jednou lesklou hladinu, v níž se odrazí velká část pohraničního obrysu našich hor.

Sama poloha a blízkost státní hranice (10 km vzdálené) dodávala vždy České Skalici zvláštní, důležitý strategický význam. Jeho vlivem měnilo město tolikrát svůj vzhled. V historii města poznamenán jest již rok 1424, kdy Jan Žižka z Trocnova svedl u Č. Skalice tuhý boj s kato-

Česká Skalice: Městská spořitelna. - Radnice. - Jižní část náměstí. - Okresní záložna hospodářská.
Städtische Sparkasse. - Rathaus. - Südteil des Ringplatzes. - Landw. Bez. Vorschusskasse.
Caisse municipale d'égargne. - Hôtel de ville. - Côté méridional de la place du marché. - Caisse agricole de prêts du district.
Municipal savings-bank. - Townhall. - Southern side of the square. - Agricultural district loan-bank.

lickými pány, které porazil; dále rok 1441, kdy za husitských válek zničili Slezané město vypálením. Z této pohromy se město zvolna zotavovalo zásluhou šlechticů, jimž Č. Skalice náležela, aby v 17. století r. 1639 podlehlo opět požáru a vyplenění, jehož se tu dopustili Švédové. Poslední velký požár v r. 1707 zničil nakonec téměř veškeré památky města — jako knihy, spisy a j. Stejně ještě za sedmileté války trpěla Č. Skalice válečnými pochody pruského vojska a rok 1866 zanechal ve městě i v okolí mnoho smutných upomínek: ojedinělé hroby i hromadné a zejména vojenský hřbitov směrem ke Zliči, je pohnutým dokladem z té doby.

Že tím trpěl hospodářský vývoj celého kraje, je samozřejmé. Živelnou houževnatostí českého podkrkonošského lidu a touhou po kulturním vzestupu, činnost a vzor našich buditelů a zejména pak ideje a díla našich spisovatelů Mistra Aloise Jiráska, Boženy Němcové a j., dále krajinná libeznost a především pochopení této zázračné a životorodé spojitosti, kterou si nelze od Č. Skalice odmysliti, pozvedly město; jen tomuto úsilí děkuje dnes Česká Skalice za svůj půvab a význam.

Město je štědře obdařeno vlídnou romantikou okolí. Podporováno snahou a vkusem obyvatelstva, zatopeno je přímo do květů ovocných stromů, sadů i zahrad a okolní lesy již jen dokreslují barevnou jeho náladu. Zejména na jaře a v létě, když vzduch je prosycen vůní lesů i růžového sadu na náměstí, stává se Česká Skalice stále vábnějším místem pro turisty i letní hosty a město je pak východiskem do blízkých Ratibořic, známého »Babiččina údolí«, kam spisovatelka Božena Němcová položila děj své nesmrtelné »Babičky«.

Ratibořice a jejich údolí jsou téměř těsně přičleněny k České Skalici. Na severní straně, ihned za řekou Úpou, otvírá se pohled do táhlého údolí, zvaného Babiččino. Svou měkkou naladovostí, vkusnou úpravou, skupinami stromů uprostřed luk, vůní, přímo zaútočí na každého přichozího. To, co návštěvník tu z přírody najde, je část anglického parku, který tu v celém údolí pro svou zálibu a potěšení své i svých přátel založila kněžna Kateřina Zahaňská. A mezi jejími hosty byli i mocní, jako ruský car Alexandr, pruský král Bedřich Vilém III. a kníže Metternich, aby tu v malém empirovém zámečku r. 1813 utvořili »Svatou alianci« proti Napoleonovi.

Slavnou dobu ratibořického zámečku zachycuje Mistr Alois Jirásek v románě »Na dvoře vévodském«. Později v panském hostinci za zámkem psal J. Šubrt své drama »Jan Výrava«.

Nejsilnější přitažlivé kouzlo dala Ratibořicím teprve česká spisovatelka Božena Němcová. Tady prožila Božena Němcová své mládí. Ratibořice, se svým životem a duchem panského sídla, uprostřed nádherné přírody a s hrstkou dobrých lidí v blízkosti, byly přímo pohádkovou scenerií k jejímu dětství, k jejím snům, uměleckým vznětům, touhám i lásce, jíž byla po celý život uvědoměle přeplněna ke všemu krásnému, co tu kde za jejího dětství žilo a co později tvořilo nejcennější náplň jejího umělecky vypráveného díla. Jen tady, v Ratibořicích, dovedlo její neskonale dobré srdce a její krásná duše hovořiti pro tisíce jiných.

Proto jsou Česká Skalice i Ratibořice vyhledávány stále větším počtem návštěvníků i stálých hostů, aby tady, v měkkých loktech přírody zaslechli onu tajemnou hudbu, kterou tu hovoří les, voda, zeleň, obloha a celý prostor naplněný krásou věcí a životem, který tu tisíce čistých srdcí učila viděti Božena Němcová a jímž bude stále poskytovati něžnou ochranu svou podivuhodnou osobností.

Na památku této první velké ženy postaven je v Ratibořicích pomník »Babičky«, dílo sochaře Otty Gutfreunda. Jiná památná místa z »Babičky«: Staré bělidlo, Viktorčin splav, mlýn, mysliva a j., jsou tu v původním stavu.

V České Skalici pak, v odkazu a památce velké krajanky, založeno a instalováno je museum Boženy Němcové. V museu je sneseno nejen její literární dílo ve všech úpravách, překladech a vydáních, ale i její korespondence, osobní i rodinné památky. Na náměstí před museem a starou radnicí je pomník Boženy Němcové, postavený již v r. 1888. Plaketa Boženy Němcové od prof. Kociana z Hořic upevněna je na staré škole v ulici Boženy Němcové, kam tato chodila po 6 let do školy. Zachovalý jiřinkový sál v bývalém hostinci u Steidlerů je znám jednak ze svatby Boženy Němcové a ze slavností, jichž se Božena Němcová zúčastnila. Jiný pomník Boženy Němcové je v blízké obci Zliči.

Z historických i kulturně významných památek nutno uvésti i malou faru v Malé Skalici, sídlo pátera Hurdálka, tvůrce známých jiřinkových slavností a dům č. 8 v ulici Bož. Němcové, kde bydlel otec hudebního skladatele Bedřicha Smetany. Ke sbírkám patří též městské museum s památkami města, kraje i války z r. 1866.

O vnitřní život občanů, o jeho blahobyt a zábavu starají se odbory všech kulturních i sociálních i tělocvičných spolků, dvě velké knihovny a čítárna, biograf s moderní zvukovou aparaturou, dva divadelní sály, spolkové místnosti a dva přednáškové sály v sokolovně a v nově zařízeném hotelu »Exner«, v němž vedle známého hotelu »Hronek« lze najíti útulné a hygienické ubytování. Město má elektrické osvětlení, vodovod s pitnou, horskou vodou, koupaliště na samém okraji Babiččina údolí, hřiště sportovní, tennisové i dvě dětská hřiště, vedle množství volných vycházek v lesích. Prázdninové kolonie nalézají tu ideální pobyt pro své malé svěřence. V městě působí dva praktičtí a jeden zubní lékař, kromě dvou dentistů. Dále je tu lékárna, dvě drogerie, řada obchodů velmi dobře vedených. Č. Skalice je sídlem okr. soudu, berního úřadu, pošty, četnické stanice, dvou

Občanská záložna. — Bürgerl. Vorschusskasse. La caisse civile de prêts. — Civil loan-bank.

obecných a dvou měšťanských škol, tří peněžních ústavů, z nichž Městská spořitelna je umístěna v nové budově s moderními tresory (podle návrhu arch. Freivalda) s vklady 26 milionů Kč, Okresní hospodářská záložna se 13 miliony Kč vkladů, Občanská záložna s 11 miliony Kč vkladů — oba ústavy ve vlastních, moderně vypravených budovách.

Česká Skalice je městem textilního průmyslu. Největším podnikem z tohoto oboru je Přádelna, tkalcovna a barevna fy. L. Bartoň, která zaměstnává při plném chodu až 900 dělníků. Továrna exportuje vyrobené textilie téměř do celého světa. Pro své zaměstnance postavila firma kolonii domků. Firma Karel Reich, mechanická tkalcovna a úpravna pestrobarevného zboží. Fa. Gintz-Winternitz, mechan. tkalcovna na bavlněné a lněné zboží. Fa. Josef Myšák, mechan. tkalcovna pestrobarevného zboží; závod vyrábí a vyváží zejména jemné tkaniny. V Malé Skalici je pak firma Jakub Bondy, mechan. tkalcovna, vyrábí bavlněné, lněné látky a vyváží taktéž do států mimoevropských. Dříve byly v městě dvě koželužny, přeměněné nyní ve skladiště a v továrnu na celofán. Ve strojnickém průmyslu vynikla firma J. Exner výrobou kožedělských strojů a sudů. Pro zemědělský venkov je tu Ústředna Hospodářského družstva. Parní pila, pivovar se sladovnou, mlýn patří majiteli náchodského panství knížeti Schaumburg Lippe.

Romantický ráz okolí a památky vábí do České Skalice mnoho turistů, kteří spojují pak cestu do České Skalice s výlety po okolí. Dvacet osobních vlaků denně projíždějících Českou Skalicí a autobusová spojení směrem Č. Skalice—Náchod, Č. Skalice—Nové Město n. Metují, Č. Skalice—Dvůr Králové n. L. a Č. Skalice—Hořičky usnadňují turistům cesty po okolí. O dobré ubytování starají se vzorně vedené hotely »Exner«, »Hronek«, pro turisty je zřízena turistická noclehárna Klubu čsl. turistů. Záznamy a dotazy na ubytování v soukromí ochotně zodpoví městský úřad.

Všechny historické zajímavosti sneseny jsou v Pamětech Myslimíra Ludvíka a v Průvodci po Ratibořicích a okolí.

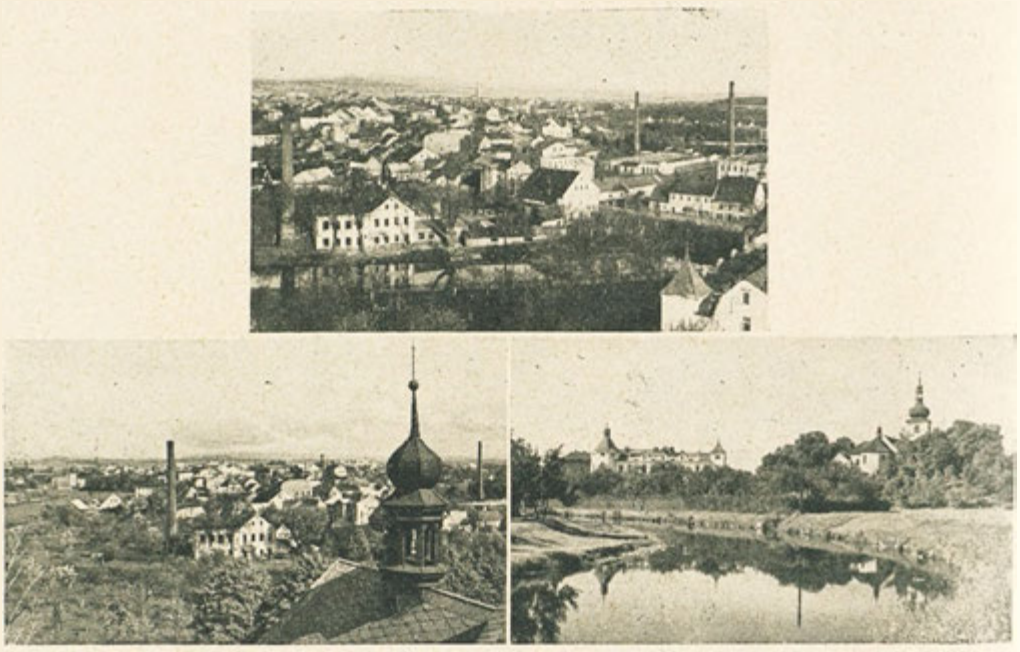

Česká Skalice: Celkový pohled a partie na řece Úpě. — Totalansicht und Partie an der Aupa. — Vue totale et partie de l'Úpa. — Total views and Úpa-part.

Česká Skalice.

Česká Skalice liegt hart am Fusse der äussersten Ausläufer des böhmischen Riesengebirges am Flusse Úpa, an der asphaltierten Strasse zum Grenzgebiet, Richtung Praha—Náchod und der Staatsbahnstrecke Josefov—Česká Skalice—Trutnov im politischen Bezirke Náchod.

Die Stadt liegt in einer Seehöhe von 291 m. Der natürliche Felsenvorsprung, durch welchen die auf ihm erbaute Stadt in die Úpaebene vordringt, bildet gleichsam einen natürlichen Damm zwischen den beiden Flüssen Metuje und Úpa. Durch ihre sonnige Lage, durch die vielen Gärten und die dunklen Wälder ist sie ein idyllisches, freundliches und gemütliches Fleckchen Erde mit Aussicht in das fruchtbare Land und auf die unweit liegenden Orlické hory.

Ihre Lage und die Nähe der Staatsgrenze (10 km) hat der Stadt Česká Skalice immer eine ausserordentlich wichtige strategische Bedeutung gegeben. Unter diesem Einfluss hat die Stadt einigemal auch ihr Aussehen geändert. Im Jahre 1424, als Jan Žižka z Trocnova bei Česká Skalice einen harten Kampf mit den von ihm besiegten katholischen Herren führte, wird dieser Ort das erstemal in der Geschichte genannt. Die zweite Erwähnung datiert vom Jahre 1441, als die Schlesier während der Hussitenkriege die Stadt durch Feuersbrunst vernichteten. Von diesem Schlage hat sich die Stadt nur sehr langsam erholt, um im Jahre 1639 wiederum von den Schweden geplundert und durch Feuer vernichtet zu werden. Das letzte Grossfeuer im Jahre 1707 vernichtete beinahe alle Altertümlichkeiten. Auch in dem siebenjährigen Krieg litt Česká Skalice durch den Einmarsch von preussischen Truppen und das Jahr 1866 hinterliess hier viele traurige Andenken. Hauptsächlich der Militärfriedhof in der Richtung gegen Zlič ist ein rührender Beweis dieser traurigen Zeiten.

Dass dadurch die wirtschaftliche Entwiklung der ganzen Gegend gelitten hat, ist selbstverständlich. Aber die elementare Zähigkeit des tschechischen Volkes, die Sehnsucht nach kulturellem Aufschwung, die Tätigkeit u. das Vorbild unserer Erwecker und namentlich die Ideen und Werke unserer Schriftsteller, des Meisters Alois Jirásek, Božena Němcová und anderer, haben die Stadt wieder emporgehoben; nur dieser Energie kann heute Česká Skalice seine Bedeutung danken.

Die Stadt, reich bedacht mit einer romantischen Umgebung, ist zur Blütezeit von Blüten der Obstbäume uberschwemmt. Parkanlagen, Gärten und die Nachbarwälder zeichnen hiezu die prächtigste Stimmung. Besonders im Frühjahr, im Sommer, wenn die Luft von ozonreichem Duft der Wälder und Gärten gesättigt ist, wird Česká Skalice ein lockender Ort für Touristen und Sommerfrischler, um dann der Ausgangspunkt in das naheliegende Ratibořice, in das bekannte Tal »Babiččino údolí« zu sein, wohin die Schriftstellerin Božena Němcová die Handlung ihrer unsterblichen »Babička« verlegte.

Ratibořice und seine Täler sind an Česká Skalice fast angeschlossen. An der Nordseite, gleich hinter dem Flusse Úpa, öffnet sich dem Blicke das langgestreckte Tal »Babiččino údolí«, welches durch seine weiche Stimmung und durch die vielen Baumgruppen inmitten der Wiesen jeden Ankömmling uberrascht. Das, was hier einen so gewaltigen Eindruck macht, ist ein Teil eines englischen Parkes, den zu ihrem Vergnugen und ihrer Freude die Fürstin Katharina Zahańská anlegte. Unter ihren Gästen fand man auch den russischen Zar Alexander, den preussischen König Friedrich Wilhelm III. und den Fursten Metternich, welche hier in dem kleinen Empirschlosse die »Heilige Allianz« gegen Napoleon beschlossen.

Diese berühmte Zeit des Ratibořicer Schlosschens beschreibt Alois Jirásek im Roman »Na dvoře vévodském« und später schrieb hierüber J. Šubert sein Drama »Jan Výrava«.

Aber die grösste Anziehungskraft und Bedeutung gab der Gegend von Ratibořice die Schriftstellerin Božena Němcová. Hier verlebte sie ihre Jugend. Der Geist des Schlosslebens gab ihrem ganzen Wesen und ihrem künstlerischen Wirken die kostbarste Inspiration zu ihren weltberühmten Werken. Nur hier konnte ihr Herzensreichtum und ihre überaus gute und schöne Seele zu Tausenden von Mitmenschen sprechen.

Zum Andenken an diese grosse Frau steht in Ratibořice ein Denkmal der »Babička«, ein Werk des Bildhauers Otto Gutfreund. Andere Denkwürdigkeiten aus dem Roman »Babička« wie »Staré bělidlo«, »Viktorčin splav«, die Mühle, das Forsthaus und a. sind in ursprünglicher Form erhalten.

Als Andenken und Vermächtnis der grossen Landsmännin wurde das Museum der Božena Němcová gegründet und installiert. Hier wurden nicht nur ihre Werke in allen Ausgaben und Uebersetzungen, sondern auch ihre Korrespondenz, personliche und Familienerinnerungen gesammelt. Auf dem Ringplatz vor dem Museum u. dem alten Rathaus steht das Denkmal der Božena Němcová aus dem Jahre 1888 u. an der Schule, welche sie sechs Jahre besucht hat, ist eine Plakette von Prof. Kocian angebracht. Ein anderes Denkmal der Schriftstellerin befindet sich in der nahen Gemeinde Zlič.

Psací stůl Boženy Němcové. — Schreibtisch der Schriftstellerin Božena Němcová. — Table à écrire de la femme de lettres Božena Němcová. Writing-table of the women-writer Božena Němcová.

Die Ortsgruppen der Kultur-, Sozial und Turnvereine sorgen für das Innenleben der Bürger. Es gibt zwei grosse Bibliotheken, eine Lesehalle, ein Tonkino, zwei Theatersäle, Vereinslokalitäten, zwei Vortragssäle in der Turnhalle »Sokol« und in dem neuerrichteten Hotel »Exner«, in welchem neben dem bekannten Hotel »Hronek«

Pomník »Babičky«. Denkmal der »Grossmutter«. Monument de la »grand' mère«. »Grandmother's« monument.

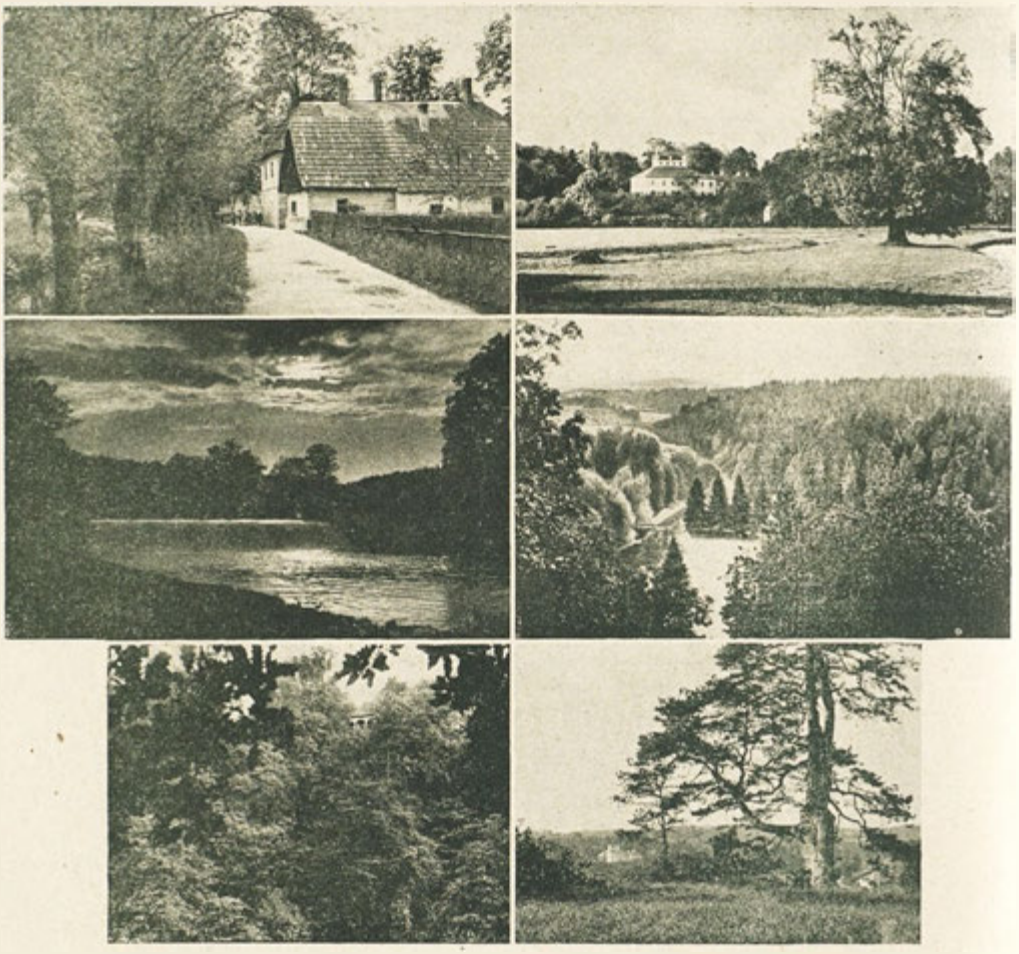

Česká Skalice: Staré bělidlo. - Zámek v Ratibořicích. - Viktorčin splav. - Babiččino údolí. - Riesenburkský altán. - Pohled na zámek v Ratibořicích.
Staré bělidlo. - Schloss in Ratibořice. - Die Viktorka Schleusse. - »Grossmütterchens Tal.« - Riesenburger Altan. - Blick auf das Schloss Ratibořice.
Staré bělidlo. - Le château à Ratibořice. - L'écluse Viktorka. - »Vallée de la grand' mère«. - Galerie de Riesenburg. - Vue sur le château de Ratibořice.
Staré bělidlo. - The castle at Ratibořice. - Viktorčin-sluice. - »Grandmother's valley«. - Riesenburg-gallery. - View of the castle at Ratibořice.

eine angenehme und hygienische Unterkunft zu finden ist. Die Stadt hat elektrische Beleuchtung, Hochquellenwasserleitung, ein Freibad am Rande des »Babiččino údolí«, einen Tennis- und Sportplatz nebst zwei Kinderspielplätzen. Die Ferienkolonien finden einen idealen Aufenthalt für ihre Schutzbefohlenen. In der Stadt wirken ausser zwei praktischen und einem Zahnarzt, zwei Zahntechniker. Weiterhin gibt es eine Apotheke, zwei Drogerien, ein Bezirksgericht, Steueramt, Post- und Telegraphenamt, Gendarmeriestation, zwei Volks- und zwei Bürgerschulen, drei Geldinstitute, von denen sich die städtische Sparkasse in einem Neubau mit modernen Tresors (nach dem Entwurf des Arch. Freiwald) befindet, mit Einlagen von 26 Millionen, ferner die landwirtschaftliche Bezirkssparkasse mit 13 Millionen und die bürgerliche Sparkasse mit 11 Milionen Einlagen. Auch diese beiden Institute sind in eigenen, modernen Neubauten untergebracht.

Česká Skalice ist die Stadt der Textilindustrie. Das grösste Unternehmen dieser Art ist die Spinnerei, Weberei und Färberei der Fa. L. Bartoň, welche bei voller Kapazität 900 Arbeiter beschäftigt. Die Fabrik liefert ihre Erzeugnisse fast in die ganze Welt. Für ihre Angestellten hat die Firma eine Häuserkolonie erbaut. — Fa. Karl Reich, mechanische Leinen- und Baumwollweberei und Schlichterei für Buntwaren. — Fa. Gintz & Winternitz, mechanische Leinen- und Baumwollwarenfabrik. — Fa. Josef Myšák, mechanische Weberei für Buntwaren. Die Fabrik exportiert speziell Feingewebe. — In Malá Skalice die Fa. Jacob Bondy, Leinen- und Baumwollwarenfabrik, liefert auch nach Uebersee. — Eine Celophanfabrik in den Räumlichkeiten der früheren zwei Gerbereien. — In der Maschinen

industrie ist die Fa. J. Exner durch ihre Gerberei-Maschinen und Gerbfässer bekannt. — Für die landwirtschaftliche Umgebung von Česká Skalice befindet sich hier die Zentrale der landwirtschaftlichen Genossenschaft. — Eine Dampfsäge, ein Bräuhaus mit einer Malzfabrik und eine Mühle gehören dem Besitzer der Nachoder Herrschaft, Fürsten Schaumburg-Lippe.

Die romantische Umgebung lockt nach Česká Skalice viele Touristen, die von hier weitere Ausflüge unternehmen. Zwanzig Züge passieren täglich die Stadt und die Autobusverbindung in der Richtung Česká Skalice—Náchod, Česká Skalice—Nové Město n. Metují, Česká Skalice—Dvůr Králové n. L. und Česká Skalice—Hořičky ermöglichen den leichteren Besuch der herrlichen Umgebung. Die schon erwähnten Hotels »Exner« und »Hronek« sorgen gewissenhaft für das Wohl der Besucher und für die Touristen die Herberge des »Klub čsl. turistů«. Auch für private Unterkunft ist genugend gesorgt. Diesbezügliche Informationen erteilt bereitwillig das Stadtamt.

Česká Skalice.

Česká Skalice est située directement au pied des centreforts extérieurs de la montagne bohémienne des Géants, sur la rivière d'Upa, à la rue asphaltée de frontière dans la direction de Prague—Náchod et à la ligne de chemin de fer d'Etat Josefov—Česká Skalice—Trutnov au district politique de Náchod.

La ville est située à une altitude de 291 m au-dessus du niveau de la mer. La saillie de rocher par laquelle la ville, qui y a été bâtie, pénètre dans la plaine d'Úpa, forme pour ainsi dire une digue naturelle entre les deux rivières de Metuje et Úpa. Grâce à sa belle situation, les nombreuses forêts profondes et les jardins ensoleillés, la ville est idyllique et confortable en même temps et permet une vue splendide sur la contrée fertile et les montagnes de Orlické non loin.

Sa situation près de la frontière d'Etat (10 km) a fait Česká Skalice d'une grande importance stratégique. En conséquence la ville a changée d'aspect plusieurs fois. En 1424 lorsque Jan Žižka de Trocnov remportait la victoire sur les seigneurs catholiques après une bataille sanglante, on mentionna Česká Skalice pour la première fois dans l'histoire. La deuxième mention date de l'année 1441 quand les Silésiens détruisirent la ville par un incendie pendant les guerres des Hussites. La ville ne revenait que lentement de ce malheur et en 1639 elle fut pillée et de nouveau réduite en cendres par les Suédois. Le dernier incendie en 1707 détruisit presque toutes les antiquités. Dans la guerre de Sept Ans Česká Skalice avait beaucoup à souffrir des troupes prussiennes et l'année 1866 y laissait également ses traces. C'est surtout le cimetière militaire situé vers Zlič qui est une épreuve touchante de ces temps tristes.

Il va sans dire que le développement économique de toute la contrée avait beaucoup à souffrir par ses guerres répétées. Mais la ténacité élémentaire du peuple bohémien, sa nostalgie pour un essor de civilisation, l'activité et le modèle de nos inciteurs et surtout les idées et les oeuvres de nos écrivains, du maître Alois Jirásek, Božena Němcová et d'autres ont ressuscité la ville, grâce à leur énergie constante Česká Skalice a gagnée l'importance actuelle.

La ville aux environs romantiques est innondée de fleurs des arbres fruitiers au temps de la floraison. Les parcs, les jardins et les forêts voisines augmentent le charme de ce paysage idyllique. Surtout au printemps et en été, quand l'air est saturé du parfum ozonique des forêts et des jardins, Česká Skalice est très recherchée par les touristes et les villégiateurs

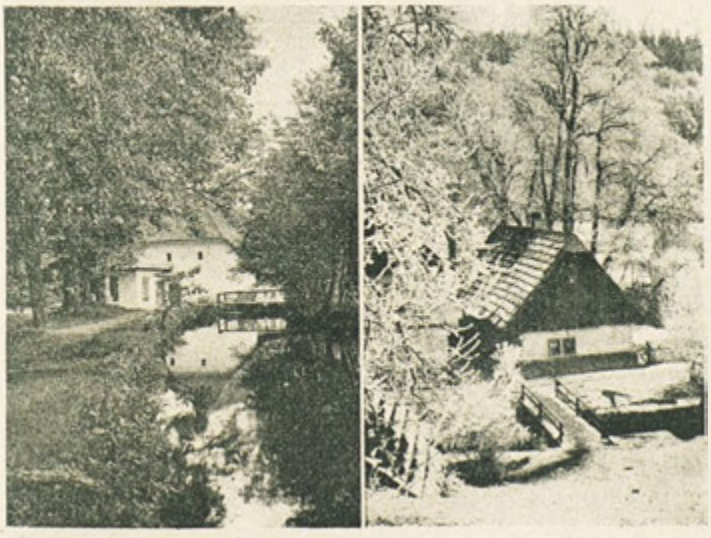

Mlýn v Ratibořicích.
Staré bělidlo v zimě.
Mühle in Ratibořice.
Staré bělidlo im Winter.
Le moulin à Ratibořice.
Staré bělidlo en hiver.
The mill at Ratibořice.
Staré bělidlo in winter.

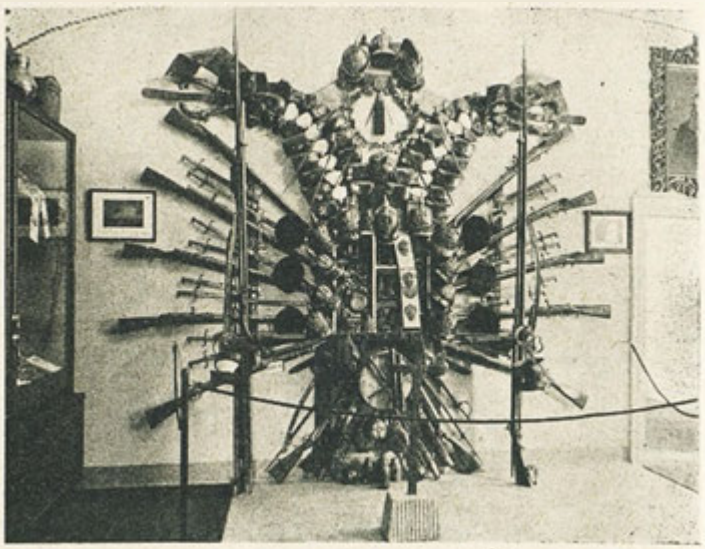

Z musea:
Zbraně z r. 1866.
Aus dem Museum:
Waffen a. d. J. 1866.
Du musée:
Armes de l'année 1866.
From the museum:
Arms of the year 1866.

et devient ensuite point de départ dans la ville de Ratibořice non loin, dans la vallée connue de »Babiččino údolí«, (Vallée de la grand'mère), scène du roman immortelle de Babička par Božena Němcová.

Ratibořice et ses vallées sont presque jointes à Česká Skalice. Du côté nord, immédiatement derrière la rivière d'Upa, la vallée longuement étendue de »Babiččino údolí«, qui enchante tout visiteur de sa beauté et des groupes nombreux d'arbres, s'offre au regard. C'est un parc anglais, établi de la princesse Cathérine Zahańská pour son plaisir et son amusement. Parmi ses hôtes il y avait aussi le tsar Alexandre, le roi prussien Frédéric Guillaume III et le prince de Metternich, qui décidaient dans ce petit château d'empire la »Sainte Alliance« contre Napoléon.

Alois Jirásek nous décrit ce temps célèbre du petit château de Ratibořice dans son roman »Na dvoře vévodském« et plus tard J. Šubert en fit sa tragédie »Jan Výrava«.

C'est cependant la femme de lettres Božena Němcová qui donnait le plus grand attrait à la contrée de Ratibořice. C'est là où elle passait sa jeunesse. L'esprit de la vie seigneuriale l'inspirait pour ses oeuvres de renommée mondiale. Ce n'est qu'ici que cette belle âme tendre pouvait développer toutes ses richesses pour se faire entendre par des milliers d'hommes.

Comme souvenir à cette femme grande il y a un monument de »Babička« à Ratibořice, oeuvre du sculpteur Otto Gutfreund. D'autres curiosités du roman »Babička«, telles que »Staré bělidlo«, »Viktorčin splav«, le moulin, la maison forestière etc., ont été conservées dans leur forme originaire.

Comme souvenir et legs de la grande compatriote on a fondé et installé de musée de Božena Němcová. Il n'y a non seulement des collections de ses oeuvres en toutes les éditions et traductions, mais encore sa correspondance, des souvenirs personnels et de famille. Sur la place du marché, devant de musée et le vieil hôtel de ville se trouve le monument de Božena Němcová de l'année 1888 et à l'école, qu'elle fréquentait pendant six ans, on a mis une plaque commémorative par le professeur Kocian. Un autre monument de cette femme de lettres se trouve dans la commune voisine de Zlič.

Les groupes municipaux des unions sociales, de civilisation et de sport font beaucoup pour le bienêtre des citoyens. Il y a deux grandes bibliothèques, une salle de lecture, un cinéma sonore, deux salles de théâtre, des salles de réunions, deux salles de conférence dans le gymnase de »Sokol« et dans l'hôtel »Exner«, récemment établi. Cet hôtel est à recommander pour les touristes ainsi que l'hôtel connu »Hronek«. Logements agréables et hygiéniques. La ville a lumiere électrique, aqueduc avec eau de montagne, un établissement de bain en plein air au bord de »Babiččion údolí«, une place de tennis et de sport, ainsi que deux places de jeu pour enfants. Les colonies de vacances y trouveront un séjour idéal pour leurs protégés. Dans la ville il y a deux médecins, un dentiste, deux dentistes techniciens. De plus se trouve à Česká Skalice une pharmacie, deux droguerries, un tribunal d'arrondissement, un bureau des contributions, le bureau de poste et de télégraphe, une gendarmerie, deux écoles primaires et deux primaires supérieures, trois banques dont la caisse municipale d'épargne se trouve dans un nouveau bâtiment avec des trésors modernes, (d'après l'ébauche de l'architecte Freivald) qui contiennent des dépôts de 26 millions, de plus la caisse agricole d'épargne avec 13 millions et la caisse civile d'épargne avec 11 millions de dépôt. Ces deux banques sont également installées dans des nouveaux bâtiments modernes.

Česká Skalice est la ville de l'industrie textile par excellence. Le plus grand établissement en ce genre est la filature, tisseranderie et teinturerie de la maison L. Bartoň, qui occupe 900 ouvriers en pleine activité. L'usine exporte à presque tout le monde. La maison a construit une colonie de maisons pour ses ouvriers. — La maison Karl Reich, tisseranderie mécanique de toile et de coton et aplanissement de marchandises peintes. — La maison Gintz et Winternitz, usine mécanique de toile et de coton.

— La maison Josef Myšák, filature, mécanique pour marchandises teintes. L'usine exporte surtout des tissus fins. — La maison Jacob Bonda à Malá Skalice, usine de marchandises en toile et en coton, exporte également aux pays d'outremer. — Une usine de célophan dans les localités des deux anciennes corroiries. — Dans l'industrie de machines, la maison J. Exner est connue au loin grâce à ses machines et tonneaux de corroyage. Pour les environs agricoles de Česká Skalice, il y a le centre de la confédération agricole. — Une scie à vapeur, une brasserie avec une usine de malt et un moulin appartiennent au propriétaire du domaine de Náchod, prince Schaumburg-Lippe.

Les environs romantiques attirent beaucoup de touristes à Česká Skalice, qui entreprennent de là de longues excursions. Vingt trains passent par la ville tous les jours et le service d'autobus entre Česká Skalice—Nové Město n. Metují, Česká Skalice—Dvůr Králové n. L. et Česká Skalice—Hořičky facilitent la visite des environs splendides. Les hôtels déjà mentionnés »Exner« et »Hronek« font tout leur possible pour le bien-être des visiteurs, de même l'auberge du Klub čsl. turistů pour les touristes. Il y a également des logements privés en nombre suffisant. Informations par le bureau municipal.

Česká Skalice.

Česká Skalice is a town in the political district Náchod, at the foot of the spurs of Bohemian Krkonoše (Riesengebirge), on Úpa-river. An asphalted street is leading to the frontier; there is the railway-line Prague—Náchod and the state railway-line Josefov—Česká Skalice—Trutnov.

The town is situated in a sea-level of about 291 m. The ledge of a rock whereon it is built, forms a natural dike between the two rivers Metuje and Úpa. Many gardens and deep forests are framing the town; there is an abundance of sun and ozonic air, everybody must admit that it is an idyllic and lovely bit of earth, with a fine view on the fertile country and the beautiful Orlické-mountains.

The town always had an extremely great strategical importance, as it is situated in the proximity of the frontier (10 km). Therefore its aspect had been changed several times. In 1424 when Jan Žižka of Trocnov defeated the Catholic Lords in a hard wrestling near Česká Skalice, the place was mentioned for the first time in history. The second mention was in 1441, when the Silesians, during the Hussite War, destroyed the town by a large fire. Very slowly the town recovered from this hard blow, but already in 1639 it was looted by the Swedes and once again destroyed. The last large fire in 1707 burnt down nearly all the old sights. During the Seven Years'War the town had much to suffer from Prussian troops and the year 1866 was a very sad one for the town. The soldiers'-churchyard in the direction to Zlič tells many a tale of these dismal times.

Of course the economical development of all the region was stopped. But the physical tenacity of the Czech people, its longing for civilisation, its eagerness to work and above all, the model of its inspirators and the ideas and works of its poets, Master Alois Jirásek, Božena Němcová and many others revived the town. Česká Skalice of now-a-days has to be thankful for this energy; it has regained its former importance.

The surroundings of the town are wonderful and romantic. In spring the town is like a blossoming garden with a lot of fruit-trees. Beautiful parks, gardens and forests are like a charming frame around the town. In spring and summer, when the air is sweet with the ozonic smell of all the forests and gardens, Česká Skalice is a very attractive place for tourists and summerfolk. It is a starting-point, too, for many excursions, e. g. to the well known valley »Ba-

Z musea Boženy Němcové.
Aus dem Museum der Božena Němcová.
Du musée de Božena Němcová.
From Božena Němcová's museum.

biččino údolí« (grandmother's valley), scene of Božena Němcová's wonderful novel »Babička«.

Ratibořice and its valleys are almost joined to Česká Skalice. At the north-side, just behind Úna-river, there is the long valley »Babiččino údolí«, charming everybody by its lovely aspect and the numerous groups of trees in the midst of the meadows. It is a part of an English park; Princess Katharina Zahanská laid it out just only for her own pleasure and amusement. Among her numerous guests there were the Russian Czar Alexander, the Prussian King Frederic William III. and Prince Metternich, finally settling the »Holy Alliance« against Napoleon.

This famous time of the small castle of Ratibořice, Alois Jirásek describes in his novel »Na dvoře vévodském«, and later on J. Šubert in his drama »Jan Výrava«.

But the greatest attraction of the region of Ratibořice was the lady-writer Božena Němcová. It was here where she passed her youth. The spirit of the castle gave inspiration to her own person and for her work, her world-renowned novels. From here her soft heart and her good and beautiful soul could speak to thousands of her fellow-beings.

In memory of this famous woman a monument of »Babička« was erected in Ratibořice, a work of the sculptor Otto Gutfreund. Other memoirs of the novel »Babička« as »Staré bělidlo«, »Viktorčin splav«, the mill and the forester's house have preserved their original form.

As a souvenir for the celebrated fellow-countrywoman, a Božena Němcová museum was founded. Not only all her works in all editions and translations but her correspondence and her family-souvenirs, too, were collected. On the market-place before the museum and the old townhall there is the monument of Božena Němcová from the year 1888 and a memorial-tablet by professor Kocian on the schoolhouse she went to during 6 years. An other monument of the lady-author is in the near Zlič.

The different sections of the civilisation-social- and gymnastic-clubs do their utmost for the citizens. There are 2 large libraries in the town, a reading-room, a cinema, 2 theatre-halls, rooms for clubs, 2 lecture-halls in the gymnastic-hall »Sokol« and in the new-built hotel »Exner«. In this hotel and in the well-known hotel »Hroneк« you will find agreeable and clean lodgings.

Česká Skalice has electric light, aqueduct, a bath near »Babiččino-valley«, tennis-courts and sporting-grounds, 2 play-grounds for children. Holiday-camps will find a model place for their protégés. There are 2 physicians, 1 surgeon-dentist and 2 dentists in the town. A dispensary is to be found, 2 druggist's shops, the district-court, the revenue-post- and telegraph-office, a military police-force, 2 elementary and 2 higher elementary-schools, 3 banks. One of them, the municipal savings-bank is in a new building with up-to-date treasuries (project architect Freivald), with deposits of 26 million, the agricultural district savings-bank with 13 millions and the civil savings-bank with 11 millions deposits. The 2 latter banks are in their own modern new buildings.

Česká Skalice is a centre of textile-industry. The most important firm is the spinning-mill, weaving-mill and dyer's works L. Bartoň, occupying at full capacity 900 workmen. Nearly into all the world the factory sends its products. The firm has built a settlement of houses for its employees. — The firm Karl Reich, mechanical linen- and cotton-mill and dressing for coloured goods. — The firm Gintz & Winternitz, mechanical linen- and cotton goods manufactory. — The firm Josef Myšák, mechanical weaving-mill for coloured goods. The factory is exporting chiefly fine spun goods. — In Malá Skalice there is the firm Jacob Bondy, linen- and cotton-goods manufactory, export to oversea. — A celophan factory in the halls of two former leather-dressings. — In machine industry the firm J. Exner is well known by its machines and tubs for tanners. For the agricultural surroundings of the town there is the central of the agricultural associations in Česká Skalice. A mechanical saw, a brewery with a malt-mill belong to the owner of the Náchod-estate, Prince Schaumburg Lippe.

The romantic surroundings attract many tourists to Česká Skalice. They may start to many nice excursions: 20 trains stop in the town and there is a bus-connection Česká Skalice—Náchod Česká Skalice—Nové Město n. Metují Česká Skalice—Dvůr Králové n. L. and Česká Skalice—Hořičky. The above mentioned hotels Exner« and »Hroneк« to their very best for their guests and tourists find clean lodgings in the inn of the „Club čsl. turistů«. There are a lot of private rooms, too. The municipal-office gives all information.

Červený Kostelec.

Mezi zelení pod Jestřebími horami, obklopeno krásnými lesy, leží město Červený Kostelec, střed kraje Jiráskova a Boženy Němcové, středisko textilního průmyslu a vyhledávané letovisko. Město Červený Kostelec má 5000 obyvatel a 753 domů, silné finanční ústavy, vzorné školství, lázně, krásné parky. Přírodní krása, lesy, koupaliště, vděčné hodinové procházky lesem váhí rok co rok mnoho letních hostů i turistů, jimž obyvatelstvo vychází vstříc největší ochotou a solidní obsluhou. Kraj obetkán je zkazkami historie. V Červeném Kostelci žila Božena Němcová. Turistika předurčila Červ. Kostelci východisko kraje Jiráskova a B. Němcové.

Je charakteristické, že podnikavost občanů stala se příslovečnou v celém kraji i příkladem mnohým městům v celé republice. Město Čer-

Celkový pohled. — Gesamtansicht. — Vue générale. — Total view.

vený Kostelec soustřeďuje hlavně textilní průmysl, který od nepaměti je v Červeném Kostelci provozován. V poválečné době pak nabyl takového rozsahu, že ve městě vznikly veliké textilní podniky. V prvé řadě jsou to Akciová společnost Červeno-Kostelecké přádelny a tkalcovny, fa Ant. & F. Just, tiskárna a úpravna, fa Theodor Keyzlar, tiskárna a přádelna. Přádelna fy Theodor Keyzlar postavena byla v roce 1935 a má nejmodernější zařízení poslední doby. Mimo těchto velkých firem jsou zde firmy menší, které svou agilností a rozhledem zasahují v obchodě s největší podnikavostí. Dále jest zde umělecko-grafický závod fy Josef Doležal, který se řadí vybavením a produkcí mezi nejpřednější podniky toho druhu v republice. Nutno se též zmíniti o uměl. závodě řezbářsko-sochařském fy Břetislav Kafka. Tento závod staví se rovněž mezi první závody v republice.

Ve zdejším městě možno nakupovati v malém i ve velkém. Jsou zde firmy, které vycházejí rodinám i zákazníkům vstříc nejlepší jakosti nedostižných výrobků i cenou. Některé firmy pracují pak ve značném měřítku pro zahraničí.

Letní sídlo »Červený Kostelec« poskytuje letním hostům dobré byty, klid, zábavu, výlety, procházky, tanec, tennis, plování, oblíbené koncerty, městské hudby, divadlo, gymnastiku, dobrou kuchyni s pečlivou obsluhou, vanové lázně a prvotřídně vybavenou plovárnou. Dětem hřiště, tedy pohyb na volném vzduchu, přiměřený sport, vyučování hudbě. Rekonvalescentům klid, slunce, čerstvý vzduch, lesní zákoutí, lékaře. Obchodním kruhům skvělé nákupní prameny jemných textilních výrobků. V městě jsou za přiměřené ceny k disposici restaurace, hotely i soukromé pokoje, autodoprava soukromá i státní, turistická noclehárna. Nejlepší vycházky z Červeného Kostelce do širokého kraje pořádá čilý Odbor Klubu čsl. turistů v Červeném Kostelci.

Památnosti města: Obydlí Boženy Němcové, hrob Viktorčin, chrám sv. Jakuba, U devíti křížů, Husitský sloup, Vizmburk, Boušín, Havlovice, Rtyňský kosteliček, zajímavá zvonice v Červené Hoře.

Význačné budovy: divadlo, chrám sv. Jakuba, Lidový dům, Městská spořitelna, Občanská záložna, sokolovna, školy, Žižkův sbor.

Museum města Červeného Kostelce je umístěno v budově Spořitelny městské.

Zkušenosti hostů i zákazníků tvoří vzrůst ctitelů Červeného Kostelce, kteří lnou k městu, vrací se a rozeznávají Červený Kostelec od jiných Kostelců příslovečnou polohou, úpravou a výstavností města, červenými střechami.

Občané žijí ve zvláštní občanské snášelivosti, patrné zřejmě cizincům, která dodává životu zajímavý ráz zásluhou silného středního stavu, neboť sociální rozdíly nejsou tak ostré.

Bližší zprávy a informace podává ochotně městský úřad v Červeném Kostelci, telefon 22.

Divadlo. — Theater. — Le théâtre. — The theatre.

Kulturní koutek. — Kulturecke. — Coin de civilisation. — Civilisation corner.

Červený Kostelec.

Zwischen dichten grünen Wäldern, am Fusse des Gebirges Jestřebí, liegt die Stadt Červený Kostelec, das Zentrum der Heimat der Schriftsteller Jirásek u. der Božena Němcová, der Mittelpunkt der Textilindustrie und ein beliebter Sommeraufenthaltsort. Die Stadt hat 5.000 Einwohner und 753 Häuser, gut fundierte Finanzinstitute, ein musterhaftes Schulwesen, Bäder und schöne Parkanlagen. Die überwältigende Naturschönheit, die Freibäder und dankbare, stundenweite Waldpromenaden locken von Jahr zu Jahr immer mehr Sommerfrischler und Turisten, welchen die einheimische Bevölkerung mit grosser Zuvorkommenheit und solider Bedienung in jeder Weise entgegenkommt. Die ganze Umgebung ist von historischen Sagen umsponnen; hier lebte auch Jirásek u. Božena Němcová. Die Turistik bestimmte Červený Kostelec als Ausgangspunkt in das Land Jirásek's —Božena Němcová.

Es ist charakteristisch, dass die Unternehmungslust der hiesigen Bürger im ganzen Lande direkt sprichwortlich geworden ist, und vielen Städten in der Republik oft als Vorbild angegeben wird. Die Stadt Červený Kostelec ist hauptsächlich das Zentrum der Textilindustrie, welche seit undenklichen Zeiten hier betrieben wird. In der Nachkriegszeit hat hier diese Fabrikation solche Dimensionen angenommen, dass in der Stadt grosse Textilunternehmungen entstanden. Es sind vor Allem die »Aktiengesellschaft der Roth-Kosteletzer Spinnerei und Weberei«, Fa Ant. & F. Just, Druckerei und Appretur und die Fa. Theodor Keyzlar, Druckerei und Spinnerei. Die Spinnerei der Fa. Keyzlar wurde im Jahre 1935 erbaut und ist mit der modernsten Einrichtung der Neuzeit ausgestattet. Ausser diesen grossen Firmen sind hier noch viele kleinere, welche sich durch Agilität und Unternehmungsgeist besten Ruf erworben haben. Weiters ist hier das Kunstgraphische Institut der Fa. Jos. Doležal, welches durch seine Produktion und Ausstattung zu den Ersten in seinem Fache in der Republik gezählt wird. Auch das Schnitzerei und Bildhauer Kunstinstitut der Fa. Břetislav Kafka gehort zu den Bedeutendsten seines Faches in der ČSR.

In dieser Stadt befinden sich En gros- und Detail-Geschäfte, deren Inhaber ihren Kunden mit erstklassiger, unnachahmlicher Qualität und billigsten Preise entgegenkommen; die meisten arbeiten auch in grossem Masstabe mit dem Auslande.

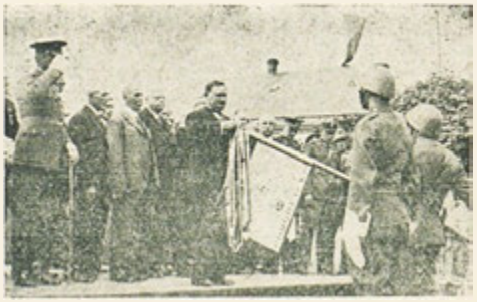

Zdobení standarty cykl. prap. 1. — Schmückung der Standarte des Radfahrerbatallions 1. — Décoration de l'étendard du 1ier bataillon cycliste. — Adornment of the 1st. cycling battalion.

Akciová společnost Červeno-Kostelecké přádelny a tkalcovny. — Aktiengesellschaft der Roth-Kosteletzer Spinnerei und Weberei. — Filature et Tissage de Roth-Kosteletz S. A. — Červený Kostelec spinning- and weaving-mills, Ltd.

Die Sommerfrische Červený Kostelec bietet den Sommergästen bequeme Wohnungen, gute Küche, sorgsamste Pflege und Bedienung, Ruhe, Vergnügungen, Ausflüge, Spaziergänge, Tanz, Tennis, beliebte Konzerte der städtischen Kapelle, Theater, Gymnastik, Wannenbäder und eine erstklassige Schwimmschule. Für Kinder einen Spielplatz, also Bewegung an frischer Luft, angemessenen Sport und Musikunterricht. Für Rekonvaleszenten Ruhe, Sonne, frische Luft, Waldeinsamkeit und sehr gute Aerzte. Für Geschäftskreise glänzende Einkaufsquellen der feinsten Textilwaren. In der Stadt werden zu angemessenen Preisen Zimmer in Hotels und Privathäusern abgegeben und in den Restaurants findet jeder bei aufmerksamer Bedienung die bestzubereiteten Speisen. — Es stehen auch private, sowie staatliche Autobuse und eine Turistenherberge zur Verfügung. Die schönsten Ausflüge in die weiteste Umgebung von Červený Kostelec veranstaltet der Klub čsl. turistů.

Sokolovna. — Sokol-Turnhalle. — Le gymnase de Sokol. — The Sokol gymnastic hall.

Denkwürdigkeiten der Stadt: Die Wohnung der Božena Němcová, das Grab der Viktorka, Dom des Hl. Jakob »U devíti křížů«, die Husitensäule, Vizmburk, Boušin, Havlovice, Hertiner Kirchlein und ein interessanter Glockenturm in Červená Hora.

Uměl. ateliéry Bř. Kafky. — Kunstateliers Br. Kafka. — Les ateliers de Kafka Frères. — Kafka Brothers studios.

Wichtige Bauten: Das Theater, der Dom des hl. Jakob, Volkshaus, städtische Sparkasse, Vorschusskasse, Turnhalle, Schulen und Žižka-Haus.

Das Museum der Stadt Červený Kostelec ist in dem Gebäude der Städtischen Sparkassa untergebracht.

Die Erfahrungen der Gäste und auch der Kunden bringen der Stadt Červený Kostelec immer neue Verehrer, welche die Stadt liebegewinnen und gern wieder zurückkehren. Bekannt durch die sprichwörtlich schöne Lage, unterscheidet es sich hauptsächlich durch seine

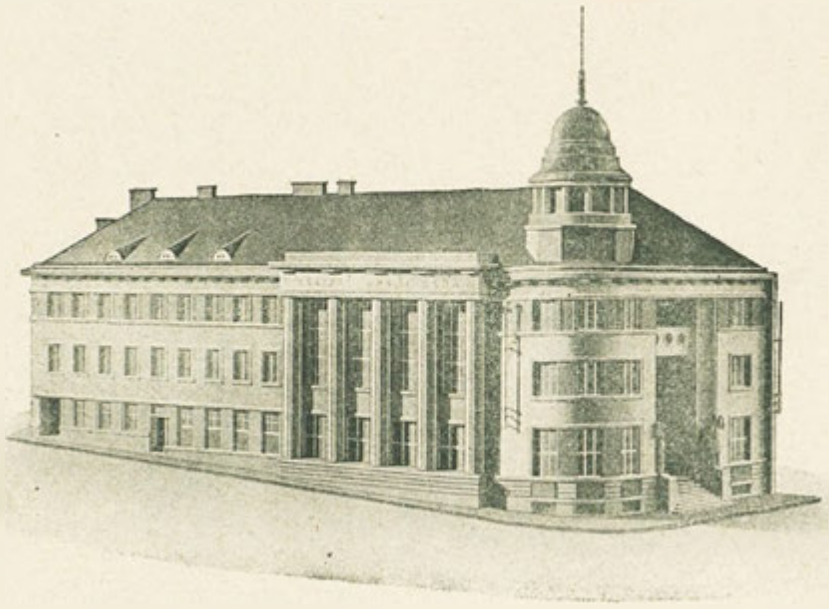

Spořitelna městská. — Städtische Sparkasse. — La caisse d'épargne municipale. — Municipal savings-bank.

besonders schönen Bauarten und die roten Dächer von den anderen Kostelec.

Interessant für den Fremden ist auch die beispielgebende Eintracht der Bürger, welche der Stadt ein besonderes Gepräge gibt.

Die sozialen Unterschiede treten hier nicht so scharf hervor, denn die Mehrzahl der Einwohner gehört dem Mittelstande an.

Nähere Informationen und Erläuterungen sind einzuholen bei dem Stadtamte in Červený Kostelec, Telefon 22.

Červený Kostelec.

La ville de Červený Kostelec est située au pied de la montagne de Jestřebí, entourée de profondes forêts vertes. C'est la patrie des écrivains fameux Jirásek et Božena Němcová, le centre de l'industrie textile ainsi qu'une villégiature recherchée. La ville a 5000 habitants et 753 maisons, des banques bien fondées, des écoles modèles, des bains, de beaux parcs. Les villégiateurs et les touristes sont toujours attirés grâce aux beautés imposantes de la nature, aux établissements de bains en plein air, aux longues promenades intéressantes. La population hospitalière accueille les étrangers avec les plus grandes prévenances et fait tout son possible pour les satisfaire sous tous les rapports. Les environs de la ville sont pleins de mythes historiques, il y avait également Jirásek et Božena Němcová.

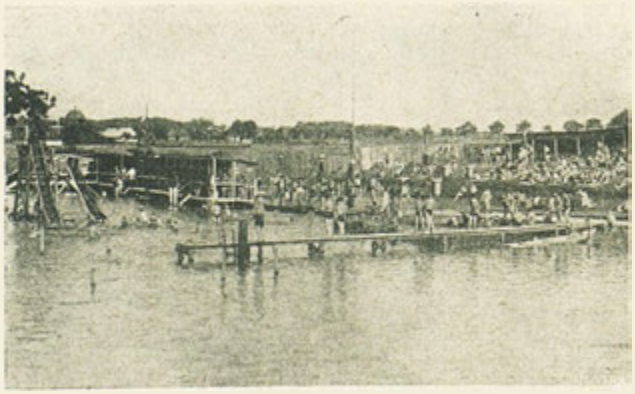

Plovárna. — Schwimmschule. — La plage. — Swimming-school.

Le tourisme a fixé Červený Kostelec comme point de départ dans le pays de Jirásek—Božena Němcová.

Le goût des entreprises des citoyens est proverbial dans tout le pays et on le mentionne souvent comme modèle pour les autres villes de la République. La ville de Červený Kostelec est surtout le centre de l'industrie textile, exercée depuis bien des siècles. Après la grande guerre cette fabrication agrandit et de grandes entreprises textiles se formèrent dans la ville. Ce sont surtout la »Filature et Tissage de Červený Kostelec, S. A.«, la maison Ant. & F. Just, imprimerie et ajustage, la maison Theodor Keyzlar, imprimerie et filature. La filature de

la maison Keyzlar fut construite en 1935 et l'installation la plus moderne lui fut donné. Outre ces grandes maisons il y a encore un grand nombre de plus petites qui participent activement à l'industrie grâce à leur agilité et a leur caractère entreprenant. De plus il y a l'institut d'art graphique de la maison Jos. Doležal, un des premiers de la branche dans la République à cause de la production et l'équipment. Nous citerons encore l'institut d'art de sculpture en bois de la maison Břetislav Kafka, également de grande importance.

Dans la ville se trouvent des magasins de gros et de détail qui fournissent la ville des marchandises de premier ordre à des prix modestes. La plupart des commerçants exportent leurs marchandises sur une grande échelle.

La villégiature de Červený Kostelec offre aux villégiateurs du logement commode et de la bonne nourriture, un service modèle, du repos et des amusements, des excursions et des promenades, de la danse et du tennis, les concerts très en faveur de l'orchestre municipal, des représentations de théâtre et de la gymnastique des bains en baignoires ainsi que sur une jolie plage. Pour les enfants il y a une place des jeux, occasion pour le sport, leçons de musique. Les convalescents y trouveront du repos, soleil, air frais, la forêt tranquille ainsi que de bons médecins. Occasion unique pour l'achat des meilleurs tissus à maille. On trouvera des chambres à prix modérés dans les hôtels et les maisons privées et dans les restaurants il y a de la bonne nourriture et un service attentiv. Des autobus privés et d'Etat ainsi qu'une auberge de touristes sont à la disposition des étrangers. Le club čsl. turistu arrange de belles excursions dans les environs proches et plus loin.

Pomník padlým vojínům. — Krieger-Gefallenendenkmal. — Le monument commémoratif de guerriers. — Warrior's monument.

Jakubská ulice s věží. — Jakobgasse mit Turm. La rue Jacques avec la tour. — James' street with the tower.

Curiosités de la ville: La demeure de Božena Němcová, la tombe de Viktorka, la cathédrale de St. Jacques, »U devíti křížů«, la colonne de Husittes, Vizmburk, Boušín, Havlovice, la petite église de Rtyň, le clocher intéressant à Červená Hora.

Bâtiments dignes d'être vus: le théâtre, la cathédrale de St. Jacques, la Maison du Peuple, la caisse municipale d'épargne, la caisse de prêts, le gymnase, les écoles, la maison de Žižka.

Le musée de la ville de Červený Kostelec se trouve dans le bâtiment de la caisse municipale d'épargne.

Les visiteurs ainsi que les clients de la ville aiment revenir souvent à Červený Kostelec avec des amis qui pour leur part en sont également ravis. Il y a plusieurs villes du même nom, mais la nôtre est la plus belle et se distingue surtout des autres par sa situation magnifique, ses beaux bâtiments, ses toits rouges.

Občanská záložna. — Bürgerliche Vorschusskasse. — La caisse civile de prêts. — Civil loan-society.

Les citoyens vivent en harmonie parfaite, une caracteristique très remarquable de la ville. Les différences sociales n'y sont pas si visibles comme ailleurs puisque la plupart des habitants est de la classe moyenne.

Pour informations détaillées prière de s'adresser à la mairie de Červený Kostelec, téléphone No. 22.

Červený Kostelec.

Between deep green woods, at the foot of Jestřebí-mountain, there lies the town Červený Kostelec. It is the native town of the authors Jirásek and Božena Němcová, a summer-resort much in favour, with a prosperous textile industry. The town has 5000 inhabitants in 753 houses, its financial institutions are well funded, you find model schools there, baths and beautiful parks. Beauty of nature, wonderful baths, long and agreable walks through the woods, attract year by year summer-guests and tourists. The natives of the town welcome them kindly and do their best to make them feel at home. All the country arround is rich in historical tradition, here is was, where Jirásek and Božena Němcová lived and right from here you start into the land of Jirásek and Němcová.

Celkový pohled. — Gesamtansicht. — Vue générale. — Total view.

The spirit of enterprise is characteristic for the citizens of the town, it has become nearly proverbial and often is is given as a model to other towns of our country.

Since long years Červený Kostelec has been the centre of textile industry and after the war this manufacturing increased year by year and new and large plants were founded. Let us mention the »Červený Kostelec Weaving- and Spinning-Mills Ltd.«, the firm Anton & F. Just, printworks and the firm Theodor Keyzlar, print-works and spinning-mill. The mills of the firm Keyzlar were only built in 1935 and set up with a most up-to-date installation. Besides these important firms there are many smaller ones, excelling in smartness and speculative spirit. There is an artistic-graphic establishment, too, of the firm Jos. Doležal, belonging to the most important ones of the Republic by its production and equipment. We have to mention still the artistic carving-establishment and the statuary of the firm Břetislav Kafka, very remarkable, too.

There are wholesale houses and retail shops in the town, their owners are eager to supply their customers with cheap goods of a first-rate quality, most of them are working on a grand scale with foreign countries.

The summer-resort Červený Kostelec offers its visitors comfortable lodging, good board, careful attention and service, recreation, pastime, excursions, walks, dancing, tennis, highly favoured concerts of the municipal band, theatre-performances, gymnastics, tubbing and a first-rate swimming-school. Children will find fine play-grounds to run about in the good and fresh air, sports and excellent instruction in music. Convalescents have absolute quietness, sun, best air, sylvan solitude and very good physicians. For business-men the town is the best place for buying textile goods.

At a very decent price you may have rooms in hotels or in private houses and in the restaurants you will be treated with the utmost care and you'll find cooking to your taste. Private and public busses are at your disposal as well as a tourist-inn. The club of Czechoslovakian tourists arranges beautiful excursions in the surroundings of Červený Kostelec.

Sights: The home of Božena Němcová, the tomb of Viktorka, St. James' cathedral, »U devíti křížů«, the Hussites-column, Vizmburk, Boušín, Havlovice ,the small Rtyň-church, and an interesting bell-tower in Červená Hora.

Buildings worthy of notice: The theatre, the House of the People, the municipal savings-bank, the loan-society, a gymnastic-hall, the different schools and the Žižka-house.

The museum of the town Červený Kostelec is in the building of the municipal savings-bank.

Visitors and customers of the town like to come back with friends to show them this lovely bit of earth. There are still some other Kostelec in our country, but you'll soon prefer the red roofs and the beautiful architectural styles of our town.

The stranger is surprised by the model harmony reigning here and he will soon find life most interesting there. Social differences are not so very deep as most of the inhabitants belong to middle class.

The town-office in Červený Kostelec, telephone 22, gives all information.

Teplice n. Metují a Adršpach.

Skalní města ve východních Čechách.

Skalní města Teplice n. M. a Adršpach, vědci a přáteli přírody právem nazývána „rájem východních Čech", patří k nejpozoruhodnějším přírodním krásám a jsou velice vděčným cestovním cílem ve střední Evropě.

„Skalní bludiště", část skalního pohoří v t. zv. „mezisudetách", leží v proláklině, tvořené Krkonošemi, Sovími a Orlickými horami.

Křídové moře, které zaplavilo větší část severovýchodních Čech, vytvořilo tyto podivuhodné stavby, jichž tvary, způsobené zvětráním, vyzývají obrazotvornost divákovu, dáti jim nejvýraznější a nejmarkantnější jména. Nejvyšším bodem skalního města, jehož úpatí leží asi 500 m n. hl. m., je t. zv. „Storchberg" — 785 m. Majestátně trčí k nebi šedé, někdy až 120 m vysoké skalní útesy, na nichž rostou, zdánlivě bez opory a bez výživy, borovice a břízy. Návštěvník je voděn roklemi, ulicemi, klenbami, jeskyněmi, hrady, věžmi a amfiteatry (okrouhlicemi). Sníh a ledové masy lze tu viděti též v létě. (»Sibiř«.) Na mnoha místech se udržel ráz pralesa.

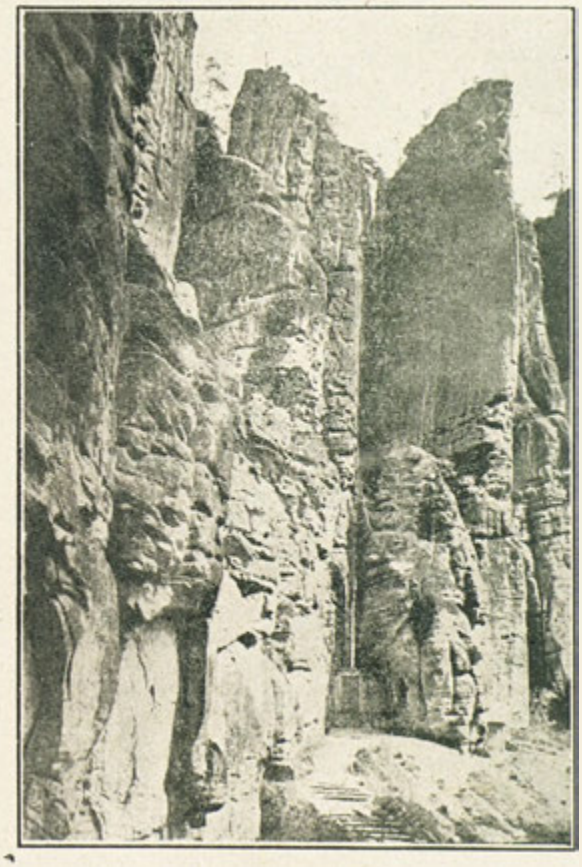

Nejkrásnější útvar ve skalním městě Teplice je t. zv. **„Dóm"**, gotická velestavba přírody. V Adršpachu je to „skalní jezero s vodopádem".

Kamení a skalní květenství skýtá přírodozpytci různé zajímavosti (kapradiny atd., atd.).

Dojem, jakým působí skalní města Teplice n. M. a Adršpach na návštěvníka, je nezapomenutelný, neboť tato místa jsou, co do velikosti a celkového dojmu jedinečná.

Skalní partie je celoročně otevřená, prohlídka je pohodlná a trvá dvě až dvě a půl hodiny.

Sezona trvá od 1. května do 31. října.

Spolky a školy platí poloviční vstupné.

Východištěm k prohlídce skalního města Teplice n. M. je hotel „Eisenhammer", (stanoviště vůdců), a k Adršpachu hotel „Zur Felsenstadt" v Dolním Adršpachu.

Skalní města Teplice n. M. a Adršpach nejsou proslulá jen pro jejich skály, nýbrž jsou též oblíbenými letovisky.

Wekelsdorf und Adersbach.

Die Felsenstädte in Ostböhmen.

Die Felsenstädte Wekelsdorf und Adersbach, von Wissenchaftlern und Naturfreunden mit Recht das

„Paradies Ostböhmens"

genannt, gehören zu den grössten Naturschönheiten und erhabensten Reisezielen Mitteleuropas.

Das Felsenlabyrinth, ein Teil des Felsengebirges der „Zwischensudeten", liegt in der sogenannten innersudetischen Mulde zwischen dem Riesen-, Eulen- und Adlergebirge.

Das Kreidemeer, das den grössten Teil Nordostbohmens überschwemmte, errichtete da vor Jahrtausenden diesen gewaltigen Quadersandsteinbau, dessen durch Verwitterung und Auswaschung entstandene Ruinen die Fantasie des Besuchers geradezu herausfordern, den besonders hervortretenden u. eindruckvollsten Sandsteingebilden Namen zu geben. Die höchste Erhebung der Felsenstadt, deren Fuss etwa 500 m über der Adria liegt, bildet der 785 Meter hohe Storchberg. Majestätisch ragen die ernsten, grauen, bis etwa 120 Meter hohen Felsenmauern zum Himmel empor. In schwindelnder Hohe wurzeln auf den Felsgipfeln, scheinbar ohne Halt und Nahrung, stattliche Kiefern und Birken. Der Besucher wird durch ein Wirrsal von Schluchten, Gassen, Höhlen, Türmen, Burgen und Amphitheatern geführt. Schneemassen und Eislager sind auch im Hochsommer noch in den Felsenklüften zu finden (Sibirien). Glücklicherweise ist der Urwaldcharakter des gewaltigen Felsenparkes noch an vielen Stellen erhalten geblieben. Das schonste Gebilde der Felsenstadt Wekelsdorf ist **„Der Dom"**, ein gotischer Riesenbau der Natur von unübertrefflicher Schönheit und Klangwirkung. In Adersbach der **„Felsensee mit Wasserfall"**.

Dem Naturkundler bieten Gestein und Felsenflora mannigsfachste Anregungen. (Zu finden ist Leuchtmoss, Riesenfarne, Wandkartenflechte u. a.).

Unvergesslich und unausloschlich erhebend und demütigend zugleich sind die Eindrücke, die der Besucher der Wekelsdorfer und Adersbacher Felsenstädte empfängt, denn diese übertreffen, was Grossartigkeit, Masse und Gesamteindruck anbelangt, alle ähnlichen Felsenlandschaften. (Echoblasen, Böllerschiessen.)

Die Felsenpartie ist das ganze Jahr geoffnet und passierbar, ist nicht ermüdend und dauert 2 bis 2½ Stunden.

Die Saison dauert vom 1. Mai bis 31. Oktober.

Vereine und Schulen zahlen ermässigte Eintrittspreise.

Ausgangspunkt zum Besuche der Felsenstadt Wekelsdorf ist das Felsenhotel „Eisenhammer" (Felsenkasse und Führerstation), der Felsenstadt Adersbach das Hotel „Zur Felsenstadt" in Nieder-Adersbach.

Die Wekelsdorfer und Adersbacher Felsenstädte sind nicht nur wegen der Felsen berühmt und weltbekannt, sondern auch schon längst zu sehr beliebten Sommerfrischen geworden.

Teplice n. Metují et. Adršpach.

(Wekelsdorf et Adersbach).

Les villes rocheuses dans la Bohême orientale.

Les villes rocheuses de Wekelsdorf et d'Adersbach, appelées à juste titre par des šavants et des amis de la nature

le Paradis de la Bohême orientale,

appartiennent aux plus grandes beautés de la nature et aux plus sublimes buts de voyages de l' Europe centrale.

Le labyrinthe rocheux, partie de la montagne rocheuse des Sudets intermédiaires se trouve dans ce qu'on appelle le „Vallon des Sudets intérieures" entre les montagnes Krkonoše, Soví et Orlické hory.

La mer crétassée inodait la plus grande partie du nord-est de la Bohême, érigea, il y a des millénaires, cet immense édifice de blocs équarris de grès, dont les ruines effrittées et déchaussées provoquent la phantaisie du visiteur à imposer des noms aux formations de grès les plus éminentes et les plus impressionantes. La plus grande élévation de la ville rocheuse, dont le pied se trouve à une altitude d'environ 500 m au-dessus de l'Adriatique, forme le Storchberg (785 m d'alt.). Les murs rocheux, graves et gris, s'élèvent majestueusement vers le ciel. A la hauteur vertigineuse des sommets s'enracinent apparemment sans soutien ni nourriture des pins et des bouleaux. Le visiteur est conduit par un chaos de gorges, de rues, de cavernes, de tours, de châteaux, d'amphithéâtres; des neiges et des couches de gelée se trouvent encore en plein

Neopomeňte navštíviti světoznámé

teplické a adršpašské skály!

Nedostižné přírodní krásy. - Světoznámé jedinečné pískovcové útvary. - Rozsáhlé jehličnaté lesy. - Skvělé koupaliště. - Levné byty s dobrou stravou. - Oblibená letoviska. - Tyto přírodní útvary jsou cílem tisíců turistů. - Slevy pro spolky. - Dotazy a prospekty vyžádejte si od správ skal v Teplicích nad Metují a Adršpachu.

Vergessen Sie nicht die weltberühmten

Wekelsdorfer und Adersbacher Felsen

zu besuchen!

Unübertreffliche Naturschonheiten. - Weltberühmt als einzig dastehende Sandsteingebilde. - Ausgedehnte Nadelwaldungen. - Herrliche Badegelegenheit. - Billige Unterkunft und gute Verpflegung. - Beliebte Sommerfrischen. - Die Naturdenkmäler zählen zu den beliebtesten Reisezielen tausender Touristen. - Vereine erhalten Ermässigungen. - Auskünfte u. Prospekte durch die Felsenverwaltungen Wekelsdorf u. Adersbach.

N'oubliez pas de visiter les fameux

rochers de Wekelsdorf et Adersbach,

Incomparables beautés de la nature. - Formations de sable uniques. - Vastes forêts. - Bains superbes. - Logis et nourriture à prix modéré. - Villégiatures idéales. - Ces monuments de nature sont le but d'innombrables touristes. - Grand rabais poure associations. - Informations et prospectus chez l'administration de rochers á Wekelsdorf et Adersbach.

Don't forget to visit the far-famed

Wekelsdorf and Adersbach rocks!

Matchless beauties of nature. - Unique sandstone-formations. - Vast forests. - Splendid bath. - Board and lodging at reasonable price. - Popular summer-resort. - This phenomenon is the aim of thousands of tourists. - Allowances to associations. - For particulars apply to the management of the Wekelsdorf and Adersbach rocks.

été dans ces cavernes de rocher (Sibérie). Heureusement le caractère de forêt vierge de l' immense parc rocheux est maintenu encore dans beaucoup d'endroits. La plus belle formation de la ville rocheuse de Wekelsdorf est **„La Cathédrale"** édifice naturel gigantesque en style gothique d'une beauté et d'un effet de son incomparables; celle d'Adersbach est le **„Lac rocheux avec Cascade".**

Au naturaliste les roches et les fleurs des rochers inspirent beaucoup de nouvelles idées. (On y trouve de la mousse lucide, des filicinées gigantesques, des lichénées spéciales etc.)

Les impressions des villes rocheuses de Wekelsdorf et d'Adersbach sont inoubliables et ineffaçables, sublimes et en même temps humiliantes, car elles surpassent en grandeur, en masse et en impression générale tous les paysages rocheux semblables (écho).

La partie rocheuse est ouverte et accessible pendant toute l'année; le tour dure 2 heures et demie sans efforts.

Saison du 1er mai au 31 octobre.

Sociétés et écoles paient prix d' entrée réduits.

Point de départ pour la visite de la ville rocheuse de Wekelsdorf est l'hôtel rocheux„Eisenhammer" avec guichet pour les billets d'entrée et station des guides; pour la visite de la ville rocheuse d'Adersbach l'hôtel „Zur Felsenstadt" à Nieder - Adersbach.

Les villes rocheuses de Wekelsdorf et d'Adersbach ne sont pas seulement célèbres et connues dans le monde à cause de leurs rochers, mais elles sont devenues depuis longtemps villégiatures bien recherchées.

Teplice n. Metují and Adršpach.

(Wekelsdorf and Adersbach).

The Rocky Towns in Eastern Bohemia

The rocky towns Wekelsdorf and Adersbach have been called with full right by learned men and friends of Nature

The Paradise of Eastern Bohemia.

They belong to the greatest natural beauties and the most prominent traveller's destinations of Central Europe.

The rocky labyrinth, part of the rocky „intermediate Sudet mountains" is situated in what is called „the depression of the interior Sudet mountains" between the montains Krkonoše, Soví and Orlické hory.

The chalky sea which had innundated the greatest part of north-eastern Bohemia, erected thousands of years ago, this immense building of square sandstone-blocks, the ruins of which, weather-worn and undermined, provoke the vi-

sitor's fancy to find denominations for the most prominent and most impressive sandstone-formations. The greatest elevation of the rocky town, the bottom of which in about 1500 ft. above the level of the Adriatic, is the Storchberg (2200 ft.). The grave and gray rocky walls rise majestically towards the sky. At a giddy height pines and birches are rooted in the tops of the mountains seemingly without support or food.

The visitor is led through a chaos of gorges, alleys, caverns, towers, castles, amphitheatres; snow-masses and ice-layers are to be found in the height of summer in those rocky clefts. („Siberia") Fortunately the character of primeval forest of his enormous rocky park has been maintained in many places. The finest formation of the rocky town is

the „Cathedral",

a gigantic natural building in Gothic style of incomparable beauty and effect of sound; that of Adersbach is

the „Rocky Lake with Cataract".

For the naturalist the rock and the rocky flowers are interesting (luminous moss, megaphytons, special lichens etc. are to be found here).

Ever memorable and lasting, exalting and at the same time humiliating are the impressions that the visitor receives of the rocky towns of Adersbach and Wekelsdorf; for they surpass in grandeur, mass and general impression all similar rocky landscapes. (Echo).

The rocky part is open and passable all the year round; the visit takes 2 to 2½ hours and is not fatiguing.

Season 1st of May to 31st of October.

Societes and schools pay reduced admission.

Starting-point for visiting the rocky town of Wekelsdorf is the rocky hotel „Eisenhammer" (booking-office and guides' station); for the rocky town of Adersbach Hotel „Zur Felsenstadt" at Nieder-Adersbach.

The rocky towns of Wekelsdorf and Adersbach are not only worldknown for their celebrated rocks, but have since long become favourite health-resorts.

Celkový pohled na město Polici n. Met. s »Havlatky«. — Gesamtansicht von Police n. Met. von der »Havlatka«. — Vue totale de Police n. Met. de »Havlatka«. — Total view of Police n. Met. from »Havlatka«.

Police nad Metují.

Malebnou částí výplně Broumovského výběžku je starobylé město Police nad Metují, se svým překrásným okolím. Město samotné rozkládá se v pěkné kotlině lesnatými vrchy obklopené. Historických památností i přírodních krás je tu tolik, že město Police nad Metují a okolí jsou pro své romantické vzezření vyhledávány návštěvníky z blízka i z daleka.

Police nad Metují leží nad potokem Ledhují, nedaleko jeho ústí do Metuje a má i výhodné vlakové spojení, neboť leží na významné trati Choceň—Broumov. Z nádraží polického do města vede velmi pěkně vydlážděná cesta překrásným lesnatým údolím, jímž do města se dorazí za ¾ hodiny. Ke každému vlaku je však výhodné autobus. spojení 10 min. a za nepatrný popl.

Police n. Met.: »Slavenské skály«.

Původ města Police nad Metují najdeme v krajním začátku 13. století. Osada byla roku 1213 darována klášteru břevnovskému a velice brzy vyrostla, takže již r. 1253 byla povýšena na město s pravidelnými trhy. Starobylý kostel z 13. století několikráte vyhořel a byl přestavován i slavným Kil. Dienzenhoferem. Z původní stavby zachoval se bohatý portál z přechodní doby gotické, základní zdi a sloupy.

Nynější podobu má kostel i klášter od poslední přestavby z konce 18. století, věž dostavěna byla roku 1826. Roku 1786 byl klášter zrušen. Bývalo v něm až 23 mnichů. V roce 1792 zbořen i farní kostel a zůstala z něho věž a část presbyteria (nyní hřbitovní kaple).

Z jiných památností zaslouží zmínky starobylá a svérázná radnice s podloubím, která je dílem Dienzenhoferovým, mariánský sloup na náměstí a historický Selendrův sloup před kostelem. Je to dar opata broumovského, jejž věnoval Selendr polickým za to, že mu poskytli útulku, při pronásledování broumovskými, když dal zavřiti protestantský kostel v Broumově roku 1617. Prchal tehdy z Broumova přes Stěny polické do Police nad Metují tajnou stezkou, která se podnes jmenuje »Pánova«.

O tom, že Police nad Metují svou malebností dovede přilákat hosty, svědčí, že se stala hostitelkou významným našim osobnostem. Pobýval tu W. W. Tomek, který zpracoval bohatou historii města v díle »Příběhy kláštera a města Police nad Metují«, slavný rodák hronovský mistr Alois Jirásek, umístil do Police nad Metují děj svých »Sousedů«, »Emigranta« a »Pandůrka«. V Polici nad Metují žili nebo pobývali i kritik F. X. Šalda, básník S. Bouška, spisovatelka R. Svobodová, malíři Ad. Kašpar, Hudeček a V. Luňáček, mykolog Jan Bezděk, sochaři Štursa, Vorel a mnoho jiných, kteří tu čerpali bohaté podněty ku svému uměleckému tvoření.

Město má dnes vše, co i nejnáročnější hosty plně uspokojí. Jsou tu **dobré hotely s levnými byty, hostince, kavárna, cukrárny, biograf**, tenisové hřiště, elektrické osvětlení i vodovod v každém domě, koupání na řece i ve velmi pěkně zřízeném městském koupališti. Školní výpravy najdou tu čisté ubytování v turistických noclehárnách.

Pro pohodlí a zdraví rodiček je v městě zřízen útulek pro rodičky, jsou tu 3 lékaři, zubní technik, lékárna, 2 drogerie, mateřská škola, jesle a okresní chorobinec. Z úřadů jsou tu poštovní a telegrafní úřad, okresní soud, berní úřad, státní policejní úřad, důchodkový a kontrolní úřad, okresní ústav práce, expositura nemocenské pojišťovny, farní úřad církve římsko-katolické a československé, staniční úřad a četnická stanice.

Školy jsou zastoupeny obecnými a měšťanskými školami chlapeckými i dívčími; při měšť. škole chlapecké je jednoroční učebný kurs smíšený.

Z průmyslových podniků možno jmenovati firmy: V. Pelly, přádelna bavlny, barevna a bělidlo, tkalcovna, továrna likérů a lihovin, kruhová cihelna, E. Katschner, továrna na brusle, šrouby a závěsy kloubové, V. Hubka a spol., mechanická tkalcovna, M. V. Škop, mechanická tkalcovna, A. Löwy a spol., mechanická tkalcovna, M. Munk, J. Rousek, J. Drejsl, J. Vaisar, tkalcovny, Josef König, mechanická tkalcovna, 2 pivovary, Inventor, továrna na hračky, kamna a pokladny, Hrubý, Ressel a spol., tov. na kovové zboží.

Okolí Police nad Metují vyniká krásnými a bohatými útvary pískovcovými. Jimi oplývá hora Ostaš 700 m vysoká a ¾ hodiny vzdálená od města a Hvězda (674 m) ve stěnách polických. Shledne-li někdo Ostaš s Kočičím hradem a s divokým skalním Bludištěm, touží v tento romantický kraj zavítati opětovně. Ostašská památná »Sluj Českých bratří«, útvary Zrádce, »Zbrojnoš«, »Cikánka« a nádherná vyhlídka z Frýdlanské skály zanechají v návštěvníku dojem nezapomenutelný.

Hvězdu lze navštíviti buď přímo přes vrch »Klůček« (1 hod.) nebo lépe odtud divoce pů-

Portál kostela ze 13. století. — Kirchenportal aus dem 13. Jahrhundert. — Le portail de l'église du 13ème siècle. — Church-porch from the 13th. century.

vabnou »Pánovou cestou« nebo »Kovářovou roklí« (1½ hod.). S vyhlídky restaurace Hvězdy, zbudované přímo nad skalní propastí a s blízkého »Supího koše« 704 m, lze shlédnouti celou kotlinu broumovskou s pohraničními našemi horami a pruskými pásmy. I zde příroda zahýřila krásnými útvary, jako jsou: »Sova«, »Bumbrlíček«, »Starosta« a mnoho jiných. Po hřebenu stěn polických, nebo přímo z města za 1 hodinu dostihneme obec Slavný s pěknými pískovcovými útvary »Hřibů« a hlavně hluboce rozeklané a kamennými obry poseté »Zaječí rokle«. Nedaleko odtud je »Loučná hora« (691 m), útvary »Velbloud«, »Ašanta«, »Kamenná brána« a »Koruna« (772 m) s vyhlídkou do Pruska (Varta, Kladsko). Útvary Boru (860 m) 2½ hod. a Hejšoviny (916 m) jsou už na půdě pruské.

Z Police n. M. lze pořádat menší i větší výlety na Skály, Turov, do Hronova, Náchoda, Pekla a Babiččina údolí.

Turistické cesty jsou podrobně a pečlivě o značkovány místním turistickým klubem.

Police n. Met.: Masarykovo náměstí s radnicí. — Městské koupaliště. — Pohled na Polici nad Met., Bor a Hejšovinu. — Masarykplatz mit dem Rathaus. — Städtische Badeanstalt. — Blick auf Police n. Met., Bor und Hejšovina. — La place Masaryk avec l'hôtel de ville. — L'établissement municipal de bains. Vue sur Police n. Met., Bor et Hejšovina. — Masaryk-square with the townhall. — Municipal bathing-establishment. — View on Police n. Met., Bor and Hejšovina.

Police nad Metují.

Einen Teil des Braunauer-Ausläufers bildet die altertümliche Stadt Police n. Metují mit ihrer herrlichen und malerischen Umgebung. Die eigentliche Stadt breitet sich in einem schönen Talkessel, reich von dicht bewaldeten Bergen umgeben, aus. Der Reichtum an Naturschönheiten, historischen Denkmälern und romantischen Szenerien ist so bedeutend, dass die Stadt einen grossen Fremdenzustrom von Nah und Fern aufweist.

Police nad Metují liegt an dem Bache Ledhuje, unweit seiner Mündung in den Fluss Metuje und hat eine vorteilhafte Verbindung, da es an der Haupstrecke Choceň—Broumov liegt. Vom Bahnhofe führt ein gut gepflasterter Weg durch ein bewaldetes Tal in die 45 Minuten entfernte Stadt, die aber auch durch eine sehr gute Autobusverbindung (10 Minuten) gegen ein kleines Entgeld bequem zu erreichen ist.

Die Gründung der Stadt Police nad Metují fällt in die ersten Jahre des XIII. Jahrhunderts. Der Ort wurde im Jahre 1203 dem Kloster Břevnov geschenkt und vergrösserte sich rasch, sodass er im Jahre 1253 zu einer Stadt mit regelmässigen Märkten erhoben wurde. Die altertümliche Kirche aus dem XIII. Jahrhundert

fiel einer Feuersbrunst zum Opfer und wurde nachher vom berühmten Kil. Dienzenhofer umgebaut. Von dem ursprünglichen Gebäude blieben nur das reiche Portal aus der gotischen Uebergangszeit, die Grundmauern und die Saulen erhalten.

Die jetzige Form erhielt die Kirche und das Kloster beim letzten Umbau am Ende des XVIII. Jahrhunderts. Der Bau des Turmes wurde aber erst im Jahre 1826 beendet. Im Jahre 1786 wurde das Kloster anfgelassen. Es beherbergte bis 23 Mönche. Im Jahre 1792 wurde auch die Pfarrkirche, von welcher nur der Turm und ein Teil des Presbyteriums ubrig blieb, niedergerissen. Heute dient sie als Friedshofskapelle.

Unter anderen Denkwürdigkeiten ist besonders das altertümliche und eigenartige Rathaus mit Laubengängen, ein Werk Dienzenhofers, die Marien-Säule am Ringplatze und die historische Selender-Säule vor der Kirche zu nennen. Die letztere ist ein Geschenk des Abtes Selender von Broumov an die Bürger von Police nad Metují dafür, dass sie ihm Obdach gewährten, als er wegen der von ihm angeordneten Schliessung der protestantischen Kirche in Broumov von der Bevölkerung dieser Stadt verfolgt wurde. Zu seiner Flucht benützte er einen geheimen Steg, welcher bis heute »Pánova« (der Steg des Herrn) genannt wird.

Dass Police nad Metují, durch seine romantische Lage viele Gäste anlocken kann, beweist der Umstand, das es Gastgeberin vieler unserer berühmter Persönlichkeiten war. Es weilte hier W. W. Tomek, der die reiche Historie der Stadt in seinem Werke »Příběhy kláštera a města Police nad Metují« bearbeitete, der in Hronov geborene berühmte Meister Alois Jirásek verlegte nach Police nad Metují die Handlung seiner Werke »Sousedi«, »Emigrant« und »Pandůrek«. In Police nad Metují lebten auch der Kritiker F. X. Šalda, der Dichter S. Bouška, die Schriftstellerin R. Svobodová, die Maler A. Kašpar, Hudeček und Luňáček, der Mikologe Jan Bezděk, die Bildhauer Štursa, Vorel und viele andere, die hier die Anregung zu ihren künstlerischen Werken schopften.

Die Stadt bietet heute alles, was auch die anspruchsvollsten Gäste befriedigen kann. Es gibt **gute Hotels mit billigen Zimmern, Gasthäuser, Kaffeehaus, Zuckerbäckereien, ein Tonkino,** Tennisplätze, elektrische Beleuchtung und Wasserleitung in jedem Hause, Badegelegenheit am Flusse sowie in der sehr gut eingerichteten städtischen Badeanstalt. Für Schulausfluge sorgt die Touristenherberge mit reinen Nachtlagern.

Für die Gesundheit und Bequemlichkeit werdender Mütter ist in der Stadt eine Gebäranstalt errichtet. In der Stadt wirken drei Aerzte und ein Dentist. Ausserdem gibt es eine Apotheke, zwei Drogerien, eine Kleinkinderbewahranstalt und ein Siechenhaus. Aemter: das Post- und Telegraphenamt, Bezirksgericht, Steueramt, das staatliche Polizeiamt, Gefällskontrollamt, ein Bezirksarbeitsamt, die Expositur der Krankenversicherungsanstalt, der Pfarrämter der römisch-katholischen und der čechoslovakischen Kirchen und die Gendarmeriestation.

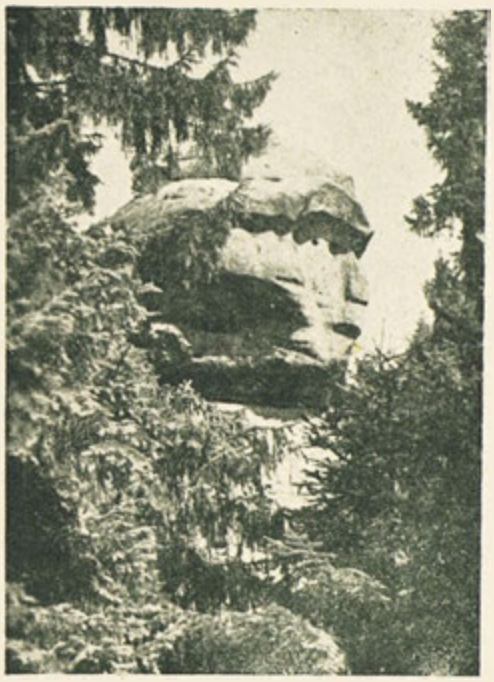

Police n. Met.: Partie ze skal na Ostaši: »Zbrojnoš«. — Felsenpartie auf dem Ostaš: »Waffenträger«. — Partie sur la montagne d'Ostaš: »Zbrojnoš«. — Rocks on the mountain Ostaš: »Zbrojnoš«.

Das Schulwesen ist durch Volks- und Bürgerschulen für Knaben und Mädchen vertreten. Der Knabenbürgerschule ist ein einjähriger gemischter Lehrkurs angeliedert.

Die Industrieunternehmungen sind vertreten durch die Firmen: V. Pelly, Baumwollweberei, Färberei und Bleicherei; Spinnerei; Likorfabrik und eine Ringofenziegelei; E. Katschner, Schlittschuh- und Schraubenfabrik; Mechanische Spinnereien: V. Hubka & Co., M. V. Škop, A. Lowi & Co., M. Munk, J. Rousek, J. Dreisl, J. Vaisar, Josef König; zwei Brauhäuser; Inventor, Spielwaren-, Oefen- und Kassenfabrik; Hrubý, Ressl & Co., Fabrik für Metallwaren.

Die Umgebung von Police nad Metují zeichnet sich durch schöne und reiche Sandsteinformationen aus. Diese findet man besonders auf dem Berg Ostaš, welcher 700 m hoch und nur 45 Minuten von der Stadt entfernt ist, u. Hvězda (640 m). Wer Ostaš mit dem »Kočičí hrad« und dem wildem Felsenlabyrinth einmal gesehen hat, kehrt immer wieder gerne zurück. Die denkwürdige Höhle der Böhmischen Brüder (Sluj českých bratří), die Formation »Zrádce«. »Zbrojnoš«, »Cikánka« und die herrliche Aussicht von dem Friedländer Felsen hinterlassen einen unvergesslichen Eindruck.

Die »Hvězda« kann man entweder direkt über den Berg »Klůček« (eine Stunde) oder besser noch über die wilde, reizende »Pánova cesta« oder »Kovářova rokle« (1½ Stunden) erreichen. Vom Aussichtsturm der Restauration Hvězda, welche direkt oberhalb eines Felsenabgrundes gebaut ist und von dem naheliegenden »Supí koš« (704 m), kann man den Braunauer Kessel

samt unserem Grenzgebirge und dem preussischen Gebirgsrande übersehen. Auch hier war die Natur in den Formationen sehr freigiebig, wie z. B. »Sova«, »Bumbrlíček«, »Starosta« und a. m. Über den Kamm der »Polické stěny«, oder direkt aus der Stadt, kann man in einer Stunde die Gemeinde Slavný mit den schönen Sandsteinformationen »Hřiby« und besonders die zerklüfteten »Zaječí rokle« erreichen. Unweit von hier ist die »Loučná hora« (691 m), die Formationen »Velbloud«, »Ašant«, »Kamenná brána« und »Koruna« (772 m) mit der Aussicht in das preussische Glatz. Die Formationen des »Bor« (860 m), 2½ Stunden entfernt, und »Hejšoviny« (916 m), sind schon auf preussischem Boden.

Von Police nad Metují kann man kleinere u. grössere Ausflüge, wie z. B. nach »Skály«, »Turov«, Náchod, Hronov, Peklo und Babiččino údoli unternehmen.

Die Touristenwege sind durch die Orstgruppe des »Klub čsl. turistů« ausführlich und sorgsam markiert.

Police n. Met.: »Ostas«. — »Slavenské skály«. — Pohled s Ostaše. — »Kočičí hrad« na Ostaši. — Blick vom »Ostaš«. — »Kočičí hrad« a. d. Ostaš. — Vue du »Ostaš«. — »Kočičí hrad« sur Ostaš. — View from »Ostaš«. — »Kočičí hrad« on Ostaš.

Police nad Metují.

La ville archaïque de Police nad Metují aux beaux environs pittoresques forme une partie des contreforts de Broumov. La ville proprement dite s'étend dans une jolie vallée encaissée, entourée de montagnes boisées. La foule de beautés naturelles, monuments historiques, paysages romantiques est si considérable que beaucoup d'étrangers viennent visiter la ville.

Police nad Metují est située sur le ruisseau de Ledhuje, non loin de son embouchure dans la rivière de Metuje. La communication de chemin de fer est très avantageuse puisque la ville se trouve sur la ligne principale de Choceň—Broumov. De la gare un chemin bien pavé à travers un vallée boisée conduit à la ville au bout de 45 minutes, mais on peut y parvenir également en autobus (10 minutes) pour une somme modeste .

La ville de Police nad Metují fut fondée dans la première moitié du XVIIe siècle. La com-

mune fut donnée en 1203 au couvent de Břevnov et grandit rapidement de sorte qu'elle fut élevée en 1253 au rang de ville avec le privilège de tenir des marchés réguliers. L'église archaïque du XIIIe siècle fut la proie d'un incendie et le célèbre Kil. Dienzenhofer la reconstruisit. Du bâtiment primitif ne restèrent que le riche portail de la période gothique de transition, les fondations et les colonnes.

A la fin du XVIIIe siècle l'église et le couvent furent adaptés définivement. La tour, toutefois, ne fut finie qu' en 1826. En 1786 on ferma le couvent qui hébergea jusqu' à 23 moines. En 1792 on démolit également l'église paroissiale, de laquelle ne restait qu' une tour et une partie du presbytère. De nos jours c'est une chapelle de cimetière.

Parmi les curiosités il faut surtout mentionner l'hôtel de ville curieux et archaïque avec des arcades, oeuvre de Dienzenhofer, la colonne de la Ste. Vierge sur la place du marché et la colonne historique de Selender, devant l'église. Cette dernière est un cadeau de l'abbé Selender de Broumov aux citoyens de Police nad Metují parce qu' ils lui accordèrent un refuge lorsqu' il fut persécuté par la population de Broumov pour avoir ordonné la clôture de l'église protestante dans cette ville. Il utilisa un sentier secret en s'enfuyant, appelé »Pánova« (sentier de Monsieur).

La ville de Police nad Metují est très recherchée grâce à sa situation romantique et elle hébergea beaucoup de personalités célèbres.

W. W. Tomek parle de l'histoire intéressante de la ville dans son oeuvre: »Příběhy kláštera a města Police nad Metují«. (Histoire du couvent et de la ville de Police nad Metují); l'écrivain fameux Alois Jirásek, natif de Hronov, transporta l'action de ses romans »Sousedi«, »Emigrant«, »Pandůrek« à Police nad Metují. Dans la ville vécurent également le critique F. X. Šalda, le poète S. Bouška, la femme de lettres R. Svobodová, les peintres Ad. Kašpar, Hudeček et Luňáček, le micologue Jan Bezděk, les sculpteur Štursa, Vorel et beaucoup d'autres qui y furent inspirés pour leur oeuvres artistiques.

La ville offre tout ce qu' on peut demander quant au confort moderne. Il y a de **bons hôtels aux chambres à bas prix, des restaurants, Cafés, confiseries, un cinéma sonore**, des courts de tennis, la lumière électrique et distribution d'eau dans chaque maison, bains de rivière ainsi qu' à l'établissement de bains installé d'une manière moderne. Auberge de touristes, aussi pour élèves, avec des chambres propres.

Pour bien soigner les mères on a établi dans la ville une clinique d'accouchement. Il y a également trois médecins et un dentiste. De plus se trouvent à Police nad Metují une pharmacie, deux drogueries, une pouponnière, une infirmerie. — Bureaux de poste et télégraphe, tribunal d'arrondissement, bureau des contributions, commissariat de police, bureau de recette et de contrôle, bureau d'arrondissement du travail, caisse de secours en cas de maladie, presbytère de l'église catholique romaine et tchécoslovaque, gendarmerie.

Ecoles: Ecoles primaires et primaires supérieures pour garçons et filles. Comme annexe de l'école primaire supérieure des garçons un cours mixte d'une année.

Entreprises industrielles: V. Pelly, tissage de coton, teinturerie, blanchisserie, filature, fabrique de liqueurs, tuilerie à four circulaire, E. Katschner, usine de patins et de vis; filatures mécaniques: V. Hubka & Cie., M. V. Škop, A. Löwi & Cie., M. Munk, J. Rousek, J. Dreisl, J. Vaisar, Josef König; deux brasseries, Inventor, usine de jouets, de poêles, de caisses,

Pohled Pellyovou ulicí směrem k radnici. — Blick durch die Pellygasse in der Richtung zum Rathaus. — Vue de la rue Pelly vers l'hôtel de ville. — View through Pelly-street against the townhall.

Hrubý, Ressl & Cie., usine de produits métalliques.

Les environs de Police nad Metují se distinguent par les beaux terrains de grès. On les trouve surtout sur la montagne d'Ostaš (700 m), à 45 minutes de la ville, ainsi que sur la montagne de Hvězda (640 m). Celui qui a vu une fois Ostaš avec »Kočičí hrad« et le labyrinthe de roches y reviendra toujours. La grotte mémorable des frères de Bohême (Sluj Českých bratří), les terrains de »Zrádce«, »Zbrojnoš«, »Cikánka« ainsi que la vue magnifique du rocher de Friedland sont à jamais inoubliables.

On fera l'ascension de »Hvězda« soit en passant directement par la montagne de »Klůček« (une heure), soit en traversant la charmante »Pánova cesta« ou »Kovářova rokle« (1 heure ½), ce qui est encore mieux. Du belvédère du restaurant de Hvězda, bâti juste au dessus d'un abime rocheux et de »Supí koš« (704 m) non loin, on pourra voir la vallée encaissée de Broumov avec nos montagnes frontières et le bord prussien des montagnes. La nature y créa également des terrains magnifiques, tels que: »Sova«, »Bumbrlíček«, »Starosta«, etc. On peut atteindre en une heure, en passant la crête de Polické stěny ou directement de la ville, la commune de Slavný aux beaux terrains de grès de »Hřiby« et surtout les rochers crevassés de »Zaječí rokle«. A proximité se trouvent »Loučná hora« (691 m), »Velbloud«, »Ašant«, »Kamenná brána«, »Koruna« (772 m) avec une belle perspective sur Glatz prussien. Le terrains de »Bor« (860 m), 2 heures ½ de distance, et de »Hejšoviny« (916 m) sont déjà situés sur le sol prussien.

On pourra entreprendre des excursions plus ou moins prolongées de Police nad Metují, comme p. e. à »Skály«, »Turov«, Náchod, Hronov, Peklo, Babiččino údolí.

Les chemins de touristes sont indiqués soigneusement par le groupe du »Klub čsl. turistů«.

Police nad Metují.

The archaic town Police nad Metují with its wonderful and picturesque surroundings forms a part of the Broumov spurs. The town is situated in a beautiful, narrow valley, framed by woody mountains. It is so rich in natural beauties, historical monuments and romantic sceneries, that it attracts many tourists from far and near.

Police nad Metují lies on the brook Ledhuje, quite close to its junction with Metuje-river. The railway-communication is a good one, as the town is on the main-line Choceň—Broumov. A well paved path leads from the station, crossing a woody valley, to the town in about 45 minutes. But you may as well take the very cheap bus and the you'll reach the town within 10 minutes.

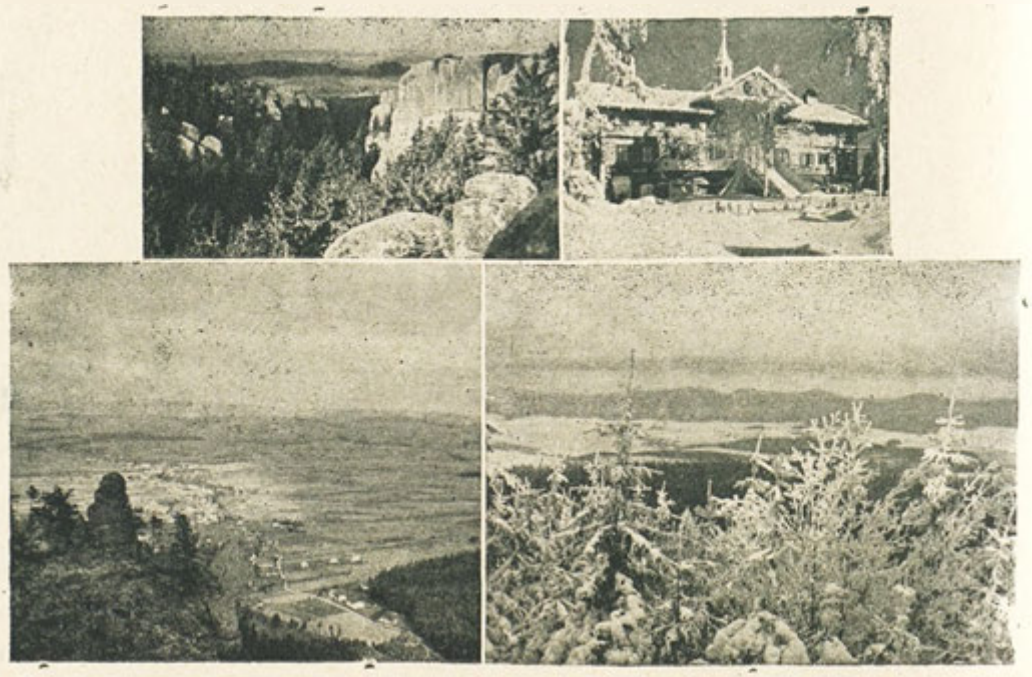

Police n. Met.: Kovářova rokle ve Hvězdě. — Chata »Hvezda«. — Pohled s Polických stěn na broumovskou kotlinu. — Jestřebí hory. — Kovář-Schlucht in der »Hvězda«. — Touristenbaude »Hvězda«. — Blick von den Policer Wänden auf den Braunauer Kessel. — »Jestřebí« Gebirge. — Gorge de Kovář dans la »Hvězda«. — Chalet de touristes »Hvězda«. — Vue des murs de Police sur la vallée encaissée de Broumov. — Montagne de »Jestřebí«. — Kovář-gorge in Hvězda. — Tourist's hut »Hvězda«. — View from Police walls on Broumov glen. — »Jestřebi« mountain.

The town Police nad Metují was founded in the first years of the 13th. century. In 1203 the place was given to the monastery Břevnov; its development was a rapid one and in 1253 it was raised to the rank of a town with regularly held markets. The archaic church, dating from the 13th. century, was destroyed by a large fire; it was rebuilt by the famous Kil. Dienzenhofer. The richly ornamented porch in Gothic Transition style, the foundation-walls and the pillars remained from the original building.

Church and monastery received their present form at the last reconstruction at the end of the XVIIIth. century. The building of the tower was only finished in 1826. In 1786 the monastery was dissolved; it had lodged 23 monks. In 1786 the parish-church, that had left only the tower and a part of the presbytery, was pulled down. Now-a-days it is a church-yard chapel.

Besides other sights we have to mention the archaic and peculiar townhall with its arcades, a work of Dienzenhofer. St. Mary's column on the market place and the historical Selender-column in front of the church. The abbot Selender of Broumov gave this column to the citizens of Police nad Metují, because they had sheltered him. He had commanded the closing of the Protestant church in Broumov and therefore he had been persecuted by the population of the town. On his flight he used a secret path, still now-a-days called »Pánova« (Gentleman's path).

Police nad Metují attracts a lot of visitors and many a famous person was a guest of the town. W. W. Tomek, who treated the rich history of the town in his work »Příběhy kláštera a města Police n. Metují« (History of the monastery and town Police nad Metují), has often been in the town. The famous author Alois Jirásek laid the scene of his works »Sousedi«, »Emigrant« and »Pandůrek« in Police nad Metují. The critic F. X. Šalda, the author S. Bouška, the lady poet R. Svobodová, the painters Ad. Kašpar, Hudeček and Luňáček, the mycologue Jan Bezděk, the scultors Štursa, Vorel and many others were living in the town and new ideas for their works were called forth there.

The most exigent tourist will find in Police nad Metují all he demands. He is sure to find there **hotels with cheap rooms, restaurants, cafés, confectioner's shops, a cinema**, tennis-courts, electric light and water-supply in every house, baths in the river as well as in the well installed municipal bathing-establishment. School-excursions will find clean lodgings in the tourist's inn.

For women in the family-way the town has built a wholesome and comfortable lying-in hospital. There are 3 physicians in Police and 1 dentist. Besides there are a dispensary, 2 druggist's shops, a day-nursery and an infirmary.

Boards: the post- and telegraph-office, the district-court, the revenue-office, the public police-station, an office of supervision, a district working-board, the expositure of the sick-insurance office, the pastoral office of the Roman-Catholic and Czecho-Slovakian church and the military police-force.

Skalní útvar »Bumberlíček« na »Hvězdě«. — Felsgebilde »Bumberlíček« auf der »Hvězda«. — Les rochers de »Bumberlíček« sur »Hvězda«. — »Bumberlíček«-rocks on »Hvězda«.

Public instruction is represented by the elementary- and higher-elementary-schools for boys and girls. A one-year instruction course is united to the boys higher-elementary school.

Industry: V. Pelly, cotton weaving-mill, dyer's works and bleaching establishment, a spinning-mill, a liqueur distillery and an annular brick-kiln. E. Katschner, skate and screw-manufactory, Mechanical spinning-mills: V. Hubka and Co., M. V. Škop, A. Lowi and Co., M. Munk, J. Rousek, J. Dreisl, J. Vaisar, Josef Konig, 2 breweries, Inventor, a toy-manufactory, Hrubý, Ressel and Co., hardware-manufactory.

The surroundings of Police nad Metují are distinguished by a beautiful and rich sandstone formation. You will find it especially on the mountain Ostaš (700 m) 45 minutes from the town and on the mountain Hvězda (640 m). He who has once seen Ostaš mountain with the »Kočičí hrad« and the romantic rock-labyrinth, will always be longing for coming back to this wonderful place. The remarkable cavern of the Bohemian Brethren (Sluj Českých bratří), the formation »Zrádce«, »Zbrojnoš«, »Cikánka« and the marvellous view from the »Friedlander-rocks« are never to be forgotten.

You may reach Hvězda-mountain by passing »Kláček-moutain« (1 hour), or better still over the romantic and charming »Pánova cesta« or »Kovářova rokle« (1½ hour). From the look-out tower of the Hvězda restaurant, built just above a rocky slope, and from the near »Supí koš« (704 m), you may overlook the basin-shaped valley of Broumov with the frontier-mountains and the Prussian mountain-chain. Once again nature was generous with fine formations, e. g. »Sova«, »Bumbrlíček«, »Starosta« etc. Passing the crest of Poličské stěny or, if you prefer to cross the town, you reach the parish Slavný with the beautiful sandstone formations »Hři-

by« and the rifted rocks »Zaječí rokle«. In its proximity there is the »Loučná hora« (691 m), the formations »Velbloud«, »Ašant«, »Kamenná brána« and »Koruna« (772 m), with view to Prussian Glatz. The formation of »Bor« (860 m) at a distance of 2 hours and a half and »Hejšoviny« (916 m) are already on Prussian ground.

From Police nad Metují you may start for shorter or longer excursions, e. g. to »Skály«, »Turov«, Náchod, Hronov, Peklo and Babiččino údolí.

The tourist's paths are carefully and thoroughly indicated by the section of the »club čsl. turistů«.

Celkový pohled na Náchod. — Gesamtansicht von Náchod.

Náchod.

Náchod leží v překrásném údolí při řece Metuji a přítoku Radechovky na úpatí hor Krkonošských a při výběžcích hor Orlických v průsmyku při pomezí Českokladském.

Stanice dráhy trati Choceň—Broumov se zastávkou ve Starém Městě n. Met. Autobusové spojení s Hronovem, Červ. Kostelcem, Úpicí, Čes. Skalicí, Novým Městem n. Met., Rychnovem a Novým Hrádkem.

Úřady: Okresní úřad, soud, státní policie, berní úřad, berní správa, důchodkový kontrolní úřad, katastrální měřičský úřad, cejchovní a celní úřad.

Náchodské věže.
Die Türme von Náchod.

Náchodské náměstí se zámkem.
Der Ringplatz mit dem Schloss.

Školy: Státní reálné gymnasium, obchodní škola, tkalcovská odborná škola, živnostenská obvodová škola, měšťanské a obecné školy.

Ústavy: Městské museum, nemocnice, chudobinec, chorobinec, sirotčinec, sanatorium, měst. obrazárna, dispensář, Ochrana matek, knihovna a čítárna.

Skupina Bonatových obrazů v měst. obrazárně.
Gruppe Bonat'scher Bilder in der städt. Bildergalerie.

Kostely: 2 katolické, 1 evangelický, československý, 1 synagoga.

Průmysl: Přádelny, tkalcovny, barevny, továrny: na stroje, krycí lepenku, cukrovinky, městský pivovar, elektrárna. Plovárna a koupaliště Jiráskova kraje.

V městě konají se čilé výroční trhy, jsou tu četné banky, spořitelna a záložny.

Počet obyvatel: 14.615.

Památnosti a významné budovy: Nad městem se zdvihá na kopci porostlém šeříkem (Regnerovy sady) starobylý zámek s historickými obrazy a gobelíny, s krásnými lipovými stromořadími a vojenským hřbitovem z r. 1866. Uprostřed města děkanský chrám sv. Vavřince z r. 1310, původně v gotickém slohu; po požáru r. 1663 úplně přestavěn. V kostele historické památnosti, hlavně po Smiřických. Gotický hřbitovní kostel sv. Jana Křtitele ve Starém Městě, v něm ostatky litoměřického biskupa Hurdálka a na hřbitově četné pomníky, mezi nimi děkana podobojí Jiřího Pyrenea Žateckého z roku 1606 a faráře Regnera-Havlovického, známého z Jiráskovy kroniky »U nás«, a člena českého kvarteta Bergera. Zde odpočívá též archeolog

Staré nádoby v museu.
Alte Gefässe im Museum.

Turion, pohled od dolejší brány na zámku..
Turion, Ansicht vom unteren Schlosstor.

Fr. Al. Heber. Kostel sv. Michala na předměstí krajském v r. 1716 založený, kaple Panny Maria na Plhově z r. 1718, kaple Panny Marie na zámku. Na hlavním náměstí kromě kostela renaissanční radnice, okresní soud s pranýřem ze 16. věku, městské divadlo Dra J. Čížka s jedinečnou Alšovou oponou, spořitelna s lázněmi, pošta, dále v ulici sokolovna.

Historie: Po bitvě na Bílé Hoře nocoval zde prchající král Bedřich Falcký se svou družinou (viz podkovu na Náměstí Republiky a pamětní desku na paláci městské spořitelny na Masarykově náměstí). Náchod má jméno své od vchodu-náchodu do blízké brány zemské, již střežiti, soumary po stezce kladsko-polské doprovázeti bylo povinností původní osady Náchoda, t. j. dnes Staré Město. Původní hrad stával na »Homolce«, kde jsou posud zbytky valů. Poslední majitel, Hron, syn Pakoslavův, založil před r. 1254 město a zámek Náchod. Z mnohých jeho majitelů vynikají Jan Kolda, Jiří z Poděbrad, Smiřičtí, Trčkové, Piccolomini (Jirásek »Skaláci«), Petr Kuronský (Jirásek »Na dvoře vévodském«), Kateřina Zaháňská (Němcová »Babička«); nyní patří rodu Schaumburg-Lippe. Náchod založen jsa při hranicích zemských, trpěl velice zájezdy Slezanů, jakož i stálými průchody vojsk, hlavně za války 7leté, posledně roku 1866 za války rakousko-pruské.

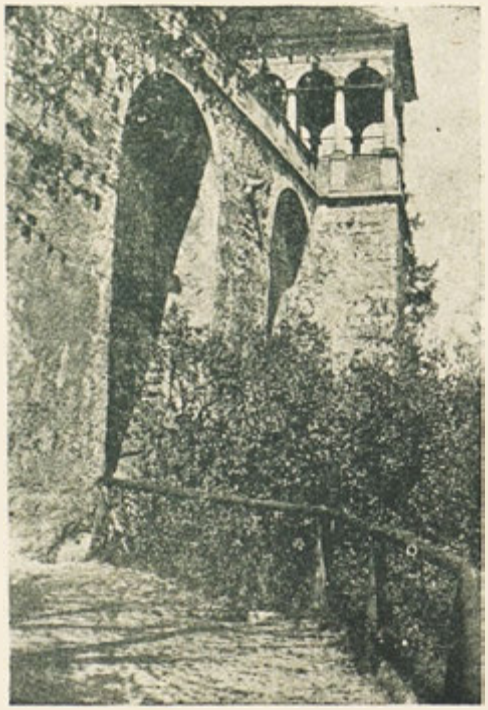

Zámecký pavlán. — Schlossbalkon.

Vstupní brána do zámku.
Haupttor des Schlosses.

Na skále Dobrošovské 622 m nad mořem jest Jiráskova chata náchodských turistů s nádhernou vyhlídkou (3 km z města); má skvělé restaurační a hostinské pokoje.

Dále Peklo s Bartoňovou útulnou (a Babiččino údolí v Ratibořicích.)

Hotely: Městský »U beránka« má 45 pokojů se 100 lůžky, garáže pro auta, Sokolovna, Italie, Rokoš, U města Prahy, Vlček, na Kutlofě, Sport

Kašna na zámku. — Schlossbrunnen.

a Slavie; restaurace na nádraží a na zámku se stinnou zahradou.

Navštivte Náchod, který je střediskem a východiskem turistických výletů a zimních sportů!

V nejbližším sousedství (1½ km) lázně Bělo-ves s proslulou kyselkou IDOU.

Od 16. století jest známa v Bělovsi studánka s t. zv. »ostrou vodou«, kterouž pili choří a u této studánky byly r. 1818 založeny léčivé lázně magistr. radou z Náchoda, J. Schmidtem. Pramen ostré vody později přezván na pramen IDIN, po princezně z náchodského zámku, kterážto se používáním této vody uzdravila z těžké choroby.

Lázně, ač z počátku malé, byly stále rozšiřovány, hojně navštěvovány a mimo lázně z kyselky IDY byly brzo přibrány lázně rašelinné z dovážené rašeliny z Č. Čermné. Lázně rostly a stávaly se skutečně lázeňským místem. Ještě známějšími a hledanějšími staly se za majitelo universitního profesora MUDra Ivana Honla z Prahy, který započal s rozvážením kyselky IDY do dalekého okolí, zřídil její sklad v Praze II. a jejž navštěvovali v Bělovsi v létě četní jeho vynikající známí z kruhů lékařských a společenských. Tento rozšířil lázně, vykoupil druhé menší místní lázně, zřídil krásné lázeňské koupaliště, rozšířil vzrostlý lázeňský park a postaral se o stálou lékařskou službu, čehož dříve nebylo, svým synem, který v láznich pravidelně ordinuje po celou sezonu, od 1. V. do 30. IX. Pro rašelinné lázně postavil prof. Honl novou, velikou budovu 2patrovou s lázněmi moderně zařízenými, v obou patrech této budovy pak zřídil prostorné, moderně vypravené pokoje, ostatní budovy znovuzřídil.

Tím staly se lázně Běloves ještě známějšími a jejich návštěva se rok od roku zvětšuje. Léčí se hlavně nemoci reumatické, dnové, záněty nervů, jako ischias a neuralgie, nemoci ženské, na něž jsou lázně zvláště specialisovány rašelinnými a velmi osvědčenými přírodními lázněmi z kyselky IDY, která též slouží velmi dobře k léčbě pitné u pramene i k léčbám domácím. Krásné okolí s množstvím cenných výletů krajem Jiráskovým a Boženy Němcové přispívá k oblibě těchto lázní. Proto Běloves se svojí znamenitou kyselkou IDOU zaslouží si pozornosti a přízně celé veřejnosti.

Z místních podniků zasluhují zmínky tyto:

I. Fa: Josef Bartoň a Synové:

Kostel na náměstí. — Dis Kirche am Ringplatz.

Základy firmě Josef Bartoň a synové v Náchodě byly položeny Josefem Bartoněm, faktorem ze Žďárkách u Hronova nad Metuji, dědem nynějších majitelů, v roce 1838. Již tehdy zaměstnával značný počet ručních tkalců a zásoboval svými lněnými a bavlněnými výrobky tiskárny na Moravě. V roce 1842 koupil ve Žďárkách bělidlo, při němž zřídil barvírnu. Byl velmi prozíravě podnikavým a brzy poznal, jaké výsledky mu mohou vzejíti z čilého spojení s Polskem a Polským Ruskem. Styky jeho s těmito zeměmi byly takového rozsahu, že se mu dostalo v Lodži měšťanského práva. Zůstal ale věren své domovině, zde svůj podnik rozšiřoval, až v roce 1849 plány jeho zmařeny byly předčasnou smrtí jeho.

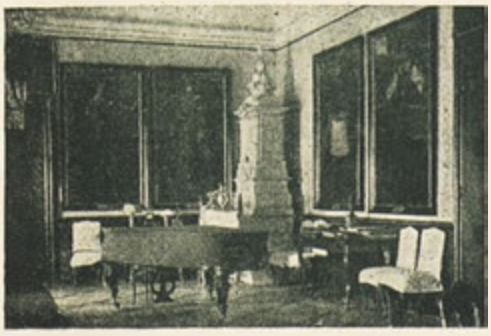

Piccolominský sál náchodského zámku. Der Piccolomini-Saal im Schlosse zu Náchod.

Kaple Panny Marie na Plhově z r. 1718.
Die Kapelle der Jungfrau Maria am Plhov a. d. J. 1718.

Jeho syn Josef byl teprve 10 let stár, takže bělidlo a barvírna po otci byly do jeho dospělosti pronajaty. Mezitím se však, po studiích gymnasiinjch v Uhrách, řádně vyučil řemeslu barvířskému a teprve pak v roce 1856 převzal závod do vlastního vedení. Když roku 1866 vyhořel, přestěhoval se do Náchoda, zde potom na předměstí Plhově zřídil barvírnu. Lněná modrá plátna jeho razila si pak rychle cestu celou tehdejší monarchií a měla nejlepší pověst. Jeho odbytiště se však tak rozšiřovala, že v roce 1885 koupil v Bražci u Náchoda vyhořelý mlýn na řece Metuji, kdež postavil malou továrnu. Sem přestěhoval dosavadní barvírnu a při ní zřídil mechanickou tkalcovnu. Vycítiv pak rychlý přesun k bavlně a nutnost uspokojiti trh a udržeti svá

Pomník na Dobenině z r. 1866.
Das Denkmal am Dobenín a. d. J. 1866.

odbytiště, tuto mechanickou tkalcovnu neustále rozšiřoval. Tím byl dán základ rychle vzrůstajícímu továrnímu podniku, jehož další rozšiřování bylo uspíšeno v roce 1891, když vstoupil do firmy jeho syn Josef Bartoň-Dobenín, a konečně v roce 1893 další společník, jeho syn Cyrill Bartoň-Dobenín.

Od té doby společně tkalcovnu i barvírnu rozšiřovali s ohledem na stále vzrůstající zájem o jejich kvalitní výrobky, až v roce 1905, pochopivše dobře situaci, vybudovali synové moderní přádelnu na bavlnu, která postupem doby rozšířena byla na počet 85.344 vřeten a vybavena moderní skárnou a motárnou příze. Tu již čítali mezi své zákazníky země balkánské, Orient, dokonce i země zámořské.

Činorodý život Josefa Bartoně-Dobenína, totoho velkého průkopníka a budovatele českého textilního průmyslu dokončen byl v roce 1920.

V důsledku houževnatého úsilí a bohatých zkušeností obou synů, jeho nástupců, závody ty přivedeny byly do formy světového jména. Na dalším rozkvětu těchto textilních podniků spolupracuje nyní od roku 1923 společník Josef Bartoň-Dobenín junior a od roku 1936 pan JUDr. Václav Bartoň-Dobenín, oba synové nynějších senioršéfů.

Výsledky intensivního programovitého hospodářského podnikání všech společníků našly dík velkému porozumění, štědrým rukoum a šlechetným srdcím majitelů a představitelů firmy velké pole působnosti v otázkách sociálních širokého kraje pohorského. V závodech jejich i v dobách nejtěžší hospodářské krise nachází zaměstnání přes 1.000 zaměstnanců a velká řada národních, kulturních a sociálních institucí, nejen v místě, ale i v širokém okruhu, vděčí za

Radnice. — Das Rathaus.

Pomník 6. praporu myslivců z r. 1866.
Denkmal des 6. Jägerbaons a. d. J. 1866.

velkomyslné dary jejich. Věčnými pomníky jejich nezapomenutelné a záslužné činnosti jsou výstavby nákladných moderních budov: okresního sirotčince, okresního chorobince a městského chudobince v Náchodě, okresního chorobince v Novém Městě nad Metují, jakož i školní budovy na Starém Městě nad Metují. Založením celé řady nadací a různých sociálních fondů zapsáno jest dílo jejich na věčné časy. Dlužno podotknouti, že pan Josef Bartoň-Dobenín jest vlastníkem velkostatku v Novém Městě nad Metují, pan Cyrill Bartoň-Dobenín pak vlastníkem velkostatku ve Zbraslavě nad Vltavou od roku 1910. Tamnější zámky byly značnými náklady restaurovány a tím historicky cenné pro nás památky zachráněny byly budoucnosti.

II. Elektrotechnická továrna Ant. Taichman a spol.:

Závod byl založen v r. 1928 a zabýval se prováděním elektr. instalací jak pro světlo, tak pohon. V r. 1930 započal s výrobou elektr. motorků a elektr. ventilátorů, pod ochrannou známkou ATAS. Byl to u nás zcela nový obor výroby, neboť dříve se k nám podobné přístroje dovážely z ciziny. Jedná se o velmi přesnou a dobře organisovanou výrobu a proto bylo nutno po několik let zapracovávati dělnictvo a personál technický, aby výrobky mohly soutěžiti se zahraniční konkurencí. Přes trvající světovou stagnaci závod získal kvalitou svých výrobků mimo trh tuzemský, též dobrý export, takže dnešní kapacita výroby činí již 20.000 přístrojů ročně. Zaměstnává as 70 dělníků a úředníků a má dobré vyhlídky do budoucnosti.

III. Fa. Stanislav Holubec:

St. Holubec, Náchod, výroba a prodej textilního zboží jako damašky, sypky, macozefíry, zefíry, veškeré bílé zboží, tisky, delény, flanely, barchety atd.

IV. Přádelna a barevna akc. spol.:

Podnik byl založen v roce 1889 pod firmou »První náchodské parní bělidlo a barevna Ludvík Pick« a zabýval se bílením a barvením bavlněné příze v přadenech.

V roce 1892 bylo zavedeno jako tehdejší specialita, barvení turecké červené a také pořízeno potiskování bavlněné příze.

V roce 1902 byl podnik rozšířen o šlichtovnu, ve které se dodnes provádí šlichtováni osnov režných, bílých, jednobarevných a pestrobarevných, snovaných na válech.

Později byla přistavena skárna a motárna a v roce 1910 byla postavena přádelna na bavlněnou přízi americkou.

Jiráskova chata na Dobrošově.
Jirásek-Hütte am Dobrošov.

Pekelské údolí s Bartoňovou útulnou.
Das Peklo Tal mit der Bartoň-Schutzhütte.

V roce 1912 byla po úmrtí zakladatele firma přeměněna na akciovou společnost ve znění v záhlaví uvedeném.

V roce 1913 byl počet vřeten v přádelně zvětšen o 4.000 a v roce 1925 o další 4.000. Specielní výrobou přádelny jest předení bavlněné příze, ve vlákně bílené.

Výrobky svoje dodává podnik hlavně tuzemským tkalcovnám a i jiným spotřebitelům bavlněné příze a vyváží svoje produkty hlavně do Jugoslavie, Rumunska a Bulharska. Závod dodává bílené, barvené a potisknuté příze, pak příze skané, též pestré zvirny, příze ve vlákně bílené na kopsech a křížových cívkách, šlichtované osnovy na válech a v klubkách a vůbec příze zušlechtěné tak, jak je tkalcovny, pletárny a jiní spotřebitelé bavlněných přízí požadují.

Pohon obstarává parní turbina o 1.000 k. s. s vlastní elektrickou centrálou. V závodě pracuje 360—400 zaměstnanců. V přádelně a v motárně pracuje se od r. 1924 nepřetržitě ve 2 směnách, což svědčí o oblibě výrobků firmou dodávaných.

V době největší krise pracovalo se nepřetržitě a počet zaměstnaných nebyl zmenšen.

Náchod.

Die Stadt Náchod liegt am Fusse des Riesen- und den Ausläufern des Adlergebirges (Orlické hory), mitten in einem, vom Flusse Metuje durchflossenen wunderschönen Tale, im Engpass der böhmisch-glatzer Grenze.

Eisenbahnstation der Strecke Choceň—Broumov mit der Haltestelle in Staré Město nad Metují. Autobusverbindung mit Hronov, Červ. Kostelec, Úpice, Čes. Skalice, Nové Město nad Metují, Rychnov und Nový Hrádek.

Ämter: Bezirksbehörde, Gericht, Staatspolizei, Steueramt, Steuerverwaltung, Gefällskontrollamt, Katastralvermessungsamt, Eichamt und Zollamt.

Schulen: Staatsrealgymnasium, Handelsschule, Webereischule, Gewerbeschule, Burger- und Volksschulen.

Peklo, pohled s Koníčka.
Peklo, Ansicht vom »Koníček«.

Jiráskova chata na Dobrošově.
Jirásek-Hütte am Dobrošov.

Metujské údolí mezi Náchodem a Peklem.
Das Metuje-Tal zwischen Náchod und Peklo.

Anstalten: Städtisches Museum, Krankenhaus, Armenhaus, Siechenhaus, Waisenhaus, Sanatorium, städtische Gemäldegalerie, Lungenheilanstalt, eine Beratungsstelle für Mütter, Bibliothek und Lesehalle.

Kirchen: 2 katholische, 1 evangelische, 1 čechoslovakische, 1 Synagoge.

Industrie: Webereien, Spinnereien, Färbereien, Maschinen-, Dachpappe- und Kanditenfabrik, städtisches Bräuhaus, Elektrizitätswerk.

Badeanstalt und Schwimmschule des Jirásek-Kreises.

In der Stadt werden rege Jahrmärkte abgehalten, es befinden sich hier einige Banken, eine Sparkasse und Vorschusskassen.

Einwohnerzahl: 14.615.

Denkwürdigkeiten und bedeutendere Bauten: Oberhalb der Stadt steht auf einer, mit Flieder dicht bewachsenen Anhöhe (Regner-Park) das altertümliche Schloss mit historischen Bildern und Gobelins, schönen Lindenalleen und dem Militärfriedhof aus dem J. 1866. Mitten in der Stadt der Dechanei-Dom des hl. Laurentius aus dem J. 1310, ursprünglich im gotischen Stil gebaut und nach dem Brand im J. 1663 gänzlich umgebaut. In der Kirche historische Andenken, besonders nach der Familie Smiřický. Die gotische Friedhofskirche des hl. Johann des Täufers in der Vorstadt Staré Město mit Reliquien des Litoměřitzer Bischofs Hurdálek und am Friedhof viele Denkmäler, darunter des Utraquisten-Dechants Jiří Pyrene Žatecký aus dem J. 1606, des Pfarrers Regner-Havlovický, bekannt aus Jiráseks Chronik »U nás« und des Mitgliedes des böhmischen Quartetts Berger. Hier ruht auch der Archäologe Fr. Al. Heber. Die Kirche des hl. Michael in der Kreisvorstadt, gegr. im J. 1716, die Kapelle der hl. Jungfrau Maria am Plhov aus dem J. 1718, die Kapelle der hl. Jungfrau Maria im Schlosse. Auf dem Ringplatze ausser der Kirche das Rathaus im Renaissance-Still, das Bezirksgericht mit dem Pranger aus dem XVI. Jh., das Stadttheater des Dr. J. Čížek mit dem einzigartigen Vorhang von Aleš, die Sparkasse mit der Badeanstalt, die Post, weiter in der Gasse die Sokol-Turnhalle.

Pekelské údolí. — Das Peklo-Tal.

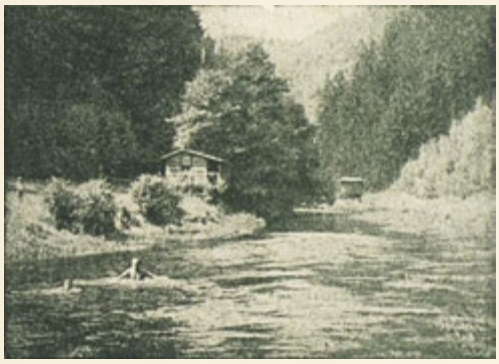

Trampské chaty u Metuje.
Tramp-Hütten an der Metuje.

Geschichte: Nach dem Kriege am Weissen Berg übernachtete hier der fliehende König Friedrich von der Pfalz mit seinem Gefolge (siehe das Hufeisen auf dem Platze der Republik und die Gedenktafel am Palais der städtischen Sparkasse auf dem Masaryk-Platz). Náchod (deutsch Eingang) hat seinen Namen sozusagen durch den Eingang (čechisch vchod-náchod) in das nahe Landestor bekommen. Die Bewohner der ursprünglichen Ansiedlung (heute Staré Město) hatten zur Pflicht, das Landestor zu bewachen und die Lasttiere am glatz-polnischen Handelsweg zu begleiten. Die ursprüngliche Burg stand auf der »Homolka«, wo sich noch heute Reste der Wälle befinden. Der letzte Burgherr Hron, der Sohn Pakoslavs, gründete vor dem J. 1254 Stadt und Schloss Náchod. Von den vielen Eigentümern sind hervorzuheben Jan Kolda, Jiří z Poděbrad, die Familien Smiřický und Trčka, Piccolomini (Jiráseks »Skalácí«), Petr Kuronský (Jirásek »Na dvoře vévodském«), Katharina Sagan (Němcová »Babička«). Heute gehört das Schloss dem Geschlecht Schaumburg Lippe. Náchod, gegründet an der Landesgrenze, litt viel durch Streifzüge der Schlesier, sowie durch stete Durchmärsche der Kriegstruppen, hauptsäch-

Lázně Běloves. — Bad Běloves.

lich während des siebenjährigen Krieges, das letztemal im J. 1866 während des österreichisch-preussischen Krieges.

Auf dem Felsen »Dobrošov«, 622 m Seehöhe, steht die Jirásek-Hütte der Náchoder Touristen mit einer einzigartigen Aussicht (3 km von der Stadt entfernt), mit vorzüglichen Restaurationslokalen und Fremdenzimmern.

Ferner das »Peklo« mit der Bartoň-Hütte und das »Babiččino údolí« in Ratibořice.

Hotels: Das städtische Hotel »U beránka« hat 45 Gastzimmer mit 100 Betten, Autogaragen. Weitere Hotels »Sokolovna«, »Italie«, »Rokoš«, »U Města Prahy«, »Vlček«, »Na Kutlofě«, »Sport« und »Slavie«. Eine Restauration am Bahnhof u. eine im Schloss mit einem schattigen Garten.

Besuchet Náchod, das Zentrum und den Ausgangspunkt touristischer Ausflüge und Wintersporte.

In unmittelbarer Nachbarschaft (1½ km) liegt das Bad Běloves mit dem allbekannten Sauerbrunn IDA.

Seit dem XVI. Jh. kennt man in Běloves das »scharfe Wasser« und seine Heilkraft. Bei diesem Brunnen wurde im J. 1818 durch den Náchoder Magistratsrat J. Schmidt ein Heilbad gegrundet. Die Quelle mit dem »scharfen Wasser« bekam später den Namen IDA nach der Prinzessin vom Náchoder Schloss, welche durch Trinken dieses Wassers von einer schweren Krankheit geheilt wurde.

Das Bad, obzwar anfangs ziemlich primitiv, wurde immerfort vergrössert und viel besucht.

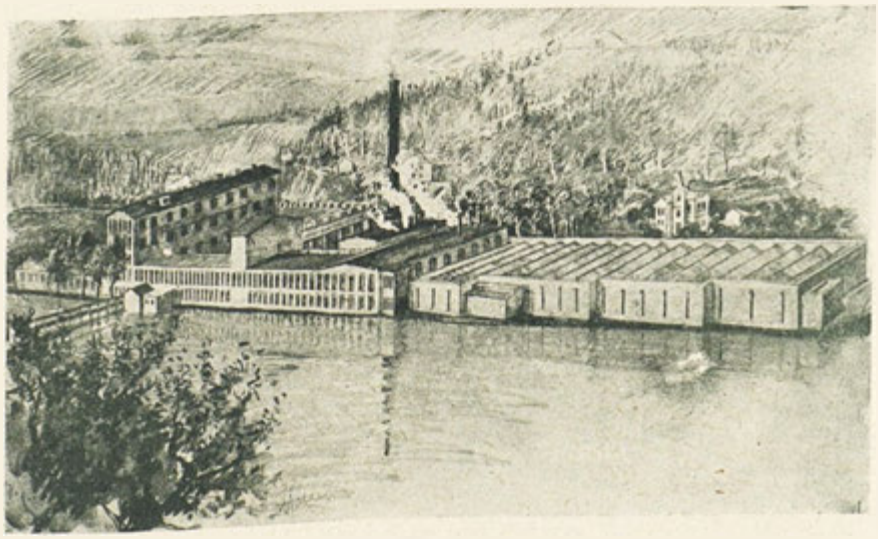

Tkalcovna a barevna fy. Jos. Bartoň a synové. — Weberei und Färberei der Firma Jos. Bartoň und Söhne.

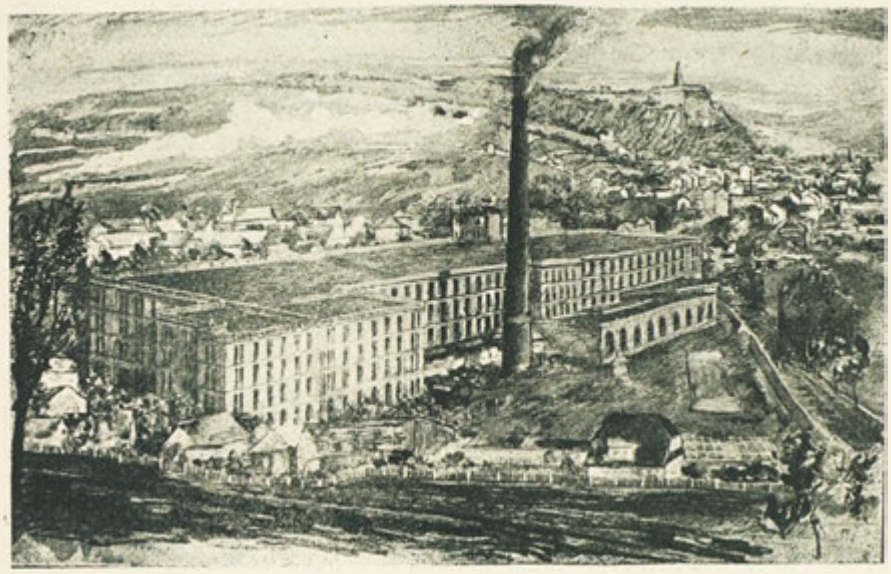

Přádelna ſy Jos. Bartoň a synové. — Spinnerei der Firma Jos. Bartoň und Söhne.

sodass man ausser den Bädern aus dem Sauerbrunn IDA noch Moorbäder hiezunahm, zu welchen das Moor vom Orte Č. Čermná herbeigeführt wurde. Das Bad wuchs und wurde allmählich ein bekannter Kurort. Noch bekannter und gesuchter wurde Bad Běloves unter dem Eigentümer, Universitätsprofessor MUDr. Ivan Honl aus Praha, welcher mit dem Versand des Sauerbrunns IDA in die weite Umgebung begann und in Praha II. eine Niederlage errichtete. Prof. Honl wurde im Sommer in Bad Běloves von vielen seinen hervorragenden Bekannten aus Aerzte- und Gesellschaftskreisen besucht. Durch Ankauf eines zweiten, kleineren lokalen Bades, vergrösserte Prof. Dr. Honl Bad Běloves, errichtete eine Bade- und Schwimmanstalt, erweiterte den ausgewachsenen Kurpark und sorgte für einen permanenten Aerztedienst (der früher nicht vorhanden war) durch seinen Sohn, der die ganze Saison vom 1. V. bis 30. IX. regelmässig im Bade ordiniert. Für Moorbäder baute Prof. Dr. Honl ein neues, grosses, zweistöckiges Gebäude mit modern eingerichteten Bädern im Parterre; beide Etagen benützte er zur Einrichtung von modern ausgestatteten Gastzimmern und renovierte alle anderen Kurgebäude. Dadurch wurde der Kurort noch populärer und der Besuch vergrösserte sich von Jahr zu Jahr. Indikation: Rheuma, Gicht, Nervenentzündungen wie Ischias und Neuralgie, Frauenkrankheiten, für die sich speziell die Moorbäder und der Sauerbrunn IDA bewährt haben. Der Sauerbrunn IDA eignet sich sehr gut als Trinkkur beim Brunnen, sowie in häuslicher Benützung. Die herrliche Umgebung und die vielen wertvollen Ausflüge durch das Land Jiráseks und der Božena Němcová tragen viel zur Beliebtheit des Bades bei. Desswegen gebührt dem Bade Běloves mit seinem vorzüglichen Mineralwasser IDA die Anerkennung der breitesten Oeffentlichkeit.

Von den lokalen Unternehmungen sind zu nennen:

I. Die Fa. Josef Bartoň und Söhne:

Gegründet wurde die Fa. Josef Bartoň und Söhne in Náchod im J. 1838 von dem Faktor Josef Bartoň in Žďárky bei Hronov nad Metují, dem Grossvater der jetzigen Inhaber. Schon damals beschäftigte er eine ansehnliche Zahl Handweber und versorgte mit seinen Leinen- u. Báumwollerzeugnissen die Druckereien in Mähren. Im J. 1842 kaufte er in Žďárky eine Bleiche, der er eine Färberei anschloss. Als unternehmender und umsichtiger Geschäftsmann sah er bald voraus, welche Vorteile ihm aus einer Geschäftsverbindung mit Russisch-Polen erstehen können. Seine Verbindungen mit diesem Lande erreichten solch ein Ausmass, dass ihm in Lodž das Bürgerrecht zuerkannt wurde. Er blieb aber seinem Vaterlande treu, vergrösserte sein Unternehmen, bis im J. 1849 sein vorzeitiger Tod alle seine Pläne zu nichte machte.

Sein Sohn Josef war damals erst 10 Jahre alt, sodass die Bleicherei und Färberei bis zu seiner

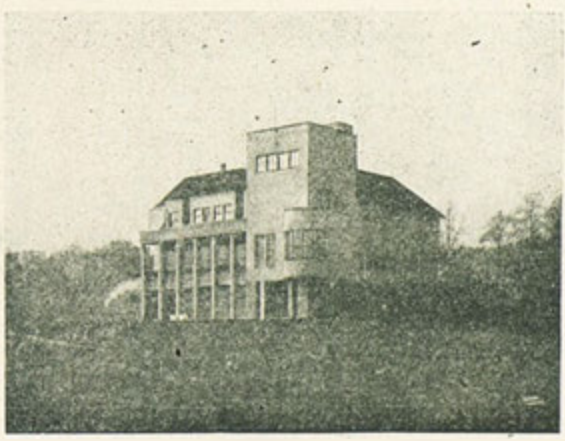

Vila Josefa Bartoně-Dobenína ml.
Villa des Josef Bartoň-Dobenín jun.

Bartoňův okresní chorobinec. — Das Bezirks Siechenhaus der Familie Bartoň.

Reife verpachtet wurden. Während dessen bekam er nach den Gymnasialstudien in Ungarn eine gründliche Ausbildung im Färbereifach und übernahm erst im J. 1856 das Unternehmen in eigene Führung. Als sein Unternehmen im J. 1866 vom Feuer zerstört wurde, übersiedelte er nach Náchod und errichtete in der Vorstadt Plhov eine Färberei. Seine blaue Leinwand bahnte sich rasch den Weg durch die ganze damalige Monarchie und erfreute sich eines vorzüglichen Rufes. Seine Absatzgebiete vergrösserten sich aber so, dass er im J. 1885 in Bražec bei Náchod eine ausgebrannte Mühle am Flusse Metuje kaufte, wo er eine kleine Fabrik baute. Hierher übersiedelte er seine Färberei und errichtete eine mechanische Weberei. Als er dann die gute Baumwollkonjunktur u. die gesteigerte Nachfrage der Märkte voraussah, vergrösserte er, um die Absatzgebiete zu erhalten, seine mechanische Weberei immer mehr. Dadurch wurde der Grundstein zu dem rasch aufblühenden Fabriksunternehmen gegeben, welches sich noch mehr entwickelte, als im J. 1891 sein Sohn Josef Bartoň-Dobenín in die Firma eintrat und erhielt weitere Unterstützung, als der zweite Sohn Cyril Bartoň-Dobenín im J. 1893 Compagnon der Firma wurde.

In Erkenntnis des wachsenden Interesses fur die Qualitätserzeugnisse ihrer Firma, beschlossen die Söhne im J. 1905 eine moderne Baumwollspinnerei anzulegen, die im Laufe der Zeit auf 85.344 Ringspindeln erweitert und mit modernen Zwirn- und Garnhaspelmaschinen ausgestattet wurde. Damals zählten sie zu ihren Kunden schon die Balkanländer, den Orient und sogar auch Ueberseeländer.

Das tatenreiche Leben Josef Bartoň-Dobenins, dieses grossen Bahnbrechers u. Gründers der böhmischen Textilindustrie, endete im J. 1920.

Durch zähe Arbeit und reiche Erfahrungen beider Söhne, seiner Nachfolger, bekam das Unternehmen Weltruf. An dem weiteren Aufblühen dieser Textilunternehmungen wirkt jetzt als Mitarbeiter seit dem J. 1923 der Compagnon Josef Bartoň-Dobenín junior. und seit dem J. 1936 auch JUDr. Václav Bartoň-Dobenín, beide Söhne der jetzigen Seniorschefs.

Die Resultate des intensiven, programmgemässen und wirtschaftlichen Vorgehens aller Gesellschafter fanden, dank dem grossen Verständnis für soziale Fragen, der wohltätigen Hand und der edlen Herzen der Inhaber und Repräsentanten der Firma, ein weites Wirkungsfeld im ganzen Gebirgslande. In ihrem Unternehmen, selbst in der Zeit der schwersten Wirtschaftskrise, fanden an 1000 Angestellte Beschäftigung und eine Reihe nationaler, kultureller und sozialer Institutionen, nicht nur in der Stadt, sondern auch im weiten Umkreise, verdanken ihnen grossmütige Unterstützungen. Die kostspieligen Bauten des Bezirkswaisenhauses, Bezirkssiechenhauses und des städtischen Armenhauses in Náchod, sowie des Bezirkssiechenhauses in Nové Město nad Metují und das Schulgebäude in Staré Město nad Metují, sind Zeugen ihrer unvergesslichen und verdienstvollen Tätigkeit für alle Zeiten. Durch die Gründung zahlreicher Stiftungen und verschiedener Fonde ist ihr Werk für alle Zeiten in der Geschichte dieser Stadt verzeichnet. Es wäre noch zu bemerken, dass Herr Josef Bartoň-Dobenín seit 1908 ein Gut in Nové Město nad Metují, Herr Cyril Bartoň-Dobenín seit 1910 ein Gut in Zbraslav an der Moldau besitzen. Die dortigen Schlosser wurden mit grossen Kosten restauriert und dadurch historisch wertvolle Andenken der Zukunft erhalten.

atas

II. Elektrotechnische Fabrik Ant. Taichman & Co.:

Das Unternehmen wurde im J. 1928 gegründet und beschäftigte sich mit Licht- und Betriebsinstallation. Im J. 1930 ging man zur Erzeugung von elektr. Ventilatoren und Kleinmotoren uber,

unter der Schutzmarke »ATAS«. Es war bei uns ein ganz neues Erzeugungsgebiet, denn bisher wurden ähnliche Apparate importiert. Es handelt sich hier um technische Feinarbeit u. desswegen war es nötig, durch einige Jahre die Arbeiter und das Personal technisch gut auszubilden, damit die Erzeugnisse mit der ausländischen Konkurrenz Schritt halten konnen. Trotz der vergangenen schlechten Jahre gewann das Unternehmen, dank der Qualität seiner Erzeugnisse, ausser dem inländischen Markt auch noch Exportaufträge, sodass die heutige Kapazität 20.000 Apparate jährlich beträgt. Es beschäftigt ca 70 Arbeiter und Beamte und hat die besten Aussichten für die Zukunft.

Výrobky firmy Atas.
Erzeugnisse der Firma Atas.

III. Fa. Stanislav Holubec:

Fa. Stanislav Holubec in Náchod, Erzeugung und Verkauf von Textilwaren wie Damast, Inlet, Makozephire, Oxforde, Zephire, alle Weisswaren, Drucke, Delaine, Flanelle, Barchente etc.

IV. Spinnerei und Färberei Aktiengesellschaft:

Dieses Unternehmen wurde im J. 1889 unter der Fa. »Erste Náchoder Bleicherei und Färberei Ludwig Pick« gegründet und beschäftigte sich mit dem Bleichen und Färben von Baumwollgarnen in Strähnen. Im Jahre 1892 wurde als Spezialität das Färben von Turkischrot eingeführt u. auch das Bedrucken von Baumwollgarnen eingerichtet.

Im J. 1902 wurde das Unternehmen um die Schlichterei vergrössert, in welcher bis heute das Schlichten von rohen, weissen, einfärbigen und bunten Grundfäden auf Spulen gewickelt, betrieben wird.

Später wurde eine Zwirnerei und Hasplerei errichtet und im J. 1910 eine Weberei für amerikanische Baumwollgarne zugebaut.

Im J. 1912, nach dem Tode des Gründers, wurde dieses Unternehmen in eine Aktiengesellschaft unter der oben angeführten Firma, verwandelt.

Im J. 1913 wurde die Anzahl der Spindeln um 4000 und im J. 1925 um weitere 4000 vergrossert. Eine Spezialität der Weberei ist das Weben von Baumwollgarn, gebleicht in Fasern.

Die Erzeugnisse liefert das Unternehmen hauptsächlich den inländischen Spinnereien und anderen Baumwollgarnverbrauchern und exportiert seine Produkte besonders nach Jugoslavien, Rumänien und Bulgarien. Das Unternehmen liefert gebleichte, gefärbte und bedruckte Garne, dann Zwirngarne, auch bunte Zwirne, in Fasern gebleichte Garne auf Cops- und Kreuzspulen, geschlichtete Ketten auf Spulen und Knäueln und überhaupt veredelte Garne, wie sie die Webereien, Strickereien und andere Verbraucher von Baumwollgarnen verlangen.

Den Betrieb versorgt eine Dampfturbine von 1000 HP mit elektr. Energie durch eine eigene Zentrale. Im Betrieb arbeiten 360 — 400 Angestellte. In der Weberei und Schlichterei wird vom J. 1924 ununterbrochen in zwei Schichten gearbeitet, was die Beliebtheit der von der Firma gelieferten Erzeugnisse bestätigt.

In der Zeit der schwersten wirtschaftlichen Krise wurde ohne Unterbrechung gearbeitet und die Zahl der Angestellten nicht vermindert.

Nové Město nad Metují.

Jaro Moravec, městský tajemník.

Na úpatí nejvyšších masivů Orlických hraničních hor naši republiky, na skalnatém ostrohu, který je obléván ze tří stran v krásném lučinatém údolí řekou Metují, je položeno Nové Město nad Metují, jedno z nejmalebnějších našich měst. V dávných dobách před jeho založením šla tudy starodávná obchodní cesta z našich zemí do sousedního Pruska, Polska a dál do východních zemí. Leží na pokrajích krásných lesů s jedinečným výhledem daleko do kraje, do polabské žírné rovinny i k horám krkonošským.

Založeno v r. 1501 českým pánem rytířem Janem Černčickým z Kácova, měnilo mnohokráte svoje majitele. Z význačných majitelů novoměstského zámku i jeho panství jmenujeme české pány, osvíceného Vojtěcha z Pernštýna, nejvyššího hofmistra království českého a Jana z Pernštýna, dále pana Volfa Krajíře z Krajku, nejvyššího purkrabí král. českého. — Po něm přešlo panstvi do majetku německého rodu hrabat Štubenberků, za nichž prodělalo město hrůzy třicetileté války. — I velký condotier své doby Albrecht z Valdštýna byl uričtý čas majitelem a po něm i jeho druh v životě válečném a násilné smrti, slavný císařský generál Adam Trčka z Lípy. Pak vládli městu i kraji hrabata z Leslie, rodu původem ze Skotska a to až do naší doby. Teprve v r. 1908 přešlo panství se vším do majetku českého velkoprůmyslníka p. Josefa Bartoně-Dobenína, dnešního majitele zámku, velkého mecenáše celého města i kraje.

Náměstí, pohled se zámecké věže. — Ringplatz, Ansicht vom Schlossturm. — Place du marché, vue de la tour du château. — The Square, view from the castle-tower. Foto: Jos. Vančura.

Na starobylém náměstí s podloubími kolem dokola je starý děkanský kostel s hrobkou rytířů Krčmy z Konipas a Jana Volfa ze Štubenberka, v protějším pak jižním rohu stojí zámek, moderně zrenovovaný dnešním majitelem. U tohoto stával ještě před dvěma léty starý panský pivovar, kde padesát let sládkoval rod Smetanův, z nich první v r. 1818 byl František Smetana, otec tvůrce naší národní opery »Prodaná nevěsta«, mistra Bedřicha Smetany, který po své životní pouti se vrátil zpátky, aby u nás zemřel a byl na starém hřbitově u Všech Svatých pochován, kde je péčí měst. rady zasazena pamětní deska. — Na západní straně náměstí je dům čp. 8a, označený deskou, kde se narodil český pán Jan Straka z Nedabylic, zakladatel Strakovy akademie v Praze, vedle pak obecní dům, bývalá stará radnice. Dnešní je poblíž děkan. kostela v bývalé staré škole. — Na tř. Komenského stojí starobylý klášter řádu Milosrdných Bratří s kostelem a nemocnicí, založený r. 1692 hrabětem Jakubem z Leslie. — Naproti budově okres. úřadů na náměstí Republiky pěkná socha »Památníku odboje«, umělecké dílo akad. sochaře J. Bílka z Hořic, naproti stará soudní budova, kdysi zvaná »císařský dům«. Na konci města, směrem k sousednímu Náchodu, již několik roků stojí moderní budova »Bartoňova okresního chorobince«, dar to majitele panství novoměst. okresu. U křižovatek ulic Komenského, Štefánikovy a Na Bořetíně je výstavny palác Městske sportelny, za starym hřbitovem pak moderní Husův sbor československé církve, poblíže nové živnostenské školy a dále novostavba Sokolovny s velkým sálem, zvukovým biografem a jevištěm. Podél Sokolovny počíná turistická cesta Jiráskova do Orlických hor. Právě v těch místech městské sady Jiráskovy s pěkným pomníkem tohoto velikého českého romanopisce a rodáka z nedalekého Hronova.

Na lyžích přes zasněžené boudy u Masarykovy chaty v Orl. horách. — Auf Skiern über die eingeschneiten Hütten bei der Masarykbaude in den Orl. hory. — En skis à travers les chalets couverts de neige près du chalet Masaryk dans Orl. hory. — Ski-ing over the snow-clad huts near Masaryk-hut in Orl. hory.
Foto: J. Fejfar.

Nové Město nad Metují bylo dlouhou dobu malým městečkem poklidných sousedů, měšťanů, živících se obchodem a hospodářstvím i řemeslem. Teprve nová doba přinesla i sem průmysl a vznikly stavby textil. továren, barevny, bělidla, koželužny, chemické továrny i továrny na hospodářské stroje se slévárnou a větší dílny strojnické, truhlářské, tiskárny a grafické závody. — Vše to však a zejména průmysl textilní, pocítil všeobecnou krisi hospodářskou na tolik, že několik podniků a to těch největších jí podlehlo.

Nové Město nad Metují je rájem letních hostí, kteří sem dojíždějí již od let sedmdesátých minulého století a stává se vyhledávaným mí-

stem zimních sportů pro svoje výhodné spojení vlakové a autobusové do blízkých Orlických hor, které se staly zejména v poslední době pro svoji jedinečnou krásu cílem turistů a letním bydlištěm našich hostí a zimním místem našich sportovců lyžařů a milovníků zimních krás našich hor vůbec.

Nové Město má k letnímu pobytu všechny předpoklady. Je tu neobyčejně zdravé podnebí, jsou tu takřka na dosah ruky překrásné hluboké lesy s upravenými lesními cestami, pro pohodlí turistů i letních hostí opatřené všude až daleko do hor lavičkami, má svoje krásné přírodní koupaliště na řece Metuji, městskou plovárnu, se 120ti kabinami, slunečními lázněmi i hřišti, s přírodním splavem, plaveckou dráhou, s lodičkami i maňásky, po nichž možno zajíždět do čarovného pekelského údolí, při jehož vstupu u tak zv. »brány Metuje« v zelených a vonících metujských lukách tyto říční lázně jsou. — Kromě vyjmenovaných pěkných městských sadů, jsou tu hřiště sportovní, tennisové curty, možno na Metuji chytati ryby a na všechny strany z města nejkrásnější vycházky do čtyř jedinečných údolí: Údolí řeky Metuje až do Pekla — vklíněné v nebetyčné lesnaté stráně i paseky, údolí potoka »Lybchyňského« pod lázněmi »Rezek« údolí potoka »Klopotovského«, vedoucí městskými lesy do starobylé vesničky Slavonova s památným kdysi husitským kostelíkem, který se stal nesčetněkráte malířským sujetem mnoha našich mistrů štětce a konečně údolí »Husího krku« také v městských lesích na potoce ohnišovském, neboli janovském s překrásnými lesními palouky a uchráněnými starými lesními stromy.

A do hor, do Orlických hor, pěšky něco přes dvě hodiny, autobusy za levný peníz za dvacet minut, kdy staneme uprostřed nejvyšších masivů jejich pod Velkou Deštnou 1110 m, Malou Deštnou i Vrchmezím, kde všude jsou dnes moderně zřízené a vybavené pěkné horské chaty, jako je chata Masarykova na Šerlichu 1010 m, chata Panorama s Jiráskovým domem v Deštném, chata Orlice v Deštném, Bartoňova v Sedloňově, chata Praha, horská bouda Alba na řiče Bělé, dále Národní dům s turistickým hotelem v Olešnici pod Vrchmezím na pruských hranicích a mnoho jiných, jako je na př. pěkná německá chata »Šerlišský mlýn« nebo »hotel Michl« v Deštném, ancho Prázova chata v Šedivinách.

Na Jiráskově horské cestě, údolím Metuje do »Pekla«. — Jirásek's Gebirgsweg durch das Tal der Metuje gegen »Peklo«. — Le sentier de montagne Jirásek par la vallée de Metuje vers »Peklo«. — The Jirásek mountain-path through Metuje-valley towards »Peklo«.
Foto: Jos. Vančura.

Masarykova chata v zimě. — Masarykbaude im Winter. — Le chalet Masaryk en hiver. — Masaryk-hut in winter.
Foto: J. Fejfar.

V Novém Městě nad Metují je krásně stále, jak na jaře, kdy hýří kraj rozkvetlými nesčetnými proslulými dnes již třešňovými alejemi i rozlehlými ovocnými sady, tak v létě, kdy žije z radosti mnoha letních hostí, kteří stále k nám přicházejí k ubytování v soukromých bytech, o nichž dává bezplatné informace měst. úřad, či v čistých domácně zařízených hotelích, jako jsou hotel »Rambousek«, »Na rychtě«, »U Broučků«, »Merkur«, »U nádraží« nebo »Rezek«, velký hotel v lesích, neb na podzim, kdy se zbarví čarovné stráně pekelské do hořícího zlata a kdy pohled na toto kouzlo přírody je z »Koníčku«, nebo »Sendražského kopce« nad Peklem nejúchvatnější, či v zimě, když zapadnou všechny cesty a cestičky hluboko do sněhu, břehy i ora-

nice se sluj • jedinou bílou pláň sněhovou, po níž se to krásně sjíždí na lyžích pod zářícími a opalujícími paprsky slunečními v čistém a zdravém horském vzduchu, jenž chutná jako víno.

Kraj starých českých písmáků, hloubavců, útulek českých bratří, kraj zemáků i chudých lidí, ale kraj rudých třešní a vonící pryskyřice borovic i smrků tichých lesů, kraj Jiráskův i Boženy Němcové...

Nové Město n. Met od zřícenin staré husitské tvrze »Výrová«. — Nové Město n. Met., gesehen von der Ruine der alten Hussitenfeste »Výrová«. — Nové Město n. Met., vue de la ruine de la vieille forteresse des Hussites »Výrová«. — Nové Město n. Met., seen from the ruins of the old Hussite fortress »Výrová«. Foto: Jos. Vančura.

Nové Město nad Metují.

Jaro Moravec, Stadtsekretär.

Die Stadt Nové Město nad Metují, eine unserer malerischesten Städte, liegt am Fusse der höchsten Bergmassive des Grenzgebirges Orlické hory, auf einem natürlichen Felsenvorsprung, welcher von drei Seiten in einem schönen, wiesenreichen Tale vom Wasser des Flusses Metuje umspült wird. Vor ihrer Gründung durchzog in alten Zeiten diese Gegend ein uralter Handelsweg in das benachbarte Preussen, Polen und weiter in die östlichen Länder. Die am Rande herrlicher Wälder überaus günstige Lage der Stadt ermöglicht einen einzigartigen Ausblick in die fruchtbare Elbe-Ebene und weit ins Land bis zum Riesengebirge.

Nové Město nad Metují wurde im Jahre 1501 vom böhmischen Ritter Jan Černčický z Kácova gegründet, wechselte jedoch oft ihre Eigentümer. Unter den bedeutendsten Eigentümern des hiesigen Schlosses und der Herrschaft nennen wir die böhmischen Herren, Seine Erlaucht Vojtěch z Pernštýna, den obersten Hofmeister des Königreiches Böhmen und Jan z Pernštýna, weiters den Herrn Volf Krajíř z Krajku, den obersten Burggrafen des Königreiches Böhmen. — Später überging die Herrschaft ins Eigentum des deutschen Grafen Stubenberg, unter dessen Herrschaft die Stadt die Schrecken des dreissigjährigen Krieges durchgemacht hat. — Auch der grosse Condottiere seiner Zeit, Albrecht z Valdštýna war eine gewisse Zeit lang Eigentümer; ihm folgte sein, mit ihm gleichzeitig ermordete Kriegsgefährte, der berühmte kaiserliche General Adam Trčka z Lípy. Dann beherrschten Satdt und Umgebung bis auf unsere Zeiten die Grafen von Leslie, ein schottisches Geschlecht. Erst im Jahre 1908 ging die Herrschaft mit allem Zubehör ins Eigentum des nunmehrigen Schlossherrn, grossen Mäzens der Stadt und Umgebung und čechischen Grossindustriellen, Herrn Josef Bartoň-Dobenín über.

Auf dem altertümlichen, von Lauben umgebenen Ringplatz, steht die alte Dechanteikirche mit der Gruft der Ritter Krčmy z Konipas und Jan Volf von Stubenberg, in der gegenüberliegenden südlichen Ecke das Schloss, vom gegenwärtigen Eigentümer renoviert. Das alte Herrschafts-Bräuhaus, in welchem 50 Jahre lang das Geschlecht Smetana braute, stand noch vor zwei Jahren in der Nähe des Schlosses. Der erste dieses Geschlechtes (1818) war František Smetana, der Vater des Komponisten unserer National-Oper »Prodaná nevěsta« (Verkaufte

Masarykova chata v Orl. horách od východu. — Masarykbaude in den Orl. hory von Osten. — Le chalet Masaryk dans Orl. hory vu de l'est.— The Masaryk-hut in Orlické hory seen from the East.

Braut), Meisters Bedřich Smetana. František Smetana, der in der Fremde gelebt hat, kehrte an seinem Lebensabend zurück, um in seiner Heimat zu sterben u. wurde auf dem alten Friedhofe »Aller Heiligen« begraben, woselbst auf Veranlassung des Stadtrates eine Gedenktafel angebracht wurde. — Auf der Westseite des Ringplatzes befindet sich das mit einer Gedenktafel versehene Geburtshaus (Nr. 8a) des Jan Straka z Nedabylic, Gründers der Straka-Akademie in Praha. Daneben steht das alte Rathaus, heute Gemeindehaus. Das heutigen Rathaus ist in der Nähe der Dechaneikirche in der alten Schule untergebracht. — Auf der Komenský-Strasse steht das im Jahre 1692 vom Grafen Jakob von Leslie gegründete altertümliche Kloster der Barmherzigen Brüder mit einer Kirche und einem Krankenhaus. — Gegenüber dem Bezirksamte, am Platz der Republik, steht eine schöne Statue des »Památník odboje« (das Denkmal des Abwehrkampfes), ein Kunstwerk des Bildhauers J. Bílek aus Hořice, vis-à-vis das alte Gerichtsgebäude, früher »Kaiserhaus« genannt. — Am Ende der Stadt, in der Richtung gegen Náchod, steht der Neubau des Bezirkssiechenhauses, ein Geschenk des Eigentümers der Herrschaft an den Bezirk. An der Kreuzung der Strassen Komenský, Štefánik und »Na Bořetíně« steht das baulich schöne Palais der städtischen Sparkasse, hinter dem alten Friedhof das moderne Hus-Kolleg der čechoslovakischen Kirche, in der Nähe die neuen Gewerbeschulen und weiter der Neubau des Turnvereines »Sokol« mit einem grossen Saal, Tonkino und einer Bühne. Entlang des Sokol-Gebäudes beginnt der »Touristenweg Jiráseks« ins Ge-

Údolí Metuje do »Pekla«. — Das Tal der Metuje gegen »Pekle«. — La vallée de Metuje vers »Peklo«. — The Metuje-valley towards »Peklo«. Foto: Jos. Vančura.

Lyžařské terény za chatou na Jiráskově horské cestě v Orl. horách. — Skiterrain hinter der Baude auf dem Jirásek-Gebirgsweg in den Orl. hory. — Terrain de ski derrière le chalet au sentier de montagne Jirásek dans Orl. hory. — Ski-grounds behind the hut on Jirásek mountain-path in Orl. hory.

Foto: J. Fejfar.

birge »Orlické hory«. Hier ist auch der städtische »Jirásek-Park« mit einem schönen Denkmal dieses grossen čechischen Romanschriftstellers, welcher im nahen Hronov geboren wurde.

Nové Město nad Metují war lange Zeit ein friedliches Bürgerstädtchen, welches Handel, Landwirtschaft und Gewerbe betrieb. Erst in der letzten Zeit schlug auch hier die Industrie Wurzeln: es entstanden Textilfabriken, Färbereien, Bleichereien, Gerbereien, chemische Fabriken und Fabriken für landwirtschaftliche Maschinen mit einer Giesserei, weiters Maschinen- und Tischlerwerkstätten, Druckereien und graphische Anstalten. — Alle diese Unternehmungen, hauptsächlich jene der Textilbranche, haben stark unter der allgemeinen Krise gelitten, so dass einige, und zwar die grössten, derselben unterlagen.

Die Stadt Nové Město nad Metují ist ein Paradies für Sommergäste, welche die Stadt schon seit den siebziger Jahren des vorigen Jahrhunderts besuchen. Wegen ihrer guten Eisenbahn- und Autobusverbindung wurde in letzter Zeit die Stadt auch Ausgangspunkt für Wintersporte ins einzigartig schöne, nahe Gebirge »Orlické hory«.

Nové Město nad Metují erfüllt alle Voraussetzungen für den Sommeraufenthalt. Die Stadt hat ein aussergewöhnlich gesundes Klima, in allernächster Nähe prachtvolle, tiefe Wälder mit gut hergerichteten Pfaden und Ruhebänken, ein schönes, natürliches Schwimmbad am Flusse Metuje, eine städtische Schwimmschule mit 120 Kabinen, Sonnenbäder und Spielplätze, eine natürliche Schleuse, eine Schwimmbahn und Boote, mit welchen man ins bezaubernde Peklo-Tal gelangen kann, bei dessen Eingang, dem sogenannten »Metuje-Tor«, inmitten grüner, duftender Wiesen, ein Strandbad liegt. — Ausser den erwähnten städtischen Parkanlagen hat die Stadt Sport-und Tennisplätze und bietet im Flusse Metuje Gelegenheit zum Fischfang. Schöne Spaziergänge führen in die einzigartigen vier Täler und zwar: Das Tal des Flusses Metuje bis nach »Peklo«, eingeklemmt zwischen hohe, bewaldete Berglehnen, das Tal des Baches »Libchyňský« unter dem Bad »Rezek«, das Tal des Baches »Klopotovský«, welches durch die Stadtwälder bis ins altertümliche, den Malern oftmals als Sujet dienende Dörfchen Slavoňov (mit einem denkwürdigen Hussiten-Kirchlein) führt, und endlich das Tal »Husí krk« (Gänsehals) in den Stadtwäldern am Bache »Ohnišovský« oder »Janovský« liegend, mit wunderschönen Waldauen und uralten Bäumen.

Der Weg in das Gebirge »Orlické hory« dauert zu Fuss etwas über 2 Stunden, mit Autobus (gegen geringes Entgelt) 20 Minuten. Man ist hier inmitten der höchsten Bergmassive dieses Gebirges, unter der Velká Deštná (1100 m), Malá Deštná und Vrchmezí, wo überall modern eingerichtete und schön ausgestattete Bauden zu finden sind. Die Masaryk-Baude am Šerlich (1010 m), die Panorama-Baude mit dem Jirásek Haus in Deštná, die Baude Orlice in Deštná, die Bartoň-Baude in Sedloňov, die Baude Praha, die Berghaude Alba am Flüsschen Bělá, weiters »Národní dům« mit einem Touristen-Hotel in Olešnice unter dem Vrchmezí an der preussischen Grenze, die schöne Baude »Šerlišský mlýn (Scherlich-Mühle) oder Hotel »Michl« in Deštná, Prázova-Baude in Šediviny und viele andere.

In Nové Město nad Metují ist es immer schön. Im Frühjahr zur Zeit der blühenden Kirschenalleen und Obstgärten, im Sommer das bunte Treiben der Sommergäste, welche alljährlich hierher kommen, im Herbst, wenn sich das bezaubernde Gelände in brennendes Gold färbt und vom »Koníček« oder vom Hügel »Sondrážský« überwältigend wirkt, oder im Winter, wenn Wege und Pfade tief unter der Schneedecke liegen, die Ufer und Aecker in eine einzige, weisse Schneelandschaft zusammenschmelzen und es eine rechte Freude ist, mit den Skiern unter dem strahlenden und bräunenden Sonnenschein in der reinen, gesunden Gebirgsluft, die wie süsser Wein schmeckt, herabzusausen. Unterkunft in Privathäusern oder bequem eingerichteten Hotels — Auskunft erteilt kostenlos das Stadtamt, — die Hotels »Rambousek«, »Na rychtě«, »U Broučků«, »Merkur«, »U nádraží« und »Rezek« (ein grosses Hotel im Walde).

Die Gegend von Nové Město nad Metují ist die Landschaft alter böhmischer Bibelleser, Denker, das Asyl der Böhmischen Brüder, das Land der Kartoffeln und armer Leute, aber auch die schöne Gegend roter Kirschen und duftender, harziger, stiller Kiefer- und Fichtenwälder, die Gegend des Jirásek und der Božena Němcová...

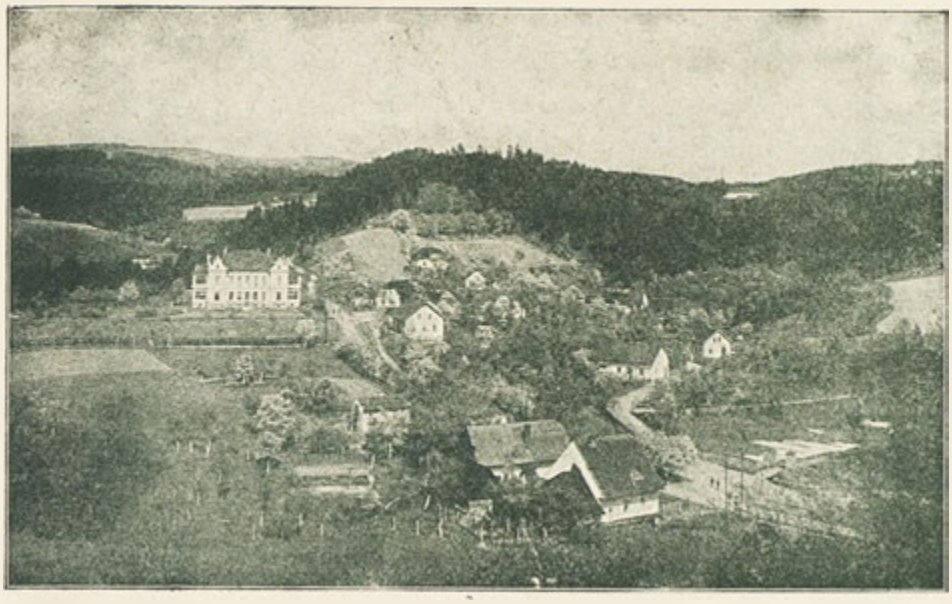

Nové Město n. Met. - Hradčany, v pozadí v lesích »Lázně Rezek«. — Nové Město n. Met. - Hradčany. im Hintergrunde in den Wäldern »Bad Rezek«. — Nové Město n. Met. - Hradčany, dans l'arrière-plan, entourée de forêts, la »ville d'eaux de Rezek«. — Nové Město n. Met. - Hradčany, in the woody background the »health-resort Rezek«. Foto: Jos. Vančura.

Nové Město sur Metuje.

Par Jaro Moravec, secrétaire de la ville.

La ville de Nové Město sur Metuje, une de nos villes les plus pittoresques, est située au pied du massif des montagnes limitrophes »Orlické hory« sur une saillie de rochers qui au milieu d'une vallée verdoyante est arrosée des trois côtés de la rivière Metuje. Jadis une route de commerce y passait de nos pays à la Prusse voisine, en Pologne et plus loin encore dans les pays orientaux. Sa situation très favorable, bordée de fôrets, offre un panorama splendide sur les plaines fécondes de l'Elbe jusqu'à Krkonoše (les monts des Géants). La ville fut fondée en 1501 par le chevalier de Bohême Jean Černčický de Kácov, mais elle changeait souvent de propriétaires. Parmi les propriétaires les plus importants du château et du domaine il faut nommer les seigneurs de Bohême, monseigneur Adalbert de Pernštýn, maréchal de la cour du royaume de Bohême et Jean de Pernštýn, ensuite le seigneur Volf Krajíř de Krajek, premier burgrave du royaume de Bohême. — Le domaine passa plus tard aux comtes allemands Stubenberg, sous le commandement desquels la ville dut passer les terreurs de la guerre de Trente Ans. Le grand condottiere Albrecht de Valdštýn (Wallenstein) fut également pendant quelque temps son propriétaire; puis le domaine passa entre les mains du célèbre général impérial Adam Trčka de Lípa, son compagnon de guerre, assassiné en même temps que lui. Depuis ce temps jusqu'à nos jours la ville fut administrée par les comtes de Leslie, nobles écossais. Ce ne fut qu'en 1908 que le domaine et toutes ses dépendances passèrent au châtelain actuel, grand-industriel Josef Bartoň-Dobenín, grand mécène de la ville et de ses alentours. Sur la place archaïque, entourée d'arcades, se trouve l'ancienne église décanale avec le crypte des chevaliers Krčma de Konipasy et Jean Volf de Stubenberg; en face de la cathédrale surgit du côté sud de la place le château, reconstruit par son propriétaire actuel. Il n'y a que deux ans que près du château se trouvait une ancienne brasserie seigneuriale où pendant cinquante ans brassait la famille Smetana. L'ancêtre de cette famille (1818), František Smetana, père du célèbre compositeur de notre opéra national »Prodaná nevěsta« (La fiancée vendue) Bedřich Smetana, qui vivait à l'étranger revint passer le soir de sa vie dans sa patrie; il fut enterré au cimetière de la Toussaint, où par ordre du conseil municipal une plaque commémorative fut mise. Du côté ouest de la place (sur la maison 8-a) se trouve également une plaque, indiquant que c'est la maison natale du gentilhomme tchèque Jean Straka de Nedabylice, fondateur de l'Academie Straka à Prague. Près de cette maison l'ancien hôtel de ville, changé en maison communale.

L'hôtel de ville se trouve maintenant dans le voisinage de l'église décanale, dans le bâtiment d'une ancienne école. Dans la rue Komenský l'église, l'hôpital et le couvent des frères de la Miséricorde, fondée en 1692 par le comte Jacob de Leslie. — En face des bureaux d'administration du district, sur la place de la République, se trouve le monument »Památník odboje« (monument du soulèvement), oeuvre du sculpteur J. Bílek de Hořice, vis-à-vis de l'ancien tribunal la »maison impériale« d'autrefois. Dans la périphérie de la ville, vers Náchod, se trouve un

édifice moderne, l'infirmerie de l'arrondissement, don du propriétaire du domaine à l'arrondissement; au croisement de la rue Komenský, Stefánikova et »Na Bořetině« se trouve le palais superbe de la caisse d'épargne municipale, derrière l'ancien cimetière le collège moderne »Hus«, appartenant à l'église tchécoslovaque, tout près les nouvelles écoles industrielles et le nouveau bâtiment des »Sokols« avec une grande scène, une salle et un cinéma sonore; le bâtiment des Sokols se trouve sur le sentier des touristes »Jirásek«, qui mène dans les montagnes de »Orlické hory«. C'est là que se trouve le jardin municipal de Jirásek, avec la statue de ce grand romancier tchèque qui nacquit à Hronov voisine.

Nové Město sur Metuje fut longtemps une ville bourgeoise paisible de commerce, d'agriculture et d'une petite industrie florissante. Il n'y a que dans les temps modernes que la grande industrie y prit son essor. On bâtit des usines textiles, des teintureries, des blanchisseries, des tanneries, des fabriques de produits chimiques, des usines de construction de machines agricoles avec une fonderie, des menuiseries, imprimeries, des ateliers graphiques. Toutes ces entreprises, surtout de l'industrie textile, souffrent de la crise économique actuelle de sorte que quelques unes des plus grandes chôment.

Nové Město sur Metuje est un paradis pour les villégiateurs déjà depuis l'année 1870. Grâce à sa communication avantageuse des chemins de fer et des autobus avec les proches montagnes magnifiques de »Orlické hory«, Nové Město s. M. est devenue point de départ pour les sports d'hiver et le séjour favori des touristes.

Nové Město sur Metuje peut satisfaire les villégiateurs les plus exigeants. Son climat est extrêmement salubre. A la proximité immédiate de la ville s'étendent de grandes forêts magnifiques avec des chemins bien indiqués et des bancs de repos. La ville a sa baignade naturelle dans la rivière Metuje, une piscine municipale avec 120 cabines, des bains de soleil, des places de jeux, une écluse naturelle, et une piste de canotage par laquelle nous arrivons jusqu'à la magnifique vallée de »Peklo« (vallée de l'enfer) à l'entrée de laquelle, appelée »L'entrée de Metuje«, se trouve une place au milieu de prairies odorantes et verdoyantes. Hormis les parcs municipaux déjà mentionnés, la ville possède des stadions et des courts de tennis et la rivière Metuje est favorable aux amateurs de la pêche. On peut entreprendre des promenades dans les quatre vallées magnifiques: la vallée de la Metuje jusqu'à »Peklo«, enclavée entre de hauts coteaux boisés, la vallée du ruisseau »Libchyňský« sous les bains »Rezek«, la vallée du ruisseau »Klopotovský« qui traverse les forêts qui encadrent le village ancien de Slavonov avec l'église hussite du moyen âge, sujet d'innombrables peintres) et enfin la vallée »Husí krk« (la gorge de l'oie) située dans les forêts sur les ruisseaux Olmišovský et Janovský et entourée de ravissantes éclaircies et d'arbres extrêmement vieux. Il faut mettre deux heures environ pour atteindre à pieds les montagnes de »Orlické hory«. Mais en se servant de l'autobus (ce qui ne coûte que très peu), nous sommes en vingt minutes parmi les plus hauts massifs des »Orlické hory« au-dessous de Velká Deštná (1110 m), Malá Deštná, Vrchmezí où on trouve partout des chalets modernes, comme l'hôtel Masaryk à Šerlich (1010 m), l'hôtel du Panorama avec la maison Jirásek à Deštná, l'hôtel Orlice à Deštná, l'hôtel Bartoň à Sedloňov, l'hôtel Praha, la Maison Nationale avec un hôtel touristique à Olešnice sous Vrchmezí sur la frontière prussienne et beaucoup d'autres, p. e. le bel hôtel allemand Šerlišský mlýn, l'hôtel Michel à Deštná et l'hôtel Prázova chata à Šedliviny.

Masarykova chata v Orlických horách na Šerlichu 1018 m. Majetek Orlické župy Kl. ČST. Nájemce Jos. Kříž, tel. č. 9, Deštná v Orl. horách. — Masarykbaude in den Orlické hory am Šerlich 1018 m. Eigentum des Gaues Orlické hory des Klub der čsl. Touristen, Pächter Jos. Kříž, Tel. Nr. 9 Deštná v Orl. horách. — Le chalet Masaryk dans les Orlické hory sur Šerlich, 1018 m. Propriété du district Orlické hory, club des touristes tchécoslovaques, fermier Jos. Kříž, Tél. 9, Deštné v Orl. hor. — The Masaryk-hut in Orlické hory on Šerlich, 1018 m. Property of Orlické hory district, club of Czecho-Slovakian tourists, tenant Jos. Kříž, Phone 9, Deštné v Or. h.

Zámek Jos. Bartoně-Dobenína. — Schloss des Jos. Bartoň-Dobenín. — Le château de Jos. Bartoň-Dobenín. — Jos. Bartoň-Dobenín's castle. Foto: Jos. Vančura.

Nové Město s. M. est toujours jolie. Au printemps, au moment de la floraison des cerisiers, qui bordent les allées, et des vergers où des arbres fruitiers s'étalent dans leur toilettes printanières, en été avec l'animation qu'apportent les touristes qui y reviennent tous les ans, en automne quand du »Koníček« ou de la colline »Sendražský« un paysage multicolore étale à nos pieds tout son charme, ou en hiver quand les routes, les chemins, les champs se confondent sous l'immense couverture de neige, quand les skieurs hâlés et enivrés de l'air frais descendent joyeusement des montagnes...

Logement dans des maisons privées ou bien dans des hôtels confortables. Informations gratuites par la mairie ou par les hôtels »Rambousek«, »Na rychtě«, »U Broučků«, »Merkur«, »U nádraží«, »Rezek« (grand hôtel au milieu de la forêt).

La contrée de Nové Město est le pays de vieux lecteurs de la Bible, des penseurs, l'asile des Frères tchèques, le pays de pommes de terre et des gens pauvres, mais aussi le beau pays des cerises écarlates, des bois odorants et calmes, des pins et des sapins, le pays de Jirásek et de Božena Němcová.

Nové Město nad Metují.

By Jaro Moravec, town's secretary.

The town of Nové Město nad Metují, one of the most picturesque towns of our Republic, is situated at the foot of the highest massif of the Orlické-mountains, forming the boundary on a natural rock-prominence framed by three sides, in a lovely valley, rich in meadows, by the river Metuje. In olden times a very old trading-route crossed this region leading into near Prussia, Poland and farther on into eastern countries. The favourable situation of the town among wonderful forests offers a unique view into Elbe-valley up to Riesengebirge (Krkonoše).

Nové Město nad Metují was founded in 1501 by the Bohemian knight Jan Černčický z Kácova and it often changed its owners. Among the most important proprietors of the castle and the estates we have to mention the Bohemian lords, His Highness Vojtěch z Pernštýna, first bailiff of the Bohemian kingdom and Jan z Pernštýna, then Sir Volf Krajíř z Krajku, first burgrave of the Bohemian kingdom.

Later on the German count Stubenberg owned the place and under his reign the town had to suffer from the terrors of the Thirty Year's War.

The great Condottiere, Albrecht of Waldstein, also owned the dominion for a while, he was succeeded by his war-comrade, murdered together with him, the famous imperial general Adam Trčka z Lípy. Up to modern times the town and its surroundings were ruled by the earls of Leslie, a Scotch family. Only in 1908 the estates and all premises came into the possession of the actual landlord, the well-known Czech patron of the whole region and owner of great factories, Mr. Josef Bartoň-Dobenín.

In the old market-place, framed by arcades, there is the ancient deanery church with the vaults of the knights Krčny z Konipas and Jan Wolf of Stubenberg. In the southern corner opposite there is the castle, renovated by its actual owner. The old lordly brewery which belonged fifty years to the Smetana family, was still to be seen near the castle two years ago. The ancestor of this family (1818) was František Smetana, father of the composer of our national opera »Prodaná nevěsta« (The sold fiancée), Bedřich Smetana. František Smetana, who had lived abroad for many years, returned to his native country in order to pass there his close of life, and he was buried in the old cemetery

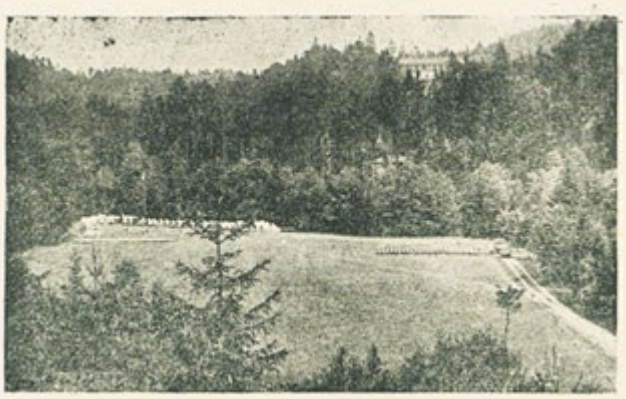

Letní skautský tábor pod Rezkem.
Skaut-Sommerlager unter dem »Rezek«.
Camp d'été des Skaut au dessous du »Rezek«.
Skaut summer-camping beneath »Rezek«. Foto: J. Vančura.

»All Saints«, where the town-council had a tablet put later on in his memory.

At the western side of the market-place there is the native house, adorned with a memorial tablet, (Nr. 8a) of Jan Straka z Nedabylic, promotor of Straka-academy in Prague. Next to it the ancient townhall, now-a-days the parish-house. The actual townhall is near the deanery church in the building of the old school.

In Komenský street there is the archaic monastery of the brethren of charity with a church and a hospital, established in 1692 by count Jacob of Leslie.

In front of the district-board on the Republic-square there is a beautiful statue of »Památník odboje« (a revolution monument), work of the sculptor J. Bílek of Hořice, opposite the old country-court formerly called »The Emperor's house«.

At the end of the town, in the direction towards Náchod, there is the new construction of the district-hospital, a donation of the owner of the estate to the district. At the crossing of the streets Komenský, Štefánik and »Na Bořetině« there is the beautiful place of the municipal savings-bank; behind the old cemetery the up-to-date Hus-college of Czechoslovakian church. In the proximity the new technical schools and the new construction of the gymnastic society »Sokol« with a large hall, a cinema and a stage. Along the Sokol-buildings lead the tourists path »Jirásek« up to »Orlické-mountains«. Here you'll find the municipal Jirásek-park, too, with a beautiful monument of this famous Czech novelist, born in the near Hronov.

Nové Město nad Metují was during a long time a peaceful small town, busy with trade and agriculture. Only recently industry began to gain a footing; there were promoted textile goods-factories, dyers' works, bleacheries, tanneries, chemical works and agricultural machine-works with a foundry; besides machine- and joiner's-workshops, printing- and graphic-establishments.

All these enterprises had to suffer a good deal from the general crisis and some of them, and even the most important ones, did not overcome it.

The town of Nové Město nad Metují is a real paradise for tourists and a much frequented summer-resort since the seventies of the past century. As the town has an excellent railway- and bus-connection it became a starting-point for winter sportsmen into the unparalleled beautiful and near »Orlické mountains.«

Nové Město nad Metují will not disappoint its visitors. They will find an extraordinary climate, wonderful deep woods in the proximity, with well kept paths and resting-places, a beautiful swimming bath on Metuje-river, a municipal swimming-school with 120 cabins, sunbathing and play-grounds, a natural sluice and boats to row to the charming Peklo-valley, where you'll find near the »Metuje-gate« a bathing-beach in the midst of green and fragrant meadows.

Besides the already mentioned municipal parks the town owns sporting-grounds and tennis-courts; Metuje-river is a fine place for fishing. Beautiful walks lead to 4 most interesting valleys: The valley of Metuje-river, unto »Peklo«, enclosed with high and woody mountain-slopes; the valley of »Libušský-brook«, beyond the spa »Rezek«; the valley of »Klonotvoský-brook«, leading through the forests of the town to the archaic small village of Slavoňov, that has often been the sujet of famous painters (with an interesting small Hussite-church), and finally the valley »Husí krk« (Goose neck) in the forests of the town on »Ohnišovský« or »Janovský-brook«, with wonderful sylvan sceneries and extremely old trees.

The way to »Orlické-mountains« lasts about two hours on foot, by bus (very cheap) 20 minutes. Here you are in the midst of the highest mountains of this range, beyond the

Vnitřek Masarykovy chaty v Orlických horách. — Inneres der Masarykbaude in den Orlické hory. — L'intérieur du chalet Masaryk dans Orlické hory. — Interior of Masaryk-hut in Orlické hory.

»Velká Deštná« (1100 m), the »Malá Deštná« and »Vrchmezí« and everywhere there are up-to-date and beautifully installed huts. The Masaryk-hut on the »Šerlich« (1010 m), the »Panorama-hut« with the Jirásek-house in Deštná, the hut Orlice in Deštná, the Bartoň-hut in Sedloňov, the Pralesa-hut, the mountain-hut Alba on the small Bělá river, »Národní dům« with a tourist-hotel in Olešnice beyond the Vrchmezí on the Prussian frontier, the beautiful hut »Šerlišský mlýn« (Scherlich-mill), or hotel Michl in Deštná, Prázova-hut in Šediviny etc.

All the seasons are beautiful in Nové Město nad Metují. In spring, when all the cherry-tree avenues and the orchards are in blossom, in summer, when the tourists come with their brisk bustle, in autumn, when the charming region suddenly is flame-coloured and the view from »Koníček« or from the hill »Sendrážský« becomes an imposing scene, or in winter when roads and paths are deep under masses of snow and all the shores and fields form an immense white snow-landscape. Then it is wonderful to rush down on skiers in the brillant sunshine and in the pure and wholesome mountain-air that tastes like sweet wine.

You'll find lodging in private houses or in comfortable hotels; the town-office gives all information. Hotels: »Rambousek«, »Na rychtě«, »U Broučků«, »Merkur«, »U nádraží« and »Rezek«, a large hotel in the forest.

The region of Nové Město nad Metují is the landscape of persons deeply versed in the Bible and of philosophers; it was the asylum of Bohemian Brotherhood, it is the country of potatoes and of poor people — but at the same time it is the beautiful region of red cherries and fragrant resinous, calm pine-forests — the country of Jirásek and Božena Němcová.

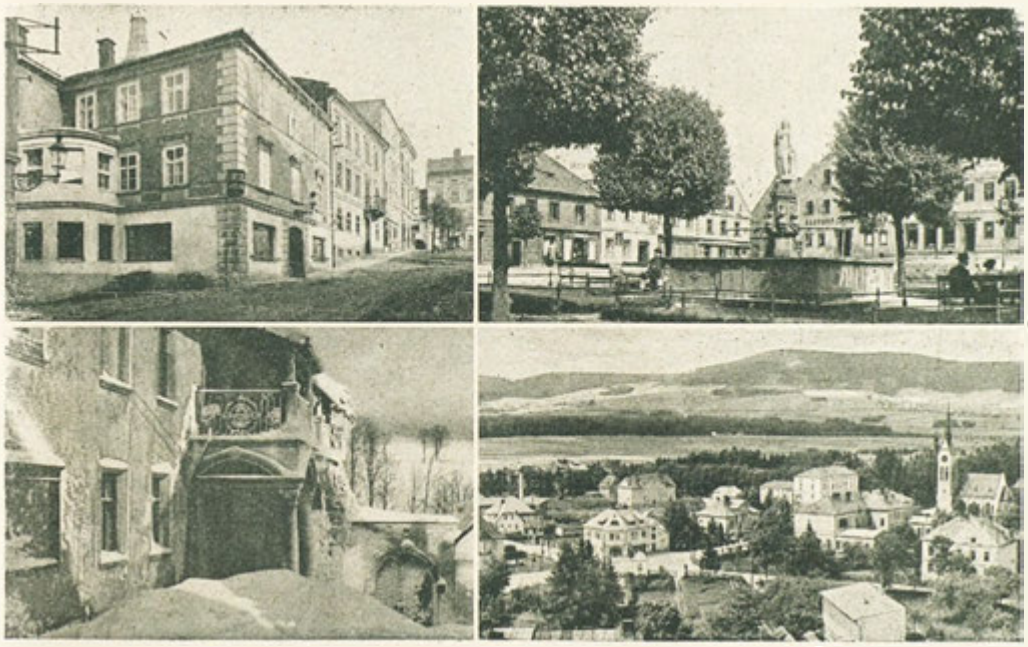

Králíky-Grulich: 1. Hotel Rotter. 2. Náměstí. 3. Zámecký vršek. 4. Pohled z kostelní věže na Suchý vrch. — 1. Hotel Rotter. 2. Ringplatz. 3. Schlosshügel. 4. Blick vom Kirchturm gegen den Dürren Berg. — 1. Hôtel Rotter. 2. Place du marché. 3. Colline du château. 4. Vue de la tour d'église vers la montagne de Suchý (Dürrer Berg.) — 1. Hotel Rotter. — 2. The Square. 3. Castle hill. 4. View from the church-tower towards Suchý mount. (Dürrer Berg).

Králíky,

nejvýchodnější město Čech.

Na hranicích Čech, Moravy a Slezska leží uprostřed rozsáhlé kotliny, sevřené odevšad zalesněnými horami, jež dosahují výše až 1400 m, nejvýchodnější město Čech v nadmořské výši 550—650 m. Na východě jest lemováno příkře stoupající Mariánskou horou (Muttergottesberg) s daleko široko proslulým poutním kláštera na vrcholku, na jihozápadě upoutá oko bohatě rozčleněné podhoří Orlických hor a na severu uzavírá krásný obraz mohutný Králický

Sněžník. Jihozápadní výběžek Králického Sněžníku, Klappersteine, tvoří památné rozvodí tří moří (Severního, Baltického a Černého).

Čistý horský vzduch, léčivé radioaktivní prameny, rozsáhlé horské lesy, čisté hotely, laciné bydlení a velmi přátelské obyvatelstvo přímo lákají turistu k delšímu pobytu.

Turistika — koupání — tennis — lov — rybaření — lyžování — sáňkování — vyjížďky na saních — zvukový biograf — letní divadlo.

Železniční spojení: Ze stanice Dolní Lipka, vzdálené 3 km, rychlíkové spojení na všechny strany. Prahy a Brna možno dosáhnouti za 3 hod., Olomouce za 2 a půl, Opavy za 3 a půl, Vratislavě za 3 a Bratislavy a Vídně za 6 hod. Spojení Králíků s Dolní Lipkou motorovými vlaky 16krát denně ke každému vlaku.

Silnice: Státní silnice Praha—Hradec Králové —Šumperk—Opava, míjí Králíky ve vzdálenosti 4 km. Z Červené Vody vede odbočka přes Králíky do Kladska a Vratislavě. Okresní silnice v dobrém stavu vedou všemi směry.

Pravidelné autobusové linky do Landškrouna, Velké Moravy na úpatí Králického Sněžníku a do Orlických hor.

Dějiny: Králíky jsou starým horským městečkem, v r. 1577 byly velkoryse obnoveny svobodným pánem z Valdštejna. Přes to, že město velmi trpělo za třicetileté a sedmileté války, uchovalo si svůj starobylý ráz. Zřízením proslulého a četně navštěvovaného poutního místa »Mariánské hory« hiskupem Dobiášem Beckrem, královským to rodákem, dostalo se městu nové vzpruhy. V novější době pak k zdatnému rozvoji města přispělo zřízení mechanických tkalcoven, příjemný letní pobyt, rozmach turistiky a zimních sportů.

Hospodářství: Po úpadku kdysi kvetoucího hornictví, jež kromě městského znaku s havířskými kladivy a popravním mečem připomíná ještě mnoho místních označení a propadlých štol, věnovalo se obyvatelstvo především tkalcovství a obrábění dřeva, k jehož zvelebení byla zde v roce 1873 zřízena Státní truhlářská, soustružnická a řezbářská škola, která se těší v celém odborném světě znamenité pověsti. Dřívější domácí tkalci, kteří kdysi dopravovali své výrobky na trakařích až do Brna a Budapešti, opouštěli na začátku tohoto století pomalu své stavy a přecházeli do zřizujících se továren, z nichž nejdůležitější je přádelna hedvábí fy Bratři Steinerové. Kromě ní jsou v městě ještě dvě, nyní nepracující přádelny vlny firem Dom. Walter & syn a M. B. Neumann Synové-Union. Ježto jsou zařízeny hlavně na vývoz, trpěly přádelny v poslední době velmi krisí. Řezbáři jsou organisováni v Prodejním a výrobním družstvu, jež obstarává odbyt jejich výrobků. Firma Ed. Kolbe vyrábí výtahy na seno a visuté dráhy na hnojivo.

Zemědělství zpeněžuje své výrobky, mezi nimiž důležité místo zaujímá len a dobytkářství, prostřednictvím rolnického skladiště, moderně zařízené mlékárny a na vlastních jatkách.

Městská plynárna dodává městu svítiplyn, elektrickou energii opatřují Východočeské elektrárny v Hradci Králové.

Peněžnictví jest zastoupeno pěti peněžními ústavy: Městskou spořitelnou, Spořitelním a záložením spolkem, Obchodní a živnostenskou

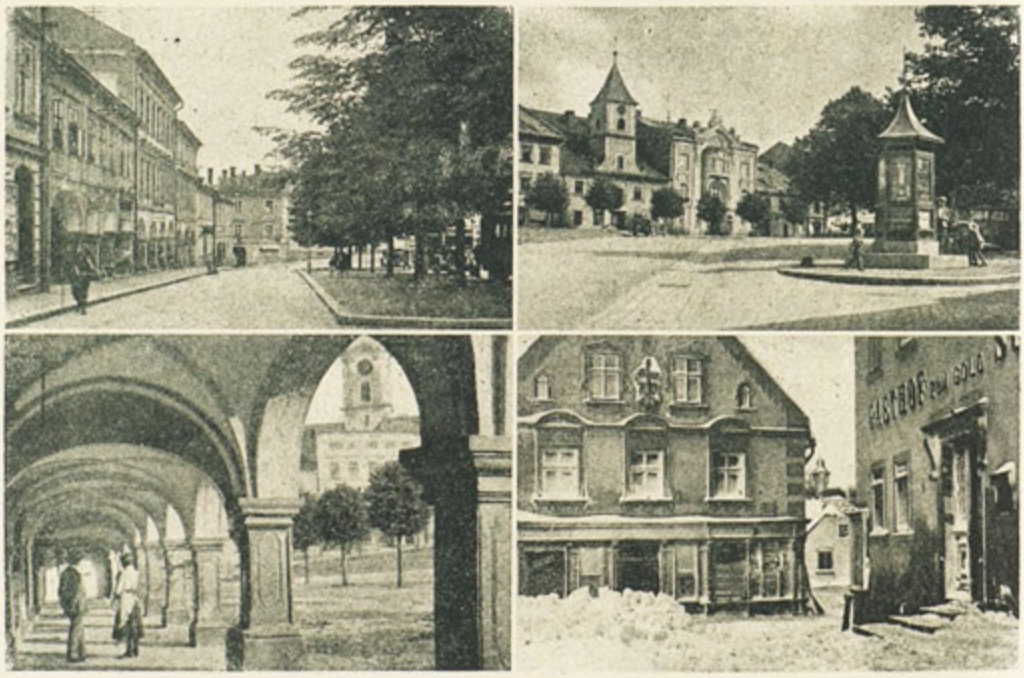

Králíky-Grulich: Náměstí, pohledy z různých stran. — Ringplatz, Ansichten von verschiedenen Seiten. — Place du marché, vue de côtés différents. — The Square, seen from different points.

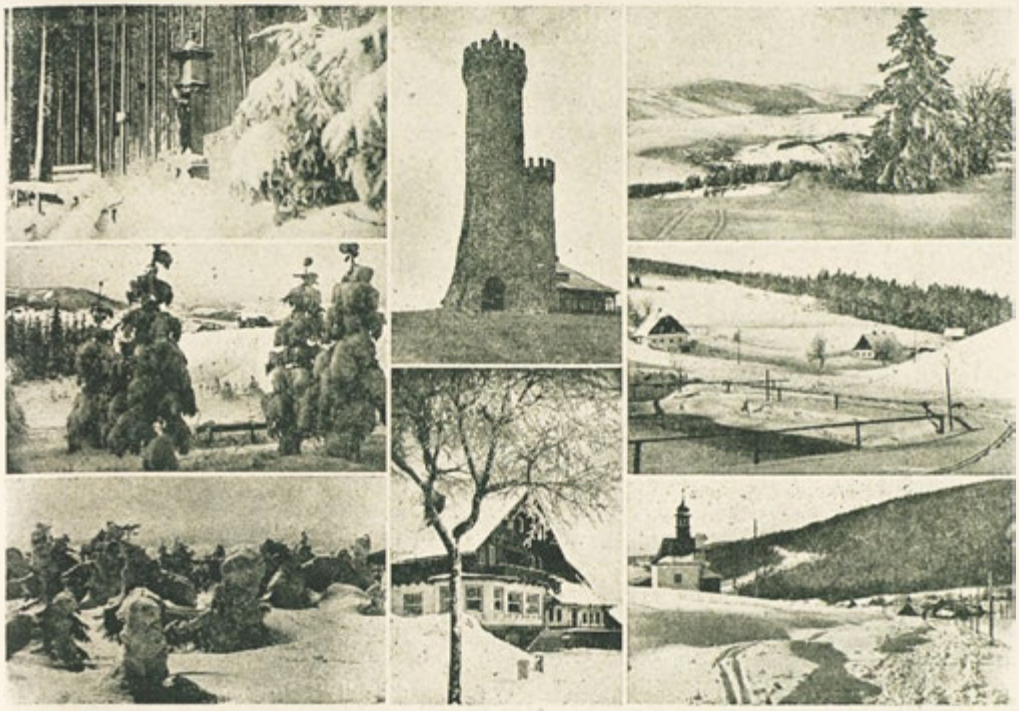

Zimní obrázky z okolí: Winterbilder aus der Umgebung: Paysages d'hiver des environs: Winter landscapes from the surroundings: 1. Boží Muka v Kressenbrunnu. — Waldandacht in Kressenbrunn. — Chapelle de forêt à Kressenbrunn. — Wood chapel at Kressenbrunn. — 2. Rozhledna na Králickém Sněžníku. — Schneebergturm. — Belvédère sur Králický Sněžník (Schneeberg.) — Look out tower on Králický Sněžník (Schneeberg.) — Pohled ze Severomoravské chaty na Sněžnické pohoří. — Blick von der Nordmährerbaude auf das Schneegebirge. — Vue du chalet de »Severomoravská« sur la montagne de Sněžník (Schneeberg.) — View from Severomoravský hut over Sněžník mountain (Schneeberg.) — 4. U Severomoravské chaty. — Bei der Nordmährerbaude. — Près du chalet de »Severomoravská«. — Near »Severomoravská« hut. — 5. Lyžařské louky v Dolní Hedeči. — Skiwiesen in Niederheidisch. — Terrain de ski à Dolní Hedeč (Niederheidisch.) — Ski ground at Dolní Hedeč (Niederheidisch.) — 6. Na Sněžníku. — Schneeberglandschaft. — Paysage du Sněžník (Schneeberg.) — Sněžník-landscape (Schneeberg.) — 7. Hostinec »U zeleného stromu« v Dolní Hedeči. — Gasthaus »Grüner Baum« in Niederheidisch. — Auberge »A l'arbre vert« à Dolní Hedeč (Niederheidisch.) — Inn »To the green tree« at Dolní Hedeč (Niederheidisch.) — 8. Kaplička v Horní Orlici. — Dorfkapelle in Ober Erlitz. — Chapelle de village à Horní Orlice (Ober Erlitz.) — Village chapel at Horní Orlice (Ober Erlitz.)

pokladnou, Okresní hospodářskou záložnou a Českou záložnou.

V městě jsou čtyři lékaři, dva zubní technici a jedna lékárna.

Pozoruhodnosti: Pozoruhodné jest vlastně celé útulné horské městečko. Velké, pěkné náměstí, ozdobené ještě podloubím, kryté stromovím, uprostřed se starobylou kašnou, domy se svérázně lomenými střechami; katolický farní kostel s freskami, Mariánská hora, cíl četných pestrých procesí a poutníků, ubírajících se na vrcholek hory krásnou alejí s 8 kaplemi; Zemská vychovatelna pro mladistvé kárance, umístěná v býv. klášteře. Kressenbrunn, romantické lesní údolí se starobylou sochou a silně radioaktivními prameny, z nichž čerpá městský vodovod a jichž se používá k léčbě pitím vody. Příkladně čisté, spořádané dědinky, rozložené po březích horských potůčků, doplňují krásný obraz krajiny kolem Králík.

Menší výlety: K Trojici (Dreifaltigkeit) s turistickou chatou — k lesním výletním místům v Horní Orlici, Karlovu a Čenkovicích — Bergschenke — Suchý vrch s Kramářovou chatou a rozhlednou — Mladkov — údolí Moravy se Zámeckým kamenem — Klapperstein s rozvodím tří moří.

Větší výlety: Králický Sněžník (také Špiklický či Kladský Sněžník zvaný), Staré město na Moravě, Slezský dům na Tietzhüblu, Kolštejn, Frývaldov—Gräfenberg, Hochschar, Friesetal, vodní přehrada u Pastvin, průrva Orlice u Čiháku, slezské lázně Langenau, Altheide, Reinerz (Dušníky), Wolfelsgrund a Landeck.

Pro lyžování hodí se výborně celé okolí. Znamenité sjezdy leží u samého města. Půldenní a celodenní výlety vedou do nádherných horských lesů až do výše 1420 m. Obtížné nošení lyží vůbec odpadá, ježto ulice a náměstí jsou po celou zimu zasněženy, takže lyžař si připne lyže

již před domem. Jest postaráno o svědomité instruktory a průvodce.

Ubytování a stravování:

Hotel Rotter (Hugo Langer), ústřední topení, teplá a studená voda, lázně, garáž, pense od 24 Kč, tel. 7 s nočním spojením.

Stadthof (Heinrich Katzer), lázně, garáž, pense od 20 Kč, tel. 29.

Goldner Schwan (Karl Geissler), lázně, garáž, pense od 22 Kč, tel. 25.

Goldene Krone (Richard Prause), garáž, pense od 20 Kč.

Gasthof Friemel, teplá a studená voda, lázně, pense od 20 Kč.

Vinárna Langer (Rud. Nossek).

Střelnice (Karl Radler).

Grulich,

(KRÁLÍKY) die östlichste Stadt Böhmens.

An den Grenzen Böhmens, Mährens und Schlesiens liegt in einem geschützten Talkessel, ringsum von waldbedeckten Bergen, die bis 1400 m aufragen, die östlichste Stadt Böhmens in einer Höhe von 550 bis 650 m. Im Osten krönt der steil ansteigende Muttergottesberg, dessen Gipfel ein weitberühmtes Wallfahrtskloster trägt, die Stadt, im Südwesten entzückt das Auge die reizend geschwungene Kammlinie des unteren Adlergebirges und im Norden schliesst der wuchtige Schneeberg das Bild ab. Der südwestliche Ausläufer des Schneebergs, der Klapperstein, bildet die Wasserscheide dreier Meeresgebiete (Nordsee, Ostsee und Schwarzes Meer) und stellt damit das Dach Mitteleuropas dar.

Ozonreiche Gebirgsluft, — heilkräftige radiumhaltige Quellen — ausgedehnte Bergwälder — saubere Gaststätten — billige Unterkünfte und eine sehr freundliche Bevölkerung verlocken zum Wandern und zu längerem beschaulichem Aufenthalt.

Wandern — Schwimmen — Tennis — Jagd — Fischerei — Schilauf — Rodeln — Schlittenfahrten — Tonkino — Sommerbühne.

Bahnverbindungen: Von der 3 km entfernten Schnellzugsstation Niederlipka Schnellzugsverbindung nach allen Richtungen. Prag und Brünn sind in 3 Stunden, Olmütz in 2½, Troppau in 3½, Breslau in 3, Bratislava und Wien in 6 Stunden erreichbar. Motorzugverbindung zwischen Grulich und Niederlipka 16 mal täglich zu jedem Zuge.

Strassen: Die Staatsstrasse Prag—Königgrätz—Mähr. Schönberg—Troppau führt 4 km von

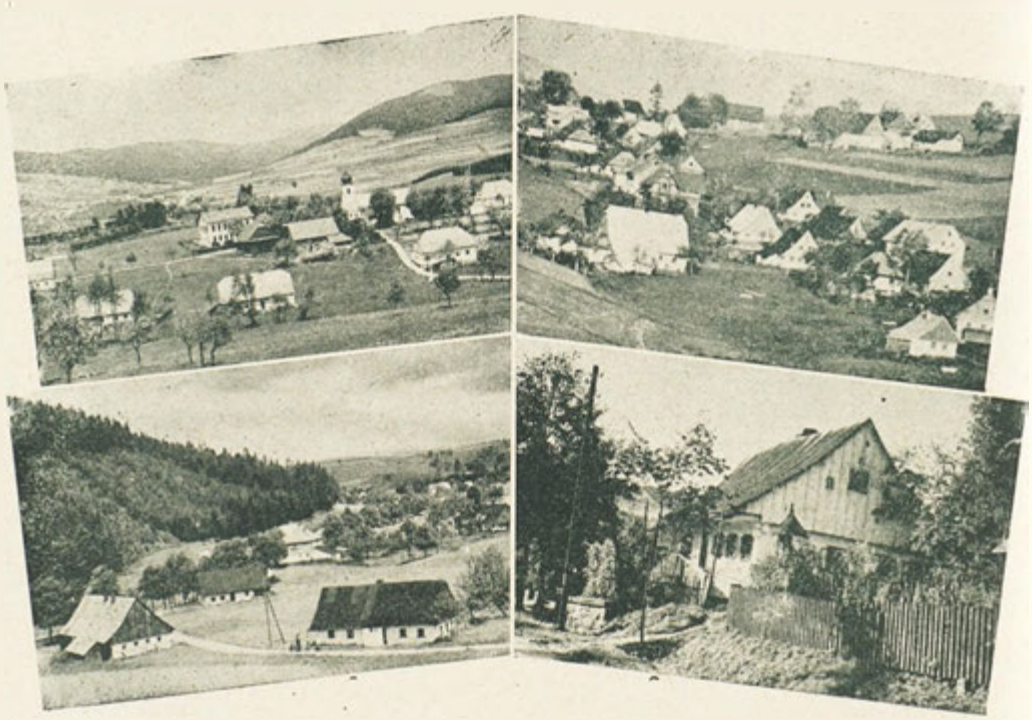

Králíky-Grulich: Okolí: Umgebung: Les environs: Surroundings: 1. Červený potok a Sněžnické pohoří. — Rothfloss mit Schneegebirge. — 2. Dolní Hedeč. — Nieder-Heidisch. — 3. Horní Orlice. — Ober Erlitz. — 4. Karakteristický domek. — Charakteristisches Häuschen. — Maisonnette caractéristique. — Characteristical cot.

Grulich vorbei. Sie entsendet von Mähr. Rothwasser aus eine Abzweigung über Grulich nach Glatz, Breslau. Ausserdem bestehen gute Bezirksstrassen nach allen Richtungen.

Regelmässige Kraftwagenlinien nach Landskron, Gross-Mohrau (Schneebergfuss) und ins Adlergebirge.

Geschichtliches: Alte Bergstadt, 1577 von Freiherrn von Waldstein grosszügig erneuert. Trotzdem die Stadt in den Schweden- und Preussenkriegen schwer heimgesucht wurde, bewahrte sie ihren altertümlichen Charakter. Durch Gründung des vielbesuchten Wallfahrsortes »Muttersgottesberg« durch Bischof Tobias Bekker, einen gebürtigen Grulicher erfuhr die Stadt neuen Aufschwung, in neuerer Zeit ausserdem durch die Gründung mechanischer Webereien, durch Sommerfrischenwesen, Turistik und Wintersport.

Wirtschaftliches: Nach Verfall des einst blühenden Bergbaues, an den ausser dem Stadtwappen mit Berghämmern und Richtschwert auch noch viele Ortsbezeichnungen und verfallene Stollen erinnern, wandte sich die Bevölkerung vornehmlich der Weberei und der Holzbearbeitung zu. Um letztere zu fördern wurde im Jahre 1873 eine staatliche Fachschule für Tischler, Drechsler und Bildhauer errichtet, die in der ganzen Fachwelt vorzuglichen Ruf geniesst. Die früheren Hausweber, die einstens ihre Erzeugnisse auf Schubkarren bis Brünn und Pest lieferten, wanderten nach und nach in die um die Jahrhundertwende errichteten Fabriken ab, deren wichtigste die Seidenweberei der Fa. Brüder Steiner ist. Ausser dieser bestehen in der Stadt noch 2 gegenwärtig stillgelegte Baumwollwebereien der Firmen Dom. Walter & Sohn und M. B. Neumanns Sohne-Union. Da hauptsächlich auf Export eingestellt, erlitten die Webereien in der letzten Zeit schwere Einbussen.

Die Holzbildhauer sind in einer Verkaufs- und Produktivgenossenschaft vereinigt, welche den Absatz ihrer Erzeugnisse besorgt. Die Fa. Eduard Kolbe erzeugt Heuaufzüge und Dungerbahnen.

Die Landwirtschaft verwertet ihre Erzeugnisse, unter denen Flachs und Vieh die wichtigste Rolle spielen, durch ein Lagerhaus, eine modernst eingerichtete Molkerei und ein Schlachthaus.

Das städtische Gaswerk versorgt die Stadt mit Gas, während die Stromversorgung durch das Elektrizitätswerk Ostböhmen in Königgrätz erfolgt.

Den Geldverkehr besorgen 5 Geldinstitute: städtische Sparkasse, Spar- und Vorschussverein, Handels- und Gewerbekasse, Landwirtschaftliche Bezirksvorschusskasse und Česká záložna.

In der Stadt sind 4 Ärzte, 2 Zahntechniker und eine Apotheke.

Sehenswürdigkeiten: Eigentlich das ganze anheimelnde Bergstädtchen; der grosse, laubengeschmückte Ringplatz mit Bäumen, Plätscherbrunnen und alten Giebelhäusern; die katholische Pfarrkirche mit ihren Fresken; der Muttergottesberg mit seinem starken, buntfarbigen Pilgerverkehr und der schonen, kapellengeschmückten Allee; die in einem ehemaligen Kloster untergebrachte Landeserziehungsanstalt; der Kressenbrunn, eine romantische Waldschlucht mit der Waldandacht und den hoch radioaktiven Quellen, deren Wasser die städtische Hochqeullenleitung versorgt und zu Trinkkuren verwendet wird; die bildsauberen Reihendörfer entlang der Bäche.

Řezbářské umění králické; řezbářské výrobky dom. průmyslu: 1. a 2. Andělé s kropenkami v poutním chrámu. 3. Sochy apoštolů. 4. Králické jesličky. — Grulicher Bildhauerkunst: 1. u. 2. Weihwasserengel in der Wallfahrtskirche. 3. Apostelfiguren. 4. Grulicher Krippe. — Sculptures de Králíky-Grulich: 1. et 2. Ange d'eau bénite à l'église de pèlerinage. 3 Figures d'apôtres. 4. Crèche. — Sculptures from Králíky-Grulich: 1. and 2. Holy-water angel in the pilgrimage church. 3. Apostle-figures. — 4. Manger.

Kleinere Ausflüge: die Dreifaltigkeit mit der Nordmährerbaude, die Waldsommerfrischen Obererlitz, Karlsdorf und Tschenkowitz, die Bergschenke, der Dürre Berg mit Kramářhütte und Aussichtsturm, Wichstadtl, das Marchtal

Poutní místo »Kopec Matky Boží: 1. Klášterní kostel. 2. Poutní alej s kaplemi. 3. Výstup k bráně poutního kostela. — Der Wallfahrtsort »Muttergottesberg«: 1. Die Klosterkirche. 2. Kapellengeschmückte Wallfahrtsallee. 3. Portal der Wallfahrtskirche mit der grossen Stiege. — Le lieu de pèlerinage »Montagne de la Mère de Dieu«: 1. L'église conventuelle. 2. L'avenue de pèlerinage, ornée de chapelles. 3. Portail de l'église de pèlerinage avec le grand escalier. — The pilgrimage place »Mother of God's mount«: 1. Conventual church. 2. Pilgrimage avenue framed with chapels. 3. Pilgrimage church door with the great stair-case.

mit dem Schlosstein, der Klapperstein mit der dreifachen Wasserscheide.

Grössere Ausflüge: Der Grulicher Schneeberg (auch Spieglitzer oder Glatzer Schneeberg genannt), Mahr. Altstadt, das Schlesierhaus am Tietzhübel, Goldenstein, Freiwaldau — Gräfenberg, Hochschar, das Friesetal, die Talsperre bei Pastwin, der Adlerdurchbruch bei Tschihak, die schlesischen Bäder Langenau, Altheide, Reinerz, Wolfelsgrund und Landeck.

Für den Schilauf eignet sich die Umgebung ganz besonders. Vorzügliche Übungshänge liegen unmittelbar vor der Stadt. Halbtags- und Tagesausfluge führen in die herrlichen Gebirgswälder bis 1420 m Hohe. Das beschwerliche Tragen der Brettel entfallt ganz, da Strassen und Ring den ganzen Winter hindurch tief verschneit sind und der Sportler vor seiner Wohnung anschnallen kann. Gewissenhafte Schilehrer und Wanderführer stehen zur Verfügung.

Unterkünfte und Verpflegung:

Hotel Rotter (Hugo Langer), Zentralheizung, Fliess. Kalt- und Warmwasser, Bäder, Garage, Pension von 24 Kč an. Telf. 7 mit Nachtanschluss.

Stadthof (Heinrich Katzer), Bad, Garage, Pension von 20 Kč an. Telf. 29.

Goldner Schwan (Karl Geissler), Bad, Garage, Telf. 25, Pension von 22 Kč an.

Goldene Krone (Richard Prause), Garage, Pension ab 20 Kč.

Gasthof Friemel. Fliess. Warm- u. Kaltwasser, Bad, Pension ab 20 Kč.

Weinstube Langer (Rud. Nossek).

Schiesstätte (Karl Radler).

Domácí průmysl: 1. Soukačka a tkadlec. 2. Řezbář. 3. Soukačka a střihač. — Hausindustrie: 1. Spulerin und Weber. 2. »Mannla«schnitzer. 3. Spulerin und Scherer. — Industrie à domicile: 1. Fileuse et tisserand. 2. Sculpteur en bois. 3. Fileuse et tondeur. — Home industry: 1. Spinner and weaver. 2. Wood-engraver. 3. Spinner and warper.

Králíky,
(GRULICH)
ville de Bohême la plus orientale.

La ville de Bohême la plus orientale est située aux frontières de Bohême, Moravie et Silésie à une altitude de 550—650 m dans une vallée encaissée qui est protégée contre la bise et entourée de montagnes boisées hautes de 1400 m.

L'air ozonique de montagne, les sources salubres pleines de radium, les forêts étendues, les auberges propres, les logements à prix raisonnables ainsi que la population aimable et hospitalière y font le séjour très agréable.

Excursions — natation — tennis — chasse — pêche à la ligne — ski — luge — film sonore — théâtre d'été.

Communications par chemin de fer: Service rapide dans toutes les directions de la gare de trains express de Dolní Lipka à 3 km de distance. On atteint Prague et Brno en 3 heures, Olomouc en 2½ heures, Opava (Troppau) en 3 heures ½, Breslau en 3 heures et Bratislava et Vienne en 6 heures. Service de train omnibus entre Králíky et Dolní Lipka 16 fois par jour.

Routes: La route d'Etat de Prague—Hradec Králové—Šumperk (Mähr. Schönberg)—Opava (Troppau) passe à une distance de 4 km de Králíky. De Červená Voda (Mähr. Rothwasser), il y a une bifurcation par Králíky à Glatz et Breslau. De plus il y a de bonnes routes de district dans toutes les directions.

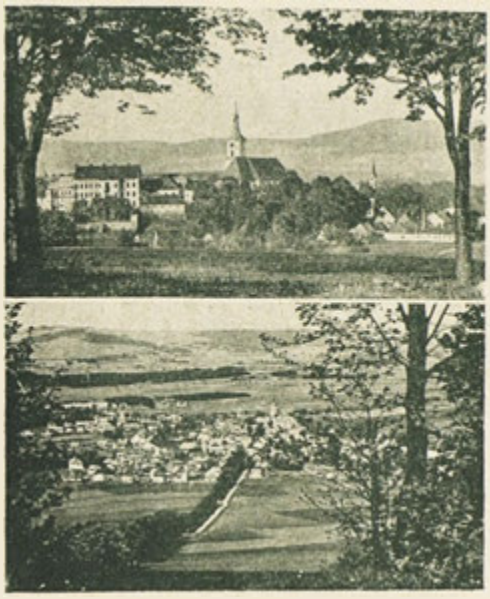

Králíky-Grulich: Celkový pohled od severu a od východu. — Gesamtansicht von Norden und von Osten. — Vue totale du côté nord et est. — Total view from the north and the east.

Pohled na město. — Náměstí s kopcem Matky Boží. — Blick auf die Stadt. — Ringplatz mit Muttergottesberg. — Vue sur la ville. — La place avec la montagne de la Mère de Dieu. — View over the town. — The Square with the Mother of God's mount.

Service d'autos régulier pour Landškroun, Velká Morava (Gross-Mohrau) au pied du Sněžník (Schneeberg), ainsi que dans les montagnes de Orlické hory (Adlergebirge).

Histoire de la ville: Vieille ville de montagne, reconstruite en 1577 par le baron de Waldstein. La ville quoiqu'elle eût beaucoup à souffrir des guerres suédoises et prussiennes, a gardé son caractère antique. Králíky prit un nouvel essor grâce à la fondation du lieu de pèlerinage fréquenté de »Mariánská Hora« (Muttergottesberg) par l'évêque Tobias Becker, natif de la ville. Récemment on y établit des filatures mécaniques et on encourage beaucoup le tourisme et les sports d'hiver.

La vie économique: Après la décadence de l'exploitation des mines jadis florissante que rappellent toujours cependant les armes de la ville pourvues de marteaux et de glaives de la justice ainsi que beaucoup de noms de lieux et des galeries de mines tombées en ruine, la population entreprit la filature et la manipulation du bois. Pour encourager cette dernière on établit en 1873 une école spéciale pour menuisiers, tourneurs, sculpteurs, réputée parmi les experts. Les anciens tisserands qui dans le temps fournissaient leurs produits jusqu'à Brno et Budapest rentrèrent peu à peu aux usines fondées vers 1900 dont la plus importante est celle de la maison Steiner Frères. De plus il y a à Králíky 2 tisseranderies de coton, actuellement en chômage, les maisons Dom. Walter et Fils et M. B. Neumann Fils-Union. La raison du chômage est l'accroissement des difficultés de l'ex-

Králíky-Grulich: Okolí města za léta: 1. Sněžnické pohoří. 2. Moravský Karlov. 3. Kramárova Chata na Suchém Vrchu. 4. Rodný domek otce skladatele Frant. Schuberta v Nové Vsi u Starého Města. 5. Údolí Moravy se Sněžníkem. 6. Myslivecká bouda v pohoří Sněžnickém. — Die Umgebung im Sommer: 1. Schneegebirge. 2. Mähr. Karlsdorf. 3. Die Kramářhütte am Dürren Berge. 4. Geburtshaus des Vaters des Komponisten Franz Schubert in Neudorf bei Mähr. Altstadt. 5. Marchtal mit Schneeberg. 6. Jagdhütte im Schneegebirge. — Les environs en été: 1. La montagne de »Sněžník«. 2. Moravský Karlov - Mähr. Karlsdorf. 3. Le chalet Kramář sur la montagne de »Suchý« (Dürrer Berg). 4. Maison natale du père du compositeur Franz Schubert á Nová Ves u Starého Města (Neudorf près de Mähr. Altstadt). 5. Údolí Moravy (Vallée de March) avec la montagne de Sněžník (Schneeberg). 6. Maisonnette de chasse dans la montagne de »Sněžník« (Schneeberg.) — The surroundings in summer: 1. »Sněžník« mountains. 2. Moravský Karlov - Mähr. Karlsdorf. 3. Kramář hut on »Suchý«mount (Dürrer Berg.) 4. Native house of the composer Franz Schubert's father at Nová Ves u Starého Města (Neudorf near Mähr. Altstadt). 5. March valley with »Sněžník«-mount (Schneeberg.) 6. Hunter's lodge in »Sněžník« mountains.

portation, ces tissages ayant été destinés principalement au commerce avec l'étranger.

Les sculpteurs sur bois se sont réunis en une société de vente et de production qui se charge du débit de leurs produits. La maison Eduard Kolbe produit des ascenseurs de foin et des trains d'engrais.

L'agriculture produit surtout du lin et du bétail et il y a dans la ville un entrepôt, une laiterie très moderne ainsi qu'un abattoir. L'usine municipale de gaz fournit à la ville le gaz, tandis que l'usine d'électricité de la Bohême de l'Est à Hradec Králové fournit le courant électrique.

A Králíky se trouvent 5 banques: la caisse municipale d'épargne, la société d'épargne et de prêts, la caisse commerciale et industrielle, la caisse agricole de prêts, Česká záložna.

Il y a dans la ville 4 médecins, 2 dentistes, une pharmacie.

Curiosités, excursions: La ville a gardé beaucoup de souvenirs historiques et artistiques. On pourra entreprendre beaucoup de belles promenades et d'excursions plus ou moins prolongées.

Excellent terrain de ski à proximité immédiate de la ville. Excursions d'une journée ou d'une demie journée aux belles forêts de la montagne jusqu'à une altitude de 1420 m. Il n'est pas nécessaire de porter les skis puisque les rues sont toujours couvertes de neige pendant tout l'hiver et l'on pourra mettre les skis devant la maison. Professeurs de ski et guides expérimentés à disposition.

Logement et nourriture:

Hotel Rotter (Hugo Langer). Chauffage central, eau courante chaude et froide, bains, garage, pension à partir de Kč 24. Tél: 7, service de nuit.

Stadthof (Heinrich Katzer). Bains, garage, pension à partir de Kč 20. Tél. 29.

Goldner Schwan (Karl Geissler). Bain, garage, pension à partir de Kč 22. Tél.: 25.

Goldne Krone (Richard Prause). Garage, pension à partir de Kč 20.

L'auberge de Friemel. Eau courante chaude et froide, bain, pension à partir de Kč 20.

La taverne de Langer. (Rud. Nossek).

Le champ de tir (Karl Radler).

Králíky,
(GRULICH)
most eastern town of Bohemia.

The most eastern town of Bohemia is situated at an altitude of 550—650 m on the frontiers of Bohemia, Moravia and Silesia in a deep gorge-like valley, protected against northwinds, framed by woody mountains, 1400 m high.

Ozonic mountain-air, salubrious radium wells, large mountain-woods, clean inns, cheap lodging, as well as a very friendly population do their utmost to make you feel at your ease.

Walks — swimming — tennis — hunting — angling — skiing — tobogganning — talkies — summer-theatre.

Railway-communications: To all directions from the fast train station Dolní Lipka, 3 km away. You may reach Prague and Brno within 3 hours, Olomouc in 2½ hours, Opava (Troppau) in 3½, Breslau in 3 and Vienna in 6 hours. Motor train-connection between Králíky and Dolní Lipka 16 times a day to any train.

Roads: The state-road Prague—Hradec Králové—Šumperk (Mahr. Schonberg)—Opava (Troppau), passes at a distance of 4 km from Králíky. There is a side-branch through Králíky to Glatz and Breslau. In addition there are good district-roads into all directions.

Regular car-lines to Landškroun, Velká Morava (Gross-Mohrau), at the foot of Sněžnik (Schneeberg) and into Orlické Hory (Adlergebirge) mountains.

From the town's history: Old mountain-town, renewed in a large-minded way in 1577 by the

Státní odborná škola dřevařská: 1. Budova školy. 2. Kreslírna. 3. Strojní dílna. 4. a 5. Řezbářská dílna. 6. Truhlářská dílna. — Staatliche Fachschule für Holzbearbeitung: 1. Schulgebäude. 2. Zeichensaal. 3. Maschinenraum. 4. u. 5. Bildhauerwerkstätte. 6. Tischlerwerkstätte. — Ecole d'Etat pour le travail du bois: 1. Le bâtiment de l'école. 2. Salle de dessin. 3. Salle des machines. 4. et 5. Atelier des sculpteurs. 6. Atelier des menuisiers. — State-school for wood-working: 1. School-building. 2. Drawing-office. 3. Engine-room. 4. and 5. Sculptor's workshop. 6. Joiner's workshop.

Králíky-Grulich: Kašna na náměstí se starou radnicí. — Der Röhrbrunnen auf dem Ringplatz mit dem alten Rathaus. — La fontaine sur la place du marché et le vieil hôtel de ville. — Fountain on the Square and the old townhall.

baron of Waldstein. The town has kept its archaic character though it had much to suffer during the Swedish and Prussian wars. It sprang up afresh by the foundation of the greatly frequented place of pilgrimage Mariánská Hora created by the bishop Tobias Becker, native of the town and in modern times by the establishment of mechanical weaving-mills, tourist industry and winter-sport.

Economic life: After the decline of the once flourishing mining of which we are still reminded by the coat of arms of the town with the miner's pick and executioner's sword as well as by names of places and d'ecayed galleries, the population took up above all weaving and woodworking. In order to encourage the latter there was founded in 1873 a state training-school for joiners, turners and sculptors, far-famed among all experts. The former weavers who once delivered their products to Budapest and Brno found work by and by in the factories established in about 1900. The most important one is the silk weaving-mill of Steiner Brothers. Moreover there are in the town 2 cotton weaving-mills of the firms Dom. Walter and Son and M. B. Neumann's Sons-Union, which have been closed down on account of the few possibilities for exportation.

The wood sculptors are united into a selling- and producing-association attending to the sale of their products.

The Eduard Kolbe produces hay-elevators and manure-trains.

Agriculture chiefly produces flax and cattle. There are in the town a storehouse, a modern dairy-farm and a slaughter-house.

The municipal gas-works provide the town with gas whilst the East Bohemian electric works in Hradec Králové supply it with electric current.

There are 5 banks: The municipal savings bank, the savings- and loan-society, the commercial and industrial bank, the agricultural loan-bank, and Česká Záložna.

In the town there are 4 physicians, 2 dentists and one chemist's shop.

Sights and excursions: The town has kept many historical and artistic souvenirs. You also may undertake many nice walks and excursions as long as you like.

Excellent ski-terrain: The slopes of the hill-ranges nearest to Králíky are very popular with skiers. Day's and half day's excursions lead up to the wonderful mountain-forests, 1420 m high. You need not even carry the skis as you put them on immediately before your house, all the streets being covered with snow during the whole winter. Trained ski-experts and guides are at your disposal.

Board and lodging: Hotel Rotter (Hugo Langer) central heating, running hot and cold water, baths, garage, full board from Kč 24.—. Tel. 7 all night.

Stadthof (Heinrich Katzer), baths, garage, full board from Kč 20.—. Phone 29.

Goldener Schwan (Karl Geissler), baths, garage, ful board from Kč 22.—. Phone 25.

Goldene Krone (Richard Prause), garage, full board from Kč 20.—.

Gasthof Friemel. Running hot- and cold water baths, full board from Kč 20.—.

Weinstube Langer (Rud. Nossek.)

Schiesstätte (Karl Radler.)

KREDITANSTALT DER DEUTSCHEN - PRAG II.

REG. GENOSSENSCHAFT M. B. H.

ZWEIGANSTALT: | ODBOČKA: | SUCCURSALE: | BRANCH-OFFICE:

OPAVA HORNÍ NÁMĚSTÍ 31. **TROPPAU** OBER-RING 31.

TELEPHON NO.: 405.

Dolní náměstí, staré gymnasium - museum, klášter, proboštský chrám.

Unterer Ringplatz, altes Gymnasium-Museum, Kloster, Propstoidom.

Place inférieure de la ville, vieux collège - le musée, le couvent, la cathédrale de prévôté.

Lower town - place, old college - the museum, convent, provost's cathedral.

Litomyšl

Jan Josefi

Litomyšl je město ve východních Čechách. Jejím středem probíhají mezinárodní silnice. Jedna směřující na západ na Prahu, Karlovy Vary a německý Wurzburk, na východ na Košice a Bukurešť, jiná míří na sever do Liberce a Frankfurtu a na jih přes Brno do Bratislavy. Místní drahou spojena je Litomyšl s hlavní železniční tratí Praha—Brno Bratislava.

Mnohé auto s cizí státní značkou zastaví na půl km dlouhém jejím náměstí, upoutávajícím naráz turistu čistotou a výstavností. Půvab barokových, empirových i moderních fasád a štítů stupňován je loubím, běžícím po obou stranách nepravidelně se sužujícího a rozšiřujícího náměstí. Uprostřed mu dominuje vysoká radniční věž z roku 1418. Na horním konci zdobí je mariánský sloup, na dolním socha génia české hudby, litomyšlského rodáka **Bedřicha Smetany**, dílo Jana Štursy. Jméno Smetanovo nese výstavné městské divadlo, na rodném domě Mistrově zasazena je pamětní deska, v něm pietně uchovávána rodná světnička. Hudba Smetanova zní v Litomyšli často a jeho život a dílo připomínají též museum a městská galerie.

Město sleduje tok řeky Loučné, bohaté na pstruhy. Po pravé i levé straně stoupá terén, dodávaje tak městu přirozené malebnosti. Na zvýšeném pravém břehu řeky, nad vlastním městem s někdejším svérázným měšťanským životem, vystupují mohutné architektury **Pernštejnského zámku,** kláštera a proboštského kostela, k nimž se pojí budova proslulého gymnasia, piaristské koleje, hospodářské budovy zámecké a proboštství. Je to svět pro sebe, bývalý svět panský a církevní. Na prostranství, kde kdysi stály starý hrad a kláštery různých řádů, vystavěl si v druhé polovici XVI. stol. Vratislav z Pernštejna podle návrhu Vlacha Jana Battisty skvělé sídlo. Toto vznosné renaissanční dílo, jemuž dodávají lehkosti oblouky galerií v nádvoří a sgrafitová pole uvnitř i zvenčí, může směle soutěžiti s podobnými díly mateřské země a patří nesporně k nejkrásnějším stavbám toho druhu v Čechách. Zasazeno je do svěží zeleně Panské zahrady. Na návrší zvaném Olivetská hora sousedí se zámkem piaristská kolej, založená v r. 1640, s níž je spojen masivní barokní chrám (klášter), vystavěný začátkem XVIII. stol. Jen málokde lze uzříti tak široce rozpjatý, jasný prostor chrámový. Stavbu zdobí sochařská díla Braunova. Ke koleji a klášteru patří ještě staré gymnasium, nyní městské **museum.** Zde vyučoval **Alois Jirásek**, jenž Litomyšl proslavil daleko široko svými Maloměstskými historiemi, vyučoval tu i vědec světového jména J. E. Purkyně. Litomyšl je nazývána také Jiráskovou Litomyšlí. Celá dvoupatrová budova věnována je

Povýšení Litomyšle na město r. 1263. — Erhebung Litomyšl's zur Stadt i. J. 1263. — Lélévation de Litomyšl au rang d'une ville en 1263. — Litomyšl's raising to the rank of a town in 1263.

Náměstí. — Ringplatz. — Place de la ville. — Town-place.

Kování z r. 1731. — Schmiedearbeit aus dem Jahre 1731. — Ouvrage forgé de l'année 1731. — Forging from 1731.

nyní musejním účelům. Jsou tu velmi pečlivě uloženy rozsáhlé sbírky památek neobyčejně zajímavých a cenných. K tomuto význačnému městskému ústavu, jemuž se hned tak druhý nevyrovná, řadí se další kulturní městský ústav, největší venkovská knihovna, obsahující na 50 tisíc svazků a umístěná na náměstí ve staré radnici, a konečně nejmladší městský ústav kulturní, **umělecká galerie** v 11 zámeckých síních, jejíž sbírky starého i nového umění dosahují počtu 700 děl (Dvořák, **Mařák**, Švabinský, Kysela, Čapek, Zrzavý a j.) Také tímto ústavem staví se Litomyšl v čelo venkovských měst. Pro vymezenost místa nelze zvláště upozorňovati na další jednotlivé pozoruhodnosti. Již při prvním shlédnutí města uvědomuje si návštěvník, že historie Litomyšle je jistě slavná. Připomíná se už na úsvitu národních dějin, byla sídlem biskupství, později i biskupství **českobratrského**, měla jednu z prvých tiskáren a rušný život v době obrozenské.

V pohnutém národním životě uplatnil se po svém i lid kraje. Hájil svobodu myšlení i sociální spravedlnost a trpěl pro ně. Když zvůle pánů ukládala mu robotu ode tmy do tmy, zdvihl se a táhl proti zámku, když nesměl vyznávat své náboženství, opouštěl zemi, bloudě Evropou. Ve veliké vesnici Újezdě připomíná Štursův pomník vůdce selského povstání Lukáše Pakosty a mezi poli u borového háje ležící pověstmi opředený sad **Růžový palouček** připomíná exulanty. Litomyšlský kraj zelených polí, luk a hájů zvedá se od města na všechny strany mimo západ o 200—350 m a jeho smaragdové vlny přecházejí na obzoru v tmavomodrý prsten lesů. Na jihu ukryty jsou v nich romantické **budislavské skály**, okraj Českomoravské vysočiny s hlubokými lesy a lesknoucími se rybníky v mírně hornatém kraji, do 930 m nad mořem.

Smetanova rodná světnička.
Smetanas Geburtsstübchen.
La chambre natale de Smetana.
Smetana's birth-room.

Dnešní Litomyšl je město školské (reálné gymnasium, učitelský ústav, průmyslová škola, vyšivačský kurs, hospodářská a hospodyňská škola) a sídlo úřadů. Jako typ malého českého města (7.200 obyvatelů) a pro svou krásu a historii je hojně navštěvováno i cizími turisty. Má proto výborně vybavené **hotelnictví.** Z dřívějšího čilého průmyslu obuvnického a textilního zůstaly jen zbytky, město však dnes leží na hlavní silniční trati a má dobré připojení i na hlavní železniční trať, má moderní vodovod, kanalisaci, elektrickou energii, dosti zručných, inteligentních dělníků, takže by se mohlo opět státi sídlem prosperujících průmysl. podniků.

Ulička z náměstí.
Gässchen aus dem Marktplatz.
Ruelle de la place du marché.
Small street from the market-place.

Politická svoboda a provázející ji všestranný rozmach národního života obohatily město o nové okrajové čtvrti a význačné budovy škol, úřadů a spolků.

Litomyšl se těší na své hosty z domova i ciziny.

Litomyšl

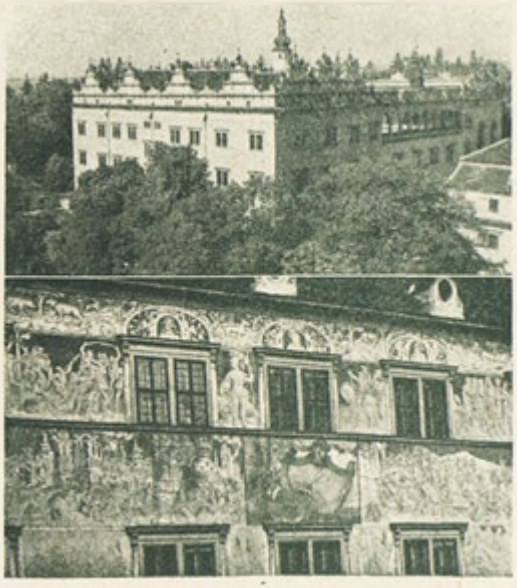

Zámek. — Das Schloss. — Le château. — The castle. Sgrafita. — Sgrafite. — Sgraffites. — Sgraffitoes.

Im Osten Böhmens liegt die Stadt Litomyšl, eine der ältesten u. typischesten in der Tschechoslovakischen Republik. Durch ihre Mitte führt eine internationale Autostrasse, in der Richtung gegen Westen nach Praha (Prag), Karl. Vary (Carlsbad) und Würzburg, gegen Osten nach Košice und Bukarest. Nach Norden geht eine Strasse in der Richtung nach Liberec (Reichenberg) und Frankfurt, gegen Süden über Brno (Brünn) nach Bratislava.

Viele auslandische Autos mit ihren Insassen, ebenso die meisten Touristen sind gebannt von der überaus grundlichen Reinlichkeit und der charakteristischen Bauart des einen halben Kilometer langen Ringplatzes. Der Reiz der im Barock, Empire und modernen Stil gehaltenen Fassaden und Schilder wird durch den zu beiden Seiten mit Lauben umsäumten und sich unregelmässig erweiternden und wieder schmäler werdenden Ringplatz gesteigert. In der Mitte dominiert der hohe Rathausturm vom Jahre 1418. Am oberen Ende ziert den Platz eine Mariensäule, am unteren die Statue des dort geborenen Musikgenius **Bedřich Smetana,** ein Werk des Bildhauers Jan Štursa. Das städtische, prächtig erbaute Theater trägt den Namen »Smetana«, an seinem Geburtshause ist eine Gedenktafel angebracht und im Hause selbst wird pietätvoll die Stube, wo er geboren wurde, in unverändertem Zustande erhalten. Sehr oft ertönt in Litomyšl die Smetana-Musik und das Museum, sowie die städtische Galerie erinnern ebenfalls an sein Leben und Wirken.

Die Stadt folgt dem forellenreichen Flusse Loučná. Das Terrain steigt zu beiden Seiten und gibt so der Stadt ein natürlich malerisches Bild. Auf dem erhöhten rechten Ufer des Flusses, oberhalb der eigentlichen Stadt mit ihrem ehemaligen eigenartigen Bürgerleben, erhebt sich die gigantische Architektur des **Pernsteiner Schlosses**, des Klosters und der Propstkirche, zu denen sich die Bauten des berühmten Gymnasiums, des Piaristen-Kollegs, der Schlosswirtschaft und der Propstei gesellen. Es ist eine Welt für sich, eine gewesene Welt der Herrschaft und der Kirche. Auf dem Gelände, wo einst die alte Burg und die Kloster verschiedener Orden standen, liess sich der Edle Vratislav von Pernstein nach den Entwürfen des Welschen Jan Battista eine herrliche Residenz bauen. Dieses erhabene Renaissance-Werk, dem die Lauben der Galerie im Hofe und die Sgraphitfelder innen und aussen eine eigenartige Leichtigkeit geben, kann getrost mit ähnlichen Werken im Mutterlande wetteifern und gehört unstreitig zu den schönsten Bauten der Tschechoslovakischen Republik; eingerahmt ist dieses herrliche Juwel der Baukunst in das frische Grün des Schlossgartens. Auf der Anhöhe, genannt »Berg von Olivet«, grenzt an das Schloss das Piaristen-Kolleg, gegründet im Jahre 1640, und mit diesem ist der massive Dom im Barockstil, anfangs des XVIII. Jahrhunderts erbaut, verbunden. Nur selten ist ein so geräumiger, lichter Domraum zu sehen. Den Bau zieren prachtige Werke des Bildhauers Braun. Zum Kolleg und zum Kloster gehört noch das alte Gymnasium, jetzt **städtisches Museum.** Hier unterrichtete der Schriftsteller **Alois Jirásek,** der Litomyšl mit seinen »Kleinstadt-Erzählungen« berühmt gemacht hat, es unterrichtete da auch J. E. Purkyně, ein Gelehrter von Weltruf. Die Stadt wird auch »Jiráseks Litomyšl« genannt. Dieses ganze, zweistöckige Gebäude des alten Gymnasiums ist jetzt für Museumzwecke eingerichtet. Darin sind mit viel Sorgfalt die vielen ungewohnlich interessanten und wertvollen Sammlungen untergebracht. An diese bedeutende städtische Anstalt, deren sich keine zweite Landstadt rühmen kann, reiht sich eine zweite die grösste Landbibliothek mit 50.000 Bänden, die sich im Gebäude des alten Rathauses befindet, und schliesslich die jüngste Kulturanstalt, die **städtische Kunstgalerie,** welche in 11 Schlossräumen Sammlungen der neuen

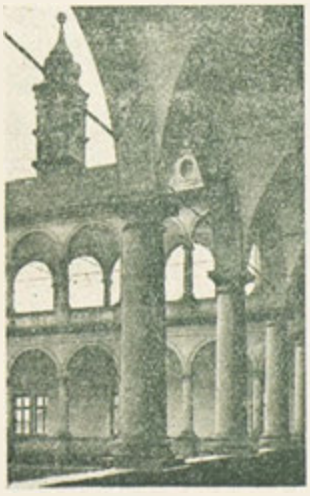

Zámecké galerie. Schloss-Gallerie. La galerie du château. Castle-gallery.

Budislav. — Budislav-Felsen. — Les rochers de Budislav. — Budislav-rocks.
Nedošínský háj z Jiráskovy „Filosofské historie." = Der Nedošín-Hain aus Jirásek's „Filosofen-Geschichten". — Le parc de Nedošín des „Histoires des Philosophes" par Jirásek. — Nedošínský-park from „Philosopher's stories" by Jirásek.
Budislav. — Budislav-Felsen. — Les rochers de Budislav. — Budislav-rocks.

und alten Kunst in fast 700 Werken enthält (Dvořák, **Mařák**, Švabinský, Kysela, Čapek, Zrzavý usw.). Auch mit dieser Galerie erreicht Litomyšl eine der fuhrenden Stellen unter den Landstädten. Es ist räumlich hier nicht möglich, alle weiteren Sehenswürdigkeiten der Stadt zu beschreiben. Schon beim ersten Anblick kommt dem Besucher zum Bewusstsein, das die Historie Litomyšl's eine ruhmvolle sein muss, denn sie wird schon zu Anbeginn der Geschichte der böhmischen Nation genannt. Hier war der Sitz des Bischoftums, später sogar des Bistums der »Böhmischen Brüder«, sie hatte eine der ersten Druckereien, sowie ein bewegtes Leben in der Wiedergeburtszeit der Nation. Das hiesige Volk hat sich nach eigener Art im stürmischen Leben derselben bewährt. Es verteidigte die Freiheit des Gedankens und die soziale Gerechtigkeit, weswegen es viel leiden musste. Als die Willkür der Herren ihm Tag und Nacht die Fronpflicht auferlegte, erhob es sich und zog gegen das Schloss. Als es dann nicht einmal seiner Religionsüberzeugung nachkommen durfte, verliess es sein Land und irrte in ganz Europa herum. In dem grossen Dorf Újezd gedenkt das Denkmal von Štursa des Anführers des Bauernaufstandes Lukas Pakosta, und der zwischen Feld und Wald liegende, mit Legenden umwobene **»Rosenhain« (Růžový palouček)** erinnert an die Exulanten. Die Umgebung von Litomyšl, von grünen Feldern, Wiesen und Wäldern umrahmt, erhebt sich von der Stadt auf alle Seiten, ausser zum Westen, um 200—350 m, um dann am Horizont in smaragdgrüne Wellen dunkler Wälder überzugehen. Im Süden verbergen sie die romantischen **Budislauer Felsen,** den Rand des Böhmisch-mährischen Hochlandes mit glitzernden Teichen in sanft bergigem Gelände bis 930 m über dem Meeresspiegel.

V kolejí.
Im Kollegium.
Au collège.
In the college.

Das heutige Litomyšl ist eine Schulstadt (Realgymnasium, Lehrerbildungsanstalt, Gewerbeschule, Stickereischule, Landwirtschaftliche und Haushaltungsschule) und der Sitz vieler Behörden. Als Typ einer tschechischen Kleinstadt (7200 Einwohner) und wegen ihrer architektonischen Schönheit ist Litomyšl auch stark von fremden Touristen besucht. Es hat deswegen ein vorzüglich ausgestattetes **Hotelwesen.** Von der früheren regen Textil- und Schuhmacher-Industrie blieben nur Ueberreste; die Stadt liegt aber heute an der Hauptstrasse und hat eine sehr gute Verbindung auch mit der Eisenbahn-Hauptstrecke, besitzt eine moderne Wasserleitung, Kanalisation, elektrische Energie, genügende Anzahl gewandter und intelligenter Arbeiter, sodass hier leicht wieder der Sitz einer prosperierenden Industrie erstehen könnte.

Die politische Freiheit und der damit verbundene Aufschwung des nationalen Lebens bereichert die Stadt um weitere Stadtviertel und bedeutende Schulen, Behörden und Vereine.

Litomyšl freut sich auf seine Gäste von nah und fern.

La ville de Litomyšl

La ville de Litomyšl est située à l'est de la Bohême comme une des villes les plus anciennes

et les plus typiques de la République. Une route d'autos internationale mène à travers la ville, vers l'ouest à Prague, Karlovy Vary et Würzburg, vers l'est à Košice et à Bucarest. Une autre route s'étend vers le nord à Liberec et à Francfort, vers le sud à Brno et à Bratislava.

Beaucoup de voyageurs étrangers ainsi que des touristes sont attirés de la grande propreté et de la structure typique de la place de ville, longue d'un demi kilomètre. Le charme des façades et écus en style baroque, empire et moderne est encore augmenté par le style architectonique de la place, encadrée d'arcades des deux côtés, qui s'élargit et se rétrécit irrégulièrement. Au milieu surgit la haute tour de l'hôtel de ville de l'année 1418. Au bout supérieur la place est ornée d'une colonne de Ste. Marie, au bout inférieur de la statue du compositeur natif de la ville **Bedřich Smetana**, oeuvre du sculpteur Jan Štursa. Le théâtre municipal porte le nom de »Smetana«, sur sa maison natale il y a une plaque commémorative et dans la maison-même on conserve pieusement la chambre où il naquit. On entend souvent la musique de Smetana à Litomyšl et le musée ainsi que la galerie municipale nous rappellent sa vie.

La ville est située sur la rivière de Loučná riche en truites. Le terrain monte des deux côtés et encadre la ville d'une façon pittoresque. Sur la rive droite élévée, au-dessus de la ville proprement dite, se trouve le gigantesque **château de Pernštejn,** le couvent, l'église de prévôté, le collège célèbre des piaristes, l'économat du château, la prévôté.

C'est un monde à part, un monde qui fut, des seigneurs et de l'église. Sur le territoire du vieux château et des couvents d'ordres différents le seigneur Vrat. de Pernštejn se fit construire une résidence magnifique d'après les ébauches de l'Italien Jan Battista. Cette oeuvre splendide en style renaissance est pourvue d'arcades dans la cour et de champs de sgraffites à l'intérieur et à l'extérieur. C'est un des plus beaux bâtiments de la République Tchécoslovaque, encadré de la verdure du parc du château. Sur la colline appellée »Montagne d'Olivet« se trouve à côté du château le collège des piaristes, fondé en 1640 en connection avec la cathédrale massive en style baroque, bâtie au commencement du 18-ième siècle. La cathédrale spacieuse et claire est ornée de sculptures par Braun. Au collège des piaristes et au couvent s'attache l'ancien collège, à présent le musée municipal. C'est là où l'écrivain **Alois Jirásek** enseignait la jeunesse, auteur qui a rendu célèbre la ville de Litomyšl par ses »Contes de ville de province«. J. E. Purkyně, savant de renom mondial, y enseignait également. La ville est appelée très souvent »Litomyšl, ville de Jirásek«. Tous les deux étages de l'ancien collège ont été installés comme musée. Il y a de nombreuses collections intéressantes. Un autre établissement important est la grande bibliothèque avec 50.000 volumes qui se trouve dans le vieil hôtel de ville. **La galerie municipale d'art** qui est installée dans 11 salles du château et dont le nombre d'oeuvres d'art antique et moderne s'élève à 700 (Dvořák, **Mařák,** Švabinský, Kysela, Čapek, Zrzavý etc.), est également une des plus grandes galeries des villes de province. Il n'est pas possible d'énumérer toutes les curiosités de la ville. Le visiteur de Litomyšl se rend compte immédiatement de l'histoire glorieuse de la ville, ancienne comme la nation tchèque elle-même. C'est là où se trouvait le siège épiscopal, plus tard même l'épiscopat des frères de Bohême. Il y avait une des premières imprimeries. Les habitants de la ville ont beaucoup souffert pendant les guerres variées. Ils ont toujours combattu pour la liberté de penser et pour la justice sociale. Ils s'indignèrent contre les seigneurs lorsque ceux-ci leur infligèrent la corvée perpétuelle et quand on leur défendit de pratiquer leur religion, ils quittèrent le pays d'un commun accord. Dans le village de Újezd il y a le monument pour le guide du soulèvement des paysans Lukas Pakosta, construit par Štursa, et »Le jardin

Julius Mařák (*1832 Litomyšl): Vily u lesního jezera.

Nymphen am Waldsee.

Nymphes au lac de la forêt.

Nymphs at the forest lake.

des roses« (Růžový palouček) plein de mythes nous fait songer aux exulants. La ville est encadrée de prairies vertes, de champs et de forêts qui brillent à l'horizon en couleur émeraude. Au sud il y a **les rochers romantiques de Budislav,** le bord des hautes terres bohémiennes-moraves aux nombreux étangs (930 m au-dessus du niveau de la mer).

La ville actuelle est ville d'écoles (lycée professionnel, école normale, école industrielle, école de broderie, école agricole et ménagère) ainsi que siège de beaucoup de magistrats. Litomyšl est la ville typique de province (7200 habitants) et grâce aux beautés architectoniques très fréquentée par les touristes étrangers. Voilà pourquoi il y a beaucoup **d'hôtels** bien aménagés. De l'industrie textile et de la cordonnerie très active autrefois il n'y a que quelques restes, mais la ville est située à la route principale et a une bonne communication par chemin de fer. Litomyšl possede un aqueduc moderne, canalisation, lumière électrique, une foule d'ouvriers habiles et capables de sorte qu'il serait facile d'y créer de nouveau une industrie florissante.

La liberté politique ainsi que l'essor de la vie nationale enrichit la ville de nouveaux quartiers et d'importantes écoles, autorités, unions.

Litomyšl attend le plaisir d'accueillir des hôtes de tous les pays.

Litomyšl

The town Litomyšl is situated in East Bohemia, it is one of the oldest and most typical places of Czecho-Slovakia. Right across the town an international motoring-road leads westward to Praha—Karlovy Vary and Würzburg and towards East to Košice and Bucharest. Northward a road leads to Liberec and Frankfurt, another one towards South to Brno and Bratislava.

Tourists of many a foreign car crossing the town, are charmed by the extreme neatness and the characteristic structure of the market-place, more than half a km. long. You see there façades and coat-of-arms in Rococo, Empire and modern style; on both the sides arcades are framing the place, that enlarges irregularly and becomes narrow again. The high town-hall-tower, dating from 1418, domineers in the midst. On the upper end there is a beautiful St. Mary's column, further down a statue of the great composer **Bedřich Smetana,** born in the town, by the sculptor Jan Štursa. The wonderful municipal theatre bears the name »Smetana-theatre« and there is a memorial tablet on his native house. The room, where he was born, was left reverently just as it had been. Very often Smetana's compositions are played in Litomyšl and in the museum as well as in the municipal gallery you can learn quite a lot about his life and his work.

Průmyslová škola.
Die Gewerbeschule.
L'école industrielle.
Trade school.

Gymnasium.
Das Gymnasium.
Le lycée.
The college.

Dům „U rytířů".
Haus „U rytířů" (Bei den Rittern).
La maison „U rytířů".
The house „U rytířů".

Jeden z hotelů.
Eines von den Hotels.
Un des hôtels.
One of the hotels.

The town lies on both the sides of Loučna-river, rich in trouts. As the ground is softly rising, the town offers a natural picturesque aspect. On the right shore of the river, high above the town, there are rising the gigantic buildings of **Pernštejn-castle,** of the monastery and the deanery-church. You find there the famous college, too, the Piarist's college, the castle administration and the prevost's residence. It is a world of old up there, a world, dating still from

the dominion of church and nobility. On the ground where formerly stood the old manor and monasteries of different orders, the Lord Vrat. of Pernštejn built a beautiful castle after plans of the Italien master Jan Battista. This wonderful Renaissance building with arcades in the court and sgraffitoes on the in- and outside is one of the most remarkable castles of Czecho-Slovakia and it even can vie with similar buildings in Italy. This matchless jewel of architecture is framed by the fresh green of large gardens. On the so-called »Mount of Olivet«, the Piarist's college, built in 1640, borders on the castle. It is united with a grand cathedral in Rococo style, built in the beginnings of the 18th. century. Rarely such a roomy and bright cathedral-interior is to be found. Works of art of the sculptor Braun adorn the building. To college and monastery belongs still another old college, now-a-days the **municipal museum.** Here was the place where the author **Alois Jirásek,** who made Litomyšl famous by his »Small town-tales«, was teaching. And here was teaching another famous man, J. E. Purkyně, a scholar of worlds' renown. You often hear the town called »Jirásek's Litomyšl«.

The two stories' high building of the old college has been installed as a museum. Very interesting and valuable collections are to be found there. Still some other municipal institutions have to be mentioned: the largest country library with 50.000 volumes in a part of the old town-hall and — las not least — the municipal art-gallery in 11 rooms of the castle, with collections of about 700 works of new and old art. (Dvořák, **Mařák,** Švabinský, Kysela, Čapek, Zrzavý etc.) This gallery is another reason to distinguish Litomyšl from other country-towns.

Ii is impossible to describe all the sights of the town. The past times of Litomyšl were glorious, already in the very beginning of Czech history we find its name. Here was the residence of the bishop, later on the Czech Brethren had their episcopal see there. One of the first printing-establishments was installed in the town. The citizens always upheld freedom of thought and when the Lords wanted to force them to work day and night, they rose in revolt against the castle. And as their masters tried to force another religion upon them, they even left their country and erred in all Europe. In the village Újezd there is a monument by Sutrsa for the leader of the peasant-rising, Lukas Pakošta. The park **»Růžový palouček«** is rich in legends of the exulants. The town is framed by green fields and meadows, and on the horizon there rise immense dark woods. In the South the forests nearly cover the romantic **»Budislavské Skály«,** the edge of the Bohemian-moravian highlands, with their glittering ponds in the slopy ground.

The present Litomyšl is a real school-town, (College for modern subjects, training-college for teachers, a technical school, a school for fancy-needlework and one for house-keeping.) and the seat of many boards. It is a most interesting, typical Czech country-town and many foreign tourists come to see its architectural beauties. There are first-rate **hotels** in the town. The former prosperous textile industry and boot-making are not important any more. But the town lies on a main-road and has the best railway-communications. There is an up-to-date aqueduct, too, canalisation, electric power. Many intelligent and skilled workmen could easily be employed in any industry.

By the political liberty and the revival of national life, the town increased in size, new quarters were built, important schools were set up and many boards and clubs have their seat in the town.

The charming town Litomyšl is awaiting its guests from near and far.

Kytice ze skla. — Blumenstrauss aus Glas. — Bouquet en verre. — Glass-bunch.

Polička.

Polička, kdysi královské věnné město leží v mělkém a půvabném úvalu nejvýchodnější části Českomoravské vysočiny na výběžku poličském 555 m nad mořem, na železniční trati Skuteč—Svitavy. Skládá se z vnitřního města uvnitř hradeb, a ze dvou předměstí: horního a dolního. Nezapomenutelným dojmem na každého návštěvníka působí vnitřními hradbami, ovšem zubem času již rozjizvenými, neboť je tiší již více jak 700 let, ztuženými dosud 18 baštami, parkány a valy je obepínajícími a téměř neporušeným charakterem středověkého královského města.

Městem protéká nevelký Bílý potok, který vzniká nedaleko v obci Limberku, naplňuje v městě Synský rybník, teče na jihozápad obce-

Hřbitovní kostel sv. Michala, vlevo kostnice a vpravo zvonice. - Pohled od východu. — Friedhofskirche des hl. Michael, links das Beinhaus, rechts der Glockenturm. - Ansicht von der Ostseite. — L'église de cimetière St. Michel, à gauche l'ossuaire, à droite le clocher. - Vue du côté est. — St. Michael's cemetery church, at the left the charnel-house, at the right the bell-tower. - Seen from the east.

mi Kamencem a Sádkem, kde se k němu připojuje potok Černý a vlévá se u Borovnice do řeky Svratky na Moravě.

Polička byla založena králem Přemyslem Otakarem II., který roku 1265 nařizuje Kunrátu z Lowendorfu místo »v Poličkách« nově vzdělati, osaditi a okolí jeho užitečnými učiniti.

Osada dosti nepatrná stala se městem královským. Roku 1285 obdržel Poličku Záviš z Falkenšteina, známý český pán, kterému tehdy náležel i hrad Svojanov. Rudolf I., český král, dal své manželce Elišce r. 1307 v zástavu za nevyplacené věno města: Králové Hradec, Jaroměř, Vysoké Mýto, Chrudim a Poličku. Od té doby nazývá se Polička královským věnným městem. Král Vladislav II. propůjčil Poličce r. 1478 znak městský. Jest jím štít svisle rozpůlený, v jehož pravé, červené polovici jest bílý lev s korunou, v levé, zlaté, půl černého orla s korunou, dole dvě sekery.

Když r. 1457 král Ferdinand I. po bitvě u Mühlberka přísnými tresty stihl mnohá města, jež proti němu odboj zvedla, byla mezi nimi i Polička. Městu bylo uloženo zaplatiti v krátké době 500 kop grošů míšeňských, vydati všechny statky, zříci se všech výsad a svobod. Na veliké prosby Ferdinand I. město přijal na milost a skoro všechna provinění mu odpustil. Roku 1587 daroval císař Rudolf II. poličským polovici odúmrtí na něho připadlých k opravení města, městských zdí a silnic, ku zjednání střelby a jiných válečných potřeb. Po bitvě na Bílé hoře odňaty městu všecky statky a svěřeny ke spravování císařskému rychtáři, avšak již r. 1628 obnovil císař Ferdinand II. na přání a prosby měšťanů poličských všecky výsady, privile-

Palackého nám. s radnicí a mariánským sousoším.
Palacký-Platz mit dem Rathause und der Marien-Statuengruppe.
La place Palacký avec l'hôtel de ville et le groupe de statues de Marie.
Palacký-square with the townhall and the group of St. Mary's statues.

Vojt. Ed. Šoff: Památník M. Jana Husa v půvabném a oblíbeném zákoutí výletním Libohájí. — Vojt. Ed. Šoff: Denkmal M. Ján Hus im anmutigen und beliebten Fleckchen des Ausflugsortes Liboháj. — Le monument du maître Jan Hus dans un coin pittoresque de la villégiature recherchée de Libohaj. — Jan Hus-monument in a picturesque corner of the popular summer resort Libohaj.

gia a obdarování již dříve učiněná s tou pouze podmínkou, aby se to vše vztahovalo jen na měšťany náboženství římskokatolického. Zároveň přikázal poličským, aby do obce za měšťana nepřijímali nikoho, kdo by nebyl víry římsko-katolické a nikde, ani ve městě, ani na předměstích mu příštěší nepropůjčovali. Za časů těch mnozí z města se odstěhovali a do ciziny odešli.

V XVIII. století měla Polička svůj zlatý věk. Postaveno nové děkanství, radnice, pivovar ve městě a v Kamenci, socha Panny Marie, sv. Jana Nepomuckého, zřízeny kašny na náměstí, dlažba a křížová cesta kolem kostela sv. Jakuba.

Nejskvělejší ozdobou a jednou z největších krás Poličky je monumentální sousoší P. Marie před radnicí. Je dílem sochaře Jiřího Pacáka z Litomyšle, který ji r. 1731 vyhotovil nákladem města na poděkování za to, že Polička byla ušetřena moru, který v okolí řádil. Dle výroků význačných osobností uměleckých není podobného morového sloupu v Čechách. Sousoší je 22 m vysoké a je na něm 10 umělecky provedených soch, 23 celá tělíčka a 40 hlaviček půvabných a něžných andělů. Dvě sochy rovněž před radnicí na náměstí stojící, z nichž jedna značí Porobu, druhá Vítězství, jsou z doby popřevratové.

Uprostřed náměstí je radnice ve slohu barokovém s gotickou věží, postavená r. 1744, má vnější stěny pěkně krášlené a v jejím severozápadním rohu je barokní kaple sv. Františka Xaverského, na jejímž stropě je freska od poličského malíře Ondřeje Andršta »Apothesa« z misionářské činnosti sv. Fr. Xaverského v Brasilii, Indii a Japanu.

Naše chaloupky.
Unsere Hütten.
Nos chalets.
Our huts.

Dolní kašna na Palackého náměstí se sochou »Poroba« od Jos. Fojtika — Der untere Brunnen am Palacký-Platz mit der Bildsäule »Poroba« (Knechtschaft) von Jos. Fojtik. — La fontaine inférieure sur la place Palacký avec la colonne »Poroba« (Servitude) par Jos. Fojtik. — The lower fountain on Palacký square with the column »Poroba« (Thraldom) by Jos. Fojtik.

Novodobými stavbami je státní reálné gymnasium ve slohu novodobé renesance a sokolovna. Dále Masarykovy školy a Tylův dům, krásný to chrám umění a kulturní středisko města a okolí s jevištěm o 16.5 m dlouhým a 10 m širokým s »kruh. horizontem« a s hledištěm pro tisíc diváků. Vzácnými skvosty uměleckými honosí se gotický děkanský chrám sv. Jakuba, jenž velebně se zdvihá do výše na menším náměstí Třebízského a vystavěn byl v létech 1853—65 na místě původního gotického kostela ze třináctého století, zničeného velikým požárem roku 1845. Je to trojlodní stavba z pískovcových kvádrů s věží na západě. Zevnějšek její i vnitřek jsou bezvadným dílem uměleckým. Hlavní oltář zdobí krásná socha sv. Jakuba a mramorovou kazatelnu umělecké reliefy Spasitele a čtyř evangelistů z kararského mramoru od slavného českého sochaře Václava Levého. Před budovou Masarykových škol v parku je pomník našeho presidenta Osvoboditele T. G. Masaryka od akad. sochaře prof. J. Fojtika. Sluší se zmíniti o místním museu, kde možno nalézti historické památky všeho druhu a skutečně cenných hodnot.

Další veřejné budovy zasluhující zmínky, jsou: budova okresního úřadu, okresní všeob. veřejná nemocnice, živnostenská škola pokračovací a lidová. Krásný pohled na Poličku a její malebné okolí jeví se s blízkého zalesněného a historicky památného Šibeničního vrchu, na jehož temeni konávaly se popravy zločinců, dokud mělo město hrdelní právo (1765). Na úpatí vrchu v lese, zvaném Liboháj, jsou lázně s restaurací a Husův památník. Liboháj je půvabné a oblíbené zákoutí výletní pro svěží vzduch a pěkné procházky. Zde v lázních se narodil spisovatel Fr. Zákrejs.

Dnes je Polička dosti rušným společenským střediskem, místem textilního a obuvnického průmyslu a ohniskem kulturním Českomoravské vysočiny. V tomto posledním směru se zvláště uplatňuje museum spolku »Palacký« se svými skutečně krásnými a historickými památkami a vzácnostmi.

Polička je sídlem okresního úřadu, okresního soudů, okresní nemocenské pojišťovny a některých státních úřadů. Má kolem 7.000 obyvatel. Cizinecký a turistický ruch není jen přitahován stavební svérázností Poličky, jejím středověkým a na druhé straně opět novodobým charakterem, nýbrž zvláště jejím půvabným krajem.

Horní kašna na Palackého náměstí se sochou »Naše osvobození« od Ant. Chmelaře. — Der obere Brunnen am Palacký-Platz mit dem Denkmal »Unsere Befreiung« von Ant. Chmelař. — La fontaine supérieure sur la place Palacký avec le monument »Notre délivrance« par Ant. Chmelař. — The upper fountain on Palacký square with the monument »Our deliverance« by Ant. Chmelař.

Bystré v zimě.
Bystré im Winter.
Bystré en hiver.
Bystré in winter.

který tolik zbásnili naší vynikající malíři-krajináři a romancierka Tereza Nováková.

Okolí Poličky je turisticky velmi vděčné. Náleží dvěma geologickým útvarům: křídovému na severu a prahornímu na jihu, západu a jihozápadu. Tím je dán dvojí charakter krajiny.

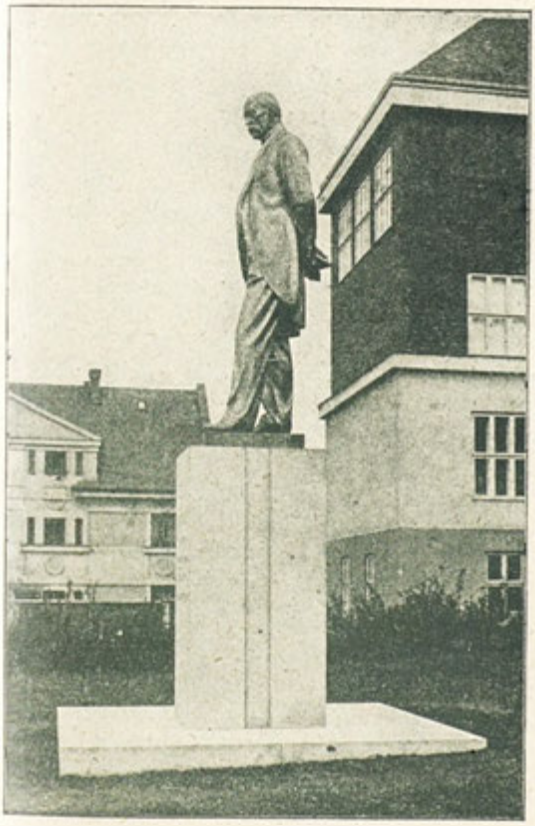

Masarykův pomník před školami. — Masaryk-Denkmal vor den Schulen. — Le monument Masaryk devant les écoles. — The Masaryk monument before the schools.

Křídový útvar jest význačný táhlými bezlesými stráněmi, na přírodní krásy mnohem chudšími než kraje útvaru prahorního. Proto také jižní, západní a jihozápadní okolí Poličky je nepoměrně vyhledávanější. Zatím co na severu je krásný »Vysoký les« s pěknými lučinatými údolími, romantická vesnice Sebranice, Střítež a na severozápadě Široký Důl jsou cílem turistických vycházek (Budislavské skály jsou poměrně vzdálené a patří více Litomyšlsku), jest ostatní okolí tak bohaté na krásné partie, že zajíždějí sem turisté a letní hosté z dalekého okolí, až z Prahy a Brna. Zvláště krásný a malebný kraj rozprostírá se ve směru na Svojanov, menšího to městečka, ležícího v hluboké romantické kotlině se zříceninami hradu, kde kdysi sídlil slavný a mocný pan Záviš z Falkenštejna, který měl za manželku Kunhutu, vdovu po nešťastném Přemyslu Otakaru II.

Majitelkou hradu Svojanova je osada města Poličky. Na jihovýchod od Poličky leží letovisko Balda uprostřed krásných lesů.

Jižně od Svojanova jsou divoké skalní partie zvané »Čertova brána«. Říká se zde Českomoravské Švýcarsko pro bohatství přírodních krás. Dále je to u městečka Bystré Valburčino a Hamerské údolí, Lucký vrch s krásnou vyhlídkou na Českomoravskou vysočinu, Devět skal (837 m), nejvyšší to bod Českomoravské vysočiny. Krásné rozsáhlé lesy dodávají krajině romantického půvabu.

Z Luckého vrchu as půl hodiny je Pustá Rybná. Není to pustá vesnice, snad dříve byla od světa více odříznutá a proto pustá, dnes je to vyhledávané letní bydliště s krásnými partiemi v okolí a osadami biblických jmen, Betlemem a Damaškem. Nad Pustou Rybnou začínají skalní útesy vyčnívati osaměle nad nepřehledné lesy.

Jsou to Perničky Rybenské, Milevské, Čtyři palice, Devět skal a jiné, z nichž nejnápadnější vyniká skála Dráteníky nad krásným rybníkem Milevským.

Lze tudíž z Poličky konati mnoho vycházek a výletů kratších i delších a vždy se návštěvník musí setkati s krásnější a krásnější krajinou.

Děkanský chrám sv. Jakuba. Perokresba prof. Jar. Heima. — Dechanei-Dom des hl. Jakob. Federzeichnung des Prof. Jar. Heima. La cathédrale décanale St. Jacques. Dessin à la plune par prof. Jar. Heima. — St. Jacob's deanery-church. Pen-and-ink drawing by prof. Jar. Heima.

Tuhé zimy s velkým množstvím sněhu, jimiž Polička je známa, podporují vydatně zimní sporty. Na Synském rybnice u městského parku se čile bruslí a hraje hockey. Na Šibeničním vrchu a na jiných místech se sáňkuje a zvláště lyžování se zde velmi rozšířilo. Pro tento nejlepší zimní sport jsou v okolí poličském velmi příhodné poměry. Nejvíce vyhledávaná místa pro kratší vyjížďky jsou Mlynářův kopec, s něhož jsou mírné sjezdy na všechny strany a vrch Štymberk s prudkými sjezdy. Překrásné celodenní tury možno voliti kterýmkoliv směrem, neboť lyžařských partií je zde bezpočtu, poskytují vše, čeho i nejnáročnější lyžař požadovati může: ideální sníh, dlouhé nebo zase prudké sjezdy bezpečné i s různými obtížemi a překážkami a posléze překrásné zimní partie krajinné. Vlakové spojení je výhodné od Skutče i od Svitav.

Průmysl v Poličce.

Obyvatelstvo z valné části je zaměstnáno v zemědělství a v průmyslových podnicích textilních a továrnách na obuv. Již odedávna pěstoval se na poličsku len a hlučely zde ruční tkalcovské stavy a výrobek byl vyvážen i za hranice.

Dnes jsou zde továrny, které pomocí strojů vyrábějí textilní výrobky a zasílají je daleko široko do světa. Jsou to továrny fmy Feuerstein Em. a spol. v Poličce, bratři Burešové ve Svojanově a firma Low-Beer v Brněnci. V Poličce zpracovává se rovněž nejušlechtilejší materiál, pravé i umělé hedvábí. Je to v továrně Boleslava Martinů, která umisťuje na domácím i zahraničním trhu kravatové látky a krásné brokáty. Mimoto jsou v okolí Poličky menší tkalcovny.

Nejen textilnictví, ale i výroba obuvi je ve značném rozmachu a zvyšováním výroby po továrnicku vyrostlo v Poličce několik dnes velmi známých firem, které dodávají obuv i do zahraničí. Je to hlavně továrna Jana Zámrečníka, jejíž vypracovaná obuv je vyhledávaná v Praze a jiných větších městech jako obuv vysoce společenská.

Veké lesy daly vznik několika pilám, z nichž zejména parní pila F. Pražana v Poličce dodává dřevo daleko do kraje.

Mimo těchto průmyslových podniků a mimo tovární výroby na lihoviny (fma dra Witze) a továrny na uzeniny (fma J. Jílek a spol.), má Polička měšťanský (právovárečný) pivovar, moderně vybavený, který zásobuje pivem široké okolí.

V blízkosti Poličky je vojenská muniční továrna, která zaměstnává velké množství zdejších občanů.

Městské podniky.

Městské jatky a chladírny. Velkostatek osady města uvnitř hradeb, v jehož správě je městský rybník Synský a rozsáhlý lesní majetek.

Peněžnictví a lékaři.

V Poličce je dosti peněžních ústavů. Je to v prvé řadě městská spořitelna, hojně vyhledáva-

Jiří Pacák: Socha sv. Jiří, zdobící pilíř na pravé straně hřbitovního vchodu u sv. Michala. — Jiří Pacák: Die Bildsäule des hl. Georg schmückt den rechten Pfeiler des Friedhofseinganges zum hl. Michael. — Jiří Pacák: La colonne de St. George, ornement du pilier droit de l'entrée du cimetière de St. Michel. — Jiří Pacák: St. George's column, decorating the right pillar of the entrance into St. Michael's cemetery.

Chrám sv. Jakuba v Poličce.

Die Kirche des hl. Jakob in Polička.

L'église St. Jacques à Polička.

St. Jacob's church at Polička.

ná záložna hospodářská, občanská a lidová záložna. Je zde dosti lékařů, advokátů a notářství. Moderně vybavená okresní všeobecná veřejná nemocnice je daleko a široko proslulá a pacienty vyhledávaná.

Školy.

Polička má nově vybudované měšťanské školy chlapecké a dívčí »Školy Masarykovy«, živnostensko- hospodářskou školu pokračovací a státní reálné gymnasium. Dříve zde byl učitelský ústav.

Hotely.

Na náměstí hotel »Holý«, poblíž náměstí v ulici Riegrově hotel »Lichtág« a restaurace »U Mrštíků«.

Kavárny.

Hotel »Holý« a »Lichtág«. Konečně je to cukrárna »U Černých«.

Informační a cizinecké kanceláře.

Informace možno obdržeti u městského úřadu na radnici. Odbor Klubu čsl. turistů.

Polička.

Polička, einst eine königliche Lehensstadt, liegt in einer seichten, reizenden Talenge im östlichsten Teile des Böhmisch-mährischen Hügellandes, im Polička-Ausläufer, in einer Seehöhe von 555 m und an der Bahnstrecke Skutec-Svitavy. Polička besteht aus der inneren Stadt, umringt von Schanzen, und der oberen und unteren Vorstadt. Einen unvergesslichen Eindruck gewinnt der Besucher durch die inneren Schanzen, welche noch heute durch 18 Basteien, Wälle und Schanzgräben verstärkt sind, denen zwar der Zahn der Zeit seit 700 Jahren viele Schäden zufügte, die aber Polička den unverletzten Charakter einer mittelalterlichen königlichen Stadt verleihen.

Durch die Stadt fliesst der kleine Bach Bílý, der im unweiten Orte Limberg entspringt. Dieser fullt in der Stadt den Teich Synský, setzt seinen Weg fort in südwestlicher Richtung durch die Ortschaften Kamenec und Sádek, wo er sich mit dem Bache Černý vereint, um bei Borovnice in Mähren in den Fluss Svratka zu münden.

Václav Levý: Socha sv. Jakuba na hlavním oltáři v děkanském kostele. — Václav Levý: Bildsäule des hl. Jakob auf dem Hauptaltar des Dechanei-Domes. — Václav Levý: Colonne de St. Jacques sur le maître-autel de la cathédrale décanale. — Václav Levý: St. Jacob's column on the high altar of the deanery-church.

Gegründet wurde Polička von König Přemysl Otakar II., der im Jahre 1265 Kunrát von Löwendorf den Auftrag gab, den Ort »v Políčkách« anzusiedeln und die Umgebung nutzbringend zu bebauen.

Der unansehnliche Ort wurde nun eine königliche Stadt. Im Jahre 1285 wurde Polička dem bekannten böhmischen Herrn Záviš von Falkenstein geschenkt, dem damals auch die Burg Svojanov gehörte. Im Jahre 1307 gab der böhmische König Rudolf I. seiner Gemahlin Elisabeth als Pfand für die unausgezahlte Mitgift die Städte: Hradec Králové, Jaroměř, Vysoké Mýto, Chrudim und Polička. Von dieser Zeit an war Polička ein königliches Lehen. Vom König Vladislav II. bekam Polička im Jahre 1478 ein Stadtwappen. Es ist ein senkrecht geteiltes Schild, in dessen rechter roter Hälfte sich ein weisser Löwe mit der Krone, in der linken goldenen ein halber schwarzer Adler mit der Krone und unten zwei Aexte befinden.

Im Jahre 1457, als König Ferdinand I. nach der Schlacht bei Mühlberg denjenigen Städten, die gegen ihn kämpften, strenge Strafen auferlegte, war darunter auch die Stadt Polička. Sie musste 500 Schock Meissner Groschen zahlen, musste alle Güter ausfolgen und auf alle Vorteile und Freiheiten verzichten. Nach grossen Bitten nahm König Ferdinand I. die Stadt wieder in Gnaden auf und verzieh ihr fast alle Vergehen. Im Jahre 1587 schenkte ihr Kaiser Rudolf II. die Hälfte des auf ihn entfallenden Heimfalles zur Restaurierung der Stadt, der Stadtmauern, sowie zum Bau neuer Strassen, zur Anschaffung von Rüstungen und anderen Kriegsbedurfnissen. Nach der Schlacht am Weissen Berg wurden der Stadt wieder alle Güter genommen und dem kaiserlichen Verwalter übergeben, aber schon in Jahre 1628 erneuerte Kaiser Ferdinand II. auf Bitten der Bewohner von Polička alle Vorteile, Privilegien und frühere Schenkungen mit der Bedingung, dass diese Begünstigungen nur für die Bürger römisch-katholischen Glaubens verwendet werden. Zugleich befahl er, es möge niemand, der nicht dieses Glaubens ist, als Bürger aufgenommen werden, es darf ihm weder in der Stadt, noch in den Vorstädten Unterkunft gewährt werden. Damals wanderten viele Bürger der Stadt Polička aus.

Im XVIII. Jahrhundert hatte Polička ein goldenes Zeitalter. In der Stadt wurde ein neues Rathaus, eine Dechanei, ein Bräuhaus hier und

Frant. Pacák: Apoštol Jan, Miláček Páně, vede Matku Boží zdrcenou žalem na Golgotu (v kostele sv. Jakuba). — Frant. Pacák: Apostel Johann, Liebling Christi, führt die durch Leid niedergeschlagene Mutter Gottes auf den Golgatha (in der hl. Jakobs-Kirche). — Frant. Pacák: Jean, l'apôtre favori du Christ mène la mère de Dieu accablée de chagrin sur la montagne de Golgotha (à l'église St. Jacques.) — Frant. Pacák: John, Christ's favourite apostle shows the despondent Mother of God to Golgotha (in St. Jacob's church.)

in Kamenice gebaut, ein Denkmal der hl. Jungfrau Marie, des hl. Johann von Nepomuk, ein Brunnen am Ringplatz, das Pflaster und ein Kreuzweg um die Kirche des hl. Jakob errichtet.

Die glänzendste Zierde und eine Sehenswürdigkeit von Polička ist eine monumentale Gruppe von Statuen der hl. Jungfrau Maria. Sie steht vor dem Rathaus u. ist ein Werk des Bildhauers Jiří Pacák aus Litomyšl, der im Jahre 1731 beauftragt wurde, diese Statuen auf Kosten der Stadt zum Dank dafür zu errichten, dass Polička von der Pest, die in der Umgebung wütete, verschont wurde. Nach der Ansicht bedeutender Kunstkenner gibt es keine vergleichbare Pestsäule in ganz Böhmen. Die Statuengruppe ist 22 m hoch, bestehend aus 10 künstlerisch ausgeführten Statuen, 23 vollkommenen, kleinen Figuren und 40 reizenden Engelsköpfchen. Zwei Statuen, ebenfalls vor dem Rathaus, stellen die »Knechtschaft« und den »Sieg« dar, und sind aus der Umsturzzeit.

In der Mitte des Platzes ist das Rathaus im Barockstill mit einem gotischen Turm, im Jahre 1744 gebaut, äusserlich reich verziert; im nordwestlichen Teile steht eine Barockkapelle des hl. Franz Xaver, an deren Decke eine Freske vom hiesigen Maler Ondřej Andršt »Apotheose« aus der Missionszeit dieses Heiligen in Brasilien, Indien und Japan angebracht ist.

Von den neuzeitlichen Bauten ist das Staatsrealgymnasium im Stil der Neu-Renaissance und die Turnhalle des »Sokol« zu nennen. Ferner die Masarykschule und »Tylův dům« mit einer Bühne, welche 16.5 m lang und 10 m breit ist, und mit einem Zuschauerraum, welcher 1000 Personen fasst. Der Dechaneidom des hl. Jakob mit seltenen künstlerischen Aussenausschmückungen, der den kleineren Třebízskýplatz beherrscht, wurde im J. 1853—1865 an

V. Bretschneider: Pomník Sv. Čecha v městském parku. — V. Bretschneider: Svat. Čech - Denkmal im Stadtpark. — V. Bretschneider: Le monument de Svat. Čech au parc municipal. — V. Bretschneider: Svat. Čech, monument in the town's park.

der Stelle der ursprünglichen gotischen Kirche aus dem XIII. Jahrhundert, welche im Jahre

Pohled na Letnou od severu. Vlevo stát. reál. gymn., vpravo Masarykovy školy a uprostřed městské činž. domy. — Letná von Norden, links das Staatsrealgymnasium, rechts die Masaryk-Schulen und in der Mitte die städtischen Zinshäuser. — Letná vue du nord, à gauche le collège professionnel d'Etat, á droite les écoles Masaryk, au milieu les maisons municipales de location. — Letná seen from the north, at the left the public college for modern subjects, at the right the Masaryk schools and in the middle the municipal houses to let.

Vil. Amort: Relief »Upálení M. J. Husa« na domě čp. 318 v Husově ulici. — Vil. Amort: Relief »Feuertod des Meisters Jan Hus« auf dem Hause No. 318 in der Husgasse. — Vil. Amort: Relief »Supplice du feu de maitre Jan Hus« sur la maison no. 318 dans la rue Hus. — Vil. Amort: »Jan Hus' death by fire« on the house nr. 318 in Hus-street.

1845 vom Feuer zerstört wurde, erbaut. Es ist ein dreiteiliger Sandsteinbau mit einem nach Westen gerichteten Turm. Das Innere und Aeussere ist ein vollkommenes Kunstwerk. Den Hauptaltar schmückt die Statue des hl. Jakob und die Marmorkanzel, ein künstlerisches Relief des Erlösers und der vier Evangelisten aus kararischem Marmor vom berühmten bohmischen Bildhauer Václav Levý. Vor dem Gebäude der Masarykschule steht ein Monument des Präsidenten T. G. Masaryk vom akademischen Bildhauer Prof. Jan Fojtík. Es ist noch das städtische Museum zu erwähnen, in welchem man viele historische Schätze von wirklich seltenem Werte findet.

Weitere nennenswerte Bauten sind das Bezirksamt, das öffentliche Bezirkskrankenhaus, die Gewerbe-, Fortbildungs- und Volksschule. Eine schöne Aussicht auf die Stadt und ihre malerische Umgebung bietet der nahe, bewaldete, historisch bekannte Berg »Šibenice«, auf welchem, als die Stadt noch die Halsgerichtsbarkeit hatte, die Hinrichtungen ausgeführt wurden (1765). Am Fusse dieses Berges, im Walde Libohái, befinden sich Bäder mit einer Restauration und ein Husdenkmal. Die Restauration ist ein beliebter Ausflugsort; hier wurde der Schriftsteller Fr. Zákrejs geboren.

Heute ist Polička der Mittelpunkt eines regen gesellschaftlichen Verkehrs, ein Platz des Textil- und Schuhmachergewerbes, ein Zentrum der Kultur für das Böhmisch-mährische Hügelland. In dieser Hinsicht weisen wir wieder auf das Museum des Vereines »Palacký« mit seinen bemerkenswerten Sammlungen hin.

Polička hat ein Bezirksamt, ein Bezirksgericht, eine Bezirkskrankenversicherungsanstalt u. andere Staatsämter; es hat cca. 7000 Einwohner. Der Fremden- u. Touristenverkehr beruht nicht nur auf der Anziehungskraft der eigenartigen Bauten, ihrem einerseits mittelalterlichen, andererseits wieder neuzeitlichen Charakter, sondern auf dem reizvollen Anblick der Umgebung, welche von vielen Dichtern, Landschaftsmalern und von der Romancierin Tereza Nováková verewigt wurde.

Die Umgebung von Polička ist touristisch sehr dankbar. Es sind hier zwei Formationen: Eine Kreideformation im Norden und eine Urgesteinformation im Süden. Damit ist der Dop-

Kostnice v Borové.
Beinhaus in Borová.
Ossuaire á Borová.
Charnel-house at Borová.

pelcharakter der Stadt gegeben. Die Kreidefelsen sind durch ihre Kahlheit bemerkenswert, an Naturschonheit viel ärmer als die dichtbewaldeten Urgesteinformationen, und deswegen ist auch die Süd- und Südwestseite der Umgebung von Polička viel besuchter. Im Norden ist ein reizender Ort »Vysoký les«, dann romantische Dorfer Sebranice und Střítěž, nordwestlich der »Široký důl«, welche das Ziel zahlreicher Touristen von nah und Fern, auch von Prag und Brünn sind. Eine besonders malerische Gegend breitet sich gegen Svojanov aus. Es ist dies ein kleines Städtchen, in einem romantischen Tal gelegen, mit einer Bergruine, wo einst der berühmte und mächtige Herr Záviš von Falkenstein siedelte, dessen Gemahlin Kunhuta die Witwe nach dem unglücklichen Přemysl Otakar II. war.

Die Stadt Polička ist Eigentumerin der Burg Svojanov. Südöstlich von Polička liegt zwischen herrlichen Waldern die Sommerfrische Balda.

Südlich von Svojanov sind wilde, zerklüftete Felsenpartien, »Certova brána« genannt. Man nennt die Gegend wegen ihrer Natuschonheiten die bohmisch-mährische Schweiz. Weiter sind noch fur Ausflüge und Touristik zu nennen: Beim Städtchen Bystré die Täler »Valburčino« und »Hamerské«, »Lucký vrch« mit der schonen Aussicht auf das Böhmisch-mahrische Hugelland, »Devět skal« (837 m), der hochste Punkt des Böhmisch-mährischen Hugellandes. Die zahlreichen weiten Wälder verleihen der Gegend einen romantischen Reiz.

Vom »Lucký vrch« ist nach »Pustá Rybná« ungefähr eine halbe Stunde. Der Ort ist kein ödes Dorf, wie man dem Namen nach schliessen konnte, sondern eine gerne aufgesuchte Sommerfrische mit wunderschonen Partien in die Umgebung und bewohnten Flecken mit biblischen Namen, wie Bethlehem und Damaskus. Oberhalb der »Pustá Rybná« ragen die einsamen Felsklippen über unübersehbare Wälder.

Es sind dies die Perničky Rybenské, Milevské, Čtyři palice, Devět skal, und andere, von denen der auffallendste, der Berg »Dráteníky« mit seinem schonen Teich Milevský ist.

Jiří Pacák: Socha sv. Michala arch., zdobící pilíř na levé straně hřbitovního vchodu u sv. Michala. — Jiří Pacák: Die Bildsäule des hl. Erzengels Michael schmückt den linken Pfeiler des Friedhofeinganges zum hl. Michael. — Jiří Pacák: La colonne de l'archange Michel orne le pilier gauche de l'entrée du cimetière St. Michel. — Jiří Pacák: The holy archangel Michael's column decorates the left pillar of St. Michael's cemetery-entrance.

Es besteht für den Besucher also die Moglichkeit, viele Spaziergänge, kürzere und längere

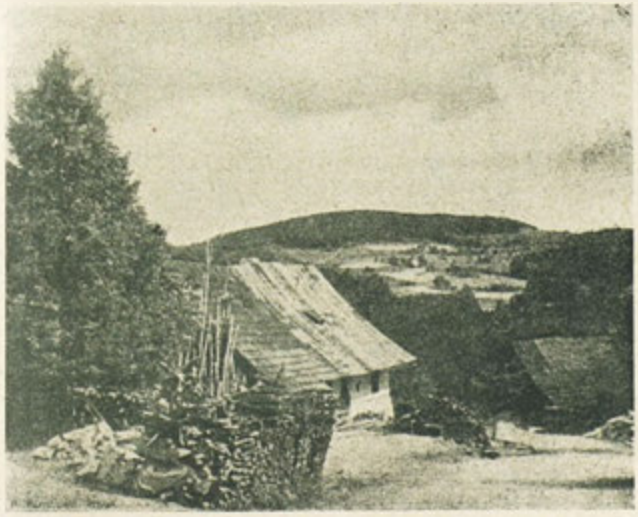

Chalupa ve Spělkově.
Hütte in Spělkov.
Cabane à Spělkov.
Hut at Spělkov.

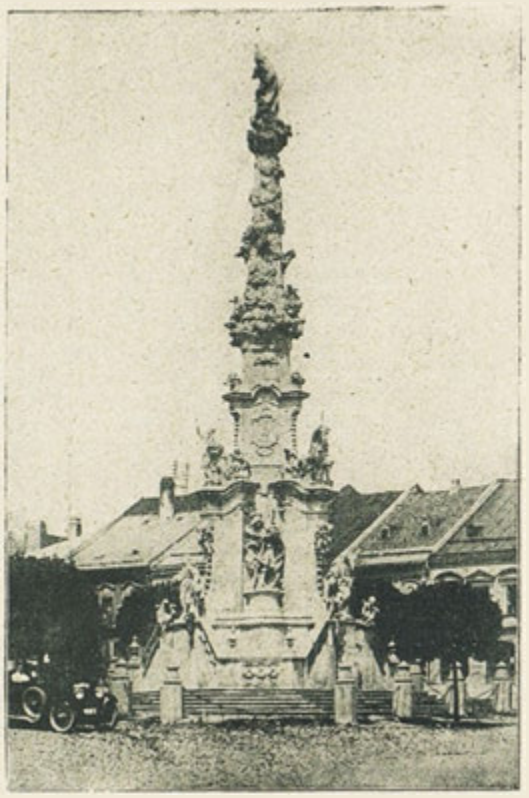

Jiří Pacák: Sousoší Neposkvrněné početí P. Marie na Palackého nám., vysvěcené r. 1751. — Jiří Pacák: Statuengruppe Maria unbefl. Empf. am Palacký-Platz, eingeweiht im Jahre 1751. — Jiří Pacák: Groupe des statues de la Conception sur la place Palacký, inauguré en 1751. — Jiří Pacák: Group of statues of the Conception on Palacký-square, inaugurated in 1751.

Ausflüge zu machen und immer wird er in eine schönere Gegend kommen.

Die Stadt Polička ist bekannt wegen der grossen Schneemassen, die den Wintersport sehr begünstigen. Auf dem Teich »Synský« beim Stadtpark wird viel Schlittschuh gelaufen und Hokkey gespielt. Auf dem Berg »Šibeniční« u. auf vielen anderen Plätzen wird gerodelt und speziell der Ski-Sport findet hier besonders vorteilhaftes Terrain. Meist besuchteste Plätze für kurzere Skiausflüge sind die Anhohe »Mlynářův kopec«, von welchem eine sanfte Abfahrt ist, und der Berg »Štymberk« mit steilen Abfahrten. Zahllos sind die Möglichkeiten für ganztägige Skiausflüge nach allen Richtungen, welche auch den anspruchsvollsten Skilaufer in jeder Beziehung befriedigen müssen: Idealer Schnee, mässige und wieder steile Abfahrten, und schliesslich herrliche Winterlandschaften. Die Zugsverbindung ist von Skuteč und Svitavy sehr gut.

Die Industrie in Polička.

Die Bevölkerung betreibt zumeist Ackerbau und das Schuhmachergewerbe. Schon seit jeher wurde hier Flachs angebaut u. die hier erzeugte handgewebte Leinenware war weltbekannt und wurde ins Ausland geliefert.

Die heute auf maschinellem Wege in den hier existierenden Textilfabriken erzeugten Waren haben im Ausland ebenfalls den besten Ruf. Es sind dies die Fabriksunternehmungen der Fa. Feuerstein Em. & Co. in Polička, Gebrüder Bureš in Svojanov und die Firma Low-Beer in Brněnec. In Polička wird auch das edelste Material von echter und kunstlicher Seide verarbeitet und zwar in der Fabrik der Fa. Boleslav Martinů, welche dem heimischen und ausländischen Markte die schönsten Kravattenstoffe und herrliche Brokate liefert. Ausserdem gibt es in der Umgebung von Polička noch kleinere Webereien.

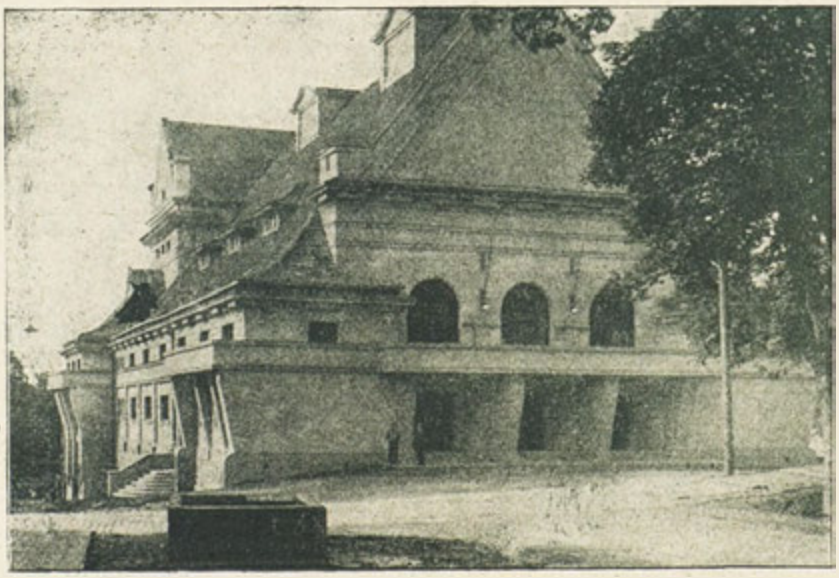

Tylův dům. — Das Haus des J. K. Tyl. — La maison de J. K. Tyl. — J. K. Tyl's house.

Nicht nur die Textilbranche, sondern auch die Schuherzeugung ist im Aufschwung begriffen. Es entstanden in letzter Zeit einige sehr bekannte Firmen, welche ihre Schuherzeugnisse auch ausführen. Es ist dies die Fabrik der Fa. Jan Zámečník, deren Erzeugnisse in Prag und anderen grossen Städten durch ihre gute Ausarbeitung sehr beliebt sind.

Grosse Walder gaben den Ansporn zur Gründung einiger Sägewerke, von denen besonders das Dampfsägewerk der Fa. F. Pražan in Polička Bretter weit ins Land liefert.

Ausser diesen Industrieunternehmungen und ausser der Likorfabrik der Fa. Dr. Witz und der Selchwarenfabrik der Fa. J. Jilek & Co., hat Polička ein bürgerliches, modern eingerichtetes, brauberechtigtes Bräuhaus, dessen Qualitätsbiere von der ganzen Umgebung bezogen werden.

Städtische Unternehmungen:

Die städtische Schlachthalle und Kühlanlage. Der Grossgrundbesitz der Stadt, in dessen Verwaltung der städtische Teich ist und zu dem ausgedehnte Wälder gehören.

Geldinstitute:

Die Städtische Sparkasse, landwirtschaftliche Bezirkssparkasse, Bürgerliche- und Volkssparkasse.

Schulwesen:

Polička hat eine neu erbaute Knaben- und Mädchenbürgerschule, eine Gewerbeschule und eine landwirtschaftliche Fortbildungsschule, ferner ein staatliches Realgymnasium.

Hotels:

Am Ringplatz Hotel »Holý«, unweit des Platzes in der Riegergasse Hotel »Lichtág« und die Restauration »U Mrštiků«.

Kaffeehäuser:

Hotel »Holý« und »Lichtag«, Konditorei »U Černých«.

Informations- und Fremdenverkehrskanzlei:

Alle Informationen erteilt das Stadtamt und die Ortsgruppe des »Klub čsl. turistů«.

Polička: Celkový pohled na město od jihu. — Polička: Gesamtansicht von Süden. — Polička: Vue totale du midi. — Polička: Total view from the South.

Polička.

Polička, autrefois ville féodale royale, est située au fond d'une charmante vallée à l'est du pays montagneux bohémien-morave, à une altitude de 555 m et sur la ligne de chemins de fer de Skuteč-Svitavy. Polička se compose de la ville intérieure, entourée de remparts, et des faubourgs. Les visiteurs de la ville sont extrêmement impressionnés par les remparts intérieurs qui sont encore fortifiés par 18 bastions, remblais et fossés, un peu délabrés par leurs 700 années d'existence, mais qui augmentent tout de même le charme médiéval de la ville royale.

Le petit ruisseau de Bílý, qui a sa source à Limberg non loin de là, traverse la ville en prodiguant l'eau à l'étang de Synský, puis il continue son chemin au sud-ouest en traversant Kamenec et Sádek où il se réunit avec le ruisseau de Černý et finit par se jeter dans le fleuve de Svratka pres de Borovnice en Moravie.

La ville de Polička fut fondée par le roi Přemysl Otakar II, qui chargeait en 1265 Kunrát de Lowendorf de la colonisation et de l'exploitation de la commune de »V Poličkách«.

Voilà pourquoi une commune insignifiante devint ville royale. En 1285 on fit cadeau de Polička au seigneur bohémien connu Záviš de Falkenstein qui possédait alors également le château de Svojanov. En 1307 le roi bohémien Rodolphe I. donnait à son épouse Elisabeth comme

Pohled do kněžiště děkanského chrámu sv. Jakuba. Akvarel prof. Jar. Heima. — Blick in das Presbyterium des Dechanei-Domes des hl. Jakob. Aquarell von Prof. Jar. Heima. — Le presbytere de la cathédrale décanale St. Jacques, Peinture à l'aquarelle du prof. Jar. Heima. — The presbytery of St. Jacob's deanery church. Painting in water-colours by prof. Heima.

gage pour la dot non payée les villes suivantes: Hradec Králové, Jaroměř, Vysoké Mýto, Chrudim et Polička. Depuis ce temps-là Polička était fief royal. En 1478 Polička reçut les armes du roi Vladislav II. C'est un blason partagé verticalement, sur la moitié droite de couleur rouge se trouve un lion blanc avec une couronne et sur la moitié gauche de couleur or un demi aigle noir également avec une couronne. En bas il y a deux cognées.

La ville de Polička se trouvait parmi les villes qui furent punies sévèrement pour avoir combattu contre lui, par le roi Ferdinand Ier après la bataille de Mühlberg en 1457. Polička dut payer 500 soixantaines de gros de Meissen, remettre tous ses biens et renoncer à tous privilèges et libertés. Après de longues prières, le roi Ferdinand I. se radoucit et pardonna à la ville. En 1587 l'empereur Rodolphe II. fit cadeau à Polička de la moitié de son tribut obligatoire pour restaurer la ville et ses murs, pour construire de nouvelles routes et pour se procurer des armures et d'autres munitions de guerre. Après la bataille de Bílá Hora les biens de ville furent de nouveau confisqués et remis à l'administrateur impérial, mais déjà en 1628 l'empereur Ferdinand II. ému par les instances des habitants de Polička, renouvelait tous les avantages, privilèges et dons antérieurs sous condition que ces faveurs ne seraient admises que pour les citoyens catholiques-romains. En même temps il défendait aux habitants de recevoir un hétérodoxe, il n'était pas permis de l'herberger ni dans la ville, ni dans les faubourgs. Beaucoup de citoyens de la ville de Polička émigrerent alors.

Le XVIIIème siècle fut l'âge d'or pour Polička. Dans la ville on bâtit un nouvel hôtel de ville, un doyenné, une brasserie et une autre à Kamenice, un monument de la Ste. Vierge, de St. Jean de Nepomuk, une fontaine sur la place du marché et on traça le pavé et la route autour de l'église St. Jacques.

Le plus bel ornement et la plus grande curiosité de Polička est le groupe monumental de statues de la Ste. Vierge. Il est placé devant l'hôtel de ville, oeuvre du sculpteur Jiří Pacák de Litomyšl, qui fut chargé en 1731 d'ériger ces statues aux frais de la ville, car elle fut épargnée de la peste qui ravagea les environs. D'après des experts célèbres, cette colonne de la peste est unique dans toute la Bohême. Le groupe de statues est haut de 22 m et se compose de 10 statues extrêmement artistiques, 23 petites figures parfaites, 40 petites têtes charmantes d'anges. Deux statues également devant l'hôtel de ville, datent du coup d'Etat et représentent la »Servitude« et la »Victoire«.

Pohled do hlavni lodi kostela sv. Michala archanděla. — Blick in das Hauptschiff der Kirche des hl. Erzengels Michael. — La nef principale de l'église de l'archange St. Michel. — Principal nave of the holy archangel Michael's church.

Hrad Svojanov, majetek města Poličky.
Die Burg Svojanov, Eigentum der Stadt Polička.
Le château de Svojanov, appartenant à la ville de Polička
The Svojanov castle belonging to the town of Polička.

Au milieu de la place se trouve l'hôtel de ville en style baroque avec une tour gothique, bati en 1744 avec de riches enjolivements extérieurs. Au nord-ouest il y a la chapelle baroque de St. François Xavier au plafond de laquelle le peintre Ondřej Andršt, natif de la ville, a peint une fresque »l'Apothéose«, qui représente le temps des missions de ce saint au Brésil, aux Indes et au Japon.

Des batiments modernes il faut mentionner le collège professionnel d'Etat en style néo-renaissance et le gymnase du »Sokol«. Ensuite l'école Masaryk et »Tylův dům« avec une scène longue de 16.5 m et large de 10 m et avec une salle de 1000 places. La cathédrale décanale St. Jacques, avec des ornements artistiques d'une rare beauté, qui domine la plus petite place Třebízský, fut bâtie en 1853–1865 à la place de l'église originaire gothique du XIIIe siècle, détruite par un incendie. C'est un batiment en grès, partagé en trois, avec une tour dirigée vers l'ouest. L'intérieur et l'exterieur sont également parfaits. Le maître-autel est orné de la statue de St. Jacques et la chaire en marbre d'un relief artistique du Sauveur et des quatre évangélistes en marbre de Carrare, oeuvre du sculpteur bohémien célèbre Václav Lévý.

Devant le bâtiment de l'école Masaryk il y a un monument du président T. G. Masaryk par le sculpteur académique, prof. Jan Fojtík. Citons encore le musée municipal dans lequel il y a de nombreux trésors historiques d'une rare valeur.

D'autres bâtiments intéressants sont: le bureau d'arrondissement, l'hôpital public du district, l'école industrielle, de perfectionnement et l'école primaire. De la montagne historique, couverte par les forêts de »Sibenice«, non loin de la ville, sur laquelle avaient lieu les exécutions (1765), lorsque la ville possédait encore le privilège de la justice, on jouit d'une belle vue sur la ville et ses environs pittoresques. Au pied de cette montagne, dans la forêt de Libohaj, se trouvent des bains avec un restaurant et un monument de Hus. Le restaurant est un but d'excursion très recherché et c'est là que naquit l'écrivain Fr. Zákrejs.

De nos jours Polička est le centre d'une vie sociable très active, de l'industrie textile et de la cordonnerie, de la civilisation du pays montagneux bohémien morave. Le musée mentionné ci-dessus de l'union de »Palacký« avec ses collections remarquables a fait beaucoup pour la civilisation.

Dans la ville de 7000 habitants environ il y a un bureau et un tribunal d'arrondissement, une caisse de secours en cas de maladies, des charges publiques. Les étrangers et les touristes ne sont pas seulement attirés par les bâtiments curieux, leur caractère d'une part médiéval et d'autre part moderne, mais encore par les environs charmants célébrés par beaucoup de

Borová.

Vnitřek kostelíka sv. Mikuláše ve Starém Svojanově.

Inneres des St. Nikolaus-Kirchleins in Starý Svojanov.

L'intérieur de la petite église St. Nicolas à Starý Svojanov.

Interior of Sta. Claus' church at Starý Svojanov.

poètes, peintres de paysages ainsi que par la femme de lettres Tereza Nováková.

Les environs de Polička sont magnifiques. Il y a deux formations: un terrain crétacé au nord et une roche primitive au sud. Voilà ce qui explique le caractère double de la ville. Les roches crétacées sont remarquables par leur nudité, plus pauvres en beautés de la nature que les roches primitives très boisées et pour cette raison le sud et le sud-ouest de Polička sont plus fréquentés. Au nord il y a le village charmant de »Vysoký les«, puis les villages romantiques de Sebranice et Střítěž, au nord-ouest »Široký důl«, souvent recherché par de nombreux touristes du pays et de l'étranger, surtout de Prague et Brno. Une contrée extrêmement pittoresque s'étend vers Svojanov. C'est une petite ville située dans une vallée romantique avec une ruine de château où se trouvait dans le temps le seigneur puissant et fameux Závis de Falkenstein, dont l'épouse était la veuve du malheureux roi Přemysl Otakar II, Kunhuta.

La ville de Polička est propriétaire du château de Svojanov. Au sud-est de Polička est située la villégiature de Balda, entourée de forêts magnifiques.

Au sud de Svojanov il y a des parties rocheuses romantiques appelées »Čertova brána«. Cette contrée est connue au loin sous le nom de Suisse bohémienne morave grâce à ses beautés de la nature. De plus il y a encore les buts d'excursions suivants: Près de la ville de Bystré les vallées de »Valburčino« et »Hamerské«, »Luský vrch« avec la belle vue sur le pays montueux bohémien morave, »Devět skal« (837 m), le point le plus élevé du pays montagneux bohémien morave. Les nombreuses forêts étendues rendent à la contrée un charme romantique.

De »Lucký vrch« on met une demi-heure environ pour arriver à »Pustá Rybná«. Ce n'est pas un village désert comme on pourrait croire (pustá-désert), mais une villégiature recherchée avec des environs magnifiques et des villages voisins aux noms bbiliques, tels que Bethlehem et Damaskus. Au-dessus de »Pustá Rybná« les écueils solitaires des rochers dominent les forêts immenses.

Ce sont les montagnes de Perničky Rybenské, Milevské, Čtyři palice, Devět skal, ainsi que beaucoup d'autres dont la plus remarquable est la montagne de »Dráteníky« avec le bel étang de Milevský.

Le visiteur aura donc l'occasion d'entreprendre de nombreuses promenades, plus ou moins prolongées et il sera toujours plus ravi des merveilles qu'il verra.

La ville de Polička est connue à cause des grandes masses de neige qui favorisent beau-

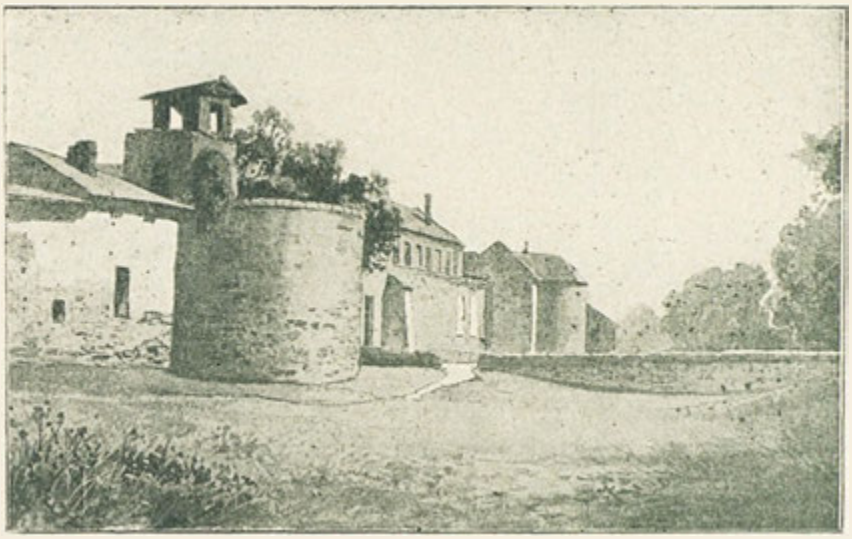

Dosud zachovalé bašty a hradby s parkánem na jihu města. — Erhaltene Basteien und Schanzen mit Schanzgraben im Süden der Stadt. — Bastions et remparts avec le fossé des retranchements au sud de la ville. — Bastions and trenches with the moat in the South of the town.

coup le sport d'hiver. Sur l'étang de »Synský« près du parc municipal on patine beaucoup et on y joue également au ice-hockey. Sur la montagne de »Šibenice« et bien d'autres on va en luge et en ski. Les meilleurs terrains pour les excursions de ski sont la colline de »Mlynářův kopec« qui a une pente douce et la montagne de »Štymberk« à descentes rapides. Les excursions de ski à une journée sont innombrables dans toutes les directions et elles satisferont même les skieurs les plus difficiles sous tous les rapports. Neige idéale, pentes douces et raides, paysages d'hiver magnifiques. Bon service de train de Skuteč et Svitavy.

L'industrie à Polička:

La population fait pour la plupart de l'agriculture et de la cordonnerie. Depuis toujours on y a cultivé le lin et la production de toile tissée à main était de renommée universelle et aussi exportée à l'étranger.

Les produits de nos jours fabriqués à l'aide de machines dans les usines textiles de la ville sont également réputés à l'étranger. Ce sont les entreprises de la maison Feuerstein Em. & Cie. à Polička, Bureš Frères à Svojanov et la maison Löw-Beer à Brněnec. A Polička on travaille également les meilleurs matériaux en soie pure et artificielle dans l'usine de la maison Boleslav Martinů qui fournit les plus beaux tissus de cravates et des brocarts magnifiques. En outre il y a près de Polička des tisseranderies plus petites.

Ce n'est pas seulement la branche textile, mais encore la cordonnerie qui prend son essor à présent. Quelques usines très connues, fondées recemment, exportent aussi leurs produits. C'est p. e. l'usine de la maison Jan Zámečník, dont les produits sont très en vogue à Prague et d'autres grandes villes grâce à leurs bonne exécution.

A cause des forêts étendues on a installé quelques scieries, c'est surtout la scierie à vapeur de la maison F. Pražan à Polička qui fournit des planches un peu partout.

A part ces entreprises industrielles et la distillerie de liqueurs de la maison de Dr. Witz et l'usine de viande fumée de la maison J. Jílek & Cie., Polička possède une brasserie ci-

Celkový pohled na starou Poličku. — Gesamtansicht von Alt-Polička. — Vue totale de Polička ancienne. — Total view of old Polička.

vique, aménagée d'une manière moderne, dont les bières de premiere qualité sont en vente dans tous les environs de la ville.

Entreprises municipales.

L'abattoir municipal et réfrigérants. La grande propriété de la ville qui administre aussi l'étang municipal ainsi que les forêts étendues.

Banques:

La caisse municipale d'épargne, la caisse agricole d'épargne, la caisse civile et du peuple.

Écoles:

Polička a une école primaire supérieure de garçons et de filles récemment construite, une école agricole de perfectionnement et un collège professionnel d'Etat.

Hôtels:

Sur la place du marché Hôtel »Holý«, non loin de la place dans la rue Rieger, Hôtel »Lichtág« et le restaurant »U Mrštiků«.

Cafés:

Hôtel »Holý« et »Lichtág«, pâtisserie »U Černých«.

Bureau d'information et de tourisme: Tous les informations par la mairie et le club »Čsl. turistů«.

Polička.

Polička, formerly a royal feudal town lies in a charming, narrow valley in the extreme East of the Bohemian-Moravian hill-country, the Polička spur, at an altitude of 555., on the railway-line Skuteč—Svitavy. Polička has an interesting inner town, surrounded by redoubts and an upper and a lower suburb. The tourist will never forget the sight of the town with its 18 bastions, ramparts and entrenchments. Of course 700 years have damaged them, but nevertheless Polička shows the aspect of a medieval royal town, that cannot be lost.

The small brook, Bílý, flows through the town, rising in the place Limberk. It fills the pond, Sýnský, and glides along to the south-west trough Kamenec and Sádek, meets the brook, Černý, and falls into Svratka-river near Borovnice in Moravia.

Spořitelna města Poličky. — Sparkasse der Stadt Polička. — La caisse d'épargne de la ville de Polička. — The Polička savings-bank.

Polička was founded by King Přemysl Otakar II., who gave an order to Kunrát of Lowendorf in 1265, to colonise the place »V Poličkách« and to bring the surroundings under cultivation.

A modest place became a royal town now. In 1285 the well known Bohemian Lord Záviš of Falkenstein, owner of Svojanov-castle, was presented with Polička. In 1307 the Bohemian King Rudolf I. gave to his wife Elizabeth as a pledge for the unpaid dowry, the towns: Hradec Králové, Jaroměř, Vysoké Mýto, Chrudim and Polička. Since this very time, Polička became a royal fief. King Vladislav II. gave a coat of arms to the town in 1478. It is a vertically parted shield, in its right red half there is a white lion with a crown, in the left golden half a black eagle also with a crown; at the lower end we see two axes.

In 1457 after the battle of Mühlberg, King Ferdinand I. punished severely all the towns fighting against him. The town Polička was among them. It had to pay 500 threescore of Meissen pennies; it had to hand over all its estates and to resign all privileges and immunities. After urgent entreaties King Ferdinand I. tempered justice with mercy and pardoned its trespass. In 1587 Emperor Rudolf II. gave half of the payment of tribute, he had received, to the town for restoring the walls, for laying out new streets and for the provision of armour and other requisites of war. After the battle on the White Mountain, the town was anew dispossessed of all its estates and surrendered to the imperial administrator. But already in 1628 Emperor Ferdinand II. renewed all the privileges, benefits and former donations on condition, that all these favours only were given to Roman Catholic citizens. At the same time he commanded, that nobody should be put into the municipal register without being Catholic. Neither the town nor the suburbs were allowed to shelter him. So many citizens of Polička had to leave their native town.

The 18th. century was a golden one for the town. Polička built then a new townhall, a deanery, a brewery (another one in Kamenice), a monument of the Holy Virgin, one of St. John of Nepomuk, and a well in the market-place. A cross-gallery round St. Jacob's church was built, too, and the pavement was renewed.

The most brilliant ornament and a real sight of Polička is a monumental group of Holy Virgin's statues. It is before the townhall and a work of the sculptor Jiří Pacák of Litomyšl. In 1731 he received the order from the municipality to erect these statues as a token of gratitude. Polička had not been touched by the pestilence raging in the surroundings. Important experts in art contend that no other plague-column in all Bohemian may be compared with this group. It is 22 m high, consisting of 10 artistically worked statues, 23 small figures and 40 charming cherub's heads. Two statues, standing likewise before the townhall, represent »Slavery« and »Victory« and date from the overthrow.

In the middle of the place there is the baroque townhall with a Gothic tower and rich ornaments, built in 1744; in the north-west part there is a baroque chapel of St. Francis Xaver,

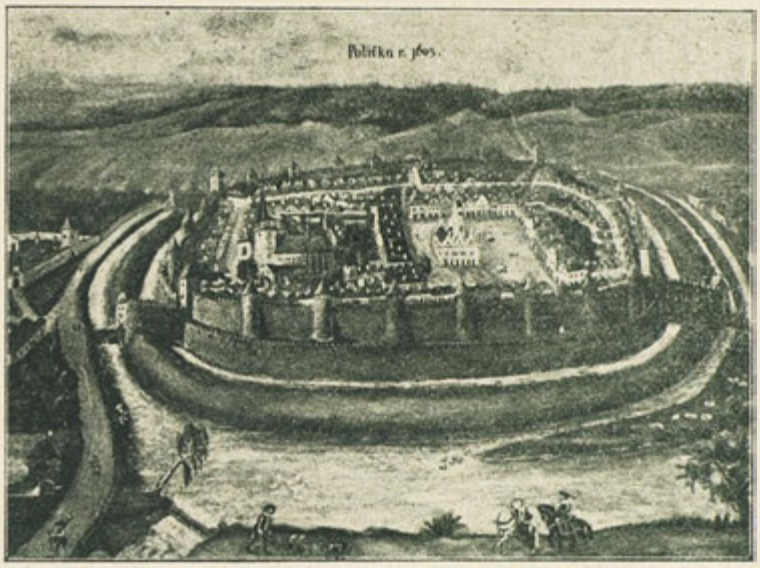

Polička z r. 1603. — Polička vom Jahre 1603. — Polička en 1603. — Polička in 1603.

with a ceiling fresco of the native painter Ondřej Andršt »Apotheosis« from the missionary sojourn of this saint in Brazil, India and Japan.

Among modern buildings we must mention the public college for modern subjects in New Renaissance style and the gymnastic hall of the club »Sokol«. Further the Masaryk-school and »Tylův Dům« with a stage, 16.5 m long and 10 m broad and a house, holding 1000 persons. St. Jacob's deanery church, with rare artistic ornaments, dominating the smaller Třebízský-Square, was built in 1853—1855 at the site of the original Gothic church, dating from the 13th. century and destroyed by a large fire in 1845. It is a tripartite sandstone-building with a tower towards the West. The interior and the outside are perfect works of art. The great altar is adorned by a statue of St. Jacob and the marble pulpit has an artistic relief, showing the Saviour and the 4 evangelists in Carrara marble, works of the famous Bohemian sculptor Václav Levý.

Before the building of the Masaryk-school there is a monument of president Masaryk by the academic sculptor Professor Jan Fojtík. In the municipal museum you will find many historical treasures of a rare value.

Other remarkable buildings are: The district-court, the public district hospital, the technical college and the continuation- and the elementary-school. You have a fine view of the town from the near historical mountain »Šibenice«. As long as the town had the execution-power, all the persecutions were done on the mountain (1765). At the foot of the mountain, in Libohájforest, there are baths with a restaurant and a Hus monument. The restaurant is much in favour with tourists and the writer Fr. Zákrejs was also born there.

Now-a-days Polička is the centre of a lively sociability, the chief place for the textile- and shoemaker's trade, a civilisation-centre of the Bohemian-Moravian hill-country. As to this, we mention once again the museum of the club »Palacký« with its valuable collections.

Polička has a district-department, a district-court, a district sick-fund and public boards. The town has about 7000 inhabitants. The tourist-industry is a brisk one, but the attractive forces are not only the peculiar buildings with their medieval character or the beautiful modern houses, there are the charming surroundings, too, celebrated by many poets, landscape-painters and the woman-poet Tereza Nováková.

For tourists the surroundings of Polička are very interesting indeed. They will find two different formations there: A chalk formation in the North and a primary rock-formation in the South. Here you find the explanation for the double character of the town. The bareness of the chalk-cliffs is remarkable, but the primary rocks, densely covered with woods, are richer in natural beauty. Therefore the south and southwest-side of the surroundings of Polička are much more in favour.

In the north there is the charming place, »Vysoký les«, the romantic villages, Sebranice and Střítež, in the northwest the »Široký důl«, an excursion for many tourists from near and far, even from Prague and Brno. A very picturesque place is the region of Svojanov. It is a small town in a romantic valley with a montain-ruin. In days gone by, the famous and mighty lord Záviš of Falkenstein lived there with his wife, the widow of the unhappy King Přemysl Otakar II., Kunhuta.

The town of Polička is the owner of Svojanov-castle. In the south-east of Polička, among wonderful forests there lies the well-known summer-resort Balda.

In the south of Svojanov you will find wild, rifted rocks, the »Čertova brána«. This region is so beautiful, that it is often called »Bohemian-Moravian Switzerland«. Other nice excursions are: The valleys »Valburčino« and »Hamerské« near the small town of Bystré; »Lucký vrch«

with a fine view on the Bohemian-Moravian hill-country; »Devět skal« (837 m), the highest point of this region. Numerous and large forests give quite a romantic charm to the country.

It is half an hour's walk from »Lucký vrch« to »Pustá Rybná«. But the place is not a deserted village, as you might think on account of its name, (pustá-deserted) it is a much frequented summer-resort with wonderful walks to the surroundings and in its proximity there are nice villages with biblical names, e. g. Bethlehem and Damascus. Above Pustá Rybná, lonely groups of rocks tower above boundless forests.

There are many of them: Pernický, Rybenské, Milevské, Čtyři palice, Devět skal and the most striking one is the Dráteniky-mountain with its beautiful pond Milevský.

The tourist may choose between many walks and excursions, shorter or longer ones, and he will everywhere find wonderful places.

The town Polička is well known as a fine place for winter-sport. In winter-time the pond »Synský« near the park of the town, is crowded with skaters and ice-hockey players. »Šibenice-mountain« is a nice toboggan-terrain as well as many other slopes; and skiers will be charmed by the surroundings. For shorter ski-excursions the hill »Mlynářův kopec« is much in favour with a gentle start and »Šlymberk-mountain« with a steep one. There are numerous one-day's ski-trips in all directions, satisfying even the most pretentious skier. He will find perfect snow, gentle or steep slopes and a wonderful winter-landscape. Good railway-communication from Skuteč and Svitavy.

Industry in Polička:

The inhabitants of the town mostly carry on agriculture and bootmaking. For many years flax has been cultivated, and the hand-woven linen was known all over the world and often sold abroad.

Nowadays there are textile-factories in the town and the goods, manufactured by machines, are well known abroad, too. We mention the factories of the firm of Feuerstein Em. & Co. in Polička, Bureš Brothers in Svojanov and the firm of Low-Beer in Brněnec. In Polička the best material of real and artifical silk is worked up in the factory of the firm of Boleslav Martinů, supplying the home- and foreign market with the most beautiful material for ties and with wonderful brocades. Besides there are several smaller weaving-mills in the surroundings of Polička.

But not only is textile-industry reviving, bootmaking, too, is prosperous. In the last years several firms were established and they are even able to export their goods. First of all we mention the firm of Jan Zámečník, well known in Prague and other large towns.

The immense forests were the cause of the foundation of several sawmills; the steam sawmill of the firm of F. Pražan in Polička supplies all the country with planks.

Besides these branches of industry the liqueur-distillery of the firm Dr. Witz and the factory for smoked meat of the firm of J. Jílek & Co., Polička has a municipal up-to-date installed brewery with a brewer's licence. Its first rate beers are in high favour with all the surroundings.

Municipal institutions:

The municipal slaughter-house and refrigerators. The large estates of the town, and the administration of the municipal ponds and the large forests.

Financial institutions:

The municipal savings-bank, the agricultural district savings-bank, the municipal and the people's savings-bank.

Schools:

Polička has a newly built boys'- and girls'-higher elementary school, a technical- and an agricultural continuation-school and a public college for modern subjects.

Hotels:

Hotel »Holý« the market-place, Hotel »Lichtág« near the square in the Rieger-street, and the restaurant »U Mrštíků«.

Cafés:

Hotel »Holý« and »Lichtág«, the confectioner's shop »U Černých«.

Information- and tourist-office:

The municipal office and the section of the »club čsl. turistů« gladly give all information.

Hlinsko v Čechách.

JUC. Karel Prchlík.

Hlinecko jest typickým krajem Českomoravské vysočiny. Stalo se proto zdrojem umělecké tvorby četných význačných malířů krajinářů.

Střediskem kulturním i obchodním tohoto kraje jest město Hlinsko, ležící na hlavní železniční trati Pardubice—Něm. Brod. Jest položeno v nadmořské výši přes 582 m a čítá přes 6000 obyvatel. Jest starobylým městem, neboť o původní osadě, zv. tehdy Hlína, jež dala vznik městu Hlinsku, činí se zmínka již roku 1073 a městským právem bylo vysazeno jistě již před koncem 13. století. Znak města jest totožný s erbem pánů z Pardubic. I na Hlinecko pronikly ohlasy bouří husitských a dolehlo naň vlnobití i dalších dějin, takže těžce zkoušelo útrapami válek. Zvláště za třicetileté války, kdy se lid vzepřel Švédům, kteří byli poraženi u Sloupného za Hlinskem. A i později bylo sužováno válečnými událostmi, zejména roku 1742 Sasy, kteří v Hlinsku zapálili, později Bavory, Francouzy a roku 1866 Prusy.

Dnes jest Hlinsko příjemné, moderně upravené město se širokými dlážděnými ulicemi, pěknými budovami veřejnými i soukromými,

s bohatým večerním elektrickým osvětlením a s živým ruchem pouličním, obchodním i společenským.

Hlinsko a jeho nejbližší okolí vyznamenává se nejdelším slunečním zářením v Cechách a to nejen v zimě, ale i v létě, takže příroda sama je doporučuje i pro letní pobyt, což jest umožněno vším pohodlím vybavenými hotely a dostatkem bytů soukromých.

Okolí poskytuje i náročným turistům mnoho vděčných vycházek a výletů, při nichž možno poznati duši i tvrdý život horského obyvatelstva. Nejbližší okolí jest velmi vhodné pro lyžaření a to nejen pro začátečníky, nýbrž i k pořádání lyžařských závodů, které v posledních letech se zde pořádají.

Svým průmyslem kožešnickým a zejména pak textilním domohlo se Hlinsko svérázného jména nejen v celé Československé republice, nýbrž i za hranicemi a v zámořských státech.

Hlinecký průmysl textilní vyrábí nyní pro export i vnitrozemskou potřebu zejména žanylkové koberce jutové, bavlněné i vlněné, jakož i ručně vázané, předložky a běžce, rozmanité přehozy otomanové i pokrývky na stoly a postele, zejména žanylkové záclony bavlněné, nábytkové látky, žanylkové šály a šátky a různé jiné textilní zboží. Tento textilní průmysl jest zastoupen firmami: Klazar, akc. spol., Fuhrmann Moritz, Taussig Josef, Reichmann a Brügel, Ruprecht František, Janda a syn, Sokol Rudolf, Kaufmann František, Spitzer Daniel a Stodolowsky, Cach Alois, Bouška František, Textilia, Šíma Karel, Marvan Václav, Weiss a synové, akc. spol., Tlustý František (ručně vázané koberce), Sokolovský a Otradovský, Sedláček Karel, Sedláčková Milada, Vojtová Anna, Macek Ladislav.

Firma Samuel Taussig a synové, akc. spol., hlavně vyrábí: Nepromokavé plachtoviny, hotově ušité plachty a koňské přikrývky, jutové a bouclé běžce a koberce, konopné hadice, látky na hasičské pracovní obleky, balící jutu, moučné a obilní pytle, slamníky, prostěradlová plátna, ručníky, utěrky, surové hedvábíčko, burety, letní módní látky, filtrační plachetky, technické tkaniny, pro veškerý průmysl, vojenské a železniční potřeby.

Druhým význačným odvětvím průmyslovým jest kožešnictví, které zejména po státním převratě doznalo netušeného rozvoje, takže Hlinsko, kdež jest největší výroba kožešnického zboží v republice, získalo si světového označení: **»Hlinsko jest druhé Lipsko«.**

Tento průmyslový obor jest zastoupen firmami: Společnost pro průmysl kožešnický (Tlustý, Knöpfelmacher a spol.), Kožešnické družstvo, Rudolf Tichý, Tichý, Ježdík a spol., Záviška Jan, Rudolf Viktor, Krajina a spol., Peclinovský Antonín, Otradovský Karel, Tlustý a Sedláček, Tlustý Jan a spol., Bratří Dřevíkovský, Valíček Rajmund.

Značnou důležitost pro Hlinsko i kraj má i **kamenoprůmysl,** který se zabývá prodejem nezpracované tmavomodré a jemnozrnné hutné žuly hlinecké a zpracováním této i za hranicemi republiky, dobře známé žuly na dlažební kostky, kvádry, pomníky, desky. Průmysl ten jest zastoupen zejména firmou Jiří Matula a synové, žulové lomy a velkozávod kamenický, která jest opatřena tím nejmodernějším zařízením.

V poslední době firma Josef Kudrnáč a spol., **továrna na gumové zboží v Náchodě,** zřídila v Hlinsku svoji pomocnou továrnu.

Kromě těchto hlavních průmyslových oborů jsou v Hlinsku **ještě** jiné průmyslové závody, zejména známá **pilnikárna** firmy Tlustý a Lowy, jež jest zařízena i pro exportní výrobu, továrna Josefa Prokopa na **asbestovou břidlu** značky »Granit«, **výrobny ručního vyšívání a prádla,** zastoupené zejména firmou Ludvík Zinner a bratr, která dodává své zboží i do zahraničí, a Karel Dušek, **barevny, přípravny kožešin, knihtiskárna** Josefa Wagnera, **Společenský pivovar, městská elektrárna, parní pily** zastoupené zejména firmou Arnošta Perkowitsche a Františka Koláře, **mlýny** Josefa Pazderníka a Františka Homolky, cementárny Josefa Prokopa a Adolfa Rezlera, **kamenické a sochařské závody,** zastoupené firmou Baloun a Vápeník a firmou Alois Přibyl, a jiné.

Hlinsko.

JUC. Karel Prchlík.

Hlinsko und seine Umgebung ist eine typische Gegend des böhmisch-mährischen Hügellandes. Sie wurde daher auch eine dankbare Quelle künstlerischen Schaffens zahlreicher bedeutender Landschaftsmaler. Das Kultur- und Handelszentrum dieser Gegend ist die an der Hauptbahnstrecke Pardubice—Něm. Brod liegende Stadt **Hlinsko.** Sie liegt in einer Seehohe von über 582 m und zählt mehr als 6000 Einwohner. Es ist dies eine altertümliche Stadt, denn die Ursprungssiedlung, damals Hlína genannt, welche die Entstehung der Stadt Hlinsko begründete, wird schon im Jahre 1073 genannt und wurde mit den Stadtrechten gewiss schon vor Ende des 13. Jahrhunderts ausgestattet. Das Stadtwappen ist identisch mit dem Wappen der Herren von Pardubice. Auch in die Gegend von Hlinsko drang der Widerhall der Hussitenstürme und der Wellenschlag der weiteren geschichtlichen Ereignisse, so dass auch sie unter den Kriegsplagen schwer litt. Besonders viel musste diese Gegend im dreissigjährigen Kriege durchmachen, als sich das Volk gegen die Schweden auflehnte, welche hinter Hlinsko, bei Sloupný geschlagen wurden. Aber auch später litt Hlinsko unter den kriegerischen Ereignissen, so im Jahre 1742 unter den Sachsen, welche die Stadt in Brand steckten, dann unter den Bayern, Franzosen und im Jahre 1866 unter den Preussen.

Heute ist Hlinsko eine angenehme, modern ausgestattete Stadt mit breiten, gepflasterten

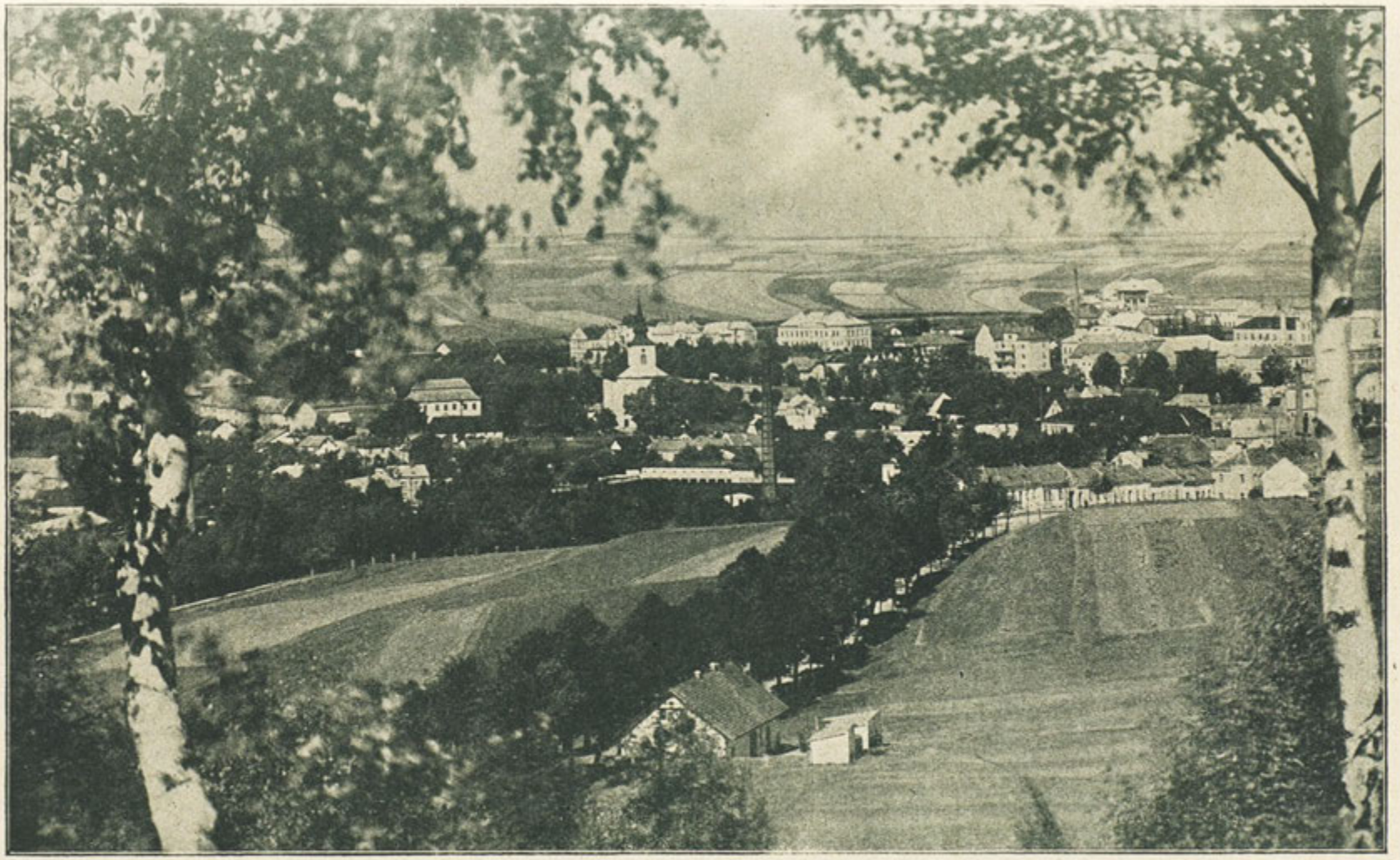

Celkový pohled na Hlinsko. — Gesamtansicht der Stadt Hlinsko. — Vue totale de la ville de Hlinsko. — Total view of the town of Hlinsko.

Strassen, schönen öffentlichen und privaten Gebäuden, mit reichlicher elektrischer Abendbeleuchtung und lebhaftem Strassen-, Handels- und auch gesellschaftlichem Verkehr.

Hlinsko und seine nächste Umgebung weist die längste Sonnenstrahlung in Böhmen auf und zwar nicht nur im Winter, sondern auch im Sommer, so dass die Natur selbst die Stadt als Sommeraufenthaltsort in Vorschlag bringt, was übrigens durch zahlreiche, mit allem Komfort der Neuzeit ausgestattete Hotele und eine reichliche Anzahl geeigneter Privatwohnungen ermöglicht wird.

Die Umgebung der Stadt bietet auch sehr anspruchsvollen Touristen eine grosse Anzahl kürzerer und längerer Ausfluge, bei welchen die Möglichkeit geboten ist, die Mentalität und die harten Lebensbedingungen der hiesigen Bewohner kennenzulernen. Die allernachste Umgebung der Stadt ist besonders fur den Skisport geeignet, nicht nur für Anfänger, sondern auch zur Veranstaltung von Ski-Wettbewerben, welche auch seit den letzten Jahren hier durchgefuhrt werden.

Die hier ansässige Kürschner- und Textilindustrie errang der Stadt Hlinsko fur diese Industrie einen vorzuglichen Ruf nicht nur in der tschechoslovakischen Republik, sondern auch im Ausland und in Uibersee.

Die Textilindustrie in Hlinsko erzeugt gegenwärtig sowohl für den Export, als auch für den Inlandsbedarf: Chenilleteppiche aus Jute, Baumwolle und Wolle (auch handgeknüpfte), Bettvorleger und Läufer, verschiedene Ottomanüberwürfe, Tisch- und Bettdecken; im Besonderen: Chenille-Vorhänge aus Baumwolle, Möbelstoffe, Chenille-Schals und -Tücher, sowie andere Textilwaren.

Diese Industrie ist vertreten durch die Firmen: Klazar, akc. sp., — Moritz Fuhrmann, — Josef Taussig, — Reichmann und Brügel, — Frant. Ruprecht, — Janda und Sohn, — Rudolf Sokol, — Franz. Kaufmann, — Daniel Spitzer und Stodolowsky, — Alois Cach, — Franz Bouška, — Textilia, — Karl Šíma, — Wenzel Marvan, — Weiss und Söhne A. G., — Franz Tlustý (handgeknüpfte Teppiche), — Sokolovský und Otradovský, — Karl Sedláček, — Milada Sedláček, — Anna Vojta, — Ladislaus Macek.

Die Firma **Samuel Taussig und Söhne, A. G.,** erzeugt hauptsächlich: Wasserdichte Segeltuche, fertige Plachen (Blahen) u. Pferdedecken, Jute- und Bouclé-, Läufer und Teppiche, Hanfschläuche, Stoffe für Feuerwehr-Arbeitsanzüge, Emballagejute, Mehl- und Getreidesäcke, Strohsäcke, Bettlakenleinwand, Handtucher, Abwischtücher, Rohseide, Burette, Sommer-Modestoffe, Filtrierleinwand, technische Gewebe für jedwede Industrie, Militär- und Eisenbahnbedarf.

Der **zweite** bedeutende **Industriezweig** ist **die Kürschnerei,** welche nach dem Umsturz einen ungeahnten Aufschwung nahm, so dass die Stadt Hlinsko, in welcher die Kürschnerwarenerzeugung der ČSR konzentriert ist, die Weltbezeichnung: **»Hlinsko ist das zweite Leipzig«** errang. Dieser Industriezweig ist vertreten durch die Firmen:

Kürschnerei- Industriegesellschaft (Tlustý, Knopfelmacher et Co.), — Genossenschaft der Kürschner, — Rudolf Tichý, — Tichý, Ježdík et Co., — Johann Záviška, — Viktor Rudolf, — Krajina und Co., — Anton Peclinovský, — Karl Otradovský, — Tlustý und Sedláček, — Johann Tlustý und Co., — Brüder Dřevikovský, — Raimund Valiček.

Eine besondere Bedeutung für Hlinsko und die Umgebung kommt auch der dortigen **Stein-Industrie** zu. Dieselbe befasst sich mit dem Verkauf von unbearbeitem dunkelblauem und

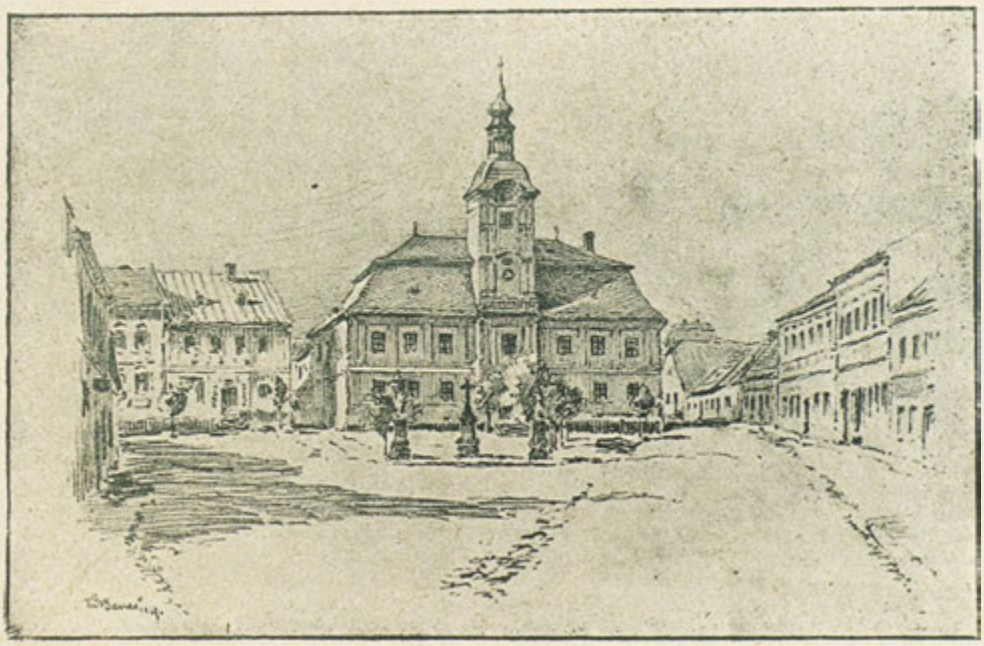

Radnice v Hlinsku. — Rathaus in Hlinsko. — L'hôtel de ville à Hlinsko. — Townhall at Hlinsko.

feinkörnigem Hlinskoer Granit, mit der Verarbeitung dieses auch jenseits der Grenze bestbekannten Granits zu Pflasterwürfeln, Quadern, Denkmalen und Steinplatten. Diese Industrie ist besonders durch die Firma Georg Matula und Söhne, Granitsteinbrüche und Gross-Steinmetzerei vertreten. Dieses Unternehmen ist mit den allerneuesten Maschinen und Werkzeugen eingerichtet.

In der letzten Zeit errichtete die bekannte **Gummiwarenfabrik** Josef Kudrnáč und Co., in Náchod, eine Filialfabrik in Hlinsko. Ausser diesen Haupt-Industriezweigen bestehen in Hlinsko noch weitere Unternehmungen, so besonders die auch für den Export eingerichtete **Federnhauerei** der Firma Tlustý und Löwy, — die **Asbestschieferfabrik** Josef Prokop (erzeugt die bekannte Marke »Granit«), — **Handstickerei- und Wäsche-Erzeugungen,** diese vertreten durch die Firma Ludwig Zinner und Bruder, welche ins Ausland exportiert, — die **Lederfärberei und Appreturanstalt** Karl Dušek, — die **Buchdruckerei** Jos. Wagner, — das **Genossenschafts-Bräuhaus,** — das städtische **Elektrizitätswerk,** — **Dampfsägen,** darunter jene der Firmen Ernst Perkowitsch und Franz Kolář, **Mühlen** der Firmen Josef Pazdernik und Adolf Rezler, — **Stein- und Bildhauerwerkstätten,** vertreten durch die Firma Baloun und Vápeník und die Firma Alois Přibyl und m. a.

Hlinsko.

Par Karel Prchlík, licencié en droit.

La ville de Hlinsko et ses environs est une contrée typique du pays de collines bohémien-morave. Voilà pourquoi elle est devenue la source inspiratrice de nombreux peintres paysagistes bien connus. Le centre de civilisation et de commerce de cette contrée est la ville de **Hlinsko,** située sur la ligne principale de chemins de fer de Pardubice--Něm. Brod. Elle a une altitude de plus de 582 m et plus de 6000 habitants.

C'est une ville archaique puisque la colonie originaire, appelée jadis Hlína qui causait la formation de la ville de Hlinsko, fut déjà mentionnée en 1073 et élevée au rang de ville probablement déjà avant la fin du 13e siècle. Les armes de la ville sont identiques avec les armes des seigneurs de Pardubice. La contrée de Hlinsko fut également hantée par les guerres des Hussites ainsi que d'autres événements historiques de sorte qu'elle avait beaucoup à souffrir par la misère de la guerre. Le comble du malheur fut la guerre de Trente Ans lorsque le peuple se révolta contre les Suédois qui furent vaincus derrière Hlinsko près de Sloupný, plus tard aussi la guerre ravagea la ville, car en 1742 les Saxons réduisirent Hlinsko en cendres, ensuite survinrent les Bavarois, les Français et en 1865 les Prussiens.

De nos jours Hlinsko est une ville agréable et moderne à larges rues pavées, beaux bâtiments publics et privés, à lumière électrique abondante ainsi qu'au trafic commercial et social très actif.

Hlinsko et ses environs immédiats sont les places les plus ensoleillées non seulement en hiver mais aussi en été, de sorte que la nature recommande elle-même la ville comme villégiature; de nombreux hôtels à confort moderne et de logements privés offrent un séjour agréable.

Les environs de la ville se prêtent à des excursions plus ou moins prolongées qui satisferont même les touristes les plus difficiles. On aura l'occasion de connaître et de comprendre la mentalité et les dures conditions de vie des habitants de la ville. A proximité de Hlinsko il y a de bons terrains de ski et pour des débutants et pour les concours de ski qui y ont lieu depuis quelques années.

L'industrie de fourrures et textile a propagé le renom de la ville de Hlinsko non seulement dans la République tchécoslovaque mais encore à l'étranger et même aux pays d'outre-mer.

L'industrie de textile à Hlinsko produit pour le pays-même et pour l'export: tapis de chenille en jute, coton et laine, aussi à points noués), descentes de lit et sentiers, couvertures de divan, tapis de table et de lit, ensuite rideaux de chenille en coton, étoffes pour meubles, châles et mouchoirs de chenille ainsi que d'autres marchandises textiles.

Cette industrie est représentée par les maisons suivantes: Klazar, S.-A., — Moritz Fuhrmann, — Josef Taussig, — Reichmann & Brügel, — František Ruprecht, — Janda & Fils, — Rudolf Sokol, — František Kaufmann, — Daniel Spitzer & Stodolowsky, — Alois Cach, — František Bouška, — Textilia, — Karel Šima, — Václav Marvan, — Weiss & Fils S. A., — František Tlustý (tapis à points noués), — Sokolovský & Otradovský, — Karel Sedláček, — Milada Sedláček, — Anna Vojtová, — Ladislav Macek.

La maison Samuel Taussig et Fils, S. A. produit surtout: des toiles à voiles imperméables, bâches de voiture, couvertures de cheval, sentiers et tapis en jute et bouclés, outres de chanvre, étoffes, pour habits de pompiers, jute d'emballage, sacs à farine et à blé, sacs à paille, toile à draps de lit, serviettes, torchons, soie écrue, buret, nouveautés d'été, toile à filtrer, tissus techniques pour chaque industrie, tout ce qu'il faut pour l'armée et les chemins de fer.

La deuxième branche importante de l'industrie est la pelleterie qui prit un essor inattendu après la subversion de sorte que la ville de Hlinsko, dans laquelle est concentrée la production de fourrures de la ČSR. fut appelée: **»Hlinsko, second Leipzig«.** Cette branche d'industrie est représentée par les maisons suivantes:

Société industrielle de pelleterie (Tlustý, Knöpfelmacher & Cie.), — syndicat des pelletiers, — Rudolf Tichý, — Tichý, Ježdík & Cie., — Jan Záviška, — Viktor Rudolf, — Krajina & Cie., — Antonín Peclinovský, — Karel Otrádovský, — Tlustý & Sedláček, — Jan Tlustý & Cie., — Dřevikovský Frères, — Rajmund Valíček.

Hamerská nádrž u Hlinska. — Wassersammelbecken bei Hlinsko. — Bassin d'eau près de Hlinsko. — Water-basin near Hlinsko.

L'industrie de pierres a également une importance spéciale pour la ville de Hlinsko. Elle se charge de la vente du granit de Hlinsko, cru, bleu foncé, granulé ainsi que du façonnement du granit connu au-delà des frontières en pavés, pierres de taille, monuments, plaques. Cette industrie est représentée surtout par la maison Jiří Matula & Fils, carrières de granit et grande taille de pierres. L'entreprise est aménagée de machines et outils tout à fait modernes.

Récemment **l'usine** bien connue **d'articles en caoutchouc** Josef Kudrnáč à Náchod établit une succursale à Hlinsko.

Outre ses branches principales d'industrie il y a à Hlinsko encore d'autres entreprises, telle que **la taille de limes** de la maison Tlustý & Löwy, **L'usine d'ardoise d'amianthe** Josef Prokop (production de la marque connue »Granit« **productions de broderie à main et de lingerie,** représentées par la maison Ludvík Zinner & Frère, export à l'étranger, — **l'établissement de teinturerie de cuir et d'apprêtage** Karel Dušek, **l'imprimerie de livres** Josef Wagner, **la brasserie de syndicat, l'usine** municipale **d'électricité, scies à vapeur,** surtout celle des maisons Arnošt Perkowitsch et František Kolář, **moulins** des maisons Josef Pazdernik et Adolf Rezler, **ateliers de tailleurs de pierres et de sculpteurs,** représentés par la maison Baloun & Vápeník et par la maison Alois Přibyl, etc.

Hlinsko.

By JUC. Karel Prchlík.

Hlinsko and its surroundings are a typical region of the Bohemian Moravian hill-country. Therefore it is an everlasting source for the artistic creation of numerous famous landscape-painters. Hlinsko, the centre for trade and social life of the region, is on the main railway-line Pardubice—Něm. Brod. It is situated at an altitude of about 582 m and has more than 6000 inhabitants. It is a very archaic town; the original settlement, called Hlina, was already mentioned in 1073 and was endowed with the privileges of a town surely before the end of the 13th. century. The coat-of-arms is identical with that of the lords of Pardubice. The region of Hlinsko, too, was reached by the echo of the Hussite Wars and of other historical events and it had much to suffer from the tumults of wars. Especially in the Thirty Year's War when the people rose in arms against the Swedes and defeated them near Sloupný, the region had to endure much hardship. But later on, too, Hlinsko had to suffer a good deal from wars. In 1742 Saxon troops set fire to the town, later on came Bavarian, French and in 1866 Prussian soldiers to Hlinsko.

Now-a-days Hlinsko is a nice, up-to-date town with broad, paved streets, beautiful public and private buildings, with electric light and lively streets, with a brisk trade and highly developed social life.

Hlinsko and its surroundings is lit up with sunshine more than any other town in Bohemia, and this is not only in winter, but in summer, too. Nature itself recommends this town as a summer-resort. Numerous up-to-date hotels and private rooms await tourists and summer guests.

Even fastidious tourists will find a lot of shorter or longer excursions and they will be interested in the mental power and in the hard vital conditions of the inhabitants of this region. The proximity of Hlinsko is a fine train for ski-ing, not only for beginners but for competitions, too, as several have been held in the last years.

By the native textile and fur industry Hlinsko became well known not only in our Republic, but abroad, too, and even in countries beyond the seas.

The textile industry in Hlinsko produces nowadays for export as well as for the home market: Chenille-carpets of jute, cotton and wool (even hand-knotted), bedside-rugs and strips of carpets, different sofa coverings, table covers and coverlets, chenille curtains of cotton, furniture material, chenille shawls and kerchieves, as well as other textile goods.

We mention the firms: Klazar Ltd., — Moritz Fuhrmann, — Josef Taussig, — Reichmann & Brügel, — František Ruprecht, — Janda & Son, — Rudolf Sokol, — František Kaufmann, Daniel Snitzer & Stodolovský, — Alois Cach, František Bouška, — Textilia, — Karel Šíma, — Václav Marvan, — Weiss & Sons Ltd., — František Tlustý (handknotted carpets), — Sokolovský & Otradovský, — Karel Sedláček, — Milada Sedláčrk, — Anna Vojtová, — Ladislav Macek.

The firm of Samuel Taussig & Sons, Ltd. produces chiefly: Water-proof canvas, ready made sail-cloth and horse-blankets, jute and bouclé strips and carpets, hemlinen material for firemen's working clothes, packing-jute, flour and corn-bags, straw-mattress, sheet-linen, towels, dusters, raw-silk, burret, fancy material for the summer, filtering-linen, technical textures for every industry or military and railway-needs.

The **second** important **branch of industry** is **the furrier's trade,** taking an unexpected growth after the overthrow. The town of Hlinsko, where the furrier's trade of ČSR is concentrated, has gained the name of **»Second Leipzig«.** There are the firms: Furrier's trade-Industrial Society (Tlustý, Knöpfelmacher & Co.), the Association of Furriers, — Rudolf Tichý, — Tichý, Ježdík & Co., — Jan Záviška, — Viktor Rudolf, — Krajina & Co., — Antonín Peclinovský, — Karel Otradovský, — Tlustý & Sedláček, — Jan Tlustý & Co., — Dřevikovský Brothers, — Rajmund Valíček.

Of special importance for Hlinsko and its surroundings is the native **stone-industry.** There are sold raw dark-blue and fine-grained Hlinsko granites for paving-stones, square-stones, monuments and stone-slabs. This industry is represented above all by the firm Jiří Matula &Sons, granite-quarries and large stone-dressing. This firm has only up-to-date machines and tools.

Recently the well known **india-rubber goods manufactory** Josef Kudrnáč & Co., Náchod, established a branch-factory in Hlinsko.

Besides these main industry-branches there are still other firms in Hlinsko. E. G. **The file-cutters** Tlustý & Lowy, (export) — **the asbestos-slate-factory** of Josef Prokop (producing under the well known trade-mark »Granit«), — **the hand-embroidery- and linen-manufactories** of the firm of Ludvík Zinner & Brothers (export), — **the leather dyer's and dressing works** of Karel Dušek, — **the printing-establishment** of Josef Wagner, — **the syndicate brewery,** — the municipal **electricity supply company,** — **mechanical saws,** chiefly those of the firms of Arnošt Perkowitsch and František Kolář, **mills** of the firm of Josef Pazdernik and Adolf Rezler, the **stone-dresser's and sculptor's workshops** of the firms of Baloun & Vápeník and the firms of Alois Přibyl etc.

Celkový pohled. — Gesamtansicht. — Vue totale. — Total view.

Vysoké Mýto.

Em. Škorpil.

Město **Vysoké Mýto,** ležící při řece Loučné ve východních Čechách, na státní silnici z Prahy do Brna a na místní dráze Choceň—Litomyšl (20 minut od hlavní trati Praha—Čes. Třebová), je okresní město s 10.835 obyvateli, sídlo posádky, úřadů a četných škol.

Stavební památky z 13. století.

Vysoké Mýto je typické, založené město královské. Jeho zajímavý, pravidelný půdorys s rozlehlým náměstím svědčí o praktickém smyslu dávných budovatelů města. Založil je kolem r. 1265 král Přemysl Otakar II. a opatřil právem konati trhy a právem soudním. Z této nejstarší doby zachovala se podnes řada památníků, věží, bašt a bran, zbytků dávného mohutného opevnění, jehož hradební soustava sestávala z příkopu 10 m širokého, parkánové zdi 6 m vysoké, parkánu v šířce 8 m a hlavní zdi 12 m vysoké. Na Pražské věži, odkud je výhled do dalekého okolí, jsou fresky s obrazem sv. Václava a v nejvyšším poschodí je válečné a legionářské oddělení musea. Litomyšlská brána je vyzdobena freskami s obrazem sv. Jiří, věž Choceňská se zachovala přesně v podobě ze 13. stol. V okolí sokolovny, postavené v renaisančním slohu, před níž stojí první Tyršův pomník, najdeme dvě dobře zachované bašty, vodárenskou a klášterní, a zbytky hradeb. Stával v těchto místech nedlouho po založení města klášter Klarisek a nedaleko klášter Minoritů. Po dobytí města Pražany r. 1421 oba kláštery zanikly.

Obraz »Nanebevzetí Panny Marie« Petra Brandla, slavného malíře kostelních obrazů, velká olejomalba, jejíž cena se odhaduje na půl milionu Kč, zdobí hlavní oltář gotického chrámu sv. Vavřince, zbudovaného již ve 13. stol., brzo po založení města. Chrám byl restaurován staviteli školy norimberské, mezi nimiž byl i budovatel svatovítského chrámu v Praze Jos. Mockr. Vnitřek chrámu zaujme svou výškou (22 m) a nádherou plastické výzdoby. Stavba je trojlodní, s dvěma věžemi o pěti patrech, sakristií a kaplí sv. Jana Křtitele. Vzácnou památkou je cínová gotická křtitelnice, dílo slavného zvonaře Ondřeje Ptáčka z Kutné Hory. Stavba chrámová působí velmi mohutně, o obraz Brandlův je zájem i mezi turisty ze zahraničí.

Vysokomýtské náměstí. Je z největších v zemi České, pravidelné, čtvercové, o průměrné délce stran 140 m. Bývalo kdysi kolbištěm, sloužícím zemanům k turnajům, velkým středověkým tržištěm, ležícím při obchodní stezce Trstenické, výrazným památníkem místní historie a

svědkem rušných dějů královského města. Starý rathouz s věží, připomínaný již r. 1433, vital ve svých zdech r. 1468 krále Jiřika z Poděbrad, byl svědkem vjezdu krále Vladislava IV. 1471, cís. Rudolfa 1583, Matyáše 1617, Ferdinanda II. 1638, Josefa II. 1777 a posledního korunovaného krále českého, Ferdinanda Dobrotivého, 1836. Viděl příchod vojenské exekuce po bitvě bělohorské 1620, trojí vpád švédský-1639—1646, příchod pruských vojsk 1742 a Rusů 1799, 1813 a 1815. Vzhled náměstí byl dříve zcela jiný, odlišný od dnešního. Uprostřed rynku, kde dnes stojí socha Panny Marie, postavená 1715 Stůnou z Klatov na památku míru Rastadtského a zaniknutí moru, stály domy, dále soukenické, pekařské a řeznické kotce, před lékárnou a šenkovním domem »U černého orla« dvě kašny, jinde zamřížovaná klec pro zločince. Požáry a třicetiletá válka, kdy město bylo téměř vylidněno, změnily mnoho na prvotní architektuře městských domů, ale i tak najdeme tu řadu zajímavých detailů a jistě si všimneme bohatě zdobeného měšťanského domu Breichova s rokokovou výzdobou ze 17. stol., vedle novějších staveb, První záložny, okresního domu s freskami v zasedací síni a moderní Městské spořitelny.

Městské museum je bohatou snůškou památnosti místních i z celého okolního kraje a je umístěno v rodném domě českého buditele, historika a filologa, účastníka rukopisných bojů, Aloise Vojtěcha Šembery, jenž s bratry Josefem a Hermenegildem Jirečkem, (první byl významný liter. historik a ministr vyuč. v kabinetě Hohenwartově, druhý český a slovanský právní historik), tvoří slavnou trojici vysokomýtských rodáků. V museu je nejen úplně zachovaná pracovna A. V. Šembery, ale i bohaté sbírky mincí, zbraní, památek cechovních, skla (sklenice z r. 1591), keramiky, má novou, po nedávné přístavbě instalovanou obrazárnu, je tu bohatý archiv a korespondence význačných spisovatelů, jež je vděčným pramenem studia našich liter. historiků.

Město škol. Ve Vys. Mýtě jsou dvě obecné chlapecké a dvě obecné dívčí školy, organisované od r. 1870 jako pětitřídní. Obě měšťanské školy, chlapecká a dívčí, povstaly z nižší reálky, zrušené r. 1872. Státní gymnasium, založené r. 1879, bylo r. 1926 změněno z klasického gymnasia na reálné gymnasium typu A. Zemská rolnická a zemská meliorační škola (1897) vychovávají zdatné rolníky a pracovníky pro práce meliorační. Odborná škola pro žen. povolání vznikla z původní dívčí školy průmyslové (1906) a obsahuje vedle odborné školy rodinné také školy pro vedení domácnosti, kursy šití šatů, vaření a j. Veřejná obchodní dvouletá škola vznikla po převratě (1920) a je k ní připojena kupecká škola pokračovací. Ostatní živn. školy pokračovací jsou soustředěny pod jednou správou a obsahují oddělení kovodělné, holičské, živností potravních, odvětví a oddělení všeobecné.

Průmysl. Ve Vysokém Mýtě není velkých závodů průmyslových, ale celá řada závodů vyrábějících specielní výrobky. Místním domácím průmyslem je vyšivačství, rozšířené v tomto kraji už od let 1860 min. stol., jež dohře konkuruje i s vyspělou prací švýcarskou. Ruční vyšívání poskytuje v městě a širém okolí několika tisicům domácích dělnic možnost, aby si svojí zručností a dovedností zaopatřily výdělek. Továrna na zpracování masa a tuků vyrábí konservy a uzeninu. Je tu známá výroba automobilových karoserií, kovotlačitelský závod s výrobou plechových tabulek pro tečkové písmo slepecké, slevárna, pivovar se sladovnou, výroba bičů a koženého zboží, těl. nářadí, velkouzenářství s vývozem čes. lázeňských šunek, elektrárna Východočes. svazu elektr., velké cihelny, mlýny, řada zahradnictví, kinoreklama, dvě tiskárny a j. K podpoře průmyslu a místního podnikání je tu šest peněžních ústavů.

Firma V. Ig. Stratilek vyrábí auto-motorové požární stříkačky, veškeré hasičské nářadí i výzbroj, automobilové kropicí a zametací vozy, ochranné prostředky a specielní pomůcky pro civilní pasivní ochranu protileteckou a asanační. Závod byl založen r. 1899 nynějším šéfem firmy V. Ig. Stratilkem, jenž z malých počátků dovedl jej k vedoucímu postavení v hasičském průmyslu v celé ČSR. Výrobky firmy jsou dodávány i za hranice. Firma Stratilkova počtem dodaných motorových stříkaček stojí u nás na prvním místě.

Spolková cihelna »na Krétě«, postavená za Zemskou rolnickou školou r. 1897, s hlavní budovou a kotelnou z roku 1898, vyrábí z rozsáhlých ložisek cihlářské hlíny výborné jakosti kvalitní zboží i řadu specielních výrobků. Cihelna je zařízena na výrobu 5 milionů kusů různého cihlářského zboží. Zdrojem pohonné síly jest naftový motor »Škoda-Diesel« o výkonnosti

»U pražské brány«.

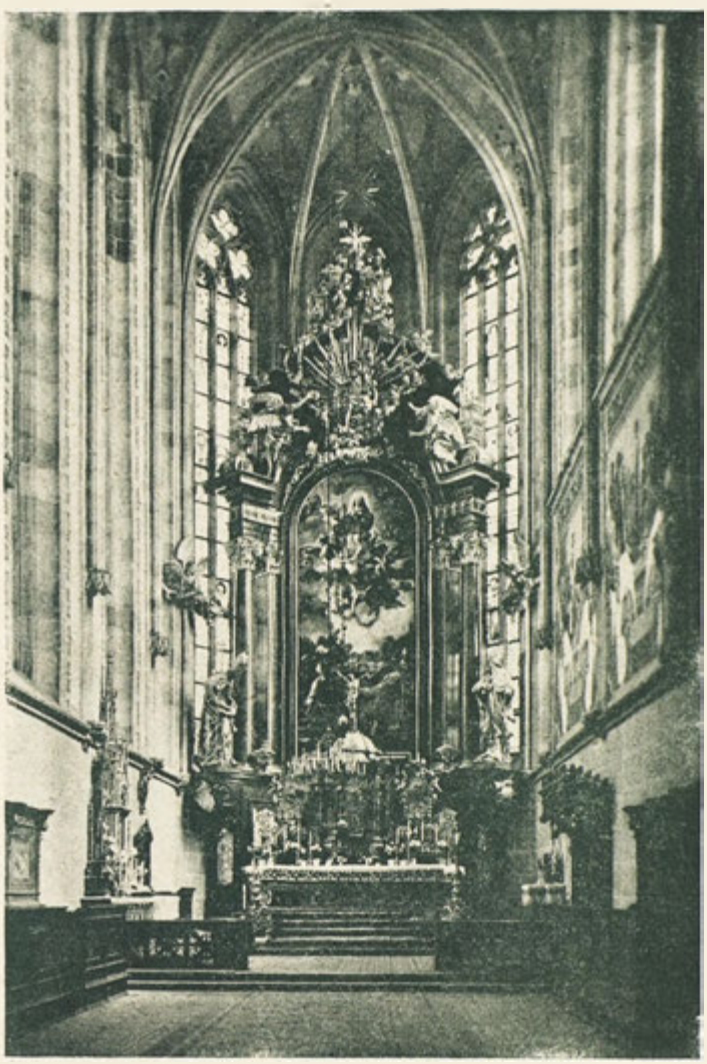

Oltář s Brandlovým obrazem »Nanebevzetí Panny Marie« v chrámu sv. Vavřince.

Altar mit Brandl's Bild »Mariä Himmelfahrt« in der St. Laurenziuskirche.

Autel avec le tableau de Brandl »L'Assomption« dans l'église St. Laurent.

Altar with Brandl's picture »The Assumption« in St. Laurentius' church.

100/120 HP. K osvětlování závodu používá se elektřiny vlastní výroby. V době výrobní kampaně je v cihelně zaměstnáno 70—80 dělníků. Výrobky závodu (cihly nejrůznějších druhů, dlaždice, tašky, prejzy, trativodky k účelům melioračním a j.), jsou oblíbeny ve východních Čechách a dodávají se i na Moravu.

Firma Jan Mergl a syn je z největších velkoobchodů východočeských. Byla založena r. 1862, slaví tudíž r. 1937 sedmdesáté páté výročí svého založení. Velkoobchod, původně pouze koloniálního oboru, byl nedávno rozšířen i na obor výrobků průmyslu minerálních olejů a byla tu postavena ve východních Čechách první mísírna lihobenzinové směsi, jakož i rozsáhlé podzemní tankové skladiště na benzin, benzol, petrolej a oleje všeho druhu.

Městská spořitelna byla založena r. 1905 a požívá neobmezené záruky města. Jest všemi vrstvami s oblibou vyhledávána a poskytuje levný úvěr občanstvu nejen v městě, ale i v širokém okolí. Vyšinuvší se v nedlouhé době na důležitý ústav peněžní, věnuje přebytky svých obchodů jen k účelům všeužitečným a dobročinným.

Weiss a Koblitz. Tato firma je nejstarší podnik vyšivačský. Její ručně vyšívané ložní, stolní a dámské prádlo tvoří skupinu znamenitých umělecko-průmyslových výrobků, které jsou hledány nejen doma, nýbrž i v cizině (USA., Anglii, Švýcarech) a těší se jako speciální výrobky československé velké oblibě.

Rekreace. Tyršova plovárna, svou výpravou i rozměry vyhovuje i zvýšeným požadavkům. Jsou tu tři basény: závodní o výměře 55×12.5, pro plavce 106×30, pro neplavce 101×30 m. Je tu rozsáhlá pláž o ploše 1500 čtver. metrů, pohodlné kabiny a šatny, restaurace s verandou.

Ostatní sport. Tennisové dvorce Lawntennis Clubu s klubovnou jsou u elektrárny vedle sportovního hřiště pro hry a football, střelecký sport provozuje Nár. garda a Jednota střelecká, odbor Klubu čsl. turistů pořádá výlety, odbor Masarykovy letecké ligy provozuje plachtění, jezdecký sport místní Jezdecký klub, rybolov provozuje a hostům povoluje Okr. rybářský spolek ve Vys. Mýtě (chov pstruhů). O zájmy svých členů pečuje Liga motoristů a Rotary-Clubu.

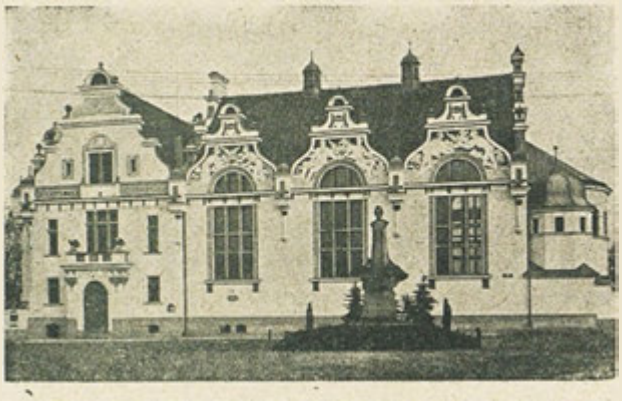

Sokolovna s Tyršovým pomníkem.

Die Sokolturnhalle mit dem Tyrš-Denkmal.

Le gymnase Sokol avec le monument Tyrš.

Sokol gymnasium with the Tyrš monument.

Různé údaje. V městě je veř. knihovna, městská čítárna, biograf, od května do září bývají vojenské koncerty. Jsou tu čtyři hotely, řada dobrých a levných restaurací, jídelna; turistická nocleháma, parní a vanové lázně, veř. nemocnice, několik lékařů, dvě lékárny, tři knihkupectví, pošt. úřad, telegraf a telefon, městský vodovod se zdravou pitnou vodou.

Výlety. Kromě kratších vycházek (po betonovém chodníku za 10 min. do lesa) lze si pohodlně prohlédnouti historický Růžový palouček, vesnici Dobříkov s podkarpatoruským dřevěným kostelíkem, zříceniny hradu Košumberku, zámek v Chrustovicích a Nových Hradech, navštíviti Toulovcovy skály u Proseče, kde je dům, v němž bydlela spisovatelka Tereza Nováková, Rychmburk, rodiště básníka Ad. Heyduka. Jsou to vesměs místa v okrese vysokomýtském, kam se lze dostati z Mýta pohodlným spojením železničním nebo autobusovým.

Vysoké Mýto.

Vysoké Mýto in Ostböhmen, an der Staatsstrasse Praha—Brünn und an der Lokalbahn Choceň—Litomyšl (20 Minuten von der Hauptstrecke Praha—Česká Třebová (Böhm. Trübau) gelegen, ist eine Bezirksstadt mit 10.835 Einwohnern, der Sitz der Ämter und mehrerer Schulen (Staats-Realgymnasium, öffentliche Handelsschule, Fachschule für Frauenberufe, Landes-Ackerbauschule und Landes-Meliorationsschule).

Es ist eine typische königliche Stadt mit regelmässigem Grundriss und ausgedehntem Ringplatz, einem der grössten in Böhmen. Sie wurde um das Jahr 1265 vom König Přemysl Ottokar II. gegründet und haben sich aus dem Ende des 13. Jahrhunderts Gebäude, Türme, Tore und Basteien erhalten, welche zu den ältesten Bauten in Ostböhmen zählen.

Ausser den erhaltenen Teilen der alten Befestigung fesselt noch eine Reihe von Denkwürdigkeiten die Aufmerksamkeit der gelegentlichen Besucher und Touristen, so der mächtige Bau der Kirche des hl. Laurentius aus dem 13. Jahrhundert, restauriert von den Erbauern des St. Veitsdoms in Prag, mit einem grossen Ölgemälde von Peter Brandl: »Maria Himmelfahrt«, im Werte von über eine halbe Million Kč, — auf dem Ringplatz das alte Rathaus aus dem Anfang des 15. Jahrhunderts, die Statue der Jungfrau Maria (1715), das alte bürgerliche Brejcha-Haus mit einer Rokokofassade, die Kirche der hl. Dreifaltigkeit aus dem Jahre 1543;

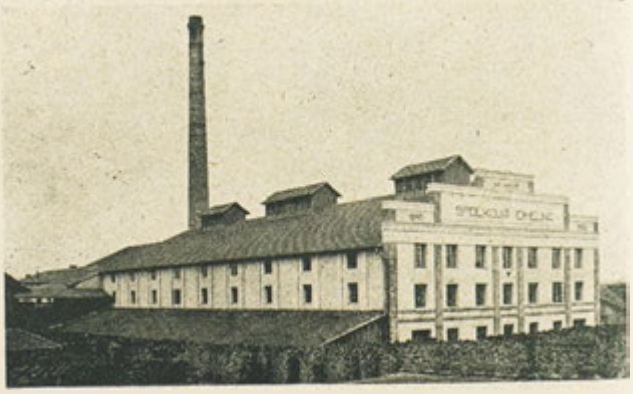

Spolková cihelna.

Die Vereins-Ziegeleien.

Les tuileries unies.

The united brick-yards.

Náměstí krále Otakara. — König Ottakar-Platz. — La place du roi Ottokar. — King Ottokar square.

unter den neueren Bauten das Šembera-Theater, die Turnhalle mit dem Tyrš-Denkmal, die Gebäude der Geldanstalten, Schulen u. a.

Das vor mehr als 50 Jahren gegründete städtische Museum enthält wertvolle Waffensammlungen, Denkwürdigkeiten der Zünfte, eine neu errichtete Bildergalerie und ein besonders reiches Handschriftenarchiv.

Ein Teil des Museums ist in »Prager Turm« untergebracht, welchen die Touristen nicht nur wegen der weiten, schönen Aussicht, sondern auch wegen des hier untergebrachten Museums der Kriegs-Andenken, besonders jener der Legionäre, gerne besuchen.

Obzwar Vysoké Mýto keine grossen Industriebetriebe aufweist, ist die heimische Industrie in einer ganzen Reihe Unternehmungen vertreten, welche sich mit der Herstellung von Spezial-Erzeugnissen befassen. Eine speziell örtliche Heim-Industrie ist die **Handstickerei,** welche in dieser Gegend schon seit den sechziger Jahren des vorigen Jahrhunderts verbreitet ist und besonders erfolgreich der vorzüglichen Schweizer-Arbeit konkurriert. Die grösste Stickerei-Faktorei ist durch die Firma **Weiss & Koblitz** vertreten.

Die Firma **V. Iq. Stratilek** erzeugt Motor feuerspritzen, Automobilspritz- und -kehrwagen sowie die modernsten Schutz- und Hilfsmittel für den passiven Luft- und Gesundheitsschutz.

Die **»Fabrik für Fleisch- und Fettverarbeitung«** erzeugt Konserven und Selchwaren. Die Auto-Karosserieerzeugung **Sodomka** ist durch Automobilausstellungen im In- und Auslande gut bekannt.

Das Metall-Pressunternehmen **Bohuslav Kurka** erzeugt ausser verschiedenen Gegenständen aus Messing, Kupfer, Aluminium und anderen Metallen auch Blechtafeln für die Braille-Blindenschrift.

Zu erwähnen wären noch: Giesserei der Firma **Rainberg & Novák,** Einrichtungen für Bierbrauereien und Malzfabriken, Trocknereien u. a., Peitschen- und Lederwarenerzeugung **Ptáčník,** Turngeräteerzeugung **Nimshaus,** Gross-Selcherei und Ausfuhr von böhmischen Kurschinken **Junek, Bürgerliche Bierbrauerei und Mälzerei, Elektrizitätswerk** des ostböhmischen **Elektrizitätswerksverbandes,** drei grosse **Ziegeleien, Mühlen,** eine Reihe **Gärtnereien, Kinoreklame-Erzeugung** u. a. Sechs **Geldanstalten** unterstützen die Bestrebungen der hiesigen Industrie- und Handels-Unternehmungen.

Der Erholung, dem Sport und der Bequemlichkeit dienen folgenden Einrichtungen:

Das grosse **Tyrš-Schwimmbad,** welches den verwöhntesten Ansprüchen gerecht wird durch seine Grösse (3 Basins), die zweckmässige Ausstattung der Kabinen, Garderoben und eine musterhaft geleitete Restauration.

Tennisplätze, Eigentum des Lawntenis-Clubs befinden sich beim Elektrizitätswerk neben dem Sportplatz, **Schiessport** kann auf der allgemein zugänglichen Schiesstätte der Nationalgarde oder im Schützenverein ausgeübt werden, für **Ausflüge** sorgt die Ortsgruppe des »Klub čs. turistů«, welcher auch eine ganze Reihe Touristenwege musterhaft markierte, **Segelflieger** werden durch die Ortsgruppe der Masaryk-Flugliga beraten, **Reitern** stellt der Reitklub eine Reitbahn zur Verfügung und **Anglern** ermöglicht der Bezirks-Fischerverein den Fischfang. Der letztgenannte Verein betreibt auch eine Forellenzucht.

Die Liga der Motorfahrer und der Rotary-Club vertreten bereitwilligst die Interessen ihrer Mitglieder.

Empfehlenswerte Ausflüge u. dgl.:

Von Vysoké Mýto aus kann der historische Rosenanger bequem besichtigt, das Dorf Dobří-

Tyršova plovárna.
Die Tyrš-Schwimmanstalt.
Les bains Tyrš.
The Tyrš bathing-establishment.

kov mit dem karpathorussischen Holzkirchlein, die Ruinen der Burg Košumberk, das Sanatorium für skrophulose und tuberkulöse Kinder in Košumberk und Luže, das Schloss in Chroustovice und Nové Hrady, die Toulovec-Felsen bei Proseč (Wohnhaus der Schriftstellerin Tereza Nováková), Rychmburk (Geburtsort des Dichters Ad. Heyduk), u. a., besucht werden.

Alle diese Stätten befinden sich im Bezirk Vysoké Mýto und können infolge günstiger Verbindungen auch mit der Bahn oder mit Autobus erreicht werden.

Vysoké Mýto.

Vysoké Mýto est située dans la Bohême de l'Est, sur la route nationale de Prague—Brno et sur la ligne du chemin de fer local de Choceň—Litomyšl (20 minutes de la ligne principale de Prague—Česká Třebová). C'est une ville de district avec 10.835 habitants, plusieurs magistratures et écoles (collège professionnel d'Etat, école publique de commerce, école spéciale pour professions de femme, école agricole d'Etat, école d'amélioration).

»Choceňská brána«. — Das »Choceň-Tor«. — La porte Choceň. — Choceň-gate.
Foto: Jar. Vaňorný.

Vysoké Mýto est une ville royale typique à tracé régulier et vaste place, une des plus grandes de la Bohême. Elle fut fondée vers 1265 par le roi Přemysl Otokar II, et on a conservé des bâtiments, tours, portes, bastions de la fin du 13e siècle qui se rangent parmi les constructions les plus anciennes de la Bohême de l'Est.

Outre les parties conservées de l'ancienne forteresse, les visiteurs et les touristes pourront admirer les curiosités suivantes: Le bâtiment imposant de l'église St. Laurent du 13e siècle, renouvelé par les constructeurs de la cathédrale St. Guy a Prague avec une grande peinture à l'huile par Peter Brandl »L'Assomption«, qui vaut plus d'un demi million de Kč; sur la place du marché le vieil hôtel de ville du commencement du 15e siècle, la statue de la Ste. Vierge (1715), la vieille maison patricienne de Brejcha avec une façade en style baroque, l'église de la Trinité de l'année 1343; parmi les bâtiments plus récents le théâtre de Šembera, le gymnase avec le monument Tyrš, les banques, les écoles, etc.

Le musée municipal, fondé il y a plus de 50 ans, contient des collections d'armes, des curiosités des corps de métiers, une nouvelle galerie de peintures et des archives de manuscrits extrêmement riches.

Une partie du musée est installée dans la »Tour de Prague«, souvent fréquentée par les touristes, non seulement pour le beau panorama mais aussi pour son musée de souvenirs de guerre, surtout des légionnaires.

Quoique Vysoké Mýto n'ait point de grandes entreprises industrielles, l'industrie municipale est représentée par quelques établissements de productions spéciales, tels que **la broderie,** répandue dans la contrée depuis le milieu environ du siècle écoulé et qui concourt avec les broderies exquises de la Suisse. La plus grande broderie est celle de la maison **Weiss & Koblitz.**

La maison **V. Ig. Stratilek** produit des pompes

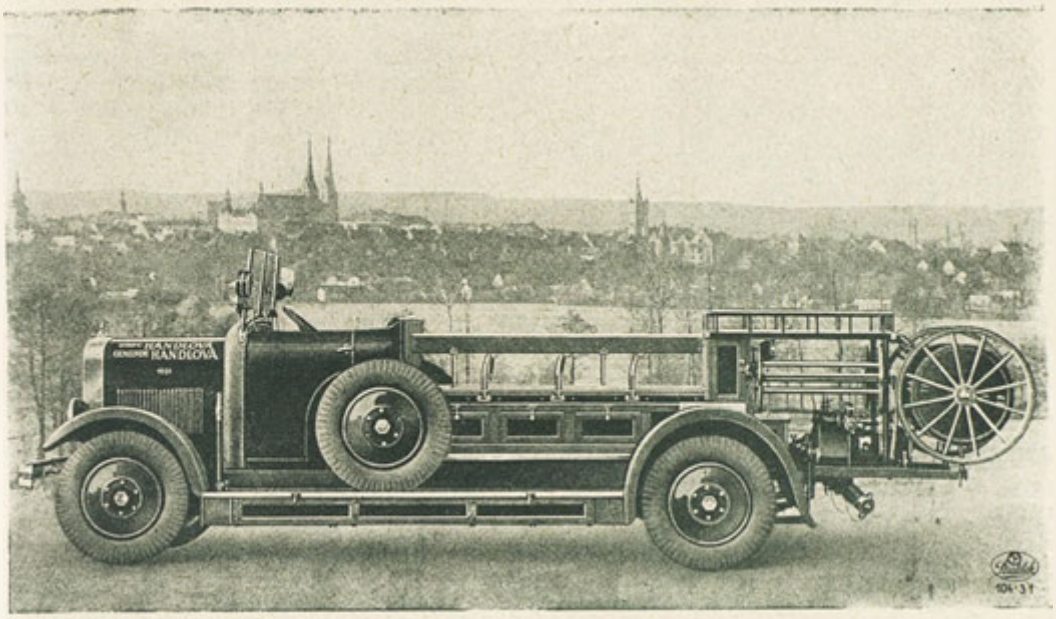

Závody firmy V. Ig. Stratilek. — Werke der Firma V. Ig. Stratilek. — Les usines de la maison V. Ig. Stratilek. — Works of the firm V. Ig. Stratilek.

à incendie, des voitures à pompe et des balayeuses d'autos ainsi que les préventatifs et les moyens de secours les plus modernes de la défensive.

Une usine pour produits conserves de viande. Carosserie d'autos de **Sodomka** très connue dans le pays et à l'étranger par les expositions d'autos.

La maison **Bohuslav Kurka,** produit des objets différents en laiton, cuivre, aluminium etc., et encore des plaques pour l'écriture Braille pour les aveugles.

Il y aurait à mentionner en plus:

La fonderie de la maison **Rainberg & Novák,** installations pour brasseries et malteries, blanchisseries etc. **Ptáčník,** production de fouets et de cuirs; **Nimshaus,** fabrication d'appareils de gymnastique; **Junek,** charcuterie en gros et export de jambon de cure bohémien; **brasserie et malterie bourgeoise; usine d'électricité** de la société électrique de la Bohême de l'Est, trois grandes **tuileries, moulins,** quelques **horticultures, production de réclame pour cinéma** etc.

Six banques encouragent les efforts des entreprises industrielles et commerciales.

Sports et Récréation:

Le grand établissement de bains Tyrš qui correspond aux goûts les plus exigeants par sa largeur (trois piscines), le bel aménagement des cabines, du vestiaire ainsi que par son restaurant modele.

Courts de tennis, propriété du club Lawntennis près de l'usine d'électricité à côté du vélodrôme, tir de la garde nationale, accessible au public, ou à la société de tir. Excursions arrangées par le »Club čsl. turistů«. Ce club a également indiqué à merveille un nombre de chemins de touristes. **Les aviateurs à voile** auront tous les renseignements nécessaires par le groupe de la ligue de vol Masaryk, le club d'équitation met un manège à la disposition des **cavaliers, les pêcheurs à la ligne** devront s'adresser au club des pêcheurs du district. Ce dernier entretient également une pisciculture de truites.

La ligue des motoristes et le club Rotary feront tout leur possible pour leurs membres.

Excursions à recommander: On pourra visiter commodément de Vysoké Mýto la roseraie historique, le village de Dobříkov avec la petite église en bois de la Russocarpathique, les ruines du château de Košumberk, le sanatoire pour enfants scrophuleux et tuberculeux à Košumberk et Luže, le château à Chroustovice et Nové Hrady, les rochers de Toulovec, près de Proseč (maison de la femme de lettres Tereza Nováková), Rychmburk (lieu de naissance du poète Ad. Hejduk) etc. Toutes ces places mentionnées ci-dessus sont également à atteindre par voie ferrée ou par autobus.

Vysoké Mýto.

Vysoké Mýto in East Bohemia, on the State-road Praha—Brno and the local railway Choceň—Litomyšl (20 minutes from the main-line Praha—Česká Třebová) in a district-town with 10.835 inhabitants. There are several boards and schools (Public college for modern subjects, a public commercial school, a training-school for womens' professions, an agricultural-college and a reformated-school).

It is a typical royal town with a regular ground plan and a large market place, one of the most spacious of Bohemia. The town was

Městská spořitelna.
Städtische Sparkasse.
La caisse d'épargne municipale.
The municipal savings-bank.

founded in 1265 by King Přemysl Ottokar II. and there are still many buildings, gates, towers and bastions from the 13th. century to be seen, belonging to the oldest buildings of East Bohemia.

Besides the preserved parts of the old fortifications, many other sights rivet the attention of visitors and tourists, e. g. the mighty building of St. Laurentius' church, dating from the 13th. century, restored by the builders of St. Vitus' Cathedral in Prague, with a large oil-painting by Peter Brandl »The Assumption of the Holy Virgin« (estimated half a million Kč). In the market-place there is the old townhall (beginning of the 15 th. century), a St. Mary's column (1715), the old patrician Brejcha house with a Rococo façade, Trinity church (1543) and among more recent buildings the Šembera theatre, the gymnastic hall with the Tyrš monument, the buildings of the banks, the schools, etc.

The municipal museum, established more than 50 years ago, contains valuable collections of arms, guild memoirs, a new picture-gallery and particularly interesting manuscript-archives.

One part of the museum is in the »Tower of Prague« and tourists like to come to this place to enjoy a wonderful view and to see many interesting war souvenirs, especially from legionaries.

Though Vysoké Mýto has no very important industrial enterprises, the local industry has still quite a number of branches, manufacturing special articles. So **embroidery** is a particular local home-industry, having flourished in this region since the midst of the last century and successfully entering into competition with

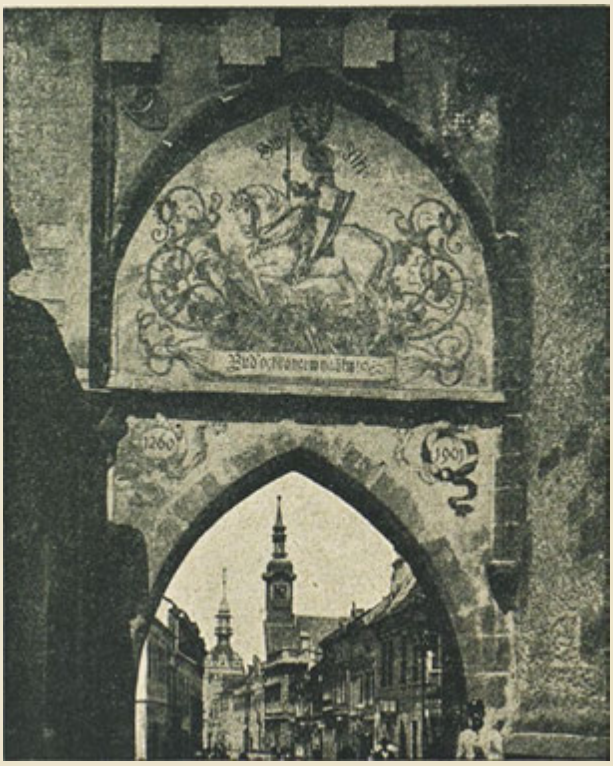

Fresky na Litomyšlské bráně s obrazem sv. Jiří, obn. r. 1936.

Fresken auf dem Litomyšler Tor mit dem Bilde des hl. Georg, renov. i. J. 1936.

Fresques sur la porte de Litomyšl avec le tableau de St. Georges, renouvelés en 1936.

Frescoes on Litomyšl gate with St. George's picture, repaired in 1936.

Divadlo v Havlíčkových sadech.
Theater im Havlíček-Park.
Le théâtre dans le parc Havlíček.
Theatre in Havlíček-park.

the excellent Swiss work. The most important embroidery factory is the firm of **Weiss & Koblitz.**

The firm **V. Ig. Stratilek** produces motor fire-engines, watering and sweeping machines as well as the most up-to-date preventives and helps for the passive air- and sanitary protection.

The »**Factory for working up Meat and Fat**« produces preserves and smoked meat. The car manufactory **Sodomka** is well known in the country and abroad at many exhibitions.

The metal press enterprise, **Bohuslav Kurka,** produces besides different articles of brass, copper, aluminium metal, sheets of lead for the Braille writing for the blind.

We have to mention still:

The foundry of the firm of **Rainberg & Novák,** installation for breweries and malt-factories, production of drying-apparatus etc.; manufacture of whips and leather-goods, **Ptáčník;** manufactury of gymnastic apparatus, **Nimshaus;** the wholesale firm for smoked meat, **Junek** (export of Czech ham); **the citizen**

Po betonovém chodníku do lesa na Vinice. — Beton-Trottoir in den Vinice-Wald. — Trottoir en béton dans la forêt de Vinice. — Concrete pavement in Vinice-wood.

brewery and malt-house, the electric Works of the East Bohemian Electricity Supply Company, three large brick-yards, mills, a number of **gardener's establishments, a factory for cinema advertisement.**

6 financial institutions support the local industrial and commercial enterprises.

Sports and recreation: The large Tyrš-bath, strongly impressing everybody for its spaciousness, (3 pools), its suitable equipment of the cabins and cloak-rooms and its model restaurant.

Tennis courts, belonging to the tennis club are in the proximity of the electric Works and the sport grounds, **shooting** at the public shooting-gallery of the national guards or the riflemen-association.

Excursions arranged by the section of the »Klub čsl. Turistů«, on many carefully indicated tourist's paths. Information for **airmen** is given by the section of the Masaryk Air League. The club of horsemen places a riding ground at all **horsmen's** disposal and the district fishing-club does its best for **anglers.** (Trout-breeding).

The league of motor-drivers and the Rotary-club are eager to do their utmost for their members.

Excursions to be recommended: The historic »Rosenanger« may easily be reached from Vysoké Mýto. The village of Dobříkov with the small Carpathian-Russian wooden church, the ruins of Košumberk-castle, the sanatorium for scrofulous and tuberculous children in Košumberk and Luže, the castles in Chroustovice and Nové Hrady, the Toulovec-rocks near Proseč, house of the lady-writer Tereza Nováková), Rychmburk (native place of the poet A. Heyduk), etc. All these places are in Vysoké Mýto district and there are the best railway and bus connections.

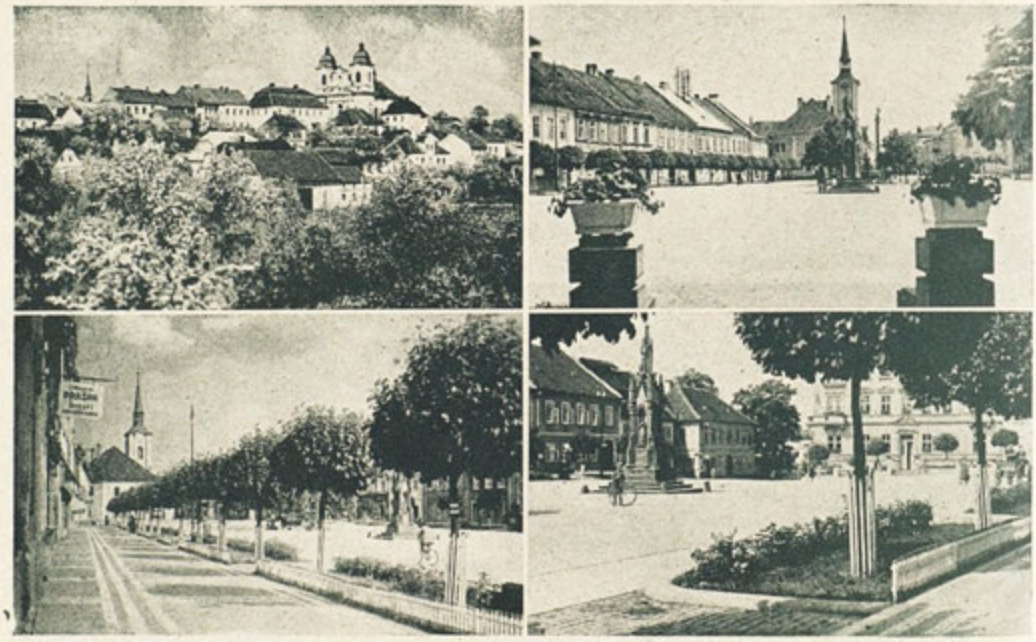

Kostelec n. Orl. a pohledy na náměstí. — Kostelec n. Orl. und Ansichten des Ringplatzes. — Kostelec n. Orl. et vues de la place de la ville. — Kostelec n. Orl. and views of the market-place.

Kostelec nad Orlicí.

Pod Orlickými horami leží v krásném údolí město Kostelec nad Orlicí s 6000 obyvateli v 989 domech. Městem probíhá rychlíková trať Praha—Bohumín a státní silnice Praha—Hradec Králové—Opava, takže se do našeho Kostelce každý turista i obchodník snadno dostane.

Kostelec nad Orlicí překvapí všechny hosty nejen svou polohou, svým mírným podhorským podnebím, svou vzornou čistotou (většina ulic je tu totiž vydlážděna nebo vybetonována, je tu vodovod, kanalisace a elektrické osvětlení), ale i příkladnou úpravou a květinovou výzdobou náměstí, ulic, veřejných parků a zahrádek. Nejbližší okolí jen zvyšuje dobrý dojem, který si všichni cizinci odnášejí z našeho města. Po obou březích Divoké Orlice se rozkládají vonné louky, lákající ke kratším i delším procházkám ty, kteří milují daleké obzory, ohraničené modravými horami. Milovníci lesů a jejich stínu rádi se pustí do hlubokých lesů, jež

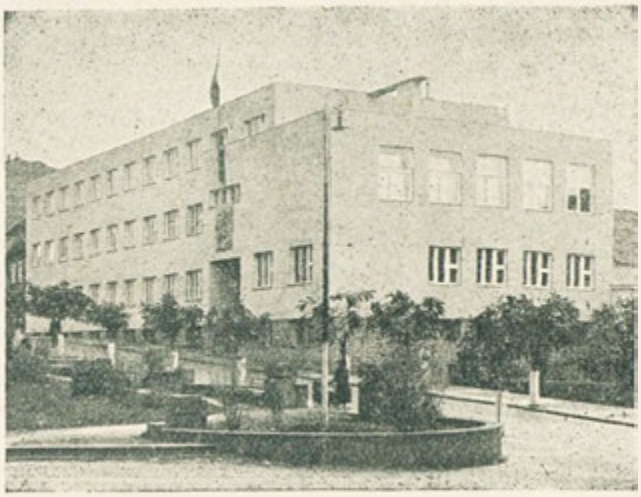

Kostelec n. Orl.:
Úřední budova (okresní soud, berní úřad, důchodková kontrola, četnická stanice)
Amtsgebäude. (Bezirksgericht, Steueramt. Gefällskontrolle, Gendarmerieposten.)
Les magistrats. (Tribunal d'arrondissement, bureau des contributions, contrôle de droits, gendarmerie.)
Public offices. (District-court, revenue-office, rents controll, military police-force.)

tvoří téměř nepřetržitý řetěz od Kostelce nad Orlicí až k Hradci Králové a k Holicům. Budou hned na jejich okraji překvapeni půvabným letoviskem Mírov, majetkem to města Kostelce nad Orlicí. Mírov je vyhledáván jako letní sídlo všemi, kdo touží po pokojném domě v klínu lesních samot. Přátelé vody se osvěží v čistých vlnách Divoké Orlice. Krásy našeho kraje přilákaly k nám nejen četné turisty, ale i výtvarné umělce. Akademický malíř Antonín Hudeček, jeden z našich nejlepších impresionistických krajinářů, se usadil v sousedních Častolovicích.

Kostelec nad Orlicí vyniká však nejen svými přírodními krásami, nýbrž i podnikavostí svého pracovitého a nadaného obyvatelstva.

Průmysl je tu representován továrnou na obuv firmy Dostál & Švagera, která vyrábí kromě strojově prošívané obuvi McKay, již vyváží do celého světa, i různé jiné druhy obuvi, jak z popisu zařazeného do anglické části této příručky je zřejmo, továrnou na usně dříve Josefa Seykory a synů, dnes fy. A. & J. Nejedlý, továrnou na obuv fy. Bratří Kaufmanové, slévárnou R. Kratochvíla atd.

Firma Bří. Kaufmanové a spol. vyrábí sandály a opánky s valchovaným podešvem a dámskou obuv strojně prošívanou Mc Kay v každém provedení.

Své výrobky vyváží do většiny evropských a zámořských odbytišť.

Rejstříkové značky jsou: Coronada Sandals — Registered — medvídek.

Obchodníky překvapí velkoobchod fy. A. Spiegel, dovážející do republiky ponejvíce koloniální zboží ze všech končin světa.

Rolnictví opírá se tu o pokročilou zemědělskou výrobu v Rolnických družstevních podnicích s elektrickým velkomlýnem, zelárnou, mlékárnou a hospodářským skladištěm a v Lidovém hospodářském družstvu. Zemědělský pokrok podporuje kostelecká dvouletá odborná škola rolnická se školním statkem, založená již roku 1895.

Řemeslníci navštíví Masarykovu školu práce, v jejíchž prostranných učebnách a odborných dílnách, vzorně zařízených, se vzdělávají učňové ze širokého obvodu.

Národohospodář a finančník bude překvapen zdejšími řádně zařízenými peněžními ústavy, z nichž na př. Městská spořitelna spravuje na 55,000.000 Kč a Okresní hospodářská záložna na 25,000.000 Kč vkladů.

Studenty a přátele mládeže upoutá svou polohou a výstavností budova Masarykova stát. čs. reálného gymnasia, před nímž se tyčí Bílkův pomník presidenta Osvoboditele T. G. Masaryka v bronzu.

Historikové, musejníci a jiní vědečtí pracovníci mohou studovati českobratrské kancionály, pozemkové knihy, svatební smlouvy, cechovní

Kostelec n. Orl.: Partie u řeky. - Letovisko »Mírov.« — Flusspartie. - Sommerfrische »Mírov«. — Près du ruisseau. - La villégiature de »Mírov.« — Near the brook. - The summer resort »Mírov«.

statuty a mnoho jiných památek v Městském museu, umístěném v budově bývalé radnice na Palackého náměstí. Kostelik sv. Václava na starobylém Rabštejně svědčí výmluvně, že se také v našem městě ujalo símě Jednoty bratrské, zaseté po prvé v nedalekém Kunvaldě. Nový zámek v rozsáhlém anglickém parku se chlubí svým střízlivým empirem. Patří velkostatkářské rodině Kinských. Park jest veřejnosti přístupný. Všechny tyto památky z pergamenu, cihel i kamene dokazují více než výmluvně, že Kostelec nad Orlicí je stará osada, povýšená na město již r. 1341 králem Janem Lucemburským. Patřil v 15. věku s blízkým Potštejnem, jehož zříceniny, jen 2 hodiny pěšky vzdálené, lákají k návštěvě, slavnému husitskému králi Jiříkovi z Poděbrad. Doba násilné protireformace se zvěčnila v našem městě mariánským sloupem na náměstí.

Ten, kdo navštíví město Kostelec nad Orlicí, přesvědčí se o jeho přírodních krásách, o jeho pokročilém hospodářství a bohaté minulosti, prohlédne si bohatý zámek sternberský v Častolovicích, renesanční nádvoří v zámku v Doudlebách nad Orlicí, vystoupí na Bednářovu vyhlídku nad krajkářským a uzenářským Vamberkem, projde se lípovou alejí potštejnského letoviska, kde se narodil světový znalec rumunštiny prof. J. U. Jarník, a vrátí se domů osvěžen i unaven silnými dojmy, že nejen nikdy nezapomene na naše krásné, čisté a živé město, ale bude se do Kostelce nad Orlicí vždy vraceti.

Kostelec n. Orl.: Nový zámek. — Das neue Schloss. — Le nouveau château. — The new castle.

Kostelec nad Orlicí.

Unter den Orlické hory liegt in einem schönen Tale die Stadt Kostelec nad Orlicí mit 6000 Einwohnern in 989 Häusern. Durch die Stadt fuhrt die Schnellzugsstrecke Praha—Bohumín und die Staatsstrasse Praha—Hradec Králové—Opava, sodass jeder Tourist und Geschäftsmann Kostelec nad Orlicí leicht erreichen kann.

Die Stadt überrascht alle Besucher nicht nur durch ihre Lage, durch ihr sanftes, mildes Bergklima, durch ihre musterhafte Reinlichkeit (der grösste Teil der Strassen ist gepflastert oder betoniert, die Stadt hat eine Wasserleitung, Kanalisation und elektrische Beleuchtung), aber auch durch blumengeschmückte Plätze und Strassen, ihre Parkanlagen und ihre Gärten. Die allernachste Umgebung erhoht den günstigen Eindruck, dem alle Fremden durch ihren Besuch in Kostelec nad Orlicí verfallen. An beiden Ufern der Divoká Orlice liegen duftende Wiesen, die zu kürzeren oder längeren Spaziergängen jene einladen, welche einen weiten Horizont mit Umrissen von bläulichen Bergen lieben. Jenen aber, welche tiefe Wälder mit ihrem Schatten u. ihrer Ruhe vorziehen, stehen eine Reihe von Wäldern zur Verfügung, welche von Kostelec nad Orlicí bis nach Hradec Králové und Holice reichen. Gleich an ihrem Rande überrascht den Besucher die anmutige Sommerfrische Mírov, welche der Stadt Kostelec nad Orlicí gehort. Diese Sommerfrische wird von Leuten aufgesucht, welche sich nach Ruhe im Schosse der Waldeinsamkeit sehnen. Den Badefreudigen bietet der Fluss Divoká Orlice angenehme

Kostelec n. Orl.: Státní čsl. Masarykovo reálné gymnasium. — Staatl. Masaryk Real-Gymnasium. — Le collège professionnel d'Etat Masaryk. — Masaryk state-college for modern subjects.

Kostelec n. Orl.: Kasárna. — Die Kaserne. — La caserne. — The barracks.

Erfrischung. Die Naturschönheiten der Stadt und ihrer Umgebung haben nicht nur viele Touristen, sondern auch schaffende Künstler zum Besuche bewogen. Der akademische Maler Anton Hudeček, einer unserer besten impressionistischen Landschaftsmaler, hat sich im benachbarten Častolovice niedergelassen.

Kostelec nad Orlicí ragt nicht nur durch seine Naturschonheiten, sondern auch durch die Unternehmungslust und den Fleiss seiner Einwohner hervor.

In der Industrie sind hauptsächlich folgende Unternehmungen hervorzuheben: Die Schuhfabrik Dostál & Švagera, welche ausser durchgenähter McKay Schuhe, die sie in alle Weltteile exportiert, auch viele andere Schuhsorten erzeugt, wie aus dem im englischen Teil dieses Heftes angeführten Verzeichnisse hervorgeht; Vereinigte Lederwerke A. & J. Nejedlý; Schuhfabrik Brüder Kaufman & Co.; Eisen- und Metallgiesserei und Maschinenfabrik R. Kratochvíl usw.

Die Firma Brüder Kaufman & Co., erzeugt Sandalen und Riemenschuhe mit gewalkter Sohle, sowie Damenfussbekleidung mit maschingenähten Mc Kay in jeder Ausführung. Ihre Erzeugnisse werden in den Grossteil der europäischen und uberseeischen Absatzgebiete exportiert. Registrierte Marken: Coroneda Sandals, Registered, medvídek.

Die Grosshandlung der Fa. A. Spiegel, welche Kolonialwaren aus allen Ländern der Welt in die Republik einführt, nimmt in Kostelec nad Orlicí einen der ersten Plätze ein.

Die fortgeschrittene landwirtschaftliche Produktion der Umgebung hat eine Stütze in den landwirtschaftlichen Genossenschaften, denen eine elektrische Grossmühle, Sauerkrauterzeugung, Molkerei und ein landwirtschaftliches Lagerhaus gehören, sowie in der landwirtschaftlichen Volksgenossenschaft. Die zweijährige Ackerbaufachschule mit einem Mustergut, gegründet schon im Jahre 1895, unterstützt den landwirtschaftlichen Fortschritt.

Für den Nachwuchs im Gewerbe sorgt die Masaryk-Schule der Arbeit, in deren geräumigen Unterrichtsklassen und musterhaft eingerichteten Fachwerkstätten sich Handwerkslehrlinge aus der ganzen Umgebung für ihre künftige Laufbahn vorbereiten.

Die Nationalökonomie und das Geldwesen repräsentieren die Städtische Sparkasse mit 55 Millionen Kč und die landwirtschaftliche Bezirkssparkasse mit 25 Millionen Kč Einlagen.

Die studierende Jugend besucht das durch seine Lage und Bauiichkeit bemerkenswerte Staatsrealgymnasium, vor dem das bronzene Denkmal des ersten Präsidenten T. G. Masaryk, ein Werk des Bildhauers Prof. Bílek, steht. Die Historiker und Wissenschaftler finden wertvolles Material für ihr Studium im städtischen Museum, welches am Palackýplatz, im Gebäude des gew. Rathauses untergebracht ist. Es birgt Kantionale aus den Hussitenzeiten, ale Grundbücher, Hochzeitsverträge, Zunftstatuten und viele andere historische Andenken. Das Kirchlein des hl. Wenzel am altertumlichen Rabštejn ist ein beredter Zeuge, dass auch in Kostelec nad Orlicí die Bewegung der Jednota bratrská (Bewegung der Brudergemeinde), welche das erstemal im nahen Kunwald aufkam, eingedrungen war. Das neue Schloss im Empire, in mitten eines grosse englischen Parks (dem Publikum zugänglich), gehört der Familie des Grossgrundbesitzer Kinský. Alle diese Andenken aus Pergament, Ziegeln und Steinen, beweisen mehr als deutlich, dass Kostelec nad Orlicí, welches im Jahre 1341 durch König Johann von Luxemburg zur Stadt erhoben wurde, ein alte Siedlung ist. Die Stadt mit dem nahen Potštejn, dessen Ruinen (nur zwei Stunden entfernt), zu einem Besuche auffordern, war im XV. Jahrhundert im Besitze des berühmten hussitischen König Georg von Poděbrad. Die Zeit der gewaltsamen Gegenreformation wurde am Ringplatz durch eine Mariensäule verewigt.

Wer einmal die Stadt Kostelec nad Orlicí besucht, kann sich von seinen Naturschönheiten, von seinem fortgeschrittenen Wirtschaftsleben und seiner reichen Vergangenheit überzeugen. Das wunderschone Schloss derer von Sternberg in Častolovice, der Hofplatz des Renaissanceschlosses in Doudleby nad Orlicí, die Aussicht »Bednářová« über Vamberk (berühmt durch seine Spitzen und Selchwaren) bereiten dem Besucher ein grosses Vergnügen. Macht er einen Spaziergang durch die Lindenallee der Sommerfrische Potštejn, wo der weltberühmte Kenner der rumänischen Sprache Prof. J. U. Jarník geboren wurde, kehrt er erfrischt und zugleich begeistert von den starken Eindrucken heim und vergisst nie an diese schöne, reine u. lebhafte Stadt, in die er immer wieder gerne kommen wird.

**Kostelec n. Orl.:
Kašna na náměstí,
věž městského musea.
Brunnen am Ringplatz,
Turm des Museumgebäudes.
Fontaine sur la place
du marché, tour du musée.
Fountain on the square,
tower of the museum.**

Kostelec nad Orlicí.

La ville de Kostelec nad Orlicí est située dans une belle vallée au-dessus des montagnes de Orlické Hory. Elle a 6000 habitants dans 989 maisons et est station de la ligne du rapide Prague—Bohumín. La rue d'Etat Prague—Hradec Králové—Opava traverse également la ville de sorte que chaque touriste et homme d'affaires peut facilement atteindre Kostelec nad Orlicí.

La ville surprend tous les visiteurs non seulement par sa situation, son doux climat de montagne, sa propreté modèle (la plupart des rues sont pavées ou bétonnées, il y a aqueduc, canalisation, lumière électrique), mais encore par les places et les rues comblées de fleurs, les parcs et les jardins. Les environs proches augmentent l'impression favorable que tous les étrangers remportent de leur visite à Kostelec nad Orlicí. Des deux rives de Divoká Orlice se trouvent des prés odorants qui invitent aux promenades plus ou moins prolongées tous ceux qui aiment l'horizon lointain aux contours des montagnes bleues. Ceux cependant qui préfèrent de profondes forêts ombrageuses et tranquilles pourront profiter du grand nombre de forêts qui s'étendent de Kostelec nad Orlicí jusqu' à Hradec Králové et Holice. La charmante villégiature de Mirov appartenant à la commune de Kostelec nad Orlicí est située directement au bord de la forêt. Cette villegiature est surtout fréquentée par des gens ayant besoin de repos complet au milieu de forêts solitaires. Bains de rivière dans la Divoká Orlice. La beauté de la nature de la ville et de ses environs n'attirent non seulement beaucoup de touristes mais encore des artistes créateurs. Le peintre académique Antonín Hudeček, un de nos meilleurs peintres impressionnistes de paysages, a pris sa residence à Častolovice voisine.

Kostelec nad Orlicí est connue non seulement par les attraits de la nature, mais encore par le goût des entreprises et le zèle de ses habitants.

Dans l'industrie il faut mentionner surtout les établissement suivants:

Kostelec n. Orl.: Staročeská chalupa v Lipové stráni. — Altböhmisches Bauernhaus an der Linden-Berglehne. — Vieille maison bohémienne de paysan à la pente de la montagne. — Old farmhouse at the mountain-side.

La manufacture de chaussures Dostál & Švagera, fabriquant non seulement des souliers cousus McKay qu' elle exporte dans le monde entier, mais aussi toutes sortes d'autres genres de chaussures selon les détails donnés dans la partie anglaise de cette brochure, la Corroirie Unie A. & J. Nejedlý, la cordonnerie Kaufman Frères & Cie., la fonderie de fer et de métaux et les ateliers de construction R. Kratochvíl etc.

La maison Kaufman Frères et Cie., produit des sandales et des souliers à cordons avec semelle emboutie ainsi que chaussure de dames à Mc Kay cousue machinalement en tout genre.

Ses produits sont exportés à la plupart des pays de débit européens et d'outre-mer. Marques dénosées: Coronada Sandals, Registered, Medvídek.

Le magasin en gros de la maison A. Spiegel, qui importe des denrées coloniales de tous les pays, est un des premiers magasins de Kostelec nad Orlicí.

La production agricole développée des environs est favorisée des confédérations agricoles auxquelles appartiennent un grand moulin électrique, une production de choucroûte, une laiterie, un entrepôt agricole, ainsi que de la confédération agricole du peuple. L'école agricole de deux ans avec une ferme modèle fait également beaucoup pour le progrès agricole.

L'école industrielle Masaryk prépare les apprentis des environs pour leur carrière future dans des classes étendues d'enseignement et dans des ateliers modèles.

La caisse municipale d'épargne avec des dépôts de 55.000.000 Kč et la caisse agricole du district avec Kč 25.000.000, représentent les institutions financières.

Les étudiants fréquentent le collège professionnel d'Etat, édifice remarquable devant lequel se trouve le monument en bronze du premier président T. G. Masaryk, oeuvre du sculpteur prof. Bílek. Le musée municipal est installé dans le bâtiment de l'ancien hôtel de ville, place Palacký. Il renferme bien des choses intéressantes et pour l'historien et pour le savant. Il y a des souvenirs du temps des Hussites, de vieux cadastres, des contracts de mariage, des statuts de corps de métier ainsi que d'autres souvenirs historiques. La petite église St. Venceslas sur le Rabštejn archaïque est un témoin disert du mouvement de la communauté des Frères (Jednota Bratrská), qui s'introduisait également à Kostelec nad Orlicí, après avoir commencé à Kunvald non loin. Le nouveau château en style empire au milieu d'un vaste parc anglais (accessible au public), appartient à la famille du grand propriétaire Kinský. Tous ces souvenirs en parchemin, tuiles, pierres, démontrent clairement que Kostelec nad Orlicí, élevée au rang d'une ville en 1341 par le roi Jean de Luxembourg, est une colonie très ancienne. La ville avec le Potštejn non loin dont les ruines (2 heures de distance) invitent à une visite, était au XVe siècle la propriété du roi célèbre des Hussites, Georges de Poděbrad. Le temps de la réaction catholique violente fut éternisé par une colonne de Marie sur la place du marché.

Celui qui visite la ville de Kostelec nad Orlicí peut se rendre compte de ses beautés naturelles,

Kostelec n. Orl.: Pomník presidenta-Osvoboditele T. G. Masaryka. — Denkmal des Präsidenten-Befreiers T. G. Masaryk. — Monument du président-libérateur T. G. Masaryk. — Monument of the president liberator T. G. Masaryk.

de sa vie économique développée, de son riche passé historique. Le château magnifique de la famille de Šternberg à Častolovice, la cour du château en style renaissance à Doudleby nad Orlicí, la vue de »Bednářová« au-dessus de Vamberk (célèbre par ses dentelles et sa viande fumée) feront grand plaisir au visiteur. S'il entreprend une promenade à travers l'avenue de tilleuls de la villégiature de Potštejn, ville natale du profond connaisseur de la langue roumaine, prof. J. U. Jarník, il rentrera enthousiasmé des impressions puissantes, il n'oubliera plus jamais cette belle ville active et ne manquera point d'y revenir le plus souvent possible.

Kostelec nad Orlicí.

Beneath Orlické Hory, in a beautiful valley, there lies the town of Kostelec n. Orlicí with 6000 inhabitants in 989 houses. The town is on the railway-line Praha—Bohumín and on the public street Praha—Hradec Králové—Opava. So it is in easy reach of every tourist or merchant.

The aspect of the town is a lovely one and all visitors will be charmed by it. The surround-

ngs are beautiful, too, the climate is a mild mountain-climate and a model cleanliness is reigning all over the town. (Most of the streets are paved or have a concrete foundation, aqueduct, canalisation, electric light). But a real delightful sight are the places and streets, sweet with flowers, the large parks and green gardens. You only have to take quite a short walk to see the lovely surroundings of Kostelec nad Orlicí. On both the sides of Divoká Orlice-river there are green meadows, charming every tourist who likes a far horizon with the faint outlines of mountains. He who prefers deep forests with their shade and stillness will be surprised by the beautiful woods, leading from Kostelec nad Orlicí to Hradec Králové and Holice. The nice summer-resort Mirov, belonging to the town Kostelec is on the border of the forests. People who are longing for calm and stillness of the forests, like to come to this small place. Swimmers will find a refreshing bath in Divoká Orlice-river. The natural beauties of the town and its surroundings did not only attract many tourists but many artists, too. The academical painter, Anton Hudeček, one of our best impressionist landscape-painters, has his home in the near Častolovice.

Kostelec nad Orlicí is a very attractive place and beautifully situated; but we have to mention the spirit of enterprise and the diligence of its inhabitants, too.

Industry: The Shoe-factory of Dostál & Švagera who manufacture not only McKay sewn shoes which they export to all parts of the world, but also any other kind of footwear as specified in the English part of this booklet. The United Leather-Works A. & J. Nejedlý, the boot-factory Kaufman Brothers & Co., the iron- and metal-foundry and machine-works R. Kratochvíl, etc.

The firm Kaufman Brothers and Co., produces sandals and plaited shoes with moulded soles as well as ladies' foot-gear with Mc Kay sewn mechanically of all kind.

Its products are exported to most of European and oversea outlet-countries.

Trade marks: Coronada Sandals, Registred, Medvídek.

The wholesale firm A. Spiegel, importing colonial goods of all countries of the world to our Republic is one of the most important houses in Kostelec nad Orlicí.

The very advanced agricultural production of the surroundings is supported by the agricultural association; an electrical large mill, a sauer kraut production, a dairy-farm and an agricultural storehouse belong to it. The agricultural training-school with a two years' course and a model farm, established in 1895, is highly supporting the agricultural improvement.

In the Masaryk technical school there are roomy classes and model technical-workshops to prepare apprentices of all the surroundings for their future career.

Political economy and financial business are represented by the Municipal savings-bank with deposits of Kč 55,000.000 and the Agricultural district savings-bank with deposits of Kč 25 000 000.

Studying youth attends the public college for modern subjects, remarkable by its situation and structure, with the bronze monument of the first President T. G. Masaryk by professor Bílek. Historians and scientific men will find valuable material for their studies in the municipal museum in the building of the former town hall on the Palacký-place. There are canciona les of Hussite War times, old registers of land, marriage-contracts, guild-statutes and many other historical souvenirs. The small St. Wenceslaus' church on the old Rabštejn proves that Kostelec nad Orlicí, too, was influenced by the Jednota Bratrská-movement (Bohemian Brothers), coming from the near Kunvald. The new castle in Empire style, surrounded by a large English park (accessible to the public), belongs to the family of the great land-owner Kinský.

Kostelec n. Orl.: Sokolovna. - Jubilejní Masarykova škola práce. - Sklenářka. — Sokolturnhalle. - Masaryk-Jubiläumsschule der Arbeit. - »Sklenářka«. — Le gymnase Sokol. - L'école du jubilé Masaryk de travail. - »Sklenářka«. — Sokol gymnase. - Masaryk jubilee school of work. - »Sklenářka«.

All these memories of parchment, bricks and stones are the best proof, that Kostelec nad Orlicí, raised to the rank of a town by King John of Luxemburg in 1341, had been an old settlement. The town and the near Potštejn (its ruins are only at a two hours' distance), belonged in the XVth. century to the famous Hussite King George of Poděbrad. The times of the violent counter-revolution are immortalised by a St. Mary's column on the market-place.

Do come to Kostelec n. Orlicí and see for yourself all the beauties of nature, the brisk economical life and the souvenirs of its interesting past. You will be charmed by the wonderful castle of the Sternberg-family in Častolovice, the court of the Renaissance-castle in Doudleby nad Orlicí, the look-out tower »Bednářová« over Vamberk (famous for its laces and the smoked meat.) A walk through the lime-trees avenue of the summer-resort Potštejn, native place of the famous expert of Roumanian language professor J. U. Jarník, will charm everybody. We do believe that all people will like to come back to our town and will not forget it too quickly.

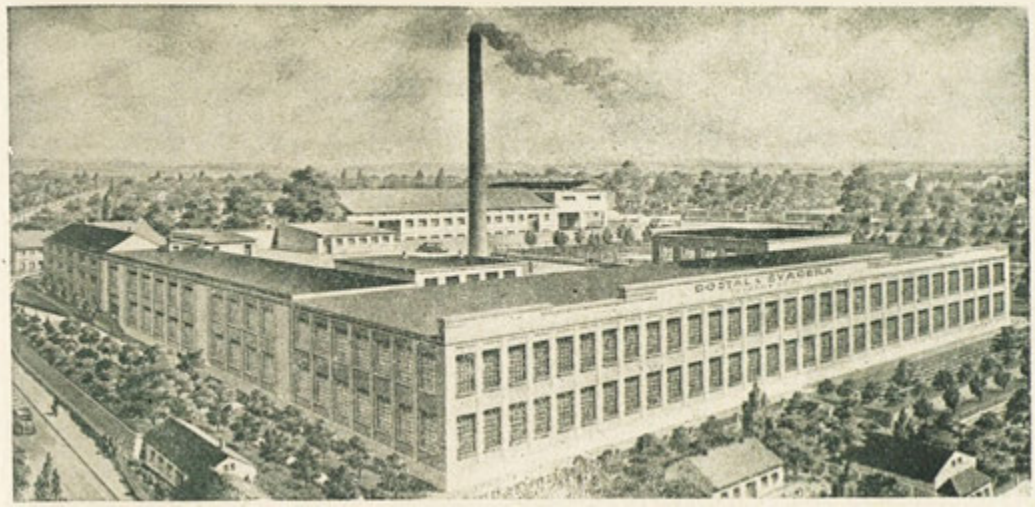

DOSTÁL & ŠVAGERA, KOSTELEC NAD ORLICÍ.

Továrna obuvi:

Vyrábí:

a) Dámskou a dětskou obuv valchovanou,

b) dámskou a dětskou obuv prošívanou McKay s nárty ozdobně vykrajovanými neb vkusně ručně vyplétanými,

c) dámskou obuv večerní a

d) dámskou obuv vycházkovou.

Fabrique de Chaussures:

a) Des chaussures pour dames et enfants avec semelle emboutie,

b) des chaussures pour dames et enfants avec semelle cousue McKay et avec claque artistiquement découpée ou tressée à la main,

c) des chaussures de dames de soirée,

d) des chaussures de dames de promenade.

Schuhfabrik.

Erzeugen:

a) Damen- und Kinder-Schuhe mit gewalkter Sohle,

b) Damen- und Kinder-Schuhe mit McKay durchgenähter Sohle und künstlerisch ausgeschnittenen oder handgeflochtenen Vorderblättern,

c) Damen-Abendschuhe,

d) Damen-Trotteur-Schuhe.

Shoe Manufacturers:

a) Ladies and children's moulded sole sandals,

b) ladies' and children's shoes McKay sewn with fancy cut out leather vamps or with plaited vamps hand woven,

c) ladies' evening shoes,

d) ladies walking shoes.

Holice.

Dr. Jar. Šafařík:

V malebném úžlabí potoka Ředičky, lemovaném posledními výběžky Orlických hor, leží město Holice. Hluboké lesy na sev. a východ. straně zvyšují krásu jeho polohy a jsou se svými četnými rybníky vyhledávány k příjemnému osvěžení. — Město protíná stát. asfaltová silnice Praha—Brno, mimo to míst. dráha, mající výhodné připojení k 2 řádným tratím; 2 autobusové linky vedou do Pardubic a Král. Hradce. Město skládá se ze 7 částí, majících

Masarykovo náměstí. — Masarykplatz — Place Masaryk. — Masaryk square.
Grafo-Čuda-Holice

6.546 obyvatel. Uprostřed města jest pravidelné, prostorné Masarykovo náměstí s výstavnými domy, z nichž vyniká radnice s barokovou věží. Mimo úřední místnosti jsou v radnici umístěny: městská knihovna, čítárna a museum. Poblíž náměstí se nalézá nově upravený farní kostel sv. Martina, který tu stál již r. 1350 a r. 1736 byl přestavěn. — K významnějším budovám náleží zejména stylová sokolovna s rozsáhlým pozemkem, na němž jsou zřízeny vyhledávané Fügnerovy sady, hřiště a za ním koupaliště. Vedle sokolovny stojí vzorně vypravená budova mateřské školy, na níž jsou umístěny kovové desky na paměť holických občanů, padlých ve světové válce. Pod deskami jsou uloženy prsti z legionářských bojišť. Proti Fügnerovým sadům stojí nové budovy poštov. úřadu a okres. soudu, kde jsou umístěny i ostatní stát. úřady.

Z výstavných budov ve městě vyniká více jednopatrových a dvoupatrových budov soukromníků, peněž. ústavů a několik obuv. továren, z nichž přední místo svojí rozsáhlostí zaujímá komplex budov továrny H. Hirsch, akc. spol. — Finančnictví města i okolí obstarávají 4 peněžní ústavy, z nichž r. 1864 byla založena Občanská záložna, po ní Okres. záložna hospodářská, pak Městská spořitelna a Lidová záložna.

Od poloviny min. století vyvíjela se zde výroba obuvi prací dělenou, z níž postupně vyrostla výroba strojová v 8 továrnách, jejíž rozmach vyvrcholil v předcházejícím desetiletí, kdy pletená obuv byla ve velkém množství vyvážena do zemí evropských i zámořských. Blahobyt vzrůstal, rostl i staveb. ruch. Světová krise dotkla se i tohoto průmyslu. — V tomto průmyslu své prvenství udržuje stále továrna na obuv fy H. Hirsch, akc. spol., založ. r. 1865. Vyrábí prvotřídní pánskou, dámskou a dětskou obuv středních a luxusních kvalit. Mimo to je t. č. hledána rukodělná obuv, jejíž výrobou zaměstnává se větší počet místních firem.

Jiné obory průmyslu zastupují zejména: Parní pila a tovární výroba parket, vlysů, podlah, předmětů staveb, truhlářství a j. výrobků ze dřeva fy Ing. Jos. Flanderka a spol. — Grafický umělecký ústav K. Čudy, vyráběcí umělecké pohlednice z celé oblasti našeho státu. — Fma Jan Rychter, kovoprůmysl, zabývá se zvláště spec. výrobou obuv. strojů a potřeb. — Fma Karel Vojtěch vyrábí obuv do obuvi a dřevěné podpatky. — Spec. výroba seker a nástrojů fy Jan Červinka, založ. r. 1885. — Boh. Vinař, spec. výroba lyží, rohaček a pod.

Nejstarší zmínka o Holicích děje se r. 1263, kdy stál zde již dřevěný hrad a na vrchu Věžišti rozsáhlá tvrz. Z těch zachovaly se jen valy a hluboké příkopy. Pamětihodný jest zvláště půdorys hradiště, který se odchyluje od obvyklých tvarů půdorysů, u nás se nacházejících a spíše ukazuje na stavbu kastellů, zřizovaných v XV. stol. ve Francii. V držení zboží holického vystřídalo se několik rodů, z nichž nejznamenitější byli Šternberkové, ke konci Pernštýnové.

Masarykovo náměstí. — Masarykplatz. — Place Masaryk. — Masaryk square.
Grafo-Čuda-Holice

Masarykovo nám. s radnicí. — Masarykplatz mit d. Rathaus. — Place Masaryk avec l'hôtel de ville. — Masaryk-square with the town hall.

Grafo-Čuda-Holice

po nichž přešlo v majetek královské komory, spolu s panstvím pardubickým.

Vzdělání slouží 2 školy měšťanské, chlapecká a dívčí a 3 obecné, umístěné ve 3 výstavných budovách. Pro učně jsou zřízeny 3 živn. odb. školy pokrač. Vedle toho jest zde lid. šk'a hospodářská. V městě jest několik divadelních scén, z nichž nejpřednější jest Klicperovo divadlo. O zábavu pečuje též sokolský zvukový biograf. Časté pěvecké a hudební koncerty pořádá pěv. a hudeb. spolek Hlahol.

Památihodnosti města náleží bronzová deska, zasazená na městské radnici v upomínku, že se tam v r. 1847 narodil slavný africký cestovatel Dr. Emil Holub. Nad hlavním vchodem radnice jest umístěna pamětní deska presidentu Osvoboditeli T. G. Masarykovi.

O dobré a levné ubytování a občerstvení jest postaráno dobře zařízenými hotely: »U krále Jiřího«, »U Vohralíků«, »U černého koně«. Z ostatních četných hostinců jsou zvláště vyhledávány: hostinec »Na Špici«, »U Šoulavých« a kavárna Staňkova.

Holice.

In der malerischen Tiefebene des Baches Bedička, an den letzten Ausläufern des Adlergebirges, liegt die Stadt Holice v Čechách. Tiefe Kiefer- und Laubwaldungen im Norden und Osten, sowie zahlreiche Teiche ergänzen die schöne Lage der Stadt, welche von der asphaltierten Staatstrasse Prag—Brünn durchquert wird und auch sonst ein ausgedehntes Strassennetz mit 2 Autobuslinien — nach Pardubice und Hradec Králové — aufweist. Ausserdem gewährleistet eine Lokalbahn ständige Verbindung mit 2 Hauptbahnlinien. Inmitten der aus 7 Bezirken bestehenden Stadt, welche 6.546 Einwohner zählt, liegt der ausgedehnte und regelmässig viereckige Masaryk-Ringplatz mit 1 oder 2 stökkigen schönen Bauten, Geldinstituten, Schuhfabriken, Geschäfts-, Privathäusern und Hotels. Unweit des Ringplatzes befindet sich die neurenovierte Pfarrkirche, welche bereits vor 1350 erbaut und 1736 umgebaut wurde. An der Bezirkstrasse gegen Pardubice steht die umfangreiche Schuhfabrik der Hermann Hirsch A. G., welche mit ihren Spezialerzeugnissen Weltruf geniesst. Bereits Mitte des vorigen Jahrhunderts fasste hier die Schuherzeugung Boden. Dieser Industriezweig entwickelte sich günstig, sodass in den letzten Jahrzehnten 8 grössere Schuhfabriken entstanden, welche grosse Mengen Schuhe, besonders Flechtschuhe, exportierten. Die führende und grösste Schuhfabrik der Fir-

Budovy stát. úřadů. — Gebäude der staatl. Behörden. — Les bâtiments publics. — The public offices.

Grafo-Čuda-Holice

Sokolovna s Fügner. sady. — Sokolturnhalle mit dem Fügnerpark. — Le gymnase Sokol avec le parc Fuegner. — The Sokol gymnase with the Fuegner-park.
Grafo-Čuda-Holice

ma Hermann Hirsch A. G. wurde bereits 1865 gegründet und erzeugt hochwertige Herren-, Damen- und Kinderschuhe in Volks- und Luxusausführung. Ausserdem sind die hier in Heimarbeit erzeugten Schuhe sehr gefragt und befassen sich mit dieser Erzeugung einige grössere Firmen.

Von anderen Industriezweigen ist als erwähnenswert anzuführen: Die Dampfsäge u. Parkettenfabrik der Fa Ing. Flanderka u. Co., die grafische Kunstanstalt Karl Čuda, bekannt durch die Erzeugung von fotokünstlerischen Ansichtskarten etc., aus der ganzen Republik. Die Firma Jan Rychter, Metallindustrie, erzeugt in der Hauptsache Schuhmaschinen und einschlägige Artikel, während die Firma Karl Vojtěch Stahlgelenke und Holzabsätze für die Schuhindustrie liefert. Die Firma Jan Červinka, welche bereits 1885 gegründet wurde, spezialisierte sich auf Beilerzeugung und Geräte. Einen neuen Industriezweig brachte die Firma Gottlieb Vinař durch fabriksmässige Erzeugung von Skiern, Rodeln und Bugholz etc., zur Blüte.

Die ältesten Vormerkungen hinsichtlich Holic datieren auf das Jahr 1263 zurück, zu welcher Zeit hier bereits eine holzerne Burg auf der Anhohe Věžiště stand, wovon jedoch nur noch Remparts und Gräben einigermassen erhalten blieben. Besonders interessant sind die Grundrisse der Burg, die von den allgemeinen, hier üblichen Grundrissarten abweichen und eher auf die Castell — Bauarten des XV. Jahrhunderts in Frankreich hindeuten.. Den Besitz wechselten einige Geschlechter, von welchen jenes der Familie Sternberk das wichtigste war Zuletzt waltete hier die Familie Pernstejn, nach welcher der Besitz auf die Konigliche Kammer überging.

Zu den Denkwürdigkeiten der Stadt Holice gehört die Bronzetafel am städtischen Rathaus, welche zur Erinnerung an den hier 1847 geborenen Afrikaforscher Dr. Emil Holub gestiftet wurde, und die am Haunteingang des Rathauses zu Ehren des Präsidenten-Befreiers T. G. Masaryk angebrachte Gedenktafel.

Für gute, billige Verpflegung und Unterkunft ist durch die guteingerichteten Iotels »U krále Jiřího«. »U Vohralíků«, und »U černého koně« hinreichend gesorgt. Von den übrigen zahlreichen Gastwirtschaften werden auch die Gasthäuser »Na Špici«, »U Šoulavých« und das Kaffeehaus »U Staňků« gern besucht.

Holice.

La ville de Holice se trouve encadrée par les derniers contre-forts des montagnes Orlické hory vers le nord-est, et est traversée par le ruisseau Ředička, sur une plaine qui est partie du fameux »Zlatý prut země České«. De profondes forêts sur les collines augmentent la beauté de la position de la ville et elles sont très frequentées ainsi que les nombreux étangs.

Masarykovo nám., sev. část. — Masarykplatz, Nordseite. — Place Masaryk, côté nord. — The Masaryk-square, northern side.
Grafo-Čuda-Holice

Vnitřek farního chrámu sv. Martina. — Inneres der Pfarrkirche des hl. Martin. — L'intérieur de l'église paroissiale St. Martin. — Interior of St. Martin's parish-church.
Grafo-Čuda-Holice

Une grand route asphaltée d'Etat—Prague—Brno-traverse la ville. En outre il y a une voie ferrée locale, ayant correspondance avantageuseuse avec deux grandes lignes. Deux lignes d'autobus mènent à Pardubice et Hradec Králové.

La ville composée de 7 quartiers a 6546 habitants. Au milieu de la ville s'étend la place Masaryk vaste et symétrique, avec des maisons bien construites. Non loin de cette place se trouve l'église St. Martin, datant de 1350 et reconstruite en 1736. Il faut mentionner plusieurs maisons privées, les banques et quelques fabriques de chaussure. La première en est celle de H. Hirsch. s. a. Depuis la moitié du siècle passé. la production de chaussure se développa par la division du travail ce qui accrut progressivement la fabrication d'ans 8 manufactures, dont l'élan culmina durant les dernières dix années, quand la chaussure tressée fut exportée à l'étranger C'est toujours la fabrique de la maison H. Hirsch. fondée en 1865, qui tient la tête dans cette industrie. Elle produit la meilleure chaussure pour hommes, dames. enfants. A présent on fabrique en outre la chaussure manufacturée dans de nombreuses maisons locales.

Autres branches d'industrie: une scierie à vapeur et fabrique de lames de parquets, de frises, d'articles de menuiserie, de construction et d'autres articles en bois f. Ing. Jos. Flanderka et Comp. Atelier graphique K. Čuda, produisant des cartes postales artistiques de tout le territoire de notre Etat. Firme Jan Rychtr, industrie métallique, s'occupe surtout de la production des machines de cordonnier spéciales et des outils. La maison Karl Voitěch fabrique des embauchoirs et des talons en bois. Production spéciale de haches et d' outils de la firme Jan Červinka, fondée en 1885. B. Vinař, production spéciale de skis, de luges, etc.

La première mention de Holice date de 1263, un château de bois y était et sur le mont Věžiště une citadelle se dressait. Il n'en est resté que des remparts et de profonds fossés. C'est le plan de cet emplacement, qui est surtout intéressant par son anomalie différant des façons usuelles de chez nous, rappelant plutôt la construction des châteaux-forts bâtis au XVième siècle en France. Le domaine de Holice appartint à plusieurs familles, la plus fameuse fut celle des Šternberk, enfin celle des Pernštýn, ensuite la propriété est passée à la chambre royale.

Une plaque de bronze, placée à l'hôtel de ville rappelle que le célèbre voyageur en Afrique, le Dr. Emil Holub, naquit en 1847 à Holice. Au-dessus de l'entrée principale se trouve une autre plaque commémorative, celle de notre président-Libérateur, T. G. Masaryk.

De bon logement et pension à bon marché se trouvent aux hôtels suivants: »U krále Jiřího«, »U Vohralíků«, »U černého koně«. Parmi les nombreuses auberges il faut citer: »Na Špici«, »U Šloulavých« et le café-restaurant Staněk.

Holice.

The town of Holice is situated in the picturesque valley of the Ředička brook. f'anked by the last foothills of the Orlické Mountains. The deep forests to the North and East enhance the beauty of its position, and the numerous fishponds are sought after for pleasant recreation. The town is traversed by the asphalt Prague—Brno main-road and in addition the town has excellent connections with two main railway-lines, while there is motor-bus connection with Pardubice and Hradec Králové. The town is divided into seven districts and has 6.546 inhabitants. The centre of the town is occupied by the spacious Masaryk Square with its picturesque houses. Near the Square is the parish church of Saint Martin, recently restored. The original church, built in 1350, was rebuilt in 1736. The town is distinguished mainly by houses of one and two storeys, banks, several footgear factories, among which the complex of factory buildings of the Hermann Hirsch Co., Ltd. occupies a prominent place because of its size. The production of hand-made shoes was commenced at this factory in the middle of last century. The industry gradually grew into eight factories equipped for machine-produced footgear, the peak of prosperity being reached during the past decade when plaited shoes were exported abroad. Established in 1865, the footgear factory of Hermann Hirsch Co., Ltd. still maintains its leading position. It pro-

duces gentlemens', ladies' and children's first-class footgear of medium and fancy qualities. In addition, hand-made shoes produced by a large number of local firms are in great demand for the time being. The other branches of industry are represented chiefly by a steam-saw plant producing parquet, frizes, floorings, building materials and other timber products. The plant is owned by Ing. Jos. Flanderka and Company. K. Čuda's graphic art institute produces art-postcards with subjets drawn from the whole area of the State. Jan Rychter's metal works mainly produce shoe-making machines and accessories. The firm of Karel Vojtěch produces shankpieces and wooden heels. The firm of Jan Červinka, establishment of Boh. Vinař specialises in the production of skis, toboggans etc. The first mention of the town of Holice was made in 1263, when a wooden castle and extensive citadel were mentioned. Only the trenches and the deep moats exist today. It is worthy of note that the ground- plan of this castle differs from the form usual in this country, and somewhat resembles the French castles of the 15th century. The town of Holice was held by many families in succession, of whom the most important were the Šternberks. The last family to own it were the Perštýn's and after them, the town came into the possession of the Royal Chamber. Among the town's memorials there is a bronze plaque set into the wall of the Town Hall in commemoration of the fact that the famous African explorer Dr. Emil Holub was born there in 1847. Above the Townhall's main entrance is another tablet in honour of the President-Liberator T. G. Masaryk.

Well- equipped hotels cater for excellent cheap lodgings and refreshments. There are: »U krále Jiřího«, »U Vohralíků« and »U Černého koně«. Among the numerous inns the most patronised are »Na Špici«, »U Šoulavých« and the Café Staněk.

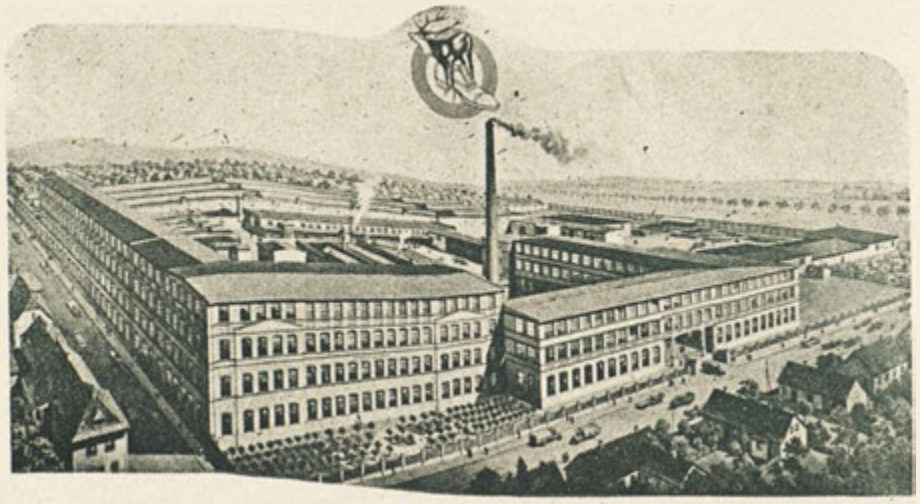

HERMANN HIRSCH, továrny na obuv akc. spol., **HOLICE V ČECHÁCH**, založeno r. 1865 — vyrábí pánskou, dámskou a dětskou obuv středních a luxusních kvalit v provedení: Rámovém — Goodyear-Welt, prošívaném — Littleway, flexible šité sandalety, plátěnou obuv s koženou podešví a hedvábnou večerní. — Světoznámé jsou její speciality v ručně pletené kožené obuvi, prošívané a obracené. — Exportní zastoupení ve všech dílech světa.

HERMANN HIRSCH, Schuhfabriken A. G., **HOLICE V ČECHÁCH**, gegründet 1865 — erzeugen Herren-, Damen- und Kinder-Schuhe in mittleren und Luxusqualitäten u. zw.: Rahmengenähte — Goodyear-Welt, durchgenähte— Littleway, flexible genähte Sandaletten, Leinenschuhe mit Ledersohlen und Seiden-Abendschuhe. — Ihre Weltspezialität sind handgeflochtene Lederschuhe in durchgenäht und gewendet. — Export-Vertretungen in allen Weltteilen.

S. A. HERMANN HIRSCH, Fabriques de Chaussures, **HOLICE V ČECHÁCH**, Tchécoslovaquie — Fondée en 1865 — Fabrication de Chaussure classique et fantaisie pour Hommes, Dames et Enfants: Cousu Trépointe-Goodyear Welt, Cousu Machine-Littleway, Cousu Flexible Sandalettes, Chaussures en Toile avec semelle cuir, Chaussures de soirée en Soie. Spécialité: Chaussures en cuir tressées a la main, en cousu machine et en cousu retourné. Representation à l'Etranger dans le monde entier.

HERMANN HIRSCH Co Ltd, Manufactories of Boots and Shoes, **HOLICE V ČECHÁCH**, Czechoslovakia — Established 1865 — Fabrication of Gents-, Ladies- and Children-shoes of medium and fancy qualities viz. Welted sewn Goodyear-Machine sewn system Littleway, Flexible sewn Sandalettes, Linen shoes with leather sole, and Silk-Evening shoes. World-specialists in: Handplaited leather shoes, machine sewn and turned. Represented abroad all over the world.

Chrudim: Celkový pohled na město od západu. — Gesamtansicht von Westen. — Vue totale de l'ouest. — Total view from the west.

Foto: Fr. Ulrych.

Chrudim,

kulturní středisko východních Čech.

Ferdinand Pochobradský:

Na pomezí Železných hor a Českomoravské vysočiny, kde širá polabská rovina přechází v kopcovitou krajinu, vytvořila před dávnými věky řeka Chrudimka srázný ostroh. Na ostrohu vyrůstalo od XIII. století malebně položené město, opevněné dvojím pásem kamenných hradeb, ztužených četnými baštami, tvrdými věžemi a pevnými branami. Pod hradbami vnitřního města, ovládaného dominantou velkého gotického kostela Nanebevzetí Panny Marie, vznikalo zprvu skrovné, později rozsáhlé podměstí. Jsou to nynější čtvrti Kateřinská a Janská. Na východní straně vyrůstala od druhé polovice XV. století jiná městská čtvrť, nazývaná Nové město. V letech 1519—1521 zde byl vystavěn z odkazů a příspěvků zbožných měšťanů půvabný hřbitovní kostel sv. Michala, vybudovaný ve slohu pozdní gotiky. Čtvrti Kateřinské podnes dominuje gotický kostel sv. Kateřiny, který byl po roce 1536 důkladně opraven a značně rozšířen. Špitální kostelík sv. Jana Křtitele ve čtvrti Janské, taktéž v gotickém slohu vystavěný, se nedochoval. Byl koncem XVII. století od základu přestavěn v barokový. Také po dominikánském klášteře a kostele nezůstalo památky. Byly pobořeny husitským vojskem roku 1421, kdy Jan Žižka přitrhl spolu s Pražany k Chrudimi, aby potrestal zdejší Němce, za upálení husitského hejtmana Jana Hromádky z Jistebnice. Tehdy se Chrudim vzdala Žižkovi bez boje a úplně se počeštila.

V oné době také zanikla osada u nejstaršího předměstského kostela sv. Kříže. Tamní fara byla pak přenesena ke kostelu sv. Kateřiny, kolem něhož se kupily měšťanské domy a dvory, opevněné dřevěnou hradbou a několika kamennými branami. V tomto stavu vídáme Chrudim na různých vyobrazeních, z nichž nejstarší a nejcennější je miniaturní malba v nádherně vyzdobeném českém graduálu chrudimských literátů z let 1570, uloženém ve sbírkách Vlastivědného musea pro východní Čechy v Chrudimi. Chrudim je zde vyobrazena se strany severovýchodní. Také malíř a rytec Jan Willenberg vyobrazil Chrudim na svém dřevorytu z roku 1602, otištěném v Paprockého Diadochu. Jenže zde je zachycen pohled se strany severozápadní. Obě vyobrazení jsou pro dnešního pozorovatele neobyčejně zajímavá. Ukazují, že město zůstalo ve svém situačním a prostorovém útvaru v podstatě až po nejnovější dobu nezměněno. Nic na věci nemění skutečnost, že chrámové věže prodělaly v několika stoletích pravou metamorfosu, než jim dal novodobý restaurátor hlavního kostela stavitel František Schmoranz po roce 1873

Chrudim r. 1602. — Dřevoryt J. Willenberga. — Chrudim im Jahre 1602. Holzschnitt J. Willenberg. — Chrudim dans l'année 1602. Gravure sur bois par J. Willenberg. — Chrudim in 1602. Wood-cut by J. Willenberg.
Foto: Fr. Ulrych.

nynější jehlancovitou podobu, která spolu se čtyřmi nárožními vížkami tak živě připomíná věže Týnského kostela v Praze.

Novodobý stavební ruch si počínal celkem dosti šetrně k cenným stavebním a uměleckým památkám, které se v Chrudimi, obzvláště ve Vnitřním městě, zachovaly. A tak celkový pohled na Chrudim je i pro oko poučeného diváka a zkušeného turisty vždy neobyčejně vábivý a zajímavý, že se ho nemůže s dostatek nasytiti. Je to potěšující fakt, ale nesmí se při něm zapomínati, že na celkové koncepci městského masivu vedle lidského oka a ruky podstatně spolupracovala též štědrá příroda, která dala tento zajímavý terén do vínku již prehistorické osadě, která tu kdysi stávala. Na úsvitě českých dějin byl zde vystavěn knížecí hrad. K němu směřovala důležitá obchodní cesta z Čech do Moravy. Význam chrudimského hradu potvrzují návštěvy panovníků, kteří sem občas přijížděli. Na hradě zemřel r. 1055 kníže Břetislav I. Před rokem 1270 založil král Přemysl Otakar II. u staré Chrudimě nové město, opevněné kamennými hradbami, do něhož lokátor Konrád uvedl německé kolonisty. Roku 1307 se stala Chrudim královským věnným a roku 1356 též krajským městem. Za Karla IV. byl ve městě r. 1359 zřízen špitál. Když roku 1421 chrudimský hejtman Jan Městecký z Opočna vydal město Žižkovi a spojeným s ním Pražanům, bylo německé obyvatelstvo vypuzeno a Češi se ujali městské správy. Počeštěné město stálo věrně při kalichu. Chrudimští pomáhali králi Jiřímu v bojích proti Matyášovi, králi uherskému, jenž za to vypálil okolní vesnice a statky.

Koncem XV. věku a na počátku XVI. století město netušeně zbohatlo a vyrostlo. Tehdy také výhodně zakoupilo četné okolní vesnice, dvory a statky. Roku 1463 si zřídilo vlastní vodovod; postavil jej mistr Ondráček z Hradce. Chrudim tak předstihla samu Prahu.

Skvělé období renesanční kultury vykazuje v Chrudimi několik slavných jmen. Věhlasný znalec českého práva Viktorin Kornel ze Všehrd, narozený kolem roku 1460, je zdejším rodákem. Dále vynikli latinský básník Gabriel Svěchýn z Paumberka, znamenitý hudebník a skladatel Jiří Rychnovský a výtečný malíř Matouš Radouš, iluminátor nádherného královéhradeckého kancionálu.

V letech 1573—1577 dal si zdejší bohatý měšťan Matěj Mydlář vystavěti krásný renesanční dům. Jeho syn Daniel přistavěl vzadu podivuhodné dvojvěží. Mydlářův dům nemá obdoby ve střední Evropě a je pokládán za nejvzácnější světskou stavební památku v Chrudimi.

Chrudim byla za odboj proti Habsburkům potrestána dvakrát nelítostnou konfiskací svých rozsáhlých statků. Musila mimo to složiti i značnou peněžitou pokutu. Po prvé za Ferdinanda I. roku 1547, po druhé za Ferdinanda II. roku 1622.

Obyvatelstvo bylo násilně pokatoličeno, nebo se pro víru vystěhovalo za hranice. Zpustlá a zchudlá Chrudim musila ohlásiti úpadek. Veliké požáry, povodně, mor a válečné útrapy těžce doléhaly na město kdysi kvetoucí. Roku 1639, 1643 a 1648 přitáhli Švédové. K té době se vztahuje pozdější legenda o zázračném obrazu sv. Salvátora, na němž prý vytryskla krev, když surový švédský voják při hře v kostky v domě chrudimského měšťana Jana Pfeifra ze zlosti probodl Spasitelovu tvář. R. 1656 založen kapucínský klášter.

Jesuité navštívili Chrudim čtyřikrát. S nimi přišel též pověstný Koniáš, který roku 1738 na Roštíně pálil »bludařské« knihy. Bída duchovní dovršila bídu hmotnou. Tehdy již byly přestavěny renesanční radnice a kostel v barokovém slohu. Roku 1727—1728 postaven parapet a v l. 1710—1732 mohutné morové sousoší Proměnění Krista. Roku 1742 a 1744 přitrhli Prusové.

Chrudim se jen těžce vzpamatovávala ze všech pohrom. Hlučné pouti k zázračnému obrazu sv. Salvátora, od roku 1680 slavené, a proslulé koňské trhy sice pomáhaly dosti oživiti pokleslý obchod, nemohly však již dodati městu bývalého lesku a slávy. Ale žilo se dále. — Za císaře Josefa II. zřízen magistrát. Roku 1783 se v Chrudimi narodil potomní ředitel Stavovského divadla v Praze Jan Nep. Štěpánek. Také geniální vynálezce lodního šroubu Josef Ressl je chrudimský rodák (nar. 1793). Roku 1801 bylo zřízeno ze zrušeného špitálního kostelíku sv. Jana Křtitele divadlo, jedno z prvních samostatných divadel na venkově.

Chrudim se zúčastnila v bouřlivém roce 1848 revolučního hnutí. Byla za to potrestána přeložením krajského úřadu do Pardubic a nově zřízeného krajského soudu do Vysokého Mýta. Teprve roku 1855 byly oba úřady Chrudimi vráceny.

Národní uvědomení bylo však již probuzeno a nedalo se utlumiti. Hlavní zásluhu o to mají osvícený chrudimský děkan Josef Liboslav

Chrudim s jižní strany.
— Chrudim von Süden.
— Chrudim, côté sud.
— Chrudim, southern side.
Foto: J. Štěrba.

Ziegler a zasloužilý spisovatel Antonín Rybička Skutečský. První konstituční purkmistr Jan Martini, roku 1850 zesnulý, založil ve městě všeobecnou nemocnici, která byla roku 1853 otevřena a v letech 1861—1863 opatřena novou budovou, dnes ovšem ani zdaleka nevyhovující. Za Martiniho úřadování, v roce 1849 zahájila v Chrudimi svou uměleckou pouť první česká divadelní společnost Josefa Aloise Prokopa.

Od let 1850 stojí Chrudim v čele kulturního života na českém východě. Pečuje vzorně o své školství i ostatní vzdělávací a výchovné instituce. Odtud její čestný název **»Athény východních Čech«**, kterým ji poctil František Palacký. V Chrudimi žilo a působilo tehdy i později několik vynikajících mužů. Na jejich popud a za jejich spolupráce byl uskutečněn mnohý obecně prospěšný podnik, zvláště na poli kulturním. Alois Gallat je znám jako zakladatel společnosti Kosů (1864), kteří pod rouškou humoru kritisovali různé nešvary, zvláště politické. Stál též u kolébky chrudimské tělocvičné jednoty Sokol, založené roku 1867.

Roku 1866 vtrhli do Chrudimě Prusové, kteří zde dali vytisknouti vyhlášku, slibující českému národu politické ústupky. Roku 1868 vyslala Chrudim početné banderium k slavnosti položení základního kamene k Národnímu divadlu v Praze, na jehož stavbu pak přispěla kromě Prahy nejvíce ze všech českých měst. Téhož roku se připojili oba chrudimští poslanci, starosta Josef Klimeš a advokát Dr. Karel Roth, k Riegrově deklaraci. Chrudim odtud proslula svým opravdovým národním uvědomením a cítěním. V době persekuce v letech 1868—1869 tiskl zde Josef Skrejšovský politický deník »Korunu«. Jejím odpovědným redaktorem se stal akad. malíř František Müller, který za to byl na delší dobu uvězněn.

O rozvoj hudebního života bylo ve městě dobře postaráno. Roku 1856 založen zpěvácký spolek Slavoj, Chrudimská filharmonie založena roku 1922, ženský pěvecký sbor Smetana r. 1924. Nejmladší je Dělnické pěvecké sdružení, roku 1930 založené. Vedle světského zpěvu a hudby byla v Chrudimi odedávna pěstována dobrá hudba chrámová.

Roku 1874 se počal účastniti veřejného života advokát a spisovatel Dr. Karel Pippich, neúnavný podporovatel umění, zemský poslanec, zasloužilý sokolský pracovník a po mnoho let skvělý representant a uznávaný vůdce kulturní Chrudimě, která jeho úmrtím v roce 1921 utrpěla citelnou ztrátu.

Roku 1934 otevřela Chrudim slavnostně nové, moderně vybavené městské divadlo, vystavěné podle návrhu arch. Ing. Jindřicha Freiwalda a arch. Jaroslava Bohma z Prahy-Karlína při regulované řece Chrudimce na bývalé Roštině. O vystavení divadla se zasloužily kromě obce zejména Chrudimská spořitelna a Spolek pro zbudování nového městského divadla. Stará divadelní budova péčí Občanské záložny roku 1875 přestavěná, byla proto roku 1929 zbořena, aby ustoupila modernímu, skvěle zařízenému paláci Chrudimské spořitelny. V novém divadle úspěšně hrají ochotníci, Společnost východočeského Národního divadla a jiné soubory.

Město Chrudim dokázalo vybudováním svých přečetných škol, Průmyslového a Vlastivědného musea, nového divadla, zřízením nové městské obrazárny a jiných institucí, že čestný název Athény východních Čech není pro Chrudimany prázdným zvukem. Chrudim ukázala a ukazuje, že skutečně je kulturním střediskem východních Čech. Tento čilý kulturní ruch je však poněkud neúměrný hospodářským poměrům, neboť Chrudim byla až do roku 1871 bez železničního spojení a byla proto v nové době obchodního a průmyslového podnikání snadno zatlačena šťastnějšími Pardubicemi a Hradcem Králové, které leží na křižovatkách drah. Nyní se Chrudim úsilovně snaží dohoniti, co dříve zmeškala, a pevně věří v lepší budoucnost.

Obchod a průmysl jsou dnes ve městě dobře zastoupeny. Od let 1860 vznikají různé tovární podniky, většinou zemědělské: cukrovar (1867), pivovar (1868), lihovar (1871), sladovna (1872). Světoznámé závody firmy PolickýPopper a. s. mají v Chrudimi továrnu na obuv značky F. L. POPPER, kterážto továrna byla založena již roku 1889 a původně pod touto firmou, která nyní tvoří její značku, byla vedena. Továrna tato byla několikráte značně rozšířena a vybavena nejmodernějším specielním zařízením. Má v Chrudimi a v jiných městech prodejny a pracuje též pro vývoz. Strojírna, slévárna a kotlárna fy Frant. Wiesner, r. 1852 založená, v letech 1886 a 1923 přestavěná a rozšířená, má několik speciálních oddělení. Vyrábí mostní váhy a nejnověji staví lanové a visuté dráhy. Z posledních prací toho druhu je stavba osobní lanové dráhy

Chrudim: Stará radnice. — Alles Rathaus. Le vieil hôtel de ville. — Old townhall. (1550—1560, 1721, 1808.)

Foto: Fr. Ulrych.

na Lomnický štít. F. Kočí zřídil v Chrudimi r. 1898 lázně a první elektrárnu, která byla později vystřídána novou elektrárnou při chrudimské plynárně, založené r. 1886. Od r. 1932 je plynárna i elektrárna majetkem Východočeského elektrárenského svazu. Chrudim má dnes celkem 12 velkých průmyslových závodů. Také řemesla a živnosti zde prospívají.

Je tu několik mlýnů a velkomlýnů; z nich nejmoderněji zařízený automatický velkomlýn fy Jiří Beneš v Janderově zaměstnává kolem 30 lidí. V roce 1936 zpracoval téměř 2.000 vagonů obilí. Jsou též vápenné pece. Město má vlastní cihelnu. Z četných zahradnických závodů je v popředí školkařský velkozávod zahrad. architekta Jos. Vaňka a zahradnictví společnosti »Leguma«, které pěstuje ranou zeleninu ve velkém. Kromě toho jsou ve městě 3 konsumy, dále Východočeské prodejní družstvo řezníků a uzenářů, Hospodářské družstvo skladištní, Lidové hospodářské družstvo a Družstevní mlékárna. Z okolních průmyslových závodů vynikají továrny na hlinčnou krytinu fy Frant. Slavík v Hrochově Týnci s pobočnými závody v Tuněchodech a Žihli o celkové roční kapacitě 6.000 vagonů.

Snaha zbaviti československý farmaceutický průmysl závislosti na cizině vedla Ing. Dr. Roberta Heislera k založení chemické továrny v Chrasti u Chrudimě. Závod vznikl roku 1911. Původně vyráběl toliko 3% peroxyd vodíku pro účely technické i lékařské. Později přibyla výroba všech běžných a speciálních léčiv. Nejnověji se vyrábějí opiové alkaloidy, kokain a j. Prvotřídní zboží má dobrou pověst a vyváží se do ciziny.

Chrudimské školství, zvláště odborné, je proslulé. Jsou tu 32 různé školy a kursy. Kromě státního reálného gymnasia a 2 učitelských ústavů má dobrou pověst zejména školství zemědělské, obchodní a průmyslové, vesměs pěknými budovami opatřené a náležité vybavené. V Chrudimi je při státní hospodyňské škole státní pedagogický seminář pro vzdělání učitelek škol hospodyňských. Je to jediný ústav toho druhu v republice s československým jazykem vyučovacím. Mimo to je zde moderně zařízená státní výzkumná stanice zemědělská.

Úřady a ústavy. Chrudim je sídlem okresního úřadu, státní stavební správy, okresního a krajského soudu, 2 notářství, okresního finančního ředitelství, důchodkového kontrolního úřadu, okresního četnického velitelství, četnického velitelství, četnické pátrací stanice a četných jiných úřadů a ústavů státních, obecních, církevních, spolkových a soukromých, které slouží účelům správním, hospodářským a průmyslovým, sociálním, vědeckým, vzdělávacím, tělový chovným a jiným.

Kulturní život. Historické a umělecké památky, jimiž je Chrudim bohata, jsou nejvýmluvnějšími svědky toho, že město mělo ve všech dobách své umělce, umělecké řemeslníky i dostatek zámožného a uměnímilovného občanstva. Nejvíce památek je ovšem v chrudimských chrámech, pak v Průmyslovém a Vlastivědném museu pro východní Čechy v Chrudimi, kteréžto ústavy mají starou tradici od let 1865 a náležejí k nejvýznamnějším na českém venkově. V jejich sbírkách jsou vzácné unikáty.

Vydávají též cenné odborné a vědecké publikace, z nichž nyní vycházející Vlastivědný sborník východočeský má vysokou úroveň. Kulturní a společenský život v Chrudimi se sice soustřeďuje v různých spolkových místnostech, nejvíce však v místnostech zdejšího musea, kde se konají četné výchovné a vzdělávací kursy, přednášky, koncerty a výstavy. K museu je přičleněna městská veřejná knihovna. Museum má odborné a studijní knihovny a dvě čítárny.

Peněžní ústavy: Chrudimská spořitelna (založena roku 1862), Občanská záložna (založena r. 1864), Okresní hospodářská záložna (založ. 1883), filiálka Moravské banky (1911), filiálka Anglo československé a Pražské úvěrní banky (1920) a Lidová záložna (1930).

Turistika: Z přečetných uměleckých a přírodních památek v nejbližším chrudimském okolí zasluhují zvláštní zmínky: starobylý, zčásti dřevěný kostelík v Kočí (z r. 1397) a gotický kostel u Tří bubnů s dvojí presbyteří i tamní valy z doby tak zv. bramborové války, dále malebné údolí řeky Chrudimky a obora u Práčova se zříceninami hradu Strádova, až po romanticky divokou Krkanku, nad níž se dochovaly rozsáhlé prehistorické valy v Hradišti u Nasavrk, slatiňanský i heřmanoměstecký zámek a park, lázně Vápenný Podol a u sv. Anny, dále Podlažice, Chrast a Luže se zajímavými kostely, a konečně i hrady Rabštejnek, Žumberk, Oheb a Vichštejn nad velkou údolní přehradou u Seče, Lichnice, vzorně restaurovaný Košumberk a j.

Všechna tato místa mají výhodné spojení vlakem nebo autobusem. Turistické cesty jsou péčí odboru Klubu čsl. Turistů v Chrudimi řádně označeny. K chrudimskému politickému okresu

náleží turisticky zajímavé Nasavrcko a překrásný pohorský kraj v okolí Hlinska a Svratky.

Hotely: Hotel Bida, hotel Panýrek, hotel Central, hotel Slejška a hotel Společenský dům.

Situace města — dálkové spojení. Chrudim leží asi 110 km východně od Prahy a 11 km jižně od Pardubic na dráze z Německého Brodu do Pardubic a do Liberce a na trati z Heřmanova Městce do Borohrádku. Nadmořská výška je 270 m. Krajina je zdravá a úrodná. Klima mírné. Městem probíhají široké státní silnice z Vysokého Mýta přes Hrochův Týnec a Heřmanův Městec do Čáslavě a z Hradce Králové přes Pardubice a Trhovou Kamenici do Něm. eckého Brodu. Kromě toho je hustá síť okresních silnic.

Chrudim,

das Kulturzentrum Ostböhmens.

Ferdinand Pochobradský:

Am Rande des Gebirges Železné hory und des Böhmisch-mährischen Hugellandes, dort, wo die breite Elbeebene in ein hügelformiges Land übergeht, formte der Fluss Chrudimka in vergangenen Zeiten ein natürliches abschüssiges Bollwerk. Hier entstand schon im XIII. Jahrhundert die idyllisch gelegene Stadt Chrudim, welche durch mächtige Schanzen doppelt befestigt wurde. Rundum standen noch zahlreiche Basteien, feste Türme und den Eingang in die Stadt sperrten schwere Tore ab. Unter den Schanzen der inneren Stadt, über welche die grosse gotische Kirche der Himmelfahrt der hl. Jungfrau Maria dominierte, wuchs anfangs eine bescheidene, später aber eine ausgedehnte Vorstadt an. Es sind dies die heutigen Stadtviertel Kateřinská und Janská. Auf der Ostseite entstand in der zweiten Halfte des XV. Jahrhunderts ein anderes Stadtviertel, genannt Nové Město (zu deutsch: Neustadt). In den Jahren 1519—1521 wurde hier aus den Vermachtnissen und Spenden der frommen Bürger die Kirche des hl. Michael im Stile der späteren Gotik erbaut. In dem Stadtviertel Kateřinská finden wir gleichfalls eine gotische Kirche der hl. Katharina, die man nach dem Jahre 1536 gründlich renoviert und bedeutend vergrössert hat. Die Spitalkirche des hl. Johann des Täufers in dem Stadtviertel Janská, gebaut ebenfalls in gotischem Stil, hat sich nicht erhalten. Ende des XVII. Jahrhunderts wurde diese Kirche gänzlich ins Barock umgebaut. Auch von der Dominikanerkirche und dem Kloster blieben keine Spuren. Als im Jahre 1421 Jan Žižka mit den Pragern gegen Chrudim zog, um die hiesigen Deutschen für die Verbrennung des Hussitenhauptmannes Jan Hromádka von Jistebnice zu bestrafen, wurden beide in Trümmer verwandelt. Damals unterwarf sich Chrudim ohne Kampf Žižka und wurde gänzlich čechisch.

In dieser Zeit verschwand auch die Siedlung bei der ältesten Vorstadtkirche des hl. Kreuzes, wobei die Pfarre an die Kirche der hl. Katharina angegliedert wurde.

Die neuzeitige Baubewegung verhielt sich im Grunde sehr schonend gegen die Bau- und Kunstdenkwurdigkeiten, welche insbesondere in der inneren Stadt erhalten blieben.

Deshalb ist die Totalansicht der Stadt Chrudim für das Auge des erfahrenen Touristen ungewohnlich anziehend, sodass sich mancher an ihr nicht sattsehen kann. Das ist eine erfreuliche Tatsache; aber man darf nicht vergessen, dass an der Grundform der Stadt neben der menschlichen Kunst auch wesentlich die freigiebige Natur mitgearbeitet hat. Diese legte der uralten Ansiedlung, die früher hier stand, das interessante Terrain gleichsam in die Wiege. In den Anfängen der böhmischen Geschichte wurde hier eine fürstliche Burg erbaut, zu welcher von Böhmen nach Mähren ein wichtiger Handelsweg führte. Auf der Burg starb im Jahre 1055 Fürst Břetislav I. Gegen das Jahr 1270 gründete König Přemysl Otakar II. beim alten Chrudim eine neue, mit steinernen Schanzen befestigte Stadt, in welche der Lokator Konrad deutsche Kolonisten einführte. Um die Zeit Kaiser Karls IV. wurde im Jahre 1359 ein Krankenhaus errichtet.

Kostel sv. Michala v Chrudimi z l. 1519—1521. — St. Michaelskirche aus den Jahren 1519—1521. — L'église St. Michel des années 1519—1521. — St. Michael's church from the years 1519—1521.

Foto: J. Štěrba.

Mydlářův dům v Chrudimi z l. 1573—1577. — Das Mydlář'sche Haus in Chrudim aus den Jahren 1573—1577. — La maison de Mydlář à Chrudim des années 1573—1577. — Mydlář house in Chrudim from the years 1573—1577.

Foto: Fr. Ulrych.

Die hervorragende Periode der Renaissancekultur nennt einige bedeutende Namen. Der allbekannte Kenner des böhmischen Rechtes Viktorin Kornel v. Všehrd wurde um das Jahr 1460 in Chrudim geboren. Ferner sind hervorzuheben der lateinische Dichter Gabriel Svěchýn von Paumberk, der vorzügliche Musiker und Komponist Jiří Rychnovský und der bedeutende Maler Matouš Radouš, der Illustrator des herrlichen Königrätzer Kancionals.

Im Jahre 1573—1577 erbaute der reiche Bürger Matěj Mydlář ein prächtiges Haus im Renaissancestil und sein Sohn Daniel fügte an der Rückseite einen eigentümlichen Doppelturm an. Dieses Haus hat in Mitteleuropa nicht seinesgleichen und wird in Chrudim als das kostbarste weltliche Baudenkmal gehalten.

Chrudim wurde für den Widerstand gegen die Habsburger zweimal mit der Konfiskation seiner ausgedehnten Güter streng bestraft und musste, das erstemal im Jahre 1547 zur Zeit Ferdinand I., das zweitemal zur Zeit Ferdinand II. im Jahre 1622 eine bedeutende Geldstrafe zahlen.

Chrudim erholte sich sehr schwer von allen diesen Schlägen. Die lebhaften, erstmals im Jahre 1680 abgehaltenen Wallfahrten zu dem wundertätigen Bilde des hl. Salvator und die berühmten Pferdemärkte halfen zwar den schlechten Geschäftsgang zu beleben, aber der gewesene Glanz und Ruhm konnte der Stadt nicht mehr zurückgegeben werden. Aber man lebte weiter. Unter der Regierung Kaiser Josefs II. wurde ein Magistrat ernannt. 1783 wurde in Chrudim der nachmalige Direktor des Prager Standetheaters Jan Nepomuk Štěpánek und 1793 der geniale Erfinder der Schiffsschraube Josef Ressel geboren. Im Jahre 1801 wurde hier aus der aufgelassenen Spitalskirche des hl. Johann des Täufers ein Theater, eines der ersten selbstständigen Theater der Provinz errichtet.

Chrudim beteiligte sich im stürmischen Jahre 1848 an der Revolutionsbewegung.

Seit dem Jahre 1850 steht Chrudim in der vordersten Reihe des Kulturlebens des böhmischen Ostens. Es sorgt musterhaft für das dortige Schulwesen und für alle Bildungs- und Erziehungsinstitute. Daher ihr Ehrennamen »**Athen Ostböhmens**« mit welchem František Palacký die Stadt ausgezeichnet hat. In Chrudim lebten und wirkten einige hervorragende Männer. Ihrem Eifer und ihrer Mitarbeit ist so manches der Allgemeinheit dienende kulturelle Unternehmen zu verdanken.

Im Jahre 1866 drangen die Preussen in Chrudim ein und liessen dort eine Kundmachung veröffentlichen, worin sie der tschechischen Bevölkerung politische Konzessionen versprachen.

Im J. 1868 entsandte die Stadt eine zahlreiche Vertretung zur Feier der Grundsteinlegung des Nationaltheaters in Prag, zu dessen Bau sie neben Prag, die grösste Summe von allen Städten beisteuerte. Während der Persekutionszeit in den Jahren 1868—1869 wurde hier von Josef Skrejšovský ein politisches, täglich erscheinendes Blatt »Koruna« gedruckt. Für die Entwicklung des musikalischen Lebens wurde gut gesorgt u. im J. 1856 wurde der Gesangsverein Slavoj gegründet. Ausser weltlichem Gesang und Musik wurde in Chrudim von jeher gute Kirchenmusik betrieben.

Pohorská krajina na Chrudimsku. — Gebirgslandschaft in der Chrudimer Gegend. — Contrée montagneuse dans les environs de Chrudim. — Mountainslandscape in the surroundings of Chrudim.

Im Jahre 1874 hat in das öffentliche Leben der hiesige Advokat und Schriftsteller Dr. Karl Pippich, welcher durch viele Jahre ein glänzender Representant und ein anerkannter Führer des hiesigen Kulturlebens war, tätig eingegriffen. Chrudim hat durch seinen, im Jahre 1921 erfolgten Tod einen spürbaren Verlust erlitten.

Im J. 1934 hat Chrudim das neue, modern ausgestattete Theater feierlich eroffnet. Das alte Theatergebäude musste dem modernen, herrlich eingerichteten Palais der Chrudimer Sparkasse weichen.

Die Stadt hat durch den Bau zahlreicher Schulen, des Gewerbe- und Heimatkundlichen Museums, des Theaters, der Stadtgalerie und anderer Institutionen bewiesen, dass für sie der Ehrentitel »Athen von Ostböhmen« kein blosses Wort ist. Chrudim hat gezeigt und zeigt bis heute, dass es in Wirklichkeit der Kulturmittelpunkt von Ostböhmen ist. Aber dieses mächtige Kulturleben steht nicht im Einklang mit den wirtschaftlichen Verhältnissen, denn Chrudim war bis zum Jahre 1871 ohne Bahnverbindung. Deshalb kam es in der Zeit des Industrie- und Geschäftsaufschwunges durch das glücklichere Pardubice und Hradec Králové ins Hintertreffen, da diese an einem Eisenbahnknotenpunkt liegen. Aber Chrudim bemüht sich heute das einzuholen, was es früher versäumt hat und glaubt felsenfest an eine bessere Zukunft.

Handel und Gewerbe sind heute in Chrudim sehr gut vertreten. Seit dem Jahre 1860 entstanden verschiedene Fabriksunternehmungen, zumeist auf dem Gebiete der Boden- und Landeskultur: Eine Zuckerfabrik (1867), Bierbrauerei (1868), Spiritusbrennerei (1871), eine Malzfabrik (1872). Die weltbekannten Werke der Firma Polický Popper A. G. besitzen in Chrudim eine Schuhfabrik zur Erzeugung von Schuhen der Marke F. L. Popper. Diese Fabrik wurde schon im Jahre 1889 gegründet und ursprünglich unter der Firma des nunmehrigen Markennamens geführt. Die Fabrik wurde einigemale bedeutend erweitert und mit modernster Spezialeinrichtung versehen. Sie hat in Chrudim und in anderen Städten Verkaufsniederlagen und arbeitet auch für den Export. Die Maschinenfabrik, Eisengiesserei und Kesselfabrik der Firma Fr. Wiesner, gegründet im Jahre 1872, wurde 1886 und 1923 umgebaut und bedeutend vergrössert; sie hat einige Spezial-Abteilungen, erzeugt Bruckenwagen und in neuerster Zeit baut sie Seil- und Schwebebahnen. Unter diesen ist die Seilbahn für Personenbeförderung auf den Lomnický štít hervorzuheben. Chrudim hat heute 12 grosse Industrieunternehmungen. Es bestehen auch einige Mühlen und Grossmühlen, unter welchen als modernste die automatische Grossmühle der Fa. Jiří Beneš in Janderov hervorzuheben ist. Sie beschäftigt gegen 30 Arbeitskräfte und verarbeitete im Jahre 1936 beinahe 2000 Waggons Getreide. Unter den in der Umgebung befindlichen Unternehmungen sind die Ziegelfabriken der Fa. Fr. Slavík in Hrochův Týnec mit den Filialen in Tunčchody und Žihle, mit einer jährlichen Kapazität von 6.000 Wg. besonders zu nennen.

Das Bestreben, die pharmazeutische Industrie vom Ausland unabhängig zu machen, bewog

Kostel sv. Bartoloměje v Kočí u Chrudimě z r. 1397. — St. Bartholomäuskirche in Kočí bei Chrudim a. d. J. 1397. — L'église St. Barthélemy à Kočí près de Chrudim de l'année 1397. — St. Bartholomew's church at Kočí near Chrudim from 1397.

Foto: Fr. Ulrych.

Ing. Dr. Rob. Heisler zur Gründung einer chemischen Fabrik in Chrast bei Chrudim. Das Unternehmen entstand im Jahre 1911 und erzeugte ursprünglich 3%iges Wasserstoffsuperoxyd zu technischen und medizinischen Zwecken. Später begann man ausserdem auf die Erzeugung von allgemeinen und speziellen Heilpräparaten uberzugehen. In neuester Zeit werden hier Opium-Alkaloide. Kokain u. A. erzeugt. Diese erstklassigen Präparate haben einen hervorragenden Ruf und werden viel im Ausland angefordert.

Das Schulwesen in Chrudim, insbesondere das fachliche, ist berühmt. Es bestehen 32 verschiedene Schulen und Kurse.

Geldinstitute: Die Chrudimer Sparkasse (gegründet im Jahre 1862), die Volksvorschusskasse (gegründet 1864), Landwirtschaftliche Bezirkssparkasse (gegründet 1883), die Filiale der Mahrischen Bank (1911), die Filiale der Anglo-Čechoslovakischen und Prager Creditbank (1920) und die Volkssparkasse (1930).

Touristik. Von den vielen künstlerischen und natürlichen Denkwürdigkeiten sind hervorzuheben: Ein altertumliches, teils hölzernes Kirchlein in Kočí aus dem Jahre 1397, das Wildgehege bei Práčov mit den Ruinen der Burg Strádov, der Kurort Vápenný Podol und Sv. Anna, Chrast und Luže mit den interessanten Kirchen, die Burgen Rabštejnek, Žumberk, Oheb und Vichštejn oberhalb der grossen Schleusse bei Seč. Lichnice, die musterhaft restaurierte Burg Košumberk u. A. Zum polit. Bezirk Chrudim ge-

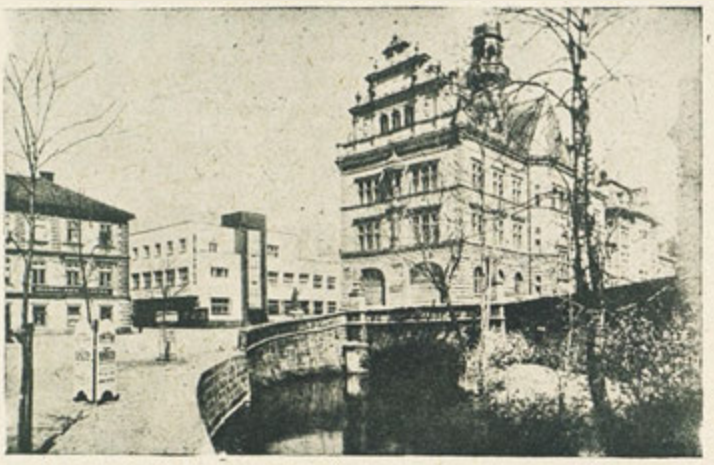

Průmyslové a Vlastivědné museum pro východní Čechy v Chrudimi. — Gewerbe- und Heimatkunde - Museum für Ostbohmen in Chrudim. — Le musée de l'industrie et de la connaissance du pays pour la Bohême de l'Est à Chrudim. — The museum for trade and knowledge of the country of eastern Bohemia in Chrudim.
Foto: K. Čuda.

hört auch die touristisch interessante Gegend bei Nasavrky und die wunderschone Gebirgslandschaft in der Umgebung von Hlinsko und Svratka.

Hotels: Hotel Bída, Hotel Panýrek, Hotel Central, Hotel Slejška und Hotel Společenský dům.

Die Lage der Stadt und die Fernverbindung. Chrudim liegt ungefähr 110 km ostlich von Prag und 11 km südlich von Pardubice an den Bahnstrecken Německý Brod—Pardubice—Liberec und Heřmanův Městec—Borohrádek, in einer Seehohe von 270 m. Die Gegend ist fruchtbar, gesund und hat ein sehr mildes Kiima. Durch die Stadt führen breite Staatsstrassen von Vysoké Mýto uber Hrochův Týnec und Heřmanův Městec nach Čáslav, und von Hradec Králové uber Pardubice und Trhová Kamenice nach Německý Brod. Ausserdem stellt ein dichtes Netz gut erhaltener Landstrassen die Verbindung mit den Nachbarstädten her.

Chrudim.

Le centre de civilisation de la Bohême de l'Est.

Par Ferdinand Pochobradský.

Au bord de la montagne de Železné Hory et du pays montueux bohémien-morave, au point ou la large vallée de Labe change en pays de collines, la rivière de Chrudimka formait un bastion escarpé naturel aux temps passés. Déjà au XIIIe siècle s'y developpa la ville idyllique de Chrudim, fortifiée doublement par des remparts puissants. Tout autour il y avait de nombreux boulevards, des tours fortes et l'entrée dans la ville était barrée par de lourdes portes. Au-dessous des remparts de la ville intérieure, dominés de la grande cathédrale gothique à l'Assomption de la Ste. Vierge, croissait graduellement un beau faubourg. C'est le quartier actuel de Kateřinská et de Janská. Au côté est se formait à la deuxième moitié du XVe siècle un autre quartier, appelé Nové Město (Ville nouvelle). Pendant les années 1519—1521 on y bâtit de legs et d'oboles des pieux citoyens l'église St. Michel en style ogival. Dans le quartier de Kateřinská il y a également une église gothique de Ste. Cathérine, renouvelée à fond après 1536 et agrandie considérablement. L'église d'hôpital St. Jean-Baptiste au quartier de Janská, en style gothique, n'a pas été conservée. De l'église des dominicains et du couvent il n'y a non plus des traces. Lorsque Jan Žižka marchait avec les Praguiens vers Chrudim pour punir les Allemands de la complicité du supplice du feu du chef des Hussites Jan Hromádka de Jistebnice, les deux bâtiments furent réduits en décombres. Alors Chrudim se soumit à Žižka sans combattre et devint complètement tchèque.

A ce temps disparut également la colonie près de l'église la plus ancienne du faubourg de la sainte Croix et on attacha la paroisse à l'église de Ste. Cathérine.

La manie moderne de bâtir se comporta au fond très indulgemment contre les curiosités, qui furent conservées spécialement dans la ville intérieure.

Voilà pourquoi la vue totale de la ville de Chrudim est extrêmement intéressante pour les touristes calés qui en sont enchantés. C'est un fait agréable mais il ne faut oublier que ce n'est pas seulement l'art humain qui a crée cette oeuvre magnifique mais encore la nature généreuse qui fit cadeau à la vieille colonie primaire du terrain intéressant . Au commencement de l'histoire bohémienne on y bâtit un château princier auquel menait une route commerciale importante de la Bohême en Moravie. Dans ce château mourut le prince Břetislav I. en 1055. Vers 1270 le roi Přemysl Otakar II. fonda une ville nouvelle, fortifiée de remparts en pierres, près du vieux Chrudim, dans laquelle le locateur Konrad introduisit des colonisateurs allemands. Au temps de l'empereur Charles IV. on établit un hôpital en 1359.

La période remarquable de la renaissance nous apporte quelques noms importants. Le célèbre connaisseur de la jurisprudence bohé-

Městské divadlo Karla Pippicha v Chrudimi. — Karl Pippich's Stadttheater in Chrudim. — Le théâtre municipal Karl Pippich à Chrudim. Karl Pippich's municipal theatre in Chrudim.
Foto: Fr. Ulrych.

mienne, Viktorin Kornel de Všehrd, nacquit en 1460 à Chrudim. De plus il y avait le poete latin Gabriel Svěchýn de Paumberg, l'excellent musicien et compositeur Jiří Rychnovský, le peintre connu Matouš Radouš, illustrateur du cancional magnifique de Hradec Králové.

Pendant les années de 1573—1577 le riche citoyen Matěj Mydlář bâtit une maison splendide en style renaissance et son fils Daniel ajouta au revers de la maison une étrange double tour. Cette maison n'a pas d'égal dans l'Europe centrale et est soigneusement conservée à Chrudim comme souvenir précieux.

La ville de Chrudim fut punie deux fois sévèrement par la confiscation de ses biens étendus à cause de sa résistance contre les Habsbourgs et devait payer une amende considérable, la première fois en 1547 au temps de Ferdinand I., ensuite en 1622.

Chrudim ne revenait que difficilement de tous ces malheurs. Les pèlerinages répétés au tableau thaumaturgique de St. Salvator qui avaient lieu la première fois en 1680, ainsi que les célèbres marchés de chevaux, aidaient à ranimer les affaires mais ils ne pouvaient pas restituer la splendeur et la gloire passées. Cependant la vie continuait. Sous le régime de l'empereur Joseph II. on consistuait un magistrat. En 1783 nacquit à Chrudim le directeur du théâtre d'Etat à Prague, Jan Nepomuk Štěpánek et en 1793 l'inventeur génial du propulseur de vaisseaux, Joseph Ressel. En 1801 on fit de l'ancienne église de l'hôpital, St. Jean-Baptiste, un théâtre, qui était un des premiers théâtres indépendants de la province.

En 1848 Chrudim prit part à la révolution tumultueuse.

Depuis 1850 la ville de Chrudim se trouve au premier rang de la civilisation de la Bohême de l'Est. Il y a des écoles et des instituts de civilisation et d'éducation modèles. Elle mérite de tout droit son nom d'honneur: »**Athènes de la Bohême de l'Est**« donnée par František Palacký.

Stavba osobní lanové dráhy na Lomnický štít v Tatrách. — Bau der Personen-Drahtseilbahn auf den Lomnický štít in der Tatra. — Funiculaire au Lomnický štít dans la montagne de Tatra- — Funicular to Lomnický štít in the Tatra-mountains.

(FR. WIESNER, strojírna - Maschinenfabrik-ateliers de costruction - Machine works. Chrudim.)

Chrudimská spořitelna a pomník vynálezce lodního šroubu Josefa Ressla. — Chrudimer Sparkasse und Denkmal des Erfinders der Schiffsschraube Josef Ressl. — La caisse d'epargne de Chrudim et le monument de l'inventeur de l'hélice, Josef Ressl. — The municipal savings-bank and the monument of the screw propeller inventor, Josef Ressl.
Foto: Fr. Ulrych.

A Chrudim il y avait à tout temps des hommes éminents qui faisaient beaucoup pour la civilisation.

En 1866 les Prussiens firent irruption dans Chrudim et promirent des concessions politiques à la population tchèque.

En 1868 la ville envoya de nombreux représentants à Prague pour participer à la fête de la pose de la première pierre du théâtre National et elle y contribua la plus grande somme de toutes les villes à l'exception de Prague.

Pendant les années de la persécution en 1868/69 Josef Skrejšovský imprimait le journal politique quotidien »Koruna«. La vie musicienne se développait également et en 1856 on fonda la société chorale de Slavoj. En outre, la musique religieuse y florissait depuis longtemps.

En 1874 l'avocat et écrivain de la ville, Dr. Karel Pippich, intervint dans la vie publique. Il était longtemps le représentant brillant et le guide reconnu de la vie civilisée. Chrudim perdait beaucoup par sa mort en 1921.

En 1934 la ville inaugura solonnellement le nouveau théâtre moderne. Le vieux théâtre fut remplacé par le beau palais de la caisse d'épargne de Chrudim, aménagé à la page.

La ville a prouvé par la construction de nombreuses écoles, du musée industriel et du district, du théâtre, de la galerie municipale etc. qu'elle mérite à juste titre la désignation »d'Athènes de la Bohême de l'Est«. Chrudim a toujours démontré qu'elle est le centre de la civilisation de la Bohême de l'Est. Mais la vie civilisée développée n'est pas conforme, hélas, aux conditions économiques, puisque Chrudim était sans communication de chemins de fer jusqu'en 1871. Voilà pourquoi la ville fut surpassée au temps de la prospérité des villes de Pardubice et Hradec Králové qui sont situées à un point de jonction des voies ferrées. A présent Chrudim fait tout son possible pour rattrapper le temps perdu et croit inébranlablement à un meilleur avenir.

L'industrie et le commerce sont très bien représentés à Chrudim. Depuis 1860 il y a de différentes usines surtout de produits de l'agriculture: Une raffinerie de sucre (1867), la brasserie (1868), la distillerie d'alcool (1817), une malterie (1872). Les usines de renommée mondaile de la maison Polický-Popper, S. A. possèdent à Chrudim une usine de chaussure pour la production de souliers de la marque F. L.

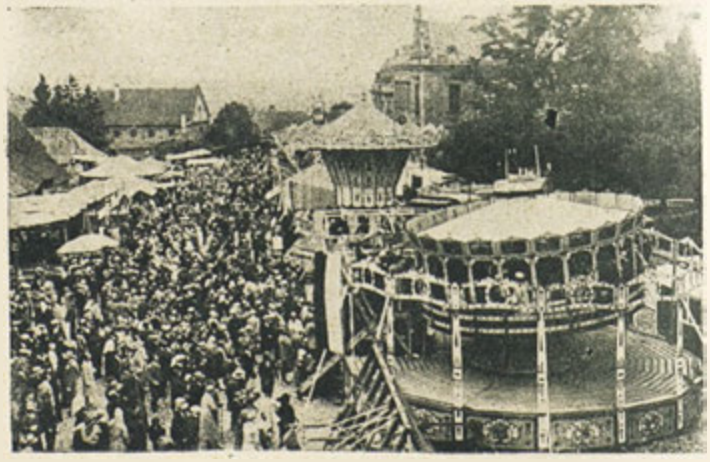

Salvátorská pouť v Chrudimi. — Salvator-Kirchenfest in Chrudim. La fête ecclésiastique de St. Salvator à Chrudim. — Ecclesiastical festival of St. Salvator at Chrudim.
Foto: K. Čuda.

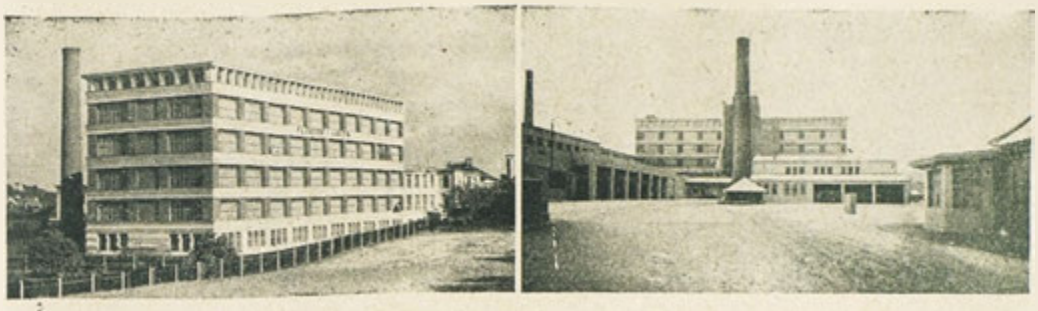

Továrna na obuv firmy Polický-Popper a. s. v Chrudimi. — Schuhfabrik der Firma Polický-Popper A. G. in Chrudim. — Usine de chaussure de la maison Polický Popper S. A. à Chrudim. — Foot-gear factory of the firm Polický-Popper, Ltd. in Chrudim.

Popper. Cette usine fut fondée déjà en 1889 et administrée originairement de la maison du nom actuel de la marque déposée. L'usine a été considérablement agrandie à plusieurs reprises et pourvue d'installations spéciales modernes. Elle a des magasins à Chrudim et à d'autres villes et travaille également pour l'export. Les ateliers de construction, la fonderie de fer et la chaudronnerie de la maison Fr. Wiesner, fondés en 1852 furent changés et agrandis en 1886 et possèdent quelques rayons spéciaux. On y produit des bascules et récemment des funiculaires et des chemins de fer susnendus. Il y a surtout à mentionner le funiculaire pour voyageurs à la montagne de Lomnický štít. A présent Chrudim a 12 grandes entreprises industrielles. Il y a également quelques moulins et grands moulins, dont le plus moderne est le grand moulin automatique de la maison Jiří Beneš à Janderov. On y occupe 30 ouvriers environ et en 1936 on travaillait presque 2000 wagons de blé. Des établissements environnants il faut mentionner surtout les tuileries de la maison Fr. Slavík à Hrochův Týnec avec les succursales à Tuněchody et Žihle d'une capacité annuelle de 6000 wagons.

Le désir de faire indépendante l'industrie pharmaceutique de l'étranger engageait l'ingénieur Dr. Rob. Heisler à fonder une usine chimique à Chrast près de Chrudim. L'établissement existe depuis 1911 et produisait d'abord de l'eau oxigénée de 3% pour des buts techniques et médicaux. Plus tard on commençait de plus la production de médicaments généraux et spéciaux. Depuis quelque temps on y fabrique également des alcaloïdes d'opium, cocaïne etc. Ces médicaments de première qualité sont très recherchés et souvent demandés de l'étranger.

Les écoles à Chrudim, surtout les écoles professionnelles sont célèbres. Il y a 32 écoles et cours différents.

Banques: La caisse d'épargne de Chrudim (fondée en 1862), la caisse de prêts du Peuple (fondée en 1864), la caisse agricole d'épargne du district (fondée 1883), la succursale de la Banque Morave (1911), la succursale des banques de crédit Anglo-Tchécoslovaque à Prague (1920), la caisse d'épargne du Peuple (1930).

Tourisme. Des nombreuses curiosités artistiques et naturelles il faut mentionner: Une petite église archaïque, partiellement en bois à Kočí de l'année 1397, le parc à gibier près de Práčov avec les ruines du château de Strádov, la ville d'eaux de Vápenný Podol et Ste. Anne, Chrast et Luže avec les églises intéressantes, les châteaux de Rabštejnek, Žumberk Oheb. et Vichštein au-dessus de la grande écluse près de Seč. Lichnice, le château exemplairement restauré de Košumberk etc. Au district politique de Chrudim appartiennent également la contrée de Nasavrky, très intéressante au point de vue touristique, et la splendide contrée montagneuse près de Hlinsko et Svratka.

Hôtels: Hôtel Bída, Hôtel Panyrek, Hôtel Central, Hôtel Sejška, Hôtel Společenský dům.

La situation de la ville et la communication à longue distance. Chrudim est située environ 110 km à l'est de Prague et 11 km au sud de Pardubice aux lignes de Německý Brod—Pardubice—Liberec et Heřmanův Městec—Borohrádek, à une altitude de 270 au-dessus du niveau de la mer. La contrée est fertile et salubre et jouit d'un climat très doux. A travers la ville mènent de larges routes d'Etat de Vysoké Mýto par Hrochův Týnec et Heřmanův Městec à Čáslav et de Hradec Králové par Pardubice et Trhová Kamenice à Německý Brod. De plus un réseau étroit de bonnes routes pourvoit la communication avec les villes voisines.

Chrudim,

a centre of civilisation in East Bohemia.

By Ferdinand Pochobradský.

At the border of Železné Hory and the Bohemian and Moravian hill-land, just there where the large Labe-valley changes into a hilly terrain, Chrudimka-river forms a natural, steep bulwark. Already in the 13th. century the idyllically situated town Chrudim was founded, double fortified by mighty trenches. Round about there were still numerous bastions and solid towers; the entrance of the town was barricaded by strong gates. Below the trenches of the inner town, domineered by the large Gothic cathedral »Assumption of the Virgin Mary«, there arose a suburb, modest in the beginning, more extended later on. Now-a-days we find there the quarters Kateřinská and Janská. In the second

Lučební továrna fy Ing. Dr. Robert Heisler v Chrasti u Chrudimě. — Chemische Fabrik der Firma Ing. Dr. Robert Heisler in Chrast bei Chrudim. — L'usine chimique de la maison Ing. Dr. Robert Heisler à Chrast près de Chrudim. — Chemical factory of the firm Ing. Dr. Robert Heisler at Chrast near Chrudim.

half of the 15 th. century another quarter was formed at the east-side, called Nové Město (New town). In 1519—1521 St. Michael's church was built in modern Gothic style by legacies and endowments of devout citizens. In the quarter Kateřinská we find likewise a Gothic church, St. Catherine, thoroughly renovated and importantly enlarged in 1536. The Gothic hospital church of St. John the Baptist in the quarter Janská has not been preserved. At the beginning of the 18th. century this church was completely rebuilt in baroque style. Of the Dominican church and convent there remained not a trace. When in 1421 Jan Žižka came with his soldiers to Chrudim, to punish the Germans of the town for the murder of the Hussite captain Jan Hromádka of Jistebnice, church and convent became a heap of ruins. Without any combat Chrudim surrendered to Žižka and became entirely Czech.

At this time disappeared the settlement in the proximity of the oldest suburb-church Holy Cross; the parish was attached to St. Catherine's church.

All in all, modern construction was full of consideration to the building- and art-memoirs; especially in the inner town they are nearly intact.

So the view of the town Chrudim is mostly attractive to every tourist's eye. All people are charmed by it and cannot take their eyes off. But don't let us forget that, though the old

Hrochův Týnec.

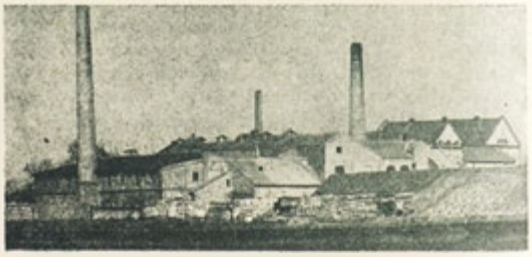

Tuněchody.

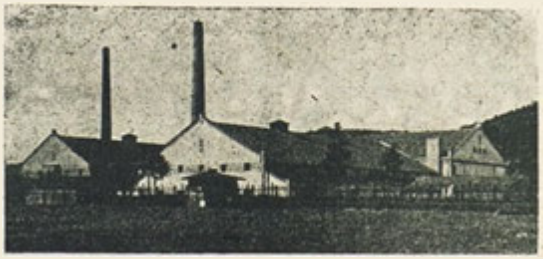

Žihle.

Závody továrny na hliněnou krytinu fy F. Slavík, Hrochův Týnec. — Werke der Ton-Bedachungsfabrik F. Slavík, Hrochův Týnec. — Les établissements de l'usine de toitures de glaise, F. Slavík, Hrochův Týnec. — Establishments of the tone coverings factory F. Slavík. Hrochův Týnec.

buildings are beautiful, nevetheless bountiful Nature has a share in the form of the town. The ancient settlement received the interesting terrain as a precious gift. In the beginning of Bohemian history a princely manor was built there and an important trade-route led up to it. In this castle there died in 1055 Prince Břetislav the First. About 1270 King Přemysl Otakar II. founded in the proximity of the old Chrudim a new town, fortified by stone bastions, where the locator Konrad conducted German settlers. Under the Emperor Charles IV. in 1359, a hospital was established.

The very excellent Renaissance period has marked some prominent names. The well-known expert of Bohemian law, Viktorin Kornel of Všehrd was born in Chrudim in 1460 Other famous Chrudim persons are: The Latin poet Gabriel Svěchýn of Paumberk, the excellent musician and composer Jiří Rychnovský and the remarkable painter Matouš Radouš, the illustrator of the wonderful Hradec Králové Cancional.

In 1573—1577 the rich citizen Matěi Mydlář built a splendid house in Renaissance style and his son Daniel annexed a peculiar double tower to the back-side of it. This house is matchless in Central Europe and Chrudim is proud of such a precious souvenir of olden times.

On account of its opposition to the house of Habsburg, Chrudim was twice severely punished by the confiscation of its large estates and it had to pay a considerable fine; the first time in 1547 under Ferdinand I. and the second time in 1622 under Ferdinand II.

It was very hard for Chrudim to recover from these losses. The numerous pilgrimages to the miraculous image of St. Salvator held for the first time in 1680 and the famous horse-fairs, helped a bit to stimulate the bad business, but they could not give back to the town its former splendour and fame. But life nevertheless did not stand still. Under the Emperor Joseph II. a municipal council was appointed. In 1783 the later manager of the »Ständo-theatre« in Prague was born in Chrudim and in 1793 the gifted inventor of the ship-propeller, Josef Ressel. In 1801, the former hospital-church of St. John the Baptist was transformed into a theatre, one of the first indepent ones in the country.

In the passionate year 1848 Chrudim participated in the revolutionary movement.

Since 1850 the town has been in the first ranks of civilisation in East Bohemia. It is a model school-town with numerous educational establishments. František Palacký highly distinguished Chrudim by the name of honour **»Athens of East Bohemia.«**

Many remarkable men lived and worked in Chrudim. We have to be thankful for their fervour and their work, they have done a lot for commonness.

In 1866 the Prussians burst into the town and published a manifestation, promising political concessions to the Czech population.

In 1868 the town sent a numerous deputation to the festival of laying the foundation-stone of the National theatre in Prague. For its construction Chrudim had collected the largest sum of all the other towns, excepted Prague. During the time of persecution (1868—1869), Josef Skrejšovský published a daily political paper »Koruna«. The town was always very interested in music and in 1856 the choral society »Slavoj« was established. Besides secular music and singing, you always could hear excellent sacred music in Chrudim.

In 1874 the native lawyer and writer, Dr. Karl Pippich, through many years a brilliant representative and acknowledged leader of Chrudim civilisation, began to interfere with public life. The town had a serious loss by his death in 1921.

In 1934 the new up-to date theatre was solemnly opened. The old building had to give way to the wonderful palace of Chrudim savings-bank.

By building numerous schools, the trade- and home-museum, the theatre, the picture-gallery and many other institutions, the town has proved, that its title of honour »Athens of East Bohemia« is not only a mere word. Chrudim has proved and does it still, that it is really the centre of civilisation of East Bohemia. But this active civilising life is not consonanting with the economical situation of the town. Unto 1871 Chrudim was without any railway-communication! During the prosperity of trade and industry Chrudim had therefore to lag behind the more fortunate towns Pardubice and Hradec Králové, situated on a railway-centre. But Chrudim is eager to make up for lost time and it has an unshaken faith in a better future.

Trade and Industry are well represented now-a-days in Chrudim. Since 1860 different factories have been established. The Sugar-Works (1867), a brewery (1868), a distillery (1871), a malt-factory (1872). The world-renowned works of the firm Polický-Popper, Ltd. possess in Chrudim a boot-factory for the production of shoes of the mark F. L. Popper. This factory was founded already in 1889 and originally it was carried on by the firm of the actual name of the trade-mark. The factory has been considerably enlarged for several times and furnished with up-to-date special installations. It has got shops in Chrudim and other towns and also works for export. The engine-works, iron-foundry and kettle-factory of the firm Fr. Wiesner, founded in 1850, was rebuilt and importantly enlarged in 1886 and 1923. The factory has several special divisions. It produces weigh-bridges and in the last time cable- and mountain-railways. We have to mention the telpherway for persons to Lomnický štit.

Now-a-days Chrudim has 12 important factories. There are some mills and large mills, too, the most up-to-date one is the automatic large mill of the firm Jiří Beneš in Janderov. It occupies 30 hands and worked up nearly 2000 waggons of corn in 1936. In the surroundings there is the brick-yard of the firm Fr. Slavík in Hrochův-Týnec with branches in Tuněchody and Žihla, with a capacity of 6000 waggons per annum.

Engineer Dr. Rob. Heisler tried to render the pharmaceutical industry indepent from abroad. Therefore he established a chemical factory in Chrast near Chrudim in 1911. At first he produced 3% hydrogenperoxyd for technical and medical purpose. Later on he began the produc-

tion of general and special medicinal compounds. Now-a-days he produces opium-alkaloids, cocaine etc. These first-rate compounds rose into high repute and are much in favour abroad.

Schools in Chrudim, especially training schools are really famous. There are 32 different schools and courses in the town.

Financial institutions: The Chrudim savings bank (promoted in 1862), the People's loan-bank (1864), the Agricultural district savings-bank (1883), the branch-office of the Moravian bank (1911), the branch-office of the Anglo Czecho-Slovakian and Prague loan-bank (1930), and the People's savings-bank (1930).

Tourist-industry: From all the many artistic and natural beauties we only mention: The archaic, partly wooden small church in Kočí, dating from 1397, the game-cover near Práčov with the ruins of Strádov-castle. The spas Vápenný Podol and St. Anne, Chrást and Luže, with interesting churches, the castles Rabštejnek, Žumberk, Oheb and Vichštejn above the large sluice near Seč, Lichnice, the perfectly restored Košumberk-castle etc. To the political district of Chrudim there also belong the Nasavrky region, very interesting for tourists, and the splendid mountain region near Hlinsko and Svratka.

Hotels: Hotel Bída, Hotel Panýrek, Hotel Central, Hotel Slejška and Hotel Společenský dům.

The situation of the town and its long distance traffic: Chrudim is about 110 km east of Prague and 11 km south of Pardubice on the railway-lines Německý Brod—Pardubice—Liberec and Heřmanův Městec—Borohrádek, in a sea-level of 270 m. The region is fertile, wholesome, with a very mild climate. Broad public roads are leading through the town to Vysoké Mýto over Hrochův Týnec and Heřmanův Městec to Čáslav and from Hradec Králové over Pardubice and Trhová Kamenice to Německý Brod. Besides a dense net of well kept roads connect Chrudim with its neighbouring towns

Kyšperk.

Město Kyšperk leží ve východních Čechách na pravém břehu řeky Tiché Orlice a má 2 400 obyvatel. Vyznačuje se velmi výhodným železničním spojením a četnými spoji silničními. Jest vyhledávaným letoviskem, pro něž má veškeré podmínky. Návštěvníka překvapí divadelní budovou, vystavěnou roku 1925 společnou obětavostí všeho občanstva. Zámek na vysoké obezděné terase vévodí celému okolí. Hlavní náměstí zdobí dvě řady lip. Domy mají starobylá podloubí, kde možno se procházeti i za nepohody. V zámku jsou chovány saně císaře Napoleona I., na nichž přijel r. 1812 na svém útěku z Ruska do Drážďan. Ubytoval se u rakouského vyslance hraběte Marcoliniho, jehož syn stal se později majitelem zdejšího panství a roku 1823 dal saně převézti do Kyšperka. Budily pozornost na četných výstavách.

Barokový farní chrám byl dobudován r. 1680. Uvnitř lákají cizince jedinečné umělecké štuky vlašských mistrů. U chrámové zvonice je památník národního buditele a spisovatele F. L. Heka, hrdiny Jiráskova románu »F. L. Věk«. Zemřel zde roku 1847 u své dcery, provdané za vrchnostenského justiciára. Nedaleko zvonice je vchod do Panské zahrady, proslulé mnoha druhy vzácných stromů a umělou jeskyní.

Ve středu náměstí stojí sousoší Panny Marie, dohotovené roku 1724. Umělecká práce vzácné hodnoty, postavená na poděkování za odvrácení moru. Pozoruhodné jsou zejména čtyři vlysové obrazy ze života Panny Marie. Vedle farního úřadu ve staré radnici je umístěno městské museum a školní a lidová galerie. Mezi jinými jsou zde především zastoupeni místní umělci, akademičtí malíři bratři Umlaufové. Na sousedním domě, který byl jejich rodinným vlastnictvím, mají pamětní desku. Město chová ve svém majetku vzácnou podobiznu příznivce Kyšperka Hynka Jetřicha Vitanovského, malovanou roku

Kyšperk: Kaple sv. Jana. — Kapelle des hl. Johannes. — Chapelle St. Jean. — St. John's chapel.

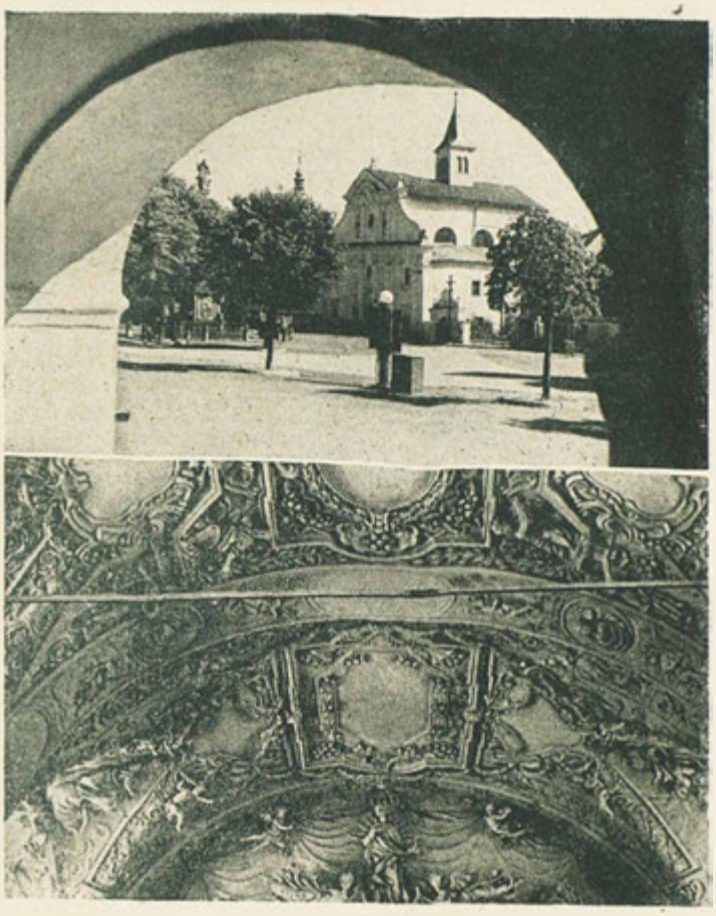

Kyšperk.
Kostel sv. Václava.
Část stropu v kostele sv. Václava.
St. Wenzelskirche.
Ein Teil der Decke dieser Kirche.
L'église St. Venceslas.
Vue partielle du plafond de l'église.
St. Wenceslaus' church.
Part of the ceiling in this church.

1661 nejslavnějším té doby českým mistrem K. Škrétou.

Stoupáme-li kolem místního hřbitova, nalezneme v lese pietně upravený hřbitůvek místních padlých ve světové válce. Kolem vodojemu městského vodovodu přijdeme do staré lipové aleje, vysázené roku 1737. Vede k pozoruhodné kapli sv. Jana Nepomuckého, vystavěné v letech 1734 až 1736. V kapli jsou cenné řezbářské práce. Oltář, kaple i ambity kolem jsou stavěny do pětiúhelníku, dle pěti hvězd kolem světcovy hlavy. Všechny rohy ambitů i kaple sama upoutává svými věžičkami, opatřenými zvonky. Za kaplí se táhne hřbet Mechnáč, s něhož je překrásná vyhlídka do širého kraje. Viděti zříceniny hradu Lanšperka a Žampachu i místní Hradisko, na němž stával hrad Kyšperk. K východu a severu uzavírají obzor pohraniční Orlické hory. Za jasného počasí je viděti i Sněžku. K jihu se modrá Hřebečník nad Moravskou Třebovou.

Město je hospodářsky čilé. Textilní průmysl je representován firmou Gustav Fischl, Bedřich Engel, jejíž výrobky jsou proslulé svojí výbornou jakostí. Solidnost firmy je tradiční a všeobecně známá. Firma František Čammr má továrnu na kamna a zahradnické nářadí. V místě je i několik jiných větších zámečnických a strojnických závodů. Tři autosprávkárny se starají o pohodlí automobilistů. Zastoupen je též průmysl nábytkářský. Kyšperk byl kolébkou průmyslu zápalkového. Bohužel, několik okolních továren padlo za obět soustřeďovacím snahám tohoto průmyslového odvětví. Peněžní obchody obstará Městská spořitelna a Občanská záložna. O zdraví obyvatelstva pečují čtyři lékaři. Obchody jsou dobře zásobeny a vyhoví všem požadavkům. Hostince a hotely se starají o uspokojivé stravování a bydlení návštěvníků.

Bližší informace ochotně podává městský úřad.

Kyšperk.

Die Stadt Kyšperk liegt am rechten Ufer der Stillen Adler im östlichsten Teile Böhmens. Sie ist seit Jahren eine gesuchte Sommerfrische. Zu den Ortsdenkwürdigkeiten und Sehenswürdigkeiten gehören das im Jahre 1925 erbaute Theatergebäude, das Herrschaftsschloss mit dem

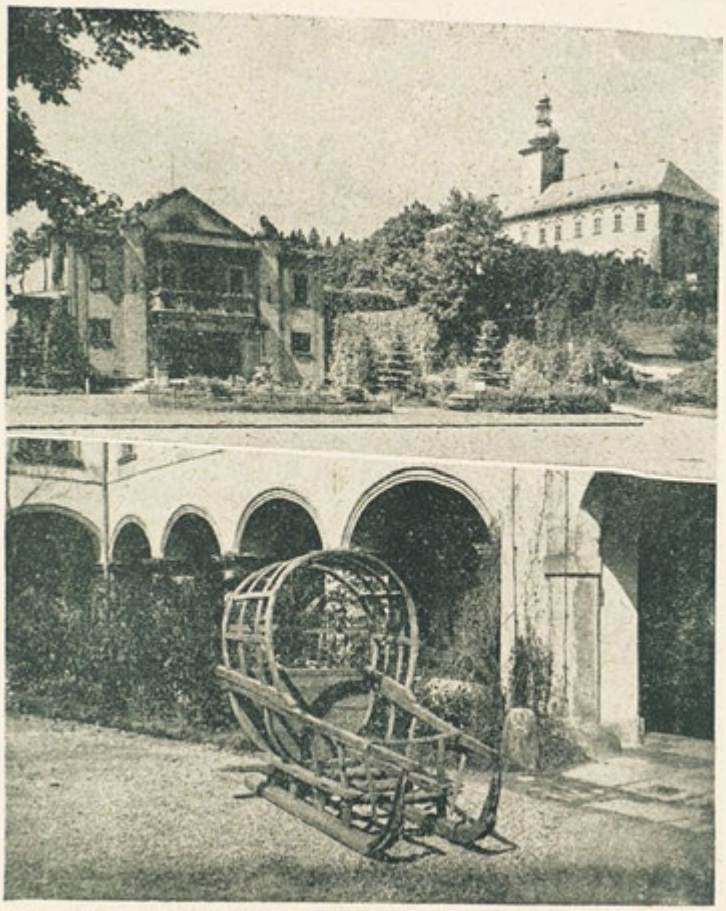

Kyšperk.
Zámek a divadlo. Sáně, na nichž r. 1812 ujížděl Napoleon z Ruska do Drážďan.
Das Schloss und das Theater.
Der Schlitten, welchen Napoleon i. J. 1812 beim Rückzug aus Russland zur Fahrt nach Dresden benützte.
Le château et le théâtre.
Le traîneau duquel Napoléon se servit en rentrant de la Russie à Dresdes.
The castle and the theatre.
Napoleon's sledge in which he drove back from Russia to Dresden.

Schlitten, auf welchem im Jahre 1812 der französische Kaiser Napoleon Bonaparte von Russland in Dresden eingetroffen ist. Hier quartierte er sich bei dem österreichischen Gesandten Graf Marcolini ein, dessen Sohn, als Besitzer der Herrschaft Kyšperk, den Schlitten im Jahre 1823 hierher bringen liess.

Die Barockkirche aus dem Jahre 1680 ist durch die künstlerischen Stuckaturarbeiten italienischer Meister berühmt. Auf dem Stadtplatze befindet sich eine Pestsäule der hl. Maria aus dem Jahre 1724, im alten Rathause ist das Stadtmuseum und eine Bildergalerie sehenswert. Das Stadtamt bewahrt ein Portrait des Grafen Vitanovský auf, das im Jahre 1661 von dem berühmten böhmischen Meister Škréta angefertigt wurde.

Eine besondere Denkwürdigkeit ist die oberhalb der Stadt befindliche St. Johanneskapelle. Der Altar, die Kapelle u. die Ambitten haben ein Fünfeck als Grundriss. Auf der Kapelle, sowie auf allen Ecken befinden sich Glockentürme. Unterhalb der Kapelle ist für die Opfer des Weltkrieges »Der Friedhof der Gefallenen« im Walde angelegt worden.

Kyšperk.

La ville de Kyšperk est située dans la Bohême de l'Est. Une curiosité spéciale pour chaque Français est le traîneau gardé dans le château duquel l'empereur Napoléon se servait pour son voyage de la Russie à Dresdes. Là il habitait chez l'ambassadeur autrichien Marcolini, dont le fils, qui était le propriétaire du domaine de Kyšperk, y fit transporter le traîneau en 1823. D'autres curiosités sont la cathédrale en style baroque de l'année 1680, ornée de rares ouvrages en stuc de maîtres italiens et la colonne de peste de la Vierge de l'année 1724. Le théâtre, qui a été construit en 1925, le musée, la galerie de peintures avec le portrait du comte Vitanovský de l'année 1661 par le célèbre peintre bohémien Škréta, sont aussi dignes d'être vus. Au dessus de la ville il y a la chapelle St. Jean. L'autel, la chapelle et les cloitres forment un pentagone. La chapelle et les coins des cloîtres sont ornés de tourelles. Dans la forêt voisine il y a un petit cimetière pour les morts de la guerre mondiale.

Kyšperk.

Kyšperk is a small little town in East Bohemia. Although the town has got only 2400 inhabitants it surprises by its smart aspect and its high civilisation. It possesses a theatre of its own from the year 1925. In the castle there is kept a historical sledge, used by the emperor Napoleon when he went from Russia to Dresden in 1812. He left this sledge with the Austrian ambassador Marcolini at whose house he passed the night. Marcolini's son had the sledge brought in 1823 to his castle in Kyšperk. The cathedral in baroque style, dating from 1680 is ornamented with rare stucco-work of Italian masters. Other curiosities are the pest column of the Holy Virgin, the municipal museum, the picture gallery with the portrait of the earl Vitanovský, painted in 1661 by the famous Bohemian painter Škréta. St. John's chapel above the town is also worth seeing. The altar, the chapel and the cloisters form a pentagon and all the corners are provided with turrets. In the near wood there is a small cemetery for the soldiers who died during the Great War.

Palackého náměstí s chrámem sv. Bartoloměje. — Stará zvonice. — Stará lipová alej v zimě. Palacký-Platz mit der Bartholomäus Kirche. — Alter Glockenturm. — Alte Lindenalle im Winter. — La place Palacký avec l'église St. Barthélemy. — Le vieux clocher. — La vieille avenue de tilleuls en hiver. — Palacký square with St. Bartholomew's church. — Old belltower. — The old lime tree avenue in winter.

Heřmanův Městec a okolí.

Jihozápadně od Pardubic, na samém přechodu roviny labské do Železných hor, leží **Heřmanův Městec** na státní silnici Čáslav—Chrudim a na tratích Vápenný Podol—Přelouč a Heřmanův Městec—Chrudim, které poskytují výhodná spojení s hlavní tratí Praha—Pardubice.

Město jest vzdáleno jenom 17 km od Pardubic a 10 km od Chrudimi, ale přece jest ideálním místem pro rekreaci a odpočinek. Krásné lesy na jižní straně města sahají téměř do ulic a je z nich nádherný pohled na labskou rovinu, Pardubice, Kunětickou horu a za jasných dnů zahlédnou se na dalekém obzoru hory Orlické i Krkonoše. Není divu, že blízkost větších měst a přece příjemný klid v krásné přírodě láká mnoho unavených obyvatel Prahy a okolních větších měst k letnímu pobytu, jehož zpříjemnění město věnuje svoji péči. Ideální přírodní koupaliště láká svojí polohou velmi četné návštěvníky obzvláště ve dny oddechu. Mnozí lidé

Vnitřek chrámu sv. Bartoloměje. — Inneres der Sct. Bartholomäuskirche. — L'intérieur de l'église St. Barthélemy. — Interior of St. Bartholomew's church.

tráví zde svůj weekend, těšíce se a doufajíce v pohodu příští týden. Koupaliště je moderně značným nákladem vybudováno a svým zařízením vyhovuje i velmi náročným požadavkům. I na dětský koutek jest pamatováno. Je to bezesporu nejkrásnější a nejpříjemnější koupaliště východních Čech. V bezprostřední blízkosti koupaliště u lesů jsou na prodej pozemky pro stavby vilek, weekendhousů a rodinných domků. Pobyt v Heřmanově Městci je levný a vhodné byty doporučí a obstará ochotně městský úřad a místní odbor Klubu čsl. turistů.

Krajina v samé blízkosti města poskytuje všechny půvaby i náročnému návštěvníkovi. Listnaté i jehličnaté lesy, s krásnými pískovými cestami i lesními stezkami, romantické skalky, mírně kopcovitý terén, otvírající panoramatické pohledy do okolí, dlouhé toulky lesem, plným lesní zvěře a ptactva, s hojnou a bujnou vegetací a houbami, lesní rybníčky, čistý, mírný horský vzduch a povětšině krásné počasí, vše to tvoří skutečné přírodní sanatorium pro vyčerpané nervy a pro rekonvalescenty.

Pro tyto vlastnosti je Heřmanův Městec vyhledávaným místem odpočinku pensistů a soukromníků, kteří zde nalézají pro podzim svého života zdravý a krásný domov. Informace zájemcům z řad takovýchto osob o možnostech usídlení poskytuje městský úřad.

Mládež zde může pěstovati tělesnou kulturu **na hřišti** sportovního klubu, **na tennisových dvorcích,** položených ve stínu staleté Bažantnice i na dvorcích, které budou v nejbližší době vybudovány na **koupališti,** jehož 6000 m² vodní plochy o hloubce od 10 cm do 4 m tvoří ideální basén ku plování.

Zvukový biograf, občasná divadelní představení, letní slavnosti, taneční večery na zahradních parketech i na koupališti, sportovní podniky, turistické zájezdy atd., přispívají ku **pobavení letních hostí.**

Obchody a živnosti v městě jsou na výši. O zdraví pečují tři praktičtí a dva zubní lékaři.

Dobré železniční spojení je doplněno autobusovou linkou Pardubice—Heřmanův Městec—Seč n. Chrudimkou, několikráte denně. Ve městě je i soukromé letiště velkostatkáře O. F. Kinského.

Krásný barokní portál **chrámu sv. Bartoloměje** dominuje rozsáhlému náměstí Palackého. V chrámu jsou pozoruhodné **umělecké původní fresky** na klenbě a **hrobka hrabat Žerotínů,** která je přístupna veřejnosti. Náměstí Masarykovo na jižní straně uzavírá rozsáhlý **zámek,** který patřil před nynějším majitelem z býv. knížecího rodu Kinských, hrab. Šporků. Je téměř přeplněn památnými a uměleckými předměty. Za ním je rozlehlý zámecký park, rovněž přístupný za nepřítomnosti majitelů zámku veřejnosti. V zámku hostí nynější majitel, známý sportovec, velkostatkář Oldřich Ferdinand Kinský, obzvláště při podzimních velkých honech, které jsou dostaveníčkem přátel sportu sv. Huberta z dalekého okolí, hosty z nejpřednější býv. šlechty a šlechty zahraniční. Pozoruhodností města jest 2 km dlouhá věkovitá **lípová** alej podél asfaltované státní silnice chrudimské, u níž leží na severní straně volně přístupný staletý, dubový, stinný, anglický park »Bažantnice« a na severní straně parkovitě upravené remisy lovné zvěře, které přecházejí do kopcovité, lesnaté obory, v níž často zahlédne návštěvník vysokou zvěř, jíž je v oboře trvale přes 300 kusů. Pamětihodností města je i stará **dřevěná zvonice,** prý z XV. století, na zrušeném hřbitově u Matky Boží, **židovský hřbitov** s náhrobky ze XVI. století, stará synagoga a z nové doby, architektonicky čistý, **Husův sbor** církve československé.

Heřmanoměstský průmysl tvoří:

Textilní továrna firmy Dr. Jos. Horák, vyrábějí nyní vatu.

Parní pila a továrna na bedny firmy Josef Matějka.

Luxusní obuv heřmanoměstská. — Heřmanoměstecer Luxus-Fussbekleidung. — Chaussure de luxe de Heřmanův Městec. — Luxury foot gear of Heřmanův Městec.

Továrna na jemnou čokoládu a bonbony fmy »Emir«, majitel Václav Holzel.

Továrna na zpracování ovoce, ovocné konservy, ovocná vína a likéry fmy **Jos. Koldinský a spol.,** která nabyla veliké známosti svým speciálním výrobkem **»Koldi-Petosa«,** jehož se hojně používá ku konservování zavařovaného ovoce a marmelád.

Továrna na dětské kočárky fmy »MEA«, majitelka Marie Urbánková, jejíž výrobky lze obdržeti v celém státě.

Representačním průmyslem města jest výroba **luxusní dámské obuvi,** kterou zastupuje hlavně firma **Michala Löwita syn.** Výrobky této firmy zn. »The Misses Shoe«, »Beauty« a »Mignon« exportují se hlavně do severských států, Anglie, Holandska a do Afriky. Dalším representantem obuvnického průmyslu jest fma **Jos. Vašák.** maj. Ota Plesar, firma **Rud. Klas,** fma **František Balada** a **Jan Vopatřil.**

V Heřmanově Městci jest i čilý obchod **letním a podzimním ovocem.** Adresy sdělí městský úřad.

Okolí Heřmanova Městce je zajímavé obzvláště po stránce turistické. Nejpřitažlivějšími objekty jsou: Mohutná **zřícenina hradu Lichnice,** k níž vede zeleně označená cesta nepřetržitě hlubokými lesy (8 km), **Genstorfská tvrz ve Svojšicích,** rodišti manželky Karla Havlíčka Borovského, Julie, které odhalen byl v roce 1936 pomník a na rodném domku pamětní deska (4 km po modré značce), zřícenina **Rabštejnek** (9 km po zelené značce) a zřícenina **hradu Oheb a Vichštejn** u Seče nad Chrudimkou (12 km po značce modré). **Seč nad Chrudimkou** jest vyhledávána nejenom pro zmíněné dvě zříceniny, nýbrž v poslední době hlavně pro mohutnou vodní přehradu nad řekou Chrudimkou. Na přehradě jest obrovské jezero, na němž se pěstuje obzvláště rybolov. Do Seče, která leží v nitru Železných hor je dobré spojení autobusové. Na cestě do Seče nad Chrudimkou z Heřmanova Městce, asi 6 km od Heřm. Městce leží **Vápenný Podol,** čilé a příjemné lázeňské místo, hojně vyhledávané neurastheniky, v kotlině ležící 500 m n. m. pod Bučinou vys. 602 m n. m. Ve Vápenném Podole trávival svou dovolenou zemřelý šéf opery Národního divadla v Praze Otakar Ostrčil, jemuž zasazena byla na lázeňské budově pamětní deska. V blízkosti Váp. Podola je romantická obora **Rozpakov** známá množstvím jelenů, daňků a srnců. Vápenný Podol je znám i svými vápencovými lomy a vápenkami.

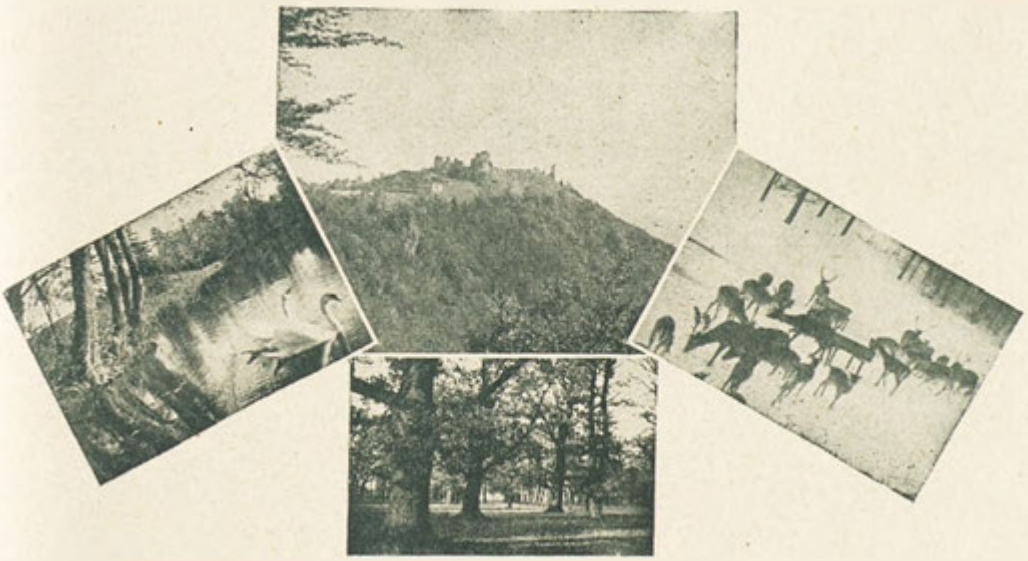

Mohutná zřícenina hradu »Lichnice«. — Idyla ze zámeckého parku, »Labutě na rybníce«. — »Vysoká« v oboře«. — Staleté duby v Bažantnici. — Mächtige Burgruine »Lichnice«. — Idylle aus dem Schlosspark, »Schwan im Teich«. — Hochwild im Gehege. — Hundertjährige Eichen in der Fasanerie. — La ruine puissante de »Lichnice«. — Idylle du parc du château, »cygne à l'étang«. —Gros gibier au parc. — Chênes centenaires dans la faisanderie. — The mighty »Lichnice« ruin. — Idyl from the castle-park, »swan in the pond«. — Large game in the fence. — Centenarian oak-trees in the pheasant preserve.

Heřmanův Městec

und seine Umgebung.

Südwestlich von Pardubice, hart am Uebergang der Elbe-Ebene in das Gebirge Železné hory, an der Staatsstrasse Čáslav— Chrudim, liegt die Stadt **Heřmanův Městec.** Eine gute Verbindung mit der internationalen Strecke Prag —Pardubice bieten der Stadt die Abzweigungen

Vápenný Podol—Přelouč und Heřmanův Městec —Chrudim.

Die Stadt ist nur 17 km von Pardubice und 10 km von Chrudim entfernt und doch ist sie ein idealer Ort für Erholungsbedürftige. Schöne Wälder südlich der Stadt reichen fast bis in die Gassen und von den Hügeln ist ein herrlicher Ausblick in die Elbebene, auf die Stadt Pardubice, den Kunětický Berg und an hellen Tagen kann man am fernen Horizont auch das Adler- und Riesengebirge erblicken. Es ist daher kein Wunder, dass die Nähe grösserer Städte und die angenehme Ruhe in schöner Natur viele müde Bewohner Prags und der weiteren Umgebung in diese Sommerfrische lockt, insbesondere da sich die Stadt bemüht, ihnen den Sommeraufenthalt so angenehm wie möglich zu machen. Die ideal gelegenen Freibäder werden besonders zum Weekend von zahlreichen Besuchern und Touristen aufgesucht. Das Schwimmbad, welches ein Ausmass von 6000 m² hat und sich sanft von 10 cm bis zu 4 m vertieft, wurde mit grossen Kosten modern erbaut und seine Einrichtung entspricht auch den anspruchsvollsten Anforderungen, sodass es — ohne zu übertreiben — das schonste und angenehmste Schwimmbad von Ostbohmen ist. Auch an schöne Kinderspielplätze wurde nicht vergessen. In der unmittelbaren Nähe des Freibades sind schone Parzellen für Villen, Weekend- und Familienhäuser zu haben. Der Aufenthalt in Heřmanův Městec ist billig, das Stadtamt und die Ortsgruppe des »Klub československých turistů« sorgen bereit willig für passende Sommerwohnungen.

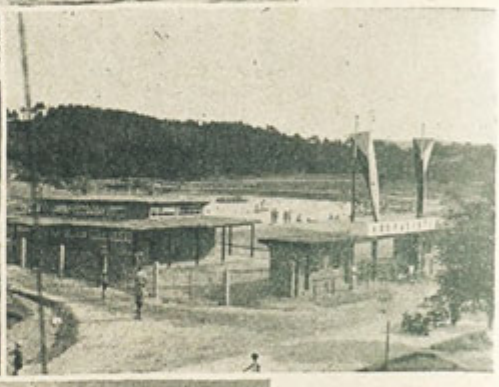

Dětský koutek, buffet a vodní hry na koupališti v Heřm. Městci. — Kinderecke, Buffet und Wasserspiele auf dem Badeplatz in Heřm. Městec. — Le coin d'enfants, buffet et jeux aquatiques à la plage de Heřm. Městec. — Children's corner, refreshment room and canoing on the beach of Heřm. Městec.

Die Gegend in unmittelbarer Nähe der Stadt bietet auch dem anspruchsvollsten Besucher alle Vorzüge der Natur. Laub- und Nadelwälder mit schönen Waldstegen, romantische Felsengruppen, sanft hügelförmige Bodengestaltung, die eine herrliche Aussicht in die Umgebung bietet, lange Wanderungen durch wild- und vogelreiche Wälder mit üppiger und reicher Vegetation, Waldteiche, reine frische Bergluft und bekannt mildes Klima, das Alles zusammen bildet ein wirkliches Natursanatorium für erschöpfte Nerven und Rekonvaleszente.

Durch alle diese Eigenschaften ist Heřmanův Městec ein Ort vieler Pensionisten und Privater geworden, welche hier an ihrem Lebensabend ein gesundes, schönes und friedliches Heim finden. Auskünfte uber Ansiedlungsmöglichkeiten werden den Interessenten vom Stadtamt gerne erteilt.

Die Jugend findet auf den **Sport- und Tennisplätzen,** welche im Schatten der hundertjährigen Fasanerie liegen und auf den neu proponierten Sportplätzen, welche in der allernächsten Nähe des obgenannten **Freibades** in kürzester Zeit errichtet werden, genug Gelegenheit für Korperpflege und alle Arten von Sport.

Für die **Unterhaltung** der Sommergäste sorgen ein Tonkino, periodische Theatervorstellungen, Sommerfeste, Tanzunterhaltungen (Parketts in den Gartenrestaurationen und im Freibad), Sportveranstaltungen, Ausflüge u. s. w. Im Orte sind 3 praktische und 2 Zahnärzte.

Durch eine Autobuslinie, welche einigemal täglich zwischen Pardubice—Heřmanův Městec —Seč an der Chrudimka verkehrt, wird die gute Eisenbahnverbindung ergänzt. In der Stadt befindet sich auch der Privatflugplatz des Grossgrundbesitzers O. F. Kinský.

Das schone barockartige Portal der **Bartholomäuskirche** beherrscht den grossen Palatzkýplatz. In der Kirche sind sehenswerte **Originale von Fresken** und die **Gruft der Grafen Žerotín,** welche der Oeffentlichkeit zugänglich ist. Das herrliche **Schloss,** das den sudlichen Teil des Masarykplatzes abschliesst, ist Eigentum des ehemaligen Fürsten Kinský, war aber früher im Besitze der Grafen Špork. Es ist mit Denkwürdigkeiten und kunstlerischen Gegenständen fast überfüllt. Dahinter breitet sich ein grosser Schlossgarten aus, der in Abwesenheit der Eigentümer auch dem Publikum zugänglich ist. Der jetzige Inhaber, der bekannte Sportler, Grossgrundbesitzer Oldřich Ferdinand Kinský, veranstaltet für seine zahlreichen Gäste (meistens gewesener einheimischer und auch ausländischer Adel) berühmte Herbstjagden. Eine Sehenswürdigkeit der Stadt ist die 2 km lange alte **Lindenallee** auf der breiten asphaltierten Hauptstrasse nach Chrudim, von welcher sich nördlich die frei zugängliche, hundertjährige, schattige, englische Eichenparkanlage **»Fasanerie«** und südlich ein sorgsam gepflegtes, hügelartiges, bewaldetes Wildgehege, reich an Hochwild (cirka 300 Stück) befindet. Sehenswert ist auch der alte **holzerne Glockenturm,** angeblich aus dem XV. Jahrhundert, auf dem heute bereits aufgelassenen Friedhof der hl. MutterGottes, der **jüdische Friedhof** mit den Grabmälern aus dem XVI. Jahrhundert, eine **alte Synagoge** und schliesslich aus der letzten Zeit der architektonisch reine **Hus-Dom** der čechoslovakischen Kirche.

Die **Geschäfte und das Gewerbe** in der Stadt sind auf der Höhe der heutigen Zeit.

Die **Industrie** der Stadt Heřmanův Městec ist vertreten durch die:

Textilfabrik der Fa. Dr. Jos. Horák, welche jetzt Watte erzeugt, **Dampfsäge und Kistenerzeugung der Fa. Josef Matějka, Schokoladen- und Canditenfabrik der Fa. »Emir«,** Inhaber Wenzel Hölzel, **Jos. Koldinský und Co.,** Erzeugung von Himbeersaft, Obstweinen, Marmeladen, Fruchtsäften und Dorrobst. Die Fabrik wurde durch ihren Spezialartikel **»Koldi Pelosa«,** welcher zur Konservierung von eingekochtem Obst und Marmeladen benützt wird, sehr bekannt.

Kinderwagenfabrik der Fa. »MEA«, Inhaberin Marie Urbánková, deren Erzeugnisse in der ganzen Republik zu haben sind.

Die repräsentativste Industrie der Stadt ist die Erzeugung von **Luxusdamenschuhen,** vertreten durch die **Fa. Michael Löwits Sohn.** Die Erzeugnisse dieser Firma, »The Misses Shoes«, »Beauty« und »Mignon«, werden hauptsächlich in die Nordischen Staaten, England, Niederlande und nach Afrika exportiert. Weiters repräsentieren die Schuh-Industrie der Stadt die Firmen **Josef Vašák,** Inhaber Ota Plesar, **Rud. Klas, František Balada** und **Jan Vopatřil.**

In Heřmanův Městec wird auch ein reger Handel mit **Sommer-** und **Herbstobst** betrieben. Die Adressen sind beim Stadtamt erhältlich.

Die Umgebung von Heřmanův Městec ist hauptsächlich für die Touristik interessant. Eine besondere Anziehungskraft hat die gigantische Ruine der **Burg Lichnice,** zu der der grün markierte Weg ununterbrochen durch tiefe Wälder führt (8 km), die **Genstorfer Zitadelle in Svojšic,** dem Geburtsort der Gemahlin des berühmten Publizisten Karel Havlíček Borovský, Julia, der dort im Jahre 1936 ein Denkmal errichtet wurde (4 km, blaue Markierung), die **Ruine Rabštejnek** (9 km, grüne Markierung) und die Ruine der **Burg Oheb und Vichštejn** bei dem Orte Seč an der Chrudimka (12 km, blaue Markierung).

Seč an der Chrudimka wird nicht nur wegen der erwähnten Ruinen, sondern in der letzten Zeit hauptsächlich wegen der monumentalen Wassersperre des Flusses Chrudimka sehr aufgesucht. Die Wassersperre bildet einen grossen See, der sich sehr gut für Fischfang eignet. Eine sehr gute Verbindung ist auch nach Seč, welches mitten im Gebirge Železné hory liegt. Ungefähr 6 km von Heřmanův Městec, am Wege nach Seč, liegt **Vápenný Podol,** ein angenehmer und lebhafter Kurort, welcher mit Vorliebe von Neurasthenikern aufgesucht wird. In Vápenný Podol verbrachte Jahre hindurch der verstorbene Opernchef des Národní divadlo in Prag, Dr. Otakar Ostrčil, seinen Urlaub. Diesem wurde eine Gedenktafel am Kurhause angebracht. Unweit von Vápenný Podol ist das romantische Wildgehege **»Rozpakov«,** reich an Hirschen, Damhirschen und Rehböcken. Vápenný Podol ist auch durch seine Kalksteinbrüche und Kalkbrennereien bekannt.

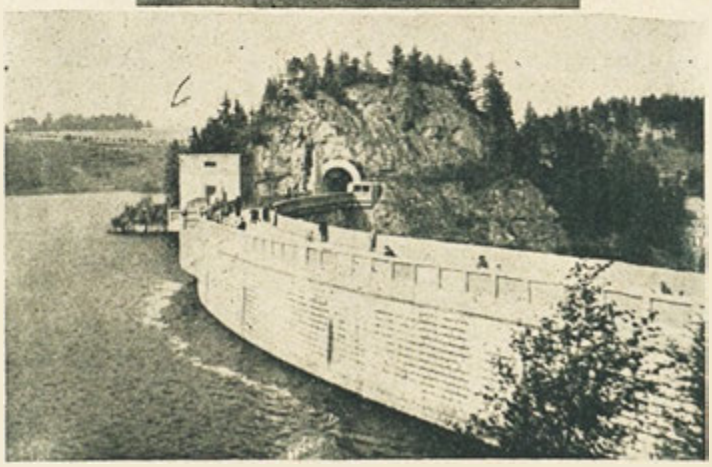

Zámecká věž v Heřmanově Městci. — Údolní přehrada na Chrudimce u Seče. — Turm des Schlosses in Heřmanův Městec. — Talsperre ander Chrudimka bei Seč. — La tour du château à Heřmanův Městec. — Le barrage à Chrudimka près de Seč. — The castle-tower at Heřmanův Městec. — The barrage on Chrudimka near Seč.

Heřmanův Městec

et ses environs.

La ville de **Heřmanův Městec** est située au sud-ouest de Pardubice, justement là où la plaine de Labe passe à la montagne de Železné Hory, sur la route d'Etat de Čáslav-Chrudim. Les bifurcations de Vápenný Podol—Přelouč et de Heřmanův Městec—Chrudim facilitent la communication avec la ligne internationale de Prague—Pardubice.

Quoique la ville ne soit éloignée que 17 km de Pardubice et 10 km de Chrudim elle est un séjour idéal pour tous ceux qui ont besoin de repos et de recréation. Les belles forêts au sud de la ville atteignent presque les rues et on jouit d'une vue splendide sur la pleine de Labe, la ville de Pardubice, la montagne de Kunětický et même par une belle journée claire jusqu' aux montagnes des Géants et d'Orlické qui surgissent à l'horizon lointain. Il va sans dire que la proximité de villes plus grandes ainsi que le calme agréable au milieu de la belle nature attirent beaucoup d'habitants fatigués de Prague et de ses environs. La ville fait tout son possible pour rendre le séjour le plus agréable aux villégiateurs. Les nombreux visiteurs et touristes profitent surtout de la semaine anglaise pour fréquenter les beaux établissements de bains en plein air. La piscine, qui a une étendue de 6000 m² et une profondeur de 10 cm jusqu' à 4 m, a été bâtie à grands frais et installée à la page correspondant ainsi aux goûts les plus difficiles. Elle est sans exagération la plus belle piscine et la plus agréable de la Bohême orientale. On n'a non plus oublié de belles places de jeux pour enfants. A proximité immédiate des bains il y a à vendre de beaux lots de terrain pour villas, cottages et maisons de famille. Le séjour à Heřmanův Městec est très bon marché

et le bureau municipal ainsi que le club de touristes tchécoslovaques de la ville procurent gracieusement des logements d'été.

La contrée autour de la ville enchantera même le visiteur le plus difficile par les beautés de la nature. Des bois d'arbres à feuilles et des forêts de conifères aux beaux sentiers, des rochers romantiques, des collines à pente douce qui offrent une perspective magnifique, de longs tours à travers les forêts riches en gibier et en oiseaux avec une végétation exubérante, des étangs, l'air pur et frais de montagne ainsi que le climat doux, tout cela est un vrai sanatoire de nature pour les nerfs fatigués et pour les convalescents.

Grâce à toutes ces qualités, Heřmanův Městec est devenu la ville de nombreuses personnes en retraite et de rentiers qui y passent agréablement le soir de la vie. Informations particulières quant aux possibilités de choix de domicile au bureau municipal.

La jeunesse y trouvera également l'occassion pour exercises et sports divers soit aux **vélodromes et tennis-courts** situés à l'ombre de la faisanderie centenaire, soit aux nouveaux vélodromes qu' on veut établir sous peu à proximité immédiate de la **piscine** mentionnée ci-dessus.

Divertissements: Cinéma sonore, représentations de théâtre qui ont lieu de temps à autre, fêtes d'été, danse (parquet de danse dans les restaurants-jardins et aux bains), concours de sport, excursions, etc.

Dans la ville il y trois médecins et deux dentistes.

Une ligne d'autobus circulant quelques fois par jour entre Pardubice—Heřmanův Městec—Seč sur Chrudimka complète heureusement la bonne communication de chemin de fer. Il y a également l'aérodrome privée du grand propriétaire O. F. Kinský.

Le beau portail en style baroque de **l'église de Barthélemy** domine la grande place Palacký. Dans l'église se trouvent **des origineaux de fresques,** dignes d'être vues ainsi que **la tombe des comtes de Žerotín,** accessible au public. Le château magnifique qui achève la partie méridionale de la place Masaryk est la propriété de l'ancien prince de Kinský, autrefois des comtes de Špork. Il est comblé de curiosités et d'objets d'art. Au fond s'étend le grand jardin du château qui est accessible au public pendant l'absence des propriétaires. Le propriétaire actuel, le sportsman connu, le grand terrien Oldřich Ferdinand Kinský arrange pour ses hôtes (qui se recrutent pour la plupart de l'ancienne noblesse du pays ou bien de l'étranger) des chasses célèbres d'automme. Une curiosité de la ville est **la vieille allée de tilleuls,** longue de 2 km, sur la large route asphaltée menant à Chrudim au nord de laquelle se trouve le parc anglais de chênes, centenaire et ombragé **»la Faisanderie«,** accessible gratuitement. Au sud il y a un parc à gibier, soigneusement entretenu, sur une colline boisée, riche en gros gibier (300 pièces environ). **Le vieux clocher en bois,** datant du XVe. siècle qui se trouve sur l'ancien cimetière de Notre-Dame, **le cimetière juif** aux monuments funéraires du XVe. siècle, **une vieille synagogue** ainsi que la **cathédrale** récente **de Hus** en pur style architectonique de l'église tchécoslovaque sont aussi digne d'être vus.

Le commerce et le métier de la ville sont tout ce qu' il y a de plus modernes.

L'industrie de Heřmanův Městec est représentée par les maisons suivantes:

Maison Dr. Jos. Horák, usine textile, produisant à présent de l'ouate.

Maison Matějka, scie à vapeur et production de caisses.

Maison »Emír«, usine de chocolat et sucreries, propriétaire Wenzel Hölzel.

Jos. Koldinský et Cie., production de sirop de framboises, cidre, confitures, sirops, fruits séchés. L'usine est très connue par son produit spécial **»Koldi Petosa«** qui sert à la conservation de fruits confits et de confiture.

Maison »Mea«, usine de voitures d'enfants, propriétaire Marie Urbánková, dont les produits sont en vente dans toute la République.

L'industrie la plus importante de la ville est la production **de chaussure de luxe pour dames,** représentée par la maison **Michael Löwit Fils.** Les produits de cette maison: »The Misses Shoes«, »Beauty«, »Mignon« sont exportés surtout aux Etats du Nord, à l'Angleterre, aux Pays Bas et à l'Afrique. Les maisons **Jos. Vašák,** propriétaire Ota Plesar, **Rud. Klas, František Balada, Jos. Vcpatřil,** représentent également l'industrie de cordonnerie.

A Heřmanův Městec on fait aussi commerce actif **de fruits d'été** et **d'automme.** Adresses au bureau municipal.

Nástěnný freskový obraz ve sboru církve čsl. v Heřm. Městci. — Fresko-Wandgemälde im Bethaus der čsl. Kirche in Heřm. Městec. — Fresque dans la chapelle de l'église tchèque à Heřm. Městec. — Frescoes in the oratory of the Czech church in Heřm. Městec.

Originály v zámku Kinských: Kníže Rud. Kinský, zakladatel Matice české a nár. český buditel. - Parforsní hon, origin. bří Adamů z Vídně.

Originaux au château de Kinský: Le prince Rud. Kinský, fondateur de Matice česká et réveilleur de la Nation tchèque. — Chasse à courre, Orig. par Br. Adam, Vienne.

Originale im Kinský'schen Schloss: Fürst Rud. Kinský, Gründer der Matice česká nnd Wecker der tschech. Nation. — Parforcejagd, Orig. Br. Adam in Wien.

Originals in Kinský-castle: The prince Rud. Kinský, founder of Matice česká and revivalist of the Czech nation. — Coursing, Orig. by Br. Adam,Vienna.

Les environs de Heřmanův Městec sont intéressants surtout pour le tourisme. La ruine gigantesque du **château de Lichnice** est une attraction spéciale. Le chemin marqué vert y mène a travers les forêts profondes (8 km). D'autres curiosités seraient **la citadelle de Genstorf** à Svojšic, lieu de naissance de l'épouse de l'écrivain fameux Karel Havlíček Borovský, qui s'appelait Julia et à la mémoire de laquelle on établit un monument en 1936. (4 km marcage bleu), **la ruine de Rabštejnek** (9 km, marcage vert), **les ruines de Oheb et Vichštejn** près de Seč sur Chrudimka 12 km, marcage bleu). **Seč sur Chrudimka** est très en faveur non seulement à cause des ruines mentionnées, mais encore à cause du barrage monumental de la Chrudimka. Ce barrage forme un grand lac, apte à la pêche à la ligne. Il y a également une bonne communication à Seč, situé au milieu de la montagne de Železné Hory. **Vápenný Podol,** ville d'eaux agréable et active, fréquentée surtout par des neurasthéniques, est située à 6 km.

de distance de notre ville, à mi-chemin de Seč. Feu le directeur d'orchestre du théâtre national à Prague, Dr. Otakar Ostrčil passait son congé pendant de longues années à Vápenný Podol. On mit une plaque commémorative à l'hôtel des bains en sa mémoire. Non loin de la ville se trouve le parc romantique à gibier »**Roznakov**«, riche en cerfs, daims, chevreuils. Vápenný Podol est également connu par ses carrières de pierres à chaux et ses chaufours.

Heřmanův Městec

and its surroundings.

On the public-road Čáslav—Chrudim, south-west of Pardubice, just there where the Labe-valley passes over to Železné Hory, there lies the town **Heřmanův Městec.**

The town is only at a distance of about 17 km from Pardubice and 10 km from Chrudim, but nevertheless it is a model place for recreation. In the South, beautiful woods nearly are reaching the town's streets and from the near hills you have a wonderful view over Labe-valley, the town of Pardubice, Kunětický-mountain and if there are clear days, you perceive far away on the horizon Orlické Hory and Krkonoše-mountains. So it is no wonder, that many tired inhabitants of Prague and the country around like to come to this summer resort. There are several larger towns in the proximity, a beautiful landscape, where you find rest and recreation, and a municipal board eager to do its utmost for summer-guests. The wonderful baths are very popular and nearly crowded during weekend. The swimming-bath is very large (6000 m²) and softly deepening from 10 cm to 4 m. It is an expensively constructed up-to date establishment, meeting with all requirements. It may be called indeed the most beautiful and most agreeable swimming-bath of East Bohemia. Very nice play-grounds for children are joined to it. In its close vicinity there are beautiful allotments for villas, weekend- and country-houses to be sold. A stay in Heřmanův Městec is a cheap one; the municipal office and the section of the »Club of Czecho-Slovakian tourists« gladly help to find convenient lodgings.

Even very spoilt visitors will be charmed by the environs of the town. Pine and leafy-woods with quiet forest-roads, romantic large rocks, soft hills, offering a marvellous view over the country, long walks through the forests, rich in game and birds, with luxuriant vegetation, forest-ponds, pure and fresh mountain air and a mild climate... all those things are forming a real natural sanatorium for nervous persons and convalescents.

Heřmanův Městec has become a home to many pensioners and persons living on their private means, who wish to spend their close of life in healthy, beautiful and peaceful surroundings. The municipal office gives willingly all information about settlement.

Youth will be charmed by **fine sporting-grounds and tennis-courts** in the shade of a hundred years old pheasantry. Recently proposed sporting grounds, close to the bath, will soon be established, so there is favourable opportunity for all kinds of sports.

As **entertainment** for summer-guests you find a cinema, periodical theatre-performances, garden-parties, dances, (dance in the gardens of the restaurants and in the bath), sporting-arrangements, excursions etc. There are 3 physicians and 2 dentists in the place.

A bus-line, running several times a day between Pardubice, Heřmanův Městec—Seč on the Chrudimka, complete the good railway communication. In the town there is the private aerodrome of the great land owner O. F. Kinský.

The beautiful Rococo porch of **St. Bartholomew's church** towers above the large Palacký-square. There are **fine frescoes** in the church and **the mausoleum of the counts Žerotin** open to the public. The beautiful castle, bordering the southern part of Masaryk square, belongs to the former prince Kinský, but originally it was the property of the counts Špork. It is nearly crowded with fine, artistic objects. There is a large park in the background, open to the public during the absence of the owner. The present proprietor, the well known sportsman and great land owner Odřich Ferdinand Kinský arranges for his numerous guests (chiefly native and foreign aristocracy) famous autumn-hunts. A real sight of the town is **the old avenue of lime-trees**, 2 km long, on the broad, asphalted main-road to Chrudim. In the north there is **the pheasantry**, a hundred years' old shady English oak trees park, accessible to the public. In the south you find a carefully kept hilly and woody game-cover, rich in large game (about 300 animals). A very interesting **old wooden bell-tower** on the cemetery of the Holy Virgin, abandoned now-a-days, is said to date from the 15th. century. **The Jewish cemetery** with monuments from the 16th. century, **an old synagogue** and finally **the Hus Cathedral** of the Czecho-Slovakian church in pure architectonics are very remarkable, too.

Trade and commerce in the town are quite up-to-date.

There is a **brisk industry** in Heřmanův Městec; let us only mention:

The textile factory of the firm Dr. Jos. Horák, now manufacturing cotton-wool.

The steam-saw and box-manufactory of Josef Matějka.

The chocolate- and candy factory of the firm »Emir«, owner Wenzel Hölzel.

Jos. Koldínský & Co. production of raspberry-juice, home-made wine, jams, juice of fruit and dried fruit. The factory became famous for its speciality »**Koldi-Petosa**« for preserving stewed fruit and jams.

Perambulators-factory of the firm »Mea«, owner Mary Urbánková; the goods are well known in all Czecho-Slovakia.

The most representative industry of the town is the manufacturing of costly ladies' shoes, represented by **the firm Michael Löwits' Son.** The articles of this firm, »The Misses Shoes«, »Beauty« and »Mignon«, are chiefly exported to the

northern States, to England, the Netherlands and to Africa.

Let us mention still some other firms of the town's shoe-industry: **Jos. Vašák**, owner Ota Plesar, **Rud. Klas, Fr. Balada** and **Jan Vopatřil.**

There is a lively trade with **summer- and autumn-fruit** in Heřmanův Městec. The town's office gives all addresses.

The surroundings of the town are very interresting for tourists. The enormous ruin of **Lichnice castle** is very attractive; a green indicated way is leading up to it through deep woods (8 km). **The Gensdorf-citadel in Svojšice** is the native place of the famous political writer's Karel Havlíček Borovský wife, Julia. In 1936 a monument was erected there in her memory. To **Rabštejnek-ruin** there leads a green indicated path, (9 km), to **the ruin of Oheb-castle and Vichštejn** near Seč a blue marked one. (12 km). **Seč on Chrudimka river** is well known for its beautiful ruins and above all, for the monumental barrage of Chrudimka-river. The barrage is forming a large lake, a fine place for fishing. There is a good communication to Seč, too, situated in the midst of Železné Hory. About a 6 km' distance from Heřmanův Městec, on the road to Seč, there lies **Vápenný Podol,** an agreeable and brisk spa, much in favour with nervous persons. The late opera-conductor of Národní divadlo in Prague, Dr. Otakar Ostrčil, spent his leave through many years in Vápenný Podol. A memorial tablet with his name has been put on the spa-hotel. In the proximity of Vápenný Podol is the romantic game-cover **»Rozpakov«**, rich in stags, fallow-bucks and roebucks. Vápenný Podol is well known by its lime-stone quarries and its lime-burning.

Wilsonova třída. — Wilsonstrasse. Rue Wilson. — Wilson Street.
Kostelík sv. Jana. — Kirche zu St. Johann. L'église St. Jean. — St. John's Church.
Měst. prům. museum. — Städt. gewerbliches Museum. — Musée municipal d'industrie. — Industrial town's Museum.
Pernštýnovo nám. — Pernštýn Platz. Place de Pernštýn. — Pernštýn-Square.
Smetanovo nám. — Smetana Platz. Place Smetana. — Smetana Square.

B. Korbel:

Pardubice.

Na křižovatce mezinárodní trati Praha—Brno s tratí Liberec—Německý Brod leží Pardubice, město známé ve světě sportovní tradicí, hlavně však proslavenou dostihovou drahou, nejdelší a nejobtížnější na kontinentě. Četné veliké průmyslové podniky se zasloužily o dobrou pověst Pardubic v obchodním světě, zatím co jsou méně známy skvělé historické a umělecké památky tohoto města. Rozhodnete-li se proto, ať již jako turista nebo návštěvník některého velikého sportovního podniku zajeti do Pardubic, věnujte dostatečný čas prohlídce města, které svými pa-

mátkami, moderní výstavností i čilým ruchem stojí za shlédnutí. Hned poblíž nádraží vás uvítá příjemný park na Náměstí legií, ozdobený monumetálním pomníkem presidenta T. G. Masaryka od Španiela. Jugoslávskou ulicí a Masarykovou třídou dojdete k pomníku bratranců Veverků od Strachovského. Kolem hotelu »Veselka« projdete Wilsonovou třídou na Náměstí Smetanovo, nad nějž se zvedá štíhlá »Zelená brána« ze 16. stol. Nad vlastní branou spatříte pěkný relief od Vlčka, vypracovaný podle kartonu M. Aleše, ve kterém je znázorněna pověst o vzniku městského erbu. Za krále Vladislava (r. 1158) obléhali Čechové Milán, při čemž několik odvážlivců vniklo do města, kde sebravše z městských koníren bujné koně, se značnou kořistí odjížděli. Milánští, počtem silnější, jezdce pronásledovali a za posledním, jménem Ježek, spustili padací mříži na městské bráně. Ta přeťala koně v půli; pan Ježek se s půlí koně a značnou kořistí vrátil do tábora. Král se podivil jeho síle a odvaze a dal svolení, aby na štítě nosil polovici koně. Jelikož byl pan Ježek zakladatelem rodu pánů z Pardubic, dostalo se městu znaku, v němž na červeném štítě stojí polovice koně. V okolí Zelené brány je seskupeno mnoho starých zajímavých i moderních staveb. Je zde restaurovaný arciděkanský chrám sv. Bartoloměje, nad jehož vchodem se stkví obrazy světců podle kartonu M. Aleše. Uvnitř spatříte památný sargofág p. Vojtěcha z Pernštýna a překrásnou barokovou skupinu »Kalvarii«. V pozadí na severu se nalézá Pernštýnský zámek, obklopený středověkými valy. V místech, kde hradební zdi Pardubic obklopoval městský příkop — postaveny jsou krásné nové stavby Anglobanky a hotelu »Grand« od zdejšího krajana J. Gočára, budova Měst. průmyslového musea od arch. K. Řepy, Měst. spořitelna od arch. Roitha a divadlo od arch. Balšánka, Ředitelství pošt a reálka od arch. Machoně. Z moderních staveb sluší upozorniti i na překrásnou budovu městského krematoria »Na Skřivánku« od arch. P. Janáka, obklopenou urnovým hájem s kolumbariem od arch. Řepy. Při správě krematoria je zřízen i městský pohřební ústav, který pečuje o ladnou úpravu celku. Poblíž kostela stála v hradební zdi kaple sv. Rocha — nyní byla zde moderně upravena zvonice, na níž vsazeny pamětní desky obětem světové války. Zelenou bránou vstoupíme na podélné náměstí, které si zachovalo ve svém celku starobylý ráz. Překrásná, reliefy zdobená radnice byla r. 1895 nahrazena renesanční budovou podle plánů arch. J. Wejrycha. Před radnicí, obklopen 8 sochami českých patronů od Tepléhо, vypíná se sloup se sochou P. Marie. Na východní straně náměstí vás upoutá zajímavá fasáda »U Jonáše«, v severozápadním rohu malebný vchod do Bartolomějské uličky, ozdobený starobylými sgrafity. Na domě Oesterreichově spatříte erbovní pověst pánů z Pernštýna, kterou dal zasaditi p. V. z Pernštýna na památku výstavby města po zhoubném požáru r. 1507. Týž relief spatříte i na zámecké bráně, kterou vejdete do uzavřeného prostoru před vlastní palác, ozdobený nádherným renesančním portálem z r. 1533. V zámku je umístěno vlastivědné a historické museum s bohatou sbírkou předhistorických vykopávek, starých mincí, zbraní, nábytku, skla, výšivek, krojů atd., vzácný archiv a knihovna doplňují tento kulturní ústav. Celé okolí zámku si zachovalo starobylý ráz: zajímavé jsou zejména ulice Kostelní, Bartolomějská, Pernštýnská, v Předhradí a u Císařského mlýna. Zde vidíte staré domy, zachovalé v původním stavu a nedotčené moderní přestavovací horečkou. Vrátíte-li se na rušnou Wilsonovu třídu, překvapí vás život a ruch, jaký zde panuje. Jsouť Pardubice sídlem mnoha úřadů, z nichž jmenujeme: Ředitelství pošt a telegrafů, okresní úřad, berní správa, okresní soud, celní úřad, dále úřady vojenské a samosprávné. V Pardubicích a v nejbližším okolí je umístěn významný průmysl, zvláště chemický. Akciový pivovar pardubický, založený r. 1871, jest chvalně známý zvláště svým 14° porterem, na výstavách prvními cenami vyznamenaným. S pobočným pivovarem v Chru-

Hrad na Kunětické hoře. — Burg auf der »Kunětická hora«. — Le château sur la montagne de »Kunětická hora«. — The castle on the »Kunětická hora« mountain.

dimi, koupeným v r. 1928, vyrobí ročně 100.000 hl piva. Městské elektrické podniky, založené r. 1904 Ing. Fr. Křižíkem a v r. 1911 převzaté do správy města, vyrábí třífásový proud 36.000, 31.500, 6.300, 400 a 230 V, 50 kmitů. Parní výkon jest 11.500 KW, výkon vodní elektrárny, zřízené na Chrudimce, je 1.900 KW. Další průmyslové závody, veliké řemeslné podniky a živý obchodní ruch přivodily veliký vzrůst města, které mělo v r. 1900 17.031 obyv., v r. 1934 však již 30.625 obyv., usedlých v 2.831 domě. Z finančních podniků jsou to hlavně Občanská záložna a Městská spořitelna, které jsou oporou obchodního ruchu Pardubic. Občanská záložna byla založena v r. 1862; má v r. 1935 vkladů Kč 68.679.113 a reserv. fond I. Kč 3.348.428, r. f. II. Kč 527.780. Městská spořitelna byla založena r. 1886 a vykazuje v roce 1935 vklady Kč 149.678.818, reservní fond Kč 13,507.616. Mimo to působí v Pardubicích několik bankovních filiálek.

Pardubice vynikají i značným kulturním ruchem. V městském divadle hraje v pravidelných obdobích Společnost východočeského národního divadla, účinkují různé umělecké soubory z Prahy, jsou zde četné koncerty a časté výstavy, zvláště výtvarného umění v Městském průmyslovém museu.

O pohodlné ubytování cizinců a návštěvníků Pardubic pečuje dostatečné množství hotelových a restauračních podniků, z nichž zvláště jmenujeme hotely »Grand«, Součkův »Palace-hotel« a Hotel Boučkův. Pro turisty jsou Pardubice východiskem velmi četných výletů, z nichž nejkratší a nejvděčnější jest na blízkou Kunětickou horu s hradem z počátku XV. stol. Hrad byl po převratu vykoupen z cizího majetku a restaurován družstvem k tomu účelu zřízeným. S věže hradu je překrásný rozhled po celém polabském kraji až na sever k hraničním horám. V upravené části hradu jest pro pohodlí turistů zřízena restaurace. Další vděčné výlety do Železných nebo Orlických hor jsou umožněny hustou sítí dopravních prostředků všemi směry.

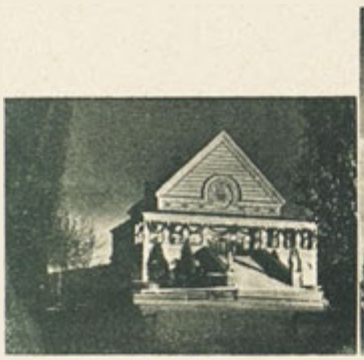

Měst. krematorium. — Städt. Krematorium. Le crématorium municipal. — Municipal crematorium. Klášterní kostel. — Klosterkirche.

Église du couvent. — Conventual Church. Z parku pod zámkem. — Im Park unter dem Schloss. — Le parc au dessous du château. — The park beneath the castle.

Pardubice.

Auf der Eisenbahnkreuzung der internationalen Strecke Prag—Brünn und der Strecke Reichenberg—Deutsch-Brod liegt die, hauptsächlich durch den hier ansässigen traditionellen Pferdesport weltbekannte Stadt Pardubice. (Der längste und schwerste Pferderennplatz auf dem Kontinent, wo alljährlich die Pardubitzer Steeple-chase abgehalten wird.) Zahlreiche grosse Industrieunternehmungen haben sich um den Ruf der Stadt verdient gemacht, wogegen die prachtvollen, historischen und künstlerischen Sehenswürdigkeiten verhältnismässig unbekannt geblieben sind. Falls Sie sich entschliessen, Pardubice, ob als Tourist oder als Besucher einer Sportveranstaltung zu besuchen, vergessen Sie nicht, den Sehenswürdigkeiten der Stadt und auch ihren neueren Bauten genügende Zeit zur Besichtigung zu widmen. Gleich beim Bahnhof, am Legionenplatz mit dem Masarykdenkmal, ladet ein Park zum Ausruhen ein. Durch die Jugoslavische und die Masarykstrasse gelangt man beim Hotel »Veselka« vorbei auf den Smetanaplatz, auf dem sich das sogenannte »Grüne Tor« befindet. Auf demselben ist eine schöne Reliefarbeit uber die Entstehung des Stadtwappens zu sehen: Als zur Zeit König Vladislavs (1158) die Čechen Mailand besetzten, drangen einige Mutige in die Stadt ein und kehrten mit reicher Beute in das Lager zurück. Bevor sie jedoch ihr Quartier erreichten, wurden sie von den Feinden verfolgt und des letzten Čechen Pferd wurde durch das Fallor des Stadttores geteilt, sodass der hintere Teil des Tieres in der Stadt blieb, wogegen der Kämpfer mit seiner Beute ins Lager zurückkehrte. Dieser Kämpfer, namens Ježek, gleichzeitig der Gründer der Stadt Pardubice, erhielt vom bohmischen König eine belobende Anerkennung und

gleichzeitig die Erlaubnis, in seinem Wappen die vordere Hälfte eines Pferdes zu führen. Von dieser Zeit an führt natürlich auch die Stadt dieses Wappen. In der Umgebung des »Grünen Tores« befindet sich eine Reihe älterer und auch moderner Bauten. Es sind dies die Bartholomäuskirche, das Schloss »Pernštýn«, weiters die Gebäude der Anglobank und des Hotels »Grand«, das städtische Gewerbemuseum und die städtische Sparkasse, das Theater, die Post, die Realschule, das Krematorium und die St. Rochuskapelle mit dem restaurierten Glockenturm. Durch das »Grüne Tor« gelangt man auf einen länglichen Platz, der seinen altertümlichen Charakter beibehalten hat. Hier steht auch das mit herrlichen Reliefs gezierte Rathaus. Vor demselben eine schöne Mariensäule.

Am Schlosstore findet man ein im Jahre 1507 vom Edlen V. von Pernštýn eingesetztes Relief, welches den Wiederaufbau der durch eine Feuersbrunst vollständig vernichteten Stadt veranschaulicht. Im Schloss ist das heimatkundliche und historische Museum, das reiche Münzen-, Waffen-, Möbel-, Glas- und Trachtensammlungen, prachistorische Funde und ein altes Archiv mit einer wertvollen Bibliothek birgt, unterbracht. Wegen ihres altertümlichen Charakters erwähnenswert ist die Bartholomäusgasse, die Kirchengasse, die Pernštýngasse, »v Předhradí« und die »Kaisermühle«. Hier sind noch alte, vom Baufieber unberührt gebliebene, interessante Häuschen.

Pardubice ist duch seine in der nächsten Umgegend liegende Industrie bekannt. Von diesen Unternehmungen sind die Bierbrauerei, das städtische Elektrizitätswerk und mehrere grosse Industriebetriebe namhaft. Von den Geldinstituten sind es hauptsächlich die städtische Sparkasse und die bürgerliche Sparkasse, welche den Handel fördern. Letztere wurde im Jahre 1862 gegründet und verwaltete 1935 Einlagen in der Höhe von Kč 68.079.113.—, Reservefond I Kč 3.348.428.— und R. F. II Kč 527.780.—. Die städtische Sparkasse, gegründet 1886, verwaltete 1935 Einlagen in der Höhe von Kč 149.078.818.—, Reservefond Kč 13.507.616.—. Ausserdem sind in Pardubice einige Grossbanken durch ihre Filialen vertreten.

Im Theater spielen zur Saisonzeit die ostböhmische Theatergemeinschaft, verschiedene

Radnice. — Rathaus.
L'Hôtel de Ville. — Townhall.

Celkový pohled. — Gesamtansicht.
Vue totale. — Total view.

Kunětický hrad po úpravě. — Das Kunětitzer Schloss nach der Adaption. — Le château de Kunětice après la restauration. — Kunětice-castle after its renovation.

Okresní dům. — Bezirkshaus.
Établissement du district. — District-establishment.

Ředitelství pošt a tel. —Post- u. Telegraphendirektion. — Bureaux de poste et de télégraphe. — Post and telegraph offices.

Státní reálka. — Staatsrealschule.
L'école professionnelle d'Etat. — State school for modern subjects.

Pernštýnský zámek. — Schloss Pernštýn.
Le château de Pernštýn. — Pernštýn-castle.

Polabská krajina s Kunětickou horou. — Elbepartie mit dem Kunětitzer Berg. — Partie de Labe avec la montagne de Kunětice. — Part of the Labe-river with Kunětice mount.

Smetanovo nám. — Smetana-Platz. — La Place Smetana. — Smetana-Square.

Künstlergemeinschaften aus Prag, Musik- und Gesangsvereine. Im Heimatmuseum werden jeweils künstlerische Ausstellungen veranstaltet.

Für Nachtlager und Verpflegung ist gut gesorgt: Hotel »Grand«, »Palace Hotel« und Hotel »Bouček«.

Pardubice ist der Ausgangspunkt zu vielen Ausflugen und Spaziergängen deren kürzester aber dankbarster auf den Kunětitzer Berg mit seiner aus dem 15. Jahrhundert stammenden Burg führt. Der Turm dieser Burg gewährt einen herrlichen Rundblick auf den ganzen Elbegau bis zu den im Norden gelegenen Grenzbergen.

In den restaurierten Teilen der Burg befindet sich eine vorbildlich geleitete Restauration, welche für das Wohl der Touristen sorgt.

Weitere Ausflüge in das Adlergebirge usw. werden durch ein nach allen Seiten führendes Verkehrsnetz (Autobus und Lokalbahn) verbürgt.

Pardubice.

La ville de Pardubice est située au point de jonction des voies ferrées internationales Praha-Brno et Liberec-Německý Brod. Elle jouit d'une renomée universelle surtout à cause des courses de chevaux traditionnelles. (L'hippodrôme de Pardubice est le plus long et le plus riche en obstacles du continent, un steeple-chase y a lieu tous les ans.) De nombreuses entreprises industrielles ont fait beaucoup pour le renom de la ville, tandis que les merveilles historiques sont plus on moins inconnues. Si vous avez l'intention de visiter Pardubice, soit comme touriste, soit comme sportsman, n'oubliez pas d'aller voir également les curiosités de la ville ainsi que les bâtiments plus récents. Tout près de la gare, à la place des légions avec le monument de Masaryk, un parc vous invite à vous reposer à votre aise. En passant par la rue yougoslave et la rue Masaryk, on arrive à l'hôtel »Veselka« et ensuite à la place Smetana, ou se trouve la »Porte Verte«. Sur cette porte se trouve un bel ouvrage en relief qui nous conte l'origine des armes de la ville: Lorsqu'au temps du roi Vladislav (1158) — les Tchèques occupèrent Milan, quelques hommes courageux firent irruption dans la ville et rentrèrent au camp, chargés de proie. Avant de gagner leur quartier toutefois, ils furent persécutés par les ennemis et le cheval du dernier Tchèque fut partagé en deux par la porte de la ville qui se fermait brusquement, de sorte que le derrière de l'animal restait dans la ville, tandis que le guerrier rentrait au camp avec sa proie sain et sauf. Ce combattant qui s'appelait Ježek et qui fut en meme temps le fondateur de la ville de Pardubice, obtint du roi bohémien une approbation ainsi que la permission de porter dans son blason le devant d'un cheval. Dès ce temps la ville portait naturellement les mêmes armes. A proximité de la »Porte Verte« se trouve une série de bâtiments anciens et modernes. C'est l'église Barthélemy, le château de »Pernštýn«, ensuite les bâtiments du musée iudustriel municipal et de la caisse d'épargne, de la banque Anglo et de l'hôtel »Grand«, le théâtre, la poste, le college professionnel, le crématorium et la chapelle de St. Rochus avec le clocher restauré. Par la »Por-

Ředitelství pošt. — Post-Direktion. — L'administration de poste. — Postal administration.

te Verte« on parvient à une place oblongue de caractère archaïque. Voilà l'hôtel de ville orné de splendides reliefs devant lequel se trouve une belle colonne de Notre-Dame.

A la porte du château se trouve un relief, enchâssé en 1507 par le seigneur V. de Pernštýn, montrant la reconstruction de la ville, réduite aux cendres par un incendie. Dans le château il y a le musée historique du pays qui renferme de riches collections de monnaies, armes, meubles, verres, costumes, trouvailles préhistoriques, de plus un vieil archive avec une bibliothèque de prix. Il nous faut mentionner les rues suivantes à cause de leur caractère archaïque: la rue de Barthélemy, la rue de l'église, la rue de Pernštýn, »v Předhradí«, »Císařský mlýn«. Il y a encore de vieilles maisonnettes intéressantes, intactes de la manie de bâtir.

Pardubice est bien connue par l'industrie de ses environss. Nous citerons avant tout la brasserie, l'usine municipale d'éclairage électrique, ensuite quelques grandes entreprises industrielles. Des banques, ce sont surtout la caisse d'épargne municipale et la caisse d'épargne civile qui encouragent l'industrie.

La dernière fut fondée en 1862 et administra en 1935 des mises de fonds de Kč 68,679.113.—, fonds de réserve I: Kč 3 348.428 fonds de réserve II: Kč 527.780.—. La caisse d'épargne municipale, fondée en 1886, administra en 1935 des mises de fonds de Kč 149,678.818.—, fonds de réserve Kč 13,567.616.—. Il y a d'ailleurs quelques succursales de grandes banques à Pardubice.

Au théâtre il y a pendant la saison des représentations de la société de théâtre de la Bohême de l'Est, de quelques unions d'artistes de Prague, des sociétés chorales et musicales. Au musée du pays on fait de temps à autre des exposition artistiques.

Hôtels à recommander: »Grand«, »Palace«, »Bouček«.

Pardubice est le point de départ pour de nombreuses excursions et promenades, comme p. e. la montagne de Kunětice avec le château du

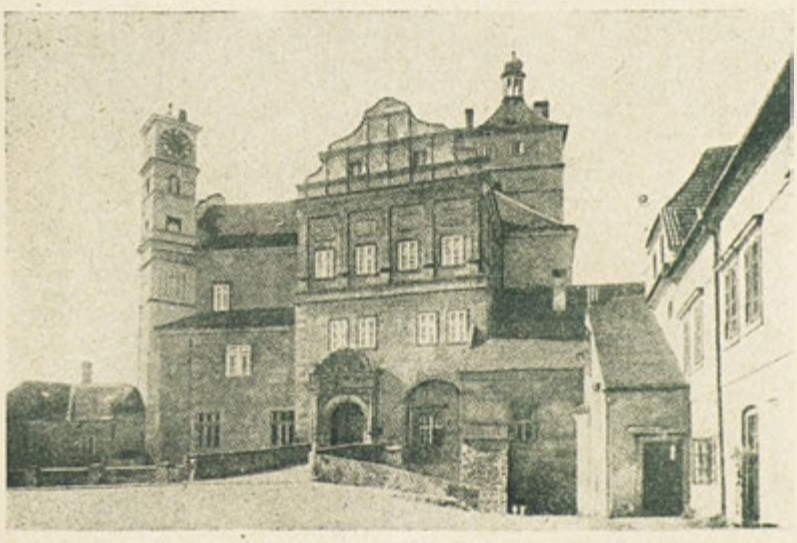

Zámek. — Das Schloss. — Le château. — The castle.

15ième siècle. La tour de ce château permet une vue magnifique sur toute la contrée de Labe jusqu'aux montagnes frontières au nord.

Pour les excursions plus longues (montagne Orlické hory etc.), on pourra profiter des autobus et des trains locaux qui circulent dans toutes les directions.

Pardubice.

At the junction of the international lines Praha—Brno and Liberec—Německý Brod there lies the town of Pardubice, famous on account of its traditional horse-races. (There is the longest and most dangerous race-course on the continent, and every year the Pardubice steeple-chase.) Numerous large factories have deserved well of the name of the town. It is only a great pity that all the wonderful historical and artistic sights are not so well known. We hope you'll make up your mind and come to see our town; whether you come as a tourist or as a sportsman, don't forget to visit all the manifold really remarkable things. Near the station, on the Legion-place with Masaryk's monument, there is a nice park that invites you to rest a bit. Then you go on through Yugo-Slave- and Masaryk-street, you pass the hotel »Veselka« and you reach the Smetana-place with the so called »Green Tower.« There is a fine relief-piece about the origin of the coat-of-arms of the town: At the time of King Vladislav (1158) the Czechs occupied Milan; some bold men broke into the town and were on the way back to their camp, heavily loaden with rich spoils. Before they reached their quarters, however, they had been pursued by the enemy and the horse of the last Czech, hurrying through the town-gate had been cut in two parts by the falling door of the town-gate, so that the backside of the horse remained in the town, while its master reached the camp sound and safe with his treasures. This brave man whose name was Ježek, became the founder of the town and Pardubice the Czech king highly praised him and gave him at the same time the permission to quarter the frontside of a horse in his shield. Since this time the town naturally has borne the same coat-of-arms. In the surroundings of the »Green Tower« there are numerous buildings of ancient and of modern construction: St. Bartholomew's church, the Pernštýn-castle, the house of the Anglo-bank and the hotel »Grand«, the theatre, the post-office, the college for modern subjects, the crematorium and St. Rochus' chapel with the restored bell-tower. Through the »Green Tower« you come to a longish place that has kept its archaic character. Here you see the townhall, adorned with wonderful reliefs. A beautiful St. Mary's column is placed before it. On the castle door you find a relief, set in by the Lord V. of Pernštýn in 1507, showing the rebuilding of the town, completely destroyed by a large fire. In the castle there is the district- and historical-museum, with rich collections of coins, arms, furniture, glass and costumes, prehistorical findings and an old roll-chamber with a valuable library. Let us mention Batholomew-street because of its archaic character, Church-street, Pernštvn street, v Předhradí, and »Císařský mlýn«. Here you find a lot of old and interesting houses, untouched by now-a-days feverish building.

Padubice is well known by the industry of its surroundings. From the numerous enterprises we only mention the brewery and the municipal Electric Works. Among the financial institutions there are chiefly the municipal savings-bank and the civil savings-bank which promote trade. The last one was established in 1862 and owned in 1935 deposits of about Kč 68 679.113 reserve fund I: Kč 3 348.428 and reserve-fund II: Kč 527 780. The municipal savings-bank, established in 1886 ownes in 1935 deposits of about Kč 149 678.818, reserve-fund: 13 507 616 Kč. Besides there are branch-offices of several banks in Pardubice.

In the theatre there are performances in the season by the East Bohemian theatre-society, different artist's unions of Praha, musical and choral societies. In the district-museum there are often artistic exhibitions.

You get good board and lodgings in the hotels »Grand«, »Palace« and »Bouček«.

Pardubice is the starting-point for many excursions and walks. A short but very lovely one is the walk to the Kunětická Hora with a castle dating from the 15th. century. From its tower you have a wonderful view over the whole Labe-district until to the frontier-mountains in the North.

In the restored parts of the castle you find a first-rate and well managed restaurant, where tourists are well provided for. Larger excursions into the Orlické Hory are easily to be made by bus or railway with the help of a traffic-net to all directions.

Lázně Bohdaneč

u Pardubic.

Vším právem nazýván jest polabský kraj, kde vybudovány jsou bohdanečské lázně »perlou českého východu a oasou Polabí«. V rovině 216 m nad mořem, zpestřené živou pahorkatinou porostlou hlubokými jehličnatými i listnatými lesy, přístupnými lázeňským hostům, již zdale

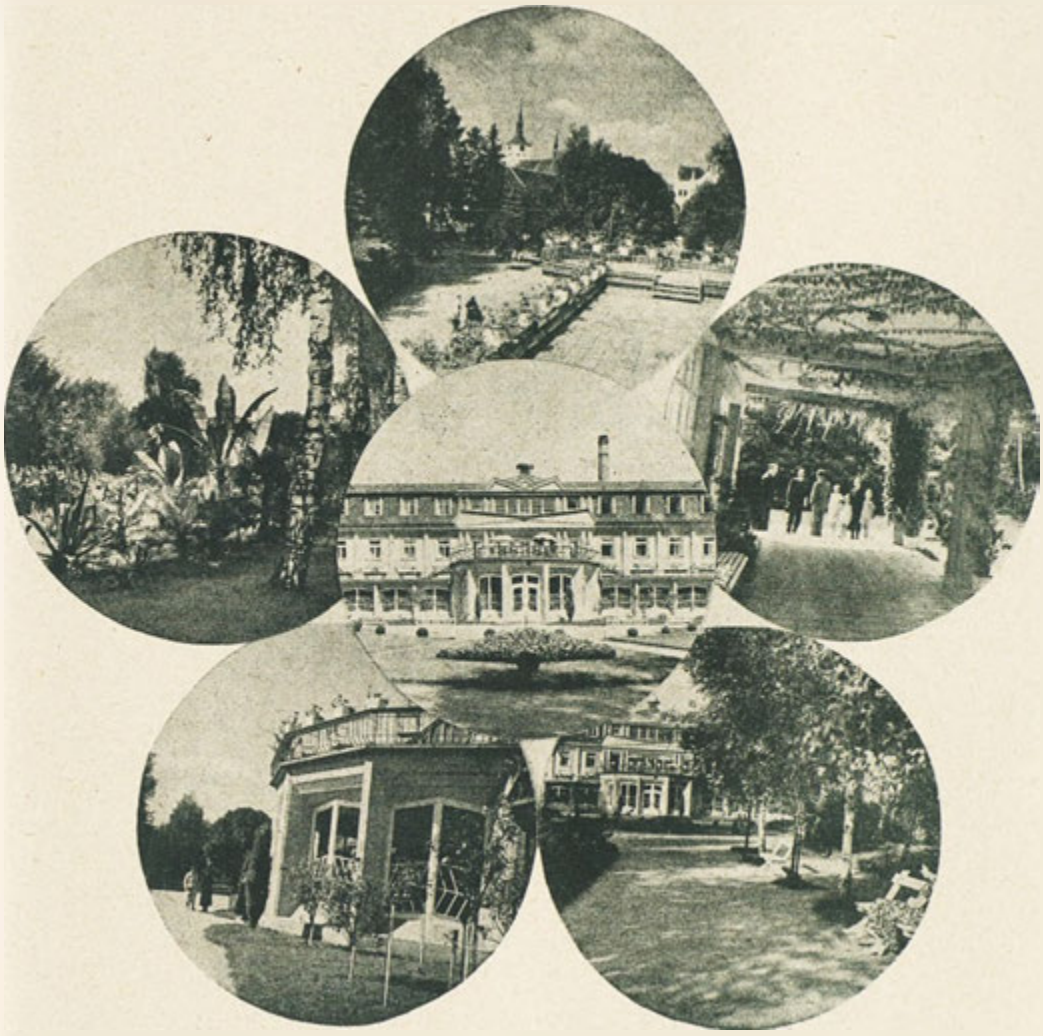

Ústřední lázeňská budova a partie v lázeňském parku. — Das Kurhaus u. Partien im Kurpark. — Établissement central de bains et vues partielles du parc de bains. — Central Spa-Establishment and sights of the Spa-Park.

ka rýsují se svou světlostí vesele velké lázeňské budovy, které vedle blízké památné a krásné Kunětické Hory jakoby kralovaly nad rozsáhlým, bujným a líbivým krajem.

Vyjdete-li si jen na krátkou procházku, kterýmkoliv směrem, octnete se již po několika minutách v blízkém hlubokém lese, prosyceném ozonem, v úplném klidu a tichu, rušeném jen poletujícím ptactvem, vesele pějícím a štěbetajícím. Najednou potkáte se — příjemně překvapeni — uprostřed lesa, s malým rybníkem, kde zůstanete opravdu státi a zamyslíte se nad krásou přírody. Jistě svede Vás k procházce i Labský průplav, založený již v XV. století Vilémem z Pernštýna. Tento Labský průplav vedle své přírodní krásy koná celému širokému kraji velmi užitečné zavlažovací služby.

Máte však možnost pokochati se zde i jinou krásou přírody na procházce po hrázích jiných velkých rybníků, bohatě obrostlých rákosím a třtinou, rybníků s lesnatými ostrůvky i poloostrůvky, hemžících se všemi druhy vodního ptactva, ležících v pestrých lučinách a polích a zářících velkou hladinou jako velká stříbrná zrcadla.

Nedivíme se pak, že jen v této krásné krajině rozhodl se právě před 40ti lety, zdejší rodák Jan Veselý založiti lázně, zejména když se v blízkosti nalézá nevyčerpatelné množství obdivuhodně léčivé slatiny, téže slatiny jako ve světových Františkových Láznich.

Bohdaneč však i jinak jest z nejvýhodnějších míst pro existenci lázeňského podniku; leží na důležité křižovatce dálkových silnic uprostřed východočeských měst: Pardubice—Chlumec nad Cidlinou—Hradec Králové—Přelouč, a to jen 96 km východně od hlavního města Prahy. Jest to starobylé město s 1.800 obyvateli, většinou malozemědělci, české národnosti, bez továren, přizpůsobující se rychle lázeňským požadavkům úpravou i udržováním čistoty.

Ovšem i rozsáhlý anglický park lázeňský ve výměře téměř 17 ha jest nejkrásnější ozdobou a chloubou celého kraje. Jest oddělen pruhem

poli širokým jen několik set kroků od blízkých lesů. Lázeňský park jest opravdu krásný, pečlivě udržovaný, hýří růzností pestrých vonných květů, nepostrádá ani drahocenných stromů, ani exotiky, jen velkým nákladem pořízené a udržované. Jak nádherná jest i velká třešňová partie v době květu!

Však i jinak jest v Bohdanči velmi příjemně a zdravě. Jednak podnebí jest velmi mírné a hledíc k písčité, snadno propustné půdě jsou cesty i cestičky všude i po prudkých a trvalých deštích brzo schůdné. Vzduch jest zde velmi zdravý, nezkažený průmyslovými podniky, naopak jest hustě prosycen ozonem z vlastního lázeňského parku i z blízkých velkých lesů.

Město i lázně mají svůj vlastní vodovod se zdravou pitnou vodou a v celém obvodu lázeňského podniku jest vybudována řádná kanalisace.

Lázně jsou od roku 1922 majetkem eráru Československé republiky, pod správou ministerstva veřejných prací, a ve Sbírce zákonů a nařízení ze dne 5. ledna 1928 prohlášeny za lázeňské a léčebné místo.

Významnou výhodou lázní bohdanečských je umístění hlavních lázeňských moderních budov přímo ve velkém lázeňském parku. Jsou tak zbaveny uličního ruchu, v naprostém klidu, s nádhernou vyhlídkou buď do parku nebo do širé, krásné přírody.

Gočárův palác jest zařízen pro slatinné koupele o 20 kabinách, 60ti odpočívadlech a 60ti obytných pokojích.

Jubilejní palác, v jehož přízemí jsou ostatní moderně vybudovaná léčebná zařízení, má 80 obytných pokojů.

V obou těchto budovách jsou obytné místnosti prvotřídně zařízené, s ústředním topením, elektrickým osvětlením a tekoucí teplou i studenou vodou.

V ostatních budovách lázeňských jest dalších 50 pokojů se zařízením sice jednodušším, ale přes to pěkným.

Návštěva pana presidenta Dr. E. Beneše v Lázních Bohdanči. — Besuch des Herrn Präsidenten Dr. E. Beneš in Bad Bohdaneč. — Visite du président M. Dr. E. Beneš à la ville d'eaux de Bohdaneč. — Visiting of the President Dr. E. Beneš in the watering-place Bohdaneč.

Vedle toho jest v místě na 200 pokojů v různých soukromých pensionech, vilách a domech, dobře zařízených a v přiměřených cenách. V bezprostřední blízkosti lázeňských budov, rovněž přímo v lázeňském parku, jest lázeňská restaurace, prvotřídně vedená, podléhající stálému dozoru vedoucího lékaře, kde pečlivě postaráno jest i o stravu dietetickou.

V lázeňském parku konají se dvakráte denně promenádní koncerty lázeňského orchestru, večer pak v restauraci umělecký koncert a třikrát týdně taneční reuniony.

Divadlo, biograf, bohatá vlastní čítárna a vlastní knihovna, různé zábavní večery, poskytují dostatek příležitosti ke zdravé zábavě. Čapí rodina, usazená každoročně na nepoužívaném komíně, dovede příjemně upoutati na celé chvíle.

Bohdaneč jest místem sportu. Kromě častých footbalových zápasů jest tu pořádána celá řada jiných významných sportovních podniků i rázu mezinárodního. Concours d'élégance pro automobily, rychlostní automobilové závody, cyklistické, jezdecké a střelecké závody, rovněž i různé tennisové turnaje mají již svou dobrou tradici. Vlastní rybolov a vlastní honitba, zejména na divoké kachny, jsou mimořádnou předností našeho zařízení na poli sportu.

Vlastní koupaliště v přírodě se silně protékající vodou, vlastní tenisové dvorce, kuželník a pavilon pro stolní tenis a jiné hry velmi vhodně doplňují lázeňská zařízení pro sport i zábavu. Ba lázeňská správa má k disposici i své vlastní autobusy k výletům do krásného okolí.

Z Pardubic do Bohdanče dostanete se během 20ti minut státními autobusy po krásné silnici, vinoucí se lesy a lemované starou lipovou alejí. Rovněž i s Hradcem Králové jest dobré autobusové spojení.

V místě jest poštovní úřad s neomezenými poštovními hodinami a s telegrafním i telefonním spojením, jakož i posádka dvou eskadron dragounského pluku 8.

Lázně Bohdaneč jsou velmi účelně vybudovány a svým léčebným zařízením a léčebnými výsledky, vedením a vzornou čistotou jsou na výši doby.

Na sever od Bohdanče v nedalekých Libišanech, jsou rozsáhlé černavy polabské, bohatá ložiska železnaté slatiny, která byla přirozeně činitelem, jenž určil směr vývoje lázní. Od primitivních počátků, kdy příprava slatinných koupelí dála se pouze ručně v místnostech starého lihovaru, dospělo se dnes k dokonalému strojnímu zařízení jednak na racionelní těžbu, jednak na mletí, zapařování a míchání slatiny, která ovšem před konečným použitím podrobena jest celé řadě procedur na místě těžby i na místě uskladnění.

Pečlivá příprava každé jednotlivé koupele zaručuje plné využití všech léčebných složek slatiny, všech dosud známých faktorů fysikálních i chemických. Léčba jest přísně individualisována, hustota, teplota i trvání koupele jsou předepsány lékařem a denně osobně kontrolovány.

Umístění kabin v Gočarově paláci umožňuje pacientu používání koupelí, aniž by přišel do styku za chladnějšího počasí se škodlivými vlivy atmosferickými. Pobyt na odpočívadlech prodlužuje tepelné účinky a v kryté kolonádě při-

způsobuje se organismus ponenáhlu teplotě venkovského prostředí.

Architektonicky krásně vyřešenou otevřenou kolonádou přicházíme z Gočarova paláce do nejnovějšího traktu lázeňského, do Jubilejního paláce, který ve svých účelně řešených místnostech obsahuje vše, čeho moderní věda vyžaduje v oboru balneotherapie.

Jsou zde sluncem prozářené kabiny uhličitých, minerálních, jehličnatých, pěnových a plynových koupelí, horkovzdušné aparáty a elektrosvětelné skříně, čtyřkomorové lázně a diathermie, Zanderovy aparáty, kompletní vodoléčba, permanentní vaginální irrigace a Entercleaner — zařízení jistě velmi bohaté, a to již proto, že indikace lázeňské léčby, jak je stanovila empirie a věda, jsou dnes mnohem širší, nežli v létech minulých.

Jsou to především choroby tak zvaného pohybového aparátu, t. j. kloubů, kostí, svalů a šlach, ať už pathologické stavy byly způsobeny rheumatismem nebo dnou či zraněním. Dále sem patří chorobné procesy, které byly doprovázeny exudací. V prvé řadě tedy onemocnění, jež shrnujeme pod názvem »choroby ženské« a jichž smutným a častým důsledkem bývá neplodnost a poruchy menstruace. — Rovněž nervová onemocnění — záněty i prostá neuralgie — známý ischias — ztrácí na své hrůze v lázních, jež vracejí nemocnému opět radost ze života.

Jest však dosud málo známé, že i některé choroby kožní, ovšem nenakažlivé, dále těžká krvácení, doprovázející určité druhy děložních nádorů a konečně i pohlavní chladnost dají se velmi často a s překvapujícím výsledkem léčiti slatinnými koupelemi, určitým způsobem aplikovanými.

Jest však velmi důležito, že lázně — nehledě k uvedenému širokému okruhu indikačnímu — jsou i po stránce sociální zařízeny pro všechny vrstvy pacientů, jimž věnuje se individuelně péče, a že uplatňuje se tu plně myšlenka demokratická, neboť v prvé řadě projevuje se tu snaha po vyléčení, bez prázdné blaseovanosti a bez zbytečné a drahé parády.

Není proto divu, že jsou čím dále tím více vyhledávány a to bez drahé reklamy.

Sezona trvá od 1. května do 30. září.

Bad Bohdaneč

bei Pardubic.

Mit Recht wird das Gebiet, wo sich das Bad Bohdaneč befindet, als »Perle des böhmischen Ostens« und als »Oase des Elbetales« bezeichnet. In der Ebene, 216 m. ü. d. M. ist das Gebiet eine abwechslungsreiche, mit tiefen Nadel- und Laubwäldern bewachsene Hügellandschaft, die den Kurgästen angenehmen Aufenthalt bietet. Schon von weitem sind die hellen, freundlichen Bauten des Kurgebäudes zu sehen, welches neben dem denkwürdigen und schonen Kunětitzer Berg die Landschaft beherrscht.

Geht man auf einen kurzen Spaziergang in ganz beliebiger Richtung, gelangt man nach wenigen Minuten schon in nahen tiefen, ozonreichen Wald, dessen Ruhe nur durch den Gesang und das Gezwitscher der Vöglein unterbrochen wird. Plotzlich steht man, angenehm überrascht, mitten im Walde vor einem kleinen Teich, wo man verweilen muss, um die herrliche Natur zu bewundern. Schenswert ist weiters der Elbe-Kanal, welcher schon im 15. Jahrhundert durch Wilhelm von Bernstein angelegt wurde. Abgesehen davon, dass dieser Kanal eine Sehens würdigkeit ist, dient derselbe der ganzen Umgebung als Bewässerungsanlage.

Desgleichen besteht die Moglichkeit, die Schonheiten der Natur von den mit Schilf und Rohr bewachsenen Ufern der anderen grossen Teiche aus zu bewundern. Diese Seen mit ihren kleinen Inseln und Halbinseln befinden sich inmitten herrlicher Wiesenlandschaft und sind von einer Menge bunter Wasservögel belebt.

Es ist nicht zu verwundern, dass sich genau vor 40 Jahren der hier ansässige Jan Veselý entschloss, ein Heilbad anzulegen, umsomehr, als sich in der Nähe eine unerschöpfliche Menge besonders heilkräftigen Moores befindet, desselben Moores wie das bei Franzensbad.

Ausser dem Vorhandensein dieses Moores ist für Bohdaneč von ungemeiner Wichtigkeit seine Lage an einer der wichtigsten Landstrassenkreuzungen, inmitten der bekannten ostböhmischen Städte Pardubice—Chlumec n. Cidlinou—Königgrätz—Přelouč, nur 96 km ostlich von der Haupstadt Prag entfernt. Diese altertümliche, industrielose Stadt mit 1.800 Einwohnern — zum grössten Teil Kleinbauern tschechischer Nationalität — hat sich den Anforderungen des Kurbetriebes — in erster Linie Sauberkeit — rasch angepasst.

Selbstredend ist der 17 ha grosse englische Park die schonste Zierde der ganzen Umgebung. Er ist von den naheliegenden Wäldern nur durch einen wenige Hundert Schritt breiten Feldstreifen entfernt. Der Kurpark ist wirklich herrlich, bestens gepflegt und schwelgt in duftenden Blumen aller Farben; es fehlen selbst die wertvollsten Bäume u. exotischen Gewächse nicht, welche mit grossem Aufwand angeschafft und gezüchtet wurden. Wie grossartig ist die Kirschenpartie zur Blütezeit!

Bohdaneč liegt in gesunder und günstiger Lage; das hier vorherrschende Klima ist sehr mild und mit Rücksicht auf das sandige Erdreich sind die Wege und Pfade selbst nach heftigen Regenfällen bald gangbar. Die Luft ist sehr gesund, nicht vom Fabriksrauch verdorben und ist im Gegenteil mit Ozon aus dem eigenen Kurpark und aus den naheliegenden riesigen Wäldern erfüllt.

Die Stadt besitzt ihre eigene Wasserleitung mit ausgezeichnetem Trinkwasser und der Kataster des Kurbetriebes ist gut kanalisiert.

Das Bad gehort seit 1922 in den Besitz des tschechoslovakischen Staates und wird vom Ministerium für offentliche Arbeiten verwaltet.

Auf Grund der Bestimmungen der Sammlung der Gesetze und Verordnungen vom 5. Janner 1928 wurde Bohdaneč als Bade- und Kurort erklärt.

Der Vorteil des Bades Bohdaneč liegt darin, dass die modernen Kurgebäude sich inmitten des Kurparkes befinden. Daher sind sie vom Strassenlärm entfernt, in grösster Ruhe und mit der Aussicht entweder in den Park oder in die weite, schöne Natur.

Das Gočar-Palais ist für Moorbäder eingerichtet und besitzt 20 Kabinen, 60 Ruheplatze und 60 Wohnräume.

Das Jubiläums-Palais, in dessen Erdgeschoss sich die anderen, modernsten Bade-Einrichtungen befinden, verfügt über 80 bewohnbare Räume.

In beiden Häusern sind die Wohnräume erstklassig eingerichtet; Zentralheizung, elektrisches Licht und fliessendes Kalt- und Warmwasser ist überrall installiert.

In den übrigen Kurhäusern sind weitere 50 Zimmer vorhanden, zwar einfacher, aber schon eingerichtet.

Daneben stehen in der Umgebung in Villen, Pensionen und Privathäusern gegen 200 gut eingerichtete Wohnraume zu mässigen Preisen zur Verfugung. In unmittelbarer Nähe der Kurhäuser, inmitten des Kurparkes, befindet sich eine vorbildlich geleitete Restauration, welche unter ständiger Aufsicht des leitenden Arztes steht u. wo desgleichen dietätische Kost erhältlich ist.

Im Kurpark werden zweimal täglich Promenadenkonzerte vom Kurorchester veranstaltet, in der Restauration finden allabendliche Künstlerkonzerte statt und dreimal wochentlich werden Tanz Réunions abgehalten.

Das Theater, ein Kino, die eigene Lesehalle und Bücherei und verschiedentliche Unterhaltungsabende sorgen dementsprechend fur Unterhaltung und Kürzung der Langeweile. Eine Storchenfamilie, welche auf einem verlassenen Kamin sesshaft geworden ist, nötigt zu längerem Verweilen.

Bohdaneč ist desgleichen ein Sportzentrum. Ausser oft stattfindenden Fussball-Wettkämpfen wird hier eine ganze Reihe bedeutender, selbst internationaler sportlicher Veranstaltungen abgehalten. Concours d'élégance für Automobile, Schnelligkeitswettbewerbe fur Automobile und Motorräder, der Radsport, Tontaubenschiessen und Tennis-Tourniere haben ihre alte Tradition. Eigener Fischfang und Jagd im eigenen Revier. Speziell der Abschuss von Enten geniesst auf dem Sportgebiet eine ausserordentliche Bedeutung.

Ein Freibad mit stark strömendem Wasser, Tennis-Courts, eine Kegelbahn und ein Pavillon fur Tisch-Tennis und andere Spiele vervollkommnet, was Sport und Unterhaltung anbelangt, den Badebetrieb. Der Bäderverwaltung stehen sogar eigene Autobusse zwecks Rundfahrten in die herrliche Umgebung zur Verfügung.

Ústřední lázeňská budova a partie v lázeňském parku. — Kurhaus und Partien im Kurpark. — Établissement de bains et vues du parc de bains. — Spa-establishment and sights of the Spa-Park.

Von Pardubice erreicht man Bohdaneč mittels Staats-Autobus in 20 Minuten. Die schöne Strasse, eine alte Lindenallee, windet sich durch Wälder. Desgleichen besteht eine gute Verbindung mit Königgrätz.

Bad Bohdaneč steht mit seinen zweckmässigen Einrichtungen und mit seinen Heilerfolgen, seiner Leitung und mit seiner mustergültigen Reinlichkeit auf der Höhe.

Im nördlich von Bohdaneč gelegenen Orte Libišany befinden sich reiche, eisenhältige Moorlager, welche natürlich den Ausbau des Bades begründen. Im Anfang geschah die Herrichtung der Moorbäder auf die primitivste Art in der gewesenen Spiritus-Brennerei. Heute ist sowohl die Förderung des Moores, als auch seine Zubereitung zu Bädern rationalisiert. Das Moor wird vorerst gemahlen, fermentiert, gemischt und unterliegt, bevor es eingelagert wird, vielen Prozeduren.

Die sorgfältige Zubereitung jedes einzelnen Bades verbürgt die volle Ausnützung aller darin enthaltenen Heilmittel, aller bisher bekannten physischen und chemischen Heilfaktoren. Die Heilung wird streng individuell gehandhabt — die Dicke, Temperatur und Dauer des Bades wird vom Arzt einzeln vorgeschrieben und persönlich kontrolliert.

Die Unterbringung der Kabinen im Gočár-Palais ermöglicht den Patienten den Gebrauch der Bäder in einer Weise, dass sie zur Zeit schlechten Wetters mit den schädlichen, atmosphärischen Einflüssen nicht in Berührung kommen. Das Ruhen auf den Ruheplätzen verlangert die Wirkung des Bades und unter der gedeckten Kolonnade gewöhnt sich der Organismus allmählich an die freie Luft.

Aus der architektonisch sehr schönen Kolonnade des Gočár-Palais gelangt man in den neuesten Trakt des Badebetriebes, in das Jubiläums-Palais, welches in seinen zweckmässig eingerichteten Räumen alles enthält, was die moderne Wissenschaft auf dem Gebiete der Balneotherapie beansprucht.

Es gibt hier sonnendurchflutete Kabinen für Kohlensäure-, Mineral-, Fichtennadelextrakt-, Schaum- und Gasbäder, weiters Heissluftapparate und Elektrostrahlenschränke, Vierzellenbäder und Diathermie, Zanderapparate, komplette Einrichtungen zu Wasserkuren, permanente Vaginalspülungen u. Enterocleaner; eine sicher sehr reichhaltige Einrichtung, schon aus dem Grunde, weil die Heil-Indikation, wie sie die Wissenschaft grundlegte, heute viel ausgedehnter ist als in den Vorjahren.

Es werden hier vor allem Gebrechen des sogenannten Bewegungsapparates, d. h. der Gelenke, Knochen, Muskeln und Sehnen geheilt, ob nun diese pathalogischen Zustände von Rheumatismus, Gicht oder von einer Verletzung herrühren oder nicht. Weiters gehören in diese Rubrik Krankheitsprozesse, welche von Exudaten begleitet sind. In erster Linie also Krankheiten, welche wir unter dem Titel »Frauenkrankheiten« zusammenfassen, deren häufige u. traurige Folgen die Unfruchtbarkeit und Menstruationsstörungen zu sein pflegen. Desgleichen Nervenerkrankungen, Entzündungen, die gemeine Neuralgie — das bekannte Ischias — usw.; diese schrecklichen Gebrechen erfahren im Bade Linderung und den Patienten wird die Lebensfreude zurückgegeben.

Es ist jedoch wenig bekannt, dass auch einzelne Hautkrankheiten, selbstverständlich nicht ansteckende, weiters schwere Blutungen — Begleiterscheinungen von Gebärmuttergewächsen — und schliesslich Frigidität, durch auf bestimmte Art und Weise applizierte Schlammpackungen beseitigt werden können.

Ohne Rücksicht auf die bereits angeführte weitreichende Heilindikation ist es selbstredend ungemein wichtig, dass das Bad vom sozialen Standpunkt aus, allen Ständen zugänglich ist und dass die Patienten ganz individuell behandelt werden, und weiters, dass hier der demokratische Gedanke voll zur Geltung kommt; denn in erster Linie äussert sich der Wunsch, ohne leere Blasiertheit, nutzlosen und teuren Pomp geheilt zu werden.

Es ist daher nicht zu verwundern, dass das Bad Bohdaneč immer mehr u. mehr aufgesucht wird, ohne dass seinerseits eine kostspielige Reklame Campagne gemacht werden müsste.

Saison vom 1. Mai bis 30. September.

La ville d'eaux de

Bohdaneč,

près de Pardubice.

La contrée où se trouve la ville d'aux de Bohdaneč est appelée de tout droit: »la perle de la Bohême Orientale et l'oasis de la vallée de Labe.« Dans la plaine qui a une altitude de 216 m. et qui est bigarrée d'un gentil pays monteux, couvert de forêts conifères denses et profondes, facilement accessibles aux villégiateurs, se tracent déjà de loin à l'horizon les bâtiments de la ville de Bohdaneč. Ces bâtiments, non loin de la belle montagne de Kunětická hora, qui vaut d'ailleurs bien la peine d'être vue, font l'impression de régner sur toute la vaste contrée féconde.

En allant dans n'importe quelle direction, on se trouve au bout de quelques minutes dans la proche forêt profonde, pleine d'ozon, dans un calme absolu qui n'est troublé que par le chant et le gazouillement des oiseaux qui volent de branche en branche. Au milieu de la forêt le visiteur trouve à son agréable surprise soudain un petit étang, au bord duquel il aime se reposer en méditant sur la beauté de la nature. Le canal de Labe, construit au 15e siècle par Guillaume de Pernštýn, ne manquera pas d'attirer non plus l'attention des villégiateurs. Ce canal n'est pas seulement beau mais aussi utile, il rend des services précieux à la vaste contrée en l'arrosant.

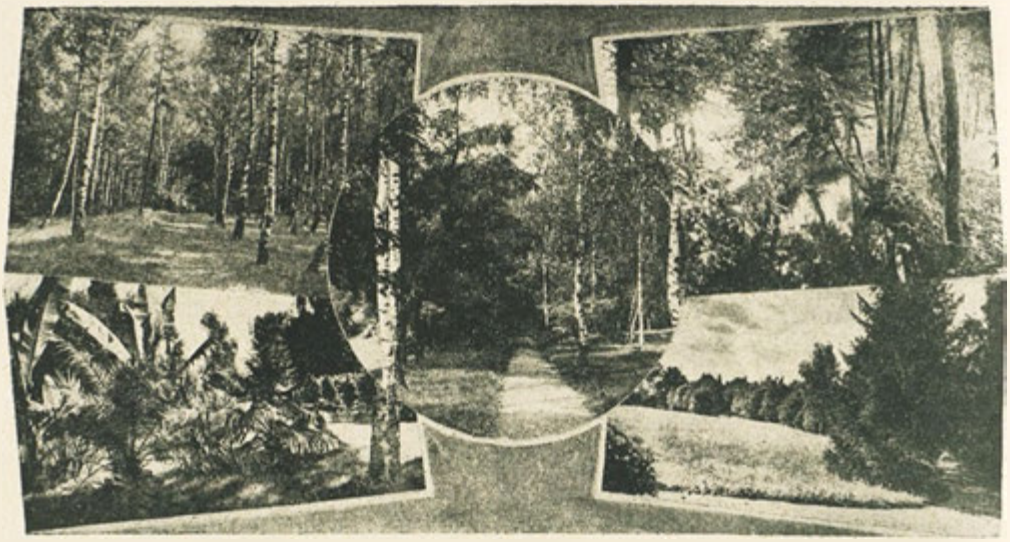

Lázeňský park a Bohdanečské lesy. — Kurpark- und Waldpartien in Bohdaneč. — Parc de bains et les forêts de Bohdaneč. — Spa-Park and landscapes of the Bohdaneč woody regions.

En se promenant sur les digues des étangs nombreux, richement bordés de roseaux et de joncs, on est vraiment fasciné de la beauté de la nature. Ces étangs, couverts d'îles ou de presqu'îles, sont habités de tout genre d'oiseaux aquatiques. La grande surface des étangs, qui sont entourés de prairies verdoyantes, luit tel qu'un immense miroir. Ce n'est pas étonnant que Jan Veselý, natif de la ville, se décidât, il y a 40 ans, a y instituer des bains, surtout puisqu'on trouve à proximité de la ville d'inépuisables quantités de boue, pareille à la boue minérale de Franzensbad, ayant un effet salutaire admirable.

La situation favorable de Bohdaneč à un important point de jonction de beaucoup de voies de chemin de fer, tout à fait au milieu des villes bohémiennes de l'Est, comme: Pardubice—Chlumec nad Cidlinou, Hradec Králové—Přelouč etc. contribua beaucoup à en faire une ville d'eaux recherchée, d'ailleurs la distance qui la sépare de notre capitale n'est pas considérable. (96 km de Prague).

Bohdaneč est une ville ancienne sans usines et comprend 1800 habitants, la plupart desquels se composent d'agriculteurs de nationalité tchèque. La population se conforma bien aux exigeances d'une ville d'eaux, ce qui est démontré par l'état modèle des rues.

Le vaste parc anglais (étendue 17 ha) est sûrement la plus belle parure de la contrée dont les habitants sont très fiers. Il est séparé de la forêt seulement par quelques petits champs. Le parc est en effet d'une beauté admirable, soigneusement entretenu, débordant de différentes fleurs, multicolores et odorantes. Il contient également des arbres exotiques qui ont été procurés à grands frais. D'une beauté exquise est l'allée des cerisiers pendant la floraison.

Un séjour à Bohdaneč est toujours agréable et salutaire. Le climat est doux et le sol sablonneux absorbe facilement l'eau de pluie. Voilà pourquoi tous les chemins et routes sont toujours en bon état, même après de grosses pluies persévérantes. L'air est pur, non gâté par d'établissements industriels. D'autre part il contient beaucoup d'ozon, grâce à la proximité du parc et des proches forêts immenses.

Tous les établissements de la ville sont pourvus d'une distribution d'eau de source et tout le faubourg est canalisé.

Depuis 1922 la ville est propriété de l'Etat, gérée par le Ministère des Travaux Publics. Par arrêté ministériel elle a été instituée station balnéaire et climatérique le 5 janvier 1928. La situation des bâtiments principaux au milieu du parc, est un des avantages de la ville. Les villégiateurs et les baigneurs ne sont pas dérangés par la circulation dans les rues, mais ils jouissent d'un calme absolu. Au surplus ils ont une vue superbe sur le parc et sur toute la contrée.

Le Palais de Gočár est aménagé pour les bains de boue minérale avec ses 20 cabines, 60 reposoirs, 60 chambres.

Le Palais Jubilaire possède d'autres installations curatives, d'ailleurs très modernes, à son rez-de-chaussée. Dans les autres étages il y a 80 chambres pour les hôtes.

Dans les deux maisons les chambres sont bien meublées et pourvues de chauffage central, lumière électrique, eau courante, chaude et froide.

Les autres hôtels de la ville d'eaux comprennent 50 chambres, installées d'une maniere plus simple, mais elles sont confortables tout de même.

A part les chambres d'hôtel il y a 200 pièces environ dans de différentes pensions, villas et maisons privées, meublées avec du goût à prix modeste. A proximité des hôtels se trouve le restaurant, contrôlé constamment par le médicin en chef. On y trouve même de la nourriture soigneusement préparée pour les diabétiques.

Dans le parc il y a des concerts deux fois par semaine qui sont exécutés par l'orchestre des bains, au restaurant on peut jouir chaque soir d'un concert philharmonique, les soirées dansantes ont lieu trois fois par semaine.

D'autres possibilités de divertissement sont p. e. la visite du théâtre, du cinéma, de la salle de lecture, richement dotée, ainsi que de divers établissements de plaisir. Une curiosité bien connue de la ville est la famille de cigognes, installée chaque année sur une vieille cheminée.

Bohdaneč est également ville de sport. A part les différents matchs de football il y a beaucoup d'autres meetings de sport bien remarquables, souvent même de caractère international. Mentionnos: concours d'élégance et de vitesse d'auto, courses hippiques, cyclistiques, de tir, ainsi que les divers tournois de tennis. Tous ces concours sont célèbres depuis des années. La pêche à la ligne et la chasse surtout aux canards sauvages, attirent beaucoup de visiteurs.

N'oublions pas quelques autres installations de caractère sportif, qui contribuent au renom de la ville. Il y a de beaux établissements de bains en plein air, pourvus d'eau de source, de vastes tennis-courts, jeu de quille, un pavillon de ping-pong etc. L'administration des bains entretient même pour les villégiateurs une communication d'autobus pour leur faciliter la visite des environs.

On parvient de Pardubice à Bohdaneč en vingt minutes par autobus d'Etat. La belle route où l'on passe, est bordée d'une vieille avenue de tilleuls. Il y a de même une bonne communication d'autobus avec Hradec Králové.

Les bureaux de poste, télégraphe, téléphone sont ouverts jour et nuit. Deux escadrons du regiment no. 8 de dragons y sont en garnison.

Tous les établissements de bains sont bien gérés. Ils sont à la page par leurs installations modernes, leur propreté, leur administration savante. Les résultats obtenus par les traitements différents sont excellents.

Au nord de Bohdaneč, à Libišany, situé très près de notre ville, se trouvent de vastes mines de la boue minérale. On les appelle en langue tchèque »les černavas de Labe«.

Ce surnom est dérivé de la couleur noire de le boue. Les mines ont été la cause principale du développement rapide de la ville d'eaux, grâce à la grande puissance curative de la boue qu'on y trouve. Du commencement primitif, quand la préparation des bains de boue se faisait manuellement dans la vieille distillerie on a atteint de nos jours les installations techniques les plus parfaites. Cela ne concerne non seulement l'exploitation des mines, mais aussi la préparation, l'échaudage, le mélange de la boue. Naturellement la boue est soumise à de divers proces à la mine comme dans le dépôt.

La preparation soigneuse de chaque bain de boue assure l'utilisation parfaite de toutes les substances curatives de la boue minérale, physiques et chimiques, connues de nos jours. Le traitement est rigoureusement individuel, la température ainsi que la durée du bain sont prescrites et contrôlées par un médicin chaque jour.

Comme les cabines de bain sont situées dans le palais de Gočár, c'est bien facile pour les malades de prendre le bain sans être obligés de quitter la maison. Ils évitent ainsi le contact nuisible avec le froid du dehors ou avec l'influence pernicieuse de l'atmosphère. Le stationnement agréable dans les reposoirs prolonge les effets thermaux et l'organisme a tout son temps pour se conformer doucement à la température du plein air dans la colonnade, de grande beauté architectonique, reliant le palais de Gočár au palais Jubilaire, bâtiment plus récent, qui contient dans des salles parfaitement adaptées tout ce que la science moderne demande de la balnéothérapie.

Dans les cabines ensoleillées il y a des bains carboniques, minéraux, de pins, mousseux, gazeux, des appareils à l'air chaud, électroradiants, bains à quatre cellules avec diathermie, des appareils Zander, cures d'eau et irrigation vaginale complète, enterocleaners. Toutes ces installations réellement riches effectuent que l'indication du traitement balnéaire, tel qu'il a été arrêté par la science empirique est à présent beaucoup plus développé qu'il ne l'a été il y a quelques ans .

Ce sont surtout les maladies des os, muscles, articulations, tendons qui sont guéries dans notre ville d'eaux, soit dans les états pathologiques, soit les suites du rhumatisme, de la goutte on d'une blessure. Les états maladifs, provenant des exudats y sont également traités avec succès. Mais avant tout il faut mentionner les maladies de femmes, dont les suites tristes et fréquentes sont la stérilité et les troubles de la menstruation. Les maladies de nerfs, comme inflammation, neuralgie ou sciatique perdent de leur horreur à Bohdaneč, qui rend aux malades la joie de vivre.

Peu de gens savent que même les maladies de la peau de genre non contagieux disparaissent souvent après un traitement prolongé de boue minérale, appliquée d'une certaine manière. Citons quelques autres maladies: hémorragie, accompagnant quelquefois des abcès de l'utérus et finalement la frigidité.

Il est très important à savoir que Bohdaneč est non seulement la ville d'eaux pour les riches. Chacun y est le bienvenu et les pauvres peuvent jouir aussi bien des bienfaits des établissements modernes que les riches. Ce sont les idées democrates qui y règnent et on fait de son mieux pour bien soigner les malades sans trop de façons et de dépense inutiles.

Il n'est pas étonnant si Bohdaneč est de plus en plus recherché comme ville d'eaux sans avoir besoin de beaucoup de publicité.

The health-resort of

Bohdaneč

near Pardubice.

The region where is situated the health-resort of Bohdaneč is called with full reason »the pearl of eastern Bohemia and the oasis of the Labe-valley.« In the plain (altitude 216 m.)

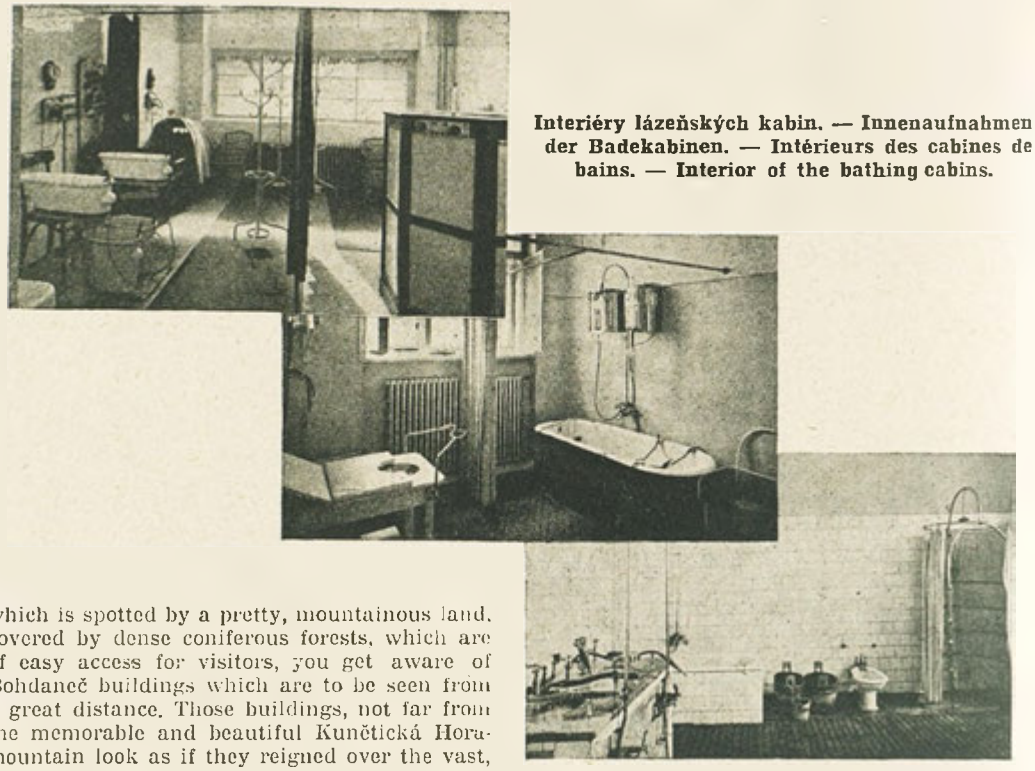

Interiéry lázeňských kabin. — Innenaufnahmen der Badekabinen. — Intérieurs des cabines de bains. — Interior of the bathing cabins.

which is spotted by a pretty, mountainous land, covered by dense coniferous forests, which are of easy access for visitors, you get aware of Bohdaneč buildings which are to be seen from a great distance. Those buildings, not far from the memorable and beautiful Kunětická Hora-mountain look as if they reigned over the vast, fertile and pleasant country.

You may go in whatever direction you choose, in a minute you will be in the near, dense forest, full of ozone, in an absolute tranquillity which is only disturbed by the chirping and twittering of birds flying from branch to branch. In the middle of the forests the visitor is agreably surprised to find suddenly a pond at the bank of which he likes to rest meditating about the beauties of nature. His attention will surely be attracted by the Labe-canal, too, constructed in the 15th century by William of Pernštýn. This canal is not only beautiful, but also useful, it renders precious service to the vast country by watering it.

You are delighted by the beauties of nature when you take a walk over the dikes belonging to the numerous ponds, richely provided with reed and rushes. These ponds covered with isles or peninsulas serve as a lodging to manifold aquatic birds. The surfaces of the ponds, which are surrounded by lovely, green meadows, are sparkling in the sun like immense mirrors. It is no wonder if forty years ago Jan Veselý, native of the town, made up his mind to found here a spa, especially as inexhaustible quantities of mud of wonderful curative effect (like Franzensbad mineral mud) are to be found near the place.

The favourable situation of Bohdaneč at an important crossing of many railway-lines in the very middle of eastern Bohemian towns like: Pardubice—Chlumec n. Cidlinou, Hradec Králové—Přelouč etc. helped to make the place a very popular health-resort, besides it is not far from our capital Prague (distance 96 km.).

Bohdaneč is an old town without factories. It has got 1800 inhabitants, most of which are Czech farmers. The population soon became acquainted to all requests of a modern health-resort, like maintenance and cleanliness of the streets.

The broad English park (extention 17 ha) is naturally the best ornament of the country and the inhabitants are very proud of it. It is separated from the woods only by some small fields. The park is really a beauty, it is carefully maintained, full of different many-coloured and fragrant flowers as well as of exotical trees, which have been purchased only at great expense. One of the loveliest aspects is the cherry-tree avenue in bud.

A stay in Bohdaneč is always agreable and wholesome. Climate is mild there and the sandy ground easily absorbs rain-water. That is why all the paths and motoring roads are always passable and in good condition, even after long persevering rain-showers. The air is pure, not being spoilt by industrial enterprises. On the other hand, it contains heaps of ozone by the neigbourhood of the park and of the near and immense forest.

All the establishments of the town have got their spring-water supply and the whole suburbs are canalised.

The health-resort has been a state-property since 1922, it is carried on by the Labour Department. By decree of the 5th. of January 1928 Bohdaneč has got the name of health-resort and watering-place. The situation of the spa-establishments in the middle of the park is one of the great advantages of the town. The visitors are not molested by the traffic in the streets but enjoy an absolute tranquillity. Moreover they

get a splendid view over the park and into all directions.

The palace of Gočár is fit up for mineral mud-baths. It has got twenty cabins, sixty resting-rooms and sixty rooms.

The Jubilee palace has got other balneological arrangements provided with all modern conveniences in its groundfloor. On the spare floors there are eighty rooms for guests.

In both the buildings there are well-furnished rooms with central heating, electric light and running water, hot and cold.

In the remaining spa-hotels there are fifty rooms, furnished in a simpler way, but still very comfortable.

Besides the hotel-rooms, there are at about 200 rooms in different boarding-houses, villas and private houses. They all are nicely furnished and at a moderate price. Next to the spa-establishments there is a spa-restaurant under the constant control of the chief physician. There you even get food for diabetic people, prepared very carefully.

In the park there are concerts twice a week by the spa-orchestra, in the restaurant there is every night a philharmonical concert and three times a week there is a dancing in the evening.

Other possibilities of agreable entertainment are e. g. visiting the theatre, cinema, the well-provided reading room and other gatherings. A well known curiosity of the place is the stark-family, which comes every year to its permanent residence, an old chimney.

Bohdaneč is also a sporting-place. Besides the different football-matches, there are many other remarkable sport-meetings, often of international character. All the various races have been famous since many years. Let us only mention: car-, bycicle-, shooting-, and horse-races as well as the different tennis-matches. Angling and hunting, especially wild ducks, attract many visitors and make them pass a couple of days in Bohdaneč.

Don't let us forget to talk about some other establishments of sporting-character, which proved to be of great importance for the town's renown as a popular health-resort. There are the pretty bathing-establishments in the open air, provided with spring-water, the nice tennis-courts, the ping-pong pavilion, the skittle-ground etc.

The administration of the spa even maintains for the guests a special bus-communication in order to allow the undertaking of excursions to the environments of the town.

The beautiful road by which you pass is limited by a wonderful old lime-tree avenue. There also exists a good bus-connection with Hradec Králové.

The post-, telegraph- and telephone-office of the town is open without interruption. Two squads of the dragoon-regiment number 8 are also garrisoned there.

All the spa-establishments are carried on in an exemplary way. They are up-to-date by their modern furniture, their cleanlinnes and their opportune management. Curative effects obtained by the different treatments are excellent.

In the north of Bohdaneč, at the near Libišany, there are to be found vast mines of mineral mud. They are called Labe-black grounds. This surname is derived from the black colour of mud. The mines have been the principal cause of the quick development of the health-resort, because of the great curative valne of the mud, found there. From the primitive beginnings, when the preparation of mud-baths was done by hand in the old distillery, we proceded to the most perfect technical adaptations of modern times, not only for extracting mud from the mines but also for its preparation and composition. Mud has of course to undergo different operations, not only in the mine but also in the depository.

The careful preparation of every mud-bath answers for perfect utilisation of all curative substances contained in the mineral mud, partly physiological, partly chemical, as far as they are known nowadays. The treatment is strictly individual, temperature and duration of bath are prescribed by a physician and controlled every day.

The situation of the bath-cabins in the palace of Gočár makes it very easy for patients to take their bath without leaving the house. So they avoid detrimental contact with possible exterior cold or with pernicious atmospheric influence. The pleassant stay in the resting- rooms prolongs the thermal effects and afterwards the organism gets slowly accomodated to open air temperature in the covered colonnade. This well constructed colonnade of great architectural beauty unites Gočár-palace to Jubilee-palace, a more recent spa-building, containing in its wonderful adapted large rooms all that is wanted by modern balneotherapeutics.

Lázeňský park. — Kurpark. — Parc de bains. Spa-Park.

In the sunny cabins there are carbonic, mineral, acid, lather and gasbaths, apparatusses of hot air, electroradiants, baths of four cells provided with diathermy, Zander-apparatusses, complete water-treatments, perfect vaginal-irrigations as well as enterocleaners. All this rich equipment brings about that the indication of balneological treatment as it has been published by empirical science is far more developed nowadays, than it was some years ago.

Especially diseases of bones, muscles, tendons and joints are healed here, in their pathological state as well as in the consequences of rheumatism, gout or wounds. There are also illnesses resulting from exsudations which are treated here successfully. But in the first place let us mention women's diseases, the frequent, sad consequences of which are sterility and troubles of menstruation. Nervous illnesses, like inflammations or neuralgia and sciatica are also healed here, rendering thus full enjoyment of life to ill people.

Only a few know that also some of the non-contagious skin-diseases often disappear after a longer treatment with mineral mud-baths, applied in a certain way. Some of other illnesses are: Hemorragy, accompanying sometimes abcesses of uterus and finally frigidity. It is very important to know that Bohdaneč is not only a place for rich people. Everybody is welcome there and poor people may enjoy as well the benefits of modern establishments as the rich. Democratic ideas govern here and without pretending and unnecessary cost everything is done to help ill people.

It is not to be wondered at if Bohdaneč is one of the most popular health-resorts without wanting great publicity.

Nový Bydžov.

A. Š.

Město Nový Bydžov (7000 obyv. a 1200 domů), leží ve východních Čechách na řece Cidlině, do jejíhož povodí vybíhá z Polabí pruh úrodných aluviálních náplavů. Rovina, jen mírně zvlněná nízkými pahorky, nevyniká ovšem romantikou přírodních krás, ale činí kraj zemědělsky bohatým. Řídce rozstříknuté listnaté háje a stinné aleje zpestřují krajinu a leckterý návštěvník ocení klidnou krásu rozlehlých luk, které lemují tok Cidliny a jejích potoků.

Rovinná poloha přispěla k tomu, že ani pozdější rozvoj města neporušil nijak jeho pravidelného půdorysu, jehož se Novému Bydžovu dostalo hned při jeho založení, počátkem 14. stol. — Téměř čtvercové náměstí, na němž se v pravém úhlu křižují dvě hlavní dopravní tepny, je věnčeno trojím okruhem ulic, jejichž poloha byla z části předurčena bývalými hradbami, které kdysi chránily »královské věnné město« Nový Bydžov, jež na čas bylo i centrem správy »bydžovského kraje«. Dnes jest Nový Bydžov sídlem okresního úřadu, berní správy, okresního soudu, odboru pro udržování dráhy atd. a stává se nyní městem garnisonním s posádkou dělostřeleckého pluku.

Podloubí v Rašinově ulici. — Lauben in der Rašín-Gasse. — Arcades dans la rue Rašín. — Arcades in Rašín-street.

Židovský hřbitov. — Israelit. Friedhof. — Cimetière israélite. — Jewish cemetery.

Návštěvníka města vítá již z dálky bizarní tvar věže děkanského kostela sv. Vavřince a v pozadí města půvabný barokní kostelíček na Metličanském návrší. Na západní straně města prosvítá ze zeleně parků štíhlá věžička úhledného novogotického hřbitovního kostela. Také čtvrtý kostel, sv. Trojice, je zahalen stromy parku, který z části zabírá plochu bývalé židovské

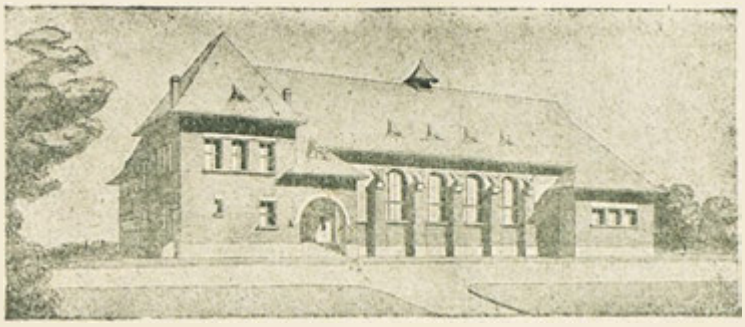

Nový Bydžov:

Sokolovna.
Sokolturnhalle.
Gymnase Sokol.
The Sokol-gymnase.

čtvrti, zničené požárem na počátku přítomného století. Zato se nám, v jižní části města zachoval starý židovský hřbitov, jehož počátky sahají nejméně do začátku 16. století. Novogotická radnice a honosná budova Novobydžovské spořitelny krášlí náměstí, na němž město vzdává hold svým dvěma čestným občanům: náměstí má jméno prvního presidenta republiky, T. G. Masaryka, na budově radnice jest zasazena bronzová pamětní deska druhému presidentu republiky, Dr. Ed. Benešovi. Z ostatních význačnějších budov města lze uvésti mateřskou školu, budovu sokolovny a městského Jiráskova divadla a sbor československé církve.

Velkou péči a značné náklady věnovalo město svému povznesení kulturnímu. Kromě národních škol je tu stát. reálné gymnasium, odborná škola pro ženská povolání, odborná škola hospodářská s letní a zimní školou hospodyňskou, odborné živnostenské a kupecké školy pokračovací a škola mateřská. Dospělým poskytují zábavu neb poučení bohatá městská veřejná knihovna s čítárnou, sokolský biograf se zvukovou aparaturou, koncerty, přednášky a častá divadelní představení cizích hostí neb místních ochotníků, kteří bývají zváni i do sousedních měst. Průmyslové museum svými technologickými sbírkami a pořádáním přednášek a kursů se snaží povznésti výrobu řemeslnou. Bohaté a krásně upravené sbírky městského historického musea obsahují velmi cenné památky z dob minulých. Tradiční slavnosti, které zejména v dobách českého obrození měly význam obecně národní, jsou studentské merendy, jejichž pořádání povolila císařovna Marie Terezie reskriptem z r. 1746 v odměnu bydžovským studentům za jejich dobrovolnou pomoc při obraně země proti pruským vojskům.

Pěstování sportu neb tělesnému osvěžení slouží krásně položené tennisové dvorce, footbalové hřiště, letní cvičiště Sokola, moderně zřízené koupaliště (s nádrží 100×60 m), s písčitou pláží, i parní a vanové lázně. Úkoly zdravotní neb sociální plní Okresní nemocnice, Okresní choro-

Dřevěný kostel v Kozojedech. — Holzerne Kirche in Kozojedy. — Eglise en bois à Kozojedy. Wooden church at Kozojedy.

binec, Okresní péče o mládež s Poradnou pro matky a kojence, Okresní dětský domov, Okresní nemocenská pojišťovna a Okr. zemědělská pojišťovna.

Nový Bydžov: Tennisové dvorce. — Tennis-Spielplätze. — Courts de tennis. — Tennis-courts.

Celkový pohled. — Gesamtansicht. — Vue totale. — Total view.

Z průmyslových podniků mají největší význam továrna na výrobu usní a koženého zboží, cukrovar a zvláště rafinerie cukru v blízkých Skřivanech, závody perleťářské, velký grafický závod, továrna na výrobu éterických olejů a trestí, sušárna čekanky, cihelny, mechanické pletárny, výroba zboží smyčcového, výroba sudů, pivovarských a výčepních zařízení a výroba umělých květin.

K největšímu peněžnímu ústavu, Novobydžovské spořitelně, se druží Okresní hospodářská záložna, Občanská záložna, Živnostenská záložna a filiálka Moravské banky.

Místní periodický tisk jest zastoupen třemi týdeníky: »Hlasy od Cidliny«, »Kraj českého severovýchodu« a »Týden«, ale pozornost našemu městu a kraji věnují i časopisy vydávané v sousedních městech.

Nový Bydžov.

A. Š.

Die Stadt Nový Bydžov (7000 Einwohner und 1200 Häuser), liegt in Ostböhmen am Flusse Cidlina, in deren Wasserlauf ein Streifen fruchtbarer aluvialer Anschwemmungen vom E'betal hineinragt. Die Umgebung bildet eine Ebene mit niedrigen Hügeln, welche zwar nicht zur Romantik der Naturschönheiten beiträgt, aber landwirtschaftlich sehr ertragreich ist. Spärlich zerstreute laubige Haine und schattige Alleen tragen zur Buntheit der Umgebung bei, u. viele Besucher wissen die ruhige Schönheit der wiesenreichen Ufer des Flusses Cidlina und seiner Bäche zu schätzen.

Die ebene Lage trug dazu bei, dass auch die spätere Entwicklung in keiner Weise den Grundriss der Stadt, den Nový Bydžov gleich bei seiner Gründung im XIV. Jahrhundert annahm, geandert hat. Den beinahe viereckigen Hauptplatz, an dem sich rechtwinklig zwei Hauptstrassen kreuzen, umringt ein dreifacher Kreis von Gassen, deren Lage teilweise schon durch die ehemalige Schanzen, die einst die »königliche Lehensstadt« hüteten, vorbestimmt war. Heute ist Nový Bydžov der Sitz eines Bezirksamtes, Steueramtes, Bezirksgerichtes, der Eisenbahnsektion usw., und wurde in letzter Zeit die Garnisonsstadt eines Artillerieregimentes.

Den Touristen bewillkommt schon von Weitem die bizarre Form des Turmes der Dechaneikirche des hl. Laurentius und im Hintergrund der Stadt das kleine reizende Kirchlein im Ba-

Cidlina u Nov. Bydžova. — Die Cidlina bei Nový Bydžov. — Cidlina près de Nový Bydžov. — Cidlina near Nový Bydžov.

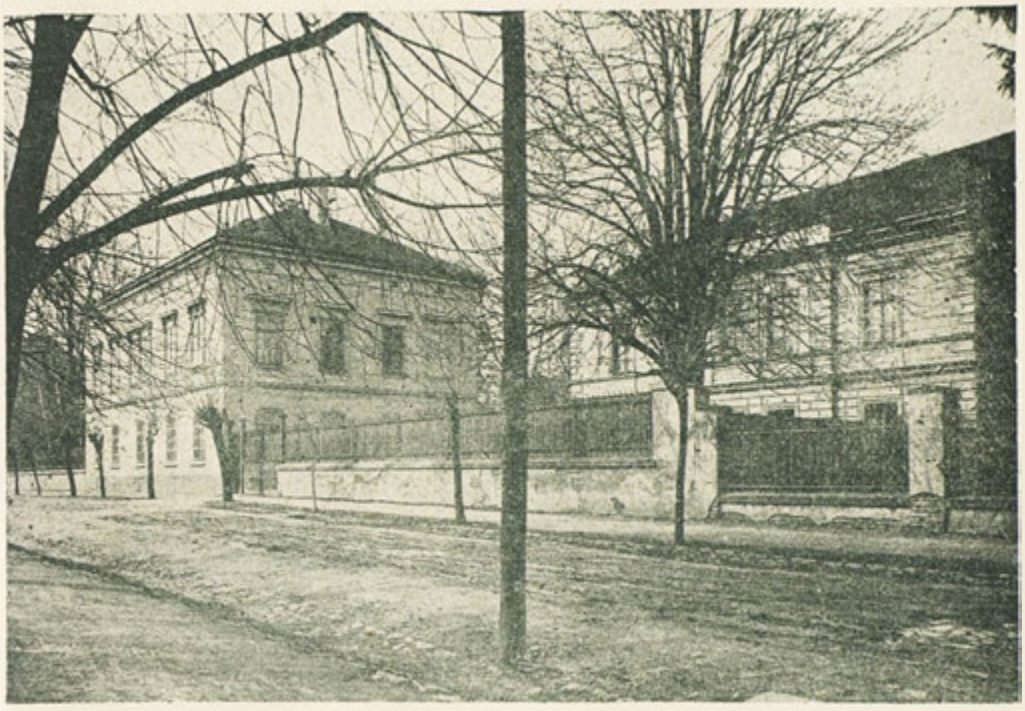

Nový Bydžov: »Dětský domov«. — Das »Kinderheim«. — »Lasile pour enfants.« — The infant-school«.

rock auf der Metličaner Anhohe. Von der Westseite durchschimmert das frische Grun der Parkanlagen ein schlanker, kleiner Turm der neugotischen Friedhofskirche. Auch die vierte Kirche, u. zw. die hl. Dreifaltigkeitskirche liegt inmitten dichter Bäume eines Parkes, der einen Teil des gewesenen Ghettos, welches am Anfange unseres Jahrhunderts vom Feuer zerstört wurde, einnimmt. Dafür wurde aber an der Südseite der Stadt ein alter jüdischer Friedhof, dessen Gründung zumindest ins XVI. Jahrhundert fällt, erhalten. Den Ringplatz, der an die zwei grossen Ehrenbürger der Stadt, u. zw. den ersten Präsidenten der Republik T. G. Masaryk, dessen Namen er trägt, u. den zweiten Präsidenten Dr. Ed. Beneš, dem am Rathaus eine bronzene Gedenktafel angebracht wurde, erinnert, schmückt das neugotische Rathaus und der hervorragende Bau der Novobydžover Sparkasse. Von den übrigen bedeutenden Bauten der Stadt ist der Kindergarten, das Sokolhaus, das städtische Jirásek-Theater und das Kollegium der čechoslovakischen Kirche zu nennen.

Viel Sorgfalt und grosse materielle Opfer brachte die Stadt dem Aufschwung ihres Kulturlebens. Ausser den Nationalschulen hat die Stadt ein Staatsrealgymnasium, eine Fachschule, sowie eine Kleinkinderbewahranstalt. Den Erwachsenen bieten die reiche öffentliche städtische Bibliothek mit einer Leschalle, das Tonkino des Turnvereines »Sokol«, Konzerte, Vorträge und die oft stattfindenden Theatervorstellungen fremder Theatergemeinschaften oder heimischer Dilettanten Belehrung und Zerstreuung. Das Gewerbemuseum mit seiner technologischen Sammlung bemüht sich durch Veranstaltung von Vorträgen und Kursen das Gewerbe zu fördern. Die reichen und sorgfältig geordneten Sammlungen des städtischen heimatkundlichen Museums bergen sehr wertvolle Andenken an vergangene Zeiten. Traditionelle Festlichkeiten, die besonders in den Zeiten des nationalen Erwachens einen allgemeinen national-volkstümlichen Charakter hatten, waren Studentenkarnevale, genannt »Merenden«, deren Abhaltung die Kaiserin Maria Theresia durch das Reskript vom Jahre 1746, den Studenten von Nový Bydžov als Belohnung für freiwillige Hilfe bei der Verteidigung des Landes gegen die Preussen gewährte. Diese Feste werden auch heute noch abgehalten.

Der Pflege des Sportes und körperlichen Erholung dienen die schön gelegenen Tennis- und Fussballplätze, der Sommerübungsplatz des Turnvereins »Sokol«, eine modern eingerichtete Badegelegenheit mit einem grossen Bassin (100×60 m) und sandigem Strande, sowie Dampf- und Wannenbäder. Ein Bezirkskranken- und Siechenhaus, die Jugendfürsorge nebst einer Beratungsstelle fur Mütter und Säuglinge, das Bezirkskinderheim, die Bezirkskrankenversicherungsanstalt und die landwirtschaftliche Bezirksversicherungsanstalt erfüllen soziale und gesundheitliche Aufgaben.

Unter den Industrieunternehmungen sind von grösster Bedeutung: die Fabrik für Leder- und Lederwaren, die Zuckerfabrik und besonders die Zurkerraffinerie im nahen Skřivany, Unternehmungen für Perlmuttererzeugung, ein grosses graphisches Unternehmen, die Fabrik ätherischer Oele u. Essenzen, die Surrogatkaffee- und Zichorienerzeugung im nahen

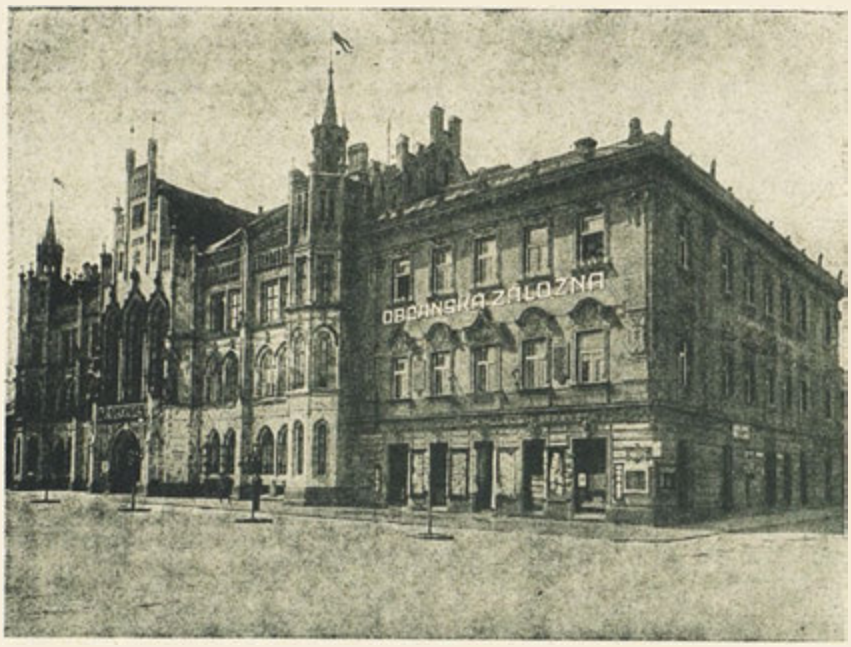

Nový Bydžov:

Občanská záložna a radnice. — Die Občanská záložna und das Rathaus. — Občanská záložna et l'hôtel de ville. — Občanská záložna and the townhall.

Humburky, Mühlen, zwei Brauereien, Ziegeleien, mechanische Strickwarenfabriken, die Frottierwarenerzeugung, die Fassfabrik, die Brauerei- und Schankeinrichtungswerkstätten und eine Kunstblumenerzeugung.

Zum grössten Geldinstitut, der Novobydžover Sparkasse, gesellen sich die landwirtschaftliche Bezirkssparkasse, bürgerliche Sparkasse, gewerbliche Sparkasse und eine Zweigniederlassung der Mährischen Bank.

Die lokale periodische Presse vertreten folgende Wochenschriften: »Hlasy od Cidliny«, »Kraj českého severovýchodu« und »Týden«. Aber auch Zeitungen, welche in den benachbarten Städten erscheinen, schenken der Stadt Nový Bydžov ihre Aufmerksamkeit.

Nový Bydžov.

La ville de Nový Bydžov (7000 habitants et 1200 maisons) est située dans la Bohême de l'Est sur la rivière de Cidlina dans un bassin, alluvial fertile qui continue la vallée de l'Elbe. Une plaine aux collines basses forme les environs, ce qui n'augmente peut-être pas la beauté romantique de la nature mais ce qui est sûrement un bien pour l'agriculture du pays. Des bosquets éparpillés couverts de buissons ainsi que des avenues ombrageuses mettent en relief les charmes divers des alentours et beaucoup de visiteurs savent appré-

Nový Bydžov:

Pohled z letadla. — Ansicht vom Flugzeug aus. — Vue à vol d'oiseau. — Bird's-eye view.

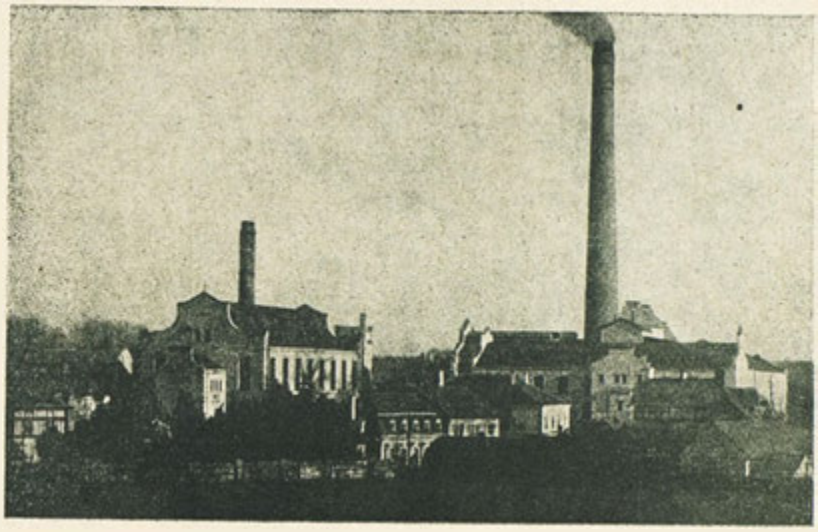

Nový Bydžov:
Skřivanská raffinerie cukru. — Zucker-Raffinerie. — Raffinerie de sucre. — Sugar-refinery.

cier la beauté calme des rives riches en prés de la rivière de Cidlina et de ses ruisseaux.

La situation au milieu de la plaine eut pour résultat que le développement postérieur ne changea aucunément le plan de la ville, conçu déjà au XIVème siècle, lorsque Nový Bydžov fut fondée. La place du marché presque carrée, sur laquelle se croisent deux rues principales en formant un angle droit, est entourée d'un cercle triple de ruelles, dont la situation fut déjà prédestinée partiellement par les anciens remparts qui protégeaient jadis »le fief royal«. De nos jours il y a à Nový Bydžov une magistrature de district, un bureau des contributions, un tribunal d'arrondissement, la section des chemins de fer etc. Dernièrement la ville devint garnison d'un régiment d'artillerie.

Les touristes aperçoivent déjà au loin la forme bizarve de la tour de l'église décanale St. Laurent et au fond de la ville la petite église charmante en style baroque sur la colline de Metličan. Du côté ouest une fine tourelle de l'église du cimetière en style ogival étincelle à travers la verdure fraiche des parcs. La quatrième église de la Trinité est également située au milieu d'un parc boisé qui occupe une partie

Okresní chorobinec a okresní dětský domov. — Bezirks Siechenhaus u. Bezirks-Kinderheim. — Infirmerie et l'asile pour les enfants du district. — Infirmary and infant-school of the district.

de l'ancien ghetto réduit en cendres au commencement de notre siècle. En compensation on a conservé du côté sud de la ville un vieux cimetière juif datant au moins du XVIème siècle. La place du marché nous fait songer aux deux grands citoyens honoraires de la ville, au premier président de la République, T. G. Masaryk, dont elle porte le nom et au deuxième président, Dr. Edv. Beneš, en l'honneur de qui on mit une plaque commémorative en bronze sur l'hôtel de ville. Cette place est ornée du nouvel hôtel de ville en style ogival et il y a également le beau bâtiment de la caisse d'épargne de Nový Bydžov. Des autres bâtiments principaux de la ville il nous faut citer le jardin d'enfants, la maison Sokol, le théâtre municipal Jirásek, le collège de l'église tchécoslovaque.

Le développement urbain coûta beaucoup de soin et des sacrifices matériels à la ville. Outre les écoles nationales il y a un collège professionnel d'Etat, une école spéciale pour professions de femmes, une école professionnelle agricole avec une école ménagère aux cours d'été et d'hiver, une école de perfectionnement industriel et commercial ainsi qu'une pouponnière. Les adultes pourront profiter de la bibliothèque municipale publique qui contient un grand nombre de livres et qui est pourvue d'une salle de lecture, ensuite du cinéma sonore de la société de gymnastique de Sokol, des concerts, conférences, représentations théâtrales, soit de troupes étrangères ou bien d'amateurs de la ville qui visitent même les villes voisines.

Le musée industriel aux riches collections techniques fait tout son possible pour faire progresser la production industrielle en organisant des conférences et des cours. Le collections précieuses et bien soignées du musée municipal du district renferment des souvenirs précieux des temps passés. Le carnaval des étudiants appelé »Merenda« était une fête traditionnelle de caractère populaire et national surtout au temps du réveil national. L'impératrice Marie Thérèse l'autorisa en récompense de l'assistance volontaire à la défense du pays contre les Prussiens. On fête ce carnaval traditionnel encore de nos jours.

Les beaux courts de tennis et les places de football, bien situés, le gymnase d'été de la société de gymnastique de Sokol, les bains modernes avec une piscine de 100 m × 60 m et une plage sablonneuse, ainsi que des bains de vapeur et en baignoire, sont à la disposition des amateurs de sport et des personnes amies des exercices physiques.

L'hôpital du district et l'infirmerie, le foyer de la jeunesse avec un bureau de consultation pour mères et bébés, l'asile pour enfants, la caisse de secours en cas de maladie, l'assurance agricole du district, complètent les institutions hygiéniques et sociales.

Des entreprises industrielles nous mentionnerons en premier lieu l'usine de cuirs, la sucrerie et surtout la raffinerie de sucre à Skřivany non loin, des usines de nacre, une grande entreprise graphique, une usine d'huiles et d'essences éthériques, la production de café succédané et de

Novobydžovská spořitelna. — Die Novobydžover Sparkasse. — La caisse d'épargne de Nový Bydžov. — The Nový Bydžov savings bank.

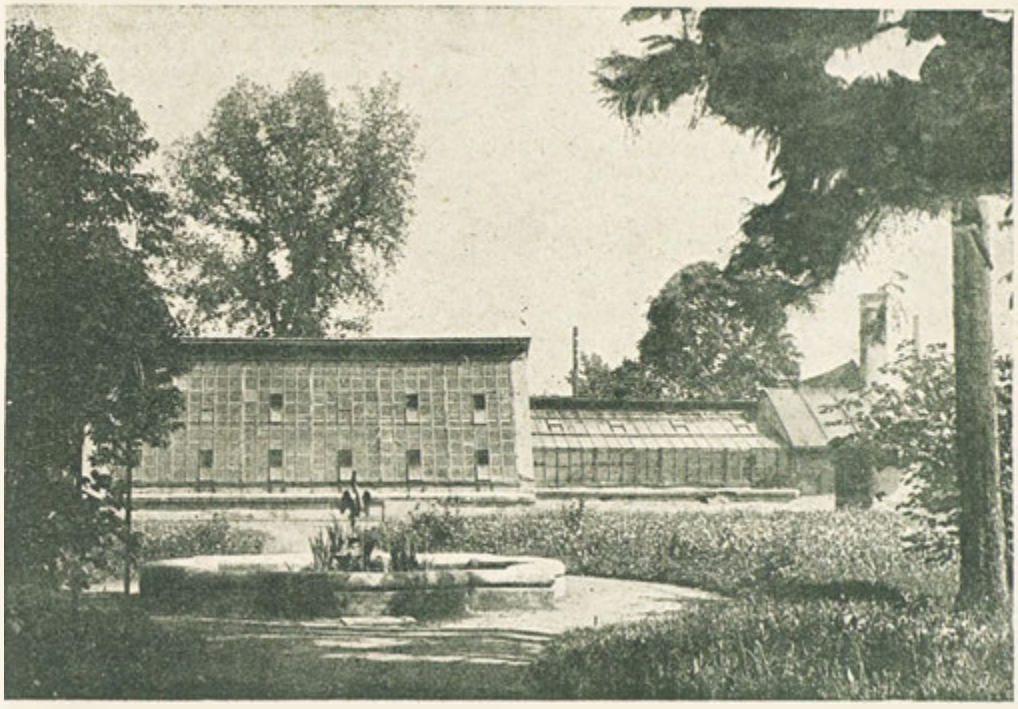

Nový Bydžov: Partie z »Dětského domova«. — Partie aus dem Kinderheim. — Vue partielle de l'asile pour enfants. — Partial view of the infant-school.

chicorée à Humburky voisine, des moulins, deux brasseries, des tuileries, des moulins mécaniques de tricotage, la production de torchons, une usine de tonneaux et de fournitures pour brasseries et débits de boissons, une fabrique de fleurs artificielles.

La caisse d'épargne de Nový Bydžov est le plus grand institut dans ce genre. Autres banques: la caisse agricole d'épargne, la caisse civile d'épargne, la caisse industrielle d'épargne, une succursale de la banque morave.

Revues hebdomadaires: »Hlasy od cidliny«, »Kraj severovýchodu«, »Týden«. Les journaux des villes voisines ont une rubrique de la ville de Nový Bydžov.

Nový Bydžov.

The town Nový Bydžov (7000 inhabitants and 1200 houses) lies in East Bohemia on Cidlina-river. Cidlina has a strip of fertile alluvial from Labe-valley reaching into its course. The town is surrounded by a plain with low hills; it is a fertile region though there are no romantic natural beauties. Nevertheless the detached leafy woods and the shady avenues give a touch of colour to the surroundings and many tourists like the calm beauty of the meadowy sides of Cidlina-river and its brooks.

The ground-plan of Nový Bydžov has never been changed by its later development. On account of the level situation it is just the same as it had been in the XIVth. century, when the town was founded. The nearly quadrangular main-square, with two main-streets crossing rectangularly, is framed by a threefold circle of streets, the situation of which was partly fixed by the former trenches protecting the »royal feudal town«. Now-a-days Nový Bydžov is the seat of the district-board, it has a revenue-office, a district-court, a railway-section, etc. Recently it became garrison of an artillery-regiment.

From far away the tourist sees the strange form of the tower of St. Laurentius' deanery church, and in the background of the town the small charming baroque church on Metličan hill. In West the thin small tower of the modern Gothic cemetery-church is glistening through the fresh green of a park; these trees are in a part of the old ghetto, destroyed by a large fire in the beginning of this century. But on the southern side an old Jewish cemetery dating from the XVIth. century has been preserved. The market-place reminds the two famous honorary freemen of the town, the first President of the Republik, T. G. Masaryk, by bearing his name and the second President Edvard Beneš, by a bronze memorial-tablet on the townhall. A modern Gothic townhall adorns the place and there is also the remarkable building of the Nový Bydžov savings-bank. Other important buildings of the town are: the kindergarten, the Sokol-house, the municipal Jirásek-theatre

Nový Bydžov:

Břízky - partie z okolí města. — Birkenallee - Partie aus der Umgebung der Stadt. — Avenue de bouleaux - Partie des environs de la ville. — Birch-avenue - Part of the town's surroundings.

and the college of the Czechoslovakian church.

With a lot of care and immense financial sacrifices the town has developed its social life. Besides national schools there are in the town a public college for modern subjects, a training-school for women's professions, an agricultural training-school with a school for housekeeping in winter- and summer-courses, a professional technical- and a commercial continuation-school and a day-nursery. There is a rich municipal library in the town with a reading-room, a cinema of the gymnastic club »Sokol«, concerts, lectures and theatrical performances of theatres of other towns or of native amateurs, who even give performances in neighbouring towns. The trade-museum with its technical collections is trying hard to revive the professional production by lectures and courses. The rich and carefully arranged collections of the municipal museum have many precious souvenirs of past times.

The traditional festivities, of a national and popular character especially at the time of Czech national awakening, are a sort of students carnival, the so-called »Merenda«. The Emperess Maria Theresia gave her permission for their celebration by a rescript of the year 1746; it was a reward for the students of Nový Bydžov, for their spontaneous help in defending the country against the Prussians.

There are beautiful tennis-courts and football-grounds for sport and recreation, the summer training ground of the gymnastic club »Sokol«, an up-to-date bathe with a large basin of 100 times 60 m, with sands as well as with vapor-baths and baths in tubs.

A district-hospital and a hospital for incurables do a lot for hygiene and social care. There is an office for care taking of the youth and a consulting-room for mothers and babies, a district infant-school, a district sick-insurance and the agricultural district-insurance.

There is a very important factory for leather and leather-goods in the town, a sugar-factory and a sugar refinery in the near Skřivany, a mother-of-pearl manufactory, a large graphic firm, a factory for producing essential oils, one for substitute coffee and chicory in the near Hurburky, mills, two breweries, brick-yards, a mechanical factory for knitted goods, a rubber towel factory, one for breweries installation, a cask-factory and one for the producing of artificial flowers.

The most important bank is the Nový Bydžov savings-bank, further the Agricultural district savings-bank, the Civil savings-bank, the Industrial savings-bank and a branch-office of the Moravian bank.

There are several weekly publications: »Hlasy od Cidliny«, »Kraj českého severovýchodu«, and »Týden«. But nevspapers, coming out in neighbouring towns, have often to mention the town Nový Bydžov, too.

Jičín.

Branou do »Českého ráje« je čisté a úhledné město Jičín. (275 m). Je na řece Cidlině, uprostřed malebné, úrodné kotliny, bohaté ovocným stromovím, která na **severu** je uzavřena mohutným hřbetem Tábora (682 m), Kozlova (650 m), čedičovými homolemi se zříceninami hradů Bradlce (557 m), Kumburku (640 m), starým hradištěm Brada (450 m), zalesněnou Přívýšinou (460 m), Prachovskými skalami, dále na **západě** a **jihozápadě** dvěma kopci: Sv. Annou (356 m) a Houserem (387 m), a táhlým zalesněným hřbetem s Loretou (415 m), který je ukončen holým,

čedičovým Velišem (430 m), kde býval mohutný hrad. V kotlině samé jsou ještě čedičové vyvřeliny a to Čeřovka (333 m) s rozhlednou a městským lesíkem, Zebín (400 m) s kapličkou a Těšín, staré hradiště.

Charakteristické vrcholky kopců každého upoutají již při příjezdu. Do Jičína je přímé železniční spojení výhodné od Prahy, Hradce Králové a Turnova. Tato doprava je doplněna autobusovými linkami. Po celý rok je Jičín osvěžující zastávkou všem automobilovým výpravám na nejvýhodnější silniční spoji Praha—Krkonoše.

Město samo každého překvapí a upoutá. Se jménem Jičín je pevně spjata představa starobylé brány s věží ze 16. stol. s velkým obdélníkovým náměstím lemovaným podloubím s bohatými výklady. Na každého zapůsobí rozsáhlý renesanční zámek, ve dvorech s ochozy a arkádami, spojený krytou chodbou s barokní stavbou chrámu Sv. Jakuba (17. stol.). Starší je gotický chrám Sv. Ignáce z 15. stol. u mohutné budovy býv. jesuitské koleje, kde působil Balbín. Jedinečné v republice je 2 km dlouhé lipové stromořadí asi s 1.200 lipami, které ve čtyřech řadách končí v parku Libosadě s pěknou bílou loggií, v sousedství Obory s mohutnými duby, lipami, smrky a mnoha vzácnými cizími stromy.

Jičín má přes 11.000 obyvatel.

V našich dějinách je psáno »o městě« Jičíně již za krále Václava II. (1304).

Největší zásluhu o zvelebení města má Albrecht z Valdštejna (17. stol.), význačný vojevůdce z války 30leté. Přestavěl zámek, pobořený výbuchem prachu, založil jesuitskou kolej s gymnasiem, chrám sv. Jakuba, jehož věže nebyly dokončeny, Nové město s kostelem, vlašskou zahradu, klášter kartuziánský (dnes věznice Valdice—Kartouzy), loggii, vysázel lípy. Dne 29. června 1866 byla svedena bitva u Jičína mezi vojskem rakouským a pruským, jak připomínají četné pomníky padlým, zejména směrem k Prachovským skalám.

Jičín je městem **úřadů** (okresní úřad, okres. finanční ředitelství, krajský a okresní soud atd.), **škol** (reálné gymnasium, reálka, učitelský ústav, obchodní škola, škola rolnická, hospodyňská, školy národní), **peněžních ústavů, vojenské posádky.**

Jičín: Náměstí. — Der Ringplatz. — Place du marché. — The Square.

Děčínské. Skály všech tvarů s výhledem do okolí, tvoří bludiště bezpečně schůdné po značených lesních cestách. Do střední části Skal (k chatě KČST.) vede nová bezprašná silnice pro auta. Mnohé skalní stěny jsou cvičným terénem horolezců Alpského klubu československého. Občerstvení se každému dostane přímo ve Skalách ve čtyřech pensionech (telefon, parkoviště aut, noclehy, koupaliště).

Pěkný výlet jest svérázným krajem s četnými zachovalými staročeskými lidovými dřevěnými stavbami na zříceninu hradu Trosky (čedičová vyvřelina) a dále do krásného skalního údolí se zachovalým hradem Kostí; jiný výlet je na zříceniny hradů Bradlec, Kumburk a na Tábor (s rozhlednou). Na Krkonoše je dvakrát denně autobusové spojení (Jičín—Jilemnice—Benecko).

(Bližší informace podá městský úřad v Jičíně, telefon č. 3 a OKČST. č. tel. 167.)

Kdo jednou pozná Jičín, bránu do Českého ráje, rád se vrátí a potvrdí nám, že je ideálním městem k letnímu pobytu, trvalému usídlení a ideálním městem turistiky.

Z žáků a profesorů gymnasia zejména vynikli: politik Fr. L. Rieger, filolog Jan Gebauer, básníci V. Šolc a Josef Jakubec, spisovatel Antal Stašek, K. Macháček, Josef Knap, Fr. Šír, filolog Fr. Lepař. Z učitelského ústavu spisovatel K. V. Rais a nejmladší Fr. Křelina.

Z **průmyslových podniků** je nejznámější Knotkova továrna na hospodářské stroje, Rolnické družstevní podniky, Rousova továrna na piana, velkozávod školkařský (Mazánek) a j.

Dobře je vybudována elektrická, vodovodní, plynovodní a kanalisační síť. Město má moderní vanové, sprchové a parní lázně, moderní nemocnici s hydro- a elektrotherapií, se všemi odděleními.

Na rybníku Kníže upravilo město čisté velké **koupaliště** (46.326 m²) pro děti, neplavce a plavce, s rozsáhlou pláží, s jemným říčním pískem, trávníkovými plochami, hřišti pro využití slunce, vzduchu a vody.

Řada **hotelů** (Paříž, Praha, Slavia a j.), **restaurací, soukromých slunných bytů** poskytuje čistého levného ubytování, dobré stravy. Pro **sport** jsou v tichém, bezprašném zákoutí hřiště, tennisové dvorce. Ve Studentském domě (noclehárna pro mládež KČST.) je denně otevřena bohatá knihovna s čítárnou. Ve dvou divadlech jsou zvukové biografy.

Jičín a celé okolí je oceňováno pro svou krásu, pohostinnost, jako **zdravé letovisko** vhodné pro chudokrevné, nervově choré rekonvalescenty a východisko pro výlety do romantického okolí pěšky, autem nebo autokarem po dobrých silnicích do všech výletních míst. V okolí města jsou vycházky do ticha polí a luk, vždy s novými a novými výhledy. Nejoblíbenější jsou procházky lipami do Libosadu, Obory nebo na Čeřovku a Zebín s třešňovým sadem. Se všech čedičových kopců je krásný rozhled do kraje. Za jediný den možno zběžně shlédnouti i pískovcové skalní město: **Prachovské skály**, které jsou podobného rázu jako skály Adršpašské nebo

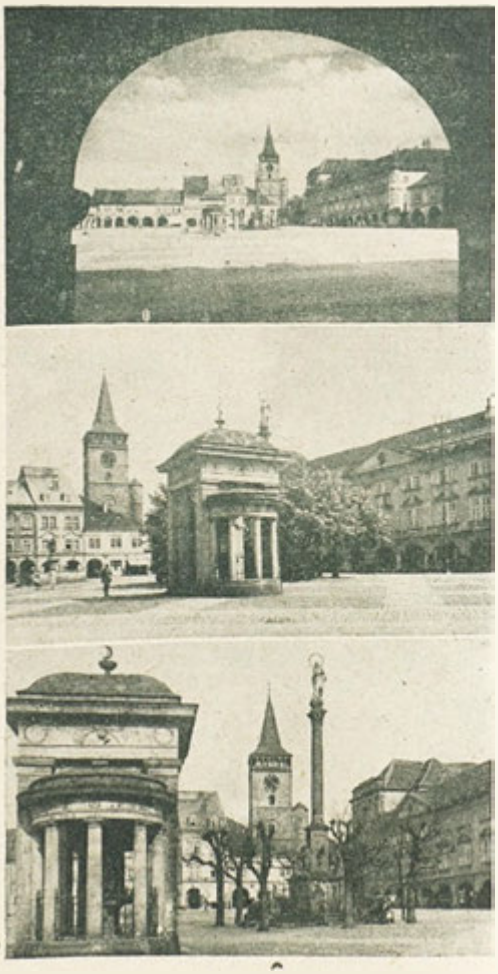

Jičín: Náměstí. — Der Ringplatz. — Place du marché. — The Square.

Jičín.

Die reine und ansehnliche Stadt Jičín (275 m) ist das Tor ins »Böhmische Paradies«. Sie liegt an der Cidlina, inmitten eines malerischen, fruchtbaren und mit Obstbäumen reichlich bepflanzten Talkessels, welcher begrenzt ist: im **Norden** durch den mächtigen Bergrücken des Tábor (682 m), den Kozlov (650 m), die Basaltkegel mit den Ruinen der Burg Bradlec (557 m), den Kumburk (640 m), die alte Burgstätte Brada (450 m), die bewaldete Přivýšina (460 m), u. die Prachovské Felsen; im **Westen** und **Südwesten** durch zwei Hügel, Sv. Anna (356 m) und Houser (378 m), sowie durch einen langgestreckten, bewaldeten Höhenrücken, welcher mit dem kahlen Basaltfelsen Veliš (430 m), auf welchem einst eine mächtige Burg stand, endet.

Im Talkessel selbst befinden sich noch Basalt-Eruptivhügel u. zw. die Čeřovka (333 m) mit Aussichtsturm und dem Stadtwäldchen, Zebín (400 m), mit einer kleinen Kapelle und die alte Burgstätte Těšín.

Die charakteristischen Gipfel der Hügel erregen jedermanns Aufmerksamkeit gleich bei der Ankunft.

Jičín hat eine sehr günstige, direkte Eisenbahnverbindung mit Prag, Hradec Králové und Turnov, welche noch durch zahlreiche Autobuslinien nach allen Richtungen ergänzt wird.

Jičín ist das ganze Jahr hindurch ein angenehmer und erfrischender Haltepunkt für alle Autoexkursionen auf der allergünstigsten Strassenverbindung Praha (Prag)—Krkonoše (Riesengebirge).

Die Stadt selbst überrascht und fesselt jedermann. Mit dem Namen Jičín ist eng verbunden die Vorstellung des altertümlichen Tores mit Turm aus dem 16. Jahrhundert und dem grossen rechteckigen Ringplatz, welcher von Lauben mit reichen Schaufenstern eingesäumt ist. Einen besonderen Eindruck erweckt das weitläufige Renaissance-Schloss mit Gängen und Arkaden in den Höfen, welches durch einen gedeckten Gang mit dem Barockbau des St. Jakobsdomes aus dem 17. Jahrhundert verbunden ist. Älter ist der gotische Dom des hl. Ignacius aus dem 15. Jahrhundert bei dem mächtigen Ge-

Valdštejnská Loggie v Jičínském Libosadě. — Die Waldstein'sche Loggia im Jičíner »Libosad«. — La loggia de Waldstein à »Libosad« de Jičín. — The Waldstein loggia in Jičín »Libosad«.

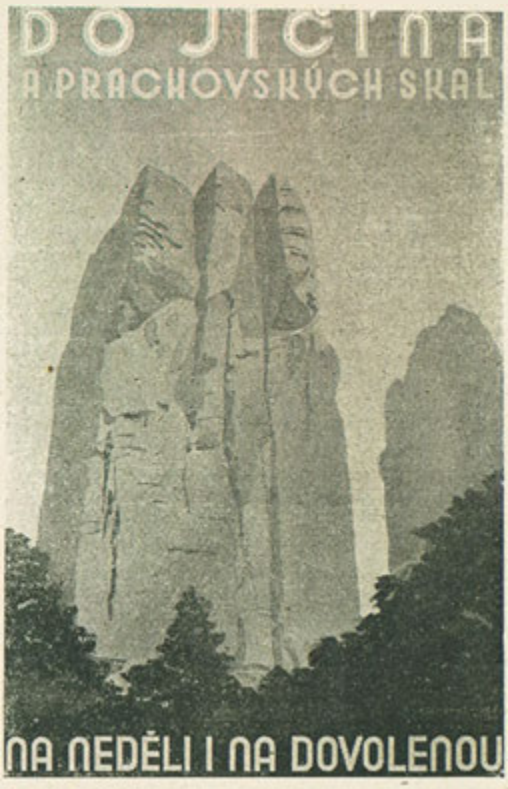

bäude des ehemaligen Jesuiten-Kollegs, an welchem Balbín wirkte.

Einzig in der ČSR ist die 2 km lange Lindenallee mit zirka 1200 Linden, welche in 4 Reihen im Libosad-Park (schöne weisse Loggie), in der Nähe des Waldgeheges (Obora) mit mächtigen Eichen, Linden, Fichten und vielen fremdländischen Bäumen, endet.

Jičín hat über 11.000 Einwohner. In unserer Geschichte wurde von der »Stadt« Jičín bereits zur Zeit des Königs Wenzel II. (1304) geschrieben. Das grösste Verdienst an dem Aufschwung der Stadt gebührt dem hervorragenden Feldherrn des Dreissigjährigen Krieges, Albrecht von Valdštejn (Wallenstein). Dieser baute das durch eine Pulverexplosion zerstörte Schloss um, gründete das Jesuiten-Kolleg mit dem Gymnasium, erbaute den St. Jakobsdom, dessen Türme nicht vollendet wurden, die Neustadt mit der Kirche, den italienischen Garten, das Karthäuser-Kloster (heute Strafanstalt: Valdice-Kartouzy), die Loggie und pflanzte die Lindenbäume.

Am 29. Juni 1866 wurde bei Jičín eine Schlacht zwischen dem österreichischen und dem preussischen Heer geschlagen; zahlreiche Denkmale der Gefallenen, besonders in Richtung auf die Prachovské Felsen wecken die Erinnerung an diesen Tag.

Jičín ist die Stadt der **Behörden** (Bezirksbehörde, Bezirks-Finanzdirektion, Kreis- und Be-

zirksgericht usw.), der **Schulen** (Realgymnasium, Realschule, Lehrerbildungsanstalt, Handelsschule, Landwirtschaftsschule, Wirtschaftsschule, Nationalschulen), der **Finanzanstalten** und einer **Militärgarnison.**

Von den ehemaligen Schülern und Professoren des Gymnasiums ragten besonders hervor: der Politiker Fr. L. Riegr, der Philolog Jan Gebauer, die Dichter V. Šolc und Josef Jakubec, die Schriftsteller Antal Stašek, K. Macháček, Josef Knap, Fr. Šir, Philolog Fr. Lepař. Aus der Lehrerbildungsanstalt der Schriftsteller K. V. Rais und der jüngste, Fr. Křelina.

Unter den **Industrieunternehmungen** ragen besonders hervor: die Fabrik landwirtschaftlicher Maschinen Knotek, die Landwirtsch. Genossenschaftsunternehmungen, die Klavierfabrik Rous, die Gross-Baumschulen Mazánek u. a.

Die Stadt hat ein sehr gut ausgebautes Elektrizitäts-, Wasser-, Gas- und Kanalisationsleitungsnetz, ein modernes Wannen- Douche und Dampfbad, ein modernes Krankenhaus mit Hydro- und Elektrotherapie und allen Abteilungen.

Auf dem Kníže-Teich wurde ein reines, grosses Bad (46.326 m²) für Kinder, Nichtschwimmer und Schwimmer mit ausgedehntem Badestrand, feinem Flussand, Grasflächen und Spielplätzen zwecks Ausnützung von Sonne, Luft und Wasser errichtet.

Eine Reihe **Hotels** (Paříž, Praha, Slavie u. a.), **Restaurationen und privater sonniger Wohnungen** gewähren reine und billige Unterkunft sowie gute Verpflegung. Zur Ausübung des **Sports**

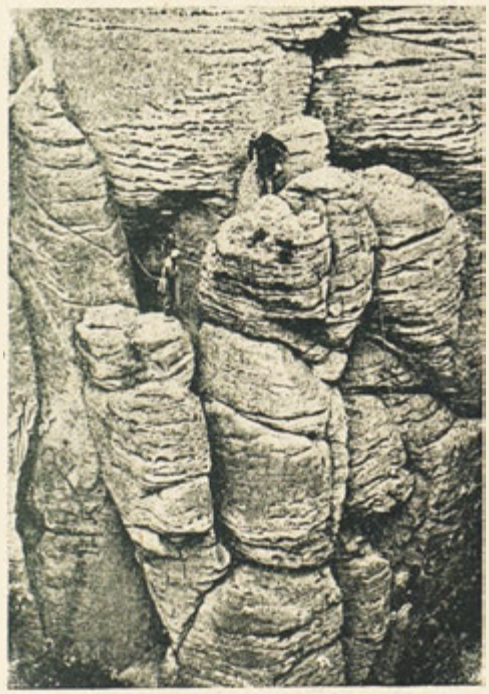

Jičín: Prachovské skály (horolezecký výstup. — Bergsteiger in den »Prachovský«-Felsen. — Ascensionistes dans le rochers de »Prachovský«. — Mountain-climbers in »Prachovský«-rocks.

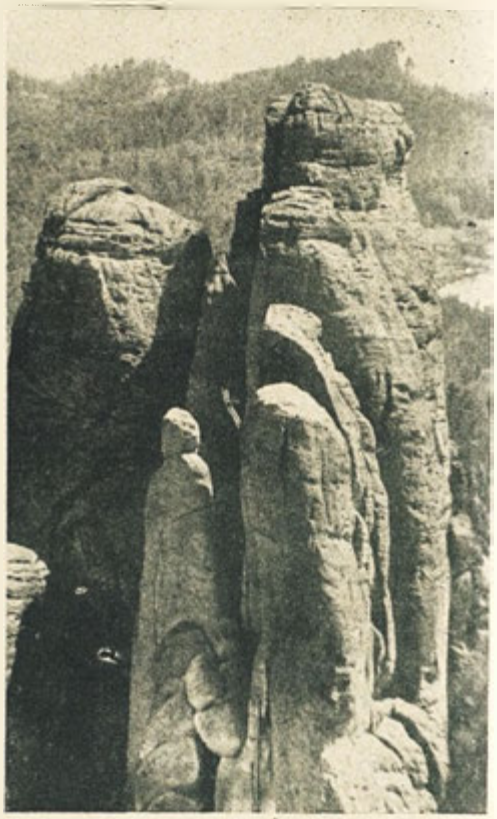

Prachovské skály u Jičína: Krkavčí skály. — »Krkavčí«-Felsen. — Les roches de »Krkavči«. — The Krkavčí rocks.

sind im stillen, staubfreien Winkel Spielplätze und Tennisplätze vorhanden. Im Studentenheim (Studentský dům), der Jugendherberge des Klubs der čechoslov. Touristen (KČST), ist eine reichhaltige Bibliothek und Lesehalle täglich zugänglich.

In zwei Theatern befinden sich Tonfilmkinos.

Jičín und seine Umgebung wird wegen seiner Schönheit u. Gastfreundlichkeit als **gesunde Sommerfrische** für Blutarme, Nervenkranke und Rekonvaleszenten, sowie als Ausgangspunkt für Ausflüge in die romantische Umgebung zu Fuss, mit Auto oder Autocars auf gut gepflegten Strassen in alle Ausflugsorte sehr geschätzt.

In der Umgebung der Stadt sind Spaziergänge in die Stille der Felder und Wiesen mit stets neuen und wechselnden Ausblicken möglich.

Die beliebtesten Spaziergänge sind:

Durch die Lindenallee in den Libosad-Park, das Waldgehege (Obora) oder auf die Čeřovka und Zebín mit dem Kirschbaumpark. Von allen Basalthügeln aus geniesst man einen schönen Rundblick ins Land. In einem einzigen Tag kann auch die Sandsteinfelsenstadt **»Prachovské skály«** flüchtig besichtigt werden. Diese Felsen haben ähnlichen Charakter wie jene von Adersbach oder Tetschen. Felsen aller Formen mit Ausblick in die Umgebung bilden ein, auf mar-

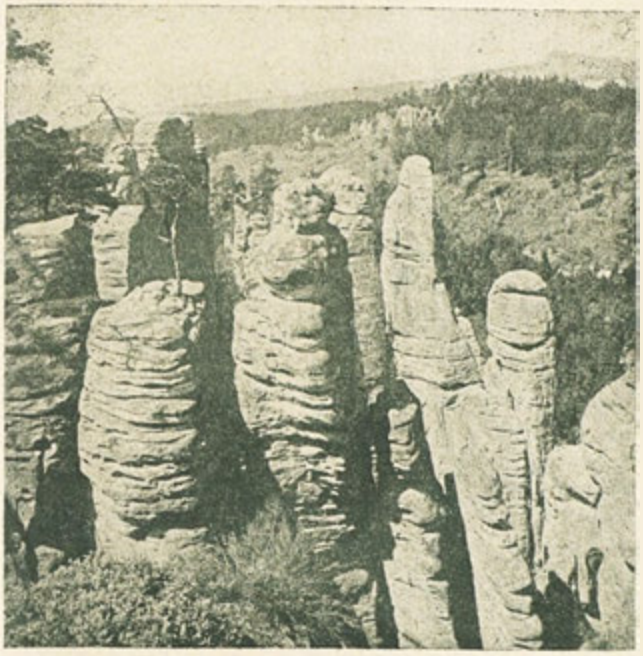

Jičín:
Z Prachovských skal u Jičína.
Aus den »Prachovský«-Felsen bei Jičín.
Les roches de »Prachovský« près de Jičín.
The »Prachovský« rocks near Jičín.

kierten Waldpfaden sicher und gefahrlos passierbares Labyrinth. In den Mittelteil der Felsenstadt (zur Hutte des Klubs der čsl. Touristen, KČST) fuhrt eine neue staubfreie Autostrasse. Viele Felswände bilden das Übungsgelände der Bergsteiger des tschechoslovakischen Alpenklubs. Erfrischungen sind in der Felsenstadt in vier Pensionen mit Telefon, Parkplätzen, Nachtlagern und Badegelegenheiten erhältlich.

Ein schoner Ausflug durch eine charakteristische Gegend mit zahlreichen erhaltenen altčechischen Volks-Holzbauten ist jener auf die Ruine der Burg Trosky (Basalt-Eruptivhügel) und weiter in das schone Felsental mit der erhaltenen Burg Kost; weitere Ausflüge zu den Ruinen der Burgen Bradlec, Kumburk und auf den Tábor (mit Aussichtsturm).

In das Riesengebirge ist zweimal täglich Autobusverbindung (Jičín—Jilemnice—Benecko).

Nähere Informationen erteilt das Bürgermeisteramt in Jičín, Tel. Nro. 3 und die Ortsgruppe des Klubs der čechoslovakischen Turisten (KČST), Tel. 167.

Wer einmal Jičín, das Tor ins »Böhmische Paradies«, kennengelernt hat, kehrt gerne wieder zurück und wird uns bestätigen, dass Jičín eine ideale Sommerfrische, ein idealer Wohnort und eine ideale Touristenstadt ist.

Jičín.

La ville de Jičín, propre et plaisante (275 m) est la porte qui ouvre le »Paradis tchèque«. Elle est située sur Cidlina, au milieu d'une vallée encaissée pittoresque et fertile, pleine de vergers. Au nord elle est bornée par le massif puissant du Tábor (682 m), le Kozlov (650 m), les cônes de basalte avec les ruines du château de Bradlec (557 m), le Kumburk (640 m), la vieille ruine de Brada (450 m), la Přivýš na boisée (460 m), les rochers de »Prachovské skály«. La limite de l'ouest et du sud-ouest forment deux collines, Sv. Anna (356 m) et Houser (387 m) ainsi qu'une longue hauteur boisée qui se termine par le rocher nu de basalte, appelé Veliš (430 m), sur lequel il y avait jadis un château puissant.

Dans la vallée encaissée se trouvent encore des montagnes de basalte, à savoir Čerovka (333 m), avec un belvedère et le bois municipal.

Jičín: Partie z Prachovských skal. — Partie aus den »Prachovský«-Felsen. — Partie des rochers de »Prachovský«. — Part of »Prachovský« rocks.

Jičín:
Vrch Zebín s kaplí.
Der »Zebin« mit Kapelle.
»Zebín« avec chapelle.
»Zebín« with the chapel.

Zebín (400 m) avec une petite chapelle ainsi que la vieille ruine de Těšín.

Les sommets caractéristiques des collines attirent l'intérêt des visiteurs dès leur arrivée.

Jičín a une communication directe de chemin de fer avec Prague, Hradec Králové, Turnov, qui est encore complétée par de nombreuses lignes d'autobus en toutes les directions.

Jičín est pendant toute l'année un arrêt plaisant et rafraîchissant de tous les excursionnistes en auto grâce à l'autostrade favorable de Prague—Krkonoše (montagne des Géants).

La ville même plaît à tout le monde. L'image de la porte archaïque avec la tour du 16e siècle et de la grande place rectangulaire, encadrée d'arcades avec de riches étalages, est intimement liée avec le nom de Jičín. Le grand château en style Renaissance aux couloirs et arcades dans les cours, qui est joint à la cathédrale St. Jacques en style baroque du 17e siècle par un passage couvert, fait une impression speciale. La cathédrale gothique St. Ignace est plus ancienne, elle date du 15e siècle et est située près de l'ancien collège de Jésuites où enseignait Balbín.

L'avenue de tilleuls, longue de 2 km, avec 1200 tilleuls environs est unique en Tchécoslovaquie. Elle se termine par 4 rangs au parc de Libosad (belle loggia blanche), près du parc à gibier (Obora) avec de hauts chênes, tilleuls, pins ainsi que de nombreux arbres exotiques.

Jičín a plus de 11.000 habitants. Dans notre histoire on mentionne la »Ville« de Jičín déjà aux temps du roi Venceslas II (1304). Le plus grand mérite de l'essor rapide de la ville a sans doute l'excellent général de la guerre de Trente Ans, Albrecht de Wallenstein. Ce dernier renouvela le château détruit par une explosion de poudre, fonda le collège des jésuites, bâtit la cathédrale St. Jacques, les tours de laquelle ne furent pas achevées, la ville nouvelle avec l'église, le jardin italien, la chartreuse (de nos jours la prison de Valdice—Kartouzy) il établit la loggia et planta les tilleuls.

Le 29 juin 1866 il y avait près de Jičín une bataille entre l'armée autrichienne et prussienne, de nombreux monuments commémoratifs, surtout près des rochers de Prachovské, nous font songer à ce jour mémorable.

Jičín est ville de magistrats (magistrats d'arrondissement, direction cantonale des finances, tribunal d'arrondissement et de district etc.), des écoles (collège professionnel, école professionnelle, école normale, école de commerce, d'agriculture, de ménage, écoles nationales), de banques ainsi que d'une garnison militaire.

Il faut mentionner des anciens éleves et professeurs du collège: Le politique Fr. L. Rieger, le philologue Jan Gebaur, les poètes V. Šolc et Josef Jakubec, les écrivains Antal Stašek, K. Macháček, Josef Knap, Fr. Šír, le philologue Fr. Lepař. De l'école normale l'écrivain K. V. Rais et le plus jeune Fr. Křelina.

Des entreprises industrielles nous citerons: l'usine de Knotek, machines agricoles; les syndicats agricoles; l'usine de pianos de Rous; les grandes pépinières de Mazánek etc.

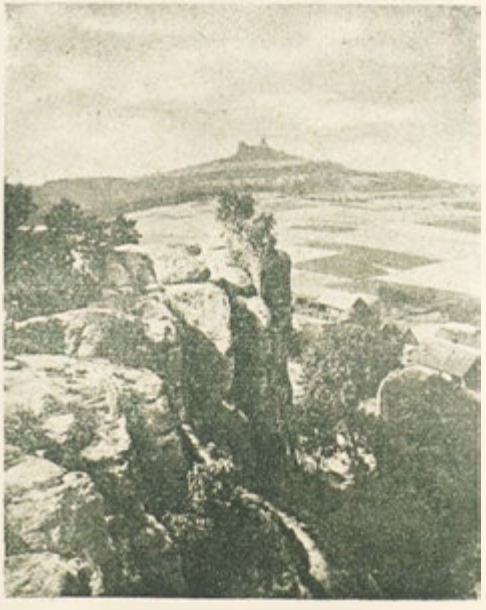

Jičín: Prachovské skály, v pozadí hrad Trosky. — Die »Prachovský«-Felsen, im Hintergrund die Burg »Trosky«. — Les rochers de »Prachovský«, au fond le château de »Trosky«. — The »Prachovský«-rocks, in the background »Trosky«-castle.

Pohled s Přivýšiny na Kozlov—Tábor.
Blick von der Přivýšina auf den Kozlov—Tábor.
Vue de Přivýšina sur Kozlov—Tábor.
View from Přivýšina on Kozlov—Tábor.

La ville a lumière électrique, aqueduc, gaz, canalisation, établissement moderne de bains en baignoire, douches, bains de vapeur, hôpital avec hydro- et électrothérapie et il est pourvu de toutes les sections.

Sur l'étang de Kníže on a établi une grande piscine propre (46.326 m²) pour enfants, non-nageurs, nageurs, avec une longue plage sablonneuse, gazons, places de jeux, de sorte qu'on pourra profiter du soleil et de l'air et de l'eau.

Hôtels (Pařiž, Praha, Slavia etc.), **restaurants, logements privés ensoleillés** sont à la disposition des touristes. Bonne nourriture. Prix modestes. Vélodrômes et courts de tennis sans poussière dans des coins tranquilles pour **le sport.** Bibliothèque bien amenagée et salle de lecture au foyer des étudiants (studentský dům), auberge de la jeunesse du club des touristes tchécoslovaques (KČST). Accessible au public tous les jours. Deux cinémas sonores.

Grâce à sa beauté et à ses habitants hospitaliers Jičín et ses environs est très appréciée comme **villégiature salubre** pour anémiques, nerveux, convalescents ainsi que comme point de départ pour des excursions aux alentours romantiques, soit à pied, soit en auto ou autocar à travers les routes soigneusement entretenues.

A proximité de la ville on peut entreprendre de belles promenades aux champs et prés tranquilles qui moyennent toujours de panoramas variés.

Les promenades les plus en faveur sont: A travers l'avenue de tilleuls au parc de Libosad, le parc a gibier (Obora) ou bien sur Čeřovka et Zebín avec le parc de cerisiers. On jouit d'une belle vue sur tout le pays des collines de basalte. Dans une seule journée on pourra visiter furtivement la ville de rochers de grès de **»Prachovské skály«.** Ces rochers sont de caractère analogue comme ceux de Adršpach ou de Děčín. Des rochers de tous les modèles forment un labyrinthe facile à atteindre par des sentiers de forêt bien indiqués. Au centre de la ville de rochers (au chalet du club des touristes tchécoslovaques) mène une nouvelle autostrade sans poussière. Beaucoup de pentes rocheuses forment le terrain d'excercice des ascensionistes du club alpestre tchécoslovaque. Dans la ville de rochers il y a quatre pensions avec téléphone, places de stationnement, gites, bains à la disposition des touristes.

Une belle excursion, à travers une contrée caractéristique avec de nombreux bâtiments populaires de bois ancien tchèque qui ont été conservés mène à la ruine du château de Trosky (montagne de basalte) et ensuite dans la belle vallée de rochers avec le château de Kost. D'autres excursions: les ruines des châteaux de Bradlec, Kumburk, la montagne de Tábor (avec belvédère).

Communication d'autobus deux fois par jour dans les montagnes des Géants (Krkonoše), Jičín—Jilemnice—Benecko.

Pour informations détaillées prière de s'adresser à la mairie de Jičín, tél. no. 3 ou à la section locale du club des touristes tchécoslovaques (KČST), tél. no. 167.

Celui qui a vu Jičín, la porte du »Paradis tchèque«, une seule fois y reviendra toujours et aura plaisir de nous dire que Jičín est une villégiature, résidence, et ville de touristes idéale.

Jičín.

The clean and lovely town of Jičín (275 m above sea-level) is the gate into the Czech Paradise. It lies on Cidlina-river in the midst of a picturesque, fertile narrow part of a valley in an abundance of fruit-trees. In the **North** the

boundary is formed by the mighty mountain-crest of the Tábor (682 m), the Kozlov (650 m), the basalt conical peaks with the ruins of Bradlec castle (557 m), the Kumburk (640 m), the old manor Brada (450 m) the woody Přívýšna (460 m) and the Prachovské-rocks. In the **West** and **Southwest** there are two hills, Sv. Anna (356 m) and Houser (387 m) and a long and woody mountain-ridge with the bare basalt-rock Veliš (430 m), where a hundred years ago stood a mighty manor.

In the valley there are still basalt-mountains, e. g. the Čeřovka (333 m) with a look out tower and the small town-forest; the Zebín (400 m) with a small chapel and the old manor of Těšin.

From the very moment of your arrival you are charmed by the characteristic summits of the hills.

Jičín has the best railway-communication with Prague, Hradec Králové and Turnov and numerous bus-lines to all directions.

All the year round the town is lovely and a lot of tourists, crossing the place in their cars on their way to Prague or the Giant Mountains (Krkonoše) like to stop here and to admire Jičín and its surroundings.

The town rivets the attention of everybody and whenever you'll think back on your visit to Jičín, there will presently arise before your eyes the wonderful old gate with its tower from the 16th. century and the large market-place

Jičín: Městská brána s částí Žižkova náměstí. — Das Stadttor mit einem Teil des Žižkaplatzes. — La porte de la ville avec une partie de la place Žižka. — The town gate with a part of Žižka Square.

with its fine arcades. Another unparalleled sight is the vast Renaissance-castle with halls and arcades in the courts, joined to the baroque-building of St. Jacob's Cathedral (17th. century) by a covered passage. The Gothic St. Ignatius' Cathedral (15th century) is in the proximity of the mighty building of the ancient Jesuit-college where Balbín was teaching.

Unique in all ČSR, is an avenue of lime-trees, 2 km long with about 1200 trees leading in 4 rows to Libosad-park (beautiful white loggia) near the preserved wood (Obora) with old oaks, lime-trees, pines and many foreign trees.

Jičín has more than 11.00 inhabitants. In our history the »Town« of Jičín was mentioned already under the reign of King Wenceslaus II. (1304). The sudden growth of the town is especially due to the prominent general of the Thirty Years War, Albrecht of Valdštejn (Wallenstein). He rebuilt the castle, wrecked by a powder-explosion; he established the Jesuit college, he built the St. Jacob's Cathedral, the monastery of the Carthusian friars (now-a-days the house of correction Valdice—Kartouzy), the loggia, he laid out the Italian garden and the planted the lime-trees.

Jičín: Ve Valdštejnském zámku, v němž byla uzavřena »Svatá aliance«. — Im Waldsteinschen Schloss, woselbst die »Heilige Allianz« geschlossen wurde. — Dans le château de Waldstein où l'on fit la »Sainte Alliance.« — In Waldstein castle where there was made the »Saint Alliance«.

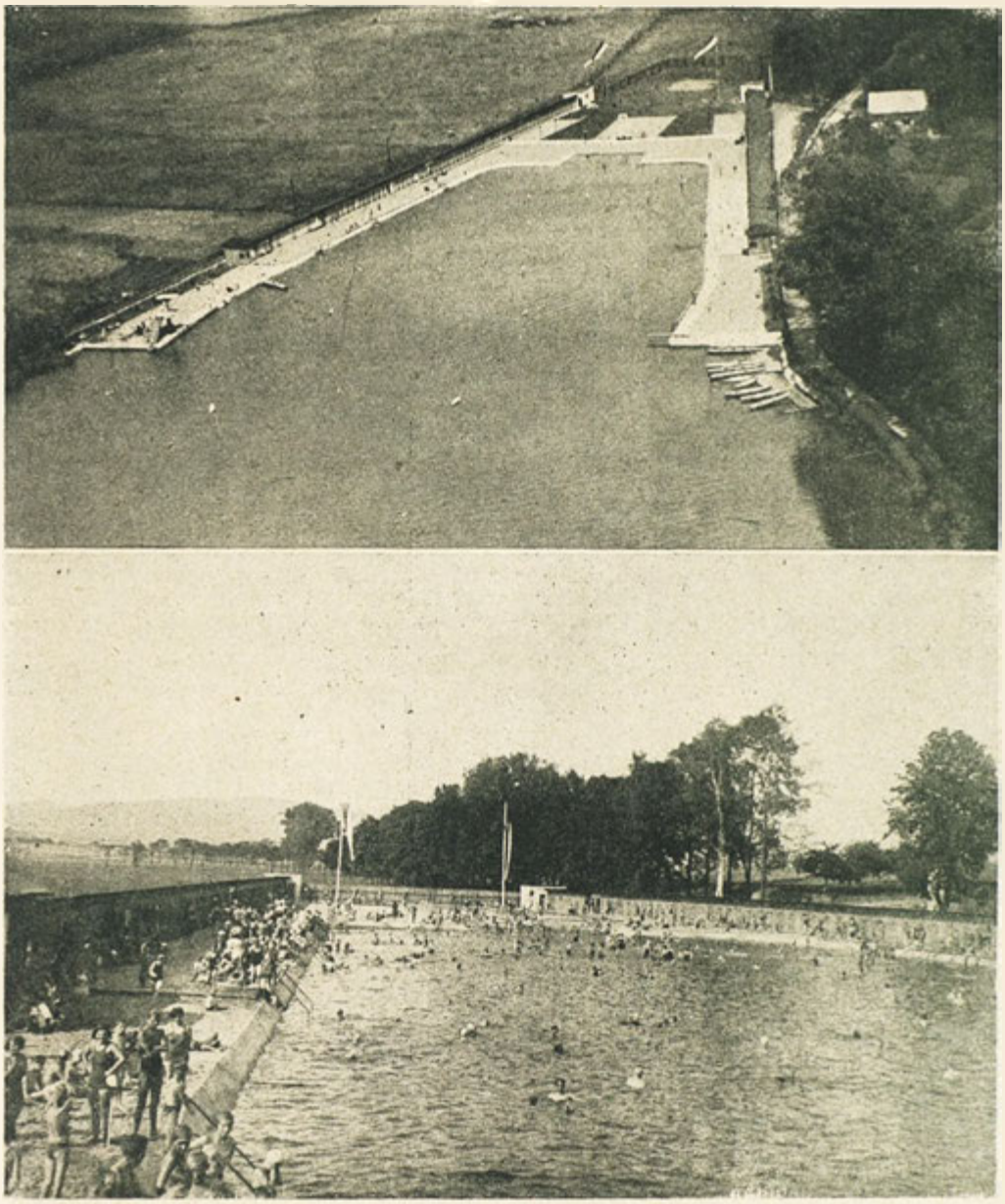

Jičín: Městská plovárna. — Städtische Schwimmschule. — L'école municipale de natation. — The municipal swimming-school.

On the 29th. of June 1866 there was a battle between Austrian and Prussian armies near Jičin. Numerous monuments of the warriors, especially in the direction towards Prachovské-mountains call this day back to our mind.

Jičín is the town of many **boards,** (district-board, district finance-administration, district-court, etc.) of many **schools,** (college and school for modern subjects, training-college for teachers, agricultural-school, national-schools, etc), many **financial institutions and a garrison.**

We have to mention some prominent ancient pupils and teachers of the college: the politician Fr. L. Rieger, the philologist Jan Gebauer, the poets V. Šolc and Josef Jakubec, the authors Antal Stašek, K. Macháček, Josef Knapp, Fr. Šír, the philologist Fr. Lepař. Of the training-college for teachers: K. V. Rais and the the youngest Fr. Křelina.

The most important **firms** are: The agricultural machine-works Knotek, the enterprises of the agricultural cooperative society, the piano-factory Rous, the large nursery-gardens Mazánek etc.

The town has a well-constructed electricity-, water-, gas and canalisation-net, an up-to-date

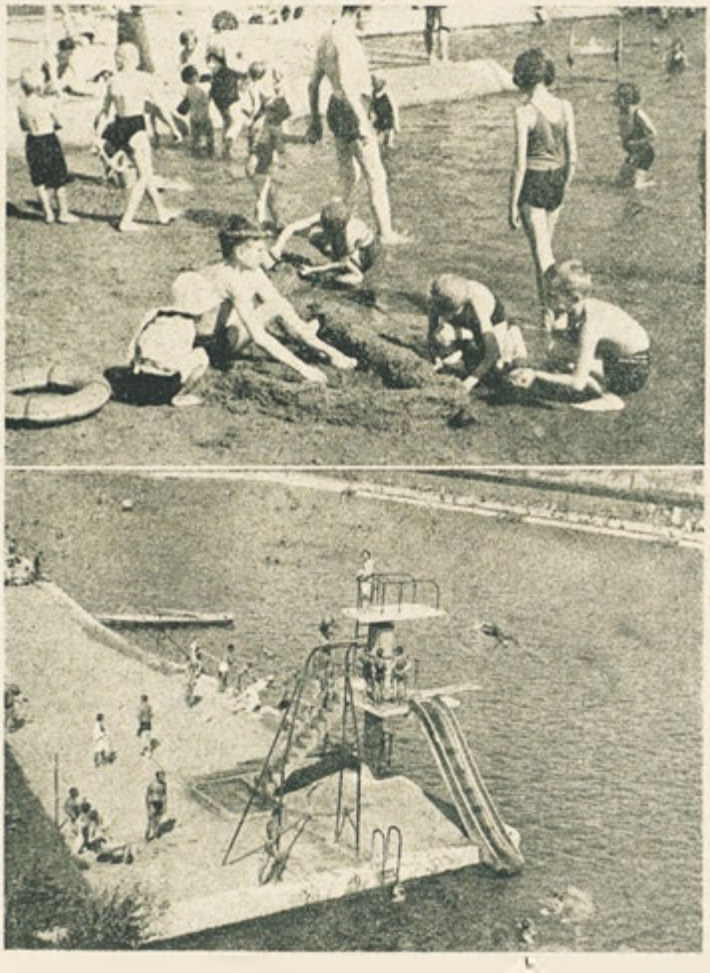

Jičín:
Ruch na pláži.
Am Badestrand.
La plage.
The beach.

bathing-establishment with douches and vapour-baths, a modern hospital with hydro- and electro-therapy and different divisions.

On the Kníže-pond large baths were built (46.326 m²), for children, non-swimmers and swimmers with a wide spread bathing-beach, fine river-sand, large lawns and playing-grounds. So the inhabitants of Jičín gladly enjoy the hot sun, the pure air and the cool water.

A number of **hotels:** (Paříž. Praha. Slavia etc.) **restaurants** and sunny **private lodgings** offer cheap rooms and good board.

In calm and dustless corners you'll find playgrounds and **tennis-courts.** In the student's house (studentský dům) the inn for the youth of the club of Czecho-Slovakian tourists (KČST) there are rich libraries and reading-rooms. 2 cinemas.

Jičín with its surroundings is much in favour for its beauty and its hospitality; it is a **lovely summer resort** for anaemic and nervous persons and for convalescents. It is a starting-point, too, for excursions to the romantic surroundings on foot or by car or bus on well kept roads.

If you are no passionate tourist you'll find nevertheless a lot of short walks in the surroundings of the town, lovely meadows and green fields with always new and charming views. The walks in vogue are: Through the lime-tree avenue to Libosad-park, the preserved wood (Obora) or to Čeřovka and Zebín with a cherry-tree park. From all the basalt-hills you enjoy a fine panorama on the country. Even if you are in a hurry, you may have a look upon the most interesting sandstone rocky-town **»Prachovské skály«** in one single day. These rocks are of similar character like those of Adršpach or Děčín. Rocks of all formation with a view on the surroundings form a labyrinth — but you pass it easely and without any danger on well indicated forest-paths. To the centre part of the rocky-town (hut of the club of the KČST) leads a new and dustless motoringroad. Many of the rocky slopes are the trainingground of the mountain climbers of the Czecho-Slovakian Alps-club. In the rocky-town there are 4 boarding-houses where you receive all kinds of refreshments, telephone, parking-place, rooms and baths.

A beautiful excursion through a characteristic region with numerous well preserved old Czech wood-buildings is the one to the ruins of Trosky-castle and into the lovely valley with the Kost castle. Other excursions are to the ruins Kumburk, and in Tábor-mountain (look-out tower).

Jičín:
Konvičkova kašna na Masarykově náměstí.
Der Konvička-Brunnen am Masarykplatz.
La fontaine de Konvička sur la place.
Konvička-fountain on the Square.

Twice a day there is a bus-connection to the Giant Mountains (Jičín—Jilemnice—Benecko).

For particulars apply to the townhall in Jičín, telephone 3 and the section of the club of Czecho-Slovakian tourists (KČST), teleph. 167.

He who once saw our lovely town, the gate into the »Czech Paradise« is sure to long for coming back and he'll tell all his friends, that Jičín is a model summer resort, a model domicile and a model town for tourists.

Znak města. - Das Stadtwappen. - Les armes de la ville. - The city-arms.

Mnichovo Hradiště.

Josef Dusil, starosta města.

Okresní město Mnichovo Hradiště je i s okolím perlou »Českého ráje« a městem převzácné historie. Je štědře obdařeno krásami přírodními. Předčí mnohá vychvalovaná letoviska a nechybí mu nic než trochu reklamy, aby stalo se známým a vyhledávaným. Je v severních Čechách mezi Mladou Boleslaví a Turnovem, na železniční trati Praha (90 km) — Liberec (52 km). Nádraží je přímo ve městě; staví tam všechny pravidelné vlaky i rychliky. V městě je křižovatka automobilových státních silnic i autobusové spojení všemi směry. Autotaxi.

Jest 244 m nad hladinou mořskou. Má 4.200 obyv., přes 840 domů a dostatek volných bytů k letnímu i trvalému bydlení. Podle stáří obyvatelů je nejzdravějším městem Českého ráje; mezi 2990 voliči žije na 76 obyvatel, kteří jsou přes 80 let staří; čtyřem z nich jsou 93 léta.

Město je neveliké, avšak rozvojem, úpravou a pokrokem nezůstává za ostatními českými městy. Má moderní chodníky, elektrické osvětlení, vodovod, upravené městské sady a blízký obecní les, spojený s městem krásnou lipovou alejí,

Rokle nad Volšinou. — Schluchten oberhalb der Volšina. — Gorges au-dessus de Volšina. — Gorges above Volšina.

ve kterém umístěny jsou pro pohodlí četné lavičky.

V řece Jizeře, která teče podél městského parku, je velmi příjemné koupání; jsou tam plovárny a koupaliště: dámské, Hořicovo a Veslařsko plaveckého klubu.

O ubytování a stravování pečuje několik dobře zařízených hotelů: »U nádraží«, »Zlatá hvězda«, »U hroznu« a »U Ottů«, jakož i několik velmi dobrých restaurací, které mají též hostinské pokoje. Cena pokojů jednolůžkových je 5 až 9 Kč, dvoulůžkových 10 — 20 Kč; denní pense za osobu je 18 — 24 Kč. Pro hosty, kteří nechtějí bydleti v hotelích, obstará cizinecká komise byty v soukromých domech. Méně náročným poskytne levné noclehy turistická a studentská noclehárna.

Klášterní portál z XII. stol. v Klášteře nad Jiz. — Klosterportal aus dem XII. Jahrh. in Kláster n. Jiz. — Portail de couvent du XIIe siècle á Kláster n. Jiz. — Convent-porch from the XIIth. century at Kláster n. Jiz.

Z historie města: Město vzniklo z prvotní osady Rybití, druhdy rybářské, která měla vlastní faru i kostel. V roce 1054 byl tam založen Heřmanem z Rálska, pánem na Zvířeticích, hradbami obehnaný klášter, který patřil nejprve benediktinům a později cisterciánům. Roku 1420 byl klášter Orebity vypleněn a spálen. Dějiny původního městečka Hradiště souvisí stále s historií Kláštera nad Jizerou a jako město, se uvádí v listinách teprve kol roku 1560. Znakem městským jest opatská mitra a 2 berly křížem položené.

Okresní museum má převzácné prachistorické sbírky a jedinečné nálezy archaeologické, které budí zájem nejen učenců a badatelů, ale i netajený obdiv u náhodných návštěvníků a turistů. Má nevyrovnatelnou, krásně vylisovanou, roztříděnou a popsanou sbírku všech rostlin z obvodu panství mnichovohradišťského; je to životní dílo místního rodáka a proslulého botanika Václava Sekery (1815 — 1875). Dále jsou tam vzácné památky legionářské a množství knih, praporů, listin, pečetí a jiných památek cechovních, jakož i sbírka mincí a množství předmětů lidového umění. Museum je v obecní budově na náměstí v sedmi a v zámku ve dvou místnostech.

Valdštejnský zámek je jednou z nejrosáhlejších a nejpamátnějších budov ve městě. Západní část dal postaviti český bohatýr a učenec Václav Budovec z Budova, popravený s českými pány r. 1621. Zbytek postavila hraběcí rodina

Skála na »Mužském«: Sloup. — Fels auf dem »Mužský«: Die Säule. — Les roches du »Mužský«: La colonne. — »Mužský«-rocks: The column.

»Řekova hlava«. — Der »Griechenkopf«. — Tête grecque«. — »Greek head«.

Valdštejnská. Je pro turisty každodenně na ohlášení přístupný a jsou v něm ohromné sbírky staročínského, japonského a míšeňského porcelánu, převzácná sbírka obrazů a gobelinů, knihovna přes 20.000 svazků s mnohými rukopisnými unikáty, prastaré vzácné mapy a globy, zbrojnice s cennými zbraněmi. Též zbraně z doby husitské a výzbroj s korouhvemi vojska Albrechta z Valdštejna tam uvidíte. Zajímavé je zámecké divadlo, v němž r. 1833 bylo hráno česky před císařem rakouským Františkem, ruským carem Mikulášem, pruským Bedřichem Vilémem a u přítomnosti velkovévody výmarského, panujícího vévody nassavského a množství jiných hodnostářů a státníků.

Okolo zámku je rozsáhlý sad, přístupný veřejnosti. V něm je salla terrena a v ní veliký památný nástropní obraz toho, jak v roce 1254 předvedl Jindřich, svobodný pán v Valdštejna českému králi Otakaru II. k válečné výpravě svých 24 synů.

Kostel sv. tří králů s kapucínskou hrobkou a s bývalým klášterem se vzácnými velikými obrazy nástěnnými i oltářními a starobylým kostelním zařízením uchvátí znalce. Vedle něho je renaisanční skvost, chrám sv. Anny z roku 1724; v něm je náhrobek s tělesnými ostatky Albrechta z Valdštejna, vévody meklenburského, frýdlanského, zaháňského a hlohovského, věhlasného válečníka a císařského generalisma, jemuž v roce 1633 po smrti Fridricha Falckého byla nabízena královská koruna. (1583 — 1634).

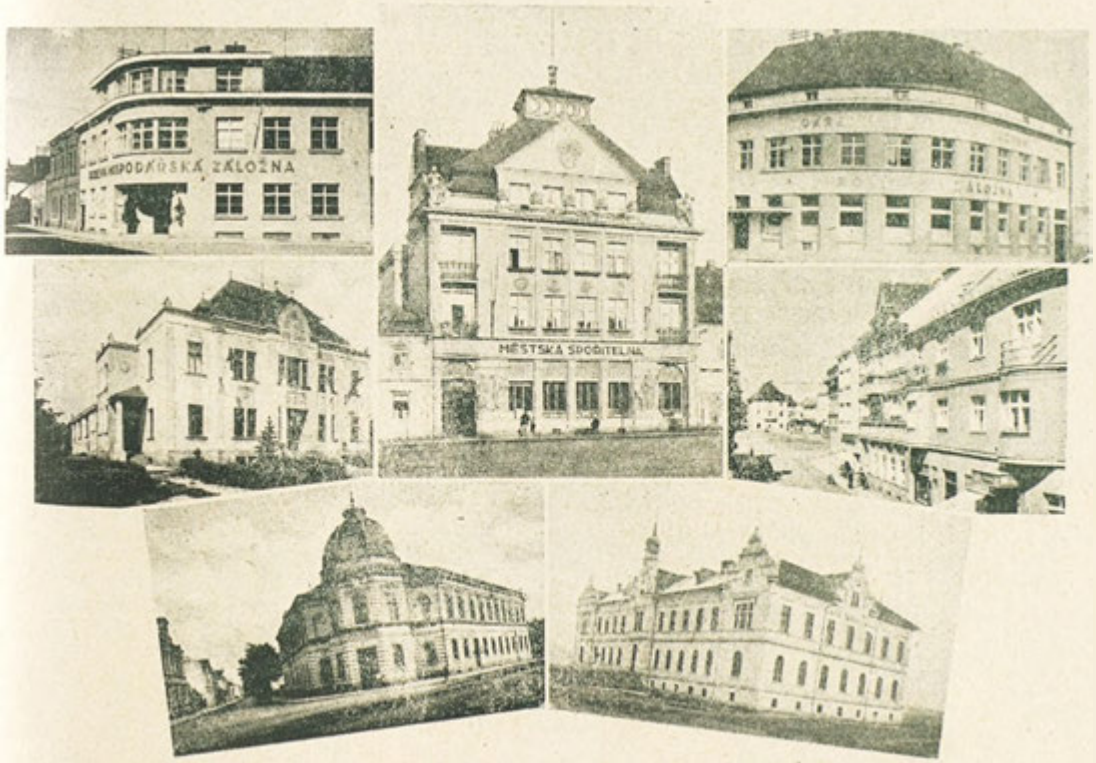

Okresní hospodářská záložna. - Městská spořitelna. - Rolnická záložna. - Sokolovna. - Občanská záložna. - Okresní dům. - Okresní chorobinec.
Landwirtsch. Bezirksvorschusskasse. - Städtische Sparkasse. - Landwirtsch. Vorschusskasse. - Sokolturnhalle. - Bürgerliche Vorschusskasse. - Bezirks Amtsgebäude. - Bezirks-Siechenhaus.
Caisse agricole de prêts. - Caisse municipale d'épargne. - Caisse de prêts des agriculteurs. - Gymnase de Sokol. - Infirmerie du district.
Agricultural loan-bank. - Municipal savings-banks. - Farmer's loan-bank. - Sokol-gymnase. - District infirmary.

Z Valdštejnského zámku v Mnichovo Hradišti: Zámecká knihovna. — Aus dem Waldstein'schen Schloss in Mnichovo Hradiště: Die Schloss-Bibliothek. — Du château de Waldstein à Mnichovo Hradiště: La bibliothèque du château. — From Waldstein castle at Mnichovo Hradiště: The castle-library.

U chrámu je hrobka rodiny Valdštejnské. V ní odpočívají ostatky členů starobylého šlechtického rodu, pocházejícího až od Markvarticů.

Děkanský chrám sv. Jakuba jest uvnitř nově vyzdoben. Na jeho zadní vnější straně jest pomník Alžběty Kollerové, matky známého diplomata a vojenského hodnostáře, který doprovázel Napoleona na ostrov Elbu. Pomník je z bílého kararského mramoru. Byl zhotoven v Římě roku 1818 mistrem Rudolfem Schadowem. Je to umělecké dílo, které má statisícovou hodnotu.

Starobylá **israelitská synagoga** v bývalém mnichovohradištském ghetu má ve svých sbírkách mnoho cenných, zlatých i stříbrných předmětů a obřadních rouch.

Peněžní ústavy jsou vesměs moderně vybaveny a projevují potěšitelný rozvoj. Městská spořitelna s pobočkami v Českém Dubě a v Horním Růžodole u Liberce má 82 milionů vkladů; okresní záložna hospodářská s pobočkou, rolnickou záložnou, má 35 milionů vkladů a občanská záložna má přes 7 milionů vkladů.

Okresní požární pojišťovna má pojistek za 106,129.110 Kč a vlastní fondy přes 3 miliony Kč. Okresní nemocenská pojišťovna má vlastní ambulatorium, 3.300 pojištěnců, půl milionu reservního fondu a téměř milion Kč ročního pojistného.

Průmyslové podniky jsou málo zastoupeny, ač jsou tam všechny podmínky, jež rozvoj průmyslu předpokládají a vyhledávají, na příklad vhodné železniční spojení, řeka o velké vodní síle, levné stavební pozemky atd.

Největší provozovny jsou: světoznámá Mnichovohradištská továrna na obuv; Kopalovy

skelné hutě, sklárna a továrna skleněných perliček; Blochova tiskárna, barvírna a úpravna hedvábných a polohedvábných látek; Rejzkova parní pila a továrna na zpracování veškerých dřevěných výrobků; Podhajského vozovka, a cukrovar fy Schöller a spol., který má také v nájmu veškeré velkostatky panství mnichovohradišťského.

Firma Šulc a Jiroušek, jakož i Ing. Jos. Fanta provádí hojně staveb na Slovensku a Podkarpatské Rusi.

V místě jsou dále architekti: Dámec Jan, Honc František a stavitel Kameník Václav.

Velkoobchod representují fy Novotný a Bayer, Vincenc Šulc, Faitl a Bergman, Pokorný-Abeles, Hospodářské družstvo skladištní a mnoho větších obchodů koloniálních, železářských, střižních a obilních.

Vycházky a výlety do blízkých lesů a skal jsou osvěžující i zajímavé. Nejpozoruhodnější je mohutné skalní pásmo Mužského (462 m), které dává místu charakteristický ráz a skýtá nehvatné vyhlídky všemi směry do velikých dálek. Oblast Mužského tvoří skalní město ohromných skalních mass a velikánů, žárová pohřebiště, praehistorická naleziště, zbytky tvrzí, z nichž hlavně vynikají jedinečné Drábské světničky s modlitebnou, Kramolna, skalní sídlo z pravěku, Hynšta, Staré Hrady, sluje Krtola a Kotel, Černé louže, Obětní kámen, Studený průchod a Budovcova stezka, která vede k pensionátu Přílhrazy a odtud do letoviska **Skokov** (rašelinové lázně).

Valečov (4 km), zřícenina kališnického hradu ze 14. století, patří k nejpamátnějším českým hradům; je obklopen krásnými sady, hlavně třešňovými a v době květů třešní a jabloní jest nejkrásnější.

Skála s klečí u »Drábských světniček«. — Felsgebilde bei den »Drábské světničky«. — Formation rocheuse près des »Drábské světničky«. — Rocky formation near the »Drábské světničky«.

Mužský: Úpatí pod »Drábskými světničkami« na záp. str. — Bergfuss unter den »Drábské světničky« auf der Westseite. — Pied de la montagne au dessous des »Drábské světničky«, côté occidental. — Mountain-foot under »Drábské světničky«, western side.

Klokočka (5 km), krásná velká obora (daňci), myslivna, druhdy lázeňské a léčebné sídlo. Lesní kaple sv. Stapina, v lidovém podání sv. Prokopa; pod ní vyvěrá mohutný pramen křišťálové vody, označované za léčivou (pstruzi).

Zásadka (4 km), zřícenina prastarého původního hradu je bývalé letní sídlo Václava Budovce z Budova; s ní sousedí vrch **Káčov** (353 m) s typickým čedičovvm temenem a s blízkou **bažantnicí.**

Zvířetice (vlakem 10 minut), rozsáhlá zřícenina s vysokou věží, bývalá přepychově zařízená residence, založená od Markvarticů.

Drhlenský rybník, nazývaný též Lesním jezerem, je vrouben krásnými lesy, v nich jsou rozkošná zátiší, weekendové chaty a letovisko **Nová Ves.**

Údolí potoků Zábrdky a Mohelky (pstruzi) jsou dlouhá, lesnatá a velmi romantická (houby).

Historickým místem jest **Klášter Hradiště n. Jizerou** (2 km) s rozsáhlým pivovarem, zbudovaným na troskách jednoho z největších a nejbohatších benediktiských klášterů. Vedle starobylých sloupů je tam dosud zachovaný mohutný, slohově krásný portál bývalého chrámu.

Z úřadů jsou v městě okresní úřad, soud, berní správa, berní úřad, důchodková kontrola, okresní a místní četnické velitelství, celchovní úřad, poštovní, telegrafní a telefonní úřad. Lékárna, 3 drogerie, 5 lékařů a 2 zvěrolékaři.

Několik význačných soch, pomníků a pamětních desek ladně doplňuje různé části města, které skýtá vše, po čem touží duše přepracované, hledající zotavení a čeho potřebuji lidé unavení a vyčerpání; ti naleznou tam vše, co prospívá zdraví, osvěžení a posílení.

Město Mnichovo Hradiště je branou Českého ráje!

Mnichovo Hradiště.

Jos. Dusil, Bürgermeister.

Die Bezirksstadt Mnichovo Hradiště ist mitsamt ihrer Umgebung eine Perle des »böhmischen Paradieses« und eine Stadt mit äusserst seltener historischer Vergangenheit. Sie ist mit Naturschönheiten besonders freigiebig beschenkt, so dass sie so manche gelobte Sommerfrische bedeutend überragt und es ihr eigentlich nur an ein wenig Reklame fehlt, um allseits bekannt, und in erhöhtem Masse aufgesucht zu werden.

Sie liegt in Nordböhmen, zwischen den Städten Mladá Boleslav und Turnov, an der Eisenbahnstrecke Praha (90 km) — Liberec (52 km). Die Eisenbahnstation befindet sich direkt in der Stadt; es halten hier alle regelmässigen Züge, einschliesslich der Schnellzüge. Die Stadt ist auch Kreuzungspunkt der staatlichen Autostrassen und hat Autobusverbindung nach allen Richtungen.

Mnichovo Hradiště liegt 244 m u. d. M., hat 4200 Einwohner, mehr als 840 Häuser und verfügt über eine genügend grosse Anzahl freier Wohnungen für den Sommer-, als auch dauernden Aufenthalt. Dem Alter der Bewohner nach zu schliessen, ist Mnichovo Hradiště wohl die gesündeste Stadt des »böhmischen Paradieses«, denn unter 2990 Wählern sind 76 über achtzig Jahre alt, darunter vier 93 jährige.

Wenn auch die Stadt nicht besonders gross ist, bleibt sie hinsichtlich ihrer Entfaltung, ihrer Einrichtungen und ihres Fortschrittes in keiner Weise hinter den übrigen böhmischen Städten zurück.

Moderne Gehsteige, elektrische Beleuchtung, Wasserleitung, schön gepflegte Parkanlagen und ein eigener, mit der Stadt durch eine prächtige Allee verbundener Gemeindewald, in welchem zahlreiche Bänke aufgestellt sind, tragen viel zur Bequemlichkeit der Einwohner und Besucher bei.

In dem entlang des Stadtparkes fliessenden Iser-Flusse sind sehr günstige Badegelegenheiten; es sind dort Schwimm- und Badeanstalten des »Ruder-Schwimmklubs«, das »Hořicebad« und das »Damenbad«.

Für Verpflegung und Unterkunft sorgen einige gut eingerichtete und vorzüglich geleitete Hotels, wie z. B.: »U nádraží«, »Zlatá hvězda«, »U hroznu« und »U Ottů«, sowie einige sehr gute Restaurants, welche auch über Fremdenzim

Z Valdštejnského zámku v Mnichově Hradišti: 1. Chodba v prvém poschodí. Na pravé stěně: Rodopis rodiny Valdštejnské. — 2. Část jídelny. — 3. Malý salon. — 4. Přijímací salon. — Aus dem Waldstein'schen Schloss in Mnichovo Hradiště: 1. Korridor im 1. Stockwerk. Auf der rechten Seite die Genealogie der Familie Waldstein 2. Ein Teil des Speisezimmers. — 3. Der kleine Salon. — Der Empfangssalon. — Du château de Waldstein à Mnichovo Hradiště: 1. Couloir au premier étage. A droite la généalogie de la famille de Waldstein. — 2. Salle à manger. — 3. Le petit salon. — 4. Salle de réception. — From Waldstein castle at Mnichovo Hradiště: 1. Passage in the first floor. At the right genealogy of the Waldstein family. — 2. Dining-room. — 3. The small drawing-room. — 4. Reception-room.

mer verfügen. Die Zimmerpreise bewegen sich zwischen 5—9 Kč (einbettig), 10—20 Kč (zweibettig), die Tagespension pro Person 18—24 Kč. Gästen, welche nicht in Hotels wohnen wollen, besorgt die Fremden-Verkehrskommission Wohnungen in Privathäusern. Minderbemittelten steht für Übernachtungen eine Touristen- und Studentenherberge zur Verfugung.

Aus der Stadtchronik: Die Stadt entstand aus der ursprünglichen Fischeransiedlung Rybitví, welche eine eigene Kirche und Pfarre hatte. Im Jahre 1054 gründete hier Herrmann vom Roll, Herr auf Zvířetice ein befestigtes Kloster, welches zuerst Benediktiner, später Cistercianer bezogen. Im Jahre 1420 wurde das Kloster von den Orebiten verwüstet und durch Feuer zerstört.

Die Geschichte des ursprünglichen Städtchens Hradiště hing stets mit der Geschichte von Kláštor nad Jizerou zusammen und wurde erstmalig als Stadt dokumentarisch erst um 1560 erwähnt. Das Stadtwappen führt eine Abtmitra mit zwei gekreuzten Hirtenstäben im Schilde.

Das **Bezirksmuseum** verfügt über eine äusserst seltene prähistorische Sammlung und einzig dastehende archäologische Funde, welche nicht nur das Interesse der Gelehrten und Forscher erwecken, sondern auch unverhohlene Bewunderung bei den gelegentlichen Besuchern und Touristen hervorrufen.

Viel Bewunderung erregt auch eine unvergleichliche Herbariensammlung aller Pflanzen aus dem Bereiche der Mnichovohradištěr Herrschaft, schon gepresst, klassifiziert und beschrieben von dem berühmten Botaniker Wenzel Sekera (1815—1875), einem Kinde der Stadt. Diese Arbeit stellt sein Lebenswerk vor.

Im Museum sind weiters seltene Legionärandenken, eine Menge Bücher, Fahnen, Dokumente, Siegel und andere Zünfteinsignien, sowie eine Münzensammlung und eine Unzahl Gegenstände der Volkskunst zur Schau gestellt. Das Museum ist in 7 Räumen des Gemeindehauses am Ringplatz, und in 2 Räumen des Schlosses untergebracht.

Das **Waldsteinsche Schloss** ist eines der ausgeleuntesten und denkwürdigsten Gebäude des Stadt. Den westlichen Teil liess der im Jahre 1621 mit den böhmischen Standesherren zusammen hingerichtete tschechische Recke und Gelehrte Wenzel Budovec z Budova erbauen. Den übrigen Teil liess die gräflich Waldsteinsche Familie bauen. Das Schloss ist gegen Voranmeldungen täglich der Besichtigung zugänglich. In demselben befinden sich riesige Sammlungen altchinesischen, japanischen und Meissner Porzellans, eine äusserst seltene Sammlung von Bildern und Gobelins, eine mehr als 20.000 Bände umfassende Bücherei mit vielen Handschriftlichen Unikaten, uralte, seltene Landkarten und Globuse, eine Waffensammlung mit wertvollen Waffen, darunter Waffen aus der Zeit der Hussitenkriege und Ausrustungen mit Standarten der Heere Albrecht von Waldsteins. Interessant ist auch des Schlosstheater, in welchem i. J. 1833 vor dem österr. Kaiser Franz, dem russischen Zaren Nikolaus, dem preussischen König Friedrich Wilhelm, und in Gegenwart des Grossherzogs von Weimar, des regierenden Herzogs von Nassau und anderer Wür-

1. »Kočka« v Mužských skálách. - 2. Partie ze skal. - 3. Modlitebna v Drábských světničkách. — 1. »Die Katze« in den Mužský Felsen. - 2. Felsenpartie. - 3. Das Bethaus in den »Drábské světničky«. — 1. »Le chat« aux rochers de Mužský. - 2. Partie rocheuse. - 3. Boratoire dans les »Drábské světničky«. — 1. »The cat« in Mužský rocks. - 2. Rocky formation. - 3. Oratory in »Drábské světničky«.

Pohled se skal. — Ausblick von den Felsen. — Vue des rochers. — View from the rocks.

denträger und Staatsmänner ein tschechisches Theaterstück aufgefuhrt wurde.

Ein ausgedehnter, der Oeffentlichkeit zugänglicher Park umschliesst das Schloss. In dem Park befindet sich eine Salla-terrena mit einem grossen Deckengemälde, welches darstellt, wie Heinrich Freiherr von Waldstein seine 24 Söhne dem bohmischen Konig Otakar II. zu einer Kriegsexpedition vorfuhrt.

Sonstige Sehenswürdigkeiten:

Die **Kirche der hl. Drei Könige** mit der Kapuzinergruft und dem ehemaligen Kloster, mit grossen Wand- und Altargemälden, sowie altertümlichen Kirchengeräten.

Neben dieser Kirche ein Renaissance-Schatz, die **Kirche der hl. Anna** a. d. J. 1724, in welcher sich das Grabmal und die sterblichen Uiberreste des grossen Heerführers Herzog Albrecht von Waldstein befinden. Bei dieser Kirche befindet sich die Gruft der Familie Waldstein, in welcher die sterblichen Uiberreste der übrigen Mitglieder des alten, von den Markwartitzern abstammenden Adelsgeschlechtes beigesetzt sind.

Die **Dechanteikirche des Hl. Jakob** ist innen neu hergerichtet. An der hinteren Seite das Denkmal der Elisabeth Koller, Mutter des bekannten Diplomaten und Militär-Würdenträgers, welcher Napoleon auf die Ensel Elba begleitete. Dieses Denkmal wurde im Jahre 1818 in Rom vom Meister Rudolf Schadow aus weissem carrarischen Marmor verfertigt und wird mit einem, in die Hunderttausende gehenden Betrage bewertet.

Die altertumliche israelitische **Synagoge** im ehemaligen Ghetto besitz eine Unmenge wertvoller Gold- und Silbergegenstände, sowie Gewänder für Religionszwecke.

Geldanstallten:

Städtische Sparkasse, Einlagenstand 82 Millionen Kč, **Landwirtschaftliche Bezirks-Vorschusskasse,** Einlagenstand 35 Millionen Kč. **Občanská záložna,** Einlagenstand über 7 Millionen Kronen.

Bezirks Feuersicherungsanstalt, versicherter Betrag 106,129.110 Kč, eigene Fonde über 3 Millionen Kč, **Bezirks-Krankenversicherungsanstalt** mit eigenem Ambulatorium.

Industrie. Die Industrie ist in Mnichovo Hradiště nur wenig vertreten. Das grösste Industrie-Unternehmen ist die weltbekannte Mnichovohradišťská Schuhfabrik, weiter die Glashütten Kopal, Blochs Druckerei, Färberei und Appretur seidener und halbseidener Stoffe, Rejzeks Dampfsäge und Holzwarenfabrik, Podhajskýs Wagenfabrik, die Zuckerfabrik Scholler & Co., welche auch den gesamten Grossgrundbesitz gepachtet hat. Die Firmen Šulc a Jiroušek, sowie auch die Firma Ing. Jos. Fanta führen zahlreiche Bauten, hauptsächlich für Rechnung des Staates in der Slovakei und in Karpathorussland aus.

Der **Grosshandel** wird durch die Firmen Novotný a Bayer, Vincenc Šulc, Faitl a Bergman, Pokorný-Abeles, die »Landw. Lagergenossenschaft« und eine Reihe weiterer grosserer Kolonialwaren-, Eisen-, Schnittwaren- und Landesproduktehandlungen repräsentiert.

Spaziergänge und Ausflüge in die nahen Wälder und Felsen sind sehr erfrischend und interessant. Am bemerkenswertesten sind Ausflüge in das Felsengebiet des »Mužský« (462 m), welches der Gegend ein landschaftliches Gepräge gibt und nach allen Seiten hinreissende Ausblicke in weite Fernen ermoglicht. Das Gebiet »Mužský« bildet eine Felsenstadt riesiger Felsmassive, Feuerbestattungsstätten, prähistorischer Fundorte, Überreste alter Festen, von welchen besonders hervorragen: die einzigartigen »Drábské světničky« mit der »Kanzel«, die »Kramolna«, eine Felsensiedlung aus der Urzeit, die »Hynšta«, die »Alten Burgen«, die Felsenhöhlen »Krtola« und »Kessel«, die »Schwarzen Tümpel«, der »Opferstein«, der »Kalte Durchgang«, und der »Budovec-Steig«, welcher zum Pensionat Přihrazy und weiter in die Sommerfrische **Skokov** (Moorbäder) führt.

Valečov (4 km), die Ruine einer Kelchnerburg aus dem 14. Jahrhundert, gehört zu den denkwürdigsten Burgen Bohmens. Sie ist mit einem herrlichen Obstbäume-Garten umsäumt und ist zur Zeit der Kirschen- und Apfelblüte am sehenswertesten.

Klokočka (5 km), grosses, schönes Damnwildgehege, Forsthaus, ehemals Bade- und Kurort. Waldkapelle des hl. Stabinus, im Volksmunde hl. Prokop, unter welcher eine mächtige Quelle kristallklaren, angeblich heilwirkenden Wassers entspringt. (Forellenfischerei.)

Valečov: Tesané světničky na již. okraji hradiště. — Felsenwohnungen auf der Südseite der Burgstätte. — Habitations de rochers du côté méridional du château. — Rock lodgings at the southern side of the castle.

Zásadka (4 km), Ruine eines uralten Schlosses, ehemals Sommersitz des Wenzel Budovec z Budova; in unmittelbarem Anschluss der Berg **Káčov** (353 m) mit typischem Basaltgipfel und die **Fasanerie.**

Zvířetice (mit der Bahn 10 Min.), ausgebreitete Ruine mit hohem Turm, ehemals luxurios eingerichtete Residenz, gegründet vom Geschlecht der Markvartic.

»Drhlenský« Teich, genannt auch Waldsee, — ist von herrlichen Wäldern umsäumt. Herrliches Stilleben, Wochenendhutten und weiter die Sommerfrische **Nová Ves.**

Die Täler der Bäche **»Zábrdka«** und **»Mohelka«** (Forellen) sind lang, waldumsäumt und sehr romantisch.

Eine historische Stätte ist **Kláštter Hradiště nad Jizerou** (2 km) mit einem ausgedehnten Brauhaus, welches auf den Trümmern eines der seinerzeit grössten und reichsten Benediktinerkloster errichtet wurde, und von welchem neben altertümlichen Säulen noch ein machtiges, stilschones Portal der ehemaligen Kirche erhalten ist.

Mnichovo Hradiště ist Sitz der Bezirksbehorde, des Bezirksgerichtes, der Steuerverwaltung und des Steueramtes, der Gefälliskontrolle, des Bezirksgendarmeriekommandos des Aichamtes und eines Post- und Telegraphenamtes.

Eine Anzahl Statuen, Denkmale und Gedenktafeln füllen die einzelnen Teile der Stadt aus.

Mnichovo Hradiště ist jene Stadt, welche alles das bietet, wonach eine überarbeitete Seele sich sehnt und was ermudete und erschöpfte Menschen zur Erholung brauchen. Sie finden alles, was der Gesundheit, der Erfrischung und der Kraftigung dienlich ist.

Mnichovo Hradiště ist die Pforte ins »böhmische Paradies«!

Mnichovo Hradiště.

Mnichovo Hradiště, ville de district, forme avec ses environs une perle du »Paradis tchèque«. C'est une ville avec une histoire tres intéressante. Elle est comblée de beautés de la nature de sorte qu'elle surpasse de beaucoup mainte villegiature recherchée et qu'il n'y manque qu'un peu de publicité pour qu'elle soit connue au loin et fréquentée de plus.

Elle est située dans la Bohême du Nord, entre les villes de Mladá Boleslav et Turnov, sur la ligne du chemin de fer Prague (90 km) — Liberec (52 km). La gare se trouve directement dans la ville, c'est l'arrêt de tous les trains réguliers, ci-inclus les rapides. La ville est également point de jonction des autostrades publiques et des autobus circulent dans toutes les directions.

Mnichovo Hradiště est située à une altitude de 244 m au-dessus du niveau de la mer et elle a 4200 habitants dans plus de 840 maisons. La ville dispose d'ailleurs d'un nombre assez grand de logements libres soit pour l'été, soit pour un séjour permanent. D'apres l'âge des habitants Mnichovo Hradiště est peut-être la ville la plus

»Pod Hrázkou«.

salubre du »Paradis tchèque«, puisque de 2990 électeurs, 76 sont dans les quatre-vingts ans et il y a en même quatre nonagénaires.

Quoique la ville ne soit pas très grande elle égale tout de même les autres villes bohémiennes quant à son développement, à ses institutions, à son progrès.

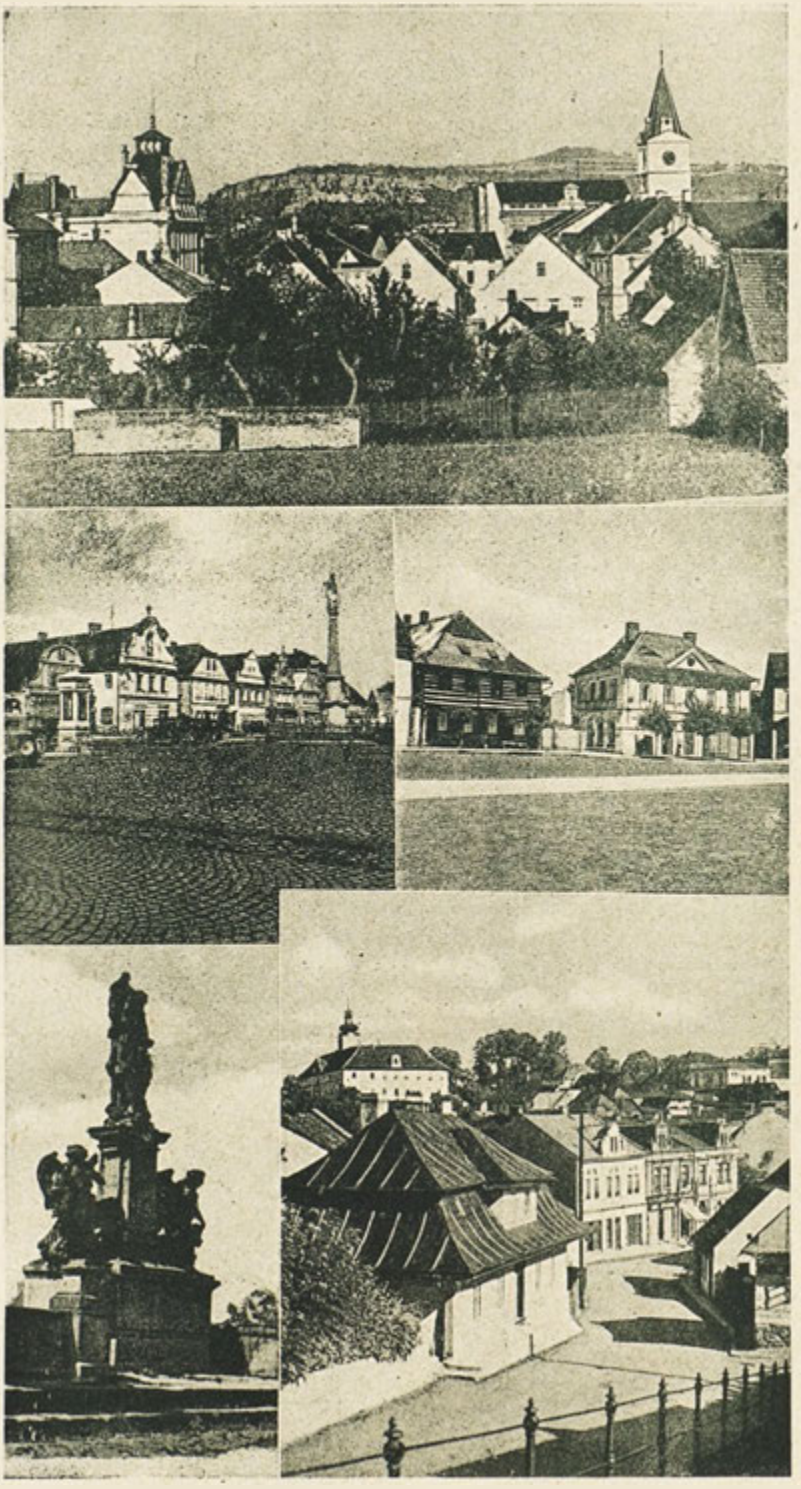

I.

Mnichovo Hradiště:

Část města a v pozadí skalní pásmo Mužského.

Teil der Stadt, im Hintergrunde das Felsengebiet Mužský.

Partie de la ville, au fond le terrain rocheux du Mužský.

Part of the town, in the background the rocky region of Mužský.

II.

1. Barokové štíty domů na náměstí.

2. Dva domy, chráněné památkovým úřadem.

1. Barockgiebel der Häuser am Ringplatz.

2. Zwei Häuser unter Denkmalschutz.

1. Pignons baroques des maisons sur la place du marché.

2. Deux maisons protégées par la loi.

1. Baroque gables of the houses on the square.

2. Two houses protected by the law.

III.

1. Sousoší u zámku. - 2. Svatojabubská ulice. — 1. Statuengruppe beim Schloss. — 2 Hl. Jakobs - Gasse. — 1. Groupe de statues près du château. — 2. Rue Svatojakubská. — 1. Group of statues near the castle. - 2. Svatojakubská street.

»Obětní kámen«. — Der »Opferstein«. — La »pierre sacrée«. — The »sacred stone«.

Des trottoirs modernes, de la lumiere électrique, une distribution d'eau, des parcs soigneusement entretenus ainsi qu'un bois de la commune, avec de nombreux bancs joint à la ville par une avenue magnifique, augmentent le confort des habitants et des visiteurs.

Z Vlčích dolů v mužských skalách. — Die »Wolfsstollen« in den »Mužský« Felsen. — Les »galeries de loups« dans les roches du »Mužský«. — »Wolves' galleries« in »Mužský« rocks.

Il y a des occasions favorables pour se baigner dans la rivière de Jizera qui coule le long du parc municipal, dans divers établissements de bains (Club de nageurs et de rameurs, bains »Hořice«, bains de dames).

Quelques hôtels bien aménagés et conduits à merveille, tels que: »U nádražíˇ«, »Zlatá hvězda«, »U hroznu«, »U Ottů«, ainsi que plusieurs bons restaurants qui disposent également de chambres pour les étrangers, prennent soin de logement et nourriture. Les prix des chambres sont à partir de 5 jusqu'à 9 Kč (un lit), Kč 10—20 (deux lits), la pension à la journée Kč 18—24. Le syndicat d'initiative se charge de trouver des chambres privées pour des hôtes qui n'aiment pas le séjour dans les hôtels. Pour les personnes qui ne disposent pas de moyens il y a une auberge de touristes et d'étudiants.

De la chronique municipale: La ville s'est développée d'une colonie originaire de pêcheurs, appelée Rybitví, qui avait une paroisse et une propre église. En 1054 Heřman de Rálska, seigneur de Zvířetice, y fonda un couvent fortifié, habité d'abord par des bénédictins ensuite par des cisterciens. En 1420 le couvent fut détruit par les orébites et réduit en cendres.

L'histoire de l'ancien Hradiště était toujours en relation avec l'histoire de la ville de Klášter nad Jizerou. C'est seulement en 1560, qu'on mentionnait pour la première fois la ville de Mnichovo Hradiště. Les armes de la ville portent une mitre d'abbé et dans le blason se croisent deux bâtons de berger.

Le musée du district dispose d'une collection extrêmement rare de trouvailles préhistoriques et archéologiques de la contrée qui intéressent non seulement les savants et les scrutateurs mais encore les visiteurs et les touristes.

L'herbier incomparable de toutes les plantes du domaine de Mnichovo Hradiště cause également l'admiration du public. Les plantes sont soigneusement pressées, classifiées et décrites par le botaniste célèbre Wenzel Sekera (1815—1875), natif de la ville, dont ce travail était l'oeuvre principale de sa vie.

De plus il y a dans le musée des souvenirs de légionaires, une foule de livres, drapeaux, documents, cachets et d' autres insignes de corps de métier, une collection de médailles ainsi que de nombreux objets d'art populaire.

Le musée se trouve dans 7 salles du bureau municipal sur la place du marché et dans deux salles du château.

Klokočka: Kostelík sv. Stabina. — Kapelle des hl. Stabinus. — La chapelle de St. Stabinus. — St. Stabinus's chapel.

Le château de Waldstein est un des bâtiments les plus étendus et mémorables de la ville. La partie occidentale fut bâtie par le héros et savant tchèque Wenzel Budovec de Budova, exécuté ensemble avec les seigneurs médiatisés tchèques en 1621. Le reste fut construit par les comtes de Waldstein. Le château est accessible au public tous les jours contre avis préalable. Il y a des collections énormes de porcelaine chinoise, japonaise, de Meissen, une collection rare de tableaux et de gobelins, une bibliothèque de plus de 20 000 volumes avec beaucoup de manuscrits uniques, des mappemondes et des globes très anciens, une collection d'armes très précieuse dans laquelle se trouvent des armes du temps des guerres des Hussites et des armures et des étendards de l'armée d'Albrecht de Waldstein. Le théâtre du château est aussi intéressant. En 1833 il y avait une représentation tchèque en presence de l'empereur autrichien François, du tsar russe Nicolas, du roi prussien Frédéric Guillaume, du grand-duc de Weimar, du duc regent de Nassau ainsi que d'autres dignitaires et hommes d'Etat.

Un vaste parc, accessible au public, renferme le château. Il y a une salla terrena avec une grande fresque representant Henri baron de Waldstein qui présente ses 24 fils au roi bohémien Otokar II pour une expédition de guerre.

D'autres curiosités: Béglise des rois Mages avec le mausolée des capucins et l'ancien couvent avec ses grands tableaux muraux, son autel et ses ustensiles archaïques d'église ravissent les connaisseurs.

A côté de cette église se trouve un vrai tresor de renaissance, **l'église de Ste. Anne** de l'année 1724, dans laquelle il y a le sépulcre et la dépouille mortelle du grand général, duc Albrecht de Waldstein. Pres de cette église se trouve le mausolée de la famille de Waldstein dans le-

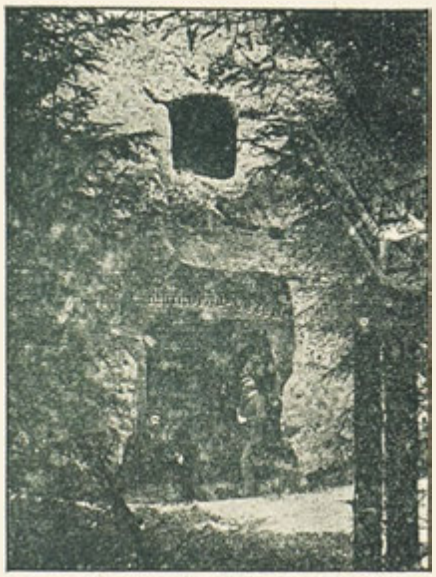

Valečov: Hladomorna. — Der Hungerturm. — La tour de famine. — Starvation-tower.

Schody z Budovcovy stezky. — Stiege des Budovec-Steges. — Escalier du sentier de Budovec. — Stairs of Budovec-path.

quel sont enterrés les autres membres de cette vieille famille noble.

L'église décanale de St. Jacques a été renouvellée à l'intérieur. Du côté inférieur il y a le monument d'Elisabeth Koller, mère du diplomate et dignitaire militaire connu, qui accompagnait Napoleon sur l'île d'Elba. Ce monument fut bâti en 1818 à Rome par le sculpteur Rudolf Schadow en marbre blanc de Carrara et vaut bien plusieurs cent mille couronnes.

La synagogue israélite archaïque, au ghetto ancien, renferme beaucoup d'objets précieux en or et en argent ainsi que des vêtements sacrés.

Caisse municipale d'épargne, dépots 82 millions de Kč, **caisse agricole de prêts,** dépôts Kč 35 millions, **Občanská záložna,** dépôts plus de Kč 7 millions.

La compagnie d'assurance contre l'incendie du district, sommes assurées Kč 106,129.110 propre fond plus de Kč 3 millions.

La caisse de secours en cas de maladie du district avec un propre ambulatoire.

Industrie. Il y a peu d'industrie à Mnichovo Hradiště. Le plus grand établissement industriel est la cordonnerie de Mnichovo Hradiště qui jouit d'un renom mondial, les verreries de Kopal, l'imprimerie, la teinturerie et l'apprêtage de tissus en soie et en mi-soie de Bloch, la scie à vapeur et l'usine de marchandises en bois de Rejzek, l'usine de voitures de Podhajský, la sucrerie de Scholler & Cie. qui a affermé également toutes les grandes propriétés. Les maisons Šulc et Jiroušek ainsi que la maison Ing. Jos. Fanta exécutent de nombreuses constructions, surtout pour les comptes de l'Etat en Slovaquie et Russie Subcarpathique.

Le commerce en gros est représenté par les maisons Novotný & Bayer, Vincenc Šulc, Fantl

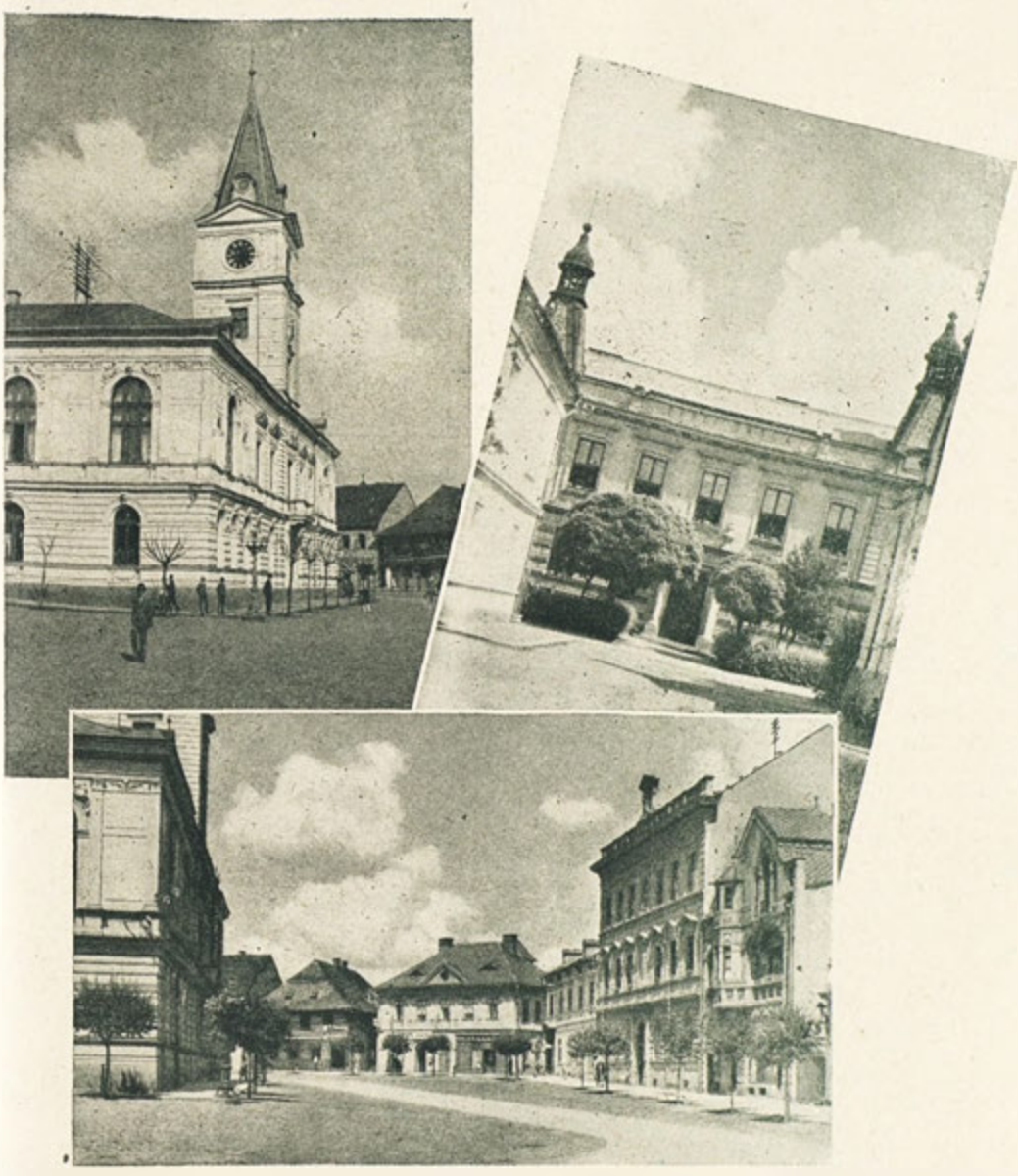

Radnice. - Dívčí škola. - Chlapecká škola. — Rathaus. - Mädchenschule. - Knabenschule. — Hôtel de ville. - École de filles. - École de garçons. — Townhall. - School for girls. - School for boys.

& Bergman, Pokorný-Abeles, Hospodářské družstvo skladištní, ainsi que par un nombre d'autres magasins d'épicerie, de quincaillerie, de mercerie, de produits du pays.

Les promenades et excursions dans les forêts et les rochers voisins sont très intéressants et rafraîchissants. Les plus belles excursions sont au terrain rocheux du »Mužský« (462 m). Beau paysage, perspective magnifique dans toutes les directions. La contrée du »Mužský« forme une ville rocheuse de massifs gigantesques, places d'incinération, trouvailles préhistoriques, restes de vieilles forteresses desquelles il faut surtout citer les »Drábské světničky«, d'une beauté unique avec la »chaire«, la »Kramolná«, colonie de roches des temps primitifs, la »Hynšta«, les »Staré Hrady«, les caves rocheuses de »Krtola« et »Kotel«, les »Černé louže«, la prierre sacrée, le »Passage froid«, le »sentier de Budovec« qui mene au pensionnat de Přihrazy et ensuite à la villegiature de **Skokov** (bains de boue).

Valečov (4 km), ruine d'un château de Hussites du 14e siècle, appartient aux châteaux les plus mémorables de la Bohême. Il est encadré d'un verger magnifique et offre un aspect charmant au temps de la floraison des cerisiers et des pommiers.

Klokočka (5 km) grand et beau parc de daim, maison forestière, ancienne ville d'eaux. Chapelle de bois de St. Stabina, appelé du peuple St. Prkop, sous laquelle jaillit une puissante

Hrad Valečov. — Burg Valečov. — Le château de Valečov. — Valečov-castle.

source cristalline avec de l'eau soi-disant salutaire. (Pêche de truites).

Zásadka (4 km), ruine d'un château archaïque autrefois villégiature de Venceslav Budovec de Budova; à proximité immédiate **la montagne de Káčov** (353 m) avec un sommet de basalte typique et **la faisanderie.**

Zvířetice (10 minutes par train), large ruine avec une haute tour, autrefois résidence luxueuse, fondée par la famille de Markvartic.

»**Drhlenský«,** étang au milieu de la forêt. Séjour idéal, chalets de weekend et la villégiature de **Nová Ves.**

Les vallées des ruisseaux de »Zábrdka« et »Mohelka« (truites), encadrées de bois, sont extrêmement romantiques.

Klášter Hradiště nad Jizerou (2 km) est une place historique avec une grande brasserie, bâtie sur les débris d'un des plus grands et riches couvents des bénedictins. On a conservé outre les colonnes archaïques un portail puissant et beau de l'église ancienne.

Mnichovo Hradiště est siège du magistrat et du tribunal d'arrondissement, de l'administration des impôts et du bureau des contributions, du contrôle des droits, du commandement de gendarmerie, du bureau de vérification des poids et mesures, d'un bureau de poste et télégraphe.

Dans la ville il y a beaucoup de statues, monuments, plaques commémoratives.

Mnichovo Hradiště est la ville qui offre tout ce qu' un homme fatigué du travail quotidien puisse demander pour se rétablir. On y trouvera tous les moyens de repos et de récréation.

Mnichovo Hradiště est la porte du »Paradis tchèque.«

Mnichovo Hradiště.

The district-town Mnichovo Hradiště in its beautiful surroundings, is a real pearl of the »Bohemian Paradise«; its historic past is a very interesting one. Nature has been very generous in this region. Many well known summer-resorts are not so beautifully situated as Mnichovo Hradiště. It is a pity that the town is not yet better known; a little more advertising and every tourist would be charmed to see such a lovely place.

Mnichovo Hradiště lies in North Bohemia, between the towns Mladá Boleslav and Turnov, on the railway-line Prague (90 km) — Liberec (52 km). The station is in the town, all regular trains are stopping there, express-trains included. The town is crossed by public motoring-roads and it has a bus-connection to all directions.

Mnichovo Hradiště is at a sea-level of 244 m; 4200 inhabitants live in the town in 840 houses. There are many rooms for summer-guests, and lodgings for people who wish for a longer stay. Mnichovo Hradiště is one of the most wholesome towns of the »Bohemian Paradise«; among 2990 electors 76 were more than 80 years old, four of them were 93 years old.

Though the town is a small one it does not stand back behind the other Bohemian towns with its organisation and its institutions.

Up-to-date trottoirs, electric light, aqueduct, carefully kept parks, and a parish-forest, joined with the town by a wonderful avenue. Numerous banks are in the forest and tourists and inhabitants like to rest there for a while.

Židovský hřbitov (v pozadí zámek). — Israelit. Friedhof (im Hintergrunde das Schloss). — Cimetière israélite (au fond le château.) — Jewish cemetery (in the background the castle).

The Jizera-river is flowing along the municipal park and affords plenty of occasion to take a bath, especially at the bathing places »Hořice«, the bathing place of the boating and

Mnichovo Hradiště:

I.

Dolení část města s Valdštejnským zámkem.

Unterer Stadtteil mit dem Waldsteinschen Schloss.

La ville inférieure avec le château de Valdštejn.

Inferior part of the town with Valdstejn-castle.

II.

Salla terrena v zámeckém parku.

Salla terrena im Schlosspark.

Salla terrena dans le parc du château.

Salla terrena in the castle-park.

III.

1. Renesanční chrám sv. Anny a Valdštejnská hrobka.

2. Náhrobek, kryjící tělesné ostatky vévody Albrechta z Valdštejna.

1. Renaissancekirche der hl. Anna und die Waldsteinsche Gruft.

2. Grabmal mit den sterbl. Uiberresten des Herzogs Albrecht von Waldstein.

1. Église en style renaissance de Ste. Anne et le mausolée des Waldstein. - 2. Sépulcre avec la dépouille mortelle du duc Albrecht de Waldstein.

1. Renaissance church of St. Anne and the Waldstein mausoleum. 2. Tomb with the mortal frame of the duke Albrecht of Waldstein.

1. Hrad Zvířetice. - 2. Zříceniną hradu Zásadky. - 3 Pohled do krajiny se skal. — 1. Burg Zvířetice. - 2. Burgruine Zásadka. - 3. Ausblick von den Felsen. — 1. Le château de Zvířetice. - 2. La ruine de Zásadka. - 3. Vue de rochers. — 1. Zvířetice-castle. - 2. Zásadka-ruin. - 3. View from the rocks.

swimming club and at the ladies' bathing place.

Board and lodging is available in several well installed and well managed hotels, e. g. »U nádraží«, »Zlatá hvězda«, »U hroznu« and »U Ottů«, as well as in some very good restaurants with rooms for guests. Prices for rooms: Kč 5—9 (one bed), Kč 10—12 (two beds); board per person Kč 18—24. The office for influx of visitors procures private rooms for tourists who do not like to stay in hotels. There are cheap beds in a student's and tourist's lodging house.

Extracts from the town-chronicles. The town arose from the original fishermen-settlement Rybitví, that had a church and a parish of its own. In 1054 Heřman z Rálska, lord of Zvířetice, founded here a fortified monastery; at first Benedictine monks lived there, later on Cistercians. In 1420 the monastery was ravaged by the Orebites and destroyed by fire.

The history of the original small town Hradiště is closely connected with the town Klášter nad Jizerou. By documentary evidence the town was mentioned for the first time about 1560. The city-arms bear an abbot's mitre with two crossed shepherd's crooks.

The district-museum has a most valuable collection of prehistorical and archaeological excavations from the district.

Not only scholars and savants are interested in them, every visitor and tourist is filled with enthusiasm.

Much admired is a model herbarium of all plants from Mnichovo Hradiště-region, beautifully pressed, classified and inscribed by the famous botanist Václav Sekera (1815—1875), born in the the town. You may call this the work of his life.

There are some rare legionary-souvenirs in the museum, too, a lot of books, flags, documents, seals and guild-insignia, as well as a coin collection and a large number of national art objects.

You find the museum in 7 rooms of the town-hall of the market-place and in two halls of the castle.

Waldstein-castle is one of the largest and most interesting buildings of the town. The western part was built by the Czech hero and scholar Václav Budovec of Budova, executed in 1621 with the Czech mediatised barons. The other part was built by the counts Waldstein. The castle is open to visitors every day against preannouncement. You will find there valuable collections of old Chinese, Japanese and Meissen china; a rare collection of pictures and Gobelins, a library of more than 20.000 volumes with many written unicates, very old and rare maps and globes, a valuable collection of arms with arms from the times of the Hussite Wars and equipments with standards of the armies of Albrecht of Waldstein. The castle theatre is very interesting, too, in 1833 a Czech theatrical piece was played in the presence of the Austrian Emperor Franz, the Russian Czar Nicholas, the Prussian King Frederic William, the Duke of Nassau and many other dignitaries and statesmen.

A large park, open to the public, surrounds the castle. In the park there is a salla-terrena with a large ceiling-piece, showing Henry, ba-

ron of Waldstein starting with his 24 sons to a war-expedition under King Otakar II.

Other sights: The three Magi's church with the capuchin-mausoleum and the former monastery with large frescoes and archaic church-furniture.

Besides this church there is a wonderful Renaissance building, St. Anne's church (1724) with the mausoleum and the earthly remains of the great warrior Duke Albrecht of Waldstein. In the proximity of this church there is the family- vault of the Waldstein's with the coffins of the other members of this old and noble family.

St. Jacob's deanery church has a renovated interior. On its back-side there is the monument of Elisabeth Koller, mother of the well known diplomatic and military dignitary, who accompanied Napoleon to the isle of Elba. This monument was worked by Rudolf Schadow in Rome in 1818 from Carrara marble. It is estimated many hundred thousands of crowns.

The old Jewish synagogue in the former ghetto has a lot of valuable golden and silver-objects as well as beautiful robes.

Banks: Municipal savings bank, deposits Kč 82 millions.

Agricultural district loan bank, deposits Kč 35 millions.

Občanská záložna, deposits more than Kč 7 millions.

District fire insurance company, own funds more than Kč 3 millions, assured amount Kč 106.129.110.

District sick-fund with own ambulance.

Industry: There is only litt'e industry in Mnichovo Hradiště. The largest factory is the wor'd renowned Mnichovohraditská boot manufactory. Further the Glass-works Kopal, Bloch's print and dyer's works and dressing of silks and half-silks, mechanical saw and wooden-goods manufactory Rejzek, coach-builder's yard Podhajský, sugar-works Schöller and Co., having rented all the large estates. The firms Šulc and Jirousek, as well as the firm Engineer Jos. Fanta, are building numerous houses, chiefly for the State in Slovensko and Podk. Rus.

Wholesale trade: Novotný and Baver, Vincenc Šulc, Fantl and Bergman, Pokorný-Abeles, Hospodářské družstvo skladištní and numerous important firms for colonial-, iron-, and retail-goods.

Half a day and Wholeday's excursions into the near woods and to the wild rocks are very interesting. An excursion to the group of rocks »Mužský« (462 m) with wonderful view into the country and the lovely region will charm every tourist. The rocks »Mužský« are forming a town of rocks of their own, with mighty masses and high mountains, burning places of the dead, prehistoric graves, ruins of old citadells etc. Chiefly the very remarkable »Dráhské světničky«, with the »Kazatelna« (pulpit), the »Krámolna«, a rocky settlement of a primeval period, the »Hynšta«, the »Staré hrady«, the grottoes »Krtola« and »Kotel«, the »Černé loužce«, the »Obětný kámen«, the »Cold passage« and the »Budovec Path« leading to the boarding-house Přihrazy and to the **summer resort Skokov** (mud-baths).

»Spící mnich«. — »Der schlafende Mönch«. — »Le moine endormi.« — »The sleeping monk«.

Valečov (4 km), the ruins of a Kelchner-castle from the 14th. century, belongs to the most interesting castles of Bohemia. It is framed by a wonderful orchard and it is a lovely sight when the cherry- and apple-trees are in bloom. **Klokočka,** formerly a health-resort, (5 km) with a large and beautiful fallow-deer preserve and a forester's house **St. Stabina's chapel** in the forest (people call it St. Prokop's) with a source of water pure as chrystal (trout-fishing).

Zásadka (4 km), the ruins of a very old castle, formerly the summer-séjour of Václav Budovec of Budova.

In the proximity there is **Káčov-mountain** (353 m) with typical basalt-summits and the **pheasantry.**

Zvířetice (10 minutes by railway), a large ruin with a high tower; formerly it was a sumptuous castle, built by the Markvartic-family.

Drhlenský-pond or the »Lesní jezero« is framed by wonderful forests. Many weekend-cottages are in this beautiful landscape, and also the summer-resort **Nová Ves.**

The valley of the brooks »Zábrdka« and »Mohelka« (trouts) long, framed by forests and very romantic.

Klášter Hradiště nad Jizerou (2 km) is a historical place with a brewery, built on the ruins of the former rich and large Benedictine monastery; besides archaic pillars there is preserved still a mighty and beautiful porch of the ancient church.

Mnichovo Hradiště has a district board, a district-court, a revenue-office and an administration of taxes, a district military police-force, a gauging-, post- and telegraph office.

Numerous statues, monuments and memorial tablets are to be found in different parts of the town.

Mnichovo Hradiště is the place weary overworked people are longing for; it is a real place for recreation. Here they will find all they need to recover and to regain new strength for the struggle of life.

Mnichovo Hradiště is the gate to the Bohemian Paradise.

Rokytnice v Krkonoších.

Letovisko - Léčebný pramen - Lyžařský ráj - Každoročně počátkem února zimní slavnostní hry.

Obklopena řetězem hor, leží Rokytnice nad Jizerou v idylické kotlině, chráněné před drsnými severními větry, pod svou domácí horou Kotenou, vysokou 1434 m. Ochotné obyvatelstvo stará se o veškeré pohodlí návštěvníků.

Adresa a stanice dráhy: Rokytnice nad Jizerou, ČSR.

O nemocné a rekonvalescenty pečují tři lékaři, o léky jedna lékárna. Ve výši 600—1100 m nad mořem jest postaráno o vhodné ubytování, takže návštěvnici mají možnost trávit svůj odpočinek v kterékoliv, jejich zdraví prospěšné nadmořské výši.

Léto.

Od časného rána do pozdního večera vrhá slunce své hřejivé paprsky na toto půvabné údolí. Kvetoucí louky a stráně, pryskyřičnaté a ozonovité vysoké lesy zvou všechny, kdož mají zapotřebí zotavení a odpočinku. Pěkné koupaliště v nádherné poloze poskytuje při průměrné teplotě vody 20—22 stupňů Celsia příležitost k plování a příjemnému osvěžení. Krásné vycházky a nádherné výstupy do okolních hor návštěvníka přímo okouzlí.

Léčivý pramen.

Nemocným a rekonvalescentům dlužno zvláště doporučiti rokytnické železito-uhličité zřídlo, které se osvědčuje při chorobách jater a žlučníku, ústrojí zažívacího, žaludku a střev, chorobách ledvinových a při chronické zácpě. Lázně přinášejí uzdravení v těžkých případech značné ulehčení a zároveň posilují vyčerpané nervy.

Zima.

»Lyžařský ráj Rokytnice« — tak nazývají zimní návštěvnici toto středisko sněhového sportu. — A plným právem! Neboť existuje málo míst, která by se mohla pochlubiti takovou rozmanitostí lyžařských terénů, počínaje od cvičných luk pro začátečníky až k vysokoalpským oblastem pro pokročilé. Mírné svahy a srázné sjezdy splní lyžařům všechna jejich terénní přání. Sáňkovací dráhy, dlouhé až několik kilometrů, poskytují sáňkařům znamenitý požitek jízdy v zimní přírodě. Jest také postaráno o výborné instruktory, kteří převezmou výcvik začátečníků a připraví je na poli tohoto nádherného sportu až k úplné dokonalosti.

Zimní sporty.

Přímo pohádkovým dojmem působí každoročně na počátku února pořádaná slavnostní zimní hra »Krakonošův vjezd do Rokytnice«. Při tomto náladovém večerním představení spoluúčinkuje sta a sta domácích lyžařů, kteří s planoucími pochodněmi vytvoří v rámci hry obraz, na který se nezapomíná. Je samozřejmé, že se každoročně pořádají také lyžařské a sáňkovací závody, jak mistrovské, tak i pro hosty.

Průmysl.

Rokytnické bavlněné a vlněné zboží jest pro svou výbornou jakost světoznámé. Za tuto pověst ručí znamenitě vedené podniky a výborně vycvičené tovární zaměstnanectvo. Jejich výrobky jdou do všech končin světa. Též nutno zmíniti se o charakteristickém horském podnikání, které představují továrny na obrábění dřeva a soustružnictví. Zdatně vedené obchodní a živnostenské podniky pečují o všechny potřeby denního života.

Rokytnice (Rochlitz a. I.) dans les monts des Géants.

Villégiature - Source minérale - Paradis de Ski - Fête d'hiver annuelle au commencement de février.

La commune est située idyliquement, encadrée de montagnes, couronnée par la montagne de Kotena (Kesselkoppe, altitude 1434 m) et protégée contre la bise. Les habitants hospitaliers font tout le possible pour le bien-être de leurs hôtes. Adresse et gare: Rokytnice nad Jizerou Č. S. R.

Trois médecins et une pharmacie prennent soin des malades et des convalescents. Logements à une altitude de 600 — 1.100 m.

L'été.

Du matin jusqu'au soir le soleil envoie ses rayons bienfaisants dans la charmante vallée. Les prés et les pentes fleurissants, les forêts résineuses et ozoniques vous souhaitent le bienvenu. Un bel établissement de bains en plein air, situé idyliquement, offre des bains rafraîchissants. Température moyenne 20—22 degrés Celsius. Les belles promenades ainsi que l'ascension magnifique dans la montagne enchanteront tout visiteur.

Source minérale.

La source d'eau ferrugineuse de Rokytnice est indiquée contre les maladies du foie et des voies biliaires, troubles de digestion, maladies gastriques et intestinales, néphrite, obstipation chronique etc. Cette source apporte du soulagement et de la guérison aux malades, convalescents et nerveux.

L'hiver.

»Rokytnice, paradis de ski«, les touristes d'hiver appellent ainsi la ville à juste titre. L'endroit est unique comme terrain de ski; depuis les prés à pente douce pour les débutants jusqu' aux pentes raides pour les champions on y trouve ce qu'on voudra. Il y a également des pistes de luge naturelles, longues de plusieurs kilomètres. Des professeurs de ski versés se chargent des personnes désireuses de se perfectionner et servent également de guides pour des excursions.

Représentations d'hiver.

La fête d'hiver »L'entrée de Rubezahl à Rokytnice« est d'un charme féerique. Des centaines de skieurs du pays prennent part à cette représentation nocturne comme lampadistes. — On arrange des concours de ski et de luge pour les champions et les hôtes.

L'industrie.

Les tissus de coton de Rokytnice sont de renommée universelle, grâce à leur qualité excellente. Les usines sont en pleine activité et les ouvriers sont très capables. L'export est fait à tous les pays. Il faut encore mentionner les usines de marchandises de bois et les ateliérs de tourneur comme entreprises caractéristiques de montagne. Des commerçants et des artisans de mérite se portent garants de toutes les exigences de la vie quotidienne.

CESTUJTE LETECKÝMI TRATĚMI Č. L. S.
ČSL. LETECKÁ SPOLEČNOST PRAHA, VODIČKOVA UL. 38 TELEFON: 380 51.
JÍZDENKY PRO DOMÁCÍ, EVROPSKÉ A MEZIKONTINENTÁLNÍ TRATI.
CESTOVNÍ KARNETY A POUKÁZKY S 15% SLEVOU

Rochlitz im Riesengebirge.

Sommerfrische - Heilquelle - Skiparadies - Alljährlich Anfang Februar Winterfestspiel.

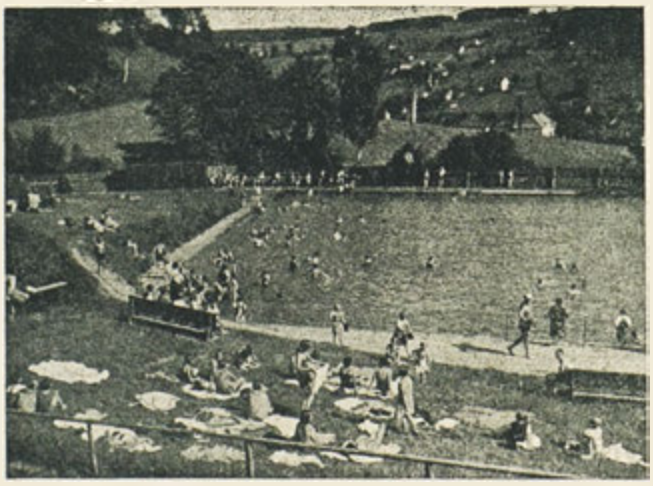

Eingesäumt von einem Kranz von Bergen, gekrönt durch die 1434 m hohe Kesselkoppe, dem Hausberge von Rochlitz, liegt der Ort in idyllischer, gegen die rauhen Nordwinde geschützter Lage. Freundliche Bewohner sorgen für das Wohlergehen der Gäste.

Postanschrift und Bahnstation: Rochlitz an der Iser, Rokytnice nad Jizerou, Č. S. R.

Drei Aerzte und eine Apotheke leisten Kranken u. Rekonvaleszenten ihre Dienste. Von 600 — 1.100 m Seehöhe bestehen Unterkunftsmöglichkeiten.

Sommer.

Vom frühen Morgen bis zum späten Abend schickt Mutter Sonne ihre heilenden Strahlen in das liebliche Tal. Blühende Wiesen und Hänge, harzige, ozonreiche Hochwälder laden zur Erholung ein. Ein schönes Freibad in herrlicher Lage bietet bei Durchschnittstemperaturen v. 20 bis 22 Grad Celsius Gelegenheit zum Schwimmen und zu erfrischender Kühlung. Reizende Spaziergänge und prachtvoller Aufstieg ins Gebirge versetzen den Besucher in helle Begeisterung.

Heilquelle.

Ganz besonders ist Kranken und Rekonvaleszenten bei Erkrankung der Leber und Gallenwege, Verdauungsstörungen, Magen- u. Darmerkrankungen, Nierenaffektionen, chron. Obstipation usw. die Rochlitzer Stahlquelle zu empfehlen. Sie bringt Gesundung und Linderung und wirkt gleichzeitig stärkend bei labilen Nervenzuständen.

Winter.

»Skiparadies Rochlitz« wird es von den Wintergästen genannt. Und mit Recht! Wohl selten weist ein Ort eine solche Fülle von Unterschieden, von der leichten Skisäuglingswiese bis zum hochalpinen Gelände, auf. Vom sanften Hange bis zum Steilhange findet der Skiläufer seine Wünsche erfüllt. Kilometerlange Naturrodelbahnen werden jauchzend befahren

Tüchtige Skilehrer übernehmen die Führung und verhelfen zur Vervollkommung in diesem herrlichen Sporte.

Winterveranstaltungen.

Märchenhaft wirkt das alljährig im Anfang Februar zur Durchführung kommende Winterfestspiel »Rübezahls Einzug in Rochlitz«. Hunderte heimischer Skiläufer wirken bei dieser abendlichen Veranstaltung als Fackelläufer mit. Ski- und Rodelwettkämpfe für Meister und Gäste werden veranstaltet.

Industrie.

Weltbekannt sind die Rochlitzer Baumwollwebwaren durch ihre Güte. Leistungsfähige Betriebe mit tüchtigen Mitarbeitern verbürgen diesen Ruf. Nach allen Ländern der Welt geht ihr Export. Holzwarenfabriken und Drechslereien sind als charakteristische Gebirgsunternehmen zu erwähnen. Tüchtige Handels- und Gewerbetreibende sorgen für alle Bedürfnisse des Tages.

Rokytnice (Rochlitz a. J.) in the Giant Mountains.

Summer-resort - Mineral springs - Ski paradise - Winter-festival every year in the beginning of February.

Framed by a circle of mountains, overtowered by the Kotena (Kesselkoppe, 1434 m), there lies the town of Rokytnice in an idyllic situation, protected against rough winds. The citizens are exceedingly hospitable and eager to do their very best for all tourists.

Apply to: Rokytnice nad Jizerou Č. S. R.

Three physicians and a dispensary. You may choose your lodging in a sea-level of 600 to 1100 m.

Summer.

From the early morning to late evening the healing sun-rays are shining on the lovely valley. Fragrant meadows and slopes, forests full of resin-scent and ozone are a charming aspect. A beautiful bathing-establishment in a wonderful surrounding (average temperature of the water: 20—22° Celsius) is a real paradise for swimmers and non swimmers. All visitors are enchanted by the charming walks and the wonderful ascent to the mountains.

Springs.

Convalescents and sick people suffering from diseases of the liver and the bill duct, fits of indigestion, gastric and intestinal complaints, disease of the kidneys, chronical obstipation etc. will be surprised by the healing power of the Rokytnice chalybeate spring. It will surely bring restoration and alleviation and at the same time it is tonical for the nerves.

Winter.

People having seen Rokytnice in winter only call it »the ski-paradise of Rokytnice«. And they are right indeed. Very seldom a place will show such a very interesting terrain. Here you see a practice-ground for beginners and in its vicinity you'll find a terrain of High Alpine character, too. From the softest slope to the steepest descent — all is to be found here and every skier will find the realisation of all his wishes. Natural toboggan-runs of many kilometers' length are crowded with merrily shouting people. Well trained ski-teachers have the direction and are eager to help their pupils to perfection.

Winter arrangements.

In the beginning of February you ought to come to Rokytnice. A winter festive performance »The entrance of the Mountain Spirite »Rübezahl« in Rokytnice« would charm you. A hundred of native skiers are taking part in this performance as torch-bearers. — Ski- and toboggan-matches are often arranged, too.

Industry.

Rokytnice cotton-goods are known all over the world for their excellent quality. Solid factories with a trained staff guarantee this fame. They are exporting to all the countries of the world. We have to mention wooden ware factories and turner's workshops, too, as characteristic mountain-enterprises. Diligent tradesmen and artisans supply all the needs of daily life.

KREDITANSTALT DER DEUTSCHEN - PRAG II.

REG. GENOSSENSCHAFT M. B. H.

ZWEIGANSTALT: | ODBOČKA: | SUCCURSALE: | BRANCH-OFFICE:

ČESKÁ LÍPA NÁMĚSTÍ 193. **BÖHM. LEIPA** MARKTPLATZ 193.

TELEPHON NO.: 29.

Část obce ve čtvrti kolem koncertní kavárny »Deutscher Hof«. — Střed obce s vyhlídkou na Ještěd. — Ortsteil bei dem Konzert-Kaffee »Deutscher Hof«. — Ortsmitte mit Blick gegen den Jeschken. — Près du Café-concert »Deutscher Hof«. — Le centre de la commune, vue vers Ještěd. — Near the café »Deutscher Hof«. — The parish-centre, view towards Ještěd.

Františkov u Liberce,

patří k mladším osadám libereckého okresu. Pozemky, na nichž se obec rozkládá, tvořily kdysi část libereckého panství Kateřiny z Rädrů. Po třicetileté válce a následující protireformaci (1651—1654), pomýšleli předkové dnešních majitelů panství, mladých hrabat Františka a Rudolfa Gallasů, na zřízení nové osady na pozemcích hraběcí rodiny.

Založení Františkova klade se do roku 1657. V několika měsících zvedly se na severovýchodním úpatí hřbetů Ještědských hor, podél potůčku, vyvěrajícího z »Červené studánky« (Frischer Born), první chaty nové osady, která k poctě mladého hrabětě FRANTIŠKA Ferdinanda Ignáce Matyáše, nejstaršího syna zesnulého hraběte Matyáše Gallase, byla pojmenována FRANTIŠKOVEM.

Osada sousedí bezprostředně s Libercem, jakož i s obcemi Růžodolem I., Ostašovem, Karolinsfeldem a Janovým Dolem. Počínaje XIX. stol., však hlavně po vybudování žitavské železnice a někdejší jihoseveroněmecké spojovací dráhy do Frýdlantu a Seidenbergu, vzrostl značně počet domů ve Františkově. V r. 1890 měl Františkov 100 domů, jichž počet za poslední čtyři desetiletí, ale hlavně v poválečné době, se zvýšil na dvojnásobek.

Obec má částečně ráz městské výstavnosti a za stoupajícího stavebního ruchu vznikla zde řada nových tříd, lemovaných ozdobnými vilkami a obytnými domy s krásnými zahradami. Horní část obce, obrácená směrem k Ještědu, zachovala si uprostřed polí a luk svůj idylický venkovský svéráz.

Františkov jest ve své hoření části ohraničen tratí Ústecko-Teplické dráhy. Obcí probíhá okresní silnice, vinoucí se po mírně stoupajících svazích. Nádherný pohled na město Liberec a libereckou kotlinu, jakož i na Ještědské a Jizerské hory, skytají přátelům přírody výšeji položená místa v obci.

Přesně za 20 minut možno pěšky dosáhnouti nádraží v Liberci, zastávky Horní Růžodol—Janův Důl a Ostašov. Elektrická trať Liberec

Nová osada v ulicích »V nivách« a »V polích«. — Die neue Siedlung an der Auen- und Feldgasse. — La nouvelle colonie dans les rues »V nivách« et »V polích«. — The new settlement in the streets »V nivách« et »V polích«.

Zahradní ulice. — Die Gartengasse. — Rue »Gartengasse«. — Gartengasse-street.

Horní Hanychov projíždí rovněž oblastí osady a možno jí oběma směry použíti ze zastávky »Deutscher Hof«. Čilý styk s Libercem udržuje autobusové spojení Liberec—Karolinsfeld (každou hodinu) po hlavní silnici.

Řada dobře vedených hostinců s hostinskými pokoji zve k návštěvě. Hygienicky nezávadnou pitnou a užitkovou vodu získává obec vodovodem, napájeným horskými prameny Ještědských hor. Osvětlování obce a elektrickou energii obstarává elektrárna v Liberci.

Z veřejných budov jsou v obci slohově výstavná radnice, novodobá školní budova s přilehlým parkem, sportovním hřištěm a cvičištěm.

Bezprostřední sousedství Liberce dalo v obci vzniknouti průmyslu.

Fa. **Felix Billig,** strojírna a slévárna (stroje pro barvírny a apreturní stroje).

Velkoobchod přízí **Brosche & Co.**

Fa. **Hänsel & Co.,** továrna na žíněné látky. Pobočný závod nalézá se ve Fořtu.

Výroba stáčecích a sklepních strojů pro hostince fy. **A. & J. Löffler.** Také obchod šicími stroji.

Továrna na sukna a soukené přikrývky fy. **Leopold Löwy Synové.**

Fa. **R. Mendel,** chemicko-technická továrna. Výroba leštidel.

Tovární výroba všech kartonáží fy. **Josef Möller.**

Fa. **Rosemann & Spitz,** výroba veškerých pekařských strojů a parních pecí.

Tkalcovna fy. **Sternschuss & Soudek.**

Františkov jest oblíbeným a známým východiskem turistiky do Ještědských hor a dalšího zázemí s jeho výletními místy.

Prozíravá a starostlivá obecní správa se snaží, aby cizím a domácím návštěvníkům pobyt v obci co možná zpříjemnila.

Franzendorf bei Reichenberg,

gehört zu den jüngsten Orten des Reichenberger Bezirkes. Die Gründe, auf denen sich die Gemeinde ausbreitet, waren ehemals Bestandteile der Herrschaft Reichenberg unter Katharina von Rädern. Nach dem dreissigjährigen Kriege und der nachfolgenden Gegenreformation (1651 bis 1654) dachten die Vorfahren der nunmehrigen Herrschaftsbesitzer, der jungen Grafen Franz u. Rudolf Gallas, an die Gründung einer neuen Ortschaft auf den Gründen der gräflichen Familie.

Die Gründung von Franzendorf fällt in das Jahr 1657. Im Verlauf weniger Monate erhoben sich auf dem Nordosthange des Jeschkengebirgszuges, längs des aus dem »Frischen Born« kommenden Bächleins die ersten Hütten einer neuen Ortschaft, welche zu Ehren des jungen Grafen Franz Ferdinand Ignaz Mathias, des ältesten Sohnes des verstorbenen Grafen Mathias Gallas, Franzendorf genannt wurde.

Die Gemeinde grenzt unmittelbar an die Stadt Reichenberg, sowie an die Gemeinden Rosen-

thal I, Berzdorf, Karolinsfeld und Johannesthal. Seit der Mitte des 19. Jahrhunderts, besonders aber nach der Fertigstellung der Zittauer Eisenbahn und der ehemals Sudnorddeutschen Verbindungsbahn nach Friedland in Böhmen und Seidenberg, wuchs Franzendorf bedeutend in der Häuserzahl. Im Jahre 1890 hatte Franzendorf 100 Häuser und ist in den letzten vier Jahrzenten, namentlich aber in der Nachkriegszeit, auf mehr als das doppelte angewachsen.

Der Ort trägt zum Teil städtebaulichen Charakter und mit der fortschreitenden Verbauung wurden eine Reihe neuer Strassenzüge ausgebaut, an denen sich schmucke Villen und Siedlungshäuser, von schönen Gartenanlagen umgeben, erheben. Der gegen den Jeschken zu gelegene obere Teil des Ortes ist zum Grossteil noch ländlich-idyllisch mit Feld- und Wiesenbau.

Franzendorf wird im Oberdorf durch die Bahnstrecke der Aussig-Teplitzer Eisenbahn begrenzt.

Sanft ansteigende Hänge begleiten die durch den Ort führende Bezirksstrasse. Herrliche Aussicht bietet sich dem Naturfreund von dem höher gelegenen Gemeindegebiet auf das gesamte Stadtgebiet und den ganzen Reichenberger Talkessel, sowie auf das Jeschken- und Isergebirge.

Von der Ortsmitte sind zu Fuss in knappen 20 Minuten die Bahnhöfe Reichenberg, Ober-Rosenthal—Johannesthal und Berzdorf zu erreichen. Die Strassenbahnlinie Reichenberg—Oberhanichen berührt gleichfalls das Gemeindegebiet und die Haltestelle »Deutscher Hof« gibt Gelegenheit zur Benützung in beiden Richtungen. Ein stündlicher Verkehr der Autobuslinie Reichenberg—Karolinsfeld längst der Hauptstrasse unterstützt den regen Verkehr mit der Stadt Reichenberg.

Eine Anzahl gutgeführter Gaststätten mit Fremdenbeherbergung laden zum Besuche ein. Die Gemeinde wird mit hygienisch einwandfreiem Trink- und Nutzwasser durch die Hochquellenleitung aus dem Jeschkengelände versorgt. Licht- und Kraftstormversorgung erfolgt durch das Elektrizitätswerk in Reichenberg.

An öffentlichen Gebäuden besitzt die Gemeinde das stilvollschone Gemeindeamtshaus, sowie ein neuzeitliches Schulgebäude mit anschliessenden Parkanlagen und einem Turn-, Sport- und Spielplatz.

Die unmittelbare Nachbarschaft der Stadt Reichenberg ist durch die im Orte entstandene Industrie gekennzeichnet und zwar:

Die Fa. **Felix Billig,** Maschinenfabrik und Eisengiesserei. (Namentlich Maschinen fur Färbereien und Appreturen.)

Die Grosshandelsfirma in Strickgarnen **Brosche & Co.**

Die Firma **Hänsel & Co.,** Rosshaarstoffabrik. Ein Zweigunternehmen der Mutterfabrik in Forst i. L.

Erzeugung von Bierapparaten und Kellereimaschinen fur Gaststätten der Fa. **A. & L. Leffler.** Auch Nähmaschinenhandel.

Die Tuch- und Deckenfabrik der Fa. **Leopold Löwy Söhne.**

Fa. **R. Mendel,** chemisch-technische Fabrik. Putzmittelerzeugung.

Die fabriksmässige Erzeugung von allen Kartonnagen der Fa. **Josef Möller.**

Die Fa. **Rosemann & Spitz,** Fabrikation von sämtlichen Bäckereimaschinen und Dampfbacköfen.

Die Tuchweberei der Fa. **Sternschuss & Soudek.**

Als Durchzugsverkehrsplatz in das Jeschkengebirge und das weitere Hinterland mit seinen Ausflugsorten ist Franzendorf beliebt und bekannt.

Eine umsichtige und fürsorgliche Gemeindeverwaltung ist bemuht, Fremden und Einheimischen den Aufenthalt in der Gemeinde angenehm zu gestalten.

Družstevní a osadní domky v »Zahradní ulici«. — Die Genossenschafts- und Siedlungshäuser an der Gartengasse. — Les maisons d'union coopérative et de colonisateurs dans la rue »Gartengasse«. — The association and settlement houses in »Gartengasse« street.

Budova obecního úřadu. — Gemeindeamtshaus. — La maison communale. — Parish-office.

Obecní škola. — Volksschule. — Ecole primaire. Elementary school.

Františkov près de Liberec.

Františkov près de Liberec appartient aux colonies les plus récentes du district de Liberec. Les terrains sur lesquels s'étend la commune étaient autrefois une partie du domaine de Liberec de Cathérine de Rädern. Après la guerre de Trente Ans et la réaction catholique (1651—1654) les ancêtres des jeunes comtes François et Rodolphe Gallas avaient l'intention d'établir une nouvelle colonie sur les terres comtales.

Františkov fut fondée vers 1657 environ. Au bout de quelques mois les premières cabanes de la nouvelle colonie, appelée en l'honneur du jeune comte FRANÇOIS, Ferdinand, Ignace, Mathieu, fils aîné de feu le comte Mathieu Gallas, FRANTIŠKOV, surgirent à la pente nord-est de la montagne de Ještěd, le long d'un petit ruisseau qui jaillit de Čerstvá Studánka (Source fraîche).

Cette commune est à proximité immédiate de Liberec ainsi que des communes de Růžodol I, Ostašov, Karolinsfeld, Janův Důl.

Depuis le milieu du 19e siècle et surtout depuis la construction du chemin de fer de Žitava et de l'ancienne ligne de raccordement de l'Allemagne du Sud-Nord pour Frýdlant et Seidenberg, le nombre des maisons à Františkov accrut considérablement. En 1890 il y avait 100 maisons, nombre qui doubla au cours de la dernière quarantaine d'années et surtout du temps d'après-guerre.

Františkov a partiellement caractère urbain, puisque pendant la manie de bâtir on y établit quelques nouvelles rues, bordées de jolies villas avec de beaux jardins. La partie supérieure de la ville vers la montagne de Ještěd a gardé son aspect rural au milieu de prairies vertes et des champs.

La ville est bordée d'un côté des rails du chemin de fer de Ústí—Teplice. La route de district à pente douce passe à travers la ville. Les amis de la nature seront ravis des vues splendides qui s'offrent à leurs yeux du haut des collines sur toute la ville de Liberec, la vallée de Liberec, même jusqu' aux montagnes de Ještěd et de Jizera.

On pourra atteindre les gares de Liberec, Horní Růžodol, Janův Důl, Ostašov, au bout de 20 minutes. Le tram de Liberec—Horní Hanichov

traverse également la ville et on en peut profiter pour aller soit dans une direction, soit dans l'autre dès l'arrêt: »Deutscher Hof«. Le service actif entre Liberec et la ville de Františkov est également facilité par les autobus circulant toutes les heures de Liberec à Karolinsfeld sur la route principale.

Quelques auberges bien dirigées pourvues de jolies chambres sont à la disposition des touristes. Il y a un aqueduc avec de l'eau potable hygiénique des sources de la montagne de Ještěd. L'usine d'électricité à Liberec fournit la lumière et le courant électrique.

Etablissements publics remarquables: L'hôtel de ville d'un style pur architectonique, l'école moderne avec son parc et le préau.

La proximité immédiate de la ville de Liberec a beaucoup contribué à l'essor industriel.

F. Billig, ateliers de construction et fonderie (machines pour teintureries et apprêtages).

Brosche et Cie., magasin en gros pour fils.

Hänsel et Cie., usine pour tissus en crin. Succursale à Fort.

A. et J. Löffler, Construction de machines de brasseries et sommeleries pour hôteliers. En plus commerce de machines à coudre.

L. Löwy Fils, usine de drap et de couvertures.

R. Mendel, usine chimique-technique, production de tripolis.

Josef Möller, usine de cartonnage.

Rosemann et Spitz, construction de toutes machines de boulangeries et de fours à vapeur.

Sternschuss et Soudek, tisseranderie.

Františkov est un point de départ connu et recherché pour des excursions dans la montagne de Ještěd et dans les environs.

La municipalité prévoyante et attentive fait de son mieux pour rendre le séjour à Františkov aussi agréable que possible, tant aux indigents qu'aux visiteurs étrangers.

Františkov near Liberec.

Františkov near Liberec belongs to the more recent places of Liberec-district. The grounds where now-a-days are the houses of Frant škov, were formerly a part of Catharine of Rädern's Liberec estates. After the Thirty Years' War and the counter-reformation the ancestors of the young counts Francis and Rudolph Gallas decided to found a new settlement on the family's estates.

The foundation of Františkov was about 1657 and already after a few months the first cottages of the new village were built on the northeast slope of Jeschken-mountains, following the course of a small brook rising from Cerstvá Studánka (Fresh spring). In honour of the young count FRANCIS, Ferdinand, Ignatius, Matthias Gallas, the new settlement was called FRANTIŠKOV.

The parish nearly touches Liberec and the parishes Ružodol I, Ostašov, Karolinsfeld and Johannistal. In the beginning of the 19th. century, but chiefly after the completion of the railway-line to Zittau and the former southnorth German junction-line to Frýdlant and Seidenberg, the number of houses in Františkov increased considerably. In 1890 Františkov had 100 houses; in the course of the four last decades, but chiefly in After-War times, this number was nearly doubled.

The place looks partly townlike as during the times of fondness for building they established new streets, framed by pretty villas with beautiful gardens. The upper part of Františkov towards Ještěd-mountains has kept its country like character amidst green meadows and fields.

The town's upper boundaries are the rails of Ústí—Teplice railway. The softly ascending district-road leads right through the place.

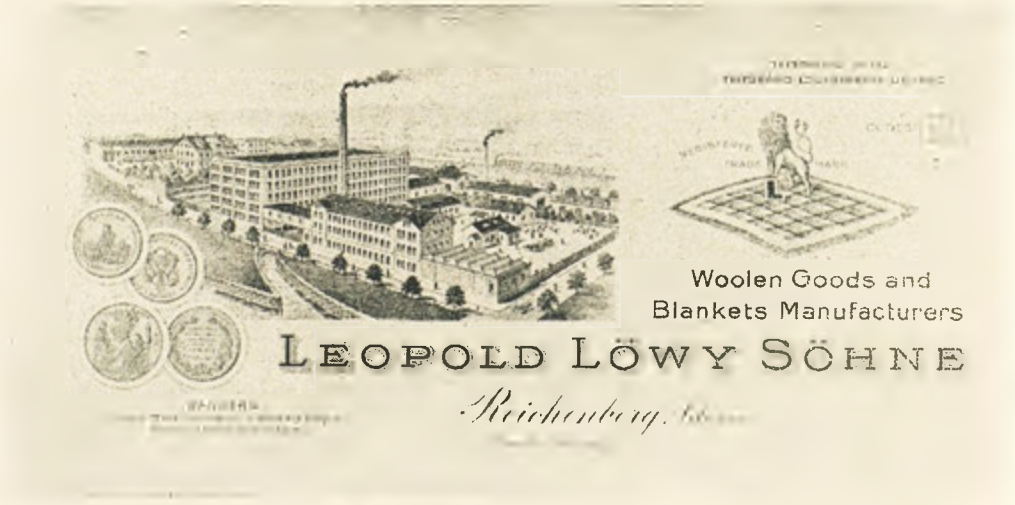

Pohled na továrnu fy Leopold Löwy synové ve Františkově-Liberci. — Ansicht der Tuch- und Deckenfabrik der Fa. Leopold Löwy Söhne, Franzendorf-Reichenberg. — Vue sur l'usine de drap et de couvertures de la maison Leopold Löwy Fils, Františkov Liberec. — View on the woollen goods and blankets manufactory of the firm Leopold Löwy Sons, Františkov-Liberec.

Friends of nature will enjoy the wonderful view from the hills all over the town of Liberec, the Liberec valley and even unto Ještěd- and Jizera-mountains.

You may reach the stations of Liberec, Horní Růžodol, Janův Důl and Ostašov within 20 minutes. The tram Liberec—Horní Hanichov also passes through the town and is available in both the directions from the stop »Deutscher Hof«. The brisk traffic with Liberec is also ensured by the busses running every hour from Liberec to Karolinsfeld on the main-road.

Some well-managed inns with nice guest-rooms invite the tourists. The parish has got an aqueduct with hygienic drinking water from the Ještěd mountain-springs. The electric works in Liberec provide the town with electric light and current.

Remarkable public buildings:

The townhall in a pure architectural style, the modern school-building with its park and court for sport, game and gymnastics.

The very neighbourhood of the town Liberec did a lot for the quick raise of the industry.

F. Billig, machine works and foundry. (Drying and finishing machines.)

Brosche & Co., wholesale firm for yarn-industry.

Hänsel & Co., factory for horsehair materials. Branch-establishment at Fort.

A. & J. Löffler. Production of brewery and cellerage machines for innkeepers. Besides dealing in sewing-machines.

L. Löwy Sons, production of cloth and covers.

R. Mendel, chemical-technical factory. Production of polishing-powder.

Josef Möller, production of pasteboard work.

Rosemann & Spitz, production of all kinds of bakery-machines and steam-ovens.

Sternschuss & Soudek, weaving-mill.

Františkov is a very popular and wellknown starting point of tourists for various excursions to Ještěd-mountains and farther sites.

The clever and prudent municipality does its utmost to make the sojourn in the place as agreable as possible to all its visitors.

Kolín.

Pohled na chrám sv. Bartoloměje, východní strana. Na levé straně v popředí klášter Kapucínů. — Pohled s věže na Karlovo náměstí s radnicí. — Pohled na Kostnici a parkán. — St. Bartholomäus-Dom, Ostseite. Links im Vordergrund das Kapuzinerkloster. — Blick auf den Karlsplatz mit Rathaus vom Turm aus. — Blick auf das Beinhaus mit dem Wallgraben. L'église St. Barthélemy, côté est. Au premier plan à gauche le couvent des capucins. — La place Charles avec l'hôtel de ville, vus du clocher. — Vue de l'ossuaire avec le fossé du rempart. St. Bartholomew's Cathedral, eastern side. In the front on the left the capuchin convent. — Charles' Square with the townhall, seen from the tower. — View of the charnel chamber with the ditch of rampart. (Foto: Prof. Jaromír Funke.)

Kolín n. L.

V srdci Čech, v krásné a úrodné středolabské rovině, protaté mohutným tokem Labe, leží ve výši **200—230 m nad mořem** město Kolín, čítající **20.000 obyvatelů.**

Vzdálen od Prahy 1 hodinu rychlíkem, tvoří Kolín významnou křižovatku dvou důležitých železničních tratí: **Česká Třebová—Praha Mas. nádr. a Znojmo—Praha Denis. nádr.,** od niž od-

bočuje místní dráha: **Kolín—Čerčany.** Má tedy Kolín ve všech směrech výhodné, časté a rychlé **železniční spojení.** — Kolínem probíhá **dálková silnice Praha—Jihlava,** s hustou sítí silničních komunikací všemi směry, udržovaných v dobrém stavu a umožňujících bezpečné a **rychlé spojení autobusy** s blízkými městy a okolím a hojně vyhledávanými motoristy.

Úprava města. Pěkná poloha města, rozloženého po obou stranách Labe, imponuje duši i očím. Široké, vydlážděné ulice, vkusně upravená náměstí, pohodlné chodníky, v celém městě účelná kanalisace, do všech domů zavedený vodovod s dobrou pitnou vodou a všude rozvedené elektrické osvětlení, působí dojmem čistoty a komfortu. Sadová a zahradní úprava odpovídá požadavkům hygieny a estetiky. Kromě celé řady veřejných sadů, dětských a sportovních hřišť ve středu města a na periferii, zdobí Kolín dva velké parky: Městský ostrov a sadovitě upravené zálabské lesy Borky. Kolínská stromořadí, kolínské lesy kolem města a ovocné sady jsou plícemi města a zdravými a příjemnými místy oddechu v přírodě.

Pozoruhodnosti. Krásný gotický chrám sv. Bartoloměje, založený Přemyslem Otakarem II., se starožitnými malbami na skle, s obrazy od Brandla, Kramolína, Rába a j., s Urbanovými figurálními okny, s Bílkovou křížovou cestou, řezanou do dřeva, s kostnicí z r. 1733, se zvonicí z roku 1504 a se zbytky starých hradeb. Klášter kapucínů s kostelem Nejsvětější Trojice z druhé poloviny 17. století, zajímavý kostelíček sv. Jana Křtitele z r. 1359, kostel sv. Víta na Zálabí se starým hřbitovem. Zbytek čtyřhranné věže zvané »Práchovna« z I. pol. 16. stol. Stará židovská čtvrť Na Hradbách se starou synagogou a starý hřbitov. Hezké Karlovo náměstí se sochou M. J. Husa od Fr. Bílka, s barokovým morovým sloupem mariánským, s barokovou kašnou, s dvěma budovami kolínské radnice se sgrafity od Ad. Liebschera a s řadou krásných barokových domů. Pamětní desky Fr. Jar. Rubeše, Jos. Poppra-Lynkea, Dr. K. Sladkovského, Karla Legera, Mir. Tyrše a M. R. Štefánika. Pomníky T. G. Masaryka, Fr. Kmocha a pomník padlých. Z pozoruhodných budov: Monumentální nová parní elektrárna Elektrárenského svazu středolab. okresů, budova Městské spořitelny, Husova sboru evangel. církve, Sboru Mistra Jana Husa (kostel církve československé), Národní banky čsl., Obchodní akademie, Kolínské vodárny, V. v. okresní nemocnice a j.

Školy: Stát. reál. gymnasium, Obchodní akademie, Obchodní škola, Zemská průmyslová škola, Odborná škola pro ženská povolání, Ústav pro vzdělání učitelek domácích nauk, Hospodářská a hospodyňská škola, Městská hudební škola, 3 školy měšťanské a 4 školy obecné.

Městská veřejná knihovna. Obsahuje přes 25.000 sv., má zvláštní oddělení pro mládež, spojené s čítárnou pro mládež, dobře vybavenou čítárnou pro dospělé a studovnu s příruční knihovnou.

Museum. Chová bohaté sbírky histor., národopis., cechovní, literární (zvláštní oddělení básníků J. S. Machara a Karla Legera), jedinečnou sbírku mincí a medailí a přebohatou, několik místností zabírající sbírku památek prachistorických ze všech kultur pravěkého člověka.

Divadlo. V Zámecké restauraci, v Sokolovně, v Katolickém domě, ve Sboru M. J. Husa, U Karla IV., Na Rozkoši.

Biografy. Bio Republika a Francovo kino.

Koncerty: Večerní v kavárnách a restauracích, na Městském ostrově a v Borcích.

Sport a tělovýchova: Sokol, D. T. J. a Orel na vlastních hřištích. Tenis na 8 dvorcích. Kopaná na 3 hřištích. Vodní sporty na Labi. Loďky k disposici.

Turistika. Skvěle organisovaná Klubem čs. turistů odbor Kolín, který je majitelem »Kolínské boudy« na Krkonoších. Turistická noclehárna v Západní škole.

Rybářský sport. V rybnatém Labi a v mrtvých labských ramenech možno docíliti pěkných úlovků celé řady druhů ryb. Povolení k rybolovu u rybářských spolků a u rybáře V. Hulíka.

Koupání. Nejkrásnější a nejpohodlnější v celém kraji na městských plovárnách obklopených lesy a lučinami. Slunění na písečných plážích. Městské parní a vanové lázně.

Stanoviště aut, motocyklů, úschovy kol, garáže. Informace na Městském úřadě.

Hotely, restaurace, kavárny a jídelny jsou pohodlné, příjemné a čisté. Jejich seznam a seznam letních bytů, jakož i informace o cenách dodá ochotně Městský úřad v Kolíně. Tamtéž k disposici i **osobní průvodce.**

Vycházky a výlety do okolí. Do blízkých Lázní Poděbrad, do staroslavné Kutné Hory, do krásného Posázaví, do Železných hor, na bojiště u Křečhoře s kopcem Bedřichovem (278 m vys.), kde byl poražen císař Friedrich Veliký Marií Terezií 18. června 1757, na Kaňk, do Sedlce, na zámek Kačinu a do bohatých lesů v nejbližším okolí.

Průmysl. V Kolíně se vyrábí chemické výrobky světového jména, zvláště léčiva, dále cukr, cukrovinky, čokoláda, droždí, líh, likéry, kávové náhražky, mýdlo, lepenka, pivovarská smola, strojní tuky a oleje, isolační nátěry, mazací přístroje, výrobky z umělé pryskyřice, isolace. Je zde rafinerie na rafinování petroleje Vacuum Oil Comp., proslulý Zámecký pivovar, vyrábějící znamenité pivo, za hranicemi známý průmysl tiskařský a papírnický. Železářský průmysl kolínský vyrábí všechny druhy železných a ocelových výrobků od želez. staveb. konstrukcí, až po nejjemnější mechaniku. Je zde tov. na káble a šamotová sáložárná kamna, na dětské prádlo a konfekci, na vozy železniční, tramvajové a na autobusy »Fram«, na nábytek, na výrobu umělých květin, na obuv, na telefony, telegrafy, radiovýrobky »Broadcast« a »Modrý Bod« a speciální blokovací kondensátory, na světelnou reklamu, dále strojní pekárny, mlýny, cihelny, mlékárna a obrovská parní elektrárna Elektrárenského svazu středolabských okresů se 3 hydroelektrárnami, atd.

Peněžní ústavy. Městská spořitelna, Občanská záložna, Hospodářská záložna, Živnostenská záložna, Středočeská záložna, Lidová záložna. Filiálky bank: Národní banka čsl., Živnobanka, Anglo československá banka, Legiobanka, Moravská agrární banka.

Obchody svým bohatým výběrem zboží potvrzují slavnou tradici obchodního města, které drží stejný krok s blízkou Prahou.

Kolín.
Detail architektury na straně severní chrámu sv. Bartoloměje. V pozadí tovární čtvrt na Kutnohorském předměstí. — Pohled na západní stranu chrámu sv. Bartoloměje. — Radnice. V popředí detail mariánského sousoší.
Architektur Details auf der Nordseite des St. Bartholomäus-Domes. Im Hintergrund Fabriksviertel in der Kuttenberger Vorstadt. — Westseite des St. Bartholomäus Domes. — Rathaus. Im Vordergrund Details der Mariensäule.
Détails de l'église St. Barthélemy, côte nord. Au fond les usines du faubourg de Kutná Hora. — Côté ouest de l'église St. Barthélemy. — L'Hôtel de ville. Au premier plan détails de la colonne de la Sainte Vierge. Details of St. Bartholomew's church, seen from the North. In the background the quarter of factories in Kutná Hora suburb. — Western side of Bartholomew's church. — The Townhall. In the front details of St. Mary's column.
(Foto: Prof. Jaromir Funke.)

Lékařské ošetření a lékárny. 17 lékařů ve městě, mezi nimi specialisté pro choroby dětské a všecky druhy jiných chorob, 4 lékárny a dobře vybavená v. v. kres. nemocnice.

Kolín se svojí čistou a příjemnou úpravou města, celým vlídným prostředím, které spojuje živý ruch města v tichou a radostnou pohodou parků, sadů, lesů a smaragdových lučin podél Labe, vytváří ovzduší životního optimismu a uspokojí každého, kdo sem přijde jako turista, nebo jako letní host, nebo je svým povolánim zde vázán na delší dobu.

Kolín Vás zve! Navštivte jej!

Učiníme vše, aby se Vám zde líbilo a abyste se k nám opět a s důvěrou vraceli.

Kolín.

Im Herzen Böhmens liegt im schönen und fruchtbaren Elbetale die Stadt Kolin **(200 bis 230 m über dem Meeresspiegel).** Die Stadt zählt ungefähr **20 000 Einwohner** und ist wichtiger Eisenbahnknotenpunkt. Kolín ist nämlich Zwischenstation der Eisenbahnstrecken **Čes. Třebová—Praha—Masarykbahnhof** und **Praha—Denisbahnhof—Znaim.** Ausserdem ist Kolin Ausgangspunkt der Lokalstrecke **Kolín—Čerčany.** Kolín ist von der Autostrasse **Praha—Iglau** durchzogen und besitzt ausgezeichnete Verbindungen nach allen Seiten. (Autobuslinien.)

Die Lage der Stadt:

Die günstige Lage der Stadt, die sich zu beiden Seiten der Elbe ausbreitet, macht Kolín zu einem besuchten Ort. Die breiten, sauberen Strassen, die gute Kanalisation, ausgezeichnetes Trinkwasser, elektr. Beleuchtung und die gepflegten Park- und Gartenanlagen entsprechen ganz den Anforderungen der modernen Hygiene und Aesthetik. Ausser vielen kleinen Parkanlagen besitzt Kolín zwei grosse Gärten, welche für Luftverbesserung sorgen: Die Stadtinsel und die ganz in der Nähe liegenden Borky-Wälder.

Sehenswürdigkeiten:

Der von Přemysl Otakar II. erbaute schöne, gothische St. Bartholomäus-Dom besitzt altertümliche Glasmalereien, Holzschnitzereien, Puzzleglaser und eine Skelettkammer (1733), sowie einen interessanten Glockenturm (1504). Weiters sind hier alte Kirchen, wie das Kapuzinerkloster, die Trinitatiskirche (aus der zweiten Hälfte des 17. Jahrh.), die Täuferkirche (1359) und die Vituskirche mit dem alten Friedhof. Weiters der alte Pulverturm (1. Hälfte des 16. Jahrh.), die alte Judenstadt mit Synagoge und altem jüdischem Friedhof, der Karlsplatz mit dem Husdenkmal, (Fr. Bilek), mit der Marien-Pestsäule (Barock), mit

dem Brunnen, dem alten Rathaus und einer Reihe schöner, altertumlicher Häuser.

Sehenswürdige moderne Bauten: Die städtische Sparkassa, die Nationalbank, das Elektrizitätswerk, die Handelsakademie, das allgem. Krankenhaus, der Wasserturm und die Bethäuser der Hus- und der čechoslovakischen Brüdergemeinde.

Schulen: Staatsrealgymnasium, Handelsakademie, Handelsschule, Gewerbeschule, Fachschule für Frauenberufe, Lehrerinnenbildungsanstalt, Landwirtschaftsschule, Töchterschule, städtische Musikschule, 3 Bürgerschulen und 4 Volksschulen.

Die städtische Bibliothek. Diese enthält über 25.000 Bände, besitzt eine Sonderabteilung für die Jugend, eine hübsch eingerichtete Lesehalle und ein Studierzimmer.

Das Museum birgt historische Sammlungen, eine einzigartige Münzen- und Medaillensammlung und eine wundervolle Sammlung prähistorischer Funde.

Theater: Bühnen in der Schlossrestauration, in der Sokol Turnhalle, im katholischen Heim, im Jan Hus-Haus, in den Restaurationen »Karl IV« und »Na Rozkoši«. — **Kinos:** Bio »Republika« und »France«. — **Abendkonzerte** in den verschiedenen Kaffeehäusern und den Restaurationen, auf der Stadtinsel und in den Borky-Wäldern.

Sport: Sokol, DTJ. (Arbeiterturnerschaft), »Orel« (katholische Turner), alle auf eigenen Sportplätzen, Tennis auf 8 Courts, Fussball auf 3 Plätzen, Wassersport in der Elbe (Kahnverleih).

Touristik: Vorbildlich organisiert durch den Klub československých turistů, welcher im Riesengebirge die »Koliner Baude« besitzt. Touristenherbergen in den Schulen.

Fischfang: In der fischreichen Elbe und in den toten Armen dieses Flusses. Fischkarten sind bei den zuständigen Vereinen erhältlich.

Badegelegenheit: Die städtischen Freibäder mit Wald und Wiesen, Sonnen- und Luftbädern und das Stadtbad.

Autoparkplatz, Motorrad- und Bycikleaufbewahrungsstellen, Garagen. Informationen beim Stadtamt.

Verzeichnisse der **Hotels, Kaffeehäuser. Restaurationen und Speisehallen** stellt das Stadtamt zu. Dortselbst auch **Führer.**

Spaziergänge und Ausflüge in die nächste Umgebung: In das nahegelegene Bad Poděbrady, nach Kuttenberg, in das herrliche Sazavatal, zum alten Kriegsschauplatz »Křečhoře« mit dem Friedrichshugel, wo im Jahre 1757 König Friedrich der Grosse von Maria Theresia geschlagen wurde, nach Sedlec, auf den Kaňk, auf das Schloss »Kačina« und in die nahen, tiefen Wälder.

Industrie: In Kolín werden erzeugt: chemische Produkte von Weltruf, besonders Heilmittel, Zucker, Zuckerwerk, Schokolade, Hefe, Spiritus, Liköre, Kaffeesurrogate, Seifen, Kartonagen, Fichtenpech für Bierbrauereien, Maschinenfette- und Oele, Isolationsanstrichmittel und Isolationen. Es befindet sich hier die Naphtaraffinerie der Vacuum Oil Comp., das Schlossbräuhaus, Papierindustrie und Druckereien. Die Koliner Eisenindustrie erzeugt alle Arten von Eisen- und Stahlkonstruktionen und besitzt

Kolín.

Detail barokního domu na Karlově náměstí. — Pomník M. J. Husa na Karlova náměstí. — Barokní socha Jana Nepomuckého. V pozadí státní reálné gymnasium.

Details des Barockhauses auf dem Karlsplatz. — Hus Denkmal auf dem Karlsplatz. — Barock-Statue Johannes v. Nepomuk. Im Hintergrund das Staats-Realgymnasium.

Détails d'une maison en style baroque sur la place Charles. — Le monument de Hus sur la place Charles. — La statue de Jean de Nepomuk en style baroque. Au fond le Lycée.

Details of the house built in Rococo style on Charles' square. — Hus monument on Charles' square. — John of Nepomuk's statue in Rococo style. In the background the State's college for modern subjects.

(Foto: E. Wiškovský.)

vorbildliche Werkstätten für Feinmechanik. Weiters befinden sich hier Erzeugungsstätten für Kabel, Schamottdauerbrandöfen, Kinderwäsche und Konfektion, Eisenbahnwaggons, Strassenbahnwagen und Autobusse (»Framm«), Möbel, Kunstblumen, Schuhe, Telephon- und Radioapparate, »Broadcast« und »Blaupunkt«, Dreh- und Blockkondensatoren und Lichtreklame. Weiters sind hier Maschinenbäckereien, Mühlen, Ziegeleien, Molkereien, ein riesiges Elektrizitätswerk u. 3 Hydroelektrizitätswerke.

Geldinstitute: Städtische Sparkasse, bürgerliche Sparkasse, landwirtschaftliche Sparkasse, gewerbliche Vorschusskasse, Mittelböhmische Sparkasse, Volkssparkasse. Bankfilialen: Nationalbank, Živnobank, Anglobank, Legiobank. Mährische Agrarbank.

Die Geschäfte mit ihrer reichen Warenauswahl zeugen von der alten Tradition der Handelsstadt, welche sich bemüht, mit der nahen Hauptstadt Prag gleichen Schritt zu halten.

Aerztlicher Dienst und Apotheken: Im Orte befinden sich 17 Aerzte, unter ihnen Spezialisten für Kinder- und alle anderen Krankheiten, 4 Apotheken und das gut eingerichtete allgemeine Krankenhaus.

Kolín mit seinen sauberen und gepflegten Strassen und Stadtteilen, den Elbewiesen, Parkanlagen und Wäldern ist mit Lebensoptimismus erfüllt und entspricht allen Anforderungen und Wünschen sowohl des Touristen und Sommerfrischlers, als auch des durch seinen Beruf hierher gebundenen Bürgers.

Kolín lädt Sie ein! Besuchen Sie Kolín!

Wir tun alles, um Sie zufriedenzustellen und in Ihnen Freunde zu gewinnen, die mit Vertrauen zu uns zurückkehren.

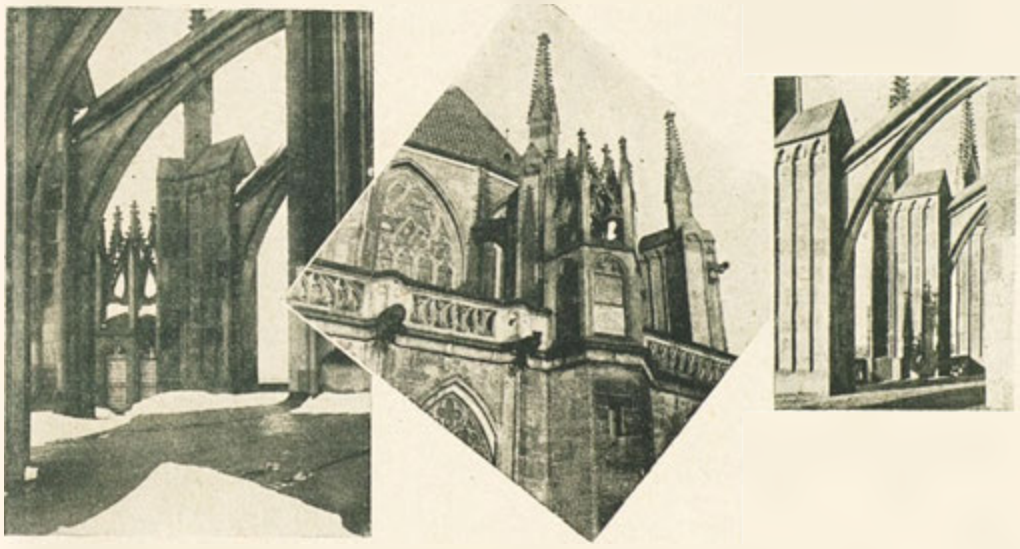

Opěrné pilíře na ochozu chrámu sv. Bartoloměje. — Detail architektury chrámu sv. Bartoloměje na straně jižní. — Opěrné pilíře chrámu sv. Bartoloměje.
Stützpfeiler auf der Gallerie des St. Bartholomäus-Domes. — Architekturdetaile auf der Südseite des Domes. — Stützpfeiler des Domes zu St. Bartholomäus.
Pilier sur la galerie de l'église St. Barthélemy. — Détails architectoniques du côté méridional. — Pilier de l'église St. Barthélemy.
Pillar on the gallery of St. Bartholomew's Cathedral. — Architectural details at the southern side. — Pillar of St. Bartholomew's Cathedral.
(Foto: Prof. Jaromír Funke - E. Wiškovský.)

Kolín n. L.

Au centre de la Bohême, dans la belle vallée fertile de Labe se trouve la ville de Kolín **(200—250 m. d'altitude au dessus du niveau de la mer).** La ville a **20 000 habitants environ** et est un point de jonction important des voies ferrées. Kolín est station intermédiaire des lignes de chemin de fer: **Praha—Masarykovo nádraží—Česká Třebová et Praha—Denis. nádraží—Znojmo.** De plus Kolín est point de départ de la voie **Kolín—Čerčany.** La ville est traversée par la route d'autos **Praha—Jihlava** et possède d'excellent moyens de communication dans toutes les directions (lignes d'autobus).

La situation favorable de la ville, qui s'étend des deux côtés de l'Elbe, explique sa popularité. Les rues propres et larges, la canalisation, la bonne eau potable, l'éclairage électrique, ainsi que les parcs et les jardins tenus en bon état

correspondent complètement à l'hygiène et à l'esthétique modernes. Outre beaucoup de petits parcs Kolín possède deux grands jardins qui rendent l'air pur et agréable: L'île de la ville et les bois de Borky qui sont tout près.

Les curiosités de la ville. Le beau dôme gothique de St. Barthélemy, construit par Přemysl Otakar II, est orné de belles peintures sur verre, sculptures en bois, verres puzzles. Il y a également un ossuaire et un clocher intéressant

Kolín.

Pohled s nové elektrárny na tovární čtvrt (v popředí železniční most a Labe). — Pohled s nové elekrárny na město s chrámem sv. Bartoloměje. — Pohled s věže na novou elektrárnu. — Mariánská socha na Karlově náměstí. V pozadí budova městské spořitelny. — Nádrže Vacuum Oil Company v Kolíně-Zálabí. — Detail Masarykova mostu. V pozadí železniční most přes řeku Labe.

Ansicht auf das Fabriksviertel vom neuen Elektrizitätswerk (im Vordergrund die Eisenbahnbrücke mit der Elbe). — Ansicht der Stadt mit der St. Bartholomäuskirche vom neuen Elektrizitätswerk aus. — Ansicht auf das neue Elektrizitätswerk vom Turm aus. — Mariensäule auf dem Karlsplatz. Im Hintergrunde Gebäude der städt. Sparkasse. — Reservoire der Vacuum Oil Company in Kolín Zálabí. — Detail der Masarykbrücke. Im Hintergrunde Elbe Eisenbahnbrücke.

Le quartier des fabriques vu de l'usine nouvelle d'électricité. (Au premier plan le pont de chemin de fer avec le Labe.) La ville avec l'église St. Barthélemy vues de l'usine nouvelle. — La nouvelle usine d'électricité vue du clocher. — Colonne de la Sainte Vierge, Place de Charles. Au fond le bâtiment de la caisse municipale d'pargne. — Réservoirs de la Vacuunm Oil Company á Kolín-Zálabí. — Détails du pont Masaryk. Au fond le pont de chemin de fer.

View on the factories-quarter from the new electric works. (In the front the railway bridge with Labe river.) — View on the town with St. Bartholomew's church from the new electric works. — View on the new electric works from the tower. — St. Mary's column, Charles' square. In the background the municipal savings bank building. — Reservoirs of the Vacuum Oil Company in Kolín-Zálabí. — Details of Masaryk bridge. In the background the Labe railway-bridge.

(Foto: Prof. Jaromír Funke.)

(1504). D'autres vieilles églises sont le couvent des capucines, l'église de la Trinité (de la deuxième moitié du 17ième siecle), l'église des Baptistes (1359), Léglise de Vitus avec le vieux cimetière. La vieille Tour de poudre (première moitié du 16ième siècle) la vieille cité juive avec la synagogue et le vieux cimetière juif, la place Charles avec le monument de Hus (Fr. Bilek), la colonne de Notre-Dame (baroque), la fontaine, le vieil hôtel de ville, les belles maisons archaïques.

Constructions modernes remarquables: La caisse municipale d'épargne, la banque nationale, l'usine d'éclairage électrique; l'académie de commerce, l'hôpital, la tour d'eau, les chapelles de la communauté de Hus et des frères tchécoslovaques.

Écoles: Académie de commerce, école de commerce, école professionnelle, école speciale pour professions de femmes, école normale, école agricole, lycée, école municipale de musique, 3 écoles primaires supérieures, 4 écoles primaires.

La bibliothèque municipale: Cette bibliothèque contient plus de 25.000 volumes, possède une section à part pour la jeunesse, une salle de lecture bien meublée ainsi qu'une salle d'étude.

Le musée: Le musée renferme des collections historiques, une collection unique de monnaies et de médailles, une collection splendide de trouvailles préhistoriques.

Le théâtre: Représentations au restaurant du château, au gymnase de »Sokol«, au foyer catholique, à la maison de Hus, aux restaurants »Charles IV« et »Na Rozkoší«.

Cinémas: »Republika«, »France«.

Concerts du soir: Aux Cafés et restaurants différents, à l'Ile de la ville et aux bois de Borky.

Sports: Sokol, DTJ (association de gymnastique ouvrière), »Orel« (Gymnastes catholiques), tous ces clubs ont leurs propres terrains; tennis sur 8 courts, football sur 3 places. Canotage sur l'Elbe (prêt de bateaux).

Tourisme: Le tourisme est bien organisé par le club Československých turistů, qui possède au Krkonoše (montagne des Géants) le chalet de Kolín. Auberge des touristes dans les écoles.

La pêche: Dans le Labe et ses bras. Attestation par les unions compétentes.

Bains: Les établissements municipaux de bains avec bain en plein air et bain solaire ainsi que les bains municipaux.

Garages pour autos, motocyclettes, bicyclettes. Renseignements à l'hôtel de ville.

Liste des **Hôtels, Cafés, restaurants etc.,** par la mairie. On y trouvera également des **guides.**

Promenades et excursions aux environs: A la ville d'eaux de Poděbrady, à Kutná Hora, dans la belle vallée de Sázava, au vieux champ de bataille »Křečhoř« avec la colline de Frédéric, où le roi Frédéric le Grand fut vaincu par Marie Thérèse en 1757, à Sedlec, à la montagne de Kaňk, au Château de Kačina, aux proches forêts profondes.

Industrie: On produit à Kolín: Produits chimiques de renommée universelle, surtout médicaments, sucre, sucrerie, chocolat, levain, alcool, succédanés de café, savons, cartonnages, résine de pins pour les brasseries, graisse et huile pour machines, couleurs pour isolations, isolations. Il y a la raffinerie de pétrole de la Vacuum Oil Comp., la brasserie du château, papeteries, imprimeries. L'industrie du fer à Kolín produit toutes sortes de constructions en fer et acier et possède des ateliers modèles pour la mécanique fine. De plus il y a des usines de cables, poêles en chamotte, lingerie d'enfants et confection, wagon de chemin de fer, de tramway, d'autobus (»Frama«), meubles, fleurs artificielles, souliers, appareils de téléphone et de radio, (»Broadcast« et »Blaupunkt«), condensateurs tournants et à bloc, réclame lumineuse. De plus on trouve des boulangeries à machine, moulins, tuileries, farmes, une immense usine d'éclairage électrique, 3 usines d'électricité »Hydro«.

Banques: Caisse municipale d'épargne, caisse civile d'épargne de la Bohême centrale, caisse épargne du peuple. Succursales des banques: Banque Nationale, Živno, Anglo, Legio, Banque Agraire Morave.

Les magasins avec leur riche choix prouvent la vieille tradition de la ville de commerce qui profite de la proximité de la capitale.

Il y a 17 médecins, parmi eux des spécialistes pour maladies d'enfants et d'autres maladies, **4 pharmacies** et l'hôpital bien aménagé.

Kolín avec ses rues propres et ses quartiers bien soignés près de Labe, les parcs et les bois est une ville pleine d'optimisme et répond à toutes les exigeances des touristes et villégiatures ainsi que des habitants-mêmes.

La ville de Kolín vous invite! Venez la voir!

Nous ferons tout le possible pour vous contender et pour gagner en vous des amis qui reviendront toujours.

Kolín n. L.

Just in the heart of Bohemia, in the beautiful and fertile valley of the Labe there lies the town of Kolín **(200—230 m. above sea-level).** Kolín has about **20.000 inhabitants** and it is a very important railway-centre. It is an intermediate station of the lines **Praha—Masarykovo nádr.—Česká Třebová** and **Praha—Denis. nádr.—Znojmo.** Besides, Kolín is a starting-point of the local line **Kolín—Čerčany.** Kolín is on the motoring-road **Praha—Jihlava** and there are excellent connections to all directions (bus-lines).

Kolín became a popular place on account of its convenient situation on both sides of the river Labe. Its broad and clean streets, a good canalisation, excellent drinking-water, electric light and well kept parks and gardens come up to the demand of modern hygiene and aestetics. Besides many small parks Kolín has two large gardens, providing for cleaning the air: the town-island and the near Borky-woods.

Sights: The beautiful St. Bartholomew's Cathedral in Gothic style built by Přemysl Otakar II. with many old glass-paintings, wood-carvings, puzzle-glass and a charnel-chamber (1733), as well as an interesting bell-tower

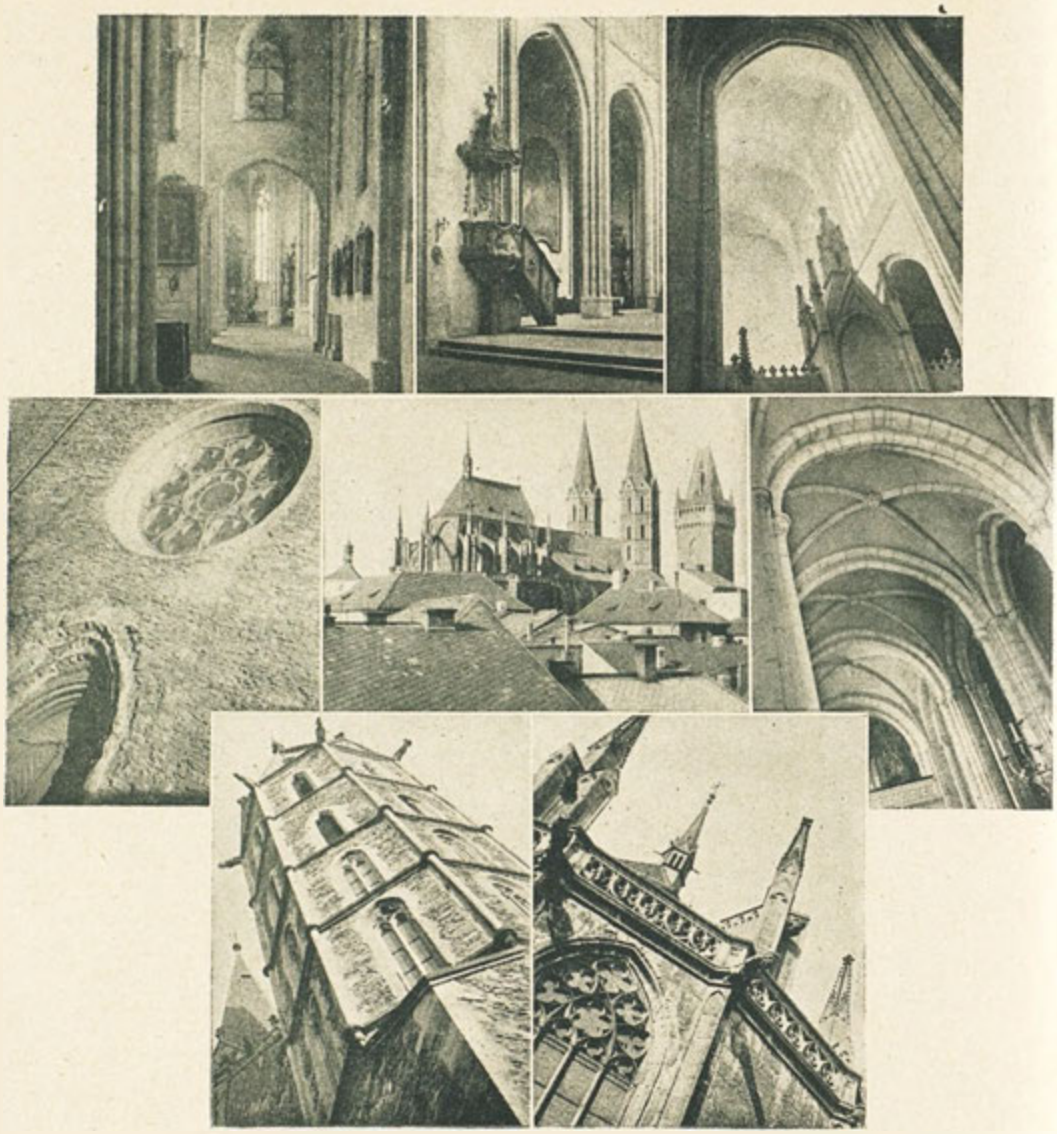

Kolín.

Vnitřek chrámu sv. Bartoloměje: a) jižní loď, b) střední loď s kazatelnou, c) strop presbytáře. — Hlavní stěna chrámu sv. Bartoloměje. — Pohled na chrám sv. Bartolměje se strany severovýchodní. — Vnitřek chrámu sv. Bartoloměje. Strop hlavní lodi. — Jižní věž chrámu sv. Bartoloměje. — Detail architektury chrámu sv. Bartoloměje se strany severovýchodní.

Inneres des St. Bartholomäus-Domes: a) Südschiff, b) Mittelschiff mit dem Predigtstuhl. c) Decke des Presbyteriums. — Stirnwand des St. Bartholomäus-Domes. — St. Bartholomäus Dom von Nord Ost. — Inneres des St. Bartholomäus-Domes. Decke des Hauptschiffes. — Der südliche Turm des St. Bartholomäus Domes. — Architektur Details des St. Bartholomäus Domes auf der Nord Ostseite.

L'intérieur de l'église St. Barthélemy: a) Nef méridionale, b) Nef du milieu avec la chaire, c) Plafond du choeur. — Mur principal de l'église St. Barthélemy. — L'église St. Barthélemy, côté nord-est. — L'intérieur de l'église St. Barthélemy. Plafond de la nef principale. — Tour méridionale de l'église St. Barthélemy. — Détails architectoniques de l'église St. Barthélemy, côté nord-est.

Interior of St. Bartholomew's Cathedral: a) Southern nave, b) Middle nave with the pulpit, c) Ceiling of the presbytery. — Front wall of St. Bartholomew's Cathedral. — St. Bartholomew's Cathedral, north-east side. — Interior of St. Bartholomew's Cathedral. Ceiling of the principale nave. — Southern tower of St. Bartholomew's Cathedral. — Architectural details of St. Bartholomew's Cathedral, north-east side.

(Foto: Prof. Jaromír Funke.)

(1504). There are some other old churches: the capuchin convent, Trinity Church (dating from the last years of the 17th century), the Baptist Church (1359) and St. Vitus Church with the old church yard. The old powder-tower dates from the early years of the 16th century, the old ghetto with a synagogue and an old Jewish cemetery, the Charles Square with the monument of Huss (Fr. Bílek), with St. Mary's plague column and a fine fountain, the old Town-Hall and numerous beautiful old houses.

Modern buildings worth seeing are: The Municipal Savings-bank, the electric works, the Commercial Academy, the public hospital, the tower with reservoir for water and the chapels of the Huss- and Czechoslovakian-brotherhood.

Schools: State-college for modern subjects, Commercial Academy and school, a trade-school, a training-school for women's professions, a training-college for teachers, an agricultural school, a high school for girls, a municipal school of music, three higher elementary schools and four elementary schools.

The municipal library: It contains more than 25.000 volumes, there is a special division for youth, a nicely furnished reading-room and a study.

The museum has got historical collections, a unique coin- and medal collection and wonderful prehistoric findings.

Theatre: There are stages in the castle-restaurant, in the gymnastic hall of the Sokol, in the Catholic home, in the John Huss house, in the restaurants »Charles IV.« and »Na Rozkoši«.

Cinemas: »Republica« and »France«.

Evening concerts in the different cafés and in the restaurants on the town-island and in the Borky-woods.

Sports: The Sokol DTJ (workmen society of gymnasts), The »Orel« (Catholic gymnasts), all of them have their own sporting-grounds. Tennis on 8 courts, football on 3 places, watersports the river Labe (boats are to be let).

Tourist-clubs: Very well managed by the club československých turistů that owns the »Kolín hut« in the Krkonoše. Night-shelter for tourists in the schools.

Fishing: The river Labe and its dead branches abond in fish. You receive licences in the clubs.

Bathing: The municipal bathes with woods and meadows, sun- and air-bath and the town-baths.

Car parking-place depositories for motorcycles and bycycles, garages. Information at the town-hall. Apply to the town-office for a list of the cafés and restaurants. You find a guide there, too.

Walks and excursions to the surroundings: To the near spa Poděbrady, to Kutná Hora, to the beautiful Sázava-valley, to the old battle-field of »Křečhoř« with the »Bedřichov«, where in 1757 King Frederic the Great was defeated by the Empress Maria Theresia, to Kaňk-mountain, to Sedlce, to Kačina-castle and to the near deep woods.

Industry: At Kolín there are produced: chemical products of world's renown, especially medical drugs, sugar, candies, chocolate, yeast, alcohol, liqueurs, coffee-substitutes, soaps, paste-boards works, pine-resin for breweries, machine-oils, insulating-varnish for insulators. There is also the naphta-refinery of the Vacuum-oil Co., the castle-brewery, paper-industry and printing-offices.

The iron industry of Kolín produces all kinds of iron- and steel-constructions and has up-to-date workshops for fine mechanics. There is production of cables, of fire-clay-stoves, children's underlinen and ready-made clothes, railway-carriages, tram-cars and bus, (»Fram«), furniture, artificial flowers, boots, telephones and radios, (»Broadcast« and »Blaupunkt«), rotation- and block condensers and light-advertisements. Besides there are machine-bakeries in Kolín, brick-yards, a dairy farm, large electric works and 3 hydro electric works.

Financial institutions: Municipal Savings-bank, Civil Savings-bank, Agricultural Savings-bank, Industrial Loan-society, Central Bohemian Savings-bank, People's Savings-bank, Branch-offices: National-bank, Živno-bank Anglo-bank, Legio-bank, Moravian Agravian-bank.

You find **large shops** in our town with a rich assortment of articles, proving the tradition of an old commercial town, vying even with the near capital, Praha.

At Kolín there are **17 physicians,** among them specialists for children's and all other diseases, **4 dispensaries** and a well managed hospital.

With its clean and well kept streets and quarters, the meadows near the river Labe, parks and woods, the town is full of optimism. It corresponds to all wants of the tourist and summer-guest as well as of the citizen, having his permanent residence there.

Kolín invites you to come! Do come and see it!

We shall do our best to make you feel comfortable, to gain you as a friend and we hope you will often return full of confidence.

Čáslav.

Dr. Fr. Škrdle.

Staroslavné město Čáslav, dříve královské a krajské, dnes okresní, (10.700 obyv., 1150 domů), leží v úrodné rovině jihovýchodních Čech, 70 km od Prahy, při severozápadní dráze mezi Kolínem a Něm. Brodem, v rovině, uzavřené na východě a severovýchodě malebným hřebenem Železných hor. Město jest výhodným turistickým východištěm, má dobré železniční spojení oběma směry na trati Praha—Znojmo, místní dráhu Čáslav—Závratec, autobusové připojení

Čáslav: Pohled s věže děkan. kostela. — »Bašta Otakarova«. — Žižkova brána. — Blick vom Turm der Dechanteikirche. — »Bastei Otakar«. — Žižkator. — Vue de la tour de l'église décanale. — »Le bastion Otakar«. — View from the deanary church. — »Otakar-bastion«.

několikrát denně do okolních míst, nájemná auta na náměstí. K disposici jest půvabný park Vodranty, kde jsou také tennisové dvorce, pěkné hřiště, městské lázně a moderně vybavené koupaliště. Poskytuje možnost pohodlných procházek v okolí, má dostatek letních bytů a dobré, levné hotely: Bílý kůň, Modrá hvězda, Červený jelen, Grand (na náměstí) a Česká koruna u nádraží. Dobrá pitná voda, elektrické osvětlení, městské divadlo, dva biografy, koncerty zpěváckých spolků, místní posádkové vojenské hudby, taneční zábavy. Veřejná čítárna a knihovna v radnici, tamtéž Žižkova síň s pozůstatky Jana Žižky z Trocnova a četnými památkami husitskými. Síň slavných rodáků z Čáslavska. V městě jest dále 6 peněžních ústavů, (Spořitelna města Čáslavě, Záložna čáslavská, Okresní hospodářská záložna, filiálka Průmyslové banky, Živnostensko-obchod. záložna a Lidová záložna), městské museum s bohatými sbírkami pravěkými i historickými a vědeckou knihovnou, městský archiv, řada škol (st. reál. gymnasium, st. ústav učitelský, vyšší hospodářská škola, živnostenská a hudební škola a školy obecné i měšťanské. V městě jest okresní nemocnice, řada dobrých lékařů a 2 lékárny. Z průmyslových podniků závody Kosmos na výrobu umělých tuků, továrna na droždí a mýdlo, právovarečný pivovar, akc. mlékárna atd.

Koupaliště. — Badeanstalt. — Etablissement de bains. — Bathing-establishment.

Čáslavsko bylo osídleno již v mladší době kamenné (3. tisíciletí př. Kr.) jak svědčí řada neolitických kultur zde zjištěných, dále v době bronzové a pak nepřetržitě až do časů historických, jak dokazují hojná staroslovanská sídliště a hradiště v kraji a mezi těmito zvláště památný »Hrádek« u Čáslavě. Nynější město vzniklo v pol. 13. století umělým založením na návrší nad Podměstským rybníkem; starobylé opevnění s četnými baštami (32) se zachovalo dosud, vyniká t. zv. bašta Otakarova. Německého rázu pozbylo město teprve ve válkách husitských, kdy se také (1421) připojilo ke kalichu. Tehdy tu konán slavný sněm čáslavský a zdokonaleno opevnění města. V husitských válkách zanikl klášter Minoritů. Když zemřel Jan Žižka z Trocnova (11. října 1424), byl pohřben v Hradci Králové, později však přenesen do Čáslavě a pohřben v děkan. kostele. Tělesné pozůstatky nalezeny r. 1910 a uloženy v Žižkově síni na radnici. V kostele býval Žižkův oltář a náhrobek. Tento zničen r. 1623.

Město bylo několikráte zničeno požáry (1452 a 1522), vždy se však znovu vzpamatovalo, vzkvétalo a bohatlo, šťastně překonalo konfiskace z r. 1547, avšak politický i hospodářský jeho význam zničen na dlouhou dobu bitvou bělohorskou (1620). Také v 17. a 18. století postiženo několikráte útrapami válečnými (bitva u blízkých Chotusic 1742). Po revoluci z r. 1848 nastal i Čáslavi úsvit nové doby, jevící se v čilém kulturním i hospodářském pokroku, který se pak již nezastavil. Po světové válce město zmohutnělo, rozšířilo se o nové čtvrti a vzkvétá utěšeně dále. Svému národu dala Čáslav a okolní místa řadu vynikajících synů, z nichž

někteří si dobyli věhlasu světového a jejichž rodné domy většinou opatřeny pamětními deskami. Z významnějších jsou: J. L. Dusík, proslavený virtutos a skladatel, F. M. Opitz, slavný botanik, L. Quis, známý básník, A. a R. Dreyschockové, proslulí virtuosové (v Žákách), J. V. Stich (»Punto« v Žehušicích), Ant. Chittussi, známý krajinář (v Ronově), řed. Kl. Čermák, archeolog a numismatik (v Čáslavi) atd. Památky po nich v »Síni rodáků« v radnici.

Město je sídlem okresní politické správy, okresního soudu, velitelství jednoho pěšího pluku, okresního finančního ředitelství, berní správy, berního úřadu, okresního četnického velitelství, poštovního, telegrafního a telefonního úřadu, vikáře církve katolické, far československé a československobratrské.

Město tak starobylé a v dějinách českých tak významné jako Čáslav mělo nepochybně daleko větší množství starých památek, které se tu během staletého vývoje nahromadily, než dnes, pozbylo z nich však pohříchu mnohých častými požáry, několikerým zhoubným drancováním a ovšem i novějšími přestavbami. Přes to se zachovalo v městě tolik vzácných památek uměleckých i historických, že jejich shlédnutí zcela uspokojí každého, kdo Čáslav navštíví.

Střed vnitřního města, uzavřeného v okruh mohutného opevnění, představuje náměstí Jana Žižky z Trocnova (200×100 m), tvaru velikého obdélníka, který jest obklopen řadami domů, z nichž některé si zachovaly svůj starobylý ráz a do něhož ústí hlavní ulice, vedoucí z předměstí (Táborského, Pražského, Chrudimského a Kutnohorského) a nových čtvrtí Balkánu a Váchova. Na severní straně náměstí shlédneme překrásnou budovu městské radnice, zbudovanou v letech 1765—70 v slohu barokním nejspíše stavitelem J. J. Wirchem. V přízemí jejím je městský archiv (privilegia od r. 1330, městské knihy a množství místních památek), dále Spořitelna města Čáslavě, dnes největší peněžní ústav v městě, který chová řadu vzácných originálů českých mistrů, v 1. poschodí radnice »Žižkova síň« s pozůstatky slepého vojevůdce a hojnými památkami husitskými, »Síň slavných rodáků z Čáslavě a okolí« a zasedací síň městského zastupitelstva s četnými portréty někdejších purkmistrů čáslavských. Vedle radnice rodný dům F. M. Opitze, slavného botanika českého (1787), v témže »Záložna čáslavská« (založena r. 1859) a níže hotel »Hvězda«, v levo od radnice městský dům s hudební školou a čítárnou, proti němu rodný dům básníka L. Quise (1846), dnes chlapecká škola, před kostelem pomník M. Ulického (kaplan podobojí, popraven r. 1627). Za tímto děkanský kostel sv. Petra a Pavla, zbudovaný v pozdní gotice v l. 1537—39. Nynější sakristie jeho jest bývalý původní kostelík čáslavský, zbudovaný v románském slohu ve 12. stol., k němuž časem přistavěno raně gotické presbyterium, kaple P. Marie Bolestné, trojlodí s pěknou pozdně gotickou klenbou síťovou a mohutná věž (89 m), v jejímž přízemí výklenek, kde objeveny r. 1910 pozůstatky Žižkovy. V gotických arkádách v podezdění chrámu i uvnitř četné náhrobní kameny (32), v kostele pak mnoho památek uměleckých starších i novějších. Proti kostelu budova děkanství z r. 1827 a pod tímto Žižkova brána. Přes Podměstský rybník krásný pohled na město a jeho opevnění. Uprostřed náměstí barokní kašna a Mariánský sloup barokní z r. 1745, za tímto krásný park s nádherným pomníkem Jana Žižky z Trocnova, vytvořeným J. V. Myslbekem. Z domů na náměstí zasluhuje zmínky č. 171, kde se narodil r. 1760 slavný virtuos skladatel J. L. Dusík a pozdně empirový dům »Váchovský« (č. 147), na obou jsou pamětní desky — v ulici Jenikovské dům č. 125 »U Riegrů«, který si zachoval svůj renesanční vzhled a za tímto rodný dům archeologa Klím. Čermáka (č. 124) s pamětní deskou. Ulici zakončuje mohutná bašta Otakarova, jejíž raně gotická stavba jest zakončena novodobým cimbuřím. Komenského ulici (proti Mariánskému sloupu) uzavírá pseudogotická budova evangel. kostela z l. 1864—69, u tohoto pak jsou budovy českobratrského sboru, stát. učitelského ústavu a »Husova sboru«. Za Žižkovým pomníkem zajímavý dům rohový (č. 99) s krásným portálem z r. 1500, za tímto v ulici Hradební polygonální bašta Žižkova, na rohu ulice Dusíkovy a náměstí budova okresního úřadu z r. 1817, nyní zmodernisovaná, v ulici Palackého tři renesanční domy (č. 17., 18. a 19) se zachovaným podloubím. V ulici Koudelově Živnostenská škola a Katolický dům, za Podměstským rybníkem Vyšší hospodářská škola, čáslavský pivovar, sady Vodranty, lázně a koupaliště. Ve dvoře Žižkových kasáren pomník maršála Foche, vrchního velitele dohodových armád za světové války, jehož jméno zdejší pěší pluk nese.

Na rohu ulice Dusíkovy a Masarykovy budova Dusíkova divadla z r. 1869 (r. 1923 nově upravená) s pamětní deskou Dusíkovou, dále budova »Čtenářské besedy«, sokolovna s deskou Tyršovou (1911), st. reálné gymnasium s pamětní deskou básníka R. Těsnohlídka († 1928), židovská synagoga (1899) a Okresní pojišťovna. V ulici k nádraží městské museum (1884) s bohatými sbírkami pravěkými, historickými, přírodními, průmyslovými a knihovnou, níže barokní kaplička sv. Jana Nepomuckého z 18. stol. Na Pražském předměstí v parku pomník padlým vojínům, v pozadí filiální kostel sv. Alžběty z r. 1728, nyní důkladně restaurovaný, za tímto okresní chorobinec a dále velkolepé průmyslové podniky firmy ing. Emil Pick a spol. — Závody Kosmos.

Z Čáslavě možno podnikati vděčné výlety do blízkého i vzdálenějšího okolí. Na sever: Chotusice (bojiště z r. 1742), Žehušice (starý zámek — rodiště slavného virtuosa na lesní roh Jana Václava Šticha (Giovanni Punto, 1746), nový zámek empirový s mnohými uměleckými památkami, obora se stády bílých jelenů, park, koniferové školky). Na severozápad: Kutná Hora se svými poklady uměleckých památek. Na jihovýchod: Markovice (hrobkový kostel Auerspergský), hrad Žleby s drahocennými sbírkami starožitností (nábytek, zbraně, obrazy, sklo), dále Ronov (rodiště malíře A. Chittussiho) a Třemošnice, odkud možné výlety na památný hrad Lichnici, do romantického údolí Hedvikova, do Železných hor a do Pařížova (přehrada na Doubravce). Na jihovýchod: Golčův Jeníkov (stavitelské památky). Německý Brod. Na jih: Žáky (zámek, rodiště virtuosů Alex. a Raim. Dreyschocků) a zříceniny hradu Chlumu.

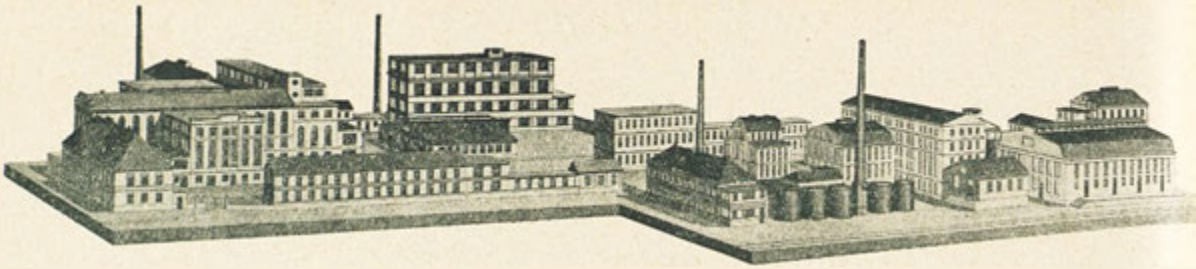

ZÁVODY KOSMOS EMIL PICK A SPOL. ČÁSLAV.

V r. 1910 založil inž. EMIL PICK fu. »Východočeská továrna na potraviny, EMIL PICK A SPOL., ČASLAV«. Nová firma zařídila v malých rozměrech rafinerii rostlinných tuků a výrobu umělých tuků pokrmových.

V létech 1911—1914 měla již firma vybudovanou prodejní organisaci nejen v zemích českých, ale i v Haliči. Válkou však byl slibně se vyvinující podnik ve svém vývoji zabrzděn, neboť dovoz surovin ze zámoří byl úplně znemožněn.

Po válce byla změněna firma na ZÁVODY KOSMOS, EMIL PICK A SPOL., ČASLAV a bylo započato znovu s budováním podniku. Podnik stál před řadou nových problémů, jež vznikly zmenšením odbytového území. Byla vybudována nová prodejní organisace, která dala vyvinujícímu se podniku zdravou odbytovou základnu.

V dalších létech pokračuje podnik v investicích, jež jsou vynucovány stále stoupajícím odbytem — výrobky závodů stávají se populárními a žádanými. Je zařízeno odd. pro automatické lisování semen a výroba pokrutin, dále pak odd. pro ztužování tekutých olejů a odd. pro rafinaci veškerých druhů olejů a tuků. Byly dány základy nynější rozsáhlé tiskárně, která tiskne veškeré obaly a reklamy závodů, dále byla zařízena továrna na výrobu beden, sudů a džberů, mlékárna a j.

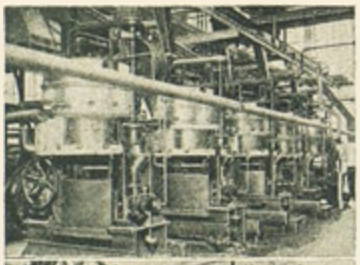

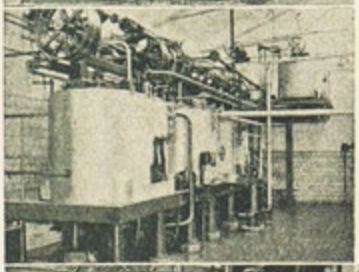

Jako nové výrobní odvětví byla založena továrna na výrobu žitné kávy ČASLAVKY. Velkoryse založenou reklamou byla ČÁSLAVKA rychle popularisována a stala se velmi oblíbenou značkou.

V r. 1935 vznikla mydlárna, jež je jednou z nejmodernějších mydláren v našem státě. Její výrobky dosáhly pro svoji vysokou kvalitu velmi rychle obliby a nová mydlárna se zařadila v krátkém čase mezi vedoucí podniky toho druhu u nás.

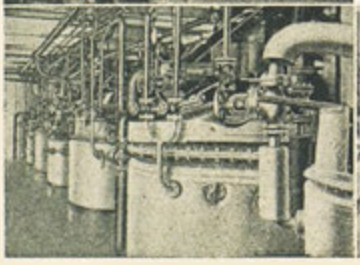

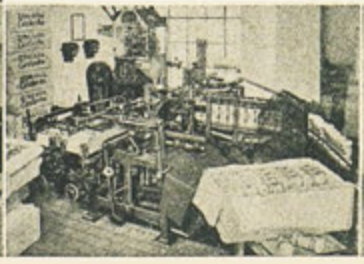

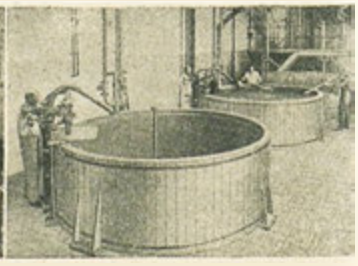

Mydlárna vyrábí nejen kvalitní mýdla jádrová a speciální prací prostředky, ale i mýdla toiletní. Má zařízení pro odpařování sp. louhů, štěpení tuků a pro výrobu glycerinu.
ZAVODY KOSMOS, ČÁSLAV, jsou ve stálém vývinu. Podnik, který v r. 1910 zaměstnával 8 dělníků a 2 úředníky, zaměstnává dnes přes 900 dělníků a 220 úředníků.
A právě v posledních létech, kdy v čáslavském kraji byla velká nezaměstnanost, mohly ZÁVODY KOSMOS nejen značně zvýšiti počet dělnictva, ale mohly podržeti výši mezd, ujednanou v nejdražší poválečné době, čímž byly kritické poměry Čáslavska značně zmírněny.
ZAVODY KOSMOS, ČÁSLAV si plně uvědomují zodpovědnost, kterou jim ukládá dnešní jejich posice. Jsou pevně odhodlány, podle své dlouholeté tradice, překonati všechny potíže, jež přináší dnešní doba. Hledí budoucnosti vstříc s plnou důvěrou.

HLAVNÍ VÝROBKY FY. ZÁVODY KOSMOS, EMIL PICK A SPOL., ČÁSLAV.

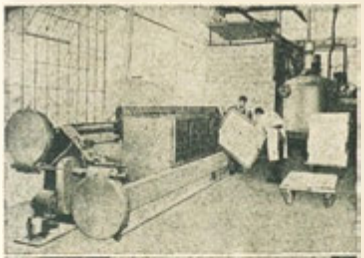

- Surové oleje rostlinné,
  rafinované oleje rostlinné,
  ztužené oleje rostlinné,
  pokrutiny,
  mastné kyseliny, — glycerin surový,
  glycerin dynamitový, — kyslík, — vodík
  bedny, — sudy a džbery,
  mlékárenské výrobky, — Kasein.

- Pokrm. tuk Kosmos,
  čajový margarin Smetol,
  rostlinný margarin Rosma,
  pek. šmole Prema,
  tažný margarin Tama,
  jedlý olej Olio Bello.

- Žitná káva Čáslavka, — sladová káva Santo.

- Jádrová mýdla »třimuži«,
  terpentýnová mýdla »třimuži«,
  drasloroztl. mýdlo KALION,
  zhuštěné mýdlo »třidílky«,
  prací prášek »třimuži« — do vývářky,
  Trimin — koupel pro vlnu a hedvábí.

- Toiletní mýdla Camée,
  holicí mydla Threemen,
  toilet. a kosmet. přípravky Camée.

ZÁVODY KOSMOS EMIL PICK A SPOL., ČÁSLAV.

DĚKUJÍ ZA SVŮJ RYCHLÝ VZRŮST POCHOPENÍ MODERNÍ SLUŽBY PODLE HESLA:

NÁŠ ZÁKAZNÍK — NÁŠ PŘÍTEL!

KOSMOS-WERKE, EMIL PICK & CO., ČÁSLAV.

Im Jahre 1910 gründete Ing. Emil Pick die Firma: Ostböhmische Lebensmittel-Fabrik, Emil Pick & Co., Čáslav.

Die neue Firma richtete eine Raffinerie von Pflanzenfetten und eine Kunst-Speisefett-Erzeugung in kleinem Masstabe ein.

In den Jahren 1911—1914 hatte das neue Unternehmen eine ausgebaute Verkaufsorganisation in den böhmischen Ländern und im ehemaligen Kronland Galizien.

Die Weiterentwicklung des Unternehmens wurde durch den Krieg aufgehalten, da die Einfuhr der Rohmaterialien aus Uebersee unterbunden war.

Nach dem Kriege wurde das Unternehmen in die »KOSMOS-WERKE, Emil Pick & Co., Čáslav« umgewandelt. Im Unternehmen beginnt der Einfluss der zweiten Generation Fuss zu fassen, denn in das Unternehmen tritt der Sohn des Gründers, Dr. Ing. Paul PICK zuerst als Prokurist, seit dem Jahre 1929 als Gesellschafter ein. Im Jahre 1929 wurde die durch Feuer zerstorte Kunst-Speisefettfabrik neu aufgebaut. Sodann wurde mit dem sukzessiven Ausbau neuer Fabrikationszweige und Hilfs-Unternehmungen begonnen. Das Werk hat ein eigenes Sägewerk, eine eigene Kisten-, Fässer- und Schafferzeugung, eigene Druckerei, Buchbinderei u. a.

Die hauptsächlichsten Fabrikationszweige der KOSMOS-WERKE Čáslav sind:

Samenpresse und Raffinerie von Pflanzenolen. Erzeugung kunstlicher Fette und Margarine. (Die hauptsächlichsten Marken: KOSMOS, SMETOL und ROSMA). Erzeugung von Waschseifen, Marken: Terpentinölseife TŘIMUŽI, Kaliseife KALION-Waschpulver TŘIMUŽI, weiter Marke TŘÍDIVKY u. eine ganze Reihe anderer.

Erzeugung von Toiletseifen Marke CAMÉE, Rasierseife THREEMEN, Toiletwässern u. a. kosmetischer Erzeugnisse.

Die KOSMOS-WERKE in Čáslav verdanken ihren raschen Aufschwung der richtigen Auffassung des modernen Dienstes am Kunden.

KOSMOS-WORKS, EMIL PICK & CO., ČÁSLAV.

In 1910 engineer Emil Pick established the firm: East Bohemian provision-factory, Emil Pick & Co., Čáslav.

The new firm set up a refinery of vegetable fat and a manufactory for artificial eatable fat on a smaller scale.

In 1911—1914 the new firm had an important sale-organisation in Czech countries and in the ancient crown-land Galicia.

The development of the house was stopped by the war as the import of raw material from oversea was impossible.

After the war the firm was transformed into the »Kosmos-Works, Emil Pick & Co., Čáslav«. Now the influence of the second generation begins to become perceptible: the son of the promotor, Dr. Ing. Paul Pick enters the firm, at first as a head-clerk, in 1929 he became a partner.

In 1929 the factory for artificial eatable fat, destroyed by a large fire, was rebuilt and now begins the successive final development of new manufacturing branches and of auxiliary enterprises. The Works have a saw of their own, a manufactory for boxes, barrels and tubs, a printing office, a bindery, etc.

The most important manufacturing-branches of the Kosmos-Works are: A seed-press and a refinery of vegetable-oils. Production of artificial fat and margarine. The principal trademarks are: KOSMOS, SMETOL and ROSMA.

Production of washing-soap, trade-mark: **Turpentine-oil soap, Třimuži, potash soap Kalion, washing-powder Třimuži,** further the trademark **Třídívky** and a lot of other articles.

Production of toilet-soap, **Camée,** shaving-soap **Threemen,** toilet-waters and other cosmetic articles.

The KOSMOS-WORKS in Čáslav owe their quick rising to their right interpretation of up-to-date customer's service.

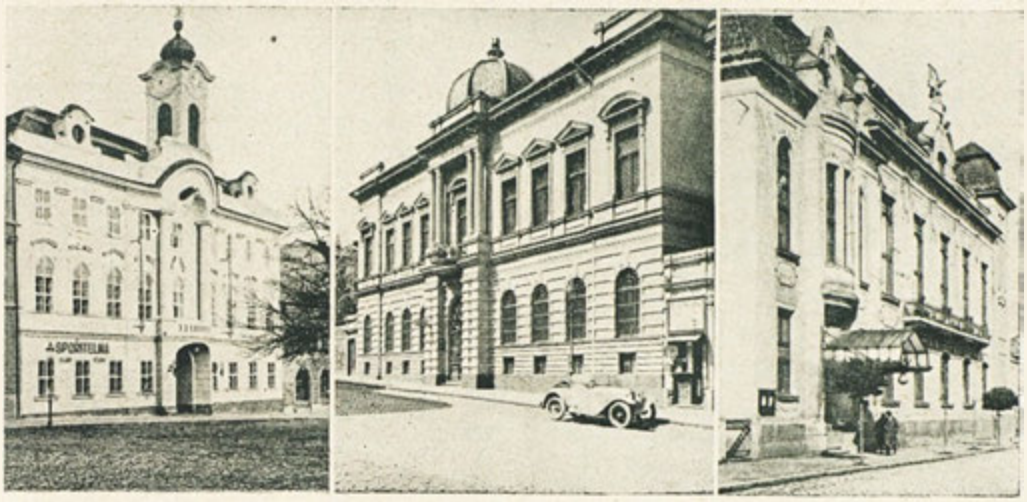

Čáslav: Radnice. — Městské museum. — Sokolovna. — Rathaus. — Städt. Museum. — Sokol-Turnhalle. — L'hôtel de ville. — Le musée municipal. — La gymnase de Sokol. — Townhall. Municipal museum. — Sokol gymnase.

Čáslav.

Die Bezirksstadt Čáslav (10.700 Einw., 1150 Häuser), liegt in einer fruchtbaren Ebene Südostböhmens, 70 km von Praha, an der Eisenbahnstrecke Praha—Znojmo der Nordwestbahn, in einem, nach Osten zu von den Železné hory abgeschlossenen Becken. Sie ist ein günstiger Touristen-Ausgangspunkt mit guter Eisenbahn- und Autobusverbindung in die umliegenden Orte. Mietautos haben ihren Standplatz am Ringplatz.

Den Besuchern stehen die städtischen Parkanlagen mit Tennisplätzen, Spielplätzen, dem stadtischen Bad und einem modernen Badestrand zur Verfugung. In der Stadt selbst gibt es genügend Sommerwohnungen, gute und billige Hotels, gutes Trinkwasser, elektrische Beleuchtung, ein Stadt-Theater, 2 Kinos, Gesangs- und Militärmusik-Konzerte, Tanzunterhaltungen. Im Rathaus ist die öffentliche Lesehalle und die Bücherei untergebracht. In Čáslav befinden sich weiters 6 Finanz Institute, ein Museum, eine Anzahl Schulen (Gymnasium, Lehrerbildungsanstalt, Landwirtschaftliche-, Gewerbe- und Musikschule usw.), ein Bezirkskrankenhaus, mehrere gute Aerzte, 2 Apotheken. Industrieunternehmungen sind durch die Kosmos-Werke (Kunstfette, Seife u. a.), das Bräuhaus, die Molkerei-A. G. u. a. m. vertreten.

Die Čáslaver Gegend war schon in der Urzeit von Menschen bewohnt, und sind die aus der Stein-, Bronze- und Eisenzeit stammenden Andenken an dieselben im städtischen Museum hinterlegt. Die Stadt Čáslav wurde Mitte des 13. Jahrhunderts gegründet und mit Schanzen, welche zusammen 32 Basteien hatten, befestigt. Diese Befestigungsanlagen haben sich zum grossen Teile bis heute erhalten. Die Otakar-Bastei ragt besonders hervor. Das deutsche Gepräge verlor die Stadt zur Zeit der Hussitenkriege im 15. Jahrhundert, als sie sich dem Kelch anschloss. Zu dieser Zeit (1421) tagte hier der Čáslaver Landtag; um diese Zeit verschwand auch das Kloster der Minoriten, welches an der Stelle stand, wo sich gegenwärtig die evangelische Kirche befindet. Als der ruhmreiche Heerführer Jan Žižka z Trocnova starb (11. X. 1424), wurde er zuerst in Hradec Králové beerdigt, später aber nach Čáslav überführt und in der Dechanteikirche beigesetzt. Dort wurden seine sterblichen Ueberreste im Jahre 1910 aufgefunden und im Žižka-Saal des Rathauses untergebracht, woselbst sie besichtigt werden können.

Die reiche und erspriesslich aufblühende Stadt wurde einigemale durch Feuer zerstört (1452 und 1522) und durch Kriegsereignisse späterer Zeit schwer heimgesucht (im 30jährigen Kriege von den Schweden zweimal ausgeplündert). Ihre wirtschaftliche und politische Bedeutung wurde nach der Schlacht auf der Bílá hora vollkommen vernichtet, schwer lasteten auf ihr wirtschaftliche Sorgen und weitere Kriegsleiden im 18. Jahrhundert (Schlacht bei dem nahem Chotusic i. J. 1742, der 7jähr. Krieg, die napoleon. Kriege) und erst das Revolutionsjahr 1848 brachte auch dieser Stadt die Morgendämmerung einer neuen Zeit, welche sich in einem regen wirtschaftlichen und kulturellen Fortschritt äusserte. Nach dem Weltkriege erstarkte die Stadt, erweiterte sich um neue Stadtviertel und blüht erfreulich weiter. Čáslav und seine Umgebung gaben der Welt mehrere berühmte Männer, von welchen einige Weltruf geniessen, wie: J. L. Dusík, Virtuos und Komponist, F. M. Opiz, Botaniker, L. Quis, Dichter, A. Chittussi, Landschaftsmaler, J. V. Stich (Giovanni Punto), Waldhorn-Virtuos, A. und R. Dreyschock, berühmte Virtuosen. Die Geburtshäuser derselben wurden mit Gedenktafeln versehen.

Die Stadt ist Sitz der Bezirksbehörde, des Bezirksgerichtes, des Kommandos eines Inf. Reg., der Steuerverwaltung und des Steueramtes, des Bezirks-Gendarmeriekommandos und eines Post- und Telegrafenamtes.

Trotz aller durch Feuersbrünste und Kriege verursachten Verluste erhielt sich in Čáslav eine grosse Anzahl historischer und künstlerischer Denkmale, deren Besichtigung einen jeden Besucher der Stadt befriedigen wird.

Die Mitte der Stadt stellt der grosse J. Žižka z Trocnova-Ringplatz mit dem Brunnen und der Barock-Mariensäule vor. Auf der Nordseite befindet sich das Rathaus (1765—70), in welchem das städtische Archiv, die städtische Sparkasse, der Žižkasaal (Sterbliche Uiberreste des blinden Heerführers, Hussitenandenken), der Saal der Čáslaver Landsleute und der Sitzungssaal mit den Porträts der ehemaligen Bürgermeister untergebracht sind. In der Nähe des Rathauses befinden sich die Geburtshäuser des Dichters Quis und des Botanikers Opiz, weiters das Denkmal des Matouš Ulický (hingerichtet 1627) und hinter diesem die Dechanteikirche zu St. Peter und Paul, erbaut in den Jahren 1537—39 in spät-gothischem Stil mit vielen kunstlerischen Andenken. Die gegenwärtige Sakristei derselben ist das ursprüngliche Čáslaver romanische Kirchlein aus dem 12. Jahrhundert, der Turm cca 90 m hoch. Gegenuber der Kirche steht die Dechantei (1827) und unterhalb derselben das zum Teich »Podměstský« fuhrende »Žižka«-Tor. Vom Teich aus geniesst man einen herrlichen Ausblick auf die Stadt und ihre Befestigungen.

Hinter der Mariensäule auf dem Ringplatz befindet sich eine Parkanlage mit dem J. Žižka z Trocnova-Denkmal (von J. V. Myslbek). Interessantere Gebäude auf dem Ringplatz und in den anliegenden Gassen sind: Nro. 171 (J. L. Dusík), Nro. 147 (J. Vácha, Wohltäter der Stadt), Nro. 125 (aus dem 16. Jahrhundert), Nro. 124 (Archeolog Kl. Čermák), Nro. 99 (gothisches Portal), in der Palacký-Gasse Nro. 17, 18 und 19 (Renaissance Lauben), in der Komenský-Gasse die evangelische Kirche (1869), weiters das Bethaus der čsl. Kirche »Husův sbor« und die Lehrerbildungsanstalt, hinter dem »Předměstský«-Teich die Landwirtschaftliche Schule, das Bräuhaus, der Vodranta-Park, das Bad und der moderne Badestrand. Im Hofe der Žižka-Kaserne ist das Denkmal des Marschalls Foch.

An der Ecke der Dusík- und der Masaryk-Strasse befindet sich das Dusík-Theater (1869, neugebaut 1923), weiters die Sokol-Turnhalle, das Gymnasium und die Synagoge.

In der Bahnhofstrasse finden wir das städtische Museum mit reichen prähistorischen, historischen, Natur- und gewerblichen Sammlungen nebst Bücherei und die Kapelle des hl. Johannes von Nepomuk im Barock-Stil aus dem 18. Jahrhundert. In der Prager Vorstadt befindet sich die Filialkirche der hl. Elisabeth aus dem Jahre 1728 und weiters die grosszügigen Industrie-Unternehmungen der Firma Ing. Emil Pick et Co., Kosmos-Werke.

Von Čáslav aus konnen folgende Ausfluge unternommen werden: Chotusice (Schlachtfeld a. d. J. 1742), Žehušice (Schloss, Gehege mit einer Herde weisser Hirsche, Park, Koniferen-Baumschulen). Kutná Hora (viele künstlerische Denkmäler), Burg Žleby (wertvolle Antiquitätensammlungen), Ronov (Geburtsort A. Chittussis), Třemošnice (Ruine der Burg Lichnice), Železné hory, Pařížov (Talsperre an der Doubravka), Ruinen der Burg Chlum.

Čáslav.

La ville de district de Čáslav (10.70 habitants, 1150 maisons) est située dans une plaine fertile du sud-est de la Bohême à une distance de 70 km de Prague, sur la ligne de chemin de fer de Prague—Znojmo. Čáslav est un point de départ favorable pour les touristes et a un bon service de trains et d'autobus. Il y a à la disposition des visiteurs: le parc municipal, des tennis-courts, des places de jeu, des bains, une plage moderne, un nombre suffisant de logements d'été, 5 hôtels, le théâtre municipal, des cinémas, des concerts, une salle publique de lecture ainsi qu'une librairie. Dans la ville se trouvent

Čáslav: Celkové pohledy. — Gesamtansichten. — Vues totales. — Total views.

Čáslav: Kostel sv. Alžběty. — Dusíkovo divadlo. — Kirche der hl. Elisabeth. — Dusík-Theater. — L'église Ste. Elisabeth. — Le théâtre Dusík. — Sta. Elizabeth's church. — Dusík-theatre.

6 banques, de nombreuses écoles, un musée, l'hôpital d'arrondissement. Comme entreprises industrielles nous mentionnerons les établissements de Kosmos, la brasserie, la laiterie, S. A. etc.

La ville de Čáslav est le centre de la contrée, colonisée déjà à une époque très antérieure. Elle fut fondée vers la moitié du 13e siècle et fortifiée par des remparts, encore conservés de nos jours. Au temps des Hussites la ville devint tchèque et se réunit avec Jan Žižka de Trocnov, enterré dans l'église décanale de la ville. Sa dépouille mortelle fut découverte en 1910 et elle est accessible au public à l'hôtel de ville. La ville jouit d'un passé glorieux et d'une histoire intéressante. Čáslav avait beaucoup à souffrir des incendies et guerres nombreux et elle perdit peu à peu son importance politique et économique après la bataille de »Bílá hora« et par la guerre de Trente ans. Après 1848 elle prit cependant un nouvel essor et depuis ce temps-là elle jouit d'une prospérité ininterrompue. Plusieurs hommes importants nacquirent dans la ville et ses environs, tels que: le compositeur J. L. Dusík, le botaniste F. M. Opiz, le peintre de paysages A. Chittussi, les virtuoses A. et R. Dreyschock et J. V. Štich (Giovanni Punto), le poète L. Quis, etc.

Magistratures: les magistrats et le tribunal d'arrondissement, le détachement d'un régiment de l'infanterie, l'administration des impôts et le bureau des contributions, le commandement de la gendarmerie, le bureau de poste et de télégraphe.

Quoiqu' au cours des siècles beaucoup des souvenirs artistiques et historiques aient été perdus, la ville en possède néanmoins un nombre assez grand de sorte que les visiteurs seront satisfaits également à cet égard.

La grande place Jan Žižka de Trocnov est ornée d'une colonne de la Ste. Vierge en style baroque, d'une fontaine ainsi que d'un parc avec le monument de Jan Žižka par J. V. Myslbek.

L'hôtel de ville est un beau bâtiment en style baroque des années 1765—70. A l'intérieur se trouvent la caisse municipale d'épargne, la salle Žižka, la salle des compatriotes de l'arrondissement de Čáslav, ainsi que la salle des séances, ornées des portraits d'anciens maires. A proximité de l'hôtel de ville il y a les maisons natales du poète Quis, du botaniste Opiz, du compositeur Dusík, le monument de Mat. Ulický exécuté en 1627, de plus le beau bâtiment ogival de l'église décanale de St. Paul et Pierre, bâti en 1537—39, aux souvenirs précieux et nombreux.

Derrière cette église il y a la porte de Žižka, par laquelle on parvient à l'étang de »Podměstský«, duquel on peut jouir d'une vue splendide sur la ville aux remparts et bastions nombreux, dont il faut surtout citer le bastion »Otakar«.

Une foule de maisons intéressantes et remarquables se trouve sur la place du marché et dans les rues voisines. Beaucoup d'entre elles ont gardé leur caractère originaire et médiéval. Dans la rue Komenský il y a l'église protestante (1869), la chapelle de l'église tchécoslovaque, l'école normale, derrière l'étang l'école agricole, la brasserie, le parc municipal, la plage. Dans

Pomník maršála Foche. — Denkmal des Marschalls Foch. — Monument du maréchal Foch. Marshal Foch's monument.

la cour de la caserne de Žižka il y a le monument du maréchal Foch, dans la rue de Dusík le théâtre municipal, la gymnase des Sokols, le collège, la synagogue, près de la gare le musée municipal avec ses riches collections et la librairie, dans le faubourg l'église Ste. Elisabeth de l'année 1728, finalement les établissements connus de Kosmos.

Excursions à recommander: Chotusic (champ de bataille de 1742), Žehušice (château, parc avec un troupeau de cerfs blancs, pépinières de conifères). Kutná Hora (un nombre de monuments d'art), le château de Žleby (collections précieuses archaïques), Ronov, (lieu de naissance de Chittussi), Tremošnice (ruines du château de Lichnice), Železné hory, Parzov, barrage de la Doubravka), ruines du château de Chlum etc.

Čáslav.

The district town Čáslav (10.700 inhabitants, 1150 houses) is situated in a fertile plain of East Bohemia, at 70 km from Prague, on the railway-line Prague — Znojmo. It is a fine starting-place for tourists, with best railway and bus-connection. Visitors of the town will find a nice park, tennis-courts, playgrounds, baths, an up-to-date open air bath, a lot of comfortable summer houses, 5 hotels, a municipal theatre, cinemas, concerts, singing festivals, a public reading-room and a library. In the town there are 6 banks, numerous schools, a museum, the district hospital, different factories e. g. the Kosmos-Works, the brewery, the dairy-farm Ltd. etc.

Čáslav is the centre of the region which was in primeval days already colonised. The town was founded in the midst of the 13th. century and fortified by trenches, preserved unto now-a-days. During the Hussite War the town became Czech and a partisan of Jan Žižka of Trocnova. Žižka was buried in the deanery-church of Čáslav. In 1910 his earthly remains were discovered and they may be visited in the townhall now. The town of Čáslav has a glorious past and an interesting history. It had a lot to suffer from large fires and wars and it lost its political and economical importance after the battle on the Bílá Hora (White Mountain) and by the Thirty Years' War. Only in 1848 the town recovered from this decline and since this time there has been a continuous rising and development. The town and its surroundings gave several important men to the world: the composer J. L. Dusik, the botanist F. M. Opiz, the landscape-painter A. Chittussi, the clever artists A. and R. Dreyschock and J. V. Štich (Giovanni Punto), the poet L. Quis etc.

There is a district-court in the town, one foot-regiment, the revenue-office and the administration of taxes, the district military police-force and a post- and telegraph-office.

Though in the course of times many of the artistical and historical monuments were lost, the town has nevertheless conserved a lot of interesting things and every visotor will be charmed by them.

On the large Jan Žižka of Trocnova marketplace there is a baroque St. Mary's column, a beautiful fountain and a park with the Jan Žižka monument by J. V. Myslbek. The townhall is a fine baroque building dating from 1765—70 and you will find there in the municipal savings-bank, the Žižka-hall, the hall of the countrymen of Čáslav-district and the meeting room with the portraits of former mayors. In the proximity of the townhall there are the native houses of the poet Quis, the botanist Opiz, the composer Dusík, the monument of Mat. Ulický, executed in 1627 and the beautiful St. Peter and Paul's church in modern Gothic style, built in 1537—39 with many artistical beauties. Behind this church there is the »Žižka-gate«; by passing it you reach the »Podměstský-pond« and you will be charmed by the wonderful view on the town with its trenches

Hrad Žleby u Čáslavě. — Hrad Lichnice u Čáslavě. — Zámek v Žehušicích. — Burg Žleby bei Čáslav. — Burg Lichnice bei Čáslav. — Schloss in Žehušice. — Le manoir de Žleby près de Čáslav. — Le manoir de Lichnice près de Čáslav. — Le château à Žehušice. — Žleby-manor near Čáslav. — Lichnice-manor near Čáslav. — Castle at Žehušice.

Čáslav: Mariánský sloup z r. 1745. — Evangelický kostel. — Děkanský kostel sv. Petra a Pavla. — Marienšäule a. d. J. 1745 — Evangelische Kirche. — Dechanteikirche des hl. Peter und Paul. — La colonne de Marie de l'année 1745. — Eglise protestante. — Eglise décanale de St. Paul et Pierre. — Mary's column from 1745. — Protestant church. — St. Peter and Paul's deanery church.

and bastions; especially the largest bastion »Otakar« is very interesting.

On the market-place as well as in the side-streets there are many interesting and remar-

Myslbekův pomník Jana Žižky z Trocnova. — Žižkova síň. — »Žižkova košile« a »Žižkův cep«. — Žižkova lebka. — Čáslav r. 1617. — Myslbeks Denkmal des Jan Žižka z Trocnova. — Žižkasaal. — »Žižka's Hemd« und Žižka's Flegel«. — Žižka's Schädel. — Čáslav i. J. 1617. — Le monument de Jan Žižka de Trocnov par Myslbek. — La salle Žižka. — La chemise et le bâton de Žižka. — Le crâne de Žižka. — Čáslav en 1617. — Jan Žižka of Trocnov's monument by Myslbek. — Žižka hall. — Žižka's shirt and flail. — Žižka's skull. — Čáslav in 1617.

kable houses; many of them have preserved their medieval and primeval feature. In the Komenský-street there is the Protestant church (1869), the chapel of the Czecho-Slovakian church, the training-college for teachers; behind the pond the agricultural school, the brewery, the municipal park and the bath. In the yard of the Žižka-barracks you find the monument of marshal Foch, in Dusik-street the municipal theatre, the Sokol gymnastic-hall, the college, the synagogue. Towards the station the municipal museum with rich collections and a library, in the suburb the baroque church of St. Elisabeth (1728) and finally the well known Kosmos-Works.

Nice excursions to: Chotusic (battle-field from 1742), Žehušice (castle, game-cover with a herd of white stags, park, conifere-nursery), Kutná Hora (a lot of art-monuments), Žleby-castle (valuable archaic collections), Ronov, (native town of Chittussi), Třemošnice (ruins of Lichnice castle), Železné hory, Pařizov, (barrage of Doubravka-river), ruins of Chlum-castle, etc.

Chotěboř.

Město a kraj. - Alois Záruba.

Chotěboř se rozkládá v ryze českém kraji, nad kterým se jako hradba zdvihají **Železné hory** a v jehož srdci se vine **Doubravka.** Údolím Doubravky vedla před věky zemská stezka, která po zakladateli Ljubjatovi se jmenovala **cesta Liběcká.** Měla po dlouhé doby veliký význam pro obohacení kraje po stránce národohospodářské. Jedna její odbočka vedla přes Chotěboř. V době, kdy cesta Liběcká vznikla (XI. stol.), stále však v místě, kde je **kostel,** jen **kaple** k duchovní posile **kupců** putujících po cestě Liběcké z **Moravy** do **Čech.** Kolem kaple vzrostla zanedlouho **osada,** jejíž jméno se odvozuje od **Chotěbora ze Vchynic** a která už ve XII. stol. měla faru, ve XIII. st. byla pak brazena **hradbami a valy.** V té době se dolovalo v jejím okolí **stříbro** a král **Jan Lucemburský** propůjčil ji **práva a výsady horního města. Dějiny** Chotěboře jsou rušné a souvisejí v mnohém s dějinami národa. Za **válek husitských** bylo v místech, kde je městská elektrárna, upáleno 300 **husitských bojovníků,** když se r. 1421 vzdal Kutnohorským táborský hejtman **Hromádko z Jistebnice,** který před tím město opanoval. Po r. 1437 uvádí se jako **farář** v Chotěboři **husitský teolog M. Lunáč, sufragán Rokycanův.** Člen rodiny **Trčků,** za jejichž držení (v XV. a XVI. st.) město značně rozkvétalo, **Adam Erdmann Trčka** byl zavražděn s **Albrechtem z Waldštejna** pro podezření z velezrady na základě udání **Jaroslava Sezimy Rašína z Riesenburku,** který za to dostal Chotěboř v odměnu. Syn **Jaroslava Sezimy Rašína z Riesenburku, Karel Rudolf** upíral městu mnohá práva a výsady a jednal krutě s poddanými. R. 1643 obsadil město **Torstenson.** Částečně je vypálil, takže ještě r. 1678 bylo 55 domů v rozvalinách. Stejně utrpělo za válek **o dědictví rakouské** (1740—1780), za **válek napoleonských** a v r. 1866. Zhoubně působily na jeho vývoj také četné **požáry.** Všechny ty události a změny působily na vnější podobu města. Pozbylo starobylého rázu. Také jeho vývoj se zastavil. Rozrostlo se teprve v posledních 30—40 letech. Vznikla **čtvrť Herrmannova, čtvrť vilová** a byla zastavěna plocha mezi **městem a nádražím.** Četné budovy byly přestavěny a rozšířeny.

Chotěboř má rozsáhlé **Masarykovo náměstí,** farní chrám **sv. Jakuba** s památnou cínovou křtitelnicí od kutnohorského zvonaře **Ondřeje Ptáčka** z r. 1523, hřbitovní kapli, státní reálné gymnasium, dívčí a chlapecké školy, dům okresní politické správy, okresní soud, Masarykův dům sociální péče, dům Masarykovy ligy proti tuberkulose, zámek z r. 1702 s bohatými sbírkami starožitností a vzácných knih a s anglickým parkem, starobylou radnici, městskou elektrárnou a j. V parku u hřbitovní kaple stojí památník vojínů, padlých ve světové válce, dílo sochaře **Bílka** podle návrhu prof. **V. Fialy.** Na náměstí stojí kamenná socha Panny Marie.

Město je převážně zemědělské. Soustřeďuje v sobě všechno **krajové zemědělské snažení,** jež je na výši doby. Hojně se pěstují třešně. **Průmysl** hledá nové cesty výroby a prodeje a má **světovou úroveň. Fa O. Haaca nást. Jindř. Löwidt,** fa **J. Slanař** a fa **Schäfert a spol.,** vyrábějí pestře tkané stolové a postelové pokrývky, stolové utěrky, cídící vlnu a přehozy na otomany. Fa **M. Schenkel** pracuje bavlněné a vlněné šály a modní šátky, speciální vlněné trikotové šátky pro Moravu, Slovensko a Podkarpatskou Rus a bavlněné přehozy, fa **B. Teplý,** ručně tkané záclonové látky. Fa **B. Bondy** a fa **Schier a Kuna,** zastupují vlasový průmysl. Fa **J. Šlemr a spol.** vyrábí pletenou obuv, fa **Eckhardt a spol.,** zábranné přístroje pro důlní potřeby, ventily pro vysokoztlačené plyny, autogenní svářecí přístroje a chemické výrobky. V nábytkovém průmyslu vynikají fa **K. Císař** a fa **Mobilaria.** Průmyslové výrobky se vyvážejí do všech evropských zemí a do zámoří. **Turistický ruch** podporují mimo stálou péči **odboru KČST.** v Chotěboři hotely: **Firkušný, Modrá hvězda, hotel »Nádraží«, Panský dům a Amerikána.**

Chotěboř žila vždycky **kulturně** a písemnictví československému dala spisovatele **Ig. Herrmanna, Dr. Fr. Slámu,** historika prof. **K. Ningera** a **řadu vědeckých** pracovníků **(Dr. E. Bayer, Dr. Fr. Ryba a j.).** Její okolí poskytlo mnoho námětů malířům **(Slavíček a j.).** Soustřeďuje v sobě **kulturní život** kraje **(Okresní osvětový sbor)** a dává podněty ke **krajovým akcím** (výstavy a j.).

Okolí Chotěboře má půvab horské krajiny s lesnatými kopci, stráněmi a zelenými údolími, otevřenými plnému slunci. Je možno z ní vyjít

Z údolí Doubravky: Kamenný potok. — Čertův stolek. — Za Točitým vírem. — Koryto. — Točitý vír s turist. chatou. — Sráz. — Nad Korytem. — Řečiště Doubravky. — Z řečiště Doubravky. — Obří hrnec.

Aus dem Doubravkatal: Steinbach im Winter. — Teufels Tischlein. — Hinter dem Točitý vír. — Die Rinne. — Točitý vír mit Turistenbaude. — Der Abgrund. — Oberhalb der Rinne. — Flussbett der Doubravka. — Aus dem Flussbett der Doubravka. — Riesentopf.

La vallée de Doubravka: Kamenný potok en hiver. — Čertův stolek. — Derrière Točitý vír. — La cannelure. — Točitý vír avec le chalet des touristes. — L'abîme. — Au-dessus de la cannelure. — Le lit de Doubravka. — Vue partielle du lit de Doubravka. — Obří hrnec.

The Doubravka-valley: Kamenný potok in winter. — Čertův stolek. — Behind Točitý vír. — The groove. — Točitý vír with tourist's cot. — The abyss. — Above the groove. — Bed of Doubravka-river. — Partial view of Doubravka-river-bed. — Obří hrnec.

Foto: Schlosser, Zezula, Jelínek, Brukner, Holubář.

do všech stran kraje. Okolo skalní skupiny **Koukalek** přijdeme do údolí Doubravky k **Hornímu mlýnu,** rodišti Ig. Herrmanna s jeho pamětní deskou a po **stezce Herrmannově** proti toku řeky postupujeme k **Točitému víru**, kde je hřiště, **turistická bouda** a na nevysoké stráni **Vrbkova chata.** U Točitého víru počíná se **kamenná pohádka** v údolí Doubravky, překvapující divokou krásou, již tvořily věky. Stráně a skály se zdvihají nad řekou a kamenné srázy spadají v řečiště, plné balvanů a kamení. Mezi nimi huší, šumí a zpívá řeka, tu široce a mělce se rozlévající, jinde spiatá a tísněná skalami, kameny a kořeny. Krásné pohledy do údolí a po okolní krajině se otvírají s **Čertova stolku** a s ostrohu **Sokolohradu,** který tam stával v době cesty Liběcké. **V Korytě** se skály zúžují nejvíce. Tam je **»obří hrnec«,** misovitá prohlubeň, jež vznikla dlouholetým pohybem kamene na skále, zvláštnost v rulovém útvaru. Za Korytem jsou **Malé hrady** a **Mikšova jáma.** Údolí se pak rozšiřuje a končí u **Bílku,** kde Herrmannova stezka ústí v silnici

k Chotěboři. R. 1906 prošel údolím Doubravky **president Osvoboditel** a řekl, že by se z této krajiny mělo učinit **»národní poutniště«**. Myslel při tom i na její **historickou a kulturní tradici.**

Z Bílku je možno jíti proti toku Doubravky k **Supotům,** bývalé hornické osadě, luč natou krajinou, jež byla v minulosti všechna pokryta **rybníky**, které zanikly po velké **povodni** r. 1883, a po stopách cesty Liběcké k **St. Ransku** se slévárnami železa a strojírnami fy **Janáček** k rybníku **Řece** s letoviskem a k **»Jezírkům«**, propadlým dolům, jejichž **šachty** pod zemí souvisejí a jsou naplněny vodou. Hluboký klid je v těch místech, hladina vodní temně odráží slunéční svit a čas od času zruší ticho kníl lesů **jelen,** aby se napil ve vodě jezírka a sblížil s jeho němými obyvateli, velikými, částečně zdegenerovanými rybami. Na vrchu **Babylonu** nad St. Ranskem jsou dolnata **jezavců.**

Od rybníku Řeky vede cesta do **Štířího dolu,** kterým protéká **Štíří potok k Hluboké** a k **Radostínu** kde Doubravka pramení **v rašelinných bařinách** — vychází z nich jako nepatrný potůček — a k jezeru Českomoravské vysočiny, **Vel. Dářku, k Mal. Dářku** a k známému výletnímu místu, **Škrdlovicům**, odkud je možno se vrátit autobusem do **Krucemburku — Žďírce** a drahou do Chotěboře.

Od St. Ranska je možno jíti **turistickou stezkou Karla Havlíčka Borovského** do **Borové** s kostelíkem na vrchu a s rodným domem **Karla Havlíčka Borovského,** upraveným na **Havlíčkovo museum,** z Borové do vsi **Žižkovo Pole**, nedaleko níž je mohutná žulová **mohyla Žižkova** z r. 1874 na místě kde r. 1424 zemřel vůdce Táborů, **Jan Žižka z Trocnova**, a do **Přibyslavě.**

Přibyslav je staré hornické město. Už ve XIII. st. byla sídlem báňského soudu. Je rozložena na konci na strmém ostrohu pravého břehu řeky **Sázavy.** Přestála válečné pohromy za válek husitských. Je horským zemědělským městem. Leží na **trati Něm. Brod—Brno.** Má nevelký

Městská spořitelna. — Städtische Sparkasse. — Caisse municipale d'épargne. — Municipal savings-bank.

tkalcovský průmysl. Chrám sv. **Jana Křtitele** patří k nejstarším chrámům ve východní části země České. Z hospodářských podniků je největší **Lesní družstvo,** obhospodařující 5858 ha lesů.

Do Železných hor vyjdeme z Chotěboře zámeckým parkem k **Libohájí** a k **Rochňovci,** krajinou s četnými duby, jež daly Doubravce jméno. V Rochňovci je mlýn, zámeček a koupaliště. Nad údolím Doubravky se zdvihá kopec **Hradiště,** na kterém za dob cesty Liběcké byla tvrz. Podél Doubravky pěšinou nebo přes Hradiště a ves **Hranice** vede cesta do **Malče,** se zámkem rodiny **Hegrovy,** kde také od r. 1862 do r. 1875 polýval v létě **Frant. Palacký** a kde se vždycky scházela kulturní společnost. Z Malče vyjdeme cestou přes **Předbor** údolím potoka **Spálavy** do vrchu **Spálavy** (662 m) se vsí a rozhlednou na vrcholu s niž se otvírá pohled do údolí Doubravky k Chotěboři a daleko na **Čáslavsko a Kutnohorsko.**

Ze Spálavy je možno jít po hřebeně Železných hor na nejvyšší jejich vrch, **Vestecký kopec** (666 m), který je jedinečnou rozhlednou. Je vidět stejně jako se Spálavy do všech stran kraje, k **Hlinsku**, k **Žďárským horám** a do **Čáslavska a Kutnohorska.** Na obzoru je vidět borovský **kostelíček** nad tmavým pruhem lesů. Kraj Vestců, Slavíkova a Svob. Hamrů je kraj malířů **Blažíka, Kavána a Macouna** a spisovatelů **K. V. Raise a Fr. Hrnčíře.** S Vestce není daleko na Štíkov s prastarou lípou a neméně krásným pohledem do údolí Doubravky. Odtamtud je 6 km k **Dol. mlýnu** a k **Valše,** kterou v minulosti vybudoval na Doubravce **soukenický cech** v Chotěboři, již však v dnešní době připomínají jen zříceniny, neboť ji — a brusírnu skla která tam stála — zničila **povodeň** r. 1883. Od Dolního mlýna je známá cesta ke Koukalkám, okolo **kaple sv. Anny,** odkud je krásný rozhled po **oblouku Železných hor** a po krajině na obzoru, a do města Chotěboře.

Jiná cesta vede se Spálavy k **Stříteži s pralesovou reservaci** a loveckým zámečkem k **Lipce** s českobratrským hřbitůvkem **Kustošů z Lipky a ze Zubří,** do **Modletína** se starobylým kostelíkem, v němž chovají **Brandlův originál** a se studánkou pramenité vody, která dala v minulosti základ láznim a které užíval i **Fr. Palacký** k léčení oční choroby, do **Rušinova,** kde stávala **tvrz pánů z Rušinova**, z nichž nejznámější **Jan Hertvík z Rušinova, hejtman kraje Čáslavského,** podepsal **protest** českých pánů proti upálení **M. Jana Husi,** a na **Klokočov,** kde stojí věkovitá **lípa,** poslední svědek **pravěkého pomezního hvozdu.** V sousedství **Klokočova** je **údolní přehrada** na **Chrudimce** s nesmírnou vodní plochou v délce 7 km. Nad ní se zdvihají **zříceniny hradu Chlebu.** O jeho skály je zapřena zeď **nádrže,** stejně na protější straně o skály **Wildštejnu,** v nichž je vyhlouben **tunel silnice.**

Stezka Karla Havlíčka Borovského vede pak malebným zákoutím okolo myslivny **Javorky k Běstvini s Najmannovou ozdravovnou** odkud je možno zajíti do **Hedviččina údolí u Třemošnice** a na zříceninu **Lichnice na Čáslavsku,** a k údolní přehradě u **Pařížova** při hranici okresu chotěbořského. Stezka Karla Havlíčka Borovského pokračuje pak Čáslavskem ke Kutné

Hoře. My vrátíme se přes **Úhrov**, kde r. 1469 uzavřel mír **Jiří Poděbradský s Matyášem Korvínem**, králem uherským, a kolem **reservace u Borecké skály** se zvláštnostmi květeny, slezinníkem **hadcovým a kuřičkou jarní**, do **Kraborovic** a autobusem do Chotěboře.

Kraj veliké vnitřní prostoty a pokorného odevzdání... Kraj čisté krásy... Kraj, který budí v člověku dojmy nezapomenutelné... Je možno se v něm bratřit s kořeny, stráněmi a kameny, ale také s ptáky, letícími v oblačnu. A vyživat svou mileneckou lásku k zemi...

Chotěboř.

Stadt und Land. - Alois Záruba.

Die Stadt Chotěboř entstand vor dem Jahre 1267 an der alten **Libecká** (Gabersdorfer) **Landstrasse**, die von **Mähren nach Böhmen** führte. Schon im XIII. Jahrhundert standen hier Wälle und Schanzen, und da in ihrer Umgebung Silber gewonnen wurde bekam Chotěboř von **Johann v. Luxemburg Rechte und Privilegien einer Bergbaustadt.** Sie hat eine **bewegte Vergangenheit**, die mit der Geschichte des Volkes in Vielem zusammenhängt. Die historischen Ereignisse und zahlreiche **Stadtbrände** übten eine ungünstige Wirkung auf ihren äusseren Charakter aus und hemmten ihre Entwicklung. Erst in den letzten dreissig bis vierzig Jahren nahm sie ihren Aufschwung. Es entstanden neue Stadtviertel und Chotěboř bekam eine immer grössere politische und volkswirtschaftliche Bedeutung. In ihr konzentrieren sich alle **landwirtschaftlichen Bestrebungen** und **industriellen Produktionen** der Umgebung. Die Landwirtschaft ist auf der Höhe, die Industrie sucht neue Wege der Produktion und des Absatzes und arbeitet für den Export. Vorherrschend ist in Chotěboř die **Textilindustrie**, vertreten durch die Firmen **O. Haaca's Nachf., J. Löwidt, J. Slanař, Schäfer & Co., M. Schenkel** und **B. Teplý.** Die Firmen **B. Bondy** und **Schier & Kuna** fuhren in der **Haarindustrie.** Die **Fa. J. Šlemr & Co.**, erzeugt gefloch tene Schuhe, die **Fa. Eckhardt & Co.** Rettungsapparate für Bergwerke und chemische Produkte. In der Möbelindustrie dominieren die **Firmen K. Císař** und die **Fa. »Mobilaria«.**

Občanská záložna. — Bürgerliche Vorschusskasse. — Caisse civile de prêts. — Civil loan-society.

Chotěboř: Zámek v Malči, národní dar Dr. Fr. L. Riegrovi, jeho sídlo, kde otec národa Frant. Palacký psal své dějiny. — Schloss in Malčč, das Nationalgeschenk an Dr. Fr. L. Rieger, in welchem der Vater der Nation Frant. Palacký die Geschichte der böhmischen Nation schrieb. — Le château á Maleč don national au docteur Fr. L. Rieger, où le pere de la nation, Frant. Palacký écrivit l'histoire de la nation tchèque. — The castle in Maleč, national gift to doctor Fr. L. Rieger, where the father of the nation, Frant. Palacký wrote the story of the Czech nation.

Den **Fremdenverkehr** unterstützen ständig ausser der Ortgruppe des **Klub československých turistů** in Chotěboř, die **Hotels: Firkušný, Modrá hvězda, hotel »Nádraží«, Panský dům u. U Amerikána.** In Chotěboř konzentriert sich auch das **Kulturleben** der ganzen Umgebung **(Okresní osvětový sbor)** und gibt Initiativen zu verschiedenen **landschaftlichen Aktionen** (Ausstellungen usw.).

Die **Umgebung** der Stadt **Chotěboř** hat viele Naturschönheiten. Unter diesen ist als Erste das **Tal des Flusses Doubravka** mit dem **»Točitý vír«** dem **»Čertový stolek«**, dem **»Sokolohrad«**, dem **»Koryto«**, dem **»Malé hrady«**, und der **»Mikšova jama«** zu nennen. Aus dem Tale der Doubravka führt ein Weg nach **St. Ransko** mit der Eisengiesserei und Maschienenfabrik der **Fa. Janáček**, zum Teiche **»Řeka«** mit der Sommerfrische, zu dem überschwemmten Bergwerk **»Jezírka«** mit zahlreichen Fischen. In den Wäldern ringsum halten sich viele Hirsche und Dachse auf. Der Weg geht weiter zur **Quelle des Flusses Doubravka**, den Teichen **»Vel. Dářko«** und **»Malé Dářko«** und über den Ausflugsort **Škrdlovice** nach **Tisůvka.** Ein anderer Weg führt in den **Geburtsort Karel Havlíček Borovský's, Borová**, zum monumentalen **Grabhügel**

Chotěboř: Celkový pohled. — Stromovka v květu. — Památník Husitů.
Totalansicht. — Baumgarten in Blüte. — Hussiten-Denkstein.
Vue totale. — Stromovka en fleur. — La pierre monumentale des Hussites.
Total view. — Stromovka in blossom. — Hussite memorial stone.
Foto: Štěpánek.

Žižka's (gebaut im Jahre 1872) bei dem Orte **Žižkovo Pole** (früher Šenfeld genannt, wo der berühmte Hussitenführer Jan Žižka z Trocnova am 11. X. 1424 starb), u. weiter nach **Přibyslav.**

Přibyslav ist eine alte Bergbau-Stadt und befindet sich auf dem rechten Ufer des Flusses Sázava, an der Eisenbahnstrecke Německý Brod – Brno. Diese Stadt hat eine kleine Spinnereiindustrie und befassen sich die Bewohner zumeist mit Ackerbau. Von den wirtschaftlichen Unternehmungen ist die grösste **»Lesní družstvo«** (Forstgenossenschaft).

Nach **Železné Hory** kann man über **Libohaj, Rochňovec** (Schwimmbad), **Hradiště** und **Maleč** (mit dem Schlosse der Familie **Rieger**), auf den Berg **»Spálava«** gelangen, von wo eine schöne Aussicht in die Ferne ist, und von da weiter nach **Vestec** und **Štikov.** Ein anderer Weg führt von dem Berg »Spálava« nach **Střítež (eine Urwaldreservation),** nach **Modletín** (ein altertümliches Kirchlein und ein **Original** des berühmten **Malers Brandel**), und über **Rušinov** (dem früheren Sitze der **Herren v. Rušinov**) und **Klokočov** (eine uralte Linde, ein Zeuge des

Urwaldes am Randgebirge), zur **Talsperre** nächst den **Burgruinen »Oheb«** und **»Wildstein«.** Von da aus kann man auch die Gegend von **Čáslav besuchen,** wo sich die Ruine der Burg **»Lichnice«** und die **Talsperre bei Pařížov** befindet, sodann über **Běstvina** und **Úhrov,** wo im Jahre 1469 der Friede zwischen **Jiří z Poděbrad** und **Mathias Korvin** geschlossen wurde, und bei der **Reservation** bei **»Borecká skála«,** die reich an einer seltenen Flora ist, vorbei, gelangt man nach **Kraborovice** und von hier mit dem Autobus zurück nach Chotěboř.

Diese Landschaft, die reich an Naturschonheiten ist, gab unzähligemal den böhmischen Malern **Blažíček, Kaván, Macoun, Slavíček** und anderen den Anlass zu künstlerischen Schaffen.

Diese Landschaft — muss man lieben...

Ze stezky K. Havlíčka Borovského: Brandlův obraz v kostele na Modletíně. — Havlíčkův rodný dům v Borové. — Žižkova mohyla. — Koupaliště na rybnice Řeka. — Klokočovská lípa 1000 let stará.

Vom Touristensteig K. Havlíček Bor.: Brandl's Bild in der Kirche am Modletin. — Havlíčeks's Geburtshaus in Borová. — Žižka's Grabhügel. — Badeplatz am Řeka-Teich. — Die 1000jährige Linde in Klokočov.

Du sentier K. Havlíček Bor.: Le tableau de Brandl dans l'église au Modletín. — Maison natale de Havlíček à Borová. — La tombe de Žižka. — Bains à l'étang de Řeka. — Le tilleul millénaire à Klokočov.

From K. Havlíček Bor.-path: Brandl's picture in Modletín-church. — Havlíček's native house in Borová. — Žižka's tomb. — Bathing at Řeka-pond. — Millenarian lime-tree in Klokočov.

Foto: Štěpánek, Šidlof, Půža, Přibyslav.

Z údolí Doubravky: Sokolohrady. — Ostroh Sokolohradů. — Řečiště Doubravky. — Vrbkova chata. — Horní mlýn, rodiště spisovatele Ign. Herrmanna.

Aus dem Doubravkatal: Sokolohrady. — Ostroh Sokolohradů. — Flussbett der Doubravka. — Vrbkabaude. — Horní mlýn (Obermühle), Geburtsort des Schriftstellers Ign. Herrmann.

La vallée de Doubravka: Sokolohrady. — Ostroh Sokolohradů. — Le lit de Doubravka. — Le chalet de Vrbka. — Horní mlýn, lieu de naissance de l'écrivain Ign. Herrmann.

The Doubravka valley: Sokolohrady. — Ostroh Sokolohradů. — The Doubravka river-bed. — Vrbka cot. — Horní mlýn, birth place of the author Ign. Herrmann.

Foto: Šidlof, Schlosser, Sequens, Jelínek.

Chotěboř.

La ville et le district. - Par Alois Záruba.

Chotěboř est une ville dans une contrée entièrement tchèque. La chaîne de montaignes de **Železné Hory** s'y lève comme un retranchement gigantesque au milieu duquel coule paisiblement la rivière de **Doubravka.** L'origine de la ville date du 11ième siècle, elle était située à la route commerciale préhistorique de **Libice.** Chotěboř avait beaucoup à souffrir des guerres répétées ainsi que de nombreux incendies qui retardaient le développement de la ville. Au cours des dernières trentaines d'années toutefois, la ville agrandissait considérablement et devenait peu à peu centre de **l'agriculture, de l'industrie, de la civilisation de toute la contrée.** Il y a une **industrie textile** importante représentée par les maisons suivantes: **O. Haaca,** ancienne maison **J. Löwidt, J. Slanař, Schäfert & Cie., M. Schenkel et B. Teplý. Les maisons B. Bondy et Schier & Kuna** excellent dans **l'industrie capillaire. La maison J. Šlemr & Cie.** produit des chaussures tressées, la maison **Eckhardt & Cie.,** des appareils de protection pour mines ainsi que des produits chimiques. Dans **l'industrie de meubles** il y a surtout **les maisons K. Císař** et **Mob laria. Le tcurisme** est encouragé par les efforts du **club KČST à Chotěboř** et des **hôtels: »Firkušný«, »Modrá hvězda«, Nádraží«, »Panský dům«, »U Amerikána«.** Le conseil d'arrondissement **(»Okresní osvětový sbor«),** fait tout son possible pour le développement du travail civilisateur.

Les environs de Chotěboř sont riches en beauté de la nature. Le plus bel endroit est **la vallée de Doubravka** avec les parties suivantes: **Toč'tý vír, Čertův stolek. Sokolohrad, V[illegible]oryta, Malé brady et Mikšová jám[illegible], sentior d'Ign. Herr[illegible]** ou conduit la [illegible]mann par lequel on arrive en

passant le chemin de **Libice à St. Ransko.** C'est là où se trouvent les fonderies de fer et les ateliers de construction de machines de **la maison Janáček.** D'autres promenades intéressantes: L'étang de **Řeka** avec une villegiature, **Jezírky, les sources de Doubravka, Velké et Malé Dářko, par le chemin de touristes de Karel Havlíček Borovský** à **la ville natale de Havlíček Borová, au tombeau de Žižka près du champ de Žižka et à Přibyslav,** ville agricole avec une petite industrie textile, située très haut sur la rive droite de Sázava **á la ligne de chemin de fer de Něm. Brod à Brno.** On parviendra facilement **á Železné Hory** de Chotěboř par **Maleč** où se trouve le château de la famille de **Rieger.** Les parties les plus importantes de **Železné Hory** sont les montagnes de **Spálava** et **Vestecký kopec** d'où on jouit d'une vue magnifique. De là on pourra cheminer par la crête de Železné Hory aux nombreux endroits qui se distinguent par la beauté de la nature ou par l'importance historique. La contrée, souvent recherchée par des peintres **(Blažíček, Kaván, Slavíček etc.),** laisse dans la mémoire de chaque visiteur une impression inoubliable.

Chotěboř.

Town and district. - By Alois Záruba.

Chotěboř is a town in an entirely Czech district. The mountain-chain **Železné Hory** rises there like a gigantic trench and its very heart glides along **Doubravka-river.** The town was founded in the 11th. century. It lies on the very old trade-route of **Libice. Chotěboř** had a lot to suffer from wars and fire, retarding its developement. But during the last thirty years the town has increased in size and became by and by centre of **agriculture, industry and civilisation of all the district.** There is a very important textile industry, chiefly represented by the following firms: **O. Haaca, formerly J. Löwidt, J. Slanář, Schäfert & Co., M. Schenkel** and **B. Teplý.** The firms **B. Bondy** and **Schier & Kuna are leading in trade in hair.** The house **J. Siemr & Co., manufactures** plaited shoes, **Eckhardt & Co.,** protection apparatus for miners and chemical products. **In furniture industry** there are the very important firms **K. Císař** and **Mobilaria.** There is a brisk **tourist club** in Chotěboř, **the club KČST** and very good **hotels: »Firkušný«, »Modrá hvězda«, »Nádraží« »Panský dům«, »U Amerikána«.** The district club **»Okresní osvětový sbor«** does its best for civilising efforts.

The surroundings of Chotěboř are rich in natural beauties. Very charming parts are: **The valley of Doubravka river, Točitý vír, Čertův stolek, Sokolohrad, Koryto, Malé hrady** and **Mikšova jáma,** with the **Ig. Herrmann-path,** leading to **St. Ransko.** Here you find the iron-foundries and the machine-works of **Janáček.** Other interesting walks are: **The Řeka pond** with a summer-resort, **Jezírky, the heads of Doubravka, Velká** and **Malá Dařka,** the tourists path **Karel Havlíček Borovský** leads to **Havlíček's native town, Borová, to Žižka's tomb near Žižka's field** and to **Přibyslav,** an agricultural town high up on the right shore of Sázava with a small textile industry, on the railway-line **Něm. Brod—Brno.** You easily reach **Železné Hory** from Chotěboř by crossing **Maleč (Rieger-castle).** The most interesting parts of **Železné Hory** are **Spálava** and **Vestecký kopec** with a splendid view. From here you may start to many excursions to beautiful or historical places. The district has often been visited and painted by many artists **(Blažíček, Kaván, Macoun, Slavíček etc.),** and its charm is not easily to be forgotten.

Znak města.
Das Stadtwappen.
Les armes de la ville.
Coat of arms of the town.

Německý Brod.

Německý Brod (12.760 obyvatel, 422 m nad mořem), leží při silnici velmi starého původu, která byla zemskou stezkou spojující Čechy s Rakousy. V místě se sbíhají železniční trati z pěti směrů a proto se Německý Brod stal střediskem Českomoravské vysočiny. Zdravý horský vzduch, hojnost zeleně a čilý kulturní život činí Německý Brod městem vyhledávaným.

V 13. století se dolovalo v místě na stříbro; toto bohatství učinilo město slavným. Usadili se zde Němci, odtud pochází název města, z něhož pocházel odpůrce reformátora Mistra Jana Husa před koncilem v Kostnici — Michal de Causis.

10. ledna 1422 stanul před městem vůdce lidových českých vojsk, mstitel Husův, Jan Žižka z Trocnova, který pronásledoval ustupující vojsko Zikmundovo, jehož vládu Čechové odpírali pro spoluvinu na upálení Mistra Jana Husa. Město bylo zničeno a zůstalo po sedm let v troskách. Noví obyvatelé byli Čechové a stoupenci Husovy reformace. Opět se vrátil blahobyt, který vzbuzoval závist okolních měst. Z té doby pochází pověst o Hnátovi, měšťanu brodském, který chtěl město vydati Jihlavským, jimž s hradební věže dával znamení k přepadení města. Ženy svrhly Hnáta s věže a jeho ko-

Pohled na město. — Ansicht der Stadt. Vue de la ville. — View of the town.

stra dodnes odzvání hodiny na staré brodské radnici.

Německý Brod byl městem panským; největšími příznivci města byli Trčkové, jejichž sídelním hradem byla blízká Lipnice. Brodští se hlásili k vyznání luterskému, zdejší děkan Vrbenský sepsal Katechismus této konfese. Trčkové darovali městskému kostelu skvělý Graduál, který jest vystaven v museu. Kniha září ci nádhernými miniaturami čítá podle pověsti tolik listů, kolik měli Trčkové dvorů. Každý dvůr dodal jednu ovci, z jejíž kůže byl vyhotoven potřebný list.

Po vítězství císařského vojska na Bílé hoře u Prahy r. 1620 v zemi nastala protireformace. V museu jest původní náhrobní nápis, který vypisuje útrapy místních měšťanů, kteří pro víru odcházeli do ciziny. V městě se usadil řád augustiniánský, při jehož klášteře bylo zřízeno gymnasium, k němuž základ dala měšťanka Kateřina Kobzinová. Později vyučovali zde premonstráti, a to až do zestátnění ústavu. Studoval zde tvůrce slovanského jazykozpytu Jos. Dobrovský, novinář a politik Karel Havlíček Borovský a slavný hudební skladatel Bedřich Smetana. Ústav dal Československé republice do první vlády najednou tři své žáky: V. J. Klofáče, Dr. Ad. Stránského a Dr. Bohdana Zahradníka.

Pavilon pro léčení chirurgické tuberkulosy. — Pavillon für chirurgische Behandlung der Tuberkulose. — Pavillon du traitement chirurgical de la tuberculose. — Pavillon for surgical treatment of tuberculosis.

19. století žije z vlastenecké práce zdejšího gymnasia. Karel Havlíček Borovský začal v městě hrát divadlo česky. V místě je starý Ochotnický spolek se slavnou tradicí. Vznikla Tělocvičná jednota Sokol, která má dvě budovy tělocvičné, rozsáhlé cvičiště a první sokolské museum na venkově v samostatné budově. Pěvecko-hudební spolek Jasoň jest uznávaným sborem, který se svým sbormistrem Boh. Pojezným šířil slávu českého zpěvu i za hranicemi státu.

Po obnovení státní neodvislosti vzpomenuto bylo na vyznání předků. V městě založena byla v r. 1920 československá církev, k níž se hlásí asi třetina městského obyvatelstva. V r. 1926 byl vybudován chrám v sousedství starého gymnasia.

Okresní nemocnice T. G. Masaryka v Něm. Brodě šíří věhlas města. Nemocnice bude dobudována v přední zemský léčebný ústav. Vynikajícím chirurgem jest vrch. zdravotní rada, ředitel ústavu MUDr. Pavel Trnka. Úspěšnost léčení, znamenitost ústavu i podnebí dosvědčuje milionový dar Ústřední sociální pojišťovny, která nemocnici vybudovala pavilon pro léčení tuberkulosy kostí a kloubů, pro chorobu, na kterou se dříve umíralo a která se zde trvale hojí.

Ústav jest vyhledáván trpícími z celé republiky a stále obsazen, neboť přijímá ročně 6000 nemocných. Zájemci z ciziny jsou vítáni k návštěvě.

Zemský ústav pro chromyslné, nejmodernější léčebný ústav v zemi, byl vybudován na západní straně města nákladem 55 milionů Kč. O rozlehlosti ústavu svědčí plocha 40 ha, 32 budov, 1500 nemocných a 300 osob pro opatrovnickou a správní službu.

Budoucnost Německého Brodu jest zajištěna obecní samosprávou a starostou města L. Mare-

Státní výzkumné ústavy bramborářské.
Staatliche Versuchsanstalt für Kartoffelanbau.
Station publique d'expérimentation de la culture des pommes de terre.
Public station for experiments with potatoe culture.

šem. Okresní hejtman, vrch. rada polit. správy V. Zettl, učinil mnoho pro město, okres i nemocnici.

Něco o místních pamětihodnostech.

Náměstí má původní svůj vzhled, domy mají starobylé štíty, stará radnice je ozdobena mocnou atikou, která jest uzavřena středověkým cimbuřím. Pod hodinami jest brodská smrt, Hnát, o němž jest zmínka v předu.

Havlíčkův dům má nárožní arkýř, odtud byl r. 1851 odvezen neohrožený žurnalista Karel Havlíček Borovský do Brixenu. V domě jest městské museum s památným trčkovským Graduálem a byt Havlíčkův s původním zařízením. Museum i Hlavlíčkův byt lze shlédnouti kdykoliv.

Křenkovský dům na náměstí vyniká štítem i balkonem. Přízemí má zajímavé gotické klenby. Pavel Křenek, majitel domu, odešel pro víru do vyhnanství zanechav zde u babičky jedinou dcerku Zuzanu. Nevrátil se již.

V jihovýchodním rohu náměstí je dům označený deskou. V domě byl vychován slavný skladatel J. V. Stamic, který zemřel r. 1757 v Mannheimu.

Přední peněžní ústavy Spořitelna města Něm. Brodu a Okresní hospodářská záložna mají moderní budovy na náměstí. Vnitřky jsou pozoruhodnými díly architektury a stojí za prohlídku.

Pod náměstím jest spleť starých podzemních chodeb, které navzájem spojují domy.

Děkanský chrám v rohu náměstí jest stavbou raně gotickou. Vnitřek hýří barokem, ve věži jest nejstarší zvon v republice, neboť byl ulit již roku 1300 a pamatuje tedy všechny dynastie, které v území Československa vládly. S věžního ochozu jest vzácná vyhlídka.

Městské sady se začínají za kostelem. U vchodu jsou zbytky velmi starých hradeb i s rohovou baštou, která má na střeše půlměsíc. Tuto část parku zdobí pomník slavného hudebního skladatele a žáka zdejšího gymnasia Bedřicha Smetany. Je to znamenité dílo z karrarského mramoru vytvořené sochařem J. Pelikánem.

Pomník Karla Havlíčka Borovského shlíží s výšiny. Pomník byl ulit z děl ze světové války, vytvořil jej vynikající sochař Kafka. V Něm. Brodě u mostu přes řeku Sázavu jest Štursův pomník T. G. Masaryka a proti moderní měšťanské škole v sadech pomník vůdce sokolstva Dra Mir. Tyrše. V sousedství Havlíčkova pomníku jest pomník jeho matky.

Za rohovou hradební baštou s půlměsícem jsou místní školy. Poslední budovou k západu jest slavné brodské gymnasium, nyní okresní úřad. Desky na budově vzpomínají slavných žáků tohoto ústavu.

Chrám církve československé jest v sousedství, vchod je ze zadu. Vnitřní výzdoba jest dílem sochaře R. Kabeše.

Na starém hřbitově odpočívají rodiče Karla Havlíčka Borovského a jejich vnučka Zdeňka, jediná dcera bojovníka za svobodu.

Přijďte a navštivte Německý Brod. Budete jím okouzleni a vrátíte se zas.

Průmysl.

Pravovárečný pivovar jest nejstarším podnikem, neboť byl založen již r. 1333. Celkem jest 90 várečných práv, která jsou vložena na do mech. Dnešní pivovar jest moderním podnikem, který může produkovat ročně 40.000 hl. piva.

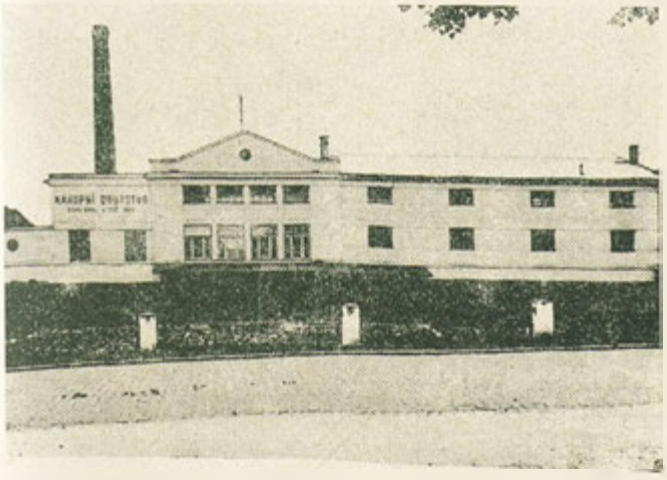

Pekárna nákupního družstva.
Die Bäckerei der Einkaufsgenossenschaft.
La boulangerie du syndicat d'achat.
Bakery of the purchase-syndicate.

Malinův (Trčkův) dům.
Das Malina (Trčka)-Haus.
La maison Malina (Trčka).
Malina's (Trčka's) house.

Pozoruhodné jsou stáčecí stroje na lahvové pivo s výkonnosti 30 hl za hodinu.

Textilní továrny.

J. Veselý, synové, akc. spol., je největším podnikem na výrobu punčoch. Zaměstnává 700 dělníků. Vyrábí punčochy a ponožky z bavlny, vlny a umělého hedvábí. Firma pracuje pro tuzemsko i export.

Bratří Mahlerové, akc. spol., továrna na přízi k pletení a pletených zboží, hlavně punčochy. Závod trvá 45 let, zaměstnává 800 dělníků. V továrně jest 1100 stavů a závod má vlastní strojírnu na výrobu pletacích strojů. Firma zabývá se hojně exportem.

Löwy a Drucker, továrny na pletené zboží, vyrábějí mimo punčoch všeho druhu jako specialitu pletené, háčkované a síťované rukavice ve všech zimních i letních druzích. V továrně je zaměstnáno 120 a mimo továrnu 300 osob.

Všechny textilní továrny poskytnou cizím návštěvníkům výklad v řeči české, německé, francouzské a anglické.

Petrák a spol., továrna na cukrovinky, jest zařízena specielně na výrobu kanditů, furé a dražé. Vyrábí svérázné zboží vánoční a velikonoční. V tovární zahradě jsou vzorná alpina s 300 druhy alpinek.

Nákupní družstvo, zaps. spol. s r. o. je význačný dělnický družstevní podnik s roční tržbou 15 milionů Kč. Podnik má 35 prodejen, ročně prodá 425 vagonů zboží. Pekárna zpracuje 34 vagonů mouky a vyrábí 364.000 kg chleba a 1,700.000 kusů bílého pečiva.

Rolnický dům.
Das Landwirtehaus.
La maison des agriculteurs.
The agriculturists' house.

Zemědělský průmysl.

Státní výzkumné ústavy bramborářské zdokonalují pěstování brambor a zemědělský průmysl s tím spojený (lihovarský, škrobárenský a sušárenský). V ústavu jsou dokonalé laboratoře, pokusný lihovar a škrobárna. K ústavu jest připojena Lihovarnická škola Nydrlova.

Hospodářské družstvo pěstitelů zemáků jest největším družstvem toho druhu v Československu. Šlechtitelskou stanici má v Keřkově (13 km od Něm. Brodu, 550 m nad mořem). Má 11 orig. odrůd brambor ranných, konsumních i průmyslových. Rozmnožuje sadbu i osiva na Českomoravské vysočině, která je vhodnou regenerační oblastí. Seťové produkty se osvědčují ve celém státě i za hranicemi. Roční produkce činí 600 vagonů sadby a 300 vagonů osiv.

Dextra, továrny na škrob, syrob a dextrin, rolnická společnost v Něm. Brodě je podnikem bramboráru na Českomoravské vysočině. Podnik vyrábí bramborový škrob a moučku, syrob křišťálový i nažloutlý, hroznový cukr a dextrin.

Družstevní podniky zemědělské v Něm. Brodě vyrábějí ve své strojírně hospodářské stroje, zvláště stroje pro kulturu brambor. Odtud jsou orig. německobrodská vyoravadla a pařáky.

Hostinství.

Hotel »U bílého koně« (R. Eichler), Havlíčkovo nám. 40 pokojů, garáže, dancing, restaurace a kavárna, výborná kuchyně.

Hotel »U černého orla« (Fr. Zita), Havlíčkovo nám., prvotřídní podnik, garáže, výborná kuchyně.

Hotel »Horák«, Smetanovo nám., tichý, nový hotel s dobrou kuchyní a příjemnou zahradou.

Hostinec »U Čížků«, Nádražní ulice, dobrý turistický podnik s domácí kuchyní a nízkými cenami. Čisté pokoje.

»Nádražní restaurace«, nádraží, výborná kuchyně a čisté pokoje.

»Národní kavárna« — proti Havlíčkovu domu na náměstí v I. poschodí. Vyhlášená káva, veliký počet českých, německých, francouzských a anglických časopisů. Obědy — společnost.

Zemský ústav pro choromyslné. — Landesanstalt für Geisteskranke. — La maison d'aliénés du pays. — The lunatic asylum of the country.

Jeďte do Německého Brodu, napište si na obecní úřad v Německém Brodě, postaráme se o Vás.

Hrad Lipnice.

Pohlédneme-li od Něm. Brodu k západu, uzříme mohutné obrysy hradu Lipnice, k němuž se možno dostat z brodského nádraží buď autobusem o 11. hod. nebo nájemným autem (60—70 Kč za celý vůz a obě jízdy, stanoviště u kašny na brodském náměstí).

V hradní kapli byli svěceni r. 1417 první husitští kněží. Hradní sbírka kachlů nemá soupeře v celém Československu. Průčelí hradu měří 100 m, zdi jsou tři metry silné.

Hrad opravuje majitel Klub československých turistů. Nezklamete se, jestliže navštívíte Lipnici, neboť tak mohutné zříceniny nejsou ani v cizině. Dobré občerstvení najdete v Invaldově hostinci pod hradem.

Německý Brod.

Německý Brod (12.760 Einwohner, 422 m Seehohe) liegt an einer Strasse sehr alten Ursprungs, die einst den Landespfad zwischen Bohmen und Oesterreich bildete. Die Stadt ist der Knotenpunkt von fünf Eisenbahnlinien und deswegen wurde Německý Brod das Zentrum des Böhmisch-mährischen Hügellandes. Die gesunde Hohenluft, reiches Grun und ein reiches Kulturleben, machten die Stadt zu einem viel besuchten Ort.

Im XIII. Jahrhundert wurde hier Silber gewonnen, welches die Stadt reich und bekannt machte. Der Name Německý Brod (Deutschbrod) datiert aus der Zeit der Ansiedlung der Deutschen. Von da stammt Michal de Causis, der vor dem Konzil in Konstanz der Gegner des Religions-Reformators Meister Jan Hus was.

Am 10. Jäner 1422 stand vor der Stadt der Führer der čechischen Volkstruppen, der Rächer des Hus, Jan Žižka z Trocnova, welcher das sich zurückziehende Heer Zikmunds verfolgte, dessen Herrschaft die Čechen wegen seiner Mitschuld an dem Feuertode des Meisters Jan Hus, ablehnten. Die Stadt wurde zerstort und blieb sieben Jahre in Trümmern liegen. Die neuen Bewohner waren Čechen und Anhänger der Hus-Reformation. Der Wohlstand kehrte zurück und erweckte den Neid der umliegenden Städte. Aus dieser Zeit stammt die Sage vom Bürger Hnát, der die Stadt den

Havlíčkovo náměstí s domem Karla Havlíčka Borovského. — Havlíčekplatz mit dem Haus Karel Havlíček Borovský. — La place Havlíček avec la maison Karel Havlíček Borovský. — Havlíček-square with the Karel Havlíček Borovský house.

Iglauern, denen er Zeichen zum Ueberfall vom Stadtturm gab, ausfolgen wollte. Die Frauen warfen Hnát vom Turm und noch heute schlägt sein Skelet die Stunden vom alten Rathaus der Stadt.

Německý Brod war eine »Herren«-Stadt; die grossten Gonner waren die Trčkas mit dem Sitze auf der nahen Burg Lipnice. Die Bürger der Stadt bekannten sich zum lutherischen Glauben; der hiesige Dechant Vrbenský verfasste einen Katechismus dieser Konfession. Die Herren Trčka schenkten der städtischen Kirche ein glänzendes Gradual, welches im Museum ausgestellt ist. Das Buch erstrahlt von prachtvollen Miniaturen und einer Sage nach hat es soviel Blätter, als die Trčkas Hofe hatten. Jeder Hof stellte ein Schaf zur Verfügung, aus dessen Haut das nötige Blatt verfertigt wurde. Nach dem Sieg der kaiserlichen Armee am Weisen Berge bei Praha im Jahre 1620 kam es im Lande zur Gegenreformation. Im städtischen Museum bewahrt man eine ursprüngliche Gedenktafel, auf der die Plagen der hiesigen Bürger, die wegen ihres Glaubens in die Fremde zogen, aufgezählt sind. In dieser Zeit liess sich in der Stadt der Orden der Augustiner nieder, an dessen Kloster, durch Zutun der Bürgerin Katharina Kobzinová, ein Gymnasium erbaut wurde. Später unterrichteten hier die Prämonstratenser, und zwar bis zur Verstaatlichung der Anstalt. An diesem Gymnasium studierte der Schopfer der slawischen Philologie Jos. Dobrovský, der Journalist und Politiker Karl Havlíček Borovský und der berühmte Komponist Bedřich Smetana. Aus der Anstalt gingen hervor die ehemaligen Schüler V. J. Klofáč, Dr. Ad. Stránský und Dr. Bohdan Zahradník, alle drei Mitglieder der ersten Regierung der tschechoslovakischen Republik.

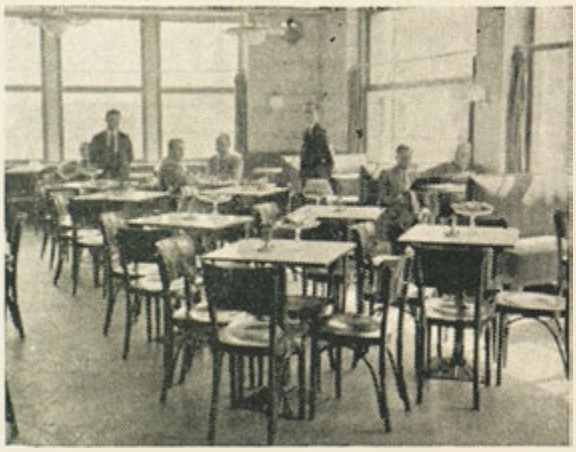

Vnitřek Národní kavárny. — Inneres des Café »Národní«. — L'interieur du café »Národní«. — Interior of the »Národní« Café.

Das XIX. Jahrhundert lebte von der patriotischen Arbeit des hiesigen Gymnasiums. Karel Havlíček Borovský begann mit der Aufführung čechischer Theatervorstellungen in der Stadt. Hierorts befindet sich ein alter Dilettantenverein mit ruhmvoller Tradition. Es entstand der Turnverein »Sokol«, welcher zwei Turnhallen, einen ausgedehnten Uebungsplatz und das erste Sokolmuseum im eigenen Gebäude hat. Der Gesang- und Musikverein »Jasoň« verfügt über einen anerkannten Chor, der mit seinem Chormeister Boh. Pojezný den Ruhm des böhmischen Liedes, sogar im Auslande, verbreitete.

Nach der Erneuerung der staatlichen Unabhängigkeit erinnerte man sich an den Glauben der Ahnen. In der Stadt wurde im Jahre 1920 die čechoslovakische Kirche gegründet, zu welcher sich ungefähr ein Drittel der Stadt-Einwohner bekennt. Im Jahre 1926 wurde in der Nachbarschaft des alten Gymnasiums ein Dom errichtet.

Das Bezirkskrankenhaus T. G. Masaryks in Německý Brod verbreitet den Ruhm der Stadt und wird zu einer erstklassigen Landes-Heilanstalt ausgebaut. Der Direktor des Krankenhauses ist der Obersanitätsrat MUDr. Pavel Trnka, ein hervorragender Chirurg. Den Erfolg der Kuren, die Vorzuge der Anstalt und des Klimas bezeugt die Millionenspende der Zentralsozialversicherung, welche dem Krankenhause einen Pavillon zur Heilung der Knochen- und Gelenkstuberkulose anbaute, einer Krankheit, früher tödlich, die hier gänzlich ausgeheilt wird. Die Anstalt wird von Leidenden der ganzen Republik aufgesucht und ist ständig voll besetzt. Es werden hier jährlich 6000 Kranke aufgenommen. Interessenten aus der Fremde sind zum Besuche eingeladen und herzlich willkommen.

Die Landesanstalt für Geisteskranke, die modernste im ganzen Lande, wurde an der Westseite der Stadt mit einem Aufwand von 55 Millionen Kč errichtet. Von der Grosse dieser Anstalt zeugt die 40 ha grosse Fläche, 32 Gebäude, 1500 Kranke und 300 Personen für den Aufsichts- und Verwaltungsdienst.

Die Zukunft von Německý Brod ist durch die Gemeindeverwaltung und die Tätigkeit des Bürgermeisters L. Mareš sichergestellt.

Der Bezirkshauptmann der politischen Verwaltung. Oberrat V. Zettl, hat sich um die Stadt, den Bezirk und das Krankenhaus sehr verdient gemacht.

Etwas über die lokalen Denkwürdigkeiten.

Der Ringplatz behielt sein ursprüngliches Bild, die Häuser haben altertümliche Schilder, das alte Rathaus mit einer gewaltigen Attika, ist von einer mittelalterlichen Turmzinne abgeschlossen. Unter der Turmuhr befindet sich der schon eingangs erwähnte Broder Tod (Hnát).

Aus dem mit einem Eckerker geschmückten Havlíček-Haus wurde im Jahre 1851 der unerschrockene Journalist Karel Havlíček Borovský nach Brixen abgeführt. In diesem Hause befindet sich das städtische Museum mit dem schon beschriebenen denkwürdigen Gradual der Herren Trčka und die Wohnung Havlíčeks mit der ursprünglichen Einrichtung. Das Museum und die Wohnung des Havlíček kann man jederzeit besichtigen.

Das Křenka-Haus am Ringplatz fällt durch sein Schild und seinen Balkon auf. Das Parterre hat interessantes gothisches Gewolbe. Der Hausbesitzer Pavel Křenek emigrierte seines Glaubens wegen und liess seine einzige Tochter Susana bei der Grossmutter zurück. Er kehrte nie wieder.

In der südostlichen Ecke des Ringplatzes steht ein mit einer Gedenktafel versehenes Haus, in welchem der berühmte Komponist J. V. Stamic, der im Jahre 1757 in Mannheim starb, erzogen wurde.

Die ersten Geldinstitute, die städtische Sparkasse und die landwirtschaftliche Bezirkssparkasse sind am Ringplatz in modernen Gebäuden unterbracht. Der innere Ausbau ist architektonisch bemerkenswert. Unter dem Hauptplatz breitet sich ein Gewirr unterirdischer Gänge aus, welche die einzelnen Häuser miteinander verbinden.

Der in der Ecke des Ringplatzes stehende Dechantei-Dom zeichnet sich durch seinen früh-

Pohled na děkanský kostel. — Ansicht der Dechanteikirche. — Vue de l'église décanale. — View of the deanery church.

gotischen Bau aus. Das Innere ist reich an Barock, im Turm hängt die älteste Glocke der Republik, denn diese wurde schon im Jahre 1300 gegossen und gedenkt also aller Dynastien, die in Böhmen herrschten. Vom Turmgeländer ist eine wunderschone Aussicht.

Die städtischen Anlagen beginnen hinter der Kirche. Beim Eingang findet man Reste alter Schanzen mit einer Bastei, deren Dach einen Halbmond trägt. Diesen Teil des Parkes schmückt ein Denkmal des berühmten Komponisten und Schülers des hiesigen Gymnasiums, Bedřich Smetana, ein ausgezeichnetes Werk aus karrar. Marmor des Bildhauers J. Pelikán.

Die Statue des Karel Havlíček Borovský blickt von der Anhöhe herab. Das Denkmal wurde aus Geschützen des Weltkrieges gegossen und stammt von dem berühmten Bildhauer Prof. Kafka. In der Stadt, bei der Brücke über den Fluss Sázava, steht das Denkmal T. G. Masaryks von Štursa und gegenüber der modernen Bürgerschule, inmitten eines Parkes, das Denkmal des Sokol-Führers Dr. M. Tyrš; in unmittelbarer Nähe des Havlíček-Denkmals befindet sich das Denkmal seiner Mutter.

Die Ortsschulen befinden sich hinter der Bastei mit dem Halbmond. Das letzte Gebäude in westlicher Richtung ist das berühmte Broder Gymnasium, jetzt Bezirksamt. Die Gedenktafeln an diesem Gebäude erinnern an berühmte Schüler dieser Anstalt.

In unmittelbarer Nähe befindet sich der Dom der čechoslovakischen Kirche, dessen innere Ausstattung vom Bildhauer R. Kabeš stammt.

Auf dem alten Friedhof ruhen die Eltern des K. Havlíček Borovský und ihre Enkelin Zdeňka, die einzige Tochter des Freiheitskämpfers.

Besuchen Sie Německý Brod, Sie werden entzückt sein und immer wiederkommen.

Die Industrie.

Die brauberechtigte Bürgerschaft von Německý Brod ist das älteste Unternehmen im Orte, denn es wurde schon im Jahre 1333 gegründet. Im ganzen gibt es 90 Braurechte, welche auf die Häuser intabuliert sind. Das heutige Bräuhaus ist ein ganz modernes Unternehmen, welches jährlich 40.000 hl Bier ausstossen kann. Bemerkenswert sind die Flaschenfüllmaschinen mit einer Stundenkapazität von 30 hl.

Havlíčkův byt. — Die Wohnung Havlíček's. — La demeure de Havlíček. — Havlíček's home.

Textilfabriken:

J. Veselý Söhne, Strumpf- und Wirkwaren-Fabriken A. G., eines der grössten Werke dieser Branche und beschäftigt 700 Arbeiter. Erzeugt werden Strümpfe und Socken aus Wolle, Baumwolle und Kunstseide. Die Firma arbeitet fürs In- und Ausland.

Strumpffabrik Brüder Mahler A. G. Erzeugt Strickgarne und Wirkware, hauptsächlich Strümpfe. Das Unternehmen besteht seit 45 Jahren, beschäftigt 800 Arbeiter bei 1100 Ständen und besitzt eine eigene Strickmaschinenfabrik. Die Firma arbeitet auch viel für den Export.

Löwy & Drucker, Strickwarenfabriken, erzeugen ausser allerart Strümpfen als Spezialität gestrickte, gehäckelte und genetzte Sommer- u. Winterhandschuhe. Die Fabrik beschäftigt 120 Arbeiter, in Heimarbeit 300.

Alle Textilfabriken bieten fremden Besuchern Erklärungen in čechischer, deutscher, französischer und englischer Sprache.

Petrák & Co., Zuckerwarenfabrik, spezielle Erzeugung von Kanditen, Fourrée, Dragée, Waffeln sowie Weihnachts- und Osterkollektionen eigener Art. Im Fabriksgarten befindet sich eine musterhafte Alpine-Flora mit 300 verschiedenen Pflanzen-Gattungen.

Die Einkaufsgenossenschaft, r. G. m. b. H. ist ein bedeutendes Arbeiter Genossenschaftsunternehmen mit einem Jahresumsatz von 15 Millionen Kč. Das Unternehmen hat 35 Verkaufsstellen und setzt jährlich 425 Waggons Ware um. Die Bäckerei verarbeitet 34 Waggons Mehl, erzeugt 346.000 kg Brot und 1,700.000 Stück Weissbäckerei.

Die landwirtschaftliche Industrie. Die staatlichen Kartoffel-Forschungsanstalten sorgen für die Vervollkommnung des Kartoffelanbaues und die damit verbundene landwirtschaftliche Industrie (Spiritus-, Stärke- und Dörr-Industrie). Die Anstalt besitzt ein vollkommenes Laboratorium, eine Spiritus-Versuchsbrennerei und eine Stärkefabrik. Der Anstalt ist die Spiritusbrennerei-Schule Niederles angegliedert.

Die landwirtschaftliche Genossenschaft der Kartoffelzüchter ist das grösste Unternehmen dieser Art in der ČSR. Die Veredelungsstation befindet sich in Kerkov, (13 km von Německý Brod, Seehöhe 550 m). Sie besitzt 11 Originalsorten von Früh-, Konsum- und Industriekartoffeln und vermehrt die Saat im Böhmisch-mährischen Hügelland, welches ein passendes Regenerations-Gebiet ist. Die Saatprodukte haben sich im ganzen Staate und auch ausserhalb der Grenzen bewährt. Die jährliche Produktion beträgt 600 Waggons Saat und 300 Waggons Anbau.

»Dextra«-Stärke, Syrup- und Dextrinfabriken, Landwirtschaftliche Ges. m. b. H. in Německý Brod ist das Unternehmen der Kartoffelbauer im Bohmisch-mährischen Hügellande. Das Unternehmen erzeugt Kartoffelstärke- und -mehl, Kanditensyrup, Traubenzucker und Couleurs, Dextrin etc.

Landwirtschaftliche Genossenschaftsunternehmungen in Německý Brod, erzeugen in ihrer Maschinenfabrik landwirtschaftliche Maschinen, besonders Maschinen für Kartoffelkultur.

Von hier stammen die orig. Kartoffel-Erntemaschinen und Dämpfanlagen.

Das Hotelwesen.

Hotel »U bílého koně« (E. Eichler-, Havlíčekplatz, 40 Zimmer, Garagen, Dancing, Restauration und Kaffeehaus. Berühmte Küche.

Hotel »U černého orla« (Fr. Zita), Havlíčekplatz, ein erstklassiges Unternehmen. Garagen, vorzügliche Küche.

Hotel »Horák«, Smetanaplatz, ein ruhiges, neues Hotel mit sehr guter Küche und einem angenehmen Garten.

Gasthaus »U Čížků«, Nádražní-Gasse, ein gutes Touristen-Unternehmen mit Hausmannskost und mässigen Preisen. Reine Zimmer.

Bahnhofrestauration, Bahnhof, vorzügliche Küche und reine Zimmer.

Národní kavárna — gegenüber dem Havlíček-Haus am Ringplatz im 1. Stock. Ein berühmter Kaffee, grosse Auswahl von čechischen, deutschen, französischen und englischen Journalen. Mittagmähler. Gesellschaft.

Wenn Sie nach Německý Brod fahren, schreiben Sie an das Stadtamt in Německý Brod; wir werden uns Ihrer annehmen.

Die Burg Lipnice.

Östlich von Německý Brod erblicken wir die mächtigen Umrisse der Burg Lipnice, die vom Broder Ringplatz entweder mit Autobus (um 11 Uhr), oder Taxi (60—70 Kč hin und retour, Taxistand am Ringplatz neben dem Brunnen) erreichbar ist.

In der Burgkapelle wurden im Jahre 1417 die ersten Hussitenpriester geweiht. Die Sammlung der Kelche auf der Burg hat in der ganzen Tschechoslovakei nicht ihresgleichen. Die Burgfront misst 100 m, die Wände sind 3 m stark.

Die Burg wird vom »Klub čsl. Turistů« restauriert, welcher auch der Eigentümer ist. Falls Sie die Burg Lipnice besuchen, werden Sie nicht enttäuscht sein, denn solch mächtige Ruinen finden Sie nichteinmal im Ausland. Für Erfrischungen sorgt das Gasthaus »Invald« unter der Burg.

Německý Brod.

Německý Brod (12.760 habitants, 422 m d'altitude) est située sur une route d'origine très ancienne qui formait autrefois une jonction entre la Bohême et l'Autriche. La ville est le point de jonction de cinq lignes de chemin de fer. Voilà pourquoi Německý Brod devint le centre du pays de collines bohémien-morave. L'air salubre de montagne, la riche verdure, la vie de civilisation bien développée rendent la ville très agréable.

Au 13ème siècle on y exploitait de l'argent ce qui donna richesse et renom à la ville. Le nom de Německý Brod (Gué allemand) date du temps de la colonisation des Allemands. Michel de Causis, adversaire du réformateur religieux, Jan Hus, devant le concile à Constance, est né à Německý Brod.

Le 10 janvier 1422 le guide des troupes du peuple tchèque, le vengeur de Hus, Jan Žižka de Trocnov, se trouvait devant les portes de la ville poursuivant l'armée en déroute de Zikmund, à qui les Tchèques refusaient d'obéir car il était complice du supplice de Jan Hus.

La ville fut détruite et resta sous les décombres pendant sept longues années. Les nouveaux habitants étaient de nationalité tchèque et partisans de la réforme de Hus. La prospérité revint et incita l'envie des villes environnantes. De ce temps date la légende du citoyen Hnát qui voulait trahir la ville en faveur des habitants de Jihlava et qui leur fit des signes de la tour municipale. Les femmes le jetèrent de la tour et son squelette sonne les heures du vieil hôtel de ville encore de nos jours.

Německý Brod était une ville »seigneuriale«, ses protecteurs les plus puissants étaient les Trčkas du château voisin de Lipnice. Les citoyens de la ville se convertirent au protestantisme et le doyen Vrbenský, natif de la ville, composa un catéchisme de cette confession. Les seigneurs de Trčka firent don à l'église municipale d'un splendide graduel, exposé au musée. Ce livre resplendit de miniatures magnifiques et d'après la tradition il a autant de pages que les Trčkas avaient de domaines. Chaque domaine fournit une brebis et de sa peau on fit une page. Après la victoire de l'armée impériale à Bílá Hora près de Prague en 1620 la réaction catholique commença dans le pays. On conserve une plaque commémorative dans le musée municipal sur laquelle sont énumérés les tourments des citoyens de la ville qui émigraient pour leur

Děkanský kostel. — Die Dechanteikirche. — L'église décanale. — The deanery church.

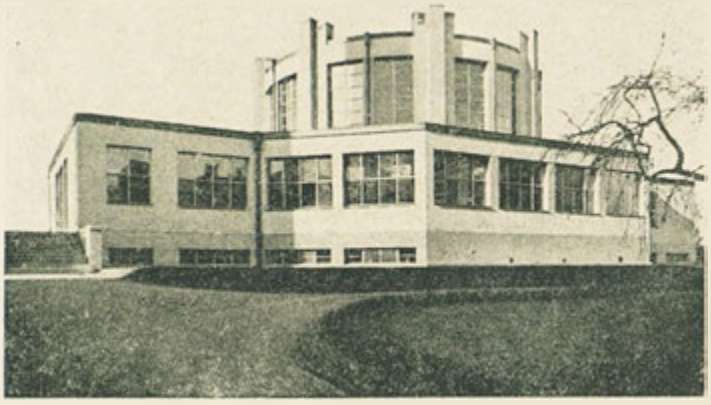

**Nemocniční kuchyně.
Küche des Krankenhauses.
La cuisine de l'hôpital.
Kitchen in the hospital.**

foi. A ces temps l'ordre des augustins s'établit au couvent de la ville auquel on annexa un collège, grâce à l'aide de la citoyenne Cathérine Konzinová. Plus tard les prémonstrés y enseignèrent jusqu'à la laïcisation du collège. Le créateur de la philologie slave Josef Dobrovský, le journaliste et politique Karel Havlíček Borovský et le compositeur fameux Bedřich Smetana y firent leurs études. Les trois membres du premier gouvernement de la République tchécoslovaque V. J. Klofáč, Dr. Ad. Stránský et Dr. Bohdan Zahradník furent également élèves de ce collège.

Le XIXème siècle profita du travail patriotique du collège. Karel Havlíček Borovský entreprit la représentation de spectacles tchèques dans la ville. Il y a une vieille société d'amateurs du théâtre avec une tradition glorieuse. La société de gymnastique de »Sokol« s'y constitue également avec deux gymnases, un vélodrôme et le premier musée des Sokols dans un propre bâtiment. La société chorale et de musique de »Jason« dispose d'un choeur renommé avec son chef Boh. Pojezný, qui propagea la gloire de la chanson tchèque même à l'étranger.

Après le renouvellement de l'indépendance politique on se rappela la foi des ancêtres. En 1920 on fonda dans la ville l'église tchécoslovaque à laquelle appartient un tiers environ des habitants. En 1926 on construisit une cathédrale près du vieux collège.

L'hôpital de l'arrondissement T. G. Masaryk à Německý Brod propage le renom de la ville et sera bientôt un sanatorium de premier ordre. Le chef de l'hôpital est le conseiller supérieur de santé MUDr. Pavel Trnka, chirurgien excellent. Le don de millions de l'assurance sociale centrale est dû au succès des traitements, aux avantages de l'établissement et du climat. Cette assurance annexait à l'hôpital un pavillon pour guérir la tuberculose des os et des articulations, maladies autrefois de caractère mortel, mais qui y est guérie complètement. L'établissement est fréquenté par des malades de toute la République et il est toujours occupé. 6000 malades y viennent par an. Les étrangers qui y sont intéressés sont cordialement invités à venir voir l'hôpital.

La maison d'aliénés du pays, établissement le plus moderne de la République fut construit du côté ouest de la ville et coûta 55 millions de Kč. La surface de l'établissement de 40 ha y comprend 32 bâtiments, pouvant hospitaliser 1500 malades, et on dispense de 300 personnes pour le service de la surveillance et de l'administration.

L'avenir de Německý Brod est garanti par l'administration de la commune et par l'activité du maire, L. Mareš.

L'administrateur du district de l'administration politique, le conseiller supérieur V. Zettl, a fait beaucoup pour la ville, le district, l'hôptal.

Des curiosités de la ville.

La place du marché a gardé son caractère primitif, les maisons sont ornées d'écus archaïques, le vieil hôtel de ville avec un attique énorme possède un créneau de tour médiéval. Au-dessous de l'horloge de la tour se trouve la Mort de Německý Brod (Hnát) mentionnée déjà ci-dessus.

De la maison Havlíček, ornée d'un encorbellement, on emmena l'intrépide journaliste Karel Havlíček Borovský à Brixen. Dans cette maison se trouve le musée municipal avec le graduel déjà mentionné de grande valeur des seigneurs Trčka ainsi que la demeure de Havlíček avec les meubles originaux. Le musée et la demeure de Havlíček peuvent être visités.

La maison Křenka sur la place du marché est remarquable par son écu et son balcon. Le rez-de-chaussée a une voûte gothique intéres-

Pivovar. — Bräuhaus. — La brasserie. — The brewery.

sante. Le propriétaire Pavel Křenek émigra à cause de sa foi et laissa sa fille unique, Suzanne, auprès de sa grand'mère. Il ne revint jamais.

Au coin sud-est de la place du marché se trouve une maison portant une plaque commémorative, là fut élevé le fameux compositeur I. V. Stanic, qui mourut en 1757 à Mannheim.

Les premières banques, la caisse municipale d'épargne et la caisse agricole d'épargne sont installées dans des bâtiments modernes sur la place du marché. L'intérieur est remarquable du point de vue architectonique. Au-dessous de la place principale s'étend une foule de passages souterrains qui réunissent les maisons l'une à l'autre.

La cathédrale décanale au coin de la place du marché se distingue par son style ogival. L'intérieur est riche en style baroque, dans la tour se trouve la cloche la plus ancienne de la République, puisqu'elle fut coulée en 1300 et a vu toutes les dynasties qui régnèrent en Bohême. On jouit d'une vue splendide de la balustrade de la tour.

Les parcs municipaux commencent derrière l'église. A l'entrée on trouve les restes des vieux remparts avec un bastion, dont le toit porte un croissant. Cette partie du parc est ornée d'un monument du compositeur célèbre, élève du collège de la ville, Bedřich Smetana, oeuvre exquise en marbre de Carrare par le sculpteur L. Pelikán.

La statue de Karel Havlíček Borovský se trouve sur une hauteur. Ce monument fut fondu des canons de la grande guerre et exécuté par le célèbre sculpteur, le prof. Kafka. Dans la ville, près du pont sur la rivière de Sázava, se trouve le monument de T. G. Masaryk par Štursa et en face de l'école primaire supérieure moderne, au milieu d'un parc, le monument du fondateur des Sokols, le Dr. M. Tyrš. Près du monument Havlíček se trouve le monument de sa mère.

Les écoles de la ville se trouvent derrière le bastion avec son croissant. Le dernier bâtiment du côté ouest est le collège célèbre de Brod, à présent bureau du district. Les plaques commémoratives sur le bâtiment nous rappellent les élèves célèbres de cet établissement.

A proximité se trouve la cathédrale de l'église tchécoslovaque dont l'installation intérieure est l'oeuvre du sculpteur R. Kabeš.

Au vieux cimetière reposent les parents de Karel Havlíček Borovský et leur petite-fille Zdeňka, fille unique du héros de la guerre de l'indépendance.

Venez voir Německý Brod, vous en serez ravi et vous y reviendrez toujours.

L'industrie.

La brasserie bourgeoise de Německý Brod est l'entreprise la plus ancienne, car elle fut déjà fondée en 1333. En tout il y a 90 droits de brasser qui sont enregistrés sur les maisons. La brasserie actuelle est une entreprise tout à fait moderne qui peut produire 40.000 hl de bière par an. Les machines à remplir les bouteilles d'une capacité de 30 hl par heure sont remarquables.

Usines textiles.

J. Veselý Fils, Usines de bas et de tissus à maille. S. A. est l'entreprise la plus grande dans la production de bas et occupe 700 ouvriers. Fabrication de bas et de chaussettes en laine, coton, soie artificielle. La maison travaille pour le pays et pour l'étranger.

Mahler Frères, S. A. Usine de bas. Production de fils à tricoter et de tissus à mailles, surtout de bas. L'entreprise existe depuis 45 années, occupe 800 ouvriers à 1100 métiers et possède une propre usine de machines à tricoter. La maison travaille beaucoup pour l'exportation.

Löwy & Drucker, usines de tricotage. Production de tout genre de bas, spécialité: gants d'été et d'hiver tricotés. L'usine occupe 120 ouvriers, 300 travaillent à domicile.

Toutes les usines textiles donnent des explications en langue tchèque, allemande, française, anglaise aux visiteurs étrangers.

Petrák & Cie., usine de confiseries. Production spéciale de candis, fourrés, dragées, gaufrettes. Collections spéciales de Noël et de Pâques. Dans le jardin de l'usine se trouve des fleurs alpestres modèles de 300 genres différents.

La société de consommation à responsabilité limitée, entreprise importante de la société d'ouvriers avec un chiffre d'affaires de 15 millions de Kč par an. L'entreprise a 25 magasins et un débit de marchandises de 425 wagons par an. La boulangerie travaille 34 wagons de farine et produit 346.000 kg de pain et 1,700.000 petits pains.

L'industrie agricole.

Les établissements publics de recherches pour les pommes de terre perfectionnent la culture des pommes de terre et l'industrie agricole (Industrie d'alcool, d'amidon, de desséchement). L'établissement possède un laboratoire parfait, une distillerie expérimentale d'alcool, une usine d'amidon. L'école de Niederles de distillerie d'alcool y est annexée.

La société agricole des cultivateurs de pommes de terre est la plus grande entreprise

Havlíčkův pomník. — Das Havlíček-Denkmal. — Le monument Havlíček. — The Havlíček monument.

dans ce genre de la ČSR. L'établissement de perfectionnement se trouve à Keřkov (13 km de Německý Brod, à une altitude de 550 m). Cet établissement possède 11 espèces differentes de pommes de terre, hâtives, de consommation, industrielles et augmente les semences dans le pays de collines bohémien-morave, excellent terrain de régénération. Les produits des semences ont affirmé leur réputation dans le pays et à l'étranger. La production annuelle se monte à 600 wagons de semences et 300 wagons de culture.

»Dextra«, usines d'amidon, de sirop, de dextrine, société agricole à responsabilité limitée à Německý Brod est l'entreprise des cultivateurs de pommes de terre dans le pays de collines bohémien morave. La maison produit de l'amidon et de la farine de pommes de terre, sirop de candis, dextrose, couleurs, dextrine, etc.

Les entreprises des sociétés agricoles à Německý Brod produisent dans leurs ateliers de construction des machines agricoles, surtout des machines de culture pour les pommes de terre. De là proviennent les machines originales de récolte de pommes de terre.

Les hôtels.

Hôtel »U bílého koně« (E. Eichler) Place Havlíček, 40 chambres, garages, dancing, restaurant et Café. Cuisine renommée.

Hôtel »U černého orla« (Fr. Zita), Place Havlíček, entreprise de première qualité. Garages, cuisine exquise.

Hôtel Horák, Place Smetana, nouvel hôtel tranquille, bonne cuisine, jardin plaisant.

Auberge »U Čížků«, rue de Nádražní, belle auberge de touristes avec bonne chère à prix modérés. Chambres propres.

Restaurant de la gare, cuisine exquise, chambres propres. Národní kavárna, en face de la maison Havlíček sur la place du marché au premier étage. Café fameux, grand choix de journaux tchèques, allemands, français, anglais. Déjeuners, société.

Allez à Německý Brod, écrivez à la mairie de Německý Brod, nous prendrons soin de vous.

Le château de Lipnice.

A l'est de Německý Brod nous voyons les contours puissants du château de Lipnice, facile à atteindre de la place du marché, soit par autobus (11 h), soit par taxi (60—70 Kč aller et retour, station des taxis sur la place du marché à côté de la fontaine).

Dans la chapelle du château les premiers prêtres des Hussites furent sacrés en 1417. La collection des calices dans le château n'a pas d'égale dans toute la Tchécoslovaquie. La façade du château a 100 m de largeur, les murs ont 3 m d'épaisseur.

Le »Klub čsl. Turistů« est en train de restaurer le château dont il est le propriétaire. Vous ne serez pas désappointé si vous visitez le château de Lipnice, car vous ne trouverez nulle part de telles ruines puissantes. L'auberge d'Invald au-dessous du château offre de bons rafraîchissements.

Německý Brod.

Německý Brod (12760 inhabitants, 422 m above sea-level), lies on a street of very ancient origin, formerly forming a country-path between Bohemia and Austria. The town is a junction of 5 railway-lines and therefore Německý Brod became the centre of the Bohemian-Moravian hill-country. It is a place much in favour with its wholesome mountain-air, the fresh green of its gardens and the rich social life.

Historické kachle z hradu Lipnice. — Historische Kacheln aus der Burg Lipnice. — Carreaux historiques du château de Lipnice. — Historical Dutch tiles from Lipnice castle.

In the 13th. century silver was found here and the town became rich and well known. The name of »Německý Brod« (German Brod) dates from the times of German settlement. Michael de Causis, the adversary of the reformer Master Jan Hus before the Council of Constance, was a native of the place.

On the 10th. of January 1422 the leader of the Czech people's army, the avenger of Hus, Jan Žižka of Trocnov, stood before the gates of the town. He persued the retreating army of Zikmund whose government the Czech declined for his complicity with the death by fire of Master Jan Hus. The town was destroyed and for 7 years it remained in ruins. The new inhabitants were Czech and partisans of Hus-reformation. Prosperity soon came back and excited the envy of some neighbouring towns. There is a tradition dating from these times: A citizen of Brod, Hnát, intended to betray the town into the hands of Jihlavcitizens, and gave them signals for the attack from the tower of the town. Women of Brod threw him down from the tower and still to-day his skeleton strikes the hours from the old townhall.

Německý Brod was a »Lord's town« and its most important protectors were the lords of Trčka of the near Lipnice-castle. The citizens of the town were Protestants: the Dean Vrbenský wrote a catechism for this denomination. The lords of Trčka gave a spendid gradual to the municipal church, which is now the museum. The book has wonderful miniatures and, as tradition says, there are as many pages in the book as the Trčkas had estates. Every estate had to give a sheep from the skin of which a page was worked. After the victory of the imperial army on the White Mountain near Prague in 1620 there came the hard times of counter-reformation. In the municipal museum they still keep an original memorial tablet, where the torments of the citizens, who had to leave their home for their faith, are enumerated. In these times the order of Augustines settled won in the town and a college was added to their monastery at the instigation of a citizen's wife, Catherine Kobzinová. Later on Praemonstratense monks were teaching there until the secularisation of the school. The creator of Slav philology, Jos. Dobrovský, the journalist and politician, Karel Havlíček Borovský, and the famous composer, Bedřich Smetana, were pupils of the college, as well as V. J. Klofáč, Dr. Ad. Stránský and Dr. Bohdan Zahradník, all three members of the first government of the Czecho-Slovakian Republic.

The college did a good deal of patriotic work, especially in the 19th. century. Karel Havlíček Borovský ventured Czech theatrical performances in the town. An amateur club with a glorious past we have to mention, too. The gymnastic club, »Sokol«, was founded then, with 2 gymnastic halls, a large practice-ground and the first Sokol museum in a building of its own. The choral society, »Jasoň«, has a choir of an acknowledged repute; its leader is Boh. Pojezný, spreading in all the world the glory of Czech songs.

After the revival of public independance the citizens remembered their ancestors' faith. In 1920 a Czecho-Slovakian church was founded and about the third part of the inhabitants belong to it. In 1926 a cathedral was built in the proximity of the old college.

Hrad Lipnice u Něm. Brodu. — Burg Lipnice bei Něm. Brod. — Le château de Lipnice près de Něm. Brod. — The Lipnice castle near Něm. Brod.

The T. G. Masaryk hospital in Německý Brod is spreading the town's glory, too, and it will soon be enlarged to a first-rate country sanatorium. The chief of the hospital is the chief eminent medical adviser MUDr. Pavel Trnka, an excellent surgeon. A million donation from the central social assurance proves the success of the treatments, the superiority of the establishment and of the climate. A pavilion for the curative treatment of tuberculosis of bones and joints has been added; this disease, formerly absolutely fatal, is cured completely here by the skilled physicians. The hospital has patients from all parts of the Republic and it is always fully engaged; 6000 sick persons are received there every year. Persons from abroad, interested in the house, are invited to pay a visit to it and will be heartily welcome.

The public lunatic-asylum is the most up-to-date establishment in all the country. It has been built at the west side of the town at a cost of 55 million Kč. The 40 ha area, 32 buildings, 1500 patients and 300 persons of the superintending staff and the administration prove the immense extention of this establishment.

The future of Německý Brod is pretty well assured by the municipal administration and the activity of the Mayor, L. Mareš.

The district chief of the political administration, High Councillor V. Zettl, has done his best for the town, the district and the hospital.

Local Sights.

The market-place has kept its original aspect, the houses have archaic coat-of-arms, the old townhall with an immense attic has a medieval battlement. Beneath the turret-clock there is the above mentioned Death of Brod (Hnát).

Out of the Havlíček-house, adorned with a beautiful balcony, the intrepid journalist Karel Havlíček Borovský was taken off to Brixen in 1851. In this house there is the municipal museum with the famous gradual of the Lords of Trčka and the apartment of Havlíček with the

original furniture .The museum and the apartment may be visited at any time.

The Křenka-house in the market-place with its coat-of-arms and its balcony is very striking. The groundfloor has an interesting Gothic vault. The proprietor of this house, Pavel Křenek, emigrated for his faith, leaving his only daugher Susan at her grandmother's. He never came back again.

In the southeast corner of the Square there is a house, with a memorial tablet in which was brought up the famous composer J. V. Stanic, who died in Mannheim in 1757.

The first financial institutions, the Municipal Savings-Bank and the Agricultural District Savings-Bank are installed in modern buildings in the Square. Their interior is highly interesting from the architectonic point of view. Below the principal square there are many subterranean passages connecting the houses with one another.

The deanery cathedral at the corner of the Square distinguishes itself by its early Gothic construction. Its interior is rich in baroque furniture and in the tower there is the oldest bell in the Republic as it was founded already in 1300. So it has seen all the dynasties which reigned in Bohemia. From the tower-balustrade you may enjoy a wonderful view.

The municipal park begins behind the church. At its entrance there are to be found the remainders of old trenches with a bastion, the roof of which is ornamented with a crescent. A monument of the famous composer and pupil of the town's college, Bedřich Smetana, is to be seen in this part of the town. This excellent work has been made from Carrara marble by the sculptor J. Pelikán.

The statue of Karel Havlíček Borovský stands upon a hill. The monument has been cast out of canons of the Great War and it is a work of the famous sculptor Prof. Kafka. In the town, near the bridge over Sázava-river, there is the T. G. Masaryk monument by Štursa and opposite the modern higher elementary school, amidst a park, we find the monument of the Sokol-leader, Dr. M. Tyrš. Near the Havlíček monument there is his mother's monument.

The municipal schools are behind the bastion with its crescent. The last building in the West is the famous college of Brod, actually the district-board. The memorial tablets on this building remind us of the famous pupils of the college.

In the proximity there is the cathedral of the Czechoslovakian church, decorated by the sculptor R. Kabeš.

In the old cemetery there are buried the parents of Karel Havlíček Borovský side by side with their grand-daughter Zdeňka, only child of the fighter for freedom.

Come and see Německý Brod, you will simply adore it and you'll return there as soon as possible.

Kostel československé církve. — Kirche der čechoslov. Religionsgemeinde. — L'église de la communauté religieuse tchécoslovaque. — The Czechoslovakian community church.

The industry.

The City of Německý Brod with a brewer's licence is the oldest enterprise as it was founded already in 1333. All in all there are 90 brewing- licenses registered on the houses. The actual brewery is an up-to-date enterprise which is able to produce 40.000 hl of beer a year. The bottle chargers with a capacity of 30 hl per hour are very remarkable indeed.

Textile factories.

J. Veselý Sons, stockings- and woven goods factories, Ltd., is the greatest enterprise for producing stockings and it occupies 700 hands. Production of stockings and socks of wool, cotton and artificial silk. The firm works for the home-market as well as for abroad.

Stocking factory, Mahler Brothers Ltd., production of knitting-yarns and woven goods and especially of stockings. The factory has been existing for 45 years, it occupies 800 workmen at 1100 looms and has a factory for knitting-machines of its own. The firm works a good deal for export.

Löwy & Druckner, factories for knitted goods, produce besides all kinds of stockings knitted, crochetted and netted gloves for summer and winter wear as a speciality. The firm employs 120 workmen and 300 work moreover at their homes.

All these textile- factories will gladly deliver to foreign visitors explanations in Czech, German, French and English.

Petrák & Co., sweetmeat factory special production of candies, fourrées, dragées, wafers and own collection for Xmas and Easter-time. In the garden of the factory there is a model Alpine-garden with 300 different species.

The Purchasing Co-operative Society Ltd., is an important workmen's co-operative enterprise with an annual turnover of 15 million Kč. It has 35 shops and it sells 425 trucks of goods a year. The bakery works up 34 trucks of flour and it produces 346.000 kg of bread and 1 mil. 700 000 rolls.

The agricultural industry. The public establishment for potato-investigation perfects the potato-culture and the agricultural industry connected with it (alcohol-starch- and drying-industry). The establishment has a perfect laboratory, an experimental distillery and a starch factory. The Niederles distillery school is attached to the establishment.

The Agricultural Company of Potato Growers is the greatest enterprise in this line in ČSR The cultivating establishment is situated in Keřkov, (13 km from Německý Brod, altitude

550 m). It has 11 original kinds of early, consumption and industrial potatoes and it multiplies the seed in the Bohemian Moravian hill-country, which is an excellent district for regeneration. The seed products stood the test in the country as well as abroad. The yearly production comes up to 600 trucks of seed and 300 trucks of cultivation.

»Dextra«, syrup and dextrine factories, Agricultural Society Ltd. in Německý Brod is the enterprise of potatoes-growers in the Bohemian-Moravian hill-country. This enterprise produces potato-starch and flour, candy-syrup, dextrose and colours, dextrine etc.

The Agricultural Co-operative Societies in Německý Brod, produce in their machine works agricultural machines, especially machines for potato-culture. From here come the original potato-reaping and stewing machines.

The hotels.

Hotel »U bílého koně« (R. Eichler), Havlíček-square, 40 rooms, garage, dancing, restaurant and Café. World renowned cooking.

Hotel »U černého orla« (Fr. Zita), Havlíček-square, first class undertaking. Garage, excellent cooking.

Hotel Horák, Smetana-square, quiet, new hotel with good cooking and a pleasant garden.

»U Čižků-inn«, Nádražní-street, good inn for tourists with home-like cooking and moderate prices. Clean rooms.

Nádražní-restaurant, station, excellent cooking, clean rooms.

Národní kavárna, in front of the Havlíček-house, in the Square on the first floor, Exquisite coffee, great choice of Czech, German, French and English newspapers. Lunch. Parties.

Go to Německý Brod, write to the municipality of Německý Brod and we shall take care of you.

The Lipnice-castle.

In the East of Německý Brod we become aware of the mighty contours of Lipnice Castle which may easily be reached from the square of Brod either by bus at 11 o'clock or by taxi (60—70 Kč there and back, stop on the Square near the fountain).

In the chapel of this castle there were ordained the first Hussite priests in 1417. The collection of chalices in the castle is unrivalled in all Czecho-Slovakia. The façade of the castle measures 100 m, the walls are 3 m thick.

The »Klub čsl. Turistů« is about to restore the castle as it is its proprietor. You will by no means be disappointed whenever you decide to have a look at Lipnice Castle as you would nowhere find such mighty ruins. The Invalid Inn may be recommended for all kind of refreshments.

KREDITANSTALT DER DEUTSCHEN - PRAG II.

REG. GENOSSENSCHAFT M. B. H.

ZWEIGANSTALT: | ODBOČKA | SUCCURSALE: | BRANCH-OFFICE:

BRNO RENNEROVA 18. **BRÜNN** RENNERGASSE 18.

TELEPHON NO.: 159-15.

Třeboň

jezerní město a okolí.

Třeboňsko se svými největšími rybníky v Čechách a rozsáhlými lesy jest rázovitým krajem, jakých jest málo.

Veškerá krajina za slunných dnů s některého vyhlídkového bodu vypadá jako obrovský, okrouhlý štít, vykládaný stříbrnými plochami vodními, vyzdobený smaragdy lučin a stromových alejí, na obzoru lemovaný věncem modravých vrchů, lesů a hor (Šumava, Novohradské hory, Českomoravská vysočina).

Řada malířů: A. Chittussi, K. Lichscher, V. a E. Brechler, Ed. Herold, Pitter a jiní nalezli v těchto nádherných hladinách vroubených lesy a alejemi věkovitých dubů vděčný sujet pro díla trvalé krásy a umělecké hodnoty.

Uprostřed tohoto štítu dumá Třeboň o své minulé slávě. Hrdá na to, že byla kdysi oblíbeným sídelním městem »Jihočeských králů«, pánů z Rožmberka, kteří svým mocným vlivem zasahovali často do osudů naší české země.

Na tento mocný rod přešla Třeboň r. 1366 koupí od rodu Vítkovců landštejnských. Původně náležel tento kraj, který byl osídlen asi v 11. stol. českým panovníkům. Vévoda Oldřich daroval jej ve 12. stol. světelskému klášteru a světelští Cisterciáni jej prodali asi v polovici 13. stol. shora jmenovaným Vítkovcům z Landštejna.

Jan z Landštejna prodal Třeboň s okolním krajem v r. 1366 bratřím Petrovi, Joštovi, Oldřichu a Janu z Rožmberka.

Bratři Jan a Petr z Rožmberka opevnili Třeboň r. 1376 hradbami. Od poč. 16. stol. zakládány tu byly četné rybníky a k jejich napájení prodloužen byl umělý kanál z řeky Lužnice zv. »Zlatá stoka«. V r. 1525—1527 obehnáno město

Loubí v Březanově ulici. — Masarykovo náměstí. — Loubí v Březanově ulici. — Stará radnice s »Morovým sloupem«. — Partie z městského parku.
Laubengänge in der Březangasse. — Masarykplatz. — Laubengänge in der Březangasse. — Das alte Rathaus mit der Pestsäule. — Partie im Stadtpark.
Arcades dans la rue de Březan. — La Place Masaryk. — Arcades dans la rue de Březan. — Le vieil Hôtel de Ville avec la Colonne de peste. — Partie du parc municipal.
Arcades in Březan-street. — Masaryk Square. — Arcades in Březan-street. — The old Townhall with the Plague column. — Part of the town's park.

druhou zdí opevněnou příkopy, valy a baštami, z části dosud zachovalými. Vše to dálo se řízením věhlasného rybničního hospodáře Štěpánka Netolického, v jehož díle potom pokračoval neméně proslulý regent Rožmberský Jakub Krčín z Jelčan. Od tohoto pochází důmyslná stavba »Nových Řek« a oba rybniční velikáni Svět a Rožmberk, dosahující svými vodami až k samé Třeboni. R. 1611 přešla Třeboň dědictvím na rod Švamberků. Stavší se po 30leté válce kořistí Habsburků, darována byla Třeboň s panstvím arcikníženi Leopoldu Vilémovi, od něhož roku 1660 získal ji rod Schwarzenbergů, jemuž patřilo panství až do nejnovější doby.

Dnes je Třeboň okresním městem a přirozeným centrem kraje. Je tu sídlo okresního úřadu, berní správy, berního úřadu a ostatních úřadů státních, dále ředitelství státních lesů a statků, správy Schwarzenberg'ského panství, vojenské posádky a j.

Z průmyslových a obchodních podniků dlužno uvésti: Schwarzenberg'ský pivovar, státní pilu, pilu Tomáše Franka, Třeboňskou továrnu na cihlářské a cementové výrobky spol. s r. o. (vyrábí veškeré druhy zboží cihlářského, tenkostěnného, speciální drenážní trubky všech světlostí) a Hospodářské družstvo.

Z peněžních ústavů: Spořitelnu, která výhodně úrokuje vklady, poskytuje půjčky hypotek., komunální a v běž. účtu. Povoluje zálohy na cenné papíry, eskomptuje směnky, vyměňuje kupony i cizí valuty. Stav vkladů Kč 37,633.922.

Občanská záložna v Táboře, filiálka v Třeboni, má se všemi filiálkami a centrálou více než 92 mil. vkladů, provozuje veškeré peněžní obchody, jest jedním z nejstarších peněžních ústavů toho druhu v jižních Čechách a požívá všeobecné důvěry. Okresní hospodářská záložna zastupuje zemědělské peněžnictví v okrese, požívá trvalé a neomezené záruky okresu. Provozuje veškeré peněžní obchody. Stav vkladů 5 530.000 Kč, zápůjček přes 4 mil. Kč. Živnostenská záložna a Jihočeská záložna provozují rovněž všechny peněžní obchody.

V novější době jest Třeboň rok od roku vyhledávanějším letoviskem, jednak pro svoje opravdu krásné okolí a jednak pro příjemné klima, zejména v létě. Třeboňské podnebí spojuje totiž v sobě všechny výhody lesnatého náhorního kraje. Město s okolím jest 440 m nad mo-

řem. Tato nadmořská výška, rozsáhlé lesy, táhnoucí se v délce několika hodin a uprostřed nich nespočetné velké rybníky, způsobují, že podnebí jest mírně vlhké a chladné, což v létě velmi zpříjemňuje pobyt. Léto proto bývá sice teplé, ale nikdy nepříjemně horké.

Na tělo působí zde řídčí, mírně vlhký vzduch, který zvyšuje činnost kožní a podporuje chuť k jídlu. Tento čistý, bohatě ozonem prosycený vzduch, za dne příjemně prohřátý, vždy vzhledem k nadmořské výšce, se v noci přiměřeně zchladí a tím napomáhá zdravému spánku, působí sílivě nejen na unavené nervy, ale i blahodárně na zdraví hostů slabších plic.

Na několika blízkých koupalištích jsou rybničné, písečné, vzdušné a sluneční lázně. Příjemně uvítá každého ideální přírodní pláž třeboňského »Ostende« na rybnice Světě s čistým prohřátým pískem a dle zdejšího znalců s největším slunečním svitem. Rybník Svět, 201 ha vodní plochy, s čistou vodou, písečným dnem a širokou hladinou podobá se vnitrozemskému jezeru. Tato četně navštěvovaná pláž jest snadno přístupná buď pěšky po pohodlné, stinné, upravené hrázi světské a Schwarzenberg'ským parkem za 20 minut, anebo motorovým člunem za 5 minut, autem možno jeti až k samotné pláži, kde jest též dětské koupaliště »par excelence«, jelikož hloubky přibývá velice povlovně. Tyto přírodní lázně léčí poruchy výměny látek, otylost, dnu, poruchy nervové, obtíže neurastenické, nervovou podrážděnost, stavy vyčerpanosti, rekonvalescenci po duševních otřesech, tuberkulosní choroby žláz a kostí.

Ohromné komplexy lesů s cestami vzorně upravenými a hráze velkých rybníků vroubené staletými duby, skýtají milovníkům vycházek příležitost nadýchati se svěžího vzduchu — bez kouře a prachu — klid a ticho ničím nerušené, dají odpočinouti čtitelům přírody od shonu a ruchu nervy vyčerpávajícího života.

Jest to kraj nezvyklého krajinného kouzla, jehož nálady měnící se s večerní i denní dobou jsou nevyčerpatelné, kraj samotářských procházek, odpočinku jako málokterý jiný. Procházek kratších i delších skytá Třeboň bez počtu. Bezprostředně za městem po stinných březích Zlaté stoky, po hrázích rybníků Světa a Opatovického do Schwarzenberg'ského parku s hrobkou, do tak zv. Hrádečku, odkud možno jíti stále hlubokými lesy s krásnými lesními interieury přes 20 km až ku nádraží v Suchdole.

Další výlety jsou k Nové Řece (— umělému to kanálu, sloužícímu k odvádění vody z řeky Lužnice do Nežárky, zbudovanému v letech 1584 až 1585, partie při této řece byly nejmilejším koutem české umělkyně Emmy Destinové —), potom na Novohradské hory, na zámek Hlubokou, na zámek Jemčinu, na Trocnov a pod.

Sportovci mohou provozovati v Třeboni téměř všechny druhy letních sportů, kromě zmíněného plování též jízdu loďkami po blízkých rybnících, tennis na několika dvorcích, wolleyball, footbal, rybaření ve Zlaté stoce, na řece Lužnici, v Nové Řece. O zdraví občanstva stará se město všemožně, celé město je řádně zkanalisováno a o zdravou pitnou vodu je postaráno městským vodovodem, jehož voda silně železitá jest po stránce lučební výborné jakosti.

Jako málokteré město oplývá Třeboň bohatstvím historických a uměleckých památek, jichž převážná část upomíná na zašlou slávu pětilisté růže Rožmberské a přivábí sem každoročně mnoho cizinců. Město střeží úzkostlivě veškeré tyto památky a uchovalo si tak svůj starobylý ráz. Jeho náměstí, kolem něhož jsou do podlouhlé elipsy seskupeny staroměšťanské domy s renaisančními štíty, místy ještě i s loubími, tvoří s uličkami je obklopujícími ladný celek, uzavřený městskými branami a z části obehnaný malebnými partiemi městských zdí, bašt a příkopů, jemuž vévodí věže starobylé radnice a gotického chrámu zrušeného kláštera sv. Augustina. Zámek patřící dnes rodu Schwarzeberg'skému se svými renaisančními branami, schodišti a arkádami, rožmbersko-švamberským znakovým sálem, četnými nástěnnými malbami ze 16. a 17. stol., jakož i uměleckým inventářem, náleží k pozoruhodnostem města. Ze zámku do děkanského chrámu vede tak zv. »Dlouhá chodba« s žebrovou klenbou ze začátku 17. stol.

Po celé délce »Dlouhé chodby« ve 24 prostorných místnostech uložen jest proslulý třeboňský archiv, jeden z největších archivů střední Evropy, dle slov historiografa Františka Palackého »Mekka českých historiků, poklad na světě jediný a neocenitelný.« Kromě četných badatelů a vědeckých exkursí, přicházejí sem každoročně sta návštěvníků.

Děkanský, dříve klášterní kostel sv. Jiljí s pozoruhodnou klenbou ze 14. stol jsou vyzdobeny pěknými freskami. V budově bývalého konventu jest nejstarší stavební památka gotická, domácí kaple opatů z polovice 14. stol. Pozoruhodnou stavitelskou památkou jest i Schwarzenberg'ská hrobka, stojící uprostřed půvabného parku v chobotu mezi rybníky Světem a Opatovickým. Byla vystavěna v letech 1874—1877 ve slohu moderně gotickém, uvnitř jest sarkofág Jana knížete ze Schwarzenbergů z kararského mramoru od římského sochaře Alex. Trippella z roku 1799. Opodál hrobky stojí idylický kostelík sv. Jílní ze 16. stol.

Město Třeboň leží na železniční trati Praha—České Velenice—Vídeň a má výborné spojení s Prahou pětkrát denně, v místě křižují dvě státní silnice a to z Prahy do Nového Nagelbergu a Vídně, druhá z Domažlic přes České Budějovice do Jindřichova Hradce. S Českými Budějovicemi a Jindř. Hradcem jest dvakrát denně spojení státními autobusy.

Jsou zde tři hotely dobrého zvuku: hotel »U Koníčka«, »Zlatá Hvězda«, »Zlatý Hrozen«, dále restaurace, kavárna a vinárna »U Zlatého kapra«, kde jest též taneční parket.

Město Třeboň proslavil také dlouholetým odborným pěstováním vypěstěný a zvláště svérázný a jakostní, světoznámý »Třeboňský kapr«, který dnes požívá zákonem chráněné značky. Kapři pěstují se jednak v rybnících státní správy, jednak v rybnících města Třeboně.

Rovněž Třeboňské pivo ze Schwarzenberg'ského pivovaru, založeného již před rokem 1379, požívá zvláště dobré pověsti a vyváží se značnou měrou i do ciziny. Žádný host neopustí Třeboň, aniž by neochutnal třeboňského kapra a znamenité třeboňské pivo.

V poslední době jeví se zvýšený zájem u veslařů a přátel veslařiny i na foru mezinárodním o

»Třeboňskou regatu«, mezinárodní veslařské závody, pořádané každoročně na ohromné vodní ploše rybníka Světa a to se strany odborníků hlavně proto, že rybník Svět má plných 3000 m rovné, závodní dráhy na klidné hladině. Drahou takovou nemůže se pochlubiti žádné město ve střední Evropě.

Ale není to jen Třeboň, která sem vábí svou přírodní krásou je tu

Letovisko Chlum u Třeboně.

Uprostřed krásné scenerie, mezi hlubokými lesy a tichou hladinou rybníků, mírně zvlněn leží Chlum — půvabné zátiší — jež krásou a klidem zanechává u každého návštěvníka hluboký dojem. Rozlehlý, veřejně přístupný park se zámkem, tennis, pěkné koupání, rybolov a možnost sterých vycházek činí pobyt v Chlumě příjemným a zaručuje osvěžení v každém směru. Vedle Chlumu známý Staňkovský rybník. V místě lékař, pošta, spojení autobusem s nádražím, dobré stravování. Byty v soukromí obstará městský úřad v Chlumu u Třeboně.

Suchdol nad Lužnicí,

na trati Praha—České Velenice. Podél teče řeka Lužnice, do niž se vlévá rašelinný potok. Jsou zde krásné lesy, jehličnaté i listnaté i rybníky. K ubytování letních hostů jsou zde 3 hotely a četné levné soukromé byty.

Staré loubí. — Troníčkova brána. — Náměstí. Alte Laubengänge. — Troníček-Tor. — Ringplatz.
Les vieilles arcades. — La porte de Troníček. — Place du marché.
Old arcades. — Troníček-gate. — The square.

Třeboň

die Stadt der Teiche und ihre Umgebung.

Die Stadt Třeboň mit ihren Teichen, den grossten in Bohmen, mit ihren ausgedehnten Wäldern und Wiesen ist eine sonst seltene, typische Gegend.

An sonnigen Tagen gleicht die Landschaft, von der Höhe aus betrachtet, einem mit Silberplatten und Smaragden ausgelegten Schild, welches am Rande mit unregelmässigen Reliefen geschmückt ist. (Die Berge und Hügel des Bohmerwaldes, der Gratzner Berge und der böhmisch-mährischen Hügelkette.)

Eine Reihe von Malern, wie A. Chittussi, K. Liebscher, V. und E. Brechler, Ed. Herold, Pitter u a. m. fanden in diesen herrlichen Gegenden ein dankbares Sujet zu Werken von dauernder Schonheit und künstlerischem Wert

Die Stadt Třeboň blickt auf eine ruhmvolle Vergangenheit zurück. Sie war einst der beliebte Wohnsitz der »Südbohmischen Konige«, der Herren von Rosenberg, welche mit ihrem Einfluss gar oft in die Schicksale des bohmischen Landes eingriffen. Auf dieses mächtige Geschlecht ging die Stadt Třeboň im Jahre 1366 durch Ankauf der Güter vom Geschlechte derer von Witkow-Landstein über. Ursprünglich gehörte diese Gegend, welche ungefähr im 11. Jahrhundert besiedelt wurde, den bohmischen Herrschern. Herzog Ulrich schenkte sie im 12. Jahrhundert dem Světlaer Kloster (Zisterzienser), welches den Besitz im 13. Jahrhundert eben dem Geschlechte Witkov-Landstein weiter verkaufte. Johann von Landstein verkaufte die Besitzungen im Jahre 1366 den Brudern Ulrich, Jodokus, Peter und Johann von Rosenberg, welche letztere zwei Třeboň durch Schanzen befestigen liessen. (1376.) Vom Anfang des 16. Jahrhunderts an wurden in dieser Gegend zahlreiche Teiche angelegt, zu deren Füllung der verlängerte, künstliche Kanal aus der Lužnice, genannt »Goldener Bach« verwendet wurde.

In den Jahren 1525—27 wurde die Stadt mit einer zweiten Mauer, zahlreichen Gräben und Wällen weiter befestigt. Diese Arbeiten wurden unter der Leitung des berühmten Teichwirtschaftlers Stephan Netolický aufgenommen. Nach seinem Tode setzte das Werk der auf diesem Gebiete nicht weniger bekannte Rosenberger Regent Jakob Krčín z Jelčan fort. Von letzterem stammt auch der sinnreiche Bau des »Neuen Flusses« und die Anlage der beiden Teichriesen »Svět« und »Rosenberger«. Die Wasserspiegel dieser beiden Seen reichen bis knapp an die Stadt heran.

Nachdem die Stadt 1611 durch Erbschaft in den Besitz derer von Schwamberg überging, wurde sie nach dem 30jähr. Kriege eine Beute der Habsburger. Die Besitzungen wurden dem Erzherzog Leopold Wilhelm geschenkt und dieser vermachte sie wiederum 1660 der Linie der Schwarzenberge. Dieses Haus war bis unlängst Eigentümer der Herrschaft und zahlreicher Besitzungen in der Umgebung.

Třeboň ist Bezirksstadt und natürliches Zentrum der Gegend. Die Stadt ist Sitz der Bezirksbehörde, der Steuerverwaltung, eines Steueramtes, aller übrigen Staatsämter, weiters Direktion der staatlichen Wälder und Guter und Sitz der Schwarzenberg'schen Herrschaftsverwaltung. Třeboň ist Garnisonsstadt.

An Industrie- und Handelsunternehmungen wären anzuführen: Das Schwarzenberg'sche Bräuhaus, die staatliche Brettsäge, das Sägewerk der Firma Tomas Franěk, die Wittingauer Ziegel- und Zementfabrik G. m. b. H., (erzeugt alle Arten von Ziegeln, dünnwändige Zementwaren, Spezial-Drainagerohren aller Weiten) und die Landwirtschaftsgenossenschaft.

Von den Geldinstituten sind zu nennen: die Sparkasse, welche sich mit allen Bankgeschäften befasst: vorteilhaft verzinste Einlagen, Hypothekar-, Komunal- und Kontokorrent-Anleihen, Wechseleskont, Einlösung von Kupons und Wechselstube. Einlagenstand Kč 37,633.922. Die bürgerliche Vorschusskassa in Tábor, Filiale Třeboň, betreibt sämtliche Geldgeschäfte. Das Institut hat (inkl Exposituren) einen Einlagenstand von über 92,000.000 Kč und ist eines der ältesten Bankgeschäfte Südböhmens, welches allgemeines Vertrauen geniesst. Die landwirtschaftliche Bezirkssparkasse bildet den Finanzmittelpunkt der südbohmischen Landwirtschaft. Stand der Vorschusse über 4 Millionen Kč, verwaltete Einlagen Kč 5,530.000. Die gewerbliche Vorschusskassa und die südbohmische Sparkasse betreiben ebenfalls alle Geldgeschäfte.

In den letzten Jahren wird Třeboň wegen seiner gunstigen Lage, seines besonders im Sommer angenehmen Klimas und wegen seiner wirklich herrlichen Umgebung als Sommerfrischenort aufgesucht. Das hiesige Klima vereinigt in sich die Vorteile der Waldhochebene. Die Seehohe (440 m ü. d. M.), und die hier befindlichen Wälder bewirken ein mässig feuchtes und kuhles Klima, welches den Aufenthalt im Sommer hochst angenehm macht. Der Sommer in diesen Gegenden pflegt daher warm, aber niemals unangenehm heiss zu sein.

Die dunne, mässig feuchte Luft bewirkt eine Anregung der Hauttätigkeit und steigert den Appetit. Diese reine, mit Ozon durchtränkte Luft wird tagsuber angenehm erwärmt, kühlt sich jedoch infolge der Seehöhe über die Nacht etwas ab, sodass ein gesunder, stärkender Schlaf verburgt werden kann. Třeboň wird auch als günstiger Erholungsort für Gäste mit geschwächten Lungen empfohlen.

Die zahlreichen nahen Badeanstalten sind mit Sand-, Luft- und Sonnenbädern eingerichtet. Mit einem reinen, angenehm durchwärmten Sand und, laut Kennern, mit dem grossten Sonnenlicht, anziehend ist der Teich »Svět« mit seinem Naturstrandbad »Ostende«. Der See misst 201 ha Wasserfläche und ähnelt einem Binnensee. Der Strand dieses am meisten besuchten Teiches ist entweder auf dem schattigen »Svět«-Damm und dem Schwarzenberger Park in 20 Minuten, oder mittels Motorboot in 5 Minuten zu erreichen. Mit dem Auto kann man bis zum Strand des Teiches fahren. — Da die Tiefe des Teiches nur langsam und allmählich zunimmt, befindet sich hier ein viel besuchtes Kinderstrandbad. — Dieses Naturbad heilt Stoffwechselstörungen, krankhafte Fettleibigkeit, Gicht, Nervenstörungen, neurasthenische Beschwerden, Erschöpfungszustände, tuberkulöse Drüsen- und Knochenkrankheiten und wird häufig von Rekonvaleszenten aufgesucht.

Die ungeheueren Waldbestände mit ihren sorgsam gepflegten Wegen und den mit hundertjährigen Eichen bewachsenen Teichufern bieten Naturliebhabern und den Sommerfrischlern reiche Gelegenheit zu schönen Spaziergängen und die rauch- und staubfreie Luft verburgt Genesungsbedurftigen Erholung u. Gesundung. Die ganze Gegend zeigt zu den verschiedensten Tageszeiten zauberhafte Stimmungsbilder. Třeboň bietet in unbeschränkter Anzahl kürzere und längere Spaziergänge. Unmittelbar hinter der Stadt entlang den schattigen Ufern des »Goldenen Baches«, durch den Schwarzenberg'schen Park mit seiner Gruft, entlang der Ufer der Teiche »Svět« und »Opatovický«, zum Walde, genannt »Hrádeček«. Dieser Wald dehnt sich über 20 km bis zum Bahnhof Suchdol aus.

Weitere Ausfluge sind zu dem im Jahre 1584/85 erbauten Kanale »Neuer Fluss«, der das Wasser aus der Lužnice in die Nežárka ableitet u. zu den Gratzner Bergen, auf Schloss Frauenberg, Schloss Jemčín, Trocnov usw. Ausfluge

Suchdol nad Lužnicí.
Ulice 28. října s budovou státních škol. — Hotel »Bronec«.
Die Strasse des 28. Oktober mit dem Gebäude der Staatsschulen. — Hotel »Bronec«.
La Rue du 28 octobre avec le bâtiment des écoles d'Etat. — Hôtel »Bronec«.
Street of the 28th. of October with State's schools building. — »Bronec« Hotel.

Chlum u Třeboně. Partie ze zámeckého parku. — Na hrázi rybnika »Hejtmana«. — Partie im Schlosspark. — Am Ufer des »Haptmann«-Teiches. — Vue partielle du parc du château. — Au bord de l'étang de Hejtman. — Partial view of the park round the castle. — Riverside of Hejtman-pond.

entlang dieses Flusses zählten zu den beliebtesten Spaziergängen der čechischen Künstlerin E. Destinová.

Třeboň ist desgleichen ein beliebter Sportplatz. Schwimmen, Rudern, Tennis, Wolley-ball, Fischfang usw.

Was öffentliche Einrichtungen anbelangt, ist reichlich vorgesorgt. Die ganze Stadt ist vorbildlich kanalisiert u. mit einer Wasserleitung, deren Trinkwasser stark eisenhältig ist, versorgt.

Třeboň hat, wie nur wenige Städte, Ueberfluss an historischen und künstlerischen Andenken, deren überwiegender Teil an den vergangenen Ruhm der fünfblättrigen Rose von Rosenberg erinnert und alljährlich viele Fremde hierher lockt. Die Stadt hütet ängstlich alle diese Andenken und hat sich so ihr altes Gepräge bewahrt. Der Ringplatz, um welchen in einer länglichen Elipse die altburgerlichen Häuser mit ihren Renaissanceschildern, stellenweise sogar noch mit Lauben versehen stehen, bildet ein harmonisches Bild, welches durch die alten Stadttore, Bollwerke und die Reste der alten Stadtmauer, sowie durch die in der Nähe befindlichen Parkanlagen und die Wälder ergänzt wird. Die Stadt wird von den Türmen des Rathauses, der gothischen Kirche des aufgelosten Augustinerklosters und vom Schloss (herrliche Renaissancepforten, sehenswertes Treppenhaus, Arkaden, Rosenberg-Schwamberg'schen Wappensaal, zahlreiche, wertvolle Wandmalereien aus dem 16. und 17. Jahrhundert) überragt. Aus dem Schlosse in die Dekanalkirche führt der sogenannte »Lange Gang« mit dem »Rippengewölbe« aus dem 17. Jahrhundert. Entlang dieses Weges befindet sich in 24 Sälen das in Zentral-Europa berühmteste Archiv, welches alljährlich nicht nur zahlreiche Besucher der Gelehrtenwelt, sondern auch unzählige Laienbesucher anlockt. Einer der bedeutendsten Historiker Böhmens, Frant. Palacký, benannte dieses Archiv »Mekka der böhmischen Historiker«.

Die Dekanal-, früher Klosterkirche, ist mit herrlichen Fresken geschmückt und stammt aus dem 14. Jahrhundert. Im Gebäude der ehemaligen Klosterkirche ist die Hauskapelle der Aebte aus dem 14. Jahrhundert, eine der ältesten gothischen Baudenkmäler erhalten geblieben. Eine beachtenswerte Sehenswürdigkeit ist desgleichen die Schwarzenberg'sche Gruft, welche sich im herrschaftlichen Park zwischen den beiden Teichen »Svět« und »Opatovický« befindet. Dieselbe wurde im Jahre 1874—1877 im modern gothischen Stil erbaut und in ihrem Innern finden wir ein aus carrarischem Marmor verfertigtes Sarkophag des Fürsten Johann von Schwarzenberg, erbaut vom italienischen Bildhauer Alex. Tripella (1799). Abseits der Gruft steht ein idyllisches Kirchlein des Hl. Jiljí aus dem 16. Jahrhudert.

Die Stadt Třeboň liegt an der Eisenbahnstrecke Prag—České Velenice—Wien und wird täglich durch 5 Zuge mit der Hauptstadt verbunden. Třeboň wird durch 2 Staatstrassen, Prag—Neu Nagelberg—Wien und Domažlice—Böhmisch Budweis—Neuhaus gekreuzt. Nach Böhmisch Budweis und Neuhaus gehen 2× täglich staatl. Autobusse.

Anerkannte Hotels: »U Koníčka« (»zum Rosslein«), »Zlatá Hvězda« (»Goldener Stern«), »Zlatý Hrozen« (»Goldene Traube«); erwähnenswert ist die Restauration »U zlatého kapra« (»Zum Goldenen Karpfen«), woselbst sich auch ein Kaffeehaus mit Weinstube und mit Tanzparket befindet.

Die Stadt ist wohl am meisten durch die »Třeboněr Karpfen« berühmt und weltbekannt geworden. Diese Bezeichnug ist gesetzlich geschützt und es dürfen nur Fische, welche in den unter Staatsverwaltung stehenden und in den städtischen Teichen gezüchtet werden, so benannt werden

Ebenso geniesst das Třeboňer Bier aus dem im Jahre 1379 erbauten Schwarzenberg'schen Bräuhaus einen guten Ruf. Kein Besucher verlässt die Stadt, ohne nicht »Třeboňer Karpfen« und »Třeboňer Bier«, welches übrigens in beträchtlichen Mengen auch exportiert wird, gekostet zu haben.

Die internationalen Wassersportler haben in letzter Zeit ihren Sitz nach Třeboň verlegt, da die Ruderbahn auf dem Teiche »Svět« volle 3000 m misst, wessen sich keine einzige Stadt in Mitteleuropa rühmen kann. Die alljährlich veranstaltete »Třeboněr Regatta« zieht zahlreiche Sportfreunde an.

Die Umgebung der Stadt Třeboň.

Unweit dieser schonen Stadt, inmitten dichter Wälder und stiller Teiche liegt ein reizvoller Ort, die Sommerfrische **Chlum.** Der ausgedehnte, öffentlich zugängliche Park mit dem Schloss, eine Badeanstalt, Gelegenheit zum Fischfang usw. machen den Aufenthalt in Chlum sehr angenehm. Nicht weit von Chlum liegt der bekannte Staňkovicer Teich. In der Gemeinde ist 1 Arzt. Postamt und Haltestelle der Autobuslinie, welche die Verbindung mit der Bahn herstellt. Gute Verpflegung! Privatwohnungen vermittelt das Stadtamt in Chlum bei Třeboň.

Auf der Strecke Prag—České Velenice, entlang der Lužnice befindet sich ein ebenfalls schöner Ort, **Suchdol a. Lužnice.** Hier gibt es herrliche Laub- und Nadelwälder. Für Unterkunft ist durch 3 Hotels und zahlreiche billige Privatwohnungen gesorgt.

Třeboň

ville des étangs et ses environs.

La ville de Třeboň avec ses étangs, qui sont les plus grands de la Bohême, avec ses forêts et prairies étendues est un endroit qu'on ne rencontre pas facilement.

Par un jour ensoleillé le paysage, vu des hauteurs, ressemble à un bouclier incrusté de plaques d'argent et des émeraudes, encadré de reliefs irréguliers (les montagnes et les collines de la Forêt Bohémienne, les montagnes de Nové Hrady et la suite des collines bohémiennes-moraves).

Une foule de peintres. comme A. Chittussi, K. Liebscher, V. et E. Brechler, Ed. Herold etc. ont trouvé dans cette contrée splendide de l'inspiration pour des oeuvres d'art d'une beauté permanente et d'une valeur artistique.

Le passé historique de la ville de Třeboň est célèbre. Autrefois elle était la résidence favorite des »rois de la Bohême méridionale«, des seigneurs de Rožmberk, qui intervenaient souvent dans la politique du pays grâce à leur influence. Cette maison puissante possédait la ville depuis 1366 après avoir acheté les propriétés des seigneurs de Witkow-Landstein. La contrée, colonisée au 11ième siècle environ, appartenait d'abord aux souverains bohémiens. Le duc Ulrich en fit cadeau au couvent de Svět'á (cisterciens) au 12ième siècle. Ces moines, pour leur part, vendaient cette propriété à la famille de Witkow-Landstein au 13ième siècle, comme nous venons de le dire. Johann de Landstein vendait les biens en 1366 aux frères Ulrich, Jodokus, Peter et Johann de Rožmberk, dont ces deux derniers firent fortifier la ville par des retranchements. (1376). Dès le commencement du 16-ième siècle on creusait des étangs nombreux dans cette contrée. Pour les remplir on employait le canal artificiel prolongé de Lužnice, appelé »Canal d'or«.

Pendant les années 1525—27 la ville fut encore fortifiée d'un autre mur, de nombreux fossés et remparts. Ces travaux furent exécutés sous la direction du fameux expert d'étangs Štěpánek Netolický. Après sa mort le régent de Rožmberk, Jakub Krčín z Jelčan, non moins versé dans cette matière, continuait l'oeuvre. Il y a également établi le »Ruisseau nouveau« et les deux grands étangs »Svět« et »Rožmberk«. Le niveau de ces deux lacs atteint presque la ville.

En 1611 Třeboň devint par héritage la propriété des seigneurs de Schwamberg et après la geurre de Trente ans elle tombait entre les mains des Habsbourgs. On en fit cadeau à l'archiduc Leopold Guillanme qui les légua à la ligne des Schwarzenberg en 1660. Cette famile possède encore de nos jours le domaine et plusieures propriétés des environs.

Třeboň est ville de district et le centre naturel de la région. Il y a les magistrats du district, l'administration des impôts, le bureau des contributions ainsi que toutes les autres charges publiques, la direction des forêts et des domaines d'Etat, l'administration du domaine de Schwarzenberg. Třeboň est ville de garnison.

Des entreprises industrielles nous mentionnons: la brasserie de Schwarzenberg, la scie à refendre d'Etat, la tuilerie et l'usine de ciment de Třeboň, société à responsabilité limitée (production de toute sorte de tuiles, marchandises de ciment à cousses minces, tuyaux spéciaux de drainage à largeur différente), la société agricole.

Des banques il faut citer: la caisse d'épargne qui se charge de toutes les opérations financières: versements rapportants des intérêts avantageux, emprunts d'hypothèques, communaux, du compte courant, escompte des lettres de change,

paiement de coupons, bureau de change. Mise de fonds: Kč 37,633.922.—. La caisse civile de prêts à Tábor, succursale à Třeboň s'occupe également de transaction monétaires. Elle possède (avec les expositures) une mise de fonds de plus de 92,000.000.— Kč. C'est une des banques les plus anciennes de la Bohême du Sud qui jouit d'une confiance générale. La caisse agricole d'épargne est le centre des finances de l'agriculture de la Bohême meridionale. Prêts plus de 4 millions de Kč, mise de fonds: Kč 5,530.000.—. D'autres banques seraient la caisse industrielle de prêts et la caisse d'épargne de la Bohême du Sud.

Au cours des dernières années la ville de Třeboň devenait une villégiature recherchée, grâce au climat favorable surtout en été et à ses environs d'une beauté exquise. Le climat réunit tous les avantages d'un plateau élevé boisé. L'altitude (440 m. au-dessus du niveau de la mer) ainsi que les forêts immenses rendent le climat légèrement humide et frais. Voilà pourquoi le séjour y est très agréable en été. L'été est toujours chaud, mais jamais insupportable.

L'air fluide, un peu humide incite les échanges organiques et augmente l'appétit. Cet air pur et ozonique est réchauffé agréablement pendant le jour et se refroidit un peu pendant la nuit de sorte qu'on jouira d'un sommeil salubre et fortifiant. Třeboň ets également recommandée comme station climatique pour des personnes qui souffrent de poumons affaiblis.

Les nombreux établissements de bain qui se trouvent à proximité sont pourvus de bains de plage, d'air, de soleil. L'étang de »Svět« avec le bain de plage naturelle de »Ostende« est très fréquenté grâce au sable pur, agréablement chaud, et au soleil intense. Le lac a une superficie de 201 ha. et ressemble à une mer intérieure. La plage de cet étang magnifique est à atteindre par le quai ombragé de »Svět« et le parc de Schwarzenberg en 20 minutes ou bien par un bateau automobile en 5 minutes. On peut aller en auto jusqu'à la plage de l'étang. Il y a également un bain de plage très en faveur d'enfants puisque la profondeur de l'étang ne croît que peu à peu. Ce bain naturel guérit les troubles des échanges organiques, obésité, goutte, neurasténie, exténuation, maladies des glandes et des os à base tuberculeuse et beaucoup de convalescents y viennent également.

Les forêts immenses aux chemins bien entretenus et aux bords d'étangs couverts de chênes centenaires offrent maintes occasions aux amis de la nature et aux villégiateurs pour entreprendre de belles promenades et l'air sans fumée et sans poussière garantit le rétablissement et la guérison. Toute la contrée montre des effets magiques aux heures différentes du jour.

On peut entreprendre beaucoup de promenades plus ou moins prolongées comme p. e. le long de bords ombragés du »Canal d'or« à travers le parc de Schwarzenberg avec le mausolée, le long des bords des étangs de »Svět« et »Opatovický« à la forêt de Hrádeček d'où on parvient par la forêt épaisse à la gare de Suchdol au bout de 20 km.

D'autres excursions sont au canal du »Ruisseau nouveau« coustruit en 1584/85, qui déverse les eaux du Lužnice dans la Nežárka. L'artiste tchèque E. Destinová aimait bien les excursions le long du fleuve, puis aux montagnes des Nové Hrady aux châteaux de Hluboká, Jemčína, Trocnov etc.

Třeboň est également une ville de sport. Natation, canotage, tennis, volley-ball, pêche à la ligne, etc. Institutions publiques: Toute la ville a une canalisation modèle et un aqueduc à l'eau potable très ferrugineuse.

Třeboň possède beaucoup de souvenirs historiques et artistiques dont la plupart font songer à la rose à cinq pétales de Rožmberg et à sa gloire passée. Ces .curiosités attirent bien des étrangers tous les ans. La ville garde pieusement tous ces souvenirs et s'est préservée le caractère ancien. La place du marché, autour de laquelle se trouvent dans une ellipse oblongue les maisons patriciennes avec leurs enseignes en style renaissance, parfois même encore pourvues d'arcades. C'est un aspect harmonieux qui est encore augmenté par les vieilles portes de la ville, les bastions ainsi que par le reste des vieux murs de la ville, les parcs proches et les forêts.

La ville est surmontée des tours de l'hôtel de ville, de l'église gothique, du couvent supprimé des augustins, du château (belles portes en style Renaissance, cage magnifique d' escaliers, arcades, salle des armoiries de Rožmberk-Schwamberg, fresques nombreuses et précieuses du 16ième et du 17ième siècle.) L'ainsi dit »Passage long« mène du château à l'église décanale avec la voûte du 17ième siècle. Le long de ce chemin se trouvent en 24 salles les archives célèbres dans toute l'Europe qui attirent souvent non seulement des savants mais encore beaucoup de laïques. Un des historiens les plus fameux de la Bohême, Frant. Palacký appelait ces archives »la Mecque des historiens bohémiens.«

L'église décanale, ancienne église conventuelle, est ornée de fresques magnifiques et date du 14ième siècle. Il y a la chapelle des abbés du 14ième siècle, l'un des plus anciens monuments de l'architecture gothique. Une autre curiosité est le mausolée de Schwarzenberg, qui est au parc seigneurial entre les 2 étangs de »Svět« et »Opatovický«. Il fut bâti en 1874/77 en style ogival. A l'intérieur se trouve le sarcophage du prince Jean de Schwarzenberg en marbre de Carrare par le sculpteur italien Alex. Tripella (1799). A part du mausolée il y a une petite église idyllique de St. Jiljí du 16ième siècle.

La ville de Třeboň est située à la ligne de chemin de fer de Prague—Česká Velenice—Vienne. Correspondance avec la capitale: 5 trains par jour. Deux routes d'Etat: Prague—Neu Nagelberg—Vienne et Domažlice—České Budějovice—Jindřichův Hradec.

Hôtels à recommander: »U Koníčka«, »Zlatá Hvězda«, »Zlatý Hrozen.« Café et restaurant »U zlatého kapra«, taverne et parquet de danse.

La ville jouit d'une renommée universelle grâce aux carpes de Třeboň. Marque déposée, qui n'est admise que pour les poissons élévés dans les étangs, qui sont sous l'administration de la pisciculture d'Etat et de la ville de Třeboň.

La brasserie de Schwarzenberg, bâtie en 1379 est également célèbre. Personne ne quittera la ville sans avoir goûté les carpes et la bière de

Třeboň. La biere est exportée à l'étranger en quantité considérable.

A l'étranger on s'intéresse de plus en plus à la régate internationale à l'aviron organisée tous les ans à la piste de l'étang »Svět« à Třeboň, qui attire des milliers d'amis et de fervents des sports nautiques. La participation de rameurs de l'étranger à la régate internationale de Třeboň accroît d'année en année.

Les environs de la ville de Třeboň.

Non loin de la ville, au milieu de forêts et d'étangs se trouve la charmante villégiature de **Chlum.** Le vaste parc, accessible au public, avec son château, l'établissement de bain, la pêche à la ligne, rendent le séjour le plus agréable que possible. A proximité il y a l'étang connu de Staňkovice. Dans la commune un médecin a sa résidence permamente. Poste, arrêt de la

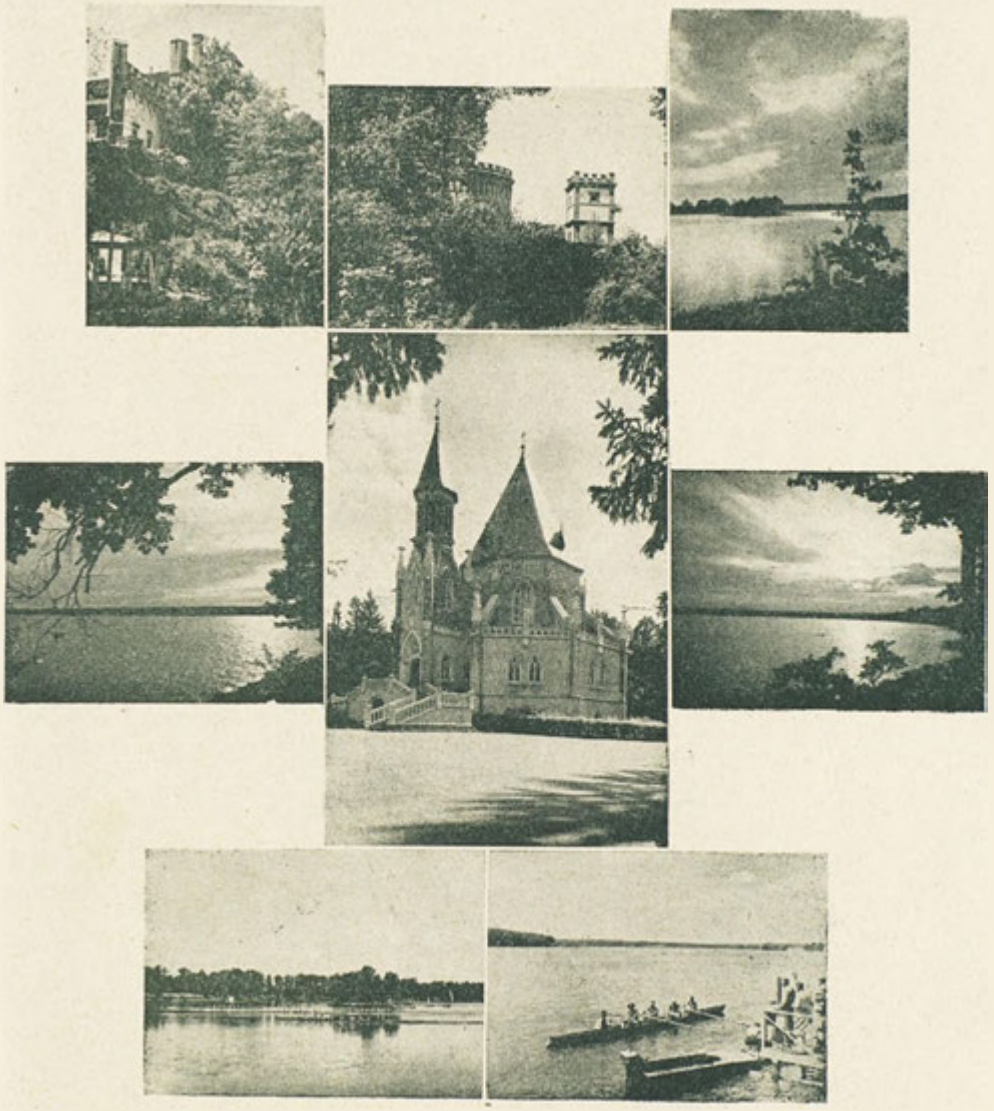

Pivovar — pohled od »Zlaté stoky«. — Bašta. — Nálada na rybníku Opatovickém. — Večerní nálada na Rožmberku. — Schwarzenbergská hrobka. — Rožmberk. — Veslařské závody »Třeboňská regata« na »Světě«.

Bräuhaus — Blick vom »Goldenen Bach«. — Bastei. — Stimmungsbild am »Opatovic«-Teich. Abendstimmung am Rosenberger Teich. — Schwarzenberg'sche Gruft. — Rosenberger Teich. — Wettrudern (»Třeboňer Regatta«) am »Svět«-Teich.

Brasserie. - Vue du »Ruisseau d'or«. — Bastion. — Paysage près de l'étang de »Opatovic«. — Effet de soir à l'étang de Rožmberk. — Le Mausolée de Schwarzenberg. — L'Etang de Rožmberg. — Course de bateaux (Régate de Třeboň) sur l'étang de »Svět«.

Brewery - View from »Golden Brook«. — Bastion. — Landscape near »Opatovic«-pond. — Evening-lights at Rožmberk-pond. — Schwarzenberg-Mausoleum. — Rožmberk-pond. — Boat-race (Třeboň-Regatta) on »Svět«-pond.

ligne d'autobus qui conduit à la gare. Bonne nourriture. La mairie de Chlum près de Třeboň communique des adresses de logements privés. A la ligne de Praha—České Velenice, le long de Lužnice se trouve un bel endroit: **Suchdol** a/Lužnice. Il y a des bois magnifiques d'arbres à feuilles et à aciculaires. Beau logement dans 3 hotels et dans de nombreuses maisons privées à bas prix.

Třeboň

the town of many ponds and its surroundings.

The town Třeboň with its large ponds, its widespread woods and meadows is quite a rare and not at all typical region.

Looking down on the country on sunny days, it seems to be an enormous shield, damasked with plates of silver emeralds. The edges are adorned with irregular relief: the beautiful hills and mountains of the Bohemian Forest, the Novohradské hory and the Českomoravská vysočina.

Many painters found in these wonderful regions fine subjects for their works of art, most beautiful and of high artistic value. Let us only mention: A. Chitussi, K. Liebscher, V. and E. Brechler, Ed. Herold, Pitter, etc.

The town Třeboň has a very famous past. Once it had been the seat in favour of the »South Bohemian Kings«, the Lords of Rožmberk, often interfering with the lot of Bohemia by their mighty influence. This powerful family bought in 1366 the town Třeboň from the Lords of Witkow-Landstein. In the beginning the country, colonised at about the 11th. century, belonged to the Bohemian sovereigns. Duke Ulric gave the place as a present to the Světla-monastery (Cistercian-monks) in the 12th. century, and in the 13 th. the monks sold it to the Lords of Witkow - Landstein. In 1366 John of Landstein sold the estate to the brothers Ulric, Jodocus, Peter and John of Rožmberk and now Třeboň became fortified by many trenches (1376). In the beginning of the 16th. century many ponds were layed out and filled by a long artificial canal with the water of Lužnice, the so-called »Golden brook«.

In 1525—27 the town was fortified with a second wall, many trenches and remparts. All these works were done under the management of the famous expert of ponds Štěpánek Netolický. After his death the regent of Rožmberk, James Krčín of Jelčan, who was a well known specialist for ponds himself, continued the work. His creation is the most ingenious laying out of the »Nová Řeka« and of the two gigantic ponds »Svět« and »Rožmberk«. The surface of these ponds nearly reaches up to the town.

In 1611 Třeboň came by a legacy under the rule of the Masters of Švamberk and after the Thirty Years' War it became a booty of the Habsburg dynasty. The estates were given to Archduke Leopold William and he made a present of them to the family Schwarzenberg in 1660. The Schwarzenberg were owners of the estate and of many other properties in the surroundings till the year 1924.

Třeboň is a district town and the natural centre of the country. It is the seat of the district-court, the board of assessment, a revenue-office, of all the other public offices, of the administration of the public woods and estates, and of the administration of the Schwarzenberg estates. It is a garrison town too.

From branches of industry and trade let us mention: The Schwarzenberg brewery, the public pit-saw, the sawmill of the firm Thomas Franěk, the Třeboň brick-yard and cement-works Lted. (Production of all kinds of bricks, thin-side cement goods, special drainage-pipes of all diameter) and the agricultural association.

Banks: The savings-bank, doing all kind of money-transaction: well bearing deposits, hypothecary-communal- and account-current-loans, bill-discount, payment of dividend-warrants, money-changing office. Deposits: Kč 37,633.922. The civil loan-society in Tábor has a branch-office in Třeboň and does all money transactions. Including all branch-offices it has deposits of more than Kč 92,000.000 and is one of the oldest banks in South Bohemia, enjoying general trust. The agricultural district saving-bank is the financial centre of South Bohemian agriculture. Loans more than 4 millions of Kč, deposits Kč 5,530.000. The industrial loan society and the South Bohemian savings-bank do all financial transactions, too.

In the last years Třeboň became a summer health-resort. Its climate is a very agreable one, uniting all the advantages of a wood-plain, and its surroundings are most beautiful. The sea-level (440 m.) and the large woods surrounding the town, produce a rather moist and cool climate and make the stay very agreeable. Summer is warm in this region but never too hot. The thin and moist air stimulates you and raises the appetite, it is full of ozone, agreably warm by day and becomes cool again by night. Your sleep will be sound and refreshing. Třeboň is a good recreation-place, too, for people with weak lungs.

The numerous bathing-establishments in the proximity of the town have nice sand-, air- and sun-baths. The pond »Svět« with its natural strand »Ostende«, the clean and warm sand shining in the bright sun, is very attractive. You reach this beautiful pond walking on the shady »Svět« dam and through the Schwarzenberg park in 20 minutes, or by a motor-boat in 5 min. By car you may drive till to the strand of the pond. As the pond becomes deeper only gradually it is a much frequented bath for children. This natural bath cures change of matters-troubles, abnormal corpulence, gout, nervous troubles, fatigue, tuberculous affections of the glands and bones.

Enormous wood with carefully kept ways and the pond shores with hundred years old oak-trees are a wonderful place to regain strength and health. Friends of nature find many a nice walk in the pure and dustless air. All the region

shows fascinating landscape-pictures changing in the different times of the day. Just behind the town there is a fine walk along the shady banks of the »Golden Brook«. An other one leads through the Schwarzenberg-park with its mausoleum. Or you choose to go along the shores of the ponds »Svět« and »Opatovický« to the wood called »Hrádeček«. from here you reach after 20 km walk through shady woods the station of Suchdol.

Other excursions are: A walk to the canal »Nová řeka« (The New River) (built in 1584—1585) diverting the water of Lužnice into Nežárka-river. to Novohradský Hory, to Hluboká and Jemčina-castle or to Trocnov. Excursions along this river have been the favourite walks of the Czech artist E. Destinová.

Třeboň is a sporting-place much in vogue. Swimming, rowing, tennis, wolley-ball, angling etc., etc.

As to public institutions they are well looked after. There is a model canalisation in the town and an aqueduct with excellent drinking water.

Only few towns possess so many historical and artistic reminiscences of the past as Třeboň. Most of these show the past glory of the 5petaled rose of the Rožmberk-family and attract many tourists. The town keeps carefully all this antiqueness and looks like a medieval town. The market-place forms a longish ellipse with its old patrician houses, most of them have Renaissance-shields and arcades. The old town-gates, the remparts and the ruins of the old town-walls offer a harmonious picture and all the parks and near woods complete it.

The town is overlooked by the towers of the town-hall, the Gothic church of the ancient Augustine monastery and the castle (beautiful Renaissance gates, a remarkable well of a staircase, arcades, a Rožmberk-Švamberk coat of arms-hall, numerous valuable frescoes from the 16th .and 17th. century). The castle is united with the deanery-church by the so-called »Long Passage« with fine arches from the 17th. century. Along this passage there are archives in 24 halls, famous in all Central-Europe. Year by year they attract many great scholars and even numerous outsiders. One of the most important Bohemian historians, Frant. Palacký, called these archives the »Mecca of Bohemian historians«.

The deanery-church was formerly a church, belonging to a monastery. You find wonderful frescoes there, dating from the 14th. century. One of the oldest Gothic buildings has been preserved there, too: the private chapel of the abbots. (14th. century). The Schwarzenberg-mausoleum is very remarkable. It is in the private park between the two ponds »Svět« and »Opatovický«. It is built in modern Gothic style in 1874 — 1877. A wonderful sarcophagus of Carrara marble is there made by the Italien sculptor Alex. Trinella (1799), enclosing the mortal remains of prince John of Schwarzenberg. Near the mausoleum there is an idyllic small church of St. Jiljí, dating from the 16th. century.

The town Třeboň is on the railway-line Praha—České Velenice—Viena and 5 trains connect it with the capital. Třeboň is on the crossing of 2 public roads: Praha—Neu Nagelberg—Vienna and Domažlice—České Budějovice—Jindřichův Hradec. Twice a day busses run to České Budějovice and Jindř. Hradec.

Hotels to be recommended: »U Koníčka«, »Zlatá Hvězda«, »Zlatý Hrozen«. A very good restaurant is »U zlatého kapra« with Café and wine-room (dancing).

The town became famous on account of the »Třeboň carps«. This name is a trade-mark and only fishes, kept in municipal and public ponds, may be called so. The Třeboň beer the Schwarzenberg brewery (built in 1379) rose in high repute, too. No tourist must leave the town without having feasted on Třeboň carps and beer!

The international water-sportsmen have their seat in Třeboň now. The rowing-line on the pond »Svět« is 3000 m. long — no other town in Central Europe may boast of the same. The Třeboň regatta, arranged every year attracts many sportsmen.

The surroundings of the town Třeboň.

Framed by deep woods and beautiful ponds, there lies a charming place: the summer health-resort **Chlum.**

The large park with the castle, a bathing establishment and angling-sport makes the stay very agreeable. Quite near is the nice Staňkovský-pond. There is a physician in the parish, a post-office and the stopping-place of the bus-line, connecting Chlum with the station. Good board! The town-office Chlum near Třeboň gives addresses of private rooms. On the line Praha—České Velenice, there is an other fine place: **Suchdol,** with large pine- and leafy-woods. 3 hotels and many cheap private rooms are to be found.

Lišov - město nábytku.

Jihočeské město Lišov vás při vstupu vítá jako »město nábytku«. Původcem tohoto přívlastku jest rozšířená výroba nábytku, která jest v nynější době hospodářskou základnou v městě, neboť přes dvě třetiny všeho obyvatelstva účastní se jeho výrobou. Tato výroba má v Lišově — městě nábytku — svoji tradici, svůj více než století vývoj. Tímto časovým vývojem se rozmohlo v Lišově řemeslo truhlářské. Vyrostlo do nynějších rozměrů z malých počátků. Z původní ojedinělé dílny vznikl kolos — jakýsi kolektiv velkých a drobných výrob-

Lišov — město nábytku. — Lišov — die Stadt der Möbel. — Lišov — ville des meubles. — Lišov — town of furniture.

ců, kteří, sdruženi v »Odborné společenstvo truhlářů«, společně se starají o rozkvět svého řemesla a odbyt svých výrobků při plném zachování své soutěživé samostatnosti výrobní a prodejní. Svou vlastní prací, bez cizí pomoci, dobyli lišovští výrobci nábytku našeho trhu a jejich »lišovský nábytek« jest jedním z nejvyhledávanějších, neboť není výsledkem racionelní práce seriové výroby, jest a zůstane valnou většinou výrobkem ručním, individuálně pracovaným. Lišovští truhláři tvoří nábytek konstruktivně důkladný a při tom lehkého vzhledu, s uměleckým vkusem, moderní, prostý a přepychový. Každý kus nábytku, nesoucí značku »Lišovský nábytek«, je ladný, účelný a pohodlný v používání, takže vyhovuje i nejnáročnějším lidem. Pracuje se většinou dle návrhů architektů, ze dřev domácích i cizokrajných a používá se všech posledních možností k docilení všestranné použitelnosti a trvanlivosti. Lišovští jsou a zůstanou dobrými řemeslníky-umělci, tvořícími dle hesla: dobrý architekt a svědomitý řemeslník dá dokonalý byt. Pracují pro vás a vaše pohodlí nábytek všeho druhu a slohu v provedení lidovém, středním i přepychovém za ceny, jež vám budou jistě vyhovovati.

Pro lepší odbyt jsou každoročně pořádány v Lišově, městě nábytku, »Výstavní trhy nábytku« v měsíci červenci nebo srpnu, trvající 14 dnů (přesná data výstav jsou oznamována v denním tisku), dále jsou bohaté exposice na každém Pražském vzorkovém veletrhu v paláci a v pavilonu U 5, mimo četné sklady v Lišově, kde jsou k disposici dokonalá, úplná bytová zařízení. A je na vás, abyste si jejich zakoupením zajistili spokojený život. Další odbytové středisko je zřízeno v Praze VII., Bělského tř. 23, pod názvem »Výstava lišovského nábytku«, a v Plzni v Nepomucké třídě, aby bylo umožněno koupiti si »lišovský nábytek« i těm, kteří nemohou přijeti do Lišova.

Řada menších dílen, moderně vybavených, jest doplněna několika většími podniky, se strojním zařízením a s parní sušárnou, které zaměstnávají 20 až 40 zaměstnanců. Nábytek (ložnice, kuchyně, předsíně, obývací, pánské, dívčí, dětské pokoje, jídelny atd.), vyrábějí tyto firmy:

Alexandr Ferdinand, Brož Josef, Běhounek Josef, Bouchal Josef, Bica Antonín, Bambule Karel, Baier František, Bambule František, Češka Josef, Čapek Matěj, Češka Gustav, Češka Stanislav, Čapek Josef, Dušek Jan, Eger Jan, Fric Vojtěch, Fric Roman, Frolík Jan, Faber František, Irmiš Karel, Irmiš Roman, Irmiš Václav mladší, Ježek František, Kašpar František, Kašpar Josef, Kašpar Vojtěch, Karpianus Václav starší, Kroupa Ludvík, Kolář František, Kočvara Ladislav, Kotásek Václav, Kluzák František, Kovařík Jan, Lokabauer B. Leksa Štěpán, Peksa František, Hrudka Ferdinand,

Pracovna ministra obchodu v ministerstvu obchodu v Praze. Provedla firma Franz Reindl, tov. na nábytek, Lišov. — Arbeitszimmer des Ministers im Handelsministerium. Ausgeführt von der Fa. F. Reindl, Möbelfabrik, Lišov. — Studio du ministre au ministère du commerce. Exécuté par la maison F. Reindl, fabrique de meubles, Lišov. — Minister's studio in the ministry of commerce. Executed by the firm F. Reindl, furniture manufactory, Lišov.

Representační sklad lišovského nábytku v Praze VII., Bělského 23. — Repräsentationslager Lischauer Möbel in Prag VII., Bělského 23. — Exposition permanente des Meubles de Lišov à Prague VII., Bělského 23. — Permanent exhibition of Lišov furniture in Prague VIII., Bělského 23.

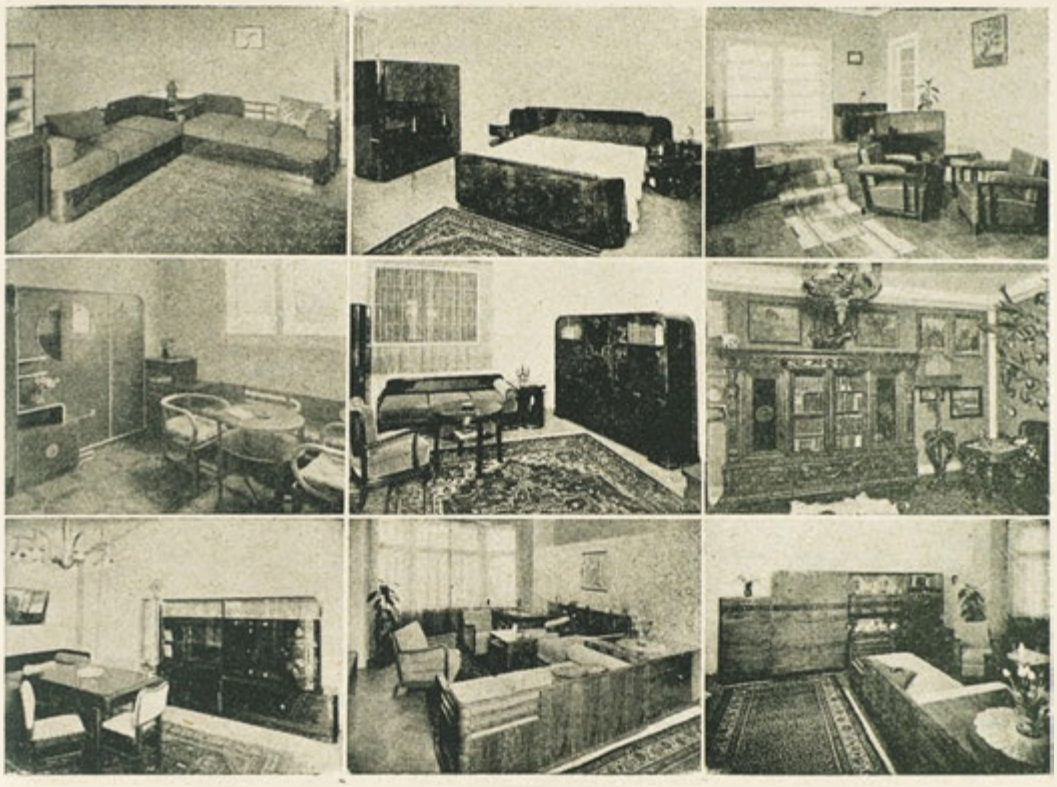

Ukázka lišovského nábytku. — Lischauer Möbel. — Les meubles de Lišov. — Lišov furniture.

Hrubý Jaroslav, Havel Jan, Hándl Jindřich, Henzl Jan, Hart František, Holý Václav, Svatoš Jaroslav, Pašek Felix, Kuběnka Emil, Reindl František, Pinc Štěpán, Šíma František, Šíma Václav, Šafář Jakub, Štrobl Karel, Smetana Štěpán, Pešek Jan, Suchomel Jan, Štícha Jan, Urban Karel, Vávra Rudolf, Vávra Stanislav, Vlk Josef, Vančura Antonín, Zelenka Jan, Karpianus Ludvik, Forst Jindřich, Farka Jindřich, Hanžl František.

Doporučujeme jejich výrobky, mající dobrý zvuk a záruku za zpracování. Dyhy a překližky »lišovského nábytku« dodává fa. **Jindřich Kolář,** Lišov, truhlářské potřeby, dyhy a překližky od firmy Boh. Šlechta, Lišov, skla a zrcadla »lišovského nábytku« jsou po většině od firmy Šilling a Knoflíček, fil. České Budějovice, čalounické práce sedacího nábytku a žíněnky od firem: Antonie Nováčková, čalounictví Lišov, Jan Švejda, čalounictví Lišov a Josef Bjaček, čalounictví Čes. Budějovice. Natěračské práce nábytkové a stavební provádějí firmy: Stanislav Moravec, Lišov a František Sýkora, Lišov. Stříkacích nitrolaků nábytkových se používá od firmy Vaníček a Malec, Satalice. Nábytek leštěný se čistí jejich výrobkem »Luxor«.

Mimo uvedeného domácího průmyslu nábytkářského jest v Lišově cihelna Havlů a stavitelství fmy Fr. Guschelbauer a spol. Dalším hospodářským činitelem jest Městská spořitelna, Okresní hospodářská záložna a Živnostenská záložna, soustřeďující lidové peněžnictví bývalého okresu.

Návštěvníkům Lišova doporučujeme městský representační dům hotel »Obec« s dobrým pivem českobudějovickým a výbornou kuchyní p. hoteliera Břehovského, hostinskými pokoji a letními byty, dále hostinec a restauraci »U Štroblů«, hotel »Záložnu« a hotel »U černého koníčka« s třeboňským pivem. Pro automobilisty jest zde autosprávkárna Málkova, garáže v hotelu »Obec« a 4 benzinové pumpy.

Spojení se světem obstarává autobusová linka České Budějovice—Třeboň (jezdí se až 7krát denně). Lišov má krásné okolí lesů a rybníků. Svým klidem a zdravým podnebím přímo láká k prázdninovým oddechům. Jest to ideální letovisko s možností blízkých krásných výletů. — Lázně Libnič s úchvatnými lesními sceneriemi a pohanským pohřebištěm v lese »Vlčí jáma«, krásné a veliké rybníky v okolí. (U »Dvořiště« si připadáme jako na mořské pláži.« Tvrz Zvíkov, Trocnov jsou cílem polo- i celodenních vděčných výletů.

Navštivte Lišov — »město nábytku« a budete vždy spokojeni, ať již vám jde o koupi nábytku nebo prázdninový oddech a příležitostný výlet!

Ukládejte u Okresní hospodářské záložny v Lišově.

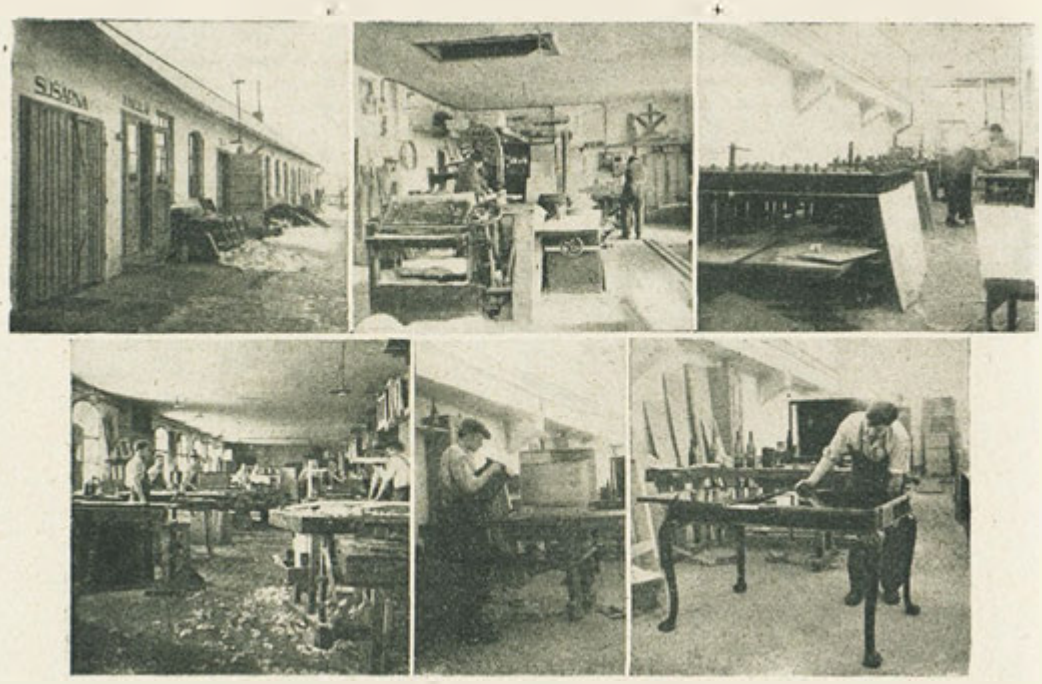

Pohled do truhlářských dílen v Lišově. — Blick in die Lišover Tischlerei-Werkstätten. L'intérieur des ateliers de menuiserie à Lišov. — Interiors of the joiner's workshops in Lišov.

Lišov - die Stadt der Möbel.

Besucher, welche diese südböhmische Stadt besichtigen, sind sich gleich beim Eingang nach Lišov dessen sicher, dass sie sich in einer »Mobelstadt« befinden. Ueber zwei Drittel der Bewohner sind an der Möbelerzeugung, welche die Wirtschaftsbasis dieser Stadt darstellt, beteiligt. Nach einer mehr als 100jährigen Entwicklung besitzt die Mobelerzeugung in Lišov alte Tradition. Das Tischlerhandwerk nahm einen ungeahnten Aufschwung und entwickelte sich zu einer Art Kollektive grosser und kleiner Erzeuger, welche in der»Fachgenossenschaft der Tischler« konzentriert und gemeinsam um die Entwicklug dieses Handwerks und den Absatz ihrer Erzeugnisse bei vollkommener Ausschaltung eines internen Wettbewerbes bemüht sind. Durch zähe Arbeit erkämpften die Lišover Tischler unsere Märkte und ihre Erzeugnisse sind heute die gesuchtesten, da dieselben nicht auf dem Wege der Serienerzeugung, sondern zu 80% handgearbeitet sind. Das Holz wird ganz individuell und nach den Entwürfen verschiedener Architekten verarbeitet. Als Material werden sowohl hiesige, als auch Uebersechölzer verwendet. Die Lišover sind und bleiben au gezeichnete Handwerks-Künstler, deren Losung ist: »Ein guter Architekt und gewissenhafte Tischler schaffen eine musterhafte Wohnung«. Sie erzeugen Möbel in allen Stilarten, in volkstümlicher, mittlerer und in Luxusausführung. Die Preise für die in Lišov hergestellten Möbel sind sehr vorteilhaft.

Lišov. Továrna nábytku firmy Štícha. — Möbelfabrik der Firma Štícha. — Fabrique de meubles de la maison de Štícha. — Furniture manufacture of the firm Štícha.

Ukládejte u Městské spořitelny Lišov.

Vklady výnosně zúročí Živnostenská záložna v Lišově.

Um den Absatz zu heben, werden in Lišov alljährlich im Juli oder August 14 Tage lang dauernde »Mobelausstellungen« veranstaltet. (Die näheren Daten sind dann jeweils in der Tagespresse angegeben.) Ausserdem finden zu allen Ausstellungen im Prager Ausstellungspalais Expositionen statt, welche von reicher Auswahl der Lišover Mobellager zeugen. (Neues Messepalais und Pavillon U 5.) Einen weiteren Schlüssel zur Hebung des Absatzes bildet die permanente »Ausstellung Lišover Möbel« in Prag VII., Bělskystrasse 23, womit auch denen, die Lišov nicht besuchen konnen, die Moglichkeit geboten wird, Lišover Möbel zu kaufen.

Měšťanský pivovar zal. 1795

doporučuje své nedostižné jakostní výrobky, obzvláště 10° světlé i černé, exportní ležák, 12° plnosladové a 20° Specielní Porter.

Gegen 90 Erzeugungsstätten arbeiten für Sie und es liegt an Ihnen, sich durch den Ankauf von

Lišover Möbeln

ein trautes und friedliches Heim zu schaffen.

Lišov, ville de meubles.

Les visiteurs de cette ville située dans la Bohême du Sud se rendent compte immédiatement de se trouver dans une »ville de meubles«. Plus de $^2/_3$ de la population coopèrent à la fabrication de meubles qui représente la base économique de ladite ville. La production de meubles de plus de 100 ans garantit la bonne vieille traidition. Le métier de menuisier prit son grand essor et forma un groupe de producteurs en gros et en détail qui se sont réunis dans la »confrérie des menuisiers« et qui se donnent beaucoup de peine de faire réussir ce métier et d'augmenter le débit tout en écartant la concurrence interne. Les menuisiers de Lišov ont obtenu nos marchés par un travail dur et leurs

Lišovský nábytek. Čalounické práce od firmy Nováček, čalounictví, Lišov. — Lišover Möbel. Tapezierarbeiten der Firma Nováček, Tapezierer, Lišov. — Les Meubles de Lišov. Tapisseries de la maison Nováček. — Lišov furniture. Upholstery of the firm Nováček, upholsterer in Lišov.

Lišov spojují přímé linky drahou i silnic! — Lišov verbinden direkte Eisenbahnlinien u. Strassen. — Des lignes de chemins de fer et des routes directes mènent à Lišov. — Direct railway-lines and streets lead to Lišov.

produits sont les plus recherchés à présent puisqu'ils ne sont pas faits en série mais pour 80% travaillés à main.

Le bois est travaillé individuellement d'après les croquis des architectes différents. Comme matière première on emploie soit des bois de notre pays, soit des bois d'outre-mer. Les Lišoviens ont toujours été d'excellents artistes-artisans dont le mot d'ordre est: »Un bon architecte et des menuisiers consciencieux créent un logement modèle«. Ils produisent des meubles dans tous les genres de style en exécution populaire, moyenne, luxueuse, à prix avantageux.

Pour que les meubles soient de bon débit on fait à Lišov tous les ans des »expositions de meubles« au mois de juillet ou d'août qui durent 15 jours. (Dates précises veuillez voir dans les journaux.) A Prague il y a pendant les foires également des expositions de meubles de Lišov qui témoignent du grand assortiment du magasin à Lišov. (Nouveau palais et Pavillon U 5.) De plus il y a »l'exposition permanente des meubles de Lišov« à Prague VII., Bělského 23, ce qui permet à ceux qui ne peuvent pas aller à Lišov d'acheter les meubles. 90 ateliers environ travaillent pour vous et cela ne tient qu'à vous de créer un foyer doux et agréable par l'acquisition des **meubles de Lišov.**

Parostrojní kruhová cihelna a pila firmy **Karel Bohoněk** vdova, stavitelství **v Lišově.**

Zdravotní pivo nabízí
Budvar
Český akc. pivovar
Čes. Budějovice.

Lišov, the furniture town.

Visitors of this south-bohemian town realise immediately to be in a furniture town. More than ⅔ of the inhabitants cooperate in furniture manufacturing, economical basis of the place. After a more than 100 years' development furniture manufacture in Lišov is of the tradition. Joinery suddenly sprung up and formed a kind of collective of more or less important producers, concentrated in the »Association of Joiners«. It does its utmost to develop this trade and the sale of its productions by entirely eliminating interual competition. By hard working the joiners of Lišov have got hold of the home market and their productions are much in favour. They are no serial but handwork to 80%. The wood is manufactured quite individually after sketches of different architects. As material they take local wood as well as wood coming from countries beyond the sea. The Lišov joiners have always been excellent craftsmen-artists and their slogan is: A good architect and high-principled joiners make model dwellings. They work turniture in all styles, in plain, middle and costly manufacture. Price of furniture worked in Lišov is very advantageous.

To raise the sale there are every year in July or August exhibitions in Lišov, lasting a fortnight. Exact dates are indicated in the newspapers. There are also fairs in the Praha exhibition-palace, proving the rich choice of Lišov furniture. (New fair-palace and pavilion U 5.)

Besides there is the permanent »Exhibition of Lišov furniture« in Praha VII., Bělský-street 23, so all people have a chance to buy this beautiful furniture.

About 90 workshops are working for you and now do come and see for yourself how fine it is to have a home **with Lišov furniture!**

Radnice z r. 1727. (Foto Mracký.) — Das Rathaus a. d. Jahre 1727. — L'Hôtel de Ville de l'année 1727. — Townhall from the year 1727.

České Budějovice.

PhDr. Miroslav Burian.

Nedaleko starobylé osady Budivojovic v jižních Čechách založil kolem r. 1265 král Přemysl Otakar II. nové město, které mělo býti hospodářskou i vojenskou oporou jeho vítězného postupu do alpských zemí. Poloha nového města na soutoku dvou řek, Vltavy a Malše, byla tak šťastná, že i když rozlet Otakarův na jih dostal smrtelnou ránu v bitvě na Moravském poli, přečkalo město pohnuté doby po smrti nešťastného krále a rozvinulo se bohatě svým obchodem a řemesly. Stará staroslovanská osada poklesla na pouhé předměstí nového města, které od ní přejalo své jméno, Budivojovice, zkráceněji Budějovice.

Dosud si České Budějovice uchovaly zvlášť významnou památku na dobu svého vzniku: svůj půdorys. V pohledu s vysoké Černé věže, vybudované v polovině 16. stol., aby s ní strážné oko městského věžného mohlo obzírati širý, rovinatý kraj kolem města, zjeví se nám jako na pláně promyšlená a pravoúhle se křižující síť ulic vybíhající z velkého čtvercového náměstí. V zeleném prstenci městského sadu dosud jest patrna linie někdejších hradeb. Ale ještě jednoho němého svědka z oněch počátečních dob si město uchovalo: ranně gotický klášterní chrám P. Marie, který byl založen současně s městem hned r. 1265. Jeho vznosná architektura jest ušlechtilým dokumentem tehdejšího stavitelství. Zadní část kostela vestavěná v duchu dominikánské tradice do městských hradeb, tvoří romantické zákouti shlížející se v mrtvém rameni řeky Malše.

I všechny ostatní doby, jimiž město prošlo, zanechaly v něm své památky. Ze 14. a 15. stol. jsou to hradební věže se zbytky městských hradeb, ze 16. stol. solnice, masné krámy. Černá věž a řada zajímavých měšťanských domů. Měšťanské domy, jež svými souvislými loubími, krásnými štíty i zachovalými vnitřky nejvíce oživují České Budějovice půvabem středověku, nejenom v této době, nýbrž i v dobách pozděj-

ších často jsou ozvěnou architektury veřejných staveb, jako na př. v 17. stol. přestavby farního chrámu, nebo v 18. stol. novostavby radnice krásně vyřešené architektem Martinellim. Z téže doby jako radnice pochází nádherná barokova fontána dominující loubími lemovanému náměsti a filigránni kaple Smrtelných úzkostí Páně, zdobená nástropní freskou od Adama Schopfa, od něhož pochází i skvostná freska »Šalamounův soud«, klenoucí se nad zasedací síni radnice. V josefinské době vystavěna byla piaristická kolej, dnešní biskupská residence. Z pozdějších dob, od empiru až do moderního konstruktivismu, nalezneme řadu staveb veřejných i soukromých, vysoko čnících nad běžný průměr.

Dějiny zapsaly do minulosti města mnoho rušných kapitol. Těsné hospodářské styky, které poutaly České Budějovice s Podunajím způsobovaly, že se zde stýkal dvojí myšlenkový i národnostní svět, jehož srážky nabyly mnohdy dramatického zabarvení, jak to na př. dosvědčuje tragický osud českého primátora Ondřeje Puklice ze Vztuh. Za válek husitských stálo město v katolickém táboře a přímému útoku na jeho zdi se vyhnul i sám Jan Žižka z Trocnova. Po válkách dostal se v jeho popředí nadaný a úspěšný Ondřej Puklice ze Vztuh, který se snažil — ač sám katolík — převésti politicky město trvale do tábora husitského krále Jiřího z Poděbrad. Byl však zrádně přepaden vzbouřivší se menšinou v městě a uhit. Stejně i za války třicetileté stala se městká rada věrnou oporou katolických voisk a přispěla nemalou měrou k porážce evangelických stavů. Zhoubné následky této války však obec zakusila plnou měrou po stránce hospodářské, národnostní i sociální. Z bezvýznamnosti krajského, venkovského města, do níž České Budějovice třicetiletá válka uvrhla, vyzdvihlo je teprve 19. stol. Obchodu se otevřely nové možnosti, když v prvé polovině minulého století byla postavena z Budějovic do Lince koněspřežní železnice, prvá to na evropském kontinentě. Tehdy se probudilo město k novému růstu, podporovanému mocným průmyslovým rozmachem.

Nejkrásnějším okamžikem v dějinách Českých Budějovic — okamžikem nedávným a přece již historickým — byl den, kdy zde v prosinci r. 1918 nocoval vracející se president T. G. Masaryk poprvé na půdě osvobozené vlasti.

Dnes jsou České Budějovice rušným společenským střediskem, místem světového průmyslu a jihočeským ohniskem kulturním. V tomto posledním směru se zvlášť uplatňuje městské museum, jehož středověké tabulové obrazy a plastika — vedle jiných vzácných sbírek — lákají milovníky uměleckých památek i z dalekého zahraničí. V empirové vile u městského parku nachází se samostatné, slohově zařízené »Museum devatenáctého století«. **Čilý cizinecký ruch** není jen přitahován stavební svérázností Českých Budějovic, nýbrž i jejich půvabným okolím. Zvláště blízký, uprostřed parků, obor a rybníků ležící zámek **Hluboká** (sídelní zámek schwarzenbergský, vystavěný ve slohu windsorské gotiky) s nedalekým loveckým zámkem **Ohradou** (v něm je lovecké museum a sbírka obrazů anglického malíře J. J. Hamiltona) je pravým turistickým ráiem. Sousední letovisko **Dobrá Voda** se pyšní skvostným barokovým chrámem vystavěným K. I. Dienzenhoferem a vyzdobeným V. V. Reinerem.

V lučnaté, věncem hor lemované kotlině, v jejímž středu České Budějovice leží, rozlily se obrovské rybníky. Jejich zrcadlové plochy s písčitými a lesnatými břehy jsou nejsvérázněiším znakem budějovického kraje a stávají se v létě pravým eldorádem koupajících se. Nejvíce přitažlivosti má rozlehlý Bezdrev u Hluboké. Neobyčeinou podivanou poskytují rybníky na podzim, když je výlov.

Jako na dlani zjevuje se budějovický kraj, jestliže vystoupíme na blízkou horu Kleť (1084 m). K jejímu temeni putují v létě turisté, v zimě lyžaři a vrací se vždy nejenom s kyslíkem v plících, ale i s krásným pohledem vtisknutým do nemizející vzpomínky.

Průmysl v Českých Budějovicích.

Nejznámějším průmyslem českobudějovickým jest průmysl tužkařský. Je to především světová firma **Hardtmuth** založená r. 1790 vynálezcem tužky architektem Josefem Hardtmuthem. Do Českých Budějovic byl závod přeložen roku 1848, aby byl blíže tehdejším surovinám, šumavským lesům a tuhovým dolům v Černé. František Hardtmuth vynalezl r. 1889 tužku nazvanou »Koh-i-noor«, která proslavila budějovický tužkařský průmysl po celém světě. Přes to, že po válce si mnohé státy vybudovaly svůj vlastní průmysl tužkařský zaujímá dnes firma Hardtmuth jedno z nejpřednějších míst v zásobování světa tužkami. Aby se lépe využilo technického zařízení i komerčního aparátu, zařídila firma v posledních letech také výrobu pryžového zboží, šroubovacích tužek, plnicích per, křídy, kosmetických přípravků, tužkových psacích tabulek, patentovaného prostředku ke kolorování fotografií »Aristochrom« a pod. R. 1894 založena byla tužkárna **»Národní podnik«** a r. 1919 **»Grafo«**. Obě továrny rok od roku rozšiřují svoji výrobu, zvláště školních tužek. R. 1920 přistoupila k nim továrna na plnicí pera a šroubovací tužky **»Ripet«.**

Průmysl pivovarský.

Podle dochovaných dokumentů zachutnalo budějovické pivo tak králi Ferdinandovi I., že mu město musilo r. 1547 poslati do Augšpurku vyučeného sládka, aby vařil při královském dvoře pivo po budějovickém způsobu. Tak se stalo, že český způsob vaření piva pronikl za hranice, hlavně do Bavorska. Starobylou pivovarskou tradici do dnešních dob si udržel **Měšťanský pivovar**, jehož pivo se pije v celé Evropě i v zámoří. Vedle běžného piva znám je jeho 12° a 20° Portér. R. 1894 založen byl **Budvar, Český akciový pivovar v Českých Budějovicích.** Dosavadní staleté pivovarské zkušenosti bylo využito i v tomto podniku, takže jeho pivo Budvar a Crystal proniklo do celého světa. Oba pivovary jsou dnes vybaveny nejmodernějšími varnami.

Průmysl dřevařský a papírnický.

Velké bohatství blízkých šumavských a novohradských lesů dalo vznik rozvinutému průmyslu dřevařskému a papírnickému. Jihočeské nábytkářství, tovární i řemeslnické, dává obživu nejenom četným rodinám, nýbrž i celým obcím. Tak blízké městečko **Lišov** a **Ledenice** vzkvetlo jedině z výroby nábytku. V Českých Budějovi-

Štvaní býka. Obraz od J. J. Hamiltona v zámku Ohrada u Hluboké.
Stierhetze. Gemälde des J. J. Hamilton im Schlosse Ohrada bei Frauenberg.
Chasse au taureau. Peinture par J. J. Hamilton au Château d'Ohrada près de Hluboká.
Bull-baiting. Painting by J. J. Hamilton in Ohrada-castle near Hluboká.

cích pak je řada továren na nábytek, na př. **Kordina a spol., Primavera** a pod. Obráběním dřeva zabývá se továrna na podpatky Inž. **Zmrzlý a spol.** Tato firma zásobuje nejenom tuzemský trh, nýbrž vyváží do zahraničí, hlavně do Afriky, Indie, střední a jižní Ameriky a pod. Řeka Vltava se značně rychlým vodním průtokem dovolila papírně firmy **Gallert a spol., akc. spol. pro průmysl papírní,** rozvinouti se v mohutný exportní podnik. Zpracováním hotového papíru se zabývá fa **Nissl M. a syn,** továrna na obchodní knihy a **Arnold Vojtěch,** továrna na papírové zboží.

Průmysl cukrovinek a poživatin.

Jsou to dvě továrny na čokoládu a cukrovinky: **Merkur, akc. spol.** a **Vít Furth a syn,** zal. r. 1848. V Českých Budějovicích má hlavní sklad a kanceláře fa **»Monopol«, (Bratří Zátkové),** jejíž továrny na těstoviny a poživatiny a válcový mlýn jsou v blízkém Březí.

Smaltovny.

Budějovické smaltované zboží jest známé na tuzemském i zahraničním trhu jako jedno z nejlepších. Hlavně dvě továrny: **První českobudějovická továrna na smaltované zboží** (zboží značky Lev, Standard, Peril a Eva), a **Westen Frant., továrna na smaltované zboží** jsou reprerentanty tohoto průmyslu.

Průmysl strojnický a kovového zboží.

Union, akc. strojírna a slévárna. **Stegman a syn. Elektrounion,** s. s r. o., továrna na elektromotory. Českobudějovická **»Šroubárna«,** továrna na železné a kovové zboží, akc. spol. Založena byla r. 1908 jako šroubárna, během doby rozšířila výrobu o drátěnky, kolejnicový materiál, výkovky, growerové kroužky a pod. Drátěná pletiva vyrábějí firma **Marek Hynek** a firma **Bukovanský,** spol. s r. o. Ing. **B. Bérnard,** elektro- a kovoprůmyslové závody, vyrábí moderní lustry a pod. zboží.

Z dalších významnějších průmyslových podniků dlužno uvésti: **V. Požárek,** továrna na klobouky »Lord«. **Partl a Frolík,** továrna na žebříky a hasičské nářadí. **Rudolf Perner,** zvonařství a kovolitectví, specielní továrna na zvonící věžní hodiny. Pernerova továrna udržuje tradici proslulého jihočeského zvonařství. Grafický průmysl jest zastoupen firmou **Pejša.**

Elektrárny.

Jižní Čechy a město České Budějovice zásobují elektrickou energií Jihočeské elektrárny, akc. spol. a Povltavský elektrárenský svaz, s. s r. o.

Městské podniky.

Městské jatky a chladírny. Vodárna. Plynárna. Městský velkostatek, v jehož správě jsou i městské rybníky a rozsáhlý lesní majetek.

V Čes. Budějovicích jest mnoho peněžních ústavů, dostatečný počet lékařů, mezi nimi mnoho specialistů a též mnoho advokátů.

Školy.

České Budějovice mají všechny typy škol středních, Českou obchodní akademii, Českou státní školu průmyslovou stavební, Českou státní školu průmyslovou strojnickou. Německou obchodní akademii, Rolnické školy, Kněžský seminář a Ústav pro vzdělání hluchoněmých. Vysokou uměleckou úroveň má Městská hudební škola, z jejíž profesorů se sestává Sukovo jihočeské kvarteto. Při Okresní veřejné nemocnici je klinické oddělení pražské university. Obchodní a průmyslová komora má při sobě moderně zařízený Ústav pro zvelebování živností, v němž

se pořádají pravidelné výstavy jihočeských výrobků, zvláště nábytku.

Hotely.

Proti nádraží Grand, Imperial, na náměstí Zvon a Slunce.

Kavárny.

Beseda (Besední tř.), Bustova kavárna a plzeňská restaurace (Hradební 14), Central (Rašínova), Corso (Široká), Jirsíkův národní dům (Lannova), Savoy (Divadelní), Volbrecht (Kněžská).

Informační a cizinecké kanceláře.

Propagační odbor městského úřadu, radnice. Cizinecká kancelář Sdružení pro povznesení cizineckého ruchu v jižních Čechách, radnice. Odbor Klubu čsl. turistů. Otomar Schrabal, koncesovaná cizinecká kancelář, Masarykovo nám.

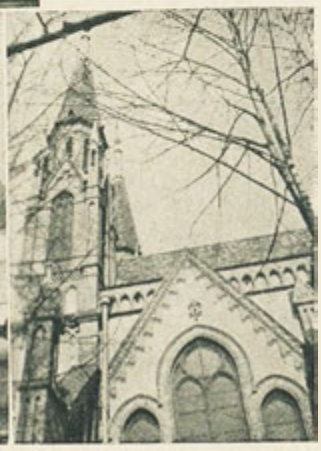

Hradební věž ze 14. stol. (Foto Hezký.) — Zámek Hluboká. (Foto Hezký.) — České Budějovice, náměstí. (Foto Klein.) — Synagoga. (Foto Hezký.)

Schanzenturm aus dem XIV. Jahrh. — Schloss Frauenberg. — Ringplatz in Böhm. Budweis. — Synagoge.

Donjon du XIVe. siècle. — Le Château de Hluboká. — La Synagogue. Place du marché à České Budějovice.

Tower from the XIVth. century. — Hluboká - Castle. — Synagogue. Square at České Budějovice.

Böhmisch-Budweis.

Von Ph. Dr. Miroslav Burian.

Unweit der altböhmischen Siedlung Budivojovice in Südbohmen legte König Otakar Přemysl II. eine neue Stadt an, welche als Stützpunkt seines Kriegszuges gegen die Alpenländer dienen sollte. Die Lage dieser Stadt, an dem Zusammenfluss der Moldau und der Maltsch, war so günstig, dass letztere sich trotz der Niederlage des Königs und auch nach seinem Tode rasch entwickelte, sodass die ursprüngliche, alte Siedlung alsbald eine Vorstadt wurde. Die neue Stadt übernahm jedoch ihren Namen und änderte denselben auf »Budějovice«.

Vom »Schwarzen Turm«, der Stelle, von welcher in alten Zeiten der Stadtturmwart die weite Umgegend überwachte (eine aus dem 16. Jahrh stammende altertümliche Sehenswürdigkeit,

Nemocnice. (Foto Hezký.) — Das Krankenhaus. — L'Hôpital. — The Hospital.

welche der Stadt erhalten blieb), sieht man deutlich, wie vom Marktplatz aus die Strassen und Gassen im rechten Winkel abbiegen. Aus der Form des Stadtparkes ist deutlich die Stelle der alten Stadtmauer ersichtlich. Ausserdem besitzt aber die Stadt noch einen Zeugen alter Zeiten: die fruh-gotische St. Maria-Kirche welche zu gleicher Zeit mit der Stadt (1265) aufgebaut wurde.

Ihre Architektur legt Zeugnis für die damals hoch entwickelte Baukunst ab. Die Rückseite der Kirche wurde in der alten Tradition der Dominikaner an die Stadtmauer angebaut und bildet eine romantische Ecke, welche sich in der Maltsch widerspiegelt.

Alle Zeiten, welche die Stadt mitmachte, liessen in derselben einen Gedenkstein zuruck. Da sind die aus dem 14. und 15. Jahrhundert stammenden Wallturme, das Salzamt aus dem 16. Jahrhundert, der Fleischmarkt, der »Schwarze Turm« und eine ganze Reihe interessanter Burgerhäuser. Diese Häuser geben mit ihren Laubengängen, ihren Giebeln und dem sauberen Inneren der Stadt einen romantischen, mittelalterlichen Charakter, und gaben nicht nur in ihrer Zeit, sondern auch später das Motiv zu Umbauten, wie zum Beisp.: die im 17. Jahrh. umgebaute Pfarrkirche, oder das im 18. Jahrh. erbaute, schone Rathaus von Arch. Martinelli. Aus derselben Zeit wie das Rathaus stammt auch die auf dem Marktplatze befindliche, im Barockstil gehaltene Brunnenskulptur und die filigrane Kapelle zur »Todesangst des Herrn«, welche eine wunderschone Fresko-Arbeit von Adam Schopf birgt. Von demselben Meister ist auch das im Sitzungssaal des Rathauses befindliche Deckengemälde: »Salomons Urteil«. In der josefinischen Zeit wurde das Piaristenkolleg, der heutige Sitz des Bischofs, erbaut. Aus den spateren Epochen finden wir von der Zeit des Empire bis zum modernen Konstruktivismus eine ganze Reihe offentlicher und privater Bauten, deren Hohe über dem Durchschnitt ist.

Die Geschichte ist mit der Stadt Budweis eng verbunden. Die wirtschaftlichen Verbindungen mit den Donaustaaten erklären die Existenz zweier Nationalitäten u. Denkungsarten. Dieses hatte häufig dramatische Zusammenstosse zur Folge, wovon z. Beisp. das Schicksaal des Burgermeisters Ondřej von Vztuh zeugt. Zur Zeit der Husittenkriege stand die Stadt an der Seite der Katholiken und selbst Jan Žižka von Trocnov wich einer Besturmung der Stadtmauern aus. Nach den Kriegen versuchte der begabte Ondřej von Vztuh, obwohl selbst ein Katholik, die Stadt zu bewegen, sich dem husittischen Lager des Königs von Poděbrad anzuschliessen. Er wurde jedoch hinterlistig von der Minoritat der Stadt uberfallen und erschlagen. Desgleichen blieb die Stadt zur Zeit des 30jährigen Krieges eine wichtige Stütze der katholischen Heere und trug nicht wenig zur Niederlage der evangelischen Stande bei. Die Folgen dieser Kriege jedoch bekam die Gemeinde in vollstem Masse zu spüren und von der Bedeutungslosigkeit einer Kreis- und Landstadt, an welcher Budweis durch die Folgen des 30jährigen Krieges litt, erholte sich die Stadt erst im 19. Jahrhundert. — Als in der ersten Hälfte des vorigen Jahrhunderts eine Pferdeeisenbahn von Budweis nach Linz angelegt wurde, erfuhr der Handel neuerdings eine Belebung. Durch diese erste Eisenbahn auf dem Kontinent erholte sich die Stadt in höchstem Masse und entwickelte sich langsam zu einem Industriezentrum.

Der schonste Augenblick in der Geschichte der Stadt war jedoch der Tag, an welchem im Jahre 1918 der erste Präsident der befreiten Heimat, T. G. Masaryk, in Budweis böhmischen Boden betrat.

Heute ist Böhmisch-Budweis Industrie-, Kultur- und südböhmisches Gesellschaftszentrum. In Hinsicht des vorletzten nimmt den ersten Platz das städtische Museum ein, welches den Besucher durch seine reichhaltigen und wertvollen Sammlungen anlockt. Ausserdem birgt es zahlreiche künstlerische Gegenstände selbst aus den entferntesten Gegenden der Welt. In der in Empire gehaltenen Villa beim Stadtpark befindet sich eine gesonderte Abteilung: »Das Museum des 19. Jahrhunderts«. Der frequente Fremdenverkehr ist nicht nur durch das Baufieber, sondern auch durch die wundervolle Umgegend Böhmisch-Budweis begründet. Namentlich ist dies das inmitten Wal-

KREDITANSTALT DER DEUTSCHEN - PRAG II.

REG. GENOSSENSCHAFT M. B. H.

ZWEIGANSTALT. | ODBOCKA | SUCCURSALE: | BRANCH OFFICE:

ČESKÉ BUDĚJOVICE PALAC „VČELA". **BÖHM. BUDWEIS** PALAIS „BIENE".

TELEPHON NO.: 84.

dern, Teichen und Parkanlagen befindliche Schloss »Frauenberg«, (Windsor-Gotik), mit dem unweit davon stehenden Jagdschlösschen »Ohrada«, in welchem das Jagdmuseum und eine reichhaltige Bildergalerie des englischen Malers J. J. Hamilton untergebracht ist. — In diesem Touristenparadies liegt die Sommerfrische Dobrá Voda mit ihrer herrlichen, von K. I. Dienzenhofer und V. V. Reiner erbauten Barockkirche.

Böhmisch Budweis liegt in einem wiesenreichen, bewaldeten Kessel, in welchem sich zahlreiche Teiche bildeten. Ihre glitzernden Wasserflächen mit den sandigen, waldreichen Ufern sind ganz charakteristisch für die ganze Budweiser Umgebung und sind im Sommer für die Badenden ein wahres Eldorado. Die grösste Anziehungskraft besitzt der dem Schlosse Frauenberg naheliegende »Bezdrev-Teich.«

Besteigt man den 1.084 m hohen Schöninger, liegt einem der ganze Budweiser Gau zu Füssen. Diesen Berg ersteigen nicht nur Touristen, sondern auch Wintersportler, um Skisport zu betreiben und hauptsächlich darum, um die herrlichen Ausblicke, welche stets in guter Erinnerung bleiben, voll zu geniessen.

Die Böhmisch-Budweiser Industrie.

Die bedeutendste Industrie in Budweis ist die Erzeugung von Bleistiften. Diese konzentriert sich in der im Jahre 1790 gegründeten Fabrik der Firma Hardtmuth, (Begründer ist der Erfinder des Bleistiftes Architekt Josef Hardtmuth), welche im Jahre 1848 nach Böhmisch-Budweis verlegt wurde, um nahe an den Rohstoffeorten, nämlich dem Böhmerwalde mit seinem Holz und den hier befindlichen Graphitlagern, gelegen zu sein. Franz Hardtmuth erfand im Jahre 1889 den mit »Koh-i-noor« bezeichneten Bleistift, welcher die Budweiser Graphitstifteindustrie weltberühmt machte. Trotzdem nach dem Kriege viele Länder ihre eigene Bleistifterzeugung schafften, nimmt die Firma Hardtmuth, was den We.tkonsum anbelangt, einen der ersten Plätze ein. Um die technischen und kaufmännischen Einrichtungen voll und ganz auszunützen, fing das Unternehmen in der letzten Zeit mit der Verarbeitung von Gummi und Hartgummi an und erzeugt Radiergummi, Füllferderhalter, Crayons, Kreide, Schreibtafeln, kosmetische Präparate, das patentierte Präparat »Aristochrom« zum Kollorieren von Photographien usw. Im Jahre 1894 wurde in Böhmisch-Budweis das Unternehmen »Národni Podnik«, und im Jahre 1919 die Firma »Grafo« gegründet. Beide Unternehmungen vergrössern sich allmählich. Im Jahre 1920 schloss sich ihnen die Füllhalter- und Crayonfabrik »Ripet« an.

Die Bierbrauerei.

Laut Dokumenten mundete das Budweiser Bier dem Kaiser Ferdinand I. so gut, dass ihm im Jahre 1547 die Stadt Budweis einen tüchtigen Bräuer nach Augsburg senden musste, damit dieser am königlichen Hofe das Bier braue. So geschah es, dass die Art des Budweiser Brauens ins Ausland, namentlich nach Bayern, übertragen wurde. Die Tradition des Budweiser Bieres wahrt der »Budweiser Burgerbräu«, dessen Erzeugnisse selbst in Ueberseeländern gerne getrunken werden. Neben gewöhnlichem Bier ist am meisten der hier gebraute 12° und 20° Porter bekannt. Im Jahre 1894 wurde eine andere Bräuerei, die »Budvar« A.-G. gegründet, welche sich die alten Erfahrungen auf dem Gebiete der Bierbrauerei zu eigen machte und derzeit das vorzügliche, weltbekannte Bier »Budvar« und »Cristal« herstellt. Beide Brauereien sind mit den modernsten Einrichtungen versehen.

Holz- und Papier Industrie.

Der ungeheure Holzreichtum des Böhmerwaldes begründet die Entwicklung der südböhmischen Holz- und Papierindustrie. Die Herstellung von Möbeln giebt nicht nur einzelnen Familien, sondern ganzen Gemeinden eine gute Existenzmöglichkeit und die unweiten Gemeinden Lišov und Ledenice erhielten ihre Bedeutung nur durch die Möbelerzeugung. In Böhmisch-Budweis befindet sich eine Reihe Unternehmungen, wie die Firmen: Kordina & Co., »Primavera« usw. Weiters befasst sich mit Holzverarbeitung die Firma Ing. Zmrzlý & Co., welche ausserdem auch Absätze herstellt. Dieses Unternehmen beliefert nicht nur den hiesigen Markt, sondern exportiert auch ins Ausland, wie nach Indien, Afrika, Mittel- und Südamerika usw. Der Moldaufluss mit seiner schnellen Strömung gestattete der Papierfirma **Gellert & Co.** eine rasche Entwicklung zu einem der grössten Exportunternehmen auf dem Gebiete der Papierindustrie. Mit der Verarbeitung von fertigem Papier befasst sich die Firma **Nissl M. & Sohn,** Herstellung von Geschäftsbüchern und die Firma **Arnold Vojtěch,** Herstellung von Papierwaren.

Zuckerwaren- und Lebensmittelindustrie.

In Böhmisch-Budweis befinden sich 2 grosse Firmen, **Merkur A. G.** und **V. Fürth & Sohn,** gegr. 1848, die sich mit der Erzeugung von Kanditen und Schokolade befassen. Weiters hat hier das Unternehmen »**Monopol**« der Firma Brüder Zátka seine Büros: die Fabriken befinden sich in dem nahen Orte Březí.

Emaillfabriken.

Dei Budweiser Emailware ist sowohl auf dem Inlandsmarkt, als auch im Ausland als eine der Besten bekannt. Insbesonders zwei Fabriken: **Erste Böhmisch-Budweiser Emailwarenfabrik** (Warenmarke Lev, Standard, Peril und Eva), und **Westen Franz, Emailwarenfabrik** sind die Repräsentanten dieses Industriezweiges.

Česká ulice. (Foto Dvořák.) — Die Böhmgasse. La Rue Česká ulice. — Česká ulice street.

Metallindustrie.

Union A.-G., Maschinenfabrik und Schweisserei. — **Stegmann & Sohn. — Elektrounion G. m. b. H.,** Fabrik für Elektromotoren. — Weiters die **Budweiser Schraubenfabrik** zur Herstellung von Metallwaren, A.-G. Dieselbe wurde im Jahre 1908 gegründet und befasst sich nunmehr, nachdem sie in erster Zeit nur Schrauben erzeugte, auch mit der Erzeugung von Drahtmatratzen, Schienenmaterial, Grower-Ringen usw. Die Firma **Marek & Hynek,** weiters die Firma **Bukovanský, Ges. m. b. H.,** erzeugen Drahtgeflechte. Die Firma **Ing. B. Bernard** erzeugt moderne Luster und ähnliche Metallwaren

Von den übrigen Unternehmungen sind anzuführen: die **»Lord«-Hutfabrik, V. Požárek, Partl & Frolík,** Erzeugung von Leitern und Feuerwehrartikeln, **Rudolf Perner,** Glockengiesserei und Metallgiesserei, Herstellung spezieller Turm-Glockenuhren. Dieses Unternehmen wahrt die Tradition der südbohmischen Glokkengiesserei. Das graphische Gewerbe ist durch die auf diesem Gebiete nicht unbedeutende Firma **Pejša** vertreten.

Elektrizitätswerke.

Südbohmen und Bohmisch-Budweis wird mit elektrischer Energie durch das Sürbohmische Elektrizitätswerk und den Elektrizitätsverband des Moldaugaues, Ges. m. b. H., versorgt.

Städtische Unternehmungen.

Das städtische Schlachthaus mit seinen Kühlanlagen, das Wasserwerk, das Gaswerk und der städtische Meierhof, unter dessen Verwaltung auch die städtischen Waldgüter und die Teiche stehen.

In Bohmisch Budweis befinden sich zahlreiche Geldinstitute, Ärzte, unter ihnen viele Spezialisten, und Rechtsanwälte.

Schulen.

Alle Arten von Mittelschulen, eine tschechische und eine deutsche Handelsakademie, eine Staatsgewerbeschule für das Baufach, eine Staatsgewerbeschule für Maschinenbau, eine landwirtschaftliche Schule, ein geistliches Seminar und eine Bildungsanstalt für Taubstumme. Auf hoher Stufe steht weiters die städtische Musikschule, deren Professoren sich aus den Mitglieder des »Südbohmischen Suk-Quartetts« zusammensetzen. Dem allgemeinen, öffentlichen Krankenhaus ist eine klinische Abteilung der medizinischen Fakultät der Prager Universität angegliedert.

Die Handels- und Gewerbekammer unterhält eine Sonderabteilung: »Gewerbeforderungsinstitut« in welchem regelmässig Ausstellungen von südbohmischen Erzeugnissen, namentlich von Möbeln, veranstaltet werden.

Hotels.

»Grand«, »Imperial«, gegenüber dem Bahnhof, »Zvon« und »Slunce« auf dem Marktplatz.

Kaffeehäuser.

»Beseda«, »Busta«, »Central«, »Corso«, Jirsík's »Národní Dům«, Café »Savoy« und »Vollbrecht«.

Informations- und Fremdenverkehrsbüros.

Propagandaausschuss der Stadt Bohmisch Budweis: Rathaus.

Kanzlei des Vereines zur Hebung des Fremdenverkehrs in Südbohmen: Rathaus.

Südbohmische Sektion des Klub čsl. turistů.

Otomar Schrabal, konzessioniertes Fremdenverkehrsbüro: Masarykplatz.

České Budějovice.

Par Miroslav Burian, docteur ès lettres.

Non loin de la vieille colonie bohémienne de Budivojovice au sud de la Bohême, le roi Přemysl Otakar II forma une nouvelle ville qui avait pour but de servir comme point d'appui pendant sa campagne contre les pays alpestres. Le situation favorable de la ville à la jonction de Vltava et Malše effectua son développement rapide, malgré la défaite et la mort du roi. L'ancienne colonie devint faubourg de la nouvelle ville qui reprit son nom en le changeant en Budějovice.

On voit distinctement que les rues et les ruelles forment un angle droit avec la place du marché quand on monte la »Tour Noire«, curiosité datant du 16e. siècle, qui est bien conservée et de laquelle le gardien surveillait les vastes alentours. La forme du parc municipal nous donne une idée précise de la situation des vieilles murailles. La ville possède d'ailleurs un autre témoin des temps passés: l'église de Ste. Marie en style ogival primaire, construite en même temps comme la ville. On reconnait que l'architecture était très avancée à ces temps. Le revers de l'église fut adossé aux murs de la ville d'après la vieille tradition des dominicains et forme un coin romantique, reflété dans les ondes du Malš.

La ville porte les empreintes des époques différentes qu'elle a parcourues. Voilà les tours datant du 14e. et 15e. siècles, le bureau du sel du 16e. siècle, le marché de viande, la »Tour Noire« ainsi qu'une série de maisons patriciennes. Ces maisons donnent un aspect romantique et médiéval à la ville par leurs arcades, leurs pignons, leurs intérieurs propres, tout en fournissant un motif intéressant pour des modifications aux temps passés et modernes comme p. e. l'église paroissiale, changée au 17e. siècle, ou bien le bel hôtel de ville, bâti au 18e. siècle par l'architecte Martinelli. Du même temps datent la sculpture de la fontaine en style baroque sur la place marché et la chapelle en filigrane: »Aux affres de la mort de Notre-Seigneur«, qui renferme une belle fresque par Adam Schopf. Du même peintre est encore le plafond dans la salle des séances de l'hôtel de ville: Le jugement de Salomon. Au temps de l'empereur Joseph on construisit le collège de piaristes, qui est à présent siège épiscopal. Des temps plus récents on trouve une foule de bâtiments publics et privés dont la hauteur surpasse la moyenne, dès l'em-

Soutok Vltavy s Malší. (Foto Dvořák.)
České Budějovice od západu. (Foto Dvořák.) — Pomník plukovníka Švece. (Foto Dvořák.) — Partie u kláštera. (Foto Hezký.) — Lidová hvězdárna. (Foto Hezký.) — Sokolská plovárna. — Budějovické louky. (Foto Dvořák.)
Zusammenfluss der Moldau und der Maltsch.
B. Budweis von Westen. — Denkmal des Obersten Švec. — Partie beim Kloster. — Volkssternwarte. — Sokol-Schwimmschule. — Budweiser Wiesen.
Jonction de Vltava et Malše.
České Budějovice vue de l'ouest. — Monument du colonel Švec. — Le Couvent. L'Observatoire du peuple. — Établissement de bains des Sokols. — Les Prés de Budějovice.
Junction of Vltava and Malše.
České Budějovice seen from the West. — Monument of the colonel Švec. — The Monastery. — Observatory of the people. — Sokol-Bathing. — Budějovice-Meadows.

pire jusqu' aux constructions les plus modernes.

L'histoire est intimement liée avec la ville de Budějovice. Les relations économiques avec les Etats danubiens expliquent l'existence de deux nationalités et façons de penser. Voilà pourquoi il y avait souvent des conflits dramatiqes, ce qui prouve p. e. le sort du maire Ondřej de Vztuh. Au temps de la guerre des Hussites la ville était pour les catholiques et même Jan Žižka de Trocnov ne l'attaqua jamais. Après les guerres, Ondřej de Vztuh, homme de grands talents, voulait persuader aux citoyens de s'attacher au camp hussite du roi de Poděbrad, quoiqu'il fût catholique lui-même. Mais il fut assailli insidieusement et assommé par la minorité de la ville. Pendant la guerre de Trente Ans la ville était également un appui important de l'armée catholique et contribuait beaucoup à la défaite des états protestants. La commune ressentit toutefois pleinement les conséquences de ces guerres et ne se rétablit qu'au 19 ième siècle de l'insignifiance comme ville de district et de campagne, due aux suites de la guerre de Trente Ans.

Lorsqu'on établit au commencement du 19 ième siècle un chemin de fer à chevaux de Budějovice à Linz, le commerce se ranima. La ville florissait grâce à ce premier chemin de fer du continent et se développait peu à peu comme centre d'industrie.

Le plus beau moment de l'histoire de la ville était cependant le jour où le premier président de la patrie délivrée, T. G. Masaryk, mit le pied sur le sol bohémien à Budějovice en 1918.

De nos jours České Budějovice est centre de l'industrie, de la culture ainsi que de la société de la Bohême méridionale. Le musée municipal attire beaucoup de visiteurs puisqu'il renferme de nombreuses collections précieuses. De plus il renferme une foule d'objets artistiques même des parties du monde les plus éloignées. Dans la

villa bâtie en style empire près du parc municipal se trouve une section â part: »Le musée du 19 ième siècle«. Le trafic des étrangers est causé non seulement par la rage des constructions mais encore par les beaux environs de České Budějovice. C'est surout le château de Hluboká (Gothique de Windsor), entouré de forêts, étangs, parcs, avec le petit château de chasse »Ohrada« dans lequel se trouve le musée de chasse et une riche galerie de peintures du peintre anglais J. J. Hamilton. Dans ce paradis de touristes il y a la villégiature de Dobrá Voda avec l'église superbe, bâtie par K. J. Dienzenhofer et V. V. Reiner.

České Budějovice est située dans une vallée encaissée, riche en prés et forêts et pleine d'étangs. Les ondes brillantes des étangs avec les rives boisées sont caractéristiques pour tous les alentours de Budějovice, voilà un vrai paradis pour les baigneurs en été. L'étang de »Bezdrev«, près du château de Hluboká attire beaucoup de monde.

Quand on fait l'ascension du Kleť (1.084 m.), on voit toute la contrée de Budějovice étendue aux pieds. Cette montagne est non seulement recherchée par les touristes, mais encore par les sportsmen d'hiver, qui y font du ski et qui veulent jouir des belles vues inoubliables.

L'Industrie de České Budějovice.

L'industrie la plus importante à Budějovice est celle des crayons. Le centre de cette production est l'usine de la maison Hardtmuth, fondée en 1790. Le fondateur est l'inventeur du crayon, l'architecte Hardmuth. L'usine fut transférée en 1848 à České Budějovice pour être près des matières premières, c'est à-dire les bois de la forêt bohémienne, et les couches de graphite qui s'y trouvent également. En 1889 Franz Hardtmuth inventa le crayon appelé „Koh-i-noor" qui fit célèbre l'industrie de graphite de Budějovice. Quant à la consommation mondiale, la maison Hardtmuth occupe une des premières places, quoique beaucoup de pays créassent une propre production de crayons après la Grande Guerre. Pour bien profiter des institutions techniques et commerciales l'entreprise commença récemment à travailler la gomme et l'ébonite et produit à présent des gommes à gratter, stylos, crayons, craies, tableaux noirs, articles cosmétiques, la préparation brevetée „Aristochrom" pour colorer des photes etc. En 1894 on fondait à České Budějovice l'entreprise de „Národní Podnik" et en 1919 la maison de „Grafo". Toutes les deux usines agrandirent graduellement. En 1920 la fabrique de stylos et de crayons „Ripet" s'y attacha.

La Brasserie.

D'après les chroniques la bière de Budějovice plaisait tellement à l'empereur Ferdinand I. que la ville de Budějovice devait lui envoyer en 1547 un brasseur habile à Augsbourg pour qu'il préparât la bière à la cour royale. Voilà comment la façon du brassage de Budějovice fut connue à l'étranger et surtout dans la Bavière. La brasserie civique de Budějovice dont les produits sont en faveur même dans les pays d'outre-mer garde la tradition de la bière de Budějovice.

On y prépare outre la bière ordinaire le porter fameux de 12° et 20°. En 1894 on établit une brasserie „Budvar S. A." qui profitait de même des vieilles expériences de la brasserie et qui produit l'excellente bière de renom mondial „Budvar" et „Cristal". Toutes les deux brasseries sont pourvues des installations les plus modernes.

L'Industrie de bois et de papier.

La richesse immense en bois de la forêt bohémienne explique le développement de l'industrie de bois et de papier de la Bohême méridionale. Non seulement quelques familles mais encore des communes complètes gagnent la vie en fabriquant des meubles. Les communes de Lišov et de Ledenice ne sont importantes que par la production de meubles. A České Budějovice se trouve une série d'entreprises, telles que: **Kordina et Cie., »Primavera« etc.** La maison **Ing. Zmrzlý et Cie.** travaille également le bois et fabrique de plus des semelles. Cette entreprise ne fournit non seulement le marché du pays mais encore l'étranger, comme les Indes, l'Afrique, l'Amerique centrale et mériodionale etc. La papeterie **Gellert et Cie.,** est grâce aux ondes rapides de la Vltava une des plus grandes entreprises d'export dans cette branche. La maison **Nissl M. et Fils** travaille le papier fait, productions de livres de commerce et la maison **Arnold Vojtěch** fait de la papeterie.

Sucrerie et comestibles.

A České Budějovice se trouvent deux grandes usines de candis et de chocolat, **Merkur, S. A.** et **V. Fürth et Fils,** fondée en 1848. Il y a de même les bureaux de **»Monopol«** (Zátka Frères), les usines sont établies à Březí, non loin de la ville.

Usines d'émail.

Les produits d'émail de Budějovice sont connus comme les meilleurs au pays et à l'étranger. Ce sont surtout deux usines qui représentent cette industrie: **Premières usines d'émail de České Budějovice** (marque déposée Lev, Standard, Peril, Eva) et **l'usine d'émail** de la maison **Westen Frant.**

Industrie métallique.

Union, S. A., usines de machines et corroyage. Stegmann et Fils.

»Elektrounion«, société à responsabilité limitée, usine pour électrmoteurs. Usine de vis, Budějovice, S. A., production d'objets métalliques, fondée en 1908. Après avoir fait seulement des vis, on produit à présent également des matelas en fil, du fer méplat, des anneaux Grower etc. **Marek et Hynek** et **Bukovanský,** société à responsabilité limitée, produisent des grillages.

Maison **Ing. B. Bernard:** production de chandeliers et d'objets métalliques analogues. Des autres entreprises il faut mentionner: **»Lord«,** chapellerie de **V. Požárek, Partl et Frolík,** production d'échelles et d'équipement des pompiers, Rudolf erner, fonderie de cloches et de métal, production d'horloges spéciales. Cette entreprise garde la tradition de la fonderie de cloches de la Bohême méridionale.

L'industrie graphique est représentée dignement par la maison **Pejša.**

Usine d'élcetricité.

La Bohême méridionale ainsi que la ville de České Budějovice sont pourvues d'électricité par

l'usine d'éclairage électrique de la Bohême méridionale et par l'union d'électricité du district de Vltava, société à responsabilité limitée.

Entreprises municipales.

L'abattoir municipal avec ses réfrigérants, la conduite d'eau, l'usine à gaz, la métairie municipale est sous la même administration comme les eaux et les forêts municipales.

A České Budějovice il y a de nombreuses banques. Parmi les médecins se trouvent beaucoup de spécialistes et il ne manque non plus les avocats.

Écoles.

Il y a toutes les sortes de collèges, une école de commerce allemande et une tchèque, une école professionelle d'architecture de l'Etat, une école professionelle de machinerie, une école agricole, un séminaire ecclésiastique, une école de sourds-muets. L'académie municipale de musique est au comble. Les professeurs se recrutent des membres du quattuor de Suk de la Bohême méridionale. L'hôpital public a une section clinique de la faculté de médecine de l'université de Prague.

La chambre de commerce et d'industrie entretient une division particulière: „Société d'encouragement pour le commerce", dans laquelle on arrange des expositions régulières des produits de la Bohême méridionale, surtout des meubles.

Hôtels.

»Grand«, en face de la gare, »Imperial« »Zvon«, »Slunce«, à la place du marché.

Solnice z r. 1531. (Foto Němec.) — Městské museum. — Chata na Kleti. (Foto Schrabal.) Museum devatenáctého století. (Foto Dvořák.) — Nároží náměstí a Sternekovy ul. (Foto Dvořák.) Na Mlýnské stoce. (Foto Pavel Stein. — Národní banka. (Foto Hezký.) — Budějovický rybník. (Foto Bednář.)

Das »Salzamt« a. d. J. 1531. — Städtisches Museum. — Schutzhaus auf dem Schöninger. Museum des XIX. Jahrhunderts. — Ecke Ringplatz—Sterneckgasse. »Am Mühlbach«. — National Bank. — Budweiser Teich.

Le Bureau du sel de l'année 1531. — Musée municipal. — Refuge sur la montagne de Klet. Le Musée du XIXe. siècle. Coin de la place du marché et de la rue Sterneck. Près du ruisseau »Na Mlýnské stoce«. — Banque Nationale. — Etang de Budějovice.

Salt-office from the year 1531. — Town's Museum. — Sheltering Hut on Kleť mountain. Museum of the XIXth. century. — Square corner and Sternek-street. Near the brook »Na Mlýnské stoce«. — National Bank. — Pond of Budějovice.

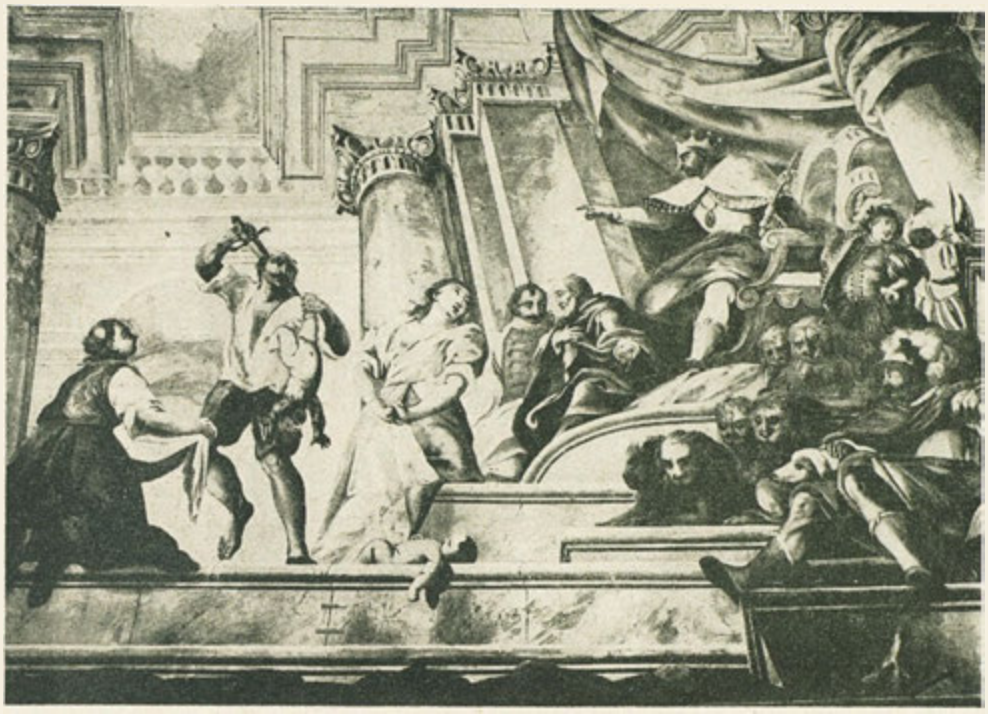

Šalamounův soud. Freska od Adama Schöpfa v zasedací síni radnice. (Foto Mracký.)
Salomons Urteil. Freske von Adam Schöpf im Sitzungssaal des Rathauses.
Le Jugement de Salomon. Fresque par Adam Schöpf dans la Salle des séances de l'Hôtel de ville.
Solomon's Judgement. Fresco-painting by Adam Schöpf in the Meeting-room of the Townhall.

Cafés.

»Beseda«, »Busta«, »Central«, »Corso«, »Národní Dům« de Jirsík, »Savoy«, »Vollbrecht«.

Renseignements et bureaux de touristes.

Comité de propagande de la ville de České Budějovice: Hôtel de ville.

Syndicat d'initiation à České Budějovice: Hôtel de ville.

Section de la Bohême méridionale du Club čsl. turistů.

Otomar Schrabal, bureau licencié de touristes: Place Masaryk.

České Budějovice.

By Miroslav Burian, M. A.

Not far away from the old Bohemian settlement Budivojovice in South Bohemia King Přemysl Otakar II. founded a new town, meaning to have a point of support in his compaigns against the alpine countries. The situation of this town on the junction of the rivers Vltava and Malše was such an excellent one, that there was a very quick development continuing even after the king's defeat and death. So the ancient settlement became very soon a suburb and the new town adopted its name changing it only a little into »Budějovice«.

From the »Black Tower«, (Černá věž), a place where in olden times the warden of the tower watched the surroundings, (the tower, fortunately preserved, dates from the 16th. century and is very remarkable) you see distinctly, that all the smaller and larger streets branch off the market-place in a right angle. Out of the form of the town-park you can guess the place of the old town-walls. But there is still another witness of past times: Virgin Mary's cathedral in early Gothic style, built at the same time as the town in 1255. The church is a fine proof of the highly developed architecture of that time. Its backside is added to the town-wall, according to the old tradition of the dominican friars, it forms quite a romantic corner, brilliantly reflected by the waves of Malš-river.

The town had to pass through many different periods and it bears the stamp of all of them. Here you see the rampart-towers from the 14th. and 15th. century, the salt-office from the 16th. century, the meat-market, the »Black Tower« and quite a lot of very interesting patrician houses. These houses confer upon the town a romantic and medieval aspect with their gables, their arcades and their clean interior. They often have been rebuilt, the parish-church was rebuilt in the 17th. century by the architect Martinelli. The fountain-sculpture on the market-place in Rococo style and the filigree chapel »To the Agony of Our Lord« with a wonderful fresco-painting by Adam Schöpf date from the same period. There is another painting by

Schöpf, the ceilingpiece »Solomon's Judgement« in the meeting-room of the townhall. The Piarist's College was built in the times of the Emperor Joeseph, it is now-a-days the episcopal see. Out of later epochs we find numerous public and private buildings from the time of the Empire unto modern constructions.

History is closely connected with the town České Budějovice. The economic connection with the Danubian States easily account for the existence of two kinds of nationality and ways of thinking. There were often dramatical conflicts as proves e. g. the lot of the mayor Ondřej of Vztuh. During the Hussite war the town was with the Catholics and even Jan Žižka of Trocnov avoided the assault of the town-walls. After the war the very intelligent Ondřej of Vztuh, though he was a Catholic himself, tried to persuade the town to join the Hussite camp of the king of Poděbrad. But he was conningly attacked and killed by the minority of the citizens. Budějovice was a most important support of the Catholic army during the Thirty Year's War and it helped a good deal to defeat the Protestants. But the town was not able to overcome the effects of these wars, it remained a small town without any importance and only in the 19th. century it grew stronger again. Trade was animated by a horse-railway built from České Budějovice to Linec during the first years of the last century. With the help of this first railway on the continent the town recovered from all the heavy blows and now it became a centre of industry.

One of the most beautiful moments in the history of the town was the day, when in 1918 the first President T. G. Masaryk set his foot upon Bohemian soil in Budějovice.

Nowadays České Budějovice is a centre of industry and civilisation of South Bohemian society. There is first of all the town-museum with rich and valuable collections. You find there numerous artists objects even from the remotest parts of the world. In a villa in Empire style near the town-park there is an extra division: »The museum of the 19th. century«.

The very lively tourist industry is easily to be understood not only on account of the feverish building of new houses, but still more on account of the really wonderful surroundings of České Budějovice. Let us mention the Hluboka-castle in the midst of woods, ponds and parks (Windsor-Gothic), with the near hunting-lodge »Ohrada«, where you find the hunting-museum and a rich picture-gallery of the English painter J. J. Hamilton. In this tourist-paradise there is the summer health-resort Dobrá Voda with a wonderful church in Rococo style built by K. J. Dienzenhofer and V. V. Reiner.

České Budějovice is situated in a woody, basin-shaped valley, rich in meadows with many ponds. The glittering sheets of water with their sandy shores rich in forests are characteristic for the surroundings of České Budějovice, in summer they are a real dorado for bathers. The most attractive pond is the »Bezdrev« near Hluboka-castle.

If you ascend the Kleť (1084 m.), nearly the whole district of České Budějovice is lying at your feet. Not only tourists come to see it but also many wintersportmen. There is first-rate snow there and besides a wonderful view. You will never forget it, having seen it once.

Industry in České Budějovice.

The most important industry in České Budějovice is the production of pencils. It is concentrated in the factories of the Hardtmuth firm, established in 1790, (founder was the inventor of the pencil, architect Josef Hardtmuth) that had been removed to České Budějovice in 1848, to be quite near the place of its raw materials, the Bohemian Forest, with its wood and its graphite-layers. Franz Hardtmuth invented in 1889 the pencil »Koh-i-noor«, then the graphite-pencil industry of České Budějovice became famous all over the world. Though many countries created a pencil-manufactury of their own after the War, the firm Hardtmuth is still leading as far as the world's consumption is concerned. To utilise all its technical and commercial institutions the firm began in the last time with the manufacture of india-rubber and vulcanised india-rubber, they produce now, too: india-rubber, fountain-pens, crayons, chalk, tablets, cosmetic articles, the patented compound »Aristochrom« for colouring of photos, etc.

In 1894 the firm »Národní Podnik« was established in České Budějovice and in 1919 the firm

Ze sbírek městského musea. Madona z kostela sv. Trojice v Čes. Budějovicích kol r. 1410.
Aus den Sammlungen des städt. Museums. Madonna aus der Dreifaltigkeitskirche in Böhm. Budweis um a. d. Jahre 1410.
Des Collections du Musée municipal. Madone de l'église de la Trinité à Čes. Budějovice. Vers 1410.
From the Collections of the Town's Museum. Madonna from the Trinity Church at Čes. Budějovice. At about 1410.

»Grof«. Both the enterises enlarged gradually and in 1920 the fountain-pen and crayon-factory »Ripet« was connected with them.

The Brewery.

As old documents tell us, the beer of České Budějovice was so much to the taste of the Emperor Ferdinand I. that he asked the town to send him a skilled brewer to Augsburg. And so it happened that the brewing-manner of České Budějovice got also known abroad and especially in Bavaria. The tradition of the beer of the town is still guarded by the »Měšťanský pivovar« (town-brewery) and its products are well known and in favour even in countries across the seas. Besides the ordinary beer the 12° and 20° porter is well known. In 1894 another brewery was formed, the »Budvar«, joint-stock company, that profited by old pratical knowledge on the line of brewery and produces the excellent and famous beer »Budvar« and »Cristal«. Both the breweries have up-to-date apparatusses.

Wood- and paper-industry.

The enormous abundance of wood in the Bohemian Forest gives reason for the development of South Bohemian wood- and paper-industry. The production of furniture assures the livelihood not only of single families but even of whole districts. The near parishes Lišov and Ledenice only got important because of the fabrication of furniture. In České Budějovice there is a number of factories: **Kordina and Co., »Primavera«** etc. The firm **Ing. Zmrzlý and Co.** does wood-manufacture, too, and besides producing of heels. It does not only supply the home market, but there is exportation to India, Africa, Central and South America, too.

The Vltava-river with its quick waves helped the paper-firm **Gellert and Co.** to sudden development, it became one of the important exportation firms of paper-industry. **Nissl M. and Son** does the manufacture of finished paper, (making of commercial books) and the firm **Arnold Vojtěch** manufacture of paper goods.

Confectionery and victuals.

In České Budějovice there are two large firms. **Merkur** joint-stock company and **V. Fürth and Son,** established in 1848, which produce chocolate and candies. The offices of Brothers Zatka's firm **»Monopol«** are in České Budějovice, too, the works are in the near Březí.

Enamel-factories.

The Budějovice enamel products are well known on the home-market and abroad as one of the best. There are especially two factories: **First Budějovice Emanal Factories** (Trademark Lev, Standard, Peril and Eva) and **Westen Frant. Emanal-factory.**

Metal-industry.

Union joint-stock company, machine works and welding. **Stegmann and Son.**

»Electrounion«, cooperative society Ltd. factory of electro-motors. The České Budějovice screw-factory joint-stock company for manufacture of metal goods was formed in 1908, after having produced only screws for some time, it does wire-matresses now, material for rails, grower-rings etc. The firm **Marek and Hynek** as well as the firm **Bukovansky,** cooperative society Ltd., produce wire-grating, **Ing. B. Bernard** up-to-date chandeliers and similar metal-goods.

Ze sbírek městského musea. Kristus z Božího hrobu. Čes. Budějovice kol. r. 1360.
Aus den Sammlungen des städt. Museums. Christus aus dem Gottesgrab. B. Budweis a. d. Jahre um 1360.
Des Collections du Musée municipal. Christ du Saint Sépulcre. Čes. Budějovice vers 1360.
From the Collections of the Town's Museum. Christ from the Holy Grave. Ces. Budějovice, at about 1360.

Let us mention only from all the other firms: the **»Lord«** hat-manufactory **V. Požárek, Partl and Frolik,** producing of ladders and articles for fire-brigades. **Rudolf Perner,** bell- and metalfoundry, manufacture of special clocks for bell-towers. This firm keeps up the tradition of South Bohemian bell-foundry.

The graphic branch of industry is represented by the important firm **Pejša.**

Electric Works.

South Bohemia and České Budějovice are supplied with electric power by the South Bohemian Electric Works and by the Electric society of Vltava district, cooperative company Ltd.

Municipal enterprises.

The municipal slaughter-house with its refrigerators, the water-works, the gas works, the municipal dairy-farm with the same management as the woods and ponds.

In České Budějovice there are numerous banks, many physicians and specialists as well as lawyers.

Schools.

All kinds of colleges, a Czech and a German commercial academy, a state engineering-school, an agricultural school, a training-college for

theological students and an institution for the deaf and dumb. Besides there is a first-rate municipal school of music, its professors are members of the South Bohemian Suk-quartet. In the public hospital there is a clinical section of the faculty of medicine of the Praha university.

The chamber of commerce and trade has a special section »Society for the promotion of trade«. There you find regular exhibitions of South Bohemian productions, chiefly of furniture.

Hotels.

»Grand«, »Imperial«, opposite the station, »Zvon« and »Slunce« on the market place.

Cafés.

»Beseda«, »Busta«, »Central«, »Corso«, Jirsíks »Národní Dům«, »Savoy« and »Vollbrecht«.

Information and Tourist-office.

Propaganda committee of the town České Budějovice: Townhall Office of the society for raising the tourist industry in South Bohemia: Townhall.

South Bohemian section of the club čsl. turistů.

Otomar Schrabal, concessioned tourist agency: Masaryk-Square.

Část sportovních hřišť. - Teil des Sportplatzes. - Partie du vélodrôme. - Part of the sporting-ground. — Údolí Vltavy. - Moldautal. - La vallée de Vltava. - Vltava-valley. — Srnčí zvěř v Oboře. - Rehe im Gehege. - Chevreuils dans l'enclos. - Roes in the fence. — Údolí Vltavy. - Moldautal. - La vallée de Vltava. - Vltava-valley. — Alej stoletých dubů. - Allee 100jähriger Eichen. - L'avenue des chênes centenaires. - Avenue of centenarian oak-trees.

Sestavil **František Černý**, vrch. soudní rada v. v. a předseda odboru čsl. turistů. — Fotografie dodal **Mr. Ph. Jar. Děták.**

Hluboká nad Vltavou

perla českého jihu.

Příjemné, klimaticky zdravé a levné letovisko.

Město Hluboká n. Vlt. rozkládá se po obou březích řeky Vltavy na okraji roviny česko-budějovické. Krajina prostoupena jest četnými rybníky a rozsáhlými komplexy lesů, chráněna proti severu a otevřena k jihu, takže má veškeré podmínky zdravého, příjemného, nervy uklidňujícího letoviska. Jest ideálním místem pro delší letní pobyt i vděčným cílem pro turistické návštěvy.

Spojení vlakem: stanice Hluboká n. Vlt. na trati České Budějovice—Cheb a stanice Hlubo-

Hluboká n. Vlt. - částečný pohled. — Tailansicht. — Vue partielle. — Partial view. — Koupaliště na Bezdrevu. — Bad am Bezdrev. — Bains près de Bezdrev. — Bathing near Bezdrev.

ká n. Vlt.--Zámosti na trati České Budějovice--Praha, autobusová pravidelná doprava Ant. Beneše na trati Č. Budějovice—Hluboká n. Vlt. Silnice pro autodopravu jsou v dobrém stavu. Ubytování a stravování levné v hotelích (»Poprad«), hostincích a soukromých bytech. Městské obci Hlubocké patřící hotel »Ohec« vyhoví jak svojí znamenitou kuchyní, tak zařízením bytovým i značně náročným návštěvníkům. Turistická noclehárna o 20 lůžkách po dobu prázdnin poskytuje čisté a laciné noclehy.

Městská veřejná knihovna, biograf v hotelu »Ohec« divadelní představení, koncerty a přednášky skýtají poučení i příjemné zábavy.

Koupaliště v řece Vltavě bezprostředně u města a v rybníku »Bezdrevi« (3 km), vyhoví plavcům i neplavcům.

Tělocvik, sporty a hry pěstují se v Sokolovně a na letním cvičišti sokolském »na ostrově«, na cvičišti DTJ a na sportovním hřišti při nedávné regulaci Vltavy nově a vzorně zřízeném, obsahujícím mimo jiné 4 tenisové dvorce.

Milovníci rybaření mohou si opatřiti rybářské lístky pro lov v řece Vltavě u místního klubu rybářského.

Městu Hluboké n. Vlt. a celému živému okolí vévodí skvostný a jedinečný zámek knížete Jana ze Schwarzenbergu, přestavěný v letech 1839—1871 z původního opevněného hradu, o němž první známky historické jsou z r. 1253, ve slohu pozdní gotiky normandsko-gotickém dle vzoru královského anglického zámku Windsorského na skalním ostrohu nad řekou Vltavou, obklopený kolem rozsáhlým vzorně zařízeným parkem se spoustou vzácných našich i cizozemských stromů a dřevin.

Pohled z jednotlivých částí tohoto parku do rozsáhlé roviny česko-budějovické, lemované od vrchů Novohradských až k Vodňanům, zalesněnými vrchy šumavskými, Kletí, Chumem, Buglatou, Libínem, Boubínem, zanechá v myslích pozorovatelů trvalý dojem.

Prohlídka zámku, dovolená dle návštěvního řádu, uspokojí i nejnáročnějšího návštěvníka svojí bohatostí zařízení a starobylých památek (gobelínů, mramorových krbů, obrazů starých i novodobých mistrů) po věky zde ukládaných a s dojímavou pietou opatrovaných v síních: loveckém salonu, ranní komnatě, jídelně, modlitebnici, knihovně, zbrojnici, v kapli a v přilehlé zimní zahradě a jízdárně.

Lovecký zámeček »Ohrada«, vystavěný v r. 1713 ve slohu barokním, přístupný dle návštěvního řádu, chová jedinečné lesnicko-lovecké museum s takřka veškerým evropských ptactvem, lovnou i dravou zvěří a bohatou sbírku archeologickou. Lovecká síň s krásnou nástropní malbou z počátku 18. stol. (1715) a s deseti Hamiltonovými obrazy štvanic lovné i dravé zvěře z let 1710—1713, v miliónové ceně i jakož i reliefy těchto obrazů na křeslech z dančích parohů umělecky řezané těší se zvláštnímu obdivu návštěvníků, jeumž ani poslední šumavský medvěd, v Čechách zastřelený, neujde.

Pěkné a vděčné vycházky z Hluboké n. Vlt. do nejbližšího okolí jsou: do dvora Vondrova, do Staré a Nové Obory, na Karlův hrádek (lovecký zámeček Otce vlasti Karla IV.), do obce Hosína s pamětihodným kostelem a starou románskou kaplí, odkud jest skvostný pohled do široké roviny budějovicko—vodňanské a kde ze ku návštěvě farmy stříbrných lišek p. prof. Macháčka, dále ku pomníku Závišovu u řeky Vltavy a pomníku Kubatovu na Blatech a do jihočeských elektráren a lignitových dolů v Mydlovarech. Zde u obce Zahájí památník francouzských vojáků zde padlých roku 1742 ve válce o dědictví rakouské.

V Hluboké n. Vlt. jest ústřední správa velkostatků a podniků knížete ze Schwarzenbergů. Velkostatek Hluboká n. Vlt. pěstuje ve svých dvorech dobytek bernsko-hanácký a montafonský a provádí immunisační očkování proti tuberkulose. Mlékaří a sýrárna ve dvoře Vondrově vyrábí chvalně známý schwarzenbergský sýr. Lihovar v Čeikovicích. Rozsáhlé rybářství produkuje proslulé schwarzenbergské kapry. Letošní výlov největšího rybníka Bezdreva (výměra 506 ha) 1.228 q kaprů, 24 q štik, 20 q candátů, 9 q línů, 4 q okounů, celkem 1.285 q.

V lesích pěstují se stromy všech druhů a parní pila vyrábí a má na skladě prvotřídní řezivo. V oborách chová se zvěř vysoká, daňčí, černá, mufloni a jiná. V remisech bažanti a divocí králíci.

Stromové školky pěstují a prodávají ovocné a divoké stromy a keře.

Parostrojní cihelna vyrábí a prodává ostře pálené zboží.

Dále má velkostatek sklad protivínského piva, schwarzenbergské kyselky »Praga« a malinových šťáv z Černé na Šumavě.

V Hluboké n. Vlt. jest také nejvýznačnější československá továrna na dřevěné sudy a kádě. Je to továrna firmy Filip Stein. Její výrobky se vyvážejí téměř do všech krajů světa. Továrna existuje již skoro 80 let a zaměstnává normálně 200 dělníků. Před nedávnem bylo zmodernisováno její strojové zařízení a rozšířeny sklady dřeva. — Továrna leží při stanici Hluboká n. Vlt. a její zásoby zboží — je zde viděti soudky na pivo od ½ hl do 120 hl a často kádě až 3.000 hl. obsahu — upoutají pozornost návštěvníků a zájemníků.

Hlubocká záložna zaps. spol. s r. o. v Hluboké n. Vlt., přijímá peníze na úrok k bezpečnému uložení, poskytuje zápůjčky všeho druhu a obstarává veškeré obchody v obor peněžnictví spadající. Telefon č. 3, účet pošt. spoř. č. 14.001.

Při hromadných návštěvách turistických v Hluboké n. Vlt. přejímá službu průvodců odbor klubu čsl. turistů se spolkem okrašlovacím.

Bližší popisy a data obsahuje »Průvodce Hluboká nad Vlt. a okolí«, vydaný okrašlovacím spolkem.

Hluboká nad Vltavou

die Perle des böhmischen Südens.

Zusammengestellt von Frant. Černý, O. G. R. und Obmann der Ortsgruppe des Klub československých turistů, Hluboká n. Vlt.

Hluboká n. Vlt. als gesunde, angenehme und billige klimatische Sommerfrische.

Die Stadt Hluboká n. Vlt., liegt zu beiden Seiten der Moldau, am Rande der Budweiser Ebene. Die Gegend ist reich an Teichen und mit tiefen Waldungen bewachsen, gegen Norden geschützt und gegen Süden offen, sodass die Grundlagen für eine gesunde, angenehme, die Nerven beruhigende Sommerfrische gegeben sind. Ist ein idealer Ort für die Ferien oder einen längeren Sommeraufenthalt und ein dankbares Ziel der Touristen.

Zugsverbindungen: Die Station Hluboká n. Vlt. auf der Strecke Budweis—Eger und die Station Hluboká n. Vlt.—Zámostí auf der Strecke Böhmisch Budweis—Prag. Regelmässige Autobusverbindung des Privatunternehmens A. Beneš zwischen Budweis—Hluboká n. Vlt. Ausserdem wird die Gegend von guten Autostrassen durchzogen. Unterkunft und Verpflegung in billigen Hotels (»Podhrad«), Gasthäusern und sauberen Privatwohnungen. Das der Stadtgemeinde Hluboká gehörende Hotel »Obec« entspricht ganz den Anforderungen des verwöhntesten Besuchers; vorzügliche Küche und moderne Einrichtung. Zur Ferienzeit steht ausserdem die Touristenherberge mit 20 Betten zur Verfügung.

Die städtische Bücherei, das Kino im Hotel »Obec«, Theatervorstellungen, Konzerte und Vortragsabende sorgen um Kürzung der Langeweile und bieten angenehme Unterhaltung.

Die Freibäder in der Moldau — in nächster Nähe der Stadt — und am »Bezdrev«-Teich bieten ein erfrischendes Bad und können sowohl von Schwimmern, als auch von Nichtschwimmern besucht werden.

Leichtathletik, Sport und Spiel wird in der Turnhalle des Vereines »Sokol«, auf dem Sportplatz des Arbeiterturnvereins und auf dem neuen, bei der vor kurzer Zeit stattgefundenen Regulierung des Moldauflusses, erbauten, modern hergerichteten Sportplatz betrieben. Auf diesem Platze befinden sich auch 4 moderne, gepflegte Tennis-Courts.

Liebhaber des Angelsportes konnen sich bei der Vereinsleitung des hiesigen Anglerklubs Fischkarten verschaffen.

Die Stadt Hluboká n. Vlt. wird von dem im Jahre 1839—71 restaurierten Schloss des Fürsten Johann von Schwarzenberg überragt. Dieses Schloss, ursprünglich eine befestigte Burg, wird urkundlich das erste Mal im Jahre 1253 erwähnt und ist im nord-gothischen Stil, nach Muster des englischen Schlosses Windsor, auf einem Felsenvorsprung uber dem Moldaufluss erbaut. Rund um das Schloss befindet sich ein herrlicher Park mit Bäumen und Sträuchern verschiedener Herkunft und Abart.

Der Ausblick von diesem Park aus auf die Budweiser Ebene, welche von Novohrady bis Vodňany von den gigantischen Bergrücken des Böhmerwaldes begrenzt ist, (die Berge »Kleť«, »Chum«, »Buglata«, »Libín« und »Boubín«) hinterlässt einen unvergesslichen Eindruck.

Die Besichtigung des Schlosses befriedigt durch die Fülle der wertvollen Sammlungen (Gobelins, Marmorkamine, Gemälde alter und jüngerer Meister, Trophäen von Jagden), und der sorgsam gepflegten Zimmer und Kemenaten, der reichhaltigen Bücherei, der Rüstkammer, Kapelle, des Wintergartens und der Reitschule selbst den verwöhntesten Besucher alter Sehenswürdigkeiten.

Das im Jahre 1713 erbaute Jagdschlösschen »Ohrada« (Barockstil) birgt ein der Oeffentlichkeit zugängliches Museum, in dessen Sammlungen alle Arten europäischer Vögel, Raub- und Jagdwildes vertreten sind. Desgleichen befindet sich hier eine ungemein wertvolle archeologische Sammlung. Im Jagdzimmer ist eine aus den Anfängen des 18. Jahrhunderts stammende Deckenmalerei (1715) zu sehen. Desgleichen findet man hier 10, Jagden auf Raub- und Jagdwild veranschaulichende Bilder von Hamilton, welche einen Millionenwert repräsentieren. Diese Bilder stammen aus den Jahren 1710 bis 1713 und erwecken sie, sowie deren auf Damwildgeweihen geschnitzte Reliefe die besondere Bewunderung der Besucher, welche hier auch die Gelegenheit haben, den letzten, im Böhmerwald geschossenen Bären zu sehen.

Die schönsten und dankbarsten Spaziergänge und Ausflüge in die Umgebung der Stadt Hlu-

boká n. Vlt. sind: in den Hof Vondra, in die »Stará Obora«, auf das Karlsschlösschen (Jagdschlösschen des Vaters der Heimat, Karls des IV.), in die Gemeinde Hosín, in welcher eine sehenswerte Kirche und eine in romanischem Baustil errichtete Kapelle zu besichtigen ist, von hier aus herrliche Rundblicke auf die Ebene zwischen Budweis und Vodňany, zur Silberfuchsfarm des Prof. Macháček, zum Záviš-Denkmal bei der Moldau, zum Kubata-Denkmal (na Blatech), in die südböhmischen Elektrizitätswerke und die Lignit-Werke in Mydlovary. Desgleichen zur Gemeinde Zaháji, wo sich das Denkmal der im österreichischen Erbfolgekriege (1742) gefallenen Franzosen befindet.

In Hluboká n. Vlt. befindet sich die Zentraldirektion der Schwarzenberg'schen Güter und Unternehmungen. Das Gut Hluboká n. Vlt. züchtet in seinen beiden Meierhöfen bern-hanakisches und Montafon-Rindvieh und befasst sich mit Immunisierung gegen Tuberkulose durch Impfung. Im Meierhof »Vondra« werden die allgemein bekannten Schwarzenberger Käse- und Milchprodukte hergestellt. In Čejkovice befindet sich eine Spiritusbrennerei. Ebenso bekannt sind die von der Schwarzenberg'schen Domäne gezüchteten Karpfen. Im Jahre 1936 wurden im grössten der Teiche, im »Bezdrev« gefangen: 1.228 q Karpfen, 24 q Hechte, 20 q Zander, 9 q Schleien, 4 q Barsche, im ganzen 1.285 q Fische. Der Teich misst 506 ha.

In den Wäldern werden alle Arten von Bäumen gepflanzt und die Lager der Dampfsäge bergen erstklassige Holzer für jeden Zweck. Im Wildgehege befindet sich Hoch-, Reh- und Schwarzwild, Muffeltiere u. a. m. In den Revieren gibt es eine Unmenge von Fasanen, Rehwild und wilden Kaninchen.

Die Baumschulen beschäftigen sich mit der Pflanzung, Zucht und dem Verkauf von Obst- und anderen Bäumen und Sträuchern.

Die Dampfziegelei erzeugt und verkauft alle Arten scharf gebrannter Ziegel.

Weiters besitzt das Gut ein Protiviner Bierlager, bringt den Schwarzenberg'schen Sauerbrunn »Praga« und Himbeersaft aus Černá im Böhmerwald in Handel.

Des weiteren ist in Hluboká n. Vlt. die bedeutendste und wichtigste Erzeugungsstätte von Holzfässern und Bottichen in der čechoslovakischen Republik. Es ist dies die Fabrik der Firma Philip Stein. Ihre Erzeugnisse werden nach fast allen Ländern der Welt exportiert. Die Firma besteht bereits seit 80 Jahren und beschäftigt normal 200 Arbeiter. Vor kurzer Zeit wurde das Unternehmen durch Mechanisierung modernisiert und die Holz-Lager bedeutend vergrössert. Die Fabrik liegt bei der Station Hluboká n. Vlt., und ihre Warenvorräte setzen den Besucher und Interessenten in Erstaunen. Hier kann man Holzfässer in allen Grössen, von Bierfässern für 1/8 hl bis zu Bottichen, 3.000 hl fassend, sehen.

Die Hlubokaer Sparkasse, reg. Genossenschaft m. b. H., nimmt Einlagen in Verwaltung, gewährt Darlehen und beschäftigt sich überhaupt mit allen Bankgeschäften. Telephonnummer 3. Postsparkassenkonto No. 14.001.

Bei Gesellschafts- und Massenbesuchen der Stadt Hluboká n. Vlt. übernimmt die Führung die Ortsgruppe des Klub československých turistů in Zusammenarbeit mit dem Verschönerungsverein.

Nähere und genauere Angaben beinhaltet die Brochüre »Průvodce Hluboká n. Vlt. a okolí« (»Führer durch Hluboká n. Vlt. und Umgebung«), herausgegeben vom Verschönerungsverein.

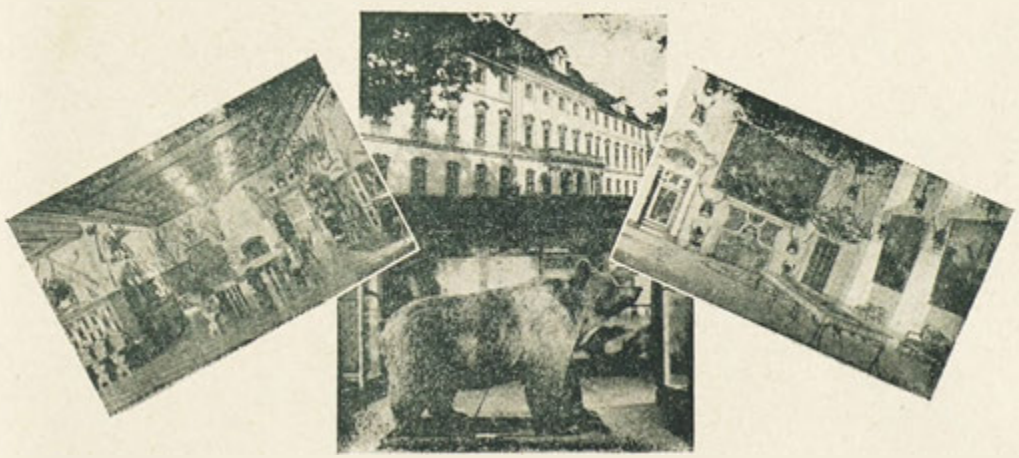

Lovecká síň v zámku. - Jagdsaal im Schloss. - Salle de chasse dans le château. - Hunting-room in the castle. — Zámek »Ohrada«. - Schloss »Ohrada«. - Le château de »Ohrada«. - »Ohrada« castle. — Lovecká síň na Ohradech. - Jagdsaal in der »Ohrada«. - La salle de chasse á »Ohrada«. - Hunting-room in »Ohrada«. — Poslední šumavský medvěd na Ohradech. - Der letzte Böhmerwald Bär im Schloss Ohrada. - Le dernier ours de la Forêt Bohémienne dans le château de Ohrada. - The last bear from the Bohemian Forest in Ohrada-castle.

Černá zvěř v Oboře. - Schwarzwild im Gehege. - Bêtes noires dans l'enclos. - Black game in the fence. — Zdýmadlo. - Schleuse. - L'écluse. - The sluice. — Starý židovský hřbitov. - Alter jüdischer Friedhof. - Le vieux cimetière juif. - Old Jewish cemetery.

Hluboká nad Vltavou

la perle du Sud de la Bohême.

Rédigé par M. Frant. Černý chef-conseiller de justice à la retr. et président du club československých turistů. Hluboká.

Hluboká n. Vlt. comme station climatique et villégiature salubre, agréable et bon marché.

La ville de Hluboká n. Vlt. est située sur les deux rives de la Vltava, au bord de la plaine de České Budějovice. La contrée est riche en étangs et en forêts, protégée contre le nord et ouvert au sud, conditions principales pour une villégiature agréable qui calme les nerfs. La petite ville est un endroit idyllique pour un séjour plus ou moins prolongé et pour un but d'excursion de touristes.

Communications par voie ferrée: Station de la ligne de České Budějovice—Cheb et de la ligne de České Budějovice—Prague. Bonnes routes d'autos. Table et logement dans des hôtels de bon marché, auberges, appartements privés. L'hôtel de »Obec« appartenant à la municipalité correspond aux goûts les plus difficiles. Cuisine excellente, adaptation à la page. Pendant les vacances il y a aussi l'auberge des touristes à la disposition des visiteurs.

La bibliothèque municipale, le cinéma dans l'hôtel de »Obec«, les représentation de théâtre, des concerts et les conférences rendront le séjour le plus agréable que possible.

Les bains dans la Vltava tout près de la ville et dans l'étang de »Bezdrev« offrent un bain rafraîchissant, accessibles aux nageurs et aux non nageurs.

L'athlétique légère, le sport et le jeu sont pratiqués dans le gymnase de Sokol, au vélodrôme de l'union de gymnastique des ouvriers ainsi que sur la place moderne, établit pendant la régulation de la Vltava, il y a peu de temps. Sur cette dernière se trouvent également 4 courts de tennis modernes.

Les amateurs de la pêche à la ligne auront l'occasion de pratiquer leur sport favori en s'adressant au club des pêcheurs de la ville.

La ville est surmontée du château du prince Jean de Schwarzenberg, restauré en 1839—1871. Ce château est mentionné pour la première fois dans une chronique de 1253. Il est bâti en style nordgothique, d'après le modèle du château anglais de Windsor, sur un rocher au-des-

sus de la Vltava. Autour du château se trouve un parc magnifique avec des arbres et des arbustes de genre différent.

La vue de ce parc sur la plaine de České Budějovice, bornée des Novohrady jusqu'à Vodňany de la crête gigantesque de la Forêt Bohémienne (les montagnes de »Kleť«, »Chum«, »Buglata«, »Libín«, Boubín«) sera toujours inoubliable pour tous les visiteurs.

La visite du château avec les riches collections (gobelins, cheminées de marbre, peintures anciennes et modernes, trophées de chasse) des belles salles et chambres, de la bibliothèque de prix, de la salle d'armes, de la chapelle, du jardin d'hiver, de l'école d'équitation satisfera même les goûts les plus difficiles.

Le château de chasse de »Ohrada«, bâti en 1713 (style baroque), renferme un musée, accessible au public, qui contient des collections de tout genre d'oiseaux de l'Europe, de gibier féroce et de chasse. De plus il y a une collection archéologique précieuse. Dans la salle de chasse se trouvent des fresques du commencement du 18ième siècle (1715). Il y a également 10 tableaux de chasse par Hamilton, qui représentent une valeur de quelques millions. Ces tableaux datent de l'année 1710—13 et ils attirent l'admiration des visiteurs de même comme leurs reliefs taillés en bois de daims. Les visiteurs auront également l'occasion de voir le dernier ours tué dans la Forêt Bohémienne.

Les plus belles excursions et promenades aux environs de Hluboká sont: dans la cour de Vondrov, dans »Stará et Nová Obora«, au château de Charles (château de chasse du pere de la patrie, Charles IV), dans la commune de Hosin, dans laquelle se trouve une église remarquable et une chapelle en style romane et d'où on jouit d'une vue splendide sur la plaine située entre České Budějovice et Vodňany, à la ferme de renards argentés du professeur Macháček, au monument de Záviš près de la Vltava,et au monument de Kubata à Blata, aux usines d'électricité de la Bohême du Sud et aux usines de Lignit à Mydlovary. Un autre tour nous conduit à la commune de Zahájí, où il y a le monument commémoratif des Français morts dans la guerre de la succession d'Autriche.

A Hluboká sur Vltava se trouve l'administration centrale des propriétés et entreprises de Schwarzenberg. La propriété de Hluboká élève dans ses deux fermes des boeufs bern-hanaques et Montafon et se charge de la vaccination contre le tuberculose. Dans la ferme de Vondra on produit le fromage et le lait bien connu de Schwarzenberg. A Čejkovice il y a une distillerie d'alcool. Les carpes élevées au domaine de Schwarzenberg sont également connues au loin. En 1936 on prit dans le plus grand carpier: 1.228 q de carpes, 24 q de brochets, 20 q de sandres, 3 q de tanches, 4 q de perches, en tout 1.285 q de poissons. L'étang a une étendue de 506 ha.

Dans les forêts on plante toute sorte d'arbres et la scierie renferme des bois de première qualité pour n'importe quel but. De plus il y a tous les genres de gibier, des mouflons etc., une faisanderie et des lapinières.

Les pépinières plantent, élèvent et vendent des arbres fruitiers et d'autres arbres et arbustes.

La tuilerie à vapeur produit et vend des tuiles cuites. De plus la propriété vend la bière de Protivín, l'eau minérale de Schwarzenberg »Praga«, le sirop de framboises de Černá dans la Forêt Bohémienne.

A Hluboká n. Vlt. se trouve également la production la plus grande et la plus importante de tonneaux en bois et de cuves de la république tchécoslovaque. C'est l'usine de Philip Stein Frères. Les produits sont exportés à presque tous les pays du monde. La maison existe depuis 80 ans et occupe 200 ouvriers. Il y a quelque temps l'entreprise fut modernisée par mécanisation et les dépôts de bois furent agrandis considérablement. Lusine se trouve près de la gare de Hluboká et les grands stocks intéressent tous les visiteurs. On y peut voire des tonneaux en bois de grandeur différente dès un tonneau à biere pour 1/8 hl. jusqu' aux cuves qui comprennent 3.000 hl.

La caisse épargne de Hluboká n. Vlt., société enregistrée à responsabilité limitée accepte des mises de fonds, prête de l'argent et s'occupe de toutes les transactions financieres. Téléphone no. 3, caisse d'épargne postale no. 14.001.

Le club Československých turistů de la ville de Hluboká n. Vlt. et le syndicat d'initiative se chargent de faire voir la ville aux touristes.

Pour informations détaillées demandez le prospectus: »Průvodce Hluboká n. Vlt. a okolí« (Guide à travers Hluboká n. Vlt. et ses environs, publié par le syndicat d'initiative).

Hluboká nad Vltavou

the pearl of South Bohemia.

By Mr. Frant. Černý, high cons. of the trib. and chairman of the section Klub československých turistů, Hluboká n. Vlt.

Hluboká nad Vltavou as a wholesome, agreeable and cheap climatic summer resort.

The town Hluboká nad Vltavou lies on both the sides of Vltava-river, on the borders of the České Budějovice plain. The region is rich in ponds and woods, sheltered towards north and open towards south. So the basis for a healthful and agreeable summer resort is given. The small town is a model place to pass a few summer holidays there or even for a longer stay, but it is as well a fine place for tourists.

Railway-connections: The station Hluboká nad Vltavou on the line České Budějovice—Cheb and Hluboká nad Vltavou—Zámostí on the line České Budějovice—Praha. Busses of the private firm A. Beneš are runnig regularly between České Budějovice—Hluboká n. Vlt. There are very good motoring-roads in the district. Board and lodgings in cheap hotels, inns and in clean private rooms. The hotel »Obec«, belonging to the municipality of Hluboká corresponds to all requirement. It is recommended for its cuisine with up to date installation. During the holidays there is still a tourist's inn with 10 beds at the disposal of guests.

Hluboká n. Vlt.: Zámek. — Schloss. — Le château. — The castle.

The municipal library, the cinema in the hotel »Obec«, theatre-performances, concerts and lectures bring a change into the monotonous daily life.

Swimming in the Vltava, quite close to the town, and in the »Bezdrevi«-pond is very refreshing for swimmers and non-swimmers.

Athletics, sport and game in the gymnastic hall of the »Sokol-club«, on the sporting-ground of the workmen gymnastic club and on the new and up to date ground, recently built after the regulation of Vltava-river. There are 4 well kept tennis-courts, too.

Lovers of angling receive licences at the local fishing-club.

The town is overtowered by the castle of Prince John of Schwarzenberg, renovated in 1839/71. This castle, formerly a fortified manor, was authentically mentioned for the first time in 1253. It is built in north Gothic style, like Windsor-castle, on a shelf of a rock over Vltava-river. Round about the castle is a wonderful park with trees and shrubs of different origin. The panorama from this park on the České Budějovice-plain, bordered from Novohrady to Vodňany by the gigantic mountain-ridges of the Bohemian Forest (the mountains »Kleť«, »Chum«, »Buglata«, »Libín« and »Boubín«) is indelibly impressed on one's memory.

In the castle you find a lot of valuable collections (Gobelins, marble-chimneys, pictures of old and modern masters, huntmen's trophies, etc.), well kept rooms and ladies' bowers, a rich library, an armoury, a chapel, a winter-garden and a riding-school.

The hunting-seat »Ohrada«, built in 1713 in Rococo style, has a fine museum, open to the public. There are e. g. very interesting collections of all kinds of European birds and of beasts of prey. There is an exceedingly valuable archaelogical collection, too. In the hunting-room you find frescoes dating from 1715 and 10 pictures by Hamilton, representing the hunting of beasts of prey and of small game, worth many a million. These pictures date from the year 1710/13 and their frames are worked of antlers-carvings, adorned with reliefs. You may see there the last bear, shot in Bohemia, too.

Beautiful walks and excursions into the surroundings of the town Hluboká n. Vlt. are: To the Vondrov-farm, to Stará and Nová Obora, to the small Charles-castle (a hunting-seat of the father of our country, Charles IV.), to the parish Hosín, with a remarkable church and a chapel in Romanesque style. From there you have a wonderful view on the plain between České Budějovice and Vodňany, to the silver-fox farm of professor Macháček, to the Záviš-monument on Vltava-river, to the Kubata-monument on Blata, to the South Bohemian Electric Works and to the Lignit-works in Mydlovary. Or you may go to the parish Zahájí with a monument to the French soldiers, killed in the Austrian war of succession (1742).

In Hluboká n. Vlt is the central administration of the Schwarzenberg estates and undertakings. The estate Hluboká n. Vlt. keeps in its 2 dairy-farms Bern-Hanakian and Montafon cattle, and studies the immunity against tuberculosis by inoculation. In the Vondrov-farm the well known Schwarzenberg cheese- and milk-products are made, and in Čejkovice there is a distillery. The carps of the Schwarzenberg domain are very famous, too. In the largest pond »Bezdrev« there were taken in 1936: 1.228 q carps, 24 q pikes, 20 q perch-pikes, 9 q tenches, 4 q perches, all in all 1.285 q fish. The pond has got 506 ha.

In the woods there are planted all kinds of trees, and the stocks of the saw-mill are full of first-rate, wood for any purpose. In the game-cover there is large game, venison and black game, moufflons, etc. In the hunting-grounds there are heaps of pheasants, venison and wild rabbits.

The keepers of the nurseries are engaged in planting, cultivating and selling of fruit- and other trees and shrubs.

The steam-brick-yard produces alll kinds of bricks.

The estate has a beer-supply, too, (Protivín) and sells the Schwarzenberg acidulous water »Praga« and raspberry-juice from Černá in the Bohemian Forest.

In Hluboká n. Vlt is the most important factory for wooden casks and tubs in Czecho Slovakia. It is the factory of the firm Philip Stein Brothers. Its products are exported nearly to all countries of the world. It has been existing since 80 years and occupies normally 200 hands. Recently was modernised by machines and the wood stocks were considerably enlargened. The factory lies near the station Hluboká n. Vlt. and many a tourist was astonished by its stocks. You may see there wooden casks of every size,

beginning with beer-barrels for 1/8 hl. unto vats holding 3.000 hl.

The Hluboká n. Vlt. savings-bank Ltd. accepts deposits, grants loans and does all money-transactions. Telephone 3, post savingsbank account nr. 14.001.

The local section of the club of československých turistů and the society for the improvement of scenery guide travelling societies and tourists in large numbers.

You find all information in the »Guide through Hluboká n. Vlt. and its surroundings« (Průvodce Hluboká n. Vlt. a okolí), published by the society for the improvement of scenery.

Hořice na Šumavě.

Městys s 1200 obyvateli, 679 m, nádraží na trati Budějovice—Želnava—Černý Kříž—Volary. Odtud je vlakové spojení všemi směry.

Hořice na Šumavě, známé po celém světě svými pašijovými hrami, pořádanými již ve 14. století, koncem 18. stol. opět oživlými a od r. 1893 s velkolepou výpravou hranými, jsou Oberammergau Československé republiky. Imposantní divadelní budova, která pojme 2000 diváků, je od městečka vzdálena jen 10 minut.

Představení začíná v půl desáté, v poledne je dvouhodinová přestávka, končí se v půl 6. večer; předvádí život, utrpení a ukřižování Krista s obrazy ze Starého zákona a s prastarými poutavými mezihrami.

Umělecká výše, hluboký morální obsah, starobylost a to, že zde není jakéhokoliv obchodního zneužití, přispívá k jedinečnému zážitku.

Devět hostinců v místě umožňuje pobyt a stravování za přiměřené ceny.

Lékař s domácí lékárnou, pošta, telegraf, telefon, koupaliště a pro zimní sporty vhodný lyžařský terén. Nádherné procházky po okolí, bohatém jehličnatými lesy.

Bližší informace sdělí městský úřad v Hořicích na Šumavě, telefon č. 1.

Höritz im Böhmerwalde.

Markt, 1200 Einwohner, 670 m. Station der Bahnstrecke Budweis — Salnau — Schwarzes Kreuz—Wallern. Von hier aus nach allen Richtungen Bahnverbindungen.

Weltbekannt ist Höritz i. B. durch seine schon im 14. Jahrhundert blühenden, seit Ende des 18. Jahrhunderts wiederbelebten und 1893 in grossartiger Weise eingerichteten Passionsspiele: das »Oberammergau der Tschechoslovakischen Republik«. Vom Markte aus liegt 10 Minuten entfernt das imposante Theatergebäude für 2000 Zuschauer.

Die Aufführungen, welche um ½10 beginnen und mit einer 2 stündigen Mittagspause um 17 Uhr 30 min. enden, umfassen das Leben, Leiden und Sterben Christi mit alttestamentlichen Vorbildern und uralten ergreifenden Zwischenspielen.

Die künstlerische Höhe, der tiefe moralische Inhalt, die Altertümlichkeit, sowie das Freisein jedes kommerziellen Missbrauches machen die Höritzer-Passionsspiele zu einen einzigartigen Erlebnis.

9 Gaststätten im Orte mit mässigen Verpflegs und Unterkunftspreisen.

Arzt mit Hausapotheke, Post, Telegraf, Telefon, Badegelegenheit und für Wintersportler ein geeignetes Skigelände.

Nähere Auskünfte erteilt das Bürgermeisteramt Höritz i. B. Tel. Nr. 1.

Hořice dans la forêt bohémienne.

La commune de Hořice située à une altitude de 670 m a 1200 habitants. Station de gare de la ligne de Čes. Budějovice—Želnava—Černý Kříž —Volary. Correspondance à toutes les directions.

Hořice est connue dans tout le monde par les mystères de la passion de Notre-Seigneur qui florissaient déjà au 14e et qui ont été repris à la fin du 18e siècle. Depuis 1893 on les représente d'une manière grandiose. On appelle l'endroit à juste titre: Oberammergau de la République tchécoslovaque. Le batiment imposant du théâtre pour 2.000 spectateurs se trouve à une distance de 10 minutes de la place du marché.

Les représentations qui commencent à 9½ h. et qui se terminent à 17½ h. après un entr'acte de 2 heures à midi comprennent la vie, la Passion et la mort du Christ d'après les modèles du vieux testament avec des pièces intermédiaires très anciennes et touchantes.

La valeur artistique, la matière profondément morale, le caractère archaïque ainsi que le manque absolue de tout abus commercial font que la visite des mystère de la passion de Notre-Seigneur à Hořice devient un événement inoubliable.

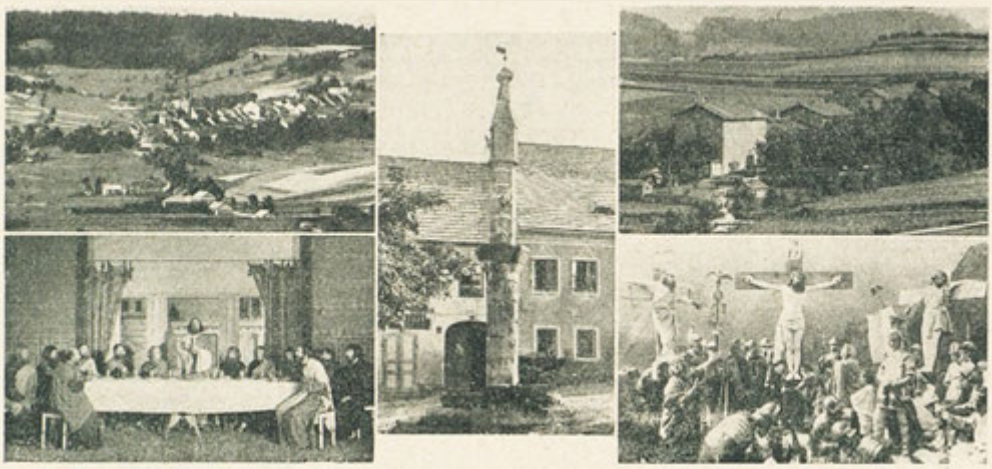

Il y a 9 auberges à prix modeste qui offrent logement et nourriture, un médicin avec sa pharmacie, poste, télégraphe, téléphone, bain, terrain de ski pour touristes d'hiver.

On peut entreprendre de belles excursions aux environs riches en forêts de conifères.

Pour informations détaillées s'adresser à la mairie de Hořice. (Tél. No. 1.)

Hořice in the Bohemian Forest.

The small market-town of Hořice (670 m. above sea-level) has got 1200 inhabitants. It is a halt of the railway-line Čes. Budějovice—Želnava—Černý Kříž—Volary. Communications to all directions. Hořice is famous in all the world on account of its passion-plays, flourishing already in the 14th. century and taken up again at the end of the 18th. century. Since 1893 they have been performed in a grand manner. Therefore you may call Hořice with full right »The Oberammergau of the Czecho-Slovakian Republic«. The large building of the theatre for 2000 spectators, is only at a ten minutes' distance from the market-place.

The performances begin at 9 and close et 17 with an interval of 2 hours at noon. They comprise Life, Passion and Death of Christ, after models of the Old Testament with extremely old and very touching episodes. The artistic value, the deep morality of the matter, the archaic character as well as the total want of commercial abuse make the Passion of Our Lord in Hořice to an event never to be forgotten.

There are 9 inns in the place (board and lodgings are at a reasonable price), a physician with own dispensary, post-, telegraph- and telephone-office, bathing-establishment and fine grounds for winter sporting. There are wonderful walks to the surroundings rich in pine-woods. Every information is given by the town's office of Hořice in the Bohemian Forest. (Telephone Nr. 1.).

Letovisko Kaplice.

Má-li si obyvatel města k oddechu zvolit příjemný pobyt, pak mu lze nejlépe doporučiti městečko Kaplice s 2267 obyvateli.

Leží ve výšce 521 m, za ním je 774 m vysoké Hradiště, je obklopeno hlubokými lesy na levém břehu Malše a lze k němu dojeti od dráhy Budějovice—Linec v několika minutách autobusy, které dojíždějí ke všem vlakům. Městský park na okraji města poskytuje krásné procházky a pěkně rozložené skupiny keřů a košatých stromů, parkový rybník, jehož přítok vytváří malebný vodopád, skýtají radostný pohled. Kdo se rád projde po vzdálenějším okolí, může podniknouti mnoho vděčných výletů do krajiny krásného okolí Kaplic. Rozkošné údolí Švarcavy, údolí Malše až k troskám hradu Pořešína, stinná linecká silnice až k ruinám hradu Lausecku, skýtají cestování s možností změn; právě tak velmi vděčné jsou procházky v blízkém lese Borku. A kdo chce spatřit obraz celého okolí, popřáti pastvu svým očím, pak výstup na Hradiště (774 m), na Kohout (869 m) nebo na Rojdneberk (918 m), které jsou vděčnou horskou partií a návštěvníku poskytnou jedinečně krásný obraz. Turista se potěší pohledem na hluboké zelené lesy se zdravým vzduchem, shlédne

mocné skalní útvary a jeho zrak se kochá sledováním potůčků, hadovitě se vinoucích lukami. Proud Malše láká v stoupajícím letním horku k osvěžující lázni a mimo nové, krásně zařízené městské lázně je zde mnoho krásně položených koupališť v četných křovinatých zákrutech Malše. Jako oblíbené výletní místo s koupalištěm, kuželníkem a košatou zahradou je zvláště ceněna letními hosty blízko ležící Schröterova restaurace v Mostkách.

Zdejší výbor pro povznesení cizineckého ruchu rád odpoví na všechny dotazy letních hostů a zprostředkuje čisté a pohodlné letní byty za nejnižší ceny a je pověřen tím, aby zde učinil pobyt cizincům příjemným.

V dobře zařízených hostincích a kavárnách města Kaplic najde host dobré a levné občerstvení s nejpozornější obsluhou. O levné zaopatření starají se hostince »U zeleného stromu« a „U zlatého kříže« na náměstí a hostinec »U černého orla«, Hrozen a Koruna na Masarykově třídě. V posledním desetiletí podařilo se za pomoci státu kanalisovat větší část ulic a vydláždit je. Je vyhlídka na novou subvenci a pak bude i hlavní náměstí a postranní ulice a silnice vydlážděny, s čímž již možno počítat vzhledem k zájmu státu jako s hotovým faktem, protože jde o pohraniční město. Moderní vodovod zásobuje město výbornou pramenitou pitnou vodou z Kuchlických vrchů.

Dějiny města Kaplic jsou zčásti zahaleny temnem. Nejprve bylo pod panstvím pánů Maršovických na Pořešíně, pak pod panstvím hrdých Rožmberků, pánů ze Švamberka a konečně hrabat Buquoyů. Dva kostely připomínají dávno zašlé časy. V menším kostele Sv. Floriána (český kostel) měl 24. XII. 1799 bohoslužbu ruský pop pro ruské vojsko. Jako farář působil v Kaplicích také slavný školský reformátor biskup Ferdinand Kindermann von Schul-

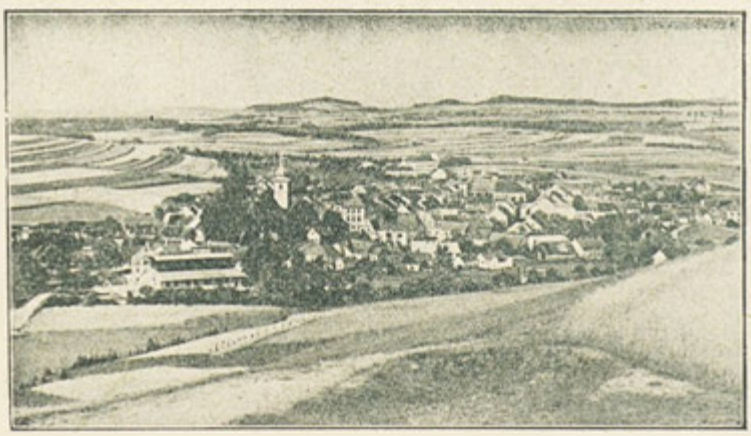

stein, jehož památník zdobí dnešní státní školu. Radnici zdobí věž bez spodní stavby, ruský orel na městské kašně připomíná tažení ruských vojsk. Ve vzdálenosti jedné hodiny od Kaplic, na úpatí lesnatých kopců, obklopujících město na západě, leží farní obec Malé Omlenice s dříve světově proslulými lázněmi, znamenité místečko pro uvolnění přepjatých nervů. Jestliže odtud sledujeme koleje dráhy k rakouským hranicím, dostaneme se do Certlova, kde byl postaven pomník geniálnímu budovateli první koňské železnice na kontinentě Linec—Budějovice. Na blízku nás pozdraví krásný starý kostel hraničního městyse Dolní Dvořiště, rodiště básníka Hanse Watzlika. Za státní silnicí leží v údolí Rychnov nad Malší, oblíbené letovisko, a nad ním široko daleko známý poutní kostel Panny Marie Sněžné s redemptoristickým a ženským klášterem. Svou cestu skončíme u moderního hraničního nádraží v Čes. Heršlágu a jdeme zpět po státní silnici do Kaplic. Naše cesta vede proti slunci. Vysoko na úpatí Hradišťské hory zdraví nás osada se starým kostelem podoby hradu, v dálce kynou Malonty a za ním nekonečné lesy buquoyského panství. Obrátíme-li zrak k severu, leží před námi kaplické nádraží a Pořešín. V dálce třpytí se na slunci Omauský kostel a za ním Kohout s triangulačním bodem a Vysoký Kámen.

Dole se vine Švarcava kolem Skalinského zámečku k elektrárně jihočeské elektrárenské společnosti a k státnímu dětskému domovu a odtud kamennými masami, jako v údolí tolik obdivované Vydry (Otavy). Vše to je prostě obraz české země, kterou svět tak málo zná.

Sommerfrische Kaplitz.

Wenn sich Stadtbewohner einen angenehmen Sommeraufenthalt zur Erholung wählen wollen, so ist ihnen das Städtchen Kaplitz mit 2267 Einwohnern bestens zu empfehlen.

Es liegt 521 m hoch, im Hintergrunde der 774 m hohe Radischberg, von zahlreichen Wäldern umsäumt am linken Ufer der Maltsch und ist von der Bahnlinie Budweis-Linz in einigen Minuten mit den zu allen Zügen verkehrenden Autobussen zu erreichen. Am Beginn der Stadt bietet der Stadtpark mit schönen Spazierwegen, herrlich angelegten Gruppen von Sträuchern und schattigen Bäumen und einem Parkteich, dessen Zufluss einen niedlichen Wasserfall bildet, einen freundlichen Anblick. Wer gerne weiter hinauswandert, wird in der landschaftlich schönen Umgebung von Kaplitz zahlreiche lohnende Ausflüge unternehmen können. Das reizende **Schwarzautal,** das Maltschtal bis zu den Ueberresten der Burg Pořešín, die schattige Linzerstrasse bis zur Ruine **Lauseck** und die gerne unternommenen Spaziergänge im nahen **Wurkowalde,** bieten solche abwechslungsreiche Wanderungen. Und will man einen Ueberblick gewinnen uber die ganze Gegend, eine wahre Augenweide geniessen, so ist ein Aufstieg auf den Radischberg (774 m), auf den Hahnenberg (869 m) oder auf den **Roidnerberg** (918 m) eine dankbare Bergpartie und dem Beschauer bietet sich ein einzig schönes Bild. Der Wanderer freut sich an den tiefgrünen Wäldern mit der würzigen Waldesluft, er bewundert die wuchtigen Felsbildungen und sein Blick verfolgt die durch Wiesen sich schlängelnden Bächlein. Die Fluten der Maltsch laden in drückender Sommerhitze zum erfrischendem Bade ein und es gibt nebst einem neuen, sehr schön eingerichteten städtischen Bade viele schön gelegene Badeplätze in den zahlreichen umbuschten Einbuchtungen der Maltsch. Als beliebter Ausflugsort mit Badeplatz, Kegelbahn und schattigem Garten wird auch die nahe gelegene Schroter'sche Restauration in Pernlesdorf von den Sommergästen geschätzt. Ein eigener Ausschuss zur Hebung des Fremdenverkehres in Kaplitz, der alle Anfragen der Sommergaste gerne beantwortet, vermittelt reine und bequeme Sommerwohnungen zu den mässigsten Preisen und

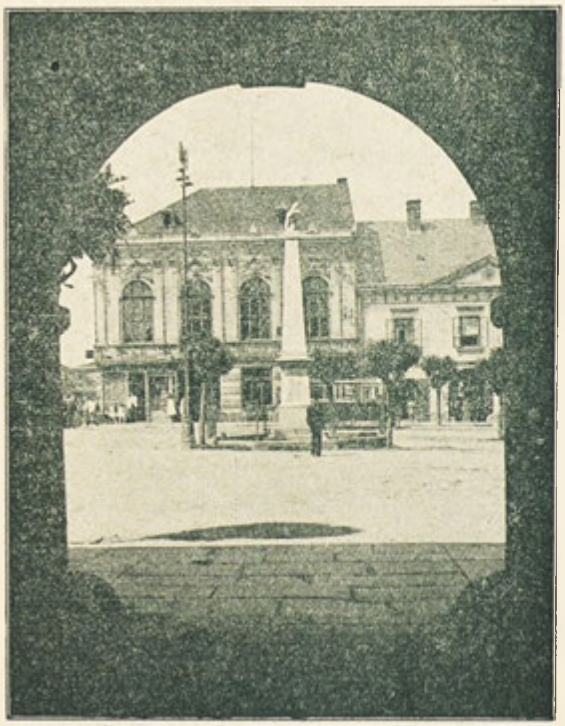

ist stets besorgt, den Fremden den Aufenthalt hier recht angenehm zu machen. In den gut eingerichteten Gast- und Kaffeehäusern der Stadt Kaplitz findet der Gast beste und billigste Verpflegung und aufmerksamste Bedienung.

Für billige Unterkunft ist in den Gasthäusern Grüner Baum, goldenes Kreuz, am Stadtplatz und in den Gasthäusern schwarzer Adler, Traube und Krone in der Masarykstrasse gesorgt.

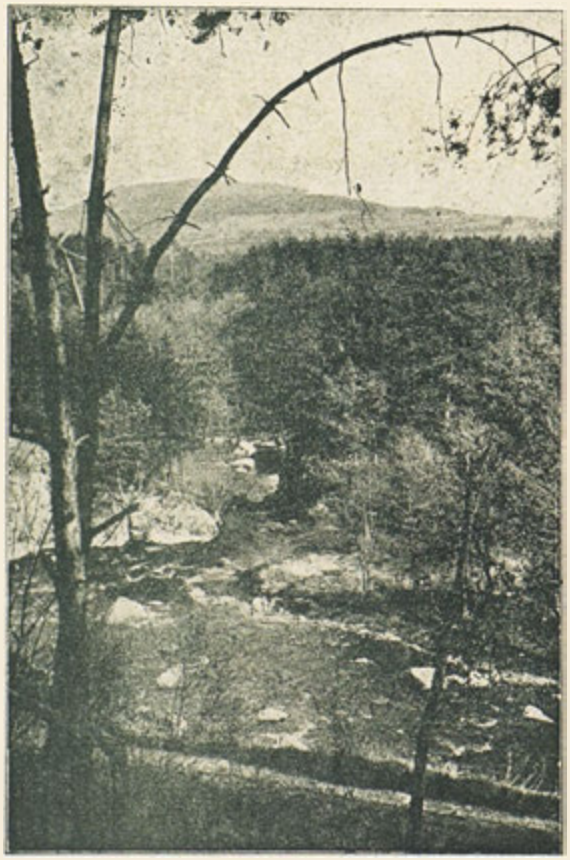

Mit Hilfe des Staates ist es gelungen im letzten Jahrzehnt den Grossteil der Strassen zu kanalisieren und zu pflastern. Neue Subventionen stehen in Aussicht und werden dann auch der Stadtplatz und die übrigen Strassen und Gassen kanalisiert und gepflastert werden, eine Sache, mit deren Verwirklichung mit Rücksicht auf das rege Interesse der staatlichen Faktoren für die Grenzstadt sicher zu rechnen ist. Eine moderne Hochquellenleitung versorgt die Stadt mit einwandfreiem Trinkwasser von den Kuchlitzer Bergen.

Die Geschichte der Stadt Kaplitz ist teilweise in tiefes Dunkel gehüllt. Zuerst stand sie unter der Herrschaft der Herren von Marschowitz auf Pořešín, dann unter der Herrschaft der stolzen Rosenberger, der Herren von Schwamberg und endlich der Grafen Buquoy. Zwei Kirchen zeugen von längst verklungenen Tagen. In der kleineren Florianikirche (böhm. Kirche) hielt am 24. XII. 1799 ein Pope für die russischen Truppen Gottesdienst. Als Pfarrer in Kaplitz wirkte auch der berühmte Reformator des Schulwesens Bischof Ferdinand Kindermann von Schulstein, dessen Gedenktafel die heutige Staatsschule schmückt. Das Rathaus schmückt ein Turm ohne Unterbau, ein russischer Adler auf dem Stadtbrunnen erinnert an die Durchzüge russischer Truppen. Eine Stunde von Kaplitz entfernt liegt am Fusse der die Stadt im Westen einsaumenden Waldberge das Kirchdorf Klein-Umlowitz mit einem früher weitbekannten Bade, einem richtigen Plätzchen zur Entspannung für gereizte Nerven. Folgen wir von hier dem Schienenstrange an die österreichische Grenze, so kommen wir nach Zartlesdorf, wo man dem genialen Erbauer der Pferdeeisenbahn Budweis-Linz, der ersten Eisenbahn des Kontinents in Dankbarkeit ein Denkmal setzte. In der Nähe grüsst die schmucke alte Kirche des Grenzmarktes **Unterhaid,** des Geburtsortes des Dichters Hans Watzlik. Auf der anderen Seite der Staatsstrasse liegt im Tale Reichenau a. d. M., ein beliebter Sommeraufenthaltsort, und hoch oben die weithinbekannte Wallfahrtskirche Maria-Schnee mit einem Redemptoristen-

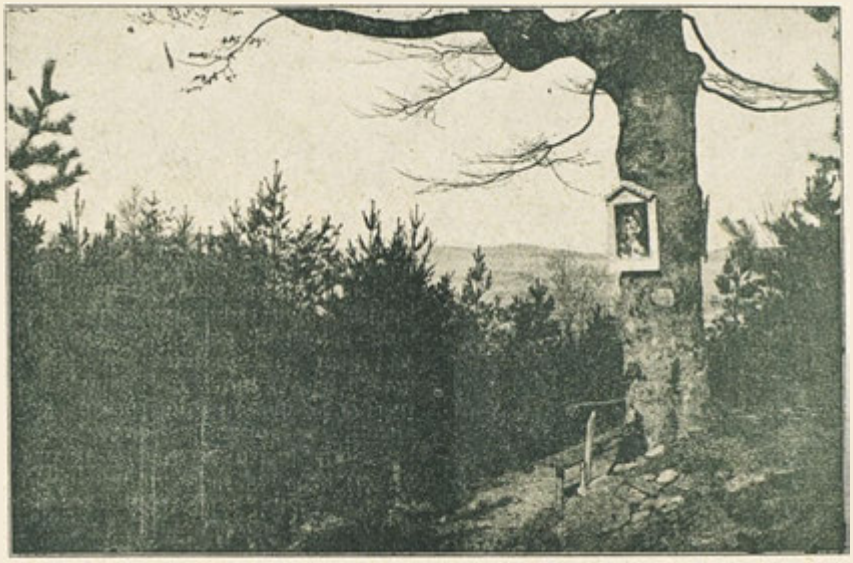

und Nonnenkloster. Ein moderner Grenzbahnhof in Böhm. Hörschlag unterbricht unsere Reise und auf der Staatsstrasse geht es nach Kaplitz zurück. Unsere Fahrt geht der Sonne entgegen. Hoch am Fusse des Radischberges grüsst Pflanzen mit einer alten burgähnlichen Kirche, in der Ferne winkt **Meinetschlag** und dahinter die unendlichen Wälder der Buquoyschen Herrschaft. Wenden wir den Blick nach Norden, so liegt der Bahnhof von Kaplitz vor uns und Pořešin. Weit im Sonnenlichte glänzt die Oemaur Kirche und dahinter der Kohout mit einem Triangulierungspunkte und der **Hohenstein.** Unten zieht die Schwarzau ihren Lauf am **Galleiner** Schlössl vorbei zu dem beliebten Ausflugsort Eichmühle, weiter zum Elektrizitätswerk der südböhm. E. W. A. G. und an einem staatlichen Kinderheime vorüber durch Gesteinmassen wie im Tal der viel besungenen Wydra (Wottawa). Alles ein Bild des schönen Landes Böhmen, das die Welt so wenig kennt.

La villégiature de Kaplice.

Etes-vous en quête d'une villégiature agréable? Allez voir Kaplice, petite ville avec 2267 habitants.

La ville est située à une altitude de 521 m. à la rive gauche du Malše, entourée de nombreuses forêts, facile à atteindre de la ligne de chemin de fer Budějovice-Linec par les autobus circulant à chaque arrivée de trains. Au fond surgit la montagne de Hradiště. A l'entrée de la ville se trouve le parc municipal dont les

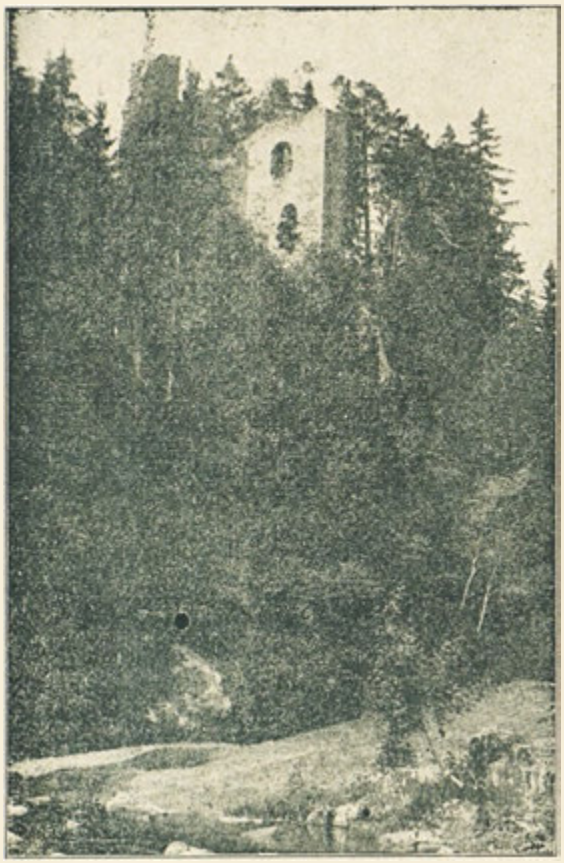

beaux sentiers, les groupes magnifiques de buissons et d'arbres ombrageants, l'étang avec une petite cascade forment un aspect charmant. Celui quî aime des tours prolongés pourra entreprendre de belles courses aux alentours pleins d'attrait de Kaplice. Nous citerons au hazard quelques unes de ces excursions variées: la vallée charmante de Švarcava, la vallée de Malše jusqu'aux ruines du château de Pořešín, la rue ombragée de Linec jusqu'à la ruine de Lauseck ainsi que les belles promenades dans la forêt voisine de Borku. Si on veut jouir d'une perspective magnifique de toute la contrée, il faut faire l'ascension des belles montagnes de Hradiště (774 m.), Kohout (869 m.), Roidnerberg (918 m.). Le touriste sera ravi des forêts verdoyantes et de l'air ozonique, il admirera les formations puissantes de rochers ainsi que les petits ruisseaux qui traversent les prés. Les ondes de Malše invitent au bain rafraîchissant pendant la chaleur étouffante de l'été et sans compter l'établissement municipal de bains aménagé la mode. Il y a beaucoup d'autres bains publics situés à merveille aux nombreuses baies emboisées du Malše. Le restaurant de Schröter à Mostka petite ville avoisinante est également recherché comme but d'excursion par les villégiatures. Il y a bain de plage, jeu de quille, jardin ombreux.

Un syndicat d'initiative se charge de procurer à Kaplice des logements d'été propres et commodes d'un prix modéré et fait de son mieux pour rendre le séjour des étrangers le plus agréable possible. On fournira volontiers tous les renseignements désirés.

Les visiteurs trouveront la meilleure nourriture à bon marché ainsi qu'un service plein d'attentions dans les restaurants et Cafés bien aménagés de la ville de Kaplice. Logement à bas prix dans les hôtels suivants: »Grüner Baum«, »Goldenes Kreuz«, à la place du marché; »Schwarzer Adler«, »Traube«, »Krone« dans la rue Masaryk.

A l'aide de l'État on a réussi à canaliser et paver la plupart des rues au cours des années dernières. On fait entrevoir de nouvelles subventions pour réaliser la canalisation et le pavage de la place du marché et des autres rues, projet qui ne manquera certainement pas d'attirer l'intérêt de l'État, puisqu'il s'agit d'une ville frontière. Un aqueduc moderne pourvoit la ville d'une bonne eau potable des montagnes de Kuchlický.

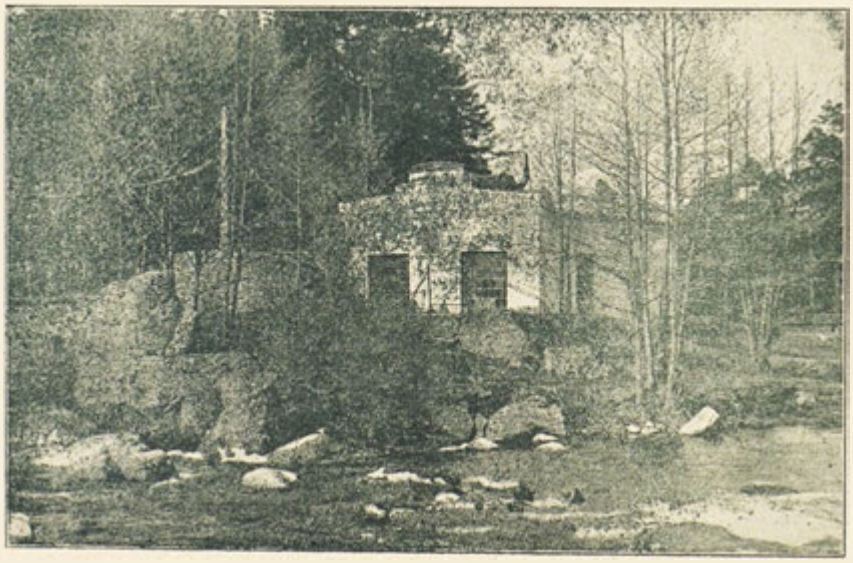

On n'a pas pu révéler complètement l'histoire de la ville de Kaplice. D'abord elle était propriété des seigneurs de Maršovický sur Pořešín, ensuite des seigneurs fiers de Rožmberk, les Messieurs de Švamberk, finalement des comtes de Buquoy. Deux églises sont la preuve des temps passés. Dans la plus petite d'elles, l'église de Florian (église tchèque), un pope fit l'office pour les troupes russes le 24 décembre 1799. Le célèbre réformateur des écoles, évêque Ferdinand Kindermann de Schulstein, dont la plaque commémorative décore actuellement l'école d'État, était dans le temps curé à Kaplice. Une tour sans substruction surgit de l'hôtel de ville, un aigle russe orne la fontaine municipale et nous rappelle le passage des troupes russes. Au pied des montagnes boisées qui encadrent la ville à l'ouest, se trouve à une heure de distance de Kaplice, la paroisse de Malé Omlenice avec des bains qui étaient jadis connus au loin. Cet endroit est une place idyllique pour calmer les nerfs irrités.

En continuant notre chemin de là le long des rails jusqu'à la frontière autrichienne nous parvenons à Certlov où l'on a érigé un monument au constructeur génial du chemin de fer à chevaux Budějovice—Linec, premier chemin de fer du continent. A proximité se trouve la vieille église de la paroisse frontière de Dolní Dvořiště, ville natale du poète Hans Watzlik. De l'autre côté de la rue d'État il y a dans la vallée la ville de Rychnov s. Malše et bien haut dans la montagne l'église de pèlerinage renommée Maria-Schnee avec un monastère des rédemptoristes et un couvent de femmes. Une gare frontière moderne à Česk. Heršlag met fin a notre voyage et il nous faut rentrer à Kaplice. Nous voilà en face du soleil. Au pied de la montagne de Hradiště se trouve la commune de Pflanzen avec une vieille église qui ressemble à un château, au loin il y a Malonty et tout au fond les forêts immenses des comtes de Buquoy. En regardant vers le nord nous apercevons la gare de Kaplice ainsi que Pořešín. L'église de Omaus brille au soleil et au fond la montagne de Kohout avec un point de triangulation ainsi que Vysoký Kámen. En bas le fleuve de Švarcava passe le long du château de Skalinský, jusqu'à l'usine d'électricité du sud de la Bohême E. W. A. G. et un foyer d'État pour enfants, à travers les formatoins de roches comme dans la vallée de la célèbre Vydra (Otava). Voilà une partie du beau pays de Bohême que le monde connaît si peu.

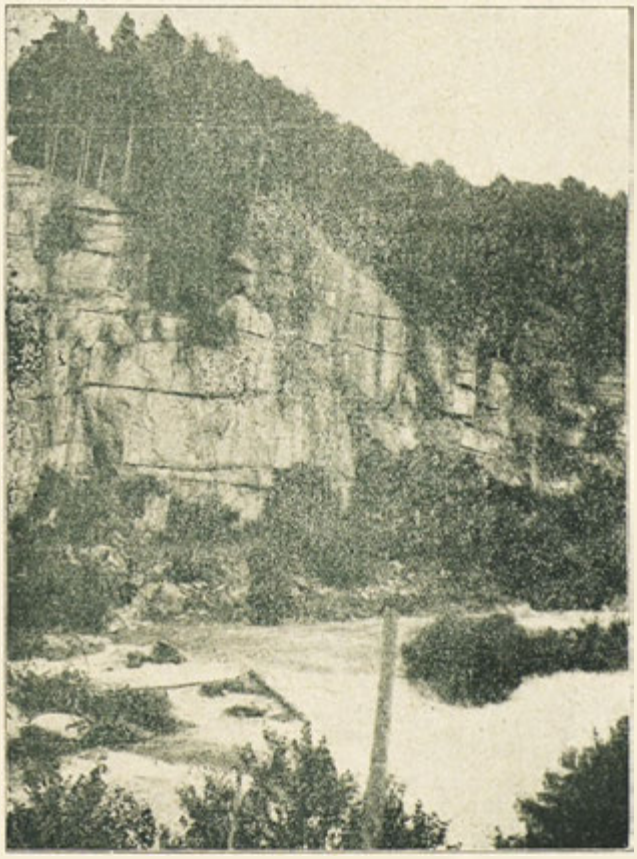

Summer health-resort Kaplice.

Whenever townsfolk want to choose an agreeable summer residence, the small town Kaplice (2267 inhabitants) is highly to be recommended.

It lies 521 m. above sea-level, with the Hradiště-mountain in the background, on the left side of the Malše-river, framed by numerous woods, it is easily to be reached from the railway-line Budějovice-Linec by busses running to every train. At the entrance of the town we find the park, with beautiful paths, wonderful groups of bushes and shady trees and a pond with a small cascade. He who likes to walk will have a chance for many fine excursions. The charming valleys of Švarcava and Malše until to the Pořešín ruin, the shady Linec-street unto the Lauseck ruin, walks to the near Borkuwood, — all these excursions are very attractive indeed. When ever you want to enjoy a wonderful view over all the land you must make the ascent of the Hradiště-mount (774 m.) of the Kohout (869 m.) or of the Roidnerberk (918 m.). The tourist will be charmed by the dark green of the woods with their fragrant air, he will admire the mighty rocks as well as the small and brisk brooks, watering the meadows. The waves of the Malše-river invite him in summer to take a bath in the clear water. There are many nice and beautifully situated places for bathing, besides the up-to-date municipal bath, in the numerous shady small bays of the Malše-river. The summer guests like very much to make an excursion to Motka, too, to Schröter's restaurant. There they find a fine place for bathing, a shady garden and a ground for ninepins.

There is a Tourist traffic Commitee in Kaplice, which willingly answers to all inquiries of summer guests, settles all requirements regarding clean and comfortable lodgings at very low prices and, all in all, does its best to make the stay of the tourists an agreeable one. In the well managed inns and cafés of the town the tourist finds good board at reasonable rates and is well waited on. Lodgings at low rates are to be found in the inns »Gruner Baum« and »Goldenes Kreuz« on the market-place and »Schwarzer Adler«, »Traube« and »Krone« in the Masaryk-street.

With the assistance of the state the town has succeeded in canalising and paving most of the streets within the last ten years. There are still more subventions expected and then the market-place and all the other larger and smaller streets will also be paved and canalised. As the town is a frontier-town the state is especially interested in it and it may be hoped that the subventions will soon be given. An aqueduc quite up-to-date, provides the town with excellent drinking water from the mountains of Kuchlický.

The history of the town of Kaplice is partly veiled in darkness. At first its owners were the lords of Marshovic in Pořešín, later on the proud Rosenberges, lords of Schwamberg and finally the counts Buquoy. Two churches tell us about long past days. In the smaller one, the Floriani church (Czech) a pope officiated at the divine service for Russian troops in 1799 (Dec. 24th.). The famous Bishop Ferdinand Kindermann of Schulstein, a celebrated reformer of schools, has been vicar in Kaplice, there is a memorial placed on the state-school. The townhall is adorned by a tower without substructure. A Russian Eagle on the townwell reminds of the passage of the Russian troops.

At an hour's distance, at the foot of the woody mountains framing the town in West, there lies the parish of Malé Omlenice, formerly a well known watering place. It is just the right place for seeking recovery and for getting new strength for overexcited news. Following the railway-line to the Austrian frontier, we come to Certlov, where they erected a monument to the gifted constructor of the horse-railway Budějovice—Linec, the first one on the continent. In the proximity there is the neat old church of the frontier-market-place Dolní Dvořiště, the native place of the author Hans Watzlik. On the other side of the state-street there is in the valley Rychnov on the Malše a charming summer health-resort, and high up on the mount is situated the well known place of pilgrimage and a nunnery. An up-to-date frontier-station Maria Sněžná with a Redemptorist monastery makes an end to our little excursion and we get back to Kaplice on the state-street. We are

facing the sun now. At the foot of the Hradiště-mountain there lies Pflanzen with an old castle-like church. Far away we see Malonty and behind it the immense woods of the counts of Buquoy. If we look towards North, we see the station of Kaplice before us and Pořešín. The church of Emaus is glittering in the sun and behind there is the Kohout with a triangulation-point and the Vysoký Kámen.

In the valley the Švarzava-river runs along, passing the Skalinský castle to the nice excursion-place Eichmuhle, to the electric works of the South Bohemian E. W. A. G. Now it is passing the children's state-home and through immense rocks just like the valley of the celebrated Wydra (Otava). All in all it is a beautiful part of a wonderful land and the world knowns it far too little.

Winterberg in letzterer Zeit. — Vimperk v nejnovější době.

Město Vimperk

na Šumavě.

Znalec naší vlasti pojmenoval naše město, položené na úpatí 1365 m vysokého Boubína s posledním skutečným pralesem ve střední Evropě, »Perlou Šumavy«. Ačkoliv se nalézá ve výšce 696 m nad mořem, jest Vimperk chráněn kol dokola horami a lesy před drsnými větry, kterážto okolnost činí naše město místem klidu a zotavení pro velkoměstské obyvatele s porouchanými nervy; zde možno požívati čistého vzduchu, lesního klidu a romantiky. Město Vimperk leží na státní železniční lince Strakonice—Volary a má v 460 domech okrouhle 5.000 obyvatel, a také malou posádku.

Letní host, turista a cestující pro zábavu nalézá zde nejen téměř vše, čeho si přeje, nýbrž také mnoho nového. O jeho tělesné potřeby starají se především dle přání útulné soukromé byty, studentské noclehárny aneb přepychově zařízené hotely a hostince (hotel »U Zlaté hvězdy«, hotel »Central«, hotel »U města Pasova«) s mírnými cenami. Ke koupání zvou nás vanové, sprchové a parní lázně moderně zařízené, jakož i plovárna ve slunné poloze na úpatí lesa; pro letní i zimní sport všeho druhu jsou zde vhodná místa. Sady a idylicky položená zotavovna »Sv. Rafael«, dále moderní sanatorium s elektricko-vysokofrekventní léčební metodou, 5 lékařů a jedna lékárna, městská nemocnice s chirurgickým oddělením, vodovod, elektrické silniční osvětlení, moderní jatky, ne naposled uznaně dobré pivo ze dvou domácích pivovarů (oba jsou z poloviny 16. století) a cizích pivovarů světového jména, možno tu také uvésti.

Kulturní zařízení vykazuje: Poštu, telegraf, telefon, radio, knihovny, čítárny, komfortní biograf (v obou zemských jazycích), 2 hudební školy, mimo české a německé, obecné, měšťanské a pokračovací školy, několik peněžních

Winterberg:
Das J. Steinbrenersche Schriftstellerheim »Abendfrieden«.

Vimperk:
Dům »V podvečer« pro spisovatele fy J. Steinbrener.

ústavů (mezi těmito také městská spořitelna založená roku 1866, záložna atd.), 2 hasičské sbory nejlépe zařízené, atd.

Přítel přírody dostane se za několik minut do rozsáhlých krásných jehličnatých lesů s dobře ošetřovanými a romantickými pěšinkami a idylickými místy, která poskytují krásný rozhled; v lesích bublají potůčky s čistou pramenitou vodou, zde roste mnoho lesních plodů, množství hub a pobíhá různá zvěřina.

Chcete-li spatřiti krále lesa, pyšného jelena, pak se musíte odebrati o kousek dále do zmíněného pralesa, kde ho naleznete v celých houfech. Krásné procházky jsou ještě: na návrší Brandlova vrchu s krásným modřínovým hájem, na Mářský vrch s rozhlednou, vrch Magdalenský 906 m vysoký s krásným rozhledem, do Šenkenbergu a romantického Brlohu (po 1½ hod.), poslední má zastávku dráhy Vimperk—Volary. Za Josefovo údolím k vysokému viadutku, na Riesenschloss (2 hod.) a jiné.

Pro vzdálenější výlety možno použíti dráhy a soukromých aut. Autobusová linka vede přes Kubovu Hut' (ve výši 1.000 m nad mořem položený český Semering) do Horní Vltavice, Kunžvartu (s blízkou zříceninou Kunžvartu, který ovládal svého času Zlatou stezku) a silnice s připojením do Pasova; dále do Kašperských hor a Sušice, po př. Prachatic a Kvildy. Nejoblíbenější výlety jsou: Opětovně jmenovaný prales a Boubín s Kardinálovým kamenem (denní výlet tam a zpět), pramen Vltavy u Bučiny, nejvýše položeného místa v Čechách, hory Luzný, Rachel, Arber, Schreiner a Plöckenstein s jezerem a pomníkem básníka Stiftera, Třístoličník, zajímavé zříceniny hradu Helfenburku a Husa, divoce romantické údolí Vydry, vápencové útvary u Sudslavic se stopami předhistorických sídel, pošumavské museum v Horní Plané atd. Veškery výlety možno spojiti s jízdou železnicí aneb poštovním autem; pěší chodec nalezne všude turistické značky, a také chaty jsou na všech

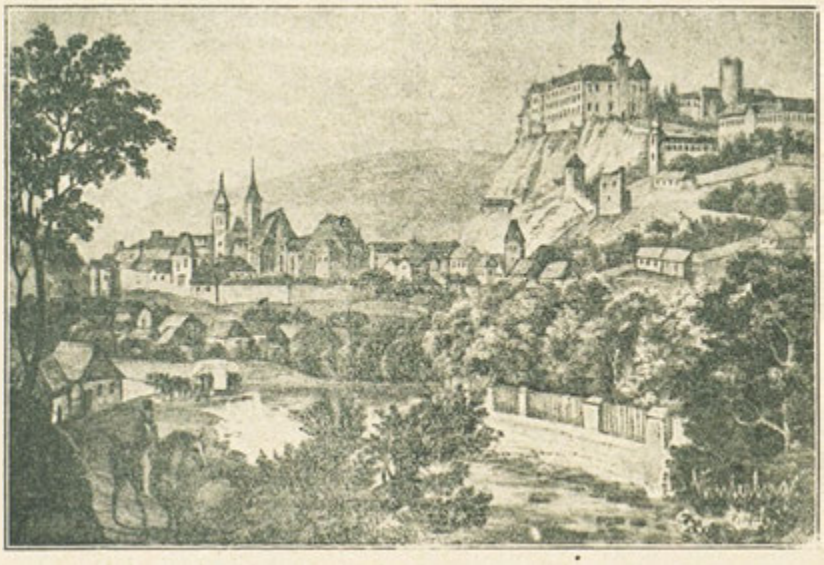

Winterberg im 18. Jahrhundert. — Vimperk v 18. století.

Winterberg: Badeanstalt und Eislaufplatz bei der Wodniku-Talsperre.
Vimperk: Koupaliště a kluziště na údolní přehradě Vodníku.

místech. Přátelé dějin a umění budou zajímati ještě tyto pozoruhodnosti: jméno Vimperk nachází se v listinách už roku 1257, místo bylo povýšeno na město 1479 a opevněno; ještě dnes lze viděti zbytky mohutných hradeb, svědků to dávné minulosti, které poskytují malířům vděčné náměty. Nalézáme tu zbytky »Frohnturm věře«, se zlatou houskou jako památkou na rýžování zlata pod Přemyslem Otakarem II. a zbytky Flöhturmu, útulku v dobách válečných; 1423 bylo přepadnutí Husity, 1468 zničení města pasovským vojskem, války s městem Pískem a Prachaticemi. První obydlí byla postavena r. 1279 okolo kostela sv. Bartoloměje na starém hřbitově; staré náhrobky, náhrobní kříže se železným kováním a zábradlím svědčí o umění zdejších řemeslníků. Kaple 14 sv. Pomocníků upomíná na vynálezce rubínového aneb křídového skla Michala Millnera, který zemřel 1709 a odpočívá zde se svými potomky; kamenný obraz sv. Anny upomíná na doby morové. Na příkré skále vysoko nad hřbitovem a městem nachází se na zámeckém vrchu zámek.

Původní hrad vystavěl roku 1195 bavorský hrabě z Bogenu a byl ve třicetileté válce zničen vojskem Mansfeldovým a rokem 1624 znovu postaven v dnešní podobě Janem Novohradským z Kolovrat; od roku 1719 jest zámek majetkem bývalého knížete Schwarzenberka. V zámeckém kostele nacházejí se cenné malby na stropě, pozoruhodným jest ještě »Vlček« a »Evangelická věž« jakož i »Zaječí hrad« se znakem rytířů Kaplířů ze Sulevic (1378—1494). Jiné památky města jsou: Gotický děkanský kostel Navštívení Panny Marie z roku 1365 s barokovými nástěnnými malbami, věhlasnou krumlovskou Madonnou, starou křtitelnicí, pozůstatky sv. Inocence z roku 1768, pětilistou růží rodu Roženberků ze 16. století, jinými historickými malbami, skvostnou okenní malbou malíře Jana Zach. Quasta (1873), sochou sv. Jana Nepomuckého z roku 1721 atd. Imposantní staré dřevěné domy, kamenné klenby a štoly; těsně na úpatí zámeckého vrchu nachází se myslivna aneb dům »U jelena« (500 let starý) se zajímavým štítem a ruční malbou z legendy sv. Huberta a malebným vchodem. Pamětní deska na rodném domě Jana Steinbrenera, zakladatele světových závodů J. Steinbrener (založeno 1855), kde se vydává 1060 děl (modlitební knihy, kalendáře, alba, obrázkové knihy atd.) ve 23 řečech, rozšířených po celé zeměkouli včetně sudanských černochů a

Winterberg: Erholungsheim »St. Rafael«.
Vimperk: Zotavovna »Sv. Rafael«.

Suplucidissime venerabilis domini Alberti magni. Ransponensis Episcopi d' sacrosancte Eucharistie sacramento Sūme. Non quidē modo disputabilis verumetiā predicabilis. Registrum incipit felicter.

Uoniam nō nulla. ꝓpter sui difficultatem. de sacramento altaris tractanda. ad huius opis reseruās finem. de diuersis huiꝰ sacramenti tractaturus nominibus. in quibꝰ sex genera difficultatum. ꝓpter innumerabiles gras. ostedit ⁊ ellucidat. fo. j. a.
Et Sacramentū est in genere gratie sex caus. ⁊ ꝙ non nisi bona gratia esse possit deducitur. xiiij. auctoritatibus. fo. j. b. d.
Sacramētū hoc eucharistia dicitur. quia non datur nisi a gratissimo. ꝓpter sex causas folio. ij. a.
Sex sunt que faciunt cor. omne exuberare. ibidem.
In hoc sacramento deꝰ cōmunicat nobis suam deitatem. ⁊ seipsum totum in nos infundit. fo. ij. b.
Deus suā omnibus cōmunicat bonitatem. ⁊ ad omnia diffundit. ibidē. c.
Ex sua nobis ꝓuidit benignitate. et hoc sacramentum nobis preparauit ibidem. c. d.
Dei volūtatē. pietas inclinauit. ad pandū nobis hoc sacramētū. fo. iij. b
Deus in sua dulcedine. de nobis dulciter cogitat. fo. iij. c.
Hoc sacramentū est snauitatis. quā in diuina pcipimus dulcedine. fo. iij. c. d. fo. iiij. a. b.
Christus ex nimia qua nos dilexit caritate. hoc nobis exhibuit sacramentum. fo. iiij. b. c. d.
Christus ex sua placabilitate. nō nisi ꝓ nobis. graciosa cogitauit. fo. v. b. c. d.
Sacramētuꝫ istud bona gratia dicit quia nisi gratissimis prepatur. vj. a.
Amici carissimi ⁊ optimi. ꝑ optimaꝫ reficiuntur gratiam. ibidem
Amici christi fut gratissimi ⁊ dignissimi vt ꝑ optimā reficiamur gratiā. fo. vj. d. vij. a.
Per sup habundantiam gratissimi dicti gratissimi. esse non possunt. nisi ꝑ optimam gratiā. digni sint effecti. fo. vj. d.
Gratissimi sunt fonti omnis gratie similes. fo. vij. a.
Hoc sacramentū non nisi bonā gratiam opatur ꝓpter. iiij. fo. vij. b.
Hoc sacramentū. habet hoc. ꝓpriū ꝙ est cordis humani confortatiuum ibidem. b. c.
Sacramentum hoc. est gratie specialis. corā deo inuentiuū. ibidē. c. d.
Hoc sacramentū est deo specialiter acceptū quia specialis gratie est ostēsiuum. fo. vij. d. viij. a
In hoc sacramēto. nichil est nisi gratum ⁊ gratia plenū. ibidem. a. b.
Hoc sacramentum est gratia super gratiam ꝓpter sex. fo. viij. c.
Eucharistia sup gratiaꝫ cōmuniōis confert nobis gratiam expiationis a peccatoꝝ piaculis. fo. viij. d. ix. a.
Item confert gratiaꝫ redemptionis ibidem. a. b.
Confert etiam gratiam viuificationis. ibidem. b. c.
Confert gratiam spiritualis refectionis. ibidem. d.
Eucharistia dat fructum. beatitudinis eterne gloriā. fo. ix. d. x. a.
Hoc sacramentū omnis gratie est ꝯtentiuum. fo. x. c.
In hoc sacramento christus continetur in omni splēdore sanctitatis ⁊ plenitudine. ibidem. c. d.
Christus continetur ibidem in copie ⁊ affluentie plenitudine. fo. xj. a.
Totum quidem sanctitatis ⁊ gratie est. hoc sacramentum in sue humanitatis agro. germinauit nobis. ibidem a. b.

Winterberger Druckwerke vom Jahre 1484: Erste Seite aus Albertus Magnus »Summa de Eucharistiae Sacramento«, gedruckt vom böhmischen Wander-Buchdrucker Johannes Alagraw; das Original befindet sich in der Teplitzer Stiftsbibliothek.

Vimperské tisky z roku 1484: První strana z knihy Albertus Magnus »Summa de Eucharistiae Sacramento,« tištěné prvním českým knihtiskařem Janem Alagravem; originál nachází se v teplické klášterní knihovně.

jihoamerických Indiánů. Již roku 1484 byl první knihtiskař z Čech, Jan Allagraw z Pasova, ve Vimperku a položil zde základ k pojmenování Vimperka jako města knihtiskařského. Ještě starší jest zdejší sklářský průmysl; již roku 1359 byla zde první sklárna česká. Světoznámé české křišťálové sklo zavedl Josef Meyer, který založil roku 1816 v Adolfově u Vimperka sklářskou huť, kterou rozšířili jeho nástupci pod firmou Meyera synovec a která ještě dnes existuje; z tohoto pokolení povstala továrna na sklo v Lenoře roku 1834. Ze stanoviska průmyslového a živnostenského jest město Vimperk vůbec mnohostranné: umělecké řezbářství slonové kosti založil roku 1875 Švýcar J. A. Jicha (majitelka Geltrude Neuwerth). Velmi významný průmysl dřevařský provádí firmy: A. Gossler, Frant. Všetečka, firma »Xylos« a od roku 1876 stávající stavební a umělecké truhlářství Jana Kočvary. Zhodnocení lesních plodů, výroba přírodních šťáv fy Dr. B. Budínský (založená 1879). Limonády a likéry vyrábí fa Josef Student (založená 1885). Firma Steinbrener a spol. dodává umělecky provedené sochy náboženské i světské; keramické výroby a stavební hmoty kruhovka-cihlárna Josefa Pimmera. Prádlo všeho druhu vyrábí továrny velkofirmy Joss & Lowenstein akc. spol.; umělecké štočky grafický umělecký ústav Leop. Czech; elektrotechnické výrobky dodávají firmy Matěj Tomka a ing. Alf. Fišer. Další informace podá městský úřad.

Stadt Winterberg

im Böhmerwalde.

Die »Perle des Bohmerwaldes« nannte einmal der Heimatschilderer Karl Reitmeier diese Stadt am Fusse des 1365 m hohen Kubani mit dem letzten wirklichen Urwalde in Mitteleuropa. Obwohl in 696 m Seehöhe gelegen, schützen sie Berge und Wald ringsum vor allen rauhen Schauern und machen sie zur Stätte der Ruhe, Erholung und Sammlung für den Grosstädter mit seinen gehetzten Nerven; hier kann er mit tiefem Behagen gelauterte Luft, Waldfrieden u. Romantik geniessen. Die Stadt liegt an der Staatsbahnlinie Strakonice—Wallern und beherbergt in etwa 460 Häusern rund 5000 zumeist deutsche Einwohner, auch eine kleine Garnison.

Hier durfte der Sommergast, Tourist und Vergnügungsreisende nicht nur so ziemlich alles Erwünschte finden, sondern auch manches neue. Für seine leiblichen Bedürfnisse sorgen vor allem: je nach Wunsch gemütliche und behagliche Privatunterkünfte, Studentenherbergen oder komfortabel eingerichtete Hotels und Gaststätten (Hotel »zur Stadt Passau«, Hotel »Central«, Hotel »zum goldenen Stern«) mit mässigen Preisen. Zum Baden laden ein: Wannen-, Douche- und Dampfbäder neuester Einrichtung, sowie Schwimmbäder in sonniger Lage am Waldrande, zum Winter- und Sommersport aller Art geeignete Plätze. Parkanlagen und das idyllisch gelegene Erholungsheim »St. Rafael«, ferner ein modernes Sanatorium mit elektr. Hochfrequenz-Heilmethode, 5 Aerzte und 1 Apotheke, das städt. Krankenhaus mit chirurgischer Abteilung, Hochquellenleitung, elektrische Strassenbeleuchtung, modernes Schlachthaus und nicht zuletzt ein anerkannt guter

Winterbild aus dem Kubani-Urwald. Wildfütterung im Schattawaer »Tiergarten«.
Zimní obrázek z boubínského pralesa; krmení zvěře.

Tropfen Bier aus zwei heimischen Brauereien (beide seit Mitte des 16. Jahrhunderts bestehend) und auswärtigen Brauereien von Ruf, dürften hier wohl auch erwähnt werden.

Kulturelle Einrichtungen sind folgende: Post, Telegraf, Telefon und Radio, Büchereien, Lesehalle, ein komfortables Tonfilmhaus (deutsch und tschechisch), zwei Musikschulen nebst den deutschen und tschechischen Volks-, Bürger- und Gewerbefortbildungsschulen, mehrere Geldinstitute (darunter die seit 1866 bestehende städt. Sparkasse, eine Zweigstelle der Kreditanstalt der Deutschen, Záložna), zwei bestausgerüstete Feuerwehren u. s. w.

Der Naturfreund erreicht in wenigen Minuten ausgedehnte, herrliche Nadelwaldungen mit gepflegten und wildromantisch verwachsenen Steigen und idyllischen Aussichtspunkten; kann trunken glitzernde Wasser auf ihren Schlangenwegen durch die Wälder verfolgen, Pilzen und Beeren in Fülle nachjagen und das Getier des Waldes belauschen. Will er dessen König — den Hirsch — sehen, so wandert er ein Stückchen weiter, in den erwähnten Urwald, wo

Winterberg: Neubauten von Stadtbaumeister Jos. Schmidt: Fabriks- und Wohngebäude der Elfenbeinschnitzerei J. A. Jicha (Inhaberin Gertrude Neuwerth) und andere Villenbauten.

Vimperk: Novostavby městského stavitele Josefa Schmidta: Tovární a obytná budova řezbářství slonové kosti J. A. Jicha (majitelka Gertruda Neuwerthová) a jiné vilové stavby.

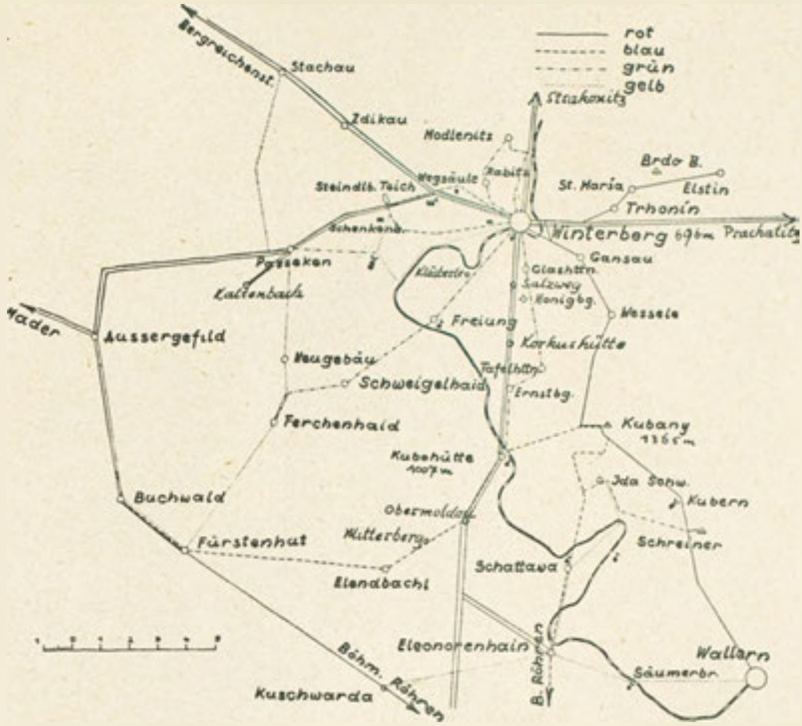

Winterberg: Planskizze der Umgebung. — Vimperk: Plánek okolí.

er ihn rudelweise findet. Schöne Spaziergänge sind noch: zum Brantlhofberg mit wundervollem Lärchenhain, Honigberg und Brdoberg mit Aussichtswarte, zum Magdalenenberg (906 m Höhe und Fernsicht), nach Schenkenberg und ins wildromantische Bärenlochtal (je 1½ Stunden); letzteres auch Bahnstation der Strecke Winterberg-Wallern, das malerische Hochviadukt in Josefsthal, zum Riesenschloss (2 Stunden) und andere.

Für weitere Ausflüge stehen ausser Bahn und Privatautos zur Verfügung: Autobuslinien über Kubohütten (dem in 1000 m Seehöhe gelegenen »böhmischen Semmering«) nach Obermoldau, Kuschwarda, mit der nahen Ruine Kunzwarte, (die einst den »goldenen Steig« bewachte) und Landstrassen mit Anschluss nach Passau; ebenso nach Bergreichenstein und Schüttenhofen, bezw. Prachatice und Aussergefild. Die beliebtesten Ausflugsziele sind: der wiederholt genannte Urwald und Kubani mit dem Kardinalstein (Tagestour hin und zurück), der Moldauursprung bei Buchwald (höchstgelegene Siedlung Böhmens mit dem Geburtshaus des Böhmerwalddichters Johann Peter), die Hochgipfel Lusen, Rachel, Arber, Schreiner und Plöckenstein mit See und Stifterdenkmal, Dreisesselberg, die interessanten Burgruinen Helfenburg und Gans, das wildromantische Wydrathal, die Kalksteinhöhlen bei Sudslavice mit den Spuren vorgeschichtlicher Siedlung, das Böhmerwaldmuseum in Oberplan u. s. w. Alle Ausflüge lassen sich mit Bahn- oder Postautofahrten kombinieren, der Fusswanderer findet überall Wegweiser, auch Unterkunftshäuser bestehen allerorts.

gloꝛi. Hec de de eucharistia propter
honoꝛem iesu chꝛisti a nobis scripta
sũt ex quibus multa alia intelligi pos
sunt. Et quicquid lectoꝛi in dictis di
splicet parcat simplicitati. quia si nõ
subtiliter. tamẽ utiliter multa in eis
dicta inueniet. Amen.

Tractatus Alberti magni
Diuinissime Eucharistie cõmẽ/
datoꝛius obiectõnibus quibus/
dam ꝛ solutionibus earum pꝛo
cõmunione pꝛefate eucharistie
insertis. Impꝛessus in Winter
perg per Johannem Alacraw
Anno domini Millesimoqua
dringentesimooctuagesimo qr
to. Sabbato die sancti Galli
confessoꝛis. Amen.
Alberte rite comẽdas pabulũ vite.
Poculũ saluti manãs a latere vite.

Letzte Spalte aus dem vorgeschilderten Buch. — Poslední sloupec z knihy v předu popsané.

Osthälfte des »Hirschenhauses« in der Untertorgasse, mit Ausblick auf den Bräuhausplatz und Bildwerken aus der Hubertuslegende zur Erinnerung an seine einstige Bestimmung.

Východní polovice domu »U jelena« v Ulici dolejší brány s pohledem na pivovarské náměstí, s obrazy z legendy o sv. Hubertu v upomínku na jeho tehdejší určení.

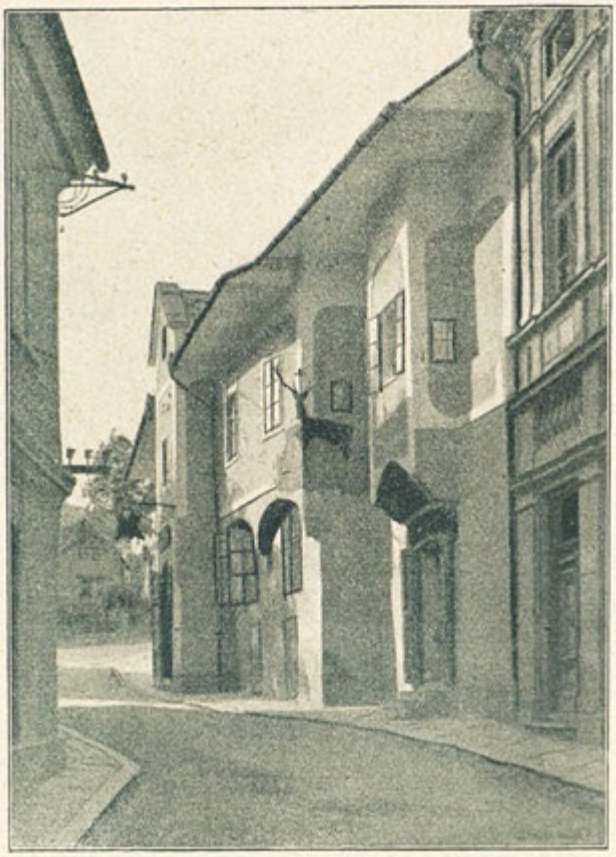

Den Geschichts- und Kunstfreund dürfte noch folgendes Wissens- und Sehenswerte interessieren: dass der Name Winterberg schon 1257 urkundlich erscheint, der Ort 1479 zur Stadt erhoben und befestigt wurde, wovon noch heute Reste der gewaltigen Ringmauern als Zeugen trotziger Vergangenheit für Maler und Zeichner dankbare Motive bieten; darunter die Ruinen des »Frohnturmes« mit der »goldenen Semmel« als Erinnerung an die Goldwäscherei unter Přemysl Ottokar II., und des »Flöhturmes« als Zufluchtsasyl in Kriegsbedrängnissen: 1423 Hussitensturm, 1468 Zerstörung der Stadt durch Passauer Truppen. Kriege mit Pisek und Prachatice. Die Uransiedlung lag um die Bartholomäuskirche am alten Friedhofe (erbaut 1279);

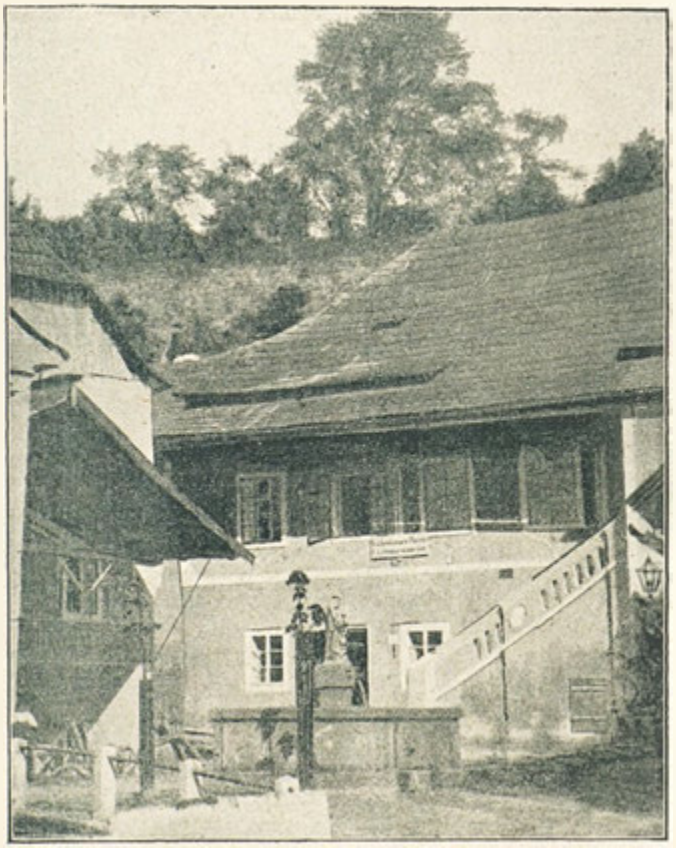

Winterberg:
Das »Hirschenhaus«, ältestes Haus der Stadt aus dem XV. Jahrhundert. — Westhälfte am Unterende des Bräuhausplatzes im letzten Viertel des vorigen Jahrhunderts, mit Marienbrunnen davor.

Vimperk:
Dům »U jelena«, nejstarší dům města z XV. století. — Západní polovice domu na dolním Pivovarském náměstí v poslední čtvrtině minulého století s Mariánskou studnou.

Winterberg: J. Steinbrenersche Druckerei-, Fabriks- und Arbeiterwohn-Gebäude mit dem »Gutenberghaus« in der Vorstadt »Mariahilf«.
Vimperk: Tiskárna J. Steinbrenera, tovární a dělnické budovy.

alte Grabsteine, schmiedeeiserne Grabkreuze und Gitter zeugen von heimischer Handwerkskunst. Die 14-Nothelferkapelle erinnert an den Erfinder des Rubin- oder Kreideglases Michel Müllner, der 1709 starb und hier samt Nachkommen ruht; ein St. Anna-Steinbild erinnert an Pestzeiten.

Auf steilem Fels, hoch über Friedhof und Stadt, die nun den Schlossberg umschliesst, thront das Schloss. Die ursprüngliche Burg wurde 1195 von den bayrischen Grafen von Bogen erbaut; sie wurde im dreissigjährigen Kriege durch Mansfeldische Truppen zerstört und 1624 in heutiger Anlage wieder erbaut durch Johann Nowohradsky zu Kolowrat; seit 1719 ist Schloss und Herrschaft im Besitze der früheren Fürsten zu Schwarzenberg.

Die Schlosskirche enthält wertvolle Deckengemälde, sehenswert sind noch der »Vlček«- und der »evangelische Turm« sowie die »Haselburg« mit dem Wappen der Ritter Kappler von Sulevic (1378—1494).

Andere Baudenkmaler in der Stadt sind: die gotische Dekanalkirche »Maria Heimsuchung« von 1365, mit Barock-Wandmalereien, einer berühmten Krumauer Madonna, altem Taufbekken, der Reliquie St. Innozenz von 1768, der fünfblätterigen Rose der Rosenberger aus dem 16. Jahrhundert, andere historische Gemälde, prächtige Fenstergemälde des Glasmalers Johann Zach. Quast (1873), eine St. Johann Nep.-Statue von 1721 etc. Der imposante Stadtturm am Ringplatze mit einer Glocke vom Jahre 1419, Wappenbilder, malerische alte Holzhäuser, Steingewölbe und Stollen; hart am Fusse des Schlossberges das »Jäger- oder Hirschenhaus« (500 Jahre alt, mit interessantem Schild und Wandmalerei aus der Hubertuslegende und malerischem Aufgang). Die Gedenktafel am Geburtshause Johann Steinbreners, des Begründers der Weltfirma J. Steinbrener (gegründet 1855), welche 1060 Verlagswerke (Gebetbücher, Kalender, Alben, Bilderbücher etc.) in 23 Sprachen über die ganze Erde, einschliesslich Sudannegern und sudamerikanischen Indianern, verbreitet. Schon 1484 war der erste Buchdrucker Böhmens, Johannes Allagraw aus Passau, in Winterberg und legte hier den Grund zum Namen Winterbergs als Buchdruckerstadt.

Noch älter aber ist die heimische Glasindustrie. Schon 1359 stand hier die erste Glashütte Böhmens. Das weltbekannte böhmische Kristallglas führte Josef Meyr ein, der 1816 in Adolf bei Winterberg eine Glashütte schuf, die unter seinen Nachfolgern »Meyr's Neffe« ausgebaut wurde und noch heute besteht; aus demselben Geschlechte ging 1834 die andere Glasfabrik Eleonorenhain hervor. Gewerblich und industriell ist Winterberg überhaupt vielseitig: Künstlerische Elfenbeinschnitzereien begründete

Neubauten des Stadtbaumeisters Jos. Schmidt: Obere Reihe: Bahnhofstrasse, Sanatorium Dr. Fritz Hoser in der Masarykstrasse, Bräuhausplatz mit Jos. Students »Chabeso«- und Getränke-Erzeugung. — Untere Reihe: J. Steinbrenersche Buchbinderei »Johannesthal« u. Masarykstrasse mit genanntem Sanatorium.

Novostavby městského stavitele Jos. Schmidta: Hořejší řada: Nádražní třída, sanatorium Dr. Hosera v Masarykově třídě, Pivovarské náměstí s domem Josefa Studenta, výroba likérů. — Dolejší řada: Steinbrenerova velkoknihárna »Janovo údolí« a Masarykova třída s jmenovaným již sanatoriem.

1875 der Schweizer J. A. Jicha (Inhaberin Gertrude Neuwerth).

In der auch sehr bedeutenden Holzindustrie sind hervorzuheben die Sägewerke A. Gossler, Franz Všetečka. Firma »Xylos« und die seit 1876 bestehende Bau- und Kunsttischlerei Johann Kotschwara.

In Waldfrüchteverwertung, Beerenwein- und Natursäfte-Fabrikation die 1879 gegründete Firma Dr. B. Budínský. Limonade, Liköre erzeugt Firma Josef Student (gegr. 1885).

Künstlerische Hartgussfiguren religiosen und weltlichen Genres liefert die Firma Steinbrener und Co., keramische Erzeugnisse und Baustoffe die Ringofen-Ziegelei J. Riemer, Wäsche die Grossfirma Joss & Lowenstein A. G. (1907 gegründet), Bildstöcke die graphische Kunstanstalt Leopold Czech; elektrotechnische Artikel liefern die Firmen Mathias Tomka und Ing. Alfons Fischer. Insgesamt etwa 300 industrielle, Handels-, Handwerks- und andere Gewerbebetriebe, einzelne Gruppen als Zünfte schon 1530 erwähnt. Bis in die 60er Jahre des vorigen Jahrhunderts bildeten z. B. die Bäcker, Fleischer, Gerber, Kaufleute, Müller und Wirte eine »Reihzunft« von 60—70 Mitgliedern. Dann schieden nacheinander als selbständige Genossenschaften aus: 1888 die Gast- u. Schankgewerbe mit heute 123 Betrieben im Gerichtsbezirke (hievon 28 ortliche); 1894 die Handelsgewerbe mit heute 181 Betrieben (hievon 92 ortliche); 1898 die Fleischer und Selcher mit heute 18 ortlichen Betriebstätten; aus der 1888 verbliebenen »Genossenschaft verschiedener Gewerbe« 1934 weiters 17 Kleidermacher. Der Rest der Genossenschaft umfasst derzeit samt 10 deutschen Nachbarorten 45 handwerksmässige und freie Gewerbe und 147 Mitglieder; sie besitzt auch eine Zunftfahne vom Jahre 1762. Die bauliche Entwicklung war vor und nach dem Kriege 1914/18 eine bedeutende; der Zuwachs seit 1910 allein betrug 128 Nummern. Aber durch die Wirtschaftskrise ist natürlich auch der hiesige Industrie- und Gewerbestand schwer betroffen worden; im Jahre 1932 erreichte die ortliche Arbeitslosenzahl durchschnittlich 300 Ernährungskartenbezieher, samt Angehörigen und gewerkschaftlich Unterstützten rund 1000 Köpfe oder 1/5 der Gesamtbevölkerung. Die Landwirtschaft ist minder bedeutend; Hauptbetrieb die Schwarzenbergische Domäne, im Jahre 1920 durch Enteignung von Wald allerdings stark beschnitten. (Weitere Auskünfte durch das Bürgermeisteramt, die Ortsgruppen des Böhmerwaldbundes und des Bundes der Deutschen in Böhmen).

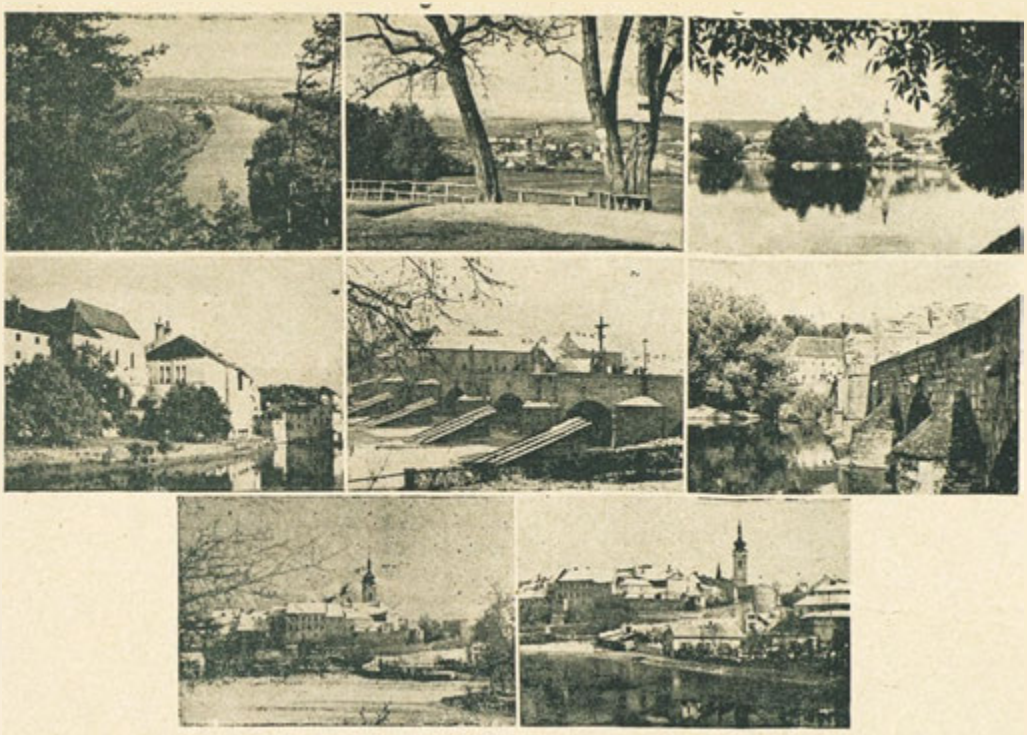

Písek: 1. Pohled od západu. - 2. Pohled od východu z »Logrů«. - 3. Pohled od západu. - 4. Starý král. hrad. - 5. a 6. Kamenný most. - 7. a 8. Starý Písek. — 1. Ansicht von Westen. - 2. Ansicht von Osten vom »Logrů«. - 3. Ansicht von Westen. - 4. Die alte königliche Burg. - 5. u. 6. Die steinerne Brücke. - 7. u. 8. Alt-Písek. — 1. Vue de l'ouest. - 2. Vue de l'est prise de »Logrů«. - 3. Vue de l'ouest. - 4. L'ancien château royal. - 5. et 6. Le pont de pierres. - 7. et 8. L'ancienne ville. — 1. Western view. - 2. Eastern view from »Logrů«. - 3. Western view. - 4. The old royal castle. - 5. and 6. Stone-bridge. - 7. and 8. The old town.

Písek nad Otavou.

(18.000 obyvatel).

Kulturním střediskem prácheňského kraje je Písek, který jest položen v malebné kotlině na úpatí hlubokých lesů a rozkládá se na obou březích kdysi zlatonosné Otavy, která ovinuje město svým lesklým pruhem a umožňuje pěkné osvěžení koupelí. Úpravné, čisté město pěkně zapadá v rámec zalesněných kopců, které je dokola obklopují.

Hojnost krásných a blízkých vycházek, moře hlubokých, všeobecně přístupných lesů učinily Písek hledaným sídlem letních hostů. Odedávna slynul Písek svým bohatstvím, lácí a příznivými zdravotními poměry, takže nebylo divu, že byl vyhledáván nejen dočasně jako letní sídlo četnými hosty, nýbrž i trvale těmi, kdo chtěli v klidu a příjemně tráviti svůj odpočinek.

Po celá desítiletí skýtá uvedené výhody a není snadno nalézti jemu rovného místa, jež by spojovalo přednosti nádherné přírody s výhodami města. Nezkažený vzduch předhoří Šumavského, osvěžující koupele v perlonosné Otavě, milý pobyt na novém koupališti a na obou plovárnách městské a vojenské, pěkně zřízené sady s promenádními koncerty vojenské hudby a civilních hudeb, celá řada stezek upravených odborem turistickým, velebný, posvátný klid v hlubokých hvozdech, nemohou zůstati bez příznivého vlivu na zdraví těch, kdo se za účelem zotavení do Písku uchýlili.

Zdravotní poměry v Písku jsou výborné. Tovární ruch je zcela nepatrný, není ani nakažlivých chorob a nejčastější příčinou úmrtí bývá sešlost věkem. Všeobecná veřejná okresní nemocnice jest vybavena novodobě. V městě je 20 lékařů, dále specialisté zubní, oční, dětský, ušní, nosní a kožní a čtyři lékárny.

K osvěžení letních hostů vybudovalo »Lázeňské družstvo« nákladem téměř půlmilionovým moderní koupaliště v půvabném prostředí svěžího bezprašného vzduchu široké, čisté řeky Otavy, lemované na pravém břehu hradištským lesem, na levém břehu zalesněnými romantickými skalami svatováclavskými, které chrání koupaliště před záp. a sev. větry. Dlouhá travnatá, částečně písčitá pláž skýtá dosti prostory ke hrám a táboření rodinných skupin. Na koupališti jsou dva baseny pro dospělé neplavce a

oddělení pro děti, léhátka k slunění, sprchy, jízda na loďkách, buffet.

V nedaleké Vráži (8 km) jest moderní sanatorium pro nemoci organické, nervové a vnitřní choroby, vybudované nákladem šesti milionů Kč.

O duševní i tělesnou zábavu je v Písku pro letní hosty dostatečně postaráno.

Proslulá kdysi houslová škola Mistra prof. Otak. Ševčíka obrátila k Písku zřetel zámořského světa a jako kulturní středisko kraje a sídlo † básníka Adolfa Heyduka a autora »Hradů a zámků« Dra Augusta Sedláčka, má Písek své zvučné jméno v Čechách. Písek je sídlem krajského soudu, vojenské posádky, okresního úřadu a jiných úřadů a škol, gymnasia, reálky, obchodní akademie, lesnických ústavů, hospodářské školy, školy pro ženská povolání, hudební školy, košikářské státní školy a j.

Proslulý je v Písku umělecký život hudební a Písek platil a platí za město hudební prvého řádu. Není měsíce, aby nebyly pořádány koncerty místními korporacemi, jako filharmonickým spolkem »Smetana«, pak zpěváckým spolkem »Hlahol« a zájezdy skladatelů a virtuosů. Velká řada spolků udržuje kulturní, sociální i společenský život vyspělé úrovně, mimo to lidová čítárna a veřejná knihovna v Písecké spořitelně umístěná podporují kulturní život města.

Sportovci mají v Písku vděčné pole a pěstovati lze různé sporty, jako jízdu na loďkách, tennis, footbal, rybaření a jiné. Otava nad městem od vodárny a vojenské plovárny až k Čertově strouze svým klidným širokým tokem poskytuje dlouhou nádhernou vodní dráhu, kterou brázdí loďky, kanoe, maňásky a plachetnice.

Zvíkov: Písecká brána a hláska na hradě Zvíkově. — Píseker Tor und Wachturm. — La porte de Písek et le beffroi. — The Písek gate and watch-tower.

Hlavní památky v Písku jsou: Děkanský kostel Narození Panny Marie v přechodném slohu romansko-gotickem ze 12 stol. s věží 72 m vysokou r. 1469 Mikulášem Píseckým postavenou.

Uvnitř kostela fresky. V pravé lodi zaujme pozornost návštěvníkovu cínová křtitelnice z roku 1587, oltář Písecké P. Marie z r. 1334 od Tomáše Mutiny, malovaný na dřevě ve zlaté půdě.

K jiným památnostem města patří kamenný most písecký, který je starší pražského mostu Karlova a jest nejstarší v Čechách vůbec. Byl zbudován ve 13. stol o 7 obloucích ze žulových kamenů klenutých. Je ozdoben sochami a sousošim Krista na kříži.

Královský hrad v zadní části nádvoří radničního; z rozsáhlého hradu zbyla jen gotická síň s nástěnnými malbami z 15. století.

Hradby se šancemi a baštami, na nichž po zasypání zřízeny sady, obklíčovaly dříve celé město. Bašty zbyly pouze dvě. Putimská u bývalé brány v Hálkově ulici a menší bašta proti poště u sadů Palackého.

Městská radnice ve slohu barokním z 18. stol. je pěknou ozdobou Riegrova náměstí.

Kostel sv. Kříže na náměstí s pěknými sgrafity na průčelí.

V sadech u děkanství pomník, postavený padlým vojínům v bitvách u Melegnana a Solferina.

Na Žižkově náměstí pomník padlým legionářům ve světové válce.

V sadech Palackého pomník padlým ve světové válce, pomník historiograf. Fr. Palackého a pomník básníka Adolfa Heyduka.

Na Gregrově náměstí spatřujeme umělé sousoší Panny Marie, které bylo postaveno roku 1715 na poděkování, že město i kraj ušetřeny byly velkého moru. Na hřbitově je památný kostel sv. Trojice, pocházející z r. 1576 s portálem z bílého křemene a starožitným nápisem se starobylou kazatelnou uvnitř. Na rozcestí k lesnímu sadu »Amerika« stojí Budějovická kaplička, kde jsou uloženy ostatky Francouzů, kteří zde padli roku 1742 při obléhání Písku ve válce o dědictví rakouské.

Písek je východiskem četných a vděčných vycházek a výletů do blízkého i vzdálenějšího okolí. Tak jmenujeme mimo nádherné lesy písecké, vojenskou plovárnu se stezkami Heydukovou a Ševčíkovou, Hradištský les, odkud rozevírá se nádherné panorama na město, lesní sad »Amerika«, dříve po řadu let oblíbené sídlo ministra Dr. Rašína, jemuž tu byl vybudován památník.

Celá síť pěkně parkovitě upravených cest a pěšinek jako bludiště je v tomto sadu zřízena.

Jiná zajímavá vycházka je na stezku Sedláčkovu vedoucí z Písku podél Otavy až ke králi českých hradů, starobylému Zvíkovu nad soutokem Otavy a Vltavy. Nejvíce oblíbeny jsou vycházky do písecských lesů, všude setkáváme se s barevnými značkami turistickými, které dotýkají se vděčných zákoutí a pozoruhodností. V písecských hvozdech je volného a zdravého vzduchu dost a schýlená hlava sama se zvedá, chmury s čela prchají. Naskytá se vám celá řada krásných procházek, buď k Novému rybníku, jenž v podobě malého horského jezírka skrý-

vá se na úpatí obou bájemi opředených Mehelníků, nebo zaměříte kroky k melancholickému rybníku Němci, na Paseky, vrch Svíčny. Vděčná a poutavá je cesta k »Moři lesů« s turistickou chatou a Šumavskou vyhlídkou na Provazce, odkud zadíváme se k údolí Vltavy a sledujeme v duchu tok její až po hrdý Zvíkov, dále na Jarník s vyhlídkou písecких lesíků, odkud se otvírá úchvatný pohled a oku jeví se čarokrásne panorama na mohutný řetěz Šumavských hor, z něhož zraky naše na jihu poutá Boubín, na východě od něho Bobík, Libín u Prachatic, Chlum a posléze Kleť v Blánském lese, na západ Hauel Antigl a jiné šumavské vrcholky ukončené Svatoborem u Sušice.

Cizinecká kancelář pořádá autokary výlety na Zvíkov, Orlík, Blatnou, Hluboko, do Čes. Budějovic, Č. Krumlova, Vyššího Brodu, Rožmberku, Prachatic, na Červenou a j.

K uskutečnění výletů na různé směry napomáhá velice výhodné železniční a autobusové spojení; Pískem projíždí denně 6 spěšných vlaků, 32 osobních a 15 lokálních vlaků. Spojení města s hlavním nádražím udržuje autobus Dvořáčkův, Jas a celá řada autodrožek.

O pohodlí letních hostů je dobře postaráno pěknými byty ve vilových čtvrtích, byty obstarává cizinecká kancelář m. odb. K. Čsl. Turistů, umístěná v Písecké spořitelně, četnými hotely, restauracemi a kavárnami. Doporučují se hotely: Dvořáčkův, »U tří korun«, »Zlaté kolo«, »U města Prahy«, »Na Štychu«; z restaurací dlužno doporučiti restauraci »U Reinerů« v Palackého sadech, »Smetákovu« na vojenské plovárně. Na periferii města jest výborný hotel-pension »Amerika«, malebně na úpatí lesního sadu položený, dále v lesích jsou pensiony »U Honzíčka« a pension »U Malířských. U moře lesů je turistická chata s dobrou restaurací.

Na Zvíkovském Podhradí je v nádherné poloze vybudován hotel-pension »Vedamov«. Jako jindy, hude Písek zajisté i budoucně dostavenickem starých svých přátel, kteří přivábí spoustu nových a vděčných návštěvníků do »Města v lesích«.

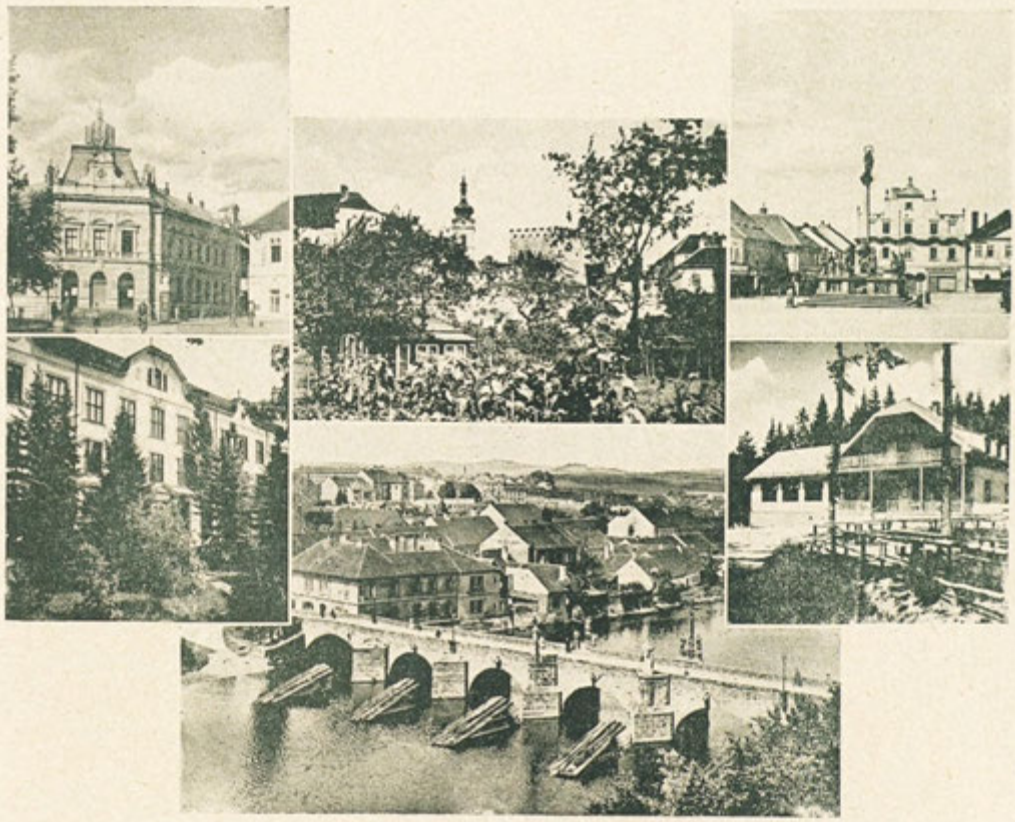

Písek: 1. Poštovní úřad. — 2. Písek od řeky Otavy. — 3. Malé náměstí. — 4. Lesnická škola. — 5. Starý kamenný most, v pozadí skupiny kasárenských budov na pražském předměstí. — 6. Chata Klubu čsl. turistů. — 1. Postamt. — 2. Písek von der Otava aus gesehen. 3. Kleiner Ringplatz. — 4. Forstschule. — 5. Alte steinerne Brücke, im Hintergrund eine Gruppe von Kasernbauten in der Prager Vorstadt. — 6. Hütte des Klubs der čsl. Touristen. — 1. Le bureau de poste. — 2. Písek vu de l'Otava. — 3. La petite place. — 4. L'école forestière. — 5. Vieux pont de pierres, au fond casernes au fabourg de Prague. — 6. Chalet du club des touristes tchécoslovaques. — 1. The post office. — 2. Písek seen from the Otava. — 3. Small market-place. — 4. School for forestry. — 5. Old stone-bridge, in the background some barracks in Prague suburb. — 6. Hut of the Czechoslovakian tourists' club.

Písek: Sousoší Mariánské z r. 1715. - Děkanský chrám Naroz. Panny Marie z XIII. stol. Věž 74 m. Uvnitř chrámu obraz Panny Marie z XV. století, malovaný na dřevě. - Část starých hradeb a bašty. - Kamenný most z XIII. století je starší pražského mostu Karlova. - Část Riegrova nám. s radnicí z XVIII. století, dále krajský soud a státní úřední budovy, dále budova spořitelny z r. 1934. — Marien-Statuengruppe a. d. J. 1715. - Dekanatskirche Maria Geburt aus dem XIII. Jahrhundert. Turm 74 m. Im Inneren ein auf Holz gemaltes Bild der Jungfrau Maria a. d. XV. Jahrhundert. - Ein Teil der alten Schanzen und Basteien. - Die steinerne Brücke aus dem XIII. Jahrhundert ist älter als die Karlsbrücke in Prag. - Ein Teil des Riegerplatzes mit dem Rathaus a. d. XVIII. Jahrhundert, dem Kreisgericht und staatlichen Amtsgebäuden und dem Sparkassegebäude a. d. J. 1934. — Les statues de la Sainte Vierge de l'année 1715. - La cathédrale décanale de la naissance de Marie du XIIIe siècle. La tour est haute de 74 m. A l'intérieur, peinture sur bois de la Sainte Vierge du XVe siècle. - Les vieux remparts et bastions. - Le pont de pierres du XIIIe siècle, plus ancien du pont de Charles à Prague. - La place Rieger avec l'hôtel de ville du XVIIIe siècle, le tribunal de l'arrondissement, les bureaux d'Etat, la caisse d'épargne de l'année 1934. — The Holy Virgin's statues from 1715. - The deanery cathedral of the Holy Virgin's birth from the XIIIth. century. The tower is 74 m high. In the interior a wood-painting of the Holy Virgin from the XVth. century. - Old trenches and bastions. - The stone-bridge from the XIIIth. century, older than Charles-bridge in Prague. - Rieger-square with the townhall from the XVIIIth. century, the district-court, the public boards and the savings-bank from 1934.

Písek.

In einem malerischen Talkessel, am Fusse dicht bewaldeter Hügel, liegt an beiden Ufern des früher goldreichen Flusses Otava das Kulturzentrum des Kreises »Prácheň«, die Stadt Písek (18.000 Einwohner). Der Fluss, welcher die Stadt umwindet, bietet Erfrischung durch angenehmes Baden. Die niedliche, reine Stadt passt gut in den sie romantisch einkreisenden Rahmen bewaldeter Anhöhen.

Viele nahe, schöne Spaziergänge und tiefe, allgemein zugängliche Wälder, machen die Stadt Písek zu einem vielbesuchten und beliebten Aufenthaltsort für Sommergäste. Wegen seines Reichtums, der Billigkeit und der gunstigen gesundheitlichen Verhältnisse war Písek seit jeher berühmt, sodass es kein Wunder ist, dass die Stadt nicht nur vorubergehend als Sommerfrische, sondern auch als ständiger Wohnort von jenen gewählt wird, die hier ihren Lebensabend in Ruhe angenehm verbringen wollen.

Seit Jahrzehnten bietet Písek diese Vorteile u. es ist nicht leicht, einen zweiten Ort zu finden, welcher, so wie diese Stadt, Vorzüge der herrlichen Natur mit Annehmlichkeiten des Stadtlebens verbindet. Die unverdorbene Luft des Böhmerwald-Vorgebirges, erfrischende Bäder im perlenreichen Flusse Otava, ein angenehmer Aufenthalt im neuen Schwimmbad und der städtischen und Militärschwimmschule, die sehr gut gepflegten Anlagen mit Promenade-Konzerten der städtischen und Militärkapelle, eine Reihe von der Touristen-Ortsgruppe geebneter Fusswege, die herrliche, angenehme Ruhe der tiefen, dichten Forste, können nur günstig auf die Gesundheit jener wirken, welche zwecks Erholung in der Stadt Písek Zuflucht suchen.

Die gesundheitlichen Verhältnisse in Písek sind vorzüglich. Es kommen keine ansteckenden Krankheiten vor; die Sterbefälle sind meistens durch Altersschwäche bedingt. Das allgemeine Bezirkskrankenhaus ist neuzeitlich ausgestattet. In der Stadt befinden sich 20 Aerzte, weiters Zahn-, Kinder-, Augen-, Ohren-, Nasen- und Hautspezialisten und vier Apotheken.

Der unbedeutende Industriebetrieb stört wohl kaum die Ruhe, der man sich in Písek hingeben will.

Zur Erfrischung der Sommergäste errichtete die Badegenossenschaft mit einem Aufwand von beinahe einer halben Million Kč im anmutigen, staubfreien Milieu des breiten, reinen Flusses Otava ein modernes Schwimmbad. Der Fluss ist am rechten Ufer vom Walde »Hradištský«, am linken vom romantischen, bewaldeten Sankt-Welzelsfelsen umsäumt, sodass das Schwimmbad vor West- und Nordwinden geschützt ist. Ein langer, grasreicher, teilweise sandiger Strand, bietet genug Raum zu allerlei Spielen und zum Lagern ganzer Familien-Gruppen. Im Schwimmbad befinden sich zwei Bassins für Erwachsene, eines für Nichtschwimmer, eine Abteilung für Kinder, weiters Liegestuhle, Duschen, Kalme und ein Buffet.

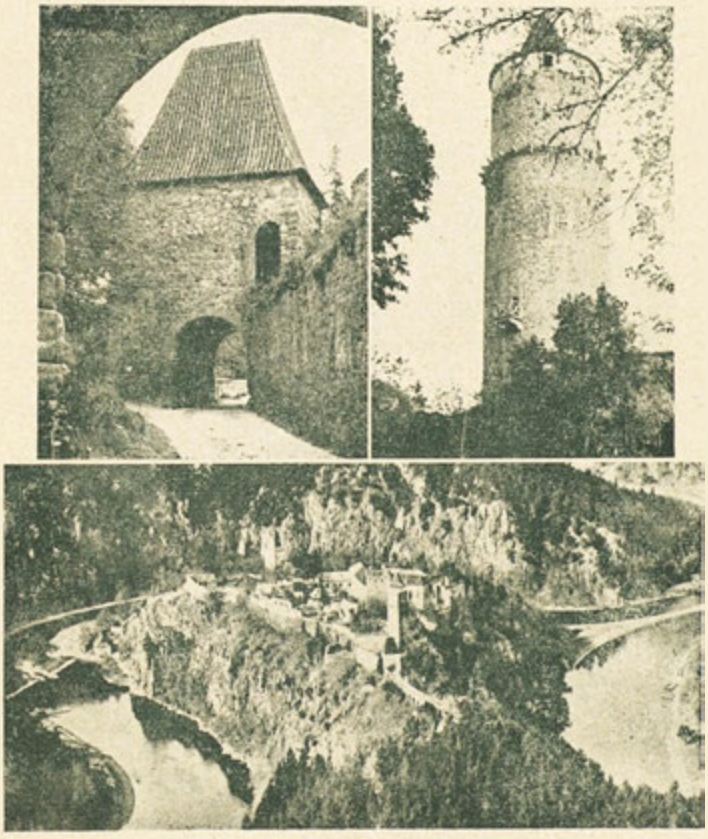

Písek: Písecká brána na hradě Zvíkově. - Hradní věž na Zvíkově. - Zvíkov, král českých hradů, vzdálený od Písku 18 km autem, 25 km pěšky Sedláčkovou stezkou, jdoucí po levém, vysoce romantickém břehu Otavy. — Piseker Tor auf der Burg Zvíkov. - Der Burgturm auf Zvíkov. - Zvíkov, die Königin der böhmischen Burgen ist von Písek mit Auto (18 km), zu Fuss auf dem am linken Ufer der sehr romantischen Otava befindlichen Sedláček - Touristenweg (25 km) zu erreichen. — La porte de Písek au château de Zvíkov. - Le beffroi de Zvíkov. - Zvíkov, roi des châteaux bohémiens est à atteindre, soit en auto (18 km.), soit à pied à travers le sentier romantique de touristes Sedláček sur la rive gauche de l'Otava (25 km.). — Písek gate on Zvíkov castle. — The Zvíkov tower. - Zvíkov, the king of Bohemian castles is attainable either by car (18 km) or on foot through the romantic Sedláček tourists-way on the left bank of the Otava river (25 km).

Im unweiten Orte Vráž (8 km) befindet sich ein mit einem Aufwand von 6 Millionen Kč erbautes, modernes Sanatorium für organische, Nerven- und innere Krankheiten.

Für geistige und körperliche Erholung der Sommergäste ist in Písek reichlich gesorgt.

Die einst beruhmte Geigenschule des Meisters Prof. Otak. Ševčík lenkte die Aufmerksamkeit auch der uberseeischen Länder nach Písek. Als Kulturzentrum und als Wohnsitz des verstorbenen Dichters Adolf Heyduk und des Autors des Werkes »Hrady a zámky« (Burgen und Schlösser) Dr. August Sedláček hat Písek einen klingenden Namen in Böhmen.

Die Stadt Písek ist Sitz eines Kreisgerichtes, einer Garnison, der Bezirksbehörde u. anderer Aemter und Schulen, wie: eines Gymnasiums, einer Realschule, einer Handels-Akademie, einer forstwirtschaftlichen Lehranstalt, einer Ackerbauschule, der Schulen für Frauenberufe, einer Musikschule, einer staatlichen Korbflechtschule und andere.

Berühmt ist Písek durch die Pflege klassischer Musik; die Stadt galt und gilt bis heute als Musikstadt ersten Ranges. Es gibt keinen Monat, in welchem nicht Konzert-Veranstaltungen von hiesigen Korporationen, wie vom Philharmonischen Verein »Smetana« oder vom Gesangverein »Hlahol« und Gastspiele verschiedener Komponisten und Virtuosen durchgeführt werden. Eine ganze Reihe von Vereinen hemüht sich, das Kultur- und Gesellschaftsleben auf der Höhe der Zeit zu erhalten; ausserdem sind eine Lesehalle und die öffentliche Bibliothek, untergebracht im Gehäude der Píseker Sparkasse, Stützen des Kulturlebens der Stadt.

Für **Sportler** verfügt Písek über ein sehr günstiges Terrain. Sie können verschiedene Sporte, wie Rudern, Tennis, Fussball, Fischfang und anderes betreiben. Der Fluss Otava bietet oberhalb der Stadt, vom Wasserturm und der Militärschwimmschule aus, bis zur Teufelsrinne mit seinem ruhigen, breiten Flusslauf eine lange, herrliche Wasserbahn, auf welcher sich unzählige Kähne aller Art tummeln.

Bemerkenswerte Denkwürdigkeiten von Písek sind:

Die Dekanatskirche Mariä Geburt in romanisch-gotischem Übergangsstil aus dem XII. Jahrhundert mit einem 72 m hohem Turm, welcher im Jahre 1489 von Nikolaus Písecký erbaut wurde. Das Innere der Kirche ist mit Fresken geschmückt. Im rechten Schiff erregt ein Zinn-Taufbecken aus dem Jahre 1587, der Altar der Píseker Jungfrau aus dem Jahre 1334 und ein Holzgemälde auf goldenem Grund von Thomas Mutina die Aufmerksamkeit der Besucher. Eine andere Sehenswürdigkeit der Stadt ist die Píseker Steinbrücke, älter als die Prager Karlsbrücke und überhaupt die älteste in Böhmen. Sie wurde im XIII. Jahrhundert gebaut und besteht aus sieben gewölbten Granitsteinbögen. Die Brücke ist mit verschiedenen Statuen, darunter auch mit einer Statuen-Gruppe Christus am Kreuz, geschmückt.

Von der einst ausgedehnten königlichen Burg im rückwärtigen Trakt des heutigen Rathauses, ist nur der gotische Saal mit Wandgemälden aus dem XV. Jahrhundert erhalten.

Die ganze Stadt war früher von einem Festungswerk mit Schanzen und Basteien umgeben, auf welchen, nach ihrer Schleifung, Parkanlagen errichtet wurden. Es blieben nur zwei Basteien übrig, u. zwar die Putimer bei der gewesenen Pforte in der Hálekgasse und eine kleinere, gegenüber der Post beim Palackýpark.

Eine schöne Zierde des Riegerplatzes ist das im Barockstil erbaute Rathaus aus dem XVIII. Jahrhundert.

Die Kirche des hl. Kreuzes am Ringplatz hat schöne Sgraphiten an der Vorderfront.

In der Parkanlagen bei der Dechantei ein Denkmal, aufgestellt zu Ehren der in der Schlacht bei Magenta und Solferino gefallenen Soldaten, am Žižka-Platz ein Denkmal der im Weltkriege gefallenen Legionäre, im Palackýpark das Denkmal der im Weltkriege gefallenen Píseker Bürger, das Denkmal des Historiographen Fr. Palacký und des Dichters Adolf Heyduk.

Am Grégrplatz sehen wir die künstlerisch durchgeführte Statuen-Gruppen der hl. Jungfrau Maria aus dem Jahre 1715, errichtet zum Dank für die Verschonung der Stadt und Umgebung vor der grossen Pestseuche. Am Friedhof steht das denkwürdige Kirchlein der hl. Dreifaltigkeit aus dem Jahre 1576 mit einem mit einer altertümlichen Inschrift versehenen, weissen Kieselstein-Portal und innen mit einer alten Kanzel. An der Wegkreuzung zur Waldpartie »Amerika« steht die Budweiser-Kapelle, bei welcher die sterblichen Ueberreste der im öst. Erbfolgekriege bei der Belagerung von Písek im Jahre 1742 gefallenen Franzosen ruhen.

Die Stadt Písek ist Ausgangspunkt vieler dankbarer Spaziergänge und Ausflüge in die nahe und weite Umgebung. So erwähnen wir ausser den herrlichen umliegenden Wäldern die Militärschwimmschule, den Heydukstег, den Ševčíkstег, den Wald »Hradiště«, von wo sich eine prachtvolle Aussicht auf die Stadt eröffnet und die Waldpartie »Amerika«, seinerzeit ein beliebter Aufenthaltsort des verstorb. ersten Finanzministers Dr. Rašín, woselbst ihm auch ein Denkmal errichtet wurde. In dieser Waldpartie finden wir ein ganzes Netz schöner, parkartig angelegter Wege und Pfade, welche die ganze Anlage wie ein Labyrinth durchziehen.

Ein anderer interessanter Spaziergang führt längs des Sedláček-Pfades entlang des Flusses Otava, zur altertümlichen Burg »Zvíkov«, genannt die »Königin der böhm. Burgen«, oberhalb des Zusammenflusses der Otava u. Moldau. Beliebte Spaziergänge sind die in die umliegenden Wälder, in denen Touristen-Markierungen zu dankbaren Partien und Sehenswürdigkeiten den Weg weisen. In den Píseker Wäldern ist genügend frische, gesunde Luft; das beklommene Gemüt und die Sorgen-Falten glätten sich in neuerwachter Lebenslust. Eine ganze Reihe schöner Spaziergänge, entweder zum »Nový rybník« (Neuer Teich), welcher sich wie ein kleiner See am Fusse der sagenumsponnenen Berge »Mehelník« ausbreitet, oder zum melancholischen Teich »Němec«, zu den »Holzschlägen« oder zum Berg »Svícny« werden bestens empfohlen.

Sehr dankbar u. anziehend ist der Weg zum »Moře lesů« (Wäldermeer) mit einer Touristen-Hütte und der Böhmerwald-Aussicht »na Provazce«; von hier aus richten wir unseren Blick aufs Moldautal und verfolgen in Gedanken seinen Lauf bis zum stolzen »Zvíkov«, weiter zum »Jarník« mit der Aussicht auf die Píseker Wälder, von wo sich ein märchenhaftes Panorama auf die gewaltige Bergkette des Böhmerwaldes bietet; südlich fesselt unser Auge der »Boubín«, östlich »Bobík«, »Libín« bei Prachatice, Chlum und endlich »Kleť« im Walde »Blánský«, westlich »Hauel Antigl« und andere Böhmerwald-Gipfel, die der »Svatobor« bei Sušice beschliesst.

Das Fremdenverkehrs-Bureau veranstaltet Autocar-Ausflüge nach Zvíkov, Orlík, Blatná, Hluboká, Čes. Budějovice, Č. Krumlov, Vyšší Brod, Rožmberk, Prachatice, »na Červenou« usw.

Ausflügen in verschiedene Richtungen kommt die vorteilhafte Bahn- und Autobusverbindung sehr zu statten. Písek passieren taglich 6 Schnellzüge, 32 Personen- und 15 Lokalzüge. Die Verbindung der Stadt mit dem Hauptbahnhof besorgt der Autobus des Hotels Dvořáček, der Gesellschaft »Jas« und eine Reihe Autodroschken.

Für die Bequemlichkeit der Sommergäste ist stets gesorgt durch schöne Wohnungen in Villenvierteln (Wohnungen besorgt das Fremdenverkehrs-Bureau der Ortsgruppe des Klub československých turistů, im Gebäude der Píseker Sparkasse untergebracht), zahlreiche Hotels, Restaurants und Kaffeehäuser. Empfohlen werden das Hotel »Dvořáček«, »U Tří Korun«, »Zlaté kolo«, »U města Prahy«, »na Štychu«, die Restaurationen »U Reinerů« im Palackýpark, und »Smeták« bei der Militärschwimmschule. Am Rande eines Waldparkes liegt die vorzügliche Hotel-Pension »Amerika«, weiter in den Wäldern die Pensionen »U Honzíčka« und »U Malířských«. Beim »Moře lesů« eine Touristen-Baude mit guter Restauration. Am »Zvíkovské Podhradí« befindet sich in herrlicher Lage die Hotel-Pension »Vedamov«.

Wie bis jetzt, wird Písek auch in Zukunft das Stelldichein seiner alten Freunde bleiben, welche gewiss eine Menge neuer und dankbarer Besucher anregen werden, die »Stadt der Wälder« zu besuchen.

Písek.

La ville de Písek (18.000 habitants) est située comme centre de civilisation du canton de »Prácheň« sur les deux rives de la rivière de Otava, jadis riche en or, dans une vallée encaissée pittoresque au pied de collines boisées. La rivière, qui encadre la ville, offre maintes occasions de bains rafraîchissants. La gentille petite ville va bien avec le cadre romantique de collines boisées.

La ville de Písek est également une villégiature fréquentée et recherchée grâce aux belles promenades et aux forêts profondes accessibles au public. Písek était toujours célèbre pour ses richesses, son bon marché, ses conditions hygiéniques favorables. Il n'est pas étonnant alors qu'on choisisse la ville non seulement comme villégiature, mais encore comme résidence durable pour y passer le soir de la vie agréablement dans un calme parfait.

Písek offre tous ces avantages et on ne trouverait point de villes semblables qui réunissent les beautés de la nature avec tous les agréments de la vie urbaine. L'air pure du promontoire de la Forêt bohémienne, les bains rafraîchissants dans la rivière d'Otava, riche en perles, le séjour agréable dans le nouvel établissement de bains ainsi que dans l'école de natation municipale et militaire, les beaux sentiers de touristes, le splendide calme parfait des forêts profondes — tout cela est du tonique pour les nerfs de ceux qui sont à la recherche de leur santé et qui trouvent un refuge dans la ville de Písek.

Les conditions sanitaires sont excellentes à Písek. Il n'y a point de maladies contagieuses, on y meurt pour la plupart de caducité. L'hôpital public est pourvu de tout le confort moderne. Dans la ville se trouvent 20 médecins, de plus des dentistes, médecins d'enfants, ophtalmologues, auristes, laryngologues, dermatologues et quatre pharmaciens.

Les quelques entreprises industrielles ne troublent presque pas la tranquillité de laquelle on y jouit.

L'administration des bains a établi une piscine moderne pour les villégiateurs dans un cadre charmant et sans poussière au millieu de la large rivière d'Otava aux ondes pures. Les frais de cet établissement se montent à 500.000 Kč environ. La rive droite de la rivière est encadrée de la forêt de »Hradiště«, la rive gauche du rocher boisé romantique de St. Venceslas, de sorte que les bains sont protégés contre les vents de l'ouest et du nord. La longue plage riche en herbe et partiellement sablonneuse offre assez de place pour des jeux ou pour le camping de familles entières. Il y a deux bassins pour adultes, un pour non-nageurs, un pour enfants, de plus des transates, douches, barques, un buffet.

A Vráž, non loin de Písek (8 km), il y a un sanatorium moderne pour maladies organiques, nerveuses, internes, qui a été bâti avec des frais de 6 millions de Kč.

Les villégiateurs auront l'occasion de se reposer physiquement et mentalement à Písek.

L'école de violon autrefois célèbre, du maître prof. Otak. Ševčík attira même l'attention des pays d'outre-mer. Comme centre de civilisation et comme résidence de feu le poete Adolf Heyduk et de l'auteur de l'ouvre »Hrady a zámky« (Bourgs et châteaux) dr. A. Sedláček, Písek jouit d'un grand renom en Bohême.

A Písek, il y a un tribunal d'arrondissement, une garnison, une magistrature de district ainsi que d'autres magistratures. Écoles: collège, école professionnelle, académie de commerce,

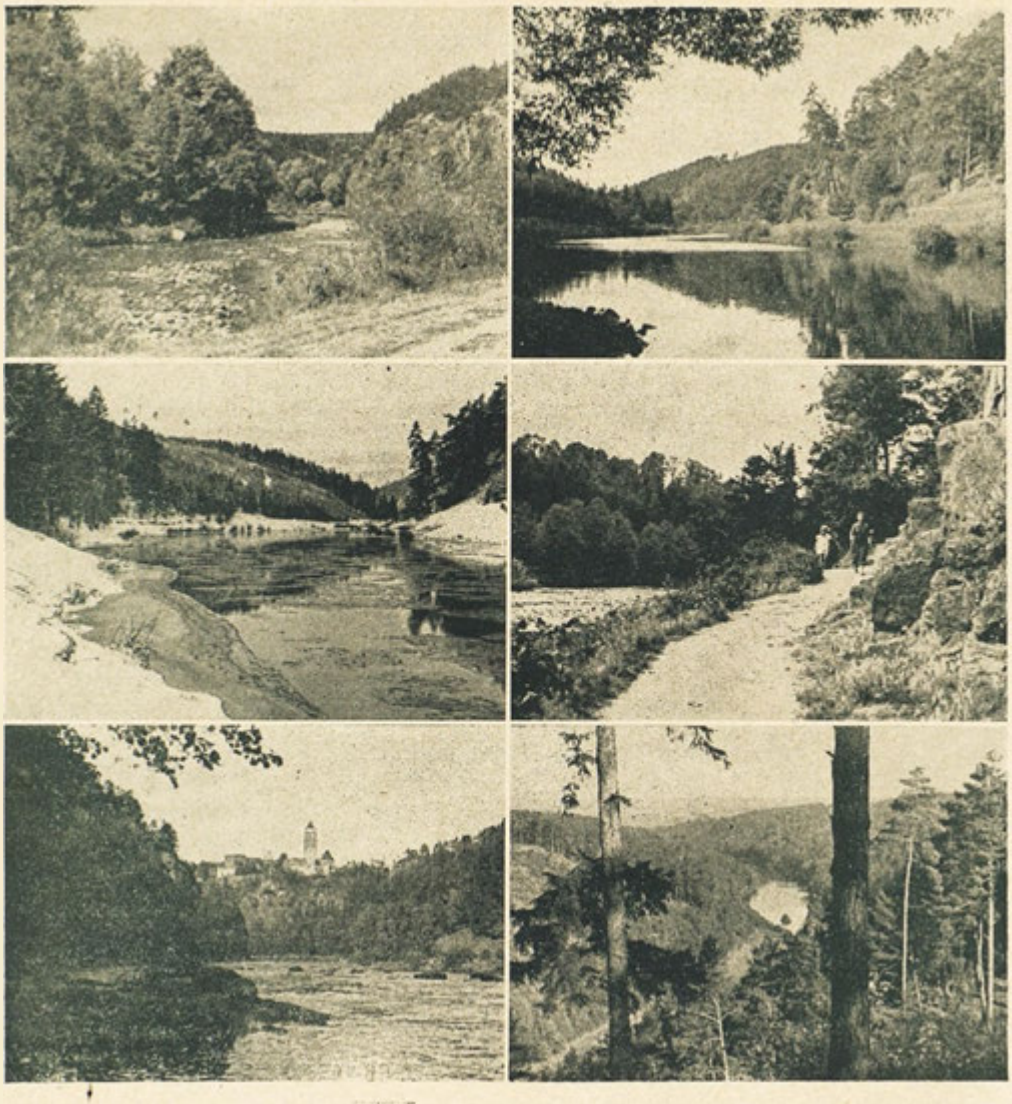

Písek: 1.—4. Na Sedláčkově stezce. - 5. Zvíkov ze Sedláčkovy stezky. - 6. Otavské údolí ze Sedláčkovy stezky. — 1.—4. Auf dem Sedláček-Touristenweg. - 5. Zvíkov vom Sedláček-Touristenweg gesehen. - 6. Das Tal der Otava vom Sedláček-Touristenweg gesehen. — 1.—4. Dans le sentier de touristes Sedláček. - 5. Zvíkov vu du sentier de touristes Sedláček. - 6. La vallée de l'Otava, vue du sentier de touristes Sedláček.— 1.—4. On the Sedláček tourist-path. - 5. Zvíkov seen from the Sedláček tourist-path. - 6. Otava valley, seen from the Sedláček tourist-path.

école forestière, école agricole, école de professions féminines, école publique de vanneurs etc.

Písek est renommée grâce à la cultivation de musique classique et elle est connue comme ville de musique par excellence. Pas un mois ne s'écoule sans un concert des corporations municipales, telles que de l'union philharmonique »Smetana«, de la société chorale »Hlahol« ou d'un compositeur ou virtuose étranger. Les nombreuses unions font tout leur possible pour que la vie civilisée et sociale soit à la page, de plus, il y a une salle de lecture et une librairie publique, installées dans le bâtiment de la caisse d'épargne de Písek.

Les sportifs trouveront un terrain idéal a Písek. Ils pourront pratiquer des sports différents, tels que: canotage, football, pêche à la ligne, etc. Le cours d'eau de la rivière d'Otava au-dessus de la ville dès la tour d'eau et les bains militaires jusqu'à la cannelure du diable offre une piste de canotage vraiment idéale ce que prouvent les nombreuses barques de tout genre qui y passent pendant toute la journée.

Les curiosités de Písek:

L'église décanale de la Naissance de la Ste. Vierge en style transitoire romano-gothique du XVIIe siècle avec une tour haute de 72 m, construite en 1489 par Nicolas Písecký. L'intérieur de l'église est orné de fresques. Dans la nef droite, les fonts baptismaux en étain de l'année 1587 ainsi que l'autel de la Ste. Vierge de Písek 1334, image en bois sur fond doré par Thomas

Mutina, attirent l'attention des visiteurs. Une autre curiosité de la ville est le pont de pierres, plus ancien du pont de Charles à Prague et même le plus ancien de la Bohême. Il fut bâti au XIIIe siècle et consiste de sept arcs voûtés de granit. Ce pont est orné de statues différentes parmi lesquelles il y a surtout un groupe intéressant qui représente Jésus-Christe sur la croix.

Du grand château royal ancien à l'aile postérieure de l'hôtel de ville actuel ne reste intacte que la salle gothique avec des peintures murales du XVe. siècle.

Autrefois toute la ville était entourée d'un boulevard avec des remparts et des bastions sur lesquels on établit des parcs après les avoir démantelés. On n'a conservé que deux bastions, celui de Putim près de l'ancienne porte dans la rue Hálek et un plus petit en face du bureau de poste près du parc Palacký.

L'hôtel de ville en style baroque du XVIIIe siècle est le plus beau décor de la place Rieger.

L'église de la Croix sur la place du marché a de splendides sgraphites à la façade.

Au parc près du doyenné, il y a un monument en l'honneur des guerriers tombés dans la bataille de Magenta et Solferino, sur la place Žižka un monument des légionnaires morts dans la guerre mondiale, au parc Palacký le monument des citoyens de Písek tombés dans la guerre mondiale, le monument de l'historien Fr. Palacký et du poète Adolf Heyduk.

Sur la place Grégr, on peut voir le groupe artistique des statues de la Ste. Vierge de l'année 1715, établi parce que la ville et ses environs sont restés exemptes de la peste. Au cimetière se trouve la petite église mémorable de la Trinité de l'année 1576 avec un portail blanc en cailloux pourvu d'une inscription archaïque. Dans l'intérieur il y a une vieille chaire. Au carrefour menant à la partie de bois »Amérique« se trouve la chapelle de Budějovice près de laquelle repose la dépouille mortelle des Français tombés en 1742 pendant le siège de Písek dans la guerre de la succession d'Autriche.

La ville de Písek est le point de départ de nombreuses promenades et excursions aux environs proches et éloignés. Il en faut mentionner outre les magnifiques forêts environnantes les bains militaires, les sentiers de Heyduk et Ševčík, la forêt de »Hradiště«, d'où on jouit d'une vue splendide sur la ville ainsi que la partie de la forêt »Amérique«, villégiature recherchée de feu le premier ministre des finances, Dr. Rašín où se trouve un monument en son honneur. Il y a bien des chemins et des sentiers soigneusement entretenus qui traversent le parc comme un labyrinthe.

Une autre promenade intéressante nous conduit le long du sentier Sedláček et la rivière Otava au château archaïque de »Zvíkov«, appelé »Roi des châteaux bohémiens«, situé au-dessus de la jonction de l'Otava et de la Vltava.

On pourra entreprendre de belles promenades dans les forêts environnantes où des chemins

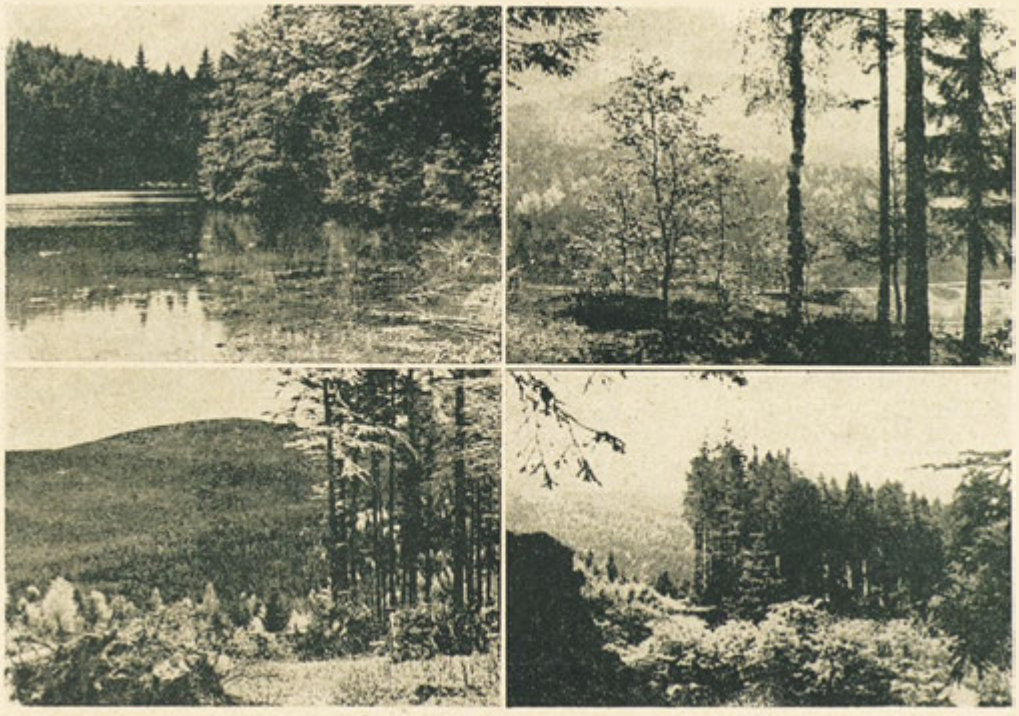

Písek: 1. Nový rybník v píseckých lesích. - 2. Pod »Jarníkem«. - 3. a 4. V píseckých horách. — 1. Der Neuteich in den Píseker Wäldern. - 2. Pod »Jarníkem«. - 3. u. 4. In den Píseker Bergen. — 1. Nový rybník (nouvel étang) dans les bois de Písek. - 2. Pod »Jarníkem«. - 3. et 4. Dans les montagnes de Písek. — 1. Nový rybník (new Pond) in the Písek woods. - 2. Pod »Jarníkem«. - 3. and 4. In the Písek mountains.

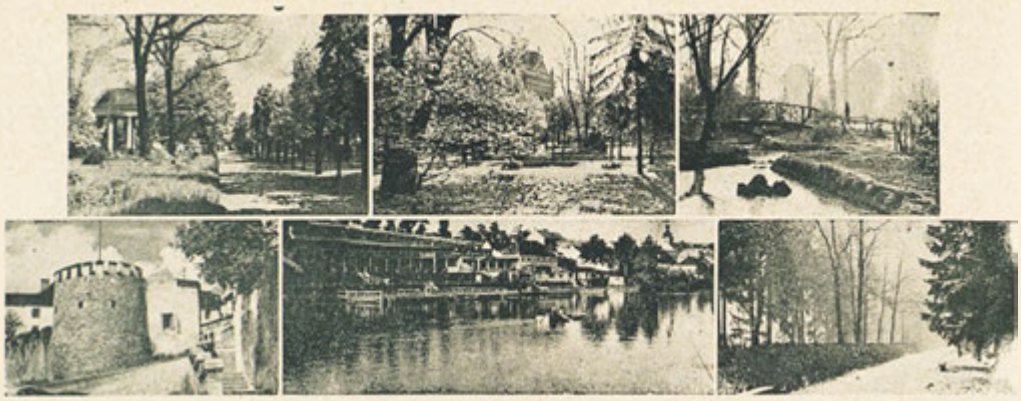

Písek: 1., 2. a 3. Ze sadů Palackého. — 4. Stará bašta u putimské brány. — 5. Nové koupaliště lázeňského družstva, 70 rod. kabin, velké pánské a dámské šatny, sprchy, dětské brodidlo, basény pro neplavce 350 m dlouhá pláž, hřiště. — 6. Heydukovy sady. — 1., 2. u. 3. Aus dem Palackýpark. — 4. Alte Bastei beim Putimer Tor. — 5. Neue Badeanstalt der Badegenossenschaft, 70 Familienkabinen, grosse Herren- und Damenankleideräume, Duschen, Kindertummelplatz, Bassins für Nichtswimmer, 350 m langer Strand, Spielplätze. — 6. Der Heydukpark. — 1., 2., 3. Du parc Palacký. — 4. Vieux bastion près de la porte de Putím. — 5. Le nouvel établissement de bains du club des baigneurs, 70 cabines, grands vestiaires pour dames et messieurs, douches, place de jeux pour enfants, bassins pour non-nageurs, plage de 350 m de longueur, places de jeux. — 6. Le parc Heyduk. — 1., 2., 3. Part of Palacký park. — 4. Old bastion near Putím gate. — 5. The new bathing-establishment of the bathing-club, 70 cabins, big cloakrooms for ladies and gentlemen, douches, playgrounds for children, basins for non-swimmers, beach 350 m long, play grounds. — 6. Heyduk park.

indiqués nous mènent aux points intéressants. Partout il y a de l'air ozonique qui fait du bien aux gens fatigués des soucis quotidiens. Le »Nový rybník« (Nouvel étang) qui s'étend comme un petit lac au pied des montagnes de »Mehelník« riches en mythes, l'étang romantique de »Němec«, la »Paseka« ou bien la montagne de »Svícny«, sont également des buts d'excursions très intéressants. Une autre belle promenade est le chemin à »Moře lesů« (Mer de forêts) avec un chalet de touristes et le belvédère de »Na Provazcích«, d'où on voit la vallée de la Vltava jusqu' au superbe »Zvíkov«, ensuite au »Jarník« avec la vue aux forêts de Písek, d'où on jouira d'un panorama féerique sur la chaîne puissante de montagnes de la forêt bohémienne; au sud on remarque la montagne de »Boubín«, à l'est »Libín« près de Prachatice, Chlum, et enfin »Kleť« dans le bois de »Blánský«, à l'ouest »Hauel Antigl« ainsi que d'autres sommets de la Forêt bohémienne dont le dernier est »Svatobor« près de Sušice.

Le syndicat d'initiative arrange des excursions en autocar à Zvíkov, Orlík, Blatná, Hluboká, Čes. Budějovice, Č. Krumlov, Vyšší Brod, Rožmberk, Prachatice, »Na Červenou« etc.

Le service de trains et d'autobus est très favorable dans toutes les directions. 6 trains directs, 32 trains omnibus et 15 trains locaux passent par la ville tous les jours. La communication avec la gare principale est facilitée par les autobus de Dvořáček, de la compagnie de »Jas« ainsi que par des taxis.

Les villégiateurs trouveront de beaux logements aux quartiers des villas. (Le syndicat d'initiative du groupe de československých turistů, installé dans le bâtiment de la caisse municipale d'épargne se charge de procurer des chambres), aux nombreux hôtels et ils pourront se rafraîchir dans les restaurants et cafés. Hôtels à recommander: »Dvořáček«, »U tří korun«, »Zlaté kolo«, »U města Prahy«, »Na Štychu«. Restaurants: »U Reinerů« dans le parc Palacký, »Smeták« dans les bains militaires. Au bord d'un parc boisé il y a la pension excellente »Amerika«, au fond des forêts les pensions »U Honzíčka« et »U Malířských«. Près du »Moře lesů« un chalet de touristes avec un bon restaurant. La pension »Vedamov« se trouve au »Zvíkovské Podhradí« dans une situation splendide.

Písek sera toujours le rendez-vous de ses vieux amis qui, pour leur part, inviteront une foule d'autres visiteurs à venir voir la »ville des forêts«.

Písek.

In a picturesque narrow valley, at the foot of woody hills on both sides of the Otava-river, formerly rich in gold, there lies the centre of civilisation of the »Prácheň« district, the town of Písek (18.000 inhabitants). The river, encircling the town, offers a fine refreshment on hot days. The lovely and clean town offers quite a charming aspect in its frame of swelling grounds, densely covered with forests.

For its many beautiful walks and the deep but easily accessible forests, the town of Písek has become a much frequented summer-resort, highly in favour with tourists, too. Since many a

year Písek has been renowned for its wealth, its cheapness and its favourable hygienic situation. Therefore it is no wonder that the town is often chosen not only as summer-resort for a few weeks' stay, but as permanent domicile, too, by those who wish to pass the close of their life in quiet and peace.

Since decades Písek has offered those benefits, and it will not be easy to find an other place that combines the charm of a wonderful landscape with the advantage of town-life. The clean air of the Bohemian Forest-promontory, refreshing baths in the Otava-river, rich in pearls, an agreeable stay in the new swimming-pool and in the municipal- and the military swimming-school, the carefully kept parks with concerts of municipal- and military-bands, numerous paths, indicated by the tourist's section, the wonderful and agreeable sylvan solitude..., all these things influence deeply those who come to find shelter in the town of Písek.

The hygienic situation of the town is an excellent one, you'll find no infectious diseases and the cause of death is mostly senility. The public district-hospital has an up-to-date installation. There are 20 physicians in the town, specalists for children's-, ear-, nose- and skin-diseases, oculists and dentists, 4 dispensaries.

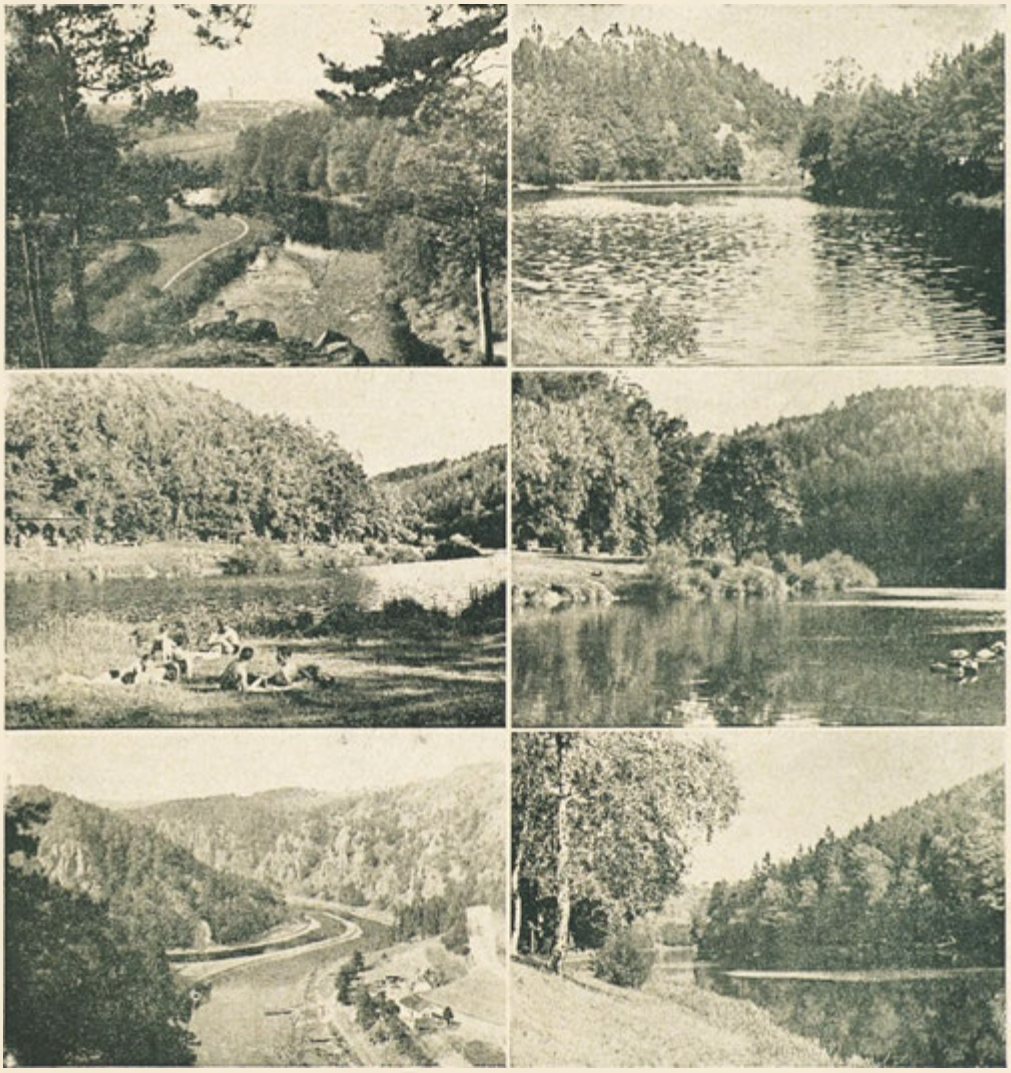

Písek: 1. a 2. Na Otavě. - 3. Na Otavě u Čertovy strouhy. - 4. Na Otavě v Čertově strouze. - 5. Soutok Otavy a Vltavy pod Zvíkovem. - 6. Na Otavě před Pískem. — 1. u. 2. An der Otava. - 3. An der Otava bei der »Čertova strouha«. - 4. An der Otava in der »Čertova strouha«. - 5. Zusammenfluss der Otava und Moldau unterhalb Zvíkov. - 6. An der Otava vor Písek. — 1. et 2. Près de l'Otava. - 3. Près de l'Otava, du côté de »Čertova strouha«. - 4. Près de l'Otava à »Čertova strouha.« - 5. Jonction de l'Otava et de la Vltava au-dessus de Zvíkov. - 6. Près de l'Otava devant Písek. — 1. and 2. Near Otava. - 3. Near Otava, part called »Čertova strouha«. - 4. Near Otava, at »Čertova strouha«. - 4. Junction of Otava and Vltava below Zvíkov. - 6. Near Otava before Písek.

Písek: Kostel sv. Kříže a nová budova písecké spořitelny. - Sady Frant. Palackého s jeho pomníkem z r. 1886 od L. Wurzla. V sadech též pomník básníka Ad. Heyduka. - Budova písecké spořitelny. — Hl. Kreuzkirche und neues Gebäude der Píseker Sparkasse. - Frant. Palacký-Park mit seinem Denkmal a. d. J. 1886 von L. Wurzl. Im Park befindet sich auch das Denkmal des Dichters Ad. Heyduk. - Das Gebäude der Píseker Sparkasse.—. L'église de la Sainte Croix et le nouveau bâtiment de la caisse d'épargne de Písek. - Le parc Frant. Palacký et son monument de l'année 1886 par L. Wurzl. Il y a également le monument du poète Ad. Heyduk. - Bâtiment de la caisse d'épargne de Písek. — The Holy Cross-church and the new building of the Písek savings-bank. - The Frant. Palacký-park with his monument from 1886 by L. Wurzl. There is also the monument of the poet Ad. Heyduk. - The Building of the Písek savings-bank.

Industry is not very important in the town and it does not disturb at all the calmness of the place.

With an expenditure of nearly half a million of crowns the bathing-company established an up-to-date swimming-bath on the lovely meadows of the broad and clean Otava-river. On the right shore of the river there is the forest »Hradiště«, on the left one the romantic woody St. Wenceslaus-rock, protecting the bath against west- and north winds. A long beach, rich in grass but partly sandy, too, invites to all kinds of games and there is room enough for the camping of whole families. In the bath there are two basins for grown-up persons, one for non-swimmers, a division for children; you'll find deck-chairs, shower-baths, boats and a refreshment-room.

In the near place Vráž (8 km) there is an up-to-date sanatorium, for organic-, inner- and nervous diseases built with an expenditure of six million Kč.

Summer-guests will find many interesting and agreeable things for their mental and bodily recreation.

The once famous school for violinists of the master professor Otakar Ševčík attracted even the attention of countries across the sea. Písek is well known in all Bohemia as a centre of civilisation and as domicile of the late poet Adolf Heyduk and the author of the work »Hrady a zámky« (Manors and castles), Dr. August Sedláček.

The town of Písek is the seat of the district-court, a garrison, the district-board and other boards and schools. You'll find there: A classical college, one for modern subjects, a commercial academy, a school for forestry, schools for women's profession, a music school, etc.

Písek is well renowned for its classical music; the town has always been and is still now-a-days a first-rate music-town. There does not pass a single month without a concert of the local corporations, the philharmonic society »Smetana« or the choral society »Hlahol«. Very often there are musical performances of different composers and virtuosi, too. Numerous societies are eager to maintain social life and civilisation on the high standard of our times. A reading-room and a public library are in the building of the Písek savings-bank.

Sportsmen will find a fine terrain for different kinds of sports as rowing, tennis, football, fishing etc. The Otava-river with its calm and broad course has got above the town from the water-tower and the military swimming-school to the »Čertova strouha« (the devil's channel), a long and wonderful surface of the water where innumerable boats of all kinds are bustling briskly about.

Remarkable sights of the town:

Virgin Mary's deanery church in Romanesque-Gothic transition-style, dating from the 12th. century, with a high tower (72 m), that was built in 1489 by Nicolaus Písecký. The interior of the church is adorned by frescoes. In the right nave there is a fine tin christening-font from the years 1587 and the altar of Virgin Mary of Písek (1334), a picture painted on wood on a golden ground by Thomas Mutina. Another sight of the town is the stone-bridge older than the Charles-bridge in Prague and the oldest one in Bohemia. It was built in the 13th. century and consists of seven vaulted granite arches. Many interesting statues adorn the bridge, among them there is a group of statues »Christ on the cross«.

From the former large royal manor (now-a-days the back-part of the townhall) there only remained the Gothic hall with frescoes from the 14th. century.

Formerly the whole was surrounded by fortifications with trenches and bastions. After the dismantling parks were laid out. There remained only two bastions: the Putimer-bastion near the old gate in Hálek-street and a smaller one in front of the post-office near Palacký-park.

The townhall in baroque style from the 18th. century is a fine ornament of the Rieger-square. The Holy Cross church on the market-place has beautiful sgraphittoes on its façade.

In the parks near the deanery there is a monument in honour of the soldiers who died in the battle of Magenta and Solferino. On the Žižka-square one for the legionaries killed in the Great War. In the Palacký-park there is a monument of Pisek citizens who died in the Great War, the monument of the historian F. Palacký and the author Adolf Heyduk.

On the Grégr-square there are artisticaly worked groups of statues of the Holy Virgin from the year 1715, erected because the town had been spared with an immense epidemic. On the churchyard there is the interesting small Trinity-church, dating from 1576 with a white pebblestone porch with an archaic inscription and an old pulpit. On the cross-road to the forest »America« is the »Budějovická-chapel« with the corpses of French soldiers, who were killed during the siege of Písek in the Austrian War of Succession in 1742.

The town of Pisek is the starting-point to many walks and excursions into the surroundings. We have to mention the wonderful forests, the military swimming-school, the paths of Heyduk and Ševčík, the forest »Hradiště« with a marvellous view on the town, the forest »America«, the beloved summer-resort of the late first minister of finance Dr. Rašín, with his monument. In this part of the woods we find numerous beautiful and well kept roads and paths, crossing the forest like a labyrinth.

Another interesting walk leads over the Sedláček-path along the Otava-river to the old manor »Zvíkov« called »Queen of Bohemian castles« above the junction of Otava and Vltava. Walks to the near woods are much in favour, indicating all the beautiful parts of the region. There is a fresh and wholesome air in the forests of Pisek. You'll forget all your sorrows in the sylvan solitude. You may choose between many beautiful walks: To »Nový rybník« (New pond) f. i. that lies like a small lake at the foot of »Mehelník-castle«, rich in legends, or to the melancholic pond »Němec«, to »Paseka« or to the »Svícny-mountain«. A walk to »Moře lesů« (sea of forests) is very lovely, too. You'll find there a tourist's hut and enjoy a fine view on the Bohemian Forest »Na Provazcích«. From here we see the Vltava-valley and we can follow the course of the river to the proud »Zvíkov«; the »Jarník« with a view on the forests of Pisek and the mighty mountain-chain of the Bohemian Forest. In the South there rises the »Boubín-mountain«, in the East the »Bobík«, the »Libín« near Prachatice, Chlum and finally the »Kleť« in the »Blánský-forest«. In the West we see the »Hauel Antigl« and other Bohemian Forest summits, finally the »Svatobor« near Sušice.

The tourist-office arranges bus-excursions to Zvíkov, Orlík, Blatná, Hluboká, Čes. Budějovice, Čes. Krumlov, Vyšší Brod, Rožmberk, Prachatice, »Na Červenou« etc.

There is a very good railway- and bus-connection. Every day 6 express trains, 32 passenger-trains and 15 local trains pass through Pisek. The busses of Hotel Dvořáček, of the company »Jas« and numerous taxis connect the town with the main-station.

Summer-guests will find comfortable lodgings in nice cottages. (The tourist office of the section »Club českosl. turistů« in the building of the Písek savings-bank procures lodgings). There are numerous Hotels, restaurants and cafés. We have to mention the hotel »Dvořáček«, »U tří korun«, »Zlaté kolo«, »U města Prahy«, »Na Štychu«, the restaurants »U Reinerů« in the Palacký-park and »Smeták« in the military swimming-school. At the border of a forest-park there is the excellent hotel-boarding-house »America«, farther on in the forests the boarding-houses »U Honzíčka« and »U Malířských«. Near the »Moře lesů« there is a tourist-hut with a good restaurant. On the »Zvíkovské Podhradí« there is the hotel-boarding-house »Vedamov« in wonderful surroundings.

We do hope that Pisek will always remain the place to which its old friends like to come back. Perhaps they will tell their friends about the lovely »town in the woods«... Pisek would gladly welcome them.

Město Strakonice

v jižních Čechách.

JUC. Miloš Havrda, tajemník města.

V širokém, půvabném údolí, chráněném od severu i jihu, teče kdysi zlatonosná a ještě nyní perlorodá řeka Otava, na jejímž soutoku s menší Volyňkou vznikly v podhradí Strakonice. Dnešního moderně vzrůstajícího města s více než 10.000 obyvateli a asi 1000 domy docíleno teprve po politickém spojení Strakonic a Nových Strakonic (spojených mostem) r. 1919 a v tomto šťastném spojení zvou vás Strakonice jménem svým i jménem dudáka Švandy srdečně k návštěvě, po níž se stanete jeho přáteli. Město je v nadmořské výšce 389 m. položeno přímo na křižovatce dobře udržovaných státních silnic: dobříšsko-vimperské a domažlicko-třeboňské, kromě sítě silnic okresních, a na křižovatce železniční na České Budějovice—Plzeň, Klatovy - Praha, Strakonice—Volary, Strakonice—Březnice, Domažlice—Brno. S Prahou kromě rychlíků je spojení denně autodrožkami na objednávku. Autobusem lze (vedle dráhy) jeti do Písku, Vod-

ňan, Bavorova. Kolejové autobusy všemi směry. Z nádraží pěšky 15 minut, autobusem 1.— Kč.

Dobré hotely: Bílá růže, tel. 28, 26 pok., 34 lůžek, 10 — 12 Kč, pense od 26 Kč, menu 9 Kč; Zlatá hvězda, tel. 63, 20 pok., 30 lůžek, menu od 6 — 8 Kč, snídaně 2.50 Kč, večeře od 5 — 10 Kč; Bílý vlk, tel. 92, 12 pok., 16 lůžek, oběd 7 — 9 Kč, večeře 5 — 10 Kč, snídaně 2.50 Kč; Liška, tel. 37, 16 pok., 22 lůžek, menu 7 Kč, več. 5 Kč, snídaně 2 Kč; Nový svět, tel. 22, 12 pok., 20 lůžek, menu 6 — 8 Kč, več. od 6 Kč, sníd. 2.50 Kč; Žáček 8 pok., 13 lůžek, pense od 26 Kč, več. od 6 Kč; pension Podskalí 8 pok., 16 lůžek, pense 20 — 26 Kč. V hotelích autogaráže.

Benz. stanice: na nám. Svobody 3, na křižovatce Č. Budějovice—Vimperk 1, na Palackého nám. 1. Autosprávkárna: Bří. Hlaváčkové na Palackého nám.; Vlasák, Zátkova ul., Pekárek, Hrnčířská ul. Správa pneumatik: Samec za kostelem sv. Markéty. Mytí aut: v Nábřežní ulici, v ulici J. V. Kamarýta (u lávek).

Chutně vyvařujících restaurací je řada: u Švehlů, ve Spolkovém domě, na Protivínské, v Purku, v Americe, na nádraží, u Dlohošů atd. V restauracích jsou obědy za 5—10 Kč. Ubytování lze nalézti i v soukromí. Turistická noclehárna je v obecním domě čp. 146-II.

Lékařů je zde 8, 2 lékárny, 4 dentisté, 5 advokátů, 1 notář, 2 zvěrolékaři. Nové parní a vanové lázně K. Klose na Palackého nám. Nově vybavená okresní všeobec. nemocnice s odděleními: interním, chirurgickým, infekčním; okresní chorobinec a sirotčinec, dispensář Masarykovy ligy proti tuberkulose, městský chudobinec.

Po stránce kulturní je k disposici bohatá knihovna Šmidingerova, veřejná čítárna, v hra-

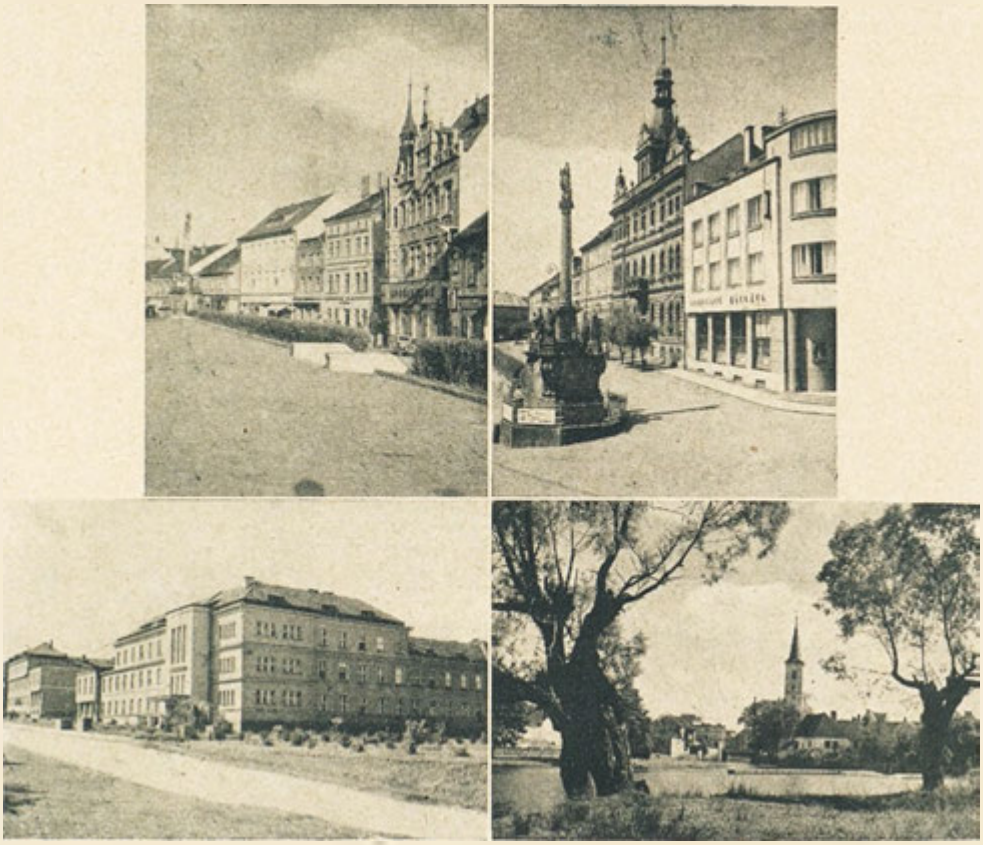

Náměstí Svobody — pohled s terassy na jižní stranu náměstí k městské spořitelně. Náměstí Svobody, pohled na část severní strany s morovým sloupem, občanskou záložnou, reálným gymnasiem. - Budovy státních úřadů v třídě Masarykově. - Říční partie na řece Otavě s pohledem na městský kostel sv. Markéty. (Pohled od »Plevna«). — Freiheitsplatz-Ansicht von der Terasse auf die Südseite des Platzes gegen die städt. Sparkasse. - Freiheitsplatz, Ansicht auf die Norseite mit der Pestsäule, der obč. záložna u. dem Realgymnasium. - Gebäude der staatlichen Behörden in der Masarykstrasse. - Flusspartie an der Otava mit der Sct. Margaretha-Stadtkirche (Ansicht von »Plevno« aus.) — Place de la Liberté-Vue de la Terrasse sur le sud de la Place vers la Caisse d'épargne municipale. - Place de la Liberté, Vue sur le nord de la Place avec la Colonne de peste, obč. záložna, collège professionnel. - Bâtiment des magistrats publics dans la rue Masaryk. - Partie du fleuve d'Otava avec l'église municipale Ste. Marguerite. (Vue de »Plevno«). — Liberty-Square, View from the terrace over the southern Square towards the municipal savings-bank. - Liberty-Square, View over the northern Square with Pest-column, obč. záložna and College for modern subjects. - Magistrate's building in Masaryk-street. - Part of Otava-river with St. Margaret's town church. (Seen from »Plevno«).

dě městské museum — jedinečně umístěné a s cennými sbírkami, zejména i vykopávkami, dva zvukové biografy, četná divadelní představení hostí i ochotníků, rovněž koncerty (pěvec. spolky Zvon a Palla), přednášky, výstavy, tanec. Vhodné sály a velké místnosti: ve Spolkovém domě, v Novém světě, u Bílého vlka, při cvičišti sokolském na Křemelce, u Lišků, v Bílé růži.

Sportovci mají možnost věnovati se footbalu (sportovní hřiště), lawn-tennisu (buď v Sokole anebo v Panské zahradě), rybolovu, plavectví, vodnímu polu, jízdě na koni (Sokol), střelba (pol. střelnice Národ. jednoty střelecké u Blatského rybníka), bruslení, kanadskému hockeyi (řeka, rybník), lyžování (buď soukromě nebo s K. Č. T.). Kromě sportovního hřiště u nádraží jsou veliká cvičiště: Na Křemelce — sokolské, v Komenského třídě — dělnické tělocvičné jednoty. Těsně nad městem, nad jezy, nová městská plovárna (vstup 1 Kč), na řece Otavě. Odbor K. Č. T. podniká po celý rok různé výlety a vycházky, též autokary; hosté vítáni. Turisticky a pro milovníka rázovité, jímavé krajiny je okolí Strakonic jedním z těch, na něž hosté si odnášejí nejlepší vzpomínky a k němuž vždy znova se vracejí. Už jen ty obvyklé, oblíbené krátké procházky strakonických obyvatel: Podskalí u řeky Otavy, prostřed zarostlých strání, podél říčních tůní a loukami, kudy můžete dojíti až k zámku a hradu Střele (starší než strakonický); nebo v městských sadech Rennerových, pečlivě upravených na bývalých městských hradbách; nebo na Kalvari, kde prý byl pohřben dudák Svanda; nebo k pomníku F.L. Čelakovského; též na Podsrp, kde poutní barokní kostelík Panny Marie Podsrpenské. Na sever asi ¼ hod. pohodlné cesty vyhlídka s vrchu Holého a Šibeničního (510 m): zde se kdysi věšelo, kdežto mečem se úřadovalo »na stínadlech«. S obou vršků hezká vyhlídka na město i okolí. S nedalekého Kuřidla (545 m) spatříte pak před i pod sebou od východu, k jihu i na západ jedinečnou, ovšem skutečnou, plastickou mapu podlesí a podhoří šumavského, koupajícího se v silném, vonném, čistém lesním vzduchu, kde v několika horských vlnách za sebou schovávají i vynořují se opět uprostřed lesů, úvalů, políček, strání samoty, vesničky i větší obce, vytvořujíce hlubokou, dalekou, kouzelnou perspektivu s imposantním masivem vážného Boubína i s menším Bobíkem na horizontě, co grandiosním vyvrcholením této úchvatné scenerie. Též s vrchu Jaslova (520 m), Ostrého (518 m) a Hradce — as 1½ hod. — je utěšená vyhlídka; cestou zastavíme se v Řepici, starém sídle humanisty Jana Staršího z Hodějova. Stěkeň (2 hod.) má zámek, dnes ústav Angl. pannen, bydliště i úmrtní místo Karla Klostermanna. Nedaleko od Štěkně je Sudoměř, bojiště, kde Jan Žižka porazil »železné pány«; v r. 1925 zřízen zde monumentální pomník Žižkův z kyklopského zdiva.

Podél řeky Volyňky (turistická značka červená) klidné údolí, jímž dojde se k zalesněnému vrchu Hradišti (600 m) se skvělou vyhlídkou jak na jih do Šumavy, tak na sever, do Brd; na vrcholu dvojité valy. Na vedlejším vrchu Kbílu (664 m) starověké hroby »dolmény«. S Mladotického vrchu (703 m) — 3 hod. cesty — vidět čtvrtinu Čech. Blízko poutní místo sv. Anna. Odtud vracíme se do Strakonic po silnici velkým lesem »Hůl«. Pěkné, rozlehlé lesy jsou též Srpská (½ hod.) a Tisovík (vrch 587 m), 1 hod. Koupání lze do syta užiti ať na městské plovárně, či proti pensionu Podskalí, kde též je pláž a hřiště, či volně v řece, vinoucí se nízkými, travnatými břehy, porostlými keři i skupinami vrb, olší. Výlety denní: hrad Helfenburk u Bavorova, zámek Kratochvíl u Netolic, hrad Rábí u Horažďovic, hrad Zvíkov, zámek Orlík; delší výlety jsou vděčné partie šumavské: Boubín, Třístoličník, Povydří a pod. Informace poskytuje ochotně odbor Klubu Čs. Turistů, neb Městský úřad ve Strakonicích, čís. tel. 4.

Z památností strakonických stojí za to shlédnouti již sám mohutný hrad, k němuž pojí se mnoho pověstí; byl do r. 1926 majetkem suverénního mezinárodního řádu rytířů Maltských, nyní majetek soukromý. Je pietně upraven, vyznačuje se typickými věžemi, »rumpálem« a »jelenkou«; má tři hradní dvory; přiléhá děkanský chrám sv. Prokopa se vzácně malovanými ambity a konventní síní. Dále nad Otavským ramenem městského kostela sv. Markéty, na náměstí Svobody morový sloup, empirový dům Kochanovský na Ostrově, rodný dům F. L. Čelakovského, dům Plánkův, relief na Masných krámech, Alešova sgrafita na bývalé radniční budově (nyní reál. gymnasium).

Tato sláva otců je rámcem, v němž roste město nové. Státní převrat v roce 1918 přetvořuje město od základu. Od té doby postaveny mnohé veřejné budovy, na př. pro okresní úřad, pro soud a ostatní úřady, pro hospodyňskou školu, nové místnosti pro odbor. školu ženských povolání, pro obecné školy Masarykovy, pro městský úřad. Zřízeno reálné gymnasium, živnostenský inspektorát, četnický oddíl pohotovostní, nový městský vodovod. Peněžní ústavy staví své obchodní paláce. Z ulic ustoupila stará dlažba kostce a pustá místa vyřešena parkovou úpravou v příjemné plochy a zákoutí. Vykoupeny domy a rozšiřovány ulice i upraveno náměstí. Městským elektrickým podnikem dostává se městu dokonalého osvětlení. Provedena regulace řek. Vznikly nové spolkové místnosti. Jsme průmyslovým městem s rozkvétajícím průmyslem. Je zde na 4.000 dělníků.

Strakonický průmysl začal v první polovici XIX. stol. stávkářstvím. Jeho výrobky, červené punčochy, šly i do ciziny. Pak vyráběny fezy a vznikla nynější Akciová společnost továren na fezy; když však následkem zákazu v Turecku nošení fezů ustalo, omezena jejich výroba a vyrábějí se nyní plstě a síta pro papírny, pokrývky, sukna, svetry, barety. Měšťanský pivovar z polovice XVII. stol. se rozšířil a jeho Černý dudák a 14° ležák mají výbornou pověst. Výrobky České zbrojovky a továrny na velocipedy, motorová kola a motocykly mají svůj již známý, osvědčený zvuk. Pošumavské závody na impregnaci dřeva produkují železniční pražce a telegr. sloupy. Dále jsou zde strojní mlýny, pily, strojní truhlářství.

Obchod:
Zahradnictví vyváží květiny i zeleninu.

Peněžní ústavy:
Spořitelna města Strakonic, Občanská záložna, Okresní hospodářská záložna, Živnostenská záložna, Česká průmyslová banka, filiálka.

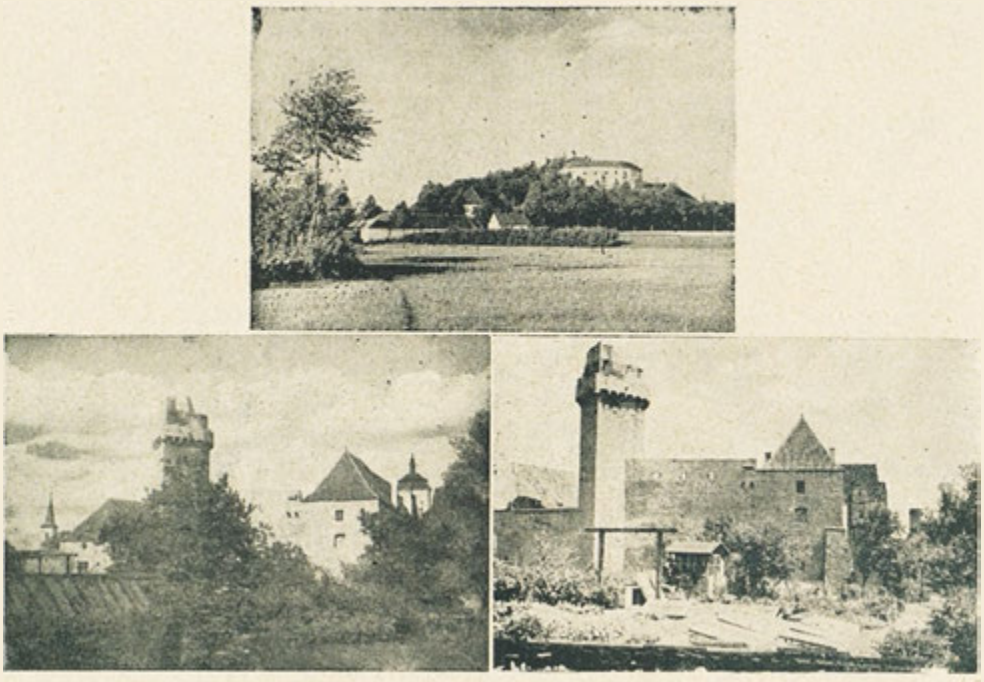

Zámek (a zřícenina hradu) Střela u Strakonic. - Pohled od západu na hrad Strakonický. - Jiný pohled od západu na hrad Strakonický. — Schloss (und Burgruine) Střela bei Strakonice. - Strakonicer Burg von Westen. - Strakonicer Burg v. Süden. — Le Château avec la ruine de Střela près de Strakonice. - Le Château de Strakonice vu de l'ouest. - Le Château de Strakonice vu du sud. — Castle and ruin of Střela near Strakonice. - Strakonice Castle seen from the West. - Strakonice Castle seen from the South.

Časopisy:

Prácheň, Pošumavský kraj, Jihočech — vesměs Strakonice. Zájmy kraje se zabývá Jihočeský národohospodářský rozhled, Praha XIII., Vinohradská 15.

Trhy:

Týdenní ve čtvrtek a v sobotu. Výročních do roka 8. Pouť na svatého Václava (28. září) shromažďuje k sobě daleké široké okolí a zábavní podniky hostují zde již několik neděl napřed.

Do večerních, živých ulic svítí zář vkusných obchodních výloh, elektrická zář rozlévá se nad městem a s Podsrpenské silnice je to Betlém s tisíci světly a světélky.

Aj, Betléme, nejsi nejmenší, neboť jsi jediným městem jihočeským, které během 10 let vykázalo vzrůst o víc jak 25%, nemá téměř nezaměstnaných a nesložilo ruce v klín, ale snaží se dále. Na sever, na jih, východ i západ vzrostly tvé nové čtvrti, celé nové město s novými lidmi.

Jen ty pohledy se strakonických vršků přes vlny hor k modrému Boubínu a na všechnu tu krásu kraje zůstaly staré a působí stále stejným dojmem skryté modlitby, mlčelivé lásky.

Až poznáte, potvrdíte.

Die Stadt Strakonice

in Südböhmen.

Von JUC. Miloš Havrda, Stadtsekretär.

In einem breiten, wunderschönen Tale, knapp am Zusammenfluss der Volyňka und der früher gold-, jetzt noch immer perlenreichen Otava, liegt die Stadt Strakonice. Das heutige, moderne Strakonice wurde erst durch die politische Verbindung mit Neu-Strakonice (durch den Bau einer Brücke) im Jahre 1919 gebildet. Strakonice hat ungefähr 10.000 Einwohner in 1.000 Häusern. Strakonice lädt Sie in eigenem, sowie im Namen des Dudelsackpfeifers Švanda zu einem Besuche ein, um in Ihnen Freunde zu gewinnen. Die Stadt liegt in einer Seehöhe von 389 m und liegt direkt an der Strassenkreuzung wichtiger Autostrassen: Dobříš—Winterberg, Domažlice—Třeboň; weiter liegt die Stadt an den wichtigen Eisenbahnkreuzungen: Böhmisch Budweis—Pilsen, Klattau-Prag, Strakonice—Wallern, Strakonice—Březnice und Domažlice—Brünn. Ausser

mit der Eisenbahn kann man Prag auch mit auf dem Marktplatz stehenden Autotaxis (vorherige Bestellung) erreichen. Mit dem Autobus kann man Písek, Vodnaň und Bavorov erreichen. Schienenautobusse gehen nach allen Richtungen. Vom Bahnhof ist Strakonice zu Fuss in 15 Minuten erreichbar — mit dem Autobus um Kč 1.—.

Gute Hotels:

»Weisse Rose«, Tel. 28, 26 Zimmer, 34 Betten, Kč 10.— bis 12.—, Tagespension Kč 26.— aufwärts, Menu Kč 9.—; — »Goldener Stern«, Tel. 63, 20 Zimmer, 30 Betten, Menu Kč 6.— bis 8.—, Frühstück Kč 2.50, Abendbrot Kč 5.— bis 10.— — »Weisser Wolf«, Tel. 92, 12 Zimmer, 16 Betten Menu Kč 7.— bis 9.—, Abendbrot Kč 5.— bis 10.—, Frühstuck Kč 2.50. — »Liška«, Tel. 37, 16 Zimmer, 22 Betten, Menu Kč 7.—, Abendbrot Kč 5.—, Frühstück 2.—. — »Neue Welt«, Tel. 22, 12 Zimmer, 20 Betten, Menu Kč 6.— bis 8.—, Frühstück Kč 2.50. — »Žáček«, 8 Zimmer, 13 Betten, Pension Kč 26.— aufwärts, Abendbrot Kč 6.—. — Pension »Podskalí«, 8 Zimmer, 16 Betten, Pension Kč 20.— bis 26.—. In den Hotels sind Autogaragen vorhanden. Benzinstationen: am Freiheitsplatz, an der Kreuzung Bohmisch Budweis—Winterberg, Palackyplatz No. 1.

Autoreparaturwerkstätten: Brüder Hlaváč, Palackyplatz, Vlasák, Zátkagasse, Pekárek, Töpfergasse. Pneumatik-Werkstätten: Samec, hinter der Kirche zu St. Margareta. Autowaschanstalten: In der Ufergasse, in der Kamarýtergasse.

Eine Reihe erstklassiger Restaurants: »Švehla«, »Spolkový dům«, »Na Protivínské«, »Purk«, »Amerika«, »Dlohoš u. die Bahnhofrestauration. In diesen Restauration sind Mittagessen um Kč 5.— bis 10.— zu erhalten. Unterkunft auch in Privathäusern. Die Touristenherberge befindet sich im Gemeindehaus No. 146/II. In der Stadt befinden sich 8 Aerzte, 2 Apotheken, 4 Zahnärzte, 5 Rechtsanwälte, 1 Notar und 2 Tierärzte. Am Palackýplatz ist das moderne Dampf- und Wannenbad K. Klos. Das neu eingerichtete allgem. Krankenhaus enthält nachfolgende Abteilungen: die chirurgische, die klinische, für Infektionskrankheiten, das Bezirksaltersheim- und Waisenhaus, ein Lungenheim der Masarykliga zur Bekämpfung der Tuberkulose, und das städtische Armenhaus. Zur Verkürzung der Langweile steht die Šmidinger-Bücherei und die öffentliche Lesehalle, das städtische Museum im Schloss mit zahlreichen, wertvollen Sammlungen, namentlich mit Ausgrabungsfunden, 2 Tonfilmkinos und zahlreiche Theater zur Verfugung. Viele Bühnenvereine, Gesangsvereine (»Zvon« und »Palla«) u. a. arrangieren Theatervorstellungen, Konzerte, Ausstellungen usw. Zu diesem Zwecke stehen folgende Säle zur Verfügung: im Vereinshaus, in der »Neuen Welt«, im »Weissen Wolf«, am Sokol-Turnplatz auf der Křemelka, bei »Liška«, in der »Weissen Rose« usw. Sportler können ihren Vergnügungen auf den diversen Sportplätzen nachgehen. Sport: Fussball, Lawn-Tennis, Fischfang, Wassersport, Reitsport, Schiessport, im Winter Skilaufen und Schlittschuhlaufen usw. Ausser dem beim Bahnhof befindlichen Sportplatz sind noch: der Sokol-Platz auf der Křemelka, der Arbeiterturnplatz am Komenskyplatz. Knapp oberhalb der Stadt beim Wehr ist das städtische Flussbad (Eintr. Kč 1.—). Die Ortsgruppe des Klub československých turistů arrangiert das ganze Jahr hindurch verschiedene Ausflüge und Autocarfahrten. Strakonice besitzt eine herrliche Umgebung, an welche der Besucher eine unauslöschliche Erinnerung bewahrt und welche ihn veranlasst, wieder zurückzukehren. Um nur die einfachen und alltäglichen Spaziergänge der Strakonitzer Einheimischen zu nennen: die Uferpartien der Otava mit ihren Wiesen und Teichen, von wo man bis zum Schloss und zur Burg Střela gelangt. Diese ist älter als die Strakonitzer Burg; oder die Spaziergänge in den Stadtpark, auf den Kalvarienberg, (angeblich Beerdigungsort des Dudelsackpfeifers Švanda), oder zum Čelákovský-Denkmal. Auch auf den Podsrp, wo die in Barockstil erbaute Wallfahrtskirche der Podsrper Jungfrau Maria steht. Ein sehr bequemer Weg führt auf die ungefähr ¼ Stunde entfernten Hügel, den Kahlen Berg und den Galgenberg (510 m). Auf diesem Berg wurden früher Hinrichtungen durch den Strang, auf dem Hügel »Na stinadlech« dagegen Enthauptungen vollzogen. Von beiden Hügeln ist eine herrliche Aussicht auf die Stadt und auf die nächste Umgegend. Von dem nahen Berge »Kuřidlo« (545 m) herabblikkend, glaubt man eine plastische Landkarte vor sich liegen zu haben. Man sieht den Bohmerwald in seiner herrlichen Schönheit — Hügel und Berge mit tiefen, schwarzen Wäldern erheben sich am Horizont, wechseln ab mit Tälern, Lichtungen und kleinen Feldern. Ausserdem geniesst man wunderbare Rundblicke von den nicht weit gelegenen Bergen »Jaslov«, »Ostrý« und »Hradec« — ungefähr 1½ Stunde. Auf dem Wege dorthin verweilen wir eine Weile in Řepice, dem Wohnorte des Humanisten Jan Starší. In Stěkeň befindet sich das einem Nonnenorden gehörende Schloss, wo Karl Klostermann seinen Lebensabend verbrachte. Unweit Stěkeň ist das alte Schlachtfeld, auf welchem Jan Žižka über die »Eisernen Herren« siegte, zu sehen. Auf demselben wurde im Jahre 1925 ein gigantisches Žižka-Denkmal erbaut.

Längs des Flüsschens Volyňka (rote Markierung) gelangt man durch das schöne Tal auf den Berg »Hradiště« (600 m) welcher einen schönen Rundblick auf die im Norden gelegenen Brdy-Wälder und den im Süden liegenden Bohmerwald gewährt. Auf dem Gipfel sind 2 Wälle. Auf dem Nachbarhügel Kbíl (664 m) sind alte Hunengräber. Nicht weit davon liegt der Wallfahrtsort St. Anna. Von hier aus kehren wir nach Strakonice zurück. Der Weg führt durch tiefe Wälder.

Der Schwimm- und Wassersport kann sowohl auf der städtischen Schwimmschule, als auch im freien Fluss mit seinen wiesenreichen Ufern betrieben werden.

Ganztagsausflüge:

Burg »Helfenburg« bei Bavorov, das Schloss Kratochvil bei Netolice, Burg »Rábí« bei Horažďovice, die Burg »Zvikov«, das Schloss »Orlík«. Als längere Partien werden empfohlen: Boubin, Dreisesselberg, Povydří u. a. m. Informationen erteilt die Ortsgruppe des Klub československých turistů oder das Stadtamt in Strakonice, Tel. No. 4.

Von den Sehenswürdigkeiten in Strakonice sind nennenswert: das alte Schloss, welches mit zahlreichen Sagen verbunden ist; es war bis zum Jahre 1926 Eigentum des Malteser-Ordens und ging nachher in Privatbesitz über. Das Schloss ist renoviert, besitzt aber noch seine alten, typischen Turmchen, eine Rumpelkammer und hat 3 Schlosshöfe. Ihm angeschlossen ist die Dekanatkirche zu St. Prokop mit wunderbaren Deckengemälden und Konventsaal. Längs der Otava gelangt man weiter zur Margaretenkirche und zu der auf dem Freiheitsplatz befindlichen Pestsäule, im Empire gehaltenen Kochanovsky-Haus, dem Plánek-Haus,

Hradní příkop s věží »jelenkou« a skupinou části hradních budov. - Výhled s hradní věže »rumpálu« na severozápad a sever. - Část městské plovárny na řece Otavě. - Část pohledu na Strakonice od severu. - Husovo nábřeží. — Burggraben mit dem Turm »Jelenka« und Gruppe eines Teiles der Burggebäude. - Aussicht vom Burgturm »Rumpál« gegen Nordwesten u. Norden. - Teil der städt. Schwimmanstalt am Otava-Flusse. - Teilansicht von Strakonice von Norden. — Hus-Quai. — Le fossé du Château avec la tour de »Jelenka« ainsi qu' une partie des bâtiments du château. - Vue du donjon de »Rumpál« vers le nord-ouest et le nord. - Partie des bains municipaux á l'Otava. - Vue partielle du nord de Strakonice. - Le Quai Hus. — Ditch of the Castle with »Jelenka«-tower and parts of the castle-buildings. - View from »Rumpál«-tower towards north-west and north. - Part of the Town's bath at Otavariver. - Partial view of northern Strakonice. - Hus-quay.

dem Geburtshaus Čelákovskys, den Reliefs am Fleischmarkt und zu dem alten Rathausgebäude, in welchem jetzt das Realgymnasium untergebracht ist.

Durch den Umsturz im Jahre 1918 wurde die Stadt gänzlich umgeändert. Von dieser Zeit an wurden unzählige öffentliche Gebäude erbaut, u. zw.: das Gebäude der Bezirkbehörde, das Gericht und für alle übrigen Aemter, eine neues Gebäude für die Fachschule für Frauenberufe, die Tochterschule, die Volksschule und das Stadtamt. Es wurde das Realgymnasium, das Gewerbeinspektorat und eine Gendarmeriestation errichtet, die Wasserleitung installiert usw. Diverse Geldinstitute bauen ihre eigene Gebäude. Aus den frequentierten Strassen verschwinden langsam die alten Pflastersteine und werden durch schöne glatte Asphaltstrassen mit parkartigen Umsäumungen ersetzt. Alte Häuser werden niedergerissen und die Strassen durch Einrücken der neuen Bauten verbreitert. Durch das städtische Elektrizitätswerk wird die Stadt genügend mit Energie versorgt. Desgleichen wurde eine zweckmässige Regulation der Flüsse vorgenommen und das gesellschaftliche Leben stieg. Strakonice ist auch ein nicht unbedeutender Industrieort, in welchem cca. 4.000 Arbeiter wohnen. Die Industrie wurde erst in der zweiten Hälfte des 19. Jahrhunderts gehoben. In erster Zeit waren hier Strumpfwirker tätig, deren Erzeugnisse (rote Strümpfe) an das Ausland verkauft wurden. Nachher wurden hier Feze erzeugt und heute besteht in Strakonice die bedeutendste Fezfabrik-Aktiengesellschaft, welche, nachdem das Tragen des Fez in der Türkei untersagt wurde, ihre Erzeugung einschränken musste, was aber durch die modische Erscheinung der Radiokappen wettgemacht wird. Weiters erzeugt die Firma verschiedene Filzarten, Siebe für Papierfabriken, Decken und Sweater. Das bürgerliche Bräuhaus, gegrundet im 17. Jahrhundert, wurde allmählich vergrössert und erzeugt das bestens bekannte 14° Lagerbier und den schwarzen »Dudelsackpfeifer« (čechisch: »Dudák«). Hier befindet sich weiters die Čechische Waffenfabrik, deren Erzeugnisse (Fahrräder, Motorräder und Hilfsmotoren), bereits auf dem Handelsmarkt ihren guten Ruf haben. Die Böhmerwälder Holzverarbeitungswerke verarbeiten imprägnierte Hölzer wie Eisenbahnschwellen, Telegraphenstangen usw. Weiters finden wir hier Mühlen, Sägehühlen, Tischlereien usw.

Der Handel:

Der in dieser Gegend hochstehende Gartenbau exportiert seine Produkte (Blumen und Gemüse) ins Ausland.

Geldinstitute:

Sparkasse der Stadt Strakonice, bürgerliche Sparkasse, landwirtschaftliche Bezirkssparkasse, gewerbliche Sparkasse, eine Filiale der Česká průmyslová banka.

Zeitungen:

»Prácheň«, »Pošumavský kraj« (Böhmerwaldgau), »Jihočech« (der Südböhme), alle in Strakonice herausgegeben. Ausserdem wahrt die Interessen dieses Gebietes die Zeitschrift »Jihočeské národohospodářské Rozhledy« (Südbohmische volkswirtschaftliche Rundschau) in Prag XIII., Vinohradská 15.

Märkte:

Wochenmärkte werden regelmässig am Donnerstag und am Samstag, Jahrmärkte 8mal im Jahr abgehalten. Kirchweih zum Hl. Wenzel (28./IX.). Dieses Fest veranlasst die ganze Umgebung zu einem Besuch der Stadt Strakonice; diverse Gaukler und Unterhaltungsetablissements kommen schon Wochen vorher dorthin und veranstalten verschiedene Vergnügungen.

Am Abend, wenn die Schaufenster der Geschäfte hell erleuchtet sind, gleicht die Stadt einem Betlehem. Aber dieses Betlehem ist nicht das kleinste, denn es ist die einzige Stadt in Südböhmen, welche im Laufe der letzten 10 Jahre einen Zuwachs von über 25% verzeichnet, fast keine Arbeitslosen hat und dennoch nicht die Hände in den Schoss legte.

Im Norden, im Süden, im Westen und im Osten wachsen neue Viertel mit neuen Menschen. Nur die herrlichen Rundblicke über die Hügelkette bis zum Boubín sind die alten unveränderten geblieben und gleichen einem stillen Gebet.

Kommet und überzeuget Euch!

La ville de Strakonice

dans la Bohême méridionale.

Par JUC. Miloš Havrda, secrétaire municipal.

La ville de Strakonice est située dans une belle vallée large tout près de la jonction des rivières de Volyňka et d'Otava qui était autrefois riche en or et qui contient toujours de perles. La ville moderne actuelle fut formée seulement en 1919 par l'union politique avec Nové Strakonice en construisant un pont. Strakonice possède 10000 habitants environ dans 1000 maisons. La ville vous invite de sa part ainsi que de la part du joueur de cornemuse Švanda et elle fera de son mieux pour vous avoir comme amis. La ville de Strakonice est située à une altitude de 389 m. au-dessus du niveau de la mer, directement au croisement d'importantes routes d'autos: Dobříš—Vimperk, Domažlice—Třeboň, de plus aux jonctions importantes de chemins de fer: České Budějovice—Plzeň, Klatovy—Praha, Strakonice—Volary, Strakonice Březnice, Domažlice—Brno. On peut atteindre Prague également par des taxis stationnants à la place du marché (sur commande préalable). Des connections d'autobus avec Plzeň, Vodňany, Bavorov. Autobus sur rails (Trolley-bus) dans toutes les directions. Distance de la gare à pied: 15 minutes. (Autobus: Kč 1.—.)

Hôtels à recommander:

»Weisse Rose«, Tél. 28, 26 chambres, 34 lits, Kč 10 — 12, pension à la journée dès Kč 26, Menu Kč 9; »Goldener Stern«, Tél. 63, 20 cham-

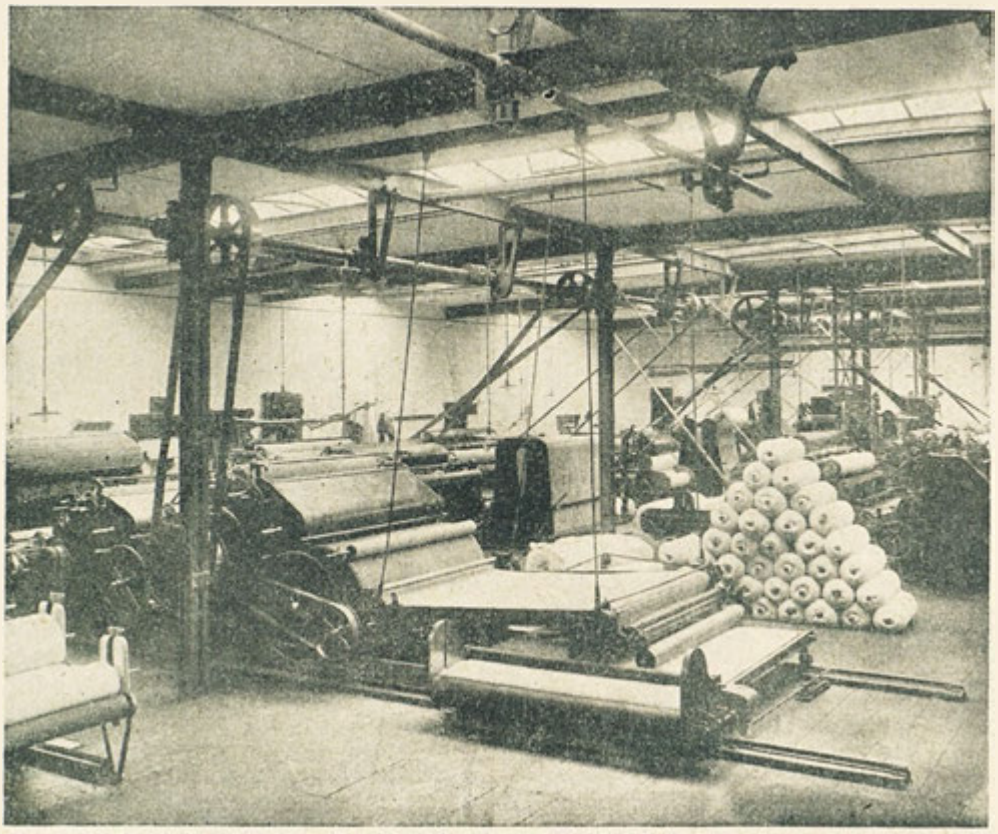

Vnitřek dílen Akciové společnosti továren na fezy. — Innenansicht der Werkstätten der Aktiengesellschaft der Fez-Fabriken. — L'Interienr des ateliers de la Societé Anonyme des fabriques de bonnets turcs. — Interiors of the workshops of the Fez Company Ltd.

bres, 30 lits, Menu Kč 6 — 8, petit déjeuner Kč 2.50, dîner Kč 5 — 10; »Weisser Wolf«, Tél. 92, 12 chambres, 16 lits, Menu Kč 7 — 9, dîner Kč 5 — 10, petit déjeuner Kč 2.50; »Liška«, Tél. 37, 16 chambres, 22 lits, Menu Kč 7, dîner Kč 5, petit déjeuner Kč 2; »Neue Welt«, Tél. 22, 12 chambres, 20 lits, Menu Kč 6—8, petit déjeuner Kč 2.50; »Žáček«, 8 chambres, 13 lits, pension à partir de Kč 26, dîner Kč 6; Pension »Podskalí«, 8 chambres, 16 lits, pension Kč 20 — 26. Dans les hôtels il y a des garages d'autos. Stations d'essence: Place de la Liberté, croisement de České Budějovice—Vimperk, Place Palacký, no. 1. Réparation d'autos: Hlaváč Frères, Place Palacký; Vlasák, rue Zátka; Pekárek, rue Hrnčířská. Réparation de pneus: Samec, derrière l'église Ste. Marguerite. Nettoyage d'autos: Rue Nábřežní, de Kamarýtcr.

Quelques restaurants de première qualité: »Švehla«, »Spolkový dům, »Na Protivínské«, »Purk«, »Amerika«, »Dlouhoš« ainsi que le restaurant excellent de la gare. Dans tous ces restaurants vous trouverez un déjeuner de Kč 5 — 10. Logement également dans des maisons privées. L'auberge des touristes se trouve dans la maison communale no. 146/II. Il y a 8 médecins, 2 pharmaciens, 4 denstistes, 5avocats, un notaire, 2 vétérinaires. A la place Palacky se trouve l'établissement moderne de bains de vapeur et en baignoires de K. Klos.

L'hôpital adapté à la page contient les sections suivantes: section chirurgicale, clinique, de maladies contagieuses, asile municipal de vieillards, orphelinat, foyer des poitrinaires de la ligue Masaryk pour répression de la phtisie, maison municipale des pauvres. Divertissements: La libraire de Šmidinger et la salle de lecture publique, le musée municipal dans le château aux nombreuses collections précieuses, surtout de creusements; 2 cinémas sonores, plusieurs théâtres. Beaucoup d'unions d'artistes et de sociétés chorales (»Zvon«, »Palla« etc.) se chargent de spectacles, concerts, expositions. On dispose pour ce but des salles suivantes: maison de l'association, »Neue Welt«, »Weisser Wolf«, salle de gymnastique des Sokols, Křemelka; »Liška«, »Weisse Rose« etc. Divers vélodrômes pour sportsmen. Sport: football, tennis, pêche à la ligne, canotage, sport hippique, exercice de tir; en hiver course en ski et patinage. Outre le vélodrome près de la gare il y a encore la place des Sokols à Křemelka et le gymnase des ouvriers à la place Komensky. Au-dessus de la ville près de la digue se trouve le bain municipal en plein air (entrée Kč 1.—). L'union du club československých turistů arrange de différentes excursions et courses d'autos pendant toute l'année. Strakonice possède de beaux environs qu'on n'oubliera jamais après les avoir vus une seule fois. Voilà pourquoi tant de tou-

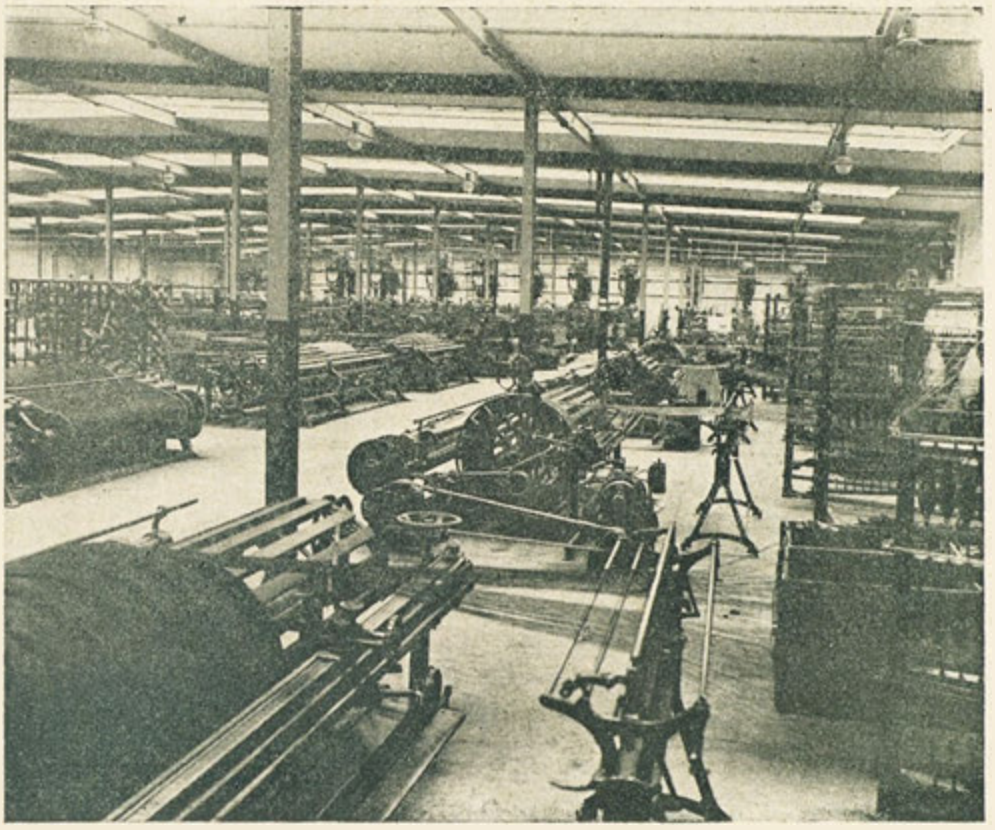

Vnitřek dílen Akciové společnosti továren na fezy. — Innenansicht der Werkstätten der Aktiengesellschaft der Fez-Fabriken. — L'Intérieur des ateliers de la Societé Anonyme des fabriques de bonnets turcs. — Interiors of the workshops of the Fez Company Ltd.

ristes aiment y revenir souvent. Mentionnons seulement les promenades quotidiennes des habitants de la ville: Les rives verdoyantes de l'Otava avec ses prés et étangs d'où on parvient facilement au château de Střela qui est plus ancien que celui de Strakonice, ou bien les promenades au parc municipal, sur la montagne du calvaire (soi-disant tombeau du joueur de cornemuse Švanda) ensuite au monument de Čelakovský et au Podsrp où se trouve l'église de pèlerinage en style baroque de la sainte Vierge. Un chemin commode nous conduit aux collines a ¼ d'heure de distance environ: Holý et Šibeniční (510 m.). Sur cette montagne on pendait autrefois les criminels, tandis qu'on les décapitait sur la colline »Na stinadlech«. Des deux collines on jouit d'une vue splendide sur la ville et les environs proches. La perspective de la montagne de »Kuřidlo« (545 m.) égale à une carte géographique plastique. On voit la Forêt Bohémienne en toute sa splendeur, les collines et les montagnes emboisées surgissent à l'horizon et alternent avec les vallées, clairières, petits champs. Des montagnes non loin de »Jaslov«, »Ostrý«, »Hradec« (1½ heures de distance environ) on jouit également d'une belle vue. A mi-chemin arrêtons-nous un moment à Řepice, résidence de l'humaniste Jan Starší. A Stěkeň se trouve le château appartenant à un ordre de religieuses où Karl Klostermann passait le déclin de la vie. A proximité il y a le vieux champ de bataille où Jan Žižka vainquit les »seigneurs de fer«. On y construisit en 1925 un monument gigantesque de Žižka.

Le long du ruisseau de Volyňka (marquage rouge) on parvient à travers la belle vallée à la montagne de »Hradiště« (600 m.) qui permet une belle perspective sur les forêts de Brdy au nord et sur la forêt bohémienne au sud. Au sommet de la montagne il y a 2 remparts. Sur la colline voisine de Kbil (664 m.) on voit de vieux tumulus. Non loin de là se trouve le lieu de pèlerinage de Ste. Anne. Par de profondes forêts nous rentrons à Strakonice.

On pourra faire de la natation et du canotage à l'établissement municipal de bains ou bien dans la rivière même aux rives verdoyantes.

Excursions à la journée:

Château de »Helfenburk« près de Bavorov, château de Kratochvil près de Netolice, château de »Ráby« près de Horaždovice, château de »Zvíkov«, château d'Orlík. Excursions plus longues: Boubín, Třístoličník, Povydří etc. Pour toute information s'adresser à l'union du club československých turistů ou bien à la mairie de Strakonice. Téléphone no. 4.

Des curiosités à Strakonice nous citerons: le vieux château riche en mythes; jusqu' en 1926 propriété de l' ordre de Malte, ensuite propriété privée. Le château a été remis à neuf, mais il a

gardé toutefois les vieilles petites tours typiques, une chambre de débarras ainsi que 3 cours. L'église décanale St. Procop aux magnifiques fresques de plafond avec la salle d'assemblée est attachée au château. Le long de l'Otava on atteint ensuite l'église Ste. Marguerite, la colonne de peste à la place de la Liberté, la maison en style empire de Kochanovsky, la maison de Plánek, la maison natale de Čelakovský, les reliefs au marché de viande, l'ancien hôtel de ville où se trouve á présent le collège professionnel.

Après la subversion en 1918 la ville fut complètement changée. Dès ce temps on construisit d'innombrables bâtiments publics, comme: les maisons du chef de district, du tribunal ainsi que de tous les autres bureaux de l'intendance, un nouveau bâtiment pour l'école spéciale pour professions de femme, l'école primaire, la mairie, le collège professionnel, l'inspection industrielle. On établit une gendarmerie, on installa une conduite d'eau etc. Les banques bâtirent leurs propres bâtiments. Les vieilles rues pavées disparaissent graduellement et sont remplacées par de belles routes asphaltées, encadrées de parcs. Les vieilles maisons sont démolies et les rues sont élargies en reculant les nouveaux bâtiments. L'usine municipale d'éclairage électrique pourvoit la ville d'électricité. On entreprit le réglage opportun des fleuves. La vie de la société prit son essor. Strakonice est également ville d'industrie importante. 4.000 ouvriers environ y habitent. L'industrie ne florissait qu' au milieu du 19 ième siècle. D'abord il y avait des tisserands en bas dont les produits (bas rouges) furent exportés. Ensuite on y fabriquait des fez et il y a actuellement à Strakonice l'usine de fez, S. A., la plus importante qui devait cependant réduire la fabrication après la défense du fez en Turquie. Mais bientôt on profitait de la mode des bérets. De plus la maison produit de différents feutres, tamis pour paneterie, couvertures, chandails. La brasserie civique, fondée au 17 ième siècle, fut élargie graduellement et produit le bien connu lagerbier de 14° ainsi que la bière brune »Joueur de cornemuse« (tchèque: »Dudák«). A Strakonice se trouve également la fabrique tchécoslovaque d'armes dont les produits comme bicyclettes, motocyclettes, moteurs de renfort, jouissent d'une renommée universelle. Les usines de bois de la Forêt Bohémienne travaillent du bois imprégné: traverses de chemin de fer, poteaux télégraphiques, etc. De plus il y a des moulins, scieries, menuiseries, etc.

Le commerce:

Horticulture bien développée. Export de fleurs et légumes à l'étranger.

Banques:

Caisse d'épargne de la ville de Strakonice, caisse civile d'épargne, caisse agricole d'épargne du district, caisse industrielle d'épargne, succursale de la Česká průmyslová banka.

Journaux:

»Prácheň«, »Pošumavský Kraj« (canton de la Forêt Bohémienne), »Jihočech« (Tchèque du sud), édités à Strakonice. Revue mensuelle: »Jihočeské Národohospodářské Rozhledy« (revue d'économie politique de la Bohême du sud), Prague XIIIe, Vinohradská 15.

Marchés:

Marchés hebdomadaires le jeudi et le samedi, foires 8 fois par an. Kermesse de St. Venceslas le 28 septembre. Cette fête attire également les habitants des alentours de la ville, de divers clowns et jongleurs y viennent déjà auparavant et arrangent des divertissements.

Le soir, quand les devantures des magasins sont illuminées, la ville ressemble à Bethlehem. Mais c'est un Bethlehem plus grand puisque Strakonice est l'unique ville dans la Bohême méridionale qui ait un surcroît de plus de 25% au cours de la dernière dizaine d'années, presque point de sans-travail et ville qui ne chôme pas.

Au nord, au sud, à l'ouest, à l'est croissent de nouveaux quartiers avec de nouveaux hommes. Ce ne sont que les vues superbes sur la suite de colline jusqu' au Roubín qui sont toujours les mêmes mais qui n'ennuient jamais. Venez et jugez vous-mêmes!

The town of Strakonice

in South Bohemia.

By JUC. Miloš Havrda, Town-secretary.

In a broad and beautiful valley, quite near the junction of Volyňka- and Otava-river (formerly the last one was rich in gold, still now-a-days there are pearls to be found) lies the town of Strakonice. The present modern Strakonice was only formed in 1919 by the political union with New-Strakonice (building of a bridge). The town has about 10.000 inhabitants in 1000 houses. In its own name as well as in the name of the bagpipe player Švanda, Strakonice begs for your visit, to gain new friends. It is situated 389 m. above sea-level and lies just at the crossing of very important motoring roads: Dobříš—Vimperk, Domažlice—Třeboň. Besides the town is an important railway-junction, too: There are the lines: České Budějovice—Plzeň, Klatovy—Praha, Strakonice—Volary, Strakonice—Březnice, Domažlice—Brno. You can reach

Praha by car, too, you always find taxis parking at the market-place. By bus you can go to Písek, Vodňan and Bavorov. Trolley busses run to all directions. In a fifteen minutes' walk you reach the town from the station, you pay 1 Kč for the bus.

Good hotels:

»Weisse Rose« tel. 28, 26 rooms, 34 beds, Kč 10 to Kč 12, board from Kč 26, menu Kč 9.

»Goldener Stern« tel. 63, 20 rooms, 30 beds, menu Kč 6 to Kč 8. Breakfast Kč 2.50, dinner Kč 5 to Kč 10.

»Weisser Wolf« tel. 92, 12 rooms, 16 beds, menu Kč 7 to Kč 9, dinner Kč 5 to Kč 10, breakfast Kč 2.50.

»Liška« tel. 37, 16 rooms, 22 beds, menu Kč 7, dinner Kč 5, breakfast Kč 2.

»Neue Welt« tel. 22, 12 rooms, 20 beds, menu Kč 6 to Kč 8, breakfast Kč 2.50.

»Žáček« 8 rooms, 13 beds, board from Kč 26, dinner Kč 6.

Boarding house »Podskalí« 8 rooms, 16 beds, board Kč 20 — 26.

Pohled oknem hradní věže »rumpálu«. - Pohled na část nově objeveného kasetového stropu v hradní věži »jelence«. - Pohled do druhého hradního nádvoří s věží »rumpálem«. - Východ z třetí hradní brány. - Hradní branka k řece Otavě. — Aussicht vom Fenster des Burgturmes »Rumpál«. - Ein Teil der neuentdeckten Kassettendiele im Burgturm »Jelenka«. - Blick in den zweiten Burghof mit dem Turm »Rumpál«. Ausgang des dritten Burgtores. - Burgpforte zur »Otava«. — Vue de la fenêtre du donjon de »Rumpál«. - Partie du vestibule des cassettes récemment découvertes dans le donjon de »Jelenka«. - Vue dans la deuxième cour du château avec le donjon de »Rumpál«. - Sortie de la troisième porte du château. - Porte du château vers l'Otava. — View from the window of »Rumpál«-tower. - Part of the recently discovered coffer-vestibule in »Jelenka«-tower. - View into the second court of the castle with »Rumpál«-tower. - Outlet from the third door of the castle. - Castle-gate towards Otava.

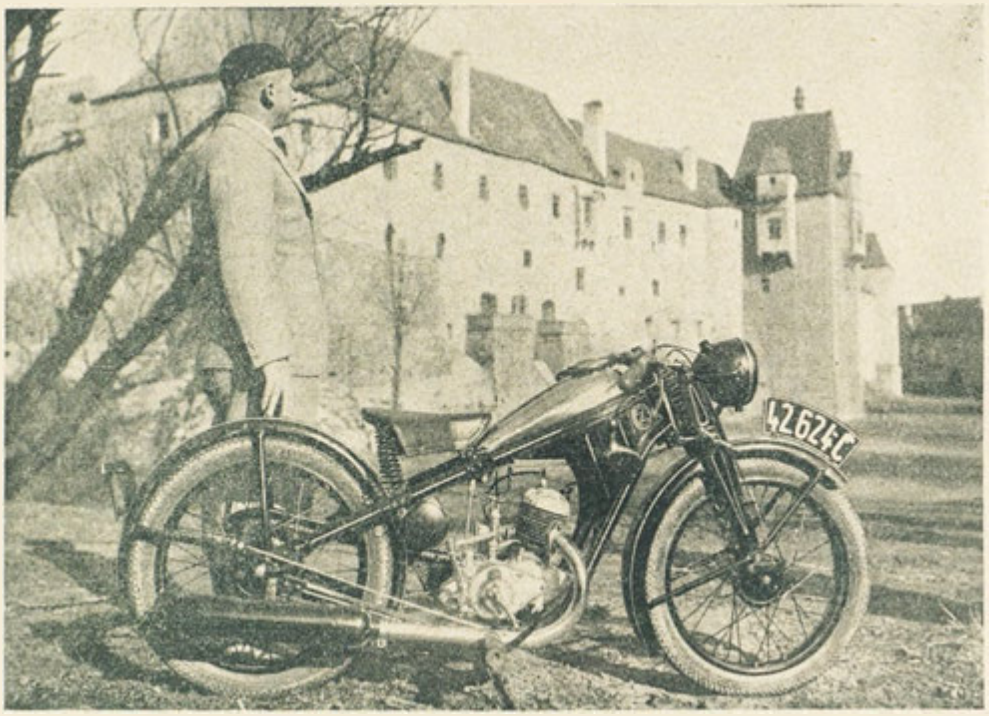

Výrobek České zbrojovky, továrny na motocykly a motorová kola; snímek z hradního příkopu. Erzeugnis der »Česká zbrojovka«, Motocykl- und Motorräderfabrik; Aufnahme im Burggraben. Produit de »Česká zbrojovka«, usine de motocyclettes et roues; vu du fossé hradní příkon. — Product of »Česká zbrojovka«, factory of motorcycles and wheels; seen from hradní příkop ditch.

In the hotels you find garages. Petrol pumps at the Liberty-place, on the crossing of České Budějovice—Vimperk. Palacky-place nr. 1. Car-repairing Hlaváč Brothers, Palacky-place. Vlasák, Zátka-street. Pekárek, Hrnčířská-street, Pneuworkshop: Samec, behind St. Margaret's church. Car-cleaning: In the Nábřežní-street, in the Kamarýter-street.

Many first-class restaurants: »Švehla«, »Spolkový dům«, »Na Protivínské«, »Purk«, »Amerika«, »Dlhoš« and the refreshment-room of the station. In these restaurants you get a lunch from Kč 5 to Kč 10. Lodging in private houses, too. The tourist's inns are in the municipal house nr. 146/II.

In the town there are 8 physicians, 2 dispensaries, 4 dentists, 5 lawyers, 1 notary and 2 veterinary surgeons.

On the Palacky-place you find the up-to-date vapour- and tub-baths K. Klos. The newly fitted up public hospital has several divisions: a surgical and a clinical one, one for infectious diseases, there is a district asylum, a sanatorium for consumptives (Masaryk league for the struggle against tuberculosis) and the municipal alms house. To pass the time in a pleasant way you can use the Šmidinger-library and the public reading-room. You can visit the municipal museum in the castle with its numerous and valuable collections and excavations, there are 2 cinemas, too, and several theatres. Choral societies and others (»Zvon«, »Palla«) often arrange theatre-performances, concerts, exhibitions etc. They take place in the following halls: Club-house »Neue Welt«, »Weisser Wolf«, on the Sokol-grounds, on »Křemelka«, »Liška«, »Weisse Rose«. There are several sporting grounds for sportsmen. Sports: foot-ball, tennis, fishing, canoing, riding, shooting, in winter skiing, skating etc. Besides the sporting-ground near the station there are still the Sokol-grounds on Křemelka and the working men's gymnastic ground on the Komensky-place. Quite near the town at the weir is the municipal river-bathe (entrance Kč 1). The Strakonice section of the club československých turistů arranges very often different excursions and car-drives.

The surroundings of the town are wonderful, tourists are charmed by the place and like to come back again. Let us mention some of the nice walks: the shores of the Otava with their meadows and ponds lead to Střela-castle. (Střela-manor is older than Strakonice-manor.) There are nice walks to the town-park, to Calvary-mountain (it is said to be the burial-ground of the bagpipe player Švanda), or to the Čelakovský-monument. On the Podsrp is a pilgrimage-church of the Podsrp Virgin Mary in Rococo style. A comfortable way leads up to the near hills, to the Kahlen Berg and the Galgenberg (510 m.). This mountain was formerly the place of executions for persons sentenced to be hanged, on the hill »Na stinadlech« prisoners were decapitated. From both these hills you have a fine view over the town and its surroundings. If you look down from the mountain »Kuřidla«

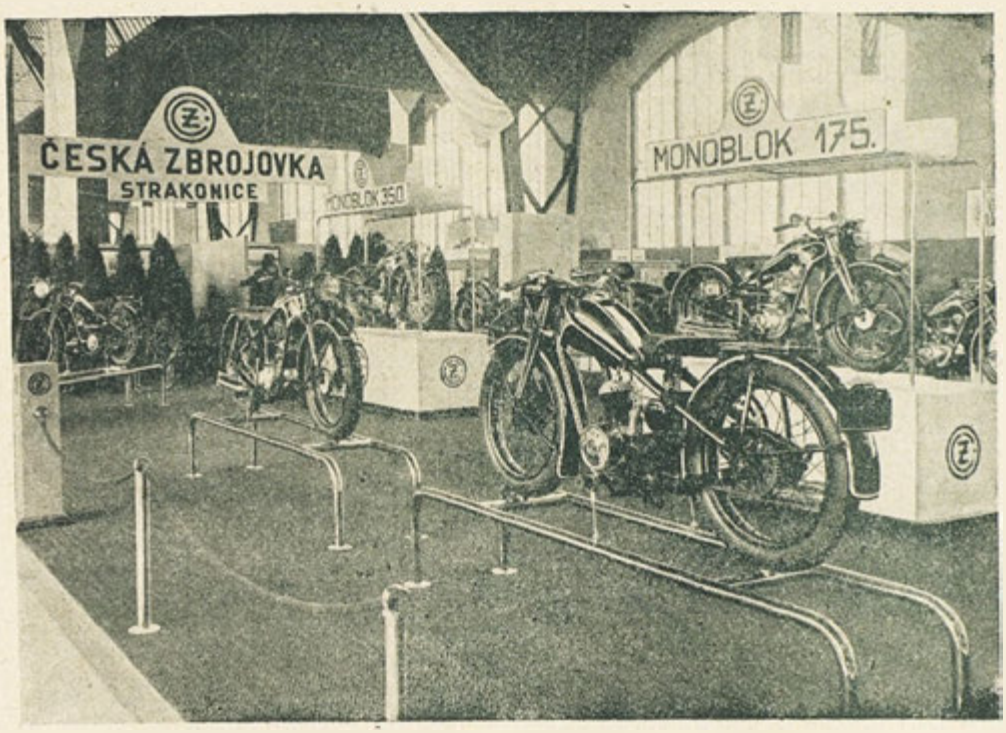

Výstavní exposice České zbrojovky Strakonice, továrny na motocykly a motorová kola. — Ausstellungs-Stand der »Česká zbrojovka«, Strakonice, Motocykl- und Motorräderfabrik. — Exposition de »Česká zbrojovka«, Strakonice, usine de motocyclettes et roues. — Exhibition of »Česká zbrojovka«, Strakonice, factory of motorcycles and wheels.

(545 m.) you believe to have a plastic map before you. You see the Bohemian Forest in all its wonderful beauty, hills and mountains with their deep, green woods rise on the horizon, changing with valleys, clearings and small fields. You have a fine view, too, from the near mountains »Jaslov«, »Ostrý« and »Hradec«. On the way there, it is a walk of about 1½ hour, we rest a while in Řepice, residence of the humanist Jan Starší. In Stěkeň there is a castle belonging to a convent, Karl Klostermann spent his last years there. Not far away there is the old battle-field, where Jan Žižka conquered the »Iron Lords«. In 1925 there was erected a gigantic Žižka-monument.

Along the small river Volyňka (red marked) you reach through a beautiful valley the mount »Hradiště« (600 m.) and you see before you in the North the large Brdy-woods and the Bohemian Forest in the South. On the summit there are two ramparts. On the neighbouring hill Kbil (664 m.) you see old barrows. In the proximity there is the place of pilgrimage Sta. Anne. Now we take our way back to Strakonice and we don't find it long as it leads through wonderful woods.

He who loves swimming will find a fine place for his swim in the municipal baths or in the river with its green shores.

Excursions for a whole day:

Helfenburk-castle near Bavorov, the castle Kratochvíl near Netolice, Rabí-castle near Horažďovice, Zvíkov-castle, Orlík-castle. As longer excursions we can recommend: Boubín, Třístoličnik, Povydří etc. The local section of the club Čs. Turistů or the town office in Strakonice tel. nr. 4 give every information.

From all the numerous sights we only mention: The old castle- rich in legends. Until 1926 it belonged to the Maltese order, later on it became private property. The castle was renovated but it has kept the old typical turrets, an old lumber-room and its 3 yards. The deanery church St. Prokop with its marvellous ceiling-pieces and its convent-room is annexed to it. Following the course of the Ostrava we reach St. Margaret's church and the plague-column on the Liberty-place, the Kochanovský-house in Empire style, the Plánek-house, the house where Čelakovský was born, the reliefs on the Fleischmarket and the old town-hall where there is now the college for modern subjects. After the overthrow in 1918 the town was completely changed. From this time date all the numerous public buildings as: the chiefmagistracy, the district-court, and all the other boards, a new house for the training-school for women's professions, a high school for girls, an elementary school. There were established a college for modern subjects, a trade's inspectorship and a military police-force. An aqueduct was built etc. Several financial institutions built their own houses. The old paving-stones slowly disappeared from the much frequented streets, they were replaced by beautiful and even asphalt streets with parklike frames. Old houses have been pull

ed down and many streets have been enlarged by regulating the new buildings. The municipal electric works supply the town with sufficient power. The rivers have been regulated, too, and social life increased.

Strakonice is quite an important industry-place, about 4000 workmen are living there. Only in the second half of the last century industry was raised. At first frame-knitters were there, they produced red stockings and sold them abroad. Later on fezes were worked and now-a-days a most important fez-factory joint-stock company is in Strakonice. As it is forbidden in the Turkish empire to wear fezes, naturally the production had to be diminished, but fortunately berets became fashionable. In addition the firm manufactures different kinds of felt, strainers for paper-mills, covers and sweaters. The civil brewery founded in the 17th. century was by and by enlarged and produces the well known 14° lager-beer and the stout »Bagpipe player« (Czech: »Dudák«). Besides there is the Czech manufactory of arms, its articles are: bicycles, motorcycles and motors, they have already gained a very good renown. The Bohemian Forest wood-manufacture works up impregnated wood as railway-sleepers, telegraph-poles, etc. We find still mills in the town, sawmills, joineries, etc.

Trade:

The very important horticulture exports its productions (flowers and vegetables) abroad.

Financial institutions:

Savings-bank of the town Strakonice, Civil-savings-bank, Agricultural district-savings-bank, Industrial savings-bank, a branch-office of the Česká průmyslová banka.

Newspapers:

»Prácheň«, »Pošumavský kraj«, »Jihočech«, all of them published in Strakonice. The magazine »Jihočeské národohospodářské Rozhledy« in Praha XIII., Vinohradská 15 sees to the important questions of the district.

Markets:

Markets are regularly held Thursday and Saturday, fairs 8 times a year. Parish-fair St. Wenceslaus 28th. of September. This feast brings all people of the surroundings to town. Different clowns and jugglers come there weeks before and there are various performances.

In the evening when all shops are illuminated the town seems to be a Bethlehem. But this Bethlehem is not a small one, it is the only town in South Bohemia having had an increase of 25% in the last ten years, a town almost without unemployed, but nevertheless Strakonice has never rested on its oars.

In North and South, in West and East new quarters with new men arise. But the wonderful views over the hillrange to the Boubín are unchanged, they are always the same and like a quiet prayer.

Do come and judge for yourself!

Horaždovice.

Jaroslav Kudra, měst. taj. v Horažďovicích.

V půvabném údolí řeky Otavy leží město Horažďovice se 3500 obyvateli, ve výši 430 m nad mořem, na úpatí historicky památné hory Prácheň na levém břehu perlorodé, zlatonosné Otavy. Romantický kraj jest pln malebných pohledů. Hojnost zahrad, blízké lesy, výborná pitná vodá, živě tekoucí řeka s čistou, průhlednou vodou, to vše činí Horažďovice městem velice zdravým. Výborné jest koupání v stříbropěné Otavě, pro milovníky rybaření vydávají se povolení k chytání ryb, rozsáhlé lesy jsou volně přístupné pro nadšence houbaření. Raritou jest anglický park, zvaný »Ostrov«, obtékaný rameny Otavy a přístupný veřejnosti. Vycházky na Ostrov, na horu Prácheň, do lázní sv. Anny s léčivou vodou, osvěží a výlety na hrad Rábí a na vrch Slavník u obce Břežan, z něhož je krásný rozhled po širém okolí, zanechají v každém nezapomenutelný dojem.

V městě je v každém směru o cizince dobře postaráno 4 hotely: hotel »U Modré Hvězdy« (12 pokojů), hotel »U Zlatého jelena«, hotel »Tlapa« a hotel »Holoubek« na nádraží Horažďovice—Babín s 20 pokoji. Pro letní hosty jest připravena řada levných letních bytů.

Obstarávání letních bytů zprostředkuje zdarma buď městský úřad, nebo Okrašlovací spolek v Horažďovicích.

Horažďovice a jejich krásné okolí se proto dobře hodí za letní útulek všem, kdož hledají

Staré Horažďovice dle obrazu v zámku horažďovickém. — Alt-Horažďovice nach einem Gemälde im Schlosse zu Horažďovice. — Staré Horažďovice d'après un tableau au château de Horažďovice. — Staré Horažďovice after a picture in Horažďovice castle.
(Foto: K. Němec.)

Nová radnice. — Das neue Rathaus. — Le nouvel hôtel de ville. — The new townhall.
(Foto: K. Němec.)

o své dovolené osvěžení, klid a zdravý vzduch.

V místě jsou 4 lékaři, lékárna, telefon, autodopravní podniky. Spojení železniční, rychlíkové, 2 nádraží a státní autobus do Klatov. Pro pohodlí automobilistů je v Horažďovicích 10 benz. čerpacích stanic a čilá odbočka autoklubu Československé republiky.

Horažďovice vznikly jako podhradí Prácheň a ještě jako ves patřily Bavorům ze Strakonic. Roku 1223 prohlášeny za město. Roku 1307 zemřel před městem úplavicí Rudolf Habsburský. V dobách husitských stály na straně kalichu. V době předbělohorské majitel Strakonic Ferd. K. Švihovský z Riesenberku držel se stavy českými proti Ferdinandovi a s Bedřichem Falckým byl v přátelském spojení. Obyvatelstvo pak skoro vesměs hlásilo se k víře podoboji. Proto r. 1619 Horažďovice zpustošeny Buguoyem, Švihovským zabaveny a prodány Sternbergům. Dnes patří velkostatek Ing. Ferdinandu K. Kinskému.

Zámek byl založen Půtou Švihovským ve stol. 15.; nynější vzhled daly mu Sternbergové v 17. století. Ve velké síni zámecké nástropní freska. V zámku umístěno jest městské museum, jedno z nejlepších v jižních Čechách.

Dům č. 5, nové č. 14 v němž prý se narodil 6. dubna 1420 Jiří Poděbradský. — Děkanský chrám Petra a Pavla, založený ve 13. stol. Bavorem I. U hlavního oltáře náhrobek Václava Švihovského.

Klášter školských sester, založený původně měšťanem Děpoltem r. 1330 pro mnichy minority. V klášterním kostele Nanebevzetí P. Marie náhrobek Půty Švihovského z Riesenberku, nejvyššího sudí král. Českého (zemř. 1504). U klášterní zahrady hřbitov Českých Bratří.

Hřbitovní kostel sv. Jana Křtitele z r. 1598. — Z bývalého opevnění zbyla skoro úplná: **»pražská brána«** s věží a na straně jižní dvojí zeď s baštou a příkopem a branou pobořenou. — V přilehlé obci Zářeči knížecí zahrada. Na Otavě ostrov se sadem. Volný vstup. V mlýnské stoce chov perlorodek.

Průmysl: V Horažďovicích není ani továren ani hlučných podniků. Přes to však nejsou bez průmyslu.

Je zde kruhová vápenka p. Jaroslava Chvoje, parní pila p. Václava Maška, elektr. pila p. Jos. Vrány, 5 mlýnů a soukromá elektrárna. Školkařský a zahradnický závod p. Františka Kandra v sousední obci Zářeči, která je od Horažďovic oddělena jen mostem. V bezprostřední blízkosti Horažďovic je továrna na pletené zboží »Skol«, podnik v dobách konjunktury moderně vybudovaný a později stále v provozu udržovaný. V průmyslu dřevařském vynikají horažďovičtí truhláři.

V obci Veřechově u Horažďovic je farma, kde se chovají stříbrné lišky.

Důležitým oborem jsou také živnosti stavební, z nichž zejména podnikatelství staveb arch. Jindřich Bubla a spol. zaměstnává v letních měsících na sta dělníků při pracech regulačních, stavbě silnic a pod.

Okolí Horažďovic:

1. **Loreta:** (472 m). Rulový pahorek severně od města. Dříve byl zván »stráži«. Dnešní jméno má od r. 1649, kdy na vrchu jeho dal postaviti Ignac ze Sternberka mariánský kostel a ambity dle vzoru loretánského. R. 1787 poutnický tento kostelík zrušen. S vrcholu pěkná vyhlídka.

2. **Lázně sv. Anny** (437 m) leží pod vrchem Slavníkem (Svatopolským), s vodou vyhledá-

Branka. (Kresba Karla Němce — Zeichnung v. Karl Němec. — Dessin par K. Němec. — Design by Charles Němec.)

Bitva pod Vyšehradem r. 1420 (nástropní malba v hlavním sále zámeckém). — Die Schlacht beim Vyšehrad im J. 1420 (Deckengemälde im Hauptsaal des Schlosses.) — La bataille de Vyšehrad en 1420 (plafond dans la salle principale du château). — The battle of Vyšehrad in 1420 (Ceiling-piece in the castle-hall).

vanou pro její příznivé účinky při nemocech. Kostelík sv. Anny původně z r. 1667. V nynější podobě teprve z doby nedávné. V lázních studené i teplé koupele. Restaurace stále otevřena.

3. **Prácheň** (504) jest skalnatý vrch, spadající příkře do vod Otavy. Na temeni jeho zbytky zřícenin a ssutých valů, mezi nimiž rozeznáváme půdorys starého hradiště slovanského. Na svahu k jihozápadu starodávný, dnes hřbitovní kostel sv. Klimenta, založený v prvých dobách křesťanství v Čechách. Roku 1384 byl farním. Lid o něm vypráví, že je zbytkem starého města. V zásadě má tato pověst pravdu. Stával tu zde starý hrad již v dobách, o nichž máme zprávu jen legendární. Hrad byl středem kraje prácheňského a sídlem krajského úřadu královského. Vliv západnické kultury středověké ubral spoře hrazenému hradu na významu; neschopný k obraně pustl a jen kostelík byl obydlen. Ohrazením Horaždovic stal se zbytečným. Půta Švihovský provedl sice některé opravy, které nebyly však s to starý hrad vyvolati v život.

S temene Prácheň vyhlídka je rozsáhlá. Na sever a na východ daleko do Čech, na jih k Ostrému, Pancíři a Slatím.

4. **Rábí** (500 m), městečko, druhdy město na levém břehu Otavy, asi 600 obyvatelů. Z černých střech a bílých štítů vyrůstají obrovité zdi zříceniny »Hradu Rábí«, vypínající se na vrcholu vápencového vrchu. Hradby dosahují až 8 m síly, veliká nádvoří, zřícený palác a bašty mluví o bývalé síle a vzdorovitosti sídla Švihovských. Hrad založen asi Půtou z Riesenberka ve stol. 14. V rukou rodu zůstal až do 15. března 1549, kdy prodejem přešel na Jindř. Kurcpacha z Trachemburka.

Roku 1420 a 1421 po dvakrát obléhal a dobyl hradu Žižka, který zde ztratil druhé své oko.

Od roku 1559 do roku 1563 držel Rábí Vilém z Rožm-

berka, načež přešel hrad i panství na Chanovské z Dlouhé Vsi a po nich r. 1708 na hrabata Lambergy. Hradní gotický kostel Nejsv. Trojice založen r. 1498 Půtou Švihovským. Uvnitř památný obraz manželů Jana a Anny Chanovských.

Nyní jsou zříceniny značným nákladem opraveny.

Horažďovice.

Im malerischen Tal der Otava liegt in einer Seehohe von 430 m ü. d. M. die Stadt Horažďovice mit 3.500 Einwohnern. Sie befindet sich am Fusse des historischen Berges Prácheň, am linken Ufer der Otava. Die romantische Gegend ist mit schönen Gärten und üppigen Waldern bewachsen. Die frische und reine Otava verbürgt ein angenehmes Bad, Anglern werden Fischkarten ausgegeben und die nahen Wälder sind sehr reich an Schwämmen. Eine Seltenheit ist der sogenannte »Engl. Park Ostrov«, welcher sich auf einer von zwei Armen der Otava umflossenen Insel befindet. Dieser Park ist der Oeffentlichkeit zugänglich. Von hier aus besteht die Möglichkeit, Spaziergänge auf den Berg »Prácheň«, nach dem Bade St. Anna (mit Heilwasser), auf die Burg »Rábí« und auf den bei Březany gelegenen Hügel »Slavník« zu unternehmen.

Für den Fremdenverkehr ist in Horažďovice in jeder Hinsicht gut gesorgt: Hotels »U Modré Hvězdy« (»Blauer Stern«), »U Zlatého Jelena« (»Zum Goldenen Hirschen«), »Tlapa«, »Holoubek« beim Bahnhof Horažďovice-Babín. Desgleichen steht den Sommergästen eine ganze Reihe billiger Sommerwohnungen zur Verfugung.

Die Vermittlung von Sommerwohnungen besorgt gratis entweder das Stadtamt in Horažďovice oder der Verschonerungsverein.

Horažďovice und die herrliche Umgebung dieses Stadtchens eignet sich daher vorzüglich für jene, welche ihren Urlaub oder die Ferien in gesunder Luft und Ruhe verbringen wollen.

In der Gemeinde befinden sich 4 Aerzte, 1 Apotheke, Fernsprecher, Autobusunternehmungen. Verbindung mit der Eisenbahn (Schnellzugsverb.), 2 Bahnhofe und der staatliche Autobus nach Klatovy. Für die Bequemlichkeit der Kraftwagenfahrer sind in Horažďovice 10 Benzintanks aufgestellt. Horažďovice ist der Sitz einer regen Ortsgruppe des Autoklubs der tschechoslovakischen Republik.

Die Stadt Horažďovice war einstmals ein Dörfchen, welches zu der auf dem Berge »Prácheň« stehenden Burg gehörte und war im Besitze der Bavory von Strakonice. Im Jahre 1223 wurde das Dorf zur Stadt erhoben. Im Jahre 1307 starb hier an Cholera Rudolf von Habsburg. Zur Zeit der Hussitenkriege stand die Gemeinde an Seite der Hussiten. In der Zeit vor der Schlacht am Weissen Berg stand der Eigentümer von Strakonice, Ferdinand K. Švihovský von Riesenberg auf Seite der bohmischen Stände gegen Ferdinand und war mit Friedrich von der Pfalz eng befreundet. Die ganze Bewohnerschaft bekannte sich nachher zum katholischen Glauben. Deshalb wurde Horažďovice im Jahre 1619 durch Buquoi vollkommen zerstort und von Švihovský an die Sternberger Linie verkauft. Heute sind die Besitzungen im Besitze des Herrn Ing. Ferd. K. Kinsky.

Das Schloss wurde im 15. Jahrhundert von Půta von Švihovský erbaut. Das heutige Aussehen erhielt es durch die Sternberger im 17. Jahrhundert. Im Schlosse ist das städtische Museum, eines der besten in Südbohmen, untergebracht. Im Schlossaal finden wir auf der Zimmerdecke wunderbare Fresken.

Im Hause No. 5 soll angeblich im Jahre 1420 (am 6. Mai) der bohmische Konig Georg von Poděbrad geboren worden sein. Eine weitere Sehenswürdigkeit ist die Peter Paulskirche, erbaut im 13. Jahrhundert, bei deren Hauptaltar sich die Gruft des Wenzel von Švihovský befindet. Weiters das Kloster, welches ursprünglich im Jahre 1330 vom Bürger Děpolt für die Minoriten-Monche errichtet wurde. In der Marienklosterkirche befindet sich die Gruft des Půta Švihovský von Riesenberg, des ersten und höchsten Schöffen des böhm. Konigreiches. Beim Klostergarten befindet sich der Friedhof der bohmischen Brüdergemeinde.

Die Friedhofkirche zu St. Johann dem Täufer wurde im Jahre 1598 erbaut. Von den alten Befestigungen sind leider nur Teile erhalten geblieben und zwar: das »Prager Tor«, mit Türmchen und der Bastei, eine doppelte Mauer mit Graben und verfallenem Tor. In der naheliegenden Gemeinde Zářeci ist der Fürstengarten. Auf dem Otava-Fluss eine Insel mit Park. Ein-

CESTUJTE LETECKÝMI TRATĚMI Č. L. S.

ČSL. LETECKÁ SPOLEČNOST PRAHA, VODIČKOVA UL. 38. - TELEFON: 380-51.

JÍZDENKY PRO DOMÁCÍ, EVROPSKÉ A MEZIKONTINENTÁLNÍ TRATI.

CESTOVNÍ KARNETY A POUKÁZKY S 15% SLEVOU.

Vchod na »Ostrov«. — »Červená věž« od severu. — Prácheň z »Ostrova«. — »Tillerovský dům« na předměstí. — Vnitřek chrámu sv. Petra a Pavla. — »Červená věž« od jihu (s náměstí). — Hrad Rábí. — Pošumaví s Prachně. — Horažďovice od západu.

Zugang zur Insel. — »Roter Turm«, Nordseite. — Prácheňburg mit der Insel. — »Tillerhaus in der Vorstadt. — Innenansicht des Peter- und Paul-Domes. — »Roter Turm«, Südseite, mit Marktplatz. — Die Burg Rábí. — Blick auf den Böhmerwald vom Prácheň. — Horažďovice, von Westen gesehen.

L'entrée à l'Ile. — »La Tour Rouge« vue du nord. — La montagne de Prácheň avec l'Ile. — La maison »Tiller« au faubourg. — L'intérieur de l'église St. Pierre et Paul. — »La Tour Rouge«, vue du sud avec la place de la ville. — Le château de Rábí. — La Forêt Bohémienne, vue de la montagne de Prácheň. — Horažďovice, vue de l'ouest.

Entrance into »the Island«. — »The Red Tower«, seen from the north. — The Prácheň mountain with »the Island«. — The »Tiller«-House in the suburb. — Interior of St. Peter's and Paul's church. — »The Red Tower«, seen from the south with the market-place. — The Rábí-castle. — View on the Bohemian Forest from Prácheň-mountain. — Horažďovice, seen from the west.

Foto: K. Němec.

tritt frei! Im alten Mühlbach werden Perlmuscheln gezuchtet.

Industrie: In Horažďovice sind weder Fabriksschlote, noch lärmende Unternehmungen zu finden. Nichtsdestoweniger besitzt die Stadt Industrie: die Ziegelei des Herrn J. Chvoj, das Sägewerke des Herrn J. Vrána, 5 Mühlen und das Elektrizitätswerk. In dem nur durch die Brücke von Horažďovice getrennten Zářeci besitzt Herr F. Kandr eine Baumschule und eine Gärtnerei. In unmittelbarer Nähe der Stadt befindet sich die Wirkwarenfabrik »Skol«, welche in der Konjunktur gegründet wurde und dauernd beschäftigt ist. In der Holzindustrie stehen an erster Stelle die Horažďovicer Tischler.

In der naheliegenden Gemeinde Veřechov befindet sich eine Silberfuchsfarm.

Ein wichtiger Geschäftszweig ist das hier durch mehrere Firmen vertretene Baufach. Die grösste derselben ist wohl die Baumeisterfirma Ing. Arch. J. Bubla & Co., welche während der Bausaison Hunderte von Arbeitern beschäftigt. (Strassenbauten, Flussregulierungsarbeiten u. s. w.).

Die Umgebung von Horažďovice:

1. **Der Loretto-Berg.** (472 m.) Liegt nördlich der Stadt und wurde früher »Stráž« (»Warte«) genannt. Seinen heutigen Namen erhielt der Berg im Jahre 1649, als Ignaz von Sternberg auf seinem Gipfel eine lorettanische Marienkirche erbauen liess. Im Jahre 1787 wurde dieses Wallfahrtskirchlein geschlossen. Von dem Gipfel des Berges sind schöne Rundblicke.

2. **St. Anna-Bad.** (437 m.) Dieses liegt unterhalb des Slavnikhügels und wird wegen seines heilkräftigen Wassers häufig von Kranken besucht. Die sehenswerte Kirche wurde im Jahre

Zbytek starých hradeb městských. — Reste der alten Stadtmauern. — Restes des vieux murs de la ville. — Ruins of the old town's walls.
(Foto: K. Jiříček.)

1667 erbaut und in letzter Zeit rennoviert. Im Badehaus stehen kalte und warme Bäder zur Verfügung.

3. **Der Berg »Prácheň«** (504 m) ist ein felsiger Berg, auf dessen Gipfel eine Ruine mit den Ueberresten alter Burgwälle steht. Auf dem südwestlichen Abhang finden wir eine uralte, schon in der frühesten Zeit des Christentums in Böhmen erbaute Kirche, heute die St. Klementkirche. Die Volkssage erzählt, dass dies der Rest der alten Stadt sei. Im Prinzip ist diese Legende wahr, denn es stand an dieser Stelle eine Burg, welche den Mittelpunkt dieses Gaues darstellte. Durch die Einwirkung der aus dem Westen kommenden Kultur verlor diese Burg ihre Bedeutung und zerfiel nach und nach ganz. Obwohl Půta Švihovský um die Rettung des Bauwerks bemüht war, konnte er es nicht mehr erhalten.

Vom Gipfel des Berges »Prácheň« geniesst man eine herrliche Aussicht auf Ost- und Nordböhmen, und im Süden auf die Berge »Ostrý«, »Pancíř« und »Slatí«.

4. **Das Städtchen Rábí** (500 m) mit seinen cca. 600 Einwohnern liegt am linken Otava-Ufer und wird von den Ruinen der Burg »Rábí« überragt. Die Burgmauern dieser Ruine erreichen eine Dicke bis zu 8 m und die Burghöfe, der zerstörte Saal und die Basteien zeugen von der Stärke und der Widerstandsfähigkeit des Wohnsitzes derer von Švihovský von Riesenberg. Die Burg wurde von Půta von Riesenberg im 14. Jahrhundert erbaut. Am 15./7. 1549 gingen die Besitztümer durch Verkauf in den Besitz des Heinrich Kurzbach von der Drachenburg über. Zweimal, im Jahre 1420 und 1421, wurde die Burg von Žižka belagert und genommen. Hier verlor auch Žižka das zweite Auge. Seit dem Jahre 1559 war die Burg im Besitze des Wilhelm von Rosenberg, worauf sie mitsamt der Herrschaft an die Familie Chanovský und später dann in den Besitz derer von Lamberg überging.

Die gothische Schlosskirche zur Hl. Dreifaltigkeit liess Půta Švihovský erbauen (1498). In derselben befindet sich ein Bild des Ehepaares Jan und Anna Chanovský.

Die Trümmer der Burg werden zur Zeit mit grossen Kosten rennoviert.

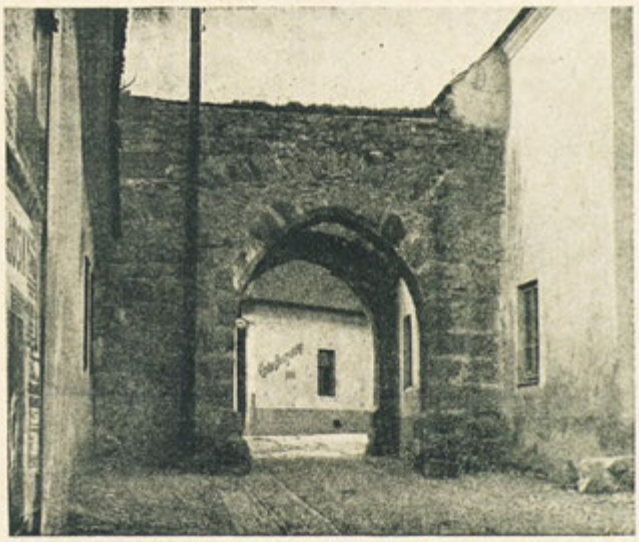

Východní brána. — Osttor. — La porte de l'est. — Eastern door.
(Foto: K. Němec.)

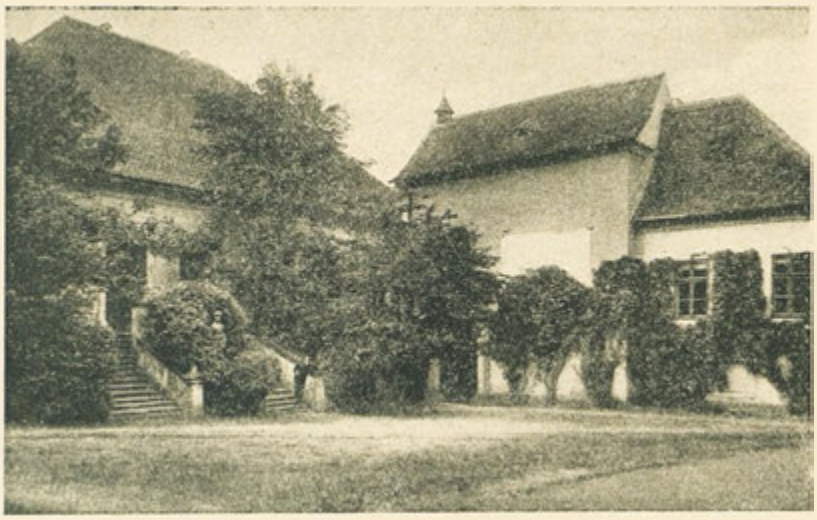

Zámecké nádvoří. — Der Schlosshof. — Cour du château. — Court of the castle.

Horažďovice.

Dans la vallée pittoresque de Otava se trouve à une altitude de 430 m. au-dessus du niveau de la mer la ville de Horažďovice avec 3.500 habitants. Elle est située au pied de la montagne historique de Prácheň, sur la rive gauche de Otava. La contrée romantique est couverte de beaux jardins et de forêts profondes. Les ondes pures et fraîches de l'Otava permettent un bain agréable et les pêcheurs à la ligne auront l'occasion de pratiquer leur sport favori. Les forêts voisines sont riches en champignons. Une curiosité de la ville est l'ainsi dit »Parc anglais de Ostrov« qui se trouve sur une île renfermée par les deux bras du fleuve. Ce parc est ouvert au public. On peut entreprendre de belles promenades sur la montagne de Prácheň, à la ville d'eaux de Ste. Anne (avec une eau curative), au château de »Rábí«, à la colline de »Slavník«, située près de Břežany.

Kostelík na Práchni se hřbitovem. — Kirchlein auf dem Prácheň mit Friedhof. — La petite église sur la montagne de Prácheň avec le cimetière. — The church on Prácheň mountain with the cemetery.
(Foto: V. Mašek.)

Les visiteurs trouveront logement et nourriture dans les hôtels suivants: »U modré Hvězdy«, »U Zlatého Jelena, »Tlapa«, »Holoubek« (près de la gare de Horažďovice—Babín). De plus il y a une foule de logements privés à la disposition des villégiateurs.

La mairie de Horažďovice ou le syndicat d'initiative se chargent gratuitement de trouver des logements d'été pour les touristes.

La ville de Horažďovice et ses beaux environs est un séjour idéal pour ceux qui veulent passer leur congé ou leurs vacances dans un petit coin tranquille à l'air salubre.

Dans la commune il y a 4 médecins, 1 pharmacie, téléphone, autobus, bonnes communications de chemin de fer (rapides), 2 gares. Autobus d'Etat pour Klatovy. 10 stations d'essence pour les automobilistes. Horažďovice est le siège d'un groupe actif du club d'autos de la république tchécoslovaque.

La ville de Horažďovice était autrefois un village appartenant au château qui se trouvait sur la montagne de Prácheň, propriété de la ligne des Bavory de Strakonice. En 1223 le village fut élevé au rang d'une ville. En 1307 Rodolphe de Habsburg y mourut de choléra. Pendant les guerres des Hussites la commune était amie des Hussites. Avant la bataille de la Montagne Blanche le propriétaire de Strakonice, Ferdinand K. Švihovský de Riesenberg, sympathisait avec les états bohémiens contre Ferdinand et en même temps il était ami intime de Fréderic du Palatinat. Toute la population se convertit après au catholicisme. Voilà pourquoi la ville de Horažďovice fut complètement détruite par

Náhrobní kameny na starém židovském hřbitově. — Grabsteine auf dem alten Juden-Friedhof. — Tombes sur le vieux cimetière juif. — Tombstones on the old Jewish cemetery.
(Foto: K. Němec.)

Buquoi en 1619 et vendu par Švihovský à la ligne des Sternberg. De nos jours les domaines sont la propriété de l'ingénieur Ferd. K. Kinský.

Le château fut bâti au 15ième siècle par Půta de Švihovský. Il fut renouvelé par les Sternberg au 17ième siècle. Dans le château se trouve le musée municipal, un des meilleurs de la Bohême du Sud. Dans la salle du château il y a au plafond des fresques magnifiques.

On prétend que le roi bohémien Georges de Poděbrady nacquit le 6 mai 1420 dans la maison no. 5. Une autre curiosité de la ville est l'église de Pierre et Paul, bâtie au 13ième siècle. Près du maître-autel se trouve la tombe de Václav de Švihovský.

Le couvent a été établi pour les frères mineurs par le citoyen Děpolt en 1330. Dans l'église conventuelle de Marie il y a la tombe de Půta Švihovský de Riesenberg, premier juge principal du royaume bohémien. Près du jardin conventuel se trouve le cimetière de la communauté des frères de Bohême.

L'église du cimetière St. Jean-Baptiste fut bâtie en 1598. Des vieilles fortifications il n'y a malheursement que quelques parties: »la Porte de Prague« avec ses tourelles et le bastion, un

Kašna na náměstí. — Brunnen am Marktplatz. — La fontaine sur la place du marché. — Fountain on the market-place.
(Foto: K. Němec.)

mur double avec un fossé et une porte écroulée. Dans la commune voisine de Zářeči se trouve le jardin des princes. Dans le fleuve de Otava il y a une ile avec un parc. Entrée libre. Dans le vieux ruisseau du moulin on élève des moules perlières.

Industrie: A Horažďovice il n'y a ni cheminées d'usines ni entreprises bruyantes. Néanmoins on y trouve de l'industrie: la tuilerie de M. J. Chvoj, la scierie de M. V. Mašek, les scieries électriques de M. J. Vrána, 5 moulins, l'usine d'électricité. A Zářečí, séparée de la ville seulement par un pont, M. F. Kandr possède une pépinière et une horticulture. A proximité immédiate de la ville se trouve le tissage »Skol«, usine fondée pendant la prospérité qui est toujours pleinement occupée. Les menuisiers de Horažďovice sont l'avant-garde de l'industrie de bois.

Dans la commune voisine de Veřechov se trouve une ferme de renards argentés.

Une branche importante d'affaires est l'architecture, exécutée par plusieurs maisons, dont la plus grande est probablement la maison des architectes Ing. Arch. J. Bubla et Cie. qui occupe pendant la saison des centaines d'ouvriers. (Construction de routes, réglage de fleuves etc.).

Les environs de Horažďovice:

1. **La montagne de Loretto** (472 m.) est située au nord de la ville et fut appelée jadis »stráž« (donjon). En 1649 la montagne eut son nom actuel, lorsque Ignace de Sternberg fit bâtir au sommet une église loretaine de Marie. En 1787 on ferma cette petite église de pèlerinage. Du sommet de la montagne on jouit d'une vue splendide.

2. **Ste. Anne les Bains** (437 m.). Située au-dessous de la colline de Slavnik et souvent fréquentée par les malades à cause de ses eaux salubres. L'église, bâtie en 1667 et renouvelée récemment, vaut bien la peine d'être vue. Dans l'établissement de bains il y a des bains froids et chauds.

3. **La montagne de Prácheň** (504 m.) est un mont rocheux au sommet duquel se trouve une ruine avec les débris de vieux remparts. A la pente du sud-ouest il y a une très vieille église, bâtie aux premiers temps du christianisme en

Bohême. C'est l'église de St. Clément et on prétend que c'est le reste de la ville ancienne. C'est probablement vrai puisqu' à cette place il y avait autrefois un château formant le centre du canton. Par la civilisation qui provenait de l'ouest le château perdit son importance et tombait en ruine graduellement. Quoique Půta Švihovský se donnât grande peine pour conserver cet édifice il n'y pouvait rien faire.

Du sommet de la montagne de Prácheň on jouit d'une belle vue sur la Bohême du Sud et du Nord et dans le sud sur les montagnes de »Ostrý«, »Pancíř«, »Slatí«.

4. **La petite ville de Rábí** (500 m.) avec 600 habitants environ est située sur la rive gauche de Otava, surmontée des ruines du château de »Rábí«. Les murs de cette ruine ont une épaisseur de 8 m. et les cours du château, la salle détruite ainsi que les bastions prouvent la force et la résistance de la demeure de Švihovský de Riesenberg. Le château fut bâti au 14ième siècle par Půta de Riesenberg. Le 15 juillet 1549 les propriétés furent vendues à Henri Kurzbach du château des dragons (Drachenburg). La château fut assiégé et pris deux fois par Žižka en 1420 et 1421. C'est là ou Žižka perdit le second oeil. Depuis 1559 le château était la propriété de Guillaume de Rosenberg, ensuite de la famille Chanovský et finalement des Lamberg.

Půta Švihovský fit bâtir l'église gothique du château de la Trinité (1498). Il y a un portrait du couple Jan et Anne Chanovský.

Les débris du château sont renouvelés à présent à grands frais.

Horažďovice.

In the picturesque valley of Otava-river, 430 m. above sea-level, there lies the town of Horažďovice with 3.500 inhabitants at the foot of the historical Prácheň-mount. Many beautiful gardens and deep woods are in this romantic region. In the fresh and clean waves of Otava you may take a refreshing bath, anglers find convenient sport there and the near woods are full of mushrooms. A real curiosity is the »English-park Ostrov« on an island encircled with two tributaries of Otava-river. This park is open to the public and you start from there to many a nice excursion, e. g. to Prácheň-mount, to the spa St. Anne, (with a spring) to Rábí-castle and to the hill »Slavník« near Březany.

Tourists are well provided for in Horažďovice. Hotels to be recommended: »U Modré Hvězdy«, »U Zlatého jelena«, hotel »Tlapa« and hotel »Holoubek« near the station Horažďovice—Babín. But there are as well many private rooms for summer-guests. The town-office of Horažďovice or the society for the improvement of scenery give all required information.

Horažďovice with its beautiful surroundings is a fine place to spend a few holiday-weeks in pure air and in absolute quietness.

In the parish there are 4 physicians, a dispensary, telephone, bus-entreprises. Railway connections (express-trains), 2 stations and the public bus to Klatovy. There are 10 petrol-pumps for car-drivers in the town. Horažďovice is the seat of a local section of the auto-club in Czecho-Slovakia.

In former days Horažďovice was a small village, belonging to the castle on Prácheň-mount. Owners were the »Barovy of Strakonice«. In 1223 the village was raised to the rank of a town. In 1307 Rudolf of Habsburk died there of the cholera. During the Hussite war the parish was with the Hussites. During the battle on the White Mountain, the lord of the manor Strakonice, Ferdinand K. Švihovský of Riesenberk went with the Bohemian estates against Ferdinand and was a close friend of Frederic of the Palatinate. Later on all the inhabitants became Catholics and therefore the town was entirely destroyed by Buquoi in 1619 and sold to the Sternberg family by Švihovský. Now-a-days the estates belong to engineer Ferd. K. Kinský.

The castle was built in the 15th. century by Půta of Švihovský and the Sternbergs gave it the form of the present days in the 17th. century. You find the municipal museum in the castle, one of the best in South Bohemia. In the hall there are wonderful frescoes.

In the house nr. 5 the Bohemian King George of Poděbrady is said to be born in 1420 (6th. of

Kostel sv. Petra a Pavla s farou (v popředí sloup Mariánský) — Sct. Peter- und Paulkirche mit Pfarramt (im Vordergrund die Mariensäule). — L'église de St. Pierre et Paul avec le presbytère (au premier plan la colonne de Marie). — St. Peter and Paul's church with the rectory (in the front St. Mary's column).
(Foto: K. Němec.)

May). An other sight is St. Peter's and Paul's church, built in the 13th. century, near its high altar there is the tomb of Václav of Švihovský. There is a beautiful monastery, too, built by the citizen Děpolt for the Minorites (1330). In St. Mary's conventual church is the mausoleum of Půta of Riesenberk, first and mightiest judge of the Bohemian kingdom. Near the garden of the monastery there is the churchyard of the Bohemian brotherhood.

The cemetery-church of St. John the Baptist was built in 1598. Of all the old walls and ramparts there are a few parts left: the Praha-gate, with turrets, bastion and a double wall with trenches and a gate, crumbling to pieces. In the near parish Zářečí there is the »Prince's garden« and in the Otava-river an island with a park. Free admission! In the old mill-brook they keep pearl-oysters.

Industry: There are neither smoking chimneys nor noisy factories in the town. But nevertheless there is some industry there: the brick-yard of Mr. J. Chvoj, the saw-mill of Mr. V. Mašek, the electric saw-mills of Mr. J. Vrána, 5 other mills and the electric works. Mr. F. Kandr has a nurserygarden and management of a market-garden in Zářečí, a near place only separated by a bridge from Horažďovice. In the proximity of the town there is the weaving-manufacture »Skol«, established during the prosperity and very busy ever since. The joiners of Horažďovice take an important place in wood-industry.

In the near parish Veřechov there is a silver-fox farm.

There are several builders in the town. The most important firm is engineer architect J. Bubla and Co. occupying hundreds of workmen during the building-season (laying out of streets, river-regulations, etc.).

The surroundings of Horažďovice.

1. **The Loreta mountain** (472 m.) is in the North of the town and was formerly called »Stráž«. Its present name the mountain received in 1649, when Ignaz of Sternberk built a Loreta-church of St. Mary there. In 1787 this small pilgrimage church was shut. From the summit of the mountain the tourist has a fine view.

2. **St. Anne bath** (437) is situated below Slavník-hill and many sick people come there for its mineral waters. The beautiful church was built in 1667 and renovated during the last years. In the bathing-establishment there are cold and warm baths at the disposal of the guests.

3. **The Prácheň** (504 m.) is a rocky mount with ruins of old castle-ramparts on its summit. On its south west slope there is a very old church, St. Clement's church, dating from the earliest times of Christianity in Bohemia. It is said to be the last remaining part of the old town and there is a grain of truth in this legend because on this place there was a manor, forming the centre of this district. By the influence of civilisation coming from the West, the castle lost its importance and fell to dust, by and by. Though Půta of Švihovský did his very utmost to save the building, he could not preserve it. From the summit of Prácheň-mount you have a wonderful view on all East and North Bohemia and in South on the mountains »Ostrý«, »Pancíř«, »Slatím«.

4. **The small town Rábí** (500 m.) with 600 inhabitants, lies on the left side of Otava river, overlooked by the ruins of »Rábi-castle«. The walls of this manor are 8 m. thick and prove the strength and capacity of resistence of all the domiciles of the family Švihovský of Riesenberk as well as the yards, the hall and the bastions. The manor was built in the 14 th. century. The 15th. of July 1549 the estates were sold to Henry Kurznach of Trachemburk. Twice in 1420 and in 1421 the castle was besieged and taken by Jan Žižka and it was there where he lost his second eye. Since 1559 the castle belonged to William of Rosenberk, later on the family Chanovský bought it and sold it to the Lords of Lamberg.

The Gothic Trinity church was built by Půta Švihovský in 1498. There is a pictpure of the couple Jan and Anne Chanovsky. Just now the ruins of the castle are to be renovated and this will be rather expensive.

Nepomuk

pod Zelenou Horou.

Město **Nepomuk**, starobylé středisko celého okolí, proslavené i za hranicemi svým typickým světcem českého baroku Sv. Janem z Nepomuku, jest stvořeno pro příjemný a klidný letní pobyt. Veliké zachovalé hvozdy vydechující posilující ozon a lahodná lučinatá údolí s četnými potoky a říčkami i s hladinami rybníků s pískčitým dnem, skýtajících příjemné koupání. Celé okolí položené v příhodné nadmořské výšce asi 500 m. n. m., je vlastně prvním stupněm naší lesnaté Šumavy a jest celé protkáno turistickými značkami.

Nepomuk leží na staré, kdysi proslavené »fišerovské silnici«, spojující naše světové lázně (Karlovy Vary, Mariánská Lázně, Jáchymov) s Vídní a s jinými městy, pročež v letní době projíždí tu denně sta automobilů. Město ovšem nově vydlážděno. Líbezný zjev starobylého zámku Zelenohorského, jehož bílé zdi, vysoko vytýčené nad okolí, lesy příjemně pozdraví každého, kdo k nám zavítá, uvábí nejen ty, kdož blíži se k nám v automobilech, ale i ty, kdož vyhlížejí z oken vlaku na trati Vídeň—Cheb. Z ná-

Nepomuk - celkový pohled. — Totalansicht. — Vue totale. — Total view.

draží lze se dostati do města levnými autobusy a autodrožkami.

Poutní kostel **sv. Jana** (hlavní pouť dne 16. května každého roku), jest znamenitým dílem Kil. I. Dientzenhofera, arciděkanský chrám sv. Jakuba (již r. 1330 farní), obdivovaný Tomkem i Vocelem, jest z nejskvělejších gotických staveb široké oblasti. Na arciděkanství jest pozoruhodné museum.

Nepomuk, opředený již legendou Svatovojtěšskou, je prastaré místo a byl střediskem rozlehlé državy klášterní. Proslul svými zlatými báněmi a v století X. sněmy a sjezdy tří zemských krajů. Když znamenitý klášter nepomucký byl zničen »Žižkou«, uchvátili statky církevní (i se Zelenou Horou a Nepomukem) Švamberkové, kteří vydali naší vlasti několik znamenitých politiků a umění milovných bodnostářů. Po nich přišli sem Mansfeldové, jež odkázali panství Auersperkům, po nichž vrátila se Zelená Hora do českých rukou (nynější majitel p. Karel Plavec). Na Zelené Hoře nalezen byl rukopis »Libušin soud«; zdejší krajina jest literární tvorbou Alexandra Berndorfa, jehož spis Zelená Hora jest vhodným i jako průvodce po zdejším okolí.

Zámek Zelená Hora (2 km, 533 m), překvapí i nejnáročnějšího cestovatele neboť v jeho nesčetných síních (90) shromážděno jest tolik památek, zbraní, obrazů, rytin, nábytku, že nám se zdá, jako bychom byli nějakým kouzlem zaváti do říše pohádek. U paty Zelené Hory ve vsi Klášteře jsou smutné, avšak pozoruhodné zříceniní slavného a výstavného kdysi kláštera nepomuckého, který měl 7 kostelů a v němž žilo 300 mnichů.

V polesí **»Chýlava«** jest vyhlídková »Velká skála«, pod ní romantické »Viléminino údolí« s řekou Úslavou a trochu výše »Buková Hora«. (640 m) jedinečná lesní reservace, zbytek pradávných porostů šumavských.

V Žinkovech (7 km) jest zámek, kterýž shlukem svých různých slohů, věžiček, arkád a arkýřů, zrcadlících se v hladině rybníka, činícího dojem jezera, připadá nám jako zjev z »Tisíce a jedné noci«; tu i zříceniny hradu Potštejna a idylická poustevna. U kostela staré pěkné sochy světců. »Pomahačovo museum«.

Lázně **Letiny,** rodiště bratří Lamblů, jsou perlou našeho kraje a byly útulkem Heydukovým, Klostermannovým a jiným. Tiché rašelinné lázně v lesích.

Vesnice **Prádlo** v údolí Úslavy a v klíně lesů je místečkem tak idylickým, že bys podobné těžko hledal. Je zvěčněno obrazy malíře Čeňka Fouska a památkou poslední cesty J. K. Tyla.

Polesí **»Kakovské«** s vyhlídkovým kamenem (a s chrámem Dienzenhoferovým v obci Nicov) může svými starobylými a znamenitými porosty četně soupeřiti i se srdcem šumavských hvozdů.

Vrch sv. Markéty (662 m s kapličkou) odmění nás podmanivým panorámem na řetěz šumavských velikánů. Pod ní Oselec se zámkem, kdysi sídlem hrabětě Viktora z Boos-Waldeků, překladatel Vrchlického a Machara. Opodál idylická Kotouň a Podhůří, lesnatá a idylicky romantická oblast hájská opěvovaná románem Berndorfovým »V červáncích a jitru našeho znovuzrození«. Vytrvalí turisté vycházejí z Nepomuku na »Třemšín« nebo opačným směrem přes Žinkovy ke Klatovům, neb přes Sv. Markétu do Horažďovic.

Nepomuk (soudní okres Nepomuk), 1741 obyvatel národnosti české, v místě: poštovní a telegr. úřad, berní úřad, četnická stanice, okresní soud.

Lékaři: MUDr. Baroch Frant., MUDr. Podzemský Karel, MUDr. Královec Karel, MUDr. Královcova Marie, lékárna Zd. Berndorfa.

Hotely: »Kadlec«, »Panský dům«, »U Vavřínů«, »U Sýkorů«.

Peněžní ústavy: Spořitelna města Nepomuku, Okresní záložna hospodářská, Živnostenská záložna.

Notáři: Braun Vratislav.

Advokáti: JUDr. Kohout Václav.

Zvěrolékař: MVDr. Jež Eduard.

V místě stálý biograf, koupání v krásných rybnících, tennis, rybolov, sportovní hřiště.

Veškeré informace podá: Městský úřad v Nepomuku.

Nepomuk

unter der Zelená Hora.

Die Stadt **Nepomuk,** Mittelpunkt ihrer Umgebung, ist durch ihren altertümlichen Charakter und durch ihren sowohl hier, als auch im Auslande bekannten Patron, den Hl. Johann von Nepomuk bekannt. Die Gemeinde ist zu einer Sommerfrische wie geschaffen. Ihre reichen Waldbestände und die saftigen Wiesengründe durchdringen die Luft mit Ozon und ihre Berge und Täler, welche mit Wegmarkierungen bezeichnet sind, geben Gelegenheit, den Urlaub oder die Ferien voll auszunützen. Der Ort und seine Umgebung mit zahreichen Teichen liegt

Nepomuk. - Kolébka Sv. Jana. Vnitřek chrámu Sv. Jana Nepomuckého, Dienzenhoferova stavba. — Nepomuk: Wiege des hl. Johannes. Innere des Domes zu Sct. Johan v. Nepomuk. (Erbaut v. Dienzenhofer. — Nepomuk: Le berceau de St. Jean. Intérieur de l'église de St. Jean de Nepomuk. (Construit par Dienzenhofer.) — Nepomuk: St. John's craddle. Interior of the Nepomuk St. John's church. (Built by Dienzenhofer.)

in einer Seehohe von 500 m ü. d. M. und bildet die erste Stufe des Böhmerwaldes.

Nepomuk liegt an der alten, beruhmten »Fischerstrasse«, die schon in alten Zeiten die Verbindung zwischen den bohmischen Kurorten (Karlsbad, Marienbad und Joachimsthal) und Wien hergestellt hat. Heute durchfahren diese Gemeinde zur Sommerszeit täglich hunderte von Automobilen. Die Stadt ist selbstverständlich ausgezeichnet gepflastert. Die Umrisse des altertümlichen Grunberger Schlosses begrussen nicht nur den Besucher des Städtchens Nepomuk selbst, sondern auch die durchfahrenden Autotouristen und die Fahrgäste der Eisenbahnstrecke Eger—Wien. Diese schöne Burg überragt die ganze Gegend. Vom Bahnhof erreicht man die Stadt bequem und billig mittels Autobus oder Taxi.

Eine besondere Sehenswurdigkeit von Nepomuk ist die von K. I. Dienzenhofer erbaute **Wallfahrtkirche des Hl. Nepomuk,** weiters die Erzdekanalkirche zu St. Jacob und das hier untergebrachte Museum. Die letztere der Kirchen ist im gothischen Stil erbaut.

Besonders besucht ist der Ort zur Zeit des Namentages des Hl. Johann d. i. am 16. Mai eines jeden Jahres.

Der Ort **Nepomuk,** schon durch die St. Albert Legende bekannt, war der Sitz eines weitreichenden Klostersprengels. Er wurde durch seine goldenen Bullen und durch die Reichstagssitzungen der Dreiländermächte bekannt und berühmt. Als das Nepomuker Kloster mitsamt dem Orte und dem Grünberger Schloss durch Žižka vernichtet wurde, fielen die geistlichen Besitzungen in die Hände der Schwamberger, welche unserer Heimat eine Reihe berühmter Männer schenkten. Nachher gingen diese Besitztümer in den Besitz der Linie Mansfeld uber, welche die Herrschaft wiederum denen von Auersperk vermachte. Zuletzt kamen die Besitztümer jedoch wieder in tschechische Hände und gehören derzeit einem gewissen Herrn Plavec. Die Grunberger Burg ist der Fundort der bekannten Handschrift »Libuscha's Gericht«. Die hiesige Gegend bildete das Motiv zu den Arbeiten des Schriftstellers Alex. Berndorf, dessen Brochure »Grünberg« auch sehr gut als Führer der ganzen Umgebung verwendet werden kann.

Das Grürberger Schloss (2 km, 533 m) uberrascht selbst den verwöhntesten Reisenden, da dasselbe in seinen unzähligen Räumen (90) ungeheuer wertvolle Sammlungen beinhaltet. Unter diesen finden wir hauptsächlich Waffen, Möbel, Bilder, Radierungen usw. Der Besucher scheint sich ins Zauberland versetzt. Am Fusse des Grünen Berges, im Dorfe **Klášter,** befinden sich die traurigen aber sehenswurdigen Reste des Nepomuker Klosters, welchem 7 Kirchen unterstanden und in dem uber 300 Monche lebten.

In der waldreichen Gegend **»Chýlava«** befindet sich der Aussichtspunkt »Velká skála« (»Grosser Fels«), mit dem Ausblick auf das romantische »Wilhelminental« mit dem Flüsschen Úslava und dem wenig hoher gelegenen Berge »Buková hora« (640 m), einer einzigartigen Waldreservation, welche die Ueberreste des urwaldartigen Böhmerwaldes birgt.

In **Žinkov** (7 km) befindet sich ein Schloss, welches den Besucher in »Tausend und eine Nacht« versetzt: seine Türmchen, Türme, Arka-

Nepomuk - náměstí (školy.) Bývalá »Piaristická kolej«. - Nepomuk - Marktplatz (Schulen). Ehemaliges »Piaristen-Kolleg«. — Nepomuk - La place du marché. (Ecoles). L'ancien collège de piaristes. — Nepomuk - Market-place. (Schools). The ancient Piarist-college.

Zámek Žinkovy. — Schloss Žinkovy. — Le château de Žinkovy. — Žinkovy - castle. Zámek Zelená Hora - vstupní brána. — Schloss »Grünberg« - Einfahrtstor. — Le château de Zelená Hora - Porte cochère. — Zelená Hora - castle - Entrance-gate.

den und Giebel in den verschiedensten Baustilen spiegeln sich im Schlossteich, welcher aussieht wie ein See. Desgleichen befindet sich hier die Ruine des Schlosses Potštejn und eine idyllische Einsiedlerhüte. Bei der Kirche sehen wir alte Heiligenstandbilden. Im Orte ist das »Pomahač-Museum«.

Bad Letiny, die Perle dieser Gegend war der öftere Aufenthaltsort berühmter Männer, wie Heyduk, Klosterman usw In den tiefen Wäldern sind reiche Moorlager.

Das Dorf **Prádlo**, im Tale des Flüsschens Úslava, bildete wegen seiner idyllischen Lage und seiner Schonheit das Motiv zu zahlreichen Skizzen und Gemälden des Malers Čeněk Fousek.

Die **»Kakover Wälder«** mit Aussichtsstein (und mit dem im Orte Nicov von Dienzenhofer erbauten Kirchlein), sind so alt und schön, dass sie selbst mit den romantischesten Waldwinkeln des tiefsten Böhmerwaldes konkurrieren.

Der **St. Margarethenhügel** (662 m mit Kapelle) überrascht den Besucher mit seiner herrlichen Aussicht auf die Bergkette des Böhmerwaldes. Unter demselben das Dorf Oselec mit seinem Schloss, dem ehemaligen Wohnsitz des Grafen Viktor Boos-Waldek, dem Uebersetzer Vrchlickýs und Machars. Wenig entfernt davon die Orte Kotouň und Podhůří, eine waldreiche und romantische Gegend, welche im Berndorfer Roman »V červáncích a jitru našeho znovuzrození« beschrieben wird. Ausdauernde Touristen gehen von Nepomuk aus, um den »Třemšín« zu besteigen, oder in entgegengesetzter Richtung, über Žinkov nach Klattau, oder aber über den St. Margarethenhügel nach Horažďovice.

Die Stadt Nepomuk (Gerichtsbezirk Nepomuk) zählt 1.741 Einwohner čechischer Nationalität.

Im Orte befindet sich ein Post- und Telegraphenamt, ein Steueramt, eine Station der staatlichen Gendarmerie und ein Bezirksgericht.

Aerzte: MUDr. Fr. Baroch, MUDr. K. Podzemský, MUDr. K. Královec, MUDr. Marie Královec, Apotheke des Mg. Ph. Berndorf.

Hotels: »Kadlec«, »Panský dům« (»Herrenhaus«), »Vavřina« und »Sýkora«.

Geldinstitute: Sparkassa der Stadt Nepomuk, Landwirtschaftliche Bezirkssparkasse, gewerbliche Vorschusskasse.

Notar: JUDr. Vratislav Braun.

Advokaten: JUDr. Václav Kohout.

Tierarzt: MVDr. Eduard Jež.

Im Orte befindet sich ein permanentes Kino, Tennisplätze und ein Fussballplatz. Badegelegenheit in den nahen herrlichen Teichen und Fischfang.

Informationen aller Art erteilt das Stadtamt Nepomuk.

La ville de
Nepomuk
près de Zelená Hora.

La ville de **Nepomuk**, centre de ses environs, est très connue par son patron, célèbre au pays et à l'étranger, St. Jean de Nepomuk. La commune est prédestinée à une villégiature. Ses riches forêts et ses prairies verdoyantes rendent l'air ozonique et ses montagnes et vallées, les chemins desquelles sont bien indiqués facilitent les excursions et les promenades. La ville et ses environs avec de nombreux étangs est située à une altitude de 500 m. au-dessus du niveau de la mer et forme l'entrée de la Forêt Bohémienne.

Nepomuk se trouve sur la vieille route célèbre de »Fischer), qui desservait déjà autrefois les villes d'eaux bohémiennes: (Karlovy Vary, Mariánské Lázně, Jáchymov) et Vienne. A présent une foule d'autos passe par la commune en été. La ville est bien pavée. Les contours du vieux château de Zelená Hora souhaitent le bienvenu aux visiteurs de la ville ainsi qu'aux touristes qui ne font que passer en auto ou en chemin de fer. Le beau château surpasse toute la contrée. On atteint la ville facilement et à bon marché par autobus ou par taxis.

L'église de pèlerinage de St. Nepomuk, bâtie par K. J. Dientzenhofer, l'église archidécanale

de St. Jacques en style gothique ainsi que le musée sont des bâtiments remarquables.

Une fois par an, le 16 mai, fête de St. Jean, beaucoup d'étrangers visitent la ville.

Nepomuk, célèbre par la légende de St. Albert, était le siège d'un puissant couvent, renommé pour ses bulles d'or et pour les séances du Reichstag des trois pays. Lorsque le couvent de Nepomuk fut détruit ensemble avec la commune et le château de Zelená Hora par Žižka, les bénéfices tomberent entre les mains des Schwamberg qui firent don à notre patrie de beaucoup d'hommes célèbres. Plus tard ils devinrent propriété de la ligne de Mansfeld qui les léguait pour sa part aux Auersperk. Finalement les biens revenaient aux Tchèques et à présent ils appartiennent à M. Plavec. Dans le château de Zelená Hora on découvrit le manuscrit célèbre: »Le jugement de Libuša«. La contrée de Nepomuk inspirait l'écrivain Alex. Berndorf, dont la brochure de »Zelená Hora« pourra très bien servir de guide pour tous les environs.

Le château de Zelená Hora (2 km. 533 m.), émerveille même les touristes les plus difficiles par ses nombreuses salles (90) et par ses collections de grand prix. Il y a surtot des armes, meubles, tableaux, gravures à l'eau-forte etc. Le visiteur semble être au vrai paradis. Au pied de la montagne de Zelená Hora. dans le village de Klášter se trouvent les ruines du couvent de Nepomuk, qui sont dignes d'être vues, où il y avait 7 églises et plus de 300 moines.

Dans la contrée riche en bois de **»Chýlava«** il y a le belvédère de »Velká skála« qui permet une belle perspective dans la vallée idyllique de »Wilhelmine« avec le petit fleuve de Úslava et la montagne située un peu plus haut de »Buková Hora« (640 m.) avec une forêt unique qui comprend les restes de la forêt vierge de la Bohême.

A Žinkov (7 km.) il y a un château qui évoque les »Mille et une nuits«. Ses tourelles et ses tours, ses arcades et ses faîtes se reflètent dans l'étang du château ayant l'air d'un lac. De plus il y a une ruine du château de Potštein et un ermitage idyllique. Près de l'église on voit de vieilles statues de saints. Dans le village se trouve le musée de »Pomahač«.

La ville d'eaux de **Letiny,** la perle de la contrée, était souvent visitée par des hommes célèbres comme Heiduk, Klosterman etc. Dans les forêts profondes il y a de nombreux terrains marécageux.

Le village de **Prádlo,** dans la vallée du petit fleuve de Úslava, inspirait souvent le peintre Čeněk Fousek pour des esquisses et des tableaux, grâce à la beauté de ses environs.

Les **forêts de Kakov,** avec le belvédère et la petite église, construite par Dienzenhofer au village de Nicov, sont d'une beauté exquise. Elles ne sont même pas surpassées par les coins romantiques de la Forêt Bohémienne.

La colline St. Marguerite (662 m. avec la chapelle) permet une perspective magnifique sur les chaînes de montagnes de la Forêt Bohémienne. En bas il y a le village de Oselec avec le château, ancienne résidence du comte Victor Boos-Waldek, traducteur de Vrchlický et de Machar. Non loin de là se trouvent les villages de Kotouň et de Podhůří, région riche en bois et romantique, décrite dans le roman: »V červáncích a jitru našeho znovuzrození.« Des touristes infatigables pourront entreprendre l'ascension du »Třemšín«, ou ils iront de l'autre côté à Klatovy par Žinkov ou bien en passant par la colline Ste. Marguerite à Horažďovice.

La ville de Nepomuk (district de Nepomuk) a 1741 habitants de nationalité tchèque.

Dans la ville il y a un bureau de poste et de télégraphe, un bureau des contributions, une gendarmerie de l'Etat, un tribunal d'arrondissement.

Médecins: MUDr. Fr. Baroch, MUDr. K. Podzemský, MUDr. K. Královec, MUDr. Marie Královec, Mg. Ph. Berndorf avec sa pharmacie.

Hôtels: »Kadlec«, »Panský dům«, »Vavřina«, »Sýkora«.

Banques: Caisse d'épargne de la ville de Nepomuk, caisse agricole d'épargne du district, caisse industrielle de prêts.

Notaire: JUDr. Vratislav Braun.

Avoué: JUDr. Václav Kohout.

Vétérinaire: MVDr. Eduard Jež.

Cinéma permanent, courts de tennis, place de football. Bains dans les beaux étangs voisins, Pêche à la ligne.

Pour informations s'adresser à la mairie de Nepomuk.

Nepomuk

pod Zelenou Horou.

The town of **Nepomuk** pod Zelenou Horou is of archaic character and the lively centre of its surroundings. It is well known by its advowee John of Nepomuk. The parish is a model summer-resort. There are deep woods and green meadows, there is tonic in the air, all the paths and ways are well indicated — all in all, Nepomuk is just the right place where to spend your holidays! Many nice ponds are in the surroundings and the place forms the first step to Bohemian Forest. (500 m. above sea-level.)

Nepomuk lies on the old and famous »Fischerroad«, forming already in old times the connection with the Bohemian spas (Karlovy Vary, Mariánské Lázně, Jáchymov) and Vienna. Nowa-days a hundred of cars are crossing the parish in summer-time. There is a first rate pavement in the town, of course. The old Zelená Hora castle fascinates not only visitors of the town, but even car-tourists and travellors of the railway-line Cheb-Vienna. The beautiful manor overtowers all the region. The town is within easy reach by bus or taxi.

A real sight is the **pilgrimage church of St. Nepomuk,** built by K. J. Dientzenhofer, the archdeanery-church of St. Jacob and the museum. St. Jacob's church is built in Gothic style.

Nepomuk: Vnitřek gotického chrámu sv. Jakuba. — Nepomuk: Inneres des gothischen Domes zu St. Jakob. — Nepomuk: Intérieur de l'église gothique de St. Jacques. — Nepomuk: Interior of the Gothic St. Jacob's church.

At the festival of St. John (15th. of May the town is crowded. **Nepomuk,** well known by the legend of St. Albert, had been the seat of a large monastery-diocese. It became famous by its Golden Bulls and the Reichstag's sessions of the Three Countries. When the monastery in Nepomuk was destroyed by Žižka, at the same time as the place and Zelená Hora-castle, the estates of the church fell into the hands of the Švamberk family, who gave many a famous man to our conutry. Later on the lineage Mansfeld got the estates and left them to the Auersperk family. Finally the estates came back into Czech hands and now-a-days they belong to Mr. Plavec. In the Zelená Hora castle there was found the famous manuscript »Libušin soud« (the judgement of Libuša). The town and its surroundings have been described in the works of the author Alex. Berndorf. His book Zelená Hora is a very good guide for all the surroundings, too.

Zelená Hora-castle (2 km. 533 m.) fascinates all tourists. In its innumerable halls are the most valuable collections, chiefly: Arms, furniture, pictures, gratings, etc. The tourist seems to be in fairyland. At the foot of Zelená Hora, in the village Klášter, there are the remarkable ruins of the Nepomuk monastery, formerly ruling over 4 churches with 300 monks. In the woody region **Chýlava,** there is the spot commanding a good view »Velká skála« (large mountain) with the view on the romantic »Wilhelmina-alley«, with the small river Úslava and the mountain »Buková hora« (640 m.), an unique reservation, guarding the remainders of primeval Bohemian Forest.

In **Žinkov** (7 km.) there is a castle and now the tourist seems to be in a fairytale of »Thousand and One Nights.« The turrets, towers, arcades and gables in quite different styles are mirroring in the castle-pond. There you find the ruins of Potštein-castle, too, and an idyllic eremitage. Near the church you see old statues of saints. The »Pomahač museum« is in this place, too.

The spa **Letiny** is the pearl of this region and very often famous men came there for a long stay. (Hejduk, Klosterman, etc.). In the deep woods there are rich mud-layers.

The village **Prádlo,** in the valley of Úslava-river, has often been painted in its idyllic beauty by Čeněk Fousek.

The **Kakovské-woods,** with a look out stone and a small church built in Nicov by Dientzenhofer, are old and beautiful and competing with the most romantic forest-corners of the deepest Bohemian Forest.

St. Margaret's hill (622 m. with a chapel) charms all tourists by its splendid view on the mountain-range of the Bohemian Forest. At its slope there is the village Oselec with its castle, the former residence of count Victor Boos-Waldeck, the translator of Vrchlický and Machar. In the proximity are the parishes Kotouň and Podhůří, a romantic region, adorned with forests described in Berndorf's novel »V červáncích a jitru našeho znovuzrození«.

Skilled tourists start from Nepomuk to ascend the Třemšín or, opposite to it, via Žinkov to Klatovy, or still another way via St. Margaret's hill to Horažďovice.

The town Nepomuk (district Nepomuk) has 1741 inhabitants of Czech nationality. There is a post- and telegraph-office in the place, a revenue-office, a military police-force and a district-court.

Physicians: MUDr. Fr. Baroch, MUDr. K. Podzemský, MUDr. K. Královec, MUDr. Maria Královec and a dispensary of Mg. Ph. Berndorf.

Hotels: »Kadlec«, »Panský Dům«, »Vavřina« and »Sýkora«.

Banks: Savings-bank of the town Nepomuk, Agricultural district savings-bank, Industrial savings-bank.

Notary: JUDr. Vratislav Braun.

Lawyer: JUDr. Václav Kohout.

Veterinary surgeon: MVDr. Eduard Jež.

In the place there is a cinema, tennis-courts and a football-ground. Bathing in the near splendid ponds. Angling. The Nepomuk town-office gives gladly information of all kind.

Kladruby, klášterní kostel (1726). Svojšín, zámek (1723). Trpisty, zámek (1730). Kladruby, nová budova konviktu.

Kladrau, Klosterkirche (1726). — Schweissing, Schloss (1273). — Trpist, Schloss (1730). — Kladrau, Neues Konventsgebäude. — Kladruby, Eglise conventuelle. — Svojšice, château. — Trpisty, château. — Kladruby, le nouveau convent. — Kladruby, Conventual-church. — Svojšín, the castle. — Trpisty, the castle. — Kladruby, the new convent.

Stříbro.

Podle kronik založeno 1131 (za vévody Soběslava I.), od 1183 dobývání stříbrné, pak především olověné rudy, od 1243 podle listin městem; od 1266 (1275) královské město, od 1252 krajský soud; kdysi královské horní město, Klášter Johanitů 1183—1244, klášter Křižovníků 1244—1437, klášter Minoritů 1253—1785. První doba rozkvětu ve XIV. století (městské knihy od 1362, nejprve latinské, pak české, od 1704 německé; nyní většinou v plzeňském archivu musea), rodiště Jakoubka ze Stříbra († 1429); městský znak 1469; druhá doba rozkvětu v XVI. století (renaisanční stavby): radnice 1543 a 1589; mostecká věž 1560, městský chrám 1565, hřbitovní kostel 1574, patricijské domy s portály rustika a později barokovými dvojštíty, mezi nimi tak zv. »Norimberský dům«, 1585, nyní čís. 13. — V XVI. a v XVII. století proslulé stříbrské světlé pivo, živnosti soukenická, zvonařská a jiné; 1623—1634 jako zástava pod Ilowem; 22.—23. února 1634 prošel tudy Valdštýn, jehož mrtvé tělo odpočívalo pak až do 27. V. 1636 v klášteře Minoritů; od 1682 německá škola, od 1686 německé úřadování magistrátu, 1696—1870 papírový mlýn. V XVIII. století barokové přestavby (městský chrám, klášterní kostel, který jest od roku 1792 zříceninou), 1742 až 1925 městský sbor ostrostřelců (1806, 1815 střílení do terče), od r. 1809 hudební konfederace, nyní zpěvácký spolek; válečné 1427 (husitské války), 1639 a 1645 (Švédové), 1742 (válka o rakouské dědictví), 1800 až 1813 (napoleonské války), 1812 až 1830 stavba silnice, pak 1929 kanalisace a stavba nového gravitačního vodovodu s moderním odsávacím zařízením, 1930 až 31 erární dláždění ulic. Po opakujících se pokusech o havířství (1183, 1410, 1558, 1696, 1812) první zastavení 1909, znovuzahájení 1915, příp. 1924/5, poslední zastavení podniku (Severní a Leo-šachta) 1930. Nyní okresní a školní město v západních Čechách se 6.000 obyvateli, z toho 88% Němců, položené na obou březích řeky Mže, 395 m nad mořem; sídlo okresního úřadu a k němu náležejících úřadů, okresní soud, státní gymnasium (1870), státní učitelský ústav (1899), čtyřtřídní měšťanská škola, chlapecká a dívčí škola obecná, česká obecná a měšťanská škola, živnostenská škola pokračovací, klášterní škola v kláštěře školních sester u sv. Kříže; studentský konvikt, kino Invalidů (hraje třikráte týdně) s moderní aparaturou, světové panorama (1936); více továren v nádražní čtvrti: západočeský průmysl sklářský a dřevařský, akc. spol., Justovy kokosové běhouny a rohože, Hospodářské skladištní a podnikové družstvo, okresní konsum a spořitelní spolek »Vorwärts« s 89 prodejnami v okolí, městská cihelna, umělecké kamenictví Alois Donnert a Frant. Donnert u nádraží a firmy Karel Kraus a Frant. Janda na Hřbitovní ulici, 3 opuštěné horní podniky, 3 turbiny v údolí Mže — majitel Elektrický spolek severních okresů šumavských; dále privátní elektrárny J. Heinz

Starý severský náhrobek. — Nordischer Grabhügelbau. — Tombe ancienne des habitants du nord. — Ancient northern burying-place.

mann, Vilém Harzer, nájemná auta a autobusy do okolních obcí a k nádraží, autosprávkárny (Glosauer, Penkert, Kuffner, Schmitzer), 6 benzinových čerpacích stanic (Vacuum, Sphinx, Fexim, Kralupol, Zikmund, Fanta), 3 pily (Západočeská sklárna a dřevařský průmysl, akc. spol., pila Jana Hackera, Krippner — Isabelino údolí), 8 mlýnů (mlýnské skladiště s elektrárnou, vodní mlýn s turbinami Heinzmann Richard (mlýn Harlas), Jan Harzer (Panský mlýn), Václ. Harzer (Červený mlýn), Richard Forscht (Mlýn u Všech svatých), Václav Meyerl (Cechovní mlýn), Lor. Krippner (Mlýn Kost), Frant Himmel (Nový mlýn); pivovar z roku 1197, moderně zařízený, vaří výborné pivo, moderně zařízené jatky s chladiči, dva dobře prosperující, moderně zařízené hotely se 60 hostinskými pokoji, tekoucí voda studená i teplá, dobrá a levná kuchyně (»U města Prahy«, majitel Alexander Wiesinger a »U bílého Lva«, majitel Karel Schober, oba na náměstí), mnoho hostinců s tanečními síněmi, 4 peněžní ústavy (Spořitelna města Stříbra v radnici, Hospodářská okresní záložna ve vlastním domě, živnostensko úvěrní záložna, platebna Německé agrární a průmyslové banky), tiskárny Viktor Hassold (administrace časopisu »Stříbrské Listy«), Robert Frötschl (administrace »Nová Pošta«, okresního listu »Budoucnost«); 4 lékaři (MUDr. V. Müller, MUDr. Karel Gerstner, MUDr. Richard Weiner a MUDr. Jan Meyer), 1 zubní lékař (MUDr. Max Zunterstein), 2 zvěrolékaři (Ant. Schneider, MVDr. Willi Kuchař), 2 zubní technici (Jindř. Biehl a Willy Engel); 4 advokáti (Dr. Ignác Weil a Dr. A. Panz, Dr. O Deschmann, Dr. Frant. Ziegler a Dr. Bedřich Hassold); moderní koupaliště s nejlépe zařízeným pohostinstvím (majitel Karel Zelzer); vlastní sportovní místa pro kluziště, tennis, kopanou různých spolků a sportovních klubů, jako Německá tělocvičná jednota. Sokol, Německý sportovní klub, vojenské posádky a privátní; rybářství a příležitost honitby; bezprašné, dobře udržované ulice; vojenská posádka; stanice státní železniční trati Cheb—Plzeň—Praha (i pro rychlovlaky), pošta, telegraf, automatický telefon, přes 150 účastníků rozhlasu. Pohodlné procházky do přírodního parku s dobře zachovaným portálem u vchodu (1612 na domě čís. 63, 1936 nově postaveném), do Petrova lesa se starogotickým kostelíkem (1300), na Rondsberg (468 m) se zajímavými obrazy křížové cesty, úhlavským údolím k letovisku »Obecní mlýn« (majitel Alfred Heinzmann, nejlépe zařízeno a vedeno manžely Fügertovými), nebo lesem Girna k zámku knížete Aladara Windischgrätze a k bývalému klášternímu kostelu Kladruby (1726); další výlety do Svojšína k zámku hraběte JUDr. Klemense Podewils-Juncker-Bigatto, do Trpist k velkostatku a barokovému zámku Rudolfa Kubinského, autobusem k hradní zřícenině Volfštejn na 700 m vysoké hoře téhož jména u Černošína, do Boru k prohlídce krásného zámku se starobylým parkem Lowensteina, do Přimdy na hradní zříceninu (837 m), vlakem do lázní Mariánských, Konstantinových, do průmyslového velkoměsta Plzně a jinam. Stříbro má 815 domů, stavby nověj-šího data jsou státní Učitelský ústav (1902), kasárny (1906), úřední dům čís. 511 (1903), pomník bojovníků (1924), arcibiskupský studentský kon-

Kostelíček v starogotickém slohu. — Kirchlein im altgot. Baustil. — Chapelle en style ogival. — Small church in Gothic style.

vikt (1928), úřední budova elektrického spolku (1931), konečně mnoho novostaveb na koncích ulic a krásné vily. Po jednotlivých roztroušených nálezech (Skapce, Kšice, Přovany) začali archeologové ze Stříbra systematické vykopávky na četných pohřebištích v okolí (přes 200 mohylovitých hrobů), jakož i od roku 1933 pokusné vykopávky u Malovic, Únehle, Kšic na »Čertově kameni« a na »Stolce«, Ostrovu a jinde, jejichž bohaté historické výsledky (keramiky, spěžové nástroje) jsou uloženy ve vlastních vitrinách městského musea (založeno 1906), přístupné vědě i laikům. R. 1936 byla na stříbrském městském pozemku (nad Butovem) odhalena nordická mohyla z doby asi 2 000 let př. Kr. se zajímavými přídavky (museum) a zpřístupněna k všeobecná prohlídce pro vědu a laika za podpory městské obce a okrašlovacího spolku ve Stříbře.

Literatura o městě Stříbru:

K. L. Watzka, Die kgl. Stadt Mies u. ihre Schicksale, Prag, 1839. F. Pošepný, Der Bergbaudistrikt v. Mies i. B. Wien, 1874, Dr. L. Chevalier, Skizze einer Gesch. d. Bergbaues in Mies, Mitt. d. Ver. f. Gesch., Prag, 1876, Dr. Josef Gerstendörfer, Die Mineralien von Mies, Wien, Akad., 1890, Dr. Georg Juritsch, Geschichtliches v. d. kgl. Stadt Mies (Progr. Gymn.) Mies, 1895, Georg Schmidt, Eine Mieser Chronik des 18. Jahrhunderts, Mies, 1907, Jaroslav Kamper u. Dr. Zdenko Wirth, Topog. d. hist. und Kunstdenkmäler, XXX, der pol. Bez. Mies, Prag, 1911, Karl Hlawaty, Adressbuch u. Führer für den pol. Bez. Mies, 1912, Georg Schmidt, Abriss d. Gesch. d. kgl. Stadt Mies, 1912; Festschr. d. Staatsgymn. Mies, 1920, Georg Schmidt, Priv. u. Urk. d. Stadt Mies in Reg.-Form S. A. 1921, Festschrift. d. D. K. V. 1926 (Bergstadt Mies) Sud. Heimatgaue Heft 36; Festschrift zur 800-jahrfeier d. Bergstadt Mies 1931, Führer durch die Mieser Bilderausstellung 1929. (Verlag d. Museums.)

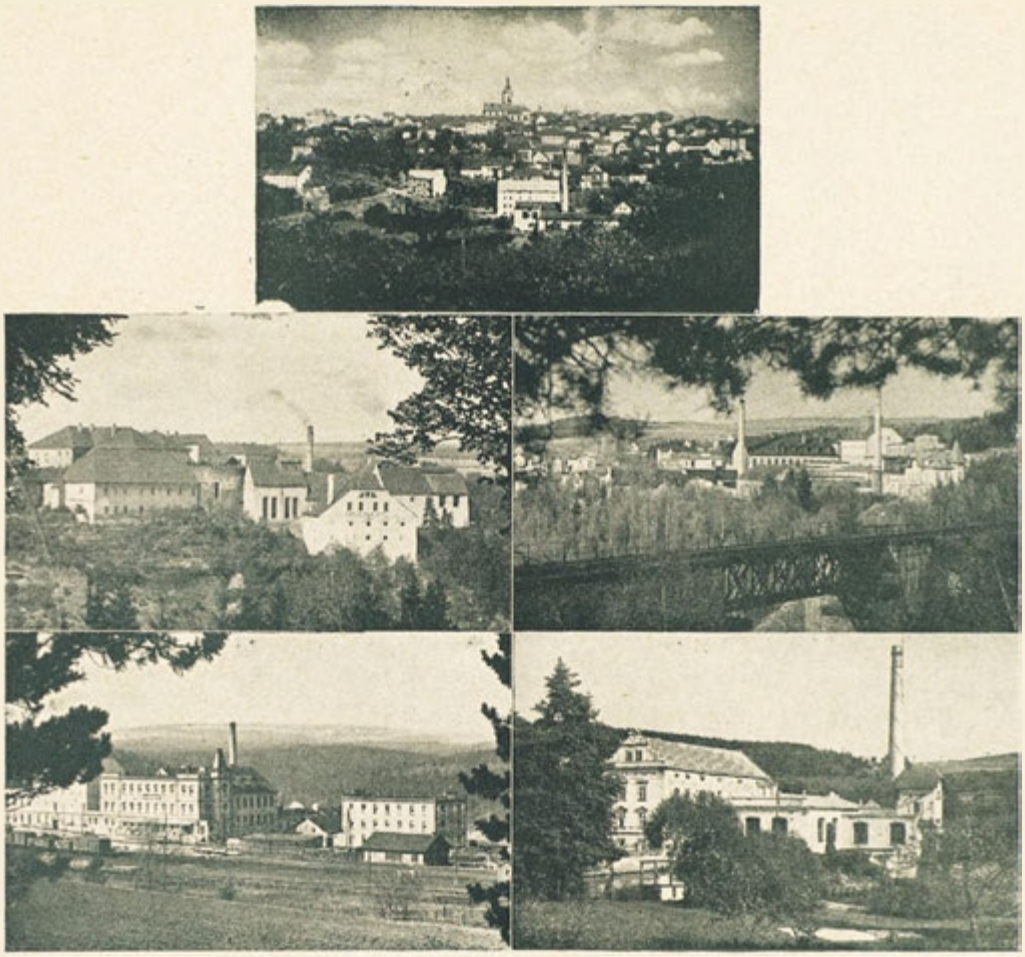

Významné podniky ve Stříbře. — Die hauptsächlichsten Unternehmungen der Stadt Mies. — Entreprises principales de la ville de Stříbro. — Main enterprises in the city of Stříbro.

Mies.

Nach Chroniken 1131 (unter Herzog Sobieslav I.) gegründet, seit 1183 Bergbau auf Silber-, dann vor allem auf Bleierze, seit 1243 urkundlich Stadt, seit 1266 (1275) königliche Stadt, seit 1252 mit Provinzialgericht; ehemals kgl. Bergstadt. Johanniterkloster 1183—1244, Kreuzherrenkloster 1244—1437, Minoritenkloster 1253—1785. Erste Blütezeit im 14. Jahrhundert (Stadtbücher seit 1362, erst lateinisch, dann tschechisch, seit 1704 deutsch; jetzt meist im Pilsener Museal-archiv), Heimat des Jacobellus v. Mies († 1429); Stadtwappen 1469; zweite Blüteperiode im 16. Jahrhundert. Renaissancebauten: Rathaus 1543 u. 1589; Bruckenturm 1560, Stadtkirche 1565, Friedhofskirche 1574, Patrizierhäuser mit Rustikaportalen u. später barockisierten Doppelgiebeln, darunter das sog. „Nürnberger Haus" 1585, jetzt Nr. 13. Im 16. u. 17. Jahrh. berühmtes Mieser Weissbier, Tuchmacher, Glokkengiesser- u. a. Gewerbe; 1623—1634 unter der Pfandherrschaft Jlows; 22., 23. Feber 1634 Durchzug Wallensteins, dessen Leiche dann bis 27. 5. 1636 im Minoritenkloster ruhte; seit 1682 deutsche Schule, seit 1686 deutsche Amtierung des Magistrates; 1696—1870 Papiermühle. Im 18. Jahrh. barocke Umbauten (Stadtkirche, Klosterkirche, letztere seit 1792 Ruine). 1742—1925 bürgerl. Schützenkorps (1806, 1815 Schiessscheiben), seit 1809 Musikalische Konfoderation, jetzt Gesangverein; Kriegsleiden 1427 (Husitenkriege), 1639 u. 1645 (Schweden), 1742 (österr. Erbfolgekrieg), 1800—1813 (Napoleonische Kriege). 1812 bis 1830 Strassenbau, dann 1929 Kanalisation und Bau einer neuen Gravitationswasserleitung mit moderner Entsäuerungsanlage, 1930—31 ärarische Strassenpflasterung. Nach wiederholten Bergbauversuchen (1183, 1410, 1558, 1696, 1812) erste Einstellung 1909, Wiederaufnahme 1915, bezw. 1924—25, letzte Betriebseinstellung (Nord- und Leoschacht) 1930. Nunmehr Bezirks- u. Schulstadt in Westbohm. mit 6.000 Einwohnern, davon 88% Deutsche, an beiden Ufern

der Miesa malerisch gelegen in 395 m Seehöhe; Sitz d. Bezirksbehörde mit den dazu gehörigen Staatsämtern, Bezirksgericht, Staatsgymnasium (1870), Staatslehrerbildungsanstalt (1899), 4kl. Bürgerschule, Knaben- u. Mädchenvolksschule, tschechische Volks- u. Bürgerschule, gewerbl. Fortb. Schule, Kloster d. Schulschwestern v. heil. Kreuz mit Klosterschule; Studentenkonvikt, Invalidenkino (3 Spieltage) mit modernster Apparatur, Weltpanorama (1936); mehrere Fabriken im Bahnhofsviertel: die Westböhm. Glas- u. Holzindustrie A. G., Just's Kokosläufer- u. Mattenweberei, landw. Lagerhaus- u. Betriebsgen., Kreiskonsum- u. Spargenossenschaft „Vorwärts" mit 89 Verkaufsstellen i. d. Umgebung, städt. Ziegelei, Kunststeinerzeugung Alois Donnert, Franz Donnert beim Bahnhof u. die Firmen Karl Kraus u. Franz Janda a. d. Friedhofsstrasse, 3 aufgelassene Bergwerksanlagen, 3 Turbinenanlagen im Miesatale — Besitzer d. Elektrizitätsverband d. nördl. Böhmerwaldbezirke; ferner private Elektrizitätswerke (Hans Heinzmann, Wilhelm Harzer), Mietautos u. Autobuse n. d. umliegend. Orten u. zur Bahn, Autorep. Werkst. (Glosauer, Penkert, Kuffner, Schmitzer), 6 Benzinzapfstellen (Vacuum, Sphinx, Fexim, Kralupol, Zikmund, Fanta), 3 Sägewerke (Westböhm. Glas- u. Holz-Ind. A. G., Joh. Hackers Sägewerk, Krippner - Isabellental), 8 Mühlen [Langerhausmühle m. elektr. Betrieb, Wassermühlen m. Turbinen Heinzmann Rich. (Harlassmühle), Hans Harzer (Herrnmühle), Wenzel Harzer (Rotemühle), Rich. Forscht (Allerheiligenmühle), Wenzel Meyerl (Zechmühle), Lor. Krippner (Knochenmühle), Franz Himmel (Neumühle)]; Brauerei aus dem Jahre 1197, modern eingerichtet, Ausstoss von Ia Bieren, modernst eingerichteter Schlachthof mit AS Kühlanlage, 2 bestrenommierte, modern eingerichtete Hotels, mit 60 Fremdenzimmern, fliessendem Wasser, Warmwasseranlage, guter preiswerter Küche („Zur Stadt Prag", Besitzer Alexander Wiesinger u. „Zum weissen Lowen", Besitzer Karl Schober — beide am Marktplatze), mehrere Gasthöfe mit Sälen, 4 Geldinstitute (Sparkasse d. Stadt Mies i. Rathause, landw. Bez. Vorschuss. Kasse i. eigenen Hause, gewerbl. Kredit- u. Vorschusskasse, Zahlstelle d. deutsch. Agrar- u. Industriebank), Buchdruckereien Viktor Hassold (Zeitungsverlag „Mieser Zeitung"), Robert Frotschl (Zeitungsverlag »Neue Post«); Kreisblatt (»Zukunft«); 4 Aerzte (MUDr. W. Müller, MUDr. Karl Gerstner, MUDr. Rich. Weiner u. MUDr. Hans Meyer), 1 Zahnarzt (MUDr. Max Zunterstein), 2 Tierärzte (Ant. Schneider, MVDr. Willi Kuchař), 2 Zahntechniker (Heinr. Biebl u. W. Engel); 4 Advokaten: (Dr. Ign. Weil u. Dr. A. Panz, Dr. O. Deschmann, Dr. Frz. Ziegler u. Dr. Fritz Hassold); modernes Strandbad mit besteingerichteter Gastwirtschaft (Besitzer Karl Zelzer), eigene Sportplätze für Eislauf, Tennisspiel, Fussball d. Vereine u. Sportklubs, wie Deutsch. Turnverein, Sokol, Deutscher Sportklub, von d. Garnison u. v. Privaten; Fischerei- u. Jagdgelegenheit; staubfreie, schön gepflegte Strassen; Garnison, Station d. Staatsbahnlinie Eger—Pilsen—Prag (auch für Schnellzüge), Post, Telegraf, Telefon (automatisiert), über 150 Radio-Ab. Bequeme Spaziergänge i. d. Naturpark mit gut erhaltenem Eingangsportale (1612 v. Hause Nr. 63, 1936 neu aufgestellt), in den Petruswald mit altgot. Kirchel (1300), auf den Rondsberg (468 m) mit int. Kreuzwegbildern, durch d. Auhlawatal zur Sommerfrische — »Gemeindemühle« (Besitzer Alfr. Heinzmann, besteingeführt u. betreut von d. Eheleuten Fugert) oder durch den Girnawald zum Schlosse d. Fürsten Aladar Windischgrätz u. zur ehemal. Klosterkirche Kladrau (1726); weitere Ausflüge nach Schweissing zum Schlosse d. Grafen JUDr. Klemens Podewils-Juncker-Bigatto, nach Trpist zum Grossgrundbesitz u. Barockschloss des Rudolf Kubinzky, mit Autobus zur Burgruine Wolfstein am 700 m hoh. Wolfsberg b. Tschernoschin, nach Haid zur Besichtigung des schön. Schlosses mit alter Parkanlage des Fürsten Löwenstein, nach Pfraumberg mit Burgruine (837 m), mit der Bahn in die Kurorte Marienbad, Konstantinsbad, nach der Industrie-Grosstadt Pilsen u. a. O. Mies zählt 815 Häuser. Bauten neueren Datums sind die Staatslehrerbildungsanstalt (1902), die Kaserne (1906), das Amtshaus Nr. 511 (1903), das Kriegerdenkmal (1924), das erzb. Studentenkonvikt (1928), d. Amtsgeb. d. Elektrizitätsverbandes (1931), endlich viele Neubauten a. d. Strassenein gängen u. schöne Villen. Nach einzelnen Streufunden (Kapsch, Kscheutz, Piwana) begannen Archäologen aus Mies systematische Erhebungen über zahlreiche Gräberfelder in der Umgebung (über 200 Hügelgräber) sowie seit 1933 Versuchsgrabungen (bei Malowitz, Unola, Kscheutz am »Teufelsstein« und auf der »Stelka«, Ostrau u. a. O.), deren reichhaltige urge-

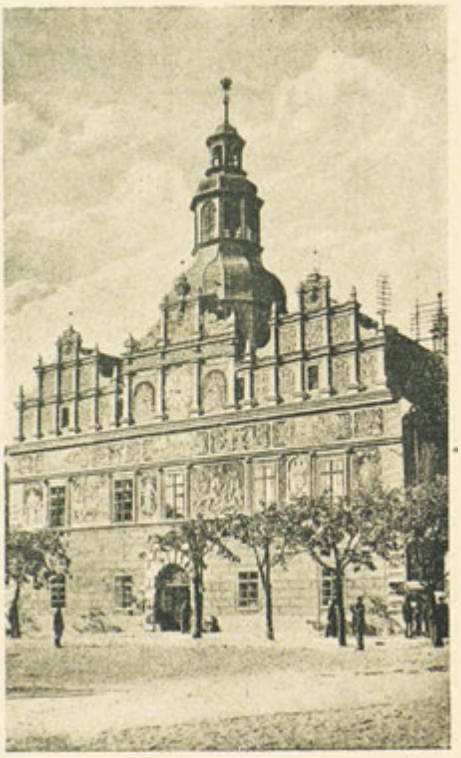

Radnice ve Stříbře. — Rathaus in Mies. — L'hôtel de ville. — Townhall in Stříbro.

schichtliche Ergebnisse (an Keramiken, Bronzesachen) im Stadtmuseum (gegr. 1906) in eigenen Vitrinen geborgen, der Wissenschaft u. den Laien zugänglich sind. 1936 wurde auf Mieser Stadtgrund (oberhalb Wuttau) ein nordischer Grabhugelbau aus etwa 2000 v. Chr. G. mit interessanten Beigaben (Museum) blossgelegt u. als Schaustuck für die Allgemeinheit mit Unterstützung der Stadtgemeine u. d. Verschönerungsvereines Mies zur allgemeinen Besichtigung zugänglich gemacht.

Literatur über Mies:

K. L. Watzka, Die kgl. Stadt Mies u. ihre Schicksale, Prag, 1839, F. Pošepný, Der Berg baudistrikt v. Mies i. B. Wien, 1874, Dr. L. Chevalier, Skizze einer Gesch. d. Bergbaues in Mies. Mitt. d. Ver. f. Gesch., Prag, 1876, Dr. Josef Gerstendörfer, Die Mineralien von Mies. Wien, Akad., 1890, Dr. Georg Juritsch, Geschichtliches v. d. kgl. Stadt Mies (Progr. Gymn.) Mies, 1895, Georg Schmidt, Eine Mieser Chronik des 18. Jahrhunderts. Mies, 1907, Jaroslav Kamper u. Dr. Zdenko Wirth, Topogr. d. hist. und Kunstdenkmäler, XXX, der pol. Bez. Mies. Prag, 1911, Karl Hlawaty, Adressbuch u. Führer für den pol. Bez. Mies. 1912, Georg Schmidt, Abriss d. Gesch. d. kgl. Stadt Mies, 1912; Festschr. d. Staatsgymn. Mies, 1920, Georg Schmidt, Priv. u. Urk. d. Stadt Mies in Reg. - Form S. A. 1921, Festschrift. d. D. K. V. 1926 (Bergstadt Mies), Sud. Heimatgaue Heft 36; Festschrift zur 800-jahrfreier d. Bergstadt Mies 1931, Fuhrer durch die Mieser Bilderausstellung 1929. (Verlag d. Museums.) Festschriften des Gesangvereines 1909, 1934; der Fr. Feuerwehr 1912

Stříbro.

La ville de Stříbro a été fondée suivant les chroniques en 1131 par le duc Sobieslas I. Depuis 1183 l'exploitation des mines d'argent (d'où le nom de la ville) et surtout du minerai de plomb a été entreprise. Ville depuis 1243, ville royale dès 1266 (1275), Stříbro, qui était jadis ville royale minière, est siège du tribunal de province depuis 1252. Successivement il y avait les couvents des ordres suivants: les chevaliers de Saint-Jean (1183—1244), de la croix (1244—1437), des frères mineurs (1253—1785). La première époque de prospérité avait lieu au 14e. siècle, comme les annales de la ville (depuis 1362) le démontrent. Ces annales étaient rédigées d'abord en latin, ensuite en tchèque, depuis 1704 en allemand, la plupart d'elles se trouve à la salle des archives du musée de Plzeň.

La ville est la patrie de Jacobellus de Mies (mort 1429). Les armes datent de l'année 1469. La deuxième époque de prospérité (16e. siècle) est caractérisée par les bâtiments en style renaissance, tels que: l'hôtel de ville (1543 et 1589), le tour du pont (1560), l'église de la cité (1565), l'église du cimetière (1574). De cette époque datent également les maisons particulières avec les portails rusticaux et plus tard avec les pignons doubles en style baroque. Parmi ces maisons il y a la célèbre »maison de Nuremboug«, bâtie en 1585, (à présent no. 13). Le 16e. et le 17e. siècles se distinguent par la fabrication de la fameuse bière blanche, l'industrie des draps, la fonderie de cloches etc.

De 1623 à 1634 la ville était hypothéquée à How. Wallenstein passa par la ville avec ses troupes le 22 et le 23 février 1634. Son corps gisait au couvent des frères mineurs jusqu'au 27 mai 1636. L'école allemande a été fondée en 1682, depuis 1686 la langue officielle de la magistrature était allemande. De 1696 à 1870 il y avait l'industrie des moulins à papier.

Au 18e. siècle on entreprit des reconstructions baroques: l'église de la cité, l'église du couvent (ruine depuis 1792). Le corps de tireurs de la ville existait de 1742 à 1925 (tirs à la cible: 1806, 1815) et la confédération musicale (à présent »Gesangverein«) depuis 1809.

La ville avait beaucoup à souffrir des guerres différentes: 1427, guerre des Hussites, 1639 et 1645, guerre des Suédois, 1742, guerre de la succession d'Autriche, 1800—1813, guerres napoléoniennes.

De 1812 à 1830 on commença la construction de routes, en 1929 canalisation et établissement d'un nouvel aqueduc centrifugal avec un systè-

Mostecká věž a vchod do městských sadů. — Brückenturm u. Eingangsportal zum Stadtpark. — Tour du pont et entrée au parc municipal. — Bridge-tower and entrance to the Municipal Park.

Státní učitelský ústav a úřad elektrárenského svazu. — Staats-Lehrerbildungsanstalt und das Amtsgebäude des Elektrizitätsverbandes. — École d'Etat normale et le bureau de l'Union de l'électricité. — State Teacher's training School and administration building of the Electric WorkUnion.

me de pompage moderne, en 1930/31 pavoisement des rues par l'État. Après des essais répétés d'exploitation de mines (1183, 1410, 1558, 1696, 1812) vint la première cessation en 1909, reprise en 1915 (1924/25) et la cessation finale des mines Severní et Leo 1930. Voilà un abrégé d'histoire de la ville de Stříbro.

A présent c'est un chef-lieu de district et une ville d'écoles à l'ouest de la Bohême. Le nombre d'habitants est 6000, dont 12% de Tchèques. La ville est située sur les deux rives du fleuve de Mže à une altitude de 395 m. et offre un aspect pittoresque. Elle est le siège de la soupréfecture et des bureaux joints de l'État, du tribunal d'arrondissement, du collège d'État (1870), de l'école normale (1899) de l'école primaire supérieure de 4 classes, de l'école primaire pour garçons et filles, des écoles tchèques primaire et primaire supérieure, de l'école de perfectionnement professionnel, de l'école conventuelle des religieuses du couvent de la Sainte Croix. Il y a aussi un internat gratuit pour étudiants et un cinéma (»Invalidenkino«) avec 3 représentations par semaine, actualiatés mondiales (1936).

Comme entreprises industrielles mentionnons les usines situées au quartier de la gare, telles que: industrie de bois et de verre de la Bohême du nord, S. A.; tissage de tapis de coco et de nattes, maison Just; l'union coopérative agricole d'entrepôt et d'installation; la société de consommation du district et l'union d'épargne »Vorwärts« avec 89 magasins aux environs; la tuilerie municipale, la fabrication de pierres d'art, Alois Donnert, Franz Donnert, près de la gare ainsi que les maisons Karl Kraus et Franz Janda à la rue du cimetière (Friedhofstr.); 3 exploitations minières abandonnées, 3 turbines dans la vallée de Miesa (propriétaire: l'union d'électricité des districts de la Bohême du nord, puis les usines électriques privées Hans Heinzmann, Wilhelm Harzer). Une garage de taxis et d'autobus à louer, pour aller à la gare ou bien aux environs, ainsi qu'une réparation d'autos est propriété des M. M. Glosauer, Penkert, Kuffner, Schmitzer et les 6 pompes d'essence appartiennent aux maisons suivantes: Vacuum, Sphinx, Fexim, Kralupol, Zikmund, Fanta. De plus il y a 3 scieries (l'industrie de bois et de verre de la Bohême occidentale, la scierie de Johann Hakker et celle de Krippner, Isabellental) et 8 moulins (»Lagerhausmuhle« avec force électrique, moulin à eau avec turbines Richard Heinzmann »Harlassmuhle«; Hans Harzer »Herrnmuhle«; Wenzel Harzer »Rote Muhle«; Richard Forscht »Allerheiligenmuhle«; Wenzel Meyerl »Zechmuhle«; Lorenz Krippner »Knochenmuhle«; Franz Himmel »Neumuhle«). La brasserie date de 1197, elle est installée à la page; export de bière excellente. L'abattoir moderne contient des réfrigérants A. S.

Hôtels à recommander: »Zur Stadt Prag« (propr. Alexander Wiesinger), »Zum weissen Löwen« (propr. Karl Schober), tous les deux à la place du marché. 60 chambres bien meublées, eau courante, chauffage central, cuisine soignée et bon marché. Il y a également plusieurs auberges avec des salles de danse. Banques: la caisse d'épargne de la ville de Stříbro dans l'hôtel de ville, la société agricole de prêts dans son propre immeuble, la société professionnelle de crédit et de prêts, bureau de la banque allemande, agrarienne et industrielle. Des imprimeries nous citerons: Victor Hassold, édition du journal »Mieser Zeitung«, Robert Frötschl, édition du journal »Neue Post«, journal du district »Zukunft«.

4 médicins ont leur résidence permamente dans la ville: MUDr. V. Mueller, MUDr. Karl Gerstner, MUDr. Richard Weiner, MUDr. Hans Meyer. De plus il y a 1 dentiste, MUDr. Max Zunterstein, 2 vétérinaires, Anton Schneider, MVDr. Willi Kuchař, 2 dentistes-techniciens, Heinrich Biebl et Willi Engel, 4 avocats, Dr. Ignatz Weil et Dr. A. Panz, Dr. O. Deschmann, Dr. F. Ziegler et Dr. Fritz Hassold. L'établissement de bain à la plage a un restaurant moderne (propr. Karl Zelzer). Il y a des vélodromes spéciaux pour le patinage et le tennis. Jeu de football des unions et clubs sportifs comme »Deutscher Turnverein, Sokol, deutscher Sportclub« ainsi que de la garnison et des privés. Pêche à la ligne et chasse. Les rues sont bien entretenues et sans poussière. La ville est garnison et station de la ligne du chemin de fer d'Etat Cheb—Plzeň—Praha (aussi pour les rapides) et possède des bureaux de poste, télégraphe, téléphone automatique; plus de 150 abonnés T. S. F.

On peut faire des promenades dans le parc de la nature avec un portail d'entrée (1612, de la maison no. 63 rétabli en 1936), dans la forêt de St. Pierre avec une petite église ogivale, construite en 1300, sur la montagne »Rondsberg« (altitude 468 m.) avec des tableaux très intéressants du Calvaire, à travers la vallée d'Auhlawa à la villégiature »Gemeindemuhle« (propr. Alfred Heiz-

mann, bien aménagée et gérée par M. et Mme. Fügert), ou par la forêt de Girna au château du prince Aladar Windischgrätz et à l'ancienne église conventuelle de Kladruby (1726).

Des excursions plus longues seraient p. e. à Svojšín, au château du comte Klemens Podewils-Juncker-Bigatto, docteur en droit, à Trpist, pour visiter la propriété et le château en style baroque du Rudolf Kubinzky, à Bor, pour voir le beau château avec le vieux parc du prince Loewenstein, à la montagne de Přimda avec la ruine du château (altitude 837 m.), par autobus à la montagne de Volfštejn, près de Černošín, avec la ruine du château (altitude 700 m.), par train aux villes d'eaux de Mar. Lázně, Konstant. Lázně, à la métropole d'industrie Plzeň etc.

La ville de Stříbro a 815 maisons. Des bâtiments plus récents sont: l'école normale d'Etat (1902), la caserne (1906), la mairie no. 511 (1903) le monument commémoratif des guerriers (1924), l'internat gratuit archiépiscopal pour étudiants (1928), le bureau public de l'union d'électricité (1931), enfin beaucoup de maisons privées et de villas.

Apres quelques trouvailles isolées à Skapce, Kšíce, Pňovany, les archéologues de Stříbro entreprirent des fouilles systématiques dans les nombreuses sépultures des environs (plus de 200 tombeaux de tertre). Depuis 1933 on a également commencée des tentatives de fouille près de Malovice, Únchle, Kšíce (»Čertův Kámen« et »Stelka«), Ostrov et ailleurs. Les riches résultats d'histoire primitive comme céramique, objets en bronze, se trouvent à présent au musée de la ville (fondée en 1906) dans des vitrines spéciales, accessibles aux érudits et aux amateurs. En 1936 on découvrit sur le territoire de la ville de Stříbro, au-dessus de Butov, une construction de tertre nordique (environ 2000 avant J. Ch.) avec des objets intéressants (au musée) et qui est maintenant ouverte au public à l'aide de la municipalité.

Littérature sur la ville de Stříbro (Mies): K. L. Watzka: Mies, ville royale et ses fortunes, Prague 1839; F. Pošepný: Le district des mines de Mies en Bohême, Vienne 1874; Dr. L. Chevalier: Abrégé d'histoire de l'exploitation minière à Mies, Prague 1876; Dr. Josef Gerstendoerfer: Les minéraux de Mies, Vienne 1890; Dr. Georg Juritsch: Evénements historiques de la ville royale de Mies, 1895; Georg Schmidt: Chronique de la ville de Mies du 18e. siècle, Mies 1907; Jaroslav Kamper et Dr. Zdenko Witrh: Topographie des monuments d'histoire et d'art du district de Mies, Prague 1911; Karl Hlawaty: Bottin et guide pour le district de Mies, 1912; Georg Schmidt: Précis d'histoire de la ville royale de Mies, 1912; Programme du collège de l'Etat à Mies, 1920; Georg Schmidt: Privilèges et documents de la ville de Mies, 1921; D. K. V., 1926; (Ville de montagne de Mies), Programme pour la fête de 800 ans de la ville de montagne de Mies, 1931; Guide par l'exposition de tableaux 1929 (édition du musée).

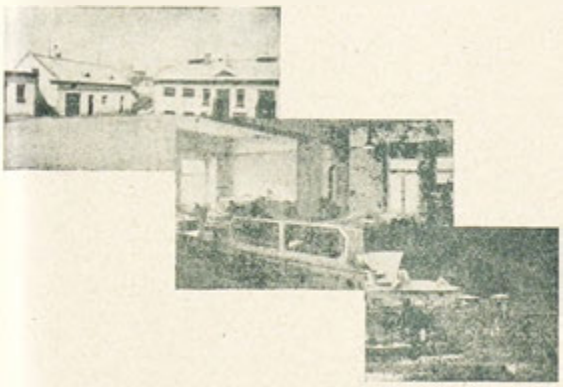

Městské jatky, městská spořitelna a koupaliště. — Städt. Schlachthof, städt. Sparkasse und Strandbad. — Labattoir municipal, caisse d'épargne municipale et bains. Municipal slaughter-house, Municipal Savings Bank and bath.

Stříbro.

In old chronicles we read that Stříbro was founded in 1131 under the reign of the Duke Sobieslav the First. Since 1183 there mining of silver, later on of lead; since 1243 Stříbro has been town, since 1266 (1275) a royal town, since 1252 a town with a provincial-court. Formerly it was a royal mining-town. The monastery of St. John was built from 1183—1244, the Kreuzherren-monastery from 1244—1437, the Minorits-monastery from 1253—1785.

Stříbro had its first florescence in the 14th. century. The chronicles of the town date from 1362, they were written at first in latin, later on in Czech, only since 1704 they have been German. Most of them are in the roll-chamber of the museum in Plzeň. Stříbro is the native town of Jacobellus of Mies. (1429). Its coat-of-arms dates from 1469. Stříbro had its second florescence in the 16th. century. There are many beautiful buildings in Renaissance-style: the townhall 1543—1589, the bridge-tower 1560, the town-church 1565, the cemetery-church 1574 and many houses of patricians, with rustica-porches and doublegables (later on changed in Baroquestyle), among them the so-called Nuernberg-House (1585), now Nr. 13. In the 15th. and 17th. century the pale beer of Stříbro was famous. There were many drapers and bell-founders. From 1623—1634 Stříbro was under the reign of Ilow as a mort-gage. On the 22nd. and 23rd. of February 1634 Wallenstein passed through the town. Until the year 1636 his corpse lay in the Minorits-monastery. The first German school was founded there in 1682; since 1686 the town-council has been officiating in German language. The first paper-mills were founded in 1696. In the 18th. century many alternations in Baroque-style were done (town-church, conventual church, the last one a ruin since 1792). From 1742—1925 the civil riflemen, 1815 target-practice. Since 1809 Stříbro has got a musical confederation, called »Gesangverein«. Many a time Stříbro had to suffer from war. 1427 there were the Hussite-wars,

1639 and 1645 the Swedes were in the town, 1742 Austrian war of succession, 1800—1813 Napoleonic wars.

From 1812—1830 many streets were built, in 1929 canalisation was undertaken and the building of a new gravitation-aqueduct with an up-to-date neutralisation-construction. In 1930/31 there were done the street-pavings by the public treasury. Several times there were made experiments in mining (1183, 1410, 1588, 1696, 1812), the first cessation was in 1909, fresh beginning in 1915, than final abandoning of the mine.

Nowadays Stříbro is a district- and school-town in western Bohemia with 6000 inhabitants, 88% are of German nationality. The town of Stříbro is picturesquely lying on both the sides of the Mže-river (395 m. above sea-level), It is the seat of the district authorities and of the public offices; there is a state's college (1870), a training college for teachers (1899), a higher elementary school of four forms, a boys' and girls' elementary school, a Czech elementary and a higher elementary school, a technical school, a convent and a convent-school under the leading of the nuns of the Holy Cross, and a commons free board for students.

Stříbro has got quite a modern cinema (»Invalidenkino«, performances 3 times a week, world's actualities 1936) as well as several factories in the station-quarter, e. g.: The west-Bohemian glass- and wood-industry, joint-stock company and the weaving-mill of Just, production of cocoanut matting. There is an agricultural store-house and a work-syndicate, a co-operative society and a savings-bank »Vorwaerts« with 89 shops in the surroundings, a municipal brick-yard, artificial stone-production by Alois Donnert, Franz Donnert near the station and the firms Karl Kraus and Franz Janda in the Friedhofstrasse (church-yard street), three abandoned mines, three turbine-constructions in the Mže-valley, (proprietor: electric works of North-Bohemian- Forest-districts), further private electric works: Hans Heinzmann, Wilhelm Harzer, cars and busses on hire to all surrounding places and to the station, repairing of cars: Glosauer, Penkert, Kuffner, Schmitzer; 6 petrol pumps (Vacuum, Sphinx, Fexim, Kralupol, Zikmund. Fanta).

There are three sawmills (West Bohemian Glass and Wood Works, jointed stock company, Joh. Hacker's sawmill, Krippner- Isabellental), 8 mills [storehouse-mill, driven by electricity, water-mills and turbines), Rich. Heinzmann, (Harlass-mill), Hans Harzer, (Herrn-mill), Wenzel Harzer (Red-mill), Richard Forscht, (Allerheiligen-mill), Wenzel Meyerl (Zech-mill), Lorenz Krippner (Bone-mill), Fr. Himmel (New-mill)].

The brewery from the year 1197 with up-to-date equipment, provides for the expedition of excellent ale. There is also a modern slaughter-house with AS refrigerator.

Recommendable hotels with up-to-date conveniences as running water, central heating, 60 guest-rooms, cheap and good board, are: »Zur Stadt Prag«, proprietor Alexander Wiesinger and »Zum weissen Loewen«, proprietor Karl Schober, both of them on the market-place, and several inns with large rooms.

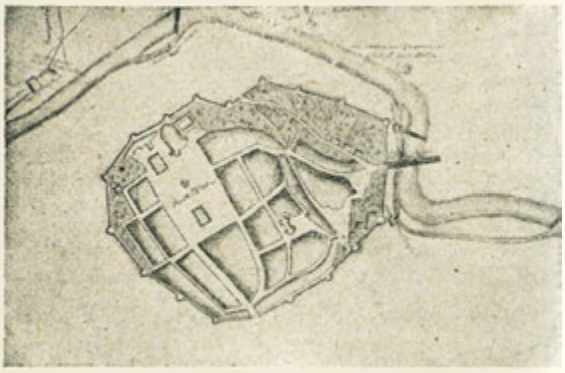

Půdorys města Stříbra (z roku 1779). — Grundriss der Stadt Mies (aus dem Jahre 1779). — Plan de la ville (de l'année 1779.) — Plan of the city (of the year 1779).

4 banks: Savings-bank of Stříbro in the town-hall, agricultural district loan-society in its own building, industrial credit and loan-society, pay-counter of the German Agrar- and Industrie-bank. Printing-offices: Viktor Hassold, paper's edition of the »Mieser Zeitung«, Robert Froetschl, paper's edition of the »Neue Post«, and the district-paper »Zukunft«.

4 physicians have their permanent residence in the place: MUDr. W. Mueller, MUDr. Karl Gerstner, MUDr. Richard Weiner and MUDr. Hans Meyer, 1 surgeon-dentist: MUDr. Max Zunterstein, 2 veterinary surgeons: Anton Schneider, MVDr. Willi Kuchař, 2 dentists: Heinrich Biebl and Willy Engel, 4 lawyers: Dr. Ignaz Weil and Dr. A. Panz, Dr. O. Deschmann, Dr. Franz Ziegler and Dr. Fritz Hassold.

There is a modern bathing-establishment on the shore with a well managed restaurant (proprietor Karl Zelzer), special skating-grounds, tennis-courts, football place of associations and sporting-clubs like »Deutscher Turnverein«, »Sokol«, »Deutscher Sportclub«, of the garrison and of private people. Angling and hunting.

Streets are dustless and in good conditions. Halt of the state's railway-line Cheb—Plzeň—Praha (also for fast trains), post-, telegraph- and telephone-office (automatic phone), more than 150 radio-subscribers.

Recommendable walks are: to the Nature-park with a well preserved entrance-porch (1612) from the house Nr. 63, newly set up in 1936, to the Petrus-Forest with an old church in Gothic style (1300), to Ronds-Mountain (altitude 468 m.) with interesting crossway-pictures, through Auhlawa-valley to the summer health-resort »Gemeindemuehle« (proprietor Alfred Heinzmann, well managed by Mr. and Mrs. Fuegert) or through Girnawood to the castle of prince Aladar Windischgraetz and to the former conventual church of Kladruby (1726), Further excursions would be: to Svojšin (castle of the count Dr. jur. Klemens Podewils-Juncker-Bigatto), to Trpist (propriety and castle of Rudolf Kubinzky), to Bor, in order to visit the beautiful castle and the old park of the prince of Loewenstein, to Přimda-mountain with a castle-ruin (altitude 837 m.), by bus to Volfštejn near Černošin (altitude 700 m.) with the

castle-ruin Volfštejn, by train to the spas Mar. Lázně, Konstant. Lázně, to the big industrial town Plzeň etc.

Stříbro has got 815 houses. Newer buildings are: public training-college for teachers (1902), the barracks (1906), the town-hall nr. 511 (1903), warrior's monument (1924), the archiepiscopal commons free board for student's (1928), the official building of electricity-union (1931) and finally many new buildings and nice villas. After isolated foundations (Skapce, Kšice, Pňovany) archaeologists from Stříbro began systematic inquiries about the manifold tombfields in the surroundings (more than 200 hill-graves). Since 1933 they have undertaken experimental excavations near Malovice, Unehle, Kšice (»Čertův kámen« and »Stelka«), Ostrov etc., the rich results of earliest history of which, like ceramics, bronze objects etc. have been brought to the town' museum (founded in 1906). There they are kept in own glass vitrines, thrown open to scientists and amateurs. In 1936 there was discovered in the Stříbro district (above Butov) a Norse hill-grave construction, from the year at about 2000 before Christ, with interesting supplements (v. museum). Now it has become accessible to the public with the aid of the municipality and of the society for the improvement of urban scenery at Mies.

Literature on Stříbro: K. L. Watzka: Fates of Mies, royal town; Prague 1839. — F. Pošepný: Mining-district of Mies; Vienna 1874. — Dr. L. Chevalier: Short history of minig at Mies; Prague 1876. — Dr. Joseph Gerstendoerfer: Minerals of Mies; Vienna 1890. — Dr. Georg Juritsch, historical events of the royal town of Mies; Mies 1895. — Georg Schmidt: Chronic of the 18th. century of Mies; Mies 1907. — Jaroslav Kamper and Dr. Zdenko Wirth: Topography of the monuments of history and art of the political district of Mies; Prague 1911. — Karl Hlawaty: Directory and guide for the political district of Mies; 1912. — Georg Schmidt: Short History of the royal town of Mies; 1912. — Festive pamphlet of the state's college in Mies; 1920. — Georg Schmidt: Privileges and registers of Mies; 1921. Festive pamphlets of D. K. V., 1926 (mountain-town of Mies) — Festive pamphlets for the 800 year's festival of Mies; 1931. — Guide through the picture exhibition of Mies; 1929 (edition of the town's museum).

Letovisko Pivoň. — Sommerfrische Stockau. — La villégiature de Pivoň. — Pivoň, a summer-resort.
Zájezdní hostinec »Konrád Riess«. — Einkehrhaus des »Conrad Riess.« — L'auberge de »Conrad Riess«. — »Conrad Riess« - inn.

Horšovský Týn

a jeho okolí.

V rozlehlém údolí říčky Radbuzy, na silnici kdysi velmi důležité pro obchodní spojení Prahy s Řeznem, rozprostírá se malebně okresní město Horšovský Týn.

Knížecí zámek trauttmansdorffský, bývalé pevné biskupské sídlo, tyčící se na skále na severozápadě města, prastaré zdivo **arciděkanství** na místě dřívější kapituly a **kapucínský klášter,** lemující město na východě, jsou dnes kamenými památníky slávy města a posledními svědky oněch dávných dob, kdy arcibiskupové a biskupové z Řezna, Pasova, Bamberka a Prahy se sjížděli v bohatém doprovodu do hrdého panského sídla.

Město položeno jest ve výši 377 m nad mořem, má 503 obytných domů a jeho obyvatelstvo v počtu kolem 3.350 s početnou českou menšinou

Horšovský Týn — Bischofteinitz:
Celkový pohled. — Sv. Anna. — V údolí Radbuzy. — Dolní náměstí. — Nová čtvrt. — Měšťanský parní pivovar. — Horní náměstí.
Totalansicht. — St. Anna. — Im Radbuzatal. — Unterer Ring-Neues Viertel. — Bürgerl. Dampfbrauerei. — Oberer Ring.
Vue totale. — Ste. Anne. — Dans la vallée de Radbuza. — La place inférieure du marché. — Le quartier nouveau. — La brasserie civile à vapeur. — La place supérieure du marché.
Total view. — Sta. Anne. — In Radbuza-valley. — Lower market place. — New quarter. — Civil steam-brewery. — Upper market-place.

v pokojném souladu cení si přednosti klidného venkovského života.

Německá a česká mateřská školka, české a německé školy obecné a měšťanské pečují o vzdělání mládeže, tělocvičné a sportovní spolky o její tělesnou výchovu, pěvecký spolek a řada jiných společenských sdružení přinášejí oživující změnu do všední jednotvárnosti venkovského života.

Město je sídlem okresního úřadu, okresního soudu, posádkového velitelství, berní správy a berního úřadu, katastrálního měřičského úřadu, důchodkové kontroly, poštovního a telegrafního úřadu, správy státních lesů a statků, 4 advokátů, notáře, 5 lékařů, 2 zvěrolékařů, civil. geometra, 3 zubních ambulatorií, v místě lékárna a velká drogerie, zemědělská nemocenská pojišťovna, okresní nemocenské pojišťovna s moderně zařízenými vanovými a sprchovými lázněmi. Místní dráha s motorovým provozem, pravidelná autobusová doprava a řada nájemních aut umožňují bezvadné a pohodlné spojení s hlavními dopravními tepnami a významnými obchodními středisky.

Přirozenými půvaby bohatě obdařené městečko a pohostinnost jeho obyvatel splní značnou měrou požadavky každého, kdo hledá odpočinek, zotavení nebo duševní posílení a osvěžení.

Říční lázně v blízkosti města v zákoutí mlýna na Radbuze poskytují svým návštěvníkům radostné osvěžení stejně, jako stinná zahrada »**Turnergarten**« na břehu řeky téměř ve středu města. Procházka sadem **Potok** nebo **městskými sady** podél břehu Radbuzy či **v zámeckém parku** pod korunami věkovitých stromů po tichých cestách s osamělými odpočívadly nezklamala dosud sebe náročnějšího návštěvníka. Výstup ke **sv. Marii Lurdské** bude odměněn vzácně krásným pohledem na severní Šumavu od Javoru a Ostrého přes Čerchov, Lysou Horu a Herštejn až k Přimdě a Sedmihoří.

Kdo hledá staré umělecké památky, nalezne je v Horšovském Týně v hojné míře, byť jen příkladem uvádíme z dávných dob zachované **nástěnné malby** v kostele na předměstí nebo pozoruhodné **sbírky** nově založeného **městského musea.** Konservátor státního památkového úřadu **Msg. Leopold Klíma**, vědychtivého hosta o všem rád poučí. Neméně však zaujmou návštěvníka pohádkové krásy **baroka a pozdní renaisance,** jichž poslední svědkové se řadí k sobě štít ke štítu na týnském náměstí, kterým probíhá nově rekonstruovaná Haselbachská silnice.

Leč i o tělesné blaho návštěvníků jest plně postaráno, řada vzhledných hostinců poskytuje za přiměřené ceny dobrou stravu a čisté a klidné ubytování. Krátká procházka městem seznámí nás s vyhledávanými podniky, které každému hostu zaručují vzorné obsloužení. Již při vstupu na náměstí hledí nám střízlivě a čistě vstříc vysoký dům a uvnitř očekávají nás útul-

né místnosti. Malý jednoduchý štít hlásá: »**Hotel Traube**«. Není třeba nadsazovati, neboť tento podnik se doporučuje sám. Kdo je přítelem myslivosti a holduje dobrému moku, zamíří ke »**Traglovi**«, kdo hledá klid a dobré sousto s neméně dobrým pivem, zajde do hotelu »**Forster**«. Přátelům přírody naskytá se půvabný výhled do údolí Radbuzy z hostince u »**Fitzthumů**«, kde dobrá kuchyně a výtečné víno zpříjemní dobré posezení. Přijede-li unavený návštěvník drahou, radíme mu hostinec »**Wurscher**« u nádraží, kde nalezne ochotné a přátelské přijetí. Leč v městě jest ještě celá řada menších hostinců, jichž snahou jest vždy své hosty plně uspokojiti. Dobré pověsti týnských hostinských pomáhá nemalou měrou **dobré týnské pivo z místního měšťanského nivovaru**, jehož výrobek se těší oblibě i v širokém okolí.

Ale i jinaké zálíby letních hostů budou uspokojeny. Zajímá-li se kdo o zemědělství, navštíví **městský velkostatek**, vzorně spravovaný nájemcem p. Popprem, sportovní rybář bude srdečně přijat v místním rybářském spolku, rovněž přátelé myslivosti naleznou dostatek příležitosti k lovu.

Avšak nejen v Horšovském Týně, ale i v jeho okolí čeká letní hosty a výletníky mnoho půvabných procházek a výletů. Pro poznání okolí můžeme ze zkušenosti doporučiti tento program: Z Horšovského Týna se dáme po státní silnici ke starobylému kostelíku **u sv. Anny**, s hrobkou Trauttmansdorffů v krásném, vzrostlém parku, odbočíme pak po nové okresní silnici kolem **živcových lomů a mlýnů u Mečlova** do **Poběžovic**, prostého to městečka se starým klášterem a pozoruhodným **zámkem Coudenhovů**. Odtud pokračujeme do blízké **Pivoně** se zajímavým a velmi navštěvovaným malým zámkem, zařízeným pro letní hosty. Není neznámé toto milé letovisko se zasněnými lesními stezkami a oblíbeným hostinským **Konrádem Riessem**. Odtud vystoupíme po malé půlhodince **na Lysou Horu**, pověstmi opředený jedlový vrch, odkud vede cesta po hřebeni stále lesem přes **Hirštejn** se zříceninou a krásným rozhledem do Čech a do Bavorska přímo k Čerchovu. Pod Hirštejnem leží vesnička **Vranov**, kde veselý hostinský **Süss** je v dobré paměti nesčetných zimních sportovců. V blízkosti cesty po hřebeni je známé **letovisko Rybník**, kde letní hosté vyhledávají dobré zaopatření ve známém **Saffertově hotelu**. V nedaleké **Pleši**, vyhlášeném šumavském lázeňském místečku, jest to opět čilý majitel **Flor**, který se snaží ze všech sil splniti přání svých hostů. Ubíráme-li se dále rozlehlými lesy a zelenými luhy, přijdeme za nedlouho do **Eisendorfu**, pohraniční obce, jejíž obyvatelé bývali před časem světoznámí svými **kraikářskými výrobky**. Odtud se dáme značenou cestou do **Bělé nad Radbuzou**, kde nás čeká občerstvení dobrým pivem z pivovaru **Kotzova** nebo osvěžení v krásně položeném koupališti, a pokračujeme dále do **Hostouně**, jejíž obyvatelstvo nás přijme s příslovečnou vlídností. Rovněž zde nedaleko v lese krásně položený rybník láká mládež ze široka a daleka k osvěžení. V Hostouni, která je spojena drahou přes Poběžovice s Horšovským Týnem, ukončíme pro tentokrát procházku po týnském okolí, které přátelům přírody skýtá vše, co příroda na krásu a skrytých půvabech může poskytnouti. To jest náš krásný Horšovský Týn a jeho vzácně krásné okolí.

Zveme Vás, vážení letní hosté, přijďte do našeho kraje a rozmnožte řady našich přátel.

Bischofteinitz

und seine Umgebung.

An der einst wichtigen Handelstrasse Prag—Regensburg liegt mählich ins breitausladende Radbusatal eingebettet unsere Bezirksstadt Bischoffteinitz. Das **Schloss der Fürsten von Trauttmansdorff**, hoch aufragend über dem Felsen im Nordwesten der Stadt — wo früher der Bischöfe festes Haus stand — und das uralte Gemäuer der **Erzdechantei** an der Stelle des früheren Kollegiatstiftes, sowie das **Kanuzinerkloster**, das das Bild der Stadt im Osten einsäumt, das sind heute nicht nur der Stadt steinerne Wahrzeichen, sondern insbesondere auch die letzten Zeugen jener hohen fernen Zeit, da die Erzbischöfe und Bischöfe aus Regensburg, Passau, Bamberg und Prag mit ihrem reichen Gefolge ihren Einzug in die stolze Herrenstadt hielten.

In seinen — in einer Seehohe von 377 m. gelegenen — 503 bewohnten Häusern beherbergt die Stadt heute annähernd 3.350 Insassen, die — überwiegend deutscher Volkszugehörigkeit — das ruhige Dasein des friedlichen Landlebens gebührend zu schätzen und zu erhalten wissen.

Deutsche und tschechische Kindergärten und Volks- und Bürgerschulen sorgen für den Unterricht der Jugend, Turn- und Sportvereine für ihre Ertüchtigung, Gesangs- und andere Geselligkeitsvereine sind bemüht, in die Eintönigkeit des Alltages frohe Abwechslung zu bringen.

Bezirksbehörde, Bez.-Gericht, Steueramt, Steueradministration und ein Militärgarnisonskommando, sowie eine Staatsgüter und - Wälder - Verwaltung, 4 Advokaten, 1 Notar, 5 Aerzte, 2 Tierärzte, 3 Zahnambulatorien 1 Apotheke und eine grosse Drogerie, weiters ein Zivilgeometer, eine Landwirtschaftl. Krankenkasse u. eine Bezirkskrankenversicherungsanstalt mit modern eingerichteten Wannen- und Brausebädern befinden sich in unserem Städtchen, das durch eine Lokalbahn mit Motorwagenbetrieb, durch regelmässig verkehrende Autobuse und eine ganze Reihe Autotaxi die Verbindung mit dem grossen Verkehre in klagloser Weise aufrecht erhält.

Die gastfreundlichen Ansässigen und ihr von der Natur mit reicher Schonheit beschenktes

Städtchen bieten dem, der Ausspannung, Erholung, Sammlung oder selbst innere Erhebung sucht, all das, was diesen Wünschen Erfüllung gewährleistet, in bedeutendem Masse.

Eine nahe der Stadt gelegene **Badeanstalt**, wo noch — wie aus ferner Zeit — ein Mühlenrad sein verträumtes Lied singt, bietet ihren Besuchern Lust und Freude. Der sogenannte **»Turnergarten«** spendet kühlen Schatten und angenehme Erfrischung. Ein Spaziergang in den **Potokanlagen,** in dem am rauschenden Radbusaufer angelegte **Stadtparke** oder unter den Kronen der uralten Bäume des **Schlossparkes** hat noch Niemand enttäuscht, möge er noch so erwartungs- und anspruchsvoll die stillen Wege und einsamen Ruheplätze aufgesucht haben.

Ein Aufstieg über **Skt. Maria Lourdes** aber bietet dem schauenden Auge das selten-schöne Bild des nördlichen Böhmerwaldes vom Arber-Osser nordwärts über Schwarzkopf, Lissaberg und Hirschstein bis zum Pfraumberg und zu den Sieben-Bergen.

Wer alte Kunstdenkmäler sucht, findet sie hier im reichem Masse! Nur beispielsweise sei auf die aus längst vergangener Zeit erhaltenen **Wandmalereien** in der Vorstadtkirche hingewiesen. Das neuangelegte, reichhaltige Stadtmuseum bietet des Sehenswerten in hohem Masse! Den Wissensdurst des fremden Gastes stillt sicher gerne unser Konservator des staatl. Denkmalamtes, **Msg. Leopold Klima.** Die neurekonstruierte Haselbacherstrasse führt hier durch die Märchenschönheit des **Barocks und der Spätrenaisance,** deren letzte Zeugen sich am Markte Giebel an Giebel reihen.

Auch für das leibliche Wohl ist Sorge getragen und bieten helle Wirtsstuben und gastliche Einkehrhäuser zu angemessenen Preisen gute Kost und reine, ruhige Schlafstätten.

Und nun wollen wir noch einen ganz kurzen Spaziergang durch die Stadt machen: Da stehen wir gleich beim Eintritte auf den Marktplatz vor einem hohen Hause; nüchtern und rein sieht es uns an und drinnen erwarten uns gemütliche Gasträume. Ein kleines einfaches Schild verkündet: **»Hotel Traube«.** Es braucht nicht zu prangen, denn hier empfiehlt sich die Gastwirtschaft selbst! Wer gerne Jägerlatein hört und ein gutes Bier dabei trinken will, der geht **»zum Tragl«.** Ein ruhiges Plätzchen mit nicht minder gutem Trunke bietet jedem das **Gasthaus »Forster«!** Einen schönen Ausblick ins Radbusatal mit ausgezeichneten, ungefälschten Weinen findet der suchende Gast **beim »Fitztum«;** kommt er jedoch mit der Bahn und beabsichtigt er, zuerst ein bisschen der Ruhe zu pflegen, so kann man ihm nur das Gasthaus **»Wurscher«** raten, wo er gut und freundlich bedient wird. Aber noch eine ganze Reihe kleiner Gaststätten gibt es, die alle alles bieten, was den Gast erfreut, um diesen zufrieden zu stellen.

Das »Teinitzer«-Bier der eigenen »Bürgerlichen Dampfbrauerei« wird weit und breit nachgefragt und müssten die Teinitzer Wirte — dem Biere nach zu schliessen — erzgrobe Wirte sein, wenn das alte Sprichwort auf sie Geltung haben sollte, das da besagt: »Wie das Bier — so der Wirt! Du kannst machen die Prob: Ist's Bier schlecht, ist er freundlich, ist es gut, is er grob!«« Sie sind aber trotz ihres guten Bieres sehr freundlich, wovon sich jedermann überzeugen kann.

Wer etwas von der Landwirtschaft versteht, besucht die städtischen Maierhöfe, von denen besonders der des Pächters Popper ausgezeichnet dasteht. Wer »Petri-Heil« und Halleluja spendet, findet freundliche Aufnahme beim

Horšovský Týn — Bischofteinitz:
Zámek Trauttmansdorff. — Schloss Trauttmansdorff. — Le château de Trauttmansdorff. — Trauttmansdorff castle.
Zámecké sady. — Schlosspark. — Le parc du château. — Castle-parc.

örtlichen Fischereiverein und der Jäger ist bei uns noch jederzeit auf seine Rechnung gekommen!

Was soll da noch viel des Langen und Breiten erzählt werden?

Kommt, ihr Sommergäste und sehts selbst! Bischofteinitz wird Euch nicht enttäuschen!

Und die Umgebung? Manch schönes Fleckchen Erde findet der wanderfrohe Sommerfrischler bei uns!

Aus Erfahrung wäre folgende Marschroute vorzuschlagen: Um die Umgebung kennen zu lernen, gehen wir am besten über **»Skt. Anna«,** einem alten Kirchlein mit schönem Parke und der letzten Ruhestätte der Trauttmansdorffe, wo eine neu-hergerichtete Strasse — vorbei an den **Spatwerken bei Metzling** — nach **Ronsperg** führt, einem trauten Städtchen mit altem Kloster und dem sehenswerten **Schloss Coudenhove!** Von hier wenden wir uns dem nahen **Stockau** zu, dessen kleines »Schloss« ebenfalls der Beachtung wert und viel besucht ist. Wer kennt sie übrigens nicht, diese frohe Sommerfrische mit ihren träumenden Waldfluren und ihrem allzeit munteren **Wirt, dem Conrad Riess?** In einer knappen halben Stunde besteigen wir von hier den **Lissaberg,** den sagenumwobenen, tannenumrauschten Hügel, über den uns der Kammweg immer im Walde über den **Hirschstein** mit seiner Ruine und der herrlichen Aussicht ins Bairische- und Böhmerland geradewegs zur Schwarzkoppe führt. Unterm Hirschstein liegt das liebliche **Frohnau,** dessen Wirt, **Herr Süss,** zahllosen Wintersportlern aus nah und fern als der fröhliche **»Modlbauer«** in angenehmer Erinnerung ist. Nahe beim Kammwege ist die bekannte **Sommerfrische Weiher** gelegen, wo die Gäste im bekannten **»Saffert-Hotel«** freundliche Aufnahme und gute Verpflegung geniessen! Im nahen **Plöss,** dem berühmten **Böhmerwaldluftkurort,** ist es wieder der tüchtige **»Flor-Wirt«,** der alle Wünsche seiner Gäste nach Kräften zu erfüllen bemüht ist. Geht man weiter durch die ausgebreiteten Wälder und grünen Triften, kommt man bald zu den einst Weltruf geniessenden **Spitzenklöpplern von Eisendorf,** einem traulichen nahe der Grenze gelegenen Marktflecken, von wo wir den Rückweg antreten, der uns über **Weissensulz,** mit seinem guten Biere aus der **»Brauerei Kotz,** und seinem herrlich liegendem Badeweier nach **Hostau** führt, wo den fremden Gast die freudliche Bürgerschaft mit all der Zuvorkommenheit empfängt, wie sie eben besonders für die Kinder des Waldes charakteristisch ist! Auch hier versammelt ein naher Wiesenweier die badefrohe Jugend oft und lange von weit und breit.

So beschliessen wir unseren Rundgang, der dem Naturfreund alles bietet was die Natur an Schönheit und verborgenen Reizen nur irgend zu spenden vermag! Das ist unser schönes Teinitz mit seiner selten schönen Umgebung!

La ville de Horšovský Týn

et ses environs.

Sur la route commerciale de Prague—Regensburg, jadis de grande importance, il y a la ville de Horšovský Týn, située dans la vallée large de Radbuza. **Le château des princes de Trauttmansdorff** qui surgit au-dessus du rocher au nord-ouest de la ville, où se trouvait autrefois la residence des évêques, les vieilles murailles de **l'archidoyenné** à la place de l'ancien couvent collégial, ainsi que le couvent de capucins à l'est de la ville, ce ne sont non seulement les curiosités de la ville, mais encore les témoins derniers de ces temps passés, quand les archevêques de Regensburg, Passau, Bamberg, Prague venaient dans la ville avec leur riche cortège.

La ville est située à une altitude de 377 m. et a 3.350 habitants environs dans 503 maisons. Presque tous sont de nationalité allemande et ils estiment beaucoup la vie de campagne.

Des jardins d'enfants allemands et tchèques, des écoles primaires et primaires supérieures se chargent de l'éducation de la jeunesse. Des clubs de gymnastique et de sport, des sociétés chorales et des réunions prennent soin de divertissements variés.

Dans la ville il y a les magistrats du district, le tribunal d'arrondissement, un bureau des contributions et une administration des impôts, bureaux de cadastre, de douane, de jaugeage, de poste et télégraphe, une garnison, une administration des domaines et des forêts d'Etat, 4 avoués, 1 notaire, 5 médicins, 2 vétérinaires, 3 ambulances dentistes, 1 pharmacie, 1 grande droguerie, 1 géomètre civil, une caisse agricole de secours, une assurance de district en cas de maladie avec des bains en baignoires et des douches avec tout le confort moderne. Moyens de transport: trains automobiles, autobus circulant régulièrement, taxis.

La population hospitalière de la belle petite ville offre un séjour salubre et agréable à tous ceux qui ont besoin de repos et de recueillement.

L'établissement de bains près de la ville où il y a encore une vieille roue de moulin offre un rafraichissement bienvenu aux villégiateurs. Le **»jardin de gymnastique«** prodigue de l'ombre fraîche pendant les journées chaudes de l'été. Les belles promenades **au parc de Potok, au parc municinal** situé à la rive de Radbuza, **au parc du château** au-dessous de vieux arbres feront toujours grand plaisir à tous les visiteurs désireux de repos.

On jouira d'une vue splendide de **Ste. Marie Lourdes** sur la Forêt Bohémienne du Nord depuis Javor—Ostrý—Čerchov—Lysá Hora—Heršteín jusqu'à Přimda et Sedmihoří.

Celui qui aime les vieux monuments d'art, en trouvera à son gré. Citons p. e. les peintures murales dans l'église du faubourg, conservées depuis des siècles. Le nouveau musée municipal renferme de riches collections. Tous les renseignements désirés donnera volontiers le conser-

Zřícenina »Hirštejn«. — Ruine »Hirschstein«. — La ruine de »Hirštejn«. — »Hirštejn«-ruin. Letovisko Rybník, hotel »Saffert«. — Sommerfrische Waier »Safferthotel«. — La villegiature de Rybník, Hotel »Saffert«. — The summer-resort Rybník, »Saffert«-hotel. Horské léčební místo Pleš s hostincem »Flor«. — Höhenluftkurort Ples mit »Flors Gasthof.« — La station climatique de Pleš avec l'hôtel »Flor«. — The air-resort Pleš with »Flor«-hotel. Hostouň na Šumavě. — Hostau im Böhmerwald.

vateur des archives publics, **Msg. Leopold Klíma.** La route renouvelée de Haselbach y passe à travers les beautés romantiques du baroque et de la renaissance dont les derniers témoins se trouvent sur la place du marché.

De belles auberges offrent à bas prix de la bonne table et du logement confortable et tranquille.

Faisons un petit tour à travers la ville. A la place du marché il y a une haute maison, pourvue de belles chambres. C'est **l'hôtel »Traube«.** Il est si bien connu qu'il n'en faut pas dire d'avantage. Celui qui aime la craque de chasseurs et la bonne bière ira chez **»zum Tragl«.** Un petit coin tranquille avec de quoi à boire également est **l'auberge de »Forster«.** Dans **l'auberge de »Fitztum«** on jouit d'une belle vue sur la vallée de Radbuza et d'excellents vins naturels. Mais si vous êtes un peu fatigué du voyage et si vous avez besoin de repos allez d'abord à l'auberge de **»Wurscher«** où vous serez tout à fait à votre aise. Il y a encore une foule de petites auberges desquelles vous serez non moins enchanté.

La bière de »Týn« de la »brasserie civile à vapeur« est connue un peu partout et les aubergistes devraient être fort grossiers si le vieux proverbe disait vrai: »Telle bière, tel aubergiste. Faites-en l'essai. »Si la bière est mauvaise il est aimable, si la bière est bonne il est grossier.« Mais les aubergistes de cette ville sont très aimable malgré la bonne bière. Allez-y et mettez-les à l'épreuve!

Celui qui s'intéresse à l'agriculture aimera visiter les fermes municipales, surtout celle du fermier M. Popper. Les amis de la pêche à la ligne et de la chasse seront toujours les bienvenus et trouveront maintes occasions de pratiquer leur sport favori.

Il ne faut pas faire de longs discours, venez et jugez vous-même. Vous ne serez pas désappointé.

Quant aux environs, il y a l'occasion pour entreprendre de belles promenades comme p. e. de »Ste. Anne«, vieille petite église avec un beau parc et la tombe des Trauttmansdorff, sur la nouvelle rue, passant **les usines de spath près de Meclov** jusqu'à Poběžovice, belle petite ville

avec un vieux couvent et **le château remarquable de Coudenhove.** De là on ira à Pivoň où il y a également un petit château qui est digne d'être vu. Qui ignore d'ailleurs cette villégiature avec les belles forêts et **l'aubergiste** toujours avenant et gai, **Conrad Riess?** Après une demie heure nous voilà arrivés sur la montagne de Lysá Hora, sur la colline boisée, pleine de mythes, à travers laquelle le chemin de la crête nous conduit au milieu de la forêt tout droit à la montagne de Čerchov, passant par **Hirštejn** avec sa ruine et la belle vue sur le pays bavarois et bohémien. Au-dessous de Hirštejn se trouve **Vranov** dont l'aubergiste, M. Süss, est connu de tous les sportmen d'hiver comme »**Modlbauer**« toujours gai. Près du chemin de la crête il y a **la villégiature recherchée de Rybník** avec le bel hôtel renommé de »**Saffert**«. **Une station climatique** très fameuse est **Pleš** où **l'aubergiste** de l'hôtel de »**Flor**« fait tout son possible pour satisfaire tous les désirs de ces hôtes. En continuant le chemin par les forêts étendues et les prairies verdoyantes on arrivera bientôt à **Eisendorf**, connu jadis par **l'industrie dentellière,** petit bourg près de la frontière où nous terminerons notre excursion. Maintenant nous passons par **Bělá nad Radbuzou** avec la bière excellente de la »**brasserie de Kotz**« et le bel étang de natation jusqu'à **Hostouň** où la population hospitalière nous fera un bel accueil. Il y a également un bel étang pour les nageurs.

Voilà notre tour qui est terminé et les amis de la nature ont vu toutes les beautés et les attraits cachés de notre belle ville de Horšovský Týn et de ses environs non moins beaux!

Horšovský Týn

and its surroundings

On the once so important trade-route Praha—Regensbourg, embedded in the broad Radbuza-valley, there lies the district town of Horšovský Týn. **The castle of Trauttmannsdorff** towers up over the rocks in the northwest of the town, there, where the bishops formerly had their solid house. The very old walls of **the arch deanery** (formerly the collegiate-chapter) as well as **the capuchin-monastery,** framing the town in the east, all these buildings are now-a-days not only stone-tokens, but at the same time last witnesses of those high and far away times, when archbishops and bishops coming from Regensburg, Passau, Bamberg and Praha entered in state the proud and lordly town with their splendid train of servants.

In its 503 houses the town shelters about 3 350 inhabitants, chiefly Germans, who like the quiet life in their calm town and only wish to go on so for ever and ever.

There are German and Czech kindergartens in the town, elementary and higher elementary schools, gymnastic and sporting clubs. Choral societies and clubs for convival gatherings try to bring some gaiety into the monotony of daily life.

In the town there are: A district-board, a district-court, a revenue-office and a board of assessment, cadaster, gauging-, post- and telegraph-office, a garrison commander's residence, as well as an administration for public woods and estates, 4 lawyers, 1 notary, 5 physicians, 2 veterinary surgeons, 3 dental ambulances, 1 dispensary and a large druggist's shop. Further a civil surveyor, an agricultural sick-fund and a district sick-insurance office with up to date tubs and douches.

The town is within easy reach: there is a local railway with motor-cars, regular bus-service and many taxis.

The inhabitants of Horšovský Týn are very hospitable and proud of their charming little town. They know well, that everybody, needing recreation, rest and a place of shelter, will find it in their beloved town.

Close to Horšovský Týn there is a bathing-establishment and, as in olden times, a mill-wheel dreamily sings its songs. The so-called »Gymnastic's garden« is cool and shady. There are well kept ways to **the Potok-parks,** to **the town-park** on the banks of Radbuza-river or to the old trees of **the castle-park.** Everybody who

Poběžovice u Horš. Týna. — Ronsperg b. Bischofteinitz: — Klášter. — Kloster. — Le couvent. — The monastery.

likes calm paths and lonely resting-places will be charmed by them.

An ascent to **St. Mary Lourdes** offers a wonderful view over the northern Bohemian Forest, from the mountains Javor and Ostrv over Čerchov, Lysá Hora, and Herštejn to Přimda and Sedmihoří.

He who is interested in old works of art, will find many beautiful things. There are very **old-frescoes**, e. g. in the suburb-church and the new town-museum has rich and valuable collections. **Msg. Leonold Klíma**, conservator of public works of art, gladly gives every information to tourists. The renovated road of Haselbach is leading right through a wonderful world of romance, its last tokens are the houses on the market-place with their marvellous gables in **Rococo and Renaissance style.**

Tourists will find excellent table and service of the best in clean inns and home-like hotels, at a reasonable price.

And now let us take still quite a short walk! At the market-place we see a high house, it looks sober and clean and inside we find comfortable rooms. A small simple door-plate announces: **»Hotel Traube«**. This hotel does not need a large board, everybody will tell you that it is excellent. Whenever you like to drink good beer and to hear huntmen's tough yarns, just go straight to **»Trapl's!** At **Forster's** you find a nice resting-place and a good drink, too. **»Fitztum«** offers a fine view to Radbuza-valley and excellent pure wine. The tourist, needing a rest after his railway journey, will find it in the inn **»Wurscher«**, he will find a homelike atmosphere there. But there are still quite a lot of smaller inns, offering all you need and very eager to make you comfortable.

The »Týn« beer of the Civil Steambreverv is very much in favour. There is an old proverb: »The beer is just like the landlord. Do make the experiment. If the beer is bad, he is friendly, if it is good, he is rude.« So all the landlords of Horšovský Týn ought to be very rude because their beer is very good. But do not be afraid — they are exceedingly kind!

Tourists interested in agriculture have to see the municipal dairy-farms, especially the one of the tenant Popper is very well managed. Friends of angling will find a friendly welcome in the local fishing-club and the man who likes shooting, feather or fur, can indulge in his fancy at a low cost.

What else am I to tell you! Do come yourself, you tourists and summer-guests, and judge for yourself! Our town will not disappoint you!

And the surroundings? The tourist will find many a beautiful place there. To show them to you, it is best to pass **St. Anne**, an old small church in a beautiful park with the last resting-place of the Trauttmannsdorff family. Now we walk on the renovated street to **Poběžovice**, passing the **quarry works near Metzlov.** Poběžovice is a nice little town with an old monastery and the beautiful **Coudenhove castle.** Here we turn to near **Pivoň**, its small castle is to be seen. Besides, I trust, everybody knows this charming summer resort with its dreaming woods and meadows and its always **merry landlord Conrad Riess.** In half an hour we reach the wonderful woods of **Lysá Hora**, rich in legends. Now we follow the crest-way through deep woods to Hirštein with its ruin and wonderful view on Bavaria and Bohemia unto Čerchov. Below Hirštein lies the charming **Vranov**, its landlord, **Mr. Süss**, is known by numerous winter sportsmen from near and far as **»Merry Modlbauer«.** Close to the crest-way is the known **summer resort Rybník**, where guests are well provided for in **»Saffert Hotel«.** In the near **»Pleš«**, the famous **Bohemian Forest air-resort**, you find the smart **»Flor-Wirt«**, doing his utmost for his guests. Let us go on through wide woods and green meadows. Now we reach the place **Eisendorf** with its once famous **lace-makers.** It is a snug little market-place near the frontier — but we have to leave it and to go back, passing **Bělá nad Radbuzou**, with its good beer from the **»Kotz-Brewery«** and its wonderful bathing-pool. In the place **Hostouň** friendly citizens greet you heartily — this is characteristic for these children of the wood. Here, too, a nice pool, framed by green meadows, is crowded with a strong and healthy youth.

We have finished our walk. If you love and understand nature, you have seen it in its very best and this is our beautiful Horšovský Týn and its wonderful surroundings.

Rokycany,

město vody a lesů.

Západočeské okresní město Rokycany (přes 8.000 obyvatel), leží v malebném údolí řeky Klabavky, obklopeném zalesněnými vrchy (nejvyšší Žďár 627 m n. m.), předními to výběžky pohoří Brdského, jež se odtud táhne na s.-v. až téměř ku Praze, do srdce Čech.

Železniční trať Praha—Brod n. L. umožňuje městu rychlé a dobré spojení s hlavním městem republiky, se sousední průmyslovou Plzní i s turisticky lákavými krajinami centrální Šumavy a oblastí proslulých západočeských lázeňských míst (Karlovy Vary, Mar. Lázně atd.) Spojení umožňuje i státní silnice ve velmi dobrém stavu, takže autobusem se možno dostati na př. do Prahy za 1½ hod. (75 km).

Klimaticky lze okolí Rokycan pokládati za jednu z nejzdravějších krajin Čech, zvláště proto, že polohorský čistý vzduch je prosycen vůní

okolních jehličnatých lesů. Proto také jsou Rokycany vyhledávány nejen jako letovisko, nýbrž v neposlední řadě i jako příjemné místo pro pohyt pensistů, kteří tu naleznou osvěžení, pohodlné procházky i milou společnost, a to jak v létě tak i v zimě.

Město Rokycany má slavnou minulost, neboť v dějinách českého národa hrálo zejména v pohnuté době husitské význačnou roli jako město pokrokové, svobodomyslné, věrné kalichu — proti sousední Plzni, Římu vždy věrné. Stačí jen připomenouti, že Rokycany daly českému národu Mistra Jana z Rokycan, duchovního vůdce husitství v době Jiřího z Poděbrad.

Ale i doba novější děkuje Rokycanům za mnoho synů, kteří proslavili svou prací jméno rodného města i českého národa. Odtud pocházel na př. zakladatel čes. průmyslu cukrovarnického Hanuš Karlík, zde se narodil otec české žurnalistiky Adolf Srb, zde spatřil světlo světa i za hranicemi proslavený hudební skladatel a dirigent Rudolf Zamrzla, cestovatel prof. J. Wünsch, spisovatel MUDr. J. Čejka a mnoho jiných.

Dnešní Rokycany již nemají vzhledu starého města středověkého, neboť veliký požár v roce 1784 zničil tento charakter. Tím spíše však vyniká ráz moderního letoviska s většinou rodinných domků a vilek, obklopených zelení zahrad, s alejemi, sady, záhony okrasných květin. Procházkám i krátkým výletům slouží okolní lesy, vzdálené od města půl až tři čtvrti hodiny pohodlné chůze a rozsáhlé Husovy sady ve městě.

Z historických a uměleckých památek sluší uvésti děkanský chrám P. Marie Sněžné z roku 1788, radnici z r. 1804, sochu P. Marie (r. 1770), chrám nejsv. Trojice, postavený r. 1609 protestanty, kolem něhož se rozkládá starý hřbitov, Plzeňskou bránu (z r. 1723), zbytky středověkého opevnění na zahradě Střelnice, Černý kříž na paměť r. 1642 decimovaného pluku gen. Madlona, rodný domek M. Jana z Rokycan, několik starých domů ze 16. a 17. stol.

Zajímavá je návštěva městského musea, které ve svých nesčetných sbírkách chová unikáty jedinečné ceny (silurské zkameněliny), těšící se světové pověsti ve vědeckém světě.

Z moderních budov zasluhuje zmínky moderní budova Městské spořitelny, nádraží, sokolovny, gymnasia, obecné školy dívčí a j.

Největší pozornost však zasluhuje velké koupaliště pod Husovými sady, vyhledávané za letních dní nejen obyvatelstvem blízkého okolí, nýbrž i přečetnými návštěvníky z Plzně i z Prahy, z nichž mnozí tráví v Rokycanech svou obvyklou dovolenou a prázdniny. Koupaliště je zařízeno veškerým komfortem; je tu útulná restaurace, buffety, sprchy, skluzavky, můstky pro skoky do vody, houpačky, hřiště pro dospělé i děti, společné i oddělené šatny atd.

Město Rokycany známo bylo odedávna jako staré středisko průmyslu železářského, representované především velkým podnikem městských železáren (zal. r. 1541), továrnou Fr. Hirsche, Jul. Gutha, v poslední době pak založena zde továrna na náboiky a kovové zboží. Z jiného oboru kovoprůmyslu jest uvésti továrnu na velocipedy Fr. Heringa (znač. Tudor) a druhou továrnu na velocipedy firmy Trinol. Z ostatního průmyslu jsou i v cizině známy výrobky fy Marila, jejíž kandované ovoce, marmelády, jamy, zeleninové konservy, ovocná vína a pod. jsou hojně vyváženy za hranice především do západoevropských států. Daleko mimo okruh nejbližšího okolí jdou i výrobky fy V. Šik, továrny dehtových výrobků, která provádí též asfaltovou makadamovou dlažbu, isolaci zdiv atd. Průmysl pivovarský je zastoupen Šternbergským pivovarem. — Rokycany jsou sídlem všech národních škol, reál. gymnasia, veřej. odbor. školy pro ženská povolání, hospodář. a hospodyňské školy, několika peněžních ústavů (Měst. spořitelna a její pobočka ve Zbiroze, Občanská záložna, Okr. záložna hospodářská, Živnostenská záložna), státních úřadů, vojenské posádky dělostřeleckého pluku.

Návštěvník města najde příjemný pobyt a dobrou stravu v hotelích »U českého dvora«, »Černý kůň«, »Morava« a »Libuše«. Letnímu hostu zašle na požádání městský úřad seznam letních bytů.

Tak jako je milé město samo, tak krásný je i celý okolní kraj. Z Rokycan bývají podnikány milovníky přírody vděčné výlety do hlubokých lesů brdských s nádhernými partiemi u Tří trubek, na Třemšíně, u rozsáhlých rybníků Padrťských, pohodlné výlety do Strašic (průmysl dřevařský), do Dobřiva, oblíbeného to letního místa Pražanů (pension A. Hrubé), do Mirošova (zámek velkostatkáře Mendla), do Mýta se zajímavým průmyslem cvočkařským, do Zbiroha se zámkem Colloredo-Mansfelda (průmysl železářský a strojírenský), do Holoubkova (Zbirožské železárny M. Honfengärtnera, obráběcí stroje), do Radnic (Měst. spořitelna, měst. pivovar), kdysi kvetoucího města sklářského, v jehož okolí jsou vydatné doly uhelné, do Hrádku, kde jsou velké železárny Akc. spol. dříve Škodových závodů, do Březiny se zámkem Šternbergů a dendrologicky a botanicky zajímavým parkem, na hrady Lopatu, Radyni, Valdek, Točník, Žebrák a j.

Al. Jaša.

Rokycany,

die Stadt der Wälder und der Seen.

Die westböhmische Bezirksstadt Rokycany mit über 8.000 Einwohnern liegt im malerischen Tal der Klabavka und ist von den Ausläufern des Brdy—Waldes begrenzt, welcher sich von hier in nord-östlicher Richtung bis nach Prag, dem Herzen Böhmens, erstreckt.

Die Eisenbahnlinie Prag—Furt im Walde verbindet Rokycany mit der Hauptstadt Prag, mit der benachbarten Industriestadt Pilsen und mit den herrlichen Gauen des Böhmerwaldes, sowie mit den west-böhmischen Bädern Karlsbad, Marienbad usw. Die hier durchführende

Staatsstrasse ist in sehr gutem Zustande und ermöglicht, dass man per Auto z. B.: Prag in 1¼ Stunden erreicht. (75 km).

Was das Klima anbelangt, kann man die Umgebung Rokycans als einen der gesündesten Flecke Böhmens bezeichnen, umsomehr, als die ohnehin gesunde Bergluft mit dem, aus den umliegenden nahen Wäldern strömenden Ozon durchdrungen ist. Das ist der Grund, warum Rokycany nicht nur gelegentlich von Sommerfrischlern oder Touristen, sondern auch als ständiger Wohnort alternder Pensionisten aufgesucht wird, welche hier reichlich Gelegenheit haben, sowohl im Sommer, als auch im Winter ihren Lebensabend durch schöne Spaziergänge in die wundervolle Umgegend und in Gesellschaft ihresgleichen schöner zu gestalten.

Die Stadt Rokycany besitzt eine berühmte Vergangenheit, da sie schon zur Zeit der Hussitenkriege eine nicht unbedeutende Rolle gespielt hat. Im Gegensatz zur Nachbarstadt Pilsen war Rokycany stets fortschrittlich, freidenkerisch und dem Kelch gesinnt. Es genügt anzuführen dass Rokycany der Geburtsort des Führers der hussitischen Bewegung zur Zeit des Königs Georg von Poděbrad, des Meisters Jan von Rokycany ist.

Aber auch die neuere Zeit verdankt Rokycany viele bedeutende Männer, welche durch ihre Arbeit sowohl für ihre Geburtsstadt, als auch für den ganzen čechoslovakischen Staat berühmt wurden. Von hier stammen: Hanuš Karlík, der Begründer der böhmischen Zuckerindustrie, Adolf Srb, der Nestor der böhmischen Journalistik, der auch im Auslande berühmte Komponist und Dirigent Rudolf Zamrzla, der Forschungsreisende Prof. J. Wünsch, der Schriftsteller MUDr. J. Čejka u. a. m.

Das heutige Rokycany besitzt nicht mehr den Charakter einer mittelalterlichen Stadt, denn es wurde durch eine Feuersbrunst im Jahre 1784 heimgesucht. Das Städtchen sieht mit seinen Villen und Einfamilienhäusern eher wie eine Sommerfrische aus. Ueberall findet man Gärten, Alleen, Parkanlagen und Wälder, durch welche man stundenlang spazieren gehen kann. Wegen seiner besonderen Schönheit nennenswert ist der Huspark in der Stadt.

Von den historischen Sehenswürdigkeiten sind erwähnenswert: die im Jahre 1788 erbaute Marienkirche, dass aus dem Jahre 1804 stammende Rathaus, die Mariensäule (1770), die Dreifaltigkeitskirche, welche im Jahre 1609 von den Protestanten erbaut wurde, rund um diese der alte Friedhof, das Pilsner Tor (1723), die Reste der alten Stadtmauer im Schützenhaus-Garten, das »Schwarze Kreuz« zur Erinnerung an das im Jahre 1642 decimierte Regiment des Generals Madlon, das Geburtshaus des Jan von Rokycany und einige alte Häuschen aus dem 16. und 17. Jahrhundert.

Es hat bestimmt grossen Wert, das kunsthistorische Museum zu besuchen, da dieses in seinen reichen Sammlungen seltene Unikate von Versteinerungen birgt, welche selbst unter ausländischen Wissenschaftlern bekannt sind.

Von den neueren Gebäuden müssen angeführt werden: das Gebäude der städtischen Sparkasse, der Bahnhof, die Sokol-Turnhalle, das Gymnasium, die Mädchen-Volksschule u. a. m.

Die grösste Bedeutung jedoch besitzt das unter dem Huspark liegende Freibad, welches an Sommertagen nicht nur die hier heimischen Bewohner, sondern auch Gäste aus Pilsen und sogar aus Prag anlockt. Unter ihnen sind viele, die regelmässig ihren Urlaub in Rokycany verbringen. Die Badeanstalt ist mit dem grössten Komfort ausgestattet und entspricht ganz den Anforderungen ihrer Besucher. Es ist hier eine bestens geleitete Restauration, ein Erfrischungskiosk, eine Konditorei usw., zur Belustigung und Kürzung der Langweile eine Wasserrutschbahn, Tremplin, Duschen, Schaukeln und Rasenplätze für Spiel und Sport für Alt und Jung. (Einzelne und Massenaus- u. Ankleidekabinen.)

Die Stadt Rokycany ist seit alters her als Eisenindustriezentrum, welches durch die grossen, städtischen Eisenwerke (gegr. 1541), das Unternehmen der Firma Fr. Hirsche, die Fabrik der Firma Jul. Guth und durch die in letzter Zeit gegründeten Fahrradfabriken »Tudor« und »Trinol« repräsentiert wird, bekannt. Weiters werden hier Patronenhülsen und Kleinmetallwaren, die im Ausland wohl bekannten »Marilla«-Erzeugnisse (kandiertes Obst, Marmeladen, Jams, Gemüsekonserven, Obstweine usw.) u. a. m. hergestellt. Einzig dastehend sind die Erzeugnisse der Firma V. Šik, Asphaltverwertung, welche sich mit der Verarbeitung von Asphalt und der Herstellung der bekannten MacAdam-Pflasterung befasst. Die Bierbrauerei ist durch die Sternberger Brauerei vertreten.

Rokycany ist der Sitz aller Elementarschulen, eines Realgymnasiums, einer Fachschule für Frauenberufe, mehrerer Geldinstitute (Städtische Sparkassa, bürgerliche Sparkasse, landwirtschaftliche Bezirkssparkasse, gewerbliche Sparkasse), öffentlicher Aemter und eines Artillerieregiments.

Der Besucher findet gute Verpflegung und Unterkunft in den Hotels: »Am böhmischen Hof«, »Schwarzes Pferd«, »Morava« und »Libuše«. Interessenten sendet das Stadtamt auf Verlangen eine Sommerwohnungsliste.

So wie die Stadt selbst, ist auch die Umgegend schön. Von Rokycany führen dankbare Ausflüge in den Brdywald, zu den herrlichen Teichen bei Padrť, nach Strašic, dem beliebten Sommeraufenthalt der Prager, nach Dobřiv (Holzindustrie), nach Mirošov mit seinem Schloss, nach Mýto mit seiner interessanten Zweckenindustrie, auf das Colloredo-Mansfeldsche Schloss in Zbiroh, nach Holoubkov (Zbiroher Eisenwerke der Firma Hopfengärtner), nach Radnice (städtische Sparkasse und städtische Bierbrauerei), eine früher nicht unbedeutende Glasschleiferstadt, in deren Nähe noch heute reiche Kohlenlager vorhanden sind, nach Hrádek, wo sich die immensen Eisenwerke der gewesenen Škodawerke befinden, nach Březina mit dem Sternberger Schloss (dendrologisch und botanisch höchst interessanter Park), auf die Burgen Lopata, Radyň, Valdek, Točník, Žebrák usw.

Rokycany,

ville des bois et des lacs.

Rokycany, ville de district de la Bohême occidentale, avec plus de 8.000 habitants, est située dans la vallée pittoresque de Klabavka et est bornée par les contreforts de la forêt de Brdy qui s'étend au nord-est jusqu'à Prague, centre de la Bohême.

La ligne de chemin de fer Prague—Brod n. L. facilite la correspondance de Rokycany avec la capitale de Prague, la ville voisine d'industrie de Plzeň, les belles contrées de la Forêt bohémienne, de même avec les villes d'eaux de la Bohême occidentale: Karlovy Vary, Mar. Lázně etc. La route d'Etat est en bonne condition et on pourra atteindre Prague commodément au bout de 1½ heures (75 km).

Quant au climat, Rokycany et ses environs se mettent au-dessus de toutes les villes de la Bohême, puisque l'air salubre de montagne est encore pénétré de l'ozon provenant des forêts prochaines. Voilà pourquoi Rokycany est non seulement un séjour fréquenté de villégiateures ou de touristes, mais encore la résidence permanente de vieux rentiers qui y ont l'occasion d'entreprende de belles promenades aux environs magnifiques avec leur pareil et qui y passent le soir de la vie le plus agréable possible.

Le passé de la ville Rokycany est très célèbre puisqu'elle jouait déjà un rôle important du temps des guerres des Hussites. Bien au contraire à la ville voisine de Plzeň, Rokycany était toujours progressiste, libre penseur, favorable au calice. Mentionnons seulement que Rokycany est lieu de naissance du chef du mouvement des Hussites, maître Jan de Rokycany, au temps du roi Georges de Poděbrady.

Mais aussi le temps plus récent doit beaucoup d'hommes importants à Rokycany, célèbres par leur travail et dans leur ville natale et dans tout l'Etat tchécoslovaque. Nous en citerons: Hanuš Karlík, fondateur de l'industrie bohémienne de sucre, Adolf Srb, nestor des journalistes de la Bohême, le compositeur et chef d'orchestre Rudolf Zamrzla, bien connu à l'étranger également, l'explorateur prof. J. Wunsch, l'écrivain MUDr. J. Čejka etc.

La ville de nos jours n'a plus le caractère d'une ville médiévale car elle fut détruite en 1784 par un incendie. La petite ville avec ses villas et ses maisonnettes pour une famille seulement a plutôt l'air d'une villégiature. Partout on trouve des jardins, des avenues, des parcs, des forêts par lesquelles on pourra se promener pendant des heures entières. Le parc municipal de Hus est remarquable grâce à sa beauté extraordinaire.

Des curiosités historiques il faut citer: L'église de Ste. Marie, bâtie en 1788, l'hôtel de ville, datant de l'année 1804, la colonne de Marie (1770), l'église de la Trinité, construite en 1609 par les protestants, autour de laquelle s'étend le vieux cimetière, la porte de Plzeň (1723), les restes des murs de la ville au jardin de tir, la »Croix Noire«, en mémoire du régiment du général Madlon, décimé en 1642, la maison natale de Jan de Rokycany ainsi que quelques vieilles petites maisons du 16-ième et du 17-ième siècle.

Le musée historique des beaux-arts est très intéressant également. Il renferme de riches collections, surtout des pétrifications rares qui attirent même les hommes de science de l'étranger.

Des bâtiments modernes il faut mentionner: les bâtiments de la caisse d'épargne municipale, la gare, le gymnase de Sokol, le collège, l'école primaire de filles etc.

Le bel établissement de bain en plein air, situé au-dessous du parc de Hus est très fréquenté par les belles journées d'été non seulement par les habitants de la ville mais encore par des touristes de Plzeň et même de Prague. Il y en a beaucoup qui passent leurs vacances régulièrement à Rokycany. Les bains sont bien aménagés et correspondent aux exigences des visiteurs par leur confort moderne. Il y a un bon restaurant, un kiosque pour des rafraîchissements, une pâtisserie etc. Tremplins, douches, escarpolettes, gazons pour jeux et sports. (Cabines particulières et pour plusieurs.)

La ville de Rokycany est conue depuis bien des années comme centre de l'industrie sidérurgique, représentée par les grandes ferrures municipales (fondées en 1541), l'entreprise de la maison Fr. Hirsche, l'usine de la maison Jul. Guth ainsi que par les usines de bicyclettes fondées récemment, »Tudor« et »Tripol«. De plus on y fabrique des étuis de cartouches et de la taillanderie. Les produits de »Marila«, comme: fruits confits, confitures, jams, boîtes à conserves de légume, cidres, etc., sont bien connus à l'étranger également. Les produits de la maison V. Šik, usine d'utilisation d'asphalte, sont uniques dans leur genre. On y fabrique aussi le pavé bien connu de Mac Adam. Brasserie: la brasserie de Sternberg.

A Rokycany il y a toutes les écoles primaires et primaires supérieures, un collège professionnel, une école spéciale pour professions de femme, plusieures banques (caisse municipale d'épargne, caisse civique d'épargne, caisse agricole d'épargne du district, caisse industrielle d'épargne, des magistratures, un régiment d'artillerie.

Beau logement et bonne nourriture dans les hôtels suivants: »U českého dvora«, »Černý kůň«, »Morava«, »Libuše«. La mairie enverra une liste de logements d'été sur demande.

Les environs sont aussi beaux que la ville. On pourra entreprende de belles excursions dans la forêt de Brdy, aux étangs magnifiques pres de Padrť, à Strašic, villégiature recherchée des habitants de Prague, à Dobřiv (industrie de bois), à Mirošov avec son château, à Mýto avec son industrie intéressante de clous ferrés, au château de Colloredo-Mansfeld à Zbiroh, à Holoubkov (ferrures de Zbiroh de la maison Hopfengärtner), à Roudnice, (caisse municipale d'épargne et brasserie municipale), autrefois ville très importante à cause de la taille du verre, près de laquelle se trouvent encore de nos jours de riches dépôts de charbons, à Hrádek, où il y a les ferrures immenses des usines anciennes de Škoda, à Březina avec le château de Sternberg (parc très intéressant du point de vue dendrologique et botanique), aux châteaux de Lopata, Radyň, Valdek, Točník, Žebrák etc.

Rokycany,

tho town of woods and ponds.

The West Bohemian district-town Rokycany with more than 8.000 inhabitants lies in the picturesque valley of Klabavka-river. The spurs of the Brdy-wood, reaching in northeast until Praha, the heart of Bohemia, form its boundary. The railway-line Praha—Brod n. L. connects Rokycany with the capital Praha, the neighbouring industrial town of Plzeň and with the wonderful district of the Bohemian Forest. Further with the West Bohemian spas Karlovy Vary, Mar. Lázně, etc. The road crossing the town is very well kept and you can reach Praha by car within 1½ hour (75 km.).

As to climate, Rokycany could be called the most healthy place of all Czecho-Slovakia. The very healthy mountain-air is penetrated with the ozon floating from the near woods. This is the reason why Rokycany is not only visited by tourists and summer-guests, but that many pensioners take their permanent residence there. So they live in a place where they may take beautiful walks in the wonderful surroundings and their close of life will be an agreable one.

The town Rokycany has a famous past, already in the Hussite war it played an important part. In constrast to its neighbouring town Plzeň, Rokycany was always liberal, free-thinking and had a liking for the chalice. It is the birth-place of the leader in the Hussite movement at the time of King Georg of Poděbrady, Master Jan of Rokycany.

But modern times, too, owe many a famous man to that town. They became famous by their work and not only for their native-place, but for all the Czecho-Slovakian state. Hanuš Karlík, starter of Bohemian sugar-industry was born here as well as Adolf Srb, nestor of Bohemian journalism, the well known composer and orchestra conductor Rudolf Zamrzla, the explorer, profesor J. Wünsch, the author, MUDr. J. Čejka and many others.

The town Rokycany of now-a-days does not show anonyme the character of a medieval town as it was nearly completely destroyed by a large fire in 1784. You believe to be in a nice summer health-resort, if you see the small town with its villas and cottages. Everywhere you see gardens, avenues of trees and woods; you may stroll there for many an hour. A really wonderful part of the town is the Hus-park.

Let us mention some historical sights: St. Mary's church, built in 1788, the town-hall, dating from 1804, St. Mary's column (1770), Trinity church, built by protestants in 1609, surrounded by an old cemetery, the Plzeň-gate (1723), the ruins of the old town-wall in the Střelnice-garden, the »Černý kříž«, a reminiscence of general Madlon's regiment, decimated in 1642, the native house of Jan of Rokycany and some old small houses, dating from the 16th. and 17th. century.

The museum for art and history is very interesting. In its rich collections there are some fine rare and even unique things (fossilisations), well known by great scholars abroad.

From newer buildings let us mention the house of the municipal savings-bank, the station, the Sokol-gymnastic hall, the college, the girls' elementary-school, etc.

Of a great importance is the bath near Hus-park. In summer you will find there not only a lot of inhabitants of the town, but guests of Plzeň and even from Praha, too. The establishment is quite up-to-date, you find there a well managed restaurant, a refreshment-kiosk, a confectioner's shop, etc. A waterslide is very much in favour, jumping-planks, douches, seasaws and lawns for games and sports for both old and young. (Single cabins and cabins for several people).

The town Rokycany has been known since many years as centre of iron-industry. You find there the large municipal iron-works (founded in 1541), the works of the firm Fr. Hirsche, the factory of Jul. Guth and the factories for bicycles »Tudor« and »Tripol«, established only recently. Other factories produce cartridge-cases and smaller metal goods, the »Marila« productions are well known (candies, marmelades, jams, preserves, cider etc.). Unparalleled is the firm V. Sik, utilisation of asphalt, producers of the well known Mac Adam paving. The Sternberg brewery must be mentioned, too.

Rokycany has got all the elementary schools, a college for modern subjects, a training-school for women's professions, several banks (Municipal savings-bank, Civil savings-bank, Agricultural district savings-bank, Industrial savings-bank), public boards and an artillery-regiment.

The tourists find good board and lodging in the hotels »U českého dvora«, »Černý kůň«, »Morava« and »Libuše«. The municipal office will send a list of summer-residences, if required.

The surroundings of Rokycany are as beautiful as the town itself. There are wonderful excursions to the Brdy-wood, to the nice ponds near Padrť, to Strašic (wood industry), to Dobřív, the favourite summer health-resort of people coming from Praha, to Mirošov-castle, to Mýto with its interesting nail-industry, to Colloredo-Mansfeld-castle in Zbiroh, to Holoubkov (Zbiroh iron-works of the firm Hopfengärtner), to Radnice (municipal savings-bank and brewery) a town formerly well known as a glass-cutting town, in its proximity there are still now-a-days rich coal-beds; to Hrádek, with immense ironworks of the former Škoda-works, to Březiny with Sternberg-castle (there is a park dendrologically and botanically very interesting), to the castles Lopata, Radyň, Valdek, Točník, Žebrák, etc.

Dub královny Johanky, manželky Jiřího z Poděbrad. — Eiche der Königin Johanka, Gattin Georg's von Poděbrad. — Le chêne de la reine Johanka, épouse de George de Poděbrad. — Queen Johanka's oak-tree, wife to George of Poděbrad.

Město Blatná.

Bedřich Formánek.

Rozkládá se v rovince, obklopené zalesněným předhořím Brd, na říčce »zlatonosné« Lomnice. Jako město zemědělské vyniká zahradnictvím a rybníkářstvím. V kraji je celkem 1916 ha plochy rybniční, největším rybníkem je Labuť (109 ha), dávající ročně asi na 250 q známých blatenských kaprů. Výlov Labutě provádí se tradičním způsobem a proto každoročně přiláká mnoho diváků, kteří se na krásnou podívanou i z daleka sjíždějí. Z průmyslové výroby zaujímá na blatensku výhradní postavení průmysl kamenický, který v četných lomech dobývá a zpracovává dobrému jménu se těšící blatenskou žulu.

Chloubou Blatné je vodní zámek, jedinečná památka stavební toho druhu v Čechách a v ČSR. vůbec. Obklopen vodami Lomnice, jež se rozlévá v t. zv. Jezero, vypíná se na ostrůvku přístupném dvěma mosty a s důstojnou vážností dominuje svému okolí. Vhodný rámec zámku tvoří rozsáhlý anglický park s mohutnými prastarými stromy. V parku lze dodnes zjistiti místa, jež byla rýžovištěm zlata, ukrytého v písku Lomnice a Závišínského potoka. Zajímavý je původ jeskyň, které byly v parku zbudovány v hladových letech 1814—1815 proto, aby byla lidu poskytnuta práce. Nejstarší částí zámku je věž, která chová nejcennější památku v síni

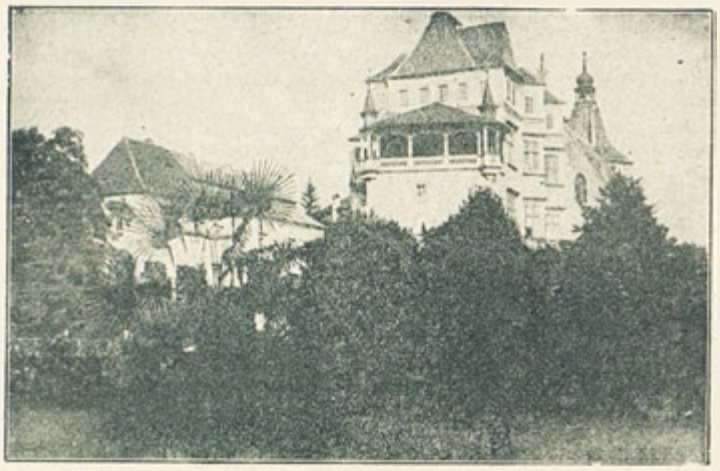

Zámek Blatná. Pohled z parku. — Schloss Blatná, Ansicht vom Park aus. — Le château de Blatná, vu du parc. — The Blatná castle seen from the park.

Jaroslava Lva z Rožmitála, vyzdobené nádhernými zachovalými freskami, připomínající fresky na Zvíkově. Křídla zámku byla postupně budována. Nejkrásnější je část, zvaná Vladislavská. Stáří zámku nelze přesně zjistiti. Na nádvoří byly odkopávkami odkryty zbytky staré románské kaple asi z roku 1180—1240, jež tvořila část opevnění. V zámku jsou chovány četné umělecké a historické předměty a památky, z nichž na prvém místě dlužno jmenovati Napoleonský salonek, nábytek v empirovém slohu, darovaný to Napoleonem baronu Hildprandtovi.

Město je dnes navštěvovaným letoviskem a cílem turistů.

Die Stadt Blatná.

Bedřich Formánek.

Inmitten einer, vom bewaldeten Vorgebirge der Brdy-Berge umringten Ebene, liegt an dem früher »goldreichen« Flüsschen Lomnice die Stadt Blatná. Durch ihre Gärtnereien und ihre Teichwirtschaft ist sie als landwirtschaftliche Stadt bekannt. Die gesamte Teichfläche in der Umgebung beträgt 1916 ha. Der grosste Teich heisst »Labuť« (190 ha), welcher jährlich beiläufig 250 q der berühmten Blatener Karpfen liefert. Das Ausfischen des Teiches »Labuť« wird noch nach alter Tradition durchgeführt und lockt Jahr für Jahr viele Zuschauer herbei, die zu dieser Schau von weither kommen. In der Industrie dieser Gegend nimmt die Steinindustrie einen bevorzugten Platz ein; in vielen Steinbrüchen wird der, sich eines guten Namens erfreuende Blatener Granit gewonnen und verarbeitet.

Den Stolz von Blatná bildet ein Wasserschloss, ein einzigartiges bauliches Andenken dieser Art in Böhmen und in der CSR. überhaupt. Umgeben von den Wässern der Lomnice, welche sich in den sogenannten »See« ergiessen, erhebt es sich auf einer Insel, die durch

Daňci v zámeckém parku. — Damwild im Schlosspark. — Daims au parc du château. — Fallow-deer in the castle-park.

zwei Brücken verbunden ist und beherrscht majestätisch die ganze Gegend. Einen passenden Rahmen zu diesem Schloss bildet der ausgedehnte englische Park mit seinen uralten Bäumen. Noch heute findet man im Schlosspark Plätze, wo das im Sande der Lomnice und des Baches Závišínský vorhanden gewesene Gold geschlämmt wurde. Sehr interessant ist der Ursprung der Höhlen, welche im Park in den Hungerjahren 1814/15 errichtet wurden, um dem Volk Arbeit zu verschaffen. Den ältesten Teil der Burg bildet ein Turm, der als das kostbarste Andenken das Diamant-Gewölbe in der Halle des Jaroslav Lev z Rožmitálu birgt. Diese

Zámek Blatná. Věž s kaplí. — Schloss Blatná, Turm und Kapelle. — Le château de Blatná, tour et chapelle. — The Blatná castle, tower and chapel.

Halle ist mit herrlichen, gut erhaltenen Fresken verziert, die an jene von Zvíkov erinnern. Die Schlossflügel wurden etappenweise erbaut. Der schönste Teil des Schlosses ist der sogenannte Vladislav-Teil. Das Alter des Schlosses lässt sich nicht genau bestimmen. Im Burghof wurden bei Ausgrabungen Reste einer alten romanischen Kapelle aus den Jahren 1180—1240 gefunden, welche einen Teil der einstigen Befestigungen bildeten. Im Schlosse befinden sich zahlreiche Kunstandenken u. historische Denkwürdigkeiten, von denen in erster Reihe der von Napoleon dem Baron Hildprandt geschenkte Napoleon-Salon mit Empirmöbel erwähnt werden muss.

Die Stadt ist heute eine gern besuchte Sommerfrische und Ziel vieler Touristen.

La ville de Blatná.

Par Bedřich Formánek.

Au milieu d'une plaine encadrée du promontoire boisé des montagnes de Brdy, sur la petite riviere de Lomnice, autrefois riche en or, se trouve la ville de Blatná. Elle est connue comme ville d'agriculture grâce à ses horticultures et ses étangs. La surface totale des étangs dans les environs se monte à 1916 ha. Le plus grand étang est »Labuť« (109 ha), qui fournit annuellement presque 250 q des carpes célèbres de Blatná. La pêche complète de l'étang de »Labuť« se fait encore d'après la tradition et attire tous les ans beaucoup de spectateurs qui y viennent même de très loin pour jouir de cet aspect curieux. L'industrie de pierres est une des industries les plus importantes de la contrée. Dans les nombreuses carrières on trouve et travaille le granit de Blatná qui a une renommée mondiale.

Une particularité de Blatná est le château d'eau, souvenir unique de l'architecture dans ce genre en Bohême et en Tchécoslovaquie. Entouré des eaux de la Lomnice qui se jettent dans le »lac«, le château surgit d'une île qui est à atteindre par deux ponts et il domine majestueusement toute la contrée. Le vaste parc anglais aux vieux arbres fournit un beau cadre pour le château. On trouve même de nos jours des places dans le parc du château où on lavait l'or qui se trouvait dans le sable de la rivière de Lomnice et dans le ruisseau de Závišínský. L'origine des cavernes dans le parc est très intéressante. Elles furent établies pendant les années de famine 1814—15 pour donner du travail au peuple. La partie la plus ancienne du château est une tour qui renferme le souvenir le plus précieux, la voûte des diamants dans la salle de Jaroslav Lev de Rožmitál. Cette salle est ornée de fresques magnifiques, bien conservées qui nous font songer aux fresques de Zvíkov. Les ailes du château ont été bâties par étappes. La plus belle partie du château est celle dite »partie de Vladislav«. La date précise de la construction du château n'est pas certaine. Dans la cour du château on trouva pendant des excavations les restes d'une vieille chapelle romane des années 1180—1240, qui formaient une partie des remparts. Dans le château il y a de

Empírový domek zámeckého zahradníka. — Empire-Haus des Schlossgärtners. — La maison en style empire du jardinier du château. — The Empire house of the castle gardener.

nombreux souvenirs d'art et des curiosités historiques parmi lesquels il faut surtout mentionner la salle Napoléon aves des meubles style empire qui fut un cadeau de Napoléon au baron Hildprandt.

De nos jours la ville est une villégiature recherchée et le but de beaucoup de touristes.

The town of Blatná.

By Bedřich Formánek.

In the midst of a plain, surrounded by the woody promontories of Brdy mountains, on the small River Lomnice, formerly rich in gold, there lies the town of Blatná. It is known as an agricultural town, for its horticulture and its administration of ponds. The total surface of the ponds in the surroundings is about 1916 ha. The largest of the ponds is the »Labuť« (109 ha), yielding 250 q of the famous Blatná carp every year. The cleaning of Labuť-pond is done after an old tradition and it attracts many spectators coming from far to see this interesting sight. In this region the stone industry takes the first place over all the other branches of industry. In many quarries granite of excellent quality, the famous Blatná granite, is found and worked up.

The glory of the town is a water-castle, a matchless architectural souvenir of this kind in Bohemia and ČSR. Surrounded by the waters of the Lomnice river, flowing forth into the so-called »Lake«, the castle rises on an island, attainable only by two bridges, and full of majesty, it towers above all the region. A wonderful English park with extremely old trees is just the fitting frame for this castle. Even to-day there are places to be seen in the castle-park, where the gold found in the sand of Lomnice-river and Závišinský-brook was cleaned up. The origin of the grottoes, digged in the park, is an interesting one. They were made in the years of famine 1814—15, to supply some work for the hungry people. The oldest part of the castle is a tower with the most precious souvenir, the diamond vault in the hall of Jaroslav Lev of Rožmitál. This hall has well preserved

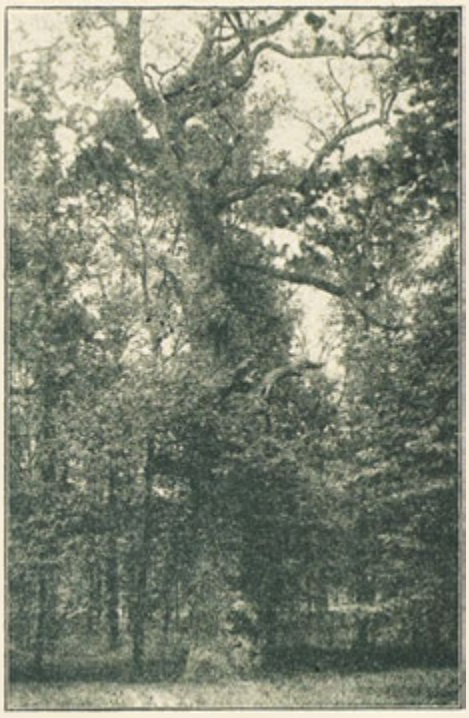

Staleté stromy v zámeckém parku. — Hundertjährige Bäume im Schlosspark. — Arbres centenaires dans le parc du château. — Centenarian trees in the castle park.

beautiful frescoes, reminiscent of those in Zvikov. The castle-wings were built later. The most beautiful part of the castle is the so-called Vladislav part. The exact age of the place cannot be determined. In the castle-yard there were found remaining parts of an old Romanesque chapel, dating from 1180—1240, that formed a part of the defensive works. In the castle there are to be found numerous artistic and historic souvenirs; we have to mention a Napoleon salon with Empire furniture, given to Baron Hildprandt by the Emperor Napoleon himself.

Now-a-days the town of Blatná is a much frequented summer resort and many tourists come, too, to see the beautiful and interesting surroundings.

Březnice.

typické jihočeské město v kraji Píseckém, na posledních výběžcích pohoří Brdského, položeno jest v krajině v blízkosti lesů a jest východiskem četných výletů. V městě jsou památné stavby kostele sv. Ignáce s bývalou jesuitskou kolejí a hřbitovní kostel sv. Rocha — obě stavby od milánských mistrů bratří Luragů; v kostelích obrazí starých mistrů: Salvator Rosy »Ezechiel káže o z mrtvýchvstání«, od Škréty »sv. František«, v zámecké kapli obraz Panny Marie z r. 1396, dále zachovalé Ghetto (býv. židovská čtvrť) se starou synagogou a palácem pánů z Lokšan. Při regulované řece Vlčavce jest rozlehlá městská plovárna s buffetem, tennisovými dvorci a klubovnou. Vedle leží udržovaný městský sad. Dobře vybavené hotely, levná do-

Březnice: Celkový pohled. - Total-Ansicht. - Vue totale. - Total view. — Partie u mostu. - Partie b. d. Brücke. - Přes du pont. - Near the bridge. — Náměstí. - Marktplatz. - La place du marché. - Market-place.

brá strava, vodovod, kanalisace ,křižovatka drah Praha—Protivín s odbočkami do Strakonic, do Rožmitálu p. Třemš., autobusové spojení do Hvožďan — činí příjemný letní pobyt a láká turisty, jimž umožňuje řadu výletů do okolí bez námahy a s použitím všech dopravních prostředků, hlavně Dobrá Voda, Černívsko (hrad Křikava), hrad Třemšín, kostelní staré památky v Bubovicích a Pročevilech, Orlík, Zvíkov, Stražiště s hražením bývalé Bozně. V blízkosti letoviska Dobrá Voda a Černívsko jsou vyhledávány letními hosty, kteří vyžadují klidu a nepotřebují rychlých dopravních a poštovních spojů. Četné dobytčí trhy jsou silně navštěvovány chovateli i kupci skotu, koní a podsvinčat.

Hotely: »Musil«, »Zelená«, »Karlův Týn«, »Bílá růže«.

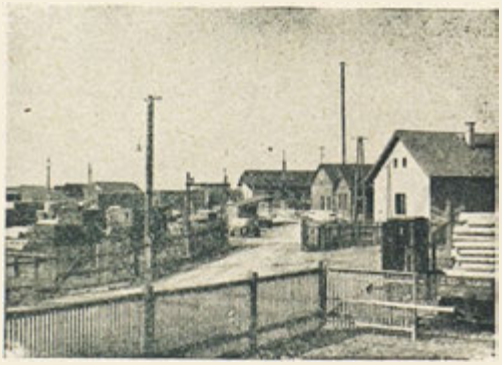

Parní pila velkostatku. — Dampfsäge der Herrschaft. — La scie à vapeur du domaine. — Steam-saw of the manor.

Peněžnictví: Městská spořitelna v Březnici s filiálkou v Mirovicích, pobočný závod Národní banky čsl., vkladů 37 milionů Kč, síň obrazů mistra Kuby, vydává »Věstník« s přílohami »Naší mládeži, hasičskou hlídkou a pro filiálku Mirovicko«.

Okresní záložna hospodářská v Březnici s filiálkou v Rožmitále p. Tř., vkladů 48½ milionu Kč, vydává »Zpravodaj«.

Lidová záložna spol. s r. obm. a Živnostenská záložna spol. s r. obm.

Význačnější průmysl:

»Sublima«, akc. spol. pro impr. dřeva v Březnici, polostátní impreg. závod, provádí a dodává všechny druhy konservovaného dřeva proti hnilobě sublimátem nebo kamenouhelným dehtovým olejem, jmenovitě železniční pražce, sloupy, důlní dříví, dlažební špalíčky, prkna a všechny druhy staveb. dříví.

Emil Klingenstein, továrna na zámeč. zboží v Březnic na podkladě dlouholeté zkušenosti (založeno 1880), výroba prvotřídního stavebního kování, kování pro truhláře ,hlavně závěsy všech druhů. Jedna z vedoucích firem oboru ve státě.

Holl a Vetter, první čsl. továrna na tuby v Březnici, výroba tub z cínu, olova ,pocínov. olova: hladké, ražené, lakované, tištěné.

Průmyslové závody velkostatku Pálffy: pivovar (založ. 1506), výstav 18.000 hl, kruhová cihelna ,parní pila velkostatku o výkonnosti 100 HP a 7000 m³ dřeva.

Akc. společ. pro průmysl mléčný v Praze, fil. Březnice — výroba polévkového koření »ILSA«.

Hudčické žulové lomy: výroba dlažebního a stavebního kamene.

Březnice.

Březnice ist eine typische südböhmische Stadt im Piseker Gau, liegt unweit der Ausläufer des Brdywaldes und bildet den Ausgangspunkt zu zahlreichen Ausflügen. In der Stadt steht die sehenswürdige Kirche des Hl. Ignatius mit dem ehemaligen Jesuitenkolleg nud die Friedhofskirche zu St. Rochus. Diese beiden Bauten stammen von den italienischen Baumeistern und Brudern Lurago. In den Kirchen sind wertvolle Gemälde der Meister Salvator Rosa und Skreta erhalten. (Ezechiel predigt von der Auferstehung und: Der Hl. Franziskus). In der Schlosskapelle ist ein Bild der Hl. Jungfrau (1396) In der Stadt befindet sich das alte Ghetto mit einer Synagoge und dem Lokša-Palais. Am regulierten Vlčavka-Fluss liegt ein modern eingerichtetes Freibad mit Buffet, Tennis-Courts und Klubhaus. Gut eingerichtete Hotels, gute, billige Verpflegung, eine mustergültige Kanalisation und Wasserleitungsanlage, die Lage als Kreuzungspunkt der Eisenbahnstrecke Prag—Protivín mit den Abzweigungen nach Strakonice, Rožmitál, die Autobusverbindungen nach Hvožďany usw. sind der Grund, dass Březnice von zahlreichen Sommerfrischlern aufgesucht wird. Touristen bietet der Ort Gelegenheit zu unzähligen Ausflügen und Spaziergängen in die Umgegend (die Sommerfrische Dobrá Voda, Černívsko mit der Burg »Křikava«, Burg Třemšín, Sehenswürdigkeiten in Bubovice und Pročevily, Orlík, Zvíkov, Stražiště usw.). Die naheliegenden Sommerfrischen Dobrá Voda und Černívsko werden namentlich von Sommergästen, welche keine raschen Verkehrs- und Postverbindungen benötigen, besucht. Zahlreiche Viehmärkte werden von Züchtern und Handlern beschickt.

Hotels: »Musil«, »Zelená«, »Karlův Týn«, »Bílá Růže« (»Weisse Rose«).

Geldinstitute: Die städtische Sparkasse in Březnice mit einer Filiale in Mirovice, eine Expositur der Nationalbank mit 37 Millionen Kč Einlagen, mit der Gemäldegalerie des Meisters Kuba, gibt eine »Rundschau« mit der Beilage »Unserer Jugend«, eine Feuerwehrrundschau und für die Filiale eine Zeitschrift mit dem Titel »Mirovice«, heraus. Die landwirtschaftliche Bezirksvorschusskasse in Březnice mit einer Filiale in Rožmitál verwaltet Einlagen in der Höhe von Kč 48.5 Millionen und gibt eine Zeitschrift »Zpravodaj« heraus. Die Volkssparkasse, Genossenschaft m. b. H. und die gewerbliche Sparkasse, Genossenschaft m. b. H.

Industrie:

Die Firma **»SUBLIMA«**, Aktiengesellschaft für Holzimprägnierung in Březnice, eine halbstaatliche Imprägnierungsanstalt für Holzer befasst sich mit der Konservierung von Holzern aller Art gegen Fäulnis mittels Sublimats oder Steinkohlenteeröl. Sie liefert namentlich Eisenbahnschwellen, Telegraphenstangen, Grubenbauholz, Holzpflasterstockel und alle Arten von imprägniertem Bauholz.

Emil Klingenstein, Fabrik für Schlossereibedarfsartikel in Březnice, (gegr. im J. 1880). Dieses Unternehmen stellt auf Grund seiner lagjährigen Erfahrungen alle Arten von Bau- und Tischlerbeschlägen her. Die Firma ist eine der führenden auf diesem Gebiete in der Čechoslovakischen Republik.

Höll & Vetter, erste čechoslovakische Zinntubenfabrik in Březnice, stellt glatte, geprägte, lackierte und bedruckte Zinn-, Blei- und verzinnte Bleituben her.

Industrieunternehmungen des Grossgrundbesitzes Pálffy. Das Bräuhaus, gegründet im Jahre 1506, jährlicher Ausstoss 18.000 hl, eine Ziegelei und Dampfsäge des Gutbesitzes mit ei-

Partie ze starobylé židovské čtvrti »Lokšan«. - Partie aus dem altertümlichen Judenviertel »Lokšan«. - Le vieux quartier des Juifs: »Lokšan«. - »Lokšan«, old Jewish quarter.
Partie městských sadů. - Partie im Stadtpark. - Le parc municipal. - The town's park.
Interier starobilé synagogy. - Inneres der alten Synagoge. - L'intérieur de la vieille synagogue. Interior of the old synagogue.

Školy. - Schulen. - Les écoles. - The schools. — Radnice a spořitelna. - Rathaus u. Sparkasse. L'hôtel de ville et la caisse d'épargne. - Town-hall and savings-bank. — Odbor. škola hospodářská. - Landw. Fachschule. - L'école spéciale d'agriculture. - Agricultural training-school. Okresní záložna hospodářská. — Landw. Bezirksvorschusskasse. — La caisse agricole de prêts du district. — Agricultural district loan bank. Partie se zámkem. — Partie mit dem Schloss. — Partie du château. — Part of the castle.

ner Kapazität von 100 Pferdekräften und einem Holzbestand von 7.000 m³.

Aktiengesellschaft zur Verwertung von Milchprodukten in Prag, Filiale in Březnice, beschäftigt sich mit der Herstellung von Suppenwürze Marke »ILSA«.

Hudčitzer Granit Steinbrüche. Erzeugung von Pflaster- und Baumaterialien.

Březnice.

Březnice est une ville typique de la Bohême du Sud dans la contrée de Písek. Elle est situtée non loin des contreforts de la forêt de Brdy ce qui perment d'entreprendre de nombreuses excursions. Dans la ville il y a l'église remarquable de St. Ignatius avec l'ancien collège des Jésuites et l'église du cimetière de St. Rochus. Ces deux églises furent bâties par les architectes italiens, les frères Lurago. Dans les églises se trouvent des tableaux précieux des peintres Salvator Rosa et Skreta (»Ezéchiel prêche de la résurrection« et »St. François«). Dans la chapelle du château il y a un tableau de la Ste. Vierge (1396). Dans la ville se trouve le vieux ghetto avec une synagogue et le palais de Lokša. Sur le fleuve régulé de Vlčavka il y a un établissement moderne de bain avec un buffet, des courts de tennis et une maison de club. Les hôtels bien meublés avec de bonne nourriture à bas prix, la canalisation modele et l'aqueduc, la situation favorable comme point de jonction des lignes de chemins de fer de Prague—Protivín et de Strakonice—Rožmitál, la correspondance d'autobus pour Hvožďany etc. font de Březnice une villégiature recherchée. Les touristes auront maintes occasions pour entreprendre de belles excursions et de promenades aux environs (la villégiature de Dobrá Voda, Černivsko avec le château de »Křikava«, le château de Třemšín, les curiosités à Bubovice et Pročevily, Orlik, Zvíkov, Stražiště etc.). Les villégiature de Dobrá Voda et de Černívsko sont

»SUBLIMA«, impregnační závody, akciová společnost pro impregnaci dřeva, Březnice, polostátní impregnační závod, dodává všechny druhy konservovaného dříví proti hnilobě, a to buď sublimátem anebo kamenouhelným dehtovým olejem, jmenovitě železniční pražce, telegrafní sloupy, důlní dříví, dlažební špalíčky, prkna a ostatní druhy stavebního dříví. — Sublima Aktiengesellschaft für Holzimprägnierung, Březnice, — Sublima, société anonyme pour l'imprégnation du Bois, Březnice. — Sublima, wood-impregnating works Limited, Březnice.

surtout fréquentés par des villégiateurs qui n'ont pas besoin d'un service de communication et de poste très rapide. Aux nombreux marchés aux bestiaux il y a beaucoup d'éleveurs et de marchands.

Hôtels à recommander: »Musil«, »Zelená«, »Karlův Týn«, »Bílá růže«.

Banques: la caisse municipale d'épargne à Breznice avec une succursale à Mirovice. La filiale de la banque nationale, avec la galerie de peintures du maître Kuba a une mise de fonds de 37 millions de Kč et publie une »revue« avec le supplément »notre jeunesse«, une revue de pompiers et une revue appelée »Mírovice« pour la succursale. La caisse agricole de prêts du district à Breznice avec une succursale à Rožmital a des mises de fonds de 48.5 millions de Kč et publie un journal »Zpravodaj«. De plus

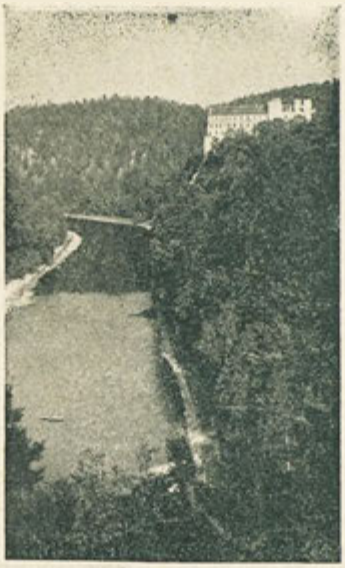

Hrad »Orlík«. - Schloss »Orlík«. - Le château de »Orlík«. - The »Orlík«-castle. — Šance. - Staré Hradiště. - Schanzen. - Staré Hradiště. - Les remparts. - Staré Hradiště. - The trenches. - Staré Hradiště. — Hrad »Zvíkov«. - Schloss »Zvíkov«. - Le château de »Zvíkov«. - »Zvíkov«-castle.

Partie z Březnice a okolí. - Partien aus Březnice und Umgebung. - Březnice et ses environs. - Březnice and its surroundings. — Ideálně položené městské koupaliště. - Städtisches Bad. - Les bains municipaux. - Municipal baths. — Švédský most v Dobré Vodě. - Schwedenbrücke in Dobrá Voda. - Le pont Suédois à Dobrá Voda. - Swede's bridge at Dobrá Voda.

il y a la caisse d'épargne du peuple, société à responsabilité limitée et la caisse industrielle d'épargne, société à responsabilité limitée.

Industrie:

La maison **»Sublima«**, S. A., usine d'imprégnation de bois à Březnice, établissement mi-public qui s'occupe de la préservation des bois de tout genre de la décomposation par du sublimé ou de l'huile de goudron minéral: On y produit surtout des traverses de chemin de fer, des poteaux télégraphiques, du bois d'exploitation des mines, des bois de pavé ainsi que toute sorte de bois imprégné.

Emil Klingenstein, usine de matériaux de serrurier à Březnice, (fondée en 1880). Cette entreprise produit grâce à ses longues expériences, toute sorte d'armatures de construction et de menuiserie. C'est une des meilleures usines dans cette branche de la république tschécoslovaque.

Höll et Vetter, première usine tchécoslovaque de tubes d'étain à Březnice, fabriquent des tubes d'étain, de plomb, de plomb étamé, polis, estampés, vernis, imprimés.

Les entreprises du grand propriétaire de Pálffy: La brasserie, fondée en 1506, export annuel: 18.000 hl., une tuilerie et la scie à vapeur avec une capacité de 100 HP. et un boisement de 7.000 m².

La société anonyme pour l'utilisation des produits de lait à Prague, succursale à Březnice, produit les tablettes de bouillon, marque déposée »ILSA«.

Les carrières de granit de Hudčice: Production de matériaux de pavé et de construction.

Březnice.

Březnice is a typical South Bohemian town in the district of Písek, situated near the spurs of Brdy-wood. It is the starting-point to numerous excursions. In the town there is the remarkable St. Ignatius' church with the former Jesuit's college and St. Rochus cemetery church. These buildings were erected by the Italian architects Brothers Lurago and there are valuable paintings by the artists Salvator Rossy and Skreta (»Ezekiel preaching ressurection« and »St. Francis«). In the castle-chapel there is a beautiful image of the Virgin Mary (1396). The old ghetto is to be seen still with a synagogue and the Lokša-palace.

The Vlčavka-river has been regulated and there is quite an up-to-date bathing-establishment now, with a refreshment-room, tennis-courts and a club-house. Well managed hotels, cheap board, a model canalisation and good drinking-water, the situation as railway-crossing Praha—Protivín with side-lines to Strakonice, Rožmitál ,the bus-communication with Hvožďany etc. — all these important things are bringing many summer-guests to Březnice. Tourists may take many nice walks in the beautiful surroundings: The summer health-resort Dobrá Voda, Černívsko with Křikava-castle, Třemšín-castle ,sights in Bubovice and Pročevily, Orlík, Zvíkov, Stražiště etc. The near summer health-resorts Dobrá Voda and Černívsko are preferred by guests who do not need any quick railway- and post-communication. The numerous cattle-markets are much in favour and many breeders and dealers regularly come there.

Hotels: »Musil«, »Zelená«, »Karlův Týn«, »Bílá Růže«.

Banks: The municipal savings-bank in Březnice with a branch-office in Mirovice ,an exposiiture of the Nationalbank with deposits of 37 millions Kč, with the picture-gallery of the painter Kuba, publishes a »Review« with the supplement »Our Youth«, a »Fire-brigade Review« and for the branch-office a paper »Mirovice«.

The Agricultural district loan-society with a branch-office in Rožmitál has deposits of 48.5 millions Kč and publishes a review »Zpravodaj«. The people's saving-bank Ltd. and the Industrial savings-bank Ltd.

Industry:

The firm **»Sublima«** joint-stock company for wood-impregnation, is a half-public society and does all kind of wood's preservation against putrefaction with sublimate and mineral coal tar-oil. It works chiefly sleepers, telegraph-poles, timber for mines, wooden paving-stones and all kind of impregnated timber.

Emil Klingenstein, factory for locksmith's materials in Březnice, (established in 1880). The firm has a many years old practical routine and

Továrna zámečnického zboží E. Klingenstein, založená roku 1880, soustředila svůj zájem na podkladě mnohaleté zkušenosti na výrobu prvotřídního stavebního kování a kování pro truhláře zde hlavně na závěsy jakéhokoliv druhu a jest jedna z vedoucích firem v Československé republice. — Schlosserwarenfabrik E. Klingenstein, gegr. 1880, konzentrierte ihr Interesse auf Grund langjährigen Erfahrungen auf die Erzeugung von Bau- und Möbelbeschlägen aller Art u. ist eine der führenden Firmen in der ČSR. E. Klingenstein, usine d'outils de serrurier, fondée en 1880, production d'armatures de construction et de meubles de tout genre. Une des premières maisons de la Tchécoslovaquie. E. Klingenstein, factory for locksmith's articles, founded in 1880, production of distresses on buildings and furniture of all kind. One of the leading enterprises in Czecho-Slovakia.

works first-rate bindings and iron-works for for buildings and carpenters. It is one fo the most important firms in this branch of industry in Czechoslovakia.

Höll and Vetter, first Czechoslovakian factory for tin-tubes in Březnice, produces smooth, imprinted, lacquered and printed over tin-, lead- and tin coated lead-tubes.

Industry of the great land-owner Pálffy: The berwery, founded in 1506, brewing 18.000 hl. a year, a brick-yard and the steam-saw of the estate with a capacity of 100 P. S. and a wood-stock of 7000 m³.

The joint-stock company for the sale of milk-products in Praha, branch-office in Březnice, produces the soup-seasoning »ILSA«.

The Hudčice granite stone-pit. Produce of paving- and building-material.

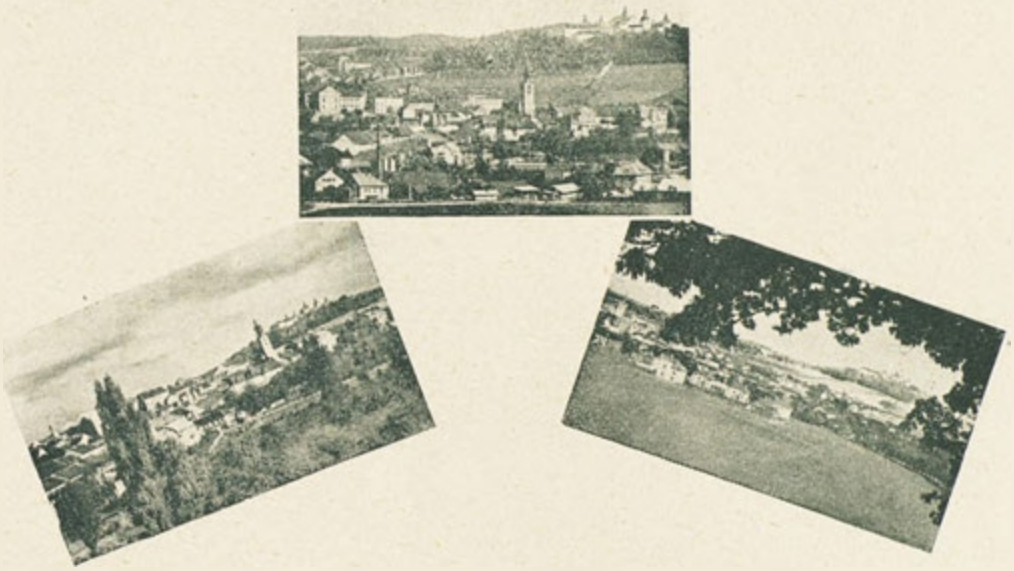

Příbram: Celkové pohledy. — Gesamtansichten. — Vues totales. — Total views.

Příbram

Hornické a poutní místo[1]

JUDr. Josef Otruba, ředitel měst. úřadu.

Mezi evropskými doly na stříbro a olovo jistě významné místo zaujímaly příbramské doly nejen v uplynulém století, nýbrž již ve středověku. Tak podle staré české pověsti měl býti za knížete pražského Křesomysla (asi v VIII. stol.) potrestán smrtí Horymír, který pobořil hornická díla na vrchu Březovém (nynější Březové Hory), a jedině odvážný skok z Vyšehradu do Vltavy na koni Šemíku zachránil jej od trestající spravedlnosti. Nálezy drahého kovu na »Zlaté stezce« vedly již v dávnověku k usídlení hornického obyvatelstva na úpatí brdských hor. Dokladem toho je mnoho opuštěných štol a lidových názvů v kraji, svědčících o úsilí člověka vzíti přírodě její bohatství.

Horní podniky na Příbramsku mají svoji historii technicky velmi zajímavou. Do 17. století se skála rozpalovala ohněm, pak střikala studenou vodou, aby pukla; od 17. století se pracovalo prachem, ale jen povrchově. Teprve koncem 18. století dal Alis základy k hlubinnému dolování v Příbrami. Rozvoj města souvisel po celá staletí s hornictvím, neboť kromě stříbra a olova dobývala se v okolí i železná ruda.

Hornictví dalo základ i vysoké báňské škole v Příbrami. Tato jest přímou pokračovatelkou nejstarší hutní školy v Evropě v Jáchymově (zal. r. 1733), která v r. 1762 byla přičleněna ke Karlově universitě v Praze. Od r. 1849 byla škola přemístěna do Příbramě, kde bylo až do r. 1919 vyučováno německy. Absolventi její šířili slávu české vědy hornické v celém světě, neboť hlavně před válkou studovali na ní posluchači téměř ze všech evropských národů.

A i mezi poutními městy zaujímá město Příbram význačné místo svojí Svatou Horou se zázračnou soškou Panny Marie, kterou podle pověsti zhotovil slavný vrstevník Karla IV., arcibiskup Arnošt z Pardubic, ve XIV. století. Svatá Hora dominuje městu svou barokovou krá-

sou, vybudovanou řádem Jesuitským po válce třicetileté na kopci nad městem, na místě starého poutního kostela, a jest ročně navštěvována statisíci návštěvníků, hledajících duchovní útěchu u Matky Boží. Význační umělci italští zúčastnili se jejího vybudování (Lurago, Ursini, Caneval, W. Allis, Bart. Cometa a j.) a vytvořili vzor české poutní barokové svatyně. Na vrcholku Svaté Hory stojí sousoší »Kalvarie« z r. 1692 z jediného žulového balvanu (5×1.80× 1 m) dopraveného (bez silnic v 17. stol.!) sem od Kladna ze vzdálenosti téměř 100 km. Poutní sezona vrcholí korunovací sošky v červnu podle vlašského ceremonielu zlatou korunou, darem to papeže Urbana (r. 1732).

Město nemá kromě kostela Sv. Jakuba z 13. stol. a arcibiskupského zámku (nyní hutního odboru vysoké školy báňské), vybudovaného Arnoštem z Pardubic, význačných stavitelských památek, neboť dvakráte počátkem 19. stol. úplně vyhořelo, ale má krásné okolí. Jest východiskem turistiky do Brd a středního Povltaví; na 200 km označených turistických stezek a cest zve unaveného obyvatele měst do krásných tichých lesních zákoutí buď pohoří Brd, nebo středního Povltaví. Údolí Líšnického a Bohostického potoka, vltavská »podkova« u Zduchovic nad Kamýkem a strmé lesnaté břehy Vltavy uspokojí svojí divokou romantikou i toho nejnáročnějšího turistu. A což, navštíví-li některý z rybníků vklíněných v hluboká údolí Brd, zůstane udiven stát nad krásou Octárny, Pilského a nebo Lázského rybníka, a jistě přijde opět příštího roku, neboť kraj tento stojí za shlédnutí.

Z Příbramě je možno velmi dobře voliti východisko turistiky do celého kolí, neboť město jest přirozeným středem kraje podbrdského. O pohodlí turistů stará se několik hotelů, z nichž sluší uvésti »Grand Hotel Brožek« a pension Bělohlávkův »Barrandov«, z restaurací pak po celé republice známou Čížkovu restauraci »U

Březové Hory: Celkový pohled. — Gesamtansicht. — Vue totale. — Total view.

českého dvora«, známou více pod názvem »hospoda v kurci«, vyhledávanou pro výborné plzeňské i samotnými Plzeňáky.

I hospodářsky jest město středem celého kraje, neboť průmysl a obchod soustřeďuje se v Příbrami. Jest sídlem státního báňského ředitelství, které svými doly na stříbro a olovo a hutěmi, jakož i továrnou na olověné výrobky a světoznámou továrnou na drátěná důlní lana, jest základem příbramského průmyslu. Velmi dobře vedeným podnikem, který hned po válce pronikl svými výrobky do Ruska a do ciziny, jest továrna na motouz a provaznické výrobky, Josef Kolařík, vyrábějící sisálový motouz pro žací stroje a pro lisy na seno a slámu, a v poslední době i dřevitou vlnu. Blízkost Svaté Hory dala podnět ke vzniku výroby poutního zboží, kterou representuje továrna fy. Bratří Weilové a spol., exportující své zboží hlavně do anglické Ameriky.

Vedle tohoto průmyslu jest Příbram sídlem dvou továren na likéry, z nichž fa. Bedřich Kafka vyváží své likérové speciality a ovocné šťávy do západní Evropy i do Ameriky, a fa. Karel

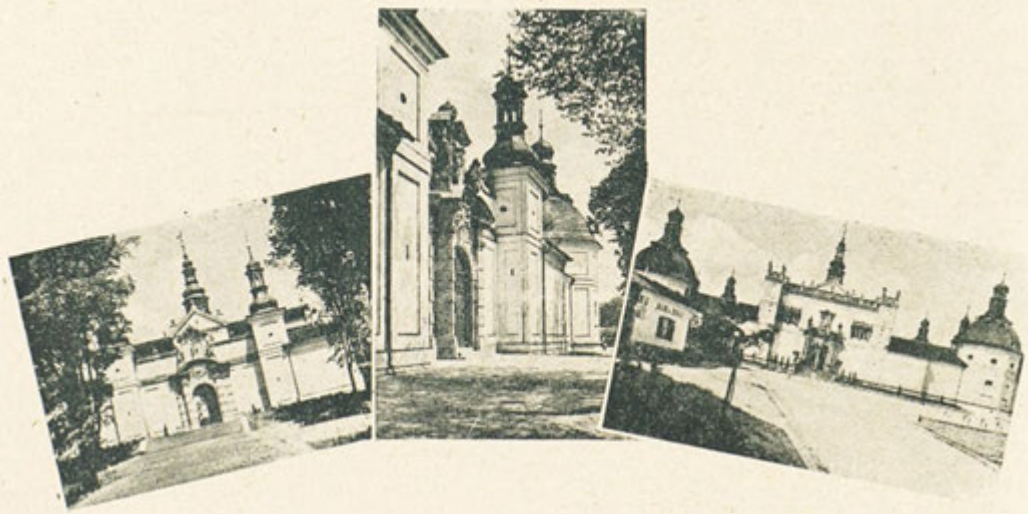

Příbram - Svatá Hora: Dva pohledy na Březnickou bránu a průčelí Sv. Hory. — Zwei Ansichten des Březnicer Tores und Vorderseite des Klosters Svatá Hora. — Deux vues de la porte de Březnice et le devant du couvent de Svatá Hora. — Two views of Březnice-gate and the front side of the Svatá Hora convent.

Štěpán, je známá »Maltimelem« a »Bylinnou hořkou«. Z ostatních továrních podniků jest význačný Právovárečný pivovar, továrna kamenických výrobků a pomníků fy. J. a A. Pecen, továrna na smaltované nádobí Bratří Reichnerů a továrna na dřevěné hračky fy. J. Kropáček. Město jest majitelem dobře prosperující plynárny; elektrickou energii odebírá od Jihočeských elektráren. Státní báňský závod, vysoká báňská škola a hornická škola s vojenskou posádkou daly vznik výrobě uniforem. Tak jako na Dobříšsku, kvete i v Příbrami domácí výroba kožených rukavic, určená pro cizinu.

Peněžní obchod soustřeďuje se v Městské spořitelně, ve Středočeské bance, Okresní hospodářské záložně a ve filiálkách Agrární a České průmyslové banky. I družstevnictví jest v Příbrami velmi vyvinuto. Vedle Obchodního družstva plzeňského a Hospodářského družstva skladištního jsou zde družstva výrobní i konsumní, mající značný význam hospodářský.

Město Příbram jest však i význačným městem školským, neboť vedle vysoké báňské školy je i sídlem klasického gymnasia, reálky, učitelského ústavu, veřejné obchodní školy, kupecké školy, živnostenských škol pokračovacích, státní horní školy, dvou škol měšťanských a čtyř škol obecných.

Navštívíte-li jednou Příbram, vrátíte se zase a v ústrety Vám zazní staré hornické

»ZDAŘ BŮH«.

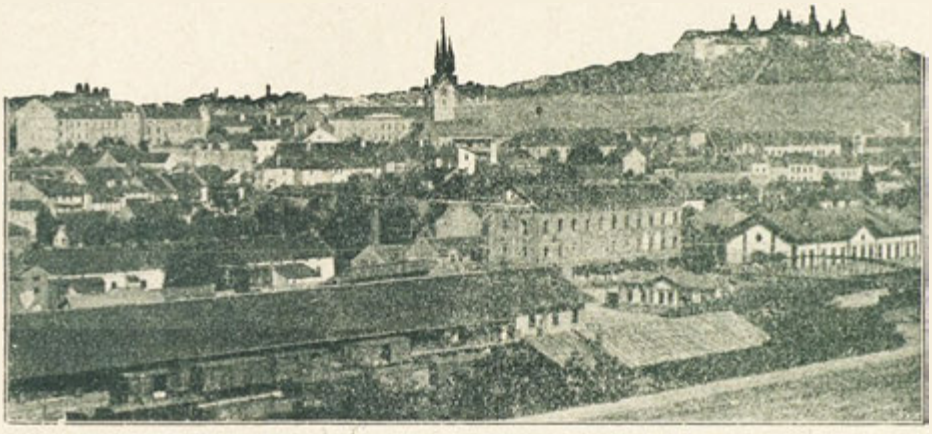

Příbram - pohled od nádraží. — Ansicht vom Bahnhof. — Vue de la gare. — View from the station.

Příbram.

Die Bergbau- und Wallfahrtstadt.

JUDr Josef Otruba, Stadtamts-Direktor.

Unter den europäischen Silber- und Bleigruben haben die Bergwerke in Příbram nicht nur im vorigen Jahrhundert, sondern auch schon im Mittelalter einen bedeutungsvollen Platz eingenommen. Eine alte čechische Sage erzählt, dass zur Zeit der Regierung des Prager Fürsten Křesomysl (ungefähr im VIII. Jahrhundert) Horymír, der die bergbaulichen Werke am Berge Březový (heute Březové Hory) zerstörte, zum Tode verurteilt wurde. Nur der waghalsige Sprung mit seinem Pferde Šemík vom Vyšehrader Felsen in die Moldau rettete ihn aus den Händen der strafenden Gerechtigkeit. Die Funde von Edelerz am »Goldenen Steg« (Zlatá stezka) führten schon im Altertum zur Errichtung einer Ansiedlung von Bergleuten am Fusse des Gebirges Brdy. Viele verlassene Stollen und Volksbenennungen in der ganzen Umgebung zeugen von dem Bestreben der Menschen, der Natur ihren Reichtum zu entreissen.

Die Bergwerke in der Gegend von Příbram haben eine eigene, technisch sehr interessante Geschichte. Bis zum XVII. Jahrhundert hat man den Felsen, um ihn zu sprengen, zuerst durch Feuer erhitzt und sodann mit kaltem Wasser bespritzt; vom XVII. Jahrhundert an wurde mit Pulver gearbeitet, aber nur an der Oberfläche. Erst Ende des XVIII. Jahrhunderts gab Allis den Anlass zum Tiefbaubetrieb. Seit Jahrhunderten hing die Entwicklung der Stadt eng mit dem Bergbau zusammen, da in der Umgebung ausser Silber und Blei auch Eisenerz gewonnen wurde.

Der Bergbau gab auch Anlass zur Gründung einer Montanistischen Hochschule, welche als direkte Ergänzung bzw. Fortsetzung der ältesten Bergbauschule Europas in Jáchymov (gegr. im Jahre 1733) zu betrachten ist. Im Jahre 1762 wurde sie der Karlsuniversität in Prag angegliedert und im J. 1849 von Prag nach Příbram verlegt. Bis zum Jahre 1919 hatte diese Hoch-

Milostná soška Panny Marie Svatohorské ze XIV. století. — Gnadenstatue der Jungfrau Maria v. hl. Berge aus dem XIV. Jahrhundert. — Statue de la Sainte Vierge de la Montagne Sainte du XIVe siècle. — The Holy Virgin's statue of the Holy Mountain from the XIVth. century.

schule deutsche Unterrichtssprache. Die Absolventen der Montanistischen Hochschule verbreiteten den Ruhm des čechischen Bergwesens in der ganzen Welt, denn bis zum Weltkriege gehörten ihre Hörer fast allen europäischen Nationen an.

Aber auch unter den Wallfahrtsorten nimmt die Stadt Příbram einen bevorzugten Platz ein. Auf dem Heiligen Berg (Svatá Hora) befindet sich eine wundertätige Statuette der hl. Jungfrau Maria, welche, einer Sage nach, der berühmte Zeitgenosse des bohmischen Königs Karl IV., der Erzbischof Arnošt von Pardubice im XIV. Jahrhundert verfertigte. Der Heilige Berg beherrscht die Stadt durch seinen wunderschönen Dom im Barock, der vom Jesuitenorden nach dem dreissigjährigen Krieg auf dem Berge, an Stelle der alten Wallfahrtskirche, erbaut wurde. Dahin pilgern alljährlich Hunderttausende, um bei der hl. Mutter Gottes geistigen Trost zu suchen. An dem Bau der Domkirche beteiligten sich berühmte italienische Künstler (Lurago, Ursini, Caneval, W. Allis, Bart. Cometa u. a.) und schafften dadurch das Vorbild eines čechischen Heiligtums im Barockstil zu Wallfahrtszwecken. Am Gipfel des Heiligen Berges steht eine Statuengruppe aus dem Jahre 1692 »Kalvaria« genannt, bestehend aus einem einzigen Granitblock (5×1.80×1 m), der vom 100 km entfernten Kladno im XVII. Jahrhundert (ohne ordentliche Strassen!) herbeigeschafft wurde. Die Wallfahrtssaison erreicht ihren Höhepunkt im Monat Juni aulässlich der Krönung der Statuette nach welschem Zeremoniell mit einer goldenen Krone, dem Geschenk des Papstes Urban (im Jahre 1732).

Ausser der Kirche des hl. Jakob aus dem XIII. Jahrhundert und dem erzbischöflichen Schloss (jetzt Hüttensektion der Montanistischen Hochschule), erbaut von Arnošt von Pardubice, hat die Stadt Příbram, da sie anfangs des XIX. Jahrhunderts zweimal gänzlich durch Feuersbrunst vernichtet wurde, keine nennenswerten Baudenkmäler, rühmt sich dagegen aber einer herrlichen Umgebung. Příbram ist der Ausgangspunkt für Touristik in die Brdy-Berge und das mittlere Moldautal. Beinahe 200 km markierter Touristenwege und -stege laden den müden Stadtbewohner in schöne, stille Waldwinkel dieses Gebietes ein. Das Tal der Bäche »Lišnický« und »Bohostický«, der sogenannte »Moldauhuf« bei Zduchovic über Kamýk und die steilen, bewaldeten Moldauufer befriedigen durch ihre wilde Romantik auch den anspruchsvollsten Touristen. Und wenn er erst einen von den vielen, in die tiefen Täler der Brdy-Berge eingekeilten Teiche besucht, erstaunt er über die Schönheit der Teiche »Octárna«, »Pilský« oder »Lázský« und kommt bestimt das nächste Jahr in diese Gegend wieder.

Da die Stadt der natürliche Mittelpunkt der Gegend um die Brdy-Berge ist, bildet Příbram einen sehr vorteilhaften Ausgangspunkt für

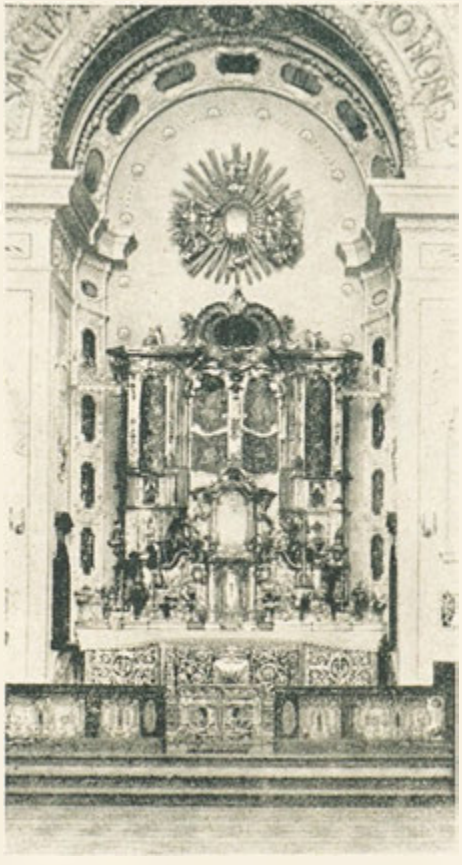

Příbram - Sv. Hora: Stříbrný oltář. — Der Silber-Altar. — L'autel d'argent. — The silver altar.

Sv. Hora, pohled od severu.
Nord - Ansicht.
Vue du nord.
View from the north.

Touristik. Vorzügliche Unterkunft und Bequemlichkeit bieten einige Hotels, unter denen vor allem des »Grand Hotel Brožek« und Bělohlávek'sche Pension »Barrandov« zu nennen sind. Unter den Restaurationen ist die in der ganzen Republik bekannte Čížeks Restauration »U českého dvora«, eher bekannt unter dem Namen »hospoda v kurci« (Gasthaus im »Huhnersteig«), die wegen ihres vorzüglichen Pilsner Bieres selbst von Pilsnern aufgesucht wird.

Auch wirtschaflich bildet die Stadt den Mittelpunkt, denn in Příbram konzentriert sich Industrie und Handel der Umgebung. Příbram ist der Sitz der staatlichen Bergdirektion, die mit ihren Silber- und Bleibergwerken, sowie mit der Bleiwarenfabrik und der weltbekannten Drahtseilfabrik den Grundstock der Industrie in Příbram bildet. Ein vorzüglich geleitetes Unternehmen, das nach dem Kriege mit seinen Erzeugnissen nach Russland und in das übrige Ausland durchdrang, ist die Mechanische Bindfaden- und Seilerwarenfabrik J. Kolařík, welche Bindegarne aus Sisal, Strohpressgarne, Garbenbänder, Oekonomie-Seilerwaren und in letzter Zeit auch Holzwolle erzeugt. Die Nähe des Heiligen Berges gab Anlass zur Erzeugung von Devotionalien, repräsentiert durch die Firma Brüder Weil & Co., welche ihre Waren hauptsächlich nach USA und Kanada exportiert.

Neben dieser Industrie befinden sich in Příbram zwei Likorfabriken, von denen die Firma Friedrich Kafka ihre Spezial-Likore u. Fruchtsäfte nach Westeuropa und auch nach Amerika exportiert, während die Firma Karel Štěpán

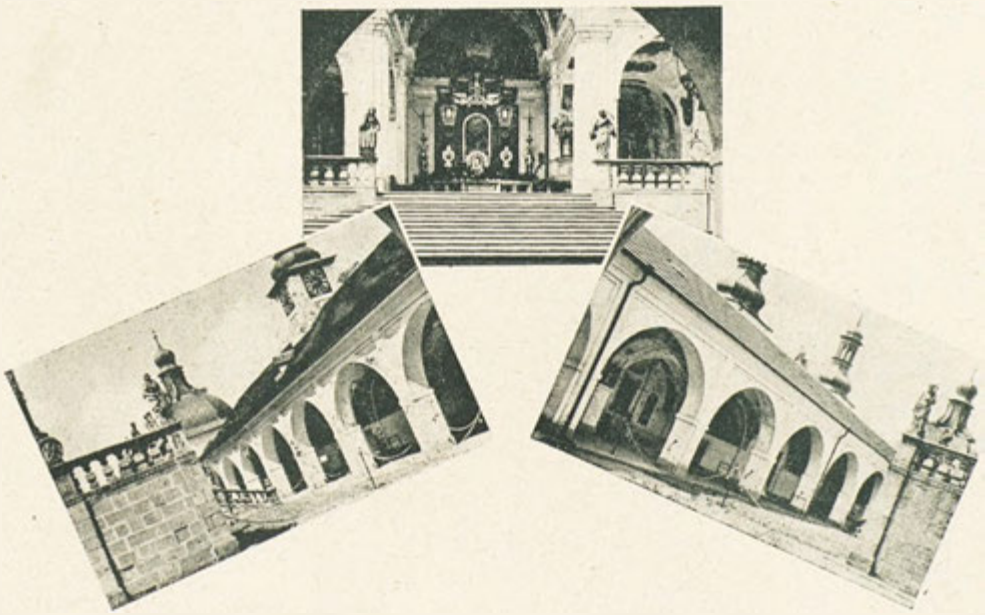

Příbram - Svatá Hora: Oltář padlých vojinů. - Ambity. — Der Altar für die gefallenen Soldaten. - Kloster-Säulengang. — Lautel des soldats morts pour la patrie. - Arcade du couvent. — Altar of soldiers who died for their country. - Arcade of the convent.

Příbram.
Masarykovo náměstí s kostelem sv. Jakuba a stát. báň. ředitelstvím.
Masarykplatz mit der St. Jakobskirche und der staatl. Bergdirektion.
La place Masaryk avec l'église St. Jacques et l'administration minière d'Etat.
Masaryk-square with St. Jacob's church and the state's mining administration.

durch ihren »Maltimel« und »Kräuterlikör« bekannt ist. Andere Industrieunternehmungen von Bedeutung; die Bürgerliche Brauerei; die Steinmetzwaren und Denkmälerfabrik der Firma J. & A. Pecen; die Küchengerätefabrik der Firma Otto Reichner und die Spielwarenfabrik der Firma J. Kropáček. Die gut prosperierende Gasanstalt ist Eigentum der Stadt: elektrische Energie liefern die Südböhmischen Elektrizitätswerke A. G., Č. Budějovice. Das staatliche Bergbauunternehmen, die Montanistische Hochschule, die Bergbauschule und die Militärgarnison bedingen die Erzeugung von Uniformen. So wie in der Gegend um Dobříš, bluht auch in Příbram die Heimindustrie (Lederhandschuhe für den Export).

Das Geldwesen repräsentieren die Gemeindesparkasse, die Mittelbohmische Bank, die landwirtschaftliche Bezirkssparkasse und die Filialen der Bohmischen Industrial-Bank und der Agrární banka Československá. Auch das Genossenschaftswesen ist in Příbram sehr entwickelt. Neben der Pilsner Handelsgenossenschaft und der landwirtschaftlichen Lagergenossenschaft befinden sich hier Produkten- u. Konsumgenossenschaften von grosser wirtschaftlicher Bedeutung.

Příbram ist auch eine bedeutende Schulstadt, denn ausser der Montanistischen Hochschule besitzt sie ein klassisches Gymnasium, eine Realschule, eine Lehrerbildungsanstalt, eine offentliche Handelsschule, eine kaufmännische und Gewerbe-Fortbildungsschule, eine staatliche Bergbauschule, zwei Bürgerschulen und vier Volksschulen.

Wenn sie einmal Příbram besuchen, werden sie wiederkommen u. bei der Ankunft begrüsst mit dem altem bergmännischen Ruf:

»GLÜCK AUF«.

Stará Příbram: Plzeňská ulice. — Plzeňská-Gasse. — Rue Plzeňská. — Plzeňská street.

Příbram,

ville minière et de pèlerinage.

Par JUDr. Josef Otruba, directeur du bureau municipal.

Parmi les mines européennes d'argent et de plomb les mines de Příbram furent les premières non seulement au siècle passé mais encore au moyen âge. Une vieille légende tchèque raconte qu' au temps du règne du prince Křesomysl de Prague (VIIIe siècle environ) on condamna à mort Horymír, qui avait détruit les mines de la montagne de Březový (de nos jours Březové Hory). Ce ne fut que par un saut téméraire du rocher de Vyšehrad sur son cheval Šemik qu'il réussit à échapper à la mort. La découverte de minerai précieux dans le »sentier d'or« (Zlatá stezka) donna lieu déjà dans l'antiquité à l'établissement d'une colonie de mineurs au pied de la montagne de Brdy. Beaucoup de galeries désertes et des désignations populaires dans toute la contrée témoignent de l'effort des hommes de s'emparer des richesses de la nature.

Příbram.
Masarykovo náměstí se starobylými domy.
Masarykplatz mit altertüml. Häusern.
La place Masaryk avec des maisons archaïques.
Masaryk square with old houses.

Les mines de la contrée de Příbram ont leur propre histoire, très intéressante au point de vue technique. Jusqu'au XVIIe siècle on échauffait d'abord le rocher par du feu et ensuite on l'éclaboussait d'eau pour le faire crever; dès le XVIIe siècle on se servait d'explosifs, mais seulement à la surface. Ce n'est qu'à la fin du XVIIIe siècle qu'Allis donna lieu à l'exploitation souterrain. Depuis des siècles le développement de la ville fut intimement lié avec l'exploitation des mines puisqu' on trouvait aux environs outre l'argent et le plomb aussi du minerai de fer.

Příbram - Svatá Hora: Příchod poutníků na Mariánské náměstí před hlavní bránou. — Ankunft der Wallfahrer auf dem Marienplatz vor dem Haupttor. — L'arrivée des pèlerins sur la place de Marie devant la porte principale. — Pilgrim's arrival at St. Mary's square before the chief gate.

L'exploitation des mines donna lieu également à la fondation d'une université minière qui est à considérer comme complément direct ou bien comme continuation de l' école minière la plus ancienne en Europe à Jáchymov (fondée en 1733). En 1762 elle fut annexée à l'université de Charles à Prague et en 1849 elle fut transportée d'ici à Příbram. Jusqu' à 1919 la langue officielle de l'enseignement était l'allemand. Les étudiants de l'université minière propageaient la gloire de l'exploitation des mines tchèques dans tout le monde puisque jusqu' à la guerre mondiale ils se recrutaient de presque toutes les nations européennes.

La ville de Příbram est également très connue comme lieu de pèlerinage. Sur la Montagne Sainte (Svatá Hora), se trouve une statue thaumaturgique de la Sainte Vierge construite, d'après la tradition, par le célèbre contemporain du roi de Bohême Charles IV, l'archevêque Arnošt de Pardubice, XIVe siècle. La Montagne Sainte domine la ville par sa cathédrale merveilleuse en style baroque, bâtie par des jésuites après la guerre de Trente Ans à la place de la vieille église de pèlerinage. Des milliers de pèlerins y viennent tous les ans pour trouver de la consolation auprès de la Sainte Vierge. De célèbres artistes italiens participèrent à la construction de la cathédrale (Lurago, Ursini, Caneval, W. Allis, Bart. Cometa, etc.) et créerent ainsi le modele d'un sanctuaire tchèque de pèlerinage de style baroque. Au sommet de la Montagne Sainte il y a un groupe de statues de 1692, appelé »Calvaire«, qui se compose d'un seul bloc de granit (5×1.80×1 m), amené de Kladno au XVIIe siècle. La saison de pèlerinage est surtout au mois de juin où on célèbre le couronnement de la statue d'après la cérémonie velche avec une couronne d'or, cadeau du pape Urban (en 1732).

Outre l'église St. Jacques du XIIIe siècle et le château archiépiscopal (à présent section métallurgique de l'université minière), construit par Arnošt de Pardubice, la ville de Příbram

Příbram - Dvořákovo nábřeží. — Dvořák-Quai. Le quai Dvořák. — Dvořák-quay.

n'a point de monuments d'architecture importants puisqu' elle était deux fois complètement réduite aux cendres, mais elle jouit de magnifiques environs. Příbram est le point de départ pour des excursions dans la montagne de Brdy et dans la vallée intermédiaire de la Vltava. Presque 200 km de chemins et de sentiers de touristes bien indiqués invitent les habitants fatignés des villes à de belles promenades dans les coins calmes de la forêt de cette contrée. La vallée des ruisseaux de »Lišnický« et »Bohostický«, appelée »Sabot de Vltava« près de Zduchovic via Kamýk et les rives escarpées et boisées de la Vltava satisferont même les touristes les plus difficiles, grâce à leur charme romantique. Si on visite un des nombreux étangs, enfoncés dans les profondes vallées des montagnes de Brdy, on s'étonne de la beauté des étangs de »Octárna«, »Pilský« ou »Lázský« et on ne manquera pas d'y revenir l'année prochaine.

La ville étant le centre naturel de la contrée près des montagnes de Brdy, Příbram est un point de départ avantageux du tourisme. Quelques hôtels se chargent d'un logement excellent, desquels il faut citer surtout »Grand Hôtel Brožek« et la pension Bělohlávek »Barrandov«. Des restaurants c'est surtout celui de Čížek, connu dans toute la République, »U českého dvora« ou »Hospoda v kurci«, qui est fréquenté grâce à sa bière exquise de Plzeň, même par les habitants de cette ville.

La ville est également le centre de la vie économique puisque toute l'industrie ainsi que le commerce de la contrée s'y concentrent. Příbram est le siège de la direction minière de l'État qui forme la base de l'industrie à Příbram avec ses mines d'argent et de plomb, son usine de plomb ouvragé et l'usine de câbles en fils métalliques de renom mondial. Une entreprise bien administrée qui exportait après la guerre en Russie et le reste de l'étranger est l'usine mécanique de ficelle et de corderie J. Ko-

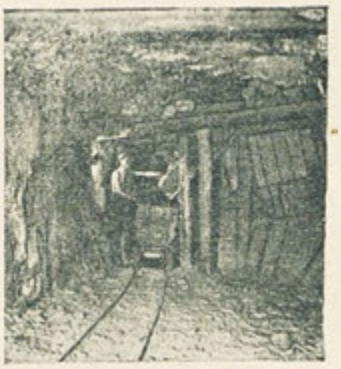

Příbram - doly: Nasýpání rudy do »huntu« a odvoz k těžné kleci. — Einschütten der Erze in die »Hunte« und Abfuhr zum Förderkorb. — Versement des minerais dans les wagons et descente à la benne. — Pouring of ore into the waggons and carrying away to the haul-basket.

Příbram: Pilský rybník v Brdech. Splavy Pilského rybníku. Pilský rybník (pohled s hráze.) Lázský rybník. Rybník Octárna u Obecnice. — Der Teich Pilka im Brdy-gebirge. Die Wasserschleusse des Teiches Pilka. Der Teich Pilka - Gesamtansicht. Der Teich »Octárna« bei dem Dorfe Obecnice. — L'étang de Pilský à la montagne de Brdy. L'écluse d'eau de l'étang de Pilský. L'étang de Pilský - vue totale. L'étang d'Octárna près du village Obecnice. — Pilský-pond on Brdy mountain. Water-sluice of Pilský-pond. Pilský-pond - total view. Octárna-pond near Obecnice village.

Příbram: Doly; rudní dolování. — Erzgewinnung. — Exploitation des mines. — Output of ore.

lářík qui produit des ficelles de Sisal, fils de paille comprimée, rubans de gerbes, corderie économique et récemment aussi laine de bois. La proximité de la Montagne Sainte donna lieu à la production de reliques, produites par la maison Weil Frères & Cie., qui exporte principalement aux Etats Unis et au Canada.

Outre cette industrie il y a à Příbram deux usines de liqueur. La maison Friedrich Kafka, qui exporte ses liqueurs spéciales et ses sirops de fruits en Europe occidentale et aussi en Amérique ainsi que la maison Karel Štěpán, connue pour son »Maltimel« et sa »liqueur d'herbes«. Parmi les autres la brasserie, l'usine d'articles de tailleur de pierres et de monuments de la maison J. et A. Pecen, l'usine d'ustensiles de cuisine de la maison Otto Reichner, l'usine de jouets de la maison J. Kropáček. L'usine a gaz prospérante est propriété municipale, les usines à éclaire électrique de la Bohême du Sud, S. A. Č. Budějovice fournissent le courant électrique. L'entreprise publique d'exploitation des mines, l'université minière, l'école minière, la garnison militaire donnent lieu à la production d'uniformes. Il y a également une industrie de gants de cuir comme à Dobříš.

Banques: la caisse communale d'épargne, la banque de la Bohême centrale, la caisse agricole d'épargne, les succursales de la banque bohémienne industrielle et de la Agrární banka Československá. Les sociétés sont également bien développées à Příbram. Outre la société commerciale de Plzeň et la société agricole d'entrepôt, il y a des sociétés de production et consommation d'une grande importance économique.

Příbram est également à citer comme ville d'écoles puisqu' elle possède non seulement l'université minière, mais encore un collège classique, une école professionnelle, une école normale, une école publique de commerce, une école commerciale et industrielle de perfectionnement, une école minière d'Etat, deux écoles primaires supérieures et une école primaire.

Si vous visitez Příbram une fois, vous y reviendrez toujours et le salut aimable des mineurs vous accueillera dès votre arrivée:

»BONNE CHANCE«.

Příbram,

the mining-town and place of pilgrimage.

By Dr. Josef Otruba, director of the municipal-office.

Among European silver-and lead-mines, the mines of Příbram were very important not only in the last century but even in the middle ages. There is an old Czech tradition telling us, that at the time of the reign of the Prague prince Křesomysl (about the VIII th. century), a man Horymír, who destroyed the mines of the mountain Březový (nowadays Březové Hory), was doomed to death. Only a daring jump with his horse, Šemík, from Vyšehrad Mountain into the Vltava River saved him from death. Already in antiquity, discoveries of rich ore near »Zlatá

Příbram: Doly; čištění stropu před vrtáním. — Reinigung der Decke vor dem Anbohren. — Nettoyage du plafond avant de percer. — Cleaning of the ceiling before beginning to bore.

stezka« (Golden path), led to a settlement of miners at the foot of Brdy-mountains. Many abandoned galleries as well as popular names of many places in the surroundings, show the efforts of mankind to snatch a part of its abundance from nature.

The mines in the region of Příbram have an interesting technical history of their own. Until the XVIIth. century the rock had been first heated by fire and then splashed with water to burst it. Since the XVIIth. century the miners used powder for their work but only at the surface. Only at the end of the XVIIIth. century, at the instigation of Allis, deep working began. For centuries the development of the town has been closely connected with mining; not only silver and lead, but iron-ore, too, was found in the surroundings.

Mining provoked the foundation of a mining academy that may be considered as a direct supplement or continuation of the oldest European mining academy in Jáchymov (founded in 1733). In 1762 this academy was annexed to Charles University in Prague, and in 1849 it was removed from Jáchymov to Příbram. Until 1919 German was the language of teaching at this academy. The students sang the praises of Czech mining all over the world, for until the Great War the students belonged to nearly all European nations.

But among the places of pilgrimage, too, the town of Příbram is one of the most important.

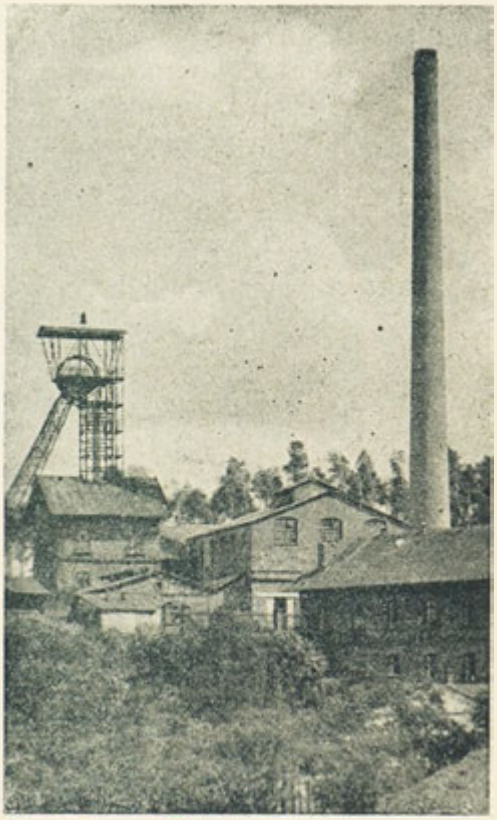

Březové Hory: Anenský důl. — Der Anna-Schacht. — Les puits d'Anne. — Anne's pit.

Příbram, Svatá Hora: Korunovační oltář s průčelím svatohorské basiliky. — Der Krönungsaltar mit Vorderseite der Svatohorská-Basilika. L'autel de couronnement avec le devant de la basilique de Svatohorská. — Coronation altar with the frontage of the Svatohorská-basilica.

On the »Svatá Hora« (Holy Mountain) there was a small miraculous St. Mary's statue erected, as tradition says, in the XIVth. century by the famous contemporary of the Czech King Charles IV., the Archbishop Arnošt of Pardubice. The »Holy Mountain« towers above the town with its wonderful baroque cathedral, built by the Jesuit order after the Thirty Years' War on the site of an old pilgrimage-church. Year by year hundreds of thousands come to the Holy Shrine, to be comforted by Our Lady. Several famous Italian artists participated in the construction of the cathedral (Lurago, Ursini, Caneval, W. Allis, Bart. Cometa, etc.) and built a model Czech pilgrimage-church in baroque style. On the summit of the Holy Mountain there is a group of statues »Calvaria«, dating from 1692, consisting of one single granite-block (5×1.80×1 m), dragged here from Kladno in the XVIIth. century, on impassable streets from a distance of 100 km. The pilgrimage season is at its zenith in the month of June, when there is the coronation of the small statue with a golden crown, a gift of Pope Urban (1732), after a foreign ceremonial.

Besides St. Jacob's church, dating from the XIIIth. century and the archiepiscopal castle (nowadays the foundry-section of the mining-academy), the town Příbram has no remarkable old buildings, as it had been twice destroyed by large fires at the beginning of the XIXth. cen-

tury, but it may glory in its wonderful surroundings. Příbram is the starting-point for excursions to Brdy mountains and to the central Vltava valley. Nearly 200 km of well-indicated tourist-roads and paths lead the tired townsfolk to beautiful, calm silvan scenery. The valley of the brooks »Lišnický« and »Bohostický«, the so-called »Vltavská podkova«, near Zduchovice over Kamýk and the steep woody banks of the Vltava charm every tourists by their wild, romantic aspect. But whenever he sees one of the many ponds, wedged in the deep valleys of Brdy mountains, he will be surprised by the beauty of the ponds »Octárna«, »Pilský« or »Lázský«, and he is sure to return to this wonderful scenery.

As the town is the natural centre of the region it is the starting-point for all tourists. Several well-managed hotels do their best to make the guests comfortable. Let us mention the »Grand Hotel Brožek« and Bělohlávek's boarding-house »Barrandov«. You will find good restaurants, e. g. Cížek's »U českého dvora«, known in all our country, (formerly »Hospoda v kurci«), much frequented for its excellent Pilsner beer even by people from Pilsen.

Příbram is an economic centre, too, as industry and trade of all the region are concentrated there. It is the seat of the public mining-administration, forming the base of all Příbram industry with its silver- and lead-mines as well as with the lead works and the world renowned cable factory. An exceedingly well managed enterprise is the Mechanical Thread and Rope factory of J. Kolářík, producing twines of Sisal, straw-press yarns, wisps for tying sheaves, cordage for agriculture and recently wood-wool. In the years after the Great War this firm was one of the first to export its goods to Russia and other countries. The proximity of the Holy Mountain gave raise to the production of images and statues of saints; the firm of Weil Brothers & Co., exports its goods chiefly to USA and to Canada.

There are still two liqueur-distilleries in Příbram, the firm of Friedrich Kafka, exporting its special liqueurs and fruit juice to Western Europe and also to America and the firm of Karel Štěpán, well known for its »Maltimel« and »Kräuterlikör« (herb-liqueur). We have still to mention the municipal brewery, the stone cutter goods and monument factory of the firm of J & A. Pecen, the kitchen-utensils factory of Otto Reichner and the toy-factory of J. Kropáček. The thriving gasworks are the property of the town, the electric power is delivered from the South Bohemian Electricity Supply Company Ltd. in Č. Budějovice. The production of uniforms must result: from the public mining, the mining-academy and the garrison. As well as in the region of Dobříš, in Příbram, too, there is a flourishing kid-gloves home-industry for export.

Banks: The Parish Savings Bank, the Central Bohemian Bank, the Agricultural District Savings Bank and branch offices of the Bohemian Industrial Bank and of the Agrární banka Československá. The co-operative trading system is highly developed in Příbram. There is the Pilsen Trade-Association, the Agricultural Stock Association and several produce and consumption associations of large economic importance.

Příbram is a remarkable educational town, too. Besides the mining academy there is a humanistic college, a college for modern subjects, a training-college for teachers, a public commercial school, a commercial and technical continuation school, a public mining-school, two higher elementary and 4 elementary schools.

Do come to Příbram and you are sure to come again and whenever this may be you will always be welcomed by the old miner's greeting:

»GOOD LUCK TO YOU«.

Slaný,

město kraje Beneše Třebízského, bývalé významné město husitské, leží 35 km na severozápad od Prahy na křižovatce státních silnic Lánsko-Kamenické a Karlovarské. Dle zajímavých a důležitých nálezů je zjištěno, že místo bylo osídleno již v době předhistorické a to pod čedičovou Slánskou horou, jež se vypíná na východním okraji města. Pod touto horou vyvěral slaný pramen, od něhož vzniklo jméno města. Historické záznamy o městě počínají však teprve rokem 750. Kolem r. 1125 založen zde byl knížetem Soběslavem hrad župní. V r. 1305 za vlády krále Václava II. stalo se Slaný městem královským a Jan Lucemburský daroval mu znak, kterého až dosud město používá.

Město bývalo ohraženo, mělo dvě bašty a čtyři brány. Nejstarší a nejkrásnější brána Pražská byla postavena v r. 1460 a z nepochopení své ceny zbořena r. 1841.

Ze všech čtyř bran zůstala dodnes jen brána Velvarská na severní straně náměstí umístěná a stále udržovaná.

Na jižní straně náměstí stojí stará radnice z doby Karla IV., jejíž věž 43 m vysoká má na špici zlacenou hvězdu, symbolické znamení z dob husitských. Vedle radnice je starý městský dům zvaný »Ungelt« památka to z doby vyclí vání tržního zboží.

Na náměstí, nazývaném od převratu náměstím Masarykovým, jež má rozlohy přes 1 ha, stojí mimo několik starých domů ještě budova bývalého piaristického gymnasia, jehož žákem býval v letech 1870 Václav Beneš Třebízský.

Pod náměstím na straně východní je krásný děkanský chrám sv. Gotharda z r. 1131 postavený jako románská basilika, přestavená pak ve století XIV. ve slohu gotickém.

Slaný: Pohled na město. — Ansicht der Stadt. — Vue de la ville. — View of the town.

Po městě jest ještě několik památných domů bývalých starých měšťanských rodů. Všecky tyto staré památky označeny jsou zvláštními modrými tabulkami s bílým nápisem.

Frekvence:

Kolem města vine se trať státní dráhy dříve Pražsko-Duchcovské; tato má velké a pohodlné nádraží přímo ve městě. Vedle toho je na východní straně města zastávka zvaná Pražské předměstí.

Město má mimo to dobré autobusové spojení nejen s Prahou, ale i s okolními městy a obcemi.

Zdravotní poměry:

Město Slaný čítá 1278 domů s 10.000 obyvateli. Ulice města jsou opatřeny dobrou dlažbou, město má řádnou kanalisaci, vodovod, elektrické osvětlení i plynovod.

Na severní straně města jsou pěkné sady s upravenými pěšinami a se třemi hřišti. Také na Slánské hoře, odkud je daleký výhled, vypěstován je sad s mnohými pěšinami. Na jižní straně, pod železničním náspem je městská plovárna.

V městě je okresní nemocnice, okresní chorobinec, sirotčinec i obecní chudobinec, 20 lékařů i odborných, 2 lékárny, několik drogistů a dostatečný počet holiren.

Školství:

O vzdělání mládeže je ve Slaném postaráno měrou náležitou; jsou tu tři veliké budovy, v nichž umístěny jsou školy obecné a měšťanské. je tu budova se školou mateřskou, nová velká budova obchodní školy, budova zemské školy hospodářské, moderně vystavěná městská hudební škola, jež příštím rokem oslaví sté výročí svého založení.

Pro reálné gymnasium, které je umístěno posud v bývalé piaristické koleji, staví se právě nová budova; také živnostenská škola pokračovací bude míti brzy svůj vlastní stánek.

Umění:

Slaný má pěkné museum, jež soustřeďuje památky nejen z města, ale i z celého kraje ze všech oborů věd a umění.

V divadle Občanské záložny hostují často nejen místní spolky divadelních ochotníků, ale též větší divadelní společnosti i hosté přední naší pražské scény. Dále jsou zde dva biografy. Také dva pěvecké spolky a Sdružení hudebníků vedle produkcí městské hudební školy přispívají k šíření umění.

V městských sadech je krásný mramorový pomník B. Smetany a Tyršův památník.

Tělovýchova:

O tělesnou výchovu stará se tělocvičná jednota Sokol ve vlastní prostorné sokolovně s hřištěm, dále Dělnická tělocvičná jednota. Sport pěstuje se na třech hřištích.

Obchod a živnosti:

Město má vedle dvou týdenních trhů a trhů výročních pěkně a vkusně zařízené obchody s moderními výklady ze všech oborů životních potřeb. O cestující je dobře postaráno několika moderně zařízenými hotely, restauracemi a kavárnami. Jsou tu autosprávkárny a benzinové čerpací stanice k obsluze i ve dnech svátečních.

Průmysl:

Vedle světoznámé továrny na el. články a baterie Pála a spol. je ve Slaném lokomobilka a mostárna fy Českomoravská-Kolben-Daněk, Lučební továrna, továrna na kola Ives, továrna na volnoběžky Rokol, 3 továrny na nože, 2 velké truhlárny a několik menších závodů strojnických.

Úřady:

V čele všech úřadů státních je okresní úřad. Dále jest zde berní správa a berní úřad, katastrální měřický úřad, důchodková kontrola, okresní soud, báňský revírní úřad, cejchovní úřad, poštovní a telegrafní úřad, okresní četnické velitelství, četnická stanice, dopravní úřad ČSD.

Městský úřad soustřeďuje všecka oddělení pro správu města potřebná.

Okolí:

Ze Slaného možno snadno vyjíti nebo vyjeti si do lesů u Smečna, u Mšece, Pozdně a Bilichova. Tam je již tak zvané Podlesí s mnoha velkými rybníky. Je tu obec Třebíz s rodným domkem a pomníkem V. Beneše-Třebízského, ve Šternberku u Smečna léčil se v posledních dnech svého života Karel Havlíček-Borovský. Autobusem je snadná návštěva slatinných lázní ve Mšeně u Budyně.

Slaný,

die Stadt des čechischen Schriftstellers Beneš-Třebízský und in früheren Zeiten eine bedeutungsvolle Hussitenstadt, liegt 35 km süd-westlich von Prag an der Kreuzung der Karlsbader und Lánsko-Kamenicer Staatsstrasse. Auf Grund interessanter und wichtiger Funde ist festgestellt worden, das dieser Ort schon in vorgeschichtlicher Zeit bewohnt war und zwar unterhalb des Slánský-Basaltberges, welcher sich am östlichen Stadtrande erhebt. Unter diesem Berg entsprang eine salzige Quelle, von da der Name der Stadt (slaný d. i. salzig). Historische Vormerkungen über die Stadt beginnen erst im J. 750. Um das Jahr 1125 wurde hier durch den Fürsten Soběslav eine Burg erbaut. Im Jahre 1305, unter der Regierung des Königs Václav II. wurde Slaný königliche Stadt und Johann von Luxemburg verlieh ihr ein Wappen, welches die Stadt noch heute benützt. Die Stadt war in früheren Zeiten befestigt, hatte zwei Basteien u. vier Stadttore. Das älteste u. schönste, das »Prager« Tor, wurde im Jahre 1460 gebaut, aber im Jahre 1841, in Unkenntniss seines Wertes niedergerissen.

Von den vier Toren verblieb bis auf unsere Zeiten nur das Velvarer Tor auf der nördlichen Seite des Ringplatzes und wird immer instandgehalten.

Am südlichen Rande des Ringplatzes steht das alte Rathaus aus der Zeit Karls IV., welches auf der Spitze seines 43 m hohen Turmes einen vergoldeten Stern trägt, ein symbolisches Zeichen aus den Hussitenzeiten. Neben dem Rathaus steht das alte Stadthaus, genannt »Ungelt«, ein Andenken an die Zeit der Verzollung der Marktware. Am Ringplatze (Ausmass 1 ha), seit dem Umsturz Masarykplatz genannt, befindet sich ausser einigen alten Häusern noch das Gebäude des gewesenen Piaristengymnasiums, dessen Schüler um das Jahr 1870 der genannte Schriftsteller Václav Beneš-Třebízský war.

Oestlich, unter dem Ringplatz, steht der schöne Dekanaldom des hl. Gotthardt aus dem Jahre 1131, welcher ursprünglich als romanische Basilika erbaut und im XIV. Jahrhundert im gotischen Stil umgebaut wurde.

In der Stadt befinden sich noch einige denkwürdige Häuser der gewesenen alten Patrizierfamilien. Alle diese alten Andenken sind mit besonderen blauen Tafeln mit weisser Aufschrift versehen.

Verkehr:

Um die Stadt führt die Strecke der Staatsbahnen, früher »Prag-Duxer« genannt. Die Strecke hat einen grossen und bequemen Bahnhof direkt in der Stadt. Ausserdem befindet sich im östlichen Stadtteile eine Haltestelle, genannt »Prager Vorstadt.«

Die Stadt hat auch eine gute Autobusverbindung nicht nur mit Prag, sondern auch mit den umliegenden Städten und Gemeinden.

Gesundheitsverhältnisse:

Die Stadt Slaný zählt 1278 Häuser mit 10.000 Einwohnern. Alle Gassen sind gut gepflastert, die Stadt hat eine zweckmässige Kanalisation, eine Wasserleitung, elektrische Beleuchtung u. eine Gasleitung. Auf der Nordseite der Stadt liegen schöne Parkanlagen mit gepflegten Fusswegen und drei Spielplätzen. Auch auf dem Slánský-Berg, von wo sich eine herrliche, weite Aussicht bietet, ist ein Park mit vielen Pfaden angelegt worden. Südlich der Stadt, unter dem Eisenbahndamm, befindet sich die städtische Schwimmschule.

Die Stadt hat ein Bezirkskrankenhaus, Bezirkssiechenhaus, Waisenhaus und Gemeindearmenhaus. In Slaný sind 20 Aerzte (auch Spezialisten) tätig, weiters sind hier zwei Apotheken und einige Drogerien.

Schulwesen:

Für die Jugendbildung ist in Slaný reichlich gesorgt. Es sind hier drei grosse Gebäude, in welchen die Volks- und Bürgerschulen untergebracht sind, weiters ein Gebäude für den Kindergarten, ein grosses Gebäude der Handelsschule, das Gebäude der landwirtschaftlichen Landesschule, eine modern gebaute städtische Musikschule, welche im Jahre 1928 das hundertjährige Jubiläum ihrer Gründung feiern wird. Für das Realgymnasium, welches bisher noch im früheren Piaristenkolleg untergebracht ist, wird eben ein neues Gebäude gebaut. Auch die Gewerbe-Fortbildungsschule wird in kürzester Zeit ihr eigenes Gebäude bekommen.

Kunst:

Die Stadt Slaný hat ein schönes Museum, in welchem sich Andenken aus allen Zweigen der Wissenschaft und der Kunst nicht nur der eigenen Stadt, sondern auch der ganzen Umgebung konzentrieren.

Im Theater, im Hause der Gemeindesparkasse, gastieren oft ausser dem einheimischen Dilet-

tanten-Theaterverein auch grössere Theatergesellschaften und verschiedene Gäste unserer ersten Prager Theater. Weiters sind hier zwei Tonkinos. Auch zwei Gesangvereine und der Musikverein tragen neben Veranstaltungen der städtischen Musikschule zur Verbreitung der Kunst bei.

In den städtischen Parkanlagen steht eine schöne Marmor-Statue B. Smetanas und das Tyrš-Denkmal.

Körperkultur:

Um die Körperkultur sorgt der Turnverein »Sokol« in eigener, grosser Turnhalle mit einem Spielplatz und der Arbeiter-Turnverein. Sport wird ausserdem auf drei Sportplätzen gepflegt.

Handel und Gewerbe:

Die Stadt hat schön und geschmackvoll eingerichtete Geschäfte aller Branchen mit modernen Auslagen. Ausserdem werden regelmässig Jahr- u. zwei Wochenmärkte abgehalten. Für das reisende Publikum sorgen einige modern ausgestattete Hotels, Restaurationen und Kaffeehäuser. Es sind hier auch Auto-Reparaturwerkstätten und Benzintankstellen (auch an Feiertagen geöffnet).

Industrie:

Ausser dem weltbekannten Fabriksunternehmen Pála & Co., Elemente und Batterienfabrik A. G., befindet sich in Slaný die Lokomobil- und Brückenbaufabrik der Českomoravská-Kolben-Daněk, Aktien-Gesellschaft, eine Aktienfabrik zur Erzeugung von Chemikalien, die Fahrradfabrik »Yves« und die Freilauffabrik »Rokol«, 3 Messerfabriken, 2 grosse Tischlerwerkstätten und einige kleinere Maschinenunternehmungen.

Aemter: An der Spitze aller Staatsämter steht das Bezirksamt. Weiters sind in der Stadt die Steuerbehörde, das Steueramt, das Katastralvermessungsamt, das Gefällskontrollamt, das Bezirksgericht, das Revierbergamt, das Eichamt, das Post- und Telegraphenamt, das Bezirks-Gendarmerie-Kommando, die Gendarmeriestation und das Verkehrsamt der čechoslovakischen Staatsbahnen. Im Stadtamt konzentrieren sich alle Abteilungen der Stadtverwaltung.

Die Umgebung:

Von der Stadt Slaný aus, kann man leicht zu Fuss oder per Wagen die Wälder um Smečno, Mšec, Pozdně und Bilichov erreichen. Hier ist schon das sogenannte »Podlesí« mit vielen grossen Teichen. Hier befindet sich auch die Gemeinde Třebiz mit dem Geburtshaus u. Denkmal des Schriftstellers Václav Beneš-Třebízský; in Šternberg bei Smečno suchte in den letzten Tagen seines Lebens der berühmte Publizist Karel Havlíček Borovský Heilung. Mit Autobus kann ein dankbarer Ausflug in das nahe Moorbad Mšené bei Budyň unternommen werden.

Slaný.

Slaný, ville de l'écrivain tchèque Beneš-Třebízský et autrefois ville importante des Hussites est située à une distance de 35 km au sud-ouest de Prague sur le croisement des routes d'Etat de Carlsbad et de Lánsko-Kamenice. On a pu constater par des trouvailles très intéressantes que l'endroit était populé déjà aux temps préhistoriques, à savoir au-dessous de la montagne basaltique de Slánský surgissant au bord orien-

Městská spořitelna. — Städtische Sparkasse. — La caisse d'épargne municipale. — The municipal savingsbank.

tal de la ville. Sous cette montagne jaillit une source saline ce qui donna lieu à la dénomination de la ville (slaný - salin). La ville fut mentionnée par les historiens seulement en 750. Vers 1125 le prince Sobieslav y construisit un château. En 1305, sous le règne du roi Václav II. Slaný devint ville royale et Jean de Luxembourg lui fit don d'un blason que la ville emploie toujours. La ville était fortifiée jadis, elle avait deux bastions et quatre portes de la ville. La plus ancienne et la plus belle était la porte de »Prague«, bâtie en 1460 et renversée en 1841 parce qu'on méconnut sa valeur.

Des quatre portes n'a été conservé que celle de Velvary du côté nord de la place du marché et on la soigne toujours.

Au bord méridional de la place du marché se trouve le vieil hôtel de ville, du temps de Charles IV, qui porte une étoile dorée à la flèche de sa tour haute de 43 m, signe symbolique du temps des Hussites. A côté de l'hôtel de ville il y a la vieille maison de ville, appelée »Ungelt«, souvenir du temps de la déclaration des marchandises du marché. Sur la place du marché (étendue 1 ha), appelée place Masaryk depuis le coup d'Etat, il y a outre quelques vieilles maisons également le bâtiment de l'ancien collège des piaristes, dont l'écrivain mentionné ci-dessus, Václav Beneš-Třebízský, était l'élève vers 1870.

Du côté est au-dessous de la place du marché se trouve la belle cathédrale décanale St. Gothard de l'année 1131, construite d'abord comme basilique romane et transformée en style gothique au XIVe siècle.

Dans la ville il y a encore quelques maisons mémorables d'anciennes familles patriciennes. Tous ces vieux souvenirs sont pourvus de plaques spéciales couleur bleu avec des lettres blanches.

Communication:

La ligne des chemins de fer d'Etat, appelée autrefois »Prague—Duchcov«, entoure la ville. Cette ligne possède une grande gare commode au centre de la ville. En plus il y a une station, appelée »Faubourg de Prague«, dans le quartier est de la ville.

La ville a également un bon service d'autobus non seulement avec Prague mais encore avec les villes et les communes environnantes.

Conditions sanitaires:

La ville de Slaný a 1278 maisons avec 10.000 habitants. Il y a bonne canalisaton, aqueduc, lumière électrique, gaz. Du côté nord de la ville se trouvent de beaux parcs avec des sentiers bien entretenus ainsi que trois places de jeux. Un autre parc avec beaucoup de chemins est sur la montagne de Slánský d'où on jouit d'une perspective magnifique. Au sud de la ville, au-dessous de la digue du chemin de fer il y a l'école municipale de natation.

La ville a un hôpital et une infirmerie du district, un orphelinat et une maison pour les pauvres de la commune. A Slaný il y a 20 médecins (spécialistes également), deux pharmacies et quelques drogueries.

Écoles:

Il y a trois grands bâtiments dans lesquels sont installées les écoles primaires et les primaires supérieures, en plus un jardin d'enfants, le grand bâtiment de l'école de commerce, l'école agricole du pays, une école moderne de musique qui va célébrer en 1938 le jubilé centenaire de sa fondation. On est en train de bâtir un nouveau bâtiment pour le collège professionnel qui est toujours installé dans l'ancien collège des piaristes. L'école industrielle de perfectionnement aura également son propre bâtiment sous peu.

Arts:

La ville de Slaný a un beau musée où l'on trouvera des souvenirs de toutes les branches de l'art et science non seulement de la ville mais encore de tous ces environs.

Au théâtre, qui se trouve dans la maison de la caisse comunale d'épargne, jouent non seulement les amateurs indigènes mais encore des sociétés théâtrales plus grandes ainsi que des hôtes des premièrs théâtres de Prague. Deux cinémas sonores. Deux sociétés chorales, l'union de musique, représentations de l'école municipale de musique.

Dans le parc municipal il y a une belle statue en marbre de B. Smetana ainsi que le monument Tyrš.

Culture physique:

Société gymnastique »Sokol« avec son propre grand gymnase et vélodrôme ainsi que la société ouvrière de gymnastique. On fait du sport en outre sur trois vélodrômes.

Métiers et commerce:

La ville possède de beaux magasins installés avec du goût de toutes les branches aux étalages modernes. En plus il y a régulièrement des foires annuelles et deux foires hebdomadaires. Pour les touristes il y a quelques hôtels modernes, des restaurants, des Cafés. Ateliers de réparations d'autos et pompes d'essence (ouverts même les jours de fête).

Industrie:

Outre l'entreprise de renom mondial, Pála et Cie., usine de piles électriques et de batteries, S. A. il y a à Slaný l'usine de construction de locomobiles et de ponts de la société anonyme de Českomoravská-Kolben-Daněk, une usine pour des produits chimiques, S. A. l'usine »Yves«, construction de vélocipèdes, l'usine »Rokol« également vélocipèdes, trois usines de couteaux, deux grands ateliers de menuisiers ainsi que quelques ateliers de construction.

Magistratures:

Magistrature du district, administration et bureau des contributions, cadastre, contrôle des revenus, tribunal d'arrondissement, administration des mines, bureau de vérification de poids et mesures, bureau de poste et télégraphe, commandement de gendarmerie d'arrondissement, station de gendarmerie, bureau de tourisme des chemins de fer tchécoslovaques d'Etat. Le bureau municinal réunie toutes les sections de la municipalité.

Les environs:

De la ville de Slaný on atteindra facilement à pied ou en voiture les forêts de Smečno, Mšec, Pozdně, Bilichov. Voilà »Podlesí« aux grands étangs nombreux et la commune de Třebíz avec la maison natale de l'écrivain Václav Beneš-Třebízský. A Sternberg, près de Smečno le

publiciste fameux Karel Havlíček Borovský cherchait de la guérison au déclin de sa vie. On pourra entreprendre une belle excursion par autobus aux bains de boue voisine de Mšené près de Budyň.

Slaný.

Slaný, the town of the Czech author Beneš-Třebízský, formerly an important Hussite town, lies 35 km south-west of Prague on the crossing of the public roads Karlovy Vary—Lánsko-Kamenice. By means of highly interesting excavations we have learned, that this place was a settlement in prehistoric times, beyond the Slánský basalt-mountain at the eastern part of now-a-days Slaný. There sprang from a saline source, that gave the town the name (slaný-saltish). Chronicles mentioned the place only in 750. In about 1125 Prince Soběslav built a manor here and in 1305 in the time of King Václav II. Slaný was raised to the rank of a royal town and John of Luxemburg presented it with a coat-of-arms, still employed now-a-days. In olden times the town was fortified, it had 4 bastions and 4 town-gates. The oldest and most beautiful one was the »Prague-gate«, built in 1460; it is a pity to say that it had been demolished in 1841.

There only remained the »Velvary-gate« on the North-side of the market-place, carefully kept in good order.

On the South-side of the market-place there is the old townhall, dating from the time of Charles IV. Its tower is 43 m high and has a gilded star on its pointed end, a symbolical sign of the Hussite time. Beside the townhall there is the old townhouse, called »Ungelt«, a remembrance of the days, when market-goods were subject to duty. On the market-place, now-a-days called Masaryk-square, we find still besides some old houses the building of the old Piariste-college; one of its pupils in 1870 was the above mentioned author Václav Beneš-Třebízský.

At the lower end of the place is the beautiful St. Goddard's Cathedral (1131) built as a Romanesque basilica and reconstructed in Gothic style in the 14th. century.

Some fine old patrician houses are worth seeing. All these remainders of olden times have got special blue tablets with a white inscription.

Communication:

The town is on the State's railway-line (formerly »Praha-Duchcov«). There is a large and convenient station in the town's centre. Besides there is a stopping-place in the Eastern part of the town, in the »Prague suburb«.

The town has a good bus-connection, too, not only with Prague but with many other towns and parishes in the surroundings.

Sanitary conditions:

The town of Slaný has 1276 houses with 10.000 inhabitants. All the streets are well paved and there is a good canalisation, an aqueduct, electric light and gas-supply. In the North of the town there are beautiful parks with well-kept paths and 3 playgrounds. On the Slánsky-mountain, too, has been laid out a park with many paths. In the South, beyond the railway bank you'll find the municipal swimming-school.

The town has a district hospital, a district infirmary, an orphan asylum and an alms-house, 20 physicians (some specialists), 2 dispensaries and some druggist's shops.

Schools.

There are many schools in the town. The elementary and higher elementary-schools are in 3 large buildings; there is the house of the kindergarten, a large one of the commercial-school, the building of the agricultural central school, an up-to-date municipal school of music that will have the centennial celebration of its establishment in 1938. The college for modern subjects in the former Piariste college will soon be removed to a new building as well as the technical continuation-school.

Arts:

The town of Slaný has a beautiful museum with valuable collections in all branches of science and art.

In the theatre in the house of the municipal savings-bank there are often guests coming from our first theatres in Prague, but we have the best native amateurs, too. 2 very good talkies, 2 choral societies and a musical society, besides the performances of the municipal school of music, do their very best for propagation of art.

In the municipal park there is a beautiful B. Smetana marble statue and the Tyrš manument.

Physical exercise:

The gymnastic club »Sokol« with a large gymnastic hall of its own and a playground and the workmen's gymnastic club do a lot for their members. There are still 3 other large sporting-grounds.

Business and trade:

The town has beautiful shops of all kinds with up-to-date show-windows, regular fairs and 2 weekly markets. Tourists will find several up-to-date hotels, restaurants and cafés. In the town there are car-workshops and petrol-pumps (Opened even on holidays).

Industry:

Besides the famous enterprise Pála and Co., cells- and batteries-factory, Ltd., there are in Slaný the traction-engine and bridge-building enterprise of Českomoravská-Kolben-Daněk Ltd., a joint-stock company for the production of chemicals, the bicycle factories »Yves« and »Rokol«, 3 cutler's factories, 2 large joiner's workshops and some smaller machine-works.

Boards:

On top of all public boards there is the district-court. Other boards are: the administration of taxes, the revenue office, the land-register, an office of control, the board of mines, the gauging-office, the post- and telegraph-office, the district military police-force and the traffic-office of Czecho-Slovakian State railway-lines. The different sections of the municipal administration are concentrated in the municipal board.

The surroundings:

The forests near Smečno, Mšec, Pozdně and Bilichov are easily to be reached on foot or by car. Here begins the so-called »Podlesí« with many large ponds and here we'll find the parish Třebíz with the native house and the monument of the author Václav Beneš-Třebizský. To Šternberk near Smečno came the famous political writer Karel Havlíček Borovský in the last days of his life to look for healing. A very nice excursion by bus is to the near mud-Spa Mšené near Budyň.

Mělník:

Proboštský chrám sv. Petra a Pavla na Mělnice.

Die Probsteikirche zu St. Peter und Paul in Mělník.

La cathédrale St. Paul et Pierre à Mělník.

St. Peter's and Paul's cathedral in Mělník.

Mělník,

město vinné révy.

Ve středověku a ještě hluboko do novověku byl Mělník městečko kol do kola hradbami a příkopy obehnané jak orlí hnízdo na temeni vrchu, na jehož úbočích zelenal se pás vinic.

Město vzniklo z původní osady při hradu Pšo-

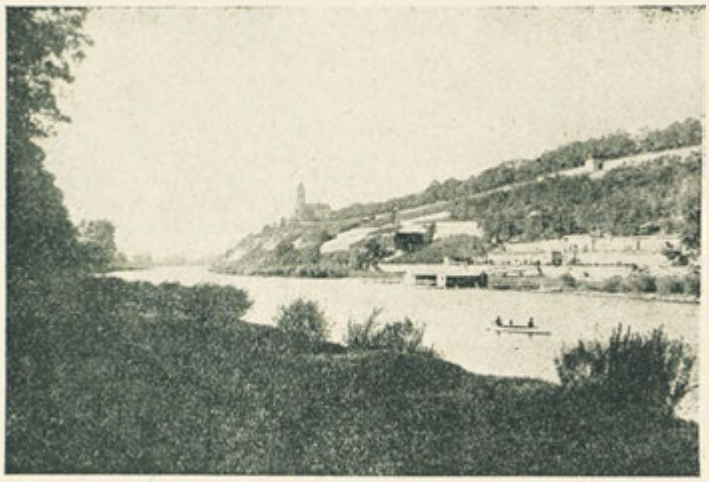

Mělník:

Dva pohledy na Mělník od západu, s druhé strany Labe.

Zwei Ansichten von Mělník vom Westen, vom gegenüberliegenden Ufer der Elbe.

vu, který za knížete Boleslava II. († 999) nazván byl Mělníkem, a po něm nazváno i město.

Od časů panování krále Přemysla Otakara II. nazýván Mělník městem královským. Karel IV. Otec vlasti, ohzvláštní příznivec města, prohlásil je za královské věnné město českých královen. Město v »hradbách« bylo maličké. Čítalo necelých 100 budov, které seskupeny byly většinou kolem nepravidelného, dosti prostranného náměstí (dnes hlavní náměstí, Náměstí Svody). Uličky byly úzké, křivolaké, krátké. Město »v hradbách« nevzrostlo, ani když hradby postupně byly odbourány, až z nich zbyly nepatrné zbytky: Pražská brána, poblíže ní hradební bašta a nad tak zv. Podhradím kus hradeb s ochozem a střílnami.

Město »v hradbách« dýše starobylostí. Jsou tu velmi mnohé staré budovy, architektonicky zajímavé.

Z významných budov budiž jmenován mělnický zámek za západním okraji vrchu, který odtud dosti příkře se svažuje do hloubky 60 m k samému Labi. Zámek stavěn v různých dobách. Nejstarší (gotická) část nalézá se při vjezdu. Je to snad zbytek původního hradu. Překrásná je dvoupatrová renaisanční loggie v nádvoří na jeho severní straně. Zámek, který nyní patří Hořínské větvi Lobkowiczů, chová galerii vzácných starých i novějších originálů, vinařské museum a kapli sv. Ludmily se slavným Brandlovým obrazem (sv. Václav peče hostie«.)

V bezprostřední blízkosti zámku při jeho jižním boku stojí starobylý gotický chrám sv. Petra a Pavla s hlavní 60 m vysokou věží, ze které je daleká vyhlídka na všechny strany světové, s vedlejší věží románskou a s rozsáhlou kostnicí pod presbytářem, uspořádanou péčí věhlasného našeho osteologa, univ. prof. Dr. J. Matiegky. K nejstarším budovám města náleží též gotická radnice ze 14. stol. s barokní věží a dvěma arkýři. V radnici uschovány jsou vzácné památky historické a umělecké. Radnice chová též bohatý městský archiv.

Město bylo sice druhdy malé, ale velmi zámožné, obdařené důležitými výsadami. Náležel mu velký počet rytířských lesů, vsí a dvorců. Jako mnohá jiná města, také Mělník nezůstal ušetřen náboženských bouří a hrůz válečných. Nicméně po přejití bouří město z utrpěných pohrom vždycky se vzpamatovalo a pokračovalo ve svém vývoji. Víno pěstovalo se tu od pradávna. Otec vlasti Karel IV. dal přinésti ušlechtilou révu až z Burgundska a osázel jí slunné svahy mělnických strání. Položil tím trvalý základ staré slávě kvalitní mělničiny, která úspěšně konkuruje nejlepším cizím známkám.

Nynější, moderní Mělník, mílovými kroky dohání to, co v předešlých dobách bylo kde zanedbáno. Kdo znal Mělník před nějakými dvaceti, třiceti léty, žasne nad jeho rozvojem. Město, které tehdy čítalo sotva 6.000 obyvatel, vzrůstem všech svých předměstí, vzrostlo v den posledního sčítání na 2.032 domů a 11.549 obyvatel. Dnes čítá přes 12.000 obyvatel v 2.124 domech.

Vzhled města nesmírně získal vzorným prováděním úprav komunikačních. Ulice a náměstí úpravně dlážděné, vkusnými chodníky vroubené, veřejné sady a promenády pečlivě udržované a rozšiřované, systematicky prováděná kanalisace, nový jednotný vodovod, bohatě rozvětvená elektrovodná městská síť, domy ať staré, ať nové s úhlednými fasadami, to vše dodává městu ráz původního, čistého letoviska, kde každý rád prodlí.

Tyto městu prospěšné změny datují se zvláště od té doby, kdy zřízena byla městská technická kancelář, v jejíž čelo postaven podnikavý, úžasně pracovitý a vzácně schopný, iniciativní energií přímo nabitý přednosta, Ing. Dr. J. B. Zelený.

Z novějších staveb veřejných buďtež jmenovitě uvedeny: obchodní labský přístav s rozlehlých překladištěm, vybudovaný nedlouho po převratu, budova st. r. gymnasia, budova veř. obch. školy, budova vinař. ovoc. školy, evangel. českobr. kostel, Tyršův dům, novostavba pošt. a telegrafního úřadu, budova Mělnické spořitelny, monumentální budova Masarykova kulturního domu, jejž projektoval arch. ing. Jos. Širc ml. a B. Zeman za spolupráce inž. Dr. Zeleného. Postavil stavitel V. Nový. Obsahuje velký divadelní sál, menší přednáškový sál, místnost pro veřejnou knihovnu, veř. čítárnu a museum. V pozadí prostorného vestibulu vysoko tyčí se bronzová nadživotní socha presidenta Osvoboditele před mramorovou stěnou, kde vtesána jsou jména všech bojovníků z mě-

Mělník:

Deux vues de Mělník de l'ouest, de la rive en face de l'Elbe.

Two views of Mělník from the West, of the opposite Elbe-coast.

sta a okresu mělnického, kteří za svobodu národa a vlasti položili své životy.

Letos ještě přikročí se ke stavbě nového okresního mostu a ke stavbě vojenských kasáren.

Úřady: Mělník je sídlem okresního úřadu, okresního soudu, finančních úřadů, četnického velitelství a j. Je též sídlem okresní nemocenské a zemědělské nemocenské pojišťovny.

Školství: Je tu 5 obecných a 3 měšťanské školy, státní vyšší reálné gymnasium, vyšší státní škola ovoc.-vinařská a zahradnická, veřejná obchodní škola, státní mistorvská škola košikářská a živnostenská škola učňovská.

Zdravotnictví: O nemocné pečují: veřejná okresní nemocnice, vedená znamenitým chirurgem, primářem a zdravot. radou Dr. K. Štěpánem, soukromá nemocnice a chorobinec Milosrdných sester.

Město má vedle jiných menších sadů krásný velký park Na Polabí zv. Švehlovy sady, odkud vede cesta mezi vinicemi dolů k Labi na říční lázně. Lázně jsou moderně zařízeny s četnými kabinami na břehu, se sprchami a se vším příslušenstvím.

Lékařskou praxi provozuje zde 6 lékařů a 1 lékařka, 5 zubních techniků. Jsou tu dvě lékárny a několik drogerií.

Trhy: Město je důležitým střediskem tržním Má 2 týdenní a 11 výročních trhů.

Peněžní ústavy: Peněžní ústavů je zde celkem 5, nečítajíc v to 2 reifeisenky. Je tu Mělnická spořitelna, 4 záložny a filiálka Živnobanky.

Průmyslové podniky: Továren, jejichž komíny by po celý rok chrlily k obloze spousty kouře a sazí, na Mělníce není. Je tu rozsáhlý cukrovar a rafinerie Čes. společnosti pro průmysl cukerní, největší ve republice, továrna na gumové zboží Ing. H. Epstein »HARO«, továrna na dětské kočárky »LIBERTA«, olejna, pivovar, vařící znamenitý Mělnický ležák, několik mlýnů a papírna.

Vinařství: Co dalo slávu Mělníku, je jeho víno. Město samo vlastní 5 ha vinic položených na slunných jihozápadních svazích mělnického vrchu. Kromě zámku provozuje tu viničné hospodářství firma Mořič Uher (MUM) a A. Svoboda. Rozsáhlé vinice prostírají se po svazích mělnického i chloumeckého vrchu, dodávajíce Mělníku jeho charakteristického rázu města viné révy.

Pro chvalně známou zámeckou vinárnu (nájemce p. J. Moudrý) vybudován před málo léty při západním průčeli zámku na Štefánikově vyhlídce vkusný přístavek, s jehož rozlehlé otevřené terasy otevírá se jedinečný pohled na stok Labe s Vltavou a na žírné závodí, na Říp a na význačné vrchy českého Středohoří na severozápadním obzoru.

Skladiště: Ve městě nalézá se mnoho veřejných i soukromých skladišť pro úschovu zboží. Jmenovitě rozsáhlé je První mělnické akciové skladiště na Mělnice-Blatech, skladiště přístavní a skladiště při cukrovaru v Mělníku-Rousovicích.

Zábavní podniky: O pobavení a poučení obecenstva pečují dva biografy: Bio Sokol a Bio invalidů.

Místní odbor N. J. S. pořádá na Mělníci od tří let pravidelně Národní vinařskou pouť v době vinobraní na sv. Václava. Pouť trvá 2 — 3 dny podle přízně počasí a těší se stále větší a větší pozornosti a oblibě občanstva, jež z blízka i z dáli na ni přichází.

Okolí: Na soutoku Labe a Vltavy prostírá se listnatý les Oupor, na druhé, hořínské straně Labe velký park, kde rostou vzácné druhy stromů. U parku vyúsťuje do Labe lateralní vltavský kanál s vysokým zdymadlem. Bezprostředně za parkem je hořínský lobkowiczký zámek v malebném barokním slohu. Na hořínském hřbitově rodinná hrobka Lobkowiczů.

Na temeni chloumeckého vrchu rozkládá se městský a za ním Lobkowiczký les, skýtající v parné letní době příjemné osvěžení.

O něco dále na straně severní vřezává se hluboko do náhorního terénu malebné lesnaté údolí Kokořínské s bizarními pískovcovými útvary, s jezírkem a výstavným hotelem Harasov, a s pietně restaurovaným hradem Kokořínem.

Dopravní prostředky: Je tu výhodné železniční spojení, které prostředkuje probíhající Mělníkem dálková trať Praha—Děčín, autobusová doprava do Prahy jak státní tak i soukromá Krymlova, četné autobusové spoje se sousední-

mi městy a s údolím Kokořínským a konečně je tu v letní době také osobní i nákladní doprava po vodě, kterou obstarává Pražská paroplavební společnost.

—o—

Mělník má velmi slibnou budoucnost. Kdežto mnohá jiná města ve svém rozvoji se zastavují nebo dokonce jdou zpět, Mělník rok od roku roste a mohutní dík mnohým svým přednostem, své dobré pověsti a svému obezřetnému vedení.

Mělník,

die Stadt der Weinreben.

Im Mittelalter und noch weit in die Neuzeit hinein war Mělník ein von Wällen und Schanzgräben umringtes Städtchen, welches wie ein Adlerhorst am Berggipfel unzugänglich war und dessen Abhänge mit Wein bebaut waren. Die Stadt entstand aus der ursprünglichen Gemeinde unter der Burg Pšov, welche zur Zeit des Fürsten Boleslav II. (gest. 999) Mělník genannt wurde und nach dieser auch ihren Namen bekam.

Unter der Regierung des Konigs Přemysl Otakar II. wurde Mělník eine konigliche Stadt und sodann umgebaut und neu befestigt. Karl IV., »Landesvater« genannt und besonderer Gönner der Stadt, erhob Mělník zur Leibgedingstadt der böhmischen Koniginnen. Die »Stadt in Schanzen» war klein; sie hatte nicht ganz 100 Gebäude, welche grösstenteils um den unregelmässigen, geräumigen Hauptplatz, heute Náměstí Svobody (Freiheitsplatz), gruppiert waren. Die Gässchen waren schmal, winklig und kurz. Die »Stadt in Schanzen« vergrösserte sich nicht einmal dann, als die Schanzen allmählich geschleift wurden und von ihnen nur geringe Reste übrigblieben: das Prager Tor (Pražská brána), in seiner Nähe die Festungsbastei und über der sogenannten »Vorburg« ein Teil der Schanzen mit einer Zwingmauer und Schiessscharten.

Die »Stadt in Schanzen« ist reich an Altertümlichkeiten. Es befinden sich hier zahlreiche alte, architektonisch sehr interessante Gebäude.

Von bedeutenderen Gebäuden nennen wir das Mělníker Schloss am westlichen Rande des Berges, der hier 60 m tief, steil zur Elbe abfällt. Das Schloss wurde in verschiedenen Zeitaltern gebaut. Der älteste »gotische« Teil befindet sich bei der Einfahrt. Es ist wahrscheinlich ein Rest der ursprünglichen Burg. Wunderschön ist die zweistockige Renaissance-Loggia im Vorhof auf der Nordseite. Das Schloss, welches heute der Hořiner Lobkowicz-Linie gehört, beherbergt eine Galerie kostbarer alter und neuer Originale, ein Winzer-Museum und die Kapelle der hl. Ludmilla mit dem berühmten Original von Brandl »der hl. Wenzel backt Hostien«.

In der unmittelbaren Nähe des Schlosses, an seiner Südseite, steht der altertümliche gotische Dom des hl. Peter und Paul mit einem 60 m hohen Turm, von dem sich eine herrliche Aussicht nach allen Himmelrichtungen bietet, und mit einem Nebenturm im romanischen Stil, einem grossen Beinhaus unter dem Presbyterium, geordnet von unserem berühmten Osteologen, Univ. Prof. Dr. J. Matiegka. Zu den ältesten Bauten der Stadt gehört auch das Rathaus aus dem XIV. Jahrhundert mit einem Barockturm und zwei Erkern. Im Rathaus befinden sich wertvolle historische und künstlerische Denkwürdigkeiten; es birgt auch ein reiches städtisches Archiv.

Die Stadt war früher zwar klein, aber sehr wohlhabend und genoss bedeutende Privilegien. Es gehörte ihr eine grosse Anzahl Ritter-Waldgüter, Dörfer und Höfe. So, wie vielen anderen Städten, blieben auch der Stadt Mělník die Greuel der Religionskämpfe und Kriege nicht erspart. Dessen ungeachtet hat sich die Stadt nach den Stürmen und dem erlittenen Ungemach immer wieder emporgeschwungen und setzte ihre Entwicklung fort. Wein wurde hier seit jeher gebaut. Kaiser Karl IV., der »Landesvater«, liess die Edelrebe bis vom Burgunderland kommen und bebaute mit ihr alle sonnigen Abhänge der Mělníker Berglehnen. Er legte dadurch den Grundstein zur alten Berühmtheit der Mělníker Weinqualität, die jede Konkurrenz mit fremden Weinmarken besteht. Die jetzige moderne Stadt Mělník holt mit Riesenschritten das ein, was in verflossenen Zeiten versäumt wurde. Wer sie vor zirka 20—30 Jahren kannte, wundert sich über ihre heutige Entwicklung. Die Stadt, welche damals kaum 6.000 Einwohner zählte, hatte durch den Ausbau der Vororte bei der letzten Volkszählung 1930 in 2032 Häusern 11.549 Bewohner. Heute zählt sie weit über 12.000 Einwohner in 2124 Häusern.

Das Aussehen der Stadt gewann ungemein durch die musterhaften Kommunikationsanlagen. Gut gepflasterte Gassen u. Plätze mit geschmackvollen Gehsteigen, eingezäumte Parkanlagen und sorgsam gepflegte und erweiterte Promenaden, systematisch durchgeführte Kanalisation, eine neue einheitliche Wasserleitung, ein reich verzweigtes elektrisches Netz, neue und alte Häuser mit ansehnlichen Fassaden, das alles gibt der Stadt das Gepräge eines reinen, anheimelnden Sommerfrischenortes, wo jeder gerne weilt.

Diese für die Stadt vorteilhaften Veränderungen datieren insbesondere seit der Zeit, wo das städtische technische Büro errichtet wurde, an dessen Spitze der Vorstand Dr. J. B. Zelený, ein unternehmender, ungemein arbeitsamer und selten begabter Mann, gestellt wurde.

Von den neuen öffentlichen Bauten sollen namentlich genannt werden: Der Handelshafen mit einem ausgedehnten Umschlagplatz, der kurz nach dem Umsturz erbaut wurde, das Gebäude des Staatsrealgymnasiums, der öffentlichen Handelsschule, der Wein- und Obstbauschule, die Kirche der Böhmischen Brüder, das Tyrš-Haus, der Neubau des Post- und Telegra-

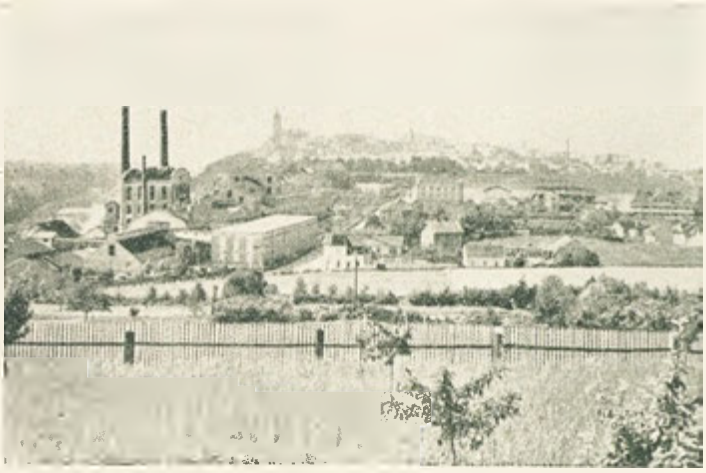

Mělník:

Pohled na Mělník od cukrovaru.

Ansicht von Mělník von der Zuckerfabrik.

Vue de la sucrerie à Mělník.

View of the sugar-factory in Mělník.

phenamtes, das Gebäude der Mělniker Sparkasse und der monumentale Bau des Masaryk-Kulturhauses (projektiert von den Arch. Ing. Jos. Širc jun. und B. Zeman, gebaut vom Baumeister V. Nový). Dieses Gebäude enthält einen grossen Theatersaal, einen kleineren Vortragssaal, Räumlichkeiten für die offentliche Bibliothek, Lesehalle und Museum. Im Hintergrund des grossen Vestibuls steht uberlebensgross eine bronzene Statue des Präsidenten-Befreiers Masaryk vor einer Marmortafel, welche alle Namen der im Kriege gefallenen Soldaten aus Mělník und Umgebung trägt.

Noch heuer wird eine Bezirksbrucke und eine neue Kaserne gebaut werden.

Aemter: Mělník ist der Sitz der Bezirksbehörde, des Bezirksgerichtes, der Finanzämter, des Gendarmeriekommandos u. der Bezirks- u. Landwirtschaftlichen Krankenversicherungsanstalt.

Schulwesen: Mělník hat 5 Volks- und 3 Bürgerschulen, höheres Staatsrealgymnasium, höhere staatliche Obst-, Weinbau- und Gärtnereischule, eine offentliche Handelsschule, eine staatliche Meisterschule für Korbflechterei und eine offentliche Gewerbeschule für Lehrlinge.

Gesundheitswesen: Für die Kranken sorgen das offentliche Bezirkskrankenhaus, dessen Leiter der vorzügliche Chirurg, Primarius und Sanitätsrat Dr. K. Štěpán ist, ein Privatkrankenhaus und das Siechenhaus der Barmherzigen Schwestern.

Die Stadt hat neben anderen, kleineren Parkanlagen einen schonen grossen Park am »Polabí«, von wo ein Weg zwischen Weingärten zu dem an der Elbe gelegenen Schwimmbade führt. Dieses ist modern eingerichtet, hat zahlreiche Kabinen am Ufer, Duschen und alles Zubehör.

Die medizinische Praxis üben 6 Aerzte und eine Aerztin aus, die zahnärztliche Praxis 5 Zahntechniker. Zwei Apotheken und einige Drogerien sorgen für alle nötigen Arzneien und Drogen.

Märkte: Mělník ist ein wichtiger Markt-Mittelpunkt. Es werden zwei Wochen- und elf Jahrmärkte abgehalten.

Geldinstitute: Mělník hat 5 Bankinstitute und 2 Raiffeisenkassen: Die Mělníker Sparkasse, 4 Vorschusskassen und die Filiale der Živnostenská banka.

Industrieunternehmungen: Fabriken mit Schloten, aus denen das ganze Jahr Rauch und Russ zum Himmel steigt, gibt es in Mělník nicht. Es befindet sich hier eine grosse Zuckerfabrik und Raffinerie der Bohmischen Zuckerindustrie-Gesellschaft, die grosste in der Republik, die Gummiwarenfabrik »Haro« Ing. Hugo Epstein, die Kinderwagenfabrik »Liberta«, eine Oelfabrik, ein Bräuhaus, welches das ausgezeichnete Mělníker Lagerbier braut, einige Mühlen und eine Papierfabrik.

Weinbau: Den Ruhm von Mělník begründete sein Wein. Die Stadt allein besitzt zirka 5 ha Weinberge, die an den sonnigen, sudwestlich gelegenen Mělníker Bergabhängen gelegen sind. Ausser der Schlossherrschaft betreibt den Weinbau noch die Firma Mořic Uher (M. U. M.) und A. Svoboda. Ausgedehnte Weinberge liegen an den Abhängen der Mělníker Berge und geben der »Stadt der Weintrauben« ein charakteristisches Gepräge.

Für die ruhmlich bekannte Schloss-Weinstube (Pächter Herr J. Moudrý) wurde vor wenigen Jahren an der Westfront des Schlosses auf der Štefánik-Aussicht ein geschmackvoller Anbau errichtet, von dessen geraumiger und offener Terasse ein einzigartiger Ausblick auf den Elbe-Moldauzusammenfluss und die fruchtbare Ebene, den Berg Říp und die bedeutenderen Berge des bohm. Mittelgebirges am nordwestlichen Horizont genossen werden kann.

Lagerhäuser. In Mělník befinden sich zahlreiche private und offentliche Lagerhäuser zur Aufbewahrung verschiedener Waren. Besonders gross ist das »Erste Mělníker Aktien-Lagerhaus in Mělník-Blata«, der Hafenlagerplatz und die Lagerstätte bei der Zuckerfabrik in Mělník-Rousovice.

Vergnügungsstätten: Für Vergnugungen und Belehrung der Bewohner sorgen zwei Tonkinos: Bio »Sokol« und Bio »Invalidů«.

Die Ortsgruppe der »Národní jednota severočeská« veranstaltet in Mělník seit drei Jahren regelmässig zur Zeit der Weinlese (am Tage

des hl. Wenzels) ein Winzerfest. Dasselbe dauert, je nach dem Wetter, zwei bis drei Tage und erfreut sich bei der Bevölkerung immer grösserer Beliebtheit und eines grossen Zuspruchs von nah und fern.

Die Umgebung: Am Zusammenfluss der Elbe und Moldau breitet sich der Laubwald »Oupor« aus; jenseits der Elbe ist ein grosser Park, in welchem seltene Bäume zu finden sind. Bei dieser Parkanlage mündet ein Nebenkanal mit einer hohen Staustufe in die Elbe. Unmittelbar hinter der Parkanlage steht das malerische Hořiner Lobkowicz-Schloss im Barockstil; am Hořiner Friedhof befindet sich die Gruft der Familie Lobkowicz.

Am Gipfel des Berges »Chloumský« breitet sich der Lobkowiczer- und städtische Wald aus, welcher in der heissen Jahreszeit angenehme Abkühlung bietet.

Unweit davon, an der Nordseite, dringt in das Bergterrain das malerische, waldreiche »Kokořín« Tal, welches aus bizarren Sandsteinformation besteht; darin ein kleiner See, das baulich bedeutende Hotel »Harasov« und die pietätvoll restaurierte Burg »Kokořín«.

Verbindung: Durch die Eisenbahnhauptstrekke Prag—Tetschen hat Mělník eine sehr günstige Verbindung mit Prag. Den Autobusverkehr mit Prag und den umliegenden Orten, sowie mit dem »Kokořín«-Tal, besorgen die staatlichen und privaten (Krymels) Autobuslinien. In den Sommermonaten verkehren auf der Elbe und Moldau Personen- und Frachtschiffe der Prager Dampfschiffahrts-Gesellschaft.

—o—

Mělnik hat eine vielversprechende Zukunft. Es gibt viele Städte, welche in ihrer Entwiklung nicht vorwärtsschreiten oder sogar innehalten; Mělník dagegen wird dank seiner zahlreichen Vorteile und seiner umsichtigen Führung, immer grösser und bedeutender.

Mělník,

ville des raisins.

Au moyen âge et même jusqu'aux temps modernes Mělník était une petite ville entourée de remparts et de fossés de retranchements inaccessible telle une aire de l'aigle au sommet d'une montagne et dont les pentes étaient cultivées de vin. La ville se formait de la commune originaire au-dessous du château de Pšov, appelé Mělník aux temps du prince Boleslav II (mort en 999). De là provient le nom de la ville.

Sous le règne du roi Přemysl Otakar II Mělník devint ville royale et fut ensuite renouvelée et fortifiée. Charles IV, appelé »pere du peuple«, qui était le grand ami de la ville, l'élevait au rang de ville de douaire des reines de Bohême. La »Ville en retranchements« était petite, elle n'avait pas même 100 bâtiments, groupés pour la plupart tout autour de la place principale, irrégulière et spacieuse, de nos jours Náměstí Svobody (place de la liberté). Les ruelles étaient étroites, anguleuses et courtes. La »Ville en retranchements« ne s'agrandit même pas, lorsque les retranchements furent démantelés peu à peu et ne laissèrent que peu de traces, comme p. e. la Porte de Prague (Pražská brána), a proximité d'elle le bastion de forteresse et au-dessus de »l'enceinte extérieure« une partie des retranchements avec des lices et des créneaux.

La »Ville en retranchements« est riche en antiquités. Il y a de nombreux bâtiments anciens d'un style très intéressant.

Des autres bâtiments intéressants il faut citer le château de Mělník, situé au bord occidental de la montagne qui y va en pente vers l'Elbe, profonde de 60 m. Le château fut construit à des époques diverses. La plus ancienne partie, en style gothique, se trouve pres de la porte cochère. C'est probablement le reste du château originaire. La loggia à deux étages en style renaissance, qui se trouve à l'avant-cour du côté nord, est d'une beauté inouïe. Le château, ap-

Mělník:

Háječek ve Švehlových sadech na Polabí.

Hain im Švehlapark in der Elbeau.

Le parc Švehla à Polabí.

The Švehla-park in Polabí.

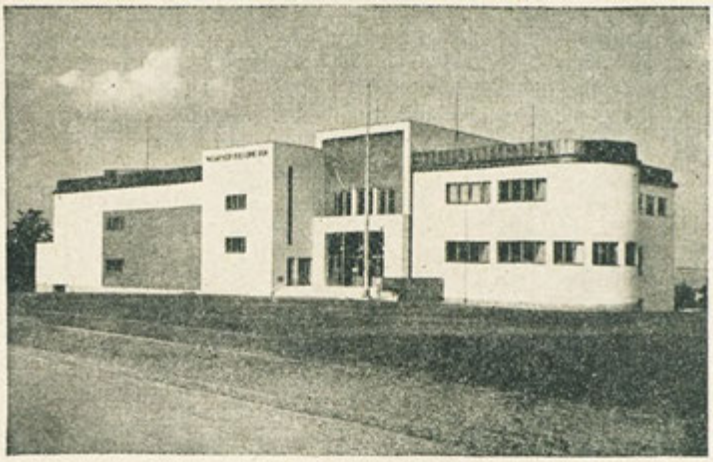

Mělník:

Masarykův Kulturní Dům: Pohled zevnější.

Masaryk Kultur-Haus: Aussenansicht.

La maison de civilisation Masaryk: Vue extérieure.

The Masaryk-House: The exterior.

partenant à présent à la ligne des Lobkowicz de Hořín, renferme une galerie de peintures originales anciennes et modernes, un musée de vignerons et la chapelle de Ste. Ludmilla avec le fameux tableau de Brandl: »St. Venceslaus prépare des hosties«.

A proximité immédiate du château, du côté sud, il y a la cathédrale gothique archaïque St. Paul et Pierre avec une tour haute de 60 m de laquelle on jouit d'une vue superbe à tous les points cardinaux et avec une tour secondaire en style romane et un grand ossuaire sous le presbytere, mis en ordre par notre célèbre ostéologue, prof. Dr. J. Matiegka. L'hôtel de ville du XIVe siècle avec sa tour en style baroque et ses deux encorbellements est également un des bâtiments les plus anciens. Dans l'hôtel de ville se trouvent des souvenirs historiques précieux et artistiques, il y a aussi de riches archives municipales.

Autrefois la ville était petite, mais très riche et elle avait des privilèges importants. Elle possédait un grand nombre de domaines, fermes, villages, cours. Telle que beaucoup d'autres villes Mělník avait beaucoup à souffrir des horreurs des guerres religieuses ainsi que d'autres guerres. Mais malgré cela la ville toujours reprit son essor après les tempêtes et les misères et continuait son développement. On y cultivait depuis toujours la vigne. L'empereur Charles IV, le »père du peuple«, fit venir la vigne précieuse de la Bourgogne et en cultivait toutes les pentes ensoleillés des montagnes de Mělník. Il constituait alors la gloire de la qualité du vin de Mělník qui supporte toute concurrence étrangère. La ville moderne de nos jours rattrappe bien vite à présent ce qu'on avait manqué autrefois. Celui qui a vu la ville de Mělník il y a une vingtaine d'années environ sera surpris de son essor rapide. La ville qui alors n'avait point 6000 habitants en avait au dernier recensement en 1930 11.549 en 2032 maisons, grâce à l'achèvement des faubourgs. Maintenant elle a plus de 12.000 habitants en 2124 maisons.

L'aspect de la ville gagnait beaucoup par les communications modèles. Les rues et les places bien pavées, les beaux trottoirs et les parcs soigneusement entretenus, le nouvel aqueduc uniformisé, la lumière électrique, les maisons aux façades superbes, tout cela fait de la ville une villégiature recherchée qui plait à tous les touristes.

Ces changements avantageux datent surtout de l'époque où l'on installa le bureau technique municipal dont le chef est le docteur J. B. Zelený, homme de grand talent, actif et entreprenant.

Des nouveaux bâtiments publics il faut mentionner: Le port de commerce avec une place de chavirement étendue, fondé bientôt après le coup d'Etat, le collège professionnel d'Etat, l'école publique de commerce, l'école de culture de la vigne et des arbres fruitiers, l'église des frères de la Bohême, la maison Tyrš, le nouvel édifice du bureau de poste et de télégraphe, la caisse d'épargne de Mělník, le bâtiment monumental de la maison de civilisation Masaryk (projeté par les architectes Ing. Jos. Širo le jeune et B. Zeman, bâti par l'architecte V. Nový). Ce bâtiment renferme une grande salle de théâtre, une petite salle de conférences, la bibliothèque publique, une salle de lecture, le musée. Au fond du grand vestibule il y a une statue en bronze plus grande que nature du président libérateur Masaryk devant une plaque en marbre qui porte les noms des soldats morts pour la patrie de Mělník et des environs.

On projette la construction d'un pont de district et d'une nouvelle caserne pour cette année.

Magistratures: Mělník est le siège des magistrats de district, du tribunal de district, de l'administration des finances, du commandement de la gendarmerie, de la caisse de district et agricole de secours en cas de maladie.

Écoles: Mělník a 5 écoles primaires et 3 écoles primaires supérieures, un collège professionnel d'Etat, une école supérieure d'Etat d'arboriculture, viticulture, horticulture, une école de maître pour vanniers, une école publique pour apprentis.

Conditions sanitaires: L'hôpital public de district dirigé par l'excellent chirurgien et conseiller de santé, le médecin en chef Dr. K. Štěpán, un hôpital privé et l'infirmerie des soeurs de la Miséricorde prennent soin des malades.

Outre les nombreaux petits parcs la ville a un beau grand parc à »Polabí«, d'où conduit un chemin à l'établissement de bains, situé à l'Elbe. Il est aménagé à la page et a de nombreuses cabines sur la rive, des douches ainsi que toutes les accessoires.

A Mělník il y a 6 médecins et une doctoresse, 5 dentistes, 2 pharmacies, quelques drogueries.

Marchés: Mělník est un centre important de marché, deux marchés hebdomadaires et onze foires y ont lieu.

Banques: La ville a 5 banques et 2 caisses Raiffeisen: La caisse d'épargne de Mělník, 4 caisses de prêts, la succursale de la Živnostenská banka.

Entreprises industrielles: Il n'y a point d'usines avec des cheminées qui empesteraient l'air. A Mělník se trouve une grande sucrerie et raffinerie de la société bohémienne de l'industrie de sucre, la plus grande de la République, l'usine d'articles en caoutchouc »Haro«, Ing. Hugo Epstein, l'usine de voitures d'enfants »Liberta«, une usine d'huile, une brasserie qui brasse l'excellent lagerbier de Mělník, quelques moulins, une papeterie.

Viticulture: Le vin de Mělník en fit la gloire. La ville elle même possède 5 ha environ de vignes, situées aux pentes ensoleillées des montagnes de Mělník du côté sud-ouest. Hormis les propriétaires du château c'est également la maison Mořic Uher (MUM) et A. Svoboda qui cultivent la vigne. Des vignobles étendus se trouvent aux pentes de la montagne de Mělník, signe caractéristique de la »Ville des raisins«.

Pour la taverne bien renommée du château (fermier M. J. Moudrý) on a établi du côté ouest du château, il y a quelques années, une annexe d'un goût exquis et on y jouit de sa terrasse ouverte et spacieuse d'une vue unique sur la jonction de l'Labe et de la Vltava ainsi que sur la montagne Říp et sur les monts plus importants de Středohoří bohémien du côté nord-ouest.

Entrepôts: A Mělník il y a beaucoup d'entrepôts privés et publics pour garder des marchandises variées. De grandeur spéciale est le »premier entrepôt de Mělník, S. A., à Mělník-Blata«, le lieu de dépôt du port, le magasin près de la sucrerie à Mělník-Rousovice.

Divertissements: Deux cinémas sonores: Ciné »Sokol« et Ciné »Invalidů«.

Le groupe Národní jednota severočeská« de la ville arrange depuis trois ans des fêtes régulières de vignerons aux temps de la vendange (le jour de St. Venceslas). Ces fêtes durent, selon le temps, deux ou trois jours, elles sont très populaires et attirent bien des visiteurs.

Les environs: Au confluent de l'Elbe et de la Vltava s'étend le bois d'arbres à feuilles »Oupor« et de l'autre côté de l'Elbe il y a un grand parc dans lequel se trouvent des arbres exotiques. Près de ce parc un canal secondaire avec un refoulement très haut se jette dans l'Elbe. Derrière le parc il y a le château pittoresque de Hořín Lobkowicz en style baroque et au cimetière de Hořín le mausolée de la famille Lobkowicz.

Au sommet de la montagne »Chlounský« s'étend la forêt de Lobkowicz et la forêt municipale qui offre de l'air frais et agréable pendant les mois chauds.

Mělník: Karel IV., otec vlasti, zakládá vinice na Mělníce. — Karl IV., der Landesvater, gründet die Weinberge in Mělnik. — Charles IV, le père du peuple fonde les vignobles à Mělník. — Charles IV., the father of the people founds the vineyards in Mělník.

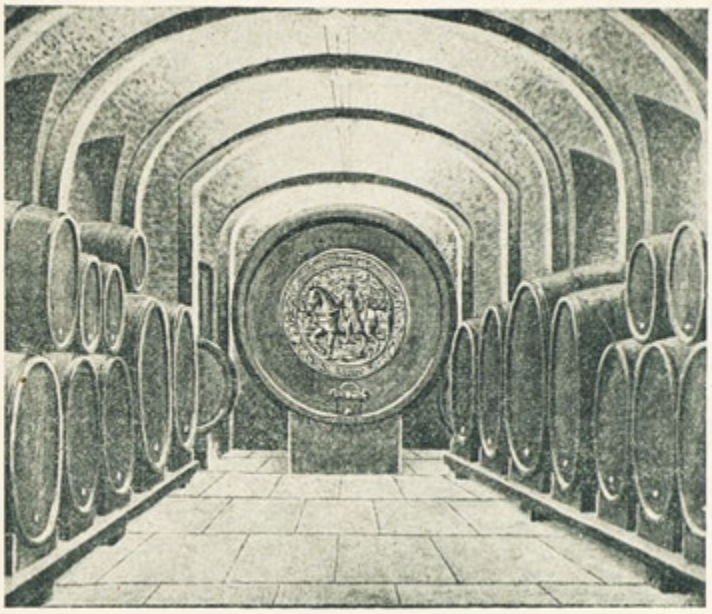

Mělník: Část Uhrových vinných sklepů s ohromným sudem »sv. Václav«. — Ein Teil der Uher'schen Weinkeller mit dem Riesenfass »St. Wenzel«. — Une partie des caves à vin de Uher avec le tonneau gigantesque »St. Venceslas«. – Part of Uher vinecellar with the monumental »St. Wenceslaus-cask«.

Non loin de là, du côté nord, pénètre dans le terrain montueux la vallée »Kokořín« pittoresque et boisée, qui se compose de formations bizarres de grès, au milieu il y a un petit lac, le beau bâtiment de l'hôtel »Harasov« ainsi que le château renouvelé »Kokořín«.

Communication: Mělník a de bonnes communications avec Prague par la ligne principale de chemin de fer Prague—Děčín. Les lignes publiques et privées (Krymels) d'autobus se chargent du service avec Prague et les environs. Pendant les mois d'été il y a sur l'Elbe et la Vltava des bateaux pour voyageurs et des bateaux de transport de la société des vapeurs de Prague.

Mělník aura un grand avenir. Il y a bien des villes qui ne progressent point ou qui s'arrêtent, Mělník, au contraire, devient toujours plus grande et plus importante, grâce à ses avantages nombreux et à son administration prudente.

Mělník,

the town of grapes.

In middle ages and up to modern times Mělník was a small town, enclosed by ramparts and trenches, inaccessible like an eyry on the summits of a mountain, the slopes planted with stems of vine. The town arose from the original parish beyond the manor Pšov, called Mělník in the time of Prince Boleslav II. († 999) and it kept this name.

In the time of King Přemysl Otakar II., Mělník became a royal town; it was rebuilt and fortified anew. Charles IV. the »father of the people« and a particular protector of the town, raised it to the rank of a Bohemian queens' settlement. The »Town in trenches« was a small one; it only had about a hundred buildings, mostly grouped around the irregular, spacious main- square, now-a days Náměstí Svobody (Liberty place). The small streets were narrow, sinuous and short. The »town in trenches« did not even grow larger when all the trenches were dismantled by and by and when only a few remainders were left: the Prague-gate (Pražská brána), in its proximity the bastion and above the so-called »outbuildings« a part of the trenches with a strong wall and with loopholes.

The town in trenches is rich in archaism; you'll find many old buildings of interesting style.

We mention Mělník-castle on the western ledge of the mountain, 60 m deep precipitous to Elbe-river. The castle was built in different epochs. The oldest part, the Gothic one, is near the doorway. Probably it is a remainder of the original manor. Most beautiful is the two stories' high loggia in the front yard on the north side. The castle, belonging now-a-days to the Hořín Lobkowicz family, has a picture-gallery of valuable old and new masters, a vine-dressing museum and a chapel of St. Ludmilla, with the famous original of Brandl »St. Wenceslaus preparing hosts«.

In the proximity of the castle, on the south side, there is the archaic Gothic St. Peter's and Paul's Cathedral, with a high steeple (60 m) offering a wonderful view into all directions. There is a side tower in Romanesque style, a large charnel-house, beneath the presbitery, arranged by our famous osteologue university professor Dr. J. Matiegka. To the oldest buildings of the town belongs the Town Hall, dating from the XIVth. century wtih a baroque tower and two balconies. In the Town Hall there are valuable historic and artistic souvenirs and rich municipal archives.

The town was formerly small but very wealthy and it possessed important privileges. A number of manorial- and wood-estates, villages and farms belonged to it. Mělník, like many others towns, had to suffer a good deal from the atrocities of the religious wars. But nevertheless the town rose rapidly after all the horrors and quickly developed. From time immemorial vine was cultivated here, but Charles IV., the »father of the people«, sent for the choice-vine of Burgundy and cultivated it on all the sunny mountain-slopes of Mělník. He was the originator of Mělník famous wine-quality, that may enter into competition with foreign growths.

Mělník of now-a-days is an up-to-date town and tries at a rapid pace to make up for lost time. He who saw the town some twenty or thirty years ago, will be struck with amazement at the present development. The town, that had then only 6000 inhabitants, had by the extension of the suburbs already at the last census of the people in 1930 11.540 inhabitants in 2032 houses. The aspect of Mělník has gained a lot by the model conditions of communication. Well paved streets and squares with comfortable pavements, hedged in parks and carefully kept and enlarged promenades, a systematically achieved canalisation, a new uniform aqueduct, a rich electric net, new and old houses with good-looking façades — all these things combined give the town the aspect of a clean and homelike summer-resort where everybody likes to stay for a good while.

All these advantageous changes date chiefly from that moment, when there was established a municipal technical office, with Dr. J. B. Zelený at the head, an enterprising, extraordinary industrious and unusually gifted man.

From the numerous new public buildings we only mention: The trading-port with an extensive shifting-place, established soon after the overthrow, the building of the public college for modern subjects, the public commercial school, the vine-growing- and fruit-culture-school, the church of the Bohemian Brotherhood, the Tyrš-house, the new building of the post- and telegraph-office, the building of the Mělník savings-bank and the monumental building of the Masaryk-house (Projects by the architects engineers Josef Širc jun. and B. Zeman, built by architect V. Nový). In this building there is a large theatre, a smaller hall for lectures, the public library, a reading-room and a museum. In the background of the big vestibule there is a larger as life statue of bronze of the President-liberator Masaryk before a marble-tablet with all the names of the soldiers of Mělník, killed in the Great War.

A district-bridge and new garrisons are going to be built still this year.

Boards: Mělník is seat of the district-board, the district-court, of financial-boards; there is a military police-force in the town, a district- and an agricultural sick-insurance-office.

Schools: Mělník has five elementary- and three higher elementary schools, a public college for modern subjects, a higher public fruit- and wine-culture-school, a horticulture school, a public commercial-school, a public school for basket-work and a public trade-school for apprentices.

Sanitary conditions: A public district hospital, the chief physician is the excellent surgeon and medical adviser Dr. K. Štěpán; a private hospital and the infirmary of the Sisters of Charity.

Besides many smaller parks the town has a beautiful large one near »Polabí«; from here a path leads between vineyards to the swimming-school in Elbe-river. It is an up-to-date establishment with many cabins, douches and all conveniences.

Six physicians, a lady-doctor and five dentists are in Mělník. Two dispensaries and several druggist's shops supply the town with all the necessary medicaments and drugs.

On the summit of the mountain »Chloumský« you'll find the municipal- and the Lobkowicz-forests — a lovely and agreeable place in summer.

At the north-side the woody and picturesque Kokořín-valley breaks into the mountain-terrain, consisting of strange sandstone-formations. A small lake is to be found there, the nice hotel »Harasov« and the manor »Kokořín«, beautifully rebuilt.

Communications: Mělník has a very good communication with Prague by the railway-line

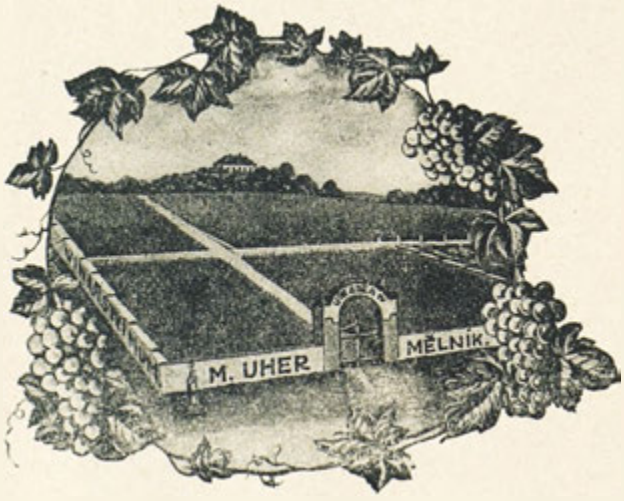

Prague—Děčín. There are public and private (Krymels) bus-lines for the bus-communication with Prague and the surrounding places as well as with »Kokořín-valley«. In summer steamers of the Prague Steamer Navigation Society and cargo-ships ply on Elbe and Vltava.

Mělník has a most promising future. There are many towns, not progressing in their development, and even stopping, but Mělník is so well managed and it has so many advantages that it will surely go on to become more and more important.

Fairs: Mělník is an important centre of fairs, two weekly fairs and eleven fairs a year are held there.

Financial institutes: The town has five banks and two Raiffeisen-banks. The Mělník savings-bank, four loan-societies and the branch-office of Živnostenská banka.

Industrial enterprises: There are no factory-chimneys with clouds of smoke in Mělník. We mention a large sugar-factory and refinery of the Bohemian Sugar-industry Society, the largest in our Republic; the india-rubber goods factory »Haro«, engineer Hugo Epstein, the perambulator-factory »Liberta«, an oil-factory, a brewery, brewing the excellent Mělník-beer, some mills and a paper-mill.

Vine-culture: The glory of Mělník was founded by its wonderful wine. The town itself owns about five ha. of vineyards on the sunny south-west slopes of Mělník. Besides by the proprietor of the castle, wine-growing is carried on by the firm Mořic Uher (MUM) and A. Svoboda. Wide spread vineyards are on the slopes of Mělník-mountains, giving a characteristic aspect to the »town of grapes«.

For the well-renowned wine-room of the castle (tenant Mr. J. Moudrý) there was established on the western side of the castle some years ago a wonderful wing from the terrace of which, open and spacious, you enjoy a unique view over Labe and Vltava-junction as well as over Říp mountain and other important mountains of Bohemian north-western Středohoří mounts.

Storehouses: There are numerous private and public storehouses in the town for keeping of different goods. The most spacious one is the »First Mělník Storehouse Society Ltd., in Mělník-Blata«, the harbour warehouse and the storehouse near the sugar-factory in Mělník-Rousovice.

Amusement: Two talkies. »Sokol« and »Invalidů«.

For three years the local section of »Národní jednota severočeská« has arranged during the vintage (St. Wenceslaus'day) a festival. According to the weather it lasts two or three days and is highly in favour with the population from far and near.

The surroundings: On the junction of Elbe and Vltava there is the leafy wood »Oupor«; on the other side of Elbe there is a beautiful park with rare trees and in its proximity a side-canal with a high stowage falls into the Elbe. Not far away is the picturesque Hořín Lobkowicz-castle in baroque style; in the Hořín cemetery is the mausoleum of the Lobkowicz family.

Brandýs n. L.

Brandýs nad Labem, okr. město s 6066 obyv., je odedávna živou stanicí na cestě z Prahy k českému severovýchodu. Základem obce byla tvrz, hájící přechod přes Labe, později zámek, jenž po staletí byl majetkem Habsburků. Války a požáry zbavily město starobylého rázu, ale uchovaly přece jeho hlavní památky. Nejstarší je gotický kostel sv. Vavřince se vzácnými nástěnnými malbami a kostel sv. Petra. Severní část zámku si zachovala pozdně gotické arkýřovéokno, jinak je zámek a děkanský chrám Obrácení sv. Pavla plodem renesance. Doba barokova přistavěla k chrámu věž, vyzdobila kostelní vnitřky a upravila vnější vzhled všech kostelů. Konec XIX. stol. opatřil hřbitov novorománskou kaplí, později vyrůstá sokolovna a okresní dům ve tvarech nové renesance. Odklonem od historických slohů je městská spořitelna, hospodářská záložna (v ní res. Pavlíčkova se stanicí KČST.), biograf a budova státních úřadů. Kromě obvyklých úřadů má město tatxní odděl. st. lesů a státků a dělostřel. posádku. Vyšší školství je zastoupeno r. gymnasiem a odb. školami: pro ženská povolání, hospodářskou a živnostenskými. Zmínky zasluhuje soukromá hvězdárna s povětrn. stanicí. O finanční potřeby vedle ústavů jmenov. pečuje expos. Čes. banky, Živnost. zál. a Obč. zál. Průmysl je zastoupen tov. na hospod. stroje (dříve Melichar), velkomlýnem, tov. na kovové práce staveb., pivovarem Společenským a zámeckým, tov. na ci-

Brandýs nad Labem:
Zámek. — Das Schloss. — Le château. — The castle.

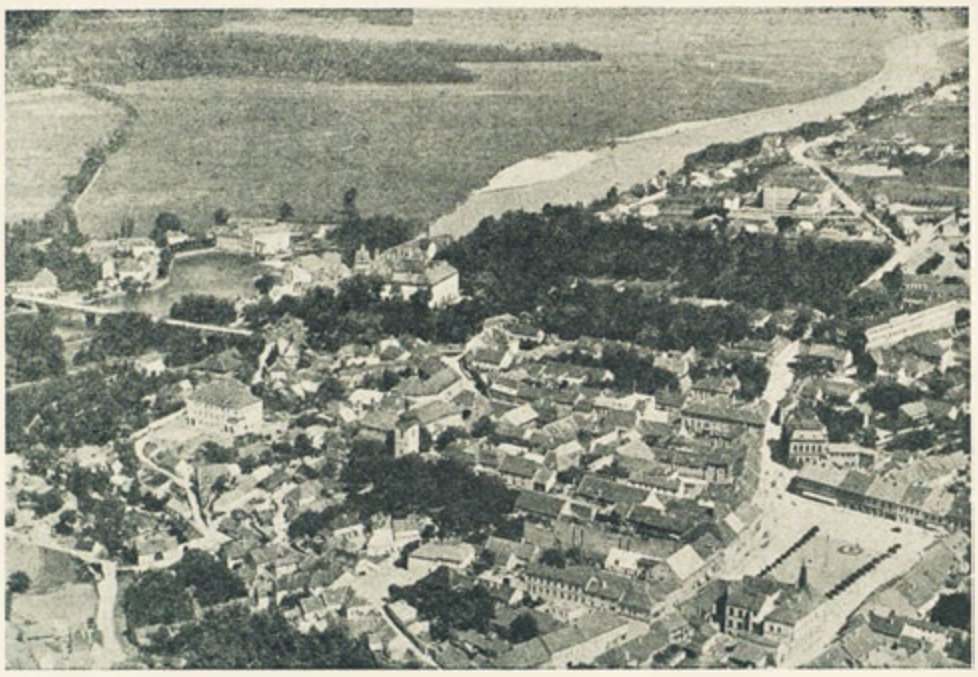

Brandýs nad Labem: Celkový pohled. — Gesamtansicht. — Vue totale. — Total view.

korku, koželužnami a j. Dobré koupaliště, rozsáhlé lesy s několika letovisky, blízké lázně Houštka, Toušeň a Ostrov zpříjemňuje pobyt v městě, jehož minulost zachytil prof. J. V. Prášek (pamět. deska na knihtisk. Voctářově) v díle »Brandejs n. L. město, panství a okres«, a jehož ráz koncem století načrtl básník Machar v »Magdaléně« a »Konfesích literáta.« J. L.

Brandýs n. L.

Brandýs n. L., eine Bezirksstadt mit 6.066 Einwohnern, ist von jeher eine belebte Station auf der Strecke von Prag nach dem böhmischen Nordosten. Die Grundlage zur Gründung dieser Gemeinde ist wohl in der, den Uebergang der Elbe schutzenden, später in ein Schloss umgewandelten Burg zu sehen. Diese war Jahrhunderte hindurch im Besitze der Habsburger. Krieg und Feuersbrünste haben mehrmals den altertümlichen Charakter des Städtchens zerstört, aber doch sind die Sehenswürdigkeiten erhalten geblieben: die alte gothische St. Laurenzkirche mit wunderbaren Decken- und Wandmalereien und die etwas jüngere St. Peterkirche. Im nördlichen Teil des Schlosses ist ein altes, spätgothisches Erkerfenster erhalten geblieben. Sonst ist das Schloss und die Dekanalkirche zu St. Paul im Renaissancestil gehalten. Zur Zeit des Barockstiles wurde an die Kirche ein neuer Turm angebaut und das Innere der Kirche dementsprechend geändert. Im 19. Jahrhundert wurde auf dem Friedhof eine im neuromanischen Stil gehaltene Kapelle erbaut. Später entstand die Sokolturnhalle und das Gemeindehaus (Renaissance). Die übrigen neueren Bauten stechen selbstredend von der Bauart der historischen Gebäude stark ab. Es sind dies namentlich die städtische Sparkasse, die landwirtschaftliche Vorschusskasse (in diesem Gebäude ist die Restauration Pavliček und eine Station des Klub československých turistů), das Kino und das Gebäude der staatlichen Aemter. Ausser den üblichen Staatsämtern besitzt die Stadt eine Taxierungsabteilung der staatlichen Wälder und Güter und ist Sitz der Artilleriegarnison Brandýs n. L. Das höhere Schulwesen ist durch ein Realgymnasium und durch Fachschulen (für Frauenberufe, landwirtschaftliche und gewerbliche) vertreten. Erwähnenswert ist ein privates Observatorium mit meteorologischer Station. Ausser den schon genannten Geldinstituten befinden sich in Brandýs n. L. noch eine Expositur der Česká banka, die gewerbliche und die bürgerliche Spar- und Vorschusskasse. Die Industrie ist vertreten durch: die Fabrik für landwirtschaftliche Maschinen (früher Melichar), eine Mühle, eine Fabrik für Metall-Baumaterialien, die Brauereigesellschaft und die Schlossbrauerei, eine Fabrik zur Herstellung von Zichorie, Gerbereien usw. Ein schönes Freibad, weite Wälder mit einigen Sommerfrischen, die in nächster Nähe liegenden Bäder Houštka, Toušeň und Ostrov, machen den Aufenthalt in dem Städtchen angenehm. Seine Vergangenheit wurde von Prof.

J. V. Prášek in dem Werk »Brandýs n. L. — panství a okres« (Brandýs n. L. — Herrschaft und Bezirk«) festgehalten. Am Hause der Buchdruckerei Voctář befindet sich eine Gedenktafel zu Ehren dieses Schriftstellers. Der čechische Dichter Machar erfasste den Charakter dieses Städtchens zu Ende des vorigen Jahrhunderts in seinen Werken »Magdalena« und »Konfese literáta« (Magdalene« und »Konfessionen eines Literaten«).

Brandýs n. L.

Brandýs sur Elbe, ville de district avec 6.066 habitants est une station animée sur la ligne de Prague au nord-est bohémien. La raison de la fondation de cette commune était probablement le château protecteur contre les invasions. Le château était pendant des siècles la propriété des Habsbourg. Des guerres répétées ainsi que des incendies ont détruit à plusieurs reprises le caractère archaïque de la petite ville, mais les curiosités ont été conservées comme p. e. la vieille église gothique de St. Laurent avec de belles fresques et peintures et l'église St. Pierre qui est plus récent. Dans la partie septentrionale du château il y a encore une vieille fenêtre ogivale en saillie. D'autre part le château et l'église décanale de St. Paul sont en style renaissance. Au temps du style baroque on ajoutait une autre tour à l'église tout en adaptant l'intérieur conformément. Au 19ième siècle on construisit au cimetière une chapelle en style néoroman. Plus tard on bâtit le gymnase des Sokol et la mairie (style renaissance). Les bâtiments modernes contrastent naturellement avec les bâtiments historiques. Ce sont surtout la caisse municipale d'épargne, la caisse agricole de prêts (dans ce bâtiment il y a le restaurant Pavlíček et le club československých turistů), le cinéma, le bâtiment des magistratures publiques. Outre les magistratures usuelles il y a une cestion de taxation des forêts et des biens de l'Etat. La ville est garnison du régiment d'artillerie Brandýs n. L. On y trouve un collège professionnel et des écoles spéciales (pour professions de femmes, agicoles, industrielles). Mentionnons encore l'observatoire privé avec une station météorologique. Outre les banques déja citées il y a à Brandýs sur Elbe une succursale de la Česká banka, la caisse industrielle et civile d'épargne et de prêts. L'industrie est représentée par les maisons suivantes: l'usine de machines agrociles (ancienne maison Melichar), un moulin, une fabrique de matériaux métalliques de construction, la brasserie par actions et la brasserie du château, une usine de chicorée, des corroiries etc.

Spojené továrny na hospodářské stroje

Fr. Melichar-Umrath a spol., akc. spol.

BRANDÝS n. L.

Jedním z největších průmyslových podniků na okrese brandýsském jsou Spojené továrny na hospodářské stroje Fr. Melichar-Umrath a spol., akc. spol. v Brandýse n. Labem, zabývající se výrobou strojů secích, žacích a sklízecích, řezaček a ocelových vozů na pneumatikách jak pro potah zvířecí tak i motorický. Specialitou této továrny jsou její světoznámé secí stroje, které dodává ve velkých množstvích nejen do všech států evropských, ale i do zemí zámořských. Veškeré její výrobky, takřka v celém světě známé pod značkou „ORIGINAL MELICHAR", těší se pro svoji výbornou jakost velké oblibě.

Vereinigte Fabriken landwirtschaftlicher Maschinen

Fr. Melichar-Umrath & Co., A. G.

BRANDÝS n. L.

Eines der grössten Industrie-Unternehmen im Bezirk Brandýs n. L. sind die Vereinigten Fabriken landwirtschaftlicher Maschinen Fr. Melichar-Umrath & Co., A. G. in Brandýs n. L., welche sich mit der Erzeugung von Samaschinen, von Gras- und Getreidemahmaschinen, Häckslern und Last-Stahlwagen auf Gummireifen sowohl f. tierische Bespannung, als auch für Kraftbetrieb befassen. Eine Spezialität dieser Fabrik sind ihre weltbekannten Samaschinen, welche in grosser Anzahl nicht nur in alle Staaten Europas, sondern auch nach Uebersee geliefert werden. Alle ihre Erzeugnisse, fast in der ganzen Welt unter dem Namen „ORIGINAL MELICHAR" bekannt, erfreuen sich ob ihrer vorzüglichen Qualität grosser Beliebtheit.

Manufactures Réunies de Machines Agricoles

Fr. Melichar-Umrath

et Cie., S. A.,

BRANDÝS n. L.

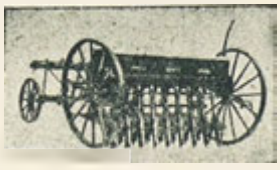

Les Manufactures Réunies de Machines Agricoles Fr. Melichar-Umrath et Cie. S. A., Brandýs n. L. sont l'une des plus grandes entreprises du district Brandýs n. L. On y produit des semoirs, des faucheuses et des moissonneuses, des hache-pailles et des voitures utilitaires à pneus pour traction animale et pour tracteurs. Une spécialité de la maison sont les semoirs de renommée mondiale qui sont exportés en grand nombre non seulement à tous les Etats de l'Europe, mais aussi aux pays d'outremer. Tous ces produits qui sont connus partout sous le nom de „ORIGINAL MELICHAR" jouissent d'une excellente réputation grâce à leur meilleure qualité.

United Manufactories for Agricultural Machinery

Fr. Melichar-Umrath

& Co., Ltd.,

BRANDÝS n. L.

The United Manufactories for Agricultural Machinery Fr. Melichar-Umrath & Co., Ltd., Brandýs n. L. are one of the most important industrial enterprises in Brandýs n. L. – district. The works produce drills, mowers and reapers, chaff-cutters and steel-trailers with tyres, for animal draught as well as for motor-drive. A speciality of the factory are the worlds known drills, exported in large quantities not only to all European countries but also to Oversea. All their products are known under the mark „ORIGINAL MELICHAR" all over the world and farmers like them for their excellent quality.

Un bel établissement de bain en plein air, de vastes forêts avec quelques villégiatures, les villes d'eaux situées à proximité de Houštka, Toušeň, Ostrov, rendent le séjour très agréable. On parle du passé de la petite ville dans le livre »Brandýs n. L. — Panství a okres« (domination et district), par le professeur J. V. Prášek. Sur la maison de l'imprimerie de Voctář se trouve une plaque commémorative pour cet écrivain. Le poete tchèque Machar décrivit le caractère de cette ville à la fin du siècle dernier dans ses oeuvres »Magdalena« et »Konfese literáta« (confessions d'un homme de lettres).

Brandýs n. L.

Brandýs nad Labem is a district-town with 6066 inhabitants and a very brisk station on the railway-line of Prague to the Bohemian northeast. The reason of the foundation of this parish probably was the castle, protecting the country against all invasion. During long centuries the manor belonged to the Habsburg. The archaic character of the small town has several times suffered from fire and war, but nevertheless there remained some really remarkable sights: the old Gothic St. Laurentius' church with its wonderful frescoes and St. Peter' church. In the northern part of the castle there has been preserved an old bay-window in modern Gothic style. On the other hand the castle and the deanery-church of St. Paul are in Renaissance style. In the times of Rococo a new tower was added to the church and its interior was changed correspondingly. In the 19th. century a chapel was erected on the cemetery in New Romanesque style. Later on the Sokol gymnastic hall and the townhall (Renaissance) were built. Of course the newer buildings contrast with the historical ones. Among the recent buldings we mention: the Municipal savings-bank, the Agricultural loan-bank (in this house there is the Pavliček restaurant and a section of the club československých turistů), the cinema and the building of public boards. Besides other public offices the town has an assessment-department for public woods and estates and is the garrison of the artillery-regiment Brandýs n. L.

There are elementary schools in the town, a college for modern subjects, a professional training-school for women, an agricultural- and an industrial one. We have to mention a private observatory still with a meteorological station. There is a branch-office of the Česká Banka, too, the Industrial- and the Civil-savings and loan-bank.

Kostelík sv. Petra. — Kirchlein zu St. Peter. — L'église St. Pierre. — St. Peter's church.

Industry: A factory for farming machines (formerly Melichar), a mill, a factory for metallic building material, the joint-stock brewery and the castle-brewery, a factory for chicory, tan-yards, etc.

The nice surroundings make the stay agreeable. You find a beautiful bath, large woods with nice summer resorts and the spas Houštka, Toušeň and Ostrov in the proximity. Professor J. V. Prášek wrote a very interesting book on the historical past of the town: »Brandýs n. L. — Panství a okres« (Government and district). There is a memorial tablet for this author on the house of the printing-office Voctář. The Czech poet, Machar, described life in this small interesting town at the end of the last century in his novels »Magdalene« and »Konfese literáta« (Confessions of an author).

Městský taj. Jaroslav Baiza:

Čelákovice.

Město půvabné kotliny středolabské na levém břehu Labe, 7 km jihovýchod. od Brandýsa n. L., jest takořka předměstím pražské veleobce. Od velké Prahy vzdáleno jest pouze 16 km. Leží ve výši 197 m nad mořem. Čítá nyní 5500 obyvatel a 1100 domů. Městem probíhá hlavní dvoukolejná dráha (bývalá severozáp.) a s pojení s Prahou jest každohodinové. Vede odtud spo-

Část celkového pohledu. — Teil der Gesamtansicht. — Vue totale. — Total view. — Část písečných pláží »Českého Grada«. — Teil des Sand-Strandes »Böhm. Grado«. — Une partie de la plage sablonneuse, »Grado tchèque«. — The sandy beach, the »Czech Grado«.

jovací dráha přes Brandýs n. Lab. do Neratovic a směrem opáčným do Mochova .Výhodné autobusové spojení jest s Čes. Brodem.

Trochu historie:

Čelákovice vznikly asi během XIII. století nad tvrzí Hrádkem Čelákovem, z kteréžto doby pochází také románský kostel ve slohu barokovém. V době pohusitské až do polovice století XVI. byli zde ustanoveni kněží podobojí. — Roku 1547 zabral král panu Arnoštu Krajíři pro účastenství v odboji s panstvím i Čelákovice a ty se staly královským komorním městečkem a později městem podřízeným správě české koruny a král. hejtmana na Brandejse. Listem z r. 1558 na hradě pražském potvrdil Ferdinand veškeré výsady města. Obec měla právo vykonávati právo hrdelní. Jako většina českých měst nezůstaly ani Čelákovice ušetřeny hrůz válečných. Války husitské a válka třicetiletá, vypálení a vyrabování města způsobilo, že po uzavření míru vestfálského v dobrém zdraví zůstalo jen 16 sousedů a 7 vdov. Město má uchovaný archiv, sahající do r. 1306. V roku 1850 zrušen byl magistrát a počala činnost obecního představenstva, jehož prvé volby se konaly 25. října r. 1850. Dříve řídili obec konšelé s purkmistrem a primátorem v čele, k nímž družil se rychtář pánem dosazený.

Úprava města:

Rok od roku rozvíjí a pokračuje v každém směru. Velmi čile a cílevědomě vede si zde Okrašlovací spolek a koná práci opravdu úctyhodnou a záslužnou. Rostou pěkné aleje, upravily se na různých místech parky a hlavní náměstí Komenského stalo se pro své odborně a architekticky provedené úpravě skutečnou ozdobou města. Stavební ruch jest zde čilý, o čemž svědčí mnoho krásných vil.

Pozoruhodnosti:

Mimo zmíněného již katolického kostela ve slohu barokovém zdobí město pěkně a ladně provedená stavba Husova sboru církve československé s kolumbariem. Na náměstí upoutají návštěvníka dvě mistrně provedená díla umělecké tvorby — pomník našim padlým a pomník selského vůdce — státníka Dra Ant. Švehly. Pamětní desku má u nás národ. buditel prof. Vojtěch Sedláček, spisovatel J. J. Staňkovský a rodák Václav Záruba, francouzský legionář roty »Nazdar«. Padl v boji u Arrasu za ochranu napadené Francie a za svobodu své vlasti. Pěkná nově postavená radnice s výstavnou měšťanskou školou, s poprsím učitele národů J. A. Komenského a výstižným dílem moderní architektury — obecním domem — tvoří krásné poutavé panorama jedné strany rozsáhlého náměstí. Jest zde moderní sokolovna, majestátní budova filiálky městské spořitelny brandýsské a rozsáhlé moderním potřebám doby odpovídající nádraží.

Čelákovice »České Grado«.

To je kapitola sama pro sebe. Je to jedinečně krásný, nevšední zjev přírody u nás, bez konkurence, který vyrovná se každým mořským lázním a mnohé i předčí. Jest na labském ostrově 113 ha velikém, kde všechno půvabem v pestrém hávu přírody plesá a dýše radostí a vůní lučin, snivých křovisek a z blízkých lesů zalétá sem vonný závan pryskyřice borovic a šelestících listnatých dubin. Rozsáhlé pláže čistého, jako poprašek jemňoučkého písku, vzbuzují údiv návštěvníka. Jest to pravá »Labská Riviera«, která je známa všude a kam přijdeš, všude se o ní hovoří. Sem za osvěžením do volné přírody a jejích půvabných vnad a vůně jarého, veselého, volného života chvátají v době letní tisícové davy, zejména Pražanů, pro které zavedeny jsou zvláštní vlaky s poloviční slevou jízdného. Kdo jednou sem přišel, rád vzpomíná a zas a zase se sem rád vrací. — Označme to naše jedinečné čelákovické »Grado« slovy zesnulého básníka Rudolfa Žanty, který výstižně ho načrtl takto: »Z modrého nebe žár se lije a všude plno hnědých těl, jako by kousek Italie sem aeroplánem přiletěl.«

Různé:

Školy jsou zde — mateřská, obecné, měšťanské se IV. ročníkem a živnost. pokračovací. — **Museum** má mnoho krásných cenných sbírek a památek. — **Městská knihovna** čítá 2.500 svazků. — **Divadlo** hraje se ponejvíce v sokolovně a ještě v několika jiných vhodných sálech. — Jest zde dobře a zkušeně řízené »Bio Sokol«, které po této stránce plně tužby občanstva uspokojuje. — **Sport a tělovýchova.** O to se starají tyto spolky: Sokol, DTJ., S. K. Čelákovice, »Union« a »Viktoria« a dva tenisové kluby. Pěstují se zimní sporty, vodní sporty na Labi, kde jsou také loďky k disposici. — **Rybářský sport** jest zde velmi oblíben a dojíždějí sem za tím

účelem také v hojném počtu Pražané. Místní rybářský spolek spolu s pražským klubem stará se o stálé doplňování a zarybňování Labe a tůní. — Lesy jsou volně přístupny. — **Hotely a resturace** jsou pohodlné, příjemné a čisté. Letních bytů jest zde dostatek. — **Obchody** svým bohatým výběrem zboží poslouží vším a levně. — **Lékaři** jsou k disposici čtyři, jedna lékárna a dvě drogerie.

Průmysl:

Továrna fy J. Volman na obráběcí stroje vzrostla ve velkorysý závod toho druhu, jejíž precisní stroje chválí a žádají ve všech světa dílech, kam se všude dopravují. — **Kovodělné akciové závody »Stabenow«** také se rozšiřují a továrna na plečky a kultivatory **Červinka a spol.**, může se svými výrobky všude pochlubiti.

Dodávku cihel obstarávají dvě veliké kruhové cihelny **fy Švejda a fy Líman.**

Peněžní ústavy. Roku 1862 založena byla zásluhou tehdejšího purkmistra Ant. Ferlesa **Občanská záložna.** — Dne 14. ledna 1883 odevzdáno bylo kmenové jmění Kontribučenské čelákovické pokladny v částce zl. 11.744.93 ředitelství nově zřízené **Okres. záložně hospodářské v Brandýse n. Lab.**, spolu se iměním několika jiných kontribučenských záložen v okrese. Tím byl dán finanční základ ku vzniku a činnosti lidového peněž. ústavu, který má nyní svěřeno na Kč 100,000.000.— vkladů a hodnot a který v nemalé míře přispěl svým způsobem k rozkvětu města Čelákovic. V r. 1928 zřídilo ředitelství ústavu **filiálku** záložny v domě čp. 109 v Čelákovicích, aby klientele i ve východní části okresu brandýsského usnadněno bylo spojení s tímto peněžním ústavem. Dům ten byl v r. 1937 ústavem koupen a pro účely záložny vhodně upraven. — Dále jest zde velmi dobře prosperující filiálka **Městské spořitelny** v Brandýse n. Lab. ve vlastním domě moderně architektonicky majestátně vyřešeným. Čtvrtým peněžním ústavem jest **Řemeslnicko-obchodnická záložna** a pátým **Družstevní záložna.**

Turistika.

Čelákovice jsou též střediskem četných vycházek do půvabného Polabí. Nejvíce frekventovaná jest cesta podle Labe do Káraného (1 km), ležícího na pokraji lesů se známou pražskou vodárnou. Několik kroků od Káraného teče řeka Jizera se svou křišťálově čistou vodou, jejíž oba břehy jsou porostlé vysokými lesy. Četné weekendové chaty, stejně jako Labe u Čelákovic, vroubí dolní tok Jizery. Lázně Toušeň jsou vzdáleny od Čelákovic pouhých 2½ km. Překrásná cesta do Toušeně vede podél Labe širokými lučinami. Odtud stejně krásnou cestou lučinami a stejně dlouhou přijdete do lázní »Houštka« u Staré Boleslavi. Obojé lázně železito-slatinné jsou chvalně známé. Z Toušeně, zakrátko bude to z Čelákovic, můžete podnikati denně velice levné jízdy parníkem na Mělník, Roudnici a Litoměřice. Kilometr cesty od Toušeně vzdáleno jest oblíbené letoviště Vestec s »houdou Jizerkou«, odkud dostaneme se pěkně lesem do zmíněné »Houštky«. Podobné procházky lučinami a lesem jsou směrem k Lysé n. L. a Přerovu n. Lab. Všechny jsou pečlivě značkovány. Malebnost a romantika našeho Polabí jest odedávna lákavým místem mnohých malířů. Do lázně Ostrova jest z Čelákovic 1 hod. cesty.

Zajeďte jednou k nám, abyste sami zjistili, že náš kraj patří k nejkrásnějším z toho našeho českého domova a ráje. — Naše Čelákovice Vás zvou upřímně a přátelsky. Učiníme vše, aby se Vám zde líbilo a abyste se k nám opět rádi a s důvěrou vraceli.

Městský úřad vyjde Vám vždy ve všem ochotně vstříc a poskytne Vám rád, kdykoliv se na něho obrátíte, potřebné informace a rady. — Těšíme se na Vás, předem Vás již srdečně vítáme a přátelsky zdravíme — u vědomí krásného hesla: »Host do domu — Bůh do domu«.

Stadtsekretär Jaroslav Baiza:

Čelákovice.

Die Štadt Čelákovice liegt inmitten eines reizenden Beckens am linken Ufer der Elbe, 7 km südostlich von Brandýs an der Elbe und bildet sozusagen eine Vorstadt Gross-Prags, von welchem es nur 16 km entfernt ist. Sie liegt 197 m über dem Meere und zählt 5500 Einwohner in 1100 Häusern. Die Stadt wird durchquert von der zweigeleisigen Hauptstrecke (gew. Nordwestbahn). Es besteht eine stündliche Verbindung mit Prag. Ausser dem gewährleistet eine Lokalbahn ständige Verbindung über Brandýs a. E. nach Neratovice und in der Gegenrichtung nach Mochov. Eine vorteilhafte Autobusverbindung besteht mit Český Brod.

Etwas über die Geschichte der Stadt:

Die Stadt Čelákovice entstand ungefähr im Laufe des XIII. Jahrhunderts oberhalb der Zwingburg »Hrádek Čelákovice« und aus dieser Zeit stammt auch die romanische Barockkirche. In der Nachhussitenzeit, bis zur Halfte des XVI. Jahrhunderts, wirkten hier utraquistische Priester. — Im Jahre 1547 enteignete der König dem Herrn Arnošt Krajíř mit dem Herrschaftsgut auch Čelákovice, wegen dessen Beteiligung an der Auflehnung, welche darauf königliches Kammerstädtchen und später eine Stadt unter Verwaltung der Böhmischen Krone wurde und dem königlichen Hauptmann in Brandýs untergeordnet war. Durch eine Urkunde aus dem Jahre 1558 bestätigte Ferdinand auf der Prager Burg alle Privilegien der Stadt. Die Gemeinde war auch zur Ausübung der Halsgerichtsbarkeit berechtigt. Wie der Mehrheit der böhmischen Städte, blieben auch der Stadt Čelákovice die Kriegsschrecken nicht erspart. Die Hussitenkriege und der dreissigjährige Krieg, das Aus-

brennen und die Ausplünderung der Stadt hatten zur Folge, dass nach dem Westfälischen Frieden nur 16 Männer und 7 Witwen heil geblieben sind. Die Stadt hat ein gut erhaltenes Archiv, welches bis zum Jahre 1306 zurückreicht. Im Jahre 1850 wurde der Magistrat aufgehoben, worauf die Tätigkeit des Gemeindevorstandes, dessen erste Wahlen am 25. Oktober 1850 abgehalten wurden begann. Früher verwalteten die Gemeinde Schöffen mit dem Bürgermeister und Primator an der Spitze, denen noch der von der Herrschaft eingesetzte Schultheiss zugeteilt war.

Die Adaptierung der Stadt

schreitet von Jahr zu Jahr vorwärts und entfaltet sich in jedweder Richtung. Eine rege und zielbewusste Tätigkeit entwickelt hier der Verschönerungsverein und übt eine wirklich würdige und verdienstvolle Tätigkeit aus. Es wurden schöne Alleen angelegt, an verschiedenen Orten Parkanlagen errichtet; der Komenský-Hauptplatz wurde nach seiner fachmännischen und architektonischen Umgestaltung eine wahre Zierde der Stadt. Eine rege Baukonjunktur beweisen viele neue Villen.

Sehenswürdigkeiten:

Ausser der schon erwähnten katholischen Kirche im Barockstil schmückt die Stadt der schön und zierlich durchgeführte Bau des Hus-Kollegs der čechoslovakischen Kirche mit dem Kolumbarium. Auf dem Hauptplatz fesseln den Besucher zwei musterhaft durchgeführte Werke künstlerischen Schaffens — das »Denkmal unseren Gefallenen« und die »Statue des Bauernführers-Staatsmannes Dr. Ant. Švehla«. Eine Gedenktafel wurde in der Stadt dem Volkserwecker Prof. Vojtěch Sedláček, dem Schriftsteller J. J. Stankovský und dem hiesigen Landsmann Václav Záruba, französischem Legionär der Rotte »Nazdar«, welcher im Kampf bei Arras für die Freiheit seiner Heimat fiel, gesetzt. Das schöne, neu erbaute Rathaus, die baulich schöne Burgerschule mit der Buste des »Volks«-Lehrers J. A. Komenský und das gut erfasste Werk moderner Architektur — das Stadthaus — bieten ein schönes, fesselndes Panorama einer Seite des ausgedehnten Ringplatzes. Die Stadt hat eine moderne Sokol-Turnhalle, ein monumentales Gebäude der Filiale der Brandýser Städtischen Sparkasse und einen ausgedehnten, allen modernen Bedürfnissen entsprechenden Bahnhof.

Das Čelákovicer »Böhmische Grado«

ist ein Kapitel für sich, eine bei uns einzigartig schöne, aussergewöhnliche, natürliche Anlage, welche jedem Seebad nicht nur gleichkommt, sondern manches sogar übertrifft. Es befindet sich auf einer Elbeinsel (Ausmass 113 ha), wo alles im bunten Naturkleid voller Freude jubelt und den Wohlgeruch der Wiesen, der träumerischen Gebüsche und den von den nahen Wäldern strömenden wohlriechenden Harzduft der Kiefer- und Eichenwälder atmet. Ausgedehnter Strand, mit reinem, feinem Sand, erweckt bei jedem Besucher wahres Erstaunen. Es ist dies sozusagen eine »Elbe-Riviera«, überall bekannt und überall, wo man hinkommt, wird darüber gesprochen. Hierher kommen zur Sommerzeit zwecks Erholung tausende Ausflügler, hauptsächlich aus Prag, um in der herrlichen, duftenden Natur ein freies, ungezwungenes Leben zu geniessen. Zu diesem Zweck sind Sonderzüge mit 50%tiger Fahrpreisermässigung eingeführt. Wer einmal die »Elbe-Riviera« besucht hat, vergisst sie nie und kommt immer gerne wieder. Der verstorbene Dichter Rudolf Žanta verglich in einem seiner Gedichte sehr treffend das Čelákovicer »Grado« mit den Strandbädern Italiens.

Verschiedenes:

Das Schulwesen ist vertreten durch einen Kindergarten, eine Volks- und Bürgerschule mit einem IV. Jahrgang und durch eine gewerbl. Fortbildungsschule. — Das hiesige **Museum** hat viele schöne, wertvolle Sammlungen und Andenken. — **Die städtische Bibliothek** zählt 2.500 Bände. — **Theatervorstellungen** werden hauptsächlich im »Sokol«-Gebäude und noch in einigen geeigneten Sälen veranstaltet. — Das hiesige, gut geführte »Bio Sokol« bietet dem Publikum eine angenehme Zerstreuung. — Für den **Sport** und die **Körperkultur** sorgen folgende Vereine: »Sokol«, DTJ (Arbeiter Turnverein), S. K. Čelákovice, »Union«, »Viktoria« und zwei

Čelákovice: Radnice, měšť. škola a obec. dům na náměstí. — Rathaus, Bürgerschule und Gemeindehaus am Ringplatz. — L'hôtel de ville, l'école primaire supérieure et la maison communale sur la place du marché. — The Town-Hall, the higher elementary school and the parish-office on the Square. — Husův sbor církve československé. — Die Hus-Kirche der čsl. Kirchengemeinschaft. — L'église Hus de la communauté tchécoslovaque. — Hus church of Czechoslovakian community.

Tennisklubs Ausser Wassersport auf der Elbe, woselbst auch Kähne zur Verfügung stehen, wird auch Wintersport betrieben. — Sehr beliebt ist auch der **Fischfang,** dem zuliebe viele Prager hierher kommen. Um die Fischbrut in der Elbe und in den umliegenden Tümpeln ist der hiesige Fischerverein zusammen mit dem Prager Klub ständig besorgt. — Die Wälder sind allgemein zugänglich. — Die **Hotels** und **Restaurationen** sind gut, angenehm und rein. Es gibt eine genügende Anzahl Sommerwohnungen. — Die **Geschäfte** bedienen vermöge ihrer reichen Auswahl verschiedener Waren die Kunden prompt und auch billig. — Die Stadt Čelákovice hat vier Aerzte, eine Apotheke und zwei Drogerien.

Industrie:

Die Werkzeugmaschinenfabrik und Eisengiesserei der Firma J. Volman entwickelte sich zu einem grosszügigen Unternehmen und ihre präzisen Maschinen haben einen sehr guten Ruf in allen Weltteilen. — Die Metallwerke **»Stabenow« A. G.** werden ebenfalls erweitert. Die Fabrik landwirtschaftlicher Maschinen **Červinka & Co.** (Erz. von Pflügen und Kultivatoren) hat sich durch ihre Produkte einen guten Namen verschafft. Die Ziegellieferungen besorgen zwei grosse Ringofenziegeleien der **Firma Švejda** und der **Firma Liman.**

Geldinstitute:

Im Jahre 1862 wurde die **Bürgerliche Vorschusskasse** gegründet; das Verdienst ist dem damaligen Bürgermeister Ant. Ferles zuzuschreiben. — Am 14. Jänner 1883 wurde das Stammkapital der Čelákovicer Kontributions-Kasse in der Höhe von 11.744 Gulden, samt dem Vermögen einiger anderer Kontributions-Vorschusskassen des Bezirkes der Direktion der neu errichteten Landwirtschaftlichen Bezirksvorschusskasse in Brandýs an der Elbe übergeben. Dadurch wurde die Finanz-Unterlage zur Gründung und Tätigkeit eines Volks-Geldinstitutes gegeben, welches heute an 100.000.000 Kč Einlagen und Werte verwaltet und welches nicht wenig zum Aufbluhen der Stadt Čelákovice beigetragen hat. Im Jahre 1928 errichtete die Direktion der Anstalt eine **Filiale** im Hause No. 109 in Čelákovice, um auch der Klientel des östlichen Teiles des Brandýser Bezirkes eine leichtere Verbindung mit der Mutteranstalt zu ermöglichen. Dieses Haus wurde im Jahre 1937 von der Anstalt angekauft und für Zwecke der Vorschusskasse passend umgebaut. — Weiters befindet sich hier eine gut prosperierende Filiale der **Städtischen Sparkasse** in Brandýs a. E. in eigenem, modern und architektonisch grosszügig ausgeführtem Hause. — Das vierte Geldinstitut ist die **Handwerker- und Handelssparkasse,** das fünfte die **Genossenschaftssparkasse.**

Die Touristik:

Die Stadt Čelákovice ist auch Ausgangspunkt zahlreicher Spaziergänge in das anmutige Elbetal. Am meisten begangen ist der Weg längs der Elbe nach Kárané (1 km); es liegt am Rande wunderschöner Wälder und ist durch das Prager Wasserwerk bekannt geworden. Nicht weit von Kárané fliesst die Iser mit ihrem kristallklaren Wasser an dicht bewaldeten Ufern. Zahlreiche Weekendbauden umsäumen hier die Iser ebenso, wie die Elbe bei Čelákovice. Das Bad Toušeň ist von Čelákovice nur 2½ km entfernt. Ein herrlicher Weg nach Toušeň führt längst der Elbe durch eine wiesenreiche Gegend. Von da aus, gleichfalls über schöne Wiesen und in gleicher Zeit, erreichen wir das Bad Houšťka bei Stará Boleslav. Beide Eisen- und Moorbäder sind sehr gut bekannt. Vom Bad Toušeň in allerkürzester Zeit — nach Beendigung der Regulation der Elbe auch von Čelákovice — können Sie täglich billige Ausflüge mit Dampfschiff nach Mělník, Roudnice und Leitmeritz unternehmen. Einen Kilometer von Toušeň entfernt liegt der beliebte Sommeraufenthaltsort Vestec mit der »Jizerka-Baude«, von wo aus wir durch den Wald bequem das schon erwähnte Bad Houšťka erreichen. Aehnliche Spaziergänge über Wiesen und durch Wälder sind auch in Richtung gegen Lysá a. E. und Přerov a. E. Alle Wege sind sorgfältig markiert. Die malerische Romantik des Elbetales ist seit jeher eine lockende Gegend für viele Maler. Ins Bad Ostrov gelangt man von Čelákovice aus in einer Stunde.

Kommen Sie einmal zu uns und überzeugen Sie sich selbst, dass dieses Gebiet zu den schönsten Gegenden unserer böhmischen Heimat gehört. Die Stadt Čelákovice ladet Sie herzlichst und freundschaftlich zu einem Besuche ein. Wir unternehmen alles, damit es Ihnen hier gefällt und damit Sie uns wieder gerne und vertrauensvoll besuchen.

Das Stadtamt wird Ihnen immer in allem bereitwilligst entgegenkommen u. Ihnen jederzeit nötige Informationen und Ratschläge erteilen. — Wir freuen uns, Sie in unserer Stadt begrüssen zu können, wir bewillkommen Sie herzlich schon in Vorhinein und grüssen Sie mit dem schönen Wahlspruch

»Gast im Haus — Gott im Haus«.

Secrétaire municipal Jaroslav Baiza:

Čelákovice.

La ville de Čelákovice est située au milieu d'un bassin charmant sur la rive gauche de l'Elbe, à une distance de 7 km au sud-est de Brandýs n. L. et forme pour ainsi dire un faubourg de la capitale de Prague (éloignée 16 km seulement). Čelákovice a une altitude de 197 m et 5500 habitants en 1100 maisons. La ville est traversée de la voie ferrée à 2 rails (ancien chemin de fer du nord-ouest). Il y a une communication avec Prague qui se fait toutes les heures. En plus un train local garantit la correspondance permanente par Brandýs n. L. à Neratovice et en sens opposé à Mochov. Service avantageux d'autobus à Český Brod.

Čelákovice: Partie nad jezem u mlýna (jinak »Na Boudě«). — Zátiší pod mlýnem. — U přívozu. — Partie an der Elbe bei der Mühle, auch »Na Boudě« genannt. — Stilleben unter der Mühle. — An der Fähre. — Sur l'Elbe, près du moulin, appelé également »Na Boudě«. — Paysage charmant au · dessous du moulin. — Près du bachot. — On the Elbe, near the mill, also called »Na Boudě«. — Charming landscape beyond the mill. — Near the ferry.

De l'histoire de la ville.

La ville de Čelákovice fut fondée probablement au cours du XIIIe siècle au-dessus du château fort de »Hrádek Čelákov«. L'église romane en style baroque date de la même époque. Au temps posthussite jusqu' à la moitié du XVIe siècle il y avait des prêtres utraquistes. — En 1547 le roi reprit le domaine seigneurial et la ville de Čelákovice du seigneur Arnošt Krajíř parce qu' il avait prit part à l'insurrrection. Ensuite Čelákovice devint ville royale sous l'administration de la couronne royale, subordonnée au capitaine royal à Brandýs. Par une attestation de l'année 1558 Ferdinand donnait acte de tous les privilèges de la ville sur le château de Prague. La commune avait également le droit d'exécuter la justice criminelle. Comme la plupart des villes bohémiennes, Čelákovice avait beaucoup à souffrir des terreurs de la guerre. Les guerres des Hussites et la guerre de Trente Ans, les incendies et le pillage de la ville furent la cause de ce qu' il n'y avait que 16 citoyens et 7 veuves, restés sains et saufs, après la paix de Westphalie. La ville possède des archives bien conservés qui datent de l'année 1306. En 1850 on supprima le magistrat et depuis ce temps-là commença l'activité du chef de la commune, élu la première fois le 25 octobre 1850. Autrefois la commune fut administrée par les échevins avec le maire et le primateur comme président et avec le maire de village, institué des seigneurs.

L'adaption de la ville fait des progres d'année en année et prend son essor sous tous les rapports. La société d'embellissement très active, qui fait tout son possible, mérite d'être mentionnée. On établit de belles avenues ainsi que des parcs et la place Komenský devint la gloire de la ville après son renouvellement spécial et architectonique. Le nombre de nouvelles villas croit de jour en jour.

Curiosités.

Outre l'église catholique déjà mentionnée en style baroque c'est le beau bâtiment de l'église tchécoslovaque avec le Colombaire qui décore la ville. Sur la place principale deux chefs-d'oeuvre sculpturaux le »Monument de nos morts« et la »Statue du chef de parti de paysans et de l'homme d'Etat Dr. Ant. Švehla« attirent l'attention des visiteurs. On a posé dans la ville une plaque commémorative en l'honneur du ressusciteur du peuple, proffesseur Vojtěch Sedláček, l'écrivain J. J. Stankovský, puis de Václav Záruba, natif de la ville, légionnaire français de la troupe »Nazdar«, mort pour la liberté de sa patrie dans la bataille d'Arras. Le bel hôtel de ville renouvelé, le beau bâtiment

de l'école primaire supérieure avec le buste du »maître du peuple« J. A. Comenius ainsi que la maison municipale moderne offrent un panorama magnifique d'un côté de la vaste place du marché. La ville possède un gymnase moderne des Sokol, un bâtiment monumental qui renferme la succursale de la caisse municipale d'épargne de Brandýs, une gare étendue, pourvue de tout le confort moderne.

Čelákovice, Grado de la Bohême, est vraiment quelque chose de merveilleux. C'est un établissement naturel unique qui n'égale non seulement toute plage mais qui en surpasse même quelques unes. L'établissement se trouve sur une île de l'Elbe (étendu 113 ha), où la nature multicolore est dans l'allégresse et répand le doux parfum des prairies, des buissons, des forêts de conifères et de chênes. La plage étendue pourvue de sable pur et fin surprendra les touristes. C'est pour ainsi dire une côte d'azur de l'Elbe, connue un peu partout et également vantée. Des milliers d'excursionistes, surtout de Prague, y viennent pendant l'été pour reprendre des forces et pour jouir d'une vie libre et gaie au milieu de cette nature splendide et parfumée. Voilà pourquoi on a établi des trains spéciaux avec une réduction de 50%. Celui qui a visité une fois »la côte d'azur de l'Elbe« ne l'oubliera plus et reviendra toujours volontiers. Feu le poète Rodolphe Žanta a comparé à juste titre dans une de ses poésies la ville de »Grado« de Čelákovice avec les bains de plage de l'Italie.

Choses et autres.

Ecoles: Un jardin d'enfants, une école primaire et une primaire supérieure avec un 4e cours et une école industrielle de perfectionnement. — Le **musée** de la ville a de belles collections nombreuses ainsi que des souvenirs précieux. — La **bibliothèque municipale** renferme 2500 volumes. — Les **représentations théâtrales** ont lieu surtout dans le bâtiment »Sokol« ainsi que dans quelques salles qui s'y prêtent bien. — Le cinéma »Sokol«, bien géré, offre une distraction agréable au public. — Les sociétés suivantes prennent soin du **sport** et de la **culture physique:** »Sokol«, DTJ (Association ouvrière de gymnastique), S. K. Čelákovice, »Union«, »Victoria« ainsi que deux clubs de tennis. Outre le sport nautique sur l'Elbe, où il y a des bateaux à disposition, on pratique aussi le sport d'hiver. — La **pêche à la ligne** est également très en vogue et beaucoup d'habitants de Prague y viennent pour pratiquer ce sport. Le club des pêcheurs de la ville ensemble avec le club de Prague, se charge de l'alevin dans l'Elbe et dans les étangs environnants. — Les forêts sont accessibles à tout le monde. — Les hôtels et les restaurants sont bien amenagés, propres et agréables. Il y a un grand nombre de logements d'été. — Les magasins ont un grand choix en tout genre de marchandises et les clients seront satisfaits de la prompte exécution de leurs désirs. — La ville de Čelákovice a quatre médecins, une pharmacie, deux drogueries.

Industrie.

Les ateliers de construction des machines-outils et fonderie de la maison J. Volman prirent un grand essor et ses machines sont de renommée universelle. — Les usines de métal de **»Stabenow, S. A.«** sont également en train d'être agrandies, l'usine de machines agricoles de la maison **Červinka et Cie.** construction de charrues et cultivateurs) est très célèbre, grâce à ses produits excellents. Deux grandes tuileries à fours annulaires de la **maison Švejda** et de la **maison Líman** fournissent les tuiles.

Banques.

En 1862 on a fondé la **caisse civile de prêts** grâce aux efforts du maire ancien Ant. Ferles. — Le 14 janvier 1883 les fonds de la caisse de contribution de Čelákovice, qui se montaient à 11.744 florins, ainsi que le stock de quelques autres caisses de contributions de prêts du district furent remis à l'administration de la caisse agricole de prêts du district, récemment établie à Brandýs n. L. Cela donna lieu à la fondation et à l'activité d'une banque du peuple qui renferme de nos jours 100.000.000 Kč. de mises de fonds et de valeurs environ et qui a beaucoup contribué à l'essor rapide de la ville de Čelákovice. En 1928 la direction de l'établissement fonda une **succursale** dans la maison no. 109 à Čelákovice, pour faciliter la communication des clients du district oriental de Brandýs avec la banque. Cette maison fut achetée en 1937 par l'établissement et adaptée conformément. — En plus il y a une succursale florissante de la **caisse municipale d'épargne** à Brandýs n. L. dans un beau bâtiment moderne, propriété de la banque. — La quatrième banque est la **caisse d'épargne de commerce et des artisans** et la cinquième la **caisse coopérative d'épargne.**

Le tourisme.

La ville de Čelákovice est également un point de départ pour de nombreuses promenades dans la charmante vallée de l'Elbe. Le chemin le long de l'Elbe à Káraně (1 km) est le plus fréquenté. Cette commune est située au bord de forêts magnifiques, connue par le château d'eau de Prague. Non loin de Káraně la Jizera aux ondes cristallines traverse les rives densement boisées. De nombreux chalets de »weekend« y encadrent la Jizera d'une manière pareille comme l'Elbe près de Čelákovice. La ville d'eaux de Toušeň est située à une distance de 2½ km de Čelákovice. Un chemin splendide le long de l'Elbe nous conduit à travers une vallée riche en prés. De là, également à travers de belles prairies, nous arrivons à la ville d'eaux de Houštka près de Stará Boleslav. Ces deux bains d'eau ferrugineuse et de boue sont très recherchés. On pourra entreprendre tous les jours des promenades à bas prix depuis la ville d'eaux de Toušeň et sous peu également depuis Čelákovice, à savoir après l'achèvement de la régulation de l'Elbe en vapeur à Mělník, Roudnice, Litoměřice. A 1 km de distance de Toušeň se trouve la villégiature recherchée de Vestec avec le »chalet de Jizerka«, d'où nous parviendrons commodément à travers la forêt à la ville d'eaux de Houštka déjà mentionnée. D'autres promenades à travers les prés et les forêts seraient également dans la direction vers Lysá n. L. et Přerov n. L. Tous les chemins sont soigneusement indiqués. La vallée pittoresque de l'Elbe a été depuis toujours une contrée visitée de nombreux peintres. On arrive à la ville d'Ostrov depuis Čelákovice au bout d'une heure.

Venez nous voir et jugez vous mêmes que notre région est une des plus belles de notre patrie tchéque. La ville de Čelákovice vous invite cordialement de venir la voir. Nous ferons tout notre possible pour que vous vous y plaisiez et pour que vous y reveniez souvent plein de confiance.

La mairie vous fournira gratuitement tous les renseignements et les conseils nécessaires. — Nous sommes ravis de vous voir parmi nous, soyez les bienvenus. Nous vous saluons par le bel adage:

»Un hôte dans la maison, c'est Dieu dans la maison.«

Jaroslav Baiza, town-secretary:

Čelákovice.

The town of Čelákovice lies in the centre of a charming basin on the left side of the Elbe, 7 km southeast of Brandýs n. L. and is almost a suburb of Prague, as there are only 16 km's distance. It is at an altitude of 197 m and has 5500 inhabitants in 1100 houses. The town is crossed by the double main-line, formerly North-West railway. There is an hourly communication with Prague and a local train makes a permanent connection possible via Brandýs n. L. to Neratovice and in the opposite direction to Mochov. There is an excellent bus-connection with Český Brod, too.

Some interesting details from the towns' history.

The town of Čelákovice came into existence in the course of the XIII th. century a bit above the strong castle »Hrádek Čelakov«, and the Romanesque baroque church dates from the same epoch. In the time after the Hussite War, unto the midst of the XVIth. century priests of the Utraquists performed the service. In 1547 the king expropriated Sir Arnošt Krajíř's estates, Čelákovice included, for his participating in the insurrection. Now Čelákovice became a royal town and later a town administrated by the Bohemian Crown and subordinated to the royal captain in Brandýs. In 1558 the Emperor Ferdinand ratified on the castle of Prague all the privileges of the town; the parish was entitled to execute even the penal law. Like most of all Bohemian town Čelákovice had to endure all the hardship of war-times. The Hussite Wars and the Thirty Years' War, the conflagration and the pillage of the town brought about that after the Peace of Westphalia only sixteen men and seven widows remained safe and sound. The town-archives are well preserved and have interesting documents from the year 1306. In 1850 the municipal council was dismissed and now began the work of the local board; the first elections took place on the 25th. of October 1850. Formerly the town was administrated by jurors with a mayor and a primator at the head; a mayor, installed by the master of the manor, was assigned to them.

The modernising of the town is going on from year to year, in every direction. The society for the improvement of urban scenery does its very best for the town. Beautiful avenues and parks were laid out in different parts of the town. The Komenský-square has been altered and now it is a real ornament of Čelákovice with all its architectural beauty. Many new villas and cottages prove the fondness for building of Čelákovice citizens.

Sights.

Besides the already mentioned Catholic church in baroque style, the town owns an other jewel: the beautiful building of the Hus college of the Czecho-Slovakian Church with the columbarium. On the main-square the tourist's attention is attracted by two artistic master works, the monument of our killed soldiers and the statue of the peasant's leader and important states-man Dr. Anthony Švehla. Memorial plates were erected for the national awakener professor Vojtěch Sedláček, the author J. J. Stankovský and the native of the town Václav Záruba, French legionner of »Nazdar« company, who died in the battle of Arras for his country's liberty. The beautiful, rebuilt Town-hall, the interesting building of the higher elementary school with the bust of the »teacher of the people« J. A. Comenius, and the fine work of up-to-date architecture, the townhouse, offer a charming and attractive view at one side of the spacious

Čelákovice: Sokolovna. — Sokol-Turnhalle. — Le gymnase des Sokols. — The Sokol gymnastic hall. — Spořitelna. — Sparkasse. — La caisse d'épargne. — The savings-bank.

square. The town has a modern Sokol gymnastic hall, a monumental building of the branch-office of the Brandýs Municipal Savings-bank and a large and up-to-date station.

The »Czech Grado« of Čelákovice is a wonderful and unique thing. It is an extraordinary natural establishment, not only equal to seaside resorts but even surpassing some of them. It is on an Elbe-island (113 ha) and you find there nature in its most wonderful garment. The green and fragrant meadows, the shrubs and bushes as well as the resin-scented air from the near forests and widespread beaches with clean, fine sand charm every visitor. We find here indeed an »Elbe-Riviera«, well known everywhere and much talked about. Many thousands of tourists, chiefly from Prague, come here in summer to enjoy life in this marvellous place, to be free and happy. There are extra trains with a 50% reduction and he who once came to our »Elbe-Riviera« will not forget it and will soon come again. The late poet Rudolf Žanta compared in one of his poems between the »Čelákovice Grado« and the bathing-beaches in Italy and everybody has to admit that the poet did not exaggerate.

Different things:

Schools: Čelákovice has a kindergarden, an elementary- and higher elementary-school with the IV th. form scholastic year and a technical trainings school for apprentices. — The **museum** has many beautiful and valuable collections and reminiscences. — **The municipal library** possesses 2500 volumes. — **Theatrical performances** take chiefly place in the »Sokol«-building and in some other halls. — The talking-cinema »Sokol« is quite up-to-date and much in favour. — There are different clubs for **sport and physical exercise:** »Sokol«, DTJ (Workmen's gymnastic club), S. K. Čelákovice, »Union«, »Victoria« and 2 tennis-courts. Aquatic sport on Elbe-river, boating, winter sports. — **Fishing** is a favourite sport in the town and many people from Prague like to come to the fine places. The local fishing-society takes care of fish-fry in the Elbe and the near ponds. — All the beautiful forests are free to everybody. — **Hotels and restaurants** are good, agreeable and clean. There is a sufficient number of summer-residences. Nice **shops** with a rich assortment of different articles, good and cheap. — The town of Čelákovice has 4 physicians, a dispensary and two druggists shops.

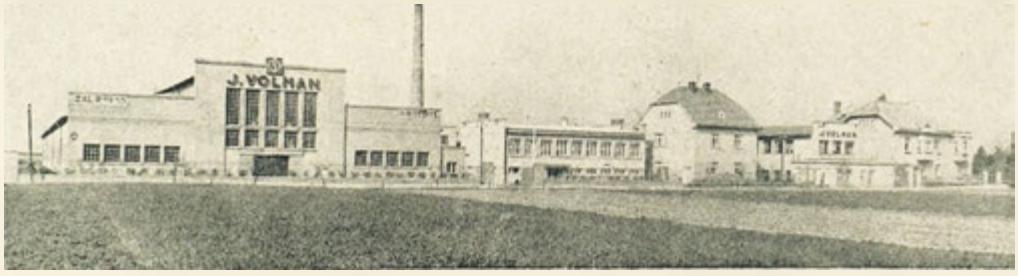

Továrna obráběcích strojů a slévárna J. Volman Čelákovice vyrábí od roku 1910: Přesné rychlořezné soustruhy 90×300 až 500×10.000 mm. Revolverové soustruhy. Shapingy a hoblovací stroje. Stolní, sloupové a radiální rychlovrtačky. Pily na kov a nůžky. Stroje pro trubkárny: ohýbačky za studena, upichovačky a čističky. Brousicí stroje: specialita: honing na výbrusy válců 12 až 450 mm průměru.

Werkzeugmaschinenfabrik u. Eisengiesserei J. Volman, Čelákovice. Produziert seit dem Jahre 1910: Präzisions-Schnelldrehbänke 90×300 bis 500×10.000 mm. Revolver-Drehbänke. Shaping- und Hobelmaschinen. Tisch-, Säulen- und Radial-Schnellbohrmaschinen. Metallsägemaschinen und Scheren. Kaltrohrbiegemaschinen, Rohrabstechmaschinen und Rohrreinigungsmaschinen. Schleifmaschinen: Spezialiät: Zylinder-Schleif- u .Honingmaschinen für Zylinder 12 — 450 mm Durchmesser.

Ateliers de construction des machine-outils et fonderie J. Volman Čelákovice, construit depuis l'an 1910: Tours rapides de précision de 90×300 á 500×10.000 mm. Tours révolvers. Etaux-limeurs et raboteuses. Perceuses d'établi, à colonne et radiales. Machines à scier les métaux et cisailles. Machines pour travailler les tubes: cintreuses à froid, tronçonneuses, machines à nettoyer les tubes. Machines á meuler: spécialité: machines à rôder les cylindres de 12 à 450 mm au diamètre.

Machine Tools Works and Foundry J. Volman, Čelákovice manufacture since the year 1910: Precision Heavy Duty Lathers of 3½in. by 11.13/16in. up to 19.11/16in. by 394in. Turret Lathes. Shapers and Planing Machines. Bench-, Column- and Radial Drilling Machines. Saws and Shears. Tube Work Machines: Pipe Bending Machines. Pipe Cutting off Machines. Tube Cleaning Machines. Grinding Machines: Speciality: Honing Machines for cylinder diameter of ½in. up to 17.3/4in.

Industry.

The Machine Tool-works and iron-foundry of the firm J. Volman developed to be a very important enterprise and its precision machines are well known in all parts of the world. — The metal-works **»Stabenow Ltd.«** are going to be enlarged; the agricultural machine-factory **»Červinka and Co«** (ploughs and planters) has good reputation for its excellent goods. — Two large brick-kilns of the firm **Šejda** and the firm **Líman.**

Financial institutes:

In 1862 the Civil Loanbank was promoted which was especially due to the mayor of that time Anthony Ferles. — On the 14th. of January 1883 the original capital of the Čelákovice contribution-office, 11.744 florins, and the property of some other contribution loan-societies of the district were entrusted to the administration of the newly established Agricultural district Loan-bank in Brandýs n. L. So the financial basis for the establishing of a national financial institution was given; now-a-days 100,000.000 of Kč deposits and securities are administrated there and the institute has helped in a large measure to advance the rising of the town. In 1928 the management established a **branch-office** in the house nr. 109 in Čelákovice to enable an easier contact with the customers of the eastern parts of Brandýs-district. This house was bought by the bank in 1937 and rebuilt for the purpose of the Loan-bank. — In an up-to-date and beautiful building there is a prosperous branch-office of the **Municipal Savings-bank in Brandýs n. L.** The 4th. financial institute is the **Artisans' and Trade-Savings-bank, the 5th. the Joint-stock Savings-bank.**

Excursions:

The town of Čelákovice is a centre for numerous walks to charming Elbe-valley. The most frequented way leads along the river to Kárané (1 km) on the border of beautiful forests which is well known for the Prague water-work. In its proximity there flows Jizera-river with its waves as clear as crystal and its woody shores. Many weekend-cottages frame this river as well as the Elbe near Čelákovice. The spa Toušeň is only 2½ km Čelákovice and a wonderful path leads there by the side of the Elbe bed and through a region full of green and fragrant meadows. In about the same time and on a lovely way, too, we reach the spa Houštka near Stará Boleslav. Both the spa are well known for their iron- and mud-baths. From the spa Toušeň — and in very short time, after the finishing of Elbe-regulation, from Čelákovice, too, you may undertake the most beautiful and the cheapest excursions by steamer to Mělník, Roudnice and Litoměřice. Close to Toušeň lies the fashionable summer-resort Vestec with the »Jizerka-hut«; from here we reach on a comfortable way right across the forests the already mentioned spa Houštka. There are more beautiful walks over meadows and across forests in the direction towards Lysá n. L. and Přerov n. L. All the paths are well indicated. Many painters were attracted by the picturesque romantic scenery of Elbe-valley. Another spa, Ostrov, you reach in one hour's time from Čelákovice.

Do come to our town and see for yourself; you'll find that our region is one of the most beautiful of our Czech country. Our town invites you most cordially to pay her a visit. We'll do our utmost to make you feel like at home, and we wish you to come again.

The municipal office will be glad to give all required information and every help. — We are looking forward to welcome you soon in our town and we beg you to accept best compliments and to hear our nice proverb:

If a guest enters the house — God enters it.

Lázně Bechyně.

Ruda Burian.

Ve středu jižních Čech, 24 km od Tábora na jz., na svalnatých bedrech skalních obrů, kteří zapřeli své paty v jemném písku tiché, čisté řeky Lužnice a jejího přítoku Smutné, vznáší se nad modravé vlny lesnatého moře (40% okresu zalesněno) a od nepaměti, pravděpodobně již 1200 let, očarovává svým zjevem poutníka. V době květu šeříků, které jemnou modří ametystových skvostů bohatě zdobí hrdla, prsa i boky šedých skal, obléká se Bechyně ve svoje nejnádhernější roucho. V tu dobu bývá cílem výprav z dalekého okolí a vítá ty první letní hosty, kteří již znají její půvab. Odložila právě jasně žlutý háv kvetoucích skalniček, v němž vítá první sluneční dny časného jara.

Bývala prvním kulturním a politickým středem celých jižních Čech od hranic zemských až asi k hranici dnešního Benešovska. Od nej-

Bechyně: Hláska »Kohoutek«. — Turmwarte »Kohoutek«. — La tour de »Kohoutek«. — »Kohoutek«-watch-tower.

Bechyně: Pohled od jihu. Pohled od severovýchodu. Ústí Smutné do Lužnice. Hrad Přemysla Otakara II. nad Smutnou. Pohled s Jubilejního mostu. — »Jubilejní« železo-betonový most. — Ansicht von Süden. Ansicht von Nordost. Mündung der Smutná in die Lužnice. Burg Přemysl Ottakars II. ob der Smutná. Blick von der Jubiläumsbrücke. Die Eisen-Beton- »Jubiläumsbrücke«. — Vue du sud. Vue du nord-est. Embouchure du Smutná dans la Lužnice. Le château de Přemysl Ottakar II sur Smutná. Vue du pont de jubilé. Le pont de jubilé en béton armé. — Southern view. North-western view. Mouth of Smutná-river into Lužnice. The castle of Přemysl Ottakar II. on Smutná. View of the jubilee-bridge. The jubilee-bridge in reinforced concrete.

starších dob vábila historiky, malíře domácí i cizí a shledáváme se s ní i v zahraničních uměleckých galeriích. Všechny osudy českého národa, dobré i zlé odehrály i na její půdě závažný akt. Zachovala si jejich stopy ve stavitelských i jiných památkách a v bohatých vykopávkách prachistorických. V r. 1928 rozmnožený tyto památníky kultury různých dob nejvyšším železobetonovým mostem v ČSR.

Lázeňský pramen arseno-lithnato-železitý již v r. 1728 Ph. a Med. Dr. J. Gelhausenem vědecky byl ověřen, **blatská rašelina** bohatá pryskyřičnatými a aromatickými látkami dociluje v léčení skvělých výsledků. Město i lázně leží v **nadmořské výšce 430 m** na skalnatém ostrohu nad údolím Lužnice i Smutné. Netrpí mlhou a před drsnými větry severními a severozápadními jsou úplně chráněny vyšší pahorkatinou.

Průměrná teplota letních měsíců je velmi příznivá (15 — 16° C), dní slunečního záření jest poměrně více než deštivých. Vlhkost vzduchu regulována je snadnou propustností povrchové vody (zvětralá rula), přirozeným spádem a hlavně rozsáhlými jehličnatými lesy, které za léhají až do města a Bechyni kol dokola objímají.

Statisticky je dokázáno, že tuberkulosa není tu domovem, infekční choroby objevují se jen sporadicky. Skupinový vodovod s bezvadnou pitnou vodou, starobylá stále doplňovaná kanalisace zvyšují příznivé hygienické poměry. Město je bez kouře továrních komínů.

Krásná **koupaliště lázeňské a sokolské v lučinatém lužnickém údolí** se zalesněnými stráněmi, tichou čistou vodou a jemně písčitým dnem poskytují jedinečný požitek a dávají příležitost ke všem vodním sportům.

Bechyně: Klášterní chrám P. Marie. — Klosterkirche der hl. Jungfrau. — Eglise conventuelle de la Ste. Vierge. — Conventual church of the Holy Virgin.

Indikace: Stavy vysílení a rekonvalescence po těžkých chorobách a operacích. Chudokrevnost, blednička, akutní i vleklé choroby kloubů, rheumatismus, dna. Zbytky exsudátů různých orgánů vnitřních, choroby nervů, neurasthenie, neurosy, neuralgie atd. Vyloučeny jsou infekční choroby, zejména tuberkulosní a nemoci kožní.

Lékaři: Dr. B. Čámský, Dr. J. Nehasil, Dr. R. Ryvkin.

V městě jsou 2 zubní technici, lékárna, 2 drogerie.

Peněžní ústavy: Okr. záložna hospodářská, Spořitelna, Občanská záložna, Lidová záložna (filiálky).

Úřady: Okresní soud, berní úřad, důchodková kontrola, notářství, pošta, telegraf a telefon, staniční úřad železniční, četnická stanice. Ředitelství panství Alfonse Paara.

Školství: Obecná a měšťanská škola, státní odborná škola keramická, pokračovací škola živnostenská, lidová škola hospodářská a soukromá opatrovna.

Historické památky. Množství **mohylových pohřebišť** v širokém okolí vypravuje o kultuře z doby nejstaršího osídlení kraje. **Hrad krále Přemysla Otakara II.** z r. 1269, **»Čertova zeď«** — zbytek býv. hradu župního, **zámek Alfonse Paara** — rozsáhlá stavba, jejíž starší část pochází z doby vlády Šternberků, přední přistavěna byla Petrem Vokem z Rožmberka r. 1579. Zámeckým parkem oddělena je řada zajímavých příslušných budov z různých dob a souhrn budov uzavřen je branou. Děkanský **chrám sv. Matěje** na náměstí z první doby křesťanství v Čechách, bývalý arcijáhenský, mnohokráte přestavovaný s četnými památkami. **Klášter františkánský s chrámem Panny Marie,** dvojlodní vzácnou památkou vladislavské gotiky. Barokní **kostelík sv. Michala** na hřbitově z r. 1670. **Městské hradby** úplně zachované se všemi **baštami; památka** z doby, kdy město náleželo králi Janu Lucemburskému. **Středověký židovský hřbitov** na hradbách přilehlý. **Kostelík v lese Poušti** z doby po třicetileté válce, bývalá poustevna, nyní ozdravovna pro mládež. **Jubilejní most** přes údolí Lužnice z r. 1928, nejvyšší železobetonový most v ČSR., v době stavby jedenáctý na světě, s jediným podpěrným obloukem 50 m vysokým, 90 m v rozpětí. **Barokní štity** měšťanských domů, z nichž zvláště vyniká »Burdův štít«. Četné vzácné **umělecké památky** v zámku, klášteře a kostelích; mezi nimi **čtyři obrazy Škrétovy, stará kopie Brandlova obrazu Sv. tří králů,** v předměstí Zářečí **barokní socha Jana Nepomuckého** od neznámého sochaře, některé **vzácné knihy** v klášterní knihovně.

Městské museum chová pozoruhodné sbírky místních vykopávek, zajímavé památky národopisné a velmi četné jiné.

Prastarý místní **průmysl keramický** vyvrcholil ve výrobě umělecké keramiky, kterou provádí keramická továrna »Keras«. K podpoře vývoje tohoto průmyslu založena byla již r. 1884 **státní odborná škola keramická** s odbory hrnčířským, kamnářským a malířským.

Vycházky do nejbližšího okolí po upravených pěšinkách s četnými sedátky, kterých Okrašlovací spolek ošetřuje několik set, jsou velmi četné a překvapují na každém kroku rozkošnými výhledy a přírodními partiemi. Počínají přímo v městě. Jmenujeme nejvíce navštěvované: **zámecký park, lázeňský park, Sad pod Obůrkou,**

Bechyně: V ambitech františkánského kláštera. — Kreuzgang des Franziskanerklosters. — Le cloître du couvent des franciscains. — Cloister in the Franciscan friar's convent.

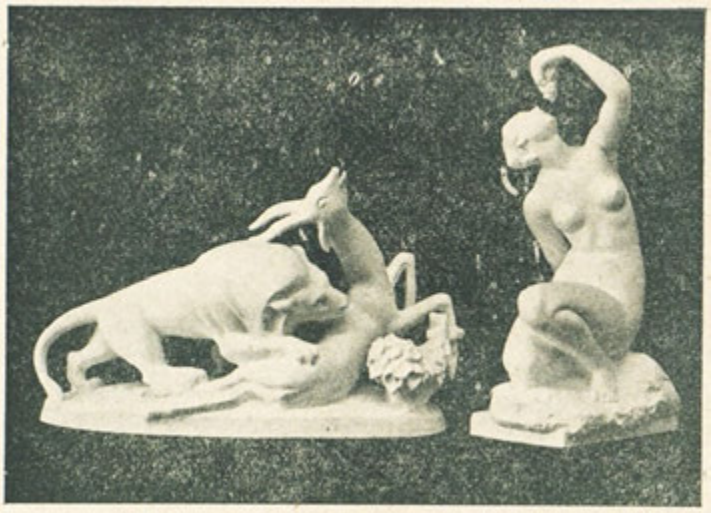

Bechyně:
KERAS keramická akc. spol.
prof. B. Dobiáš:
Les se sajkou.
Löwe mit Antilope.
Lion et antilope.
Lion and antilope.
Jan Sommer:
Hrozen. — Die Traube.
Le raisin. — The grape.
(Fayence.)

Obůrka se stády daňků, **»Libuše«** — les s výhledy do údolí lužnického, **»Rujana«** — lesní partie se skalní romantikou nad záhybem Lužnice, les **»Pouště«** s poustevnou a výhledy do krásného hlubokého údolí křivolaké Smutné, **Chrobkov a Čermák**, lesní procházky nedotčenou přírodou. K **»Černému Zábradlí«** s výhledem na panorama Bechyně, které za časného jitra, slunečního dne i podvečer zanechává mohutný dojem. »Židova Strouha« — rozkošné údolí přítoku Lužnice s divokou skalní romantikou.

Sport a zábavy. Vodní sporty na Lužnici. **Tenisové dvorce** na hřišti »Sokola«. **Hřiště** pro kopanou. **Rybolov** na přihlášku u místního rybářského klubu. **Sportovní střelba** na střelnici v Poušti. **Lov zvěře** na přihlášku v místním klubu »Myslivost«. **Zvukový biograf.** Stálá **lázeňská hudba. Taneční večery** ve dvoranách lázeňské restaurace a hotelu »Panská«.

V sezoně pořádány bývají **sportovní závody.** Lázeňská správa pořádá **zábavné společenské večery a koncerty umělců.** Pořádány bývají i **umělecké výstavy.**

Městská knihovna s bohatým výběrem cenných knih otevřena je po celou sezonu a přístupna i cizincům.

Komunikace: Elektrická dráha z Tábora. Autobusové spojení z Týna n. Vlt. **Bezprašná silnice,** spojující státní silnici Tábor—Písek **Částečně asfaltovaná silnice** na Tábor a Soběslav.

Hotely: »Libušiny Lázně«, »Panská«, »Protivínka«, »Čihák«, »Podlaha«. — Stanice Klubu Čsl. Turistů v hotelu »Panská«.

Turistická a studentská noclehárna je v budově obecné a měšťanské školy, tam je také **noclehárna pro hromadné výlety žákovské.**

Výlety: V Bechyni stýkají se tři **turistické stezky, Eschova,** vedoucí krásnými partiemi údolí lužnického proti vodě do Dobronic (zřícenina hradu) a odtud dále přes Přiběnice k Táboru, **Franzlova stezka** po břehu Lužnice romantickým údolím se střídavou scenerií skalních stěn a lesních partií ke stoku Lužnice s Vltavou a do Týna nad Vlt., **Weisova stezka** přes rovinu »Blata« se svéráznými stavbami, krojem a písněmi do Veselí n. L. Mimo tyto jsou vděčné výlety **Černická obora** u Sudoměřic (2069 ha), **hora Tábor,** první shromaždiště Husitů, mohylové pohřebiště, naleziště praehistorických památek, rozhled. **Město Tábor,** ohnisko jihočeského husitství. **Kozí hrádek,** útulek M. J. Husa. **Břehy Vltavy. Soběslav. Vodňany. Husinec,** rodiště M. J. Husa. **Prachatice. Hluboká** — nádherný zámek s bohatými sbírkami. **Červená n. Vlt.** — nejvyšší železniční most v ČSR. **Zvíkov. Orlík. Písek. Milevsko,** působiště kronikáře opata Jarlocha, románské stavby.

Hromadné jednodenní výlety pořádají se denně **autocarem** do těchto míst a na Šumavu.

Bechyně stává se uprostřed současného zdraví ničícího shonu předmětem stále živějšího zájmu lidí, kteří hledají bezpečný klid uprostřed krásné přírody. V posledních letech vystavěna byla na obvodě města řada vkusných vil. Město ochotně vychází tomuto zájmu vstříc levnými pozemky. Jakékoli znešvařování příjemného vzhledu města je do budoucnosti trvale zamezeno nákladným regulačním plánem.

Bad Bechyně

Ruda Burian.

Im mittleren Teil Südböhmens, 24 km südostlich der Stadt Tábor, auf den mächtigen Schultern der Bergriesen, welche ihre Fersen fest in den feinen Sand der ruhigen, klaren Lužnice und ihren Nebenfluss Smutná eingekeilt haben, liegt in einem Meere von dichten, blauen Wäldern Bechyně (40% im Umkreis bewaldet) und bezaubert den Wanderer durch seine

Schönheit seit undenklichen Zeiten; wahrscheinlich seit 1200 Jahren. In der Blütezeit des Flieders, welcher reich die grauen Lehnen der Berge ziert, hullt sich hier die Natur in ihr allerschönstes Gewand. In dieser Zeit ist Bad Bechyně das Ziel von Nah und Fern und bewillkommt die ersten Sommergäste, welche schon seine Schönheit kennen.

Bad Bechyně war der erste Mittelpunkt des kultur- und politischen Lebens ganz Südböhmens, von der Landesgrenze bis ganz nahe an die heutige Grenze von Benešov. Schon in ältesten Zeiten hat Bad Bechyně die Historiker, fremde und einheimische Maler angelockt und wir finden deren Bilder sogar in ausländischen Gallerien. Alle Geschehnisse der bohmischen Nation, ob gute oder schlechte, haben sich teilweise auf diesem Boden abgespielt. Bechyně hat hievon Spuren in architektonischen und auch anderen Andenken, sowie in praehistorischen Ausgrabungen bis auf die heutige Zeit erhalten. Im Jahre 1928 wurden die Kulturdenkmäler vergangener Zeiten durch den Bau der höchsten Eisenbetonbrücke in ČSR vermehrt.

Die Arsen-lithium und eisenhaltige Quelle wurde schon im Jahre 1728 von Ph. und Med. Dr. J. Gelhausen wissenschaftlich beglaubigt, der Moortorf, reichhaltig an Harz und aromatischen Stoffen, erzielt bei den Patienten ganz besonders gute Erfolge. Die Stadt und das Bad liegt in einer Seehöhe von 430 m über dem Tal der Lužnice und der Smutná. Es leidet nicht unter Nebel und vor den rauhen nord- und nordwestlichen Winden wird es durch höheres Hügelland geschützt. Die Durchschnittstemperatur der Sommermonate ist sehr günstig (15—16° C) und gibt es hier verhältnismässig mehr Sonnen- als Regentage. Die Luftfeuchtigkeit wird leicht reguliert durch das Durchschlagen der Oberwässer (verwitterter Gneis), durch natürlichen Abfall und hauptsächlich durch ausgedehnte Nadelwälder, welche bis an die Stadt reichen und das ganze Bad umringen.

Statistisch ist nachgewiesen, dass Tuberkulose hier fast gar nicht vorkommt und Infektionskrankheiten sich auch nur sporadisch zeigen. Eine Gruppenwasserleitung mit einem tadellosen Trinkwasser, und eine nach neuestem System erbaute Kanalisation beeinflussen gunstig die hygienischen Verhältnisse. Die Stadt ist rauchfrei, da sich in der Nähe keine Fabriken befinden.

Franzlova turistická stezka. — Franzl's Touristenweg. — Le chemin de touristes de Franzl. — Franzl-tourist's way.

Eine schöne Badeanstalt und eine Schwimmschule des Turnvereines »Sokol« in dem Wiesental der Lužnice mit bewaldeten Berglehnen, ruhigem reinen Wasser und einem feinen Sandboden, bieten einen einzigartigen Genuss und geben Gelegenheit zu allen Wassersporten.

Indikation: Schwächeerscheinungen und Rekonvaleszenz nach schweren Krankheiten und Operationen, Blutarmut, Bleichsucht, akute und langwierige Gelenkskrankheiten, Rheumatismus, Gicht. Die Reste von Exudaten verschiedener Innenorgane, Nervenkrankheiten, Neurasthenie, Neurose, Neuralgie usw. Ausgeschlossen sind Infektionskrankheiten, hauptsächlich Tuberkulose und Hautkrankheiten.

Aerzte: Dr. B. Čámský, Dr. J. Nehasil, Dr. R. Ryvkin.

In der Stadt sind zwei Zahntechniker, eine Apotheke und zwei Drogerien.

Geldinstitute: Landwirtschaftliche Bezirkssparkasse, Städtische Sparkasse, bürgerliche Sparkasse, Volkssparkasse (Filialen).

Aemter: Bezirksgericht, Steueramt, Rentamt, Notariat, Post, Telegraph und Telephon, Stationsamt. Gendarmeriestation. Direktion der Güter des Alfons Paar.

Schulen: Volks- und Bürgerschule, staatliche keramische Fachschule, Gewerbefortbildungsschule, Landwirtschaftliche Schule und eine private Kleinkinderbewahranstalt.

Historische Denkmäler: Eine Menge von Grabhügeln der ganzen Umgebung zeugt von einer Kultur aus der ältesten Ansiedlungszeit in diesem Lande. **Die Burg des Königs Přemysl Otokar II.** aus dem Jahre 1269. **Die Teufelswand,** ein Rest der alten Gauburg, das Schloss des **Alfons Paar,** dessen älterer Teil noch aus der Zeit der Sternbergischen Herrschaft stammt und dessen Vorderteil von Petr Vok von Rožmberk im Jahre 1579 zugebaut wurde. Durch den Schlosspark sind alle anderen dazugehörigen Bauten der verschiedenen Zeiten v. dem Schlosse getrennt und das Ganze durch ein Tor abgeschlossen. Der **Dom des Hl. Matthias** auf dem Hauptplatz, aus der ersten Zeit des Christentums in Böhmen, oftmal umgebaut, mit vielen alten Denkwürdigkeiten. Das **Franciskanerkloster** mit dem Dom der **Hl. Jungfrau Maria,** der zweischiffig und eine Kostbarkeit Ladislausscher Gotik ist. Das Barockkirchlein des **Hl. Michael** auf dem Friedhof aus dem Jahre 1670 stammend. Die **städtischen Wälle,** vollkommen erhalten mit allen Basteien, ein Andenken aus jener Zeit, als die Stadt dem König Johann Luxemburg gehörte. Ein **mittelalterlicher jüdischer Friedhof,** der dicht an den Schanzen angelegt wurde. Das Kirchlein im Walde »Pouště« aus der Zeit des dreissigjährigen Krieges, gewesene Einsiedlerhutte, jetzt ein Genesungsheim für die Jugend. Die **Jubiläumsbrücke** über das Tal der Lužnice aus dem Jahre 1928, die höchste Eisenbetonbrücke in der ČSR, zur Zeit des Baues die Elfte dieser Art auf der Welt, mit einem einzigen, 50 m hohen Stützbogen, welcher eine Spannweite von 90 m hat. **Barockschilder** der Bürgerhäuser, von denen in erster Reihe das »Burda-Schild« zu nennen ist. Viele seltene Kunstwerke in dem Schloss, dem Kloster und den Kirchen, Hauptsächlich **vier Bilder von Škréta,** eine alte Kopie **Brandl's Bild** »die heiligen Drei Könige«; in der Vorstadt Zářeči eine Barockstatue des Johann von Nepomuk von einem unbekannten Bildhauer und viele **kostbare Bücher** in der Klosterbibliothek.

Das **städtische Museum** bewahrt aufsehenerregende lokale Ausgrabungen, interessante ethnographische und andere Andenken.

Die örtliche uralte **Keramik-Industrie** wurde von der hiesigen Aktiengesellschaft »Keras« in eine direkt Künstlerische verwandelt. Zur Unterstützung der Entwicklung dieses Gewerbes wurde schon im Jahre 1884 eine **staatliche keramische Fachschule** gegründet, welche als Nebenfächer auch die Töpferei, Ofensetzerei und Malerei lehrt.

Ausflüge in die nächste Umgebung auf gut gepflegten Fusspfaden mit zahlreichen Sitzgelegenheiten, deren die Badeverwaltung einige Hunderte in Obhut hat, sind sehr zahlreich. Wir wollen nur die meist Besuchten nennen, welche direkt in der Stadt beginnen: **Schlosspark, Kurpark, die Anlage** unter dem Tiergarten mit einer Herde von Dammhirschen, der Wald **»Libusche«** mit der Aussicht in das Lužnice-Tal, **»Rujana«,** eine Waldpartie mit einer Felsromantik oberhalb einer Windung der Lužnice, der Wald **»Pouště«** mit der Eremitage und mit einer schonen Aussicht in das tiefe Tal des Flusses Smutná, **Chrobkov und Čermák,** Waldpromenaden durch eine jungfräuliche Natur. Der Spaziergang zum **»Schwarzen Geländer«** mit der Aussicht auf das Panorama von Bechyně, welches in den Morgenstunden, bei Sonnenauf- und Untergang einen unvergesslichen Eindruck hinterlässt. Die »Judenrinne«, ein reizendes Tal der Lužnice mit einer wilden Felsromantik.

Sport und Vergnügungen: Wassersporte auf der Lužnice, **Tennisplätze** auf dem Platze des Turnvereines »Sokol« und ein **Fussballplatz.** Der **Angler** kann durch Anmeldung bei dem dortigen Anglerklub auch auf seine Rechnung kommen. Eine **Schiesstätte** in dem Walde »Pouště«; sogar der **Jagd** kann jeder huldigen, der daran seine Freude findet. Anmeldungen bei dem Klub »Myslivost«. **Tonkino. Ständige Kurkapelle** und **Tanzabende** in den Hallen der Kurrestauration und im Hotel »Panská«.

In der Hauptsaison werden auch **Sportwettbewerbe** veranstaltet. Die Kurverwaltung arrangiert **Unterhaltungsabende** und **Künstlerkonzerte.** Auch die hiesigen **Kunstausstellungen** sind allgemein zugänglich.

Die **städtische Leihbibliothek** mit einer reichen Auswahl der seltensten Bücher ist die ganze Saison geöffnet und den Fremden zugänglich.

Komunikation: Elektrische Bahn aus Tábor, eine **Autobusverbindung** aus Týn a. d. M., **staubfreie, teilweise asfaltierte Strassen,** welche nach Tábor und Soběslav führen.

Hotels: »Libušiny lázně«, »Panská«, »Protivínka«, »Čihák«, »Podlaha«. Die Station des **Tschechoslovakischen Turistenklub** befindet sich im Hotel »Panská«.

Eine **Turisten- und Studentenherbegre** ist im Gebäude der Volks- und Bürgerschule untergebracht, wo auch für Unterkunft bei **gemeinsamen Schülerausflügen** gesorgt wird.

Ausflüge: In Bechyně munden drei **Touristenwege: Esch's Pfad,** welcher durch die herrlichen Partien des Lužnice-Tales nach Dobronic führt (Schlossruine) und von hier weiter über Přiběnice nach Tábor. **Franzl's Steg,** am Ufer der Lužnice, durch ein romantisches Tal mit abwechselnder Felsenscenerie und herrlichen Waldpartien zur Mündung der Lužnice und Moldau und nach Týn a. d. M. — **Weis-Pfad** über die Ebene »Blata« mit eigenartigen Bauten nach Veselí a. d. L. Sehr dankbare Ausflüge sind in die **Černická-Anlage** bei Sudoměřic (2069) ha); auf den **Berg Tábor,** welcher der erste Versammlungsplatz der Hussiten war, befinden sich uralte Begräbnisstätten und prachistorische Fundorte. Von hier aus ist eine herrliche Aussicht. Die **Stadt Tábor,** das Zentrum des südbohmischen Hussitentums. **Kozí hrádek,** der Zufluchtsort des Meisters Jan Hus. **Die Ufer der Moldau, Soběslav, Vodňany, Husinec,** der Geburtsort des Meisters Jan Hus. **Prachatice, Hluboká,** ein herrliches Schloss mit reichen Sammlungen. **Červená a. d. M.** mit der höchsten Eisenbahnbrücke in ČSR., **Zvíkov, Orlík, Písek, Milevsko,** der Wirkungsort des Chronisten Abtes Jarloch.

Eintägige Gesellschaftsausflüge werden täglich mit den **Autocars** in diese Orte und nach dem Bohmerwald veranstaltet.

Bad Bechyně beginnt in der jetzigen, der Gesundheit schädlichen Zeit eine Oase für jene Menschen zu werden, welche eine ruhige, wunderschöne Natur und Ruhe zur Genesung suchen. In den letzten Jahren wurden an der Stadtgrenze eine Reihe schöner Villen gebaut und unterstützt die Stadtgemeinde durch billige Bauplätze die Baulust. Der Regulationsplan schützt das schöne Bild der Stadt Bad Bechyně vor jeder Verunglimpfung.

Bechyně: Zámek. — Schloss. — Le château. — The castle.

La ville d'eaux de
Bechyně.

Par Ruda Burian.

Au centre de la Bohême méridionale, à une distance de 24 km. de la ville de Tábor vers le sud-est, au haut des hautes montagnes qui s'élèvent au-dessus de Lužnice aux ondes pures et de son affluent de Smutná, se trouve la ville d'eaux de Bechyně, entourée de profondes forêts vertes (40% de bois). La ville enchante le voyageur par sa beauté depuis bien des siècles, probablement depuis 1200 années. Pendant la floraison du lilas qui orne les pentes des montagnes, la nature est revêtue de sa plus belle robe. C'est alors que la ville d'eaux de Bechyně est le but d'excursion d'un grand nombre de touristes et les premiers villégiateurs connaissant déjà le charme de la ville s'y rendent également.

La ville de Bechyně était le premier centre au point de vue de la civilisation et de la politique de toute la Bohême méridionale, dès la frontière du pays jusqu'aux confins de Benešov. Depuis longtemps la ville d'eaux de Bechyně a attiré non seulement des historiens mais encore des peintres étrangers et du pays, les

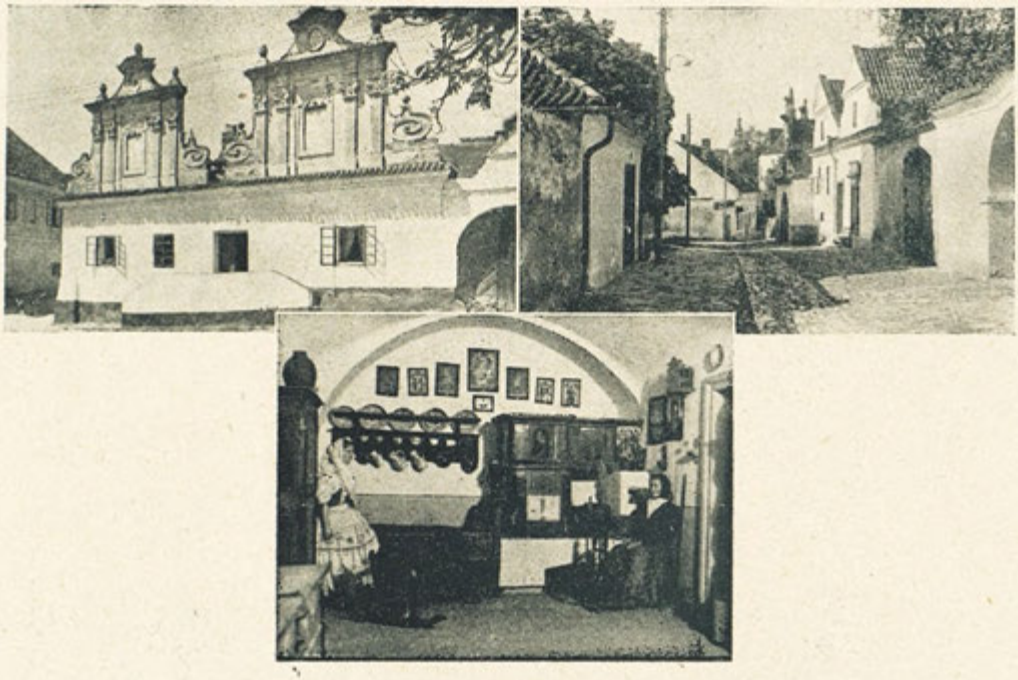

Bechyně: »Burdův štít« — Haus »Burdův štít«. — La maison de »Burdův štít«. — »Burdův štít«-house. — Bechyňská krytina »hák« (zvláštnost střední Evropy). — Bechyner Dachdeckmaterial »hák« (Eigentümlichkeit Mitteleuropas). — Matériaux de Bechyně pour couvreurs »hák« (particularité de l'Europe centrale). — Bechyně tiler's material »hák« (a particularity of Central Europe. — Z městského musea. — Aus dem Städtischen Museum. — Partie du musée municipal. — Part of the town's museum.

tableaux desquels nous trouvons même dans des galeries de peintures étrangères. Tous les événements de la nation bohémienne y ont eu lieu partiellement et ont laissé leurs empreintes soit dans l'architecture soit dans les creusements préhistoriques. En 1928 les monuments de la culture des temps passés furent couronnés par la construction du pont le plus haut en béton armé de toute la Tchécoslovaquie.

La source qui contient de l'arsenic, de lithium et de fer fut déjà attestée scientifiquement en 1728 par Dr. med. et phil. J. Gelhausen. **Le marais à tourbe**, riche en résine et en matières aromatiques a obtenu d'excellent succès chez les malades. La ville et les bains sont situés à **une altitude de 430 m.** au-dessus d'une vallée de Lužnice et de Smutná. Il n'y a pas de brouillard et les collines élevées protègent la ville contre la bise. **La température moyenne** des mois d'été est favorable (15 — 16° C) et il y a plus de soleil que de pluie. L'humidité de l'air est réglée facilement par le filtrage des eaux (gneiss fusé), par la chute naturelle ainsi que par les forêts étendues de conifères qui atteignent jusqu' à la ville et qui l'entourent complètement.

On a prouvé par la statistique qu'il n'y a presque point de tuberculose et très peu de maladies infectieuses. L'aqueduc avec l'eau potable excellente ainsi que la canalisation moderne contribuent beaucoup à l'hygiène parfaite. La ville est sans fumée puisqu' il n'y pas d'usines de près.

Un bel **établissement de bains et l'école de natation de la société de gymnastique de »Soko'«** dans la vallée verdoyante de Lužnice aux montagnes boisées, à l'eau pure et calme et à la belle plage sablonneuse augmentent beaucoup le charme de la ville. Occasion pour tous les sports aquatiques.

Indication: Faiblesse et convalescence après des maladies graves et opérations. Anémie, maladies articulaires aiguës et chroniques, rhumatisme, goutte. Les restes d'exudats des organes intérieurs différents, maladies des nerfs, neurasthénie, névrose, neuralgie etc. Ci-exclus les maladies infectieuses, surtout la tuberculose et la dermatose.

Médecins: Dr. B. Čámský, Dr. J. Nehasil, Dr. R. Ryvkin.

Il y a deux dentistes, une pharmacie, deux drogueries.

Banques: Caisse agricole d'épargne de district, Caisse municipale d'épargne, caisse civile d'épargne, caisse d'épargne du peuple (succursales).

Magistratures: Tribunal d'arrondissement, bureau des contributions, bureau de recette, notariat, bureaux de poste, télégraphe, téléphone, station, gendarmerie. Direction des propriétés d'Alfons Paar.

Ecoles: Ecole primaire et primaire supérieure, école spéciale de céramique d'Etat, école industrielle de perfectionnement, école agricole ainsi qu' une pouponnière privée.

Monuments historiques: Une foule de **tertres** dans tous les environs sont la preuve d'une civilisation des plus anciennes colonies du pays. Le château du roi **Přemysl Otakar II** de l'année 1269. **Le Mur du Diable (Čertova Zeď),** restant du vieux château **d'Alfons Paar,** dont la partie plus ancienne date du temps du regne des Sternberg et dont la façade fut jointe par Petr Vok de Rožmberk en 1579. Les autres bâtiments y appartenants des temps différents sont séparés du château par le parc. Le tout est fermé par une grande porte. La cathédrale de **St. Mathieu** sur la place du marché, du premier temps du christianisme en Bohême, souvent modifiée, avec beaucoup de vieilles curiosités. Les **couvent des franciscains** avec la **cathédrale de la Ste. Vierge** à deux nefs, trésor de la gothique de Ladislaus. La petite **église de St. Michel** située au cimetière, datant de l'année 1670. Les **remparts municipaux** bien conservés avec tous les bastions, souvenirs des temps du roi Jean de Luxemburg. Un **cimetière juif du moyen âge** près des retranchements. La **petite église dans la forêt de »Pouští«** datant de la guerre de Trente Ans, ancien ermitage, à présent maison de convalescents pour la jeunesse. Le **pont de Jubilé** sur la vallée de Lužnice de l'année 1928, pont en béton armé le plus haut de la Tchécoslovaquie et du temps de la construction le onzième dans ce genre du monde entier, pourvu d'un seul pilier haut de 50 m., 90 m. d'ouverture. **Ecus baroques** des maisons patriciennes dont nous citerons avant tout l'écu de »Burda«. De nombreuses oeuvres d'art dans le château, le couvent, les églises. Ce sont surtout **quatre tableaux de Škréta, une vieille copie du tableau de Brandl »Les Rois Mages«,** dans le faubourg de Zářečí une statue baroque de Jean de Nepomuk

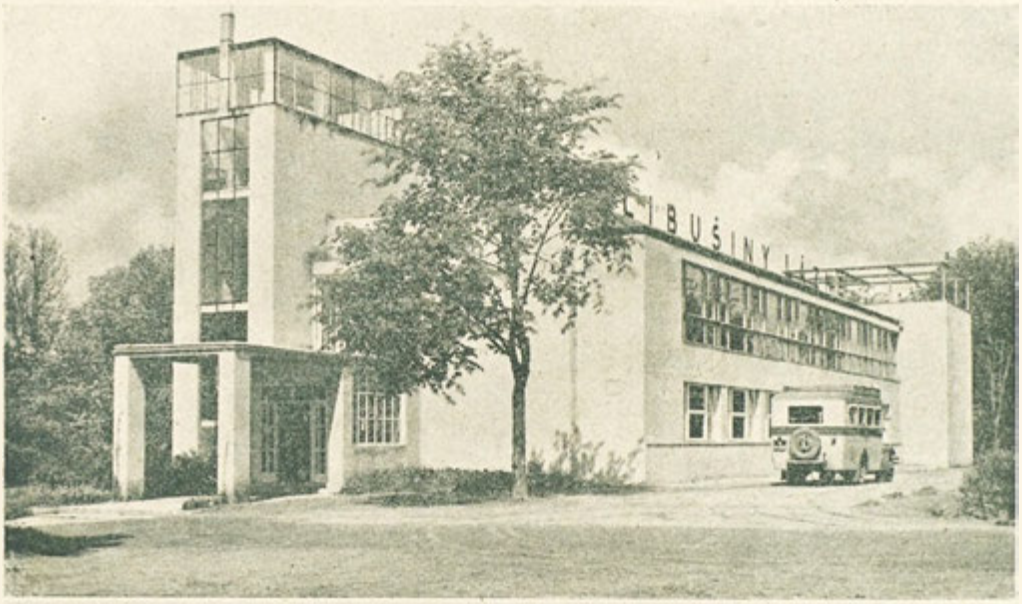

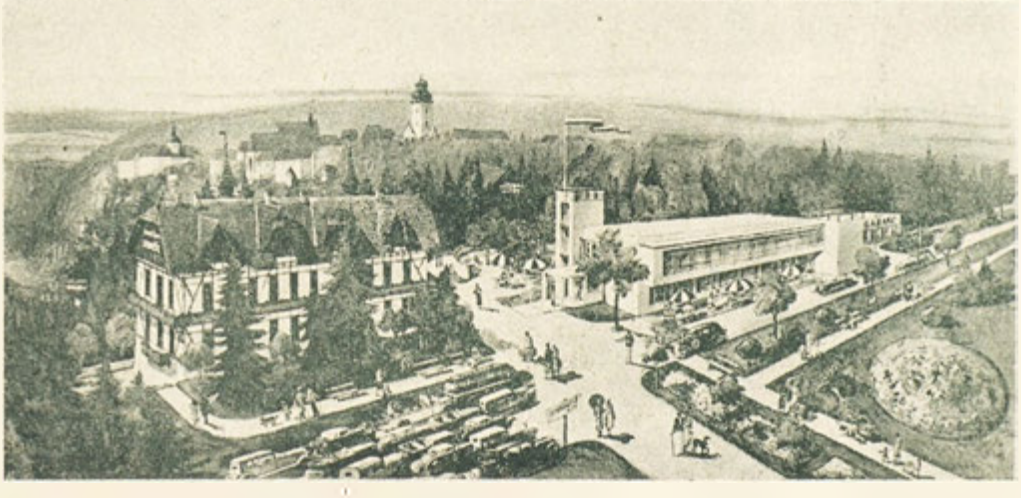

Bechyně: Lázeňská restaurační budova. — Restaurationsgebäde des Bades. — Le restaurant de la ville d'eaux. — The Spa-restaurant. — Lázně. — Das Bad. — L'établissement de bains. — Bathing-establishment.

Bechyně: Budova státní odborné školy keramické. — Gebäude der staatlichen Fachschule für Keramik. — Le bâtiment de l'école spéciale d'Etat de céramique. — Building of the State's ceremical training-school.
St. odb. škola keramická, práce prof. B. Dobiáše a žáků této školy. — Arbeiten des Prof. B. Dobiáš u. der Schüler der st. Fachschule für Keramik. — Ouvrages du professeur B. Dobiáš et des élèves de l'école spéciale d'Etat de céramique. — Some works of professor B. Dobias and of pupils of the State's ceremical training-school.

par un sculpteur inconnu ainsi que beaucoup de livres précieux dans la bibliothèque du couvent.

Le **musée municipal** comprend des objets trouvés de creusement ainsi que des souvenirs ethnographiques et d'autres.

La vieille **industrie céramique** prit son essor artistique sous la direction intelligente de la société anonyme »Keras«. Pour développer cette industrie on établit déjà en 1884 **une école céramique spéciale d'Etat** qui se charge également de poterie, de mise de poêles, de peinture.

On peut entreprendre de nombreuses **excursions** aux environs de la ville. Il y a partout des chemins bien soignés ainsi que des bancs dont l'administration des bains possède quelques centaines. Mentionnons les buts d'excursions les plus recherchés qui commencent dans la ville-même: Le **parc du château et celui des bains, le parc au dessous du jardin zoologique** avec un troupeau de daims, la **forêt de »Libuše«** avec une belle perspective dans la vallée de Lužnice, la forêt de **»Poušť«** avec l'ermitage et une vue splendide dans la vallée profonde des rivières de Smutná, **Chrobkov, Čermák**, promenades de forêt à travers une nature vierge. La promenade à **»Černé Zábradlí«** permet une belle vue sur le panorama de Bechyně et il est surtout intéressant d'y observer le lever et le coucher du soleil. Il y a également **»Židová Strouha«**, vallée charmante de Lužnice avec des formations rocheuses,

Sports et divertissements: Canotage sur Lužnice, **tennis-courts** sur la place de la société de gymnastique de Sokol, **place de foot-ball. Pêche à la ligne**, contre inscription préalable chez le club des pêcheurs de la ville. **Champ de tir** dans la forêt de »Poušť«. Chasse, inscription au club de »Myslivost«. **Film sonore. Orchestre permanent de bains et danse** dans les foyers du restaurant des bains et de l'hôtel »Panská«.

Pendant la haute saison **concours de sport.** L'administration des bains arrange des **soirées et des concerts.** Les **expositions d'art** sont accessibles au public.

Le librairie circulante municipale avec son choix riche de livres rares est ouverte pendant toute le saison.

Communications: Tram électrique de Tábor, **ligne d'autobus** de Týn n. Vlt. **Routes sans poussière, asphaltées en partie,** conduisant à Tábor et Soběslav.

Hôtels: »Libušiny lázně«, »Panská«, »Protivinka«, »Čihák«, »Podlaha«. La résidence du **club de touristes tchécoslovaques** se trouve à l'hôtel **»Panská«.**

Une **auberge de trouristes et d'étudiants** est installée dans le bâtiment de l'école primaire et primaire supérieure. Logement pour des élèves excursionnistes.

Excursions: Trois chemins de touristes se rencontrent à Bechyně. **Le chemin de »Esch«** menant à travers les belles parties de la vallée de Lužnice jusqu' à Dobronic (ruine de château) et de là près de Přiběnice à Tábor. **Le sentier de »Franzl«,** au bord de Lužnice, à travers une vallée romantique aux rochers variés et aux belles forêts jusqu' à l'embouchure de Lužnice et Vltava et à Týn n. Vlt. **Le sentier de »Weis«,** à travers la plaine de »Blata« aux constructions

singulières jusqu' à Veselí n. L. D'autres excursions intéressantes sont au parc de Černická près de Sudoměřic (2069 ha.) à la **montagne de Tábor,** premier lieu de réunion des Hussites avec de très vieilles tombes et trouvailles préhistoriques. De là on jouit d'une vue magnifique. **La ville de Tábor,** centre du hussitisme de la Bohême méridionale. **Kozí hrádek,** refuge du maître Jan Hus. Les **rives de Vltava, Soběslav, Vodňany. Husinec,** ville de naissance du maître Jan Hus. **Prachatice, Hluboká,** château splendide avec de riches collections. **Červená n. Vlt.** avec le pont le plus haut de chemin de fer de la République. **Zvíkov, Orlík, Písek, Milevsko,** lieu d'efficacité du chroniqueur abbé Jarloch.

Des **excursions collectives** à la journée sont entreprises tous les jours dans les endroits mentionnés ci-dessus ainsi que dans la Forêt Bohémienne.

La ville d'eaux de Bechyně commence être de nos jours l'oasis des convalescents qui cherchent du repos et du calme absolu au milieu d'une nature parfaite. Au cours des dernières années on construisit une série de belles villas aux confins de la ville et la municipalité fait tout son possible pour encourager l'envie de bâtir par des terrains à bâtir à bon marché. Le plan d'alignement protège le beau tableau de la ville d'eaux de Bechyně contre tout enlaidissement.

The health - resort

Bechyně.

In the centre of South Bohemia, 24 km. southeast the town Tábor, on the mighty shoulders of gigantic mountains, driven firmly into the fine sand of calm and clear Lužnice-river and its affluent Smutná, there lies amidst many deep, dark forests the spa Bechyně, (40% of the circuit are covered with wood). Since many a year it has attracted and charmed the tourists

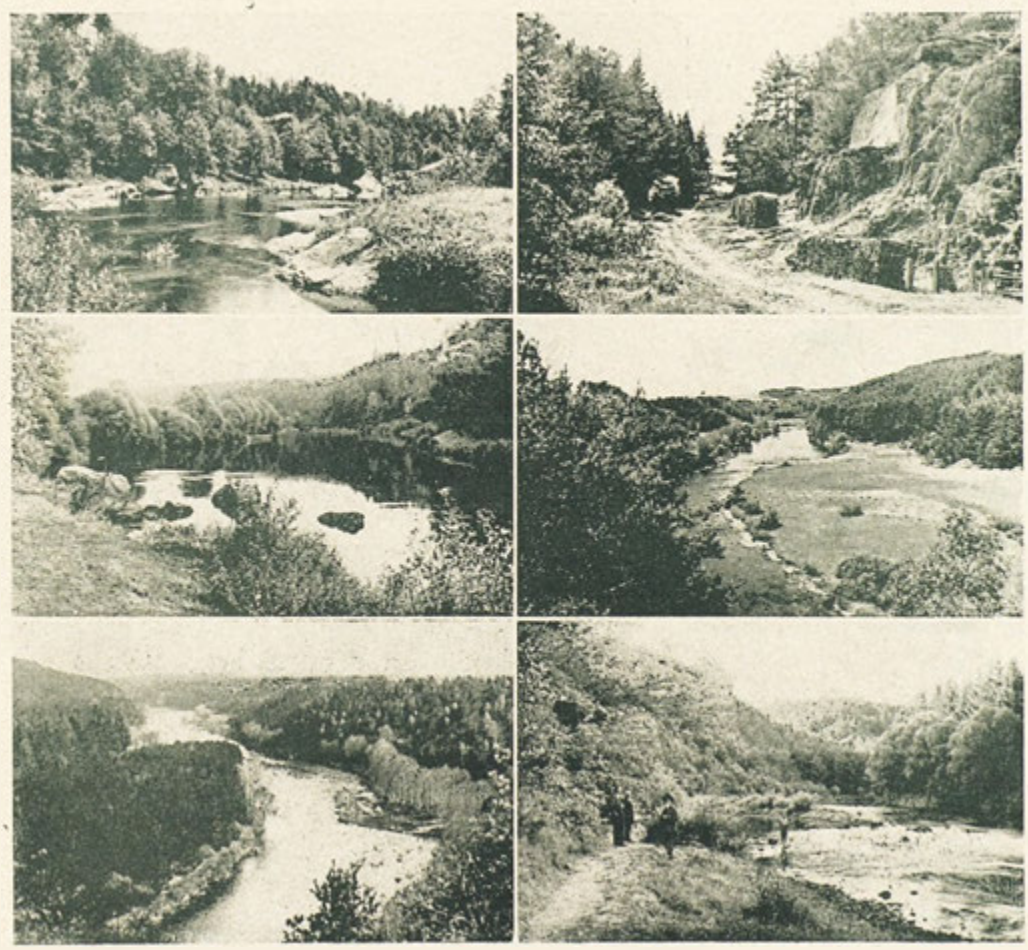

Eschova turistická stezka. — Esch's Touristenweg. — Chemin de touristes de Esch. — Esch-tourist's way.

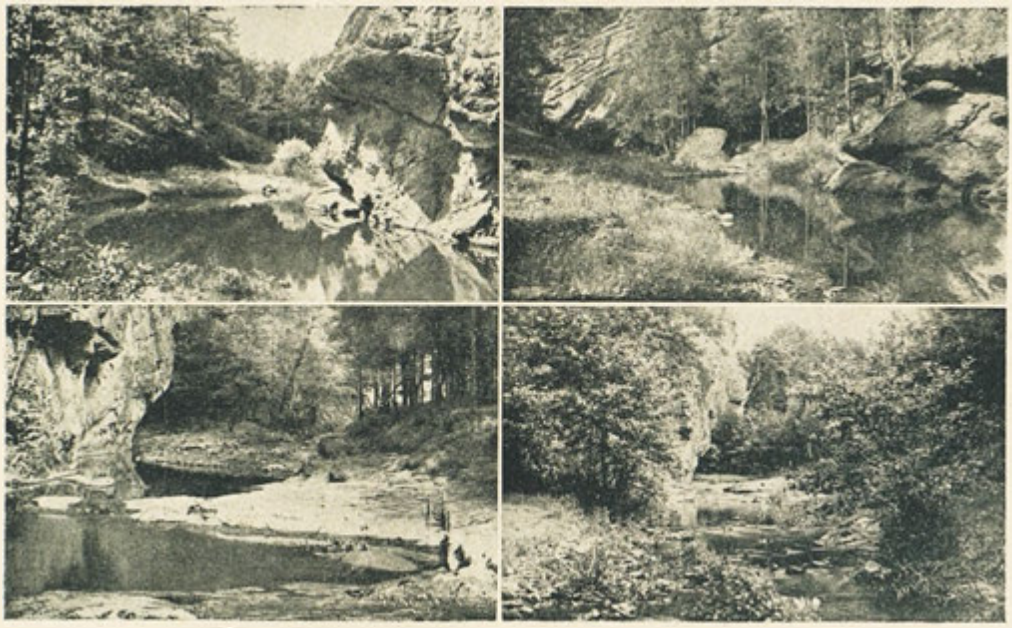

»Židova strouha«. — »Židova«-Rinne. — La cannelure de »Židova«. — »Židova«-grove.

by its beauty, we may say that it has been well known since 1200 years. When all the lilac is in flower, richly adorning the green slopes of the mountains, nature is wrapped in its most wonderful garment. In that time if the year the spa Bechyně is awaiting its visitors, coming fromm all parts of the world to see and admire its beauty.

The spa Bechyně has ever been the first centre of civilisation and of political life of all South Bohemia, from the frontier of the country till quite near the present frontier of Benešov. The spa Bechyně is a place attracting since many years historians and foreign and native painters. In many foreign galleries you'll find their pictures. Nearly all the important events of Czech nation, good or bad ones, have partly taken place on this ground. You find their mark in the architecture and in many other things. Prehistoric excavations have been carefully preserved. In 1928 there was built the highest reinforced concrete bridge in Czecho Slovakia.

The **mineral spring containing arsenic and** lithium was scientifically attested in 1728 by Ph. and Med. Dr. J. Gelhausen. **The moor-peat,** rich in resin and aromatic substance, achieves wonderful success with sick persons. Town and spa are lying 430 m. above sea-level over Lužnice- and Smutná-valley. Bechyně is protected against rough north and northwest winds by the high hill-country and there are never any ugly fogs. The average temperature in summer is very agreeable (15 — 16° C.) and there are far more sunny than rainy days. The humidity of the air is easily regulated by the getting through of overshot water weather-worn gneiss) by natural waste materials and chiefly by the immense pine-woods, reaching up to the town and framing all the spa.

It has been proved statistically, that there is nearly no tuberculosis and no contagious disease, not even sporadically. There is an aqueduct with excellent drinking-water and an up-to-date canalisation, raising the hygienic situation of the town. The spa is absolutely without any smoke, as there are no factories in the surroundings.

You'll find a beautiful bathing-establishment and a swimming-school of the gymnastic club »Sokol« in the meadow-like valley of Lužnice-river, woody hillsides, calm, pure water and a shore covered with fine sand. There is opportunity for all kind of water sporting.

Indication: Delicate state of health and convalescence after serious illness and after operations, anaemia, chlorosis, acute or chronic disease of the joints, rheumatism, gout. Rests of exudates of different internal organs, nervous affection, neuralgia, neurasthenia, etc. Tuberculosis and skin disease as well as all contagious diseases are excluded.

Physicians: Dr. B. Čámský, Dr. J. Nehasil, Dr. R. Ryvkin.

In the town there are 2 dentists, a dispensary and 2 druggist's shops.

Financial institutions: Agricultural district savings-bank, Municipal savings-bank, Civil savings-bank, Public savings-bank (branch offices.)

Boards: District-court, revenue-office, a notary's office, post-, telegraph- and telephone-office, a station-office, military police-force. Administration of the estates of Alfons Paar.

Schools: Elementary and higher elementary school, a public ceramic training-school, an industrial continuation-school, an agricultural school and a private infant-school.

Historical monuments: A lot of tombs in the surroundings prove the civilisation in the oldest times of settlement in this country. **King Přemysl Otakar the Second's** manor from 1269 is a fine place. **»Čertova Zeď«,** (the devil's wall) is a rest of the old gau-citadel. The castle of **Alfons Paar,** the oldest part dating from the times of Sternberk still, has a façade built by Petr Vok of Rožmberk in 1579. The castle-park separates all the other buildings of different centuries from the castle itself and a large gate shuts all up. **St. Matthew's cathedral** on the mainplace dating from the oldest times of Christianity in Bohemia, has often been rebuilt and contains many a memorableness. **The Franciscan monastery** with **St. Mary's cathedral** has 2 naves and is a jewel of Ladislaus Gothic style. The small Rococo **St. Michael's church** on the cemetery dates from 1670. The town-ramparts are perfectly well preserved with their bastions, in memory of that time, when the town belonged to king John of Luxemburg. **A medieval Jewish cemetery** has been set up close to the trenches. The **small church in the forest »Pouště«,** dating from the Thirty Years' War, has been an eremitage for a time, now it has been transformed into a convelescence-home for young people. **The Jubilee bridge** over Lužnice-valley, built in 1928, is the highest reinforced concrete bridge of Czecho Slovakia. During its construction it was the 11th. bridge of this kind in the world, with a single pillar, 50 m. high and with a span of 90 m. There are several fine Rococo **coat-of arms over the gates** of some patrician houses, let us only mention the »Burda-house«. There are many extraordinary works of art in the castle, the monastery and in the churches, chiefly **4 pictures of Škréta** and an old copy of **the famous picture by Brandl »the three Magi«.** In the suburb Zářečí there is a Rococo statue of St. John of Nepomuk by an unknown sculptor and many valuable books in the monastery library.

The **town-museum** keeps striking local excavations and most interesting ethnographic things.

The very old **ceramic industry** of the town has been tranformed by the joint-stock company »Kera« into a real artistic one. For developing this branch of industry more and more, there was established a **public ceramic training-school in 1884,** teaching all the subsidiary branches too, as potter's trade, stove-fittery and painting.

There are **numerous excursions** on well-kept paths into the surroundings and everywhere you'll find comfortable benches as the administration of the spa has some hundreds of them. Let us mention some nice walks: **The castle-park, the spa park, the parks** below »Tiergarten« with a herd of fallow-deer, **the forest »Libuše«** with a wonderful view to Lužnice-valley, **»Rujana«,** a part of the forest with romantic rocks above some serpentines of Lužnice-river, the forest **»Pouště«** with the eremitage and a fine view into the deep valleys of the rivers **Smutná, Chrobkov and Čermák.** Everybody must be charmed by this sylvan scenery. The walks to **»Černý Zábradlí«** with a prespective on Bechyně are wonderful and never to be forgotten. Many tourists watch the sunrise and sunset from there. The **Židová Strouha** is a lovely and romantic valley of Lužnice-river with gigantic rocky formations.

Sports and pastime: Aquatic sports on Lužnice-river, **tennis-courts** on the grounds of the gymnastic club »Sokol«, **foot ball. Anglers** find a club in the town and will have good sport. A shooting-range in »Pouště« wood. The club »Myslivost« gives every information to huntsmen. **Cinema.** A permanent **spa band, dancing** in the halls of the spa-restaurant and in »Panská« hotel.

During the season there are arranged different **sport competitions, soirées and concerts.** The local exhibitions of art are worth seeing.

The **municipal library** with a rich collection of interesting books is open during season.

Communication: Electric tram from Tábor, a **bus line** from Týn n. Vlt. **Dustless, partly asphalted roads** lead to Tábor and Soběslav.

Hotels: »Libušiny lázně«, »Panská«, »Protivínka«, »Čihák«, »Podlaha«.

The office of the **Czecho-Slovakian tourist's-club** is in the hotel »Panská«.

An inn for **tourists and students** is in the building of the elementary-school.

Excursions: There are chiefly **3 tourist's ways** leading to Bechyně: The **»Esch-path«,** crossing wonderful parts of Lužnice-valley to Dobranic (castle-ruin) and from here on to Přiběnice and Tábor. The **»Franzl's-path«** following the banks of Lužnice through a romantic valley with wonderful rocks and woods to the junction of Lužnice and Vltava, to Týn n. Vlt. **The »Weis-path«** over »Blata-plain« with singular buildings to Veselí n. L. Nice excursions are to Černická-parks near Sudoměřice (2069 ha.). On **Tábor-mountain,** first meeting-place of the Hussites, there are very old burial-grounds and prehistoric habitants. You enjoy a wonderful view from here. The **town Tábor,** centre of South Bohemian Hussite religion, **Kozí hrádek,** place of refuge of Master Jan Hus. The shores of **Vltava, Soběslav, Vodňany, Husinec,** the native place of Hus. **Prachatice, Hluboká,** a beautiful castle with rich collections, **Červená n. Vlt.** with the highest railway-bridge of Czecho-Slovakia. **Zvíkov, Orlík, Písek, Milevsko,** the domain of the chronicler, abbot Jarloch.

Society-excursions by bus are daily arranged to all these places and to the Bohemian Forest.

The spa Bechyně begins to become an oasis for many people who like beautiful nature and recreation. During the last years many nice villas have been built, and the fondness for building has been aided by the town through very cheap land-selling. There is a regulation-plan to protect the beautiful aspect of the spa Bechyně against all defacement.

Náměstí republiky.

Platz der Republik.

The Republic-Square.

Place de la République.

Pohled s letadla.

Ansicht vom Flugzeug aus.

Vue à vol d'oiseau.

Bird's eye view.

Soběslav.

Město Soběslav (4.200 obyvatelů, 403 m n. m.) v jižních Čechách, leží v krásném údolí na pravém břehu řeky Lužnice, na státní silnici Praha—Vídeň a na trati státní dráhy Praha—Čes. Velenice—Vídeň a Praha—Čes. Budějovice—Horní Dvořiště. (Jízdní řád č. 3.) Z Brna přijíždíme do Soběslavě buď přes Tábor (j. ř. č. 5), nebo přes Horní Cerekev—Mezimostí—Veselí n. Luž. (j. ř. č. 23). Také ze západních Čech vede cesta do Soběslavě přes Tábor. Přes 20 vlaků osobních a 4 spěšné zastavují na zdejší stanici. Z nádraží do vnitřního města je 5 minut a na té cestě jsou 2 velké hotely; hotel »Zvon« u nádraží a »Slunce« na náměstí. První má 20, druhý 15 host. pokojů. V obou jsou autogaráže.

Střed města tvoří velké, rovné **náměstí** se **dvěma chrámy, okres. soudem,** zde jsou i **4 peněžní ústavy,** z nichž největší je **městská spořitelna** (má 5 filiálek v okolních městech), je velmi obezřele řízena a spravuje nyní skoro 150 milionů vkladů. Na náměstí je též »**Farmaka**«, největší továrna na výrobu léčiv, má vlastní plantáže a pokusná pole a prodává své výrobky nejen v tuzemsku, ale i do Anglie, Polska, Francie, Německa, Jugoslavie a USA. Téže firmě patří továrna na výrobu strojů zvaných »tabletovky«, jež se hodí pro laboratoře, lékárny, drogerie, nemocnice a sanatoria k tabletování medikamentů, cukrovinek, chemikalií a různých poživatin.

Nedaleko nádraží jsou dva velké průmyslové podniky: **Akciová továrna na šicí stroje** v Soběslavi, jež založena byla v roce 1920 s kapitálem Kč 3,000.000.—. Vyvinula se na vedoucí podnik tohoto oboru v Československu. Jakost strojů a konkurenční schopnost uznává se i na trhu zahraničním. Továrna dodává dnes své výrobky do Belgie, Francie, Holandska, Jugoslavie a Polska. Počet zaměstnanců činí 400 lidí.

Zvláštní pozornosti zasluhují rozsáhlé závody pro impregnaci dřeva, jejichž majitelkou jest firma **Teerag, akc. spol, pro zužitkování dehtu** v Praze. — Povahou svých výrobků (impregnované telegrafní tyče a železniční pražce) zapadají vhodně do rámce vyspělého jihočeského lesnictví. — Jsou dodavateli nejen podniků tuzemských a státních, nýbrž i téměř všech světových společností elektrárenských na kontinentě i v zámoří. — Roční produkce činí as 60.000 m³. Počet zaměstnanců as 200 osob.

Dalším velkým podnikem jest továrna na hedvábí fy **Süsser a spol.** Je to nejmoderněji zaříze-

ný textilní závod v jižních Čechách a výborná jakost všech druhů hedvábných látek našla si zájemníky po celé republice, dále v státech severských, na Balkáně, Jižní Americe a západní Africe.

Z menších průmyslových podniků je zde továrna na žíněné látky, továrna na hedvábné stuhy, továrna na nábytek, elektrárna, knihtiskárna, pivovar, továrna na oděvy a elektrická pila.

Kulturní pracovníky vábí do Soběslavi museum s bohatými a jedinečnými ukázkami dávné historie a krajského folkloru. V Soběslavi je **poštovní úřad, okresní soud, berní úřad, důchodková kontrola.** Střední školy representuje **učitelský ústav.** Příležitost k sebevzdělání a šíření kultury mezi lidem je v Soběslavi dosti. Jsou zde **2 velké knihovny:** Městská (s veřejnou čítárnou) a hasičská. **Hudební vzdělání** podává zpěvácký spolek »Petr Vok« a pěvecký odbor DTJ. Je tu čilý ochotnický spolek »Chalovský«, dramatický odbor DTJ, dále bio Sokol. O zdraví občanstva pečují 4 obvodní lékaři, zubní lékař-ka a zubní technik, o bezpečnost pečuje místní četnictvo, městská policie a hasičský sbor.

Soběslav je sice městem průmyslovým, ale také **městem pensistů.** Sady uvnitř města a krásné partie v bezprostřední blízkosti, rybníky a blízké jehličnaté lesy přivábily do Soběslavě mnoho pensistů učitelských, úředních a jiných. Levné byty, levné stravování a laciný nákup potravin na čtvrtečním týdenním trhu umožňuje pobyt v Soběslavi i lidem méně dobře situovaným.

Soběslav je **letoviskem** vyhledávaným četnými turisty pro koupaliště v řece Lužnici s pískovým dnem a pískovým ostrovem, pro veslaření a pohodlné partie. Kdo má rád **tennis,** má tu k disposici 2 hřiště. Všesportovní klub uspokojí příznivce **footbalu a lehké atletiky.** Ze Soběslavi můžeme konati polodenní i delší **výlety** do Skalice, na Choustník, do Červené Lhoty a na Blata s jedinečnou květenou.

V Soběslavi by se **mohly zříditi ozdravovny a rašelinové lázně,** protože jsou rašeliniště od Soběslavě jen asi hodinu vzdáleny a náklad její dopravy by byl minimální.

Soběslav.

Die Stadt Soběslav (4200 Einw., 403 m ü. d. M.) liegt in Südbohmen in einem schönen Tale am rechten Ufer der Lužnice, an der Staatsstrasse Prag—Wien und an der Eisenbahnstrecke Prag—Čes. Velenice—Wien und Prag—Čes. Budějovice—Horní Dvořiště. (Fahrplan Nro. 3). Von Brünn gelangt man nach Soběslav entweder uber Tábor (Fahrpl. Nro. 5), oder über Horní Cerekev — Mezimostí — Veselí n. Luž. (Fahrpl. Nro. 23). Auch aus Westbohmen gelangt man uber Tábor nach Soběslav. Mehr als 20 Personen- und 4 Eilzüge halten in Soběslav. Vom Bahnhof gelangt man in 5 Minuten in die innere Stadt; am Wege befinden sich zwei grosse Hotels: beim Bahnhof das Hotel »Zvon«, am Ringplatz das Hotel »Slunce«. Autogaragen.

Den Mittelpunkt der Stadt bildet der grosse, gerade **Ringplatz** mit **2 Kirchen,** dem **Bezirksgericht** und **4 Geldinstituten,** unter welchen das grösste die **städtische Sparkasse** mit 5 Filialen in den umliegenden Städten ist. Dieses Institut ist sehr gut geleitet und verwaltet gegenwärtig Spareinlagen in der Höhe von fast 150 Millionen Kč. Auf dem Ringplatz befindet sich auch die **»Farmaka«,** die grösste Fabrik zur Erzeugung von Heilmitteln, welche auch eigene Plantagen und Versuchsfelder besitzt und ihre Erzeugnisse nicht nur ins Inland, sondern auch nach England, Polen, Frankreich, Deutschland, Jugoslawien und USA liefert. Derselben Firma gehört auch die Maschinenfabrik zur Erzeugung der »Tablettenmaschinen« welche besonders für Laboratorien, Apotheken, Droguerien, Krankenhäuser und Sanatorien zur Tablettierung von Medikamenten, Zuckerzeug, Chemikalien und verschiedener Lebensmittel bestimmt sind.

Unweit des Bahnhofes befinden sich zwei grosse Industrie-Unternehmungen, die **Nähmaschinenfabriks-Aktiengesellschaft,** welche im

Soběslav: Pohled na město od lesa »Svákov«. — Blick auf die Stadt vom »Svákov«-Wald. — Vue sur la ville de la forêt de »Svákov«. — View on the town from »Svákov« wood.

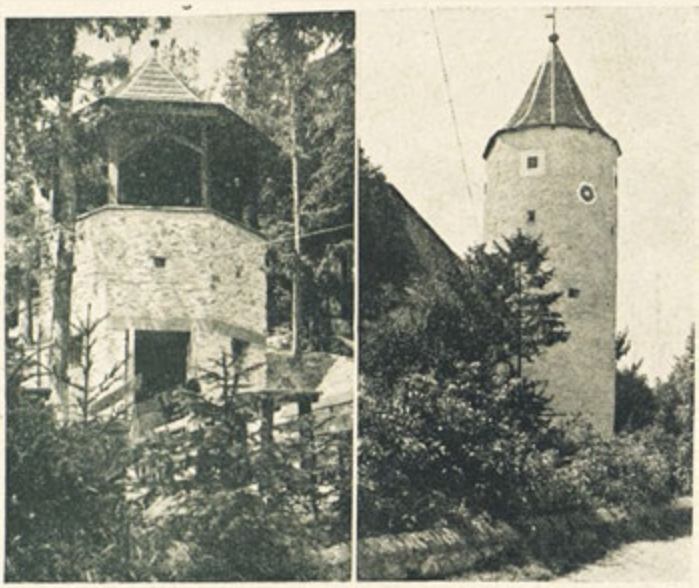

Pavilon ve »Svákově«. Věž Hláska, zbytek starého opevnění.

Pavillon im »Svákov«. Der Wachtturm, Rest der alten Befestigungen.

Pavillon à »Svákov«. Le donjon, reste des anciens retranchements.

Pavilion in »Svákov«. The watch-tower, a remainder of the old fortifications.

Jahre 1920 mit einem Aktienkapital von Kč 3,000.000 gegrundet wurde und welche sich mit der Zeit zu einem führenden Unternehmen dieser Branche entwickelte. Die Qualität der Nähmaschinen und die Konkurrenzfähigkeit werden auch am Auslandsmarkt anerkannt. Die Fabrik liefert ihre Erzeugnisse nach Belgien, Frankreich, Holland, Jugoslawien und Polen. Anzahl der Angestellten: 400 Personen. Eine besondere Aufmerksanmkeit verdienen die ausgedehnten Werke für die **Holzimprägnierung,** deren Eigentümerin die Firma **»Teerag« Aktiengesellschaft für Teerverwertung** in Prag ist. Durch die Beschaffenheit ihrer Erzeugnisse (imprägnierte Telegrafenstangen und Eisenbahnschwellen) reihen sie sich besonders günstig in den Rahmen der gereiften südböhmischen Waldwirtschaft ein. Sie liefert nicht nur inländischen Privat- und Staatsunternehmungen, sondern auch fast allen Elektrizitätsgesellschaften des Kontinents und in Übersee. Die Jahresproduktion beträgt zka 60.000 m³, die Anzahl der Angestellten zka 200 Personen.

Ein weiteres grosses Unternehmen ist die Seidenfabrik der Firma **Süsser & Co.** Es ist das modernst eingerichtete Textilunternehmen in Südböhmen; die vorzügliche Qualität der Erzeugnisse (Seidenstoffe aller Arten) erweckte das Interesse nicht nur der Verbraucher in der ganzen Republik, sondern auch in den Nordstaaten, am Balkan, in Südamerika und in Westafrika.

Unter den kleineren Unternehmungen wären zu nennen: eine Fabrik zur Erzeugung von Rosshaarstoffen, eine Seidenband-Fabrik, eine Möbelfabrik, das Elektrizitätswerk, eine Buchdruckerei, ein Bräuhaus, eine Kleiderfabrik, und eine elektrische Säge.

Kulturelle Facharbeiter finden im **Museum** reiche Sammlungen einzigartiger Gegenstände aus der ältesten Geschichte und des Gebiets-Folklors.

In Soběslav befindet sich ein **Postamt,** das **Bezirksgericht,** das **Steueramt** und die **Gefällskontrolle.** Die Mittelschulen werden durch die **Lehrerbildungsanstalt** repräsentiert. Für die geistige Fortbildung und Tätigkeit auf kulturellem Gebiet bestehen in Soběslav **zwei grosse Büchereien:** die städtische (mit Lesehalle) und jene der Feuerwehr. **Musik** pflegen der Gesangsverein »Petr Vok« und die Sängergruppe des Arbeiter-Turnvereins (Dělnická tělocvičná jednota, DTJ). **Theatervorstellungen** werden durch den Verein »Chvalovský« und die dramatische Abteilung der DTJ veranstaltet; ein Kino (Sokol) befindet sich gleichfalls im Orte.

In gesundheitlicher Hinsicht sind 4 Distriktsärzte, eine Zahnärztin und ein Zahntechniker, in sicherheitspolizeilicher Hinsicht die Gendarmerie, die städtische Polizei und das Feuerwehrkorps tätig.

Soběslav ist zwar eine Industriestadt, aber auch die **Stadt der Ruheständler.** Parkanlagen inmitten der Stadt, schöne Partien in unmittelbarer Nähe, Teiche und nahe Nadelwälder zogen viele Ruheständler des Lehrer- und Beamtenstandes u. a. zum dauernden Wohnaufenthalt nach Soběslav. Billige Wohnungen, billige Verpflegung und billiger Lebensmitteleinkauf auf den Wochenmärkten ermöglichen **auch minder gut situierten Personen** den Aufenthalt in dieser Stadt.

Soběslav ist auch eine, von vielen Touristen wegen der günstigen Badegelegenheit in der Lužnice mit sandigem Grund und Sandinseln, der Möglichkeit des Rudersportes und bequemer Partien gern besuchte Sommerfrische. **Tennisspielern** stehen zwei Tennisplätze zur Verfügung. Der Sportklub befriedigt Anhänger des **Fussballspieles** und der **Leichtathletik.**

Ganztätige und halbtägige **Ausflüge** nach Skalice, auf den Choustník, nach Červená Lhota und nach Blata mit einzigartiger Flora.

In Soběslav **könnten Erholungsheime und Moorbäder** errichtet werden, weil sich Moorlager in zka 1 Stunde Entfernung befinden und die Transportkosten für die Beischaffung des Moors minimal sein würden.

Soběslav.

La ville de Soběslav (4200 habitants, altitude 403 m) est située dans la Bohême du Sud dans une belle vallée sur la rive droite de la Lužnice, sur la route d'Etat Prague—Vienne et sur la ligne de chemin de fer Prague—České Budějovice—Horní Dvořiště. (Indicateur no. 3). On peut atteindre Soběslav de Brno ou par Tábor (indicateur no. 5), ou par Horní Cerekev—Mezimostí—Veselí n. Luž. (indicateur no. 23). De la Bohême occidentale on y parvient également par Tábor. De la gare on arrive en 5 minutes au centre de la ville, en route on verra deux grands hôtels: près de la gare l'hôtel ZVON, sur la place du marché l'hôtel SLUNCE. Le premier a 20, le dernier 15 chambres, tous les deux hôtels ont des garages d'auto.

Le centre de la ville est la grande **place du marché** avec **deux églises,** le **tribunal d'arrondissement et 4 banques** dont la plus grande est **la caisse municipale d'épargne** avec 5 succursales dans les villes environnantes. Cette banque est bien dirigée et administre à présent des dépôts de presque 150 millions de Kč. Sur la place du marché il y a également la plus grande usine pour la production de médicaments **»Farmaka«**, qui possède ses propres plantages et champs d'épreuves et qui fournit ses produits non seulement au pays même mais encore en Angleterre, Pologne, France, Allemagne, Yougoslavie, USA.

L'atelier de construction des »machines à tablettes« destinées surtout pour laboratoires, pharmacies, drogueries, hôpitaux, sanatoires, pour la distribution de médicaments, sucreries, produits chimiques ainsi que de denrées différentes, appartient à la même maison.

Non loin de la gare il y a deux grandes entreprises industrielles, **l'usine de machines à coudre, S. A.,** fondée en 1920, avec un fonds social de 3,000.000 de Kč, une des plus grandes entreprises de cette branche. La qualité des machines à coudre et la capabilité de soutenir la concurrence sont reconnues également à l'étranger. L'usine exporte ses produits en Belgique, France, Hollande, Yougoslavie, Pologne. Nombre des employés: 400 personnes.

Une mention spéciale méritent les établissements étendus pour l'imprégnation du bois, dont la propriétaire est l'usine **»Teerag«, société anonyme pour l'utilisation du goudron** à Prague. Grâce à la qualité supérieure de leurs produits (poteaux télegraphiques imprégnés et traverses de chemin de fer), ils se rangent très bien au cadre de la sylviculture développée de la Bohême méridionale. Les usines ne fournissent non seulement aux entreprises privées et publiques du pays mais encore à presque toutes les sociétés d'électricité du continent et même d'outre mer. La production annuelle se monte à 60.000 m^3 environ. Nombre des employés: 200 personnes.

Une autre grande entreprise est la soierie de la maison **Süsser et Cie.** C'est l'usine textile la plus moderne dans la Bohême du Sud, la qualité excellente des produits (tissus de soie en tout genre) attirait non seulement l'intérêt des consommateurs de toute la République mais encore des Pays du Nord, des Balkans, de l'Amérique du Sud et de l'Afrique de l'Ouest.

Des entreprises plus petites il faut mentionner: une usine pour la production de tissus de crin, une usine pour rubans de soie, une usine de meubles, l'usine d'électricité, une imprimerie de livres, une brasserie, une usine d'habits, une scie électrique.

Les spécialistes trouveront au musée de riches collections d'objets uniques de l'histoire ancienne et du folklore du district.

A Soběslav il y a un **bureau de poste, le tribunal d'arrondissemnt, le bureau des contributions, le bureau des revenus, l'école normale, deux grandes librairies:** la librairie municipale (avec une salle de lecture) et celle des pompiers. La société chorale »Petr Vok« et le groupe de chanteurs de la société ouvrière de gymnastique (Dělnická tělocvičná jednota DTJ) cultivent la **musique, Représentations de théâtre** de l'union »Chvalovský« et de la section dramatique du DTJ, cinéma (Sokol).

4 médecins du district, une dentiste, un dentiste technique surveillent la santé, tandis que la gendarmerie, la police municipale, le corps des pompiers prennent soin de la sécurité.

Soběslav, tout en étant ville industrielle est également **la ville des personnes pensionnées.** Les parcs au centre de la ville, les beaux coins à proximité immédiate, les étangs et les forêts de conifères voisines y attirèrent bien des professeurs et employés pensionnés qui choisissaient Soběslav pour domicile. Les logements, la nourriture, l'achat de denrées à la foire heb-

Soběslav: Vzdání města Žižkovi v lednu 1422. — Die Übergabe der Stadt an Žižka im Jänner 1422. — La ville se rend à Žižka en janvier 1422. — The town yields to Žižka in January 1422.

Náměstí republiky s budovou okresního soudu.

Platz der Republik mit dem Gebäude des Bezirksgerichtes.

Place de la République avec le tribunal d'arrondissement.

The Republic-Square with the district court.

Partie na novém rybníku.

Partie am neuen Teich.

Le nouvel étang.

The new pond.

domadaire, tout à prix modestes, le font possible pour **tout le mondé** d'y séjourner.

Soběslav est également une villégiature recherchée grâce à sa piscine dans la Lužnice avec fond sablonneux et îles de sable; possibilité de canotage et de belles promenades. **Deux courts de tennis** sont à la disposition des joueurs. Pour **football** et **athétique légère** s'adresser au club de sport.

Excursions à la journée et à mi-journée à Skalice, Choustník, Červená Lhota, Blata avec une flora unique.

On pourra établir des sanatoires et des bains de boue à Soběslav puisqu'il y a des couches de boue à une heure de distance environ et les frais du transport seraient minimes.

Soběslav.

The town of Soběslav (4200 inhabitants, 403 m above sea-level) lies in South Bohemia, in a beautiful valley on the right side of the Lužnice. The town is on the State-road Prague—Vienna and on the railway-line Prague—České Velenice—Vienna and Prague—České Budějovice—Horní Dvořiště (time-table three). You reach Soběslav coming from Brno either passing Tábor (time-table five), or via Horní Čerekev—Mezimostí—Veselí n. Luž. (time-table 23). Coming from West Bohemia you pass Tábor, too. More than 20 passenger-trains and 4 express trains stop in Soběslav. It takes only five minutes to reach the inner town from the station; by the road-side there are two large hotels: near the station the hotel ZVON, on the market-place the hotel SLUNCE. The former has 20 rooms, the latter 15, both of them have garages.

The centre of the town is formed by the large, straight market-place with **two churches, the district-court,** and **four financial institutes;** the most important one is the **municipal savings-bank** with five branch-establishments in the surrounding towns. This bank has an excellent management and at present there are deposits of more than 150 millions of Kč. On the square we'll find the **»Farmaka«,** the largest factory for the production of medical drugs, with plantations and fields of its own, delivering its products not only to the home-market, but exporting to Poland, France, Germany, Yugo-Slavia and USA. The firm »Farmaka« runs a machine-factory for »Tablet-machines«, too, for the tabletting of drugs, sweets, chemicals and different victuals in laboratories, dispensaries, druggists' shops, hospitals and sanatories.

In the proximity of the station there are two large industrial enterprises, **the sewing-machines works Ltd.,** promoted in 1920 with a share-capital of 3 millions of Kč, which became the

leading enterprise of this branch of industry. The quality of the sewing-machines and their competive capacity are well acknowledged abroad. The factory exports to Belgium, France, Holland, Yugo-Slavia and Poland, it employs 400 persons. — Especially worthy of consideration are the large works for wood-impregnation of the firm **»Teerag«, company for tar-realisation Ltd.,** Prague. The superior quality of its products (impregnated telegraph-poles and railway-sleepers) puts the firm in the first place of South Bohemian forestry. The works do not deliver their goods only to private and public home-enterprises, but they send them to nearly all electricity supply companies of the continent and to countries across the sea. The yearly production comes to 60.000 m³, the number of employees to 200 persons.

An other important factory is the silk-mill of the firm **Süsser and Co.** It is quite an up-to-date textile enterprise; the excellent quality of its products (silks of all kind) are well known not only in all the Republic but in the Northern States, on the Balkan, in South America and in West Africa.

Among the smaller enterprises we mention: A horse-hair material factory, a silk ribbon-factory, a furniture-factory, the electric works, a printing-establishment, a brewery, a clothes-factory and an electric saw-mill.

Persons interested in art will find rich collections in **the museum,** unique objects of the oldest historical times and the folklore of the region.

In Soběslav there are: **a post-office, the district-court, the revenue-office** and the **control-office.** A very good **training-college for teachers** is in the town, **two large** libraries: the municipal one (with a reading-room) and the library of the fire-brigade. The citizens of Soběslav adore **good music;** there is the choral society »Petr Vok« and the singer group of the workmen's gymnastic club. (Dělnická tělocvičná jednota DTJ). The club »Chvalovský« and the dramatical section of the DTJ arrange very good **theatrical performances.** A cinema (Sokol) is in the place, too.

Four district physicians supervise the sanitary conditions; we have to mention still a lady surgeon-dentist and a dentist, the military police-force, the municipal police and the fire brigade.

Soběslav is a trading town but also **the town of pensioned off persons.** The parks laid out in the town's centre, nice nooks in the proximity, ponds and near pine-woods attracted many former teachers, employees etc. Cheap board and lodgings as well as cheap purchase of victuals makes it easy, **even for poorer people,** to stay in our town.

Soběslav is also a wellknown summer-resort because of its beautiful swimming-pool in Lužnice-river with sandy beach and islands, boating and comfortable excursions. **Two tennis-courts for players.** For **football** and **light-athletics** apply to the sport-club.

Wholeday and half a day's **excursions** to Skalice, Choustník, Červená Lhota and Blata with its unique flora.

Good conditions for the establishing of **sanatories** and **mud-baths.** Mud is found at about one hour's distance and transport-costs would be very small.

Plzeň.

Plzeň (330 m n. m.), je železničním uzlem tratí Praha—Plzeň—Brod nad Lesy, Vídeň—České Velenice—Čes. Budějovice—Plzeň—Cheb, Duchcov—Plzeň—Železná Ruda a je východiskem na Šumavu a do světových lázní československých.

Založena byla roku 1295 králem Václavem II.

Střediskem jest náměstí s chrámem sv. Bartoloměje s věží 102 m vysokou. Na severní straně náměstí je renaisanční radnice, stavěná roku 1554—1558 Janem de Statia. Vedle radnice t. zv »Císařský dům« se »Žumberou« a freskami ze 17. století.

Starobylý ráz města připomínají staré patricijské domy na náměstí, barokova budova arciděkanství a v Mansfeldově ulici t. zv. »Gerlachovský« dům.

Zajímavé budovy uvnitř města: Budova musejní, Spořitelna města Plzně, Františkánský klášter s chrámem, Fodermayerova Branka, bývalé gymnasium premonstrátské, klášter sv. Anny, městské divadlo, Betlemská kaple s pomníkem J. K. Tyla, synagoga, kasárna domácího pěš. pluku, Obchodní a živnostenská komora, hlavní pošta a justiční palác.

Na Říšském předměstí: »Rašínův dům«, ředitelství státních drah, Obchodní akademie, Národní banka, obec. a měšť. školy, pomník Národního osvobození, Ústav pro hluchoněmé děti, Masarykův ústav pro zmrzačené děti, trestnice na Borech.

Na Pražském předměstí: Okresní nem. pojišťovna, městské lázně, Masarykův studentský dům, nádraží, kostel sv. Mikuláše se hřbitovem a Měšťanský pivovar.

Plzeň a její okolí lze dobře přehlédnouti se Simlovy rozhledny na Krkavci a s Pikovy rozhledny na Chlumu, jakož i se starého hradu Radyně.

Komplex budov světoznámých **Škodových závodů** prostírá se na **západu města.**

Pro pohodlí cizinců jest dobře postaráno v četných prvotřídně vedených **hotelích.**

Cizinecká kancelář města v budově radnice podává zájemcům ochotně veškeré informace.

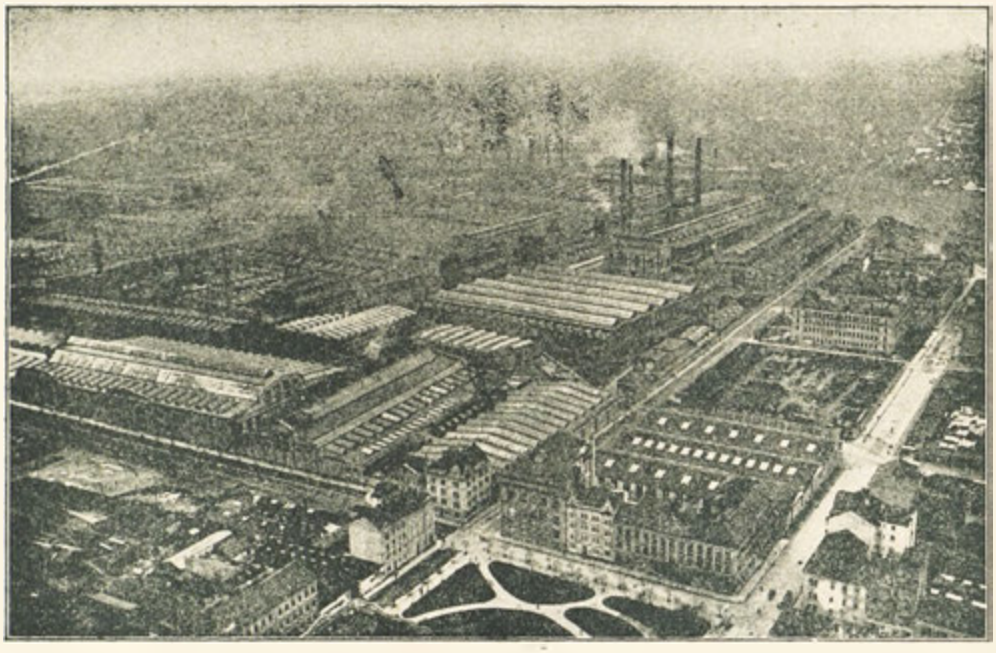

Škodovy závody v Plzni. — Die Škodawerke in Pilsen. — Les usines Škoda à Plzeň. — The Plzeň Škoda Works.

Plzeň.

Plzeň (Pilsen), 330 m. ü. d. M., ist Eisenbahnknotenpunkt der Strecken Praha — Plzeň — Furth i. W., Wien—České Velenice—B. Budweis —Plzeň—Eger, Dux—Plzeň—Eisenstein und Ausgangspunkt zu Touren in den Böhmerwald und in die tschechoslovakischen Welt—Kurorte. Plzeň wurde im Jahre 1295 von Konig Wenzel II. gegründet.

Den Mittelpunkt der Stadt bildet der Ringplatz mit der Bartholomäuskirche, welche einen 102 m hohen Turm hat. Auf der Nordseite befindet sich das Renaissance-Rathaus, welches in den Jahren 1554—1558 von Johann de Statia erbaut wurde. Neben dem Rathaus befindet sich das sogenannte »Kaiserhaus« (Císařský dům) mit dem »Žumbera« und Fresken aus dem 17. Jahrhundert.

Den altertümlichen Charakter der Stadt beweisen die zahlreichen alten Patrizierhäuser am Ringplatz, das Barockgebäude des Erzdekanalamtes und das sogenannte »Gerlach«-Haus (Gerlachovský dům) in der Mansfeldgasse.

Interessante Gebäude in der inneren Stadt: Museum, Sparkasse der Stadt Plzeň, Franziskanerkloster mit Kirche, Fodermayer Tor, ehemaliges Premonstratenser Gymnasium, St. Anna Kloster, Stadttheater, Bethlehemkapelle mit Denkmal des J. K. Tyl, Synagoge, Kaserne des Plzeňer Hausregiments, Handels- und Gewerbekammer, Hauptpost und Justizpalast.

In der Vorstadt Řišské předměstí: »Rašin«-Haus, Staatsbahndirektion, Handelsakademie, Národni banka, Volks- und Bürgerschulen, Befreiungsdenkmal, Kinder-Taubstummeninstitut, Masaryks Anstalt für verkrüppelte Kinder, Strafanstalt Bory.

In der Prager Vorstadt: Bezirkskrankenversicherungsanstalt, städtische Badeanstalt, Masaryk-Studentenhaus, Hauptbahnhof, St. Nikolaus-Kirche mit Friedhof und das bürgerliche Brauhaus. Plzeň und Umgebung kann vom Aussichtsturm auf dem Krkavec und auf dem Chlum, sowie von der alten Burg Radyně sehr gut überblickt werden.

Die weltbekannten **Škodawerke** breiten sich auf der **Westseite** der Stadt aus.

Für die Bequemlichkeit der Fremden ist in den zahlreichen erstklassig geleiteten **Hotels** gut vorgesorgt.

Die Fremdenverkehrskanzlei im Rathaus erteilt allen Interessenten bereitwilligst alle gewünschten Auskünfte.

Skupina věží u kostela sv. Bartoloměje. — Turmgruppe bei der Bartholomäus-Kirche. — Groupe de tours près de l'église St. Barthélemy. — Tower-group near St. Bartholomew's church.

Starobylá zvonice na hřbitově sv. Trojice. — Altertümlicher Glockenturm auf dem Hl. Dreifaltigkeits-Friedhof. — Clocher archaïque au cimetière de la Trinité. — Archaic bell-tower on Trinity cemetery.

Vysoká brána, stojící nad Rakovníkem ve staré partii města. — Das »Hohe Tor« im alten Stadtteil Rakovníks. — »Porte Haute« dans le vieux quartier de Rakovník. — »High Gate« in the old Rakovník quarter.

Rakovník.

Slyšeli jste někdy o Rakovníku? Snad vás, kdo sledujete hospodářský život, upozornily na toto město reklamní značky »Rakovnických a Poštorenských keramických závodů,akciových«, rozváté po celém světě, nebo velmi čiperná reklama firmy František Otta, továrna na mýdlo, umělé tuky a glycerin v Rakovníku, se kterou se shledáte i v nejzapadlejších končinách republiky a snad toho, kdo sleduje kulturní život, upozornily na Rakovník Wintrovy překrásné »Rakovnické obrázky« a jiné jeho spisy.

Rakovník leží asi 60 km vzdálen na západ od Prahy, v překrásném údolí, na pokraji krásných a hlubokých křivoklátských lesů. Dnes, kdy je uzlem 5 drah všemi směry, má velmi výhodné spojení s Prahou i s ostatním světem, dnes, kdy je centrem rozvíjejícího se velkého průmyslu, prosí o Vaši pozornost a zve Vás k návštěvě.

Přijedete-li směrem od Prahy, třeba krásným a romantickým údolím Berounky a vystoupíte na rakovnickém nádraží, překvapí Vás při východu z nádraží město dnes s 12.000 obyvateli, které docela případně bylo kdysi označeno **»městem zahrad«.**

Sejdete-li od nádraží pobočnou cestou přímo k sadům, vcházíte do rozsáhlých **Čermákových sadů,** na jejichž okraji přivítá Vás veliká moderní stavba budovy **Masarykovy veřejné obchodní a rodinné školy,** jedna z nejmoderněji zařízených školních budov v republice.

Procházíte-li rakovnickými sady, udiví Vás hudební pavilon roztodivných tvarů, dílo to architekta **Jaroslava Rosslera** a pomník presidenta-Osvoboditele, dílo krajana rakovnického prof. Josefa Fojtíka, kterým dalo rakovnické občanstvo výraz své úcty a lásky k prvnímu presidentu.

Proti pomníku presidenta-Osvoboditele upoutá Váš zájem moderní budova **Sokolovny** a vedle stojící rozsáhlá budova Všeobecného konsumního družstva **»Budoucnost«.**

Sady kolem presidentova pomníku jsou vroubeny na protější straně hlavním **chrámem sv. Bartoloměje,** v němž zaslouží si pozornosti alespoň kazatelna Rejskova a cínová křtitelnice.

Za kostelem sv. Bartoloměje vejdete na krásně uzavřené náměstíčko Chlumčanského, které je vroubeno řadou starobylých památek. Východně od kostela překvapí Vás rozkošný bývalý palačík cisterciáků plasských, v poslední době renovován, a v němž je dnes umístěno **městské museum** s krásným výstavním sálem. Vedle městského musea je jedna z nejkrásnějších stavitelských starých památek rakovnických, **Pražská brána,** dochovaná z původního starého opevnění města, velmi pietně restaurovaná začátkem století XX. Kromě budovy děkanství uzavírá toto náměstí rozložitá a solidně stavěná stará budova **rakovnické reálky,** nyní reálného gymnasia, která v roce 1933 slavila již století svého blahodárného působení pro náš kraj a z níž vyšli vynikající representanti našeho vyspělého čsl. průmyslu a přečetní profesoři vysokých technických škol. Náměstí Chlumčanského je uzavřeno starou **památnou zvonicí,** s o-

Tyršovo koupaliště v krásné kotlině pod Křivoklátskými lesy. — Tyrš-Badeanstalt im schönen Talkessel unterhalb der Křivokláter Wälder. — L'établissement de bains Tyrš dans la belle vallée encaissée au-dessous des bois de Křivoklát. — Tyrš bathing-establishment in the beautiful kettle of the valley beneath Křivoklát woods.

hromným památným zvonem »Žebrákem«, jehož velebný hlas se rozléhá ve slavnostních okamžicích mohutně křivoklátským údolím.

Vyjdete-li z náměstí Chlumčanského, vstoupíte záhy před kostelem na rozsáhlé náměstí Husovo, hlavní náměstí rakovnické, které Vás překvapí pěknou úpravou, provedenou v posledních letech. Nad městem uzříte druhou nejcennější památku rakovnickou, štíhlou a krásnou **Vysokou bránu,** která na vyvýšeném místě severního boku údolního stojí po staletí.

Pokračujete-li v procházce náměstím, upoutá Váš zrak mohutná budova **Rakovnické Spořitelny,** největšího to peněžního ústavu rakovnického, který je velmi obětavou oporou všeho moderního podnikání ve městě.

Několik domů za spořitelnou uzříte starobylý dům se zeleně patinovanou věží, rakovnickou **radnici,** v níž Vás mohou zajímati na pěkně řešeném schodišti staré památné nástropní obrazy.

Proti budově radniční podchytí Váš zájem druhý veliký finanční ústav rakovnický, **Okresní záložna hospodářská** a její moderní, pěkně vyřešená facáda, obložená keramickými výrobky naší světoznámé rakovnické šamotky.

Z Husova náměstí povedeme Vaše kroky západním směrem kolem rozsáhlého komplexu budov **Rakovnického akciového pivovaru a sladovny,** jehož značka »Rakovar« Vás jistě leckde upozornila na Vašich cestách na proslavený rakovnický mok, a doporučujeme Vám, abyste za pivovarem odbočili a prohlédli si laskavě na rakovnickém hřbitově starodávnou dřevěnou zvonici, roztodivných tvarů a v jejím sousedství **urnový háj,** kde se můžete, jste-li milovníky kulturních akcí, pokloniti památce slavných mistrů-pěvců bratří **Emila a Karla Burianů,** jichž popel je sem pietně převezen a umístěn v prostředí, jakých je po vlastech českých málo.

A poněvadž asi krátký čas Vám nedovoluje projíti celým městem, vraťte se s námi a vystupte laskavě na naši Vysokou bránu. Z ochozu Vysoké brány poznáte, jak městečko, rozložené původně v úzkém údolí Rakovnického potoka, rozbíhá se po úbočích údolí až do obzoru a v pozadí na jeho okraji západním uvidíte celý komplex rakovnických továren, v nichž vévodí svými mohutnými betonovými stavbami, ohromně se rozvíjející továrna firmy **František Otta,** továrna na mýdlo, umělé tuky a glycerin, továrna na stroje a slévárna firmy **Ing. Jaroslav Vltavský,** továrna na velocipedy firmy **»Stadion«,** rakovnická keramická továrna **»Keram«** a velký komplex **Hospodářského družstva** a **Družstevního hospodářského lihovaru.** V pozadí za těmito továrnami, při severním boku údolí Rakovnického potoka, spatříte v dáli komplex krásných budov **Masarykovy okresní veřejné nemocnice** a za nimi rozhláhlou novostavbu **Štefánikových kasáren,** moderně řešených podle projektu arch. B. Hübschmanna.

A sledujete-li z této výše město, rozložené pod Vámi a přeběhne-li Váš zrak přes krásnou mohutnou alej lip podél Rakovnického potoka až k lesům Křivoklátským na východní konec města, vytušíte pod těmito hlubokými Křivoklátskými lesy jeden z nejkrásnějších koutů rakovnických, moderně vybudované **Tyršovo koupaliště.**

Prohlédnete-li si některé rakovnické průmyslové závody, pokloníte se jistě s námi s respektem veliké práci budovatelů rakovnického průmyslu Františku Ottovi, Ing. Jaroslavu Vltavskému a jiným, kteří od piky a z ničeho vybudovali továrny a rozsáhlé podniky, které jsou dnes ke cti nejenom rakovnickému, ale i celému československému průmyslu.

A máte-li opravdový zájem na vývoji českého průmyslu, pak věnujte aspoň chvíli svého vzácného času světoznámé **Rakovnické šamotce,** zabývající se výrobou keramických kameninových dlaždic, glasovaných obkládaček, facádních desk a kamnových kachlů. Je to největší rakovnický podnik, založený v r. 1883 na podkladě hojnosti vhodných surovin, vyskytujících se v blízkosti Rakovníka a v další západní oblasti Čech. Rakovnická šamotka rychle vzkvétala, poněvadž její výrobky nalézaly dobrý odbyt nejenom v tuzemsku, ale i v zahraničí. Rakovnickými dlaždicemi a obkládačkami jsou vybaveny nesčetné veřejné budovy, hote-

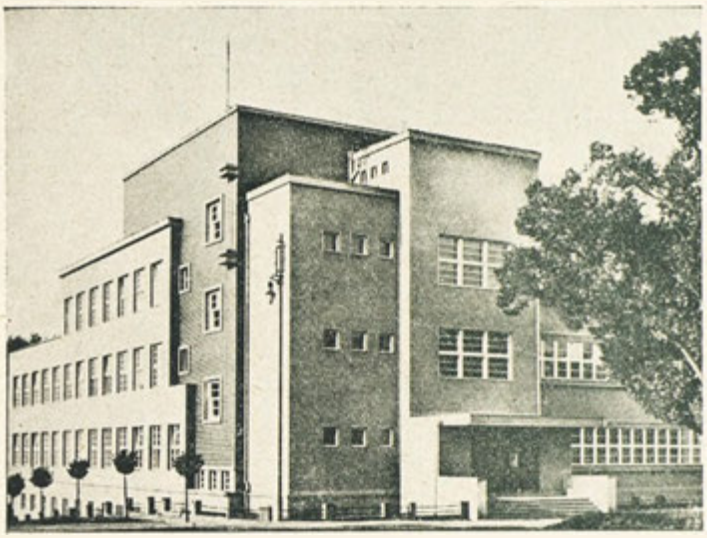

Masarykova veřejná obchodní a rodinná škola dle projektu arch. F. A. Libry. — Öffentl. Masaryk Handels- u. Familienschule, projektiert von Arch. F. A. Libra. — L'école publique Masaryk de commerce et de ménage, d'après l'ébauche de l'architecte F. A. Libra. — The public Masaryk school for trade and household, after the design of the architect F. A. Libra.

ly, lázně, nemocnice nejen v zemích evropských, ale i v zámoří. Po světové válce byla tato továrna tak technicky zdokonalena a rozšířena, že se dnes řadí čestně k nejúčelnějším závodům svého druhu na celém světě. Její značka »Rako« je vedoucím standardem v oboru jemných keramických staveb. Rakovnická šamotka zaměstnává dnes téměř 1.400 úředníků a dělníků, její roční výkonnost je 1½ milionu m³ glasovaných obkládaček a 400.000 m³ dlaždic a 300 vagonů kachlů a facádní keramiky. Její hospodářský význam se nevztahuje jenom na město a jeho okolí tím, že opatřuje několika tisícům osob živobytí, nýbrž i na celé naše národní hospodářství. Rakovnická šamotka svými výrobky přispívá po stránce kulturní k zvýšení úrovně stavitelství a bytové techniky a svými glasovanými obkladačkami zvyšuje úroveň stavební techniky po stránce zdravotnické. Plní tudíž čestně svoje poslání.

A podařilo-li se nám podchytiti Váš zájem o Rakovník, tož **zveme Vás srdečně k návštěvě našeho města a těšíme** se upřímně **na shledanou!**

Rakovník.

Wer das wirtschaftliche Leben verfolgt, wird auf diese Stadt überall in der weiten Welt durch die Fabriksmarke der Rakovníker und Poštornáer Keramischen Werke Akt. Ges. aufmerksam gemacht worden sein. Im Inlande fordert die geschickte Reklame der Firma František Otta, Seifen- Kunstfette- und Glycerin-Fabrik die immer tiefer dringende Kenntnis von der Stadt. Der Freund des kulturellen Lebens hingegen wurde durch Winters herrliche »Rakovnické obrázky« und seine anderen Schriften mit Rakovník bekannt.

Rakovník liegt etwa 60 km westlich von Prag in einem überaus schönen Tale, am Rande der herrlichen und tiefen Wälder von Křivoklát. Die Stadt ist Knotenpunkt von 5 Eisenbahnstrecken, hat sehr günstige Verbindung mit Prag und ferner gelegenen Orten und ist Zentrum einer sich rasch entwickelnden Gross-Industrie.

Von Prag kommend, etwa durch das schöne und romantische Tal der Berounka, wird man durch den Anblick der Stadt (12.000 Einwohner) überrascht sein, welche seinerzeit als **»Stadt der Gärten«** bezeichnet worden ist.

Geht man von Bahnhof den Seitenweg direkt zu den Anlagen hinunter, so gelangt man zu den ausgedehnten **»Čermákovy sady«,** an deren Rand der grosse Bau der **»Masaryk Handels- u. Familien-Schule«** sich erhebt, eines der modernst eingerichteten Schulgebäude der Republik.

Die Parkanlagen durchstreifend, erregen die seltsamen Gestalten des Musik-Pavillons unsere Verwunderung (Werk des Architekten Jarosl. Rossler). Inmitten des Parks steht das Denkmal des Präsidenten-Befreiers vom Rakovníker Landsmann Profesor Josef Fojtík, als Ausdruck der Verehrung und Liebe der Bürgerschaft für den ersten Präsidenten.

Dem Denkmal gegenüber fesselt das Interesse der moderne Bau der **»Sokolovna«** und das anschliessende Gebäude der Allgemeinen Konsum-Genossenschaft **»Budoucnost«.**

Die Anlagen rings um das Prasidenten-Denkmal werden auf der gegenüberliegenden Seite von der **Hauptkirche St. Bartholomäus** umsäumt, in welcher zumindest die Kanzel Rejsecks und das zinnerne Taufbecken Aufmerksamkeit beanspruchen.

Hinter der Kirche gelangt man zu dem reizend abgeschlossenen kleinen Marktplatz Chlumčanského, den eine Reihe altertümlicher Denkmäler umsäumt. Oestlich der Kirche das entzückende ehemalige Palais der Plasser Zi-

Urnový háj s pomníkem bratří Karla a Emila Buriánů. — Urnenhain mit dem Denkmal der Brüder Karl und Emil Burián. — Le columbaire avec le monument des frères Charles et Emile Burián. — Grove of urns with the monument of the brothers Charles and Emil Burian.

sterzienser, welches, in letzter Zeit renoviert, das städtische Museum aufgenommen hat. Neben dem **städtischen Museum** befindet sich eines der schönsten alten Rakovniker Bau-Denkmäler **»Das Prager Tor«**, aus der ursprünglichen alten Stadtbefestigung noch erhalten, zu Beginn dieses Jahrhunderts pietätvoll restauriert. Neben dem Gebäude der Dechantei wird der Platz durch den ausgebreiteten und solid errichteten alten Bau der **Rakovníker Realschule,** jetzt Realgymnasium, abgeschlossen. Diese Schule feierte im Jahre 1933 ihr hundertjähriges Bestands-Jubiläum.

Im altertümlichen Glockenturm befindet sich die riesige denkwürdige Glocke »Žebrák«, deren feierlicher Klang sich durch das Tal verbreitet.

Vom Chlumčaner Platz gelangt man auf den grössten Rakovníker Hauptplatz, Husovo náměstí. Auf einem erhöhten Punkte im Norden steht seit Jahrhunderten das zweite wertvolle Denkmal der Stadt, das schlanke und schöne **»Hohe Tor«.**

Das grösste Geldinstitut in Rakovník ist die **Sparkasse,** deren mächtiges Gebäude sich am Marktplatz befindet.

Einige Häuser weiter steht das altertumliche Rakovníker **Rathaus** mit dem grünen Patina-Turm. In dem schön gelösten Stiegenhause sind die alten denkwürdigen Deckengemälde bemerkenswert.

Gegenuber dem Rathause ist das zweite Geldinstitut der Stadt. **»Okresní záložna hospodářská«.** Die schöne Fassade des Gebäudes ist mit keramischen Produkten der hiesigen Schamotte-Fabrik belegt.

Vom Husovo náměstí gelangt man in westlicher Richtung, rings um den weiten Komplex des **Aktien-Bräuhauses** und der Mälzerei, — **Marke Rakovar** — auf einem Seitenwege zum Friedhofe mit dem altertumlichen hölzernen Glockenturm. In unmittelbarer Nähe ist der Urnenhain gelegen mit der Asche der berühmten Sänger **Emil** und **Karl Burian.**

Vom Hohen Tor hat man den besten Ausblick uber die Stadt, die — früher bloss im engen Tale des Rakovníker Baches gelegen — sich heute weit bis an den Horizont erstreckt, an dessen Rande im Westen man den ganzen Komplex der Rakovníker Fabriken sieht. Mit ihren mächtigen Betonbauten beherrscht die rasch sich entwickelnde Fabrik der Firma **František Otta,** Seifen-, Kunstfette- und Glycerin-Fabrik diesen Stadtteil. Es folgen die Maschinenfabrik und Giesserei **Ing. Jaroslav Vltavský,** die Fahrräder Fabrik **»Stadion«,** die Rakovníker keramische Fabrik **»Keram«** und der grosse Komplex des **»Hospodářské Družstvo«** und die **Spiritusfabrik** dieser Genossenschaft. Im Hintergrunde dieser Fabriken befinden sich die schönen Gebäude des **Masaryk Bezirks-Krankenhauses** u. der neuerbaute **Štefánik-Kaserne** nach den Entwürfen des Architekten B. Hübschmann.

Vom »Hohen Tor« schweift der Blick über die mächtige Lindenallee längs des Rakovníker Baches bis zu den Wäldern von Křivoklát, die einen der herrlichsten Winkel von Rakovník bergen: Die modernst eingerichtete **Tyrš-Badeanstalt.**

Bei etwaiger Besichtigung einzelner Industrie-Unternehmungen wird man sicherlich respektvoll der grossen Arbeit ihrer Begründer gedenken: František Otta, Ing. Jaroslav Vltavský u. A., welche, von der Pike auf und mit geringen Mitteln, Industrien ins Leben riefen zur Ehre der Stadt und der gesamten čechoslovakischen Industrie.

Wer für die Entwicklung der čechoslovakischen Industrie wahres Interesse hat, wird die **Rakovníker Schamottewaren-Fabrik** aufsuchen, welche durch ihre Erzeugung keramischer Steingutplatten, glasierter Wandverkleidungen, Fassadenplatten und Ofenkacheln Weltruf erlangte. Es ist dies das grösste Rakovníker Unternehmen, gegründet im Jahre 1883, inmitten unerschöpflicher hervorragend geeigneter Rohmaterial-Lagerstätten. Die Fabrik blühte rasch auf, ihre Erzeugnisse fanden nicht nur im Inlande sondern auch im Auslande raschen Absatz. Mit den Rakovníker Fussbodenplatten und Wandverkleidungen sind zahlreiche öffentliche Gebäude, Hotels, Bäder, Krankenhäuser, nicht nur Europas, sondern auch in Uebersee ausgestattet. Nach dem Weltkriege wurde die Fabrik vergrössert und technisch so vervollkommt, dass sie heute zu den zweckmässigst eingerichteten Betrieben ihrer Art zählt. Ihre Marke »Rako« ist führend auf dem Gebiete feiner keramischen Bauten. Das Unternehmen beschäftigt heute fast 1.400 Beamte und Arbeiter. Die Jahres-Kapazität beträgt 1½ Millionen Kubikmeter glasierter Wandplatten, 400.000 Kubikmeter Bodenplatten und 300 Waggons Ofen-

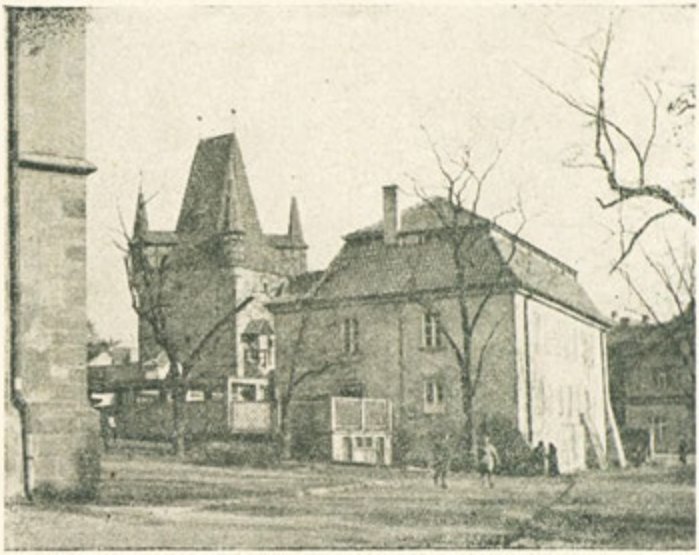

Pražská brána s městským museem (»Starou poštou«.) — »Prager Tor« mit städtischem Museum (»Alte Post«). — La »Porte de Prague« avec le musée municipal (»Vieille Poste«) — The »Prague Gate« with the town's museum (»Old Post«).

kacheln und Fassadenkeramik. Ihre wirtschaftliche Bedeutung berührt nicht nur die Stadt u. die Umgebung durch die Schaffung einer Existenz für Tausende von Personen, sondern auch unsere gesamte Volkswirtschaft durch den grossen Anteil am Export. Mit ihren Produkten trägt sie in kultureller Beziehung zur Hebung des Niveaus der Bau- und Wohnungstechnik bei, mit ihrem glasierten Wandplatten erhöht sie die Bautechnik in sanitärer Hinsicht.

Sollte es uns gelungen sein, Ihr Interesse für Rakovník zu wecken, **so laden wir Sie herzlichst zum Besuche unserer Stadt ein und freuen uns auf's Wiedersehen.**

Rakovník.

Celui qui s'intéresse pour la vie économique, aura observé un peu partout la marque déposée des Usines Céramiques, S. A. de Rakovník et Poštorná et il sera sans doute curieux de connaitre également la ville de Rakovník. Au pays-même la publicite savante de la maison František Otta, usine de savon, corps gras artificiels, glycérine, nous éclaircit assez sur la ville. Lami de la vie civilisée, toutefois, doit ses notions de Rakovník aux splendides oeuvres de Winter, comme p. e. »Rakovnické obrázky« (petits tableaux de Rakovník) etc.

Rakovník est située à l'ouest de Prague, à une distance de 60 km environ, dans une vallée magnifique, au bord des profondes forêts merveilleuses de Křivoklát. La ville est point de jonction de 5 lignes de chemins de fer, elle a des communications favorables avec Prague et d'autres endroits située à une distance plus grande et elle est centre d'une grande industrie qui se développe bien vite.

Venant de Prague, comme p. e. par la belle vallée de Berounka, on sera surpris de l'aspect de la ville (12.000 habitants), surnommée dans le temps **»Ville de jardins«.**

En descendant tout droit de la gare le chemin détourné jusqu'au parc, on parviendra aux étendus »Čermákovy sady« (parcs Čermák), au bord desquels se trouve le grand bâtiment de **l'École Masaryk de commerce et ménage,** école des plus modernes de la République.

En traversant les parcs nous sommes étonnés de la forme bizarre du pavillon de musique (oeuvre de l'architecte Jaroslav Rössler). Au milieu du parc surgit le monument du Président-Libérateur, fait par le natif de la ville, professeur Joseph Fojtík, comme signe de l'admiration et de l'amour de la population de Rakovník pour le premier président.

Vis à vis du monument il y a l'établissement moderne du Sokol **»Sokolovna«** ainsi que le bâtiment contigü de la société générale de consommation **»Budoucnost«.**

Les parcs autour du monument du président sont encadrés du côté d'en face de **l'église principale St. Barthélemy,** dans laquelle c'est surtout la chaire de Rejsek et les fonts baptimaux en étain qui sont dignes d'être vus.

Derrière l'église il y a la petite place de Chlumčanský située à merveille et encadrée de monuments archaïque. A l'est de l'église se trouve l'ancien palais charmant des cisterciens de Plass, dernièrement renouvelé, qui renferme à présent le musée municipal. A côté du **musée municipal** il y a un des plus beaux monuments de l'architecture ancienne, la **»Porte de Prague«.** Ce monument a été conservé des vieilles fortifications de la ville et restauré pieusement au commencement de ce siècle.

A côté du doyenné la place est encadrée du bâtiment étendu et solide de **l'ancienne école professionnelle de Rakovník,** à présent collège professionnel. Cette école a fêtée son jubilé centenaire en 1933.

Okresní záložna hospodářská. (Obklady façády provedeny Rakovnickou šamotkou.) — Landwirtschaftliche Bezirks-Vorschusskasse. (Die Fassadenverkleidung lieferte die Rakovníker Chamottenfabrik) — Caisse agricole de prêts du district. (Revêtement de facade de l'usine d'argile réfractaire à Rakovník). Agricultural district loan-bank. (Facing by the fire-clay manufactory at Rakovník).

Dans le clocher archaïque il y a la gigantesque cloche mémorable de »Žebrák«, dont le son solennel se répand par la vallée.

De la place de Chlumčanský on parvient à la place principale de Rakovník, appelée Husovo náměstí. Au nord de cette place se trouve sur une hauteur depuis des siècles le second monument précieux de la ville la **»Porte Haute«,** belle statue gracieuse.

Le plus grand institut financier à Rakovník est **la caisse municipale,** les bâtiments puissants de laquelle se trouvent sur la place du marché.

A quelque distance nous apercevons la maison archaïque de l'hôtel de ville de Rakovník à la tour verte patinée. Les vieux plafonds mémorables de la belle cage d'escalier sont dignes d'être vus.

En face de l'hôtel de ville il y a la seconde banque de la ville **»Okresní záložna hospodářská«.** La belle façade du bâtiment est ornée de produits céramiques de l'usine d'argile réfractaire de Rakovník.

De Husovo náměstí on parvient du côté ouest aux bâtiments étendus de la **brasserie par actions** et de la malterie — **marque déposée** Rakovar — et puis par un petit détour au cimetière avec son clocher en bois archaïque. A proximité immédiate se trouve le columbaire avec les cendres des chanteurs immortels Emile et Charles Burian.

De la Porte Haute on jouit de la meilleure vue sur la ville, située autrefois seulement dans la vallée étroite du ruisseau de Rakovník et qui s'étend de nos jours jusqu'à l'horizon lointain, au bord duquel surgissent à l'ouest tous les bâtiments des usines de Rakovník. L'usine de savon, corps gras artificiels et glycérine de la maison **François Otta,** qui prit un essor rapide, domine ce qartier par ses grandes constructions en béton. Ensuite il y a l'atelier de construction et la fonderie **Ing. Jaroslav Vltavský,** l'usine de bicyclettes **»Stadion«,** l'usine céramique de Rakovník **»Keram«,** les bâtiments puissants de **»Hospodářské Družstvo«** ainsi que le **distillerie d'alcool** de cette société. Dans le fond se trouve le bel **hôpital Masaryk du district** et la splendide **caserne Štefánik,** récemment établie, d'après les ébauches de l'architecte B. Hübschmann.

De la »Porte Haute« on peut voir la grande avenue de tilleuls le long du ruisseau de Ra-

Budova Rakovnické Spořitelny dle projektu arch. F. A. Libry. — Das Gebäude der Rakovniker Sparkasse nach dem Projekt des Arch. F. A. Libra. — Le bâtiment de la caisse d'épargne de Rakovník d'après l'architecte F. A. Libra. — Building of the Rakovnik savings-bank after a design of architect F. A. Libra.

kovník jusqu' aux bois de Krvoklát, qui renferment un des plus beaux coins de Rakovník, à savoir **l'établissement** moderne **de bains Tyrš.**

En visitant les entreprises industrielles il ne faut pas oublier leurs fondateurs et le grand travail qu' ils ont fait: František Otta, Ing. Jaroslav Vltavský ainsi que d'autres, qui ont fondé des industries à force de travailler et pourvus de peu d'argent, en l'honneur de la ville et de toute l'industrie tchécoslovaque.

Celui qui s'intéresse vraiment au développement de l'industrie tchécoslovaque, ira voir **l'usine d'argile réfractaire de Rakovník,** qui a gagné une réputation universelle, grâce à sa production de dalles céramiques en faïence et de revêtements glacés de murs, de carreaux de façade et de carreaux de poêle. C'est la plus grande entreprise de Rakovník, fondée en 1883, au milieu d'excellentes couches inépuisables de matières premières. L'usine prit un essor rapide, ses produits étaient de bon débit, non seulement au pays, mais encore à l'étranger. De nombreux bâtiments publics, hôtels, bains, hôpitaux en Europe et aux pays d'outre-mer sont pourvus des dalles de plancher et des revêtements muraux de Rakovník. Après la grande guerre l'usine fut agrandie et perfectionnée du point de vue technique, de sorte qu' elle range de nos jours parmi les meilleurs établissements du genre. La marque déposée »Rako« est une des premières dans la branche de fins bâtiments céramiques. L'entreprise occupe actuellement 1400 employés et ouvriers. La capacité annuelle se monte à 1½ millions de m² de dalles murales glacées, 400.000 m² carreaux de plancher, 300 wagons de carreaux céramiques de façade. Son importance économique est non seulement la création d'une existence pour des milliers de personnes de la ville et des environs, mais encore la création d'un export qui concerne toute notre économie. Les produits de l'usine ont amélioré le niveau de l'ameublement au point de vue de civilisation et d'hygiène.

Si nous avons réussi à éveiller votre intérêt pour Rakovník, **nous vous invitons cordialement de venir voir notre ville.**

Au plaisir de vous revoir!

Rakovník.

He who is interested in economic life will have known this town since a long time — all over the world the trade-mark of the Rakovník and Poštorná Ceramic Works Ltd. is famous. In the home country the clever publicity of the firm František Otta, soap-, artificial grease- and glycerine-factory promotes the profound knowledge of the town. Friends of Art become ac-

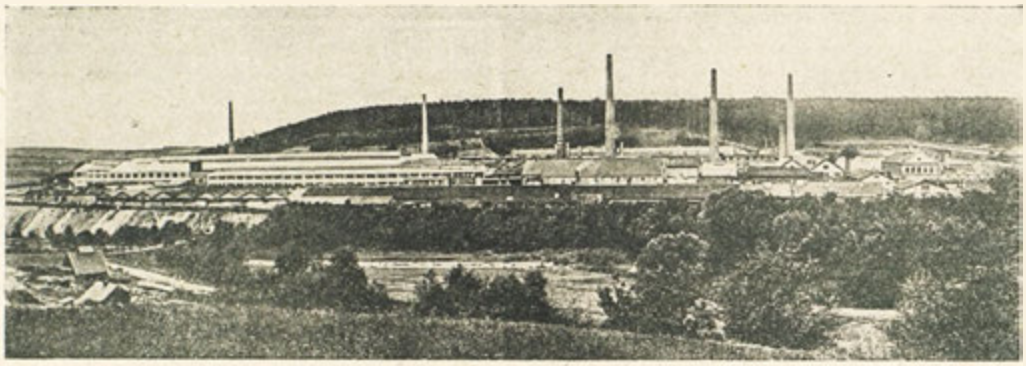

Rakovnické a Poštorenské keramické závody akciové, továrna v Rakovníku — Rakovniker u. Poštornaer keramische Werke A. G., Fabrik in Rakovník. — Les établissements céramiques de Rakovník et Poštorná, S. A., usine à Rakovník. — The Rakovník and Poštorná Ceramic Works, Ltd., manufactory in Rakovník.

quainted with Rakovník by Winter's beautiful »Rakovnické obrázky« (pictures of Rakovník) and his many other works.

Rakovník lies about 60 km west of Prague in a marvellous valley, on the edge of the beautiful and deep Křivoklát-woods. It is the junction of 5 railway-lines and has the best connection with Prague and places farther off; it is the centre of a rapidly developing industry.

Coming from Prague you pass the lovely and romantic Berounka-valley and the aspect of Rakovník (12.000 inhabitants), called the **»town of gardens«** will surely charm everybody.

From the station a sidepath leads directly to the parks, the beautiful »Čermákovy sady«; in their proximity there is the large building of the **Masaryk School for Trade and Household«,** one of the most modern school-buildings of our Republic.

Strolling about the parks the quaint figures of the music-pavilion attract the attention (a work of the architect Jaroslav Rössler.) In the middle of the park there is the monument of the President-Liberator by professor Josef Fojtik, native of Rakovník — a token of the love and admiration of the citizens for the first president.

In front of the monument there is the up-to-date building of the **»Sokolovna«** and the house of the Co-operative Society **»Budoucnost«.**

The park around the monument of the President-Liberator is framed by **St. Bartholomew's Cathedral** with a pulpit by Rejsek and a very interesting tin christening-font.

Behind the church you see the charming small Chlumčanský market-place with numerous archaic buildings. On the east of the Cathedral there is the beautiful ancient palace of the Plass Cistercians, recently renovated, including the municipal museum. Close to the **municipal museum** there is one of the most interesting old buildings of Rakovník, the **»Prague Gate«,** preserved from the ancient town's fortifications and restored with real artistic understanding in the beginning of this century. Near the deanery the place is framed by the vast and solid old building of the **school for modern subjects,** now-a-days a college for modern subjects and Latin. This school celebrated its centenarian jubilee in 1933.

In the archaic bell-tower there is the immense and interesting bell »Žebrák« — its clear sounds resound in the charming valley.

From the Chlumčanský-square you get to the largest Rakovník main square, the Husovo náměstí. On an elevated point in the North you see the second wonderful monument of the town, the slim and beautiful **»High Gate«.**

The most important financial institute is the **Savings-bank** in a beautiful building on the market-place .

Close to it there is the old **Town Hall** with its green patina-tower. In the hautiful staircase-well there are most interesting ceiling-pieces.

In front of the Town Hall you see the second financial institute of the town, the **»Okresní záložna hospodářská«.** The beautiful facade of the building is covered with ceramic products of the local fire-clay factory.

From Husovo náměstí you pass in the West the vast plot of the **Brewery Ltd.** and the malthouse — **mark Rakovar** — and on a side-path you reach the cemetery with an archaic wooden belltower. In its proximity there is the grove of urns with the mortal remains of the famous singers **Emil and Charles Burian.**

From the High Gate you enjoy best the wonderful view on the town, that formerly only filled the narrow valley of Rakovník-brook and that now-a-days stretches far up to the horizon with the vast plot of its factories in the West. The rapidly developing factory of the firm **František Otta,** soap-, artificial grease- and glycerine-factory, towers with its mighty concrete-buildings above this quarter. Other important firms are: the machine-works and the foundry of the firm **Engineer Jaroslav Vltavský,** the bicycle-factory **»Stadion«,** the Rakovník Ceramik Works **»Keram«** and the large **»Hospodářské Družstvo«** and the **distillery** of this company. In the background of these factories there are the beautiful buildings of the **Masaryk district hospital** and the newly built **Štefánik barraks** after the designs of the architect B. Hübschmann. From the High Gate you see the wonderful lime-tree avenue along the Rakovník-brook and the fo-

Továrna firmy František Otta na mýdlo, umělé tuky a glycerin. — Gebäude der Seifen-, Kunstfette- und Glycerinfabrik Franz Otta. — Les bâtiments de la maison François Otta, usine de savon, corps gras artificiels, glycérine. — Building of the firm Francis Otta, manufactory of soap, artificial grease and glycerine.

rests of Křivoklát sheltering one of the most charming corners of Rakovník: the up-to-date installed **Tyrš bath.**

We have to mention respectfully the starters of the different factories, who were working very hard and who began with very small means: František Otta, engineer Jaroslav Vltavský, etc. The industry which they promoted is now a credit not only to the town but to all the Czecho-Slovakian industry.

He who is interested in the development of Czecho-Slovakian industry will surely visit the **Rakovník fire-clay factory,** famous all over the world for its fire-clay plates, the glazed abacuse, façade-plates and stove-tiles. It is the most important enterprise of Rakovník, founded in 1883, in the midst of inexhaustible and best fitted raw material-layers. The factory rose rapidly and its products went off quickly not only on the homemarket but abroad, too. You'll find Rakovník floorplates and abacuses in numerous public buildings, hotels, baths, hospitals — in Europe and in countries across the sea. After the Great War the factory was enlarged and perfected with regard to technics; now-a-days it is one of the most up-to-date installed factories. Its trade-mark »Rako« is of world's renown. The enterprise occupies nearly 1400 employees and workmen. The yearly capacity is: 1½ millions cbm of glazed abacuses, 400.000 cbm of floor-plates and 300 trucks of stove-tiles and façade-ceramics. The economic importance of the works is not only the possibility to work for thousands of persons in the town and its surroundings, but also the promoting of an export concerning all our economy. The products of the works have been improving the standard of building and equipment from the point of point of view of civilisation and hygiene.

If we succeeded in calling your attention to Rakovník, **we heartily invite you to come to see our town.**

Good-bye for the present.

Votice.

»Boží Hrob.« — »Das Gottesgrab.« »Le Saint Sépulcre.« — »The Holy Sepulchre.«

Votice leží na státní silnici — mezinárodní autostráde — a železniční hlavní trati, jež obě vedou z Prahy do Tábora na Vídeň. Jsou bohaté historicky i přírodními krásami. Sídlili zde asi od pol. 13. stol. do pol. 16. stol. rytíři Otičtí z Otic. Od r. 1604 až do r. 1618 patřily Kašparu Kaplíři ze Sulevic, popravenému r. 1621 v Praze na Staroměstském náměstí. Město má radnici ze 17. stol., na náměstí **barokní sousoší** z I. pol. 18. stol. a v ul. Čsl. legií **řím.-katol. kostel,** již r. 1350 farní. Na starém zámku s cennými florentinskými štíty je **deska Kaplířova.** Památný **klášterní chrám** z r. 18631. Klášter se honosí **cennou knihovnou a náhrobky.** Na hřbitově klášterním je Boží Hrob, vystavený z kamene dle vzoru v Jerusalémě r. 1685. **Okolí města** s bohatými lesy a panenskou přírodou, kopcovitým terénem vábí v létě zdravým vzduchem, v zimě svahy horské hosti lyžaře. **Odbor KČS. turistů ve Voticích** vyznačil a tabulkami opatřil cesty, vedené takměř výhradně mimo silnice. Z Prahy do Votic je denně 9 spojení s Prahou a 10 k Táboru. Z toho jsou tři rychlovlaky; v sobotu, v neděli a v jiných dnech weekendo-

Votice v květu. — Votice zur Blütezeit. — Votice au temps de la floraison. — Votice in blossom.

vých jezdí několik vlaků dalších. Ve Voticích je **spořitelna města Votic, Okresní hospodářská záložna a První občanská záložna.**

Z průmyslových podniků jmenujeme: **Starozámecký pivovar, lihovar, mísírna lihu a benzinu** firmy O. Bloch a zeť, **octárna** firmy M. Klein a syn, moderně zařízena; **parní pily** velkostatku v Opalí a Em. Vrzala, s výrobou dřevité vlny, **hospodářské družstvo, strojírny** Arnošta Melichara a Ant. Vrzala, tři **autodílny** a **cementárna.** Dostatek **obchodů a živností** uspokojí potřeby **nejnáročnějších letních hostí.** Navštívíte-li Votice, nebudete litovati. Jsou vyhledávány stále více turisty a letními hosty. V tom směru vyniká zejména ozdravovna **»Amerika«.** Krásy votických hor nadchly malíře **Ant. Slavíčka,** který po dva roky bydlel **v Hostišově** a v **Oldřichovsi** k obrazu »Horská Ves« a k řadě jiných, umístěných v Moderní galerii. Malíři **Panuška, Satra** a jiní zvěčnili idylická zákoutí horská, zvláště v okolí oblíbeného sídla spisovatele **Dra. Jana Herbena — Hostišova.** Kraj votický je bohat kopci a horami, z nichž je daleký rozhled. Nejvýše vévodí hora **Mezivrata** 712 m. n. m., na níž vystoupil též **první president Osvoboditel T. G. Masaryk** 15. srpna 1919.

Votice.

Votice (Wotitz) liegt an der von Prag nach Tábor und Wien führenden Staatsstrasse (Intern. Autostrade) und Haupteisenbahnstrecke.

Die Stadt ist reich an historischen und Natur-Schönheiten. Etwa von der Hälfte des 13. Jahrhunderts bis Mitte des 16. Jahrhunderts siedelten hier die Ritter Ottitz von Ottitz. Vom Jahre 1604 bis 1618 war die Stadt Besitz des Kaspar Kaplíř von Sulewitz, welcher im Jahre 1621 auf dem Altstädter Ring in Prag hingerichtet wurde.

»Amerika« - letovisko u Votic. — »Amerika« - eine Sommerfrische bei Votice. — »Amerika« - villégiature près de Votice. — »Amerika« - summer resort near Votice.

Die Stadt Votice hat ein **Rathaus** aus dem 17. Jahrhundert, am Marktplatz befindet sich eine **Statue im Barockstil** aus der ersten Hälfte des 18. Jahrhunderts und in der Strasse der čsl. Legionen eine **römisch-kat. Pfarrkirche** aus dem Jahre 1350. Auf dem mit wertvollen florentinischen Schildern geschmückten alten Schlosse ist eine **Kaplíř-Gedenktafel** angebracht. Die historische **Klosterkirche** stammt aus dem Jahre 1631. Das Kloster selbst besitzt eine wertvolle **Bibliothek** und **alte Grabmale.** Auf dem Klosterfriedhof befindet sich das »Gottesgrab«, welches im Jahre 1685 nach dem Muster jenes in Jerusalem, aus Stein erbaut wurde.

Die **Umgebung der Stadt** ist reich an Wäldern und jungfraulicher Natur, welche mit ihrem hügeligen Terrain im Sommer durch gesundes Klima Erholungsbedürftige, im Winter infolge geeigneter Abhänge Skisportler anzieht. Die Ortsgruppe des **Klub der čsl. Touristen** in Votice hat alle, Strassen fast durchwegs meidende Wege sorgfältig markiert und mit Tafeln ver-

sehen. Es besteht eine täglich neunmalige Verbindung mit Prag und eine zehnmalige mit Tábor. In diesen **Bahnverbindungen** sind drei Eilzüge eingerechnet; an Samstagen, Sonntagen und sonstigen Weekendtagen verkehren noch einige weitere Züge.

In Votice befinden sich drei **Geldinstitute:** die »Städtische Sparkasse«, die »Landwirtschaftliche Bezirks-Vorschusskasse« und die »Erste bürgerliche Vorschusskasse«.

An **Industrieunternehmungen** sind vorhanden: die **Altschloss-Brauerei,** die **Spiritusbrennerei,** die **Spiritus und Benzin-Mischanstalt** der Firma O. Bloch & Schwiegersohn, die modern eingerichtete **Essigfabrik** der Firma M. Klein & Sohn, die **Dampfsägewerke** der Gutsherrschaft in Opolí und jene der Firma Em. Vrzal mit Holzwolle-Erzeugung, die **Landwirtschaftliche Genossenschaft,** die **Maschinenfabrik** des Ernst Melichar und Anton Vrzal, drei **Autowerkstätten** und eine **Zementfabrik.** Eine genügende Anzahl von **Geschäften** und **Gewerbebetrieben** ermöglichen die Befriedigung selbst der **anspruchvollsten Sommergäste.**

Wenn Sie Votice besuchen, werden Sie dies nie bereuen, denn die Stadt Votice wird immer mehr und unter von Touristen und Sommerfrischlern aufgesucht. Zum **Sommeraufenthalt** kann in erster Linie die Sommerfrischen- und Erholungskolonie **»Amerika«** empfohlen werden.

Der Maler **Ant. Slavíček,** welcher zwei Jahre in **Hostišov und Oldřichov** wohnte, wurde durch die Schönheit der Voticer Berge für das Bild »Bergdorf« und andere Kunstwerke, welche in der Modernen Galerie ausgestellt wurden, begeistert. Die Maler **Panuška, Satra** u. a. verewigten die idyllischen Bergpartien, besonders jene der Umgebung des Wohnsitzes des beliebten Schriftstellers **Dr. Johann Herben-Hostišov .**

Die vielen Berge und Hügel der Voticer Gegend, welche einen weiten Rundblick gewähren, überragt der Berg **»Mezivrata«** (712 m ü. d. M.), welchen am 15. August 1919 auch der **Präsident-Befreier T. G. Masaryk bestiegen** hat.

Votice.

La ville de Votice est située sur la route d'Etat Prague—Tábor—Vienne (autostrade internationale) ainsi que sur la ligne princpiale du chemin de fer.

La ville est riche en beautés historiques et naturelles. Du milieu du 13e siècle environ jusqu'au milieu du 16e il y avait les chevaliers Otic d'Otic. De 1604—1618 la ville était la propriété de Kašpar Kaplíř de Sulevice, exécuté en 1621 sur la Place de l'Ancienne Ville à Prague (Staroměstské nám.)

La ville de Votice possède un **hôtel de ville** du 17e siècle, une **statue en style baroque** sur la place du marché du commencement du 18e siècle et dans la rue des légions tchécoslovaques une **église paroissiale catholique romaine** de l'année 1350. Sur le vieux château orné d'écus précieux florentins il y a une **plaque commémorative** en l'honneur de **Kaplíř. L'église** historique **du couvent** date de l'année 1631. Le couvent même renferme une **bibliothèque** de prix **et de vieilles pierres tumulaires.** Au cimetière conventuel il y a le »Saint Sépulcre« construit de pierre en 1685 d'après le modèle de celui à Jérusalem.

Les environs de la ville sont riches en forêts et en bautés, de la nature vierge. Le terrain montueux attire, grâce à son climat salubre, des villégiateurs en été et, grâce aux possibilités favorables de pratiquer le ski, des sportsmen en hiver. Le **Club des Touristes Tchécoslovaques** à Votice a indiqué soigneusement tous les sentiers évitants les grandes routes le plus possible et il les a pourvus de poteaux indicateurs. Le service avec Prague se fait neuf fois par jour et avec Tábor dix fois, ci-inclus trois trains exprès. Les samedis, dimanches et les autres jours de vacances le nombre des trains est encore augmenté.

Il y a trois **banques** à Votice: La »caissse municipale d'épargne«, la »caisse agricole de prêts du district«, la »première caisse civile de prêts du district«, la »première caisse civile de prêts«.

Comme **entreprises industrielles** nous mentionnons: la **brasserie du vieux château, la distil-**

Starý zámek. — Altes Schloss.
Le vieux château. — The old castle.

lerie d'alcool, l'établissement de mélange d'alcool et d'essence, de la maison O. Bloch et Gennere, la **vinaigrerie,** adaptée à la page, de la maison M. Klein et Fils, les **scieries à vapeur** des grands propriétaires à Opolí et celles de la maison Em. Vrzal avec production de laine de bois, **l'union coopérative agricole,** les **ateliers de construction** de la maison Arnošt Melichar et Antonín Vrzal, trois **ateliers d'autos,** une **usine de ciment.** Un nombre assez grand de **magasins** et d'autres **établissements industriels** satisfera même **les goûts les plus difficiles** des **villégiateurs.**

Si vous visitez Votice, vous ne vous en repentirez point, car la ville de Votice est fréquentée de plus en plus de touristes et de villégiateurs. Un **séjour d'été** plaisant est surtout la villégiature »**Amerika**«, colonie d'agrément.

Le peintre **Antonín Slavíček,** qui habitait deux années à **Hostišov** et **Oldřichovice.** fut inspiré par les belles montagnes de Votice de créer son tableau »Village montueux« ainsi que d'autres chefs- d'oeuvre, exposés dans la galerie moderne. Les peintres **Panuška, Satra** etc. ont immortalisé les montagnes pittoresques, surtout celles à proximité de la résidence de l'auteur populaire, **Dr. Jan Herben-Hostišov.**

Les nombreuses montagnes, et collines de la région de Votice, qui offrent une perspective magnifique, sont couronnées de la montagne de **»Mezivrata«** (712 m au-dessus du niveau de la mer). Le **Président-Libérateur T. G. Masaryk** entreprit le 15 août 1919 l'ascension de cette montagne.

Votice.

Votice lies on the state-street leading from Prague to Tábor and Vienna (international motoring-road) and on the main railway-line.

The town is rich in historical and natural beauties.

About the midst of the 13th. century to the midst of the 16th. the Lords Otic of Otic settled there. From 1604 to 1618 the town belonged to Kašpar Kaplíř of Sulevice, who was executed on the Old Town's Square in Prague (Staroměstské náměstí) in 1621.

The town of Votice has a **Townhall** dating from the 17th. century; on the market-place there is a **statue in baroque style** from the first half of the 18th. century and in the street of Čsl. legií a **Roman-Catholic Parish-church** from the year 1350. At the old castle, adorned with valuable Florentine escutcheons, a **Kaplíř memorial tablet** was put up. The historical **Conventual Church** dates from 1631. The monastery has a valuable **library** and **old tombstones.** On the conventual cemetery there is the »Holy Sepulchre«, built in stone after the model of the Sepulchre in Jerusalem (1685).

The surroundings of the town are rich in forest and primeval nature, attracting by their lovely terrain persons needing recreation in summer and a lot of skiers by their beautiful slopes in winter. The section of the **Club of čsl. Tourists** in Votice carefully indicated all the paths avoiding the main-roads and supplied them with tablets. Nine times a day there is a connection with Prague and ten times with Tábor. There are three fast trains included in this **railway-connection;** on Saturdays, Sundays and holidays there are still other trains.

The town of Votice has three **financial institutes:** The Municipal Savings-bank, the Agricultural District Loan- Bank-Society and the First Civil Loan-Bank.

Industrial enterprises are: The **Old Castle Brewery,** the **distillery,** the **alcool- and petrol mixing establishment** of the firm O. Bloch and Son-in-law, the up-to-date equipped **vinegar-factory** of the firm M. Klein and Son, the mechanical sawmills of the owners of the estate in Opolí and those of the firm Em. Vrzal with a wood-wool manufactory, the **Agricultural Association,** the **Machine-Works** of the firm Arnošt Melichar and Antonín Vrzal, three **workshops for cars** and **cement-works.** A sufficient number of **shops** and other **trade-establishments** enable the prompt service of **guests.**

If you visit Votice you will never regret it as the town of Votice is more and more frequented by tourists and summer-guests. A very nice **summer - resort** is above all the **»Amerika«** settlement which is to be recommended as a summer-resort and place for recreation.

The painter **Antonín Slavíček,** who stayed two years in **Hostišov** and **Oldřichoves,** was inspired by the beauty of Votice mountains to create his picture »Mountain-Village« as well as other works of art, exhibited in the Modern Gallery. The painters **Panuška, Satra** etc. immortalised the idyllic mountain sceneries, especially those in the vicinity of the popular author's **Dr. Jan Herben Hostišov's** home.

The numerous mountains and hills of Votice region allowing a wonderful perspective are overlooked by **»Mezivrata«** mount (712 m above sea-level), which was ascended August 15th. 1919 by the **President-Liberator, T. G. Masaryk.**

Benešov

u Prahy.

Josef Šuma.

Uprostřed mezi Prahou a Táborem jest město Benešov. Leží na trati státní dráhy Praha—Vídeň, s odbočkou Vlašim—Dolní Kralovice. Městem probíhají dvě státní silnice Jihlavská a Táborská; kromě zmíněných železničních trati má dobrá autobusová spojení na všechny strany. Do světové války mělo město 531 domů. Po státním převratu se utěšeně rozvíjí, takže má nyní skoro

1000 domů a téměř 9.000 obyvatel, Je sídlem okres. úřadu, okres. soudu, poštovního úřadu s telegrafem a nepřetržitou celoděnní telef. službou, berní správy, berního úřadu, ředitelství státního velkostatku Konopiště, telegraf. praporu a školy pro důstojníky v záloze. Z větších podniků jsou zde: státní pivovar, továrna na pluhy, drátěná pletiva, usně, 2 lihovary, hospodářské družstvo, 2 cihelny, elektrárna a vodárna. Peněžní obchody obstarávají: Městská spořitelna, Okresní záložna hospod., Česká průmysl. banka, Lidová zemědělská, Občanská a živnost. záložna. Pro vzdělání žactva jest v městě chlapecká i dívčí obecná a měšťanská škola, stát. reál. gymnasium, hospodář. a hospodyň. škola. Pro učně všech řemesel odbor. živnosten. škola pokračovací s dílnami.

O cizince je v městě dobře postaráno: 3 moderně zařízené hotely (Na Knížecí, Na Poště, U Nigrinů), 18 hostinců a 2 vinárny. V Sokolovně vkusně upravená turistická noclehárna (19 lůžek), poblíž města »Na Sladovce« moderně upravené koupaliště. Dvě lékárny, okres. nemocnice (chirurgické a inter. oddělení) a 13 lékařů.

Benešov má krásné okolí jako: zámek Konopiště s parky, zámek Lišno, Posázaví s četnými hrady a tvrzemi a památný Blaník.

Benešov založen byl asi r.1048 českým vladykou Benedem (Benešem), který se stal zakladatelem rodu Benešoviců. Rod ten vládl v Benešově do r. 1311. Do r. 1590 patřilo město rodu pánů ze Šternberka. Roku toho připadl Benešov Archlebovi z Kunovic. V dalších letech vystřídalo se v panství Benešova několik rodů. Tak do r. 1622 Hodějovští z Hodějova. Po bitvě bělohorské stal se držitelem města Albrecht z Valdštýna. Roku 1623 koupil panství Konopišťské s městem Benešovem Pavel Michna z Vacínova. R. 1701 František Karel, hrabě Přehořovský z Kvasejovic. Týž založil r. 1702 latinské školy koleje Piaristické s kostelem sv. Anny. R. 1715 stal se majitelem Jan Josef, hrabě z Vrtby. Jeho nástupce František Josef, hrabě z Vrtby r. 1800 zbavil město Benešov roboty a poddanství za 10.000 zl. Od této doby jest Benešov městem svobodným.

Benešov

bei Prag.

Von Josef Šuma.

Die Stadt Benešov liegt auf der halben Strekke Prag—Tábor und an der Staatsbahn Prag—Wien, mit der Zweigbahn Benešov—Vlašim—Dolní Kralovice. Die Stadt wird von zwei Staatsstrassen, der Iglauer und Táborer, durchkreuzt. Ausser den erwähnten Bahnstrecken gibt es gute Autobusverbindungen nach allen Richtungen. Bis zum Weltkrieg hatte die Stadt 531 Häuser. Nach dem Umsturz entwickelte sie sich in erfreulicher Weise, so dass sie jetzt ungefähr 1000 Häuser mit beinahe 9000 Einwohnern hat. Die Stadt ist Sitz der Bezirksbehörde, des Bezirksgerichtes, eines Post- u. Telegraphenamtes mit ununterbrochenem ganztägigen Telephondienst, der Steueradministration u. des Steueramtes. Hier befindet sich ebenfalls die Direktion des staatlichen Grossgrundbesitzes Konopiště, das Telegraphenbataillon und die Schule für Reserveoffiziere. Von älteren Unternehmungen wären zu erwähnen: Die staatliche Brauerei, eine Fabrik zur Erzeugung von Pflügen, Drahtgeweben und Leder, zwei Spiritusbrennereien, die landwirtschafliche Genossenschaft, zwei Ziegeleien, das Elektrizitäts- und das Wasserwerk.

Folgende Banken besorgen den Geldverkehr: Die städtische Sparkasse, die landwirtschaftliche Bezirksvorschusskasse, die tschechische Industrialbank, die landwirtschaftliche Volksbank, die bürgerliche und die Gewerbevorschusskasse. Zur Bildung der Schuljugend befindet sich in der Stadt eine Volks- und Bürgerschule für Knaben und Mädchen, ein Staatsrealgymnasium, eine Landwirtschaft- und Haushaltungsschule. Für Lehrlinge aller Handwerke ist die fachliche Gewerbefortbildungsschule mit eigenen Werkstätten bestimmt.

Für die Fremden wird in der Stadt gut gesorgt: 3 modern eingerichtete Hotels (Na Knížeci, Na Poště, U Nigrinů), 18 Gasthäuser und zwei Weinstuben. Im Sokolgebäude befindet sich eine geschmackvoll ausgestattete Touristenherberge (19 Betten), unweit der Stadt in

Benešov: Portál chrámu sv. Anny. — Portal der Sct. Anna-Kirche. — Portail de l'église St. Anne. Porch of St. Anne's Church.

Benešov: Celkový pohled. — Gesamtansicht. — Vue totale. — Total view.

Benešov wurde ungefähr im Jahre 1048 von dem tschechischen Edelmann Bened (Beneš) gegründet, welcher der Begründer des Benešover Geschlechts wurde. Dieses Geschlecht herrschte bis zum Jahre 1311 in Benešov. Dann gehörte die Stadt bis zum Jahre 1590 der Familie der Herren von Sternberg. In diesem Jahre fiel Benešov dem Archeb von Kunovice zu. In späteren Jahren wechselten einige Geschlechter in der Herrschaft über Benešov ab. So regierten dort bis zum Jahre 1622 die Hodějovští z Hodějova. Nach der Schlacht beim Weissen Berge war Albrecht von Valdštýn (Wallenstein) Besitzer der Stadt. Im Jahre 1623 kaufte Paul Michna von Vacínov die Herrschaft Konopiště mit der Stadt Benešov. Im Jahre 1673 kaufte die Stadt Georg Ludwig, Graf von Sinzendorf, im Jahre 1711 Franz Karl, Graf Přehořovský von Krasejovice. Derselbe gründete im Jahre 1702 die Lateinschulen den Piaristenkollegs mit der Hl. Annakirche. Im Jahre 1715 war Jan Josef, Graf von Vrtba Eigentümer der Stadt. Sein Nachfolger Franz Josef, Graf von Vrtba befreite im Jahre 1800 die Stadt Benešov von Robot und Knechtschaft gegen eine Zahlung von 10.000 Gulden. Seit jener Zeit ist Benešov eine freie Stadt.

»Na Sladovce« ein modern hergerichteter Badeplatz. Ferner gibt es hier zwei Apotheken, ein Bezirkskrankenhaus (chirurgische und interne Abteilung) und 13 Aerzte.

Benešov hat eine sehr schöne Umgebung wie z. B. das Schloss Konopiště mit seinen Parkanlagen, das Schloss Lišno, Posázaví mit zahlreichen Burgen und Festen, sowie den denkwürdigen Blaník.

Pomník št. kpt. F. Malkovského na hřbitově v Benešově. — Denkmal des Stabskapitäns F. Malkovský auf dem Friedhof in Benešov. — Le monument du capitaine-major F. Malkovský au cimetière à Benešov. — The monument of the captain-major F. Malkovský on the Benešov cemetery.

Benešov — Konopiště.

Benešov

près de Prague.

Par Josef Šuma.

La ville de Benešov se trouve à mi-chemin entre Prague—Tábor. Elle est située sur la ligne de chemin de fer d'Etat Prague—Vienne, avec la ligne secondaire Benešov—Vlašim—Dolní Kralovice. Deux routes d'Etat croisent la ville, celle de Jihlava et celle de Tábor. Outres les lignes de chemin de fer, déja mentionnées, il y a une bonne communication d'autobus en toutes les directions. Jusqu' à la guerre mondiale la ville avait 531 maisons. Après le coup d'Etat elle prit un essor inoui, de sorte qu' elle a à présent 1000 maisons environs avec presque 9000 habitants. La ville est siège des magistrats et du tribunal d'arrondissement, du bureau de poste et de télégraphe avec service téléphonique ininterrompu pendant tout le jour, de l'administration et du bureau des contributions. Il y a également la direction de la grande propriété publique de Konopiště, le bataillon télégraphique, l'école pour officiers de la réserve. Des entreprises plus anciennes il faut citer: La brasserie d'Etat, une usine de charrue, filigrane, cuir, deux distilleries d'alcool, la société agricole, deux tuileries, l'usine municipale d'éclairage électrique, la conduite d'eau.

Les banques suivantes se chargent des affaires d'argent: La caisse municipale d'épargne, la caisse agricole de prêts du district, la banque industrielle tchèque, la banque agricole du peuple, la caisse de prêts civique et industrielle. Pour l'éducation de la jeunesse il y a dans la ville une école primaire et primaire supérieure de garçons et filles, un collège professionnel, une école agricole et ménagère. Pour les apprentis de tous les métiers, il y a l'école spéciale industrielle de perfectionnement avec ses propres ateliers.

On y a pris grands soins des étrangers: 3 hôtels modernes (Na Knížecí, Na Poště, U Nigrinů), 18 auberges ainsi que deux tavernes. Dans le bâtiment du Sokol il y a une auberge de touristes, équipée avec du goût (19 lits) et non loin de la ville un établissemtnt moderne de bains. En plus il y a deux pharmacies, un hôpital d'arrondissement (section chirurgique et interne), 13 médecins.

Benešov a de très beaux environs, tels que le château de Konopiště avec ses parcs, le château de Lišno, Posázaví avec de nombreux châteaux et forteresses ainsi que Blaník mémorable.

La ville de Benešov fut fondée en 1048 environ par le gentilhomme tchèque Bened (Beneš) qui devint fondateur de la descendance de Benešov. Cette famille régnait à Benešov jusqu' à 1311. Ensuite la ville appartenait à la famille des seigneurs de Šternberk jusqu' à Archeb de Kunovice. Plus tard quelques familles différentes y régnèrent. Jusqu' à 1622 les Hodějovští z Hodějova en étaient les proprietaires et après la bataille de Bílá Hora Albrecht de Valdštejn (Wallenstein). En 1623 Paul Michna de Vacínov achète la propriété de Konopiště avec la ville de Benešov. En 1673 la ville fut acquise par George Louis, comte de Sinzendorf et en 1711 par François Charles, comte Přehořovský de Kvasejovice. Ledit comte fonda en 1702 les écoles latines du collège des piaristes avec l'eglise Ste. Anne. En 1715 Jan Joseph, comte de Vrtba, était propriétaire de la ville. Son successeur François Joseph, comte de Vrtba, délivrait la ville de la corvée et de la servitude contre la somme de 10.000 florins. Depuis ce temps- la Benešov devint ville libre.

Pohled na rybník v Konopišti. — Der Teich im Schlosse Konopiště. — L'étang près du château de Konopiště. — The pond near Konopiště castle.

Benešov

near Prague.

By Josef Šuma.

The town of Benešov is just in the middle between the railway-line Prague—Tábor. It is situated on the State-line Prague—Vienna with the branch-line Benešov—Vlašim—Dolní Královice. Two Stateroads cross the town, i. e. Jihlava and Tábor-road. Besides the already mentioned railway-lines there is a favourable bus-connection into all directions. Before the Great War the town had only 531 houses. After the overthrow, however- it developed in a favourable way and has now at about 1000 houses with almost 9000 inhabitants. The town is the seat of the district-board, the district-court, the administration of taxes and the revenue-office. There is a post- and telegraphe-office with a continuous wholeday telephone service in the town, the administration of the State's large estates Konopiště, the telegraph-battalion and the school for officers in the reserve. From older enterprises we have to mention: the public brewery, a factory for the production of ploughs, wire-work and leather, two distilleries, the agricultural association, two brick-yards, the electric- and the water-works.

Financial institutions: The Municipal Savings-bank, the Agricultural District Loan-Society, the Czech Industrial Band, the Agricultural People's Bank, the Civil- and the Industrial Loan-Society. For the youth there are in the town: an elementary- and a higher elementary-school for boys and girls, a public college for modern subjects, an agricultural school and one for housekeeping. The professional trade continuing-school is for apprentices of all professions.

Tourists are well provided for in the town. They will find three up-to-date hotels (Na Knížecí, Na Poště, U Nigrinů), 18 inns and two wine-rooms. In the Sokol-building there is a tastefully furnished tourist's inn (19 beds) and in the proximity of the town an up-to-date bathing-establishment. Two dispensaries, a district-hospital (surgical and internal section) and 13 physicians.

The town of Benešov has wonderful surroundings, e. g. Konopiště-castle with its beautiful parks, Lišno-castle, Posázaví with numerous manors and forts as well as the remarkable Blaník.

Benešov was founded about 1048 by the Czech Lord Bened (Beneš), who became the ancestor of the Benešov-family. This noble house reigned over the town to 1311. Afterwards Benešov belonged to the Lords of Šternberk till 1590, then it came to Lord Archleb of Kunovice. In the following years different families reigned over Benešov, e. g. Lords Hodějovští z Hodějova unto 1622. After the battle of Bílá Hora Albrecht of Valdštýn (Wallenstein) was the owner of the town. In 1623 Paul Michna of Vacínov bought the estate Konopiště with the town of Benešov. In 1673 Count Georg Ludwig of Sinzendorf bought it and in 1701 Count Francis Charles Přehořovský of Kvasejovice. He was the founder of the Latin-schools of the Piarists' College with St. Anne's Church. In 1715 the town belonged to Count Jan Josef of Vrtba. His successor Count Francis Joseph of Vrtba released the town from corvée and menial service for a payment of 10.000 florins. Since this time Benešov has been a free town.

Mladá Boleslav,

město tisícileté kultury - metropole Pojizeří.

Bylo rušno a hlučno r. 1334 v Ml. Boleslavi za panování krále Jana Lucemburského, koruny rytířstva. To r. 1334 a v následujících letech se pilně vyměřovalo a budovalo nové město na plá-

Mladá Boleslav. Panoráma s hradem. Panorama mit der Burg. Panorama avec le château. Panorama with the castle.

ní před hradem, kam pan Jan z Michalovic dal přenésti město z Podolce při Klenici, kde trvalo sice již několik století, ale nemohlo se rozšířiti pro nedostatek místa v sevřeném údolí.

Po tomto novém založení Ml. Boleslav rychle vyrostla v pěkné kamenné gotické město, jehož středověkou malebnost si dovedeme vymalovati ve své obraznosti. Jádrem Starého města bylo (a jest) prostorné náměstí, jehož trojúhelníkový tvar odpovídá přesně ostrohu nad Jizerou a Kleňici. Staré domy chovají ještě tu a tam gotický oblouk, ostění, kružbu, skrovné zbytky dávných dob.

Ponenáhlu stavěly se domy i před hradbami na severovýchodní straně města a řadily se kolem náměstí, jímž probíhá cesta k Turnovu a Jičínu. Tak vzniklo Nové město s novoměstským náměstím, dnes Švehlovým. Kamenné hradby s bránou mezi oběma městy zmizely a obě města splynula v jedno.

Hlasatelem starobylosti a znakem Mladé Boleslavě jest šerá kamenná budova hradu na pískovcové skále. Byl to hrad knížecí, Přemyslem Boleslavem II. založený, správní, vojenské a hospodářské středisko širého kraje zeměpanského, nad nímž vládla knížata a králové čeští od pokoření a zabrání země charvatské.

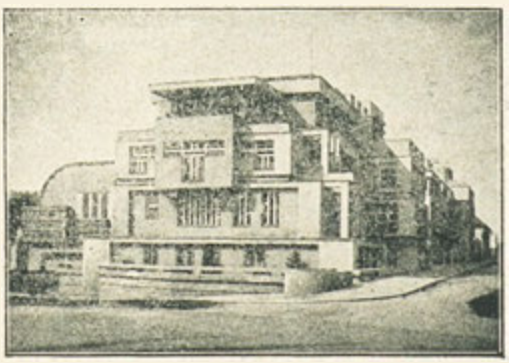

Zemská škola průmyslová. — Die Landes-Gewerbeschule. — L'école professionnelle du pays. — The central technical school.

Hrad přešel v majetek rodu Markvarticů, který službami panovníkům, majetkem a vážnosti vyšinul se k předním rodům šlechtickým v Čechách. Jeden z nich postavil za Boleslaví na skále nad Jizerou hrad Michalovce, podle něhož se páni zvali z Michalovic.

Jejich dědici, páni Tovačovští z Cimburka a páni Krajířové z Krajku, přestavěli hrad boleslavský v renesanční zámek. V 17. století měl býti zbořen, ušel tomu, ale přece byl zpustošen, takže byl skoro zříceninou, až v XVIII. věku Marie Terezie přestavěla jej v kasárny, jež obrátily jej v zasmušilou, sešlou budovu, jež volá po záchraně.

Vedle hradu nejpamátnější budovou jest bývalý veliký sbor bratrský, dnes museum, svědek nejskvělejšího období v dějinách města. Byl postaven v XVI. stol. přes stálé zákazy, překážky a pronásledování církve Českých bratří, po nichž byl nejen sborem, ale i synodní katedrálou. Čeští bratří, k nimž se hlásila většina obyvatelstva, povznesli a proslavili město.

Měli zde tiskárnu, z níž vyšly krásné tisky renesančního rázu. Jiří Kezelius Bydžovský napsal mladoboleslavskou kroniku, kterou vydalo město jako čestnou publikaci. V museu mezi bohatými sbírkami jsou převzácné kancionály z r. 1509 a 1572.

Děkanský kostel P. Marie byl zbudován ve slohu gotickém, v době husitské byl upraven v duchu renesance, barok vtiskl mu dnešní podobu. Má krásnou křtitelnici z r. 1489 a krásnou gotickou monstranci z r. 1468.

Stará radnice na Staroměstském náměstí (do nedávna Krajský soud) o 2 věžích byla postavena v l. 1554—59 s bohatou výzdobou renesanční, avšak požáry a nešetrná ruka ji o ni připravily. Dnes jest umístěna v pietně upravených a zajímavých místnostech museum odboje. Ostatní části starého soudu ustoupí brzo stavbě nové budovy pro okresní úřad, při čemž radnice bude upravena pietně i na svém vnějšku.

Nová radnice na Komenského náměstí byla postavena v letech šedesátých minulého věku a je při ní staré klasické gymnasium. Chová též městskou obrazárnu.

Vzácnou památkou jest bývalý hřbitov u sv. Havla na Švehlově náměstí. Mezi náhrobky jest mnoho starožitných a uměleckých pomníků. Le-

ží tu matka Bedřicha Smetany. Na hřbitov vstupuje se pěknou tepanou branou. Se hřbitova malebný pohled do sadů Legií a na protější skále stojící moderní budovu obchod. akademie.

Starobylou budovou je dům Císařských jinak Zilvárovský, podle bydlících tu českých šlechticů, zvaný též Templ, nyní sbor čsl. církve, v Krajířově ulici na baště s vyhlídkou do údolí Jizery.

Moderní čtvrti rozkládají se na straně severní a východní města. Středem jsou Masarykovy sady, kde svěžest a krása květin, stromů, ozdobných soch a architektury spojuje se v celek nevšedního účinu.

Ze Švehlova náměstí vede široká Rašínova ulice, kolem zdařilé budovy obchodní akademie do Tyršových sadů s bronzovým pomníkem tvůrce Sokolstva a s monumentální budovou krajského soudu. Nedaleko stranou stojí nové Benešovy národní školy.

Kromě sadů na náměstích honosí se Ml. Boleslav rozsáhlými Sady Legií při Klenici, kde se střídají půvaby sadové, lesní a skalní s malebnými pohledy na město. Rušno je zde v létě na tennisových dvorcích a v zimě na kluzišti.

Po staletém útisku habsburském Mladá Boleslav obrodila se prací věrných a obětavých buditelů k novému bohatému, národnímu životu, jenž se rozvíjí volně ve svobodném státě. Město má velké úkoly před sebou, dané mu polohou, dějinami a vůlí řady schopných veřejných pracovníků.

Průmysl mladoboleslavský usadil se blíže nádraží při Jizeře, u stanice místní dráhy na severu města. Při Jizeře stojí cukrovar s rafinerií v Čejetičkách, nová Rolnická družstevní mlékárna, Pražská akumulátorka, těstárna »Suchar«, mlýny a Akciový lihovar a lučební továrna. Prázdné jsou dnes rozlehlé budovy tiskárny a tkalcovny firmy ing. Klinger, čekající, kdo využije jich pro průmysl. V přádelně firmy se pracuje.

U místní dráhy jest obrovský komplex budov Akc. společnosti automobilového průmyslu dř. Laurin a Klement, známka Škoda, dále Rolnická slévárna a strojírna, dř. Ant. Dobrý, moderní městská plynárna a jiné podniky průmyslové a obchodní.

O povznesení průmyslu, obchodu a dopravy pečují soustavně Národohospodářský ústav pro severovýchodní Čechy a Ústav pro zvelebení živností, které mají k disposici rozsáhlé výstavní sály a dílny.

O úvěr ve všech formách jest dobře postaráno v Ml. Boleslavi.

Pracují zde 3 bankovní filiálky, filiálka Národní banky československé a místní lidové ústavy peněžní. Jim stojí v čele Spořitelna města Ml. Boleslavě, která podporuje štědře ze svých ročních přebytků veřejně prospěšné kulturní podniky a zařízení a Okresní záložna hospodářská ve vlastní budově na Švehlově náměstí. Z družstevních úvěrních ústavů vyniká Živnostenská záložna v Železné ulici.

Školství mladoboleslavské jest na vysokém stupni rozvoje. Vedle dobře umístěných škol národních jsou zde 2 střední školy, (staroslavné gymnasium a reálka). Z odborných škol nejstarší jest Zemská škola průmyslová (dříve řemeslnická škola) s mistrovskými školami a vyšší školou strojnickou pro letectví a automobilismus. Zemská škola rolnická, obchodní akademie, obchodní škola od r. 1912, Odborná škola pro ženská povolání (rodinná škola) s Ústavem pro vzdělání učitelek domácích nauk a Zemská škola hospodyňská. Nový jest Zemský ústav pro úchylné děti s internátem.

Doprava jest dobře opatřena, neboť železnice, silnice i ulice vyhovují kladeným na ně požadavkům. Hlavní nádraží v Čejetičkách, křižovatka několika tratí, má dobré spojení s měs-

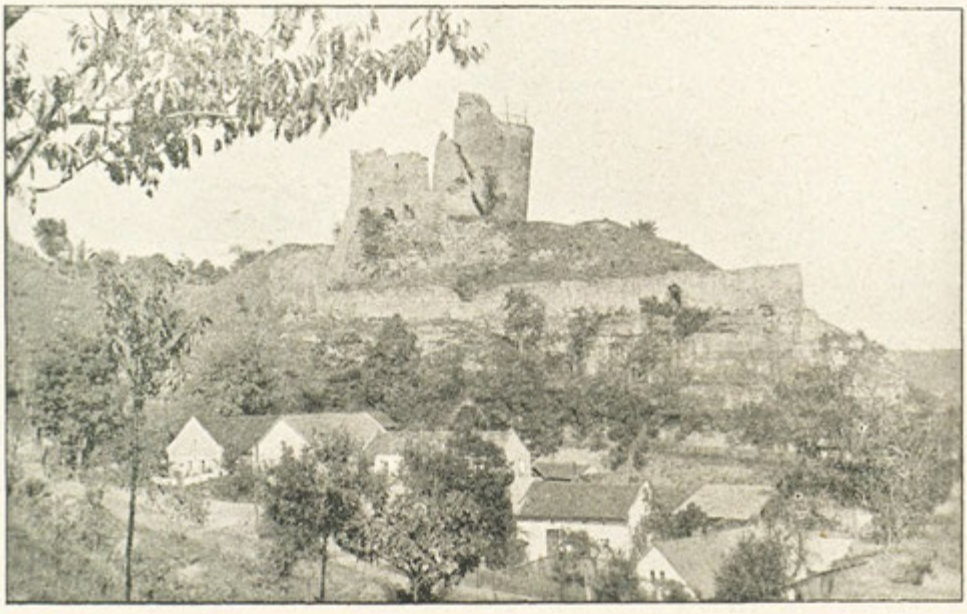

Michalovice.

Divadlo a Sokolovna.
Das Theater und die Sokolturnhalle.
Le théâtre et le gymnase »Sokol«.
The theatre and the Sokol-gymnastic-hall.

tem, auty, autobusy a místní drahou. Pěší užívají zastávky »Město«. Státní silnice jsou vydlážděny, za městem asfaltovány a betonovány.

O splnění hlásících se potřeb dopravních pracují zkušení a přičinliví činitelé.

Samospráva městská i okresní má za sebou dobrou vykonanou práci a před sebou promyšlený pracovní program, o jehož uskutečnění se přičiňují svornou prací zástupci všech politických stran na radnici v okresním domě. Dobré finanční hospodářství města, vedené pevnou rukou starosty města Karla Šeráka, umožňuje prováděti nákladné veřejné stavby v městě.

Turistika. Okolí města jest bohato na památky historické, umělecké, technické a přírodní, které lákají hosty. Dobře značené turistické cesty jsou pro každého spolehlivým průvodcem. Nad městem za luhami strmí nad Jizerou zříceniny hradu Michalovice s věží »Putnou«, upravenou na rozhlednu s přírodním a ovocným sadem kolem. Od hradu přes řeku za vsí Debří nad Jiz. leží Josefův Důl s velkou továrnou »Kosmonosy« na tištěné látky. V parku skvělý zámek Leitenberků, nyní obecní dům. 4 km severně od města na státní silnici do Turnova leží pod zalesněnou a geologicky zajímavou Babou město Kosmonosy se Zemským ústavem duševně chorých a se stavebními památkami Černínů z Chudenic (loreta). Též jižně od Ml. Boleslavě jsou místa známá a navštěvovaná. Kaple Vinecká jest vzácnou památkou románského umění. Letovisko Krusko má mohutný železniční viadukt a za ním vypíná se obnovený gotickorenesanční zámek Stránov. Na druhé straně Jizery poutá zrak zřícenina Hrádku. Ještě doleji na Jizeře rozkládají se mohutné družstevní závody v Dražicích nad Jizerou, pod zříceninou hradu téhož jména, který postavili i s kaplí ve dvoře biskupové z Dražic.

Nad Ml. Boleslaví vypíná se na východě táhlý hřeben Chlum, 366 m s velkolepým výhledem na Český ráj, Středohoří a Krkonoše. Na jeho jižním svahu leží Sýčina s památným kostelem a Dobrovice, známé činností Hynky z Valdštejna a rafinerií cukru a odtud 1½ hod. k jihu leží památné Jablkynice se Smetanovým museem v myslivně, na kraji známé obory Loučeňské, Thurn-Taxisů. Zde v myslivně turistická noclehárna. Mladá Boleslav jest východiskem Zlaté stezky Českého ráje.

Hosté, turisté a cizinci najdou v Ml. Boleslavi dobré ubytování, stravu i nápoje, úpravné společenské místnosti a zahrady. Jmenujeme grandhotel Věnec, hotel »Vysoký« a »Bičík«, plzeňskou restauraci U Hasmanů a restauraci v Záložně a jiné hostince velmi dobrého zvuku.

Kulturně jest Ml. Boleslav skutečně ohniskem kraje. Útulné městské divadlo (nápis »V umění síla života«) se Štursovými sochami postaveno r. 1912 zásluhou ochotnického spolku »Kolár«. Připravuje se jeho rozšíření. Pěvecký spolek Boleslav oslavil r. 1937 osmdesáté výročí svého založení. »Klub přátel umění« umožňuje svými podniky přístup ke krásnu hudebnímu, výtvarnému i dramatickému. Rušný spolkový život doplňuje a zpestřuje živé nepřestávající úsilí měšťanstva mladoboleslavského, které se hlásí k duchovnímu i hmotnému umění národa československého, přispívajíc svými silami k jeho pokroku a rozmnožení.

Mladá Boleslav,

die Stadt tausendjähriger Kultur - die Metropole des Isergebietes

Es ging lebhaft und lärmend während der Herrschaft des Königs Johann von Luxemburg in Mladá Boleslav zu. Im Jahre 1334 und in den folgenden Jahren wurde fleissig vermessen und die neue Stadt auf der Ebene vor der Burg gebaut, wohin Herr Jan z Michalovice die Stadt von Podolec bei Klenice umsiedeln liess, wo sie wohl einige Jahrhunderte hindurch bestanden hatte, aber in dem geschlossenen Tale sich nicht ausbreiten konnte.

Nach dieser Neugründung wuchs Mladá Boleslav rasch zu einem schönen steinernen, gotischen Städtchen empor, dessen mittelalterlich malerischen Charakter wir uns leicht vorstellen können. Den Kern der Altstadt bildete und bildet der geräumige Marktplatz, dessen dreiecki-

Krajský soud.
Das Kreisgericht.
Le tribunal de l'arrondissement.
The district-court.

ge Gestalt genau der Landzunge an der Iser und Klenice entspricht. Die alten Häuser weisen hier und da noch gotische Bogen, Spitzen, Masswerke auf, geringe Ueberbleibsel alter Zeiten.

Künder der Altertumlichkeit und Wappen von Mladá Boleslav ist das graue Steingebäude der Burg auf dem Sandsteinfelsen. Es war eine Fürstenburg, von Přemysl Boleslav II. gegründet, das Verwaltungs-, Militär- und Wirtschaftszenturm des weiten landesherrlichen Kreises, über welchen die böhmischen Fürsten und Könige regierten, von der Unterwerfung und Einnahme der kroatischen Länder ab.

Die Burg ging in den Besitz des Geschlechtes Markvartic über, welches sich durch seine den Herrschern erwiesenen Dienste, seinen Besitz und seine Würdigkeit zu den ersten böhmischen Adelsgeschlechtern erhob. Einer der Markvartic errichtete bei Boleslav auf dem Felsen an der Iser die Burg Michalovice, nach welcher sich die Herren von Michalovice nannten.

Ihre Erben, die Herren Továčovští z Cimburka und die Herren Krajířové z Krajku bauten die Boleslaver Burg zu einem Renaissance-Schloss um. Im 17. Jahrhundert sollte es eingerissen werden, entging dem, wurde jedoch so verwüstet, dass es fast eine Ruine war, als im 18. Jahrhundert Maria Theresia das Schloss zu einer Kaserne umbauen liess, wodurch es in ein düsteres, heruntergekommenes Gebäude verwandelt wurde, das nach Rettung ruft.

Nebst der Burg ist das denkwürdigste Baudenkmal das ehemalige Colleg der Böhmischen Brüder, Zeuge des glänzendsten Zeitraumes in der Geschichte der Stadt. Es wurde im 16. Jahrhundert, trotz ständigen Verboten, Hindernissen und Verfolgungen der Böhmischen Brüder-Gemeinde errichtet, für welche es nicht nur Sammelpunkt sondern auch Synodal-Kathedrale war. Die Böhmischen Brüder, zu denen sich die Mehrheit der Einwohnerschaft bekannte, haben die Stadt berühmt gemacht.

Sie hatten hier eine Druckerei, aus welcher schöne Drucke im Renaissancestil hervorgingen. Jiří Kezelius Bydžovský schrieb die Chronik von Mladá Boleslav, welche von der Stadt als Ehrenpublikation herausgegeben wurde.

Im Museum befinden sich unter reichhaltigen Sammlungen überaus seltene Kanzionalien aus den Jahren 1509 und 1572.

Die Dechanteikirche der Jungfrau Maria wurde im gotischen Still errichtet, zur Hussitenzeit im Geiste der Renaissance geändert, das Barock gab ihr das heutige Gepräge. Sie hat ein herrliches Taufbecken aus dem Jahre 1489 und eine prachtvolle gotische Monstranz aus dem Jahre 1468.

Das alte Rathaus auf dem Altstädter Marktplatz (bis vor kurzer Zeit Kreisgericht), mit 2 Türmen, wurde in den Jahren 1554—1559 mit reichem Renaissance-Schmuck errichtet, aber Brände und schonungslose Hände beraubten es dieser Zierde. Jetzt ist ein Teil der Verzierungen in den pietätvoll eingerichteten Räumen des Befreiungs-Museums untergebracht. Ein Teil des alten Kreisgerichtes wird bald dem Neubau der Bezirksbehörde weichen müssen, bei welcher Gelegenheit auch das alte Rathaus von aussen hergerichtet werden wird.

Ein kostbares Denkmal ist der ehemalige Friedhof zu St. Gallus auf dem Švehlovo náměstí. Hier sind viele altertümliche und künstlerische Grabsteine, auch die Ruhestätte der Mutter Bedřich Smetanas. Zum Friedhof gelangt man durch ein schön geschmiedetes Tor. Vom

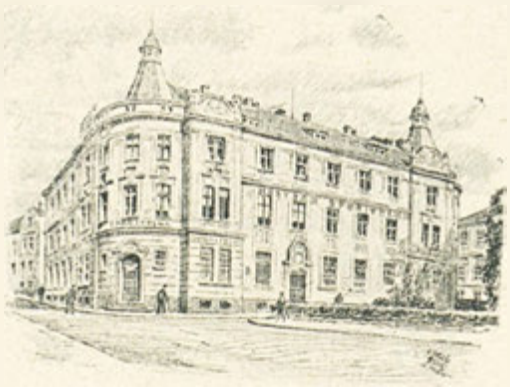

Městská spořitelna. — Städtische Sparkasse. — Caisse municipale d'épargne. — Municipal savings-bank.

Radnice. — Das Rathaus. — L'hôtel de ville. — The Town-hall.

Friedhof malerischer Ausblick in den Park der Legionen und auf den am gegenüberliegenden Felsen stehenden Neubau der Handelsakademie.

Auf der Nord- und Ostseite der Stadt breiten sich die modernen Viertel aus. Den Mittelpunkt bilden die Masaryk-Parkanlagen, wo die Frische und Schönheit der Blumen und Bäume im Verein mit schmückenden Statuen ein nicht alltägliches, harmonisches Ganze ergeben.

Vom Švehlovo náměstí führt die breite Rašínová ulice an dem Gebäude der Handelsakademie vorbei zu den Tyrš-Anlagen mit dem Bronzedenkmal des Sokol-Schöpfers und dem Monumentalbau des Kreisgerichts. Unweit davon die neuen Beneš Volksschulen.

Ausser den Parkanlagen auf den grossen Plätzen kann sich die Stadt des weitausgedehnten Parks der Legionen rühmen, wo die Reize des Waldes und der Anlagen mit den malerischen Ausblicken auf die Stadt abwechseln. Hier herrscht lebhaftes Treiben im Sommer auf den Tennisplätzen, im Winter auf dem Eislaufplatz.

Znak města. — Das Stadtwappen. — Les armes de la ville. — The city-arms.

Die Industrie hat sich im Norden der Stadt bei der Station der Lokalbahn niedergelassen. An der Iser steht die Zuckerfabrik u. die Raffinerie von Čejetičky, die neue Rolnická družstevní mlékárna, die Prager Akkumulatorenfabrik, die Teigwarenfabrik »Suchar«, Mühlen und die Aktien-Spiritusbrennerei und Chemische Fabrik. Dagegen sind die weitausgedehnten Gebäude der Druckerei und Weberei der Firma Klinger leer und warten auf Beschäftigung. In der Spinnerei wird gearbeitet.

An der Lokalbahn befindet sich der Riesenkomplex der Gebäude der Aktiengesellschaft für Automobil-Industrie, vormals Laurin u. Klement, Marke Škoda, ferner die landwirtschaftliche Giesserei u. Maschinenfabrik, vormals Ant. Dobrý, die moderne städtische Gasanstalt und andere Industrie- u. Handelsunternehmungen.

Für die Hebung der Industrie, des Handels u. des Transportgewerbes sorgen systematisch das Volkswirtschaftliche Institut für Nordost-Böhmen und das Institut zur Förderung der Gewerbe, denen ausgedehnte Ausstellungssäle und Werkstätten zur Verfügung stehen.

Touristik. Die Umgebung der Stadt ist reich an historischen, künstlerischen, technischen und natürlichen Erinnerungen, welche die Fremden anlocken. Gut markierte Wege, sind jedermann verlässliche Führer. Oberhalb der Stadt, hinter den Wiesen, dämmert an der Iser die Ruine der Burg Michalovice mit dem Turm »Putna«, renoviert zu einem Aussichtsturm mit Blumen- und Obstgärten ringsum. Von der Burg über der Fluss weiter hinter dem Dorfe Debří n. J. liegt Josefův Důl mit der grossen Fabrik Kosmonos für gedruckte Stoffe. Im Park das herrliche Schloss der Leitenberk, jetzt Gemeindehaus. Vier Kilometer nördlich der Stadt an der Staatsstrasse nach Turnov liegt unterhalb der bewaldeten und geologisch interessanten »Baba« die Stadt Kosmonos mit dem Landesinstitut für Geisteskranke und den Baudenkmälern der Černín von Chudenic (Loretto). Auch im Süden von Mladá Boleslav gibt es bekannte und viel besuchte Orte. Die Kapelle Vi-

necká ist eine seltene Denkwürdigkeit romanischer Kunst. Die Sommerfrische Krusko hat einen mächtigen Eisenbahnviadukt, hinter welchem sich das renovierte Schloss Stránov im gotischen Renaissancestil erhebt.

Auf der anderen Seite des Flusses fesselt den Blick die Ruine Hrádek. Noch weiter an der Iser breiten sich die mächtigen genossenschaftlichen Betriebe von Dražice n. Jizerou aus, unter den Ruinen des gleichnamigen Schlosses, welches die Bischöfe von Dražice mit der Kapelle im Schlosshofe erbaut hatten.

Gäste, Touristen und Fremde finden in Mladá Boleslav gute Wohnung, Verplegung, schön eingerichtete Gesellschaftsräume und Gärten. Wir nennen das Grandhotel »Věnec«, Hotel »Vysoký« und Hotel »Bičík«, das Pilsner Restaurant »U Hassmanů«, das Restaurant in der Záložna und andere Gaststätten von sehr gutem Ruf.

Mladá Boleslav,

Ville de civilisation millénaire, métropole du district de Jizera.

Pendant le règne du roi Jean de Luxembourg c'était a Mladá Boleslav une période pleine de vivacité et de bruit. En 1334 et dans les années suivantes on bâtissait et construisait diligemmemt la nouvelle ville dans la plaine devant le château où le seigneur Jan de Michalovic fit transporter la ville. D'abord elle s'était trouvée pendant plusieurs siècles à Podolec près de Klenive ,mais elle ne pouvait pas s'étendre dans la vallée étroite.

Après cette fondation nouvelle Mladá Boleslav prit un essor rapide et devint une belle petite ville gothique à caractère pittoresque et médiéval. Le centre de l'ancienne ville est toujours la grande place du marché, dont la forme triangulaire correspond exactement au pays sur Jizera et Klenice. Les vieilles maisons montrent ça et là un arc gothique ou bien une pointe, petits signes d'antant.

Un des caractéristiques de l'époque archaique de Mladá Boleslav est le bâtiment gris en pierres du château qui se trouve sur le rocher de grès. Autrefois c'était un château princier, fondé par Přemysl Boleslav II., centre de l'administration, du militaire, de l'économie du cercle étendu régalien, sur leqel régnaient les princes et les rois de la Bohême, depuis la soumission et la conquête des pays croates.

Ensuite le château devint propriété de la famille de Markvartic qui appartenait à la premiere noblesse de la Bohême, grâce à ses services loyaux, ses biens, sa dignité. Lun d'entre eux coustruisit pres de Boleslav le château de Michalovice sur le rocher sur Jizera. C'est de ce château que les seigneurs de Michalovice ont prit leur nom.

Leurs héritiers, les seigneurs Tovačovští de Cimburk et les seigneurs Krajířové de Krajek ont transformé le château de Boleslav en château en style renaissance. Au 17e siècle on avait l'intention de le démolir, mais avant de réaliser ce plan, le château fut ravagé tellement qu'il était presqu' une ruine, lorsqu' au 18e siècle Maria Thérèse le fit transformer en caserne et le changea ainsi en un bâtiment sombre et déchu, qui devrait être restauré.

Museum, vnitřek. — Das Innere des Museums.— Intérieur du musée. — The interior of the museum.

Kaple ve Vinci. — Kapelle in Vince. — La chapelle à Vince. — The chapel in Vince.

Outre le château le monument d'architecture le plus mémorable est l'ancien collège des frères de la Bohême, témoin de la splendide période de l'histoire de la ville. Il fut construit au 16e siècle par la communauté des frères de la Bohême ,malgré les défenses permanentes, les obstacles, les persécutions. C'était non seulement le centre de cette communauté, mais encore la cathédrale synodale. Les frères de la Bohême, auxquels appartenaient la plupart des habitants, ont rendu célèbre la ville.

Ils y avaient une imprimerie de laquelle sortaient de belles oeuvres en style renaissance. Jiří Kezelius Bydžovský écrivit la chronique de Mladá Boleslav, publiée de la ville, comme publication honoraire. Dans le musée il y a parmi les riches collections des cansionaux rares des années 1509 et 1572.

L'église décanale de la Ste. Vierge fut construite en style gothique, changée au temps des Hussites conformément à la renaissance, le baroque lui donna enfin son cachet actuel. Elle possède de magnifiques fonts baptismaux de l'année 1489 ainsi qu' une belle monstrance gothique de 1468.

Le vieil hotel de ville sur l'ancienne place du marché (ancien tribunal de district), avec ses deux tours, fut construit dans des années 1554—1559 et pourvu de riches ornements en style renaissance. Des incendies et des malfaiteurs l'ont privé cependant de cette parure. A présent une partie des ornements se trouve dans les salles pieusement installées du museé de la délivrance.

Le vieux tribunal de district cédera bientôt partiellement au bâtiment nouveau des magistrats d'arrondissement et on veut également restaurer la façade du vieil hôtel de ville.

Un monument précieux est l'ancien cimetière St. Gallus, situé sur Švehlovo náměstí. Il y a beaucoup de pierres tumulaires archaïques et artistiques ainsi que la dépouille mortelle de la mère de Bedřich Smetana.

On parvient au cimetière par une belle porte forgée. Du cimetière on jouit d'une vue magnifique sur le parc des Légions et sur le nouveau bâtiment de l'école de commerce, qui surgit sur le rocher d'en face.

Les quartiers modernes s'étendent du côté nord et est. Le parc Masaryk en est le centre et la beauté des fleurs et des arbres ensemble avec des statues gracieuses y forme un cadre charmant et spécial.

De Švehlovo náměstí l'avenue Rašinová passe près de l'école de commerce et aboutit au parc Tyrš avec le monument en bronze du fondateur du Sokol et le bâtiment monumental du tribunal de district. Non loin de là se trouvent les nouvelles écoles primaires Beneš.

Outre les parcs sur les grandes places la ville peut se vanter du parc étendu des Légions, où le charme de la forêt et du parc alterne avec les

Obchodní akademie ze sadů čsl. legií. — Die Handelsakademie, gesehen vom Park der čsl. Legionen. — L'école de commerce, vue du parc des Légions tchécoslov. — The commercial school, seen from the park of Czecho-Slovakian Legions.

perspectives pittoresques sur la ville. Quelle gaieté en été sur les courts de tennis et en hiver sur la patinoire.

L'industrie réside au nord de la ville près de la gare locale. Près de la Jizera se trouve la sucrerie et la raffinerie de Čejetický, la nouvelle Rolnická družstevní mlékárna (laiterie), l'usine de pâte alimentaire »Suchar«, l'usine d'accumulateurs de Prague, des moulins, la distillerie par actions d'alcool, l'usine chimique. Les bâtiments étendus de l'imprimerie et de la tisseranderie de la maison Klinger sont vides au contraire et attendent des temps plus favorables; la filature est en activité.

Près de la gare locale se trouvent les bâtiments gigantesques de la société anonyme d'industrie d'autos, (ancienne maison Laurin et Klement, marque déposée Škoda), ensuite la fonderie agricole et les ateliers de construction, ancienne maison Ant. Dobrý, l'usine moderne de gaz, ainsi que d'autres établissements d'industrie et de commerce.

L'institut agricole de la Bohême du nord-est et l'institut de l'encouragement pour les métiers, qui possèdent des salles d'exposition et des ateliers étendus, se chargent systématiquement de l'encouragement de l'industrie, du commerce, du transport.

Tourisme. Les environs de la ville sont riches en souvenirs historiques, artistiques et de la nature, qui attirent les étrangers. Des chemins soigneusement indiqués sont à la disposition des touristes. Au-dessus de la ville, derrière les prés, il y a sur la Jizera la ruine du château de Michalovice avec la tour »Putna« transformée en belvédère avec des jardins et des vergers tout autour. De l'autre côté de la rivière derrière le village de Debří n. J. se trouve Josefův Důl avec la grande usine Kosmonos pour tissus imprimés. Au parc le château superbe des Leitenberk, à présent maison communale.

A quatre kilomètres de distance, du côté nord, sur la route d'Etat vers Turnov se trouve au-dessous de »Baba« boisée et intéressante au point de vue géologique la ville de Kosmonos avec la maison d'aliénés et les monuments des Černins de Chudenic (Loretto). Du côté sud de Mladá Boleslav il y a également des places connues et fréquentées. La chapelle de Vinecká est une curiosité mémorable d'art roman. La villégiature de Krusko a un viaduc de chemins de fer puissant, derrière lequel surgit le château renouvelé de Stránov.

De l'autre côté de la rivière il y a la ruine de Hrádek. Près de la Jizera s'étendent les grands bâtiments de la société de Dražice n. J., au-dessous des ruines du château de même nom, construit par les évêques de Dražice ensemble avec la chapelle de la cour du château.

Les touristes trouveront à Mladá Boleslav du beau logement, de la bonne nourriture, des hôtels élégants comme p. e. le Grand hôtel Věnec, l'hôtel »Vysoký«. l'hôtel »Bičík«, le restaurant de Plzeň »U Hassmanů«, le restaurant dans la záložna et d'autres auberges de bonne réputation.

Mladá Boleslav,

the town of a thousand years' old civilisation, the metropolis of Jizera-district.

During the reign of King John of Luxemburg there was much tumult and bustle in Mladá Boleslav. In 1334 and in the following years land was surveyed and the new town was built in the plain in front of the manor, where Lord Jan of Michalovic removed the town of Podolec near Klenice; many a hundred years the town had existed there, but in the narrow valley it could not extend.

After this new foundation Mladá Boleslav quickly developed into a beautiful small Gothic town and still now-a-days we can easily picture its medieval character. The centre of the old town has been always formed by the vast market-place; its triangular shape exactly corresponds to the neck of land on Jizera and Klenice. Now and then you see old houses with ogives and Gothic points, small remainders of olden times.

A real sight is the gray stone-building of the manor on the sandstone-rock, with the coat-of-arms of Mladá Boleslav, a token of days gone by. It had been a prince's palace, built by Přemysl Boleslav II., an administration-, military- and economic-centre of the vast district, appertaining to the sovereign. It was governed by the Czech princes and kings since the subjection and the conquest of the Croatian lands.

Later the manor became the property of the Markvartic family; this noble house rendered many a good service to the sovereigns, it was very rich and it became soon one of the most prominent Czech noble families. One of them built the Michalovice manor on a rock near Jizera, and therefore the family was called »Michalovice«.

Their successors, the Lords of Tovačovští of Cimburk and the Lords Krajířové of Krajek rebuilt the Boleslav-manor to a Renaissance castle. In the 17th. century it was going to be demolished, it escaped from this lot but it was so devastated that it was almost a ruin when in the 18th. century Maria Theresia rebuilt the castle; now it was changed into barracks and became a gloomy building.

Besides the manor the most interesting monument of olden times is the ancient college of the Bohemian Brethren, a witness of the most splendid epoch of the town's history. It was built in the 16th. century in spite of permanent interdictions, difficulties and persecutions of the Bohemian Brotherhood and it was not only a meetingplace but at the same time the synodal cathedral. Many of the citizens belonged to the Bohemian Brethren and the town became famous for their sake. They had a printing-office there and printed beautiful books in Renaissance-style. Jiří Kezelius Bydžovský wrote the chronicles of Mladá Boleslav, published by the town as a publication of honour. In the museum there are valuable collections with rare prints dating from 1509 and 1572.

Our Lady's Deanery-Church was built in Gothic style and rebuilt in Renaissance during the Hussite times, but the Baroque gave it its now-a-days aspect. It has a wonderful christening-font (1489) and a marvellous Gothic monstrance (1468).

The old town-hall on the market-place (till recently the district-court), with 2 towers was built with rich Renaissance ornaments in the years 1554—1559, but large fires and cruel hands robbed these agalmas. At present a part of these ornaments is in safety in the museum. One part of the old district-court will have to make way to the new building of the district-board and it has been planned to renovate then the facade of the old town-hall, too.

A very precious monument is the ancient St. Gallus' cemetery on Švehlovo náměstí. There are many archaic and artistic tombstones as well as the grave of Bedřich Smetana's mother. The gate of the cemetery is a beautiful work of forged iron. From the cemetery there is a fine view on the park of the Legions and the up-to-date building of the commercial academy on the opposite rock.

In the North and East of the town there are the modern quarters and in their centre the Masaryk-park, where freshness and beauty of flowers and trees, combined with charming statues, form a harmonious picture.

From Švehlovo náměstí the large Rašínova ulice leads to Tyrš-park, passing the building of the commercial academy, with the bronze-statue of the Sokol-creator and the monumental edifice of the district-board. In its proximity there are the new Beneš-elementary-schools.

Besides the parks on the large squares the town may boast of the vast park of the Legions, where the charm of the forests and of the park alternates with picturesque views on the town. There is a brisk bustle on the tennis-courts in summer and on the skating rinks in winter.

In the north of the town close to the station of the local railway the industry settled down. On Jizera-river there is the sugar-factory and refinery, the new Rolnická družstevní mlékárna, the Prague accumulator factory, the paste-factory »Suchar«, mills and the distillery Ltd. and the chemical works. It is a pity to say that the vast buildings of the weaving-mill and the printing-establishment of the firm Klinger are abandoned and waiting for a new occupation; the spinning-mill is in full working order.

Near the local railway there are the immense buildings of the autocar-works Ltd. (formerly Laurin and Klement, mark Škoda), the agricultural foundry and the machine-works, formerly Ant. Dobrý, the up-to-date municipal gas-works and numerous other industrial and trade enterprises.

The Political Economic Institute for N. E. Bohemia and the Institute for Promotion of Trade systematically care for the development of industry, trade and transport: vast exhibition-halls and work-shops are at their disposal.

T o u r i n g. The surroundings of the town are rich in historical, artistic and technical reminiscences, attracting many strangers. Well indicated paths are reliable guides for everybody. Above the town, behind the meadows of the Jizera, dreams the ruin of the castle of Michalovice with the tower »Putna«, renovated to be a look-out tower with a beautiful flowergarden and an orchard round about. Behind the village of Debří n. J. there lies the large factory Kosmonos, producing printed materials. In the park there is the splendid castle of the Leitenberk, now-a-days the parish workhouse. Four km. north of the town on the State-road to Turnov beyond the geologically interesting »Baba« there lies the town of Kosmonos with the public lunatic asylum and the monuments of the family Černín of Chudenic (Loretto). In the South of Mladá Boleslav, too, you'll find many well known and much frequented places. Vinecká-chapel is a rare work of Romanesque art. The

summer resort Kruško has a mighty railway-viaduct, in the background you see the renovated Stránov-castle in Gothic Renaissance style.

On the other side of the river, Hrádek-ruin attracts the attention. Along Jizera-river there are the mighty enterprises belonging to the association of Dražice n. J., below the ruins of the castle, built by the bishops of Dražnice with a chapel in the castle-yeard.

Guests, tourists and strangers will find board and lodging, beautiful halls and gardens in Mladá Boleslav. We only mention the Grandhotel Věnec, Hotel »Vysoký« and Hotel »Bičík«, the Pilsen-restaurant »U Hassmanů«, the restaurant in the záložna and other restaurants of renown.

Celkový pohled na Hořice.
Gesamtansicht von Hořice
Vue totale de Hořice.
Total view of Hořice.

Hořice

v Podkrkonoší.

Okresní město Hořice v Podkrkonoší leží v severovýchodní části Čech na trati Hradec Králové—Jičín—Turnov. — Vyznačuje se hlavně pěknou krajinou a množstvím sochařských děl, umístěných v Masarykově Galerii Plastik i v přírodě. Má 9.000 obyvatel.

Starší část města s velikým náměstím je rozložena na úbočí nízkého hřebene — Chlumů, jenž svými zelenými svahy tvoří malebné pozadí města a poskytuje pěkné procházky a vyhlídky. Na východě dominuje městu osamocený vrch sv. Gottharda s památným kostelíkem, hřbitovy a sportovními hřišti. Novější část města rozbíhá se již do roviny, a to hlavně směrem jižním — k nádraží.

Hořice připomínají se jako vesnice již ve stol. XII. Ve stol. XIV. se staly poddanským městem a neměly nikdy hradeb. — R. 1423 bojoval na vrchu sv. Gottharda husitský vůdce Jan Žižka se svými odpůrci z řad českého panstva, jež slavně porazil. Na místě boje byla r. 1873 postavena Žižkova socha. Za války prusko-rakouské v r. 1866 byly Hořice delší dobu obsazeny pruským vojskem a jest zde pochováno mnoho zemřelých vojínů obou armád.

Význačnější stavby jsou: hlavní kostel s mohutným barokním portálem, barokní kostel na Gotthardě a na dolní části náměstí radnice v gotice 19. století. Z novějších staveb vynikají hlavně budovy národních škol, obchodní akademie, státní prům. školy sochařské a kamenické a Husova domu (opatrovna). Největší obytnou budovou města je v r. 1934 otevřená budova Invalidního asylu.

Pamětihodnosti.

Nejvíce návštěvníků láká Státní průmyslová škola sochařská a kamenická, založená r. 1884, jejíž budova je na hlavní — v Husově — třídě. V II. poschodí této školy je první část proslulé Masarykovy Galerie Plastik, v níž naleznete díla význačných českých sochařů v sádře, bronzu, mramoru nebo i jiné hmotě. Z nejvý-

Hřbitovní portál na Gotthardě. — Friedhofsportal am Gotthard. — Portail de cimetière sur la montagne Gothard. — Cemetery porch on Gothard-mount.

Pohled na Hořice ze Smetanových sadů. Ansicht von Hořice vom Smetana-Park aus. Vue de Hořice depuis le parc Smetana. View of Hořice from Smetana park.

znamnějších umělců jsou tu zastoupeny svými pracemi: Levý, Myslbek, Sucharda, Mařatka, Štursa, Šaloun, Kafka, Kocian, F. Bílek a Fr. Úprka. Z mladších vynikajících umělců: Horejc, Gutfreund, Dvořák, Šejnost a Březa. Z bývalých profesorů školy sochaři: Černil, Suchomel a Mára. — Množství prací pochází od četných bývalých žáků školy. Sbírka plastik je zpestřena i uměleckými obrazy různých autorů. Mezi nimi vyniká hlavně velký obraz »Divčí boj«, dílo hořického rodáka, historického malíře Petra Maixnera.

Druhé oddělení galerie je v přízemní budově na nádvoří v sousedství školních dílen. Tu jsou hlavně plastiky větších rozměrů a mezi nimi dvě nejcennější díla celé galerie: sousoší »Adama a Evy« z karrarského mramoru od V. Levého a dále rovněž mramorová socha »Hudby« od J. V. Myslbeka, otce české školy sochařské.

Třetí částí Galerie jsou plastiky umístěné v přírodě, a to hlavně ve Smetanových sadech. Z devíti soch, které zdobí tento park, cení se zvláště: sousoší »Husité na stráži« od Suchomela, fantastická podoba vládce hor »Krakonoše« od Šalouna, »Muž práce« v bronzu provedená socha dělníka zvedajícího těžký balvan, od téhož autora a konečně mistrný portrét českého malíře Mikuláše Aleše od Vyskočila. — Z četných jiných sochařských děl, která zdobí různé části města, zaujme diváka svou rozměrností a pojetím jistě Šalounův pomník »Jana Husa« před obchodní akademií.

Hudební pavilon ve Smetanových sadech. — Musikpavillon im Smetanapark. — Pavillon de musique dans le parc Smetana. — Band-stand in Smetana park.

Vrch sv. Gotthарda.

Vystoupíme-li na tento vrch, odkud je skvělý pohled na město, spatříme tu kromě uvedeného již kostelíka a pomníku Jana Žižky, opravdu vynikající dílo zdejší sochařské a kamenické školy — trojdílnou kamennou hřbitovní bránu s plastickou výzdobou. — I oba hřbitovy: starý a nový stojí za návštěvu, neboť je tu mnoho uměleckých náhrobků a pomníků. Na severní straně návrší, uprostřed umělé terasy tyčí se nad město 12 m vysoký Riegrův obelisk — pískovcový monolit.

Věž Samostatnosti.

Dosud nedokončeným velkolepým dílem je Věž Samostatnosti, budovaná na hřebeně Chlumů v prodloužení osy náměstí. V její dolní části zdobené reliefy s motivy ze zápasu českého národa za samostatnost, je zřízena pietní síň na paměť bojovníků ze světové války, horní část bude sloužiti turistům, aby se mohli lépe zadívati do kraje i na panorama Krkonoš.

Vycházky a výlety:

Z města je možno podnikati hojné pěkné výlety, zvláště severním směrem. Nejobvyklejší je vycházka na Dachova, kde město zřídilo veliké koupaliště. Vděčný polodenní výlet je do blízkých Lázní Bělohradu, nebo s použitím vlaku na bojiště z války r. 1866 u Sádové. Celodenní výlety jsou buď na vyhlídkovou horu Zvičinu nebo do Lázní Velichovek u Jaroměře. Hořice jsou též dobrým východiskem i do Českého ráje.

Dopravnictví a ubytování.

Spojení města z nádraží obstarává autobus ČSD. Stanoviště autodrožek je na náměstí. O příjemné ubytování a dobré stravování starají se čtyři hotely: moderně vypravený hotel »Beránek« s teplou a studenou vodou o 30ti poko-

Reklama firmy Jan Paclt. — Reklame der Firma Paclt. — Réclame de la maison Jan Paclt. — Publicity of the firm Jan Paclt.

jich a garážemi, »Saal«, »Koruna«, »Záložna« a četné dobré hostince.

Zdravotnictví.

V městě jest 7 praktických lékařů, 1 odborný zubní, 2 zubní technikové a okresní nemocnice. — Město je kanalisováno a má výtečnou vodu z městského vodovodu.

Průmysl.

Hořice mají dvě veliké tkalcovny, průmysl kamenický, kovodělný, brusírnu skla a výrobu hraček. Zde mají svůj původ proslulé »hořické trubičky« (desertní pečivo); znamenitou pochoutkou jsou dobré hořické uzeniny a chvalně známé zdejší pivo.

Firma **J. C. Müller** založena roku 1854 a její kamenické oddělení dodává přírodní brusy do průměru 300 cm pro specielní účely pilnikářské, nástrojařské pro broušení nástrojů, galalithu, rohu, specielní sklářské brusy pro krystalerii, válce na chattony, brusy Šajbařské atd. Sochařský pískovec bosirovaný a výrobky z pískovce. Telefon čís. 1. Pošt. spoř. účet čís. 375.

Firma **Jan Paclt,** tov. uzenářského zboží a vývoz šunek, Hořice v Podkrkonoší, nabízí Vám vždy čerstvé Ia uzeniny, spec. suchý salám zn. »Zvičina«, konservy. Jakostí zboží budete jistě spokojen.

Hořická mechanická tkalcovna a úpravna **R. Steinský — Sehnoutka,** Hořice v Podkrkonoší, Švehlova třída. Telefon č. 26. Továrna založena roku 1900. Od roku 1921 jest majitelem velkoprůmyslník pan R. Steinský - Sehnoutka, Hradec Králové. **Tkalcovna jest vybavena 640 stavy různých typů a zaměstnává cca 350 zaměstnanců a vyrobí ročně cca 4,500.000 m zboží.** Vyrábí převážně bavlněné zboží, jako: véby, šifony, damašky, grádle, batisty, opály, ručníkoviny, ubrusoviny, kapesníky, sypkoviny, popelíny, zefíry, deštníkoviny, roletové kepry, zimní barchety, flanely atd., též zboží z umělého hedvábí a vlny.

Akciová společnost pivovar a sladovna v Hořicích ustavena byla v roce 1871 s kapitálem 70.000.— zl.

V následujícím roce koupila od c. k. nadačního velkostatku stávající pivovar. Byl to pivovar ruční, primitivní, jednoduchého zařízení.

Průběhem doby a to hned v roce 1880 přikročeno ku stavbě moderního pivovaru, což uskutečněno postupně v roce 1885, 1886, 1901 a 1912, do které doby postaven pivovar nový moderní, na vaření piva parou s pohonem elektrickým i motory.

Původní akciový kapitál 70.000.— zl., t. j. 700 akcií à 100.— zl. byl postupně zvyšován a konečně nadhodnocením akcií zvýšen na Kč 1,200.000.— rozvržených na 1.500 akcií à Kč 800.—. Akcie tyto jsou v majetku 335 akcionářů, při čemž největšími akcionáři jsou Občanská záložna a město Hořice.

Podnik dobře prosperuje a jest význačným poplatníkem státu, města i okresu hořického; za dobu svého trvání uvařil celkem 950.429 hl piva a zaplatil na daních a dávkách 18,135.804.77 Kč.

Hořice, město kamenné krásy, zahrad a květů, zvou Vás k turistické návštěvě, k letnímu pobytu, k trvalému usídlení.

Hořice

v Podkrkonoší.

Die Bezirksstadt Hořice v Podkrkonoší liegt im nordöstlichen Teil Böhmens an der Strecke Hradec Králové—Jičín—Turnov. Sie ist bemerkenswert durch die schöne Umgebung und die grosse Zahl von Bildhauerarbeiten, die in der Masaryk Plastiken-Galerie und im Freien ausgestellt sind. Die Stadt hat 9000 Einwohner.

Der älteste Teil der Stadt mit dem grossen Marktplatz ist auf dem Abhange des niedrigen Chlum-Kammes ausgebreitet, der mit seinen grünen Hängen der Stadt einen malerischen Hintergrund verleiht und schöne Spaziergänge und Ausblicke bietet. Im Osten wird Hořice von dem einsamen St. Gotthard Berg mit der Gedächtniskirche, den Friedhöfen und den Sportplätzen beherrscht. Der neue Stadtteil läuft schon in die Ebene aus u. z. hauptsächlich in südlicher Richtung gegen den Bahnhof.

Bemerkenswerte Bauten sind: Die Hauptkirche mit dem mächtigen Barock-Portal, die Barock-Kirche auf dem St. Gotthard und das Rathaus im gotischen Still des 19. Jahrhunderts auf dem unteren Teil des Marktplatzes. Von den neueren Gebäuden sind hervorzuheben die Volksschulen, die Handelsakademie, die staatliche Gewerbeschule für Bildhauer- und Steinarbeiten und das Hus-Haus (Kindergarten). Das

grösste Wohnhaus der Stadt ist das im Jahre 1934 eröffnete Invaliden-Asyl.

Sehenswürdigkeiten:

Die meisten Besucher lockt die staatliche Gewerbeschule für Bildhauer- und Steinarbeiten, gegründet 1884, deren Gebäude an der Hauptstrasse — Husova třida — gelegen ist. Im zweiten Stock dieser Schule ist der erste Teil der berühmten Masaryk Plastiken-Galerie untergebracht, in welcher wir die bedeutendsten Werke tschechischer Bildhauer in Gips, Bronze, Marmor oder auch in anderem Material finden. Die hervorragendste Arbeit ist das grosse Gemälde »Der Mädchenkampf«, Werk eines Hořicer Landsmannes, des Historienmalers Petr Maixner.

Die zweite Abteilung der Galerie befindet sich im Parterre des Gebäudes im Hofraume, zunächst den Schülerwerkstätten. Es sind dies hauptsächlich Plastiken grösserer Dimensionen, unter ihnen die zwei kostbarsten Werke der ganzen Galerie: Die Gruppe »Adam u. Eva« in kararischem Marmor von V. Levý, ferner die Marmorstatue »Die Musik« von J. V. Myslbek, dem Vater der čechischen Bildhauerschule.

Die dritte Abteilung der Galerie bilden die im Freien aufgestellten Plastiken, hauptsächlich in den Smetana-Anlagen. Von den neuen Statuen, die den Park schmücken, werden als besonders wertvoll genannt: Die Gruppe »Hussiten auf der Wacht« von Suchomel, die phantastische Gestalt des Beherrscher der Berge »Rübezahl« von Šaloun, »Der Arbeitsmann« in Bronze ausgeführte Statue eines Arbeiters, einen schweren Block hebend, von demselben Kunstler und schliesslich das meisterhafte Porträt des čechischen Malers Mikuláš Aleš von Vyskočil. Von den zahlreichen Bildhauerarbeiten, welche verschiedene Stadtteile zieren, fesselt den Besucher durch Ausmass und Auffassung sicherlich Šalouns Denkmal »Jan Hus« vor der Handelsakademie.

Berg St. Gotthard.

Besteigen wir diesen Berg, der eine schöne Aussicht auf die Stadt bietet, erblicken wir ausser der bereits erwähnten Kirche u. dem Denkmal Jan Žižkas ein wirklich hervorragendes Werk der hiesigen Bildhauerschule — ein dreiteiliges steinernes Friedhofstor mit plastischem Schmück. Auch die beiden Friedhöfe, der alte

Údolí Bystřice. — Das Tal der Bystřice. — La vallée de Bystřice. — Bystřice-valley.

»Jánošík«.

und der neue lohnen des Besuches, denn es gibt hier viele künstlerische Grabhügel und Denkmäler. Auf der Nordseite der Anhöhe, inmitten der künstlichen Terrasse, erhebt sich, 12 Meter hoch, über der Stadt der Rieger Obelisk — ein Sandstein-Monolith.

Der Freiheits-Turm.

Ein grossartiges, bisher unvollendetes Werk ist der Freiheits-Turm, errichtet auf dem Kamm des Chlums in der Verlängerung der Marktplatz-Achse. Den unteren Teil schmucken Relief-Motive aus dem Befreiungskampfe des čechischen Volkes um seine Selbsständigkeit. Zum Andenken an die Kämpfer während des Weltkrieges ist eine Gedenkhalle errichtet. Der obere Teil wird den Touristen zum besseren Betrachten der Gegend und des Riesengebirgs-Panoramas dienen.

Spaziergänge und Ausflüge:

Die häufigsten Spaziergänge führen nach Dachov, wo die Stadt ein grosses Schwimmbad errichtet hat. Ein dankbares halbtägiges Ausflugsziel ist Bad Bělohrad oder mit der Eisenbahn auf das Schlachtfeld bei Sadova aus dem Kriege von 1866. Für ganztägige Ausflüge eignet sich der Aussichtsberg Zvičin oder das Bad Velichovky bei Jaroměř. Hořice ist auch ein guter Ausgangsort für Ausflüge in das böhmische Paradies.

Verbindung und Unterkunft:

Den Verkehr vom Bahnhof zur Stadt besorgt der Autobus der ČSD. Der Standplatz der Autodroschken befindet sich am Markt. Angenehme Unterkunft und gute Verpflegung besorgen 4 Hotels: Das modern eingerichtete »Beranek« mit 30 Zimmern, Garagen, kaltem und warmen Wasser, ferner die Hotels »Saal«, »Koruna«, »Záložna« und eine Anzahl guter Gasthäuser.

Gesundheitspflege:

In der Stadt gibt es 7 praktische Aerzte, einen Zahnarzt, zwei Zahntechniker, ferner ein Bezirks-Krankenhaus. Die Stadt ist kanalisiert u. hat ausgezeichnetes Wasser aus der städtischen Wasserleitung.

Šalounův »Krakonoš«. ve Smetanových sadech. Šaloun »Rübezahl« im Smetanapark. »Rubezahl« par Šaloun au parc Smetana. »Rubezahl« by Šaloun in Smetana park.

Industrie:

Hořice besitzt zwei grosse Webereien, Steinindustrie, Metallindustrie, Glasschleifereien, Erzeugung von Spielwaren. Von hier kamen die berühmten »Hořické trubičky«, Hořicer Waffeln, ein Dessert-Gebäck. Ein ausgezeichneter Leckerbissen sind die Hořicer Selchwaren und das bekannt gute hiesige Bier.

Die Aktiengesellschaft Brauerei und Mälzerei in Hořice wurde im Jahre 1871 mit einem Kapital von 70.000 Gulden errichtet. Im folgenden Jahre kaufte die Gesellschaft vom k. k. Fonds-Grossgrundbesitz das bestehende Bräuhaus. Es war dies ein einfach eingerichteter, primitiver Handbetrieb.

Im Laufe der Zeit, vornehmlich aber vom Jahre 1880 ab wurde an die Errichtung einer modernen Brauerei geschritten, die in den Jahren 1885 bis 1912 schrittweise zu einem zeitgemässen Betrieb einer Dampf-Bierbrauerei mit elektrischer Kraft umgestaltet wurde. Das ursprüngliche Aktienkapital wurde sukzessive auf Kč 1,200.000 erhöht.

Das Unternehmen prosperiert gut und ist ein hervorragender Steuerträger des Staates, der Stadt und des Bezirkes.

Die Firma **J. C. Müller,** Hořice, gegründet 1854 und ihre Steinmetz-Abteilung liefern Natur-Schleifsteine bis 300 cm für Spezialzwecke der Feilenhauer, Werkzeug-Schleifsteine zum Schleifen von Instrumenten, Galalith, Horn, Spezial-Glaser-Schleifsteine für die Kristallerie, Walzen für Chattons, Schleifsteine-Šajbař u. s. w. Bildhauer-Sandstein bossiert und Erzeugnisse aus Sandstein. Telefon Nr. 1. Postsparkassen Kto Nr. 375.

Die Firma **Jan Paclt,** Selchwaren-Fabrik und Schinken-Export, Hořice v Podkrkonoší offeriert stets frische prima Selchwaren, Spezial-Dauersalami Marke »Zvičina«, Konserven. Die Qualität der Ware wird Sie sicherlich zufriedenstellen.

Hořicer mechanische Weberei und Appretur **R. Steinský-Sehnoutka,** Hořice v Podkrkonoší, Švehlova třída. Telefon Nr. 26. Gegründet 1900. Seit 1921 Inhaber Grossindustrieller Herr R. Steinský-Sehnoutka, Hradec Králové. Die Weberei ist mit 640 Webstühlen verschiedener Typen ausgestattet, beschäftigt gegen 350 Angestellte und erzeugt jährlich etwa 4½ Millionen Meter Ware. Hauptsächliche Erzeugnisse sind: Baumwollwaren wie: Weben, Chiffone, Damaste, Gradel, Batiste, Opale, Handtuch- und Servietten-Stoffe, Taschentücher, Bettüberzüge, Popeline, Zephire, Schirmstoffe, Rouleauxkoper, Winterbarchente, Flanelle u. s. w. wie auch Waren aus Kunstseide und Wolle.

Hořice, die Stadt der steinernen Schonheit, der Gärten und Blüten, ladet Euch zum Besuche ein, sei es als Tourist zum Sommeraufenthalt, oder zum ständigen Wohnsitz.

Hořice

v Podkrkonoší.

La ville de district de Hořice v Podkrkonoši est située dans la Bohême du Nord-est sur la ligne de Hradec Králové—Jičín—Turnov. C'est une ville intéressante aux beaux environs et au grand nombre de sculptures qui se trouvent soit dans la galerie Masaryk de plastiques soit sous ciel ouvert. La ville à 9.000 habitants.

La partie plus ancienne de la ville avec la grande place Masaryk s'étend le long de la pente basse de la crête de Chlum, qui ne fait qu' approfondir le charme pittoresque de la ville par ses prés verdoyants tout en offrant de belles perspectives et promenades. A l'est la ville est dominée par la montagne solitaire St. Gothard avec l'église commémorative, les cimetières, les vélodrômes.

Le nouveau quartier se prolonge déjà dans la plaine, à savoir du côté sud vers la gare.

Starobylý kostel na Gotthardě. — Altertümliche Kirche auf dem Gotthard. — Église archaïqne sur la montagne Gothard. — Old church on Gothard-mount.

Bâtiments remarquables: L'église principale avec le portail puissant en style baroque, l'église baroque sur la montagne St. Gothard, l'hôtel de ville en style ogival du 19e siècle sur la place inférieure du marché. Des bâtiments plus récents il faut mentionner: Les écoles primaires, l'école de commerce, l'école industrielle d'Etat pour sculpteurs et tailleurs de pierres, la maison Hus (jardin d'enfants). Le plus grand immeuble de la ville est l'asile des invalides, inauguré en 1934.

Curiosités:

La plupart des visiteurs sont attirés par l'école industrielle d'Etat pour sculpteurs et tailleurs de pierres, située dans la rue principale, Husová třída. Dans le deuxième étage de cette école il y a la première partie de la galerie Masaryk de sculptures. Là nous pourrons admirer les chefs-d'oeuvre de sculpteurs tchèques en plâtre, bronze, marbre, etc. Le meilleur travail en est certainement l'oeuvre »Le Combat des Jeunes Filles« du peintre d'histoire Petr Maixner ,natif de la ville.

Le second département de la galerie se trouve dans le rez-de-chaussée du bâtiment dans la cour, non loin des ateliers de l'école. Ce sont surtout des plastiques plus volumineuses, parmi lesquelles il y a les deux oeuvres les plus précieuses de toute la galerie. C'est le groupe »Adam et Eve« en marbre de Carrara par V. Lévy, ensuite la statue en marbre »La Musique« par J. V. Myslbek, pere de l'école tchèque de sculpteurs.

Le troisième département de la galerie se compose des plastiques érigées en plein air, surtout dans le parc Smetana. Des nouvelles statues, décorant le parc, il faut citer les plus précieuses: Le groupe »Hussites de garde« par Suchomel, la figure fantastique du souverain des montagnes »Rubezahl« (Krakonoš) par Šaloun, le »Laboureur«, statue en bronze d'un ouvrier levant un bloc lourd par le même artiste, ensuite le portrait splendide du peintre tchèque, Mikuláš Aleš par Vyskočil. Des nombreuses sculptures ornantes les différents quartiers, c'est surtout le monument »Jan Hus« par Šaloun devant l'école de commerce qui attire le plus tout visiteur par son charme unique.

La montagne St. Gothard.

En faisant l'ascension de cette montagne, qui permet une belle perspective sur la ville, nous apercevons l'église mentionnée ci-dessus, le monument Jan Žižka ainsi qu' un chef- d'oeuvre de l'école des sculpteurs de la ville — un triple portail de cimetière en pierres, orné de plastiques. Les deux cimetières, l'ancien et le nouveau, sont également dignes d'être vus, car il y a bien des tombeaux et monuments intéressants. Du côté nord de la hauteur, au milieu de la terrasse artificielle, surgit l'obélisque de Rieger, monolithe en grès, haut de 12 mètres.

La Tour de Liberté.

Oeuvre grandiose mais incomplete jusqu' à présent est la Tour de Liberté, erigée sur la crête de Chlum comme prolongement de l'axe de la place du marché. La partie inférieure est ornée de reliefs qui représentent le combat de liberté du peuple tchèque pour son indépendance. On a établi une galerie commémorative de guerriers tombés dans la grande guerre. La partie supérieure servira aux touristes de belvédère pour mieux jouir de la contrée et du panorama des monts des Géants.

Promenades et excursions:

On entreprend souvent des promenades à Dachov où la municipalité a établi une grande école de natation. Un autre but plaisant d'excursions à demi-journée est la ville d'eaux de Bě-

Sousoší »Slepci« od Bílka ze sbírek Galerie Plastik. — Gruppe »die Blinden« von Bílek, Sammlung der Plastik-Gallerie. — Le groupe »Les Aveugles« par Bílek, collection de la galerie des plastiques. — Group »The Blind« by Bílek, collection of the plastic art gallery.

Věž Samostatnosti, relief. — Relief am »Turm der Selbständigkeit«. — Relief sur la Tour de l'Indépendance. — Relief on the Independence Tower.

lohrad ou bien le champ de bataille de Sadová de la guerre de 1866. Excursions à la journée: la montagne de Zvičín ou la ville d'eaux de Velichovky près de Jaroměř. Hořice est également point de départ favorable pour des excursions dans le Paradis tchèque.

Communication et logement:

L'autobus de ČSD desservit la gare et la ville. L'arrêt des taxis se trouve sur la place du marché. Logement agréable et bonne nourriture dans les 4 hotels suivants: L'hôtel moderne »Beránek« avec 30 chambres, garages, eau froide et chaude; en plus les hotels »Saal«, »Koruna«, »Záložna« et un nombre de bonnes auberges.

Conditions sanitaires:

Dans la ville il y a 7 médecins praticiens, un dentiste, deux dentistes techniques, en plus un hôpital de district. Bonne canalisation, eau potable excellente de l'aqueduc municipal.

Industrie:

Hořice a deux grandes filatures, une industrie de pierres, industrie métallurgique, polissage de verre, production de jouets. C'est également le domicile des célèbres gaufrettes de Hořice, appelées »Hořické trubičky«. Une autre friandise serait la viande fumée de Hořice ainsi que la bonne bière renommée.

La brasserie et malterie, S. A. à Hořice fut fondée en 1871 avec des fonds de 70.000 florins. L'année suivante la société acheta la brasserie de la propriété impériale. Ce n'était qu' un établissement simple et primitif avec fabrication à la main.

Au cours du temps, mais surtout depuis 1880 on établit peu à peu une brasserie moderne, changée en 1885—1912 en brasserie à vapeur avec force électrique. Le capital-actions fut augmente successivement jusqu' à Kč 1,200.000. L'entreprise est en pleine prospérité et un des meilleurs contribuables de l'Etat, de la ville, du district.

La maison **J. C. Müller,** Hořice, fondée en 1854 et son département de tailleurs de pierres fournissent des pierres naturelles de rémouleur jusqu' à 300 cm pour buts spéciaux des tailleurs de limes, des meules-outils pour la taille des instruments, galalithe, corne, pierres spéciales de vitrier pour la verroterie, rouleaux pour chattons, meules Šajbař etc. Grès de sculpteur bossé, produits de grès. Tél. No. 1, caisse d'épargne postale No. 375.

La maison **Jan Paclt,** production de viande fumée et export de jambon, Hořice v Podkrkonoší offre toujours de l'excellente viande fumée, cervelas durable d'Italie spécial, marque »Zvičina«, conserves. La qualité des marchandises vous satisfera certainement.

Tissage mécanique et apprêtage de Hořice, maison **R. Steinský-Sehnoutka,** Hořice v Podkrkonoší, Švehlova třída. Tél. No. 26, Fondée 1900. Propriétaire depuis 1921, M. R. Steinský-Sehnoutka, Hradec Králové, grand industriel. Le tissage est équippé de 640 métiers à types différents, occupe 350 employés environ et produit 4½ milions mètres de marchandises par an. Produits principaux: étoffes de coton, telles que pièces de toile, chiffons, damas, Gradels, batistes, opales, étoffes pour essuie-mains et serviettes, mouchoirs, taies de lit, popelines, zéphirs, étoffes de parapluies, stores, futaines d'hiver, flanelles etc. ainsi qu' étoffes de soie artificielle et de laine.

Hořice, ville des merveilles en pierres, des jardins et des fleurs vous invite, soit comme touriste, soit comme habitant permanent.

Hořice

v Podkrkonoší.

The district-town Hořice v Podkrkonoší lies in the north east part of Bohemia, on the line Hradec Králové—Jičín—Turnov. It is highly remarkable for its beautiful surroundings and the large number of sculptures, erected in the Masaryk Gallery for Plastic Art or in the town itself. Hořice has 9.000 inhabitants.

The older part of the town with the large market-place is extended on the slope of the low Chlum-ridge; the green hills giving the town quite a picturesque background and offering beautiful walks and views. On the East the lonely St. Gothard-mountain with the Commemoration-church, the cemeteries and the sporting-grounds are looking down on the town. The new quarter runs out into the plain, chiefly in south direction towards the station.

Remarkable buildings are: The Cathedral with the mighty baroque-porch and the Town-Hall in Gothic style of the 19th century on the lower part of the market-place. From modern buildings we have to mention: the elementary school, the commercial academy, the public technical school for sculpture and stone-cutting

and the Hus-house (kindergarten). The largest dwelling-house of the town is the invalids-asylum, opened in 1934.

Sights:

Most of the visitors are attracted by the public technical school for sculpture and stone-cutting, established in 1884; the building is in the main street — Husova třída. In the second floor of this school there is the first part of the famous Masaryk Gallery for Plastic Art with the most important works of Czech sculptors in gypsum, bronze, marble and other material. The most remarkable work is the large picture »The Girls' Battle« by a native of Hořice, the historical painter Petr Maixner.

The second part of the gallery is in the groundfloor of the house, in the court-yard close to the school-studios. You chiefly find there works of plastic art of larger dimensions, among them the most valuable works of all the gallery: the group »Adam and Eve« in Carrara marble by V. Levý and the marble statue »Music« by J. V. Myslbek, father of the Czecho-Slovakian school of sculptors.

The third division of the gallery form the works of plastic art erected in the open air, chiefly in Smetana-park. From the new statues adorning the park we have to mention: The group »Hussites on guard« by Suchánek, the fantastic figure of the Giant Mountain's sovereign »Krakonoš« by Šaloun, »the workman«, a bronze statue of a workman, lifting a heavy block by the same artist and finally the wonderful portrait of the Czech painter Mikuláš Aleš by Vyskočil. From the numerous sculptures, adoring the different quarters, the visitors are chiefly attracted by Šaloun's »Jan Hus« monument in front of the commercial academy.

The St. Gothard-mountain.

Ascending this mountain that offers a beautiful view of the town, we see besides the already mentioned church and the Jan Žižka monument, a really wonderful work of the local school for sculptors, a tripartite stone cemetery-gate with plastic ornament. Both the cemeteries, the old and the new one, are worth seeing: the visitor will find there many artistic tombs and monuments. On the north side of the elevation, in the midst of the artificial terrace, 12 m high above the town, there is the Rieger-obelisk, a sandstone monolith.

The Tower of Liberty.

A beautiful but still unfinished work is the Tower of Liberty, erected on the Chlum-ridge in the market-place prolongation. The lower part is adorned with reliefs showing the struggle of the Czech people to regain its liberty. In memory of the Great War a memorial hall has been built. The upper part will serve the tourists to have a full look of the wonderful region and the Giant Mountain-panorama.

Walks and Excursions.

Walks to Dachov are very much in favour as the town has a wonderful bathing-establishment there. A very nice half a day's excursion is to the spa Bělohrad or by railway to the battle-field near Sadová (1866). Excursions to the look-out tower Zvičín or to the spa Velichovky near Jaroměř take all the day. Hořice is a very good starting-point for excursions to the Bohemian Paradise.

Husův dětský dům. — Hus-Kinderheim. — Le jardin d'enfants Hus. — Hus kindergarten.

Communication and lodging:

A ČSD-bus runs from the station to the town; the taxi-stand is on the marketplace. Four hotels care for good board and lodging: The up-to-date hotel »Beránek« with 30 rooms, garage, running hot and cold water; further the hotels »Saal«, »Koruna«, »Záložna«.

Sanitary conditions:

In the town are seven physicians, a surgeon-dentist, two dentists, a district-hospital. There is a very good canalisation and excellent water from the municipal aqueduct.

Industry:

In Hořice are two large weaving-mills, an important stone-industry, metal-industry, glass-cutting, toy-manufactories. We have to mention the famous »Hořické trubičky«, too, an excellent dessert (kind of wafers), the really wonderful Hořice smoked meat and the well known beer.

Brewery and Malt-house Ltd. in Hořice was promoted in 1871 with a share-capital of 70.000 florins. In the next year the society bought the brewery from the imperial estates. It was then a simple and primitive manufacture by hand. In course of time, but chiefly from the year 1880, a modern brewery was installed, and by and by, from 1885 to 1912 an up-to-date brewery was created, working by steam and electric power. The former share-capital was raised successively to Kč 1,200.000. The enterprise is well prospering and a prominent tax-payer to the Estate, the district and the town.

The firm **J. C. Müller,** Hořice, founded in 1854, and its stone-cutting division produce natural grindstones up to 300 cm for special use of file-cutters, tool-grinders to grind instruments, galalith, horn; special plazier grind-stones for chrystal-manufacture, barrels for chattons, grind-stones Šajbař etc. Embossed sandstone for sculptors and sandstone-productions. Telephone Nr. 1, p. o. savings-bank Nr. 375.

The firm **Jan Paclt,** smoked meat manufactory, export of ham, Hořice v Podkrkonoší. Daily fresh and first rate smoked meat, special salami that keeps well trade mark »Zvičina«. Preserves. The quality of the goods will surprise and satisfy you.

The Hořice Weaving-Mill and Dressing **R. Steinský-Sehnoutka,** Hořice v Podkrkonoší,

OBSAH:

A.

Abertámy . . . . . 101—105
Abertham . . . . . 101—105
Adersbach . . . . . 621—623
Adršpach . . . . . 621—623
Aich bei Karlsbad . . . . . 163—165
Albrechtice . . . . . 541—545
Albrechtsdorf . . . . . 541—545
Althabendorf . . . . . 446—450
Alt-Rohlau . . . . . 161—162
Asch und das Ascher Ländchen . . . 43— 51
Asch u. Umgeb., Textilindustrie . . . . 52— 59
Aš a ašský kraj . . . . . 43— 51
Aš a okolí, textilní průmysl . . . . . 52— 59
Auscha . . . . . 314—319
Auschowitz . . . . . 13— 15
Aussig a. d. E. . . . . 272—284

B.

Bad Königswart . . . . . 16— 19
Bärringen . . . . . 98—100
Bechyně . . . . . 1007—1019
Benešov n. Ploučnicí . . . . . 351—358
Benešov u Prahy . . . . . 1038—1042
Bensen . . . . . 351—358
Bergstadt Platten . . . . . 105—108
Bělohrad . . . . . 587—595
Bilin-Sauerbrunn . . . . . 242—245
Bílina-Kyselka . . . . . 242—245
Bílý Kostel nad Nisou . . . . . 460—463
Bischofteinitz . . . . . 947—954
Blatná . . . . . 959—963
Blatná Horní . . . . . 105—108
Bleistadt . . . . . 71— 76
Bodenbach . . . . . 334—335
Bohdaneč . . . . . 748—757
Böhm. Leipa . . . . . 400—408
Bochov . . . . . 167—169
Boží Dar . . . . . 110—114
Brandau . . . . . 220—223
Brandov . . . . . 220—223
Brandýs n. Labem . . . . . 995—997
Breitenbach »Dreckschänke« . . . . . 109—110
Brüx . . . . . 208—219
Březnice . . . . . 963—968
Buchau . . . . . 167—169
Bünauburg . . . . . 359—365
Bürgstein . . . . . 411—418
Bynov . . . . . 359—365

C.

Carlsbad . . . . . 126—161
Cheb . . . . . 19— 26
Chomutov . . . . . 183—191
Chotěboř . . . . . 822—829
Chotyně . . . . . 464—466
Chrastava . . . . . 467—472
Chrudim . . . . . 717—729

Č.

Čáslav . . . . . 811—821
Čelákovice . . . . . 998—1006
Česká Lípa . . . . . 400—408
Česká Skalice . . . . . 605—613
České Budějovice . . . . . 659—871
Červený Kostelec . . . . . 614—620

D.

Dauba . . . . . 409—410
Deutsch-Gabel . . . . . 385—388
Děčín . . . . . 321—334
Dolní Jiřetín . . . . . 229—233
Dolní Reuth . . . . . 60— 63
Doubí u Karl. Varů . . . . . 163—165
Drahovice . . . . . 165—167
Drahowitz . . . . . 165—167
Dubá . . . . . 409—410
Dubí . . . . . 266—271

E.

Eger . . . . . 16— 26
Eichwald . . . . . 266—271
Eisenberg . . . . . 191—196
Elbogen . . . . . 89— 92
Eulau bei Bodenbach . . . . . 336—343

F.

Falkenau a. E. . . . . 83— 86
Falknov n. O. . . . . 83— 86
Filipov . . . . . 383—384
Fleissen . . . . . 37— 43
Františkov u Liberce . . . . . 798—802
Františkovy Lázně . . . . . 27— 32
Franzendorf bei Reichenberg . . . . 798—802
Franzensbad . . . . . 27— 32
Friedland . . . . . 490—491
Frýdlant . . . . . 490—491

G.

Gebirgsneudorf . . . . . 227—229
Geltschberg . . . . . 320—321
Gottesgab . . . . . 110—114
Grabštejn . . . . . 487—489
Grafenstein . . . . . 487—489
Graslitz . . . . . 65— 68
Gross-Czernosek . . . . . 312—314
Gross-Mergthal . . . . . 396—399
Gross-Priesen . . . . . 289—294
Grottau . . . . . 473—486
Grulich . . . . . 653—662

H.

Haindorf . . . . . 491—497
Hammer am See . . . . . 419—420
Hamr . . . . . 419—420
Hejnice . . . . . 491—497

Heřmanův Městec . . . . . 733—741
Hlinsko . . . . . 688—694
Hluboká . . . . . 872—878
Holice . . . . . 711—716
Hora Svaté Kateřiny . . . . . 224—227
Horažďovice . . . . . 924—932
Horní Blatná . . . . . 105—108
Horšovský Týn . . . . . 947—954
Hořice v Pokrkonoší . . . . . 1052—1059
Hořice na Šumavě . . . . . 879—880
Höritz im Böhmerwald . . . . . 879—880
Hrádek nad Nisou . . . . . 473—486
Hrob . . . . . 234—237

CH.

Cheb . . . . . 19— 20
Chomutov . . . . . 183—191
Chotěboř . . . . . 822—829
Chotyně . . . . . 464—466
Chrastava . . . . . 467—472
Chrudim . . . . . 717—729

J.

Jáchymov . . . . . 114—123
Jaroměř . . . . . 596—604
Jeleč Lázně . . . . . 320—321
Jenišův Újezd . . . . . 240—241
Jezeří . . . . . 191—196
Jičín . . . . . 766—776
Jilemnice . . . . . 574—581
Jilové u Podmokel . . . . . 336—343
Joachimsthal St. . . . . 114—123
Josefodol . . . . . 541—545
Josefsthal . . . . . 541—545

K.

Kaplice . . . . . 880—888
Kaplitz . . . . . 880—888
Karlovy Vary . . . . . 126—161
Karlsbad . . . . . 126—161
Katharinaberg . . . . . 224—227
Ketten . . . . . 464—466
Klostergrab . . . . . 234—237
Kokonín . . . . . 527—528
Kolín n. L. . . . . 803—810
Komotau . . . . . 183—191
Kostelec nad Orlicí . . . . . 704—711
Kosten . . . . . 261—265
Košťany . . . . . 261—265
Königsberg a. E. . . . . 77— 83
Konigswart Bad . . . . . 16— 19
Králíky . . . . . 653—662
Kraslice . . . . . 65— 68
Krásná Lípa u Rumburka . . . . . 366—375
Kratzau . . . . . 467—472
Kukan . . . . . 527—528
Kunnersdorf bei Zwickau . . . . . 392—395
Kunratice u Cvikova . . . . . 392—395
Kynšperk n. O. . . . . 77— 83
Kynžvart Lázně . . . . . 16— 19
Kyšperk . . . . . 730—733

L.

Lang Ugest . . . . . 240—241
Lázně Bechyně . . . . . 1007—1019
Lázně Bělohrad . . . . . 587—595
Lázně Bohdaneč . . . . . 748—757
Lázně Jeleč . . . . . 320—321
Lázně Kynžvart . . . . . 16— 19
Leitmeritz . . . . . 300—304
Lišov . . . . . 853—858
Litoměřice . . . . . 300—304
Litomyšl . . . . . 663—668
Lobositz a. d. E. . . . . 305—311
Loket . . . . . 89— 92
Lovosice . . . . . 305—311

M.

Maffersdorf . . . . . 454—459
Mariánské Lázně . . . . . 1— 12
Marienbad . . . . . 1— 12
Mařenice . . . . . 396—399
Mělník . . . . . 985—993
Mies . . . . . 939—946
Mikulášovice . . . . . 376—382
Mladá Boleslav . . . . . 1042—1051
Mnichovo Hradiště . . . . . 777—793
Most . . . . . 208—219

N.

Náchod . . . . . 632—642
Nejdek . . . . . 92— 97
Nepomuk . . . . . 933—938
Nestomitz . . . . . 295—299
Neštěmice . . . . . 295—299
Neuberg bei Asch . . . . . 36— 37
Neuberg u Ase . . . . . 36— 37
Neudek . . . . . 92— 97
Neustadt a. d. Tafelfichte . . . . . 502—504
Německé Jablonné . . . . . 385—388
Německý Brod . . . . . 829—842
Nieder Georgenthal . . . . . 229—233
Niederreuth . . . . . 60— 63
Nixdorf . . . . . 376—382
Nová Paka . . . . . 582—586
Nová Ves v Horách . . . . . 227—229
Nové Město nad Metují . . . . . 643—653
Nové Město pod Smrkem . . . . . 502—504
Nový Bydžov . . . . . 758—765

O.

Olovi . . . . . 71— 76
Osek u Duchcova . . . . . 237—239
Ossek bei Dux . . . . . 237—239
Ostrov u Karlových Varů . . . . . 124—126

P.

Pardubice . . . . . 742—748
Pernink . . . . . 98—100
Perštejn . . . . . 178—182
Philippsdorf . . . . . 383—384
Pilsen . . . . . 1025—1026
Písek . . . . . 899—910
Platten Bergstadt . . . . . 105—108
Plesná . . . . . 37— 42
Plzeň . . . . . 1025—1026
Podmokly . . . . . 334—335
Polaun . . . . . 529—535
Police nad Metují . . . . . 624—631
Polička . . . . . 669—687
Polubný . . . . . 529—535
Pressnitz . . . . . 175—178
Příbram . . . . . 969—978
Přichovice . . . . . 536—540

Přichowitz . . . . . 536—540
Přísečnice . . . . . 175—178
Pürstein . . . . . 178—182

R.

Rakovník . . . . . 1027—1034
Raspenau . . . . . 490—501
Raspenava . . . . . 498—501
Reichenau b. Gablonz a. N. . . . . 518—522
Reichenberg . . . . . 427—446
Rochlice u Liberce . . . . . 505—508
Rochlitz im Riesengeb. . . . . 794—797
Rokycany . . . . . 954—958
Rokytnice v Krkonoších . . . . . 794—797
Rosenthal I. . . . . 451—453
Rohrsdorf . . . . . 389—392
Rochlitz . . . . . 505—508
Růžodol I. . . . . 451—453
Rychnov u Jablonce n. N. . . . . 518—522

S.

Saaz . . . . . 197—207
Seidenschwanz . . . . . 523—526
Semily . . . . . 555—561
Slaný . . . . . 979—984
Sloup v Čechách . . . . . 411—418
Soběslav . . . . . 1020—1025
Svatava . . . . . 68— 71

Sch.

Schlackenwerth b. Karlsbad . . . . . 124—126
Schönbach město . . . . . 33— 35
Schönbach Stadt . . . . . 33— 35
Schönfeld . . . . . 86— 89
Schonlinde bei Rumburg . . . . . 366—375
Schumburg a. Desse . . . . . 515—517

St.

St. Joachimsthal . . . . . 114—123
Stará Role . . . . . 161—162
Starý Habendorf . . . . . 446—450
Strakonice . . . . . 911—923
Stráž pod Ralskem . . . . . 420—426
Stříbro . . . . . 939—946

Š.

Šumburk nad Desnou . . . . . 515—517

T.

Tannwald . . . . . 509—514
Tanvald . . . . . 509—514
Teplice nad Metuji . . . . . 621—623
Teplice-Šanov . . . . . 246—250
Tetschen a. d. Elbe . . . . . 321—334
Tisá . . . . . 344—350
Tissa . . . . . 344—350
Trmice . . . . . 284—288
Třeboň . . . . . 843—852
Turnov . . . . . 562—573
Türmitz . . . . . 284—288

U.

Ústí nad Labem . . . . . 272—284
Ušovice . . . . . 13— 15
Ústěk . . . . . 314—319

V.

Vejprty . . . . . 169—175
Velké Březno . . . . . 289—294
Velké Žernoseky . . . . . 312—314
Vimperk . . . . . 889—898
Votice . . . . . 1065—1068
Vratislavice nad Nisou . . . . . 454—459
Vrkoslavice . . . . . 523—526
Vysoké Mýto . . . . . 695—703

W.

Wartenberg am Roll . . . . . 420—426
Weipert . . . . . 169—175
Weisskirchen a d. Neisse . . . . . 460—463
Wekelsdorf . . . . . 621—623
Winterberg . . . . . 889—898

Z.

Zwodau . . . . . 68— 71

Ž.

Žatec . . . . . 197—207
Železný Brod . . . . . 546—554

KRAJSKÁ KNIHOVNA
KARLOVY VARY